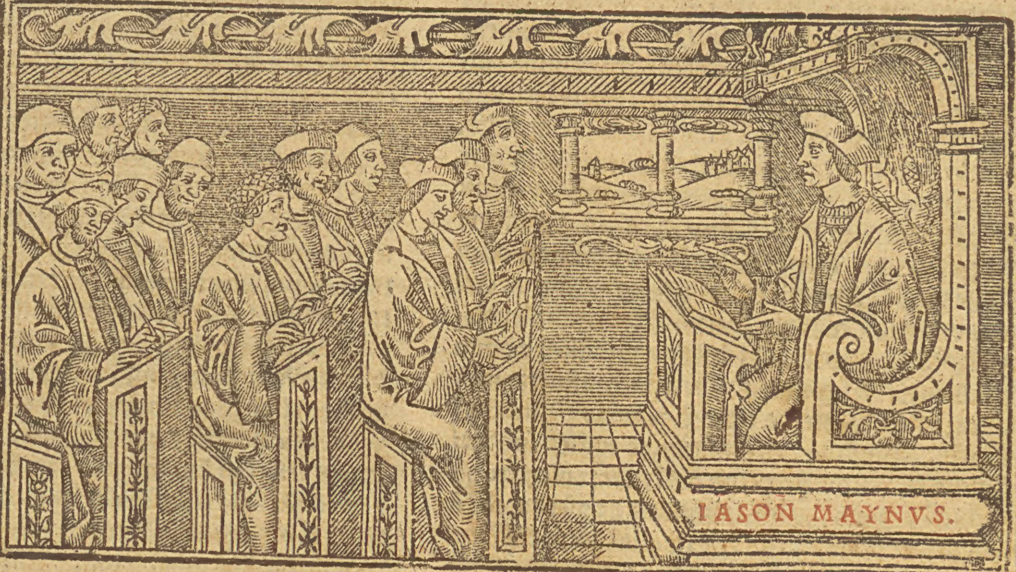
IASONIS MAYNI
Secunda super Codice.

IASONIS DE MAYNO MEDIOLANENSIS, IVRECONSVLTI CLARISSIMI, in Secundam Codicis partem Commentaria, omnibus Iuris Ciuilis Candidatis oppidò quàm necessaria utiliaq; : nouis nuper uigilijs atque sudoribus castigata & recognita, cum additionibus ipsius authoris, quæ hactenus habebantur, necnõ complurium etiam aliorum minimè pœnitendæ eruditionis uirorum. Quare ne frustrà quicq; ubiuis desyderes, ad hæc accesserunt Summaria (ut uocant) cum numeris: quæ quid utilitatis iuris studiosis adferant, notius est, quàm ut ulla explicatione indigeat. Præterea adiunctus est Index ordine elemẽtario, qui notatu quæq; dignissima locupletissimè ceu digito indicat.

1540

¶ Ad illustrissimum et sapientissimum principem Ludouicum Sfortiam, Vicecomitē, Barri Ducem: Iasonis de Mayno iurisconsulti, ac ducalis Senatoris in Commentaria iuris ciuilis, Prefatio.

TRadunt veteres ingeniosi Poete: Prometheum Iapitidem figulū ex luto corpora humana fabricare solitū: igneū spiritū ex celo surripuisse: indeq; illis aīam vitāq; insufflasse. Ego quoq; illustrissime, ⁊ sapiētissime pnceps cū hec opa cudo: rudez quādā molē fabricare videor: ⁊ libellos ineffigiatos edere. Sed vbi tuo noī sacrant: a te veluti a terrestri numine vitā spiritumq; hauriūt. Tu iacentes subleuas: depssos erigis: exanimes viuificas: ⁊ ineffigiatos ad formam redigis. Tu eis nomen famamq; circundas: ⁊ sic vitalem spiritum infundis. Nomen tuum quod liminari pagine inscribitur: totum opus illustrat: ⁊ ex atro ⁊ nubilo lucidum ac serenum reddit. Commentaria nostra: que circa iuris interpretationem: ⁊ iustitie doctrinaz versantur: a te summo ⁊ vberrimo iustititie fonte merito vitā accipiunt. Iustitia que ex terris in celū migrasse ferebatur: nunc rursum e celo ⁊ astris ad te remigrauit. Tu iustitie precipuus cultor: ⁊ eqtatis sedulus obseruator. Iustitie trutinā tanta rectitudine tenes: vt nihil gratie, nihil fauori, aut potētie, tributum velis. Illud est admirabile: cum nihil gratie causa statuas: oīa tū que statuis grata sunt. Quos iudicas: ita prius veris rōnibus cōuincis: vt vel inuiti sese merito iudicatos affirment. Qui plectūtur: se pena iuste affectos fatentur. In publicis cōtionibꝰ ius laboriosissime ac seuerissime dicis: ⁊ oībus iustititie debito satisfacis. Siquid vnq̄ asperius decernere coactus fueris: misericordie lenitate, ⁊ beneficiorūz largitate compēsas. Nihil tam munificū ⁊ bono principe eque dignū ducis: q̄ supplicibꝰ opē pstare: afflictis suppetias ferre: tenuiores sic ptegere: ne ditiorū potētia pessundati opprimant. Nemo q̄uis humilis ⁊ deploratus te iudice suo iuri diffidit: qui qđ pcipuū est iustitie pceptum obseruas: vnicuiq; qđ suū est tribuere: ⁊ cuiuscūq; ius illesum imminutūq; gseruare. En te principē ac moderatorē pstas: vt sub tuo nomine recte diffiniri possit: quicqd iusti, equi, pij, ac sancti, significare voluerimꝰ. Preter exactissimā iustitie obseruātiā: quecūq; ad illustrandā principis dignitatē spectāt: in te cumulate cōcurrūt. Te precipuo quodam diuine puidētie dono genitum: indulgētissima natura suis quibuscūq; peculiaribꝰ dotibꝰ exornauit: vt quas posset in te totas virtutes locaret: ⁊ locatas exprimeret: ⁊ exptas ceteris principibus imitādas pponeret. Tāta prudētia: fortitudine: ⁊ temperantia Mediolanēse iperiū consultissime moderaris: vt qui recte principatū gerere cupiūt: te precipuū habeant quē emulent ⁊ colant: ⁊ a quo principādi normā ⁊ precepta accipiāt. Quicquid de bono principū regimine vnq̄ scriptū est: sic ad amussim obseruas vt nihil scriptores illi pcepisse videant: qđ a te vnq̄ fuerit pretermissum: ⁊ nihil facias, qđ nō sit ab eis institutū. Qui consummatissimum principē sibi effigiendū proponeret: te ex oībus qui sint vel vnq̄ fuerint: in exēplar deligeret: in quo nihil qđ summū ⁊ preclarū principē deceat: desyderare posset. Si in veterū principum cōparationē assumaris: que vix singuli diuersis etatibꝰ intētissima cura sunt assecuti: in te opima ⁊ vberrima discernentur. Legimus Aristidē, Agesilaū, ⁊ Traianū, fuisse iustos: sed te scimꝰ: et quotidie experimur. Magnā Iulij Cesaris clementiam antiqtas cōmendauit: tua non minore nec vlla ex parte remissiore fruimur. Summa in Pompeio eqtas perhibet, lōge maiorē in te: sicuti expectant: ita sentiūt vniuersi populi. Laudarunt veteres Metelli pietatē: tuā presentē presentes admiramur. Magnū Alexandri animū antiquitas extulit: longe maioribus. laudibus inuictam animi tui magnitudinē nostra extollunt secula. Disciplinā militarem tum Grecorum tum Romanorū imperatorū prisci annales testātur: in te nō inferiorem vniuersa experitur Italia. Temistoclis prudētiam: constantiā Fabij: Scipionis continentiā: antiqua literarū monumenta celebrarūt. Has oēs animi peculiares dotes in te non modo descriptas audimus: sed indices assiduo vsu percipimꝰ: ⁊ viua voce decātamꝰ. Scio me nūnullis videri posse per assentationē hec dicere. Sed conferant queso facta inuicem. Incredibilem tuā principatus gubernandi scientiam: altissimā imperij administrandi prudētiā: animi magnitudinē ⁊ cōstantiā cōtemplent. Consyderent q̄ equa lance iustitiam in omnes quotidie exerceas, q̄ librata sit in iure reddēdo equitas: mixta seueritati misericordia: ⁊ in facile ignoscēdo naturalis clementia. Rimētur prudentissima consilia tua: arcana rerum publicarum negotia inquirant: ⁊ videant quantum supra mortaliū fidem: ⁊ supra hominū vires ⁊ ingenia excellāt. Egregia tua p omnez Italiam facinora suspiciant: et gloriosos rerum exitus metiantur: deinde seposito liuore iudicēt. Nec hoc loco mihi gratia arrideat: sed veritas de seipsa verū exhibeat testimoniū. In te vno quicqd fortuna, aut natura: vel humana diligētia, pcipuū et eximiū habet: mirabiliter efflorescit. Assecutus qđ mortales arduū putant: maximā gratiā maxima cum gloria cōparasti. ⁊ quod vix est credibile: solita virtute omnem inuidiam superasti. Que de te omnibus patent a me referri tuto possunt: ⁊ eo securius: quo plus fidei: ⁊ si minus eloquentie consequentur. Nam que in secretioribꝰ agunt: cuz prosperos in dies euentus pferant: maioris sunt admiratiōis q̄ iudicij. Superioribus annis tot tātosq; Italicos motus tua prudētia gpescuisti: tot grauissimorꝫ bellorꝫ discrimina tua autoritate sedasti: ⁊ vniuersam Italiam ex vasto incendio ereptā, ad veram pacem ⁊ trāquillitatem redegisti. Nec tm̄ Italice pacis autor haberis, sed etiā conseruator. Nōnullorū machinationes Mediolanensi imperio perniciosissimas grauissimasq; tua vigilantia ⁊ sagacitate preuidisti: ⁊ solita sapientia reddidisti irritas ⁊ inanes: qui decipi nulla arte potes: vbi animū attēderis ad cauēdū. Potentissimā vrbē: que Ligurū caput est: in vijs alpiū magis tutissimam ac prope inexpugnabilē: adiecisti Insubrie ditioni. Arctissimā societatē copulasti cū Latij potentalibus. Non minore animorū q̄ federum colligatione obseruasti: qđ Aristoteles in mandatis Alexandro regi reliquit. Indissolubilem enim amicitiā contraxisti cuz his q finitimi sunt ⁊ potētissimi. vt in tpe adesse: ⁊ vsui presto esse possint. Ciues vniuersos ⁊ populos tue gubernationi creditos: ea cura ⁊ diligentia prosequeris: vt non maius parentes in filios studium adhibeant. Adeo vt oīm pater ⁊ defensor possis appellari. Solicitus es pro salute ⁊ cōmodis subditorum: memor Homerici documenti. Non oportere eū cui multi populi subsunt totam noctem dormire. Subditorꝫ querelas libenter exaudis: presertim que in magistratus cuiuscūq; ordinis ⁊ dignitatis deferuntur Sic populis non minus gratificaris q̄ satisfacias: ⁊ magistratus timidiores ac iusti obseruantiores reddis. Legati oīm Italie potestatū te ex prescripto quotidie adeunt, quātū expedit pro arbitrio alloquunt ⁊ consulunt: ⁊ in quibuscūq; grauissimis negotijs maximā prudētie tue vim experiuntur. Epistolas quascunq; vel ex ducali ditione: vel aliūde ex toto terrarū orbe delatas: siue priuatarū rerū sint siue publicarū: per teipsuz vis videre vl audire: nec alterius cuiusquā fidei credis. Ex ea credulitate sepenumero boni principes falluntur: ⁊ incauti in subditorꝫ perniciē cūt. Responsa que singulis dictasti: postq̄ per ducales scribas trāscripta fuerint: nō grauaris denuo reuidere. Facis bono consilio: vt si qđ minus prouide: vel impetu quodā: aut repentina ira: qđ tū rarissimū est demandasses: hoc interuallo: ira interim efferuescente dū ad te rursus deferuntur: quasi teipsum melius collegeris: vel immutes vel emendes. Sic plene adimples Antenodori philosophi ad Augustū cesarē salutare preceptū: qđ diuus Theodosius Romanorꝫ imperator: nō a philosopho: sed a nature munere accepit. Cuz ira te cepit: nō asperū aliqd statuas, nihil prius neq; dixeris. neq; feceris: q̄ quatuor et viginti literas tecum in memoria recensueris: vt illa concitatio que momēti est: mēte alio traducta: parui tēporis interiectu languescat. Non tm̄ viuentibus bene consulis, verūetiā inclytissimos parentes tuos: prestātissimos illos heroas ⁊ inuictissimos duces ab interitu vendicas: quos pro eorū meritis immortalitati dicasti: eternis scriptorum monumentis eneis imaginibꝰ ac colossi mole mirabili. Pretereo qua comitate: qua gratia, rethores: philosophos: theologos, ac iure cōsultos, sis cōplexus: quos preter maxima stipendia summis honoribꝰ: commodis beneficijsq; prosequeris. Cui enim vnq̄ veterū principū tātū fuit cure: vt doctrinarꝫ studia floreant ēt q̄ tibi optimo ⁊ indulgētissimo principi? Cū intelligas lr̄as oīm virtutū esse fundamētuz vt pote cōtinentie: modestie: vigilātie: patiētieq; magistras. Oīm ingenuarū artium pceptores: ⁊ variarū scientiarū doctores accinisti: quos adeo re ⁊ honore affecisti: vt te veluti latine lingue ⁊ liberalium disciplinarū parentē celebrare ⁊ illustrare debeāt. Quare princeps gloriosissime: cū sis nature opus mirabile: virtutū viua imago: probitatis ⁊ fidei simulachrū: scientiarꝫ theatrū: literaruz ac lr̄atorꝫ asiliuz: ⁊ nr̄i eui speculū ⁊ exemplar: nil mirū si te ceteri principes quarūcunq; rerū arbitrum volunt, si belli ⁊ pacis iura in tua manu sunt reposita. Nil mirū si quarūcūq; bonarꝫ artiū pfessores ⁊ q literis pstāt: tui nois immortalitati student: ⁊ te sicuti pn̄tibus celebratū: ita posteris imittādum pponere gtēdūt. Ego tue prestantie mācipium: ⁊ tue probitatis ascriptitius: cum annis superioribus bina cōmentaria in sacratissimas leges tuo diuino nomini sacrassem: tertium quoq; nunc vt parēti dicandum duxi. Tu vero princeps sapientissime: qui pro solita clementia superioribus arrisisti: nec tertiuz fetuz aspernaberis. He nostre legum interpretationes leto gradu, ⁊ fiducie plene ad te properant: cum intelligant vrbes ⁊ populos tuo regimini traditos: te non minus legibus armis tutari: ⁊ a te veluti a terrestri numine vitam spiritumq; accepisse regnoscant. Vale princeps clementissime. Ex academia Ticin̄. Idibus Februa. Anno. Mccccxciij.

Jasonis de Mayno Mediola/nensis iurisconsulti commentaria in sextum Codicis: in Pisano gymnasio ⁊ Ticinensi academia elucubrata.

¶ Prefatiuncula ad scholasticos.

Aristoteles monere solitus traditur: viri fratres et auditores dilectissimi: tribus indigere disciplinaz. natura: solicitudine: et documento. Natura enim reluctante inuitaq; Minerua studiorum labor in irritum cedit. Propterea Fabius Quintilianus in proemio oratorie institutionis illud in primis testandū est, inquit, nihil precepta atq; artes valere, nisi adiuuante natura. Quibus ergo deerit ingeniuz non magis hec scripta sunt/ꝙ de agrorum cultu sterilibus terris. Studiorum autem solertiam etsi legalis scientia preter ceteras ob densa iuris volumina requirat: presens tamen annus supra alios ꝙ maxime exigit. Sextus enim liber. C. cuius interpretationem aggredimur vltimarum voluntatum amplam ⁊ difficilem materiam cōplectit: nec minus vtilē ꝙ necessariā/⁊ in forensibus controuersijs assiduam. In eo oēs pretorie ⁊ ciuiles successiōes, testatorū eulogia, supreme defunctorū dispositiōes: necnō oēs intestate successiōis modi, exacto ordine ⁊ pleno vt aiunt cornu cōtinentur: qui hunc sextum librū. C. diligēter accurateq; reuoluēt: cognoscent se vberrimā iuris partem ⁊ reliquis omnibus opulētiorem excoluisse: ex qua maximos fructus optimosq; prouentus metent. Documenti vero vim ⁊ effectum ex eo percipit quod scribit Aristoteles in scdo ethicorū, virtutē intellectualem ex doctrina in dies generationem augmentumq; suspicere: ideoq; documento ⁊ tpe indigere. Altius preterea in animo sedent: que preceptorum voce audiunt quam que leguntur. nam vt morales Philosophi tradunt. aptior est sensus auditus ad percipienduz ⁊ memorie commedandū/ꝙ sensus visus. Sed vtinā quantum vos nature indulgentia ⁊ studiorum vestrorum solicitudine cōsequi possetis: tantum ego doctrina mea prestare possem. Qd tn̄ mearū virium fuerit meeq; facultatis saltem indefessum ⁊ fidele studiū accōmodabo. Uerum ne longius ꝙ par est ab instituto discedam. Adeste queso fratres propitijs auribus ⁊ benigna audiēdi facilitate: sicq; inuocato diuini numinis presidio ad aliquam huius sexti libri. C. explanationem accedamus.

¶ De seruis fugitiuis. Rubrica.

¶ In glo. rubrice dic ꝙ istam cōtinuationem glo. sequuntur Cy. ⁊ plenius Bal. ⁊ Sali. hic. sed impugnant Ang. ⁊ Fulg. et Pau. hic/⁊ postea Ange. aliter continuat: sed quia ista sunt sine fructu, satis est in voce referre.

2 ¶ Seruus fugiendo a domino facit suimet furtum, etiam si nō peruenerit ad manus alicuius.
3 Sicut est differentia inter baptizātem ⁊ baptisatuz, ita debet esse inter presentantem ⁊ presentatuz.
4 Argumentum de contractibus ad delicta valet.
5 Uulnerans ⁊ ꝑcutiēs seipsum delinquit, sicut si aliuz vulneraret.
6 Seipsos interimentes nō possunt sepeliri in ecclesia: nec pro eis possunt fieri orationes.
7 Stante statuto ꝙ bānitus possit impune offendi: si aliqs bannitus seipsum vulneraret, non excusatur virtute statuti.
8 An clericus qui studiose seipsum vulnerat incidat in canonem/ c. si quis suadente diabolo. xvij. q. iiij.
9 Si statutum dicat si quis per vim vulnerauerit ⁊c. non includit q vulnerat seipsum: secus si simpliciter loquatur.
10 Furtum est vitium reale.
11 Crimen expilate hereditatis est grauius furto.
12 Triplex reperitur furtum.
13 Regulariter non licet sumere argu. a contrario sensu quando resultat absonus intellectus.
14 Fuga: nec quoduis seruorum factum: debet dominum damno afficere.
15 Ex delicto famuli sui dominus non tenetur in aliquo.
16 Potestas an teneat in syndicatu ꝓ familia sua: vel eiūs delicto.
17 Seruus fugiendo facit furtum sui: ideo qui daret opem vel consilium tali furto, teneretur furti.
18 An ⁊ quando quis ex consilio teneatur.
19 An dans consilium teneatur eadem pena qua faciens.
20 An si aliquis instigat vel consulit aut solicitat ꝙ clericus percutiatur, incidat in excommunicationem.
21 Si qs vult occidere inimicū q latet, an indicās teneat de occiso.
22 Mandans homicidiū fieri an tenetur de homi. quando mandatarius erat alias facturus.
23 Ad hoc vt mandans teneatur requiritur ꝙ precesserit mādatuz: alias prioritas temporis non presumitur.
24 Qn̄ consilium potest se verisimiliter habere ad bonum ⁊ ad malum/ille qui dedit tale consilium potest interpretari.
25 In dubio actus presumitur factus tempore ⁊ loco licitis.
26 Contractus in dubio non debet censeri vsurarius.
27 Si minatus sum alicui ꝙ facerem vindictā, et ille reperiatur mortuus, talia verba nihil faciunt contra me: cum talia verba possint dupliciter intelligi.
28 Si quis dixerit famulo suo non reuertaris vnꝙ domum nisi sentiam nouū de tali qui dn̄o fecerat iniuriā, si famulus occidat illuz tenetur dn̄o de homicidio: limita tn̄ sex modis: vt. j. nu. 31.
29 Presumptio violenta in ciuilibus hꝫ vim plene probationis: licet in criminalibus non sufficiat ad condemnandum.
30 Quando iudex procedit super delicto ex ꝑsumptione, debet multum moderari sententiam suam, ⁊ non condemnare ad penaz corporalem.
32 Ad hoc vt quis dicatur mādasse delictū, non requiritur ꝙ interueniant ṽba īperatiua aut ꝑceptiua: sed sufficiūt ṽba enūtiatiua.
33 Laudans aliquem volentem committere homicidium non dicitur mandator. ⁊. 34.
35 Si debitor surripiat rem pignoratam: licet committat furtum: tamen si reuersa est ad dominum/potest vsucapi.
36 Res aliena pignorari non potest.
37 Ad hoc vt res efficiat̃ inusucapibilis non sufficit ꝙ fiat furtum: nisi res efficiatur furtiua.
38 Negatiue an ⁊ qn̄ negent ⁊ affirment.
39 Serui ascriptitij qui sint: ⁊ quid differant a censitis.
40 Ad hoc vt vsucapio habeat locum q̄ requirantur.
41 Lex vel statutū prohibēs prescriptionē longi tēporis, non intelligitur prohibere prescriptionē lōgissimi temporis. ⁊ nu. 42.
43 Stante statuto ꝙ instrumenta publica puta dotalia mandentur executioni nulla obstante longa ꝑscriptione, non poterit opponi ꝑscriptio longissimi tpis, nedū. xxx. imo nec etiam. xl. annorū.
44 Seruus fugitiuus licet non possit longo tpe ꝑscribi: potest tamē prescribi. xxx. annis: ⁊ sic longissimo tempore.
45 Donec dominus retinet ciuilem pos. rei que in absentia solo aio retinetur: an ⁊ qn̄ alius naturaliter possidens possit prescribere.
46 Si vasallus alienauit rem feudalem ignorante directo dn̄o: lꝫ ille in quem alienauerit possit prescribere. xxx. annis quo ad preiudicium vasalli: nō tn̄ pōt quo ad preiudicium directi dn̄i.
47 Qn̄ tempus nō est limitatum a iure relinquit̃ arbitrio iudicis.
48 Per longū tp̄s inducit̃ obliuio: siue agat̃ de dāno siue de lucro.

Seruum fugitiuum.

Cyn. exorditur ꝙ ista lex tanꝙ prima filia que ad nuptias venerit amplissimam dotē reportauit a scribentibus: ego tamen propria dote contentus extrauagantia et inutilia omittam. Ista lex communi diuisione diuiditur in tres partes. In prima ponitur antecedens. In secūda ponitur illatio que infertur ex antecedenti. In tertia ratio illationis. secunda ibi, ⁊ ideo. tertia ibi, ne seruorum fuga. ¶ Summatur varijs modis non differentibus in effectu per docto. hic: maxime Bald. circa princip. tu summa notan. vt per Bald. hic in. viij. colum. in seruo non cadit vsucapio temporis perfecti nec plusꝙ perfecti. hoc dicit. Et illud quod dicit de tēpore plusꝙ perfecto colligit ex text. in verbo nec longi temporis
1 prescriptionem. † Naz in re mobili vt est seruus, tempus perfectū ⁊ accommodatum est vsucapionis in specie: et sic triennij. illud autem de prescriptione est tempus plusꝙ perfectum: quod proprie cadit in rebus immobilibus. de quo in gloss. magna in verbo pre-
2 scriptionem. ⁊ figura casum vt hic per Pau. de cast. ¶ † Not. ex prima parte ꝙ seruus fugiendo a domino facit suimet furtum: prout etiam dicit text. in. l. ancilla. ff. de fur. allegata in glo. etiam si non peruenerit ad manus alicuius. fm Pau. de ca. hic in. ij. colū. ⁊ si dicatur obstare diffinitionem furti de qua in. §. furtum. institu. de obli. que ex deli. ⁊ in. l. j. ff. de furtis. vnde deberet esse differentia inter personam contrectantem ⁊ rem contrectatam: sicut debet esse differentia inter contrahentem ⁊ rem super qua contrahitur. l. ij. cum ibi pulchre traditis per Bartol. ff. de stipu. seruo.
3 † sicut debet esse differentia inter baptizantem et baptizatum. c. debitum. de baptis. sic debet esse differentia inter patronum presentantem ⁊ presentatum. c. per vestras. de iure patro. c. fi. de insti. sicut ergo in contractibus debet esse differentia inter cōtrahentē
4 ⁊ rem super qua contrahitur: ita etiam in delictis. † cum bonum sit argumentum de contractibus ad delicta, ⁊ econtra. l. omnē. ff. de iudi. respondent omnes hic. ⁊ Barto. in. l. qui seruo in princ. ff.

de fur. ꝙ obiectum procedit in furto regulari ⁊ proprio: sed istud est furtum irregulare. vel secundo respondit Bald. hic in prima oppo. ꝙ in isto proposito non procedit equiparatio de contractibus ad delicta. patet: quia nemo potest secum contrahere non adiecta persona extranea: et tamen quis potest secum delinquere. 5 patet: † quia vulnerans ⁊ percutiens seipsū delinquit sicut si aliū vulneraret. de quo vltimo habes textum assignantem rationem in. l. fina. §. siquis autem. ff. de bonis eorum. ⁊ in. l. sed si damnum. §. si ipse. et ibi gloss. not. ff. de peculio. et in. l. omne delictum. §. qui se vulnerauerit. ff. de re mili. ⁊ in. l. j. §. excusantur. ff. ad sena. sylla. ⁊ in. l. eum. §. excipitur. ff. de edi. edic. ⁊ in. l. si quis aliquid. ij. §. fin. et ibi no. Barto. ff. de penis. ⁊ text. no. in. c. si non licet. xxiij. q. v. et 6 tex. in. c. placuit. iuncta glo. eadem causa ⁊. q. † Ubi habes tex. cū a glo. ꝙ qui seipsos interimunt[a] non possunt in ecclesia sepeliri: nec b pro eis possunt fieri orationes[b] in ecclesia. immo tenet Bald. hic in 7 viij. colum. sequuntur Sali. Fulgo. ⁊ Pau. hic. † quod stante stac tuto ꝙ bannitus possit[c] impune offendi, si aliquis bannitus seipsum vulneraret, non excusaretur virtute statuti. Tu ad predicta adde Ioan. an. plene disputantem in addi. Specu. in ti. de penis. §. primo. versi. secūdo quero an vulnerans seipsum ⁊c. vbi late disputat an vulnerans seipsum incidat in penam statuti impositam vulnerāti alium. arguit pro ⁊ contra et dicit de consuetudine seruari ꝙ non. postea refert Ricar. malū. scripsisse quod ista questio euenit in quodam aduocato qui verecundia eris alieni dum vellet seipsum occidere, vulnerauit tantum. refert fuisse obseruatum ꝙ aduocatus debeat puniri sicut si alium vulnerasset: et dicit ꝙ male fuit iudicatum: sed ꝙ solum debeat excludi ex ordine aduocatorum. ⁊ sic de collegio. Item adde Bald. in proemio de8 cre. in. viij. colum. † Ubi querit an clericus[d] qui studiose seipsum d vulnerat incidat in canonem. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. ⁊ distinguit ꝙ quedam delicta committuntur contra personam delinquentis. ⁊ non continetur. quedam extra personam, vt rapina et 9 furtum: ⁊ idem. quia nemo sibi infert vim vel furtum. † Et ideo si statutum dicit si quis per vim vulnerauerit, non includitur ille qui vulnerat seipsum: sed si simpliciter loquitur dicendo si quis vulnerauerit, tunc punitur pena statuti: quia delinquere in se non est minus delictum ꝙ delinquere in alium: vt notatur in. l. athletas. §. pomponius. ff. de infamibus. vnde si monachus in ecclesia trahit sibi sanguinē percussiue, ecclesia est interdicta. facit ꝙ not. per docto. in. l. sed si damnum. §. si ipse. ff. de pecu. ¶ Secundo no. ex isto tex. rationem quare seruus fugitiuus non potest vsucapi, nec prescribi dato quod ille ad cuius manus peruenit, vendat talem seruum tertio bonafide ementi: nam ille tertius licet habeat titulū et bonam fidem, tamen non potest talem seruum vsucapere, nec prescribere. ratio est: quia cum seruus fugiendo faciat fur10 tum sui: † furtum dicitur vitium reale quod taliter afficit rem vitio reali, ꝙ rem semper concomitatur ad quemcunqꝫ perueniat. §. furtiue. insti. de vsucapio. ⁊ l. sequitur. §. qđ autē. ff. eo. ¶ Iuxta illud notabile ⁊ per hunc tex moueo altam difficultatem. nos habemus ꝙ crimen expilate hereditatis non impedit vsucapionē, si talis res ab hereditate expilata perueniat ad manus tertij titulo ⁊ bonafide. text. est in. l. si homo cuius. ff. de vsucapio. ⁊ secundū 11 Barto. illa. l. est ad hoc singu. † ⁊ tamen crimen expilate heredita12 tis est grauius furto. † triplex enim reperitur furtum. Improbū: vt est simplex furtū. Improbius: vt est expilatio hereditatis. Improbissimum: vt quando res cum armis violenter aufertur. gloss. est approbata in. l. ij te. in gloss. fina. in fin. C. de infamibus. ideo dixit Bald. in. l. de his. ſ. de furtis. quod statutum loquens de furto, multomagis habet locum in crimine expilate hereditatis, qđ est, grauius ⁊ improbius furto. durum ergo videtur assignare rationem diuersitatis quare furtum impediat rem furtiuam vsucapi. vel prescribi/ vt hic: ⁊ tamen crimen expilate hereditatis non impedit. d. l. si homo cuius. Consyderabam quod falsum esset assumptum: ⁊ forte non esset ponere os in celum, tenere quod immo crimen expilate hereditatis impediat vsucapionem: quia text. in d. l. si homo cui⁹. non probat hoc in sensu directo: sed a contrario sensu. prout etiam dicit paul. ibi: qui propterea miratur de summario Barto. summantis illum text. ꝙ crimen expilate hereditatis non impediat vsucapionem. cum ille text. non dicat hoc in sen13 su directo. † Et est regula ꝙ non est licitum sumere argumentum a contrario sensu quando resultat absurdus intellectus. gloss. est in. l. ij. C. de condi. inser. probat text. in. l. conuenticula m. C. de episcop. et cleri. tamen non pono hoc pro constanti. quia inuenio omnes istud firmare: ꝙ crimen expilate hereditatis nō impediat vsucapionem. ita tenent Iaco. de ra. Albe. Comen. et Paul. in dicta l. si homo cuius. ⁊ Bald. in. l. vitia. C. de acquiren. posses. ⁊ Bald. in. l. si adducta. in. fi ſ. de furtis. ⁊ licet Barto. ⁊ alij. dicant ꝙ illa l. si homo cuius. sit singularis: que tamen vt dixi non probat nisi a contrario sensu. addo text. qui idem a contrario, et clarius probat: in. l. hereditarie. cum. l. sequen. ⁊ expressius in alia. l. sequenti: que incipit. his enim casibus. ff. de furtis. non respondent tamen docto. dicte difficultati: nec de ea mentionem faciūt. solus Rap. cuma in. d. l. si homo cui⁹. licet difficultatē principaliter nō attingat, in discursu videtur ita respondere, ꝙ ideo crimē expilate hereditatis non impedit vsucapionem: quia non afficit rem expilatam vitio reali, sicut afficit furtum: ⁊ aliud nō dicit: sed hoc nō tollit difficultatem. nam hoc modo instarem: quare crimen expilate hereditatis non ita afficit rem vitio reali sicut furtum? ideo consyderabam si dici potest ꝙ ratio possit elici ex his que dicit Barto. in. l. hereditarie. ff. de furtis. dum querit quare hereditate iacente non potest furtum fieri: sed bene possunt res hereditarie expilari. ⁊ dicit ꝙ ratio est propter diffinitionem furti: quia est contrectatio rei aliene inuito domino: sed hereditate iacente nullus est dominus quo inuito posset res contrectari: ergo non potest committi furtum. Et huic rationi addo ꝙ licet hereditas iacens habeatur loco domini. l. heredi. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ l. j. §. j. ff. si quis testa. li. esse ius. fue. tamen hereditas iacens cum nō habeat velle nec nolle, non potest dici inuito domino contrectari. ⁊ miror ꝙ Barto. non viderit text. assignantem istam rationem in. l. fi. ff. de cri. expil. heredi. alibi text. aliam ponit rationem quia hereditate iacente res a nemine possidentur in. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. lib. esse iussus fuerit. ⁊ licet Ange. in. d. l. hereditarie. reprober istam rationem Bar. quia etiam si heres adiuerit hereditatem: seu apprehenderit possessionem rerum hereditariarum: quo casu non transfertur ipso iure in eum dominium. l. cum heredes. in prin. ff. de acquiren. posses. ⁊ tamen isto casu si expiletur res non fit furtum. l. ij. ff. de crimi expil. heredi. ⁊ tamen ibi est dominus, ⁊ nihilominus non fit furtum. certe si Ange. vidisset ꝙ ista fuisset ratio iurisconsulti. in. d. l. fi. ff. de crimine expilate here. non reprobasset eam. ⁊ non obstat eius obiectum de herede qui adit hereditatem: sed non apprehendit possessionem, quod est dominus: ⁊ tamen non fit furtum. respondeo ꝙ heres talis non est dominus vere ⁊ de iure gentium mediante naturali actu apprehensionis rerum hereditariarum: sed est dominus de iure ciuili tantum: ⁊ habet dominiūꝫ de iure ciuili tantum: de quo non intelligitur diffinitio furti reprobati a iure gentium. de qua in. l. j. in verbo iure naturali. ff. de furtis. ⁊ in. §. furtum. institu. de ob. que ex delicto. Et sic ex predictis apparet ꝙ hereditate iacente: quia cōtrectatio fieri nō potest contra voluntatem veri domini: ibi non potest cadere vitium circa res: licet persona que expilat res hereditarias delinquat, ⁊ teneatur crimine expilate hereditatis: et ideo quia tale delictum non afficit res sed personas: ideo non impedit vsucapionem nec prescriptionem sicut facit furtum: cogita tamen quia ista radicitus non extirpant ambiguitatem. ¶ Limita tamen istum textum volentem seruum fugitiuum non posse vsucapi. vt procedat quo ad illum ad quem seruus aufugit. vel quo ad alium qui ab eo emisset vel causam habuisset: sed si talis seruus vsucapiebat ab aliquo: ⁊ postea fugit: talis fuga medio tempore superueniens non impedit nec interrumpit vsucapionem iam ceptam: quia licet seruus fugiat ab eo qui vsucapiebat: tamen vsucapiens retinet ciuileꝫ in seruo. que sola sufficit ad vsucapionem. l. j. §. per seruum qui in fuga. ff. de acquiren. posses. ⁊ de ista limitatione habes tex. in. l. si a bonefidei. ff. de rei vendi. ⁊ ita limitat Cy. hic in princi. ⁊ sequuntur Fulgo. ⁊ Paul. hic pro qua limitatione adde in simili tex. no. in. l. si fundum. ff. de fundo do. 14 qui tex. est singu. secundū Ang. hic. ¶ † Ultimo no. ex tertia parte tex. ꝙ fuga seruorum non debet dominum damno afficere: sicut nec quoduis factum serui. ⁊ fm Bald. hic in fi. col. in fi. notabili. istud pcedit non solum in seruis fugitiuis. sed etiam in quibuscunqꝫ subditis. per tex. in. l. j. C. vbi quis decurio vel cohortalis. ⁊ sequunt Sal. ⁊ Ful. fa. tex. in. l. omnes. C. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. 15 † Hinc est ꝙ ex delicto famuli sui dn̄s nō tenet in aliquo. fm Bar. in. l. ne qđ. ff. de incendio. Bald. in. l. j. C. de episcopo. ⁊ cleri. ⁊ in. l. ad inuidiam. C. ꝙ metus cau. do. Anto. ⁊ alij in. c. j. de resti. spol. ⁊ ideo si famulus meus immitteret ignem in domū conductam: ego non teneor. vt no. Barto. in. l. si seruus seruū. §. proculus. ⁊ ibi Flor. ff. ad. l. aquil. ⁊ fortius consuluit Ioā. de ana. in. ij. consil. incip. An hospes vulneratus. ꝙ hospes qui tenet hospitium non tenetur de vulnere illato per famulum suum hospitanti: nedum criminaliter: sed nec ciuiliter ad aliquas expensas: nec ad aliqđ 16 interesse. † Quid autē in potestate: an teneatur in syndicatu pro familia sua vel eius delicto: ponit Bar. in. l. j. §. familie. ff. de publica. cum concor. quas dedi in. l. si familia. ff. de iurisditio. om. iud. ¶ Gloss. in verbo facere. diuiditur in quatuor. In prima alleg. concor. ad tex. In secunda opponit: ⁊ in effectu dupliciter soluit. In tertia ponit vnum dictum remissiue. In quarta que est ibi, quod tamen in vno dicitur. respondet tacite. q. secunda ibi, sꝫ contra. ff. eo. tertia ibi, ⁊ dic quis sit fugitiuus. Prima clara est. In secunda parte format oppo. glo. fm Alb. ⁊ Moder. hic. nam si 17 seruus fugiendo faceret furtum sui: vt dicit text. † sequeretur ꝙ

qui daret

a ¶ Interimūt. Adde text. in. c. j. ⁊ ij. de tornea. ⁊ ibi p Ioā. de ana. ⁊ docto. gl. in. c. ex pte. el. ij. de sepul.

b ¶ Orōnes Adde gl. in vbo pro val de malis. in c. tps. xiij. q. ij.

c ¶ Possit. Adde Belēzinū in. c. cōtingit. de sen. excom. i apostillis.

d ¶ An clericus. Adde Io. de imol. in. l. si vo. in §. de viro. in x. colū. ff. sol. mat. Do. in c. j. de vi. et ho. cle. libr. vj. doct. in. c. si quis absci dit. in. ij. no. lv. di. idem Do. i. c. qui ptem. in. iiij. no. e. di. et dicit ꝙ de hoc ponit Archi. in ca. si non lꝫ. xxiij. q. v.

qui daret opem vel consilium tali furto teneretur furti.l.is qui
opem.ff.de fur.iuncta.l.sepe.vbi glo.not.ff.de verb.signific.et ta-
men qui consuluit seruo fugam non tenetur furti.l.qui seruo.al-
leg.in glos.Respondet glo.ꝙ ideo est:quia nemo ex consilio tene-
tur.que so.reprobatur per Barto.per.l.consilij.ff.de reg.iur.que
l.nihil facit fm Fulgo.⁊ Paul.hic melius facit quia quilibet te-
netur ex cōsilio ad malum tendente.l.si quis vxori.§.neqꝫ verbo.
et.l.inficiendo. ff.de furtis. Unde respōde fm docto.ꝙ q prestat
opem vel consilium furto,tenetur furti:verum est in furto ꝓprio
et regulari:sed istud est irregulare:vt declaraui in.j.notabi.text.

18 ¶†Hinc sumpta occasione Bal.dilatauit multuꝫ fimbrias vesti-
a menti examinando:an et quandoᵃ quis ex consilio teneatur ⁊ qd
in persuadente fieri delictum.⁊ quid in mandante.⁊ simili.⁊ de cō-
silio ad delinquendum.an ⁊ quando quis teneatur.habes gloss.
nota.in.§.ope.insti.de obli.que ex delicto.⁊ glos.in.d.l.sepe.⁊ in.l.
ij.in fin.ff.manda.per Dy.in regula nullus ex consilio.Et quid in
aduocato vel consultore qui dederunt malum consilium clientu-
lo an teneantur.ponit Bar.in.l.ij.⁊ in.l.ideꝙ.§.si quis ea.ff.mā-
da.⁊ in.l.ex maleficijs.§.si iudex.ff.de acti.⁊ obli. Specul.in titu.
de requi.consilij.§.j.versi.consiliari. Ludo.in consi.ccxxviij.incip.
pro plena discutione.in fi.Paul.in.l.penul.C.de pact.vbi per eū:
quid in consultore electo a iudice vel a partibus.⁊ quid in teste et
quid in notario:⁊ an ex consilio spoliandi quis teneatur interdi-
cto vnde vi ⁊ possit conueniri sicut si ipse spoliasset. Bald. tenet
ꝙ non,in.l.ij.in.x.colum.in.vj.q.C.de serui.⁊ aqua.vbi tangit an
saltem teneatur condictione ex decretali querelam.de electio.et
19 determinat post Inno.ibi in.iij.colū.†Et an in predictis debeat
distingui:an ille esset alias delictum facturus vel ne:vt primo ca-
su,mandans vel consulens teneatur:secundo non.remitto te ad
Bartol.cuius doctrina communiter tenetur.in.l.non solum.§.si
mandato.ff.de iniuri.Bald.in.l.data opera.maxime in.xx.colū.
C.qui accu.non pos.⁊ in.l.non ideo minus.C.de accu.⁊ in.l.ob hec
verba.vbi multa pulchra ponit.ff.de infami.⁊ in.l.j.in princip.in
lectura antiqua post Iac.bu.ibi.ff.de eo per queꝫ fac.erit.vbi per
Bartol.⁊ Angel.in.l.j.§.persuadere.post gloss.ff.de ser.cor.doct.
plene.in.c.j.de offi.delega.⁊ in.c.sicut dignum.§.fina.de homici.
vbi tex.⁊ in.c.nuper.de senten.excom.⁊ late per Ange.de are.in
tracta.malefi.in verbo sempronium mandatorem.et alibi per do-
20 minum Augu.ariminen.in suis addi.cum multis concor.†Et si
aliquis instigat vel consulit aut solicitat ꝙ clericᵘ percutiatur/
incidit in excommunicationem.c.si quis suadente.xvij.q.iiij.fm
Imo.Paul.de cast.⁊ Moder.in.l.quid ergo.§.penul.ff.de lega.
b j.qui autem dicantur consiliarijᵇ,qui fautores,⁊ qui participes
delicti.vide gloss.in clemen.j.in verbo defensauerit.de penis.habe-
21 tur in.l.j.C.si rector prouin.†Et quid in indicante:si aliquis inten
dit occidere inimicum suum qui latet ⁊ stat in abscondito,et ego
indico vbi lateat:an tenear de occiso.ponit Bald.in.l.ob hec ver
ba.vbi multa pulchra scribit.ff.de infa.¶ Non omitto tamē tres
notabiles ⁊ vtiles decisiones quas ponit in materia Bald.hic.
22 ad quem semper remittimur.† Prima est quam ponit Bald.hic
in.ij.colum.ꝙ mandans homicidium fieri non tenetur de homi-
cidio qñ mādatarius erat alias facturus homicidiū absqꝫ māda-
to.quod ex tribus colligitur fm Bal.hic.Primo quando prece-
debat inimicitia capitalis inter mandatarium ⁊ eum qui est oc-
cisus.Secundo quando precesserant mine mandatarij de occidē-
do.Tertio quando inferior mandaret superiori:puta filius patri,
seruus domino,vel frater minor maiori:quia non est verisimile ꝙ
superior sit motus propter tale mandatum.et hoc dictum com-
mendat Paul.hic:dicens tenendum menti:quia ex eo poteris lu
crari multas pecunias:⁊ euadere amicum a morte.et dicit se de
facto habuisse:alij non tangunt.Adde Bal.in.l.metum.post Ia
co.bu.C.quod metus causa.⁊ in locis.s.in princ. allega.maxime
in.l.j.in princ.ff.de eo per quem factum erit.⁊ ibi Ange.allegan-
tem gloss.meliorem de iure.l.apud celsum.in princip.ff.ex quibus
causis in pos.ea.⁊ Bartoh.veron.in cautela.lxv.⁊ omnino Ang.
in consi.xxij.incipi.pro decisione questionis.⁊ ibi limitando dicit
quod licet mandans non teneatur isto casu tanꝙ mandans ho-
micidium quando mandatarius alias erat facturus:tamen tene-
tur tanꝙ persuasor seu instigator:puniendus arbitrio iudicis.vt
ibi per eum.Sed tu aduerte ꝙ ista singu.doctrina Bal.procede-
ret tenendo ꝙ in mandante fieri homicidium debeat distingui:
an madatarius erat alias facturus,aut non:vt primo casu man-
dans non teneatur,secundo sic:sed hoc communiter reprobatur.
qr mandans fieri homicidiū tenetur indistincte:siue mandatariᵘ
esset alias facturus,siue non:vt tenet Bartolus in.l.non solum
§.si mandato.in fi.col.ff.de iniuri.⁊ clarius ⁊ notabilius Bal. in
l.ob hec verba.in.ij.col.ff.de infami.⁊ magis communiter doct.in
locis supra in princip.allega.⁊ ideo pondera ꝙ Bald.met hic,in
ij.colum.non ponit hoc pro constanti:sed dicit ꝙ si tenemus illaꝫ
opi.ꝙ in mandante fieri delictum debet distingui:an mādatarius
esset alias facturus:tunc procedit illa singularis doctrina:alias
non.sed in consultore vel in persuadente delictum aut instigante,
qui minus delinquunt ꝙ mandans fieri delictum:vt dicit Bald.
hic in.ij.colū.⁊ in.d.l.ob hec verba.licet Bart.in.d.l.non solum.§.
si mandato.in penul.colum.relatis varijs opin.tenuerit ꝙ etiam
distingui non debeat:an ille esset alias facturus vel ne:tamen in
hoc quod distingui debeat.facit tex.cuꝫ glo.in.§.ope.insti.de ob.
que ex delic.fm Matesi.in nota.xcvij.⁊ diffuse Salic.in.l.i.C. de
rap.virgi.⁊ melius quam alibi Bald.in.d.l.ob hec ꝟba.in.ij.col.
⁊ communiter docto.in locis supra in princ.allegatis.licet aliqui
variant,adherentes Barto.⁊ hoc vltimo casu potest practicari
singularis doctrina Bald.hic:per quam tribus modis cognosci-
23 tur ꝙ alias quis esset facturus.¶†Secundo diligenter nota il-
lud quod tenet Bald.hic in.iiij.col.dum dicit ꝙ accusator vel iu-
dex inquirens debent esse cauti,vt dicant mandatum vel consiliū
precessisse:alias non presumitur prioritas temporis:et mandans
vel consulens puniri non posset.per gloss.in.l.si vero non remune
randi.§.si post creditam.ff.manda.adde quod idem dicit Bald.
in.d.l.ob hec verba.in.ij.colum.vbi ad hoc reputat singularē glo.
d.§.si post creditam.⁊ licet Bald.sibi ascribat,fuit dictum Pau.
de eleaza.in clemen.j.de penis.⁊ ibi Cardi.multum commendat.
24 ¶†Tertio multum no.quod.singu.Bal.dicit hic in.iiij.colū.ꝙ
si consilium potest verisimiliter se habere ad bonum et malum,il-
le qui dedit tale consilium potest interpretari:imo lex interpreta-
tur in bonam partem per regulam.l.merito.ff.pro socio.Adde ꝙ
istud dictum refert ⁊ sequitur Alexan.in consi.ccxx.in.ij.volumi.
25 incipien.quoniam abunde.in.ij.colum.†Confirmo quia in dubio
actus presumitur factus tempore licito:et loco licito.non autem
illicito ⁊ punibili.fm Barto.⁊ alios in.l.non solum.§.sed vt pro-
bari.cum suis concordā.ff.de ope.no.nun.Bal.in.l.precibus.in
26 vj.colum.j.de impu.Panor.in.c.auditis.de prescrip.†Sic etiaꝫ
c dicimus ꝙ contractus in dubioᶜ non debet cēseri vsurarius:imo
licitus.fm Bald.in.l.rogasti.§.si tibi.ad finem.ff.si certum peta-
tur.sequitur Alexan.in consi.ccxxj.in.ij.volu.incip.super titulo
27 questionis transmisse.in.ij.colum.¶†Tertio facit solennis deci-
sio Guil.Paul.⁊ Moder.in.l.j.per gloss.ibi.C.de his quibus vt
indig.vbi decidunt ꝙ si minatus sum alicui quod facerem vindi-
ctam,⁊ ille reperiatur mortuus,ꝙ talia verba nihil faciunt ꝯtra
me:quia talia verba faciam vindictā,possunt dupliciter intelligi.
Primo:de facto te occidendo.Secundo:per viam iuris,te accu-
sando:⁊ isto secundo modo debent intelligi.¶ Scdm istā doctri-
nam puto posse limitari decisi.Bart.ab omnibus approbatam:
⁊ quia vtilis est ac quotidiana recollegi.vj.fal.ad illam decisionē,
quas non inuenies.decidit enim Bartol.in.l.si quis mihi bona.
28 §.sed quid si mandauit.per illū tex.ff.de acquiren.heredi.†Deca-
pitatum quēdam militem florentinū,qui cuꝫ iniuriam ab aliquo
recepisset,dixit famulo suo non reuertaris vnquam mihi in do-
mum nisi sentiam nouum de tali:vnde famulus occidit eum:⁊ do-
b minus fuit decapitatus ꝙ eius mandato occidisset.⁊ illam deci-
sio.sequuntur Bal.Ange.⁊ alij Moder.ibi.⁊ Pau.de ca.in cō-
si.cclx.incip.videtur per predicta.⁊ Ang.de are.in trac.maleficio-
rum.in verbo sempronium mandatorem.in.xxj.q.⁊ est bonus tex.
in.c.ex literis.quem ad hoc ibi ponderant Petr.de anchara.et
Panor.de exces.prela.⁊ quem alleg.ad hoc Ioan.de ana.in cōsi.
qᵒ allegabo.j.in fine limitationis.et Ludo.ro.in sing.dccxx.⁊ illā
decisionem etiam sequitur Bald.in.c.veritatis.in.iij.colum.in fi.
de dolo ⁊ contuma.Facit quod decidit Bart.in.l.si ventri.§.fi.ff.
de priuile.credi.Fortius extendit istam decisioneꝫ Bart.Mate.
in.no.clxxxviij.vt etiam procedat quando dominus proferens ta-
c lia,verba famulo expresse inhibuisset ne occideret.per tex.singu-
larem in.c.fi.de homi.in.vj.Bald.in.l.non ideo minus.in.xviij.q.
C.de accu.⁊ illa decisio Bart.ab oībus approbat.¶ Tu aduer-
te:licet illa decisio vt dixi ab omnibus communiter approbetur:
29 tñ mihi videtur ex multis reddi dubia.†Primo ex regula que ha-
bet:ꝙ presumptio violenta que in ciuilibus habet vim plene pro-
bationis:tamen in criminalibus non sufficit ad condemnadum:
vt no.docto.in.c.quia verisimile.⁊ in.c.afferte.de presumptio.bal.
in.l.fina.in vlti.colum.C.de probatio.dominᵘ Anto.et dominus
Abb.in.dicto.c.afferte.Ludo.roma.in.l.j.§.si quis in villa.ff.ad
sena.sylla.Matesi.vbi limitat in no.cxix.dominus Alex.in consi.
xv.incipi.viso processu inquisitionis formate per potestatē Par-
me.in.v.col.in.j.volu.⁊ in consi.cxvj.in.iij.volu.incip.in causa in-
quisitionis formate contra dominam Helenam circa finē. Scdo
in ꝯtrariū facit quod not.Bald. in. c.literas.in.iij.colum.de pre-
sumptio.argu.illius tex.ꝙ propter presumptionē precedentium
minarum vel inimiciciarum non est quis condemnandus de ho-
micidio de quo nescitur a quo factum sit.allegat Specula.in titu.
de presumptio.in versicu.sed pone.Prinatᵘ. Tertio facit quod
vult Bald.in.l.fina.ad finem.C.de probatio.quod ex presumpti-
30 ua probatione nō infligitur mors,sed minoratur pena.†Et ideꝫ

¶ Quādo. Adde subtilē do.Phil.deci.in.l.cō-silij.et q̄ ibi satis late posui ī apostillis ad eū.ff.de reg.iur.⁊ eūdeꝫ post alios ī.c.j.d̄ offi.dele.extra.

b ¶ Consiliarij.Adde in no.ī.c.sicut dignum.de hom.lap.in c.si sentētia.de sen.excō.lib.vj.Car.zab.in cle.j.de fo.cō.in xvj.q.

c ¶ Dubio.Adde Ioā.cal.⁊ Pe.d̄ anc.in.c.nauiganti.de vsu.Pet.de anch.in repeti.regule pcti.in.ix.q.de reg.iur.lib.vj.

tenet notabiliter. Innocen.in.d.c.quia verisimile.de presumptio. vbi tenet q quando iudex procedit super delicto ex presumptione, debet multum moderari sententiam suam & non condemnare ad penam corporalem.& ita refert & sequitur do. Abb .in.c.auditis.in vlti.colum de prescrip. Bal.in.d.l.fina.in vlt.colum.C.de probatio.& est glo.no.in.c.inter solicitudines.in glo.fina.de purga.ca. ¶ Tenendo cum Barto. 31 † Puto q illa decisio Bar.procedat in terminis scilicet in tali famulo in quo non poterat cadere alia verisimilis interpretatio, q homicidij committendi: sed quando talia verba facias q sentiam nouum de tali, essent prolata ad talem personam in qua posset cadere alius sensus: tunc statur interpretationi domini: puta si iniuriatus diceret procuratori suo, vel aduocato facias q sentiam nouum de tali.ita habes ex doctrina Bal.hic declarata vt supra. ¶ Secundo notabiliter limita illam decisionem Barto.nisi offensa fuisset illata domino non cum ferro sed cum pugnis: quia dominus vtens verbis talibus, facias q sentiam nouum de tali famulo: intelligitur de simili vindicta cu pugno mãdasse: ideo si famulus occideret non tenetur dominus.per notata.in.l.j.cum similibus.C.vnde vi.ita Co min.& Lud.in.d.§ sed quid si mandauit, & ibi sequitur Alexan.in l.j.C.de his quibus vt indignis.& in dicto consi.ccxx. ¶ Tertio ego limito decisi.Bar.non procedere quando dominus passus iniuriam diceret famulo quod acciperet vnum bastonũ,& faceret quod sentiret nouum.nã ex genere instrumẽti qd verisimiliter nõ est aptum ad mortem inferendaz, dominus non tenetur: licet euz occideret cum illo bastono.ita singulariter Bald.in.l.cum mandati.circa fi.C.manda.ita singulariter limitans tex.in.d.c.fina.de homi.facit quod signãter vult Bald.in.d.l.si quis mihi bona.§. si coraz.vbi limitando.d.ca.fi.dicit non procedere, quando mandassem quod percuteret alapa vel ligno,& illo ferro percuteret. Facit doctri. Bal.in.l.non ideo minus.in penulti.colum.ad fi.C.de accusa.vbi querit an mandans teneatur in delictis si mandatarius excessit mandatum: & dicit q verisimiliter non erat in ptãte mandatarij: puta mandauit qd tantum vulnerares: certe vulnera nõ possunt inferri ad mensuraz: si occideres, mandans tenetur de homicidio: alias si verisimiliter erat in potestate mandatarij ne excederet: puta mandauit q percuteres alapa, pugno: vel ligno: & tu ferro occidisti: non tenetur mandans.& sequitur Ange.de are.in dicto verbo sempronium mandatorem.in.xviij.q. ¶ Quarto limita nisi famulus repudiasset cõmissionem patroni: lz postea iuerit,& secutum sit homicidium.ita Bal.notabiliter.in.l.si literas.in fine.C.manda.quid autẽ si famulus a principio acceptasset mandatum: sed postea repudiato mandato deliquisset, an dominus teneatur.vide Bal.hic in.ij.colum.in fi.post Innocẽ. in.c.ad audientiam.de homi.& punctus stat in eo q mandatum presumitur durare semper: & eius vigore diceretur homicidium fieri: nisi expresse reuocet & reuocationẽ intimet mandatario.& declarat Bar.in.l.non solũ.§.si mandato.ff.de iniur.cum suis concor. ¶ Quinto mirabiliter limita decisionem Bard.& nunq obliuiscaris: q ad hoc vt illa decisio Barto. procedat, requirit q tria copulatiue concurrãt. Primo q precederet inimicitia capitalis inter dominum & illuz iniuriantẽ. Secundo q dñs secrete mãdauerit famulo, loquendo sibi ad aurẽ. Tertio q incontinenti secutũ sit homicidiũ: alias vbi vnũ ex istis cessaret, non haberet locum illa decisio Bar.dato q famulus vel domesticus aut amicus homicidium perpetrauerit.ista est de mente Bald .hic in.iij.colum.versi.& probatur mandatum.ita intelligit notata per Bar.in.d.l.si quis mihi bona.§.pater seio.iunctis notatis per Bar.in.l.si ventri.§.fi.ff.de his que in frau.credi.& ita ad literã põderat & firmat Io.de ana.in ɔsi.lix.incip.visa inquisitiõe formata per magnificũ dominũ Capitaneũ florentinum.in.iij.col.& hoc teneas fixum cordi. ¶ Sexto mirabiliter & singulariter limita illã decisionem Bar.secundum Alex.in dicto cõsi.ccxx.incip. Quoniã abũde.in.ij.col. vt procedat qñ dñs receperat iniuriam illicite.vnde tunc illa verba dñi facias q sentiã nouũ de tali, important q sicut iniuriã illicite receperat: ita videt mandasse famulo q illicite vulneraret aut occideret: alias non procederet doctrina Bar.quia qualitas precedentis iniurie arguit qualis sit aĩus dñi in sequentibus. ar. c.scriptũ.de electio.& d.l.si ventri.§.finali.& in singulari decisione declarat Bal.in.l.si pdium.in.fi.col.C.de edi.actio. ¶ Pondera etiam septimo loco ex illa decisione Barto. in.d.§.sed quid si mandauit. 32 † q ad hoc vt quis dicatur mandasse delictũ non requiritur q interueniant verba imperatiua aut preceptiua: imo sufficiunt verba enuntiatiua quibus coniecturate appareat q optat fieri vindictam .ita patet in exemplo Barto.ibi.& ita ponderat & elicit Bald.hic in.d.iij.colum.versicu.& probatur mãdatum. Alibi tamen Bald.in.l.ob hec verba.in.ij.colum.ff.de infa. 33 † Dicit q si tu volebas occidere hominem,& ad amicum iuisti, et dixisti ego delibero occidere talem,& ille laudauit dicendo bene facies, non dicitur mandatum sed quedam laudatio: vt ibi dicit glo.ideo secundum Bal.diligenter testes sunt examinandi quibus verbis sit vsus: vt cognoscatur an fuerit laudatio vel mandatũ.imo plus tenet Ange.in consil.xxij.incipien.pro decisione questionis. 34 q † si iuisti ad amicum,& dixisti volo occidere talem,& dixit bñ facies: a & hortatur quod cito expedias: alias non consequeteris factum tuũ nisi cito occidas q adhuc iste nõ tenetur de mãdato: nec sic de homicidio.licet teneatur tanq persuasor vel laudator: vel potius tanq inflãmator.allegat text. in.c.sicut dignũ.cum glo.in ver inãflmasse.de homici. Glo.tamen in.§.ope.instit.de obli.que ex delic.dicit q non debet quis laudãdo malitiam augere. ¶ In tertia parte gloss.bene loquitur.& adde gloss.in rub.ff.eo de seruis fugi. In vltima parte glo.ibi, qd tamen in vno dicitur. Aduerte: glo.potest dupliciter intelligi. Primo secundum legem quam allegat gl. debet intelligi Barto.in.l.non solum.ij.§.si liberationis verba. ff.de libe.legat.& sic q loquitur in receptãte.et ita gloss.bene dicit: quod sicut punitur receptans fugitiuum: ita receptans erroneũ. ita loquitur.l.j.§.penul.alleg.in glo.& isto modo gloss. plane procedit. Secundo potest intelligi gloss.referendo ad text.quod sicut seruus fugiendo efficitur furtiuus: ideoq vsucapi non potest: q idẽ sit in erroneo.& isto modo gloss.loquitur male: quia error faceret tunc solum furtum in possessione non in proprietate.vt declarat gloss.in .l. qui iumenta.ff.de furtis.& tale furtum ratione possessionis vel vsus non impedit vsucapionem: & dicam in gl. sequẽti.& ita reprobat Cyn.hic: post alios per eum relatos: et plenius Sali.ad quem te remitto. ¶ Glo.in verbo & ideo.opponit cõtra tex.& dupliciter soluit.& sic habes tres partes: vt patet in ea.in fine gloss.habes duo. 35 † Primo q si debitor surripiat rem pignoratam: licet committat furtum: tamen quia reuersa est ad dominuz talis res potest vsucapi.l.sequitur.§.si rem.alleg.in gloss. In contrarium habes tex.fortem in.l.fina.ff.de vsur.pro solutione glos.& Bart.in.d.§.si rem.dupliciter respondent: & licet Bar.primam 36 solu.impugnet eo † q res aliena pignorari non potest.l.rem alienam.ff.de pigno.actio.tamen non est bona impugnatio: quia res aliena potest pignorari a bonefidei posses.l.si ab eo.ff.de pig. declarant Bal.& Salice.in.l.certi iuris.C.loca. Secundo habes ex gloss.q ad hoc vt res efficiatur inusucapibilis non sufficit q fiat furtum, nisi res efficiatur furtiua: & ideo illud secundum gl.addit huic 37 l. † Tu autem vt perfecte intelligas consydera tres casus. Aliquãdo fit furtum & efficitur res furtiua: & competit actio furti: vt qñ subtrahitur res aliena inuito domino. Aliquando fit furtũ & res efficitur furtiua: sed non competit actio furti: vt quando filius vel seruus surripiunt rem patris & domini.l.serui & filij.ff.de furtis. Aliquando fit furtum: sed res non efficitur furtiua respectu proprietatis: vt est quando debitor surripit rem pignoratam: vt hic in gloss.& l.si es.ff.de furtis. Aliquando non fit furtum, nec res fit furtiua: & tamen [illegible] competit actio furti: vt in persuadente, consulente, vel opem prestante: in casu notabili.l.si quis seruo.in princip.ff.de furtis.ita declarat gloss.in. §.interdum. institu.de obli. que ex delic.& gloss.no.in.l.si quis vxori.in princip.in glo.magna. quam bene nota.ff.de furtis.declarat hic Cyn.in prima opposit. Pau.& alij: tamen quia ambe solu.gloss.sunt vitiose: quia prima supplet ad tex.quod est ridiculum: secunda que dicit speciale esse, refugit ad refugium miserorum: secundum glo.in.l.filium quem.ff.fami.hercis.ideo respondeo aliter absq aliqua suppletione ad tex. q iste text.loquitur quando fit furtum respectu proprietatis: tale furtuz bene afficit rem vitio reali: et impedit vsucapionem.ita loquitur text.hic.sed text.in.d.§.si rem.loquitur quando debitor q erat dominus rei pignorate eam surripiendo facit furtum solum respectu possessionis: & illud furtum nõ impedit quin proprietas possit vsucapi.d.§.si rem.sed nõ posset prescribi quo ad ius hypothece competens creditori, nisi purgaretur vitium furti reuertendo ad manus creditoris.secundum gloss.& docto.in.d.§.si rem.et 38 alios hic. ¶ † Gloss.in verbo nec vsucapionem.de istis negatiuis an & quando affirment: et quando non: dixi in.l. manifeste turpitudinis.vbi Bald.et Moder.ff. de iureiurando.ponit Bald.in proemio feudorum in penulti.colum. Ludoui.in.l.j.§.si quis ita. ff.de verborum obligatio. Ioan.an.& alij in capitu.et si christus. de iureiurando.& est tex.in.l.si duo patroni.§.marcellus.in verbo que non esse extra equitatem posita non negauerim. ff.de iureiurando.et de tribus negatiuis habes etiam tex.in.l.j.ff.de cada.punitorum.& l.nonnunq.in princip. ff. de colla.bonorum. Bartol. in.l.j.§.si autem.per illum tex.ff.de here.institu.et Barto.in.d.l. duobus.ff.de iureiurando.et de respondente positionibus cum duplici negatiõe ponunt Bald.& Salice.hic.et Cy.in.l.qui se patris.& ibi Bald.in.iiij.colum.j.vnde liberi. ¶ Glo.magna.in verbo prescriptionem.videtur formare plures questitiones: et vere sunt oppo.contra tex.excepta.q.quam vltimo loco format glo.et licet ista gloss.ad rudem corticem posset diuidi in quinq partes: prout in effectu format quatuor principales opp.contra tex.& vltimo querit de vna questione: tamen eam diuide secundum Pau.in tres partes principales.

a ¶ Bene facies. Adde doc.in.l.itez si obstetrix. ff.ad.l.aql. & in.l.j.in.§. vlti. de ser. corr. doc. in c.tanta.lxxxvj.di.

partes principales. In prima dum tex. dicit prescriptionem longi temporis non habere locum in seruo fugitiuo: quia videtur inepte dictum, cum prescriptio longi temporis locu habeat tantu in rebus immobilibus. glo. ponit tres solu. z sic tres intel. ad text. In secunda que est ibi: item quero. quia dicitur in tex. quod seruus fugiendo facit furtum sui. contra istud, gloss. per viam questionum format tres oppo. principales quod imo talis seruus non possit dici furtum facere: vel si facit furtum, quod tale furtum est sine effectu: cu non teneatur furti. In tertia que est ibi: item nunquid. quia dicitur in tex. seruum fugitiuum non posse vsucapi triennio, nec longo tempore prescribi: querit an prescribatur logissimo tempore: z sic. xxx. annis. z ista vltima pars est multum vtilis z multu commendata a scribentibus. In prima parte glo. dic quod tres intellect⁹ glo. magis communiter reprobantur. primum reprobat glo. z bn̄ z plenius Sali. hic: z qui sint serui ascriptitij habet in. l. cum scimus. C. de agri. z cen. lib. xj. †z quid differant ascriptitij a cēsitis,

39 ponit gloss. in. l. ij. C. in quibus cau. colo. domi. accusa. pos. lib. xj. z octo species similium colonorū ponit glo. in rub. C. de agri. z cēsi. lib. xj. z Ang. de are. instit. de iure pso. in prin. vbi ponit formam instrumenti de talibus colonis. z licet Barto. dicat quod secundus z tertius intellectus glo. sint satis boni, tamen secundum reprobant Bal. z Sali. z Fulgo. hic: dic vt per eos. ideo extra glo. Ricar. posuit alium intellectum: quod licet res mobiles possint triennio vsucapi: tamen si quis nollet triennio vsucapere: posset prescribere longo tempore. z istum intellectū tenent Ange. z Bart. hic. z in. d. l. in seruorum. per illum textum in dictione cum vsucapio. j. in quibus cau. ces. lon. tempo. presc. z fm istū intellectum ista lex est singu. fm Ange. hic in duobus locis: licet dicat quod iste fuerit intellectus Guido. de suza. z pro isto intellectu pōdera tex. in. d. l. in seruorum. in verbo superfluo. z sic non necessario: quasi sentiat quod possit locum habere. z istum intellectū pulchre ponderat Bal. in. c. si quis per. xxx. circa princi. in titu. si de feu. defun. conten. sit inter domi. z agna. quod si aliquis opponit vsucapionem z prescriptionem longi temporis non dicitur intentare remedia contraria. facit quod dicit Bal. hic in. viij. col. z sequitur Ful. quod si quis opponit pscriptionem lōgi temporis, z probet de vsucapione triennij, debet obtinere. Istum intellectum reprobāt Bal. z Fulg. hic: vt hic p eos. z licet eorum fundamētis posset faciliter rn̄deri: tn̄ ex alio non plz iste intellectus: qr nō est verisimilis: nam fatuus esset qui posset triennio vsucapere z nollet, sed vellet pscribere longo tempore: maxime cū fortior sit vsuca. trienij p quā acquiritur directum dominiū. quod sit pscriptio lōgi tēpo. p quam tātum vtile acquiritur: vt per glo. z alios in aut. nisi tricennale. j. de bon. mat. Et ideo Cy. aliter recitat istum intellectum Ricardi: quod si quis non posset vsucapere seruum triennio propter malam fidem, quod dubitetur an saltem longo tempore: in quo tu aduer-

40 te† quod cum vsucapio triennij in rebus mobilibus ita demum cadat si tria concurrunt. s. titulus, bona fides, z continuata possessio, certe si vnum ex istis deficeret, vel titulus, vel bona fides: tunc de iure ciuili solum procederet prescriptio. xxx. annorum secundū Bal. in. d. l. in seruorum. Ang. in. l. seruum. C. fami. her. Bartho. veronen. in cautela. clxxx. Ego reiectis aliorū opi. sic dico ad hūc tex. nam licet regulariter res mobilis triennio vsucapiatur: z sic fatuitas esset querere de prescriptione longi temporis: tamen qr in certis casibus res mobilis que non potest vsucapi triennio: tn̄ prescribitur longo tempore: vt in seruis ascriptitijs: in seruo se vēdicante in libertatē. item in preiudicium creditoris. vt hic in gl. secundum tres intellectus. potuit ergo probabiliter dubitari in hoc text. de seruo fugitiuo qui est res mobilis: dato quod nō possit vsucapi triennio, an posset prescribi longo tempore: sicut contigit in illis tribus casibus: z deciditur quod sic. z sic prescri. lōg. temporis, licet proprie cadat in rebus immobilibus: qr aliquando cadit in rebus mobilibus fuit in hoc tex. probabiliter dubitatum. z iste est verus intellectus ad hunc tex. ¶ In scda pte gloss. ibi, Item qro. forma tu clarius istam primā oppo. glo. vt per Cy. in prima oppo. z alios. z ex so. gl. no. fm Sali. z Ful. hic. quod ad hoc vt committat furtū, non requiritur quod domin⁹ vtraqz possessione priuetur: satis est quod priuetur detentione. z ita limita. l. rem que nobis. z. l. si rem aliquam. ff. de acquiren. poss. licet Pau. impugnet sine. l. z ratione. in sequenti parte glo. dic vt per Cy. hic in. v. oppo. declarantem aperte gloss. ¶ In vltima parte glo. ibi: item nunquid. ista pars est summe vtilis z multū commēdatur hic per oēs, z facit de ea festū Dy. in. c. ij. de reg. iur. in. vj. z Paul. hic in si. dicit quod istud est melius qd habeatur in hac lege z vt gl. habeas

41 claram ex ea elicio tres notabiles conclu. ¶ †Primo no. ex glo. vnū quod nō inuenio ab aliquo ponderatū: quod lex vel statutū phibens prescriptionem longi temporis non intelligitur prohibere prescriptionem longissimi temporis, z sic. xxx. annorum. ita vult ista glos. relata ad textū. z pro hoc optime facit quia prescriptio longi temporis non currit nisi mediante titulo: bona fide et continuata possessione. vt no. Barto. declarat post gloss. in. l. celsus. ff. de vsuca. Canon. in. c. vigilanti. de prescri. sed prescriptio lōgissimi temporis currit absqz posses. item cum vitio z mala fide. z ideo de iure ciuili etiam fur prescribit. xxx. annis. nisi sit violentus raptor. l. sicut. z. l. si quis emptionis. in prin. §. sed z si qs. C. de prescript. xxx. vel. xl. annorum. ideo ista prescriptio longissimi temporis dicitur mere odiosa: quia currit ex sola negligentia. non petentis, absqz titulo z bona fide. vt declarat Bar. z alij in. l. fina. in prin. ff. de eo per quem factū erit. z iste est tex. melior de iure. in. c.

42 placuit. secun. do. in. §. potest. xvj. questione. iij. †ideo cum prescriptio longissimi temporis habeat locum vbi non haberet locum prescriptio longi: ergo bene stat quod lex vel statutum excludens prescriptionem longi temporis non intelligitur excludere prescriptionem longissimi temporis. Aduerte tamen inquantum dixi quod prescriptio. xxx. annorum est mere odiosa. istud singulariter fallit in feudis: in quibus prescriptio. xxx. annorum censetur fauorabilis, non odiosa. ita Bald. singulariter in. l. j. §. si quis de manso. in tertia colum. per rationem de qua ibi per eum. si de inuestit. feu. contro. fue. ideo pondero hic esse gloss. contra id quod singulariter decidit Bar. in. l. cum satis. in prima colum. circa mediū.

43 C. de agrico. z censi. lib. xj. vbi mirabiliter determinat† quod stante statuto quod instrumenta publica, puta dotalia, mandentur executioni nulla obstāte longa prescriptione: quod etiā non pōt opponi prescriptio longissimi temporis, nedum. xxx. imo nec. xl. annorum. monetur solum isto fundamento: quia statutum simpliciter z generaliter loquitur. ergo indistincte est intelligendum. in contrarium facit doctrina huius gloss. ad hoc nunquam ponderate. z contra Barto. ibi expresse tenet Ange. in. l. si quis decurio. C. de decu. lib. xj. in quo aduerte quod Barto. ibi est corruptus, dum presupponit statutum loqui nulla obstante prescriptione. credo quod illa dictio longa, non debeat esse in lectura Bartoli, vt ostendit ratio Barto. et tunc sublata dictione longa: non essemus in casu huius glo. relate ad text. z tunc in casu Bar. quando statutum disponeret quod instrumenta dotalia mandentur executioni nulla obstante prescriptione: credo quod Barto. verū dicat: quod isto casu non posset opponi etiam prescriptio longissimi tpis. non quidē rōne Bart. qr fragilis est. sed quia si statutū istud intelligeretur solum reijcere prescriptionem longi temporis, esset frustratoriū: quia in iuribus personalibus nō cadit prescriptio lōgi tēporis. necessario ergo statutum intelligitur de prescriptione xxx. aut. xl. annorū. z ita p istud fundamentū tenet Bal. in istis terminis in. c. j. §. preterea. de capitulis cor. sed vbi essemus in casu in quo prescriptio lōgi tēporis locum habere posset, vt est in rebus immobilibus: teneo quod statutū vtēs illis verbis, nulla pscriptione obstante, intelligitur solum reijcere prescriptionem longi tpis. non longissimi: qr regula est quod per illa verba vniuersalia negatiua, nulla prescriptione obstante, nō impedit pscriptio longissimi temporis. xxx. vel. xl. annorum. glo. est not. z approbata in. d. c. j. §. preterea. z ibi Bald. z alij ordinarie sequuntur. z Joā. and. in addi. Specu. in titu. de feu. super rubrica in. ij. col. z multominus intelligitur reiecta prescri. centum anno. fm Bal. in. l. j. C. de anna. excep. Ange. in aut. vt de cetero nō fiāt commuta. Confirmo pdicta per id quod vult Ang. no. in. l. quod si nolit. §. si quid ita. ff. de edil. edic. z in. l. item illa. §. qō adijcit. ff. de cōsti. pecu. z in. d. aut. vt decetero zc. in quibus locis querit Ange. an possit reperiri cautela qua mediante debitor prescribere non possit. z dicit quod sic. qn̄ debitor promisit soluere z ante prescriptionem z post. tamē dicit Ang. quod per ista verba non intelligitur renuntiatū prescriptioni. xxx. annorum: qr cum sit mere odiosa, non posset renuntiari: cogita tn̄: qr in casu Ange. ista cautela esset superflua. qr de alia prescriptione nō pōt intelligi: vt. s. dixi. ¶ Scdo habes princi-

44 paliter ex glo. †quod seruus fugitiuus licet non possit lōgo tempore prescribi: pōt tn̄ prescribi. xxx. annis: z sic longissimo. z cum gl. communiter alij trāseunt. Fulg. solus reprobat: per. §. aliquando. insti. de vsuca. in verbo vllo tempore. z ibi glo. dicit etiā. xl. annorum. sed rn̄de ex his que dixi quod talia verba non excludunt prescriptionem longissimi temporis. tn̄ ista glo. in alio inepte dicit, quod seruus fugitiuus. xxx. annis prescribatur: qr p prescriptionem. xxx. anno. nihil acquiritur: sed solum paratur exceptio. vnde non est verum quod seruus prescribat: quia lz per vsucapionem triennij acquiratur directum dominium, z per prescriptionē longi temporis acquirat vtile: tamen per prescriptionem. xxx. annorum non acquiritur ius directum nec vtile, sed solū exceptio prescrip. vt per glo. z omnes in aut. nisi tricennale. j. de bo. mat. z in l. traditionibus. §. de pac. z ratio est quia prescriptio longissimi temporis causatur ex sola negligentia z cursu tēporis, absqz ti. z possessione: sed solum tempus non potest esse cā inducende vel tollende obligationis. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. z obliga. ¶ Tertio principaliter habes ex glo. z istud est vtilius quod habeatur in ista lege, z credo quod sit magis vtile verbum qd possit

45 tradi in materia prescriptionum:† quod donec dñs retinet ciuilem possessionem rei que in absentia solo animo retinetur.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.pos.quod alius naturaliter possidens non potest interim prescribere,nec prescriptionem inchoare,nisi transeat tantum tempus per qđ verisimiliter inducatur obliuio:puta decennium.ꝛ sic perdatur ciuilis possessio,q̄ animo tenebatur.tunc elapso decennio per qđ verisimiliter obliuio inducitur,potest inchoari p̄scriptio per illum qui est in naturali possessione,ꝛ non ante.ꝛ ista doctrina est multū vtilis in practica qñ allegatur prescriptio cōpleta.nā ad eā excludendā habes replicare ꝙ dñs retinuit ciuilez possessionē aīo lꝫ absens: interim ergo donec durauit ciuilis possessio non potuit naturaliter possidens suā prescriptionē inchoare.vt hac gl.notabili:ꝛ ħꝫ.Imo.in l.j.§.per seruum qui in fuga.ff.de acquiren.pos.ista glo.est ad hoc singularis in iure.sed tu adde similem in.§.aliqñ.institu.de vsucapio.ꝛ aliam in.l.male agitur.in glo.magna circa medium.C.de prescrip.xxx.annorum.quam allegat Barto.ad hoc in.l.iij.§.ex contrario.in prima col.ff.de acqui.posses.ꝛ istam glos. sequuntur antiqui Bart.ꝛ Salic.hic.Bart.in.l.celsus.in.iiij.colum.vbi per hoc tradit notabilem cautelam.ff.de vsucapio.ꝛ pro ista determinatione glos.facit ratio.nam sola ciuilis possessio:que animo retinetur,est potens ad prescribendum: sed non sola naturalis.et ideo ciuilis possessio in hoc censetur potētior ꝛ nobilior naturali: ƒm Bar.in.l.si vt certo.§.si duob⁹.in fi.ff.cōmod.gl.Bar.ꝛ Moderni late vbi videas in.l.iij.§.ex contrario.in.j.ꝛ.ij.colū.ff.de acqui.posses.cum limitatione Barto.ibi notat glo.ꝛ ibi docto.c.causam.de prescript.donec ergo durat ciuilis possessio:alius naturaliter possidens nō pōt prescribere:alias eueniret absurdū,ꝙ duo possent eodem tpe prescribere.Et per istā glo.dicit alibi Io.an.in addi.Spe.super Rubr.de feudis.in.ij.col.in ver.xxviij.quem se-

46 quuntur Ange.ꝛ Fulg.hic:licet eam corrupte allegent:† ꝙ si vasallus alienauit rem feudalem ignorāte directo domino,ꝙ lꝫ ille in quem alienauit possit prescribere.xxx.annis quo ad preiudiciū vasalli,non tñ pōt quo ad p̄iudiciū directi dñi.qꝛ cū directus dñs retineat ciuilem possessionem in rem feudalē,interim ali⁹ nō pōt inchoare prescriptionē vt hac glo.¶ Sed aduerte qꝛ ista glo.in terminis in quibus loqtur pessime loquitur ꝛ eam reprobat Pau.hic in fi.col.qui miratur ad hoc doc.non aduertere,nā presupponit gl.ꝙ qñ seruus fugitiuus fuit apprehensus per alium ꝙ dñs retineat ciuile pos.animo:istud est falsum in seruo fugititiuo,qꝛ bñ dñs retinet ciuilem donec apprehendatur ab alio:sed quamprimū est ab alio apprehensus,statim amittit ciuilē.d.l.j.§.per seruum q in fuga.ꝛ istud dicit glo.nostra in scđa parte principali glos.ergo verū diceret in alio casu q̄ in seruo fugitiuo.puta in re immobili me absente,ꝛ neminem reliquissem domi.tūc licet quis ingrediatur domū ꝛ naturaliter possideat.ego tñ retineo ciuilē aīo.d.l.clā possidere.§.qui ad nundinas.ꝛ tunc procedit gl.nostra quod donec durat illa ciuilis,impedit naturalē possessorē prescribere:et ante Pau.Ang.hic reprobat gl.in hoc ꝛ Sal.in sua distin.ꝛ etiā Fulg.Itē in alio gl.male loquitur.s.in p̄scriptione.xxx.annorū:qꝛ cū prescriptio.xxx.annorū nō currat ex possessione:nec titulo,nec bonafide,sed ex sola negligentia nō petentis,ideoqꝫ ꝓcedat sine possessione:vt dixi.istud qđ glo.dicit est inepte dictū.qꝛ possessio ciuilis existens penes dñm non pōt esse impedimēto.vñ intellige ꝑ certo ꝛ sine hesitatione ꝙ ista gl.procedat in prescriptione lōgi tpis.x.vel.xx.annorū:in qua requiritur possessio,titul⁹ ꝛ bonafides.vt.s.declaraui.ꝛ ideo si quis habeat naturalē possessionē,donec dñs retinet ciuilē nō pōt inchoare prescriptionez:ita Pau.hic in fi.col.ꝛ ita ante eū reprobat ꝛ bene Bal.hic in fi.colū.Et per hoc vltimū nouiter reprobo predictā decisionē Io.and.de qua.s.approbatā per Ang.ꝛ Fulg.hic.qꝛ cū loquatur in prescriptione lōgissimi tpis,ciuilis possessio existēs penes dñm nō impedit p̄scriptionem vt dixi.¶ Scđo ꝯ Io.and.facit ꝛ fortius:ꝛ erit tertia limitatio ad istā glo.ciuilis possessio existēs penes directuz dñm impedit naturaliter possidentez ne p̄scribat:istud est verū qñ ille vellet prescribere ꝓprietatē ꝯ directū dñm,ꝛ sic vtile dñiuz ꝑ qđ dñs excluditur.ita glo.ista loquitur:sed qñ naturaliter possidens vellet soluz prescribere aliqđ ius feudale.vel emphiteoticuz:vel vsumfructū: certe ista talia iura recognoscunt directū dñm:ꝛ se ꝯpatiuntur cum directo dño:tūc ciuilis possessio existens penes directū dñm non impedit talē prescriptionē,ƒm Barto.ꝛ alios post glo.ibi.in.d.l.iij.§.ex ꝯtrario.ꝛ Pa.hic i pe.col.istud ostēdo viua rōne.nā q nō est vasallus,si possideat.xxx.annis rem tanq̄ vasallus p̄scribit:et constituitur acsi esset vasallus.c.si quis per.xxx.si de feu.defun.conten.sit inter do.ꝛ agna.qd ergo impedit in deci.Io.an.cū emptor possit p̄scribere[a].xxx.annis ius feudale,per qđ regnoscitur directuz dominiū:cogita.nisi forte dicas interesse directi domini non mutari sibi vasallum.ꝛ illā decisionē Io.an.etiā reprobat.d.Abb.panor.in.c.ad audientiā.in pe.col.de prescript.¶ Quarto limita istam gl.non procedere in prescribendis iuribus incorporalibus:puta seruitutum:qꝛ talis prescriptio statim incipit currere non obstante ciuili.possessione domini,que statim perditur.ita singulariter ad literam Bald.in.l.si quis diuturno.in fi.ff.si serui.vendi.quantum autem tempus requiratur ad hoc vt inducatur obliuio:ꝛ sic admittatur ciuilis possessio que animo retinebatur.gl.ꝛ doctores plurimū variāt.nā alibi glos.tenēt ꝙ requiritur decēnium.vt glo.in.l.si de eo.§.j.vbi doctores.ff de acquiren.pos.ꝛ gl.notabilis in.l.furtuz.§.j.ff.de vsucapio.ꝛ in.l.licet.in fi.ꝛ ibi Bal.ꝛ Ange.C.de acquiren.posses.Inno.tamen in.c.ij.de in integ.resti.tenet ꝙ non sit necessarium decennium:quem refert ꝛ sequitur Bal.in fi.co.alibi Inno.in.c.querelam.de elec.tenet quod hoc relinquitur arbitrio iudicis:ꝛ istud si inspicias tenet gl.in.d.l.furtū.ꝛ Sali.hic.ꝛ Bald.in.l.ij.in.x.ꝛ.xj.col.C.de serui.ꝛ aqua.ꝛ in.l.fi.C.de his qui a non domi.manu.ꝛ Cy.in.l.j.C.vbi causa status.ꝛ Pau.in.l.iij.§.si quis nuntiet.ff.de acquiren.pos.ꝛ istud vltimuz

47 magis communiter tenetur:per vulgatā regulā† ꝙ qñ tps nō est limitatuz a iure,relinquitur arbitrio iudicis.l.j.in fi.ff.de iure delibe.intellige tamē semper ƒm notabilem limitationem Bald.in

48 d.l.si quis diuturno.in fine.quā proxime retuli.¶ † Itez aduerte ꝙ illud quod dictū est,ꝙ post longū tempus[b] inducatur obliuio limitatur valde notabiliter vt procedat vbi tractaretur de damno.Et sic in dānis euitandis quis pōt allegare post longuz tempus obliuionem:secus quando agitur de lucro querendo cū alterius iniuria:vt est in prescriptione inducēda.tūc nō est ꝓbabilis ignorantia vel obliuio etiā post longum tps.Ita singulariter limitat Ioā.de imo.in.l.qui fundum.§.seruus.ff.pro emptore.per illum text.cum gl.quam limitationem pro singulari exclamat ꝛ sequitur Ange.de are.in.§.si quis agens.in pe.colum.institu.de actio.Tu aduerte ꝙ ista limitatio est de directo contra glo.ꝛ doctores hic.vbi in prescriptione inducenda,ꝛ sic in lucris allegatur quod post x.annos dominus desinat ciuiliter possidere:ꝛ sic possit ꝯtra eum prescribi.

Iason Papie.

[a] ¶ Prescribere. Adde ꝙ hoc fallit ꝯ eccl'iaz romanā ꝯtra quā nō prescribitur nisi spacio cētū anno.vt in c.cū nobis.ꝛ in.c.si diligēti.de prescri.ꝛ in.c.j.eo.tit.lib.vj.Limita dicta iura vt ꝓcedāt i iurib⁹ immediate ꝑtinētibus ad eccl'iaz romanā,sec⁹ si ad dictos subditos eccl'ie romane tūc sufficit tps cōe ƒm gl.ꝛ doc.in.c.ad audiētiam.de p̄scri.ꝛ ꝑ Abb.consi.xviij.inci.in cā ꝛ qōne q̄ vertitur seu verti speratur in.ij.volu.

[b] ¶ Temp⁹. Adde qđ dicatur tps lōgū est gl.ij.in.l.cū de in rem verso.C.de vsur.

¶ De furtis. Rubrica.

SI ex pecunia. Ista lex ƒm qđ exoudiunt docto.est multum vtilis ꝛ difficilis:ꝛ lꝫ per Cy.ꝛ Bald.plura scribantur,tamen ego solū attingam ea q̄ pertinent ad intellectum tex.ꝛ glo.diuiditur in duas.In prima ponitur decisio.In secūda ponitur ratio decidēdi.Secunda incipit ibi:neqꝫ eñ equitas.vel secundum Sali.diuiditur in tres partes:vt in tex.partes tres ponuntur.In prima ponitur thema,ex quo tacita questio.In secunda decisio.In tertia rō decidendi.scđa ibi:eligere debes.tertia ibi:neqꝫ eñ equitas patitur.hoc dicit in summa ƒm Barto.allegans contraria non

ria non est audiendus.vel sic fm Barto.Quando actiones sunt cōtrarie non in origine:sed in exercitio non possunt simul intentari:sed actor debet vnā eligere ex his.h.d. ¶ † Ad evidentiam primo premitte fm Pau.de cast.ꝙ ex contractu celebrato per servum,sive contractus nomine domini,sive nomine servi,sive simpliciter celebratur,semper ⁊ omni casu queritur ex tali contractu dño ignoranti ⁊ invito.l.servus vetante.ff.de verb.obli.⁊.l.j.ff.de preto.stipula.⁊ quasi per totum titulum. ¶ † Secundo premitte propter figurationem casus ꝙ si trado pecuniam meam alicui,et ⁊ mando vt querat mihi domum ex tali pecunia mea:pone nunc ꝙ qui debebat emere noīe meo emit noīe proprio:tūc isto casu nō transit in me dñium: sed transit dominium in eum cui mandaui. vnde secuta traditione non possum agere rei ven.q2 nō sum dñs. sed ego habeo postea actionē mandati contra illum cui mandaui vt tradat possessionem.⁊ sic transferat dñium in me.de hoc habetis multos casus no.quos.j.alleg.In vl.no.⁊.l.si ita qs ꝓ miserit.§.seia cauit.ff.de verb.obli. ¶ † Tertio premitte propter iuuenes ꝙ ꝓ furto rei mee prodita sunt mihi duo remedia.vnum est quod appellatur ꝯdictio furtiua:que competit ad restitutionē rei:scđo cōpetit actio furti:⁊ ista competit ad duplum vel quadruplum.⁊ iste actiones competunt ad diuersa ⁊ possunt simul intentari.l.si pro fure.§.j.ff.de condi.fur.l3 enim iste due actiones competāt ad diuersa:tamen q2 tendunt ad improbandum factum aduersarij, possunt simul intētari.l3 tendant ad diuersa. ¶ † Primo not.hic fm oēs illud vulgatum ꝙ allegans cōtraria[a] non est audiendus. cōcor.sunt in gl.adde tex.no.in.c.qui duas.⁊ ibi gl.tāgūt de elec. in.vj.glo.in.c.solicitudinem.⁊ ibi precipue Bal.in vlti.colum.de appel. ¶ Et pondera tex.ibi:ex pecunia tua.⁊ ibi tu.nam presupponit tex.ꝙ pecunia esset dñi:in qua procedit quod in tex.ð:quid si peculiaris esset pecunia serui,nūquid tūc procederet text.⁊ omissis allegationibus dico qđ sic:qđ iste tex.ꝓcederet,q2 l3 in pecunia seruus habeat administrationē etiā in dannificando dñm.l.sed si dānū.§.si ipse seru⁹.ff.de pecu.etiā inuitū.l.⁊ ancillarū.§.si seru⁹.eo.ti.tamen in ista administratione non venit alienatio ꝙ seruus possit distrahere,nisi habeat administrationē cū libera.per text.in.l.si liberam.C.qđ cū eo.⁊ in.l.si ꝯuenerit.in.ij.§.fi.ff.de pig.act. ¶ Scđo hab etis no.ex tex.ibi:vtrum furti actionē,ꝙ si seruus. mādet alicui vt ex pecunia dñi aliqd emat:ꝙ si iste mādatarius sciens faciat emptionē:iste mandatarius ð cōtrectare pecuniā domini eo inuito.l.qui vas.§.vetare.ff.de fur.Sed oppo.f3 Bar. ꝙ furtum non fit sine animo lucri.l.si quis testm̄.§.fi.ff.ad le.aqui. quō ergo isti mandatarij dicuntur committere furtum,cum non habuerint animum lucrandi Cyn.in.j.opp.soluit tribus modis post antiquos.vera solutio est † ꝙ furtum committitur[b] animo lucrandi sibi vel alteri.l.si qs quid per ferēdū.ff.de fur.sicut isti mādatarij in casu nostro volebant lucrari seruo:ergo ⁊c.sunt tū aliqui casus spāles quos non tango nunc vbi fit furtum sine animo lucrandi:vc3 in.l.si fullo.§.qui ancillam.ff.de fur.⁊ in.l.qui saccum. eo.ti.Sed vt dixi illi sunt casus speciales. ¶ Tertio ex code3 text. no.fm Ange.in vna lectu.† ꝙ hic est casus no.ꝙ si quis cōtrectat pecuniā dñi,⁊ ad vtilitatē dñi:tū si dñs nolit ꝯctum approbare, committit furtum,etiā si nō habuit animū furandi.⁊ ꝓpterea dicit Ange.in.d.lec.per istum tex.si aliquis ꝓxeneta familiaris dño intrauit stabulū dñi,⁊ vendiderit equū vitiosum dñi sine licentia dñi:ꝙ tū iste proxeneta cōmittit furtum,si dñs nō approbat factū per istū proxenetā.Tamen tu aduerte ꝙ iste tex.non ꝓbat hoc.q2 in tex.isto tales mandatarij nō faciebant vtilitatem dñi:tū autoritas Ang.est magna. ¶ † Quarto no.ibi:actionem furti,ꝙ hic est casus vbi stat in voluntate dñi,an aliquis committat furtū:q2 in casu nostro si dñs approbat factū serui,mādatarij non faciunt furtū:alias sic.ita no.Ange.hic:in fi.⁊ ꝓpterea Ang.hic:dicit eē tex.cōtra doc.Bar.in.l.inter oēs.§.recte.ff.eo.vbi querit Bar.iudex inquisiuit contra aliquē de furto,cōparet dñs rei subtracte,⁊ dicit illud furtū fuisse factū voluntate sui,an liberetur ab actione furti:arguit Bar.pro ⁊ cōtra.finaliter vř determinare ꝙ non.dicit Ang.ꝙ in ꝯrium est tex.hic.Ego puto non ꝓcedere ista3 reprobationē Ange.q2 istud ꝓcedit quo ad preiudicium partis.l3 quo ad penā corporalem nō est in potestate dñi vt relaxetur fur tanꝙ iste nō sit fur.l3 quo ad penam dupli.ista assertio dñi bene ꝓdest. ¶ † Quinto no.ibi:an mādati poti⁹ inferre debeas.ꝙ ex ꝯctu serui dño acquirit actio mādati,si contractū approbauit.sed oppo. de.l.si pupilli.§.sed si ego.ff.de neg.ge.vbi ꝙ meo noīe gestum nō est ratū habere non possum.sed hic nō est gestū noīe dñi:ergo ⁊c. rñdent hic doc.ꝙ illud qđ ð:ꝙ non possum habere ratū illud qđ meo noīe gestum nō est:est verum qn̄ volo habere ratū tanꝙ gestū noīe meo.secus si aliorum.⁊ alibi ita rñdet.Barto.in.l.j.C.qui admit.in pe.col.ver.vlterius opponitur.⁊ ibi Cy.in.x.oppo.alias quarta.⁊ Bal.in.xix.opp.⁊ sic habes ꝙ in hoc tex.dñs h3 actionem mandati ⁊ actionem furti. ¶ Pulchrum esset nūc videre:an isti domino cōpetat rei vendicatio quando dñs approbauit contractum.⁊ vtilitas est magna:quia pone ꝙ istud predium peruenisset ad manus tertij contra quem non competit actio mandati, posset tamen agere rei vendi.⁊ sic ista est vtilitas.tangit Cyn.in.ij.q.principali.⁊ dicit ꝙ non:q2 rei vēdi.non competit nisi vero dño, ⁊ non datur nisi contra possidentem.l.j.C.de alie.iudi.mu.causa fac.tunc sic,qn̄ aliquis emit aliquid ex pecunia mea illud non efficitur meu3.l.j.C.si qs al.vel sibi.fallit in pecunia minoris, ecclesie, ⁊ militis:quia si quis ex illa emit aliquid dñium ipsi cuius est pecunia queritur.vt est tex.in.l.si vt proponis.vbi gl.⁊ doct.C.de rei vendi.⁊ glo.in.l.vxor marito.in.j.glo.⁊ fi.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.multos casus in quibus si ex pecunia mea suo nomine quis emit ,queritur mihi non sibi.ponit Bald.in.l.j.C.si quis al.vel si. ⁊ sic per istam regulam concludit Cy.ꝙ iste dominus non posset agere rei vendi.ego puto Cy.male dicere.quia tex.non aperit:an ista predia empta sint nomine mandatariorum,an ipsorum seruorum.sed si isti mādatarij emissent predium nomine serui aut nomine dñi.tunc dico ꝙ competeret rei vendi.q2 dñium nō esset eis acquisitum sed dño. ¶ † Dubitat etiam Cy.posito ꝙ in casu hui⁹ legis directa rei vendicatio non competat domino:an saltem in subsidium cōpetat rei vendica.quando alias non posset consequi prediū.videtur ꝙ sic per.l.mater.C.de rei vendi.Sed Cy.determinat contrarium:quia.l.mater.procedit quando res desijt extare.[a] allegat glo.in.l.peculus.ff.de fun.do.ponunt Barto.⁊ alij doct.in d.l.mater.Bal.in.l.pe.C.de ser.pi.da.ma.⁊c.Et ad id quod dixi: ꝙ res empta ex pecunia mea non efficitur mea:dubitatur quid in pluribus fratribus.† Quid enim si frater stat in communi:an efficiatur commune predium.dicit alibi Bald.ꝙ non.ita tenet Bar. in.l.titium ⁊ meuium.in.§.altero.in vlt.col.ff.de admi.tuto.Contrarium est verius.⁊ contrarium tenet Bald.in.l.j.C.si quis alte. vel sibi.⁊ in.l.si vt proponis.in fin.C.de rei vendica.l.si socius.ff.si cer.pe.⁊ in.l.fi.§.quatuor.per illum text.vbi pulchre loquitur.ff.de lega.ij.⁊ in.l.cum duobus.§.si fratres.ff.pro socio.in lectura antiqua.vbi post Cy.refert fuisse vnam arduam questionem in facto: de qua ibi per eum.⁊ ita etiam tenet Bal.in.l.si patruus.per illū[b] tex.C.communia vtriusq3 iu.⁊ istam partem secutus est.d.Alex. in consi.xlix.in.j.volu.incipi.mature ponderatis. ¶ Capio glos.in verbo bonefidei.ista glo.inordinate ꝓcessit.ideo ego diuido istam gloss.in septem partes.Primo declarat.Secundo opponit contra tex.allegādo quinq3 leges pro contrarijs.⁊ l3 gl.alleget simul oēs:tamen fm docto.veniunt separatim.Tertio gloss.rñdet ad omnes leges simul.Quarto fm docto.dat aliam solutionem separatam.sed sententia mea est declaratio prime.Quinto glos.ponit aliud dictum que est alia ratio ad tex.nostrum:⁊ non est alia solu. ad tex.prout dicunt aliqui.Sexto glo.opponit contra tex.⁊ se remittit.Septimo glo.reuertendo ad contraria formata in secunda parte respondet alio modo.Secunda incipit ibi:sed certe.Tertia ibi:solu.Quarta ibi:⁊ vt clarius videas.Quinta ibi:est etiam ratio.Sexta ibi:quandoq3 tamen contrarias.Septima ibi:alij respondent illi legi. ¶ In ea.gl.ibi:⁊.ff.commoda.l.si seruus.j.licet glo.simul misceat.istud contrarium cum alijs,⁊ simul respondeat. tamen male facit,q2 alio modo respondetur ad istud contrarium. ⁊ alio modo respondetur ad alia contraria.⁊ prima so.glo.quātū ad.d.l.si seru⁹.non est bona.vnde omnes doc.excepto Bal.tenēt vltimā solu.glo.ad illā.l.Bal.in.j.oppo.ponit aliam solu.⁊ dicit. l.si seruus.non facere ad propositum:q2 in.l.si seruus.siue agatur actione furti:siue actione commodati,semper agitur ad vnā rem. Sed in casu nostro.§.istius legis nō est sic.q2 actio mandati:⁊ condictio furtiua cōpetūt ad diuersa.q2 condictio furtiua competit ad pecuniam,sed actio mandati cōpetit ad predia empta.subdit etiam subtilius Bal.⁊ dicit ꝙ in.l.si seruus.† actio commodati et actio furti simul concurrunt etiam in exercitio.sed in casu nostro nō.⁊ diuersum est q2 in casu nostro si vult dñs agere actione mandati approbat cōtractū:si vult agere furti,reprobat.sed in casu.d. l.si seruus.actio furti ⁊ commodati tendunt ad improbandum factum:vnde Bal.sentiens suum errorem dicit:ꝙ quis potest improbare quod approbauit circa qualitatē facti.secus si circa factū principale.tamē Bald.errauit.q2 in casu.l.nře.quando dñs agit actione mandati:op3 ꝙ approbet contractū.qn̄ agit furti:op3 ꝙ improbet.Item in.l.si seruus.qn̄ dñs agit commodati,approbat. vnde dic ꝙ illa lex intelligitur fm istam,⁊ ista fm illam.§.ꝙ in.l.si seruus.ille due actiones competunt origine.sed contradicūt exercitio:vt hic.⁊ sic patet ꝙ vltima sol.glo.est vera. ¶ In eadem glo. ibi.l.si mandauero.ij.§.si tibi inquantum iurisconsultus ponit casum ⁊ non decidit:vc3 quid si do pecuniam alicui vt cui vult tradat:si retineat pro se,committit furtu3 sed cui vult debet tradere. videatis Bal.in.l.is cui.j.eo. ¶ In eadē glos.ibi:cum vtrobiq3 agatur.istam primam solu.tenent oēs doc.hic:quantum ad quatuor leges allegatas hic,excepta.l.si seruus.j.ff.cōmo.ex qua solu. no.† ꝙ ideo in hac lege nō potest dñs effectualiter agere mādati, ⁊ actiōe furti,⁊ condictiōe furtiua:q2 agēdo mādati approbat fa

[a] ¶ Contraria. Adde l.eū qui.C.ð inoffi.test.l.titie.ff.ð cō.⁊ demō.l.vbi repugnantia.ff.ð re iu di.reg.nulli⁹ pluribus.de re.iur.lib.vj.

[b] ¶ Cōmittitur.Adđ in.§i.que ex deli.nasc.in.§.furtū.glo.in ꝟbo furtu3.et ibi Abb.in c.dudum.el ij.de elect. Abb.in ru.de fur.

ctū serui.ſ3 agēdo furti ⁊ ↄdictiōe furtiua, improbat.⁊ ideo tanꝙ cōtrarius repellit.secus in casibꝰ ↄriis.vbi exercitio non sunt contrarie actiones:quinimo in legibꝰ ↄriis oēs ille actiones tendunt ad eundē effectū.ſ.ad improbandum factum socij.istaʒ solu.tenet glo.in.c.vt qs duas.in glo.fi.de elec.in.vj.puto aduertēdum,licet oēs sic trāseāt cū ista so.ꝙ in legibus ↄriis ille actiones admittantur:eo qꝛ nō sunt ↄrie exercitio.mihi vr̄ qꝺ doc.non bene dixerint circa.l.iij.j.deposi.inquantum volunt ꝙ ibi actio depositi ⁊ furti non sint ↄrie in exercitio,nec in origine.nā si sic esset,sequeretur ꝙ qui egit depositi posset postea agere furti:per regulā.l.rei communis.cum.l.se.ff.pro socio.⁊ tñ in sn̄ia tex.in.d.l.iij.C.depo.dixit oppositum.si bene pondereť ille tex.⁊ tñ si verū esset illud qꝺ dicunt doc.ille tex.male diceret.⁊ ꝓpterea puto ꝙ alia sit verior solutio ad illud ↄrium,qꝺ illa.l.iij.ↄcordet cum.l.nr̄a.⁊ sic queadmodum in ista.l.actio mandati ⁊ furti a prin.origine cōpetunt:tñ exercitio cōtradicunt.ita in.l.iij.C.depo.actio furti ⁊ depositi competunt origine:sed exercitio ↄdicunt.⁊ ratio est vt in.l.nostra.nam si hic dn̄s ageret mandati,approbaret factum serui:si furti,improbaret: et sic esset sibi ↄrius:ita ibi agēdo depositi cū vsuris approbat illud qꝺ fecit depositariꝰ vtēdo re deposita:si furti,improbat.Est tamē verum ꝙ si ageret depositi sine vsuris posset agere ⁊ furti.⁊ istud est quod dicit tex.in.l.rei cōis.in fi.ff.pro soc.quia iste due actiones tenderent solum ad impugnandum factum depositarij.⁊ ista est veritas.¶ In ea gl.ibi,hic contingit hec ↄrietas,ibi non.ista reputatur scd̄a sol.ſm doc.sed opinione mea ista est declaratio prime solutionis:qꝛ nō potest agere mandati ⁊ furti:quia agendo furti agit noīe ꝓprio,agēdo mādati agit noīe serui,ad qꝺ nō debet admitti tanꝙ contrariꝰ:sed in casibꝰ contrarijs semper agit nomine ꝓprio.istā solutionē rep̄hendit Bar.⁊ aliter reprehendunt Sali.⁊ Fulg.ꝑ.l.si seruus.j.ff.cōmo.vt hic per eos.l3 de illa.l. satis.s̄.dictum fuerit.¶ In ea.gl.ibi.l.qꝺ in herede.§.eligere.dicūt doct.ꝙ ideo in.l.j.§.qꝺ autem.† intentans remedia ↄria auditur.quia incetitudo processit facto rei.quo casu tūc l3 actori intentare cōtraria remedia:cum protestatione ꝙ vnum tantū remediū ꝓsequať. Circa dictū.§.quia autem.Bald.hic in tertia oppo.plura scribit. ponūt Bar.⁊ alij in.l.edita.in materia cumulationis.C.de eden.et Bar.in.l.vbi autē.§.fi.⁊ in.l.stipulationes non diuiduntur.in vlt.q.⁊ ibidem Imo.in vlti.col.ff.de verb.obli.⁊ Inn.⁊ Canonisteᵃ in c.ij.de libe.obl.Bar.in.l.certi condictio.in prin.in penul. colū. ff.si cer.pe.⁊ in.l.si cum exceptione.§.hec autē.ff.quod metus cau. ⁊ in l.nemo ex his.§.j.ff.de regu.iur.gloss.in.c.abbate.in gloss.magna.de re iudi.in vj.vide text.in.c.cum causam.de emp.⁊ ven.⁊ in.c.cōstitutus.vbi not.Inno.de in integr.restitu.⁊ ibi Inno.egregie extendit dictum.§.quia autem.vt procedat non solum quando incertitudo prouenit facto aduersarij:sed etiam quādo prouenit ex alio quocūq3 errore probabili.⁊ sequunť.Ioan.⁊ Ange.de are.in §.sed iste institu.de actio.Item adde elegans dictum Inno.in.d.c.ij.de libel.ob.† ꝙ quādo ex quacūq3 causa creditor probabiliter dubitat,admittitur libellus incertus.Item vide Inno.⁊ alios in c.ex literis.de pig.glo.in.l.siue contra.§.j.in verbo vel senatusconsulto.ff.de liber.agno.item limita.d.§.quia autem.vt per Angel. in.d.l.stipulationes non diuidunrur.⁊ ibi per Ange. in fi.princi. refert ⁊ sequitur Alex.in consi.clxxxij.in.ij.volu.incipi.lectis ⁊ pōderatis.Item adde singularissimum dictum Bald.in repe.l. tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pact.in.x.colum.in versi. secundo querit pone ꝙ reus cōtra sn̄iam opponit.Dicit etiā signanter hic Bald.in.iij.oppo.† ꝙ sicut admittuntur actiones contrarie propter factū rei:ꝙ ita admittuntur positiones cōtrarie.allegat.c.ex parte decani.in ꝟbo dolo.de rescrip.cum ibi not.per Inno.Dicit tamē Bal.ꝙ l3 libellus ⁊ actiones contrarie ⁊ positiones contrarie admittanť ꝓpter incertitudinē aduersarij:† tamen dicit ꝙ non admittuntur probationes contrarie pro sn̄ia.Addo idem tenere Anto.de bu.in.c.tertio loco.ad fi.de proba. Bal.in.l.ij.C.de sen. quē sine cer.quāti.† An positiones alternatiue admittantur:ponunt Cano.in.c.ex parte decani.extra de rescrip.per illum text.⁊ dicūt ꝙ sic.dicūt tamen ibi Imo.⁊ Ant.de bu.ꝙ ideo ibi admittitur alternatio.qꝛ vtrūq3 remediū sufficiebat ꝓ victoria.† inquātum vult Bal.ꝙ nunꝙ probatio ↄtraria admittatur. adde idem velle Bar.in.l.si rem.in fi.ff.de rei vendi.Bald.in.l.ij.C.de sen.que sine cer.ꝗtita.† An sn̄ia contraria valeat.vide hic Bald.in.iij.oppo.⁊ plenius in.viij.colum.in ea.glo.ad fi.puto istam sol.quantu3 ad.l.si seruꝰ.j.ff.cōmoda.⁊.l.iij.C.deposi.bene dicere.quātū ꝟo ad alias leges gl.nō bn̄ dicit.¶ † Extra gl.quomodo procedat illud qꝺ dicitur in.l.nostra.qꝺ allegans contraria,est repellēdus. materia est brocardica:⁊ doc.varias theoricas tradiderunt:inter alias vr̄ melior illa Bar.qui distinguit,ꝙ aut quis vult intentare contraria remedia cōtra plures,aut cōtra vnum.In primo casu pōt in diuersis instantijs.allegat.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.Ful.hic dicit ꝙ ille.§.nō mereť allegari:qꝛ illa remedia non sunt ↄtraria:sed se cōpatiētia.⁊ l3 Fulg.nō dicat Barto.met ibi dicit:ꝙ ille.§.non facit ad propositu3.⁊ ꝙ non faciat ad ꝓpositum:probo.qꝛ nos loquimur quando remedia cōtraria agendo intentanť.ille.§.loquiť qn̄ duo contraria remedia intentantur excipiendo.Aut intentanť duo remedia ↄtraria ↄtra vnū. ⁊ tunc quedā sunt ↄtraria origine ⁊ exercitio.quedam ↄria non origine sed exercitio.Primo casu adhuc distinguit vt hic ꝑ eū.inquātum Bar.allegat.l.aurelius.§.fi.ff.de libe.lega.male alleg.quia nunꝙ origine in illo.§.cōpetijt nisi vnu3 remedium,⁊ non duo vt ibi ita inuenio dicere Ange.⁊ Fulg.hic.¶ Ego in hac materia capiēdo oīa dicta Bar.⁊ Cy.⁊ Bal.⁊ Sali.⁊ Pau.de ca.faciam regula3 cū fallentijs.Regula est ꝙ allegans remedia ↄria non est audiendus.concordantes allegaui in tex.in notabilibus.¶ † Ista regula.Primo fallit qn̄ qs intentat contraria remedia cōtra diuersos in diuersis instantijs:qꝛ res inter alios acta ⁊c.¶ Scd̄o fallit qn̄ remedia sunt ↄria ⁊ origine ⁊ exercitio,⁊ qn̄ quis intentauit vnum remediū sibi nō cōpetens iusta ignorantia.tunc admittitur ad remedium ↄrium competens.d.l.mater.ff.de inoffi.testa. cum concor.de quibꝰ hic per Bar.fallit nisi obtinuisset in isto remedio incōpetēti.l.si seruus pluriū.§.j.ff.de leg.j.vt hic per Bar.¶ Tertio fallit in casu.l.fi.ver.pe.C.de codi.¶ Quarto ista regula fallit qn̄ incertitudo causatur ex facto aduersarij,⁊ sic rei,tūc admittiť contrarium remedium cum protestatione ꝙ cum vno tm̄ vult obtinere.l.j.§.quia autem.ff.quorū leg.de quo tex.s̄.late dixi. ¶ Quinto ista regula fallit vbi remedia ↄria intentanť nō pure.sed conditionaliter.puta si dico sn̄iam nullā,⁊ si qua est appello.de quo puncto plura scribit Bal.hic in.iij.oppo.per totā.⁊ plenius Barto.in.l.si expressim.ff.de appel.cum infinitis concor.¶ Sexto fallit nisi ex gn̄ali consuetudine ↄrium seruetur,ꝙ remedia ↄria intententur. puta qs non potest intentare publicianā ⁊ rei ven.tñ ex consuetudine inductū est.ꝑ.c.abbate sane.de re iudi.in.vj.ſm glo.que facit mentionem de hac consuetudine in.§.alie.institu.de actio. ponit Bar.in.l.j.in p̄n.ff.de publica.⁊ late Bald.hic in.v.oppo.⁊ Imol. ⁊ Bu.in.c.ij.de libe.obl.⁊ dicunt Bal.⁊ Sali.hic:ꝙ ideo sustinetur ista consuetudo:quia est fauor litium minuendaru3.⁊ qꝛ quasi eadē ꝓbatio requiriť in rei ven.sicut in publiciana.¶ Septimo limita alijs duobus modis qui colliguntť ex dictis Bart.in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.⁊ ibi Alex.not.in.xxviij.colum. ⁊ ibi dixi.Ad vnū tñ aduerte:ꝙ l3 allegans ↄria non debeat audiri vt hic:tñ si aduersarius non vult eum repellere in totum s3 vnū de ↄrijs acceptare ꝓ se,potest hoc facere.ita singulariter Bal.i.c. cū p̄cum .C.de libe.cau.⁊ reputat istud dictū no.dignū.ista procedūt in actore.¶ † Quid in reo nunqd reus excipiēdo possit vti cōtrarijs exceptionibꝰ.Bart.hic tāgit ⁊ se remittit ad.l.nemo.ff. de excep.Bal.hic tangit in.vj.q.in ver.circa scd̄m.⁊ vr̄ ponere vnam regulā ꝙ sit fauore liberationis.⁊ ponit multas fallentias quas ponit glo.in.l.nemo ex his.ff.de reg.iur.¶ † Quid in criminalibꝰ an reus accusatusᵇ de homicidio possit opponere exceptiones cōtrarias:puta negare ꝙ fecerit homicidiū,⁊ si fecit ꝙ iuste fecit.puta ad defensionem suam necessariā.ponūt Bal.Sali.Dy.⁊ Ioā. and.in regula nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj.tenet ꝙ nō, tamē Bar.tenet ↄriū in aut.cōtra q ꝓpriā.C.de non nu.pec.⁊ Bar.in.l. cum de indebito.in prin.ff.de ꝓba.⁊ Bar.in consi.inci.quidā accusatus de adulterio.ponit An.de iser.⁊ Bal.in.c.j.§.item si vassallus.si de inuest.feu.cōtro.fue.domi.Abb.Panor.in.c.is qui.de solu.¶ † Circa istud vltimū ꝑpetuo no.ꝙ ad euadēdum penam homicidij non sufficit ꝙ reus diceret ⁊ ꝓbaretᶜ ꝙ fecit ad suam defensionē.s3 op3 ꝙ dicat ad necessariam suā defensione3.ita singulariter Bal.in.l.data opera.C.qui accu.nō possunt.in.xv.col.de quo facit testū.Ludo.ro.in singularibus suis:de cuius dicti veritate late scripsi in.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure. ¶ † Quid in sn̄ia:si sn̄ia iudicis contineat contrarietatem an admittatur.ponit Bald. hic in viij.col.⁊ Bal.in.§.quibus.in prima consti.C.⁊ Bart.notabiliter in.l.duo iudices.in fi.ff.de re iudi.alique lectu.habēt sub.l.preses. vbi dicit quid si causa est commissa ad consilium sapientis, vnus consulit vno modo,alius alio modo,⁊ iudex fert sn̄iam ſm consilium sapientis,quid iuris,⁊ late Ioan.an.in regula nullus ex cōsilio.de regu.iur.in mercu. de hoc Cano. habent gloss. in.c. si is qui preest.§.cum ergo.in glo.j.mag.xj.q.iij.de qua gloss.facit magnum festum ⁊ eam allegat pro singulari in proposito Roma. in repe.rubrice de arbi.in.xxiij.col.⁊ Roma.in consi.xiiij.incip. idē de iure concludendum puto.¶ † Et circa istud an sn̄ia contraria valeat.dicit Bal.in.viij.col.ꝙ si iudex diceret condemno,imo absoluo:ꝙ ista sn̄ia valet.per.l.stichus imo pamphilus.ff.de ma. te. ⁊ dicit Bal.ꝙ de hoc est vna gloss.in decretis.voluit Bal.allegare notabilē glo.in.c.p̄dicator.in glos.iij.xvj.q.j.quam glo.nota.allegat.d.Abb.Panor.in.c.innotuit.in.ij.col.in prin.extra de elec. de hoc est tex.in.l.si ita scriptum fuerit.ff.de here.insti.in prin. vbi Bar.pulchre loquitur.¶ † Quid in teste qui dicit factum mense Maij:imo mēse Iulij:an istud vltimū valeat.ponit Bart.in.l.stichus,imo pāphilꝰ ꝑ illū.ff.de ma.test.⁊ i.d.l.si ita scriptū fuerit.i fi. prin.de here

a ¶ Canoniste. Adde diffuse ⁊ melius ꝙ alibi per Marianu3 de se. in.d.c.ij.de libel.ob.

b ¶ Accusatus. Adde in terminis ꝑ Bal. in.l. lacus. ff.de acqr. re. do.

c ¶ Probaret. Uide ꝗ posui in additione ad do. Philip. deciū in.l.nemo ex his. ff.de regu. iur.

28 prin. de here. institu. ꝙ sic. ¶ † An in modo ꝓcedendi sit licitum intentare diuersas iurisditiones: puta si iudex dicit qđ procedit tanꝙ ordinarius ⁊ tanꝙ delegatus, vel tanꝙ arbiter ⁊ arbitratoꝝ an valeat iste ꝓcessus. Bal. i vlti. col. ⁊ vlti. q. ponit ⁊ Bald. in. l. j. C. qui ꝓ sua iuris. ⁊ melius quā alibi Bal. in. c. si autē inter

29 pares. in prin. de le. conra. in vsi. feu. † dicit tñ Bal. hic: ꝙ si iudex in criminali ꝓcederet ꝯ reū accusatū ex accusatione ⁊ inquisitione, ꝙ ꝓcessus est nullus. ⁊ ita etiā vult Bald. in repe. Paduana l. edita. in. xxij. col. ℣. quero. C. de eden. Jason Maynus iuris vtriusqꝫ doctor in hac florentissima Ticinensi academia.

¶ Qui admitti ad bo. pos. possunt. Et intra qđ tp̄s. Rub.

1. ☞ In omni iudicio quantūcunqꝫ summario debet tamen persona legitimari.
   Et quid in iudicio qn̄ imploraꝛ officium iudicis. nu. 2.
3. Quando causa principalis est summaria vel executiua oēs articuli qui in illa causa emergunt, debent summarie expediri.
5. An qui agnouit bonorum posses. presumatur in dubio tempore congruo agnouisse.
6. Quando tempus est fundamentum intentionis alicuius, tenetur precise tale tempus probare.
7. Ubi in aliquo actu reperitur interuenisse decretum iudicis, oīa presumuntur recte ⁊ rite facta.
8. Iste terminus occasio denotat causam remotam.
9. Bonorum posses. an sit ius persequendi.
10. Multe sunt differentie inter bono. posses. ⁊ hereditatem.
11. Solus pupillis nō potest hereditatē adire sine tutore.
12. Hereditas solo animo aditur sine presentia iudicis.
13. Tempus adeundi hereditatē de iure ciuili currit ignoranti.

¶ Ista rubri. habet duas partes. Prima respicit personas que possunt ad bonorū possessionē admitti. Scđa respicit tempus. ¶ Circa primam partem do. And. barba. in solenni repe. huius rubri. in. j. col. dicit se colligere vnū nouū per alios non tactum: sed probari ex ista rubrica iuncta. l. iij. §. si causa cognita. ff. de bo. pos. illud qđ voluit glo. reputata singularis in. l. ij. in glo. pe. ⁊ ibi

1 Bar. in fi. ⁊ alij post eū. C. de edi. diui adri. tol. que sing. vult † ꝙ in omni iudicio quantūcūqꝫ summario debēt tamen persone legitimari. Idē probaꝛ in hac rubrica. naꝫ istud iudiciū est summarium. d. §. si causa cognita. ⁊ ibi meli⁹ declarat Bart. ⁊ tamē ista rubrica dicit qui admitti: denotādo ꝙ non oīs ꝑsona admittenda est: sꝫ ita demū si sit legitima: imo singularius ꝓbaꝛ in ista ru-

2 brica ꝛm eū: † quod etiā in omni iudicio in quo soluꝫ imploratur officium iudicis: nō in figura iudicij: vt est in materia nostra: et declarant Bar. ⁊ oēs in. l. j. sup glo. ij. j. eo. debent tamē ꝑsone legitimari. Tu aduerte/ in primis ꝙ ꝛm istā inductioneꝫ ꝓsupponitur ꝙ requiriꝛ qđ persone sint legitime, ad hoc vt admittantur ad bono. pos. hoc nō videꝛ verum. ꝓprie loquēdo. nam seruus nō habet legitimā personā. l. seruus. C. de iudi. l. vix certis. ff. eo. ⁊ l. qđ attinet. ff. de reg. iur. ⁊ tamen seruus admittiꝛ ad bo. pos. siue sit delata seruo siue dn̄o. l. seruus. in princ. ⁊ ibi glo. ff. de bo. pos. itē filiusfa. non habet legitimā ꝑsonā sine consensu ⁊ licentia patris. l. fi. §. necessitate. j. de bo. q̄ libe. ⁊ tñ solus potest agnoscere bono. posses. l. j. j. eo. similiter femina. d. l. seruus. in princi. Ratio p̄dictorū: qꝛ bonoꝝ pos. agnosciꝛ non in figura iudicij: sed extra oēm iudiciariā solēnitatē: vt ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. j. j. eo. ⁊ gl. ⁊ Bart. in. l. iij. §. si causa cognita. ff. de bo. pos. l. j. Et de predictis vide per Bal. in. ij. q. ⁊. xxj. oppo. j. eo. imo generaliter quilibet censeꝛ habilis vt admittaꝛ ad bonoꝝ possessionē nisi ꝓpter defectuꝫ etatis: vt qꝛ pupillus vel minor/ qui solus nō admittitur. l. bonoꝝ. j. eo. l. si infanti. in fin. j. de iure delibe. ⁊ l. j. §. j. ff. de bono. pos. furioso infan. Spec. in ti. de actore. circa prin. Itē in casu. l. vnice. ff. quib⁹ non cōpe. bo. pos. ¶ Scđo aduerte ad. iij. qđ singularitas illius glo. in. d. l. ij. ꝯsistit in alio. s. ꝙ q̄uis iudiciū principale sit summariuꝫ: tamen persone debent plene legitimari: sic ꝙ non sufficeret summaria vel semiplena informatio legitimationis. ⁊ lꝫ illa glo. nō exprimat: tñ Bar. Sali. ⁊ do. Alex. ibi dicūt: ꝙ in hoc est singularis cū cōcor. quas ibi tradam, ad istud auteꝫ qđ plene ꝓbari

3 debeat nihil facit presens rubrica. ¶ † Iteꝫ ex alio singularitas illius glos. ostendiꝛ. nā habemus regulā ꝙ qn̄ causa principalis est summaria vel executiua. certe omnes articuli qui in illa causa emergūt debēt summarie expediri. vt declarat Bar. in extraua. ad reprimendū. in ℣b. summarie. in. ij. colū. facit qđ singulariter decidit ideꝫ Bar. in. l. iij. in vlti. col. ff. de alimē. ⁊ ciba. leg. Bald. in. l. j. in vlti. col. C. de reb. credi. ⁊ probat bñ text. in. l. si qn̄. in ver. credere debent. C. de testi. ⁊ ibi Bald. circa princi. not. ⁊ reputat not. dignū. ⁊ tamē volūt doc. sup gl. d. l. ij. qđ q̄uis iudiciū principale sit summariū vel executiuū, tamen legitimatio personarū

4 dꝫ plenarie tractari. ⁊ hoc nil facit ad rubricam. ¶ † Preterea ⁊ quarto illud de legitimatione ꝑsonaruꝫ ꝓcedit si fuerit opposi-

situm ꝑ aduersariū: ⁊ non aliter: qꝛ per iudicē non venit opponendū de legitimatiōe ꝑsonarū: ꝛm Bar. ꝑ illū text. facit. l. quos ꝓhibet. ff. de postu. arguēdo a speciali. Bart. in l. inter quos. §. alieno. circa fi. ff. de dā. infec. sed in isto tit. non apparet exp̄sse ꝙ esset aduersarius cōtradictor. patet/ qꝛ tunc ꝓcederet. l. j. j. eo. qꝛ tūc filiusfamilias nō posset sine p̄re agnoscere. ꝛm Bald. ⁊ alios ibi. ⁊ clarius Sali. in. l. j. j. de bo. pos. ꝯtratabu. ⁊ tanto fortius hodie, quo iure cōtradictor nō audiꝛ: ex quo sufficit qualiscūqꝫ agnitio. l. fi. ⁊ ibi expresse Bal. vbi dicam. j. eo. bene fateor qđ notabile est in se verū, ꝙ in iudicio quantūcunqꝫ summario dꝫ persona legitimari. Et ad hoc bñ facit tex. cū gl. in. l. j. §. si ea. ff. de vē. in pos. mit. quē ad hoc allegat Bal. idem tenens in. l. fi. in. v. q. circa mediū. C. de edi. diui adri. tol. ⁊ idē facit qꝛ etiā in causis summarijs ⁊ executiuis filiusfa. nō potest esse in iudicio sine consensu p̄ris. ⁊ sic etiā tūc requiritur legitimatio ꝑsone. vt notabiliꝛ ꝓbat Bal. in. l. ne qcquam. §. de plano. in vlti. col. ff. de offi. ꝓcō. et leg. quē sequiꝛ do. Alex. in consi. lviij. incip. viso ꝓcessu cause tam principalis. in. j. colu. in. ij. volu. aliqd ꝑ Bal. in. l. iij. §. sed vtrum. ff. de

5 mino. ¶ † Circa scđam partē rub. querit hic do. Andr. barba. in repe. in. ij. col. ⁊ seq. an qui agnouit bono. pos. presumatur in dubio tp̄e congruo agnouisse: an ℣o teneaꝛ istud ꝓbare. dicit ꝙ est noua ⁊ inaudita q̄stio: in qua ꝯcludit ipse ꝙ teneretꝛ hoc ꝓbare:

6 scꝫ se tp̄e legitimo agnouisse, motus: † qꝛ regula est ꝙ qn̄ tp̄s est fundamētū intētionis alicuius, tenetur tale tp̄s precise probare. al's succūberet. glo. in. l. eū actum. quā Bart. ibi multū not. ff. de nego. ge. ⁊ gl. in. l. qui iurasse. §. si pater. el. ij. ff. de iureiur. Barto. ⁊ alij in. l. non solū. §. sed vt probari. cū suis concor. ff. de ope. no. nun. ⁊ in. l. ⁊ an eadē. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. notāt Bal. ⁊ Sali. in. l. fi. ꝑ illū tex. C. an ser. ex suo fac. glo. nota. in. c. venerabilibus. in gl. pe. de sen. excō. in. vj. cum alijs per eum allega. Ad idē facit qꝛ tp̄s requisitū a lege vel a statuto censetur esse de forma: vt no. Bal. ⁊ Sali. i aut. que supplicatio. in tertio no. ꝑ illuꝫ tex. C. de preci. impe. offe. cum cōcor. quas ibi dedi. Dic ꝙ est de forma essentiali actio nō ꝓbatoria vt ꝓbari debeat. Pro eadem parte facit tex. in. §. fi. insti. de bo. pos. ibi, sed quocunqꝫ modo admittatis eam iudicium intra statuta tp̄a ostēderit. vbi pōdera qđ tex. loqtur cōditionaliter. ⁊ sic cōditio dꝫ impleri in forma specifica. l. q heredi. ⁊ l. meuius. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ dꝫ itelligi de vera ꝓbatiōe. l. luci⁹. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. Ad idē tex. i. l. fi. j. eo. vñ sumiꝛ ille. §. fi. institu. sed caue. qꝛ in illa. l. fi. vbi est tex. originalis non sunt illa verba q̄ sunt ibi: sꝫ dicit ꝙ dꝫ ostendere apud iudicem: ergo loquiꝛ de ꝓbatione. Ad idem text. in l. j. in ℣bo intra tempora edicto ꝓstituta. C. de bo. pos. ꝯtab. lib. ⁊ tex. etiam in milite in. l. in fraudem. §. fin. ff. de testa. mili. ⁊ in. l. ij. in fin. ff. de vetera. militum successio. iuncta. l. si fratris. C. de iur. delib. Ultra euꝫ bñ facit/ qꝛ vbi ad aliquē actū requiriꝛ certuꝫ tēpus dꝫ tale tp̄s ꝓbari. l. j. §. fi. cū. l. seq. ⁊ ibi ad hoc no. Bar. ff. de incē. rui. naufra. ⁊ nōtabiliꝛ Bal. in. l. j. in prin. ff. de alea. Spec. in ti. de test. §. iam de interrogatorijs. ℣. item de tp̄e. Itē vbi actus pōt vna die valere: alia nō de necessitate dꝫ scribi dies: vt not. in. c. abbate. de re iudi. in. vj. ꝛm Bal. i. l. si qn̄. i. vj. q. C. de testi. ¶ Sꝫ p̄missis nō obstātib⁹ puto ꝯtrariū. ⁊ ostēdo a partib⁹ enumeratis: aut eīm loquimur cōsyderato tp̄e ffoꝝ. ⁊ etiaꝫ tp̄e. C. ante. l. fi. j. eo quo tp̄e requiriꝛ in agnitiōe bo. pos. requirebaꝛ ꝙ interueniret decretū iudicis cuꝫ cause cognitione in. l. iij. §. si causa cognita. ff. e. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ⁊ text. in

7 l. ij. §. dies. ⁊ ibi gloss. ff. qs ordo in bo. pos. ser. † Et tūc ego habeo regulā ꝙ vbi in aliquo actu reperiꝛ interuenisse decretuꝫ iudicis oīa presumunꝛ rite ⁊ recte facta. ꝛm Spe. in ti. de emp. ⁊ vēdi. §. nunc dicendū restat. in versi. breuiter scias. quē refert ⁊ sequitur Bal. in. l. cū hi. §. si p̄tor. ff. de transac. ⁊ in. l. non autē. ff. de adop. ⁊ i. l. fi. C. de pred. mino. l. quēcūqꝫ. §. fi. ff. de publicia. in rem acti. ⁊ i addi. Spe. in ti. de appe. in. v. col. ⁊ notabiliꝛ in. c. sicut. in. ij. co. ꝑ illū tex. de re iud. vbi sing. dicit ꝙ istud ꝓcedit etiā si iudex esset vn⁹ ribal. ⁊ idem qđ. s. tenet Imo. in. l. si quis cū aliter. ff. de ℣. ob. d. Alex. in cōsi. ciij. in. ij. volu. inci. visis scriptis mihi trāsmissis. in. iij. colum. facit gloss. ordi. in. l. actor. ff. rem ra. ha. q̄uis ꝯtrium tenuerit ⁊ nō bene. d. Fran. de are. in cōsi. lxix. inci. viso puncto et cōsultatione ad me transmissa. nisi rn̄deas prout sing. limitauit Bal. in. l. tutores. ff. de cōfir. tuto. dicit ꝙ p̄dicta regula procedit in maioribus magistratibus pro quoꝝ decreto multum ꝓsumiꝛ: secus in inferioribus vt municipalibus vel pedaneis. isto modo intelligit tex. in. §. nos autem. instiꝛ. de auto. tuto. melius de attil. tu. et refert ita dicere Azo. in summa ti. C. de tu. ⁊. cu. q nō satisd. aut loquimur ꝛm iura noua. C. ꝛm que in agnitione bonoꝝ. pos. nō reperitur decretū. et ideo sublata est bono. pos. decretalis et solū remanet iudicialis. l. fi. et ibi. Cy. Bar. et alij. j. eo. gloss. in. l. iij. §. a municipibus. ff. eo. §. fi. insti. eo. et. l. fi. §. j. C. de cura. fu. et tūc aut iste q agnouit bonoꝝ pos. est in pos. reali bonoruꝫ: ⁊ tunc clarum est ꝙ nihil teneꝛ ꝓbare de tp̄e: qꝛ vbi alias qs teneretꝛ ꝓbare tp̄s: certe si sit in posses. releuaꝛ ab onere probandi: ⁊ transfertur

in aduersarium.fm Bart.in.l.j.§.non autē.ff.de bo.pos.fm tab. Facit tex.in.c.ex literis.de proba.z in.c.si a sede.de preben.in.vj. Bald.in.c.capitulū scte crucis.in.j.colū.de rescrip.z Bald.nota. in.c.ex literis.in.ij.colū.de consue.istud enī est qmodum possessio/nis:qz transfert onus probādi in aduersariuz.§.cōmodum.instit. de interdic. Aut iste qui agnouit non est in possessione: z hic est punctus:in quo etiā dico q si ipe agat contra possessores bonorū non tenet probare q agnouit bo.pos.intra tps congruū:qz istud non est suum fundamentū sed bene erit fundamētum aduersarij si excipiendo velit repellere.ergo aduersarius est qui tenet pbare tēpus.l.ab ea parte.ff.de pba.z istud demonstrat gl.quam Bal. ibi dicit esse singu.in.l.ij.C.de peti.here.que declarat qs teneatur probare tps,an agens an excipiens.z determinat q ille qui prin/cipaliter se fundat in tpe.z sic hoc casu excipiens probabit,z non a actor. Ad idē est doctrina^a glo.notabilis in cle.fi.in glo.pe.de re/scrip.quam do.Car.ibi.ad hoc reputat singularez:per quā ibi di cit Bar.in.l.si as qui.§.fi.in.fi.ff.de iur.fisci.z in.d.l.non solū.§.sz vt probari.de ope.no.nuncia.in.l.eū actū.ff.de neg.gest.z in.l.ma/trē.C.de pba.z notabiliter Bal.in.l.ampliorē.§.fi.C.de appel.z in.l.si minorē.C.de in integ.resti.Ad idē bn̄ facit qd vult in simili. Bal.in.l.post dotem.in fi.ff.solu.ma.pone q in instrumento dota li dr,titius confessus est habuisse z recepisse centum a sempronio nomine dotis filie sue,q̄ centum stipulatus est sempronius sibi red/di:deinde sempronius agat ex tali stipulatione: q̄uis requirit q talis stipulatio sit facta incōtinenti.l.quoties.ff.de.ma.ipe tn̄ nō tenet probare q sit facta incontinenti:sed filia que dicit ex inter/uallo factā,cū in illo se fundet,debet ipsaz pbare. per gl.in.d.cle. fi.de rescrip.z generalē theoricam.d.l.eūz actum.ff.de nego.gest. p eadem parte facit.l.j.C.quoz bono.vbi debet probare duo.s. filiationem,z se fuisse admissum.De tempore autē nihil dicit. Ad idem fortius stringit tex.in.l.nō hoc.§.vnde legi.vbi sufficit pba re se admissum.¶ Ultimo circa istā scdam partez rubrice:quod aliqui libri habent intra.aliqui infra.melior q̄ntera vr̄ intra:q ad tps proprie refertur,infra ad locū.Lau.valle.in scdo elegā.c.xcj. sed in qntum est text.iurisconsulti.in.l.scire opz.§.muita.in verbo intra.l.dies.z in.§.sufficit.in verbo intra constitutum tempus.ff. de excu.tuto.z in.c.qin frequenter.§.in aliis.vt lite nō cōtest.in.c. ij.de regularibus.z in.c.ij.de obserua.ieiunij.Tamen q hic in ru/bri.pdebeat esse dictio intra.facit tex.in.l.emācipata.in verbo intra annum.j.eo.¶ Gl.rubrice diuidit magistraliter in quinq par/tes principales. In prima continuat rubri.ad precedentes. In scda eam subordinat ad titulos sequentes. In tertia ponit diffi/nitionem bonorum possessionis. In quarta declarando illā diffi/nitionem z supplendo remouet duo contraria. In quinta z vlti/ma per viam notabilis se remittit. Scda ibi,z dic qd hic titulus. Tertia ibi:ītē dic quod bonorum posses. Quarta ibi:z intellige. Quinta z vltima est ibi:z nota hic que dixi. Et pmitte pro intel/ligentia glo.tria debere esse in consyderatione.vt declarat Bar. in.l.j.in.ij.col.§.e.z.in.l.iij.§.bonoz.ff.eo. ¶ In pma parte pon/dera qd glo.cum mysterio dixit occasione.nam iste terminus occa sio, denotat causaz remotā.c.solite.de maio.z obe.c.post transla/tionem.de renū.vbi doc.z in.c.cum cessante.de appel.z alibi sepe. Prime tres partes gl.sunt clare. In quinta parte glo.vt soluat duo qtraria tacita facit duas subauditiones ad diffinitionem iu 9 risconsulti,traditā in.d.l.iij.§.bonoz.Primum contrariū est.nā videt q bonoruz possessio non sit ius persequendi:z cōsequenter non sit instrumentum agendi nec actio. Nam bonoz possessor ad patrimonium defuncti agit bonorum possessoria hereditatis pe/titione:que bene est actio adinuēta ad similitudinē petitionis he/reditatis qpetentis illi q est heres de iure ciuili.l.j.z.ij.ff.de bono. pos.here.peti.gl.fatet istud pmū qtrariū:q nō sit ius quo agat: z sic non sit instrumentū agēdi:sz bene sit ius pp̄ter qd pmo debet agnoscere bonoz pos.si vult posse agere bonorū possessoria here ditatis petitiōe.idem tenet glos.in.d.l.iij.§.bonoz.ff.eod.Ex quo collige q bonoz possessio non est actio.z de hoc vide Bal.hic.ij. qōne.z Ludo.ro.vbi etiam per Bal.an bonorū possessio sit saltez officium iudicis:z concludit q non. Idem Bar.in.d.l.iij.in prin. in.ij.col.tenet q nō sit necessaria illa expositio glos.sz q diffinitio bene stat de per se:sed illud qd dicit non placet nec satisfacit q sit ius persequēdi.s.per confirmationem a iudice. Sed obstat qd in/fra subijcitur patrimonij siue rei.z sic est ius persequendi patrimo niū vniuersale z rem singularem,nō aūt confirmationē.¶ Scda oppositio quā vult remouere glo.est.nā vr̄ q ista diffinitio bono/rū pos.nō sit bona.cum cōueniat hereditati.vt ptz ex.l.nihil aliud est hereditas.ff.de reg.iur.z sic ad hoc vt diffinitio sit bona dz cō/uerti cū oi diffinito.l.j.§.dolū.z ibi Bar.ff.de dolo.glo.in.d.l.ni/hil aliud est hereditas.z in.l.fi.ff.de v.sig.z gloss.in rub.extra de sum.tri.sed ista diffinitio nō qūertit cum oi diffinito:qz non omne ius persequendi retinendiqz zc.est bonorū pos.cum etiaz heredi/tas sit ius retinendi zc.z ideo gl.vt poneret differentiam,addidit

a ¶ Doctri/na. Adde Jo.de imo. i.l.post do/tē.i.vi.co.ff. so.matri.

b ¶ Potest. Adde.l.pu/pillus.et ibi Bart.ff.de acqui.here. Bartol. et Bal.i.l.po/tuit.C.d.iu. deli.

c ¶ Tutore, Add bono rum.j.eo.

ius.s.pretorium.idē dixit gl.in.d.l.iij.§.bonorum.vbi plenius lo/quitur.z gloss.in.d.l.nil aliud est.z insti.eo.in princ.z Cy.in.l.cer/tū.in.j.q.j.vn̄ legi.z notabiliter Bal.hic.in.ix.q.Sz Barto.in.d. l.iij.in princi.istud reprobat.z dicit q est pessime dictuz.z q imo. bonorum possessio est ius non solū pretoriū sed etiā ciuile.patet,qz est dare bonorum possessionē que sit de iure ciuili.l.vnica.ff.vt ex legi.vel senatuscō.z.§.septima.insti.de bo.pos.z sequit.d.Alexā. hic.Et ad motiuum qd sentit gl.rndetur q hereditas est ius suc/cedendi:non autē dr q est ius persequendi:qz hereditas solo aio aditur.l.pro herede.in prin.ff.de acq here.nō sic est i bo.pos.q est ius psequendi:qz non solo aio adit:sz expedit q illud ius coram iudice persequat. Pro ista parte Bar.facit stricta rō.nā vbi con/petit ista bonorū pos.vt ex legib^9.ibi etiā competit bonorū posses. vn̄ legitimi.tex.est in.l.iij.ff.vn̄ legi. Bald.z Sali.in rubri.j.vnde legi.Cy.Rapha.z Moder.in.l.fi.eo.titu.sed sic est q bo.pos vn̄ legitimi non competit:nisi vbi qs pōt succedere de iure ciuili. l.ij.§.fi.ff.vn̄ legi.z ptz ex dictione legitimi.l.lege obuenire.ff.de ver.sig.l.iij.§.de illo.ff.pro socio.cum ergo bono.pos.vnde legiti mi,competat qñ succedi pōt p illā bonoz posses.vt ex legib^9:ergo necessario concludit qd p eaz ciuilis successio defert. Veriora vi/dentur dicta glo.qz nō videt q illa bonorū possessio vt ex legibus sit ius ciuile:imo pretoriū.patet etiam ex nomine z ex diuersitate effectus.nā si esset de iure ciuili esset perpetua.vt declarat Bald. hic in.ix.q.Et q sit de iure pretorio sonat text.in.d.§.septima.ibi, que pretores optima rōne introduxerunt.z tex.in.d.l.vnica.circa pn.ff.vt ex legib^9.Nisi intelligas approbatiōe pretoris.sed p hoc non desinit esse de iure ciuili.l.j.in prin.cū glos.ff.si pars here.pe.

10 ¶ † Adde,tamen qd sunt multe differentie inter bonoz possessio/nem z hereditatem.nā filiusfamilias nō potest adire hereditatem nisi precedente iussu patris:z sic eo sciente.l.si quis mihi bona.§. iussum.ff.de acqui.here.z tn̄ potest agnoscere bo.pos.etiā ignorā te patre.l.j.j.eo. Itē bo.pos.potest acquiri per pcuratorem.l.iij. §.acquirere.ff.de bo.pos.z tn̄ hereditas non potest adiri p procu/ratorem.l.paulus:al's per pcuratorem.vbi glo.z Bar.ff.de acq.

11 here.Tamen istud vltimum nō firmo.† Item solus pupillus nō

b potest^b adire hereditatem sine tutore.institu.de auto.tuto.in

c prin.z.l.j.ff.eod.z tamen pupillus sine tutore ^c pōt agnoscere bo/norum possessionem cum iudice.l.bonorū.vbi reddam rationē.j. eod.fm Alberi.de rosa.Tu vide tamen.l.si infanti.in fi.C.de iu.

12 delibe.† Item hereditas solo aio adit sine iudicis presentia.l.si auia.j.de iure delibe.l.pro herede.in prin.ff.de acqui.here.sed in bonorum posses.est necessaria presentia iudicis.l.fi.j.eo. Item he reditas pōt perpetuo adiri:idest vsqz ad xxx.annos.l.licet.j.de iu re delibe.sed bonorum possessio delata liberis intra annū agnosci dz:z p transuersales intra centum dies.l.ij.z.l.emancipata j.e.et

13 l.j.§.largius.ff.de succes.edicto.† Item tempus adeūdi heredita tem de iure ciuili cum sit perpetuum currit ignoranti.d.l.licet.cū gloss.C.de iure delibe.secus in tempore agendi bonorum posses. l.ij.z.l.quandiu.j.eo.z.l.fina.ff.quis ord in bono.posses.ser.z sic etiam si staret per mille annos ignorās nunq excludetur a bono rum pos. Item hereditas transfert iura directa.sed bono.posses. vtilia.§.quos autem.insti.eo.z.l.ij.ff.eo.z ibi Bar.z latius in.l.ex asse.ff.ad trebel.¶ Extra glo.habent iuuenes premittere ad eui/dentiam quedā q̄ ponit Bal.hic.z ea ad literā reassumit Ange. de are.insti.eod.in princ.z ea adhuc clarius ponit Paul.de cast. hic:que referam in voce. Jason Pisis.

1 ¶ De iure veteri quicquid acquirebat filius,acquirebat patri: adeo qd nec momento durabat penes filium.

2 Filiusfamilias efficaciter obligatur ex omni contractu de mun/do,preter q in mutuo,z voto.

3 Si quis solo animo adiuit hereditatem,nō tenet creditorib^9 etiā in foro conscientie:nisi interuenisset actus facti extrinsecus.

4 Si aliquis absens z ignorans instituatur heres,dicitur sibi pro/prie hereditas delata:adeo q caderet in statuto faciente mentio/nem de eo cui delata est hereditas.

5 Si mortuo patre filius dicat qz scio hereditatem patris mihi de/latam,ideo eam accepto:talis aditio nihil valet.

6 Scientia z negligentia filij in petenda bono.pos.preiudicat pri.

7 Repudiatio expressa plus nocet q̄ tacita, que inducitur per la/psum temporis.

8 Filiusfamilias ignorante patre potest petere bonoz possessio.

9 Fratres minores qui non possunt iure actiōs petere aliquid qd eis est relictum:possunt tamen implorare officium iudicis, vt heredes compellat.

10 Ex tpis diuturnitate quādo psumat superioris autoritas:consen/sus, vel presentia interuenisse. z nu.11.12.13.14.15.z.16.

17 Hodie per leges nouas potest filiusfamilias solus ignorante pa/tre agnoscere bonorū.poss.z etiam hereditatem sibi delatā adire sicut potest patre recusante vel inuito.

18 In correctorijs,etiam ex maioritate rōnis non est licita extensio

In electionibus.

19 In electionibus prelatorum debet vocari absentes, quibus ignorantibus electio fieri non debet: licet eis inuitis fic.

20 Si statutum disponat quod mulier non possit contrahere absque consensu duorum propinquorum, et mulier requirat eorum consensum, et sic faciat debitum suum: si consanguinei absque iusta causa recusent consentire: poterit ipsa sola contrahere.

21 Edictum pretoris habet quatuor capita. et que.

22 Filius respectu patris habet qualitates. et quas.

23 Si filius staret per. xxx. annos quod non adiret, de iure ciuili esset tantum exclusus a primo capite: tamen ex secundo capite posset per alios. xxx. annos adire.

24 Quando filii mortuo patre succedunt patri, debent adinuicem conferre bona quod est verum quando succedunt ex primo capite vnde liberi: secus si ex secundo vel tertio.

25 Filius mortuo patre nihil potest prescribere pro herede, quando succedit ex primo capite. secus si ex secundo vel tertio.

26 Filiusfamilias potest ex triplici capite succedere patri.

27 Licet in bonis aduentitiis sit hodie immutatum per leges nouas imperatoris quod filiusfa. possit hodie solus efficaciter adire patre ignorante: tamen in profectitiis nihil est immutatum.

28 Que sit ratio diuersitatis quare hereditas non possit adiri de iure ciuili per filium aut seruum nisi precedat iussus patris vel domini. et tamen in bo. pos. sufficit quod sequatur ratificatio patris.

29 Aditio heredi. est de iure ciuili, et actus solennior et potentior, cum transferat iura directa: quod sit restitutio hereditatis.

30 Aditio here. est actus legitimus qui non pot. stare in pendenti: sed agnitio bo. pos. item resti. here. non sunt actus legitimi.

31 Aditio hereditatis fit solo animo, nec in ea interuenit factum alterius: sed in agnitio. bonorum possessionis interuenit factum duorum scilicet agnoscentis et iudicis.

BONORUM. Consydera quod Bart. premittit duo euidentialia. Primum est generale ad totam materiam tituli querit vtrum pretor induxit bo. pos. et in hoc dic vt latius per Pau. de ca. s. in rubri. Secundum euidentiale est speciale ad istam legem. vnde premitte

1 secundum Bar. † quod de iure veteri quicquid acquirebat filius statim acquirebat patri: adeo quod nec momento durabat penes filium. l. placet. ff. de acqui. here. et l. i. in prin. ff. si a pa. quis fue. ma. et si continebat merum commodum acquirebatur patri etiam inuito. l. etiam inuitus. ff. de acqui. re. do. l. seruus vetante. ff. de ver. obli. si autem acquisitio continebat mixturam: vt quia posset habere commodum et etiam incommodum, vt est in hereditate. l. si hereditatem. in prin. ff. man. l. more. ff. de acqui. here. tunc non acquirebatur patri nisi prius iuberet filium adire. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. here. ne contingeret patrem ex facto filii inuitum obligari. et hoc est quod dicit tex. ibi: si ratam petitionem &c. Dubium ergo huius legis erat, quia cum hic tractaretur de successione: et sic de actu mixto, videbatur quod solus filius non posset agnoscere, nisi patre iubente. tamen deciditur contrarium: quod imo filius ignorante patre possit agnoscere: quia satis est quod pater postea ratificet. vt hic et in l. fi. ff. quis or. i bo. pos. seruet. tamen ista agnitio solius filii non est efficax nisi patre ratificante. d. l. fi. et declarat Bart. hic in. ii. col. Stat ergo quod si filius sine patre agnoscat bo. pos. licet possit, vt hic: tamen est inefficax, donec pater ratificet. vnde si pater nollet ratificare esset pro non facta. Sed tunc obstat maxima difficultas: quia imo videtur quod debeat esse efficax. quantum ad obli

2 gandum ipsum filium. † cum regula sit quod filiusfa. efficaciter obligatur ex omni contractu de mundo: preterquam in mutuo, et in voto. l. tam ex contractibus. ff. de iudi. l. filiusfamilias. ff. de ac. et obli. et fit executio contra ipsum filium. nisi mediante captura. l. iii. §. sed vtrum. et ibi Bar. ff. de mino. Barto. in l. si filio. ff. so. ma. et in tractatu de carcere. in. iiii. q. Ang. in l. i. ff. de excep. rei vendi. et trad. quare ergo si filius agnouit sine patre non erit ipse efficaciter obligatus: cum agnoscendo vel adeundo dicatur quasi contrahere. l. ex maleficiis. ff. de act. et obli. cum si. Respondet Bar. in l. qui in aliena. in prin. ff. de acq. here. quod licet filiusfamilias ex omni contractu obligetur: tamen sola voluntate ad similitudinem voti non obligatur: quod esset si sola aditione obligaretur. Que ratio reprehenditur per Pau. de ca. in l. inuiti. in prin. ff. de acquiren. here. per Imo. in l. seruo inuito. in prin. ff. ad treb. per Alex. hic. et in d. l. qui in aliena. in prin. quia in aditione hereditatis non obligatur quis solo animo vel voluntate, nisi actus facti extrinsecus interue-

3 niat. secundum glo. notabilem in d. l. inuiti. in prin. † Ideo concludit notabilius ipsemet Bar. in l. gerit. ff. de acqui. here. quod si aliquis solo animo adiuit hereditatem quod pot., tamen non tenetur creditoribus etiam in foro conscientie: nisi interuenissent actus facti extrinsecus. Unde aliter respondent Imo. Cu. Pau. et Alex. in d. l. q in aliena. in prin. et d. Alex. hic: quod ratio est eo quia filiusfa. adeundo hereditatem vel agnoscendo bo. pos. non poterat sibi acquirere commodum successionis: quia totum querebatur patri: vt prediri. ergo succedit regula nature: quod qui non potest sentire commodum, non debet etiam incommodum vel obligationem pati: propter magnitudinem preiudicii quod potest in heredi

tate cadere. et ita transeunt omnes. Sed ista ratio in nihilo mihi satisfacit. quia etiam in contractibus totum commodum queritur patri, et tamen filius obligatur: et posset contractus esse magni preiudicii. ergo regula naturre in hoc nihil facit. puto nouiter quod ratio sit, quia hereditas est quid indiuiduum. l. i. et ii. ff. de acq. here. ergo apud vnum non possunt esse obligationes passiue, et apud alium actiue: quod esset si filius adeundo obligaretur: cum sibi commodum non queratur. que ratio in contractibus cessat. ¶ Hoc premisso diuido istam legem in tres partes: prout tria habet dicta. Et summa per te. In tex. ibi: delata. sed quando dicatur hereditas alicui delata. habes text. in l. delata. ff. de ver. sig. et text. in l. is qui heres. in prin. cum glo. i. et ibi Barto. in. i. oppo. ff. de acq. here. et gl. notabilem ad tex. nostrum in l. fi. ff. quis or. in bo. pos. seruetur. Bar. in l. is potest. ff. de acq. here. et ibi Ioan. de imo. in. i. col. sing.

4 dicit. † quod si aliquis absens et ignorans instituatur heres, quod sibi proprie dicitur hereditas delata, adeo quod caderet in statuto faciente mentionem de eo cui delata est hereditas. et cum eo simpliciter transit. d. Alex. ibi in. iiii. col. et idem voluit Bal. in l. infantis. in. i. oppo. s. e. Contrarium et melius tenet notabi. do. Mathesi. in no. cxciiii. vbi pulchre loquitur, et dicit: quod licet hereditas possit dici delata large et improprie quando concurrit aliquod impedimentum, tamen proprie hereditas dicitur delata alicui, quando ille statim posset adeundo consequi: nec aliquod impedimentum obstaret. et isto modo esset intelligendum statutum faciens mentionem de hereditate delata. Et pro eo addo quod singu. decidit Bar. in l. ventre. ff. de acqui. here. per illum tex. in. ii. colu. in. i. oppo. vbi determinat quod si proximior agnatus alicuius defuncti decedat intra annum pendente dubio an aliquis posthumus nascatur: quod interim non transmittit hereditatem beneficio. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. eo quia talis hereditas non dicitur proprie sibi delata. et illud sequitur simpliciter Rapha. cu. in. i. colu. in fi. alii non tangunt. sequitur do. Alexan. in d. l. cum antiquioribus. circa fi. Ad idem quod mirabiliter decidit Bart. in l. is qui putat.

5 circa prin. ii. col. de acqui. here. † vbi mirabiliter determinat quod si mortuo patre filius dicat. quia scio hereditatem patris mihi esse delatam, ideo eam accepto decidit quod illa aditio nihil valet: quia filio non potest dici proprie delata hereditas patris: quia hereditas dicitur alicui delata, quando pot. eam adeundo consequi: sed filius non potest adire hereditatem patris: quia ipso iure est suus heres: sed bene potest se immiscere. tamen nimis dura decisio est: quam late reprobat Bald. dicens quod est truffa. in l. potuit. in. vii. q. i. de iure deliber. et determinant communiter Moder. in d. l. is qui putat. ¶ In tex. ibi: cum ignorante. intellige quando non appareret aliquis contradictor. alias contradictore se opponente, requireretur consensus patris: quia tunc deberet res tractari in figura iudicii. et sic oporteret tunc quod persona filii plene legitimaretur. ita declarat Odof. hic in. v. col. Cy. in. ii. oppo. Bald. in. ii. iii. iiii. et xxi. opposi. Albe. et Sali. hic. et Sali. in l. i. s. de bo. pos. secundum tabu. et dicit Paul. de

a castro hoc multum sibi placere. et sequitur etiam do. Alex. in. vi. col. ¶ In tex. ibi: etiam patri non intelligas quod dictio etiam, *faciat implicationem circa personas: vt sic emolumentum queratur non solum patri: sed etiam filio: quia esset malus sensus: quia isto iure filio nihil potest queri: sed id quod acquirit filius totum queritur patri: vt dixi in euidentiali. sed illa dictio etiam, facit implicationem factorum. secundum Cyn. hic in viii. oppo. Bald. in. xxviii. oppo. Sali. in. x. et alios. et sic est sensus quod non solum potest peti ignorante patre: sed etiam affert commodum patri. et sic implicat facta et non personas. Uel et clarius referas dictiones etiam, ad participium allatura, et non ad dictionem patri. Et sic habes ex predictis omnibus quod in hereditate delata ipsi filio: filius agnoscendo nihil sibi querit: sed totum queritur patri. Istud limitabat Richa. malum. quem omnes referunt, non habere locum in hereditate materna delata filio, in qua etiam de iure isto. C. querebatur filio non patri. per tex. in l. filius. in princip. in ver. emolumentum victorie. ff. de inoffi. testa. et fuit opi. glo. in l. is qui heres. §. fi. ff. de acqui. here. quam Barto. et omnes ibi damnant. eo quia istud ex hereditate matris est hodie nouiter inuentum. per l. i. s. de bo. ma. et per quedam alia. nisi tu diceres subtiliter quod dispositio illius. l. i. C. de bo. ma. potuit esse facta ante nostram. l. sed ti. sit positus postea. sed glo. ordi. s. in primo. C. in pri. mo loco. et gl. et Bart. in l. ii. in prin. C. de iur. cal. Bart. in l. ii. §. pri. ff. de vul. et pu. hinc est quod l. vnica. §. in nouissimo. C. de caducis tol. facit mentionem de l. vnica. C. de his q an. aper. tab. et tamen ille titu. est inferior isto eodem modo. l. fi. §. i. s. de cu. fu. facit mentionem de l. fi. huius ti. patet etiam in l. pe. s. qui testa. fa. pos. iuncta. l. fi. §. sin autem patre recusante. C. de bo. q. libe. Et ad l. filio allegatam, responde clarius quam respondeant Bar. et doc. quod verum est quod emolumentum victorie querit filio: quia querela to testamento matris filio competit facultas adeundi ab intestato: et non patri: vt ibi dicit tex. tamen si filius adeat postea acquireret patri. alia notabilia collige per te.

6 ¶ † No. quod scientia et negligentia filii in petenda bo. pos. preiudicat patri: hic et l. fi. ff. quis or. in bo. pos. ser. Quod intelligunt Bart. et doc. hic et in l. is qui heres cum si. §. fi. ff. de acq. here. procedere in tacita repudiatione resultante ex negligentia filii, et lapsu temporis. secus in expressa

¶ Dictio et. Adde Bar. in l. si tertius. l. §. offensas. ff. de aqua plu. ar. et in l. etiam. C. si tu. vel cu. c. accusatus in §. de quibus. s here. li. vi. et i cle. dispendiosam. in fi. de iudic.

repudiatiōe filij que non preiudicaret patri.d.l.is qui heres.§.fi.
z.l.seq.z.l.fi.in princ.C.de bo.que liber. Fortius eñ operat tacita
repudiatio resultans ex dispositiōe legis propter negligentiā z
cursū tpis, ꝙ̄ expressa renunciatio vel exclusio hoīs.ptz ex.l.ad
uersus.C. de vsur.iūcta.l.p̄ses.C.de transac.pz ex.c.de quarta.de
p̄scri.iuncto.c.ij.de dona. Facit.l.sed z si inter me.in princ. cū ibi
no.ff.de ser.v.rba.p̄di.z no.i.l.lōge.ff.de diuer.z tēpo.p̄scri. Adde
qđ no.Bal.in.l.iij.in.j.no.C.de iur.z fac.igno.ꝙ tacita repudia
tio que inducitur p lapsum tpis plꝰ nocet ꝙ expressa repudiatio
hoīs.l.facta.§.si qs bonorū.ff.ad trebel.limitando vt ibi p eum.
Itē adde ꝙ duplicē rōnē diuersitatis assignat pulchre Bald.
hic in.xxvij.oppo.q2 tp̄s excludit exclusione legali. Itē renuncia
tio excludit personā a iudice sine preiudicio tertij: sz p̄scriptio et
negligentia excludit ius a personis oībus z in rē. Cōfirmo p nota
bile sil'e.nā suus si expresse abstinet ab hereditate pōt intra termi
nū suā abstensionē reuocare.l.fi.C.de repu.here.z tñ si excluditur
per lapsum tpis ad adeundū est funditus exclusus:nec additur
reuocatio.glo.in.l.ij.in.ij.so.C.de iur.z fac.igno. Bart.in.l.iij.eo.
ti.expressiꝰ Bal.z Pa.in.l.si qs suꝰ.ff.d iur.deli. Pau.z Alexan.
7 in.d.l.fi.C.de rep.here. ¶ † Sz ꝯtra oppo.nā inuenio ꝙ est totū
econtra:ꝙ repudiatio exp̄ssa plus nocet ꝙ̄ tacita q̄ inducit per
lapsum tpis. Nā filius exclusus p lapsum anni de iure p̄torio:vel
triū an.de iure ciuili,intelligit solum exclusus a primo capite.l.j.
§.sed videndum.ff.de suc.edic. Bal.notabilr z Moder.in.l.licet.
j.de iure delib.z tñ si exp̄sse repudiat excludit ab oībꝰ tribꝰ capi
tibus.gl.est no.in.d.§.sz videndū.in v̄bo succedat.quā ad hoc re
putat singularē Pau.hic in.v.col.z p eam in specie no.ꝙ expressa
repudiatio plꝰ operat:cū excludat ab omni capite:eo q2 hz vo
luntatē verā:ꝙ̄ tacita que inducit p lapsum anni:p quā excludit
solū a primo capite.eā etiam reputat singularē idē Paul.in.l.iij.
in fi.C.de iur.z fac igno. ¶ Capio primā glo.in v̄.bo.pos.q̄ facta
est ꝓpter ꝯ2ium:q2 videbat ꝙ ex quo pater p̄cedebat filiū in gra
du,ꝙ hereditas non posset dici delata filio,sz p̄ri eū p̄cedēti.l.fi.
j.eo.z glo.tacite rñdet ꝙ istud ꝓcederet ab intestato in successio
ne agnato2:sz ista lex dz intelligi in successiōe m̄ris vel linee ma
terne:vel alio2 cognato2:vel ꝯdito testamento,pōt intelligi in oī
successione. Et circa hoc vide Cy.hic in.iij.q.ponentē multa exem
pla.z inter alia i auo, hābēte filiū z nepotē,vtrosqz in p̄tāte.nam
si filius moriat hodie ab intestato,nepos succederet z non auꝰ.z
sequit Albe.hic.ful.autē reprobat.sz tu vide.d. Alexā.nō hic.sz
in rub.j.vnde libe.sustinentē exemplū Cy.z rñdentē fundamen
tis Fulgo.z ad eū te remitto.q2 plene examinat. ¶ Capio glo.in
verbo ignorante.quā diuido in tres partes principales. In pri
ma oppo.contra tex.z multiplicit soluit. In scđa ꝓpe.fi.ibi:z his
etiā duobꝰ.remouet vnū ꝯ2ium. In tertia z vltima q̄ est ibi:z sed
hodie.gl.ponit vnum dictū. Rursus p̄ma pars subdiuidit in.vij.
In p̄ma opponit vt dixi. In scđa sol.vno modo. In tertia sol.re
probat. In quarta soluit alio. In quinta alio. In sexta alio. In
septima z vltima approbat duas vltimas. vide partes per te.
¶ Et q2 gl.in formatiōe oppositionis est multum intricata, ideo
aduerte qđ glo.format duas oppo.ad duas partes text. Prima
oppositio glo.est dum dicit imo vr̄ ꝙ nō eo ignorante.aliud non
dicit. Scđa est ibi,z:sic non amittat.z ꝙ sint due oppositiones de
clarat glo.j.dum dicit sed hec solutio non est ad primū punctum.
z sic ostendit ꝙ sunt duo obiecta.ideo tu aduerte ꝙ tex.duo dicit
8 ad vtrunqz gl.opponit.† Primo dicit text.ꝙ filiusfamilias igno
rāte p̄re pōt petere bono2 possessionē:deinde dicit in fi.ꝙ amit
tit transacto tpe:ꝯ primum opponit.nā bono2 possessio debet de
necessitate peti z olim z hodie in iudicio.l.fi.j.eo.sed filiusfa.non
potest esse in iudicio sine consensu p̄ris:nec potest agnoscere bo
no2 possessionē:ergo nō eo ignorāte.z ad hoc glo.voluit allega
re.l.fi.ff.qs ordo in bo.pos.ser.z de illa voluit proprie glos.oppo
nere in prima pte.z istud est qđ vult dicere glos.ibi,imo vr̄ ꝙ non
eo ignorante.licet non explicet. Ex isto p̄mo arg.sequit correlarie
scđa oppositio cōtra tex.qui dicit amittit tpe transacto.z sic glos.
correlarie arguit,dū dicit z sic nō amittat nō valēti agere nō cur
rit prescriptio.regula est in.l.j.in fi.C.de anna.excep.cum ergo fi
lius non possit esse in iudicio sine ꝯsensu p̄ris:vt predixi.z sic eo
ignorante non possit bo.pos.agnoscere:ergo non valēti petere,nō
debet currere tp̄s:ergo non debet admitti trāsacto tpe. Tu forti
a fica ar.glo.q2 filius [a] nedū non potest esse in iudicio sine ꝯsensu pa
tris vbi procedit ordinarie.§.necessitate.l.fi.j.de bo.que lib.imo
etiā in causis summarijs z executiuis filiusfa.nō pōt esse in iudicio
sine consensu p̄ris.ita singu.tenet z ꝓbat Bald.nec alibi legi.in.l.
nec quicꝙ̄.§.de plano.ver.sed nunqd ibi pōt.ff.de offi.ꝓcō.z leg.
aliqd p Bal.in.l.iij.§.sz vtrū.ff.de mino.z sequit.d. Alexā. Imo.
in cōsi.lviij.in.ij.volumi.incipi.viso ꝓcessu cause tā principalis.
in.j.col.qđ no.q2 est magna extensio ad regulā.d.§.necessitate.
Et tu pondera ꝙ lz Bal.z.d. Alex.nō aduertant,tamē glos.nr̄a
z oēs hic innuūt istud ꝙ in summarijs,vt est agnitio bonorū pos

[a] ¶ Or filiꝰ. Adde bald. in.l.fi.§.ne cessitatē.C. de boñ.que lib.

sessionis:requiritur consensus patris.consydera ꝙ gl.ponit.iiij.
solu.due prime ꝓprie vadunt ad ꝯ2ium.d.l.fi. Alie due ad scđm.
glo.varijs modis rñdet ad vtrūqz ꝯ2ium simul.nam vno sublato
tollit vtrūqz:sed alie so.nil valent,z non tollunt ꝯ2ū:quas repro
ba,vt p Sali.z do. Alex.hic.z tene vltimā so.que est notabilis:
quā declara vt hic p Bart.z alios,z ex oīm dictis simul iūctis.
Et ex hac glo.habes ꝙ filiusfa.nō potest esse in iudicio,nec agen
do,nec implorando officiū iudicis,sine ꝯsensu patris.d.§.necessi
tate.saluo qñ imploraret officium iudicis extra ordinē:hoc est nō
in figura iudicij:put est qñ agnoscit bo.pos.z nullus est ꝯdictor.
illo casu pōt filius esse in iudicio sine ꝯsensu p̄ris: vt hoc text.q2
tūc nō dr̄ ꝓprie iudiciū.z ita limitat regula.d.§.necessitate. hinc
est ꝙ si appareret ꝯtradictor nō ꝓcederet iste tex.vt dixi in litera.
Et ista glo.est ad hoc singu.fm Ange.z Ludo.in repe.rub.ff.de
arbi.in.viij.colū. Sed adde soci.in.l.iij.§.si causa cognita.in ver.
pro tribunali.ff.eod.z in.l.seruus.in prin.in v̄.amittere.z ibi bō
nus tex.ff.eo.z in.l.cogi.§.si pater.in ver.ꝯ obsequiū.ff.ad trebel.
aliā gloss. p ꝯcordanti in.l.cū filiusfamilias.ff.si cer.pe.ponderat
ibi Ludo.ro.sz nihil facit,q2 loquitur in casu sp̄āli qñ pater erat
absens. Et vide qđ determinant p hāc gl. Spe.z Io.an.in tit.de
9 actore.§.j.in ver.qđ si cōuenit.et hic per.d. Alex. Adde ꝙ fratres
minores q non p̄nt iure actionis petere aliqđ qđ est eis relictum.
cle.exiui.de verb.sig.possunt tñ implorare officiū iudicis vt here
des compellat.l.hereditas.in fi.ff.de pe.here.l.qntus.in p̄n.z ibi
Bar.ff.de annu.le.z.l.seruos.z ibi Bar.ff.d ali.leg. Bar.i.l.nec
quicꝙ̄.§.fi.ff.de offi.ꝓcō.z le.in.l.seruo.ff.de leg.j. Bald.in.l.j.C.
de fideicō. In scđa pte prin.gl.dum dicit z his duobus vltimis
modis.dic melius ꝙ solū pe.modo soluitur.l.filiꝰ.C.de pac.q2 pro
cedit in iam q̄sitis nō in querēdis. ¶ Capio gl.in ver.ratā.quā di
uido in duas partes. In prima declarat tex. In scđa remouet cō
10 trariū.scđa ibi:sed hodie potest.† Ex prima parte habes multū
notare ꝙ si filius diu possederit hereditatē sibi delatā ex diutur
nitate tpis.s.decē anno2,p̄sumit patrē ratificasse:sicut ex diutur
nitate tpis ꝙ p̄r possederit,p̄sumit ꝙ filius adiuerit hereditatē
sibi delatā.l.si filiusfa.C.de pe.here.alle.in gl.z Bar.ibi dicit ꝙ il
la lex est sing.z ꝙ nescit eā alibi,ad idem gl.alle.l.fi.ff.de bo.pos.
q̄ nihil facit.z est corrupta allegatio fm Fulg.hic,ad idē alle.d.l.
q in aliena.in prin.ver.sz z si non adierit.que ponit casum ecōtra
qñ hereditas erat delata filio,z pater solus diu possedit,presumi
tur ꝙ filius primo adiuerit:cū glo.tenent Bar. Ang. Sali. Ful.
Ludo.z.d. Alex.hic. Quāuis contrarū teneat Bald.hic.in.vij.
q.z ante eum Cy.hic.in.ij.q.z Pau.de ca.hic.sz tene p̄mā que est
cōis.quā etiā tenet ipsemet Bald.sibi ꝯ2ius in.l.ij.C.de leg.here.
z ibi sing. multū limitat istā ꝯclusionē glo.z doc.ꝙ ꝓcedat ꝙ̄tū
ad presumendū ꝯsensū p̄ris vel ratificationē,q̄ presumit ex diu
turnitate tpis ꝓpter vnitatē p̄sonarū:q2 qđ possidet filius,p̄r p̄su
mitur possidere:tñ ex diuturnitate tpis non presumeret p̄sentia
iudicis.z sic ꝙ bo.pos.fuerit agnita p̄nte iudice:vt requirit:quia
fm eum nō pōt presumi p̄sentia.z per hoc infert Bal.duo valde
11 singularia.† ꝙ si aliquis per decē annos possedit rē sibi donatā,
ex ista diuturnitate possessionis non p̄sumeret ꝙ donatio fuerit
12 insinuata in presentia iudicis.† pro secundo infert ꝙ stante statu
to in ciuitate ꝙ mulier vel minor non possit ꝯhere sine presentia
duo2 propinquo2,certe ex diuturnitate tpis non presumit ꝙ in
13 contractu talium personarū interuenerit p̄sentia requisita.† Et
sic habes signanter ꝙ ex diuturnitate tpis non presumitur in ac
tu interuenisse autoritas vel p̄sentia superioris reqsita a iure cōi
vel a statuto. ¶ Videndū est an hec dicta sint vera q2 quotidiana
sunt. Addo quo ad principalem limitationem ꝙ p̄sentia iudicis
non presumat interuenisse in agnitione bo.pos.vel in alio actu ex
diuturnitate tpis.sequit Ludo.ro.l.sciendū.ff.de verbo.oblg.et
exp̄sse do. Alexan.in consi.l.in.iiij.volu.inci.viso instr̄o.in.j.colū.
Tamē in hoc vehemēter dubito z pondero in ꝯ2ium facere illud
qđ determinat Archi.in.c.nemo.de ꝯsecra.dist.j. Card.floren.in
c.requisisti.de testa.z Cano.in.d.c.illud.per illū tex.de presump.
in quibus locis ꝯcludūt qđ capella diu edificata patiente dioce
sano presumitur edificata ipsius epi autoritate.z sic volunt ꝙ ex
diuturnitate temporis presumatur interuenisse autoritas supe
rioris reqsita. Sed ꝙ fortius in agnoscenda bo.pos requirebatur
decretum iudicis,z sic superioris.z tñ ex diuturnitate temporis
omnia presumuntur solenniter intercessisse: vt videntur voluisse
doc.in.d.l.qui in aliena.et hic.z illā limitationem Bal. reprobat
do. And.barba.in repetitione huius rubrice in.iij.colū. Bald.in
14 illa.l.ij.† ponit de statuto requirente presentiam vel consensum
propinquorum ꝙ ex diuturnitate temporis non presumatur in
tercessisse. Adde ꝙ idē sentiunt Bal.z Sali.in.d.l.si filiusfa.z.d.
Alex. Imo.in.d.l.qui in aliena.in prin. Contrarium tamen in sta
tuto determinat Bal. Ange.z Imo.in.l.sciendum.ff.de ver.ob.
z in.d.l.qui aliena.in prin.per illū tex.z.d.l.si filiusfami.qđ pro
nunc aliter non examino. Et sic habes vnā limitationem ad.d.l.
si filiusfa.

15 si filiusfa. cum cõcor. ¶ † Limita scdo valde singulariter in mandato: quia diuturnitas temporis nõ facit presumi mandatũ precessisse, quod erat necessariũ ad talẽ actum. ita notabiliter limitat Bal. in. l. ⁊ qui non. C. si ex fal. instr. ⁊ in. l. j. C. de re. alie. nõ alienan. sequitur do. Alex. Imo. in consi. j. in. iiij. volu. quod incip. Ponderatis his de quibus in themate fit mentio. in. viij. colũ. faciunt notata per Bar. in. l. qui fundum. §. ꝓcurator. ff. de vsucap. pro emp. Ego vehementer dubito ꝙ non sit verum: qr esset de directo contra. d. l. si filiusfa. vbi iussus patris qui reqrit̃ ꝙ de necessitate precedat ad hoc vt filius possit adire hereditatem. d. l. si quis mihi bona. §. iussum. tñ ex diuturnitate temporis presumitur precessisse: vt ibi est tex. quem ita summat Bar. quare ergo non dicemus in mandato presumendũ qd est necessarium ad actum. ¶ Tertio sing. limita. d. l. si filiusfa. non procedere qñ ageret̃ de presumenda aliqua solennitate que principaliter tenderet in dãnum alterius: tunc non sufficeret diuturnitas: et sic spatium. x. an. imo requireretur spatium. xxx. an. per text. in. c. peruenit. iuncta glo. et ibi traditis per Cano. de emp. et vendi. et ibi in specie. ad hoc no. Joan. de imo. in. vj. co. ⁊ ita dicit limitari. d. l. si filiusfa. ⁊ sequitur do. Alexã. Imo. in consi. j. in. iiij. vol. quod incip. Ponderatis his. in. viii. col. et in consi. l. iiij. volu. incip. Viso instrumento locationis. in. iij. colum. Addo ꝙ istud idem expresse tenet Rapha. Fulgo. hic. in penulti. colum. licet nihil de predictis alleget. vbi dicit formaliter ꝙ presumptio que insurgit ex diuturnitate: per. d. l. si filiusfa. non haberet locum quando ageretur de auferendo dominio alterius. allegat ad hoc. l. nullo. C. de rei vendi. et. l. diutina. C. de prescriptio. longi tempo. Tamen istam limitationem expresse reprobat idem dominus Alexander sibi contrarius in. d. l. qui in aliena. in princi. per textum. in. c. continebatur. de his que fi. a prela. sine consen. capi. ⁊ per alia de quibus ibi per eum. ¶ Quarto limita regulam. d. l. si filiusfa. vt solum procedat quãdo tractatur de modico preiudicio: prout formaliter contingit in. d. l. si filiusfa. vbi agitur de modico preiudicio preiudicãdi filio in spe hereditatis, ⁊ acquirendi patri: cui omnino postea succedat. et ita etiam contingit in casu valde notabili quem ponit gl. in. l. penulti. §. communi diui. vbi tenet glo. quod ex diuturnitate temporis presumatur facta diuisio inter fratres: quia ista presumptio est modici preiudicij. secus esset vbi tractaretur de magno preiudicio. ita singulariter et late limitat Bar. in questione per eum disputata: que incipit. mulier habens amplum patrimonium. in vlt. colum. per totam. vbi melius ꝙ alibi examinat intellectum. d. l. si filiusfa. et sequitur. d. Alexan. in cõsi. x. in. iiij. volu. quod incip. Viso processu iuxta ꝓbabilem consuetudinem. in vlt. colum. ⁊ in. d. l. qui in aliena. in princi. ⁊ in consi. cv. in. iiij. volu. Viso ⁊ diligenter consyderato themate. in penul. colũ. vbi vide. et idem expresse tenet Rapha. Fulgo. hic. in penul. colũ. licet de Bart. mentionem non faciat. et multum signa hanc limitationem: quia magni ponderis est ad euadẽdum dispositionem d. l. si filiusfa. ¶ Quinto limita illam. l. vt procedat in casu dubio. secus esset quando ex inspectione instrumenti appareret nõ interuenisse solẽnia requisita ad actum: qr tunc cessaret presumptio. d. l. si filiusfa. que alias ex diuturnitate insurgeret, ita limitat Pau. de cast. in consi. l. qd incipit. in causa que vertitur inter reuerẽdum patrem ⁊c. circa medium consilij. ⁊ simpliciter sequitur do. Alexã. in consi. j. in. iiij. volu. incip. Ponderatis his de quibus in themate fit mentio. in penulti. colum. ⁊ est consilium primum quarti voluminis. ¶ Item ad. d. l. si filiusfa. quam Bart ⁊ alij ibi reputant singu. adde alium tex. in. c. continebatur. ⁊ ibi Cano. de his que fi. a prela. sine consen. capi. ⁊ vide per te multa notabilia que per illã l. decidunt scribentes. et ibi refert do. Alexan. in. d. l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ multa plura per eundem do. Alexan. in consi. lxxix. in. j. volu. incipi. Circa primum de quo queritur. in. v. et vj. col. ⁊ consi. ix. in. iij. volu. quod incipit. Viso themate. s. scripto. in penulti. ⁊ vlti. colum. ⁊ in consi. lxiiij. in. iij. volu. incip. Visa facti narratione mihi transmissa. ¶ Item pro extensione. d. l. si filiusfa.

16 † adde et not. quod licet emphyteota vel vasallus si alienant sine consensu domini possint priuari eorum iure. l. fi. C. de iure emphi. tamen ex longa patientia. x. annorum presumitur dominum consensisse ꝙ emphiteota vel vasallus alienaret ius suum. ita in specie per illam. l. si filiusfa. determinat. d. Alex. in consi. cv. in. iiij. vol. qd incip. viso diligenter ⁊ consyderato themate. in pe. col. et predicta bene notabis.

17 ¶ † In scda parte principa. glo. habes ꝙ hodie per. ll. nouas Justiniani institutũ est qd filiusfamilias solus ignorante patre potest agnoscere bono. pos. et etiam hereditatem sibi delatam: sicut põt patre recusante vł inuito. §. finaũt pr̃e recusante. allegato in gl. cum regula sit ꝙ illud qd potest fieri nobis inuitis. potest etiam fieri ignorãtibus. l. qd põt inuitis. ff. de reg. iur. facit. l. iiij. §. illud. ff. de fideicõ. lib. tñ est differẽtia inter istos duos casus: qr qñ filius adijt patre recusante: certe pater perdit vsumfruc. quẽ dz habere in oibus bonis aduẽtitijs filij. l. j. C. de bo. mater. §. j. insti. per quas pso. no. ac. sed qñ filius solus adijt patre ignorante, pater nõ perdit vsumfru. imo illum cõseqtur si ratificet. ista est intentio glo. Sed caue ne glo. te decipiat: qr etiã scdm istã. l. poterat patre ignorante: sed lz per hãc. l. possit filius agnoscere ignorante patre: tñ talis agnitio erat penitus inefficax, nisi pater ratificaret. vult glo. dicere qd hodie per. l. nouam Justiniani põt filiusfa. solus efficaciter, et in effectu agnoscere bono. pos. vel adire hereditatem sibi delatam patre ignorante. Et cum glo. tenent omnes doc. antiqui et noui excepto Ang. hic. idem tenet gl. fi. ff. quis or. in bo. pos. ser. Bar. ⁊ oẽs Moder. in. l. si quis mihi bona. § iussum. ff. de acq. here. Bar. in. l. fi. in prin. C. de bo. que libe. Dy. et Ang. sibimet cõtrarius in. l. filio pater. ff. de lega. j. Pau. de ca. in. d. l. fi. in princi. C. de bo. que libe. vbi Pau. de ca. truffat̃ de opi. Ang. dicens ꝙ somniauit in hoc. Et vide quod per hanc glo. tenet Bal. in. l. fi. in prin. in vlt. colũ. C. de bo. que libe. Idem in effectu tz Rapha. cu. in. d. l. q in aliena. in prin. ff. de acq. here. lz referat ar. Ange. et sibi adscribat: tñ postea tenet cum cõi. Solus ergo Ang. hic in vna lectu. tz oppositũ: mouet̃ inter cetera: qr cũ. d. §. finaũt patre recusante. solũ corrigat regulã iuris antiqui, q̃ hz ꝙ solus filius non põt agnoscere, nec adire, nisi precedat iussus patris. solum corrigat in vno casu, qñ pater recusat cõsentire, ergo nõ dz extendi ad alium casum

18 qñ pater ignorat: p̃sertim † quia vera regula est ꝙ in correctorijs etiã ex maioritate rõnis, nedũ ex idẽtitate non est licita extẽsio. in aut. quas actiones. C. de sac. san. ecc. Et qr assumptũ gl. nõ est semp verum, ꝙ illud quod põt fieri nobis inuitis, possit etiã fieri nobis ignorãtibus. nam habes instantiam in. l. duo ex tribus. ff. de re. iu.

19 dic. ⁊ in. l. si in tres. ff. de arbi. † Secundo patet in electionibus prelatorum vbi vocant̃ absentes. ⁊ sic eis ignorantibus fieri non põt: ⁊ tñ bene eis presentibus et inuitis. c. qr ꝓpter. Item hodie vigẽt rõnes iuris antiqui: scz ꝙ filius non est integra persona. Item ꝙ ex aditione filij potest preiudicari patri. fm Ange. Item forte pater certificatus induxisset filium vt non adiret: ideo nõ debet licere patre ignorãte, ꝙ nõ lz eo inuito in. c. qd sicut. de elec. et in. c. j. de arbi. in. vj. Sic etiã iudiciũ et sentẽtia possunt ferri cõtra inuitum. l. inter stipulãtem. §. j. ff. de verb. obli. ⁊ tñ nõ possunt ferri in ignorantem et absentẽ. l. ea que. C. qñ ⁊ qñ iud. ¶ Sed ad fundamentum Ang. respondet originaliter Joã. de imo. in. d. l. si quis mihi bona. §. iussum. qd virtute regule antique parificantis inuitos et ignorãtes. d. l. qd potest inuitis. in correctorijs licita est extensio de vno ad alium: quia ista est extensio passiua. ⁊ isto casu. l. noua corrigens in vno ex casibus parificatis, extenditur ⁊ intelligitur corrigere etiam in alio casu parificato. fm Bart. in. l. ij. ff. de lega. j. et in l. marcellus. in princi. ff. ad trebel. et opportune declaraui in dicta aut. quas actiones. ⁊ istud fundamentum sibi adscribit do. Alexã. hic. Tu aduerte inquantum Ang. Imo. et Moder. dicunt ꝙ. d. §. finaũt patre recusante. est ius correctorium: errant. qr non est correctorium: sz solũ limitatoriũ regule antique: qr nõ corrigit regulam antiquã: sed eam limitat vno casu. nã in iuribus limitatorijs bene licita est extẽsio ex idẽtitate rõnis. vt declarat Bar. in. l. si cõstante. in prin. in. ix. q. j. partis principalis. ff. solu. mat. Et in specie ꝙ qñ. l. noua ponit vnam exceptionem, vel limitationem ad regulam antiquam, qd in tali. l. ponente exceptionem licita sit extensio ex identitate rationis. habes tex. valde solẽnem ad hoc in. c. cũ dilecta. in ver. nos igitur. de confir. vti. vel inuti. quem ad hoc ibi no. Cano. presertim Panor. ibi. et notabilius in. c. ad audientiam. in primo no. de cle. nõ resi. bonus text. in. c. post translationẽ. §. quãꝙ. et ibi Bal. ad hoc not de renũ. ⁊ in hoc fundamento facio magnũ capitale: ⁊ subuertit multũ fundamẽtũ Ang. Itẽ facit cõtra Ange. fm Raph. Fulg. hic. nã etiã in correctorijs cessante rõne. l. corrigentis cessat dispositio glo. notabilis in. l. j. in prin. et ibi Barto. ad hoc no. ff. de leg. tuto. sed ratio quare filiusfam. olim solus non poterat agnoscere bo. pos. nec adire hereditatẽ efficaciter, erat, qr filiusfa. erat penitus incapax acquisitionis bonorum: qr totũ querebat patri. vt declaraui. s. in euidẽtialibus. ideo regrebatur consensus patris ad cõualidandũ talẽ agnitionẽ, seu aditionẽ: sz cum hodie per. ll. nouas Justiniani sit statutũ ꝙ in aduentitijs filiusfa. sibi acqrat ꝓprietatem. l. j. ⁊ per totũ. C. de bon. mater. §. j. institu. ꝑ quas perso. no. acq. certe debet hodie filiusfa. ignorante patre posse agnoscere vel adire hereditatem, cum sit capax acquisitionis. et sic cessat ratio. l. antique. ¶ Quid tenẽdũ: ego indubitãter teneo sententiam Ang. cõtra oẽs. ⁊ credo ꝙ sit ipsa veritas. et ita consulerem, et iudicarem. ⁊ inuenio ꝙ consulendo eam tenet Raph. cu. in cõsi. cvj. inci. Anthonius Thome Canonicus Lucanus. in. iiij. co. ⁊ ad ita tenendũ mouet me multũ vnum cui non video responsum. nam lz in aduẽtitijs filiusfa. sit hodie capax quo ad proprietatem, patri tñ querit vsumfr. tñ pater hz a lege administratiõem talium bonorũ. et propterea appellat̃ legitimus administrator. l. fi. §. vbi aũt. ⁊. §. filijs aũt. C. de bo. q libe. ⁊ per hoc cessat obiectum Fulg. qr lz filiusfa. hodie sit capax acquisitionis: tamen nõ est capax administrationis. ideo solus sine patre nõ potest agnoscere vł adire. Et per hoc ostendo nihil facere. d. §. finaũt patre recusante.

alleg. per glo. ꝛ oēs. q꜡ bene verum est ꝙ qñ delata est hereditas filiofamilias, ꝛ filiusfamilias interpellat patrē, ꝙ sibi consentiat ad adeundū, isto casu si pater recuset consentire tunc bene verū est ꝙ filius solus pōt adire. q꜡ tūc filiusfamilias facit debitum suum, requirendo consensum patris, ꝛ isto casu si pater recuset, filius solus adit. q꜡ tūc stat per ipsum patrem. arg. l. iure ciuili. ff. de cōdi. ꝛ demon. et in istis terminis proprie loquit̄ d. §. finaū. que ratio cessat patre ignorāte ꝛ nō requisito. q꜡ si filius posset p̄re ignorāte adire: certe frustratoria esset legitima administratio quā h꜡ pater in bonis filij. Et per hoc apparet cessare obiecta doctor. q꜡ illa regula que h꜡ ꝙ illud qd pōt fieri in nobis ꝛc. pcedit vbi est eadem ratio.

20 sed in ꝓposito nostro est longe diuersa: vt ex p̄dictis ptz. ¶ † Confirmo ꝑ optimū simile. pone ꝙ sit statutū in ciuitate ꝙ mulier non possit contrahere [a] sine cōsensu duorū ꝓpinquorū: ꝛ sic faciat debitum suū, certe si ꝯsanguinei absq꜡ iusta cā recusant cōsentire, poterit ipsa sola cōtrahere. ita determinat Bar. quem omnes ibi sequuntur in l. si cum dotem. §. eo aūt tpe. ff. solu ma. cū multis concor. ibi traditis per do. Alex. et vltra eū ponit Panor. in c. nullus. de presump. ꝛ Sali. in l. dudum. C. de contrahen. emp. ꝛ propterea dicit opportune Pau. de cast. in l. j. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝙ si statutū disponat ꝙ in contractu mulierū debeat interuenire cōsensus consanguineorū, si adsunt cōsanguinei, ꝛ rogati nolunt interesse, reddunt se alienos recusando: per. l. si legatario. in fi. ff. de fideicō. lib. tū ridiculum esset dicere ꝙ mulier posset ignorantibus cōsanguineis cōtrahere: sicut pōt eis recusantib꜡ cōsentire. ita erit in proposito: ꝛ ita teneo et semper tenui cōtra oēs. ad idē facit tex. in l. fi. §. similiq꜡ modo. C. de bo. que lib. iūcto notabili qd ex illo tex. colligunt Cy. ꝛ Bar. vbi filiofa. milite recusante successionem castrēsem, pater admittit̄: ꝛ tamen nō posset filio milite ignorante: ergo consequētia gl. et doc. non bona. Et pondera ꝙ iste. §. similiq꜡ modo. venit post. §. finaūt patre recusante: super quo gl. ꝛ doc se fundant. ꝛ ibi tex. facit equiparationē de isto casu ad p̄cedentē. ¶ Capio glo. fi. que est in verbo trāsacto tpe. quā diuido in quinq꜡ partes principales. In p̄ma declarat tex. In scd̄a format vnam. q. In tertia aliā. In quarta per viā q̄onis remouet vnum contrariū. In quinta ꝛ vltima remouet aliud. scd̄a ibi: sed qñ incipit currere. tertia ibi: sed que est bo. pos. quarta ibi: itē quare. quinta ꝛ vltima est ibi: at bo. pos. ¶ In prima parte habes ꝙ filiusfa. ex quocunq꜡ capite succedat de iure pretorio habet annū: eodē modo alij descendentes in infinitū: quid vult dicere glo. ex quocūq꜡ capite veniat:

21 † debes scire ꝙ edictum p̄toris habebat. iiij. capita. et ita habem꜡ iiij. titulos. Primū erat vnde liberi. ex quo vocabantur filij et descendentes in infinitum ꝛ ascendentes. Scd̄m est vnde legitimi: ex quo capite qñ nulli sunt descēdētes nec ascendētes succedūt legitimi. i. oēs agnati ꝛ cognati, qui cognati vocant̄ ad hereditatem de iure ciuili: vt est mater in successione filij, et ecōtra. l. ij. §. fi. ff. vnde legi. Tertiū caput est vnde cognati: nā cū per. l. ij. vnde cogna. nullus cognatus ab intestato succederet: s꜡ de iure pretorio deficientibus duobus primis capitibus, veniūt cognati per bo. pos. vnde

22 cognati. Quartum ꝛ vltimum caput est. vnde vir ꝛ vxor. † mō debes aduertere ꝙ filius respectu patris habet tres qualitates. primo ꝙ est de liberis, ꝛ istud est clarū item est agnatus patri. q꜡ iungitur per lineā masculinā. l. filius. ff. de suis ꝛ legit. itē etiam est cognatus. q꜡ quilibet agnatus est cognatus, sed non econtra. l. inter agnatos. ff. vnde legi. ergo cū filius habeat tres qualitates trium capitum pretoris: potest venire ex triplici capite. vnde si staret per annum ꝙ non agnosceret, excluderetur a primo capite vnde liberi: sed posset venire ꝑ secūdum caput vnde agnati. et exclusus a secūdo capite posset venire per tertium vnde cognati. q꜡ habet tres qualitates: ꝛ ista clare dicit tex. in l. pe. §. filius. ff. quis ordo in bono. pos. ser. dicit ergo glo. ꝙ ex quocunq꜡ capite veniat filius, siue ex primo, vel secundo, vel tertio, semper tractatur vt filius. q꜡ semper habet annū: dato ꝙ veniat tanq̄ vnde cognatus: licet cogna-

23 tis non dentur nisi centum dies. l. ij. j. eod. † Et per ista determinat sing. Bal. in l. licet. iiij. q. C. de iure deliberā. ꝙ si filius staret p. xxx. annos ꝙ nō adiret, de iure ciuili esset exclusus: vt ibi. verū est a primo capite: tamen ex secundo capite posset de iure ꝑ alios. xxx. annos ꝛ sic successiue tempus. xx. an. indultum a. l. ciuili ad adeundū, est eiusdem nature prout annus statut꜡ a p̄tore. ita dicit ibi Bald. referens ita cōsuluisse Bar. an sit verum ibi plene examinabitur. Per ista redditur dubia decisio singu. Bald. in l. si emancipati. in

24 iij. colū. in fi. iij. oppo. C. de colla. dicit em̄ ibi Bald. † ꝙ quando filij mortuo patre succedūt patri, debent adinuicem conferre bona: vt per totum illum titulū: dicit ibi singulariter Bal. ꝙ est verum quando succedūt ex primo capite vnde liberi: secus si ex secundo vel tertio: nihil tunc debent conferre. nam fm̄ Fulgo. ꝛ Ludo. ibi istud videt̄ falsū: q꜡ ex quocūq꜡ capite veniāt filij semper tractantur vt filij: vt hac glo. quod an sit verū ibi dicet̄. ¶ Item per hanc glo. redditur dubiū illud qd decidit Bald. in rub. C. de prescrip. in

25 v. col. dicens esse nouū: nec per aliquem tactum. † Nam fili꜡ mortuo patre nihil potest prescribere pro herede. l. nihil. C. de vsucap. pro herede. dicit singulariter Bald. ꝙ istud est verum qñ filij succederent patri ex primo capite vnde liberi: secus si ex secūdo vl' tertio: q꜡ tunc possent p̄scribere pro herede ꝛ est maxima limitatio ad. d. l. nihil. et dicit do. Alex. in l. qui se patris. in. iiij. col. j. vnde libe. ꝙ istud dictum est mirabile et legistis incognitum. istud videt̄ contra hanc gl. quia ex quocunq꜡ capite veniat filius semper tractatur vt filius: q꜡ semper habet annum. Posses subtiliter dicere, ꝙ filius ex quocūq꜡ capite succedat patri, reputatur vt filius: verum est qñ est sibi vtile: puta q꜡ habet annū: secus qñ esset dānosum, puta q꜡ non posset prescribere, vel teneretur cōferre. Stat ergo ꝙ filius ex quocūq꜡ capite succedat patri vel alijs ascendentibus semper habet annum. Adde ꝙ ista cōclusio procedit non solum in bo. pos. tribuentibus ius, que sunt septē: sed etiā in bo. pos. q̄ nō tribuūt aliquod ius: ꝛ dicūtur facti: vt est in carboniana bo. pos. ad quā agnoscendam eodē modo filius habet annū. tex. est in l. iij. §. hec autem. ꝛ. §. fi. ff. de carbo. edic. glo. in l. fi. j. de carbo. edic. Idem est in bo. pos. ven. noīe, de qua per totum ti. ff. de ven. in pos. mit. Idē in bo. pos. gratia litis agnoscende. l. papinianus. vbi glo. et Bart. declarant. ff. de inoffi. testa. ita sing. determinat Bal. in l. certum. in. vij. col. in ver. quo ad sextum punctum. j. vnde legi. Jo.

26 fab. in. §. fi. insti. de bo. pos. ꝛ do. Alex. in l. ij. j. eo. ¶ † Item aduerte ꝙ filiusfa. qui pōt ex triplici capite succedere patri, vt dixi, q꜡ in eo concurrunt tres qualitates, si stet per vnum annū ꝙ nō agnoscat, non excluditur nisi a primo capite vnde liberi: ꝛ potest venire per scd̄m caput, ꝛ postea per tertiū, vt declaraui iuribus allegatis in glo. istud procedit in exclusione tacita que tacite inducitur per lapsum tēporis: secus est in exclusione expressa. et ideo si filius expresse ꝛ simpliciter renuntiaret successioni patris, tunc excluderet̄ ab omni capite. gl. sing. est in l. j. §. sed videndum. super verbo succedat. ff. de succes. edi. quam reputat sing. Pau. de ca. hic allegant etiā Bal. in l. j. j. ti. ij. Et sic vides ꝙ plus operat̄ renūtiatio exp̄ssa q̄ tacita. ¶ In scd̄a parte principali glo. habes ꝙ in bonis profectitijs nihil est hodie immutatum quantū ad propositū nostrum.

27 voluit dicere glo. † ꝙ licet in bonis aduentitijs sit hodie immutatum per. ll. nouas Imperatoris ꝙ filiusfa. possit hodie solus efficaciter adire patre ignorante, vt tenuit gl. et cōmuniter doc. in gl. precedenti, licet ibi cōtrarium tenuerim, tū in profectitijs nihil est immutatū: q꜡ si sit hereditas profectitia delata filio cōtemplatiōe patris, nihil est hodie immutatum. q꜡ nō posset talis filius inuito vel ignorante patre efficaciter adire. idem tenent Bart. ꝛ doc. hic. glo. et Bart. ꝛ doc. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. here. et in l. is qui heres. §. fi. ff. eod. titu. ꝛ glo. in l. fi. ff. quis or. in bono. pos. serue. ꝛ glo. in l. ij. C. de repu. bo. pos. Contrarium tenuit Cy. ꝛ Bar. sibi cōtrarius in l. fi. §. similiq꜡ modo. per illū tex. qui valde viget. C. de bo. que libe. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. fi. in prin. Et istam cōtrarietatē Bart. no. ꝛ ponderat Jo. de imo. in. d. §. iussum. et Ludo. ro. in. d. l. is qui heres. §. fi. et do. Alexā. in. d. l. is qui heres. §. fi. ꝛ hic ꝛ vtrobiq꜡ tenet primā opi. et etiā Raph. ful. in. d. §. similiq꜡ modo. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. in. d. §. iussum. ꝛ illa p̄ma ē cōis opi. et ad. d. §. similiq꜡ modo. responde. ij. modis/ vt per do. Alex. hic. et ibi l꜡ ille sol. de facili subuerti possent. nam prima sol. ꝙ illa sunt iura correctoria est falsa. q꜡ imo sunt limitatoria: in quibus bū fit extensio ex idētitate rationis. Tu aūt aduerte q꜡ Bart. quem omnes Moder. ponderant vt contrarium, pōt optime saluari a contrarietate. nam aliud est querere nunquid si pater recuset prestare consensum filio volenti adire hereditatem profectitiā, solus filius possit tunc inuito ꝛ ignorāte patre efficaciter adire: et dico ꝙ non: q꜡ spectat ad patrē, ꝛ nō ad filiū. et in tali hereditate profectitia nihil est hodie immutatū per. ll. nouas: ꝛ in istis terminis procedunt gl. nostre. ꝛ Bart. ꝛ doc. aliud est querere, quid si pater repudiet hereditatē profectitiā: ꝛ nolit ad se spectare. non dico nunc ꝙ recuset prestare consensum in aditione: sed applicet ꝛ repudiet: ꝛ tūc teneo ꝙ filius solus possit eam acceptare: ꝛ in istis terminis loquitur Bar. in. d. §. similiq꜡ modo. qui reputatur contrarius: et licet verba Bart. ibi aliqualiter repugnent: tū ita debet intelligi Bar. fm̄ illum. §. similiq꜡ modo. per quem mouetur. q. §. loquitur proprie in his terminis. q꜡ dicunt doc. ꝙ debet intelligi fm̄ l. quā allegat. vt inquit Bart. in l. nō solū nr̄um. §. si liberationis verba. ff. de libe. lega. cogita tū super hoc vltimo: q꜡ in effectu idem est in vtroq꜡ casu. nā si pater recusat prestare consensum filio ad adeun-

28 dum, in effectu repudiat. ¶ † In quarta parte glo. pro clara intelligentia quero/ que sit rō diuersitatis quare hereditas non possit adiri de iure ciuili ꝑ filiū aut seruū nisi precedat iussus patris, vel dñi. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. here. ꝛ tū in bono. pos. sufficit ꝙ sequat̄ ratificatio patris: vt hic. eo. modo in restitutione fideicō. l. seruo inuito. in prin. ff. ad treb. glo. hic assignat vnam rationem Barto. et Alberi. adducit aliam. Tu iunge ambas simul

29 ꝛ habebis veritatem. † nam aditio hereditatis est de iure ciuili. et actus solennior et potentior, cum transferat iura directa: quo iure ciuili est

¶ An mulier nō possit cōtrahere, adde pau. de ca. in l. j. C. vñ vir et vxor. bal. in l. quoties. in ij. et. iij. q. in lect. anti. C. de fideicō.

ciuili est etiam: patria potestas. l. nam ⁊ ciuium. ff. de his qui sunt sui vel al. iu. nimirũ si impedit actũ aditiõis adeo solẽnẽ ⁊ efficacem, sed restitutio hereditatis quãuis sit de iure ciuili: tñ non est actus solẽnis: q2 nõ trãsfert iura directa. eodẽ mõ in bonorũ possessiõe p quã non transferunt nisi iura vtilia. §. quos aũt. insti. eo. ⁊ lz aliqñ transferat iura directa ⁊ directas actiones, qñ nullus alius de iure ciuili est futur⁹ heres neqz re neqz spe. vt declarat Bar. post Dy. in. l. ij. ff. de bo. pos. tñ est de iure p̄to. qd non curat patriã potestatẽ. ⁊ ita etiã tenet Nic. de neap. in. §. alien⁹. insti. de here. insti. Et ita teneas quãuis aliam rationem plenius assignet Bar. in. d. l. q in aliena. in p̄n. q̃ cõiter reprobat p doc. ibi. ¶ Aliaz rõnẽ ⁊ satis pbabilẽ assignat Bal. in. d. l. q in aliena, ⁊ ibi sequuntur Rapha. cu. Paul. de ca. ⁊ d. Alexã. ⁊ Jo. de imo. in. l. seruo in

30 uito. in prin. ff. ad treb. ⁊ Rapha. fulg. hic. † nã aditio hereditatis est actus legitimus q nõ põt stare in pendenti. tex. in. l. actus legitimi. ff. de reg. iur. sed si posset ratificari p patrẽ staret in pendenti. sed agnitio bo. pos. item restitutio hereditatis, non sunt actus legitimi: ideo possunt stare in pendẽti, ⁊ expectare ratificationẽ patris. ¶ Aliã rõnẽ assignat Nico. de nea. in. d. §. alien⁹. ⁊ añ eum Cyn. hic: in prima oppositione. ⁊ sequunt Fulg. ⁊ Pau. de ca. hic.

31 nã † aditio hereditatis fit solo aio, nec in ea interuenit factuz alterius: sed in agnitione bo. pos. necessario interuenit factũ duorum s. agnoscentis ⁊ iudicis. l. fi. j. eo. eodem mõ in restitutione hereditatis interuenit factũ duorum. s. heredis grauati, restituẽtis. item fideicõ. cui restituitur. vñ firmiora sunt que a duobus fiunt q̃ ab vno. l. q põt facere. §. qd gs. ff. d re. iur. iste rõnes sunt psuasiue, sed nihil necessario ɔcludũt. ⁊ p h̃ remanet expedita. l. j. Jason Pisis.

1 ☞ Terminus pximitas, est terminus valde generalis, tamen in iure vt plurimum capitur pro cognatis.

2 Que differentia sit inter proximos ⁊ consortes.

3 Licet heres ad adeũdum de iure ciuili habeat. xxx. annos tamẽ illud tp̃s est continuũ ⁊ currit ignorãti: sed tp̃s ad agnoscendum bo. pos. est vtile, ⁊ non currit ignoranti.

4 Ea que de iure speciali implorari possunt, non debent esse in consyderatione antequã impetrentur.

Si bonorũ. Hoc dicit bo. pos. competens transuersalibus dz peti intra centum dies vtiles computandos a tpe scientie mortis defuncti. h. d. ¶ † In text. ibi proximitatis. lz iste terminus sit valde generalis: tñ in iure vt plurimum capit pro cognatione. §. fi. cũ glos. insti. de succes. edic. ⁊. l. j. §. sed videndum. ff. de succes. edict. ⁊. l. j. in princ. ⁊. j. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ institu. de seruili cogna. in princip. ⁊ ibi gloss. in ver. proximitatis. ⁊. l. item pretor. in princi. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ declarat Old. laud. in cõsil. cliij.

2 ¶ † Que aũt sit differentia inter primos ⁊ consortes. nam proxi

a mi⁹ dicuntur ɔiũcti p lineã sanguinis: ɔsortes vero per participationẽ dñij. ita declarat Bal. in. l. dudũ. ad fin. C. de ɔtrahen. empt. qd dicit esse vtile p statuto florẽ. disponẽte q̃ ɔsortes non possunt domũ vẽdere, tñ in hoc vitio de ɔsorte dic meli⁹ vt p Salice. post glo. ibi. Et põdera qd tex. dicit tm̃ pximitatis noie ad denotãdũ q̃ si ex duplici vl' triplici capite venire potuisset. iuxta. l. j. §. sed videndum. ff. de suc. edi. ⁊ gloss. fi. in. l. j. s. eod. qd sibi haberet duplex vel triplex tp̃s: vñ si fuisset agnatus q2 in eo est duplex qualitas q2 quilibet agnatus est cognatus, l. inter agnatos. ff. vnde cog. certe habuisset bis cẽtum dies. d. §. sed videñdũ. iste sensus pl⁹ placet q̃ gloss. qd text. dicat pximitatis tm̃ nomine, ad differentiam liberoꝝ quibus datur ann⁹. nã sic taxatiua dũtaxat, frustra adijceret in text. ⁊ nihil importaret. Et ad p̄dicta q̃ agnatus habeat duplex caput veniẽdi, ⁊ sic duplex tp̃s: pbat bene. text. in. d. §. sed videndũ. iuncto. §. precedẽti. dũ generaliter dicit quibus ex edicto. Idez videt pbari in. l. octaui. in prin. ff. vnde cogna. vbi gloss. j. videtur expresse hoc dicere: tñ si subtiliter cõsyderes, nõ loquit qñ vtrũqz caput intentat iure pretorio: sed ibi prio capite vnde agnati erat exclusus de iure ciuili: vt pz referẽdo ad text. ¶ In tex. ibi vtiliuz. adde q̃ hoc tp̃s est vtile nõ solũ in principio, sed in medio, ⁊ in fin. l. ij. in prin. ff. qs ordo in bo. pos. ser. ⁊ adde qd vult

3 gloss. not. in rub. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. † Et ex hoc text. habes colligere vtilitatẽ quã afferunt bo. pos. q2 lz heres ad adeundum de iure ciuili habeat. xxx. an. l. lz. C. de iure deli. tñ illud tp̃s est continuũ, ⁊ currit ignoranti: ⁊ ideo si p ignorantiã stet. xxx. an. quib⁹ nõ adiret, excluderetur; de iure ciuili: sed si staret per cẽtum an. quod nõ succederet de iure p̄torio, nunq̃ excluderet: q2 istud tp̃s est vtile ⁊ non currit ignoranti, ⁊ ita declarat Bald. in. d. l. licet. ⁊ plenius in rub. s. eo. in. vj. q. Et dicit Ful. hic: q̃ ita alias de facto allegauit ⁊ obtinuit in quãdaz successione a qua quis erat quodãmodo exclusus p lapsum plusq̃. xxx. an. tñ aduerte qd etiã exclusus de iure ciuili per lapsum. xxx. an. põt ex causa iuste ignorãtie petere restitutionem in integrũ ex clausula generali si qua mihi iusta causa ⁊c. per id qd tenet Bart. in. l. j. §. si quis propter inundationẽ, cũ cõcor. ff. de iti. actuqz priua. ⁊ est bona gloss. in. l.

4 j. C. de pa. po. † Tamẽ ea q de iure speciali implorari pñt, non debent esse in consyderatione antequã impetrent. l. iiij. §. j. ff. de fideicom. in. l. exceptiones que persone. §. j. ff. de excep. Bart. in. l. fi. in ij. co. C. de sen. pas. Nunquid autem in dubio ad. l. nostram presumatur scire vel ne. dic per oĩa. vt p. d. Alex. hic: cũ concor. p eũ allegatis quibus adde Bar. in terminis in. l. in bonorum. ff. eod. ⁊ qd dicit Bar. in. l. j. ad fin. C. ad mace. p illum text. Jason Pisis.

1 ☞ Bonorum pos. agnita noie infantis illi pfecte acquirit ideo ad heredes infantis transmittitur.

2 Infans cum non habeat intellectum equiparatur furioso.

1 **Infantis.** † Bonoꝝ possessio agnita noie infantis illi perfecte acquirit, ideo ad heredes infantis transmittitur. h. d. Et pondera quia vt alibi dicit Barto. imperator plerunqz dabat responsa ambigua, ne ab omnibus intelligerentur: ita facit hic: q2 in fin. dicit recte competere: ⁊ non declarat cui: ideo fm̃ glos. aliq intelligũt cõpetere alij successori primi defuncti: sed istud est falsum: alij intelligũt cõpetere heredib⁹ ipsius infantis: ⁊ istud est

2 verũ: q2 tex. est in. d. l. ij. §. sed si infanti. ff. ad tertul. alle. in gloss. † Dubium faciebat q2 infans cum nõ habeat intellectuz equiparatur furioso. l. in negotijs. ff. de reg. iur. eo q2 vterqz caret intellectu: sz quãdo hereditas defertur furioso licet possit adiri per eius curatorem, ⁊ furioso in vita sua acquiratur. l. j. ff. de bo. pos. furioso infanti ⁊c. delata. cũ furioso non acquiritur perfecte: ptz q2 eo mortuo nõ trãsmittit ad heredes furiosi, sed ad alios: perinde acsi nõ fuisset adita nomine furiosi iuribus alie. in. j. parte glos. idẽ videbatur in successione delata infanti agnita per eius tutorem, q̃ sibi non dicatur perfecte acquisita: ita qd eo mortuo in infantia: vt dicit tex. nõ trãsmittatur ad heredes infantis: sed ad alios, cõtrarium deciditur hic. ⁊ clarius in. d. l. ij. §. sed si infanti. ff. ad tertul. vbi iurisconsultus expresse dicit in hoc esse differentiam quantum ad transmissionem, inter hereditatem delatã furioso, que eo mortuo nõ trãsmittitur ad heredes furiosi ⁊ hereditatẽ delatã infanti: q̃ si sit adita transmittitur ad heredes infantis. ¶ Est ergo operepretium videre cur diuersum sit, ⁊ que sit ratio diuersitatis. Ly. in. l. si infanti. C. de iure deli. assignat rationẽ quã ante eũ assignat Odof. hic: sed eam reprobat ⁊ bene in. d. l. si infanti. ⁊ in. l. j. ff. de bono. pos. infan. furio. ⁊c. Vera ergo ratio est quã assignat Bart. in predictis locis. ⁊ sequuntur oẽs hic excepto Ange. qui leuiter mordet. nam maior est potestas quam habet tutor infantis, qui principaliter datur psone: q̃ curator furiosi, qui principaliter datur rebus. l. in copulandis. C. de nup. ⁊ clare probat in. l. in vna. §. tutor. ff. de ap. ideo firmior est aditio ⁊ agnitio. bo. pos. agnita per tutorem nomine infantis, q̃ per curatorem nomine furiosi: ideo

a potentiorem effectum operatur trãsmissionis. ⁊ ita teneas. Aliã tñ rationem diuersitatis assignãt Bal. ⁊ Sali. ⁊ Fulg. hic q2 infantia nõ est vitium: sed furor sic, sed certe non est vitium punibile, sed cui fauetur miserationis causa, vt habetur in. l. ij. C. de cura. fur. ⁊ sic infanti defertur iure pleno, sed furioso miserationis causa. Aliam ⁊ iiij. assignat Ange. hic: q2 furor est impedimẽtuz ppetuum: sed infans sperat perduci ad perfectam etatẽ, in qua poterit sibi consulere per restitutionẽ in integrũ si hereditas est dãnosa. ⁊ sic ibi nõ tractatur de tãto preiudicio. Quintam ⁊ vltimã assignat Lud. ro. hic: q2 lex magis prouidet his que frequentius ⁊ generalius accidunt. text. not. est in. l. iusto. in p̄nci. ff. de vsucap. sed frequentius contingit esse infantes: q2 quilibet a princip. est infans, q̃ furiosos: qd est ex accidenti: persuasiua ratio est, sed non concludens. tene rationem Barto. ¶ Pro clara tamen intelligẽtia tex. ⁊ omnium que tanguntur in glo. ⁊ eorũ q̃ ibi sunt: aduerte q̃ iste text. non potest loqui in hereditate patris: quãuis Odof. inaduertenter in hac. l. ponat casum in hereditate patris. ratio est: q2 si esset hereditas patris delata infanti annicul. non procederet iste tex. qui dicit agnitã bo. pos. ⁊ sic requirit q̃ agnitio sit facta. nec in ea esset tunc differentia inter infantem ⁊ furiosum: q2 quilibet eorum ex potentia suitatis trãsmitteret ad heredes. tex. est in. l. fin. §. si autem perpetuus. C. de cur. furio. q2 hereditas patris absqz aliqua aditione ipso iure perfecte acquiritur cuicunqz filio, etiã infanti furioso ⁊ transmittit ad oẽs. vt determinat Bal. reprobata glos. ibi que aliter tenebat in. l. si infanti. vbi dicitur. C. de iure delibe. ⁊ ita male dicit in. d. l. fi. §. si autem perpetuus. et p hoc est bonus text. in. l. antiquitus. §. fi. in ver. nisi necessari⁹. ff. de acqui. here. alleg. in gloss. Debet ergo ista. l. intelligi in hereditate alterius preterq̃ patris delata infanti. dic meli⁹ vt dixi. j. in. l. seq. Et in hoc vt clare habeas consydera tres casus: aut talis successio nõ fuit adita vel agnita per tutorem, vel per aliuz noie infantis: ⁊ isto casu non esset differentia inter infantez ⁊ furiosum: quia neutro casu hereditas non adita transmittitur, vt statim plene dicam in. l. seq. ideo tex. iste cum in ij. stertio presupponit fuisse agnitam nomine infantis. Secundus casus est quando successio fuit adita nomine infantis vel furiosi per tutorem vel curatorem: et

a ¶ Nã proximi. adde bal. in. l. j. C. de condic. eius. lit. spe. ti. d ap. j. §. j. K. lec. ⁊ pre missa.

tunc donec vterq3 viuit non est inter eos differentia: q2 vtriq3 eorum in vita acquirit. iuribus alle. in .ij. parte glo. Tertius casus est post eorum mortē ⁊ iste est casus. l. nostre: ⁊ in hoc proprie est differentia inter infantem ⁊ furiosum: quia successio agnita noīe infantis adeo illi pfecte acqrit q̄d ad eius heredes trāsmittitur: vt hic text. secus in successione agnita noīe furiosi: q̄ non transmittitur ad eius heredes. l. ij. §. sed si infanti. ff. ad tertul. allegata in glos. rationem diuersitatis. s. assignaui. Istud vltimū limita q̄n furiosus est heres necessarius. tex. est. in. l. antistius. §. fin. in ver. nisi necessarius. ff. de acqui. here. q2 ipso iure per. l. fit heres. ¶ Secundo limita vt pcedat q̄n successio est delata ipsi furioso immediate: secus si sit delata seruo seu filio furiosi: q2 si talis seruꝰ vel filius mādato curatoris adeat, tūc pfecte acqrit furioso: adeo q̄d isto casu eo mortuo transmittit ad heredes furiosi. iste est tex. notabilis in. l. antistiꝰ. §. fi. in fi. ff. de acq. here. de q̄ tex. gl. oppo. ⁊ nō soluit: ⁊ hoc modo remanet enucleata p̄ns materia. Jason Pi.

1 ☞ Triplex reperitur species transmissionis.
2 Sicut ipsemet filius qui repudiauit hereditatē patris expresse pōt abstensionē suā reuocare intra tres annos, an ita trāsmittat ad heredem potentiā reuocandi abstensionem. ⁊ nu. 3.
4 Conditio testamenti transmittit filio ius petendi supplementuz legitime, q̄n in testō esset sibi minus relictum.
5 An portio vel successio patris q̄ defertur ex forma statutorū filijs masculis exclusis feminis, si nō sit adita per filios masculos in vita, trāsmittat ex potētia suitatis ad quoscūq3 heredes etiā extraneos, p̄sertim ad alias filias feminas ipsius masculi.
6 Hodie emancipatus etiā non transmittit ex potentia suitatis.
7 Secūda species transmissionis est que fit rōne sanguinis beneficio. l. vnice. j. de his qui ante aper. tabu.
8 Tertia species transmissionis q̄ sit, ⁊ q̄n locū habeat. nu. 9.
10 Licet filius ad successionem patris possit de iure pretorio venire ex triplici capite: tū si filius in vita nō agnouerit bo. pos. ex aliquo ex istis capitibus, ⁊ sit trāsactus vnus annus: licet supersint alij anni veniendi ex alijs capitibus, tū nullaz vendicationem ex vllo capite ad heredes transmittit.
11 Bonorum pos. non agnita non transmittitur ad heredes, sicut etiam in hereditatis aditione de iure ciuili.
12 Que sit ratio quare bo. pos. nō agnita non transmittatur, nec etiā hereditas de iure ciuili, nec substitutio. ⁊ nu. 13. 14. ⁊ 15.
14 Restitutio in integrū requirit factum extrinsecum. s. impetrationem a iudice, ⁊ transmittitur.
16 Bonorū pos. non agnita regulariter non transmittitur.
17 Hereditas non adita transmittitur de iure ciuili beneficio. l. vnice. j. de his qui ante aper. tabu.
18 An beneficium. l. vnice. C. de his qui ante aper. tab. habeat locū in successionibus pretorijs.
19 Uirtus. i. est in eius inductione.
20 Filiorum appellatione continentur nepotes.
21 In legibꝰ nouis etiam correctorijs licita est extensio de stricta significatione vocabuli ad latā, cōcurrente identitate rationis.
22 Appel. here. de qua loquit. l. vnica. j. de his q̄ ante aper. tabu. saltem largo sumpto vocabulo, venit bo. pos.
23 An filꝰ qui de iure ptorio pōt succedere ex triplici capite. eo. modo beneficio. l. vnice. j. de his qui ante aper. tabu. transmittat oia tria capita.
24 Bonorū pos. nō fauorabiles non trāsmittunt beneficio. l. vnice. j. de his qui ante aper. tabu.

a ¶ Portio. adde Bar. in. l. initia. in §. vsuras. d. le. ij. doct. in l. j. C. de his q̄ ante ap. tabu. doct. canoniste in regula priuilegium. de re. iu. lib. vj.

Emancipata. Ista lex est infra dicendis reddetur valde solēnis. ad cuius euidentiā pmitte q̄ lʒ regulariter hereditas nō adita non transmittatur. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. tol. eo. mō. bo. pos. nō agnita intra tps debitū non trāsmittitur: vt hoc text. ⁊. l. iij. §. acgrere. ff. de bo. pos. ⁊ ide in similibus vt dicā. j. in. j. nota. ⁊ ibi assignabo ratiōnē fundamētalē huius regule. ¶ Tamen in iure nostro q̄tum attinet ad ppositū †repit triplex spēs trāsmissiōis: ⁊ sic triplici mō pōt successio nō adita trāsmitti contra regulā pdictā: ⁊ lʒ tres species trāsmissiōis aliter declaret Bal. in. l. iij. in. iij. col. j. de here. instit. ⁊ aliter in. l. cum antiquioribus. in. viij. q. C. de iur. delib. ego tamē aliter declaro sequēdo cōes theoricas doc. precipue Bart. quē videas presertim in l. ventre. ff. de acquir. here. ¶ Prima spēs trāsmissionis est illa q̄ fit rōne suitatis. nā mortuo patre filius in potestate transmittit hereditatē patris non aditā ad quoscūq3 etiā extraneos. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. l. ex militari. §. fina. ff. de testa. mili. ⁊ late Bar. vbi plene disputabo. in. l. si infanti. j. iť. de iure delib. ⁊ Bar. ⁊ alij. in. d. l. ventre. Et rō est q2 mortuo patre filꝰ suꝰ ⁊ in potestate absq3 alia aditione ipso iure efficit heres: pinde ac si actualiter adiuisset. §. sui. inst. de here. quali. ⁊ dif. l. j. §. qui sunt in ptāte. ff. si quis omis. cau. testa. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. l. si filius qui patri. ff. de vulg. ⁊ pup. ¶ Intellige sane tamen nisi filius in vita expresse repudiasset hereditatē patris: q2 tunc tolleretur suitas: ⁊ nihil transmitteret ad heredes. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. ita limitat Bar. ⁊ bene in. d. l. ventre. j. ix. co. ⁊ ibi Ange. Imo. ⁊ Ludo. ro. sequunt. ⁊ idē Bar. in. d. l. in militari. §. fi. in fi. ⁊ Bal. in. d. l. vnica. C. de his qui an̄ ap. tabu. ¶ In hoc tū cadit subtile

2 dubium †nunqd sicut ipsemet filius qui repudiauit hereditatez patris expresse pōt abstēsionem suā reuocare intra tres annos, l. fin. C. de repu. here. l. si quis suus. ff. de iure delib. ita trāsmittat ad heredem potentiam reuocandi abstēsionē: disputabo late in l. qui se patris. j. vn̄ liberi. ⁊ ibi ponit. d. Alexā. post moder. in. xx. col. ⁊ subtiliter Rapha. cu. in. l. si quis suus. in. j. col. ff. de iure deli. ¶ Scdo intellige nisi mortuo patre statutus sit terminus filio ad deliberandum an velit esse heres patris: q2 si decedat intra talem terminū censet tanq̄ extraneus: ⁊ nō transmittit ex potentia suitatis ad quoscūq3. Si aūt nō esset statutus terminus a iudice, quo casu a iure habet annū ad deliberanduz tunc si moriatur intra illū annū secus est. ita singulariter declarat Bartol. i. d. l. ex militari. §. fi. circa fi. de quo vltimo q2 (valde ambiguū est) reseruo dicendum post Bal. ⁊ Ang. in. d. l. cū antiquioribus. ⁊ ibi ple

3 ne. d. Alex. in. j. ⁊. ij. col. ⁊ late Ludo. ro. in. d. l. vētre. ¶ †Itē adde q̄d quemadmodū mortuo patre intestato filꝰ in potestate ex potentia suitatis trāsmittit hereditatem patris non aditā ad quoscūq3, vt dixi, ita eodem mō si pater fecit testamentum, ⁊ habens plures filios, ⁊ vnū pupillū habētē bona aduētitia matris, substituat illi filio pupillo pupillariter aliū fratrem, eodē mō sicut trāsmittit h̄ditatē patris nō aditā, ita trāsmittit successionē fratris impuberis nō aditā cui erat substitutus pupillariter: ⁊ hoc per eādē potētiā suitatis. q2 q̄tū ad hoc censetur p̄ris. tex. est in. l. sed si plures. §. quos possum. ⁊ ibi Bar. ⁊ docto. ad hoc notant. ff. de vulga. ⁊ pu. cū cōcor. ibi traditis. ⁊ idem Bar. i. l. ij. in fi. prin. ff. de

4 vulg. ⁊ pup. ⁊ tex. in. l. j. versi. ceterū. ff. de acq. posses. ¶ †Eodē mō cōdito testō transmittit filius ius petendi supplementum legitime, q̄n in testō esset sibi minus relictuz legitima: q2 si filius mortuo patre decedat non petito supplemento legitime, tū trāsmittit ad quoscūq3 heredes facultatē petēdi legitimam: sicut si ipse viueret ad similitudinem, nā p supplemēto legi. cōpetit filio condictio ex le. ⁊ sic actio psonalis. l. oīmodo. ⁊. l. scimus. in princip. C. de inoff. test. ergo ad similitudinē aliarū actionū psonaliū q̄ transmittuntur ad heredes. l. p hereditarijs. C. de here. actio. dʒ etiaz ista trāsmitti. ita in spē determinat Salice. ad literā. in. l. scimꝰ. in princip. C. de inoffi. test. quē legit. d. Alex. in cōsil. cxcvij. incip. viso titulo qōnis. in. ij. colū. ad fin. ⁊ est cōs. lv. in. ij. ⁊ est de mēte Bal. si recte inspiciat in. l. si arrogator. in. ij. oppo. ff. de adop. ⁊ in. l. ij. in

5 vlti. q. C. de libe. prete. q̄d bene not. †Nunqd autē portioᵃ vel successio patris que defertur ex forma statutorū filijs masculis exclusis feminis, nunquid eo modo si non sit adita per filios masculos in eorum vita, transmittatur ex potentia suitatis ad quoscūq3 heredes etiam extraneos, presertim ad alias filias feminas ipsiꝰ filij masculi: est multum alta. q. quā ponit Sali. in. l. j. C. ad le. iul. de adul. Pau. de ca. in. l. fin. ff. de acq. here. post q̄nlū Bal. ibi p eum relatū, ponit Lud. ro. q̄ relinquit cogitandū. in. l. vētre. ff. de acq. here. ⁊ plene. d. Alexan. de imo. in consi. xx. q̄d incip. viso processu cause vertentis inter Ray. in. j. volu. quem passum disputaui. in l. si arrogator. ff. de adop. ideo hic non pono. ¶ Predicta procedunt in filio in potestate: nunquid idem sit hodie in filio emancipato: vt hodie ex potentia suitatis transmittat etiam ipse hereditatem patris non aditam ad quoscūq3. Dubium facit quia emācipatus succedit hodie ad similitudinem suorum. l. meminimus. j. de le. here. Item sublata est hodie differentia emācipationis ⁊ patrie potestatis. §. nullā p̄o. in aut. de here. ab intest. tangit bar. ⁊ relinquit cogitādū. in. d. l. ventre. in pe. col. breuiter †veritas est

6 q̄ etiam hodie emācipatus nō trāsmittit ex potentia suitatis: q2 lʒ hodie sit sublata differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis q̄tum ad succedendū ab intest. to: vt declarat glo. in. l. si emācipati. j. de colla. tū in alijs nō sunt sublate differentie: vt in proposito q̄tum ad ius trāsmittendi: ⁊ ita exp̄sse firmat Ang. hic in lec. florētina. ⁊ Bald. in aut. in successione. C. de suis ⁊ leg. ⁊ in. l. si fratris. C. de iur. delib. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ qd si tm̄. vbi Paul. de ca. ⁊ moder. ff. de libe. ⁊ posthu. Ang. ⁊ Pau. de cast. ⁊ moder. in. l. si emancipati. j. de colla. ⁊ dicit Angel. in. l. illud. ff. si pars here. pe. q̄ ista est cōmunis opi. quam etiā cōiter tenēt alij in. d. l. ventre. et Joa. de imo. in. l. iam dubitari. ff. de here. insti. ⁊ in. l. cū quidam. §. suum heredē. ff. de acqui. here. ¶ Et circa istam primam speciem transmissionis q̄ fit ex potentia suitatis: attēde q̄d nō facit ad materiam nostram bo. pos. q2 lʒ hereditas patris non adita de iure ciuili trāsmittat ad quoscūq3 ex potētia suitatis: vt dixi, eo quia lex ciuilis facit suum ipso iure heredem: ⁊ est per inde ac si fuisset adita hereditas: vt. s. declaraui. non tamen credas q̄ bonorum pos. non agnita in bonis patris, transmittatur ex potētia suitatis: eo q2 suitas nō potest hoc facere: cum illa requirat agnitionē iudicialem in

cialem in presentia iudicis.l.fi.j.e.⁊ sic firmat in specie do. Alexā. hic.in pe.col.qui dicit hoc esse subtile ⁊ nō tactum ab alio. Quod puto verū q̄tum ad bonorū pos.decretalē,que requirit presentiā iudicis,vt dixi. Sed qd in bo.pos.edictali relinquo cogitandum. ⁊ per hec ego limito ⁊ emendo illud qđ dixi in.l.infantis.§.eo.dū dixi ꝙ illa lex nō potest intelligi in hereditate patris:eo quia ꝓpter suitatem transmitteretur:⁊ qđ tunc non esset differentia inter furiosum ⁊ infantē. dic meli⁹ ꝙ illud ꝓcedit in hereditate de iure ciuili.in qua bñ verū est ꝙ nō esset differētia inter īfantē ⁊ furiosum:q2 in vtroq₃ ex potētia suitatis hereditas nō adita transmitteret.l.fi.§.j.C.de cura.fu.sed in bo.pos.de iure pretorio in successione patris puto ꝙ haberet locū.d.l.infantis.quicquid ibi dixerim:q2 suitas q̄tū ad trāsmissionē bo.pos.nihil pōt operari. 7 ⁊ ista est veritas. ¶ † Secunda spes transmissionis est q̄ fit ratione sanguinis,beneficio.l.vnice.j.de his q ante ap.tabu.nā si moriatur aliquis descendens quisquis sit,hereditate ascendentis nō adita nec repudiata,illā trāsmittit ad quoscunq₃ descendētes.⁊ declarat Bar.in.d.l.ventre.in pe.colū.ver.quint⁹ casus. ⁊ ista species transmissionis se habet cum precedēte tanquam excedentia ⁊ excessa.nā trāsmissio ex potētia suitatis fit ad quoscunq₃ etiam penit⁹ extraneos heredes:sed illa que fit beneficio dicte.l.vnice. solum fit q̄tum ad descendentes,sed non extraneos. ista autem excedit illā in alio:q2 illa non habet locum nisi in hereditate patris habentis filium in potestate.ista autē.d.l.vnice.h₃ generaliter locum in hereditate cuiuscūq₃ ascendentis,⁊ cōsequēter matris ⁊ linee materne:⁊ sic suitas nō est illa que operatur istam secūdam trāsmissionē,sed solū qualitas sanguinis. Et circa hoc cadit pulchrum dubium:nunquid.l.vnica.habeat locū in successionibus pretorijs:⁊ consequenter nunquid bo.pos.non agnita per emancipatum in bonis ascendentis transmittatur beneficio.d.l. vnice.⁊ consequenter nunquid isto casu limitetur ista.l.quem passum tangit glos.ij.ad fi.⁊ ibi reseruo. 8 ¶ † Tertia spes trāsmissionis est que fit beneficio.l.cu₃ antiquioribus.C.de iure delib.quādo aliquis scit hereditatem alicuius sibi delatam esse intra annū quem habet ad deliberandum an velit esse heres vel ne.na₃ si decedat intra talem annum pendente adhuc deliberatione,⁊ sic nec adita nec repudiata illa hereditate,transmittit illud ius deliberandi ad quoscunq₃ heredes intra illum annum tm̄:⁊ consequenter potentiam adeundi,⁊ tangit Barto.in.d.l.ventre.in vltima colum.in ver.septimus casus est. Et aduerte:quia ista trāsmissio est longe plenior ⁊ vtilior quo ad quid,q̄ sint due precedentes: nam ista trāsmissio non solum habet locum in hereditate patris: prout prima:⁊ in successione cuiuscūq₃ ascēdentis:ꝓut scđa:imo habet locum generalissime in quacunq₃ successione cuiuscunq₃ etiam penitus extranei tam ab intestato q̄ ex testō. Et ex hoc resultat alia vtilitas:q2 ad hoc vt competant due precedētes,oportet probare aut defunctum fuisse filium ⁊ in potestate,aut fuisse ex descentibus illius ex cuius hereditate agitur.hic non expedit probare de hoc:sed solum ꝙ ille decessisset sciens intra annu₃ deliberandi,vt declarat Bald.in.d.l.cum antiquioribus.in.j.colū.⁊ ibidem moder. Sed in alijs duob⁹ due ꝑcedentes sunt vtiliores: primo,q2 ille transmissiones fiunt perpetuo vsq₃ ad.xxx.annos, sed ista tertia non trāsmittit nisi residuum illius anni qđ superat heredi defuncto ad deliberandum. Item ad hoc vt habeat locu₃ ista tertia transmissio.d.l.cum antiquioribus.requiritur ꝙ decedens expresse sciuerit hereditatem sibi fuisse delatam ex testamēto vel ab intestato:alias nō posset dici ꝙ deliberaret si nesciret. d.l.cum antiquioribus.in ver.sciens.sed due precedentes habent locum siue transmittens sciret hereditatem sibi delatam,siue nō. 9 ¶ † Nunquid autem ista tertia trāsmissio que fit beneficio dicte l.cum antiquioribus.habeat locum in bonorū pos.⁊ consequenter in successionibus pretorijs:tangit Cy.in.l.qui se patris.in vltima col.j.vnde liberi.ibi sub dubio forte tenet ꝙ non.cum requirat agnitionē in presentia iudicis.l.fi.j.eo.⁊ sequit̄ ibi Paul.de cast. ⁊ in.d.l.cum antiquioribus.⁊ Salice.in.l.j.in prin.§.de testi.mili. Et pro hoc bene videtur facere:q2 in successionib⁹ pretorijs regulariter non dantur nisi centū dies.l.ij.§.eo.nisi in ascendentibus ⁊ descendentibus:ergo non potest conuenire remedium de anno.per.d.l.cum antiquioribus.arg.l.qđ cōstitutū.ff.de testa.mili. Et propterea Angel.in repeti.d.l.qui se patris.in.xx.col.dicit ꝙ d.l.cū antiquioribus.habet locum in successionibus pretorijs,in quibus datur annus,vt in ascendentibus ⁊ descendētib⁹:sed nō in alijs.quē reprehēdit Lud.ro.ibi dicens contrariū ꝙ imo.d.l. cū antiquioribus.habeat locu₃ etiam in successionibus pretorijs anno,si annū habeat:alias centū diebus.firmat expresse idē Cy. in.d.l.cū antiquioribus.in.j.q.⁊ ibidē sequunt̄ Rapha.Fulgo.⁊ do.Alex.⁊ idē Ful.in.l.l₃.j.de iure delib.⁊ Alex.hic:ꝓpter identitatē rōnis.⁊ ꝑ ea que dicā in glo.j.ad fi. ¶ Secūdo ꝓpius ad tex.premitte/inq̄tū dicit si non agnouit intra annū,intelligitur altero de duobus modis.vno modo sm̄ Paul.de cast.⁊ do.Alex. hic iste text.debet intelligi qn̄ tempore quo mortua est ista filia emancipata nōdum erat elapsus totus annus:sed aliqua pars: puta duo vel tres mēses.ita qđ adhuc supererat de anno.al's si intelligerem⁹ ꝙ in isto tex.fuisset elapsus totus annus anteq̄ ista filia moreret̄:certe iste tex.nullam haberet dubitationē:cū nō potuisset trāsmittere si iam erat elapsus annus:⁊ sic ipsa exclusa:et sic mors filie nil faceret.vt ergo sit tex.dubitabilis,oportet presupponere qđ adhuc supererat de anno:ita qđ si ipsa filia viueret posset agnoscere:⁊ tamen hic notabiliter deciditur ꝙ nō trāsmittit ad heredes facultatem agnoscēdi vltra residuū illius anni.⁊ dicit Pau.de cast.ꝙ iste est ver⁹ intellectus huius tex. Credo ꝙ errēt: ⁊ teneo ꝙ in ista.l.annus erat ex toto elapsus.vt text.clare dicit non violando eum.ibi si non agnouit intra annum.⁊ istud exp̄sse tenet Bar.hic:qui dicit circa fi.ꝙ ista.l.loquitur in filia decedente post annum. Istud etiam sentit Ange.hic in lec.perusina/qui post suū summariū querit qd eēt si in casu isti⁹.l.filia decessisset intra tēpus bo.pos.petende:⁊ sic intra pendentiā anni:nunquid saltem residuū trāsmisisset:⁊ respondet ꝙ sic.⁊ ita dicit sentire notabiliter gloss.in.l.sed ⁊ si decesserit.ff.de bo.pos.cōtra tab.ergo vult ꝙ in casu istius.l.iam erat lapsus annus:tn̄ caue q2 illud qđ vult Ang.ꝙ residuū anni ad agnoscendum bo.pos.transmitteret̄ est falsum ⁊ contra istam.l.ꝓut expresse dicūt Pau.de ca.⁊.d.Alexā. quos retuli.l₃ de Angel.mentionem non faciat. Teneo ergo ꝙ in hoc text.erat ex toto transactus integer annus:vt litera dicit: nec est necessariū:vt dicūt Pau.⁊ Alex.ꝙ iste tex. solū intelligat̄ qn̄ nondū erat elapsus totus ann⁹,q̄uis etiā in illo casu posset ꝓcedere qn̄ verba tex.paterent̄.⁊ si dicas q̄ ergo erat ratio dubitandi in hoc tex.q̄ fecit errare modernos:hic respondeo ꝙ erat pulchra ratio dubitādi.nā l₃ esset elapsus integer annus,⁊ cōsequenter filia esset exclusa a primo capite,⁊ sic a boñ.pos.vñ liberi:tamē ipsa habebat aliū annū,intra quē ipsa potuisset venire ex scđo capite vñ agnati.itē tertiū annum ex capite vñ cognati.l.pe.§.fina. fi.qs ord.in bo.pos.seruetur.⁊ declaraui in.l.j.super gl.fi.§.eo.dubiū ergo erat an trāsmitteret̄ facultas veniēdi ex secūdo capite vl' ex tertio.⁊ tex.hic sing.decidit ꝙ nullā trāsmittit.⁊ hoc est qđ sm̄.dicit litera ibi nullā vendicationē.pondera illā vniuersalē negatiuam nulla₃:⁊ sic nedum a primo capite,a quo filia erat exclusa 10 ꝑ lapsum anni:sed nec ex secundo vel ex tertio. † Et sic habes hic text.bene sing.in ver.nullā.qđ l₃ filius ad successione₃ patris possit de iure pretorio venire ex triplici capite:⁊ intra tres annos.vt declaraui super gl.fi.l.prime.§.eo.tn̄ si fili⁹ in vita non agnouerit bo.pos.ex aliquo ex istis capitibus:⁊ sit transactus vnus annus licet supersint alij anni veniendi ex alijs capitibus:tamen nullam vendicationem ex vllo capite ad heredes transmittit:ita est hic tex.solēnis quem habes medullit⁹ declaratū. Istis sic premissis venio ad textum.

Emācipata. Hoc dicit.boñ.pos.etiā liberis intra annū competens,non agnita,non transmittit̄.h.d. 11 ¶ † No.ex isto tex.regulam ꝙ bonorū pos.non agnita nō trāsmittit̄ ad heredes.vt hic.⁊.l.iij.§.acquirere.ff.de bo.pos. Sicut etiam in hereditate de iure ciuili,que nō adita nō trāsmittitur.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tol. Sic etiam in substitutione.que est secunda institutio.l.qui liberis.§.hec verba.⁊.l.sed si plures in princip.ff.de vulga.⁊ pup.et est text.magistralior q̄ habeat totus mundus.in.l.si ex pluribus.ff.de suis et leg.et ibi dicit tex.aliud esse in iure acrescendi:quod transmittitur:licet nō aditum in vita:q2 ipso iure accrescit etiam inuito:⁊ ideo non requiritur alia acceptatio quo ad trāsmittendū:⁊ per hoc infertur, ꝙ quando substitutio esset iuncta cum iure accrescendi:tunc substitutio quamuis non agnita de ꝑ se non trāsmittat̄,tn̄ ꝓpter ius accrescendi annexum trāsmittitur.text.habes,et exemplum quē Bar.ibi ⁊ omnes dicunt esse singu.⁊ non reperiri alibi in iure.in l.qui patri.ff.de acqui. heredi.⁊ dicit Bar.in.l.vnica.§.fin autem aliquid.C.de cadu.tollen.quod in.d.l.qui patri .est casus mira12 bilis ⁊ singularissimus in iure. ¶ † Necessarium est nunc videre q̄ sit ratio predictarum regularū/ quare bo.pos.nō agnita nō trāsmittat̄,nec hereditas de iure ciuili,nec substitutio. Bal.hic assignat duas ratiōes. Prima est:q2 ex quo heres ipse non adijt et non agnouit videtur neglexisse:⁊ sic quodāmodo repudiasse:allegat.l.j.§.de testamen.mili.l.cum quidam.⁊.l.antistius.ff.de acqui. here.que nil faciunt:ergo non mirum si non transmittit,sicut si vere repudiasset. Ego,licet leges allegate per Bal.non probent intentum suum:allego ⁊ pōdero text.optime probantem.in.l.illud. §.si.cum.l.seq.ff.de contra tabu.alle.in glo. arguendo subtiliter a specialitate illius tex.vbi scriptus heres non agnoscendo bo.pos. nō dr̄ neglexisse,nec tacite repudiasse:imo in casu illo transmittit. ⁊ rationem specialitatis dicam statim in glo.ergo extra illum casum qui non adit vel non agnoscit,intelligitur negligere,⁊ tacite repudiare. ad hoc faciunt pulchra verba Bart.que videas oīno in.d.l.ventre.in. iij.colū.in versi.venio ad.iij.⁊.iiij.partem simul.

Ista ratio mihi non placet: q: non est veru presuppositu; Bald. q ille qui nō adyt, vel non agnouit, dicatur neglexisse: ex quo em scit adhuc sibi durare tempus: puta de iure ciuili vsq; ad .xxx. annos: vel de iure pretorio vsq; ad annum: vel ad centum dies. certe si stetit per mensem q non agnouit, non ppterea dr neglexisse, nec tacite repudiasse: ex quo scit sibi durare ius suum. l. sicut. §. nō

13 videtur. ff. quib. mod. pig. vel hyp. sol. ¶ †Secūdam rationem et magis coloratā assignat Bald. hic: quā tenēt expresse Salic. et. d. Alex. hic. in. iij. colū. in discursu. ꝛ ante eos assignat Cy. hic. ꝛ plenius in. l. vnica. in. ij. q. C. de his qui ante ap. tab. nam dicunt q iō bono. pos. non agnita non transmittitur: vt hoc tex. eo q: requirit actū facti extrinsecum. s. q fiat in presentia iudicis. l. fina. j. eo. sed ea que sunt facti, vt est pos. non transmittunt ad heredes. l. j. §. scevola. ff. si quis testa. liber esse ius. fuerit. ꝛ. l. cum heredes. in princ. ff. de acqui. pos. eodem modo aditio hereditatis, q̄uis inducatur solo animo. l. pro herede. in princi. ꝛ. l. gerit. ff. de acquirē. hered. tñ requirit actū facti extrinsecū declarantem animu;: vt dicit gloss.

14 in. l. mutuu;. ff. de acq. here. ꝛ notabiliter Bar. in. d. l. gerit. ¶ Sed tu aduerte: licet ista ratio sit subtilis, ꝛ ab oībus approbata, puto q non sit vera. nā restitutio in integrum etiam requirit factum extrinsecum. s. impetrationem a iudice: ꝛ tñ transmittitur. l. non solum. ff. de in integ. rest. l. pantonius. in prin. ff. de acqui. her. l. qui duos. ff. de rebus dub. nisi dicas quod speciale sit in restitutione. Secundo ꝛ subtilius impugno. nam qñ queritur quare hereditas non adita non transmittatur: ꝛ idem in bo. pos. non intelligo ego quod transmittatur ipsa aditio vel agnitio: q: bene est facti: sed intelligo q transmittatur ius seu facultas possendi adire vel agnoscere: ꝛ ista facultas non requirit actum facti extrinsecum: q: consistit in sola potentia. ita dicit gloss. notabilis in. l. vnica. super verb. transmittere. C. de his qui ante aper. tab. no. Barto. in. d. l. ventre. in. ij. colū. ꝛ tex. l. cum antiquioribus. C. de iure delib. ꝛ melius q alibi declarat Pau. de cast. in. l. si fratris. in. j. colū. ꝛ seq. C. de iur. delib. vbi ostendit q quando tractatur de transmissione, ipsa aditio vel agnitio non est q̄ transmittit: q: esset facti: sed sola facultas ꝛ sola potentia, que non requirit factum extrinsecu;. Et qd istud sit verum ostendo luce meridiana clarius. nā qñ querimus vtrum bono. pos. non agnita transmittatur, non intelligimus de bo. pos. decretali requirente presentiam iudicis: ꝛ sic actum facti: sed intelligimus de boñ. pos. edictali, propter quam dabitur nobis spes consequēde decretalis: vt in sili dicit gl. l. j. in glo. fi. in. iij. parte. ē. eodē. sed bo. pos. edictalis que datur ipso iure ab edicto pretoris mortui, non requirit factum extrinsecum: ergo ratio do-

15 cto. non vera. ꝛ hoc est valde subtile. ¶ †Aliam rationem assignat Bartol. in. l. si in persona. C. de fideicom. quia suo animo et non alieno, puta per procuratorem. quis efficitur heres. l. per procuratorem. ff. de acquirend. heredita. Sed ista ratio nō est bona: quia bo. pos. acquiritur per procuratorem. ꝛ tamen non transmittitur. l. iij. §. acquirere. ff. eo. ꝛ hoc tex. ¶ Puto ergo qd vera et clara sit ratio quā alibi assignat Bal. in. l. qm sororem. C. de iure deli. nam hereditas nobis delata, vel ex testamento vel ab intestato bono. pos. nobis competens, anteq adeatur hereditas. vel agnoscatur bo. pos. non dicit esse in bonis nostris nec nobis acquiritur. text. est melior de iure. in. l. pretia rerum. in princ. ff. ad le. fal. quem text. reputat sin. ad hoc Bald. in. l. ij. in vltimis verbis. C. de iur. et faigno. tenet Barto. in. l. post emancipationem. in prin. C. de libe. lega. Bal. in. l. deo nobis. ad fin. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ Barto. vbi limitat in. l. q duos. in prin. in pe. colū. ff. de re. dub. ergo illud quod non est nostrū vel non est in bonis nostris nec bonis acqsitum, non possumus ad alios trāsmittere. per regulā. l. id quod nostru;. et. l. nemo plus iuris. ff. de regu. iur. vide tamē text. in. l. substitutio. ff. de acqui. reru do. Hinc est qd hereditas patris, q̄uis non adeat per filios in ptāte, nec filij se immisceāt, tñ q: ipso iure censentur sui heredes, ꝛ propter suitatem ipso iure cōtinuatur in filios dñium paternorum bonorū: ergo hrditatē pr̄is, q̄uis actualr vere non agnitam, transmittunt ad quoscunq;. l. j §. q sunt in potestate. ff. si quis omis. cā testamenti. Et credo q ista sit melior ratio que reddi possit. Eandem ratione in effectu vult Bar. in. l. a testatore. ad fi. ff. de condi. ꝛ demō. vbi dicit q hereditas non adita iō nō trāsmittitur, q: heres ante aditā hereditatē nullum ius habet. Et dicit Bar. in. l. j. in. j. colū. ff. de acqui. heredi. q hereditas non est heredis anteq adeat. Tñ subtiliter consyderando nec ista rō mihi satisfacit nec me reddit ex toto claru;: q: l; hereditas nobis delata anteq adeat non sit in bonis nr̄is, nec nobis actualiter quesita: ꝛ idem in bonorū pos. non agnita: ꝛ consequenter id qd nr̄m nō est ad alios trāsmittere non possimus: nec aliquid iuris plus in alios transferre q ipsi habeamus. tamen hic non querimus nūquid dominium successionis trāsmittatur ad heredes: quia tunc militat ratio predicta: sed bene nos querimus nūquid illa facultas que competebat defuncto dum viueret adeundi hereditatē vel agnoscendi bono pos. quare illa facultas etia; non transmittatur ad heredes. ad hoc non vadit ratio predicta: ꝛ sic quare bo. pos. edictalis que ipso iure a lege defertur: ꝛ ipso iure competebat defuncto dum viueret, quare illa nō transmittatur ad heredes: qua mediante habetur spes consequende decretalis. cogita q: subtile est. Item nec ratio Bar. videtur tuta, q ideo hereditas non adita nō trāsmittat eo q: heres nullū ius habet. Nam imo videtur qd dicit habere ius, ex quo ei prescribit. l. l;. j. de iure delibe. ꝛ declarat Barto. in. l. is potest. in. ij. ꝛ. iij. colum. ff. ꝛ e acq. here. vnde idem Barto. in. d. l. is potest. in. vj. colū. in discursu sermonis dicit q ideo hereditas non adita non transmittit: q: tunc heres nō dicitur hr̄e aliqd ius quesitū, sed solū habet ius q̄rendū: quod alteri non acquiritur. Sed caue q: fideicōmissum vniuersale ante aditā hereditatem trāsmittitur ad heredes vt tenent Bar. ꝛ docto. in. l. cum filio. in. v. l. de le. j. ꝛ probat in. l. quidam ita in testō. ff. ad trebel. Et tñ in fideicommisso vniuersali solum adest ius cogendi heredem adire ꝛ restituere: ꝛ sic est solum ius querendum, ꝛ non ius quesitum. ꝛ tñ transmittitur. Potes subtiliter dicere, q illud ideo ibi est: q: ad illud cogere heredem adire ꝛ restituere cōpetit officium iudicis. vt declarant glo. ꝛ Bar. in. l. si legatus. ff. ad trebel. sed officium iudicis sui natura est transmissibile. l. non solū. ff. de in integ. resti. ꝛ illud quod est trāmissibile, dicitur quasi quesitum, ꝛ esse in bonis nostris. vt declarat Bar. in. l. qui duos. in pn̄. in pe. col. ff. de reb. dub. limitando. d. l. precia reru;. in prin. ff. ad le. fal. Sed obst. q: etiā in bo. pos. competit officium iudicis. l. j. §. decretalis. ff. de suc. edic. gloss. ꝛ docto. in. l. j. ē. eod. ꝛ tñ bo. posses. non agnita non transmittit. vt hic. ꝛ. l. iij. §. acquirere. ff. eod. Nisi subtiliter dicas, q aliud est officium iudicis qd cōpetit fideicommissario vniuersali, in quo aliqd petit fieri ab aduersario: ꝛ istud actionis verbo continet. l. actiōis vbo. ff. de act. ꝛ obli. declarat Barto. in. l. j. ff. de iur. om. iudi. ꝛ in isto implorando requiritur libellus. vt declarat Bar. in. l. nec quicq. §. vbi decretum. in. ij. colū. cū concor. ff. de offi. procō. ꝛ leg. ꝛ ibi dicit Barto. ide; esse in officio iudicis per quod petitur restitutio in integrum: ꝛ istud officium iudicis bene transmittitur: vt predixi. Non sic est in officio iudicis inuento a pretore in bon. pos. loco iuris adeundi. vt declarat gloss. et Barto. in. l. iij. §. si causa cognita. ff. eod. ꝛ maxime hodie. per. l. fi. j. eo. ¶ Capio gloss. in ver. nullam. quam diuido in tres partes. In prima assignat rationem ad text. In secunda per viam fallentie remouet vnum contrarium. In tertia remouet aliud. secunda ibi: nisi in casu. tertia ibi: sed de iure ciuili. ¶ In prima ꝛ secūda parte

16 habes regulam ꝛ fallentiam. †regula est q bo. pos. non agnita regulariter non transmittitur. fallit in casu. d. l. illud. §. fin. cum. l. seq. cui concordat tex. in. l. scriptus. ff. de carbo. edic. ꝛ tex. in. l. ventre. ff. de ac. here: quas. ll. allegat pro concordanti. glo. in. l. iij. §. acquirere. ff. de bo. pos. Et ratio istius fallentie est fm Ange. Pau. de cas. Lu. ro. ꝛ. d. Alexan. hic: ꝛ ante eos sentit gloss. in. d. l. illud. in. §. fi. in ver. moriatur. ꝛ in. l. seq. in. glo. j. ꝛ in effectu Salice. ꝛ Fulgo. hic: nam ibi heres scriptus in testamento poterat beneficio posthumi preteriti contratabulare testm̄: sed q: potius voluit expectare an posthumus nasceretur vel ne: vt eo non nato succederet ex testamento: et voluntas defuncti haberet effectum: propter hoc statuit tex. q si interim moriatur bo. pos. non agnita, q illā transmittat. Hic aduerte q: valde necessarium est. p̄supponunt docto. q in. d. l. illud. §. fi. scriptus heres in testō possit ɔtabulare bñficio posthumi preteriti aperientis edictum instituto ad ɔtabulandū. illud videtur valde mirabile: q: posthumus preteritus anteq nascatur nō ɔtabulat testamentū. l. posthumo. j. de bo. pos. ɔta. quomodo ergo anteq nascat potuit aperire edictū ɔtabulādi heredi scripto, si adhuc sibi non cōpetit. Ludo. ro. ꝛ. d. Alex. hic dicunt quod illud probat in. l. si post mortē. §. hi qui. ff. de bo. pos. contratabu. que nil facit. quia loquitur in iam nato preterito, qui bene aperit edictu; contrabulandi scripto heredi dato q ipse nollet contratabu. sed nos loquimur in posthumo preterito: dic ergo tu quod illud exp̄sse dicit tex. in. d. l. illud. §. fi. du; dicit alius qui heres institutus est bo. pos. ɔtabulas admittere potest quem tex. expresse ad hoc pōderat ꝛ reputat no. dignū Bal. in. l. si pater. in. ix. oppo. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. dicens ibi esse tex. q q̄uis posthumus preteritus non rumpat testm̄ patris anteq nascat, tamen scripto heredi aperit edictum ad contrata. anteq nascatur. ꝛ idē tenet glos. ꝛ Bar. in. d. l. illud. §. fi. ꝛ Bar. in. l. ventre. in. j. col. in fi. ff. de acqui. here. quod valde no. p limitatiē. l. posthumo. j. de bo. pos. ɔtabu. ꝛ

17 de facili teneretur cōtrariū, sed non bene. ¶ †In tertia parte glo. habes q hereditas non adita transmittitur de iure ciuili beneficio. l. vnice. C. de his qui ante aper. tab. ad suos. si intelligis suos proprie. glo. male diceret. sed intellige suos. i. proprios. Ista gloss. potest dupliciter intelligi. primo quod velit constituere differentiam inter hereditatem, ꝛ bono. pos. quod hereditas non adita transmittat beneficio. d. l. vnice. secus in bono. pos. ꝛ consequenter velit quod. d. l. vnica. non habeat locum in successionibus pretorijs. et isto modo gloss. tenet contra communem sententiam. Secundo

cundo modo potest intelligi ista glo. quod quis bo.pos.non agnita nõ transmittat attẽto iure pretorio. vt hoc tex.tñ bene transmittatur attento iure ciuili: et sic dispositioni.l.vnice. et isto modo glo. tenebit cõem sniam: qz.d.l.vnica.habeat locum in successionibus pretorijs. Et hoc modo per dictã.l.vnicã.limitabitur ista lex: non aũt corrigetur.vt declaraui.§.in.l.j.et ostendo.nam si in ista.l.emãcipata filia non reliquisset descendentes, sed alios heredes, non ha-

18 beret locum.d.l.vnica. ¶ †Pro clara ergo intelligẽtia reassumo in dubium nũquid beneficiũ.d.l.vnice.habeat locum in successionibus pretorijs. et in hoc cõis conclusio est quod sic. Quaz tenet Jac. de are. Pe. Cy. Jac. Ray. But. Bar. Bal. hic: et Cy. in.d.l.vnica. in.ij.q. Rapha. Ful. Pau. de cas. et d. Alex. hic: qz eadem rõ est in vtraqz. Secundo fm Fulg. qz.d.l.vnica.habet locum in hereditate, cuius appellatione venit bo.pos.l.fi.§.eod.l.j. vnde lib. in ver. heredes extitisse. et in.l.hereditatis.secunda.ff.de verbo. significa. Pro ista parte.d. Alex.hic adducit tria fundamẽta que per te videas. tamen scdm puto quod nil valeat. rõum adducit gl.fin.in.d.l.vnica.in ver.in liberos.que extendit illam.l.vnicam loquentem ex testamento: vt habeat locum in successionibus ab intestato. dũ dicit quod gl.sit vera: qz communiter tenetur. nil facit in proposito: qz vtrũqz est de iure ciuili. vñ in habentibus symbolum facilis est transitus: et sic illa.l.vnica.que loquit ex testamento de iure ciuili, facile extenditur ad succedentes ab intestato eodem iure ciuili. Sed nos disputamus an extendi possit ad aliud ius: et sic ad succedentes de iure pretorio. Sed tu stringe istam inductionem hoc modo. nam si illa.l.vnica.que loquitur in successione ex testamento: et sic in scripto herede, extenditur ad eum qui venit ab intestato: qui non potest ex lata significatione vocabuli comprehendi. quãto magis veniet bo.pos.que de lata significatione continetur. vt.j.dicam. Contrarium tenent Sali. et Ludo.ro.valde debiliter moti. Nam dicit Salice. quod ius pretorium istud non disponit, nec etiã ius ciuile loqtur in bo.pos. Mouetur etiã Lud.ro. qz in bonõ. pos. cessat ratio.d.l.vnice.que est ne descendentes fraudentur successione ascendentium: que ratio cessat cum bono.pos.possit venire de iure ciuili. quod nihil est dicere: si psupponeremus lapsos xxx. annos quibus excluderetur de iure ciuili: sed non de iure pretorio vt dixi in.l.ij.§.eod. Pro ista parte facit qz tenendo eam sequeretur quod corrigeretur regula.l.iij.§.acquirere.ff.eod. et huius l. sed per subauditos intellectus non debet induci.l.correctio.fm gloss.in.c.cupientes.§.quod si per.xx.de electio.in.vj. sed dic quod per hoc non inducitur correctio, sed limitatio: ptz: qz.d.l.vnica.nõ habet locum nisi quando adsunt descendentes: ergo vbi non adessent descendentes ad quos fieret transmissio, per.d.l.vnicam.procederet.d.§.acquirere. et ista.l. ¶ Quid tenendum, teneo communem sniam/ quam vltra alios medijs confirmo. et in pmis

19 pódero.d.l.hereditatis.la.ij.ff.de verb.signi.alleg.p Ful. † et quia virtus.l.est in inductione.l.nõ solum.§.q pmipilũ. et.ff.de excus.tuto. quam sic allegat Bal.in repeti.l.petẽs.C.de pact. pondero quod in illa.l. hereditatis.dicitur, hereditatis appellatione bo.pos. continetur. pondera ver. continetur. quod significat de propria significatione vocabuli. ita dicit singulariter Bartol.in.l.cui eorũ. §.affinitates.ff.de postulan. sic etiam in verbo pertinere. qd importat propriam significationem. fm Bar.in.l.hec verba.in prin. ff.de adult. si ergo bo.pos.de propria significatione venit appellatione hereditatis. ergo.d.l.vnica.loquens in hereditate habebit locũ in bo.pos. Et istud vltimum expresse tenet Barto.in.l.j. §.bonorum.per illum tex.ff.ad trebel.per quem no. quod lex noua vel statutum loquens in hereditate hz locum in bono.possess.allegat text.meliorem de iure in.l.in conditionibus.§.si patronus.ff.de cõdi. et demon. et cum Barto.tenent ibi alij moder. Cõfirmo per illud quod tenet gloss.approbata in.l.fi.super ver.legitimo.in.ij. parte.C.de edi.diui.adri.tol. quam expresse ibi sequitur Bart.in vij.col.ad fi.in ver. quero qd de testamẽto, et alij sequuntur: ibi dicam: vbi concludunt quod beneficium.d.l.fi.C.de edi.diui.adria.tol. loquens in herede de iure ciuili, habeat locum in bo.pos. eo quia leges etiam noue loquentes in hereditate habent locũ in bono. pos. Ad idem facit qd dixi.§.in euidentialibus/ quod beneficium.l. cum antiquioribus.§.de iure delibe. habet locum etiam in successionibus pretorijs. Et hec tamen ad illud quod dicit. Bart.in illa l.cui eorum.§.affinitates, de illo ver. continetur. prolato a lege, qd importet de propria significatione vocabuli. nam licet non inueniam ab aliquo de mundo reprobatum: puto quod sit falsum: et in contrarium pondero text.in.l.in legibus.ff.de testib. et in ver. cõtineri. juncta.l.si quis.§.j. et seq.in ver.non proprie.ff.de ritu nupt. Secundo ad idem pondero fortem tex.in.l.actionis verbo. dum dicit continetur: et gloss.ibi dicit largissime.ff.de act. et obliga. juncta.l.actio in personam.ff.eo. iuncta glo. Et idẽ facit cõtra Bar. d.l.hereditatis.secunda.ff.de verb.signi. quã nunc econtra retorqueo. in verb. continetur. iuncta.l.j.in ver.vice heredum.ff.de bonõ.possess.l.j. et.ij.ff.de bo.pos.here.peti. et iuncto.§.quos autem.

20 instit.de bo.pos. † Quarto pondera quod text.in.l.liberorum.circa medium.ff.de verb.sig.dicit quod filiorum appellatione[a] continentur nepo. et tamen Bar.ibi in.viij.col.circa prin.respondendo ad dicta Jac.bu.tenet quod non continetur nepos de proprietate vocabuli: sed ex extensione passiua. Et ita ponderat do. Frã. de are.in.l.gallus.§.instituens.in.iij.colum.ff.de libe. et posthu.

21 ¶ † Ad idem pro communi sententia moueor: vltra alios. nã in legibus nouis etiam correctorijs licita est extensio[b] de stricta significatione vocabuli ad latam, concurrente identitate rationis. glo.ad hoc vulgaris in cle.j.in verb.liberi.iunctis ibi no.p Pau.

22 de eliaza. de baptis. sed sic est: quod appellatione hereditatis de qua loquitur.d.l.vnica.saltem largo sumpto vocabulo venit bo.pos. quando obstinate diceres: quod non proprie: ergo ex identitate rationis extenditur ad bono.posses. et eo magis qz.d.l.vnica.non est correctoria sed limitatoria: et sic extensibilis ex identitate rationis: vt declaraui in.l.j.§.eod. Ad idem vltra alios p cõi moueor: nam etiam in correctorijs quando ratio est expressa.in.l.corrigente, certe ex identitate illius rationis scripte etiam in correctorijs licita est extensio. ita Bald.in aut.quas actiones.in.ij.colũ.C.de sac.san.eccle. Pau.de cast.in.l.cũ quis.post glo.ibi.C.de fideicom. no.expresse Rapha.cu. ex illo tex.l.cum mulier.ff.solut.mat. facit text.in.l.his solis.in ver.satis etiam tacite cautum putamus.C. de reuo.do. Sz sic est qd ratio exp̃ssa.in.d.l.vnica.videlicet ne propter casus fortuitos descendentes fraudent successione ascẽdentium, illa ratio expresse militat etiam in bo.pos. vnde dato quod esset lex correctoria, extẽderet. caue tamẽ: qz posses dicere qd rõ assignata.in.d.l.vnica.videlicet ne pter casus fortuitos filij defraudentur non est ratio finalis: sed solum impulsiua: ptz qz etiã si null' casus fortuitus interuenisset, haberet locum.d.l.vnica. ergo est ratio impulsiua, et nõ finalis: que attendi non debet, et credo vere quod non sit finalis ratio. et isto modo posses respondere aliqbus fundamentis meis: qz ad hoc replico et fortius/ quod saltẽ rõ finalis.d.l.vnice.est propter coniunctionez sanguinis. illa enim trãsmissio.d.l.vnice.fit solũ ratione sanguinis: vt declaraui in euidentialibus: et ista ratio militat etiam in bo.pos. quia quis pretor nõ curet de suitate: curat tamen semper de coniunctione sanguinis naturalis: et cum sit ratio vnica, habetur pro expressa. iuxta gloss. reputatam sing.in.d.l.cũ quis. et ibi Bal. et Pau.de cast.C.de fidei. et Bal.in.l.maximum vitium.in.iiij.co.C.de libe.preteri. cõcludo ergo ex predictis, lz passus sit disputabilis, verã esse cõem sniam/

23 quod.d.l.vnica.hz locũ etiam in successionibus pretorijs. † Cogita tamen de per te. quia non inuenio ab aliquo cogitatũ. Stante ista communi sententia, nunquid filius qui de iure pretorio põt succedere ex triplici capite: vt declaraui in.l.j.super gloss.fina.§.eo. eodem mõ beneficio.d.l.vnice.trãsmittat omnia tria capita: an vnũ tm: attento quod materia est fauorabilis principaliter: dic quod nõ cum ille text. pprie loquatur ex testamẽto. vbi oĩno cadit ista multipli-

24 catio capitum. tñ glo.ibi extendit etiam ab intestato. ¶ † Limita tñ cõem sniam fm Bal. Ful. et do. Alex. hic: vt procedat in bono.pos.fauorabili: secus in ea que non est fauorabilis, puta in bono.pos.contra tabulas, que non trãsmittitur beneficio.d.l.vnice. vt hic per eos. contra tamẽ istud multuz facit quod singula. vult Bald.in.l.filio preterito.ff.de iniust.rup. vt ibi expresse refert et sequitur Jmol.in penul.chart. qui volunt quod beneficium dicendi nullum testamentum patris transmittitur bñficio.d.l.vnice. Sic ius dicẽdi nullũ nõ agnitũ trãsmittit ex potẽtia suitatis, lz Bal. in.c.scisitat'.in pe.co.de rescrip.p text.in.l.ij.secundo responso.C. de posth.heredi.instit. respondet do. Alex. qd ideo est, qz ius dicẽdi nullum reducit nos ad ius succedendi ab intestato. Tũ istud mihi non satisfacit: qz etiam bono.pos. in effectu reducit nos ad ius succedendi ab intestato, stabulato testamẽto. Et ideo teneo quod.d.l.vnica.nõ habeat locũ in bono.pos. ctabulas: nec etiã in iure dicẽdi nullũ: qz vba.d.l.vnice.nõ quenũt: et nõ vr refragari: qcqd alij teneãt hic. Et qd verba nõ patiant ptz: qz loquit qñ ille q trãsmittit erat scriptus in testõ. sed hic erat preteritus. Jtem rõ ibi est ppter auitũ desideriũ, vt apte ibi dicit litera. nam scriptus venit ex voluntate testatoris, preterit' aũt contra. Cõfirmo: qz q succedit de iure pretorio cõtra testũ, nõ dicitur habere voluntatem defuncti. fm Bal.in rub.§.eo.in vlti.q.post glo. et Bar.in.l.j.§.toties. fñ.vel maxime.ff.de col.bo. et est tex.in.l.sed quum patrono. §.j.ff.de bo.pos. Jtem istam limitationem Bal. etiam simpliciter reprobat do. Frã.de are.in.l.j.in prin.in pe.co.ff.de vul. et pup. Tamẽ verũ est quod querela inofficiosi testamenti etiam nõ preparata trãsmittitur ad filios: non per.l.vnicã, sed per.l.si quis filium. §.fi. et.l.scimus.in pnc.C.de inoffi.testa. de quorum intellectu dixi singulariter limitando.l.cum mota.C.de transactio. Et sicut querela inofficiosi testamenti non preparata transmittitur ad filios, iuribus p̃allegatis: adde qd idem est in querela inofficiose dona. non preparata. ita singulariter extẽdit Bal.in.l.j.in pen.co.C.de inoffi. do. et p hoc remanet expedita ista.l. Jason Pisis.

[a] ¶ Appellatiõe. Adde. Bar.in.l. si fili' tuus. C.ad mace. gl.in cle.j.de bap. Jo.an. i.c. statutũ. de here.lib. vj.in nouel. an.de bu.i.c. ad extirpãdas.de fi.ps.

[b] ¶ Extẽsio. Adde gl.in §.numerandi.i.c.statutũ.de rescri. li.vj. An.de bu.i.c.olim. de verb.sig. alex.de imol. in.l.si cõstãte.in pnc.ff. solut.mat.

1 ☞ Propter incertitudinem cause testati vel intestati impeditur cursus tpis assignati ad petendum bo.pos.cum sit vtile.
2 Ignorans ꝛ dubitans equiparantur.
3 Quẽadmodũ iuri qd qs sibi cõpetere ignorat, nunq̄ intelligitur renũtiare: eo modo nec iuri qd dubitat quis sibi cõpetere.
4 Queadmodũ omittens opponere exceptionẽ dilatoriã ante litẽ contestatam, eo qꝛ ignorat sibi competere, potest eam opponere post litẽ contest. idem est etiam in dubitante.
5 Queadmodũ litigãtes p ignorãtiã vel errorẽ nunq̄ intelligun tur prorogare iurisdictionẽ iudicis nõ sui: eo. modo litigantes qui sunt dubij an sit iurisdictio vel ne.
6 Prescribẽs q hꝫ cõscientiã lesam dꝛ esse bonefidei: ꝛ illa dubitatio supueniens non impedit prescriptionẽ, sicut si ignoraret.
7 Dubitans ꝛ ignorans equiparantur, nisi in certis casibus.
8 An agnoscens boñ.pos.in p̄ñtia iudicis debeat exp̄mere ex quo capite agnoscat: an vero sufficiat simpl'r dicere: agnosco bo.poss.
9 An ꝛ qñ tp̄s statutñ a.l. vel statuto currat ignoranti.
Et an statutum disponere possit vt currat ignorãti. nu.10.
11 An valeat statutũ gñaliter disponẽs ꝙ tp̄s currat etiã ignorãti.
12 Forensis põt petere restitutionẽ in integrum aduersus statutuꝫ quod ignorauerat probabiliter.

¶ Dubitãs. Adde bar. in.l.si.C. de condi.inde. Bar. ꝛ bal. in.l. manifestissimi.C. ð fur. Bar. in c.j.§. psonã p quos fi. inuesti. in vsi. feud.

Quandiu. Hoc dicit fm Barto. ꝛ Ange. q̄diu põt succedi ex testõ: nõ potest succedi ab intestato: nec tpa currunt. qd summarium est in se verissimum. l. q̄diu. ff. de re. iur. ꝛ. l. q̄diu. ff. de acqui. here. preterq̄ in casu. l. si qs ita heres instituat. vbi gloss. ꝛ docto. ff. de here. institu. eo qꝛ testator sic expresse disposuit: vt declarat Bald. in. l. iij. j. de impube. tenet Bart. in rubri. j. de succes. edic. in pe. q. in fi. Tñ istud summariũ Barto. nõ cõcludenter elicitur de hoc tex. Jõ al'r summo. ei q nõ est certus an ex testõ vl' ab intestato succedat, vel ex quo capite veniat, nõ currit tp̄s assigna 1 tum ad petẽdum bo.pos. h. d. ¶ † No. ex isto text. qd ppter incertitudinem cause testati vel intestati impedit cursus tpis assignati ad petẽdum bo.pos. cũ sit vtile. l. ij. s. eo. ꝛ. l. ij. in prin. ff. qs ordo. Limita vt dixi. j. circa fi. ¶ Not. ex hoc tex. fm Ful. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. hic: qd queadmodũ ignoranti nõ currit tp̄s petende 2 bonorũ possessionis. l. ij. s. eo. eodem modo nec dubitanti. † Et ex istis legibus simul iunctis habes notare, qd ignorãs ꝛ dubitãs equiparantur. facit text. in. l. manifestissimi. §. si autem nescius ꝛ dubitãs. C. de fur. quem Bar. ibi ad hoc not. ꝛ dicit se nescire alibi. Et per illum tex. dicit notabiliter Bal. in. l. leges sacratissime. C. de legi. qd ita parcitur dubitanti sicut ignoranti: vel errãti. qd reputat notatu dignum. sequitur Joan. de ana. in cõsi. lxxij. Visis ꝛ consyderatis his que in facti narratione. in vl. colũ. facit tex. in. l. ij. in prin. ff. quis ordo in bo.pos. seruetur. vbi expresse iurisconsultus dicit ꝙ ille qui dubitat dicitur nescire. Itẽ adde tex. in. l. iij. §. is qui nescit. ff. de libero homine exhibendo. Ad idem tex. i. l. fi. 3 ꝛ ibi Bar. ꝛ oẽs notant. C. de condi. indebi. † Hinc ex ista equiparatione dicit Barto. in. d. l. manifestissimi. §. si autem nescius. qd quemadmodum iuri qd quis sibi cõpetere ignorat nũq̄ intelligitur renuntiare. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. eodem modo 4 nec iuri quod dubitat quis sibi competere. ¶ † Secundo dicunt Cy. ꝛ Bal. in. d. l. manifestissimi. qd quemadmoduꝫ omittens opponere exceptionem dilatoriam ante litem contestatam: eo quia ignorabat sibi competere, potest eam opponere post litem contestatam. l. ita demũ. C. de procur. iuncta. l. ij. C. de cõsor. eiusdẽ litis. 5 idem est etiam in dubitante. qd videtur valde fortius. ¶ † Adde tertio illud quod in simili decidit Barto. in. l. ij. in. iij. co. ff. si quis in ius voc. non ierit. ibi dixi. vt dicit Bar. qd quemadmodũ litigantes p ignorãtiã vel p errorem nunq̄ intelligunt prorogare iurisditionẽ iudicis nõ sui. l. si per errorẽ. ff. de iuris. om. iudi. eodem modo litigantes qui sunt dubij, an sit iurisditio vel ne, per hanc 6 equiparationem. ¶ † Ad idem adduco illud qd expresse dicit gl. canonistarum quam reputo valde singu. in. c. si diligenti. in glo. in ver. bona fides. in fi. de p̄scri. que singulariter dicit ꝙ prescribens qui habet conscientiam dubiã, tamẽ bonã, dicitur esse bonefidei ꝛ illa dubitatio supueniẽs nõ impedit p̄scriptionem sicut si ignoraret. ꝛ propterea pondera ibi esse glo. expressaꝫ pro eo qd singu. decidit Bar. non recordatus de illa gloss. in. l. naturaliter. in. iij. colũ. in fin. ff. de vsur. post Inno. in. c. si. de prescri. nam decretalis dicit quod malefidei possessor nunq̄ vllo tpe prescribit: vt in regula malefidei possessor. de reg. iur. in. vj. dicit Bar. qd si post inceptam prescriptionem quis inciperet dubitare, tamen prescriberet etiam de iure canonico. ꝛ sequitur Bald. in. l. super longi. C. de prescri. lon. temp. credo qd Barto. nil melius potuisset allegare. gloss. in. d. c. si diligenti. est verũ qd. d. decisionẽ Bart. reprehẽdit. d. An. in. c. fi. ð p̄scrip. ꝛ vid ibi late Imo. in repeti. l. vj. in. ix. q. tenentem contra Bartol. quod aliter nunc non examino. Et dicit. Bald. in. c. fina. in. iij. colum. de consue. quod dubius in cõsciẽtia nõ intelligitur facere ꝯtra cõsciẽtiam, nisi postq̄ mõstrata est sibi veritas. ꝛ reperit idem Bald. in. c. bone. el. ij. in. v. colũ. de postu. prela. ꝛ notabiliter i. d. c. si diligenti. in. ij. col. Ad idem pro p̄dicta equiparatione addo quod decidit Bal. in. l. j. in. iiij. colũ. in prin. C. de fal. causa adiec. leg. dum ponit an stetur dubitatiuo di7 cto testatoris aliquid dubitatiue asserentis. ¶ † Stat ergo ex pre8 dictis quod dubitans ꝛ ignorans equiparantur. Limita tamen fm. Bal. in. d. l. manifestissimi. in. iij. col. versi. vlterius quero. nisi talis dubitans potuerit de facili certiorari. ꝛ pondera illud verbum de facili. p glo. l. locus. ff. de acq. pos. in ver. mei iuris. dũ dicit Sed responde de facili ꝛc. sequitur. d. Alex. hic: per tex. l. regula. §. sed facti. in ver. diligenter inquirendo. ff. de iur. ꝛ fac. ignorã. Secundo singu. limita q̄tum ad cõtrahentem cum aliquo: quia dubitans non excusatur sicut ignorans per predicta. imo si dubitat debet prius inquirere ꝛ certiorari de conditione eius cũ quo vult ꝯherere: al's sibi imputet: ꝛ nõ excusatur sicut dubitans. ita Bald. in. c. j. in. §. psonam. in tit. per quos fiat inue. in vsi. feu. ¶ Secũdo principaliter pondera text. ibi: ꝛ ex quo capite pos. sit delata. hic esse tex. secundum quod ponderauit Ful. Pau. de cast. ꝛ Lu. ro. ꝛ. d. Alex. p eo qd decidit Bal. in rub. s. eo. in. iij. col. in ver. his er8 go visis. † vbi querit nunquid hodie agnoscens bonorum pos. in presentia iudicis debeat exprimere ex quo capite agnoscat: an vero debeat simpliciter dicere agnosco bonoꝝ pos. ꝛ cõcludit Bal. quod est necesse qd in specie exprimatur ex quo capite agnoscat alias agnitio redditur nulla: quia cum fieri debeat coram iudice. l. fina. j. eod. ergo iudex debet in specie intelligere ex quo capite agnoscat. l. coram. ff. de verbo. signi. l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. nam pro illa decisione videtur multum stringere iste text. in ver. ex quo capite pos. sit delata. Et dicit. d. And. barba. qui sequitur illam decisionem Bal. in repe. huius rub. in. xxxv. co. ꝛ trib⁹ vel quatuor seq. qd totus mũdus nõ respõderet ad istũ text. Istã decisionem Bald. refert. d. Card. flo. in. c. si. de maio. ꝛ obedi. Sꝫ uis aliter non examinet. ꝛ pro ista opi. d. And. barba qui Bald. sequitur in predicto loco, addit alium text. in. l. emancipata s. eo. in ver. si non agnouit intra annum vnde liberi bo.pos. dicit ꝙ in illo text. defecit ingenium modernorum ꝛ antiquorũ: tñ si cõsyderas nil cõcludẽter probatur. ad idẽ allegat. l. ij. j. de suc. edi. ꝛ quedã alia leuia que non refero. ¶ Breuiter tene cõtrarium, ꝙ sufficit in iudicio agnoscere bonorũ pos. simpliciter hodie, absqꝫ eo quod exprimat ex quo capite. prout tenuit Bal. sibi cõtrari⁹ in. l. fi. circa fi. j. eo. ꝛ licet ratio sua fundata per. l. solam. C. de testi. cum glo. reprobatur per Pau. de ca. hic, tamen eius decisio est vera: quam tenent Pau. de ca. ꝛ plenius do. Alexã. hic ꝛ Rapha. cu. in. l. fi. p illum tex. ff. de libe. ꝛ posthu. Idem tenet Albe. in. d. l. fin. iij. colũ. j. eo. Et pro ista sententia facit tex. in. l. fi. in ver. qualiscunqꝫ testatio. j. eod. ꝛ in. §. fi. instit. eo. pondera illam dictionem qualiscunqꝫ. p illud qd dicit glo. no. in cle. j. in ver. aut earum parte. de foro compe. licet moder. faciant magnum fundamentum de illo verbo qualiscunqꝫ testatio. tñ facile responderetur. qꝛ intelligit qualiscũqꝫ, dummodo idonea. Istud in simili dicit gloss. ꝛ Bar. de statuto disponẽte quod sufficiat qualiscũqꝫ pbatio, intelligit alias idonea. l. iij. C. de fide instru. ꝛ iure haste fisca. lib. x. ꝛ Bal. in l. j. C. de fide instru. Adde bene facere glos. in. §. sed hec solennia. insti. de verb. obl. nam text. dicit stipulationem fieri quibuscunqꝫ verbis. ꝛ gloss. supplet habilibus. tñ facit qd not. Bart. in. l. ij. §. p̄tor ait. per illum tex. ff. qui satisda. cog. de statuto disponente ꝙ sententia arbitri qualiscũqꝫ fuerit mandetur executioni. iunctis multis similibus que ibi dixi. Ad idem pro ista sentẽtia facit tex. in. l. j. in ver. pos. agnouisti. ꝛ qd ibi not Bal. j. vnde le. ꝛ per illum tex. ita ibi tenet Ludo. ro. ꝛ in rubri. s. eo. Facit text. in. l. vnica. in ver. bonorum pos. agnouerunt. j. qñ non pe. par. ꝛ pleriqꝫ similes tex. qui tamen necessario non concludunt. ꝛ tex. in. l. iij. s. de iur. et fac. igno. ad idem bene facit qd pulchre decidit Bal. in. l. j. s. eod. in. xiiij. col. in ver. circa primum punctum. vbi querit Bald. pone grossi homines vadunt ad iudicem, ꝛ dicunt: dñe iudex agnosco possessionem defuncti: vel agnosco dominium rerum talis defuncti. nunquid dicatur sufficienter agnita bonorum pos. ꝛ determinat ꝙ sic. Et tenendo istam partem qd respondebimus ad istum tex. in ver. ex quo capite. Pau. de cast. dicit quod procedebat ista l. de iure antiquo. sed hodie secus p. l. fi. j. eo. quasi dicat qd est correcta in hoc: per illã. l. fi. Aliter respondet. d. Alex. diuinãdo, qd in ista. l. erat mortuus frater, ꝛ nesciebat an filios reliquisset ꝛc. Ego subtilisando textũ aliter respõdeo in forma, quod iste text. nil concludenter probat. nam bene dicit qd q̄diu dubium est ꝛc. interim non currit temp⁹. ꝛ sic velit text. quod ad hoc vt alicui currat tempus ad cognoscendam bonorum pos. qꝛ est tempus vtile, debet esse certus ꝛ ex quo capite admittatur, ꝛ consequenter debet scire causam. tamen per hoc necessario non probat text. quod quando agnoscit bonorum pos. debeat hoc exprimere: dato quod debeat scire ꝛ esse cert⁹. Tolle optimum simile ad hoc vt quis possit adire hereditatem de iure ciuili debet esse certus ꝛ scire causam

⁊ scire causam sue aditionis: ⁊ scire an ex testamēto vel ab intesta
to: vel ex quo capite. l. sed ⁊ si de sua. ⁊ l. quod si dubitet. ff. de acq.
here. ⁊ tamen tempore quo adit nō debet exprimere, cum aditio
fiat sola volūtate. attento maxime ꝙ in isto ꝓposito equiparatur
aditio hereditatis ⁊ agnitio bonorum pos. per glo. ⁊ Bar. in. l. j.
vbi dicetur. j. de bo. pos. ſm tab. ⁊ sic ista nō est bona consequētia:
ad hoc vt alicui currat tēpus debet scire ex quo capite sibi defera
tur: ergo quādo agnoscit habet necesse exprimere, istud nō sequi
tur quicqd dicat Pau. de ca. fortius inducendo istū text. Breui
ter pro ista etiam sententia. adde tex. in. l. iij. §. de iur. ⁊ fa. igno. per
quem tex. patebit respōsum ad. l. emancipata. §. eo. Posses etiā
dicere ꝙ si factū sit apte ⁊ sufficiēter narratū, nō attendat̄ postea
qđ caput exprimatur vel ne: ⁊ an aptū vel ineptū, sicut in simili
dicimus: ꝙ qñ factū est apte narratū, nō curamus de expressione
actionis, etiā si inepte exprimatur: vt glo. Barto. ⁊ omnes in. l. j.
in prin. ff. de eden. ⁊ ad hoc bene facit qđ in specie decidit Bald.
in. l. j. iiij. col. j. vnde leg. nā debes scire ꝙ in hereditate matris vel
linee materne non habet locum bonorum pos. vnde liberi. pone
modo ꝙ filius in iudicio dicat agnosco bo. pos. vnde liberi. in he
reditate matris: an per hoc vitiet̄ aditio bo. pos. videret̄ dicēduz
ꝙ sic: ex quo inepto capite agnouit. Bal. ibi determinat singu
lariter oppositū. ꝙ nō est curādum de modo dūmodo causaz ha
9 beam⁹. l. qm indignum. j. de testa. ¶ † Ultimo Bal. ⁊ Sali. hic sa
tis extrauagāter examināt: an ⁊ qñ tempus statutū a lege vel a
statuto currat ignorāti vel ne: de quo per Bar. ⁊ Ange. in. l. fina.
ff. si quis testamēto li. esse ius. fue. cum mille concordā. hic traditis
10 per do. Alex. ¶ † No. tamen ad propositū nostrū, ꝙ licet tempus
taxatū ad agnoscendum bonorū possess. sit vtile, ⁊ per ꝯsequēs nō
currat ignorāti vel dubitāti: vt hoc tex. iuncta. l. ij. §. eo. tamen per
statutum vel cōsuetudinem posset induci qđ tēpus agnoscende
bono. pos. curreret ignorāti, ⁊ valeret talis cōsuetudo ⁊ tale statu
tum. tex. est quem ego solus pondero in. l. pe. in fi. j. eod. inducēdo
11 vt ibi inducam. ¶ † An aūt valeat statutum disponēs generali
ter ꝙ tp̄s currat etiā ignoranti. determinat Bald. ꝙ sic. in. l. vni
ca. in prin. in. iij. col. C. de cadu. tol. Alibi Barto. in. l. diuus. in fin.
prin. ff. de sal. determinat valere statutum disponēs ꝙ non liceat
allegare ignorātiam alicuius statuti. sequitur Bal. in. l. j. ff. de le
gi. Imol. in. l. de pupillo. §. nuntiationē. ff. de ope. no. nūtia. Dicit
tamen signāter Salice. in. l. senatus. C. de his qui sibi ascribunt. ⁊
in. l. ita nobis cordi pudor. C. de adul. ꝙ tale statutū sic disponēs
deberet intelligi de ignorātia crassa ⁊ iniusta: al's sec⁹. de quo etiā
per Ludo. ro. in. l. is pōt. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. j. §. occisorū. ff. ad
12 sena. sylle. ⁊ in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nun. ¶ † Not. tamen
perpetuo ꝙ forēsis pōt petere restitutionē in integrum aduersus
statutum qđ ignorauerat ꝓbabiliter: ⁊ hoc ex clausula generali:
si qua mihi iusta causa ⁊c. Ista est solēnis decisio Innocē. Jo. an.
⁊ do. Anto. de bu. in rubri. extra de cōsue. ⁊ plenius do. Anto. de
but. in. c. ij. in pe. char. de cōsti. Jo. fab. in. l. cūctos populos. in. vj.
col. C. de sum. tri. Alex. in cōsi. xxxvij. in. ij. vol. incipiē. viso ⁊ opti
me discusso ꝓcessu. in. viij. col. do. Fran. de are. in consi. xj. qđ inci
pit. procedēdum est breuiter. in. iij. col. ad fi. Jason Pisis.

1 ¶ Juris ignorātia etiā mulierib⁹ nō prodest in lucris. ⁊ nu. 2.
3 Juris ignorantia non excusat rusticum.
4 Juris ignorantia non excusat mulieres quando potuerunt con
sulere peritiores: alias secus.
5 Grauior est mora que cōmittitur faciendo ꝙ̄ illa que cōmittitur
omittendo.
6 Potentius operatur repudiatio expressa ꝙ̄ tacita.
7 Mulier ⁊ rusticus qui nō potuerunt consulere peritiores qñ ex
cusentur: ⁊ quando non. nu. 8.
9 Si quis cōsuluit peritiores: ⁊ habuit consilium sed malū, tunc ex
cusatur ne sibi iuris error noceat. fallit in quatuor casibus.

Juris. Juris ignorantia etiā mulieribus non
ꝓdest in lucris. h. d. Et materiā hui⁹. l.
1 posui in. l. iij. C. de iur. ⁊ fac. ign. ¶ † Not. summariuz.
Et vt intelligas summariū aduerte qđ error iuris in
dānis euitādis prodest cuicūqz/neduz mulieri. l. error. in fi. ⁊. l. re
gula. in princip. ff. de iur. ⁊ fa. igno. sed in lucris iuris ignorātia ne
mini ꝓdest neqz etiā mulieri, iurib⁹ preallegatis: qꝛ nō est eadē ra
tio lucri ⁊ dāni. l. fi. j. de codi. ⁊ ideo qñ per errorē iuris perdit̄ bo.
pos. ⁊ cōsequēter successio que acqri poterat, dicit̄ perdi lucrum:
nimirū si iuris ignorātia nō ꝓdest. ⁊ istud procedit etiā si esset he
reditas patris: qꝛ illa nō est debita: sed quasi. ideo de ea iudicat̄
prout de quasi lucro. ſm glo. not. in. l. iij. C. de iur. ⁊ fac. ignorā. vbi
de hoc vltimo plene dixi. ⁊ est tex. in. l. ⁊ qꝛ. in verbo. quasi debita.
ff. pro soc. ⁊ in. l. fi. §. sin aūt perpetu⁹. C. de cura. fur. Barto. in. l. fin.
ff. de lib. agn. Idem in his que originē trahūt a lucro, licet postea
damnū inferat: vt est hereditas. gloss. not. iūcto text. in. l. si duo. in
2 verb. scire potuit. ⁊ ibi Imo. ad hoc no. ff. de acqui. here. ¶ † No.
ꝙ iuris ignorātia regulariter nō prodest mulierib⁹ nec marib⁹: vt
hic. ⁊. l. iuris. la. ij. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊. l. fi. C. e. sec⁹ in errore facti.
l. ꝙ diu. §. eo. limita qñ est ꝓbabile dubium in iure, nā tūc error iu
ris equiparatur errori facti: ⁊ dicitur iustus, per not. ꝑ Joā. an. in
c. j. de postu. ꝑla. in. vj. ⁊ est text. in. c. cū dilectus. de cōsue. quem
ad hoc ibi singularem facit do. Abb. in. iiij. colū. ⁊ in. c. si diligēti.
in. viij. colū. de p̄script. ⁊ in. c. dudū. in vlti. colū. de deci. ⁊ in. c. fi. in
ij. no. ꝺ cōsti. ⁊ in. c. ꝺ quarta. in. ij. co. ⁊ ibidē do. An. de p̄scri. Imo.
in repe. c. fi. in. v. co. eo. tit. de prescri. Item adde qđ licet iuris igno
rantia non prosit mulierib⁹ quominus eis currat tempus agno
3 scende bo. pos. † secus est in rustico quem iuris ignorātia excusat:
quominus sibi currat tp̄s istud. text. est fortis. in. l. quicunqz. ⁊ ibi
glo. expressa. ⁊ ibi Odof. ⁊ Fulgo. j. eo. ⁊ idē p illū text. Ful. ⁊ Lu.
⁊ d. Frā. de are. hic ⁊ ibi. Ex quo sequitur mirabile. qđ magis fa
uetur rustico ꝙ̄ mulieri. Cū regulariter equiparant̄. l. ij. §. fi. ff. de
iure fis. l. j. in fi. ff. de edē. hinc est qđ sicut mulieri non succurritur
magis ꝙ̄ alijs, nisi in casibus iure expressis. l. fi. C. de iuris ⁊ fact.
ignorā. gloss. j. q. iiij. c. fi. in princi. Idem in rustico ſm. d. An. in. c.
ij. in. iiij. colū. de consti. quem sequitur. d. Alex. in. l. si quis id qđ. in
princip. in. iiij. co. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ hic est glo. in. d. c. fi. in pn.
Item pondera quod Bal. Salice. ⁊ moder. intelligūt regulā hu
ius text. procedere in rustico, dum loquuntur de rustico qui omi
sit ponere instrumētum in memorialibus ſm formam statuti. Et
ad tex. in. d. l. quicunqz. non potest responderi nisi cuz diuinatio
4 ne. vt ibi dicetur. † Alibi etiā rusticus excusatur a presumpta frau
de vsurarū, propter ignorātiā iuris. gl. in. l. cū allegas. ⁊ ibi Bal.
in. iiij. oppo. C. de vsur. per quā glo. infert ibi notabiliter Fulg. ꝙ
si rusticus emat fundum cū pacto de retrouendēdo, nō cēsebitur
contractus vsurarius: qđ no. pro limitatione eorū que habentur
in. c. ad nostram. de emp. ⁊ vēdi. ⁊ in. c. illo. de pig. ¶ Capio glo. in
ver. manifestum est, quam diuido in quatuor. In prima allegat
cōcordan. In secunda remouet vnum cōtrarium. In tertia remo
uet aliud. In quarta ⁊ vltima allegat concordantem ad totam
hāc. l. scđa ibi: sed facti sic. tertia ibi: sed iuris distingue: quarta ⁊
vltima est ibi: ⁊ facit. ¶ In fi. gloss. not. ex gloss. magnam limita
tionem ad regulā huius tex. que est ꝙ iuris ignorantia non excu
sat etiam mulieres: verum est si potuerunt consulere peritiores:
alias secus. Et quando mulier moraretur in aliqua ciuitate vel
loco insigni, presumeretur adesse copia peritorum. c. statutum. in
p̄ncip. de rescrip. in. vj. ſm Barto. in. l. idēqz. pro socio. ⁊. l. si ab ho
stibus. §. j. ff. solut. mat. ⁊ in. l. in bonoruz. ff. de bo. pos. Et dato qđ
nō adessent in loco, tenetur tamē ad aliū locū vicinū accedere: qꝛ
vt dicūt Bal. Salice. ⁊ moder. ⁊. d. Anto. de but. in. c. ij. de constit.
⁊ Lud. ro. in. l. si duo. ff. de acq. hered. quemadmodū mulieres va
dunt ad ciuitatez pro indulgētijs: ⁊ rustici ad nemus pro lignis,
ita debent ire ad ciuitates pro capiendis consilijs/aliter non ex
cusantur. Et pro ista cōclusione alle. Ludo. ro. hic tex. in. l. diuus.
ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. Ego addo similem in. l. j. §. si qñ. ff. de
magi. conue. ¶ Stat ergo conclusio ꝙ error iuris nocet mulieri
bus qñ potuerunt consulere peritiores/alias secus. ¶ Limita
istam regulam procedere in repudiatione tacita prouenīete ex
cursu temporis: qꝛ si mulier non agnouit bonorum pos. intra tem
pus debituz propter errorem iuris: qꝛ non potuit cōsulere pitio
res/excusat̄. vt ex predictis ptꝫ: sec⁹ aūt est in repudiatione expres
sa facta errore iuris: qꝛ dato qđ nō potuerit consulere peritiores/
valet tamen repudiatio ⁊ sibi p̄iudicat. l. j. §. de rep. bo. pos. que il
lud aperte decidit: ſꝫ Pau. de ca. ibi: ⁊ facit ratio qꝛ magis delin
qt qui facit ꝙ̄ qui nō facit. per not. in. l. ij. ad fi. ff. ad sena. sylla. hinc
5 dicimus † ꝙ grauior est mora q̄ committit̄ faciendo ꝙ̄ illa que cō
6 mittit̄ omittēdo. gloss. est not. in. l. si mora. ff. solut. mat. † Pro ista
limitatione addo bene facere: qꝛ potentius operatur repudiatio
expressa ꝙ̄ repudiatio tacita. nam filius p repudiationem tacitā
non excluditur, nisi ab vno capite. l. ij. §. fi. quis ordo in bo. po. ser
uetur. ⁊ tamen per expressam excluditur ab omnibus tribus ca
pitibus. gl. est sing. in. l. j. §. sed videndū. in verbo succedit. ff. de suc
cess. edic. ¶ Istis tamen non obstantibus teneas qđ siue sit repu
diatio tacita siue expressa facta p errorē iuris propter defectū cōsi
lij peritioris, ꝙ neutra nocet. vt determinat Bart. in. l. claudius.
ff. de acqui. here. ⁊. d. Alex. in. d. l. j. j. de repudianda bo. posses. vbi
dicet̄. ¶ Secūdo limita p̄dictā conclusionē, q̄ habet qđ error iu
ris excusat mulierem ⁊ pari ratione rusticū, qñ nō potuerūt ꝯsu
7 re peritiores. ista regula notabiliter fallit † in oibus his que sunt
inducta ꝑ forma actus vel concernunt rigorez iudiciorū inductū
ob publicaz vtilitatē: hinc est qđ si mulier faceret testm̄ ⁊ nō adhi
beret septē testes: ⁊ alia que sunt inducta pro forma testi: dato qđ
faceret p errorē iuris: ⁊ quia nō potuisset consulere peritiores in
hoc nō ꝑpterea excusaret̄ mulier: nec act⁹ valeret: vt est gl. not. in
l. ambiguitates. j. de testa. codez mō si mulier nō ꝑduceret instru.
vel probationes intra tempus taxatū a lege vel a statuto: quia
istud respicit rigorem iudiciorum nō excusaret̄ per errorez iuris.
8 ¶ † Istā regulam tradit Bal. hic in fi. ⁊ millies allegat̄ ad hoc. ⁊

sequuntur omnes moder.ꝛ Sali.in.l.penul.j.eo.ꝛ Bartol.in.l.j.§.nuntiatio.ff.de ope.no.nun.Et ad hoc,pbandũ ꝛ cõfirmãdum vide multas concor.ꝛ multa similia addita per do.Alex.hic quẽ nõ refero ne sim nudus transcriptor.Sed tu cõsydera ꝙ lꝫ Bal. hic in fi.non aperiat:an istud procedat indistincte,siue potuerit consulere peritiores siue non:tñ alij oẽs:vt Fulgo.Paul.de cast. Lud.ro.ꝛ ceteri moder.expsse dicunt/ꝙ isto casu in his que sunt inducta pro forma actus,vel ad rigorem iudiciorũ cõseruãduꝫ, error iuris indistincte nocet etiã mulieribus ꝛ rusticis:siue potuerunt cõsulere peritiores siue nõ:ꝛ idẽ dicũt Bal.ꝛ Salic.in.l.j.C. de iur.ꝛ fac.igno.ibi tamen dicit singulariter Salice.ꝙ si mulier vel rusticus nõ potuit cõsulere peritiores,qꝺ ista saltem esset iusta causa:per quã deberet restitui in integrũ.Et seqꝛ Pe.de anc. in consil.cclxv.quod incipit:visa diligenter gratia ꝛc.¶†Ultimo circa istam gloss.ꝛ pdicta attẽde ꝙ si aliqs cõsuluit peritiores ꝛ habuit ꝯsiliũ,sed malũ,tunc excusaꝛ ne sibi error iuris noceat: ꝛ tunc lapsus temporis sibi nõ noceret.fm Bar.in.l.in bonor.ff. de bono.pos.ꝛ sequũtur Bal.ꝛ alij omnes hic.¶Tu limita qua tuor notabilibꝰ modis predictã cõclusionẽ que habet qꝺ malum cõsiliũ periti excusat ab ignorantia iuris.¶Primo fallit in eo q de per se debet scire iura:vt est in doctore:quia credẽdo alij perito non excusatur.fm Bart.in.d.l.bonorum.in fi.sequũtur Bal.ꝛ Sali.ꝛ alij oẽs hic.Bart.Ange.ꝛ Ymol.in.l.si cõuenerit.ff.de re iudi.que autem sint iste persone que debẽt de per se scire iura declarat Bar.in.l.generali.C.de tabularijs.lib.x.¶Secũdo limita fm Bal.hic.in.ij.q.dũmodo habeaꝛ cõsiliũ in iure a pluribus peritis.secꝰ si ab vno tm̃.ꝛ per hoc Fulg.no.ꝙ iura nostra loquũtur in plurali.l.in bonorũ.ff.de bono.pos.facit tex.in.c.statutum. in princi.de rescrip.in.vj.idẽ dicit Raph.cu.in.l.si duo.ff.de acq. here.vbi etiã subdit ꝙ nõ sufficit regrere plures peritos in iure: sed debet habere cõsilium a pluribꝰ peritis ꝛ ab his qui sunt prudentiores.per.l.vtiqꝫ.§.culpa.ꝛ qꝺ ibi not.Angel.ff.de rei vendi. quia tamen alibi tex.in.l.regula.§.sed iuris.loqtur in singulari. ff.de iur.ꝛ fac.igno.nam dicit si periti copiaꝫ habere potuit:ideo distingue vt per Ludo.ro.ꝛ alios moder.hic per text.not.in.§.qꝺ autem.in aut.de non alienan.an plures reperiaꝛ periti in loco vel ne.sicut in simili decidit Barto.in.l.j.§.fi.in.j.col.ff.de verbo. obliga.vbi sic intelligit illum tex.cum suis concor.ꝛ ideꝫ Bar.in proe.ffoꝝ.¶Tertio limita quando habituꝫ est cõsiliũ a bonis doctoribus,ꝛ non a malis,vel parum peritis.fm Fulg.ꝛ moder. hic:per tex.l.quod si nolit.§.si mancipiũ.cũ gl.in ver.adhibuerit mediciũ.ff.de edi.edic.Fortius voluit sing.Ang.nec alibi legi.in l.plagij.C.ad.l.plagiã.de plagia.qꝺ ille qui ꝯsuluit doctorẽ q nõ erat de peritioribus ciuitatis nõ excusaꝛ.qꝺ bene no.¶Quarto ꝛ vltimo limita fm Ange.in.l.terminato.C.de fruct.ꝛ lit.expen. vt non procedat in eo qui consuluit aduocatos:de iure:quia suspecti sunt.qꝺ qualiter procedat:dic vt per do.Alexan.nunquid autem mulieri vel rustico succurraꝛ actione in factuꝫ ad interesse contra aduocatũ vel iuris peritũ qui malum cõsiliũ dedit.ponit Barto.in.l.ij.in fin.ꝛ in.l.inter causas.§.abesse.ff.mandati.in ista l.aliud non habetis. Iason Pisis.

1. ☞Solus tutor potest agnoscere bono.pos.noĩe pupilli.
2. Solus tutor an possit repudiare bo.pos.delatam pupillo.ꝛ nu.3.
4. Ratione consilij coniunctorum pupilli tutor an presumitur fuisse in dolo vel in aliqua culpa.
5. Solus pupillus sine autoritate tutoris non potest agnoscere bo. pos.nisi in certis casibus.vt.j.per totũ nume.
6. Quando non potest haberi copia iudicis,in casu in quo requiritur iudex,est in defectum recurrẽdum ad decuriones,vel ad alios qui presunt regimini.
7. In agnoscenda bono.pos.iudex supplet defectuꝫ tutoris.
8. Si pupillus haberet tutoreꝫ in ciuitate qui sine causa recuset consentire,an in isto casu iudex poterit supplere.
9. Stante statuto qꝺ in contractibus mulierum debeat interueniire consensus duorum propinquorum,si mulier habeat cõsanguineos,ꝛ nolint cõsentire absqꝫ aliqua causa,isto casu iudex poterit supplere.
10. An iudex in aditione hereditatis de iure ciuili possit supplere defectum tutoris.
11. Quando iudex intercedit supplendo defectum tutoris,nõ obstãte autoritate iudicis si minor sit lesus:potest ꝛ debet in integrum restitui.
12. An iudex possit supplere ĩ infante si careat tutore sicut ĩ pupillo.
13. Tex.noster an sit correctus per.l.fi.j.eo.
14. Queãdmodum solus tutor sine cõsensu pupilli non potest adire hereditatem,ita nec solus tutor sine pupillo maiore infante potest bo.pos.agnoscere.
15. Que sit ratio diuersitatis quare solus tutor sine pupillo non potest adire hereditatem de iure ciuili:ꝛ tamen solus potest agnoscere bonorum posses.

Bonorũ.

Ista erit vtilis.l.ꝛ habet tria dicta principalia:nã primo ponitur vna decisio affirmatiua/vsqꝫ ibi ipse autẽ.ibi ponitur secunda decisio negatiua.vsqꝫ ibi.nisi etiam.ꝛ ibi ponitur fallentia decisione negatiua. Tutor solus agnoscit bonorum pos.sed non solus pupillus:nisi iudex scienter suppleat defectum tutoris.h.d.¶†Nota ex primo dicto ꝙ solus tutor potest agnoscere bonorum possessioneꝫ nomine pupilli:ꝛ ratio est:quia habet plenam ꝛ liberam administrationem in persona ꝛ bonis pupilli.ꝛ ideo tutor dicitur habere mandatum cum libera a lege dixit glos.not.in.l.mandato generali.in gloss.vlti.ad fi.ff.de procur.Barto.in.l.inter tutores.ff.de admi.tut.Adde etiã qꝺ ꝗuis solus tutor possit agnoscere bonorum possessionem noĩe pupilli, vt hic.secus tamen est in matre.tex.est no.in.l.pe.ff.eo.¶†Nunquid autem solus tutor sicut põt agnoscere bono.pos.noĩe pupilli,vt hic:ita etiam solus tutor possit repudiare bono.pos.delatã pupillo:qꝛ sibi iudicatur dãnosa:videretur dicendũ qꝺ sic.cuꝫ regula sit/ꝙ ille qui põt adire potest repudiare:ꝛ econtra.l.is põt. ff.de acquiren.here.Breuiter dicit alibi text.qꝺ licet solus tutor possit agnoscere bo.pos.nomine pupilli,tamẽ nõ põt solus repudiare.ita dicit tex.in.l.tutor.ff.de bo.pos.ꝛ ad regulam.d.l.is potest.responde ꝙ procedit in persona que potest libere proprio nomine adire,illa bene põt repudiare.secus est in persona que licet possit alieno nomine adire:tamen non potest repudiare.ꝛ ita declarat gloss.ꝛ ibi Bal.ꝛ gloss.in.d.l.tutor.plenius in.d.l.is põt.ff. de acqui.here.Et si tu vlterius queras que sit ratio diuersitatis/ quare solus tutor possit agnoscere bonorum pos.noĩe pupilli:vt hic.ꝛ tamẽ nõ possit solus repudiare.dicũt Albe.ꝛ Raph.Fulg. hic/ꝙ ratio est:qꝛ tutor solus possit agnoscere,vel adire nomine pupilli:istud nõ põt eẽ dãnosum pupillo.quare.qꝛ pupillꝰ põt restitui aduersus talem aditionem.l.j.C.si mi.ab here.se absti.nõ sic esset quando tutor repudiaret:qꝛ si res hereditarie non essent integre,non posset minor restitui.l.quod si minor.§.sceuola.ff.de mino.l.fina.C.de repu.here.¶†Limita tamen istud vltimum ꝙ solus tutor repudiare non potest:verum est solus:sed bene potest repudiare cum iudice interuenientibus amicis vel consanguineis pupilli.gloss.est in.l.tutor.ꝛ ibi Bartol.ff.eo.qꝺ intellige ꝛ declara vt ibi per Bart.idem tenet Bal.hic.in.iij.q.ꝛ etiã Pau. de cast.hic.de quo etiam per Cy.ꝛ Bal.in.l.si pupillorum.in pn. ff.de rebus eo.d.Mate.in: not.clxxxvij.facit tex.l.iij.§.si quid minori.ff.de mino.Confirmo per illud qꝺ vult gloss.solẽnis quam multum notant qui sunt tutores.in.l.polla.C.de his qui.vt indi. in glo.mag.super ver.pupillo.circa med.quam glo.Paul.de cas. ibi in vlt.col.ꝛ no.reputat valde sing.ꝛ perpetuo tenendam menti ad excusandum tutores:†quia quãdo habẽt facere aliquod factum dubiũ,debent semper facere cum consilio matris vel cõsanguineorũ pupilli:qꝛ tunc lꝫ male succedat pupillo tutor nõ tenebitur de vlla culpa.illam etiam gloss.summe no.Bal.ibi in.j.col. qꝺ ratione consilij coniunctorum pupilli tutor nõ ꝑsumitur fuisse nec in dolo,nec in aliqua culpa.qꝺ est not.digniꝫ fm Bal.ibi. vide etiã qꝺ ꝑ illã glo.decidit no.Bal.in rub.C.de pena iud.qui male iudi.ꝛ Sali.in.l.fi.eiusdem titu.Est verũ qꝺ Raph.Ful.in d.l.ij.tenet ꝯtra illam glo.ibi:ibidem examinabitur.¶†Ex secundo dicto tex.no.regulam negatiuam/ꝙ solus pupillus sine autoritate tutoris non potest agnoscere bo.bos.ꝛ huius regule inuenio assignari duas rationes.iuriscon.vnam assignat.in.l.more. ff.de acquiren.here.quã assignat Pau.de ca.hic.nam acquisitio bo.pos.vel hereditatis nõ cõtinet merum lucruꝫ:sed mixturam: hoc est commoda ꝛ incommoda.l.si hereditatem.in pñc.ff.mãda. ꝛ cõsequenter continet obligationes passiuas etiam si hereditas sit locuples:sed sic est.qꝺ solus pupillus non potest obligari sine autoritate tutoris.insti.de auto.tu.§.neqꝫ.nimirum si pupillus non potest agnoscere bono.pos.vel hereditatem adire sine autoritate tutoris.vt hoc tex.Ista ratio a communiter accidentibus probaretur:tamen non esset generaliter vera:quando esset hereditas opulenta.de qua habes glo.sing.in.d.l.si quis mihi bona. §.si seruus fisci.ff.de acqui.here.in qua hereditate opulenta nulla sunt debita:nulle obligationes:tñ qꝛ rarissime contingit:iurisconsul.consyderauit frequentius occurrentia,nõ q raro eueniũt.l.nã ad ea.ff.de legi.Aliã rõnem q mihi magis satisfacit ꝛ est generalior,assignat iurisconsultus.in.l.pupillus si fari.ff.de acqui.here. qꝛ ad hoc vt qs possit adire de iure ciuili,requiritur qꝺ intelligat causam sue aditionis:vtrũ ne ex testõ,vel ab intestato,vel ex quo capite veniat.vñ si dubitat non potest adire.l.sed ꝛ si de sua.ꝛ.l. qꝺ si dubitet.ꝛ.l.heres institutus.de acqrẽ.here.sicut nec põt bo. pos.agnoscere.l.ꝙdiu.§.eod.sed pupillus solus non põt intelligere causam sue aditionis.l.j.C.de fal.mo.ideo solus nõ potest adire vel agnoscere:sed bene misericorditer dispensatum est quod possit simul cum tutore.Et per hãc rationẽ inferꝛ/qꝺ si hereditas esset opulenta,tamen solus pupillus non posset adire vel agnoscere

scere: vt determinat Bal. in. l. potuit. j. de iure delibe. ⁊ ibi dicetur quid si esset pupillus doli capax. ¶ Istam regulam limita primo procedere in pupillo filiofami. ⁊ consequenter existente sub potestate patris: qui tñ infantiam excessisset: quia solus posset adire ⁊ agnoscere ac repudire bono. pos. patre cõtradicente vel recusante consentire. tex. est in. l. fi. §. si autem in secũda etate. C. de bo. que libe. qđ est valde mirabile ƒm Bal. ibi: ⁊ dicit idem Rapha. Ful. ꝙ iste est singularissimus casus in iure. idẽ tenent Ludo. ro. ⁊ do. Alexã. hic ratio est: quia ex quo filius est in potestate patris, non potest alium tutorem habere. l. fi. in prin. C. de cura. furi. ⁊ nõ sufficeret autoritas curatoris ad adeundum. l. cum in vna. §. tutor. ff. de appel. ⁊ ita expresse dicit glo. in. d. §. si autem in secunda etate. in ver. facere. Ego puto ꝙ ista limitatio sit falsa. licet neminem vnꝙ viderim contradicere. vnde ego teneo ꝙ solus pupillus existens in potestate patris patre contradicente non possit solus adire vel agnoscere: quia etiam isto casu militant due rationes s. reddite: precipue illa ratio quia non intelligit causam sue aditionis vel agnitionis. ista ratio que est iuriscon. d. l. pupillus si fari. militat isto casu qñ habet patrẽ qui nõ vult consentire. inuenio quod Raph. Ful. in. d. §. si aũt in secũda etate. ita expresse tenet. Nec est verum fundamentũ. d. Alex. dũ dicit ꝙ filiusfa. existẽs in potestate patris nõ põt habere tutorem: quia dico ꝙ ista regula pcedit qñ pater vult administrare. al's aũt ad illũ actũ quem pater nõ vult administrare põt ⁊ debet dari tutor: licet regulariter ad vnum actum non detur tutor. etiam vbi non sufficit cura. vt in adeũdo hereditatẽ. l. cũ vna. §. tutor. ff. de appel. nũc debet dari tutor. Et ad hoc qđ qñ pater nõ vult administrare qđ dꝫ dari tutor tex. est in. l. impuberi. ⁊ ibi expsse ad hoc not. Bart. ff. de tut. ⁊ cur. da. ab his. ⁊ text. in. l. cũ in vna. §. tutor. ff. de appel. ⁊ tex. in. d. l. fin. §. si aũt pr̃e recusante. C. de bo. que libe. optime facit tex. in. l. fin. C. de sentẽ. pas. sicut in simili dicit Ange. hic: in pupillo habente tutorem ꝙ iudex supplere non possit, est verum si tutor velit administrare: alias secus. de quo tñ vltimo. j. plenius dicet. ¶ Limita etiam duobus alijs modis: vt p. Lud. ro. ⁊ plenius do. Alex. hic: videlicet nisi statutũ ciuitatis conditum a principe aliter disponeret. item implẽdo cõditionẽ. l. cõditionibus pupillus. ff. de condi. ⁊ demon. vt hic plene per do. Alex. ¶ Quarto limita qñ pupillus careret tutore, ⁊ non adesset copia iudicis: q2 tunc solus pupillus posset agnoscere bo. pos. ita limitat Lud. ro. in. l. de pupillo. in prin. in ad di. nouis. ff. de ope. no. nũ. per gloss. ibi: sup verb. rata. ⁊ istud dicit esse singulare ⁊ a nemine ponderatum. Istam reprobat. do. Alex. hic: ⁊ ibi motus: q2 p̃alleg. glo. in ver. rata reprehendit̃ per Bart. ⁊ oẽs ibi. Sed ego clarius ostẽdo ꝙ hec limitatio sit falsa. nã cum agnitio bo. pos. debeat de necessitate fieri in pñtia iudicis. l. fin. j. eo. ergo procedere non põt ista limitatio. ⁊ si dicas ꝙ. d. l. fi. procedit qñ adesset copia iudicis: alias secus. †dico ꝙ qñ nõ põt haberi copia iudicis, in casu in quo requiritur iudex, debet in defectũ recurri ad decuriones vel ad alios qui p̃sunt regimini. tex. est in. l. vbi absunt. per quẽ tex. Bar. ibi multa bona decidit. ff. de tuto. et cura. da. ab his. Bald. in. c. cum oẽs. in. xij. col. de cõsti. facit text. in §. ex hoc peruenit. in aut. vt nulli iudi. quem reputat singu. Bald. in. l. ij. C. qñ fis. vel priua. ⁊ in. l. j. in. xix. q. ff. de offi. consu. ⁊ gl. ⁊ Bar. in. l. nulli. ff. qđ cuiusqꝫ vni. ⁊ in. l. j. ff. de adopt. Item contra istam limitationem facit q2 cũ pupillus nõ intelligat causam sue aditionis, certe impossibile est ꝙ solus adeat: per rõnes superius adductas. ¶ †Ex tertia parte text. not. ꝙ in agnoscenda bo. pos. iudex supplet defectũ tutoris: queadmodũ etiaꝫ iudex aliqñ supplet defectum prelati ecclesie. ita dicit glo. alibi allegãdo hunc tex. in. c. si qua de rebus. in gloss. ij. xij. q. ij. quã alleg. Ange. hic. Intellige tñ istũ tex. pcedere qñ pupillus nullũ haberet tutorẽ: vel tutor esset absens in partibus valde remotis. alias si tutorẽ haberet, nõ posset iudex supplere. ita tex. pbat a 2rio sensu. l. si infanti. j. de iure delibe. ⁊ ita in specie declarat istũ tex. Bar. in. l. si curatorem habens. in. ij. colũ. C. de in integ. re. mino. Jo. fab. Pau. de ca. ⁊ alij moder. ¶ †Hinc se offert pulchrũ ⁊ necessariũ dubium: quid si pupillus haberet tutorem in ciuitate, q sine causa recuset cõsentire: an isto casu iudex poterit supplere. Ange. hic in lectu. florentina determinat ꝙ sic: q2 paria sunt non habere tutoreꝫ, vel habere ⁊ nolle cõsentire vel administrare. facit tex. in. l. si infanti. in versi. si vero. vel non sit tutor. j. de iure delibe. Et idem inuenio ante eum tenere Odof. hic, declarentẽ hunc tex. vt pcedat: siue pupillus nullũ habeat tutoreꝫ, siue habeat sed negligentẽ. Pro ista opi. addo illud quod determinat Bart. ⁊ oẽs in. l. si cũ dotẽ. §. eo aũt tpe. ff. solu. mat. cũ cõcor. ibi signatis. vbi volunt† ꝙ stante statuto[a] qđ in contractibus mulierum debeat interuenire consensus cõsanguineorum: certe si mulier habeat consanguineos, ⁊ nolint 2sentire absqꝫ aliqua causa, isto casu iudex põt supplere. ita dicimus in proposito. Istã decisionẽ reprobat Rapha. Ful. hic: q2 ƒm eũ ista non sunt semper paria, nõ habere tutorẽ, vel habere qui nolit consentire. allegat tex. l. fin. C. de admini. tuto. iuncta glo. iij. in ver. inuitus. que dicit ꝙ licet tutor inuitus non possit cogi consentire in contractibus celebrãdis per pupillum, tamen bene potest cogi consentire in iudicijs. Ego etiam teneo contra Ange. ⁊ moueor q2 quando tutor sine causa recusat consentire pupillo, potest precise cogi per iudicem vt consentiat: iuxta doctrinã Bar. in. l. si tutor. ff. de auto. tuto. ƒm cuius distinctionẽ intelligo istum passum Bal. in. l. sub pretextu. C. de here. vel acti. vendi. ⁊ in. l. j. C. quando fis. vel priua. ⁊ in simili Bar. ⁊ doc. in. l. eũ qui res. C. de procura. ¶ †Quid aũt sit in aditione hereditatis de iure ciuili: nunquid iudex põt supplere defectum tutoris est passus dubius in quo te remitto ad do. Alex. hic. ⁊ Pau. de ca. Bal. ⁊ Sali. i. l. potuit. C. de iure deli. gl. ⁊ Bar. in. l. impuberis. de tu. ⁊ cur. da. ab his ¶ †Addo etiã ꝙ quando iudex intendit supplendo defectum tutoris, non obstante autoritate iudicis si minor sit lesus potest ⁊ debet in integrum restitui. Imo restitutio in integrũ tunc proprie procedit. tex. est no. in. l. si quidem. C. de p̃di. mino. ita determinat Cyn. hic: in vlt. q. Albe. ⁊ Fulg. hic. ¶ †Nunquid auteꝫ iste tex. qui loquitur in pupillo procedat in infante: vt si careat tutore possit iudex supplere sicut in pupillo. Bal. hic in. ij. q. determinat quod non. quem sequitur Lud. ro. in. l. pupillus si fari. ff. de acqui. heredi. ⁊ pro hoc ponderat Sali. in. d. l. si infanti. tñ relinquit super hoc cogitãdum. Contrarium determinant. Ful. Ludo. roma. ⁊ plenius. d. Alex. hic. moti: q2 si in agnoscẽda bonorum posses. iudex sciens supplet pro seruo. item pro absente ⁊ ignorante. l. seruus. in prin. ff. eod. ergo eodeꝫ modo debet posse supplere pro infante. Teneo in hoc contrariũ. q2 verba text. nostri repugnant, dum dicit nisi etiã impuberi sine autoritate hoc postulanti que postulatio nõ cadit in persona infantis: vt in simili dicit Bar. in. l. qui habet in prin. ff. de tute. nisi distinguerẽs an infans habeat aliquem intellectum vel ne: prout in simili dicũt doc. post Imo. in. l. j. §. adipiscimur. ff. de acqr. po. ⁊ per Imo in. d. l. pupillus si fari. Ad idẽ facit tex. in. d. l. si infanti. ad fineꝫ in verbo post impletos septem annos. Nec obstat. d. l. seruus. super qua se fundant Moder. vbi iudex supplet defectũ serui vel absentis. q2 respondeo quod ibi non est defectus nature: sed alius defectus. nam quando aliquis est infans talis defectus nature nõ est supplebilis: vt inquit Bal. hic: allegando Inno. ⁊ do. Anto. de but. in commen. c. consultationibus. de iurepatro. Et sic limito istum text. non procedere in infante. ¶ Vltimo inꝙtum iste tex. dicit competens iudex posset dubitari† an sit correctus per l. fina. in versi. apud quemlibet iudicem. j. eo. Rapha. Ful. hic simpliciter determinat quod non. Illud ego confirmo duplici fundamento. Primum est. nam habemus regulam quod quando lex antiqua loquitur in aliquo casu speciali, prout facit hic, lex noua superueniens que aliquid generaliter disponit, non intelligit̃ in illo casu speciliater posito per. l. antiquam. gl. est ordi. ⁊ approbata in. l. sciendum. in prin. in glo. magna. ff. qui satis. cog. vbi dixi. Secundo moueor q2 aliqñ presentia iudicis solum requiritur ratione solius agnitionis fiende corã eo: ⁊ tunc quicunqꝫ iudex sufficit. ⁊ isto casu loquit̃. l. fi. j. eo. aliquando in aliquo actu reqritur presentia iudicis, non soluꝫ ratione agnitionis fiende coram eo: sed etiã vt suppleat defectum intellectus: ⁊ isto casu requiritur ꝙ sit cõpetẽs. ita loquitur. l. nostra: q̃ non põt dici correcta p illã l. fi. cũ in terminis diuersis loquat̃: vt declaraui. ⁊ ista est veritas. ¶ Capio glo. super verb. agnoscere. quã diuido in duas partes principales. Prima remouet contrarium. l. potuit. j. de iure delibe. fatendo contrarium qđ ista. l. debeat intelligi ƒm illam. in secũda que est in fi. ibi: ⁊ facit: allegat duas 2cor. ad tex. ¶ In pma parte habes† ꝙ queadmodum solus tutor: sine consensu pupilli nõ põ adire hereditatem: ita nec solus tutor sine pupillo maiore infante non põt bono. pos. agnoscere. ⁊ consequenter gloss. videt̃ restringere istum tex. vt loquat̃ in infante: vel in eo q nullũ cõsensum habeat. idẽ tenet glo. in. l. sed nec ipsi. ff. ad treb. Breuiter in contrarium est veritas: q2 in hoc est differentia inter aditionem hereditatis de iure ciuili, q̃ non põt fieri per solum tutorem sine pupillo. d. l. potuit. ⁊ agnitionẽ bo. pos. que bene põt fieri p solum tutorẽ absqꝫ cõsensu pupilli: dato ꝙ sit maior infante ⁊ posset cõsentire: prout tenuit glo. fi. in. d. l. potuit. ⁊ in. l. impuberi. ff. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. glo. Bart. ⁊ alij in. d. l. pupillus si fari. ⁊ doct. hic. Ista cõclusio quod solus tutor sine pupillo, possit agnoscere bonorum possessionem. probatur per istum tex. in prin. indistincte procedẽtem. ⁊ per. l. si pupillo. ff. eo. ⁊ per equiparationẽ quã facit tex. in. l. seruus. §. impubes. ff. eo. Tamẽ q2 ad generalitatem istarum legum posset responderi. vt distinguat̃ per. d. l. potuit. vt dicit glo. ideo strictius induco tex. nostrum. ¶ In secunda parte ibi ipse autem pupillus. pondero illam aduersatiuam auteꝫ, que debet aduersari precedẽtibus: ⁊ in iure ⁊ in facto: vt declarat Bar. in. l. hoc amplius. §. de his autẽ. cũ simi. ff. de dã. infec. sed si in prin. tex. solus tutor non posset agnoscere sine pupillo, nõ esset diuersitas in iure inter primum ⁊ secundum casum: q2 in s'đo casu solus

[a] ¶ Statuto. Ad đ Bal. in. l. qties. j. C. đ fideicõ. Pau. đ ca. i. l. j. s̃. vnde vir ⁊ vxor. Bar. in. l. si cũ doteꝫ. in §. eo autem tpe. ff. solu. mat.

pupillus non potest agnoscere sine tutore, certe si diceremus q etiã in primo casu tutor sine pupillo non posset agnoscere: non esset diuersitas in iure inter primum et secundum casum: quã tñ denotat aduersatiua añt. ¶ † Opportunũ ergo est ingrere q̃ sit ratio diuersitatis, quare sol' tutor sine pupillo nõ posset adire hereditatem de iure ciuili. d. l. potuit. et tñ solus posset agnoscere bonorum pos. vt hoc tex. inuenio assignari quatuor rõnes differẽtie que sunt persuasiue sz nõ cõcludẽtes. ¶ Prima ratio reddit per Bald. et Sali. hic: qr cũ agnitio bo. pos. debeat necessario fieri in p̃sentia iudicis. vt. l. fi. j. eo. et per ɔ̃ns habeat fomentũ iudicis: nimirũ si nõ reqrit alius ɔ̃sensus pupilli qd nõ est in aditione hereditatis. Eandẽ rõnem tenet Joã. fa. in. §. neq3. instit. de auto. tut. Sed eã impugnãt Raph. Fulg. Ludo. ro. et Alex. hic: moti qr attẽta hac rõne sequeret q si aditio hereditatis fieret per tutorẽ in iudico in p̃sentia iudicis: quod etiã tũc nõ reqreret consensus pupilli cõtra generalitatẽ. d. l. potuit. Sed ad istud responde fm Bal. et dic q qñ in aliquo actu de necessitate nõ reqrit presentia iudicis, certe si interueniat, nullũ fomentũ prestat: prout est in aditione hereditatis: secus qñ de necessitate reqritur: vt in agnitione bonorum pos. tunc si interueniat fomentum prestat. de primo est tex. in. l. siue apud acta. in pñ. vbi dixi. C. de trãsactio. et ibi Bal. no. Sed hoc non est bene tutum. per. l. si infanti. in fi. C. de iure delib. vbi iudex supplet etiam vbi non est necessaria presentia eius. idem pbatur in. l. profectitia. §. j. ff. de iure dot. et in. l. ait pretor. §. permittit. ff. de mino. ¶ Aliã rationẽ assignat Ange. hic: quam sequtur Pau. de ca. et do. Alex. hic. et in effectu Sali. quia aditio hereditatis cõsistit in animo: nimirũ si debet interuenire animus et consensus pupilli cui acqritur: sed agnitio bo. pos. cõsistit in facto nimirũ si potest per aliũ expediri. ¶ Tertiam rõnem reddit Ludo. ro. hic. qr aditio hereditatis de iure ciuili est actus magis potens et magis solennis q̃ agnitio bono. posses. patet: quia trãsfert iura directa: sed hereditas vtilia. §. quos autem. insti. de bono. pos. nimirum si in aditione hereditatis requiritur maior solẽnitas, et cõsequẽter cõsensus pupilli non tutoris sicut in simili: qr testm̃ est actus potentior q̃ codicilli, ideo in eo requirit maior solẽnitas q̃ in codicillis. l. fi. j. de codi. Et simili ratione vtitur Bar. in. l. j. in. ij. col. in prin. s. eo. Istã rõnem impugnat do. Alex. qr restitutio hereditatis per fideicõmissum trãsfert solũ iura vtilia. l. pe. ad fi. C. ad treb. et tamen non potest fieri soli tutori absq3 pupillo. l. sed nec ipsi. ff. ad trebel. Ego aliter impugno. nam data ratione Ludo. ro. pro vera, sequeret qd qñ bono. pos. tribueret iura directa: quod est qñ nullus alius futurus est heres de iure ciuili: vt declarat Barto. per Dy. in. l. ij. ff. eo. sequeret tunc q solus tutor non posset agnoscere sine pupillo. quod est contra istum tex. ¶ Quartã et vltimã ratione satis debilẽ assignat Joã. de Jmol. in. l. restituta. §. fi. ff. ad treb. que fuit ante eum Francisci tigrini de Pisis, in. d. l. potuit. qr bonorum pos. est de iure pretorio: ergo pretor habẽs solã equitatẽ ante oculos, nõ cõsyderato rigore iuris, attẽta eqtate credidit satis esse cõsensum tutoris in agnoscenda bonorũ pos. quod est leue. Jason Pisis.

> ¶ Alia. adde gl. et doc. in. l. iij. C. de ser. fug. glo. in aut. sz neq3. C. de epi. et cle. glo. in c. sacris. de sepul.

1 Statutum an possit disponere vt tempus agnoscendi bono. posses. currat ignoranti.
2 Dictio alius, quando faciat relationem vel non.
3 Si testator mandat debita solui certis creditoribus huius ciuitatis, cum clausula et quibuscũq3 aliis creditoribus, intelligitur. s. eiusdem ciuitatis.
4 Magis fauetur rustico q̃ mulieri.

Quicunq. Legitur in gloss. iij. modis. tene primũ intellectum quẽ Barto. et cõiter alij tenẽt, fm quem. h. d. Ignorantia facti vel absentia vel rusticitas excusat ne currat tp̃s prefixum agnoscẽde bonorũ pos. h. d. et est cõis intellectus. Uel sic. Rusticitas, ignorantia facti, absentia et alia iusta causa impediunt cursum tẽporis statuti ad agnoscendum bonorum pos. h. d. Uerũ quia istud erat aperte decisum in. l. ij. et in. l. q̃diu. s. eo. quibus legibus dicitur q tale tp̃s agnoscẽde bonorũ possessionis, est vtile: et non currit nisi scienti, nõ autem ignoranti vel impedito. Pau. de cast. simpliciter dicit q ista lex idem dicit qd. l. quãdiu. s. eo. ideo non expedit vlterius laborare. ideo dico q alius est intellectus hui' text. qui in ista. l. redditur singularis, et de dubitabili: et non inuenio vsq3 adhuc fuisse ab alio ponderatum. nam aduerte q text. dum dicit in fine: qm̃ hec sanctio hmõi consuetudinis necessitatẽ mutauit, presupponit q erat cõsuetudo q quis haberet necesse agnoscere bono. pos. intra tempus, siue esset ignorans, siue rusticus: siue absens. Jmperator principaliter venit ad remouẽdum istã cõsuetudinẽ, statuẽs qd ea non obstante et sublata tẽpus non currat absenti vl impedito. † Et ex hoc infero nouiter hic esse tex. singu. nec ab aliquo vnq̃ ponderatum, quod licet tẽpus agnoscẽde bonorũ pos. sit de iure cõmuni vtile: et per cõsequens non currat ignorãti vel impedito. l. ij. et. l. quãdiu. s. eo. tamen per consuetudinem et a pari ratione per statutũ, posset induci qd tale tẽpus currat ignoranti vel impedito. et valeret talis consuetudo: alias si non valuisset frustra mutaret: p istũ text. in fi. et sic habes hic text, pro eo qd tangit Bal. in. l. vnica. in prin. C. de rei vxo. actio. quod valet statutum disponens qd tempus currat ignoranti. nam casus est hic. et pro hoc facit qd decidit Bar. in. l. diu'. in fi. pncip. ff. de falsis. et dixi plenⁱ in. l. q̃diu. s. eo. ¶ No. in verb. quamcunq3 aliam, fm do. Fran. de are. hic. † q lz dictio alia, a de per se et absolute posita faciat relationem similium: vt est glo. in. l. si fugitiui. C. de ser. fug. et glo. et doc. in. c. sedes. de rescrip. et glo. in. l. qdam relegatus. ff. de reb. dub. et tex. in. c. cũ nõ ab hoie. de iudi. Bal. in. l. cõuenticulam. C. de epi. et cle. tamen si habeat dictionem generalem secum annexam: vt hic, quacunq3 alia, que sui natura videt importare vt aliquid plus significaret q̃ oratio absoluta: vt habetur in. l. balista. ff. ad treb. et in. l. generali. §. idem quesiit. ff. de vsu et vsufru. leg. tunc non facit relationẽ similiũ. Adde tex. cũ gl. melius probãtem in. c. si tibi absenti. in verb. alius. de preben. in. vj. et in. l. j. §. debitum. in fi. ff. de consti. pe. quez allegat gl. in. d. c. sedes. et quod vult glos. reputata singu. in cle. j. in ver. aut earum parte. de foro compe. Sed in contrarium videtur facere gloss. relata ad text. in. d. l. si fugitiui. in verbo qualibet alia pena Jn contrarium etiam facit quod vult Oldr. in consi. viij. incip. quidam testator. † quod si testator mãdat debita solui certis creditoribus huius ciuitatis, cum clausula et quibuscunq3 aliis creditoribus: tamen intelligitur. s. eiusdem ciuitatis: et sic facit relationem similium nõ obstante vniuersali quibuscunq3. sequitur. do. Anto. de but. in. c. cum dilecti. in. j. colum. de dona. Facit etiam quod vult Lu. ro. in consi. xiij. q si statutũ prohibet opponi contra instrumẽtum guarẽtigie exceptionẽ doli, et quãcũq3 aliã, intelligit tñ de illis similibus. Jtẽ no. q. l. sequens tollit cõsuetudinẽ precedentẽ quod ideo est qr facit de ea specialẽ mẽtionẽ alias videtur secus: vt in. c. j. de cõsti. in. vj. de quo vide tex. in. l. iij. §. diuus. et ibi Barto. ff. de sepul. vio. Bar. in. l. fi. in fi. j. de testa. et in extrauagãti ad repmẽdũz. in verbo non obstantibus. ad fi. per Cano. in. c. fi. de consue. Jtem in contrarium facit quod vult Lud. in. l. dãni Jn. j. §. fi is qui. ff. de dam. infec. ¶ Ultimo diligenter aduerte q ista. l. in verbo p rusticitatem. iuncta. l. iuris. ff. eo. notabiliter probat vnũ quod est mirabile. † q magis faueatur rustico q̃ mulieri. nam si rusticus per ignorantiã iuris non agnouit intra tempus debitum, non currit sibi tempus. tex. est hic. et expresse dicit gloss. et tamen non excusat mulierem. d. l. iuris. s. eod. et ibi expresse Fulg. et Lud. roma. firmãt q in hoc magis succurratur rustico q̃ mulieri. Et istud expsse tenet Odof. hic. in vlti. col. Et vere si non sit violentia istud probant isti duo text. simul iuncti: tamẽ quia in hac materia equiparantur rusticus et mulier, vt per Bal. et Sali. in. d. l. iuris. vbi dixi, ideo oportet te intelligere istum tex. sed nõ sine violentia, qd ideo hic parcitur rustico in ignorantia iuris: qr non habuit copiam consulendi peritiores. tamen alias sic noceret rustico sicut mulieri, ita intelligunt istum tex. Albe. Sali. Fulg. et Alexã. hic. et do. Anto. de but. et Jmo. in. c. fin. de consti. attento quod alibi a pari procedunt rusticus et mulier. l. j. §. fin. ff. de eden. et. l. 6. §. fin. ff. de iure fisc. cum simi. vnde ista. l. necessario suppletur per alias: certe isto modo non esset aliquod priuilegium rusticitatis prout presupponit iste tex. cum idem in aliis. l. in bonorũ. ff. eo. et. l. ij. §. in fi. ff. quis ordo. Jtem iste intellectus diuinat, et restringit istum text. vnde p solutione consydera tres casus. Aut enim certũ est quod mulier vel rusticus habuit copiã consulendi peritiores, vel actualiter consuluit: et tunc iuris ignorantia vtriq3 preiudicat. aut certum est quod neuter habuit copiam consulendi peritiores: et similiter neutri preiudicat. aut sumus in dubio, et tunc credo quod proprie loquitur ista. l. quod in dubio excusetur rusticus: quia propter qualitatem loci in dubio presumitur quod non habuerit copiam consulẽdi peritiores: secus sit in muliere ita loquitur. d. l. iuris ignorantia. et sic credo q vtraq3 lex loquitur in casu dubij: et quod qualitas loci in dubio excuset rusticũ et non mulierez. Jason Pisis.

1 Duumuiri qui sint.
2 Jn agnoscenda bo. pos. de necessitate requirit presentia iudicis. rationem vide nu. 4. Et quid hodie. nu. 5.
3 Jn insinuatione donationis non sufficit p̃ntia tabelliõis et testiũ: sed requiritur presentia iudicis.
6 Jn bo. pos. ventris noie vel carbo. requiritur decretũ iudicis.
7 Excommunicatus equiparatur deportato.
8 An. l. nostra habeat locũ in bo. pos. gratia litis agnoscende.
9 Si alicui sit delata bo. pos. de iure pretorio, qui nõ poterat succedere de iure ciuili, relicto tñ vsufructu titio in certo fundo hereditatis, et iste cui est delata bono. pos. iuit ad iudicẽ, et petiit sibi caueri tanq̃ heredi q ille vsufructuarius vteret arbitrio boni viri: per istũ actum intelligitur agnouisse bo. pos.
10 Qui testatur se amplecti hr̃ditatẽ, dr agnoscere de iure pretorio.

Sustinetur

11 Sustinetur libellus, in quo libellãs agnoscit bo. pos. ⁊ sic de iure pretorio, dicit se heredem.

12 Procedit libellus in quo quis dicit se here. ex testa. quare petijt se mitti in posses. bono.

13 Habens mandatum ad agnoscendũ bono. pos. potest eius virtute heredi. adire de iure ciuili.

14 Non procedit libellus in quo fideicommissarius vniuersalis cui erat restituta here. ageret cõtra tertios pos. ⁊ diceret se adiuisse hereditatem: cũ fideicõ. non dicatur adire heredi.

15 Si iudex simul ⁊ semel statuit actori tempus decem dierum ad probandum: ⁊ postea tempus decem dierum reo: si actor statim repudiet, suo termino statim incipit currere terminus assignatus reo.

16 An si plures sint habẽtes diuersas expectatiuas in ecclesia, quorum alij sunt priores: alij posteriores: si posteriores acceptant p̃mo excluso, an eorum acceptatio valeat.

17 Paria sunt facere ante initium temporis ⁊ post eius lapsum.

Ut verborũ. Ista lex. hoc. d. magistraliter summando ſm verum intellectum quẽ. j. tenebo. Hodie sufficit agnitio bonorum possessionis corã quocunq̃ iudice etiã minimo facta dũmodo sit facta intra tpa debita, a iure veteri prefixa: ⁊ agnitio secundi in gradu facta intra tp̃s primi, primo postea excluso, valet: perinde acsi suo tpe facta esset. h. d. ⁊ iste est verus sensus totius. l. In qua aduerte quod ver. si edicti vtitur verbis valde ambiguis: circa quorum interpretationez laborat gl. magna ponẽs duos intellectus, qui in se sunt veri: sed nõ cõgruũt litere: vt. j. dicetur: ideo tene intellectum notabilẽ ⁊ verũ traditũ a Ludo. ro. hic: ꝙ iste tex. velit hoc addere iuribus antiquis, ꝙ si aliquis decessit duobus superstitibus relictis: quorũ vnus sit prior in gradu defuncto, alius sit remotior, puta in secũdo gradu: ꝙ si existẽs in secũdo gradu intra annum, hoc est intra tp̃s primi properãti᷒ q̃ deberet agnouerit bonorũ pos. ⁊ postea primus excludatur, vel tempore, vel repudiatione, quod agnitio facta per secundũ intra tp̃s primi, tñ remanet efficax acsi esset facta suis curriculis: hoc est suo tẽpore. istud est quod proprie vult tex. vide per te. ¶ Item põdera ꝙ ista. l. in prin. corrigit. ll. antiquas q̃tum ad decretum iudicis: quia hodie non requiritur qd̃ interponat decretum. Item corrigit q̃tum ad presentiã iudicis: quia hodie quilibet iudex est idoneus: sed q̃tum ad tempus, vult ꝙ iura antiqua remaneant incorrecta: ⁊ cõsequẽter ꝙ bo. pos. debeat agnosci intra tpa statuta a iure antiquo que declaraui in. l. ij. s. eo. ⁊ istud vult dicere litera ibi, statutis prisco iure tpibus coarctãda. 1 † Et dum litera facit mentionem de duũuiris, qui sint late declaraui in. l. vnica. in prin. ff. si qs ius di. non ob. nõ repeto hic. ⁊ apud legistas duũuiri intelliguntur magistrat᷒ minimi: ⁊ sic defensores villarum vel ciuitatũ, q nõ habent merũ vel mixtũ imperiũ: sed simplicẽ iurisd. in causis pecuniarijs. ⁊ ad hoc vide gloss. in. l. j. ff. de iur. om. iudi.

2 ¶ † No. ꝙ in agnoscẽda bo. pos. de necessitate reqritur presentia iudicis: ⁊ sic qd̃ fiat in iudicio: al's nõ valet: secus est in aditione hereditatis: q̃ põt fieri extra iudiciũ solo aio. ¶ Necessariũ ergo est videre que fuerit ratio: mihi videret ꝙ potius debuisset statui totũ ecõtra: qd̃ potius in aditiõe hereditatis requirat necessario presentia iudicis, q̃ in agnitione bonorũ pos. primo quia vbi est maius preiudiciũ, ibi cautius est agẽdũ: sed in aditione hereditatis que trãsfert iure directo actiue ⁊ passiue, tractatur de maiori preiudicio q̃ in bo. pos. que trãsfert solũ vtilia iura regulariter, vt dixi in. l. ij. s. eo. ergo, potius debebat reqri presentia iudicis in aditione hereditatis de iure ciuili: q̃ in bono. pos. Preterea pretor regulariter nõ seqtur rigorẽ prout facit ius ciuile: sed meram equitatẽ. l. qd̃ si ephesi. in si. ff. de eo. quod cer. lo. poti᷒ ergo ius ciuile debuisset itroducere talẽ rigorẽ, ꝙ aditio hereditatis fieret in presentia iudicis, q̃ pretor attẽta sola equitate: ⁊ tñ est totum ecõtra: cur ergo diuersum: Bal. hic circa prin. assignat rõnem, ꝙ ideo pretor in agnitione bo. pos. requisiuit presentiam iudicis: eo quia p̃ntia iudicis remouet oẽm suspitionem fraudis: vt tradit in. l. trãsactione. C. de trãsac. ⁊ propterea subdit Bald. ꝙ agnitio bo. pos. nõ posset fieri corã tabellione ⁊ testib᷒. ⁊ idẽ dicit Bald. esse in insinuatiõe donatiõis: que debet fieri corã iudice per. l. sancimus. C. de dona. q: nõ sufficeret illã fieri coram tabellione seu notario actorũ ⁊ testibus. ⁊ idẽ Cy. hic post Iaco. de are. ⁊ Albe. de ros. Et illud vltimũ qd̃ nõ sufficiat p̃ntia tabellionis ⁊ testiũ. tenet latius idẽ Bal. hic in vlti. col. in ver. item querit. Ista ratio Bal. nõ valet: q: idẽ deberet esse in aditione hereditatis ⁊ multo forti᷒: ⁊ ita reprehendit Pau. de cast. hic. 3 ¶ † No. tñ diligenter illud qd̃ voluit Bal. ⁊ cy. hic. ꝙ in insinuatione donationis nõ sufficit presentia tabellionis ⁊ testiũ: sed reqritur presentia iudicis. Adde, quod Pau. de cast. in. l. acta. in princ. ff. de re iudi. dicit se de facto cõsultũ ita respõdisse: per rationẽ de qua ibi per eum. et sequitur ibidẽ do. Alex. Imo. sed nullam autoritatẽ adducũt. ⁊ miror ꝙ non allegauerint Cyn. ⁊ Bald. hic expresse. ⁊ idem tenet Imo in effectu in cõmen. c. cum cõtingat. in pe. char. in ver. quid aũt. de iureiur. ⁊ ita alias habui de facto consulere. 4 ¶ † Aliam rationem diuersitatis assignat Bal. hic: in vlti. col. circa med. quã tenet Pau. de ca. licet Bal. non alleget: ꝙ ideo statutum est ꝙ in agnoscenda bo. pos. reqratur presentia iudicis, ne alias in totum intelligatur derogatũ autoritati pretoris, qui statuerat qd̃ interponeretur decretũ. l. iij. §. si causa cognita. ff. eo. ⁊. l. ij. §. dies. ff. quis or. in bo. pos. ser. ideo hodie saltem requiritur presentia iudicis in locum decreti quod olim requirebat. Sed ista ratio non satisfacit: imo auget dubitationẽ. quare cũ olim pretor in agnoscenda bo. posses. requireret decretũ, cuius loco requiritur saltẽ presentia iudicis: quare non sic in aditione hereditatis. ¶ Unde tertiã rationẽ assignat Albe. de ros. hic: in. iij. col. ⁊ respondet quod ideo in agnitione bon. pos. requiritur presentia iudicis, ne falsum fieri possit. nam posset aliqnis dicere se agnouisse bonorũ pos. intra tẽpus debitũ: ⁊ tamen esset falsum. ideo statutũ fuit qd̃ fiat in presentia iudicis: ⁊ quod ponat in scriptis tempus aditionis. argu. l. data. C. de dona. ⁊. l. in q̃tibus. §. pe. cum aut. hanc autem. C. de non nume. pecu. quod nõ fuit expediens in aditione hereditatis: cũ in ea statutum sit longissimũ tẽpus. xxx. an. ¶ Ego cogitabam qd̃ alia ratio posset colligi ex his que dicit Bar. in. l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. here. vbi dicit Bar. ꝙ nullo iure obligat quis sola volũtate, nisi de iure ciuili: cũ ergo aditio hereditatis sit de iure ciuili: nimirũ si inducitur sola volũtate absq̃ alia presentia iudicis: secus est in bo. pos. que est de iure p̃torio: ideo non potest sola volũtate induci: ideo presentia iudicis est requisita: licet iste rationes sint persuasiue: non tñ necessario concludunt: p̃sertim quia assumptũ Bart. in. d. l. qui in aliena. in prin. non sufficienter p̃batur per eũ. ¶ In tex. ibi apud quẽlibet iudicem. adde quod huic nõ ob. tex. l. bonorũ. ij. in ver. cõpetẽs. iudex. s. eo. q: respõdet 5 dupliciter: vt ibi dixi. ¶ † In tex. ibi: qualiscũq̃ testatio. alibi. tex. in. §. si. instit. eod. dicit quocunq̃ modo agnitionem bo. pos. hodie fieri posse. ⁊ sic habes ꝙ hodie sufficit simplex agnitio: ⁊ sic hodie nõ reqritur aliquod decretũ iudicis: prout olim: ⁊ consequẽter hodie sublata est bo. pos. decretalis: ⁊ hodie iudicialis dicit. ſm Cy. ⁊ Bar. hic: ⁊ est glo. in. l. iij. §. a municipibus. in gloss. fi. in fi. ff. eo. ⁊ Bart. in. l. iij. §. si causa cognita. in. ij. oppo. ff. eo. vbi alle. do. Azo. in summa huius tituli idem tenere: debet tamẽ fieri scriptura in actis: ſm Io. fab. alleg. ⁊ doc. hic. ¶ Adde ꝙ ista lex habet locum non solum in bo. pos. que ab intest. deferunt: vel in bo. pos. ſz tabulas: sed etiã, qd̃ videtur mirabile, habet locum in bo. pos. cõtra tab. que datur ad rumpẽdum testũ. ibi etiã sufficit simplex agnitio corã iudice. glo. est no. in. l. fi. §. j. in ver. p antiqua. s. de cu. fur. que glo. est sing. in iure ſm Bald. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iu. ⁊ Ange. de are. in. §. fi. in. j. col. insti. de here. quali. ⁊ dif. ⁊ Ange. hic. Licet idem Ange. in. l. j. in. j. col. s. eo. dicat se ponderare aliaz cõcordãtẽ in. l. j. ff. de bo. pos. here. peti. quam etiam pro concordãti ponderat Ange. in. l. ita tñ. §. quoties. in fi. ff. ad treb. ⁊ idẽ Ange. in illa. l. j. ff. de bo. pos. here. peti. ⁊ idem dicit Bar. in. l. j. C. quor bonorum. ⁊ in. d. l. iij. §. si causa cognita. ff. eod. ⁊ Bald. ⁊ alij: vide Bal. in. l. j. in vlti. col. C. si de mo. pos. fue. appel. vbi distinguendo cõcor. opi. Aliud tamen est in querela inofficiosi testamẽti in qua requirit accusatio ⁊ sentẽtia. ⁊ que sit ratio differẽtie declarat Alberi. de ros. ⁊ hic in. iij. col. aliam assignat Bal. in. l. fi. in pe. colũ. j. 6 vnde leg. ¶ † Limitate tamẽ istũ tex. nõ habere locũ in bonoruz pos. facti, que nõ tribuũt aliqd̃ ius vt est bonorum posses. ventris nomine, vel in carboniana: in qbus requirit hodie decretum iudicis sicut ⁊ olim. ita determinat Albe. hic post Marti. d̃ fano. quẽ etiam refert ⁊ sequitur Bal. in pe. col. in fi. ⁊ in. l. fin. in ver. quo ad tertium. j. vnde legi. ⁊ sequuntur Pau. de cast. ⁊ do. Alexan. hic: Sed ego allego Barto. quem isti non viderunt, qui tenet contrarium. l. si impuberes. §. quesitum. in. j. oppo. ff. de carb. edic. Et patet clara ratione: quia si sufficit simplex agnitio in alijs bono. posses. vt hoc text. multofortius debet sufficere in istis posses. facti que sunt magis priuilegiate. Potes tamen concordare. distinguendo prout distinguit Rapha. Fulg. hic: aut queris nunquid in bonorum pos. facti sufficiat simplex agnitio coraz iudice, ad hoc ne currat tempus anni, intra quẽ agnosci debet. l. iij. §. autem. ff. de carbo. edi. vt declaraui in. l. j. s. eo. ⁊ dic ꝙ sic ita procedit sententia Barto. Aut querimus nunquid sufficiat simplex agnitio q̃tum ad transferendũ pos. ⁊ dic ꝙ nõ. imo requiritur decretũ iudicis: ⁊ quod cum decreto transferatur pos. ventris nomine, vel impuberis: que translatio pos. non fit in alijs, sed requirit quod intẽtetur interdictũ quorũ bonorũ. l. j. C. quor bonorũ. ⁊ declarat Bar. in. d. l. iij. §. si causa cognita. in vlti. col. Nunqd excõicatus possit hodie bo. pos. agnoscere videt ꝙ sic: q: de plano fit: nec vlla exceptio ventilanda est: vt hic. ⁊. l. seruus. ff. eo. In q̃rium facit: q: iudex nõ debet ei assidere, sicut nec diffidato. l. edicto. ff. de bono. pos. dic ꝙ nihil potest petere: sed suum animum potest

Insinuatio donationis
non valeat facta corã tabellione

a ¶ Deportato. Adde bal. in addi. Spec. in tit. de spō. ver. pari rōne. Abb. in c. pastoralis. de appella. Abb. in rubri. de testa.

b ¶ Deportat⁹. Adde Bal. in l. j. in ij. ⁊ iij. q. princi. C. de sanc. san. ec.

c ¶ Extraiudiciali. Ad de doc. in c. decernim⁹. de sen. excō. lib. vj.

declarare, sicut in cōtractibus. Ita bal. in c. cum inter. ad fi. de ex-
7 cep. † Tu aduerte: ꝙ excōicat⁹ equiparatur deportato^a: prout est
a glo. in §. minor. in verbo interdictum. insti. de cap. dimi. quam Ni
co. de nea. ibi dicit esse singularem. eā etiam dicit singularē Hosti.
in c. licet vndiqꝫ. in vlti. col. de offi. deleg. tunc nō admitteret sicut
nec deportatus. d. l. edicto. sed q; illa glo. reprobatur per Io. Ab.
b Nico. de nea. ⁊ Ange. de are. ibi: ⁊ est ratio: quia deportat⁹^b non
potest facere testamētū. l. ei⁹ qui. §. j. ff. de testa. sed excōicatus sic.
aut. credētes. ⁊ ibi Bar. C. de here. Bar. in l. si queramus. in fi. ff.
de testa. vnde videtur ꝙ excōicat⁹ equiparat relegato. gloss. in c.
pastoralis. in glo. fi. de appel. cum possit testari sicut relegat⁹. l. re-
legatorū. §. differentia. ff. de inter. ⁊ releg. ⁊ relegat⁹ admittit. d. l.
edicto. Contra hoc facere videt: quia excōicatus repellit nō solū
a petitione iudiciali. c. intelleximus. de iudi. c. cū inter. de except. sꝫ
c etiam ab extraiudiciali facta^c coram iudice. ita not. do. Abb. et
doc. in c. cū parati. in j. no. per illū tex. de appel. habet in c. pia. de
excep. in vj. Immo in c. veritatis. de dolo ⁊ contu. Sed dic ꝙ ho-
die in agnitione bo. pos. non requiritur actio in vim petitionis ꝓ
prie. Adde etiā ꝙ excommunicatus succedit vt su⁹ patri ab inte-
stato ⁊ ex testō: quia iura patrimonij nō perdit ⁊ iura agnationis
8 retinet fm̄ Bal. in d. c. intelleximus. ad fin. ¶ † Nunquid autem
ista lex habeat locuꝫ in bonorū pos. gratia litis agnoscende. dic vt
per Albe. de ro. ⁊ Bal. hic in pe. col. ⁊ plenius do. Alex. ad quē re
remitto. Successiue ponderat tex. ibi: amplectāde hereditatis. nā
hic tractatur de bonorū pos. agnoscēda. ⁊ tamen tex. expresse dicit
ꝙ si quis coram iudice diceret: protestor ꝙ volo amplecti heredi-
tatem: Idem esset acsi diceret: bo. pos. quia vt dicit tex. nō curam⁹
de formulis ⁊ captionibus verborum. ita tex. est multū not. hic.
9 † Et per istum tex. dicit Ful. se illo anno respondisse de facto. cum
alicui esset delata bo. pos. de iure pretorio: q nō poterat succedere
de iure ciuili. Deinde relictus erat vsusfructus titio in certo fun-
do hereditatis: iste cui delata est bo. pos. iuit ad iudicem, ⁊ petijt
sibi caueri tanꝗ̄ heredi, qd̄ ille vsufructuarius vteret arbitrio bo
ni viri: nunqd̄ per istū actū intelligat agnouisse bonorum pos. di-
cit singu. Fulg. se respōdisse ꝙ sic: quia licet petierit sibi caueri tā
ꝗ̄ heredi, ⁊ nō tanꝗ̄ bono. pos. tū vnū pro alio sufficit tex. est hic.
⁊ licet istam cautionem petierit propter aliud: tū sufficit vt indu-
catur agnitio bo. pos. per tex. istum. ibi qualiscūqꝫ testāto. ⁊ ideꝫ
sequtur do. Alex. hic: licet aliter ⁊ nō bene referat Fulg. Tamen
ad istum tex. pōt respōderi qd̄ intelligit qualiscūqꝫ, dūmodo ido
10 nea, fm̄ subiectam materiam: vt dixi in l. ꝗ̄diu. ꝯ. eo. ¶ † Secūdo
per eundem tex. dicit Ful. hic: se de facto in cōtingētia facti dixis
se, in regno neapolitano cōiter fiunt instrumēta coram iudice: ali-
quis tenens multa castra constituit ꝓcuratorē ad adeundaꝫ here
ditatem que erat delata iam. xxx. annis elapsis, opponebatur ꝙ
lapsis. xxx. annis erat exclusus: nec posset adire hereditatem de
iure ciuili. l. licet. j. de iure delibe. dicit Fulg. se dixisse, ꝙ iꝫ esset ex-
clusus ne posset adire hereditatē de iure ciuili: tū non erat exclu-
sus quin posset agnoscere bono. pos. de iure pretorio. cuꝫ tale tp̄s
non currat ignoranti. l. ij. ꝯ. eo. replicabatur qd̄ erat exclusus ab
adeundam hereditatē: ergo nō poterat bono. pos. agnoscere. Di-
cit Ful. se dixisse ꝙ immo poterat per istū tex. vbi q; testat se ample
cti hereditatē, dicit agnoscere de iure ꝓtorio: ⁊ ita dicit se defen-
disse illum procuratorē qui iam erat pene cōfusus. Pulchra est ⁊
notabilis decisio. de qua alij nō faciunt mētionē. Pro cuius con
firmatione adeo eundē Ful. in l. non hoc. per illū text. fm̄ vnum
suū intellectuꝫ. j. vnde leg. Addo etiā tex. no. in l. j. in ver. heredes
11 eos extitisse. j. vnde lib. quē tex. no. ibi Bal. ⁊ doct. † pro sustinēdis
libellis in quibus qui agnoscit bo. pos. ⁊ sic succedit de iure preto
rio: tū si dicat se heredem in libello, sustinetur libellus. facit quod
vult Bal. in c. pastoralis. in pe. col. de causa possel. ⁊ ꝓprie. vbi q̄-
12 rit, † pone qd̄ in libello dico me esse heredem ex testō, quare peto
me mitti in pos. bono. an ꝓcedat iste libellus. videtur ꝙ non: q;
bono. pos. est ius ab omni possessione abstractū. l. j. ff. de bono. pos.
cōtrariū determinat: intelligēdo ꝙ sint due partes, ⁊ sic factum
significabit. nam verba libelli debēt cōgruentius intelligi. arg. l.
sed ⁊ si possessori. §. sed ⁊ si rerū. ff. de iureiur. facit qd̄ decidit Bar.
in l. j. §. bonorū. per illū tex. ff. ad treb. cum alijs que plene dixi in l.
emancipata. ꝯ. e. vbi determinat Bar. qd̄ lex vel statutuꝫ loquēs
in herede, habeat locum in bonorum possessore: et sic bono. pos. di
citur heres. Ad idem facit text. no. in l. si quis mihi bona. §. iꝫ qd̄
13 si mandauit. ff. de acq. here. † vbi habens mandatū ad agnoscen-
dam bo. pos. potest eius virtute hereditatē adire de iure ciuili. ra
tio est fm̄ Bal. ⁊ do. Alex. ibi: q; mandatū non debet necessario
impleri in forma precisa, ⁊ superficiali: sed satis est ꝙ impleatur
in effectu, per illū solēnē tex. per quem dicūt limitari regulam que
habet qd̄ forma mādati est diligenter seruāda. l. diligēter. in prin.
ff. māda. c. cum dilecta. de rescrip. Contra istū predicta facit decisio
Bal. per illū tex. cū glo. in l. si nō lex elia sentia. §. j. ff. de here. insti.
14 per quē dicit fuisse cōsultū de facto, † qd̄ cum fideicommissarius
vniuersalis cui erat restituta hereditas ageret contra tertios pos
sessores bonorum: ⁊ in libello diceret se adiuisse hereditatem: ꝙ li
bellus est ineptus: q; fideicōmissarius non dicitur adire heredita
teꝫ: sed bene dicitur sibi restitui: vt ibi tex. ⁊ glo. semper reputaui
mirabilem hanc decisionē. cū regula sit, qd̄ in libellis verba debēt
impropriari vt sustineant: vt not. Barto. in l. sed ⁊ si possessori. §.
item si iurauero. cū cōcor. ibi traditis. ff. de iureiur. ¶ Ultimo in-
quantum tex. in fi. dicit quasi suis si tam curriculis. i. acsi esset po
sita in suo debito cursu tēporis. fm̄ Old. ⁊ Albe. hic. ¶ Capio gl.
j. glo. vult ꝙ si habeatur excludimus: ⁊ sic verbum presentis tp̄is
debet intelligi per titulum. ꝯ. de formulis: sed si habeat exclusi-
mus: ⁊ sic preteriti tēporis: tunc refert ad. l. proxime precedenteꝫ:
sed cur ita varie: puto qd̄ ideo sit: quia imperator seruat hunc or-
dinē: vt sub vno titulo prius ponat leges principum anterioruꝫ:
⁊ sic. ll. antiquiores: deinde de gradu in gradum vsqꝫ ad magis
nouū imperatorē: sed in diuersis titulis non sic: q; potest esse qd̄
vltimus titulus. C. fuerit factus ante primū titulū. ita dicit glo.
ꝯ. in prima constitutione. C. in versi. primordio. ⁊ Barto. in l. ij. §.
prius. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ de hoc est tex. in l. vnica. §. in nouissi-
mo. C. de cadu. tol. vbi tex. facit mētionem. de. l. vnica. C. de his q
ante aper. tabu. que est post illum tituluꝫ. Ad idē tex. in fi. §. j. ꝯ. de
cura. furio. vbi illa. l. que est. ꝯ. j. libro refert l. nostrā. que tamen est
sequēs: ⁊ sic ꝗ̄uis ista lex sit sub titulo posteriori: tamē fuit facta
ante illā. in diuersis ergo titulis non attendit prioritas nec poste
rioritas: sed vnomet titulo sic: modo vult dicere glo. nostra: si tu
habes excludimus, de presenti, referre debes ad titulum. ꝯ. de for
mulis: qui cū sit in diuerso titulo potuit esse factus tpe illius. l. si
aūt habes exclusim⁹, in preteritū, referas tunc ad precedentem. l.
que cum sit in vnomet titulo: ⁊ sic posita ante istam. l. per ꝯ̄ñs in
preteritum erat facta ante istam. l. credo ꝙ ista fuerit intentio gl.
ꝗ̄uis eam nemo declarauerit. ¶ Capio gl. in verbo testatio. quā
diuido in tres partes. In prima ponit vnum dictum. In secunda
ex illo dicto infert. In tertia ⁊ vltima oppo. ⁊ soluit. secūda ibi: ⁊
sic videtur. tertia ibi argumentum tamen contra. ⁊ gloss. bene di
cit. ¶ Capio gl. exeratur: quā diuido in tres partes principales.
In prima tripliciter exponit verbum exeratur. In secunda po-
nit primū intellectum ad ver. fi. qui est valde obscurus. In tertia
⁊ vltima ponit secundum intellectū ad illū ver. secunda ibi: ⁊ dic
properātius. tertia ⁊ vltima est ibi, vl expone secūdo. ¶ In prima
parte glo. inꝗ̄tum gl. exponit exeratur. i. petatur: dic ꝙ illa expo
sitio procedit tenēdo secundum intellectū glo. fm̄ quē existens in
secūdo gradu nimis celeriter petijt intra tp̄s primi: ⁊ tunc exera-
tur, exponit. i. petat. Alia aūt expositio que est melior exeratur. i.
aperiat: procedit tenēdo primū intellectū glo. fm̄ quē quia prim⁹
statim repudiauit, statim aperit via secūdo ad petendum. ¶ In
secūda parte glo. adde ꝙ istū primū intellectū tenent Bart. ⁊ oēs
scribētes. Ego aūt puto ꝙ sit verissimus in se: sed qd̄ nō cōgruat
huic. l. nam cuꝫ iam istud esset decisum: ꝙ si primus statim repu-
diat: statim incipit currere tp̄s, sc̄do: istud decidebant tex. in glo.
allegati. male ergo dicit tex. dū dicit se istud addere prioribus le-
gibus ibi: eo addito. istud nō esset addere, cum esset decisum iure
antiquo. Tū qd̄ iste sit verus ⁊ ꝓprius intellect⁹ huius. l. est text.
15 clarus. in §. penul. insti. eo. ¶ † Istum tū primū intellectū inducit
Bal. hic in pe. col. ꝙ si iudex simul ⁊ semel statuit actori tp̄s decē
dierum ad probandum: ⁊ postea tp̄s. x. dierum reo: ꝙ si actor sta
tim repudiet, suo termino statim icipit currere termin⁹ assignat⁹
reo: in quo dic plene. vt per do. Alex. hic post Ful. ⁊ Pau. de ca.
quē nō refero. ¶ In tertia parte glo. habes scd̄m itellectū ad ver.
fi. ꝙ si existēs in secūdo gradu celerius petit intra tp̄s primi, istud
nō preiudicat primo, quia primus intra tp̄s suum possit petere: ⁊
istū intellectū ꝓbant expsse due leges. in glo. alleg. tū meo videri
non cōgruūt verbis tex. ibi: quasi suis sitā curriculis consequat.
qui vult ꝙ petitio ꝓperātis facta intra tp̄s primi: tū parem effe-
ctum habeat acsi esset petita suo tpe. Itē istud erat iam decisum
per. ll. antiquas: vt iuribus in gl. alleg. ⁊ sic nō esset additū de no
uo: vt dicit tex. ibi: eo addito. Ideo Oid. laudē. quē refert ⁊ sequit
Albe. de ros. hic in fi. ponit tertiū intellectū: videlicet ꝙ si existēs
in primo gradu, qui habet annū ad agnoscendum, elapsis duob⁹
mēsib⁹ repudiauit, statim incipit currere tp̄s secūdo: vt dicit pri-
mus intellectus gl. Sed dubiū est an sequenti in gradu dabitur
solum residuum illius anni inchoati: an vero habebit integrum
tempus acsi suo tpe petijsset: ⁊ respōdet ꝙ habebit integrū tp̄s.
¶ Sed oībus istis reiectis Ludo. ro. hic posuit quartū ⁊ verum
intellectum: ꝙ si existens in secundo gradu, properātius agnouit
bonorū possessionē intra vicē ⁊ tēpus prioris, si cōtinguat primū
repudiare, certe illa agnitio bonorū pos. facta per secundū intra
tempus primi nihilominus habet efficaciā, acsi esset petita suis
curriculis: hoc est in suo debito cursu tp̄is: quia repudiatio facta
per primū, facit quod acceptatio secūdi, licet nimium accelerata:
valeat ⁊ habeat effectum, ⁊ istud est quod addit ista. l. d nouo. Et
dicit Ludo.

dicit Ludo. quod in hoc iste text. est peregrinus et singularis ab alio non ponderatus. et istū intellectū sensit Sali. hic. in. q. quam diffu

16 se disputat † de habentibus diuersas expectatiuas in ecclesia, quorum alij sunt priores, alij posteriores: quorum si posteriores acceptant primo excluso, an eorum acceptatio valeat, quam. q. ponit Jo. and. in addi. Spec. in titu. de conces. preben. super rubri. et do. Cardi. in cle. j. eo. ti. istū intellectum reprobat do. Fran. de arc. quia sicut ille qui repudiat ante tempus non videtur postea repudiare aduenient tempore. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. ita econtra cum aditio et repudiatio regulent a pari. l. is potest. ff. de acq. pos. secū ibi: quia repudiatio in vita fieri non potest: quia viuentis non est hereditas: vt per gloss. et doc. to. in. d. l. qui superstitis. Sed tu dic quod in contrariu facit: quia non est licitū preuenire terminū

17 iuris. l. si ita scriptum sit. §. j. ff. de lega. ij. † Item paria sunt facere ante initiū temporis et post eius lapsum. sm Barto. in. l. qui ante kalendas. ff. de verb. obli. Bald. et Pau. hic. Item sm do. Fran. de arc. cōtra istū intellectum facit: quia in istis actibus et maxime in aditione hereditatis, videt spectandū initiū. sicut in simili dicimus. in. l. j. §. s si filiusfa. ff. de leg. iij. et in. l. qui ex liberis. §. testamento. ff. de bo. pos. sm tabu. Sed tu de hoc dic vt per Bar. in. l. quod ait lex. §. quod ait. ff. de adul. Item pro Ludo. facit. l. j. §. quibus. ff. de succes. edi. quia qñ primꝰ repudiat, fingitur acsi ex eo numero nō fuisset: ergo acceptatio secūdi debet conualidari. Item tu cōtra Ludo. vide quod voluit Bar. et doc. in. l. sed et si nolit. ff. de acqui. posses. Jason de mayno Mediolanēsis iuris vtriusq doctor in celebri Pisana vniuersitate.

Qñ nō petentiū partes petētibus accrescūt. Rubrica.

Quoties. Ad euidentiam premitto quod ista lex in gl. legitur altero de quatuor modis. sm primū modū loquitur in hereditate materna vel linee materne. Secūdo modo legit in hereditate paterna vel linee paterne/ sed in filijs emancipatis. Tertio modo legit in vtrisq, sed ista verba cessante legitima successione. denotant, contingentiā facti. Quarto modo illa verba cessante et c. intelligūtur id est reiecta: et debent transportari et poni in fin. Tu autem reiectis his ambagibus: dic quod sensus litere est clarus: et qd illa verba cessante legitima successione: intelliguntur in filijs emancipatis, et in omnibus alijs liberis in quibus cessat successio de iure ciuili: et qui sunt isti statim declarabo: et sic est sensus/ quod quando sunt plures liberi in quibus cessat legitima successio: hoc est qui non possunt succedere de iure ciuili: sed tm de iure pretorio: si alij qui ex eis omittant succedere de iure pretorio: vel repudiādo expsse, vel tacite per lapsum anni, portio eorum accrescit alijs. et text. ideo dixit cessante legitima successione: quia si essent liberi qui possent vtroq iure succedere, tam de iure ciuili quam ptorio, lz omitterent successionem de iure pretorio, tamen quia possent venire alio iure ciuili. l. suum. §. de iure delibe. facit. l. si domus. ff. de ser. vrba. pred. et sic portio eorum non esset omni iure deserta: certe nō haberet locū ius accrescendi et iste est realis sensus huius textus.

1 Secundo ad euidentiam premitte: quod tota difficultas stat in illis vbis cessante legitima successione: ideo, debes aduertere † quod iste terminꝰ legitima, de p se in iure nostro capitur varijs modis: de quibus per Salice. hic: in princip. Item legitima successio in specie dicitur illa que defertur a. l. ciuili, seu a quacūq parte iuris ciuilis ad differentiam iuris pretorij, seu successionis que deferi de iure pretorio. vt declarant Odof. Cy. et Albe. hic. †

2 Necessariū ergo est scire quot modis deferatur legitima successio: quia in omnibus intelliges quod loqtur ista. l. Item qui sunt illi in quibꝰ cessat legitima successio. Circa primum ex mente Odof. Cy. et Albe. hic: vt plenius loquar: dic quod sex modis defertur legitima successio a iure ciuili. Primo modo filijs in potestate. l. in suis. ff. de libe. et posthu. §. in. insti. de here. quali. et diffe. Secundo quando non essent aliqui filij, sed nepotes vel pronepotes superessent ex filijs premortuis. nam isti subintrant locum patris et sui: tatis: vt instit. de here. que ab intesta. §. j. et. §. admonendi. et in. §. posthumorum. instit. de exhere. libe. in. l. posthumorū. ff. de iniust. rup. in. §. j. in aut. de here. q ab intest. Tertio loco predictis omnibus deficiētibꝰ admittunt parētes et alij ascēdentes p lineam masculinā, turbato ordine nature. l. nam si parētibus. ff. de inoffi. testa. l. cū ratio. ff. de bo. dā. l. octaui. ff. vnde cognati. Quarto loco predictis omnibus deficientibus admittuntur oēs agnati. hoc est omnes qui per lineam masculinam coniūguntur. instit. de legi. et agna. suc. in prin. l. legitimis. ff. vnde cogna. Itē mater succedit filio/ et eōtra: licet non sint adinuicem agnati sed cognati: et ideo olim vnus non succedebat alteri: scilicet filius non succedebat matri, et econtra: sed postea per senatusconsultū tertul. vel orfi cia. et propterea in eis cadit legitima successio: quia nunc vocantur a. l. ciuili. hoc est a senatusconsul. Sexto modo et vltimo, dicitur legitima successio omnis illa que defertur ex testamento, quicunq in testamento sit institutus: etiam penitus extraneus, per l. ciuilem ex testamento succedit. l. lege obuenire. et. l. legitima. ff. de verbo. significatio. iuncta. l. legitima. ff. de peti. here. In omnibus istis modis cadit legitima successio. Tamen diligēter aduer

3 te † quod illa proprie dicitur legitima successio que defertur ab intestato. illa autem que defertur ex testamento: et sic ex dispositione testatoris non dicit ppie legitima successio, sed large. eo quia confirmata est a. l. xij. tabu. vt dicit text. in. l. lege obuenire. ff.

de verb.sign.proprie ergo ꝛ stricte illa dicitur legitima successio. 4 †Et illi dicuntur legitimi heredes qui tantum ab intestato a.l.ciuili vocant̃.ita probat tex.in.l.j.in prin.ff.de legi.tuto.ꝛ tex.est melior de toto corpore iuris qui ponit istam differentiam.in.l.iij.§.de illo.ff.pro socio.ꝛ Rapha.Ful.ita expsse declarat super.l.j.§.j.ff.p socio.ꝛ dicit Bal.in.d.§.de illo.qd casus illius.§.est singu- 5 laris.Ad idem facit tex.in.l.illud.de acquiren.here.†Hinc resultat in practica maximus effectus:ꝙ si aliquis acquireret emphiteosim pro se ꝛ legitimis heredibus,nõ venirẽt nisi qui sunt proprie legitimi heredes.ꝛ sic qui ab intestato a.l.ciuili vocantur:nõ a testatore ĩ testõ:ꝛ ita in specie,per pdicta determinat do.Alex.de imo.nec alibi tactum inuenio.in cõsi.lvj.in.ij.volu.qd incipit: 6 viso pcessu cause vertẽtis inter Anto.in.ij.col.†Adde quod idez do.Alex.in.l.ex facto.§.fi.ad fin.ff.ad trebel.similiter dicit ꝙ illa verba sine legitimo herede.nõ intelligunt̃ de filio tm̃:sed de successuro ab intestato.nõ aũt ex testõ.per.d.l.iij.§.de illo.Itez adde quod vult Bar.circa illũ.§.de illo.in.l.iij.in vi.colũ.ff.de lega.j. Tamen Rapha.cuma.in.d.l.ex facto.§.fin.dicit ꝙ habuit de fa- 7 cto consulere†qñ testator dicit si decesserit sine herede legitimo, quod nõ intelligit de filio tm̃:sed de omi alio qui de iure ciuili ab intestato decederet:ꝛ etiam de extraneo herede instituto.allegat l.j.cũ gl.C.si socius imperia.lib.x.ꝛ ita limitat tex.in.d.l.ex facto. 8 §.fi.†Et si testator substituit a titium ꝛ eius legitimã successionẽ, quomodo intelligit̃ illud legitimã successionem.vide per Abb.in consi.iij.in.ij.vol.incip.Hitar in presenti causa.in.iij.dubio.Sed in contrariũ fortiter facit tex.in.d.l.lege obuenire.in verb.non improprie.ꝛ ibi glo.tenet ꝯtra respõ.ad.d.§.de illo.Sed do.Fulg.in.d.l.j.§.j.respondet ꝙ debet intelligi minus pprie ꝛ mediante testõ.Tu dic melius sꝫ Alber.in.d.l.lege obuenire.qd qñ iste terminus pfertur a.l.tunc intelligit̃ etiã de ea que ex testõ:secus si ab hoie vel a ꝯhẽtibus,ita loquit̃.d.§.de illo.ꝛ rationem ibi assignat Bar.qꝛ hereditas que obuenit ex testõ,mediante testõ defertur:sed illa que defert̃ ab intestato,obuenit immediate:ꝛ verba ꝯhentiũ prout ad aliqd referunt̃ debẽt intelligi proprie ꝛ im- 9 mediate:vt ibi est tex.not.in.ij.col.¶†Aduerte etiam ꝙ ista verba que apponunt̃ in substõnibus videlicet,si moriat̃ absq legitimis filijs:vel si pater acqrat emphiteosim b pro se ꝛ filijs legitimis:talia verba filijs legitimis,non intelliguntur de filijs masculis tm̃:sed etiã de feminis.ita expresse declarat Io.an.in.c.raynaldus.de testa.ꝛ ibi do.Anto.de but.in.ij.colũ.ꝛ alij canoniste per multa iura per eos allegata.ꝛ seqtur do.Alexã.in consi.lv.in.iij.volu.quod incipit:ponderatis his que in themate narrantur. in penul.col.Et sic habes que dicat̃ pprie legitima successio. et qui 10 proprie legitimi heredes.¶†Uidendum nũc est de secũdo.l.qui sunt illi in qb' cessat legitima successio:ꝛ breuiter ꝛ necessario dic ꝙ.iiij.principalibus modis:ꝛ in oibus istis exemplifica:ꝛ intellige istã.l.¶Primo filij ꝛ alij descẽdentes emancipati a patre vel vel auo.nam emancipati sꝫ ista iura sunt incogniti de iure ciuili: sic in eis cessat legitima successio:ꝙuis de iure ptorio admittantur.§.emancipatos.insti.de exhere.lib.ꝛ.§.emancipati.institu.de here.que ab intest.¶Secundo descẽdentes ex feminis vel linea feminina:ideo si ex filia mea nascant̃ liberi vel alij descendẽtes,qꝛ iungunt̃ mihi ex parte matris tm̃:nõ succedunt de iure ciuili:sed sunt penitus incogniti.Et in hoc diligenter aduerte ꝙ ꝙuis mater admittat̃ ad successionẽ filij,ꝛ ecõtra filius ad hereditatẽ matris per senatuscõ.ꝛ sic per.l.ciuilem:tñ excepto filio alij liberi vel descendẽtes nõ veniũt per aliquod senatuscõ.ꝛ sic in eis cessat legitima successio.ꝛ ideo plures nepotes in hereditate aui materni vel auie materne non succedunt de iure ciuili per aliquod senatuscon.nec econtra:ꝛ sic in eis cessat,legitima successio.l.nepotib'.cum glo.j.vnde legi.instit.ad senatuscõ.orfi.in princ.cum glo.ibi: in verbo,liberi,vocant̃ tñ de iure pretorio,cum sint cognati:et in istis etiã posset exemplificari regula huius tex.¶Tertio modo oẽs transuersales iũcti per lineam femininã,ꝛ sic cognati:puta si mater habeat plures filios,item habeat fratrem, iste frater est auũculus istis filijs,ꝛ consequẽter cognatus tm̃.certe in istis liberis in hereditate auũculi cessat legitima successio:qꝛ de iure ciuili non succedũt.insti.de cogna.suc.in prin.sed tm̃ de iure pretorio.ꝛ in istis etiam pot exemplificari ista.l.¶Quarto modo potest cessare legitima successio in oibus illis sex generib' in quibus.s.dixi,deferri legitimã successionem,qñ ab ea excluderent̃ per repudiationẽ expressam:qꝛ renunciassent successioni de iure ciuili:vel per lapsum.xxx.annorũ ignorantes essent exclusi a successiõe de iure ciuili:ꝛ sic a legitima successione.nam possent tñ venire de iure pretorio.l.suum.j.de iure deli.ꝛ in his etiam potes exẽplificare hãc.l.ꝛ sic vides quõ gñaliter intelligo istam.l.non restringendo prout faciũt glo.ꝛ alij doc.¶Istis sic pmissis venio ad tex.quem summa sic:illis qui de iure pretorio successerũt:ita demuz portio omittentiũ succedere eodẽ iure accrescit,qñ etiã successio de iure ciuili cessat,h.d.Et ratio est:quia ꝙuis coheres excludatur vno

a ¶Substituit.Adde doct.in.l.ex facto,in.§.si quis rogatus.ff.ad treb.Bart.in.l.gallus.in.§.etiam.de liberis ꝛ posth.doct.in.l.si tibi decẽ.in.§.si pact'.ff.de pac.

b ¶Emphiteosim.Adde docto.in l.j.ff.de verbo sig.doct.in.l.i.C.de cõdi.inser.

iure ꝛ sic iure pretorio:ex quo tñ potest alio iure venire:certe quia eius portio nõ esset plene defecta,nõ haberet locũ ius accrescendi 11 ¶†No.ꝙ queadmodũ inter plures qui possunt succedere de iure ciuili habet locum ius accrescendi.l.vnica.§.his ita.C.de cad.tol.l.cum hereditate.ff.de acq.here.l.seruus cõis ab extraneo.ꝛ.l.fi.eo.tit.ꝛ.l.si ex plurib'.ff.de suis ꝛ legi.l.si solus.ff.de acquiren.here.l.j.§.si nemo.ff.ad tertul.et,vt istud ius accrescendi habet locum in portionibus hereditarijs delatis diuersis heredibus:ita etiam habet locũ in diuersis portionib' hereditarijs delatis vnimet tm̃:qꝛ si vnã ex istis partib' hereditarijs acceptat,necessario sibi inuito accrescunt alie.l.quidã eulogio.C.de iure deli.l.j.ꝛ.ij.ff.de acqui.here.Et adde vnum quod videbitur tibi mirabile qd istud procedit etiam si heres in aliqua ex istis partibus haberet substitutũ:exemplũ pone,testator instituit me heredem in diuersis partib':deinde si heres non ero in tali parte,substituit caiuz, nunqd possim acceptare alias partes omissa ista in qua habeo substitutũ.videret̃ ꝙ sic:qꝛ testator dando substitutũ in illa parte,videt̃ mihi dedisse facultatẽ abstinendi ab illa parte:ꝯtrariũ tñ est verũ prout determinat tex.mirabilis in.d.l.si solus.in princ. nam per dationẽ substituti intelligit̃ data licentia abstinendi,qñ est datus substitutus vniuersaliter:secus si particulariter:tex.est ibi:cum idem iuris videatur esse de parte quo ad partẽ:qd est de toto quo ad totũ.l.qui scit.ff.de vsur.cum gloss.Et considera ꝙ Bar.in.d.l.si solus.in ratione quam assignat,sentit ꝯtrariũ.Item istud ius accrescẽdi habet locũ nedũ qñ successio immediate nobis defert̃ ex persona nostra:sed etiam qñ ex persona serui vel filij.l.seruus cõis ab extraneo.ff.de acq.here.Sicut ergo ius accrescẽdi habet locũ inter succedẽtes de iure ciuili:ita etiã habet locum inter succedentes de iure pretorio.casus est hic:ꝛ in.l.iij.§.fi.cum 12 l.seq.ꝛ prin.sequẽtis.ff.eo.¶†Nunc videamus que sit ratio fundamentalis istius regule quare introductum est ius accrescendi. dicit Lud.ro.hic:ꝛ ante eum plenius Odof.hic in.v.colũ.in fi.ꝙ ratio est ne contingat qd testator decedat pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus:qd ius non patitur.l.ius nostrum.ff.de regu.iur. Istã rationẽ originaliter assignat glo.in.l.seruus communis ab extraneo.in gl.pe.ad fi.ff.de acqui.here.Bar.in.l.vnica.§.his ita. C.de cad.tol.Bal.in.l.si mihi ꝛ tibi.in prin.ff.de lega.j.Et pro ista ratione est bonus tex.in.l.si duobus.ff.de testa.mili.ꝛ istam rationem etiam tenet Bar.in.l.re coniũcti.in.xj.col.ff.de leg.iij.ꝛ etiaz in antepe.colũ.Et ista ratio cõiter assignatur.sed ista ratio est falsa ex.iiij.arg.¶Primo quia ius accrescẽdi non solum habet locum in successione ex testamento:quo casu ratio dicta posset esse colorata:sed etiã habet locuz inter succedẽtes ab intestato.vt patet ex generalitate huius.l.ꝛ.l.qui ex duab'.§.fi.ff.de acqui.here. sed inter succedentes ab intestato cessat ratio predicta:quia omi casu semper esset in totũ intestatus.¶Secũdo cõfunditur:quia licet testator a prin.non posset decedere pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus,tñ ex postfacto bene potest.tex.est in.l.circa.ff.de inoffi.testa.¶Tertio confunditur per text.in preal.l.si solus.in prin.vbi in omni parte erat prouisum per dationez substituti,vt non posset testator decedere quo ad partem intestatus:ꝛ tamen habet locũ ius accrescendi.tex.ibi.Nisi dicas vt per Barto.ibi: qd istud fit ne stet in pẽdẽti.¶Quarto quia si predicta ratio esset vera sequeretur ꝙ ius accrescẽdi nõ haberet locũ in ꝯtctibus:ꝛ tamen istud est falsum.l.fundus ille.ff.de cõtrahen.emp.secũdũ tñ distinctionem.Bartol.ꝛ aliorum in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de verbo.obli.per Albe.Bald.ꝛ Sali.hic.cum concor.¶Tu ergo dic ꝙ duplex fuit rõ quare est adinuẽtũ ius accrescẽdi:ꝛ istas duas rationes sentit clare tex.in.l.vnica.§.his ita.C.de cadu.tollẽ.ꝛ Bar.in.l.j.in.j.colum.ff.de acqui.here.propter absurditatem euitañ. prima ratio est ne sit in potestate heredis vnam partẽ accipere:et aliam omittere.quod videtur absurduz.l.j.ꝛ.ij.ff.de acqui.here.ꝛ sic nõ potest scindere:vt dicit Bar.in.d.l.si solus.tamẽ vere ista ratio parũ est vltra dubitationem.Alia est ratio:quia heres representat personam defuncti:ꝛ fingitur eadem persona cum defuncto.in aut.de iureiur.a mori.prestito.in princi.glo.in.l.cum a matre.C.de rei vendi.ideo nõ potest representare in parte:ꝛ in parte nõ:quãdo in totum potest succedere,quod esset si non haberet locum ius accrescendi.pro ista ratione facit quod licet in hereditatibus habeat locum ius accrescẽdi.l.seruus cõis ab extraneo. ff.de acqui.here.secus est in legatis.l.ꝛ proculo.ff.de leg.ij.declarando vt ibi per Bar.ꝛ Bal.in.l.vnica.§.vbi autem.C.de cadu.tollen.quia in legatis non accrescit inuito.d.l.vnica.§.vbi aũt.sed in hereditate accrescit ipso iure:ꝛ inuito.d.l.vnica.§.his ita.ꝛ etiã cum onere:quod non est semper in legatis:vt in iuribus preallega.Et istam rationem etiam tenet Barto.in.l.mulieri et titio.ꝛ.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ notabiliter Bald.in.l.j.C.de indic.vi.tol.Tamen etiã huic rationi obstat illud qd dixi de contractibus in quibus non haberet locum ius accrescẽdi:qꝛ cessaret predicta rõ:qd est falsum.Bal.aũt in.l.vnica.§.in primo.in vi.col.C.

de cadu.

de cadu.tol.dicit q̄ est ratione unionis. Aliam rationez assignat Bal.in.l.j.C.de indi.vidui.tol.et facit text.in.d.l.ius nostrum.ibi earūq̄z rerū inter se naturaliter pugna est. Aliā ratione assignat breuiloque Fran.de are.in.d.l.j.ff.de acqui.here.quia eadem res non debet diuerso iure censeri.l.eum qui edes.ff.de vsucapio.

13 ¶ † Predictā regulā limitat Lu.ro.hic.et in.l.j.ff.de acqui.her. nō habere locū in fisco herede: in quo nō habet locū ius accrescendi.ad hoc allegat glo.pro sing.in.l.ea sola.ff.de regu.iur. sed do. Alex.in.d.l.j.in pe.col.ff.de acquir.here.reprehēdit istā fallētiaz: eo quia rationes preallegate habent etiā locū in fisco herede.et dicit q̄ glo.in.d.l.ea solā.non loquitur qñ fiscus veniebat tanq̄ heres: sed aliter. Bene verū est q̄ glo.in.d.l.ea sola.est sing.ad aliud

14 ad regulā que habet deportatus non potest habere heredem, vt sit verum qñ fiscus vult habere bona deportati: alias fisco nolente venire deportatus habet heredem.ista est gloss.sing.quam ad hoc allegat pro sing.Bal.in.l.eam quā.in.vj.colū.C.de fideicom. et Lud.ro.in.d.l.j.in fi.ff.de acqui.here.et hic: et est tex.in.l.si seruꝰ

15 pluriū.§.si quis ante.ff.de leg.j. ¶ † No.ex isto tex.fm Bal.quod decretū iudicis interpositū super parte trahit ad totum per ius accrescēdi quod p̄cedit in decreto interposito super bonorū pos. que est ipso iure: secus si super possess.bonorū.iuxta.l.fi.§.de edict.

16 diui.adria.tollen.ita limitat Bal.me.§.j.in vlti.colū. ¶ † Tertio no.casum in quo acquiritur bonorū possess.et non requirtur aliqua presentia iudicis: qñ ipso iure acqritur mediāte iure accrescēdi.et ita limitatur.l.fi.§.titu.j.Facit tex.in.l.iij.§.fi.cum duabus sequē. et ibi no.Bar.ff.eo.et.l.tutor.cum glo.ff.eo.titu.arguendo a specia li.et de hoc est text.expressus in.l.ij.§.si duo.ff.de secundis tabu.

17 ¶ † Quarto no.q̄ licet regulariter acquisitio successionis et repudiatio a pari procedant.l.is potest.ff.de acqui.here.tamen in ista materia nō equiparantur: quia in repudiatione bonorū pos.vel expressa, vel tacita per lapsum temporis, non requirtur presentia iudicis: sicut in agnitiōe.l.fi.§.titu.j.et sic facilius inducitur priuatio q̄ acquisitio, idem bene probatur in.l.puberē iuncta.l.suum. §.de iure deli.vbi etiam non procedit a pari acquisitio hereditatis et repudiatio. Consydera tñ in predictis quia solum potest repudiari bonorūz possessio edictalis.l.j.§.decretalis.ff.quis ordo in bonorum pos.seruetur.et spes habēde decretalis, vt per glo.in l.j.in glo.fi.§.titu.j.et sic ibi perditur illud quod etiam sine iudice habetur. Item q̄ nō sint paria, probatur in.l.tutor.cum glo.ff.e.

18 ¶ † Quinto not.declarationem ad regulaz que habet quod nihil a est tam naturale[a] q̄ vnunquodq̄z tolli eo modo quo inductuz vel ligatum est.l.prout.ff.de solu.et.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur. quia procedit postq̄ vinculum est inductum: sed ante potest aliter tolli q̄ inducitur: vt patet hic in bonorum pos.que potest sola voluntate repudiari: et tñ non potest sola voluntate agnosci: sed

19 requiritur presentia iudicis.l.fi.§.titu.j. ¶ † Sexto not.in verbo cessante legitima successione, a contrario sensu fm verū sensuz: q̄ si essent liberi qui possent succedere tam de iure ciuili q̄ pretorio, et omitterent de iure pretorio, tamē nō haberet locū ius accrescē di: quo possunt venire de iure ciuili: et sic eorum portio non est plene defecta: vt.l.suum.§.de iure delib.licet Bart.§.reprobando glo.velit contra: et male: quod qui renuntiat succes.que competit de iure pretorio, videt etiā renūciare ei que competit de iure ciuili.per.l.puberē.§.de iure delib.et male, prout est glo.et ibi ipsemet Bar.ibi contrarius in.l.nec is.§.fi.ff.de acqui.here.quia quado vni competunt duo iura, vni renūtiādo nō videtur alij renūtiare. l.si domus.et ibi no.Bar.ff.de ser.vrb.pred.et.l.si mihi.ff.de ser.rusti.pred.et.l.heres meus.ff.de condi.et demon. Nisi respondeas q̄ verū est qñ tendunt ad diuersa: secus si ad eundem effectuz.vnde tex.hic presupponit quod cessat legitima successio de iure ciuili: ad hoc vt repudiatio iuris pretorū faciat esse locum iuri accrescē

20 di: et iste est verus intellectus huius.l. ¶ † Circa istum text.et eius materiā quero an ius accrescēdi transeat ad emptorē qui partez a coherede emit hereditatis. Ray.et Flor.in.l.j.§.interduz.in.iiij. col.ff.de vsufru.accre.tenēt q̄ nō. Et pro eis est qr venditor hereditatis remanet heres et cōuenitur actionibus hereditarijs sicut prius.l.ij.C.de here.vel act.vendi.et.l.ij.C.de pac.ergo ad eum debet spectare ius accrescendi, sicut et spectat substitutio.l.ex facto. §.iunianus longinus.ff.de vul.et pupil. Et idem per hanc rōnem tenet subtilis Pe.de bel.perti.in.l.re cōiuncti.ff.de lega.iij. Sed ad hoc pōt respōderi q̄ aliud sit in substitutione: et aliud in iure accrescēdi: qr substitutio cōcernit personā: sed ius accrescēdi concernit rem seu portionez.l.si ex pluribus.ff.de suis et legi. Eādem opi.tenet Sali.hic sub dubio tñ forte motus qr venditor habet preciū portionis hereditatis vendite, et sic censetur habere ipsam portionē hereditatis cui debet accescere: cum in istis vniuersalibus p̄ciū succedat loco rei.l.si et rē et preciū.ff.de peti.here.in.l.ij.§. peruenisse.ff.de here.vel act.vē.et.l.imperator.§.fi.cum.l.seq.ff.de lega.ij. Contrariaz partem tenet Bar.in.l.re cōiuncti.ff.de le.iij. in.v.q.j.qōnis p̄ncipalis, motus fortiter per.l.si totam.ff.de acqr. hered.vbi restituta hereditate fideicommissario, q̄uis restituens remaneat heres, tñ ius accrescēdi nō cōpetit ei, sed fideicommissario: et ratio assignat̄ ibi in tex.qr rem non videt̄ habere. Et sic ius accrescēdi respicit rem et nō personam, ideo trāsmittitur, secus in substōne.l.si ex pluribꝰ.ff.de su.et leg.pro Bar.alle.tex.in.l.ij.§.cū quis debitori.ff.de here.vel ac.ven.ibi emptorē hereditatis vicez heredis obtinere. Scdo cōsydera tex.in rōne sui.in.l.ij.§.illud pōt queri.ff.de here.vel act.ven. Itē pro Bar.facit qr in iure accrescēdi portio accrescit portioni, et non psone.l.si qs titio.in fi.ff.de vsufru.l.interdum.ff.de vsufru.accre.l.hec scriptura.§.fi.ff.de condi. et demon. Bene contra Bar.qr ratio quare est inductū ius accrescendi militat p̄ herede, et non pro emptore hereditatis, quācūq̄z rōnem teneas ex his quas assignaui.§.in.§.no.et maxime vltimā. Scdo cōtra Bar.moueor qr in emptorē hereditatis nō transeūt nisi actiōes que tūc tpis cōpetebāt, nō que ī futurū cōpetūt.l.heredē.cū glo.et ibi Bar.ff.man.que lex est ad hoc singu.fm Bald. in.l.si in solutū.C.de act.et obli.facit.l.j.§.j.ff.de here.vel act.vē. Tertio ɔtra Bar.facit certa regula: qr inter succedētes iure diuerso nō h̄z locū ius accrescendi.l.sed quum patrono.in princ.ff.de bo. pos. Nō ob.l.si totā.alle.p̄ Bar.qr respon.tripliciter. Primo fm Sali.hic: q̄ aliud est in herede q vēdit hereditatem qr habet p̄ciū qd in vniuersalibus succedit loco rei: vt dixi: ideo cū cēseat̄ habere hereditatē, portio sibi accrescit: secus in herede postq̄ restituit hereditatē cū nō habeat aliqd p̄ciū loco rei: et hoc p̄pne videtur dicere tex.in.d.l.si totā.in fi. Scdo tu notabilius respōde ex mēte Bal.in.l.iij.in.j.oppo.C.de pact.q̄ aliud in fideicōmissario, qr in eum trāseūt iura vtilia actiue et passiue ex dispositione testatoris, et senatuscōsulto trebelliano, et repñtat personā testatoris: que oīa tria cessant in emptore hr̄ditatis. Tertio rñde fm Rapha.cuma.in.l.papinianus.ff.ad treb.vbi etiā tenet ɔ̄ Bar.q̄.l.si totaz. loquitur qñ accommodauit fidē de restituēdo incapaci.et sic in casu prohibito: vt ibi per glos.et doc nimirū si priuat̄ etiam iure accrescēdi. Itē loquitur qñ cōpulsus adijt.d.l.papinianus.in verbo cōpulsus adijt.qui probat a ɔ̄trario sensu q̄ si heres spōte adijsset, sibi cōpeteret ius accrescēdi: et nō fideicōmissario: et sic ɔ̄ Bar. Sed tu ɔ̄sydera q̄ tex.in.d.l.si totā.nō fundat se qr grauatꝰ incapaci: nec qr cōpulsus, sed qr rē nō videt̄ habere. ¶ Capio glo.primam magnā que fm doc.est valde difficilis: et dū doct.student declarare ea magis obfuscāt: p̄cipue Bal.qr vt attestat̄ Pau.de cast.hic in.j.col.in hac.l.volauit per aera et nubes: et loquutus est ad ostētationem, non ad vtilitatem et necessitatem. Quia ergo difficultates presentis gl.debent subtili ingenio declarari: et ideo diuide eā in quatuor partes principales: prout ponit quatuor principales intellectus ad hunc tex.partes patent in glo. Uerum qr tota difficultas glo.pendet sub primo intellectu et ɔ̄r super prima parte principali glo.ideo eā magistraliter subdiuide in quinq̄ particulas. In prima parte glo.ponit primū intellectum q̄ ista lex loquitur in pluribꝰ liberis venietibus ad successionē linee materne. In scda ostendit quare ista lex nō possit loqui in aliquibꝰ de linea paterna. In tertia glo.remouet oppositionē ɔtra id qd prime dixit, q̄ ista lex non possit loqui in liberis ex linea paterna. In quarta vult remouere aliā oppositionē que directo venit cōtra istū primū intellectū qd imo ista lex non possit loq in liberis ex linea materna et in hoc bene respōdet. In qnta gloss.fortiter opponit contra eundē intellectū et male rñdet diuinando. Scda ibi: qr si.l.xij.tabu. tertia ibi: ita tñ si ceteri. Quarta ibi: et qd dicit. Qnta ibi: nec obst. venio ad primā partē gl. ¶ In prima glo.ponit primū intellectū ad istū tex.et iste primꝰ itellectꝰ habet duas partes. Prima est q̄ ista lex loquit̄ in pluribꝰ liberis venietibꝰ ad successionē linee materne: in qbus glo.intellexit hanc legē: qr psupponit q̄ tales liberi nō possent venire nisi de iure ptorio per vnū caput.s.per caput vnde cognati. Scda pars istius intellectus que ponitur in gloss. ibi: qr si.l.xij.tabu.est qd ista lex nō posset loqui in pluribꝰ liberis venietibus ad successionē patris vel linee paterne: ratio: qr tales liberi possunt venire ex triplici capite.l.j.§.sed videndum.ff.de succes.edic.ideo licet excluderentur repudiatione expressa vel per lapsum tpis a primo capite.s.vnde liberi, qr tamen possent venire per alia duo capita certe nō habet locū ius accrescēdi. In tertia particula que est ibi.ita tñ si ceteri gloss.fortiter opponit contra secūdā partē dicti intellectꝰ, qd imo ista lex possit p̄cedere in pluribꝰ liberis venietibꝰ ad successionē patris, vel linee paterne, non obstāte fundamēto facto in secūda parte, dum dicebat q̄ filius exclusus a primo capite posset tamen venire per alia duo capita: ergo nō haberet locū ius accrescēdi.nā istud fundamētū non est verū, nam ipse filiꝰ exclusus a primo capite tpe vel repudiatione, nunq̄ pōt redire ad illud caput, vnde semel exclusus est.§.admonendi.insititu.de here.que ab intest.et alijs iur.in gloss.allega.ex primo ergo capite a quo semel fuit exclusus, amplius venire non potest.non pōt quoq̄z deuenire per successorū edictum de capite in caput ex alijs duobus capitibꝰ: et sic ex capite vnde legitimi vel

[a] Naturale. Ubi videas subtilē dominū Phili. decium, et que ibi posui in apostil. ad eum.

vnde cognati.ex quo in ista.l.presupponitur quod erãt alij liberi in primo gradu:⁊ sic filius exclusus a primo capite bene potest venire per alia duo capita qñ non sunt alij liberi in primo capite: sed qñ sunt alij liberi in primo capite non est loc⁹ secũdo.l.j.§.sed videndũ.ff.de suc.edi. Glo.huic oppositioni voluit respondere: ⁊ frz Bar dicit ꝙ in ista.l.non erant alij liberi:sed istud esset de directo contra tex.qui dicit quoties plurib⁹ liberis. Ideo ego intelligo ⁊ est verũ qđ glo.respõdet ꝙ bene erãt alij liberi,sed erant in remotioribus gradibus.ita dicit gl.ibi ita tamẽ si ceteri essent in remotiorib⁹ gradibus:⁊ sic vult dicere glo.ꝙ erãt oẽs liberi:sed nõ oẽs primi gradus:sed solũ ille qui repudiauit vel est exclusus. Bar.reprobat leuiter qꝛ cũ tex.dicat pluribus liberis, ergo presupponit ꝙ isti plures liberi erãt in eodẽ gradu, Sz certe ista non est necessaria cõsequẽtia. In quarta particula que est ibi.⁊ quod dicit bo.pos.glo.nũc opponit ꝯtra primã partẽ intellect⁹:inq̃tuz dictũ est ꝙ ista lex loquitur in plurib⁹ liberis veniẽtibus ad successionẽ matris vel linee materne,qđ istud sit falsum ostenditur naz ista lex loquitur in plurib⁹ liberis q veniebãt ex bo.pos.vnde liberi:sed sic est ꝙ bonorũ possessio vnde liberi,nõ habet locuz in successione matris vel linee materne.l.quoties.j.de suis ⁊ legi.gl. ad istud optime respõdet,ꝙ ista lex loquitur gñaliter de plurib⁹ liberis succedentibus de iure pretorio:sed non dicit in specie ꝙ succederẽt per caput vnde liberi.tũc eñ militaret arg. vnde dicit glo.ꝙ isti plẽs liberi veniẽt per bonoꝝ possessionẽ vnde cognati. ⁊ q̃tum ad hoc glo.bene respõdet.qꝛ vere text.non dicit in specie ꝙ isti plẽs liberi intẽtauerint in specie bonoꝝ possessionem vnde liberi. In q̃nta ⁊ vltima particula que est ibi.nec obst.glo. etiam format oppositionẽ cõtra primã partẽ intellect⁹ predicti, que est valde fortis oppositio. Nã ꝙ ista lex nõ possit loqui in pluribus liberis veniẽtib⁹ ad successionẽ matris tñ patet:qꝛ esset ꝯtra tex. q dicit ꝙ in talib⁹ liberis cessabat legitima successio.nã istud esset falsum in hereditate matris:qꝛ filij ad hereditatez matris legitimo iure succedũt,⁊ q̃nr de iure ciuili.s.per senatuscõsultum orficianũ. Hinc est qđ filijs in hereditate matris competit bonorum possessio vnde legitimi.l.ij.§.fi.ff.vnde leg. Et firmauit gloss. in.l. j.ã.ti.j. Ergo cum in talib⁹ filijs in successione matris non cesset legitima successio:ergo in eis non põt intelligi ista lex que dicit cessante legitima successione. Istud est forte argu.ad qđ gloss.voluit respõdere.sed respõdet obscure ⁊ nõ bene.⁊ dicit qđ veruz est ꝙ filij ad hereditatẽ matris veniũt per senatuscõsultũ orficianuz, ⁊ q̃nr de iure ciuili:⁊ cõsequẽter habent vnde legitimi. Nec istud glos.potest negare.sed glo.dicit ꝙ isti liberi noluerunt venire per vnde legitimi,nec de iure ciuili per senatusconsultum,forte qꝛ repudiauerunt vel exclusi sunt tpe vnde habẽt bonoꝝ possessionez vnde cognati.vnde hoc attento ꝙ sunt exclusi volũtate per repudiationem.tex.dicit cessante legitima successione,qđ est diuinare. Istã glo.reprobat Bar.per verba obscura qꝛ si verum esset ꝙ ibi liberi pri⁹ renũciassent iuri legitimo veniẽdi de iure ciuili: essent etiã exclusi a iure p̃torio per.l.puberẽ.j.de iur.deli. arguendo ab aditione ad repudi.⁊ male dicit vt dixi.s.in text.in vlti.not. Sed caue dñ Bar.allegat p se.l.suũ.j.de iure deli.illa lex dicit ꝯtrum ꝙ renũtians iure p̃torio põt venire de iure ciuili:prout etiã dicit tex.in.l.j.j.de su.⁊ legi. Sed intellige sane. Bar.hic loq qñ adest coheres:⁊ sic põt habere locũ ius accrescẽdi:tunc vt habeat locum ius accrescẽdi ⁊ q renũtiat vni iuri intelligitur vtriq3 renuntiare sed qñ nõ adest coheres,⁊ sic cessat ius accrescẽdi:tũc pcedunt leges ꝯrie. Et ita declarat ipsemet Bar.in.l.filio p̃terito.in penul. colũ.ff.de iniust.rup.test. Et an ista opi.possit defendi dixi.j.in vlti.charta. Caue tñ qꝛ.d.l.puberẽ.in qua se fundat Bart.nihil loquitur de iure accrescẽdi. Et sic vides tu pnecte qđ gloss. ponens primũ intellectũ habentẽ duas partes format tres obiectiones: quarũ prima vadit ad secũdã partem intellectus.alie due oppo. vadũt ad primã partem intellectus.secũde oppositioni glo. bene rñdet,sed non prime nec vltime.ideo iste intellectus cõiter reprobaẽ.videbitis tñ.j.an possit subtiliter aliquo modo saluari. Adde q̃tum ad primam oppo.ꝙ q̃uis gloss.non bene respondeat. tñ fm Ful. Pau.de ca.⁊ do. Alexã.hic põt saluari glos.aliter:videlicet ꝙ ista lex nõ possit loqui in filijs in ptãte:qꝛ q̃uis excluderentur a bonoꝝ possessione vnde liberi.tñ nõ haberet locũ ius accrescẽdi:eo qꝛ possent ppetuo succedere de iure ciuili:⁊ exclusus a iure p̃torio nõ dicit exclusus a iure ciuili.d.l.suum.C.de iure deli. ⁊.l.j.C.de suis ⁊ legi. Ista saluatio mihi nõ placet:qꝛ fm hanc rationem ista lex etiã nõ haberet locum in successiõe materna;quia fili⁹ exclusus de iure p̃torio posset ppetuo venire de iure ciuili p senatusconsultum orficianum. ¶ Circa tertiã oppositionẽ etiam glo.nõ bene respõdet,duz intelligit filijs nõ cõpetere successionẽ de iure ciuili in hereditate matris per senatuscõsultum orficianũ eo qꝛ filij noluerũt venire.nã idẽ posset dici in successione patris vel linee pr̃ne. Tamen ab ista obiectione saluãt gloss. Cyn. Ray. Bar.⁊ do. Alex.hic:intelligẽdo istũ text.nõ in successione matris

a ¶ Nã filij. Adde bal. in.l.j. C. de cõdi. inser, paul. de ca, in.l.antiquitas.C.d vsufruc.

b ¶ Intelligit. Adde l.oẽs.⁊.l.sicut.C.d prescripti.xxx. anno. Spe.tit.de sen.in.§.viij.in fine.

sed in alia successione linee materne:⁊ sic gloss. loquitur in linea materna,non aũt in successione matris:quia vt declaraui in euidentialib⁹ senatuscõsultum orficianũ solũ habet locũ in successione filij erga matrẽ,sed nõ in alijs liberis vel descẽdentibus. Ista saluatio est vera in se,sed nõ est de mente gloss.que dicit ꝙ renuntiat.vnde legitimi ⁊ venit,vnde agnati,ex quo p̃supponit ꝙ renũtiatio vnde legitimi nõ põt loqui nisi in successione matris: et nõ in alia linea,cũ in alia linea nõ habeat locuz vnde legitimi.vt predixi. Itẽ quia per eam nimiũ restringeẽ ista lex,non solum ad lineã maternã sed ad aliã successionẽ q̃ matris:ideo istum primũ intellectum glo.non teneo. ¶ Sum in secunda parte principali. gl. ibi:vel pone secundo.quã subdiuido in.iij.particulas. In prima ponit secundũ intellectũ ad hãc.l.ꝙ ista.l.loquaẽ in filijs emãcipatis. In secũda reddit rationẽ quare ista.l.non possit loqui in filijs in ptãte. In tertia assignat aliã rationẽ ad idẽ. Secunda ibi: si aũt essent in ptãte. tertia ibi:itẽ cũ inuiti. Ex ista parte gloss.habes tria. Primo scđm intellectũ. Secundo quod iuri immiscẽdi nõ prescribiẽ lõgissimo tpe:⁊ sic etiã.xxx.annis. Tertio ꝙ beneficium abstinẽdi nõ est de iure ciuili,sed de iure p̃torio tñ. ¶ Habes ergo ex glo.scđm intellectũ qđ ista lex intelligatur in liberis emãcipatis.⁊ iste intellect⁹ est bonus fm Odof. Cy.⁊ Albe.hic, ⁊ dicit Pau.de ca,ꝙ ista lectura clare pcedit ⁊ miraẽ de Barto. qđ istã lecturã nõ approbet,sed sequaẽ quartã lecturã gloss. que nil valet. Non nego tñ quin etiaz possit pcedere in filijs in ptãte qñ essent exclusi a iure ciuili exp̃sse vel tacite:vt dicunt Iaco.but. Bar.⁊ Lud.ro.hic.sed dico qd in filijs emãcipatis semper procedit absq3 aliqua repudiatione expressa vel tacita,cũ a iure ciuili nõ agnoscantur. ¶ Secũdo habes ex glo.duas rationes: quare ista lex nõ possit habere locũ in filijs i potestate:vt declarãt Bar. ⁊ alij. Ego aũt subtilius cõsyderãdo,puto ꝙ ambe rationes debeant simul iungi:⁊ quod glo.velit pbare a partibus sufficiẽter enumeratis ꝙ ista lex nõ possit vllo modo loqui in filijs in potestate:qꝛ licet excluderentur a iure pretorio:tñ non haberet locum ius accrescendi:cum alio iure.s.ciuili succedere possent.⁊ in hoc gloss.vult probare quod a iure ciuili filij in potestate nullo modo excludi possint.nã quecũq3 exclusio de mundo fit dupliciter,aut tacite per lapsum tpis,aut expresse per exp̃ssam repudiationem; sed nec tacita nec expressa potest habere locum in filijs in ptãte: igitur ⁊c. Nam in primis tacita repudiatio per lapsum temporis locũ habere nõ potest.eo quia iuri immiscẽdi se hereditati paterne de iure ciuili non est prefixuz aliqđ tempus intra quod debeat fieri:patet qꝛ perpetuo possunt adire vel immiscere:ergo per lapsum tpis tacite nunq̃ possunt excludi,cũ perpetuo admittanẽ. Quod aũt exp̃sse repudiare nõ possint.gl.pbat sed obscure: ideo opus est ingenio, nam filius[a] in potestate de iure ciuili est suus ⁊ necessarius heres.§.j.institu.de here.qua.⁊ dif.ergo ipso iure etiam inuitus est heres.⁊ licet pretor dederit beneficium abstinẽdi.§.sed his pretor pmittit.insti.de here.qua.⁊ dif.tñ ille qui semel fuit heres de iure ciuili,non potest remedio pretoris desinere esse heres:qꝛ sicut p̃tor nõ potest facere quẽ ipso iure heredem.§. quos aũt.insti.de bo.pos.ita non põt facere qñ ille qui fuit heres de iure ciuili,non sit semp heres de iure ciuili.l.⁊ si sine.§.sed quod papinianus.ff.de mino.glo.in.l.in substitutiõe.ff.de vulg.⁊ pupi. Hinc est ꝙ fili⁹ in potestate,q̃uis abstineat ab hereditate patris beneficio p̃toris:tñ remanet heres de iure ciuili.l.⁊ si ex modica. §.si filius.ff.de bo.libertoꝝ. Et istud sufficit ad cõfirmãdum libertates relictas in testamẽto:⁊ ad cõfirmãdũ tutelas.tex.est melior de iure in.l.cum quasi.§.sed ⁊ si quis.ff.de fideicõ.liberta.ergo apparet ꝙ fili⁹ in ptãte cum attẽto iure ciuili sit heres etiã inuitus dato qđ repudiet expresse beneficio iuris pretorij pmittentis qđ liceat abstinere:per hoc tñ non desinit esse heres de iure ciuili:ergo cum eius portio nõ sit vacua,nõ potest habere locum ius accrescendi.istud est quod subtiliter cõsyderãti voluit dicere gloss. licet obscure ⁊ diminute loquuta. ¶ Sed tu dic ꝙ vtraq3 pars argumẽti gl.nil obstat. Nã in prima pte dñ gloss.pbat ꝙ filius in ptãte nõ possit de iure ciuili excludi per lapsum tpis:si ista gloss. intellexit ꝙ iure immiscẽdi nunq̃ prescribaẽ:⁊ sic ꝙ si filius etiaz staret vltra.xxx.aut centum annos,ꝙ nunq̃ prescriberetur iuri immiscẽdi:prout istam glo.intelligit Bal.hic,⁊ etiam Ange.qui ppterea reputat eam ad hoc sing.s.ꝙ iuri immiscẽdi non prescribatur etiã.xxx.annis.tunc prima pars arg.gloss.esset vera:sed qꝛ glo.dicit ꝙ perpetuo admittuntur.⁊ allegat tex.insti.de perpe.⁊ tẽp.act.in prin.vbi perpetuo intelligiẽ.s.xxx.annis:certe glos.intellecta fm tex.quẽ allegat vult ꝙ iuri immiscendi non prescribaẽ xxx.annis:prout eam declarat Alex.hic. Et tunc qꝛ saltem posset prescribi.xl.ann.ergo tempore filius in potestate potest excludi a successione de iure ciuili:ergo prima pars argu.glo.nõ est vera. De hoc tñ puncto nunqd iuri immiscendi possit p̃scribi aliquo tpe,est passus subtilis quẽ late ponam in.l.licet.j.de iure delibe. ⁊ ibi concludã cõem intaz:ꝙ nullo vnq̃ tepore prescribatur,etiã xl.vel centum

l. vel centum annorū. ibi diceretur. Similiter scda pars argu. gloss. non est vera quia rńdeo q licet filius attento iure ciuili sit necessarius heres velit nolit: tamē q habet beneficiuz abstinendi de iure pretorio, certe lz pretor non possit facere desinere ipso iure quin sit heres est verum ipso iure tamen facit in effectu nō filius. in ptāte q abstinet de iure pretorio: q nls duret heres de iure ciuili vano nomine: z illud vanum nomen sit in quibusdaz casibus specialibus puta fauore libertatis. d. l. cū quasi. §. sed z si quis. ff. de fideicom. liberta. tamen regulariter non curatur. z sic non impedit ius accrescendi. Et quod sit verū patet q inter suos heredes hz locū successo. edictū. fm Bart. hic allegat ad hoc tex. in. l. j. §. si nemo. ff. ad tertul. qui nihil facit: q nō loquitur in suis. ptz q loquitur in filijs in successione matris: melius alle. l. cū hereditate. ff. de acquir. here. z disputabilr in. l. qui se patris. j. vnde libe. Ergo apparet q vanuz nomen de iure ciuili nō curat: q sic impediret successorium edictū ergo nec impediet ius accrescendi. Nunquid autē sit verum illud quod pro constanti ponit glo. q filij in potestate non possint abstinere attento iure ciuili: sed tñ attento iure pretorio z consequenter q beneficium abstinendi nō sit de iure ciuili, sed de pretorio tātum dicetur statim. j. ¶ Breuiter q̄tū ad istū intellectū dic q est bonus z q in filijs emancipatis potest exemplificari ista. l. sed nō dico q per hoc ista. l. restringat ad istum casuz tantuz, imo potest exemplificari non solum in filijs emancipatis qui erant exclusi a legitima successiōe, z sic a iure ciuili: sed etiā potest exemplificari, z dz generaliter intelligi in oibus qui sunt, exclusi a iure ciuili: vt declaraui in euidētialibus. z sic etiā possibile esset q exemplificaretur in filijs in potestate, si presupponeres eos ēe exclusos a iure ciuili per expressam repudiationē aut etiā p tacitā: vt modo dixi. ¶ In tertia parte glo. z sic in tertio intellectu ibi vel dic tertio. p eius introductione oppo. ptra tex. z assumo oppositionem quam in principio formabat Bar. z ante eum Ja. bu. sed ista oppositio solum vadit ad istam. iij. lect. z non ad alias. naz pondera in text. illos ablatiuos absolutos cessante legitima successione ablatiui absoluti resoluuntur in conditionez. l. a testatore. ff. de condi. z demon. l. ab emptione. vbi dixi. ff. de pac. ergo est perinde acsi diceret si cessauerit legitima successio. tacite ergo innuit q si adesset legitima successio, qd ibi cessaret ius accrescendi. z sic tacite innuit, q in legitimis successoribus de iure ciuili non haberet locum ius accrescendi. istud autem est falsum: vt in iuribus allega. in text. glos. ppter hoc est facta: z respondet q illa verba cessante legitima successione, non sunt apposita in tex. vt imponent ministerium iuris: sed quia ita euenit de facto. z sic imperator narrat hic cōtingentiā facti. ¶ 22 † Et ppterea tu innuens habes notare ex hac glo. q quotiescunq; legislator narrat contingentiam facti, ex talibus verbis narratiuis facti non est licitum arguere nec sumere argumen. gloss. est hic ordi. Et ita istam gloss. pro singu. ad hoc alleg. Ludo. rom. in repe. autne. similiter. C. ad. l. falcid. in. x. speciali pie cause inter vltimas voluntates. z in consi. cxxxiij. incip. Pro declaratione prime dubitationis. in. ij. col. z in consil. lxxix. quod incip. Totum fundamentum circa fi. z in consi. cxcj. quod incipit. Spectabilis dñe mi. Sed tu aduerte q licet Ludo. ro. vbiq; alleg. hanc gloss. pro sing. Ego alleg. concordantem magis expressam in ca. auditis. in glo. in verbo ex postfacto. ad fi. de elect. z glo. expressam in ca. ij. in verb. non teneris. z ibi Hemi. ad hoc no. de do. z contu. in. vj. et gl. nota. in. c. j. in verbo collationem. post medium de rerum permutati. in. vj. Facit tex. in. l. illam. in. §. nepotibus. iuncto quod ibi no. Barto. in. ij. nota. z do. Alex. in. iij. j. de colla. Idez notant Joan. andre. z canoniste in. c. dilecti. de preben. dum dicunt quod ibi tex. refert allegationem partis, que allegabat electionem non tenere tanq̄ factam cōtra iuramentū partis, dicunt Canoniste q ex illa allegatione partis, z ex illa relatione facti, non constituitur lex: nec licitum est arguere. Et istud vltimū sequitur simpliciter dom. Alex. in consi. xvj. in. iij. volu. incipi. Ponderatis narratis in themate. in. ij. co. Addo etiam q predictam regulam ponunt Jo. an. do. Anto. z Panor. in. c. publicato. de elect. do. Anto. z Imol. in c. cū apostolica. de his que fi. a pla. si. con. capi. z Panor. in. c. in presentia. in. xiij. col. de proba. z Imo. in commento ca. potuit. in. viij. col. de locato. Hinc dicunt Imo. z Raph. cum. in. l. si insulam. ff. de verbo. oblig. respondendo ad. l. lucius. ff. de actio. emp. q ibi non debet sumi. arg. a cōtrario sensu ex his que ibi narrantur in themate. z non in decisione. Hinc etiam dicit Rap. cu. in. l. qui rome. §. callimachus. circa prin. ff. de ver. ob. q licet Py. z Barto. dicerent q qñ ppoebat questio longa q erat prolixior. q. §. callimachus. dicit ibi Rapha. q istud nō fuit causa ieuole auctoris illius tex. qui erat breuissimus: sed culpa procuratoris qui narrabat factum verbis prolixis: hinc est q ex verbis narratiuis nunquam est licitum arguere vt ibi per eum. Et confirmo per optimum simile et fortius. nam verba enunciatiua prolata a legislatore non disponunt, nec licitū est ex eis arguere. fm Bartol. in. l. certat. in vltima colum. q inet. ceu. z Bal. in. l. accusationē. C. de accusa. z in. l. qui se patris. in. viij. col. vbi do. Alexā. z ibi forte dicam. infra vnde liberi. q uis contrarium senserit Bart. in. l. conficiuntur. in princ. ff. de iure codic. ¶ 23 † Stat ergo regula q ex verbis narratiuis facti prolatis a legislatore, non est licitum arguere in iure, nec ad decisionem causarum. ¶ Limita istam regulam nisi intentio legislatoris fundetur super illis verbis narratiuis facti. tunc idez iudicamus q de verbis dispositiuis z decisiuis. iuxta clem. j. de proba. iuncto. c. si papa. eo. tit. in. vj. ita limitat Jo. de imo. in. c. cum apostolica. de his que fiunt a prela. sine consen. capi. d. Alexan. de imo. in. l. j. i prin. in. xx. col. ff. de offi. eius cui man. est iuris. ¶ Secundo singu. limita. d. regulam pcedere in verbis narratiuis facti, positis in decretalibus grego. que sepius ponunt narrationem facti: lz non semper integram: secus est in cle. quia ex omnibus verbis positis in cle. licitum est arguere in iure. quia ibi non ponuntur narrationes factorū: sed tote sunt decisiue. ista fuit sing. limitatio Guil. de mon. lau. in clem. j. in verbo presentatos. de excess. prelat. quam multoties pro sing. alleg. d. Lud. bar. in script. suis: presertim in repe. rubri. §. qui admi. in. xxxv. col. in fi. z in. c. coram: in fi. de offi. deleg. z alibi sepe. Tamen iste intellectus glo. tertius non est tenendus: q imperator venit ad tradendum regulam generalem, non aūt ad narrandum factum. fm Cy. Barto. z alios hic. ¶ Sum ergo in quarto z vltimo intellectu glo. ibi vel planū. Istum quartum intellectum sequuntur expresse Pe. Cy. Barto. Ange. z do. Alex. qui dicit q ista est vera z plana lectura. Ego aūt nullo modo teneo istum intellectum ad hunc tex. tribus medijs. Primo q fm istum intellectum opz trāsportare literam et ponere ista verba cessante legitima successione. in fin. quod est absurdum. Secundo z fortius ista verba legitima successione, impropriantur z restringuntur: vt intelligantur pro agnatis tantum: et tamen iste terminus legitima successio est generalior z comprehendit omnes qui de iure ciuili possunt succedere. Tertio quia fm istum intellectum glo. ista lex esset de indubitabili, z poneret casum quodāmodo clarum qd si sint plures liberi in primo gradu, deinde agnati in secundo, z aliqui ex liberis accipiant, et alij repudient, quod portio repudiata accresceret liberis existentibus in primo gradu, exclusis agnatis qui sunt in secundo: parum haberet dubitationis: quia tex. est clarus de hoc in. l. ij. j. vnde lib. et in. §. pe. insti. de bo. pos. quia donec possibile est quod aliqui liberi primi gradus succedāt, nunquā est locus scdo. Tamen iste intellectus est in se verus z indubitatus. ¶ 24 † Ex quo habes notare fm Barto. z pulchrius Bald. in. vij. col. q ius accrescendi impedit successorium edictū de primo gradu ad scdm: idē probat tex. in. l. minimus. circa medium. in ver. successionis iure. z ibi ad hoc not. Bald. C. de legi. here. Limitando tamen vt per Bald. hic in. viij. colū. in ver. ad. ij. questio. scz in casu aut. preterea. j. vnde vir z vxor. vt hic per Bald. z in. d. aut. preterea. ¶ 25 † Sed pulchrū et subtile dubiuz est: z non tactum ab alijs hic. nūquid potentius sit ius accrescendi quā transmissio. pone enim q sint plures filij vnius matris, aliqui acceptant successionem pro eorum parte, aliqui moriūtur hereditate matris nec adita: nec repudiata: z instituuntur descendentes heredes. Clarum est quod illa hereditas matris non agnita transmittitur ad quoscunq; descendentes, etiam inferioris gradus. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. vt declaraui in. l. emancipata. §. titu. j. Quid erit hoc casu. nunquid alij liberi fratres per ius accrescendi veniant vt hac. l. z sic impedient ius trāsmissionis: an econtra illa transmissio impediet ius accrescendi. Bald. in. d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. dicit q transmissio impedit ius accrescendi: z ponderat de hoc esse text. expressum in illa. l. vnica. vbi ascendens in testamēto instituerat nō solum descēdentes: sed etiam extraneos coheredes: z ibi dicit text. in ver. seu cum extraneis. z tamen portio descendentium non accrescit illis coheredibus, sed transmittitur ad descendentes. ergo apparet qd transmissio impedit ius accrescendi, et potentior quam ius accrescendi. Idem tenet Paul. de cast. in. d. l. vnica. z idem Bald. in. l. iij. C. de hered. instituen. z hoc modo limita regulam text. nostri. 26 ¶ † Confirmo istam limitationem: quia ad hoc vt habeat locum ius accrescendi, opus est q illa pars que debet accrescere ex toto deficiat: sed hic nō deficit, cum transmittatur. z sic alius beneficio transmissionis potest succedere. ¶ Contrarium tamen pondera tu Barto. in. l. sed quum patrono. circa fi. princ. ff. de bono. possessio. vbi expresse not. quod ius accrescendi non impeditur per existentiā sui heredis z sic qd ius accrescēdi impedit bñficiū trāsmissiōis ex potentia suitatis. Idem expresse dicit Bald. in. l. si fratris. in vltima colum. circa medium. C. de iure deliberan. ¶ Sed concorda z est mera veritas, q quedā est trāsmissio que fit beneficio. d. l. vnice. z ista non impeditur per dationem coheredis extranei, nec per ius accrescendi. ita proprie loquitur. d. l. vnica. ¶ Quedā est transmissio que fit ex potentia suitatis, vt declaraui in. l. emancipata. §. titu. j. z ista bene impeditur per ius accrescendi. non quia ius accrescendi sit potentius, sed illa ratione quia per dationem co

heredis extranei tollitur suitas: fm magis cõem conclusionẽ vt habetur in.l.si fratris.C.de iure delib.ꝛ.l.apud iulianum.§.idẽ iulianus.vbi tex.ff.ad treb.ꝛ in istis terminis loquitur Bart.in.d.l. 27 sꝫ quam patrono.ꝛ ista est veritas. ¶ † Nũquid aũt tacita substi a tutio[a] impediat ius accrescendi.iã de expressa non est dubiũ.l.ij.§.duo.ff.de bono.pos.fm tabu.ꝛ.vnica.§.pro secundo.C.de caduc.tol.ꝛ est ratio q2 substitutus venit ex expressa dispositione testatoris,ideo facit cessare ius accrescendi,qd venit solum ex dispositione.l.dic ꝙ ẽt substitutio tacita excludit ius accrescẽdi.ita probat tex.melius quam alibi in.l.fi.C.de here. insti.in verbo partem ve.ꝛ ibi ad hoc ponderat Bal.in.xxxiij.questio.ꝛ Alex.circa fin.qd.nam dum dicit partem ve.apparet ꝙ habebat coheredẽ.Itẽ ibi facta fuit substitutio pu.extraneo,que cũ sibi nõ cõueniret.continet sub se vulgarem tacitam vt ibi no.Bart.in.iiij.no.que vulgaris tacita impedit ius accrescendi.ad idem est glo.fin.iuncto text.l.fi.C.de insti.et substi.ꝛ ibi Bald.in.ij.col.ad hoc eã not.Et sic ex predictis habuisti quatuor intellectus in glo.secundus est bonus generaliter tamen intelligo vt ibi dixi. ¶ Alium quintum intellectum ponit Ludo.ro.hic quem dicit esse ceteris omnibus notabi 28 liorem.† ꝙ tunc demũ in bo.pos.omissa vel repudiata hꝫ locum ius accrescendi de iure pretorio,qñ repudians nõ põt admitti de iure ciuili:ꝛ sic portio est penitus defecta.ꝛ hoc est qd vult dicere tex.ibi cessante legitima successione.vnde si repudians vel omittens bo.pos.de iure ciuili,posset admitti nõ haberet locũ ius accrescẽdi.Sꝫ certe ponit istũ intellectũ gl.i.j.ꝛ.ij.intellectu et ibi docto.ꝛ clare Sal.in.ij.q.vbi dicit Sali.qd iste est suus nouus intellectus ꝛ forte ceteris magis amicus litere.An sit verũ dixi.j.i vlti. 29 char.sed hic pone. ¶ Nũc restant duo altius examinãda pro plena intelligentia.primum est quia glo.s.in secundo intellectu firmauit ꝙ filij in ptãte possint abstinere ab hereditate patris,attento iure ciuili quia inuiti sunt ipso iure heredes:sed beneficiũ abstinendi solũ est de iure pretorio,idem sentit gl.in.l.qui se patris.in gl.j.in fi.ꝛ ibi doc.examinãt.j.vnde lib.ꝛ ibi do.Alexã.in.xiiij.col.ꝛ duabus seq.Et ista est vera ꝛ cõis snĩa:ꝛ est casus clarus.in d.§.sꝫ his ptor pmitit.insti.d here.qua.ꝛ dif.ꝛ tex.in.l.necessarijs.ff.de acquiren.hered.ꝛ ibi Ludo.ro.ꝛ plenius quam alibi examinat domi.Alex.Imo.ꝛ ante eos late defendit Ioan.de imo.a quo Moder.habuerunt oia ꝛ in.l.ventre.ff.de acquiren.hered.tenuit Bal.in.c.j.an agnatus vel filius.ꝛ Pau.de ca.in.l.j.C.si mi.ab hereditã.absti.ꝛ ibidem do.Anto.de alex.neap.Et pro ista snĩa strin b git viua rõne.quia si beneficiũ abstinendi[b] cõpeteret de iure ciuili certe filius abstinendo desineret ipso iure in totum esse heres:non solum in effectu sed etiam vano nomine:ꝛ sic iura directa ꝛ vtilia non essent penes eum:sꝫ transirent in alium.ꝛ tamen contrarium est veritas,quia filius abstinens remanet heres de iure ciuili vano nomine.ꝛ illud sufficit in casibus specialibus.l.cuꝫ quasi.§.sed ꝛ si quis.ff.de fideicom.liber.s.alleg.Et ista est vtilitas presentis ti.Et ita teneas ꝙuis multi teneant oppo.ꝛ min[9] bene:ꝙ imo beneficium abstinendi cõpetat filijs in potestate.etiam de iure ciuili.pũt tenuit Bal.hic post Iac.bu.in.vj.co.in.iij.q ꝛ in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tabu.ꝛ in.l.qui se patris.in.vij.colum.j.vñ libe.ꝛ in.l.si pater.C.de his qui a non do.manu.vbi dicit de hoc ẽe tex.ab alio nõ ponderatũ.in.l.fi.in vsi.ꝛ hec quidã.ibi ex presentis legis autoritate.C.de iure delibe.vbi apparet in tex.ꝙ filij in potestate habent beneficium abstinendi auto.illius.l.ciuilis. Sed responde ꝙ nil facit.quia illud ꝙ ibi dicitur presentis.l.autoritate.refertur ad aliud.s.ꝙ quis potest adire hereditatẽ dãnosam cum beneficio inuentarij:ꝛ nil oberit sibi autoritate presentis.l.iste est pprius sensus istius tex.Eandem snĩam tenet late Sali.in.l.apud hostes.C.de su.ꝛ leg.vbi ponit aliam vtilitatẽ presentis inuestigationis.que vtilitas sit ad beneficium abstinendi sit de iure preto c rio[c] an de iure ciuili:ꝛ respondet ꝙ vtilitas est:quia si esset de iure ciuili,duraret.xxx.ann.prout durant regulariter remedia ciuilia sed si esset de iure pretorio duraret tantum annum.institu.de perpe.ꝛ tẽp.ac.in prin.Sed ista vtilitas nihil vꝫ fꝫ Imo.in.d.l.ventre.ꝛ Ludo.ꝛ do.Alexan.in.l.necessarijs.ꝛ do.Alexand.in.d.l.qui se patris.in.xiiij.col.q2 dato ꝙ beneficiũ abstinendi esset de iure pretorio:tñ esset perpetuũ:quia tendit ad excipienduꝫ si creditores vł legatarij dicerent ꝙ filius est heres ipso iure,exciperet filius ꝙ haberet beneficium abstinendi:sed ea que tendũt ad excipienduꝫ semper sunt perpetua:q2 que annalia sunt ad agendũ:sunt perpetua ad excipiendũ.l.pure.§.fi.ff.de exce.do.Eandem snĩam tꝫ Sali.in.l.j.C.si minor ab her.absti.per illũ tex.q nil facit.q2 est relatiu[9] iuris pretorij:fm Pau.de ca.ibi.idẽ tꝫ Ludo.ro.in.l.q se patris.j.vñ lib.per tex.in.d.l.fi.§.sin vero postꝙ.C.de iure delib.alleg.etiã §.j.in aut.de here.ab inte.Cui rñdet.vt.s.rñdi.Eandem sententiã tꝫ vltimo loco,d.Catosacus hic.motus:q2 qñ aliud addit iuri pretorio,efficit ius ciuile.l.ius aũt ciuile.ff.de iu.ꝛ iu.sed beneficio abstinendi additum est a iure ciuili:vcꝫ ꝙ nõ habeat locum nisi quãdo est vtile filio.l.si filius qui patri.ff.de vul.ꝛ pup.ergo censebitur de iure ciuili.Item addit ꝙ sicuti filius transmittit hereditatem nõ aditam:ita transmittit beneficium abstinendi.l.si qs filiusfa.ff.de acqui.here.Ad hoc rñde dupliciter.Primo ꝙ ar.pcedit qñ aliquid addit in substãtia.Scdo verũ est ꝙ illud qd addit efficit de iure ciuili vltra ius pretoriũ.Itẽ pro ista parte vr stringere tex.in.l.cũ antiquioribus.j.de iu.deli.inducendo prout eũ in alio proposito inducit Ang.in repe.d.l.q se patris.nam per illã.l.est cõcessum filijs etiaꝫ in ptãte ius deliberandi intra annũ:ergo per illã l.est etiã cõcessum ius repudiãdi seu abstinẽdi.Et si dicis ista nõ est bona ꝯsequẽtia.ptꝫ q2 de iure ffor filius habebat ius deliberãdi:toto ti.ff.de iu.del.ꝛ tñ nõ habebat ius abstinẽdi de iure ciuili ptꝫ q2 si se abstinebat,non desinebat in totũ ipo iure esse heres.d.l.cũ quasi.§.sꝫ ꝛ si qs.Respõde fm Ang.ꝙ ille titulus loquitur in iure deliberandi qd indulgetur heredi ad instan.substituti vel creditorũ:ꝛ sic mediante facto hoĩs.ꝛ illud est de iure ptorio:ꝛ in illo iure si filius abstinebat nõ desinebat ẽẽ heres ipo iure.Sꝫ.d.l.cũ antiqoribus.loquit in iure deliberãdi qd indulgetur ipso iure a.l.ciuili absqꝫ facto hoĩs.vñ sicut ius ciuile detulit beneficium deliberandi.ita etiã detulit bñficiũ abstinẽdi.Et ad istã drĩam vi de Bar.in.l.ex militari.§.fin.circa fi.ff.de test.mil.Tu dic ꝙ text.in.l.cũ antiqoribus.nõ intendit inducere qd filius habeat beneficiũ abstinendi a.l.ciuili.imo refert se ad iura vetera.Et dicit ꝙ lꝫ olim filius deliberans,ꝛ interim moriens solum trãsmittebat ad suos posteros,hodie transmittit ad quoscũqꝫ.in alijs stant firma iura antiqua.ꝛ sic ꝙ bñficiũ abstinendi sit cõcessum a iure ptorio.Tu p ista parte adde fortẽ text.in.l.cũ hereditate.ff.de acq.here.nã nisi ibi filius abstinẽdo desineret esse heres de iure ciuili:certe alius filius q prius adiuerat esset in pte heres de iure ciuili.et in parte de iure pretorio.qd est absurdum.vt p Bal.hic in.vj.col.

30 † Concludo ergo ꝙ bñficiũ abstinẽdi nõ cõpetit filijs i ptãte nisi de iure ptorio.ꝛ nõ de iure ciuili. ¶ Limita qñ esset hereditas q̃ haberet annexum feudũ.nã pter feudũ statutũ est in iure cõsuetudinario feu.ꝙ lꝫ abstinere.per text.in.c.j.tit.an agna.vel filius.quẽ ad hoc not.ibi Bal.in.j.col.ꝛ dicit nõ reperiri alibi.tu adde similẽ in.c.filius.de capi.qui cur.ven. ¶ Adde tñ qd est vnus casus sing.in quo filius non potest vllo modo abstinere,nec de iure pretorio nẽc ciuili:sed inuitus est heres absqꝫ vllo beneficio abstinendi.vcꝫ qñ filius naturalis patit se legitimari per oblationem curie,iuxta formã quã declarat glo.magistraliter,insti.de here.q̃ ab inest.in prin.in ver.curijs.tex.est sing.in.§.ꝛ qm̃ varie.ibi non sinimus eos abstinere se patrum hereditate.in aut.qb.mo.na.eff.sui.Quẽ tex.no.ibi Ang.ad hoc.pro sing.ꝛ Bald.vbi multa pulchra dicit in.c.per tuas.de maio.ꝛ obe.Et p illũ tex.dicit Lu.ro.in.l.necessarijs.ff.de acq.here.qd cũ filius naturalis legitimet per oblationem curie,vt proxime declaraui:ita etiã legitimet per ingressum monasterij.fm Guil.de cu.in.l.j.C.de sac.san.eccle.et ibi Bal.in lec.in.v.col.Certe eodẽ modo legitimatus per ingressuꝫ d monasterij[d] non habebit bñficiũ abstinẽdi ab hereditate:ꝛ ita dicit se didicisse a quodam viro q ex aspectu videbat sibi catelanus dũ iret romã,a quo refert se multa alia didicisse.Tñ hoc vltimũ reprehendit do.Alexã.in.d.l.necessarijs.in.v.col.q2 ꝙ ingressus monasterium legitimetur hoc est inductum fauore monasterij:ergo non dꝫ retorqueri in odiũ:ꝛ sic per hoc nõ dꝫ resultare ꝙ inuitum monasteriũ astringatur hereditati.Que rõ cessat i legitimatione p oblationẽ curie,preterea nõ est bonum simile de legitimato per oblationem curie ad legitimatũ p ingressuꝫ monasterij.q2 legitimatus p ingressum monasterij acqrit hereditatem monaste 31 rio:sed legitimatus p oblationẽ curie acqrit sibi ipsi. ¶ † Item attende qd in illo.§.ꝛ qm̃ varie.est text.fin.ad aliud fm Angel.ibi: e ꝙ pater non põt[e] relinquere filio legitimato plusꝙ relinquat vni filio legitimo ꝛ naturali cui minus reliquerit.ꝛ ita etiã no.Bald.illũ text.p sing.in.c.per tuas.de maio.ꝛ obe.vbi per hoc signãter f infert ꝙ stante statuto[f] ꝙ filie femine dotate nihil possint consequi in hereditate patris vltra dotẽ,ꝙ filius legitimatus a patre non poterit habere a patre vltra illud qd ascendit ad dotẽ vnius filie.ꝛ sequit Alexã.vbi refert oia dicta Bald.in.l.ex facto.§.si qs rogatus.in pe.col.ff.ad treb.ꝛ in.d.l.necessarijs.in pe.colũ.Limitat tñ Bal.in illo.c.per tuas.ꝛ sequit do.Alex.in locis palle.text.d.§.ꝛ qm̃ varie.vt pcedat tantũ in legitimatione que fit per oblationẽ curie.secus si fiat per subsequens matrimoniũ:q2 legitima g tus p subsequens matrimoniũ[g] nil differt a vere legitimis.§.illud.in aut.q.mo.nat.effi.legi.Inuenio ꝙ Ang.in.d.§.ꝛ qm̃ varie.ꝙtum ad illũ tex.in primo ꝛ scdo no.est sibi aliqualiter contrarius,de quo valde admiror:nã in primo no.illius tex.vult ꝙ pater nõ possit relinquere filio legitimato plusꝙ relinquat filio legitimo ꝛ naturali.dicit Ange.esse verũ in legitimato p oblationẽ curie:secus si esset legitimatus p subsequens mat.Postea in scdo not.dicit ꝙ legitimatus per oblatione curie non hꝫ bñficiũ abstinendi.vt ibi est tex.dicit ang.ꝙ istud pcedit quemõcũqꝫ facta sit legitimatio.Et sic vides ꝙ Ange.euidẽter vario modo intelligit.

mihi plus

a ¶ Substitutio.adde bal.ꝛ Io.de imo.i.l.sꝫ si plures.i.§.ad substitutos.ff.d vulga.ꝛ pupil.

b ¶ Abstinẽdi.Adde.l.defuncti.de su.ꝛ legi.

c ¶ De iure ptorio.add insti.de bo.pos.in.§.qs aũt.Bar.in l.sꝫ si pres.i §.quos possum.ff.de vulg.ꝛ pu.

d ¶ Monasterij.Add an spuri[9] legitimet p ingressum religiõis.vid Guil.d cu.i.l.j.C.de sa.sanc.ec.Lu.ro.i.l.necessarijs.ff.de acqr.he.idẽ Ludo.ro.i aut.siir.in vij.priuilegio.C.ad.l.fal.Barb.i c.q2 nos.in ij.no.d test.

e ¶ Nõ põt.Adde doc.i.c.qntaualis.d iu.iur.Anto.ro.i trac.de.legitimatione.

f ¶ Statuto.Adde Pe.de anc.i repe.ca.canonũ.de cõsti.ver.itẽ ex p dicta.

g ¶ Mrĩmoniũ.Adde Car.Alex.post Ia.zo.chũ.i repe.c.p venerabilem.q fil.sint legi.

mihi plus plz in vtroqz q̃ nõ ꝓcedat in legitimatiõe q̃ fit p sub-
32 sequẽs matrimoniũ.vt tenẽt Bal.z aliꝫ.ꝑalleg.¶ †Scđo ꝑncipa
liter pro intellectu text.z ꝑdictorũ aduertendũ est inq̃tũ firmaui
q̃ si aliqs põt succedere duplici iure.s.pretorio z ciuili q̃ q̃uis ex-
cludatur ab vno iure.l.pretorio expresse vel tacite,q̃ tñ no hz lo-
cum ius accrescẽdi:ex quo põt venire alio iure.s.ciuili.opz ergo
q̃ etiam cesset legitima successio de iure ciuili:z hoc est qđ vult di
cere iste tex.in ver.cessante legitima successione:prout etiam decla
rant Sali.hic in.iij.q.z Ludo.ro.Pro ista cõi sentẽtia facit tex.i.l.
suũ.j.de iure delib.z in.l.j.C.de suis z leg.in.§.j.in ver.sed z remo-
33 ta quoqz.instit.de bo.pos.¶ †Scđo facit qz cui cõpetunt duo iu-
ra renunciando vni non videtur aliꝫ renuntiare.l.si domus. et ibi
no.Bart.ff.de serui.vrba.predi.l.mihi.de serui.rusti.predio.et.l.
heres meus.ff.de condi.z demonstr.¶ Tertio pro ista communi
facit tex.in.l.vnica.§.is ita.in verb.quocunqz modo euacuatũ.C.
de cad.tollen.sed intelligas z bene quocunqz.s.vel per renuntia-
34 tionem vel per mortem.¶ Quarto facit qđ vult gloss.in.l.si duo
patroni.in princi.in ver.iurasset.ff.de iureiur.quod ad hoc vt ha-
beat locu ius accrescendi requiritur q̃ illud qđ accrescit sit omni-
35 no amissum.¶ †Quinto facit qđ dicit Bal.in.c.bone.el.ij.in vlt.
col.de elec.qđ ius accrescendi nõ habet locum nisi ex duplici radi
ce scz ex nõ facta acquisitione,z funditus resoluta.¶ Sexto facit
quia exclusus ab vno remedio pretorio non intelligit ab alio ex-
clusus.l.j.§.sed videndum.ff.de suc.edic.sed respondet q̃ loquitur
qñ non sunt aliꝫ eiusdem gradus quibus potest accrescere: vt ibi
36 et hic in glo.in primo intellectu.¶ †Itẽ z septimo facit quia ius
accrescendi non habet locum vbi non est caducitas.Bal.in.l.vni-
ca.§.sin autẽ aliquid.C.de cad.tol.Et lz omnes sic teneãt,ego sem
per dubitaui in hoc:z puto q̃ forte posset attentari contrariũ:q̃
qñ quis est exclusus a iure pretorio habeat locum ius accrescen-
di vel successoriũ edictũ,nõ attento an possit succedere de iure ciui
li.primo tex.est fortis,in.§.cũ igitur.ver.z si intra hoc tempus.in-
stit.de bono.pos.z.l.j.§.quib⁹.z.§.qui semel.ff.de succe.edict.z ille
tex.in.§.cum igitur.loquitur generaliter in parentibus liberis et
agnatis z cog.quod nisi intra tempus statutum a pretore agno-
cant bo.pos.ceteris accrescit:z dicere q̃ in omnibus istis cessaret
successio de iure ciuili,esset nimia violentia in tanta generalitate.
¶ Secunda fortiter facit in.d.l.j.§.quibus.vbi generaliter loqui
tur de omnibus quibus competit bo.pos.quod si intra tempus
statutam non agnouerũt.tunc ceteris bo.pos.perinde competit
37 acsi prior ex eo numero nõ fuisset.¶ †Tertio.l.ij.in pñ.ff.de bono.
lib.per que iura si non destruant videt̃ ꝓbari,q̃ si aliquis sit exclu
sus a iure pretorio,est locus iuri accrescendi:nec aliquid curatur
38 in illis legib⁹,an possit succedere de iure ciuili.¶ † Quarto istud
voluit Barto.hic dũ dixit sub dubio forte quod exclusus a iure
pretorio,intelligitur forte exclusus a iure ciuili.per tex.in.l.pube-
rem.in simili.C.de iure delib.vbi sicut agnoscens de iure pretorio
intelligitur etiam cognoscere de iure ciuili,sic exclusus a iure pre
torio intelligitur ab vtroqz iure exclusus.Tamen in hoc vltimo
glo.z ipsemet Bart.tenent ꝯtrium in.l.nec his.§.j.ff.de acquiren.
here.z sequit̃ plenius do.Alexand.repprobando Bart.hic.tñ idẽ
ꝓprie quod.s.tenui vult glos.hic in tertio intellectu si bene consy-
39 deres.¶ †Quinto ad idẽ facit qz nisi ita diceremus nihil prouide
ret successorium edictũ,qđ principaliter est inductũ a ꝑtore ne cre-
ditores nimiũ differant̃:vt dicit tex.in.§.cum igitur.institu.de bo.
pos.naz cũ pretor videret q̃ heres de iure ciuili poterat perpetuo
adire.l.licet.C.de iure delibe.et.l.si.in prin.C.de repu.heredi. cum
remedia iuris ciuilis regulariter sint perpetua.instit.de perpe.et
tempo.ac.in princ.z excluso primo tantum dabitur secundo.ꝑtor:
ne tam longa mora creditoribus fieret statuit,q̃ si primus stet ꝑ
annũ q̃ non agnoscat admittitur scđs acsi primus nõ fuisset.ita
dicit tex.in.l.j.in princ.ff.de succes.edic.sed istud non esset verum
nec posset stare,si exclusus a iure pretorio per lapsum anni posset
venire de iure ciuili.Per ista consydera si posset teneri cõtra glos.
z cõiter doc.q̃ qñ quis est exclusus a bon.pos.z sic a iure pretorio
per lapsum anni,si habet coheredẽ,z sic põt esse locus iuri accres-
cendi,quod etiaz excludat̃ a iure ciuili.Et q̃ iste sit ali⁹ sextus in-
tellectus ad istũ text.directo contrarius aliꝫs q̃ si sunt plures li-
beri qui omittant agnoscere bo.pos.q̃ ceteris accrescit qui agno-
uerunt cessante legitima successione:qz ius accrescendi competẽs
in parte remissa de iure pretorio facit cessare legitimam successio-
nem.fateor q̃ prima inspectione iste intellectus videtur aliquali-
40 ter alienus a mente litere.¶ †Sexto pro predictis.Ad idẽ mul-
tum facit illud quod vult Bal.hic.in.vij.col.z sequuntur Ful.et
plenius do.Alexan.hic/inquãtum q̃ si aliquis sit exclusus a iure
pretorio dato q̃ possit succedere de iure ciuili,tñ habet locuz ius
accrescẽdi,reuocabiliter tñ:qz ius ciuile nõ impedit quin habeat
locũ ius accrescendi de iure ꝑtorio.lz in hoc vltimo Ludo.ro.te-
neat hic oppositum.z ꝓ hoc allc.prefati.doc.tex.in.l.si impubes.
§.quesitum.iuncta gl.ff.de carbo.edi.z sic interim administrabit
cũa bona z erit in eorum possessione donec alius adibit de iure ci
uili,ibi enim dicit̃ qđ si filius in potestate sit preteritus,z ꝑ lapsuz
anni sit exclusus a bono.pos.cõtra tabu.vel postq̃ contra tabulas
uit fierit postea per annum q̃ nõ agnouit bono.pos.vnde liberi.
q̃ scriptus heres habebit bo.pos.sz tabu.dato q̃ fili⁹ preteritus
haberet a iure ciuili ius dicendi nulliũ.qz sufficit qđ sit exclusus a
remedio iuris pretoriꝫ:z ille tex.est ad hoc singularis fm Bald.in
l.j.C.de suis et legi.z in.c.sciscitatus.in pe.col.de rescrip.Et sic in-
terim administrabit bona:z poterit agere contra debitores here-
ditarios.z interim lucrabit̃ fructus quos consueuit tanq̃ habẽs
titulum.l.z generaliter.ff.de noxa.donec preteritus expugnet de
iure ciuili per ius dicendi nullũ.fm Bal.in.l.fi.in versi.est z sextus
casus.C.vnde leg.Sed potes tu dicere q̃ ibi testamẽtũ reconuale
scit de iure pretorio ꝓpter tacitam approbationem,que insurgit
ex lapsu temporis.vt.l.ij.in prin.z ver.expectandi.ff.de bono.pos.
fm tab.Pro eadẽ parte facit tex.in.l.ij.§.si duo.ff.de bono.posses.
fm tab.Solũ obstat tex.in.l.suũ.C.de iure deliberã.z.l.j.C.de suis
z leg.z in.d.§.j.in ꝟl.sed et remota.insti.de bo.pos.vbi exclusus de
iure pretorio potest tñ succedere de iure ciuili.posses dicere:sed nõ
sine aliquali diuinatione,q̃ in illis.ll.non aderat coheres cui com
peteret ius accrescendi.z sic respondet Barto.in.l.filio preterito.
in antepe.colum.ff.de iniust.rup.tamen iste intellectus Barto.cõ
muniter dãnatur.tñ potest adiuuari.qz q̃ ibi esset coheres ẽ facti:
sed facta non presumũtur nisi probent̃.l.in bello.§.facte.ff.de ca-
pti.Sed aduerte qz tex.in.d.l.suum.z in.d.l.j.C.de suis z leg.z in
§.j.instit.de bo.pos.Ultra rñsionem.s.datam potes rñdere z ista
est veritas q̃ exclusus a bo.pos.nõ excludit̃ a iure ciuili:vt iurib⁹
prealleg.qz ius pretoriũ illud facere non posset:sed interim est lo-
cus iuri accrescendi,z successorio edicto.z sic hoc q̃ possit succe-
dere de iure ciuili,nõ impedit quin de iure pretorio accrescat:z sic
interim administrabit z satisfaciet creditoribus.l.j.in princi.ff.de
suc.edi.z faciet fruct⁹ suos,vt ꝑdixi,cũ auctore pretore possideat.
l.iuste possidet.ff.de acqui.pos.¶ Capio glo.fi.in ꝟbo accrescere.
quã diuide in quinqz partes prout format quatuor qõnes.dein-
de alleg.multas cõcordãtes in glo.partes patent per se.Et dicit
Pau.de ca.hic in fi.post Bal.hic ista glo.est puerilis et format q̃-
tuor leues questiones nec aliud scribit.¶ In scđa parte dum glo.
ponit fallentiã in casu.l.si solus.§.fi.ff.de acqren.her.dic q̃ tex.ille
inepte alleg.qz ibi nõ tractat̃ de iure accrescendi indulto ex dispo-
sitione legis,vt est materia nostra:sed expressa dispositione testa-
toris:z sic hominis qui sup vtraqz parte disposuerat.super vna
pure z super alia sub conditione.z sic nil facit ad propositum ra-
tio illius.l.si solus.§.fina.z fm Sali.hic in.iij.questio.propter ius-
sum dñi quem apparet intercedere:naz diuersus est primus ius-
sus dñi ab isto scđo q nunc requirit̃.In tertia parte glo.ibi vt.j.de
impu.z aliꝫs substi.l.j.dic q̃ ille tex.loquit̃ in substitutiõe expressa
z non in iure accrescendi.sed melius probatur qz portio accrescit
portioni z nõ persone.l.si totã.in.fi.ff.de acqui.here.z.l.si titio.§.j.
in fin.ff.de vsufr.potest etiam ꝓbari ex illa.l.j.arguendo a fortiori:
quia si in substitutiõe q̃ accrescit persone,ideo nõ transmittit̃.l.si
ex plurib⁹.ff.de suis z leg.tñ attendit̃ portio hereditaria: quanto-
fortius attendet̃ in iure accrescendi:qđ proprie accrescit portioni
z nõ ꝑsone iuribus prealle.¶ In quarta parte gl.dũ tz ius accre
scendi cõpetere inuitis.alleg.l.cũ hereditate.ff.de acqui.heredita.
tex.ille dicit totũ oppositũ:z est valde sing.tex.fm Bald.in.l.vni-
ca.§.his ita.C.de cadu.tol.ideo aduerte qđ ille tex.limitat totam
41 materiam nostrã.†nam ius accrescẽdi cõpetit inuitis.verum est
qñ portio vacabat anteq̃ quis adiret partẽ hereditatis sue.quia
adeundo intelligit̃ adire cum onere suo.s.quod portio vacans si
bi accrescat.l.si duo.ff.de acqui.hered.Et in istis terminis ꝓcedit
glo.nostra.Si aũt tẽpore aditionis portio non vacabat.sed post-
ea cepit vacare.tunc non accrescit inuito.imo operatur qđ ille qui
semel adiuit possit postea dimittere ꝓpter partem que vacare ce-
pit:nisi creditores eius parte contenti sint.text.est.in.d.l.cũ here-
ditate.¶ Item intellige conclusionẽ glo.qđ portio deficiens ac-
crescit inuito.est verum quando deficit de iure cõi.secus si defi-
ciat per speciale bñficium restitutionis in integr.tunc non accre-
scit inuito.tex.est in.l.si minor.ff.de acqui.here.quem alleg.Ang.
hic.qz beneficiũ restitutionis in integ.non dz concedi cum lesione
tertiꝫ.l.cum filiusfa.ff.de testa.mili.z.l.nec auus.C.de emanci.lib.
Quẽ limita nisi minor dolo coheredis fuisset inductus ad adeũ-
dũ.qz si postea restituatur in integruz,z sic portio sua deficiat de
iure speciali tantuz:tunc accresceret coheredi inuito.ita singula-
42 riter limitat Bar.in.l.qui res.in prin.ff.de solu.¶ †Extra gloss.
restarent alique qõnes tradite per doc.hic:vez an in cõtractibus
43 habeat locũ ius accrescendi.†Et qd in emphiteosi:et in feudo.de
quibus qõnibus qz plene tangit̃ per Bar.z Moder.in.l.si mihi
et titio.ff.de verborum oblig.cum suis concor.ideo hic non pono.
44 ¶ †Quid aũt sit in iurisdictione tam ordinariꝫ q̃ arbitri,vel de-
legati:ponit Bal.hic in vlt.col.z est tex.in.c.vno delegatorum.de

offi.de leg.ponit etiam Bar.in.l.imperatores.§.si magistratus.et ibi per Angel.& Imo.ff.de appella.Bald.in.l.j.ff.de offic.consu.
45 † In executionibus testamenti clarū est q̄ accrescit.tex.est in.c.si.
46 §.si.de testa.in vj.Ange.i.d.§.si magistratus.† Eodē modo si sint electi duo ambasiatores & vnicuiq̄ statutū sit salariū: vno impedito vel mortuo salariū accrescit alteri.ita no. Bart.in.l.cum vos.
47 in fi.p.illū tex.C.de legatio.li.x.& reputat no.† Quid aūt sit in pluribus tutoribus.habes tex.in.l.si quis sub conditiōe.circa fi.ff.de testa.tutela.& ista sufficiant. Jason Pisis.

¶ De bonorum posses.sm tabulas. Rubrica.

¶ Continua istam rubri.vt per glo.hic.Et quare iste titulus ponatur ante titulum de bonorum pos.contra tabulas, cum in.ff. totum econtra, declarat glo.in rubrica.j.titu.j.

1 ¶ Appellatione pendente nihil est innouandum.fallit in multis casibus.j.nu.3.

2 Si iudex ecclesiastic⁹ inhibeat iudici seculari ne pcedat in aliqua causa, que forte asserit vsuraria, si postea iudex eccle.reuocet talē inhibitionem, & pars appellat a tali reuoca.pendente tali appella.iudex secularis non potest procedere et si procedat totum est nullum.

4 Licet de iure ciuili non appelletur a sententia lata in posses.est verum in possessorio facti: secus in posses.iuris.

5 A sententia lata in posses.nō pōt appellari de iure ciuili, fallit tamen in tribus casibus.

6 Licet lex vel statutum requirat q̄ interueniat cōscientia alicuius in aliquo actu, sufficit tamen illi notificare, absq̄ eo quod interueniat eius consensus.

PEndente. Donec pendet dubiū super validitate testamenti, nunq̄ pōt ab intestato succedi.h.d. ¶ Et videret casus in hac.l.posse poni in vnam et persona que voluit succedere ex testamento defuncti: sed oppositum fuit sibi q̄ testm̄ erat falsum: & ita pronuntiatum est a iudice: sed ipse appellauit. vnde pendente appellatione ipsemet tanq̄ proximior volebat succedere ab intestato. Sed iste intellectus nō est bon⁹ q2 imo isto casu posset ab intestato succedere.l.illud.ff.de acquiren.here.vt plene per Odof.Cyn.Albe.& Mod.hic cū limitatione de qua per eos. ¶ Unde scdo mō pone casum sm Bal.& Sali.hic.& Pau.de cast.in duabus personis.s. q̄ scriptus heres volebat succedere ex testō: sed proximior agnatus opposuit q̄ testm̄ erat falsum: & sic pronuntiatum fuit a iudice: & a tali snia fuit appellatū: interim ille proximior agnatus volebat ab intestato succedere: decidit q̄ non pōt. Et isto modo itelligendo tex.qui est pprius sensus.l.glos.nostra frustra opponit.de l.cum falsum.ff.de acqui.here.q2 ibi loquit qñ scriptus heres volebat adire: sed in.l.nostra nō erat scriptus heres qui volebat adire ex testō.sed erat pximior qui volebat ab itestato succedere.quo casu ista.l.nil facit ad propositum sm Fulg.& Paul.de castr.hic. Preterea & secundo in ista.l.erat plus q̄ in illa.l.cum falsum.q2 hic erat lata snia super falsitate: q2 iudex pnuntiauerat testamentum esse falsum.dato q̄ appellatio penderet.sed in.l.cum falsum. non erat lata aliqua snia super falsitate. Si tū velles qd illa.l.cum falsum.aliquid faceret oporteret tefigurare casum in hac.l.q̄ scriptus heres erat ille qui interim pendente appellatione volebat succedere ex testamento, & deciditur quod interim non potest. tūc bene obstaret.d.l.cū falsum.tamen vere tex.nō decidit de scripto herede: sed de proximiore qui interim volebat ab itestato succedere.ideo tene scōm intellectum.& dic q̄ illa.l.cu3 falsum.nihil facit.

1 ¶ † Not.ex hoc tex.regulam q̄ pendente appellatione nihil est interim innouādu3. vt hic.& in toto.ti.ff.nil noua.appella.interpo.l. ex illo.& l.minime.C.de appel. Sicut nec pendente nullitate snie sm Bar.in.l.j.C.quando puo.non est necesse.& Bald.in aut.que supplicatio.ad fi.C.de preci.impe.offe. Item ista regula procedit etiam pendente dubio an appellatio sit admittenda vel ne. nedū quando est admissa.glo.& Bal.in.l.iiij.C.de appel. Et attenta vel innouata interim appellatione pendente adeo sunt nulla q̄ non reconualescunt quāuis appellatio fuerit postea deserta: vel ei sit renuntiatum.tex.est de hoc no.in.c.cū venissent.sm vnam lectu.& ibi do.Anto.Imo.& Panor.& alij ad hoc notant de eo qui mit.

2 in pos. ¶ † Hinc ex predicta regula multum not.quia sepissime cōtingit q̄ si iudex ecclesiasticus inhibeat iudici seculari ne procedat in aliqua causa, que forte asseritur vsuraria: pone quod postea ipse iudex ecclesiasticus reuocet talem inhibitionem, pars appellat a tali reuocatione ad papam: certe pendente tali appellatione iudex secularis non potest procedere: & si procederet totum esset nullum.ita determinat Fede.de.senis in consil.xxxviij.incipien.Nico.Petri.quem refert & sequitur dom.Anto.de bu.in.c.

8 ¶ Ecclesiasticus. Adde doc.in.c. lator.q̄ fil. sint legi.docto.in cap. si iudex laicus.de sent. excō.lib.vj.

tuam.in.ij.q.in versi.quero pendente qōne.de ordi.cog.do.Alex. in consi.lxiij.in.iij.vol.quod incipit. In causa & lite vertente inter Tho.quod no.quia per hunc modum poteris in effectu trahere

3 causam a manibus iudicis secularis. † Ista tamen regula q̄ appellatione pendente nil sit innouandum.fallit in multis casibus. de quibus vide glo.magistrā.ij.q.vj.in.c.post appellationē.Spe. in ti.de appel.§.pe.in princi.vbi ponit.xvj.fallentias ad hanc regulam.Canoniste in.c.bone.de appel.Bal.in.l.si quis filio exheredato.§.hi aūt.ff.de inius.rup.cum alijs cōcor.de quibus hic per do.Alex. Item quecunq̄ possunt attentari pendente lite non obstante pendentia litis, ea possunt attentari etiā pendente appellatione nō ob.appellatione.ita dicit gloss.no.in.l.creditor.in princ. ff.manda.in verbo posse.i prin.quā reputat singularē & Bal.i.c. cōtingit.in.x.col.de dolo & contu.in.c.ex parte.A.in.vj.colum.de testi.& in.l.ampliorum.ad fi.princi.C.de appe.Sed dic q̄ de hoc est tex.in.l.postq̄.§.imperator.v.quod eni.& ibi ad hoc no.Bart. ff.vt lega.no.caue.hic infero q̄ sicut pendente lite coram iudice seculari pōt tamen haberi recursus ad epm ratione iuramēti/ puttenet no.Bal.in.l.j.in vlti.colum.C.de rebus credi.& in aut.sacramenta puberum.in.iij.col.C.si aduersus vendi.quia iuramentu3 addit forum foro.c.si.de foro compe.in sexto.idem etiam erit lata sententia & pendente appellatione coram seculari.qd nor. ¶ Secūdo & pulchrius no.ex isto tex.sm Bal.Sali.& Lu.& do. Alex. hic/q̄ sicut pendente appellatione ab actu gesto per iudicem in his que sunt contentiose iurisdictionis nil pōt innouari, ita etia3 pendente appellatione ab actu gesto per iudicem in ijs q̄ sunt volūtarie iurisdictionis, casus est his solennis sm eos. Ego puto q̄ illud non bene colligatur in hoc tex.quia quamuis agnitio bonorum possessionis posset esse iurisdictionis voluntarie: tamen in isto tex.snia erat lata super falsitate testamēti, & consequenter super eo qd erat contentiose iurisdictionis. ¶ Secūdo & fortius dato q̄ sentētia esset lata sup bonorū possessio.tamē dico q̄ agnitio bonorum possessionis nō est voluntarie sed contentiose iurisdictionis qñ apparet cōtradictor, vt erat in hoc tex.vt declarat Odof. Sali.& Pau.de ca.hic.& Bar.in.l.iij.§.si causa cognita.ff.de bonorum pos.vnde per ista duo teneo quod no.Bal.& Moder.non bene colligatur ex hoc text. Et si velles sustinere q̄ illud no.colligatur in hoc tex.oporteret te presupponere q̄ in hoc text.nullus

4 esset contradictor: quod non est verisimile. ¶ † Tertio no.ex hoc tex.sm Cy.Alb.Bald.Sali.& Ro.hic qd licet de iure ciuili non appelletur a sententia lata in causa possessorij.l.vnica.C.si de momen.posses.fue.ap.illud est verum in possessorio facti.secus est in possessorio iuris: vt hic.tamen vt supra proxime dicebam, istud etiam non colligitur in hoc text.quia hec snia a qua fuit appellatum non erat lata super bono.pos.& super possessorio iuris: sed super falsitate testamenti: vt proxime declaraui. Et ita istum text. contra Cy.ponderat Bal.in.l.post sniam.C.de sen.& idem Bald. in.l.j.in vlt.colum.vbi plenius loquit.C.si de momē.pos.fue.app.

5 ¶ † Tu tamen tene mēti/ quia sepissime euenit in practica: tres no.limitationes ad illam regulam: q̄ a sententia lata in possessorio non pōt appellari de iure ciuili. Primo not.q̄ quāuis appellari non possit: tamen si iudex a quo fuit apppellatum detulit, vel admisit appellationem: poterit appellās in eo obtinere.ita singu.limitat Bal.in.l.post sniam.in.ij.col.C.de sen.quem sequitur simpliciter do.Alexā.in consi.x.in.iij.vol.qd incipit ponderatis. in pe.col.ad fi.& sequenti.& dixi in.l.patre furioso.ff.de his q̄ sunt sui vel alie. Limita scdo q̄ in causa possessoria ab inordinato processu potest appellari: ita limitat Bald.sing.reputans no.dignū in.c.ex conquestione.in.j.colum.de resti.spo.nec alibi legi. Tertio & vltimo limita q̄ licet lata sententia in causa possessorij nō appelletur de iure ciuili, tamen bñ pōt appellari de nullitate.sm Bal. in.d.l.vnica.in peñ.colū.C.si de momen.pos.fue.app.& in.l.j.in.j. col.vbi omnino videas Bald.C.quando prouo.non est neces.& sequitur do.Alex.imo.in prealleg.consi.x.in.iij.volu.in.iij.colum. Et isto vltimo casu si quis simul & semel a sententia lata in causa possessorij diceret sententiam nullam, & si qua est appellaret: an tunc vtrumq̄ vitiaretur.dixi plene in.l.j.in princ.ff.de iusti.& iur. vbi reprehendit decisionem Salic.tenentis q̄ isto casu vtrunq̄ vitiaretur.ad ibi dicta me remitto. ¶ Capio glo.in ver.bonorum pos.quam diuide in tres partes principales. In prima declarando text.ponit triplicem rationem decidendi. In scda, que est ibi, sed nonne.gloss.per viam.q.opponit & sol. In tertia & vltima ibi, & facit glo.alleg.concordantem ad tex. ¶ In prima parte habes triplicem rationem decidendi ad hunc tex.ratio autem dubitādi potuit esse sm Salice.hic, sententia lata in fauore agnati.et quia actus concedende postea pos.est voluntarie iurisdictionis: ideo facilius concedi debet.l.ij.& iij.ff.de offi.procon.& leg. ¶ In secunda parte habes q̄ distinctio.l.cum falsum.ff.de acqui.here.nō h3 locum in bonorum posses.idem tenent Bart.& communiter doc. hic.Cy.& Pau.de castr.in.d.l.cum falsum. Quamuis cōtrarium teneat

teneat glo. in. l. cū quidam. in verbo certus. per illum text. ff. de bo. pos. Cy. Sali. ꝛ Fulg. hic quorum opiniones posses cōcordare distinguendo vt per Bald. hic. in. iij. oppo. Quam sibi ascribit do. Alex. hic. Sed non est curandum: qꝛ fm̄ Barto. ꝛ oēs ex quo hodie agnitio bonoꝝ pos. potest fieri sola volūtate. l. fi. C. qui admit. in ea haberet locum hodie distinctio. d. l. cum falsum. Que. l. nil tamen facit contra. l. nostram ex duobus que declaraui. §. in positione casus. ¶ † No. etiam istam gloss. dum facit mentionem de conscientia. Nam reputat nota. Bal. in rubri. C. de exer. in. iiij. colum. ꝙ licet vbi lex vel statutum requirit ꝙ interueniat conscientia alicuiꝰ in aliquo actu sufficiat illi notificare, absqꝫ eo ꝙ interueniat eius consensus. c. cū in veteri. de elec. fallit quando requiritur cōscientia eius qui habet ius dicere. quia tunc debet expectari consensus illius. per hanc glo. Adde pro hoc facere ꝙ licet vbi alias l. vel statutum requirit conscientiam aliquorum, non requiratur eorum consensus, adeo quod determinat no. Angel. in. §. emphiteosis. scd̄o. in aut. de alie. ꝛ emphi. per illum tex. in verbo consciētia ꝛ consensu. ꝛ sic ponuntur tanꝗ̄ diuersa. quod si statutum requirit in contractibus mulierum conscientiam duorum propinquorum, sufficit scientia eoꝝ, absqꝫ eo quod cōsentiant. de quo etiam per Ange. in. §. non autē aliter. in aut. quomodo opor. epis. Tamē vbi requirit conscientia alicuius persone in dignitate constitute: vt puta episcopi, vel similis psone, tunc non solū conscientia, sed etiam consensus requiritur. dictum fuit notabile Archid. in. c. quidam. per illum tex. xvij. q. ij. quod reassumit Bald. in. l. fi. §. necessitate. in. vij. colū. C. de bo. que libe. Ange. et Ludo. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquiren. heredi. Alexand. in. l. ij. §. voluntate. in. ij. col. ff. soluto matrimonio. ꝛ ita remanet expedita. ista. l. Jason Mis.

1 ¶ Dictiones non nisi simul posite disponunt.
2 Quando testamentum est conditum non fm̄ formam traditam a pretore sed scd̄m formam iuris ciuilis, competit tantum vtilis bonorum possess. fm̄ tabulas.
3 Testamentum an ꝛ quando probet. ꝛ nu. 4. 5. ꝛ 6.
7 Testator nō presumitur fecisse nisi vnū testa.
8 Pluralitas actuum generaliter non presumitur. ꝛ nu. 15.
9 Pluralitas sententiarum. Item factoꝝ. Item in proprio nomine non presumitur.
10 Confessio venientium ab intestato dicentium testato. fecisse test. sed non cum debita solennitate, an sufficiat.
11 In duobus casibus sufficiunt duo testes ad probandum testa. et si esset. q. non solum de solennitate testa. sed etiam de voluntate testatoris. ꝛ nu. 12.
13 In testa. debent esse testes rogati: si tamen oppo. ꝙ non fuerunt rogati, potest hoc probari per duos testes.
14 Si testes deponant super testa. qualiter talis testator corā septeꝫ testibus fecit testa. in quo talem heredem instituit: ꝛ quilibet testis particulariter deponat se fuisse presentem tali testamento, qui interrogati de contestibus qui alij fuerint dicant ꝙ non recordantur, tamen tales testes bene probat testamentum: ꝛ presumūtur omnes fuisse contestes.
16 Sufficit ꝙ testes recordentur de eo ꝙ est de substantia negotij. ꝛ super quo litigatur: dato ꝙ de alijs dicāt se nō recordari. ꝛ nu. 18.
17 Si testes in facto principali in quo consistit substantia negotij principalis in aliquo modico ad inuicem contradicant, nec per hoc cēsentur varij, nec per hoc reprobatur dictum eorum.
18 Si testes producantur ad probandum aliquid formaliter, nō sufficit ꝙ concordent in effectu.
19 In rebus bene presumitur pluralitas. ꝛ nu. 20.

Bonorum quidem.

Ex testō conditoi scriptis petitur bonorum pos. fm̄ tabu. directo ex edicto pretoris si autem sit testamētū nuncupatiuum, competit vtilis bonorum possessio: scd̄m nuncupationem. hoc dicit text. iuncta gl. fin. Ratio primi est, quia pretor est qui introduxit istam formam testandi in scriptis. §. j. instit. de testa. Et adde quod decidit text. 1 in. l. si ita scriptum. §. fi. ff. eod. ¶ † No. ex isto tex. quod dictio non[a] 8 nisi disponit. Et sic facit contra notabilem decisioneꝫ Bal. in. c. cū nobis olim. in. ij. col. de elect. vbi tenet ꝙ si testator dicat non lego tibi seruos: nisi stichum ꝛ Jo. ꝙ stichus ꝛ Jo. non censentur legati. Nisi dicas ꝙ Bald. loquitur quando iste dictiones separatim 2 proferuntur nō aūt quando simul: vt hic. ¶ † No. ex scd̄a parte ꝙ quando testamentum est conditum non scd̄m formam traditam a pretore: sed scd̄m formam iuris ciuilis, competit tantum vtilis bono. pos. fm̄ tabu. ¶ Et propterea decidit Godofre. hic in. j. colū. ꝙ si pater faciat testamentum inter solos filios, quo casu valet de iure ciuili conditum coram duobus testibus. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. j. de testa. l. fina. C. famil. hercis cun. eodem modo si testator in testamento instituat heredes alios ꝙ̄ filios, qui tamen ab intestato successissent, tūc valet testm̄ cum quinqꝫ testibus de iure ciuili. tex. est in. d. l. hac consultissima. §. si quis aūt. Certe quāuis tale testamentū non valeret de iure pretorio: quia tamen valet de iure ciuili certe competeret vtilis bonoꝝ possessio fm̄ tabu. ita not. probat ista. l. in. ij. parte: lꝫ de hoc dubitauerit Bald. in. l. certum. ad fi. j. vnde legi. ꝛ ita tenet etiam do. Alex. hic. ꝛ in. l. j. supra eo. Ueritas tamen pendet ab illo passu nunquid filij tunc dicantur proprie succedere ex testamēto an potius ab intestato: de quo plene dicam in. d. §. ex imperfecto. Adde qd̄ Lud. in. d. l. certum. in. ij. col. ꝛ hic tenet cōtra. cū requirat ꝙ testamētū sit factū coram b septem testibus[b], alias non datur bonoꝝ possessio fm̄ tab. vt hoc tex. Tu dic ꝙ dūmodo testamentū valeat de iure ciuili datur fm̄ tab. §. sunt aūt. institu. eo. ꝛ hoc tex. ibi, iure ciuili testamentū factū videri hoc patet. nam ex testamento iure militari confecto competit bonorum possessio fm̄ tabu. l. j. iuncta glo. rub. ff. de bonorum pos. ex testa. mili. ꝛ tamen in eo non interueniunt septem testes. vt ibi ꝛ. l. j. ff. de testa. mil. glo. in. l. milites. C. eod. Nec obstat iste text. quia loquitur scd̄m communem regulam. nam regulariter nisi in testamento interueniant septem testes, non vꝫ testm̄. ideo scripti a heredes non sunt iure scripti. ideo non datur bono. pos. sed in testamento patris inter liberos condito cū duobus testibus sunt iure scripti sicut in testamento militis, igitur ꝛc. ¶ Sed vt istum articulum habeas plenius excussum arguam ꝓ vtraqꝫ parte. Et pro parte negatiua arguitur sic. nam. l. aliquid generaliter disponens non intelligitur loqui in casu qui iure speciali valet. l. mulieri et titio. ff. de condi. ꝛ demon. l. iij. §. sed si coniunctim. ff. de le. prestan. Scd̄o facit quia tex. iste conditionaliter loquitur si septem testes affuerint. ꝛ tex. in. §. non tamen. insti. quib. mo. test. infir. ꝛ in. l. posthumus. in prin. ff. de iniust. rup. sed quando. l. loquitur condi- b tionaliter, illud censetur de solennitate non leui. ita Bald. in aut. matri ꝛ auie. in. j. col. in fi. C. quando mul. tu. off. fun. potest. per tex. in. l. pretor. in princi. ff. de colla. bono. sequitur do. Fran. de are. in c. in causis. in. iij. co. de testi. Tertio facit quia tex. in. §. sunt auteꝫ. insti. de bono. pos. dicit omnibus iure scriptis heredibus. sed cum minori numero nō est testamentum iure factum. l. hac consultissima. §. fi. ibi non quasi testamentum. C. de testa. ꝛ. l. filij. ꝛ. l. fin. C. famil. hercis. vt dicam in. d. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. ¶ In contrarium pro parte affimatiua que videt verior facit: quia in testamento militis videtur habere locū. d. l. vnica. ff. de bono. pos. sec. ex testamento mili. iuncta rubri. ꝛ. l. in fraudem. §. fi. ff. de testa. mili. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. ff. de vete. ꝛ mili. suc. ꝛ tale testamentum militis, licet cū minori numero, dicitur recte factum. vt insti. de mili. testa. in pn. Item habetur pro perfecto. l. miles si testamentum. ff. de testamē. mili. Secundo facit quia ista. l. ꝛ similes, debent recipere interpretationem per alias leges. et ista appellatur interpretatio passiua l. j. §. lex falcidia. vbi Barto. ꝛ docto. no. ff. ad. l. falci. Tertio facit quia videtur ꝙ text. in. §. aliquando. in verbo, recte testamento facto. institut. de bono. pos. ꝛ in. §. sunt autem. instit. eo. in verbo omnibus iure scriptis heredibus. vꝫ generaliter intelligi omni iure siue communi siue speciali quo testamenta sustineantur. quia cuꝫ tractetur de conseruatione testamenti, vt valeat etiam de iure pretorio: certe agitur de publica vtilitate. l. vel negare. ff. quemad. test. ape. glo. in. l. gallus. §. ꝙ si is. in verbo vtilitatem. ff. de libe. ꝛ posthu. ergo vꝫ fieri lata interpretatio. l. hoc modo. in fi. ff. de condi. et demon. et per hoc potes respondere ad tria fundamenta superius adducta. Quarto facit qꝛ ex testamēto imperfecto ꝛ sic cū minori numero. vij. testium, competit bo. pos. contra tab. l. si duobus. §. si prius. ff. de bo. pos. contra tab. ergo fortius vꝫ competere fm̄ tab. que est fauorabilior: cuꝫ sit ex voluntate testatoris, ꝛ illa est odiosa. ꝛ propter hoc, non transmittitur sicut bono. pos. fm̄ tabu. vt dixi in. l. emancipata. §. qui admit. patet etiam ex. l. si a milite. §. fin. ꝛ. l. seq. ff. de testa. mili. iuncta. l. in fraudem. §. fi. eo. tit. Tamen ad hec potes dicere ꝙ hic sit diuersa ratio. nā cū cōtra tab. detur ad infringendum ꝛ annullandum. l. vt liberis. in verbo recisso. j. de colla. ꝛ. l. j. in prin. ff. de lega. prestan. certe si rescinditur testamentū per contra tabu. quando est cum. vij. testibus, facilius rescindetur quando est cum quinqꝫ: ꝛ sic imperfectū. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. quod secus est in bo. pos. fm̄ tab. ¶ Item ꝑ illum tex. potest dari no. extensio ad. l. posthumus. in princ. de iniust. rup. qui tex. conditionaliter dicit si signatū fuerit testamentū ꝛ sic loquitur in testamento in scriptis. ꝙ etiam si esset testamentum nuncupatiuum factum in presentia septem testium haberet locum bo. pos. vtilis fm̄ tab. per istum text. cum vna. l. debeat per aliam declarari. l. vtrum. ff. de peti. here. maxime cum etiam leges noue declarentur ꝛ distinguantur per veteres. l. non est nouum. ꝛ l. sed et posteriores. ff. de legi. gloss. in. l. sciendum in princi. ff. qui satis. cog. ꝛ in aut. de here. ab intesta. in princip. in ver. vacantibus. Nisi dicas ꝙ quando lex ponit casum specialem, prout facit. d. l. posthumus. ꝙ tunc lex generaliter loquens nō intelligitur loqui illo casu: fm̄ gloss. ꝛ Barto. in. d. l. sciendum. in princip. et probatur in. l. in testamentis. j. de testa. iuncta. l. hac consultissima. in

a ¶ Dictio nō. Add. c. ꝑ tuas. qui fil. sint legi. c. nobis. de iure pa. Rapha. cu. ꝯsil. cxiiij. incip. Anto. in. ij. volu.

b ¶ Testibꝰ. Adde tex. ꝛ doc. in. c. cū esses. ď test.

prin. vbi gl. ꝛ doc. C. qui testa. facere pos. Et si prima pars est vera ita etiam potest intelligi tex. in. §. non tamē. institu. quib. mod. testa. infir. ibi si septē testiū signata sunt. ¶ Capio glo. super verbo potest. quam diuide in tres partes principa. prout in questione per eam formata ponit tres opinio. partes patent in glo.

3 ¶ † In fine glo. pro clara intelligentia presentis materie: que non bene enucleatur a doc. tu premitte aliquos casus indubitatos. nam aliquando de testamento est confecta scriptura publica ꝑ manū publici et autentici notarij continens numerum septem testium: prout tota die fit ꝛ tunc tale testamentū de per se plene ꝓbat dato ꝙ testes oēs sint mortui. gl. est in. l. ij. in princ. in glo. iij. quā bar. et omnes tenent. ff. queadmo. testa. ape. illā glo. approbat Bart. in. l. j. in. iij. lec. ꝛ ibidē Bal. in. ij. col. j. de testa. ꝛ ibi Ang. ꝛ Sal. dicunt quod illa glo. est. ad hoc singu. in iur. Et dicit Ange. in. in. d. l. j. in fi. C. de testa. in. lect. florentina. ꝙ Barto. eo audiēte faciebat multum singnanter notari illam glo. sed habes cōcordā. ꝛ pleniorē in. l. fi. in verbo ostenditur. C. de fideicom. ꝛ tunc nil expedit ꝓbare per testes. q2 scriptura autentica notarij absq3 ꝙ testes examinētur ꝓbat: ꝛ iste casus est indubitabilis.

4 ¶ † Aliquādo de testamento nulla est facta scriptura: sed nuncupatio in presentia septem testium: vt si fuit facta priuata scriptura ipsius testatoris vel alterius q nō erat notari⁹: ꝛ tūc si iudex autēticauerit talē scripturam: ꝛ sic eā fecit publicari citatis citandis: vel dicta testiū redacta sunt ad scripturā ꝛ publicata. autoritate iudicis, scd3 formā quam videbitis in. l. publicati. vbi dicam. j. de testa. ꝛ tunc etiam non est dubiū quod talis scriptura publicata autoritate iudicis faciet semper plenam fidē: absq3 ꝙ alij testes examinētur. ꝛ iste casus est etiam indubitatus.

5 ¶ † Aliquando de testamento non est facta scriptura autentica, nec secuta aliqua publicatio iudicis: ꝛ agitur de probando ꝙ testator fecit tale testamentum in quo titium heredem instituit: ꝛ tunc aut aduersarij qui succederent ab intestato si non esset tale testamentium, negant omnino testatorē fecisse testamentum. ꝛ iste casus est etiā indubitatus, quod tunc ad probandum testamentum requirerentur septem testes qui interfuissent testamento, et deponerent de tenore testamenti: iuxta doctrinā quā ponit. l. cum antiquitas. j. de testa.

6 ¶ † Aliquādo et vltimo venientes ab intestato confitent verū esse ꝙ testator fecit testamentum, sed nō fecit cū debita solēnitate: q2 nō adhibuit septē testes rogatos: prout requiritur: ꝛ ista est ꝓprie questio que disputat hic in gl. per quot testes[a] possit probari qd testator fuerit solenniter testatus, postq̄ contenditur de solennitate: in quo puncto Mar. tenuit ꝙ duo testes sufficiant qui deponāt qd testator fecit testamentū in presentia septē testium. Et istā opi. t3 Hostie. in summa sua. in titu. de fide instru. §. ex quibus. ver. j. ꝛ in titu. de testa. in. §. quot testes. in ver. sed quid si fecit testamentū. ꝛ Spec. in titu. de instru. edi. §. compendiose. versi. sed quid si vnus ex testibus vni subdit quod ista opi. Mar. seruatur de consuetudine. sequitur et gl. c. deus oipotens. §. qn aūt. ij. q. j. Breuiter ista opi. Mar. non videtur posse procedere: quia ex quo aduersarij fatentur ꝙ testator fecit testm̄ s3 nō solēniter. illi aūt testes deponūt ꝙ testator fecit testamentum et solenne: ergo apparet necessario ꝙ de alio testamento sentiunt aduersarij confitentes, ꝛ de alio probatur per testes. nisi fm Bart. ꝛ omnes illi testes ita coarctarent dictum eorum loco et tempore, ꝙ appareret testatorē non fecisse nisi vnum testamentū, ꝛ illud de quo aduersarij confitentur. vel nisi aduersarius confiteatur quod tantum vnum testamentum fecit, tunc sufficiet: vt hic per Bar. ꝛ omnes in. l. heredes palam. in prin. ff. de testa. et in. l. j. §. si quis neget. circa fi. ff. queād. testa. aperi.

7 ¶ † No. ex ista decisione Bar. ꝛ doc. limitationem ad regulam que habet ꝙ testator non presumitur fecisse nisi vnum testamentum: et sic non presumitur pluralitas testamentoꝝ. l. omniū. cū glo. in verbo comprobatur. ꝛ ibi Barto. j. de testa. ꝛ. l. fi. inducendo. vt ibi per Bal. in fi. de rebus cred. Sal. in. l. ij. C. de erro. aduo.

8 † imo generaliter non presumitur pluralitas actuū. c. in presentia. §. verum. el secundo. ꝛ ibi do. Anto. de but. in. xiij. col. ad hoc no. de probatio. glo. in. l. eum qui. §. ꝑpluribus. i glo. ma. circa mediū. ff. de iureiur. Bald. in. l. testiū. in. v. col. in fi. C. de testi. ꝛ in. l. neq3 natales. in. ij. col. de probatio. ꝛ in. l. edita. C. de edendo. Similiter non presumitur pluralitas sententiarum fm Bald. ꝛ Salice. in. d. l. ij. C. de erro. aduoca.

9 † Nec pluralitas factorum Bald. in. l. qui iurasse. §. fina. ff. de iureiurā. Similiter non presumitur pluralitas in proprio nomine: ꝛ sic in personis. fm Bartolum, in. l. si rem. ff. de rei vendi. ꝛ in. no. qōne Bar. in. l. si quis seruum. §. si inter duos. in fin. ff. de leg. ij. ꝛ do. Ant. de but. in. c. ij. in. ij. col. in fi. de libel. obla. Fallit quando contrarietas inter assertionem partis ꝛ dictum testiū argueret pluralitatē: quia sic faceret cessare presumptionem vnitatis. cum etiam vna presumptio tollat aliam. l. diuus. ff. de in integrum restit. facit. c. cū ioannes. de fide instru.

10 † Adde tamen qd pro opinione Marti. cōiter reprobata, videtur stringere, quod ex quo venientes ab intestato confitētur qd testatur ita fecit testamentum, sed nō cum debita solēnitate septem testium, videtur ꝙ eorum confessio sufficit. Nam Barto. post Jaco. but. tenet in. l. j. ff. de cōdi. inde. ꝛ in. l. cum quis. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝙ numerus septem testium in testamento non sit de forma substantiali, sed solum de forma probatoria: quia de forma substantiali est voluntas testatoris, institutio heredis, ꝛ quod eum nominet nomine proprio. l. iubemus. C. de testa. si ita est, ergo vbi adest confessio partis debet sufficere. vt not. Bal. in aut. nouo iure. C. si cer. peta. quia solennitas probatoria nō attendit quando constat de actu per confessionem partis. Sed dic ꝙ Barto. in. l. nemo potest. in. j. opp. ff. de leg. j. tenet ꝙ numerus septē testium in testamento sit de forma substantiali ꝛ essentiali testamenti: cum istud sit inductum propter falsitatem euitan. l. fin. C. de fideicom. ꝛ idem tenet Bal. duplici bona ratione in. d. l. cū quis. in. ij. charta. et. d. Alexā. in. d. l. j. ff. de condi. inde. qd patet. q2. l. vltra procedit annulando testamentū si non interuenit numerus. vij. testium. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. in verbo ꝓ nullo haberi. C. de testa. qd non esset si simpliciter requireret ad probationē. l. duo sunt titij. ff. de test. tu. ꝛ ad hoc vide Bald. in. l. vniuersa. circa mediū. C. de preci. impe. offe. ꝛ ista est veritas: ꝙ ex quo lex vltra procedit annullando, ꝙ dicitur de forma substantiali. pro ista parte pondera benefacere. l. si vnus. in princ. j. de testa. vbi si ex septem testib⁹ qui in testamento requirunt vnus deficit, testm̄ est ipso iure nullū: ꝛ tamē posset per sex probari: ergo apparet ꝙ est de forma substantiali. ꝛ hoc apertius pt3 q2 text. ibi annullat ipso iure testamētū, si vnus de. vij. testibus deficiat: ergo est de forma substātiali. Tene idē qd primo: ꝙ numerus. vij. testium nō sit de forma testamenti: t3 bal. in repe. l. j. in. xix. col. C. de sac. san. ecc. vbi hoc probat: q2 forma est que dat esse rei ꝛ cōseruat in esse. l. iulianus. §. s3 ꝛ si qs. ff. ad exhi. vnde ꝙ testm̄ fiat vno contextu: ꝛ ꝙ testator nominet heredem ꝓprio ore. l. iubemus. C. de testa. ista sunt de forma substantiali: non numerus septem testium. Et pro eo stringit. d. l. fi. C. de fideicō. q2 si esset de forma substantiali, nō sufficeret cōfessio heredis iurata. ex quo deficit forma substantialis. Itē aduerte ꝙ isto casu videt ꝙ cesset suspicio falsitatis, ob quā. l. requirit numerū. vij. testiū in testamentis. d. l. fin. ex quo aduersarius confitet ꝙ testator ita voluit.

11 ¶ † Not. tū duos casus singulares in qbus duo testes sufficiunt ad plene ꝓbandū testm̄, etiā si esset qd nō solū de solēnitate testamenti: sed etiā de volūtate testatoris. ¶ Primus est qn testator fecit testm̄ i quo instituit filiū heredē: ꝛ in illo testō fecit legata alicui: deinde ipsemet testator stipulatus est talia legata ab herede pro legatario: ꝛ sic in testō admiscuit cōtrariū. prout fieri pōt scdm glo. ꝛ Bar. in. l. heredes palā. §. fi. ff. de testa. cū cōcor. isto casu etiā si heres totū negaret sufficerent duo testes ad ꝓbandum illa legata: q2 agunt de probando stipulationē: ꝛ sic cōtrarium. l. vbi duo testes sufficiunt. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni negotio. extra eo. Et si dicas quomodo testator potuit alteri stipulari. dic q2 legatarius in re legata censetur eadem persona cum defuncto. l. id tempus. §. j. ff. de vsuca. ita colligit ex verbis Bar. in. l. nemo pōt in. j. colū. ff. de leg. j. dū rn̄det ad. d. l. fi. C. de fideicō. ꝛ ibi expresse no. Jo. de imo. in. ij. col. ꝛ do. Alexā. in tertia: ꝛ plenius do. Barth. veronē. in cautela. clxxvij. ꝛ Bart. in qōne disputata que incipit statuto cauetur ꝙ fenerator. in. iij. char. ꝛ istum casum nullus scribentiū tradidit hic. Tu in contrarium alleg. tex. in. l. j. §. si quis sub conditione. ff. vt le. no. ca. licet nō omnino in terminis videtur loqui.

12 ¶ † Scds casus est: qn de testō fuisset condita publica scriptura manu notarij que postea fuisset perdita casu fortuito: certe talis amissio testamenti, ꝛ tenor eiusdē testamenti, per duos testes tantū probaret: ꝛ sufficeret dato ꝙ etiā esset questio de voluntate. pe text. in simili no. in. l. testiū. C. de testi. ꝛ ibi Bald. in. ij. colū. ad hoc no. ꝛ reputat valde mirabile: ꝛ idem Salt. in vltimo. no. Lu. ꝛ plenius Alex. hic. Raph. cu. in. d. l. heredes palā. in prin. cū alijs concor. de qbus per do. Alexan. hic ad quem te remitto.

13 ¶ † Addo etiam predictis qd cū in testamento[b] testes debeāt esse rogati. l. hac consultissima. in prin. j. de testa. vbi dicam. certe si opponeretur testō ꝙ testes adhibiti non fuerunt rogati, sufficeret istud probare per duos testes fm Bal. Pau. de castr. ꝛ do. Alexā. hic. ꝛ Imo. in. c. cū esses. in. xiiij. col. de testa. ꝛ ide expresse tenet Bal. in. l. comparatiōes. in. iij. no. C. de fi. instru. quāuis cōtrarium ꝛ male tenuerit idem Bal. sibi contrarius, in. d. l. heredes palam. in prin. referens se habuisse de facto questionem istā quē sequebatur Pet. de anc. in. d. c. cū esses. vt hic plenius per. d. Alexā. Adde, etiā quod vbi ageret de ꝓbando aliquo extrinseco. seu necessario ad validitatem ꝛ substantiam institutionis, qd tū non dependet a voluntate testato. qd tunc duo testes sufficiunt. puta si testator dixit instituo titium filium meū: ista filiatio est de substantia institutionis. l. si pater. C. de here. insti. ꝛ probabitur ꝑ duos testes. ita nota. Pau. de castr. in. l. cum proponebatur. ff. de leg. ij. ꝛ in. l. errore. C. de testa. Facit bene quod vult Bald. hic, ꝙ si in testamēto cōtinetur ꝙ testator filie reliquit decem, poterit ꝓbari per

a ¶ Testes. Adde bar. in. l. ij. in. xj. q. C. de testa. Bart. in. l. heredes palā. in prin. ff. e. ti. Bal. in l. fi. C. de fideicom.

b ¶ In testō. Adde. l. heredes palā. in. §. in testamētis. ff. de testa. ꝛ i aut. rogati. C. de test.

dari per duos testes ꝙ reliquit titu.institutionis.cum non sit du/ bium nisi de solemnitate. Scdo ad idẽ facit qd dixi.§.de rogatu te stium:qui potest probari per duos testes.ꝛ hic cadit. Adde etiã ꝙ si testator dixit titius heres esto: ꝛ notarius per errorem omi/ sit illa verba heres esto,ꝛ solum scripsit titius.ꝙ ad probandum talem errorem notarij septem testes requiruntur.q2 non põt esse questio de isto errore quin sit de substantia ipsius testamẽti.gl.est reputata singu.in.l.cum proponebatur.ꝛ ibi Bart.ff.de le.ij.bal. ꝛ ceteri in.l.errore.C.de testa.ꝛ in.l.quoties.in pn.ff.de here.insti. ꝛ illa glo.est ad hoc sing.fm Bal.in.c.si qs feudũ.in ti.fi de inue/ sti.inter domi.ꝛ vasal.lis ori.ꝛ in.l.fi.in.v.col.C.de fideic.ꝛ in.l.fin. in penult.C.de eden.ꝛ in.c.cũ ioannes heremita.in.iij.colũ.de fide instru.Facit qd vult gl.in.l.heredes palam.§.si quid post.in verb.

14 posse.ꝛ ibi nota.Bar.ff.de testa. ¶†Itẽ diligenter attende.id qd signanter dicit Bal.hic quod si testes deponãt super testamento, qualiter talis testator coram septem testibus fecit testamentum, in quo talem instituit heredem,ꝛ quilibet testis particulariter de/ ponat se fuisse presentẽ tali testõ. Interrogati de contestibus qui alij fuerint testes dicant quod nõ recordantur.tamen tales testes plene probant testamentũ:ꝛ presumũtur omnes fuisse contestes. quod dictum Pau.de ca.hic reputat multum no.ꝛ quotidianũ dicit quod de hoc vidit Spec.in tit.de inquisitio.§.nũc tractem⁹. versi.super probatione autem infamie.idem tenet domi.Alexan. hic alleg.Immo.in.c.qualiter.el grande.de accu.ꝛ Imo.in.c.cum oporteat.eo.titu.ꝛ idem do.Alex.in consil.cxlvij.in.ij.volumi.qd incipit.Ponderatis.in penul.colum.ꝛ ita teneas quamuis solus Ludo.rom.debilibus rationibus oppositum teneat ꝛ male hic. ¶Ex ista decisione Bal.ego elicio duo valde notanda. ¶Pri/ mum est quod si testes omnes concordent in dicto super quo de/ ponunt,licet aliter non appareat quod omnes eodẽ tempore fue/ rint presentes,tamen in dubio presumũtur contestes,ꝛ de eodẽ actu deponere.quod multũ no.quia valde quotidianũ est.Et idẽ tenet Bald.in.l.de quibus.in antepe.col.ff.de legi.ꝛ Panor.in.c. cum ioannes.in.iij.col.de fide instru.ꝛ do.Alex.in preal leg.consil.

15 cxlvij.in.ij.vo.†Et huius dicti est ratio q2 in dubio nõ presumitur pluralitas actuũ,ꝛ hic testamentorũ.l.omnium.cum glo.in verb. comprobatur.ꝗ.de testamen.ꝛ.l.fin.C.si certum peta.bonus text. in.c.in presentia.§.verum.el.ij.et ibi ad hoc expresse notant domi. Anto.de butri.ꝛ alij de probatio.idem tenet Bald.in.l.ij.C.de erro.aduoc.vbi dicit quod in dubio non presumitur pluralitas sententiarum.ꝛ ibidem Sali.no.quod in dubio non presumitur pluralitas actuũ.no.Bal.in.l.testiũ.in.v.col.in fi.C.de testi.Et di/ cit Bald.in.l.neqꝫ natales.in.ij.colum.C.de proba.quod nõ pre/ sumitur pluralitas in actibus hominum nisi probetur:sicut nec presumitur pluralitas in nomine proprio fm Bar.in.l.si rez.ff.de rei venditione.et Barto.in pulchra questione in.l.si quis seruum. §.si inter duos.in fin.ff.de lega.ij.ꝛ ad literam dominũ Anto.de bu.in.c.ij.in col.de libe.obla.Et per ista puto qd non sit verum il/ lud quod consulendo firmat do.Alex.nullam de predictis faciẽs mentionem,in consil.cxxxiij.in.ij.volu.incip.In causa et lite ver/ tẽte inter Albertinum de maynerdis.in.ij.col.vbi expresse firmat ꝙ in rebus presumitur pluralitas,nisi identitas probetur.alleg. not.per Iaco.but.ꝛ Bald.in.l.j.ad fi.ff.quemadmo.testamẽ.ape. ꝛ in.l.demonstratio.in prin.in ver.sexto quero.ff.de cõditio.ꝛ de/ monstra.Sed non puto ꝙ sit verum ex predictis.ꝛ docto.per euz allegati non dicunt hoc:contra morem do.Alexã.tamen si vera esset decisio sua esset magna ꝛ singularis limitatio ad predicta. quod licet in alijs nunꝗ presumatur pluralitas nisi probeẗ,fallit in rebus in quibus presumitur pluralitas nisi identitas probeẗ: sed tunc expediret inuenire rationem specialitatis. vide tamen q

16 dixi infra ad fin.huius.l. ¶†Scdo ex doc. Bald. elicio aliud qd non inuenio ab alio fuisse ponderatum.ꝙ sufficit ꝙ testes recordẽ tur de eo quod est de substantia negotij,ꝛ super quo litigatur: da to quod de alijs dicant se non recordari.vt expresse vult Bal. hic qui tenet ꝙ sufficiat quod testes deponant qualiter testator corã septem testibus fecit testamentum,in quo instituit titium heredẽ illud sufficit dato ꝙ non recordentur qui alij fuerint presentes ꝓ testibus. Adde Bald.idem expressius tenentem post Cyn.ibi in l.ij.C.de do.ante nup.vbi dicit facias longam manũ ad istud di/ ctum Cy.Et isto modo limito illud qd vult glo.no.in.l.lucius.in gl.mag.circa prin.ff.de infa.que expresse dicit ꝙ nihil valet dictũ testis qui non plene deponit super toto facto nam intelligo suffi/ cere ꝙ deponat super eo in quo consistit substãtia negotij de quo litigatur.ꝛ de illius gloss.intellectu vide plene Bald.in.l.data opera.C.qui accu.non pos.ꝛ in.c.j.§.sacramentũ.de consue.rec.feu. ꝛ in.c.j.si de inuesti.inter do.ꝛ vas.lis oria. ¶Confirmo predictam regulam per optimũ simile.nã sufficit ꝙ testes concordent super facto pricipali,in eo in quo cõsistit substãtia negotij.et dato quod in alijs postea discordent,nõ per.hoc censentur testes varij nec re/ probantur.Et istud millies in causis alleg.tex.est in.c.nihil obstat.

ꝛ ibi Cano.oẽs notant de ver.sign.facit tex.in.c.dudum.cum glo. in ver.substantia.de controuer.coniug.ꝛ tex.in.c.cum ecclesia.iun/ cta gl.in ver.vacillasse.de causa pos.ꝛ propri.Adde tex.not.de iu re ciuili ad hoc.l.qui sententiam.quam ad hoc ibi not.Barto.et Ange.C.de pe.ꝛ illũ tex.no.ad hoc originaliter Old.lau.vt refert Bal.in.l.j.ad fi.C.si plures vna sententia.Istam regulã etiam po/ nit Io.de ana.in cõsil.lxxvj.quod incip.Uisis ꝛ ꝯsideratis atte/ stationibus,vbi subdit quod imo tunc melius videtur testes de/ ponere,ne videantur eũdem premeditatum ꝗ sermonem attulis/ se contra.l.iij.§.j.ꝛ ibi Bar.ff.de testi.cũ ꝯcordan.Istam regulam etiam ponit do.Alex.in consi.cv.in.iij.volu.incip.Uiso ac diligẽ ter examinato processu.in vlti.col.Confirmo etiã per illud quod ad literam decidit do.Ant.de but.in.c.cuꝫ causam.in fin.de testi. post Specu..in titu.de testi.§.j.in ver.idẽ ꝙ addit aliquid de suo: vbi tenet ꝙ si testis scienter addit aliquam falsitatem in dicto suo dummodo falsitas illa non tangat substantiam necessariam ne/ gotij super quo deponit:ꝙ tamen dictuꝫ eius valet: puta si inter/ rogatur de nomine contrahentium,vel de agnatione vel de parẽ/ tela,aut de qua parochia sunt.ꝛ refert ita contigisse in persona Io.an.ꝛ sequitur ibidem Io.de imo.sed ante eos istud idẽ dicit Barto.in.l.eos.in.ij col.circa prin.ff.ad.l.cor.de fal.et expresse no. Bald.ꝛ Imo.in.l.his verbis.§.fi.per illum textum.ff.de hered. insti.Ego plus dico ꝙ imo tales testes in nullam falsitatem inci/ dunt.ꝛ trado tibi vtilem regulam.quod ad hoc vt testis incidat in falsitatem,ꝛ possit puniri de falso,opꝫ ꝙ falsum deponat super facto principali in quo consistit substantia negotij:et propter qd principaliter examinatur:secus si super alijs.quia tunc licet men tiatur,non tamen cõmittit falsum nec potest de falso puniri: sed tantũ extra ordinẽ arbitrio iudicis:ita singulariter dicit Iacob. butri.in.l.lucius.ff.de infa.ꝛ adducit terribile exemplum in teste qui interrogatus an sit attinens vel coniunctus producentis, re/ spondet ꝙ non:ꝛ tamen est falsum,ꝙ non incidit in penã falsi:ta men quia mendax est,potest puniri extra ordinem arbitrio iudi/ cis.ꝛ istam decisionem refert ibi Ang.in.ij.col.reputans note. di/ gnum.tamen dicit ꝙ dictũ Iaco.de bu.nõ probatur.l.sed dꝫ suffi cere eius autoritas.illã etiam decisionem ꝓ mirabili et singulari sequitur Ange.in cõsil.cxciij.incip.Uisis pcessibus.in.ij.col.Sed ego allego Bart.referentẽ illud dictũ Iac.bu.ꝛ tenentẽ in.l.pen. in.ij.lectu.Bart.C.de transac.Dubiũ tamen est,ex quo testis iu/ rauit dicere veritatẽ sup facto pncipali,ꝛ super appẽdicijs.Intel/ lige tamen ꝛ erit optimũ granũ salis,qñ illud est omnino imperti nens ad causam:sed si aliqualiter tangeret,est secus.ita domi. Francis.de are.in consi.lxxj.qd incip.Diligenter ꝛ mature prospe/

17 ctis.in.ij.colum. ¶†Item etiam in facto principali in quo consi/ stit substãtia negotij principalis si testes in aliquo modico adinui cem contradicant,nõ per hoc censent varij:nec per hoc reprobaẗ dictum eorũ.ita singu.dicit do.Anto.de bu. nec alibi legi.in.c.ij. de regu.per illũ tex.cum glo.Et istã limitationẽ sequit do.Alexã. consulẽdo in mille locis in cõsi.xxiiij.in.ij.vol.incip.animaduerso. in vlti.colum.ꝛ in consil.lxv.in.ij.volu.quod incip.Uisis processi/ bus.in.iij.col.ꝛ in cõsi.cv.in.ij.vo.incip.Reuerende dñe.in.vi.co. et in consil.cclxiij.incip.Uiso processu vtriusqꝫ cause.in.iij. colũ. ꝛ in consil.lxx.in.iij.volu.quod incipit in causa ꝛ lite vertẽte inter Christophorum.in vlti.col.Ego tamen alibi inuenio Bald.in.l. de quibus.in.xxvij.colũ.ff.de legi.expresse dicentẽ ꝙ minima dif/ ferentia in testibus hꝫ imaginem contrarietatis:nisi respõdendo

18 ponderares illũ terminũ imaginem. ¶†Ultimo limita inquan/ tũ dictũ est.§.ꝙ sufficit qd testes concordent in substãtia ꝛ in effe ctu.istud est verũ nisi testes producerenẗ ad probandũ aliquid for maliter puta formalia verba dicta a testatore:q2 tunc non suffice/ ret ꝙ testes ꝯcordarẽt in effectu.ita cõcludunt cano.in.d.c. nihil obstat.vbi ponunt exemplum de eo qd euenit in facto,in eo qui pretendebat se esse heredẽ,ꝛ articulauit qualiter testator in testõ vsus est istis formalibus verbis,vcꝫ te titiũ heredem instituo:ꝛ ad istud probandũ ꝓduxit duos testes,quorum vnus deponit q̃liter testator dixit te heredẽ facio,ali⁹ testis deponit ꝙ testator dixit te heredẽ instituo.fuit iudicatum ꝙ tales testes essent varij, et nihil probarent,quia tunc agebatur de formalibus verbis testatoris. Facit quod in simili decidit signanter Bal.in.c.bone.el.ij.in. vij. colum.de elect.de testibus deponentibus super mutuo. quorum vnus dicit ꝙ mutuauit duos solidos:alius dicit quod mutuauit xxiiij.denarios.isti testes concordant in effectu:ꝛ probarent, nisi ageretur de probanda formalitate:tunc reprobarentur. ¶Itẽ at tẽde circa finẽ presentis gl.in ꝗtum glo.vult ꝙ duo testes deponẽ tes factũ testiũ licet non probarent,operantur tamen hunc effectũ ꝙ impediunt ne interim possit ab intestato succedi.lꝫ istam glos. Barto.simpliciter sequaẗ ꝛ Io.de imo.in.c.cũ esses.in.xxiij.col.de testa.ꝛ eam etiã conet defendere Sali.hic.tamen ista glo.male di/ cit,ꝛ est cõiter reprobata.ꝛ eam reprehendunt Bald.Ful. Pau. de ca.Ludo.ro.ꝛ do.Alexã.hic.ꝛ Rapha.cu.in.l.heredes palaꝫ.

in prin.in pe.colū.ff.de testa.q: cū ista sit dubia probatio, per consequens nihil releuat, et nihil operatur.ca.in presentia.de proba.l.non hoc.§.vnde leg.vbi dicetur. Sed salua glo.et Bart.vt procedant quando duo testes deponunt q testator fecit testamentum in presentia eorum et aliorū quinq testiū. Nam si alij quinq testes sunt in rerum natura:licet forte absentes: et sic possibile est p eos probare testm̄:tunc quia dubiū est de testamento,credo q nō possit ab intestato succedi. Sed quando essent soli duo testes:tunc quia certum est q non potest succedi ex testamēto quod nō probatur nisi per duos testes.l.si vnus.et l.hac consultissima.in prin.§.de testa.nō impedit successio ab intestato.ita loquuntur alij doc.ɔtra Bar.hic. Et pro ista parte ɔtra gl.et Bar.est bonus tex.in.l.j.ff.si tab.test.null.ex.

19 ¶ †Ultimo attende in textum in superioribus dixi q pluralitas non presumitur in actibus hoim,nec in testamentis,nec in personis nec in sententijs,et ppterea reprobaui.d.Alex.in consil.cxxxiij.in.ij.vol.tenentē q in rebus bñ presumitur pluralitas,si non probetur idētitas allegādo bar.in plerisq locis in quibus non istud bene dicit si velles tenere illā opi.d.Alex.q in rebus presumatur pluralitas,pōt allegare opportune illud qd determinant Cano.in.c.auditis.de prescrip.in ver.si per illa constiterit q vallis de heneschā fit ille locus etc.p quē tex.dicit ibi Jo.an.fuisse

20 sniatū in ciuitate Bononie ɔ quendā bidellū q ɔduxerat equū pro eūdo ad certū locū,et equus in itinere naturaliter perijt:et ita probauit p socios itineris.locator aūt respondit:tu bene probas q equus in itinere perijt:sed non probasti q fuerit ille quē tibi locaui certe fuit lata snia ɔtra bidellū:q debuit ,pbare de illo equo p signa et colores equi:qd est bene notandū ad instructionē aduocatorū iuueniū.et istā decisionem sequitur ibi Anto.de but.in pe.col. Pau.in.ix.et alij.et.d.Alex.in consil.cxviij.qd inci. In cā et lite vertente inter peregrinū.in vlti.col.et in consil.seq.in.iiij.col.in.j.volu.et dicā in.l.non hoc.§.vnde leg.et sic ibi canoniste p illum tex.tenent quod in rebus psumatur pluralitas:nec credo quod quicq melius adduci potuisset. Jason Pisis.

¶ De bono.possess.contra tabu. Rubrica.

¶ Capio gloss. Rubrice quam diuide in duas partes. In prima cōtinuat rubricā ad precedētes. In scda format questionem. Rubrica bene respondet.scda ibi. Sed quare hic titulus.

1 Liberi emancipati preteriti in testa.patris,si tale testa.cōtratabulando expugnent,licet expugnato testa.regulariter omnia legata corruant:tamen ex equitate pretoris cōseruantur legata parentibus,liberis, vxori, nurui et similibus.

2 Hodie etiā si filius in potestate sit preteritus vel exheredatus in testa.patris,tamen oia lega.qbuscūq relicta conseruantur.

3 Liberis preteritis in testa.patris,competit bono.possess.contratabu.ad expugnandum testamentum.

4 Legitimatus censetur vere legitimus.

5 Stante statuto q existentibus masculis filie non succedant patri, filij legitimati excludent feminas.

6 An filius preteritus q contratabulat testa.patris, si succumbat debeat perdere legatum relictum in eodem testa.

7 Dictio solis est taxatiua:tamen non excludit personas similes vel connexas.

Liberi. Expugnato testamento.p cōtratabu.debent legata personis connunctis expressis i edicto ptoris de quo loqtur tit.ff.de leg.pstan.h.d.iuncta glo.fi. ¶ Et cōsydera q hic est tex.ɔtra multos qui dicūt talis lex est de indubitabili.q: illud est decisum in alia lege.nā nos habemus vnū titulū integrū.ff.de leg.prestan.de eo qd decidit ista.l.quā ergo dubitationē hz:sz rñde lō facta est ista.l.q: in

1 C.nō erat decisum alibi nisi hic. ¶ †No.ex ista.l.q liberi emācipati pteriti in testamēto patris,si tale testm̄ ɔtabulādo expugnēt:licet expugnato testō regulariter oia legata corruāt.l.si nemo.in.j.ff.de testa.tute.et l.si nemo.ff.de reg.iur.et l.eā quā.C.de fideicō.tñ ex equitate pretoris iuxta totū tit.ff.de leg.pre.ɔseruantur legata parentibus: liberis:vxori: nurui et similibus. Et ratio q̄ monit pretorem est fm Odof.Paul.de cast.et Mod.hic.nam quia pretor fecerat iniuriā legatarijs,admittendo filium emancipatū preteritum q de iure ciuili erat penitus incognitus.§.emancipati.in fiit.de here.q̄ ab intesta.l.sed cuz patrono.§.j.de bo.pos.in recōpēsationem modificando statuit,q talis filius emācipatus pteritus expugnando testm̄ per bo.pos.cōtratab.saltē teneat prestare legata pdictis coniūctis personis. Hinc est q qñ filius in ptāte erat preteritus in testō patris:quo casu absq remedio pretoris poterat dicere testamentum nullum de iure ciuili: quāuis vtatur remedio ptoris:et sic cōtratabulet:talis filius in potestate ɔtrabulādo non tenet prestare legata liberis nec parentibus.tex.est in.l.is qui in potestate.in princi.ff.de leg.prest. Et ex hoc inferas,qd lz text. iste simpliciter dicat liberi.necessario tñ dz intelligi de liberis emācipatis:q: in liberis in ptāte nō hz locū. Ité p hoc ego infero rōnem diuersitatis quare rupto testō patris per querelaz inoffi.testa.legata nō conseruant liberis,nec parentibus,nec alicui per sonis,sed in totū corruunt.l.papinianus.la.ij.§.pe.et §.fin.et l.filius.ff.de inoffi.test.et dico qd ratio est:q: querela est remediū inductū de iure ciuili ad expugnandū testm̄:ergo cū non sit remediū pretoris:sed iuris ciuilis.ideo pretor non est qui facit iniuriam legatarijs hoc casu.ideo si nō hz locum titulus de lega.prestan.nō est mirum. Et ista est melior rō differētie q illa q̄ est assignata p Cy.hic in.iij.opp.et ante eum p Odof.et sequit Alb.hic.q: querela est de iure ciuili:ideo in totū rūpit testm̄:qd similiter est de iure ciuili.sed bon.pos.ɔtabu.est de iure pretorio.ideo testm̄ qd est de iure ciuili,nō rumpit in totū. Nam fm istā rōnem q: per ɔtabulas nō rumpitur in totum,deberent oibus indifferenter legata prestari.

¶ Et p istam rōnem ego infero vnū nunq ab alio cogitatū,qd reputo valde pulchrū et egregium:qd si filius emācipatus sit exheredatus in testō patris:quo casu testm̄ valet de iure ciuili:nec filius emancipatus potest querelare:q: censet penitus extraneus de iure ciuili.vt.s.dixi.sed pretor cōcedit sibi bon.pos.gratia litis agnoscende,qua mediante cognoscatur a iure ciuili:et possit qrelare.vt declarāt gl.et Bar.in.l.papinian⁹.§.si.ff.de inoffi.test.Cy.in.l.ij.C.de inoffi.test.Bal.et alij in.l.si.§.vnde leg. Certe cū isto casu etiā pretor faciat iniuriam legatarijs,faciendo per viā suam q emācipatus admittat ad querelandū,qui alias a iure ciuili erat exclusus:non esset ponere os in celū tenere q isto casu emancipatus querelando testm̄ patris teneat cōseruare legata liberis:parentibus,nurui et vxori testatoris:q: isto casu militat eadē rō iniurie pretoris:et sic eadē equitas conseruādi legata talibus personis. Confirmatur istud:q: facilius debēt cōseruari legata qñ filius est exheredatus,q qñ est preteritus:q: primo casu venit cōtra expressam voluntatem testatoris:scdo casu venit cōtra tacitā. Et si hoc est verū est solēnis et inaudita limitatio ad.d.l.papinianus.§.pe.et fi.volentē q expugnato testō p qrelā legata in totū corruant nec alicui cōseruent:q: pcedit qñ testm̄ qrelatur p filiū in ptāte:secus si p filiū emancipatū.et istud est qd bene ,pbat tert.in illa.l.papinianus.§.fi.in ver.et suus heres erit.ad denotādū q secus sit in emācipato. Per hoc etiā habes magnā extēsionē ad titulum ff.de leg.pstan.et ad.l.nostrā,vt pcedat,non solū in filio emancipato pterito ɔtabulante testm̄ patris:sz etiā in filio emancipato exheredato in testō patris,et illud querelāte:vt vtroq casu conseruentur legata coniunctis psonis ex eqtate et rōne pretoris.q̄ pariter vtroq casu limitāt:et caripenderē inuenire autoritatē doctoris in hoc. ¶ Aduerte tñ q dispositio illius tituli de leg.prestan.et.l.nostre non semp et passim pcedūt:sed multifarie limitant.ideo sup hoc vide plenā doctrinā Bart.facientis.iiij.casus pncipales in.l.as q in ptāte.ff.de leg.pstā.ponūt Ang.Raph.Fulg.et Lud.ro. ¶ Inter alias limitationes no.illā precipue quam ponit tex.no.in.l.saluius aristo.ff.de leg.prestan. Que modificat totū illū titulum:q emācipatus preteritus teneat conseruare legata personis coniunctis:est verū dūmodo talia legata nō sint ampliora q sit illud qd habebit emācipatus in bonis patris:q: si legata sunt ampliora,nō cōseruant in totū.sed catenus quatenus est illud qd

2 emācipatus cōsequet. ¶ †Et ideo pulchrū dubiū est hūgd scdm eandē equitatem.d.l.saluius.debeat hodie limitari.aut.ex causa.§.de lib.prete.disponens qd hodie etiā si filius in ptāte sit pteritus vel exheredatus in testō patris:tñ oia legata quibuscunq relicta conseruentur,nunquid debeat modificari:ita q legatarij nō consequantur plus q ipse filius:et si legata sint ampliora debeant resecari:vt saltē filius tm̄ habeat quantū habēt legatarij.d.l.saluius.tangit ibi Bar.et relinquit cogitandum:nihil decidit. Sed Bald.et nota.Ange.et Moder.hic.et Bald.in.d.aut.ex causa in xliij.col.in.iij.op.tenent q illa aut.ex causa indistincte procedat:quia imperator non habuit istā considerationē q heres debeat esse equalis legatarijs:sed solū cōsyderauit q heres detrahit falcidiā vel trebellianicam:et illis debeat esse contentus. Tamē tu ex aduerso consyderas:q cum distinctio.d.l.saluius.sit equa multum,succedit regula,q leges noue etiam correctorie,et aliquid generaliter et de nouo disponentes,debent tamen intelligi et modificari per leges antiquas:et scdm leges antiquas distingui.vt est glo.approbata in.l.sciendū.in princi.ff.qui satisda.cog.etiam si in talibus legibus nouis dicatur expresse non obstantibus quibuscunq legibus.fm Bart.in.d.l.sciendū.in princi.vbi dixi.et in extrauag.ad reprimendum.in ver.nō obstantibus.in.ij.col.p gloss.singularē.in.§.j.in aut.de hered.ad intesta. Nisi respōdeas q verum sit quando lex noua loquitur de eadem materia de qua leges antique:alias secus.gloss.in.c.j.in verbo declaramus.ne clerici vel monachi.in.vj.et in.c.licet canon.in verbo parochiali.de elec.in sexto.et in capit.constitutionem.de regula.in.vj.et in.c.ea que.de reg.iur.

de regu.iur.in sexto. Tamen potes dicere quod satis loquitur de eadem materia in genere, scilicet conseruationis legatorum. Sed caue quia uidetur dicendũ ꝙ sit diuersa materia, duplici ratione. Prima q͛ dispositio titu.de.lega.prestan.est ius pretorium. Sed .d.aut.ex causa.est merũ ius ciuile. Scđa q͛ titulus de leg.prest.solum conseruat legata ꝯiunctis personis. sed aut.ex causa.conseruat indifferenter legata omnibus ꝑsonis.

3 ¶ † Scđo not.ex princi.tex.ibi liberi.ꝙ liberis preteritis in testamento patris ꝯpetit bon.pos.contratab.ad expugnãdũ testm̃:vt hic.⁊.l.seq.⁊.toto tit.ff.eo. Intellige istam regulam procedere in filiis legitimis et naturalibus:secus est in filiis naturalibus tantum:quia filii naturales tantum, licet possint aliquid consequi ex voluntate et testamento patris, tamen contra voluntatem nihil vnquam consequuntur. ideo quia p̃teriti nõ ꝯtabulant testm̃ paternum.glo.est sing.in.l.ij.in priñ.in vers.naturales.ff.eod. que est sing.fm Bal.in.l.j. C.quo.bo.et in.c.innotuit.in.iiij.col.de elect. Istam glo.etiam pro elegãti sequit̃ Bal.in.c.j.in.xj.col.de cõsti. Idem tenet Bal.in.l.fi.in.iiij.col.j.vnde leg.et probatur optime.in.l.fi.⁊ ibi ad hoc not.Bal.C.de natu.lib.⁊ illam gl.in.d.l.j.etiã sequit̃ ⁊ reputat sing.do. Alex.in cõsi.lxxiiij.in.ij.volu.quod incipit. Uiso ꝓcessu cause vertẽtis inter faustinam.circa fi.eam sequitur Lud.ro.in consi xxxiij.inci.l3 naturalis filius.ibi tñ determinat Ludo.ro.secus esse in filio naturali legitimato:q͛ si sit preterit⁹ in testõ patris bene habet ius

4 ꝯtratabulãdi ⁊ dicẽdi nullum:vt ibi per eum. † Et pro eo facit ꝙ legitimatus censetur vere legitimus:vt firmat Bar.in.l.si is qui ꝓ emptore.in.xxiiij.col.ff.de vsuca.tenet Bal.i.l.nuper.C.de natu.lib.et do. Alexan.in consi.ij.in.i.volu.incip.visis codicillis.in.viij.

5 col.⁊ seq. ¶ † Hinc est ꝙ stante statuto in ciuitate ꝙ existẽtib⁹ masculis filie femine non succedant patri:certe filij legitimati vigore talis statuti etiam excludent feminas.fm Bal.in.l.cum acutissimi.et in.l.eam quam.C.de fideicõ.tamẽ pro nunc aliter non discutio. Ad predicta facit quod volunt Bal.et Sali.in.l.fratres.C.de inoff..testa. Ange.in.l.j.ff.eod.ꝙ frater naturalis contra testamentum fratris nõ habet querelam, nec aliud remediũ:q̃uis sint eodem patre et matre nati. Adde tamen ꝙ valeret statutum disponens ꝙ filius naturalis preteritus vel exheredatus querelet

6 vel contratabulet:fm Bal.in.c.j.in.x.col.de consti. ¶ † Nunquid autem filius p̃terit⁹ qui cõtratabulat testm̃ patris si succũbat debeat perdere legatũ relictũ in eodẽ.l.papinian⁹.§.meminisse.ff.de inoff.testa.glo.in.l.si is qui contra.et ibi Bar.ff.de vulg.et pup.l3 ꝙ sic:et Pau.de cast.in.l.alia.C.de his qui.vt indig.vbi do. Alexan.etiam plene examinat istum passum:sed in contrarium habes tex.expressum in.l.filiũ.§.si quis contra.ff.de leg.prest.per quẽ tex.contrarium tenuit glo.expresse in.l.si seruus.ff.de bon.pos.fm tab.que dicit aliud esse in querela.aliud in bon.pos.ꝯtrabul.in tex.in.l.post legatum.in princi.ver.ille.ff.de his qui.vt indig. Tenendo tamẽ primam opi.Bar.eã limitat per tex.no.in.l.si filiusfa.substituatur.et ibi Bart.et expressius Ang.ff.de.here.inst.et est similis tex.in.l.ex facto.§.lucius.ff.de vulga.et pup.⁊ dicã plenius in.l.

7 seq.in.ij.not. ¶ † Tertio no.ex tex.in verbo solis.iuncta glo.quod licet dictio solis sit taxatiua:et sic exclusiua.l.is solis.ff.de condi.indeb.et.l.aduersus.C.si aduer.rem iudi.tamen non excludit personas similes vel connexas.vnde dicit Archi.in.c.ij.de accusa.in vj.quem refert et sequitur Bal.hic/qđ si statutum dicat quod sol⁹ episcopus faciat, non intelligitur excludi capitulum suum:eo q͛ nõ excluditur id quod est cõnexum. Et idem generaliter procedit in omnibus taxatiuis:ꝙ nõ excludant casus similes, vel similẽ rationem habentes.l.ob es.cum glo.j.C.de predi.mino.glo.in.l.serui nomine.et ibi Bart.ff.de vsucap.bonus tex.in.l.j.§.j.ff.si men.falsum mo.dixe. Bar.in.l.si constante.in prin.in.ix.q.prime partis principalis.ff.solu.ma. Facit quod dicit Bal.in.l.nullus.C.ad.l.iul.maiest.quod dictio taxatiua excludit solum dissimilia. Facit glo.no.iuncto tex.in.l.fi.C.de reuocan.donatio.que loquitur in penalibus:⁊ sequuntur Cy.⁊ Sali.ibi. Item natura termini taxatiui est excludere extranea.sed cuncta pertinentia indulgere.cle.exiui.in ver.cum autem natura.de verbo.signi.quem tex.ad hoc reputat aureum et singularem Joã.de ana.in consi.xxxvj.vtrum coram. Ludo.in.l.vinea.in princi.ff.si quis ius di.non ob.tamen ille tex.nõ proprie loquitur de taxatiua. Item facit qđ no.Ang.in.l.si mora.ff.solu.ma.per illum textũ in verbo duntaxat.ꝙ si aliquis esset electus rector cum hoc qđ possit syndicari de furtis et barataryis tantum ⁊c.l3 Imo.⁊ Alex.ibi aliter. Ista solu.nõ videtur bona in proposito:quia nurui ⁊ vxori conseruatur dos prelegata:per.l.j.ff.de leg.prestan.et tamen non sunt persone similes hic expresse:nec eadem ratione eis cõseruatur:nec sub eodẽ modo,l.virilis.§.si.ff.de leg.prestan. ¶ Unde melius responde fm Bal.ꝙ hic non ponitur dictio taxatiua solis simpliciter, sed cũ modificatione, scđm edictum pretoris:vnde extendit̃ quatenus est in contextu ad qđ fit relatio:ne aliis inducat̃ correctio iuris antiqui.quia vt no.Sali.ex isto text.iuncta glo.dictio solis non excludit casus predictos per alias leges.vnde dictiones tales taxatiue nũquam stant taxatiue quando inducitur correctio.ita Barto.in pulchra decisione in.l.iij.§.cũ titio.ff.de adi.lega.quẽ sequitur Imo.in.l.si vero.§.de viro.in.vj.col.ff.solu.mat. Pet.de ancha.in.c.canonum statuta.in.viij.col.in.xiiij.q.l3 cõtra Bar.in.l.viros.per illum tex.C.de diuer.offi.lib.xij. Facit quod vult Ange.in.l.sciendum.ff.de euic.⁊ in.l.si tamen.§.in edilitijs.per illum tex.ff.de edil.edic.et in.l.paulus.§.j.ff.de vsur.⁊ in.l.si debitor.ff.qui po.in pig.hab.⁊ in.l.ita nobis cordi pudor.C.de adulte.qđ si statutũ permittat cõtra instrumentũ guaren.opponi aliquas exceptiones tantum.⁊ sic per taxatiuã, non videtur excludere alias exceptiones similes:vel venientes ex aliis statutis. Adde etiam quod no.Bal.⁊ Ang.in.l.cum notissimi.in princi.ij col.C.de prescript.xxx.an.per illum tex.cum glo.in verbo solam.ꝙ dictio solis nũquã excludit quando resultat absurdus intellectus vel ꝯtrarietas. Facit glo.in.§.sed et qđ principi.insti.de iure natu. Bar.in.l.vnica.in prin.ff.si quis ius di.non ob. ¶ Tu potes saluare tex.aliter ꝙ bene dicat solis liberis ⁊ parentibus.q͛ alie persone.s.vxor ⁊ nurus defuncti quibus reseruatur relictum pro dote:cum dotem habeãt:non est ꝓprie ⁊ effectualiter legatũ,sed debitũ:ptz:q͛ si dos vere non debetur:quãuis legatum valeat expressa certa quãtitate.l.iij.C.de falsa cã ad.leg.tamẽ nõ cõseruat per istã legem illũ titulũ.ff.de leg.ꝓstan.tex.est in.l.is qui in potestate.§.j.ff.eo.⁊ hoc est quod proprie dicit tex.in.l.virilis.§.si.eodẽ.ti.q͛ mulier ad es alienum venit.⁊ ibi est tex.quod si aliquid relinqtur vxori vel nurui preter dotem:non hz locũ ille titulus.vide tñ.l.seq.l3 ⁊ si pro dote.eo.ti. Et sic iste tex.optime dicit qđ solis liberis ⁊ parentibus legata prestari debent. Et ista est veritas quam etiã sentit Ful.hic. ¶ Glo.j.diuiditur in tres partes:put in effectu remouet tria contraria. In prima parte pondera fm Sali.ꝙ dictio solis, quamuis sit taxatiua, tamẽ nõ excludit casus positos per alias leges.⁊ adde concordan.per.d. Alex.hic. In scđa parte glo.fortiter opponit ꝙ imo qñ filii nedum emancipati, sed in potestate sunt p̃teriti, hodie ꝯseruantur legata facta oib⁹ ꝑsonis q̃cũcũq; sint.ꝑ aut.ex cã.C.de lib.prete.ergo male dicit tex.conseruari legata solis parẽtibus ⁊ liberis:imo oibus.glo.fatetur contrarium.qđ hodie plenius ꝓuisum est ꝑ illã aut.ex cã.⁊ sic hodie fm gl.frustratoria est dispositio ⁊ ꝓuisio tit.de leg.prestan.⁊ huius.l. Tu dic quod imo est vtilis in oibus casibus in quibus illa aut.locum nõ hz:presertim qñ filius est ignorãter p̃teritus:quo casu nõ cõseruant̃ legata:per illam aut.ex causa.conseruarẽtur tñ legata facta coniunctis ꝑsonis:per dictũ titulum.ff.de legatis.ꝑstan.vt declarãt Ang.⁊ Roder.⁊ Pau.de ca.in.d.aut.ex causa.in.iiij.col.⁊ Jo.de imo.in.l.filio preterito.in.xxvj.col.ff.de iniust.rup. Eodem modo institutio parentis vel liberoꝝ conseruatur expugnato testõ per ꝯtabules ꝑ illum titu.de.leg.prestan.vt ibi est tex.in.l.filiũ.§.sed et si portio.⁊.l.virilis.§.si quis ex liberis.⁊.§.seq.⁊.l.sed ⁊ si ꝓ dote qđ no.etiam ꝑ aut.ex cã.⁊ ille.§.sed et si portio.non est hodie correctus:fm Fulg.hic quãuis aliter teneat.d. Alex.in.d.aut.ex causa.in pe.col.vbi.dicetur. ¶ In tertia ⁊ vlti.glo.opponit de.l.quidam.C.de fideicom.vbi si pater filium emancipatũ preterijt in testõ,q͛ nõ instituit filiũ,tñ grauauit legatis,dicit̃ ibi ꝙ non tenet̃ ad aliqua legata:ergo non tenet̃ etiã ꝯiunctis ꝑsonis.cõtra istũ tex.glo.ibi dupliciter rñdet:vera solutio est ꝙ illa.l.pe.loquit̃ qñ legata erãt noiatim relicta ab ipso filio emancipato preterito:quo casu sunt nulla:per regulam quia quem nõ honoro nõ possum grauare legatis.l.ab eo.C.de fideicõ.⁊ talia legata nulla non cõseruant etiam cõiunctis personis:ꝑ tit.de leg.prestã. Nos aũt loquimur qñ legata erant relicta ab alio instituto herede, quo casu si emancipatus preteritus ꝯtabulet testamentũ,tenet̃ ꝯseruare talia legata si sunt relicta coniunctis ꝑsonis. In istis terminis loquit̃ ista.l.⁊ titu.de leg.prestan.q dz limitari ꝑ.d.l.qdam.que hodie remanet incorrecta.fm Ange.hic ⁊ Dy.⁊ Bar.in.l.ij.ff.de leg.iij. Jason Prius.

1 ☞ Infans põt emancipari a petre ꝑ rescriptum principis.
2 Licet filius naturalis non possit legitimari mutus, tamen si sit infans poterit legitimari.
3 Posthumus anteq̃ nascatur nõ est in potestate patris.
4 Nato posthumo rumpitur testamentum
5 Quis dicatur proprie preteritus.
6 Contratab.⁊ fm tab.simul concurrere non possunt.
7 Bo.pos.ꝯtab.põt agnosci ꝑ solũ tutorẽ nomine infantis.
8 Institutus nõ habet bo.pos.contratabu.
9 An filius preteritus possit approbare testa.⁊ hoc modo impedire institutum contratabulare.
10 An filius preteritus possit approbare testa.ne instituti eius beneficio habeant ius dicendi nullum.
11 Posthumus olim poterat inter ceteros exheredari.sed an de iure.C.possit exheredari.
12 Filij preteriti habent de iure ciuili ius dicendi nullum qđ durat triginta annis:filij autem exheredati habent de iure ciuili ius

querelandi qd durat quinquennio.

13 Pretor fundatur in mera equitate.

14 Preteritio filij vel descendẽtium per lineam maternam habetur pro exheredatione: ꝛ que sit eius ratio. nu. 15.

16 Bonorum possess. contratabu. non competit contra testa. feminarum vel linee feminine.

17 Filijs vel descendentibus nõ competit bo. pos. vnde liberi matribus decendentibus ab intestato.

18 Si hodie mater preteriret filium in testa. sine insertione cause, testamentum est nullum de iure ciuili.

19 Etiam in correctorijs quando sunt duo casus parificati a. l. antiqua in illa materia de qua agit. l. noua corrigẽs expresse in vno casu ex illis casibus parificatis, intelligit etiã corrigere in alio.

20 Hodie filijs preteritis sine causa competit bo. pos. cõtratab. contra testa. matris sicut competit ius dicendi nullum.

21 Hodie in successione matris vel linee materne competit ab intestato vnde liberi.

22 De iure ffor. vel. C. filijs impuberibus ab intestato in successionem matris: vel preteritis competebat bon. pos. carbo.

23 Testamentum in quo filius in potestate est preteritus de iure ciuili est nullũ, absq; eo ꝙ filius dicat nullũ ꝛ. nu. 26.

24 Emphiteota eccłẽe vel priuati, si nõ soluat canonem cadit a iure suo, dño volente ꝛ expresse petente: alias non. ꝛ nu. 25.

27 Licet hodie filius non possit exheredari a patre, nisi commiserit vnam de. xiiij. causis ingratitudinis: tñ si filius consensisset se exheredari, valeret exheredatio sine alia causa.

28 Testa. in quo filius in potestate est preteritus est nullum tam de iure ciuili ꝙ de iure pretorio. ꝛ nu. 30.

29 Solennitas septem testium in testa. fuit a pretore inducta.

31 Testa. in quo filius est preteritus quomodo potest contratabulari si sit nullum omni iure.

32 Appellatio a sententia lata, tendit ad rescindendum sententiam quando fuit aliqua: secus si fuit sententia nulla: quia tunc tendit ad declarandum sententiam nullam.

33 Unum ꝛ idem verbum relatum ad duo, respectu vnius potest stare proprie, ꝛ respectu alterius improprie.

34 Licet bo. pos. ꝯtab. impediat scriptũ heredem agnoscere bo. pos. sm tab. nõ tamẽ impedit adire hereditatẽ de iure ciuili.

35 Quando bono. pos. contratab. rumpit testa. in totum, ꝛ totã successionem aufert heredi: bono. pos. contratab. impedit scriptum heredem intentare sm tabulas.

36 Si preteritus ꝛ institutus sint in eodem gradu liberorum, bono. pos. contratab. ꝛ sm tabu. an possint simul concurrere.

37 Contratabulatio est inducta a pretore ad similitudinem iuris dicendi nullum.

38 Remissio iniuriarum facta sacerdoti in foro penitentiali vel conscientie, non operatur in foro contentioso.

39 Hec verba facimus tibi gratiam, important simplicem indulgentiam remissionis pene: nõ autem restitutionẽ bonorum: nisi princeps diceret facimus tibi plenam gratiam: quia tunc recuperat bona non alienata per fiscum.

a ¶ Infans. Adde bal. in. l. pe. C. de eman. libe. Spec. ti. de na. ex li. vẽ. ꝛ ibi Bal. i addi.

b ¶ Naturalis. Adde diffuse per Ant. rose. i trac. d legi.

POSTHUMO. Ista. l. est subtilis ꝛ repetibilis: ꝛ pro intelligentia text. premitte qd ista. l. legit altero de duobus modis. vno modo sm Odof. ꝛ Alb. de ro. hic/ qd ista. l. ponat duos diuersos casus: ꝛ sic varient persone. Prima pars loquitur in posthumo preterito in testõ patris: ꝛ ista est clara. qꝛ si talis posthumus nascitur: testm̃ rumpitur ipso iure. In scda vero parte mutat casum et personas: nec loquitur amplius in illo posthumo: sed i infante iam nato ꝛ emancipato, preterito in testamento patris: qꝛ valet: ideo põt contratabulari per tutorẽ noĩe infantis. ꝛ presupponunt isti doc. ꝙ scda pars text. necessario debeat intelligi in infante emancipato: qꝛ si nõ esset emancipatus: sed in ptãte, ꝛ esset preteritus, testm̃ fuisset ipso iure nullũ, ꝛ quod est nullũ nõ põt expugnari nec ꝯtabulari. l. nã ꝛ si sub conditione. ver. post defectuz. ff. de iniust. rup. ¶ † Et si dicas quomodo infans[a] potuit emãcipari a patre: rñdet ꝙ potuit per rescriptum principis, scdm formaz l. pe. j. de emancipa. libe. Per quã. l. dicit ibi Bartol. se als dixisse cuidam magno aduocato in tuscia, † qd ꝗuis filius naturalis[b] nõ possit legitimari inuitus, tamẽ infans põt legitimari. ꝛ idẽ tenet Barto. in. l. inuiti. in fin. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Ego annis superioribus vidi de hoc vltimo magnam. q. in ciuitate Parme, ꝛ multa consilia prestantissimorũ virorũ ꝯtra Bar. ꝯtra quẽ tenet Ludo. ro. in cõsi. cxciiij. incip. In pposita cõsultatione pmo videndũ occurrit. in quarto dubio. ꝛ late in Raph. Fulg. ꝛ. d. Marti. lau. in. d. l. inuiti. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. sed quia non est materia nostrã, aliter non examino: sed vltra predictos vide Bald. in. l. pe. C. de eman. lib. ꝛ in aut. preterea. C. de natu. lib. per Ang. in. q. per eũ disputata que incip. nobilis quidã genere. ꝛ plene per. d. Anto. de rosellis doc. patauinũ in suo celebri tractatu legitimationum in duobus locis. ¶ Tamẽ qꝛ isto modo intelligendo tex. fieret violentia litere pñti, subaudiendo ꝙ iste infans fuisset emancipatus a patre, per rescriptũ pncipis: ideo considero de mente doc. oim fuisse, ꝙ ista. l. psequat vnũ ꝛ eundem casum: ꝛ in vnamet psona: quãuis doc. non declarent: ꝛ ita arbitror tenẽduz: vt. j. plene disputabitur. qꝛ dato ꝙ testm̃ in quo filius in potestate est preteritus sit ipso iure nullum. hoc nõ obstãte põt ꝯtabulari de iure pretorio: ꝛ q casu istud fieri possit, qd illud qd ipo iure est nullũ ꝯtabulet, est alia difficultas que declarabitur. j. in gl. pe. Et scdm istũ intellectũ qui verus est ꝛ cõis. h. d. Per natiuitatẽ posthumi preteriti testm̃ patris rũpitur ipso iure: nihilominus potest etiam intentari bo. pos. ꝯtab. p tutorẽ. noĩe talis infantis: que bo. pos. cõtratab. intentata facit vt heres scriptus in tali testamento nõ possit habere sm tab. h. d. tota. l. ꝛ scdm istud summarium apparet ꝙ tota ista. l. loquitur in eadẽmet persona: hoc est in posthumo nato, qui per cõsequẽs erat infans. ¶ In primis põdera text. q cum ministerio dicit posthumo nato. nã ante natiuitatem posthumi preteriti bene vz testm̃, ꝛ rũpitur aliud precedens validuz: l. iij. §. sed ꝛ si stante. ff. de iniust. rup. Tamen donec nascat nõ põt adiri hereditas ex testõ, nec agnosci bon. pos. sm tabu. l. ventre. ff. de acq. here. ꝛ. l. illud. §. fi. cũ. l. seq. ff. eo. Et ppterea pondera ꝙ illud qd dicit text. in. ij. parte ibi petita est: denotat cõtingẽtiã facti nã etiã si petita nõ esset posset tñ petiꝛ ꝛ impediret sm tab. l. equissimũ. §. expectãdi. ff. de bon. pos. sm tab. Item aduerte ꝙ lz anteꝗ̃ nascat posthumus non rumpat testm̃, nec ante possit ꝯtabulari: vt hic, tñ posthumus preteritus anteꝗ̃ nascatur aperit scripto heredi edictũ ad ꝯtabulandum: ꝛ sic tribuit ex persona sua alteri anteꝗ̃ ipse habeat. tex. est in. l. illud. §. fi. ꝛ ibi gloss. ꝛ Bart. ff. eod. Bar. in. l. ventre. in. j. col. in fi. ff. de acq. her. Et illũ tex. ad hoc ponderat ꝛ reputat no. dignũ Bald. in. l. si pr̃. i. ix. op. C. de insti. ꝛ sub. qd no. p limitatione huius. l. † Adde etiã ꝙ lz posthumus anteꝗ̃ nascatur non sit in ptãte patris. l. fi. ff. de colati. bo. l. fi. ff. de assig. liber. tñ posthumus anteꝗ̃ nascat est suus. ita est tex. si non cauilletur. i. §. posthumi. insti. de here. que ad intest. qd videt durũ ꝛ cõtra tz Bal. in. d. l. si pater. in. ix. op. Et pro hoc ego alleg. tex. in. l. j. §. toties. ff. de ven. in pos. mi. ibi ꝛ id qd in vtero est inter suos heredes futurũ erit. ꝛ in. §. sed ꝛ si incertũ. ibi editur suus futurus sit. quẽ alleg. Bald. in. d. l. si pater. Itẽ qꝛ alias statim rũperet anteꝗ̃ nasceret, qd est ꝯtra istũ text. Facit etiã. l. antiqui. in prin. ff. si pars here. pe. Tñ pro primo facit qꝛ posthumi habentur pro natis qñ tractatur de eorũ cõmodo. l. qui vtero. ff. de sta. ho. sed suitas non põt afferre nisi commodũ. Sed p Bald. est tex. in. l. posthumo. C. de col. ¶ † Scdo no. qd nato posthumo rumpit testm̃ vt hic. ꝛ. l. j. ꝛ per totum. j. de posthu. here. insti. limita. iiij. modis. Primo nisi talis posthum9 nasceretur abortiuus. l. vxoris abortu. j. de posth. her. insti. Itez intellige in tali posthumo qui si natus fuisset viuo testatore, agnasceretur testatori: qꝛ fuisset suus ꝛ in ptãte testatoris: alias secus. puta si esset posthumus ex filio emancipato. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad orficia. sz Fulg. ꝛ Mod. hic. Itẽ ꝗ̃uis natiuitate posthumi preteriti rumpatur testm̃: vt dixi: tñ si talis posthumus moriatur viuo testatore, tale testm̃ recõualescat de iure pretorio. text. est sing. in. l. posthumus. in prin. ff. de iniu. rup. ꝛ nõ solũ recõualescit primus gradus, sed etiã scdar ꝛ sic subsitutio. glo. est no. in. l. si a primo. ff. de lib. ꝛ posthu. quã Ange. ꝛ Imo. ibi ad hoc no. ꝛ reputant sing. vide tñ ibi Alexã. Est nota. extensio ad illum tex. Item intellige istum tex. in eo qui est vere posthumus ꝛ naturaliter. secus est in posthumo ciuiliter. vt est qñ post conditum testamentũ aliquis arrogatur in filiũ: iste arrogatus censet posthumus ciuiliter. vt est glo. ordi. in rub. j. de posthu. here. institu. nam agnatione talis filij arrogati nõ rumpitur testm̃ de iure pretorio. l. nõ putauit. §. si quis emancipatum. iuncta glo. ff. eo. de qua glo. facit festũ Ang. hic/ dicens ꝙ est pulcherrima limitatio/ ꝛ ꝙ nunꝗ̃ ab alio audiuisti. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. sm Pau. de cast. ꝛ Moder. quis dicat pprie preteritus. qꝛ est ille qui nõ est institutus nec noiatim exheredatus. ad idem est tex. in. §. eadem. insti. de heredi. que ab intest. vnde dato ꝙ in testõ fieret mẽtio de filio, tñ dicitur preteritus qñ non est institutus nec exheredatus. l. quidam. sbi Bar. no. j. de fideic. Bar. in. l. ij. ff. de leg. iij. Imo si in testõ aliquid sit relictũ filio: sed alio titulo ꝗ̃ institutionis, dr preteritus. ꝛ põt ꝯtabulare. l. ita tñ. §. q rogatus. ff. ad treb. ꝛ. l. si qs filio. ff. de iniu. rup. precipue per iura autenticorũ: vt dixi in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. Imo si filius substituatur vulgariter vel pupillariter heredi scripto, dr preteritus. l. ex facto. §. lucius. ff. de vulg. ꝛ pu. l. si filiusfa. ff. de here. insti. Ludo. ro. in cõsil. cccccxvj. ꝙ inci. In casu proposite consultationis in quo primo queritur ꝛc. ¶ † Quarto not. ꝙ sm tabulas ꝛ contratabulas simul concurrere nõ possunt: qꝛ sunt remedia contraria que simul stare nõ possunt: fallit in casibus de quibus in gl. donec enim põt peti bo. pos. ꝯtabu. non hz locum sm tabu. l. ij. §. expectandi. ff. de bono. pos. sm tab. l. illud. §. fi. ff. de ꝯtab. l. j. §. fi. ff. si tab. testam. nulle ex. ¶ † Quinto no. ꝙ bo.

possess.

pos.cõtratabu.põt agnosci per solũ tutorẽ nomine infantis.idem si non esset infans:sed pupillus.l.bonorum.vbi dixi.§.qui ad.&.l.si infanti.j.de iure delib.¶ Venio ad gloss.in qbus Ludo.ro.& do. Alex.multos articulos examinant q nõ sunt de materia huius.l. sed.l.illo preterito.ff.de iniusto rup.Ego attingam illos qui pro prie sunt de materia.l.nostre.¶ Capio glos.j.& oppono ɔtra tex. in ver.q neqȝ heres institutus.qui a ɔtrario sensu innuit† ꝙ institut⁹ nõ habeat bono.pos.cõtratab.de.l.si post mortẽ.§.fi.ff.eo.glo.re spondet & bene ꝙ institutus ex persona sua non hȝ contratab.ita loquitur text.hic.sed ex persona filij preteriti committentis.i.ape rientis sibi edictũ bene posset si vellet cõtratabulare.ita loquitur contrariũ.quedã enim qs ɔsequitur ex persona alterius,q̃ ex pro pria persona nõ haberet.l.petende.C.de tẽp.in integ.rest.pe.glos. in.l.aristo.ff.que res pig.ob.nõ pos. Et institutus q beneficio filij preteriti adiuuatur ad ɔtabulandũ,potest afferre duplicẽ vtilitatẽ: fm Pau.de ca.& d.Alex.hic vna est qñ fili⁹ esset institutus in te stamento in minori parte quaȝ esset habiturus ab intestato.nam ɔtratabulando testamentũ in plus succedet.l.non putauit.§.fi.& l.ex duobus.in prin.ff.eo. Scda vtilitas est:q2 emancipatus he res institutus si veniret ex testõ teneret prestare oĩa legata oĩbus sicut testator disposuit:vñ si bñficio preteriti veniat ad contrata bulandũ,nõ tenebit prestare legata:nisi liberis & parẽtibus.l.si duo.in prin.& l.is qui in ptãte.ff.de leg.prestan.que iura sunt ho die incorrecta:vt dixi in.l.precedenti. Illud vltimum limitat tex. valde solennis in.l.nõnunꝗ.ff.de leg.prest.ꝙ institut⁹ qui bene ficio preteriti ɔtratabulat tenetur solũ ad legata cõiunctis per sonis.dicit ibi iurisɔ.ꝙ est verum si etiã preteritus ɔtabulat:alˀs eo abstinente tenentur ad legata oĩbus.¶ †Nunquid aũt filius preteritus possit approbare testamentum & isto modo impedire institutum cõtratabulare,ponunt Bal.Pau.de ca.& late domi. Alex.hic.& Bar.& oẽs in.d.l.filio preterito.& cõis conclusio est contra Bar.ꝙ nõ possit per.d.l.si post mortẽ.§.fi.¶ †Quid aũt sit in iure dicendi testũ nullũ qđ cõpetit de iure ciuili filio in po testate preterito,an talis fili⁹ preteritus posset approbare testa mẽtum patris:& isto modo impedire ne instituti eius beneficio haberent ius dicendi nullũ. Spec.in ti.de test.§.j.in versicu.pone Berta.ad fi.post Albertũ galeoti concludit quod sic:per tex.in.l. papinian⁹.in pñ.in rõne sui.ibi ipsi⁹ enim iniuria est.ff.de inoff.te sta.& ibidem tȝ Bal.per illum tex.Tene cõtrarium quia a pari ꝓ cedunt ista duo remedia.s.ius contratabulandi de iure pretorio, & ius dicẽdi nullum de iure ciuili: vt dicã statim in gl.ij.sicut ergo filius preteritus nõ potest approbare vt excludat institutos a con tratabulando vt ꝓxime dixi.ita nec vt excludat a iure dicendi nul lum.ita concludit Barto.post Jac.de are.in.d.l.si post mortem.§. fi.Jac.de bel.i.d.l.papini.in pñ.& late Ludo.ro.in consi.xxiiij post medium.¶ Glo.in ver.nominatim.diuiditur in.iij.partes.prout in effectu remouet.iij.ɔtraria:scda ibi:itẽ no.hic ꝙ neqȝ institut⁹. tertia ibidem in preterito.¶ †In prima parte gloss.ne glo.te decipiat dum dicit quod olim posthumus poterat inter ceteros exheredari.non intelligas olim.i.de iure ffoꝝum.quia esset cõtra.l. posthumi.in princip.ff.de iniust.rup.intellige ergo de iure veteri antiquissimo. Nunquid autẽ posthumi de iure.C.possint exhere dari sunt duo tex.contrarij.l.si quis in suo.C.de inoffi.testa.in fi. l.qui dicit.ꝙ non:ex quo posthumus non potest ɔmittere causaȝ. sed tex.in.l.fi.in fi.C.de lib.prete.dicit oppositum. Sed non est cu randum:ex quo clare constat ꝙ hodie per iura aut.non potest:ex quo non potest causam ingratitudinis cõmittere.§.aliud quoqȝ capitulum.&.§.causas.in aut.vt cum de app.cog.¶ In secunda parte habes/ꝙ nec instituto nec exheredato pure ab omni gra du competit ius contratab.Juxta hanc partem occurrit dubium vehemens.quare pretor nõ adinuenerit in specie remedium pre torium filijs exheredatis tam in potestate quã emancipatis:sicut in omnibus alijs casibus plene prouidit tam ab intestato,quã in stitutis & preteritis.si autem sint exheredati,tex.dicunt ꝙ non est aliud remedium nisi quod habent querelam. dicit tex. in.l.j. in prin.& in.l.non putauit.in prin.& in.l.si post mortem.§.fi.ff.eod. quod est quia pretor sicut filijs preteritis tam emancipatis ꝗ̃ in potestate prouidit de remedio contratabulandi:quare non sic ꝓ uidit filijs exheredatis tam emancipatis ꝗ̃ in potestate:& maxi me quia ego consydero ꝙ magis fuisset necessaria prouisio prete ris quando filij sunt exheredati ꝗ̃ quando sunt preteriti.pro bo:quia filij preteriti habent de iure ciuili ius dicẽdi nullum:qđ durat.xxx.annis.Filij autem exheredati habẽt de iure ciuili ius querelandi.sed non durat nisi quinquennio.l.si quis filium.§.fi. C.de inoffi.testa.l.si quis libertatem.ff.de peti.here. Remedium ergo quod competit filijs exheredatis est breuis temporis.s.quin quennium:dicẽdi nullum est perpetuum.ergo magis fuisset ex pediens prouidere filijs exheredatis,qui citius excluderentur a iure querelandi de iure ciuili:quam preteritis,qui habent reme dium perpetuum:& tamen filijs preteritis vltra remedium iuris

ciuilis prouidit de remedio pretorio.s.contratabulandi: quare omnino sic in exheredatis. Et sic est duplex dubitatio: vna circa filios in potestate exheredatos.quare pretor non prouidit sibi de aliquo remedio cum prouideat in omnibus alijs casibus. Secun da dubitatio est circa filios emãcipatos exheredatos/quare etiã pretor non prouidit sibi de aliquo remedio pretorio.Et si tu di cis ꝙ filijs emancipatis quando sunt exheredati bene prouidit pretor,quia dedit bo.pos.gratia litis agnoscende,per quã admit tunt ad querelandum: vt est glos.magistra in.l.papinianus.§.ii. ff.de inofficio.test.& ibi Bar.& glo.in.l.ij.ff.eo.quia ego fortissime replico:quare filijs exheredatis in potestate non prouidit pretor de aliquo remedio,sicut filijs in potestate preteritis: quia bono. pos.gratia litis agnoscende solum competit emancipatis.Pre terea in filijs emancipatis quando sunt exheredati pretor nõ ali ter prouidet,nisi ꝙ dat eis signum quo mediante cognoscatur a iure ciuili:& possint querelare.vt declarat glo.in.d.l.papinian⁹.§. fi.quare non sic fecit pretor quando filius emancipatus est prete ritus.satis erat etiam tunc dare bono.posses.gratia litis agno scende:qua mediãte cognosceretur a iure ciuili:& sic haberet ius dicendi nullum absqȝ eo qđ adinueniret bono.pos.contratabu. Et si dicis ꝙ de istis vltimis hodie non est curandum/quia hodie sublata est differentia emancipationis & pa.pote.§.nullam vero. in aut.de heredi.ab intestato venientibus.quia dico ꝙ veruȝ est quod est sublata ꝗ̃tum ad succedendum ab intestato.sed condi to testamento durant differentie inter emãcipatos & filios in po testate.glo.est approbata in.l.si emancipati.j.de col.& glo.in aut. ex causa.j.de libe.prete.& ideo filio emãcipato exheredato a pa tre est hodie necessaria bono.poss.gratia litis agnoscende.sicut olim:quia non plus habet querelam quam olim.fm doct.in.l.ij. C.de inoffi.testamen.Bal.& alios in.l.fi.vnde legi. Cogitaui mul tum in predictis/& occurrebat ꝙ ideo factum sit/quia† ptor fun datur in mera equitate.l.ꝙ si ephesi.in fi.ff.de eo qđ cer.lo.sed qñ pater in testõ exheredat filium etiã rite,non putauit pretor equũ hoc casu prouidere:sicut qñ preterijt:quasi pater hoc casu minus deliquerit.sed mihi hoc non satisfacit. ¶ In tertia & vltima par te glos.habes duas conclusiones.prima est† ꝙ preteritio matris vel linee materne habet pro exheredatione.§.mater.alleg.in glo. eodem modo ecõtra preteritio filij vel descendentiũ per lineã ma ternam habet pro exheredatiõe quo ad matrẽ.tex.est in.l.cum fi lium.& ibi glo.Barto.ɔ.de inoffici.testa.glo.in.d.§.mater.in glo.j. †Que aũt sit ratio quare talis ꝑteritio habeatur ꝓ exheredatio ne ponit.Bar.& ibi late Ange.& Moder.oẽs in.l.in suis.ff.de lib. & posthu.& in.l.pater filium.ff.de inoffi.test.cũ suis ɔcor.& Fulg.& Lu.ro.hic.Sed q2 attento iure hodierno hȝ modicum vtilitatis ideo ad eos te remitto.¶ †Scda ɔclusio glo.est & hic aduerte/ꝙ bo.pos.ɔtab.nõ competit ɔ testamenta feminarũ,vel linee femini ne.l.illud.§.ad testamẽta.ff.eo.rationẽ ibi assignat tex.sȝ tu melius declara in effectu fm Bar.qđ ideo fit q2 ꝑteritio linee mr̃ne ha betur pro exheredatione vt dixi:sed exheredatis nõ cõpetit ɔtab. vt declaraui.Sȝ ex ista ɔclõne sequit alia:quod sicut ɔdito testõ ex filijs vel descẽdẽtibus ꝑteritis non cõpetit bo.pos.ɔtab.& sic cõtra testã mulierũ.†ita si tales mulieres ab intestato decederẽt, nõ cõpetit filijs vel ascẽdẽtibus bo.pos.vnde liberi in hereditate matris vel linee mr̃ne.tex.est in.l.quoties.C.de su.& le.& ratio est q2 filijs ab intestato cõpetit bo.pos.vnde liberi:qbus ꝑteritis in testõ cõpetit ɔtab.alˀs si non cõpetit ɔtab.nec vñ liberi cõpetit.l. j.§.recte.ff.si tab.test.nul.exta.glo.in rub.j.vñ lib.ergo cũ nõ com petat ɔtab.vt ꝑdixi.ergo nec ab intestato vnde lib.¶ †Sȝ opere precium est videre nunqd hodie de iure nouissimo.aut.ista proce dant:q2 hodie ꝑteritio matris vel linee mr̃ne nõ hr̃ ꝓ exhereda tione.§.aliud quoqȝ capitulũ.in aut.vt cum de ap.cog.imo hodie si mater preteriret filium in testõ sine insertione cause:testũ est nul lum de iure ciuili:sicut si pr̃ ꝑterijsset.est tñ vna dr̃ia inter testũ pa tris & testũ mr̃is vel linee materne:q2 si mater in testõ ꝑteriret fi lium sine insertione cause,testũ est nullum:& nõ habet ꝓ exhereda tione:vt predixi:sed si preteriret filium inserta causa legitima:tũc bene hr̃ pro exheredatiõe etiã hodie.ita declarat glo.magistralis que est sing.& appro.in.§.exheredatos.in gl.mag.sup ꝟbo noluit. in aut.de here.& fal. Dubiũ ergo est cum hodie preteritio matris sine causa nõ habeat ꝓ exheredatione:sed pro preteritione:nunqd hodie ɔtra testũ matris cõpetat bo.pos.ɔtabu.& sic nunqd ho die sint correcta iura preall. Ang.in.l.j.in lect.Flor.ɔ.eo.& in.l.j.§. de carbo.edic.& Ludo.ro.hic tenet ꝙ hodie ɔ testã feminarum qñ preterunt filios sine insertione cause competit bo.posses.contra tabu.ex quo hodie ꝑteritio mr̃is nõ habetur ꝓ exheredatione vt predixi.imo hodie a pari ꝓcedunt preteritio matris & patris.§. aliud quoqȝ capitulũ.iũcto.§.si autẽ hec obseruata nõ fuerint.in aut.vt cum de ap.cog.& qđ no.glo.in.d.§.exheredatos.Contrariũ expresse tȝ.do.Alex.hic & in.l.in suis.in vlt.col.ff.de lib.& posthu. motus q2 hodie solũ reperit immutatum quo ad ius dicendi nul

a ¶ Filius ꝑterit⁹. Ad de Bar.i.l. cũ qs.de iu. et fac.igno. Bal.in.l.ij. C.de li.ꝑ.et Bal.in.l.fi pr̃.C.de in offi.et subsi.

lum.d.§.aliud quoqȝ capitulū.non autē quo ad ius ɔtabu.ergo iura antiqua remanent incorrecta.l.precipimus.in fi.C.de app.ꝛ l.sancimus.C.de testa.Et quia nulla.l.est que dicat dari ei bon. pos.contratab.Nec istud etiā dicit gl.in.d.§.exheredatos.Et ita refert tenere Bald.in.l.fi.in.iiij.col.j.vnde legi.in discursu sermonis.Istud potest fortificari:q2 per subauditos intellectus non dꝫ

a induci correctioᵃ.l.vt dicit gloss.repu.sing.in.c.cupientes.§.ꝙ si per.xx.de elec.in.vi.¶Ego teneo primā sniam:ꝙ hodie filijs preteritis sine causa,sicut competit ius dicēdi nullū de iure ciuili cōtra testm̄ matris:ita etiam cōpetat ius ɔtab.de iure pretorio.Et in primis adduco.d.Alexā.qui cōsulendo tꝫ sniam Ange.ꝛ Lu.ro.in cōsi.lxxxix.in.ij.vol.incip.Uiso puncto ꝛ instrumentis.in.ij. col.¶Et ꝑ ista snia adduco tria bona fundamēta,qbus ita tenerem qn̄ non esset autoritas Ange.nec Lud.ro.primū est:q2 correcta rōne legis corrigitꝛ necessario lex.gloss.est repu.singu.in.l.j.in prin.ꝛ ibi no.ff.de legi.tuto.Bal.in.l.j.ff.sol.mat.Salic.in aut.ingressi.in.j.colū.C.de sac.sanc.eccl.ꝛ Imo.in.l.ij.§.fi.ff.de dona.ꝛ in l.si vero.§.de viro.ff.so.mat.sed rō.d.§.ad testamēta.quare nō haberet locū cōtratab.erat q2 preteritio matris habebatꝛ pro exheredatione.glo.hic ꝛ ibi ēt glo.ꝛ expresse declarat Bar.ꝛ Bald.in.l. sicut certi.C.de testamē.mi.nam tex.ibi dicit q2 suos heredes non habent:nā exheredatio est introducta ꝑpter suitatē,vnde qui nō est suus nō est necessario exheredandus:vt per Barto.in.l.i suis. ff.de libe.ꝛ posthu.ergo cuꝫ ista rō sit hodie correcta,quia hodie preteritio matris nō habetꝛ pro exheredatione:ergo correcta rōne,erit correcta ipsa.l.¶Que quia posses dicere ꝙ in.d.§.ad testamenta.assignatur ratio q̄ etiā hodie militat.Naꝫ vt ibi declarat Bartol.text.voluit dicere pretor intendit emancipatos q antea erant sui reducere ad instar suorum,remoto obstaculo emancipationis:vt qui de iure ciuili poterant dicere nullum,si sint emancipati,veniant per contratab.l.iij.§.si emancipatus.ff.de cōtratab. sed mater nō potest habere filios suos qui dicant nullum de iure ciuili vnde remedium pretoris de cōtratabulādo ad testamenta feminarū nō porrigitur.Sꝫ dic ꝙ licet ratio suitatis ita cesset hodie in feminis sicut olim.tn̄ pretor nō tam cōsyderat suitatē quātum effectū qui resultabat ex suitate.s.ius dicendi nullum.qd cuꝫ cessaret in feminis:certe similiter cessabat ɔtabu.vnde cuꝫ hodie contra testamenta mulierū cōpetit de iure ciuili ius dicendi nullum.d.§.aliud quoqȝ capitulū.similiter etiā debet hodie cōpetere contratab.Uel clarius dic/qd pretor consyderauit duo.Primo ꝙ cui ius ciuile dat ius dicendi nullum.eidē vult dare ɔtabu. vt.j.dicā.Item consyderauit pretor ꝙ de iure ciuili nō datur ius dicendi nullum nisi ratione suitatis vnde cum femine nō habeāt suos heredes:ꝛ consequenter de iure ciuili cesset ius dicendi nullum:sic etiā vult ꝙ de iure pretorio cesset contratab.verum cū hodie per iura noua aut.competat ius dicendi nullū:etiam vbi non esset suitas.s.contra testamenta feminarū:per cōsequens ibi etiaꝫ

19 dꝫ competere cōtratab.¶†Scdo ꝛ fortius moueor q2 etiā in correctorijs qn̄ duo casus sunt parificati a lege antiqua in illa materia de qua agitur:lex noua corrigens expsse in vno ex illis casibꝰ parificatis,intelligitꝛ etiam corrigere in alio ita in correctorijs tenent Bart.ꝛ oēs in.l.marcellus.in princ.ff.ad treb.ꝛ.l.ij.ff.de le.j. ꝛ declaraui optime in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.sed a.l.antiqua.isti duo casus parificantꝛ ꝛ conuertuntur affirmatiue ꝛ negatiue.s.ius dicendi nullum de iure ciuili.ꝛ ius contratabu. de iure pretorio.nam quibus cōpetit ius dicendi nullum de iure ciuili,competit etiā ius ɔtratab.de iure pretorio.eodem modo negatiue.l.j.in princ.l.si post adoptionē.§.j.ꝛ.l.nō putauit.in princi. ff.eo.expresse Barto.in.l.si post mortē.§.fi.ff.eo.ergo cū hodie statutum sit ꝙ contra testamenta feminarū cōpetit ius dicendi nullum de iure ciuili.d.§.aliud quoqȝ capitulū.ergo etiā cōpetit ius contrata.Nec hic cadit responsum.tn̄.d.Alex.hic q vidit obiectū rn̄det qd illa eqparatio de iure dicendi nullū ad ius ɔtab.ꝛ econtra,procederet in liberis quo ad testamenta parentū masculoꝝ sed illa equiparatio nō pōt procedere quo ad testamēta mulierū. dico ꝙ non bene respondet:q2 imo illa equiparatio ita procedit in filijs.respectu matrū,sicut respectu patrū.ita in terminis bar. in.l.qui se patris.circa fi.j.vnde lib.¶Tertio moueor quia ita tenendo non corriguntur ex toto iura antiqua vt presupponit do. Alexan.lꝫ bene limitentꝛ,qn̄ mater preterijt filiū sine cā:talis ꝑteritio nō habetur pro exheredatiōe:imo ꝑ preteritiōe ita ꝑcedāt predicta.sed si mater preteriret filiū cum insertione cause,adhuc hodie talis ꝑteritio haberetꝛ pro exheredatiōe:ꝛ tali filio ꝑterito cum cā nō competeret ɔtab.sicut nec olim.ꝛ sic isto casu remaneret icorrectus.d.§.ad testā.ergo nō sumus in materia mere correctoria in totū:vt presupponit.d.Alexā.sed tantū limitatoria.et in limitatorijs bn̄ fit extensio/ꝑ Bar.in repe.l.si cōstante.in.ix. q.prime ptis ꝑncipalis.ff.so.mat.ꝛ est melior tex.de iure ad hoc in c.cū dilecta.in ꝟ.nos agitꝛ.ꝛ ibi Pan̄.ꝛ alij ad hoc no.de ɔfir.vti.

20 vel inuti.¶Ꝑ ista īfero tres īfrascriptas ɔclusiones.†ꝑma ꝙ hodie filijs preteritis sine cā competit bono.pos.ɔtab.ɔtra testm̄ matris,sicut cōpetit ius dicendi nullū.ꝛ isto casu limitatꝛ.d.§.ad

21 test.¶†Scda ɔclusio infert correlarie ꝙ hodie in successione matris vel linee materne cōpetit ab intestato vnde liberi.ꝛ sic hodie limitatur in hoc.l.quoties.C.de suis ꝛ legi.ꝛ istud expresse tenet Ludo.ro.in rub.§.vn̄ lib.ꝙuis.d.Alexan.ibi ɔriū teneat.Quod ostenditꝛ/q2 illis competit ab intestato bo.pos.vnde lib.quibus ꝑteritis cōpeteret ɔtab.l.j.§.recte.ff.si tabu.test.nul.exta.ergo cum filijs competat ɔtabu.vt predixi etiam ab intestato ɔpetit vn̄ liberi.Tn̄ in hoc secūdo vehementer dubito nec vnꝙ cogitaui nisi nūc.Nā si filijs ꝑteritis cōpeteret indistincte bo.pos.ɔtab.contra testm̄ mr̄is:tunc ab intestato competeret vn̄ liberi:sed q2 ꝑteritis nō semp cōpetit ɔtab.vt predixi:q2 aliquādo sic,aliqn̄ nō:q2 si cū etiā pretereunt cōpetit:alʼs nō:ergo nō est licitū arguere ꝙ cōpetat vn̄ liberi.ꝛ pondera/q2 reputo istud verbū multū substātiale.

22 ¶†Ultimā conclusionē infero ex ꝑdictis/ꝙ lꝫ olim de iure flor. vel.C.filijs impuberibus/ab intestato in successione matris vel preteritis cōpetebat bo.pos.carb.l.de bonis.in ꝑn.ff.de carb.edi. eo q2 illis cōpetit carbonia.quibus etiaꝫ cōpetit bo.pos.cōtratabu.tex.est in.l.j.§.ꝛ generaliter.ff.de carb.edi.ergo cum contra testamentum matris nō cōpeteret ɔtratab.ꝑ cōsequēs non cōpetebat carbonia.bo.pos.d.l.de bonis.in prin.Nūc cum hodie competat bo.pos.contrabulas,vt ꝑdixi.ꝑ cōsequēs cōpeteret etiā in bonis matris carboniana bo.pos.ꝛ sic in specie firmant Ang.ꝛ Ludo.ro.in.l.j.§.de carb.edic.Tn̄ ego dubito ex proxime dictis/cum bonorum pos.cōtratabulas nō indistincte cōpetat hodie cōtra testamētuꝫ matris:ergo nō est bona illatio qd debeat cōpetere carboniana:ꝛ sic potes tenere qd hodie nō sit correcta.d.l.quoties. C.de suis ꝛ legi.nec in.d.l.de bonis.§.j.ff.de carbo.edi.dato ꝙ hodie sit legitimatus.est tex.in.l.illud.§.ad testā.ff.eod.Et predicta no.q2 subtilia sunt ꝛ magne vtilitatis nec ꝑ aliquē ita declarata/ ꝛ ita remanet expedita ista glo.¶Glo.in verb.petita est.diuiditur in.iij.partes princi.In prima opponit contra text.In secūda respondet.In tertia infert ex respōsione.scda ibi:rn̄deo licet sit rescissum.tertia ꝛ vltima est ibi.hac etiā ratione.Et dū glo.in.j.parte dicit ꝙ testm̄ est nullū.ꝛ alleg.§.l.pri.q nihil facit.Credo ꝙ gloss. voluerit dicere sic:vt.§.prime in ꝟbo rumpitꝛ.Et dum in vltima parte alle.l.fi.de lib.prete.vult allegare.in ꝟsic.sancimus.dū dicit vel testm̄ ipso iure euertat,vel per cōtrata.stare non patiatꝛ.¶In fi.glo.habes ex gloss.iij.principales conclusiones/ꝛ erūt tres articuli de summis apicibus iuris.Prima conclusio est:qd testm̄ in quo filius in potestate est preteritus de iure ciuili est nullum.Secunda conclusio est,ꝙ tale testm̄ de iure pretorio est validū.Tertia ꝛ vltima cōclusio est/ꝙ cū tale testm̄ valeat attēto iure pretorio

23 qd etiā illo iure pretorio pōt infringi ꝛ ɔtrabulari.†¶Assumo primū articulum qd testm̄ in quo filius in ptāte est preteritus de iure ciuili est nullū:ꝛ istud est indubitatū iuribus.in gloss.alleg.ꝛ l.inter cetera.ꝛ.l.fin.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ.l.bona.§.j.ff.de capti.Sed dubiū notabile est nūquid tale testm̄ sit de iure ciuili nullum ipso iure absqȝ eo qd filius preteritus dicat nullū.an.ꝟo ita demū sit nullū de iure ciuili si filius expresse dicat nullum:ꝛ nō aliter.i hoc passu glo.varie respondēt:tn̄ cōiter tenuerūt ꝙ sit nullum de iure ciuili si filius preteritus dicat nullū.ꝛ non aliter.ita tenuit glos.in l.filio preterito.in ver.tuebitur.ff.de iniust.rup.ꝛ in.l.is qui in potestate.in ꝑn.ꝛ in.l.si duo.in ꝑnc.ff.de leg.prestan.ꝛ in.l.scimus.in prin.C.de inof.tex.Et dicit Ange.hic in lec.floren.ꝙ ista fuit opi. glo.quā tenuit sicut euāgelium.in.l.ita tn̄.§.quoties.ff.ad trebel. Idē tenuit Dy.in.l.gallus.in prin.in dis.mag.ff.de lib.ꝛ posthu. Pro ista opi.facit regula.nā quotiescūqȝ actus annullatur fauore

24 alicuiꝰ,nunꝙ annullatꝛ nisi ipso volēte et petēte.sicut in simili.†si emphiteota ecclesie vel ꝑuati nō soluat canonē tpe cōgruo,cadit a iure suo.verū est dn̄o volēte ꝛ expresse petēte:alʼs nō.l.ij.in ver. volēti.ꝛ in ver.voluerit.ꝛ ibi notant Bar.ꝛ oēs.C.de iure emph.

25 glo.ꝛ Bart.in.l.ij.ff.si ager vecti.vel emphi.pe.†Idē est i emphiteota priuati alienante irrequisito cōsensu dn̄i:q2 lꝫ tex.diceret ꝙ cadit a iure suo:tn̄ intelligitꝛ dn̄o volēte,ꝛ expresse petēte:alʼs secus ita probat notabiliter Salic.in.l.fi.C.de iur.emphi.ꝛ Jo.de imo. in repe.c.fi.in.xxxiiij.col.de prescrip.ꝛ.d.Alex.in ɔs.cvj.in.iij.vol. qd inci.viso themate ꝛ instrūs cōcessionis.imo gn̄aliꝰ dicit Bald. in.l.fin.in fi.C.de reuo.do.quod vbicunqȝ dicimus ꝙ res ipso iure reuertitur ad dominuꝫ:semper tamen intelligitur si dominus voluerit ꝛ petierit,ꝛ sequitur.d.Alexā.in consi.clxxiij.in.ij.volu. qd incipit viso themate ꝛ scripturis.in vlti.colū.Ita dicamus in proposito qd cū testamentum tale annulletur de iure ciuili fauore filij preteriti:ita demum erit nullum si velit,ꝛ hoc petat:quod autem illud sit fauore filij/patet ex.§.siue igitur.iuncto.§.si autē. hec oīa non fuerint obseruata in aut.vt cum de appella.cog.dum in eis dicitur vt iniuria a filijs remoueatur.Sed responde quod istud sit introductū pro forma ꝛ solēnitate testamenti quod filius instituatur,vel exhereda.vt insti.de exhered.lib.in princ.l.inter cetera.ff.de

a ¶Induci correctio. Adde Alex. de imol.i.l. dotalē.ff.so lu.ma.ideꝫ Alexā.in.l. testm̄.ff.de test.ordi.

tera.ff.de libe.z posthu.certe forma non seruata,actus est ipso iu-
re nullus,etiã si filius nollet.l.cũ hi.§.eã.ff.de transac.gl.in.c.dile-
cto.de prebẽ.habetur in.l.nemo potest.de lega.j. Uel potes rñde-
re:primo ꝙ predicta regula ꝓcedit qñ aliquid annullat mero fa-
uore alicuius.sed in casu nostro testm̃ non annullatur solo fauore fi-
lij p̃teriti:sed etiã in odiũ patris nõ seruãtis formã traditã a lege.
insti.de exhere.lib.in prin.pro ista opi.videt tex.in.l.fi.in ver.fanci-
mus.C.de lib.prete.vbi dicit vel testm̃ ipso iure euertat,vel p ɔtra
tabu.bo.pos.stare non patiat.ergo anteq̃ alterũ ex istis remedijs
intentetur testm̃ stabit.Sed certe text.in verbo ipso iure,respon-
det. Ad idez.l.filio p̃terito.ff.de iniust.rup.in verbo si preteritus,
fratribus partem hereditatis auocauit.iuncto versi.fina.Ad idẽ
l.posthumo.j.de colla.ibi,patris,testm̃ rumpenti.ergo vz.Sed in-
tellige per ɔtab.vt innuitur in seq.ibi,emancipatum petita bono.
pos.Ad idẽ fortiter facit text.in.l.si duobus.§.si prius.ff.de bono.
pos.ɔtab.Sed rñde:vt prime sequit.Istã opi.tenuit alibi Bart.
restringẽdo qñ in tale testõ in quo p̃teritus est filius in ptãte sunt
instituti alij venientes ad intestato:qz tũc tale testm̃ de iure ciuili
ita demũ est nullum,si filius preteritus dicat nullum,z nõ aliter.
ita tenuit Bart.in.l.si duobus.§.si prius.ff.eo.per illũ tex.quẽ di-
cit esse ad hoc sing.z se nescire alibi.vbi scdm testm̃ in quo erat p̃te
ritus filius,rũpit primũ testm̃ p̃cedens validũ:eo qz erãt instituti
als venientes ab intestato.ergo ibi est fortissimus text.qd tale te-
stamentum est validũ:qz si esset nullũ non rumperet p̃mũ.Istud
nõ est ex alio/nisi qz tale testm̃ in quo filius in ptãte est preteritus,
fauore venientiũ ab intestato valet donec filius dicat nullũ.idẽ te-
nuit Bar.in.l.si duobus.ad fi.p glo.ibi in ver.non possit.ff.eo.idẽ
visus est velle Bal.hic i scda z tertia.q.vbi videtur velle ꝙ idẽ sit
qñ instituti essent pauperes Christi.per.d.§.si prius. Ista opiñ.
Bar.est falsa:qz cõtra tex.in.l.filio p̃terito.ff.de iniust.rup.vbi fi-
lius erat preteritus in testõ patris:z erant instituti alij fratres:z
tñ testm̃ non vz de iure ciuili:s3 de equitate pretoria,si filius p̃te-
ritus approbet abstinendo:vt ibi dicit tex.Ad idẽ tex.in.l.post-
humus.in prin.z in versi.idẽ z circa.ff.de iniust.rup.per que iura
cõfunditur illud qd sentit Bal.hic de pia cã.Et ita in specie opi.
Bar.dãnant Imo.z Raph.cu.i.d.l.filio p̃terito.z Bal.i.l.certũ.
j.vnde leg.z ipsemet Bar.in illo.§.si prius.p̃tendit ad hoc alleg.
contra se illã.l.filio preterito.z relinquit cogitandum super eod.
Nec obstat ille.§.si prius.qz ille tex.h3 pene infinitos intellectus,
quot fere scribentiũ capita qui ponũtur in.l.si filius qui in pote-
state.ff.de lib.z posth.forte referã in.l.hac cõsultissima.§.ex imper
fecto.j.de testa.z ideo tex.habens tam varios intellectus nõ po-
test allegari.secundum Canonistas in capitu.capellanus,per il-
lum text.de ferijs.Et communiter tenetur quod.d.§.si prius.lo-
quatur in filio emancipato preterito,vt aliqualiter suadet natu-
ra tituli.alias debes scire ꝙ qñ filius emancipatus est p̃teritus ꝙ
tale testm̃ vz de iure ciuili,z etiã de iure pretorio.vt est gloss.ordi.
z approbata in.l.filium.in prin.in verbo ɔtra emancipatũ.ff.eod.
ideo nimirũ si tale scdm testm̃ in quo filius emancipatus erat pre
teritus valet z rũpit precedens.Et si tu dicas si in illo.§.si prius.
erat preteritus filius emãcipatus,frustra ibi tex.conditionaliter
requireret ꝙ in eo essent instituti venientes ab intestato:prout ibi
tex.z principaliter z omnino requirit:qz subdit tex.ꝙ si nõ essent
instituti venientes ab intestato,ꝙ non procederet ille tex.z tamẽ
fm hunc intellectũ si ibi filius emancipatus fuisset preteritus,te-
stamentũ valuisset omni iure,z habuisset rumpere primũ p̃cedẽs,
absq3 alio,qd essent instituti venientes ab intestato.Sed respon-
de ꝙ in illo.§.si prius.erat duplex defectus.s.preteritiõis filij emã-
cipati vt predixi.Item erat defectus in numero testium,vt pro-
bat ibi tex.in verb.imperfectum.iuncta.l.hac consultissima.§.ex
imperfecto.j.de testa.z ꝑpter istum scdm defectũ text.ibi requirit
ꝙ sint instituti venientes ab intestato,q pñt venire ex testõ imper
fecto:vt ibi ex text.Et qd ibi esset duplex defectus.s.preteritionis
filij emancipati:item z numeri testium:ptz.qz si scdm testm̃ nõ la-
borassent nisi vitio preteritionis,tũc si filius extaret quicũq3 esset
institut9 in illo scdo testõ,certe scdm rumperet primũ.l.j.z.ij.ff.de
iniust.rup.qd iuriscon.ibi negat.Iste est cõior z min9 periculosus
intellectus/aliqualiter tñ diuinans/quez tene.¶ Breuiter ɔclu-
dendo teneas ꝙ testm̃ in quo filius in ptãte est preteritus,de iure
ciuili est ipso iure nullum:absq3 eo ꝙ filius dicat nullũ.ꝑut sentit
ista glo.z in.l.si ita scriptũ.§.fi.ff.de libe.z posthu.z in.l.iij.§.fin.e.
tit.z in.l.quod vulgo.z in.l.nõ putauit.§.si quis emancipatũ.ff.e.
z in.l.j.in fin.ff.si tab.te.nulle exta.z in.l.ij.ff.de excep.rei iudi.et in
§.sunt aũt.insti.de bo.pos.Et ista est ꝟa z cõis siia quam tenent
doct.tam citramon.q̃ vltramon.hic.z in.d.l.filio p̃terito.Pro q̃
opi.multi tex.stringunt/z fortius q̃ aliquis tex.instit.de exhere.
lib.in prin.ibi quia sc3 ab initio nõ cõstiterit testm̃.z tex.in.l.post-
humi.in.§.ex his.ff.de iniust.rup.vbi text.ponens differentiam
qñ preteriti sunt filij posthumi,z qñ filij iam nati,dicit illi iniu-
stum faciunt,isti rũpunt:illi si nascunt,isti semper:z tamẽ nõ esset
verũ ꝙ semper facerent nullũ si requireret ꝙ dicerent nullum.Et
tex.in.l.qui vxorẽ.circa fin.in ver.continuo.ff.de iniust.rup.z tex.
in.l.ij.z.l.pe.C.de postu.here.insti.in ver.illico.qd importat ipso
iure.fm Bar.z Ange.in.l.pe.C.de po.Ad idez facit tex.in.l.inter
cetera.in fi.ff.de libe.z posthu.in verbo inutile est testamentũ z hic
vtitur verbo presentis temporis.ergo ipso iure. glo.in.l.in crimi-
nali.C.de iur.omn.iud.Ad idem facit tex.in.l.j.in ver.nullius esse
momenti.ff.de iniust.rup.z tex.in.l.j.§.hoc interdictum.in verbo
ab initio inutiliter factum est.iuncta glos.ff.de tab.exhib.et text.
in.l.si a primo.ibi quasi ab initio inutiliter institutus.ff.de libe.et
posthu.sed caue cum dicit quasi.Et vltra tex.z varias rationes q̃
pro hoc adducuntur,confirmat subtili ratione:quia si valeret te-
stamentum de iure ciuili quo filius in ptãte est preteritus anteq̃
diceret nullum,sequeret ꝙ si filius esset preteritus a primo gradu
institutionis,z exheredatus a secundo gradu substitõis,ꝙ rumpẽ-
do primũ gradũ rũperet z scdm q sequeret:z haberet dependẽtiã
a p̃mo si p̃mus valeret:sicut diximus in posthu.l.naz z si sub ɔdi-
tione.§.fi.ff.de iniust.rup.z tñ hoc est falsum.text.est expressus in
l.iij.§.fi.ff.de libe.z posthu.Ergo necessarium est dicere/quod pri-
mus gradus a quo filius est preteritus est ipso iure nullus.Ad
idẽ vide aliam rõnem per do.Alex.hic.in.x.col.de.l.si filius qui in
potestate.ff.de libe.z posthu.vbi si filius in potestate est preterit9
in scdo testõ,z viuo testatore decedit,p illud scdm testm̃ nõ tollit
primũ.ergo est nullum absq3 eo ꝙ filius dicat nullum.cũ ibi filius
precedens non potuerit dicere nullũ viuo patre.Tu rñde qd ibi
est/qz ad hoc vt scdm testm̃ rũpat p̃muz,requirit ꝙ sit tale ꝙ ex eo
possit adiri hereditas.§.posteriore.instit.qui mo.test.infir.quod
non est ibi.nam vt ibi dicunt Bar.z docto.l3 mortuo filio preteri-
to posset agnosci aliquo casu bo.pos.per scriptum here.de iure p̃-
to.tamen non potest adiri hereditas de iure ciuili:ideo non rum-
pit.per.d.§.posteriore.Tamẽ ꝙ ibi nõ potuerit adiri hereditas,
est ex ratione nullitatis procedentis ex preteritione filij.z sic arg. a
26 militat.¶ †Facite ergo ex predictis ɔclusionẽ/ꝙ testm̃ in quo fi-
lius in ptãte est preteritus de iure ciuili est ipo iure nulluz:absq3
eo ꝙ filius dicat nullũ.Istam conclusionem limita primo ex opi.
Bart.in.d.l.si duobus.§.si prius.ff.eo.quã retuli.s.in hoc.e.folio.
Scdo istaz conclusionem limitat.d.Alex.hic.in.xiij.col.z ante eũ
Ludo.ro.non ꝓcedere quando filius in potestate consensisset ex-
presse vel tacite se preteriri:valeret tũc testm̃ de iure pretorio z de
iure ciuili.qz volẽti non fit iniuria.l.j.§.vsq3 adeo.ff.de iniur.l.cuz
donationis.C.de transac.ad hoc alleg.bonum tex.in ar.l.nõ puta
uit.§.si qs sua manu.ff.eod.que.l.hodie remanet incorrecta.fm
Imo.in.l.filio preterito.in.xlij.colum.ff.de iniust.rup.Facit bene
illud qd tenet glo.z Bar.in.l.si qñ.§.fi.C.de inoffi.test.vbi t3 gloss.
singu.ꝙ l3 hodie filius non possit exheredari a patre nisi cõmi
a serit vnã.de.xiiij. causis ingratitudinis enumeratis in.§.causas.
in aut.vt cum de app.cogno.z glo.in.c.quintaualis.de iureiurã.
b tamen si filius consensisset se exheredari,valeret exheredatio[b] si-
ne alia causa.z sequit Imo.in loco prealleg.Sicut in simili tenet
Cy.in.l.si pater.in vlti.q.C.de insti.z subst.quod si fili9 instituat a
patre sub conditione potestatiua,põt in eius defectum exhereda-
re sine alia causa:qz talis exheredatio procederet a volũtate filij:
l3 Sali.ibi contrariuz tenuerit/z male:vt dicetur in aut.non l3.j.
de lib.prete.ita in proposito si filius sit p̃teritus eius volũtate,va
lebit testm̃ etiã de iure ciuili.Ualde admiror ꝙ.d.Alex.non alle.
Ang.qui per vnã col.examinat istam limitationem,in.l.qui se pa-
tris.in repe.in.xj.colũ.z seq.j.vnde lib.vbi dicit ꝙ als repetendo b
publice.d.l.filio preterito.sustinuit publice hanc limitationez:ꝙ
qñ filius in potestate consentit preteritioni,ꝙ testm̃ valet de iure
ciuili.Et mouet rõne:naz ideo filius in ptãte d3 exheredari a pa-
tre:qz als dñium rerũ paternarum cõtinuaret in eũ.l.in suis.ff.de
lib.z posthu.§.sui.insti.de her.qua.z dif.d3 ergo pater interrũpe-
re hãc ɔtinuationẽ dñij:qñ aliũ vult instituere,z filiũ exheredare,
ne postea duo cõcurrant ad idẽ dñium.sed qñ filius est contetus
preteriri per cõsequens tacite vult ꝙ cõtinuatio dñij nõ fiat in eũ:
sicut qñ instituit sub cõditione ptãtiua.l.iã dubitari.ff.de her.in-
sti.ergo nimiruz si vz talis p̃teritio ꝑpter volũtatẽ filij interrum-
pentis ɔtinuationem dñij.Ad hoc etiã inducit.c.q̃uis.de pac.in
vj.z tex.i.d.l.nõ putauit.§.si qs sua manu.vt ibi diffusius p eũ.Ca
ue tñ qz illa rõ ꝙ filius debeat exheredari a patre.s.vt interrum-
patur cõtinuatio dñij bonorum paternoꝝ filij:fuit rõ Bald.in.d.
l.in suis.sed illa rõ multis medijs reprobat ibi per ipsummet An
ge.z Mod.Pro ista limitatione bene facit/qz ꝙ testm̃ in quo fi-
lius in ptãte est p̃teritus sit ipso iure nullũ,est ꝑpter iniuriã q̃ fit
per testatorem filio.ita dicit tex.in.§.hec aũt disposuimus.in aut.
vt cũ de app.cog.cũ ergo iniuria nõ fiat volenti:vt.s.dixi.igit zc.
Item quis põt iniuriã remittere.l.non solũ.§.iniuriarũ.ff.de in-
iur.Ad idẽ bñ facit qd vult Ange.in.l.si qs posthumos.§.j.et ibi
Alex.in fi.ff.de lib.z posth.qui tenẽt ꝙ.d.§.si qs sua manu.q loq-
tur in eo q cõsentit tacite se a p̃re exheredari,h3 locũ ẽt in eo q cõ-

a ¶ Unaz de xiiij. Adde glos. in ꝟbo exheredaret.i c. quintaualis. de iureiurã. Et an exheredando possit ei alimenta denegare/ est text. iuncta glos. in ꝟbo detulerat in l. si qs a liberis. §. si vel pares. ff. de li. ag. Abb. i c. cum habe ret de eo qui dux. in ma. quam pol. p adul. Bart. in trac. d alimentis.

b ¶ Exheredatio. idem subtilis do. Philip. de Cius. in l. nemo videtur fraudare. ff. de reg. iur.

senĩt se preteriri cũ sit eadem ratio in preteritione prout in exhe/
redatione. ¶ Puto ꝙ ista limitatio nõ sit vera. nam ꝓ forma ⁊ so
lennitate testamenti est inductũ, ꝙ filius in ptãte debeat institui
vel exheredari: ⁊ si ꝓtereatur testm̃ sit nullũ. l. inter cetera. ff. de li
be. ⁊ posthu. l. j. ff. de iniust. rup. ⁊ ꝙ istud sit de forma ptʒ ex. l. iij.
in fi. ff. de testa. ⁊. l. testandi. C. de testa. clarũ est aũt ꝙ cõsensus pri
uatorum non potest derogare forme a. l. introducte: nec facere ꝙ
actus valeat non seruata forma. l. vt. l. nemo põt. ff. de leg. j. ⁊. l. cũ
hi. §. si pretor. ff. de trãs. Bar. in. l. de his. ff. de trãsa. Bald. in aut.
iubemus. C. de iudi. ⁊ in. l. fi. §. ⁊ hec quidem. C. de iur. delib. Non
ob. si dicit ꝙ illud est verũ nisi forma esset inducta in fauorem ali/
cuius: vt est hic in fauorẽ filij ꝓpter eius iniuriã: naʒ tunc videt ꝙ
ei possit renuntiari: qꝛ dico ꝙ istud nõ est inductũ in merũ fauorẽ
filij, sed etiã in odiũ patris non seruantis formã traditã per. l. Se
cundo ⁊ no. ꝙ etiã qñ actus est introductus in fauorẽ alicuius, tñ
si lex illud introduxit ꝓ forma certe per ꝯsensum partiũ non põt
illi renuntiari. gl. est no. i. l. a diuo pio. ff. de ri. nup. quã multũ no.
bal. in. l. nõ dubiũ. in. xj. col. C. d legi. ⁊ in. l. iubem⁹. su. ij. §. sane. post
princ. C. de sa. san. ec. ⁊ in. l. ea que. C. de dona. ante nup. ⁊ in. l. cum
mulier. ff. solu. ma. ⁊ in. c. dator. in fi. de re iudic. Tertio ⁊ adhuc no
tabilius dico, qñ. l. aliquid introducit pro forma, ⁊ vltra expresse
ꝓcedit annulando actũ: vt in casu isto et clare ptʒ. insti. de exher.
lib. in princ. ⁊ in. l. j. ff. de iniust. rup. certe tollit omnẽ dispensatio
nem: ⁊ facit vt consensus partiũ nihil operet. glos. in. c. dilecto. de
preb. glos. in. c. statutũ. in prin. in verbo cõmittatur. ⁊ in. c. dispen
dia. in verbo processus. de rescrip. in. vj. Archi. ⁊ Gemi. in. c. cum
de beneficio. de preben. in. vj. Jo. de ana. in. c. qꝛ frustra. in. iij. colũ.
de vsur. Quarto moueor qꝛ speciale est. in. l. posthumus. in princi.
ff. de iniust. rup. qꝛ ibi testm̃ a prin. valuit propter ꝓteritionẽ posi/
humi a testatore ⁊ sic cã efficiens adhuc viuit: ⁊ solum reconuale
scit de iure pretorio. ⁊ idem in versic. idem ⁊ circa. ⁊ in. l. filio prete
rito. ff. de iniust. rup. tñ potes rñdere ꝙ ista iura intelligunt post
cõditũ testm̃: sʒ nos loqmur qñ filius tẽpore ꝯditi testamẽti ꝯsen
tit ꝓteritioni. Quinto facit. l. si qñ. §. illud. C. de inoffi. testa. maxi/
me põderata rõne illius tex. ⁊ qꝛ in effectu esset pactum de nõ suc
cedẽdo, qḋ nõ vʒ. l. pactũ. C. de col. Sexto adduco qḋ tʒ Bal. in. d.
l. si qñ. §. ⁊ gñaliter. vbi late cõcludit ꝙ consensus filij non firmat
testm̃ ꝗtum ad nullitatem, nec ꝗtum ad remouendũ filiũ a q̃re/
la: qꝛ qñ ius disputat de certa solennitate seruã. in actibus hoiʒ,
nõ põt illi per pactuʒ derogari. d. l. nemo põt. Et ad. d. §. si qs sua
manu. rñdet dupliciter, vt ibi p euʒ. Septimo facit qḋ vult Jmo.
contra Angel. in. d. l. si quis posthumos. §. j. ff. de inoffi. test. ꝙ. d. §.
si quis sua manu. loquens in filio qui a principio tacite consensit
se exheredari: non hʒ locũ qñ cõsensit se preteriri: qꝛ non est serua
ta forma. l. inter cetera. ff. de lib. ⁊ posthu. Non ob. glo. in. d. l. si qñ.
§. si. qꝛ loquit qñ filius fuit exheredatus a patre: et sic seruata fuit
forma tradita a. l. ⁊ lʒ alias in exheredatione requirat pro forma
insertio cause, tamen illud procedit qñ quis exheredatur propter
demerita: ⁊ sic inuitus: qḋ nõ est hic. Tenẽdo istã opi. nõ ob. etiã
tex. in. d. l. nõ putauit. §. si qs sua manu. nã aduerte ꝙ in superio/
ribus iurisconsul. ostendit ꝙ ꝗuis exheredato nõ detur ꝯtab. ꝓ
cedit qñ exheredatio vʒ. dubitat ergo si filius propria manu scri/
psit exheredationẽ, videt ꝙ nõ valeat ꝓpter se. ꝯsultũ libonianũ:
ꝓhibens filiũ ꝓpria manu sibi ascribere. iuriscõsul. determinat ꝙ
27 qꝛ cõtra se ascripsit, ⁊ sic nihil facit. ¶ † Assumo secãʒ ꝯclusionẽ:
ꝙ testm̃ in quo filius in ptãte est preteritus, ꝗuis de iure ciuili sit
ipso iure nullum, tñ vʒ de iure pretorio. idem tʒ gloss. in. l. si ita scri
ptum. §. fi. ⁊ in. l. qḋ vulgo. ⁊ in. l. nõ putauit. §. si qs emãcipatum.
ff. eo. ⁊ glo. in. §. sunt aũt. insti. de bo. pos. ⁊ gloss. in. d. l. filio preteri/
to. ⁊ fuit cõis inia glo. que mote sunt ad ita tenendum. naʒ bono.
pos. ꝯtab. cõpetit ad rescindendũ. l. vt liberis. in versi. rescisso. j. de
colla. ⁊ in. l. j. in prin. in ver. rescindunt. ff. de leg. prestan. sed testm̃
in quo filius in ptãte est preteritus põt ꝯtabulari: vt hoc text. cuʒ
similibus. ergo necesse est fateri ꝙ sit validũ de iure pretorio: qꝛ si
esset nullũ de iure pretorio, ꝓut est de iure ciuili, certe illud qḋ est
nullũ nõ põt rescindi. l. nam ⁊ si sub ꝯditione. versi. post defectũ. ff.
de iniust. rup. Tñ huic fundamento. rñde bo. j. in. ij. conclu. Jstam
opi. glo. tenuerunt aliq nouissimi, studio, vt puto ꝯdicẽdi. Raph.
cu. in repe. l. si filius qui in ptãte. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ Ludo. ro. hic.
moti per aliqua que refert ⁊ eis rñdet do. Alexã. hic. Eandem te/
nuit subtilitatũ princeps. d. Christo. de castel. ⁊ do. Ja. de puteo,
in. d. l. filio preterito. rñdent Ludoui. ro. ⁊. d. Cato sachus hic per
aliqua nõ multũ stringentia: ⁊ sunt quinqꝫ fundamenta que hic
refert tortus. ⁊ tu hic pone. ¶ Teneas cõtrariã opi. ꝙ imo testm̃
in quo filius in ptãte est preteritus est etiã nullũ de iure pretorio
⁊ sic vtroqꝫ iure tam ciuili ꝙ pretorio. Jstam opin. tenuerunt an/
tiqui Barto. ⁊ cõiter oẽs do. hic tam citramon. ꝙ vltramõ. ⁊ ista
est vera quã etiam tenuerunt due gloss. in. l. j. in fin. ff. si tab. te. nul.
exta. ⁊ gloss. in. l. iij. ff. de excep. rei iudi. Pro ista opin. omissis iiiis
ãtibus stringit fortiter text. expressius in quo pendent Leges et
Prophete: in. l. j. §. si. ibi perinde atqꝫ si nullas tabulas pater re/
liquisset. ff. si tab. test. nul. exta. quem tex. alleg. Bar. ⁊ oẽs hic. et si
milis text. in. l. fin. ff. de lib. ⁊ posthu. vbi quando filius in potesta/
te est preteritus: certe emãcipatus ⁊ exheredatus succedit ab in/
testato per bo. pos. vnde lib. ergo testamentũ etiam de iure preto/
rio est nullum: qꝛ si valeret de iure ꝓtorio, ꝗdiu posset de iure pre
torio succedere per sm tab. nõ succederet ab intestato ꝓ vnde. lib.
l. j. §. de bo. pos. sʒ tabu. Jstis duabus. ll. multe accomminodãtur
solu. que nihil valent: duas diuinatiuas ponit sal. in. l. vxoris ab
ortu. j. de postu. here. insti. precipue ꝙ ibi filius in potestate prete/
ritus dixerat testamentũ nullum ad causam intestati. qḋ est diui
nare, ⁊ hoc modo text. ille esset de indubitabili. vel sm eum: ibi pẽ
dẽte dubio an filius preteritus vellet dicere nullũ, põt exhereda/
tus petere vnde liberi. ⁊ ita ambas solu. reprobat. d. Alexã. hic in
xij. col. ⁊ seq. vbi etiam reprobat opi. Sali. in hoc passu. Aliam so
lutionẽ dedit Raph. cu. in repe. d. l. si filius qui in potestate. quã
etiam reprobat. d. Alexã. hic in. ix. col. ⁊ bene. Jstis pretermissis
Lud. ro. hic tradidit aliam subtilẽ solu. nam dicit Ludo. tenẽdo
primã opiñ. glo. ꝙ tale testamentum de iure pretorio valeat: dicit
Lud. ꝙ ista cõclusio fallit in casu posito in. d. l. j. §. fin. ⁊ in. l. fi. ff. de
lib. ⁊ posth. qꝛ in illo casu speciali testm̃ est nullũ etiam de iure pre
torio. ⁊ ratio specialitatis est subtilis. nam cũ ibi filius in potesta
te esset ꝓteritus, filius vero emancipatus erat exheredatus: certe
emancipatus exheredatus erat destitutus omni remedio: non
enim poterat ꝯtabulare. qꝛ exheredatis non datur ꝯtabulas. vt
dixi in glo. precedenti. Jtem nec exheredatis cõmittit seu aperit
edictum ad cõtratabulandum per filiũ preteritũ. l. si post mortẽ.
§. exheredati. ff. eo. nõ quoqꝫ emancipatus exheredatus poterat
admitti ad querelandum per bo. pos. gratia litis agnoscende: eo
quia querela nõ põt intentari nisi adita hereditate. per scriptũ he
redẽ. l. filiũ. ver. si in adoptionẽ. ea. l. et. l. papinianus. §. si cõditio/
ni. ff. de inoffi. testa. sed per scriptũ heredẽ nõ poterat adiri heredi
tas cum filius in potestate esset preteritus: nec etiam bono. pos.
sm tabulas donec filius preteritus potest cõtrabulare. l. legiti
mum. in prin. ff. de bo. pos. sm tabu. ergo cum filius emancipatus
qui erat exheredatus esset destitutus omni remedio, pretor ex eq
tate concessit ab intestato bono pos. vnde lib. Jstam solu. repre/
hendit. d. Alex. hic in. ix. col. eo quia nõ est absurdum ꝙ filius de/
stituatur omni remedio: nec propterea debẽt infringi regule: ad
hoc alleg. tex. in. l. filium. in princi. ff. eo. in qua Bartol. ibi exordit
ꝙ illa est magis difficilis. l. que sit in toto infortiato. ibi enim fi/
lius in potestate fuit exheredatus, emancipatus preteritus, extra
neo scripto herede. Certe donec extraneus adit, vel non adit, fili⁹
in potestate exheredatus stat in pendenti: et nihil potest conseq:
cum anteꝙ adeatur hereditas nõ possit qrelare: et tamẽ isto me
dio preteritus nõ consequitur bo. pos. vnde lib. ¶ Teneo solutio
nem Lu. pro vera, ⁊ credo ꝙ tex. in. d. l. filium. in princ. decepit. d.
Alexã. propter tria: qꝛ text. in. d. l. filium. ponit casum contrarium
oino ad. l. j. §. fin. ff. si tabu. te. nul. exta. ⁊ ad. d. l. fi. ff. de lib. ⁊ posth.
nam in illis duabus legibus filius in potestate fuit preteritus.
emancipatus fuit exheredatus, sic testamentum nullũ. sed in. d. l.
filium. totum ecõtra. ⁊ ad hoc nõ aduertit Alex. quia ibi filius in
potestate fuit exheredatus: ⁊ emancipatus fuit preterit⁹. quo ca/
su quando emancipatus est preteritus, testamentuʒ valet oi iure:
vt ibi firmat glos. in ver. contra emancipatũ. ergo cum ibi valeret
testamentũ omni iure, nedũ pretorio: sed etiã ciuili: pretor noluit
concedere ab intestato bono. pos. vnde libe. quia sic violasset regu
las, nedum iuris pretorij: sed etiam iuris ciuilis: sed in alijs dua
bus. ll. cum filius in potestate esset preteritus, ⁊ ꝯsequenter testa/
mentum esset nulluʒ de iure ciuili: dato qḋ alias potuisset valere
de iure pretorio: pretor tamen ex equitate supradicta concessit ab
intestato bono. pos. vnde liberi. Scḋo et fortius dico ꝙ in illa. l.
filium. in prin. scriptus heres poterat adire de iure ciuili, ⁊ etiã de
iure pretorio agnoscere bo. pos. sm tab. vt ibi expresse dicit tex. qꝛ
testm̃ erat validũ vtroqꝫ iure. ⁊ sic cũ ibi possit competere. sm ta/
bulas: impossibile est ꝙ cõpetat vnde lib. ab intestato. l. j. §. de bo.
pos. sm tab. sʒ in illis duabus. ll. non poterat per scriptũ heredẽ
agnosci bo. pos. sm tabu. nam filius in potestate erat preteritus:
nimirum si pretor ibi consequit ab intestato bono. pos. vnde lib.
Tu caue, qꝛ cũ ibi filius emancipatus preteritus posset cõtrata/
bulare de iure pretorio: ergo sm ta. locũ habere nõ potest: vt hoc
text. ⁊ istud est verius, bene verũ est ꝙ ibi scriptus heres poterat
de iure ciuili adire: vt ibi dicit text. ¶ Jtem in illa. l. filium. filius
in potestate exheredatus poterat querelare testamentum: cũ scri
ptus heres possit adire: ⁊ sic non erat destitutus omni remedio.
Sed in illis duabus. ll. querela non poterat intentari per eman/
cipatum mediante bo. pos. gratia litis agnoscende: quia querela
non competit nisi adita hereditate: vt predixi: sed ibi non põt adi
re, cum filius in potestate sit preteritus: et sic ibi querela nullo
modo competebat nec habitu nec actu. sed in. d. l. filium. semper
competebat

competebat potentia. Ergo ex istis tribus apparet ꝙ.d.l.filium.
decepit.d.Alex. Nec aliquid obstat solutioni Lud.ꝛ credo ꝙ sit
verum ꝛ subtile. Ibi ergo in.d.l.filium.cum scriptus heres possit
ex testō succedere, nimirū si pretor noluit concedere bo.pos.vnde
libe. ¶ Scdo pro cōi snia.d.Alex.hic.in.x.colū.adducit rationē:
nam scdm eum maior est defectus preteritionis filij, ꝙ sit numeri
testium defectus, istud probat in.l.hac consultissima.§.ex imper-
fecto.ꝛ.§.si quis aūt.j.de testa, vbi sustinetur testamentum ꝙuis
adsit defectus numeri testium: ꝛ tamē non sustineretur si adesset
defectus preteritionis. idem probat in.l.sicut certi.et in.l.si cum
vel in vtero.C.de test.mi.vbi si miles i testamento pretereat igno
ranter filiū non vz testm̄: ꝛ tamen si adsit defectus numeri testiuz
bene vz.l.j.ꝛ.l.lucius.ff.de test.mi.si ergo testm̄ in quo deficiunt se-
ptem testes est nullū de iure pretorio.l.ij.s.titu.j.quanto magis
erit nullum testm̄ de iure pretorio in quo adsit defectus preteri-
tionis. Cui fundamento rn̄deo nota.in forma quod maior est defe
ctus preteritionis ꝙ numeri septem testiū: verum est de iure ciui-
li: sed nō de iure pretorio de quo agitur.ptz quia de iure pretorio
sunt multi casus in quibus filio preterito nō obstante defectu pre
teritionis vz testamentum tamen nunquam sustinetur de iure p̄-
torio quando adest defectus numeri testium.ita patet in.l.filio p̄-
terito.ff.de iniust.rup.ꝛ in.l.posthumus.in princi.ꝛ in versi.idem
ꝛ circa.j.eo.ti.ꝛ pondera qꝛ facit tex.in illa.l.posthumus.dum di-
cit attamen si signatū fuerit, ad idem facit tex.in.§.nō tamen duz
dicit.nam si septē testiū signis signata sunt: insti.qui.mo.te.infir.

29 † Ratio diuersitatis est/quia solemnitas numeri septē testiū fuit
a pretore inuenta.§.j.insti.de testa. ideo pretor eam magis curat,
ꝙ defectū preteritionis: qꝛ est de iure ciuili.sed ius ciuile facit ecō
traꝙ: cū ius ciuile adinuenerit pro forma ꝙ filius dz institui vel
exheredari/certe magis curat istud vitium preteritionis ꝙ vitiū
numeri.vij.testium, pro hac parte.d.Fran.de are.hic adducit tale
fundamentum.de.l.non putauit.§.a primo gradu.ff.eod.vbi fm
eū.tex.dicit ꝙ primus gradus intelligitur null⁹ ipso iure: ex quo
neqꝫ hereditas neqꝫ bo.pos.peti potest: sed ex testamento, in quo
filius in potestate est preteritus non potest peti bo.pos.fm tab.l.
j.§.si.ff.si tab.te.nul.ex.ꝛ.l.si.ff.de lib.ꝛ posthu.ergo ꝯcludit ꝙ te-
stamentū non valet etiā de iure pretorio. Tu dic ꝙ text.in.d.§.a
primo.nō dicit sic: nec loquit in primo gradu: sed in secūdo.et di-
cit ꝙ cū i secūdo gradu substitutionis fili⁹ esset exheredat⁹: neqꝫ
hereditas de iure ciuili neqꝫ bono.pos.peti pōt.pro eadem parte
videt facere tex.in.l.j.ff.de iniu.rup.in verbo nullius esse momen-
ti, qd cum sit vniuersale negatiuū, videtur importare ꝙ omni iure
sit nullū.ar.l.si qs semproniuм.ff.de here.insti.ꝛ.l.si posthumus.
§.fi.ff.de libe.ꝛ posthu. Nisi disputando rn̄deas ꝙ illud sit veruz
quando adijceret dictio precisa penitus: puta quia dicat nullius
penitus est momenti.ar.c.ordinarij.in fi.ꝛ qd ibi not. Archid.de
offi.ordi.in.vj. Ego pro cōi snia adduco fortem tex.qui alias in pu
blica disputatione magnuz mihi honorem fecit in.l.posthumus.
in princip.ꝛ in verb.idem ꝛ circa.ff.de iniust.rup.vbi ponuntur
duo casus singu.ꝛ speciales in qbus testamētum in quo filius in
potestate est preteritus: vz de iure pretorio.ergo apparet quod re
gulariter de iure pretorio tale testamētum non valet. Nec ob.so-
lutio quā ad illū tex.dabat Raph.Fulgo.hic.in antepe.col.ꝛ ita
alias mihi publice respondebat: ꝙ in.d.l.posthumus.bene ponū
tur duo casus sing.in quibus non obstāte preteritione filij valeat
testamentū de iure p̄torio, et inexpugnabiliter: qꝛ contratabulari
non poterit: sꝫ in proposito nostro dato ꝙ testm̄ valeat de iure pre
torio: tamen bene potest contratabulari, ꝛ hoc dicit ibi tex.in ver-
bo securit: qꝛ dico quod ista solu.nihil valet: nam si vera esset snia
glo.ꝙ testamentū in quo filius in potestate est preteritus valeret
de iure pretorio, frustra esset facta.d.l.posthumus.in illis duobus
casibus presertim in primo.nam cum ibi filius in potestate p̄teri-
tus esset mortuus viuo patre: certe illo iure ffornin non poterat
habere heredem: quia pater omnia occupabat iure peculij.l.ij.ff.
de cast.pec. Itez ibi pater viuebat.ꝛ viuentis nulla est hereditas.
l.qui superstitis.ff.de acqui.hered.ergo ibi non poterat tractari
de transmissione hereditatis/cum ibi non esset hereditas. Item
contratabulas non transmittitur ad heredes: vt dixi in.l.eman-
cipata.s.qui admitti.valuisset ergo expugnabiliter testamentuz
de iure pretorio, absqꝫ illa.l.si vera esset sententia prima glo. Nisi
respondeas quod in.d.l.posthumus.testamentum reconualescat
etiam de iure ciuili: vt probat ibi tex.in tribus locis. Primo dum
dicit iuris scrupulositate. Secundo dum dicit remqꝫ obtinebit:
et sic de iure ciuili. Tertio dum dicit: vt Imperator noster et di-
uus Adrianus rescripserunt. Quis Bart.ibi contrariū teneat: p

30 l.si filius qui in potestate.ff.de lib.ꝛ posth.que mihi facit. ¶ † Cō-
cludo ergo in isto secundo articulo ꝙ testamentum in quo filius
in potestate est preteritus est nullum etiam de iure pretorio/ne-
dum ciuili. ¶ Limita istam conclusionē procedere quando filius
in potestate est omnino preteritus. secus autem si sit institutus
sub conditione casuali: ꝛ nō esset in defectum exheredatus: quia
quamuis de iure ciuili testamentū sit ipso iure nullū: vt est tex.ex
pressus in.l.lucius.in fin.ff.de condi.ꝛ demon.glo.nota.in.l.si sub
conditione.in prin.in ver.tuendum.ff.de bono.posse.fm tab.ta-
men de iure pretorio valet, ꝛ potest agnoscere bo.pos.fm tab.ꝛ ex-
inde acsi conditio esset purificata: nec vitiabit agnitio dato q cō-
ditio deficiat.tex.est in.l.iij.§.si sub ea.ff.eod.et in.l.equissimum.§.si
sub conditione.ꝛ in.l.si sub conditione.ff.de bono.pos.secundu ta.

31 ¶ † Aggredior tertium principalem articulum/teneo pro ve-
ro ꝙ testamentū in quo filius in potestate est preteritus sit nullū
omni iure quo pōt cōtratabulari qd remediū cōpetit ad rūpen-
dū: ꝛ illud qd nullū est rumpi non potest: vt dixi.s. In ista difficul
tate doc.nostri plurimum laborarunt: ꝛ quinqꝫ principales fue-
runt sol.quas refert seriatim/ꝛ tres primas reprehēdit do.Alex.
hic. Primam solu.ꝙ si contratabuletur rumpatur illa spes qua
posset testamentum confirmari: impugnant Bar.ꝛ plenius Ro
der. Tamen ad iura Bar.potes respondere ꝙ in illis veniebat
rescindendus ipse actus spe ad actum deducta. Ideo non rescin-
ditur ibi spes: sed in casu nostro spe deducta ad actuz, nō pōt ipse
actus rescindi.ideo nimirū si spes rescindatur. Unde ipse Bart.
hic.ꝛ in.l.filio preterito.in peñ.colū.ff.de iniust.rup.respondet ꝙ
quāuis tale testamentum sit omni iure nullū: tamen filius prete-
ritus ꝙ primum incipit cōtratabulare, dicitur testm̄ ita probare: vt
illud improbet.per text.in simili in.l.iij.§.falsus.ff.rem ra.habe.
Istam solu.reprobat Bal.ꝛ alij hic/ꝛ in locis hic alle.p.d.Alex.
ꝛ dicit Bal.Ber.in hoc somniasse. Et vltra impugnationes alio
rum reprehendūt etiā subtilitatū principes.d.christ.de ca.et.d.
Ja.de pu.in.d.l.filio preterito.ꝛ Rapha.cu.in repet.l.si filius qui
in potestate.ff.de lib.ꝛ posth.moti qꝛ inducta ad impugnationes
non debent operari cōfirmationes: qꝛ sic operarent contrariū effe
ctum.l.legata inutiliter.ff.de lega.j.ꝛ.l.legata inutiliter.ff.de adi.
leg. Facit qꝛ conuētio inducta ad resoluendū non potest operari
effectum productiuum actionis.l.ab emptione.ver.fi.ꝛ ibi Bar.
in vlt.no.ff.de pac.l.venditi.ij.C.de act.emp. Sed ego retorqueo
inevitabiliter cōtra eos/ꝛ dico ꝙ imo inducta ad impugnationē
vel ad diminutionem operant necessario cōfirmationē ꝛ augmē-
tum, qū nō possent opari diminutionē, nisi prius oparent ꝯfirma
tionem tex.est not.Barto.ita summat in.l.denqꝫ.§.interdum.ff.
de pecu.leg.ꝛ in.l.proculus.ff.de vsufru.qui enim vult cōsequens
intelligitur velle omne necessarium antecedens ad illud.l.ad rez
mobilem.ꝛ.l.ad legatum.ff.de procur.ꝛ.l.illud.ff.de acqui.her.sed
ita est in casu nostro: in quo testamentuz cū sit omni iure nullum,
non posset per contratabu.impugnari, nisi prius induceretur ta-
cita confirmatio. Preterea illud eorū fundamentū per.d.l.iij.§.
falsus.ff.rem ra.ha.alleg.per Bar.tollit.tamen ex alio confundit
solu.Bar.nam pone ꝙ scriptus heres in testō in quo fili⁹ in pote-
state est preteritus post mortē testatoris, ipse moriat hereditate
non adita, certe testm̄ efficitur caducū. Certe attēta sol.Bar.filius
preteritus non posset cōtratab.ex quo nō pōt tale testm̄ cōfirma-
ri etiam expresse.ꝛ tn̄ istud est cōtra.l.nō putauit.§.a primo.ꝛ.l.fi-
lium.ff.eo.fm Lu.ro.ꝛ.d.Alex.hic. Sed ego credo ꝙ Bart.non
negasset istū casum, sicut ꝛ in alijs duobus casibus quod ipse po-
nit. Item non dz considerari approbatio que fit vt eodem instāti
improbet.ar.l.qui sic.ff.de sol.fm Fulg.hic.ꝛ.d.Ant.in.c.cū dile-
ctus.de arbi.facit.l.titio cū morietur.ff.de vsufru. Item actus agē-
tiū operant fm eoꝝ intentionē.l.non omnis.in prin.ff.si cert.peta.
sed intentio ꝯtrabulantis est rescindere: ergo nō approbat.l.cum
tale.§.penul.ff.de condi.ꝛ demon. Tertiā sol.ponit Ang.hic ꝛ in
multis locis relatis per.d.Alex.bene eam reprobantē post Imo.
quē ipse alleg. Aliā solu.ponit.d.Fran.de are.hic/ꝙ ille qui con-
tratabulat non expugnat testm̄ vt validū de iure pretorio, sed vt
nullum quatenus de facto processit: sicut dicimus in.l.minor.§.si
seruus.ff.de euic.ꝛ in.l.ex empto.§.is qui vina.ff.de act.emp.ꝛ per
Bar.in.l.j.§.nūtiatio.el.j.ff.de ope.no.nū. ¶ Quarta solu.est/ꝛ hanc
tene/quā ponit Pau.de cas.hic.ꝛ multū gloriat se de nouo adin-
uenisse, ꝛ maiores nostros non vidisse lumen in hac difficultate,
eo quia decepti sunt in falso fundamento. Nam inquantum dici-
tur ꝙ bo.pos.contratabu.cōpetit ad rescindendum ꝛ expugnan-
dum: est verū qū testm̄ vz: vt qū filius emancipatus est p̄teritus,
Tūc cū testm̄ sit validum bene pōt expugnari, sed qū testm̄ est oī
iure nullum, vt qū filius in ptāte est preteritus, tunc bo.pos.ꝯta.
competens filio in potestate preterito, non datur ad rūpendū, sed
ad declarandū nullum: sicut de iure ciuili filio in ptāte preterito
cōpetit ius dicendi nullū, quo mediāte testm̄ declaratur nullum:
non aūt qd rūpatur.

32 † Sicut in simili apellatio a snia lata tendit
ad rescindendū sniam.l.j.§.fin.ff.ad turp.illud est veruz qū senten
tia erat valida: sed si erat nulla, appellatio non venit ad rescinden
dum: sed ad declarandū sniam nullā.l.si expressim.vbi Bar.ꝛ alij
ff.de ap.l.quedā mulier.ff.fami.ercis. Et ista est verior quam tenet
Imo.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.si filius qui in ptāte.ꝛ.d.Alexan. Et vi-

cit Pau. in d. l. si filius qui in potestate. ꝙ ista est veritas lucida. licet alij dixerint multa somnia hic. Pro ista sol. pondero vltra eos bene facere tex. in. l. j. in prin. ver. rescindũt. ff. de lega. prestan. vbi text. bene dicit ꝙ bo. pos. cõtratab. rescindit testm̃: eo quia illa l. ⁊ ille titu. loquunt̃ quando filius emancipatus est preteritus: vt declaraui in. l. j. s. eod. quo casu cum testm̃ valeat, tunc contratab. bñ rescindit. ad idẽ tex. in. l. iij. §. si emãcipat⁹. i. j. ff. de bono. pos. Ista. Tñ in contrariũ ponderabant tex. in. l. vt liberis. in p. rescisso. j. de colla. vbi text. expresse loquitur nedũ qñ filius emancipatus fuit preteritus, sed etiã filius in ptãte: ⁊ in vtroqꝫ casu dicit ꝙ cõtratabulas rescindit testm̃. sic contra predictã sol. † Sed nota. respõde ꝙ non est absurdũ ꝙ vnũ ⁊ idẽ verbum relatum ad duo respectu vnius stet proprie, ⁊ respectu alterius stet improprie. gl. est approbata in. l. ij. ff. de offi. proconsu. ⁊ lega. Non obstat etiam iste tex. in verbo rumpitur. quia procedit attẽto prin. quo valuit ipsũ testm̃. ¶ Gl. fi. in ver. fm tab. ista gloss. format. iij. opp. quarũ due prime tendunt ad illud qḋ dicit tex. ꝙ bo. pos. contratab. ⁊ fm tabulas simul intentari non possunt ⁊ ex duabus solu. gloss. habes duas notabiles limitationes ad regulã huius text. ¶ In vltima parte glo. opponit ad aliud: inquantũ tex. vult quod solus tutor possit agnoscere bo. pos. noĩe infantis. nã in cõtrarium videt̃ text. in. l. potuit. j. de iure delib. vbi solus tutor non põt nisi etiam concurrat voluntas pupilli. ⁊ huic vltimo non respondet. Tu respõde dupliciter. Primo qḋ aliud in bo. pos. de qua loquitur iste tex. quã solus tutor põt agnoscere: aliud est in hereditate, quã sol⁹ tutor adire nõ põt. ita loqtur. d. l. potuit. Et rõnem diuersitatis dixi in. l. bonorũ qdẽ. s. q admit. Scḋo rñde qḋ iste tex. loquit̃ ĩ infante, qui non potest cõsentire: sed contrariũ loquit̃ in pupillo habente consensum. ¶ Redeo ad primã partẽ glo. ex qua habes limitationem ad text. nostrũ. † quod licet bo. pos. contratabu. impediat scriptum heredem agnoscere bono. pos. fm tab. non tamen impedit adire hereditatẽ de iure ciuili: ⁊ sic diuerso iure. tex. est no. in l. is qui in potestate. §. sed si scriptus. alleg. in glo. Aliam subtiliorem rõnem assignãt Raph. cum. Fulgo. ⁊ do. Alexan. h, quare sit quod bono. pos. contrata. nõ impediat scriptum heredem, adire de iure ciuili. nam dicunt ꝙ sicut pretor non potest facere quẽ directo heredem. §. quos aũt. insti. de bon. pos. ita non potest facere desinere ipso iure heredem esse, illum qui est heres de iure ciuili. gloss. est or. d. in. l. in substitutione. ff. de vulg. ⁊ pupil. Sed puto ꝙ hec ratio est falsa: quia licet pretor non possit facere queꝫ directo heredem nec facere quod ille qui est heres directo de iure ciuili desinat esse heres: tamen nõ sequitur: ergo pretor p suũ remediuꝫ non potest impedire anteꝙ̃ quis sit heres quin efficiatur heres; istud est falsum/ per regulã que hꝫ ꝙ multa possunt impediri anteꝙ̃ fiant, que postꝙ̃ facta sunt prohiberi non possunt. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Et ꝙ pretor per suam boñ. pos. contratab. possit impedire ne quis efficiatur heres de iure ciuili: ostendit Bartol. viua ratione in. l. cum in secundo. in fin. ff. de iniust. rup. Istud patet ex eo qḋ alibi tenent glo. ⁊ Bar. in. l. illud. in prin. in gloss. secunda. ff. eod. ⁊ in. l. vt liberis. in gloss. prima. vbi omnes doc. ponunt. j. de colla. vbi declarant ꝙ bona. pos. contra tabu. intẽtata anteꝙ̃ hereditas adeatur de iure ciuili, aliquãdo reducit rem in totum ad causam intestati: ergo impedit adire de iure ciuili: puto licet non inueniaꝫ declaratum ꝙ ista est mera veritas: ꝙ aliquando in testamento filius emancipatus est preteritus, ⁊ alius scriptus heres: ⁊ tunc quia tale testamentum in quo emancipatus est preteritus valet de iure ciuili, ⁊ etiam de iure p̃torio, licet possit contratabulari: vt. s. dixi. tunc bonorum pos. cõtratabu. competens filio emancipato non impedit scriptum heredeꝫ adire de iure ciuili. ⁊ in istis terminis proprie loquitur tex. in. l. is qui in potestate. in. §. sed si scriptus. allegato. in gloss. et ratio est/ quia qñ filius emancipatus est preterit⁹, bonorum pos. cõtratabu. quandocunqꝫ per eum intentata, nunquam reducit reꝫ ad causam intestati. text. est notabilis. in. l. ex duobus. in princi. ff. eodem. Intellige tamen sane quando scriptus est heres aliquis ex liberis testatoris: quia eorum fauore ita dispositũ est. ita expresse dicit tex. in. d. §. sed si scriptus. dum dicit nã ⁊ pretor hac ratiõe eum tuetur qr ex liberis est. secus quando in testamento in quo emancipatus est preteritus scriptus est extraneus heres quia cõtratab. competens emancipato preterito reducit rem ad causam intestati. tex. est de hoc in. l. cum emancipatus. in princi. et ibi glo. prima. alias est. §. sub. l. si duobus. ff. eo. facit text. in. l. filium. in pn. in versicu. nihil laturi ex hereditate. ff. eo. Aliquando in testamẽto est preteritus filius in potestate/ ⁊ tunc quia testamentum est omni iure nullum, tam ciuili ꝙ̃ pretorio, tunc scriptus heres non posset adire hereditatem de iure ciuili ex testamento: nec de iure pretorio: quia tunc reducitur ad causam intestati. nõ eo quia contratab. sit illa que reducit ad causam intestati immediate, sed est defectus forme substantialis: quia filius in potestate fuit preteritus. l. j. §. fi. ff. si tabu. testamenti nulle exta. Istam differentiam po

suit solus Bal. in loco peregrino nec aliquis vidit preter eum/ in l. fi. in pe. col. j. vnde legitimi. Ad hoc ego considero ꝙ omnia iura que dicunt ꝙ bono. pos. contratabulas cõpetens preterito non impedit scriptum heredem adire de iure ciuili, ⁊ sic si non reducit rem ad causam intestati: semper loquuntur in filio emancipato preterito. ita loquitur tex. in. d. l. is qui in potestate. in. §. sed si vn⁹. ⁊ in. §. sed si scriptus. ff. de leg. prestan. ⁊ text. in. l. filium. in princ. ff. de bone. pos. cõtratab. ⁊ tex. in. l. virilis. in prin. ff. de lega. p̃stan. et ista bene no. quia forte alias non sic bene intellexisti. ¶ † Ex scḋa parte glo. habes scḋam notabilem limitationem ad regulã text. nostri in qua cauetur ꝙ bono. pos. contratabu. impedit scriptum heredem intentare fm tabu. quia illa regula procedit qñ bo. pos. contratab. rumpit testamentũ in totum/ ⁊ totaꝫ successionem aufert scripto heredi: prout regulariter facit. l. cum emancipatus. in princi. ff. eo. Sed si bono. pos. contratab. non aufert totam successionem scripto heredi, sed solum illam partem legitime que spectat p̃terito vt apparet qñ patronus est preteritus in testamento liberti sui; tunc cõtratabulando non rumpit testm̃ in totũ: sed solũ aufert legitimã que spectat patrono. vt est glos. ⁊ ibi ponam rationẽ in. l. j. j. titu. j. Certe qr tunc talis bo. pos. contratab. solum aufert legitimam: reliquã aũt substãtiã successionis dimittit scripto heredi. ideo nõ impedit scriptũ heredem in reliqua parte adire fm tab. l. sed quũ patrono. in prin. alleg. in glo. Et vide bonũ tex. in. l. illud. in fi. prin. dum dicit ꝙ in patrono secus est. ff. e. ¶ Extra glo. restat vltimo loco difficillima op. formata per Bart. hic de. l. si duo. §. proinde. ff. de lega. prestan. vbi text. videt̃ presupponere ꝙ emancipatus scriptus heres possit agnoscere bo. pos. fm ta. dato ꝙ filius in potestate preteritus intentet ꝯtratab. qḋ pro certo videtur longe admirabilius ex alio, ad qḋ non inuenio aliquem aduertere. nã cum ibi filius in potestate sit p̃teritus: eius p̃teritio debet omnino reducere rem ad causaꝫ intestati: vt declaraui. s. in prima parte gloss. fi. ⁊ tamen tex. ibi in illo versicu. proinde. sentit ꝙ emancipatus institutus heres possit agnoscere bo. pos. fm tabu. ⁊ sic ille terribilis text. affert duas difficultates. Primo probat ꝙ contratab. nõ impedit fm tab. qḋ est de directo ꝯtra tex. nostrum. Scḋo fortius probat ꝙ preteritio filij in potestate nõ reducit rem ad cãm intestati: et propterea non impedit emancipatuꝫ scriptũ heredeꝫ agnoscere fm tab. ¶ In prima difficultate inuenio in effectu dari septẽ solutiones principales quas refert, ⁊ oẽs reprehendit do. Alexã. hic/ excepta vna solutione p Cy. quã dicit esse minus periculosam ceteris, ⁊ eã tenet. Inter ceteras sol. bartol. hic mirabiliter respõdet: ꝙ in. d. l. si duo. versic. proinde. filius in ptãte preteritus, ⁊ filius emancipatus institutus, erãt in eodẽ ⁊ in pari gradu: quo casu dicit Bart. ꝙ tunc contratab. nõ impedit fm tabu. tunc militat eadẽ ratio prout est in patrono: sꝫ qḋ declaraui. s. in glo. fi. in. ij. parte. qr tunc preteritus ꝯtabulando non rumpit testm̃ in totaꝫ: sed rumpit in partẽ p̃teriti tm̃: ideo in alia parte nõ impeditur filius scriptus agnoscere fm tab. Nõ probat tñ Bart. aliqua. l. vel rõne ꝙ qñ preteritus ⁊ institutus sunt eiusdem gradus, ꝙ contrata. nõ rumpat testm̃ in totũ, sꝫ in parte tm̃. Tamen idẽ qḋ hic tenuit ipsemet Bar. in. d. l. si duo. ver. proinde. ⁊ idem Bartol. in. l. equissimũ. in princ. ff. de bo. pos. fm tabu. Et istam solu. sequunt̃ Ang. Sali. ⁊ Lud. ro. hic. ⁊ Ang. in. l. veniret. ff. de acquirẽ. here. ¶ Ex ista solu. Bart. si est vera. ego elicio tria. † Primo elicio duas sing. limitationes ad regulam text. nostri. ⁊. d. l. equissimum. in prin. cũ si. in quibus dr ꝙ contratabu. impedit fm tab. limita singulariter fm Bart. nisi preteritus ⁊ institutus essent in eodẽ gradu liberatorum: tũc ambe possunt simul cõcurrere/ nec vna impedit aliam. Et ex hoc secũdo infero subtiliter ꝙ si vera est solu. Bart. oportet necessario presupponere ꝙ ista. l. in qua infans erat preteritus, ꝙ erat scriptus heres vnus q non erat de liberis eiusdem gradus cũ infante: qr si esset scriptus vn⁹ de liberis vnius gradus, iste tex. non pcederet: fm Barto. qr tũc cõtratabulas competẽs infanti non impediret scriptũ heredem petere fm tabu. cuius contrariũ dicit hic tex. quod non est absqꝫ diuinatione ⁊ restrictione istius tex. Tertio ex solu. Barto. infert limitatio ad. l. cũ emancipatus. in princi. alias est. §. cum emancipatus sub. l. si duobus. ff. eo. vbi traditur regula quod bonorum pos. contratab. competens liberis preteritis rũpit testamentum in totũ, ⁊ totum aufert a scripto herede: prout etiaꝫ dicit tex. in. l. filiũ. in princi. ff. eo. ⁊ glo. in. l. j. j. titu. j. qr debent illa iura intelligi nisi scriptus heres esset de liberis. Istam sententionem Bar. impugnat Ful. Pau. de ca. ⁊ Mod. ⁊ dicit Pau. de ca. ꝙ est trufia: qr est contra casum. l. illud. §. fi. cũ. l. seq. ff. eo. vbi institutus ⁊ posthumus preteritus erant eiusdem gradus: ⁊ tamen scriptus heres non habet fm tabu. pro sua parte. Et per eundem text. reprehendit Imol. in. l. j. ff. de iniu. rup. ⁊ plenius in. l. ventre in. vij. colũ. ff. de acqui. here. Et licet Bar. in. d. l. illud. §. fi. ⁊ in. l. equissimum. in princi. ff. de bõ. pos. fm tabu. conetur ad hoc respondere ꝙ illud ibi operet̃ spes natiuitatis posthumi p̃teriti: secus in iam nato

vt ibi

vt ibi latius per eum.⁊ cũ eo transit Lud.ro.hic.⁊ Ang.in.d.l.vẽtre.⁊ fortificant per.l.ij.§.fi.ff.de libe.⁊ posth.tamen eius solutio nihil valet: vt per Imo.in dictis locis.⁊.d.Alex.hic: quia iã natus dʒ fortius rũpere ꝙ posthumus: vt per eos. Facit.l.posthumus.in prin.iuncto ver.idem ⁊ circa.ff.de iniust.rup.nã quãdo preteritus est posthumus, qui moritur viuo testatore, ad hoc vt sustineatur testm̃ de iure pretorio: prout requiritur ꝙ in eo sint instituti veniẽtes ab intestato: put requirit̃ qñ preterit⁹ est filius iam na-

37 tus. † Preterea ɔtra Bar.facit: nam cõtratabulas est inducta a pretore ad similitudinem iuris dicendi nullũ.l.j.in princ.⁊.l.si in adoptionẽ.in fi.ff.eo. Bart.in.l.filium.ad finem prin.⁊ in.l.si post mortem.§.fi.ff.eodem.sed de iure ciuili filius in ptãte preteritus dicit testamentum nullum in totũ: licet alius filius sit institut⁹.l.filio preterito.ff.de iniust.rup.ergo fili⁹ preteritus debet cõtratabulare in totum, licet alius sit institutus: qꝛ non dʒ induci differẽtia inter ius ciuile, ⁊ ius pretorium in ista materia, in qua a pari procedunt, qñ non reperitur lex que de iure pretorio aliud exp̄sse disponat.arg.c.cũ expediat.de elec.in.vj.⁊.in.l.vnica.C.de inoffi.do. Aliã solutionẽ ponũt Pet.⁊ Cy.hic.quã sequit̃.d.Alexã.dicens ꝙ est minus periculosa ceteris.sequitur etiã Imo.in.d.l.j.ff.de iniu.rup.⁊ in.d.l.vẽtre.⁊ inuenio ꝙ eam etiam tenet Abb.hic: nam intelligunt.d.l.si duo.ver.proin de: dũ dicit tex.si cõtratabulas non acceperit, non intelligũt.ergo accepit f̃m tabulas. qꝛ tũc contrarium obstaret: sed intelligunt ꝙ emancipato scripto heredi fuit cõseruata portio hereditatis: p ti.de lega.prestã.⁊.l.filiũ.§.sed ⁊ si portio.ff.de lega.prestan.⁊.l.virilis.§.j.⁊.l.naʒ f̃m.eodem ti.⁊ isto modo f̃m tab.non concurrit cum contratabu. Et si dicis prout dicebat Bar.qui reprehendit hanc solutionẽ in illo.§.proinde.ꝙ si ibi conseruaret̃ hereditas vel portio hereditatis per tit.de le.prestã.certe ille cui conseruat̃ portio, non tenetur conseruare legata nisi liberis ⁊ cõiunctis personis.tex.est in.d.l.filium.§.fi.⁊ tamen tex.in illo.§.proinde.vult ꝙ teneat̃ prestare legata oĩbus. Rñdet Imo.ꝙ.d.l.filiũ.§.fi.debet intelligi ⁊ restringi qñ ille cui cõseruatur portio hereditatis erat de liberis qui non poterant contratabu. vt in liberis in successione matris, vel linee materne.l.illud.§.ad testamenta.ff.eo.si autẽ posset cõtratabulare, ⁊ non vult tunc dicit̃ frui plena voluntate: ⁊ legata tũc prestat omnib⁹.ita loquitur.d.ver.proinde. Tamen ista est magna restrictio ad regulam.d.l.filium.§.fi.f̃m Fulg.⁊ Lu.ro.hic. Pro isto intellectu bene facit tex.ibi dũ dicit tuendũ eum: nam illud verbũ tuendũ, debet intelligi f̃m naturaʒ tituli: ⁊ sic per titulum illum de lega.presten.arg.l.imperatores.ff.de in diem addic.glos.in.c.j.de offi.de leg.in.vj. Ego puto ꝙ ista solutio nõ sit bona/ per istud fundamẽtum: naʒ in illa.l.si duo.filius in ptãte preteritus fuit ille qui contratabulauit: quo casu nõ habet locũ titu.de leg.prestan.qꝛ filius in ptãte contratabulans nemini tenetur aliquid conseruare.l.is qui in potestate.in princ.ff.de leg.prestan. Sed bene habet locum ille titulus, qñ filius emancipatus preteritus ɔtratabulat: iste bene tenetur conseruare legata coniunctis personis: quia propter eum pretor facit iniuriam: vt declaraui in.l.j.ꝫ.eodem. Cuʒ ergo d.l.si duo.loquatur in filio in potestate preterito cõtratabulãte, non est verum ꝙ tunc habeat locum titulus de lega.prestan.cum certe isto casu locum habere non possit. Et si diceres qꝺ filius in potestate preteritus: quãuis non teneat̃ cõseruare legata coniunctis personis: tñ bene tenet̃ ɔseruare institutiones: truffa esset.qꝛ vtroqꝫ casu militat rõ quã assignaui in.l.j.ꝫ.eo. Et qꝛ conseruare lega.⁊ institutiones a pari procedunt.tex.est in.d.l.filium.§.sed ⁊ si portio. Sed rñde f̃m Alexan.hic.ꝙ.d.l.is qui in ptãte.limitatur per.d.l.si duo.vt non procedat qñ relictum est ei qui alias posset contratabulare.nam tunc nulla sit iniuria filio in potestate si conseruetur portio virilis alteri filio, qui eandẽ esset habiturus si voluisset contratabulare; seu si ab intestato successisset. Itẽ ista solutio diuinat ad.d.l.si duo.§.fin. Item non videtur rationabile ꝙ emancipatus magis oneretur in prestando legata omnibus p hoc quod habuerit facultatem contratabulandi, ⁊ omiserit. et sic cõtratab.concessa in eius fauorem retorqueretur in odium: contra.l.quod fauore.C.de legi.⁊ in contrarium videtur text.in.l.is qui in potestate.§.sed si scriptus.ff.de leg.prestan. Et ad id quod proxime dixit facit optime.l.si ex duobus.in fi.prin.ff.de contratab. Preterea illa verba tuẽdum eum in partẽ, intelliguntur quando institutus venit per bono.pos.f̃m tab.tex.est in.l.si ex duobus.§.j.ff.de cõtratabu.⁊ in.l.virilis.§.sed si vnus.ff.de lega.prestan. Preterea f̃m istam solutionem superflueret tex.in.d.ver.proinde dum dicit plena fruatur voluntate, non bene frueretur voluntate qui nõ plena, ⁊ sic plena superflueret.vt.j.declarabo.sic in simili aliud est quod procurator habeat mandatum simplex: aliud ꝙ habeat plenum mandatum: quia habens plenum mandatum est ac si haberet liberam administrationem.l.si procurator.in verbo plenam.vbi Bar.⁊ doc.C.de procu.Bar.⁊ doc.in.l.procurator cui generali⁹ libera.ff.eo.Bal.in rub.C.de exerci.in vlti.colũ.

38 † Sic etiam in simili remissio iniuriarum facta sacerdoti in foro penitentiali vel conscientie, non operatur in foro cõtentioso quin agi possit. vt per Bar.⁊ doc.in.l.si tibi.§.j.ff.de pac.⁊ in.l.non solum.§.j.ff.de iniur.tñ fallit qñ diceret se facere plenã remissionẽ. f̃m Bal.in.c.j.§.iniuria.in.ij.col.de pace iur.fir.⁊ in.l.non solum.§.j.ff.de iniur. Ludo.in.l.ij.ff.ad sena.sil. Alexan.in.d.l.si tibi.§.j. Tolle tertiũ simile.nã simplex restitutio degradati ⁊ priuati beneficio nõ trahitur ad beneficiũ: tñ fallit nisi sit plene restitutus.ita Spec.in tit.de legato.§.j.ver.quid si degradatus.sequit̃ Jo.and.

39 in.c.Quis.⁊ ibi Gemi.in fi.de rescri.in.vj. † Quarto accidit quod licet.d.And.Bar.in repe.c.testimonium.in penult.char.de testi. ⁊ in.c.eã te.in.xij.col.de rescrip.vbi dicit se obtinuisse Ferrarie ꝙ licet ista verba facimus tibi gratiã, importent simplicẽ indulgentiam ⁊ remissionem pene.non tamẽ restitutionem bonoꝝ: vt concludit Sali.ꝫ Bar.in.l.fi.ad fi.C.de sen.pas.tñ fallit qñ princeps a diceret* facimus tibi plenam gratiam. qꝛ tunc recuperabit bona non alienata per fiscũ ad hoc inducit verba Bal.in titu.de pace constan.in verbo plenitudine gratie nostre recepimus. Quinto facit quod dicit glo.in cle constitutionem.in verbo fides.de elec. Aliam scdam solu.ponit Fulgo.hic. Aliam Rapha.cu.in.d.l.is qui in ptãte. Aliã Pau.de cast.ibi.⁊ hic aliã. Sed nihil habent saporis vt hic per domi. Alex. ¶ Quid dicẽdum: pro certo contrarium est summe difficile.ego alias dum essem scholaris Padue sub domino meo.d.Alexã.imo.dedi alium intellectum, qui etiam mihi nũc nõ displicet, ꝙuis prima fronte legenti literam aliud sonare videatur.vñ inquantum ibi dicit proinde si contra tabulas nõ acceperit intelligunt gl.⁊ cõiter doc.ꝙ fuit emancipat⁹ institut⁹ qui non accepit contratab.vt poterat beneficio preteriti sed vt frueretur voluntate testatoris accepit f̃m tabulas.⁊ isto modo intelligendo militat fortissime contrarium: quia hoc modo f̃m tabulas ⁊ contratab.concurrunt. Sed ego non intelligo text.sic, sed aliter dũ dicit proinde si cõtratab.non acceperit, intelligo fili⁹ in ptãte preteritus: ⁊ ita etiam intelligit Pau.de ca.hic: ⁊ in.d.l.si filius qui in ptãte.⁊ Fulg.hic.quo casu subdit tex.tuendũ eum in partem. intelligo eum.s.emancipatum in portione preteriti abstinentis: hoc modo: nam si filius preteritus qui non põt contratab.omittit, tunc pretor tuetur scriptũ heredem in totũ: quia heres scriptus f̃m tabulas põt in totũ succedere.l.equissimũ.in p̃nc.⁊ in.§.expectãdi.ff.de bono.pos.f̃m tabulas.⁊ tunc bene subiungit tex.quia plena fruatur voluntate, hoc est succedit in totum in omnibus bonis f̃m qꝺ testator disposuerat: tenetur vtiqꝫ prestare legata omnibus pro parte sua.s.filij preteriti abstinẽtis. Et sic erit sensus ꝙ si filius preteritus qui non potest contratab.non accipit cõtratabulas, tunc emancipatus institut⁹ põt in totũ succedere per f̃m tabulas.⁊ hoc modo succedẽte quia plena fruitur voluntate defuncti, omnibus etiam legata prestat. Et nisi isto modo intelligas tex.illa dictio plena, in tex.posita nihil importabit. ⁊ hoc modo ille tex.nihil penitus obstat. Et si dicis quod dubiuʒ haberet iste tex.dic ꝙ dubium faciebat, quia ꝙuis preteritus abstineat a contratabulando, tamen institutus beneficio preteriti etiam abstinentis poterat contratabulare si volebat.vt vidistis.ꝫ.in glo.j.quo casu si contratabulasset, videbat̃ ꝙ nõ debuisset p̄stare legata nisi coniunctis personis: ergo eodem modo si noluit contratabulare: sed venire per f̃m tab.videbat̃ ꝙ non teneretur prestare legata nisi coniunctis personis: ne deterioris cõditionis sit qui venit ex voluntate testatoris ꝙ qui contra. ita declarat glo. in.l.is qui in potestate.§.sed si scriptus.ff.de leg.prestan. Et si iterum dicas ꝙ istud erat iam antea decisum in.l.nõnunꝙ.⁊ in.l.is qui in potestate.§.sed si vnus.ff.de lega.prestan.vbi si preteritus abstinet legata omnibus prestantur: quia dic qꝺ illi duo text.loquuntur qñ institutus contratabulat beneficio preteriti: ʒ abstinentis: tunc bene prestat legata omnibus.ita loquuntur preallegati tex. Sed.d.l.si duo.versi.proinde.loquitur qñ preterito abstinente emancipatus institutus non cotratabulauit: sed venit per f̃m tabu.qui casus non erat alibi decisus.ita ego intelligo illum tex.⁊ hoc modo nihil obstat. Non nego tamen quin literam inspicienti prima fronte videatur aliter sonare tex.presertim in fine dũ dicit pro sua parte: sed ista dictio sua, potest intelligi scilicet emancipati: vel etiam sua, scilicet filij in potestate preteriti. Et hoc modo intelligendo videtur fieri aliqua violentia litere propter verbũ sua, quod debet intelligi scilicet ipsius emancipati preteriti. non autem alterius: per textum in.l.cum in testamento.⁊ qꝺ ibi pulchre decidit Barto.per illum tex.ff.de aur.⁊ argen.lega.⁊ gloss. in.l.ex facto.in princi.in verbo, suum.⁊ ibi Bar.⁊ Imo.ff.ad trebel.⁊ quod Rapha.Fulgo.in alia pulchra questione in consi.lxj. incipien. Quidam Gaspar. non nego tamen quin cõtrarium sit valde arduum. Jason de Mayno Mediolanensis iurisconsultus in Pisana academia.

a ¶ Qñ princeps diceret Adde doc. l.c.j.de elec. in.vj.

¶ De bo.pos.contratabulas liberti. Rubrica.

1 Cōtrariorum eadem est disciplina, ⁊ eadem est potentia: et idem ⁊ vnum statutum est.
2 Ubi exceptio non potest probari per testes ex forma statuti, similiter non poterit probari actio vel replicatio.
3 Licet quis manumittat ex necessitate fideicom. tamen habet cōtratab. contra testamentum manumissi si pretereatur.
4 Munus dicitur cum causa: donum sine causa.
5 Bo. pos. contra tab. cōpetens patrono pterito non rūpit test. in totum: sed tantum competit ad legitimam, ⁊ non vltra.
6 Quatuor differentie inter bo. pos. contratab. que cōpetit patrono preterito ⁊ illam que competit liberis preteritis.

Licet ex causa. Hoc dicit. Etiā patronus qui ex necessitate fideicommissi manumisit, si sit pterit⁹ a liberto, habet bo. pos. contratab. per quam solū auocat legitimā sibi debitā: a qua bonorum pos contratabu. excluditur per munerū ⁊ operarū exactionem. h. d. totus titu. cū. l. sequen. Et dubium faciebat u. l. j. quia qui manumittit seruū nō ex libera volūtate, sed ex necessitate fideicommissi iniuncti non videt̄ habere iuspatronatus. l. j. §. de liber. ⁊ eorū liber. ita eodē modo videbatur qd̄ si esset preteritus qd̄ nō haberet ius contratabulandi. contrarium deciditur hic. Secundo ⁊ notabilius faciebat dubium tex. l. si quis a liberis. §. si quis a liberti liberto. ff. de libe. agnoscē. vbi equiparatur patronus qui manumittit seruum ex fideicommisso, ⁊ patronus qui exigit operas a liberto. sed secūdo casu perdit ꝯtratab. vt hac. l. ij. ergo videbatur etiam primo casu. cōtrariū deciditur. ¶ †No. ex. l. j. qd̄ sicut reperitur bonorum possessio fm nuncupationē. vt l. ij. §. de bonorum posses. fm tabu. ita etiam inuenitur bonorum pos. contratabu. nam contrariorum eadem est disciplina. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Item contrariorum eadem est potentia. l. ab emptione. ⁊ ibi Bal. ad hoc nota. ff. de pac. Item ꝯtrariorū vnum ⁊ idem statutum est. c. cum venissent. ⁊ ibi Bal. in vlti. col. de insti. vbi per hoc notabiliter infert. † ꝙ vbi exceptio non potest probari per testes ex forma statuti, similiter non poterit probari per testes actio vel replicatio: vt ibi per eum. Facit qd̄ no. Bal. in. c. ij. ad fi. per illum tex. de resti. spo. ꝙ cū renūtiatio beneficij possit probari per testes: vt ibi est tex. qd̄ eodē modo ⁊ collationum contrariorum eadem sit disciplina, qd̄ reputat bn̄ tenendum menti. ¶ Secundo not. ꝙ licet quis manumittat ex necessitate fideicommissi: tamen habet contratabu. contra testamentum manumissi, si pretereatur. Non tamen potest operas imponere: nec eum propter ingratitudinem in seruitutē reducere. l. qui ex causa. ff. de bo. liberto. ⁊. l. ij. §. de oper. liber. ⁊. l. j. §. de liber. ⁊ eorū liberis. ¶ Postea in. l. ij. debes aduertere ꝙ quando patronus manumittit seruum suum, ⁊ tempore manumissionis imponit sibi aliquas operas, puta patronus habebat vnum seruum qui erat bonus pictor: manumisit eum cū hoc qd̄ teneatur prestare omni mense. x. operas pictorias. Certe per istas operas non amittitur ius patronatus in aliquo. l. sicut. ff. de iurepatrona. quicquid dicat glo. fina. in. j. oppo. que nihil valet. Sed si talis patronus exigeret tales operas a liberto in vita, tunc perdit ius contratabulandi: vt si postea pretereatur a liberto non possit contratabulare testamentum. Ratio est fm Sali. quia non debet patronus gaudere liberto in vita, ⁊ etiam post mortem. Unde si vult habere operas, perdit successionem si sit preteritus a liberto. Item ob aliud fm Ange. propter coercendam auaritiam patronorum. Eodem modo si patronus non exegit operas impositas: puta operas pictorias dum manumitteret: sed elegit aliqd̄ aliud munus: puta mercedem: eodem modo excluditur a contratabulando: ⁊ istud vult dicere. l. ij. ponens duos casus ibi muneribus electis scilicet loco operarum ⁊ operis scilicet ex actis impositis per alterum istorum perdit ius contratabulandi. ¶ †Et circa hoc dum gloss. tua dicit: munus dicitur cum causa, donum sine causa. alibi aliter videtur dicere text. in. l. munus proprie. ff. de verborum significatio. ⁊ propterea Laurentius valēsis in. vj. lib. elegantiarum. in capi. ccccliiij. reprehēdit differentiā vtriusqꝫ iurisconsultus. Sed tu vide text. in. l. munus tribus. ff. de verbo significa. ¶ Glo. j. declarat text. ponendo illud totū quod dicit text. in. §. sed nostra. insti. de suc. lib. Caue tamen dum glo. dicit ꝙ si libertus maior centenario instituat extraneum ⁊ exheredet patronum: patrono datur cotratabu. glos. est corrupta fm Salice. hic. quia exheredato non competit contrabu. vt dixi in. l. posthumo. §. ti. j. sed debuit glo. dicere si pretereat prout formaliter dicit text. quem allega. in. d. §. sed nostra. tunc bene patrono preterito datur contratabulas non autem exheredato. Et ideo cogita de per te, si libertus exheredat patronum qn̄ est maior centenario, an contratab. competat: an habeat querelam. ¶ † Item habes ex fine glo. qd̄ bo. pos. contratab. cōpetens patrono preterito non rūpit testamētum in totū: sꝫ tm̄ competit ad legitimam: ⁊ non vltra, ideo cōcurrit cū fm tab. l. sed quum patrono. in princi. ff. de bo. pos. vidistis in. l. posthumo. in glo. fi. §. ti. j. Sed contratabulas que cōpetit liberis preteritis rūpit testamētū in totū: vt dixi in. d. l. posthumo. Et rōm diuersitatis est fm Odof. Alb. ⁊ Salic. hic: quia hereditas magis debetur liberis ꝙ debeatur patrono: quia debetur iure nature ⁊ iure ciuili: sed que debetur patronis solū debet̄ iure ciuili. ¶ Adde ꝙ idē est in bo. pos. cōtratabu. que competit parenti preterito: illa non rūpit testamētū in totum, sed solum quo ad legitimam. l. pātonius. in prin. ff. si a par. quis fue. manu. † Et sic habes duas differentias inter bo. pos. contratabu. que cōpetit patrono preterito. ⁊ illam que cōpetit liberis preteritis. ¶ Adde tertiā differentiā: quia patronus preteritus si contratabulat testamētū, nō tenet̄ prestare legata alicui/ etiā coniunctis psonis: etiā pro parte sua: eo qꝛ solū vendicat legitimā suam que non debet esse onerata legatis. §. sed nostra. insti. de suc. lib. l. si ijs legatū. in princi. iuncta gl. ff. de condi. ⁊ demon. secus est i filio contratabulante: quia si sit emancipatus tenet̄ cōseruare legata coniunctis personis. l. j. vbi declaraui. §. ti. j. ¶ Ex his no. quartā differentiā: quia cōtratabulas cōpetens patrono pterito non potest intentari nisi adita hereditate per heredem. l. siue. §. excluditur. ff. de iu. patro. ratio quia nō irritat testamentū in totū: sed aufert legitimā tm̄. fm Ange. in. l. filio. §. cōtratabulas. ff. de inoffi. testa. sed ꝯtab. competens liberis pteritis pōt intentari etiam hereditate nō adita. l. illud. §. fi. ⁊ ibi Bar. reddit rationē. ff. de bon. pos. contratab. fm Cy. Albe. ⁊ oēs Mod. hic. ¶ Ultima differētia est licet nō ad ppositū: qa legitima que debet̄ filijs dꝫ eis relinqui titulo institutiōis: vt declaraui i auē nouissima §. de inofficio testa. Sed illa que debet̄ patronis: quia non est in tantum debita potest relinqui quocunqꝫ tit. d. l. siue. §. excludit̄. Tu vt faciat ista differentia ad propositum dic ꝙ patronus nō habet cōtratab. si sit ei relicta legitima. licet non titulo institutionis. l. etiam. §. fi. ff. de bo. liber. ⁊. d. l. siue. §. excluditur: secus in liberis. l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad trebel. Ista sunt que habes ad corticem. gloss. ¶ Sed aliud subtili⁹ sentit glo. qd̄ qn̄ libertus nullos liberos habet, qd̄ isto casu semper patronus ab intestato succedit: ⁊ sic sentit glo. ꝙ patronus excludit omnes agnatos et cognatos liberti. excep. liberis, sic vult glos. ⁊ idē tenet Io. fab. in. §. cunqꝫ antea. insti. de bo. pos. per. tex. in. l. liberto sine liberis. ff. de bo. lib. tamen dicit Ioā. fa. ꝙ imperator bene fecisset istud declarare. Idē sequit̄ do. Alexā. hic: ⁊ non tamen faciunt mentionem de ista glo. Addo qd̄ plus tenuit Rapha. Fulg. hic. et latius in. l. ij. §. si qd in frau. patro. qd̄ in stricta disputatione iuris/ patronus excludit patrē et fratres liberti. per. d. l. liberto sine liberis. et. l. intestato. ff. de suis et legi. here. q̄ sunt hodie incorrecte fm eū. Ego valde admiror de tot patribus, cū in cōtrarium sit tex. expressus. in. §. j. insti. de serui. cogna. et ibi gl. ad literam in verbo alterius. vbi est text. ad literam qd̄ patronus non excludit patrem liberti. et glos. ibi. tangit quid de fratre. ergo non est verū quod patronus excludat omnes agnatos liberti/ cum non excludat patrem/ nec fm gl. ibi fratres liberti. Iason.

¶ Bal. quē sequit̄ subtilis do. phil. decius. in. l. nihil tā naturale. ff. de regu. iur. in prin.

¶ Unde liberti. Rubrica.

1 Quibus datur contrata. qn̄ sunt pteriti, illis ab intesta. datur vnde libe.
2 Dictum glo. vel doc. debet intelligi fm. l. quam allegat.
3 Bo. pos. vnde lib. nō habet locum in successio. matris.
4 Si actio inepta exprimatur in libello, non vitiat libellum: ex quo de necessitate non est exprimenda.
5 Quādo aliquid de necessitate nō requiritur, si illud interueniat et inepte nō vitiat.

¶ Capio glo. rub. quā diuide in tres partes principales. In prima cōtinuat rub. ad precedētes. In scda per viam notabilis ponit vnū dictū. In tertia infert ex illo dicto. scda ibi, ⁊ not. ꝙ illis. tertia ibi, vnde in bonis maternis. In scda parte gl. intellige hāc regulam sane ꝙ quibus datur contratabu. qn̄ sunt preteriti, illis ab intestato dat̄ vnde liberi. alias nō posset dari vnde liberi vbi nō daretur contratab. tex. est in. l. fi. ff. de libe. ⁊ posthu. et in. l. j. §. fi. ff. si tab. testa. nul. exta. de quarum intellectu dixi in. l. posthumo. §. de bono. pos. cōtratab. quā. pret. Itē adde ꝙ regula gl. etiā pcedit ecōtra: qa illis datur ꝯtratabu. q possunt ab intestato succedere p vnde liberi. l. j. in pn. ⁊. l. nō putauit. in. prin. ff. de ꝯtrate. ⁊. l. fi. in princ. ff. de lega. prestan. ⁊ est melior text. de iure in. §. item adoptiuos. insti. de here. que ab intesta. Et ratio est/ quia frustra daretur cōtratab. si expugnato testamēto postea ab intestato nō succederet per vnde liberi. Intellige etiā regulā glos. non simpliciter. sed in liberis de quibus loquitur. l. j. §. recte. allega. in gloss. alias non procederet: quia patrono datur contratab. l. j. §. titu. j. et tamē nō datur vnde liberi. fm Fulg. ⁊ Lud. in. l. qui se patris. in glo. fina. j. eodem. sed in contrarium facit text. in. l. filium. §. videamus. ff. de

deamus.ff.de bo.pos.cõtratab.vbi filius emancipatus q nõ põt succedere ab intestato vna cũ filio suo,nisi cõferat:tñ põt cõtratab.vnde intellige istã regulã qñ quis excludit ab intestato,absolute ille nõ põt ɔtratab.s3 emãcipat⁹ non excludit a successione intestati absolute:sed nisi cõferat.ꝛ vide.l.pretor.in pñ.ff.de colla.bono.¶ Scdo fortius ob.l.non putauit.§.in adoptionẽ.ff.de bono.posses.ɔtratab.vbi filᵘ adoptiuᵘ qui de iure ffoꝝ nõ succedebat patri ab intestato,si sit institutus, põt intentare ɔtratab. alio cõmittente edictũ.vnde per illũ tex.scdo limita istã regulã:ꝙ qui succedit ab intestato nõ admittitur ad cõtratab.verum est ex persona sua:sed ex persona alterius bene põt admitti . quedã eñ possumus ex persona alterius que non possum⁹ ex nostra.l.petẽde.C.de temp.in integ.rest.glos.in.l.aristo.ff.que res pig.ob.pos. Et hoc modo potes etiam respõdere ad.d.l.fin.ff.de lib.ꝛ posth. ¶ Tertio limita qꝺ qui non succedit ab intestato tñ admittit ad rumpendũ,qñ ei non opponit ante lit.conte.l.posthumus.§.si qs ex his.ꝛ ibi Bar.ff.de inoffi.test.Per istas tres limitationes habes declaratã ꝛ defensatã istã regulã.Adde tñ ꝙ istud vltimum non habet locũ in cõtratab.ita Ray.ꝛ Bar.in.l.filiũ.§.si qs contratabulas.per illũ tex.ff.de leg.pstan.Bal.in.l.fi.in fi.C.de fideicom.ꝛ in.l.ij.C.de re iudi.Et rõ diuersitatis tradit ex dictis glos. in.l.si ferⁿ.ff.de bo.pos.fm tabu.In vltima parte gl.nunqd hodie sit correctũ, ꝛ sic nunqd hodie habeat locũ bo.pos.in successione matris:ponũt Lud.ro.ꝛ.d.Alex.hic.tetigi in.l.posthumo.

1 §.de bo.pos.ɔtratab.quã pre.ꝛ ibi tenui ɔ̃ do.Alex.hic ꝛ ibi.†Et caue inquantũ.d.Alex.põderat esse de mẽte gl.hic.ꝛ i.l.sunt aũt. in §.vnde liberi.insti.de bo.pos.qꝺ etiã hodie bo.pos.vnde liberi. non cõpetat in successione matris.nã iste glo.loquuntur de iure. C.ptꝫ,q̃ allegãt.l.fina.C.de suis ꝛ legiti.quid autẽ sit de iure auꝶ.

2 glo.iste non dicũt.vñ non bene ponderant p do.Alexã.†dictũ eñ glo.vel.doc.d3 intelligi fm.l.quã allegat:vt inquit Bar.in.l.non solũ.ij.§.si liberatiõis ꝟba.ff.de lib.leg.Sal.in.l.si ex cautiõe in.x. col.C.de nõ nu.pe.Jo.an.in.c.cũ nũti⁹ de testi.¶ Itẽ dũ glo.vult

3 †ꝙ bo.pos.vnde liberi.non h3 locũ in successione matris. adde tñ ꝙ illᵘ si in iudicio dicat agnosco bono.pos.vnde liberi.in hereditate matris,per hoc nõ vitiatur agnitio:quia non est curandũ de nõ nec de noĩe:dũmodo causam habeam⁹.l.qñ indignũ.C.de testa.fm Bal.in.l.fi.in.iiij.col.ɔ̃.vñ leg.Facit quod vult idẽ Bald. in.l.j.in.xiiij.colũ.in ver.circa primu3 pũctum.§.qui admit.Facit etiã quia nomen bon.pos.non est de necessitate exprimen.sed qualiscunqꝫ attestatio sufficit.l.fin.§.qui admit.ergo si exprimatur ꝛ inepte,nõ d3 vitiare:dũmodo factũ aperte narretur.sicut in simi-

4 li dicimus.†ꝙ si actio inepta exprimat in libello,non vitiat libellum:ex quo de necessitate non est exprimẽda.fm.Inno.ꝛ doct.in c.examinata.de iudi.Bart.in.l.j.circa fi.princ.de eden.cum concor.Sicut generaliter dicim⁹ ꝙ qñ aliqd de necessitate nõ requiritur,si illud interueniat ꝛ inepte,non vitiat.l.vnica.in princ.C.de rei vxo.actione.cum similibus.Jason Pisis.

Si auus tuus. Filij emancipati succedunt equaliter per vnde liberi.et donec est locus successioni descendentiũ:aliᵘ succedere nõ põt.h.d.cũ.l.seq. Et.l.j. rñdet nepoti interroganti.ꝛ ꝙuis loquatur in filijs emãcipatis est cõtingẽtia facti.idẽ est in liberis in potestate fm Cy.albe.ꝛ Salic.hic.Et cogita que fuerit ratio dubitandi in istis legibus, presertim in prima. Certe videtur decisio penitus indubitata:pꝛsertim exponẽdo tex.p rata portiõe heredes eos extitisse:hoc est successores de iure pretorio,fm gl.ꝛ doc:hic:q2 q succedit de iure ptorio non proprie est heres: s3 solũ largo sumpto vocabulo.§.quos aũt.in verbo vice heredum.insti. de bo.pos.ꝛ.l.ij.ff.de bo.pos.ꝛ in.l.j.in verbo,velut heredes.ff.de bo.pos.heredi.pet.Quod facit fm.Bal.ꝛ Sali.ꝛ Mod.hic:ad sustentationem libelloꝝ:vt late dixi in.l.fi.§.qui admit.Ego aũt subtilius intelligo tex.in ver.heredes.vt stet proprie:q2 qñ liberi succedunt de iure pretorio,sic alius non potest succedere de iure ciuili:nec re,nec spe:illa successio de iure pretorio facit eos directe heredes ꝛ proprie.vt declarat Bart.post Dy.in.l.ij.ff.de bo. pos.efficiũtur ergo proprie tunc ꝛ directo heredes. ꝛ istud est qꝺ faciebat subtile dubium in hac.l.q2 pretor non põt facere quẽ directo heredẽ.§.quos aũt.insti.de bo.pos. contrarium decidit hic in verbo heredes eos extitisse.intelligendo tex.proprie iuncta doctrina Bar.in.d.l.ij.ff.de bo.pos.ꝛ in.l.ex asse.post gl.ibi.ff.ad trebel.per.l.puberem.ɔ̃.de iure deliberan.potes etiam dicere ꝙ ratio dubitandi fuerit in ista.l.propter nepotem qui dubitabat an propter eum deberetur patri suo maior portio ꝙ̃ alijs:quasi successio esse deberet in capita,ꝛ non in stirpes.

1 ¶ Quadruplex est species liberoꝝ.nam quidam sunt sui,et in potestate:vt sunt filij tenentes primum locum.

2 Quidam sunt liberi in potestate,s3 nõ sui:vt sunt nepotes ꝛ pronepotes,qui sunt in potestate aui,sed non sunt sui.ꝛ nu.3.

4 Quid sit suitas seu existentia suitatis.

5 Nepos non dicitur suus heres auo,qñ pater eũ precedit in gradu:ꝙtum ad hoc vt admittatur ad rumpendũ testamentum:sed ꝙtum ad hoc vt destituto testamento succedat ab intestato vt suus:sufficit ꝙ obtineat primum locum tempore quo testamentum destruitur.

6 Exheredatus desinit esse suus licet remaneat in potestate.

7 Quicunqꝫ filius prohibitus est succedere patri,vel de iure cõmuni vel statutario,non est suus.

8 Stante statuto ꝙ existentibus masculis femine non succedãt patri,tales filie virtute statuti non sunt sue.

9 Quidam sunt sui sed non in potestate:vt est posthumus, qui natus est post mortem patris.

10 Casus in quibus quis est suus,ꝛ non in potestate.

11 Filius adoptiuus dicitur suus,ꝛ succedit tanꝙ̃ suus.

12 Existentia sui heredis habet locum in adoptiuis,ꝛ etiam in filijs legitimatis.

13 Legitimatus censetur suus heres,ꝛ succedit tanꝙ̃ suus.

14 Si aliquis acquirit emphiteosim vel feudum pro se ꝛ suis heredibus appellatione suoꝝ heredũ venit filius naturalis, vel spurius legitimatus ad feuda.

15 Legitimatus post testamẽtum conditũ rumpit testamentum:sicut si verus ꝛ proprius filius fuisset preteritus.

16 Quando nepos viuo auo esset conceptus in vtero,sed nõ natus, non est in potestate:tamen succedit auo vt suus.

17 Filius in potestate si ingrediatur monasteriu3,desinit esse in potestate,tamen durat suus heres patri.

18 Per episcopalem dignitatem filius eximitur a potestate patris tamen non perdit iura legitimoꝝ.

19 Quidã sunt filij qui nec sunt sui nec in ptãte:vt sunt emancipati.

20 Triplex reperitur qualitas heredum.

21 Modus succedendi est duplex.vnus de iure ciuili,alius de iure pretorio.ꝛ nu.22.ꝛ.23.

24 Quidam reperitur modus succedendi fm.l.Mosaicam.

25 Precepta iudicialia veteris testamẽti non obligant in nouo.

26 Circa successionẽ emãcipatoꝝ sunt quatuor iura consyderanda.

27 Successoꝛium edictũ quid sit.

28 Successorium edictum habet locũ quadrupliciter.

29 Quid sit caput,ꝛ qd gradᵘ,in materia successoꝝ edicti.ꝛ nu.30.

31 An in suis here.hodie habeat locum successo.edictum.

32 An successo.edictum habeat locũ de vna psona ad eandemmet personam.

33 Succes.edictum non competit nisi volentibus.

34 Dictio maxime,includit casum magis dubitabilem.ꝛ nu.35.

36 Dictio presertim,quid importet.

37 Pater in potestate aui ab intest.premortui qui obstat nepoti de iure ciuili,propter prioritatem gradus, ꝛ suitatem,non ob.nepoti de iure pretorio.

38 Uerbum suscipere,importat non quidem apprehensionem nude pos.imo acquisitionem dominij.

39 Nomẽ facultas,idẽ importat qꝺ hr̃ditas seu vniuersalis succes.

40 Uerbum peruenerit,importat directam successionẽ de iure pretorio,non autem obliquam seu fideicom.

41 An per ista verba nego me heredem,vel nolo esse heres,vel nolo adire:inducatur repudiatio hereditatis.

42 Regula que h3 ꝙ filius here.patris nõ aditã trãsmittit ex potẽtia suitatis ad quoscũqꝫ:non h3 locum in casu huius.l.qñ superest nepos qui negat se heredem patris.ꝛ nu.43.

44 Priuilegium personale concessum a.l.non transit ad heredes etiam suos.

45 An hodie de iure ciuili nepos possit venire ad successionem aui tanꝙ̃ agnatus.

46 Circa suitatem non est querendum nec tractandum de successorio edicto.

47 Regula que habet qꝺ hereditas non adita transmittitur ex potẽtia suitas ad quoscunqꝫ:fallit quãdo superest nepos ex tali filio,

48 Facultates seu bona intelliguntur sine aliquo onere.

49 Emancipati hodie veniunt ad legitimam successionem.

50 Nepos natus ꝛ conceptus post emancipationẽ filij patris eiusdẽ nepotis,non est agnatus auo:imo nec ipse filius emancipatus.

51 Uasallus regulariter de feudo testari non potest.

52 Stante statuto ꝙ agnati litigantes compellantur ad compromissum,cum tale statutum sit fauorabile,quia inductu3 ad amouendas lites inter agnatos:sub tali statuto comprehendentur emancipati,non tamen filij legitimi.vt.ɔ̃.nu.53.

54 De iure communi nemo inuitus cogitur facere compromissum.

55 Statutum cogens agnatos ad compromissum dicit fauorabile.

56 Statuta que respiciunt publicam vtilitatem principaliter,censentur fauorabilia.

57 Statutum disponens ꝙ existentibus masculis femine non succe-

dant dicitur fauorabile ex parte masculorũ:⁊ ideo est extẽdendũ.
58 Etiã qñ statutũ est fauorabile verba nõ debẽt impropẽ intelligi.
59 Statutum cogens affines ad compromittendum, comprehen-
dit eos qui sunt in secundo genere affinitatis.
60 Statutum cogens agnatos ad cõpromissum,comprehẽdit etiã
eos qui large ⁊ improprie sunt agnati.
61 Si filiusfamilias non habeat peculium castrense,⁊ an olim ⁊ ho-
die possit testari.
62 Remedia que competunt filio non competunt patri.

Qui se patris.

In ista.l.exorditur Bar. qd ista.l.est difficilior.l.q̃ sit in toto.C. Et Pau.de cast.dicit ꝙ ista.l.cũ glo.suis videtur horribilis non solũ scholaribus:sed etiã doct. valẽtibus. Dicũt etiã Cy.⁊ Albe.hic in princ.ꝙ ista.l.reputatur difficilis:sed non vtilis per aduocatos ignorãtes qui nunq̃ stu-duerũt in hac.l.sed sm eos est summe vtilis ⁊ summe necessaria: ideo ad eam est diligenter aduertendũ. Tu ergo cõsydera ꝙ ista l.iunctis glo.suis tractat principaliter de tribus:scz de personis succedentium:de modo succedẽdi:⁊ de successorio edicto:ita tri-plicia euidẽtialia ponã.quedã respiciẽt psonas succedentiũ,que-dam modũ succedẽdi,⁊ quedã successoriũ edictuz. ¶ Circa ergo personas succedentium debes premittere sm Bal.hic.⁊ Bald.
1 in.l.si filius heres.ff.de libe.⁊ posth.sed plenius loquar q̃ ipse† ꝙ quadruplex est species liberorum:quidam sunt sui ⁊ in ptãte:vt sunt filij tenentes primũ locũ.vt declarat tex.in.§.sui.insti.de he-red.quali.⁊ dif.⁊ cessantibus filijs hoc est mortuis:nepotes viuo auo subintrant in locũ filiorum.⁊ isti sunt etiam sui ⁊ in ptãte d. §.sui.⁊.l.j.§.si filius.⁊.§.seq.ff.de su.⁊ legi.⁊.l.gallus.in prin.⁊ per totum ff.de libe.⁊ posthu.⁊.l.si quis filio exheredato.§.j.ff.de in-iust.rup.⁊.l.posthumorũ.eo.ti.cũ mille si.⁊ istud pcedit etiã si sint filij legitimati:vt dixi.j.in fol.seq.in prima facie ad fin.sed hic ca-
2 dit. ¶ † Quidã ⁊ scdo sunt liberi in potestate,sed non sunt sui:vt est auus habẽs filios:⁊ ex filijs nepotes ⁊ pronepotes.oẽs isti bñ sunt in ptãte aui:tamen donec supersunt filij qui tenent primum gradum,nepotes ⁊ pronepotes,licet sint in potestate aui, tñ non sunt sui heredes:quare:quia suitas est ita nobilis ꝙ nõ capit ni-si vnũ gradũ.l.j.§.sciendũ.ff.de suis ⁊ legi.iuncto.d.§.sui.insti.de here.qua.⁊ dif.l.si quis posthumos.ff.de lib.⁊ posth. Et sic existẽ-tes in potestate,sed non tenentes primũ locũ non sunt proprie sui largo tñ modo appel.sui.l.suus quoq3.in princi.ff.de here.insti.
3 glo.in.l.sed ⁊ si in conditione.§.nepotes.eo.tit.† Sed tu intellige sane ꝙ nepotes ⁊ pronepotes donec extant filij non sunt sui here-des auo:verũ est quantũ ad succedendũ ab intestato,vel cõtra te-stamentum si essent preteriti vel exheredati:sed in testamento be-ne possunt esse sui heredes auo:qñ auus in testamento exheredas-set filium,⁊ instituat nepotes in testamẽto.tales nepotes ex testa-mento sunt sui heredes auo:absq3 aliqua immixtione ⁊ ratio est: quia talis qui precedit ex quo est exheredatus habetur pro mor-tuo.l.j.§.si pater.ff.de coniungen.cum eman.libe. Intellige quod hr̃ pro mortuo,qñ nepotes sunt instituti:quo casu efficiuntur sui heredes auo:sed si essent preteriti filiꝰ exheredatus non habetur pro mortuo donec naturaliter viuit:quia nepotes q̃uis preteriti non rũpunt testamẽtum.l.si quis filio exheredato:in prin.ff.de in-iust.rup.d.l.si quis posthumos.§.j.sed qñ filius tenens primũ lo-cum est exheredatus:nepotes aũt instituti:tunc habetur exhere-datus pro mortuo:q̃tum ad hoc vt nepotes instituti censeantur sui heredes auo:tex.est solennis in.l.qui in aliena.§.interdũ.⁊ ibi Bar.in.ij.oppo.sic declarat ⁊ oẽs sequuntur.ff.de acqui.here.⁊ est mirabilis casus sm Bal.ibi. Et dicit Ioã.fa.in.d.§.sui.ꝙ per illum.§.interdũ limitantur omnia iura de mundo, que dicunt ꝙ nepotes qui non obtinent primũ locũ non possunt dici sui hr̃des quia intelliguntur ab intestato vel ex testamento contra volunta-tem aui:sed sm voluntatẽ qñ sunt instituti bene dicuntur sui here-des. Ita illũ tex.no.ad hoc ⁊ reputat singularem Io.de imo.in.c. raynutius de testa.et in.l.sub conditione.ff.de libe.et posthu.sed habes consimilẽ tex.⁊ meliorẽ in.l.filius patroni.ff.de bo.li.quem p concor.alle. Bar.in.l.fi.in.ij.col.ff.de cõdi.insti. Ego vltra alios puto ꝙ sit alia ratio.d.§.interdũ.nã ego considero ꝙ suitas non capit nisi vnum gradum:⁊ ideo donec sunt filij,nepotes non pñt dici sui:sed consydera quod exheredatio facit quem desinere esse suum heredem.suitas enim nihil est nisi respectu hereditatis pa-terne cuius dominium ipso iure continuatur a parte in filiũ:ideo dicuntur sui heredes:quia etiam viuo patre quodammodo sunt domini.l.in suis.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.d.§.sui.dicta ergo suitas tollitur per exheredationem,quando filius est exheredatus a pa-tre:ita habes textum ⁊ ibi pulchre Bar.in.l.j.§.sciendum.ff.de suis.⁊ legi.vt.j.proxime referam. Quando ergo filius est exhere-redatus,desinit suitas esse in primo gradu:merito transit ad se-cundum gradum. ¶ Et si diceretur quod attenta ista ratione p
a vera,quod filius exheredatusª desinat esse suus:⁊ per hoc nepos efficiat̃ suꝰ:sequeretur ꝙ filio exheredato nepos qui dicitur suus si esset preteritus rumperet testamentũ:⁊ tñ istud est falsum.l.si qs posthumos.§.j.ff.d lib.⁊ posth.l.posthumor.ff.de iniusto rup. ⁊ istud est in quo valde admiratur domi. Alexand.in.d.l.si quis posthumo.§.j.nam cuz filius exheredatus debeat haberi perin-de acsi non esset in rerũ natura.l.si proponas.§.fi.ff.de inoffi.te-sta.no.doct.in.l.plane.vbi.§.si duobus.ff.de leg.j.quare ergo filio exheredato nepos non semper dicit̃ suus/nec aliter nec aliud re-spondet. Cogitabam si posset dici/ꝙ filius in potestate qñ est ex-heredatus desinit esse suus non facto legis:sed hominis eũ exhe-redantis:ideo facit locum in suitate nepotibus/qñ pater istud vult:hoc est qñ nepotes instituit iuribus prealleg. Secus qñ pre-terit vel decedit ab intestato. Cõfirmãtur predicta per illud qd di-
4 cit Bal.in.l.apud hostes.i.ij.col.C.de suis ⁊ legi.† vbi querit qd est suitas seu existentia suitatis.⁊ respõdet ꝙ est quid intellectua-le,propter qd quis immiscetur a lege ignorãs successioni patris mediante cõtinuatione dominij:ergo cum per exheredationem istud intellectuale tollatur,per cõsequens desinit suitas. Tñ caue q2 Baldus ibi reprobat talẽ diffinitionẽ. ¶ Adde etiã qd in.d. l.q in aliena.§.interdũ est tex.no.ad alia tria. Primo ꝙ filꝰ in po-testate acquirit hereditatẽ absq3 eo qd precedat iussus patris:eo q2.l.ipso iure facit eum heredẽ.sicut in.l.in conditionibꝰ.§.si pa-tronus.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ ita limitatur.l.si quis mihi bona.§. iussum.ff.de acqui.here. Secundo ibi est casus in quo filius exhe-redatus efficitur suus ⁊ necessarius heres patri exheredanti.⁊ hoc propter personã nepotis instituti. Tertio ibi est casus in quo suitas confirmat exheredationem absque alia aditione.⁊ ita no. ibi.d. Alexan.in fi.⁊ ita limitatur.l.filium.§.sed cuz exheredatio. ff.de bono.pos.cõtratab.⁊.l.papinianus.§.si cõdictioni.ff.de ino-
5 ffi.test. ¶ † Secũdo intellige illud qd dixi/ꝙ nepos nõ dicit̃ suus heres auo qñ pater eũ precedit in gradu:verum est,vt dixi,quan-tum ad hoc vt admittatur ad rumpendũ testamentũ:vel qñ nul-lum esset conditum testamentum:sed quantum ad hoc vt de,stitu-to testamento succedat ab intestato,vt suus:sufficit qd obtineat pmum locũ tẽpore quo testamentũ destruit̃:vñ si auus fecisset te-stamentum,in quo exheredasset filium,nepotem preterijsset,insti-tuto extraneo:deinde mortuo auo moriatur filius exheredatus,⁊ scriptus heres repudiet,vel aliter excludat̃/ita ꝙ testamentũ re-ducatur ad causam intestati:certe nepos efficitur suꝰ heres auo: eo q2 l3 non esset primꝰ tẽpore mortis aui in gradu:tñ satis est ꝙ reperiatur primꝰ tẽpore quo testamentũ destruitur/ad hoc vt di-catur suus.tex.est in.l.si quis filio exheredato.⁊ ibi Bart.ad hoc not.ff.de iniust.rup.⁊ istũ casum posuit glo.nostra post prin.alle-gando ad hoc tex.meliorẽ de iure in.l.scripto.vbi iuriscon.dispu-
6 tat.ff.vnde libe.⁊ in.l.j.§.sciendum.ff.de suis ⁊ legit. ¶ † Vltra Bal.addo aliũ casum in quo filꝰ dicitur in potestate:s3 non est suus.s.quando pater exheredat filiũ in potestate.nã exheredatus desinit esse suus l3 remaneat in ptãte.ita expresse dicit Bar.in.d.
7 l.j.§.sciendũ.per illũ tex.per quem infert Bar.† ꝙ quicunq3 filius prohibitus succedere patri,vel de iure communi vel de iure statu-tario,non est suus.⁊ per hoc singulariter infert bart.⁊ eius deci-
8 sionẽ plurimũ extollunt oẽs.† ꝙ stante statuto i ciuitate,ꝙ existen-tibꝰ filijs masculis filie femine non succedant patri,tales filie vir-tute statuti non sunt sue,quod est notabile ⁊ prodest scire ad mul-ta sm eum. Idem tenet bal.in.l.maximum vitium.circa finali.C. de libe.prete.⁊ in.l.cunctos populos.C.de summa.trin.sequitur Imo.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.⁊ Lu.ro.in.l.apud iulianuz. §.idẽ iulianus.ff.ad trebel.⁊ ibi do. Alex.ad fi.simpliciter refert. ¶ Intellige istam decisionẽ Bart.procedere quando statutum
b simpliciter excluderet filiãᵇ existentibus masculis:tunc tanq̃ ex-heredata a statuto non est sua heres.sed si statutũ disponeret ꝙ fi-lie debeãt dotari:tunc q2 dos succedit loco legitime.l.quoniã no-uella.vbi Sali.ad hoc no.C.de inof.testa.no.doc.plertim Imol. in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condit.⁊ demon.ergo cum statutum velit filias feminas debere esse dotatas,⁊ per cõsequẽs debere habere legitimã,certe tunc non dicuntur exheredate a sta-tuto.l.papinianꝰ.§.si qs mortis.⁊ ibi ad hoc no. Ang.ff.de inoffi. testa.per consequens tunc non desinit esse sua.imo plus mirabi-liter dixit Bald.nec alibi legi.in.d.l.apud hostes.in.ij.col.ꝙ si fi-lius sit institutus a patre in certa re,vel minꝰ legitima,⁊ agat ad supplementum legitime per.l.omnimodo.⁊.l.scimus.in princip. C.de inoffi.testa.vel si est exheredatus,⁊ agat querela,⁊ obtineat semper ⁊ omni casu succedit vt suus:⁊ censetur suus q̃uis in euz non continuetur dominium.tamen non allegant ad hoc.l.necrõ-nem. ¶ Scdo limita decisionem Bart.pcedere nisi talis filia es-set instituta a patre in testamento:q2 censetur sua:q2 tunc statutũ non vendicat locum:cum procedat ab intestato vel contra testa-mentũ.istas duas limitationes tradit ⁊ plenius do. Alex.in cõsi. cxxxi.quod incipit transmissum est ad me nuper cõsilium.in pri-mo volu. ¶ Tertio quidã sunt econtra sui,sed non in potestate: vt est posthumus

a ¶ Filiꝰ exheredatus. Adde bar. in.l.j.in.§.sciendum. de suis ⁊ leg.

b ¶ Excluderet filiã. Ad l. gallus. in §.⁊ quid si tantum. ff. de liber. ⁊ posthu. bartol.in.l.j.ff. ad tertu.

vt est posthumus qui natus est post mortem patris.l.fi.ff.de col la.bo.l.fi.ff.de assigna.lib.nam qñ est natus dicitˀ esse suus heres patri,siue ab intestato,siue ad rũpendum testm̃.l.posthumo.§.de bono.pos.cõtratab.quia oĩa iura conseruant posthumo,qñ nascitˀ acsi esset natus viuo patre.l.antiqui.ff.si pars here.peta.ꝛ p hoc vltra Bal.allegat meliorẽ tex.de iure in.§.posthumi.insti.de he/re.que ab intest.defe.ꝛ in.l.intestato.C.de suis ꝛ legi. Ante tñ ꝙ nascatur posthumus nõ est suus.vt expresse dicit Bal.in.l.si pa/ter.in.ix.oppo.C.de insti.ꝛ substi.Quis contrariũ velit glo.si sub/tiliter inspicias.in.d.§.posthumi.dũ dicit ꝙ ratio est quia donec est in ventre habetur p̃o iã nato.de quo dixi in.d.l.posthumorũ.

10 vbi vide.¶†Ultra Bald.addo alios notabiles casus in quibus quis est suus ꝛ nõ in potestate,nã filius substitutus a patre pupil/lariter fratri suo impuberi,est suus ꝛ necessarius heres fratris sui impuberis:et eius hereditatem non aditam transmittit ex poten tia suitatis:ꝛ tñ liquidum est ꝙ nõ est in ptãte fratris sui.text.ꝛ in l.sed si plures.§.quos possum.ꝛ ibi Bartol.ꝛ alij notant ad hoc multum.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ tex.notabilis in.l.si pupillus.ad fi. prin.in ver.ceterum.ff.de acqui.here.Bartol.in.l.ij.ad fi.princi.ff. de vulga.ꝛ pupil.Tu caue qꝫ ibi non est suus heres fratri:sed so/lum patri.licet ex potencia suitatis transmittat etiam hereditã/tem fratris:que quantum ad hoc cẽsetur eadẽ cum illa patris:cũ ex eodem testamẽto deferatur.l.patris ꝛ filij.ff.de vulga.ꝛ pupil.

11 a †Eodem modo filius adoptiuus,[a] Quis hodie non transeat in po testatem adoptantis,nisi sit adoptet[a] ab auo materno vel pater/no.§.sed hodie.insti.de adop.tamen talis filius adoptiuus dici/tur suus/ꝛ succedit tanꝙ suus.tex.est in.l.cum in adoptiuis.in vl. colum.in princi.in versicu.habere eum etiam sui heredis ius.C. de adoptionibus.ꝛ ibi Bald.in.iij.col.ad hoc notans istum text. dicit esse mirabile qꝫ quis sit suus ꝛ non in potestate.Idem vide/tur probare text.institu.quibus modis testamenta infir.in princ. Quis necessario text.ille intelligi debeat in adoptato ab auo pa terno vel materno:ita ꝙ transeat in potestatem:alias non proce/deret ille text.quia alias preteritus non rumperet testamentum

12 d.l.cum in adoptiuis.§.sed ne articulum.¶†Adde etiam qꝫ di/cit Bald.in.l.cum quam.in.ij.colum.C.de fideicom.qꝫ existentia sui heredis habet locum in adoptiuis,ꝛ etiam in filius legitima/

b 13 tis[b].quod vltimum diligenter no.quia non recolo alibi me legis/se.†qꝫ legitimatus censeatur suus heres ꝛ succedat tanꝙ suus.

c licet text.dicat ꝙ legitimatus[c] bene transit in potestatem legiti/mantis patris.§.generaliter.in auť.qui.mo.natu.effi.sui.sed ꝙ sit suus non legi alibi preter Bald.Nisi tu ponderares illã rub.qui.

14 mo.na.effi.sui.cõsyderãs an illa dictio sui,stet proprie vel ne.†Fa cit quia si aliquis acquirit emphiteosim vel feudum pro se et suis heredibus,ꝙ appellatione suorũ heredum venit filius naturalis/vel spurius legitimatus ad feuda.Raph.cuma.in consil.ccxvj.in/cip.Reuerendus pater dominus episcopus Uicentinus.in.v. colũ.quia sunt vere filij:ꝛ vere legitimi/siue ius naturale siue ius ciuile attendamus.vt in auť.quib.mod.natu.effi.sui.per totum. Faceret illud qꝫ dicit Bar.ꝙ legitimatus cẽsetur vere legitim[9].

15 d vt dixi.in.l.j.§.de bo.pos.cõtratab.†Hinc est ꝙ legitimatus post testamentum[d] conditũ rumpit testamentum,sicut si verus ꝛ pro/prius filius fuisset preteritus:fm Bald.ꝛ mod.in.l.filius a p̃re. §.j.ff.de libe.ꝛposthu.ꝛ Bal.in.d.l.cum in adoptiuis.in.iij.colũ.

16 cum concor.quas plene ponaꝫ super rubri.j.de posthu.hered.in/sti.vbi referuo.¶†Alius casus est qñ nepos viuo auo esset con/ceptus in vtero:sed non natus:iste non est in potestate.certe si mo riatur auus condito testamento,in quo exheredauerit filium:q etiam sit mortuus,ꝛ heres scriptus repudiet,ꝛ alter abstineat ab hereditã.certe nepos natus post mortem succedit vt suus auo.ꝛ fic est suus,dato qꝫ nunꝙ fuerit in potestate.text.est in.d.l.si quis filio exheredato.in princip.ff.de iniust.rup.cum alijs iuribus.§.

17 alleg.in secunda specie liberorũ.¶†Alius casus est quando fi/lius in potestate ingreditur monasteriũ:nã desinit esse in potesta te patris/cum transeat in potestatem abbatis.gloss.est ordi.in.l. si ex causa.§.pe.ff.de mino.text.in.c.indecorum.de eta.ꝛ quali.et tamẽ durat suus heres patri:ꝛ succedit sicut suus.tex.est in.l.deo nobis.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ ibi Cyn.ꝛ Bald.ad hoc notant.Barto. in.l.item in potestate.ff.de his qui sunt sui vel alie.in.Bald.in.l. apud hostes.inylt.col.C.de suis ꝛ legi.ꝛ.l.sub cõditione.ff.de lib. ꝛ posthu.Bal.in.d.l.cum in adoptiuis.in.iij.col.in fi.C.de adop. ꝛ Bal.hic in.j.col.Bar.in auť.si qua mulier.in.ij.col.ꝛ ibi Bald. in pe.col.C.de sac.san.ec.Bald.ꝛ Ang.in.l.nepotes.ff.de his qui

18 f sunt sui.Quis contrariũ ꝛ male tenet Ang.in.d.l.sub conditione. qui reprehenditur per Moder.ibi.†Similiter per episcopalẽ di

e gnitatem filius eximitˀ a patria ptãte.vt in auť.presbyteros.C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ similiter dignitas sacerdotalis[e] ordinis liberat a patria ptãte fm Hostiẽ.in.c.indecorũ.de eta.ꝛ quali.et tñ iura le/gitimorũ non perdit.§.illud.in auť.cõsti.que de dign.Item ꝛ sui/tatem:quia non desinit esse in ptãte preteritus nisi est sibi cõmo/dum ꝛ non aliter gl.in.l.si ex causa.§.papinian[9].ꝛ ibi bar.ff.de mi/no.Bar.in.l.itẽ in ptãte.ꝛ in.l.filiũ.ff.de his qui sunt sui.Bal.i.d.

19 l.deo nobis.ꝛ.l.apud hostes.C.de suis ꝛ legiti.¶†Si lij ꝛ quarto sunt filij qui non sunt sui nec in potestate/prout sunt emancipati fi lij.item nepotes nati ꝛ concepti,post mortem aui.§.j.institu.de he/

20 re.quali.ꝛ dif.¶†Et iuxta hec subiungit Bald.in scdo euidẽtia li reperiri triplicẽ qualitatẽ heredũ.aliqui sunt sui ꝛ necessarij: ali qui necessarij tantũ:alij mere voluntarij:quos ad literã declarat tex.insti.de here.quali.ꝛ differen.ideo non refero.¶Debes etiam aduertere qꝫ circa successionem nepotum habes tria iura princi/paliter.Primo legem istam declarantem qualiter nepos ab inte stato possit succedere auo.Secundum ius est.l.gallus.cum simi.ff. de libe.ꝛ posthu.que tractat de modo rumpendi testamentũ aui quando nepos est preteritus.Tertium ius est.l.si quis filiũ.§.fin. C.de inoffi.testa.tractans de querela non preparata que trãsmit/ a titur ad nepotes.Et ista sufficiant quantum ad primum:scꝫ quan

21 tum ad personas succedentium.¶†Circa secundũ scꝫ circa mo dum succedendi/dic quod est duplex.vnus de iure ciuili:alius de iure pretorio.Modus succedendi de iure ciuili etiam est duplex: vnus ex testamento.nã quicũꝙ institutus est heres,de iure ciuili ex testamento succedit.l.lege obuenire.ff.de verbo.signifi.iunctis pulchre declaratis in euidentialibus.l.vnic.§.quando non pet. par.vbi declaraui an talis proprie ꝛ stricte sit legitima successio. b

22 †Alius ꝛ secund[9] est modus succedendi de iure ciuili ab intesta/to,ꝛ hic debes consyderare quatuor iura.Primum fuit ius anti/quissimum.l.duodecim tabularum.quo iure ab intestato solum duo succedebãt.s.sui heredes:ꝛ illis non extantib[9] prim[9] agna/tus.alias statim admittebatur fiscus.vt instit.de leg.agna.suc.in prin.ꝛ.l.fin.ff.de suc.edi.ꝛ.l.ij.in prin.cum glo.§.j.ff.de suis et leg. ꝛ clarius patet in.§.si plures.iuncto.§.placebat.insti.de leg.agn. c suc.ꝛ verba eius ponuntur in.l.pronuntiatio.§.j.ff.de verbo.sig. nam verba illius.l.xij.tabu.erãt ista,non existente suo herede pro/ximus agnatus familiam defuncti habeto.Uerũ quia ista.l.erat nimiũ rigorosa,ꝛ nimium fauebat fisco,cum excluderet matrem a successione filij ꝛ econtra:itẽ excludebat omnes cognatos.ideo secundo loco factum est secundum ius ciuile:scilicet senatuscon/sultum tertullianum:quo cautum est ꝙ mortuo filio ab intestato succedat mater ꝛ non fiscus:eodem modo factum est senatuscon/ d sultum orficianũ:quo statutum est quod matri mortue succedat filius ꝛ non fiscus toto titulo ad senatusconsultum tertu.ꝛ orficia num.Superuenit postea tertium ius.s.ius pretorium: quo iure exclaso proximo agnato non succedebat fiscus:sed succedebãt co/gnati.hinc dicimus quod cognati erant incogniti de iure ciuili: sed pretor eos admisit.l.fi.vbi dicetur.j.vnde leg.l.j.in princip.ff. vnde cog.ꝛ insti.de suc.cog.in princi.Hinc consyderato iure preto rio resultat maxima iniquitas,ad quam pretores non aduertunt. Pone mortuus est aliquis ab intestato relictis pluribus agna/tis,item relictis pluribus cognatis:pone quod primus agnatus excludatur:alij omnes sunt exclusi.quia per.l.xij.tabularum so/lum proximus agnatus succedebat:pone quod reperiebatur vn[9] cognatus longe inferioris gradus quam esset aliquis de agnatis stantibus:certe de iure pretorio iste cognatus succedebat: Quis remotissimus in gradu.ꝛ non aliquis de agnatis.ideo superuenit quartum ius:ꝛ est illud quo vtimur:ꝛ est ius autenticorum:quo iure sublata est differentia agnationis ꝛ cognationis.ꝛ vsꝙ ad.x. gradum agnati ꝛ cognati admittuntur salua prerogatiua:q: qui e est proximior preferetur,non attento an sit agnatus vel cognatus

23 §.reliquum.in auť.de heredi.ab intesta.¶†Secundus modus succedendi de iure pretorio,de quo tractant tituli quos legimus nunc,et iste etiam est duplex:vnus ex testamento:qui dupliciter competit:primo scriptis hereditatibus secundum testamentum item et preteritis contra testamentum:alius est ab intestato. et[f] habet quatuor capita.vnde liberi.vnde agnati.vnde cognati.et

24 vnde vir et vxor:de quibus videbitis in istis titulis.¶†Adde etiam quod est alius modus succedendi fm legem mosaicam:et sic veteris testamenti:qui traditur numeri.xxvij.c.Et est iste.Hõ cum mortuus fuerit absꝙ filijs ad filiam eius transibit heredi/tas.Si filiam non habuerit:habebit successores fratres suos:qꝫ si fratres non fuerint,dabitis hereditatem fratribus patris eius. Si autem nec patruos habuerit,dabitur hereditas his qui pro/ximi sunt.Eritꝙ hoc filijs israel sanctum lege perpetua.Et ita re f fert Ange.in consi.cxcj.super puncto videtur prima fronte.in vlt. colum.Et nota quod inter iudeos[f] adhuc de presenti non seruan/tur in successionibus leges nostre.Sed ista lex mosaica,vt pulchre consuluit Joan.calde.in consil.xj.posito super rubric.de constit. quod incipit.Factum super quo consilium petitur tale suppon/tur Mathesias ꝛc.Et idem Calde.in consi.x.incipi.lex mosaica. in eodem tit.de con.ꝛ in titu.de consue.in consi.ij.quod incipit.Cõ suetudo que habet.ꝛ in titulo de testamen.consil.xxx.Ludoui.ro ma.in cõsi.cliiij.incipiente.Permissum laudum ad finem.Et re/

a ¶Fili[9] ado ptiu[9]. adde gloss.in.c.j. de co.leg.in sti.de adop. in.§.sed ho die.

b ¶In filijs legitimatis. Adde Ant. rosel.i trac. de legitima tione.

c ¶Qꝫ legi/timat[9].Ad de diffuse p Car.Alex. i repe.c.per venerabilẽ. q fi.sint legi.

d ¶Legitima tus post te/stm̃. adde Bal.ꝛ bar. in.l.gall[9].in §.ꝛ qd si tm̃ ff.de liber.et posth.Joã. de imo.in.l. ex facto.ff.d vul.ꝛ pupi. Bal.i.acci. Spe.in tit. de suc.ab in test.ver.no ta ꝙ legiti/matio.

e ¶Digni/tas sacerdo talis.Adde doc.in.c.q: nos.d testa. do.i.c.si an/nũ quartum decimũ.l.§. in hmõi.de iudi.lib.vj. Car.Alex. in.c.p vene/rabiẽ.in.§. ꝙ aũt.qui fi.ij sint leg.

f ¶Qꝫ inter iudeos.Ad de Spec.ti/tu.de iude. in.§.j.

fert Flo. in. l. maximum vitium. C. de libe. prete. ita fuisse cõsultuz in hereditate cuiusdam iudei que erat. xxx. milia ducatorũ. Tñ ista lex veteris testamenti hodie non vendicat sibi locũ inter chri25 stianos: ex quo ius ciuile aliter disposuit. † cum precepta iudicia lia veteris testamenti non obligent in nouo. nisi in nouo sint approbata. vt not. in. vj. dicto. §. his ita ⁊. c. fina. Et ita tenet expresse Ioã. de imo. in. l. stipulatio hoc modo concepta. in. iij. colũ. ad fin.
26 ff. de verbo. obliga. ¶ † Item premitte ꝙ circa successionẽ emancipatorum quatuor iura debent esse in cõsyderatione. Primum fuit ius ciuile ffoꝝ. ⁊. C. vsqꝫ ad hec tempora: quo iure filij emancipati a patre reputabãtur penitus extranei, ⁊. nõ cognoscebãtur a iure ciuili: nec ab intestato succedebant. §. emancipatos. institu. de exhereda. liberoꝝ. §. emancipati. institu. de here. que ab intestato. Scdm ius est pretorium: quo iure filij emancipati sunt cogniti a pretore: ⁊ succedunt sicut filij in potestate, rescissa emancipatione. instit. de bono. poss. ⁊. l. sed quum patrono. §. j. ff. de bon. pos. Uerum quia attento iure ciuili, si pater habens filium et nepotem vtrunqꝫ in potestate, emancipat filium, nepos statim subintrat in locum patris, ⁊ efficitur suus auo. §. sui. institu. de here. quali. ⁊ diffe. ⁊ ideo de iure ciuili nepos in totum succedebat auo quia filius emancipatus licet precederet in gradu reputabatur penitus extraneus: pretor ergo admittendo emancipatos, sicut si essent in potestate, fecit iniuriam nepoti: ⁊ ideo ad eam mitigãdam fecit edictum de coniungendis cum emanci. liber. per quod disposuit ꝙ isto casu nepos simul ⁊ semel succedat cum filio emãcipato. ⁊ super hoc erit. j. pulchrum dubium/ nũquid ille titulus sit correctus: attento quod hodie de iure ciuili sublata est differẽtia emancipationis ⁊ patrie potestatis. ⁊ sic cessat iniuria pretoris: cum emancipatus hodie de iure ciuili succedat. Tertium ius est in cõsyderatione. l. meminimus. j. de leg. here. per quam statutum est nouiter/ ꝙ emancipati succedant ab intestato ad similitudinem suorum: non tamen dicit ꝙ sint sui: ideo fuit pulchrum dubiũ: nũquid emãcipati hereditatẽ patris nõ aditã trãsmittant ex potentia suitatis. de quo dixi in. l. emãcipata. §. qui admit. Quartum ⁊ vltimum est ius autenticorum: quo iure sublata est oĩs differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis. §. nullã vero. in aut. de heredi. ab intesta. intellige ſm naturam illius tituli quantum ab intestato. sed condito testamento durat adhuc differentia. vt videbitis per glos. in. l. si emancipati. vbi declarabo. j. de colla. et hec sufficiant quantum ad scdm. s. quantũ ad modũ succedendi.
27 ¶ † Circa tertium. s. circa successorium edictũ/ debes scire quid sit successorium edictũ: dic ꝙ successorium edictum est quo prioribus non petentibus sequentes admittuntur. text. in. l. j. in fi. ⁊ ibi
28 glo. vlti. j. de successo. edicto. † Et istud successorium edictum habet locum quadrupliciter. aliquando de capite in caput: aliqñ de gradu in gradum: aliqñ de persona in personam: aliqñ ⁊ quarto
29 mixta consyderatione capitis ⁊ gradus simul ⁊ semel. † Quid autem sit caput, quid sit gradus, declarat Bal. diffiniendo in ru. j. de succes. edict. circa prin. Caput enim nihil aliud est in ista materia nisi quedam disgressio: puta de liberis ad agnatos: de agnatis ad cognatos. Gradus autem est dinumeratio in eadem linea per superius ⁊ inferius: ⁊ ex latere: ſm Bal. ⁊ huic diffinitiõi ob
30 stet tex. ⁊ in. l. vnica. in pñci. ff. si tab. testamen. nul. exta. ¶ † Circa ergo caput debes scire ꝙ sunt quatuor capita: liberoꝝ, agnatorum, cognatoꝝ: ⁊ vnde vir ⁊ vxor. ⁊ in omni capite potest habere locũ successorium edictum de capite in caput: puta deficiente capite liberoꝝ quia nulli sint vel sint exclusi scdm caput agnatoꝝ: ⁊ sic habet locum successorium edictũ. hec est quedã transgressio successionis de vno capite, ad aliud. ⁊ sic successiue. l. post consanguineos. in prin. ff. de suis ⁊ legi. l. j. in princip. ff. si tabu. testa. nul. exta. ⁊ insti. de leg. agna. succes. in princ. Fallit in suis: hoc est in filijs in potestate, vel similibus: in quibus non potest habere locuz successorium edictũ: quia de iure ciuili filij in potestate velint nolint sunt sui heredes, ideo non potest deficere eoꝝ caput. existentibus ergo suis, nõ est tractandũ de aliquo successorio edicto: nec de capite in caput: nec de gradu in gradum: vt tenet glo. in ru. j. de succes. edic. ita etiam tenet Barto. in. l. j. §. post suos. ff. de suis ⁊ leg. ⁊ do. Alexã. hic in prima ⁊ nona colũ. circa fi. ⁊ ratio est, q: suis existẽtibus, non potest deficere locus: quia de iure ciuili sunt sui ⁊ necessarij heredes. hinc videbimus infra/ nunquid attento ꝙ suis heredibus est datum beneficium abstinendi, qd permittit
31 pretor. §. sed his pretor. insti. de here. qual. ⁊ differẽ. † nunquid in suis heredibus hodie habeat locum successorium edictuz vel ne. Scdo dixi qd est consyderandus gradus. nam in quolibet capite possunt esse plures gradus, excepto gradu viri ⁊ vxoris. nam in capite liberorum põt esse filij. nepotes, ⁊ pronepotes, ⁊ deinceps. nam omnes isti sunt sub eodem capite liberorum tamẽ sunt diuersi gradus. Eodem modo in capite agnatorum possunt esse plures ⁊ diuersi gradus. possunt esse fratres defuncti: filij fratrum: ⁊ filij filiorum fratrum. isti omnes sunt in capite agnatorum: sed diuersis gradibus. ⁊ in istis nunquid sit locus successorio edicto de gradu in gradum: dicit ꝙ in suis, attento iure ciuili, non põt tractari de successorio edicto: cum ipso iure sint heredes. ¶ In capite autem agnatorum/ si sint exclusi existentes in primo gradu, nũquid sequentes in gradu admittantur. ⁊ sic sit locus successorio edicto de gradu in gradum ĩ agnatis. Debent in hoc esse tria iura in consyderatione. Primũ est ius. l. xij. tab. confirmatũ de iure ffoꝝ. quo iure excluso primo agnato defuncti: aut repudiante, statim admittebatur fiscus, omnibus alijs exclusis: ⁊ tunc non poterat esse locus successorio edicto: cum fiscus omnes excluderet, vt §. proxime fuit dictũ. Uerum q: istud ius erat valde rigorosum/ ideo superuenit pretor, qui disposuit, ꝙ excluso agnato primo non veniret fisc⁹: sed succederent cognati qui iungebant̃ ꝑ lineã femininam: ⁊ statuit pretor ꝙ in istis cognatis esset locus successorio edicto de gradu in gradũ. q: qñ erat exclusus cognatus existens in primo gradu, non veniebat fiscus: imo succedebat sequens in gradu. ⁊ sic successiue. l. j. §. gradatim. ff. de suc. edi. Et sic vides tu prouecte qd olim. in capite agnatoꝝ non erat loc⁹ successorio edicto de gradu in gradũ: imo excluso agnato primi gradus non veniebant sequentes agnati. sed admittebatur fiscus. In capite autem cognatoꝝ erat locus succes. edicto a p̃mo gradu vsque ad vltimũ/ excluso fisco. d. l. j. §. gradatim. Et potuit esse ratio istius iuris antiqui ſm Cyn. in rub. j. de succes. edi. in. iij. q. ⁊ do. Christo. in. §. fi. in pe. colum. insti. de legi. agna. succes. nam ius ciuile nõ curauit de linea feminina nec de venientibus per lineam femininaz. ⁊ sic de cognatis sed solus pretor cognatos admisit. Cõsyderans ergo pretor ꝙ cognati nõ admittebant̃ nisi excluso agnato. ideo in recõpensationẽ tarditatis, pretor volẽs multum fauere cognatis, statuit ꝙ in capite cognatoꝝ esset locus suc. edicto de gradu in gradũ: ꝙuis in capite agnatoꝝ secus esset. Uerum q: consyderato isto scdo iure, resultabat maxima iniquitas. nã eueniebat ꝙ excluso primo agnato per repudiationẽ, vel aliter, sequens agnatus non succedebat: sed succedebat cognatus, cuiuscũqꝫ grad⁹ ⁊ ordinis esset, eueniebat ergo aliquãdo, quod cognatus qui erat in quinto vel sexto casu, admittebatur ad successionẽ excluso agnato/ qui erat secundi grad⁹. Ideo superuenit tertiũ ius imperatoris positũ in. §. placebat. insti. de leg. agna. suc. quo iure statutum est ꝙ ita in capite agnatoꝝ habeat locũ successoriũ edictum de gradu in graduz, sicut erat in capite cognatoꝝ de iure pretorio.
¶ Intellige tamen predicta/ ꝙ hodie tam in capite agnatoꝝ ꝙ cognatorum est locus successorio edicto de gradu ĩ gradum, quãdo existens in primo gradu excluditur de iure cõmuni per repudiationẽ vel lapsum tẽporis: tũc sequẽtes in gradu bene admittuntur. ita intellige predicta: sed si existẽs in primo gradu de iure speciali excluderetur. puta q: adiuisset hereditatẽ: postea beneficium restitutionis in integrũ: quia minor. xxv. annis esset restitutus: ⁊ sic excluderetur iure speciali restitutionis in integrum, tunc nec in agnatis nec ĩ cognatis est locus succes. edi. attẽto iure pretorio. sed succedit fiscus. text. est sing. in. l. fi. ff. de succes. edic. secus est de iure ciuili. quia etiam si primus in gradu excludat̃ de iure speciali beneficio restitutionis in integr. tamen sequentes admittuntur, ⁊ nõ fiscus. l. j. §. si quis adita. ff. ad tertul. Et sic vides qd in hoc vltimo est differentia inter ius pretoriũ ⁊ ciuile. et ita declarat Bar. in rubꝛ. j. de succes. edicto. in. j. col. in ver. quero secũdo.
32 ¶ Tertio dixi qd est ꝯsyderãda persona: ⁊ in hoc aduerte. Nã si queris, nunquid successoriuz edictum habeat locum de vna persona ad eandemmet personam. Exemplum in filio/ qui habet tres qualitates respectu patris. nam est de liberis. Item est agnatus patris: quia iungitur per lineam masculinam. ⁊ est cognatus: quia quilibet agnatus est cognatus. ⁊ sic potest venire ad successionem patris triplici capite: vt declaraui in. l. j. §. qui admi. pone quod sit exclusus a primo capite, nunquid ipse possit venire ex secundo capite: ⁊ sic nunquid habeat locum successorium edictũ de ꝑsona filij ad eadẽmet personam. responde ꝙ sic: dũmodo non supersint alij in priori gradu. text. est in. l. j. §. sed videndum. ⁊. §. largius. ff. de succe. edi. ⁊. l. pe. §. j. ff. quis ordo in bo. pos. ser. ¶ Aut queris nunquid sit locus successorio edicto de vna persona ad aliã. exemplũ pone, sunt plures liberi eiusdem gradus: pone vnus eorum excluditur vel repudiat, nunquid alij admittantur per successoriũ edictum: ⁊ in hoc respõde ꝙ non: sed habet tunc locum ius accrescẽ
33 di. l. vnica. vbi dixi. §. quando non peten. partes. † Et est magna vtilitas querere vtrum veniant per successorium edictum. an per ius accrescendi: q: successorium edictum non competit nisi volentibus. l. iij. §. acquirere. ff. de bonorum pos. sed ius accrescendi competit ipso iure inuitis. vt declaraui in. d. l. vnica. §. quando non peten. partes. ¶ Aliquando ⁊ vltimo habet locum successoriũ edictum mixta ꝯsyderatione capitis ⁊ gradus simul ⁊ semel. tex. habes ⁊ exempluz in. l. j. ⁊ ibi dicetur. j. de succes. edic. ⁊ ibi declarat Bald. super rubrica circa princi. ⁊ do. Christo. in. §. fina. ad fin. insti. de leg. agna. suc. ⁊ ista sufficiant quantum ad succe. edictuz.

Nunc condescendo.

¶ Nunc cōdescendēdo propius ad tex. quedā premitto ad intelligentiā lr̄e & ad figurationē casus: q2 imperator multū breuiter & obscure locut⁹ est. nā non aperit litera vtruz pater istius nepotis emancipati esset ipse in potestate aui: an vero etiā ipse esset emācipatus. ideo oportet necessario presupponere ꝙ esset in potestate: quia si ambo fuissent emancipati, ista. l. esset de indubitabili, quia emancipati isto iure erant penitus incogniti de iure ciuili: sed admittebantur de iure pretorio. ¶ Eodem modo si pater nepotis fuisset emancipatus, & nepos in ptāte certe nepos fuisset suus auo: & tunc etiā ista. l. non procederet. ¶ Necessario ergo p̄suppone ꝙ pater istius nepotis erat in potestate. qđ etiā expresse declarat Bal. hic in. vij. colū. in versi. & ex predictis est conclusa &c. ¶ Et, si tu subtilis dicas ꝙ istud est diuinare ad text. ego respondeo ꝙ non. & probo. nam ista lex loquitur in dubio: sed in dubio filius presumitur in potestate, nisi probetur amancipatus. text. est in. l. si filius. ff. de probatio. & in. l. si emancipati. in ver. teqꝫ emancipatum probatum fuerit. quem ibi ad hoc notant Moder. j. de colla. idez tenet Ange. & alij in. l. sed & si de sua. ff. de acquir. heredit. & plene do. Bartho. veronē. in cautela. clxiiij. & ita tene: licet glos. nostra faciens quatuor casus dicat ꝙ ista. l. procedat in tribus primis.

¶ Secundo quia text. non aperit vtrum pater nepotis adiuerit hereditatē aui vel ne: oportet necessario presupponere quod pater nepotis non adiuit hereditatē aui: & licet tex. non dicat, istud ostenditur & est indubitatū: q2 si pater adiuisset hereditatem aui, esset effectū vnū patrimonium & vna hereditas. et ideo nunc non posset procedere ista. l. quia nepos non posset acceptare hereditatem aui: & repudiare hereditatē paternā: ex quo nunc esset vnum patrimonium. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulga. & pupil. l. ij. ff. de acquiren. heredi. Et istam rationem assignat gl. j. hic circa mediū imo plus si pater adiuisset hereditatem aui: quia si per aditionē esset effectum proprium patrimoniuz filij, non esset amplius hereditas aui: nec amplius posset tractari de hereditate aui: sed esset patrimonium et hereditas filij. glos. est in. l. heres quoqꝫ. ff. de acquiren. here. & glo. in. l. j. §. per seruum. vbi doc. precipue mo. ff. de acqui. pos. & melior tex. de iure instit. de hered. quali. & differ. in prin. & in. §. j. instit. quibus ex cau. ma. licet. Uides ergo quod necessario presupponendum est ꝙ pater nepotis non adiuit hereditatem aui. & licet tex. non dicat: tamen ita oportet presupponere.

¶ Quid ergo fecit: aliqui intelligunt ꝙ iste pater nepotis repudiauit hereditatem aui. & ita etiam videtur intelligere Barto. in. l. si quis filiumfami. §. j. in fi. ff. de acqui. here. & si istud tenemus verbū negat, positum in tex. non importabit ministeriū iuris sed accidentiam facti. tm̄ iste text. in verbo negat, vt declarat Bart. probat duo: vnū expresse, & aliud tacite: expresse qđ nepos qui negat se heredem patris premortui non pōt habere successionem auitam, nisi de iure pretorio: tacite ergo innuit qđ si nepos non negaret se heredem patris: qđ tūc posset habere hereditatem aui de iure ciuili: & tm̄ si pater repudiasset hereditatē aui, dato ꝙ nepos esset heres patris: nō posset ex persona patris habere hereditatē aui: postꝙ pater istā repudiauit, & sic verbū negat, positū in text. nil importaret. & istud fatetur glo. magna ante medium. & cōiter doc. sed q2 illud non est presumendū, ꝙ imperator in ista. l. sine ministerio dixerit ꝙ nepos negabat se heredē patris: idcirco iste primus sensus ex hoc & alijs. j. dicendis non satisfacit mihi. Nisi tu subtiliter diceres, quod dato qđ pater nepotis repudiasset hereditatem aui: tm̄ si ipse pater viueret posset reuocare abstensionez intra trienniū. l. fi. C. de repu. heredi. ita eodē modo nepos si non negasset se heredē patris, potuisset etiā ipse ex persona patris reuocare intra trienniū. vt firmant Fulg. & Lud. ro. hic. & ppterea tex. presupponit ꝙ nepos negauit se heredem patris, tamen an istud vltimum sit verū, q2 est pulchrū & subtile. j. disputabitur in loco suo. ¶ Ego ex alijs plerisqꝫ nō teneo istum sensum, ꝙ in ista. l. pater nepotis repudiauerit hereditatem aui. Primo quia ista lex loquit in dubio, & in dubio nemo presumitur iactare & sic repudiare hereditatem aui locupletē. l. cum de indebito. in princ. ff. de proba. Scđo & fortius, & huic, nunꝙ vidi rn̄sum: q2 si pater repudiasset hereditatem aui, dato ꝙ de iure ciuili esset su⁹ heres tm̄ si repudiasset ex quo etiā est mortuus, non crederē ꝙ nudum nomē sui heredis habeat nocere nepoti, quominus nepos etiā de iure ciuili admitteret per text. ad literam in. l. ij. §. sed si sunt sui. ibi ne nudū nomē sui heredis noceat. ff. ad tertul. & tex. in. l. & si ex modica. §. si filius. ff. de bo. lib. & l. siue libert⁹. §. fi. ff. de iure pat. firmat Bal. in. l. vnica. in j. col. C. de his qui ante aper. ta. itē mouent me que dixi in. l. vnica. in. glos. in. ij. intellectu. §. quādo nō peten. par. vbi tenui qđ qn̄ filius in potestate repudiat, qnāuis propter suitatem remaneat heres de iure ciuili; tamen illud nudū nomē heredis non impedit ius accrescendi: sicut ergo in filio suo repudiāte vel aliter excluso habet locū ius accrescendi non obstāte suitate vt ibi dixi: ita etiā debet habere locū successoriū edictū. & istud videtur etiam fortiter facere. Mouet etiā me multum: q2 si ista lex intelligeret quādo pater nepotis repudiauit hereditatez aui, certe ista lex esset indubitāter correcta. per. l. defunctis. j. de legi. here. alleg. per Bar. cui bene responderi nō potest. Et propterea teneas & meli⁹, ꝙ pr̄ nepotis nō adiuit hereditatem aui, vt primo dixi: nec etiā repudiauit: qđ in dubio presumēdū est: & p alia que dixi. sed deliberans decessit hereditate auita non adita nec repudiata. & tunc omnia bene procedunt in text. q2 tunc text. recte presupponit qđ nepos negat se heredē patris: q2 si nō negaret se heredem patris: sed eius esset heres, tunc pater hereditatē auitam non aditam nec repudiatam transmisisset ad nepotē ex multiplici capite. Primo ex potentia suitatis. Secundo beneficio. l. vnice. C. de his qui ante aper. tab. Tertio beneficio iuris deliberādi: per l. cum antiquioribus. C. de iure deliber. ista omnia declaraui in. l. emancipata. ij. qui admit. Sed huic vnum obstat qđ dixi. j. in seq. charta in scđa pagina in princip. Tertio habes ponderare quod tex. cum mysterio presupponit quod auus decessit intestatus, nā fm Cy. hic. in. iij. oppo. et ego plenius dicam, si auus fecisset testamentum, nepos ex testamento potuisset succedere de iure ciuili, dato quod pater precessisset eum in gradu. Primo quādo auus fecisset testamentum & instituisset filium deinde nepotem substituisset iuxta. l. fi. ff. de condi. institu. potuisset tunc nepos ex substitutione venire de iure ciuili. dato quod fuisset emancipatus. quia etiā emācipatus succedēs ex testamento est cognitus de iure ciuili. secus si ab intestato. l. si ex duobus. in prin. & ibi Bar. ad hoc not. ff. de bono. pos. cōtracta. idem Bar. in. l. illud. §. fi. eo. ti. bon⁹ tex. in. §. ceteri. insti. de here. qua. & diffe. Itē cōdito testamēto per auū dato ꝙ pater precederet nepotem in gradu: tm̄ ex testamēto nepos potest esse suus heres auo in duobus notabilib⁹ casib⁹ qđ declaraui. §. in. j. euidentiali. ideo text. congruenter presupponit auum intestatum. ¶ Successiue tex. presupponit ꝙ pater fuerit mortu⁹ post auū defunctū. & istud etiaz est cū mysterio: q2 si pater decessisset ante auum, filius fuisset in primo gradu auo: & sic suus heres. & sic de iure ciuili succederet auo: vt declaraui in euidentialibus.

34 ¶ † Successiue text. dicit maxime emancipatus. ista dictio maxime,[a] includit etiaz si nepos fuisset in ptāte. Et pondera fm Fulg. & Lud. ro. hic. qđ dictio maxime, includit casum magis dubitabilē. nā qn̄ nepos erat emancipatus. & sic incognitus de iure ciuili, minus dubium erat ꝙ non poterat succedere auo de iure ciuili: sꝫ solū de iure pretorio. tm̄ cōcludit ꝙ idē sit si nepos fuisset in ptāte. & rōnem statim intelligetis. dictio ergo maxime, que est inclisiua dꝫ includere casum magis dubitabilez. glos. est in. l. illud. ad. l. aqui. & glo. in. l. qđ si minor. §. restitutio. ff. de mino. adde. l. si quis pro vxore. in princip. ff. de dona. inter vir. & vxo. & de ista dictione dic vt no. per Bar. in extraua. ad repri. in verbo. & maxie. per glo. in. l. sequitur. §. j. ff. de vsuc. cum simili. & in. l. q status. ff. de re mili. Et hic adde bonū tex. in. l. nonnunꝙ. ff. de colla. bono. Secus est fm Fulg. in dictione etiā, que est pariter dictio implicatiua: que implicat casum minus dubitabilem: vt tam scholaris intelliget istā. l. que implicat casuz minus dubitabilē, ꝙ etiā doctor in quo minus est dubiū. l. etiam. C. si tut. vel cur. interue. Tu circa istam dictionez maxime, nota & aduerte subtilius qđ in isto tex. nepotem fuisse emancipatū non importat causam finalem. Et istud

35 patet per pulchrā regulam † ꝙ qn̄ dictio maxime, iungit cum verbis importantibus causam finalē, tunc abundat: nec stat implicatiue. imo tūc ponitur pro taxatiua. ita dicunt Jo. an. do. Anto. de bu. Ymo. & alij in. c. ad abolendā. per illum tex. & glo. de h. pib.. do. Alexā. in consil. lxxvij. in. iij. volu. incipi. visis dubitationibus eleganter formatis. in vltima col. adde text. in. c. si quis episcop⁹ dānatur. iuncta gloss. in verbo & maxime. xj. q. iij. & in. c. cum olim. in verbo maxime senes. iuncta. glos. fina. in. fin. de testi. & in. c. cum

36 contingat. iuncta glos. j. de fo. compe. † Et idez in dictione presertim[b]. c. illud. iuncta glos. xij. di. ¶ Istis sic presuppositis pone sic casum. mortuus est ab intestato auus, relicto filio in potestate, item relicto nepote, non curo an esset in potestate vel emancipatus. quia tex. dicit maxime emancipatus. deinde mortuus est pater nepotis non adita tm̄ hereditate patris sui. s. aui, nec etiā repudiata. nūc superest solus nepos, qui videt duas hereditates, vnaz aui: aliam patris sui: item videt ꝙ hereditas aui est locuplex. hereditas autez patris est inuoluta multis debitis. & propterea vellet habere hereditatē aui: sed nollet esse heres patris. queriŧ nunquid de iure ciuili istud posset ꝯsequi. rn̄det imperator ꝙ non. Et rō huius decisionis est prout in duob⁹ ꝟbis declarat Bal. hic in vj. col. in princip. q2 cū tpe mortis aui intestati pater in gradu p̄cederet nepotem, ꝑ cōsequēs etiā p̄cedit nō solū ordine: sed etiā acqsitione, q2. l. ciuilis fecit eū ipso iure suū & necessariū heredē absqꝫ alia aditione. & propterea quia de iure ciuili locus patris non est euacuatus: ideo de iure ciuili nepos non admittitur ad hereditatem aui. Qđ etiā clarius ostenditur. & hic iacet punctus. aut em̄ nepos vult succedere auo de iure ciuili tanꝙ suus heres: & istud facere non pōt duplici rōne. Prima q2 nepos ab intestato nō po-

a ¶ Dictio maxime. ad de. le. j. C. de rescin. vend. Rapha. cu. ꝯsil. lxxvij. incipi. Frā. de la cani. p̄. in vltim. colum.

b ¶ In dictione p̄sertim. Adde l. fin. de his q̄ in testa. de len. l. in ābigua. ff. de legib. Jo. an. i addi. Spe. tit. de test. in §. j. ver. item excipiŧ. doc. l. c. lꝫ. de fo. cōpe. & l. c. p venerabilē. q fi. sunt leg.

Cassus positio

tuit esse suus heres auo:q2 tpe mortis aui pater nepotis precede bat eum in gradu:⁊ suitas que est nobilis nunq̄ capit nisi vnum gradum:vt declaraui.§.in euidentialibus. Scđa rō est:q2 in suis nō est locus succes.edicto de gradu in gradū.vt declaraui in euidentialib⁹.dato φ millies iste nepos possit esse suus:qđ est falsuz. ⁊ sic stat qđ de iure ciuili nepos ab intestato non poterat succede re auo tanq̄ su⁹. Aut iste nepos vult succedere auo tanq̄ agna tus:q2 iungit̄ auo p lineā masculinā:⁊ istud ēt facere nō poterat de iure ciuili tpe istius legis:q2 cum tpe mortis aui pater nepotis esset proximior agnatus auo:q2 erat in primo gradu:certe exclu so primo agnato,admittebatur fiscus:⁊ exclusis alijs agnatis vt declaraui in euidentialibus. Apparet ergo quod iste nepos non poterat succedere tanq̄ agnatus.minus poterat succedere de iu re ciuili tanq̄ cognatus:q2 cognati tpe istarū.ll.non erāt cogniti a iure ciuili.institu.de succe.cog.in princi.ergo apparet quod ex nullo capite ⁊ ex nullo modo nepos poterit venire ad hereditatez aui intestati de iure ciuili. Queritur ergo nunquid saltem possit venire de iure pretorio.⁊ respōdetur quod sic:qđ potest venire de iure pretorio per bonorum possessionē:intellige.§.vnde liberi.licet text.non dicat:vt conueniat presenti titu. Et rō diuersitatis est q2 licet de iure ciuili primū caput esset plenū et occupatum propter suitatē:ideo non poterat esse locus sequenti in gradu:tamē quia attento iure pretorio primū caput potest dici euacuatum,ex quo attento iure pretorio filij in potestate non sunt heredes,sʒ habēt beneficiū abstinendi,quando expresse se abstinent,vel morte exclu dūtur:put est hic:ideo nepos de iure pretorio admittitur ad suc cessionem aui,non obstante quod pater precedat. Et iste est pro prius ⁊ verus sensus huius.l.enucleatus vsqʒ ad intimā medul lam. Et propterea omissis summarijs aliorum scribentium, sum ma istum text.sic pulchre et subtiliter. 37 † Pater in potestate aui ab intestato premortui,qui obstat nepoti de iure ciuili ppter po ritatem gradus ⁊ suitatem,non ob.nepoti de iure pretorio.h.d. subtiliter ista solemnis.l. Uerum quia hodie per iura noua sta tutum est quod in agnatis sit locus succes.edicto de primo gra du ad sequentes.§.placebat.institu.de legitima agna.succes. Itez hodie attento iure pretorio videtur quod etiam in suis heredib⁹ sit locus successorio edi.ideo hic insurgit maxima difficultas:nū quid hodie ista.l.sit correcta vel ne:⁊ sic nunqd hodie iste nepos possit venire ad solam hereditatem aui de iure ciuili:presertim tanq̄ agnat⁹:attento qđ hodie excluso agnato primo non venit fiscus,prout erat olim et tempore istius.l.imo per successoriū edi ctum admittuntur sequentes agnati de gradu in gradum, fisco excluso.quam difficultatē plene videbimus in glos.j. Stat er go ex pdictis,quod ista.l.nullo modo potest loqui in patre nepo tis qui adiuisset,vel se immi scuisset hereditati aui.⁊ istud est indu bitatum. Non etiam potest loqui in patre qui repudiasset, quia tunc nudum nomē filij abstinentis ⁊ mortui nō obesset nepoti de iure ciuili. Et sic videtur quod ista lex debeat intelligi in patre ne potis qui decessit hereditate aui non adita,nec repudiata. Sed caue quia nec iste casus procedit sine difficultate. nam aut pater nepotis decessit intra annum datum ad deliberandum:⁊ tūc he reditatem aui non aditam transmisit ad quoscunqʒ beneficio iu ris deliberandi.per.l.cū antiquioribus.j.de iu.deliberā. Aut de cessit elapso iam anno ad deliberandum:⁊ tunc cum iste pater ne potis esset in potestate aui,vt predixi,ergo erat suus heres auo. ergo hereditatem aui,licet non aditam,ex potētia suitatis trans misit ad quoscunqʒ.l.apud hostes.j.de suis ⁊ legi.declaraui in.l. emancipata.§.qui admit.ergo si nepos non vult hereditatem pa tris,non habebit etiā hereditatē aui de iure pretorio: quia q erit heres patris,habebit etiam hereditatem aui transmissam ex po tentia suitatis,⁊ sic heres patris in quē transmittitur hereditas aui ex potētia suitatis,excludet nepotē etiā de iure pretorio. Istā difficultatem tāgam in vltima particula prime partis gl.prime. Istis sic premissis licet Cy.⁊ Ange. diuidant istam.l.in duas partes.tu diuide melius fm Bal.⁊ Salic.in.ij. In prima poni tur thema,ex quo elicitur tacita questio. In scđa ponitur respon sio negatiua attento iure ciuili. In tertia ponitur responsio affir matiua attento iure pretorio.secunda ibi:mortui aui.tertia ibi: nisi per bonorum pos. 38 † Nota tex.in verbo suscipere,quod importat non quidem ap prehensionem nude possessionis, imo acquisitionem dominij.et hoc ideo q2 a dicitur vniuersitati seu quote bonorū:vt hic.⁊.l.cuz mota.⁊ ibi Bar.in.ij.col.⁊ Moder.not.C.de trāsac.Bar.in.l.fi. ff.de condi.ob cau.secus si adijceretur certe rei vel speciei:tūc nō importaret translationē dominij:text.est in.l. naturalis.§.j.⁊ ibi Bart.no.ff.de pscri.ṽ.Bar.in.l.j.ff.de re.per.dixi in.d.l.cū mota. 39 † Scđo not.in verbo facultates.qđ idē importat φ heredita tem,seu vniuersalem successionem:ideo si testator dicat,relinquo titio facultates meas,intelligit̄ eū heredē instituere:facit.l. cogi. in princi.in verbo facultates.ff.ad tre.no.p Bar.in.l.si cōstante.

40 in prin. in.ij.oppo post glos.ibi.ff.solu.ma. † Tertio pondera vbū puenerit:qđ directā successionē de iure proprio importat,nō aūt obliquā seu fideicōmissariam.aliqñ tñ stat oblique.l.heredes mei.§.cū ita.⁊.l.heredib⁹.§.fi.ff.ad tre.⁊ in.l.hereditat.§.j.de here. insti.ideo indicat̄ verbū commune fm Bart.in.l.cēturio.in penul. col.in fi.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ notabiliter Bald.in.l.fi.C.de sac.san. eccle.in vlti.col.per Inno.⁊ Cano.in.c.raynuti⁹.vbi text.⁊ gloss. de testa.Barto.in.l.lucius.in.ij.q.princi.⁊ ibi Bald.ff.de vulga. ⁊ pupil.Bald.in.l.iam hoc iure.§.ij.eo.ti.⁊ in repetitione.c.si pa ter.in.xv.col.de testa.in.vj. Alexā.in consi.lvij.in.ij.vo.inci. Pro spectis.in.ij.col.⁊ in consi.clxxj.in.ij.volu.incip.circa primum du bium.in penulti.col.⁊ in consi.clxxj.in.ij.volu. Uiso processu cau se vertentis inter dominam Antoniam.⁊ in consi.xxxvj.in.iij.vo lu.incipien. Uiso themate super quo dubitari cōtingit. Glos. in verbo negat:pro cuius intellectu debes scire,φ Accursius gl. inuenit super hac.l.glo.Jo.cremonensis,⁊ eā posuit de verbo ad verbū.postea inuenit glo.vgoli.⁊ eam posuit de verbo ad verbū. ideo glo.in.ij.parte repetit aliqua ex dictis in prima.⁊ ideo secun dum oēs ista glo.diuiditur in duas partes princi. In prima po nitur glo.Jo.cremo. In scđa ponitur gloss.vgolini.scđa ibi.item ideo dicit maxime. Expedio primo glo.Jo.⁊ illa fm Bart.et Angel.subdiuidit in quatuor particulas. Sʒ tu subtilius subdi uide in septē particulas. In prima opponit ɔtra tex. Inquantū videtur velle φ negando se heredē inducatur repudiatio.⁊ fatet̄ contrariū:subaudiendo ad tex. In scđa que est ibi.qñqʒ tñ ponit vnū dictū. In tertia que est ibi:si ergo ponas.glo.enumerat tres casus in quibus procedit ista.l.quorum duo primi sunt indubita ti:quando vterqʒ fuisset emancipatus,vel nepos tantū. Terti⁹ aūt casus est congruus ⁊ dubitabilis:qñ vterqʒ erat in potestate.⁊ q pater proximior,nepos de iure ciuili excluditur. In quarta que est ibi nisi in duobus casibus,glo.opponit contra vltimū casum, quod q̄uis filius in potestate precedat,tamen nepos de iure ci uili succedit auo.⁊ allegat tres.l.quarum prima.s.l.fi.ff.de condi insti.ponit vnū casum.aliū casum ponūt alie due.ll.in glo.allega. ⁊ respondet glo.qđ fallit in illis duabus. Dic melius.quod ista.l. procedit quādo auus est mortuus ab intestato:⁊ tunc cum pater precedat,nunq̄ nepos de iure ciuili ex propria persona succedit auo.sed.ll.alleg.in gloss.loquūtur qñ auus decessit condito testa mento.quo casu licet pater precedat nepotem,tamen ex testamen to i duobus casibus nepos potest succedere auo. Primus est quā do pater fuit institutus ab auo,sub conditione potestatiua:q non poterat per eum impleri vltimo vite spiritu, puta instituit eum si iuerit Mediolanum.nam si non impleuit,quia stetit per eum, excluditur pater:⁊ nepos potest auo succedere.l.fina.ff.de condi. insti. Alius casus est quando auus in testamento exheredauit fi lium,nepotem preterijt,⁊ instituit extraneum.nam si post auum moriatur filius exheredatus:deinde scriptus heres repudiet:cer te nepos qui tempore destituti testamenti reperit se proximiorem succedit tanq̄ suus auo.l.scripto.ff.vnde libe.⁊.l.j.§.sciendum.ff. de suis ⁊ leg.⁊ istis duobus casibus Bart.addit alium casum in l.intestato.ff.de suis ⁊ legi.⁊ corrupt⁹ Bar.q2 illa.l.nō reperitur sed debuit alle.tex.expressum in.l.item pretor.§.fi.ff.de suis ⁊ leg. In quinta que est ibi.sed cū hodie.glo.etiā opponit φ ista.l.hodie procedere non possit,⁊ fatetur verū esse.⁊ sic qđ hodie ista.l.sit cor recta.⁊ istud idem repetit glo.j.ponendo glo.vgolini. In sexta q̄ est ibi,etsi poneres fiiū.gl.addit quartum casum,in quo ista.l.pro cedere nō posset:⁊ bene dicit. In septima ⁊ vltima que est ibi.sʒ in eo qđ dicit.que est magis difficilis ⁊ obscura φ relique glo.op ponit contra illud qđ iste tex.innuit a cōtrario sensu,dum innuit qđ si nepos non negaret se heredē patris.quod tunc posset habe re hereditatem aui,de iure ciuili:istud videtur falsum a partibus sufficienter enumeratis:vt in gloss.⁊ sic videtur φ negare vel non negare se heredē patris nihil facit.rñdet ponendo duos casus:in quibus fm Jo.non negando se heredē patris,haberet heredita tem aui de iure ciuili. Et caue dum glos.dicit.atein in eo qđ dicit negat.f.bʒ duos primos casus:dic qđ illi duo casus vere continēt tres:q2 sunt tres casus in quib⁹ gloss.§.dixit hanc.l.pcedere pos se. Redeo ad primā partē glo.pro cuius pleniori intelligentia 41 reassumo articulum dubium qui valde disputabilis est. † Nun quid p ista vba nego me heredē,vel nolo esse heres, vel nolo adi re,inducat̄ repudiatio hereditatis vel ne,⁊ quantū ad subauditio nē gl.p quā resoluat̄ pñs disputatio nō fuit necessaria.vt p Fulg. hic.in.ij.colum.quia dato φ per ista verba negat se heredē,nō in duceret̄ repudiatio:tñ donec stat in ista negatiōe,rebus sic se ha bentib⁹ nō posset ex psona patris habere hereditatē de iure ciui li:⁊ ɔsequēter est materia extrauagās a lege nostra:ideo pstringā articulum nec referam per alios scripta,sed addam vbi occurret. In isto ergo articulo reperio fuisse sex principales opini.quas habes relatas p.d. Alex.hic:referā duas pncipales.alias vide p te. Prima fuit sñia gloss.nostre φ non inducatur repudiatio idem tenent

idem tenet glo. et Bart. in. l. ij. §. de iur. et fac. igno. et Bart. in. fi. ff. de repu. here. et in. l. si quis suus. ff. de iure deli. tenuit Jac. bu. ut refert Bal. in. iij. col. Ang. et Pau. de cas. hic. Ange. in. l. facta. §. si in danda. ff. ad treb. Et dicunt Cy. Albe. Bal. et Ful. hic: quod ista opinio servatur de facto in palatijs. presertim in civitate Bonon. ¶ Pro qua opinione multa adduci possunt que late prosequitur Sali. hic. in. iij. colum. et quatuor sequentibus. et do. Alexã. post eum. Inter alia restringere videtur tex. in. l. nonnunquam. in prin. ff. de coll. bono. dum dicit sed benignior est diversa sententia maxime cum de bonis parentis inter fratres disputetur. concludendo quod etiam si agatur de hereditate extranei. per similia verba non inducitur repudiatio. et dicit Sali. hic. in. iij. col. quod per illum tex. presens questio decidit: et quid sit tenendum demonstratur. Ad illum tex. respondet dupliciter do. Alex. hic. ego aliter respondeo. secundum Rapha. cuma. in. l. si quis suus. in. ij. col. ff. de iure delibe. quod illa. l. nonnunquam. nil penitus facit. iuncto tex. qui declarat in. l. pretor. eo. titu. ff. de colla. bo. nam debes scire quod quando filius emancipatus est preteritus a patre in testamento, de iure civili est incognitus: sed de iure pretorio habet bonorum posses. contratabu. ad rumpendum testamentum. quo rupto habet unde liberi: sed pretor qui per hoc facit iniuriã filijs in potestate vult quod filius emancipatus contratabulans teneatur conferre bona propria cum filijs in potestate et propter hoc pretor fecit titu. de colla. bo. Modo attende quod filius emancipatus potest pure et statim contratabulare: sed tenetur cavere de conferendo. dicit text. notabilis in. d. l. pretor. in prin. Modo nunc in. d. l. nonnunquam. queritur pone filius emancipatus non vult cavere de conferendo, dicens se nolle conferre: nunquid per hoc repellitur. ab agnitione iam facta, cum eam facere possit antequam caveat. dicit tex. quosdam putare quod sic. iurisconsul. decidit quod benignior est contraria sententia. quod dummodo filius intra annũ prestet cautionẽ, non privatur successione pretoria. ille ergo annus statuitur emãcipato ad convincẽdũ eius contumaciam: inepte ergo allegatur ille tex. quod per illa verba nolo conferre, inducatur repudiatio: cum iam prius agnovisset bonorũ possessio. et iste est verus sensus illius tex. Preterea ille tex. loquitur in bonorum posses. contratabu. que est odiosa. quia datur cõtra voluntatem testatoris. ideo nimirum si facilius per illa verba nolo conferre, tollitur. ¶ Secundo principaliter adducitur tex. in. l. tutius. la. j. in prin. ff. de act. emp. ubi si legatarius legatum ad se pertinere noluisset: non per hec verba inducitur repudiatio legati. et Ludo. ro. hic multũ extollit illũ tex. dicẽs quod est sing. tex. pro decisione presentis articuli: et quod est de inventione sua nova: sed salva eius pace ante eum allegavit Sal. hic. et do. Alex. respõdet dupliciter. Ultra eũ dic clarius/quod ille tex. nihil penitus facit: eo quia loquitur in casu claro: cum iurisco n. ultra procedat dum dicit nec tamen liberasset heredẽ. ¶ Tertio adducitur tex. in. l. celsus. §. fi. cũ. l. seq. ff. de arbi. ubi per illa verba nolo accipere. non inducitur repudiatio. do. Alex. hic respõdet. Ego aliter respõdeo quod tex. ibi non dicit quod non inducatur repudiatio. Unde dico quod per illa verba nolo adire, inducitur repudiatio. sed põt mora purgari. alias. l. sequẽs que dicit quod põt eũ penitere, esset penitus de indubitabili si non induceretur repudiatio. ¶ Et tenẽdo istã partẽ quod per similia verba non inducatur repudiatio herereditatis: eã limita. quatuor notabilibus modis. ¶ Primo secundum Ang. hic, nisi post terminũ heredi assignatũ ad deliberãdũ respondendũ, respõderet se nolle adire, vel similia: tũc bene induceretur repudiatio hereditatis. ar. l. de etate. §. nihil. ff. de iter. act. et ita limita. d. l. filij mater. §. j. ff. ad tertul. Idem tenet Salice. Pau. de ca. Lud. ro. et do. Alex. hic. Et pro ista limitatione do. Alex. hic allegat tex. in. l. sed et si alio. in ver. plane. et ibi ad hoc in primo nota. Bar. et in. l. oẽs qui. et ibi etiã no. Bar. ff. ad trebel. et plenius Bar. et ibi Pau. de ca. in. l. si qs suus. ff. de iure delib. et in. d. l. filij mater. §. j. Et ista iura ad hoc allegat ipsemet Ang. in repe. hui9. l. in. iij. col. Facit quod per ista iura vult Bar. in l. gerit. in. iij. col. ff. de acqui. here. quod licet per ista verba volo adire non inducatur aditio. ut per gl. in. l. servi electione. in prin. ff. de leg. j. tñ si ista verba proferantur post terminũ datũ ad delibe. tunc bene inducitur aditio: quia aditio et repudiatio hisdem passibus ambulant: ut ibi per Bart. et. l. is põt. ff. de acqui. here. et. l. nec is in princ. eo. tit. Facit etiam. quod per ista iura dicit Bart. in. l. servi electione. in prin. ff. de leg. j. quod licet per ista verba volo eligere talẽ rẽ, non inducatur electio: ut ibi est glo. tamẽ si post terminũ datum ad deliberandũ dicere volo eligere talẽ rem: tunc inducitur aditio. Sed tu adverte quod ille leges notate ad hoc per Bart. et allegate per do. Alex. nihil cõcludenter probãt. quia nihil loquũtur de repudiatione: sed bene declarant quando heres gravatus restituere hereditatẽ dicatur cõpulsus adire, et quando non: et distingunt an assignatus sit terminus ad adeundum vel non: et ita in proposito nihil faciunt. prout expresse declarat Bald. a quo didici in. l. fi. §. cum igitur. in. ij. col. j. de iure delib. et ipsemet do. Alex. ad hoc postea perpendens fatetur alibi quod ille leges nihil probant in proposito. in. l. recusare. §. si quis alio. ff. ad treb. ubi simul legit dictum versi. plane tamen ex mente Bar. illi text. sic inducũtur: quia si per illa verba dico hereditatem mihi non expedire, vel hereditatẽ suspectã post terminũ datũ ad deliberãdũ inducitur repudiatio hereditatis: quãto magis per ista verba nolo adire, cũ lapsu termini ad deliberãdũ respondendũ. Sed re vera illi tex. de repudiatione nihil urgenter probant. ¶ Secundo limitat signanter Pau. de ca. hic. et in. d. l. si quis suus. ff. de iure delib. nisi post talia verba sint elapsi tres menses: quia talia verba concursu trium mensium sequentiũ bene inducunt repudiationes hereditatis. per. text. in l. fi. §. similiqz modo. iuncta glo. ibi in verbo mensiũ. et ibi Bar. j. de iure delibe. Facit bene quod per illum text. dicit Bar. in. l. gerit. in. iij. col. ff. de acqui. here. quod licet per ista verba volo adire heredẽtatẽ: non inducatur aditio. ut per glo. in. l. servi electione in prin. ff. de leg. j. tamẽ si post prolata dicta verba cõcurrerent tres menses induceretur aditio. de hoc dicit esse casum sing. in. d. l. fi. §. similiqz modo qui licet loquatur in repudiatione tamen idem est in aditione. Et hic adde Bar. in. l. filij mater. §. j. ff. ad tertul. et Ludo. roma. hic. In hoc omitto quod do. Alex. põderat aliquos velle cõtrariũ. Sed ultra eum ego dico quod. d. §. similiqz modo. nihil penitus facit/ut ibi expresse declarat Bal. in. j. col. et etiã Sali. et ipsemet do. Alex. alibi de hoc perpendens fatetur quod ille text. nihil facit/scz in. d. l. recusare. §. si quis alio. nam ille tex. loquitur quando heres expresse renuntiavit hereditati. nam dicit ibi text. quod heres qui putat hereditatẽ esse damnosam, intra spatiũ triũ mẽsium assignatum ad conficiendum inventarium, debet repudiare hereditatẽ: et erit alienus: et sic loquitur in repudiatione clara. ¶ Tertio limitat notabiliter Salice. hoc non procedere si adijceretur dictio amplius: ut quia diceret nolo amplius adire vel nolo amplius esse heres: tunc bene induceretur repudiatio. allegat ad hoc glo. in. l. postquam liti. quã etiam Salice. ibi ad hoc not. C. de pac. et idem Salice. in. l. accusationẽ. C. q accu. non pos. ¶ Quarto mirabiliter limitat Salice. hic, et simpliciter refert et sequitur do. Alexã. ut predicta conclusio non procedat quando talia verba proferentur in futurum: ut si diceretur non adibo. allegat text. in. l. unus. §. j. in verbo neget se aditurum. ff. quib9 ex cau. in possess. eatur. et in. l. j. ff. de cur. bo. dã. Ego in contrarium pondero quod non sit differentia quod talia verba proferantur in futurum, an de presenti cũ infinito. habes duos tex. simul iunctos. l. si is qui in pnc. ff. de inof. testa. iũcta. l. si maritus. scda. §. si negaverint. ff. de adul. ¶ Scda principalis fuit opi. subtiliũ ultramõ. quod imo per talia verba inducatur repudiatio hereditatis: et ita tenent Ja. de are. Pe. Cy. Ray. Alberi. et Fulgo. hic. et Pet. Cy. et Bald. et Fulg. in. l. ij. C. de iuris et fac. igno. et Bartol. met. sibi contrarius in. d. l. filij mater. §. j. ff. ad tertul. Et istam ego teneo. Et pro ea inevitabiliter stringit textus. in. d. l. filij mater. §. j. multipliciter ponderãdo per Moder. dum dicit antequam cõsanguineus vel agnatus adierit. ergo per illa verba filij negãtis se heredẽ matris, fuit inducta repudiatio: aliter sequẽs agnat9 non potuisset adire. l. ij. §. si mr hereditatẽ. el primo. in ver. sed si mater. e. tit. ff. ad tertul. et. l. ig. ff. de acq. here. et sic ad. l. filij mater. §. j. iũcta cũ. d. §. si. mater. multũ stringũt. Et si dicatur si ibi filius repudiasset non habuisset locũ penitentia. l. ij. C. de. iur. et fac. igno. Responde quod speciale est in filio propter verba senatuscon. extensiva, quod habet locum penitentia usqz ad annũ. d. l. filij mater. §. j. sed in. d. l. ij. ideo non habet locũ penitentia quia erat elapsus annus: ut probat ibi tex. in verbo sera prece. et ibi glo. in. ij. sol. et doc. Item si per illa verba non fuisset inducta repudiatio, filius per senatuscõ. potuisset de iure civili perpetuo usqz ad. xxx. annos adire: quia tanto tempore durat facultas adeundi de iure civili. l. licet. j. de iure deliberan. et tamen tex. ibi dicit quod non est licita penitentia nisi usqz ad annum: quia bonorum posses. filij annalis est. Pondera etiam quia alias tex. non bene diceret mutata voluntate et penitentia. si verum esset quod per talia verba non repudiasset: quia si non repudiaverat non mutasset voluntatem. Pro certo text. ille fortissime stringit. Licet Salice. hic. in. vj. colum. dicat quod illa verba antequam agnatus adierit. sunt verba legis enuntiativa: que non disponunt: et ad hoc ultimum domi. Alexan. hic addit. capitul. si papa. de privilegijs in. vj. per quẽ tex. ita consulunt Federi. in consil. xxxviij. incipien. Uiso puncto. domi. Anto. et Imo. in. cap. cum apostolica. de his que fiunt a prela. Miror quod non allegaverit Bar. in. l. extat. in ultima colum. ff. quod metus causa. dicentem quod verba text. ibi ius crediti non habebit. sunt verba legis enuntiativa, que non disponunt. Poterat etiam alleg. glossi. not. ad hoc in. c. ij. in verbo. non teneris. de dolo et cõtu. lib. vj. firmat etiã Lu. roma. in consi. cxcj. incip. Spectabilis domine mi. Alex. in consi. lxxxiij. in. iij. vol. incip. Uiso processu cause vertentis inter universitatem. in pe. col. ad fi. Ludo. ro. in. l. iij. §. cato. in. vj. col. ff. de verbo. obli. Salice. in. l. accusationis. C. qui accusa. non pos. Tamen ego pondero Bar. in contrarium ad hoc. hactenus non ab

legatum in.l.conficiunt.§.j.ff.de iure codi.dicentē q̄ sicut verba enūtiatiua prolata a testatore disponunt.l.ex his verbis.vbi dicitur.j.de test.mili.ita verba enuntiatiua principis vel legislatoris. Poterat congruentius respondere Salic.quod illa erant verba narratiua facti,que non possunt ponderari ad decisionē iuris,vt est gloss.in.l.vnica.in.iij.lec.et ibi multa dixi.s.quādo nō.pe.par. Sed vt ibi dixi,neutra solutio posset stare:cū illa v̄ba sint principaliter plata,seu inferāt ad rē de qua ꝓncipal'r agit:cum ostēdāt q̄ nisi res sit integra non potest filius mutare voluntatem.ergo talia verba licet enuntiatiua inducunt dispositionem.vt cle.j.et ibi glossa antepenu.de proba.et expresse declarat Imola in.d.c. cum apostolica. Alexan.hic.Sed ad hoc potes dicere q̄ dictio illa iurisconsulti non fundatur in hoc an agnatus nō adierit:sed q2 verba senatuscon.sunt suspensiua si nemo adierit:et sic tex.ibi principaliter se fundat in natura verborū suspensiuorum.et pondera q̄ tex.vbi geminā facit mentionē q2 extensiua sunt. Primo in propositione questionis.Secundo in eius decisione.sed de illis verbis antequā consanguineus vl' agnatus adierit,quamuis faciat mentionem in narratione facti:tamen postea non facit mētionem in decisione. et sic non videtur se fundasse in illis prout facit in istis:quia suspensiua sunt.Sed caue quia isto modo illa verba antequaꝫ agnatus vel cōsanguineus adierit,essent superflua et sine virtute aliquid operandi:contra.§.quibus.in prima consti.C.et.l.si quando.in princi.ff.de lega.j.et isto casu certe operātur:vt patet ibi:et in.l.fi.C.de repu.here. Item aduerte q2 non tolluntur alie inductiones de illo text.s.facte:imo etiam in.l.gerit. ff.de acqui.here.respondebat sub dubio forte/q̄ in illa.l.filij mater.illa verba erant deliberate prolata.ideo repudiationem inducunt.Sed istud est sommare ad illum tex.qui proculdubio est inevitabilis.¶ Ad idem facit.l.j.§.qui semel.et.§.quibus.ff.de suc. edic.et.l.si res aliena.§.j.ff.ad treb.et.l.in plurium.in fi.ff.de acqui.he.et.l.iij.§.si is cui⁹.in prin.ff.de sepul.vio.et.l.j.§.si nemo.ff.ad tertul.et.l.si is qui.in princi.ff.de inoffi.testa.et.l.pinde.§.j.ff.si cer.peta.et.l.si maritus.in.ij.§.si negauerint.ff.de adu. Nec est bona sol. Salice.hic dicentis ꝙ in dictis iuribus fuerūt verba.l.loquentis in casu certo:q2 sic posset dici ꝙ etiam iura allega.pro contraria parte nihil probarent:et tamen doc.inferunt ex verbis.l.ad verba hominis.¶ Ad idem facit ista.l.nihil subaudiendo vt facit glo.licet posses respondere ex mente Fulg.prout dixi.s.in princi. huius articuli.¶ Ad idem text.in.l. si seruum.§.si quis suus.in v̄bo retinere hereditatē nolle.ff.de acq.here.¶ Ad idē facit,q2 per ista verba volo esset heres.[a] vel volo hereditatē,inducitur aditio:vt probatur in.l.iā dubitari.in fin.ff.de here.insti.et in.l.apud aufidiū.ff.de op.leg.per que iura tenet Barto.in.d.l.gerit. in.iij. col.et habetur plenius in.d.l.serui electione.in princ.ff.de lega.j. ergo similiter per ista verba nolo esse heres,debet induci repudiatio:cum a pari procedant aditio et repudiatio.l.is potest.et.l.nec is.in prin.ff.de acq.here.§.fi.insti.de here.quali.et dif.quicquid dicat Bal.in.l.potuit.in.v.q.j.de iure delib.q̄ non semper a pari procedant aditio et repudiatio/vt ibi per eū.¶ Et ista est vera sententia,in puncto iuris et infinitis iuribus fundata.nec in cōtrariū est aliquis tex.qui multū vrgeat:vt patet ex responsionib⁹.s.datis ad allegata in oppositū. Non obstat si subtiliter diceres ꝙ talia verba necessario nō inferūt repudiationē.q2 ita respōdens forte deliberat prout opponebat Sali.hic in.iij.colum.q2 respondeo q̄ imo necessario inducunt repudiationē,per iura proxime allega.nō quidē ex ꝓpria significatione grāmaticali:q2 etiā competunt deliberanti:sed ex iuris presumptione:secūdū Cy.hic Alb.et Fulg. Ita cōcludo reiecta distinctione Bal.qui tenet q̄ inducatur repudiatio cōmutabilis:sed nō incōmutabilis.nam istud est contra.d.l.filij.§.j.vbi est speciale in filio quod talis repudiatio sit cōmutabilis.vt etiā dicit Fulgo.hic.in.ij.col. Reijcio etiam distinctionē Sali.hic satis verbosam:q dicit in effectu ꝙ aut negatiua est posita post volūtatē,vt q2 dico volo nō esse heres,vel volo non adire:et tūc importat repudiationē irreuocabilē:ex q° ꝯstat volūtatē adesse,vt est glo.in.l.ij.§.q̄ obseruari.in glo.j.C.de iura.calum. Et probatur scdm eum in.l.in plurium.ff.de acqui.here.vbi per illa verba neutrā hereditatem ad se velle pertinere, inducitur repudiatio.Et ita etiā tenet Sali.in.l.accusationē.C.qui accu.non pos.si aūt negatio est preposita:vt nolo,vel non volo adire hereditatē,et tunc non inducit' repudiatio ante annum.per.d.l.nōnunꝗ. ff.de colla.bo.cum simi. Nō etiam satisfacit distinctio.quā hic tradit Ludo.ro.qui distinguit,quod si talia verba proferuntur post tempus datum ad deliberandū,tunc repudiationē inducunt.per tex.in.l.sed et si alio.§.plane.ff.ad treb.quem tex.ostendi.s.nil probare. Aut sunt prolata ad interrogationem partis,et idem. Aut simpliciter.et tunc cum lapsu trium mensium.est idē.per tex.in.l. fi.§.similiꝗ modo.j.de iure delib.quē tex.etiam.s.ostēdi nil probare. Non etiaꝫ placet distinctio do. Alex.hic distinguētis inter verbum nolo,et verbū non [b] volo. Unde teneo indistincte q̄ per talia verba inducatur repudiatio:presertim per tex.in concussum in.d.l.filij mater.§.j.cui non cadit responsum. Et si placet distinctio do. Alexan.erit vna limitatio ad istam conclusionē. Et ita est expedita prima pars gloss. Sequentes paticule vsꝗ ad septimā sunt clare/dic vt dixi in diuisione.¶ In septima et vltima particula gl.ibi,sed in eo q̄ dicit negat:dic quod solu.Ioā.non potest procedere:quia si fuisset adita hereditas aui per patrem nepotis, et sic effectū vnum patrimonium.non diceretur amplius hereditas aui:nec posset ꝓcedere ista.l.vt declaraui.s.in euidētialibus. Tamen glo.voluit ad hoc respondere/ꝙ heres heredis testatoris seu primi defuncti dicitur heres.l.fin.C.de heredi.insti. Preterea fm Bartol.et doct.responsio glo.esset extra casum.l.nostre. que loquitur quando nepos non agnouit hereditatē patris. Tu dic q̄ impossibile est ꝙ ista.l.intelligatur quādo pater adiuit hereditatem aui. Et hoc per fundamētū gloss.q2 esset effectū vnum patrimonium realiter.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.et pupil. et sic non posset tunc procedere ista.l.quia non posset separari vna hereditas ab alia.l.ij.ff.de acqui.here.et.l.quidam eulogio.j.de iure delibe. Unde responde melius fm docto.quod in arg.glo.partes non fuerunt sufficienter enumerate:inquātum dicitur q̄ aut pater nepotis adiuit hereditatē aui,aut repudiauit.nam est dare alium casum quando decessit deliberans,hereditate aui nec adita nec repudiata.quo casu verbū negat,in tex.positum importat ministerium iuris:q2 pater deliberans transmittit hereditatem aui non aditā vel ex iure deliberandi,vel ex potētia suitatis:et ita transmitteret ad nepotē si non negasset se heredem patris. Et refert Cy.hic in scda oppositione in fi. Jaco.de are.dicere quod aliter non posset defendi ista.l.per oēs docto.mundi quotquot sunt vsꝗ Paris⁹.¶ Cōtra istā cōeꝫ sol.duo fortiter obstant. Primo obstat/q2 si nepos non vult esse heres patris:ergo alius qui erat heres patris ad quē transmittitur etiaꝫ hereditas aui non adita/vel iure delib.vel ex potentia suitatis/impediet nepotem succedere auo etiam iure pretorio:et sic sicut pater si viueret excluderet nepotem.ita heres patris ad quem ex potentia suitatis transmittitur hereditas adita.que videtur illi annexa.per textū.in.l.hereditate.§.j.ad finē.ff.de castren.peculio.et.l.ij.§.si quis ex liberis. ff.ad tertul.et.l.j.§.ibidē.ff.de colla.bono.et ponit Bar.in.l.si fili⁹ heres.ff.de lib.et posthu.et in.l.si quis filiumfa.§.j.circa fi.ff.d acq. here.in ista difficultate varie dātur solutiones et varij intellectus ad istam.l.in primis huic difficultati respondent Jacob⁹ de are. Cyn.Bart et communiter docto.ꝙ verum est contrariū:et quod ista lex debet intelligi quando heres patris,in quē facta est transmissio hereditatis aui,noluit hereditatem aui:procedit ista.l. q̄ nepos de iure pretorio admittatur:sed si heres patris voluisset habere ex transmissione,exclusisset nepotē,et non haberet locum ista.l. Idem quando heres patris esset exclusus tempore.d.l.cuꝫ antiquioribus.et.l.licet.C.de iure delib.fm Bal.hic.vel quando nullus esset heres patris,fm Guil.de cu.vt hic refert Bal. Ista cōmunis solutio non placet vllo modo. Primo quia nimium diuinat. Scdo quia q̄ deterius est,nimiū restringit' ista lex.vt non possit procedere nisi quando heres patris noluit hereditatem aui,ad se transmissam ex suitate:quod etiam nō est in dubio presumendum. Tamen potes dicere q̄ satis est quod verbū negat, positum in text.possit aliquo casu quocunꝗ modo eueniat aliquod mysterium iuris importare. Item ad illud de transmissione per ius deliberādi,et sic per.d.l.cuꝫ antiquioribus. potest dici q̄ cum illa sit posterior et nouior,ista lex nō potest declarari per illam. Item potest esse q̄ hic pater decessit ignorans hereditatem aui.et sic de ea non deliberabat:sed iste sunt diuinationes. ¶ Addo etiam quod Bar.in.l.si quis filiūfa.§.j.in fi.ff.de acq. heredi.dat alium intellectum ad istum text.q̄ debeat intelligi quando filius ab hereditate paterna erat penitus exclusus vnde eam non poterat trāsmittere.et sic Barto.voluit intelligere text. quando pater repudiauit.et isto modo esset in totum exclusus q̄ an possit ꝓcedere dixi.s.in euidentialibus.et ibi tenui q̄ non.

42 Et etiam est diuinare ad istum textum.† Idcirco Bald. hic in iiij.colum.dicit quod alias in scholis in discursu lectionum tenebat et solebat dicere,quod regula que habet filius hereditatem patris non aditam transmittit ex potentia suitatis ad quoscunꝗ:fallit in casu istius.l.quando superest nepos,qui negat se heredē patris:quia ad ipsum nepotē transmittit' duplici iure, suitatis,et sanguinis:per.l.vnicā.C.de his qui ante aper.tabu. Et idē visa est velle glo.in.l.si quis filiūfa.§.j.in ver.abstinere.ff. de acquiren.heredi. Tamen illa glos.communiter reprobatur ibi. Et ita est cōtra Bal.tenent Sali. Fulg. Pau.de ca. Ludo.ro.et do. Alex.hic.q2 ex quo nepos negat se heredem patris:certe non potest transmissio fieri ab ipso patre in nepotem repudiantem hereditatem patris.d.l.vnica. Et propterea Bal.met se correxit in.l.ij.in.j.colum.ad fin.C.ad orfi. Secundo aliud obstat huic solutioni:quia cum in ista.l.nepos esset emancipatus,et per consequens

a ¶ Uolo esse heres. Adde Bar.i.l. pāphilo.in §.ꝓpositū.a d le.iij.pau. de ca.ꝯsi.clxxviij.ici.fundamētū ꝑfati domini vicarij.

b ¶ Uerbuꝫ nolo.et v̄bū nō volo.adde q̄d importāt ista v̄ba simul plata vis bal.in.l. q̄dā eulogio i.ij.colū.C. de iur.dlib.

cõsequens incognitus de iure ciuili: quomodo pater potuisset in
eã trãsmittere hereditatẽ aui de iure ciuili: q2 quo iure succedit
patri, eodẽ iure succedit auo. l. ij. cũ glo. ff. de pe. here. Nisi pre
supponeres aliã diuinationẽ ad tex. qđ pater fecisset testm̃. q2 bñ
ex testamẽto nepos emãcipatus est cognitus de iure ciuili. vt de
claraui in tex. q̃uis aliter inter dentes respondet Ang. hic: in re
pe. in. iij. col. reputãs no. dig. Sed nescio intelligere qđ velit An
43 ge. ¶ † Quid teneñ. ista est alta difficultas q̃ multũ me turbat in
intellectu hui⁹ tex. q2 durũ est rñdere, si pater nepotis decessit he
reditate nõ adita nec repudiata: et sic deliberans: si nepos nolit
esse heres patris, quare ali⁹ heres patris ad quẽ trãsmittit̃ here
ditas adita ex potentia suitatis non impediat nepotẽ etiã de iu
re p̃torio succedere auo. Et fateri hoc esse verũ: vt oẽs dicũt esset
penitus destruere hanc. l. dicere quod hic heres patris noluit ex
transmissione habere hereditatem aui: ideo nepos venit quem
exclusisset heres patris si voluisset: fatua & vana redderet̃ ista. l.
hoc modo. ¶ Ideo cogitabã posse defendi solutionem Bald. s3
nõ illo modo quo ipse dicit: q2 puto q̇ male loquatur, & bñ repre
hendat a doctoribus: vt prediri. Uñ nõ dico put dicit Bald. q̇
pater trãsmittat ad ipsũ nepotẽ ex potẽtia suitatis & sanguinis,
nam hoc puto male dicitur: ex quo nepos repudiat hereditatẽ pa
tris: sed bene dico aliud, q̇ regula que habet q̇ hereditas nõ adi
ta ex potẽtia suitatis transmittit̃ ad quoscunq3, posito q̇ sit vera,
q2 magis cõiter tenet̃: vt dicã in. l. si infanti. j. de iur. deli. vel trans
mittit̃ intra annum de iure delib. debet singulariter limitari per
istam. l. nisi supersit nepos in potestate vel emancipatus: q2 impe
dit transmissionẽ hereditatis fieri ad alios: & ipse nepos admit
tit̃ nõ de iure trãsmissionis: vt dicit Bal. sed de equitate p̃toria:
cõsyderãte: q̇ hec duo cõcurrũt, q̇ filius q̃uis in ptãte & suus,
tñ h3 a iure pretorio beneficiũ abstinẽdi. itẽ etiã q̇ mortuus est: &
p̃pterea nepos admittit̃. & ita tex. huius. l. redditur sing. & limita
bit regulas p̃dictas. Nec aliquid obstabit nisi earũ generalitas,
cũ sufficiat habere regulam p se. & q vult allegare falleñ. vel excep
tionẽ d3 eã pbare: vt inqt Bart. in. l. ij. in. j. col. ff. si qs in ius vo.
nõ ierit. & in. l. quoties. ff. si qs cau. Bal. in. l. si tutor. in fi. C. de ser.
pigno. da. ma. & i ca. j. in. iij. col. de alie. iu. mu. cã. fac. & est tex. i. l.
suus quoq3. §. puto. ff. de here. insti. & in. l. ab ea parte. ff. de proba.
& in ca. ad decimas. de restit. spo. in. vj. & in cap. venerabilibus. §.
põt quoq3. de sen. excom. in. vj. Sed potes dicere q̇ ista fallentia
satis expresse probet̃ per hunc tex. al's non video quomodo vnq̃
in eternũ defenderetur ista. l. Ad istã opi. meã adde q̇ eã etia3 te
net Albe. de ros. hic in pe. colum. in versi. vlti. ex hac. l. colligũtur
plura argumenta &c. vt retuli in. iiij. charta in pñ. sed hic d3 esse.
Adde etiam q̇ istud est qđ vult proprie gl. relata ad tex. in. d. l.
si qs filiumfa. §. j. in verbo abstinere. ff. de acqui here. & ibi Raph.
cu. dicit q̇ ista opi. põt defendi: q2 casus est in ista. l. q se patris. et
per rationez: q2 de iure p̃torio defert̃ ista hereditas aui nepoti ex
successorio edicto, ex quo pater eã nõ petiit: et dat̃ nepoti bonorũ
possessio vnde liberi. vnde licet alius vocet̃ de iure ciuili vigore
transmissionis: tamen equitas dictat q̇ ipse nepos p̃ferat̃. et ita
intelligit̃ ista. l. fm eum. Sed contra istã opi. põdero tex. in. l. ij. §.
sed si sint sui. & §. si quis ex liberis. in verbo si nõ suus patri agna
scitur. ff. ad tertul. vbi pter transmissionem que fit vigore suita
tis excludit̃ mater a successione filij: tunc arguit̃ sic. magis debe
tur in illis. ll. hereditas filij matri, quã in. ista. l. hereditas aui ne
a poti: patet q2 mater admittit̃ [a] ad successionez filij de iure ciuili
per senatusconsultũ orficianũ: item & de iure p̃torio. l. ij. §. fi. ff. vn
de leg. sed nepos in ista. l. nõ poterat venire ad succes. aui de iure
ciuili, cũ pater eum p̃cederet in gradu. §. ita tamen. insti. de here.
q̃ ab intesta. & l. si quis posthumos. §. j. ff. de libe. & posthu. si ergo
ex transmissione que fit ex potentia suitatis mater excluditur, et
mater non põt impedire talẽ transmissionem, ergo multominus
poterit in ista. l. nepos. Et per hoc apparet q̇ simile quod addu
cit Albe. hic de tacita substitutione que non excludit matrẽ, non
est donũ: qđ trahitur ad nepotẽ respectu aui in ista. l. cum minus
iuris habeat. Ad cõfirmationẽ predictorũ facit. nã illud dicit̃ for
tius deberi, qđ duplici iure debet̃, q̃ illud qđ vno. l. scripto. in fi.
ff. vsu. libe. q2 duo vincula magis ligant quã vnũ. in aut. de cõsan.
& vter. fra. in principi. autenti. ita q3. C. comunia de suc. sed matri
debet̃ duplici iure: igit̃ &c. Facit etiã q2 mater respectu filij dicit̃
b ibi in p̃mo gradu. [b] s3 hic nepos respectu aui d2 in scđo. Et quã
uis vbi simul cõcurrerent ad vnã successionẽ, nepos excluderet
matrẽ, q2 omnes descendentes excludunt ascendẽtes. §. j. in aut.
de here. ab intesta. tamen loquendo in istis diuersis hereditatib⁹,
certe mater in hereditate filij dicitur habere plus iur. quia est in
primo gradu: & q2 duplici iure venire potest, vt p̃dixi, q̃ in ista. l.
habeat nepos emancipat⁹ respectu aui: cũ sit ei in scđo gradu, &
solũ iure p̃torio venire possit. Ad idẽ videt̃ aliquid facere. l. vni
ca. C. de his qui ante aper. tab. vbi alij fratres nõ impediũt trans
missionẽ. ¶ Redeũdo ad contrariũ gl. addo q̇ alio modo & val
de subtiliter respondebat Raph. ful. hic q̇ verbũ negat, in tex.
positũ. importare põt mysteriũ iuris intelligendo q̇ pater nepo
tis repudiasset hereditatẽ aui. Nã sicut ipse pater si viueret pos
set abstensionẽ suã intra triennium reuocare. l. fi. C. de repu. here,
ita eodẽ modo nepos, si nõ negasset se heredẽ patris potuisset ex
persona patris abstensionẽ reuocare. Quod dictũ est bene solen
ne: qđ facultas cõcessa filio reuocãdi abstensionez ab hereditate
patris, transmittat̃ & trãseat ad nepotẽ heredẽ patris. Idẽ tenet
Ludo. ro. hic, per text. in. l. cũ antiquioribus. iuncta glos. in ver.
precipua. j. de iure delibe. vbi certe istud non dicit̃. nam bene ibi
dicitur in gl qđ ipse suus posset reuocare abstẽsionem: sed de eius
herede verbũ nullũ: allegat etiã quedam alia que nihil faciũt fm
do. Alex. hic. Contrariũ tenet Ange. in. l. vẽtre. ff. de acqui here.
et ibidẽ Ioã. de imo. in. xvij. col. & ibi Ludo. ro. sibi 3trarius, do.
Alexã. hic. q2 sequeret̃ q̇ hereditas patris a qua filius se absti
nuit transmitteret̃ in effectu. qđ est contra. l. vnicã. in verbo si ta
men hereditatẽ nõ recusant. C. de his q̃ ante aper. tabu. Ad hoc
etiã addit quasdã põderationes Bar. domi. Alexã. vide per te.
44 ¶ † Pro ista parte facit: q2 regulariter priuilegiũ personale cõ
cessum a. l. non transit ad heredes. l. j. in fi. & ibi Bar. ff. de consti.
prin. & l. q2 tale. vbi Bar. & doc. ff. solu. matri. & non solũ non tran
sit ad heredes extraneos: sed nec etiã ad suos. l. nõ solũ. §. si puel
le. iuncta glos. in verbo simplex. ff. de ritu nup. & glos. not. in. l. ex a
pluribus. ff. de admini. tuto. & ibi Barto. & multominus in casu
isto: q2 priuilegiũ. d. l. fi. C. de repu. here. est concessum filio pter
suitatẽ. vt ibi dicit tex. dũ dicit si quis suus. sed ista suitas que est
causa finalis concedẽdi istud priuilegiũ, cessat in herede. igitur
&c. Et istud fundamẽtu3 satis stringit pro hac parte. per qđ po
teris respondere ad plura allegata pro parte cõtraria. Adde tu
qđ istam secundã opi. videtur tenere Bar. in. l. ex militari. §. j. in
fi. ff. de testa. mili. per. d. l. vnicã. C. de his q ante aper. tabu. Adde
c etiam simile q̇ facultas reuocãdi [c] donationez quã habet dona
tor nõ trãsit ad ei⁹ heredez. l. j. in fi. & l. si in fi. C. de reuo. do. c. fi. in
fi. de dona. Tamen Rapha. cuma. in. l. si quis suus. in. j. col. ff. de
iure delibe. tenet primaz opi. Fulgo. per. l. iulianus. alias incipit
si pupillus. ff. de acqui. here. que non facit. dicit tamen qđ durum
est contra stimulu3 calcitrare. ¶ Ego quoq3 nõ recederẽ consu
lendo aut iudicando ab ista secunda sententia: nec videtur con
gruum q̇ ista. l. debeat declarari vel exemplificari per. d. l. fi. j. de
repu. here. que est posterior. & sic de ea verisimiliter non debuit
cogitare ista lex. vt. l. iubemus. ad fin. C. de testa. tamen in stricta b
disputatione attendendum est si posset teneri, q̇ sicut pater qui
abstinuit ab hereditate si viueret posset abstensionem suam re
uocare, an eodem modo eius heres nepos posset. Et consequen
ter qđ facultas reuocandi abstensionẽ transmittatur ad nepotez
heredẽ filij. ad hoc multũ me mouet tex. in. d. l. si qs filiũfa. §. j. ff.
de acqui. here. in ratione sui: ibi q2 & patri eius idem tribueretur.
Secũdo multũ me mouet. l. nõ solũ. ff. de in integ. resti. quã etiam
allegabat Ludo. ro. hic: vbi beneficiu3 restitutionis transmittit̃
ad heredes. Nec est vera solutio do. Alex. q̇ illa. l. loquat̃ in resti c
tutione minoris: q2 est de directo contra illũ tex. loquentem etia3
in restitutione ratione maioris etatis, que conceditur absenti ex
iusta causa. Tertio multum consydera verba Barto. in. d. l. ven
tre. ff. de acqui. here. in fi. quarte regule, dum dicit qđ si filius repu
diauit hereditatem patris, qđ illam non potest transmittere: ne
plus commodi transmittat q̃ ipse habiturus esset. nam bene ve
rum est q̇ ipsam hereditatẽ postq̃ repudiauit nõ transmitit: sed
facultatẽ reuocãdi abstensionẽ suã bene põt trãsmittere. per ra
tionem propriã Bar. q2 illã ipse quãdoq3 habiturus esset. Quar
to facit tex. in. l. veteris. C. de contrahẽ. & cõmit. stip. p̃sertim in ra
tiõe sui. & qđ no. Bar. in. l. libertus. §. patris. ff. ad mu. Et q2 heres
censet̃ eadem psona cũ defuncto. in auf. de iureiur. a mo. presti. in
pñ. tñ potes respõdere qđ est priuilegiũ personale: & non est eadẽ
ratio in herede. vt s. dixi. Nec ob. d. l. vnica. in ver. si tamen here
ditatẽ non recusant. & summariũ Bart. ibi: q2 dico qđ ista verba si
tñ hereditatẽ nõ recusant. sunt valde ambigua: & possunt intelligi
si tamẽ hereditatẽ nõ recusant. s. ipsi trãsmittentes: & tũc faceret
p scđa opi. possunt etiã intelligi si tamen hereditatẽ nõ recusant
s. illi in quos fit trãsmissio. & tũc ille tex. nihil obstabit, nec summa
rium Bar. repugnat, nec tex. ibi refragat̃. ita posset disputatiue
dici. & isto secũdo modo relatio fiet ad illud qđ erit magis proxi
mum in illo tex. vt. l. si idem cu3 eodem. §. fi. ff. de iurisdi. om. iudi.
Tamen Bal. in. d. l. vnica. in notabilibus. et Paul. de cast. ibi ex
presse intelligunt illa verba text. si tamen hereditatem non recu
sant. s. ipsi transmittentes. & ita etiam expresse intelligit Bart. in
l. ex militari. §. j. ff. de testa. mili. et in. l. ventre. in. ix. colum. in fine
quarte regule. ff. de acqui. here. ideo non essent tutum recedere a
cõsiliis. Rapha. cu. in. d. l. si. qs suus aliter respondet ad. d. l. vni
cam, qđ loquatur de trãsmissione que fit ex quadã equitate, ratio
ne sanguinis, ab ascendentibus in descendentes: de qua non est

a ¶ Mater admittitur. Adde bal. i aut. defuncto. C. ad tertul. Et an & qñ mr̃ succedat spurio. vide in. l. si q̃ illustris. C. ad sena. orfi ciani. §. vulgo. cum gl. insti. de suc. ces. cogna. & in. c. fi. xix. q. vlt.

b ¶ Dicit̃ in p̃mo gradu. Adde in arbore affinitatis. & per doc. i. c. non debet. de cõ sang. & affi.

c ¶ Qđ facultas reuocãdi. Adde Bart. in. l. j. in pe. & vlti. col. C. d. iof fi. dõa. barto. in. l. titia seio. §. imperator. de lega. ij.

q.nostra. Nec est ibi tāta ratio trāsmittendi prout quādo trāsmissio fit ex potētia suitatis. Non obstat aliud simile de reuocatione donationis, que nō trāsit ad heredē. nā illud facit pro ista parte, nam quando donatio poterat reuocari ratione alicuius delicti, tunc quia odiosa, non trāsit ad heredem, vt iuribus prealleg. sed quando donatio pōt reuocari ꝓpter pacta non seruata: tunc facultas reuocandi bene trāsit ad heredē. Ita tenēt Bal. et Salice. in. d. l. fi. C. de reuo. dona. tamē ratio assignata in. d. l. j. et in. d. l. fi. videtur ad hoc aliqualiter repugnare. Tutius est tamen tenere aliā partem/ presertim per vltimum fundamentum qd. s. fecit. Et ex doct. Barto. in. d. l. q2 tale. et in. l. j. ff. de consti. prin. apparet responsio ad. l. non solum. ff. de in integrū. resti. s. allega. Et ita manet expedita glo. Ioannis. ¶ Glo. Ugolini que incipit ibi. Item ideo dicit maxime. qua probatur a partibus sufficienter enumeratis, quod in ista. l. nepos etiam in potestate non potuisset auo succedere de iure ciuili: sed hodie bene posset succedere tanquam suus et tanquam agnatus auo de iure ciuili. et sic vult glo. duo. Primum ꝙ ista. l. hodie sit correcta/ Secundo vult gloss. qd hodie in suis sit locus successorio edicto: prout etiam tenuit glo. in Rubr. j. de succes. edic. et gl. in. d. §. placebat. et in. l. j. §. sciēdū. ff. de suis et legitimis. ¶ Contrarium in vtroqz tenuerunt subtiles vltramōtani: et secuti sunt Cyn. et Albe. hic et docto. omnes Bononiē. et Baldū. in repetitio. l. in suis. in. xj. colum. ff. de libe. et posthu. late Pau. de castr. in repetitione. l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. in. xvj. colum. et duabus sequentibus. Et propterea ista. l. erit hodie vtilis: quia ponit casum in quo est necessaria bono. posses. hodie, et sic successio pretoria. Et pro ista sententia vnū stringit, quo mouetur Cy. hic in. ij. q. et Sali. in. ix. vel. x. col. nam si diceremus prout dicit glo. qd ista. l. hodie esset correcta, eo q2 suus heres hodie habeat beneficium abstinendi, et propterea hodie in suis habeat locum successoriū edictum, certe etiam olim de iure ꝑtor. sui habebant a pretore beneficium abstinendi. l. necessarijs. ff. de acqui. heredi. et. l. nam nec emancipatus. ff. de leg. j. et sic etiam olim ista. l. fuisset correcta anteꝙ esset facta. inepte ergo glo. diceret qd hodie: q2 istud etiā erat olim de iure ꝑtor. Et vere credo ꝙ vltramontani in hoc verum dicant. q2 ex isto capite ista. l. non pōt dici correcta. Et Bar. respondendo fundamentis vltramontanorum expresse fatetur quod ista. l. non sit hodie correcta/ per. d. §. sed his pretor permittit. insti. de here. qua. et dif. Unde puto qd nec olim nec hodie in suitate cadit successorium edictum. q2 suitas nunquā capit nisi vnum gradum ab intestato. vt declaraui. s. in euidētia libus: nec est possibile ꝙ in hac. l. quantum ad nepotē nepos succedere possit tanꝙ suus: q2 in eo nō potest cadere qualitas suitatis: cum tēpore mortis aui pater eum precederet, qui occupauit suitatem: que non potest postea migrare de persona in personā. §. ita tamē. insti. de heredi. que ab intesta. l. j. §. sciendū. ff. de suis et legi. Et istud ego teneo tanꝙ indubitatū contra glos. qd nepos hodie tanꝙ suus nō veniret. et puto fatuū dicere ꝙ nepos hodie veniat tanꝙ suus. Et si consyderas Bar. et doc. nō cōtradicunt: nec ipsi dicūt ꝙ nepos hodie possit venire tanꝙ suus. Et ideo in ꝑsona ipsius nepotis, si ipse moreret anteꝙ adiret hereditatē. nō caderet transmissio ex potētia suitatis: secundū Ang. hic in repeti. in. viij. col. qui reputat hoc esse nota. dignissimū. bene verū est qd non obstante qd fuerit suus: tamen si se abstineat: sequens potest admitti tanꝙ agnatus: et sic illa suitas non impedit esse locū successorio edicto: quin sequens tanꝙ agnatus veniat: vt patet in l. defuncti. j. de suis et legi. alleg. per Bart. in. hij. §. sed si sint sui. ff. ad tertul. quē tex. alleg. Ray. de forli. hic. et dicit esse suum tex. vbi suo herede se abstinēte, tamē postea mater defuncti succedit de iure ciuili per senatuscū. orficia. Et ꝑm predicta debes intelligere illud qd dicit Bar. in. l. j. §. post suos. ff. de suis et legi. vbi tenet Barto. qd existentibus suis nō pōt esse locus successorio edicto de capite in caput: nec de gradu in gradū. Idē tenet gl. in rubri. j. de suc. edi. do. Alex. hic in. j. col. et in. ix. col. in fi. q2 sic simpliciter intelligendo diceret Bar. contra. d. l. defuncti. vbi casus rotūdus/ ꝙ erāt sui et tamē est locus successorio edi. de capite suorū in caput agnatorū, ad idē est text. in. d. l. ij. §. sed si sint sui. debes

45 ergo sane intelligere et declarare vt ꝑdixi. ¶ † Difficultas tota cōsistit nūquid hodie de iure ciuili nepos posset venire ad successionē aui tanꝙ agnatus: attento ꝙ hodie in agnatis excluso primo repudiatione vel morte, non venit fiscus: sed sequētes agnati de gradu in gradum. et ista erit pulchra inuestigatio. In hoc etiā subtiles vltramon. et alij ꝑxime relati tenuerūt contra gl. ꝙ hodie nepos non possit de iure ciuili venire tanꝙ agnatus: et sic ista. l. hodie non sit correcta: eo q2 pater qui precedit est suus heres de iure ciuili: nec desinit esse heres de iure ciuili. dato quod de iure ꝑtorio habeat beneficiū abstinēdi. ergo īpossibile est ꝙ ali9 eodem iure ciuili sit heres: q2 sic duo eodē iure essent heredes in solidū: qd est impossibile. Nec ob. §. placebat, allegat9 in gl. disponēs ꝙ hodie in capite agnatorum sit locus successorio edicto de gradu in gradū. Respondent subtiles vltramō. ꝙ ille. §. ꝓcedit in alijs agnatis qui non habēt qualitatē suitatis. nā vno excluso, q2 in totum euacat̄ suus bene admittit̄ sequens. Secus est in agnato qui est suus: q2 cum semper remaneat suus, attēto iure ciuili sequētes agnati admitti nō possunt. vt hoc tex. Pro ista so. ego pōdero ꝙ tex. in. d. §. placebat. dicit ꝙ proximo agnato repudiante vel mortuo ceteri admittunt̄ de gradu in gradū. Tūc sic ego ꝓbo necessario ꝙ ille text. non loquit̄ in agnato q est suus: q2 si agnatus suus esset mortu9: nō esset verū ꝙ ali9 sequēs admitteret̄: imo ille agnat9 suus ex potētia suitatis trāsmitteret ad quēcunqz, exclusis sequētib9 agnatis. Et credo ꝙ nūꝙ audiuisti istum intellectum ad illū tex. Pro ista so. vltramōtanorū. Ista respōsio etiam bene cōprobat̄ ex ꝑncipio illius ti. vbi dicit impator post suos videndū est de agnatis: ergo in illo titu. non loquit̄ de agnatis suis: sz de nō suis/ et sic de trāsuersalib9. ¶ Bar. hic et i. l. j. §. post suos. ff. de suis et legi. et in. l. ex contractu. ff. de re iudi. et in. l. j. in antepe. col. ff. de vulg. et pup. et in rub. j. de succ. edi. post glos. ibi. et in. l. j. §. pretermittere. ff. si qs omis. cā test. tenuit opi. gl. nostre cōtra vltramonta. ꝙ ista. l. sit hodie correcta. et cōsequenter qd hodie nepos tanꝙ agnat9 succedat auo de iure ciuili. Et istā opi. postea tenuerunt magis cōiter reliqui oēs post Bart. nā ꝑm Bar. non est absurdū ꝙ eodē iure ciuili. duo sint heredes: sed vnus habeat iura directa, alius vtilia: et istud ꝓbat per tria similia de quib9 hic per eū. Caue tū/ in scdo simili inquātū tenet Barto. ꝙ si institut9 adit hereditatē et restituat̄ in integrū, ꝙ substitutus de iure ciuili succedit. nā i ꝯtrariū est tex. exꝑssus ꝙ imo tūc substitut9 venit solū de iure ꝑtorio. l. ij. §. interdū. in ver. ergo etiā si minor. ff. de vul. et pu. Respōde vt ibi per Bar. cū magna tū violētia/ et tenentē idem qd hic. Ad idē adducit Barto. tex. vt ipse dicit. rotūdum in. l. defunctis. j. de leg. here. Et dicit Bart. in. d. l. defunctis. qd ibi est casus pro opi. gloss. cui non pōt respōderi iudicio suo. Et pōdera ꝙ ille optimus tex. seruit in duob9. Primo seruit ꝙ existente suo: tamē sequētes agnati admittunt̄ de iure ciuili. Scdo et notabilius seruit in alio, et fundit9 destruit fundamentū vltramontanorū: q2 ibi est tex. ꝙ de iure ciuili sunt heredes simul duo: suus rōne suitatis, et agnat9 ratiōe aditiōis: et sic suitas nō impedit agnatos de iure ciuili succedere. Et dicit Bald. hic in. v. col. ꝙ illa. l. defunctis. est de ꝓpria bursa Bar. Dicit etiam Pau. de ca. hic in. j. col. ꝙ illa. l. fuit de ꝓpria farina Bart. et ꝙ ante eū nemo perpēdit de ea. Dicit etiam Rapha. fulg. in. d. l. defunctis. ꝙ illa. l. est vna ex legibus quas Bart. in sua propria arca habebat. Ista. l. defunctis, vt ego video, magnā emulationē vel verius inuidiam attulit doctorib9, et precipue Bald. nam conati sunt varijs modis respondere. In primis Bald. hic in. v. col. dicit ꝙ si illa. l. defunctis. intelligeretur prout iacet, destrueret totū mundū. et ꝓpterea putat ꝙ illa. l. necessario dz intelligi scdm. l. nostrā: ꝙ ibi agnati admittuntur. verum est de iure ꝑtorio, ꝓut etiam dr hic, sed nō de iure ciuili. Sed huic solutioni de directo repugnat text. ibi qui dicit iure consanguinitatis succedere pōt. Sed cogita si posset defendi so. Bald. vt intelligat̄ ille text. iure consanguinitatis. i. iure cognationis, et sic de iure ꝑtorio. hoc ꝓbo per. l. qui in adoptionē. ff. de adop. ibi non ius sanguinis sed ius agnationis affert. iūcta. l. iura sanguinis. ff. de reg. iu. cū gl. ibi q exponit sanguinis. i. ius consanguinitatis. Ad idē est gl. or. in. l. cū quidā. §. qd dr. e l. j. in verbo legitimū. et ibi Bar. ff. de acqui. here. Quis iste terminus consanguineus, possit pluribus modis capi. vt. l. post consanguineos. in prin. cū glo. ff. de suis et leg. et. c. ad sedē. xxxv. q. v. no. Archi. et Ioan. an. in c. j. de spon. in. vj. do. Alex. in consi. lxxxij. in. j. vol. in causa vertente inter Pet. et Io. vt ergo vitet̄ correctio hui9. l. dz ista interpretatio sumi. ¶ Alio modo respōdet Bald. in. d. l. defunctis. et dicit animose ꝙ Bar. qui illā. l. allegauit contra vltramō. non intellexit eā. nā dicit ꝙ illa. l. loquitur quando suus heres abstinuit de iure ciuili. eo q2 pater in testamēto dedit sibi facultatem abstinendi: et sic fecit eū volūtariū: tūc bene sequentes agnati admittuntur de iure ciuili. Et si dicis pater ibi mortuus est ab intestato, quō ergo dedit licētiā abstinēdi filio. respōdet Bald. ꝙ sufficit in quācūqz voluntate, etiam non solēni, si talē licētiā dederit: arg. l. fi. ff. de reb. eorū. Et istā solu. sequuntur Ang. et Lud. ro. hic. Sed ista nō plz/ q2 somniat ad illū tex. Itē obstat tex. dum dicit suis abstinētibus. ergo proprie erant sui. ¶ Alio modo respōdet Rapha. ful. hic qui se multū inuoluit circa. d. l. defunctis: tamē nihil relatu dignū affert. ¶ Alio modo respōdet Pau. de ca. hic/ et in. d. l. defunctis. dicens quod iste est verus et proprius sensus huius. l. et sibi ascribit do. Alex. hic/ nō nominans eum. nam dicit Paul. de castr. qd in ista. l. nepos volebat venire vt de liberis, et vt suus. imperator sibi respondet, quod illo modo non potest venire de iure ciuili: sed de iure pretorio tantum: et per hoc non negat quod si iste nepos fuisset sapiens: et voluisset venire tanꝙ agnatus de iure ciuili bene potuisset: p. d. l. defunctis. Ita etiam tenet Pau. de cast. in repetitione. l. si filius heres. in. cxvj. colū. et sequen. ff. de

libe. et

libe.ꝛ posthu.vbi dicit ꝙ ista opinio fuit quorũdam antiquorũ quos glo.recitat in.l.j.§.post suos.ff.de suis ꝛ legi.ibi alij dicunt contra.ꝛ est ipsa veritas ſm eũ.ꝛ ibidẽ Pau.de ca.reprobat opinionẽ Bar.ꝛ sequacium:ꝛ sequitur opinionem vltramõ.ꝛ bon. et respõdet ad tria similia hic adducta per Bar.quod in illis nõ fit admissio ex eadem parte iuris ciuilis:sed bene ex diuersa: vt ibi per eum.Et ita etiã dicit Ludo.ro.hic.Sed certe etiã hic admittitur diuerso iure:q2 primus per.l.xij.tabu.fuit admissus,ꝫ iste secũdus venit per.d.§.placebat.vel per.d.l.defunctis. Adeo licet ipsi non dicant, quod Sali.hic.qui in.ix.col.ꝛ in.ij.sequentibus late examinat istum passum,et tenet opi.gl.ꝛ doct. Respondet ad hunc tex.quod procedit habito respectu.ad.l.xij.tab.ꝛ nõ ad alia iura.quo iure dato quod filius habuisset beneficium abstinendi:tamen nepos non vocabatur postea ab aliqua.l.ciuili: sed a iure pretorio tũ.vt hic. Et qd̃ ista lex habuerit respectum solum ad tempus.l.xij.tabu.dicit colligi ex subiecta materia:q2 imperatores hic voluerunt solum tractare de beneficijs pretorũ contra.l.xij.tabu.nam per hoc non negauit imperator quin nepos in casu huius.l.potuisset de iure ciuili venire per alias leges tanꝙ agnatus:sed ista solutio minus placet ceteris:q2 hoc modo ista lex adeo solẽnis esset imposita verbis,ꝛ nõrebus.contra l.ij.in.fi.C.cõmunia de leg. Item litera istius.l.repugnat: que dicit negatiue,quod non potest habere facultates aui nisi de iure pretorio:quod esset falsum si veniendo vt agnatus de iure ciuili admitteretur. Alio modo respondet do. Alex.ꝛ dicit ꝙ transuersales agnati,vt est frater de quo loquitur.d.l.defunctis,bene admittunt᷑ de iure ciuili filio suo abstinente.ita proprie loquitur d.l.defunctis.secus est in nepote/ꝛ alijs agnatis descendẽtibus: qui non admittũtur de iure ciuili.tex.est hic.Et si dicis prout dicebat Bal.hic qd̃ si illa.l.defunctis.procedit in agnatis transuersalib[9],quãto magis debet procedere in nepote ꝛ in alijs agnatis, q̃ sunt de linea descendentiũ. respõdet dñs Alex quod illa.l.defunctis.est correctoria:ꝛ in correctorijs non est licita extensio ex idẽtitate rationis.Sed pro certo omnes p̃dicte solutiones sunt refugia:ꝛ nõ reales responsiones.Et propterea ego non aliter respondeo. Addo tamen quod eãdem opi. Barto.ꝛ glo.tenuit Ray.hic:referens ita obtinuisse Bononie contra Jaco.bu.per aliqua que refert do.Alex.hic. Idem tenuit Bal.sibi cõtrarius in.l.vnica.in.j.col.C.de his qui ante aper.tabu.motus fundamẽto quod est de directo cõtra istum tex.inducendo:vt per Cy.hic in.pe.col.in prin.ꝛ ipsemet Bald.hic in.iij.colũ.in.ij.oppositione quãtũ ad hoc aliter ꝛ melius dixit. ¶ Ultimo Fulg.hic.in.v. col.ꝛ tribus sequẽtibus.per multa verba videtur conari sustinere opi.vltramontanorũ contra Bar. qd̃ ista.l.non sit hodie correcta,ꝛ ꝙ in suis non habeat locũ successoriũ edictũ:postea finaliter cõcludendo tenet cum glo.ꝛ Bar.per.§.j.ꝛ.ij.ꝛ expressius.§. consequens.in prin.in aut.de heredi.ab intest.per quem text. tenet qd̃ sit correcta ista.l.ꝛ qd̃ in suis habeat locum successorium edictum. Sed tu caue quia ille.§. consequens: non probat qd̃ in suitate sit locus successorio edicto:sed bene dicit ꝙ excluso filio alij descendentes admittuntur:sed non dicit qd̃ veniant vt sui: et de suitate verbum nullũ. Preterea ille tex.non loquitur quando filius fuit mortuus post mortẽ patris:sed potest intelligi quando est sublatus de medio ante mortẽ patris.ꝛ sic nõ loquitur in casu istius.l. ¶ Ego autẽ reiecta consyderatione Fulgo. Ang.ꝛ aliorũ Moder.ꝛ do. Alex.consydero ꝛ teneo qd̃ si intelligimus ꝙ in hac.l.pater nepotis repudiauit hereditatem aui:ꝛ tunc teneo qd̃ nepos de iure ciuili succedat tanꝙ agnatus.ꝛ in istis terminis proprie loquitur.d.l.defunctis.alle.per.Bar.Et ratio est/ q2 quando suus heres abstinet vel repudiat,sibi solũ remanet vanum ꝛ nudum nomen suitatis: qd̃ non debet sequentibus nocere.vt dicunt tex.expresse quos allegaui.s.in primo euidentiali. ꝛ isto modo etiã procedit.d.§.consequens.ꝛ hoc modo intelligendo ista lex.est hodie correcta. Sed vitanda est legum correctio.c. cum expediat.de elec.in.vj.l.vnica.C.de inoffi.dot.ꝛ absurdum esset dicere quod ista.l.corrigatur per.d.l.defunctis.que fuit prius facta quam ista.patet quia illa.l.fuit Diocletiani imperatoris, vt patet ex eius suprascriptione:sed ista.l.fuit Constantini Imperatoris.qui fuit post eum duobus alijs medijs.nam Diocletianus fuit.xxxiij.Romanorum imperator.sed Constantinus fuit xxxv.vt inquit Eusebius de temporibus.Et sic potius ista.l.tanquam posterior deberet corrigere.d.l.defunctis.Unde pro concordia istarum.ll.dic clare,ꝛ est pura veritas,ꝙ.d.l.defunctis.loquitur expresse quando suus abstinuit vel repudiauit: quo casu non impedit alium agnatum venire de iure ciuili:vt ibi. Ratio est/ q2 ex quo suus abstinuit vere,certe postea vanum nomen suitatis qd̃ superest non debet nocere sequenti de iure ciuili.ita dicit text.in.l.ij.sed si sint sui.ff.ad tertu. cum alijs que allegaui.s. in ultimo euidentiali.sed ista lex loquit᷑ in patre nepotis qui non abstinuit nec repudiauit hereditatem aui.tunc nil obstaret.l.defunctis.allegata per Bar.ꝛ sic ista.l.hodie remanet incorrecta ꝛ nepos nõ admittitur tũc ad successionem aui nisi de equitate iuris pretorij.q2 ex quo pater qui erat suus non repudiauit,certe suitas nõ dicit᷑ tũc vano nomine:imo est firma ꝛ efficax,ꝛ operatur trãsmissionẽ in quẽcũqꝫ heredẽ.ꝛ sic tũc bene impedit sequentẽ de iure ciuili venire.vt hoc tex.sed nõ de equitate iuris pretorij, nõ curante de ista suitate:vt hic. Et isto modo ista.l.reddet᷑ incorrecta,ꝛ valde sing.per totũ mundũ.Et tũc nihil obstabit nisi.d.§. placebat cui respõdeas nouiter ꝛ pulchre prout respõdi.s. Istã persuadeo mihi esse veritatẽ.q2 tñ est ɔtra cõem sniaꝫ relinquo illa diligẽtiori vestre speculationi.Et scd̃m p̃dicta debes intelligere illud qd̃ dicit Bar.in.l.j.§.post suos.ff.de suis ꝛ legi.vbi tenet Bar.ꝙ existẽtibus suis non põt esse locus successorio edicto de capite in caput,nec de gradu in gradũ.ꝛ idẽ tenet glo.in rubr. j.de succes.edic.ꝛ do. Alex.hic.in.j.col.ꝛ in.ix.colũ.in fi.q2 sic simpliciter intelligendo diceret Bart. contra casum.d.l.defunctis. vbi erant sui,ꝛ tamẽ habet locũ successoriũ edictũ de capite suorum in caput agnatorũ.vnde dic prout dixi.s.in sol.scd̃a p̃cedenti ꝙ Barto.loquitur ſm predicta quando suus non repudiauit 46 ꝛ sic suitas remanũt illesa. ¶ † Adde etiam predictis:inquãtum dixi ꝙ circa suitatẽ nõ est querendũ nec tractandũ de successorio edicto.tamẽ Pau.de ca.hic in.viij.col.ponit vnũ casum in quo nepos in casu huius legis posset succedere auo de iure ciuili,et tanꝙ suus:quãdo adesset statutũ in ciuitate ꝙ filiusfa.possit repudiare hereditatẽ patris.nã cũ statutũ debeat semper sic intelligi vt aliquid addat iuri cõmuni,ſm Bar.in.l.ij.ff.de vsucap.ꝛ l.iij.§.pretor ait.ff.de dam. infec.tale statutũ intelliget᷑ ꝙ si filius repudiet hereditatẽ patris,qd̃ in totũ desinat esse heres,etiaꝫ nomine:ꝛ redigatur ad similitudinẽ emãcipati vel extranei:ꝛ sic locus eius desinat in totũ re ꝛ nomine esse vacuus.per consequens nepos tũc succederet vt suus.ꝛ sic nepos trãsmitteret talẽ hereditatẽ nõ aditã ex potẽtia suitatis ad quoscunqꝫ etiam extraneos heredes.ꝛ ita ponderat velle Bal.hic in antepe.colũ.ad fi.versi. itẽ dubitatur si statuto ciuitatis ꝛc.Et idẽ dixit Paul.de cast.in l.si fratris.in pen.col.j.de iure delibe.ꝛ idẽ Pau.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.Tamẽ istud est falsum,ꝛ reprehenditur etiam per do.Alex.hic:q2 cum tale statutum nõ p̃cedat nisi filio repudiante.prout dicunt Bal.ꝛ ipsemet Pau.hic:ergo tempore mortis aui filius erat suus.vnde dato postea ꝙ repudiet:ꝛ vigore statuti redigatur ad similitudinem extranei vel emãcipati,impossibile est ꝙ nepos efficiatur ab intestato suus heres auo:cum non obtineat primum locũ tempore eius mortis:quo tẽpore suitas erat a filio occupata.§.sui.institu.de here.quali.ꝛ diffe.ꝛ.§.ita tamen. insti.de heredi.que ab intesta. Nec contrariuꝫ dicit Bal.hic.q2 non dicit ꝙ tunc nepos veniat vt suus:sed bene dicit ꝙ veniet de 47 iure ciuili.Et per ista remanet expedita hec glo. ¶ † Anteꝙ veniam ad glo.sequentẽ:q2 superius tenui ꝛ adhuc teneo ꝙ in ista l.pater nepotis mortuus est hereditate aui nec adita nec repudiata:q2 superius moui aliaꝫ difficultatem: quare heres patris ad quem transmittitur ex potentia suitatis,vel ex iure deliberandi hereditas adita non excludat nepotem repudiantem hereditatem patris:ita ꝙ eum impediat succedere de iure pretorio in hereditate aui:quia,sicut,pater si viueret excluderet nepotem:ita heres patris ad quem ex potentia suitatis transmittitur hereditas adita,que videtur illi annexa:per text.in.l. hereditate.§.j.ad fin.ff. de castren.pecu. Ego quicquid alij dixerint diuinando,dixi ꝙ in hac.l.est casus singul.in iure per quem limitatur regula,que habet ꝙ hereditas non adita transmittitur ex potentia suitatis ad quoscunqꝫ heredes. Quia fallit quando superest nepos ex tali filio:q2 dato ꝙ nolit esse heres patris:tamen impediet ne hereditas aui transmittatur ex potẽtia suitatis ad alios: imo ipse nepos de equitate pretoria succedet,vt hoc tex.et q2 superius nihil allegauerã ad hoc:ꝛ propterea q2 non erat firmatuꝫ autoritate poterat videri Ambiguum. Addo nunc ꝙ illud in terminis tenet Albe.de ro. hic in penul.colũ.in versic. vltimo ex hac.l.colliguntur plura argumenta ꝛc.vbi mouens difficultatem proxime relatam,respondet notabiliter,vt predixi,ꝙ est speciale priuilegiũ nepotis in hac.l.vt impediat hereditateꝫ aui ex potẽtia suitatis trãsmitti ad alios. Ratio priuilegij est ſm eum. eo q2 hereditas aui est etiam debita nepoti.allegat ad hoc.l.ij.ff. de interdi.et rele.l.si ex patronis.§.fina.ff.de bo.libe.ꝛ.l.fin.C.de codicil.Et q2 per tacitã seu presumptã immixtioneꝫ,que resultat ratione suitatis,non debet nepos excludi:sicut in simili dicimus ꝙ tacita substitutio inducta a lege non excludit matrem.l.precibus.j.de impube.alias ſm eum induceretur iniquitas et absurdum contra ius naturale ꝙ per illam tacitã seu de iure presumptam immixtionem nepos excluderet᷑:sed ista absurda interpretatio nõ debet capi.l.ij.C.de condi.inser.ꝛ.l.conuenticulam.C.de episc.ꝛ cleri.Et istud vltimum est tutius ꝛ magis coloratum ꝙ illud qd̃ dicit ꝙ hereditas aui est debita nepoti.qd̃ falsum est:cũ

tempore mortis aui pater eũ pcederet.§.ita tamen.institu de he⸗
redi.que ab intesta.l.si quis filio exheredato.in princ.ff.de iniuſ.
rupt.⁊.l.si quis posthumos.§.j.ff.de libe.⁊ posthu. ¶ Capio se⸗
cundã glo.in verb.facultates.quã diuide in quatuor partes pn.
In prima timore taciti contrarij gl.exponit text.facultates.i.he⸗
reditatẽ. In scda que est ibi hic aũt querit.gloss.format vnã que
stionem. In tertia format aliã:que est ibi:item querit an vnde li⸗
beri. In quarta ⁊ vltimã ad finẽ gl.alle.cõcor.ad tex.ibi ⁊ facit ad
legem istam. ¶ Redeo ad primã in qua vt dixi gl.timore cõtrarij
exponit tex.vnde oppo.ꝙ tex.male dicat.ꝙ nepos per bonorum
possessionẽ consequat facultatẽ aui.nã tantũ est dicere facultates
48 quãtũ bona.† Sed sic est ꝙ facultates seu bona intelligunt sine
aliquo onere:q: dicuntur deducto ere alieno.l.subsignatum.§.bo
na.⁊.l.princeps bona.ff.de verbo.signi.sed bonorũ possessio tri⸗
buit commoda ⁊ incõmoda,sicut hereditas dicit text.in.l.j.ff.de
bon.posses.pter hoc glo.⁊ bene exponit facultates idest heredi⸗
tatẽ seu successionẽ:q: si solũ haberet falcutates proprie,certe ha
beret bona sine oneribꝰ. ¶ In scda parte gl.inquãtum gloss.dicit
nisi per Anastasiũ.vult gloss.ꝙ si sint plures fratres germani:et
sic nati ex eodem patre,ꝙ si aliqui fuerint emãcipati a patre:licet
desinerent esse agnati quo ad alios fratres olim:hodie tñ per .l.
anastasij sunt agnati:q: vocant ad legitimã tutelam aliorũ fra⸗
49 trum:⁊ ad legitimã successionẽ,si emãcipati nõ fuissent.† Et ꝙ
emãcipati hodie ad legitimã successionẽ veniant/est tex.in.l.fi.C.
de emãci.lib.⁊ põdera ꝙ tex.ibi dicit ⁊ legitima iura oĩmodo ha
bere.põdera illã dictionẽ oĩmodo:vt est gl.in cle.j.de foro compe
Tamẽ glo.in hoc decipit:q: nõ est verũ ꝙ hodie per anastasium
inducatur agnatio quo ad illos fratres qui sunt emancipati:sed
bene inducitur legitima successio,⁊ legitima tutela:acsi emãcipa
tio facta nõ fuisset:tamẽ per hoc non sequit,ergo inducitur agna
tio:q: nõ oẽs qui habent legitimã successionẽ hodie sunt agnati.
patet q: hodie etiam cognati admittunt a.l.ciuili sicut agnati.§.
nullã vero.in auten. de here.ab intesta.⁊ sic habent hodie legiti⸗
mã successionẽ:⁊ tamẽ nõ sunt agnati. Et istud est qd dicit in ter⸗
minis glo.rub.j.vnde legi.⁊ ibi Bar. Et ppterea dicit multũ op⸗
portune Bald.alibi.l.lege.xij.tab.in fin.j.de legi.heredi.qd aliud
est quẽ esse agnatum:aliud est quẽ habere iura agnatorũ.fratres
enim emancipati bene habent hodie iura agnatorum:acsi essent
agnati vere:tamẽ nõ sunt agnati. ¶ Itẽ dũ gl.dicit fallit in suis.
voluit dicere gl.ꝙ q̃uis omnes illi dicant agnati qui iunguntur
per lineã masculinam.§. fin. insti.de legi.agna.succes.tñ fallit in
suis.non intelligas suis pprie ⁊ stricte:sed in suis hoc est in filijs
vel in nepotibꝰ:eo q: cũ possint emancipari a patre vel auo insti.
qui.mo.ius pa po.sol.in prin.certe per emancipationem desinũt
esse agnati:q̃uis iungatur per lineam macusculinã. Istud autẽ
non potest cadere in alijs agnatis qui nõ sunt de liberis:q: in eis
non cadit emancipatio:imo esset res inepta.l.quidã cum filium.
in prin.ff.de verbo.obli. ¶ Posset etiã aliter respõderi huic ar⸗
gu.q̃ glo.respondeat ſm Cy.hic:in pe.colũ.ꝙ illud qd dicit qd
agnati sunt qui iũgunt per lineã masculinã,verum est nisi media
persona per quam iunguntur sit emancipata: et sic desierit esse
agnata:vt in casu nostro nepos iungitur auo mediante persona
50 filij masculi,qui erat emancipatus. ¶ † Concludit ergo glos.ꝙ
nepos natus ⁊ conceptus post emãcipationẽ filij patris eiusdẽ
nepotis nõ est agnatus auo.imo nec ipse filꝰ emãcipatus: dato
ꝙ habeat iura agnatorũ. Et q̃uis alique gl.hic allegate p Bar.
tenuerint contrariũ:tamẽ sñia gl.nostre est vera/⁊ approbat per
oẽs.⁊ adde Bar.in.l.j.§.dñi.el.iij.ff.ad sena.sylla. Ex his que di⸗
cta sunt. Et subiungit Bar.pro gl.nostra facere ꝙ in emancipa⸗
tis cadit fiduciaria tutela.l.iij.§.fi.cum.l.sequen.ff.de legi.tuto.
ergo apparet qd non sint agnati:q: esset legitima tutela. Sed in
hoc errauit Bar.q: imo hodie inter fratres emancipatos cadit
legitima tutela,et legitima successio.l.iij.⁊.iiij.C.de legiti.tuto.
alleg.in glo.ſm Bald.⁊ Sali.hic. ¶ Et vtilitas huius puncti
posset esse ſm Ang.hic in repetitio.⁊ plenius Sali.quãdo testa⸗
tor reliqsset castrũ agnatis,⁊ fundũ cognatis:vel quãdo adesset
statutum qd existentibus agnatis vsq; ad talem gradum filie fe⸗
mine non succedant:isti non venirent sub appellatio.agnatorũ:
cum proprie non sint agnati:qd an sit verum patebit ex infra di⸗
cẽdis. ¶ Conclude ergo quod filius emancipatus ⁊ nepotes na⸗
ti ⁊ concepti ab eo post emancipationem non sunt vere nec pro⸗
prie agnati auo: Licet Ange.hic in repetitione in.ix.col.mira⸗
biliter concordando glo.contrarias supra alleg.dicat qd q̃uis
ipsi emancipati non sint proprie agnati quo ad auum,eo q: tol
litur agnatio per emãcipationem quo ad eos,tamẽ auus eman⸗
cipans non desinit esse agnatus:q: ipse non patitur capitis di⸗
minutionem. Istam opinionem ante Ange.refert ⁊ plenius Cy.
hic. Eam etiam ponit Ioan.fab.⁊ reliquit indecisam.in. §.fina.
insti.de leg.agna.succes. Sed ista consyderatio est falsa:et eã re⸗
prehendunt Pau.de cast. Ludo.roma.⁊ domi. Alex.hic.per

aliqua de quibus per eos/presertim ratione correlatiuorum. Ul
tra eos allegatur tex.in.l.si ab eo.⁊ qd ibi dicunt Bartol.⁊ alij.j.
de leg.heredi. Et tãgit etiã Cy.hic. ¶ Dicunt tamen Iaco.bu⸗
tri. Bald. Sali. Pau.de cast. Ludo.roma.⁊ domi. Alexã.hic qd
licet filius emancipatus et nepotes ex eo non dicantur proprie a⸗
gnati,tamen largo modo censentur agnati cum sint cõiuncti per
lineã masculinã. Et p hoc inferũt duas pulchras et vtiles ꝯclusiões.
¶ Prima est/quod emancipati[a] succedunt in feudis sicut alij
agnati.ratio:quia in feudis non attendit patria potestas:sed an
sit quis de descendentibus per virilem sexum,textus est in ca.j.§.
⁊ si clientulus.de alie.feu.per quem text.⁊ alias rationes:ita de⸗
terminant Bald.⁊ Pau.de cast.in aut.in successione.j.de suis et
legi.heredi.⁊ in.c.j.in.ij.col.in titu.an agna.vel filius. Idem tenet
Ful.hic Nic.de neap.⁊ Moder.in.c.j.§.pe.de his qui feu.da.po.
Pau.de ca.in.l.si ab eo.j.de legi.heredi. Et vltra eũ facit bona ra
tio:quia in successionibꝰ ab intestato sublata est differẽtia emãci
pationis ⁊ patrie ptãtis.§.nullã vero.in aut.de heredi.ab intest.
gl.in.l.emãcipati.vbi dicet.j.de colla.⁊ gl.in aut. ex causa.j. de li.
prete.in glo.ij.⁊ gloss.in.l.gallus.§.⁊ quid si tãtũ.ff.de lib.et post.
Et cause que nõ sunt decise per ius feudorũ,decidi debent p ius
cõmune.glo.est in.c.j.quã Bald.ibi notat ⁊ reputat no.dignã.de
feudi cogni.⁊ est tex.in.c.j.⁊ ibi gl.no.⁊ Bal.de succe.feu.et gra.su.
in feu. Bal.in.l.ij.C.de suis ⁊ legi.⁊ in.l.cũ oportet.in fi.prin.C. de
bo.q̃ lib.⁊ vtrobiq; dicit Bal.ꝙ ad hoc vt discedat a iure cõi in
causis feudalibus,requiritur ꝙ aliter sit expresse decisum in ꝯsti
stitutionibus feudalibꝰ. Et idẽ Bal.notabiliter in.c.j.§.pterea.in
51 iij.col.de phi.feud.alie.per fede.† De successione ex testamento
b in feudis nõ est querendum:cũ regulariter vasallus de feudo[b] te⸗
stari non possit.tex.est in.c.j.de succes.feu.⁊ ibi notat Bal.in.c.j.
in princi.de phi.feu.alie.per fede.in.v.col.⁊ in.c.j.§.donare qua⸗
liter olim feu.pote.alie.⁊ singu.in aut.nisi rogati.c.ad fin.ad tre⸗
bel.vbi singu.limitat,⁊ sic puto ꝙ ista prima illatio doctorum sit
52 clara. ¶ † Scdo infert singu. Bald.hic in pe.col.ꝙ stante statuto
ꝙ agnati litigãtes cõpellãtur ad cõpromissum,cum tale statutũ
sit fauorabile: q: inductum ad mouendas lites inter agnatos.l.
fi.ff.fami.erci.certe sub tali statuto comprehendent emancipati:
licet non sint proprie agnati:sed largo modo. Adde ꝙ licet Sali.
ce.hic dicat ꝙ forte hic standum esset communi vsui statuentiũ.
Et Fulg.hic teneat contra Bald.per regulã/ꝙ in statutis verba
pprie sunt intelligẽda ⁊ stricte:vt statim.j.dicaũ. Tamẽ alij Mo⸗
der. Lud.ro. Pau.de cast.⁊ do. Alex.hic tenent decisionẽ Bal.
quã ꝯfirmãt aliqbus medijs:de quibus plene hic per do. Alexã.
Et ita etiã tenuit Pau.de cast.in.d.auten.in successione.⁊ in.l.j.j.
cõmunia de succes.⁊ ita teneas.⁊ est multũ pulchra decisio:vt sta⸗
tim intelliges. Quãuis cõtrariũ tenuerit ipsemet Bald.sibi con⸗
trarius in.l.meminimus.j.de legi.heredi.per illum tex.vbi tales
nõ proprie agnati dicunt:licet fingãtur.vt probat ibi tex.in verb.
quasi.⁊ in ver.ad suorũ similitudinẽ:sed sic est qd statuta debent
intelligi in casu vero:nõ autem in casu ficto.vt no. Bart.in.l.iij.§.
hec verba.cum mille cõcor.ff.de neg.gest. Bar.in.l.j.ff.de fonte.
⁊ plenius Imol.⁊ Moder.in.l.gallus.§.⁊ quid si tñ.ff.de libe.et
posthu. Sed posses hoc argumentũ retorquere contra Bal.ſm
Lud.⁊ alex.hic:q: quãdo casus fictus ⁊ verus equiparantur a le
ge,vt in casu nostro.l.meminimus.tunc etiam in correctorijs,lex
noua corrigens,vel statutũ loquens in casu vero,extendit ad ca⸗
sum fictũ:tex.est in.c.cũ dilectus.⁊ in.c.ad audientiam.⁊ vtrobiq;
no. Canoniste ad hoc de cle.nõ resi. Ioã.and.⁊ alij in.c.fi.de con⸗
sue.in.vj.pbat bene tex.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantũ.⁊ ibi Bart.
⁊ plenius Imo.⁊ Moder.ff.de lib.⁊ posthu. Secus esset quando
casus fictus non equipararet vero:tunc procedit alia regula,ꝙ
statuta debent intelligi in casu vero,non in ficto. Nisi respõdeas
ꝙ equiparatio.d.l.meminimus.nõ sit in ista materia:sed in alia:
vnde non sufficit.vt est gloss.in.c.j. ne cle.vel mo.⁊ in.c.licet cano.
de ele.in.vj.⁊ gloss.in.c.que a iure.de regu.iur.in.vj.⁊ glossa in.c.
si postq̃.§.fi.⁊ ibi Gemi.no.de elec.in.vj.⁊ expresse Gemi.in.c.j.
in.iij.⁊.vj.fallen.de tempo.ordi.in.vj. Lud.in consi.clxxviij.incip.
Amplissime doctor.in vlti.col.vbi ad hoc allegat pro singu.tex.
in.l.si furiosi.C.de nup.istud clare patet in auten.quas actiones.
cum glo.C.de sacrosan.eccle.iuncta.l.fi.eo.titu.vt declarat Ma⸗
tesi.in trac.extensionum.in.ij.colum.⁊ sic videtur militare funda⸗
mentum Baldum.et ista opi.videtur mihi in iure sustentabilis.
Maxime quia Bald.⁊ sequaces Moderni solum mouentur in
vno:q: istud statutum est fauorabile:ergo est extendendum etiã
ad casum improprium.nam istud fundamentum non videtur tu⸗
tum,ex his que statim.j.subijciã.⁊ multe autoritates sunt etiam
pro ista parte,per ea que late dixi in auten.quas actiones.C.de
sacrosan.eccle. Ad idem videtur facere quod dicit Pau.de cast.
in.l.fi.§.in computatiõe.in fi.C.de iure delibe.⁊ in.l.lege.xij.tabu.
ad fi.C.de legi.heredi.ꝙ statuta debent intelligi ſm ius commu⸗
ne.verum est regulare,⁊ nõ extraordinarium:vnde ſm eum si sta
tutum

a ¶ Emãcipati. Adde bal.i aut.in successione. C.de suis ⁊ legitimis.

b ¶ Uasallus d feudo.ad de Bald.i.l.ij.in prin.C.cõia de leg.

tutum dicat q existentibus agnatis mater nō succedat ꝛ extet filius sororis, qui nō est agnatus sed cognatus: tn̄ per. d. l. meminimus. redigitur ad instar agnati. certe q2 hoc est extraordinarium ꝛ exorbitans, nō excludet matrē. quod reputat bene tenēdū mēti.

53 ¶ † Ad idem facit qd vult Pau. de ca. in consi. lxix. super eo. ver. quod querit vtrum dicti legitimati. quod tale statutū nō comprehendit etiā filium legitimatū motus per doctrinā Bal. in. l. quisquis. C. ad le. iul. maie. quam refert. † Ad idē q2 de iure cōmuni

54 nemo inuitus [a] cogitur facere cōpromissum: vt probat Bart. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de infami. Bald. in. l. ex stipulatione. C. de sen. ꝛ in. c. j. §. si quis vero. de pa. tenen. Baldus in proe. decreta. in. v. col. ad fi. ꝛ seq. probat tex. in. c. fi. ꝛ ibi Bal. in. iij. col. not. de rescri. vbi nemo compellit componere sicut nec transigere: imo transactio facta iussu iudicis nullius est momenti. tex. est nota. in §. q2 vero. ꝛ ibi Ang. multū notin autē. vt liti. iurēt: sed cōpromissum dicit trāsactio: ergo cum istud statutū deroget iuri cōmuni debet intelligi stricte: vt minus ledat ius cōmune: ex quo statutum de se multum operatur: vt est glo. in. l. fi. §. in computatione. ꝛ ibi bar. ꝛ doc. j. de iure delibe. l. ij. §. de noxa. ꝛ. c. cum dilectus. de consue.

55 ¶ † Tu no. diligenter ad aliud dictum Bal. quod statutum cogens agnatos ad cōpromissum dicit fauorabile, ꝛ cōsequēter extēdendum. ꝛ idem tenet Bal. in multis locis: ꝛ alij plerique relati p Alex. hic ad quem te remitto. Idem tenet do. Alexā. in. l. j. §. lex falcidia. in. j. col. ff. ad leg. fal. ꝛ in rub. ff. solu. mat. in. vij. col. et seq. Rapha. Fulg. in consi. cxxxvi. incip. Item si qua questio. Istud reputat multum singu. Pau. de cast. hic. et ex hoc dicit se al's cōsuluisse in ciuitate florentie, vbi est statum quod affines cogantur ad compromissum: erant duo adinuicem affines: sed in secundo genere affinitatis, de quo ius ciuile nihil curat: tamen de iure canonico olim illud secundum genus affinitatis [b] erat prohibitorium nuptiarum: hodie non: dicebatur quod tales affines nō cadebant sub statuto: quia est affinitas sine effectu. dicit Paul. de cast. se contrarium consuluisse: ex doctrina Bal. q2 queādmodum sm̄ Bal. hic. statutum de cōpromissis: q2 est fauorabile, extendit ad eos qui non sunt ꝓprie agnati, sed largo modo: eodē modo statutum de affinibus extendetur ad tales affines. ¶ Ego autem ex decisione Bal. ꝛ Pau. de ca. approbata p Lu. ro. ꝛ do. Alex. hic, elicio solēnem limitationem, quam ego magnifacio: sed non inuenio adhuc ab alio ponderatam: ad regulam vulgatam que habet quod in statutis q2 sunt stricti iuris, verba debent [c] stricte ꝛ ꝓprie intelligi: vt not. Bar. in. l. qcqd astringende. in fi. princi. ff. de verbo. obli. ꝛ declarat Bar. post glo. in. l. nō dubiū. in. iij. col. et iij. q. C. de legi. vbi aliquādo dixi de ista regula singulariter. Fallit nisi statutū sit fauorabile: q2 tūc intelligit etiā large et improprie. ita voluit expresse Bal. et pfati Moder. psertim Paul. de ca. dū voluit expresse q statutū cogēs agnatos ad compromissum: q2 est fauorabile: cōprehendit etiam emācipatos ꝛ nepotes ex eis, quis non sint proprie agnati. Et charipēderem inuenire aliquē qui pōderaret ad hoc, vel alibi istud diceret. Bene verum est q alibi in-

56 uenio † q statuta que respiciunt publicam vtilitatē principaliter: puta que disponunt super delictis puniendis, quis viderentur tibi penalia ꝛ odiosa: tamē ego habeo qd censent fauorabilia: et non intelliguntur stricte, sed large et improprie. istud expresse dicit Bar. in. l. queādmodū. C. de agri. et censi. lib. xj. et Bal. in. l. non fine. aute finē. C. de bo. que libe. et voluit Bart. post Dy. et glos. ibi in. l. ij. §. exercitum. ff. de. infa. Paul. de cast. in. l. bona fides. ff. depo. Ludo. ro. in consil. cv. incipien. Viso themate proposito et allegationibus. qd vltimum an sit verū tetigi hoc anno. in. l. si quis id qd. in princi. ff. de iurisdi. om. iudi. sed quādo statutū principaliter respicit priuatā vtilitatem, licet in consequentiam publicā: vt est illud de cōpromissis faciendis, tunc magna est fallentia, que nō bene probatur iure. vnde sufficit habere regulam ꝓ se, qd in statutis. quia sunt stricti iuris: vba debēt capi proprie: et nō improprie. vnde qui vult dicere esse fallentiā, debet illā probare: vt dicit Bar. in. l. ij. in. j. col. ff. si quis in ius voc. non ierit. et in. l. quoties. ff. qui satisda. cog. cum alijs que allegaui in glo. precedenti. Alibi etiā dicit q vbi tractatur de fauore publico, debet fieri extensio: vt declarat Bar. in rep. l. si constante. in. ix. q. prime partis principalis. ff. so. ma. ꝛ ibi. d. Alex. allegat multa iura ad hoc: sed miror qd doc. nunq allegauerint tex. expressum meliorem de iure in. l. hoc modo. in fi. ꝛ ibi Bar. no. ff. de condi. et demon. Adde q pro ista doctrina quā ego collegi qd quādo statutum est fauorabile, et agitur principaliter de fauore priuatorū: quod tale statutū extendatur etiam ad casum qui large ꝛ improprie venit. bene facit illud qd voluit Bald. Salic. ꝛ Moder. in. l.

57 ij. per gloss. ibi. C. de in ius voco. cum suis concor. † vbi tenent qd statutū disponēs qd existētibus masculis filie femine nō succedat, q2 tale statutū ex parte masculorū est fauorabile, extendit vt etiam cōprehendat nepotes ex filio masculo. et tamen nepotes non veniunt [d] proprie appellatione filiorum, sed large et improprie: sm̄ Bar. in. l. liberorum. cum simi. ff. de vero. signifi. adde etiam quod propter qualitatem persone ad quem verba referūtur, recedimus in statutis a proprietate vocabuli: ꝛ intelligimus etiam in casu improprijssimo. Ita colligitur ex decisione Bart. subtiliter intuentis in. l. j. §. lex falcidia. ꝛ ibi multū notat do. Alexā. ff. ad. l. falcidiam. Similiter causa honestatis conseruande recedimus a proprio significatu: vt probatur in. l. iij. §. parentes. cum gloss. in verbo in infinitum. ff. de in ius voc. et ibi ad hoc notant Angel. ꝛ vulgo. ꝛ Alex. ꝛ bene probatur ibi, in textu in verbo q2 et honestius

58 est. ¶ † Tamen contra principalē regulā, q etiā quando statutū est fauorabile: tn̄ verba non debeāt improprie intelligi. facit. l. non aliter. in princ. ꝛ ibi glo ꝛ latius Bart. in. l. liberorum. §. qd tamen cassius. ff. de lega. iij. ꝛ. l. j. §. is qui nauem. ff. de exer. et tamen legata sunt fauorabilia. l. in testamentis. ff. de regu. iur. et. c. cum dilecti. de donatio. sed responde dupliciter. vel qd istud sit: q2 testator presumitur minus grauare heredem quā sit possibile. Uel secundo qd quando agitur de sustinendo testamento: tunc bene fit larga interpretatio: q2 respicit publicam vtilitatem qd testamenta sustineant. l. vel negare. ff. quemadmodū testa. ape. gl. in. l. gall'.

59 §. quid si is qui. ff. de libe. ꝛ posthu. ¶ † Itē adde decisionē Pau. de castr. hic in qua dicit se consuluisse ex doctr. Bal. qd statutum cogens affines ad cōpromittendum, comprehendit eos qui sunt in secundo genere affinitatis: quamuis illa affinitas fiat sine effectu. Si vis scire qui dicantur affines in secundo genere, et qui in secundo gradu: habes gloss. in. c. non debet. de consangui. et affi. Jo. and. in arbore affinitatis in secunda parte. Tamen non puto q decisio Paul. de castr. sit vera: nec bene colligitur ex decisione Bal. in qua dato q isti sint agnati improprie: tamen talis agnatio non est sine effectu: imo est cum magno effectu quo ad legitimam tutelam, et legitimas successiones, vt. s. declaraui. Sed in isto secundo genere affinitatis, nedum tale secundum genus affinitatis est omnino improprium: sed etiam sine vllo penitus effectu: ꝛ de eo nihil penitus curatur, non solum in foro ciuili, sed etiā de

60 iure canoni. sm̄ glo. in. d. c. non debet. ¶ † Adde etiam ad decisionem Bald. ꝛ doct. hic de statuto cogēte agnatos ad compromissum, qd comprehendat etiā eos qui large ꝛ improprie sunt agnati: illud quod consuluit Ludo. ro. in consil. lxxxij. quod incipit. Quo ad id quod querit an Andreas ꝛ c. vbi querit et disputat an tale statutum comprehendat existentem intra gradum et ius agnationis respectu sanguinis, si per statutum ciuitatis erat segregatus ab illa agnatione: et finaliter determinat quod non. Et per hec est expedita secunda pars gloss. ¶ Sum in tertia parte gloss. ibi item queritur an vnde liberi. in qua aduerte quod argu. gloss. contra Placentinum multum male formatum: venit a remotis: quia questio Placen. non est de filio in potestate, sed solum de filio emancipato mortuo ab intestato. et in isto membro si aduertis gloss. concordat cum opi. Placen. licet videatur eam velle impugnare. Item aduerte q istud arg. glo. contra Placentinum est falsum in multis partibus. primo inquantum dicitur quod filiusfamilias miles, vel habens peculium quasi castrense, si prefereat vel exheredet patrē intestamento, qd eius testamētū nō valet ꝛ nō potest querelari, vel aliter subuerti. istud procedit attento iure. C. ita loquitur. l. fi. ad fi. C. de inoff. testa. alleg. in glo. Sed illa. l. fi. est hodie correcta per ius aut. sm̄ glos. ibi ꝛ Cy. et Fulgo. hic. q2 si hodie miles preterit vel exheredet patrem sine causa legitima, eius testamētum subiacet querele. de quod dicetur in lege ficut certi. j. de testamento militi. Item inquantum dicit glossa quod quando filius habens peculium castrense vel quasi moritur ab intestato pater non succedit filio tanquam heres: sed occupat iure peculij. nam sicut alia peculia aduētitia vel profectitia iure isto, mortuo filio sunt propria patris. sicut erant etiam viuo filio: dato quod filius haberet administrationem: ideo mortuo filio nihil obuenit patri: quia pater capit ꝛ occupat illud qd est suum. ita etiam facit peculio castrensi vel quasi. Et duplex est vtilitas: quia quādo pater venit iure peculij, debes scire quod viuente filio pater obligatur ex contractu filij. quatenus est in peculio, et non plus. toto titulo. ff. de pecu. mortuo autem filio: quia peculium est proprium patris. pater amplius non est obligatus. tamen de equitate pretoria tenetur adhuc vsque ad vnum annum quatenus erat in peculio. Istud disponit titul. quando actio de peculio est anna. occupante ergo iure peculij, patre mortuo filio, non tenetur creditoribus nisi vsque ad annum: et non tenetur insolidum: sed catenus quatenus reperitur in peculio. Sed si pater succederet filio iure hereditario, teneretur perpetuo creditoribus hereditarijs: nedum vsque ad annum: et teneretur insolidum etiam vltra vires hereditarias. Istas duas vtilitates et differentias ponit gloss. magistra quam Bar. no. in. l. pater qui castrense. in principi. ff. de cast. pecu. Tamen istud quod gloss. dicit est hodie correctum: quia hodie filiusfamilias in talibus, et etiam in aduentitijs habet heredem ab intestato. §. j. in auten. de heredi. ab intestato: et

a ¶ Inuitus. Adde Jo. an. in. c. pe. de elec. li. vj. in nouel.

b ¶ Affinitatis. Adde. doct. i. c. non de. de cōsan. et affi. ꝛ i. arbore affinitatis.

c ¶ Debent. Adde doc. in. c. in nfa. de lior. Car di. zab. in. c. cū dilect'. in xiij. q. de cōsue.

d ¶ Nepotes non veniūt. Addē Bar. in. l. liberorum in pnc. ff. de v. sig. Bar. in. l. fili'. C. ad maced. Inno. in. c. si pro. de sen tē. excō.

sic hodie pater non occuparet bona filij sicut peculium: sed opor teret quod succederet iure hereditario: et tunc esset obligatus p/ 61 petuo: et vltra vires hereditarias/ vt predixi. ¶ † Itē inquantū vicio gloss. q si filiusfamilias nō haberet peculium, castrense vel quasi, q nec olim nec hodie testari potest: q2 tunc omnia sunt pa tris. in hoc etiā glo. male dicit: q2 hodie bona aduētitia non sunt patris, quorū pater habet solū vsumfru. l. j. §. de bo. ma. l. cū op3. in prin. §. de bo. que libe. Item multa sunt aduentitia in quibus pater non habet vsumfructū: quos casus enumerat gl. magistra. in auf. excipitur et in auf. seq. C. de bo. que libe. et in talibus ad uenticijs quorū vsusfru. nō queritur patri est aliud dubiū: nunqd filiusfa. possit testari vel ne. quod examinabimus in. l. pe. §. qui te. face. pos. Et sic vides qd argu. glo. cōtra Placentinum non solū obstat Placentino: q2 venit a remotis: sed etiam est falsum in ple risq3 partibus. ¶ Et in questione principali Placentini que est quando filius emancipatus moritur ab intestato. glo. si consyde ras concordat cum Placentino: qd patri nō solū competat bo. pos. vnde legi. sed etiā competat bo. pos. ex primo capite. s. vnde liberi. sub quo etiā parētes veniunt. et vtilitas resultat: q2 pr̄ isto nō posset venire ex triplici capite: et sic habere tres annos vtiles ad succedendū filio. s. per vnde liberi, per vnde agnati, et per vnde cognati. l. j. §. sed videndum. ff. de suc. edi. declaraui in. l. j. super glo. fi. §. qui admit. Item interest nostra habere plura remedia. l. cum filius. §. varijs. ff. de lega. ij. q2 renunciando vni non videtur alij renunciare. l. si domus. ff. de ser. vr. predi. intelligendo vt per gloss. no. in. l. j. §. sed videndū. ff. de suc. edi. Et ita tenent magis, cō muniter doct. hic/ presertim citramontani/ et glo. in. §. et cum de te stamentis. in verbo. vnde liberi. insti. de bo. pos. et melius q alibi Bald. in. l. fi. §. vnde legi. in. ij. col. in versi. sequitur vnde liberi. Et suadetur: quia pretor tractat parentes sicut liberos. nam ita con cedit eis vnū annū sicut liberis. l. j. §. largius. ff. de suc. edic. Ita videret tenendū, q̄uis cōtrarium tenuerint vltramontani. et Cy. Ricar. malum. Olde. Lau. et Alb. de rosa. hic. et Ioā. fab. in. d. §. et cum de testamentis. per duas rationes quibus respōde vt per Bar. hic et Bal. in. d. l. fi. Et vltra respōsionē Bar. dic qd queād modum preteritio matris habetur pro exheredatione: ideo filio in suc. matris vel linee materne non datur cōtratabu. nec vnde li beri vt dixi in. l. posthumo. post glo. §. de bo. pos. contratabu. quā pre. ita eodē modo ecōtra pteritio filij de matre habetur p exhe redatiōe. l. cū filiū. et ibi Bar. C. d inoff. test. gl. in. §. mater. in gl. in stitu. de exhere. lib. ideo matri similiter non datur contratab. nec vnde liberi. que ratio cessat in patre. ¶ Si velles defendere opi. vltramontanorum, potes ita arguere: q2 cum non conueniant pa tri verba edicti loquentia de liberis. l. j. et ij. ff. eo. ergo non debet conuenire dispositio. l. qd constitutū. ff. de testa. mili. et ibi. Bart. not. et tex. in. l. si furiosi. in verbo non loquitur. et ibi Bal. no. C. de nup. et l. iiij. §. toties. et ibi Barto. in fi. no. ff. de dam. infec. et idem Bar. in. l. ita aūt. in prin. p illū tex. ff. de admi. tut. Facit qd mira biliter tenet Bar. in. l. scimus. in fi. prin. C. de inoffi. testa. qd stan te statuto qd frater excludat sororē a successione patris eam con grue dotando, qd si ex alia premortua superest nepos masculus, cum in eo non cadat dos, et consequenter in eo non possit habere locum forma statuti, nō habebit locū ipsum statutū. d. l. ita autē. in prin. et l. constitutionibus. ff. ad mu. et tamē pondera q ibi erat maior ratio. de quo per. d. Fran. de areti. in. l. gallus. §. nunc de le ge velleia. in fi. ff. de lib. et posth. Adde etiā. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. Nec obstat qd dicit Bar. de idētitate ra tionis. q2 non est verum vt. §. statim dicā. ¶ Scdo facit tex. in. §. et cum de testamentis. insti. de bo. pos. et l. j. in prin. ff. quis or. in bo. pos. seruetur. ¶ Tertio, q2 pater venit vt manumissor, et equipa ratur patrono quo ad contratab. et nō rumpit contratabulādo testamentū in totū. sed auocat legitimā tantū. l. j. in prin. et l. pan tonius. in prin. ff. si a paren. quis fue. manu. sed patrono nō datur vnde liberi: sed vnde legitimi. ergo idem in parente. Facit ad hoc qd dicit Bar. in auf. nouissima. in pe. q. C. de inof. test. ¶ Quarto si aīr diceremus, sequeret q cū hodie ad successionē filij simul ad mittant pater mater et frater vtrinq3 cōiūctis, et fili⁹ fratris. auf. defuncto. C. ad tertulianum. qd istis oibus debet dari vnde. liber ri. alias excluderentur si solū haberēt vnde legitimi qd videt ab surdum quicquid dicat Bal. in. d. l. fi. in. ij. colū. C. vnde legitimi. 62 ¶ † Quinto facit: q2 remedia que cōpetūt filio, nō cōpetūt patri pt3: q filius pōt detrahere duas quartas. s. trebellianicā et quar tā legitimā fm cōem sniam. c. raynutius. et c. raynaldus. de testa. Bar. et alij i. l. j. §. q. §. ad. l. fal. et i. l. papinian⁹. §. meminisse. cū si. ff. d inoffi. test. et tamē pater nō potest detrahere nisi vnā quartā: q2 in patre istud nō est expresse statutū. Ita sing. Bald. in. l. si a milite. §. j. ff. de testa. mili. de quo late per do. Alexan. in. l. in ratione. §. qd vulgo. in. ix. col. ff. ad. l. falci. cū alijs per eum alle. Item si pater alienet in fraudē filij, et ille participet fraudē: pōt filius reuocare vsq3 ad legitimā suam sed nō econtra pater. l. non vsq3 adeo. et ibi Barto. no. ff. si a parē. quis fue. ma. Item inter filios succedētes ascendētib⁹ locus est colī. sed nō ecōtra, qñ ascēdentes succedūt descēdentib⁹: q2 lege nō cauet. Ita singulariter Bal. in. l. si emanci pati. et ibi Alex. §. de colla. Itē filius exheredat⁹ trāsmittit quere lam non preparatā ad liberos. l. si quis filiū. in princi. et l. scim⁹. §. fi. C. de inoffi. testa. secus in ascendentibus exheredatis. Ita sin gulariter Ange. in. l. nā et is. ff. de inoffi. testa. q̄uis indecisum re linquat Cy. in. d. l. scim⁹. et in vltimis verbis. Itē liberi primi gra dus nō computant fruct⁹ perceptos in quartā. l. iubem⁹. in prin. C. ad trebel. secus in patre et ascendentibus: et sic primi gradus. l. filiusfa. et ibi doc. ff. ad. l. fal. Ad fundamētū Bar. respōde q nō est idētitas rationis in patre et filio: et sic non videtur cōcurrere mēs ptoris: vt dicit Bart. facit qd dicit iurisco. in. l. scripto. in fi. ff. eo. tit. ¶ Caue tñ inquātū Bar. contra vltramō. pbat q parē tib⁹ debeat competere bo. pos. vnde liberi. et pbat sic. nā bo. pos. vnde liberi. illis cōpetit ab intestato, qbus pteritis in testamento cōpeteret cōtratabulas. alle. l. j. in prin. ff. e. melius allegasset tex. in. l. j. §. recte. ff. si tab. testa. nulle exta. sed sic est q patri preterito in testō filij, cōpetit cōtratabulas. vt iurib⁹. alle. in gl. et l. j. in pn. ff. si a pa qs fue. manu. ergo ab intestato vr̄ cōpetere vnde liberi. Et istud argu. l3 videat coloratū: tñ falsum est, put esse perpēdit Raph. fulg. et Lud. hic. q2 equiparatio bene pcedit ecōtra: q illi qbus ab intestato cōpetit vnde liberi, si sunt pteriti in testō: tunc habent cōtratab. ita loquit iurisco. in locis palleg. Sed ista regu la nō pcedit ecōtra: vt dicit Bar. hic, q qbus cōpetit cōtratabu las vt patētib⁹, etiā ab intestato competat vnde liberi: falsū est: nā patrono cōpetit contratab. l. j. §. de bo. pos. contrabu. lib. et tñ patrono ab intestato non cōpetit vnde liberi. Et quātū ad cōtra tabu. pater et patron⁹ equiparant. d. l. j. in princip. ff. si a paren. quis fue. manumis. et vere tex. in. l. j. §. recte. ff. si tabu. testamē. nu. exta. loquit in liberis: q qb⁹ liberis datur cōtratabu. eis dat vñ liberi: sed nō in alijs: vt p3 in patrono: vt dixi. Et sic ad ar. Bar. respōde tripliciter. Primo q ad tollēdū cōsequētiam sufficit da re instātiā. gl. in. c. sicut vrgeri. j. q. j. et hic est imitādū. Scdo q illa regula procedit econtra/ vt predixi. Tertio q illa regula proce dit solum in liberis: et tunc nunq̄ fallit.

¶ Unde legitimi. Rubrica.

¶ Capio gloss. rubrice quā diuide in duas partes. In prima de clarat qui dicant legitimi: postea scdo. continuat rub. ad pceden tes. Scda ibi. postq ergo dixit. ¶ In prima parte dic meli⁹ fm Bar. Bal. et Sali. q oēs dicunt esse legitimū nō habito discrimi ne an sint agnati vel cognati, qui vocant ad successionem ex ali qua lege ciuili, vel aliquo senatuscōsulto. et istud denotat vis vo cabuli. dicunt em̄ legitimi quasi a lege ciuili vocati. ¶ Et si dicis si vocati a lege ciuili ad successionem veniunt per vnde legitimi qñ ergo habebit locū septima bo. pos. extraordi. vt ex legib⁹ vel se natuscon. que cōpetit illis qui vocant a lege ciuili ab bo. pos. et est extraordinaria, et nō concurrit/ nec h3 locū vbi h3 locū alia. l. vni ca. ff. vt ex leg. vel senatuscō. §. septima. insti. de bon. pos. tangunt Sali. et Pau. de ca. super hac rub. dicā in. l. fi. §. eo. vbi ponā qua tuor necessaria reqsita que requirūtur ad hoc vt illa septima bono. pos. locū habeat. ex quibus apparebit qd differat ab ista vnde le gi. ¶ Qui aūt dicant legitimi successores: et sic que dicat pprie le gitima successio de qua statutū deberet intelligi. declaraui nota biliter in euidentialib⁹. l. vnice. §. qñ nō petē. par. ¶ Itē aduerte q l3 ista rubrica habeat duas partes. Tamē de prima parte sc3 vnde legitimi nō habemus aliquā. l. in hoc. ti. q de hac tractet. s3 Odof. et Pau. de ca. super hac rub. imo qnq3 leges hui⁹ ti. solum loquunt de scda parte, vnde cognati. prima pars rubrice omissa est: q2 nō expediebat. Adde qd idē tenet glo. in. l. fi. §. eo. Tamē q2 istud videt incōgrue dictū, potes dicere fm Sali. et do. Alexā. in l. j. §. eo. q illa. l. j. tractat de prima parte. s. de bo. pos. vnde legiti mi: intelligendo cōsobrinos nō pprie: vt ibi dicit. gl. pro natis ex duabus sororib⁹: sed large pro fratrib⁹ amitinis: vt dicit text. in §. quarto gradu. insti. de gradi. qui sunt agnati, et veniūt per vnde legi. Item. l. non hoc. §. eo. fm Odof. ibi.

¶ Rex apulie, et si vtile tantum habeat dominiū ipsius regni tamen castra singularia sunt, de dominio directo.

C Onsobrinorum. Cognati vt sunt conso brini per lineam transuersalem admittuntur, item cognati per lineam descendentium: vt sunt ne potes ex filia: auo materno nō succedunt nisi de iure pretorio. hoc dicunt tres leges prime vsq3 ad legem non hoc. Inquantum textus in. l. j. dicit qui eorum pos sessionem agnouisti, ponderatur per Baldum Ludoui. dominū Fran. de are. et do. Alexan. hic/ qd in agnitione bonorum posses sionis sufficiat dicere agnosco possessionē, absq3 eo qd adducat bonorum

bonorum.et do. Alexan. addit Cy. in. l. fi. in. i. q. j. eo. Ioan. fa. insti. tu. de bo. pos. in prin. et Bald. plene in. l. j. in. i. q. §. qui admit. Sed tu aduerte quod iste text. probat de directo oppositum. nam cum supra dixerit intestatorum bona, deinde apponat relatiuum eorum possessionem, facit relationem ad dictionem bona: et est perinde acsi diceret bonorum posses. vnde si tex. dixisset simpliciter tu qui possessio. agnouisti. bene probaret tunc notabile doctorum: sed cum dicat eorum possessio. probat contrarium. et Cy. in. d. l. fin. et alij superius alleg. per domi. Alex. loquuntur in terminis diuersis: nam dicunt non esse differentiam an dicatur agnosco bonorum posses. an dicatur possessionem bonorum. ad hoc allegant. l. ij. §. incertum. ff. de preto. stipu. et istud non est ad propositum nostrum. Nisi dicas quod ad hoc vltimum possit induci iste tex. nam dato quod dictio eorum faciat relationem ad dictionem bonorum. tamen sunt due dictiones diuise et separate. que idem importat acsi esset simul vna dictio. et sic acsi simul diceret bono. pos. agnouisti. et sic idem importat separata sicut vnita. Et si istud voluit notare Bal. tunc iste tex. benefaceret. ¶ Glos. in verbo persequi: concludit glos. quod bonorum pos. ad persequendum res hereditarias competit pos. heredita. petitio: et quid sit: declarat in rubrica. §. qui admit. Item competit rei vendicatio ad res singulares. Tu aduerte: nam vtilitas resultat per istud quod dixit glo. eo quia petitio hereditatis que competit heredi de iure ciuili vel bonorum pos. et hereditatis petitio que competit heredi de iure pretorio, non datur contra possidentem titulo. l. hereditatis. et ibi Bar. et doc. assignant rationem. C. de petitio. here. Bar. in. l. pro herede. in princ. ff. eo. ideo tunc necessaria est rei vendicatio: que bene competit contra quemlibet possidentem titulo. Sed ista rei vendicatio non competit ad vniuersitatem iuris, sicut facit petitio hereditatis: sed ad res singulares. l. vendicatio. ff. de rei vendi. Et que sit ratio diuersitatis tradit subtiliter Bart. in rubri. ff. solu. ma. in vlt. col. circa medium. ¶ Et ex hac glo. iunctis hic traditis per doct. presertim Cy. et Moder. hic no. quod ille qui succedit de iure pretorio tantum, quamuis non consequatur directum dominium in vniuersitate successionis: nisi in casu quem ponunt Dy. et Bart. in. l. ij. ff. de bono. pos. tamen quantum ad res singulares, bene iure singulari consequitur directum dominium: et propterea habet rei vendicationem ad res singulares vt dicit glo. ¶ † Et istud facit secundum Bald. ad regnum apulie[a] quod licet rex in vniuersali regno sibi concesso in feudum ab ecclesia romana. iuxta clemen. pastoralis. de re iudi. habeat tantum vtile dominium, sicut regulariter habet quilibet vasallus. c. j. §. j. de inuesti. de re alie. fac. gl. in. c. j. in prin. in gl. magna. et ibi Bald. in. §. preterea. de capitu. conra. et tex. in. c. j. et ibi glo. et Bal. de contro. inter vasal. et alium. Bald. notabiliter in. l. vnica. in. xvij. colum. C. de confes. et singulariter in. l. j. in vlti. col. C. si plures vna snia. Bal. in preludijs feud. in. viij. col. vbi opportune dixi: tamen singularia castra regni dicuntur esse de directo dominio ipsius regis. Et ita tenuerunt antiqui docto. regni: et bene secundum eum. Adde quod idem etiam tenet Bal. in prin. ffeu. in. iiij. col. Et ex hoc sequitur vtilitas: quod cum habeat directum dominium in singularibus locis regni, et per consequens habet ciuilem possessionem que retinetur animo. glo. in. l. j. in glo. fi. et ibi doct. C. vti pos. et glo. in. l. iij. §. ex contrario. et ibi Barto. in vlt. colum. ff. de acqui. pos. et ista ciuilis possessio que solo animo retinetur per directum dominium, facit quod si alius naturaliter possideret nunquam posset prescribere, donec ille retineret ciuilem animo: et sic do nec sequeretur obliuio: vt est glo. quam Bar. et alij ibi multum commendant. in. l. j. in glos. magna. ad fi. C. de ser. fugi. quam reputat sing. Imo. in. l. j. §. per seruum. ff. de acqui. pos. sed habet consociam in. l. male agitur. C. de prescrip. xxx. anno. et vide aliam in. §. aliquando. institu. de vsuca. Bar. in. l. celsus. in. iiij. colum. ff. de vsuc. vbi per hoc instruit aduocatum vt sit cautus. Et Bar. in. l. iij. §. ex contrario. in j. col. ff. de acquir. pos. ¶ Intellige tamen decisionem Bal. procedere quando ecclesia romana solum haberet directum dominium: in vniuersitate regni apulie. quia non est absurdum quod duo habeant directum dominium: vnus in vniuerso: alius in singulari. l. iij. in prin. ff. de rei vend. Bar. in. l. j. §. per hanc. el. ij. ff. eo. sed si ecclesia romana haberet directum dominium non solum in vniuersitate regni apulie: sed particulariter in quibuscunque ciuitatibus et locis. tunc non procederet dictum Bal. per regulam. l. si vt certo. §. si duobus. ff. commodati. secundum Ludoui. et Alex. hic. et in. l. nepotibus. j. eo. sup dictione etiam. iure honorario. aduerte quia dictio etiam. debet stare implicatiue. l. etiam. C. si tut. vel cu. interue. Bar. in. l. j. C. etiam per procu. in gl. dicit quod implicatiua est nouarum constitutionum. l. si defunctus. j. de suis et leg. Sed ista l. non potuit hoc diuinare. l. iubemus. in. fi. C. de testa. do. Franci. de are. dicit quod hec dictio etiam, non stat implicatiue: sed expositiue, pro scilicet. sicut in. l. j. §. fi. ff. vnde lib. Tu dic quod implicat, et casum magis dubitabilem reddit: prout debet vt dicunt Fulgo. et Ludo. in. l. qui se patris. eo. tit. j. et sic implicat quod non solum nepotes aui paterni succedunt de iure pretorio in viriles, de quibus est minus dubium, cum etiam de iure ciuili admittantur: sed etiam nepotes aui materni succedunt in viriles de iure pretorio. Et ista videtur veritas, quicquid aliter respondeat Fulg. hic. Sed ista solutio non videtur bona. cum implicatiua etiam non sit super dictione nepotibus: sed sit ibi etiam iure honorario. Vel potes dicere quod dictio etiam,[b] abundat: prout etiam est gloss. in. l. suus quoque. in princi. in verbo, etiam. et ibi Barto. ff. de heredi. institu. Dic melius quod implicat: quod quando nepotes aui materni succedunt, quod etiam de iure pretorio succedant in viriles: et sic in capita. et non in stirpes: et tunc implicat, quod idem est quando nepotes aui paterni succedunt de iure ciuili. quia etiam tunc succedunt in viriles: vel etiam si succederent de iure pretorio. Pro solutione Francisci, simile quia dictio etiam, aliquando resoluitur in expositiuam, id est. gloss. in. l. j. in princi. et ibi Barto. ff. de pact. glo. et Barto. in rub. C. de agri. et censi. li. xi. Bart. in. l. j. in prin. ff. de iusti. et iu. Similiter gl. in rub. ff. si ager vect. gl. in l. vbi pactum. in prin. vbi Bart. et doct. C. de transac. glo. in. l. ij. ff. ad. l. aquil. Et vna coniunctio ponitur pro alia, secundum gl. in. l. eas causas. ff. de conditio. et demon. Iason Mai. is.

1. Probans aliquem possedisse res hereditarias: non per hoc dicitur probasse eum heredem esse.
2. Depositio testis, et quecunque probatio debet de necessitate concludere: alias non probat.
3. Articuli et probatio debent de necessitate concludere.
4. Probatio vbicunque non concludit semper interpretatur contra probantem.
5. Probatio nunquam concludit per possibile, sed debet concludere per necesse vel probabile.
6. Probatio non concludens nedum non releuat: sed etiam non facit rem dubiam de iure vel de facto. et nu. 7.
8. Testes si deponunt quod titius cognouit bertam per vim: ista verba an possint interpretari actiue vel passiue: aut quomodo.
9. Testes deponentes super violentia, sic commissam fuisse violentiam: quia viderunt accusatum auferre rem de manibus accusatrian probent.
10. Testis deponens super fama si reddit rationem, dicens quia audiuit publice dici: an talis testis probet famam.
11. Ratio testis est adiuuanda et non calumnianda.
13. Testes si deponunt hominem venditum: vel equum, et non crispum. vel equum et non stellatum in fronte: cum tamen tales essent an probent.
14. Indefinita prolata a teste non equipollet vniuersali: licet regulariter contra.
15. Probatio seu dictum testis an semper debeat necessario concludere: an aliquando sufficiat quod concludat presumptiue.
16. In acquirendo non sufficit animus acquirendi pos. nisi adsit animus acquirendi dominium.
17. Dominium licet aliquando presumatur ex possessione, hoc est verum si allegetur: alias non.
19. Pater si non restituit dotem vxoris: an ex tali retentione videatur adijsse hereditatem nomine filiorum suorum qui sunt infantes.

Non hoc. Ad probandum quem heredem non sufficit probare quod possedit: sed quod legitime adiuerit. h. d. Et ita. l. potest intelligi de prima parte rub. vnde legi. quod adde ad ea que dixi. §. in rubrica huius titu. ¶ Casum in ista. l. figurat Bald. sed caue dum loquitur de hereditate consanguinei: oportet te presupponere quod alius eum precederet: alias esset sibi delata hereditas ab intestato tanquam proximiori: et tunc ex possessione presumeretur aditio vt declarat Bart. hic. in. j. oppositione. ¶ † Nota ex tota. l. quod si probo aliquem possedisse res hereditarias, non per hoc dicor probasse eum heredem esse: quia potuit esse quod possedit tanquam predo, qui nullum ius habet. sed si probo quod adiuit hereditatem: tunc bene probo eum esse heredem. Adde quod dicit Bal. in. c. j. in. v. col. in tit. an agnatus vel filius. quod si fieret positio quod filius possedit: et non diceretur quod tanquam heres: quod licet filius confiteretur positionem, non tamen confiteretur pro herede gestionem: quia positio est indiscreta, et non concludens de necessitate. per hanc. l. istud quod dicit Bald. pot procedere in alio quam filio/ per illud quod statim dicam per. l. j. j. de repudian. heredi. ¶ Contra vtrunque membrum opponitur fortiter: et contra primum quod ex possessione rerum hereditariarum probetur quem heredem: nisi ille liquido probet, quod ex alia causa possederit. l. j. in verbo liquido fuerit probatum. j. de repudian. heredi. respondent Barto. et docto. quod ex sola possessione rerum hereditariarum non probetur quod alicui sit delata hereditas: et consequenter quod sit heres. vult dicere Barto. quod in. d. l. j. erat filius cui in dubio presumitur delata hereditas: et tunc ex possessione bene presumitur heres: nisi probetur contrarium. in istis terminis proprie loquitur dicta. l. j. quod non est in ista. l. Facit quia filius in dubio presumitur heres. glo. ordinaria in. §. res autem. in verbo parentibus. in aut. vt lic. ma. et auie. quam notat Bal. in. c. j. in. j. colum. in titu. an agnatus vel fi. et eam reputat singularem Baldus in. l. apud hostes. C. de suis et legit. et. l. necessarijs. ff. de

[a] ¶ Regnum apulie. Adde car. zab. in. c. cum iter vniuersas. I. fi. iiij. oppo. de elec. et ibi Abba. post eum.

[b] ¶ Dictio etiam. Adde Barto. in. l. si tertius. §. officium. ff. de aq. plu. arc. bar. i. l. etiam. C. si tut. vel cur. Bar. in l. etiam. C. de fur. l. c. accusatus. in. §. de qstionib[9] de hered. li. vj. et in cle. dispendiosam. in fi. de iudi.

acquiren.hered. ¶ Circa secundum membrum fortius opponitur: et videtur quod sit idem quod in primo: quod per hoc quod quis adiuit hereditatem non per hoc probatur quod sit heres: quia potest esse quod nullum ius habeat. Respondent Bar. et oes quod iste text. debet intelligi quando apparet quod huic erat delata hereditas. Sed tu advertas: quia durum videtur sustinere hunc text. et differentiam in eo positam: quia data paritate terminorum: idem est in primo casu prout in secundo. nam si apparet quod delata sit hereditas, tunc ex possessione rerum hereditariarum probatur heres. l.j.§.de repud.hered. sicut ex aditione: et sic idem est in primo casu prout in secundo. aut non apparet quod sit delata hereditas: et tunc idem est in primo prout in secundo: quia etiam in secundo casu ex aditione non probatur heres, sicut nec ex possessione rerum hereditariarum: et ideo Bart. et omnes dicunt quod in secundo casu oportet presupponere quod erat delata hereditas: sed certe hoc presupposito idem erit in primo. Dicunt tamen Fulgo. et do. Alex. hic quod verbum admiserit in secunda parte text. tollit contrarium: quia verbum admisit, presupponit pro necessario antecedenti quod hereditas fuisset delata: alias admitti non potuisset: vt declarat Barto. in l.is potest. ff. de acqui. heredi. Sed verbum tenuerit, positum in prima parte, non presupponit necessario quod hereditas fuit delata. Et istud est quantum potest dici. Sed certe Bart. et doctores non fundant se in verbo admiserit an sit differentia in hoc: et in verbo tenuerit. Preterea si vtrunque verbum referas ad iuridicam possessionem, sicut ad iuridicam aditionem, oportet presupponere in vtroque delatam hereditatem. Sed si referas ad actum facti, sicut quis potest possidere res hereditarias de facto quamuis non sit heres, nec ius habeat: ita de facto quis potest adire vel admittere hereditatem licet ei non sit delata hereditas: et sic realiter loquendo quasi semper idem erit in primo quod in secundo casu data paritate terminorum. Nisi postremo dixeris quod verbum admiserit, in dubio magis referatur ad ius quam verbum tenuerit: et sic verbum admiserit, presupponatur quod legitime: sed verbum tenuerit, potius significat actum nudi facti. ¶ 2 † Secundo not. ex hac l. illud generale ad quod tota die allegatur ista l. quod dictum testis et quelibet probatio debet de necessitate concludere. alias non probat hoc esse etc. vt in glo. et in iuribus in ea allegatis. Concordat tex. in c. in presentia. de proba. et text. in l. penulti. §. docere. ibi Bart. no. ff. ne quis eum qui. et tex. in c. fi. de succes. ab intesta. et c. fi. de cau. pos. et ppr. ¶ 3 † Hinc dicit Bar. hic in fi. multum notando istum tex. quod articulus[a] et positio debent de necessitate concludere: vt hic per eum. Adde quod articuli debent esse concludentes sicut probatio: ita no. Bal. in l. interpositas. in vlti. no. per illum tex. C. de transac. Item dicit Bal. in c. j. in v. col. in titu. an agna. vel fil. alleg. Barto. hic quod oportet positiones et articulos specifice et formaliter concludere. ¶ Ego in ista regula sic procedam. primo ponam multas extensiones ad istam regulam. Secundo ponam multas notabiles fallentias: et eo libentius quod hec regula tota die necessaria est in actu practico. ¶ Et in primis adde quod probatio non concludens non est probatio. l. matrem. et ibi Bal. in prin. ad hoc vt no. C. de proba.

4 ¶ Secundo adde quod vbicunque probatio necessario non concludit semper interpretatur contra probantem. gloss. est in d. c. in presentia. de proba. quam pro singulari ad hoc allegat Bal. in l. quoties. de proba. idem Bar. in l. inter stipulantem. §. j. §. si quis ita. ff. de here. insti. idem Barto. in l. si quis intentione in vlti. col. ff. de verbo. obli. et idem Barto. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. ¶ 5 † Tertio adde ad istam regulam illud quod notabiliter dicit Bal. in l. ad probationem. ij. C. de proba. quod probatio nunquam concludit per possibile. sed debet concludere per necesse vel probabile. ¶ 6 † Dicit etiam Bal. in l. ij. in vlti. col. §. de bonorum posses. secundum tabu. quod probatio non concludens nedum non relevat: vt hic sed etiam non facit rem dubiam de iure vel de facto: vt ibi notabiliter per eum. ¶ 7 † Ad istam regulam quinto adde illud quod volunt Bar. et alii in l. non solum. §. sed vt probari. ff. de ope. noui nun. cum suis concor. ¶ 8 † Sexto adde ad istam regulam facere illud quod decidit Bar. in l. ij. in §. j. in vlti. colu. per illum text. ff. de duo. reis. et in l. si vxor. §. pe. per illum tex. de adul. et in l. si ita sit scriptum. ff. de manumis. testa. et in l. filiusfamil. arg. illius tex. ff. de testa. in quibus locis determinat mirabiliter Bar. quod si accuso aliquem quod cognouit talem mulierem per vim: et volens probare violentiam eius formo articulos qualiter titius cognouit violenter bertam: et ita deponunt testes. talis probatio est dubia: et nil relevat: quia necessario non concludit. nam licet testes dicant quod titius cognouit violenter Bertam: ista noia possunt intelligi in activa significatione, et in passiva iuribus preallegatis. possent ergo intelligi active quod violenter cognouit committendo ipse violentiam in mulierem: possent etiam intelligi passive quod titius non cognouit ex voluntate Bertam: sed violenter: quia ipsa violentauit eum. Idem tenet Angelus in d. l. ij. §. j. qui propterea subdit quod consilium esset, quod iudex ex officio repeteret testes: vt declararent quomodo intelligerent eorum dictum. Nam iudex licet ad instantiam partis non debeat repetere testes postquam deposuerunt: tamen ex officio suo potest parte non instante. glo. est sing. et in §. et licet. in auth. de testibus. Istam decisionem Bart. etiam sequitur: et multum notat do. Pate. in notabili. ciij. limitans sub dubio forte nisi communis vsus loquendi intelligeret terminus violenter in activa significatione. pro Bar. facit quod. j. prime subjiciam. Ego teneo quod ista decisio Bar. sit falsa: et eam reprehendit Ange. sibi contrarius in l. ij. per illum text. in verbo violenter. C. vi bono. rapto. reprobant etiam Joan. de imol. et Rapha. cu. et do. Fran. de are. in d. l. ij. §. j. ff. de duobus reis. Pau. de castr. ibi nil dicit. Et contra Bar. multum stringit fallentia quam j. ponam ad istam regulam. nam licet probatio debeat de necessitate concludere: tamen sufficit, licet de necessario non concludat, quod concludat a communiter accidentibus: ab eo quod frequenter evenit. ita dicam. j. sed communiter accidit quod viri violentiam committant in mulieres, et non econtra ideo dixit glo. notabilis in l. vnica. in verbo suam sponsam. C. de rap. virg. quod viri rapiant vxores vel sponsas frequenter accidere: econtra raro accidit quod vxor vel sponsa rapiat virum. imo plus dicunt Jo. and. et Canoniste in c. sacris. quod metus cau. et in c. is qui. de sponsali. prout etiam refert Imo. in d. l. ij. §. j. vbi dicunt quod possibile est quod vir per violentiam cognoscat mulierem inuitam: sed non esset possibile, aut rarissime contingeret, quod mulier posset cogere virum per violentiam vt eam cognoscat. ¶ 9 † Septimo adde quod notabiliter tenet Angel. in l. postquam. in fi. ff. de peti. here. vbi dicit quod semel euasit accusatum de rapina. nam testes dicebant se rapine fuisse presentes: et interrogati de causa scientie, dixerunt quod viderunt rem auferri de manibus accusantis per accusatum non probatur rapina, quia verbum auferre, habet duplex significatum, cum violentia et sine: vt ibi est gloss. in verbo abstulisset. vnde probatio trahibilis ad plures sensus, contra producentem interpretatur: quia probatio debet esse concludens necessario: et maxime in maleficiis. l. sciant cuncti. C. de probatio. ita ibi dicit Ange. et sequitur simpliciter Fran. de are. in l. filiussa. ff. de testa. ¶ 10 † Octauo principaliter ad istam regulam adde benefacere illud quod decidit Barto. in l. de minore. §. fi. ff. de quo. in v. co. in versi. sed quid si dixit quod audiuit. et in l. ij. §. eiusdem quoque. ff. de testibus. et in l. labeo. ff. de supel. lega. in quibus locis dicit notabiliter Barto. et est notabilis decisio. pone quod testis deponit de publica fama, interrogatur quomodo scit quod sit publica fama, de hoc respondet quia sic audiuit dici publice. talis testis secundum Barto. nil probat: quia est dubia probatio, et non necessario concludens: quia potest esse quod audiuit publice ab vno vel duobus qui istud dicebant publice: oporteret ergo quod diceret quod audiuit publice a maiori parte populi: et idem tenet Ang. in l. ij. ff. ad macedonia. et Bald. in additio. Specu. in titu. de senten. in vj. colu. et domi. Alexan. in cons. xxv. iij. volu. quod incipit: in causa vertente inter Anto. in penul. colum. et in consilio. cxvij. in iij. volu. incipiente: viso processu cause vertentis inter dominam Luciam contrarium tenet Bald. in c. per tuas. in j. col. de probatio. per illum tex. vbi dicit quod ille text. in verbo publice, facit ad dictum testis qui dicit quod audiuit publice dici, quod probet famam. Et contra Barto. tenet etiam notabiliter Bal. in c. preterea. in vlti. col. de testibus. et idem Bal. in c. literas. in ij. colum. de presumptio. vbi dicit illum tex. in verbo publica voce facere ad dictum testis qui dicit se audiuisse publice dici: quia intelligitur id est publica voce populi: et sic probat famam. nam ista est aptior expositio: et secundum communem intellectum loquentium: ad quem est recurrendum. c. ex literis. de spon. ¶ 11 Ad idem facit quia ratio testis est adiuuanda et non calumnianda. vt inquit Bal. in repetitio. l. de quibus. in vltima colum. ff. de legibus. et c. causam que. in vltima col. de rescrip. et in c. cum dilectus. in penul. colu. de testibus. in c. j. in vij. co. de constitu. et in l. ij. C. de tempo. appel. ¶ 12 † Nono ad istam regulam adde text. in c. auditis. de prescriptio. in verbo si per illa constiterit quod vallis de heuelcham sit ille locus. per quem tex. dicit ibi Jo. and. se practicasse quod bidello qui conduxerat equum ad vecturam pro eundo Bononia Florentiam: et talis equus in itinere expirauit sine culpa bidelli: et ita probauit per socios itineris. dicit Jo. and. se obtinuisse pro domino locatore equi contra bidellum, quod bidellus deberet condemnari: quia eius probatio erat dubia: nam bidellus bene probauit quod vnus equus erat mortuus sibi in via sed non probauit quod fuit ille equus quem conduxerat: ideo dubia probatio que necessario non concludit nihil relevat. debuit ergo bidellus esse cautus: probare colorem et qualitates equi mortui. et sequitur domi. Anto. ibi in penul. co. et Panor. in ix. dicens quod ista sunt notanda ad instructionem aduocatorum iuuenum: sequitur do. Alexan. in cons. cxviij. incipien. in causa vertente inter peregrinum. in vlti. colum. in j. volu. in consi. seq. cxix. quod incipit: viso processu super causa vertente in ij. col. ad fi. in j. volu. Tamen contra istam decisionem ab omnibus approbatam pondera multum stringere, quod in dubio non presumitur pluralitas nisi probetur: vt plene dixi in l. ij. §. de bo. pos. secundum tabu. nisi dixeris ista regula fallit in rebus: nam in rebus pene semper presumitur pluralitas nisi identitas probetur. secundum Alexan. in consi. cxxxiiij. in v. volu. in causa et lite vertente inter Albertinum de magnardis. in ij. co. per allegata per eum/ quem parum

[a] ¶ Articulus. Adde text. in c. in presentia. de proba. quem ad hoc allegat Bald. in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. et cleri.

que partim tamen faciunt: sed nihil melius pro eo facit quam ista
13 decisio canonistarũ: licet ipse non alleget: vt retuli in. d. l. ¶ † De
cimo adde quod dicit Bal. in. l. edita. in vlt. co. C. de edẽdo. ꝙ si di
co quod vendidisti mihi seruum tuum crispum capillis: vel equũ
stellatum in fronte: si testes dicũt hominẽ venditum: sed nesciũt
de crispo: vel deponũt de equo vendito: sed nesciunt de stellato:
quod nihil probãt: quia probatio est incerta: et posset hic esse fal
14 lentia ⁊ circũuentio si vnũ deberetur pro altero. ¶ † Undecimo
ad istam regulam adde istud quod notabiliter dicit do. Abb. pa
nor. in. d. c. auditis. in. v. col. post inno. ibi / ꝙ licet apud nos indefi
a nita equipolleat[a] vniuersali. l. si plures. ff. de lega. iij l. si pluribus.
vbi late Barto. ff. de lega. ij. c. solite. de maio. ⁊ obe. glo. magistra
in. c. vt circa. in versi. aliorum ecclesiasticorum. de electio. in. vi. et
glos. in. c. ij. in glo. penul. de coniugio leproso. in anti. tñ ista regu
la fallit in dicto testis: quia cum debeat de necessitate concludere
vt in regula tex. nostri, indefinita prolata a teste nõ equipollet vni
uersali. ⁊ ideo pone ꝙ testes deponũt qualiter canonici talis eccle
sie cõsenserunt in electione talis syndici: pars aduersa dicit, est be
ne verũ quod duo vel tres consenserũt. sed in illa ecclesia sunt octo
canonici: certe illa indefinita prolata a teste nõ equipollet vniuer
sali: nec probat quod omnes consenserint: imo nil releuat. Et idez
tenet Pet. de ancha. ⁊ Jmo. in. c. quanto. de his que fiunt a prel.
sine consen. capi. istam decisionem sequitur domi. Alexan. in mil
le consilijs: in cõsil. cx. quod incipit: visis acutissimis dubitationi
bus. in. ij. colũ. in. i. volu. ⁊ in consi. lxviij. in. ij. volu. incipiente: viso
⁊ bene discusso processu. in. iiij. colum. ⁊ in consilio. cviij. in. ij. vo
lu. quod incipit, in causa ⁊ lite vertente inter dominos. in penulti.
colũ. in consilio. cxij. in. iij. volu. incipiẽte: viso superiori themate.
in. iiij. colũ. ⁊ in consi. x. in. iiij. volu. quod incipit viso pcessu cause
vertentis inter domi. Francis. ad fi. Alibi tamen nescio quo spi
ritu do. Alexand. tenuit contrarium, ⁊ male. in consi. cxviij. s. al
leg. in. ij. col. in. i. volu. Et sic habes regulam tex. nostri cum. xi. ex
tensionibus. ¶ Nunc pono plures notabiles fallen. ad istã regu
lam / quas non inuenies ab aliquo recollectas nec hic nec alibi.
15 ¶ † Primo limito istam regulam fm Sal. Pau. de ca. ⁊ d. Alex.
hic ꝙ probatio dz necessario concludere, alias nil releuat. nã suffi
cit si presumptiue concludat presumptione inducta a lege: puta si
testis interrogatus quomodo sciat respondet quia sum coniun
ctus, vel consanguineus, vel vicinus: istud necessario nõ cõcludit
es consanguineus: ergo scis quid faciat consanguineus tuus: tñ
presumptione legis consanguineus p̃sumitur scire facta consan
guinei: ⁊ ideo dictum testis valet: vt probat Bart. in. l. i. in. iiij. co
lum. ff. si cer. peta. cum cõcor. ibi traditis: qd qualiter procedat ad
ibi dicta me remitto. Facit qd presumptiones legum sunt liqui
dissime probationes. glo. in. l. si tutor petitus. C. de peri. tuto. quã
ita allegabat Bal. in rub. extra de presum. in fine. Et illam gloss.
dicit esse singularem ⁊ meliorẽ de iure. Jmo. in. l. quesituz. ff. de re
iudi. ⁊ in. l. in tempus. §. i. ⁊ in. l. si ita quis heres institutus fuerit
excepto. ff. de here. insti. not. Ange. ⁊ Ludoui. in. l. i. §. de testa. mi
lit. per illum tex. in verbo liquido probatur. iuncta gloss. facit. l. si
quis locuples. ff. de manu. testa. ⁊ l. licet imperator. ff. de lega. i. si
cut in simili dicimus ꝙ sufficit libellum presumptiue concludere
presumptione legis. l. omnes. §. lucius. ff. de his que fi. in frau. cre.
Confirmo per aliã regulã que hz ꝙ vbi requiritur certa ⁊ deter
minata pbatio temporis pro forma, certe sufficit p̃sumptiue p
bare: probãdo ꝙ olim inerat. nã presumptiue probat ꝙ etiã fue
rit illo tempore certo ⁊ determinato. text. est sin. ad hoc in. c. ppo
suit de cleri. excõ. mi. ⁊ ibi expresse ad hoc not. do. Anto. de but.
post Jnno. ⁊ seqtur do. Fran. de are. in cõsi. lj. quod incipit. videt
dicendũ. in. i. col. Et est verũ ꝙ in hoc tenet cõtrariũ Bal. in. l. siue
possidetis. C. de proba. in. q. de illo qui dicebatur olim excõmuni
catus. Jsta limitatio multomagis pcedit quando adesset nõ solũ
presumptio legis simpliciter, sed etiam presumptio legis violẽta:
que fm ius habet vim plene probationis. de qua est tex. in. c. lite
ris. de presump. ⁊ in. c. afferte. eo. titu. ⁊ tex. sing. in. l. si hi qui adul
terij. C. de adulte. Jntellige tamen ꝙ violenta presumptio iuris
habet vim plene probationis esse verum in causa ciuili ad probã
b dum delictuz vxoris, vt fiat separatio matrimonij, propter quod
vxor non perdit solũ dotẽ, sed etiã perdit bona paraphernalia.[b]
glo. est singu. in. c. p̃ crũqz. de dona. inter virum ⁊ vxo. sed nõ suffi
cit in causa criminali quantũ ad cõdemnandũ criminaliter. nisi
in casu sing. d. l. si hi qui adulterij. ita declarant Jnn. ⁊ Host. in. c.
quia verissime. de presump. do. Anto. de but. in. c. quanto. eod. ti.
Panor. in. c. ij. de presump. Ludoui. in. l. i. §. si quis in villa. ff. ad
sena. sylla. do. Matesi. in no. cix. do. Alexã. in consi. cv. quod inci
pit: viso pcessu inqsitionis formate p potestatẽ Parme. in. v. col.
⁊ in consi. in. iij. volu. incip. viso processu inquisitionis forma
te cõtra dñam Luciaz. ad fi. ¶ Secũdo limita ⁊ est corroboratio
prime limitationis per glo. notabilẽ in. l. neqz natales. C. de pba.
que sing. dicit ꝙ vbi pbaui vnũ videor reliquum pbare qd cum

primo frequenter contingit, ꝙuis non semper: ⁊ sic ꝙuis pbatio
tunc de necessitate nõ concludat, tñ dicitur sufficiens: eo ꝙ. l. p̃su
mit de eo qd frequenter accidit, ⁊ ita illã glo. multũ notat ⁊ repu
tat tenendã cordi Sali. hic. Et p illã inferunt Ja. but. ⁊ Bal. in. d.
l. neqz natales. ad multa: p̃sertim ad pbandũ aliquã esse meretri
cem: qr pbat̃ probando ꝙ scholares ad eã vadunt. nam subiun
c git ibi Bal. ꝙ scholaris[c] qñ loquit̃ cũ muliere nõ presumitur dice
re pater noster. de quo etiam ponit Bald. in. l. data opera. in. xix.
colum. C. qui accu. non pos. ⁊ notabiliter Bald. ⁊ Jmo. in. l. fi. ff.
de here. insti. p Bart. in. l. ij. in princi. per illũ tex. ff. de fur. bart. in
l. ij. §. fi. ⁊ in. l. qd ait lex. in princi. ⁊ in. l. capite quinto. ff. de adulte.
Jtem per illã notabilẽ glo. in. d. l. neqz natales. dicit Sali. hic ꝙ si
mortuus sit aliquis agnatus, qui reliquit multas possessiones, et
aliquis app̃hendit possessionẽ aliquarũ rerũ mobiliũ, ꝙ per hoc
nõ p̃sumitur adiuisse hereditatẽ: quia cõiter qui adeunt heredi
tatem res immobiles magis preciosas apprehendũt. ⁊ ita dicit li
mitari regulam. l. i. §. de repud. hered. ⁊ licet do. Alex. dicat Sal.
moueri per tex. nostrum cum glo. qui nihil faciunt fm eũ tñ vere
mouetur Sali. per. d. glo. in. d. l. neqz natales. Jdem dicit Bal. in
c. i. in. v. col. in tit. an agna. vel filius. ¶ Tertio limitat ⁊ erit corro
boratio pcedentium limitationũ: quia sufficit dictũ testis conclu
dere a cõiter accidentibus: per glo. in. l. cum in dotem. in gl. fi. quã
ad hoc ibi no. Bal. C. de iure do. Et p illã glo. dixit Bal. in. l. neqz b
sine. C. de nup. arguẽdo a cõiter accidentibus / ꝙ per instrumen
d ta dotalia[d] probatur matrimonium ⁊ legitimatio filij: de quo vl
timo etiã per Jnno. in. c. illud. de presum. Bal. in rub. C. de priuil.
do. in pe. col. ⁊ in auth. si qs in aliquo. in penul. col. C. de eden. Ang.
in. l. contrahitur. ff. de pign. Pet. de anch. in clemen. i. de pba. ad
de etiam qd dicit notabiliter Bal. in. c. fi. de cau. poss. ⁊ propriet.
ꝙ locus a communiter accidentibus ꝯcludit in materia pbatio
nũ. ⁊ idẽ Bal. in. c. vasallꝰ. el. i. si de feu. defun. cõten. sit inter do.
⁊ agna. ⁊ Cy. in. l. cũ oportet. in prin. C. de bo. q̃ lib. ⁊ ibi refert bal. c
in. ij. colũ. reputat oẽs astẽses vsurarios a cõmuniter accidẽtibꝰ.
e ⁊ ꝙ argumentũ a cõmuniter accidentibꝰ[e] pcedat. adde tex. in. c. i.
⁊ ibi not. Abb. in. iij. notabili. de cleri. nõ residen. ⁊ ibi dicit plus
Jo. cald. per illum tex. ꝙ argumẽtum a cõmuniter accidẽtibꝰ va
let ad ferẽdum sñiam, etiam cũ agitur de crimine ciuiliter ⁊ seqt̃
Abb. in cõsi. cxiiij. in. ij. vol. tria sunt principaliter in causa mota. d
in. iiij. colum. ¶ Quarto limita fm Gemi. post Jo. and. ibi in. c.
i. in vlti. colũ. de pac. in. vi. vbi notat ꝙ probatio dubia que verifi
cabilis est ⁊ cõclusiua in quolibet intellectu, quo ad intentũ pro
bãtis prodest probanti, vt pro eo sit ferenda sentẽtia: quod dicit
esse notãdum pro limitatione huius regule. Et istud tu cõfirma
ex limitatione certa quã simul iũge cum ista / quia est effecta eadẽ.
Et per hoc infert notabiliter Alexan. in. l. inter stipulantem. §. i.
in vlti. colum. ff. de verb. obl. ꝙ si accuso titium ꝙ occidit seiuz, te
stes oẽs deponũt alternatiue, ꝙ occidit eũ cũ gladio vel cum cla
ua: ꝙ licet testes videantur incerte ⁊ ambigue deponere: tamen
quia vterqz intellectus concludit homicidium, habetur pro pro
batione certa. bene facit. l. quod si dubitet. ff. de acquirẽ. heredita.
Et illam decisionem Gemi. etiã simpliciter sequitur Alexã. in. l.
gallus. §. si eius. in. iij. colũ. in fi. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ Quinto limi
ta predictam regulam vt procedat quando agitur de probando e
aliquo certo et limitato: tunc probatio dubia ⁊ non concludens
nil releuat: secus vbi sufficit probare aliquid incertuz vel indeter
minatum. vt est quando duo cõtendunt de possessione, ille debet
obtinere qui probat de possessione lõgioris temporis. l. si duo. ff.
vti posside. ⁊. c. licet causam. de proba. Certe si vnus probaret de
possessione. x. annorum. alius probaret de possessione. x. annoruz
⁊ pluriũ: iste secundus obtineret: ⁊ ista secunda probatio, licet vi
deatur incerta, faceret eum obtinere. Jta dicunt Bal. ⁊ clarius
Albe. de rosa. in. l. cum furti. ff. de in litem iurã. ⁊ idem Bald. in
l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. in penul. colũ. ff. ex qui. cau
sis maio. ⁊ in repeti. l. ⁊ si post tres. in. xviij. col. ff. si quis cautio. et
est bonus textus in. c. cum causa. de emptione et vendi. no. domi.
Fracis. de are. in. d. c. cum causa que inter economum. in. iiij. no
tabi. Per istam decisionem soleo reprehendere illud quod vult
Bald. in repetitione. l. ij. in penulti. colum. C. de rescinden. vend.
⁊ Joan. de imo. in. c. fi. de emptio. ⁊ vendi. dum volunt qd ad hoc
vt habeat locum remedium. d. l. ij. debet venditio esse citra dimi
diã iusti precij. si res esset vendita pro quinqz, ⁊ producantur te
stes qui dicant eam valere decem, ⁊ plus: nil releuant in eo quod
dicunt ⁊ plus: quia illud est incertum ⁊ ambiguum. Hoc ego re
probo ex predicta limitatiõe: vt dixi in. l. si post tres. ff. si qs caut.
¶ Sexto limita predictã regulã vt procedat quãdo probatio du
bia nil concludit: secus est quando probatio dubia necessario al
terum duorum concludit: quorum alterum sufficiat quodcunqz
illorum sit: tunc talis probatio releuat ⁊ sufficit. ita expresse limi
tat do. Anto. de but. in. c. plerunqz. in fin. de rescript. vbi reputat
valde notandum. ⁊ idem domi. Anto. in. c. ex parte. in. v. colum.

a ¶ Jndefinita eqpolleat. Adde Pet. de ancha. in rub. de re. iur. li. vi. in. v. col. Bar. in. l. si is q ducẽta. in. §. vtrũ. ff. de reb. dub.

b ¶ Bõa paraphernalia. Adde Lu. ro. i suis singu. in lrã A. incipien. adulterium Jason in rubri. C. de iu.

c ¶ Scholaris. Adde Pe. de anc. in regula semel malꝰ. de re. iur. li. vj.

d ¶ Jnstrumẽta dotalia. Adde Bal. in. l. ab executore. C. qñ ap. nõ recip. ⁊ tex. iũcta glo. in verbo cõtubernia. in. c. aliter. xxx. q. v. Cardina. Alexã. in. c. tanta. q fil. sint legi.

e ¶ Argumẽtum a cõiter accidẽtibus. Adde l. qd si nolit. in. §. qr assidua. ff. d edi li. edi. ⁊ in. l. vel vniuersorum. ff. de pigno. act.

eodem titu. de rescrip. ad hoc etiam allegans tex. in c. per tuas. qui fu. sint leg. ꝛ idem do. Anto. in c. tertio loco. ad fi. de pbatio. ¶ Septimo pro limitatione adde qd no. Bal. in l. cum virū. per illū tex. in .j. nota. C. de fideicō. qd admittitur pbatio pertinens licet nō vigens: ꝛ per hoc subijcit ꝙ positio que parum facit ad factū reputat̃ pertinēs ꝛ admittēda. adde tex. in c. fi. in verbo nō tanquā sufficienter pbantes: sed tanꝙ vehementer adminiculantes. de succes. ab intesta. Tamē ista limitatio nō est bene ad ꝓpositū isti⁹ regule: nec ex toto hic bene cadit pro fallētia. Tamen venit hoc modo/ ꝙ licet probatio non cōcludens nō releuet in effectu, semper tñ est per iudicem admittēda. Alibi dicit Bald. in l. ad pbationem .j. C. de proba. ꝙ pbatio dicitur pertinens que per se vel coniuncta cum alijs facit saltē adminiculū. ꝛ idem in effectu no. Bar. ibi. ꝛ in l. si duo patroni. §. idē iulian⁹. vbi vide in vlt. col. ff. de iureiur. Ange. in l. iam dubitari. per gloss. ibi in ver. nō ab re. ff. de heredi. insti. Et dicit Bald. in l. ordinarij. in pe. col. C. de rei vendi. ꝙ iudex debet admittere oēs probationes, siue faciant plenā probationē, siue semiplenā, siue indiciū, siue aliquod admi n. culū. Et ista dicit esse verba notabilia Jaco. butri. in l. incerti. C. de interdictis. ¶ Octauā limitationē collige ex eo quod decidit Bar. i. l. nō solū. §. sed vt pbari. et ibi late Alexand. post alios ff. de ope. noui nuntia. vbi decidit/ ꝙ si accusatur titius ꝙ vulnerauit sempronium de mēse Maij: ꝛ ita est probatū: titius vero ad sui defensionē dicit, ꝙ potuit illū percutere. quia erat bannitus, qui ex forma statuti pōt impune occidi: ꝛ ꝓducit banniū latuz in medio mēsis Maij: ꝯcludit Bar. ꝙ ista exceptio ita dubie probata est sufficiēs pro victoria rei accusati: cū in dubio debeat interpretari qd non sit delictū. l. merito. ff. pro socio. Quod dictum do. Abb. in c. in presentia. in iij. col. de pba. reputat singulare ꝓ limitatione istius regule/ ꝙ pbatio dubia nihil releuat. ꝛ latius idem do. Abba. in c. auditis. de prescript. Bal. in l. precibus. in vj. col. C. de impube. ꝛ alijs substi. ¶ Nono limita ex eo qd decidit Barto. post Cy. in l. fructus. in fi. ff. solu. matri. quod si testes deponūt ꝙ testator instituit heredē titiū, postea sempronium, ꝛ dubitet̃ an fuerint due institutiones: ꝛ an vltimus tm̄ sit heres: ꝙ cū illa dictio postea,ᵃ sit verbum ambiguū, ꝙ in dubio ambo intelligunt̃ heredes. Idem tenent Bal. ꝛ Jmo. in l. quoties. §. si quis ita. per illum text. ff. de hered. insti. Cyn. ꝛ Alber. in l. j. ff. si cer. peta. Tamen illud ibi ideo nō est/ quia pbatio que est dubia sufficiat: quia stante dubia pbatione succedit dispositio iuris que declarat. Bene facit qd no. Bald. in l. si qs ita scripserit heredē. in fi. per illū tex. ꝛ ibi Ange. ꝛ Jmo. i. ff. de heredi. insti. qd si testes deponūt tres fuisse heredes institutos: sed nō recordantur pro qbus partibus: licet videat̃ dubia pbatio: tñ sufficit: ꝛ erunt heredes pro equis portionib⁹, qd est ꝑpetuo notādū fm̄ Bald. ¶ Decimo limita dictam regulā vt procedat quādo pbatio est dubia in se, ꝛ ex facto suo: secus quādo pbatio est in seipsa perfecta: sed aliqualiter offuscatur per exceptionē a reo probatā: que tamen necessario non cōcludit, licet aliqualiter elidat. nam licet videatur facere in aliquo esse dubiā primā pbationē: tamen non tollit effectum prime pbationis perfecte, quin sufficiat ad consequendu3 victoriam. ita probat text. in d. c. in presentia. ꝛ ibi do. Abb. in ij. co. ad hoc multū no. de proba. Tu in hoc dic melius: ꝛ clarius: vt per Bal. in l. admonendi. ff. de iureiur. in xij. colū. in ver. quero quid si actor probauit intentionē suam. cum concordan. ꝛ additio. quas ibi posui. ꝛ Bar. in l. j. in prin. per illum text. ff. de ven. inspi. Cano. in c. fi. de iureiur. ꝛ ibi dicit do. Anto. ꝙ opi. Bar. est cōis. ¶ Adde ad octauā limitationem .s. traditam. nam eam potes sic formare ꝙ probatio dubia releuat qñ 16 iuuat ꝓsuppositione iuris: vt patet ex superius dictis. ¶ † Tertio principaliter ad hūc tex. adde qd eum allegat Bald. in l. pe. in prin. C. si a nō cōpe. iudi. esse dica. pbari in isto tex. qd in acquirēdo dominio non suff. cit animus queredi pos. nisi etia sit animus acquirēdi dominiū, et sic licet probetur ꝙ quis habuerit animū possidēdi: imo plus quod possideret: non per hoc probatur qd 17 acqsierit dominium. ita vult iste tex. in prima regula. ¶ † Alibi Bald. in l. etiam. in v. col. C. de execu. rei iudi. Allegat illum tex. ꝙ licet aliquando ex possessione presumatur dominiū: vt plene declarat Bar. in l. penul. ff. de condi. insti. ꝛ in l. sicuti. §. sed si que ratur. ff. si ser. vēdi. est verū si illud allegetur: al's nō, ꝛ simpliciter sequitur do. Alex. hic. Tamē illud vltimum non probat multum in hoc tex. sed hoc voluit Bar. in l. rē alienā. in ij. col. ff. de pig. actio. Alex. in cōsilio. xciij in ij. volu. incip. in causa ꝛ lite vertēte corā arbitris. in iij. col. ꝛ in cōn. cxxxvj in ij. volu. incip. in causa ꝛ lite vertēte inter Lācelotū. i. ij. ꝛ x. col. facit. l. si adulteriū cū incestu. §. idem pollioni. ff. de adulte. Facit qd licet in dubio presumatur bonafides. l. penul. C. de euictio. glo. in c. si diligenti. ꝛ in c. fin. de prescri. ꝛ insti. de vsucap. in prin. Bar. in l. celsus. in antepe. col. ff. de vsucap. hoc est verum si allegatur: al's si non allegatur non presumit. Ita Bal. in c. si quis per. xxx. in iij. col. si de feu. defun. conten. fit inter dominum ꝛ agna. ꝛ in c. per tuas. in ij. col. ad finē de testibus. Bald. ꝛ Ang. in l. super longi. C. de prescri. lon. tempo. Ange. in l. eum qui. §. fina. ff. de publ. in rem actio. Alexā. in consi. xciiij. in ij. volu. in causa ꝛ lite vertente coraz arbitris. in iij. col. ꝛ notabilius in consi. lxix. in iij. vol. in causa ꝛ lite vertente inter Romeum. in iiij. col. licet contra teneat domi. Abb. in c. fi. de prescri. Item facit quod vult Bar. in l. cum quid. in vlti. colum. ff. si cer. pet. Facit etiam ratio quod licet sit presumptio iuris, tamen debet allegari: quia etiam illud quod est notoriū debet allegari: quia notoriū licet releuet ab onere probandi non tamen releuat ab onere allegandi vel proponendi. clemen. appellanti. de ap 18 pel. Bar. in l. j. in ij. col. ff. de excep. ¶ † Ultimo Bald. hic inducit istam. l. ad questionem, si pater non restituit dotē vxoris mortue: an ex ista retentione videatur adijsse hereditatem nomine filiorū suorū qui sunt infantes. de qua remitto me ad Barto. in disputatione que incipit, debitor in diem. ꝛ in l. gerit. ff. de acqui. heredi. in versi. venio ad quartum principale. vbi per Jmo. Pau. de cas. ꝛ reliquos Moder. ꝛ plene per domi. Alexan. hic. cum infinitis concordantijs per eum adductis vltra quas vide tu articulum hunc plene ꝛ subtiliter examinatum per domi. Franciscū de are. in consilio. clxj. quod incipit in presenti consultatione videndum ꝛc. ꝛ in consi. seq. Jason Ma. Pisis.

ᵃ ¶ Postea. Adde. l. fructus. ff. sol. matr. ꝛ in l. illud. ff. de acq. here.

1 ¶ Bonorū possessionē nemo inuitus agnoscere cogitur.
2 Citra, hec dictio quid significet: vide hic, remissiue tamen.
3 Agnati succedunt vsque ad decimum gradum: cognati vsque ad sextum.
4 Feudū an habeat aliquē nouū modū succedendi: ꝛ sic an sit aliquid innutatum in feudo: quo ad modū succedendi.
5 Bonorū possessiōes ordinarie sex an tribuant ius in possessionē ꝛ in proprietate.
Quid in bonoꝝ posses. cōtra tabu. ꝛ nu. 5.
6 Bonorū possessio vt ex legibus. Quare sic appelletur. Quot requirātur vt cōpetat. ꝛ nu. 7. Quare appellet̃ extraordinaria. Quarto ponit exempla: omnia ista habes hic per ordinem.
8 Bonorū possessio scd̄m tabulas est hodie necessaria scripto heredi in certo casu.
9 Litere pape si contineāt istam clausulam: prouideas tali de bñficio si eum idoneum repereris: talia verba faciūt potius admonitionem ꝙ conditionem.
10 Compromissum si est factum in aliquem scd̄m eius ꝯsciētiam, an sententia possit ferri sine citatione.
11 Papa si mandat alicui qd prouideat alicui de beneficio si est idoneus: an ille cui mādatur possit extra iudiciū se informare de idoneitate: et an sit op⁹ aliquē citare ad sciendū si est idoneus.
12 Judex qñ ad sui informationem ꝓcedit vt bonus vir: nō requiritur alicuius citatio.
13 Potestatem habēs disponēdi scd̄z ꝯsciam, non debet sequi ꝯscientiam propriam, sed cōscientiam publicam scd̄z iurium.
14 Statuta sunt seruāda etiam in foro conscientie.
Quid in legibus ciuilibus, post nu. 14.
15 Pene legales dupli. ꝛ qdrupli. an habeāt locū in foro cōscientie.
16 Conscientia, istud verbū importat arbitrium boni viri, nō liberā voluntatem.
17 Citatio est de iure naturali.
18 Citatio an requiratur in principe.
19 Papa qñ mittit commissionem alicui: adiecta clausula: si tibi cōstiterit: vel si ita compereris, an sint citandi illi de quorum preiudicio agitur.

Certum est. Hoc dicit. Cognati non succedūt nisi de iure pretorio, ꝛ nemo inuitus cogit̃ bo. pos. agnoscere. h. d. ponit duo dicta q̄ ex summario patet. ¶ † Jto. ꝙ nemo inuit⁹ cogi 1 tur agnoscere bo. pos. concor. sunt in glo. Et sic not. fm̄ Bald. ꝙ nemo est de iure pretorio necessari⁹ successor. vt hic. ꝛ l. iuliā nec emācipatus. ff. de leg. j. ꝛ §. sed his permittit pretor. insti. de here. quali. ꝛ diffe. Adde qd dicit Bal. in l. qui se patris. C. vnde liberi. quod nulla lex facit necessarium heredem nisi l. xij. tabul. Sed tu dic ꝙ imo etiā alia l. est que facit necessariū. sed in casu singulari. §. ꝛ quoniam varie. ꝛ ibi not. Ange. in auc. quibus mo. na. effi. sui. ꝛ notabilius Bald. in c. per tuas. de maio. ꝛ obedi. ꝛ extēdit Ludo. in l. necessarijs. ff. de acquiren. here. vt dixi in l. vnica. §. quando non 2 peten. partes. ¶ † In tex. ibi: citra. de ista dictione vide per Bar. in l. celsus. in pe. col. ff. de vsucap. no. Bal. in l. transigere. in princ. per illū tex. C. de transac. late Bal. in l. falsus. in iij. col. C. de fur. ꝛ in l. indicia. C. de rei vendi. dom. Ant. in c. licet causam. de probatio. ¶ Glos. fina. in verbo non vigentur. diuiditur in quatuor partes principales. In prima allegat concordantes, et illud est clarum. In secunda per viā notabilis declarat ad quē gradū succedunt agnati: ꝛ ad quem cognati. In tertia enumerat quod sint bonorum pos. ꝛ enumerat singulas declarando. in quarta et vltima glo.

ma gloss. declarat an bonorum possess. hodie sint sublate: an vero adhuc hodie sint necessarie vel saltem vtiles. Secunda ibi: et notam hic, tria. Tertia ibi: secundo quot sunt bono. pos. Quarta et vltima ibi: tertio nota an sint sublate. ¶ Ex secunda parte habes quod agnati vsque ad decimum gradum: cognati vsque ad sextum, succedunt. ista regula fallit in eo qui contraxit nuptias incestas: quia non admittuntur agnati nisi vsque ad tertium gradum. l. si quis incesti. C. de incestis nuptijs. secundum Bal. hic in. vj. col. ¶ Secundo fallit in milite cui non succedunt agnati vel cognati nisi vsque ad quintum gradum. l. ij. ff. de vetera. et mili. succes. secundum Ange. hic in lectu. flore. ¶ Tertio fallit in agnatis patroni qui liberto vsque ad quintum gradum succedunt. §. multis. vbi glo. insti. de succes. liber. Consydera in fallentia precedenti, in milite intestato quomodo in. d. l. ij. ff. de vetera. et mili. succes. equiparantur agnati et cognati, cum differant. §. fi. insti. de succes. cog. glo. in. d. l. ij. dubitat, et non respondet. Tu dic ideo esse: quia in successionibus militum attenditur insigen. argu. l. j. ff. de testa. milit. et secundum insigen. non constituitur differentia sexus. et sic quod sit agnatus vel cognatus. arg. l. fi. C. de libe. prete. Secundo consydera quare in successione militum non succedunt agnati vel cognati nisi vsque ad quintum gradum: et tamen in alijs agnati succedunt vsque ad decimum gradum. §. fi. insti. de succes. cogna. et sic in successione militis non datur nisi dimidia pars de decem vsque ad quintum gradum. Et tamen deberet esse totum contrarium cum lex magis faueat militibus quam alijs. l. j. et per totum. ff. de testa. mili. Consydera quod ratio possit esse quare in castrensibus bonis fiscus citius admittitur quam in alijs bonis post quintum gradum. d. l. ij. ff. de vetera. et mili. succes. eo quia bona castrensia sunt que vt plurimum ab ipso principe acquiruntur vel in castris ipsius principis. Ideo nimirum si fiscus citius admittitur quam in alijs bonis. ¶ Quarto fallit in feudis vbi agnati transuersales non succedunt nisi vsque ad septimum gradum. c. primo. §. hoc quoque sciendum de his qui feudum dare pos. et. c. j. §. hoc quoque. de successione feud. glo. notabilis. et ibi Bal. in. c. j. de feud. marchie. Bal. et alij in. c. satis bene. de prohi. feu. alie. per Lotha. Bald. in auf. de functo. in. j. colum. C. ad tertul. Extende etiam si esset feudum antiquum. vt dixi. j. prime. in ij. fallen. sed melius hic cadit per viam extensionis. ¶ Istud vltimum singu. limita in successionibus regni: nam si tota domus regia sit extincta, et adsit aliquis de sanguine antiquo: puta de domo Borbonia: et non sit alius primogenitus: certe iste quis sit vltra millesimum gradum succederet in regno: iure antiquo consuetudinis: vt est in regno Francorum: et licet in alijs successionibus agnati non admittantur vltra decimum gradum: sed fiscus succedat: tamen in successionibus regni aliud est: quia ibi fiscus non est admittendus. ita dicit Bald. singu. in. c. j. in penul. col. ad fi. de feud. marchie. in vsib. feud. Et istud dictum Iacob. aluaro. ibi in. §. j. refert ad literam: et simpliciter sequitur do. Mart. lauden. in illo. c. j. in prin. in vlti. col. exclamat illud dictum Bald. vsque ad celum: et dicit quod non posset esse magis singulare: et cum eo simpliciter sequitur. Ego semper admiratus sum circa illud dictum bal. et non recolo alibi de eo fieri mentionem: tamen mihi videtur quod Bald. ex toto non firmat istud dictum: sed velit illud procedere tenendo vnam opinionem. quod agnati in feudis in infinitum succedant: quam tamen opinio. Bal. ibi reprobat, et sequitur aliam. vnde si recte inspexeris precedentia verba, ex quibus postea sequitur ad presens dictum, ibi videbitur quod Bald. hoc ex toto non affirmet. quod ideo dixi vt diligentius consyderes: quia est decisio magni ponderis. ¶ Secundo principaliter intellige predictam fallentiam quando feudum non esset antiquum: sed nouiter quesitum: tunc procedit quod dixi, quod agnati transuersales non succedunt nisi vsque ad septimum gradum. si autem feudum esset antiquum posset probabiliter dubitari quid iuris sit. in quo puncto consydera quod Bald. in. d. c. j. de feu. marchie. tenet quod etiam tunc agnati transuersales non succedant vltra septimum gradum: referens ita tenere Iac. de bel. et ita communiter tenetur. et idem Bal. in. d. auf. defuncto. in. i. colum. Contrarium in terminis contra Bald. consuluit do. Francis. de are. in consil. penulti. quod incipit. Magnifici et excelsi domini. in. ij. col. motus precipue per tex. sed eum ad hoc clarum in. c. j. de natura succes. feud. Sed mihi videtur quod ille tex. non obstat: et quod patet clara responsio ex verbis Bal. in. d. c. j. in pen. col. de feu. marchie. vbi expresse dicit quod agnati transuersales non succedunt nisi vsque ad septimum gradum in feudo, nisi sint quodammodo de linea descendentium declarando vt ibi per eum. in quibus terminis loquitur ille text. in. c. j. de natura succes. feu. vt per te videre poteris. ¶ Quinto principaliter limita conclusionem glos. non procedere hodie per iura autenticorum per que in omnibus agnati et cognati equiparantur. §. nullam vero. in auf. de hered. ab intestato. vnde hodie omnes tam agnati quam cognati vsque ad decimum gradum admittuntur. glo. est in. §. si vero neque fratres. in auf. de heredi. ab intestato. gloss. Bar. et alij in auf. in successione. j. de suis et legi. glo. in. §. fi. insti. de succes. lib. et Bartol. et doc. hic. Et istud procedit etiam si agnati hodie venirent de iure pretorio:

quia etiam tunc vsque ad decimum gradum admitterentur per tex. in. d. §. nullam vero. in verbo in quacunque successione: dum dicit in omnibus successionibus agnatorum cognatorumque differentiam vacare: vt hic plenius per. d. Alex. reprobantem Sali. hic: qui dicebat oppositum et male. ¶ Sed audi nouam dubitationem: nunquid hodie istud procedat etiam in. iij. casibus specialibus quos. s. enumeraui: nunquid in istis etiam sit hodie immutatum vt agnati et cognati vsque ad decimum gradum admittantur. tex. in. d. §. nullam vero. in illis verbis vniuersalibus videtur probare quod sic. Sed ego licet tactum ab alio non inueniam, puto quod argui possit in contrarium, per regulam que habet quod lex noua superueniens, aliquid generaliter disponens, non intelligitur loqui in casibus specialibus: nec illis derogare. immo ista. l. noua generaliter disponens debet limitari vt non procedat in casibus illis specialibus: glo. est ordina. et approbata in. l. sciendum. in princ. vbi Bart. et alij et ibi aliquando dixi. ff. qui satisda. cog. Bar. in extrauaganti. ad reprimendum. in versicu. non obstantibus: bene facit tex. in. l. in testamentis. C. de testamen. iuncta. l. hac consultissima. vbi gloss. et doct. C. qui testa. facere pos. in contrarium vt dixi facit tex. in. d. §. nullam. ibi, in quacunque successione: et ibi, in omnibus successionibus. Nec dicas quod illud sit nouum correctorium quod non debet extendi: sed limitari per. ll. antiquas: vt iuribus palle. quia istud est verum nisi appareat de mente. l. noue, quod velit corrigere ius antiquum in materia de qua agitur: quia tunc licet verba. l. noue sint generalia, tamen corrigunt. l. antiquam specialiter loquentem: ita limitat Imo. in. l. si vero. §. de viro. in. vj. fallen. ff. solu. ma. alleg. gl. in. c. contra christianos. de heret. in. vj. Tu consydera particulariter. nam in casu. l. si quis incesti. C. de inces. et inu. nup. nihil est hodie immutatum: cum illud ibi sit statutum odio contrahentis incestas nuptias, et sic in eius penam: ergo non debet fieri extensio ad eius fa

4 uorem. l. relegato. et. l. fi. ff. de inter. et rele. † Similiter in feudo puto quod non sit facta aliqua immutatio: quia in feudis non attendimus ius ciuile vel canonicum quando in ipsis feudis requiritur in specie aliter statutum. c. j. et ibi gl. et bal. de gradi. suc. in feu. gl. in. c. j. et ibi Bal. de feu. cog. dixi. in. l. qui se patris. in glo. ij. s. vnde liberi. Sed in milite plus videtur dubita. cum in successionibus militum semper maior fauor prestetur quam in successionibus aliorum. arg. l. j. de testa. mili. Item agitur de excludendo fisco contra quem in dubio debet iudicari. l. non puto. ff. de iure fis. ¶ Puto quod in milite nihil sit immutatum: et sic quod. d. l. ij. ff. de vete. et mil. successione. remanet incorrecta. Moueor per primum fundamentum. s. factum. Secundo et fortius quia. d. §. nullam. solum corrigit iura que faciebant differentiam inter agnatos et cognatos: et vult in quacunque successione nullam esse differentiam: sed vsque ad quem gradum succedatur ille tex. nihil dicit. Et sic quantum ad numerum graduum ille tex. nihil disponit. Unde cum per. d. l. ij. in successione militis intesta. non fieret differentia inter agnatos et cognatos: ergo remanet incorrecta. Preterea licet de iure. C. et ffo. agnati succederent vsque ad. x. gradum. d. §. fi. instit. de succes. cog. tamen dispositio. d. l. ij. firma remanebat. Cogita tamen quia vt dixi non inuenio ab aliquo tactum. et sic est expedita secunda pars glo. ¶ In tertia parte gl. dum gl. dicit quod sunt tres bonorum possessiones que non tribuunt ius in proprietate sed in possessione. Aduerte ista gl. vult duo. vnum expresse, aliud tacite. ad illud quod expresse, dic quod male dicit quantum ad bonorum posses. gratia litis agnoscende: vt dixi. j.

5 in folio sequenti. † Tacite vult quod ser bonorum possessiones ordinarie. s. relate tribuant ius in possessione et in proprietate: dic quod fallit in bonorum pos. secundum tabu. que interim competit instituto sub conditione. l. ij. §. si sub coditione. et. l. si sub conditione. ff. de bonorum posses. secundum tab. quia in illa tribuit ius. s. administrationem illam quam competit curatori bono. l. si quis instituatur heres in diem. in princip. et ibi glo. et melius Bar. ff. de here. insti. Ex. in. l. matrem. C. de inof.

6 fi. testa. ¶ † Duo sunt examinanda que egent suppletione. quia in alijs gloss. bene dicit primo habemus videre bono. posses. vt ex legibus: circa quam quatuor breuissime videamus. Primo quare appelletur bonorum possessio, vt ex legibus. Secundo quare appelletur extraordinaria. Tertio quot requirantur ad hoc vt ista competat. hoc declarabitur bene. Quarto et vltimo inquirenda sunt exempla. ¶ Circa primum dic breuiter quod ista bonorum possessio assumpsit nomen a primis verbis edicti vt ex legibus vel senatuscon. sicut in interdicto vti possidetis, secundum Cy. hic in. ij. col. et quamuis plura verba essent in edicto pretoris, tamen prima dederunt huic

7 nomen. ¶ † Circa secundum quare appelletur extraordinaria, dic propter rationem de qua hic in glo. ¶ Circa tertium quot requirantur: vt ista competat est valde necessarium scire. et licet Cyn. et Angel. hic dicant quod duo tantum requiruntur. alij aliter dicant et inuoluant: vt Bal. et Sali. et Pau. de ca. in rubr. s. eo. Ego omnium dictis pensatis et retentis his que magis communiter approbantur, credo quod quatuor sunt necessaria ad hoc vt ista bonorum possessio vt ex legibus, extraordinaria sit. et si vnum ex istis deficeret non haberet locum. quod bene no. propter exempla circa que inuestiganda glo. et doctores plurimum sudarunt. Primo requiritur quod bo. possessio deferatur ex. ll.

nouis vel ex senatuscõ. Secundo reqrit̃ ꝙ tales leges sint ciuiles ⁊ nõ pretorie. nam si bonorũ possessio deferret̃ a pretore, nõ haberet locũ ista bo. pos. vt ex legibus. ¶ Tertio reqrit̃ ꝙ per istas leges nouas deferat̃ bonorũ possessio expresse ⁊ specialiter: non tamen in indiuiduo noĩatiꝫ: alias si nominaretur in specie illa nominata competeret, ⁊ non ista. Quarto requirit̃. ⁊ hic aduerte ne erres, ꝙ sit vocatus per. l. xij. tabu. ad hereditateꝫ. Secus si vocaretur per aliam. l. ciuilem. Ista quatuor requisita probantur per. l. vnicam. ff. vt ex leg. iuncta. l. generaliter. ff. vnde legi. ⁊ iuncto. §. septima. insti. de bo. pos. ⁊ istud quartuꝫ requisitũ specialr̃ ꝓbat tex. in. d. l. vnica. dum dicitꝰ ei qui ex. l. xij. tab. hereditatẽ habet. ista non cõpetit. ⁊ ibi glo. fi. declarat ⁊ ꝓbatur in. l. iij. in verbo non etiã. ff. vnde leg. tenet Ioan. fab. in. §. septima. prealleg. ⁊ do. Alexan. hic in iiij. col. Quicquid teneat Cy. hic in. ij. colũ. cum quo videt̃ trãsire Bald. hic in iiij. col. Ex istis quatuor. requisitis clare apparet responsio ad quartum, scꝫ inuenire exempla istius septime bo. pos. nam quodlibet exemplum in quo dicta quatuor reqsita cõcurrũt est bonũ. tamen glo. ⁊ docto. plurimũ laborarũt ad dandũ in specie exemplum. Et glo. in. d. l. vnica. iuncta glo. in. d. §. septima. vbi docto. referunt sex principalia exempla, que pro maiori parte reprobantur per scribentes: vt habes seriatim per do. Alexan. hic alios referentem ad quem remitto te. Bal. hic in. iiij. col. posuit aliud septimũ exẽplũ/ ⁊ aliud Bal. hic in vlt. col. sed ambo reprobantur ꝑ Lu. ⁊ do. Alex. hic. Ego alijs ꝓ̃termissis pono exẽpluꝫ clarum in quo. iiij. predicta reqsita cõcurrãt, qñ princeps nõ recognoscit superiorem, ita ꝙ eius statutum censetur lex ciuilis. nam statuta condita ab inferioribus, puta a Marchione duce ⁊ silibꝰ censetur ius pretoriũ. ſm Bart. in. l. j. in fi. ff. de bono. pos. ⁊ in. l. v. in prin. cum concor. ibi traditis. ff. de ver. obli. quando ergo talis princeps statuit quod curialis per bonoꝝ possessionẽ vsqꝫ ad xij. gradum ⁊ vsqꝫ ad. xl. annos ex testamento vel ab intestato succedat: hic ꝯcurrũt ꝓ̃dicta quatuor requisita: vt per te ꝯsyderabis. ⁊ istud est clarius exemplũ qꝺ possit afferri. ¶ Potest etiã exemplificari ſm glo. ꝓ̃dictas in capto ab hostibꝰ. ⁊ mortuo apud hostes. quo casu lex ciuilis bonorũ possessio specialiter defert. l. nec nos. C. de capti. ⁊. l. iij. §. eius. ff. de bono. pos. ſm glo. prealleg. ⁊ Odof. Fulgo. ⁊ do. Alexan. hic. ⁊ Ioan. fab. in. d. §. septima. Quicquid teneant reprobando Iaco. de are. Cyn. ⁊ Ange. hic: alia exempla referre est superfluum: quia vt dixi vt plurimum reprobant̃. ⁊ inter cetera exemplũ glo. in. d. l. vnica. per. l. sed quuꝫ patrono. in ꝓ̃n. ff. de bono posses. in verbo nominatim. patrono pos. pollicetur. licet sequatur Ioan. fa. in. d. §. septima. ⁊ Ludo. ⁊ dominus Alex. hic. Sed illud reprobat Bar. in. d. l. sed quum patrono. in prin. tñ ad eius reprobationem respondet do. Alex. hic. Ego reprobo ex alio. quia cum ibi bonorum possessio deferatur a pretore: ⁊ non a lege ciuili, deficit primum requisitũ. s̃. relatũ. ergo exemplum non bonum. Et eodem modo reprobo exempluꝫ aliquoꝝ modernorũ hic per. l. iij. §. a municipibus. ff. de bono. posses. sꝫ obstat: quia tex. ibi in fin. dicit pretoris edicto per id quod proxime dixi. Aliud exemplũ videtur posse dari ĩ casu aut̃. preterea. ĩ. vnde vir ⁊ vxor. secundum Pau. de cast. ibi in. j. col. si text. ibi expresse decerneret bonorum possessionẽ. Sed cum tex. ibi non faciat mentionem de bonorũ possessione, ⁊ successio illa deferatur a. l. ciuili: melius est dicere ꝙ competit bonorum posses. vnde legitimi: per. l. ij. §. fina. cum. l. sequẽ. ff. vnde legi. ſm Pau. de ca. ⁊ Alexan. ibi. Que autẽ ratio possit assignari in quatuor requisitis. s̃. traditis: puto esse difficile. ¶ Secundo principaliter circa hanc glo. est videndum quid sit bono. posses. gratia litis agnoscende. de quo dic vt in glo. in. l. papinianus. §. j. ⁊ ibi Bar. ff. de inoffi. testa. ⁊ Bal. hic. in. vij. col. ⁊ Moder. Iaco. bu. Ray. ⁊ alij. in. l. ij. s̃. de inoffi. testa. Tamẽ vltramon. ⁊ Cy. hic in. iij. colum. reprehẽdunt. ⁊ in. d. l. s̃. de inoffi. testa. quia non probatur iure ⁊ quia ius ciuile, quod est inuisibile, quomodo potest cognoscere signũ pretoris. Sed fortius dico quod idem esset quia dat signum emancipato: ⁊ illud habebit recognoscere, scilicet pretor: quod videtur absurdum. Unde ipsi vltramontani. ⁊ Cy. dicuntꝰ ꝙ bonorum possessio gratia litis agnoscende est bonorũ posses. vnde liberi, que datur filio emancipato exheredato sub conditione si obtinebit in querela: qua mediante expugnato testamẽto per querelã cogit̃ inuitus venire per vnde liberi. Et licet Bar. in. d. l. papinianus. ⁊ Moder. ⁊ do. Alex. hic ⁊ Pau. de cast. in. d. l. ij. C. de inoffic. testa. reprehendant: eo quia pretor dat sua remedia ad similitudinem iuris ciuilis. l. j. in princ. ff. de bo. pos. ꝯtratab. sꝫ quãdo filius in potestate exheredatꝰ q̃relat testamentuꝫ non propterea cogitur tamen ab intestato succedere. l. queadmodum. cum glo. ff. de inoff. test. Ita nec cogi debet emancipatus. Sed ad hoc potest respondere ꝙ aliud est in filijs emancipatis: aliud in filijs in potestate. nã cũ pretor faciat iniuriã institutis in testõ, faciendo ꝙ emãcipatꝰ exheredatꝰ q erat incognitus de iure ciuili cognoscat̃ mediante signo pretoris. ⁊ possit querelare testm̃. ideo in recompensationem talis iniurie statuit ꝙ querelato testamento inuitus ab intestato succedat: sicut ꝑ similem rationẽ dicimus/ ꝙ filius emãcipatꝰ preteritus ꝯtratabulãdo testamentũ/ tenetur prestare legata coniunctis personis/ propter dictam rationẽ iniurie. secus in filio in potestate. vt declaui in. l. j. s̃. de bono. pos. cõtratab. quam pre. ¶ Tñ opinio ista vltramõtanorum nõ ꝓbat̃ iure/ ideo teneas cõmunẽ. Et no. ꝙ ista bo. pos. gratia litis agnoscẽde est hodie necessaria filijs emancipatis exheredatis, qui aliter querelare non possunt: ſm Barto. hic in fi. qꝛ licet ab intestato sit sublata differẽtia emãcipationis ⁊ patrie potestatis: tamẽ cõdito testamẽto adhuc durat. ſm gl. vbi dicet̃ in. l. si emancipati. ĩ. de colla. cũ concor. Et ita etiã tenet Bal. in. vl. col. in fi. ⁊ Io. fa. in. §. fi. insti. de bo. pos. Guil. Ray. et Bal. in. d. l. ij. Quicqd ibi teneat Sali. ꝑ aliqua leuia. Et ibidem Pau. de castr. per aliud subtilius fundamentum. Adde tamen vnũ casum valde sing. in quo filiꝰ emãcipatꝰ de iure ffoꝝ. poterat intentare querelã nõ agnita bo. pos. gratia litis agnoscẽde. in. l. papinianus. §. quarta aũt. ver. nisi forte. ſm primũ intellectũ gl. ff. de inof. test. ⁊ ibi solus Ang. reputat illũ tex. sing. ad hoc/ ⁊ se nescire illũ casum alibi. s. quãdo filius emancipatꝰ erat institutꝰ, ⁊ datꝰ sibi substitutꝰ vulgaris, ex toto eiꝰ legitima exhausta legatis libertatũ: qꝛ si repudiet hereditatẽ, ⁊ vadat ad substitutũ vulgarẽ, corruẽt legata libertatũ: ⁊ ipse filiꝰ q ĩ effectu est exheredatꝰ ibi intẽtat querelã. nec ibi aliquid debet̃ de bonorũ possessiõe gratia litis agnoscende. Ratio qꝛ cũ testator eũ cognouerit instituẽdo: ⁊ sic tunc erat cognitus de iure ciuili veniẽdo ex testamẽto. l. si ex duobꝰ. in prin. ff. in bono. pos. ꝯtrata. Bar. in. l. illud. §. fi. e. ti. eodẽ mõ vbi impugnat testamentũ, id est ſm gradũ substitutionis vulgaris, debet esse cognitus a iure ciuili. licet alias emancipatus nõ possit intẽtare querelã, nisi prius agnita bo. pos. grã litis agnoscẽde: que etiã hodie est necessaria scd̃m eũ. Item ibi est tex. no. ad aliud. s. ad limitationẽ. l. si posthumus. §. qꝺ vulgo. ff. de libe. ⁊ posthu. quando filius inuenit se priuari legitima ꝑ institutionẽ factã in ꝓ̃mo gradu: cũ sit in effectu perinde ac si de eo non esset facta mẽtio, qꝺ etiã ibi Ang. valde no. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ⁊ Paul. de cast. ibi circa fin. Et talis bono. possessio gratia litis agnoscẽde est hodie etiã necessaria emãcipatis exheredatis: itẽ posthumo alieno: ⁊ cognatis ſm gl. in. d. l. papinianꝰ. §. j. dꝫ peti intra annũ: ꝙuis querela duret quinquennio. l. si quis filiuꝫ. in fi. s̃. de inoffi. testa. ſm Bald. hic in. viij. ⁊ penulti. col. quẽ sequitur do. Alex. licet Io. fab. in. §. fi. instit. de bonorum possessio. tenuerit in discursu contrariũ ⁊ male. ¶ Et aduerte qꝛ ista bono. pos. gratia litis agnoscende non tribuit ius, nec in proprietate nec in possessione: sicut faciũt alie due de quibus hic in gloss. sed solum prestat facultatẽ emãcipato, qui est exheredatus, vt admittatur a iure ciuili ad querelandum: ꝙuis glos. teneat cõtrariũ, ⁊ male ſm Pau. de ca. hic ⁊ est tex. quẽ glo. hic allegat. in. l. ij. C. de inoff. test. itẽ facit ratio qꝛ etiã si sit filius in potestate cui cõpetit q̃rela de iure ciuili: ꝑ hoc nõ impedit̃ heres scriptꝰ quin mitti debeat in pos. bono. defuncti: tex. est ĩ. l. ij. ĩ. de edicto diui adria. tol. quãto magis si est in possessione debet defendi: per regulam. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui. ¶ Sum in quarta ⁊ vltima ibi: tertio quero. In quarta parte gloss. ibi, secũdus: inst. qui. mo. testa. infir. §. non tamẽ. Intellige istũ casum quãdo testator arrogatus postea factus suus declarauit corã quinqꝫ testibꝰ se velle primũ testamentum valere: alias secus. l. qui ex liberis. §. testamento. ff. de bono. pos. ſm tab. Que declaratio nõ requirit̃ quando essent instituti venientes ab intesta. tex. est in. l. posthumus. in ver. idem ⁊ circa. ff. de iniust. rup. Uel quãdo substitutio pupillaris facta filio ĩpuberi a p̃re naturali extingueret̃ per arrogationẽ impuberis: nã cessante arrogatione recõualescit substitutio absqꝫ declaratiõe noue volũtatis. l. si arrogator: vbi plene dixi. ff. de adoptio. ¶ † Et sic habes in gloss. iij. casus in quibus bonorũ possessio ſm tabulas, est hodie necessaria scripto heredi, qui de iure ciuili ex testamento venire nõ posset: sed solum venit de iure pretorio. Addunt alium casum docto. in. l. filio preterito. ff. de iniusto rup. ⁊ aliũ in. l. cũ heres instituta. ff. ad trebel. ⁊ aliũ in. l. facta. §. si in dãda. ff. eo. Aliũ habes in. l. pater instituto. §. fi ⁊ ibi Bar. ff. de capti. idem Bartol. in. l. si pater captus. ff. de vul. ⁊ pup. Quosdam alios casus referunt Fulg. ⁊ do. Alex. hic: ⁊ Bal. in rub. s̃. q admit. in. vj. q. ¶ Sed ad limitationẽ omniũ istorũ casuum no. ꝙ in omnibus istis casibus ⁊ similibus in quibus bonoruꝫ possessio ſm tabulas est hodie necessaria scripto heredi, certe si testamentum esset factum in presentia principis, in omnibus illis casibus posset heres succedere etiam de iure ciuili: ⁊ sic bo. possess. ſm tabu. nõ esset necessaria. glo. est singu. in. l. omniũ. in gloss. antepe. in ṽbo testibꝰ. ĩ. de testa. quã ad hoc allegat Bald. hic in antepe. col. reputans no. dignum. Eam reputat singularẽ Ang. hic ⁊ in dicta. l. omniũ. ⁊ in dicta. l. filio ꝓ̃terito. ⁊ ibi Imo. in. xiij. col. Tamẽ tu aduerte ꝙ tex. ĩ. d. l. omniũ. ꝑ quẽ se fundat illa glo. probat oppositũ: dũ dicit in fi. si ei alia nocere non possunt: ⁊ ibi glo. parua.

gloss.parua in ver.non possunt.⁊ ibi expresse Pet.⁊ Cy.nam tex. in illa.l.omnium.qñ testamentum fit in presentia principis solum dispensat circa defectum numeri testium:⁊ non circa alios defectus. ¶ Retenta tamen opi.glo.que est cōis:quero an idem esset si testamentũ fieret coram iudice,seu apud acta.Bal.hic:in penu. colũ.firmat ꝙ sic.Sed eum reprehendũt Lud.roma.hic.⁊ Pau. de cast.in.d.l.omnium.quia quādo non requirit̃ presentia iudicis si interueniat nil operatur.l.siue apud acta.in prin.C.de transac. Sed tu caue:quia etiam in testamēto nō requirit̃ presentia pncipis:⁊ tamē si interueniat multum operatur.d.l.omniũ.ergo fundamentum moder.nō est verum. Item plus operatur factum in iudicio ꝙ̃ extra iudicium.tex.est cum glo.in.l.pacta nouissima. in verbo et maxime.⁊ ibi Bal.⁊ Moder.no.C.de pac. ¶ In gl.ibi contratabulas aũt sicut olim fuit necessaria.intellige glo. quādo emancipatus esset preteritus cum causa:tunc verum dicit gloss. si vero sine causa,habet hodie ius dicendi nullum de iure ciuili: iuxta gloss.in.§.exheredatos.in aut.de here. ⁊ fal.ergo.tunc contratabulas non esset hodie necessaria:ꝭm Bal.hic in penult. col. ⁊ etiam vlti.in fin. Ange.⁊ Bar.in aut.ex causa.ȷ.de libe.preteri. Tu aduerte subtiliter ꝙ ꝗuis oēs ita teneant,posset nouiter teneri ꝯrium:ꝙ quando filius emācipatus est preteritus sine insertione alicuius cause:ꝙ adhuc hodie non competit sibi ius dicendi nullum:⁊ sic adhuc hodie sit sibi necessaria bonorũ possesl.contratab.Nam.l.meminim⁹.in verbo ad suorum similitudinē.C.de legi.here.⁊.§.nullam.in aut.de here.ab intesta.solum loquuntur ab intestato.vt patet ex scriptis earum:⁊ sic solum tollunt differentiam emancipationis ⁊ patrie potestatis ab intestato.ergo cōdito testamento durant differentie:vt dicit gloss.⁊ doctor.in.l.si emancipati.ȷ.de colla.⁊ gloss.⁊ docto.in.d.aut.ex causa.quia condito testamento nihil reperit̃ immutatũ in filio emācipato.ergo cum nullibi reperit̃ ꝙ condito testāmento si filius emācipatus sit preteritus etiam sine insertione alicuius cause,ꝙ habeat ius dicēdi nullũ:certe nec nos dicere debemus:quia in correctorijs qđ nō mutat̃ quare stare phibetur.l.precipimus.in fi.C.de apel.⁊.l. sancimus.C.de testa.Et licet text.in aut.non licet.ȷ.de libe.prete. ⁊ in.§.aliud quoqȝ capitulum.in aut.vt cum de appel.cog.disponant in patre ⁊ matre ꝙ non possunt preterire filios sine causa.et mater nō habeat filios in potestate.§.femine.insti.de adop. tamē nullibi tex.loquitur de filio emācipato.Et ĩ correctorijs nō ex idētitate:imo nec ex maioritate rationis licitum est arguere:vt per gloss.⁊ docto.in aut.quas actiones.s̃.de sacrosan.eccle.Cogita. ¶ Item ꝭm oēs post glo.hodie oēs bonorum possesl.sunt saltem vtiles.Et sex notabiles vtilitates ponit in specie Bald.in rub.s̃. qui admit.in.vj.q.quas particulariter referens Pau.de cast.hic dicit ꝙ Bal.est in hoc melius ⁊ sing.locutuȝ ꝙ̃ aliquis de mũdo. Extra gloss.non omitto vnam bonam decisionem quam ponit Bal.hic in.ij.colũ.licet sit aliqualiter impertinens:ꝙ quādo papa mandat aliquem examinari si est dignus,in tali examinatione non est citandus aliquis:cum sufficiat probationes cōcludere soli examinatori.nam hec commissio potius est conscientialis ꝙ̃ iudicialis:si tamen citaretur pars per eum deberet audiri: alias posset appellare clemen.j.de offi.delega.ita formaliter Bald.hic Utilis est principalis decisio Bald.sed adhuc vtilior eius ratio: ꝙ ista sit cōmissio cōscientialis.Solus Ludo.ro.hic ad fi.examinat istud dictuȝ Bal.⁊ tenet ꝙ nō procedat qñ extaret alia pars de cuius preiudicio agitur: quia illa esset citanda:per illud quod vult gl.s̃.in.l.fi.s̃.de bo.pos.ꝭȝ tabu.quā pre.que dicit ꝙ ad hoc vt iudex recte determinet necesse habet informare cōsciētiam suaȝ: ergo debet citare partes:qua citatione mediāte ꝯpareat pars ad iudicē informandũ.l.fi.C.si per vim vel alio modo:alij nihil dicũt. Addo ꝙ istā decisionē bal.sequitur Lu.ro.sibi cōtrari⁹ in repeti. rub.ff.de arb.in.ij.col.per hoc inferens vt.j.proxime retuli.Eam etiam simplr refert ⁊ sequit̃ do. Alex.de imo.in.l.de vno quoqȝ. in pe col.ff.de re iudi.⁊ plenius in consi.cxxvij.in vij.volum.incip. visis verbis.quem.ȷ.in specie referam.Pro ista decisione optime facit illud qđ no.Barto.in.l.muto.§.j.in fi.ff.de tutelis.per illum

9 tex.post Ioan.an.in.d.cle.j.de offi. delega.† ꝙ si in literis pape apponatur hec clausula,puideas tali de beneficio si eũ idoneũ repereris: ꝙ talia verba potius faciunt admonitionē ꝙ̃ conditionē:⁊ istud vltimũ tenet Bal.in.l.si in diē.ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊ in.l.neqȝ natales.in vlt.col. C.de pba.⁊ in .l.nō dubiũ.in ver.sed iuxta hoc q̃ro.C.de legi.Adde Bar.in.l.eũ qui.§. filiusfa.in fi.ff.de acq.hẽr. Bal.in.l.quinquaginta.ff.de excu.tu. Adde etiam ꝙ Lud.ro.in preallε.rub.de arbi.in.iij.colũ.ad fi.refert Bal.hoc velle.⁊ sequit̃

10 † ꝙ quando factũ est compromissum in aliquē ꝭm eius cōscientiā isto casu sententia sine citatione aliqua ferri posset.Et licet Lud. non dicat:cōsydera ꝙ Bal.hic istud directo non dicit:sed credo ꝙ Ludo.ponderauit rationem Bal.dum dicit ꝙ est cōmissio cōscientialis in qua aliqs non est citādus.Pro decisione Bal.adde quod forti⁹ tenet idē Bald.in.l.ij.in.ij.col.C.qñ prouo.non est necesse.vbi querit pone ꝙ papa mandauit in forma pauperuȝ hoc mō,conferas Petro clerico non habenti,tale beneficiũ qđ nō excedat tātam quātitatē annuā:si eũ repereris sufficientē in lectura constructione ⁊ cātu:qui executor nō examinauit aliter:sed putās eũ esse idoneũ,cũ nō esset,beneficiũ ei assignanauit:nũquid valeat collatio.videtur ꝙ nō.vt.l.seie egresse.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his. ⁊.l. cum vero.§.subuentum.ff.de fideicom.libert. contra determinat Bal.per.§.semel.insti.quib.ex cau.ma. non lic.siue ista verba faciant monitionem siue cōditionem.vt ibi per euȝ.Subdit Bald. ibi idem esse si papa dixerit:si inueneris euȝ vite laudabilis ac honeste ꝯuersationis.sufficit eñ ꝙ fuerit taliter qualiter inquisitũ.qr executio ad nullaȝ formā arctat̃ nisi ad formā mādati.vt dicit notari in.d.cle.j.de of.dele.⁊ p Inn.in.c.ex rōne.de of.dele.sȝ dȝ allegare Inn.in.c.fi.de presum.vbi ponit istā materiā.adde ꝙ.d.Ab. in.c.j.in pe.⁊ vlt.co.de re iudi.vbi refert p̃dictā decisionē bal.in.d. l.ij.formaliter.postea finaliter tenet ꝙ quedā sunt q̃ cōmittuntur cognitioni ipsi⁹ iudicis:vt puta si reperiret eum vite laudabilis: quedam vero veniũt extrinsecus verificāda:vt puta puideas tali si nullũ possidet beneficium. Primo casu tenet prouisio licet cōditio,vel monitio nō exhibeat:dũmodo executor fecerit aliquā examinationē seu inquisitionem.qr cũ ista veniāt verificāda per iudicis cognitionem,presumptio est qđ insint:ex quo iudex declarauit.d.§.semel.sed in secundo casu non tenet prouisio nisi conditio fuerit purificata.vt.c.si pro te.⁊ qđ ibi no.de rescrip.in.vj. ¶ Adde

11 etiā Inn.in.c.fi.de transla.prela.⁊ vbi etiā Bal.in.ij.col.† vbi tenet ꝙ ille cui per papā mandatur ꝙ alicui prouideat de beneficio si est idoneus,ꝙ pōt extra iudiciũ se informare de idoneitate nec est necesse citare aliquē ad sciēdũ si velit dicere eũ nō esse idoneũ.de quo puncto habes diffuse per octo col.per Abb.in.c.fin. de p̃sum.post Innocē.do.Anto.ibi ⁊ alios ꝙ̃ plures ibi per eum

12 relatos.⁊ p dños de rota ꝯsi.ccccxlj.⁊ gl.plenā in.d.cle.j. ¶ † Adde etiā regulā quā firmat do.An.in cōmento.c.vestra. in.xxxviij. col.de coha.cle.⁊ mu.ꝙ quādo iudex ad sui informationem pcedit vt bonus vir,citatio alicuius non requirit̃. ¶ Quid tenendũ: puto aduertendũ ꝙ decisio Bal.habet duas partes. Prima pncipalis decisio Bal.est ꝙ quādo papa mandat aliquē examinari si est dignus vel sufficiens,⁊ tunc an requiratur citatio partis et debeat talis commissarius iudicialiter procedere:et de hoc dic plene per glo.in.d.cle.j.de offi.deleg.⁊ diffuse per Abb.⁊ alios in d.c.fi.de presum.concordan.s̃.⁊.ȷ.allegatis. Secunda pars colligitur ex ratione quam assignat Bal.in hoc credo ꝙ ratio decisionis Bald.non sit vera ex infrascriptis. ¶ Primo moueor quia ille cuius conscientie aliquid committitur non propterea potest leges transgredi:qr intelligitur de conscientia legibus munita: non de ea quā quis sibi fabricat.ita pulchre ⁊ egregie inquit bal. quem videas in.q.per eum disputata que incipit:Statuto caue-

13 tur fenerator.in viij.colum. ¶ † Confirmo vltra Bald.secundo: qui habet potestatem disponēdi ⁊ prouidēdi secūdum conscientiam nō debet sequi conscientiā propriam:sed cōscientiam publicam iurium:tex.est iuncta glo.in.c.iudicet.iij.q.vij. Cyn.in.l.quisquis. C.ad.l.iul.maie.Bal.in.l.j.C.qui accu.non pos. Si ergo debet leges sequi,regula iuris est ꝙ semper ĩ aliquo actu debet pars citari de cuius preiudicio agitur.l.de vno quoqȝ. ff.de re iudic.l.

14 nam ita diuus.cũ vulg.ff.de adopti. ¶ † Tertio istis adde quod

a vult gl.in.c.q̃ in ecclesiarũ.in gl.j.de cōstit.ꝙ statuta sunt seruanda[a] etiā in foro conscientie.⁊ illā glo.no.ibi Bal.in.j.col.⁊ dicit ꝙ nō

b reperitur alibi. Item leges ciuiles[b] quādo sunt fundate super veritate,et non super aliqua fictione vel presumptione,seruant̃ etiā in foro conscientie:ita Dy.in regula locupletari. Innoc.in.c.quia pleriqȝ.de immu.ec.Bal.in aut.ingressi.in.viij.col.C.de sac.san. eccle.⁊ in.l.penulti.§.illo.C.de necel.seruis hered.institu.⁊ in.l.filium que in habentem.in penul.colum.C.fa.her.⁊ plenius ꝙ̃ alibi

15 Bal.in.l.cum quis.in.vij.⁊.viij.colũ.C.de iur.⁊ fa.igno. ¶ † Con-

c firmatur quarto:quia speciale est ꝙ pene legales[c] dupli vel quadrupli in foro conscientie locum non habent:vt est gloss. reputa-

16 ta singu.in.c.fraternitatis.xij.q.ij. ¶ † Quinto ⁊ fortius in contrarium facit:quia iste terminus conscientia,importat arbitrium boni viri,non liberam voluntatem ita notabi.Bald.in.l.fi.ad fi. C.de iu.dominij impet.⁊ in.l.nulli.in.iij.colũ.C.de episco.⁊ cleric. Cano.cōmuniter in.c.statutum.§.assessorem.post gloss. singu.ibi de rescrip.in.vj.Modo ego habeo ꝙ quando cōmissio fit alicui p verba importantia arbitrium boni viri,debent partes necessario citari,ita Baldus in.l. captatorias. in.iij.q.ȷ.de testamen.mili.et est de mente Bald.in extrauagan.ad reprimendum.in gloss.sua in verbo videtur.⁊ in alia glo.in verbo.figura:⁊ illud arg. multũ

17 stringit. ¶ † Sexto facit pulchrum argumentum.naȝ citatio est

d de iure naturali[d] ⁊ diuino:clementi.pastoralis.de re iudic.ergo a nullo potest admitti.l.iij.§.si ad diem.ff.de re milit. Hinc est quod

e licet princeps vel imperator[e] non teneatur seruare ordinem iudiciorum in precedendo:vt nota.in.c.in causis.de re iudic.debet tñ

a ¶ Statuta sunt seruanda. Addō pe. de ancha. ĩ repe. regule possessor.de reg.iur.libr. vj.

b ¶ Itē.ll. ciuiles. Adde Abb.in.c.j. in.ij.colũ.de cōst. Abb.ĩ c.tuā.in fi.đ vsu. abb. in c.rex pacificus. ĩ.ij. col. in phe.gre.

c ¶ Pene legales. adde Ioā.đ imo. in.l.stipulatio . in. xxx. co.ff.de ver. obli.mater.ĩ ĩ suis no.notabili. xxiij.

d ¶ Citatio est đ iure naturali. Adde gloss.fin. Io.imo.in extrauaganti Bõifacij octaui. incip. rē nō nouā. maria. ĩ ru. de dilation. Old. consil. xliij.in. ij. l. querit̃ vtrũ citatio.et lu do.ro. cōsil. cccxliij.inci. circa primũ ꝯsultatiōis articulum.

e ¶ Princeps vel imperator acđ bal. ĩ.c.j.si de inueit.int.do. ⁊ val.lis ori. in vsi.feu. et per archi.in c.anteriorũ. ij.q.vj.

partem citare. tex. est in dicta clemen. pastoralis. alias non valet sententia principis, ⁊ potest de nullitate opponi. tex. est cum glos. notabili in. l. fi. ⁊ ibi Bal. multum no. C. de legi. ⁊ ꝙ non teneatur seruare ordinem iudiciarium. est text. in. c. ad petitionem. ad fin. de accusa. quem valde not. Bald. in. c. ij. de noua forma fidel. †[18] Et ꝙ in principe etiam requiratur citatio, est text. in. c. j. in. fi. de causa posses. ⁊ proprie. Et pondera quod ibi est negatiua posita ante verbum possumus, que denotat impossibilitatem vt est glo. in. c. j. de regu. iur. in. vj. Tunc arguitur sic: papa, imperator, et similes debent iudicare ſm conscientiam, ⁊ non ſm allegata, et probata: alias peccarent: ita Bart. referens sic tenere theologos in. l. vnica. ad fi. C. vt que desunt aduo. ergo vbi iudicandum est ſm conscientiam, tamen necessaria est citatio. Potes tamen saluare dictum Bald. restringendo illud ad casum specialem positum per eum: non autem generaliter intelligendo: vt patet ex predictis. ¶ Adde etiam quod dicit Bal. in. l. ij. in. iiij. no. C. de fideicōmis. ꝙ commissum ad conscientiam videtur commissum ad veritatē. ⁊ satis est quod sit munitum iuregentium. Et si dicis si predicta vera sunt prout sunt, quid ergo operatur commissio facta ſm cōscientiam alicuius: ex predictis videt̃ ꝙ redderetur quodammodo superflua. responde ꝙ operatur alios effectus notabiles. naꝫ ille cuius conscientie cōmittitur non posset aliū substituere loco sui: ita dicit Bald. in. c. j. §. fi. de notis feudo. quod est multum notabile pro executoribus testamentorum: quorum conscientie testatores committunt. nam alios substituere nō possent. in quo erratur in practica. et idem vult Bald. in. l. et in epistola. in fin. C. de fideicommis. ¶ Item quando fit commissio conscientie alicuius, intelligitur electa eius industria. ideo causam alteri subdelegare non posset: etiam si esset delegatus pape aut summi principis. secundū Imol. ⁊ Panor. in. c. fi. de offi. delega. Panor. in. c. cum in veteri. de elec. Imol. in. c. super questionum. §. porro. et sequenti. de offi. deleg. do. Cardi. Floren. in clemen. j. in. xij. q. de offic. dele. Bald. in. c. si pro debilitate. in. iiij. colum. de offi. deleg. facit tex. in l. nulli. in verbo pro conscientia. et quod ibi no. Bald. C. de epis. ⁊ cleri. do. Alexan. in. l. a iudice. vbi aliquando dixi. C. de iudi. et in l. more. ff. de iuridis. om. iudi. ¶ Item est alia vtilitas: quia quando committitur conscientie alicuius ab eius sententia non potest appellari[a]. glos. est reputata singu. in. c. statutum. §. assessorem. de rescrip. in. vj. quam ad hoc reputat singularem Paul. de cast. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nuntia. Angel. de are. in. §. sed iste. insti. de act. idem tenet Bald. in. c. si sacerdos. de offi. ord.

[a] ¶ Non possit appellari. adde Jo. de imo. in. l. de pupillo. in. §. q op⁹. ff. d no. ope. nū. Jo de ana. cōs. xxxiiij. inc. visis et diligēter ꝯsyderatis.

[19] ¶ † Septimo contra decisionem Bald. facit quia quando per romanum pontificem fit commissio alicui adiecta clausula si tibi constiterit[b]: ⁊ sit ita comperies: vel per similia verba: certe necessario citandi sunt illi de quorum preiudicio agitur: alias quicquid faceret parte non citata esset ipso iure nullum: ita dicunt Inno. et alij canoniste communiter in. c. dudum. de presump. glo. ⁊ doc. in d. clemen. j. in glo. magna. de offi. delega. quam Bald. hic voluit euitare allegando: ⁊ est tex. cum gloss. in clemen. j. in ver. constiterit. de censi. ⁊ ibi canoniste notant. Angel. et Imol. in. l. in illa stipulatione. j. ff. de verb. obliga. ¶ Per ista media que valde stringunt teneo ꝙ decisio Bald. ⁊ eius ratio sint false. Non omitto tñ ꝙ do. Alex. de imo. in consi. ccxviij. in. ij. volu. incip. Visis verbis ⁊c. refert istam decisionem Bal. ⁊ dicit ꝙ debet intelligi ⁊ restringi quando est clausula sonans in solam monitionē cōmissarij, id est illa clausula si est idoneus vel dignus: vt no. Bar. in. d. l. muto. §. j. in fin. cum concor. s̃. traditis. Ratio est: quia tacite inerat illa monitio, etiā si non fuisset expressa a romano pontifice. c. cū adeo. cum glos. in ver. si dignus. vbi cano. de rescrip. c. causam. ⁊ ibi notatur de elec. ergo expressio eorum que tacite insunt, quando exprimuntur illo modo quo insunt: nihil operatur. l. iij. ff. de lega. j. Sed si papa mihi simpliciter cōmitteret, non adiectis illis ṽbis, non requireret̃ citatio: igitur ⁊c. Sed qñ clausula adiecta per romanū pōtificē cōtinet illud qđ tacite nō inerat: puta dum dicit si tibi constiterit ita factum esse: vel si ita reperies: tunc bene requiritur citatio partiū, quarū assertione ꝯstare poterit: ita procedat ſm eum illud quod vltimo loco adduxi contra Bal. Et sic pōdera ꝙ in principali decisione bal. do. Alex. in effectu cū eo transit. Predicta bene nota quia pulchra ⁊ vtilia sunt: precipue in eo qđ secundo loco vult singu. Bald. ⁊ non reperies alibi, vt puto, ita cumulata ac discussa. Jason Pisis.

[b] ¶ Adiecta clausula si tibi ꝯstiterit. Adđ Bal. in. l. non dubiū. in. x. col. C. de legi.

De successorio edicto. Rubrica.

1. ☞ Iudex an intra tempora primi heredis possit dare dilationem secundo vel tertio ad deliberandum an velit esse heres.
2. Dilationes plures an dari possint a iudice in successorio edicto.
3. Iudex an ad instantiam creditorum hereditatis possit abbreuiare tempus heredi prefixum succedenti ex edicto pretoris. Adde numero. 4.
5. Successorium edictum an habeat locum in querela inofficiosi testamēti: ita vt excluso exheredato a querela, succedat nepos in dicta querela.
6. Nepos quem fili⁹ in potestate precedit, licet tempore mortis aui non debeat institui: vel exheredari: si tamen filius exheredatus repudiat querelā: vel excluditur tempore: ipse nepos poterit intentare querelam.
7. Successorium edictum an habeat locū in iure dicendi testamentum nullum.

¶ Glos. rub. diuiditur in. v. partes principales. In prima continuat rub. ad precedentes: ⁊ hec est clara. ⁊ pondera ꝙ imperator posuit istū titulū de successorio edicto. ante titu. Unde vir ⁊ vxor. q2 ibi nō potest cadere successoriū edictū, vt patet ad sensum. In secūda que est ibi: ⁊ nota ꝙ qñqꝫ gl. per viam notabilis declarat quot modis habeat locum succes. edictū: ⁊ ponit duos modos: dic plenius vt declaraui. in. l. qui se patris. s̃. vnde libe. vbi plene aperui hanc materiam successorij edicti. ⁊ ibi etiam retuli intellectuꝫ Bar. in. l. fi. ff. eo. quē sequūtur Pau. de cast. ⁊ Lud. ⁊ etiam Fulg. in. d. l. q se patris. circa quem dū Bar. hic alleg. l. exheredatuꝫ. ff. de re iudi. est corruptus: debuit allegare. l. ex contractu. ff. de re iudi. ¶ Sed caue q2 intellectus Bar. nō videtur posse procedere: q2 si excluso primo per restitutionem in integrum admittitur sequens de iure ciuili: p. l. j. §. si quis adita. ⁊ l. ij. §. si bonorum. ff. ad tertul. certe etiam admittitur de iure pretorio per vnde legi. que competit omnibus qui de iure ciuili admittuntur ad successioneꝫ. l. ij. §. fi. ⁊ l. generaliter. ff. vnde legi. Nisi dicās quod procedit quando admittitur de iure communi, esset restringere illum tex. Item scđm intellectum Barto. multum restringitur tex. in. l. ⁊ si ex modica. §. si filius. ff. de bo. li. Unde ad. d. l. fi. tuti⁹ esset tenere so. glo. in verb. accepisset. ibi: dic ergo. quā ibi tenet Sali. ⁊ scđm illū tu declara solutionē Bar. hic: ꝙ tex. ī. d. l. fi. loqtur in cognatiꝫ q nō possunt venire de iure ciuili: sed de iure pretorio tantū: vbi primo excluso per restitutionem in integrum, non admittitur sequens cognatus: sed venit fiscus, sed quando est talis qui potest venire de iure ciuili: tunc si excluditur per restitutionem in integrum, admittitur sequens per successoriū edic. ⁊ hoc principaliter de iure ciuili. d. l. j. §. si quis adita. ⁊ l. ij. §. si bonorum. ff. ad tertul. licet etiam in consequentiam veniat de iure pretorio. per regulam. d. l. §. final. ⁊ l. generaliter. ff. vnde legit. Et si dicatur cum pretor adinuenerit successorium edictum deberet facilius illud cōcedere quam ius ciui. respondetur subtiliter ꝙ pretor in multis offendit ius ciuile in ista materia. Primo admittēdo cognatos, qui de iure ciuili erant penit⁹ incogniti. l. j. in princip. ff. vnde cog. item introducendo inter eos successoriū edictum. l. j. §. gradatim. ff. vnde cog. quod successorium edictum nō habebat locū in agnatis. §. si plures. inst. de leg. agna. succes. Ideo ne vlteri⁹ offenderet ius ciuile, noluit quod primo cognato excluso, nō quidem de iure cōmuni per repudiationē vel mortem: sed de iure singulari per restitutionem in integ. ꝙ sequens admitteretur per successorium edictum: imo statuit ꝙ tūc fiscus admittat̃: ⁊ iste est casus. d. l. fin. ff. de succes. edic. ¶ In. iij. que est ibi: item not. ꝙ hic titulus. gl. declarat quare factus sit iste titulus. In quarta que est ibi: sed videtur ꝙ parum. gloss. fortiter op. ⁊ dupliciter sol. secunda est melior solutio. In quinta ⁊ vltima ibi. Item not. ꝙ in suis. gloss. dicit ꝙ licet olim in suis ⁊ in agnatis non esset successorio edicto locus, hodie secus est. de quo dic vt plene dixi ⁊ declaraui. in. l. qui se patris. s̃. vnde libe. ⁊ ibi dedi pulchrum ⁊ nota. intellectum ad §. placebat. alleg. in glo. declarando in quibus agnatis procedat, ⁊ in quibus nō: ad ibi dicta me remitto. Restāt ergo expedite oēs partes glossarū, excepta tertia ⁊ quarta. Pro quarum intelligentia quero de quatuor principaliter. ¶ Primo an intra tempora primi heredis sequentes in gradu vel in sequenti capite possint interrogari an velint esse heredes, ⁊ si respondent ꝙ non: an statiꝫ sibi preiudicent: glo. ⁊ cōmuniter doc. hic tenēt ꝙ sic. per tex. optimū in simili. ī. l. j. ff. de cura. bo. dā. al. in gl. Quicquid teneat Pau. de cast: hic, in fi. motus q2 quousqꝫ nō sit sibi dclata successio non debet sibi terminus assignari. l. fi. s̃. qui admit. ⁊ l. ꝙ diu. ad fin. ff. de acquiren. heredi. sed ante exclusionem primi non est sibi delata. igitur ⁊c. Sed istud fundamentum tollitur per. d. l. j. ff. de cur. bo. dā. Nec ob. ꝙ iuri de futuro renūtiari nō possit per simplicem renuntiationem. l. si ita scriptum. §. si sub conditione. ff. de lega. ij. q2 verū est extra iudiciū. secus in iudicio vt hic. glos. est ord. in. l. in plurium. ff. de acquiren. her. Barto. ⁊ alij in. l. j. vbi aliqñ dixi. C. de pac. facit text. in. l. j. §. sane. ff. e. al. in gloss. ¶ †[1] Secundo quero an intra tempora primi heredis possit per iudicem dari dilatio secundo vel tertio ad delibeandum, an velit esse heres. gloss. hic innuit ꝙ sic. In contrarium facit regula que habet ꝙ pendente prima dilatione: secunda dilatio per iudicem dari nō potest. ⁊ si detur nō valet. l. siue pars. ⁊ l. a procedente. C. de dila. ⁊ l. fi. §. denec. j. de iu. deli. Istam difficultatē mouet Bald. h. ⁊ nihil r̃ficit

Sed Bar.in.l.quandiu.vlti.⁊ ibi Ange.Imo.⁊ alij.ff.de acqui. heredi.respondent ad illa iura ꝙ pendente prima dilatione non potest dari secunda dilatio:verũ est que statim incipiat currere: sed bene potest dari secunda dilatio que postea incipiat currere finita prima.qđ est not.ẜm Bar.Sed ista solu.esset sine effectu quantũ ad propositum nostrũ.nam si dilatio non statim curreret pendẽte prima,non esset succursum creditorib⁹ per istũ tit.Ideo Bar.in.l.ij.ad fi.ff.de re iudi.aliter respondet ꝙ pẽdente prima dilatione non potest dari secũda,verũ est si secunda est preiudicialis prime.al's secus.Tu dic plenius ẜm Bal.in.d.l.quãdiu.vlti. ⁊ hec est veritas.

2 †.Si queris an plures dilationes dari possint a iudice:si loqueris a principio:dic ꝙ sic:argu.l.nõnunꝗ.ff.de iudi.Aut queris ex postfacto postꝗ iudex dedit primã dilationẽ:an ea pẽdente possit aliã dare:⁊ tunc aut queris respectu diuersarũ ꝑsonarũ:⁊ tunc potest per illud quod in simili no.gl.in.l. creditor.in prin.ff.manda.⁊ iste est ꝓprie casus noster qui loquit̃ respectu diuersarũ personaꝝ.⁊ ratio est:quia tunc secunda nõ est preiudicialis prim :aut queris nunquid eidemmet persone pendente prima dilatione possit dari secunda:⁊ tunc aut loqueris circa idẽ capitulũ:⁊ dic ꝙ non.⁊ ita proprie loquunt̃ iura.s.in contrariũ adducta.Aut loqueris quo ad diuersa ⁊ separata capitula:⁊ adhuc potest.ita ꝓcedit qđ not.glo.in.l.j.§.j.ff.de ferijs. ita ibi perfecte Bal.licet non ita plene.Caue tamẽ per tex.in.l.si plures gradus.ff.de iure delibe.dũ dicit vt a primo quoqȝ ad sequentẽ translata hereditate ⁊c.de quo tex.opponebat Ange.hic ⁊ nõ soluit relinquẽs cogitandũ in lec.Florẽ.si qua solutio dari poterit patebit ex dicendis in sequẽti.q.

3 ¶ † Tertio quero an ad instantiã creditorũ hereditatis possit iudex abbreuiare tempus heredi prefixum succedẽti ex edicto pretoris:qđ est in descẽdentibus annus:in transuersalibus centum dies.l.ij.vbi dixi.s. qui admit.dicunt Pau.de cast.⁊ do.Alexan.istam glo.sentire ꝙ iudex possit.Sed mihi videtur ꝙ gloss.istud nullo modo hoc sentiat.Punctus est ergo valde vtilis quãdo creditores hereditarij petũt ⁊ instant sibi satisfieri:cũ tex.in.l.j.in pn.ff.eo.⁊ in.§.penul. dicat ꝙ heredes nõ sunt p iudicẽ pcipitandi,si volũt deliberare: an debeãt esse heredes:nunqd iudex statuendo heredibus tẽpus ad deliberandũ,possit statuere minus tẽpus quã est prefixum ab edicto pretoris:est casus frequens in quo Bar.l.si quis instituat̃ heres in diem.§.j.per illum text.ff.de here.insti.⁊ ibi Imo.in.iij. ⁊ iiij.col.⁊ ideȝ Bar.in.l.quandiu.vlti.⁊ ibi Imo.ff.de acq.here. ⁊ ibi Bart.in.l.j.§.fi.per illũ tex.ff.de iure delibe.⁊ idẽ Barto.in l.si diu.ff. qui.ex cau.in pos.eatur.tenet ꝙ nullo modo abbreuiari possit per iudicẽ.qui in filio salteȝ statuat̃ annus,extraneo vero centum dies ad minus.⁊ dicit Bar.se mille ꝓcessus in ꝯrium factos destruxisse.Simpl'r sequitur Ange.de are.in.§.extraneis. insti.de here.qua.⁊ diffe.Sed Ludo.ro.in.d.l.quãdiu.vltima. et in consi.ccccxciij.quod incipit:in casu cõsultationis ꝓposite aduertendũ ⁊c.reprehendit Bar.in filio cui nõ debet assignari terminus anni:sed.ix.mẽsium per tex.l.fi.§.sed quia quidã.j.de iur. delib.Ad quẽ respondet do.Alexã.hic:⁊ Pau.de ca.ibi:ꝙ nõ loquitur in filio sed in extraneo.Sed ista solutio non satisfacit. Primo diuinat ⁊ restringit illum tex.sed dic ꝙ imo necessario loquitur in extraneo:q2 in filio datur annus.Secundo ⁊ fortius dato ꝙ ille tex.loquatur in extraneo,adhuc durat obiectũ:quia sic deberet statui terminus centũ dierũ.nõ aũt nouẽ mensiũ.Contra Bar.etiã facit tex.in.l.si curatoris.in fi.in verbo moderatum statuet.j.de iure delibe.⁊ ibi Pau.de ca.in fi.ad hoc no.nam si deberet dari tẽpus legale,tex.ibi non cõmitteret iudici ꝙ moderet̃ tẽpus.Illum tex.ante Pau.ponderat ibi Ange.in lectura Perusina.vbi dicit in illo tex.aperte patere ꝙ iudex moderat̃ tẽpus suo arbitrio.Et ideo multũ mirat̃ de opi.Bar.qui dicit ꝙ multos ꝓcessus fecit cassari:eo quia iudex statuit minus tp̃s centum dierum cõtra formam.l.j.in fi.cum.l.seq.ff.de iur.delibe.nam ẜm Ange.imo arbitrio iudicãtis debet statui:q2 casus est ibi in illa l.si curatoris.que lex est posterior.d.l.j.Tu dic ꝙ ille tex.nihil facit:per text.clarũ in.d.l.j.§.fi.iuncta.l.seq.nam in.l.j.§.fi.dicitur ꝙ tempus ad deliberandũ est arbitrariũ iudici:⁊ tñ in.l.seq.dicitur dũmodo iudex nõ arbitretur minus centũ dierũ.Ita text. in.d.l.si curatoris.in fi.in verbo moderatum statuet.intelligitur arbitrio iudicis:fateor dũmodo non arbitretur minus tempus centũ dierum.d.l.ij.Ad tex.in.d.§.sed quia quidã.Tu responde ꝙ nos loquimur de breuiori termino qui possit a iudice statui. ⁊ iste non posset esse minor centũ dierũ:ita procedit opi.Bar.⁊ p̄dicta.aut queris de termino longiori qui possit a iudice statui. ⁊ ille est nouẽ mensiũ:ita clare loquit̃ tex.in.d.§.sed quia quidaȝ. intellige tamen ꝙ ille est longior terminus qui possit in extraneo statui.nam in filio nõ potest loqui:cũ ad minus habeat annũ vt [illegible]edixi.

4 ¶ † Uera ⁊ cõis cõclusio est ⁊ hanc tene.ꝙ aut querim⁹ nunqd ad instantiã creditorũ possit iudex statuere minus tẽpus heredi ꝗ sit prefixum in edicto pretoris.ad istum finem ⁊ effectũ ꝙ si heres intra talẽ terminũ non adeat possit dari curator bonis qui creditoribus satisfaciat.⁊ tene ꝙ sic:al's creditores nimiũ longam dilationẽ haberẽt.l.j.§.sane.ff.eo.Aut queris nunquid heredi possit statui minus tẽpus quã illud qđ est prefixum a pretore,ad finẽ ꝙ eo elapso excludatur heres a facultate succedẽdi.⁊ sic ad instãtiam substituti:⁊ dic ꝙ non per regulã.l.licet. j.de iur.delibe.ita cõcludunt Ja.bu.Ange.Sali.⁊ oẽs Moder. hic.Ange.⁊ Pau.de ca.in.l.si curatoris.per illũ.tex.j.de iur.deli.⁊ in.d.l.ꝗdiu.vlti.per glo.ibi:⁊ Ange.in.l.si seruus.p illuȝ tex. ff.de bo.auto.iudi.pos.⁊ ista est mag's cõis ⁊ vera sñia ẜm dom. Alex.in ꝯsi.iij.in.ij.vo. incip.videretur inspectis.in. v.colũ.Tu subtilius pondera:q2 isti docto.sentiunt vnũ de quo sepius dubitaui:nec vnꝗ fui bene clarus.ꝙ si iudex statuit heredi ad deliberandum minus tẽpus quã sit inductũ ab edicto pretoris,dato ꝙ heres non succedat intra tale tẽpus,potest bene dari curator bonis:tamen heres nõ excluditur a facultate succedẽdi.ergo volunt ꝙ si iudex instantibus creditorib⁹ statuit tantũ tempus ad deliberandũ,quantũ est prefixuȝ a pretore puta statuit tp̃s anni filio,ꝙ elapso tali anno filius excludatur a facultate succedendi: ⁊ sequens admittatur.⁊ istud videtur sonare litera in.l.j.in prin. ⁊.§.sane.ff.eo.⁊ istud indubitanter procederet,in eo qui tantũ potest venire de iure pretorio:q2 omnino absqȝ ꝙ iudex talem terminum statuisset erat a lege prefixum:⁊ eo elapso erat exclusus.

¶ Sed magnum dubiũ habeo:quid si iste heres poterat etiã de iure ciuili succedere vsqȝ ad triginta annos:⁊ iudex ad instãtiaȝ creditorũ statuit sibi terminũ anni ad deliberandum:nunqd elapso anno sit exclusus ab oĩ facultate succedendi,non solũ de iure pretorio:qđ est expeditum:sed etiã de iure ciuili.nunꝗ fui in hoc clarus nec doc.hic aperiunt:ꝗuis Pau de ca.hic in ver.⁊ si dicatur quid expedit.aliquid intra dentes attinguat:sed nõ aperit clare.⁊ regula videtur ꝙ non:q2 exclusus ab vno iure non intelligitur exclusus ab alio.l.suum.j.de iur.delibe.tamen illa regula non loquitur quãdo tẽpus est prefixũ a iudice viuo.Forte non esset ponere os in celum tenere ꝙ isto casu heres excludat̃ p lapsum anni sibi statuti a iudice ad deliberandum,ab omni facultate succedendi etiã de iure ciuili.ita ꝙ sequens in gradu admittatur.prout expresse vident̃ dicere tex.in.d.l.j.i prin.⁊.§.quibus. ⁊.§.sane.quos al's oporteret multũ restringere.ita etiaȝ fortiter ꝓbat tex.in.l.si impubes.§.quesitũ.ff.de carbo.edi.⁊ fortis text. in.§.cum igitur.insti.de bono.posses.

¶ Et ꝓpter hoc cõsyderabã licet tactum nõ inueniã,ꝙ ista sit ratio:quare p̄tor adinuenerit succes.edic.fauore creditoꝝ:vt dicũt gl.⁊ Bar.hic.⁊ sic transeo ad quartã questionem nã cum videret pretor ꝙ prim⁹ heres habet de iure ciuili.xxx.ann.ad adeundũ.⁊ alios.xxx.sequens.⁊ sic successiue:isto modo nunꝗ satisfieret creditoribus:propterea pretor ordinauit ꝙ instantibus creditoribus statuat̃ heredibus tp̃s anni,si sint de descendentibus:vel centũ dierũ,si sunt de trãsuersalibus.quo elapso alij admittant̃,vt creditores sciant quem cõuenire:vt dicunt tex.prealleg.⁊ fuit de mente Bal.⁊ Moder. in.l.posth.s.de bono.pos.cõtratabu.vbi tẽperant ꝙ tamen primus nõ excludetur irreuocabiliter.Nõ pono tamen istud ꝓ constanti:q2 periculosum est:⁊ nimiuȝ restringeretur regula.l.licet. j.de iu.delibe.concedens.xxx.an.ad adeundũ de iure ciuili.Cogita tamen:q2 si est verũ,est pulchrum ⁊ subtile.Tñ Pau.de ca.⁊ Alex.hic/dicũt ꝙ successoriũ edictũ fuit inuentũ a pretore ꝓpter aliud:q2 ẜm.l.xij.tabu.excluso ꝓximo agnato statim succedebat fiscus.l.post cõsanguineos.in prin.ff.de suis ⁊ legi.declaraui in l.qui se patris.in prin.s.vnde libe.ideo sepius bona vacabãt longo tempore anteꝗ fiscus apprehẽderet.Itẽ fiscus habet varios iudices ⁊ multiplices fauores.l.si cõstante.§.quoties.vbi notat̃. ff.solu.ma.⁊ istud cedebat dãno creditorũ.ideo p̄tor induxit succes.edic.quod disposuit ꝙ excluso ꝓximo agnato nõ veniat fisc⁹: sed veniant cognati de gradu in gradũ,intra breue tp̃s taxatũ a p̄tore.d.l.j.in pn.ff.eo.

5 ¶ † Extra gl.no.illud qđ tenet Bart.ꝙ in querela inofficiosi testamenti est locus successorio edicto.⁊ ideo excluso filio exheredato a querela per lapsum qnquẽnij,vel morte nepos succedit in querela.ad hoc alleg.tex.bene probanteȝ in l.si is qui.in prin.ff.de inoffi.testa.⁊ est tex.in.l.si nõ mortis.in fi. ff.eo.facit.l.qui repudiantis.eo.titu.Ad idem alleg.text.in.l.si qs filiũ.C.de inoffi.testa.⁊ ibi glo.⁊ Bar.idẽ tenẽt.Sed cõsydera qđ ille tex.probat de directo contrariũ in verbo omne adiutorium nepotẽ dereliquerit.Nisi dixeris ꝙ ibi nepos volebat venire ex persona patris sui:qđ apparet clare in illo tex.vbi queritur de meritis filij ⁊ non nepotis:sec⁹ si voluisset ex propria ꝑsona venire.⁊ ita respondet glo.in.d.l.si is qui.in prin.⁊ i.d.l.si quis filiũ. in prin.Tamẽ multũ ob.ille tex.dũ vniuersaliter dicit omne adiutorium.Itẽ dũ tex.dicit ꝙ iurisconsulti inhumane hũc articuluȝ indecisum reliquerunt.sed nulla esset inhũanitas si nepos posset venire ad querelam per successorium edictum.Sed veritas est: vt dixi,ꝙ quãdo nepos volebat venire ex ꝑsona patris:tũc erat

destitutus omni remedio: nisi fuisset. d. l. si quis filiũ. sed quando volebat venire ex sua propria psona: tunc bene habebat locum successoriũ edictũ in querela. d. l. si is qui. in prin. ⁊ d. l. si nõ mortis. Et sic Barto. bene allegauit. d. l. si quis filium, ad proban. ꝙ semper in querela locus est successorio edicto: siue nepos velit venire ex persona ppria. d. l. si is qui. in prin. siue etiã velit venire ex persona patris. d. l. si quis filiũ. Sed tu aduerte, quia nec isto modo Bar. bene inducit illum tex. quia ibi nepos non venit ad querelã ex persona patris per successorium edictũ: sed solum per ius transmissionis: cum ibi de nouo statuatur ꝙ querela nõ pparata transmittitur ad liberos: cõtra regulam. l. posthumus. §. fi. cũ. l. seq. ⁊ sequen. ff. de inoffi. testa. ⁊ ꝙ ibi nõ veniat per successoriũ edictũ, ⁊ sic ꝙ Bar. nõ bene alleget illũ tex. ostendo: nam si veniret per successoriũ edictum, etiam si pater repudiasset, vel esset elapsum quinquenniũ: tamen nepos admitteretur. d. l. si is qui. in princip. ⁊ l. qui repudiantis. ff. de inoffi. testa. ⁊ l. ij. in prin. ff. de bo. liber. quod negat ibi tex. sed potes dicere ꝙ illud ideo fit: quia nepos veniebat ex persona patris: vt ibi dicit text. ideo repudiatio patris vel lapsus quinquennij nocet nepoti: secus si nepos vellet venire ex persona sua: ⁊ ita procedunt iura prealleg. Tamẽ re vera text. ibi loquitur ꝙ nepos venit ex iure transmissionis, et non ex successorio edicto. ⁊ sic Barto. non bene alleg. illum text. imo tunc proprie habet locuz edictum quando primus est exclusus repudiatiõe vel morte: quia successoriũ edictũ dicitur quãdo remediũ competens primo, illo excluso defertur sequenti in gradu. l. j. j. eo. Et sic in successorio edicto nepos semper venit ex sua persona: ⁊ non ex persona patris. patet. quia cũ pater esset exclusus repudiatione vel tẽpore, non potest nepos venire ex persona patris: vt in simili declarat Bart. in. l. j. §. si sit. ff. de colla. do. ⁊ in l. j. §. si sit filius. ff. de coniun. cũ eman. libe. sed quando venit iure transmissionis: tunc bene venit ex persona patris. ita loquit. d. l. si quis filium. Facit bene tex. in. l. ij. ff. de bo. libe. vbi sequens per successoriũ edictũ venit acsi prior ex eo numero non fuisset: ergo non venit ex persona prioris. Istaz opi. Bar. sequunt cõmuniter Moder. hic et glo. Barto. Bald. ⁊ Ange. in. l. pater filium. ff. de inoffi. testa. Bar. ⁊ Bal. in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. Bartol. Ange. Imo. ⁊ communiter Moder. in. d. l. si quis posthumos. §. j. Cy. Bart. ⁊ Bal. in. d. l. si quis filium. Bal. in. l. qui se patris. in. ij. colum. §. vnde liberi. ⁊ in. l. posthumorum. ff. de iniusto rup.

9 ¶ †Tenendo istam cõem opi. sequit notabilis effectus ꝙ licet nepos que filio in potestate pcedit tẽpore mortis aui non debet institui vel exheredari. l. gallus. §. in oibus. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ l. si quis filio exheredato. in prin. ff. de iniusto rup. tamen si filius exheredatus repudiat querelã, vel excludit tempore, poterit ipse nepos intẽtare qrelã. ⁊ circa hoc multũ insistit Pau. de cast. in. d. l. si quis filiũ. qđ etiam videt mirabile: cum querela cõpeta illi qui passus est iniuriam exheredationis. l. papinianus. in prin. ff. de. inofficio. testa. in verbo ipsius enim iniuria est. Sed ad hec patebit responsio ex his que. j. dicam in prima limitatione. Et circa illũ tex. ⁊ presentem passum vide Moder. psertim iã Rapha. cuma. ⁊ Alex. in. l. si quis posthumos. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu. Sed contrariã opi. tenet gloss. in. d. l. si quis posthumos. §. j. ⁊ gloss. in l. posthumorũ. ff. de iniust. rup. sequunt Guil. de cu. Iaco. but. ⁊ Sali. in. d. l. si quis filium. precipue per illum tex. vbi imperator statuit vt querela non preparata transmittatur ad nepotẽ: quia alias nullum remedium competebat nepoti: ergo non est verum ꝙ nepos posset venire per successorium edictum. dic de illo text. vt. s. dixi. Istam opi. per eundem tex. tenet do. Franc. de are. hic. Secũdo mouetur ꝑ tex. in. l. j. §. si pater in potestate. ff. de coniun. cum eman. libe. Sed respõde ꝙ ibi filius exheredatus non erat exclusus repudiatione vel tẽpore. Nam tunc bene nepos admitteretur. per dictã. l. si is qui. in prin. ⁊ l. qui repudiantis. ⁊ l. si non mortis. §. fi. ff. de inoffi. testa. Tertio mouetur per forte text. vbi dicit esse expressum, in. l. scripto. ad fin. in prin. ff. vnde libe. ⁊ ibi glo. ad hoc ponderat illum tex. Et dicit do. Alexã. in. d. l. si quis posthumos. §. j. ꝙ nõ inuenit illum text. in proposito ab alio allegatũ. tamen eum alleg. do. Franc. de are. hic. vbi dicit tex. ꝙ filius exheredatus moriens obst. nepoti in causa testati. licet in causa intestati nõ obstaret. do. Alexã. in. d. l. si quis posthumos. respõdet ꝙ ibi bene decidit nepotẽ non posse venire ad querelã vigore transmissionis, per. l. posthumus. §. fi. cum. l. sequen. ff. de inoffi. testa. sed nõ negat ille tex. quin nepos ex persona sua propria posset ad querelã venire per successoriũ edictum. Tu dic ꝙ imo tex. fortiter viget, ⁊ negat nepotẽ etiaz ex successorio edicto ad querelã venire posse: cum dicat filiũ exheredatũ morientem obstare nepoti in causa testati. Item cũ tex. dicat scriptũ heredem posse adire hereditatẽ mortuo filio exheredato: ergo intelligitur de aditione effectuali, que nõ possit per querelã infringi alias nihil refert ꝙ filius exheredatus esset mortuus: quia etiaz eo viuo põt hereditas adiri per scriptũ heredẽ. imo requiritur ꝙ adeatur. vt querela locum habeat. l. papinian⁹. §. si conditioni. de inof. testa. ⁊ l. filiuz. §. sed cũ exheredatio. ff. de bono. pos. ɔtrata. Nisi dicas ꝙ ideo dixit heredem scriptum posse adire, vt ostẽdat testamentũ nõ esse nullũ. l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto rup. ¶ Tene ɔmunẽ opi. quã etiã late tenet do. Fran. de are. in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. Limita eam notabiliter vt pcedat quãdo querela fuit delata filio: qr fuit exheredatus ⁊ superuixit post mortem patris: quo casu aperit viam ad succedendũ, ⁊ facit vt ceteri sequentes per successo. edic. admitti possint: secus si nõ esset sibi delata: puta: qr ipse fuisset institut⁹, vel esset mortu⁹ viuo testatore: tunc in querela non esset locus successorio edicto. tex. est nota. in. l. ij. ff. de bo. liber. ⁊ facit ratio qr successo. edic. dicitur, quando remedium cõpetens primo: illo excluso defertur secũdo. l. j. j. eo. ⁊ sic succes. edic. cõpetit in iure delato. l. j. in princ. ff. eo. ⁊ hic in glo. l. j. j. eo. Secũdo limitat singu. Bald. in rep. l. in suis. in. xj. oppo. ff. de libe. ⁊ posthu. nisi filius primus exheredatus approbaret testamentum: qr tunc testamentum habet vires irreuocabiles. argu. l. filio preterito. ff. de iniu. rup. ⁊ sic per sequẽtes nõ poterit amplius querelari. Istam limitationẽ, pro valde singulari ⁊ notabili refert Alexan. in. d. l. si quis posthumos. §. j. dicit ꝙ nõ reperit ab alio tactam: sed eam reprobat: per. d. l. si is qui. in prin. in verbo nolit. ⁊ d. l. qui repudiantis. in prin. Ad. d. l. filio preterito. respõdet ꝙ cũ ille casus sit exorbitans, ⁊ ibi non fiat aliũ preiudiciũ, cũ ibi essent instituti veniẽtes ab intesta. nõ debet trahi ad istum casum: quo nepoti preiudiciũ infertur. Ego reprobo, duplici ratione: vna quã sentit do. Alexã. nam quando filius exheredatus expresse renuntiat querele, dicitur approbare testamentum: ⁊ tamen tunc habet locum successorium edictũ in querela. d. l. si is qui. in prin. ⁊ l. qui repudiantis. in princi. Secũdo moueor, qr eo ipso ꝙ filio exheredato delata est querela. certe aperta est via ceteris descendentib⁹ ad impugnandũ eo excluso. ergo nõ põt eis piudicare. l. si post mortẽ. §. fi. ff. de bono. pos. ɔtab. ⁊ tradit plene ꝑ Alexan. in. l. posthumo. §. de bono. pos. ɔta. quã p. Ad. l. filio pterito. respõdeo aliter ꝙ ibi bñ dicit ꝙ fili⁹ pteritus potest approbare ad suũ piudiciũ. an autẽ istud alijs fratrib⁹ piudicet: qn ipsi possint dicer nullũ, an nihil dicit. ¶ Dubitat etiã Pau. de cast. hic. 7 † Nũquid in iure dicendi testamẽtum nullum sit locus successorio edicto. ⁊ licet Pau. de ca. hic firmet ꝙ non: ⁊ Ang. in. l. j. in lectu. Glo. j. eo. tamẽ do. Alex. post alios ibi firmat contrarium. ⁊ ibidẽ ipsemet Pau. de castr. sibi ɔtrus. ¶ Subdit etiã Bart. hic: ꝙ eodem modo in ɔtratabulis locus est successorio edicto: per tex. in. l. iij. §. si emancipat⁹. j. ff. đ bono. pos. cõtratabu. ⁊ lz Fulg. dicat ꝙ ille tex. parũ facit mihi videt ꝙ optime probet. ibi em filius emancipatus fuerat exheredatus eo ꝙ vxorem ignominiosam duxerat, que erat iusta causa attẽto iure fforo. dicit ibi tex. ꝙ nepos qui non debebat institui nec exheredari, cũ pater eum precederet tempore mortis aui: tamen cũ filius excludatur, nepos per successorium edictũ admittitur, ad cõtratabulandum ex persona sua propria: non patris. patet. qr ibi queritur de suis meritis ⁊ non filij. Poterat tamẽ allegari text. magis clarus in. l. ij. ff. de bonis liber. ⁊ gloss. ordina. in. l. illud. §. primo. ff. de contratabu. ⁊ ibi per Barto. ⁊ in. l. si ex duob⁹. §. fin. eo. titu. Tamen Fulgo. in hoc etiam contradicit. Et passus nõ est sine dubio. ⁊ remitto etiã te ad Modernos. presertim domi. Alexandr. in dicta. l. si quis posthumos. §. j. vbi plene de his videas. ⁊ Barto. in. l. prima. §. si pater in potestate. ff. de coniungẽ. cum emanci. libe.

Iason Pisis.

1 ¶ Frater matris tue, licet non sit tibi patru⁹, sed auuncul⁹: tñ qui est patruus matris tue: hoc est frater patris matris tue, est etiam tibi patruus magnus. large ⁊ improprie.
2 Magnus dictio quid hic denotet.
3 Patruus magnus an dicatur proprie patruus
4 Statutũ correctoriũ iuris cõmunis, debet intelligi ⁊ interpretari: vt minus ledat ius cõe quam potest. ⁊ nu. 5.
6 Proximior in gradu quotiescunq excluditur: sequentes etiam excluduntur.
7 Statuta recipiunt interpretationẽ per punctũ rationis.
8 Statutũ si excludat patruũ simpliciter: vel amitã intelligit etiã excludere patruũ magnũ, ⁊ amitã magnã.
9 Statutũ si excludat matrẽ existẽtibus fratre defuncti vel agnatis: vigore talis statuti excludetur auus maternus.
10 Statuto disponente ꝙ extantibus masculis filia femina nõ succedat, vigore talis statuti excludentur nati ex femina.
11 Extensio est licita etiã in correctorijs: ex maioritate rationis.
12 Statutũ excludens fratres simpliciter, multomagis intelligitur excludere fratres patrueles.

Si mater tua. Excluso eo qui est in primo gradu, sequentes in capite vel in gradu admittuntur per succes. edic. h. d.
¶ In textu ibi: patrui magni. iuncta glossa. in verbo magni,

1 magni. Aduerte† ꝙ licet frater matris tue nō sit tibi patruus sed auunculus: tamen qui est patruus matris tue, hoc est frater patris matris tue. est etiam tibi patruus magnus: tn̄ est large ⁊ improprie cum sit mediante persona matris tue: vt hic in glo. fm opi. Pla. que est vera fm Cy. Ray. ⁊ Moder. hic: ⁊ glo. in. §. quarto gradu. in verbo auunculus. insti. de gradi. et in hoc non est vlterius insistēdū. ¶ Sed pulchrū dubiū est: nūquid patruus magnus hoc est frater aui paterni dicatur ꝓprie patruus. ita ꝙ caderet in statuto faciente mentionem de patruo. Jaco. but. hic determinat ꝙ nō: ⁊ propterea infert, ꝙ stante statuto in ciuitate Bononie: ꝙ si adsit patruus, mater defuncti nō succedat: certe si adesset patruus magnus nō excluderet matrē: quia statutum debet intelligi de patruo proprio: sꝫ patruus magnus nō est proprie patruus. Et idem tenet expsse Ang. hic. idē tenet Bal. in. l. oēs populi. in. xiiij. col. ff. de iusti. ⁊ iure. Sed Bal. hic tenet quod

2 imo patruus magnus est ꝓprie patruus. † quia illa dictio magnus, non denotat improprietatē: sed apponitur vt discernatur frater patris, qui est patruus: ⁊ frater aui paterni, qui est patruus magnus. tenet tn̄ cū decisione Jac. bu. fm quam refert multos Bononienses ꝯsuluisse. sed alia ratione: quia verbū indifferēter prolatū, debet intelligi per prius: ⁊ sic de patruo magis ꝓximo: ⁊ non per posterius, seu per remotū. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pupil. Item quia istud statutū est odiosum ⁊ cōtra ius cōmune: quia excludit matrem a successione filij existēte patruo. ergo debet intelligi in patruo magis proximo. in quo est minor exorbitantia ⁊ ratio admittēdi. Et cū vtraqꝫ decisiōe vcꝫ quod patruus magnus sit ꝓprie patruus. Item quod nō veniat tamē in presenti statuto: tenent Sali. Fulgo. Paul. de cast. do. Fran. de are. ⁊ do. Alex. hic. ⁊ Bal. in alijs locis additis per do. Alexā. idem tenet Bal. in. l. iubemus. §. fi. per illū tex. ꝗ. ad treb. ¶ Ego vltra alios contra vtrunqꝫ membrū: vt dem materiam cogitādi

3 arguo sic. † Et in primis circa primū membrum, ꝙ patruus magnus non dicatur ꝓprie patruus, arguo sic. quotiescūqꝫ aliqua dictio non profertur simpliciter: sed cum aliquo adiuncto, apparet ꝙ illa dictio proprie non significat. hinc videmus qꝺ frater patruelis proprie non dicit̄ frater: quia non ꝓfertur simpliciter: sed cum illo adiuncto patruelis: idē in fratre consobrino ⁊ simi. Ista est doc. Bar. approbata in. l. lucius. §. quesitum. ff. de leg. iij. sed patruus magnus non appellatur simpliciter patruus: sed cū illa dictione magnus: ⁊ sic fm quid. ergo apparet ꝙ non est patruus proprie. hic tamē cadit respōsum si bene cogitabis verba Bal. hic. ¶ Circa vero principalē decisionē, in qua oēs indifferenter cōcordant, ꝙ si statutū admittit patruū exclusa matre defuncti, ꝙ non venit patruus magnus: ab hac ego non dissentio: sed vt dem materiam cogitandi / arguo sic. nam istud statutū ex parte patruorū est fauorabile: licet ex parte matris sit odiosum: probo per simile statutum ꝙ existentibus filijs masculis filie femine non succedant, ex parte masculorꝫ est fauorabile, ⁊ extēditur: ex parte feminarum est odiosum: ideo restringitur. ita volūt Bald. Sali. ⁊ Moder. in. l. ij. C. de in ius vocan. per glo. ibi: cum alijs concordan. ibi traditis. modo sic. si istud statutum est fauorabile respectu patruorū, habeo aliam regulā, ꝙ statutū fauorabile in eo casu in quo est fauorabile, extenditur ad casum largum ⁊ improprium. ita ponderaui velle Bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. qui se patris. in penul. colū. C. vnde libe. vbi volunt ꝙ statutum cogens agnatos cōpromittere: quia est fauorabile, comprehēdit emancipatos: q̄uis large ⁊ improprie sint agnati. Idē volunt Bald. ⁊ Sali. in preallег. l. ij. C. de in ius vocan. vbi statutum admittens filios masculos ad exclusionē feminarū: quia ex parte masculorū est fauorabile, comprehendit nepotes ex filijs: qui tamen non veniunt proprie appellatione filiorū: sed large ⁊ improprie: vt declarat Bar. in. l. liberorum. ff. de ver. sig. cū simi. ergo idē dicemus in proposito / ꝙ statutum loquēs de patruo: cū eius respectu sit fauorabile, comprehendet etiam patruum magnū: dato etiā ꝙ improprie sit patruus. Nec huic obstaret si tu subtilis respōdeas ex fundamentis Bald. ⁊ do. Alexan. hic: ꝙ cum istud statutum sit, contra ius cōmune, debet intelligi de patruo magis proximo: in quo est maior ratio admittendi: quia dico ꝙ hoc non est verū: quia etiam statutū admittens filios masculos exclusis filiabus est contra ius cōmune: contra. l. fi. C. de libe. prete. ⁊ tamē nō intelligitur de filijs magis proximis, ⁊ in quibus est maior ratio admittendi. imo intelligitur ⁊ in nepotibus ⁊ pronepotibus ⁊ deinceps: ergo per hoc tollūtur fundamēta docto. hic. Nisi dicas ꝙ aliud ibi sit. eo quia nepos subintrat in locū patris. §. cum filius. institu. de here. que ab intesta. ꝙ nō est in patruo magno, qui non subintrat in locum patrui: licet reuera doctores preallegati non videantur habuisse istū respectū: sed solū ꝙ tale statutū esset fauorabile ex parte masculorū, ⁊ cōsequenter tendere ad nepotes. ¶ Secundo ꝯtra cōmunē arguo. nam in isto statuto ꝙ patruus excludat matrē, non potest assignari alia ratio nisi ꝙ sit fauore agnationis. l. j. §. penū. ff. de ven. inspi. eo quia patruꝰ est agnatus: mater cognata: ergo ista ratio propter fauorē agnationis debet haberi pro expressa in statuto: vt statim. ꝗ. declarabo: sꝫ ista ratio agnationis: ita militat in patruo magno, sicut in patruo simpliciter. ergo vterqꝫ admitti debet, sicut per eandem rationem dicunt doc. in statuto quod existētibus filijs masculis filie femine nō succedant: quia rō istius statuti est fauore agnationis. que rō militat in nepotibus pronepotibus ⁊ deinceps sicut in filio: ergo idem ius et tamē in eis adest maior ratio. patet: quia priꝰ admittitur filius quam nepos. Cogitabis super his pro quibus tamen non recedo a communi sententia doctorum hic. ¶ Item vltra alios ego multum pondero fundamentū Bal. ⁊ doc. pro decisione vtilis q̄onis que multis annis rotata est in ciuitate cremone et in qua multi prestātissimi iuriscōsulti, ⁊ ego post eos aliquando cōsuluimus, de qua non habetur decisio in terminis alia, quam ego viderim, nisi vna sola Ludo. ro. in consi. xvj. incip. viso themate consultationis. nā in ciuitate cremone est statutum, quod existentibus fratribus filie femine non succedant patri. quō intelligitur ille terminus fratribus, nunquid intelligat̄ de fratribus filiarū, an de fratribꝰ defuncti: ⁊ sic de patruis filiarū. Lud. ro. sing. cōsuluit ꝙ intelligatur etiā de fratribus defuncti: ⁊ sic de patruis, ⁊ potissime mouet̄ isto fundamento: quia talis statuti nō potest assignari nisi vnica ratio scꝫ fauor agnationis: vt bona conseruentur in agnatione patris: ⁊ sic non transeant ad feminas que mutant agnationē et familiam. ita Cy. ⁊ alij in. l. j. C. de adul. ⁊ Joan. an. in addi. Specu. in. ti. de succes. ab intesta. super rub. sed illa ratio agnationis ita militat in fratribus defuncti, sicut in fratribus filiarum. ambo enim sunt agnati: ergo tale statutum simpliciter ⁊ indefinite loquens de fratribꝰ, intelligitur non solum de fratribus filiarū: sed etiam de fratribus defuncti: ⁊ sic de patruis. Et vltra Lud. quod in predicto statuto fuerit sola ratio agnationis, et sic linee masculine. Adde Bald. in. l. maximum vitiū. in. iij. col. C. de libe. prete. ⁊ in. l. titia cū testamento. §. lucius. ij. ff. de lega. ij. et in. l. cunctos populos. in. xv. colum. in princ. C. de sum. tri. ⁊ in. l. ij. C. de in ius vocan. Imo. in. l. si vero. §. de viro. ad fi. ff. solu. mat. Ange. in consi. lxv. incip. Martinus. Jo. de flo. sentit Barto. in. l. ij. §. videndū. ver. quid de auo. ff. ad tertul. imo plus dicit Bal. in. d. l. maximum vitiū. in. iij. col. qꝺ habetur perinde acsi ista ratio esset expresse nominata in statuto adeo qꝺ etiam si esset statutum correctoriū, recipit extensionem ex idētitate illius rationis, acsi esset expressa in statuto. istud idem vltimū volunt Bart. ⁊ Imo. in. l. fi. de heredi. insti. ⁊ Sal. in. l. ij. C. de noxa. ¶ Breuiter puto ꝙ illa decisio Ludo. quamuis singu. non sit vera. ⁊ sic cōcludat̄ ex doctrina. Bald. hic approbata per omnes: qꝛ quotiescūqꝫ in statuto profertur aliqua decisio simpliciter et indefinite, debet intelligi per prius ⁊ per magis immediatum: et sic in eo quo est maior ratio admittendi ꝓpter maiorem proximitatē. ergo illud statutū Cremonēse loquens de fratribus simpliciter debet intelligi per prius: ⁊ sic de fratribus ipsarū filiarū in quibus est magis prima ratio ꝙ excludant sorores quā ꝙ intelligatur per posterius de fratribus defuncti: ⁊ sic de patruis. Ad hoc etiam ⁊ multū mouet: qꝛ illud statutū Cremonense ꝙ existētibus fratribus filie femine nō succedant patri. intellexit solū de fratribus vnius modi: ⁊ sic aut intellexit de fratribus defuncti aut de fratribus filiarū quia de vnis solis fratribus intellexit. ergo quis dubitat ꝙ intellexit de fratribus filiarū. Ad idem coadiuuat: qꝛ statutum loquens de fratribus: intelligitur de fratribus primis ⁊ non secundis vel vlterioribus: fm Bar. in. l. lucius. §. quesitum. ff. de lega. iij. cū cōcordan. ꝗ. proxime adducēdis. Item ⁊ quarto. cū tale statuto veniat ad exclusionem filiarū: ḡ illa dictio fratribꝰ, intelligetur fm cōditionē persone ad quam refertur. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu ⁊ habi. l. ex militari. §. fi. ff. de testa. mili. l. penul. ff. de ali. leg. ergo dictio fratribus, intelligetur de fratribus filiarū ad quarū exclusionē dirigitur sermo: licet posses dicere ꝙ etiam

4 sermo dirigatur ad patrem defuncti. ¶ † Ultimo multū stringit: qꝛ statutum correctorium iuris communis debet intelligi vt minus ledat ius cōe quam sit possibile et minus corrigat. vt no. in. l. ij. C. de noxali. ⁊ in. c. cū dilectus. de cōsuetu. sed intelligēdo illud statutum in fratribus filiarū, minus corriget ius commune quā si intelligas etiā in fratribꝰ defuncti. ⁊ sic in patruis. qꝛ isto secūdo modo nō solum fratres filiarū: sed etiam patrui excludēt filias feminas: cōtra. l. fi. C. de libe. prete. sed intelligendo secundo modo de fratribus filiarū, minus leditur ⁊ corrigitur ius commune: ergo ista interpretatio capi debet ex istis fundamentis puto veritatem esse contra Ludo. sed durum atqꝫ difficile est respondere eiꝰ fundamēto, dum dicit ꝙ ratio predicti statuti est vna sola ratio scꝫ fauor agnationis: que habet̄ ꝓ expressa in statuto. ⁊ illa cōprehēdit vtrūqꝫ casum. nā si recte ꝯsyderas fundamēta Bald. ⁊ doc. hic volūt de directo oppositū: sed istud est multiplicare contraria ⁊ non soluere: vt dicit glo. in. c. sicut vrgeri. j. q. j. ⁊ gloss. in. l. creditori. ff. de ope. no. nuntia. Unde respondeo ꝙ non est verum ꝙ

a ¶ Licita est extēsio. Ad de Ant. de bu. in c. oli. de vbo. sig. Alexan. de imol. in l. si cōstante. in prin. ff. sol. matrimo.

ista fuerit ratio statuti: scilicet fauor agnationis: ex quo non fuit expressa in statuto. ita ad literam dicit singu. Bal. in l. liberorum. ff. de verb. signi. in viij. col. in versi. his premissis. ad fin. illius ver. quem bene signa. ꝛ Bal. in l. defunctis. in vlt. col. C. de suis ꝛ legi. ꝛ expresse do. Franc. de are. in cōsi. xxviij. incip. proponit ex facto. in j. colū. ad fi. Alex. in consi. lxxx. viso et oportune animaduerso. in vj. colū. in j. volu. licet contrarium teneat Pau. de cast. in cōsi. cccxxxvj. presens casus modicam. in j. col. Sed dictum Bar. ego cōfirmo ex alio quod singulariter dicit Bald. in l. si serui vestri. C. de noxali. ꝙ quando aliquis dicit non fuisse nisi vnicam rationē statuti: non creditur: quia presumuntur fuisse plures/ nisi ipse hoc aperte ostendat. Et istā decisionem Bald. extollit pro valde singu. ꝛ sequitur do. Alex. Imo. in l. si constante. in princi. ff. solu. matri. in vj. col. ad fi. Tamē nec ista responsio est in toto secura propter magnas ꝛ multas autoritates. s. in oppositum aductas. quāuis negari nō possit ꝙ reddat dubium an illa sola fuerit ratio statuti.

¶ Redeūdo ad principalem questionem docto. hic a qua sum digressus, si queratur nūquid statutū faciens mentionē de patruo comprehēdat patruū magnū vel ne. Ego sic distinguo generalius ꝙ docto. aut statutū admittit patruum ad successionē: aut eum excludit. Primo casu quando statutum admittit patruū prout formaliter contingit in questione doct. hic, in qua admittitur patruus exclusa matre: ꝛ tunc in actu practico, ꝛ consulendo teneo quod sub tali statuto nō comprehendatur patruus magnus. Et vltra Bal. ꝛ alios hic. istud optime declarat Bal. in l. quod vero cōtra. ff. de legi. vbi refert Bal. omnes doc. Bononienses ꝛ eum cōsuluisse, ꝙ statutum priuilegians patruū in successione, nō videtur priuilegiare patruū magnū: quia minor ratio est in remotiori gradu ad includēdū quam in proximiori. Et idem sequitur do. Alexan. in consi. xcvij. in ij. volu. incip. viso themate suprascripto ꝛ statuto ciuitatis. Imol. in pe. colū. Ad idem facit quod vult Bal. in l. hac ediciali. s. versi. quam obseruationē. C. de secun. nup. vbi vult ꝙ statutū loquēs de nouerca non extendatur vt comprehendat nouercam magnā. Ad idem facit quod vult Bart. in d. l. lucius. §. quesitum. per illū tex. vbi tenet ꝙ statutū loquens de fratribus simpliciter, intelligitur de fratribus primis. ꝛ vltra cōcordātes ad hoc traditas per dn̄m Alexā. hic. Adde notabiliter Bal. in c. que in ecclesiarū. in xix. col. de consti. ꝛ vide plene Ludoui. ro. in consi. ccccxj. incip. quatuor sunt que refragantur premisse cōclusioni. ꝛ in d. consi. xvj. ꝛ plenius ꝙ alibi Alexan. in prealleg. consi. xcvij. in ij. volu. Ad idem ꝛ quarto facit regula philosophi. ꝙ vbi aliquid dicitur de duobus, de vno per prius: ꝛ de alio per posterius: intelligendū est de eo quod est per prius. l. hoc legatum. ꝛ ibi Bar. ff. de lega. iij. et l. legatū vxori. ff. de lega. ij.

5 † Quinto facit ratio de qua. s. in principio huius pagine: quia cum illud statutū sit correctorium iuris cōmunis: quia de iure cōmuni mater excludit patruos in successiōe filij. §. ꝯsequēs. in aut. de here. ab intestato. aut. defuncto. C. ad tertul. ergo debet restringi vt minus ledat ius commune quam sit possibile. ca. cum dilectus. de consuetu. not. in l. ij. C. de noxa. ꝛ sic intelligitur de patruo simpliciter. non autem de patruo magno. Et ꝗuis in pratica sic sit tenendum: tamen in oppositum multum vrgent me fundamenta que superius ad oppositum adduxi.

¶ Aut vero statutum excludit patruum simpliciter: et tunc credo ꝙ comprehendat magnū patruū. Istud probo.

6 ¶ † Primo ꝑ regulā quia quotiescūqꝫ excludit̄ ꝓximior in gradu, certe sequentes etiam excludūtur. l. j. in prin. ꝛ ibi glos. no. in vbo fisco. ff. si quis ali. test. prohi.

7 ¶ † Scdo ꝓbo ꝑ regulā. l. de accessionibus. ff. de diuer. ꝛ tempo. prescrip. Confirmantur predicta: quia statuta recipiunt interpretationē per punctū rationis: fm Bal. in c. j. in vj. col. de consti. ꝛ in aut. ingressi. in j. colū. C. de sacrosan. eccle.

8 ¶ † Tertio probo ex eo qd decidit Bald. in d. l. qd vero contra. vbi tenet ꝙ si statutum excludat patruum simpliciter, vel amitā aut materteram, intelligitur etiā excludere patruum magnum ꝛ amitam magnam: quia statutum non repugnat: ꝛ maior ratio minorem includit. a. l. cui pacto. ff. de seruis expor. ꝛ sequūtur Ludo. ꝛ do. Alex. hic.

9 ¶ † Confirmo per illud quod decidit Barto. in l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. ꝛ Bald. in l. illam. in j. de colla. vbi concludunt ꝙ stante statuto ꝙ frater defuncti ꝛ alij agnati excludant matrem: certe vigore illius statuti

10 excludent auum maternum. ¶ † Confirmo etiā per illud quod tenet Bar. in d. §. videndum. vbi tenet ꝙ stante statuto ꝙ existentibus masculis filia femina non succedat: certe vigore talis statuti multominus succedent filij ex femina. absurdum enim esset ꝙ nepos ex filia esset in meliori gradu quam ipsa filia. l. si viua matre. circa medium. C. de bonis mater. prout tenet etiam Bar. in l. liberorum. in vj. col. ꝛ seq. ff. de verbo. signi. Bald. in l. maximum vitiū. C. de liber. prete. ꝛ Ioan. and. in addi. Spe. in titulo

11 de succes. ab intesta. super rubri. in j. colū. ¶ † Quarto confirmo per punctum rationis: quia etiam in correctoriis saltem ex

a maioritate rationis licita est extēsio, *de stricta significatione vocabuli ad latam. glo. est in clementi. j. in verb. eligatur. de electio. gloss. in aut. vt hi qui obli. se. in prin. in ver. ad curationē. quam

12 ad hoc no. Ang. ¶ † Quinto ad idem facit: qr statutum excludēs fratres simpliciter, multomagis intelligitur excludere fratres patrueles, ꝛ alios remotiores. vt consuluit Angel. in consi. cccxliij. quod incipit. totū predictum statutum in illis terminis intellige. Ioan. andre. in titu. de succes. ab intestato. super rubri. in j. col. Bal. in l. scimus. ad finē prin. s. de inoffi. testa. secus quando statutum admittit fratrem: tunc intelligitur de proximiore seu de primo tantum. ita Bart. loquitur in d. §. quesitum. ꝛ hoc modo etiam ꝯcordo istā contrarietatē Barto. in illo §. quesitum. ꝛ Io. and. in prealleg. loco.

¶ Glos. si. diuiditur in quinqꝫ partes principales. In prima declarat quid sit successorium edictū. In secūda declarat quomodo in hac lege locū habeat successorium edictum. In tertia per viam limitationis remouet vnum contrarium. In quarta opponit ꝛ dupliciter soluit. In quinta ꝛ vltima allegat concordan. ad hunc tex. secunda ibi: ꝛ est in hac. l. tertia ibi, vnde intellige. quarta ibi: sed videtur. quinta ꝛ vltima est ibi, ꝛ facit. s. qui admit. ¶ In tertia parte inquantū glo. restringit istum tex. quando non erant aliqui agnati illius patrui ꝑdefuncti: dic melius/ ꝙ imo isto iure si fuissent agnati, tamen filius matris qui erat cognat⁹ patrui magni fuisset admissus. vt dicit tex. eo qr isto iure excluso primo agnato sequentes agnati nō veniebant: sed veniebant tantū cognati. l. post consanguineos. in princi. ff. de suis ꝛ legiti. declaraui in l. qui se patris. s. vnde liberi. ꝛ multomagis procederet ista. l. attento iure autenticorum, quo sublata est differentia agnationis ꝛ cognationis. §. nullā vero. in aut. de heredi. ab intestato. attēdo quod iste erat proximior cognatus. ¶ In quarta parte gloss. dic melius quod imo hereditas dr delata furioso, ꝛ pōt per eius curatorem adiri: vt declaraui in l. infantis. s. qui admitti. sed nō dicitur delata quantum ad hoc vt aliquid temporis currat furioso: ita loquitur. l. j. ff. de bono. posses. furio. infantive de. nec dicitur delata quantum ad ad hoc vt curator eius possit repudiare. ita loquitur. l. j. §. furiosi. allega. in glo. ideoqꝫ si decedat furiosus non secuta aditione, vel effectus sane mentis repudiat, locus est successorio edicto: ita loquitur ista lex. Iason Pisis.

1 Successiones diuiduntur in tres species. naꝫ quedam sunt ascendentium: quedā descendentium: quedā transuersalium.
2 Transuersales sunt in triplici differentia inter ius canonicum ꝛ ius ciuile. Qualiter vide.
3 Cōputationes graduū: quo ad istam legem.
4 Frater auie in successione nepotū ex filio masculo auie excludit filium alterius fratris premortui.
5 Nepos nō succedit in locū patris premortui in iure patronat⁹.
6 Filius fratris non succedit regulariter in locū fratris.
7 Libellus obscurus: incertus ipso iure procedit si nō opponatur
8 Adire inutiliter: ꝛ non adire sunt paria.
9 Filius fratris an dicatur proprie nepos. ꝛ nu. 10.
11 Copula est illius nature vt intelligat̄ in precedenti illa qualitas que in sequenti proxime ponitur.
12 Statuta sunt intelligenda fm communē vsum loquendi.

Si auie frater.

Ista lex primo aspectu videt̄ difficilis propter computationem graduū. 1 † ideo premitte ꝙ successionū tres tantū sunt species: ascendentium: descendentium: ꝛ transuersalium: vt in aut. de here. ab intesta. in princip. ꝛ l. j. in prin. ff. de gradi. ꝛ in ascendentibus ꝛ descendentib⁹ non est difficultas: nec aliqua differentia inter ius canonicū ꝛ ciuile: qr vtroqꝫ iure filius est in primo gradu. nepos in secūdo. ꝛ deinceps. Sed in trāsuersalibus est differētia: qr duo fratres de iure canonico inuicē sunt in primo gradu. sed de iure ciuili in secūdo. filij fratrū de iure canonico sunt in scdo gradu: sed de iure ciuili sunt in quarto.

2 ¶ † Ideo aduerte ꝙ quātū ad trāsuersales triplex est differentia inter ius canonicū, ꝛ ius ciuile. nā de iure ciuili si vis scire in quo gradu sunt adinuicē duo transuersales, necesse est inuenire stipitem. s. illū a quo omnes isti descendūt: tunc opꝫ te ascēdere numerando vsqꝫ ad stipitē. Deinde a stipite descēdere numerādo vsqꝫ ad istā personā de qua queris. Sed de iure canonico nō inquirit̄ stipes. Et cōsydera ꝙ licet glo. in l. iuriscōsu. §. j. in glo. magna. in verbo item liberi. que est magistra. ff. de gradi. dicat ꝙ stipes nō ꝯnumerat̄ pro vna persona. ꝛ idē dicit Bald. in aut. si quas ruinas. in ij. col. in prin. C. de sacrosan ec. Ange. de are. in §. hactenus. instit. de gradi. ꝛ do. Alexā. in l. j. in prin. vij. col. ff. de iur. om. iu. Ego dico ꝙ imo stipes cōnumerat̄. ita dicit expsse tex. in §. sunt ꝛ ex laterib⁹. in d. l. iuriscōsult⁹. in vbo idē faciēdū. ꝛ ita tenēt gl. ꝛ oēs hic. si aduertis doc. ꝯputationē. Sed dic ꝙ si ꝯputat̄ stipes ꝓ vno gradu, tūc ꝑne ꝑsone a qb⁹ icipis cōputationē nō ꝯputabunt̄. al's secus. ꝛ ita concordabis istam

bis istam differentiam. ¶ Secũda differentia est: quia ſm ius ciuile fit computatio per gradus ad similitudinem schalarum, ascendendo de gradu in gradum ꝛ postea descendendo: ideoq; est propria cõputatio. Canoniste aũt nõ computant per gradus: sed computant per salt⁹: saltãdo de vna linea ad aliã: ideo est impropria computatio. ¶ Tertia differentia est: q: ſm nos vnaqueq; persona facit gradum, sed de iure canonico due persone faciunt gradũ: ratio que mouet canonistas est: quia eorũ cõputatio regulariter fit propter matrimonia in qbus due persone ↄſyderãt. Comparatio autẽ que fit per ius ciuile fit regulariter respectu successionum. ideoq; quelibet persona gradũ facit. ita declarat Bald. in. l. meminimus. C. de legi. heredi. ꝛ do. Christo. insti. de gradi. in prin. in. iij. col. ꝛ Pau. de ca. hic in fi. hinc est ꝙ computatio de iure canonico ꝓcedit in materia matrimoniali. sed computatio iuris ciuilis in materia successionũ. ſm glo. in. §. hactenus. insti. de gradi. in. d. l. iurisconsultus. §. j. Et de predictis vide bonã glo. in. c. fi. de consang. ꝛ affi. ꝛ gl. in. d. l. iuriscõsultus. §. j. in gl. magna. ꝛ similẽ in. §. hactenus. in gl. magna. insti. de gradi. plene per Jo. an. in arbore cõsanguinitatis. per Bal. in. c. j. in. ix. col. ꝛ seq. de iud. ¶ † Ut ergo in ista. l. inuenias cõputationem, oportet a te oĩa inuenire stipitẽ a quo oẽs persone, de quibus in text. ꝓcesserũt. iste est pater auie, qui habuit istã auiam filiam, ꝛ duos masculos, ex auia natus est filius, ꝛ ex filio nepotes, de quorum successione hic querit̃. frater ergo istius auie quo ad illos nepotes est in quarto gradu: q: ascẽdis ad patrem, ꝛ est vnus grad⁹: postea descẽdis ad auiam sororẽ fratris: ꝛ est secundus gradus. postea ad filiũ auie, ꝛ sic terti⁹. deinde ad nepotes. et sic est quartus gradus. ¶ Istis sic pmissis ista. l. h. d. in summa. Si existens in gradu anteriori nõ agnouit possessionem. vel agnouit: sed nõ eo modo quo debuit: sequẽs admittit̃ per successoriũ edictum: secus si debito modo agnouit. h. d. Et cõsydera quomodo potest procedere tex. qui dicit ꝙ ex testõ nepotũ falso adijt hereditate: quomodo potuit esse testamentum nepotũ ꝛ sic vnũ testũ plurimũ psonarũ. Casuz clare figurat glo. Bar. ꝛ alij. ¶ † No. ex tota ista. l. ꝙ frater auie in successione nepotum ex filio masculo auie, excludit filium alterius fratris premortui: eo q: frater q viuit est in quarto gradu quo ad illos nepotes: filius autem fratris est in quinto. ꝛ sic in remotiori: vnde prior sequentẽ excludit. ¶ Sed oppono contra tex. pro eius intelligentia. naz frater mortuus si viueret, equaliter succederet nepotib⁹ cũ illo alio fratre suo. ergo eodẽ modo filius fratris premortui: cũ habeamus regulã ꝙ filius succedit in locum patris sui: ꝛ eo modo admittit̃ prout si eius pater viueret. §. cum filius. insti. de here. que ab intesta. Responde ꝙ regula. d. §. cũ filius. procedit qñ tractat̃ de successione ascendentiũ: secus qñ tractat̃ de successione trãsuersaliũ: tũc filius non succedit in locũ patris premortui: nec equaliter admittitur cuz patruo suo. tex. est in. §. si plures. insti. de legi. agna. suc. ꝛ in. l. auunculo. §. cõia de succes. ꝛ tex. est hic. ¶ Sed aduerte ꝙ ista iura hodie limitant̃ nõ ꝓcedere qñ tractatur de hereditate patrui, vel auunculi, seu amite, vel matertere: quia tunc fili⁹ vel nepos succedit loco patris: ꝛ simul ꝛ semel admittit̃ cũ alijs patruis equal̃r. tex. est i auc. cessante. ꝛ in corpore vnde sumitur. C. de legi. heredi. Quantũ aũt ad alios transuersales filius vel nepos nõ succedunt in locũ patris pmortui: imo excludunt per patruos qui viuũt. tex. est in auc. post fratres aũt. ꝛ ibi Bar. C. de legi. here. ꝛ no. declarat Cy. in. d. auc. cessante. in fi. Bal. in. l. iij. C. de legi. here. ꝛ Jo. fa. i. d. §. cũ fili⁹. Et si dicis q̃ est ratio diuersitatis: quia qñ tractat̃ de hereditate ascendentiũ fili⁹ ꝛ nepos ꝛ deinceps succedunt equaliter cũ patruis. d. §. cum fili⁹. secus qñ tractat̃ de successione aliorũ collateraliũ. Saluis prime dictis, inuenio ꝙ Nico. de nea. in. §. j. insti. de legi. agna. succes. ꝛ Jo. fa. in. §. ceterũ. eo. titu. qui licet directo qõnem nõ formẽt. tamen in discursu verboꝝ sic respondent: ꝙ ius quod habet pater in successione transuersaliũ: non est ita potẽs: q: nõ ita debet successio trãsuersaliũ sicut ascendentiũ: ideo nõ trasmittũt vt ex persona eorũ patris, filij vel nepotes veniant, prout veniũt in successione ascendentiũ: vbi filij ꝛ nepotes veniũt ex persona patris premortui. Sed caue quia errant in fundamento: quia qñ dicimus ꝙ filius vel nepos succedit in locũ patris premortui. d. §. cũ filius. intelligitur ꝙ succedit in locũ: hoc est in gradũ: acsi esset in eo gradu in quo erat eoꝝ pater: sed non succedit ex persona patris: neque ergo dato ꝙ subintret locum patris, non succedit vt pater, sed vt nepos. ita declarat Bar. in. l. j. §. si sit nepos. in. j. col. ff. de col. do. ꝛ. l. j. §. si sit fili⁹. ff. de giung. cũ emãci. li. † Itẽ adde ꝙ si fr in iurepatronat⁹ nepos[c] nõ succedit in locũ patris premortui. nec nepotes ex filio premortuo simul admittuntur pro alio filio. tex. est no. in. l. si libert⁹ preterito. §. j. ff. de bo. liber. ꝛ in. l. a duob⁹. ff. de ope. liber. ꝛ in. l. iij. §. proinde. ibi glo. ff. de legi. tuto. Ratio specialitatis est ſm Jo. fab. in. d. §. cũ filius. quia ius patronatus non defertur iure hereditario. l. vt iurisiurandi. §. fina. ff. de oper.

3

4

5

8

liber. ista ratio non placet: q: feudũ defertur agnatis iure hereditario: cũ possint agnati feudũ obtinere repudiata hereditate. c. j. an agna. vel filius. ꝛ tamen in feudo in agnatis filius succedit in locũ patris. c. j. §. his vero. de succes. fra. vel gradi. suc. in feu. ꝛ c. j. circa prin. de succes. feu. Credo ꝙ melior ratio sit specialitatis quã assignat Jo. fa. in. §. fi. insti. de succes. liber. ꝓpter ampliorẽ libertatẽ, ne libertus plures patronos habeat. Item adde qꝺ ꝑ ea que dicta sunt. §. potest inferri an vera sit gl. notabilis. in. l. cũ ita legatur. §. in fideicõmisso. ff. de lega. ij. que vult ꝙ in fideicõmisso relicto familie filius fratris simul admittitur cũ alio fratre. per auc. cessante. C. de legi. heredi. quã glo. sequit̃ Bal. in cõsilio casus talis est quidã titius decessit. Jo. de imo. ibi Alexan. xxvj. cõsi. in. vj. volu. incipi. videret̃ fortasse. Sed Bald. in. d. §. in fideicõmisso. in. fi. reprobat illã glo. q: dicta auc. cessante. loquit̃ vbi nõ cõsyderat̃ affectio sed iuris dispositio. hic aũt in fideicommissis cõsyderat̃ affectio, que maior est ad fratrẽ quã ad filiũ fratris. allegat etiã ad hoc. l. iij. §. si duo. ff. de legi. tuto. ꝛ cũ Bald. contra illam glos. tenet etiã Rapha. cu. ibi: ꝛ in notabili casu in cõsilio. lxxj. mulier instituit maritum. in. j. volu. idẽ tenet Alexan. in cõsi. cciiij. in. ij. volu. cõsyderatis. in. iiij. col. ꝛ in cõsilio. iij. in. iiij. volu. Ponderatis verbis testamenti. in. iiij. col. Frã. de are. in cõsi. clxiij. diligenter ꝛ mature discussis. in pe. colu. † ꝛ ista opinio videt̃ verior: cum regulariter filius fratris[b] nõ succedat in locũ fratris. vt. §. declaraui: nisi in casibus specialibus. §. relatis. qñ agit de successione aui, ꝛ sic ascendentis: vel patrui: ꝛ non aliter. Et sic pondera ꝙ nõ solum ↄsyderata affectione, vt consyderat Bal. sed etiã nõ cõsyderata affectiõe, procedunt predicta. ¶ In tex. ibi si auie. dic ꝙ ista erat auia respectu nepotũ eius filij premortui de quorum successiõe hic tractat̃. ſ3 nõ erat auia respectu supplicantis de quo i tex. ſ3 erat amita: q: soror ill⁹ fratris pmortui, ex quo fratre premortuo superérat iste nepos. ¶ In text. ibi velut ex testamento. no. ſm Bald. post antiquos. s. Marti. de fano. ꝛ Nico. de matha. per eum relatos ꝙ qui agit petitione hereditatis, ꝛ sic petit hereditatẽ, debet in libello dicere, an sit heres ex testamẽto vel ab intestato, alias succũberet: vt hic. Sed tu ad de qꝺ tex. iste nihil probat, ꝛ inepte ponderatur per antiquos: ꝛ Bal. hic: eo q: tex. iste nõ loquit̃ de petẽte hereditatẽ: sed loquimur de eo qui adijt. ita expresse dicit tex. ibi ex testamẽto adijt hereditatẽ sed aditio fit solo animo. l. pro. herede. in princi. ꝛ. l. gerit. ff. de acqui. heredi. nec ibi reqrit̃ expressio. † Preterea cum libellus generalis[c] incertus ꝛ obscurus ipso iure procedat, si non opponatur a parte. l. fi. in. fi. C. de anna. excep. ergo procedet libellus agentis petitione hereditatis, dato ꝙ nõ declaret vtrũ sit heres ex testamento vel ab intestato. vt est tex. in. l. ex sextante. in princ. ꝛ ibi glo. nota. ff. de exceptio. rei iudi. sed si opponat̃ per reũ conuentum, ita demum tenebitur agens declarare vtrũ sit heres ex testamento vel ab intestato, quãdo aliter reus cõuentus nõ posset deliberare an cederet an cõtẽderet. als aũt adhuc agẽs nõ tenetur declarare. tex. est in. l. si defensor. §. illud. ꝛ ibi Bar. declarat. ff. de interro. actio. Bal. Pau. de cast. ꝛ Moder. in. l. si is ad quez. ff. de acquir. heredi. Cani. in. c. ij. de libe. obla. ¶ Item no. ex eodem text. in verbo velut ex testamento. ꝙ aditio inualida facta ex testamento falso nõ cõuertitur in aditionem ab intestato validã, per quã succedere poterat. In contrarium pro intelligẽtia opponit. nam successio facta ex testamento inualida sustinetur ꝛ conuertitur in successionẽ ab intestato. l. nonnun. §. ff. de lega. ij. §. si sub conditione. ꝛ. l. si sub conditiõe. ff. de bo. posses. ſm tab. ꝛ. l. filius emãcipatus. in prin. ff. de colla. dotis. Respõdet notabiliter Jaco. de are. hic: ꝙ tex. cum mysterio presupponit ꝙ iste frater ex testamẽto adijt hereditatẽ ꝛ sic de iure ciuili. que cũ sit inualida non conuertitur in bonorum posses. ab intestato. ideo. ſm eum si iste agnouisset bono. posses. ex testamento: prout vult dicere tex. in fi. illa inualida cõuerteret̃ in bonorũ posses. ab intestato. q: vna bonorũ possessio inualida, bene conuertitur in aliã validam. sed aditio de iure ciuili inualida, non potest conuerti in bo. pos. ab intestato. Ratio diuersitatis: quia bono. posses. non potest fieri sine presentia iudicis. l. fi. §. qui admit. Si ergo facta sit cum presentia iudicis, ꝛ sit inualida, potest conuerti in aliam validã. sed aditio hereditatis fit solo animo absq; presentia iudicis. ideo si non valet non põt conuerti in bonorũ pos. ¶ Et si tu subtilis dicas, ista aditio hereditatis ex testamento de iure ciuili ꝙuis non possit conuerti in bonorum posses. ab intestato, per ratione pdictã, saltẽ nõ cõuertit in successionẽ ab intestato de iure ciuili: in qua cessabit obiectum predictuz. ꝛ sic quare successio ex testamẽto de iure ciuili valida, nõ cõuertitur in aliaz ab intestato de iure ciuili validã. dato ꝙ non possit cõuerti in bono. posses. propter defectũ presentie iudicis. Responde quia in isto tex. frater auie respectu nepotũ auie de quoꝝ successiõe agit, erat cognatus: q: illis iungebat̃ mediante psona auie: ꝛ sic p lineam femininã, ergo erat cognatus. insti. de leg. agna. tutel. §. sunt autẽ.

6 a

b

7 c

a ¶ Nepos. Adde bal. in. l. ij. C. de su. ꝛ le. doc. in cle. ij. de iu. pa. Ant. ros. in trac. de suc. ab intest. in. ij. co. doc. in. c. cũ berthold⁹. de re iudi.

b ¶ Fili⁹ fratris. Adde Bal. in auc. post fratres. la. j. C. de legi. here.

c ¶ Libell⁹ generalis. Adde pau. de ca. in. l. j. ff. de edẽ. ange. in. l. j. C. qñ pro. nõ est neces. Lã phrã. in repeti. ca. qñ ꝓ. de pba.

agnati. Item emancipatus et quilibet extraneus condito testamento bene cognoscitur de iure civili. §. extraneis. insti. de here. qua. et diffe. Bar. in. l. illud. ff. de bono. pos. cōtra tabu. et gl. in. l. cū emancipatus. in princi. eo. tit. sed ab intestato cognati sunt penitus incogniti: et non admittuntur de iure civili sm ista tēpora. insti. de succes. cog. in prin. ideo impossibile est in hoc tex. q successio de iure civili ex testamēto invalida sustineatur, et cōvertatur in successionem ab intestato de iure civili: quia in hac. l. cognatus ex testameō bn de iure civili succedere potest: sed ab intestato de iure civili nullo mō succedit: ideoque talis conversio fieri nō potest. Et nunc habes optime declaratā solutionē Jaco. de are. ¶ Eam tamen reprehendunt Cy. Barto. Albe. et Ange. quia istud specialiter reperitur in filiis/ q bonorum possessio ex testamēto invalida cōvertatur in bo. pos. ab intestato validā. Et male reprobāt: cum idem sit in aliis successionibus ultra filios. d. l. si sub cōditione. Dic ergo melius sm Bal. Sali. et oēs moder. hic: et Bald. et Paul. de cast. in. d. l. si is ad quem. ff. de acqui. here. et ante eos Bart. in. l. iij. §. si sub ea. ff. de bono. pos. cōtabu. q qn successio ex testamēto est penitus invalida, sive sit facta de iure civili: sive de iure ptorio: ut est in hac. l. in qua testamentū erat falsum: et tunc nunq cōvertitur in successionē vel bo. pos. ab intestato validā: ita loqtur tex. noster. et ratio est: quia qd est nullū nō potest cōverti in aliquid. l. iij. §. qui fideicōmissariam. ff. de heredi. insti. sed quādo successio ex testamento vel sm tab. a princi. fuit valida: licet postea reddatur invalida, bene tunc cōvertitur in bo. pos. ab intestato validā: ita ppie loquuntur iura. §. ad oppositū alleg. et ista est veritas. Cōfirmo ratione: quia illud quod a principio valuit semel: facilius ex postfacto confirmatur, quam illud quod nunq valuit. ita pbatur in. l. posthumus. in prin. iuncto versi. idē et circa. ff. de iniust. rup. idem pbatur in. l. qui ex liberis. §. testō. ff. de bo. pos. sm tabu. et in. §. non tm. inst. qui. mo. test. infir. iūcta. l. j. §. sed si filiussa. ff. de leg. iij. ¶ Ultimo no. ex hoc tex. sm Bal. Sali. Fulgo. et alios hic. q paria sunt nō adire, vel nulliter adire, seu via incompetēti. ocordat. l. si. in verb. nil agit. ff. de libe. et posthu. et tex. in. l. filius emācipatus. in princip. ff. de colla. do. Sicut in simili paria sunt nō cavere vel satisdare, aut vitiose. l. quoties. cū his que ibi dixi. ff. qui satisda. cog. Item paria sunt aliquid nō esse factū, vel esse factum: sed perperā et nulliter. tex. est no. in. l. ij. ff. de auto. tu. in. l. quamvis. §. si convenerit. et ibi Bar. no. ff. ad vell. in. l. nō putavit. §. nō quāvis. ff. de bono. pos. cōtab. Itē paria sunt[a] nō cōparere aut minus legitime cōparere. c. nicolao. et ibi no. Bal. de appel. Itē nihil et invalidū equiparantur. l. si aūt nullum. et ibi Bal. no. C. de legi. heredi. ¶ Glo. j. ponit casum et clara est. Inquātum tn filiū fratris premortui nepotem appellat, reassumo in dubium nunqd filius fratris[b] dicatur ppie nepos. et sic nunqd quemadmodū qui veniūt per lineā descendentiū appellantur ppie nepotes: ita etiā appellentur ppie nepotes qui descendūt per lineā trāsversalē: ut est filius fratris: et quia psens passus est valde utilis ad multa. ideo eum plene examinandum duxi. In hoc passu invenio fuisse quinq principales. opini quas passim et cōfuse referunt Moder. presertim do. Alexan. hic. Ego postremo ponā sniam meā. ¶ Prima fuit sententia glossarū scilicet glo. hic. et in. l. post emācipationem. in glo. ij. et in. l. cum quis decedens. §. codicillis. in glos. j. iuncto text. ff. de leg. iij. et in. l. avunculo. ff. de mor. cau. dona. que gloss. tenuerunt q filius fratris dicatur nepos. pro qbus Bald. et Sali. hic allegāt. iiij. iura de iure civili: scilicet. l. illam. C. de colla. l. pen. j. de dona. que sub modo. l. et ideo. §. fi. cū. l. seq. ff. de in rem verso. et. ff. si instituta. §. fi. ff. de inoff. testa. que nō probāt: quia loquūtur respectu aui: sed non respectu patrui vel amite. prout dicit Barto. in. l. si instituta. §. de inofficioso. el. ij. ff. de inoffi. testa. Joā. and. in. c. fundamenta. de elec. in. vj. in novel. et Raph. Fulgo. et Moder. hic: tamen pro glossis sunt multi text. de iure cano. tex. in. c. tua nos. et in. c. quod super. de consan. et affin. et in. c. non sine. de arbi. in. c. dilecto. in prin. de preben. in. c. felicis. §. ceterum. de penis. in. vj. in. c. j. de schisma. eod. lib. et in. c. duo pueri. de despon. inpube. et in. c. per tuas. in fin. de proba. Sed de iure civili habes etiā tex. rotundum. in. c. j. §. similiter. in ver. nepotem. l. filiū fratris. qui. mo. feu. amit. tit. j. et dicit ibi bal. q est magis exps sum ibi quā reperiatur alibi de iure civili. et q advocati Bononiēses multū allegant illū tex. Et istū corrupte allegat Bal. hic in. j. col. Et per illum tex. refert ibi Jaco. de bellui. se obtinuisse Bononie q si aliquis est privilegiatus pro se et nepotibus, veniunt in tali privilegio, quis stricti iuris sit, etiam nepotes ex fratribus. Idem tenet Joan. de imo. in. d. l. si dotali. ff. solu. matr. per tex. d. §. similiter. et quia ita se habet cōis usus loquendi. Idē tenet Bald. qui pluries variavit in repeti. c. si pater. in. xix. col. de testa. in. vj. Idē tenet Panor. in. d. c. nō sine. in secundo notabili. ubi dicit: q istud semper fuit secutus propter cōem usum loquendi: quicquid sm eum tenuerit Federi. de senis in consilio. j. allegando. Et ita etiā tenet idem do. Abb. in. d. c. per tuas. in ulti. notabili. Tamen ad text. in dicto. §. similiter potest responderi quod cum ius feudorum sit consuetudo postea redacta in scriptis. ca. j. in princip. de feu. cog. illud ibi processit ex communi usu loquēdi et nō de ppio significatu. ut patet ex. c. j. de succes. fra. vel gradi. succes. in feu. et. c. j. §. j. de feu. mar. ¶ Secūda principalis fuit opi q filius fratris nō dicatur proprie nepos. et aliqui inadvertēter alleg. q istā tenet Bar. in d. l. si instituta. §. de inofficio. el. ij. sed cave quia Bar. ibi non firmat imo potius tenet oppositum: dicens: q in nulla parte iuris reperitur q filius fratris dicatur nepos. sed solū in quadā cōstitutiōe Fe. et nō allegāt ubi: et in. c. j. de schismati. in. vj. voluit Bar. allegare tex. in palleg. c. j. §. sim. Istā etiam opinio. alleg. Joan. an. tenuisse in preallega. c. fundamenta. de elec. in. vj. in novella. Istā firmat Bal. sibi cōtrarius in. d. l. si dotali. quia nepos proprie dicitur qui descendit ex filio, nō autē ex fratre. tex. est in. l. iuriscōsul. §. secundo gradu. ff. de gradi. Et hoc ostendit etymologia vocabuli sm Sali. hic. dicitur enī nepos quasi natus post patrem. Item infert ibi Bald. quod si aliquis accepit vel acquisivit emphiteosim pro se et nepotibus, nō veniunt nepotes ex fratre. allegat ita consuluisse Dyn. adde qd est in ōsilio. xvij. incipien. diligenter. in ulti. colum. Istam opi. etiam tenet Cy. in. d. l. si instituta. in additio. quem ibi refert et sequitur Bald. et presertim quādo essemus in statuto penali: et sic odioso. Idē tenet Fede. de senis in cōsilio. xxxix. incipi. Viso puncto predicto et motivis, per textum in preallega. l. iurisconsultus. §. scdo gradu. per textū in. l. liberorū. ff. de ver. signi. ideo pulchre concludit q in statuto excludente sororem extante nepote, non comprehenditur nepos ex fratre. et ad iura cano. §. adducta respōdet/ quod loquuntur improprie: et sunt verba narrativa facti dicta a partibus, seu enunciativa pape: que non constituunt ius: ut plene dixi. in. l. unica. super tertio intellectu gloss. §. quando non peten. partes. sed iuriscon. in dicto. §. secundo gradu. ponit verba assertiva et constituentia ius. et principaliter propter hoc adducta. ideoque illis standum est. Et cū Federito tenet Jo. de imo. in dicto. c. nō sine. in ultima col. de arbi. Et Ange. hic. in lectura Flozen. reputans hoc notādū ad statutum disponēs q filii et nepotes excludāt feminas: q tamē nepotes ex fratribus feminas nō excludent. Eandē opi. tenet Rapha. Fulgo. hic/ dicēs: q non meminit se legisse q filius fratris in iure dicatur nepos, nisi cōmunis usus loquēdi patrie aliud induceret. Eandem tenet do. Fran. de are. in. d. c. p tuas. in. ij. colū. et duabus sequentibus. de proba. ¶ Tertia fuit principalis distinctio Bald. in. c. j. §. sim. preallega. q dicit q quando aliquis accipit emphiteosim, et habet nepotes ex filiis: et nepotes etiā ex fratribus: et tūc intelligitur in dubio de nepotibus proprie: et sic de nepotibus ex filiis quod ultra eū potest ōfirmari ex doctri. Bal. in. l. j. §. e. quia verba in dubio deberēt intelligi per prius. si autē nō haberet nepotes nisi ex fratribus, tūc de illis intelligeretur, per textū. no. in simili in. l. heredibus. §. fi. ff. ad trebel. et in hanc sniam inclinat etiam Imo. in. d. c. nō sine. in. j. col. et do. Franc. de are. in. c. per tuas. in. iij. col. de proba. ¶ Aliā distinctionē ponit Pau. de ca. in. d. l. si dotali. relatā p do. Alex. hic. ¶ Quintam et ultimā distinctionē ponit Bal. hic: faciens tres casus principales et cum eo tenet Sali. et Paul. de ca. hic. et do. Alex. qui dicit Bal. in hoc melius locutum esse quam aliquis alius loquatur. ¶ Ego ultimo omnium dictis pensatis facio in hac materia unā cōclusionē, et tres fallentias. Cōclusio est quod filius fratris ppie nō dicitur nepos. et ideo nō venit regulariter appellatiōe nepotis: nec in statutis: nec in ōtractibus, nec in alia materia. d. l. iuriscōsult. §. secūdo gradu. et. l. liberorū. §. j. et papirius. ff. de ver. sig. cū aliis adductis. §. in secūda opinio. ¶ Ista conclusio procedit quando terminus nepos pfertur simplr, sed nō quādo profertur simul cū termino filius: ut quia in aliqua materia fiat mentio de filiis et nepotibus. Si aūt iste terminus nepos, profertur cū dictione fratris: ut quia aliquis acquirat emphiteosim pro se fratribus et nepotibus: tūc quia precedentia declarāt sequentia. l. si servus pluriū. §. fin. ff. de lega. j. teneo quod appellatione nepotū veniāt filii fratrū, qd etiā suadetur ex illa copula et, q stat augmentative latine. l. ea tamē adiectio. ff. de leg. iij. ut ergo augeatur sensus/ q iste nō solū voluit acquirere p fratribus suis: sed etiā p nepotibus fratrū. ita cōcludūt Bal. Sal. Pau. de ca. do. Alex. hic. et Paul. de cast. in. d. l. si dotali. facit bene text. in. c. j. de feudo marchie. Accedat quia de natura copule. et est exequare copulata et ea ad eqlitatē reducere. l. quis. ubi Bald. C. de ipu. et aliis sub. et Bal. in. l. offilius. in fi. ff. ne quis eū qui. Sali. et Ludo. in autem. ex testamēto. post glo. ibi. C. de colla. et est text. no. in. l. scie. §. cato. ff. de fun. instru. et glo. in. l. j. in pn. ff. de op. leg. Bart in. l. fi. §. cui dulcia. ff. de triti. vi. et ole. et sic copula et, facit ut utrūque intelligatur de linea trāsversali. Facit. qd dicit glo. no. in. l. si sic. i gl. i. ff. quēad. ser. amit. que notabiliter vult q natura copule et, est ut intelligatur in precedenti illa qualitas, q in sequēti primo ponitur. ¶ Secūdo limito qn dispositio alias nil operaretur nisi nepotes itelligerentur filii fratrū: ut est qn quis acqsivit emphiteosim p se et nepotibus. et nullos haberet nepotes ex filiis, nec habere speraret: forte nullos habens

---

[a] ¶ Paria sunt. Adde c. pe. de pcu. et in. c. cū dilecti. de do. et contu.

[b] ¶ Nunquid filius fratris. Adde bal. in. l. j. i. ij. co. de condi. inser. Baldū in. c. j. in. §. similiter. q. modis feu. amit. ti. j. io. an. in arbore. docto. in c. j. de schisma. lib. vj. Ant. ros. in trac. de suc. ab intest. in. xlij. co. Dy. cōsi. suo incipien. diligenter cōsiderā et est ōsilium. xvij. in ordine.

[c] ¶ Copule et. Adde Bar. in. l. si finita. in. §. elegāter. ff. de dā. infec. Ja. de are. in disputatione incip. quidam pater famil. fecit testamentū. Rapha. Fulg. cōsil. viij. incipi. d. Petrus longus.

habens filios, et ipse esset sexagenarius: tunc dictio nepotibus, intelligeret de filijs fratrū. sm Sali. et Ludo. hic et istud etiā vult Bald. in d. c. j. §. similiter. et ad hoc bene facit tex. notabilis in l. si fili in d. l. heredibus. §. fi. quē tex. reputat singularē Bal. in c. pastoralis. in j. col. in fi. de appel. q verba vt aliqd operent quandoqꝫ trahunt ad impropriū significatū. Facit tex. in cap. si ciuitas. de sen. excō. in vj. vbi verba contra naturā et suā significationē late interpretantur, quādo al's dispositio redderetur frustratoria. et ita illi tex. allegat Abb. in c. fi. ad finē. de pben. etiā in materia penali et odiosa ita ibi est tex. ¶ Tertio limita / et hāc bn̄ signa: nisi cōis vsus loquendi sit q nepos intelligatur filius fratris: vt est cōiter apud nos. qꝛ filij filiorū ablatiui appellātur: filij aūt fratrū appellant nepotes. sm Bal. et alios oēs hic: et in locis. s. allegatis. et Bal. in l. vxor. j. qui accusa. non poss. nam sm istum cōem vsum loquendi intelligerentur verba cōtrahentium. l. si prius. §. placuit. cum ibi no. per Bar. ff. de aqua plu. arcen. et c. ex literis.

12 de spōsa. gl. no. in c. nōnulli. in verbo duas dietas. de rescri. et † sm illum vsum loquendi intelligerent statuta loquētia de nepotib⁹:

a quia statuta intelligenda^a sunt sm cōmunē vsum loquēdi. vt est glo. no. in l. librorum. §. qđ tamen. in ver. nō continebuntur. et ibi Bar. ff. de leg. iij. Idem Bar. in l. labeo. ff. de supel. lega. et l. j. ff. de suis et legi. et l. j. C. de iura. cal. et alibi sepe. Etiā si statutū esset penale et punitorium, et sic odiosum: vt notabiliter vult Bart. in statuto puniente occupantez rem alterius: in rubri. ff. de ope. no. nuntia. in ij. col. cū multis concor. ibi adductis per Moder. et dicit Abb. in c. ij. in prin. de arbi. q in omni materia etiam odiosa et penali semper debet attendi cōis vsus loquēdi. Item habet locū, etiā si adesset statutū q verba statutoruꝫ intelliganꝫ ad literam prout iacent: adhuc essent intelligenda sm cōem vsum loquendi. ita singulariter ostendit Jaco. but. in proe. ff. oruꝫ. quem refert et seqtur do. Anto. de bu. in proe. decre. in ix. col. in prin. et ibi do. Abb. Panor. facit qđ inquit notabiliter Bal. in l. omnes populi. ff. de iusti. et iur. in xij. col. in fi. declarādo statutum disponens q verba statutorū intelligantur ad literā: inter cetera dicit q intellectus literalis idem est quod intellectus vulgaris. et ideꝫ dicit Bald. in d. l. oēs. in pe. col. in prin. q stante dicto statuto q verba statutorū intelligant ad literā, qđ litera intelligitur prout vulgo exponitur. Limita tamen qđ dixi statuta esse intelligenda sm cōes vsus loquendi: vt procedat nisi adesset statutū generale q verba statutorū intelligant ppric, vel sm propriū significatū: quia tunc statuta non intelligerent sm cōem vsum loquendi. ita notabiliter dicit Barto. in d. l. labeo. in ij. col. et idem Barto. in l. cum delanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. Et ppterea dicit alibi Sali. in l. cum antiquioribus. §. fina. in vltima. col. in prin. C. de iure delibe. q opi. Bar. tenentis q statutū loquens de intestato, comprehendat etiam pupillū, et aliuꝫ qui testari nō potest, ppter cōem vsum loquendi: non haberet locū in ciuitate Bononie. vbi adest statutū generale q verba statutoruꝫ proprie intelligantur. Secūdo limita nisi adesset aliud statutū disponens q verba statutorū intelligantur nullo extrinsecus addito vel intellecto: tunc nō intelligerentur sm cōem vsum loquendi: quia ille est extrinsecus intellectus: ita singu. limitat Jaco. but. in preal. proe. decre. quem referunt et sequuntur d. Anto. et Panor. in d. proemio ¶ Gloss. fi. in ver. pet. h. quam diuide in quinqꝫ partes principales. In prima declarat text. et remouet tacitum contrarium dum dicit: nisi ignorasset ius. in quo dic melius quā gloss. vt per Bar. in l. clodius. ff. de acqui. here. per Jacob. butri. et Salice. in l. j. j. de repu. here. In secunda que est ibi. Item not. q hos gradus. glo. refert quorūdā computationē circa gradus huius text. et reprobat. In tertia que est ibi: alij dixerunt. glos. ponit quorūdam intellectū ad hūc tex. q ille supplicans esset nepos: id est natus ex filio fratris premortui: et male dicūt. quia esset in sexto gradu: vnde erat filius fratris premortui, et non nepos. In quarta que est ibi: tu ergo computa. glo. ponit verā cōputationē. In quinta et vltima ibi: si queris. glo. circa illam computationem querit, et bene soluit. dic vt in ea. Jason Pisis.

¶ De carboniano edicto. Rubrica.

1 Carboniana bonorum possessio quibus competat.
2 Carbonianum edictuꝫ an hodie habeat locum in bonis matris.
3 Carboniani edicti vtilitas que: et qualis sit.

¶ Capio gloss. Rubr. quam diuido in duas partes. In prima glo. cōtinuat rubricā ad precedentes. In secūda declarat quare dicatur carbonianū. Secūda ibi: et dicitur. Ad euidentiā totius

1 tituli pmitte † q carbonia. bonoꝝ pos. competit impuberibus, quib⁹ mouetur questio de statu et de bonis simul in hereditate patris: non autem in hereditate matris nec fratris. et hoc quando non sunt instituti: nec exheredati: sed preteriti. et presumptiue ex summaria cognitione apparet eos esse filios. istis oibus copulatiue concurrentibus tribuit carbonia. bonorum possess. secus si aliquid ex predictis deficeret: sm Bal. et Sali. hic. et Ly. in l. j. j. eo. in j. q. et ibi Bal. et Ange. ¶ Dixi qđ carboniana competit impuberibus. et hoc fuit statutum a pretore ex magna equitate: qꝛ mortuo patre relictis filijs impuberibus: vt plurimum agnati qui eos iuuare deberent: curant eos priuare successione: ideoqꝫ mouent questiones. et qꝛ in ea etate se nesciunt defendere, statuit pretor vt differat donec efficiātur puberes. ¶ Dixi scđo q requiritur q impuberi moueaꝫ simul questio de statu persone et de bonis. nam si solum moueretur questio de hereditate, nō differret in tēpus pubertatis. eo modo ꝫ moueretur questio de statu tm̄: non habet locum carbo. edictū: sed tunc prouidetur ex alijs cōstitutionibus. not. in l. iij. §. j. et in l. de bonis. §. ita demum. ff. eo. glos. Jacob. butri. Ange. et alij in l. j. j. eo. Copulatiue ergo requiritur moueri questionem de statu et de bonis, ad hoc vt cōpetat directum remediū carbo. possessionis. Aliquando tamen competit quando mouetur questio de patria potestate et de bonis. text. est nota. in l. decessit. ff. eo. ¶ Dixi etiā q cōpetit in successione patris et nō matris: vt. l. j. §. et generaliter. et l. de bonis. ff. eo. glo. in l. j. in ver. patris. j. eo. Ratio est, et hic attende: qꝛ bonorum possessio carboniana non cōpetit exheredatis. ratio ra-

a tionis: qꝛ quando impubes exheredatur a patre, repellitur a successione propter aliam causam quam status persone: ita quod etiā si esset maior et exheredaretur, excluderetur. ideoqꝫ pariter impuberi exheredato non competit carbonia. l. j. §. pomponius. ff. eo. et l. q de inofficioso. ff. de inoffi. testa. Cū ergo preteritio mrīs habeat pro exheredatione. §. mater. institu. de exhere. li. ergo in

2 bonis matris locum habere non pōt: iurib⁹ preallega. ¶ † Hinc insurgit pulchrum dubium, cuꝫ hodie preteritio matris facta sine causa nō habeatur pro exheredatione: nūquid hodie in succes

b sione matris^b habeat locū carbo. bo. pos. in quo Ange. et Ludo. ro. in l. j. j. eo tenuerunt q sic. Dic de hoc prout dixi. in l. posthumo. s. de bono. pos. cōtratabu. quā pre. ¶ Dixi successiue q ista carbo. non cōpetit institutis nec heredatis, sꝫ pteritis tm̄: quare non cōpetat exheredatis declaraui. quare non cōpetat institutis habes tex. declarantem in l. cū fine. ff. eo. Dicit tamen nota. Bal. in l. j. in ij. oppo. j. eo. q si institutio impuberis reuocaret in dubiū, puta qꝛ impubes esset institutus vt filius, et non esset filius: iuxta. l. si pater. j. de here. insti. q tūc bn̄ cōpeteret carbo. nihil allegat. sed tu alleg. tex. in l. j. §. pomponius. i ver. nisi forte. et ibi ad hoc no. Bar. ff. eo. not. Ange. et Lud. in l. j. j. eo. et l. iij. in prin. ff. eo. q iura loquuntur in posthumo institu. Tamen sm Bal. idem pōt dici in iam nato, quādo esset institutus vti filius: al's secus. et ita etiā dicit Bar. i d. l. j. §. pōponi⁹ cū sit eadē ratio put in posthu. et per tex. in l. iij. §. quis. ff. eo. Et nūc occurrit: vnuꝫ quod non recolo legisse ab aliquo tactuꝫ, q isto casu etiā in hereditate matris potest competere carbo. bonorum posses. quando instituisset mater filium cui moueretur questio status. ita limito. d. l. de bonis. qꝛ tunc cessat ratio supra adducta, quare in hereditate matris locum habeat, quādo filius impubes est preteritus a matre. ¶ Adde etiā q ista bonorū posses. carboniana locū habet ab intestato. sm Bal. et Sali. hic. tex. est in l. de bonis. §. j. ff. eo. ostēditur ratione: qꝛ carboniana cōpetit illis quibus cōpeteret cōtratabu. l. j. in prin. ff. eo Sed cōtratabulas cōpetit illis quibus ab intestato cōpeteret vnde liberi in successionibus parentuꝫ. l. j. §.

3 recte. ff. si tabu. testa. nul. exta. ¶ † Vtilitas autē istius carboniane bonorū pos. est multiplex. Prima, qꝛ per eam differtur questio seruitutis opposite impuberi: ne interim possit tractari: sed differri debeat: quoad efficiatur pubes. in l. j. in fi. j. eo. Item interim debet mitti in possessionē omniū bonorū patris. acsi in veritate esset filius. l. j. eo. scđm formā ibi traditaꝫ: et interim possidebit oia bona patris. et illis fruetur et aletur sine controuersia vsqꝫ quo sit pubes: et postq fuerit pubes. dato q declaretur non esse filius, vt si declaretur esse seruus, nō tenebitur restituere sumptus seu expensas alimentorum que percepit: vt dicit glos. fi. in l. ij. j. eo. q alleg. multos tex. ad hoc. Et talis filius virtute carboniane etiam possidebit interim feuda patri cōcessa. ita singula. Bal. in cap. j. in vj. col. in titu. an agna. vel filius. in vsibus feudorum. et sequit simpliciter pro singu. do. Alexan. in l. j. in fi. j. eo. Sed qꝛ nō haberem⁹ autoritateꝫ Bald. istud ego probo viua ratiōe. qꝛ in materia feudali, si contingat aliquis casus nō expresse decisus in feudis, deciditur et regulaꝫ scđm ius cōmune. gloss. est not. et ibi Bal. not. in c. j. de feu. agna. et tex. glo. et Bal. in c. j. de suc. fra. vel gradi. succes. in feud. ergo cum istud nō sit expresse decisum in feudis, alio modo seruabit regulam iuris cōmunis: ita q in feudis etiam habebit locum carbonianū edictum, sicut in alijs bonis allodialibus. Jason Pisis.

1 Impubes si nō vult vel non potest satisdare: an stetur eius iuratorie cautioni.
2 Impubere non satisdante, aduersarij simul cum eo mittuntur in

¶ Statuta intelligeda. Adde Pa tesi. in suis notabi. no. xcvj. Inno. in c. in ura. de iniu.

b ¶ In successione matris. Adde l. de bonis. in princ. ad card. Et qd in bonis fraternis diffuse per Bal. in l. j. j. eo.

possessionem portionis impuberis.

3 Actor in certo casu an potest mutare libellum inuito reo: etiam post litem contestatam.

4 Sententia lata cõtra matrem an preiudicet impuberi.

5 Carboniana bonorum possessio an possit simul intẽtari cum alia bonorum possessione ordinaria.

Sunt tres casus in quibus bonorum posses. carbobiana potest cõcurrere cum bonorum posses. secundum tabulas: quam scriptus heres potest intentare.

Si tibi. Ista lex secundum Bartolum est pestilentiosa tex. ¶ Ad euidentiam litere et gloss. primo ne afferentis duos intellectus ad hunc tex. aduertendum est / quod litera videtur contradictionem continere, inquantum dicit quod filius vendicabit successionem: ergo erat actor: alias possidebat. postea dum dicit aduersarios filij restitutionem postulare: ergo presupponitur quod filius possidebat. ista autem sunt contraria et impossibilia: nisi presupponeres prout alias intelligebam istum textũ, quod possessio istorum bonorum non erat penes filium: nec penes aduersarios: sed penes tertium. ideo pro tollenda hac contrarietate, glossa ponit duos intellectus. vnus est Joannis. quod filius possidebat, et erat in possessione: et tunc vendicat, impropriatur: scilicet retinendo. Alius est sensus in glossa quod aduersarij possidebant. et tunc textus qui dicit restitutionem postulari per eos, impropriatur postulari. scilicet se defendendo. vnde quẽcunque intellectũ teneas impropriatur aliqua dictio tex. nam si teneas primũ impropriatur vendicat. si teneas secundum impropriatur dictio postulari. et ideo neuter videtur tenendus. quis Bar. et alij sic cõiter trãsierint. ¶ Sed tu aduerte quod litera clare procedit absque vlla impropriatione, referendo ista duo verba ad filium, prout vere referri debent. nam imperator respondens supplicationi matris, que noĩe filij impuberis cui mouebatur questio status, intentauerat rei vendicationem contra consanguineos istius filij possidentes bona paterna et petebat subito restitutionẽ fieri. Imperator dicit quod vsa est malo remedio. quia premature postulauit restitutionẽ rerum quas filius vẽdicat velut de successione patris. hoc modo. referendo hec omnia verba ad solum filium litera est plana: nec resultat aliqua contrarietas prout resultat si verbum vendicat, referatur ad filium: et verbum postulari, referatur ad aduersariũ. et licet istum intellectũ sibi ascribat do. Alex. hic: tamen ante eum ponit Ange. hic in lectura florentina in apostillatione text. et istum sensum tenẽ: quia planus est / alios reijcias. ¶ Secũdo aduerte circa tex. qui dicit quod filio mouetur questio status ab his contra quos supplicatur. nec aliter declarat qui essent isti qui mouerẽt qõnem status. solus Fulgo. tãgit, et dicit quod erant alij filij fratres istius impuberis. et hoc subtiliter probat ponderando tex. in ver. portionẽ. qui vult quod impubes petebat portionẽ: ergo nõ totã hereditatẽ patris. istud non põt esse nisi quia alios fratres habebat: alias si illi non fuissent pariter filij, ipse impubes totã hereditatẽ et non portionẽ postulasset, qđ est valde subtile pro intellectu huius tex. Tu aduerte quod Odof. intelligit quod erãt alij consanguinei vel agnati defuncti. Alberi. de ro. post Jac. de are. intelligit quod erat frater defuncti. Et sic patet quod ille tex. nõ est de necessitate intelligẽdus quod erant alij filij fratres impuberis: imo videtur quod iste text. nullo modo intelligi possit quod illi alij erant similiter filij. contra Fulgo. quia si fuissent alij filij: decisio tex. stare nõ posset: quia distinguit tex. quod si impubes intentans carbo. non prestat satisdationẽ, aduersarij mittũtur in posses. simul cum eo. Primo ergo casu prestita satisdatione aduersarij cum impubere nõ mittũtur in posses. ergo euidenter apparet quod non erãt filij, quare: quia si fuissent et ipsi filij, siue impubes satisdet, siue nõ, semp mittunt in pos. simul cum impubere. tex. est in l. sed et si is. in prin. ff. eo. ergo clare liquet quod isti aduersarij non erãt filij: sed cõsanguinei. vel aliter agnati. vel etiã extranei. nec obst. tex. in verbo portionẽ. inductus subtiliter per Fulg. quia licet alias dubitauerim nũc puto quod nõ obstet: quia tex. nõ dicit quod iste impubes postulauerit portionem bonorum: imo superius in prin. dicit, quod vẽdicabit successionẽ rerum patris: et sic indistincte: sed tex. postea in verbo portionem: dicit quod si impubes nõ prestat satisdationem, ab oĩbus portionẽ quã vẽdicat possideri, quasi velit dicere text. quod vnusquisque habebit portionẽ suã de bonis que pupillus vẽdicat. et iste videt verus sensus istius text. Tñ litera aliqualiter repugnat, que sonat quod in portionẽ petitam ab impubere eo non satisdante ceteri aduersarij simul cum eo in possessionẽ mittuntur. nam dicere et intelligere tex. quod impubere nõ satisdãte: vnusquisque mittatur in portionẽ suam, esset ineptũ. nã siue satisdet impubes, siue nõ, certe aduersarij habẽt portiones suas. de quibus nõ est contentio. sed solũ ergo est cõtentio de portione ipsius impuberis. et ita decidit iste tex. quod impubere non satisdãte ceteri simul cũ eo mittunt in possessionem illius portionis. ergo isti alij similiter erant filij. et isto modo videtur quod procedat intellectus Fulgo. ad istum text. Et per ista habes bene enucleatum sensum istius. l. ¶ Istis premissis diuide istam. l. in quatuor partes princi. In prima imperator vt dicit glossa respondet matri supplicanti pro filio impubere: et ostendit quod mater elegit malã viam agendo rei vendicatio. et in consequentiã petendo restitutionem rerum: et sic agẽdo via ordinaria. In secunda que est ibi: cum si in pupillari. consulit matri quod pro impubere intentet carbo. bonorũ pos. cuius effectus erit: quod prestita satisdatione incontinenti mittetur in posses. In tertia que ibi: vel hac non oblata. declarat quis sit effectus carboniani edicti si non prestat cautio vel satisdatio: eo quia impubes nõ velit vel nõ possit. nã tunc solus non admittitur in pos. sed aduersarij simul cum eo. In quarta et vltima que est ibi: seruitutis vero respondet tacite questioni. ¶ Hoc dicit: si impubes status controuersiam patiatur, debet bona patris persequi per remediũ carboniane pos. quod quã prestita satisdatione, mittitur in possessionem solus: sed ea non prestita: mittit simul cum aduersarijs: et vtroque casu questio status differtur in tempus pubertatis. h. d. ¶ † No. ex isto tex. in verbo vel hac nõ oblata. secundum Fran. de are. quod si impubes nõ vult vel nõ potest satisdare, nõ statur eius iuratore cautioni: sed simul cũ alijs mittitur in possessionem. et istud est loco satisdationis. l. de bonis. §. qui pupillo. ff. eod. titu. Et sic secundum eum hic est vnus de casibus, vbi si nõ potest satisdari nõ statur iuratorie cautioni. quod ideo [illegible] quia de alio remedio prouidet: alias regula est in oppo. vt habetur in auth. generaliter. C. de episc. et cle. et in. l. i. ff. qui satis. cog. Tu confirma quod verũ est quod vbicũque potest alio remedio esse cõsultũ cessat iuratoria cautio. vt est text. in. l. filiusfa. §. diui. el. i. versi. idẽ principes. ff. de leg. i. et ibi Bal. Ange. et Imo. ad hoc notãt illum text. notat Bal. in. l. fina. in fi. in. ij. et. iij. no. per illũ tex. C. de ordi. cog. bene facit tex. in. l. si cõstante. §. quoties. et ibi no. Pau. de ca. ff. so. matri. Dic etiã ad istũ text. qui tamẽ nihil dicit de iuratoria cautione / altero de duobus modis. Primo quod nunquam iuratoria cautio[a] prestita propter impotentiã satisdãdi sufficit, vt arctet aduersariũ ad aliquid faciendum, vel dimittendum, vel prestandum. ita Bal. in. l. ij. in secũdo no. C. de vsur. et fru. leg. secũdo dic quod iura loquentia de iuratoria cautiõe, loquunt quando quis venit in causa propria et nomine proprio. secus si in alieno. vt in procuratore. secundum Bald. in. c. i. in. ij. col. de procur. plenius in. c. corã. in. ij. co. de offi. dele. et in. d. l. ij. C. de vsu. et fru. leg. quicquid tenet Alex. post Jacobutri. nõ faciens de predictis mentionem. l. actionem. C. de procur. † Scdo no. in verbo ab omnibus quã vẽdicat possideri. quod impubere nõ satisdãte aduersarij simul cũ eo mittunt in possessionẽ portiõis impuberis. cõtra: quia duo nõ possunt eandẽ partẽ insolidum possidere. l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. pos. propter hoc gloss. in. l. i. §. i. in verbo simul. ff. eod. dicit quod simul sunt in possessione. sed differenter. vult dicere, quia impubes erit verus possessor. sed aduersarij erunt in possessione solum causa custodie, et loco satisda. vt dixi in precedẽti notabi. Item aduersarius nõ est de ipsis bonis alendus, sed impubes sic. l. de bonis. §. qui pupillo. ff. eo. et. l. iij. §. i. eo. et gloss. hic. Et quod impubes constituatur verus possessor. facit tex. in. l. iij. §. missum. et ibi declarat Bar. ff. eo. Bar. hic in summario. Nec ob. quod in hoc tex. verbũ possideri, referat ad vtrunque et in. l. sed et si is. §. quoties. ff. eo. quia nõ est absurdũ quod idẽ verbũ ad duos relatum in vno intelligat proprie, in alio impropriet. l. ij. cũ glo. ff. de offi. procõsul. et lega. ¶ Glo. i. in verbo si tibi. diuiditur in quatuor partes. In prima declarat tex. et est plana. In secunda que est ibi: et dic casum: ponit primum casum Joan. in tertia que est. ibi: vel secundum alios. ponit scdm intellectũ ad text. In quarta et vltima que est ibi: sed huic positiõi. gloss. oppo. et dupliciter soluit. Prima cõiter tenet, quãuis nõ careat diuinatione. Ex secũda parte dũ glo. intelligit tex. vendicat. s. retinendo. no. quod remediũ introductum ad adipiscẽdũ possessionẽ, competit etiam illi qui actualiter possidet: vt in tali pos. cõfirmetur et manuteneatur. ideoque facit secundum Cy. Bar. et. et oẽs hic quod heres scriptus qui ostenso testamento nõ abolito nec cancellato habet beneficium. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. vt statim mitti debeat in pos. Certe si reperiatur in possessione, adhuc ei competit illud remediũ. d. l. fi. vt possessio manuteneatur et confirmet. et dicit Ang. qđ istud non probat alibi clarius quam in hac. l. et idem tenet Bar. in. l. i. §. satisdatũ. per illũ tex. ff. quorum leg. et in. l. fi. in iiij. col. C. de edic. diui adri. tol. et in. d. l. iij. §. missum. per illum text. et in. l. de pupillo. §. qui opus. post glo. et Alex. ibi. ff. de oper. noui nũtia. et licet Bald. in. d. l. fina. in. vj. et. vij. oppo. refragetur huic conclusioni. tamen addo Bald. idem tenentem. l. i. in. i. col. circa medium. C. cõmunia de leg. et eũdem Bal. hic: circa prin. Adde etiã quod in simili volunt Ang. et Imo. in. d. §. qui opus. per glo. ibi. quod ille qui obtinuit sententiã pro se a qua non fuit appellatum, potest petere a iudice confirmationẽ ipsius sententie, et semel et bis: et operabitur talis confirmatio, quod dicetur habere tres sententias conformes: et sic nõ poterit obijci aliquid de nullitate cõtra executionem earum. iuxta cle. i. de re iudi. bene facit qđ notat. Bar. in. l. ij. quo

[a] ¶ Iuratoria cautio. Adde bal. in auth. generaliter. C. de episc. et cleri. Bal. i. auth. cum relictum. C. de iudi.

in.l.si quos.C.de decur.lib.x.per illuȝ tex.vbi dicit esse casum qui non reperitur alibi: ꝙ partes possunt petere a iudice quod cōfirmet cōtractū p eos factū: qñ dubitať ne altera pars petat ꝯtractū infringi ex aliqua cā: puta deceptionis vel simili: vt ibi plenius p eum. ⁊ in.l.iulianus.§.si quis colludente.per illū tex.ff.de ac.emp. ¶ Et propterea dicit idē Bald.in.c.fina.de phi.feu.alie per Lotha.ꝙ q̄uis.§.sequens.insti.de interdi.ponat solum tres species interdictorū, ꝙ per istuȝ tex.est dare quartū interdictuȝ: scȝ ꝯfirmāde. ⁊ istud oportet addere ad dictū.§.sequēs. ⁊ sic Bal. arguit legislatorem de diminutione. Tñ Lud.ro. ⁊ do. Alex. hic: dicūt ꝙ istud continetur sub interdicto retinende. Tū responde planiꝰ ꝙ istud non est interdictum.sed est quoddā remedium extraordinarium differens ab interdictis.nam in interdictis alius ordo requiritur.item alia probatio est necessaria: sed in isto carboniano edicto sufficit presumpta ⁊ qualisqualis fides de filiatione: ⁊ tūc statim fit missio.eodem modo in.d.l.fina. Et per hoc apparet non esse dicenduȝ ꝙ istud sit species interdicti, vel contineatur sub interdictio retinēde: imo multum differunt in processu ⁊ in pbationibus, ⁊ hoc modo defenditur.d.§.sequēs. Tamen si tu velles dicere ꝙ istud pbeť per alia iura.s.ꝙ ille qui est i possessione pōt petere se confirmari: vt probatur in.l.iij.§.missum. ⁊ ibi no. Bart.ff. eo.ad hec est eadem responsio. Predicta procedūt qñ quis est in possessiōe valida. Quid aūt si sit in tenuta nulla: ⁊ qd si in pos.violenta: an earum confirmatio fieri possit.dic vt per do. Alexā.hic: quem nō refero. ¶ † Ex tertia parte glo.no.fm Sali. Ludo. ⁊.d. Alexan.hic: casuȝ in quo actor inuito reo post litem contest.pōt mutare libellū.ita pbať in hoc tex.iuncto isto secundo intellectu gl. hic enim qui agit rei vēdicatiōe, ⁊ sic petitorio iudicio, mutat libellū: ⁊ agit alio remedio pos.scilȝ carboniano edicto.et ex hoc habes limitationē ad auť.qui semel.ĵ.quō et quando iud.vbi traditur regula ꝙ postq̄ fuit lis contestata super libello producto: actor inuito reo non pōt amplius libellū mutare. Sed tu aduerte: qr tex.iste posset subtiliter retorqueri ad oppositū: cuȝ hoc videatur speciale in impubere: cui mota est questio status: vt si egit petitorio: possit mutare ⁊ agere possessorio: ergo in alio maiore. tex.iste cum glo.potius pbaret cōtrarium.dic ergo ꝙ melius pbatur in.c.pastoralis.vbi canoniste de cau.pos. ⁊ ppr̄ie. ¶ Capio gl.fi.in ver.differri.quam diuido in quatuor partes principales. ¶ In prima per viam limitationis remouet vnum contrarium: postea format tres questiones.scđa ibi: itē et nūquid differtur.tertia ibi: item.nunquid carbo.quarta ⁊ vltima ibi, sed nōne etiam. ¶ In secunda parte glo.dum concludit † ꝙ sententia lata cōtra matrem non preiudicat impuberi: pro certo fortiter obstat.l.j.in fi.ff.eo.glo.violando illum tex.respondet ꝙ ibi fuit lata sententia contra matrē ⁊ contra filiū: illa ergo sententia que fuit lata contra filiū bene preiudicat filio. Sed ista solutio non valet: qr durante tēpore pubertatis non debuit ferri sñia contra impubereȝ. Unde necesse est respondere fm Cy.hic: in.ij.q. Albe. ⁊ Fulgo.hic ꝙ sententia lata cōtra matrē non plene preiudicat filio: affert tamē aliquale preiudiciuȝ saltē p̄sumptionis.aliter non posses tex.euadere. ¶ In tertia parte dum glo. † querit nunqđ carbo.possit simul intentari cum alia ordinaria bonorū pos.alleg.duos tex. pro contrarijs.l.si impubes.§.fi. ⁊.l.iij.§.missum. ⁊ melius in.§.sequē. qui incipit: hec aūt. Dic ꝙ isti tex.non sunt cōtrarij, sȝ sunt diuersi.nā.§.hec aūt.dicit ꝙ si impubes beneficio etatis intentaret carbo.bo.pos.propter quā cōstituitur possessor: habet tamen postea necesse venire per ordinariā bonorūꝰ poss.si vult consequi dñium rerum: ⁊ ita ibi declarat Bart.in.ij.solu. ⁊ istud est qđ voluit dicere glo.hic dum pōderat verbum oportebit, futuri temporis in illo text.sed tex.in.l.si impubes.§.fi.loquitur in casu valde diuerso: quando pater in testamento scripsit extraneuȝ heredem: filiū autem impuberem preterijt: nunquid scriptus heres possit venire remedio ordinario, intentando bonorum pos.ex testamēto: ⁊ impubes intentare carbo. ⁊ tex.ibi decidit quod sic in tribus casibꝰ ibi ergo loquitur in diuersis personis, non in ipsemet impubere: prout loquitur.d.§.hec autem. Et in secundo quantum ad intellectum.d.l.si impubes.§.quesitum. Bal.hic in vltima qōne ⁊ etiā Sali.in vlti.colū.tenēt ꝙ carbo.bonorū posses.competens impuberi pterito, non impedit scriptū heredē intentare scđm tabu.tamen licet scriptus heres possit interim agnoscere secunduȝ tabu. carbo.differt effectum illius ordinarie in tempus pubertatis.d.l. iij.§.missum. ⁊.§.sequen.ff.eod. Tu aduerte quod illud quod dicit Bal.sic simpliciter intelligendo est contra casuȝ.l.expressum. in.l.scriptus.ff.eo.vbi dicit text.ꝙ carbo.bonorum pos.cōpetens impuberi, cui mouetur questio status, impedit scriptum heredeȝ ne possit agnoscere secundum tabu.tamen quia per eum non stat si interim decederet, transmitteret bono.pos.secundum tabu.non agnitaȝ ad heredes: de quo vltimo dixi.s̄.in.l.posthumo.s̄.de bo. pos.contrata.quam pre. Item videtur obstare: quia carbo.[a] bo. pos.competit impuberi preterito, cui etiā competit cōtratabu.sȝ donec possibile est ꝙ possit intentari contratabu. impossibile est ꝙ scriptus heres habeat secundum tabu.l.equissimū.in prin. ⁊.§. expectandi.ff.de bono.pos.fm.tab. ¶ Dic ergo melius ꝙ tex.i.d. l.si impubes.§.quesitum. † ponit tres casus, in quibus carbonia. bonorum posses.competens impuberi concurrit simul cum bonorum pos.scđm tabu.quam scriptus heres potest intentare. Primus casus est quando impubes non est filius in veritate. Intellige tamen fm Bart.ibi post glos.quando erat tamen presumptio filiationis.vt est text.not.in.l.iij.§.cause.in ver.summatim.ff.eo. ⁊ tunc ꝙ bonorum pos. contratabu.presumptiua ⁊ non vera non impedit scriptum heredem intentare scđm tabu.tex.est in.d.§.fi. in scđo casu, ⁊ ibi Bar.in fi.sic declarat: qr tunc remedium extraordinarium competens ex sola presumptione, quando veritas est in oppositum, non impedit ordinarium: ⁊ sic scđm tab.text.est ibi singu.ad hoc: ⁊ isto modo oportet necessario intelligere.l.scriptꝰ. ff.eo.que alias contra hūc primū casum ineuitabiliter repugnaret. Scđs casus est in illo.§.quesitum.quando impubes stetit per annum ꝙ nō agnouit bono.pos.contratab.quando erat preteritus. Tertius casus est: quando stetit per annum ꝙ non agnouit bonorum pos.ab intestato.istis tribus casibus nō impeditur scriptus heres agnoscere bonorum pos.scđm tab.ex testamēto.ratio: quia cum impubes sit exclusus a remedio iuris pretorij scriptus heres habet scđm tabu. Et si dicis si ibi impubes erat exclusus tēpore: quomodo habet carbonianam.responde dupliciter. Primo secundum glo.ibi, ꝙ habet mediante restitutione in integruȝ. Scđo ꝙ licet esset exclusus a facultate veniendi de iure pretorio: tamen non erat exclusus a facultate de iure ciuili, que durat.xxx. annis: ⁊ propterea habet carbo. tamen facultas veniendi de iure ciuili non impedit scriptum heredem alio iure succedere.s.pretorio: iste est proprie casus.d.§. quesitum.ad quem omnino videas Bal. optime declarāteȝ ⁊ ponentē casum illius.§.quesitū.in.l.fi. in.vij.col.s̄.vnde legi.tamen precedēs sol.videtur tutior: quia carboniana bonorū pos.sicut ⁊ cetere non durat vltra annū.l.iij.§.fi. ff.eo.gl.in.l.ij.ĵ.eo.est verum ꝙ circa illū tex.versatur alta difficultas: nūquid impubes exclusus[b] per lapsum anni a facultate succedendi de iure pretorio intelligatur etiam exclusus de iure ciuili: ⁊ Bart.ibi tenuit ꝙ sic.per illum.§.quesituȝ. ⁊ idem Bar.in.l.filio preterito.ff.de iniusto rupt.qr quando filius preteritus exclusus erat per annuȝ, excludebatur non solū a iure pretorio: sȝ etiā a iure ciuili.tamē ista opi.Bar.est cōmuniter dānata per alios: vt late per Imo. ⁊ Moder.in.d.l.filio preterito. ⁊ latius per Bal. ⁊ Moder. ⁊ presertim do. Alex.in.l.posthumo.s̄.de bonorum pos. contrab.quā pre.cū concor.ibi per eū alleg. ¶ In vltima parte gl. ꝙ prima solutio est falsa per text.in.d.l.pe.in ver.exigere. quod verbum significat ab inuito extorquere.l.fideicommi.§.si rem.ff. de lega.iij. Tamen sustinendo gloss.pōt dici ꝙ etiam exigere est a volente.tex.est in.l.si cum dotē.§.si post. ⁊ ibi glo.in ꝟbo exactam. ⁊ ibi Moder.ff.solu.matri. Tene ergo scđam solutionem/quam sic amplia ⁊ declara.nam si queras nunquid impubes qui impetrauit a iudice carbo.pos.possit agere cōtra debitores hereditarios: dic si nō prestitit satisdationē: de qua in hoc tex. non admittitur.sed ea prestita si velit agere tanq̄ heres vel bonoꝝ pos. non potest: sed si velit agere tanq̄ carbo.pos.seu tanq̄ curator nudus bonorū, vigore satisdationis.tūc bene potest.sic intelligitur dicta l.penul.ff.eo.ita declarat Cy.hic in.v.q. ⁊ sequuntur Sali. ⁊ Ful. ⁊ do. Alex.hic: ⁊ Bar.in.l.fi.ff.eo. ⁊ est glo.in.l.qui de inofficioso.in verbo non patiatur.ff.de inoffi.testa. Et quomodo cognoscatur an intentet actiones hereditarias cōtra debitores tanq̄ directo heres vel tanq̄ carbo.possessor.declarat Bart.in.l.iij.§.missum. in.ij.col.ad fi.ff.eo.

Jason Pisis.

a ¶ Carboniana.adde Bald.in.l.q de inofficioso.ff.de inoffi.testa.

b ¶ Nūquid impubes exclusus. adđ doc.in.l.pater filio.ff.đ here.insti. ⁊ l.c.cū i.ij.ff.đ iniust.test.

1 ☞ Carbonianum edictum facilius conceditur impuberi: qui iam erat natus tempore mortis patris: quam concedatur impuberi nato post mortem patris.

2 Carbonianum edictum vt competat, requiritur summaria probatio filiationis legitime.

CArbonianū. Imperator in.l.precedēti declarauit carb.quādo cōpetit impuberi qui iam erat natus tempore mortis patris.hic tractat qñ erat i vtero tempore mortis patris sed postea natus est, qualiter puberi postea nato post mortem patris detur carbo. ⁊ tex.hic declarat ꝙ datur tribus concurrētibꝰ. Qñ est natus ex mr̄imonio certo. Iteȝ partus fuit diligenter custoditus a personis legitimis: ita ꝙ alius partus supponi nō potuisset. Tertio qñ ad eum spectaret legitima successio, si in veritate esset filius illius. Unde cōsydera an istud tertium requisituȝ videať superfluum qñ cōstat de matrimonio indubitato: ⁊ ꝙ partus non est suppositus.gl.hoc videtur fateri: dū dicit ꝙ istud tertiū seqtur ex duobus primis: nisi dicas ꝙ oportet pbari legitimā successionē.s.qđ nō sit alius de liberis anterior eo: ⁊ sic pbare ꝙ ipse precedit alios.nā pondera ꝙ iste tex.nō loquitur expresse de successione

ff

patris: vnde pōt loqui in successione aui: ⁊ sic oporteret probare ꝙ legitima successio sibi defertur, ꝓbando ꝙ erat cōceptus viuo auo. l. itē ꝑetor. ff. de suis ⁊ legi. ⁊. l. si qs filio exheredato. in prin. ff. de iniust. rup. ⁊ ꝙ est anterior. Tamen ista tria nō sunt plenarie sed solū summarie ꝓbanda. puta ſm Odof. ⁊ Iaco. but. per vicinos attestātes de opinione. ¶ †Scđo no. ex ista. l. iuncta. l. ꝑcedēti ꝙ facilius cōcedit carbo. filio impuberi q iam erat natus tpe mortis patris: in quo hec tria nō requirunt: vt in. l. precedenti: ꝙ ꝯcedatur impuberi nato post mortez patris: vt hic: ꝑpter timorem alieni partus q de facili supponi posset. Hinc est ꝙ si mater non patitur custodiri partū ab his quorū interest, preiudicat filio in isto possessorio remedio carbo. non tū inordinario: per hunc text. ſm Sali. Ful. ⁊ Pau. de ca. bene facit tex. in. l. j. §. si cui. ⁊ ibi vide bonā glo. ff. de ven. inspi. quē tex. alleg. glo. hic: que idē tenet. Minus ad hoc fauet matri pregnanti: q2 si mulier pregnans petat se mitti in pos. ventris noīe, nō sufficit summaria cognitio: vt hic: ſ3 requiritur magis plena. l. vbicūq3. §. interdū. ⁊ ibi glo. ff. de vē. in pos. mit. Itē qñ impubes mittitur in possessionem ex carboniano edicto cōstituit verus possessor. l. j. vbi dixi. ſ. c. ⁊. l. iij. §. missum. et ibi Bar. ff. eo. sed qñ mater mittitur in possessionem ventris nomine, non h3 possessionez: sed solū detentationē vt declarat Bar. in. d. §. missum. ⁊ ibi assignat plures rationes: ꝑcipue q2 hec que concedit ventri, cōcedit propter partum: ⁊ ipsi partui: ideo minus ei fauet. Et sic per te cōsydera tres casus: aut impubes est iā natus ante mortē patris: aut postea, aut adhuc est in ventre matris: vt ex predictis colligere potes. ¶ †Tertio no. ꝙ ad hoc vt carbo. bo. pos. competat, requirit summaria ꝓbatio legitime filiationis. Adde tex. singularē in. l. iij. §. cause. in ver. summatim. ff. eo. vbi dicitur ꝙ si filius sit in euidēti calūnia, repellit: sed ꝙ quelibet presumptio vel quecūq3 leuis excusatio facit vt non dicat in euidēti calūnia. vnde ſm do. Fran. de are. hic per illū tex. probat aureum dictū Bald. in. l. deberi. C. de fideicō. lib. vbi dicit ꝙ leuis occasio excusat citatum dicentem nolle venire, a vera cōtumacia: per gl. or. ⁊ singularē in. l. vnica. §. hoc iudiciū. in fi. gl. mag. ff. si quis ius di. nō obtēpe. S3 tu caue ꝙ in. d. §. cause. illud est: quia est cā summaria, ⁊ modici preiudicij. ſm Barto. ibi ⁊ propter etatem impuberis: vnde potius ꝓbat contrariū arguendo ab istis specialibus que innuunt contrariū esse ius cōe. item in cōtrariū pondera tex. in. c. cōparati. ⁊ ibi Bal. in scđo notabili. no. de appel. vbi episcopus habebat excusationez ⁊ nō paruā: q2 fuerat in seruitio regis. ⁊ tū q2 excusatio nō erat iusta, punit vt contumax: ⁊ excōicat. Ad idem fortis text. in. l. ij. §. j. ff. si qs in ius vo. non ie. vbi statuitur ꝙ rusticitas, qñ non interest citantis excusat a vera contumacia: ergo nō quelibet leuis excusatio. dixi plenius in. d. §. hoc iudiciū. Item fortius facit illa. l. ij. in prin. vbi ille non cōparuit q2 nō erat de iurisdictione citantis. ⁊ sic habuit iustā cām: ⁊ tamē non excusat a vera cōtumacia quin possit mulctari. ¶ Not etiā in fi. illud vulgatū ſm Ange. ꝙ tollatur[a] minus incōueniēs vt maius euitetur: cōcordat tex. in. l. j. §. toties. ver. sed ⁊ si incertū. ff. de vē. in pos. mit. ⁊ tex. in. l sed ⁊ si is. §. an aūt. ff. de car. edi. ⁊. l. quoties nihil. ff. de reg. iur. ⁊. c. duo mala. ⁊. c. nerui. xiij. di.

¶ Unde vir ⁊ vxor. Rubrica.

1 Bonorum possessio debet agnosci intra centū dies
2 Maritus ⁊ vxor succedunt sibi inuicem: deficiente omni parentela legitima: vel naturali: in certis casibus, vt hic: ⁊ consequenter vsq3 ad septimam fallentiam inclusiue.
3 Maritus ⁊ vxor non sunt ꝑprie ꝓpinqui: ⁊ multominus illi qui efficiuntur affines per eos. Nec veniūt appellatione ꝓximorū. 4.
5 Uxor an dicatur de familia viri.
6 Testator si legat omnibus de cippo: an vxor vnius de cippo veniat ad partem legati.
7 Lex faciens mentionem de successione viri et vxoris, intelligitur si matrimonium durauerit vsq3 ad mortem.
8 Intelligitur, hec dictio an importet veritatem.
9 Statutū ciuitatis senarum disponens ꝙ mulier non possit testari de dote sua nisi de quarta parte in preiudicium filiorum suorū. an habeat locum in vidua.
10 Persone excludentes fiscum: que sunt vltra maritum ⁊ vxorem.
11 Statutum si disponat ꝙ contractus virorum: seu mulierum non valeant sine cōsensu proximorum: non sufficit consensus quorūcunq3 propinquorum: sed requiritur consensus proximorum.

Maritus. Ista. l. diuiditur in duas ptes. In prima ponitur decisio. In secunda modificatio decisionis. Scđa ibi, quoties. In tex. ibi ꝓ antiquo iure. dic ꝙ l3 antiquuz ius regulariter capiat pro. l. xij. tabula. l. j. §. si nemo. ff. ad tertu. ⁊. l. pe. vel fi. ff. de regula catonia hic tamen antiquum ius capitur pro iure pretorio, posito in. l. cod. q2 maritus[b] vxori vel ecōtra non succedit aliquo iure ciuili: sed pretorio tm. †Et ex hoc resultat effectus ꝙ debet bonoꝝ pos. agnosci intra centum dies. l. j. §. largius. ff. de succes. edic. ſ3 Ray. in. l. j. ff. eo. ⁊ do. Alex. hic. Nisi in casu auf. preterea. ī. eo. vbi admittunt de iure ciuili: ergo vsq3. xxx. annos: ⁊ ibi ad hoc not. bal. reputās no. dignū. sequit do. Alexan. hic: ⁊ plenius do. Nico. de vbaldis de perusio in suo tractatu succes. ab intest. in. j. ⁊. ij. colū. Et si queras que fuit rō quare maritus ⁊ vxor adinuicē nō succedunt de iure ciuili. sed de iure pretorio tm. dic scđm prealleg. do. Nico. ne vbal. ⁊ ante eū Odof. hic: ꝙ ius ciuile non admittit aliquem ad succedendū ab īestato, nisi sit de ascēdentibus vel descendētibus vel trāsuersalibus: ⁊ istos tres ꝓprios gradus ꝑprie voluit notare tex. dū dicit quoties deficit parentum: ⁊ sic ascēdentium: vel liberorū, ⁊ sic descendentiū: seu ꝓpinquorū, ⁊ sic transuersaliū. ſ3 inter maritū ⁊ vxorē nō est aliqua affinitas: sed principiū affinitatis. l. nō ideo minus. vbi dicet. ī. de here. insti. ꝑpter hoc de iure ciuili nō succedūt. ꝑtor aūt qui semꝑ equitatē cōsyderat. l. ꝙ si ephesi. ff. de eo qđ certo loco. cōsyderauit ꝙ maritus ⁊ vxor inuicē sunt socij diuine simul ⁊ humane domus. l. j. ff. de ritu nup. l. aduersus. C. đ cri. expila. heredi. Itē infortunia vnius debēt esse cōia alteri. l. si cū dotē. §. si aūt in seuissimo. ff. sol. ma. ꝑpter has ratiões ex equitate ꝑtor motus est ad statuendū ꝙ maritus ab intestato succedat vxori ⁊ ecōtra, fisco excluso. ⁊ per istū tex. dicit Odof. in summa sua in titulo de succes. ab intestato/ad finem/quem refert ⁊ simpliciter sequit Alb. hic: ꝙ si moriatur clericus[c] cōiugatus, eius vxor succedit exclusa ecclesia. tu vide tex. in. l. si quis presbyter. C. de epis. ⁊ cle. ¶ †Ista. l. j. fallit in marito occidēte[d] vxorez: etiā cū causa: q2 faciēdo sibi ius ꝓpria autoritate, perdit successionez que sibi defert ex ista leg. l. si ab hostibus. §. si vir. vbi Bar. ⁊ alij. ff. sol. ma. Bart. in. l. fi. in vlt. col. ff. de his q. vt indig. l. fi. circa mediū. ff. si qs aliquē testa. ꝓhi. Bal. Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. hic: tamē iste casus nō est sine dubio, ⁊ pleriq3 oppositū tenēt: ꝑcipue Sali. ⁊ do. Alex. hic. Et veritas pendet ab illo passu nūqd ius sibi dicens ꝓpria autoritate ꝑdat lucrū legale. habes text. notabilem ꝙ sic. l. interdū. la. ij. §. qui furē. ff. de fur. in contrariū est fortis tex. in. l. qui vas. in fi. ff. de furtis. pro quorū ꝯcordia vide ōino do Matesil. in nota. lxxiij. remitto ergo te pro veritate huius fallentie ad plenius scripta in. d. l. si ab hostibus. §. si vir. ¶ Scđo ista regula fallit in spōsa de futuro.[e] q licet alias dicatur habere ꝑuilegia cōpetentia vxori: tex. est no. in. l. j. §. fi. cum. l. seq. ff. de priuilegiis cre. tū nō habet priuilegiū succedēdi spōso ab īestato: q2 nondū est ꝑfecta aliqua affinitas. l. qđ seruius. ff. de cōdi. causa data. ſm Bal. hic in. ij. q. Sali. ⁊ Moder. hic: Cy. in. l. nō sine. C. de bo. q̄li. Bal. in. l. fi. in pe. col. ſ. vnde legi. ¶ Tertio fallit in cōcubinā: q licet parū distet ab vxore. l. item legato. §. parui. ff. de lega. iij. tū nō succedit cōcubinario, nec ecōtra. ſm Ang. in. §. cōsyderemus. post glo. ibi in auf. de trien. ⁊ semis. sequunt Lud. ⁊ do. Alex. hic. Et istud est qđ vult tex. in. l. j. in prin. ff. e. in ver. iustū esse matrimonium. ⁊ illa gl. in. d. §. cōsyderemus. est ad hoc singularis ſm Lud. ro. hic. Eam etiam dicit ad hoc esse singularē ⁊ nō reperiri alibi Bal. in. c. per tuas. circa fi. de maio. ⁊ obe. ¶ Quarto fallit qñ fieret separatio thori ex mala gratiā: q2 l3 hodie attēto iure canonico nō permittat diuortiū: q2 quos deus cōiunxit[f] homo non separet, tū cū separatio thori succedat loco diuortij: certe perdit successio de qua hic. Istud probat tex. in. l. j. ff. eo. requirēs ꝙ matrimoniuz duret[g] vsq3 ad tēpus mortis: ⁊ ita tenēt Cy. Sal. ⁊ Moder. hic: ⁊ facit qđ dicā in seq. fallentia. ¶ Quinto fallit qñ maritus[h] expulisset vxorez de domo sine causa, perdit eius successionem. ita Bald. in. l. vnica. §. sed scimus. per illum tex. C. de lati. liber. tol. Bal. in. l. quod in vxorē. C. de neg. gest. ⁊ i auf. dos data. in. ij. col. C. de don. ante nup. Pau. de cast. ⁊ do. Alex. hic. ¶ Sexto notabiliter fallit in feudis[i]: tex. i. c. j. quē ad hoc ibi no. Bar. in j. nota. in tit. an maritus suc. vxori in benefi. ⁊ text. in. c. j. in versi. sed q̄uis. al's est. c. q̄uis. de inuesti. de re. alie. fac. Bal. in. c. imperialē. in pri. in. iiij. col. si de feu. defun. ꝯtē. sit inter do. ⁊ agna. ⁊ in auf. res que. in. ij. colū. C. cōia de leg. ¶ Septimo videretur posse limitari ista. l. ex oībus causis ex quibus maritus pōt denegare vxori alimenta: que enumerantur in. l. si cum dotē. §. sin autez. ff. sol. ma vt eis denegetur successio de qua hic. Istud probatur ex alia regula que habet ꝙ ex quibus causis[k] possint filijs alimēta denegari, ex eisdē causis possunt exheredari ⁊ priuari successione patris. gl. est no. in. l. si quis a liberis. §. si qs ex his. in verbo detulerat. ff. đ liber. agnos. ⁊ melior gl. in. §. siue igit omnes memoratas. in ver. habere. in auten. vt cum de appel. cog. Quod etiā strictius firmatur/quia fauorabilior est causa alimentorum quam successionis. patet: quia multis alimenta debentur qui tamen prohibentur succedere. patet in autē. licet. C. de natu. libe. in. §. si quis igitur. in auf. qui. mo. natu. effi. sui. ſ3 ista limitatio nō potest congruere ad hunc textum: ⁊ ea3 reprobo in sequen. charta qa multi sunt qui succedunt vt agnati ⁊ tamē eis non debentur alimenta

Nunquid

a ¶ Tollat. adde. c. duo mala. xij. di. ⁊ in. c. nō solum. xxij. q. iiij.

b ¶ Maritus vxori. adde Bal. in auf. licet. C. đ in. do. Bal. in auf. preterea. C. vñ vir ⁊ vxor.

c ¶ Si moriatur clericus. adde doct. i. l. iij. de here di. decu.

d ¶ In marito occidēte. Adde Anto. rosel. i arbore cōsanguinitatis i lxxxj. col.

e ¶ In sponsa đ futuro. Adde bal. i. l. deo nobis. C. de epis. et cler. Bal. in l. si pro. solu. ma. Bal. in l. certū. i vlti. col. vñ. cogna. Anto. rosel. i trac. de suc. ab intest. in. xciij. colum.

f ¶ Coniunxit. adđ tex. in ca. quos deus. xxxiij. q. ij. ⁊ in ca. q̄to. de trās la. p̄la. ⁊ sūt verba originalia Mat. xix. c. ⁊ marci. x. ca.

g ¶ Matrimoniu3 duret. adđ. l. ꝓ so. l. cū duobus. §. idē rñ dit. ⁊ gl. i ꝟ. nūq̄. i. c. licite. xxxij. q. v. ij. do. i. c. fraternitatis. đ frigi.

h ¶ Quādo maritus. adđ bar. ⁊ doc. i l. si ab hostibus. ff. so. ma.

i ¶ Fallit in feudis. adđ alex. đ imo. i auf. preterea. j. eo.

k ¶ Ex qbus cau. Adde gloss. ⁊ doc. in capi. cum haberet. de eo q dux. in ma. quā pol lu. ꝑ adult.

¶ Nunquid autem in hac.l.si non extaret vir aut vxor,sed socer extaret succederet genero excluso fisco. Bald.hic mirabiliter tenuit quod sic,leui consyderatione:quia nomen soceri a matrimonio descendit.l.cui eorum.§.affinitates.ff.de postu. Nec obst.regula.l.affinitatis.j.communia de succes.respondet quod illa regula procedit in affinibus transuersalibus:secus est in affinibus ascẽdentium.vt est in socero qui locum patris obtinet. Eius opini.reprehendunt omnes Moder.hic:quia ad hoc vt habeat locũ ista l.requiritur quod matrimonium duret tempore mortis.l.j.ff.eo.§.vt autem ⁊ glo.hic:facit glo.in.l.sed hoc ita.in glo.ij.ff.de re iudi.Sed fragilis videtur impugnatio.quia.d.§.vt aũt.intelligitur ꝙ nullum sit factum diuortium,sed durauerit matrimoniuȝ vsqȝ ad tempus mortis eius cui succeditur:tamen quando succeditur necessarium est ꝙ morte alterius solutũ sit matrimoniuȝ.Ego teneo contra Bal.alia ratione.nã cõsydero quod ratio quare pretor induxit ꝙ maritus succedat vxori ⁊ econtra,est quia sunt socij diuine ⁊ humane.domus:vt dixi.s.sed ista ratio cessat in socero. Preterea,habemus alibi tex.qui dicit ꝙ tex.loquẽs de viro,⁊ vxore nõ habet locum in socero quando expresse non cauetur.l.si vo.§.de viro.ff.solu.matri.Et propterea contrariũ ⁊ melius tenet ipsemet Bald.in.l.fina.in.v.col.in versi.item queritur an sit inuenire.s.vnde legi.Licet alibi Bald.istud reliquerit indecisum,in dicta.l.affinitatis.j.cõmunia de successi.Et istam vltimam partem tenuit etiam do.Ni.de vbal.de perusio in dicto trac.de suc.ab intesta.in.ij.col.¶ Aduerte etiã inquantũ Bal.hic alleg.vnã glos.in.§.mariti.in verbo postea.insti.de nup.nã Ang.ibi reputat illã gloss.multum singularem ⁊ Nico.de neapo.ibidem eam summe extollit:⁊ dicit ꝙ non recolit se vidisse similem gl.in toto mundo: scdm Jo.fab.⁊ Ange.de are.ibi illa glo.vult mirabiliter ꝙ nedũ maritus ⁊ vxor ad inuicem succedendo excludant fiscum,vt hic sed etiã cognatos viri.qui licet afficiantur affines vxoris,tamen cognati viri non efficiuntur affines alijs cognatis vxoris.tamen adinuicẽ succedũt excluso fisco.quod est summe mirabile:⁊ summa extentio ad hunc textũ.Sed illam glo.reprobant Joã.fab.et Ange.de are.ibi:eo quia illa glo.secundum eos nullo iure probatur.Sed vltra eos facit fortius,cum inter eos nulla sit penitus affinitas:ergo nulla successio.nam etiam vbi esset affinitas,non cõceditur successio ratione affinitatis.d.l.affinitatis.j.cõ.de successi. ego tamen dum legerem insti.dixi.⁊ adhuc dico ꝙ illa gloss.male notatur per predictos docto.⁊ ꝙ aliud dicit quam ipsi referant: nec meretur reprehendi.dicit enim illa glo.secũdum realẽ sensum ꝙ licet omnes cognati mariti efficiantur affines vxoris,⁊ ecõtra omnes cognati vxoris efficiantur affines marito:tamen per hoc inter cognatos mariti ex vna parte,⁊ cognatos vxoris ex altera, quantum ad eos nulla affinitas contrahitur.⁊ ideo adinuicem non succedunt:nisi sicut vir ⁊ vxor contracto matrimonio:vt hic nam vult dicere glo.ꝙ agnati viri non succedunt cognatis vxoris nec econtra:quia nullam adinuicem habẽt affinitateȝ nisi cõtingeret ꝙ cognatus vxoris contraheret matrimonium,cum cognata mariti:tunc propter tale matrimoniũ bene succederent:qr sunt vir ⁊ vxor.vt hoc tex.Iste est verus sensus illius gloss.ꝙuis aliter ⁊ inepte:vt puto preallegati doc.illaȝ gl.intellexerint/⁊ propterea circa eam diligentius consyderabitis.¶ Circa tamen.vij.⁊ vltimam fallentiam in qua dixi ꝙ videbatur istã.l.posse limitari ex omnibus causis ex quibus alimenta possunt denegari.Caue quia illa limitatio nõ potest cõgruere ad tex.nostrũ:qr iste loquitur ab intestato:sed ea que ibi dixi procedunt condito testamento:qr condito testamento põt quis exheredari ⁊ priuari successione ex illis causis ex quibus possunt alimenta denegari.ergo cum ista.l.ab instato loquatur:ergo.d.limitatio non congruit. Limita tñ in alio:inꝙtum tex.vult ꝙ vxor non succedat marito existentibus liberis:istud fallit in casu singulari:ex quo existentibus liberis tamẽ vxor succedit marito in quarta parte bonorũ.text.est in.§.quoniã aũt.⁊ ibi gloss.in aut.qui.mo.na.effi.legi.quem text.al.⁊ reputat sing.solus Albe.de rosa.hic:sed aliũ similem videbi-

3 tis in aut.preterea.immediate sequenti.¶ † Primo not ex text. in verbo propinquorũ.ꝙ maritus ⁊ vxor non sunt ad inuicem propinqui:⁊ multominus qui efficiunt affines per eos:qd est notabile sm Bar.ad statuta requirentia cõsensum propinquorũ in contractibus minorũ vel mulierum.dic vt per eum:facit text.in.l.fin. ver.sed etiam his deficientibus.quem ad hoc ibi põderat Bart.

a ⁊ alij post euȝ.j.de ver.sig.Fortius voluit hic Bald.ꝙ statutũ cogens[a] affines ad cõpromittendũ,per dictionem affines eos non comprehẽdat.Sed male dicit in hoc,⁊ reprehẽditur p Paul.de

b ca.⁊ do.Alex.hic:ad quos te remitto:⁊ cõtrariũ tenuit ipsemet Bald.in.l.affinitatis.C.cõ.de succes.Eodem mõ marit⁹ ⁊ vxor[b] nõ veniũt appellatione proximorũ,vt probat tex.in.l.cũ rẽ alienã.C.

4 de leg.Quẽ ad hoc notat Salic.p statutis faciẽtibus mẽtionẽ proximorũ.Eodẽ † modo non veniũt[c] appellatione attinentium.sm

c Pau.de cast.hic.⁊ in.l.fi.j.de verb.sig.nil allegat:sed est glos.in.l. amite.in ver.nam si.j.cõia de succes.ꝙuis cõtrarium teneat do. Alex.hic.Adde tamen ꝙ veniunt appellatione cõiunctorũ.tex.est in.l.fi.C.cũ aũt in confinio.s.de fur.quem ad hoc ibi not.Sali.pro statutis:⁊ ibidem Bal.in.§.fi.glo.in.l.quintus.prima.in gl.fina. ff.de auro ⁊ arg.leg.Tamen difficile esset assignare rationẽ diuersitatis inter ista.ideo posses dicere sm Ang.⁊ Ludo.hic:qd etiã nõ veniãt appellatione cõiunctorũ,nisi subiecta materia suadeat largam interpretationem debere fieri.Ad hoc bene facit.l.si id

5 qd.§.si qd in pueros.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.¶ † Adde etiaȝ

d ꝙ vxor[d] dicit de familia viri.tex.est in.l.quicũqȝ.⁊ ibi Bar.C.de

e re mili.lib.xij.imo spõsa[e] nõdum nubilis etatis dicit de familia spõsi.l.an etiã in patrem.quã ad hoc no.ibi Bald.ff.qd fal.tuto. alias est.§.iulian⁹.sub.l.pe.facit tex.i.c.hec imago.⁊.c.manifestũ. xxxiij.q.v.Istud vltimuȝ limita procedere in materia fauorabili: secus est in materia penali ⁊ odiosa.vnde si ex forma statuti pro tali delicto debeat exbanniri aliquis cum tota eius familia: tunc sub nomine familie non contineretur vxor:ita not. Alberi. de ro.in.l.detestatio.§.familie.ff.de ver.sig.⁊ in vltima parte statutorum vltima colũ.in.q.que incipit. Quid si statuto caueatur ꝙ familia bannitorum ⁊c.facit qd vult Bart.in.l.fi.in versi.ter-

6 tio dubitatur.j.de verbo.signifi.† Et in.l.fi.ponunt etiam Ang. ⁊ Pau.de cast.an maritus ⁊ vxor veniant appellatione vulgari de cippo,si testator legat omnibus de cippo aliquid tale:nunqd vxor vnius illorũ de cippo veniat.¶ Capio gloss.primã que intel-

7 ligit istum text.si matrimoniũ erat tempore mortis.¶ † Not.ex ista glo.ꝙ.l.faciens mentionem de successione viri ⁊ vxoris,intelligitur si matrimonium eorum durauerit vsqȝ ad mortem:⁊ ita dicit tex in.l.j.ff.eo.quem glo.allegat.Istam glos.induxit Nico. de mutina.ad statutum Mutinense,disponens ꝙ si mulier transeat secundum maritum,⁊ habeat filios ex vtroqȝ matrimonio, teneatur relinquere dotem equaliter filijs vtriusqȝ matrimonij: nunquid habeat locum si talis mulier erat vidua:quia secundus maritus erat iam mortuus:et determinat per istam gloss.quod non:quia cum per mortem antea secutam esset solutuȝ matrimoniuȝ.etiã dos non potest esse sine matrimonio.l.fi.in ver.sicut enĩ dos.s.de do.ante nup.⁊.l.iij.ff.de iure dotium.ergo non sumus in casu statuti Mutinensis loquentis de matrimonio:cũ hic non esset matrimonium tempore mortis:vt hac gloss.item loquentis de dote,⁊ hic non esset dos:vt pdixi/que nõ põt esse sine matrimonio.Mouetur etiam qr.l.faciens mentionem de affinitate intelligitur de preterita.l.cui eorũ.§.affinitates.ff.de posth.Istã decisionem reprehẽdit Bal.hic:ad finẽ:eo qr mulier dicitur dotata etiã postꝙ doteȝ recuperauit.l.fi.s.cõia vtri.iudi.⁊.l.si socius pro filia.ff.pro.soc.⁊.l.filie dotẽ.j.de colla.⁊ qr sic se hȝ cõis vsus loquendi:quia mulier dicitur habere dotem dato qd sit vidua.⁊ Sali.hic in fi.referens istam opi.Bald.dicit quod multum sibi placet.eam etiam tenent Ful.Pau.de ca.⁊ Ludo.ro.hic.Adde quod pro ista decisione videt facere text.melior de iure in .l.etiã. in prin.ff.de fun.do.vbi dicitur etiam dirempto matrimonio predium dotale intelligitur.quem tex.ad hoc allegat solus Ful.hic. Sed tu consydera quod ille text.loquitur solu.matri.ante tamen quam dos per ipsam mulierem exigatur.Secundo potest et subtilius dici ꝙ tex.ille vtitur verbo intelligitur:sed verbũ intelligitur,denotat fictionẽ.vt expresse dicit bar.in.l.si is.qui pro emptore.in.xij.col.ff.de vsucap.Bal.in.l.furti.⁊ in.l.quoniã.ff.de infa. Lu.ro.in consi.ccccv.incip.presuppositis terminis fortioribus. Abb.in consi.xx.in.ij.volu.inci.casus in effectu sic proponitur:in ij.col.⁊ est bonus tex.in.l.si tibi homo.§.cum seruus.ff.de leg.j.et in.l.nec emptio.in vlti.verbo.intelligitur.ff.de cõtrab.emp.⁊ tex. in.c.ex studijs.iuncta glo.j.de presump.per fictioneȝ.ergo non dȝ habere locũ in statuto:⁊ hoc modo ille tex.fortiter retorquet con-

8 tra doc.Sed responde dupliciter.† Primo ꝙ ibi dictio intelligitur,importat veritatem,ppter implicatiuam dictionẽ etiam,ibi positã.Scdo rñde ex doc.no.Bal.in.c.bone memorie.in pe.colũ. de appel.vbi dicit:qd verbũ intelligitur,in his que iuris sunt,sonat veritatẽ:sed in his que sunt facti:refert aut est tale quid qd p aliũ plene acquirit:⁊ idẽ:vt.l.certe.§.si pcurator.ff.de preca.aut non plene acquirit:⁊ tunc importat fictionẽ.Adde tñ ꝙ istã decisionẽ Bald.sequit Pau.de cast.in rub.ff.solu.ma.in.j.colum.⁊ ibidem simpliciter.d.Alex.in.xij.col.Idem sequitur.do.Alexã. in consi.liiij.inci.consyderatis verbis dicti statuti.in pe.⁊ vlt.col. in.j.volu.⁊ in consi.cij.in.iij.volu.qd incipit:super eo de quo queri

9 tur videlicet an statutũ.in.j.col.† Et per istam decisionem Bal. dicit Pau.de ca.hic se vidisse consultum in ciuitate Senaruȝ vbi est statutuȝ ꝙ mulier nõ possit testari de dote sua in preiudicium filiorum,etiam,p aĩa nisi de quarta parte dotis,ꝙ etiaȝ si esset vidua,quo casu sine matrimonio non videt ꝙ sit dos:tñ haberet locum statutũ ppter matrimoniũ pteritũ:vt ptȝ in toto ti.ff.so.matri.queẽadmodũ dos petat:⁊ p alia de quib⁹ hic p Bal.⁊ qr etiaȝ põt dici dos destinatione ante matrimoniũ:qñ aliquid esset reli-

doc.in.c.quantaualiis.de iureiu.bar.in trac.de ali men.

a ¶ Statutũ cogẽs.adde bart.in.l.qd seru⁹.ff.da.cõdi.de cau.

b ¶ Marit⁹ et vxor.add sali.in.l.fin.j.de fur.

c ¶ Eodẽ mõ non veniũt.adde.l.pen.cum gloss.⁊ ibi docto.ff.de do.inter virũ ⁊ vxo.doct.in.l.qd attinet.ff.de re.iur.host.in sum.ti.de cõsan.⁊ affi.versi.qualiter ipsa.

d ¶ Qd vxor.adde.c.hec imago.xxxiij.q.v.bal.l.etiam.C.de testa.

e ¶ Sponsa.adde bart.l.imperatores.in.§.iij.ff.ad muni.

ctum pro dote.nā talis mulier diceretur dotata ante sequutū matrimoniū:fm Bar.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ q2 sic se hʒ cōis vsus loquēdi.Et istā vlt.decisionem statuti Senēsis etiā tʒ idē pau.de ca.in rub.ff.sol.ma.in.j.co.eādē decisionem statuti Senensis tenet Paul.de cast.in.l.fin.propter illum tex.ff.qñ actio.de pecu.est an.q2 adhuc pōt dici dos.lʒ non ꝓprie illa que semel fuit dos/quantū ad hūc effectū:vt in ea habeat locum statutū disponēs.de dote,qñ ad eam pōt congrue adaptari per illam.l.Jteʒ q2 quousqʒ stat in viduitate,censet̄ stare in priori matrimonio.l.fi.C.de bo.mater.⁊ qd ibi no.Bal.ꝙ istud statutum est inductū vt consulat liberis,⁊ nō ꝓpter aliā causā:⁊ ideo cum vidua habeat liberos merito statutū ad eam extēdit̄. Adde ꝙ opinionē Rico.de math.reprobatā per Bal.⁊ alios tʒ.d.Frā.de are.in rub.ff.solu.ma.in.j.⁊.ij.colū.vbi dicit ꝙ lʒ soluto matrimonio anteꝙ dos exigat̄ per vxo.duret nomen dotis.l.j.in fi.⁊.l.etiam.ff.de fun.dota.tñ postꝙ dos fuit exacta,⁊ vnita cum reliquo patrimonio vxoris,nō pōt amplius dici dos:sicut hereditas postꝙ semel fuerit apprehensa per heredē,nō dicit̄ amplius hereditas:nec pro ea potest amplius agi petitiōe hereditatis.vt est glo.no.in.l.ij.⁊ ibi Barto.ff.de fideicō.heredi.peti.ergo cum statutuʒ vetet relinqui dotē,vel testari de dote in preiudiciū filiorū,oportet ꝙ tempore quo relinquitur illa sit dos:quia qualitas adiuncta verbo determinat̄ fm tēpus verbi.l.in delictis.§.si damnū extraneus.ff.de noxa.⁊.l.titi⁹.⁊ ibi Bart.ff.de test.mili.⁊ plenius Bar.i.l.ex facto.in prin.ff.de vulg.⁊ pup.Adducit quod no.vult Bal.in.l.j.C.sine cen.vel re.ꝙ postꝙ res dotalis est restituta vxori nō habet locū priuilegiū.l.iulie.de fun.dota.q2 desūt esse dos.

¶Teneas cōem opi.Bal.⁊ aliorū.q2 etiā postꝙ dos fuit exacta remanet dos.d.l.si socius ꝓ filia.in prin.ff.pro soc.hoc etiam ptʒ in auß.sed ꝗuis.C.de rei vxo.act.⁊.l.vult.gl.⁊ no.Cy.⁊ Bald.in l.rem quā.C.de iure do.ꝙ si pater recuperauit dotem filie soluto matrimonio per mortē viri,non potest eam alienare:etiā dato ꝙ de alia quātitate possit eā dotare:vt ibi per eū.⁊ sic adhuc remanet dos.Jtem cū statutū mutinense.§.relatū sit factū vt seruetur equalitas inter filios vtriusqʒ matrimonij:ꝓprie/tunc hʒ locum in dote restituta:put ꝓprie probant iura hic alleg.per Bart.⁊ ꝙ post solutū matrimoniū dicat̄ dos:tenet bart.in.l.si marito.§.j.ff.so.ma.vnde pro veritate cōsydera ꝙ aliqñ hereditas nulli est per heredē restituēda:⁊ tūc postꝙ est ꝑ heredē apprehēsa ⁊ cōmixta cum alijs eius bonis:quia est effectum vnicum patrimonium.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.⁊ pup.nō dicit̄ amplius hereditas:vt per gloss.in.d.l.ij.cum alijs concor. Aliquando hereditas venit alij restituenda,puta per fideicōmissum vniuersale:⁊ tunc quamuis sit apprehensa ꝑ heredē,⁊ tamē durat hereditas.toto titulo.ff.⁊.C.ad treb.Sic etiam est in dote:q2 si per mulierē non est alij restituēda postꝙ fuerit per eam exacta,⁊ cū alijs bonis admixta,desinit esse dos:sed qñ est alij restituenda:vt in casu isto ex forma statuti:tunc etiam si sit per patrem vel mulierem exacta:tamen semper durat dos.⁊ ita loquunt̄ tria iura alleg.per Bar.⁊ ea que superius addidi.⁊ facit text.in.l.si cū dotem.§.si post.ff.solu.ma. Tenendo istam partem que est cōis ⁊ vera non obst.ista glo.⁊.l.j.ff.eo.q2 responde ꝙ procedit qñ fit mētio solū respectu viri mulieris:tunc bene requirit̄ ꝙ matrimoniū durauerit vsqʒ ad mortem vt ibi:lʒ hic fit mentio matrimonij nō respectu viri ⁊ vxoris.lʒ respectu liberorū:q liberi dicunt̄ etiā si pri⁹ sit solutū matri.igit̄ ⁊c.

¶Tu ꝑ opi.Rico.de Mutina ɔtra cōem ɔsydera fortiter:nam ratio i ius statuti fuit:ne mulier inducat̄ ꝑ scdm maritum ad relinquendum filijs suis ex secundo matrimonio:quia pariter tenetur relinquere vtrisqʒ.ista ratio cessat quando mortuus est maritus,⁊ mulier dotem suam recuperauerit. Nec dicas ꝙ ratio fuerit ne seducat̄ a filijs secundi matrimonij:q2 verisimiliter ⁊ a cōiter accidentibus erunt tunc minores:sed ratio suspicionis statuti fuit,ne seducant̄ ab ipso secundo marito:que suspicio cessat eo mortuo/⁊ dote iam per vxo.exacta. Ad id facit arguēdo de peculio ad dotē.vt arguit glo.in.l.qd debet̄.ff.de pecul.vñ succedit decisio text.in.l.fi.ad fi.C.de inoffi.test.ꝙ priuilegiū concessum peculio nō durat licet durent bona:sed non cum ista qualitate peculij. Tamen per hoc non recedas a cōi:⁊ hec dicta sint ad excitanū ingenia audienciū.¶Gloss.in verbo naturalis: diuiditur in duas partes.Jn prima timore taciti contrarij exponit text.Jn secūda per viam fallentie remouet aliud contrarium.secunda ibi,sed hoc fallit.¶Jn prima ergo parte quia tex.dicit.legitima vel naturalis.de natura alternatiue est*vt cadat inter diuersa quod non est hic quia legitima,et naturalis successio,nō sunt diuerse:quia etiā legitima successio defertur iure naturali.l.scripto.in fin.ff.vnde liberi.ideo vt illa alternatiua bene stet,intelligit gloss.quod legitima succes.sit patris,naturalis sit matris Dic melius/legitima intelligitur qñ de iure ciuili defertur:vt declarauit in.l.vnica.§.quādo nō peten.par.naturalis illa que defert̄ de iure pretorio.cōsyderante naturalitatem sanguinis solam.ideo text.voluit dicere ꝙ

a ¶Alternatiue est.ad§ l.seru⁹ me⁹.ff.manda.l.si cū dotē.ff.sol.ma.l.verbum.ff.de verb.sig.l.j.C.vbi & cri.agi op.

quando deficit oīs successio tam de iure ciuili ꝙ pretorio:tunc maritus ⁊ vxor adinuicē succedūt.¶Jn scda parte adde qd idē tenet glo.in.l.j.ff.e.sequūtur Jac.but.⁊ Bar.hic.Cōtrariū ⁊ melius tʒ.gl.in.l.j.C.si libera.impe.soc.sine here.decess.lib.x.⁊ ibi Jo.de platea.sequunt̄ Pe.Cy.⁊ Ral.⁊ oēs Moder.ꝙ vxor pferat̄ illi socio propter maiorem societatē:⁊ per alia de quibus hic ꝑ eos.

¶Gloss.in verbo excluso:diuidit in duas partes.¶Jn prima

10 gloss.addit alias personas†que excludunt fiscū vltra vxorem:de quo habes gloss.pleniorem in.l.j.C.de bo.vacan.li.x.Adde text.in.l.si quis filio exheredato.§.eius.ff.de iniusto rup.ꝑ quem no.ibi Bar.arg.ꝙ si moriatur aliquis artifex sine alijs heredib⁹,ꝙ collegiū illius artis succedit fisco excluso.Et idem Barto.in.l.j.C.de heredi.decu.no.ex illo tex.ꝙ si decedat aliquis ex ɔsiliarijs sine herede,qd vniuersitas succedit excluso fisco.Limitat tamen singulariter Bal.in.l.j.§.fi.C.de consti.pecu.vbi dicit/ꝙ si decedat mercator sine herede,quod succedit collegium illius mercantie excluso fisco.verum est in bonis suis in illo loco/⁊ nō in alijs.per tex.opti.in arg.iuncta glo.in.l.diuus.ff.de iure fisci.Jtē deficientib⁹ alijs,tutor succedit pupillo excluso fisco.glo.est singu.in l.quo tutela.ff.de reg.iur.que gl.non reperitur alibi fm Dy.ibi ⁊ Alberi.hic:⁊ illam glo.sequitur Bald.hic.⁊ in.d.l.si quis filio exheredato.§.eius.⁊.l.cum in eo.in fi.ff.de pac.⁊ not.in.l.fi.in.v.col.§.vnde legi.⁊ in.l.si qua.C.ad orfi.Tamen illam glos iate reprehendit Bar.in.d.l.quo tutela.⁊ idem Bal.i.l.nutritoribus.vbi per alios omnes videas.C.cōia de succes.⁊ Ange.⁊ Lu.hic.

¶Jn secunda parte gloss.ibi ergo not.gloss.per viam notabilis colligit tres casus in quibus maritus succedit vxori et econtra.Caue tamen dum ista gl.vult quod persone posite in titulo.j.de here.decu.quamuis vincant fiscū:tamen vxorem non excludunt.licet glos.in.l.j.ff.eo.cōtrarium teneat.Tene gloss.hic.per text.in l.si quis presbyter.§.de episcopis ⁊ clericis.⁊ tenent Bart.⁊ oēs

11 hic.¶†Extra glo.inquantū Bar.⁊ alij hic inducunt istum text.ad statuta requirentia consensum propinquorum in contractibus virorū vel mulierum:vt.§.retuli:non omitto quod Jacob.butri.hic dicit,⁊ est solēnis decisio:ꝙ stāte statuto ꝑdicto,nō sufficeret interuenire consensum quorūcunqʒ propinquorū:sed oportet ꝙ proximiores propinqui consentirent:quia cum ad eos spectet successio de iure,fidelius se habebunt in prestando consensu quam ceteri remotiores.Subijcit tamen quod istud nō seruatur de vsu:quia sufficit consensus quoruncunqʒ propinquorū.Jstas decisionem de verbo ad verbum similiter cum attestatione contrarie consuetudinis refert ⁊ sequitur Salice.hic:⁊ in.l.vidue.C.de nup.idem no.tenet Bald.in.l.fin.j.de verbo.significatio.cum alijs cōcor.quas ponit.d.Alexan.in.l.fi.C.de test.mi.vbi etiam Sali.idem repetit.Tu pondera ꝙ Bartol.expresse vult contrarium:ꝙ etiam de iure non requiratur consensus propinquorum qui magis proximi sunt,nisi statutum expresse requirat.in.l.trāsactionem.C.de transac.⁊ q2 ibi ordinarie tetigi de hoc/ad ibi dicta remitto. Jason de Mayno Pisis.

1 ¶Mulier que est sine dote succedit marito in certam partem fm tenorē huius auß.si doteʒ habeat,secus.Quid in nouerca.2.
3 Quid si dos sit parua.3.
4 Lex vel statutū loquēs de dote:intelligit̄ de dote congrua.
5 Dotās ecclesiā vel altare dote parua:an efficiat̄ eius patronus.
6 Dispositio huius auß.an habeat locū si matrimoniū sit sine dote,marit⁹ predefunct⁹ locuples:vxor superstes nil habet:lʒ eius pater est diues.⁊ nu.7.
8 Filia potest petere se dotari a patre:lʒ sit nupta sine dote.
9 Pater non potest dici inops:quando habet filios diuites:⁊ ad ipsum spectat vsusfructus omnium bonorum filiorū:tamen hʒ quartam de dispositione huius auß.
10 Dos licet non possit esse sine matrimonio:matrimoniuʒ tamen bene potest esse sine dote.
11 Maritus ⁊ vxor succedūt sibi inuicē de iure ciuili vno casu ⁊ ex hoc sequitur effectus:q2 perpetuo admittentur.
12 Mulier quādo intelligatur omnia bona sua dedisse in dotē.
13 Liberi prioris matrimonij non impediunt dispositionem legalem,seu illud quod a lege defertur.
14 Statuta recipiunt interpretationem passiuam a iure communi.
15 Argumentum licet sit bonum de pacto ad statutuʒ affirmatiue,secus tamen negatiue.
16 Statutū vtens dictione precisa ⁊ taxatiua:ea nō obstāte interpretatur ne fiat derogatio.
17 Auß.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.loquitur nedum ab intestato:sʒ etiam cōdito testamento,
18 Legatum computatur in quartam que debetur ex dispositione huius auß.
19 Liberalis nemo existit in necessitate.
20 Debitor necessarius relinquens aliquid creditori suo in testamēto censetur relinquere in compensationē debiti.

Quid de

21 Quid de donatione facta inter vivos. ⁊ nu. 22. 23. 24. 25.
26 Maritus si ex forma statuti debet lucrari certam partem dotis, uxor vero aliquid ei leget in testamento: tale legatum q̃uis simpliciter factum computatur in lucro talis statuti.
27 Pauper quis dicatur.
28 Extensio an sit licita in correctoriis ex maioritate rationis

Preterea. Ista auth. est subtilis pulchra ⁊ utilis, in qua additur casus limitans l. j. §. eo. nam ibi maritus ⁊ uxor nō succedunt nisi ultimo loco, deficientibus omnibus aliis successoribus. hic ponitur casus in quo inuicem succedunt, etiā extantibus liberis, quando tria concurrunt de quibus in text. Quem diuide in tres partes. In prima ponitur decisio. In secunda limitatio. In tertia rñdetur incidenti questioni. Secunda ibi: ut tamen eiusdē. Tertia est ibi ⁊ imputabitur. Hec breuius potest summari. In primis pōdera tex. ibi si matrimoniū sit absq; dote pro cuius
1 intelligētia ante oīa inquirendum est quare tex. requirat ꝙ † ad hoc ut habeat locum hec auth. requiratur ꝙ matrimoniū sit sine dote. rñdent Pau. de cast. Ludo. ro. ⁊ do. alex. hic: ꝙ ratio est/ q: si matrimonium esset cū dote: ⁊ premoriatur maritus: uxor rehabebit dotem suam: ⁊ sic non poterit dici laborare inopia: ut presupponitur in tex. ecōtra autem si premoriatur uxor. filii habebunt dotem. sed usufructus in totum spectabit ad patrem. l. j. ⁊ to. titu. C. de bo. mater. ideo cum pater habeat usumfructū: nō poterit etiā tunc dici laborare inopia. Hinc est quod si nulli extarent liberi, ⁊ mulier fuisset dotata, ⁊ maritus ex forma statuti vel ex pacto non lucraretur dotem, sed deberet restitui alteri: tunc haberet locum ista auth. dato quod mulier fuisset dotata. glo. est singu. in. l. licet. in glo. j. iuncto tex. C. de iure dot. quā ad hoc ibi no. Cy. Bald. ⁊ Sali. ⁊ Albe. Bal. Sali. ⁊ omnes Moder. hic, qui dicunt illaz glo. non esse alibi in iure. ⁊ dicit Salic. hic in. iii. q. ꝙ illa gloss. est tenenda menti: quia non reperitur alibi in iure. idem tz Pau. de cast. in. l. ij. in princ. ff. solu. matri. Et ita transeunt omnes usq; ad presentia tempora. Et ex istis tu intelligis quare cuz mysterio requirat text. ꝙ matrimonium sit sine dote. Sed ego in hoc vehementer dubito: nec huius unq̃ vidi responsum. nam pone ꝙ mulier nullam dotem dedit marito: eo quia maritus nō curauit de dote: sed eam accepit ex sola affectione: ut expresse dicit text. in. §. quia vero legez. in auth. ut liceat matri ⁊ auie. unde sumitur ista auth. deinde pone ꝙ ista mulier locuples decedit, non est dubium ꝙ filii succedunt matri. Item ꝙ pater habebit usumfructum in istis bonis. l. j. ⁊ per totum titu. j. de bonis mater. sic tunc non laborabit inopia: ergo tunc non deberet habere quartam: cuius cōtrarium decidit tex. hic: ⁊ sic non video quid referat an mulier locuples dederit dotem vel non: quia utroq; casu filii eius succedūt: ⁊ utroq; casu pater habet usumfructum: cū ista sint bona aduentitia. ⁊ tamen in primo casu quando dedit dotem, in qua filii succedunt, et pater habet usumfructum: volunt prefati docto. quod non habeat locum ista auth. sed quando non dedit habeat locum. ⁊ tamen isto secūdo casu pariter filii succedunt in hereditate matris, ⁊ pater pariformiter habet usumfructū: ⁊ sic non potest dici laborare inopia. non vidi unq̃ nec video quomodo huic difficultati responderi possit. Considera si potest dici ꝙ quando matrimoniū est cū dote, ⁊ premoritur uxor, ideo non hz locū ista auth. q:
7 dato etiam ꝙ patri non deberetur usufructus, tamē nō potest dici laborare inopia: ex quo nō potest maritus exigi i dote nisi deducto ne egeat. l. maritum. ff. solu. matri. secus quando matrimonium est sine dote: ⁊ sunt filii alterius matrimonii. Vel potest teneri ut cesset difficultas, ꝙ ista auth. solum procedat quando maritus premoritur ⁊ superest uxor: quo casu res est clara: q: si habet dotem non potest dici laborare inopia: sed non procedit ecōtra. prout sonat text. in. §. quoniam vero. in auth. de exhiben. ⁊ introducen. reis. unde sumitur ista auth. licet. gloss. j. hic. ⁊ in. §. q: vero legez. in auth. ut lic. matri ⁊ auie. teneat ꝙ utroq; casu procedit ista auth. al's nimium restringeretur, ⁊ obstaret natura correlatiuus: contra. l. fi. C. de indi. viduitate tollen. licet ad hoc ultimū pateat responsum ex diuersitate rationis. Sed ꝙ ista auth. habeat
8 locum in utroq; dicit clare tex. in. §. quoniam vero. in fi. in auten. de exhiben. reis. unde sumitur ista auth. Inuenio etiā ꝙ Ange. hic in lectura florentina apostillādo istum tex. dicit ꝙ iste tex. cuz mysterio loquitur, quando supersunt filii alterius matrimonii, sz non illius. nam ſm Ang. si superessent filii eiusdem matrimonii, tenerentur alere patrem vel matrem. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. de liber. agnoscen. ideo parens non posset tunc dici laborare inopia: sed iste text. loquitur in filiis alterius matrimonii: et sic in priuignis: quo casu priuigni non tenentur alere nouercam: et si non esset prouisio istius auth. nouerca laboraret inopia. Sed grauiter errat Ange. ⁊ admiratur Fulgo. ⁊ Ludo. roma. hic: q: dicit expresse contra text. nostrum ibi cum liberis communibus alteriusve matrimonii. nisi forte ut dicit Rapha. Ange. non habuit illud liberis cōmunibus, in libro suo: quod non est credendū
2 cum etiam sit in auth. unde sumitur. † Preterea in nouerca posset attentari: sed non firmo: ꝙ cum in vita mariti laboraret inopia: ⁊ sic maritus eam teneretur alere. l. si cum dotem. §. si autem in seuissimo. ff. soluto. matri. ꝙ etiam priuigni heredes mariti ex pietatis officio eam allere debeant. per. l. si quis a libertis. §. item rescriptum est. ff. de libe. agnoscen. non pono tamen pro constāti. Et circa istam difficultatez que semper me turbauit relinquo vos
3 cogitantes. † Adde etiam quod illud quod dicitur hic: quādo
a matrimonium est sine dote/ pcedit etiam in dote parua[a]. quia parum ⁊ nihil equiparantur. l. quāuis. ff. de condi. ⁊ demon. ut late per Bald. hic ad fin. in ultima q. per aliqua similia. Idem tenet Salic. hic: qui dicit hoc apertius probari in. §. quoniam vero. in ver. si vero quasdā. gl. forsan habeat a contrario sensu/ in auth. de exhibē. reis. Idem tenet Ludo. ro. in. l. diuortio. in prin. ff. sol. matri. Idem Pau. de cast. Ludo. ro. ⁊ Alex. hic: ⁊ Pau. de cast. in dicta. l. diuortio in prin. facit quod vult Bald. in simili in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. ꝙ licet debitor possit iurari suspectus: fallit tamen in debito paruo. Facit tex. in. c. terrulas. xii. q. ii. Item vide quod decidit Bal. in. l. eam quam. j. de fideicō.
4 in. vii. colum. in princip. in versic. consueuit queri. † Tertio pro ista parte ultra alios facit: quia lex vel statutum loquens de dote simpliciter, intelligitur de dote congrua: secus si statutum dicat ꝙ mulier sit contenta dote data: quia intelligitur etiam de cōgrua. ſm Bal. in. l. fi. in. ii. col. C. de dot. promis. et nuda pol. idem
5 Bar. in auth. res que. in penul. col. C. cōmunia de lega. † Quar
b to facit in simili. nam licet per dotationē ecclesie[b] vel altaris acquiratur ius patronatus. ut est glo. in. c. pie mentis. xvi. q. vii. ⁊. lxiii. distinc. in summa. Innocen. ⁊ Canoni. in rubri. extra de iure patro. tamen ille qui dat modicam dotem ecclesie vel altari, nō per hoc efficitur patronus. glo. est nota. in. c. quicunq; el. ii. xvi. q. vii. quam pro singulari alleg. do. Abb. in consil. cvi. in. ii. volu. casus super quo consilium de iure postulatur. in. ii. col. Item istud ultimum ultra adducta per alios hic potes cōprobare p multa pulchra similia que recollegi in. l. sciendū. in princi. super quarta glo. mag. ff. q satisd. cog. que habeant hic pro repetitis. In ꝯtrariū tñ facit qd no. Bal. in. c. si pponente. arg. illius text. de rescri. ꝙ mulier dr dotata ēt si sit dotata in uno nūmo: ⁊ statutū excludēs mulierem dotatam excludit eā: presertim si statutū fauet testamento paterno. arg. glos. singula. in. l. si quis priore. ff. ad trebel. ſm eum.
6 † Quid autē esset si matrimoniū esset sine dote,[c] maritus pdefunct[us]
c locuples, uxor superstes nil habet: sz ei[us] pater est diues. nūquid pcederet dispositio huius auth. est noua. q. quā tāgit Ra. cu. in. l. in suis. per illū tex. ff. de liber. ⁊ posthu. in utraq; lectu. ubi dicit/ ꝙ lz viderit fuisse consultū p quēdam doc. ꝙ sic: ipse tñ determinat cōtrarium: ꝙ tūc nō haberet locum ista auth. qñ pater uxoris est diues: mouetur per illud qd vult glo. hic: ⁊ Bar. in. l. si constante. in prin. ff. solu. ma. ubi tenet ꝙ an uxor superstes sit paup, statur opinioni vulgi. nemo aūt reputabit filiā pauperem qñ pater est diues. Idē tz. d. Alex. hic: p gl. in. l. ii. C. q eta. vel pfes. se excu. li. x. de qua gl. multa dixi i. d. l. sciendū. in prin. Mouet etiā do. Alex. q: in isto casu inopie filie dz potius succurri per patrem, et in bonis patris q̃ mariti pdefuncti: p ea que dicūt Cy. ⁊ Bart.
7 in. l. nō quēadmodū. ff. de libe. agno. † Adde ꝙ idem qd. s. ꝯsuluit idem Raph. cu. in cōsi. ccvi. incip. duo fratres habent bona communia. q: si pater mulieris diues est, nō pōt dici filia inopia laborare: cū filii reputetur quodāmodo dñi viuo patre. d. l. in suis. per quā dicit Albe. de ro. se de cōsi. aliorum peritorū Bergomi consuluisse, quod filius cuius pater habebat in bonis plusq̃ trecenta: posset eligi ad officium ad quod nullus potest eligi ex forma statuti nisi habeat in bonis trecenta. ⁊ quia filius regis dicit ⁊c. xxiii. q. j. c. si. Subdit Rapha. ꝙ istud procedit non solū quando pater diues viuit: sed etiam si esset mortuus: cū filia debet succedere saltem in legitima de iure cōmuni, vel ex forma statutorū: cū nō dicatur inopia laborare. que ex bonis patris tantū habet qd sufficit ad victum ⁊ vestitū congruū: prout dicit Bald. hic in fin.
8 Mouetur etiam † quia filia potest petere se dotari a patre quantumcū q; sit nupta sine dote: prout tenet gloss. cōmuniter approbata. in. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obl. ⁊ lz Barto. ibi eam reprobet. tamē eam sequunt Bal. ⁊ Ang. in auth. res que. C. cōia de leg. ⁊ in. l. j. ff. solu. ma. ⁊ q̃uis maritus eā non petat, qui illaz gratis accepit: potest tamen filia implorare officium iudicis, ut a patre congrue dotetur: ⁊ sic cessabit beneficium istius auth. Subdit etiā Raph. ꝙ ad excludendū beneficium huius auth. est aliud remedium ꝙ uxor faciat ab alio dotem sibi constitui: vel ꝙ maritus in instrumento confiteatur se dotem recepisse: ut ibi per eum. Idem quod Raph. cu. tenet simpliciter Corneus hic: in antepe. col. dicens ꝙ vidit nonnullos modermiores ⁊ legendo ⁊ consulēdo sequi dictum Rapha. cu. Et sic habes limitationem ad hanc autē. ut non procedat quando uxor inops superstes haberet pa

a In dote parua. adde Lu. ro. in. l. diuortio. in prin. ff. solu. matri.

b Per dotationem ecclesie. Adde Ant. d but. in rub. de iudi. doc. in. c. quāto. eo. ti. Barb. in. c. ꝗsitū. in. iiii. col. de reruz permu.

c Esset sine dote. Adde Rapha. cu. in. l. fi. in fin. C. de ipube. ⁊ aliis sub. idē in. l. ii. de leg. her. idē i. l. diximus. in §. j. ff. d excu sa. tuto.

trem diuitem, a quo debent alimenta filie prestari. ¶ Consydera an ista limitatio sit vera ⁊ an ↄfundatur per hunc tex. vbi si premoriatur vxor locuples vel econtra, filij qui succedunt ⁊ sunt diuites, tenentur alere patrem vel matrem. vt. s. declaraui: ⁊ tamen quāuis pater debeat habere alimenta a filijs, nihilominus dicitur laborare inopia. ⁊ procedit ista auth. Imo plus nedum si pater debeat habere alimēta: imo qñ habet integrum vsumfruc. in bonis aduentitijs hereditatis materne filiorū, adhuc tamē habet locuz hec auth. vt. s. declaraui: vnde ego existimo quantuz ad hanc auth. cōtra Bal. ⁊ Raph. cu. ⁊ etiaz contra Sali. hic in. vij. q. qui dicit ꝙ ratio huius authē. est, ne superstes ⁊ sic infelix cōiunx cogat̄ mēdicare: ꝙ per hoc ꝙ superstes debeat habere aliunde alimēta nō diceretur per hoc desinere inopia laborare. 9 † Item nō dicitur pater laborare inopia[a] qñ habet filios diuites. ⁊ ad eū spectat vsusfructus omniū bonorū ipsorum: ⁊ tamen habet quartā ex dispositione huius auth. ergo similiter ecōtra qñ habet patrem diuitem: ⁊ iste casus est fortior. quod patet: q2 filia viuo patre nihil potest petere: imo debet habere alimenta solū: ⁊ nō legitimā nec aliquē vsumfru. sed pater viuo filio in potestate dʒ habere vsumfructuz omniū bonorū. Tamen pro Raph. magis facit: q2 filia dʒ habere dotem. qđ non est in patre, vt. s. dixi. Et pro ista limitatione adde tex. in. §. fi. in auth. de exhib. re. ibi, nā si aliunde forsan habeat ⁊c. ⁊ subdit nō erit iustū grauare filios per succes. nisi dicas ꝙ ibi habebat in actu: hic solū in poten. Illud etiā ego credo ⁊ pono pro cōstanti ꝙ decisio istius auth. nō sit facta ꝓpter alimēta tantum: nec cōsyderatione alimētorum. q2 vt. s. demōstraui: dato ꝙ superstes posset aliūde alimēta cōsequi, nō per hoc desinit inopia laborare quin cōsequatur quartam de qua in hoc tex. Unde ego puto ꝙ ista auth. processerit, nō propter sola alimēta: sed in recompensationem matrimonij preteriti: propter quem honorē matrimonialez ista auth. statuit ꝙ superstes pauper deberet habere quartā partem bonorum coniugis predefuncti: q2 valde absurdum videbatur ꝙ predefunctus fuisset diues, ⁊ superstes pauper, etiam si haberet alimēta. Quod etiam confirmatur: quia alimēta haberet necesse consequi per manus heredum. istam aūt quartā proprio iure habebit. Et circa hoc oportet subtiliter instare: quia est valde necessariū pro intellectu huius text. ⁊ adde hic qđ statim. j. sequitur. ¶ Limita tamen istam auth. nō procedere in bonis feudalibus per iura que. s. alleg. in. l. j. s. eo. in. ij. fallētia per que iura dicit Ludo. hic se contra pluries consuluisse. ⁊ sequit̄ simpliciter do. Alex. hic in fi.

10 ¶ † Secundo no. ex isto tex. ꝙ licet dos nō possit esse sine matrimonio. l. fi. s. de do. ante nup. ⁊ in. l. ij. ff. de iure dot. tamen bene potest esse matrimoniū sine dote[b], vt hic ⁊ in corpore vnde sumitur: determinat tamen nota. Bald. in. c. iurauit. in ij. col. de proba. ꝙ si aliquis iurauit accipere aliquam in vxorem nulla facta cōmemoratione dotis, ꝙ tamen nō tenetur eam accipere in vxorem nisi sibi det dotem fm facultates et conditiones ipsius mulieris. iuxta glo. in. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ q2 dos est quid cōnexum matrimonio. l. qđ seruitus. ff. de condi. cau. da. vt ibi plenius per eū.

11 ¶ † Tertio no. ex isto text. casum in quo maritus ⁊ vxor de iure ciuili adinuicem succedunt. et hic esse ciuis erit, quia perpetuo admittentur: ⁊ ita no. Bal. hic. in. ij. col. ⁊ reputat no. dignum. ⁊ plenius Bal. in. l. fi. in. vj. col. s. vnde legi. sequuntur Sali. Paul. de cast. ⁊ omnes Moder. hic. ⁊ Ludo. in l. diuortio. in prin. ff. solu. ma. ⁊ Rico. de voal. de perusio in tract. succes. ab intestato. in. ij. col. Tamen fm Paul. de cas. ⁊ do. Alex. hic etiam isto casu posset venire de iure pretorio intra centū dies per bono. pos. Sed dubium est que sit ista bonorum pos. cum nulla ex ordinarijs ab intestato hic competere videatur: nec septima extraordinaria. cum de bono. poss. nō fiat expressa mentio in tex. vt declaraui in. l. fin. s. vnde legi. Unde do. Franc. de are. hic dicit quod sicut bonorum possessio fm tabulas inuenta a pretore, vbi est conditum testamentū in scriptis, tamen extenditur ex idētitate rationis ad testamentum nuncupatiuum. l. ij. s. de bono. poss. fm tabu. ⁊ l. j. s. de bono. pos. contra tab. liber. Ita bonorum pos. vnde vir ⁊ vxor delata a pretore, extenditur ad casum in quo defertur vxori noua successio de iure ciuili: cū sit eadem ratio. Tu dic ꝙ imo competit bonorum possessio vnde legitimi. l. ij. §. fin. et l. iij. ff. vnde legitimi. ⁊ sic non est opus extendere istam vnde vir ⁊ vxor. que ratio cessat in iuribus alleg. per do. Fran. cum ibi nō posset puideri alio remedio iuris pretorij absqꝫ extensione: ideo in illis legibus necessaria fuit extēsio. Et quod competat isto casu bonorum possessio vnde legitimi. tenent etiam Paul. de cast. ⁊ Alex. hic. ¶ Item adde his que dixi in precedenti notabili, qđ facultas percipiēdi alimēta in casu huius auth. non excludit quartam de qua in hoc text. que debetur ob reuerentiam prioris matrimonij: quod vltra superius adducta ostendit aliter ex hoc tex. nam si alimenta excluderent quartam huius legis, sequeretur ꝙ si coniunx precedens, qui erat valde locuples, fecisset amplum legatum superstiti: qđ tamē esset intra quartam: cum ex tali legato posset alimenta percipere, sequeretur quod nō posset residuū petere vsqꝫ ad quartam: cuz illud legatum sufficeret pro alimentis ⁊ tamen istud est cōtra hunc tex. ergo in eo nō est habēda consyderatio facultatis alimentorū percipiēdorū.

12 † ¶ Quarto principaliter istum tex. pulchre ponderat Pau. de ca. contra glos. que reputatur sing. in. l. mulier bona. ff. de iure dot. que vult ꝙ si mulier habens magnū patrimonium simpliciter nubat, intelligatur omnia bona dedisse in dotē. ⁊ Alleg. Aristo. in topicis. nam fm Pau. de ca. illa gloss. est contra istum text. vbi mulier erat valde diues: ⁊ tamen nō intelligitur omnia bona dedisse in dotem. cuz tex. dicat ꝙ matrimonium erat sine dote. Puto ꝙ iste text. nihil concludenter probet contra illam glo. que loquitur quando mulier simpliciter matrimoniū cōtrahit. sed in hoc tex. fuit expresse actum ꝙ matrimonium esset sine dote: quia vt dicit tex. in. §. quia vero legem. in auth. vt liceat matri ⁊ auie. vnde sumit̄ hec auth. cōtractum fuit matrimonium ex sola affectione. ⁊ ꝓpterea actum fuit vt dos nō constitueret̄. put etiā declarat Ang. hic. Secundo quia potest esse ꝙ in hoc tex. tpe cōtracti matrimonij mulier nō habebat istas facultates: sed postea cōtracto matrimonio sibi ꝓuenerunt ex successione, vel aliter. ita ꝙ iste tex. nil cōcludenter ꝓbat. Bene verum est qđ glo. d. l. mulier bona. cōmuniter damnatur: ⁊ eam reprehēdit Bar. in questione disputata per eum: que incipit: mulier habens amplum patrimonium. ⁊ in. l. mulier bona. ff. de iur. do. ⁊ in. l. pen. §. vxor. vbi alij Modern. ff. solu. matr. ⁊ Bal. i. l. fi. in vlt. col. C. de sen. que ꝓ eo qđ interest. vt in auth. res que. in. ij. col. C. cōia de lega. ⁊ in. c. j. an mar. suc. vxo. i benefi. An. ⁊ Imo. in. l. j. ff. solu. matri. Angel. de are. in. §. fuerat. insti. de acti.

13 ¶ † Quinto principaliter pōdera tex. ibi, alterius ve matrimonij: fm Bald. hic in. iij. col. hic esse text. valde menti tenendum fm eum, ꝙ liberi prioris matrimonij nō impediunt dispositionē legalem, seu illud quod a. l. defertur: ⁊ per hoc infert ꝙ licet mulier habens filios ex priore matrimonio non possit dare bona in dotem secundo marito, cum pacto expresso qđ maritus talia bona post eius mortem lucretur. imo nō obstante pacto marit⁹ nō potest plus consequi quā aliquis filiorū qui minus habeat. text. est not. in. l. hac edictali. in prin. C. de secū. nup. tamē si adesset statutum in ciuitate ꝙ mortua vxore maritus lucretur dimidiam partem dotis, certe liberi ex priore matrimonio non impedirēt tale lucrum delatum a statuto: nec possent filij prioris matrimonij dicere ꝙ dos debet diuidi inter filios ⁊ priuignum: ⁊ ꝙ priuignus non pōt plus habere quam habeat aliquis filiorum qui minus habet: quia quāuis vxor istud per pactum facere non possit d. l. hac edictali. tamen secus est per. l. vel per statutum. Tamen Bal. hoc nō firmat. imo arguit ad oppo. vt hic per eum. Tu aduerte ꝙ tex. iste nihil probat pro sentētia Bal. q2 si bene cōsyderas in isto text. nunqꝫ priuignus habuit plus ꝙ aliquis filiorum prioris matrimonij. cū tex. dicat ꝙ si sunt tres liberi aut pauciores coniunx superstes habet quartā. Si aūt filij sunt plures, hʒ virilē: hoc est tantum quantum quilibet filiorum. Et ita respondet Pau. de ca. hic: ⁊ bene: dicens ꝙ contra Bal. in hoc se habet cōmunis opi. Est veruʒ ꝙ contrarium tenet Bar. in. d. l. hac edictali. in prin. vbi per illum tex. quem dicit esse ad hoc multum notādum tenet, ꝙ quemadmodū si vxor fecerit pactum cum secundo marito ꝙ ea mortua maritus totam dotem lucret̄: tamen si sunt filij ex priore matrimonio obstant: licet adsit pactum, eodem modo qñ adesset statutum ꝙ maritus lucretur dimidiam partē dotis, vel totam: tamen vir non potest lucrari ex forma talis statuti vltra illud qđ acquiritur vni ex liberis primi matrimonij. Et dicit Bart. se plene dixisse de hoc in questione disputata que incipit: mulier habens amplum patrimoniū. ʒ errat: q2 ibi nil tāgit de hoc. Idez tenet Ang. in. §. quia vero. el. j. in auth. de nup. ⁊ Ludo. in consi. xliiij. qđ incipit ex supra narrato themate vnuz elicit dubium. in. ij. ⁊ iij. dubio principali. Idē tenet ipsemet Bal. in c. j. an mari. suc. vxo. in benefi. Idem ⁊ latius tenet Bal. in. l. vnica. in. iij. q. C. de inoff. dot. in consi. suo qđ incip. in christi nomine an lex ⁊c. Adde ꝙ pro ipsa sententia videt̄ facere cōis regula, que habet 14 † ꝙ statuta recipiunt[c] interpretationē passiuam a iure cōmuni. l. si serui vestri. C. de noxa. c. cū dilectus. de consue. glo. ⁊ docto. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure deli. Bar. in. l. omnes populi. in. iij. q. vj. q. prin. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. j. §. lex falcidia. per illum text. vbi plenius Moder. ff. ad leg. falci. bonus. text. in. c. ad audiētiā. vbi Canoniste: presertim Panor. de cleri. no resi. ergo istud statutū deferens simpliciter dotis lucrum marito, recipiet interpretationez passiuā a. d. l. hac edictali. in prin. videlicet nisi supersint filij ex priore matrimonio. Tamē huic fundamēto posses rīdere ⁊ retorquere ad oppositum: q2 illa regula que habet ꝙ statuta recipiunt interpretationem passiuā a iure cōmuni, singulariter limitatur nisi tale statutum veniat derogatiue ad ius cōmune: q2 tunc tale statutū veniens ad derogationē iuris cōis nō interpretat̄ fm ius cōe, cui venit derogando: ita egregie limitat Bal. in

[a] ¶ Laborare inopia. Adde in ꝗ dicat̄ paup inops: vide Pau. de ca. in. l. id quod pauperibus. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ per Arch. i. c. ꝗ iure. viij. di.

[b] ¶ Matrimoniū sine dote. Adde. c. nr̄ates. xxx. q. v. gl. i. c. ⁊ si necesse. de do. inter vi. ⁊ vx. In no. in. c. per ve. e. ti. Jo. an. in regula accessoriū. de re. iur. lib. vj. in Mercu.

[c] ¶ Statuta recipiūt. adde Bald. in l. ex repudiatione. C. de fideic. doct. i. c. statutuz. ⁊ i. c. ↄstitutio. de elect. li. vj. Innoc. i. c. cuz cām. de rescrip.

tat Bal.in.l.maximũ vitiũ.in pe.col.C.de libe.prete.quẽ multum no.et sequit̃ Pau.de ca.in.d.l.fi.§.in computatione.Lu.ro.in.ↄsi. cccccix.incip.vt p̃sens cõsultatio reddatur clarior.in pen. col.idẽ tʒ Bal.in.c.cũ nõ liceat.in vlti.col.de prescri.sed sic est in casu isto in quo statutum deferens lucruʒ dotis marito venit derogando iuri cõi:qꝛ de iure communi mortua vxore dos dʒ restitui eius.fi/ lijs vel heredibus.l.assiduis.C.qui po.in pig.ha.l.vnica.in prin. C.de rei.vxo.act.c.i.et.ij.et.c.nup.de dona.in.vi.et vx.et de dote post diuor.resti.ergo cũ istud statutũ sit derogatoriũ iuris cõis,nõ ac cipiet interpretationẽ ab illa.l.hac edictali.ista solutio nõ est bona qꝛ p̃dicta limitatio est falsa.qd apparet:qꝛ si statutũ disponat q̃ si liussa.possit testari,est derogatoriũ iuris cõis:qꝛ ↄ.l.femĩ in fi.ʃ.q testa.fa.pos.et t̃n interptat̃ a iure cõi,dũmodo septeʒ testes liberi, puberes,masculi,rogati interueniãt:vt exp̃sse dicunt Bar.et oẽs in.l.i.§.lex falcidia.per illum text.ff.ad leg.falc.cũ cõcordan.Et il/ lam limitationem Bald.reprehendit in specie Joã.de imol.in.l.si vero.§.de viro.in primo mẽbro principali.ff.solu.mat.et Ludoui. ro.ibi contrarius in.l.si quis prior.ff.ad treb.vbi dicit se contra Bal.apud valẽtiã consuluisse.et contrariuʒ tenet do.Alex.in.d. l.fi.§.in computatione.in.viij.et.ix.col.et idẽ do. Alex.in.l.anter ce tera.ff.de libe.et posthu.et plenius quam alibi.in.d.l.si quis prior. et sic fundamentũ adductũ p cõi sententia firmũ remanebit. ¶ Sʒ contra istam opi.tʒ Bald.in.l.ea lege.in.iiij.q.C.de condi.ob cau. motus per tria:precipue per generalitatem statuti:vt lʒ mulier p pactum non possit in preiudiciũ filiorũ prioris matrimonij:tamẽ possit ex generali prouisione statuti:vt ibi per eũ.Istã opi.tʒ Jo. pe.de ferrarijs in practica sua in forma libelli quo vxor agit ad dotem:in verbo dicte dñe Margarite.Et dicit q̃ istam partẽ ap probauit lõgissima cõsuetudo totius lõbardie:et q̃ istam.q.ha/ buit de facto in monteferrato. Mouetur,nam cũ statutũ dispo/ nat q̃ maritus lucretur dotem:et sit factũ vt mulieres facilius re/ periant maritũ:per cõsequens videt̃ remouere oẽm.l.per quam possit impediri tale lucrũ.fic.d.l.hac edictali.et non est dubiuʒ q̃ statutum põt tollere dispositionẽ.d.l.hac edictali.l.venditor.§.si cõstat.ff.cõia predi.et.l.oẽs populi.ff.de iusti.et iur.Tu subtilius consydera q̃ ista cõis sñia solum fundatur in.d.l.hac edictali.in prin.et videt̃ q̃ tex.ille nihil facit.Ibi enim dr̃.q̃ si mulier habens filios ex primo matrimonio det bona sua in dotẽ secundo mari/ to,cũ pacto expresso q̃ maritus post eius mortẽ dotẽ lucretur.di cit ibi tex.q̃ mulier nõ põt istud facere per pactũ inter viuos:nec istud disponere in vltima voluntate:qꝛ liberi prioris marũ impe diunt.vt ibi in tex.sed dñ doc.arguunt a pacto mulieris ad statu/ 15 tum per illã.l.videtur q̃ nõ sit bona argu.†qꝛ lʒ bonum sit argu/ a mentum a pacto ad statutũ ᵃaffirmatiue,fm glo.et Bar.in rubr. C.de decre.decur.lib.x.et in.l.nec ex pretorio.ff.de reg.iur.et.l.non impossibile.ff.de pact.et melior tex.de iure.in.l.fi.ad fin.et ibi not. Bal.C.de fideiuss.Bar.in.l.oẽs populi.in.iij.q.princ.ff.de iusti.et iur.t̃n negatiue non est bonum argu.qꝛ esset arguere de re minori ad maius negatiue.nã non sequit̃ istud non potest fieri per pactũ hoĩs:ergo nec per statutũ.non est bonum argu.l.non est singulis. ff.de reg.iur.et q̃ negatiue argu.de pacto ad statutũ nõ teneat di cit expresse Barto.in.l.alia.§.eleganter.ff.solu.ma.et q̃ negatiue ar.nõ procedat ex multis ostenditur/que multum magistraliter recollegit Bal.quem omnino videas in repe.l.de quibus.in.iij. col.et seq.ff.de legi.ergo non videtur bona arg.Bar.et doc.de pa/ cto ad statutũ negatiue:nam nõ sequitur mulier non potest dare per pactũ tertiã partẽ bonorum secundo marito in preiudicium filiorũ primi matrimonij:ergo et istud fieri nõ potest per statutũ. non videt̃ bona arg.ex predictis:qꝛ licet.d.l.hac edictali.resistat tali pacto mulieris,et velit q̃ nõ obstãte pacto maritus nil vltra habeat quam vnus filiorũ qui minus hʒ:tamen nõ resistit dispo/ sitioni statuti:nec est dubiũ q̃ statutum posset nedum partẽ:imo totum deferre secundo marito:nõ obstantibus filijs prioris ma/ trimonij.Qd etiam fortificatur quia statutũ simpliciter et de per se tantum potest operari quantũ pactũ cũ iuramento:ita singu. vult Bar.et ibi soleo notare in.l.fi.in.iij.colũ.C.de pac.Bald.in.l. cũctos populos.in.xv.col.C.de sum.tri.ergo apparet q̃ maioris est efficacie statutũ q̃ pactũ de p se. ¶ Pro veritate iiiiᵘ articu/ li cõsydera tres casus principales.Aliq̃n enim statutũ clare et exp̃s se loquitur,q̃ maritus lucretur totam dotem,vel dimidiaʒ partẽ dotis:et si sint filij prioris matrimonij:et isto casu q̃n statutum ita clare loquitur,teneo q̃ maritus lucrabit̃:qꝛ dato q̃ ipsa mulier nõ possit istud facere p pactũ expressum.d.l.hac edictali.in princ. t̃n statutũ bene põt istud facere:vt.s.dixi contra Bar.Nec isto ca su statutũ recipiet declarationẽ vel interpretationẽ p.d.l.hac edi/ ctali.in princ.qꝛ in claris nõ est opus cõiecturis.l.continuus.§.cuʒ quis.ff.de ver.ob.Et tale statutum isto casu potuit moueri bona rõne:et tales mulieres vidue onerate liberis possint facilius re/ perire maritos.quos forte aliter nõ ita de facili reperirent.nisi se/ cundi mariti deberent lucrari dotẽ vel partẽ dotis nõ obstantibᵘ

liberis prioris matrimonij.Aliquando et secundo statutum sim/ pliciter loquitur:et tunc teneo q̃ tale statutũ simpliciter loquens bene recipiat limitationẽ et interpretationem p.d.l.hac edictali. in prin.nisi superfint filij prioris matrimonij:qꝛ tunc nõ põt mari tus lucrari plus de ista dote/q̃ habeat vnus ex illis liberis prio/ ris matrimonij.Et in istis terminis p̃cedit opi.Bar.et cõis in.d. l.hac edictali.Et facit t̃n rõ:qꝛ statutũ simpliciter loquens recipit interpretationẽ passiuam a iure cõi,vt superius dixi.Aliq̃n et ter tio statutum dicit quod mortua vxore maritus omni casu lucret̃ dotem,vel partẽ dotis.put disponit statutũ ciuitatis mutine.Et isto casu tʒ Lud.ro.in.d.ↄsi.xliij.inci.ex supra narrato themate. in tertio dubio.q̃ per illa verba vniuersalia oĩ casu,maritus lu/ craret̃ dotẽ nõ obstãte q̃ adessent liberi ex primo matrimonio.p vulgatã regulã que dicit q totũ dicit nihil excludit.l.a procurato re.C.mãd.c.solite.de ma.et obe.et isto casu tale statutũ p̃pter ver/ ba vniuersalia oĩ casu,nõ interpretabitur fʒ ius cõe.hoc est fʒ.d. l.hac edictali.in princ.Non recolo alibi legisse:t̃n non puto qd sit verũ:qꝛ habemus regulã q̃.l.noua quãuis ĝnaliter loquatur,et vtatur terminis vniuersalibus:puta oẽs,vel oĩ casu,vel qlibet,t̃n recipit interpretationẽ et declarationẽ:presertim vt minus dero/ getur iuri cõi quã sit possibile.glo.est ordi.in.l.fi.et ibi Bald.in.j. col.C.sine cen.vel reli.et Bal.in rub.C.q acc.nõ pos.in pe.et vl.col. bar.et alij in.l.j.§.nũtiatio ex hoc.ff.de ope.no.nũ.p illũ tex.q dicit oĩbus diebᵘ:gl.dicit nõ t̃n feriatis.cũ suis ↄcor.ergo dato q̃ sta/ tutũ apponat verba vniuersalia oĩ casu,put adest statutũ in ciui/ tate mutine:vt ibi refert Ludo.t̃n vt minus deroget̃ iuri cõi,illa vniuersalitas poterit limitari,nisi supersint filij prioris matrimo 16 nij.†Qd cõfirmo ex eo qd singulariter decidit Bart.in.l.iij.§.cum titio.ff.de adi.leg.vbi statutũ vtens dictione p̃cisa et taxatiua,ea non obstante interpretat̃ ne fiat derogatio:vt ibi per euʒ:de quo vltimo tetigi in.l.vnica.in prin.ff.si qs ius di.non obtempe. Et si tu subtilis dixeris/qd operabunt̃ illa verba vniuersalia omni casu, in statuto sic vniuersaliter posita non potes dicere quod statutuʒ a debeat intelligi potius:vt sit supfluũ quã qd qs indebite dãnum patiatur gloss.et Berto.vbi dicam in.l.fina.§.in computatione. ʃ.de iur.deli.qꝛ hic filij prioris matrimonij nõ patiunt̃ dãnũ,dato q̃ perdãt lucrũ:qꝛ etiã hereditas patris nõ dicit̃ debita:sed quasi debita filijs:et iudicat̃ prout de lucro:nõ put de damno:vt est gl. not.et approbata:vbi dixi de hoc in.l.iij.§.de iuris et fac.Quia t̃n/ deo qd illa verba omni casu,in dicto statuto Mutinensi possunt multũ operari absqꝫ eo qd excludant̃ filij prioris matrimonij con b tra ius cõe:nã possent operari:vbi aliter maritus non lucraretur dotem,sibi nisi actualiter fuisset data:et sic nõ lucraret̃ doteʒ pro/ missam.iuxta tradita p Bar.in.l.iubemus.§.sane.l.j.C.de sacros. eccle.cũ concor.quas ponit do.Alex.ad hoc in.l.si donaturus.ff. de condi.cau.da.vbi etiã Pau.de ca.ponit.Item vbi alias ma/ b rius non lucraret̃ dotem ᵇsequuto matrimonio,nisi vxorem tra/ duxisset domũ:iuxta no.p Bar.et alios post gl.ibi in.l.nihil.ff.re/ rum amot.per Canonistas in.c.j.de spõsa.cũ ↄcor.Certe istud sta tutum Mutinense ad tollendum tales ambiguitates operabitur quod omni casu maritus lucrabuntur dotem:hoc est siue sit da/ ta,siue p̃missa t̃m:siue sit sequuta traductio ad domũ,siue non:et hoc mõ minus derogabit̃ iuri cõi sic intelligendo,quã q̃ filij prio ris matrimonij excludi debeãt:ↄtra iura supra adducta:et p hec 17 vt puto habes hũc vtilẽ articulũ satis bene discussum.¶ †Quin/ to.principaliter not.ex fin.text.dum dicit imputabitur legatum: duo principaliter.Primo quod ista aut̃.loquitur non solũ ab in/ testato:sed etiam condito testamento:vt p̃bat text.in dictione le/ gatum.qd aliter relinqui nõ potuisset nisi cõdito testamento.et ita effectualiter tenet Bald.hic.in.j.col.q̃uis dicat posse r̃nderi ad hũc text.q̃ loquatur de legato relicto in codicillis.Et q̃ ista aut̃. possit p̃cedere etiã cõdito testamẽto:tenuit gl.expresse in.§.si ve/ ro expressum.in verbo heredẽ.in aut̃.de here.et fal.tenẽt Salice.et omnes Moder.hic:et Lud.ro.in.l.diuortio.in prin.ff.solut.mat. et vtrobiqꝫ Lud.ro.alleg.bonũ tex.in.§.fi.in aut̃.de exhi.reis.v̄n sumitur ista aut̃.in verbo vir autem legatum ei aut aliquã partẽ institutionis reliquerat.Sed ille tex.nihil facit:qꝛ non loquitur in casu huius aut̃.sed q̃n vxor superstes dotẽ non dederat:et itẽ non erat inops:naʒ tunc dicit ibi text.q̃ mulier nihil põt auferre filijs de hereditate defuncti,nisi defunctus aliqd legasset:vel partẽ in/ stitutionis reliquisset supstiti.Quãuis contrarium teneat solus Ange.hic in lect.florentina:eo qꝛ ista aut̃.venit ad interpretatio/ nem.l.vnice.§.eo.ergo dʒ intelligi fm.l.interpretatam in aut̃.de cõsan.et vte.fra.in princi.in aut̃.itaqꝫ.C.cõmu.de succes.sed illa.l. vnica loqui ab intestato:igit̃ et c.Sed istud fundamentũ nõ pla/ cet:qꝛ non est verũ q̃ ista aut̃.in aliquo interpret̃ illã.l.vt patet. Ideo formo melius arg.et dico sic ista aut̃.ponit vnam fallen.ad d.l.vnicam.que dicit q̃ maritus et vxor adinuicem non succedunt extantibus liberis.nam ponitur fallentia in qua extantibus li/ beris maritus succedit vxori et ecõtra:sʒ ego habeo quod ad hoc

¶ De pa cto ad statu tum.Adde Flor.de bo nonia.i.l.si edes.in pñ. ff.de ser.vr. pred.

¶ Maritᵘ nõ lucraret̃ dotẽ.Adde Card.ↄab.l c.ex tenore. d testi.Pet. de ancha.in c.queadmo dum d iure/ iur.Sign.d homod. de mediolano. ↄsi.cxlvi.inc. in.q.verten te inter do. vianinum. Abb.ↄsil.j. ici.facti cõ tingentia.j j.vo.Abb. cõsi.lxix.in. cipi.casus i his termis. in.ij.volu.

vt exceptio sit bona, oportet ꝙ loquatur in terminis in quibus lo
quitur regula. declarat Bar. in. l. si eũ. §. qui iniuriaruz. ff. si quis
cau. ergo debet loqui ab intestato. prout loquit̃. l. vnica. s̃. eo. Tñ
nec istud obstat: qꝛ fateoꝛ ꝙ ista auc. põt loqui ab intestato: ꝑut
loquitur illa. l. vnica. sed per hoc non impedit̃ quin generalius lo/
qui possit, etiã cõdito testamento. ⁊ sic teneo ꝙ ista auc. possit loq
ab intestato, ⁊ cõdito testamẽto. ¶ Et qd esset si cõdito testamẽ
to vxoꝛ locuples premoriens faceret legatũ marito, qð esset minꝰ
ista quarta: de qua in hoc tex. ⁊ ꝓhiberet expresse maritũ ne plus
petere posset: an maritus posset plus petere? Bald. hic in. ij. colũ.
determinat ꝙ non posset plus petere: ⁊ hoc tȝ gl. i. d. §. si vero ex/
pressim. in verbo heredẽ. ⁊ Moder. quãuis Sali. cũ modificatio/
ne: ⁊ Ange. contrariũ tenuerint: vt habes plenius p do. Alexã. ad
12 quẽ te remitto. ¶ † Ultimo no. ex eodẽ versi. si. ꝙ legatũ cõputat̃
in quartam que debet̃ ex dispositione huius auc. In cõtrariũ foꝛ
titer obstat. l. vnica. §. sciendũ. C. de rei vxo. act. ⁊ tu pondera fortiꝰ
rationẽ tex. ibi: qꝛ manifestissimũ est ꝙ maritus qui non expressit,
vxoꝛẽ vtrũqȝ voluisse cõsequi: quo casu cũ ratio sit generalioꝛ: dȝ
intelligi ⁊ generalius quã casus ibi: vt no. Bal. ⁊ Bar. in. l. regu/
la. §. ⁊ licet. ff. de iu. et fac. igno. cũ concoꝛ. alias traditis. Ad idem
facit tex. in oppositũ in. l. creditoꝛẽ. ff. de leg. ij. vbi legatũ relictum
a debitoꝛe creditoꝛi, non intelligit̃ relictũ animo cõpẽsandi cum
debito, nisi expresse sit dictũ: ergo cõtra tex. nostrũ. Ad hoc r̃ndẽt
Bar. ⁊ doc. hic. ⁊ in. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ff. solu. ma. ⁊ in. l. huius
modi. §. cum pater. ff. de legat. j. Pau. de ca. in cõs. cccxxxi. licet ista
dñ̃a Lisa. ⁊ in cõsi. ccclxxxvij. In cã que vertit̃ Bononie. ꝙ quãdo
aliquis est debitoꝛ ex facto suo ad hoc principaliter tendente: qꝛ
tunc dicit̃ debitoꝛ voluntarius, si aliquid legat: nõ intelligit̃ lega/
re animo cõpensandi ex illo debito volũtario: nisi istud expresse
dicat: ita loquunt̃ duo iura ad oppositũ adducta. aliqñ qs est de/
bitoꝛ ex dispositione alicuius legis vel statuti: vt hic: quo casu cen
setur debitoꝛ necessarius: ⁊ tunc si aliquid legat in testamento, in
telligit̃ semꝑ legare aĩo cõpensandi. tex. est hic. sicut qñ pater ali/
quid relinquit in testamento filio, illud semper imputat̃ in legiti/
mã. l. omnimodo. ⁊. l. quoniã nouella. s̃. de inoffi. testa. ⁊. l. etiã. §. j.
19 ff. de iur. patro. † Et nõ eundo p mendicatã rationẽ vt facit do.

a ¶ Nemo liberalis. addẽ l. si quis pro vxoꝛe. ff. de do. iter virũ ⁊ vx. l. si vsus fru. ff. ð iu. dot. et Car. zab. in. c. cognoscẽtes. i vij. q. de cõstitu.

Alex. hic: puto ꝙ ratio sit clara: qꝛ i necessitatibus nemo libera/
a lisᵃ existit. l. rem legatã. ff. de adi. leg. in. fi. quã rationem etiã tenet
Imo. in. d. l. si cũ dotẽ. §. si pater. Et p hoc infert Bar. hic: ⁊ in. d.
§. si pater. ꝙ stante statuto ꝙ decedente vxoꝛe in matrimonio ma
ritus lucretur certã partẽ dotis: si vxoꝛ in testamento aliquid le/
garet marito, tale legatũ cõpensaretur in lucruȝ talis statuti. per
istam auc. ⁊. d. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ¶ Sed attende/ qꝛ in intelli/
genda ista doct. Bar. ⁊ doct. vertitur magna difficultas. nam ꝙ
in ista auc. ⁊ in casu. d. statuti: qui est debitoꝛ ex dispositione legis
vel statuti censeatur debitoꝛ necessarius, satis planum videtur.
sed punctus est intelligere diuersitatem inter casum. d. l. vnice. §.
sciendũ. ꝙ ibi maritus censeatur debitoꝛ voluntarius, eo qꝛ sit
factꝰ debitoꝛ facto suo: ⁊ casum. d. l. si cũ dotẽ. §. si pater. quia ibi
pater exegit dotem absente filio: ⁊ sic effectus est debitoꝛ median/
te facto suo/ hoc est mediãte illa exactione. ⁊ tñ Bar. ⁊ doc. volũt
ꝙ dicatur debitoꝛ necessarius. ⁊ ꝓpterea legatũ per eum factum
computatur in dotẽ inter istos duos casus quomodo cadat ista
diuersitas/ Bar. ⁊ doc. ꝙ in. d. §. sciendũ. sit debitoꝛ voluntarius
⁊ in. §. si pater. sit debitoꝛ necessarius. cũ vtroqȝ casu interuenerit
factum hominis. s. exactio dotis: non inuenio bene declaratũ. Et
sic punctus est videre cur diuersum sit in marito ⁊ in patre. Ra/
pha. cu. in. d. §. si pater. qui non bene vidit differentiam inter istos
casus Bar. ⁊ doct. dicit ꝙ ista doc. est falsa, que confundit ꝑ istos
duos tex. simul iunctos. s. ꝑ. d. §. sciendũ. ⁊. d. §. si pater. qꝛ ꝼm do.
Barto. ⁊ doc. in vtroqȝ casu deberet censeri debitoꝛ voluntarius
propter factũ hominis qð interuenit: ⁊ tamen vno casu est necessa
rius. s. in. d. §. si pater. in alio est voluntarius. s. in. d. §. sciendum. et
alij Moder. qui fuerunt post Raph. non defendunt in hoc aliter
differentiam do. Bar. ⁊ doc. ¶ Consyderabã ꝙ ista fuerit inten/
tio Bar. ⁊ si istud non voluit, non video quomodo saluari possit.
nam in casu. d. §. sciendũ. post contractum matrimonium maritꝰ
non necessitatur a lege ad recipiendum dotez: qꝛ potest stare sine
dote: vt hic: ⁊ in. d. l. si. C. de do. ante nup. si ergo recipiat dotẽ, in/
teruenit factum mariti, quo mediante obligatur postea ad resti/
tutionẽ ⁊ sic vides ꝙ illud factũ mariti est voluntariũ mere. istud
est ergo qð dicit Bar. ꝙ in illo. §. sciendũ. maritus censetur debi/
toꝛ voluntarius: eo quia obligatur ex facto suo mere voluntario.
sed in casu dicte. l. si cum dotem. §. si pater. pater absente filia exe/
git dotem, cum euenisset casus exigende dotis: puta moꝛte mari/
ti vel aliter: et sic etiam ibi interuenit factũ patris. hoc est exactio
dotis per quam obligatur pater ad dotem: sed illud factum pa/
tris non fuit mere voluntarium. imo necessarium: quia licet moꝛ/
tuo marito actio de dote sit cõis patris ⁊ filie. l. ij. in princ. ⁊. §. vo/
luntate. ff. solu. ma. tamen qñ filia est absens: vt erat in casu. d. §. si

b ¶ Nam de talibꝰ legatis. Adde doc. in. c. si. ð testa. ⁊ diffuse ⁊ meliꝰ ꝙ alibi per Pe. ð vbal. in tracta. de cano. epãli. ⁊ p Fede. de se. cõsi. iij. ici pi. q̃stio talis est nũqd ecclesia parochialis.

pater. tunc solus pater presens tenet̃, ⁊ astringitur a lege ad exigẽ
dam dotem: ⁊ eam cõseruandã filie. auc. sed quãuis. C. de rei vxo.
act. ⁊ sic illud factũ patris in illo. §. si pater. nõ est mere volũtariũ,
sed necessariuz. ex necessitate legis sic disponentis. ibi ergo pater
censetur debitoꝛ necessarius. sed in. d. §. sciẽdũ. cẽset̃ voluntarius.
Et nunꝙ audiuisti istã doctrinã hoc modo declaratã: ⁊ nisi ista
fuerit intentio Bar. ⁊ doc. nescio qd aliud dicere aut sentire vo/
luerint. ¶ Et sic ex istis stat cõclusio: ꝙ qñ debitoꝛ necessariꝰ aliqd
relinquit in testamẽto, semꝑ tale legatũ intelligit̃ factũ vt cõpen/
setur cũ debito: qꝛ vt dixi in necessitatibus nemo presumit̃ velle li
beralitatẽ exercere. d. l. rem legatã. in fi. ff. de adi. leg. ¶ Ad istã cõ
clusionẽ adde/ ꝙ si pater filiã prius dotatã, postea instituat in le/
gitima simpliciter heredẽ: qð intelligit̃ cõputata tñ dote. ita no.
determinat Bal. in. l. qm̃ in prioribus. in vi. col. C. de inoffi. testa.
per istũ text. ⁊. d. §. si pater. sequitur Pau. de ca. in. l. qm̃ nouella.
in. j. col. C. de inof. test. facit. l. huiusmodi. §. cũ pater. ⁊ qð ibi bar.
⁊ doc. ff. de leg. j. Adde bonũ text. in. l. j. §. pe. ff. de colla. do. quem
reputat mirabilẽ ⁊ sing. Lu. ro. in. l. post dotẽ. ⁊ ibi ꝼm do. Alex.
in. xix. col. ff. so. ma. est tex. ꝙ si pater promisit dotẽ pro filia. dein/
de decessit, filio et filia heredibus institutis, vel ex testamẽto, vel
ab intestato, ꝙ onus soluendi dotẽ ꝓmissam non pertinet ad fi/
lium pro dimidia pro qua est heres: sed totum est in parte ipsius
filie. Item extende istã cõclusionẽ, qð sicut obligatus efficaciter
obligatione legali, quicquid relinquit, itelligit̃ relinquere animo
cõpensandi cum illo debito necessario: vt ꝓcedat etiam si sit de/
bitoꝛ in foro cõscientie tantũ: qꝛ qñ aliquis scit se ex lege cõsciẽtie
esse obligatũ ad aliquid restituendũ, certe legãdo videtur ꝓpter
cõscientie exonerationẽ legasse: cum anima cunctis rebus prefe
ratur. l. sancimus. la. j. C. de sacr. san. ec. Ita mirabiliter extendit
Frã. de are. in cõsi. xciij. incip. viso legato facto. in. j. col. in fi. Dubi
to cũ nõ sit debitũ efficax, ⁊ exigibile sicut illud qð debet̃ ex dispõ
ne legis vel statuti. Itez aduerte lȝ ipse nõ dicat, quod tamẽ põt
istud exemplificari: qñ esset statutuȝ ꝙ mulier non possit contra/
here nec se obligare sine presentia ⁊ cõsensu duoꝛũ propinquoꝛ.
naȝ tenetur mulier in foro cõscientie nõ seruata foꝛma statuti. dũ/
modo fraus nõ intercesserit. ꝼm do. Abb. in. c. relatũ. j. in. vj. col.
de testa. ⁊ in. c. poꝛrectũ. in. ij. col. post gl. ibi de regula. ⁊ in. c. j. ad
fi. de in integ. rest. post Inno. in. c. qꝛ propter. de elec. sed caue qꝛ
tũc ista obligatio erit ex cõtractu: ⁊ sic volũtaria. ⁊ debitoꝛ volũta
rius non intelligit̃ relinquere animo cõpensandi. per regulam. l.
creditoꝛẽ. ff. de leg. ij. Nec põt dari exemplum in quo quis obliga
20 tur ex. l. solũ in foro cõscientie. cogita. ¶ † Item adde ꝙ ex deci/
sione Bal. s̃. relata habes extẽsionẽ ad cõclusionẽ doct. hic. vt in
debitoꝛe necessario nõ solum relictum intelligatur animo cõpen
sandi: sed etiã illud qð est datũ inter viuos. Limita istam conclu/
sionem procedere qñ necessitas est immediate in persona ipsius
testatoꝛis legantis. tunc bene intelligit̃ legare animo cõpensandi.
secus vbi obligatio est legalis, ⁊ sic necessaria nõ cadit in personã
ipsius testatoꝛis sed alterius, quãuis mediante facto testatoꝛis
vt est quando testatoꝛ facit legata ecclesijs. nam de talibus lega
b tisᵇ debetur quarta canonica episcopo loci: certe ista quarta non
debetur mediate ex persona testatoꝛis: certe si testatoꝛ relinque/
ret episcopo illud nõ cõputaret̃ in quartam cano. ita limitat. d.
Ant. Imo. ⁊ Panoꝛ. in. c. officij. de testa. per illũ tex. melioꝛeȝ de
iure. ⁊ per tex. in. c. requisisti. in eo. tit. ¶ Scdo limita quãdo pa/
ter qui promisit dotẽ pro filia, quo casu est debitoꝛ necessarius cũ
officio iudicis saltẽ a lege ad hoc astringat̃, postea filiã in testa/
mento exheredauerit vel preterierit: ⁊ eidem fecerit legatũ: tale le
gatum non censetur relictum animo cõpensandi cum debito do
tis: q̃uis debitum dotis esset necessarium. tex. est no. in. l. si pater
pro filia. ff. de colla. do. Et ratio est vt voluit Bart. in. d. l. si pater
pro filia. qui cõiter coꝛruptus ⁊ diminutus habet̃: qꝛ isto casu pa
ter presumit̃ potius fecisse legatũ filie in recõpensationẽ iniurie
eo qꝛ eam exheredauerat, vel eo qꝛ eam preterierat: vt sic filia pre
terita acceptans legatum excludatur a cõtratab. quam qð fecerit
cõpensandi animo cũ debito dotis. Sed in cõtrariũ videt̃ facere
foꝛtiter tex. in. d. l. si cũ dotẽ. §. si pater. in illa alternatiua siue pa/
tri heres extiterit, siue in legato tãtũ acceperit, ergo ita erit prete/
rita ab institutione sicut in. d. l. si pater. ⁊ tamẽ legatum cõpensat̃
cum debito dotis. Nisi dicas ꝙ ibi legatũ tantum capiebat quã
tum in effectu institutio: ⁊ sic in effectu aliter non dicatur preteri/
ta. ob. etiã tex. in. l. titia. la. j. §. qui inuita. ff. ð leg. ij. Itẽ in. d. l. si cũ
dotem. §. si pater. etiam tantũ accepit: vt ibi dicit tex. aliter respõ
det Bar. in. l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de lega. j. ꝙ aliquando
pater legauit aliud quam promisit: ⁊ tunc debetur vtrunqȝ. ita
intelligit. d. l. si pater pro filia. aut legauit illud ideȝ, vel tantundẽ
⁊ in dubio videt̃ legare animo cõpensandi: ⁊ si filia debet alteru
tro esse contenta. d. l. si cum dotem. §. si pater. Uel ꝼm Imo. in. d.
l. huiusmodi. §. cum pater. r̃nde ꝙ ideo in. d. l. si pater ꝓ filia. non
inducit̃ cõpensatio: qꝛ dos erat debita genero cui fuerat ꝓmissa
non autẽ

nō aūt erat debita filie.l.si p te.C.de do.promis.legatū vero erat
legatū filie:z nō genero.ideo legando filie nō videtur legare aīo
cōpensandi cū dote debita genero:sed in qōne nostra legatū erat
relictū eidē cui debebat portio ex forma statuti.z istam sol. sequi-
tur.do.Alex.hic:z etiā Fran.de are.hic.¶ Circa statutū dispo-
nēs q precedente vxore in matrimonio maritus lucret certā ptez
dotis:si vxor in testamēto aliqd legauerit marito,an cōpenset cū
lucro statuti,cōis snia est q sic.quaz tenent Ja.de are.Rich.ma.
Bar.z Albe.hic.z refert Albe.q ita al's fuit obtētū z iudicatū
de facto in ciuitate Padue:z istā tenent vterqz Sali.z oēs Mo-
der.hic:z Bar.z latius Jmo.Pau.de ca.z ceteri Mod.in.d.l.si
cū dotē.§.si pr.z ibi Jmo.rūdet ad ea q in contrariū dicunt,pre-
sertim ad fundamēta Bal.hic:idē tz Bal.sibi cōtrarius in.l.qm̄
21 in prioribus.§.de inof.test.z Jmo.in.d.c.officij.†Et hec vera et
cōis est.Pro ista cōi opin.facit q: si in quartā legitime filij vel pa-
troni cōputat verū legatū z fideicō.l.etiā.§.si debita.ff.de bo.li.l.
oīmodo.C.de inof.test.ergo sic in lucro statuti,qd non videt ita
fauorabile:sed pōt dici ex mente Bal.hic:q imo est fauorabilius
lucrū quā legitima filij:q: datur in recōpensationē onerū matri
monij:z sic hz originē a cā onerosa.l.si donaturus.in fi.iuncta gl.
ff.de cōdi.da.cau.Scdo allegatur tex.in.d.l.si cū dotē.C.§.si pa-
ter.Tu potes dare nouā rn̄sionem/q cū ibi sit inductū vnuz pro
filia,qd habeat cōionem in actione de dote.lz dos sit pfectitia:cū
cetera profectitia pleno iure essent ipsius patris.l.certū.C.fami.
her.nimirū si aliud est cōtra ipsaz filiaz:q legatū ei factum intel-
ligatur aīo cōpensandi:contra regulā.l.creditorē.ff.de leg.ij.p re
gulam.l.eū q.in prin.de iureiur.Itē ad fundamentuz prime pre-
cedēs potes rn̄dere nō esse verū q lucrū dotis defert ppter one-
ra matrimonij.nā fructus dotis cedunt ppter onera mr̄monij.l.
p oneribus.C.de iure do.sed nō ipsa dos.ptz q: etiā si matrimo-
nium nō durasset nisi momento,quo casu nulla essent onera ma-
trimonij:tn̄ habet locū lucrum statuti:vt singu.tenet Bald.in.l.
nō tantū.C.de leg.per illum text.z ibi Ange.in lectu.flo. Tamen
pro Bald.q imo lucrū statuti videat deferri ex causa onerosa,est
tex.in.l.j.§.lucratiuas.cū glo.in verbo ad lucrū.z ibi ad hoc no.
Ange.C.de impo.lucra.descrip.li.x.sed legitimā fili⁹ dicit habe-
re titulo lucratiuo.nā si filius perdat legitimā,nō dicit pati dam-
nū:sed lucrū perdere:vt est gl.approbata in.l.iij.C.de iur.z fa.ign.
cū si.vnde dicit Bal.in auf.dos data.C.de do.ante nup.q mari-
tus nō sustinens onera matrimonij nō lucratur partē dotis vigo
re statuti vel pacti.Alibi tamen dicit Ange.in.§.ascriptitio.ad
si.in auf.de nup.q lucrum statuti non defertur ppter onera ma-
trimonij,cuz sit lucruz:z q propter onera matrimonij prestatur
fructus dotis.d.l.pro oneribus.C.de iur.do.Sed primum q ta-
lia lucra statuti deferant propter onera matrimonij,tz expresse
Bar.in trac.de duobus fratribus.in.v.q.¶ Cōtrariū disputan-
do tenuit Fede.de scalis,de bono.in dispu.que icipit:qō talis est
statutum est in ciuitate q mortua vxore sine liberis.quem sequi-
tur Bal.hic.z in.l.titia.la.j.§.qui inuita.ff.de le.ij.z plenius q ali
bi Bald.in.l.vxor.C.qui accu.non pos.z in.l.si donaturus.§.j.ff.
de cōdi.cau.da.z late Raph.cu.in.d.l.si cū dotem.§.si pater.licet
Bal.ibi nihil decidat.Et p hac parte multa adduci solent quib⁹
rn̄detur per alios hic:z in.d.§.si pater.Inter cetera adducit tex.
in.d.l.vnica.§.sciendū.z in.d.l.creditorē.nec ob.solutio data per
Barto.hic:z in.d.§.si pater.dū dicit q in illis iurib⁹ erat debitor
ex facto suo:z sic voluntarius,sed in qōne statuti erat debitor ex
dispositione legis.z sic necessarius: q: replicat ad hoc subtiliter
Raph.cu.a partibus sufficienter enumeratis.Aut cōsyderas te
pus cōtracte obligationis:aut tēpus facti legati.si cōsyderas pri
mum tēpus.s.cōtracte obligationis:z vtrobiqz tam in.d.§.scien-
dum.q in qōne presenti:actus fuit volūtarius.s.ipsum ztrahere
matrimoniū.z ista causa tanq originalis dz precipue attendi.l.si
seruū.ff.de act.emp.aut consyderas tēpus facti legati,z vtrobiqz
erat debitum necessariū respectu dotis.Circa istud multuz se in-
uoluit Jmo.in.d.§.si pater.z primo dicit nō esse verum q hic de
beat attendi illa originalis causa:q: esset cōtra istū text.iuncta.l.
de oie.§.tutor.cū.l.seq.z iuncta.l.si fideiussor.§.si necessaria.ff.qui
satis.cog.Sed ista solu.Jmo.meli⁹ cōprobat:q: attēdi dz cā pro-
xima ad iudicandū debitū volūtarium vel necessariū.ar.l.socium
qui in eo.ff.pro soc.Tamē ius.solu.nō euacuat obiectū.ideo pla-
nius responde ex declaratione quam pxime feci ad doc. Barto.
22 ¶†Scdo pro ista parte contra cōez facit/q: si tale legatū intelli-
geretur factū aīo cōpensandi cuz lucro statuti:certe tale legatum
esset penitus inutile.sed in dubio dz capi psumptio vt actus va-
leat z nō pereat.l.quoties idē.ff.de reg.iur.z.l.in ambiguis.la.j.ff.
de regu.iur.Nō pōt aliter rn̄deri nisi fatendo verū esse q legatuz
est inutile.nec istud videatur absurdū:q: etiā in hac auf.legatum
23 reddit inutile.simile in.l.qm̄ nouella.C.de inoffi.testa.¶†Tertio
p ista pte facit:q: lucrū dotis puenit ex dispositiōe statuti:legatū
aūt prouenit ex dispositione testatoris:z sic ex diuerso fonte.ergo
vnū nō dz cū alio cōputari.sicut in simili in quartaz falcidie non
cōputatur nisi illud qd prouenit iudicio testatoris nō autē quod
aliunde ex diuerso fonte.l.in quartā.z.l.qd aūt.z.l.id aūt.ff.ad.l.
fal.Ad hoc rn̄dent Moder.q fundamentū non est verū/p hunc
tex.z.d.l.qm̄ nouella.Sed istud est multiplicare inconueniens,et
non realiter rn̄dere.Unde responde melius ex mēte Bart.in.d.§.
si pater.retorquendo ar.ad oppositū/q aliud est in quarta falci-
die,que debet iure hereditario:z in ea bene pcedit qd dixi.sed in
omnibus alijs quartis:vt est in quarta legitime:in quarta trebel
lianice:in quarta de qua in hoc tex.z in oibus alijs,semper com-
putatur quicquid ex quocūqz fonte:lz diuerso,prouenerit.d.l.in
quartam.z ibi Bar.in.iiij.col.assignat rōnez diuersitatis:z Bal.
in.l.filium quem habentem in.iij.col.z.iij.oppo.C.fami.herisc.
24 ¶†Quarto p ista parte tu retorque contra cōem sniam tex.hu-
ius auf.z.d.§.si pater.in quibus dicas q ideo legatū computat
eo q: l.vltra pcessit ita expresse disponendo q cōpensaret: ergo
vbi non pcedit vltra:vt in casu statuti:videtur q legatum non sit
compensanduz.nisi tu dixeris,q in istis iuribus:ideo.l.processit
vltra disponen.eo q: erat debitū ex dispositiōe.l.z sic necessariuz.
que ratio militat etiam in casu statuti.Uel clarius potes dicere:
prout etiam fatent Moder.q tex.huius auf.nil obstat.naz ideo
hic compensat legatū:eo q: cessat ratio inopie,ppter quā pcessit
dispositio huius auf.Uel tertio potes subtiliter rn̄dere fm Frā.
de are.hic:q hic coniunx capit istam quartā iure hereditario:vt
dicit text.vnde sumit ista auf.in.§.fi.de exhib.reis ibi ex hac lege
heres extiterit.nimirū si legatū qd est lucrū vniforme,z vtcūqz de
betur post mortē,imputat alteri z diminuit aliud: sed lucrum qd
defertur ex dispositione.l.vel statuti:hoc ipso q fuit data dos vi-
detur quesitū sub conditione mor.ar.l.cū maritus.§.fi.ff.de pact.
do.z est magis difforme a legato:ideo non ita de facili vidt exte-
nuatum.ar.eoz que habent in.l.paulo callimacho.§.fi.ff.de leg.
25 iij.z p Bar.in.l.fideicōmissa.§.cū ita.e.ti.¶†Adde etiā q Ang.
hic z in.d.§.si pater.z in zsi.cccxij.qd incipit quedā dn̄a Marga
rita.tenuit etiam ztra Bar.noua cōsyderatione:naz dicit Ang.
q ex quo vxor soluerat dotē actualiter marito,solutione eius qd
debetur oīs tollit obligatio.insti.qui.mo.tol.obli.in pn̄.z sic ipsa
vxor non erat amplius debitrix.z sic marito in dote non est cre-
ditrix.sed debitrix.vnde si pater fecit legatū marito:nō est verum
qd debitor legaret tunc creditori.z hoc modo dicit Ang.q delu-
sit quendā aduocatū q dicebat oppositū:z nō aduertebat q dos
esset soluta:nā si nō esset soluta,sed tm̄ pmissa,tūc bene pcederet
cōis sentētia.Sed ad hoc rn̄de vt p Fulg.Lud.z Moder.hic:et
Jmo.in.d.§.si pr.Et zfirma fm do.Fran.de are.hic:a fortiori
rōne:q: certū est q dote tradita maritus oīno morīēte muliere eā
lucrabit ex forma statuti:sed nō sic in dote pmissa:q: de illa est du
26 biū:vt p Bal.in.l.iubemus.ij.§.sane.el.j.C.de sa.san.ec.¶†Stat
ergo cōis snia/q si maritus ex forma statuti dz lucrari certā ptez
dotis,z vxor aliquid ei leget in testō, tale legatū,q̄uis simplicter
factū,cōputatur in lucro talis statuti.Adde z amplia istam cōez
sniam,vt pcedat nō solū qn̄ vtrūqz esset in quantitate:puta mil-
le ducatorū,sed etiā qn̄ dos esset in quantitate: legatū autem eēt
in specie:puta q: legata eēt vna domus:nā lz dicamus q de quā
titate ad speciē vel ecōtra nō fiat cōpensatio/nec ecōtra.l.si cōue-
nerit.ff.de pig.act.l.si.cuz glo.C.de cōpensa.illud pcedit qn̄ com-
pensatio fit a lege,parte inuita:secus qn̄ fit ex presumpta volunta
te legantis,vt in pposito nostro.ita sing.tenuit Jmol.in.d.l.si cū
dotem.§.si pater.z in.l.cū pater.§.pater filie.ff.de leg.ij.z sequun-
tur Lud.ro.Fran.de are.z plenius.d.Alexan.hic post Barto.z
alios qui aliter sentiūt in.l.huiusmodi.§.cuz pater.ff.de lega.j.et
Bald.in.d.l.qm̄ in prioribus.in vlti.colū.z in.d.l.vxor.¶ Limi-
ta istā cōem sniam valde sing.nō pcedere qn̄ vxor in testamēto di-
ceret hoc modo,lego marito de bonis meis vel ex bonis meis tā-
tum:puta mille.tunc tale legatū factū talibus verbis non cōputa
retur marito in lucrū dotis:ratio:quia illa verba de bonis meis
sunt ponderanda.q: bona intelliguntur deducto ere alieno.l.sub
signatū.§.bona.z.l.princeps bona.ff.de ver.sig.ergo tunc lega-
tum intelligit deducto ere alieno.z sic deducto debito statuti.ita
limitat Bal.in.d.l.si cū dotē.§.si pater.quē refert z reprehendit
solus Rapha.cu.ibi:eo q: illa verba ex bonis meis, intelligunt.i.
ex hereditate.per.l.cogi.in prin.z.l.nam qd.vbi doct.ff.ad trebel.
Ego p limitatione Bald.addo bene facere illud qd sing.decidit
Bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ad fi.ff.de operis liber.vbi re-
fert se zsuluisse in solēni casu:pater in testamento reliquit certas
res filie,que ascendebant vltra eius legitimaz:et in testamēto ius-
sit et voluit q filia remaneret contenta pro omni et toto eo quod
dicta eius filia posset quouis modo petere in bonis suis: filia ac-
ceptauit legatū:postea vult petere dotem matris.nunquid pos-
sit:dicit Bart.se consuluisse q sic:motus:q: pr̄ ordinauit q filia
nihil amplius petere posset de bonis, suis:bona autem intelli
guntur deducto ere alieno:vt predixi:sed illa dos materna dicit

es alienū:ergo peti poterit:⁊ sic vides nō esse verū illud qđ dicit Rapha.cu.reprobando Bal.ꝙ de bonis meis intelligat̃ de hereditate:⁊ credo ꝙ p̄ limitatione Bald.nil melius dici potuisset:⁊ istam decisionem Bar.refert ⁊ sequitur Bal.in.l.qm̄ nouella.C.de inoffic.testa.de quo vlti.vide tamen plenius quam alibi Bal.in.l.libert⁹.j.C.de oper.liber.⁊ omnino Ang.cōtra Bar.in xviij.col. Tamē do.Frā.de are.hic dicit ꝙ licet illa decisio Bar.in.d.§.si liberi.sit vera,nō tamē in casu nostro sequit̃ ꝙ legatū capietur de bonis,prout sonant verba:⁊ nō extenuabit quartā:q₂ nō est de bonis:q₂ hoc dicere videt̃ contra text.in.l.scimus.§.repletionē.C.de inof.test. ¶ Tertio limitat.d.Franc.de are.nisi legatū factū marito nō sit permansurū penes eum:tunc em̄ quo ad ipsum nō consyderatur.l.fi.§.vlti.C.de bo.que liber.l.mulier.al's sulpiti⁹.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.bn̄ facit quod habetur p̄ doct.in.l.hac edictali.in prin.C.de secun.nup.⁊ text.in.l.cogi.§.hi qui solidū.ff.ad trebel.si tamen diu esset permansurū penes eum,vel aliquo tēpore,imputaret̃ ei cōmodū intersurij medij temporis.sicut dicim⁹ in trebellianica.l.mulier.la.j.§.alia.ff.ad treb.no.in.l.in fideicōmissariā.eo.ti.facit.l.in quantitate.§.magna dubitatio ff.ad.l.falci.Sʒ dic ꝙ istā limitationē ponit Ang.in.d.l.si cū dote.§.si pater. ¶ Glos.in verbo locuples.in fi.de hoc † quis dicat̃ pauper:[a] q₂ in hoc gl.sunt multū varie:vide Bar.qui omnes refert,in.l.l.si cōstante.in prin.in.ij.q.j.partis principalis.ff.sol.ma.cū'cōcor.de quibus per do.Alex.ibi.⁊ hic:⁊ tenēt cōiter ꝙ relinquit̃ arbitrio iudicis:⁊ de hoc vide tex.in.l.in.fundo.ff.de rei vendi.quē Ang.ibi ad hoc no.in.j.col.dicit esse meliorem tex.de corpore iuris:ꝙ ad p̄bandum paupertatem sufficit articulare ⁊ p̄bare cessationes ⁊ fugam:qua sepe vtuntur mercatores florētini. Item vide oīno gloss.solennē in.§.si vero absunt.in ver.substantiam.in aut.de here.⁊ falci.que dicit ꝙ ad hoc vt testis p̄ductus dicatur idoneus testis,debet habere tantū in bonis quantū valet causa sup̄ qua deponit:⁊ illā expresse sequit̃ do.Alex.in cōsil.xv.in.iij.volu.quod incip.viso processu cause inquisitiōis:⁊ istam glo.exclamat Ang.in.§.hinc nobis.in aut.de heredi.⁊ falcid.et dicit ꝙ illa glo.apertius declarat quā alia que sit in corpore iuris.qualiter iudex debeat arbitrari an testis sit diues vel paup.ꝙ si nō habet tantum in bonis quantū valet causa super qua deponit reputatur pauper:istam glo.etiam sequitur ⁊ reputat singularem.Lud.ro.in.l.ij.in prin.ff.qui satisd.cog.Facit simile qđ ibi adducit glo.de tutore qui nō dicitur idoneus,si nō habet tantum in bonis q̄tum pupillus.§.sed ⁊ p̄pter paupertatem.⁊ ibi glo.institu.de excu.tuto.⁊.l.paupertas.cum glos.ff.eo.Et idem facit simile:q₂ ad hoc vt fideiussor de iudicio sisti vel alius similis sit idoneus,requiritur ꝙ habeat tot immobilia in bonis que ascendant ad valorem cause p̄o qua intercedit.gl.in.l.ij.in prin.⁊ ibi expressius Ludo.ff.qui satis.cog.Ego nō recolo vidisse doc.magne autoritatis reprobantes illam glo.tamen puto ꝙ sit falsa:nam lʒ verum sit ꝙ testis qui non hʒ tantū in bonis q̄tum valet causa super qua deponit:debeat censeri pauper,habito respectu ad ipsam causam:tn̄ propter solam paupertatem[b] testis non repellitur a testimonio.glo.est ordi.⁊ approbata in.c.si q testiuʒ.in glos.fi.de testi.Specu.in titu.de teste.§.j.ver.item quid est pauper.⁊ quod propter solam paupertatem testis non repellatur expresse firmat do.Frā.de are.in consil.viij.incip.viso diligenter thomate in.x.colū.⁊ subtiliter ⁊ plene in.d.c.si qui testium.post alios ibi. ¶ † Gl.fi.in ver.non dotantibus.diuidit̃ in duas partes:put duas format questiones.secunda ibi,itē quid si nullus. ¶ In prima parte Sali.hic in.ix.q.no.hic esse gl.ꝙ in correctorijs vt est hec aut.licita est extentio ex maioritate rationis:nam si coniunx habet istam quartam extantibus liberis,multomagis dʒ habere si non extant liberi:sed ascendentes:q̄bus minus debetur successio.l.nam et si parentibus.ff.de inoff.testa.⁊ ita trāsit,⁊ male.quia in contrarium est cōis sententia:de qua dixi in aut.quas actiones.vbi gloss.doc.C.de sac.san.ecc.⁊ glos.in.l.tam is.§.j.ff.de don.causa mortis.Et ad istaʒ glo.vide responsionem quā ponit Imo.in.l.nemo potest.ff.de leg.j.in.j.col.⁊ refert do.Alex.hic.ꝙ text.in.§.quoniā vero.in aut.de exhiben.re.vnde sumit̃ ista aut.dicit cōiugem superstitem succedere in quartam,siue plures siue min⁹ filij fuerint:sed verbum minus,comprehendit istum casum quando nulli essent filij.l.illud.§.si cuius.ff.de tribu.⁊.l.min⁹.ff.de ver.sig.tu ad hoc adde quod decidit not.Bald.in.l.fi.ad fi.prin.ff.si cer.pe.ꝙ stante statuto ꝙ habentes libram a centum ⁊ supra soluant.x.⁊ habentes minus soluant.v.quod sub illo minus,etiam nullam libram habentes contineri videntur.nisi illud onus esset impositum persone p̄o libra,vt ibi per eum.Uel secūdo respondē ꝙ ista aut.non est correcto.sed limitatoria in casu speciali de quo hic:quo casu bene verum est ꝙ iura limitatoria ⁊ ponentia fallentias extenduntur ex idētitate rationis,ſm Bart.in.l.si constante.in.ix.q.p̄me partis prin.ff.solu.matri.⁊ est melior tex.de iure.in.c.cum dilecta.§.nos igitur.⁊ ibi ad hoc multuʒ not.Panor.de confir.vti.vel inuti.⁊ licet do.Alexā.in.d.l.si constante.in vj.col.conetur ostendere ꝙ text.in.d.c.cum dilecta.§.nos igitur.non probat:⁊ male ponderatur per Panor.tamen tu omnino vide Panor.in.c.ad audientiam.in.j.not.de cleri.nō resi.pulchre loquentem in hoc:⁊ etiam notantē.d.c.cū dilecta.ad hoc.⁊ ipsemet do.Alexā.in.l.j.in.xxxi.col.ff.de offi.eius cui manda.est.iur.no.⁊ in.l.certi conditio.§.si nummos.in.ij.col.ff.si cert.peta.⁊ in.l.singularia.in.vij.col.eo.tit.ad idem est bonus tex.in c.post translationē.in ver.quāq̄.⁊ ibi Bal.ad hoc dicit esse valde not.de renun.Adde tamen ꝙ Raph.fulg.in.l.cū de nouo.C.de legi.⁊ in l.non fine.C.de bo.que liber.⁊ in.l.de quibus.ff.de legi.tenet contra cōmunem sententiam,ꝙ etiam in correctorijs ex idētitate rationis licita sit extensio nedum ex maioritate.per tex.in.d.l.nō fine.C.de bo.que lib.dixi in.d.aut.quas actiones. ¶ In secūda parte tene sententiam Placen.per tex.in.l.j.in ver.in p̄pinquoruʒ.et ibi declaraui.s̄.eo.⁊ adde glo.in.§.quia vero.el.ij.in ver.in talib⁹ ⁊ ibi Jaco.de bel.in aut.vt liceat mat.⁊ auie.Extra gloss.restaret videnduʒ an in casu huius aut.si alij filij repudiarent quibus accresceret:in quo dic vt per Bal.hic.in.ij.col.⁊ late Fulg.⁊ Bal.in.l.vnica.in.ij.q.⁊ ibi Ludo.ro.s̄.quando non peten.par.p̄ Ja.de bel.in.§.quia vero legem.in aut.vt liceat ma.⁊ auie.Et remanet expedita p̄ hec ista aut.Jason de Mayno iuris vtriusq₃ doctor in Pisana vniuersitate.

a ¶ Quis dicat̃ pauper.Adde gl.in v̄bo imparē insti.de excu.tu.§.sʒ et p̄pter.⁊ ibi do in.c.p̄hibēt.ij.q.j.Arch.in.c.pudor.xi.q.iij.Pe.de anc.⁊ Cardi.in.c.ij.de malefi.bal.i c.significāti b⁹.de offi.de leg.

b ¶ Paupertatē.Adde gl.i.l.iij.in v̄bo egens.et ibi Fl.ff.de testi.Ex.in.l.iij.in vij.q.C.de re.cre.gl.in.c.si testes.§.testiū.i v̄bo.locuples.iij.

¶ De repudianda bonorum possessione. Rubrica.

¶ Glo.rub.diuiditur in duas partes.In prima cōtinuat rubr.ad precedentes.In secūda per viam notabilis dicit de qua bon.pos.loquatur.⁊ que bonorum possessio repudiari possit.

1 Repudiatio bonorum possessionis an possit infringi p̄textu erroris iuris,resultantis ex eo ꝙ renuntians non potuit peritiores consulere.

2 Dominus an possit repudiare bonorū pos.delatam seruo,absq₃ ipsius serui consensu.

3 Seruus an possit repudiare bonorum possessionem sibi delataʒ absq₃ consensu domini.

Mancipatus. In ista.l.est vidē dum † an repudiatio bono.posses.possit infringi pretextu erroris iuris,resultantis ex eo ꝙ renuntians nō potuit peritiores consulere.quod examinant Ful.Pau.de cast.⁊.d.Alex.hic.⁊ Bar.in.l.clodius.ff.de acquir.heredi.⁊ dixi in.l.iuris ignorantiam.s̄.qui admit. ¶ Ex.l.ij.no.ꝙ pater nō potest repudiare bo.pos.delatā filio:ꝙ intellige non solum in hereditate aduentitia:sed etiam in profectitia.l.is qui heres.§.neq₃ filiusfa.vbi late Bar.⁊ alij.ff.de acq.here.q̄uis gloss.hic aliter sentiat.dixi in.l.j.s̄.gloss.fin.vbi alij ponunt.s̄.qui admit.Secus † tamen est in hereditate delata seruo quam solus dn̄s bene pōt repudiare.ſm glo.hic.⁊ gl.in.l.is qui heres.§.neq₃ filiusfa.ff.de acqui.here.⁊ gl.⁊ Bar.in.l.tutor.ff.de bo.pos.⁊ in.d.§.neq₃ filiusfa.⁊ per tex.in.l.j.§.per seruū.ff.de suc.edic.per quē tex.Bar.⁊ magis cōiter alij tenent in.l.legatum.ff.de leg.j.⁊ ibi laborant in reddenda ratione diuersitatis quod solus pater non potest repudiare hereditatē etiam p̄fectitiam filij:sed dn̄s sic.Sed tn̄ caue:quia.d.§.per seruū.decepit glo.⁊ doc.q₂ tex.ibi non dicit ꝙ dn̄s possit repudiare bo.pos.delatam seruo.lʒ bene dicit ꝙ per seruum dn̄s pōt repudiare hereditatem per seruum hoc est non solū per se:sed etiam per seruū:prout dicit Sali.hic:cuius intellectum sibi ascripserunt Moderniores in.d.l.legatum.Idem tenet Ludo.ro.in.l.j.s̄.qui admit.⁊ sibi ascribit:⁊ est verus intellectus:licet Alexan.hic eum non bene referens,reprobet.Et ꝙ sit verus intellectus ptʒ:quia precedentia declarāt sequentia.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.sed in.§.precedenti iuriscon.posuit an bo.pos.possit repudiari per p̄curatorem.deinde in.§.seq.⁊ sic in.§.per seruum.an dn̄s possit repudiare bon.pos.per seruum.⁊ r̄ndet ꝙ sic.Et sicut bo.pos.potest acquiri per procuratorem.l.iij.§.acquirere.ff.de bo.pos.ita ⁊ repudiari.Iteʒ suprascriptus intellectus comprobatur nedum ex.§.precedenti vt predixi:sed etiam ex.§.postea sequenti.vbi ponitur an bono.posses.posit repudiari per tutorem. ¶ † Pulchrius ⁊ subtilius dubiuʒ esset:quid econtra:nunquid solus seruus absq₃ consensu domini possit repudiare hereditatem in preiudicium domini,cōtra ipsius domini voluntatem:quando ille seruus institutus habet substitutū vulgarem:an vero requirat̃ iussus dn̄i:sicut requiritur in aditione:quia seruus adire non potest:nisi precedat iussus dn̄i.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acquir.hered.dixi in l.j.s̄.qui admit.breuiter text.in.l.cum propenas.j.de here.insti.videtur probare prima inspectione ꝙ solus seruus bene possit repudiare hereditatem:q̄uis solus adire nō possit:nisi precedat iussus dn̄i.Ibi videbitis de veritate huius subtilitatis:⁊ ibi tangunt Sali.

gunt Sali. Pau. de ca. ⁊ d. Alex. ¶ Et adde etiam text. in. l. seruus dotalis. ff. sol. ma. quē text. in proposito eduxit in lucē solus Raph. cu. in. d. l. legatū. ff. de leg. j. Adde etiā tex. in. l. qui autem. §. si seruum. ff. de his que in frau. cred.

¶ In istis legibus aliud non habetis.

¶ De collationibus. Rubrica.

1 ☞ Collatio: hoc verbum capitur in iure multis modis.
2 Titulus de collationibus quare fuit inuentus a pretore.

¶ Pau. de cast. hic dicit se putare ꝙ iste tit. ⁊ ti. s. de trāsac. sint difficiliores tituli qui sint in to. C. ille ppter subtilitates: iste propter multiplicitatē iuriū. que iura recolligunt Bart. ⁊ alij in. l. si emancipati. j. eo. ¶ Et imperator in hoc titulo sic pcedit. Primo ponit iura vetera que etiā fuerunt tēpore ffo⁊. vsq ad. l. vt liberis. j. eo. Ab illa. l. vt liberis. vsq ad fi. ti. postea ponit iura no- 1 uiter edita ab imperatoribus. ¶ † Ad euidentiam totius titu. premitte ꝙ iste terminus collatio capit varijs modis in iure: de quib⁹ plene per Albe. de ro. in dictionario: in ver. collatores. per Bal. ⁊ Salic. in. l. si emancipati. j. eodem. Aliter tamen capitur apud canonist. aliter apud legistas. nam apud canonistas colla- 2 tio, *proprie est beneficij ecclesiastici assignatio: vt in. c. fi. de institu. Archid. in. c. a collatione. de appella. in. vj. ⁊ in. c. cum in illis. de preben. in. vj. ⁊ ad quem de iure spectet collatio beneficij. ecclesiastici. habetur in. c. si tibi absenti. j. responso. ⁊ in. §. j. ⁊ in. c. licet. ⁊ in. c. statutum. ⁊ in. c. mandatum. de preben. in. vj. ⁊ in. c. nec captāde. ad fi. de conces. prebē. Apud legistas aliquādo reperit col latio publica. Et ista dicitur oneris seu muneris publici impositio. l. cōperit. C. de prescrip. xxx. anno. l. j. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ de ista loquitur titulus in aut. de collatori. Aliquando capitur pro diuisione librorum: nam liber autenticorum est diuisus in nouē collationes. Aliquando capitur collatio proprie: ⁊ tunc est contributio: ⁊ de hac loquitur iste titu. ⁊. ff. eo. ⁊ ista dicitur rei proprie in communelatio. vt diffinit glo. in rubri. ff. eo. Barto. in. l. pater 2 filium. ff. de colla. dot. omnes. in. l. si emancipati. j. eo. ¶ † Scdo premitte ꝙ iste titulus fuit principaliter adinuentus a pretore propter iniuriam quam fecit pretor filijs in potestate, admittendo ad successionem patris filios emancipatos, qui de iure ciuili erant penitus incogniti ⁊ extranei. nam vltra hoc ꝙ filij emancipati admittebātur ad successionem patris simul cum filijs in potestate, resultabat alia iniquitas: quia filij in potestate quicquid acquisierant, patri in totum acquisierant: vnde post mortem patris filij emancipati habebant etiam dimidiam de bonis acquisitis per filios in potestate, que reperiebantur in hereditate patris. filij autē emancipati quicquid acquisierant viuo patre erat eorum proprium. Ideo pretor adinuenit istud principaliter propter filios emancipatos: vt dicit text. in. l. j. in princ. ff. eo. vt mitigaret iniuriam predictam, statuit enim ꝙ ita demum filius emācipatus admittatur ad successionem patris, si confert omnia illa bona que acquisiuisset patri si in eius potestate remāsisset: ⁊ ideo castrensia vel quasi nō cōferuntur. l. j. §. nec castrense. ff. eo. nec hodie bona aduentitia nisi quo ad vsumfru. l. fin. j. eo. Et ex his habes meliorē continuationē titu. nostri ad precedentes ꝙ glos. ponat. nam pretor cum principaliter adinuenerit bonorum poss. propter filios emancipatos, qui alias de iure ciuili erant penitus incogniti, propter quos fiebat iniuria filijs in potestate: pretor per istum titu. de collati. mitigat talem iniuriam: ideo congruenter post bono. pos. subnectit istum tit. de colla. ¶ Hinc est ꝙ si filius emancipatus non afficiat iniuria filium in potestate, sed potius commodo. nō tenetur cōferre. tex. habes ⁊ exemplū in. l. j. §. pater filium ⁊. §. toties. ff. eo. que iura sunt hodie incorrecta fm Dyn. et Bal. hic.

Jason Pisis.

1 ☞ Collatio de iure. C. nō habet locū inter succedentes ex testō.
2 Pater in testamento an potest derogare collationibus.

EMancipatos. † Not. ex isto text. ꝙ inter succedentes ex testamento de iure. C. non habet locū collatio. ⁊ cōcordat. l. filie dotē. j. eod. ⁊. l. si filia. ff. de colla. do. ¶ Et istud pcedit etiā in filijs in potestate. l. filiam testamento. j. eo. ⁊. l. filie dotē. j. eo. ⁊ declarat glo. hic. Et dum dicit tex. fratri. intellige. s. in potestate: q⁊ si essent emācipati inter eos non haberet locum collatio. l. si emācipati. j. eo. q⁊ tunc cessat ratio. j. assignata. ¶ Et triplicē rationem tex. assignat Bal. hic: ⁊ pro scda eius ratione facit tex. in l. cū hic status. in prin. in ver. confirmatū. ⁊ ibi glo. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. tamen due vltime rationes nō placent: q⁊ qui nō infirmat actū, bene intelligitur tacite cōfirmare quando esset in ei⁹ potestate infirmare si vellet: sed pater nō posset infirmare donationem factā filio emācipato: q⁊ statim valet: vt dicam in aut. seque. ergo nō est verum ꝙ intelligatur confirmare. l. titia. la. j. §. lucia. ff. de leg. ij. declarat Cy. in aut. ex testamento. in. ij. col. ad fi. j. eo. Aliam ⁊ quartam rationem assignat Bar. in. l. si emancipati. in pe. col. j. e. ⁊ in. l. pr filiū. in pe. col. ff. de col. do. Aliā fundamētaliorē assignat Pau. de ca. ⁊ do. Alexā. hic: ⁊ Raph. ful. plen⁹ in aut. ex testō. in. j. col. j. e. q⁊ qn pater in testō instituit filios emācipatos, tūc cessat ratio iniurie propter quā pretor adinuenit istum titulū: nam emancipatus ex testamēto est cognitus: ⁊ succedit de iure ciuili. §. ceteri. insti. de here. quali. ⁊ diffe. l. si ex duob⁹. in prin. ff. de bo. pos. contra ta. Bar. in. l. illud. §. fi. eo. tit. Et per hoc patet 2 ꝙ illud qd no. Fulg. hic: ex isto tex. † ꝙ pater in testamēto pōt derogare iuri publico. s. collationi: nō est bene dictū. ¶ Tu aduerte ꝙ ista vltima ratio, licet subtilis, tamen est periculosa: q⁊ si bene consyderas pretor admittēdo filios emancipatos fecit duas iniurias filijs in potestate. vna est: nam de iure ciuili emancipati erant penitus incogniti, ⁊ nō successissent patri. ⁊ in hoc bene verum est ꝙ quando pater fecit testamentū cessat ista prima iniuria pretoris: q⁊ emācipati instituti in testamēto bene sunt cogniti de iure ciuili. ita procedit ratio Moder. hic. Secunda iniuria pretoris est, que fit admittendo filios emancipatos. nā filij in potestate quicquid acquirunt, acquirunt patri. sed mortuo patre filij emancipati qui admittuntur a pretore habent dimidiā istorum bonorum quesitorum per filios in potestate: ⁊ tamē filij emācipati quicquid acquisierant erat eorum proprium. ideo pretor per hunc titu. ordinauit ꝙ emancipati teneantur conferre fratribus, qui remanserunt in potestate patris illud qd acquisiuissent patri si nō fuissent emancipati. ⁊ ista scda iniuria non cessat dato ꝙ pater fecerit testamentū: ergo ista ratio Moder. non est vera: dū dicunt quod condito testamento cessat ratio iniurie propter quam adinuenta est collatio. nam bene cessat prima: sed nō secūda propter quam immediate est inuenta collatio a ptore. ¶ Itē aduerte ꝙ predicta ratio procedit quo ad filios emancipatos: sed in filijs in potestate est alia ratio. s. vt equalitas seruetur inter liberos. l. vt liberis. ⁊. l. illud. j. eo. tene tū precedētem opi. Moder. ⁊ eorū a rationē: quia vtriusq iniurie pretor tunc non est causa: ⁊ cessante causa propter quam pretor introduxit collationem per consequens cessat ipsa collatio. l. adigere. §. quis. ff. de iur. patro. quia tunc vtriusq iniurie pater dicitur causa. si qua iniuria potest dici: que tamen dici non potest: ex quo pater ex testamēto vocauit: qui sicut instituit emancipatū, ita potuisset quenlibet extraneum instituere, qui in nihilo fuisset obligatus cōferre. Uide tamē pro limitatione tex. in. l. fi. C. communia vtriusq iu. qui fm Barto. ⁊ omnes ibi: est singu. ⁊ non reperitur alibi: prout etiā dicit Ange. in aut. ex testamento. j. eo. Item vide tex. in. l. ex parte. §. j. ff. fam. hercis. glo. in ver. indiuisum dic melius ꝙ etiam si sine errore ab intestato successissent dūmodo ab intestato nō cōsequant plusꝙ habuissent ex testamento: adhuc conferre non tenentur. secūdum Moder. hic: per text. in. l. si filia fuerit. ff. de colla. dot. ⁊. l. si filius qui mansit. ff. si quis omi. cau. testa. quicquid dicant Jaco. butri. ⁊ Sali. hic.

¶ Collatio. Adde Cy. in. l. posthumo. j. eod. Pau. de lea. i cle. j. de. sup. ne. prela.

Jason Pisis.

1 ☞ Collatio hodie cessat: siue ex testamento: siue ab intestato, si pater hoc expresse prohibuit. ergo a contrario sensu si pater non prohibuit collatio habet locum.
2 Pater si permittit filio percipere vsumfructum de bonis aduenticijs: qui de iure debet acquiri patri: intelligitur talem vsumfructum donare filio.
3 Donatio simplex facta a patre vel matre: ipsis mortuis in quibus casibus debet a filio conferri fratribus. ⁊ nu. 5.
4 Donare: ⁊ concedere in peculium qualiter differunt.
6 Donatio simplex facta p patrē filio in potestate hꝫ vim relicti.
7 Quid si non interuenit traditio.
8 Falcida an possit detrahi de donatione facta filio a patre: sicut detrahitur de legatis.
9 Donatio simplex facta a patre filio in potestate: an debeat cōferri fratribus mortuo patre.
10 Cautela qliter fili⁹ poterit retinere libros datos sibi a pre. ibidē.
11 Donatio librorum facta filio an censeatur donatio simplex: vel ob causam studiorum.
12 Femina an possit habere peculium castrense: vel quasi.
13 Donatio facta ab imperatore: an extendatur ad regem, quo ad preeminentiam.
14 Donatio simplex facta filio emancipato: an debeat conferri fratribus. hec est longa disputatio vide eam diligenter.

EX testamento. Ista aut. est summarum §. illud. in aut. de triente ⁊ semis. vnde sumit. ideo non summo. ¶ † Nota ex isto 1 tex. ꝙ hodie ex testamento vel ab intestato cessat collatio inter fratres, quando pater prohibuit expresse. ergo a contrario sensu si pater non prohibuit expresse, habet locum collatio etiam cōdito testamento: ⁊ sic in hoc corrigitur. l. j. s. eodē Et ex

hoc subtiliter not. Ludo.ro.hic: q licitum est sumere argumētū a contrario sensu ad correctionem iuris antiqui. quando lex noua in sensu directo nil operaretur. vt in hac autē. et fuit ante eum doctrina Bal. in.l. obseruare. §. proficisci. in.iij.q. ad fi.ff. de offic. proconsul. et leg. istud plene examinaui in.l.j. in princi.ff. de offic. eius. ideo non pono hic. ¶ In text. ibi et aliorum datorum. subdit Ange. in lectu. florentina 2 † q si pater permittat filium percipere vsumfruct. de bonis aduentitijs, qui de iure debet acquiri patri.l.j. et per totum. C. de bo. mater. intelligitur donare talē vsumfruct. filio: adeo q mortuo patre non tenebitur fratrib⁹ conferre l.cum oportet. §. sin autem. vbi singu. tex. de hoc. j. de bo. que libe. Adde q istud idem expresse tz Bal. hic in duobus locis: scilicet in.ix. et in.xiiij. colum. Sed tu aduerte, credo eos decipi: et errare, nam bene veruz est q iste est vnus casus singularis in quo donatio inter patrem et filium[a] in potestate statiz valet: scilicet in vsufructu aduentitiorum. text. est singu. in illa.l. cū oportet. in hoc bene dicūt: et dum subijciūt q mortuo patre filius nō teneat cōmunicare seu conferre, male dicunt: quia in oibus casibus in quibus statim valet dona. inter patrem et filium in potestate, regulariter filius tenetur tale lucruz cōferre: vt statim. j. firmabo. et d. Alex. hic in.iiij. col. enumerat inter alios dictū casuz.l. cū oportet. et in illo dicit q filius mortuo patre tenetur cōferre: tamen nō facit mētionem de Bald. et Ange. tenētibus cōtrariū. ¶ 3 † Glo. in verbo datorum. ista glo. principaliter fuit facta pp̄ter contrarium.l. illud. §. fi. j. eo. vbi decidit q donatio simplex facta a patre vel matre, eis mortuis non debet per filium cōferri alijs fratribus, nisi in duobus casibus. Primus est qn̄ pater hoc expressit. Secundus rōne equalitatis seruāde, qd̄ alius filius haberet donationē ob causam: quaz dz cōferre, sed ista auth. in eius generalitate vult contrariuz. pp̄ter istud ɔtrariū facta est hec glo. que recitat duas principales opi. Una est/ donatio simplex etiam hodie non dz cōferri: et sic illa.l. illud. hodie est incorrecta nec corrigitur p hāc auth. q: ista auth. nō loquit de donatione simplici. sed de donatiōe facta ob causam, dū dicit de donatiōe cā dotis: et subiūgit et aliorū datorū. nā dictio aliorū, est repetitiua similiū. glo. in.l. si fugitiui. §. de ser. fu. etiā si adijcit dictio vniuersalis: vt dixi i.l. pe. §. qui admit. intelligit ergo de alijs datis ob cām: vt in donatione propter nuptias: vel qn̄ pater donat causa militie, vel causa studij. Et sic vides quod donatio que fit ex aliqua causa est minus priuilegiata/ q illa q̄ fit simpliciter: q: prima mortuo patre dz cōferri cū fratrib⁹: secūda nō. ¶ Et sic apparet q ista auth. que loquit in donatione ob causam que dz conferri, non corrigit. d.l. illud. §. fi. que loquitur de donatione simplici: et vult q illa nō debeat conferri: dicit tamen glo. q istud fallit in tribus casibus. Primus est clarus. Secūdus est qn̄ pater tēpore quo donauit expressit hoc quia volebat illud donatū debere conferri: alleg.l. si qn̄. §. fi. §. de inoffi. testa. que dicit q donatio simplex facta per patrē filio in potestate cōputat filio in legitimā, qn̄ pater hoc expressit: vt dicit ille tex. Modo regulā habem⁹/ q quicquid cōputatur in legitimam etiam confertur.l. illud. ij. rn̄so. j. eo. tamen ista limitatio expressi⁹ probatur in illa.l. illud. in fine. Tertius casus est f'm glo. et est valde difficilis: quādo pater donat filio[b] vt filio, siue vt habeat in peculio pfectitio. alleg.l. si donatione. j. eod. ¶ Hic aduerte: nam quando pater donat filio: sed non vt filio: hoc est non moueretur pater ad donandum affectione filiali: sed pp̄ter aliqua merita filij erga patrem: et sic pater donat contemplatione meritorum filij: est perinde acsi donaret extraneo. et censetur aduentitium. glo. est not. et ibi dicetur in.l. si donatione. j. eo. oportet ergo q pater donet filio: vt filio: et sic solum propter respectum filialem: quia filius est. et isto casu pater non intelligitur donare: sed concedere in peculium. 4 † Nam debes scire q differentia est inter donare et concedere in peculium: nam donare est abdicare a se in totuz rez que donatur, et eius dn̄ium et pp̄rietatez in alium transferre. nō sic est concedere in peculium: nam concedere rem in peculium, est permittere alicui vsum et administrationem rei, retento tamē sibi dominio. dicit ergo glo. et ista est mens eius: qd̄ quādo pater dat aliquam rem filio: vt filio: nō intelligitur eā sibi donare: sed solū concedere in peculium: et isto casu tenet cōferre cum fratribus: sic intellige.l. si donatione. j. eo. in.ij. rn̄so. et quia istud videtur diuinare ad illum tex. ibi declarabo. Tamen glo. inepte locuta est: q: cū peculia remaneant in dominio patris: vt dixi, mortuo patre diuiduntur sicut alie res patris. ideo in eis non cadit proprie collatio.l. certum. §. fami. herci. ¶ Item et quarto intelligit glos. illud quod dictum est donationem simplicē nō esse conferendam, qn̄ fuit facta filio in potestate: si autem fuisset facta filio emācipato: tunc dicit glo. qd̄ ex quo talis donatio inter patrem et filium emācipatum statim valet.l. pater. §. de inoffi. dona. nō tenetur emancipatus eam cōferre: etiā qd̄ est fortius si pater istud expressisset. In hoc glo. in vtroq: male dicit. imo q: donatio facta filio emancipato statim valet, illa est que debet pp̄rie cōferri mortuo patre.

[a] ¶ Filium. Adde bal. in.l. qm̄ nouella. et in.l. omnimodo. de inof. test. Io. an. i ad di. spe. in ti. de dona. in. §.j.

[b] ¶ Filio. ad d.l.j.ff. d co. bo. et in.l. certum. fa. hercis. §.

[c] ¶ Simplex. Adde azo. i.l. filiū quē. fa. her. doc. i l. etiā. in. §. si debita. ff. de bo. li.

l. vt liberis. in fi. j. eo. et multo magis quando pater istud expressisset: saluo quādo emancipatus nollet esse heres.l. pe. et fi. de colla. do. §z Ang. et Moder. hic. ¶ 5 † Quod aūt donatio simplex facta filio in potestate non debeat cōferri fratribus mortuo patre probat glo. fundamentis duobus, ibi. Item q: ¶ Primum est q: ista auth. cū uis sit noua, et disponat oīa data a patre debere ɔferri: tamen ista.l. noua debet distingui per leges antiquas: et sic limitari per.l. illud. §. fi. j. eod. vt non habeat locum in donatione simplici. Et vltra glossam ego fortius firmo. nam lex noua, generaliter corrigens. nunquam intelligit corrigere leges aliquid specialiter disponentes. imo potius debet limitari vt nō habeat locum in illis casibus specialibus. gloss. est in.l. sciendum. in prin. ff. qui satis. cog. ergo ista auth. noua et generaliter disponens nō intelligitur loqui in donatione simplici: et sic in casu quē specialiter ponit. d.l. illud. §. fin. ¶ 6 † Scdo mouetur gloss. nam donatio simplex facta per patrē filio in potestate habet vim legati seu relicti: et istud assumptū probat gl. dupliciter. Primo, donatio talis in vita patris nil valet: sed bn̄ ɔfirmatur morte patris.l. papinian⁹. cum glo. ff. de dona. inter virū et vxo. ergo cum confirmetur morte assimilatur legatis: que etiā morte testatoris robur capiūt. 7 † Tamen istud fundamētum non generaliter militaret: q: donatio facta per patrē filio in potestate, tūc demū confirmat morte patris quando interuenit traditio: q: pater viuus quando donauit tradidit. illa bene cōfirmatur morte/ al's secus. glo. est approbata in d.l. papinian⁹. ¶ 8 † Secūdo et fortius, q veruz sit assumptū q donatio simplex habeat vim relicti, probat gl. nam sicut de legatis detrahit quarta falcidie per heredem: ita etiā detrahit de tali donatione. alleg. gl.l. pe. j. ad leg. falci. que nil facit: debuit allegare l. in donationibus. eo. titu. si ergo donatio simplex habet vim relicti: nos habemus q relicta, q: acquirunt post mortem patris, nō conferuntur. glo. ad hoc alleg.l. a patre. j. eo. q̄ nihil facit: melius facit.l. nec emancipati. j. eo. Tamē istud fundamentum glo. nō est firmum. nam donatio simplex et legatum in multis differunt. vt declarat gloss. magistra. in.l. si maritus la scda. §. de dona. inter virum et vxo. patet q: talis donatio si excedat summam quingentoruz aureorū, debet fieri cū insinuatione. tex. est in.l. donationes quas parētes. §. de dona. inter virū et vxo. sed in legatis nō requiritur insinuatio. vt in.l. modestinus. ff. de donat. Ista fuit prima opi. Bandini et aliorū quos recitat gl. ¶ Alia et secūda opi. principalis fuit Io. cremo. et Marti. q imo hodie donatio simplex[c] facta per patrez filio in potestate conferri debeat fratribus/ per istam auth. et sic quod hodie est correcta. d.l. illud. §. fin. Et dicunt Bal. et Sali. hic q gl. nostra sequitur istem opi. ex quo eam vltimam recitat: vt no. Bar. in.l. bona fides. per illum tex. ff. deposi. glo. in.l. qui filiū. §. sabinus. ff. ad trebel. cū mille simili. Sed decipiuntur. q: glo. met. in.l. que pater. in glo. mag. ad fi. ff. fam. her. dicit se tenere primā opi. Et qd̄ dicta.l. illud. §. fi. sit hodie correcta per hanc auth. probat glo. vulgato ar. per generalitatē huius auth. item q: indistincte loquit: ergo indistincte debet intelligi. tamen ex dictis in precedētibus ad hoc ptz responsum. ¶ Itē mouetur gloss. q: dos data per patrē filie exiit de patrimonio, tamē confert. ergo multo magis donatio simplex. Sed responde quod ideo est, q: dos traditur per patrē filie ex necessitate legis: q: necessitas cessat in donatione simplici: vt declarat Barto. in.l.j. §. nec castrense. in.iij. col. in fi. ff. eo. et ante euz Cy. in.l. filie licet. in.j.q. j. eod. sic habes declaratā totā glo. ¶ 9 † Nūc reassumo in dubium nunquid donatio simplex facta per patrē filio in potestate. mortuo patre debeat cōferri cū fratribus vel ne. et sic totus punctus est videre nūqd.l. illud. §. fi. j. e. sit hodie correcta p hanc auth. et in corpore vnde sumitur. Et vt clarius habeas, distingue in duos articulos principales. Primus est qd in donatione simplici facta filio in potestate. Secūdus est quid in donatione simplici facta filio emancipato. ¶ Circa primum licet Bald. dicat q varie fuerūt opiniones: tamen due principales sunt. vna Io. et Mart. relata in fi. glo. q sic. et sic qd̄ sit correcta. d.l. illud. §. fi. Et istā sententiaz tenuit Ray. hic: qui multum audacter dicit, q si haberet consulere, cōsuleret pro hac parte, p tex. dict. §. illud quoq:. iuncta eius ratione in auth. de trien. et semis. vnde sumitur ista auth. tu responde vt per do. Alex. hic. Istam opi. etiam tenet Iac. de bel. in d. §. illud. Pro ista opi. multa adducuntur per Cyn. hic: que per te videas. ¶ Sed vnum fortissime stringit, quod per alios nō satis enucleatur. s. tex. in.l. si donatione. in scdo respōso. j. eo. in quo tex. videre meo vertitur principaliter difficultas. ibi enim dicitur q fundus donatus a patre filie in potestate non debet esse precipuus: ergo debet conferri. Et si dicas prout dicunt docto. quod ibi fundus non fuit donatus filie, sed cōcessus in peculium: dico q iste cōmunis sensus stare non potest. primo quia diuinat ad illum tex. Secūdo et fortius q: est directo contra verba clara illius tex. dum dicit q fundus filiefamilias fuit a patre donatus: ergo nō cōcessus in peculium. Tertio q: si tex. ille loqueret quando fundus

fundus non fuerat donatus:sed concessus in peculiuz:tex.ille re maneret de indubitabili.quia ille casus erat expresse decisus in.l. precedenti. Pro certo tex.ille multum stringit. Posses dicere ꝙ dato quod.d.l.si donatione.decideret quod donatio simplex de beret conferri:tamen illud fuit expresse correctum.per.d.l.illud. vbi tex.expressus de hoc.¶ Tamen qz vitanda est legū correctio c.cum expediat.de elec.in.vj.l.vnica.in fi.C.de inoffi.doti.ne inci damus in hoc absurdum,ego sustineo cōem intellectū.z dico qd in.d.l.si donatione.in scdo responso fundus non fuit donatus fi lio:sed concessus in peculium.z istud videbitur tibi prima fronte valde durū:quia verba tex.sunt clara dum dicit donatus.sed hic erit verus:z hoc ostendo vna ratione:nam ego habeo ꝙ ad hoc vt pater intelligatur donare rem filio,oportet ꝙ vel eam emerit noie filij:z filio tradiderit:tunc tantum intelligitur donare:tex.est fm cōem intellectum.in.l.filie cuius.§.fami.hercis.vel quādo pa ter donat propter benemerita filij,que precedunt:alias si non ap pareat ꝙ pater emerit rem noie filij,vel ꝙ precedunt benemerita filij:pater dando simpliciter rez filio,etiā si vtatur verbo donare, quia expresse dicat dono:tamen non intelligitur donare:sed con cedere in peculiū tantū.sic non debet te mouere verbum dona.ibi in tex.positum.text.est clarus de hoc in.l.qd fructuarius.in fin.ff. de acquir.rer.do.z.l.si.ff.de pecu.leg.z in.l.cuz pater.§.pater plu ribus.z ibi glo.z Bart.de hoc.ff.de leg.ij.sed in illa.l.si donatio ne.ij.responso.non apparet ꝙ fundus fuerit emptus nomine fi lij.Item non apparet ꝙ precesserint benemerita filij:nec ista pre sumi debent:quia facta non presumuntur nisi probentur.ergo cū ille tex.loquatur in casu dubio,ꝙuis vtatur verbo donatus,non tamen intelligitur donatus,sed concessus in peculium:et ista est pulchra z subtilis iductio de illo tex.¶ Cui nō obst.si dicas ꝙ istud erat decisum in.l.precedenti.quia respondeo singu.quod.l.pre cedens loquitur quando pater expresse concessit in peculium.sed d.l.si donatiōe.ponit pulchrum casum quid in dubio dato ꝙ pa ter vtatur verbo dona.¶ Secundo pro ista sententia stringit:nā donatio simplex que morte confirmatur cōputatur filio in legiti mam.l.filium quem habentem.scdm.iij.lec.C.fa.herci.probatur in.l.etiā.§.si debita.ver.sed z mortis.ff.de bo.lib.bar.in.l.in quar tam.in vlti.col.ff.ad leg.falci.sz ea que computantur in legitimaz illa cōferri debent.l.illud.in prima regula.j.eo.Respondet domi. Alex.hic:ꝙ illa equiparatio non procedit in his qui habent vim relicti.patet:quia relicta cōputantur in legitimā:z tamen nō cō feruntur.l.filie licet.z.l.filiam cū fratribus.j.eo.Uel potes respon dere rectius ad argumentum,ꝙ imo donatio simplex non com putetur in legitimaz nisi expresse sit dictū.l.si quando.§.z genera liter.§.de inoffi.testa.z.l.si non mortis.ij.rūso.ff.de inoffi.testa.z.l. etiam.§.si debita.ff.de bo.lib.z tunc qñ est expresse dictū etiaz cō fertur.d.l.illud.in fi.¶ †Scda principalis opini.vera z cōis est,ꝙ talis donatio^a simplex facta filio in potestate non debet conferri mortuo patre:quam expresse firmat glo.in.l.que pater filio.in gl. magna ad fi.ff.fami.herci.hāc sequūtur antiqui:z Mod.docto. hic:z Jo.an.in addi.in ti.de dona.§.j.in addi.que incipit:z scias. Oldra.lau.qui dicit hanc opi.esse cōiorem,in cōsil.cl.incip.si qs verba donationis diligēter attendet.Bar.in.l.j.§.nec castrēse.in vlti.col.ff.eo.Bal.in.l.quoniā nouella.in princip.z in.l.oimodo.§. imputari.§.de inoffi.test.z in.l.filie cuius.§.fa.herc.z in.l.si dona tione.in.j.col.j.eo.¶ Pro ista sntia multa adducūtur per Cy.hic: z dicit do.Alex.ꝙ est text.ꝑpter quē nō est opus disputare,in.d.l. illud.§.fi.j.eo.z in.l.filie.§.fa.her. Sed errat:qz dubium est nun quid illa.l.illud.sit correcta hodie:z sic cū istud sit proprie de quo disputat,an illa.l.illud.§.fi.sit hodie correcta,ideo non potest de illo tex.fieri fundamentū.Preterea Ludo.ro.in.l.si emancipati. j.eo.subtiliter probat qd.d.l.illud.§.fi.necessario loquit in dona tione simplici facta filio emancipato:nō autem filio in potestate vt dicam.j.in arti.seq.¶ Pro ista sententia bene facit/ quia do natio simplex.nō valet in vita patris : sed tātum confirmat mor te,ergo tanꝗ quesita post mortem patris ꝯferri nō dz.l.nec emā cipati.j.e.nec dicas ꝙ trahat retro,ergo conferri debeat.l.ij.§.id quoqz.ff.eo.qz verum est ꝙ trahit retro quo ad fructus tantū: vt declarat Bart.in.l.sub conditione.ff.de solu.¶ Pro ista senten tia vltra alios videt stringere.nā collatio dz hodie fieri rōne equa litatis seruande inter fratres.text.est in.§.illud quoqz.el.j.in aut. de trien.z semis.vnde sumitur hec aut.sed habeo ꝙ ratio equali tis militat qñ alius frater hz donationem ob causam.text.est in d.l.illud.§.fi.j.e.ergo donatio simplex de per se cōferri nō debet: quia cessat ratio equalitatis.Sed caue quia aliter sumitur ratio equalitatis in illo.§.illud.aliter in.d.l.illud.§.fi.si bene cōsydera bis.¶ Stat ergo cōis cōclusio,ꝙ donatio simplex facta ꝑ patrē filio in potestate,mortuo patre nō dz fratribus cōferri:ex quo de facto nō valet in vita patris,sed per mortē cōfirmat.¶ Ista con clusio fallit in casibus positis hic in gloss.q sunt tres.¶ Quarto limita nisi pater donasset filio in potestate,dehinc eū emācipasset in vita:quia cum per emancipationez statim cōfirmetur donatio l.siue emancipatis.C.de dona.l.donatiōes.la.ij.§.pater.ff.de do na.certe talis donatio debet cōferri fratrib^9.ita expresse Bar.in d.l.j.§.nec castrēse.vj.col.in fi.ff.eo.Bal.in.d.l.quoniā nouella.in prin.Salic.z Moder.in.l.vt liberis.j.eo.z facit qz donatio sim plex.facta filio emancipato,^b qz statim valet,bene cōfertur.vt sta tim dicam in sequenti arti.¶ Et per hoc redditur dubia caute la quā ponit Bar.post Albertū de bobio.z Jaco.de arc.in.l.do nationes.ij.§.pater.ff.de donat.vbi per illū tex.ponit cautelā qua mediante filius poterit habere precipuos libros,quando venit ad diuisionem cuz fratribus.s.ꝙ talis filius faciat se emācipari a patre:nā statim confirmabit donatio.per illū text.Et mas cau telam sequuntur ibi simpliciter Jo.de imo.Pau.cast.z Rapha. cuma.ibi z Fulg.Lud.ro.z do.Alex.in.l.si donatione.j.eo.z ibi dem Alb.in vlti.col.Et pro illa cautela facit text.melior de iure. ad hoc.in.l.que pater.ff.famil.herc.facit.l.j.C.de pecu.eius qui li ber.mer.Lud.ro.in.d.l.donationes.§.si pater.dicit ꝙ illa cautela Bart.est supflua.nam Barto.vult filium debere emancipari:vt donatio librorūz statim valeat.dicit Lud.hoc nō esse necessariū quia licet regula sit ꝙ donatio facta inter patrem z filiuz in pote state nihil valeat.l.ij.§.de inoffi.dona.fallit quādo pater donat filio in potestate causa studiorum,^c talis donatio valet statim:qz causa studiorūz,z causa dotis equiparantur.fm glo.l.j.ff.soluto matri.per quam glo.Bal.z Ange.ibi determinant talem dona tionem factam causa studiorum statim valere. Est verum quod. Jmo.in.d.l.j.z do.Alexā.in vlt.col.z in.l.si donatione.in antipe. col.j.eo.tenent contrariū.¶ Ego dubito de ista cautela Bar.li cet nō inueniā ab alio tactuz:z mihi videtur ꝙ illa cautela sit ma gis damnosa quam vtilis:quia emancipatio filij facit vt potius debeat fieri collatio,que nō fieret si non esset secuta emancipatio: patet ex proxime dictis:quia filius in potestate si emancipetur,te netur conferre donationem quā alias cōferre non tenebatur:z li cet emancipatio faciat donationem statim valere:tamen quando donatio statim valet:illa debet conferri que nō veniret conferen da si confirmaretur morte.Et nullo modo video:z tu cogitabis quid prosit emancipatio filij in illa cautela Bart.imo potius no cet.¶ Nec dicas qd Barto.ibi:loquatur quando filius nolebat esse heres patris,quo casu conferre non tenetur.l.pe.z fi.ff.de col la.do.quia Bart.loquitur quando volebat esse heres:dum dicit ꝙ in diuisione quā facit cū fratribus habebit libros precipuos. Tu aduerte ꝙ recte intelligendo Bar.bene loquitur:nō enim lo quitur Bar.quando pater donauit libros filio,qz si donasset cla rum est ꝙ non conferunt.per.d.l.que pater.Bar.in.l.si donatiōe. vbi dicetur.j.eo.z sic non esset opus illa cautela,sed Bart.loquit fm terminos illius.§.pater qui.qñ pater non donauit libros fi lio:sed solum in peculium cōcessit.qd in dubio presumitur.scdm qd dicetur in.d.l.si donatione.j.eo.certe si filius in potestate qui habuit libros a patre vult eos habere precipuos:faciat se eman cipari a patre.nam si pater expresse nō ademerit in emācipatiōe videt donare:vt est ibi text.z clarior tex.in.l.j.C.de pecu.eius qui e liber.meruit,z sic illa cautela est potius ad faciendum patrez do nare mediante emancipatione.z ista est veritas.¶ †Nunquid ta men illa donatio librorum^d cēseatur donatio simplex:an vero do natio ob causam studiorum,non examino nunc.ponit.d.Alexā. in.d.l.si donatione.j.eo.¶ Quinto limita predictam conclusio nem nō pcedere in donatione simplici facta per regem vel impe ratores,vel aliū qui nō recognoscit superiorem,filio in potestate: quia illa bene debet conferri fratribus:ita limitat Ludo.ro.hic: motus vna ratione.nam ideo donatio simplex facta filio in po testate conferri non debet:qz non valet in vita patris :sed confir matur per eius mortez,z sic assumit naturam relicti:sed donatio regis facta filio in potestate statim valet,sicut valet donatio re gis facta regine:que valet constante matrimonio: cum alias do natio facta^e inter virum z vxorem nihil valeat:sed morte confir matur:vt.l.donatiōes quas parentes.C.de dona.inter vir.z vxo. per quem text.in terminis decidit Bal.ꝙ donatio regis^f facta fi lio in potestate statim valeat:vt.c.j.§.item sacramenta.de pac.iu ra.fir.ergo cum statim valeat,debet fratribus cōferri. Istud idē voluit do.Alexā.hic:in.iij.col.licet nō exprimat:dum dicit ꝙ in omnibus casibus in quibus valet statim donatio inter patrem z filium in potestate,fili^9 tenetur cōferre.inter alios enumerat illū quem ponit Bald.in.d.§.item sacramenta.ergo vult quod in illo casu filius teneatur conferre:non facit tamen mentionē de Lud. ro.¶ Sed mirandum est de his patribus,qui dixerunt cōtra ca sum.l.ad literam.nam bene verum est ꝙ donatio facta per regez filio in potestate statim valet: hoc bene dicunt iura preallega.et istud idem tenet Ludo.ro.in.l.si vero.§.de viro.in.xvj.col.ff.sol. mat.z.d.Alex.in.l.quāquā.j.de testa.mili.sed dum postea dicūt ꝙ talis res donata per regem:qz statim valet,debet cōferri fratri bus:in hoc errant:qz in cōtrariūz est tex.sing.in.l.cū multa.C.de

a ¶ Donatio. Adde bar. in.l.j.ff.de coll.Bal.i l.cū virū.in iij.col.C.de fideicom.

b ¶ Emanci pato. Adde Bal.i quo dā ꝯsil.inci. punctus ta lis est.bal. in.l.ij.cōia de le.ooc.in l.ad eū.i.§. aula.ff.de dona.

c ¶ Studioꝝ. Adde bal. in.l.cū opz. in.§.j.C.de bo.q li.bal. in.l.teri.§. de aduo.di uer.iudi.

d ¶ Libroꝝ. Adde bar. in.l.donatio nes.ij.in.§. pr.ff.de do na.Bal.i.l. j.ff.so.mat. Bald.in.l. macedonia ni.C.ad ma cedo.Bal.i l.oimodo.in §.iputari.C. d inoffi.test. Pau.de ca. ꝯsil.ccxxiij. incip.v.r di cendū ꝙ di cti here.bal. ꝯsi.xxj.icip. qnqz querū tur.i.iij.vo.

e ¶ Facta.ad de bar.in.l. ij.§.ab vro ris.ff.de do. iter viruz et vxo.Bar.i l.nec vtilem. ff.ex q.cau. ma.

f ¶ Regis. Adde Lu. ro.i repe.c. §.de viro.in l.si vero.ff. sol.matri. Joā.an.in addi.spe.in tit.d do.§. j.in vsi.hoc scias.Lud. ro.ꝯsi.cccc. xlvj.incipi. prim^9 ꝑpo site cōsulta tionis arti culus.

bo.que hbe.vbi singu.deciditur q quelibet donatio facta p imperatorem nõ solum filio:imo cuilibet.extraneo,nõ solũ masculo imo femine,habet naturam castrensis peculij:z censetur peculiũ castrense.†Et pptere a Bal.dicit ibi no.hic casuz sing.in quo femina potest habere peculiuz castrense vel quasi.si ergo censetur peculiũ castrense,clarũ est q castrensia vel quasi nõ conferunt.l.j.§.nec castrense.ff.eo.l.filie licet.j.eo.¶†Et licet tex.in.d.l.cum multa.loquatur in donatione facta p imperatorem,tamẽ extẽditur ad regẽ:ex doctrina elegãti Bal.in.l.pe.C.de dona.inter vi.z vxo.z ita in specie cõsuluit Old.in consi.ccly.z in specie ad.d.l.cuz multa.firmat And.de iser.in.c.j.in.iiij.col.de his qui feu.da.poss.z pariter extendi debet ad oẽm aliũ principẽ qui superiorez non recognoscit de iure vel de facto:q: hz vim imperatoris.fm Bar.in.l.hostes.ff.de cap.¶Limita etiam in oĩbus alijs casib⁹ in quib⁹ donatio statiz valet inter patrẽ z filiũ in potestate:quos enumeraui in.l.frater a fratre.ff.de condi.inde.in oĩbus illis casib⁹ debet cõferri fratrib⁹ cũ statim valeat:vt etiã firmat Alexã.hic:in.ij.colũ.Nisi in vno casu,quando pater donasset filio propter benemerita filij:q: valet statim donatio,sicut si extraneo donasset:sed censetur peculiũ aduentitiũ,quasi quesitũ industrijs filij.fm gl.l.si donatione.vbi dicitur z glo.in auf.vnde z si parẽs.C.de inoffi.testa.sed aduentitia hodie non conferunt.l.fi.j.eodẽ.¶Septimo limita quando pater fecisset donationẽ simplicem filio emancipato:emancipatus tenetur conferre:certe si etiaz fecisset donationem simplicez filio in potestate:tũc filius in potestate teneretur cõferre emancipatis rõne equalitatis:sicut emancipatus confert.l.illud.§.fi.j.eo.Et licet ille text.loquatur qñ alius frater habebat donationẽ ob cãm que conferri debet,q tunc donatio simplex cõferatur,tñ extendet ad casum pdictuz.p R aph.fulgo.Pau.de ca.z do.Alexan.ibi.Et sic habes expeditum primuz principalẽ articulũ.¶†Secũdus articulus est/qd in donatione simplici facta filio emancipato:nũquid illa debeat cõferri:clarũ est q talis donatio statim valet.l.ij.scdo rñso.§.de inoffic.donat.cuz alijs allega.§.in.iiij.limitatione precedentis articuli.Nec isto casu potest intelligi q pater donando cõcesserit in peculiũ:vt dicebatur in articulo precedenti:q: emancipati peculiũ habere non possunt:z si habeant desinit esse.l.fi.C.de inoffi.test.¶Iste est subtilis passus,z longe difficilior q precedens articulus:in quo glo.hic tenuit q nõ teneat emancipatus cõferre talem donationẽ simplicẽ:ex q̃ statim valet.z qd est fortius etiã si pater donans hoc expresserit:sed vtrunqz reprobaui in glos.Istã opi.gl.q emancipatus non teneat conferre donationẽ simplicem,tenuit Oldr.hic:qui dicit sic sepius fuisse consultuz Padue per se z alios iuris peritos/prout refert Bal.hic.in.iiij.col.Istam opi.tenent Nico.mutineñ.z Iacob.de are.in.l.vt liberis.j.eo.put ibi referunt Cy.et.Bar.¶Pro ista sñia tria valde stringũt omissis leuibus.Primo stringit tex.in.d.l.illud.§.fi.vbi dicitur q donatio simplex nõ confert:nec dicas q loquat in donatione simplici facta filio in potestate.nã in illo tex.nõ curatur de patria potestate:patet q: loquitur de donatione facta nõ solũ a patre:sed etiaz a matre.z claruz est q mater nõ habet filios in potestate.§.femine.institu.de adop.z sicut valet statim donatio facta per patrez filio emancipato,ita valet donatio facta a matre filio.l.si constante.C.de dona.inter virũ z vxorẽ.¶Huic fundamento respondet Bal.hic in.iij.col.qd.d.l.illud.quaten⁹ loquit de matre,loquit in his qui nec sunt sui nec emancipati:sed participant de natura extraneorum:nimirũ si nõ gferunt.z aliud nõ dicit.¶Aliã respõsionem tradit Bar.in.d.§.nec castrense.in pe.col.quem sequũtur Fulgo.Ludo.ro.z.d.Alexã.hic:sequitur Pau.de cast.in.d.l.vt liberis.j.e.vbi dicit q nõ posset dari melior ratio quã sit illa bar.nam dicit Bart.q aliud est in filijs emancipatis,qui bene tenentur conferre donationem simplicem:vt est tex.melior de iure.d.l.vt liberis.in fin.aliud est in filijs respectu matris:q: nec sui sunt,nec emancipati.nam tales filij olim de iure ffo:um nihil penitus cõferre tenebãtur:vnde per.d.l.illud.satis fuit statuere:q teneantur donationez simplicem cõferre:quãdo emergeret inequalitas qua cessante nõ tenẽtur conferre:sed emãcipatus olim iure ffo:ũ omnia cõferre tenebatur,nimirum si tenetur conferre hodie donationem simplicẽ.d.l.vt liberis.§.fi.¶Ego assigno clariorẽ rationem diuersitatis,quaz cogitaui dũ essem scholaris,z multum placuit preceptori meo.d.Alex.imo.nam ratio quare pretor statuit in emancipato,q teneat oĩa conferre,est,ppter iniuriã quaz fecit filijs in potestate admittẽdo ad successionem emãcipatos.q de iure ciuili erant incogniti.ita dicit text.in.l.j.in prin.§.eod.declaraui in.l.j.§.eo.ideo in recõpensationẽ statuit q tales emancipati teneant oĩa conferre:sed ista iniuria pretoris cessat in filijs in successione matris:q: filij succedũt matri de iure ciuili absqz pretore per senatuscõsultũ tertullianum.ideo in filijs in successione matris seruatur idem prout in filijs in potestate in successiõe patris:quia vtrobiqz cessat iniuria.sicut ergo filij in potestate in successione patris non conferunt donationẽ simplicem:nisi quãdo emergit inequalitas:ita pari modo filij in successione matris non conferunt donationez simplicem nisi emergat inequalitas.text.est qui propter hoc equiparat vtrunqz casum in.d.l.illud.§.fi.j.eo.z ista responsio est fundamentalis z multuz mihi placuit.¶Et si dicis data ista ratione pro vera sequeretur quod nec etiam donationem ob causaz debet teneri conferre:cuz in ea cesset ratio iniurie pretoris.qd est contra istã auf.z in corpore vnde sumitur:dico q text.in.§.illud.in auten.de trien.z semis.vnde sumitur ista auf.vult in donatione simplici seruari iura antiqua dum dicit scdm quod olim dispositum est:z sic stante firma decisione.d.l.illud.§.fi.z quia subdit omnibus que de collationibus sancita sunt in sua virtute manentibus:sed in donatione ob causam,vult collationem fieri ratione equalitatis seruãde:vt ibi dicit tex.z declarat Bar.in.l.pater filiuz.ff.de colla.do.Bal.in.d.l.illud.circa prin.que ratio militat in filijs in successione matris Tamen caue:quia adhuc vnũ ob.nã ideo donatio patris collata in filium in potestate non confertur,quia non statim valet.et ideo assumit naturam relicti:sed illa que fit a matre statim valet vt predixi.Tutius tamen est tenere rationẽ Bar.pro minus periculosa.¶Scdo pro ista parte stringit fortiter tex.in.l.ij.in scdo responso.§.de inoffi.dona.vbi est text.q si pater filio emancipato fecit immensam donationem,eo mortuo fratres possunt eam reuocare tanq inofficiosam,quo ad partẽ spectantẽ ipsis fratribus:ergo ibi probatur q filius emancipatus non tenetur donationem simplicem fratribus gferre:q: si habuisset communicare fatribus,fratres nõ reuocarent tanquam inofficiosam.Tamen potes clare respondere/q loquitur quando filius emancipatus qui habebat tantã donationez nolebat succedere patri.prout est verisimile:quia tunc conferre nõ teneatur.l.pe.z fi.ff.de colla.bo.¶Tertio pro ista parte stringit ista auf.que loquit in filio emancipato,qd probo:q: venit ad correctonẽ.l.j.§.eo.Sed responde,ista auf.loquitur in donatione ob causam:vt declaraui in precedenti articulo:nõ in donatione simplici.Adde q istam opi.tenet Lud.ro.nõ hic:sed in.l.si emancipati.j.eo.z ibi audacter/dicit q si casus sibi contingeret ita consuleret:et ita iudicaret.z eum refert do.Alex.ibi:in vlti.col.motus per text.in.d.l.illud.§.fin.vbi dicitur q donatio simplex non debet conferri.Et si respondeas q tex.ille loquat in donatione facta filio in ptãte:non filio emancipato:dicit ipse,z pro certo egregie z subtiliter,q imo tex.ille loquitur in donatione simplici facta filio emancipato:z probat sic.nam tex.in fi.dicit q donatio simplex nõ debet cõferri,nisi huiusmodi legẽ donator tẽpore donationis imposuerit.põdera illud tẽpore donationis.nam si loqueret in donatione facta filio in potestate nõ esset necessariũ q pater donator tẽpore donatiõis istã l.imposuisset.q: quemadmodũ pater nõ potest quandocũqz talem donationem reuocare:ita non posset quandocũqz talem legẽ donationi interponere,etiam ex interuallo post donationem:dz ergo intelligi in donatione facta filio emãcipato:in qua bene requiritur q pater tẽpore donatiõis talẽ legẽ imposuerit:q: si nõ imponeret:tunc nõ posset postea imponere.l.perfecta.C.de do.que sub modo.Et hanc inductionem tenet Ludo.contra cõem sñiam.¶Pondera tu si vera est z subtilis inductio,qd.d.l.illud.§.fi.nõ loquetur in donationẽ simplici facta filio in potestate:sed solum facta filio emancipato:qd esset de directo cõtra omnes in duobus.primo inquantũ doc.in articulo precedenti tenẽt q donatio simplex facta filio in potestate nõ confertur alicui.d.l.illud §.fi.intantũ qd dicit.d.Alex.q de hoc non est opus amplius disputare:per illũ tex.certe scdm inductionẽ Lud.ille tex.nihil probat:q: loquit in filio emancipato:z scdm eius inductionẽ non potest:loqui in filio in potestate.¶Scdo oppo.contra cõem opi.in isto secundo articulo,q imo emancipatus nõ tenetur donationẽ simplicem conferre.Responde ad inductionẽ Lu.q tex.in.d.l.illud.§.fi.loquit in donatione simplici facta filio in ptãte:nõ autẽ loquitur de facta filio emãcipato:q: sic corrigeret.l.vt liberis.§.fi.j.eo.qd nõ est dicendum.¶Nec obst.illud qd tex.dicit nisi huiusmodi legẽ donato tẽpore donatiõis iposuerit q: respõdeo qd quãdo.l.loquit aliquo casu,rõne frequẽtioris vsus:q: ita solitũ sit magis frequenter fieri,nõ per hoc negat quin idem sit in alio casu omisso.ista est doctrina glo.not.z approbate in cle.j.in ver.psidentes.de rescrip.z ibi.d.Ant.de bu.Car.z Imo.ad hoc not.sed habes aliã de iure ciuili meliorẽ de iure,in.l.j.in.gl.j C.de his qui ad eccl.gfu.z gl.in auf.cassa z irrita.in vbo.p totã italiã.§.d sacro san.eccl.z gl.in.l.vnica.in vbo.spõsaz.C.de rap.vg.Bal.z doc.in c.j.§.si qs vero ausu.de pac.tenẽ.i vsi.feu.q: ergo frequẽter euenire solet q pr quo tpe facit talẽ donationẽ,talẽ.l.apponit,ideo illud qd est appositũ,ppter frequentationẽ,nõ excludit quin idez esset si pater postea diceret seu faceret illaz.l.z p hoc limitat regula in c.nõne bene dicim⁹.de pscrip.aliter rñdet.d.Franc.de are.in.d.l.si emãcipati.in pe.col.j.e.z recitat istã opi.Lud.z reprobat.nam dicitur

¶Ad regẽ. Adde bal. i margarita in vbo rex. z p Inn.in c.ex rescripto.d iureiuran.

¶Non hz. Adde insti. de pa.pot. fallit qñ est tutrix filij sui.text.est sing.cũ glo. l.c.ex parte. de app.quẽ tex.allegat singula.ibi: Phi.

dicitur qđ.d.§.fina.in.d.l.illud. intelligitur qñ donatio fit a matre vel linea materna:quo casu statim valet:et sic effugitur contrarium.Sed certe violatur ille text.qui superius loquutus est tā de matre ꝙ de patre:ꝛ sic de vtroqꝫ:tamē ipse.d.Francis.dicit ꝙ ille est cōis intellectus ad illū tex. ¶ Scđo pro ista snīa contra communem mouetur Lud.ro.nam filius emancipatus tenetur conferre illa que habuisset necesse conferre si remansisset in potestate patris:ꝛ non alia.text.est notab.in.l.si fratres.§.idem papinian⁹.lib.co.ait.ff.p soc.sed si remansisset in potestate patris non habuisset necesse conferre donationē simplicē:vt firmaui in articulo precedenti:ergo etiam conferre non tenebitur nunc. Potes tripliciter respondere. Primo quod textus ille loquitur de iure ffozum ante.l.vt liberis.ʒ.eodem.Sed hec non placet:qꝛ sic presupponerem correctum esse illum text.Secundo responde ꝙ ille text.loquitur in bonis castrensibus vel quasi.vt patet ibi in versi.stipendia ceteraqꝫ salaria. ¶ Tertio responde ꝙ illa equiparatio procedat qñ militat idētitas rationis,alˀs non.sed in ꝑposito cessat.nā si remansisset in potestate patris,ideo non debuisset conferre donationem simplicē:eo qꝛ statim non valuisset:sed post mortē patris.ꝛ sic habuisset vim relicti,qđ nō confertur:que ratio cessat in emancipato:quia statim valuisset.Eandem opi.tenuit Francis.grini de Pisis in.d.l.illud.motus per illud fundamentū:cui respōde vt per.d.Alex.in.d.l.si emancipati.in vlti.col. ¶ Alia est cōmunis snīa ꝛ vera quā tene,ꝙ filius emancipatus donationē simplicem conferre teneatur.tex.est ineuitabilis in.d.l.vt liberis.§.fi.et istam opi.tenent Bart.ꝛ alij oēs antiqui ꝛ noui:ꝛ in.d.l.vt liberis. ¶ Nec dicas qđ tex.in.d.l.vt liberis.§.fi.nō loquat᷑ in donatione simplici facta filio emancipato,sed loquatur in donatione facta ꝑpter emancipationē:ꝛ sic ꝑpter causā:prout respōdebāt tenētes primā partē.Quia dic ꝙ imo talis donatio est simplex,ꝑcedens ex mera liberalitate:tex.est in.l.fin.in verbo liberalitatis.C.de emā.lib.ꝛ dicit ibi Bald.ꝙ de hoc nō reperitur melior text.in iure.facit text.in.l.vnica.C.de ingra.lib.ꝛ text.nota.in.l.j.C.de offi.preto.patet qꝛ si esset donatio ob cām,nō requireret insinuationem.l.aquilius.cum glo.ff.de dona.cū concor.sed donatio facta tēpore emancipationis vel ꝑpter emā.talis donatio bene requirit insinuationē.l.data.ꝛ ibi Bal.C.de dona.plenius Bal.in l.illud.in.ij.q.C.de sacrosan.eccle. ¶ Ad idem bene facit text.in l.j.§.eo.vbi emācipatus ideo cōferre non tenetur:qꝛ pater fecerat testamentū.ergo alias fuisset obligatus conferre:ꝛ ibi ponderat illū tex.Raph.ful.ꝛ Pau.de ca.ꝛ.d.Franc.de are.ibi:qui addit rationem quam dicit esse manifestam.nam emancipat⁹ preter castren.ꝛ quasi,oīa sua bona tenetur conferre.l.j.in princi.et.l.ij.§.id quoqꝫ.ff.eo.ergo multo fortius tenebitur cōferre ea que habuerūt originem a patre.et a substantia paterna.vt.l.fin.§.ꝫmunia vtri.iudi.et hoc patet de se fm eum.pro eadem parte arguit.d.Franc.de are.qui eam tenet in.l.si emancipati.in vlti.col.ʒ.eo.nā de iure antiquo vsqꝫ ad.l.illud.oēs fatentur qđ emancipatus tenetur cōferre donata.sed tex.in.d.l.illud.§.fin.nō ponit nouam regulam in materia,qđ probatur:qꝛ nisi emergebat inequalitas nō fiebat collatio de donatione simplici,ergo illa regula non de nouo inducitur sed erat de iure antiquo.de quo iure certum erat qđ emancipa.donationem conferebat.ꝛ sic regula illa de hoc nō poterat intelligi:ꝛ hoc est subtile ꝛ verissimum scđm eum. ¶ Limita istam ꝫmunē sententiam vt procedat si emancipatus vult succedere patri.tunc bene tenetur conferre donationem simplicem text.est in.l.pe.ꝛ fi.ff.de colla.dotis.iuncta.l.ij.secundo responso.§.de inofficio.dona. Secundo notabiliter limita et intellige predictam conclusionem ꝙ emancipatus teneatur cōferre donationem simplicē,verū est si filio in potestate.ita videtur loqui.d.l.vt liberis.§.fin.in verbo.pro tenore precedentium legum.ʒ.eo.nam precedentes leges istud dicebant,ꝙ emancipatus tenetur conferre filio in potestate:sed alio filio emancipato non tenetur conferre talem donationem simplicem:qꝛ emancipatus emancipato nihil confert:qꝛ vnus non facit magis iniuriam alteri ꝙ econtra.l.si emancipati.in prin.ʒ.eo.ita limitat Angel.in repe.d.l.si emancipati.ꝛ ibi sequit᷑ Lud.ro.idē tenent Fulgo.ꝛ Pau.de castr.in.d.l.vt liberis. ¶ Licet disputando possit sic teneri,tamen in contrarium se habet communis snīa:ꝙ emancipatus tenetur conferre donationē simplicem,nō solū filio in potestate:sed etiam emancipato.Ita cōiter cōcluditur post gl.que recitat varias opi.in hoc in.d.l.vt liberis.vbi Ange.et Sali.illud firmant.Idem clare tenet Bar.in.d.l.si emancipati.in.ij.col.ad fin.ꝛ ibi Ly.in.ij.q.qui rñdent ad allegata in oppositum.et ibi vide late do.Alexā.in antepenul.colū.ꝛ pe.ad que te remitto:q dicit ꝙ disputando vtraqꝫ opi.est sustentabilis. ¶ Tertio limita.d.ꝫmunem sententiā vt procedat in donatione simplici facta per patrem filio emancipato tempore emancipationis,aut post emācipationem in istis terminis ꝑprie loquitur.d.l.vt liberis.ad fin.secus est in donatione quam fecisset pater filio ante emancipationē deinde postea filium emancipasset.quia licet ꝑ emancipationem subsequentem reconualescat statim talis donatio.l.siue emācipatis.C.de dona.l.donationes.la.ij.§.pater.ff.de dona.tamē talem donationē nō tenebitur emācipatus conferre:eo qꝛ istud nulla l.cauetur.ꝛ vbi nō habemus.l.cessat collatio.l.illā.ʒ.eo.qꝛ vt dixi.d.l.vt liberis.§.fi.loquitur solū in donatione facta tempore emancipationis vel post emancipationem:nō aūt de ea que ante facta fuisset.ita limitat do.Alex.nō hic:sed in.d.l.si emācipati.in pe.col. ¶ Sed tu aduerte qđ ipsemet.d.Alex.hic:in.iiij.col.tenet aperte contrarium.Sed eū saluo a cōtrarietate.nā in.d.l.si emancipati.in pe.col.loquitur.d.Alex.de donatione facta ante emancipationem:an secuta emancipatione debeat conferri per ipsū emancipatum alio emancipato:ꝛ in istis terminis concludit singulariter ꝙ non:sed hic loquitur an debeat conferre filio in potestate:ꝛ concludit ꝙ sic:tamen illa limitatio do.Alex.est multū periculosa:nec mihi satisfacit. ¶ Quarto limita predictā cōclusionem procedere in donatione simplici:qꝛ illam bene emancipatus tenet᷑ cōferre.sec⁹ est in donatione causa mortis:quā emancipatus nō tenet᷑ cōferre:eo qꝛ illam acquirit post mortē patris:ꝛ nō in vita.ꝛ sic est eadē ratio prout in donatione simplici facta filio in potestate.tex.est in.l.pe.cū glo.ff.eo. ¶ Et per hec remanet expedita hec subtilis auč.Jason de Mayno Mediolanēsis vtriusqꝫ censure doctor in gymnasio Pisano.

Si pater.

Hoc di.Dos promissa confert᷑ liberando vel cauendo.h.d.Nota ex hoc tex.cum glo.ꝙ dos q nō potest actualiter conferri,debet cōferri eo mō quo pōt. ¶ Adde ꝙ eodē modo ad euadendum penam sufficit implere ꝑmissionē eo modo quo impleri potest:vt probat text.in.l.quidā cū filiū.in ver.fi.ꝛ ibi Bart.no.ff.de ver.ob.Similiter sufficit implere cōditionē eo mō quo potest.l.mulier.in prin.ꝛ ibi Bar.ff.de condi.insti.facit text.in.l.heredibus.in fi.ff.ad treb.ꝛ.l.quibus diebus.§.dñs seruo.ff.de condi.ꝛ demon. ¶ Et istud facit fm Bal.ad.q.de eo qui promisit liberare[a] fideiussorem sub pena.cū quo Sali.ꝛ Moder.tenent cum concor.additis per.d.Alex.hic.ꝛ in.l.facere posse.ff.sol.ma.quibus adde Bal.in.l.ij.§.j.ad fi.ff.si cer.peta. ¶ Limita istā.l.ꝛ similes in casu.l.ex parte.§.j.ff.fami.herc.Et cogita an ille tex.sit correctus hodie per auč.ex testamento.ꝛ in corpore vnde sumit.§.eo.glo.dubitat,de hoc nil clare decidit,videtur tamē tenere ꝙ non.Tamen attenta ratione quam ad illam auč.assignat Bart.in.l.si emancipati.in pe.col.ʒ.eo.ꝛ in.l.pater filium.ff.de colla.do.posset dici oppositū.primū verius est.nam cum illud ibi specialiter statutū sit:non intelligit᷑ correctū per.l.nouā postea generaliter loquentem glo.in.l.sciendum.in prin.ff.qui satis.cog.

[a] ¶ Liberare.adde bal.in.l.labeo.j.§.ñ.ff.de arbi.Salic.in l.si ꝑ ea.C.mā.l.vj.q.

1 ¶ Renuntiatio hereditatis facta a filio patri sine iuramento.an valeat.
2 Pactum de non succedendo:de iure ciuili non valet.
3 Pactum de non succedendo:an firmetur iuramento.
4 Pactum negatiuum de non succedendo non valet:sex rōnibus.hec est regula.Que fallit septem modis:vt hic per ordinem.
5 Statuto disponente:ꝙ mulieres non possint contrahere vel se obligare sine consensu duorum propinquorum:etiam cum iuramento:si filia contrahat cum patre:vel renūtiet patri:an habet locum statutum.

Pactum dotali.

Diuidit᷑ in tres partes.In prima ponit᷑ decisio.In scđa ponit᷑ illatio.ibi,nec intestato.In tertia ponit᷑ decisionis modificatio ibi dotem sane.ratio dubitandi erat:qꝛ quilibet potest renūtiare fauori suo.l.pe.C.de pac.Ratio decidendi ponitur ibi,iuris autoritate improbatur.iūcta.l.si qñ.§.pe.§.de inoffi.test. ¶ Pactū ꝙ filia dote contenta nō succedat patri,nō valet:sed eo nō obstāte succedit,ꝛ dotē cōfert.h.d. ¶ Et cogita quā dubitationē habeat hic tex.si filia erat in potestate patris,qđ in dubio ꝑsumitur.l.si emancipati.in verbo teqꝫ emancipatum probatum fuerit.vbi dicetur.ʒ.eo.qꝛ etiā si pactum non esset improbatum a iure:vt dicit tex.tamē ex quo erat factū inter patrē ꝛ filiū i potestate,erat de se inefficax:qꝛ inter patrem ꝛ filium in potestate nō nascit᷑ obligatio efficax sed naturalis tantum.l.frater a fratre.in prin.ff.de condi.inde.Propter hoc puto qđ Odof.dicat ꝙ necessario iste tex.debet intelligi in filia emancipata.tamē est diuinare:presertim cum in dubio filia non presumatur emancipata. ¶ 1 Et per istum tex.infert Odof.ꝙ quidā scholaris cremonēsis decepit patrē suū cōmendabili fallacia:cū haberet nouercā insidiantē,que ꝓhibebat patrē subministrare pecuniā necessariā filio studenti,venit ad patrē:ꝛ dixit,sum contentus renuntiare successioni paterne,cū hoc ꝙ des de presenti tantā pecuniā que sufficiat pro expensis studij.nouerca vt proprijs filijs totam successionem arrogaret,persuasit patri vt faceret:perfecto studio mortuo patre filius partem hereditatis obtinuit:qꝛ renuntiatio nō valuit:nisi iuramentū interuenisset.Debet tamen computari in partem suā illud quod expē

dit in studio: ꝓpter renuntiationē factā: que expēsa alias non cōputaref filio: q2 presumeref facta a patre affectiōe paterna ⁊ aīo donandi.l.que pater.ff.fami.her.⁊ idem tenet Bal.hic:in.x.⁊.xj.qō.Sali.⁊ Pau.de ca.qui reputat no.dignum.d.Alexan.in aut.qd locum.ad fi.j.eod.Solus Cy.hic:tenet ꝙ impēsa studij etiam in hoc casu nō ꝯputef illi in partē suā.per text.in.l.j.§.cōfertur.ff.eod.melius facit.l.ij.§.de illis.cum glo.not.ff.eo.Sed teneas primam opi.vt dicef in aut.ꝙ locum.j.eo.

2 ¶ † No.ex hoc text.ꝙ pactum de nō succedēdo [a] de iure ciuili nil valet.cōcordantes habes in glo. ¶ Et vnam rationem assignat iurīscō.in.l.fi.de su.et legi. ¶ Aliam assignat tex.in.l.si qn.§.⁊ generaliter.C.de inoffi.testa. ¶ Aliam assignat.Bart.in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig. ¶ Aliam assignat Bal.hic:in.xix.qō.⁊ Pau.de cast. ¶ Quintam ratione assignat Sali.in.l.pactum qd dotali.§.de pac.per.l.hereditas.C.de pac.conuen. ¶ Tu adde.vj.rationem: aditio ⁊ repudiatio a pari ꝓcedūt,q2 ille pōt repudiare qui potest adire,⁊ econtra.l.nec is.⁊.l.is pōt.ff.de acquirē.here.sed viuentis non potest hereditas adiri.l.qui superstitis.ff.de acqui.here.ergo etiam viuentis non potest hereditas repudiari.Hinc est ꝙ si pater esset defunctus,potest hereditas patris defuncti repudiari.tex.est.in.l.de fideicōmisso.⁊ ibi Bar.ad hoc no.C.de trāsac.⁊ tex.in.l.si quādo.§.j.§.de inoff.testa.facit.l.j.C.de pac.l.g rome.§.duo fratres.ff.de verb.obl. Alias limitationes.j.breuiter recoligam.

[a] ¶ Succedē do.add tex.in.c.j.de fil.nat.ex li.vē.⁊ i.c.filij nati.si de feud.defun.cōtē.sit inter.do.et agna.

¶ Glo.j.in verbo improbatur.diuiditur in quatuor partes.In prima assignat rationem ad tex.⁊ eum extendit.In secunda format vnam questionem.In tertia format aliam.In quarta et vlti.oppo.contra tex.⁊ tripliciter solu. ¶ In secunda parte conclu-

3 dit glo.† ꝙ pactum de non succedēdo [b] nō firmaf iuramento: imo iuramentū interpositū nihil valet: gl.bene dicit attento iure ciuili,sed de iure cano.pactū de nō succedēdo bene firmatur iuramēto.tex.est in.c.ꝙuis.de pa.in.vj.propter quē text.inoleuit consuetudo fm Ange.per totam italiam,ꝙ quando filie tradūtur nuptui,renuntiant hereditati patris cum iuramento.Et ꝙuis Cy.dubitet quomodo possit.d.c.procedere.q2 pactum est improbatū a iure ciuili: q2 est cōtra bonos mores,nō debet posse firmari iuramento etiam de iure cano.Sed errat: ideo aduerte,ꝙ pactum negatiuum de nō succedendo,nō est improbatū a iure ciuili.eo ꝙ sit cōtra bonos mores: sed eo q2 filius pro modico presenti de facili renuntiaret magne hereditati patris: ⁊ ideo tale pactum firmatur iuramento de iure cano.ita loquitur.c.ꝙuis.prealleg.sed pactum affirmatiuū de succedendo,illud est ꝯtra bonos mores: q2 inducit votum captāde mortis.⁊ istud non firmatur iuramento,etiaz de iure cano.ita declarat Bar.in.l.fi.in.iij.col.C.de pac.⁊ in.l.stipulatio hoc modo ꝯcepta.in.j.col.ff.de vb.ob.⁊ Bal.hic in.xix.q.Limitaf tamē.d.c.ꝙuis.varijs modis vt p moder.⁊ precipue.d.Alex.in.d.l.stipulatio hoc modo cōcepta.non pono hic.

[b] ¶ Succedē do.adde dif fuse p Georgium natā.in rep.ca.ꝙuis.de pact.lib.vj.

¶ In tertia parte glo.item quid si cū vxore.inquantum glo.alle.c.imperialem.§.fi.de prohi.feu.alien.p Fede.debuit alleg.text.in c.j.de filijs natis ex matri.ad morg.cōtracto.⁊ tex.in.c.filij nati.si de feu.defunc.cōten.sit inter do.⁊ agna.p que iura limitaf regula tex.nostri,ꝙ licet pactū de nō succedēdo nō valeat,tamen cōsuetudine firmari potest.ille tex.in.d.c.j.facit fm Pau.de cast.Lu.ro.⁊ plenius.d.Alexā.hic:⁊ ante eos.d.Ant.de bu.in.c.p venerabilem.in.xxx.col.in versi.sed est dubium an pater ⁊c.qui fi.sint legi.ꝙ pater pōt facere [c] legitimari filium naturalē,cum pacto qd patri non succedat: vel succedat prout patri placuerit: ⁊ valet legitimatio.vt hic plenius p.d.Alexan.cū multis cōcor.per eum alle.Et vltra allegata per eum addo Paul.de ca.in.l solet.ff.de iuris.om.iud.⁊.d.Alex.in consi.xxv.qd incipit: circa primū dubiū: quo querit an existētibus ⁊c.in.iiij.col.in.j vol.⁊ in consi.xxx.in.iiij.volu.qd inci.iuxta ea que alias ⁊c.⁊.d.Bart.vero.in cautela.clviij.Bene facit qd vult Bar.in.l.fi.in vlti.col.ff.de condi.sine cau.vbi tenet ꝙ filius natus ex nuptijs incestuosis,censef quo ad aliqua legitimus: ⁊ quo ad aliqua nō.facit qd notāt Bart.⁊ Bal.in.l.communium.in prin.per illū tex.C.de natu.lib.vbi cōcludūt ꝙ si quis legitimaf virtute alicuius statuti,erit legitimus quo ad bona ⁊ psonas illius loci in quo viget statutū,⁊ non alibi.Aduerte tamē inquantum principalr doc.mouenf per illū text.d.c.j.de fil.na.ex ma.ad morg.male alleg.text.illū,qui est feudorum: q2 iura feudorū,q2 sunt singularia,nō possunt allegari ad decisiōes aliarum causarū ꝙ feudalium: vt expresse dicit Bar.in.l.vt iurisiurādi.§.vt liberis.ff.de ope.libe.Bald.in aut.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.precipue,quādo iura feudalia nō sunt fundata in ratione naturali: ⁊ iusta.vt pulchre firmat Lud.ro.in consi.ccxij.incip.quo ad primū quo querif in scdo dubio.sed sic est quod text.d.c.primi.nō fundat in rōne naturali vel iusta: imo cōtinet iniquitatē: vt ibi dicit Bal.ergo male alleg.per doct.ad qōnem legitimationis. ¶ In quarta ⁊ vlti.parte glo.ibi,itē opponif.aduerte qd text.in.d.§.si parens.ponit duos casus qui obstant contra regulam text.nostri. ¶ Primus est: quando pater accepit pecunam vt filiū emanciparet,ꝓpter hoc repellitur a successione filij.⁊ ad istum casum vadit tertia solutio glo.qd pater repellif nō vi pacti: sed q2 turpiter fecit accipiendo pecuniam pro emancipatione filij: ideo repellitur a contratabulando: sicut qn patronus accepit pecuniam: vt manumittat seruum: repellif a contratabulando testamentū liberti.l.si quā.ibi gl.magistra.C.de ope.li.eo maxime q2 ꝯtratab.datur patri ad instar patroni.l.j.in pn.ff.si a parē.qs fue.ma.Et istā solu.etiā approbat Bar.in.l.fi.in.iij.col.C.de pac.⁊ licet alibi sit tex.in.l.vtrū turpem.ff.de ver.ob.qui dicit ꝙ si pater accepit pecuniā ꝓ emācipatione filij nō turpiter facit: p quē tex.Imo.ibi: ⁊ Ludo.hic: reprobāt istā sol.tu defende vt per do.Alexā.hic. ¶ Scds casus ponif in illa.l.j.§.si parens.quando pater accepit a filio emancipato qd est satis: ⁊ tunc responde ꝙ pater repellitur a contratabulādo testamentuz filij ꝙuis sit preteritus: eo ꝙ tantū habuit ꝙtum ascēdit legitima sua.fm Bar.ibi: ⁊ in.l.fi.§.de pac.⁊ sequitur.d.Alex.hic: in cōsi.clix.in.ij.volu.incip.circa primum dubium.in.xj.colū.Tamen quia fortiter obstat text.in.l.si quando.§.fi.C.de inoffi.testa.ideo dic melius vt per Sali.hic: ⁊ plene examinati in.d.l.fin.C.de pact.

[c] ¶ Facere.c adde Io.an.i addi.spe.i ti.de suc.ab intest.in.§.fi.⁊ diffuse p Cardi.alex.in rep.c.per venerabilē.q fi.sint leg.Anto.ros.in trac.de legi timatione.

4 ¶ † Et ex his oībus que dicta sunt in tex.⁊ glo.fac breuiter regulam ⁊ aliquas fallentias.regula est ꝙ pactū negatiuū de non succedendo: non valet per sex rationes positas in text. ¶ Fallit primo nisi haberet mixturam delicti.d.l.j.§.si parens.in primo casu. ¶ Scdo quādo tantū accepisset paciscēs.ꝙtum capit sua legitima.d.§.si parēs in.ij.rñso. ¶ Tertio fallit quādo interuenisset iuramentum.d.c.ꝙuis.de pac.in.vj. ¶ Quarto quando adesset cōsuetudo: q2 consuetudine tale pactū posset validari iuribus.§.alleg. ¶ Quinto qn fieret pactū super hereditate patris vel alterius iam defuncti.iuribus in text.alleg. ¶ Sexto qn filius legitimaretur,cū pacto ꝙ patri nō succederet,valeret: vt.§.dixi. ¶ Vltimo fallit in iure primogenture: cui pōt per pactū renuntiari.sicut fecit Iacob qn renuntiauit Esau.vt est in veteri testamento.⁊ glo.in.l.quotics.ff.de here.insti.⁊ text.in.c.quā sit periculosuz.vij.q.j.habes in quibus consistat ius primogenture.ita determinat Ang.in.l.stipulatio hoc modo cōcepta.in suis recollectis.ff.de ver.obl.⁊ ꝓ eo optime facit: q2 primogenitura est ius qd competit ex priuilegio.facilius ergo tollitur per pactuz,quā ius cōe.l.eius militis.§.si militia missus.ff.de testa.mili.ita teneas ꝙuis cōtrariuz teneat Lud.ro.in.d.l.stipulatio hoc modo cōcepta.in.x.col.⁊ ibidem Imo.q2 iudicialia veteris testamēti nō astringūt.nisi q̄ sunt aperta.vt habef in.c.fi.§.his itaqz.vj.dist.⁊.c.fi.d ꝯsu. ¶ Extra gloss.nō omitto vnū qd dicit Bal.hic: in vlti.col.in.xxj.

5 q.qd est multū vtile in practica † ꝙ stāte statuto ꝙ mulieres non possint ꝯtrahere vel se obligare sine cōsensu duorū propinquorū etiā cū iuramento: si filia ꝯtraheret cū patre: vel renūtiaret patri: nō requiri cōsensus propinquorū: nec habet locū illud statutum ꝓpter naturalē affectitionē: que verisimiliter cadit in ipso patre.p tex.in.l.aurelius.§.titius testamēto.ad fi.ff.de lib.le.⁊ p.l.quidaz cum filiū.ff.de here.insti.cū alijs hic allega.per eū: sed in alijs proximioribus bene requireref: siue fiat ꝯtractus: siue distract⁹: siue liberatio.Magna limitatio est ad statutū sic generalr disponēs.Istam decisionē Bald attingit solus Lud.ro.hic ad fi.alij nihil tangunt.⁊ idem Ludo.eam sequitur in.l.si quis mihi bona.§.sed quid si mādauit.ff.de acqui.here.sequit.d.Alex.simpliciter nullo addito: in cōsi.quod nō reperif inci.quo ad presens quesitum dubitationem facit.ad fi.⁊ consi.xxix.in.iij.vol.incip.preclare.in pe.col.sequif etiā.d.Andr.barba.in.c.causam matrimonij.in.iij.co.vbi nihil addit.de offic.deleg. ¶ Potest cōfirmari: q2 null⁹ amor vincit paternū.l.fi.in princip.C.de cur.fur.Item pater plus diligit filium ꝙ seipsum.l.isti quidē.in fi.ff.qd metus cau.Item filius nō debet plus cōfidere de alio ꝙ de patre,l.quidam cū filiū.ff.de here.insti.Nō inuenio aliquem contradicere.Tamen valde dubito.per rationē tex.in.l.data.C.de dona.Scdo q2 ratio.d.statuti ē eo q2 mulieres vel minores facile seducuntur: quandoqz minis,quandoqz blandicijs.item equissima sunt statuta que disponunt qd debeat interuenire cōsensus duorum propinquorum: ita dicit Bald.in.l.ij.in.ix.q.C.de rescin.ven.idem Bal.in.l.ij.circa fi.C.de adop.sed facilius possunt filie seduci a patre quam ab alio: ideo ibi potius est necessaria ꝓuisio statuti,ꝙ in alijs.nam vbi maius est periculū ibi cautius est agendū.l.iij.§.due aūt sunt cause.ff.de car.edi.Cōfirmo tertio per illud qd sing.decidit Sali.in.l.transactionez.C.de trāsac.vbi licet presentia cōsanguineorū vel cōiunctarum ꝑsonarum,qn minor mulier cōtrahit,debeat interuenire.ne mulier dicatur inducta metu vel blādicijs ad cōtrahendū: vt ibi est tex.⁊ ibi not.doct.tamen dicit Sali.ꝙ si filia contraheret cum patre,non sufficeret presentia consanguineorum: q2 maior est reuerentia patris ꝙ illorum.licet.d.Alexā.ibi per aliqua leuia impugnet.Quarto facit q2 presumitur metus reuerētialis in patre ⁊ marito.fm glo.⁊ Bart.in.l.j.§.que honorande.ff.quarum rerum actio non da.imo presumitur metus reuerentialis etiā in fratre qui

fratre qui est maior natu. et gubernat minorē. Franc. de are. in consi. xxiiij. incipi. quatuor dubia. ad fi. in j. colū. ad fi. et seq. l. Quinto facit q2 l. magis cōfidit de tutore: q̄ de patre: patet: q2 pupillus obligatur efficaciter cum autoritate tutoris: sed non cum autoritate patris: tex. est de vtroq3 in. §. pupillus. insti. de inuti. stip. et ibi glo. assignat rationē. quia qui tutorem habet obligatur, si male auctorat: sed nō patrē. l. cū oportet. §. sub hac tamē. C. de bo. que lib. Et ad id qđ dixi de metu reuerētiali patris. adde tex. in. l. si cū dotē. §. eo autem tempore. ff. solu. ma. l. si patre cogente. ff. de ritu nup. iuncta. l. pe. ff. de fur. cogita diligentius super veritate huius dicti. Jason Mis.

1 ¶ Dos profectitia est: que a patre: vel eius contemplatione, proficiscitur.

2 Aduentitia an hodie conferantur.

3 Filia tenetur conferre dotem non solum profectitiā: sed etiam aduētitiam fratribus qui remanserunt in potestate: non autem fratribus emancipatis.

4 Bonorū possessio cōtratabulas an reducat rē ad cām intestati.

5 Statuto disponēte q̄ existētibus masculis filia femina non succedat ab intestato. si pater fecit testamentū in quo istituerit filios, et filiā preterijt: filia an debet expectare q̄ fratres adierint hereditatē: et postea quia est preterita, debet cōtratabulare testamentū.

6 Emancipatus nihil confert emancipato. et nu. 7.

Filie dotem. Ista. l. fm Barto. et Pau. de cast. est clauis et fundamentū totius huius ti. aperit enī materiam et multas leges declarat. ¶ Filia tenetur cōferre dotem profectitiā: et aduentitiam filijs in potestate: sed emancipatis confert profectitiam tantū. h. d. Et habet tria prin. dicta. secundū est ibi: nec dubium est. tertiū ibi: his etenim qui i familia. ¶ Et aduerte pro intelligentia scđi dicti inquantum tex. dicit profectitiā seu aduentitiam a patre datam vel cōstitutam: hoc enī valde necessarium est intelligere. nam illa verba a patre datā, necessario sunt transportanda: et referri ad illud qđ. §. dixerat dotem profectitiam. s. a patre datā. †nam profectitia dos est que a patre vel eius cōtemplatione proficiscitur. vt est tex. in. l. profectitia. in prin. ff. de iu. dot. non autē debet referri ad illud qđ immediate procedit ibi aduētitiaz dotem: q2 male diceretur a patre datā: q2 aduētitia dos non datur a patre: sed a matre vel auo materno. aut extranea persona. ita intelligūt et declarāt istum tex. Pau. de ca. et do. Alex. hic. et ante eos Ang. in auť. qđ locum. j. eo. et idē est de mente Odof. hic, alij nihil tangūt. ¶ Et fm hanc declarationē habes ex hoc text. vnū qđ Pau. de ca. dicit et merito esse valde mirabile: q̄ si filia succedat in hereditate patris simul cum fratribus qui erāt in potestate patris, q̄ ista filia non solū tenetur cōferre dotē habitā a patre vt est text. ibi profectitiā^a sed etiā dotem aduentitiam habitam a matre: vel auo materno: vel alia extranea persona. et istud addit ista. l. de nouo ad oīa iura ffoz. nā licet de iure ffoz3, filia in dote aduentitia esset capax pleno iure: q2 etiā de iure ffoz, dos aduentitia in totū acquirebatur filie: nec actio de dote erat cōis patris et filie. l. caius. ff. solu. ma. gloss. in. l. ij. §. qđ si in patris. in glo. j. ff. solu. ma. sed in dote pfectitia: licet talis dos dicat^b propriam patrimonij filie. l. pōponius philadelph^o. ff. fami. herci. tū actio est cōis patris et filie. d. §. q̄ si in patris. tū licet de iure ffoz, ita esset statum in dote aduētitia, nullibi tū habet de iure ffoz3, an talis dos aduentitia debeat fratribus cōferri. istud ergo de nouo deciditur in hac. l. Et mirabilitas stat in hoc: q2 si tractaret de successione matris, q̄ dos aduentitia habita a matre deberet conferri satis posset procedere, similiter si tractaret de successione aui materni, q̄ dos aduētit^c habita ab auo materno cōferri debeat, vtiq3 rationabile esset: q2 illa dos debet conferri que est habita ab illo, de cuius successione agitur. tex. est notabilis in. l. vt liberis. circa medium. in versi. de cuius hereditate agitur. j. eo. sed in hoc text. stat mirabile q̄ agit de hereditate patris: et tū dos aduētitia habita ab alio. s. a matre vel auo materno debeat conferri. tamen istud corrigitur per illaz. l. vt liberis. in ver. de cuius hereditate agit. j. eo. fm Pau. de cast. hic in trib^o locis. idem per oīa dicit Pau. de ca. in. l. si emācipati. in vlti. col. j. eo. et in. d. l. vt liberis. in. iij. colum. idem tenet do. Alex. hic: in primo notabili. et in. d. l. vt liberis. in. j. col. alij nil tangūt. ¶ Ego puto qđ iste sensus nō sit verus nec tenendus ad hūc tex. Primo facit violentiam litere quam oportet transportare. ¶ Secundo q2 resultat illa mirabilitas que postea corrigit per illā. l. vt liberis. Et ideo intelligo literaz plane prout iacet absq3 aliqua transportatione litere. et intelligo pfectitiā seu aduentitiam a patre datam vel constitutam: et q̄ vtraq3 seu profectitia seu aduentitia dos sit data a patre. Et si dicas quomodo pōt esse aduētitia dos que sit data vel cōstituta a patre: illud est qđ decepit istos doc. Sed respōdeo q̄ pōt esse profectitia dos et etiam aduētitia que sit data a patre: nā si pater dat dotē filie propter benemerita filie, ista dicit aduētitia dos, et non pfectitia. glo. est ordi. in. l. si donatione. j. eo. et in auť. vnde et si parēs. C. de inoffi. testa. alias dr̄ profectitia: et de ista loquit pprie text. noster. et istud est qđ vult dicere tex. qđ filia tenet cōferre dotē pfectitiā habitaz a patre, tanq̄ filia: et isto mō litera plane procedit sine transportatione. Et isto modo tex. non probabit illud notabile quod notant Pau. de ca. et d. Alexā. hic: q̄ qñ tractatur de hereditate patris q̄ dos habita ab alia persona: puta matre vel auo materno, confertur. istud non dicit iste tex. sed loquitur semper de dote habita ab ipso patre: de cuius hereditate agitur: et scđm hoc iste tex. non corrigitur per illam. l. vt liberis. vt dicunt isti moder. Et inuenio quod Rapha. fulg. in. d. l. vt liberis. in. j. col. licet non aliter declaret istum tex. expresse dicit, q̄ iste tex. nō corrigit per. d. l. vt liberis. Bene fateor q̄ qtuz ad id qđ in b^o tex. dicit q̄ dos aduētitia cōferatur. Istud est bñ hodie correctum per. l. fi. j. eo. vbi de nouo statuitur q̄ aduentitia hodie nō conferunt: et istud expresse dicit gloss. hic approbata p ocs. Item bene fateor q̄ ista. l. declarat vnum qđ non est alibi bñ expressum: q̄ filia quando succedit in hereditate patris simul cū fratrib^o in potestate retentis, q̄ nō solū tenetur conferre dotē profectitiā, sed etiā dotē aduētitiā quam habuit ab ipso patre ppter benemerita: et sic tanq̄ extranea. Et de hoc quod dixi qđ ista. l. sit in hoc correcta per. l. fi. j. eo. dic melius vt ibi dicetur. Et hoc mō habes enucleatum propriū et verū intellectū huius tex. quē non inuenies ab aliquo sic declaratū. ¶ † No. ex tota l. qđ filia tenetur conferre nō solū dotem profectitiā: sed etiā aduētitiā fratribus qui remanserūt in potestate patris: fratribus autē emancipatis tenetur soluz conferre profectitiam: et istud vltimū addit ista. l. de nouo ad iura ffoz. q2 de iure ffoꝝ, istud non erat clare decisum. et ideo tex. noster dicit in fi. post varias prudentum opiniones. ¶ Et si dicas q̄ potest esse ratio diuersitatis, quare fratrib^o in potestate debeat conferri non solum dos profectitia: sed etiā aduētitia. emācipatis aūt solum debeat conferri dos profectitia cur diuersuz, respondent Odo. et Albe. hic: q̄ ratio est: quia filij in potestate si succedunt patri cum sorore, nulla fit sorori iniuria. sed quando emancipatus admittitur de iure pretorio ad successionem qui de iure ciuili erat incognitus, fit iniuria sorori in potestate. dicit tex. in. l. j. in princip. ff. eo. ideo cum in vno grauetur, in alio alleuiatur q̄ teneatur tantum dotem profectitiam fratrib^o conferre. nec melior ratio posset cogitari in mundo. ¶ Limita istum text. et similes et titulum. ff. de colla. do. in q̄tuz dicitur q̄ filia tenetur cōferre dotem cum fratribus: et istud dicunt multe. ll. huius tituli. sed nō est aliqua. l. que melius distinguat q̄ ista. ista iura fallunt in vno casu singu. quem non inuenio tactum in tota materia collationum: scđm quem posset practicari vtilis cautela quando pater testator in testamento suo reliquisset mille simpliciter filie sue, vel dixisset pro dote, nō facio vim: deinde postea idē pater viuens soluisset mille pro dote filie, et simpliciter soluisset: certe isto casu quia ipsa datio et solutio de mille venit ad implementum legati facti in testamento. l. lucius. j. ff. de lega. ij. sumit ergo naturam legati: sed legata nō conferuntur. l. a patre. cum si. j. eo. isto singulari casu ergo dos non debet conferri fratribus. ita singu. dicit Bald. in. l. filia. in. j. notabili. C. de lega. et reputat esse valde notabile. ¶ Sal. in. d. l. filia. in vlt. q. dicit qđ si istud dictum Bal. est verum, est multum notabile: sed q̄ nō putat esse verum: eo q2 pater viuens soluendo intelligitur soluisse vt legatum solleret. ita dicit tenere glo. in. d. l. lucius. Item putat qđ filia in tali pecunia soluta non habeat titulum legati. sed titulum dotis: s3 posito q̄ adesset titulus legati: tū titulus dotis tāq̄ dignior trahit ad se titulum legati. ar. l. precipimus. ver. ex eo. C. de appel. et l. queritur. ff. de sta. ho. et ita residet Rap. ful. vbi dicit qđ illud dictum Bal. est singularissimū et perpetuo no. dignū: sed non putat q̄ in stricta disputatione sit verū: eo q2 cum illud qđ erat legatū nōdū esset debitū, nō pōt dici q̄ pecunia sit soluta p eo qđ nōduz debebatur: et aliud non dicit. Alij ibi nihil tangunt de hoc, nec. d. Alex. ibi. nec in. l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de. leg. j. nec alibi in alio loco quē legerim. puto qđ illud dictū nō sit verū: etiā fatēdo pro vero, qđ tū nō affirmo, q̄ talis pecunia soluta per patrem fuerit soluta causa legati. nam puto aduertendū, q̄ ratio quare legata non conferūt est q2 acquiruntur post mortē patris. l. filie licet. et. l. vt liberis. j. eo. iuncta regula. l. nec emancipati. j. eod. sed ego habeo q̄ talis pecunia soluta a patre acquiritur in vita patris: ergo debet cōferri. Hoc fortius confirmo: q2 quandocunq3 illud qđ est legatū in testamento soluitur simpliciter per testatorē in vita, talis solutio trāsit in speciem donationis inter viuos: nec amplius posset reuocari. ita ad literā dicit Bar. post Dyn. in. l. legatū. ff. de leg. ij. Bal. in. l. ij. in. iij. colū. C. de iure do. et in. l. j. in pe. colū. C. si quis omissa cā te. si ergo assumit speciez donationis inter viuos, est irreuocabilis: ergo recedit a natura legati: ergo conferri debet: cū nō sit donatio simplex. sed ob causaz dotis. ¶ Glo. in ver. vel cōtra tabulas. diuidit i tres ptes. In prima declarat tex. et ex eo ifert. In scđa opp. et dupliciter soluit. In tertia p viā fallentie

a ¶ Profectitiā. adde abb. in rub. de pecu. cle.

b ¶ Dicatur. adde glo. in l. luci^o titi^o. ff. q. mo. pig. vel hyp. sol. gloss. in. l. iij. §. si verū. ff. d mino. specu. ti. de instru. edi. §. j. §. xiij. in versi. sed super. Idez spe. titu. de empt. et vendi. in. §. iij.

c ¶ Aduentitia. Adde glos. in auť. quod locū. j ver. mī. j. e.

remouet aliud cōtrariū. Scḋa ibi: sed contra. ĩ. eo. Tertia ibi, sed in casu qui venit. ¶ In scḋa parte glo. teneas scḋam solutionem ⁊ de hoc† nūquid bo. pos. cōtratab. reducat rem ad cām intestati 4 dixi ⁊ limitaui in. l. posthumo. ȝ. de bono pos. ꝯtrata. quā pre. Et ꝙ reducat habes tex. notabilē. in. l. filiū. in ℣. pe. ff. ḋ bo. pos. ꝯtrata. vbi dicit tex. ꝙ qui cōtratabulat testamētū mero iure heres ītestato existit. pōdera illud mero iure: ⁊ magis cōiter solet teneri reseruatis his q̄ dixi in. d. l. posthumo. ꝙ si pmo hereditas sit adita a scripto hr̄de: ⁊ postea intētet bo. pos. ꝯtrata. nō reducit rē ad causaȝ intestati. ita tenet Bar. in. l. illud. ff. de bo. pos. ꝯtratab. do. in. l. vt liberis. ĩ. eodē. ⁊ Moder. hic. ¶ Istud inducit per Ange. hic 5 in lec. florētina ad vtilē decisionē† stante statutoᵃ ꝙ existētibꝰ masculis filia femina nō succedat patri ab intestato, si pater fecerit testamentū, in quo instituerit filios, ⁊ filiā pterierit: filia dȝ esse cauta expectare ꝙ fratres adeant hereditatē patris ex eius testamēto: ⁊ postea q2 preterita est, contratabulare testamentū: q2 isto casu non proprie dicetur ab intestato venire ⁊ sic iste casus non est cōprehensus in statuto. secus si contratabularet ante aditā hereditatem. ita etiā tenet Bal. in. l. si emancipati. in. iiij. col. ĩ. eodem. ¶ Ista decisio Ang. est falsa, ⁊ reprobat cōiter p oēs hic: ⁊ alibi vbiq3 Bal. met ⁊ ipse Ange. cōtrariū tenēt vt habes diffuse relatum per. d. Alex. hic. ⁊ cōtra Ange. duo stringunt. nā presupponit Ange. vnū qḋ est falsum: ꝙ filia que vigore statuti non possit ab intestato succedere, si sit preterita in testamēto patris possit illud cōtratab. sed istud est falsum: q2 ille potest contratab. qui potest ab intestato succedere. l. j. §. j. ff. de bono. pos. cōtratab. bonus tex. in. §. itē adoptiuos. insti. de hered. que ab intesta. Secūdo facit: q2 ille pōt de iure pretorio cōtratabu. qui de iure ciuili habet ius dicēdi nullū. nam sicut preterito de iure ciuili cōpetit ius dicēdi nullū: ita de iure pretorio ꝯpetit ius ꝯtratabulādi, sublato obstaculo emancipationis. pretor enim induxit remediū contratabulandi ad similitudinē iuris dicendi nullū de iure ciuili: ita dicit tex. in. d. l. j. in prin. ⁊. §. j. ff. de bono. pos. contratab. sed sic est ꝙ huic filie preterite nō cōpetit ius dicēdi nullū de iure ciuili: eo q2 ius dicēdi nullū deducit rē ad causaȝ intestati. ⁊ filia ab intestato virtute statuti succedere non pōt. ita ꝯcludūt Bar. ⁊ oēs in. l. gallus. §. ⁊ qd si tantū: cū suis ꝯcor. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ diffuse Bal. in. l. fi. in vl. char. C. de libe. prete. sicut ergo nō cōpetit de iure ciuili ius dicēdi nullū: per ꝯsequens: nec de iure pretorio ius ꝯtratabulandi: ergo cū presuppositū Ang. sit falsum: falsa reddit eius decisio. quā reprobant oēs moder. Et cōtra Ang. se hȝ cōis opi. quam tenet Bar. in. l. fi. in vl. col. ff. ad tertul. ⁊ Bar. ⁊ alij in alijs locis relatis hic per. d. Alex. quibꝰ adde ꝙ idem de verbo ad verbum tenet do. Alexā. in ꝯsi. xlvij. in. ij. volu. incip. abūde. in pe. co. vbi etiaȝ dicit ꝙ ista est cōis opi. contra Ange. ⁊ allegat formaliter easdē autoritates quas hic. ita etiā facit in. d. l. gallus. §. ⁊ qd si tantū. idem tenet Lud. in ꝯsi. xij. qḋ incipit idem videt mihi dē iure concludēdū. ⁊. d. Fran. de are. in ꝯsi. clx. incip. longa est ꝯsultatio. in. xiiij. colū. ⁊ seq. in. xj. dubio. vbi etiam dicit ꝙ ista est cōis opi. ꝯtra Ang. Sed tu aduerte vt subtilius inuestiges, tota vis contra Ang. stat in vno fundamento: ꝙ ille qui non potest de iure ciuili succedere ab intestato, vel habere ius dicendi nulluȝ, ille etiam non potest contratabulare de iure pretorio, si hoc est veruȝ sentētia Ang. est falsa. Sed tu pondera ꝙ cōtra hoc in terminis est decisio Bar. quaȝ subtiliter consyderabis, in. l. j. in prin. in. ij. col. ff. de ꝯiūg. cum eman. li. vbi querit Bart. pone moritur auus habens filium emancipatum, ⁊ nepotē ex eo in potestate retentū de iure pretorio per illum tit. filius emancipatus ⁊ nepos in potestate coniungebantur: ⁊ simul succedebant auo: sed hodie de iure ciuili nepos non succedit auo, sed solus filius emancipatus: ⁊ si ambo essent preteriti nepos non haberet ius di. nullū. Querit Bart. pone ꝙ ille filius emancipatus sit exclusus a remedijs iuris ciuilis: forte per lapsum temporis: vel per expressam repudiationem: vel q2 non velit: nunquid nepos de iure pretorio simul admittatur: ⁊ nunquid huic nepoti de iure pretorio cōpetat ius contratabulan. determinat expresse Bar. ꝙ sic: ergo ibi expresse Bart. vult ꝙ ille qui non succedit ab intestato de iure ciuili: nec habet ius di. nullium, tamen de iure pretorio potest contratabulare: ergo contra predicta: ⁊ pro certo subtilis ⁊ pulchra est ponderatio: cui nō puto qḋ aliud possit respōderi, nisi qḋ Barto. ibi male dicat p regulas. ŝ. adductas: quas ipsemet Bartō. ⁊ alij sequuntur in. d. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ⁊ ita illam decisioneȝ Bar. in. l. j. reprehēdūt Imo. Raph. cu. ⁊ do. Alex. in. l. fi. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊. d. Fran. de are in preal. consi. clx. in. xv. colū. licet dicat posse aliter euadi: vt illa decisio Bart. non contradicat predictis, tamē illa sua euasio nō satisfacit: ⁊ melius est dicere qḋ bart. ibi male dicat. ¶ † Glos. in verbo non sunt, aliqualiter obscura, 6 principaliter est facta propter contrarium. l. si emancipati. ĩ. eod. cui gl. tripliciter respondet nam dicitur hic in fine ꝙ filia, in potestate his qui non sunt in familia defuncti profectitiam tantum

a ¶ Statuto Adḋ bald. ĩ. l. maximū. in. v. q. ĩ. de lib. pte. bal. ĩ repe. l. pater filiū. i. v. col. ff. de inoffi. testam̄. Alb. de ro. in. ij. parte stat. q. ciiij. incipi. ex eodem. Ang. cōsi. cxxxiij. incipi. in. q. vertēte īter ser Benedictū. Paul. de cast. ꝯsil. cccxv. icip. sup puncto quo querit.

b ¶ Aduersatiuā. Adde bar. in. l. lucius. in. §. q̄ habebat. ff. ad trebel. Bar. in. l. q quartaȝ. in prin. ⁊. l. plane. la. j. i. §. si cōiūctim. ḋ leg. j. Io. de Imo. in. l. patris ⁊ filij. ḋ vul. ⁊ pupi.

dotem cōfert. contra: quia si emancipatus emancipato nihil penitus confert. d. l. si emācipati. in prin. ergo multominus filia in potestate debet teneri emancipatis ad conferendum. gl. primo fatetur contrarium esse verum: ⁊ qḋ iste tex. non loquitur de filijs emancipatis: nec istud dicit: ſȝ bene dicit his qui in familia defuncti non sunt. vnde loquitur ḋ nepotibus natis ex femina filia qui non sunt in potestate aui. Contra istud gl. obscure opponit, nam quomodo potest ista. l. intelligi de nepotibus ex filia: nam quod nepotibus ex filia debeat conferri non erat decisum per. ll. antiquas ffo2um, vel codicis: prout est ista, sed istud fuit hodie adinuentum per. l. vt liberis. ⁊. l. illā. ĩ. eod. Gloss. verbis obscuris fatetur. ⁊ dicit: ꝙ istud fuit additum per illos iurisconsul. quibus imperator dedit facultatem cōponendi. ll. C. Sed q2 est violētia ⁊ diuinatio ad tex. hec non valet. Scḋa solu. glo. est/quod iste tex. loquitur in filijs emancipatis: ⁊ tunc non obstat contrariū: q2 verum est qḋ emancipatis regulariter conferri non debet. fallit in dote. vt hic. Sed hec est falsa: q2 emācipatus emācipato non confert etiam dotem. vt videbitis in. l. vt liberis. ĩ. eodem. ¶ † Tene 7 ergo tertiā solutionem gl. ꝙ emācipatus emancipato nil confert. eo q2 vnus non plus facit iniuriā alteri q̄ꝫ econtra. ita loquitur. d. l. si emācipati. sed filia in potestate bene cōfert emācipato dotem profectitiam. ratio est: q2 cum emancipatus cōferat oīa aduentitia ⁊ profectitia scḋm tēpora harū legū, in recōpensationem statutum est hic ꝙ filia in potestate illi emancipato teneatur saltez cōferre profectitiam dotem. fm Iaco. but. do. Alex. ⁊ Pau. de cast. hic. Et per hec remanet expedita ista. l. Iason.

Dotis.

Hoc dicit. Dos soluta marito que recuperari non potest constante matrimonio, ꝯfertur tantominus accipiēdo. h. di. Et distingue tres casus vt totū habeas fm bar. ⁊ alios hic. Iason.

1 ☞ Aduersatua coniunctio sed, est huiusmodi nature: ꝙ denotat diuersum factum: ⁊ ius diuersum.
2 Mulieri quando potest imputari culpa vel negligētia dotis nō exacte: illa computatur in partem.
3 Pater si dedit pecuniaȝ filio vt emat libros: si filius illam pecuniam inutiliter consumpsit: talis pecunia tempore diuisionis dȝ sibi imputari.
4 Expensa doctoratus an imputetur filio in sua parte hereditatis.
5 Expensa studij facta per fratres fratri: mortuo patre qui remanent simul in bonis paternis indiuisis: an possit per eos repeti.
6 Fratres mortuo parte si sunt socij omnium bonorum vtrū debēt consyderare ꝙ vnus facit maiorem expensam q̄ꝫ alter: vel ꝙ alius lucratur plusq̄ꝫ alius.
7 Filia si perdidit dotem sua culpa: vel negligentia: pater non tenetur eam amplius dotare.
8 Alimenta debentur filio a patre de iure naturali.
9 Filiafamilias potest agere sine cōsensu patris in vno casu, vt hic licet regulariter sit contrarium.
10 Minor. xxv. annis non potest esse in iudicio agendo ad dotem.
11 Filia potest esse in iudicio sine consensu patris, pro dote aduentitia habita a matre vel ab auo materno.
12 Pater si non vult consentire filie volenti agere de dote: filia non videtur habere remedium.

Quod locum.

Ista aut. est valde nota. ⁊ fm Pau. de cast. est singu. in iure: ⁊ venit non corrigendo legem Codicis, sed limitando: vt patebit ex diuisione quam nunc dicam. Diuido ergo in tres partes principales. In prima ponit duos casus in quibus procedit illud quod fuit decisum in. l. C. precedenti. vbi fuit decisum quod dos soluta marito computatur sorori in eius partem: ⁊ propterea tantominus accipit de hereditate patris: ⁊ sic dos est periculo mulieris. posset enim contingere ꝙ maritus non esset soluendo: et sic in effectu dos esset inanis. dicitur hic ꝙ illud procedit in duobus casibus. primus est indubitatus, quando maritus est soluendo. secundus, quando maritus nō est soluendo: sed mulier fuit in culpa non exigendi doteȝ, quam ex. l. iustiani poterat cō stante matrimonio exigere. In secunda que est ibi, quod ei licet. text. enumerat quatuor casus in quibus filia potest exigere dotem absq3 patre. ⁊ propterea si nō exegit fuit in negligentia: ⁊ sic sua culpa sibi nocet. vnus est clarus: quando filia non est in potestate patris: ⁊ est legitime etatis. alij tres casus sunt in filia que est in potestate: vt habes in tex. ⁊ gl. declarat. In tertia ⁊ vltima que est ibi, hec obseruantur. ponitur extēsio ad predicta. ¶ Et aduerte pro intellectu text. in quarto casu dum text. dicit, quod si dos est magna inuito patre filia potest petere. Pondera illam aduersatiuamᵇ† sed, de natura aduersatiue sed, quando ponitur sine copula, est denotare diuersum factuȝ ⁊ diuersuȝ ius. gloss. in. l. sed et si lege. in principio cum concordantijs. ff. de petitio. heredita. Barto. in. l. hoc amplius. §. de his autem. ff. de dā. infec. mō sic: si debet notare diuersum ius a precedētibꝰ, et dicatur: ſȝ

catur:sed si dos est magna pōt filia inuito patre petere ergo in precedentibus alijs casibus filia inuito patre nō dz posse agere:z tn̄ gl.z magis cōiter doc.dicūt q hic ponunt casus in quibus filia in ptāte pōt agere inuito patre:et hoc nō pōt negari, saltē in primo casu:qn̄ est sui iuris z legitime etatis. Si ita est ergo aduersatiua male stat in tex.debuit addi copula z:q cū nō sit,litera valde repugnat. Et sic tu subtilis dicas: q̄uis in hoc tex.sit ista aduersatiua:sed si dos est magna, fuit posita p hyrneriū nō habuit ptātem in hoc.nā in corpore vnde sumit in §.illud quoqz.in auť.de equali.doti.nō habet ista aduersatiua sed si magna.iō dz attēdi ille tex.et nō iste:q2 dico q imo etiaz in corpore vnde sumit est aduersatiua,sicut hic:in versic. si vo maior forte. Et istud alias me multū fecit dubitare in hoc tex. nec sup hac difficultate ad istū tex.gsq aduertit:puto q possit tripliciter rn̄deri. ¶ Primo rn̄deo q aduersatiua bene aduersat z i facto z in iure:sed alr q̄.§.induxi. nā pōdera qd tex.dicit hec cū dos est parua,qsi limitet casus antecedētes pcedere in dote pua.q tn̄ limitatio si bn̄ cōsyderes:non est adaptabilis nisi ad vltimū casuz,de dote materna.nā alijs precedentibus nō 9grueret.vel dic subtilis q cum tex.dicat in plurali hec cū dos q refert ad oēs casus pcedentes:h mō:q qn̄ dos est parua est necessariū vnū de illis tribus casibus,ad hoc vt filia possit agere: vel qd filia sit sui iuris z legitime etatis,vel q pater 9sentiat filie agenti,vel q dos sit materna.sed qn̄ dos est magna semp filia pōt agere inuito patre. Itē pōdera q qsi tex. dicit hec cum dos est parua.duo dicit:vnū expsse,aliud tacite,et a 9rio sensu: expsse vult q filia potest agere ad dotē,si interueniat vnum de illis tribus.tacite,z a 9trario vult,qd extra illos tres casus filia nō pōt agere de dote. Ad istud tacitum aduersat in iure iste v. sed dotem.in facto autē clare aduersat:z sic patet q iste ver.sed dotez.denotat diuersitatē in iure:nō in hoc q possit filia agere inuito patre:qd idē in duobus precedentibus casibus i hoc nō est diuersitas iuris:sed diuersitas iuris est:q2 pcedētes casus de iure nō proced .t:nisi in dote parua,in tribus casibus.s. positis.ergo alij casus tacite excludunt.z ad istud tacitū bene aduersat. Sed scd̄o potes dicere q v.hec cū dos est parua.intelligit solūz in aduentitia dote.sed ver.sed dotē.loquit in quacūqz dote.siue aduentitia,siue profectitia.z hoc mō denotabit diuersitatē in iure z in facto. Tertio dic q tex.in corpore vnde sumit ista auť.bene aduersatur precedētibus in illa aduersatiua.si vero maior forte.q2 ibi nō ponit casus de dote materna:qui fuit additus in ista auť. Hyrne.fm Nicol. Bal.et Alexā.hic,prima tn̄ solutio verior est. ¶ In primis pondera ex prima parte tex.

2 in v.imputari: †q qn̄ mulieri pōt imputari culpa vel negligētia dotis nō exacte,illa cōputat in ptē:q̄uis sit inanis:q2 mari

3 tus nō sit soluendo. ¶ †Et ppterea per hunc tex.decidūt bar. Albe.z Bal.hic:q si pater dedit pecuniā filio studenti vt emeret libros:z filius praue cōsumpsit,q talis pecunia tpe diuisionis fiende dz sibi imputari in partē:p hūc text. Sed tu fortius stringe inductionē huius tex.nā in isto tex.filia solū fuit in culpa negligendo exigere dotē:sed in.q.predicta filius fuit in culpa faciendo:sed grauius est delictū qd cōmittit faciēdo,q̄ qd cōmittit omittendo.glo.est in.l.si mora.cū si.ff.so.matri.z in.l.lege cornelia.in prin.ff.ad sena.sylla.si ergo dos pdita in hoc tex. 9putat in dotē filie,qn̄ solū fuit in culpa negligēdo:quāto fortius cōputabit filio qui deliquit faciendo.z idē tenet bal.in auť. ex testamēto.i.xvi.q.s.eo.facit tex.in.l.j.§.9fertur.z l.l.ij.§.de illis.et ibi bona gl.ff.eo. Pau.de cast.hic tenet 9riuz:z dicit se mirari de Bar.q2 decisio bar.possit pcedere in omni filio alterius exercitij,q̄ in filio studente.z sic nō pōt pcedere in pecunia data filio p libris emēdis:eo q2 etiā si talis pecunia data extaret,filius nō teneret eā conferre:nec sibi 9putaret in partez.l.q pater filio.z ibi gl.ff. fami.hercis.z.l.si vni.§. neratius. z ibi gl. ff.eo. Bar.in.l.j.§.nec castrense.in.iiij.col.ff.eo.bal.in auť.ex testamēto.in.xv.q.s.e. Et per hoc apparet fm eū nō obstare istū tex.qui loquitur in dote.nam dos etiā si extaret deberet 9ferri ergo si sit cōsumpta cōputat in parte.sed nō sic est in pecunia semel data causa studij:q2 etiā si extaret nō 9putaret in ptem in ribus preallēg. Et istud est qd voluit Cy.in.l.pactuz.vt ibi retuli.s.eo. Alex.rn̄det,nō pro certo vt decet tātū viruz,qd decisio Bar.dz restringi z intelligi in casibus in quibus pecunia missa causa studij nō intelligit donata:q2 semper fm euz non intelligitur donata:vt dicet in.l.si donatione.j.eo. Et si sic cōsyderas fatetur.d. Alex.q cū regulariter intell:gat donata,regulariter non pcedere doctrina Bartol.z doct.hic. ¶ Ego aliter defendo bar.z doc.hic:z dico q regula q̄ habet quod pecunia missa causa studij filio student ,vel expēsa facta causa studij regulariter nō imputatur in ptem filio studenti,siue extet:siue sit 9sumpta,intell go qn̄ est cōsumpta in bonos vsus:sed quādo filius talem pecuniā prodegit in prauos z flagitiosos vsus:tunc sibi

computat in partē:per hūc tex.z istud est proprie qd voluerūt dicere Bart.z alij. Et ratio est pulchra:q2 tūc causa ppter quā erat donata pecunia nō est secuta:z sic intelligit tacite reuocata sicut dicimus in legato facto ob causā.nā cessante cā videt tacita volūtate adēptum.l.ij.z.iij.ff.de his quibus vt indi. Cōfirmo per illud qd notabiliter tenet Ang.in.l.filie licet.j.eo. vbi tenet q

a licet libri empti p patrēs noīe filij studētis,z sibi traditi cēseant sibi donati,z donatio 9firmet morte:q filius in diuisione debet habere tales libros pcipuos:vt per Bar.in.l.j.§.nec castrēse.in j.col.ff.eo. Bar. Alb.z ceteri Mod.in.l.si donatiōe.j.eo. istud intelligit verū Ang.qn̄ filius ad pfectionē studij z doctoratus apicem puenit.secus si miser z ignarus permāserit.quasi censeatur donatio ob cāz q̄ cessauerit.ideo tūc nō dz habere libros pcipuos.z sequit Rapha.cuma.in cōsi.ccxxvj.cuidam filio studēti empti fuerunt libri. Alex.in.d.l.si donatione.in pe.co.j.eodē. z ita habes primā limitationē ad regulā predictā. ¶ Scd̄o limita nisi filio habēti aliūde de pprio:puta ex successiōe matris pater pecuniā mittat:q2 tūc talis expēsa studij bene 9putatur in eius partē.ita limitat Bart.in.d.§.nec castrense.in.iiij.colū. ¶ Tertio limita no.nisi filius ppter expensam studij renūtiasset successioni paterne:q2 lz talis renūtiatio fctā sine iuramēto nihil valeat:operat tn̄ q talis expēsa cōputetur in eius partē: q2 tūc psumit facta a patre nō animo donādi:sed ppter renunūtiationē.fm Dof.in.l.pactuz z ibi Bald.in.z.z.xj.q.Salic.z Pau.de ca.vbi dixi.s.eo. Raph.Ful.hic etiā 9dicit determinatiōi bar.z do.arguēdo a ptibus sufficienter enumeratis: vt refert do. Alex.pcipue,q2 fm eū nō reperit in iure q pecuina cōsumpta 9putetur in ptem:sed bene cōputat qn̄ extat.nihil boni allegat.potuit alleg.tex.in.l.filie lz.in fi.in vsi.z in eadē causa durātes:z ibi Ful.ad hoc no.j.eo. Sed respōde clare q loqt quādo nō interuenit culpa in cōsumēte.vt hic.z iuribus.s. alle-

4 ga. ¶ Item qd dictum est de expensa studij,q̄ regulariter non

b imputatur filio studenti in eius partē,nisi in tribus casibus.s.re-

c latis,fortius procedit in expēsa doctoratus,quā pater viuus fecit illa multominus cōfertur aut cōputat filio in partem:imo censetur quasi castrēsis peculij.fm Bar.in.d.§.nec castrense.in. iij. col.z in.l.fi.ad fi. C.de silentia. lib.xij. Bald.in auť.ex testamēto.in.xv.col.in.fi.s.eodē.z in.l.si societatem vniuersarū.in lec. anti.ff.p soc.z in.l.ex pte.§.filius.ff.fami.hercis.z in.l.omnimodo.§.imputari.in.iij.co.s.de inoff.testa. Ang.in rep. l.si emācipati.z in.l.illud.j.eo. Ista tamen intellige in expēsa doctoratus facta per patrē. ¶ Quid in patruo,mortuo patre si patruus fecit expensam doctoratus pro nepote:an remaneat creditor talis expense:ita q ipse vel eius heredes possent repetere:an intelligatur eā fecisse animo donandi.istū casum in specie tangit solus.d. Alex.nec alibi legi in cōsi.cxlij.in.ij.volu.incipien.circa primam dubitationem.in vi.col.z est duplicatuz in cōsi.ciij. in.iij.volu.qd incipit circa primā.z ibi do. Alex.arguit ad partes:finaliter determinat qd istud sit arbitrariū iudici.per.l. ex duobus.§.titium z qd ibi Bal.not.ff.de nego.gest.z per ea que habentur.in.l.vtrū.ff.de dona.inter viruz z vxo.z.l. si paterno. s.de neg.gest.vbi Bal.ponit pulchram decisionē:quā ponam in.l.fi.j.eo.si appareat patruum fuisse protestatum q talem expensam doctoratus faciebat animo repetēdi:vel si exposuit eā in libro rationum suarum, poterit eam repetere.alias iudex debet presumere q facit animo donādi. Et hoc mō habeas am-

5 pliatā decisionem Bart.precedentem circa doctoratū. †Maius

d dubiū quid de expēsa studij facta per fratres mortuo patre qui remanent simul in cōmunione,z remanēt bona paterna indiuisa:nunqid postea talis expensa cōputabit in eius partem. Clarum est enim qd si filius viuo patre inchoauit studium,eo mortuo alij fratres non tenētur sibi facere de communi expensam in studio:sed debet eam facere de sua parte.ita bar.determinat in.d.§.nec castrēse.in vlti.col.z Bal.in.d.l.omnimodo.§. imputari.z in.l.filie cuius.ibi pulchre ponit an saltē teneantur emere libros de cōmuni.s.fami.hercis. Questio ergo est quādo fratres sunt cōtenti qd frater perficiat studium:et ijdem subministrant expēsas fratri in studio de cōi patrimonio:an cōputabit in eius partez vel ne.z istud pcedat qn̄ est cōtracta societas omniū bonorū.qd qualiter cognoscatur patet ex doctr. Barto. in.l.titium et meuium.§.altero.ff.de admi.tut.z in.l.si patruus. vbi etiam alij ponunt.C.cō.vtri.iudi.cū multis concorāte si nō essent socij omnium bonorum,res esset expedita qd talis expēsa intelligeretur facta de sua parte:z nō de communi. In.iiij.q. Spe.ad quem semper recurre in materia simili.in tit.de iudi.in iiij.parte Specu.in.§.sequitur.in ver.quid si vnus ex heredibus tenet qd talis expēsa in totū cōputetur in eius partē,z nō intelligatur facta de cōmuni. Bal.autē in infinitis locis semp tenuit cōtrarium.s.qd si sunt socij omniū bonorū talis impensa intelligitur facta de cōmuni:nec in diuisiōe potest illi soli imputari in

a ¶ Patrez. Adde bar. in. l. donatiōes. la.ij.i §. pater. ff. de do. bal.i l.j.ff.so.ma. bal.i.l. macedoniani. C.ad macedo. Bal.in tra.de duo. fra. bal. 9si. xxj.inci piē. qnqz q̄rit. i iij.vo.paul. de ca.consi. clxxxiiij.incip.videtur dicēduz qd dicti libri.

b ¶ Studij. Adde doc. i.l.q pater. ff.fa.herc.s. Bart. in.l. nesennius.de neg. gestis. Pau. d ca. 9s.clxxxiij. incip.videt dicendū. in vlti.col.

c ¶ Doctoratus. Adde Alexan.de imol.in.l. si donatiōe j fi.j.eod.

d ¶ Studij. Adde bal. in.l. si vni.i §.itē scribit ff.fa.hercis. Bar.i.l. de bonis. i. §. non solū.ff. ad carb.

partem. illud tenuit Bal. in trac. de duo. fra. quē perfecit post mortē Bar. a Bar. prius inchoatū. in pe. col. ⁊ in. d. l. si patru⁹. C. cō. vtri. iu. ⁊ in. l. filie cui⁹. s̄. fa. hercis. ⁊ in. d. l. oīmodo. §. imputari. ⁊ alibi sepe. Mot⁹ ꝑ illud fundamētū qđ est potissimū

6 in materia collationū: q̄ qñ plures fratres mortuo patre sunt socij oīm bonoꝝ, nō dʒ attēdi ꝙ vnus faciat maiorē expēsam ꝗ̄ alius: vel ꝙ vnus faciat maius lucrū alio, oīa equaliter vadunt in cōe, donec stāt in societate oīm bonoꝝ nec in diuisiōe ꝓpter ista aliqd plus petit. istā regulā ponit ad literā Bal. in p̄alleg. tractatu in. viij. col. in fi. ꝑ tex. in. l. si soci⁹ ꝓ filia. in pri. iūcta gl. ff. ꝓ soc. vbi est melior tex. de corpore iu. idē dicit Bal. in. d. l. si patruus. in vlti. col. ⁊ Pe. de anch. in ꝯsi. cclxxxix. incip. materia de qua q̄rit nō est noua. ⁊ Lu. ro. in ꝯsi. clxxij. qđ incipit in ꝓposito themate stricti. in vlt. dubio. Et ꝓ istis facit solennis deci. Bal. iūctis que ibi dicā in. l. fi. j. eo. Sed istā opi. Bal. circa expēsam studij ⁊ doctorat⁹ reprobat Lud. ro. in ꝯsi. cxlv. inc. Presentis ꝯsultationis. vbi sequit̄ opi. Spe. de qua. s̄. dānata sn̄ia Bal. ꝙ imo mortuo patre, dato ꝙ fratres stent in cōione: ⁊ sint socij oīm bonoꝝ. tñ expēsa studij ⁊ doctorat⁹ cōputabit̄ illi fratri in partē suā: nec itelliget̄ facta de cōi. mot⁹ ꝑ tria fundamenta: ⁊ inter cetera quia qñ fratres mortuo patre sunt socij omnium bonoꝝ, ita demū impēsa intelligit̄ facta de cōi patrimonio, si talis expensa est necessaria: aut saltē vtilis ipsi societati: alias sec⁹. ⁊ ita limitat̄ regula in locis p̄realle. istud ꝓbat per tex. in. l. si fratres. §. per contrariū. ⁊. l. adeo. §. qđ in alia. ff. pro soc. probat etiā per simile: q̄ si fratres sunt socij omniū bonoꝝ, vn⁹ nō pōt maritare filiā de cōi patrimonio: sʒ de sua ꝑte tātuʒ vt dicā n̄r̄c: eo. q̄ illud maritare filiaʒ nō est impēsa necessaria: aut vtilis societati: sed egredit̄ societateʒ. ita erit in proposito in expēsa studij aut doctoratus: illa nō cedit in vtilitatē societatis: q̄ postea quā frater erit doctor, qcquid acquiret: erit suum ꝓpriuʒ: ⁊ nō acquirit in cōmune. l. fi. C. de inoffi. test. iūctis traditis ꝑ Bar. in. d. §. nec castrense. in. ij. col. ¶ Quid tenendū: ꝓ ꝑfecta intelligētia predictoꝝ examino pleni⁹ illud qđ Lud. ro. pro fundamēto p̄supponit: qñ mortuo patre plures fratres

a stant in cōione: ita ꝙ efficiant̄ socij oīm bonoꝝ: an filia vni⁹ ex fratrib⁹ debeat maritari de cōi patrimonio, ⁊ cōi expēsa: taliter ꝙ si postea ad diuisionē veniāt nihil imputet̄ in partē patris filie maritate: an ꝟo debeat maritari de ei⁹ parte. Lud. ro. in prealle. ꝯsi. cxlv. tenet ꝙ nō debeat maritari de cōi patrimonio, cōtrariū tʒ Bal. in. d. trac. de duo. fra. in pe. colū. in prin. vbi querit de expēsis que licite fiūt ⁊ honeste: puta in studio, vel in maritanda filia. n̄r quid debeāt fieri de cōi patrimonio: ⁊ determinat ꝙ nō: nisi sint socij omniū bonoꝝ: ergo vult qđ qñ fratres sunt socij oīm bonorum, expensa maritandi filiā vnius fratris dʒ fieri cōi de. idē tenet bal. in. l. si societatē vniuersarū. in lectu. anti. ff. pro soc. idē expresse tʒ Ang. in. l. ex duobus. ff. de nego. gest. Pe. de anch. in preal. cōsi. cclxxxix. inci. materia de qua q̄ritur ⁊c. idē tʒ do. Anto. de but. in repertorio suo iuris ciuilis in ver. socius. ⁊ idē Ant. de bu. in ꝯsi. vij. incip. dubiū primū reducitur ad hoc. vbi dicit qđ tex. cū gl. in. d. l. si socius pro filia. procedit qñ societas iā erat finita: si autē durabat, ⁊ erāt socij oīuʒ bonoꝝ: tūc impensa dotis filie vnius dʒ fieri de cōi. ⁊ ita in dubio presumit̄ facta: nec postea in diuisiōe dʒ haberi rō talis dotis date. vt ibi ꝑ eū. idē tenet in quadā repe. que tribuit̄ Bar. sʒ ꝟe nō est Bar. ⁊ puto ꝙ nec eā lecture impsse habeāt. l. cū duobus. §. idē r̄ndet. ff. ꝓ soc. ⁊ ꝓ ista ꝑte alias vidi ꝯsilia p̄stātissimoꝝ viroꝝ dñi Mar. lau. ⁊ dñi Iac. de puteo ⁊ alioꝝ nōnulloꝝ cōsulentiū ꝓ hac parte. ¶ Ego semꝑ ⁊ cōsulēdo ⁊ legēdo tenui ⁊ teneo oppositū, ꝙ imo filia vnius fratris nō sit maritāda de cōi. dato ꝙ sint socij oīuʒ bonoꝝ: per tex. meliorē. de iure in. l. si socius pro filia, iūcta gl. fina. ff. pro soc. vbi est tex. iuncta glo. que intelligit, etiā si sint socij omniū bonoꝝ, qđ filia vnius fratris nō est dotāda de cōi: nisi exp̄sse ita sit ꝯuētū. ⁊ ita ꝑ illū tex. tenent ⁊ notāt ibi Alb. ⁊ Ful. ⁊ idē Albe. in. d. l. cū duob⁹. §. si fratres. idē tenet Spe. in ti. de indi. §. sequit̄. ꝟ. quid si vn⁹ ex fratrib⁹. quē Spe. simpliciter allegat. Bal. in prealleg. tractatu de duo. fratri. in. vj. col. licet postea Bal. ibidē in penul. col. teneat contrariū. Eandē partem ꝙ filia nō sit de cōi patrimonio maritāda. tenet exp̄sse Bal. sibi cōtrarius in duob⁹ locis: scʒ in. l. fi. in. v. col. C. de do. ꝓmis. ⁊ in auth. ex testamēto. i penul. col. s̄. eo. vbi dicit qđ requirit̄ ꝙ esset expresse capitulatū inter fratres, ꝙ dotes filiarū soluerent̄ de cōi. al's si nō sit expresse capitulatuʒ nō intelligetur. nec debebit solui de cōi: ꝑ tex. in. d. l. si soci⁹ ꝓ filia. Idē tenuit Io. pe. de ferrariis in practica sua in verbo vndecīa q̄ quesita. istā partē tenet Lu. ro. in cōsi. cxlv. ici. presentis consultationis articulus. illud idē tenet expresse do. Alexā. in consi. cxxxiij. in. ij. volu. incip. titulus questiōis. ⁊ plenius in consi. cliiij. in. ij. volu. qđ incip. videret̄ circa consultationem premissaʒ: qđ ꝯsiliū est postea duplicatū errore in ꝯsi. ciiij. in. iij. vol. q̄ nō est cōsiliū dñi Alex. ideo nō reperit̄, qđ incipit an dos. vbi refert Bal. in plusq̄. xij. ꝯsilijs idē tenere. refert etiā Ange. in duobus ꝯsilijs tenere idē: sed ego nō inuenio. eandeʒ opi. tenet do. Alex. in ꝯsi. lvj. in. iiij. vol. incip. viso themate. s̄. formato. sed credo ꝙ istud vltimū nō sit cōsil. d. Alex. sed cuiusdam do. Siluestri de florētia: vt patet ex subscriptione illi⁹ cōsilij. Et istā teneo ꝑ fundamēta ⁊ rōnes de quib⁹ in dictis locis precipue ꝑ. d. l. si socius ꝓ filia. in prin. iūcta glo. ¶ Tenēdo istā ꝑtē quā puto magis ꝯmunē, limita eā ꝓcedere qñ talis dos p̄staret̄ filie vnius fratris in quātitate: ⁊ sic in pecunia numerata. secus si dos ꝯstitueret̄ in aliqua specie, q̄ sit cōis: puta in aliqua domo cōi: vel in aliquo predio: tūc si alij fratres consentiāt fratri dotanti filiā suā de talib⁹ cōibus bonis, sibi p̄iudicāt. q̄ vident̄ cōsentire aīo donādi: nisi ille ali⁹ frater esset minor: tūc restitueret̄ aduersus talē cōsensuʒ. Itē dato ꝙ videant̄ ꝯsensisse quo ad istā filiā maritatā, nō intelligunt̄ tñ ꝯsensisse quo ad alias filias que restāt maritāde. Istā differētiā ponit Paul. de ca. in cōsi. cxx. facit tex. l. si seru⁹ cōis. ad fi. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. Et predicta tene multū cordi: q̄a frequētissime occurrūt

7 ¶ † Scđo not. ex hoc eo. tex. ꝙ si filia perdidit dotē culpa sua aut negligētia, ꝙ pater nō tenet̄ amplius eam redotare. ⁊ istuʒ tex. ad h̄ allegat Bar. in. l. si cū dotē. §. si post. vbi alij Moder. ff. solu. ma. secus si filia ꝑdidisset dotē sine culpa sua: q̄ dʒ tunc denuo redotari per patrē, si filia trāseat ad aliud matrimoniū: Secus si primū duraret: cum possit esse sine dote: ⁊ in istis terminis intelligat̄ gl. in. l. fi. ⁊ ibi ꝑ Bal. in. iij. col. C. de dot. ꝓmi. de q̊ puncto etiā tangūt Bal. Sali. ⁊ Pau. de cast. hic: ⁊ Bal. in. l. j. §. j. ff. solu. matri. ⁊ Angel. in. l. pater. ff. de euic. Sic videmus in simili, qñ pater in vita assignauit filio legitimā suā: si fili⁹ eā cōsumpsit, nō tenet̄ pater amplius assignare vel relinquere: s̄m Bar. ⁊ alios in. d. l. si cum dotē. §. si post. in fine. vbi etiaʒ ad hoc allegat istū tex. ⁊ notabiliter Bal. i auth. ꝯ cū rogat⁹. in. ij. col. C. ad trebel. ⁊ in. l. scim⁹. in prin. C. de inoffi. test. ⁊ in auth. si captiui. in fi. C. de episc. ⁊ cle. ⁊ in. l. ij. §. j. ff. solu. matri. ⁊ in. l. j. §. ius naturale. ff. de iu. ⁊ iu. ⁊ Ang. in. d. l. pater. ff. de euic. Implus tenuit Bal. in. d. auth. contra cum rogatus. ⁊ in. d. l. si cū dotē. ꝙ qñ fili⁹ turpiter aut culpose cōsumpsit legitimā suā sibi a patre in vita assignatā, si tal' fili⁹ reuertat̄ ad patrē, pater nedū nō tenet̄ ad aliā legitimā: imo nō tenet̄ eū alimentare, sicut dicim⁹ in simili de marito: vt q̄uis nō exigat̄ vltra quā facere pōt deducto ne egeat, tamē si marit⁹ culpose ꝯsumpsit bona sua, tenetur vltra quā facere possit. l. si rerum. ff. de re iudi. Tamen in hoc vltimo de alimētis tene cōtrariū. prout tenuit idem Bal. in. l. scimus. in prin. prealleg. in. vj. q. ⁊ in. d. auth. si captiui. idem

b tenet Lud. ro. hic per. l. si furioso puberi. ff. de cura. furio. q̄ nihil facit.

8 † Et ita teneas, cū alimēta debeant̄ filijs de iure naturali: qđ nullo euētu tolli pōt. l. eas obligationes. ff. de capi. dimi. Facit bñ tex. in. l. imperator. ff. ad treb. ⁊ q̄ fili⁹ etiā cū iuramēto nō renūtiaret alimētis de futuro. sʒ Spe. in ti. de filij sint

9 legi. in ver. sʒ pone qdā. Bal. in. l. pactū. in vl. q. s̄. eo. ¶ † Tertio p̄ncipaliter not. ex scđa par. tex. ibi: qđ ei lʒ. tex. meliorē de corpore iuris ponētē casus speciales in q̄b⁹ filiafamilias pōt agere sine cōsensu patris: q̄uis reg'la sit in oppositū. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̄ libe. ⁊ vltra casus positos in tex. q sunt tres adde quartū qñ pater esset absens. arg. l. si lōgi⁹. §. j. ff. de indi. s̄m Pe. Cyn. Albe. Bal. Sali. ⁊ Moder. hic: ⁊ Bar. in. l. si cōstāte. in prin. in. iij. q. scđe partis p̄n. ff. sol. ma. vbi ad hoc alle. tex. in. l. sed si vnius. §. filiofa. ff. de iniur. facit tex. in. l. filiusfa. §. sʒ ⁊ filiafa. ff. de ꝑcu. Intellige tamē sane, dū modo filia caueat q' pater habebit ratū ⁊ firmū. s̄m Bar. in p̄realleg. l. si cōstāte. Quintus casus est qñ pater esset presens: sed esset turpis ⁊ abiecta ꝑsona: tunc enī consensus nō requirit̄. d. §. sed et filiafa. ⁊. d. l. si cū dotē. §. eo autem tꝑe. ff. sol. ma. ⁊ expressior tex. in. l. sed si vnius. §. filiofa. ff. de iniur. Sext⁹ casus est qñ pater nō haberet iustaʒ cām ꝯtradicēdi. s̄m Bal. Sali. Ful. ⁊ Pau. de ca. ⁊ Lu. ro. hic: sed in hoc vltimo ꝯtrariū est veri⁹. ꝑ gl. sing. in. d. l. si cū dotē. §. j. in glo. j. vbi Dy. Bal. Imo. ⁊ Pau. de ca. ⁊ Ang. idē tenēt. ⁊ Bar. ⁊ Raph. cu. in. l. nō solū. ff. so. ma. ⁊ ibi plene. do. Alex. ad

10 quē te remitto. ¶ † Quarto no. ex h̄ tex. ibi: cū et sui iuris est ⁊

c legitime etat' hic esse tex. no. ⁊ expressuʒ ꝙ minor. xxv. annis nō pōt esse in iudicio agēdo ad dotē: nec in causa dotali intelligitur habere ꝑsonaʒ legitimā. ⁊ ita ad hoc no. istū tex. Bal. hic in. viij. q. sequūtur Ful. ⁊ Pau. de ca. hic: ⁊ ante eos ad hoc no. istum tex. Bar. in. d. l. si constante. in. vij. q. tertie partis princ. Et stringe / q̄ si nō admittitur in casu isti⁹ auth. vbi periculū est in mora, ⁊ agitur cā dotis: minus ergo regulariter admittet̄ vbi cessat periculū. in ꝯtrarium fortiter vrget tex. in. c. fi. ad fi. de iu. in. vj. vbi est tex. ꝙ in causis spiritualibus vel mixtis spirituali tate minor. xxv. anno. maior tamē. xiiij. anno. habet legitimā ꝑsonam standi in iudicio. ⁊ gl. ibi expresse exemplificat in dote. ⁊ est glo.

a ¶ An filia. Addē Spe. ⁊ ibi Ioan. in addi. i ti. de indi. i. §. iiij. ꝟsi. qd si vn⁹ ex fratrib⁹. Pet. đ perusio in tra. societatis. i. iij. ꝑte in. xiij. col. ⁊ in. vj. parte q. ix.

b ¶ Alimēta Adde Bar. i. l. j. i. §. huius studij. ff. de iu. ⁊ iu. Bar. in. l. si quis a liberis. in. §. parēs. ff. de liber. agnosc. Bal. in. l. fi. §. ipsum. C. de bo. q̄ lib.

c ¶ Annis. Adde doc. in. l. fi. C. de au. prestan. Io. de fan. ⁊ doct. in. c. certis đ causis. xv. q. iij.

est gl.iij. Propterea Lu.ro.et in.d.l.si constante.in princ.dicit tex.nostrũ procedere de iure ciuili:sec⁹ est de iure cano.per.d.c.fi.ↄtrariũ indistincte ꝙ imo in cã dotis vtroqꝫ iure maior.xiiij. anno.hꝫ legitimã ꝑsonã stãdi i iudicio.tenet Imo.in.l.j.et ibi plenius.d.Alex.in.ix.col.ff.solut.matri.post Ang.ibi:et cano. cõiter in.c.de prudẽtia.de dona.inter vi.z vxo.per tex.d.c.fi.cui standũ est,etiã in foro ciuili.idẽ tꝫ Lu.ro.in.l.ij.§.qd̃ si in p̃ris. ff.sol.ma.z.d.Alex.hic.¶ Ego autẽ,teneãt alij quicqd velint, teneo ꝙ si ṗncipaliter agit̃ cã m̃rimonialis,z in ↄsequẽtiã cã dotis:tũc ꝓcedat opi.ꝓcedẽs.z gl.iij.d.c.fi.z tex.ĩ.c.nuper.z in c.de prudẽtia.de dona.inter vi.z vxo.z facit tex.ĩ.c.ex parte.de re.spo.z tex.in.c.j.z ibi Bar.vt li.nõ ↄte.z in.c.accedẽs.el.ij.et ibi bal.no.eo.ti.si autẽ qd̃ dotis mouet̃ ṗncipal̃r.z de ꝑ se,sine aliq̃ disputatione matrimonij:ita ꝙ sit qd̃ de cã pecuniaria dotis sine spũalitate:tũc cẽset̃ mere fori secularis:vt pulchre ostẽdit Pe.de anc.in ↄsi.xvij.incip.ꝓ solutione.ad fi.z.d.Car.flo.ĩ cle.ij.in vlt.char.ĩ.xxx.q.de iud.z isto casu teneo ꝙ ꝓcedat tex. noster,ꝙ minor.xxv.ann.nõ possit i tali cã dotis stare i iudicio: vt hoc tex.q requirit ꝙ sit legitime etatis:z text.in corpore vñ sumit̃ reqrit ꝙ sit etatis ꝑfecte:iũcta.l.fi.C.de his q ve.eta.ĩpe. et.l.ex his ꝟbis.C.qñ di.leg.ce.z gl.magistra.ĩ.c.j.in ṗn.de pa. in.fir.in vsib⁹ feud.Ad hoc facit qd̃ no.dicit Bal.in.l.in ↄtibus.§.fi.in fi.C.de nõ nu.pe.vbi dicit ꝙ ep̃s nõ est iudex.ĩ cã dotis nisi ĩ defectũ iudicis secularis.vel nisi cã dotis ĩcidat simul cũ cã matrimonij corã ep̃o mota.hic pulchre determinat pañ. ĩ.c.eccl̃ia sctẽ Marie.de ↄsti.ꝙ valet.l.ciuilis disponens circa dotẽ:q꞉ disponit circa tp̃alia q̃ accidũt ad actũ spũalẽ matrimonij.vt ibi ꝑ eũ.z p.d.Anto.z Imo.ĩ.c.clerici.ad fi.de iudi.Nec isto casu distinguo aut sum⁹ in terris imperij:aut eccl̃ie:ꝓut di-

11 stinguit.d.Alex.in.l.j.in.ix.col.ff.so.ma.¶ † Quinto no.in ꝟ. z cũ m̃r.hic esse tex.notabilem.z ₰m Pau.de cast.est sing.in iure:ꝙ in dote aduentitia habita a matre vel auo materno filia põt esse in iudicio sine cõsensu patris.z lꝫ gl.j.ĩ fi.sub dubio forte al̃r tenuerit.tñ gl.in ver.mater.expresse firmat.idẽ tꝫ Barto. et doc.hic.z glo.z doc.in.l.ij.§.qd̃ si in patris.ff.solu.ma.z glo. in.§.illud.z ibi Ja.de bel.in aut.de equali.do.z glo.in.l.fi.§.necessitate.C.de bo.q̃ libe.Bald.in.l.fi.in princ.C.de iure do.Et ista est cõis sñia:vt p.d.Alex.z alios hic.z in.d.l.ij.§.qd̃ si ĩ patris.Lu.ro.hic refert qd̃ Bald.in suo notabili ↄsi.incipi.domina.A.in potestate patris ↄstituta:cõsuluit ꝓ cõi opi.tali fundamẽto:q꞉ in his in quib⁹ patri nõ queritur vsufr.filiusfa.habet legitimam personã stãdi in iudicio.c.fin.ad fi.de iudi.in vj. sed in dote aduentitia patri nõ querit̃ vsufru.tñ Bald.ꝓ hoc nihil allegat:sed Lud.dicit de hoc hic esse tex.sing.in.l.fi.ver.si tamen.C.cõia vtriusqꝫ iudi.vbi heredes patris tenentur restituere fructus perceptos ex dote patri restituta:ergo ꝓbat ille tex.ꝙ vsufr.dotis aduentitie non pertinuit ad patrẽ:q꞉ sic p̃r fuisset funct⁹ fructu a solo separato.l.si vsufructuarius messem. ff.qui mo.vsufr.amit.do.Alex.dicit ꝙ istud nullo mõ probat̃ in tex.d.l.fi.z ꝙ veri⁹ est qd̃ vsufru.dotis aduẽtitie spectat ad patrẽ ꝑ regulam generalem ꝙ vsufruc.omniũ aduẽtitiorũ acquirit̃ patri.l.cũ oportet.in princ.C.de bo.que libe.Sed dic ꝙ illa regula est facta ꝓpter bona aduẽtitia,que olim pleno iure acquirebantur patri:vt hec solũ acquirant̃ quo ad vsumfr.l.cũ oportet.in ṗn.ĩ de bo.que lib.z insti.per quas perso.no.acqui. §.j.cũ ergo de iure ffoꝛũ in dote aduẽtitia nõ acquireret̃ ꝓprietas patri:sed esset ꝓpriũ patrimoniũ filie.l.põponius philadelphus.ff.fa.her.z.l.caius.ff.so.ma.ergo illa regula nõ hꝫ locũ in dote.et ita sentit Rapha.ful.in.d.l.fi.§.necessitate.C.de bo.q̃ libe.z ꝙ in dote aduẽtitia de iure ffor.nihil acqreret̃ patri:imo nec actio esset cõis patris z filie:ptꝫ p.d.l.caius.vbi põt solui filie:z tñ si esset cõis actio sibi solui nõ posset.l.si cũ dotẽ.§.j.ff.so. ma.itẽ per tex.in.l.quecũqꝫ.C.de bo.q̃ libe.sed certe nõ loquit̃ de dote aduẽtitia data filie:sed loquit̃ de lucro qd̃ facit marit⁹ de dote:vel vxor de donatiõe ꝓpter nuptias:in quibus lucris bene acquirit̃ patri,vsufru.vt ibi dicit tex.sed talia lucra nõ habẽt eandẽ cãm fauoris,prout ipsa dos.tu aduerte dñ bal.z Lu do.dicũt qd̃ vbi p̃ri nõ acquirit̃ vsufru.ibi nõ requirit̃ eius cõsensus.p.d.c.fi.ĩ fi.verũ dicũt:z est glo.ordi.ĩ.l.iij.§.si filiof.ĩ gl. ij.ff.cõmo.z declarat bar.in.l.fi.§.pupillus.ff.de ver.ob.z ĩ.d.l. fi.§.necessitate.z dicit deinde Lu.ꝙ dotis aduẽtitie fruct⁹ tenet̃ restituere.p.d.l.fi.§.si tñ.certe ille tex.nullibi loquit̃ de restitutione fructuũ.₰m Frã.de are.z Alex.hic:p̃terea ille tex.loquit̃ etiã in dote ꝓfectitia reuersa ad patrẽ:q̃ pleno iure est p̃ris:lꝫ eã teneat̃ ↄferre ꝓ scd̃o matrimonio.aut.sꝫ q̃uis.C.de rei vxo. ac.sꝫ ibi nõ põt dici ꝙ vsufr.nõ sit p̃ris:ergo idẽ in dote aduẽtitia:cũ pariformiter determinet.p̃terea ibi est casus spãliter induct⁹ ꝓpter quãdã equalitatẽ seruãdã inter filios:nõ q꞉ pater nõ habeat vsumfr.vt ibi in tex.illo ptꝫ.¶ Cõsydera ꝙ nõ esset ponere os in celũ tenere ↄ gl.z do.ꝙ imo ad dotẽ aduẽtitiã nõ

a possit filia in p̃tãte patris[a] agere sine cõsensu patris:cũ regula sit ꝙ filia in p̃tãte patris nõ possit agere sine ↄsensu p̃ris.d.l.fi. §.necessitate.vbi in bonis aduẽtitijs q̃uis actio sit ꝓpria filij: tñ exercitiũ actiõis spectat ad solũ patrẽ.Nec ibi excipit̃ iste casus ĩ dote aduẽtitia.Nec aliqd facit tex.noster:q꞉ ista ꝟba z cũ mater.nõ sunt in corpore aut.vnde sumit̃ hec aut.sed Hyrne. addidit ex suo capite ₰ꝫ Nico.de neapo.Bal.z Alex.hic:ideo de talib⁹ ꝟbis additis nihil est curãdum.Preterea z scd̃o iste tex.in aduersatiua sꝫ,q̃ sequit̃ ꝓbat de directo oppositũ.nisi respõdeas,z bñ,vt dixi in prin.istius aut.Preterea z adhuc forti⁹,dato ꝙ ista essent verba legislatoris in hoc tex.dico ꝙ ꝓbãt oppositũ.q꞉ tex.iste loquit̃ in casu spãli,qñ adhuc durat matrimoniũ.sꝫ marit⁹ vergit ad inopiã.quo casu ꝓpter periculũ lex dispensat:ꝙ filia sola sine cõsensu patris possit agere isto casu: quo adhuc dos deseruit onerib⁹ matrimonij:cũ matrimoniuz adhuc duret.z sic nõ est vera in exactione dotis:cũ dos exacta adhuc debeat deseruire onerib⁹ matrimonij.l.vbi adhuc.C.de iure do.z sic pater nõ est habiturus aliquẽ vsumfruc. ergo istis cessantib⁹ in ↄriũ erit ius cõe.Et.d.Alex.hic fatet̃ qd̃ iste tex. nõ ꝓbat.Nihil etiã facit tex.in.l.caius.quẽ ad hoc Imo.z Lu. ro.ibi no.ff.so.ma.q꞉ lꝫ tex.ibi dicat cõpetere filie actionẽ vtil. tamẽ non dicit ꝙ eidẽ competat exercitiũ talis actiõis:z sic ꝙ filia possit eã exercere sine ↄsensu patris:prout etiã dicit alex. hic:nisi tu subtiliter inducas,qd̃ cũ ille text.dicat dotem posse illi solui filie:ergo patet ꝙ ibi est solus filie z nõ cõis patris z filie:ꝙ tũc nõ posset soli filie solui.l.si cũ dotem.§.j.ff.solu.matri.sed hoc non obst.qd̃ actio sit solius filie:ibi tamen non pro-

12 batur qd̃ filia possit ĩ iudicio deducere.¶ † Sexto no.ex hoc tex.qñ qd̃ p̃r nõ vult cõsentire filie volenti agere de dote,nõ videt̃ filia habere remediũ:nisi dos sit magna.istuz tex.intelligit do.Frã.de are.hic:vt procedat ↄstante matrimonio:sed eo finito videt̃ ꝙ iudex possit dare licentiã,si sine cã pater contradicat.l.si cũ dotem.§.eo autẽ tẽpore.z ibi Bart.ff.solu.matri.sed tu aduerte qd̃ multo fortius in casu istius aut.iudex dꝫ ↄcedere licen.cum marit⁹ vergat ad inopiã z sic periculũ sit in mora. Tene ↄmunẽ sentẽtiam:non per istum.text. qui revera non ꝓbat,per duo proxime adducta:nõ etiã p.d.l. caius.vt predixi: sed per aliud fundamentũ qd̃.s̃.adduxi:q꞉ vbi patri nõ acquiritur vsufr.nõ est pater legitimus administrator:z ↄsequẽter nõ est tunc necessarius eius cõsensus z tũc filiafa.potest esse in iudicio sine consensu patris:vt.s̃.ꝓbaui.sed in dote aduẽtitia patri non acquiritur vsufru.per rationem quã.s̃.tetigi.nã imperator qui statuit de nouo ꝙ in aduẽtitijs patri solum acquiratur vsufru.illud statuit fauore filiorum. olim totum acqrebatur patri pleno iure.l.cum oportet.in princ.C.de bo. q̃ libe. z insti.per quas perso.no.acqui.in prin.hodie solũ vsufr.ergo illa prouisio imperatoris nõ habet locũ in dote aduẽtitia.vbi iure antiquo nihil acquirebatur patri.per.d.l.caius.inducẽdo vt.s̃.induxi:ergo in ea causa hodie nõ acquiritur vsufruc.ista est veritas.Istam cõmunẽ sñiam extende vt etiam ꝓcedat in dote ꝓfectitia quã pater stipulatus est reddi soli filie:₰m bal. z do.alex.in.j.no.z etiã Imo.in.d.§.qd̃ si in patris.z p.d.alex. hic:z vltra allegata ꝑ eũ adde bonũ text.in.l.si extrane⁹.in fi.z ibi Lu.z do.Alex.ad hoc notat.ff.de condi ob.cau.et ille tex. probat singu.plus ꝙ isto casu quando pater dedit dotem pro filia,et stipulat⁹ est soli filie reddi:actio et exercitiũ actiõis nõ solum competit filie post mortẽ mariti:sed etiam competit in casu nõ secuti matrimonij.quod est singu.₰m Lud.roma.ibi:et per hec sit expedita ista autenti.quia glo.nihil habent.Iason.

> a ¶ Patris. Adde gl.et doct.in.c.si annũ quartũdecimuz. de iudi.lib. vj.z Lu.ro. in.l.ij.ff.sol. matrimo.

1 ☞ Conferri debent solum ea bona q̃ reperiuntur penes fratres tempore mortis:et non alia.
2 Filia succedens ex testamẽto patris non tenetur conferre.
3 Collatio bonorum omissa:debet fieri officio iudicis.
4 Uerba legis vel statuti quando referuntur ad iudicez,tũc orit̃ officium iudicis:z non actio.
5 Statutũ si disponat ꝙ capitaneus:vl̃ p̃tãs aliqd faciat:ex tali statuto oritur officium iudicis:z non condictio ex statuto. Ubi loquitur contra opinio.Bar.Adde.nu.6.
7 Diuisio si sit facta per arbitriũ inter partes:si aliq̃ res que debuerũt,cõferri fuerint occultate dolo vl̃ culpa :poterit peti vt conferantur officio iudicis:non obstante tali diuisione.

EA demum. Hoc dicit.Emãcipati tenentur cõferre oĩa que habẽt tp̃e mortis patris:deducto tñ prius ere alieno.hoc primo.z filia ex testõ succedẽs nõ tenet̃ ↄferre.hoc secũdo.z si in diuisione facta a partibus vel a iudice sit omissa collatio,debet denuo fieri offi.iudi.h.d.cũ duabus legibus seqñ.
1 vsqꝫ ad.l.si emãcipati.¶ † No.ex.l.ea demũ.ꝙ solũ debẽt conferri ea bona que reperiũtur penes fratres tẽpore mortis:z nõ alia qd̃ limita ₰m Cy.bal.z alios hic:nisi filius esset stipulatus

sub cõditione:qꝛ q̃uis cõditio eueniat post mortẽ patris:tñ qꝛ trahiť retro ad tps ꝯctus,dꝫ cõferri.l.ij.§.id quoq̃.ꝛ.§.sed si sub cõditione.ff.eo.Scđo limita nisi aliquid esset ꝯsumptũ do lo culpa vni⁹ ex fratrib⁹:qꝛ illud cõputatur sibi in ei⁹ partem.l.ij.§.de illis.iũcta glo.ff.eo.dixi in auť.qđ locũ.in.j.nota.š.eod.

2 ¶†Scđo no.ex.l.filiã.ꝙ filia succedẽs ex testamẽto pr̃is nõ teneť ꝯferre:verũ qꝛ istud erat decisum in.l.j.š.e.quasi supflua reddiť decisio hui⁹ tex.nisi eam intelligas loqui in filia in potestate.cũ.l.j.š.e.loquať in filijs emãcipatis.Intellige tñ istũ tex.nisi filia instituta bñficio pteriti ꝯtabularet,ꝛ ꝯtabulãdo plus cõsequereť ab intestato quã esset habitura ex testamẽto: tũc bñ teneť ꝯferre:ita loquitur tex.in.l.in adoptionẽ.ff.de colla.do.de qua.l.gl.hic opponit,ꝛ multipliciter sol.sed teneas secũdã sol.quã retuli.quã tenet gl.hic et cõiter doc.Nec dicas ꝙ ista solu.diuinet:prout dicit Ful.hic:nã põdera qđ tex.in.l.ista dicit ꝙ filia data in adoptionẽ ꝛ instituta confert sicut emancipata:sꝫ emãcipata instituta nõ ꝯfert:vbi qñ aperto p filiuꝫ p̃teritũ edicto ipsa ꝯtabulat pluꝫ cõsequiť q̃ esset ex testamẽto habitura:ita declarat tex.in.l.q̃ sequiť.s.in.l.si filia.ff.de colla.do.

3 Tñ decisio.hui⁹ legis est correcta p auť.ex testõ.š.e.¶†Tertio no.ex.l.si soror:ꝙ collatio bonoꝝ omissa dꝫ fieri officio iudicis intellige xũ,qñ ille q teneť ꝯferre possidet,bona al's si nõ possideret cõpellereť cõferre denegãdo sibi actiões.l.posthumo.ꝛ.l.filie.j.eo.ſm Bar.et oẽs hic.

4 ¶†Quarto no.ex hoc tex.iũcta gl.fi.q̃ tota die allegať ad hoc,qđ vbi xba.l.vł statuti referunť ad iudicẽ,ibi semper oriť officiũ iudicis,ꝛ nõ aliq̃ actio.idẽ dicit glo.in.l.si res obligata.in gloss.vlti.in fi.ff.de leg.j.ꝛ plene Bar.in.l.vnica.in.iiij.colũ.ff.de ꝯdi.ex le.cuꝫ multis cõcor.alleg.per.d.Alex.hic:vltra quas adde Bar.in.l.j.in prin.in vl.col.ff.si quis ius dicen.ꝛ.l.j.§ ait pretor.ff.de postulan.tex.in.l.metũ.§.sꝫ qđ pretor.ait ꝛ ibi Bar.ad hoc no.ff.qđ metus cau. Adde etiã tex.in.l.qđ si minor.§.fi.de mino. Canoniste in.c.j.de offi.iudi.ꝛ iliũ tex.in.d.l.qđ si minor.§.fi.allegat Bar.in.d.l.vnica.Et pulchre Bar.in.l.solẽt.in.ij.col.ff.de alimẽ.ꝛ cib.le.

5 per hãc regulã†ꝙ si statutũ disponat ꝙ potestas vel capitane⁹ tale quid faciat.ex isto statuto oritur solũ officiũ iudicis:ꝛ non cõdictio ex statuto.ꝛ ita tu limita doct.Bar.in.l.omnes popu.in vlti.q.ff.de iusti.ꝛ iu.dum concludit oriri actionẽ que dr̃ condictio ex statuto.Ad le etiã ad hanc regulã.gl.in.l.cũ satis.C.de agr.ꝛ censi.lib.xj.quã Bar.ibi:in.ij.col.multuꝫ not.pro statutis dicẽtibus ꝙ iudex prouideat ne dãna denť:iniurie inferãtur,ꝙ vigore istius statuti nulla nascatur actio.sꝫ solum potest officium iudicis implorari.subdit tamen notabiliter Bar.ꝙ si statutum diceret ꝙ iudex debeat tueri tales iniurias patiẽtes: tunc ex tali statuto orireť actio,ꝛ exceptio p.l.statuas.ff.de acq.ren.re.do.Pro certo magna est differẽtia quã Bart.ibi in hoc constituit.ꝛ puto qđ etiã in scđo casu Bar.male dicat.nam qđ ipse dicit procedere qñ statutũ impersonaliter loquereť:sꝫ verba diriganť ad iudicẽ,expresse videť ꝙ debeat oriri officiuꝫ iudicis:per istam regulam hic traditã:quã limita procedere quãdo verba legis vel statuti relata ad iudicẽ essent affirmatiuã.secus si negatiua:vt no.ibi per Bar.in.d.l.vnica.in.iiij.col.ꝛ pro ista limitatione est tex.in.d.l.metum.§.sed qđ pretor.vbi Bar.no.ff.qđ metus cau.cõtra tamẽ istaꝫ regulam soleo ponderare duos text.vnus est in.l.si pascenda.ad fi.in ver.per iudicẽ.C.de pac.vbi verba.l.expresse referunť ad iudiceꝫ:ꝛ tñ ibi oritur actio pro socio,vel prescrip.ver.ſm gl.ꝛ oẽs,ibi dixi de responsione.item in contrarium facit text.in.l.si tibi.cum gl.in verbo iubebit.j.de loca.

6 ¶†Itẽ per istam regulaꝫ ꝯfunditur decisio Barto.in.l.non solum.per glo.ibi.ff.de rei vendi.ꝛ.l.iij.§.si rẽ.per glo.ibi.ff.de leg.iij.in quibus locis tenet Bar.ꝙ si statutũ disponat ꝙ victus victori cõdẽnetur in expensis.prout etiã dicit ius cõmune:intelligitur statutũ nisi victus habuerit licitam causam litigandi.nam statutuꝫ satis operatur vltra ius cõe:cũ ex eo oriať noua actio.s.cõdictio ex statuto.nã hec doctr.Barto.cõfundiť per hãc regulã.nã cũ statutũ dicat qđ vict⁹ victori cõdẽneť in expẽsis:verbũ cõdẽneť intelligiť necessario a iudice: ergo debet oriri officiũ iudicis,ꝛ nõ actio:per istaꝫ regulã hui⁹ glo.per quam reprehẽdit Bar.Matesil.in no.j.sed põt saluari Bar.qñ statutũ loqueretur per alia verba quã dicit Bar.puta qđ diceret ꝙ victus victori[a] sit obligatus in expensis.ille terminus obligatus,excluderet officiũ iudicis:quod nullã p̃supponit obligationẽ:ita dicit Bal.in.l.terminato.in pe.colũ.in fi.C.de fruc.ꝛ lit.expẽ.Et dũ ista glo.subdit per verba valde obscura,qđ etiã põt intẽtari rei vẽdicatio,ad res que debebãt cõferri tẽpore diuisiõis.ꝛ si opponas de diuisiõe:replicabiť ꝙ ci q nõ vult ꝯferre denegãde sunt actiões.l.posthumo.j.e.ꝛ sicut denegãde sunt actiões.ergo etiã exceptiões:q̃ veniunt appellatione actiõis pro ista gl.videtur facere tex.in.l.si donatione.in xbo vẽdicare infra eodẽ.ista fuit intẽtio gl.lꝫ p xba obscura sꝫ reprehẽdiť p Mod.ꝛ bñ.qꝛ cũ p diuisionẽ trãslatũ sit dominiũ i eũ cui ex diuisione res deuenerũt:ꝯ̃ alteri q nõ habet dominiũ nõ põt ꝯpetere rei vẽ.qđ psequere vt hic p do.Alexã.post Ful.q conanť sustinere hãc gl.

7 ¶†Ultimo no.ꝙ diuisione facta p arbitrũ inter partes,si aliq̃ res q̃ debuerũt cõferri fuerint occultate dolo aut culpa non obstãte tali diuisione poterit peti officio iudicis vt cõferanť:qꝛ lꝫ iudicis diuisioni stãdũ sit propter autoritatẽ sñie,etiã si assignate sunt res q̃ nõ deberẽt:ꝛ in quib⁹ pars nõ haberet ius.l.cũ putarẽ.ff.fa.hercis.de qua.l.gl.opponit ꝛ tripliter soluit tñ p h nõ recediť a sñia,vł ab autoritate sñie:imo sñia remanet firma ꝛ valida:dato ꝙ petereнť cõferri res q̃ omisse fuerũt dolo aut culpa.ꝛ ista est vera omissis alijs sol.gl.¶Itẽ adde qđ bal.in.c.cõquerẽte.in vl.col.de offi.ord.dicit ꝙ h est glo.fin.ꝙ in iudicio vniuersali exceptio q̃ mi-

8 nuit bona põt opponi post sñiam.†Tu no.fin.ex isto text.cũ gl.ſꝫ do.Frã.de are.hic:ꝙ ius qđ nõ impugnat sñiam,sꝫ limitat vł minuit execu.põt opponi post sñiam:nõ solũ p viã exceptio.vt.l.nesenni⁹.§.fi.ꝛ ibi gl.ꝛ bar.ff.de re iud.ꝛ.l.si fideiussores.§.idẽ rñdit.ff.de fideiussori.ꝛ.l.ex diuerso.§.fi.vbi doc.ff.so.ma.ꝛ no.bar.in.l.j.C.de iur.ꝛ fac igno.sꝫ etiã p viã petitionis.tex.est h:cũ gl.p quã ampliať regła.ll.p̃allegatarũ.itellige nisi tale ius fuisset añ sñiaꝫ oppositũ:ꝛ p iudicẽ reiectum,tunc non posset ampli⁹ post sñiam in executiõe opponi.gl.est i.d.l.nesennius.§.fi.bar.ꝛ doc.in.d.l.ex diuerso.§.fi.ꝛ no.bald.i.l.ab executiõe.i pe.col.C.quo.app.nõ re.ꝛ qđ no.bar.in.l.si filiusfa.ff.qđ cũ eo.Et ita remanẽt expedite iste leges vsq̃ ad.l.si emãcipati.Jason Pisis.

☞ Hic reponenda esset lectura .l.si emancipati. que est infra post.l.fi.

A Patre. Ista lex.h.d.ſꝫ Bar.ꝛ Ang.hic que in vltima volũtate relinquunť,nõ cõferuntur.ꝛ ad hoc istum tex.alleg.gl.in auť.ex testamẽto.š.e.Hoc summariũ est verũ in se p.l.filie lꝫ.in x.neq̃ relictũ.ꝛ.l.filiã fratrib⁹.j.e.sed nõ ꝯgruit ad istũ tex.vbi diciť de collatione dotis:ꝛ nõ de collatione relicti. Ideo Jac.bu.reprobato isto summario,aliter summat.Tu summa sic.filia petẽs illud qđ p fideicõmissum est relictũ in codicillis,non teneť dotem conferre.Et pondera quia text.videtur assignare rationẽ:qꝛ extero iure capit.ꝛ sic non tanq̃ filia:sed tanq̃ qlibet extraneus.Sed ista nõ est bona ratio:qꝛ etiã si filia capiat vt extraneus:tñ bene teneť conferre.ratio ergo est ea,qꝛ filia nõ succedit titulo vniuersali in hereditate:sed titulo singularis relicti,et cõferre non tenetur.l.ex causa.C.fa.her.ꝛ.l.fi.ff.de colla.dotis. ¶ In text.ibi extero iure.ego intelligo text sic,ꝙ filia non volebat ab intestato succedere patri simul cum alijs fratribus:sꝫ erat cõtenta solũ cõsequi legatũ factũ in codicillis:sicut si esset extranea.ꝛ si nolebat vti iure filiationis:diciť ꝙ nõ teneť conferre.vt habes in tex. Jason.

1 ☞ Posthumus anteq̃ nascatur non est suus.

2 Conferre qui tenetur:si non vult conferre q̃uo compellatur.
Et an talis exceptio impediat litis ingressum.post.nu.3.

Posthumo. Hoc dicit.filius emancipatus tenetur conferre posthumo:ꝛ si nõ faciat denegatur sibi actio.hoc dicit.melius q̃ per Barto.q summat ꝙ posthumus preteritus confert:cũ iste tex.dicat ꝙ ipsi posthumo nato debeat cõferri:ꝛ nõ ecõtra.Dubiũ faciebat qꝛ edictũ p̃toris disponit qđ emãcipatus teneť cõferre filio in potestate.l.i pñ.ff.eodẽ.sꝫ posthumus nat⁹ post mortẽ pr̃is nunq̃ fuit in ei⁹ potestate.l.fi.ff.de colla.dotis.hic decidiť ꝯriũ.qꝛ satis est ꝙ posthum⁹ sit talis cõditionis,ꝙ si nat⁹ fuisset viuo pr̃e debuisset conferre.put dicit text.

1 ¶†No.hic bonũ tex.ꝙ posthum⁹ anteq̃ nascať non est su⁹ cũ tex.dicat q sui futuri essent si viuo pr̃e nati fuissent:ꝛ ita tenet bal.in.l.si pr̃.in.ix.opp.C.de insti.ꝛ substi.ꝛ hoc examinaui in.l.

2 posthumo.in pmo no.š.de bo.pos.ꝯta.quã pre.¶†Scđo no.ex tex.ad fi.ibi,denegãdas actiones:ꝙ q teneť cõferre cogiť ad

3 collationẽ p denegationẽ actionũ.†Et ex hoc dicit bal.se credere ꝙ ista exceptio impediat pcessum:ꝛ sic lit.cõte.idẽ simpľr not.Salice.ꝛ Fulgo.hic:ex quo enim actio denegatur:videtur per consequens impediri litis cõtest.cũ agere sit litẽ contesta.l.amplius nõ petitũ.ff.rẽ ra.ha.bar.in.l.nã ꝛ postea.in pnc.in.l.not.ff.de iureiur.Bal.in rubri.de exces.prela.in vlt.col.ꝛ est gl.in.l.si postea.ff.de pecu.quam reputat sing.Bald.in.c.quoniã contra falsam.de proba.in.vij.colum.Tu dic melius ex mente do.Fran.de are.hic:ꝙ quando exceptio cõcludit actionẽ ipso iure non competere:tunc quia sine actione nemo experitur.l.si pupilli.§ itẽ videamus.ff.de negotijs gestis.ct.l.quoties.§.itẽ si tẽporali.ff.de admi.tut.ista exceptio bñ impedit processuꝫ:ꝛ lit.cõt:ſt.

a ¶Uictori. a Adde alex.de imo.i cõsil.clxxxiiij.ici.viso pũcto qõnis.l.v.volu.

lit.cõte.vt declarat Inno.in.c.vnico.de li.contesta.in.vj.ꝛ no. Bart.in.l.cum querebaꝶ.ad fi.princi.ff. iudica.so.ꝛ in.l.nam et postea.in p̄n.ff.de iureiu.ꝛ in.l.papinian⁹.§.si quis impubes.ꝑ illũ tex.in ver.nõ admittendũ.ꝛ in.l.mater.ff.de inoffic.testa.ꝛ in.l.si vn⁹.§.añ oĩa.ꝑ illũ tex.ff.de pac.ꝛ in.d.§.itẽ videam⁹.ſʒ nõ sic est in proposito vbi ius ꝛ actio cõpetit ipso iure.l.ꝑtor. in prin.ff.eo.ꝛ istud est regulare:quia qñ.l.denegat actionẽ in dubio,nõ videꝶ auferre actionẽ ipso iure:ſʒ solũ dare exceptionẽ q̃ elidat actionẽ.l.j.in p̄n.ꝛ ibi Bart.ff.ad mace.idẽ bart.et Moder.in.l.j.§.sublata.ꝑ illũ tex.ff.ad treb.ꝛ in.l.cũ lex.circa fi.ff.de fideiusso.ꝛ in.d.l.nã ꝛ postea.in p̄nci.ergo ista nõ est talis exceptio q̃ possit opponi ad ꝓcessum,ꝛ impedire lit.cõtest.

1 ¶ Onus quãdo est aliquid intrinsecũ actioni vel exceptioni,debet etiam nemine opponente impleri.

2 Castrensia:vel quasi castrensia,non conferuntur.

3 Libri empti filio a patre:quãdo ꝛ in quibus casibus debẽt conferri.et nu.4.

5 Filiusfamilias in potestate nõ potest facere testamentum. Clericus simplex prime tõsure potest facere testamẽtum:licet sit in potestate patris.rationem ponit post nu.5.

6 Adde ad idem cautelã vt filiusfa.possit facere testamentũ.

7 Libri empti:ꝛ traditi ꝑ p̄rẽ filiofamilias clerico studẽti,q̃uis nõ sit clericus beneficiatus,sed clericus simplex:donatio statiʒ et irreuocabiliter valet:ꝛ censetur peculium quasi castrense.

8 Filiusfamilias si nõ sit doctor ſʒ licentiatus:an in eo habeãt locũ q̃ dicunꝶ de doctore,quo ad collationẽ expẽsarũ seu librorũ.

9 Licentiatus etiã qui breui est doctorandus:an veniat appellatione doctoris.

10 Fili⁹ in casib⁹ in quib⁹ teneꝶ cõferre libros,nõ teneꝶ precise libros ꝯferre:sed sufficit qđ cõferat estimationẽ eorum.

11 Pater si legat i testamẽto expẽsas studij filio,aut q̃ facte sunt: aut quas fieri velit:an in tali legato cõprehendũtur libri.

Filie licet. Hoc dicit.filia dotata a p̄re eo mortuo debet fratribus dotem conferre,si vult cum effectu agere ad partem hereditariam:hoc primo.ꝛ peculia profectitia non conferuntur:ſʒ sicut alie res patris hereditarie inter fratres diuidantur.hoc scđo.ꝛ peculia castrẽsia vel quasi.itẽ legata nõ cõferuntur nec diuiduntur:sed ꝑcipua sunt.h.d. ¶ †No.ex text.ibi vñ consulte collationẽ offeres.hic esse tex.fm Bal.ꝙ qñ onus aliquod est intrinsecũ actioni vel exceptioni,dʒ etiã nemine opponẽte impleri.patet in hoc tex.vbi on⁹ cõferẽdi dotẽ ꝓcedit ex eo qꝛ filia vult succedere.ğ tanꝙ sit intrinsecũ dʒ pri⁹ impleri vel offerri:etiã si nõ petaꝶ.Per hoc decidit Raph.Fulgo.ꝙ emptor volẽs agere actione ex empto ad rem vẽditã,vt sibi tradat,dʒ prius soluere vel offerre preciũ:etiã si nõ opponaꝶ.al's sibi nõ cõpetit actio ex empto.qđ vltimũ est falsum vt examinaui in.l.iurisgẽtiũ.ff.de pac.vbi videas.ꝛ iste tex.nõ ob.ſʒ Lu. ꝛ d.alex.hic:qꝛ dũ dicit denegari actiones,intelligiꝶ.s.ope exceptionis nõ ipso iure. ¶ †Scđo no.ex tex.in ⱱbo neq; castrẽse. ꝙ castrẽsia vel quasi nõ cõferunꝶ:vt in.l.j.§.nec castrense.ff.eod. Unde facit iste tex.fm Cy.bar.ꝛ alios hic:ꝙ filius studẽs[a] non tenetur cõferre libros sibi traditos a patre cã studij:sed mortuo patre deberẽt esse sui ꝑcipui.put tenet glo.ordi.in.l.filie cui⁹.§. fa.herc.ꝛ istud ꝓbat Cy.hic:aliquib⁹ medijs que leuia sunt.et Ray.in.l.si donatione.j.e.ꝛ ibi Alb.late examinat istũ passuʒ. Unde cõcludẽdo solet in hoc teneri cõiter doc.Bar.in.d.§.nec castrẽse.in.j.ꝛ.ij.col.quã tenẽt Bal.Paul.de ca.ꝛ late.d.Alex. in.d.l.si donatione.j.eo.ꝛ Bart.in.d.l.filie cuius.ꝛ ibi plenius Sali.In qua doctrina vltra ea que late scribit do.Alex.in.d.l. si donatiõe.†Ego aliqua addo.in primis cõsydera qđ lʒ Bar. ibi faciat quatuor casus principales.tñ solũ in primo casu libri debent conferri,qñ pater emit libros noĩe filij:sed sibi non tradidit:remanent in dominio patris:ideo diuidũtur mortuo patre sicut alie res hereditarie:in alijs casib⁹ Bar.libri nunꝙ conferunꝶ,sed sunt precipui illius cui p̄r donauit:est tñ differẽtia: quia si talis filius erat doctor,vel est effectus doctor in vita patris,cũ doctor possit habere peculium quasi castrense.l.fi.§.de inoffi.test.tales libri transeũt in peculiũ quasi castrẽse filij ꝛ statim donatio irreuocabiliter valet,adeo ꝙ si p̄r vellet nõ posset amplius reuocare talem donationem.ꝛ sic nõ solum libri sunt precipui filij existẽtis doctoris:ſʒ etiã irreuocabiliter sunt sui. Sed in vltimo casu quando filius erat scholaris tãtum,cui pater emit libros ꝛ tradidit,quo casu intelligiꝶ donasse filio:tũc talis donatio inter patrẽ ꝛ filiũ in potestate posset reuocari ꝑ ipsum patrem:tamẽ si nõ reuocetur,confirmatur morte patris: ideo non confertur sicut nec alia donatio que morte p̄ris cõfirmatur.vt dixi in auꝶ.ex testamẽto.§.eo.ꝛ idẽ sequitur vltra p̄allega.do.Alex.in cõsi.cxlij.in.ij.volu.incip.circa primã dubitationem,in pe.col.ꝛ est duplicatum in cõsi.ciij.in.iij.volu.Ita

tenet Pau.de ca.in cõsi.clxxxij.Raph.cu.in consi.ccxxvj.cuidã filio studenti empti fuerũt libri.Licet ideʒ dubitauerit circa vltimũ membrũ Barto.in.l.illud.j.eo.cum censeatur donatio ob causam studij:ergo conferri debet sicut alia donatio ob cãm.l. vt liberis.j.eo.ꝛ auꝶ.ex testamento.§.eo.Respondet multipliciter.d.Alex.in.d.l.si donatione.vera solutio est,ꝙ illud procedit in donatione ab cãm:que statim valet. ¶ Limita illã doctr. bar.de libris donatis filio doctori:aut q postea i vita patris est effectus doctor:ꝙ ei⁹ precipui sunt:et donatio statim irreuocabiliter tenet:vt sit verum nisi p̄r primo emisset libros pro alio filio,hoc expresso ꝙ volebat ꝙ teneretur tales libros cõferre:si postea eos scđo loco simpliciter tradidit huic scđo filio,qui ꝑfecit studiũ viuo patre,tñ tenebitur conferre:quia intelligũtur translati cũ illa cõditione quã habebat primus.vt teneretur cõferre.Ita limitat bar.in.l.caio.in prin.per illũ tex.ff.de.ali.leg. ¶ Scđo doctri.Bar.limitat no.Ang.hic:vt ꝓcedat qñ filius ad perfectionẽ studij et doctoratus apicem peruenit:secus si miser et ignorans permãserit.quasi censeatur donatio ob cãm que cessauerit:ideo nõ dʒ libros habere precipuos:arg.l.ij.ff.de his qui.vt indig.sequitur Raph.cu.in.d.cõsi.ccxxvj.Alex.in.l.si donatione.in pe.co.j.e. ¶ †Sʒ audi nouã questionẽ ꝛ valde vtilẽ a in cuius decisione forsan adiuuaberis:quid in filiofamilias clerico studenti:cuius nomine p̄r emit libros ꝛ tradidit:an sit idẽ prout in filiofamilias doctore:vt statiʒ donatio talis irreuocabiliter valeat:et libri sint ei⁹ precipui.ꝛ puto ꝙ sic:nã pondero qđ Bar.in.d.§.nec castrense.in.ij.col.dicit ꝙ aliud est in simplici scholari,eo qꝛ scholaris non potest habere quasi castrense peculium:sed ego habeo ꝙ filiusfamilias clericus quicquid consequitur a patre vel aliũde,censetur quasi castrẽse peculiũ.l.cũ lege leoniana.et auꝶ.presbyteros.ꝛ.l.sacrosancte.§.de epis.ꝛ cler. ꝛ istud in terminis inuenio tenere in ꝓposito nostro,solũ Alb. in.l.si panatione in vlti.colum.in discursu.j.eod. ibi examinat b nũquid libri donati filio studẽti per patrẽ cõferri debeãt:ꝛ longã ponit distinctionẽ:dicit ꝙ si essent donati filiofa.clerico,qđ censeretur quasi castrẽse peculiũ.ꝛ licet ipse nõ declaret:puto ꝙ istud non solũ procedat in clericis beneficiatis,ſʒ etiã in clericis simp.icib⁹prime tonsure:qꝛ q̃uis tales remaneant in patris potestate:vt est gl.in.c.cũ volũtate.in gl.fi.de sen.excõi.tñ q̃tũ ad propositũ idem puto iudicandũ prout in clericis bñficiatis, q̃tum ad hoc vt illud qđ donaꝶ eis a patre vel ab alio sit eorũ ꝓpriũ:ꝛ cẽseatur quasi castrẽse.et iʒ istud vltimũ in specie tactũ nõ inueniã.tamẽ probo.†nã filiusfamilias[b] in potestate patris nõ potest facere testamentum.l.senium.in fi.C.qui testa.facere pos.et tamẽ ego habeo ꝙ simplex clericus[c] prime tonsure põt facere testamentũ,q̃uis sit in potestate patris:eo qꝛ illud qđ habet censetur quasi castrẽse peculium:vt predixi.ꝛ de quasi castrensibus filiusfamilias testari potest.l.fina.§.de inoffi.testa.qꝛ in illis habeꝶ pro patrefa.l.iij.ff.ad macedonia.ꝛ ꝙ talis clericus prime tonsure possit testari tenẽt canoniste Hosti.d.Ant. Pe de anch.Inno.ꝛ Panor.in fi.c.quia nos.de testamẽ.ꝑ generalitatem i.lius tex.permittentis clericos oẽs simpliciter testari:ergo de quocũq; clerico intelligitur.istud idem in generalitate sui vult glos.sing.xix.q.vlti.in.c.quia ingredientib⁹.glos. super verbo testandi.dum permittit clericis in potestate ꝯstitutis facultatem testãdi.Et istud multum no.d.Barth.veronẽ. in cautela.clvj.†ꝙ quando filiusfamilias vult testari inuito patre,cautela est ꝙ suscipiat primã tõsurã,qđ facile est qđ reputat valde notabile ꝛ no.dignum:quia hoc modo eludentur iura q̃ volunt ꝙ filiusfamilias testari non potest.Et licet Bart.in.d.l. d sacrosancte.§.de epis.ꝛ cler.restringat predicta vt solum procedant in acquisitis,ratione clericatus,ꝛ nõ aliter:tamen ista limitatio bar.est ꝯ tex.in.d.auꝶ.p̄sbyteros.in ⱱbo quolibet mõ. ꝛ contra.d.l.sacrosancte.in ver.ea quecunq;.fm do.Bartol.in loco p̄allega.†Et sic ex p̄dictis habes quod libri empti et traditi per patrem filiofamilias clerico studenti,q̃uis nõ sit clericus beneficiatus,sed clericus simplex,quod donatio statim irreuocabiliter valet:et censetur peculium quasi castrense:propterea tales libri erunt sui precise:et nullo modo conferri debebũt.nec pater posset irritare aut reuocare.ꝛ istud mihi placet pro vtili cautela ad faciendum qđ filiusfamilias tẽpore diuisionis cum fratrib⁹habeat libros precipuos:et non solum libros. sed quascũq; res sibi donatas a patre:ꝛ ista videꝶ mihi expeditior et verior cautela q̃ illa quã tradit Bar.post Ubertũ de bobio.in.l.donatiões.la.ij.ff.đ dona.ꝑ illũ tex.de qua dixi in auꝶ. ex testamento.§.e.Et predicta bene no.que fortasse vt dixi simplicibus legistis videbũtur noua:q̃uis restrictio Barto.§.relata videatur multũ equitatis in se continere. ¶ † Itẽ aduerte circa predictam doctr.Bart.dũ loquitur de filiofa.doctore seu doctorato:quid si nõ esset doctor,ſʒ licentiatus[d] tñ:an idẽ erit qđ in doctorib⁹.bal.in.l.j.in penul.col.ff.sol.ma.dicit ꝙ in ma-

[a] ¶ Studẽs. Adde bal. cõsi.xxi.ici. quinq; que runꝶ.in.iij. vol.Paul. de cast.ꝯsil. clxxxiiij.incip.vr̃ dicẽdũ quod dicti libri.

[b] ¶ Filiusfamilias.Add de Bal.i.§. fi.isti.de tes. mili.bal.i.l. fi.in.§.filijs. C.de bon.q̃ lib.bal. i.§. preter hos. isti.q.nõ est per.fa.test. Spe.tit.de instr.edi.in §.xij.ver.v. pau.dca.ꝯs. ccj.icip.ad p̄mũ q̃sitũ vr̃ rñdẽdũ.

[c] ¶ Clericus. Adde bal. in auꝶ.licentiã.C.đ epi. ꝛ cle.ꝛ abb. in.c.j.đ test. Abb. in.c. literas.đ restĩ spol.

[d] ¶ Sed licẽtiat⁹.Addõ Bal.in.l.j. ff.so.matri. Bald.in.c. quidam.de renun.

teria fauorabili idē iudicamꝰ de licētiato qđ de doctorato. secus in materia odiosa: vñ ſm eū ſi epſ faceret excōicari doctores, nō venirēt licētiati: ⁊ idē qđ in materia fauorabili ⁊ lata, licētiatꝰ veniat appellatione doctoris: tenet Jmol. ⁊ Gemi. post Pet. de anch. in pro. vj. in. iiij. col. ⁊ Bal. in auſ. habita. in. viij. col. C. ne filius pro pr̃e. ⁊ Raph. cu. in. l. mulier. §. j. ff. ad treb. ⁊ ſm hāc diſtinctionem intellige illud qđ no. Bald. l. athlete. in pri. ff. de excu. tut. ꝑ illū tex. in ver. coronata: quē dicit facere in a ar. cōtra licētiatos ᵃ q nō habēt priuilegiū doctorū niſi pileū doctorē aſſumāt: vt dicūt vltramō. ⁊ qđ decidit Bal. i. l. j. §. pe. ff. de 9 teſta. mili. vbi cōcludit† ꝙ licentiatꝰ etiā g breui eſt doctorādꝰ nō venit appellatiōe doctoris. Unde ƺ eū nō ſufficit poteſta b tiᵇ ꝙ ducat ſecū licentiatū ꝑ vicario, eo caſu quo debet ducere doctorē: cū licentiatꝰ non habeat inſignia doctoris. Addō etiā illud qđ decidit Bartol. in. l. qui indignus. ff. de ſenato. Adde et notabilē tex. in. l. j. C. đ cōſu. li. xij. quē ſing. alle. Ang. de are. in. §. quedā. in. x. col. inſti. de act. ꝑ deciſione. q. quā dicit ꝯtigiſſe in ciuitate Ferra. ⁊ al's vt accepi fuit de facto in ciuitate Papie, in pſona magnifici dñi Guiniforti de zaziis: ꝙ ſi aliqs ſit licentiatus iam tribꝰ annis elapſis, ⁊ iſto medio tpe aliq efficiūtur doctores: poſtea iſte licētiatꝰ poſt illos tres annos aſſumit gradū doctoratꝰ. dƺ ꝑcedere oēs alios qui medio tpe fuerūt doctorati ante eū. ꝑ. d. l. j. ſed caue qđ tex. in. d. l. j. male allegaꝛ per Ange. de are. q̃ in illo tex. tam prima ꝙ̃ ſcđa erat dignitas tāz cōſulatus ꝙ̃ patriciatꝰ: nimirū ſi ſcđa ſuperueniēs trahiꝛ retro ad tēpus prime: ſed in q̃ſtione noſtra licentiatꝰ non hƺ dignitatem prout doctoratꝰ. ⁊ propterea vide Lud. ro. ad hoc ⁊ pdicta qui aliter videꝛ ſentire: in ꝯſ. cccxxxiij. incip. quo ad primū 10 articulū in q̄ queriꝛ. in vlti. col. ¶ † Jtē attēde, qđ in omnibꝰ caſibus in quibꝰ teneꝛ filius libros ꝯferre cū fratribꝰ, nō teneꝛ preciſe libros cōferre ſed ſatis eſt ꝙ cōferat eſtimationē librorum: ⁊ pōt libros retinere: ita no. cōcludit Bal. in. l. macedoniani. C. ad mace. vbi putat iſtud ſing. in libris cōferendis: vt ſufficiat eorum eſtimationē vel valorē ꝯferre: per illud qđ vult glo. ſing. in ſimili. in. l. nepos proculo. ff. de verb. ſi. Jtē ſequiꝛ Sal. in. l. filie cuiꝰ. ſ. fami. hercif. ⁊ do. Alex. in. l. ſi donatione. in. fi. j. eo. Sed Lud. ro. in. d. auſ. ex teſtamēto. de quo do. Alex. nō facit mētionē: dicit ſe valde admirari de Bal. qui dicit iſtud eſſe ſpeciale in libris ꝯferēdis, ꝙ ſufficiat eoꝝ valorē preſtare. nā dicit Lud. ro. ꝙ imo iſtud eſt regulare in quacunqꝫ re que cōferri debeat: ſatis eſt eius valorē ꝯferre. ꝑ tex. in. l. j. §. iubet. circa fi. in ver. ſed ⁊ ſi tantū forte. ff. eo. Tu aduerte qđ Bar. ibi: in illo. §. iubet. dicit illū tex. eſſe neceſſario intelligēdū qñ hr̃ditas erat in q̃titate: tūc ⁊ illud etiā qđ ꝯferri debebat, erat in q̃titate: tū bene ſufficiat tantū remitti de hereditate, q̃tū eſt illud qđ conferri debebat: ſecꝰ eſt ſi illud qđ ꝯferri debebat ꝯſiſtebat in ſpecie: quia aliud ꝑ alio ꝯferri nō pōt. ſm Bar. ⁊ ꝑ iſta. ſo. videnꝛ ſonare verba tex. ibi tantū et q̃tū, q̄ ſunt denotatiua q̃titatis. Uel ſcđo dicit Bar. ibi qđ tex. ille debet intelligi qñ illud ſit de voluntate illius cui debet cōferri: ſecus eſt eo inuito vel forte poſſet dici qđ tex. ille loquitur quo ad releuandū aliquē a preſtatiōe ſatiſdationis. nā qui vult ſuccedere nō eſt amittēdꝰ: niſi pſtet ſatiſdationē de bonis ſuis ꝯferēdis: vt patet ibi ex ꝑcedētibus: vnde bene releuatur a preſtatione ſatiſdatiōis tantū dē preſtādo, vel remittēdo. vt ibi eſt tex. nō aūt releuaꝛ ab ipſa col 11 latione. ¶ † Quid autē ſi pater legat in teſtamēto expēſas ſtudij: aut q̄ facte ſunt, aut quas velit fieri: an in tali legato ꝯprehēdātur libri. ponit Bar. in. l. quibꝰ diebus. §. j. per illū tex. ff. đ condi. ⁊ demon. Bal. in rub. C. de verb. ſig. in. vj. q. Bal. in. l. cū ſucceſſores. C. de euic. ⁊ qđ no. Bar. in. l. his verbis. §. j. ff. de leg. iij. illud eſt expeditū qđ ex quo pater miſit filiū ad ſtudiū, teneꝛ ei libros neceſſarios emere: gl. eſt in. l. ſed iulianꝰ. §. qđ dicit, in verbo ſolebat. ff. ab macedo. ⁊ glo. in. l. macedoniani. in verſi. nō recuſaret. ⁊ ibi Barto. Bal. ⁊ alij. C. eodē. ⁊ per hec eſt expedita iſta lex. Jaſon Piſis.

ᵃ ¶ Cōtra licentiatos. Adde bar. i. l. legatis. in. §. ornatricibus. ff. de leg. iij. bart. in. l. j. §. nec caſtrenſe. ff. de colla. bo.

ᵇ ¶ Poteſtati. Adde Phi. in ꝑhe. vj. in. ij. colum.

ᶜ ¶ Paterna. Adde Bal. i. l. mater tua. C. đ oper. lib.

1 Affectio paterna licet ſit maxima: nō tamen eſt tante efficie ꝙ faciat donationem effectualem preſumi.
2 Fundus ꝯcedi in peculiūz: ⁊ non donari: qualiter intelligatur.
3 Donatio facta per patrem filio in poteſtate ob merita filij, vt hodie ſtatim irreuocabiliter valeat, quot requiruntur.
4 Pater ſi confiteatur in inſtrumento donationis ſe recepiſſe ſeruitia a filio: an ſtetur eius confeſſioni.
5 Statutū ſi diſponat ꝙ filiuſfamilias mercator poſſit efficaciter obligari: ſi in inſtrumento dicatur ꝙ filiuſfami. contrahēs erat mercator: an ſtabitur in hoc inſtrumento.
6 Pater ſi in ſpecie exprimat merita filij cui donat, ⁊ cū iuramēto: an heredes cogentur ſtare eidem.
7 Prelatus ſi cū capitulo confiteatur feudum de quo aliquē inueſtit eſſe antiquum: licet tali confeſſioni non ſtetur: ſi tamen interueniat iuramentum, valet.
8 Donatio facta extraneo non confirmatur morte.

Si donatione.

Ad euidentiam pro intelligentia litere premitte qđ iſte tex. habet duo reſponſa. Primū eſt clarū. ꝙ filia que acquiſiuit fundū, poſt mortem patris nō tenetur illū ꝯferre: ⁊ hoc eſt clarū. cū attēdi debeat tps mortis pr̃is: ideo acquiſita poſt eius mortē nō ꝯferunꝛ. l. ea demū. ſ. e. l. nec emancipati. j. eod. Scđm aūt reſponſum qđ eſt ibi, nam ſi is. in quo dicit ꝙ fundus donatus a patre filiefamilias non dƺ eſſe eius precipuus: eſt valde difficile ⁊ dubitabile: precipue ꝑpter tex. in. l. filie cuius. in. j. rñſo. ſ. fami. hercif. de quo text. glo. oppo. vbi deciditꝛ cōtrariū huius: ꝙ filia cuiꝰ nomine pr̃ emit fundū hƺ eū pcipuū: ꝑpter quē tex. inuenio ꝙ ad hec iura tradūtur ſex varij intellectus q̄s refero. j. in gl. Jtē alia magna difficultas eſt cōtra iſtud ſcđm reſpōſum. q̃ donatio ſimplex facta ꝑ patrē filio in poteſtate, cū nō valeat in vita patris: ſƺ cōfirmetur ꝑ eiꝰ mortē, ⁊ ſic hƺ ſimilitudinē relicti: nō dƺ ꝯferri. l. illud. §. fi. ſ. e. dixi in auſ. ex teſtamēto. ſ. e. hic aūt dicitꝛ ꝯtrariū: ꝙ fundus donatꝰ ſimpliciter ꝑ patrē filie in poteſtate, nō tñ eſt ſuꝰ pcipuus. ergo dƺ cōferri. ¶ Propter has difficultates. tex. noſter in. j. ⁊. ij. rñſo. intelligiꝛ ꝑ glo. hic. ⁊ omnes doc. ⁊ ꝑ gl. ⁊ omnes in auſ. ex teſtamēto. vbi tetigi de hoc. ſ. eod. ꝙ in iſta. l. iſte fundꝰ nō fuit donatꝰ filie ſed ſolum cōceſſus in peculiū ꝓfectitiū. hoc eſt dicere ꝙ pater bñ cōceſſit filie, ꝙ filia haberet vſuz ⁊ adminiſtrationē talis fundi: ſed nō dominiū. Sed q̃ iſte itellectus omnium videtur diuinare: imo plus videꝛ contra verba tex. ibi, tibi a pr̃e donatꝰ. Suſtinendo cōmunē intellectū dicas nō put dicūt bar. ⁊ ful. hic: ꝙ opus ſit hac ſubauditiōe. ſ. ꝙ hic donauit, hoc expreſſo, ꝙ habeat in peculiū et ꝙ iſtud ſuſtineꝛ ineuitabiliter per puncta rationis: vt declaraui in illa auſ. ex teſtamēto. nam fundus donatꝰ ꝑ patrē filio in ptāte, non intelligitur effectualiter donatꝰ: niſi qñ pr̃ emit fundū nomine filij: et illū ſibi tradidit: vt. j. diceꝛ. Uel qñ pr̃ donauit filio ꝑpter benemerita filij: al's extra iſtos duos caſus, dato qđ pr̃ vtaꝛ verbo dono, vt hic: tñ nō intelligiꝛ donatꝰ: ſed cōceſſus in peculiū tantum: vt ſic filius habeat nudū vſum: ſed nō dominiū. ⁊ vbū donatus, impropriatur. i. cōceſſus. ita ꝓbat tex. in. l. qđ fructuarius. ff. de acqui. re. do. quē corrupte alle. bar. hic: in eius diſtinctione. ⁊ text. in. l. fi. ff. de pecu. le. ⁊ in. l. cum pater. §. pr̃ pluribꝰ. vbi gl. ⁊ Bar. ff. de leg. ij. ⁊ idē Bar. in. l. j. §. nec caſtrenſe. in pecolū. ad fi. ff. eo. ergo cū i iſta. l. nō appareat ꝙ pater emerit talē fundū nomine filie. itē nō apparet ꝙ preceſſerint benemerita filie: nā iſtā cū ſint facti in dubio nō pſumūtur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. ergo apparet ꝙ iſte text. loquēs in dubio debeat ꝑ puncta ratiōis neceſſario intelligi: vt intelligūt gl. et doc. hic. ꝙ hic fundus fuit ſolum conceſſus in peculium: et ſic in adminiſtrationem filie: ⁊ ſic verbum donatꝰ, poſitum in tex. exponitur i. conceſſus: iuribꝰ pre alle. ¶ Et hoc modo ſubtiliter defenſetur cōis intellectus. ſm quem. h. d. fundus acquiſi. poſt mortē patris nō debet conferri fratribꝰ: ſecus ſi pater conceſſit in peculium filie: q̃ non debet eſſe precipuus ipſius filie: ſed debet diuidi ſicut alie res patris. h. d. ſm cōmunem intellectum gl. et 1 doc. hic. † Ex quo habes quod affectio paterna ᶜ circa filium: lƺ c ſit maxima. l. iſti quidē. in. fi. ff. quod metus cau. iuncta. l. quidā cum filium. ff. de heredi. inſti. tamē nō eſt tāte efficacie qđ faciat preſumi donationem effectualem: ſƺ ſimplicē adminiſtrationē peculiarem: dato qđ pater vtatur verbo dono. niſi benemerita filij pceſſerint: aut talis res ſit empta nomine talis filij: ⁊ ſibi tradita ⁊ donata, al's nō obſtāte affectione paterna, ⁊ non obſtāte qđ pater vtatur verbo dono: tamen intelligetur cōceſſio in peculiū: et nō donatio. ⁊ tex. eſt ſingu. ſm cōmunē intellectū gl. et docto. et ſi dicas tenendo communem intellectum gloſſ. ⁊ docto. ꝙ hoc nō fuerit reuera donatio: ſed conceſſio in peculiū: ꝙ iſte tex. erit de indubitabili, cū iam eſſet hoc deciſum in. l. precedēti. Reſpōde ſing. qđ in. l. precedēti pater expreſſe conceſſit in peculiū. ſed in iſta. l. ponitur caſus noſ: qñ ſumus in caſu dubio: ⁊ pater eſt vſus verbo dono: ⁊ hic eſt tex. not. ꝙ adhuc cenſeꝛ cōceſſio in peculiū: ⁊ ſic talis fundꝰ nō dƺ eſſe precipuus ipſius filie. Tu caue, q̃ ſm iſtū cōem intellectū gl. ⁊ doc. multū reſtringuntur due regule cōmunes: prima qđ donatio ſimplex facta per patrem filio in poteſtate non confertur. l. illud. §. fi. j. eod. dixi in auſ. ex teſtamēto. ſ. eo. nam in donatione ꝑpter bñmerita nō poteſt procedere: quia ſtatim valet vt ibi dixi: ſolum ergo ꝑcedet qñ clare apparet ꝙ pater voluit eſſe donationē, et non conceſſionem in peculium. ſilr̃ reſtingeꝛ alia regula que habet ꝙ donatio inter patrem ⁊ filiū in poteſtate ſtatim non valet: ſƺ cōfirmeꝛ morte. l. papi. cū gloſſ. ff. de dona. inter vi ⁊ vxo. ¶ Ex iſto tex. no. ꝙ verbuz donatꝰ propter ſubiectā materiā exponitur cōceſſus in peculium. facit. l. inſulaz. ⁊ ibi Bartol. ff. de preſcrip. ver. l. ſi olei. vbi gl. ⁊ Barto. C. loca. ⁊. l. ſi vno. in princi. ff. co. et iſ. c.

eo.ꝛ in.c.cōstitut⁹.de reli.domi. Itē ad primā restrictionē duaruꝫ regularū supradictarū adde qd Bar. illud fatet in distinctione per eū hic tradita. ¶ Solo in ꝟbo postulas: sup gl.iij. dū allegat.l.vt liberis.j.eo.dic vt p do. Alex.hic.istā gl.fi.diuide in sex partes principales: in pma opponit ꝯ tex.ꝛ soluit. in scda iuxta solu.q̄rit de vna q̄stione. in tertia ponit vnū dictū. in quarta reprobat questionē quorūdā sup hoc. in qnta opponit cōtra text. ꝛ rn̄det remissiue.in.vj.alle.ꝯcor.tex.scda ibi: si q̄ras aliter.tertia ibi:nec tꝫ ab initio.quarta ibi:quā distinctionem.quinta ibi: itē ꝯ.s.de inoffi.dona.sexta ꝛ vlti.ibi:ꝛ facit. ¶ In prima parte glos.est valde difficile cōtrariū/glo.hic per verba satis obscura rn̄det:ꝛ sm Bar.ꝛ clarius Sali.ꝛ Moder.hic.licet glos.videatur ponere vnā solu.tn̄ reuera sunt due,declarādo vt hic p eos:ꝛ ꝙ velut sint due dictiones separate. Ego aūt aliter intelligo et declaro hanc solutionem:ꝛ dico ꝙ in ista lege fundus nō fuit donatus filie:sed cōcessus in peculiū.ita ꝙ haberet vsum ꝛ administrationem:sed nō dn̄ium:dato qd tex.vtat ꝟbo donat⁹.ꝛ istud declaraui in euidētialibus.s.q̄tum ad hunc tex.sed in.l.cōtraria.fundus fuit donatus filie.ꝛ si dicis q̄ dn̄a est an fundus cōcedatur in peculiū filie:an vero donet:glo.vt puto hic iūcto eo qd dicit.j.in tertia pte rn̄det,ꝙ quādo fundus cōcedit in peculium, ꝛ sic nō donat:illa cōcessio non cōfirmat per mortem patris donantis,sicut alie donationes:sed qn̄ fundus donat per patrem filie:q̄uis donatio statim nō valeat in vita patris:tn̄ ꝯfirmatur per mortē patris:q2 si pater aliter nō reuocet:videt ex supremo iudicio tacite cōfirmare.ꝛ istud est qd vult dicere gl.dum dicit cōferens supremū iudiciū:cū ergo talis donatio cōfirmet morte patris vigore supremi iudicij,assumit naturā relicti.ideo nō cōfert:ꝛ sic vno ꝟbo vult dicere gl.in isto tex.fuit simplex cōcessio in peculiū,que nō statim valet quo ad transferendū dominiū:ꝛ nō cōfirmat morte.ꝛ sic nō cōfert in supremū iudiciū.sed in.l.cōtraria fund⁹ fuit donatus.ꝛ q̄uis donatio statim nō valeat,cōfirmatur morte ex tacito supremo iudicio.ideo etiā assumit naturā relicti post mortē:ideo nō cōfert.ꝛ si dicis ꝙ ista solutio diuinat ad vtrūqꝫ text.nā dicere hic qd fundus fuit cōcessus in peculiū est magna violētia ad hūc tex.rn̄de declarando:vt.s.in euidentialibus. Itē dicere ꝙ in cōtrario.d.l.filie cuius.fuerit donatus filie magis q̄ hic,est diuinare:psertim cū in dubio psumatur ꝯcedi in peculiū ꝛ nō donari.vt declaraui.s.in euidētialib⁹.

2 glo.vt puto voluit ad hoc respondere.dicāt doc.qcqd velint:ꝙ verū est † ꝙ in dubio fundus presumit concedi in peculiū,ꝛ nō donari.ē verū nisi pcedāt bn̄merita filie:tūc enī psumit donatus. Tn̄ q2 istud vltimū ē diuinare ad illū tex.cū ibi nō magis appareat q̄ hic ꝙ benemerita pcesserint:ꝛ ista sunt facta,q̄ in dubio nō psumunt.ideo licet alij doc.hic transeāt cū solutione gl.hic, ego eam non teneo. ¶ Et ppterea inuenio ꝙ alia dat solutio ad.d.l.filie cui⁹.ꝙ ibi fundus fuit empt⁹ noīe filie:vt clare dicit tex.ibi:ꝛ etiā per patrē fuit facta traditio filie:ꝛ istis duobus cōcurrētibus.ꝙ sit res empta noīe filij:ꝛ sibi tradita:tūc intelligit donata.ꝛ tūc bene cōfirmat morte:ꝛ hꝫ vim supremi iudicij.ꝛ ideo nō cōfert.ita loqt.d.l.filie. Sed in ista.l.q̄uis fundus fuerit donatus,ꝛ sic traditus per patrē filie,tn̄ nō erat empt⁹ nomine filie:q2 istud nō dicit tex.hic.prout dicit in.d.l.filie.ergo non intelligit donat⁹ sed cōcessus in peculium.ergo nō est ꝯfirmabilis morte. Istā solutionē vult Bar.hic:in distinctione quā facit.et expressius Bar.in.d.l.filie.vbi dicit ꝙ tex.ibi dum dicit comparauit.dꝫ intelligi ꝛ manualiter tradidit:al's videret tn̄ nomē filij in instro accōmodare.l.ij.C.si qs alteri vel sibi.ꝛ.l.j.C.de castren.pecu.li.xij.idē tenet Bar.ꝛ est.l.si filij.per iliū tex quem ad hoc ponderat.C.de dona.inter virū ꝛ vxo.sequit Bald.in autē. ex testamēto.s.eo.ꝛ Ludo ro.in cōsi.cccxcj.incip.cū isti fratres. in vlt.col. Sꝫ caue q2 lꝫ fundus in.d.l.filie.fuerit empt⁹ nomine filie,vt dicit ibi tex.tn̄ dicere ꝙ etiā fuerit facta traditio p pfem filie.istud est diuinare ad illū tex.ideo reprehēdit per Bald. ibi in.s.ꝛ.iij.col.ꝛ etiā per Sali.eam etiā reprobat Imo.in.l.cōtinuus.§.fi.in.iij.col.ff.de ver.obli. Tu defende istum intellectū Bar.not.ꝛ ꝙ ibi interuenerit traditio probat quia al's nō cōfirmaret morte:vt p gl.in.l.papinianus.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo. ꝙ autē ibi cōfirmet morte ptꝫ ex tex.ibi:si nō post ꝯrū eius iudiciū. ¶ Alia solu.ꝛ sic aliū intellectū ponūt Bal.Sali.in.d.l.filie cui⁹.ꝛ dicūt qd ibi bene fuit empt⁹ p patrē filie noīe, sed nō fuit tradit⁹.et istud sufficit ꝙ fuerit empt⁹ noīe filie:lꝫ nō fuerit sibi tradit⁹:q2 licet traditio reqrat ad hoc vt dicat donare:vt.s.in euidentialib⁹ declaraui.tn̄ nisi pater aliter reuocet.aut penitentiā ostendat,fili⁹ habebit quasi sibi legatū: prout ibi expresse declarat gl.j.ꝛ ad hoc ille tex.ē sing.in iure sm Sali ibi. Istū intellectū sequit Imo.in.d.l.ꝯtinuus.§.fi.in.iiij.col.cū vna modificatione:si illa psona cuius noīe empt⁹ est fund⁹ erat talis q̄ habebat intētare iudiciū famil.hercis.q2 cū in tali iudicio eligend⁹ sit arbiter,qui dꝫ obseruare mētē defuncti etiā coniecturatam l.si cogitatione.C.fa.herci.talis arbiter dabit fundū precipuum illi filie.per tex.sing.d.l.filie.ꝛ istum dicit esse nouū intellectū ad illum tex. ¶ Aliū intellectū tradit Imo.in.l.q̄ dotis.ff.sol.ma. quē dicit fuisse Pet.de bellaper.in.d.l.filie cuius.ꝙ ibi pater emit fundū noīe filie.ꝛ q̄uis nō tradiderit:tn̄ per vēditorē fuit tradit⁹ pñ psente filia,vn̄ ppter psentiā filie est pinde acsi fuisset traditus filie.l.falsus.§.j.ꝛ quod ibi no.ff.de furtis ꝛ.l.quod de suo.C.de dote cauta non nu.tn̄ etiam iste intellectus non caret diuinatiōe.ꝙ fund⁹ fuerit empt⁹ ꝛ traditus patri presente filia: cū de psentia filie in tex.illo ꝟbū nullū. ¶ Aliū qntū intellectū tradit Ang.hic:in lec.florētina:ꝙ in isto tex.vere fund⁹ fuit donat⁹ filie,put litera dicit:nō aūt ꝯcessus in peculiū.sed dicit aduertendū est in cōstructiōe tex.dū litera dicit eū precipuū habere cōtra iura postulas.nam dicit Ang.ꝙ nō erat filia donataria que postularet fundū eē pcipuū sꝫ erat ali⁹ frater sororis,q volebat habere fundū precipuū donatū sorori:dicit tex.ꝙ isud postulat ꝯ iura.q2 ipse frater non dꝫ habere talē fundū pcipuū,sed bene ipsa soror cui fundus fuit donat⁹.ꝛ hoc modo cōcordabit cū illa.l.filie cuius Sed p certo iste intellectus repugnat litere: nā hic imperator alloquit ipsaꝫ filiā,cui fund⁹ fuit donat⁹ in secūda psona:ꝛ dicit tu soror postulas ꝛc.vnde talia ꝟba plata in secūdā psonā sororis,cui fundus erat donatus,nō possunt referri ad fratrē aliū. ¶ Aliū intellectū ponit Rapha.Ful.in.d.l.filie.ꝛ pleni⁹ in hac.l.dicit qd doc.nō bene cōstruunt istū tex.nā dicit ꝙ dictio a pře,dꝫ referri ad ꝟbū cōstitute,ꝛ nō ad ꝟbū donatus.ꝛ sic dū litera dicit.nā si is filiefa.cōstitute tibi a patre.post dictionē a patre,dꝫ fieri punct⁹:deinde sequit donat⁹ est:dꝫ intelligi.s.ab vno extraneo.nā iste tex.vult facere differētiā:an iste fund⁹ fuerit acqsit⁹ post mortē patris:ꝛ tūc cōferri nō dꝫ. Aut fuit donat⁹ p extraneū filie tpe vite patris:ꝛ tūc qcqd acqsiuit filius,acqsiuit patri:ergo cū sit acqsit⁹ patri,filia nō poterit habere eū pcipuū:ꝛ isto mō nihil obstabit.d.l.filie cui⁹.q2 ibi fuit donat⁹ p patrē:sꝫ in isto tex.fund⁹ nō fuit donatus p patrem,sꝫ ab vno extraneo. Et dicit ꝙ q̄tomagis reuoluit singlis annis istū intellectū:ꝙ tātomagis sibi pꝫ ad istū tex. Istū intellectū Ful. ego nō teneo:q2 si referas dictōnē a pře,ad pticipiū ꝯstitute:ista dictio a pře,nihil faceret.vt clare appet ad sensum.iō necessario refert ad ꝟbū donat⁹. Tū teneas scdam so.s.rela.defendēdo eā put.s.notabilr̄ defendi:q̄uis etiā tertia posset teneri:sed illa secūda est verior ꝛ magis ꝯgruit vtriqꝫ.l. ¶ In scda pte glos.ibi: respōdeo si precesserint merita.nota ex gl.ꝙ qn̄ pcedūt benemerita filij erga patrē:licet pater simpliciter donet filio:ꝛ nō exprimat ppter beneficia:tamē intelligit donare ppter benemerita: ꝛ non ex affectione paterna:ꝛ sic donatio hodie statim valet.sm glos.in autē.vnde ꝛ si parēs.s.de inoffi.testa.ꝛ cū ista gl.trāseūt Bar.ꝛ Ang.hic:ꝛ Bar.in.l.si tibi.§.si pact⁹.ff.de.pac.facit tex. in.l.si vero nō remunerandi.§.idē papinian⁹.ff.māda. Istud reprobat Ludo.ro.hic.per tex.in.l.tutor petit⁹.§.que tutorib⁹.ff. de excu.tu.vbi si pater instituat filiū,ꝛ eū ordinet tutorem alterius fratris,relictum presumit factum ex affectione paterna: ꝛ non propter meritū tutele.rn̄det.d. Alexan.ꝙ ille tex.loquitur in institutione filij quā pater tenet facere,q dꝫ filium instituere: vnde nō presumitur fecisse ob tutelam. Sed tn̄ aduerte ꝙ hec solutio procedit quaten⁹ institutio filij esset vsqꝫ ad legitimaꝫ: non vltra:nam si est vltra,pater non tenetur eam facere:vt.l.parentibus.C.de inoffi.testa. Ideo dupliciter respondeo ad illum tex.primo ꝙ glo.hic loquit de benemeritis de preterito.vt expresse declarat Bal.hic in vlti.col'.sed.d.§.que tutoribus.loquitur in benemeritis de futuro. Secundo respondeo ꝛ melius,ꝙ ibi institutio filij non potest presumi facta propter tutelā:eo q2 frater oīno est fiduciarius tutor a lege alteri⁹ fratris, absqꝫ eo quod pr̄ eū tutorē cōstituat.institu.de fidu.tu.§.quo defuncto.

3 ¶ † No.tn̄ diligenter:ad hoc vt donatio facta p patrē filio in potestate ob merita filij hodie statim irreuocabiliter valeat:vt tenet gl.ordi.in.d.autē.vnde ꝛ si parēs.tria copulatiue requirūtur. Primo ꝙ talia merita vere appareant: nec in hoc staretur assertioni patris:vt dicā statim in glo. Secundo ꝙ talia benemerita sint equiualētia rei donate.hoc est ꝙ fili⁹ fecerit tale meritū patri,ꝙ si fuisset extraneus tātum fuisset lucratus.c.relatū.el.ij.in ver.iusta seruitū meritū.de testa.alias illud donatum quod excedet meritū nō esset aduētitiū:nec valeret sm Bal.et Salic.in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.ꝛ late Imo.in.l.aquilius regulus.ff.de dona.cū multis additis per do. Alexan.hic:ꝛ p hoc apparet non esse verū illud qd tenuit Bal.in autē.ex testamēto.in.iij.col.s.eo.ꝛ sequit Ludo.hic,sufficere ꝙ benemerita filij nō sint infra dimidiā rei donate:ar.l.ij.C.de rescin.vēdi.ꝛ in specie rephendit per do. Alex.hic:quē per te videas. Tertio requiritur ꝙ talia benemerita nō sint obsequialia,ad que tenetur filius:quia nō exigunt remunerationem.l.filia.C.de pa.pote.sm

4 Bald.ꝛ omnes Moder.ꝛ Sali.in.d.l.filie cui⁹. ¶ † In glo.ibi.

nec inspecto si dixit pater ꝛc. ista glo. tota die alleg. ꝑ valde no. qḋ si pater in instrumēto donationis confiteat̄ se recepisse seruitia a filio, in hoc non statur confessioni patris: ſ; oportet qḋ benemerita vere ꝓbent̄. ꝛ istam glo. dicit Ang. in lect. floꝛē. esse bene notandā: quia quotidie patres donant filijs pro benemeritis ꝛ seruitijs filioꝝ, q̄ confitētur ab eis recepisse: talis cōfessio nihil ꝓbat. vt hac gl. no. ꝛ potest reddi duplex ratio: prima qꝛ quādo cōfessio ꝓcedit inter ꝑsonas ꝓhibitas, nō valet nisi veritas ꝓbet̄. l. qui testū. ff. de ꝓbat. Scḋa ratio est, qꝛ quotiescūq; cōfessio vel asseueratio fit a ꝓhibita ꝑsona que non pōt libere talē actū facere: sed ita demū si interuenret illud qḋ cōfitetur: talis cōfessio est suspecta, ꝛ ei nō statur: qꝛ ꝑsumit̄ facta in fraudē legis: ad hoc vt ille actus possit fieri, q aliter fieri non poterat: ita probat tex. not. quē ad hoc no. Bar. in. l. si forte. ff. de castrē. pecu. glo. Bar. ꝛ oēs hic ꝛ idē Bar. in. l. per diuersas. C. māda, ꝛ in auꝫ. si quis in aliquo. circa finē. C. de ededo. Bal. in auꝫ. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. cū aliquis. C. de iu. delib. Jo. and. in addi. Specu. in ti. de re. eccle. nō alie. super rub.

5 ¶ †Et ꝓ hoc īfert Bar. ꝛ sequūtur mod. ꝙ si statutū disponat ꝙ filiusfamilias quādo est mercatoꝛ possit contrahendo efficaciter obligari. certe si in instrō diceret̄ ꝙ talis filiusfamilias cōtrahēs erat mercatoꝛ, nō stabitur tali ꝯfessioni: put' etiā tenet Jo. and. in addi. Spe. in ti. de sentē. ꝓ rola. §. vt autē. in addi. prima cū alijs additis hic per do. Alex. ꝛ vltra eū ꝛ alios addo illud qḋ notabiliter decidit Bal. in preludijs feudo. circa xv. col. in. iij. diuisione feudoꝝ. nam scitis ꝙ prelat' ecclesie^a non potest infeudare res ecclesie: nisi de antiquo ita solite sint infeudari. c. ij. de feu. pone nūc ꝙ episcopus vel ꝓlatus ecclesie inuestiat aliquem in feudum de certo castro, tāq; de feudo antiquo, asserēs in instrumento ꝙ antecessores istius ab antiquo tenuerunt in feudum: ꝙ huic confessioni prelati nō est standū: ex quo ꝓlatus nō potest libere infeudare ꝛ per multa alia de quib' ibi pulchre per eū. que oīa hic opportune cadunt: sequit̄. d. Mar. lauden. c. j. in. vij. colū. de his qui feu. dare poss. ꝛ Jo. de imo in. c. ij. in antepe. col. de feu. vbi refert do. Car. ita ꝯsuluisse. ꝛ do. Alexā. vbi egregie limitat in cōsi. x. in. iiij. volu. qḋ icipit: pōderatis his q̄ in themate narrant̄. in. ij. ꝛ. iij. col. Ad idē facit qḋ sing. dt Bal. in. l. iubem'. §. j. C. ad treb. ꝙ si pater faciat cessionē filio in ptāte de aliqua re acqsita, ꝛ cōfiteat̄ ꝓciū exbursatū de pecunia filij: nō statur cōfessioni patris ꝑ predictā regulā.

6 ¶ †Istā regulā sic ampliatā limitat primo Bal. hic: in. j. col. ad fi. ꝛ pondera bene in quibus terminis loquatur, qn̄ pater exprimeret in indiuiduo speciē ꝛ qualitatē meritoꝝ: ꝛ hoc cū iuramēto: tūc heredes tenent̄ ei stare. auꝫ. qḋ obtinet. C. de proba. que nihil facit ſ;. d. Alexā. cum ibi non fieret fraus legi, sed solū damnum heredi. ꝛ in ꝯtrariū adducit illud qḋ vult Bar. in. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de leg. iij. de marito ꝯfitente se esse debitorē vxoris cū iuramento. nā tali cōfessioni licet iurate non statur: qꝛ est inter prohibitas personas. vt ibi tenet Bar. ꝛ in alijs locis hic alleg. per do. Alexan. quibus adde Lud. ro. in consi. ccv. incipiē. quo ad primū quis melius ius pretendat. Sed tu aduerte ꝙ Bald. loquitur in terminis qn̄ pater enumerauit benemerita filij in specie, ꝛ in qualitate cum iuramēto: cū etiā sine iuramēto sufficeret specificare benemerita ꝛ eis staret̄. ſm Bald. in. l. illud. in. iiij. colū. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in. l. fi. in lectura antiqua. ff. de exercito. Et dicit Bal. in. c. edoceri. in. iiij. col. ad fi. de rescrip. ꝙ si instrumentū dicat ꝙ donauit ꝓ bonis ꝛ legitimis meritis nō ꝓbat, vt hac gl. tū si equalentia merita nominētur specialiter et expresse tūc statur cōfessioni. vt per glo. in. l. qui testū ff. de probatio. Alibi Bal. in. c. sciscitatus. in. ij. col. de rescri. dicit ꝙ certam qualitatē meritoꝝ vba ꝯnalia nō probāt: sed specialia ꝓbant. vt ibi per eū. Et ꝙuis in hoc vltimo ꝯriū tenuerit idem Bal. in. l. si tibi. ff. si cer. petatur. cū alijs cōcordan. hic adductis per do. Alexan. tamen dato ꝙ sola specificatio benemeritoꝝ de per se nō sufficeret: tamen quādo accederet iuramētum forte ꝓcederet dictū Bal. Quod ꝯfirmo per illud qḋ singulariter tenet Bal. in prealleg. preludijs feudoꝝ in dicta tertia diuisione

7 feudoꝝ: †vbi tenet ꝙ si prelatus cū capitulo cōfiteatur feudum de quo inuestit aliquē esse antiquū: ſ; nō stetur tali cōfessioni vt predixi: tamē si apponeretur iuramentū presumeretur vera: nec quicquā melius posset adduci ꝑ Bald. hic. An tū illud sit verū ibi examinaui post Bal. ¶ Scḋo predictā regulā limitat Sali. sub dubio tū forte in. d. l. filie cuius. ꝙ talis cōfessio plene ꝓbabit qtū ad ipsum patrē reuocare volentē: qꝛ ꝓpter suam confessionē ꝓhibet̄ venire contra factum ꝓprium. Istā limitationem reprehēdit. d. Alex. hic: qꝛ quādo actus est factus contra. l. potest qs venire cōtra factū ꝓpriū. ſm Bar. in. l. post mortē. ff. de adop. hinc est ꝙ si qs fecerit donationē sine insinuatiōe pōt ipsemet reuocare. ſ; Jmo. in. l. aquilius. ff. de donat. Ego addo plus ꝙ qn̄ factum propriū est impugnatū a lege, vt est in donatione facta sine insinuatiōe, etiā si sit iurata, licitū est venire cōtra factū ꝓpriū etiā iuratū: qn̄ factū est lege impediēte. ſm Fede. de senis, in ꝯsi. clxxij. quē refert ꝛ sequit̄ Jmo. in ꝯmēto. c. cū cōtingat. in. lvij. char. in fi. de iureiurā. Sed ad ꝓpositū nostrū aduerte, qꝛ ꝙuis cōfessio pris de bn̄meritis filij sit suspecta, tū nō credo ꝙ dicat̄ ꝯ. l. sicut in simili pater ꝓhibet̄ ꝯhere cū filio in ptāte: tū si ꝯtrahat nō est ꝯ. l. ſ; ꝓter. l. nā orit̄ naturalis obligatio. l. frater a fratre. ꝛ ibi declarat Bar. in pe. q. ff. de ꝯdi. inde bi. q̄ naturalis nō oriretur si ꝯtractus esset ꝯ legē. l. si nō sortē. in prin. ff. de ꝯdi. inde. facit qḋ dicit Bal. in. c. sciscitat'. in. ij. col. d rescript. ꝙ si in instrō donatiōis apponant̄ illa vba ꝓ benemeritis ꝛ seruitijs, tū donatio nō est falsa: licet merita nō interuenerint. ꝛ idē tenet Bal. i. l. j. in pe. col. ff. de ꝯdi. ob cām. vbi notabilius logt̄. tu adḋ tex. no. in. l. id summa. vsi. id quoq;. ff. de cōdi. indeb. ꝛ in. l. dam'. e. ti. Veri' est qḋ dicat̄ ꝯ. l. cū fit in fraudē l. per. l. q testamētuꝫ. in fi. ff. de ꝓbat̄. ꝛ ꝑ id qḋ decidit Bar. in. l. cū qs decedēs. §. titia. ff. de leg. iij. ¶ Ego vltra alios limito tertio ꝙ ꝯfessio facta a ꝑsona q̄ nō pōt libere actū facere, ꝑsumit̄ falsa, ꝛ ei nō statur. ista regula ꝓcedit in ꝑsonis ꝓuatis: sec' est i iudicib' vł in alijs habētib' iurisdictionē de publico. qꝛ si faciāt cōfessionē in actu in quo libere nō pn̄t disponere, tū statur eoꝝ cōfessioni: imo plene probat. hinc est ꝙ ptās vel ali' ordinari' nō pōt delegare cās meri vel mixti imperij: nisi ex causa necessarie absentie: vel alteri' iusti impedimēti: pone ꝙ potestas delegat. ꝛ in istrō delegatiōis dicit q̄liter est impedit' legitime: nūquid stabitur huic ꝯfessioni. dico ꝙ sic: quāuis nō possit libere actū delegatiōis facere. gl. est de hoc solēnis ꝛ ordi. in. c. pastoralis. in ꝓnci. in vꝰ. exonerare. de offi. deleg. Bal. in. c. de causis. in xv. col. eo. tit. tenēt Guido. ꝛ Albe. ꝛ do. Alexā. ꝛ ibi dixi. in. l. j. in pri. ff. de offi. ei'. Et ratio diuersitatis est: qꝛ lex multū plus presumit pro iudice qḋ facit ꝓ priuato. ita egregie ingt Bal. in rub. de offi. deleg. in pe. colū. ꝛ no. istam limitationē quia eā nō tradunt in specie nec hic nec alibi docto. ¶ In tertia parte gl. ibi, nec tenet ab initio. ista pars gl. pōt dupliciter intelligi. pmo vt referat̄ ad illud qḋ dixerat gl. ꝯ. de donatiōe facta pp bn̄merita, qn̄ de bn̄meritis nō appet: ꝛ isto mō referēdo istā gl. ſ; Ang. hic: in lec. perusina est sing. notanda ad vnū ad qḋ alij non pōderāt, ſm eū: ꝙ si pr̄ donauit filio ꝓpter bn̄merita ei', q̄ postea non apparent, talis donatio nō cōfirmat̄ morte: sicut confirmātur alie simplices donatiōes: ratio est, qꝛ censetur simulata. itē

8 censetur facta tanq; extraneo. †sed donatio facta extraneo nō cōfirmat̄ morte. idē ꝙ per hāc gl. tenet Ang. in. l. ij. §. si vero pr̄. ff. ꝓ dona. ꝛ ibi Rapha. cu. q limitat. Sed ista ꝯclusio est falsa et reprehenditur per Fulg. ꝛ plenius per do. Alex. hic: ad cui' dicta me remitto. ¶ Alio ꝛ scḋo modo et melius intelligitur ista tertia pars gl. ꝙ referat̄ ad illud qḋ dixerat. ꝯ. qn̄ pater cōcedit rem filio in peculium: ꝛ tūc bene dicit gl. ꝙ nō tenet a princ. nec cōfirmat̄ morte: sicut alie similes donatiōes, qn̄ donat̄ a patre, ꝛ istud patet ex sequētib' vbis glo. ibi, quā distinctionē. ꝛ ita intelliget̄ vt declaraui in prin. huius gl. ¶ In quarta parte gl. ibi, quā distinctionē. adḋ ꝙ Ang. hic in lect. flo. no. ex ista gl. ꝙ si pater donet filio emācipato in peculiū: cū peculiū in eo nō cadat: illa adiectio peculij nihil operat̄: ſ; remanet donatio simplex. ¶ Adde similē gl. in. l. vt liberis. in gl. fi. in princ. ꝛ ibi do. not. ꝯ. e. sicut qn̄ mater donat filie in peculiū, remanet simplex donatio. ſm Bal. in. l. cum. virū. C. de fideicōmis. Jason Maynus in ciuitate Pisarum.

1 ¶ Collationis beneficium transit ad heredes.

SI maritus. Jus petēdi collationē trāsmittit̄ ad heredes etiā posthumū natū post mortē patris. hoc primo. ꝛ emācipati quesita post mortē patris non tenent̄ conferre. hoc scḋo. ꝛ codicilli collationē nō impediūt ꝙuis in eis relicta non sint cōferenda. h. d. tertio. cum. ij. ll. sequentib' vsq; ad. l. vt libe

1 ris. ¶ †No. ex. l. si maritus. ꝙ beneficiū collationis trāsit ad heredem actiue, adde qḋ etiā trāsit cōtra heredem passiue. l. cum emancipati. in prin. ff. eo. ꝛ ꝙ actiue. adde text. in. l. j. §. ibidē. ff.

2 e. tit. Ex. l. filiam. no. † ꝙ codicilli nō impediūt collationē. adḋ gl. in. l. si emācipati: in verb. iudicium. ꝯ. eo. sec' est in testamēto ſm hec iura. Et q̄sit ratio diuersitatis Lud. ro. in illa. l. si emācipati. laborat: ꝛ dicit ꝙ difficile est assignare rōnē diuersitatis. Sed ratio est clara: qꝛ in testamento disponit̄ plenarie de tota volūtate. ideo si testatoꝛ nō ordinaret qḋ fieret collatio: cessat. ſm Bar. l. si emancipati. in pe. col. ꝯ. eo sed in codicillis nō plene disponit̄. Hinc est ꝙ si in codicillis testatoꝛ ordinaret plene totā voluntatē, codicilli impedirent collationē sicut testamētū. tex. est no. i. l. ex dte §. j. ꝛ ibi bar. i summario. ff. fa. her. nisi in codicillis expresse prohiberet qꝛ ꝯ voluntatē expressam defuncti nunq; fit collatio: vt dicit̄ in. l. si emācipati. ꝯ. eo. vbi gl. in vbo indicium. istud tenet si bene inspiciatur. Jason.

Filius

a ¶ Ecclesie. Adde Bal. in. c. j. in. iij. col. de is q feu. da. pos. in vsib. feu. Pe. de ancha. ꝛ Abb. in. c. vt sup. de reb' eccl. nō alienā. ꝛ ibi per Jo. de imo.

1 ¶ Filius an teneatur conferre donationē propter nuptias.
2 Emancipati an hodie conferant inuicem donationem propter nuptias. ⁊ nu. 3.
4 Aduentitia hodie debent conferri emancipatis.
5 Nepotes: pnepotes: ⁊ alij. q teneant adinuicē cōferre: ⁊ quādo.
6 Dos ⁊ donatio ppter nuptias qñ conferri debeant.
7 Attendendum est qd fieri solet
8 Papa si motu proprio aliquidfieri velit intelligitur tamen q fiat vt est consuetum.
9 Procurator constitutus ad fideiubendū, potest renūtiare beneficio ordinis.
10 Papa si consueuit in inuestituris quas facit vicarijs vel principibus super terris: ⁊ oppidis ecclesie: cōcedere iurisdictionē publicationis bonorū: ⁊ vltimi supplicij: ista veniūt in simplici inuestitura facta per papā: licet in inuestitura nō exprimat.
11 Cōcessio facta pro se ⁊ filijs: intelligitur facta etiā pro filijs fratris: si ita sit consuetum.
12 Conductio simpliciter facta de aliqua domo: intelligit facta p pensione consueta.
13 Notarius simpliciter rogatus de instrumēto, intelligit rogatus vt apponat oēs clausulas q̄ de cōsuetudine sunt solite apponi.
14 Notarius in instrumēto dotis dz apponere hypothecariā: etiā si a partibus non sit dictum: si consuetum est apponi.
15 Bonorū possessio quādo intētat anteq heres scriptus adeat, tunc res deducitur ad causam intestati.
16 L. pater filium. an corrigatur per hanc. l.
17 Cōsanguinei sponse si donant aliquid sponso: an videātur donare contemplatione sponsi.

Ut liberis. Secūdum Bar. ⁊ doct. vsq ad hanc. l. tradita sunt nobis iura antiqua, q̄ etiā reperiebant de iure ffor ū. sed ab ista. l. in antea vsq ad fi. tit. tradunt iura noua edita nouiter ab imperatoribus. sed Bar. sic gñaliter loquēs errat: q₂ istā l. precedit. l. filie dotē. s. eo. q̄ ponit aliqua noua q̄ non erant de iure ffor. vt ibi declaraui. ⁊ ista. l. fuit composita a leone imperatore. vt facit mētionē tex. in. l. qm̄ nouella. s. de inoffi. te. † Et
1 introducit ista. l. q̄tuor d nouo q̄ nō erāt de iure ffor. ¶ † Primo addit ad totū tit. ff. de colla. do. vnū qd ibi erat omissū. ibi in illo ti. erat statutū q filia q̄ habuerat dotē a patre tenebat talem dotē fratrib⁹ cōferre: put etiā dicūt multe. ll. istius ti. p istā l. addit/ q eodē modo filius tenet cōferre donationē ppter nuptias. istud nō poterat statui de iure fforū: q₂ donatio ppter nuptias nō erat cognita de iure ffor, sz fuit inuēta p ti. C. de dona. ppter nup. vt oīa equaliter seruentur in donatione ppter nupt. que in dote. l. fi. cū aut. ibi posita. C. de dona. ppter nup. sicut ergo de iure ffor filia tenet ꝯferre dotē quā habuit a patre. c. ti. ff. de colla. dot. ⁊ multis. ll. hui⁹ ti. p hāc. l. inducit de nouo q si filiusfa. habuit donationē ppter nup. a pr̄e vel a mr̄e vel auo, tenet eā cōferre: qñ tractat de hereditate illi⁹ a quo talē donatio
2 nē habuit. ¶ † Scdo de nouo inducit ista. l. q licet emācipati inter se olim nihil ꝯferrēt, eo q₂ neuter aliū iiuria afficiebat. l. si emācipati. in prin. s. e. hodie statuit p hanc. l. q cōferāt adinuicē donationē ppter nuptias. ⁊ dona. simplicē: put dixit hic gl.
3 mag. in. iiij. pte. ¶ † Tertiū est/ q₂ de iure fforū in successiōe matris vel linee mr̄ne nihil statutū erat de collatiōe: vt etiā dicit bar. in. l. j. §. nec castrēse in pe. colū. ff. e. q hodie p hāc. l. itroduci
4 tur. ¶ † Quartū ⁊ vltimū est q lz olim solū pfectitia venirēt emācipatis cōferēda. l. filie dotē. ad finē. s. e. hodie p hāc. l. inducit q etiā aduētitia emācipatis cōferri debeāt, qñ tractat de successione illi⁹ a q̄ talia aduētitia puenerūt. ⁊ ad ista vide Bar. i. l. si emācipati. in. ij. col. ⁊ seq. s. eodē. Illud aūt qd dicit. j. gl. ad fi. ⁊ sequitur Ang. q p hanc. l. de nouo statuat vt intētata querela locū habeat collatio. ⁊ sic per hāc. l. corrigatur. l. pater filiū. ff. de
5 colla. dotis. est male dictū: vt tanget in illa gl. j. ad finē. ¶ † Itē aduerte q in hac. l. disponit q nepotes: pronepotes: ⁊ alij teneant adinuicē conferre. intellge verū qñ succedūt cum alijs nepotibus. si autē succederēt cum eorū patruis, nō haberet locū ista l. sed. l. illā. j. eo. ¶ Item ista. l. que disponit dotē ⁊ donationē ppter nuptias siue pfectitie sint: siue aduētitie: debere cōferri. intellige sane qñ mater cui collata est dos q̄ succedit. mortua autē mr̄e vel patre nunqd filij teneant cōferre dotē datā eorū matri/ vel donationē ppter nuptias datā eorū patri nō tāgit ista. l. sed l. illā. j. eo ¶ Istis sic pmissis diuide hāc. l. i tres ptes pricipales: ⁊ est cōis diuisio. in prima pmittit proemiū denotās cām fi. huius cōstitutionis. in scda ponit vna decisio ibi, vt in diuidēdis reb⁹. in tertia ⁊ vltima ponit alia decisio. ibi, emācipatis. ¶ Et q̄uis ista. l. sit satis vbosa vt dicit Odof. hic. tamē breuib⁹. iste est eius sensus: dos ⁊ donatio ppter nuptias dz inter filios tam masculos q̄ feminas: tam in potestate q̄ emācipatos conferri: dūmodo tractetur de successione illius a quo pcesserit. hoc primo. ⁊ emancipati tenētur cōferre ea que ante emancipationem ⁊ post. in vita tamē patris, a parētibus cōsecuti sunt. h. d. in effectu ista. l. ¶ Et cōsydera p limitatione huius. l. vnū qd nō inuenio ab alio pōderatū: nam Bar. in. l. si emancipati. in. ij. colū. in ver. superuenit postea imperator leo ⁊c. s. eo. declarādo istā. l dicit eius fuisse rationē: nam cōsyderauit imperator Leo q inter filios emācipatos vel in potestate vna filia posset habere maiorem dotē altera. ⁊ vnus filius maiorem donationē propter nuptias quā alter. ⁊ similiter in emācipatis posset cōtingete, quo ad donationē simplicem. Ideo vt inter eos equalitas obseruet, statuit q inter eos fiat collatio. ita dicit ibi Bar. Pondera vt subtilius inuestiges: q₂ Bar. sentit q ita demū procedat ista. l. qñ ab vtraq parte vterq filiorū hz donationē ppter nuptias: vel vnaqueq filiarū habet dotē. sed vnus hz maiorē altero: nam vt ad equalitatē redigant, statuit inter eos debere fieri collationē. ergo sentit q si vnus nō haberet donationē ppter nuptias, vel altera tātū dotē, cessaret collatio. ⁊ si istud est verū esset mirabilis limitatio ad istā. l. ⁊ ad totā materiā collationis. Tamē q₂ per hoc destruerent multe leges, ⁊ ista nimiū restringeretur, nō puto verū. dicas q si fieri dz collatio qñ ab vtraq pte adest dos vel donatio ppter nuptias: sz vna est maior altera, pp ineq̄litatē: certe maior inequalitas surgeret qñ solū vna filia hz dotē: ⁊ vn⁹ fili⁹ hz donationē pp nuptias, ali⁹ nō. ideo magis hoc vltimo casu collatio desyderāda est. Nec existimādū ē q alia fuerit
6 mēs et intētio Bar. ¶ † No. diligēter tex. ibi cui⁹ de hr̄ditate agit. q limitat ⁊ declarat multas leges hui⁹ ti. ⁊. ff. de colla. do. q tunc demū dos ⁊ donatio ppter nuptias dz cōferri, qñ tractat de hr̄ditate illi⁹ a quo est pfecta: ⁊ nō aliter. Facit q dicit tex. allegādo istā. l. i. l. qm̄ nouella. in fi. C. de inof. test. q dos vel donatio ppter nuptias cōputat in legitimā, qñ est pfecta ex substātia ei⁹ de cui⁹ hr̄ditate agit. adde q iste tex. bene facit p eo q dicit Bal. in. l. j. C. de legi. here statutū simpliciter disponēs
a q existentibus masculis [a] femine nō succedāt: intelligit in hereditate dotantis: ⁊ nō alterius: qd demū seqtur: ⁊ reputat notabilissimū Alex. in. l. j. §. veteres. in antepe. col. ff. de acq. pos. idē tenet Ang. in ꝯsi. cxxvj. inci. testamēti factio. Pe. de An. cōsi. lxxvij. retēto ordine. ⁊ Pau. de ca. in ꝯsi xij. sup primo dubio. ⁊ in ꝯsil. cccxl. p̄sens cas⁹ modicā dubitationē. in iij. col. ⁊ in cōsil. cccl. in puncto queritur de multiplici hereditate. in vlti. colum. Lud. ro. in cōsi. cccclxxxv. in casu pposite ꝯsultationis Alex. in cōsi. xxix. qm̄ abunde. in. iij. ⁊ vlt. col. in. j. volu. ⁊ in cōsi. clij. in. ij. volu. viso themate suprascripto ⁊ allegationib⁹ elegātissimis. Rapha. cu. cōsi. ccxxvij. itē q quelibet hereditas. Facit quod decidit Bal. in. l. neq mater p filia. C. de iu. doti. q stāte statuto q filia dotata a pr̄e nō habeat regressum ad bona patris, q si pr̄ dotauit filiā de bonis vxoris, habebit regressum: q₂ nō est in effectu dotata de bonis patris: vt ibi silr̄ si statutū dicat q soror dotata a fratre nō succedat fratri: ⁊ frater dotauit sororē de propria portione sororis, qd succedat: q₂ statutū per verbū dotare, significat ius ⁊ nō actū nudi ministerij. ar. l. pater ex prouincia. ff. de man. vin. ¶ Limita primā cōclusionez qñ statutū simpliciter diceret q mulier dotata nō succedat extāte masculo: vel qñ statutū diceret q frater excluderet sororē dotatā: nec vltra procederet. put loquit Bal. in. d. l. j. sec⁹ si statutū specificaret personas a quarū successione mulier dotata excluderet: puta quia statutū diceret q mulier dotata nō succedat patri vel matri vel patruo: tunc si esset dotata ab vno istorū, sufficeret, vt ab omniū illorū succesione excludatur: q₂ q̄tū ad donationē statutum loquit in re. dum dicit mulier. dotata: nec dicit a quo. Ita late limitat Pau. de cas. in ꝯsi. cccxxix. p̄supposito q dictū statutum. Tamē ista limitatio videt cōtra istū tex. specificātē spāliter psonas ⁊ tamē dicit de cui⁹ hereditate agit. ¶ Item ex vltima parte tex. no. illa vba vt assolet fieri. nam ſm Alberi. de ros. hic ad
7 fi. ista verba sepius allegant ad hoc † q attēdendum est illud qd fieri solet. ⁊ ad hoc notabile Albe. hic allegat multos tex. iuris ciuilis ⁊ iuris canoni. de quibus hic per eum. Ultra quem adde tex. in. c. cum. M. ferrariensis. in ver. sicut cōsueuit. de cōstitutioni. quem tex. Bald. do. Anto. Imo ⁊ ceteri dicūt esse meliorem de corpore iuris: q istud qd solet apponi in ꝯtractu habet pro apposito etiā si nō sit appositū in instrumēto ꝯtractus: facit tex. in. l. si prius. §. placuit. ⁊ ibi no. Bar. ff. de aqua plu. ar. cū multis iur. q̄ ad hoc solēt allegari. Imo generalius dicit Innocen. in. c. olim. in prin. de verbo. sig. quem refert ⁊ sequitur Abb. panor. in. c. certificari. in princ. de sepul. q oīs dispositio de mundo siue legalis siue vltimarū volūtatū siue cōtractuū accipit interpreta
8 tionē: ⁊ supplementū a cōsuetudine: ⁊ ab eo q fieri solet. ¶ † Similiter videm⁹ q oēs clausule q̄ solēt apponi in bullis apostolicis. si sint omisse, subintelligūt in eis: ⁊ habent pro expressis: ita probat tex. in. c. accepimus. ⁊ ibi do. Anto. ad hoc. no. de eta. ⁊ quali. ⁊ pbat tex. in. d. c. cum. M. ferrariēsis. do. Alexā. in cōsil.

[a] ¶ Existētibus mascu. adde bal. in l. neq mat. C. de iu. dotiū. Pe. de anch. i rep. c. canonū. d cōsti. Alex. de imo. ꝯsi. cxxviij. ici. ꝯsyderatis vbis istrumēti. i. j. volumi.

xxvij.in.ij.vol.incip.in causa et lite et in consi.cvij.in.ij.volu.qd incipit p inuestigatione pdictorũ.in.viij.col.Sic etiã in clausula solita apponi in certo loco, si trãsportet, habet tñ p apposita in loco pprio et solito: ita pbat tex.in.c.cãm q.et ibi canoniste ad hoc notãt, de rescrip. Simile dicimus in papa/ q ẽt si mo-

a tu pprio[a] aliqd rescribẽdo pcedat, nõ presumit tñ velle aliter q sit cõsuetũ rescribi: et ideo si clericus secularis impetrauit bñficium nõ solitũ dari clericis secularib[9]: non valet talis impetratio: dato q papa ẽt motu pprio pcesserit: ita determinat bart. in.l.fideicõmissa.§.seruo.ff.de leg.iij. Tu adde ad hoc text.in.c. cũ de bñficio.de pbẽ.in.vj.et qd dicit gl.in.c.possessiões.i gl.ij.de re.eccle.nõ alie.et ibi tex. Silr si eps citauit aliquẽ nõ exp̃sso loco, intelligit vt citat[9] cõpareat in loco psueto: ẽm Pet.de anc. in.c.cũ eps.de offi.ordi.in.vj.facit tex.in.l.pe.ff.de insti.et iure. Silr alibi Bar.i.l.magistrat[9].ff.ad munici.pulchre not.ex illo tex.q officia intelligunt concedi ẽm psuetudinẽ: sicut contractus simpliciter confecti intelligunt ẽm consuetudinẽ: vt ibi p eum. Simile etiã dicim[9] q contractus simpliciter facti intelliguntur inniti ẽm qd psueuerũt fieri in illo loco. ita habes ex decisione Bar.in.l.nemo est q nesciat.ff.de duo.reis.et ita exp̃sse no.et seqtur Panor.in.c.ad nostrã.de reb.ec.nõ alie.et in.d.c.cũ M.ferrariẽsis.et ad hoc allego bonã gl.in.l.iiij.§.in cõmissoria. ff.de.l.cõmis. ¶ Hinc dicit in specie Bal.i.l.j.in.ij.q.C.p socio: q si ita psuetũ est, intelligit tacite actũ in ptractu q p psuetudinẽ tacite pactũ induci videtur.l.lz.la.j.C.loca.et alibi Bal.in l.incendiũ.circa fi.C.si cer.pet.inqt q illud psumit factũ qd fieri cõsueuit in loco. ¶ Hinc secũdo dixit Ang.in.l.bñ a zenone. C.de quadr.pscrip.et decisio hec est in lec.Bal.p illũ tex.in ver. pacta emptionalib[9].ibi esse tex.expressum q procurator simpliciter cõstitutus ad vẽdendũ vel ad emendũ, põt tñ in instrõ apponere oĩa pacta etiã penalia, q̃ sunt solita apponi in fi.instrumẽti.qd dicit Ang.esse valde quotidianũ: q̃uis dicam[9] q pcurator nõ possit egredi fines mãdati.l.diligẽter.ff.man.idẽ dicit Ang.in.l.ij.ff.de iurisd.om.iudi. Idẽ Ang.in.l.si qs heredẽ.C. de insti.sub condi.factis.dicit q pcurator q hz simplex mãdatũ in vno actu vel Zctu, põt tñ apponere oẽs clausulas, et omnes penas q̃ de consuetudine solite sunt apponi. Et ad hoc vide qd decidit Panor.de plãtis et ambasiatorib[9] in.c.ij.de precarijs. ¶ Hic et tertio dixit fin.Bar.se rñdisse in ptigẽtia facti in.l.si

9 fraudator.ff.d his q̃ in fran.cre.† q pcurator pstitut[9] ad fideiubẽdũ, põt renũtiare bñficio ordinis: et talis renũtiatio pindicabit principali suo.q de psuetudine est q fideiussores similes renũtiatiões faciãt et sequit Panor.in.c.j.in.ix.col.vt lit.nõ ptes. et Bal.in rubr.§.de reuoc.his q̃ in fran.cre.in vlti.colũ.imo singularius ex pdictis egregie cõsuluit Ludo.ro.in cõsil.lix.qd in

10 cipit. Ad discutiẽdũ.in.ij.col.† q si papa cõsueuit in inuestituris quas facit vicarijs vel pricipib[9] temporalib[9] super terris et oppidis ecclie, pcedere iurisdictionẽ publicatiõis bonor, et vltimi supplicij: q ista duo veniũt in simplici pcessiõe facta p papã: dato q in inuestitura nõ exprimat.qd no.facit tex.in.c.ij.in ver.etiã si nõ apponat.et ibi no. Jo.de imol.de rescrip. ¶ Hinc et quarto videm[9] q promissio simplex facta p prelatũ ecclie de renouãda emphiteosi, intelligit fz qd est psuetũ: ita no. Ange. in.§.emphiteosim.in autẽ.de nõ alie. Jmo forti[9] decidit singulariter Bal.nec alibi legi, in addi.spec.in tit.de locato.q pcessio in emphiteosim simpliciter facta p platũ ecclesie, cẽset factã

11 vsq in tertiã gñationẽ.si ita erat fieri cõsuetũ.† ¶ Hinc alibi dixit singulariter Jmo.in.c.potuit.de locato.q cõcessio facta p se et filijs, intelligit etiã de filijs fratris: si ita erat psuetũ. Hic etiã dixit Jmo.in cõmẽto illi[9].c.potuit.ad fi.q licet pcessio facta simplr in emphiteosim p se et filijs, intelligat de filijs masculis, et nõ femininis: eo q in cõtractib[9] vt est in Zctu emphiteo-

b tico[b] masculinũ non cõcipit femininũ: et fuit decisio Archi.in c.si qs suadẽte.xvij.q.iij.de q̃ alias plene scripsi: et multa addidi.in.l.ij.C.de iure emphi.dicit Jmol.q istud fallit qñ aliter

12 eẽt cõsuetũ fieri.q tũc etiã femine cõprehenderent.† ¶ Hinc videmus et sexto q pductio simplr facta de aliqua domo, intelligit facta p pensiõe cõsueta q̃ solet pstari.l.excepto.et ibi gl. no.C.loc.et illã tex.Sal.ibi ad h reputat sin. Hic etiã decidit ali[9] tex.in.l.domini pdior.et ibi Bar.et alij.C.de agri.et cẽsi.li.xj.q si aliqs colon[9] cõduxit pdiũ meũ, pacto exp̃sse apposito q teneat soluere cẽsuz in frumẽto tãtũ, puta.xij.saccos frumẽti annuatī: certe nõ obstãte pacto poterit soluere pciũ frumẽti i pecunia inuito dño, qñ ita solui erat cõsuetũ.et no.illũ text. Hinc alibi dicit Bal.in.l.liberti.in.v.col.C.de ope.li.q pducẽs operarios simpliciter, tenet eis pstare victũ: et ferramẽta.si ita erat

13 cõsuetũ.† Similiter videm[9] q notari[9] simplr rogat[9] de instrumẽto, intelligit rogat[9] vt apponat oẽs clausulas q̃ de cõsuetudine sunt solite appõi in tali instrõ: et illas tenet apponere.tex.

14 ad h in.l.fi.in fi.vbi gl.et Bal.multũ not.C.de fideius.† ¶ Hinc

a ¶ Si motu pprio. Ad de doc.in.c. pposuit de pces.pben.

b ¶ In Zctu emphiteotico.adde diffuse p Bar ba.in.c.potuit.d loca.

dicit Bal.in.l.j.ad fi.ff.so.ma.q notari[9] in instrõ dotis dz apponere obligationẽ hypothecariã, etiã si nõ sit dictũ a partib[9]: si solet apponi in fi.instrox. Et alibi Bal.in ru.C.de reuo.his q̃ i fran. cre.in vlti.col.dicit q notari[9] simplr rogatus de instrõ põt in instrõ apponere oẽs renũtiationes cõ suetas apponi: cũ limitatione, et declaratiõe de q̃ ibi p Bal. Alibi Bal.in.l.ita demũ. §.j.C.de pcur.dicit q notarij possunt apponere oẽs clausulas consuetas, qñ sunt plene rogati de instrõ. Et ad ista adde.l.hu iusmodi.in prĩci.ff.de leg.j.et ibi Moder.psertim do. Alex.multa copiose dicũt.q̃ videas p eos. Et vide qd notab.dicit Jo.an in addi.spe.in ti.de instrõrũ edi.in.§.instrm.in.ij.col.q in simplici rogatiõe notarij de instrõ veniũt psueta appõi.puta clausula precarij: declarando tamen vt ibi per eum. Et istud vltimũ de clausula pcarij, et de clausula cõstituti omissa a notario, vidi multotiẽs q̃stionẽ de facto. ¶ Per ista puto q sit falsum vnũ qd no. Ang.de quo nõ inuenio aliquẽ vsq adhuc mẽtionẽ fecisse. Ang.in.l.lz la.j.C.loca.dicit ibi esse casuz expresse fz vnũ intellectũ, q si in ciuitate mos est in instrumẽtis adijci certa vba q si reperiat instrm absq illis vbis: qd talia vba nõ dñt suppleri ex psuetudine ciuitatis.qd est valde notabile ẽm eũ. Sz puto q aperte ex pdictis pfundat. ¶ Limita tñ et intellige pdicta oĩa vt pcedãt in cõsuetis cõiter: et vt plurimũ.nõ in his q̃ raro solẽt fieri.ita limitat Bart.in.l.feio.§.medico.p illuz tex.ff. de annu.leg.aut saltẽ poteris hãc limitationez eruere ex vbis Bar.ibi.facit tex.in.c.quod trãslationez.in vbo sepe.de offi.leg. ¶ Scdo limita pdicta.et pcipue dũ dixi de Zctu, qd intelligatur initus ẽm psuetudinẽ.limita vt fin.per Ang.in.d.l.lz.j. C.loca.ẽm intellectum tex.q si ẽm morem regionis aut ciuitatis solitũ est aliquẽ contractũ celebrari sub certa forma, si contractus aliqs reperiatur celebratus sub alia forma: nõ obstãte cõsuetudine stabitur lre ptract[9]. Et vltra Ange.puto qd ratio sit: q quãdo ptractus est celebratus sub alia forma, certe i claris nõ est opus piecturis.l.ptinuus.§.cum quis.in fi.ff.de ver. obli. Et predicta oĩa peculiaria teneas, q quotidie seruiũt in q̃stionũ cõtingẽtia. Jtẽ de pdictis dixi in.l.certi cõdictio.§.si nũmos.ff.si cer.pe. ¶ Glo.ij.in vbo, petita.diuidit in tres partes pricipales.in prima opp.ptra tex.et soluit.in scda per viã notabilis remouet aliud ptrariũ, qd fieri posset ptra tex.q videt diminutus inquantũ vult q intestat[9] efficiat duob[9] modis.imo septẽ.et glo.dicit qd post aditã hereditatẽ non sit qs intestatus nisi duobus modis, vt hic.ante vero alijs quinq modis.in tertia q̃ est ibi: itez qd subijcit.gl.etiã opponit ptra tex.et sol. ¶ † In prima pte gl.inquantũ gl.ad pbandũ q qñ bonor pos.Ztab. intentat anteq heres script[9] adeat, qd tũc res deducit ad cãm intestati.allegat tex.in.l.illud.in prin.ff.de bono.pos.ptrata. dicit Fulg.et Pau.de cast.q ille tex.nihil facit: et inepte allegat p gl.que melius allegasset tex.in.l.filiũ.§.hoc psequẽs.eo. ti.de bo.pos.Zta. Sz ego puto q gl.bñ allegauerit tex.in.d.l. illud.in pri.sz aliud inquãtũ dixerat q bonor pos.Ztabu.põt intẽtari anteq adeat: expresse dicit tex.in.d.l.illud.et ad hoc gl. allegauit. Jn ptrarium videbat, per simile: nam querela inofficiosi non põt intẽtari per filiũ exheredatũ, anteq script[9] heres adeat.l.filiũ.§.sz cũ exhrdatio.ff.de bo.pos.Zta.s dic aliud eẽ in bon.pos.Ztab.aliud i q̃rela. Et rõnẽ diuersitatis assignat Bar.in.d.l.illud.in prin. Et de hoc pũcto an bonor pos.ptrabu.reducat rẽ ad cãm intestati: et an impediat scriptũ heredem adire de iure ciuili: dixi in.l.posthumo.§.de bono.pos.ptratabu.quã p.post gl.et Bar.in.d.l.illud.in prin.ponũt Ange.et alij Moder.i.l.filie dotẽ.§.eo cuz cõcor.ibi traditis p do. Alex.in q̃ aduerte qd dũ ista gl.dicit q si bonor possessio Zta.intentet anteq script[9] hrs adeat hrditatẽ de iure ciuili: qd tũc reducit rẽ ad cãm itestati.nõ intelligas gl.velle si sit petita bonor pos. Ztab.quod p hoc impediat script[9] heres adire hrditatẽ d iure ciuili.put voluit Bal.i.l.certũ.i pe.col.C.vñ legi.et male.et in l.is q̃ i ptãte.§.sz si script[9].et in.l.virilis.§.si adierit.ff.de leg.pstã.et pbat i.l.filiũ.in pri.i vbo repudiauerint.ff.de bo.pos.Ztabu.iũcta regla.l.is põt.ff.de acq.hr.et ita tenẽt Bald.et Sali.et oẽs Moder.hic post Cy.in.l.filie dotẽ.vbi Ang.et Moder.§. e.idẽ tz Bar.i.l.illud.in pri.ff.de bo.pos.Ztab. Pau.de cast.et Alex.i.l.j.§.de bo.pos.Ztab.liber. Jstud pfirmat ratiõe fz do. Frã.de are.hic: q si bo.pos.Ztab.tolleret ius adeũdi hrditatẽ ex testamẽto de iure ciuili, certe qua ratiõe instituti expectãt preteritos vt nõ possint interim petere ẽm tab.l.ij.§.expectãdi.ff. de bo.bono.pos.ẽm tabu.eadẽ ratiõe deberẽt similiter eos expectare vt nõ possent ante eos adire, si remediũ Ztabul.eẽt eis pindiciale. Vñ distictio gl.dz itelligi vba, nõ pcise vt dixi: sz bñ occasionaliter: si pp bo.pos.Zta.nõ agnitã, hrs script[9] repudiet de iure ciuili: tũc bñ res reducit ad cãz intestati.d.l.filiũ.in pri.et istud verisimiliter ptingit ex quo effectualiter ille hrs script[9] nihil laturus est ex hereditate: et sic fit futur[9] hrs de iure ciuili vano nomine

li vano nomine tantū.prout dicit tex.in.d.l.filiū.in p̄n.in verbo nihil laturi ex hereditate.ꝛ est tex.no.in.l.is q in ptāte.§.fi.ff.de leg.pstā.hinc infero lȝ in specie nō inueniā a doct.declaratum:ꝙ tūc bon.pos.contratab.intētata ante aditionem hereditatis de iure ciuili reducit rē ad causam intestati:vt hac gl.ꝛ gl.in.d.l.illud.in p̄n.ff.de bo.pos.Jta.pcedit qn̄ in testamēto est scriptus aliquis heres extraneꝰ.ꝛ ita pprie loquit̄ tex.in.d.l.filiū.in prin.ꝛ text.in.l.cū emācipatꝰ.in p̄n.ꝛ ibi glo.ff.de bo.pos.Jta.p rationē pxi.assignatā.secus qn̄ i testamēto esset scriptꝰ aliqs ex liberis.tex.est in.l is q in potestate.in ver.ſȝ si scriptus.ff.d leg.pstā.ibi:nā ꝛ ptetor hac rōne eū tuetur qd ex liberis est.Ex p̄dictis etiā patet ꝙ nō bene logtur gl.in.d.l.illud in princ.q̄ dicit ꝙ si bonoꝝ pos.cōtratab.intētetur ante aditā hereditatē per scriptū heredem.qd facit ipso iure nō valere testamentū.nā nō est verū qd faciat ipso iure nō valere testm̄:ſȝ bene occasionaliter:vt p̄dixi.¶ †Jn vltima pte gloss.cōcludit ꝙ licet olim de iure ff.oꝝ.intētata q̄rela per filium exheredatuȝ cessaret collatio.d.l.pater filiū.allegata in glos.secus est de iure isto:ꝯ hanc.l.ꝛ sic vult gl.ꝙ.d.l.pater filiū corrigat̄ p hāc.l.Et idem tenet Ang.hic in lect flo.ꝛ dicit qd istud est quintū qd de nouo inducit ista lex.Sed ista gl.male dicit:ꝛ ſm Cy.ꝛ Pau.d ca.ista gl.somniauit.Unde dic ꝙ qn̄ per querelā inoffic.osi testamēti testamentū rescindit̄ in totū:ita ꝙ in totū ab intestato succedit̄:tunc pcedit ista.l.q: tūc hȝ locū collatio.in istis terminis loquit̄ ista.l.sed qn̄ per querelā testamētū nō rescindit̄.nisi pro vna parte:ꝛ p alia remanet firmū:tūc cessat collatio.ita loquitur dicta.l.pater filium.Et si dicis quomodo cognoscā quādo querela rūpit testamētū in totū:ꝛ qn̄ in parte.respōde ꝙ qn̄ vnus filius est exheredatus in testamēto patris:ꝛ in eo est institutus extraneus:tūc q̄rela rumpit testamentū in totū:ꝛ in totum reducit rem ad causaȝ intestati:Aliqn̄ in testamento p̄ris est exheredatus vnus filius:ꝛ aliꝰ est institutus:ꝛ tunc si filius intētet querelā inofficiosi testamēti:non rescindit testamētū in totū:sed pro parte sua dimidia:ꝛ p alia parte dimidia testamētum remanet firmū:ꝛ isto modo ex post facto:pater decedit p parte testatus:ꝛ p parte intestatus.l.circa.ꝛ ibi gl.ff.de inoffi.test.ꝛ glo.in.d.l.pater filiū.Modo in pposito.cū in.d.l.pater filium vnus filius esset institutus:ꝛ alius exheredatus:ꝛ sic per querelā ibi testamētū reducat̄ ad causam intestati solum pro dimidia filij exhr̄dati:ꝛ pro alia dimidia testamentum remaneat firmū:ꝛ sic ibi vnꝰ filius venit ab intestato:alius autē institutꝰ succedit pro parte sua ex testamēto.nimirū si in casu.d.l.pater filiū:cessat collatio.non pter querelā:vt dicit glo.sed propter aliā duplicē rationē.prima q: ibi filiī succedūt diuerso iure:vnꝰ ex testamēto:alius ab intestato:ꝛ de iure ff.oꝝ.inter succedētes diuerso iure cessat collatio.l.filiū.§.videamꝰ.ff.de bono.pos.cōtratab.ītē p aliā rationē:quia ex quo aliꝰ filiꝰ institutus heres succedit i sua dimidia ex testamēto.certe d iure.ff.ꝛ.C.qn̄ succedebatur ex testamento nunq̄ habebat locuȝ collatio.l.j.vbi dixi.s.eo.Jta indifferēter tenēt oēs doc.in hac.l.ꝯ gl.Et sic si bene ponderas volūt do.ꝙ.l.nostra ne corrigat.d.l.pater filiū.intelligat̄ quādo q̄rela rescindit testamentū in totū:ꝛ sic in totū reducit rem ad causam.quo casu ab intestato dȝ esse locꝰ collationi:ergo volūt ꝙ ista.l.debeat intelligi qn̄ filius fuit exheredatꝰ:ꝛ extraneus fuit institutus:tunc q̄rela rescindit testamētum in totū.vt declaraui.nā si alius filius esset institutꝰ.aliud esset:ꝛ essemꝰ in casu.d.l.pater filiū.Sed quis reuelauit doc.ꝙ in ista.l.extraneus fuit institutꝰ:ꝛ filius exheredatus:istud est diuinare:ꝛ restringere istum tex.Nisi dicas ita fore necessariū,vt iura iuribus cōcordētur:ꝛ euitetur correctio.d.l.pater filiū.nam euitanda est legū correctio.l.vnica.C.de inoff.doti.¶ Secūdo ꝛ fortius si in ista.l.fuit extraneus institutus:ꝛ filiꝰ exheredatꝰ:qd est tractandū de collatione.cū extraneo nil debeat cōferri.Jteȝ cū filius exheredatus iterū reducat rē ad cām intestati.certe ab intestato ille extraneus est exclusus.cū quo ergo habebat filiꝰ cōferre.Nisi respōdeas ꝛ bn̄.qd intelligēdū sit tex.ꝙ plures filiī erant exheredati ꝛ extraneus institutus.tūc que relato testamento in totū,tractari dȝ de collatiōe inter eos.ac si penitus ab intestato pater decessisset.Et iste est verꝰ itellectus ad hūc tex.Et qd hic essent plures liberi exhr̄dati.patet:q: tex.loqt̄ de liberis in plurali.Cōsydera:q: retēto isto intellectu p vero,posset attent ri qd data pluralitate filioꝝ exheredatoꝝ ideȝ esset in casu.d.l.pater filium.ꝙ inter ipsos filios exheredatos haberet locum collatio q: tunc cessarēt due rationes illius tex.sup quo tamē cogita.Et sic stat ex p̄dictis oībꝰ.ꝙ.d.l.pater filiū.nō est hodie correcta p hāc.l.Sȝ nunqd sit correcta per autē.ex testamēto.s.eo.vbi hodie statuit ꝙ siue succedat̄ ex testamēto:siue ab intestato,quomodocūq̄ semp hȝ locū collatio videret̄ ꝙ sic:q: ratio q̄re i.d.l.pater filiū.cessabat collatio:erat vt p̄dixi:eo q alter filiꝰ succedebat ex testamēto:ꝛ qn̄ succedebatur ex testamēto de iure ff.oꝝ.ꝛ.C.cessabat collatio:ergo hodie omni casu fit collatio,siue ab intestato,siue ex testamento,q̄ videt̄ ꝙ illa.l.sit hodie correcta.q: correcta ratione.l.intelligitur correcta ipsa.l.vt est glo.in.l.j.ꝛ ibi Bar.ff.de leg.tu.Sȝ dices tu quādo reperiunt̄ due rationes.licet vna tollatur vel corrigat̄:si alia remanet firma:remanet etiam firma legis dispositio.glo.est in.§.affinitatis.cum tex.institu.de nup.gl.in.l.si ventri.§.fi.ff.de priui.credi.ꝛ tex.melior de corpo.iuris in.l.si non lex elia sentia.in p̄n.ff.de he.isti.q̄ dato ꝙ sit correcta vna rō.d.l.pater filiū.scȝ ratio testatoris testātis in parte.tn̄ restat ratio:q: diuerso iure succedūt.vnꝰ ex testamēto:alius ab intestato.ergo cū ista ratio adhuc militet hodie illa.l.nō erit correcta p autē.ex testamēto.s.e.Doc.tn̄ nō obstāte cōiter doc.tenēt oppositū ꝙ.d.l.pr̄ filium:sit correcta p.d.aut.ex testō.ita tȝ Cyn.hic in ij.op.ꝛ Pau.de ca.idē tenet Bart.in.d.l.pater filiū.in vlti.col.ꝛ ibi etiā tenet ꝙ correcta sit illa regula,ꝙ qn̄ diuerso iure succeditur cesset collatio.idē tenet Cy.in.l.si emancipati.in.iiij.q.et ibi Lud.ꝛ cōiter Moder.s.eo.Quāuis solus rapha.fulg.in.d.l.si emācipati.teneat ꝙ.d.l.pater filiū.non sit correcta per autē.ex testamēto:motus:q: lex loquēs de simplicibus nō cōprehendit casum mixtū.l.vim passam.§.prescriptiōe.ff.de adulte.plene traditur in.l.iiij.in p̄n.ff.de ver.obli.ergo.d.aut.ex testamento.q̄ loquit̄ in casibꝰ simplicibꝰ,vt siue ex testamento siue ab intestato succedat̄,locꝰ sit collatiōi:nō cōprehēdit causam mixtā:d.l.pater filiū.vbi succedit̄ simul ꝛ ex testamento ꝛ ab intestato.Sȝ facilis est respōsio:q: imo in materia fauorabili ꝛ fundata in ratione eqtatis:vt est ista,sub simplicibus cōprehēdit̄ casus mixtus.l.si ita scriptū.ff.de libe.ꝛ posth.pterea qn̄ duo sunt:quoꝝ vnum quodcūq̄ de per se nocere nō pōt,certe etiā si concurrāt,nō nocent nec impediūt.l.qd si dubitet.et.l.sed ꝛ si de sua.in p̄n.ff.de acq.hered.quo arg.voluit vti Bart.in.d.l.pater filiū.in vlti.co.¶ Capio gl.in ver.sponsos.quā pro singulari ponderat Ange.hic in lectu.florē.†ꝙ attinentes sponseᵃ qn̄ donāt aliqd spōso,intelligit̄ donatū cōtēplatiōe spōse:et ei acqrit̄:nō autē cōtemplatiōe sponse:Cuius eius attinentes sint.nisi appareat ꝙ contēplatiōe spōse sit donatū:ꝛ sic cōtra decisionē Bar.in.l.sed si plures.§.in arrogato.ad fi.ff.de vul.ꝛ pup.contra quē etiā dicit esse tex.expressum.de quo Bar.nō fuit recordatꝰ in.l.si seruus cōis.in.ij.rn̄so.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.quem text.sibi appropriās Lud.ro.hic idē tenet,ꝛ idē contra Bart.ꝯsuluit Lud ro.in consi.clxxij incip.pposito themate strictū ꝛc.p text.quē dicit esse ad hoc nouū.ꝛ sing.in.d.l.si seruus cōis.Per quē etiā Raph.cu.in.d.§.in arrogato.tenuit etiā cōtra Bar.Cōtra quē etiā tenuit Bal.ꝛ Salice.in aliqbꝰ locis relatis p.d.Alex.hic.Tamen non recedas a distinctiōe Barto.q̄ magis cōiter tenetur p alios ibi:cū concor.de qbꝰ ibi p do.Alexan.nec obstat ista gl.q: loqtur in patre donāte ipsi sponso:nō autē in piūctis sponse:nihil etiā facit.d.l.si seruus cōis.cū lo quat̄ quādo ipsemet maritus donat spōse.q̄stio est qn̄ tertius relinquat.ibi videas.¶ Gl.i vbo cōsequn t.ista gl.ē difficilis ꝛ itricata.Pro eius introductiōe aduerte ꝙ duobꝰ modis intelligit̄ per scribētes.hic:aliq tenēt ꝙ ista gl.sit facta ad declarationē tex.q dicit pro tenore p̄cedētiū.ll.vt respōdeat q̄stioni:qs sit iste tenor p̄cedentiū.ll.ita intelligit̄ Odof.Ja.bu.Cy.Ang.Alber.ꝛ Sali.hic.Aliī vero.vt Bar.Bal.ꝛ Pau.de ca.hic dicūt ꝙ ista gl.est facta,vt rn̄deat cōtrario.l.illud.§.fi.s.e.vbi dicit̄ ꝙ donatio nō confert̄ nisi expssum sit a donāte:hic simpliciter dicit̄ cōtrariū.Ego aūt teneo ꝙ ista gl.sit mixtim facta pter vtrūq̄.vt respōdeat q̄stioni ꝛ satisfaciat oppositiōi.nā ꝯsydero ꝙ ex q̄tuor solutiōibꝰ huiꝰ gl.quarū tres sunt in prin.successiue.quarta ponit̄ in fi.gl.prima ꝛ vlt.solutio tendūt ad respōdendū questioni.scōa ꝛ tertia so.mixtim rn̄dēt q̄stioni ꝛ oppositiōi.Jdeo diuide itellectualiter istā gl.in.v.ptes p̄ncipales.Jn p̄ia rn̄det solū q̄stiōi:qs sit iste tenor p̄cedentiū.ll.Jn scōa mixtim rn̄det q̄stiōi ꝛ oppositioni.Jn tertia etiā mixtim rn̄det vtriq̄.Jn q̄rta p viā notabilis gl.declarat tria q̄ de nouo inducunt̄ p hanc l.Jn qnta ꝛ vlti.gl.ponit quartā solutionē,per quā solū respondet q̄stioni.scōa ibi:dic ergo scōo.tertia ibi,tertiū dicūt.quarta ibi,et no.quinta ꝛ vlt.est ibi:vū dic ꝛ quarto.¶ Circa primam solu.gl.vltra reprobationē gl.reprehēdit̄ etiā a doctoribus:q: si esset cōfessio in peculiū:peculia nō ꝯferunt̄:ſȝ diuidunt̄.l.filie lȝ.s.e.ꝛ.l.certū.s fami.hercis.Secūda vero solutio glo.vt satisfaciat ꝛ q̄stiōi ꝛ cōtrario.dicit ꝙ ista.l.dȝ intelligi ꝛ d'stingui ſȝ l.illud §.fi.s.e.ꝛ ꝙ ille sit tenor ad quē tex.relationē facit.Et si d cas iste nō est tenor p̄cedētiū.ll.sed legis sequētis.gl.voluit rn̄dere ꝙ etiā aū illā.l.similis distinctio habebat̄.in.d.l.si nō mortis.ꝛ in.d.l.si qn̄.alleg.in glos.q̄ p̄cedūt istā.Sȝ tu dic ꝙ ille.ll.nihil dicūt de collatiōe:ſȝ solū dicūt ꝙ donata a patre ita demū cōputant̄ in legitimā.si hoc expssum sit a patre donāte:alˀs secꝰ.ꝛ sic de collatiōe verbū nullū.Et si replicas ꝙ quecūq̄ compu-

¶ Attinē-tes sponse. adde Bal.i l.cū te.C.de do.iter virū ꝛ vxo.bal.i l.si donate.ff.de do.inter vir.ꝛ vx.

tantur in legitimā, ista debēt cōferri:⁊ ecōtra.l.illud.in pn̄.§.e. dic ꝙ ista eqparatio fuit adinuenta post istā.l.per.d.l.illud.ergo hec sol.nō bona. Tertia sol.gl.hȝ etiā duas ptes: pma ꝙtum ad ꝯtrariū respondet ꝙ ista.l.loquit̄ in filijs emancipatis. sed d.l.illud.loquit̄ in suis. Et hāc tenet Bar.sic simpliciter referēs ⁊ alij cōiter. Sed tu aduerte, si intelligis sol.gl.⁊ Bar.sic simpliciter ꝓut iacet, qd̄.d.l.illud.loquat̄ in suis, ꝓprie, esset pessima solutio.cū illa.l.loquat̄ tā in donatis a matre ꝙ̄ a patre:⁊ in filijs respectu matris nō est suitas.debes ergo intelligere ꝙ glo. loquat̄ in filijs emācipatis a patre:ibi in illis q nō fuerūt emācipati.siue sint sui respectu patris: siue q nō possint emācipari respectu matris.⁊ ista est vera.⁊ rationē vltra Bar.assignaui in autē.ex testamēto.§.eo.⁊ est mea ratio. ¶ Scd̄a pars glo.tēdit ad rn̄sionē q̄stionis ꝙ tenor p̄cedentiū.ll.sit,ꝙ donata tp̄e emācipationis vel postea cōferri debeāt, vt hic:sȝ nō donata ante.sȝ iste tenor nullibi habet̄ in p̄cedētib⁹.ll.ideo hec solutio rep̄henditur p gl.hic:⁊ latius.§.in parte sequēti. Unde quātū ad q̄stionem teneas sol.quā.§.ponit gl.in vlt.ꝑte.ꝙ tenor p̄cedentiū sit distinctio.l.ea demū.§.eo.⁊ ita trāseunt cōiter doc. Sȝ aduerte ꝙ tenendo istū intellectū illa ꝟba pro tenore p̄cedentiū legū, trāsportantur,⁊ referunt̄ ad ꝑticipiū collaturis in fi.positū.vt sit sensus emācipatis collaturis ꝑ tenore p̄cedētiū.ll.⁊ hoc mō opȝ inuestigare vbi sit tenor p̄cedentiū.ll.circa collationē. Unde tene aliū intellectū/quē ponūt Nico.de muti.⁊ Ja.de are.⁊ sequūtur Old.⁊ Bal.hic in.ij.col ꝙ illa ꝟba pro tenore precedētium.ll.referant̄ ad ꝓxima:ꝓut debēt,⁊ sic ad ꝟba emācipatis: ⁊ sit sensus,ꝙ filij fuerūt emancipati ꝼm tenorem precedētiū.ll. nā tēpore Leonis autoris huius.l.alius erat modus emācipandi filios,alius fuit adinuētus/per Justinianū:vt.l.fi.§.de emā. libe.⁊ institu.eo.in princi.⁊ propter hoc facta est.l.sequēs.q̄ immediate q̄rit qd̄ si filij fuerūt emācipati ꝼm modū adinuentum de nouo:⁊ dicit quod idē. Et iste intellectus placet. Primo qꝛ nō transportat literā hic. Secūdo ꝓpter.l.sequētē:⁊ ita teneas. ¶ In quarta parte gl.dū dicit nec sui suis cū nō habeant contratabu.ista gl.videt̄ ponere vnū dictū:⁊ assignare eius rationē:⁊ vtrūq; rudi modo intellectū,est falsū:primo videt̄ velle gl.ꝙ de iure ffoꝝ:sui nō cōferebāt suis:⁊ sic filij in potestate, istud est notorie falsū:qꝛ imo sui in ptāte cōferebāt dotē.toto ti.ff.de colla.dot. Scd̄o magis est falsa ratio gl.dum dicit:quia nō habēt cōtratab.istud est notorie falsum:qꝛ licet bonoꝝ pos. ꝯtorie principaliter fuerint adinuēte ꝓpter filios emācipatos, tamē etiā cōpetunt filijs in ptāte.dicit text.insti.de bon.pos.in prin.⁊ ideo filij sui:⁊ in potestate habēt bene cōtratab.l.is q in potestate.in p̄nci.ff.de leg.p̄stā.⁊.l.fi.C.de libe.prete. Itē ratio gl.reddit̄ falsa ex alio:dum vult ꝙ illi q non possunt contratabulare nō teneant̄ cōferre:falsum est:nam in testamēto matris vel linee materne nō cōpetit ius cōtratabulandi:ꝼm hec iura.l. illud.§.ad testamēta.ff.de bo.pos.ꝯta.plene tetigi in.l.posthumo.§.de bo.pos.ꝯta.quā pre.⁊ tū in successione matris vl̄ linee materne hȝ locum collatio,vt hac.l.lȝ nō de iure ffoꝝ.vt dicit Bar.in.l.j.§.nec castrēse.in ve.colū.ff.eo. Pro certo dictū ⁊ rationes, glossatoris in hoc redunt̄ euidēter false. Et ꝓpterea dicit paul.de ca.se valde admirari de hac gl. Et nō inuenio ꝙ aliqs scribentiū aliter declaret vel defendat istā gl. ¶ Sed ego puto ꝙ gl.bn̄ intellecta bn̄ dixerit:sed alius fuit ei⁹ sensus quā doc. ꝓpenderint.nō em̄ credo ꝙ glossator fuerit sic supin⁹,qd̄ diceret ꝙ filij sui de iure ffoꝝ nō tenerent̄ cōferre:⁊ qd̄ nō haberēt ꝯtratab.qꝛ vtrūq; fuisset falsum ⁊ fatuitas.sed alius est sensus gl.in his ꝟbis.nā vt patet ex sequētib⁹ ꝟbis glo.facit tres species filioꝝ: quidā sunt sui:quidā emācipati:⁊ isti duo sunt clari.qdā sunt q nō appellant̄ nec sui nec emācipati,vt sunt filij vl̄ nepotes in successione mr̄is vel linee mr̄ne:vel clarius nepotes ex filia. Isti nec sunt sui:nec emācipati.⁊ ita istas tres sp̄es ꝑsequtur gl.in sequētib⁹.dicit ergo gl.ꝙ nec sui,hoc est ista tertia species filioꝝ nō cōferebat de iure ffoꝝ.⁊ verū dicit:qꝛ de iure ffoꝝ.in successiōe mr̄is vel linee materne nō habebat locuȝ collatio:⁊ tūc bona erit ratio glo.ꝙ cōtratab.nō habent.nā cōtra testamētū mr̄is nō cōpetit ius ꝯtratabulādi.d.l.illud.§.ad testamēta.⁊ ꝓpterea gl.dicit nec sui suis.cū nō habeāt cōtratab. ⁊ iō est immutatū ꝑ hāc.l.vt dicit.§.gl.⁊ sic̄ itelligo illud qd̄ dicit gl.nec sui emācipatis. Ang.rep̄hēdit:qꝛ imo sui cōferebant emācipatis dotē.lȝ Alex.rn̄deat ad hoc:sȝ iste nō est sensus gl. sȝ intelligit in tertia specie filioꝝ,hoc est in successiōe matris vl̄ linee mr̄ne:⁊ tūc obiectū cessat. Et ꝙ ista fuerit intētio glossatoris clari⁹ aperit gl.an.l.si emācipati.in gl.fi.§.e. Et sic subtiliter dicas ꝙ ista saluatio est bona quantū ad illud nec sui.sed qꝛ gl.dicit nec sui suis,subdit ꝙ nec sui nō conferunt suis:istud nō pōt intelligi in successione mr̄is vel linee materne:in qua non pōt cadere suitas:oporteret ergo ꝙ gl.diceret vtrūq; negatiue, nec sui nō suis.qꝛ in successiōe matris vel linee materne filij ad inuicē nō conferebāt de iure ffoꝝ,sed cū glo.dicat nec sui suis: ista saluatio nō videt̄ posse stare. Respōde ꝙ imo gl.bene dicit nec sui suis. Nā pone ꝙ moriat̄ auus relictis filijs in potestate: vl̄ eis nō existentibus:relictis nepotib⁹ in ptāte:isti sunt sui.§. sui.institu.de here.quali.⁊ differē. Itē ex filia p̄mortua relictis filijs vel nepotib⁹ isti quo ad hūc auū maternum sunt nec sui. certe isti nec sui,nō cōferūt illis suis de iure ffoꝝ.sed bene hodie ꝑ istā.l.⁊ clari⁹ ꝑ.l.illā.§.eo. Ista est veritas,⁊ ꝓpria mens ⁊ intentio huius glo.quā nunꝙ̄ audiuisti isto modo a doc.nec a tuis preceptorib⁹ declarari. Et hodie ꝑ istā.l.⁊ sequentē statim etiam vbi non hȝ locū contratab.ꝓut est in successione matris vel linee materne,tū habeat locū collatio.vt predixi. Jason de Mayno Mediolanensis iuriscōsultus in Pisano gymnasio.

☞ Casus huius.l.ponuntur nume.1.2.⁊.3.

4 Casus.l.vbi est expressus:nulla potest esse dubitatio.
5 Cōferre nemo cogitur,nisi lege caueatur.⁊ nu.6.
7 Aduocatus vnius partis si dicat,hoc ita dȝ fieri:debet aduocatus alterius partis respōdere:doce vbi de hoc caueatur.
8 Doctori non est credendū q̄uis sit magnus,nisi dictum suum probet per autenticam scripturam.
9 Judex potest iudicare contra cōmunez opi.si cōmunis opi.nō habet casum legis.
10 Ratio legis si allegatur:an sufficiat,quādo legē non habemus.
11 Allegare vnam.l.de pluribus sufficit.
12 Pena priuationis alicuius iuris beneficij aut priuilegij.nō habet locum:nisi lex hoc expresse dicat.
13 Uasallus non perdit feudum:nisi expresse hoc iure caueatur.
14 Leges loquētes in auunculis.non habent locum in patruis.
15 Jura exorbitātia nō extendunt̄ ex idētitate rōnis.vide exēpliū.
16 Legislator qn̄ narrat ea q̄ allegabantur a partib⁹ ex tali narratiōe facti:q̄uis in iure sit posita:nō tū est licitū arguere.⁊ nu.17.
18 Nepoti si sit facta donatio vel data dos:nō ab auo:de cui⁹ successione agitur,sed ab eorum matre vel patre, an debeat ꝯferri.

Illam. Ista.l.debuit videri iuuenibus difficilis in tex.tū revera nō est. ¶ Ad euidētiaȝ premitte, ꝙ imperator in.l.vt liberis.§.e.determinauit ꝙ nepotes q adinuicē succedūt,cū alijs nepotib⁹ eiusdē gradus tenentur conferre:sed qꝛ nepotes aliqn̄ succedūt auo simul cū eoꝝ patruis vl̄ auūculis,q̄liter hincinde fiat collatio decidit̄ i hac.l. Ista ergo.l.loquit̄ qn̄ succedit̄ auo. ⁊ istud pōt cōtingere tripliciter.aliqn̄ succedit̄ auo paterno:aliqn̄ auo materno:aliqn̄ ⁊ tertio auie paterne vel materne. Et pōdera ꝙ in auis sit differētia inter auū paternū ⁊ maternū:sed quātū ad auias nō est differētia an sit paterna vel materna. Jō ꝑ clara intelligētia fac.tres casus principales,ex qbus clare ꝑci-
1 pies itellectū hui⁹ tex. ¶ † Aliqn̄ enim ex filio masculo p̄mortuo supersunt plures neptes vel nepotes,⁊ q̄tū ad eos auus ē patern⁹.⁊ tūc si moriat̄ iste auus patern⁹ relictis filijs primi gradus:⁊ ex vno filio p̄mortuo relictis nepotib⁹:clarū est ꝙ isti nepotes,qui viuo auo successerūt in primū locū patris p̄mortui, et effecti sunt sui heredes auo.l.posthumoꝝ.in pn̄.ff.de iniust. rup.isti succedūt auo in totū in illa parte in qua successisset eorum pater si viueret:tales ergo nepotes succedūt cum patruis vel auūculis:amitis vel materteris in tota portiōe q̄ obuenisset patri, defuncto auo, sine vlla diminutione.⁊ iste casus nihil
2 facit ad hāc.l.nec iste casus ponit̄ hic. ¶ † Secūd⁹ casus est qn̄ morit̄ auus maternus,hoc est pater matris defuncte:⁊ sic qn̄ ex filia p̄defuncta sunt relicti plures nepotes.⁊ sic iste au⁹ maternus decessit relictis plurib⁹ filijs:⁊ ex filia p̄mortua relictis nepotib⁹.clarū est ꝙ ꝼm.l.xij.tabul.tales nepotes ex filia existentib⁹ patruis vel amitis i nihilo succedebāt auo materno.⁊ ratio erat qꝛ ꝼm.l.xij.tab.ad successionē defuncti solū due ꝑsone admittebant̄:quib⁹ exclusis admittebat̄ fiscus.vt declaraui in eui dēti alib⁹.l.q se patris.§.vnde libe.soluȝ enim admittebant̄ sui heredes,hoc est illi q erāt sui ⁊ in ptāte.⁊ eis nō existētib⁹,admittebat̄ solū proxi.agnat⁹:sed in casu isto nepotes ex filia nō erant sui nec agnati.itē erāt alij filij q precedebāt qui erāt sui ⁊ agnati:ergo bene stat ꝙ ꝼm.l.xij.ta.nepotes ex filia nō succedebāt auo materno. Sȝ qꝛ istud est visuȝ valde rigorosuȝ imperatorib⁹/ꝙ nepotes ex filia in nihilo succederēt auo materno:⁊ tū si eoꝝ mater viueret succederet:ideo statuerūt de nouo ꝙ tales nepotes ex filia debeāt succedere cū patruis vel amitis,in illa parte in qua successisset mater sua.sed non integraliter:sed diminuit tertia pars ei⁹ partis quā mater integrā habuisset:⁊ illa diminutio accrescit patruis vel amitis.ita decidit in.l.si defunctus.§.de suis ⁊ legi.in.§.item vetustas.institu.de here.que ab intesta.⁊ istū casum pro primo ponit tex.ibi nā si intestatus qō
3 defunctus. ¶ † Tertius casus est qn̄ moritur auia siue paterna siue materna:qꝛ hic nō est differentia.isto casu nepotes siue sint ex filio masculo premortuo,quo casu erit auia paterna:siue ex filia quo casu

lia quo casu erit auia materna:in successione talis auie paterne vel materne:quis olim non admitterentur:q2 nō erāt sui nec agnati:hodie tñ admittuntur:sed diminuitur tertia pars ex illa pte quam eorum pater vel mater integram habuissent.iuribus proxi.alle.z istum casum ponit scdo loco text.ibi, vel si qua intestata. Et si dicas quare in successione auie paterne nepotes ex filio masculo premortuo non admittuntur sine diminutione illius tertie partis,sicut admittuntur eorū patrui:cum nec illi sint sui nec agnati magis q̄ isti nepotes. Dic:licet docto. non tangant q̄ illa potuit esse rō, quia patrui admittuntur ad successionem eorū matris p senatuscō.orfi. quod vocat filios:sed non nepotes,put dicit tex.insti.de senatuscō sul.orfi.in princi.Et cur diuersum positū est: aliud dici non potest fm Fulg.in.l.vnica.§.qñ non petē.par.Et sic vides q̄ ista.l.loquitur in duobus vltimis casibus:sed nō in primo. ¶ His premissis diuide hanc.l. in septē partes. In prima pmittitur pemiū ad duas questiones inferius decidēdas. In scda q̄ est ibi,nam si intestatus, ponitur questio z decisio de casu nō dubitato:sz qualiter nepotes ex filia mortua succedunt auo materno cum auunculis vel materteris. In tertia q̄ est ibi, vel si qua intestata:ponitur etiā alia decisio indubitata,qualiter nepotes ex filio vel filia pmortuis succedunt auie paterne vel materne cum patruis vel auunculis. In quarta q̄ est ibi,de collatione:ponitur questio dubitata qualiter inter tales psonas fieri debeat collatio. In quinta q̄ est ibi,superstitibus quidem filijs,arguitur pro vtraq; parte. In sexta q̄ est ibi talē igitur. ponitur decisio. In septima z vltima q̄ est ibi:vt commixtis,ponitur practica decisionis.h.d. Nepotes ex filia succedunt auo materno cum auunculis vel materteris in illa parte in qua successisset eorū mater diminuta tertia illius partis q̄ auunculis z materteris accrescit.z sic succedunt nepotes ex filio vel filia auie paterne vel materne cum patruis auunculis vel amitis z materteris:z vtrūq; est indubitatum .§.qualiter inter eos succedunt hoc primo. Et tales psone sic succedentes debēt adinuicē cōferre dotē z donationē propter nuptias.z de eis dz fieri vnus aceruus:z ex eo partē sibi tāgētem

4 quilz auferre dz.h.d. ¶ † No.ex text.ibi, minime dubitabatur.iuncto tex.j.ibi iam posita constitutione.q̄ vbi est casus.l.ibi nulla potest esse dubitatio.z iste text.melius probat fm Fulg.q̄.l.ancille. quā ad hoc no.ibi Bal.C.de fur.vbi Bal.ad hoc no.in.iij.notab. Et consydera.in tertia pte tex.dū litera dicit:sed etiā illud asserentibus. Nā ex ista responsione nepotū apparet q̄ patrui eorū duo allegabāt:prio q̄ ipsi patrui nō tenebātur cōferre nepotibus:eo q2 nulla constitutio legis hoc dicebat.scdo qd ecōtra ipsi nepotes bene tenebantur cōferre ipsis patruis:pter cōstitutionē Arcadij z honorij quā nō habemus:nepotes autē econtrario totū dicebant z respondebant q̄ cōstitutio Arcadij z honorij soluz loque-

5 batur in auunculis.ergo nō erat extēdenda ad patruū. ¶ † Nota etiā ex isto tex.regulā,q̄ nemo cogitur conferre nisi.l.caueat. Ratio q2 id qd nostrū est nō tenemur inuiti alijs cōicare:nisi per.l.dispo- natur.l.id qd nostrū.ff.de reg.iu.l.in re mandata.C.mād.z.l.nudū. C.de cōtrahē.emp. ¶ Itē inquantū text.iste dicit.eo q̄ nulla cōsti-

6 tutio sup huiusmodi collatiōe posita est,tota die allegatur ad illud vulgatum,† q̄ erubescimus cū sine lege loquimur.z ita notat ex isto tex.Bar.z alij oēs hic. Sz tu aduerte q̄ iste text.male allegatur ad hoc:q2 iste text.nō pbat,eo q2 ista erat allegatio nepotum:sed non imperatoris,imo imperator.j.decidit contrarium:z ideo male allegatur tex.iste ad hoc:put ipsemet Bar.dicit in.ij.notabili.z statim dicā. Istud ergo qd erubescimus cum sine lege loqmur,expressius dicit tex.in.§.cōsyderemus.in aut.de trien.z semis.z vide Bal.q ad hoc plura iura alleg.in suo diuino consilio schismatis:qd ponit post rubricā.j.si qs ali.test.phi.in.j.coliū.ad fi. Ultra eum facit tex.i.l.dissentientis.in verbo.nulla iuris pcipit cōstitutio.z ibi ad hoc no. Albe. C.de repu.z tex.in.c.illa. in verbo cum nusq̄ inueniatur cautum iure. extra.ne se.vacan.z text.in.c.is qui.in verbo cum non si expressum in iure.de sen.excō.in.vj.facit in simili text.in.l.vnica.§.finautem ad deficientis.C.de cadu.tol.z tex.in.l.si seruum.§.non dixit ptor.

7 ff.de acqui.here.†.Et dicit Ang.hic in lec.floren.q̄ istud notabile instruit aduocatos in modo allegandi.nā si aduersarius dicat debere fieri de iure:aduocatus debet ridere.doce:q2 hoc nulla.l. cauetur.imo glo.in.l.sed licet ff.de offi.presi.inuehit c̄ doc.z scholares q malè faciunt dum allegāt ᵃgl.vbi habemus leges.z idē dicit

a

8 Archi.in.c.nolite timere.xj.q.iij.magis ergo erubescendū est allegare autoritates doc.cū habemus legē. Itē ad istud notabile ad

b de qd dicit Archi.in.d.c.nolite.xj.q.iij.† q̄ nō debemus credere ᵇ alicui doctori licet magno,nisi dictum suum pbet per autēticas scripturas:vt ibi.z.c.ego solis.ix.distin. Alibi dicit Bal.i.l. respublica. C.ex quib.cau.ma.qd nō est credendū gl.qñ aliquā.l.nō allegat. Alibi dicit Bald .in.c.nihil.in vlti.col.de elec.qñ in.l.nō cauetur in

9 practica nō habetur. Alibi dicit irregulariter Bal.in.c.in genesi.in vlti.colum.de elec.q̄ paria sunt aliqd fieri sine.l.z contra.l.† Adde etiā z signa q̄ possumus iudicare cōtra cōem opi.si non hz casum l.vel vere non probatur:fm do.Anto.d bu.in.c.tua nos.in.ij.col.de

vsur. Barba.in consi.x.secundi voluminis qd incip.pclare scribit apud psalmistā in vlti.col. ¶ Limita tamē q̄ erubescimus qñ sine l.loquimur:vt dicit Sali.qñ sine.l.loqmur vl rōne:nihil allegat.

10 †Tu dic q̄ sufficit allegare ᶜrationem vbi.l.nō habemus.ita dicit

c gl.in.c.ex eo.in verbo rōnis.de elec.in.vj.z glo.i.c.cōsuetudo. j.dist. Adde etiam tex.in.l.cū ratio.in prin.ff.de bo.dā.ibi ratio natura-

d lisᵈ quasi lex quedā. Et tex.in.c.fi.de transac. Et tex.notabilē in.l. scire oportet.§.sufficit.in verbo ex ipsa naturali iustitia.ff.de excu.tu.per quem tex.notat ibi Bal.post Cy.z Jaco.de raueñ.q̄ sufficit allegare naturalē rōnem,lz qs legē nō alleget. Et dicit Ang. de iser.in proemio feudorū.in vlt.col.q̄ rōnabile dictū dz ita mouere iudices ad iudicandū sicut ipsa lex:q2 lex est omne qd rōne cōsistit.alr̄s erubescimus si qd dicimus.l.non probemus.vt hic fm eū. Alibi dicit inter Ang.allegādo Arist.i cōsi.cccxvij.incip.in q.vertente inter illustres principes.in.iij.col.z in consil.cclxxiiij. incipi.thema.super quo consiliū petitur.in vlti.col.q̄ querere.l.vbi naturaliter sentimus,nil aliud est q̄ infirmitas intellectus. Alibi dicūt Ja. bu.z Bald.in.l.nemo iudex.in.j.no.C.de sen.z interlo.om.iudi.q̄ francigene leges non allegāt:sed bene seruāt ratione legis,nō q2 l.hoc dicat:nec q2 imperator hoc statuerit:sed q2 ratio sic vult:et

b a rōne naturali nemo subduci pōt. Et idem Bald.in.c.j.§.ad hec. in.iij.col.de pa.iura.fir.dicit q̄ leges non allegātur in curijs prin-

11 cipū aut regū pro autoritate,sed p ratiōe sui. ¶ † Itē limita fm Nico.de neapo.post Andr.de pisis.et est in lecturis Bar.in.l.scire oportet.§.fi.ad fi.ff.de excu.tuto.vbi notat argu.illius tex.q̄ de

c pluribus legibus sufficit vnā referre.ff.de fal.facit text.notabilis in.l.ita vulneratus.circa fi.ff.ad leg.aquil. Et propterea do. Car. flo.in cle.sepe.in princ.de verb.signi.dicit q̄ leges multe non sunt ad vnū propositum allegande:maxime vulgares:sed sufficit dicere iura sunt vulgaria:vt ibi facit gloss. ¶ Item limita z tertio q̄

d erubescimus sine lege loq:etiā si allegemus gl.vbi lex reperitur:tñ qñ tex.iuris nō reperitur,de hoc sufficit allegare gl.ita dicit Jo.de imo. in.l.j.in.ij.col.ff.de vulg.z pu. Et de autoritate gl.multa scripsi i l.ex hoc iure.ff.de iusti.z iur. c̄ Panor.q cōiū tz in.c.capellanus.ex illo tex.de fer. Itē pro diffinitione z decisione dubij vbi.l.deficit sufficit allegare autoritatē maiorū:ita notat Ange.in.l.si idem cum eodem.in prin.per illū tex.in verbo sabino.ff.de iurisdi. om.iudic. do.Antoni.in.c.j.de deci.imo qñ.l.deficit sufficit allegare autoritatem,non solum doctoris.sed etiam alterius.glo.est in.l.mulier bona.in princip.ff.de iure dot.per Bar.z docto.in.l.j.ff.si cer. pet.

12 ¶ † Adde ad regulā predictā bene facere:quod pena priuatiōisᵉ

e alicuius iuris bñficij aut priuilegij nunq̄ hz locū,nisi vbi lex istud expresse dicit:tex.est in.§.cū igitur.ibi,nec quibet lex est tale qd dicēs. in aut.de non eligē.scdo nuben.per quē tex.ita dicit Bal.in auten. ex testō.in pe.col.C.de secun.nup.sequitur Alexā.in.l.etiā.§.j.i.iij. col.ff.solu.ma.soleo pro hoc allegare tex.notabilem in.l.at si quis. §.diuus.in vbo penā.tñ i eū statutā nō esse.ff.de reli.z sum.fu. Hinc dicit glo.notabilis in.c.fi.de iure patro.quā multū notent Canoniste ibi:precipue Panor.qui eam reputat sing.q̄ ad hoc vt pena priuationis iuris eligendi vel presentandi imponatur alicui:requiritur q̄ expresse sit cautū in.l.vel canone. Alibi dicit gloss.xix.q.j. in summa q̄ nisi lex specialiter exprimat debere imponi penam

13 depositionis:non dz vnq̄ quis deponi.† Hinc infertur q̄ pro omni contrafactione vasalli etiā si veniat contra iuramentū fidelitatis: tamen non perdit vasallus feudū:nisi in casibus specialibus in quibus iura hoc exprimunt.vt probat in.c.j.§.illud. que fuit prima cau. benefi.amit.z expresse And.de iser in.c.j.qualr̄ domi.ppri.feu.pri. z do.Alexan.in consi.ciij.qd inci.videtur prima consyderatiōe discendum.in.xij.coliū.in.j.volu.licet in contrarium videatur esse fortis tex.in.c.j.§.porro.ver.predictis.z in ver.sed q2 natura:z quod ibi

14 no.Bald.in.iij.coliū.que fuit prima cau.benefi.amit. ¶ † Quarto nota.in ver.nepotibus.fm Bald.q̄ leges loquentes in auūculis non habent locum in patruis. Et ex hoc notant Fulgo.z do. Alexan.hic in.iij.notabili.q̄ lex noua corrigens:prout fm eos erat lex Arcadij imperatoris:non extenditur ex identitate rationis. Sed aduerte quia non erat.l.corrigens:sed bene erat lex noua et exorbitans.ideo singularius probaret iste text. quod.l.noua aliquid de nouo inducens non extenditur ex identitate rationis. Et q̄ iura exorbitantia non extendantur ex identitate rationis: tenet Anto.de butr.in consi.xxvj.viso predicto legato.vbi tenet quod di-

15 spositio cle.dudum.ver.huiusmodi.de sepul.que vult† q̄ etiam fra-

f tres minores ᶠ z predicatores teneātur de legatis eis factis soluere quartam parochialem:cum sit exorbitans:non extenditur ad fratres seruorum:quamuis in eis sit eadem ratio.contra communiter tenetur:q̄ in exorbitantibus ex identitate rationis fiat extensio.l.libertum.§.senatus.ff.de ritu nuptia.et per multa alia iura ponit late Ludouic.in repetitio. autentice similiter. C.ad legem falcid.in.xix.speciali pte cause inter vltimas voluntates. Sz caue vt dicit Bartol. hic in secundo notabili.text.iste nihil probat de predictis:eo q2 ista erat allegatio partium:z non impera-

a ¶ Dñ allegant. Adde doct.in. l. j. z fi ibi tex. ff.de offi. eius cui man. est iuris. Jo. de imo.in.l.j.in ij.co.de vul. z pup.

b ¶ Credere. adde Card. zaba.consil. lxxviij.

c ¶ Sufficit allegare.ad de.c.frustra. viij.di. z i.c. si romanor. xix.distinc.

d ¶ Rō naturalis. Adde gl.i.vbo argumēto.i.c. for.de ver. sig.tex.i cle. pastoralis. de offi. ordi. doc. in cle.j. de censi.

e Pena priuatiōis. ad de Bal.i.l.si qs nō dicaz rapere.C.de epi. et cleri. Bal.in.l.iij. C.de instit. z sub.Bal. in addi.spes in tit. de dispu.z alleg. doc.i.c.relatum.xxxvij. di. de testa. idē Domi. xxiiij.dist. in glo.summe.

f ¶ Fratres minores.ad de diffuse p pe. de vbal. in trac.d canoni. epali

16 toꝛis:patet quia imperatoꝛ decidit contrariũ.†Et ex hoc tu no. ꝙ ex narratione facti quando legislatoꝛ narrat que allegabantur a partibus,ex tali narratione facti quãuis in iure posita non est licitũ arguere:de quo plene dixi in.l. vnica.in tertio intellectu glo.ibi.§.quando nõ pet.par.¶ Ultimo circa istã.l.aduerte.nam tex.iste videtur pretermittere vnum casum,quãdo moꝛit̃ auus paternus.nã vt dixi in euidentialibus solũ loquit̃ in auo materno. et in auia,siue paterna/siue materna,sed de auo paterno qui moritur relictis filijs ꝛ nepotibꝰ in ptãte ex alio filio premoꝛtuo,clarum est ꝙ tales nepotes sunt sui heredes auo:qꝛ subducto filio de medio subintrant locũ primũ:ꝛ sic effecti sunt sui heredes.et ꝯũr succedunt in totũ sine aliqua diminutione.sicut succederet eoꝝ pa

17 ter si viueret.l.posthumoꝛũ.in pꝛin.ff.de iniust.rup.†s3 nũquid teneant̃ cõferre cũ alijs patruis.ꝛ an patrui teneantur talibꝰ nepotibus ꝯferre:ista.l.omittit.nec doc.tãgũt:nec casus iste decidit̃ in terminis de iure ffoꝝ.ꝛ propterea videret̃ ꝙ cessare deberet collatio,cũ nulla.l. cautũ sit.Et si dicas ꝙ illo mõ q̃ succedit̃ illo mõ d3 ꝯferri.certe frustratoꝛia fuisset decisio istiꝰ tex.ex quo de successione erat indubitatũ:vt dicit lr̃a.Tamẽ puto ꝙ inter istos fieri debeat collatio.qꝛ in arg.pñt adduci aliq tex.ffoꝝ q̃s adducã statim in glo.Et qꝛ in duobꝰ casibus positis in hac.l. cessat hodie illa diminutio tertie partis:vt dicit aut̃.hic posita:ꝛ tamẽ durat adhuc collatio:ergo idẽ dicã in istis nepotibus aui paterni:vt licet succedant in totũ in locũ patris:tamẽ debeant conferre.¶ Glo. in verbo moꝛtua.ista glo.foꝛmat duas.q.ad tex.necessarias,q̃ omittuntur in tex.pꝛima est qꝛ tex.noster bene decidit ꝙ nepotes teneantur cõferre patruis vel auunculis dotẽ vel donationẽ propter nup.q̃ erat data eoꝝ patri vel matri:quid autẽ si auus maternus vel auia dedisset dotem vel donationem ꝓpter nupt.ipsimet nepoti vel nepti,nunquid eã cõferre teneãtur cũ patruis vel auũculis.ꝛ gl.determinat ꝙ olim tenebantur ꝯferre,per.l.j.§.sed si sit.melius allegasset.§.fi.ff.de coniungen.cum eman.lib.tamen qꝛ ille ti.de cõiungendis est hodie coꝛrectus,glos.determinat contrariũ.S3 certe coꝛrectio illius tit.nihil facit ad propositũ.nã ille tit.disponebat ꝙ quando moꝛitur auus relicto filio emãcipato, ꝛ nepote in potestate,attento iure ciuili filius emancipatus erat incognitus,nepos ergo in potestate in totũ succedebat auo.sed qꝛ pretoꝛ ita admittit emancipatũ sicut in potestate:ꝛ per hoc fecit iniuriã ꝛ damnũ nepoti:in recõpensationẽ,statuit per illũ tit. ꝙ filius ꝛ nepos cõiungant̃ ꝛ equaliter auo succedant:sed quia per iura noua autẽticoꝛum filius emancipatus succedit etiã de iure ciuili absq3 p̃toꝛio:ꝛ sic absq3 beneficio illiꝰ ti.ergo ille tit.remanet sublatus:sed istud nihil facit ad questionẽ nostrã de nepotibus cũ patruis,q teneant̃ patruis cõferre:prout etiam est tex. in.l.j.§.sed si sit.ff.de colla.do.ꝛ sic fundamentum gl.non est verũ. Circa hoc do Alex.hic refert varias opi.vide per eum,ꝛ tene distinctionẽ Bart.cõmuniter appꝛobatã in.l.si emãcipati.in pe.et

18 vlti.col.s̃.eo.ꝛ in.d.l.j.§.sed si sit.¶ Secũda questio gl.est.† quid si huic nepoti vel nepti fuit data donatio vel dos,nõ ab auo ꝺ cuius successione agitur.sed ab eoꝛu3 matre vel patre:an debet conferri:ꝛ concludit ꝙ sic,ꝛ male:qꝛ cũ hic non tractet̃ de successione illius patris vel matris a quibus talis dos processit:sed tractetur de successione aui:ergo dos aliunde habita nõ debet conferri.l.vt liberis.s̃.e.fm oẽs hic.ꝛ Bar.in.l.j.§.sed si sit.in fi.ff.de colla.do.¶ Extra glo. Bal.hic examinat.ij.q.circa quas Pau. de ca.ꝛ Moder.se extendũt:sed qꝛ nil dignũ additione occurit,

19 pretermitto.†pꝛima questio est stãte statuto ꝙ extãtibꝰ agnatis mater nõ succedat filio:quid si extarent cognati qui essent proximioꝛes agnatis,qui excluderẽtur per matrẽ:que fuit q̃stio Bar.

20 in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertul.† Secunda q̃stio est an dos vel donatio[a] ꝓpter nuptias data patri vel matri premoꝛtuis computetur nepoti vel nepti in eoꝛum legitimã.de qua per Bar.ꝛ alios in.l.in quartã.ff.ad.l.fal.per do.Alex.hic:ꝛ ibi ꝛ in consi.xxiij.qꝺ incip.visis dubijs.in.j.volu.ꝛc.Iason Pisis.

[a] ¶ Dos vel donatio.ad de Bar.i.l. post dotẽ.in .iij.q.ff.sol. matri. bar. ꝯñ.icip. gilibertus. Rapha.cu.ꝯñ. lxxij.ici.angelꝰ andree. idẽ Raph. cu.ꝯñ.cvij. incip.i ciuitate laude.

[b] ¶ Similit̃ i emphiteosi. adde Pet. de ancha.et Io.de imo. i.c.potuit.ꝺ loca.doc.in c.in p̃sentia. ꝺ pꝛoba.

1 ☞ Impetrans a papa beneficiũ vsq3 ad valoꝛem centũ floꝛenorum annuoꝛũ,si sit aliquod beneficium ex quo pcipiunt̃ trecente coꝛbes frumenti,valentes trecentos aureos:tñ expense ascendũt vsq3 ad ducẽtos aureos:an dicat̃ habere in redd.tibꝰ vltra cẽtũ.

2 Conferri debent fratribus omnia que condito testamento computantur in legitimam filio vel filie.

3 Conferri nõ debent omnia ab intestato illa que debent in legitimam cõputari.ꝛ.nu.4.

5 Pater si emit aliqꝺ offiñ filio.an tale offiñ dẽat ꝯferri fratribus.

6 Pater si emit filio rome vnã scriptoꝛiã,p mille quingẽtis ducatis,an moꝛtuo p̃re talis filius teneat̃ conferre aliquid fratribus.

7 Pater dedit vni filioꝝ pecuniã ad mercandũ:filius multa lucratus est ex illa pecunia,an teneatur conferre fratribus.

8 Frater maioꝛ si diu gubernauit res paternas,etiã viuo p̃re:an in diuisione bonoꝛũ possit petere salariũ/pꝛo tali gubernatione.

6 Donatio simplex non confert̃/nisi in duobus casibus:vide hic.

Illud sine.

In ista.l. p̃mitte aliqua ad euidentiã fm Bald.ꝛ Salice.hic. ¶ Diuide istã.l.in.v.partes pꝛicipales. In pꝛis ponit regula affirmatiua,quã impatoꝛ appꝛobat:ꝙ oia que cõdito testamẽto cõputarẽtur in legitimã filio qui vellet q̃relare testamẽtũ:eo qꝛ esset exheredatus:vel qꝛ haberet minꝰ legitima:oia illa debẽt conferri quãdo pater est moꝛtuus ab intestato qꝛ de iure.C.nõ fit collatio nisi ab intestato.In scđa q̃ est ibi,qꝺ tam.ponitur exemplũ cũ extensione.In tertia que est ibi,hec autem regula.ponitur alia regula/ꝙ non oĩa que cõferunt̃ ab intestato cõputantur in legitimã filio,quãdo conditum est testamentum,ꝛ talis filius reperit se exheredatũ vel institutũ in minus legitima.In quarta que est ibi,ea enim.ponitur ratio huius secunde regule.In quinta q̃ est ibi,ad hoc.ponitur alia pꝛincipalis decisio:ꝙ donatio simplex non debet cõferri fratribus.nisi in duobus casibus de quibus in tex. h.d. Omnia que cõputantur filio in legitimã cõferunt̃:sed non ecõtra:ꝛ donatio simplex habita a patre non cõfertur cũ fratribus,nisi ratione equalitatis de qua in tex.vel nisi donãs hoc expꝛesserit.h.d.tota.l.¶ In tex.ibi occasione militie.legislatoꝛ vel imperatoꝛ solet appellare militias q̃dam officia q̃ dabãtur de publico,ex quibus aliquod emolumentum annuatim pcipiebat̃:vt hic.ꝛ in.l.omnimodo. §.imputari.et ibi Pau.de ca.declarat.C.de inof.testamen.post Bal.ibi:ꝛ late

1 Bar.in. l.j.§.nec castrense.in.ij.ꝛ.iij.col.ff.eo. ¶ † No. ex isto ver. pꝛimo huius.l.iuncta glo.in verbo lucrum.id qꝺ per eam decidit Bal.in.l.j.in.ij.col.in versic.pone impetraui a papa.C.de fruc.et litiũ expen.ꝙ si impetraui a papa beneficium vsq3 ad valoꝛẽ floꝛenoꝛum centũ in anno:ꝙ si sit aliquod beneficiũ ex quo pcipiũt̃ trecẽte coꝛbes frumẽti valentes trecẽtos aureos:tamẽ tot expense requiruntur que ascẽdunt vsq3 ad ducẽtos aureos.certe nõ dicoꝛ habere in redditibus nisi cẽtum floꝛenos.ita dicit esse casum hic in ver.pꝛimo.a...bo.tex.in.l.nõ amplius.in pꝛinc.ff.de leg. j.ꝛ ibi Pau.de ca.ꝛ Moder.ꝛ notant illũ text.pꝛo illa decisione Bal.tamen dicit Pau.de cast.ꝙ foꝛte romana curia istud non admitteret/cũ tales gratie sint odiose.ꝛ ꝯsequẽter restringẽde.c. quãuis.e.l.j.de pꝛeben.in.vj.ꝛ vide de ista.q.per Io.and.in addi.

2 Specu.in tit.de cõces.pꝛebẽ.sup rub.in vlti.q.† ¶ Nota ex hac.l. duas regulas.vnam affirmatiuã:aliã negatiuã. affirmatiua est ꝙ omnia q̃ cõdito testamẽto cõputãtur in legitimã filio vel filie, oĩa illa ab intestato debent conferri fratribus.ꝛ hoc est planum.

3 † Alia est/ꝙ nõ oĩa que ab intestato debẽt cõferri,illa debẽt in legitimam condito testamẽto cõputari.ꝛ de hoc videbitis multa exempla in glo.Et dicit Bal.in.l.illã.s̃.eo.ꝛ hic in euidentialibꝰ, ꝙ ratio istius regule secũde est qꝛ legitima debet euelli de bonis patris:ꝛ sic respicit bona patris defuncti.l.in quartã.ff.ad leg. fal.collatio autẽ fit de bonis ipsius filij.qꝛ cõferri dicit̃ quod est pꝛopꝛium cõferentis:cũ collatio fit rei ꝓpꝛie in commune latio. glo.in.l.j.in pꝛinc. ff.eo.al's deberet diuidi.l.filie licet.s̃. Sed tu cõsydera.pꝛima regula similiter stare nõ posset fm hãc rationem.

4 ¶ † Et ad istã secũdã regulã tex.ꝙ multa cõferunt̃ cũ fratribus ab intestato,q̃ condito testamẽto nõ cõputarent̃ filio in eius legitimã:vltra exẽplũ qꝺ habes in glo.in verbo hec autẽ.ꝛ alia duo que ibi addam.pone notabile exemplum in feudo ꝛ emphiteosi. nam debes scire ꝙ feudum acquisitum per patrẽ filio suo,taliter ꝙ etiam in vita patris acquiratur filio:tale feudu3 moꝛtuo patre debet cũ alijs fratribꝰ cõferri,quo ad eius estimationẽ.nã feudũ ipsum actualiter nõ cõfert̃.ꝛ idem in emphiteosi,secus qñ feudũ esset acquisitũ pꝛo se ꝛ filijs:si in vita p̃ris acq̃reret̃ filijs:sed post eiꝰ moꝛtẽ,tũc illud nõ d3 cõferri.cũ acq̃sita post moꝛtẽ p̃ris nõ ꝯferantur.nisi sit acq̃sitio que fictione iuris trahat̃ retro.l.eã demũ. s̃.eo.iuncta.l.ij.§.id quoq3.ff.eo.Ita de feudo ꝛ emphiteosi determinat expꝛesse Bar.in duobꝰ locis in.l.j.§.nec castrense. ff.eo. in iij.col. Bal.ꝛ Sali.in.l.oĩmodo.§.imputari. C.de inof.test.Pau. de ca.ꝛ Alex.hic:certe tale feudũ qꝺ acquirit̃ filio in vita patris, quãuis conferri debeat quo ad estimationẽ cũ fratribus,ꝛ simi-

b liter in emphiteosi[b],tamen condito testamẽto nõ cõputaret̃ filio in eius legitimã:ꝛ sic in eius partẽ.qꝛ regula est,ꝙ feuda ꝛ iura emphiteotica que transeũt in filiũ vt filiũ,etiam dato q̃ nolit esse heres patri,nunq̃ sibi computant̃ in eius legitimã condito testamento a patre.ita ꝓbat glo.solẽnis in.l.si patroni.in pꝛin.in glo.j. in fi. ff.ad trebel.per quam glo.Ange.ibi ita expꝛesse decidit in feudo ꝛ emphiteosi:ꝛ dicit hunc casum esse valde quotidianum, ꝛ ꝙ de isto casu Bar.non facit mentionem in.l.in quartã.ff.ad.l. fal.ꝛ sequunt̃ Raph.cu.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.si patroni.in pꝛin.et idem not. Ange.in.§.optime.per aliam glo.que est ibi in aut.de nup.Et licet do.Alex.late examinans istum passum in.d.l.si patroni.in pꝛin.aliter legendo tenere videat̃,tamen cõsulendo semper tenet istam decisionẽ Ange.ita tenet in cõsi.lxxxix.in.iiij.vol. incip.vtrum emphiteosis ecclesiastica.in.ij.colũ.et in consi.viij.in iij.volu.qꝺ incip.visis subtiliss.mis.ponunt etiã Bal.ꝛ Sali.in.l. omnimodo.

ommimodo.§.imputari.C.de inoffi.testam.⁊ sic vides optimum exemplũ pro secunda regula huius tex.quia feudũ vel emphiteo sis aliq̃n mortuo patre cõfertur cũ fratrib⁹,quo ad estimationẽ:⁊ tñ cõdito testõ non cõputat̃ quo ad.eius legitimã.Et nota bene hoc exemplũ.Et põt assignari ratio diuersitatis:ex eo quod dicit Bald.hic in euidentialib⁹.⁊ in.l.illã.§.eo.vt.§.retuli:q̃z legitima debet euelli de bonis patris.l.in quartam.ff.ad.l.fal.collatio aũt fit de bonis proprijs ipsi⁹ filij,cũ fit rei ꝓprie in cõe latio.gloss.in l.j.in prin.ff.eo.¶ No.ex secũda regula huius tex.ꝙ plura ꝯferũ tur ꝙ imputent̃ in legitimã.Ratio:quia collatio fit tantũ certis personis:vt in.l.si emãcipati.§.eodem.sed imputatio fit respectu oim heredum.fm Barto.in.l.q̃m nouella.C.de inoffi.testa.Et in d.l.si emancipati.dicitur post Bal.ꝙ collatio fit solum inter libe ros.¶ Glo.in verbo lucrũ.Ista glo.videtur ponere duas solu tiones ad ꝯtrium.l.j.§.sed an id.allega.in gloss.sed re vera non est nisi vna solutio:quia secunda est declaratio primę:ideo eas iũge:

5 ⁊ eas sic declara:quia gloss.obscure loquitur.† pone pater emit aliquã militiã seu aliquod officium pro filio,⁊ exposuit pecuniaz: puta emit aliqd feuduz vel aliqd officium in ciuitate.hic possunt tria cõsyderari.primo nũquid ipsum officiũ debeat cõferri ipsis fratribus:⁊ dic ꝙ nõ:quia non est personale.ita loquit̃ ꝯtrũ.d.§. sz an id.Aut queris:nunqd iste filius debeat tantã pecuniã expo nere ⁊ cõferre,quantã eius pater exposuit pro acquirẽdo officio. ⁊ dic ꝙ non q̃z nõ attendit̃ quantũ pater exposuit:sed quantũ va leret tpe mortis patris:⁊ quantũ tunc quis exponeret.¶ Aut que ris nunqd ꝓuẽtus qui percipiunt̃ ex tali officio debebũt cõferri: ⁊ dic ꝙ si fuit collata estimatio:tunc prouent⁹ peti nõ possunt: sz q̃n estimatio non fuisset collata:tunc prouẽtus qui percepti sunt ex tali officio debent cõferri,deducto eo qd rationabiliter debet prestari filio pro exercitio eius persone quã prestitit in ei⁹ officio ⁊ sic intellige istã glo.¶ Uel potes vltra glo.concordare hos tex. vt loquantur in diuersa militia:⁊ sic in diuersis officijs.cum fm Bar.in.d.§.nec castrense.in.ij.col.⁊ in.iij.quẽ sequit̃ Bald.in.d.l. oimodo.§.imputari.quadruplex reperiatur militia seu officium, quedam est militia que ad personaz mere refertur.vt si pater fecit expẽsaz vt filius efficiat doctor,vel miles,aut eps.⁊ istud ꝯferri non debet,etiã quo ad estimationẽ:q̃z coheret persone,⁊ non põt vendi nec ad aliũ trãsferri.In alijs oibus tribus militijs debent conferri ꝓuentus deducta industria persone,etiã si esset officiũ qd posset vendi:sed nõ trãsmitteret̃ ad heredes,vt si in ciuitate quis emeret officiuz salis vel custodie portarum.⁊ multomagis q̃n pos set vendi:⁊ ad heredes trãsmitteret̃.vt q̃n quis expresse emisset officiuz salis pro se ⁊ filijs ⁊ heredib⁹.⁊ idẽ cõtra q̃n esset officiũ qd trãsmitteret ad heredes:sed non posset vendi:vt est in feudo. in trib⁹ istis vltimis ꝯcludit̃ Bal.⁊ Bar.ꝙ ꝓuẽt⁹ taliũ officioꝝ bene cõferũt cũ fratribus,deducto exercitio persone:vel eius esti

6 matio fm tps mortis patris.¶ † Hinc se offert pulchra dubita tatio/quid si pater emit in ciuitate Rome vnã scriptoriã apostolicam pro mille ⁊ quingentis ducatis,pro vno filio,nũqd mortuo patre debeat aliquid cõferri fratrib⁹.Iste casus tangit̃ in Spec. per.d.Nico.de vbal.de Perusio aduocatũ consistorialem in suo tractatu successionũ ab intestato.in.xvij.colũ.⁊ seq.vbi dicit ꝙ de ista q̃one fuit heri in cõtingentia facti interrogatus: ⁊ quia satis de hoc dubitat,ꝙ non dedit clarum respõsum:tñ inclinat ꝙ talis filius nil debeat cõferre.per predictã doctrinam Bar.quia quo tiescunq; officiũ emptũ a patre est tale qd nõ trãsmittit̃ ad here des:⁊ non põt alteri cedi seu vẽdi:in tali officio nulla collatio hz locum:ita dicit Bar.in primo mẽbro sue distinctionis:sz tale offi cium scripture apostolice non transmittit̃ ad heredes:nec potest alteri cedi.sed oz resignari pape.c.admonet.et.c.quod in dubijs de renũtia.⁊ ita fm eũ curia roma.obseruat:ergo ꝯferri nõ debet. dicit tñ ꝙ nõ vult decidere:⁊ ita transit sine determinatione.Ego puto ꝙ attenta doctrina Bar.prouent⁹ talis scripture deducto labore persone deberet ꝯferri:q̃z tale officium licet nõ trãsmittat̃ ad heredes:tñ potest alij vẽdi.⁊ tota die fit.ergo ibi cadit collatio ⁊ dato ꝙ non possint vẽdi sine licẽtia pape:tñ attẽto ꝙ papa con sueuit de facili ꝯsentire,nõ oz cẽseri inalienabile:vt not.in.l.apud iulianũ.§.cõstat.ff.de leg.j.vbi Rapha.cu.⁊ do.Alex.idẽ dicunt Pau.de ca.Rapha.cu.in.l.continuus.§.cũ quis.ff.de verb.oblig. per.l.quidaz relegatus.ff.de reb.dub.Et inuenio ꝙ istam opi.in terminis tenet Pau.de cast.in.l.oimodo.§.imputari.C.de inof. testa.vbi dicit/ꝙ si pater acquisiuit filio officiũ scriptorie in roma na curia,licet illud non transmittat̃ ad heredes,quia tñ cõsueuit

7 vendi,computabit̃ sibi in legitimam:per illum tex.ergo per ꝯñs debet conferri/per regulam primã huius tex.¶ † Per hanc glo.

8 examinatur vtilis questio.quid si pater dedit vni filiorum⁹ pecu niam ad mercandum:⁊ talis filius mediante pecunia patris exer cuit mercantias,⁊ multa est superlucratus.nunquid teneatur cõ ferre fratribus:⁊ quantum ad pecuniam habitam a patre nõ est dubium:quia est peculium profectitium:quod semper remansit in dñio patris:ergo mortuo patre debet diuidi inter fratres sicut alie res patris.l.certum.§.fam.her.Fructus ergo est de lucro nũ de acquisito.an illud etiam censeatur profectitium: vt sic di uidi debeat:an vero censeatur aduentitium,tanquam acquisituz aliunde,ꝙ immediate ex pecunia patris:scz ex industria et exer citio filij.nam aduentitia hodie non cõferuntur.l.fin.§.codẽ.pul chra est ⁊ quotidiana questio,in qua reperio quatuor principa les opi.¶ Prima fuit glo.in.l.cum oportet.in princi.in glo.ma gna.j.de bonis que liber.que tenuit ꝙ lucrum factum per filium mercatorem mediante pecunia patris,censeatur profectitium:⁊ sic diuidendum sit equaliter inter fratres:⁊ idem tenuit Specu. in.iiij.parte.Specu.in titu.de iudi.in.§.sequitur videre:in verbo quid si alter filiorum.Pro ista opinione facit bene text.in.§.j.in versi.sancitũ.instit.per quas per.nobis ius acqui.vbi exp̃sse dicit tex.si quid ex re patris ei obuenerit totũ patri acquirit̃.sed põde ra ꝙ tex.ibi dicit ex re patris.dictio ex,denotat causaz immedia tam.l.j.§.ex incendio.ff.de incend.rui.naufra.l.non dubium.vbi Bart.no.C.de legi.sed istud lucrum non immediate processit ex re patris.sed ex industria ⁊ mercantia filij.vt statim per exemplũ j.declarabo.ergo text.ille retorqueretur ad oppositum.Sed tu stringe ineuitabiliter iungendo istum tex.cum alio.naz optimus est modus arguendi q fit ex cõiunctione duarum.ll.simul iuncta rum.Ita notant Bar.⁊ Moder.in.l.gallus.§.ille casus.per illũ tex.ff.de libe.⁊ posthu.iunge cum illo.§.tex.in.l.ex re.ff.de vsufr. vbi dicit quod illud dicitur prouenire ex re quod prouenit ex ne gotiatione.Ad idẽ ex multis.ll.quas allegat Spe.in locis p̃real leg.facit.l.si ita legatus.§.si.ff.de vsu ⁊ hab.ibi vel ex pecunia no stra negotiatũ esse.vt qcquid eo mõ acq̃sierit i peculio nostro sit ⁊ in.l.p seruũ.ff.de acq.re.domi.Sz r̃nde vt p bar.in trac.de duo bus fratrib⁹.in.ij.co.circa mediũ.ꝙ predicta iura loquunt̃ in ser uo,qui nil proprij habere potest.secus in filiofa.qui potest habe re castrensia,vel quasi,item aduentitia.Eandem opi.tenet Bal. in.l.certum.in.j.q.⁊ in.ij.col.§.familie herci.motus,quia peculiuz est quid vniuersale,⁊ crescit.tñ est semper idem.l.peculiuz.in pri. ff.de lega.ij.⁊.l.peculiuz nascitur.ff.de pecu.Quod confirmatur: quia augmentũ debet esse eius nature cuius est principale.l.etiã. ff.de iure dot.l.si conuenerit.la.ij.ff.de pig.actio.Tñ respõde qd argu.procedit in eo quod accrescit ex peculio:vt est in dimidia lu cri que pecunie datur.secus est in alia q̃ industrie ascribit̃.¶ Se cũda principalis est opinio Bar.hic ⁊ vbiq;,ꝙ aut sumus in ca su claro,quo filius acquisiuit absq; opera sua.⁊ absq; labore per sone:puta q̃z pecuniam locaret apud camporem.⁊ tũc illud lu crum censetur profectitium.Ita procedit gloss.in.d.l.cum opor tet.Aut constat ꝙ filius totum lucrum fecit ex solo labore perso ne:⁊ tunc totum est aduentitiũ.Aut sumus in dubio:⁊ hic est ad uertendum:ꝙ quemadmodum in societate medietas lucri attri buit̃ pecunie,⁊ alia medietas psone industrie.gl.est i.l.j.C.p socio. iũcto tex.i.§.qd aũt.insti p quas pso.no.acq.ibi,ne quod ei suis la boribus vel pspera fortuna.⁊ tex.in.d.l.cũ oportet:in princ.ibi,et filij nõ lugebũt q̃ ex suis laborib⁹ sibi possessa sunt.Et vltra bart. facit tex.in.l.societas.§.societas.⁊ in.l.si non fuerint.ff.pro socio. ⁊ tex.in.§.de illa sane.insti.eo.idẽ erit in isto lucro,dimidiũ attri buitur pecunie:⁊ erit pfectitium.aliud dimidiuz psone filij.⁊ erit aduentitiũ.Ita cõcludit Bar.hic.in.d.§.nec castrẽse.in.ij.col.⁊ in d.l.cum oportet in princ.⁊ in.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pactis.et in trac.de duo.fra.in.j.⁊.ij.colũ.⁊ etiã in.ij.q.principali.vbi plenius quã alibi in consi.suo qd incip.cruciarellus.Idem tenet Fulg.⁊ Pau.de ca.hic.⁊ dicit Pau.de ca.ꝙ ista opi.Barto.est equissi ma.Eam etiam tenet Ange.in cõs.lxxxv.incip.pater hñs plures filios ad mercaturã.in vlt.col.Ange.⁊ Pau.de ca.in.d.l.cũ opor tet.in prin.do.Abb.in cõsi.xxxv.in.ij.vol.circa primũ dubiũ.Idez late tenet Ludo.ro.in cõsi.cccclxix.qd incip.quo ad primũ ꝓposi te cõsultationis articulũ.vbi dicit ꝙ lz aliter legendo semp tenue rit tamen consulendo non recedit a Barto.in quo semper esse so let substantia veritatis.¶ Tertia est prin.opi.Baldi/qui in hoc articulo vbiq; deridet Barto.in.d.l.cũ oportet.in prin.iij.colũ. vbi dicit ꝙ opi.Bar.ꝓcessit ex sua ceruice,⁊ est rusticana:quia fe cit sicut rustici qui diuidũt q̃onẽ p mediũ.vt ingt gl.i.l.nesenni⁹.ff. de neg.gest.⁊ idem Bal.in auc.ex testamento.in.x.col.§.eo.dicit qd opi.Bart.processit ex sui capitis equitate.Et in.l.oimodo.§. imputari.in pe.col.§.de inof.testa.⁊ in.c.j.circa medium de bene. fi.fratris.vbi dicit ꝙlz als consulendo tanq̃ discipulus.Bart. fuerit secutus opi.magistri sui:tñ ꝙ non est vera.Et idẽ Bal.in l.j.in.pi.q.C.pro soc.Et in omnibus istis locis cõcludit Bal.ꝙ nõ semp dimidia pars lucri debet attribui persone filij:⁊ alia dimi dia pecunie patris.sed istud relinq oz arbitrio boni viri,seu iudi cis:qui consyderet quantitatem principalis pecunie:⁊ quantita tem lucri:⁊ qualitatem persone filij.Quid eñ si cũ centum duca tis filius mille lucratus sit,diuisio Barto.stare non posset.Et ad iura.Bar.respondet Bal.ꝙ loquunt̃ in societate in qua in dubio

b ¶ Filleũ adde Pet. de vbal.dif fuse in trac. societatis.

bene videt actum de dimidia.sed inter patrē & filiū nulla est contracta societas.Et istam opi.tenet do.Alex.hic sed tu cōsydera q ista opi.non discrepat in effectu a snia Barto.q2 Bar. fatet q si posset apparere an ex pecunia:an ex psona filij lucrū pcessisset:staret certo.sed in dubio alio mō apparente pcedit distin.bar. ¶ Ultima est opi. Lud.in auć.ex testō.§.e.vbi distinguit quatuor membra.q aut filius negotiat cū pecunia pris,& noie pris.& tūc totū querit patri.l.si pcurator.la.j.ff.de acq.re.do.aut filius negotiat cū pecunia pris,sz simpliciter.& tūc etiā totū lucrū acqrit patri.& in hoc cōdicit alijs:motus q2 filius in dubio qn negotiat ex pecunia patris,psumit negotiari noie ipsius pris.alleg.tex.in.l.post mortem.§.fi.q.seq.l.ff.qn ex facto tutorū.q.ll.nihil faciūt.q2 ibi ē offm necessariū.Preterea licet filius debeat patri operas reuerētiales & obseqales:tñ nō tenetur operari in operis artificialibus.vt declarat Bal.in auć.ex testō.in.x.col.s.eo.aut filius negotiatur cū pecunia patris:sed noie pprio ipsius filij,& eius periculo.tunc totum lucrū fit filij.nihil alr.sed debuit allegare decisionē Bar.in.l. q2 poterat.§.fi.ff.ad treb.aut filius negotiat cū pecunia pris cōmuni noie,& cōi periculo.& isto casu pcedit distinctio bar. ¶ Tu gnt teneas distinc.Bart.in casu dubio/qn aliter non apparet,vñ tale lucrū pcesserit. ¶ Limita tñ nō pcedere qn filius negotiaret cū pecunia pris & noie patris.eo q2 ita exprimit.vel eo q2 ita scribit in libro rationū.& tunc totū lucrum est patris.ita in terminis decidit Ange.in preal.cōsi.lxxxv.in.ij.col.& Ludo.in.d.auć.ex testamento. ¶ Secūdo limita,qn filius negotiat suo proprio noie,& suo periculo tm.tūc etiā totum lucrū est suū filij.vt prime dixi.& tenet Bar.in.d.l.q2 poterat.§.fi.facit.l.postulante.§.fi.in ver.q2 suo periculo.ff.ad treb.& tex.no.in.l.si vnus ex socijs.§.j.ff.p socio.& l.idē.§.§.si mandauero.ff.mā. ¶ Tertio limita qn lucrū pcederet illicite.puta ex vsuris,vel ex maleficio.tunc nihil querit patri:nec ex fratribus cōicandū.ita limitat Bar.in.l.quod seruus.p illū

8 tex.ff.de acq.pos. ¶ † Secūdo principaliter per istam doctrinam glo.& Bar.decidit solus Raph.Fulg.hic pulchrū & notabilē casum,qui frequēter pōt contingere:& non recolo me alibi legisse tactum in spe.pone pr viuus habet multas possessiones:q2 est decrepite etatis,filius maior natu oia gubernat,tam domestica negotia,quā curam possessionū:alius filius forte infans:aut paulo maior,nihil facit in domo:& ita ille frater maior natu multis annis se exercuit:mortuo patre isti fratres veniunt ad diuisionē bonorū paternorū:iste frater maior natu dicit q longo tēpore administrauit curā rei familiaris:& propterea ante partem petit tantū salariū quantum pater dedisset vni negotiorū gestori. decidit fulgo.q debeat habere tale salarium.motus,quia sicut si exercuisset personam suā circa pecuniā patris,lucrū aliquod deberet exercitio persone.ita qn exercuit circa possessiones paternas. dicit tñ Fulg.q vix posset obtinerí:et q aliqn petitū a fratre maiore natu vidit & non obtentū.Adde p ista decisione facere qd in simili decidit sing.Ludo.ro.in cōs.clxix.inci.circa primū.quo queritur an renuntiatio.in vltimo dubio.vbi querit.pone q fuit plures socij vnius mercantie,qui posuerunt pecuniam cōiter ad mercandum:vnus ex istis exercebat mercātiam,vel stabat ad fundicū ad vendendū:alij non impediebant se:iste petit ante oia tm salariū quantum daret vni institori.dicit Lu.q de tali salario iure cautū nō reperit.sed bene putat q ratione opere & industrie persone illius socij in diuisione societatis plus illi tribueretur q alijs.per.l.si nō fuerint.ff.p soc.cum alijs per eū alr. ¶ Breuiter in.q.Fulg.teneo cōtrarium.& ita consulerē q talis filius qui viuo patre longo tpe gessit curam rei familia.& se exercuit circa pos.paternas,mortuo patre nil possit petere salariū a fratre.& ad hoc allego decisionem Ang.in cons.lxxxv.qd incipit Pr habens plures filios ad mercaturam.in.ij.col.vbi in fortioribus terminis cōsulunt Ange.qd si filius viuo patre cū pecunia patris de eius mandato exercuit longo tpe mercaturas:ex qua multū lucratus est:q ex quo exercuit est mādato paterno,tanq minister vel pcurator:q oē lucrū & dānū fuit solius patris.ll.per eum allegatis.& q talis filius nō pōt petere aliquod salariū suorū labor vel industrie persone sue:tum quia mandatū solet esse gratuitū in nō solito operas locare. l.j.in fi.ff.man.tū q2 filius ex debito reuerentie paterne astringitur vt ibi per eum.& sic ibi aperta est decisio Ange.ad oppositū. Ad idē facit quod decidit nobiliter Bal.in.c.j.circa medium de beneficio fra. vbi ponit qōnem de duobus fratribus rusticis simul commorātibus,q si vnus acquisiuit cum duobus cōibus debet esse cōe inter fratres:eo q2 opera persone inter fratres negotiantes presumitur gratuita,& amicitia fraterna impensa.l.ex duobus. in prin.ff.de nego.gest.tamen istud vltimum procedit mortuo patre precedētia viuo patre:& an ista vltima Bald.decisio sit vera dicam statim in fi.j.eo.vbi eā reprobabo. ¶ Gloss.in verbo hec autem.pro cuius ingressu op.ɔtra tex.imperator hic ponit duas regulas.& approbat primā:q oia que computantur in legitimā cōferantur.aliam reprobat:quia ecōtra nō omnia que conferunt computātur in legitimam contra.imo imperator debuit ita approbare secūdā regulā sicut primam.q2 regulariter ita procedit secunda regula sicut prima.propter hoc facta est gl.que defendē do.tex.dicit q secunda regula procedere non potest.eo q2 habet duas instantias.nam etiam prima hz vnā instātiam:quia legata cōputantur in quartā:& tñ conferuntur.vt in prima glo.& sic voluit dicere gloss.q cum secunda regula habeat plures instantias ad oppositum.ideo non procedit. Prima instantia fm glo.colligitur ex hoc tex.nam donatio simplex confertur aliqn.in duobus casibus positis hic in tex.& tamen non computatur in legitimam.& ita transeunt alij.puto quod ista prima instantia non sit

9 vera,a qbus sufficiēter enumeratis.† naz donatio simplex non confert nisi duobus casibus. Primus qn est dictum a donante. certe etiā isto casu bene ɔputat in legitimā.l.si qn.§.j.C.de inoff.test.& l.si nō mortis.ff.de inoff.test.Secundus casus est propter equalitatem cōseruandā.& iste casus nō est adaptabilis ad computationem in legitimam. Preterea & fortius/donatio simplex ideo non cōfertur,eo q2 nō vz in vita patris,sed confirmat eius morte,& sic habet vim relicti.vt dixi in auć.ex testamento.s.e.certe isto casu quando cōfirmat morte,etiam cōputatur in legitimā fm Bart.Ang.& omnes in.l.in quartā.ff.ad.l.fal.Et si tu replices.si cōputat in legitimam,ergo semp debet conferri:qd est contra istū tex.in fi.ppter qd ar.satis dubitauit Sali.& hic & Cy.i.l. si quando.§.fi.s.de inoffi.test. Responde clare/q2 prima regula huius tex.non procedit in his que habent vim relicti.vt in.i.gl. per omnes approbata.sed illa prima regula sane intelligitur quā do sunt talia que pertinent ad materiā collationis:tunc verū est q que cōputantur in legitimam etiam cōferuntur. Secunda instātia gl.est,quādo donatio ppter nup.cōferebatur tpe huius.l. vt.l.liberis.s.eo.tñ computabatur in legitimā anteq esset facta in nouella.s.de inoff.test.Sed ista instantia hodie nihil vz.quia donatio ppter nup.sicut cōfert,ita cōputat in legitimam. Alia ergo potest dari instātia fm Ful.Pau.de ca.& d. Alexā.hic.nā donatio simplex facta emācipato cōfert.l.vt liberis.s.eod.& tñ nō cōputat in legitimā,nisi fit dictum.fm Bart.& alios.in.d.l.si qn.§.fi.& in.l.in quartā.ff.ad.l.fal. Item est alia instātia.q2 adnētitia olim conferebantur.l.filie dotem.& l.vt liberis.s.eodē.ante.l.fi.j.eo.& tñ non cōputantur in legitimam.l.scimus.§.repletionem.s.de inoff.testa. Itē vltra alios do pulchrā instātiā in feudo & empihteosi,que aliquādo cōferuntur:& nō computant in legitimā dixi.s.in tex. ¶ Gl.in verbo imposuerit clara est & habet quinq partes claras. Iason Pisis.

1 ¶ Argumentum a simili qn procedat.

2 Emancipati an teneantur conferre aduentitia.Qd non.Et limitat nu.3.

4 Tres pulchros casus de collatione bonorum inter fratres post obitum patris.vide nu.4.5.&.6.

Ut nemini. Ista.l.habet vtilem materiam.h.d.aduētitia hodie per hanc l.nō conferuntur sicut nec olim conferebantur castrēsia vel quasi.h.d.Consydera q similitudo tex.nō videtur bona.eo q2 castrensia vel quasi sunt in totum filij etiam quo ad vsumfru.& in eis habetur pro patrefa.l.ij.ff.ad mace.& in eis pōt facere testm.l.fi.j.qui testa.fa.pos.secus est in aduentitijs.tamē dic q equiparatio est bona in hoc,vt quemadmodū castrensia vel quasi ideo cōferri non debebāt,eo q2 nō fuissent acquisita patri:dato q filius remansisset in potestate:prout etiā dicit tex. in.l.si fratres.§.idem papinianus.lib.eo.ait si inter fratres.ff.pro soc.idē est in aduētitijs:q2 cum statutum sit qd aduentitia nō qrātur hodie patri quo ad pprietatem.l.cum oporter.in princip. j.de bonis que lib.ita etiam conferri non debent.& hoc vult dice

1 re iste tex. ¶ † Et ex hoc pōdera hic esse tex.no.qd pcedit arg.a simili,qn adest sīltudo in materia de qua agitur:licet in alijs sint multe differentie.Facit tex.in.c.cōstitutus.de appel.& ibi Abb.

9 in.ij.no.ad hoc notat qd procedit argu.a simili licet illud non sit omnino simile.Idem no.d.Abb.in.c.quemadmodum.per illum tex.de iureiur.do.Anto.in.c.non debet.in pe.col.de consang.et affi.do.Ab.in.c.translato.de consti.& in.c.cum dilecta.de cōfir.

2 vti.vel inuti. ¶ † Sed aduerte.ista.l.procedit clare in filijs in potestate.Quid in filijs emancipatis,nunquid aduentitia cōferre teneātur vel non,per hanc.l.Ang.hic.& Moder.omnes tenēt qd non:moti,q2 cū ista.l.loquatur indistincte,pcedit etiam in emancipatis.& idem tenet Cyn.in.l.si emancipati.& ibi Bar.in vlt.co. Bal.& alij.s.eo.Et facit/q2 istud quod dicit text.de castrensi vel quasi procedit etiam in emancipatis.fm Bar.in.l.j.§.nec castrense.ff.e.circa prin.& iste tex.arguit de aduētitijs ad similitudinē castrensium.pro ista parte do.Fran.de arc.hic addit tex.notabilē in.l.si fratris.§.idē papinianus li.e.ait si inter frater.ff.p socio.vbi iuriscō.sic arguit.emācipatus non confert castrensia:q2 si esset in potestate non acquirerent patri.ergo idem in aduētitijs:per eandem rationem

¶ Procedit argumētum a simili. Adde doc. in.l.j.ff.de officio ei. Bal. in.l.ij. C.de pa. q fili. distra. Bal.in.c.j. §.porro.q sit prima cā bñfi,amit. i vsi feud.& p Inno.in.c. qualiter.de accusa.

dem rationem. Confirmo: quia ratio quare hodie inter fratres debeat fieri collatio: est ratione equalitatis seruãde. l. vt liberis. §. eo. sed in aduentitijs non potest cadere inequalitas, nisi quo ad vsumfructum: cũ etiã fili⁹ in ptãte ea non querat pr̃i quo ad proprietatem: ꝛ sic ea nõ cõferat: vt hac. l. Sed cõsydera/q: si ꝓcederet inductio facta de. d. §. idẽ papinian⁹. li. e. ait si iter fratres redderet quodãmõ supflua dispõ huius. l. ꝛ tñ in hac. l. dr̃ ꝙ erat dubitatio. dato ꝙ esset. d. §. ergo ille. §. non stringit. dato eñ ꝙ esset decisum in castrẽsib⁹. tñ fuit necessaria ista lex: vt hic i tex. Et ista est cõis snĩa. lꝫ Odof. nihil firmet. Sed aduerte q: subtilis Jac. de rauẽ. in. d. l. si emãcipati. tenuit oppositũ. ꝙ decisio huius text. nõ ꝓcedat in filijs emãcipatis. ꝛ mouet̃ bono fundamẽto. nã ista l. referẽs dꝫ intelligi ƒm l. ad quã se refert: in autẽtico de filijs ante dot. instru. na. in prin. sed ista. l. se refert ad. d. l. cum oportet. in p̃n. que solũ loquitur in filijs in ptãte. nec in alijs potest loqui. ergo in eisdẽ loquetur ista. l. Et istud prima fronte stringere videt̃. Cõfirmatur per hunc tex. qui dicit res quas parẽtibus agrendas prohibuimus. nã relatiuũ quas, positũ sine copula stat restrictiue. l. ea tñ adiectio. ff. de leg. ij. ergo illa verba restringuntur ad filios in ptãte in quibus facta fuit illa probatio. Tertio ꝛ fortius pro ista parte facit. nam ista lex est correctoria patet quia corrigit. l. filie dotem. §. eo. ƒm glo. ꝛ doc. ibi: ergo non debet extendi ex idẽtitate rõnis. l. p̃cipim⁹. in fi. C. de appel. imo nec ex maioritate rõnis: vt per gl. ꝛ doc. in auc. quas actiones. C. de sa. san. eccle. Et ista opi. posset disputando teneri. Tñ inherendo cõi opinioni potes dicere ꝙ non sit verũ ꝙ illa. l. filie dotẽ. corrigatur per istã. l. nam ista. l. loquitur in aduẽtitijs prouẽtis aliũde ꝙ̃ ab ipso patre, que per filium in totũ acquirebant̃ patri. sed illa. l. filie dotẽ. loquit̃ in dote aduentitia obuẽta ab ipsomet patre: vt ibi declaraui. ꝛ isto modo ista. l. non esset correctoria. Secũdo potes dicere ꝙ etiam ista. l. non sit correctoria q̃tum ad. l. vt liberis. §. eod. vt statim. j. subdã: tñ corrigit. l. ea demum. §. eo. Sed potes dicere ꝙ nõ corrigit illam. l. sed eã generaliter loquẽtẽ limitat. Tertio potes dicere ꝛ r̃ndere/ꝙ q̃uis ista. l. se referat ad. d. l. cũ oportet. tñ etiã fundat se in similitudine castrensis peculij vel quasi. ꝛ cũ illud de castrensi vel quasi: ita procedunt in filijs emãcipatis: sicut in filijs in potestate. ergo pari modo hodie ista. l. quantum ad aduentitia in ambobus procedit: sed aduerte q: tex. in. d. §. nec castrense. loquit̃ de peculio castrensi. ꝛ sic de filio in potestate. l. fina. in fin. C. de inoffi. testamen. ergo non de emancipato. nisi dicas vt dicit Bar. in

3 d. §. nec castrense. in. j. opp. ¶ † Limita no. regulã huius tex. procedere qñ tractatur de successione patris vel alterius linee paterne. sed si tractaret̃ de successione matris vel linee materne, a qua habita est dos vel donatio ꝓpter nup. certe illa debet ꝯferri: per l. vt liberis. §. eod. Ratio est. q: talis dos vel donatio ꝓpter nup. habita a matre vel auo materno, q̃uis dicatur aduentitia respectu patris, tñ hic non tractat̃ de successiõe patris sed matris. certe respectu matris dicitur ꝓfectitia. ideo ꝯferri debet sicut olim: ꝛ sic. l. vt liberis. nõ est correcta per istã. ita limitat Richar. malũ. Marti. silli. ꝛ Albe. de rosa. hic: ꝛ ante eos istud firmat Odoffre. in. l. illam. circa mediũ. §. eo. Et ꝙ talis dos profecta a matre vel linea materna dicit̃ profectitia, quãdo tractat̃ de successione matris a qua profecta est. ꝓbat tex. in. d. l. vt liberis. in verbo ꝓfecta. et ibi Cy. Sali. ꝛ Alex. ad hoc notant. ꝛ ibi Cy. ad hoc etiam addit tex. in. l. profectitia. §. si. ff. de iure dot. ꝛ in auc. de equa. dotis.

a in fi. ¶ Secundo limita istã. l. ꝙ aduẽtitia hodie[a] nõ conferuntur, verum est quo ad proprietatẽ. sed vsusfructus ꝓprietatis debet conferri: q: debuit acqri patri. d. l. cũ oportet. in princ. ꝛ ita ꝓbat iste tex. a cõtrario sensu ƒꝫ Ray. Pau. de ca. ꝛ. d. Alex. hic. ꝛ bar. in. l. pater filium. in vlti. col. ff. de colla. do. Cyn. in. l. si emancipati. in. iij. q. §. eod. ꝛ ibi Fulgo. intellige sane si tales fructus extant. secus si sint sine dolo ꝛ fraude consumpti. per. l. ea demũ. §. eo. ƒm Pau. de cast. ꝛ do. Alexan. hic. Secundo limitat istud quod dixi de fructibus. Bal. in auc. ex testamento. in. ix. ꝛ. xiiij. col. §. eo. nisi percepisset cõniuentibus oculis patris eo sciẽte: q: intelligerent̃ sibi donati: vt est tex. in. d. l. cum oportet. §. sinautem. Jdeoq̃ conferri non debent: ꝛ ita tenuit Ange. ibi. Sed ego reprobaui istud

4 vltimum in. d. auc. ex testamento. ibi vide. ¶ † Extra gloss. querit

b hic Bal. de solenni. q. mortuo patre duo fratres[b] remanserũt in communione: vnus eorũ ex lucro laborũ suorũ vel ex fructib⁹ bonorũ suorũ aduentitiorum multas pecunias exposuit in cõmuni, alius non: nunquid tẽpore diuisionis debeat fratri illa maior impensa computari. determinat ꝙ non. per tex. in. c. duo fratres. de duo. fratri. de no. benefi. in vsi. feu. vbi etiã bal. idẽ no. Jdẽ expsse tenet Ange. hic in lec. flo. dicens hoc esse notabile ꝛ quotidianũ

c quia tota die accidit in fratribus quoꝝ vnus habens[c] maiorẽ familiam altero, de sua pecunia plus expendit in cõi altero: qd nil debeat ei computari. Jdem tenet Raph. Fulg. referens de facto se ita consuluisse in ciuitate verone. Jdem tenet Ludo. ro. hic reputans istam decisionem Bal. tenendã menti. Jdẽ expresse tenet

Ange. in. l. ex duobus. ff. de neg. gest. dicens ꝙ istaꝫ. q. habuit pluries de facto in fratibus rusticis, quorũ vnus plus expẽdit altero in domo cõi. Sed idẽ Ange. hic in alia lectura perusina que est impressa tenet contrarium. quod quando impensa esset magna, non presumitur facta animo donandi: per regulaꝫ. l. cũ de indebito. in prin. ff. de proba. secus si impensa esset parua: ꝛ talis frater esset diues: tũc ꝓpter cõiunctionẽ sanguinis presumeret̃ donata. iuxta gl. in. l. si seru⁹ cõis. in glo. magna. §. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ ista distinc. multũ plꝫ Pau. de ca. hic. d. Alex. aliter distinguit sicut in fini distinguit Bar. in cõsi. inci. qdã habẽs bona cõmunia: ꝛ r̃ndet ad. d. c. duo fratres. pluribus modis de quibus hic per eũ. ¶ Ego autem distinguo: ꝛ ad hanc distinctionẽ semper recurro cum cõsiliũ a me petit̃. ꝛ dico ꝙ aut isti fratres erant socij omniũ bonorũ. ꝛ istud qñ sit plene examinabo in. l. i. j. qui testa. fa. pos. ꝛ isto casu teneo cũ Bald. hic: q: tunc non curatur an vnus pl⁹ expẽderit altero: ꝛ an vnus lucret̃ pl⁹ altero. q: oĩa sunt semp cõia: ꝛ in diuisione omnia equaliter procedũt. per ea q̃ notabiliter dixi in auc. quod locum. §. e. nã ista est regula: ꝙ quando sunt plures socij oĩum bonorũ, non dꝫ attendi ꝙ vnus faciat maiorẽ expẽsaꝫ in domo ꝙ alius: vel ꝙ vnus plus lucretur q̃ alter. q: in societate vniuersali hoc non attendit̃. sed oĩa sunt equaliter diuidẽda. Jta dicit Bald. in tra. de duo. fra. in. vij. co. in fi. per. tex. notabilẽ in. l. si socius ꝓ filia. in prin. iuncta. glo. ff. pro socio. Jdẽ dicit Bal. in. l. si patruus. in vlt. col. C. cõia vtri. iudi. Pe. de anc. in cõs. clxxxix. inci. materia de qua queritur non est noua. Lud. ro. in. cõs. clxxij. incipi. in ꝓposito themate strictum. in vltimo dubio. Tñ Bald. hic non loquitur clare in fratribus q essent socij oĩm bonorũ. ex te videas. aut isti fratres non sunt socij oĩm bonorũ. dato ꝙ sint in communione oĩm bonoꝝ paternorũ. ꝛ tunc teneo ꝙ in ista societate particulari, illud qd vnus frater expendit plus altero, possit ab alio repetere. p. l. sociũ qui in eo. §. fin. ꝛ. l. si vnus. §. si qd. ff. pro so. Et si consyderabis Ange. in. lec. flo. ꝛ in effectu domi. Alexã. idem tenent: ꝛ est veritas. ꝛ cõprobatur ex. j. dicendis. ¶ † Juxta

5 ista Pau. de ca. annectit. q. quã dicit fuisse de facto i ciuitate Padue in duobus fratribus nobilibus: quorũ vn⁹ habebat magnã familiam. s. vxorem, filios: nutrices, ꝛ similes personas: sed gerebat totam curam rei domestice ꝛ familiaris: alius frater qui non habebat vxorem nec filios, nullã curã habebat de rebus familiaribus: nunquid tpe diuisionis possit iste frater minor natu petere a maiore illam impensam vxoris, filioꝝ ꝛ familie, quas iste nõ habebat: cõcludit ꝙ non. ꝛ refert ita se al's dixisse fuisse approbatũ per bonos ꝛ ꝓbos viros. lꝫ quidã maligni suaderent cõtrariũ põnendo scandalũ inter fratres. Et istum casum ego habui plusq̃ tribus vicibus de facto. Adde Bal. in. l. si paterno. ad fi. C. de ne go. gest. ex cuius dictis habes modificationeꝫ ꝛ declarationẽ. ibi eñ querit Bald. de duobus fratri. rusticis. quorum vn⁹ habebat magnã familiã, puta vxorem ꝛ multos filios: alter nullam habebat: nunquid in diuisione ille qui maiorẽ familiã habebat tenebit̃ cõputare illã impensam in plus factã altero: ꝛ determinat ꝙ si ex talibus filijs percipiebatur in domo aliqua operatio, nõ tenetur soluere: al's sic. puta q: filij erant parui. Et illã decisionem Bal. sequitur Ang. de are. in. §. actionum. in. xxx. colũ. instit. de act. in materia actionis negotiorũ gesto. Pau. de cast. in. d. l. si paterno. ponit eandẽ. q. quã hic q̃ fuit Padue. ꝛ dicit ꝙ illa maior impẽsa nũquã debet solui. qñ filij operabantur in domo: vt dicit Bald. aut dato ꝙ filij nil operarentur, tñ ille frater maior natu ꝛ eius vxor habebãt totã curã rei domestice ꝛ familiaris, tunc illud sufficit ꝓ recõpensatione filiorũ, vt nulla impensa solui debeat: sed sufficiat qd frater maior natu qui maiorẽ familiam habebat etiam sustinebat pondus circa gubernationem bonoꝝ paternorũ. ꝛ miror ꝙ do. Alexã. nec hic: nec in. l. si paterno. aliquid dixerit: cũ isti casus

6 tota die contingat de facto. ¶ † Sed qd erit ecõtra si duo fratres mortuo patre stant in cõione bonorũ paternorũ, vnus frater hꝫ filios qui tota die lucrant̃ ꝛ exponũt in cõi lucrũ: alter frater nullos filios hꝫ nũquid iste frater tpe diuisionis q hꝫ tot filios laborantes habebit plus altero qd verisimiliter lucrati sunt eius filij. videt̃ dicendũ ꝙ non: per illud qd determinat Bald. in. c. j. circa b medium de beneficio fratris in vsi. feu. vbi cõcludit ꝙ opa p̃stita inter fratres negotiãtes p̃sumit̃ gratuita, ꝛ amicitia fraterna impẽsa. p. l. ex duobus. in prin. ff. de neg. gest. Breuiter tene cõtrariũ. qñ non sunt socij oĩm bonorũ: vt. §. dixi. ꝛ in contrarium in terminis decidit Ang. in. d. l. ex duobus. ff. de ne. gest. vbi dicit ꝙ si sunt duo fratres in vna familia habitantes: ꝛ vnus eorũ habeat plures filios qui multũ operantur, ꝛ ponũt in domo: alius nullos hꝫ: c an in diuisione debeat haberi ratio operarum filiorũ suorũ. dicit qd istam. q. pluries de facto habuit in duobus fratribus rusticis. ꝛ determinat quod haberi debeat ratio illarum operarũ. ꝛ ꝙ ante partem debent solui. per. l. si id. §. si quas. ff. de dona. inter viruꝫ ꝛ vxo. Adde etiaꝫ Bal. in trac. de duo. fra. in. ix. col. vbi querit pone ꝙ erant duo fratres rustici qui tenebant terras ad laborandũ:

¶ Qa ꝯ aduẽtitia hodie. adde Bar. i. l. pater. ff. eodem titu.

¶ Duo fratres. adde petrũ de vbal. in tracta. societatꝫ. vbi diffuse.

¶ Quorum vn⁹ habẽs. Adde tex. i c. ij. de fratri. de no. benefi. inue. l vsi. feud.

⁊ vnus eorum habebat duos filios laborantes: alius nullos: decidit notabiliter Bal. quod fructus ex cultura percepti debẽt tẽpore diuisionis diuidi in capita: et non in stirpes. ⁊ sic ille frater qui habebat duos filios habebit tres partes, ⁊ alius vnam ⁊ non habebit nocere quod illi duo filij essent in potestate patris: quia per hoc non debebit facere quod filij fraudentur fructibus laborum suorũ. per. l. cum oportet. in princip. j. de bo. que libe. Adde etiam Bald. in eodem tracta. de duob. fratrib. in vlti. colum. vbi refert se dixisse in. l. si societatem mecum. ff. pro soci. quod si sunt duo fratres rustici: ⁊ vnus habet filios qui quotidie laborant in agro, quem communiter collunt: ⁊ alter non habet filios: quod ille qui habet filios: quia plus de opera ponit: debet etiam in diuisione plus percipere de lucro. ⁊ illud plus intelligitur arbitrio boni viri: iuxta verisimilem operarum qualitatẽ. Et idẽ tenet Bal. in. l. si patruus. in penul. q. C. commu. vtriusq̃ iu. Adde etiã bal. in. l. j. in. xj. q. C. pro soc. vbi querit pone duo fratres mortuo patre habent predium cõmune: item cõduxerunt duo predia ad laborandum: vnus istorũ fratrũ habebat duos filios laborãtes, alius nullũ habebat: ⁊ ex fructibus prediorũ multa acquisiuerũt: qualiter tẽpore diuisionis diuidenꝛ inter eos ista lucra. Et respondet notabiliter ꝙ si queris de fructibus perceptis ex predio cõi: quia medietas attribuitur ꝓprietati: ⁊ illa equaliter diuideꝛ per capita, non solũ fratrũ sed filiorũ: quia ista est natura societatis ꝙ diuidanꝛ lucra per capita. de alijs vero fructibus perceptis ex predijs conductis ad laborandũ, tenet ꝙ lucrum diuidaꝛ per capita fratrum filiorũ: ⁊ sic ille frater qui duos filios laborãtes habebat consequeretur tres partes, ⁊ alius frater vnam. Et istam vltimã decisionem Bald. sequitur dominus Alexan. in consi. cxxxiij. in ij. volumi. incipi. Titulus questionis talis est. Predicta etiam sequitur late dominus Alexan. in consi. xcix. in. ij. volumi. quod incip. habita super narratis. ⁊ ibi reprobat decisionem Bal. in preallega. capi. j. circa medium. de benefi. frat. in vsib. feud. Et predictas decisiones not. quia solent frequenter contingere in facto.

Iason Pisis.

1 ☞ Alleganti aliquem decessisse ab intestato: incumbit onus probandi.
2 Filius presumiꝛ esse in ꝑtãte patris: nisi probeꝛ emãcipatus.
4 Emancipatus emancipato nihil confert: quia vnus non facit iniuriam alteri.
5 Consequitur quis ex persona alterius: quod ex sua consequi non potest.
6 Excommunicati ⁊ non excõicati si sint sepulti in vno cimiterio: omnes debent ibi remanere, si non possunt discerni.
7 Causa quando est communis monasterij ⁊ laici: tunc monachus potest esse procurator laici in illa causa.
9 Socius omnium bonorũ habet excusationẽ a munerib⁹ publicis propter personam socij: secus in duobus fratribus.
10 Fratres duo habentes feudum ab vno principe: ⁊ vnus cõmittit feloniam cõtra dñm: quia reliquit dñm periclitantẽ: alter eũ pro sua probitate defendit: vterq̃ retinebit feudum.
11 Quid in ciuitate habente feudum.
13 Clericus ⁊ laicus si sunt patroni vnius ecclesie, legatus pape non põt illud beneficium alteri ꝯferre ꝓpter laicũ. Multa alia similia adducit ad cõfirmationem supradicte regule. s. ꝙ quis cõsequiꝛ per alium quod per se cõsequi nõ potest. vsq̃ ad nu. 24.
26 Extraneus penitus succedens cũ filio: nõ tenetur illi cõferre.
22 Collatio nunꝙ̃ habet locum, nisi inter descendentes succedentes ascendentibus: ⁊ non inter alios.
Inter transuersales succedentes transuersalibus: non habet locum collatio. nu. 27.
28 Collatio an habeat locum inter ascendentes succedẽtes transuersalibus. ⁊ nu. 29.
30 Collatio inter descendentes vt habeat locum: tria requiruntur copulatiue. ⁊ nu. 32.
31 Idest. hec dictio: non solum est declaratiua: sed etiam restrictiua.
33 Statuto cauetur ꝙ existentibus filijs masculis filie femine non succedant patri ab intestato. Si pater instituat masculum ⁊ filiã heredes: collatio non habet locum inter eos.
34 Stante tali statuto, an talis filia preterita habeat ius contratabulandi.
35 Collatio vt habeat locum inter descendentes, requiritur ꝙ tales descendentes succedant titulo vniuersali: al's secus.
36 Emancipationis ⁊ patrie potestatis differentia: quod hodie sit sublata.

a ¶ In dubio fili⁹. Add. de Ange. i. l. post mortẽ. ff. de adop. spe. i ti. de ac. in. §. j. versic. sed quid si postq̃. cum seq. Io. an. in regula infamib⁹. de reg. iur. libro. vj. in mercu.

b ¶ Presumiꝛ viuere. Adde. l. fin. C. de sac. san. eccle. Spec. tit. de ꝓba. in. §. j. versi. qd si testes. Cardi. zab. in clemen. j. de reb. eccl. non alien. in iij. no.

Si emancipati. Ista. l. est clauis totius titu. quia gloss. ⁊ plen⁹ doct. posuerunt in ea fundamenta presentis tituli. que etiam ponit Barto. in. l. pater filiũ. ff. de colla. do. Et habet duo dicta seu duas decisiones. secũda ibi, si aũt frater tu⁹. h. d. Emãcipatus emancipato nil conferre tenetur: sed bene emancipatus fratri retento in potestate, qñ ab intestato succeditur. h. d. Figura casum in pma parte in terminis valde dubitabilibus prout facit Bal. hic: ⁊ tenet Pau. de ca. licet de Bal. mentionẽ non faciat. Pone, pater duos habebat filios. vnum iã annis. xx. preteritis emancipauerat: ⁊ sic talis emãcipatus tanto tpe multa acqsiuit, q̃ sunt sua ꝓpria: alium filium retinuit in potestate: q intra istos. xx. annos multa acquisiuit: sed patri: postea per duos menses ante eius mortẽ. pater emãcipauit istum secundũ filiũ: ⁊ sic tpe mortis patris ambo filij reperiunꝛ emãcipati: inter eos exoritur ꝓbabilis. q. tpe diuisionis: qꝛ de bonis quesitis p illum q remãsit in potestate, cũ fuerint acquisita patri, alius frater medietatẽ hꝫ: nũquid rõne equalitatis obseruande teneaꝛ alius frater, qui tanto tpe fuit emancipatus, etiam ipse conferre illa bona que sibi acquisiuit. saltẽ ante emancipationem secundi fratris. in ista. l. decidiꝛ singu. ꝙ non. qꝛ emancipatus nil confert emancipato: nec attenditur illa differentia acqsitionis: qꝛ lex nõ se adaptat ad oẽs casus q pñt cõtingere: pꝫ, nã ideo emãcipatus teneꝛ ꝯferre filio in ptãte, ꝓpter iniuriã: eo qꝛ filius in potestate totũ acqsierat patri: vt declaraui in. l. j. s. eo. Ponamus ꝙ filius in potestate nil vnꝙ̃ acqsiuerit patri: tñ emancipatus tenebiꝛ sibi conferre. ⁊ isto mõ prima decisio huius tex. reddiꝛ sin. ¶ 1 † No. ex isto tex. ibi, nec vllũ testm̃ relictũ. fm Lu. ro. ꝙ allegãti quẽ decessisse ab intestato incumbit onus ꝓbãdi: ita probat iste tex. iuncto verbo infra probatũ fuerit. Sed errat Lud. nõ recordat⁹ ꝙ ꝯtriũ determinat Bar. in. l. is põt. in pe. co. ff. de acq. here. quẽ seqꝛ. d. Alex. hic: ⁊ ibi in vl. co. Et oñdit euidenti rõne. nã ꝙ aliqs fecerit testm̃ istud est facti. facta aũt nõ p̃sumunꝛ nisi ꝓbenꝛ. l. in bello. §. facte. ff. de capt. Sed quõ rñdebiꝛ ad hũc tex. d. Alex. nil rñdet. sꝫ in. d. l. is põt. in vlti. colũ. solum dicit ꝙ iste text. nihil facit: ⁊ aliter non rñdet. Forte putauit ꝙ illud verbum ꝓbatũ fuerit. nõ referaꝛ ad illud quod. s. dixit. nec vllũ testm̃. cũ sint due orones perfecte: lꝫ copulate. Et hoc est planũ si in tex. habetur. verbũ est. al's verbũ probatũ fuerit. j. positũ, ad vtrũq̃ videꝛ ꝙ referri debeat: cũ al's nõ haberet rationẽ perfectã: nisi sit verbũ est. ¶ 2 † Secũdo no. ex tex. ibi: teq̃ emancipatum probatum fuerit. hic esse tex. meliorẽ de iure: quod in dubio[a] filius presumitur in ptãte patris, nisi probetur emancipatus: vt dicit hic tex. quẽ sic notant Ful. Lud. ⁊ d. Alexan. hic. Facit. l. si filius. ff. de proba. Ad idem ponderat Ange. in glo. in. l. sed etsi de sua. in glo. j. ff. de acq. here. tñ illa gl. nõ ꝓbat fꝫ Imolã Lud. et Raph. ibi. qꝛ licet glo. dicat ꝙ pater alicuius in dubio presumitur viuere si non probetur mortu⁹: quia in dubio quilibet presumitur viuere[b] vsq̃ ad centũ annos: per hoc illa glo. non probat ꝙ filius presumatur in potestate: quia ista stant simul ꝙ pater viuat: ⁊ tñ filius non sit in potestate: vt qꝛ sit emancipatus. vel quia sit naturalis tm̃. Ad idem facit qꝛ emancipatio est facti, facta aũt non presumunꝛ nisi probentur: vt dixi. ¶ Limita tñ istud notabile nisi filius esset in quasi possessione existentie sui iuris: qꝛ tunc transfert onus ꝓbandi in aduersariũ. gl. est in. l. titia. in glo. fi. ff. sol. ma. sequiꝛ Bar. in. l. is potest. in. vj. col. ff. de acquir. here. cum concor. de quibus per. d. Alex. hic. qui simpliciter transit cum ista limitatione. sed ista limitatio nõ est vera. et eam reprobant Pe. Barto. ⁊ ipsemet Alexan. in. d. l. titia. qꝛ primeuus status nature contradicit huic quasi possessioni. l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ergo non releuat ab onere probãdi. iusta glo. in. l. sicuti. §. sed si queratur. ff. si ser. ven. not. Bartol. in. l. si prius. in quinq̃ oppositionibus tertie partis. ff. de ope. no. nunci. ¶ Tu limita nisi filius habitauerit seorsum a patre per decem annos: tunc presumitur emancipatus si hoc alleget. Ita baldus in. l. post mortem. ad fin. ff. de adop. ⁊ in. l. ij. C. si aduer. rem iudi. ⁊ ita declarat tex. in. l. iij. in princip. ff. ad macedo. adde bene facere tex. in. l. j. in verbo diu passus. C. de pa. pote. Et in istis terminis potest saluari gloss. in. d. l. titia. Item ad notabile text. Adde etiam ꝙ in contrarium videtur facere tex. in. l. si vxor. i verbo mõstretur: ⁊ ibi Rapha. Fulgo. j. de condi. inser. ¶ 3 † Ista faciunt ad notabilem practicam ⁊ cautelam quam tradit Angel. in dicta. l. sed etsi de sua. dicens ꝙ ex ea poteris consequi magnũ honorem, si scieris practicare: nam de iure cõi in certis casib⁹ ⁊ sepe ex forma statutorum filiusfamilias prohibeꝛ facere cõtractus: certe qñ erit in iudicio prope finem instantie debes esse caut⁹: vt opponas quod aduersarius tu⁹ est in potestate patris. ⁊ istud in dubio presumitur vt hic: ⁊ qꝛ ipse non poterit se probare emancipatum: qꝛ tempus non superest ad probandũ. succumbet in causa. Et licet Imola Raph. ⁊ Lud. ibi reprobent per tria fundamenta: tñ ad illa respondet. d. Alex. ibi ⁊ plenius do. Bartho. verõ. in caute. clxiiij. dic vt ibi per eos. ¶ Gloss. in verbo cessat, diuiditur magistraliter in qnq̃ partes. In prima infert vnum ex tex. In secunda que est ibi: sed contra glo. format duas oppo. que tamẽ nõ simul veniunt, sed tendunt ad diuersa. Prima oppo. de. l. filie dotẽ. s. e. nõ venit cõtra tex. sed solum contra illationem quam glo. fecerat ex textu. Secunda vero oppo. de. l. j. §. pe. ff. de conium. cũ emã. lib. tendit de

tendit de directo contra tex. sed vtriqꝫ oppositioni simul respondet. In tertia que est ibi: vel qd ibi. glo. rñdet secūdo mō secunde oppo. In quarta que est ibi, vel dic nepoti. glos. tertio mō respondet secūde oppo. In quinta ⁊ vltima q̄ est ibi. Itē cessat collatio. glo. ponit vnum dictum valde gñale in materia collationū. forte timore taciti ꝯrij qd dicam nunc. ¶ Redeo ad duas primas partes glos. ⁊ lꝫ glo. simul formet illa duo ꝯria, ⁊ simul vtriqꝫ respondeat: ego tñ separo vt clariꝰ habeas dicit̃ in tex. † ꝙ emancipatꝰ fratri emancipato nihil cōfert. ⁊ ratio est: qꝛ vnus nō facit iniuriā alteri. l. j. in prin. ff. eo. si ita est, ergo sequitur ꝙ multominus suus tenet̃ conferre emācipato. qꝛ suus nullā iniuriā facit si recipit ab emancipato. dicit tex. in. l. j. in prin. ff. eo. hinc est ꝙ emācipatꝰ potius cogitur ad ꝯferendū: q̄ suus: vt habuistis in aut. ex testamēto. s. e. In ꝯrium habemꝰ in tex. ꝙ suus tenet̃ cōferre emācipato dotē ꝓfectitiā. l. filie dotē. s. eo. ergo si illud de quo minus videtur inesse inest. ergo fortius illud de quo magis. ergo cū suus ꝯferat emancipato, vt dixi: ergo multofortiꝰ vnus emancipatꝰ dꝫ ꝯferre alteri emancipato. qd est cōtra istū tex. glo. respondet ꝙ tex. noster lꝫ generaliter dicat ꝙ emācipatꝰ nil ꝯferat emācipato, tñ dꝫ intelligi ⁊ limitari fm. d. l. filie dotē. qd verū est ꝙ nihil conferunt nisi sint bona ꝓfectitia: qꝛ illa tenent̃ adiuicē conferre: sicut suus cōfert emancipato. Et sic vult glos. ꝙ emācipatus emācipato bene conferat ꝓfectitia: ⁊ male dicit. ⁊ ꝯrium ⁊ melius tenuit glo. inet. j. in gl. fi. magna in prin. eo qꝛ de iure ffrōrū. ante. l. vt liberis. j. eod. emancipatus emācipato nihil penitꝰ cōferebat. vt hic. ⁊. l. j. §. portiones. ⁊. l. ij. §. si tres. ff. eo. Vera est ergo solu. fm Iac. bu. ⁊ Bar. ⁊ oēs hic. ꝙ emancipatꝰ emancipato nihil penitꝰ cōfert: vt hic. sꝫ suus emancipato bene cōfert ꝓfectitia. ita loquit̃ ꝯrium. d. l. filie dotem. in fi. Et ratio diuersitatis est, vt etiā ibi declaraui: qꝛ cum emācipatus suo oīa ꝯferat, in aliquē cōpensationē statutū est, qd suus illi cōferat saltem profectitia. que ratio cessat qñ ambo sunt emancipati: ⁊ ita teneas. ⁊ sic illatio quā glo. s. in prin. facit nō est vera, cum sit diuersa ratio: fm Bar. ⁊ docto. ¶ Secundū ꝯrium tendit de directo contra tex. de. l. j. §. pe. ff. de coniun. cū emā. liber. vbi erant duo filij: vnus emancipatꝰ: alius in ptāte ⁊ ex filio premortuo duo nepotes: vnus in ptāte: aliꝰ emancipatꝰ. ibi decidit̃ ꝙ patruus emancipatus nō solū confert nepoti in ptāte: sed etiā nepoti emancipato: ergo ibi emācipatus ꝯfert emācipato: qd est contra hunc tex. glo. tripliciter respōdet. primam solu. s. proxime reprobaui. Scđa solu. gloss. vltra reprobationes doct. est notorie falsa: quia si nepos erat in ptāte patris a quo fuit emancipatꝰ: vt dicit gloss. ergo non poterat esse in ptāte aui: ⁊ si erat in potestate aui: non poterat esse in ptāte patris. filius eñ non potest emancipare nepotem ex eo, nisi eum habeat in potestate: sed habere eum in potestate non potest, nisi ipse filius sit emancipatus ⁊ nepos cōceptus post emancipationē. §. si. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. ⁊ sic esset penitus extraneus auo: vt etiam dicit Bal. hic. l. si quis filio exheredato. in prin. ff. de iniu. rup. ⁊ sic non succederet tunc auo. ⁊ sic multominus sibi deberet conferri. Tertia solu. gloss. ꝙ ibi nepoti emancipato conferatur ex persona patris sui premortui qui bene erat in ptāte aui: licet teneatur per Cy. ⁊ Sali. hic, tñ reprobatur per alios oēs: qꝛ cuꝫ ipse fuerit mortuus viuo auo, eo viuo nullū ius habet succedēdi. ergo ex persona patris nepos non pōt admitti necessario: ergo nepos admittitur ex ꝑsona sua propria: lꝫ succedat in locum patris. Vera ergo solu. est fm Bart. Bal. ⁊ oēs doc. cōiter, ꝙ illi duo nepotes computant̃ loco viiꝰ. ⁊ sic ibi patruus emancipatus confert emancipato nepoti: non propter illum sed propter alium nepotē in potestate: cū ambo illi nepotes in stirpes succedant: ⁊ non in capita: ⁊ sic loco vnius habeantur.

5 ¶ † No. tu diligenter ex ista solu. Bar. ⁊ oīm hic, vnā pulchrā regulaꝫ, ꝙ quis cōsequit̃ ex persona alteriꝰ illud quod ex ꝑsona sua cōsequi nō posset, nam hic nepos emācipatꝰ ꝓpter aliū nepotem in ptāte cōsequit̃, vt ei per patruū emācipatuꝫ cōferri debeat: qd non cōsequeret̃ si solus esset emācipatus, per hunc tex. Adde tex. 6 in. c. pe. ⁊ ibi per Bal. de appel. † Item adde tex. in. c. in sacris. de sepul. qui vult ꝙ vbi sunt sepulti in cemiterio excōicati ⁊ non excommunicati, qd omnes debēt remanere si non possunt discerni. 7 ¶ † Facit etiaꝫ tex. in cle. si religiosus. de procu. vbi dicitur ꝙ qñ causa est cōis monasterij ⁊ laici, ꝙ monachꝰ ꝓcurator monasterij potest esse ꝓcurator laici ī illa cā. Similiter dicit Imo. post alios in. c. fi. de postu. ꝙ si laicus ⁊ ecclesia habent causam cōem, sacer8dos poterit esse aduocatus pro tali causa. † Item ad istam regulā adde qd illico ꝙ per me cōsequi non possum nō impedior ꝯsequi per alium. l. j. in prin. in ver. si qs igit̃. ff. de verb. obli. ⁊ ibi moder. ad hoc notant, precipue Alex. in. vij. not. Facit. l. aristo. in fine. ff. 9 que res pig. obli. nō pos. de quo tamē vide tex. ibi et latius glos. in l. labeo. in fi. ff. de vsucapio. † Addo tertio ad hanc regulam bene facere glos. singu. in. l. fin. C. de mune. ⁊ hono. non con. libro. x. que singulariter dicit ꝙ socius omnium bonorum habet excusationē a muneribus publicis, propter personam socij: secus in duobus

10 fratribus. † Ad idem facit quarto quod vult singu. Bald. in. c. j. a in. iij. col. qui. mo. feu. amit. qd si sunt duo fratres[a] habētes feudum ab vno principe, ⁊ vnus commisit feloniam: vt possit priuari: qꝛ dereliquit dominū periclitantē: alter vero sua probitate euꝫ defendit, ꝙ vterqꝫ retinebit feudū: ⁊ iste qui cōmittit feloniam nō 11 pōt priuari ꝓpter aliū. qd bene no. † Similiter dicit ibi Bald. ꝙ b si ciuitas habens[b] castruꝫ in feuduꝫ habeat nobiles ⁊ populares quod si nobiles sint rebelles, populares non: ꝙ propter talem mi12 xturam nobiliuꝫ ⁊ popularium feudū nō applicat̃ dño. † Ad idē quinto facit qd vult abb. Panor. in. c. fi. de iure patron. vbi tenet ꝙ si laicus ⁊ clericus sunt patroni vnius eccesie, qd legatus pape non pōt illud beneficium alteri conferre ꝓpter laicū: qd vbi esset clericus patronus solus bene potuisset: ⁊ ita dicit tenere Federi. de senis in consi. lxiij. ⁊ idem tenet Gemi. in. c. j. ad fin. de iure pa13 tron. in. vj. † Sic etiam et sexto videmus quod si clericus ⁊ laicus sunt heredes vnius, debet laicus coram epo conueniri ꝓpter clericū. ita Bar. decidit in. l. precipimus. §. eo. obseruando. ꝑ illū tex. C. de appel. ⁊ in. l. solēt. ad fi. ff. de ali. leg. ⁊ in. l. si is qui duos. ff. de libe. leg. ⁊ in. l. si cōem. ff. quemadmo. ser. amit. ⁊ in. l. j. si vnus ex plu. app. ⁊ idem tenet Pet. de ancha. in. l. ea que. in. xxvij. colū. de 14 regu. iur. lib. vj. ⁊ in. c. romana. in. xiij. colum. de appel. in. vj. † Sic c etiā videmꝰ ⁊ septimo / ꝙ qñ laicꝰ[c] ⁊ clericus sunt executores viiꝰ testamenti, iudex ecclesiasticus est iudex laici propter clericuꝫ. ita Card. flo. dicit in. c. cum ioannes. de testa. quē refert ⁊ sequit̃ An. 15 barba. in rub. de of. deleg. in. ij. co. † Sic etiam videmus ⁊ octauo / ꝙ creditur testi domestico ratione alterius testis non domestici. fm Ang. in cōsi. j. per tex. in. l. si quis ex argētarijs. §. j. ⁊ quod ibi in simili notant Bal. Ang. ⁊ Roder. ⁊ ibi dixi. ff. de edē. Bal. in 16 l. j. C. de testi. Lud. ro. in. l. j. §. si stipulāti. ff. de verbo. ob. † Sic etiā videmus ⁊ nono / ꝙ licet al's ab arbitro iuris nō appelletur de iure ciuili: vt no Bartol. ⁊ alij in. l. cum speciali. C. de iudi. cum concor. alias per me ibi traditis: tñ si cum illo arbitro iuris simul iudicauerit alius compromissarius arbiter, pōt appellari a senten17 tia vtriusqꝫ fm Lud. ro. in. l. abitro. ff. qui satisda. co. † Sic etiam videmus ⁊ decimo / ꝙ quando priuatus habet ius cōe cum ecclesia romana, ꝙ licet alias contra priuatum prescriberetur. x. vel xx. annis: tñ ꝓpter eccelsiam non prescribitur etiam contra istuꝫ priuatū nisi centum an. Ita dicit Innocē. per illū tex. in. c. ad au18 dientiam. de prescrip. † Facit. xj. qd vult Abb. Panor. in. c. j. de prescrip. de capitulo habente bona cōmunia cuꝫ prelato mortuo, ꝙ sicut sede vacante non currit prescriptio cōtra prelatū: ita nec cōtra bona capituli illi conexa: contra que bene curreret ꝑscriptio si 19 essent separata. † Duodecimo facit / qꝛ institutus beneficio preteriti pōt contratabulare testm̄ patris. vbi ex persona sua nō posset. l. si post mortē. §. fi. ff. de bo. pos. ꝯtratab. gl. ⁊ doc. in. l. posthumo. 20 s. de bo. pos. ꝯtratab. quā pre. † Decimotertio facit qd vult gl. no. in. c. j. ī gl. fi. de iu. patro. ī. vj. ꝙ si eccl'ia ⁊ patronꝰ laicus simul habēt ꝑsentare, ꝙ rōne cōmunionis ꝓuilegiū ecclesie trāsibit ad laicū: ⁊ sic laicꝰ ꝓpter ecclesiā habebit sex mēses ad presentandū. vbi al's de per se nō haberet nisi quatuor mēses. arg. l. si cōmunem. ff. quemadmodum ser. amit. vbi in simili idem statuitur in hñte reꝫ 21 cōem cū pupillo. † Decimoquarto facit qd consulunt collegiuꝫ perusinuꝫ inter cōsilia Ang. in cōsi. ccx. incip. statutū suū. ꝙ stāte statuto qd patruus excludat matrem a successione filij qñ extat patruus mater ⁊ soror vtrinqꝫ ꝯiuncta / qd ꝓpter sororē mater equaliter succedet. iuxta aut. defuncto. C. ad tertu. ⁊ excludet̃ patruꝰ. Inter alias rōnes ista ibi assignat̃. qꝛ qs hꝫ ꝑ alium qd ꝑ se habere non pōt. facit bene tex. in. l. ij. §. si sit agnatus. ⁊. §. si sit cōsanguinea. ff. ad tertu. vbi extabat pater in aliena familia, qui nihilominus matrem excludebat. vt in. d. l. ij. §. obijcit̃. ⁊ tñ si cum matre extabat soror cōsanguinea, que tanq̄ agnata excludebat patrē, certe succedent pariter mater ⁊ illa soror cōsanguinea. Et cuꝫ illa decisione Ang. tenet Pet. de anch. in cōmento. c. canonum statuta. de consti. iuxta. fi. in. xiiij. q. prin. in ver. inter consilia q̄ habeo. Idē tꝫ Alexā. in. l. illam. j. eo. ⁊ in cōsi. lxxx. viso ⁊ opportune aīaduerso. in. j. col. in. j. volu. ⁊ multum subtil'r Franc. de are. in consi. clix. 22 viso puncto ad me transmisso. in. iij. col. † Decimoquinto facit qd no. decidit Bar. in. l. filiū quē. in. ij. q. ff. de bo. pos. ꝯtrata. qd si statutum excludit sororem vtrinqꝫ ꝯiūctā a successione fratris extāte fratre cōsanguineo, qd si etiā extat mater de qua nō loquit̃ statutū, ⁊ q̄ de iure cōi excludit fratrē cōsanguineū coniūctū ex latere patris tm̄. aut. defuncto. C. ad tertul. certe ꝓpter matrem soror defenditur a statuto: ⁊ succedit equaliter cum matre, excluso illo fratre cōsanguineo nō obstāte statuto mouetur Bar. ꝑ tex. in. d. §. si sit cōsanguinea. ⁊ idē tꝫ Bal. in. d. l. si qs filiū. ad fi. C. de inof. 23 testa. † Decimosexto facit qd vult Bal. in. l. quicūqꝫ. in iiij. colum. C. de ser. fugi. qd stāte statuto qd existente patruo nō succedat auꝰ maternus, qd si aliqs decessit superstitibus patruo, ⁊ auo materno, ⁊ auia materna de qua nō erat facta mētio ī statuto, certe tūc admittetur auus ⁊ auia: qꝛ auia nō exclusa trahit ad se auū exclu-

a ¶ Si sunt duo fratres Adde bal. in. l. fi. is qui duos. ff. de li. leg.

b ¶ Ciuitas habens feu. adde no. per bar. ī fi'. in l. oēs ppl'i. ff. de iusti. ⁊ iu. bar. in. l. aut facta. in §. fi. ff. d pe. doct. ī. c. ī nostra. d iniu.

c ¶ Qñ laicꝰ. adde barb. ī c. dilectus. ī pe. col. d of. leg. idē barba. ī. c. verū. in. xiiij. col. de fo. cōp. ⁊ ꝑ eūdē barbat. ꝯsi. suo incipiē. viso puncto. qd ꝯsiliū est insertuꝫ inter cōsilia alex. de imo. cōsi. cxxij. in. iiij. volu.

sum: et facit excludi patruum. l. fi. §. j. C. de legi. here. quod est nota.

24 fm eu. † Decimoseptimo facit tex. in c. per tuas. de arbi. ubi licet laicus de per se non possit esse arbiter super spūalibus: tñ una cū alio clerico pōt. et illuz tex. Abb. ibi reputat ad hoc singu. Et ista filia sint tibi peculiaria: quia inseruient ad multa. ¶ In quinta et ultima parte glos. ibi: item cessat: pro eius introitu opponit contra secundaz partē tex. in qua decidit ꝙ emancipatꝰ tenet̄ ꝯferre fratri in ptāte retento. ꝯtra: nā talis emācipatꝰ dicit̄ extraneus. l. unica. §. extraneū. ff. de rei vxo. act. Sed extraneus nō tenet̄ conferre. l. fi. §. com. utriusq. iudi. ergo contra tex. Glos. que forte sensit obiectum bene fatet̄ verū esse ꝙ qn̄ filius succedit cū extraneo: extraneus nil debet ꝯferre. per. d. l. fi. sed non respondet arg. §. facto. Unde tu responde: ꝙ qn̄ filius succedit cū extraneo, verū est ꝙ extraneus nihil tenetur cōferre, qn̄ est penitꝰ extraneꝰ: sed filiꝰ emācipatus ꝙuis censeat̄ extraneus, quo ad qd scz respectu suitatis patrie potesta. d. l. unica. §. extraneū. et tñ nō est extraneꝰ respectu filiationis: qr lz sit emācipatꝰ tñ est filius: ergo tenetur conferre.

25 ita loquit̄ hic tex. ¶ † Et sic stat cōclusio ex gl. ꝙ penitꝰ extraneꝰ succedens cū filio non tenet̄ illi ꝯferre. et istā glo. tenēt. Bar. et oēs hic. et idem Bart. in. l. pr̄ filiū. in ulti. col. ff. de colla. dotis. ¶ Hec gloss. conclusio inspecto iure. C. et ff. nullius est utilitatis: qr extraneus non pōt admitti ad successionē una cū filio, nisi pater faciat testm̄ et ambos instituat. sed cōdito testō non solū extraneus non tenet̄ conferre: sed nec etiā aliqs filiꝰ de iure ff. et. C. ut hic: et. l. j. §. eo. ut ergo ista glo. afferat utilitatem, intelligēda est hec conclusio ut procedat etiam de iure nouo autēticorū: quo iure siue succedat̄ ab intestato, siue etiam ex testō, locus est collationi. aut. ex testō. et in corpore unde sumitur. §. eo. et tunc conclusio gl. erit magne utilitatis: qr extraneus succedēs ex testō cum filio nihil ei tenet̄ cōferre. et in hoc ista glo. est singu. fm Fulg. hic. Sed tu allega de hoc tex. in. §. illud. el. j. in verbo alio modo. et ibi glo. in verbo oino. in fi. in aut. de trien. et semis. et ibi gloss. expsse dicit ꝙ regula. d. l. fin. C. cōia utriusqz iudi. ꝙ extraneus nihil cōferat: nō est hodie correcta. et idem tenet glo. in. d. l. fi. in vbo oimodo. Et sic stat ꝙ nedū olim: sed etiam hodie extraneus succedens simul cū filio nihil tenet̄ cōferre. ¶ Confirmo et facio unam necessariā regulā que illuminat totum istū titulū/ per quā videbis ꝙ in actum angustetur tota p̄

26 sens materia collationum. regula ergo est † ꝙ collatio nunꝙ hz locuz inter alias psonas, nisi solū inter solos descendētes succedētes ascendētibus: et non inter alios: et istud non habet etiā locū nisi tria copulatiue cōcurrāt: ut statim declarabo. et nō cōferunt̄ nec bona castrensia nec quasi: nec hodie aduētitia regulariter: solum pfectitia conferunt̄. intellige regulariter: et sic vides ꝙtum abbreuietur materia collationum: ꝙtum ad personas et ꝙtum ad res. Dico ergo ꝙ solū descendētes q succedūt ascēdentibus sunt illi qui tenent̄ cōferre, et non alij: et in istis terminis procedūt oēs leges huius tituli. et. ff. eo. isto modo intellige tex. in. l. illud. in princ. in verbo coheredibus. j. eod. §. liberis. Hinc est ꝙ inter trāsuersa-

27 les succedentes transuersalibus † non habet locum collatio. pone sunt tres vel quatuor fratres: moritur unus, alij fratres succedūt fratri predefuncto ab intestato: nunquid bona que habuerunt in vita illius premortui teneantur conferre, certe non. quia inter transuersales non est locus collationi quādo succedunt transuersali. glo. est singu. in. l. j. in gloss. fi. j. de legi. heredi. quam sequitur Pau. de ca. ibi et hic. Hinc est et fortius, ꝙ si ascendētes sucedunt descēdētibus premortuis, inter tales ascendētes non habet locuz collatio. et ideo si auus paternus et auia vel mater et pater succederet filio vel nepoti predefunctis, inter istos non habebit locum collatio: ideo dotem vel donationem habitam a filio vel nepote: et sic profectam ab eo de cuius successione agitur, non tenētur cōferre. ita tenet Cyn. hic: in antepenul. q. Bald. in. ix. collum. et indifferenter ceteri omnes Moder. sequuntur. idem tenet Barto. subtiliter intuenti in. d. l. pater filium. in ultima colum. in. v. q. tertie questionis principalis Bal. in rubri. §. eo. ad fi. Bal. in. l. quoniaz nouella. in. j. colū. §. de inoffi. testa. Etꝰ istaz sententiam totus mundus tenet, ꝙuis solꝰ Ang. in. d. l. ut liberis. ad fi. in lectu. flo. tenuit contrarium. ibi enim querit si pater et mater facto adinuicem diuortio succedant filio vel nepoti, nunquid inter eos habet locū collatio. et determinat ꝙ sic. propter equalitatem. sicut enim ex testamento, et ab intestato, hodie succedunt. §. j. in aut. de heredi. ab intesta. Jta ratione equalitatis debet inter eos fieri collatio. lz istam opi. Ange. reprehendit do. Alexan. hic: et tenet precedentē. quia nulla. l. cauetur et dispositū in descēdentibus non habet locū in ascendentibus. Hinc est ꝙ. licet testm̄ cōditū inter descendentes valeat cum duobus testibus. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. j. de testa. secus si fiat inter ascendentes. ut dicam in illo. §. ex imperfecto. nam dispositum in uno ex correlatiuis nō intelligit̄ dispositum in alio, qn̄ subest diuersa ratio. ut not. in. l. curatore. C. de interdic. matrimo. ¶ Anteꝙ descendā ad veritatē huius sententie, primo et ante omnia inquirendū putaui que ratio potuit mouere maiores nostros ad ita tenendum, quod inter ascendentes quando succedunt descēdētibus nō habeat locū collatio super bonis q a talibus descendentibus habuerūt. et inuenio notari tres rōnes. Unā sentit Barto. hic in ulti. col. et in specie ponūt Pau. de ca. et d. alex. hic: co qr istud nulla. l. cauet̄. et in materia collatio. dicimꝰ ꝙ nunꝙ hz locū collatio nisi expssa. l. caueat̄. ut vidistis in. l. illam. j. eo. sed huic rōni. j. clare rn̄debo. ¶ Aliam rōnē voluit Bald. hic. in. iij. co. qr inter eas psonas habet locum. collatio. quibus legitima debet̄. et inter alios nō. hinc infert singu. ꝙ si testator instituit filiuz in legitima tantū: et nepotes masculos ex filio instituat heredes vniuersales: ꝙ inter istos non erit locus collationi: eo qr istis nepotibus nō debeatur legitima: imo poterāt penitus preteriri: ex quo pater in ptāte eos precedebat in gradu: collatio solum fit inter eos quibus legitima tm̄ debet̄: si oēs leges mundi bn̄ cōtractabis. fm Bal. et ideo inter filiū et extraneū non fit collatio. ut hac glo. nec inter transuersales eadem rōne. Sed ista ratio Bal. est falsa ad ppositum nostrum. qr ascēdētibus debet̄ legitima. l. nā et si parentibꝰ. cū si. ff. de inoff. test. et tñ inter ascendētes nō hz locū collatio. ut ipsemet Bal. et alij tenēt. Secūdo in ꝯtrarium facit: qr fratribus debet̄ quarta, qn̄ sunt instituте turpes psone. l. fratres. §. d inof. test. et tñ inter eos nō est locus collationi. ut. §. proxime dixi. Nisi intelligas Bal. loq quo ad descendentes tantū, ut tm̄ inter illos descēdentes sit locus collōni quibꝰ legitima debet̄. ¶ Aliā rōnem assignat Lud. ro. hic. qr inter eos est locꝰ collationi quibus preteritis competit ꝯtra. allegat. l. j. §. quoties. ff. eo. que nihil facit. debuit allegare gl. in. l. ut liberis. in glo. fi. circa medium. dum dicit qr contrata. nō habent. j. eod. Ista rō etiam est falsa: qr ascentibus datur cōtrab. et tñ inter eos nō hz locum colla. ut pdixi. Secundo qr in successione matris vel linee materne iure ff. et. C. nō cōpetit bonorū poss. contratab. l. illud. §. ad testamēta. ff. d bono. posſ. ꝯtra. et tñ hz locū collatio. l. ut liberis.

28 et. l. illā. j. e. ¶ † Sed aduerte, lz oēs sic cōmuniter teneāt, ꝙ inter ascēdentes q succedunt descēdentibus non fit locus collationi. psertim qr nulla. l. cauetur. puto ꝙ saltem disputādo possit attentari cōtrarium, attento ꝙ eis debetur legitima sicut descendentibus. et ita ab intestato succedunt: et superest ratio equalitatis: q in materia collationis precipue attendi dz. l. ut liberis. j. eo. item hoc suadet natura correlationis. l. finali. ubi dixi. C. de indic vidui. tol. Ad idē facit text. in generalitate sui. in. l. j. §. inter eos. ff. eo. Ad idē. l. illud. in. j. regula generaliter intellecta. j. eo. Preterea cōsydera qd ideo de iure ff. et. C. sub istis titu. de collationibus, nulla. l. tractat de collatione inter ascēdētes: eo quia de iure ff. et. C. solus pater succedebat filio exclusa matre: et idez in auo exclusa auia. l. ij. §. obijcitur. ff. ad tertul. §. preferuntur. insti. eod. et. l. ij. C. e. et ideo cum solus pater succederet nō erat persona cum qua deberet conferre. adeo nulla. l. cautum reperitur. Sed qr de

a iure nouo autēticorū est statutū ꝙ filio ita succedatª mater sicut pater. aut. defuncto: et in corpore unde sumitur. C. ad tertul. et statutum est qd equaliter succedāt. si ergo equaliter: ergo bona profecta a filijs: ut sunt dos vel donatio pter nup. ex quo de filiorū successione tractatur, debēt conferri: ut equalitas seruetur inter patrē et matrē: que ratio equalitatis potissime attendit̄ in materia collationū. sic dato ꝙ. l. expressum nō sit, satis est pbare ratione. ut limitaui in. d. l. illā. vel scdo respōde ꝙ illud est satis expressum. in. d. l. j. §. inter eos. ff. eo. Et si dicas ꝙ ille text. nō pōt intelligi: ut loquatur in casu. d. aut. defuncto. qr nō potuit diuinare de eo qd postea statutū fuit. l. iubemꝰ. in fi. C. de testa. respōnde ꝙ l. semper loquit̄, et semper est in viridi obseruantia. l. arriani. in fi. C. de hereti. Et ideo cū hodie loquatur: pōt intelligi et hodie exēplificari in casu. d. aut. defuncto. facit. l. nō est nouū. et. l. sed et posteriores. ff. de legi. Adde etiā tex. in. l. si quis filiū. ff. eo. Nō recedas tm̄ a cōi snia: et tenēdo communē sniam eā confirma ex pluribꝰ. q dixi. in. l. q se patris. in gl. penul. §. vnde libe. ex quibꝰ probaui quod disposita in descēdētibꝰ nō habet locū ecōtra in ascen-

29 dentibus. † Et sic stat ꝙ collatio nunꝙ habet locū inter descēdētes nec inter trāsuersales: et multominus inter extraneos. solum ergo hz locū inter descēdētes illiꝰ de cuiꝰ successione agit̄. puta inter filios nepotes vl pronepotes defuncti, et nō inter alias per-

30 sonas. ¶ † Sed aduerte quod etiā ad hoc ut habeat locū collatio inter descēdētes, adhuc tria copulatiue requirūt: et sic vides ꝙtum restringitur hic tit. ¶ Primo requiritur quod tales succedētes veniāt ex primo capite unde lib. si aūt essent exclusi a primo capite, et venirēt ex scdo capite vn̄ agnati: vel ex tertio vn̄ cognati. vt. l. j. §. sed videndū. ff. de succe. edi. et declaraui in. l. j. post gl. ibi. §. q admit. certe inter eos non haberet locuz collatio, sicut nō hz locū inter agnatos vel inter cognatos. ita sing. dicit Bal. hic. in. iij. co. et aliud nō allegat. sequuntur. d. Alexā. et. d. Franci. de are. hic in ult. col. sicut videmus qd ꝙuis filij nō possint vsucapere p hr̄de. l. nihil. C. de usuca. p hr̄de. si tñ veniāt ex secūdo capite vn̄ agnati, vel ex tertio vnde cognati, possunt prescribere p herede

¶ Filio ita succedat. ad de bal. l. l. j. i pe. colū. C. si qs ali. te. p hi. bal. in. l. si mr̄e. C. d su. et legi. Spe. titu. de test. in. §. iij. ver. cū sit etiā. et sequen.

herede.ita Bal.in rubri.extra de prescrip.in.v.colū. Pulchre et subtilis est hic passus. Raph.Fulg.hic ad fi.dicit ꝙ dictū Bal. est singulare sed periculosum:per tex.in.l.vt liberis.in princip.in versi.quocunqȝ iure.j.eo.do.Alex.⁊ do.Frā.de are.respondēt ꝙ ille tex.nihil facit:eo ꝗ pcedit se declarando dū subijcit, idest aut testamēto penit⁹ nō ɔdito ⁊c.aut rescisso. Tu potes ɔfirmare istā 31 solutionē† ꝗ dictio idest,ª nō solū est declaratiua sed restrictiua: vt no.Bar.in.l.ij.ff.ad.l.aql.⁊ plen⁹ Bar.in.l.quesitū.§.si quis fundum.ff.de fun.instru. Tu potes etiā inducere ꝙ ille tex. fortiter stringat ɔ Bald.nam consydera ꝙ ille tex.dicit duo,vnū vniuersaliter,dū dicit quocūqȝ iure.aliud indefinite,dū dicit intestate successiōis.vñ declaratio ꝙ ibi sequit̃ in tex.nō refert̃ ad illud quod dicit quocunqȝ iure:sed ad illud quod dicit immediate ibi, intestate successionis.nam quō cōtingat successio intestati declaratur:idest,siue non sit ɔditū testm̄,siue rescissum.declaratio ergo que ibi sequitur in tex.venit ad illud intestate successionis: ⁊ illud patet clare:ꝗ quocūqȝ iure:idest ex quocūqȝ capite succedat̃: siue ex capite vnde liberi:vel vnde agnati:vel vnde cognati:semper ab intestato succeditur:ergo ibi est tex.fortis ɔ Bald.ꝙ quocūqȝ iure veniant liberi,⁊ sic siue veniāt vt liberi,siue vt agnati, siue vt cognati:semper habet locū collatio ab intestato. Secundo contra Bald.mouet̃ Fulg.ꝗ ex quocūqȝ capite veniant liberi,semp tractant̃ vt liberi,non vt agnati,vel extranei:patet:ꝗ agnatis vel extraneis ad succedēdū de iure pretorio dant̃ solū centū dies.l.ij. ⁊.l.emancipata.§.qui admit.tamen liberi exclusi a primo capite, si veniāt ex secūdo vnde agnati,vel ex tertio vnde cognati,semper habent annū.alleg.l.j.§.largius.⁊.§.fi.de succes.edic.per quē text. etiam Lud.ro.tenet cōtra Bal.hic:⁊ melius allegasset tex.in.l.si coheredi.§.filius.ff.quis or.in bo.pos.Rñdet do.Alexan.ꝙ quia prouisio anni est indifferēter fauorabilis liberis:ideo ex quocūqȝ capite veniant eis datur annus:sed collatio nō est eque fauorabilis liberis:imo damnosa his qui grauant̃ cōferre:ideo nō semper habet locum ex quocūqȝ capite liberi succedāt. Sed tu aduerte ꝙ hec solutio do.Alexā.vrget ad oppositū. nam si collatio que non est eque fauorabilis liberis:tñ hȝ locum qñ filij veniunt ex primo capite,in quo minus essent grauandi:ergo multo fortius dȝ habere locum qñ veniūt ex alijs capitibus. Eandē solutionē in effectu ponit do.Fran.de are.hic in fi.sed eā melius probat.nam qñ priuilegium cōcedit̃ cū onere ⁊ grauamine alterius,est stricte intelligendū.l.fi.⁊ ibi per doc.ff.de cōsti.prin.l.cū filiusfa.ff.de testa.mili.⁊.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco.pub. beneficium ergo anni quod non est in preiudiciū alicuius,bene competit filio etiam si veniat vt cognatus. Sed non sic est beneficiū collationis, quod grauat emācipatum ad cōferendū.vnde nō extendit̃ vltra ꝙ sit expressuȝ.l.illam.j.eod. Ideo crederem ꝙ defensibilis esset hec opi.glo.contra Bald. Et pro ista opi.adde bonū tex.in.l.de bonis.§.j.in fin.ff.de carbo.edic.in verbo sui sunt.vbi est tex.no. qui forte non est alibi:ꝙ filij non solū quando veniūt ex primo capite vnde liberi,sed etiam quādo veniūt ex inferiorib⁹ capitibus, puta capite vnde agnati:tñ semper sunt sui.si ergo,semper sunt sui:ergo,semper iudicantur vt liberi:cū in alijs nō cadat suitas.§. sui.insti.de here.quali.⁊ diffe. Confirmatur per tex.notab.in.l.j. in prin.ff.vnde legiti.vbi si filius exclusus a primo capite vnde liberi,veniat ex secūdo capite vnde legitimi,dicitur venire quasi legitimus,⁊ sic tunc fili⁹ non succedit vt agnat⁹:sed vt quasi agnatus:⁊ ideo in gradu agnatorū prefert̃ oībus.qd nō esset si proprie succederet vt agnatus.l.octaui.in princi.in text.⁊ glo.ff.vnde cognati. Et per ista apparet non obstare fundamentū bal.dū dicit ꝙ qñ liberi veniunt ex secundo vel tertio capite,ꝙ veniunt tanꝙ agnati,vel tanꝙ cognati:sed inter agnatos vel cognatos non habet locum collatio:quia imo qñ filij veniūt ex secūdo vel tertio capite,non veniūt pprie vt agnati vel vt cognati,vt predixi: patet: quia semper sunt sui: ⁊ in agnatis proprie non cadit suitas:vt insti.de legi.agna.suc.in princip.⁊ insti.de leg.cogna. suc.in princi. ¶ Tertio pro eadem opi.cōtra Bal.facit:quia etiā vbi nō succeditur ex capite vnde liberi:sed ex secundo capite vnde legitimi.tñ habet locum collatio.qd est de directo contra fundamentū Bal. hoc probatur.nam in successione matris vel linee materne nō hȝ locū bonorū pos.vnde liberi.l.fin.C.de suis ⁊ legi.sed bonoꝝ pos. vnde legi.l.ij.§.fi.⁊.l.seq.ff.vnde legi.⁊ tamē non habet locum collatio.l.vt liberis.⁊.l.illam.j.eod.imo fortius lȝ filij in successione matris admittant̃ per senatuscō.orficia.⁊ sic de iure ciuili:⁊ hac ratione eis cōpetat bonoruȝ pos.vnde legi.vt predixi:tñ excepto filio alij liberi vel descēdentes nō veniūt per aliquod senatuscō. et sic in eis cessat bonoꝝ pos.vnde legi.l.nepotib⁹.cū gl.§.vnde legi. ⁊ insti.de senatuscon.orfi.in prin.cum glo.in verbo liberi.sed eis cōpetit solum bonoꝝ pos.vnde cognati.put etiā tenēt Cyn.Ray. ⁊ Bar.⁊ Alex.in.l.vnica.§.qñ non petē.partes.⁊ tñ in eis habet locum collatio.d.l.vt liberis.⁊.d.l.illā.ergo etiā inter eos qui non possunt venire ex primo capite:sed tñ ex secundo,vel tñ ex tertio habet locū collatio.ergo fortius in casu nostro qñ filij sunt exclusi ex primo capite,⁊ veniunt ex scdo vel tertio, inter eos haberet locū collatio. Tñ ad istud vltimum videtur obstare tex.in.d.titu. insti.de senatuscon.orfi.in ver.sed cū ex hoc senatuscō.sed intellige de auo materno ⁊ auia materna:vt tenēt doc.§.relati.in.d.l.vnica.item non obstat si diceres ꝙ arg.procedit in his q nō possunt venire nisi ex secundo vel tertio capite.sed hic filij poterant ex triplici venire:ꝗ hȝ locū diuersificatio casuuȝ:⁊ nō realis est responsio. Nā arg.concludit ꝙ inter liberos habeat locū collatio,etiā si solū veniunt ex tertio capite.s.vnde cognati:dato ꝙ ex alio venire non possint.ergo non est verū presuppositū Bal.⁊ sequacium. quod ad hoc vt inter liberos habeat locū collatio,sit necesse ꝙ veniāt ex primo capite liberoruȝ:ꝗ presupponūt ꝙ in capite agnatorū vel cognatorū nō sit dare collationem:sȝ hoc est falsum in liberis, vt p̄dixi. Et hoc est nouum ⁊ verū fundamentū. Tñ sustinēdo Bal.aliter rñde ad pm obiectū/ꝙ ista non est bona consequentia,dat annus quocunqȝ capite liberi veniant,ergo reputant̃ vt liberi, quantū ad materiā collationis:pȝ nam etiam,ascēdentibus datur annus ad succedendum sicut liberis.d.l.j.§.largius.⁊ tñ inter eos non hȝ locū collatio:retēta cōi sentētia de qua proxime dixi. Item nulla.l.cauet̃ ꝙ qñ liberi veniunt ex alio capite quā prio, ꝙ inter eos habeat locū collatio:ergo habere non dȝ locū.p.l.illā j.e.⁊ lȝ reperiat̃.l.cautū de anno:tñ non reperit̃ de collatione cautū. Huic tñ vltimo videt̃ obstare.d.l.vt liberis.in versi. quocunqȝ iure.inducendo vt.§.induxi. Et pro certo passus iste est dubius ⁊ disputabilis pro vtraqȝ parte. Itē pro opi.Bal.facit:ꝗ filij exclusi a prio capite,vñ liberi:si venient ex secūdo capite,vñ agnati non tractant̃ vt liberi.ptȝ:ꝗ si essent alij liberi ipsi excluderentur. text.est.in.l.j.§.sed videndū.in verbo nec ceteris defert̃:⁊ ibi gloss. expressa.ff.de succe.edi. Facit.l.legitimi.ff.vnde cog.sed vide pro 32 solutione istius vlti.§.j.inst.de succe.cog. ¶ † Scdo principaliter requirit̃ ad hoc vt locū habeat collatio in descendentib⁹, ꝙ oēs tales descendētes sint in primo gradu: aut succedant loco primi. ita ꝙ null⁹ eos antecedat.al's data disparitate gradus, non habet locum collatio inter eos,ita sing.limitat Bal.hic,in.iiij.col.et ideo pm euȝ si pater habet filiuȝ in potestate,⁊ ex istomet filio habet nepotes pariter in potestate,si instituit filiuȝ in vna vncia hereditatis,⁊ nepotes in.xi.vncijs.inter istos nō habebit locū collatio. Rō est:ꝗ ex quo pater precedebat in gradu, certe auus poterat preterire tales nepotes:nec eis tenebat̃ relinquere aliquaȝ legitimaȝ:ergo si eos instituit:instituit tanꝙ extraneos:sed inter extraneos non est locus collatiōi.vt.§.dixi:ergo nec inter istos. Ista pro certo est etiam valde elegans ⁊ singularis limitatio ad 33 totum hunc titulū.† Ex quo infert̃ aliud qd nō est minus singulare:imo dignius:ꝙ stante statuto in ciuitate ꝙ existētibus masculis ᵇ filie femine ab intestato patri nō succedant:certe si pr̄ instituerat masculū ⁊ filiā feminam heredes,inter eos non haberet locuȝ collatio.qd ptȝ,ꝗ huic filie pater in testamēto nō tenebatur legitimam relinquere:vt exp̄sse determinat Bald.in.l.maximū vitiuȝ. in vlti.col.j.de lib.prete qd ptȝ:ꝗ legitima est hodie tertia pars eius qd ab intestato debetur.l.parentibus.⁊.l.cum querit̃.C.de inoffi.testa.sed huic filie ab intestato nihil debetur:ergo ⁊c. Hinc 34 est† ꝙ stante dicto statuto talis filia preterita in testamēto patris non hȝ ius contratab.nec ius dicendi nullum.pm Bar.in.l.fin.in vltima co.ff.ad tertul.cū cor.quas dedi in.l.filie doté.§.e. Et illud ostēditur viua rōne:ꝗ illis competit cōtratab.quibus ab intestato competeret ius succedendi per vnde liberi.l.j.§.recte.ff.si tab. testamen.nul.extra. Sed huic filie ab intestato nullum ius competit:ergo nec debet habere ius contratab. Et istā illationē de statuto in materia nostra collationis nota.sequitur solus.d. Alex.hic: ⁊ videtur bene firmari ex predictis. Confirmat̃ ex eo qd singulariter vult Bart.in.l.j.§.sciendū.per illum text.ff.de suis.⁊ legi.ꝙ stante dicto statuto ꝙ existentibus masculis filia femina ab intestato nō succedat,ꝙ talis filia cū sit priuata a statuto,desinit esse sua sicut ibi exheredato filio.sequitur Imo.in.l.ventre.ff.de acqui.here. ¶ Videamus nunc an si principale dictum Bald.sit verum:deinde videbimus an sit vera euagilatio.d.Alex. ¶ Circa primum adde ꝙ Salic.hic refert istud dictum Bal.⁊ reputat valde singu.relinquit tñ super eo cogitandum. Pau.de cast.⁊.d. Alex.illud sequūtur,⁊ multū cōmendant. Raph.Fulg.hic ad fi. dicit,qd lȝ decisio Bal.sit elegās,tñ est dura:ꝗ au⁹ paternus naturali affectu mouet̃ ad instituendū tales nepotes,vt nepotes,nō vt extraneos:⁊ ideo tanꝙ liberi ad collationē cogendi sunt:argu. l.qui in aliena.§.interdum.ff.de acq.here. Sed tex.ille nihil facit:ꝗ loqtur qñ pater qui precedebat in gradu fuit exheredatus:⁊ sic habet pro mortuo.sed hic fuit institutus.vt p.d.Alex.hic.⁊ plene declaraui illū text.in.l.qui se patris.in eandē.institutus.§.vnde liberi. Sed tu cōsydera ꝙ dictū Bal.fundari videt̃ in ratione nō vera:eo ꝗ legitima nō debeatur nepotibus:⁊ in hoc etiam multū se fundat Pau.⁊.d.Alex.hic.certe illud de legitima nō vr̄ ɔsy

ª ¶ Dictio idest. Adde docto. in. l. tres fres. ff. de pac. et p doct. in. c. ij. de coha. cleri. ⁊ mulie.

ᵇ ¶ Existētibus masculis. Adde Bald. in. l. j. C. de legi. here. Alexā. de imo. in. l. j. in §. veteres. ff. de acqui. pos. Ange. consi. xxxj. incip. testamēti factio.

derandum in ista materia collationis.⁊ sic istud nõ videť tutũ. ex his que.s̃.tetigi.vbi probaui ꝙ non est bona ꝯña debeť legitima: ergo hꝫ locum collatio.nam ascendentibus debeť legitima. Itez transuersalibus instituta turpi persona:⁊ tñ inter eos nõ hꝫ locũ collatio.vt dixi.Nisi dicas ꝙ illud arg. Bal.⁊ Alex.ꝓcedit negatiue,hoc modo:istis non debeť legitima:ergo inter eos nõ habet locũ collatio sed ecõtra,arguendo affirmatiue,nõ est bona argumentatio:q2 non seqť,istis debeť legitima:ergo inter eos hꝫ locũ collatio.vt patet ex instantijs.s̃.ꝓxime relatis. Sed caue q2 imo etiã negatiue non ꝓcedit ista argumẽtatio.põt prima frõte disputando ostendi,per.l.illã.j.e.dũ loquiť de nepotibus ex filia respectu aui materni. Item ꝓpter.l.vt liberis.j.eo.dũ loquiť de nepotibus in successione mr̃is vel linee materne.iuncto.§.mater.insti. de exhere.lib. Item pro ista parte ꝯ Bal.facit:nam licet.ll.exp̃sse non dicant collationẽ fieri inter liberos quibꝰ legitima nõ debeť: tñ generaliter dicũt fieri inter liberos. Ideo aũt non dicũt exp̃sse de eis qbus legitima non debeť:q2 isti non succedũt ab intestato. ⁊ aũ auť.ex testõ.s̃.e.de iure ꝯfoꝝ.⁊.C.nõ fiebat collatio inter succedẽtes ex testõ:vnde.d.auť.ex testõ:⁊ i corpore vnde sumiť inducens de nouo vt cõferať inter succedentes ex testõ:videť inducere ꝙ conferať inter liberos,lꝫ eis nõ debeať legitima.q2 nihilominꝰ possunt ex testõ succedere. Tertio pro ista parte cõtra Bal.facit, etiã fatendo ꝙ eius fundamentũ sit verũ:ꝙ inter eos habeat locũ collatio,quibus debeť legitima ⁊ nõ aliter. Nam cõsydera rõnez quare olim fiebat collatio solum inter eos quibus debebať legitima illud erat rõne iniurie quã faciebat emancipatꝰ suo succedẽdo cũ eo.ita dicit tex.in.l.j.in prin.ff.eo.cuz esset incognitꝰ de iure ciuili:sed illa rõ hodie non hꝫ locũ.q2 emancipatꝰ succedit de iure ciuili.§.nullam.in auť.de here.ab intesta.⁊ hic in gloss.fina.hodie aũt ratio est ꝓpter equalitatem seruandã.l.vt liberis.j.eod.⁊ hoc dicit exp̃sse tex.in.§.illud.el.j.in auť.de triẽ.⁊ semiss.que ratio equalitatis seruãde procedit etiã inter liberos quibꝰ legitima non debetur:vt patet in.l.cum oportet.in prin.C.de bo.que libe. que loquitur etiã de his liberis qui non obtinẽt primũ locũ. Tñ caue ad primum fundamentũ qd.s̃.feci per.d.§.mater.q2 p̃suppositũ non verum.nam licet tex.ibi dicat ꝙ mater vel auus possunt liberos omittere,hoc est verũ q̃tũ ad hoc vt testamentũ valeat:q2 preteritio matris vel linee materne habeť pro exheredatione:ideo liberis tũc datur querela:acsi essent exheredati.vt ibi dicit tex.⁊ in.l. ij.⁊ in.l.parẽtibꝰ.⁊ in.l.filiam.C.de inof.testa.⁊ in.l.si mater.C.de inoff.dona.si ergo cõpetit querela:ergo eis debetur legitima.d.l. parentibꝰ.⁊ istud est planũ vnde alia fundamẽta ꝯ Bal.videntur disputando tutiora.nisi forte attẽtares ꝙ licet filio in successione matris debeať legitima,vt in iuribus preal. tñ nepotibus in successione aui vel auie materne non debeť legitima:q2 legitima dicitur que debeť a iure ciuili.l. lege obuenire.ff.de ver.sign.sed isti a lege ciuili,nec ab aliquo senatusconsulto nõ admittunť:sed solũ de iure pretorio.per vnde cognati.l. nepotibus.C. vnde legitimi. ⁊ insti.de senatuscon.orfi.in p̃n.doc.in.l.vnica.C.qñ nõ petẽ. par. sed hoc non est tutũ:nec verũ.per.d.§.mater.qui loquitur nõ solũ in mr̃e sed etiam in linea materna.⁊ patet:q2 eis p̃teritis vel exheredatis cõpetit bonorũ pos.gratia litis agnoscende.vt est glos.in l.papinianꝰ.in p̃n.ff.de inof.test. ¶ Circa ᵭo illationem.d. Alex. quã facit ex dicto bal.⁊ tenet ꝙ stãte statuto,ꝙ existẽtibꝰ masculis filia femina ab intest.patri non succedat:ꝙ si instituatur heres in testõ patris simul cũ filijs masculis,ꝙ inter eos non hꝫ locũ collatio:q2 nec legitima debetur:vt.s̃.declaraui. Ego pondero ꝙ in ꝯtrium fortiter facit illud quod tenet ipsemet.d.Alex.in ꝯsi.cxxxj. incip.transmissum est nuper ad me ꝯsilium.in.j. volu. vbi limitat decisionem Bal.in.d.l.j.§.sciendũ.in fi.ff.de suis ⁊ legi. vbi dicit Bart.ꝙ stante dicto statuto talis filia desinit esse sua patri:dicit do. Alex.illud est verũ q̃tuz ad succedendũ ab intesta.vel q̃tũ ad succedendũ ex testõ cõtra voluntatẽ testatoris:sꝫ qñ ageretur de succedẽdo ex testõ ꝭm voluntatẽ patris:vt quia pater instituisset filiã vna cũ fratribus,vt in casu isto:tũc talis filia instituta est sua heres:⁊ ideo ꝭm eũ isto casu hereditatẽ patris non aditã ex potẽtia suitatis transmitteret ad quoscũqꝫ:si ergo est sua:ergo est falsum qd hic dicit ꝙ sit extranea. Itẽ dicit ibidẽ do. Alexand.in.d. consi.cxxxj.in.j.vol.ꝙ decisio Bar.in.d.§.sciendũ. ꝓcedit ꝙ filia vigore talis statuti desinit esse sua:qñ statutũ in totum excluderet filiaz feminã existentibꝰ masculis:secus si statutũ vult filiã debere dotari:prout statuta cõiter disponunt,q2 tunc dos succedit* loco legitime:vt per Bar.in.l.titio centũ.§.titio genero.ff.de condi.et demõ.⁊ sic cuz filia nõ sit in totũ priuata a statuto:non habetur pro exheredata:per ꝯñs isto casu erit sua.ita tenet ibi Alexan.si ergo est sua:ergo non extranea:ergo ista decisio hic non est vera. vnde consydera ꝙ etiã posito ꝙ dictũ principale Bal.esset verũ, tñ ex eo nõ sequiť illatio quã facit do.Alexan.ad casum de filia exclusa per statutuz:duplici rõne: Prima q2 Bal.loquiť in nepote cui non debeť legitima,cũ pater suus eũ p̃cedat in gradu.l.si quis

* ¶ Dos succedit. Adde l.qm̃ nouella.et ibi docto.C.de inof.test.et an dos succedat loco legitime stante statuto ꝙ filia dotata non succedat. Vide p Pau.de ca. ꝯsi.cvj.cvij. cviij. cxvij. cxxix.

filio exheredato.in prin.⁊.l. posthumoꝝ.ff.de iniu.rup. sed huic filie debetur legitima seu dos,que succedit loco legitime,vt predixi.ergo nõ iudicatur pro extranea ꝓut nepos existente filio. Secũda ratio q2 nepos nõ est suus cũ pater institutꝰ eum precedat in gradu.§.sui.insti.de hered.quali.⁊ dif.⁊.d.l.j.§.sciendum. ff.de suis ⁊ legi.sed ista filia qñ est insti.a patre dr̃ sua.non ob.statuto ꝙ eã excludit ab intest.vt.s̃.dixi ꝭm ipsummet do.Alex.igi

35 tur ⁊c. ¶ † Tertio principaliter requiritur ad hoc vt inter descẽdẽtes habeat locum collatio/ꝙ tales descendentes succedãt patri titulo vniuersali:si aũt succederent titu.singulari,puta acceptarẽt legatuz vel fideicommissum eis relictum a patre:⁊ aliter nollent esse heredes vniuersales patris:certe tales descẽdentes q sic succederent titulo singulari nõ tenerenť cõferre.text.est in.l. a patre.ꝭm verũ sensuz.⁊ in.l.filiã cũ fratribus.j.e.iuncta.l.fi.ff. de colla.do.⁊ ita tenet Alb.de rosa.hic in.ij.colũ.⁊ text.in.l.ex cã. vt ibi no.Bal.C.fami.her. Et istas conclusiões tanq̃ precipuas totiꝰ tituli teneas mẽti:qa vt p̃dixi illuminãt totũ istũ ti. ¶ Glo. sup verbo iudiciũ. Ista gl.est obscura,⁊ dupliciter soluit ꝯtrium qd.j.formabo.vnde hꝫ tres partes,in quibus ꝑuerso ordine procedit.nã ponit duas solutiones:deinde format cõtrarium.secunda est ibi:vel dic testamẽtuz.tertia est ibi,nõ aũt simpliciter. Incipio ergo ab illa tertia:⁊ oppono cõtra tex.q dicit ꝙ qñ est relictum testm̃ vel nouissimũ iudiciũ non hꝫ locũ coll'o.ꝯ codicilli dicuntur vltima volũtas:⁊ sic vltimũ iudiciũ.l.fi.ad fi.j.de codi.⁊ tñ codicilli nõ impediũt collationẽ.l.filiã cũ fratribꝰ.vbi rationẽ assignaui.j.e.ergo cõtra tex. Et si dicis ꝙ tex.dum loquiť de vltimo iudicio nõ dꝫ intelligi de codicillis,sed de testamento:dico ꝙ istud est falsum:q2 de testamento expresse dicit tex.dum dicit,nec vllũ testm̃:⁊ sic vniuersaliter.deinde subdit vel nouissimum iudiciũ. ¶ Glo.dupliciter rñdet.⁊ primo dicit iudiciũ de inhibenda colla.vult dicere glo.ꝙ vltimũ iudiciũ vt sunt codicilli nõ impediunt collationem:verum est,nisi testator in illis codicillis impediat,⁊ sic vult dicere gl.quod codicilli simpl'r facti non impediũt collationẽ:nisi in ipsis impediať collatio.istud vult dicere glossa ibi de inhibẽda colla.Scda solo est clara. ¶ Gl.fi.in ver.veniẽtẽ quã diuido in tres partes principales. In prima p viã fallentie remouet vnũ cõtrariũ.nec aliter assignat rõnẽ fallentie:q2 in textu ipsius.l.cõtrarie assignať. In secũda q̃ est ibi:⁊ nota.i hac.l. gl.p viã notabilis declarat inter quas ꝑsonas.⁊ de quibꝰ bonis olim haberet locum collatio:⁊ quando non.et facit quinque casus:⁊ ita subdiuides in quinque particulas. In tertia ⁊ vltima que est ibi hodie idem.Glo.declarat quid iuris hodie, perficiendo doctrinã partis precedentis. ¶ In prima parte glo.aduerte ꝙ in illa.l.filiũ.in gl.alle.ponunť duo casus spãles,in qbus emãcipatus nõ cõfert filio in ptãte:⁊ sic non habet locum regula huius textus.primus est in.§.videamus.qñ filius emãcipatus p̃teritus cõtratabulauit:⁊ q2 extraneus heres institutus noluit adire,cõsyderãs ꝙ in effectu ꝓpter cõtrata.intẽtataz nihil habebit. Et ideo exheredatio alterꝰ filij reddiť irrita.vterque ergo succedit ab intestato.sed diuersa via.ideo non est locus collationi.ꝭm Bar.hic.⁊.l.pater filium.in.j.co.ff.de colla.do.Bald.in rubri.s̃. e. Item ibi emancipatus non facit iniuriã filio in ptãte:imo vtilitatẽ.nã q2 intentauit cõtratab.fecit scriptũ heredez nõ succedere ⁊ sic exheredatio filij in ptãte fuit irrita.⁊ ꝓpterea emãcipatꝰ ibi nõ teneť cõferre:q2 solũ tenetur cõferre qñ facit iniuriaz filio in ptãte.l.j.in prin.⁊.l.pater filium.§.toties.ff.eo. Et ista secunda est etiã rõ secundi casus positi ibi in.§.et hoc sit consequens.qñ filiꝰ in ptãte erat institutus in multuz modica parte:⁊ ꝓpter emãcipatum preteritũ ꝓpter quẽ testm̃ ꝯtabulatur filius in ptãte multo plus cõsequiť de bonis patris.ideo isto casu emancipatus non cõpellitur ad cõferẽdũ sibi. In scda parte gl.ibi:vt ex filia nepotes.gl.verũ dicit cõsyderato tp̃e ꝯfoꝝ.⁊.C.ante.l.vt liberis.⁊.l.illã.j.e.p q̃ iura istud hodie immutať:vt voluit dicere gl.j. ¶ Itez dũ gl.dicit ꝙ emãcipati cõferunt suis oĩa:est veruz attento iure ꝯfoꝝ.⁊.C.hodie aũt etiã emãcipati non cõferunt aduentitia.p.l. fi.j.eo.q̃.l.hꝫ locũ etiã in emãcipatis.ꝭm doc.ibi,⁊ ibi,de veritate disputaui.⁊ istã opi.tãdẽ firmaui ibidẽ. Itẽ dũ glo.dicit quod sui emãcipatis cõferũt ꝓfectitia:q2 ꝓfectitia p̃nt haberi tribus modis.illud quod dicit ꝓcedit tm̃ primo modo.vt declarat Barto. hic in vlti.col.quem p te videas. In tertia parte dum gl.dicit nec obstat auť.no.bene istam gl.q̃ declarat quõ intelligatur ius nouũ

36 autẽticorũ.in.§.nullã.in auť.de here.ab intest.vbi dr̃† quod hodie sublata est differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis:q2 dꝫ intelligi verũ q̃tum ad succedendũ patri:q2 hodie ita succedunt filij emãcipati:sicut filij in potestate.sed,non est sublata differentia q̃tum ad conferendum. Adde ꝙ similiter per.d.§.nullã.est sublata differẽtia agnationis ⁊ cognationis,intelligitur quo ad succedẽdũ ab intestato:nõ quo ad alia.ꝭm Bar.in.l.cũ ita.§.fin. ff.de leg.ij.⁊.j.statim dicam. Et si tu subtilius dicas q̃ potest esse ratio huius differẽtie gloss.quare quantũ ad succedendũ sit sublata

lata differentia: sed non quantū ad conferendū. dic fm Bal. hic. subtiliter. in. iiij. opp. φ ratio est: q2 in succedendo agitur de bonis patris defuncti: sed in conferendo tractat̃ de bonis ipso2 filio2ū: ergo de vno ad aliud non est bona illatio: psertim in correctorijs. ꝛ sic φuis. d. §. nullā. corrigat quod ad succedendū patri: non tñ corrigit φtū ad ɔferendū. ꝛ sic habes primā limitationē ad. d. §. nullā. ¶ Scdo limita vt pcedat φtū ad succedendū ab intestato tñ ibi sublata est differētia emācipationis ꝛ paterne potestatis. sed cōdito testō durat differētia. vt hic voluit gl. ꝛ clari⁹ gl. in auf. ex causa. in glo. j. magna. circa prin. ꝛ ibi pleni⁹ doc. j. de libe. pte. ꝛ glo. in. l. gallus. §. ꝛ qd si tñ. ꝛ ibi pleni⁹ doc. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ gloss. in. l. fi. j. de codicillis. ¶ Tertio limitat fing. Cy. nec alibi legi. in. l. qui se patris. §. vnde liberi. in pe. colū. ante me. versi. nec obstat si dicat̃. vt pcedat φtū ad emancipatos existētes in primo gradu. φtū ad illos est bene sublata differētia: sec⁹ quo ad alios emancipatos. pro certo magnū verbum est ꝛ magna limitatio ad §. nullā vero. ¶ Quarto limita φtū ad transmittendū. ibi est differentia: q2 filius in ptāte bene trāsmittit hereditatē pris nō aditā ex potentia suitatis: vt dicet̃ in. l. fi. infanti. j. de iure deli. secus est in emancipato. fm Ange. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. hic cū concor. ibi per eū alleg. Tetigi in. l. emancipata. §. q admit. φuis Barto. super hoc vltimo reliquerit cogitandū. in. l. ventre. in pe. col. ff. de acqui. heredi. ¶ Extra glo. querit Barto. hic post Cy. de quinq3 principalibus circa materiā collationū, que satis declarata sunt ex supradictis. ꝛ reassumit idem Bar. in. l. pater filiū. ff. de colla. do. dic vt hic per eum. eo addito, φ dum in secūda. q. quo iure sit inuenta collatio. Bar. considerat sex iura. Bal. plenius in rubri. §. eo. considerat nouē iura. ꝛ ita etiā facit Pau. de ca. hic: vt per te videas. vide etiam septē notabiles regulas in presenti materia collationū quas tradit Bal. in. l. quoniam nouella. in. j. col. §. de inoffi. testamento. Jason Pisis.

¶ De testamento militis Rubrica.

¶ Circa hanc rubri. in φtum Bart. reddit rationē quare prius imperator hic tractauerit de testamentis militū, quā de testamētis paganorum: sed iurisco̅n. fecit econtra: ꝛ dicit φ ratio est: quia etiam imperator est miles. Sed non est bona ratio, pter titulos hic, ꝛ insti. eo. q edicti sunt ab imperatore. ꝛ tñ ibi seruatur ordo iurisco̅n. Dic ergo φ ratio est: q2 impator in institutionib⁹: ꝛ iuriscon. in libris ffo2 pcedūt tradēdo doctrinā. ꝛ in modo tradēde doctrine p̄mo ponit̃ regula, deinde exceptio: vnde prio vidēdum est de testamētis regulariter: ꝛ sic in genere: postea de specialib⁹: ꝛ sic de testamento militū in specie. Sed impator in. C. nō pcedit per viā tradende doctrine: sed solū fm occurrentiā casuū: ꝛ ideo incipit a testamentis militū, tanφ milites sunt digniores: ꝛ eo2ū testamenta magis priuilegiata. quare aūt impator hic prius posuerit pretorias successiones in titulis precedentibus, sed iuriscō. fecerūt totū ecōtra dic: quia iuriscō. cōsyderauerūt φ ciuiles successiones prius fuerūt adinuēte φ ptorie: ideo de eis pri⁹ fuit tractandum. Sed imperator considerauit φ pretorie fundantur in equitate, ꝛ sunt pauce respectu ciuiliū: de quibus latissime in sequentibus titu. erat tractaturus: ideo pretorias p̄misit: vt etiam declarat Sali. hic. Jason Pisis.

1 ¶ Decedere quis non potest pro parte testatus: ꝛ pro parte intestatus.
2 Miles si vnum instituat in bonis paganicis: alium in castrensibus, cessat ius accrescendi.
3 Testator qui pōt decedere testat⁹ pro parte: ꝛ pro parte intestatus: vt est miles pōt prohibere ius accrescendi. ꝛ nu. 4.
5 Jus accrescendi non procedit a voluntate defuncti.
6 Miles instituendo vnum in bonis castrensibus, censetur in bonis paganicis decedere intestatus.
7 Miles si preterit matrē: talis preteritio nō subuertet testm̄.
8 Miles non presumitur vti iure cō: sed priuilegio singulari.
9 Probatio vbi liquida requiritur an sufficiat presumptio.
10 Presumptio legis an dicatur ppria ꝛ vera pbatio.
11 Argumentū bonū est de re ad tēpus. vnde miles si vnū instituit in certa parte tēpo2is heredē: intelligit̃ in reliqua parte tempo2is intestatus decessisse. ꝛ nu. 12. Adde nume. 13.

Frater. Jsta lex diuidit̃ in tres partes. Jn prima ponitur thema ꝛ decisio. Jn secunda que est ibi: modo si in eius. ponit̃ duplex limitatio. Jn tertia que est ibi: nam voluntas militis. rñdet tacite obiectiōi quam statim declarabo. h. d. Jnstituto a milite in bonis paganicis non accrescūt bona castrensia, siue in illis fuerit aliqs institut⁹ ꝛ repudiauerit: siue nullus fuerit institut⁹: quo casu bona vadūt ad venientes ab intestato: q2 miles cuius volūtas seruatur pro. l. potest decedere pro parte bono2 testat⁹, ꝛ pro parte intestatus. h. d. cū. l. seque̅. q̄ simul d3 legi. Uel sic: institutus a milite in paganicis, nō pōt iure accrescēdi vendicare castrēsia, nec econ tra: nisi sit institutus: vel nisi volūtas militis ɔ̄ria pbet̃. h. d. Uel sic ꝛ fundamentalius. Qñ vna hereditas computatur pro duabus inter heredes non est locus iuri accrescēdi. h. d. ¶ Jn tex. ibi petere non potes. dic φ institutus a milite in bonis paganicis volebat petere per ius accrescendi alia bona castrensia: ꝛ φ posset petere: pro eo facere videbatur regula: q2 quando sunt duo heredes instituti ab eodē testatore, si vnus adeat, alter vero repudiet: certe pars istius repudiantis accrescit ei qui adiuit etiam inuito. l. si duo. ꝛ. l. cum hereditate. in. fi. ff. de acqui. here. dixi in. l. vnica. §. qñ non peten. par. tñ in casu nostro imperator determinat contrariū. q2 si institutus in castrensibus bonis repudiet adire, tñ talia bona castrensia non accrescunt tibi instituto in paganicis, nisi esses substitutus expsse a milite: sed vadunt ad alios venietes ab intestato. ꝛ sic ad filios vel ad matrem ipsius militis, qui ab intestato excludunt fratrem militis. ¶ Jn tex. in fi. du3 dicit: na3 1 voluntas militis. respondet tacite obiectioni. † Nam quis nō pōt a decedere [a] pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus. l. ius nostrū. ff. de regul. iuris ꝛ propterea ne hoc sequatur, si vnus heredum adeat alio repudiante, portio repudiata sibi in totū accrescit: vt §. declaraui: quomodo ergo procedit illud qd̄ hic decidit̃ in milite. huic obiectioni voluit respōdere tex. ibi. nam voluntas. quod quemadmodum lex posset facere φ quis posset decedere p parte testatus ꝛ pro parte intestatus. l. circa. ff. de inof. testa. ita miles potest hoc facere: quia voluntas militis quando est in expeditione militari seruatur pro lege. Et si dicas ista ratio imperatoris b non videtur bona. q2 etiā voluntas cuiuslibet [b] testatoris etiā non militis habet̃ pro lege. §. disponat. in auf. de nup. responde φ verū est quādo disponit preter. l. sec⁹ si ɔtra in milite autē eius volūtas habetur pro. l. et si disponat cōtra. l. ꝛ cōsequenter si velit vel expresse vel tacite decedere pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus: istud pōt: φuis sit contra legem. isto modo habes enucleatum sensum huius tex. Nota φ dixi in summario ꝛ statim di 2 cam in gloss. j. ¶ † Secundo no. φ si miles instituat vnum in paganicis, alium in castrensibus, cessat ius accrescendi. Rō: q2 cum habeat duas diuersas hereditates, vt hic in glo. j. paganicā ꝛ castrense3. l. heredes. §. j. ff. fa. her. l. si certarum. §. j. ff. de testa. mili. Jdeo fingitur loco diuerso2um testato2um. ꝛ sic cessat/ius cōiunctionis. l. si sub conditione. ff. qui. mo. vsusfru. amit. per ɔ̄ns cessat ius accrescendi: ꝛ in hoc considera tres casus vt per Bal. ꝛ Sa 3 lice. hic. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. fm Ang. ꝛ do. Fran. de are. φ testator qui potest decedere p parte testatus ꝛ p parte intestatus: vt est miles: pōt phibere ius accrescendi: non solū expsse sed c etiā tacite vt hic: ꝛ. l. si duobus. ff. eo. Quid in pagano. [c] dic vt per Bar. in. l. quoties. §. si duo. per illum tex. ff. de here. insti. ꝛ in consi. Mathioli. per Bald. in. l. dñs. §. j. vbi vide text. ff. de vsufruc. ꝛ Ange. hic. cum concor. quas allegat Alexan. in. l. quoties. in vlti. 4 col. j. de here. insti. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi nā voluntas. rōnem quare in milite cessat ius accrescendi. eo q2 potest decedere pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus: vt hic ꝛ clarius text. in. l. si duobus. ff. eo. ergo videt̃ φ in pagano ratio quare habeat locum ius accrescendi sit, q2 ipse non potest decedere pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus, quod an verum sit dixi in. l. vnica. §. quan 5 do non peten. partes. ¶ † Quinto subtiliter pondera ex isto text. ꝛ. d. l. si duobus. ff. eo. quod ius accrescendi non procedit a voluntate defuncti. vt dicit Jmo. in. l. j. §. si coheredem. ff. ad. l. fal. per illum textum. iuncto. §. precedenti. quod patet, quia si procederet a volūtate: ita haberet locum in milite sicut in in pagano: quia leges volunt quod volūtas militū quomodocunq3 appareat semper obseruetur. text. est in. l. licet. C. de pac. ꝛ in. l. milites. j. eo. l. j. ꝛ l. diuus. ff. eo. vnde videtur φ ius accrescendi potius immediate procedit ex dispositione. l. quam ex dispositione defuncti/ directa: prout notā. declarat Barto. in. l. si in testamento. per illum tex. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ sic salua glo. in. l. apud iulianū. in glo. fi. ff. ad trebellianum. que dicit φ illud quod venit ex iure accrescendi, non dicitur ex voluntate defuncti obuenire. debet enim intelligi de. expressa ꝛ immediata. sed bene venit ex tacita: patet: quia videtur quasi substitutus. text. est nota. in. l. si titio ꝛ in euio. §. iulianus. ff. de lega. secundo. principaliter tamen ex dispositione. l. 6 ¶ † Sexto no. ex. l. secunda. quod miles instituendo vnum in bonis castrensibus, censetur in bonis paganicis decedere intestatus: ꝛ prohibuisse ius accrescendi. quod an sit verum dicam. j. in glo. iij. Ratio huius. l. est fm Sali. quia miles in testamento vsus est dictione taxatiua tātummodo. adde tex. in. l. idem ꝛ si paterfa. ff. eo. sed aduerte/q2 in hoc tex. dictio tantūmodo, fuit prolata a lege: non autem a testatore. Tamen dictū est ni se verū, φ taxatiua impedit ius accrescēdi. tex. est in. l. lucius. §. q habebat. ff. ad treb. quem sic alleg. Bald. in. l. si arrogator. in prin. ff. de adop. Ludo. in. l. vnica. in prin. ff. si quis ius dic. non obtē. facit φ si duob⁹ sunt

[a] ¶ Quis nō potest decedere. Adde Bar. in. l. j. in. v. q. prin. C. de sa. san. eccle. Bald. in auf. de functo. ad fi. C. ad tertu.

[b] ¶ Uoluntas cuiuslibet. Adde doct. in. l. j. C. de ℞. ob.

[c] ¶ Quid in pagano. ad de Ang. in l. penult. ff. de iniust. testa. Ange. l. sed si pl's. j §. si ex asse. ff. de vulg. ꝛ pup. p pau. de ca. in. l. si posthumus. in prin. ff. ꝺ libe. ꝛ posthu. Bal. in ca. si pater. in. xj. col. de testa. lib. vj. Pe. de an. ꝛ io. de imo. in. c. raynutius. ꝺ testa. Fe. de sens ɔ̄si cxxxj. in. ci. casus talis est testator in testō. ꝛc. ang. ɔ̄si. cxliiij. inci. reuocat̃ in dubium.

relicti fruct⁹ vni⁹ fundi ad alimēta: vno repudiāte vel mortuo nō accrescit alteri. l. dñs. §. j. ff. de vsuf. ratio est fm Bal. ibi: q2 legatū alimētorū dicit̃ hr̃e taxatiuā: ideo impedit ius accrescendi per tex. in. d. §. q̃ habebat. Tu aduerte q̃ tex. in. d. l. lucius. §. que habebat. nō loquit̃ in dictione taxatiua tm̃: sed in dictione limitatiua: ita tm̃: fm qd declarat Bar. in. l. vnica. in pn. ff. si qs ius di. nō ob. ⁊ hoc mō ille tex. reddit̃ singularior, q̃ nō solū dictio taxatiua impedit ius accrescēdi: s3 etiā dictio limitatiua ita tm̃: ⁊ ita allegat ⁊ meu⁹ Ang. post Gui. de cu. in. l. nulla. ff. de legi. vt p eū.

7 ¶ † Septimo no. ex eadē. l. ij. fm Ange. q̃ si miles p̄terit matrē, talis p̄teritio nō subuertit testm̄ militis: ⁊ hoc fauore militie fm eum, tu dic q̃ imo idē in pagano p̄tereūte matrē: q2 p̄teritio habetur p exheredatione. l. cū filiū. ⁊ ibi Bar. multū no. C. de inoff. testa. glo. in. §. mater. insti. de exhe. lib. ⁊ in auf. ex cā. C. de lib. p̄te. bene differētia est: q2 in pagano haberet locū q̄rela: vt ibi. sec⁹ in milite. l. si. C. de inoffi. testa. qd hodie an sit correctum per. §. ⁊ hec quidē. in auf. vt cum de appel. cog. dicā in. l. sicut certi. j. eo. ⁊ illo

8 secūdo mō intellige Ange. ¶ † Octauo no. q̃ miles non p̄sumit̃ vti iure cōi, sed priuilegio sing. ⁊ ratio est vt statim dicā in glo. ñ. ⁊ ad limitationē huius. l. cū seq. vide qd decidit Ludo. ro. in ꝯsi. lxxxj. incip. qd reliqua hereditas. ¶ Glo. in v̄bo p̄batur. q2 text. iste videt̃ reqrere q̃ liqdo p̄bet̃ testatorē hic voluisse alia bona ei accrescere: cui⁹ ꝯtrū vult. l. sequēs: absq3 vlla p̄batione voluntatis: ideo glo. videt̃ ponere tres solutiones: sed secūda est declaratio prime, vnde dum glo. dicit. dic miles instituēdo vnum in vno patrimonio, ⁊ aliū in alio: hoc ipso declarat se velle vti priuilegio mili. cu3 in paganis nō cadat ista distinctio patrimonioꝝ. l. iurisperitos. §. cum omnibus. ff. de excus. tuto. sed qñ testator instituit vnū heredē in vna vncia: aliū in duab⁹: vel vnum in certo fundo. ista dispositio cadit etiā in pagano: ideo tūc intelligit̃ iure cōi vti, sic intelligit̃. l. quāq̃. j. eo. fm Cy. Iaco. but. Alex. ⁊ cōiter doc. ⁊ ista est melior ratio q̃ ratio glo. fundata in. l. cū pretor. ff. de iudi. q2 ꝯfundit̃ per. d. l. quāq̃. Et ad istū tex. dū reqrit q̃ liqdo p̄betur f3 vtrāq3 solutionē, r̄ndetur q̃ liqdo dicit̃ p̄bari eo ipso q̃ ꝯtrium nō p̄bat̃: ⁊ tūc concordabit. l. sequēs. Tñ p̄dicta ratio doc. videt̃ ꝯfundi, per. l. si duob⁹. ff. eo. nisi restringas illū tex. fm solutionem

9 primā glo. ibi. † Et hoc no. Ange. ⁊ Lud. ⁊ do. Alexā. hic: p̄bari ex hoc tex. iūcta glo. q̃ vbi requirit̃ [a] liqda p̄batio nō sufficit presumptio. l. facit. l. licet imperator. ⁊ qd ibi Bar. ff. de leg. j. ⁊. l. si quis locuples. §. fi. ff. de manu. testa. ⁊ text. in. c. cum dilecti. ⁊ ibi Abb. in. j. no. de dona. ⁊ text. in. c. j. ⁊ ibi Abb. in. ij. no. de cēsi. Adde fortius q̃ presumptio. l. dicit̃ esse veritas. tex. est not. iūcta glo. in. l. fi. §. fi. in fi. ff. de proba. quē tex. didici a quodā magno aduocato papiēsi. Hinc dixit glos. in. l. si tutor petit⁹. in glo. fi. C. de pericu. tut. q̃ presumptiones legū sunt liqdissime p̄bationes. quā gl. reputat sing. ⁊ meliorē de iure Imol. in locis hic alleg. per do. Alex. sc3 in l. quesitum. ff. de re iudi. ⁊ in. l. in t̄ps. §. j. ⁊ in. l. si ita qs heres institutus fuerit excepto fundo. ff. de hered. insti. illā glo. etia3 ad hoc

10 no. Bal. in rub. extra de p̄sump. in fi. ¶ † Nūqd aūt presumptio. l. dicat̃ vera ⁊ p̄pria p̄batio, ita q̃ caderet in statuto reqrēte p̄bationē. Ludo. ro. hic: ⁊ plenius do. Alex. determinat q̃ nō. per aliqua hic adducta per do. Alex. ego cōtra eos allego in fortiorib⁹ terminis Bald. in. l. j. C. de fideicō. in. iiij. col. ver. quero qd si statutum. vbi singu. determinat q̃ etiā si statutū reqrat p̄bationē instrumentalem, sufficit hr̃e p̄sumptionē. l. per tex. in. l. iij. C. de apochis publi. lib. x. facit etiā in ꝯtrium tex. in. d. l. fi. in fi. cū gloss. ff. de proba. Quia tñ solu. glo. videt̃ destruere literam, dicit Fulgo. q̃ q̄uis litera tex. cōiter habeat̃ negatiua, dum dicit noluisse, debet esse affirmatiua voluisse. ⁊ ita habeo tex. ⁊ tūc ꝯtriu3 cessat. ⁊ dicit q̃ in secreto cōscientie istud plus placet. ¶ Alia sol. gl. ibi: alij dicunt. l3 aliter intelligatur ⁊ reprehendat̃ per do. Alex. hic: tñ vult dicere prout ipsamet glo. se declarat. in. l. seq. in verbo possidebit. ⁊ intelligunt Cy. Sali. ⁊ Fulgo. hic: q̃ in ista. l. testator instituit vnu3 in paganicis: ⁊ iste per ius accrescēdi nō pōt p̄tēdere q̃ alia bona castrensia tanq̃ accessoria ad se spectent: sed in. l. ij. j. eo. fuit totum ecōtra. quia ibi fuit vnus institutus in castrensibus. Sed istam differentia glo. met. j. reprobat in seq. glo. ⁊ reprobat Cy. et Fulg. hic: quia castrensia sunt eque principalia sicut paganica: et econtra. l. heredes. §. j. alleg. in glos. sequenti. ¶ Gloss. fi. in verbo militis. diuiditur in duas partes principales. In prima remouet vnum contrarium. In secunda magistralem distinctione3 ponit, que habet quatuor combinationes. ⁊ ita secundam in tres particulas subdiuide per te. ¶ In secūda parte ⁊ secundo membro gl. dum dicit q̃ miles instituit vnū ex vncia: alterū in castrensibus: fm Iaco. bu. ⁊ Moder. debuit dicere vnū in vna vncia: aliū in duabus. prout loquitur. l. quāq̃. quam glo. alleg. Et licet Bald. Ange. ⁊ Moder. conent̃ saluare glo. non refero: quia parue vtilitatis est. Ex hac parte glo. habes conclusionē valde dubiam, et valde disputabilē: q̃ si miles in testamento instituit vnū heredem in certa re, alium in alia, ⁊ de residuo nihil disponat: intelligitur

a ¶ Ubi requirit̃. Adde Ioan. de imola in. l. q̄situm. ff. de re iudi.

b ¶ Bonum est arg. Adde. l. miles si testamētū. ff. eo. titu.

c ¶ Dictio taxatiua tātum. Adde Bart. in. l. j. ff. si quis ius dicē. nō ob. Io. de imo. in. l. si quis. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. doc. in. c. cū ecclesia sutrina. de cā pos. et proprie. Cardi. Alexā. in. c. mos. est in notabi. j. distinc.

iure cōmuni vti. ⁊ idē erit q̃ in pagano. q2 detracta rerum mentione illi erunt in totum heredes. ⁊ ita tenuit etiam gloss. in. l. si miles vnū. ff. eo. ⁊ secuti sunt communiter docto. hic vsq3 ad nouissimos/ per iura alle. in gl. Alibi gl. tenuit de directo contrariū in. l. j. §. si ex fundo. in gl. j. ad fi. cuius sententiā tenet Imo. ibi de here. insti. ⁊ in. l. cogi. §. s3 et si miles. ff. ad trebel. Tenēt Ful. Ludo. do. Alex. ⁊ dominus cato saccus hic. eam tenet Raph. cu. in d. l. si miles vnu3. ⁊ i. l. si duob⁹. ff. eo. ¶ Pro ista parte vt strictiora attingam, fortiter viget. d. l. si miles vnu3 ex fundo. in decisione principali. tex. ⁊ in ratione quam text. ibi assignat. ⁊ responde prout gl. ⁊ doc. hic: creditur enim ita a iure si probetur militē ita voluisse. facit violentiam ad illum text. Preterea eum redderet

11 de indubitabili. ¶ † Ad idem stringit fm Fulgo. nam bonū est

b argu. [b] de re ad tempus, sed miles si vnum instituit in certa parte temporis heredem, intelligitur quo ad residuum tempus intestatus decessisse. l. miles ita. in princi. ff. eodem. ergo idem q̃tum ad bona. Ad idem facit text. in. l. ij. fm Ludo. hic. sed responde q̃ loqtur quando testator instituit vnum in patrimonio castrensi. sed questio nostra est quando instituit in certa re. vbi detracta mentione rei, videtur in totum institutus. ⁊ similiter responde ad. d. l. si duobus. quam Rapha. cu. ibi ad hoc pōderat. Quarto ad idē allegatur. l. qui non militabat. in prin. iuncta glo. ff. de hered. institu. quam ad hoc ibi pōderat. Imo. responde q̃ parum facit. qd glo. ibi dicit. aliud in milite. vult dicere qd pagan⁹ non potest habere patrimonia diuersa: que diuerso iure censeantur. Ideo nominando patrimonium idē est acsi fieret nominatio rerum: et sic detracta mētione rerū habetur pro vniuersaliter instituente, secus est in milite, qui potest habere patrimonia diuersa, que diuerso iure censeantur: ⁊ istud est qd proprie dicunt. ll. ibi in gloss. allega. ¶ Quinto pro ista parte facit tex. in. d. l. si duobus. ff. eo. inducendo vt ibi subtiliter inducit̃ Rapha. cuma. nam ibi miles fuerat testatus de omnibus bonis suis: ⁊ vno heredem repudiāte non habet locum ius accrescendi. sic gloss. ius accrescendi non habet locum eo casu quo miles a princi. testatus est de omnibus bonis: ⁊ sic quando apparet militem velle in totum decedere testatum: ergo multominus debet habere locū ius accrescēdi quādo miles solum instituit heredes in certis rebus: ⁊ de alijs nihil disposuit. Sed responde, vt dixi, q̃ ibi loquitur in institutione facta de patrimonio: s3 secus quādo ista est in institutione in certa re. Nec cōcludit argumentatio facta de iure accrescendi qd p̄cedit ex post facto: ex eo quod vnus heredum omittit adire preter intentionē testatoris: ad ius accrescendi quod a princi. procedit: ex eo qd testator solum disposuit de certis rebus. Item ad. l. ij. j. eodē. responde adhuc melius, qd ibi clare patet quod voluit vti priuilegio militis, p̄pter distinctionē patrimoniorū quā fecit: vt dixi super precedenti gloss. ¶ Alibi Angel. in. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vulga. ⁊ pupil. distingunt aut institutio militis fuit facta in certa re. ⁊ tunc procedit. d. l. si miles. aut fuit facta per certas quotas. ⁊ tunc procedit. d. l. q̃q̃. j. e. Quam distinctionem reproba: vt per. d. Alexā. hic. ¶ Ultima fuit opi. Sali. hic, de qua gloriatur multu3. ⁊ dicit q̃ vellet habere sequaces: ⁊ q̃ lectori non torto oculo inspicienti bona videbitur: ⁊ eam refert ⁊ sequitur Ange. de are. in. §. hereditas. insti. de here. insti. q̃ aut in testamento militis interuenit solennitas reqsita iure cōmuni: ⁊ tunc miles presumitur testatus iure communi. sic intelligit. d. l.

c q̃q̃. j. eo. fallit quando apponeretur dictio taxatiua tantū. [c] sic intelligit. l. seq. in verbo tantūmodo. aut in testamento mili. non interuenit solennitas iuris cōmunis: sed militaris tantū. ⁊ tunc p̄cedit opi. huius gl. nisi de cōtraria militaris voluntate doceatur, sic intelligit. d. l. si miles. ⁊. l. si certarum. in princip. ff. eo. sed hec distinctio nō h3 saporē: q2 diuinat ad predicta iura: presertim ad. l. q̃q̃. j. eo. vbi nō apparet quod miles adhibuerit solennitates iuris cōmunis. Preterea licet miles adhibeat solennitatem iuris cōis, non per hoc videtur recedere a priuilegio militari. l. iij. ff. eodem. circa medium. in implicatiua etiam, ponderant Bal. et Moder. in. l. quāq̃. j. e. Et istā opi. reprobat etiā Imo. in repe. d.

12 l. j. §. si ex fundo. ff. de he. inst. ¶ † Quid tenēdū, teneo primā sententiā que est cōmunis, cōtra istos nouissimos. p tex. clarū. in. d. l. si certarū. in prin. ff. eo. nec est vera solutio Imo. ⁊ Moder. ad illum tex. qd ibi deberet eē dictio ceterarū: q2 tunc male diceret tex. ibi, nam si vnus fuisset institutus in ceteris rebus, vt ipsi dicunt: alij duo fuissent loco legatariorum. l. quoties. j. de here. insti. ⁊ sic eis nil accreuisset. qd est cōtra tex. ibi. Nisi dicas, qd regula. d. l. quoties. procedat in pagano. secus sit in milite. vt ibi. aduerte etiam, quia Imo. ⁊ Mod. forte voluerūt dicere, quod institutio fuerit in ceteris rebus, non quidem vniuersalis de ceteris rebus, sed particularis de alijs rebus: puta miles habebat quinq3 fundos, instituit vnū in vno fundo: aliū in alio fundo: ⁊ aliū in alijs tribus fundis: ⁊ hoc mō testatus est de oībus bonis: ⁊ nullus est heres vniuersaliter institutus: quo casu detracta mentione rerū, habentur acsi fuissent

ac si fuissent sine partib⁹ vniuersaliter instituti. ꝛ ista videtur me⸗
lior solu. tñ considera, sicut ibi detracta mentione rerum habenẽ
pro vniuersaliter institutis. ita debet esse hic, qñ aliqui sunt insti⸗
tuti in certis rebus. ꝛ dicere ꝙ ibi distributio fuit de omnibus bo
nis. hec videẽ sola diuersificatio casuũ, tñ in effectu non videtur
realis responsio. disputando tñ ista solu. satis ꝓcederet. Secũdo
dico ꝙ si tex. diceret ibi ceterarũ, necessario esset exponend⁹. i. cer
tarũ. vbi dicit Bar. iuxta illud quod ꝑrime dixi: et quia ibi dicit
tex. in prin. si certarum rerũ: ꝛ sic apparet ꝙ miles nõ disposuerat
de oibus bonis: ꝛ postea subdit veluti, que est dictio declaratiua.
¶ Scdo facit. l. quanꝙ. ſ. eo. nec est bona solu. Imo. ꝛ Moder.
ad illũ text. quã solu. ante eos ponit glo. in. d. l. si miles vnũ ex fun⸗
do. dñ dicunt ꝙ miles intellexit ibi de vncijs grossis, sub quibus
vniuersa hereditas ꝯphendi põt: q꞉ tex. ibi exꝑsse refragatur: nec
de residuis portionib⁹ quicquã significauit. ꝛ ita sentit ibi Bart.
in suo sum. preterea videtur obstare ille text. in verbo ex sextante,
cuius significatio restringiẽ ad vncias minutas. nisi dicas ꝙ illa
verba ex sextante, sunt verba imperatoris: nõ autem militis testa⸗
toris. cuius verba supra posuit ibi filiã ex duab⁹ vncijs: ꝛ vxorem
ex vncia. ¶ Tertio ad idẽ põt disputationis gratia induci tex. in
auẽ. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. in verbo ꝛ qꝫ eis non dederit
monasterio competet inducendo vt ibi inducit Bald. in. vj. q. sed
responde ꝙ ibi est spãle fauore monasterij ꝛ religionis. vt ibidem
dicit Bal. Nisi replicaueris ꝙ ibi bene est spãle quod in alijs bo⸗
nis monasteriũ succedat: sed non est specialitas monasterij qꝫ ibi
testator decedat pro parte bonorũ testatus: ꝛ pro alia parte inte⸗
status. Nisi dicas ꝙ ibi correlarie vnum sequaẽ ex altero. ¶ Ad
idem restringit. l. cogi. ſ. sed ꝛ si miles. in ṽbo ex certa re. c. actio⸗
nesꝙ ei dabũtur. ff. ad treb. quẽ tex. alleg. glo. in. d. l. si miles, vnum
ex fundo. nec valet solu. Imo. ibi dñ intelligit ex certa re. i. vniuer⸗
sali: aut alia solu. do. Alex. q꞉ diuinãt ꝛ restringũt illũ tex. ¶ Fa⸗
cit etiã q꞉ in dubio miles pſumiẽ vti iure cõi, ꝛ non singulari: nisi
ꝓbeẽ de cõia eius volũtate: vt est text. in. l. in testõ. mag. in fi. ſ. eod.
ꝛ statim dicã in. l. quanꝙ. ſ. eo. ꝛ tenẽdo istã partẽ est difficile rñde⸗
re ad. l. si miles. in ꝯriũ adductã. sed necessarium est ꝑpter tãtam
contrarietatẽ respondere: vt respondẽt gl. ꝛ doc. hic: crediẽ. verum
est ñ ꝓbeẽ. ꝛ ita est necesse dici ꝑpter duo. primo ꝑpter regulam
quã pri. dixi. q꞉ miles pſumiẽ in dubio vti iure cõi, si nõ ꝓbeẽ de
cõia volũtate. ¶ Scdo ꝑpter tex. ſ. in ꝯriũ allegatos. maxime
ꝑpter. d. l. si certarũ. in prin. ꝛ. d. l. cogi. ſ. sed et si miles, posses etiã
disputãdo rñdere ꝙ iste tex. loquiẽ de ꝑtãte mili. s. quod ita possit.
vt patet ex ratione decidendi: nõ autẽ de volũtate: qꝫ ita velit: tñ
ex quo text. ponit contingen. facti. deinde assignat rõnem de po⸗
tentia: certe primum videtur esse de voluntate. ne ratio sit eadẽ cum
dicto. cõtra gl. in. l. labeo ꝛ neratius. ff. de vsucapio. ꝛ. l. si. ff. de offi.
procur. cesaris. ꝛ si dicis ꝙ illo modo illa. l. si miles vnum. erit de
indubitabili ꝛ seruiet de vento. dic ꝙ ante illã nõ erat adhuc alibi
decisum, ꝙ miles posset decedere pro parte testatus: ꝛ pro parte
intestatus. ergo cũ hoc ibi decidaẽ satis seruiet illa. l. non nego tñ
quin passus sit ambiguus: ꝛ quin disputando vtraꝗ opi. posset
sustineri. † Et sic responde ad arg. Fulg. quod bonũ est arg. de re
ad tps. vel secundo dic ꝙ ista argumentatio ꝓcederet data pari⸗
tate terminorũ. nam si miles instituerit a centũ infra, censeretur a
centũ supra prohibuisse: sicut ibi dicit de tẽpore: sed nos loqui⸗
mur qñ miles simpliciter instituit in vna re. quo casu nõ censetur
in ceteris denegatũ. prout magis videtur in casu precedenti, vbi
clarius apparet de voluntate militis prohibitiua. ꝛ sic. d. l. si mi⸗
les. loquiẽ vbi volũtas mili. erat clarior ad prohibẽ. ius accrescen⸗
di: sñ ista solu. nõ procedit sine scrupulo: ꝑpter. l. sicut certi. ſ. eod.
vbi institutio ad tẽpus fuit simplex ꝛ absoluta. ꝛ tamẽ valet. ergo
idem qñ simpliciter instituit in re certa.

¶ Testamentum militis, quando potest intelligi vt valeat
iure communi ꝛ valeat iure singulari: in dubio debet capi vt va⸗
leat iure communi.

Princeps in dubio non presumitur velle vti plenitudine pote⸗
statis: sed iure communi tñ.

Populus romanus nunꝙ est vsus plenitudine potestatis: nec
in iure ciuili reperitur talis forma.

Militibus quare est remissa solennitas iuris in testando: scꝫ ra⸗
tione simplicitatis, ꝛ ignorantie iuris. ꝛ nu. 4.

Cardinales in testando gaudent priuilegio militum: cum mili⸗
tent in sacro consistorio pape.

Quanquam. Institutio facta a milite per
quotas trahitur ad bona
vniuersa. h. d. ¶ † No. ex hac. l. ꝙ quando testm̃ militis
põt intelligi vt valeat iure cõi, item vt valeat iure sin⸗
gulari, in dubio dꝫ capi pſumptio ꝙ miles voluerit vti iure cõi:
ꝛ ꝑpterea Sali. reputat istum text. ad hoc no. dignum. ꝛ ad hoc
allegat istũ tex. Bal. in. l. precib⁹. in. x. col. in. xj. oppo. ſ. de impube.
ꝛ al. substi. Adde tex. in. l. in testamento. magna. in fi. ſ. eo. ꝛ dicit

ibi Pau. de cast. in vlti. no. qꝫ illud melius probatur ibi ꝙ alibi
in iure. ¶ Obstat tñ. l. si duobus. ꝛ. l. si miles vnũ. ꝛ. l. miles ita he⸗
redem. in prin. ff. eo. ꝛ. l. ij. ſ. eo. in quibus. ll. non capitur presum⸗
ptio eo qꝫ miles voluerit iure communi vti. ꝛ super hoc volo qꝫ
bene cogites. ꝛ ita dic vt dixi in. l. j. ſ. eod. † Facit hic text. in argu.
qꝫ princeps in dubio non presumitur velle vti plenitudine po⸗
testatis: sed iure communi tñ. prout dicit Inno. in. c. innotuit. cir
ca prin. de elec. quẽ refert. ꝛ commendat do. Abb. Panor. in. c. ad
hec. de rescrip. ꝛ in. c. illa quotidiana. in. j. col. in. ij. no. de electi. ꝛ
Ange. in. l. bene a zenone. C. de qua. pres. Bald. ꝛ Pau. de ca. in. l.
si testm̃. per illum tex. ſ. de testa. vbi limitant verum, nisi princeps
apponeret in rescripto clausulam non obstante. vt ibi per eos. ꝛ
per do. Anto. ꝛ Imo. in. c. que in ecclesiarum. de constit. ad ꝓdicta
optime facit illa ellegans ꝛ sing. doctrina Inno. ꝛ ibi Ioã. and. in
cap. dudum. de deci. quam canoniste ꝛ Panor. ibi no. ꝛ reputant
sing. ꝛ dicit. d. Ant. de but. ibi quod illa doctrina non reperiẽ de
facili alibi. nam dicũt ꝙ qñ confirmatio pape põt refferri ad actũ
validum, ꝛ ad actũ qui est nullus: debet referri ad actũ validum:
ꝛ non ad actum nullum. ne papa intelligatur dispensationem con
tra ius facere: ꝛ sic vt potius confirmatio sit sine emolumento. qꝫ
dictum etiam commemorat Bal. in. l. bonorũ quidẽ. ſ. q admit. ꝛ
Bal. in. c. j. in. j. col. vbi limitat duobus modis in tit. per quos fiat
inuesti. Pau. de cast. in. l. princeps. ff. de leg. Rap. cu. in. l. ex facto.
in prin. per illũ no. tex. ff. de vulga. ꝛ pup. istud dictum etiam con⸗
probatur rõne: q꞉ dispensationes sunt odiose, ꝛ restringende. c. j.
in fi. de fi. presby. in. vj. gl. in. c. ordinarij. de off. ordi. in. vj. istud di⸗
ctum etiam sequitur ꝛ commendat do. Alex. hic istud dictũ etiam
sequitur do. alex. in consi. xxxix. in. iiij. volu. inci. viso statuto. in iiij.
colum. ꝛ in consi. cxxij. in. iiij. volu. incip. viso puncto ꝛ accurate
põderato. in vlti. colũ. Ad predicta bene facit, q꞉ princeps debet
raro vti plenitudine potestatis. fm Bald. in. l. j. circa medium. C.
de communium rerũ ali. vnde dicit Bal. in ti. de pace constan. in
xxiij. col. in verbo non obstante. † qꝫ populus romanus nunquam
vsus fuit ista clausula de plenitudine potestatis: nec in iure ciui⸗
li reperitur. forma vt ibi per eum. Item adde qꝫ dicit glos. solen⸗
nis in ca. paratus. in glos. iij. xxiij. q. j. qꝫ verba apposita in rescri⸗
pto debemus conformare iuri ꝛ equitati: licet verba hoc non pa
tiantẽ. sequitur Old. lau. in consi. ccvij. questio est vtrum per priui⸗
legium. ad fi. ¶ † Secũdo no. ex ista. l. quãꝙ. in verbo propter sim
plicitatẽ. fm Lud. ꝛ Alex. hic rationem quare militib⁹ est remis⸗
sa solennitas iuris communis in testando. s. ratione simplicitatis
ꝛ ignorantie iuris, quam iuste pretendit miles. vt hic. ꝛ. l. fi. in pri.
ci. C. de iure. deli. Et per hoc inferunt quod doct. ꝛ aduoc. licet di⸗
canẽ militare. l. aduo. ſ. de aduocatis diuer. iudici tñ nõ possent te
stari sine solennitate iuris cõis: q꞉ in eis non toleraẽ iuris ignor. l.
ij. ſ. seruius aũt sulpitius. ff. de ori. iur. idem tenent Cy. ꝛ Salice. in
l. j. in. v. q. C. de iur. ꝛ fac igno. ¶ Ego per hoc infero non esse sim⸗
pliciter verum illud quod vult Bal. in consi. suo incip. In primis
videndum est an onus fideicommissi. ꝛ vbi tꝫ qꝫ cardinales inte⸗
stando gaudent priuilegijs militum, cũ militẽt in sacro cõsistorio
pape. Nõ credo verũ: per istum text. ꝛ predicta cũ in eis nõ cadat
simplicitas ꝛ iusta ignorantia iuris. Itẽ fortius facit tex. insti. eo.
in prin. in verbo ꝑpter nimiã imperitiam. ¶ Scdo infero quod
si aliquis esset, miles ꝛ doctor, vt in simili dicit Bald. in. l. sed et
milites. in prin. ff. de excu. tu. qꝫ similiter non posset testari sine so⸗
lennitate iur. cõis. vt hic: ꝛ. l. professio. cum gloss. C. de mu. pa. li. x.
Secũdo facit qꝫ notabili. decidit Bal. in. l. si quis decurio. in vlti.
col. C. de fal. qꝫ si sunt duo statuta, vnũ qꝫ miles possit torqueri:
aliud qꝫ doctor non possit torqueri. qꝫ si aliqs doctor ꝛ miles de⸗
lictũ cõmittit, indifferenter debet attendi illud qꝫ magis cõuenit
iuri cõi. q꞉ facilius cessat ius singulare ꝙuis cõmune. l. ei⁹ militis.
ſ. si militia missus. ff. de testa. mi. sequitur Pet. de ancha. in repe.
c. canonũ statuta. de consti. in verbo quero de statuto quo caueẽ. ꝛ
contra decretum. Alexan. in consi. cj. in. iij. volu. ex inspectione di⸗
ctorum statutorum. in fine. Uide tñ ad predicta gl. no. in. l. j. ſ. est ꝛ
alius. ff. si a paren. quis fuerit manu. quam hic sequuntur Ray. ꝛ
Bart. qꝫ sicut testamenta militũ non pñt cõtratab. nec querela⸗
ri: idem in testamento doctoris vel aduocati. Et illam gloss. alle.
etiam doc. in. l. miles. in prin. ff. de re iudi. vbi Alex. Sed tu consy⸗
dera qꝫ ratio qua gl. ꝛ Bar. ibi mouenẽ: est q꞉ beneficium est latis
sime interpretandũ. l. fi. ff. de consti. prin. Istud fundamentũ strin⸗
git ad opposítũ. Primo q꞉ non est beneficium, sed priuilegiũ. Se⸗
cũdo q꞉ etiã si esset bñficium, bene debet latissime interpretari in
preiudicium principis ꝯcedentis. d. l. fi. sed quoties respicit ꝑiudi
cium tertij, vt hic, dꝫ stricte intelligi. c. ex tuarum. de auto. ꝛ vsu
palli. Inno. ꝛ doc. in. l. cum dilecti. de dona. ꝛ in. c. olim tibi. de ver.
sig. Bar. in. l. si qñ. ſ. C. de bo. vac. li. x. ꝛ in ꝓprijs terminis. text. in
l. cũ filiussa. in fi. ff. de testamen. mili. Aliud nota. collige ex textu
in implicatiua etiã. vt hic per Bal. ꝛ. d. Alex. post alios per eum
relatos.

Iason Pisis.

¶ Princeps i dubio. Ad de gl. zenzel. in extraua⸗ gãti Io. xxij. que inci. ad onus. spe. ti. de le. i. ſ. nũc ostendendum. ver. xviij. ꝛ ver. se. ꝛ per archi. in ca. cenomanen sem. lx. dist.

¶ Dispẽsa⸗ tiões. adde anto. de bu. i ca. cũ in cũ⸗ ctis. in. ſ. cũ ṽo. de elect. cardi. zab. in ca. q꞉ circa. d cõsan. ꝛ affi.

¶ Uerba apposita in res. adde fe⸗ li. in. c. ꝙ sit. in vlti. co. in fi. de iudi. idẽ dicas in statutis. vt est text. sing. fm ab. in. c. cũ dilectus. de cõsue.

¶ Cardina les in testã⸗ do. addꝫ gui⸗ disalum qui fuit auditor sacri palacij in tracta. de excellen. car. in. ix. q. in viij. colum. mar. de lau. in tracta. de cardi. q. viij. barb. i trac. de ꝑstantia car. in. iij. q. basilica pri⸗ me partis. i vlti. colum.

1 ☞ Priuilegium duplex qñ ɋcurrit in vna ꝑsona: vnũ ꝑmittẽs: aliud prohibens: preferri debet illud quod prohibet.
2 Regule due qñ in aliquo actu cõcurrunt: vna que nocet: alia que prodest: illa attẽditur que nocet.
3 Jura duo vel statuta duo quando reperiuntur adinuicẽ contraria: prefertur illud quod est magis speciale.
4 Priuilegiũ alicui cõcessum nõ dꝫ taliter interꝑ̃tari, qḋ ꝑ illud tollaṫ aliud ꝑ̃uilegiũ ei debite cõpetens.
5 Statutum disponẽs ꝙ scholares tractentur pro ciuibus, quõ intelligendum sit. ⁊ nu. 6.
7 Habeatur, hoc verbum positũ super vero, significat veritatem: sin autẽ super ficto, significat fictionem.

Si ruffinus.

Ista. l. diuiditur in tres partes. prout habet tria dicta q̃ patent in litera. h. d. Non remittitur militi minori. xx. annis illud qḋ i fauorẽ eiꝰ ꝓhibitũ est ꝓpter ɋsiliũ imbecilitatẽ. h. di. ¶ †No. ex secũdo dicto huius. l. pulchrã regulã: ad quã tota die allegaṫ ista. l. ſm Bal. ⁊ Ful. ⁊ do. Alexã. hic: ꝙ vbi in eadẽ ꝑsona cõcurrit duplex priuilegium: vnum permittens: ⁊ aliud ꝓhibẽs: preferri dꝫ illud qḋ ꝓhibet. qḋ est no. ſm Bal. hic. cũ in milite reperiatur priuilegiũ amplũ, ꝙ possit libere sine legũ solennitate testari: aliud priuilegium reperitur: ꝙ nullus minor xx. an. possit prestare libertatẽ seruo, nisi subsit iusta cã. Certe in milite minori. xx. an. attenditur priuilegiũ ꝓhibitiuũ ⁊. casus est hic. Sic in siˢi qñ in aliqua materia reperiunṫ due regule, vna ꝑmissiua alia ꝓhibitiua: attendi dꝫ illa que ꝓhibet. ita ꝓbat tex. in l. iij. in prin. in ver. sed si patronũ. ⁊ ibi ad hoc do. Ja. de are. Dynus ⁊ Bar. ff. de suspec. tu. iuncta. l. j. §. ɋsis. eo. titu. nã vna regu. est ꝑmissiua, ꝙ quilibet põt accusare tutorem de suspecto. §. ɋsis. reperitur alia regula prohibitiua, ꝙ libertus non possit accusare patronũ suũ. l. qui accusare. ff. de accu. nũquid libertus poterit accusare patronũ de suspecto si sit tutor: certe rõ. qꝛ attenditur regula prohibitiua. d. l. iij. in prin. caue tñ in hoc vltimo: qꝛ istud iõ videṫ esse. qꝛ regu. ꝑmissiua est valde gñalis. regu. aũt ꝓhibitiua est spãlis in liberto. ideoqꝫ attendi dꝫ. eo qꝛ generi ꝑ speciẽ derogatur. ¶ Uide etiã † ⁊ adde aliã regulã. ꝙ vbi in aliquo actu cõcurrunt due regule: vna q̃ nocet: alia q̃ prodest: attenditur illa que nocet. l. si quis in graui. §. fi. ⁊ ibi, no. Bart. ff. ad se. sylla. l. pediꝰ. §. j. ff. de arb. l. ij. §. si a pupillo. ff. de vsu. ꝑ emp. l. cũ p r̃. §. menso. ff. de leg. ij. l. auia. §. j. ff. de cõdi. ⁊ de. declarat Bar. in. l. si vir vxori. ꝑ tex. ff. de vsu. ꝑ dona. ⁊ in. l. non intelligiṫ. §. si quis palã. per illum text. ff. de iur. fis. ego aũt vltra alios nouissime cõsydero ꝙ alia sit rõ huius tex. quare in milite minore. xx. an. attendaṫ regu. ꝓhibitiua, ⁊ nõ reg. ꝑmissiua: qꝛ alibi habemus reg. ꝙ vbi reperiuntur duo iura adinuicẽ ɋ̃ria, vel duo statu. adinuicẽ ɋ̃ria, semꝑ dꝫ attendi ⁊ ꝑ̃ferṫ illud qḋ est magis fauorabile. istaꝫ regulaꝫ tradit Bar. fin. in extraua. ad reprimendũ. in verbo non obstantibꝰ. in pe. col. quẽ refert ⁊ seqṫ Bald. in. l. j. in. iij. q. ff. de off. cõsu. Bald. Ange. ⁊ Alex. in. l. titie textores. in prin. ff. de leg. j. Pe. de anch. in repe. c. canonũ statuta. in. x. q. de consti. Jmo. in. l. gallus. §. ille casus. in vlt. co. ff. de lib. ⁊ posth. Pau. de ca. in. l. nõ est nouũ. ff. de legi. Alexã. in. l. nesennius. in prin. in vlt. co. ff. de re iudi. Alibi dicit Bal. in. c. cũ olim. de consue. ꝙ si in eodẽ volumine statutorũ reperiantur duo statuta contraria, ⁊ adinuicẽ repugnantia, seruãdum est illud statutũ qḋ est iustius ⁊ equs. sequiṫ Alex. in ɋsi. lviij. in. iiij. volumi. in presenti cã. Alibi idẽ Bal. in. l. hac consultissima. in. j. col. circa fi. j. q test. fa. pos. dicit † ꝙ vbi reperiuntur duo iura adinuicẽ ɋ̃ria, vel duo statuta adinuicẽ repugnãtia: preferṫ illud qḋ est magis speciale. ⁊ illud cuius rõ est magis fauorabilis, censetur esse magis speciale. vt ibi pulchre ꝑ eum: ⁊ ita alˢ allegaui ⁊ obtinui primo in ciuitate papie. deinde mediolani coram senatoribus circa statutum ciuitatis Papie. de admittenda vel non admittẽda appellatione: ita erit in hac. l. ꝙ secundũ ius ꝓhibitoriũ minoribus: ne manumittant: qꝛ fauorabilius, alio ꝑmittente liberas habenas. ergo preferendũ est seruari dꝫ. ⁊ põt ꝓ istis doctrinis allegari tex. noster q bene facit. ¶ † Scḋo no. ex eo secundo dicto tex. ſm Bal. Ang. Fulg. ⁊. d. Alex. hic: ꝙ ꝑ̃uilegiũ alicui cõcessum nõ dꝫ taliter interpretari, qḋ ꝑ illud tollatur aliud priuilegiũ ei debite competens. ⁊ dicit Ang. hic. in lec. flo. ꝙ istud practicauit in quadã ardua. q. in ꝑsona dñi Paduani. † Et per hoc inferũt in spe ad statutũ disponensᵘ ꝙ scholares tractenṫ ꝑ ciuibus, de quibꝰ statutũ intelligit quo ad cõmodũ, ⁊ nõ quo ad dãna: ⁊ quatenus per statutũ aliquid plus cõpeteret ciuibꝰ q̃ scholaribus, nõ per hoc ꝑdũt alia priuilegia indulta scholaribus: per auṫ. habita. C. ne filius pro patre. Et idẽ tenet Barto. in. l. iij. §. si emãcipatus. j. ꝑ illũ tex. ff. de bo. pos. cõtrata. cum multis cõcor. ⁊ mˡtis similibꝰ hic adductis ꝑ. d. Alex. ad quẽ te remitto. ¶ Limita tñ istam cõem decisionẽ sex principalibus modis. ¶ † Primo limita ſm Bald. in. l. quod fauore. i. vij. op. C. de legi. nisi talia onera eẽnt annexa ciuilitati: cũ dicerẽtur ꝓuenire ex natura rei ⁊ ponit in datijs ⁊ collectis exemplũ: quia proprie loquendo ſm eum ista nõ tendunt ad odiũ: per. l. cũ ex oratione. §. fi. vbi Bald. ff. de excu. tut. sequiṫ Pau. de ca. i. l. si duo. per illũ text. ff. de acq. here. ⁊ in. l. nulla. ff. de legi. ⁊ Lud. ro. in. l. adoptiuũ. §. patronũ. ff. de in ius vo. ⁊ do. Alexã. hic: sed tu caue: qꝛ ita tenẽdo r̃ndent ad ꝑ̃dictã doctrinã Bar. i. l. iij. §. si emãcipatꝰ. ꝑ illũ tex. ꝙ loqtur in his q̃ competunt scholaribus ex priuilegio: illis enim derogatur per statutũ, de quo. s. Secus si aliqua cõpetunt scholaribus de iure cõi. nam hec solutio semꝑ est visa mihi falsa: ⁊ deberet dicere totũ ecõtra, ꝑ regulã vulgatã, ꝙ faciliꝰ derogatur iuri singulari q̃ ius cõe tollaṫ. l. eius militis. §. si militia missus. ff. eo. ideo cogita. ¶ Secũdo limita nisi statutum pleniꝰ diceret. s. ꝙ scholares habeanṫ in oĩbus ⁊ per oĩa pro ciuibus. ista verba faciunt, ꝙ cum habeantur tanq̃ veri ciues, ꝙ oĩa tam actiue q̃ passiue, tam cõmoda q̃ dãna ad eos spectarẽt. Jta Angel. in. l. ij. §. furiosus. per illũ tex. ff. de iure codicil. ⁊ dicit Ange. ꝙ nõ meminit alˢ legisse in iure similẽ modũ loquendi: nisi ibi. ⁊ istã deci. sequiṫ Ludo. ro. in. d. l. adoptiuum. patronum ⁊ sequiṫ do. Alex. hic. Sequtur do. Franc. de are. in. l. j. in verbo per oĩa. ff. de lega. j. ⁊ ibi do. Alex. in. vj. col. plenius ponit q̃ hic. Ego addo ꝙ in ꝓposito nostro in fortioribus terminis determinat singu. Bal. in. l. oẽs populi. in. xx. col. que est antepe. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi pulchre querit. pone quod qs nõ possit creari prior in ciuitate nisi sit ciuis ordinarius: prout Papie, ⁊ quasi vbiqꝫ est statutũ, ꝙ nemo possit esse de collegio iudicũ, nisi sit ciuis originariꝰ: pone ꝙ aliqs forensis recipiṫ ad ciuilitatẽ, hoc adiecto, qḋ habeaṫ per oĩa pro ciue originario: nũqd poterit eligi prior. determinat ibi Bal. quod sic: ⁊ sic põdera qḋ fortiꝰ loquitur qñ solũ est dictũ per oĩa. Ergo multomagis procederet si diceret in oĩbus ⁊ ꝑ oĩa. Facit qḋ decidit idẽ Bal. in. l. oĩa. per illũ tex. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ licet do. Alexã. hic trãseat cũ ista limitatione. Ange. tñ eã reꝑhẽdit. idẽ Alexã. in. l. j. in. vj. col. ff. de leg. j. vbi vide. ¶ Tertio limita ſm Pau. de castr. in. l. nulla. ff. de legi. nisi statutũ vtereṫ verbo essent, denotante veritatẽ. vt est gloss. in. l. ij. s. de iure aureo. anu. hanc improbat do. Alex. qꝛ in statutis nõ debet attendi hec differentia verborꝫ: allegando Bar. in. l. si is qui pro tempore. in. xxvij. col. ff. de vsucap. ¶ Quarto limitat Pau. de ca. hic, nisi priuilegiũ esset cõcessum ad postulationẽ: tũc nedũ quo ad honores: sed etiã quo ad incommoda intelligeretur. argu. l. j. ff. ad muni. ¶ Quinto limita nisi statutum vtatur ꝟbis geminatis: vt qꝛ dicat scholares habeanṫ ⁊ sint ciues: tunc habenṫ: acsi essent ciues: ⁊ hec verba veritatem importãt. ſm Bald. in ꝓemio ffor. in vlti. col. in prin. ꝑ tex. in. l. j. §. fi. ff. qḋ quisqꝫ iuris. ibi pro nullo hoc habeṫ nec est. ⁊ qꝛ iũgimꝰ iuris intellectũ veritati: sequiṫ do. Alexã. in. d. l. j. §. fi. ff. qḋ quisqꝫ iur. Sequit do. Andr. barba. in repe. rub. s̃. qui admit. xxv. colũ. vbi dicit se in cõtingẽtia facti sepenumero cõsuluisse ſm hãc doctrinã. cõfirmaṫ: qꝛ alˢ illud verbũ: ⁊ sint nihil operaṫ contra legẽ. l. si quãdo. in prin. ff. de leg. j. ⁊ gl. in. c. solite. de maio. ⁊ obe. Tñ tex. super quo se fundat Bal. in. d. l. j. §. fi. parum probat. ⁊ ɋ̃rium tenet idẽ Bal. qui nõ solet allegari, in. c. licet de vitãda. in. ij. colũ. in prin. de elec. vbi dicit ꝙ verbũ habeatur, † positũ super vero, significat veritatẽ. si autem super ficto, significat fictionẽ. puta si statutũ dicat ꝙ mercatores forẽses habeanṫ pro ciuibꝰ. nam talis sermo fictionẽ inducit: etiã si dicaṫ habeanṫ: ⁊ sint. arg. l. filio quem pater. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Secũdo limita nisi cõmodũ esset indultũ ciuibus ꝓpter aliquod grauamen pecunie exacte: tunc scholares non essent participes illius cõmodi: qꝛ regula est ꝙ vbi grauamẽ est causa alicuiꝰ cõmodi, qui nõ patiṫ grauamẽ, etiã priuilegiũ nõ sentit. l. eum qui. in prin. in ver. abũde. ⁊ ibi not. docto. ff. de iureiur. facit tex. in. l. etiam. §. j. ff. de muno. ¶ Ultimo not. ex hac tertia parte in verbo probari potuit. hic esse text. not: ſm Bal. Pau. de ca. ⁊ do. Alexã. hic/ ꝙ illud quod non põt fieri in iudicio: nisi causa prius cognita ⁊ probata. potest tamen fieri ꝑ militem in testõ, abqꝫ eo qḋ prius illa causa sit probata: debet tñ postea probari dicit textus. j.

> ¶ Ad statutũ disponens. Adde Bart. in. l. si maritꝰ. in. §. j. ff. de adul. Bal. in. l. ea lege. i. v. col. de cõdi. ob tur. causam Bal. in ꝓe. ffor. in. §. fi. vj. q. Ange. in. l. si a milite. in. §. j. ff. eo.

Ex testamento.

Ex testamento militis debentur legata: et fideicommissa omnibus: nisi sint specialiter a iure prohibita. hoc dicit. et que sunt persone quibus de iure communi prohibitum est legare. enumerat gloss. magistra. in. §. legare. insti. de lega.

1 ☞ Substitutiones que dicantur directe ⁊ que oblique.
2 Substitutio reciproca nõ potest fieri nisi sint due persone, vel plures paris vel disparis numeri.
3 Substitutio breuiloqua nunq̃ comprehẽndit fideicõmissarias: nisi simul apponatur compendiosa.
4 Substitutio breuiloqua facta personis imparibus: quarum vna est minor. xiiij. annis: alia maior: continet illas substitutiones que vtriqꝫ possunt mutuo conuenire ⁊c.
5 Substitutio vna, et sic vna determinatio, respiciens plura determinabilia

mirabilia,debet illa equaliter determinare.

6 Miles in dubio non presumitur velle vti priuilegio militari:sed iure cōi:nisi probetur eum voluisse vti iure singulari.

7 Substitutio tacita militis an excludat matrem a substitutione filie pupille.

8 Substitutio qn̄ est facta per verbum mere directū,vt per verbū heres esto:tunc apparet militem velle vti priuilegio militari.

9 Substitutio tacita solū presumpta,matrez non excludit: quid de substitutione tacita probata.

10 Substitutio pupillaris cōprehēsa in breuiloqua,lz regulariter sit expressa:tn̄ quando reciproca fit personis imparibus,de iure nō cōprehēditur pupillaris:nisi ꝓbetur ex cōiecturis.

11 Miles qn̄ breuiloque substituit personis imparibus,⁊ probatur eius voluntatē fuisse:que substitutiones tunc intelligantur.

12 Militis priuilegium in quo consistit circa vltimas voluntates.

13 Substitutio breuiloqua facta simpliciter personis imparibus,nūquā continet fideicōmissarias substitutiōes:nisi fiat sub dinumeratione temporum.⁊c.

14 Testator si duobus filijs impuberibus in potestate reciproce substituit:deinde vnum emācipauit:⁊ sic in eius persona substitutio expirauit:an etiam finiatur substitutio in persona eius qui māsit in potestate:an vero duret.⁊ nu.15.

16 Substitutio non expirat propter pubescentiam alterius.

17 Pater inuitus cogitur emācipare filium:⁊ non erit causa filij sed ipsius patris.

18 Testamentum pendet a voluntate testatoris.

19 Destructio vnius correlatiuorum est destructio alterius.

20 Substitutiones contente in reciproca,sunt inuicē respectiue vna ad aliam:ideo exigunt equalitatem.

21 Res quando deuenit ad eum casum a quo incipere non potest, actu nondum consummato,vitiatur.

In testamento.

Rapha. Fulgo. erorditur quod ista est noua,⁊ extranea materia ab his que hacten⁹ habite sunt: ⁊ pro certo ista lex nimium premature se obtulit iuuenibus:qui in materia substitutionum nulla adhuc fundamenta perceperunt:⁊ gratia cōmodioris intelligentie melius fuisset situata in titu.j.de impu.⁊ alijs substi. ¶ 1 †Unde pro introductione sciendum est ꝙ substitutionum⁹ quedam sunt directe:quedam oblique.directe sunt quinqꝫ:quas enumerat et declarat glo.in.§.qua ratione.in ver.ad exemplum.insti.de pupil. substi.⁊ glo.in.c.raynutius,in gloss.iij.de testa.de obliquis non est nisi vna.s.fideicommissaria:de qua tractat titu.ff.⁊.C.ad treb.⁊ ista est duplex: quedam vniuersalis de tota vel parte hereditatis:quedam particularis vt patet ex tit.insti.de fideicō.here.iuncto ti.inst.de sing.rebus per fidecom.relictis quicqd dicat Bar.in rub.ff.de vulg.⁊ pupil. Ex dictis quinqꝫ directis,due tm̄ sunt proprie species substitutionum.s.vulgaris ⁊ pupillaris:de quib⁹ facit mentionē iurisconsultus.in rub.ff.de vulg.⁊ pup.alie tres non sunt proprie species substitutionum de per se:vt declarant Bal.⁊ Moder.in d.rubri.ff.de vulg.⁊ pupil. Ideo dicit Bald.in.l.quidā eulogio.in penul.col.j.de iure delibe.ꝙ vulg.⁊ pupil.sunt cardinales substitutiones.nam sub istis cardinalibus oēs species substitutionū directe fundate sunt:⁊ inde vitā exhauriunt. ¶ In ista. l. tractaꝝ de reciproca substōne.⁊ iste est terminus iuriscō.in.l.iaꝫ hoc iure.in verbo reciprocā substōnem.ff.de vulg.⁊ pupil.2 † Et dicitur reciproca: qꝛ nō pōt fieri nisi sint due persone,vel plures,paris aut disparis numeri:vt declarat Bart.in.l.luci⁹.in.iij.col ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ dicitur reciproca propter mutuā ⁊ alternā repetitionē substōnis,quam in vnaquaqꝫ psona facere intelligiꝝ:vt cū pluribus heredibus institutis,testator dicit vos adinuicem substituo.ista est ꝓprie reciproca substitutio:qꝛ hincinde reciprocat et repetit mutuo substi.ita in persona vnius sicut alterius ⁊ econtra.et istam docto.appellant breuiloquā substōnē:eo qꝛ sub illa breuitate verborū cōtineat multas ⁊ varias substōnes:vt nūc dicā:sicut dicit text.in.l.cum in testō.§.hec verba.in versic.vt breuiter.ff.de here.insti.terminus ergo reciproca,est legislatoris,et breuiloqua,est docto.tamē ambo sunt synonima.videtur tm̄ ꝙ magis ꝓprium vocabulū sit reciproca,quam breuiloqua.eo qꝛ reciproca solū cōuenit isti sustōni:⁊ nulli alij potest adaptari:sed iste terminus breuiloqua.posset etiam adaptari compendiose:quia compendiosa etiam sub breuitate verborum multas substōnes cōtineat:lz non ita breuib⁹ verbis,⁊ nō ex vtraqꝫ parte. ¶ Ista breuiloqua substitutio aliqn̄ sub se cōtinet duas vulgares substōnes tm̄. Aliqn̄ duas pupil.tantū. Aliqn̄ duas fideicom.tm̄. Aliqn̄ q̄tuor. Aliqn̄ sex. Aliqn̄ octo:vt declarat Barto.in.d.l.luci⁹.in.j.col.⁊ in.iij.q.principali. Tn̄ duas exemplarias nunq̄ pōt continere de per se: duas pupil.tamen potest.qꝛ semper simul aderūt ⁊ vulgares.rō est:quia lz pupillares possint fieri exheredatis.§.penul.institu.de pupil.substi.tm̄ exemplarie non possunt fieri exhe.l.humanitatis.j.de impu.⁊ ali.substi.declarat Bar.in.l.ex facto.in.viij.colum.ff.de vulg.⁊ pup.qđ vltimū non puto veruꝫ.vt dicam in.d.l.humanitatis. ¶ Quare autem in ista.l.ista breuiloqua substitutio non contineat etiam duas fideicommissarias,que poterant vtriqꝫ pariter conuenire.dicunt doc.ꝙ ideo est,eo 3 † qꝛ breuiloqua substitu.nunq̄ comprehendit fideicommissarias,nisi simul apponaꝝ compendiosa:⁊ sic nisi fiat sub dinumeratione temporum:vt quia dicatur quandocunqꝫ aliquis vestrum decessit vos inuicem substituo:tunc propter dinumerationem temporuꝫ quandocūqꝫ, bene breuiloqua continet fideicommissarias.al's secus. Ita Bar.in.d.l.lucius.in vlt.col.cum quo alij omnes tenent:⁊ ego.j.in glos.magna in secunda parte in prin.examinabo. Unde cum in ista.l.breuiloqua substitutio fuerit facta simpliciter:⁊ non cum adiectione quandocūqꝫ:ideo fideicommissarias non cōtinet. Tamē qđ dixi hanc breuiloquam non posse duas exemplarias continere: intellige nisi fieret maioribus. ¶ Scđo ꝑmitte, ꝙ licet paganus non possit directo substituere maiori post aditā hereditatē: tm̄ miles bene pōt, ex ꝑuilegio militari. De primo est text.in.l.post aditaꝫ.j.de impu.de secūdo est tex.in.l.in fraudem.§.penulti.⁊ in.l. miles ita.§.j.ff.eo.⁊ ad hoc glos.tua voluit allegare istas.ll. Et ratio diuersitatis est:qꝛ post aditaꝫ hereditatem:⁊ sic postq̄ quis factus est directo heres,certe qui semel fuit heres, nunq̄ amplius potest desinere esse heres.l.⁊ si sine.§.sed qđ papinianus.ff.de mino.gl.in.l.in substitutiōe.ff.de vulga.⁊ pup.ergo post aditaꝫ heredi.nō pōt aliū directo substituere heredem.qꝛ cū primus nō possit desinere esse heres directo:certe duo reperirenꝝ eiusdeꝫ heredes insolidum directo:qꝛ est impossibile:sed per fideicommissuꝫ bene pōt substituere toto titu.ff.⁊.C.ad trebel.⁊ statim rōnem voluit Barto.si bene inspiciaꝝ:in rep.l.j.in.vj.q.quinte partis prin.C.de sac.sanctis eccle. Ang.in.d.l.post aditā.sed in milite est dispensatum:qꝛ pōt facere ꝙ ille qui fuit directo eius heres, desinat in totum eius heres esse:vt dicunt due.ll.proxime alleg.ideo miles ex priuilegio militari potest post aditaꝫ heredi.directo substituere:⁊ appellatur directa militaris a doc.de qua pluries.j.mentionem faciā.⁊ de ea habetur in.l.cēturio.ff.de vulg.⁊ pup. ¶ Ultimo premitte ꝙ tota difficultas huius.l.⁊ glos.magne cōsistit circa duo principaliter. Primum est circa illud qđ dicit hic tex.circa si.probata fuerit voluntas militis ꝙ non obstante disparitate personarū voluerit duas substitutiones in breuiloqua cōprehendi:in quo consistat priuilegium militis,cū idē decidaꝝ in pagano probata voluntate.l.iā hoc iure.§.sed si alter.ver.hoc itaqꝫ casu.ff.de vul.⁊ pup.⁊ circa hoc glo.⁊ doc.multum laborāt:vt dicam in gl.magna in secūda parte princi.⁊ super hoc Ludo.posuit nouum ⁊ peregrinum intellectum ad hanc.l.ego dicam.j.in loco preallegato. ¶ Secundo ⁊ altior difficultas est,probata voluntate militis,que substitutiones habeāt locum post aditam hereditatē. Ange.⁊ clarius Pau.de cast.⁊ domi. Alexā.tenēt ꝙ habeant locum due militares substitutiones,quas miles ex ꝑuilegio pōt facere maioribus post aditam here.sed non presumiꝝ fecisse, nisi probetur eius voluntas.⁊ de ista dꝫ intelligi ista lex:qꝛ directa militaris potest vtriqꝫ equaliter conuenire,taꝫ minori q̄ maiori.ego aūt.j.late tenebo ꝙ imo in hac.l.probata voluntate militis in persona pupille,habeat locuꝫ pup.in persona fratris,habeat locum directa militaris:lz diuerse sint.eo qꝛ si in ista.l.probata voluntate militis,solum haberet locum directa militaris,certe per directas militares succeditur militi tm̄:⁊ in bonis militis tm̄.l.centurio.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.l. miles ita.§.exheredato.ff.eo.⁊ tm̄ in hac.l.tractatur de successione filie,⁊ non mili. vt dicit textus ibi,in verbo filie sibi successionē defendat.ergo necessario intelligitur de pupillari substitutione.per quam succeditur pupille,⁊ nō de militari.⁊ licet domi. Alex.conatus sit huic arg. respondere,tm̄ vt.j.diceꝝ:bene responderi nō potest.ideo teneo hūc secundum sensum. ¶ Istis sic pro euidentia ⁊ introductione premissis,diuide ⁊ summa hanc.l.vt per Barto.hic,vel summa sic.substitutio breuiloqua facta personis imparibus,taꝫ in pagano q̄ in milite,cōtinet vulgareꝫ tantū:nisi probetur militem voluisse vti priuilegio mili.hoc dicit.⁊ figura casum in terminis vt per bal.⁊ plenius per Pau.de cast.hic. ¶ 4 † Not.ex prima parte huius.l.ꝙ substitutio breuiloqua facta personis imparibus:quaruꝫ vna est minor.xiiij.alia maior,continet illas substitutiones que vtriqꝫ pn̄t mutuo conuenire:vt sunt vulgares:sed non continet pupil.que solum minori cōueniunt:et non maiori.cōcor.l.iaꝫ hoc iure.§.j.⁊.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pup.limita istū text.⁊ sires notabiliter,vt procedanꝝ qn̄ substitutio breuiloqua est facta verbis simplicib⁹ nō exꝑssa pupillari:puta vos inuicē substituo. naꝫ ista reciproca appellaꝝ tertia species:put dicit tex.in.d.l.iā hoc iure.§.j.si aūt testator substitueret hoc mō:si aliquis filioꝝ meorū decesserit in pupillari etate,vel alias qn̄cunqꝫ, substituo supuiuentes.lz ista possit appellari reciproca substitutio:ea rōne: qꝛ reciproce facta est:⁊ lz psone filioꝝ sint impares:qꝛ aliq erāt maiores,aliqui

a ¶ Qđ substitutionuꝫ. adde bal. et docto. in.l. precib⁹.C.đ impu.⁊ alijs substitu.

pupilli: tamen in persona pupillorum cõtinet pupillarẽ: que fuit expressa duplici ratione. prima: quia cuꝫ pupillaris fuit expressa: certe in claris nõ est opus coniecturis. l. cõtinuus. §. cum ita. in fi. ff. de verb. obli. secũda ⁊ subtiliori rõne: qꝛ licet ista possit appellari reciproca substitutio: ea cõsyderatione: qꝛ reciproce facta est: tñ qꝛ facta est etiã sub tẽpoꝛ dinumeratione ibi in pupillari etate vel alias qñcũqꝫ: certe poti⁹ est cõpẽdiosa cõtinens expressam pupillarẽ ⁊ fideicommissariã. vt no. in. l. cẽturio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. precib⁹. ĵ. de impu. Ita no. limitat Rapha. cu. in cõsi. cxxvj. Io. quondã vitalis. Tu adde ꝙ ꝯtrium in terminis cõsuluit Richar. et Sali. in cõsilio: quidaꝫ testatoꝛ habẽs tres filios. vbi consuluit quod si testatoꝛ habẽs tres filios: duos impuberes ⁊ vnum puberẽ, eos heredes instituat: ⁊ postea dicat, si quis eoꝝ in pupillari etate vel postea qñcunqꝫ decesserit, alios superstites substituo: qd tñ in illi⁹ persona cõpꝛehẽdetur pupillaris substitutio: quia nõ põt oĩbus cõuenire: ꝙuis fecerit mẽtionem de etate pupillari, mouet plurib⁹ fundamẽtis: sed potissimũ fundamentum est, ratione equalitatis seruãde. Istaꝫ decisionẽ refert: ⁊ pro notabili sequit do. Alex. hic in fi. Itẽ aduerte ꝙ fundamẽtũ Rapha. cum a. nõ videt verũ / ꝙ ista sit potius cõpendiosa ꝙ̃ breuiloqua: quia imo est mixta vtraqꝫ substitutio tam breuiloqua ꝙ̃ compendiosa: vt declarat Bald. hic in. iij. q. dicẽs ꝙ testatoꝛ miscuit plures species substitutionis: vt qd minus compꝛehendebat in vna suppleat per aliam: dũmodo equalitas seruetur: ita dicit Bald. vnde licet cõpẽdiosa facta de per se compꝛehendat pupillarẽ: vt tenet Bar. in. d. l. cẽturio. in. xxiiij. col. in versi. ij. opponit ad predicta. ⁊ in consi. nelus philippi. tñ qñ est simul cum breuiloqua: et est facta psonis impari⁹: tunc rõne equalitatis que requiritur in breuiloqua, nõ compꝛehẽdit pupillaris. Non obst. aliud fundamentũ Rapha. cu. inꝙ̃tum dicit ꝙ hic est expssa pupillaris: ⁊ ꝙ in claris nõ est opus coniecturis: quia responde ꝙ illa verba si in pupillari etate, bene sonãt in pupillarem substõnem qñ substitutio talis fieret. de per se ⁊ vni: sed qñ sumus in breuiloqua substitutione, ⁊ persone sunt impares: tunc talia verba nullius persone impoꝛtãt pupillarẽ substõnem: put etiã Richar. ⁊ Sali. ⁊ Alex. quos. s. retuli. no. bene pdicta, qꝛ casus est frequẽs ⁊ ꝗtidianus.

5 ¶ † Scdo ex hoc tex. coꝛrelarie no. illud ad quod tota die allegat ista. l. ꝙ vna substitutio, ⁊ sic vna determinatio respiciens plura determinabilia: dꝫ illa equaliter determinare: vt hic. ⁊. d. l. iam hoc iure. ver. sed si alter. vbi oẽs notãt: ⁊. l. luci⁹. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊. l. quãuis. ⁊. l. hereditateꝫ. ĵ. de impu. Adde ꝙ ista regula habet locũ etiã in statutis. fm Ange. in consi. cxliij. tria videntur impugnare ad finẽ. sic in sťi qñ duo vocabula veniunt ad determinationeꝫ eiusdẽ verbi, debẽt sic intelligi, vt vniformiter operent. tex. est in. d. l. fi. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. quẽ Barto. ibi ad hoc not. ⁊ dicit se nescire alibi illũ tex. Ad idẽ facit tex. ⁊ in. l. si legatarius. §. cũ ita. ff. de leg. iij. per quẽ tex. Barto. ibi decidit no. q. ⁊ ei⁹ decisionẽ sequit Ludo. ro. in. l. qui hoc anno. ff. de verb. obli. ¶ Limita istaꝫ regulã [a] nisi maioꝛ fauoꝛ sit in vno ex determinalibus. tex. habes in. l. si ita scriptum. ff. de manu. testa. quẽ ad hoc ibi no. do. Bene. de plum. ⁊ reputat ad hoc sing. sed est sĩlis tex. in. l. si seru⁹ liber. ff. de sta. lib. quem allegat glo. in. d. l. si ita scriptũ. ⁊ sequitur do. Alexã. hic in consi. l. in. iij. volu. qd incip. Uiso instrõ transactionis. ¶ Secundo ista regula limitat qñ subesset eadem ratio pariter determinandi in vtroqꝫ: secus qñ in altero esset maioꝛ ratio: ita limitat Imo. in. l. caius. in. iij. colũ. ff. solu. ma. Ange. in. §. hinc nobis. in vltimis verbis per vnam gloss. ibi in aut. de here. ⁊ fal. Sed ista fallentia est contra istũ tex. ⁊ alios. s. alleg. vbi erat diuersa ratio in pupilla, ꝙ̃ in fratre: ⁊ tñ fit equalis determinatio in vtroqꝫ. Unde plenius dic vt per do. Alex. hic, post Imo. in locis per eũ alleg. ⁊ plenius per do. Alex. in. l. gallus. §. quidã recte. in. v. ⁊. vj. col. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ per eundẽ in. d. l. iam hoc iure.

¶ Tertio no. ex tex. in vbo intesta. fm Ange. Sali. ⁊ oẽs moder. hic, ꝙ etiam pupilla [b] que non põt testm̃ facere: tñ dicit intestata decedere: qd facit ad. d. statutũ de quo per Bart. in. l. j. ff. de suis ⁊ legi. per Barto. ⁊ alios in. l. gñaliter. ĵ. de insti. ⁊ substi.

6 ¶ † Ultimo nota ex fi. text. ꝙ miles in dubio non presumitur vti priuilegio militis, sed iure cõmuni pbetur euꝫ voluisse vti priuilegio. ⁊ dicit Pau. de ca. hic: in. vj. col. in vlti. no. istud melius pbat in hoc text. ꝙ̃ alibi in iure. adde. l. quanꝙ̃. ⁊ ibi dixi. s. eo. ¶ Glo. in ver. heredibus. ibi: nisi mater esset in medio. si referatur ad text. probat ꝙ miles si vult non põt maioꝛi directo substituere post aditaꝫ hereditateꝫ, qñ mater est in medio: ⁊ istud tenet Imo. in. d. l. cẽturio. dicens ꝙ est noua sua inuestigatio: ⁊ de iure vera. cõtrariũ cõiter tenetur: qꝛ si miles vult etiam matre existente in medio põt: sed non presumit. ita Sali. hic, ⁊ ulg. ⁊ do. Alex. hic. ⁊ doc. in. d. l. cẽturio. qd non examino aliter. ¶ Gl. fi. in verbo senserit. ista gl. est difficilis ⁊ intricata fm doc. ⁊ aliquas. ll. inepte allegat fm scribentes. Et pro eius ingressu aduerte ꝙ glo. in prima parte opponit de. l. precibus. ĵ. de impu. ⁊ soluit. ⁊ in hoc oẽs concoꝛdant. Sed in secunda parte ibi: sed in quo erit priuilegium. Barto. hic cum quo alij transeunt, dicit ꝙ ista glo. debuit opponere de. l. iaꝫ hoc iure. duobus modis. ⁊ non opposuit nisi vno modo. ⁊ fm Barto. illi opposi. omisse, rñdetur duobus modis. postea positioni quã expsse formauit respondet. ¶ Puto ꝙ non sit verum istud quod dicit Bar. ꝙ gl. debuerit bis formare contrariũ de. d. l. iam hoc iure. eo qꝛ duobus modis obstet. nã prima op. quã inducit Bar. est inepta: nec illa. l. in illo contradicit isti: nã oppo. formata p Bart. pcedit in breuiloqua facta personis impuberibus: tunc continet vulgarem ⁊ pup. etiam si nihil de voluntate probetur, sed ista lex loquitur in breuiloca facta personis imparibus. s. impuberi ⁊ maioꝛi: quo casu requiritur probatio voluntatis: ⁊ istud idẽ dicit. d. l. iam hoc iure. vnde quantũ ad hoc illa. l. nõ cõtradicit isti. Unde teneo ꝙ tñ vnum sit cõtrariũ. s. qꝛ ista. l. vult ꝙ in milite probata eius voluntate sit priuilegiũ, ꝙ non obstante disparitate pesonarũ intelligatur pupille post aditã substituisse: sꝫ certe in hoc nullũ est priuilegiũ militis. qꝛ idẽ est in pagano substituente breuiloque in paribus psonis. qꝛ pbata eius volũtate intelligit substi. ita dicit ad literam tex. in. d. l. iã hoc iure. ver. hoc itaqꝫ casu. ⁊ ad istud contrariũ tendunt oꝛdinate tres solutiones glo. quicquid dixerit Bar. Primo respondet glo. ꝙ priuilegium militis cõsistit in hoc, qꝛ in milite substituente in paribus personis non est opus aliquid probare de ei⁹ volũtate: sicut in pagano. sꝫ in isto casu: iõ dꝫ pbari volũtas militis: quia aderant alique psumptiões in ꝯtrium. Tñ istud est diuinare. Uñ scdo dicit gl. ꝙ in milite satis probat, eo ipso ꝙ ꝯtrũ non pbatur: sed in pagano vere dꝫ pbari. sed istud etiam nil est. Sequit tertia sol. ibi: sed tu dicas. q̃ clare ptꝫ in glo. ⁊ sic mihi videtur ꝙ iste tres solutiões tendãt ad idẽ cõtrariũ. ¶ Unde diuide istam glo. in tres partes principales. in prima facit ꝙ dictum est: qꝛ oponit de. d. l. precibus. In scda q̃ est ibi. Sed in quo erit priuilegiũ. gl. opponit alio mõ cõtra tex. ⁊ tripliciter sol. ⁊ circa tertiã solu. refert quandã opi. Pylei quã reprobat. In tertia ⁊ vlti. ad fi. ibi. Item quero. gloss. format. q. ⁊ non soluit. Rursus prima pars principalis, ꝙuis videatur tota continuatiue procedere, ⁊ non habere nisi vnam solutionem: tamen subtiliter intuẽti subdiuiditur in quatuoꝛ particulas. prima est clara. alie sunt valde difficiles: ⁊ vix ex verbis glo. intelligunt. In prima ergo respõdet contrario. d. l. precibus. vno modo. In secũda q̃ est ibi. expsse aũt vult. glo. declaratio est obscura. ⁊ est difficilioꝛ particula q̃ sit in tota gloss. In tertia particula q̃ est ibi, idem si tacite. gloss. bene intellecta ponit secũdam solu. ad. l. precibus. In quarta q̃ est ibi: que quodãmodo sunt expssa. licet vt dixi gl. continuatiue loquatur ⁊ vix possit perpendi: tamen subtiliter intelligenti ponit tertiam so. Et quod in illis verbis ponatur tertia so. declarat Barto. in. pria oppositio. Cy. in. ij. Bal. in. iiij col. in prin. in. iij. oppo. ⁊ Sali. in. v. colum. ⁊. vj. oppositio. ⁊ statim inducam in scriptis. Rursus secunda pars principalis que est ibi, sed in quo erit priuilegium, subdiuiditur in octo particulas. In prima opponit cõtra text. In secunda soluit vno modo. que est ibi, respondeo hic alique presumptiones. In tertia respõdet alio modo, ibi, alij dicũt. In quarta ibi, Sed tu dicas. respondet tertio modo. In qnta ibi, sed Pyleus dixit. glo. circa vltimam solutionem refert opinio. Pylei contrariam. In sexta que est ibi. ⁊ pro eo. glo. pro opi. Pylei allegat duo iura, que inducas vt inducit Cyn hic in. j. qone. In septima que est ibi, sed certe. ibi glo. rñdet ad illa duo iura vno modo. In vltima parte ibi, Item satis habet lex. gloss. alio modo respondet ad illa duo iura. ⁊ istam vltimam solutio. declarat Bal. hic in. iiij. co. in. iij. oppo. alr̃s per teipsum vix vnꝙ̃ intelligeres istam solutionem. ¶ Redeo ad primã partẽ: ⁊ pro eius ingressu op. contra tex. nam presupponitur in hoc tex. matreꝫ filie predefuncte extare. Item pondera tex. in fi. in verbo senserit. qꝛ non dicit expresserit: ⁊ sic loquitur de tacita substitutione. ⁊ sic

7 vult ꝙ † tacita substitutio militis excludat matrem a successione filie pupille. Cõtra, quia si testatoꝛ miles substitueret filie pupille vulgariter, hoc modo: si filia mea pupilla heres non erit, titium substituo: licet alias sub expressa vulgari tacita modo quo. s. vide licet si heres non erit, compꝛehendatur tacita pupil. valet etiam si pupilla sit heres, ⁊ moꝛiatur in pup. etate, illi substituatur: quia regulariter sub expressa vulgari continetur tacita pupillaris. ⁊ econtra. tamen quando mater est in medio, tacita pupil. contenta sub expressa vulgari matrem non excludit. tex. est in. l. precibus. in ver. nã nõ est incerti iuris. ĵ. de impub. Si ergo tacita substitutio matrem non excludit. ergo contra istum tex. in fi. in verb. senserit. qui loquitur de tacita. ⁊ tamen matreꝫ excludit. Et vltra. d. l. precibus. ꝙ tacita substitutio matrem non excludat, ostenditur clara ratione: nam lex, [c] dispensatiue permittit patri quod possit facere testamentum pro filio suo pupil. substituendo sibi pupillariter: ⁊ ꝙ possit substituere quemcũqꝫ extraneũ: ⁊ excludere matrem a luctuosa hereditate filij sui pupilli. l. papinian⁹. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testa. c. si pater. de testa. in. vj. vnde cum iste tales

a ¶ Limita istã regulaꝫ Adde bar. in. l. ex empto. in. §. qd. ff. de actio. empt. ⁊ per Io. de imo. et docto. in l. stipulatio ista. in. §. alteri. ff. de v. obli.

b ¶ Qd etiã pupilla. ad de. l. si frater C. qui testa. fa. pos. ⁊ ibi paul. de ca. ⁊ spec. ti. de pig. in. ꝯ. iij. ver. verũ.

c ¶ Nam lex adde pe. de vbal. in repe. c. raynuti⁹. de testa.

a tales dispensationes que sunt contra ius [a] sint odiose: per ꝯñs sunt restringēde z stricte intelligēde. c. j. in fi. de fi. presby. in. vj. gl. in. c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. ideo sequit̃ q substitutio pupillaris facta per patrē nō excludat matrez de legitima hereditate filij sui pupilli, nisi quādo expresse est facta. z ideo tacita substitutio matrē nō excludit. qz in istis dispensationib' odiosis nō sufficiūt coniecture z tacite interpretatioēs. gl. in. j. sol. fatet̃ ꝯriūz, qd tacita nō excludit matrez. Sed in hoc tex. oportet pbare qd miles expsse hoc voluerit. que solutio repugnat ṽbis tex. dum dicit senserit, z exponere senserit. i. expsse voluerit. est ponere albuz pro nigro. Preterea ista solutio presupponit qd interuēt' matris istud faciat in hoc tex. sed est falsuz: qz etiam si mater nō esset in hac. l. procederet iste tex. nam est imparitas psonarū, que facit qd post aditā hereditatē alia substō nō intelligat̃: nō aūt interuēt' mr̃is: qz de ea nō est curādū quātuz ad hāc. l. que pcederet siue mr̃ esset in medio siue non: put etiaz dicit glo. in. l. luci'. in ṽbo duplex. ff. de vulg. z pup. Preterea z tertio ista lex esset sine dubio si miles expresse disposuisset. ¶ In secunda particula ibi, expsse aūt vult. glos. vult declarare precedentem solutionem, qñ dicatur expresse 8 sensisse: z qñ tacite. z in effectu vult gloss. † q qñ substitutio est facta per verbū mere directū, vt est verbū heres esto: tunc apparet militez velle vti priuilegio militari. ratio est: qz paganus non pōt per verba mere directa facere talez substōnem: tacite aūt diceret̃ velle, qñ miles in substōne vteret̃ verbo cōi: vt est verbum substituo. Sed ne equiuoces: aduerte: qz ista pars est obscura, z recedit glo. ab exēplo. l. nostre. qz casus. l. nostre non est de lucio z sempronio, prout glo. exemplificat. Itē istud exemplū glos. nō cōuenit reciproce substōni: que debet sub eadez determinatione saltez duas substōnes in duabus personis continere. Unde si vis ordinare istud exemplū gl. vt conueniat. l. nostre. z vt sit exemplū reciproce substōnis. sic dicas, q miles postq̄ instituit luciū fratrem heredē, z filiā pupillā, postea substituit hoc modo: q si alter eoꝝ decesserit adinuicē heredes essent: tūc per hec verba intelligitur expsse voluisse post aditaz vtriqz substituere. z vt intelligas illud super quo se fundat glo. aduerte: qz sensus glo. est, q in ista. l. substitutio breuiloqua fuit facta per verbum cōe substituo: z q illud sit verbū cōe conueniens tam directe q̄ oblique substōni, est text. in. d. l. iam hoc iure. in verbo hoc cōi verbo. z in. l. generaliter. §. j. z ibi gl. j. de institu. z substitu. z gl. in. d. l. precibus. Sed in exemplo glo. substitutio est facta per verbum directū. s. heres esto. z q sit verbū directū est glos. in. l. verbis ciuilib'. in glos. pe. ff. de vulg. z pupil. Et patet rōne: qz per istud verbum heres esto, directo fit heres. z non hz necesse capere de manu alteri'. Unde vult dicere glo. q qñ miles vtit̃ verbis directis, apparet ex talibus verbis directis expresse, q vult vti priuilegio militis: qz miles habet priuilegiū, q pōt substituere directo post aditā hereditatē z ad istud probandū vadūt due. ll. allegate in glo. s. d. l. miles ita. §. j. z. d. l. in fraude. §. pe. que dicūt q miles post aditā hereditatē pōt directo substituere. ista est intētio hui' pticule gl. ¶ In tertia particula 9 ibi. idē si tacite. habet scdā solutionē ad ꝯrīū. d. l. pcib'. q est ista † q substitutio tacita solū presumpta matrē non excludat. ita loquit̃ contrariuz. sed substitutio tacita pbata per aliquas alias coniecturas, ita q non sit mere inducta ex sola dispōne. l. bene excludit matrē. ita loquit̃ hec. l. in fi. z idē no. glo. in. d. l. precibus. in verbo omnimodo. Et istā solu. tenent Bar. z quasi omnes hic. Et dicit Ang. hic in. ij. col. in lec. flo. q ad hoc ista. l. est singularis pro limitatione. d. l. precibus. ¶ Sum in quarta particula gloss. ibi, que quodammodo sunt expssa. gl. cōtinuatiue pcedit: nec videt̃ alias solutionem ponere. tñ vt. s. retuli fm Cy. Bart. z Bal. z Sali. gl. in istis verbis ponit tertiam solutionem: que mihi plus placet q̄ due precedentes. z eam plenius sic declara. nā veruz est qd tacita pupillaris sub expressa vulgari cōtenta illa matrē nō excludit. ita loquitur. d. l. precib'. ratio est: qz tacita pupillaris que continetur sub expressa vulgari est omnino tacita, z verbis specialibus z verbis generalibus: imo verba vulgaris substitutionis sunt de directo ꝯrīa verbis pupillaris. vulgaris enim fit hoc modo. si filia heres non erit talem substituo. Pupillaris autem fit econtra. si heres erit z in pupillari etate moriat̃ zc. quia ergo ṽba vulgarium expresse repugnant pupillarib': z illa pupillaris est oīno tacita: ideo matrē nō excludit. d. l. precib'. sed nos loqmur in substōne pupillari, que continet̃ sub breuiloqua ista: z q̄uis sit tacita quo ad verba specialia: tñ vt dicit glo. nostra, est quodāmodo expressa sub generalitate verboꝝ: qz illa verba generalia vos inuicē substituo, sub generalitate hanc cōprehendunt. vt etiaz tenet Bar. z alij cōiter hic. z glo. in. d. l. precibus. cū cōcor: z ista bene excludit matrē. Casus est hic: z text. in. d. l. lucius. in fi. in prin. z ibi gloss. z doc. ff. de vulg. z pupil. Et istā solutionem tenēt Rapha. Fulg. et Pau. de cast. hic in. vj. col. Sic dicimus in pupillari cōprehensa sub compēdiosa: que cū sit expssa saltem verbis generalibus, illa etiam matrez excludit. d. l. precibus. z. c. si pater. de testa. in. vj. et

10 glos. in. d. l. lucius. ¶ Sed aduerte qz Ang. z Lud. hic tenent † qd licet regulariter pupillaris comprehensa in breuiloqua sit expressa: vt dixi: tñ qñ reciproca fit personis imparib', de iure non comprehendit̃ pupil. nisi probetur ex coniecturis: ergo dicet̃ tacita: tñ propter coniecturas pbatas matrē excludet fm eos. Sed aduerte qz Bart. z Pau. de ca. hic sentiunt q etiā isto casu dicit̃ expressa, z hoc est verius: cū etiā isto casu sub generalitate ṽboꝝ cōprehendat̃: z pbationes sunt necessarie ad tollendū obstaculum imparitatis personarū qd restringebat generalitatez verborum vt statim dicam z ita tene. Et si dicas si substitutio tacita contenta sub breuiloqua excludit matrem: eo qz dicitur quodammodo expressa saltem verbis generalibus: quare est q in. l. nostra requirat̃ pbatio voluntatis, dic q est pp̄ter imparitatez personarum q̄ facit vt hec pbatio requiratur: z tunc si probetur per coniecturas de quibus dicam in. d. l. precibus. mater excluditur per hanc tacitam. casus est hic. ¶ Limita tamen istud qd dicit gl. z declaraui: qd pupillaris cōtenta sub breuiloqua dicit̃ quodammodo expressa verbis generalibus: vt limitat Bart. in. d. l. lucius. in pe. col. in versi. pone qd instituo duos impuberes. z sequunt̃ alij ibi z Imo. in repe. c. raynutius. de testamentis. in materia reciproce substitutionis. vbi reputat no. sig. z refert z sequitur. d. Alexan. hic. z in. l. precibus. in. xiij. co. C. de impub. z al. substi. idem tenet Alb. de ro. in repe. rubri. ff. de vul. z pupil. in materia breuiloque in. xv. q. ¶ Sum in secunda parte glos. ibi. sed in quo erit priuilegiū. que opponit cōtra text. vno modo tm̄. vt declaraui. s. in diuisiōe. z caue duz etiam p oppositione alleg. l. sceuola. est inepta allegatio fm Bal. sed Jacob. Bart. z Cy. hic in prima oppo. z Albe. z. d. Alexā. dicunt q ibi colligitur alia oppositio ad text. Puto quod ista oppositio possit fortiter sic induci: nam substitutio breuiloqua qñ non pōt continere substōnes directas, benigne interpretatur vt contineat fideicommissarias: ita ibi est text. ergo cum in. l. nostra ista breuiloqua non possit continere substitutioēs directas, propter imparitatē personarū debet benigne interpretari, vt fideicōmissarias contineat q̄ vtriqz psone cōueniūt: respōde q cōtrarium pcedit qñ breuiloqua est facta i codicillis: vbi nō pōt valere aliqua substitutio iure directo. l. qdaz in suo. §. fi. ff. de condi. insti. §. fi. de codi. ideo necessario continet fideicommissarias. sed hic breuiloqua fuit facta in testamēto, vbi potest cōtinere directas z continet. s. vulgares: licet non pupillares propter imparitatem. ¶ Pro clara intelligentia hui' scde partis: qz gloss. multa ponit q̄ nō bene declarat. ideo duo sunt pncipaliter vidēda in quibus consistit tota vis. primo erit videndū, probata voluntate militis, que substitutiones locū habeāt in persona vtriusqz: an due militares: z sic equaliter in persona vtriusqz: an vero in persona pupille habebit locum directa pupillaris: sed in persona fratris habebit locum directa militaris. Et vtilitas est duplex. pria, qz per directā militarem solū succeditur in bonis que fuerunt militis, z non in bonis aliunde prouentis. l. milites etiaz. z. l. miles ita. §. exheredato. ff. eo. z. l. cēturio. ff. de vul. z pup. Sed per pupillarē substōnez succedit̃ pupille: nedum in bonis obuentis a patre, sed vndecunqz. l. lz si plures. §. ad substitutos. ff. de vul. z pupil. eo qz pupillaris substitutio censet̃ testm̄ ipsius pupilli. l. patris z filij. ff. de vul. z pup. l. papinianus. §. lz nec impuberis. ff. de inof. testa. Item pupillaris substitutio durat tantuz tpe pupillaris etatis. l. in pupillari. ff. de vulg. z pupil. sed directa militaris semp durat vsqz ad mortem instituti. l. centurio. ff. de vulga. z pupil. z talis pupillaris etiaz si fiat a milite expirat aduenīete pubertate. d. l. cēturio. iūcta. l. cū filiusf. ff. de test. mili. z i examinatione istius passus aperiam bene intellectum huius text. Scdo corelarie erit videñ. probata voluntate militis, in quo ꝯsistat priuilegiū militis: cū idem videat̃ in pagano pbata eius volūtate: per iura allegata in gl. ¶ † Circa primū, qñ miles breuiloq̄ substituit 11 personis imparibus, z probat̃ eius volūtatez fuisse, qd etiam post aditā hereditatez substitutio locū habeat non obstante imparitate, q̄ substitutiones tūc intelligant̃: dic qd magis cōiter cōcludit̃ qd tūc in persona pupille habebit locū pu. directa: p quā pupille in oībus succedet̃: sed in persona fratris maioris habebit locum militaris directa. ita sentiunt Cy. hic. in prima op. z clarius in. ij. q. z Bar. in alio proposito ad fi. hic. super vlt. q. gl. lz Bar. loquat̃ qñ constat q voluit limitate substituere vsqz ad tpa pubertatis. quo casu tenet qd in filia pupilla valeat iure directo pupillaris, quod an sit verū. j. dicet̃. Sed istā opi. clarius videt̃ velle Bal. hic in. j. q. lz in. j. col. videat̃ vacillare. Idē tz Sali. in. vj. co. Rap. Ful. in. iiij. z. vj. col. dicens qd ista est communis opi. Idem aperte tenet Ludoui. roma. hic: z ita teneo. Sed Ange. z clarius Pau. de cast. hic in. vij. colum. z plenius domi. Alexan. hic tenēt quod in hac lege probata voluntate militis, in persona vtriusqz locum habeat directa militaris: eo quia in breuiloqua substitutione debet seruari equalitas: z intelligi talis substitutio que equaliter vtriqz conueniat. vt hoc tex. Item secundum Paulum de castro

a ¶ Dispensationes ꝯ ius. add. ant. de but. in. c. cuz in cūctis. in §. cū ṽo. de elec. car. za ba. i. c. qz circa. de cōsan. z affi.

hoc probatur in hoc tex. vbi patet q frater per modū replicationis dicebat se debere admitti ex militari substitutione ad successionē filie. Sed istud non dicit text. ¶ Ultra eos p hac opi. adde tria fundamēta. Primum est nam substitutio breuiloqua ratione mutue reciprocationis, ꝛ ppter vnitatē orationis, desiderat equalitatem quantū potest. d. l. iam hoc iure. §. j. modo in proposito, substitutio directa militaris fit a milite ex speciali priuilegio vt declaraui. s. in euidētalib⁹ huius legis: sed substitutio pupillaris que fit pupille fit de iure communi. Item per directam militarem solū succeditur in bonis militis: sed per pupillarē etiam in bonis pupille: vt dictū est. s. proxi. Item militaris durat perpetuo vsq ad mortē instituti. sed pupillaris durat solū vsq ad tēpus pubertatis. ergo in casu nostro probata volūtate militis, simpliciter ꝛ absolute nō debemus dicere: q testator miles voluit puidere de substitutionib⁹ tam diuersis ꝛ tam difformibus, argu. l. paulo callimacho. §. j. ff. de lega. iij. presertim vt dixi in breuiloqua: que de sui natura propter vnitatem sermonis equalem determinationē requirit. Secūdo pro ista opi. facit. quia si diceremus q in persona pupilli habeat locum pupillaris: ꝛ in persona fratris haberet locū directa militaris: sequeret absurdum: q miles voluisset facere in testamento meliorē cōdi. fratris qui est de linea trāsuersali: q filie que est de linea descēdenti: patet: qm frater per pupil. succederet pupille non solum in bonis obuentis a milite: sed etiam in bonis proprijs pupille exclusa matre: econtra, autē filia vigore directe militaris nō posset succedere fratri nisi in bonis obuentis a milite: sed ita presumere videref absurdum, ꝛ contra. l. si viua matre. circa medium. C. de bo. ma. et. l. publius. §. fi. ff. de condi. ꝛ demon. ergo ne sequatur absurdū tale, debemus dicere q in persona vtriusq equaliter habeat locum directa militaris. Tertio ꝛ fortius pro eadem opinione videtur stringere: quia si in isto tex. in persona pupille haberet locum directa pupillaris: ꝛ non directa militaris: certe nullum esset priuilegium militis in hac. l. vt dicit tex. nam probata voluntate, ita paganus sicut miles pōt substituere pupille pupillariter. istud non est priuilegiū respectu aliquo. Nec pōt dicere q hic esset priuilegiū respectu fratris: cū in hac. l. substitutio respectu fratris non habeat locū in actu: sed solū in potētia. ¶ Ego teneo primā sententiā: q in ista. l. probata voluntate militis in persona pupille predefuncte, habeat locum pupillaris substitutio: ꝛ nō militaris: qd probo primo per vnū fundamentū Falgo. hic in. iij. col. nam bonū est argumētum de personis ad tēpus: ꝛ ecōtra. l. qui plures liberos. in prin. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. sed quādo miles facit substitutionē cōprehendentē plura tēpora: vel intra tēpora pupillaris etatis iure pupillaris: ꝛ postea iure militaris, tex. est in. d. l. centurio. quasi videtur magna conformitas. ergo idem dicendū in plurib⁹ personis. Tu strictius inducas istud ar. nam maior est vnitas in eadem persona q in diuersis: si ergo in eadē persona substitutio intelligit diuersimode facta: fm diuersa tpa: vt est tex. in. d. l. centurio. ergo multofortius in diuersis personis, in quib⁹ nō est tāta vnitas. Sed respōde q dicta. l. centurio. loquitur in substitutione cōpendiosa facta vni. nos in reciproca facta duob⁹: ꝛ natura reciproce est vele equalitatem hincinde: qd non est in cōpendiosa: q sit sub enumeratione plurium temporū: qa fit per distributiuū qncūq, q est distributiuū tēporum. l. sicut in annos. in prin. ff. qbus mo. vsu. amit. ideo nimirū si variat fm cursum temporis. l. pater seuerinā. §. cōditionū verba. ff. de cōdi. ꝛ demon. Preterea in ista materia non pcedit argu. de tpe ad personas. vt declarat Imol. in. d. l. centurio. in. xviij. col. per textum ibi iuncto. c. si pater. de testa. in. vj. iuncta. l. precibus. §. de impu. et alijs substi. ¶ Scōo, et fortius pro ista opini. stringit: quia ista. l. tractatur de successione pupille, ꝛ non de successione militis: sꝫ p militarem nō sucedit pupille: vt. s. declaraui. huic arg. do. Alex. post Pau. de cast. conatur respōdere trib⁹ modis: ꝛ inter cetera dicit q in hoc tex. bene mater erat illa que pretēdebat successionē filie: sed frater non curabat de successione filie. Sed volebat bona que fuerant militis ex substitutione militari. Sed ista solu. mihi videt cōtra tex. istū: vbi non solū mater sed frater pretendebat successionem filie. nā dicit tex. ꝛ mater quidē intestate filie sibi successionē defendat. tu aūt scꝫ frater ex substitutione ad te pertinere cōtendas: ꝛ sic tex. vult q successio hereditatis filie erat in cōtentione tam fratris q matris. Puto tñ q melius posset dici, q cū ista filia mortua sit paruula viuēte adhuc matre, nō est presumēdum q aliūde bona haberet q militis patris: ꝛ sic non videtur referre an habeat locum pupillaris vel militaris. Tamē quia potuisset esse qd post mortem patris bona aliūde obuenissent huic filie, in illis nō succederet ex militari: sꝫ bene ex pupillari. ¶ Tertio pro eadē parte facit: qꝛ in hoc etiā versat cōmodū ipsi⁹ pupille: q in eius psona habeat locū directa pupillaris: qꝛ est prouisio: ꝛ eius testamentū. l. ij. in pn. ꝛ. l. patris ꝛ filij. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ. l. papinian⁹. §. sꝫ nec ipuberis. ff. de inoff. testa. licet posses responderi q

arg. pcederet qñ nō extaret mater ab intestato successura: que est magis cōiuncta filie pupille q patruus. arg. eius qd dicit glo. in d. l. lucius. in verbo nō ad matrē. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ꝛ pro arg. §. facto: q substitutio pupillaris sit prouisio ꝛ vtilitas pupilli: facit l. ex tribus. ꝛ ibi glo. C. de inof. testa. nō ob. ar. Pau. de cast. ꝛ do. Alex. de equalitate substitutionū, q debet intelligi i breuiloqua: qꝛ retorqueo istud arg. contra eos. qꝛ in substōne reciproca bene debent intelligi substitutiões q equaliter vtriq possint conuenire: istud est verum in casu dubio: ꝛ ideo in casu dubio qñ persone sunt inequales solum intelligūtur ille substi. q vtriq conueniant. ita pcedit eorū fundamētū: sed pbata voluntate, etiam in pagano qd est plus, nō obstāte disparitate psonarū habebit locū substitu. que vtriq nō cōueniet. tex. est in. d. l. iam hoc iure. in versi. pe. quātomagis hic in milite pbata eius voluntate: ꝛ istud tene. Scōo p alia respōsione cōsydera q iurisconsult⁹ in. d. l. iā hoc iure. §. j. solū hꝫ p incōgruo q in vna psona sit duplex substitutio, in altera vna sola: nō aūt hꝫ p incōgruo q i psona vni⁹ sint diuerse substitutiões, q in persona alterius, dūmodo sint equales numero. cū tex. solū cōsyderet equalitatē in numero, ꝛ nō inequalitatē. Tertio p pcedēti solutiōe cōsydera facere istum tex. q in prin. dicit q paganus substituendo breuiloque psonis imparibus, videtur facere substitutionē q pariter vtriq conueniat. postea ponit aduersatiuā sed cū ex testō, que aduersat in iure: ergo vult qd pbata volūtate militis, in breuiloqua contineant substitutiones q vtriq nō conueniāt: ergo in psona pupille directa pupillaris, etiam in psona fratris directa militaris. Et istud erit quartum

12 arg. de isto tex. p ista sentētia. ¶ † Circa scōm videndū est probata voluntate militis in quo cōsistat priuilegiū militis: cū idem videat in pagano. d. l. iam hoc iure. Et lꝫ gloss. circa hoc posuerit tres solutiões: tñ ille nō euacuāt difficultatē. Ideo dic q priuilegiū militis cōsistit in hoc: ꝛ ita teneo: q pbata voluntate militis, in istis duabus personis imparibus habebunt locū due substitutiões directe inequales. s. directa pupil. in persona pupille, et directa militaris in persona fratris maioris: sed in pagano probata voluntate non sic esset. vt plenius declarat istud vltimum dñs Alex. hic in. ix. col. ꝛ seq. reprobādo Sali. vt hic pcñ. Ludo. ro. dicit se tradere pulchrū coloratū intellectū ad hunc tex. quem dicit vsq ad tpa sua ab alio nō fuisse imaginatū. nā fm eū nō est credēdū q imperator in hac. l. veniat ad decidendū qd miles possit ex puilegio directo maiori substituere post aditā heredi. qꝛ istud erat decisum de iure. ff. i multis. ll. in. l. cēturio. ff. de vul. ꝛ pu. in. l. milites etiā. ꝛ in. l. miles ita heredem. ꝛ in. l. in fraudē. in. §. pe. ff. eo dē. sed venit ad decidēdū casum fm quē iste tex. in fi. redditur fin. ꝛ peregrinus: q si miles duabus psonis imparibus, hoc est pupille ꝛ fratri maiori breuiloce hō modo substituat, vos inuicē substituo: ꝛ frater pbet q miles voluit ipsi fratri maiori directo substituere ex priuilegio hic pbato tñ. s. qd voluit facere directā militarē in psona fratris, dato q de psona filie nil pbet: tñ per hoc qd pbet militē voluisse facere militarē in persona fratris, dicitur pbasse q etiā voluit directā pup. habere locum in psona pupille. ꝛ hoc mō habebit successionē pupille. casus est hic sing. lꝫ casus pupille esset omissus. ꝛ propter hoc. d. Alexā. dubitat de intellectu Lu. quasi casus omissus relinquat dispōni iuris cōis. Sed istud est, ppter naturā breuiloq: in qua Lud. se fundat: sed nō sic est in pagano: quia paganus substituit breuiloq minori ꝛ maiori. ꝛ sic psonis imparibus hoc mō, vos inuicē substituo: lꝫ pbetur q volūtas pagani fuit q in maiore post aditā, hereditatem haberet locū fideicōmissaria: q: d directa in pagano post aditā tractari nō potest nō seqt: ergo pariformiter voluit in psona pupille habere locū pupillarē, ppter nimiā difformitatē q est inter fideicōmissariā ꝛ pu. cū vna sit obliqua, altera directa: qd nō est inter militarē ꝛ pup. cū ambe sint directe. Et p certo subtilis ꝛ coloratus est intellectus Lud. lꝫ. d. Alex. vt dixi, de eo dubitet. Et adde q istū intellectū satis sentit Bal. hic in. ij. q. pncipali. Sed pondera q cōtra istū intellectū facit iste tex. circa fi. ibi etiā heredib⁹ extraneis in illa implicatiua etiā iūcto tex. in fi. ibi. sed tibi pbandum est an ita frater tu⁹ senserit. ¶ Secūdo pondera q iste intellectus ex alio ad hūc tex. nō videt posse pcedere. qꝛ dato q pbet q miles voluerit post aditā hereditatem fratri directo substituere: ꝛ sic in eius psona facere directā militarē: nō sequit, ergo similiter ecōtra voluit substituere filie pupille: qꝛ respectus idē matris nō est qo ad fratrem, put quo ad filiā: maxime tenēdo q in eius psona hꝫ locum pup. vt. s. tenui. Unde melius est tenere q in hac. l. requiratur pbatio: q in vtriusq persona voluerit substitutionē facere. tamen istum intellectum Ludo. refert. d. Fran. de are. hic, ꝛ dicit qd est multū amicus litere, ꝛ eum sequit respondendo ad vnā obiectionem de qua hic per eum. Per ista vides in quo constat priuilegiū militis in hac. l. probata eius volūtate. ¶ Bal. hic in. ij. ꝛ iij. col. dicit priuilegium militis consistere in alio: qꝛ ad pbandum istam voluntatem militis duo testes sufficiunt in faciendo testamento

a ¶ Argumētū d tpe ad psonas. adde doc. i. l. q plures liberos. ꝛ ibi elegāter p barto. ff. de vulga. ꝛ pupil. Bald. in. l. miles ita. in §. ꝛ qꝛ dixim⁹. ff. de test mil. Bal. in l. quēticulā. C. de epis. et clericis.

mento.l.milites:cũ gl.ĵ.e.sed in pagano requirunt septẽ testes,
sicut in ei⁹ testamẽto requirunt.l.cũ ꝓponebat.ff.de leg.ij.Et
idẽ dicit Pau.de ca.hic in vlti.col.lꝫ de bal.nõ faciat mẽtionẽ.
ꝫ sequit.d.Alex.in.xij.col.ꝫ an'e eos idẽ tenet bar.in.l.ij.in pn.
ff.de vulg.ꝫ pup.in pe.colũ.in ꝟ. quero ꝫ reuoco in dubiũ quot
testes requirant.Tu tñ vide qđ vult Bart.in.d.l.lucius.in.vj.
col.in ver.sed cõtra ꝓdicta opponit.vbi dicit ꝙ an talis substi
tutio ꝯtineat in breuiloqua est quedã declaratio gñalitatis bre
uiloq.ſꝫ declaratio põt fieri sine noua solẽnitate:vt.l.hẽdes pa
lam.§.ſꝫ ꝫ si notã.ff.de testa.¶Itẽ dato ꝙ istud i se esset bũ di
ctũ:sed nõ credo ꝙ tex.noster habuerit respectũ ad istud,ſꝫ ꝙ
ꝓuilegiũ consisteret in modo ꝓbandi,vel in qualitate vltra ea
que tangunt per gl.ꝫ doc.moueo difficultatẽ contra hunc text.
nã videt ꝙ i isto tex.ꝫ in pagano ꝫ in milite iste frater debuerit
in effectu semp obtinere successionẽ filie,exclusa mře:etiã absqꝫ
eo qđ aliquid ꝓbet de volũtate militis:eo qꝛ ista substitutio bre
uiloqua facta personis imparib⁹:lꝫ nõ potuerit post aditã here
ditatẽ continere pupillarẽ substitutionẽ:eo qꝛ vtriqꝫ eorũ non
conuenit:tñ saltẽ potuit cõtinere duas fideicõmissarias substi
tutiones,que vtriqꝫ cõueniunt.presertim cũ in hoc tex.substitu
tio breuiloqua fuerit fact a ꝑ verbũ cõe substituo,cõueniẽs ita
fideicõmissarie sicut directe:verba ergo substitutionis,itẽ ꝑso
ne equaliter patiunt fideicõmissarias substit.qd ergo queritur
frater in hac.l.ex fideicõmissaria substitutiõe q̃ nõ semp exclu
dit mřeꝫ in effectu absqꝫ alia volũtatis ꝓbatiõe:precipue attẽ
to ꝙ ista filia q̃ defuncta est paruula, non verosimiliter habuit
aliũde bona quã q̃ sibi obuenerũt ex successiõe patris.¶†In
ista difficultate inuenio doct.ꝯcludere ꝙ substõ breuiloqua fa
cta simpliciter personis imparibus,nunq̃ cõtinet fideicõmissa
rias substitutiones:nisi fiat sub dinumeratiõe tẽporũ:ꝫ sic nisi
simul apponat cõpendiosa substitutio:vt qꝛ dicatur qñcunqꝫ al
ter vestrũ decesserit vos inuicẽ substituo:tunc ꝓpter dinumera
tionẽ temporũ:ꝫ sic ꝓpter cõpẽdiosam:bene sub breuiloqua cõ
tinẽtur fideicõmissarie.De primo ꝙ breuiloqua simpliciter fa
cta personis imparibus non ꝯprehendat fideicõmissarias,pro
bat tex.i.l.iam hoc iure.§.ſꝫ si alter.in verbo in vulgarẽ tantũ
modo:ꝫ tex.in.l.ij.in ꝟbo in vnũ casum dũtaxat.ꝫ meli⁹ ibi ad
tempora pubertatis porrigi nõ potest.ĵ.de impuber.ꝫ aliĳs sub
stit.ꝫ ibi Bar.not.pro vno magno nouo:dicens se ita pridie in
facto iudicasse.ꝫ ibi declarabo verba Bar.que tibi videbunt re
pugnare.Tũ ille taxatiue parum obstant:qꝛ excludunt al's dire
ctas.¶De secũdo ꝙ qñ adĳcitur dinumeratio tẽporũ qđ tũc
cõprehendat fideicommissarias.declarat Bar.in.d.l.lucius.in
duob⁹ locis.in.iij.col.ꝫ plenius in vltima.ꝫ bal.post Ray.i.d.
l.iã hoc iure.ꝫ Sali.Pau.ꝫ Mod.in.d.l.ij.ĵ.de impub.ꝫ aliĳs
substitu.ꝫ Bal.hic in.iij.q.ꝫ Pau.de ca.in.iij.col.ꝫ Imo.i.d.c.
raynuti⁹.Quãuis fortissime obstet ad oppositũ tex.in.l.q plu
res heredes.in ꝟbo in omnẽ casum.ff.de vulg.ꝫ pupil.cui cum
violẽtia respõdẽt bar.ꝫ alĳ in.d.l.lucius.in vlti.col.q̃ cum in.l.
nostra substitutio breuiloq̃ sit facta simpliciter ꝫ de per se,ergo
nõ cõprehẽdit fideicõmissarias.¶Sꝫ aduerte lꝫ maiores no
stri sic teneãt ꝙ substitutio breuiloqua simpliciter facta nõ cõti
neat fideicommissarias:tñ nõ video.quid repugnet quare sicut
breuiloqua continet ꝫ vulgar.ꝫ pupil.ꝫ exemplarias. quando
disparitas personarũ non repugnat,quare etiã non cõtineat fi
deicõmissarias,postq̃ persone patiunt,ꝫ verba conueniũt.Et
ista cõclusio contra oẽs potest defendi per predicta.Et ꝓcipue
per tex.in.d.l.q plures.Solus Paul.de ca.licet difficultatem
non attingat,tamẽ in verbis suis sentit sol.in.d.l.ij.ĵ.de ipub.
ꝫ aliĳs substi.Dicit eñ quare est ꝙ breuiloqua nõ cõtinet fidei
cõmissarias substitutiones:ꝫ respõdet qꝛ breuiloqua de ꝑ se fa
cta nunq̃ ꝯtinet nisi directas substitutiões:ꝫ certe ista est eadẽ
ratio cum dicto.Nisi declares Pau.de cast.velle,ꝙ cum breui
loqua sit directa substitutio,ꝫ,nõ contineat tractum tpis:ideo
cõtinet solũ substitutiones directas.qꝛ ille sunt ꝓprie substitu
tiões.nõ aũt fideicõmissarias,q̃ nõ sunt directe,ꝫ sunt iproprie
substitutiões:vt ꝓbat in rub.C.de insti.ꝫ substi.ꝫ restitutiõib⁹.
cũ copula cadat inter diuersa:vt est gl.i ru.ff.de iur.ꝫ fac.igno.
ꝫ in.c.querelã.de simo.ꝫ qđ sint improprie substitutiones not.
Bal.ꝫ Sali.ꝫ Pau.in rub.ĵ.de impube.ꝫ aliĳs substi.Et ꝑ hoc
non obstat si diceres ꝙ cõpendiosa est directa substitutio:ꝫ tñ
cõprehẽdit fideicõmissarias.l.centurio.ff.de vulg.ꝫ pup.ꝫ.l.ꝓ
cibus.ĵ.de impub.qꝛ rñdetur,ꝙ compendiosa fit sub comme
moratione mortis,per dictionẽ qñcunqꝫ:vel similẽ importãtẽ
tractũ temporis,vltra aditam hereditatẽ vsqꝫ ad mortẽ hẽdis
instituti.ideo necessario fideicommissariã importat.hoc mõ in
telligendo ꝫ declarando,ista videtur esse vera ꝫ bona ratio:ꝫ ꝑ
istam rationẽ bene infertur ad illud quod volunt do.vt.ſ.retu
li.ꝙ quãdo cum breuiloqua sit simul cõpendiosa:qꝛ tũc ꝓpter
cõpẽdiosam,q̃ habet tractũ tpis vsqꝫ in futurũ ꝫ vsqꝫ ad mortẽ,
tunc bene cõprehenduntur fideicõmissarie.Scđo in contrariũ
facit,qꝛ ea que volunt doc.possent esse vera ꝫ procedere qñ sub
stitutio breuiloqua fuerit facta verbis directis.vt declaraui in
scđa particula prime partis glo.tũc verũ esset ꝙ non ꝯtineret
fideicõmissarias:qꝛ ꝟba repugnarẽt:ſꝫ cũ in casu nostro substi
tutio breuiloqua fuerit facta ꝑ verbũ cõe substituo,aptũ fidei
cõmissarie sicut directe,non video ex quo oĩa cõueniunt ꝫ ver
ba ꝫ ꝑsone,q̃re non ꝯtineant fideicõmissarie.rñde vt.ſ.ꝓxime
dixi.Potes etiã quãtũ est ad tex.nostrũ huic difficultati rñde
re ꝙ cũ in tex.nostro tractet de successiõe filie:ꝫ per fideicõmis
sariã substitutionẽ,que est on⁹ ꝫ grauamen,nõ succedat pupil
le:ſꝫ testatori.l.coheredi.§.cũ filie.ff.de vulg.ꝫ pupil.ergo fidei
cõmissaria nõ faceret ad prepositũ tex.Sed nec istud ex toto sa
tisfacit.cũ hec filia mortua sit paruula,ꝫ verosimiliter nõ habe
bat bona nisi militis patris:ꝫ sic fideicõmissarius frater in effe
ctu exclusisset matrẽ,quãtũ ad illa bona que fuerant militis,lꝫ
tũc mater posset detrahere quartã trebellianicã de fideicõmis.
per totũ ti.ff.ꝫ.C.ad trebe.Cogita in istis qꝛ reputo satis subti
lia.¶In eadem gl.ibi:sed Pile⁹ dixit.habeo opi.Pilei ꝙ in
hac.l.ad finẽ etiã probata volũtate militis nõ habet locũ dicta
directa militaris:ſꝫ fideicõmissaria tantũ.ꝑ hꝫ allegabat text.in
d.l.cẽturio.ꝫ dicit Cy.h in.j.q.ꝙ Pile⁹ vult inducere illũ tex.
q̃ simpliciter dicit ꝙ substitutus capiet:Pile⁹ ex sua pharetra
intelligit capiet.s.iure fideicõmissi.ꝫ nos ex nostra subdit Cy.di
cemus capiet.s.iure directo.Ad hoc etiã allegat.d.l.ꝓcib⁹.ĵ.fi.
ſꝫ ibi nõ loquit in breuiloqua:ſꝫ in cõpẽdiosa,q̃ fuit facta filio
pupillo qñcũqꝫ moriat:vnde si filius moriatur effect⁹ iam pu
bes:tũc post pubertatẽ valet iure fideicõmissi tantũ:qꝛ satis ha
buit lex ꝙ ĩtra tẽpora pupil.etatis valuerit iure directo.ꝫ istud
est qđ voluit dicere glo.ĵ.que est diminuta in secũda solutione.
Gloss.dupl'r respondet ad hec iura.primo ꝙ in illis legib⁹ mř
erat in medio.Sed certe istud nõ apparet in.d.l.cẽturio.qꝛ ibi
adsit mater.Fatet gl.ꝙ vera est opi.Pilei ꝙ in ista.l. nullũ fit
ꝓuilegiũ,ꝓpter matrẽ.Sed certe istud qđ dicit gl.de matre est
ineptũ:qꝛ imo si probatur de volũtate militis,etiã mater exclu
dit ꝑ substitutũ.l.papinian⁹.§.ſꝫ nec impuberis.ff.de inoff.te.
Ideo gl.ponit secũdã solutionẽ ad illa duo iura ꝑ ꝟbo obscu
ra,ꝫ dicit.Item satis habet lex ꝙ vsqꝫ ad pubertatem valuit
iure directo:vult dicere glo.que dꝫ sic suppleri:put eã declarat
Bal.in.iiij.col.in tertia oppositiõe,ꝙ in legib⁹ cõtrarĳs,q̃uis
filius tpe mortis patris esset pupill⁹:tñ effectus postea maior,
decessit adultus:vñ satis habuit lex ꝙ tpe quo fuit pupillus
substitutio valuerit iure directo,sicut ꝫ hic:licet postea post pu
bertatẽ valuerit iure fideicõmissi tantũ.Breuiter istã opi. Pi
lei reprehendit Bar.ꝑ tex.in.d.l.cẽturio.in ꝟ.fructib⁹.qꝛ si ibi
haberet locum fideicõmissaria substitutio,nõ venirent fruct⁹ in
restitutione fideicõmissi.l.iubemus.C.ad trebel.vt etiã ꝑ Bar.
in.d.l.cẽturio.in.ij.col.vbi etiã bal.ꝫ Imo.in.d.l.ꝓcib⁹.in.iij.
col.vbi etiã Bal.Sali.ꝫ Angel.hic in fi. Sed errat Bart.qꝛ.l.
centurio loquit in fructibus inuentis in hereditate:non anteꝫ
post aditã hereditatẽ perceptis,vt dicit tex.in ꝟsi.inuentis in
hereditate.qꝛ post aditã non est proprie hereditas:ꝫ qꝛ si tales
fructus nõ restituunt fideicõmissario qui successit ꝺm regulas
iuris cõis.l.in fideicõmissariã.ꝫ.l.ita tñ.§.j.ff.ad trebel.ꝫ.l.in fi
deicõmissi.in prin.ꝫ ibi glo.ff.de vsur.quanto minus debẽt resti
tui si succedat de iure singulari ex speciali priuilegio militis.ar
gu.l.ei⁹ militis.§.si militia.ff.de testa.mili.Et rõ diuer
sitatis est:qꝛ qñ fructus extabant in hereditate tpe mortis testa
toris,erãt bona testatoris:ꝫ sic pars heredi.vnde veniũt in sub
stitutione sicut alia bona testatoris.Sed fruct⁹ ꝑcepti post adi
tam in vita ab herede,non censent de patrimonio defuncti:sed
de ꝓprio pr̃imonio hẽdis:qꝛ postq̃ adiuit effectũ est suũ patri
moniũ:ꝫ ita tenet ipsemet Ang.in.d.l.cẽturio.ꝫ cõmuniter ibi
Moder.ꝫ Fulg.ꝫ Pau.de ca.ꝫ Ludo.ro.hic. Tamen opi.Pi
lei est falsa ex alio,ꝑ tex.hic in fi.ꝫ i.d.l.cẽturio.dũ vtrobiqꝫ loq
tur de priuilegio militis.nam si loqueretur de fideicõmissaria,
nullum esset priuilegiũ militis.Que etiam ex alio hic locũ ha
bere nõ põt:nã hic tractat de successione filie:in qua per fideicõ
missariã nõ succedit:vt.ſ.declaraui.¶In vltima parte gl.ibi,
item quero inquantũ glo.format qõnem ꝫ nõ rñdet,Bar.ad fi.
rñdet distinguendo quatuor casus.Sed aduerte in scđo:dũ di
cit ꝙ si apparet ꝙ miles voluit substituere directe post aditam
hẽditatẽ,ſꝫ limitatiue vsqꝫ ad tp̃s pubertatis filie:tũc in ꝑsona
filie durabit vsqꝫ ad tp̃s pubertatis tantũ:ſꝫ in maiore erit cõ
pẽdiosa:ꝫ durabit ꝑpetuo:nisi mř sit in medio:ꝫ sic erit inequa
litas in tpe.Et idẽ tꝫ Cy.hic.Sꝫ Iaco.bu.Bar.Sali.Fulgo.
ꝫ Lu.ro.ꝫ cõiter Moder.hic reprehẽdũt Bar.ꝙ imo nõ dura
bit etiã in ꝑsona maioris vltra pubertatẽ filie:vt seruet equali
tas.Sed ꝑ opi.Bar.facit qđ no.decidit idẽ Bar.in.lucius.in
ver.quare habeo plures filios.preallega.tñ Bar.ibi loquitur in

substitutionibꝰ pupillaribus.in quibꝰ nō esset tāta disparitas: sicut esset hic si duraret perpetuo.argu.l.nisi.§.fi.ff.de tute.ꝛ ra. distra.ſʒ Bal.hic.Et istud qđ in oppositū adducitur de equalitate ꝓcedit in casu dubio.secus qñ de volūtate apparet:qꝛ tunc etiā non est attendendū quibus verbis vtatur:vt dicit Bar.qꝛ qñ sensus est clarus de verbis nō est curandum.l.iij.C.de liber. prete.ſm Fulg.hic.Preterea sicut non curatur inequalitas respectu bonorum:qꝛ in pupillari substitutiōe veniūt non soluʒ bona ꝓuenta a testatore:sed etiā bona ꝓpria ipsius pupilli:ī directa militari:secus est:ita eodem modo non est curandum de inequalitate respectu lōgioris tēporis.cū bonū sit arg.de rebus ad tēpus.l.miles ita.in prin.ver.ꝛ qꝛ diximꝰ.ꝛ ibi Bart.ad hoc no.ff.eod.Preterea sicut substitutio pupillaris ex vna pte est pinguior respectu bonoꝝ vt ꝑdixi:ita directa militaris ex pte extranei maioris debet esse pinguior respectu tpis:vt q in vno alleuiatur in alio grauetur.l.eū qui.in prin.ff.de iureiu.¶ Potes cōcludere ꝙ qñ apparet de voluntate militis:ꝛ miles aliter nō limitauit tps:teneo ꝙ duret vsq; quo alter eorum decesserit vnde si filia moriatur impubes,habebit locū pupillaris substitutio:vt dixi,si postea,habebit locū semꝑ militaris:ſʒ in ꝑsona fratris maioris semper durat militaris.ista est doctrina iuriscōsulti quā sequor in.d.l.centurio.ꝛ tenet eam Fulg.hic.In alijs mēbris Bar.vide p Alex.hic:post doc.p eū relatos.¶ Extra glo.possent tangi multe qōnes in materia breuiloque substitutionis.de quibꝰ per Bal.Ang.Sali.ꝛ Ludo.ro.hic:ꝛ ante eos a Bar.i.d.l.luciꝰ.ꝛ p Bal.in materia reciproce substitutionisꝰ in c.si pater.de testa.in.vj.per canonistas,maxime Jm.in.d.c.raynutius.per Jo.fab.in.§.qua ratione.in.viij.ꝛ.ix.col.insti.de pupil.substi.p alexā.in consi.xxx.in.ij.volu.incipień.viso testamēto Alberti.ꝛ in cōsil.lxvj.in.ij.volu.incipień.viso testamēto in j.col.per Ange.in consi.xcj.testator.ꝛ in.l.hereditatem.in lectura Florētina.j.de impube.ꝛ alijs substitu.latius p Alber.de rosa.in repeti.rubri.ff.de vulg.ꝛ pupil.in materia reciproce substitutionis.per Ang.de are.in.§.j.institu.de vulga.ꝛ pupil.substi.

a ¶ In materia reciproce substitutiōis.Addō Alexan.de imo.in.l.iā hoc iure.ff. de vulga.et pupil,

14 ¶ Unā qōnē non omitto que est valde disputabilis.pone testator duobꝰ filijs impuperibꝰ in potestate existentibꝰ reciproce substituit:deinde vnū emancipauit:ꝛ sic in eius ꝑsona pupillaris substitutio fuit extincta:an similiter finiatur in persona alteriꝰ impuberis in pōtestate retenti.an vero duret substitutio pupillaris in persona filij qui remāsit in ptāte.¶ Et partem negatiuaʒ qđ nō extinguaꝛ substitutio in ꝑsona alterius in ptāte retenti, tenet Bal.hic in.x.q.p tex.in.l.fi.ff.de duobꝰ re.vbi tenet ꝙ licet vnus ex pluribꝰ correis debēdi eximaꝛ ab obligatione:tñ aliꝰ non liberatur.ita in proposito,si vnus pupillus eximaꝛ a substitutiōe pupillari,tamē aliꝰ nō erit exemptꝰ.etiā ibi ꝛ pōdera qꝛ etiā ibi in duobꝰ reis seruaꝛ eq̄litas.l.reos.§.cū i tabulis.ff.de duobꝰ reis.§.j.ꝛ.ij.instit.de duo.reis.sed responde/ ꝙ.d.l.fi.non videꝛ facere,qꝛ ibi exemptio vniꝰ debitoris nō ꝓcessit ex voluntate creditoris cui erat acquisita obligatio: ſʒ ꝑ deportationē,vel aliā ca.di.ſʒ in casu nostro exemptio ꝓcessit ex volūtate ꝛ ex facto ipsius testatoris,a cuius voluntate depēdet an sub breuiloqua ꝯtineatur pupillaris.d.l.iā hoc iure.ī ṗn. ꝛ.§.j.ff.de vulga.ꝛ pupil.secundo Bal.allegat text.in.l.tribunꝰ. §.fi.ff.de testa.mili.vbi si miles in aliquibꝰ partibus cassat testamētū priꝰ factū,in alijs nō cassatis valet,ꝛ cōfirmaꝛ dispositio. ita hic cassando vnā substitutionē pupillarem,aliā videtur confirmare.Responde vt per Alex.in.d.l.lucius.in.vij.col.Tertio monet Bal.qꝛ substitutio pupillaris est fauor ꝛ prouisio ipsiꝰ pupilli.vt not.gl.in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa.ergo debemꝰ dicere substitutionē pupillarē durare in ꝑsona impuberis in potestate retenti.Eādeʒ opi.per ista fundamēta Bal.tenet Ang. in.d.l.luciꝰ.ꝛ hic in lec.Perusina.vbi addit ratiōnē nā a principio cōtenta est pupillaris in personā amboꝝ propter paritatē ꝛ coniecturatā voluntatē testatoris.d.l.iā hoc iure.in princ, ergo ex postfacto nō pōt paganꝰ eam tollere nuda volūtate:vel p tale factū emancipationis.l.sancimꝰ.j.de testa.ꝛ.§.ex eo autē solo.institu.quibus modis testa.infir.secus si esset miles.l.militis codicillis.§.veteranꝰ.ꝛ.l.eius militis.§.j.ff.de testamē.mili. vt hic per eum.Eandem opi.tenet Ang.in lectura Floren.in.l. hereditatem.in.ij.col.j.de impu.ꝛ alijs substi.Motus.qꝛ circa voluntatem testatoꝛ nihil egit.vnde non presumitur eā mutasse:vt.l.fideicōmissa.§.si reʒ.ff.de leg.iij.secus si testator declarasset eam noluisse ab initio includi.l.heredes palā.§.sed et si notā.ff.de testa.¶ Pro ista parte disputationis gratia plura pñt adduci.Primo qꝛ ineq̄litas ꝗ supuenit ex postfacto nō vitiat. l.cādē.§.j.ff.de duo.reis.rñde:vt per Bar.in.d.l.luciꝰ.¶ Secūdo qꝛ licet imparitas personarum impediat a principio ne pupillaris cōtineatur,vt hoc tex.ꝛ in.d.l.iam hoc iure.in princ.ꝛ §.i.tñ faciliꝰ durat aliquid qñ est in esse deductū,ꝙ si de nouo induceꝛ.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui.c,ad apostol,de regula.Facit bene text.notabilis in.l.si fundū.ff.de fundo dota. Itē tex.notabilis.in.l.fi.ff.vñ lib.iuncto eo qđ ꝑ illū tex.decidit Bal.in.l.si matre supstite.C.de suis ꝛ legi.Sed rñde ꝙ argumētū ꝓcederet qñ actꝰ habuisset ꝑfectū esse:qđ nō est hic:cū ambulatoria sit voluntas testōris vsq; ad mortē.l.cū hic status.§.ait oratio.ff.de dona.inter virū ꝛ vxo.In contrariū facit.d.l.si fundū.¶ Tertio facit/qꝛ qñ duo extrema sunt necessaria ad causandū vnum actum,si illa duo extrema cōcurrunt,ꝛ actus ipse causetur:licet postea deficiat vnū:non tñ corruit actꝰ.l.si vetri. §.in bonis.ꝛ ibi Bar.ff.de priuile.credi.l.liberorum.in pñ.ꝛ ibi Bar.ff.de infami.l.si nō lex eā sentia.ff.de here.insti.§.affinitatis.insti.de nup.ſʒ ita est ꝙ ad causandū pupillarē substitutionem in breuiloqua requirunꝛ duo extrema.Primo paritas ꝑsonarū.Secundo presumpta volūtas testatoris:ita ꝙ nō refragetur.d.l.iam hoc iure.§.j.ꝛ.l.lucius.sed in casu nostro ista duo extrema interuenerunt a pncipio tpe facte substitutiōis breuiloque:ergo licet postea deficiat vnum extremū:non tamen dʒ actus deficere.Responde tripliciter.Primo ꝙ argumentū ꝓcederet qñ actus fuisset perfecte causatus in esse:qđ nō est hic: vt.s.proxime dixi.Scđo rñde ꝙ hic deficit nō solum vnū extremū:imo deficiūt ambo extrema.Primo enim deficit paritas personarum.Itē deficit voluntas testatoris: vt.j.dica.Tertio ꝛ notabiliꝰ responde ꝙ vbicūq; princeps vel legislator mouet ex duabꝰ causis simul cōsyderatis,illarū altera deficiente cessat dispositio:qñ altera de per se nō erat sufficiēs ad actū:vt probatur in.c.qm frequenter.§.porro.iuncto.§.finautem.vt lit.non contesta.ita no.Abb.in.d.§.porro.i.fi.ꝛ in consil.cix.vij.id de iure queritur.¶ Quarto facit/qꝛ non presumitur volūtas testatoris mutata.nisi probeꝛ.ꝛ sic semel inclusum ex volūtate testatoris semꝑ durare ꝑsumitur.l.cū tacitū.ꝛ.l.eū qui .ff.de probat.facit.l.q ex liberis.§.testō.ff.de bon.pos.ſm tab.¶ Cumto stringit fundamētū.s.adductū per Ang.hic in lectura Perusina:qꝛ si diceremꝰ ꝙ per emācipationē factā de vno ex filijs intelligitur sublata substitutio pupillaris in altero,sequereꝛtur ꝙ hrditas posset adimi in minus solēni volūtate ꝙ in testamēto:ꝛ sic per tacitā voluntatē,que resultat ex hoc actu emancipationis.ꝛ tamē istud est falsum:qꝛ hereditas neq; datur neq; adimitur:preterꝙ in testamēto.l.quidā in suo.§.fi.ff.de cōdi.insti. preterꝙ in certis casibus,in quibus tacita voluntas excludit heredē ope exceptionis.l.nostrā.ꝛ ibi diceꝛ.j.de testa.l.ex parte.ff.de adi.leg.ergo impossibile videꝛ ꝙ emancipatio reuocet substitutionē directā.Bar.in.d.l.lucius.in.v.col. sentit istā oppositionē.nā dicit Bart.opponēdo:certū est ꝙ illa substitutio pupillaris ꝯtineꝛ ab initio in breuiloqua:quomodo ergo pōt eā reuocare sine noua solēnitate:rñdet illud qđ cōtineꝛ in breuiloqua,est quedā declaratio huiꝰ ꝗualitatis:sed declaratio potest fieri sine noua solēnitate:vt.l.hrdes palā.§.ſʒ ꝛ si notā.ff.d testa.pro ista solu.Bar.bene facit illud qđ notabiliter tʒ Bal. in.l.precibꝰ.in.ij.q.ꝛ seq.C.de impube.tacita pupillaris contēta sub expssa vulgari matrē nō excludit:vt ibi:vt dixi.s.in pnc. gl.certe testator ex interuallo post testamētū pōt dicere,ꝙ intēdit matrē excludi:qꝛ actus quātūcūq; perfecti recipiūt formā declaratoriā etiā seorsum:non autē dispositoriā.d.§.ſʒ ꝛ si notā.Sed ista solutio non valet:ꝛ in ꝯtrarium facit qđ vult Bal. hic in.ij.ꝛ.iij.col.Pau.de ca.in vlti.col.ꝙ ista nō est mera declaratio sed dispositio.Secūdo ꝛ fortiꝰ ostēdo ꝙ solu.bart.nō possit ꝓcedere:aut eñ volumꝰ dicere ꝙ pater emācipādo vnū ex filijs declarat,vt nunc,qđ nolit durare pupillarē in ꝑsonā alteriꝰ fratris:ꝛ tunc,qꝛ a pncipio fuit pupillaris simpliciter,certe testator nō potuit illā pupillarē tollere emācipādo:ſʒ fuit opus nouo iudicio solēni.d.l.heredes palā.in princi.ꝛ.§.ſʒ ꝛ si notā. ꝛ.s.pbaui.Aut volumꝰ dicere ꝙ testator ꝑ emancipationē factā de vno filio videꝛ vsq; retro declarare:ꝙ vsq; a pncipio voluit pupillariter substituere:ꝛ idē qꝛ iste nō est actꝰ q necessario vel presumptiue istud inferat in preteritū:ergo nō inducet hāc declarationem in preteritū.vt traditur per bar.ꝛ docto.in.l.et ꝑsona.post glo.ibi.C.de proba.ꝛ p Bar.ꝛ alios in.l.si prius.in v.opposi.ff.de ope.no.nun.ꝛ ꝙ ꝑsens emancipatio nō inferat i preteritū.ptʒ qꝛ tēpore quo cōdidit testm̄ pater nō cogitabat de futura emācipatione filij:nisi ex breuitate tpis.puta qꝛ emācipatio fuisset facta paulo post testamentū.l.si ventri.§.i.ꝛ qđ ibi notat Bar.ff.de priuile.credi.ꝛ qđ dixi clariꝰ procederet qñ pater emācipasset filiū ex aliqua causa postea de nouo superueniēti.Tertio in ꝯtrium facit qꝛ illud qđ dicitur ꝙ declaratio voluntatis potest fieri sine noua solennitate.d.§.sed ꝛ si notā.procedit qñ declaratio fit circa circunstātias actus.secus vbi declaratur substātia ipsius actus,ſʒ Jo.de ana.cōsil.lxxxiij.videdū est de virtute renouationis.ij.col.¶ Sexto pricipaliꝛ ꝛ ista pte facit.nā reformatio facta p testatorē i vno:in alio dispositionē nō immutat.tex.est no.in.l.alumne.§.q filias.ff.d adi.leg.ꝛ ibi

Bart.summat

Bar.summat,ꝙ quantū ad res formatas videt̃ testator mutasse voluntatē:nō quantū ad alias,ergo ita in ṗposito testator mutā/do substitutionez pupillarē in vno non videt̃ in alio mutasse. Sed responde ꝙ ƺtium non loquitur in materia desyderante equalitatem:vt est in breuiloqua ṗpter vnitatē orationis. ¶ Ultimo facit l.si post mortē.§.fi.ff.de bono.pos.ƺtab.iuncta.l.fi.ff.de pac.Sz rn̄de ꝙ loquunt̃ i iure irreuocabiliter quesito,puta post mortē p̄ris:ꝙ non est hic:vt.s̄.dixi.ista opiṅ.est bene sustētabilis.⁊ puto ꝙ sit de iure verior. ¶ Cōtrariā opi.⁊ sic affirmatiuā ꝙ imo finit substitutio pupillaris in ṗsona alterius impuberis in ṗtāte retenti: tenet Gui.de cu.q̄ cuz sit mutatio in vno,videt̃ fieri in alio eadem rōne.arg.l.j.C.de diuer.rescri.rn̄de ꝙ ibi est ṗpter vnitatē cause,⁊ supplicationē porrectā cōi noīe.ar.l.si defensor.§.q interrogatus.ff.de inter.actio.⁊.§.preterea.insti.de inuti. stip. ¶ Secundo mouetur ṗ tex.in.§.ad hoc.ver.si aūt pater.in aut.vt lice.ma. et auie.vbi noīatio facta de vno filio in scriptis ṗ patrez inducit legitimationē:non solū quo ad filiū noīatum,sz etiam quo ad alios non nominatos.Sed respōde ꝙ sunt casus diuersi.ibi eñ agit̃ de conferēdo,hic de auferendo. Ibi em̄ dispositio beneficialis collata a ṗncipe in vnū filiū,trahit̃ ad alios in quib⁹ est oīmodo eadem rō:sed hic ecōtra q̄rimus an dispositio fauorabilis collata a ṗncipe i plures liberos,si postea deficiat in vno,rōne emancipationis de eo facte,an per hoc reuocet̃ in alijs filijs nō emācipatis:ṗterea ibi agitur de legitimatione,que est fauorabilis ⁊ extēdenda:vt tenet Bemi.post Lappū in.c.j.§.j.in pe.col.de filijs presby.in.vj.Pe.de ancha.in cōs.cccc.xviij.circa primū quesitū fuit satis expediēs:ideo nimirum si ibi dispositio per quam insurgit legitimatio collata in vnū filium,trahitur ad alios:sz hic agit̃ de auferenda substitutione pupillari:que sil̃r est fauor ⁊ ṗuisio pupilli.fm gl.in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa.vnde per emancipationem vnius nō debet induci reuocatio substitutionis pupillaris in persona alterius filij non emācipati. ¶ Tertio mouet̃ Gui. de cu.ṗ tex.in.l.alteri.ff.de adi.leg.Et dicit Bar.in.d.l.lucius.ꝙ illa.l. alteri. optime facit.vbi si testator legat vni prediū,alteri vero iubeat cedi actionē cōtra debitorē hereditarium tante quantitatis quāti erat ipsum predium.certe si primo adimat legatū predij, intelligitur etiam alij adimere legatū estimationis.Et ad illum tex.adde etiaz text.in.l.pāphilo.§.fi.ff.de leg.iij. ¶ Ad illum tex.rn̄det Bal.hic.in.x.q. ⁊ Ang.in.d.l.lucius.qd̄.d.l.alteri.loquitur de onere non de mero fauore. ¶ Istam sol.irrident Ludo.ro.⁊ do.Fran.de are. hic Imo.⁊ do.Alexan.in.d.l.lucius.qui dicit ꝙ ista solutio est mala et pessima:q̄ imo ibi erat dispositio fauorabilis sicut hic:nam sicut hic est fauor pupilli in substitutione pupilli:ita ibi est fauor legatarij respectu legati:cum legatū si titulus mere lucratiuus.l.si hereditatē.§.j.ff.manda. Puto ꝙ solu.Bal.⁊ Ang.bene intellecta sit bona.nam legatuz respectu legatarij bene est fauor:sz respectu heredis grauati,est onus.⁊ de isto ipsi intellexerunt:sed substitutio pupillaris omni respectu est merus fauor. ¶ Scd̄o modo rn̄dent bald.⁊ Ange.ꝙ ibi vna dispositio hz se ad aliam loco finalis cause ibi em̄ ideo legauit estimationez secundo,q̄ ṗmo legauerat ṗdiū:iō nimirū si vno adēpto reuocat̃ ⁊ aliud:sz hic iste substitutiones pupillares contente in breuiloqua:lz fraternisent adinuicē,tn̄ neutra est finalis causa alteri⁹:patet q̄ vna extincta sine facto testatoris non extinguitur alia fm oēs. ¶ Ego aliter ⁊ notabilius rn̄deo ꝙ d.l.alteri.loquitur in legatis que testator reuocat nuda voluntate etiam tacita.l.iij.§.fi.cū.l.seq.ff.de adimen. lega. sec⁹ est in directa pupillari:q̄ non potest reuocari nisi per aliā solennem voluntatez l.militis codicillis.§.veteranus.ff.eo.§.ex eo autem solo. institut.quibus modis testa.infir.⁊ dixi.s̄.in quinto fundamēto partis cōtrarie. Pro ista solutione est tex.in.l.ex parte.ff. de adimen.legat.vbi propter inimicitias superuenientes reuocatur legatū:sed nō institutio eiusdē.⁊ ibi gloss.notabiliter assignat rationē diuersitatis quam dixi post Bald.⁊ Angel.in.l.hereditas.C.de his quib⁹ vt indi. Istam opi.etiam tenet Ray.per text.in.l.cum eiusdem.in fi.⁊.l.plerūqz.ff.de edil.edic.que leges parum faciunt ibi in causa ⁊ sic erat in principio.nam etiam hic si imparitas fuisset a principio impediuisset pupillarē in persona vtriusqz:vt hac.l.⁊.d.l.iam hoc iure.in princ.⁊.l.lucius.sed questio nostra loquitur quādo inequalitas nō erat a principio:sed supuenit ex postfacto: vn̄ nō dz tollere legitime factum:vt in regula factum legitime.de reg. iur. lib.vj.ṗterea.d.l. plerunqz. loquit̃ in his que commode separari non possunt.Eandem opi.tenet Alber.de rosa.in repe.rubri.ff.de vulga.⁊ pupil.in materia reciproce substitutionis in.x. questio. et Io.fab.in.§.qua ratione.in.viij.col.insti.de pupil.substitu.Eandē opi.tenet Barto.in.l.luci⁹.in.v.col.cū limitatione,qn̄ talis emancipatio fuit facta de voluntate ṗpria ipsius testatoris: secus si ex aliqua causa fuisset coactus emancipare.per id qd̄ in simili dicimus in.l.rem legatā.ff.de adi.lega.⁊ in.l. fideicommissa. §.si rem.ff.de lega.iij. Idem tenent Imo. Pau.de cast.⁊ do.Alexan. in.d.l.lucius.Sali.hic in.vij.q.⁊ Ludo.ro. Idez tenet Ange.de are.in §.j.in.ij.col.instit.de vulg.substi.⁊ do.Petr.de vbaldis de Perusio in repeti.c.raynutius.de testa.in materia reciproce substit.vbi dicit ꝙ istam cōiter tenent doc.istā limitationē Bar. reprehendit Ange.eandem opi.tz latius Imo.in.d.c.raynutius.in materia reciproce.in.vj.q.in.d.l.lucius.q̄ ex quo emācipatio processit culpa vel ex facto filij,multofortius videt̃ ꝙ debeat reuocari substitutio pupillaris in personā alterius fratris:al's iste fili⁹ qui coegit patrē emancipare sentiret cōmodum ex tali substitutione pupillari si duraret:q̄ per eā succederet fratri:sz illud reprobat̃ ṗ Lud.hic:⁊ per Imo.⁊ Mod.in.d.l.lucius.q̄ pupillaris substitutio est fauor ⁊ ṗuisio illius pupilli cui fit.l.ex tribus. vbi gloss.C. de inoffi.testa.vn̄ ṗpter culpaz emancipati non debet ipse grauari.l.si [15] quis in suo.§.legis.C.de inoffi.testa. ¶ † Preterea ꝙ substitutio pupillaris reuocet̃ istud est a ṗsumpta mente testatoris:non autem a facto vel ṗsona emancipati.vnde qn̄ pater voluntarie emancipat,videt̃ reuocare substitutionē:sicut videtur reuocare rez lega[16]tam:secus si necessario:vt in iuribus allegatis ṗ Bar.† Preterea substitutio non expirat propter pubescentiam alteri⁹.d.l.luci⁹.vbi per gl.ergo multominus dz extingui qn̄ cōtra voluntatē patris in persona alterius substitutio expirat per emancipationē ne[17]cessariā. ¶ † Preterea pater inuitus[a] cogitur emancipare filiuz [a] ⁊ nō erit cā filij:sed ipsius patris:vt ptz ex quatuor casib⁹ positis per glo.in.§.fi.instit.qui.mo.ius pa.po.sol. Imo tz singul'r Raph.cu.in consi.lxxxvij.inspectis causis premissis.ꝙ ex quibus causis potest filius excludere patrez a successione,ex eisdem potest eum cogere ad emācipandū.qd̄ valde signa pro extēsione gl.in.d.§.fin.⁊ in.l.si cui legatū.ff.de cōdi.⁊ demon.Caue tn̄ ad simile Bartol.q̄ qd̄ dicit̃ per alienationem necessariā nō reuocari legatū,vt iuribus ṗ Bar.allega.ṗcedit qn̄ alienat̃ ex necessitate rei familiaris:secus qn̄ ex necessitate ṗ.l.imposita.vt posset hic esse.vt ṗbatur in l.filia legatorum. C.de lega.iuncta.l.fi.C.de do.ṗmis.fm Nic. de mutina.⁊ Albe.de rosa.i.d.l.filia legatoruz. ¶ Pro ista parte disputationis grā.Quinto facit q̄ potest testator declarare voluntatē suam sine noua solēnitate.l.heredes palā.§.sed et si notam.ff.de testa.videt̃ aūt declarare emancipando alterū,cum videt̃ velle equalitatē inter filios seruari:ṗcipue in breuiloqua propter vnitatē.d.l.iam hoc iure.in prin.facit.l.vt liberis.C.de colla.⁊ voluntas ita declarat̃ facto sicut verbo.l.de quibus.ff.de leg.imo facta sunt fortiora ad declarandum voluntatem quam verba:que sepe pro[b]ferunt[b] cōtra intentionē ṗferentis.c.cum dilecti.de appel.c.existimant.xj.q.iij.fm Abba.in consil.cxvj.in.ij.volu.illud de iure querit̃ vtrū visa remissione.in pe. col.in ṗn. Sed istud fundamentum nihil valet vt monstraui in quinto fundamento partis cōtrarie. [18] ¶ † Sexto pro ista parte facit fm Ang.de are.in.d.§.j. institu. de vulga.substi.q̄ testamentū pendet a volūtate testatoris.l.in cōditionibus.ff.de condi.⁊ demon.sed testator videt̃ ex facto suo reuocare pupillarē,cū fecerit ex postfacto inequalitatē:⁊ cui est data ṗtās mutādi forti⁹ censet̃ data ṗtās declarandi voluntatē suā verbo vl' opere.Sed rn̄de sil̃r per id qd̄ dixi.s̄.in quinto fundamento [19] partis contrarie. ¶ † Septimo facit quia destructio vnius[c] corre[c]latiuorū est destructio alterius.l.fi.ff.de accep.⁊.l.fi.cū fi. C.de indi.vidui.tol.⁊.l.j.C.de cupre.ex luco daph.nō ce.lib.xj.Sed responde ꝙ procedit in correlatiuis:quorū vnū nō potest stare sine alio:vel vnū est causa alterius:vt ptz ibi in contractibus,in quibus requirit̃ ꝙ a principio sint vltro citroqz obligatorij.l.si qs donationis.ff.de contrahen.emp.sed substitutiones pupillares contēte in breuiloqua,q̄uis fraternizēt ṗpter vnitatem rationis,tn̄ nō sunt correlatiue:ptz,q̄ a princi.vna potuit esse sine alia si testator hoc voluisset.d.l.iaz hoc iure.preterea in cōtractibus ptes possunt ex cōi voluntate vtranqz obligationē tollere:sz hic testator nō potuisset sine noua solenni voluntate:vt dixi.s̄.in quinto fundamento par[20]tis aduerse. ¶ † Octauo facit quia substitutiones in reciproca cōtente sunt adinuicē respectiue vna ad aliā:⁊ ideo exigūt equalitatē.d.l.iam hoc iure.sed in his que respectiua sunt si vnum postea cessat,certe cessat ⁊ aliud.l.filio.§. matri.⁊.l.alūne.§.seia.ff. de adi.leg.rn̄de qd̄ ista iura loquuntur qn̄ talis respectus est causa finalis. Ibi em̄ emolumentū legati fuit relictū propter onus.vnde sublato onere tollitur legatum:vt declarat Bar. in.l.si quis seruum.ff.de condi.⁊ demon.Bal.l.j.C.de pac.⁊ in .l.si plures.C.de condi.infer.sed hic vna substitutio non est causa finalis alterius: cum sine ea posset ēt a ṗncipio esse si testator vellet:vt.s̄.dixi:⁊ declarat [21] Bald.hic.in.x.qō. ¶ † Nono ⁊ vltimo facit q̄ qn̄ res deuenit ad eum casum a quo incipere non pōt,actu nondū cōsummato vitiatur.l.vrannius.versi.sed cū duo.ff.de fideius.l.si sub vna.§.si qs viā.⁊.l.plurib⁹.§.⁊ si placeat.ff.de verb.obli.Sed si a principio fuisset hec imparitas,nō fuisset in breuiloqua contenta pupillaris. d.l.iam hoc iure,ergo idem si superueniat talis inequalitas,⁊ adhuc viuat testator.ita ꝙ substitutio pupillaris nondum est sortita effectum:imo nec perfecte confirmata: cum ambulatoria sit voluntas testatoris vsqz ad mortem: vt superius dixi. Respondeo ꝙ

[a] ¶ Pr̄ inuitus. Adde Spec.ti. de acto.i.§. itē qd̄ est filiusfa.idē Spe.ti.de adult.versi.itē qd̄.

[b] ¶ Que sepe ṗferunt̃. Add̄ Bar.in.l.cū ops.C.de bo.q̄ libe. ⁊ ṗ Io.an.in regl'a q tacet.d̄ re.iur.li. vj. in mercu.

[c] ¶ Destructio vnius. Add̄ Bal.in.l.iij. in fi.C.d̄ sac.san.eccl'.Bal.in rubri.C. de re.cre. bart.i.l.si ab eo.C. de legiti.here.

non est verum q̄d actus deuenerit ad casum a quo incipere nõ potest: q̄ q̄d in breuiloqua facta ꝑsonis imparib⁹ non continetur pupillaris nõ est ex defectu ꝑtãtis. nam tũc argu. procederet. sed est ex defectu presumpte voluntatis. nam testator si vellet posset: non obstante imparitate personarum. d. l. iam hoc iure. §. j. ⁊ l. lucius. ⁊ ibi hoc dicit Barto. in. vj. col. Ex istis habes presentẽ articulum bene ad vtramq̄ partem discussum. In quo secunda opi. est cõis penes docto. ⁊ ab ea durũ esset iudicando ⁊ consulendo in practica recedere: tñ si fundamenta vtriusq̄ partis adinuicem cõferantur, firmiora et meliora sunt fundamenta prime partis: et credo illam esse de iure veriorem. ⁊ ideo illam amplector ⁊ teneo.

1 ☞ Verba enuntiatiua quando disponunt vel non.

2 Verba enuntiatiua prolata principaliter propter aliud, regulariter non disponunt: imo nihil operantur.

3 Notarius si in instrumento dicat: titius procurator caij promisit. sic: talia verba notarij non probant titium esse procuratorem caij. etiam si sint assertiua.

4 Verba enũtiatiua vbicũq̄ disponũt, hoc ꝓcedit ex fauorabili dispositiõe: ⁊ sic in odiosis: aut i materia penali nunꝗ̄ disponerent.

5 Verba enuntiatiua a teste prolata non disponunt neq̄ probant.

6 Quid in verbis enuntiatiuis prolatis a lege vel statuto.

Ex his verbis.

Ista lex diuiditur i duas partes. In pᵐa loquitur in verbis enũtiatiuis qñ proferunt a pagano. In secũda qñ ꝓferunt a milite. scda ibi: at eñ. ¶ Verba enũtiatiua principal'r ꝓpter aliud ꝓlata in pagano nõ disponunt. secus est in milite non errãte. h. d. ¶ † Et premitte ad euidẽtiã ꝙ aliqñ verba enũtiatiua^a ꝓferrunt principal' ꝓpter se, hoc est ad hunc solum finem: vt enuntient illud quod proferũt. ⁊ tunc talia verba enuntiatiua ẽt in pagano bene disponunt. tex. habes ⁊ exemplum in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. ita potest intelligi. l. tale pactum: in prin. ff. de pac. de qua glo. oppo. ⁊ non soluit. Aliquando verba enuntiatiua ꝓferunt ꝓpter aliud: vt est hic, vbi incidẽter dictũ est q̄d esset libertus. ⁊ tũc ista verba incidenter ꝓlata in pagano nil disponũt, sed in milite sic. sed iste tex videt intelligend⁹: vt ꝓcedat cõcurrente fauore libertatis.^b sic intelligunt istũ tex. Ange. ⁊ Pau. de ca. ⁊ do. Alex. ⁊ Lud. hic. ⁊ Bar. in. d. l. ex hac scriptura. in. iij. col. Et ꝑ hoc inferunt q̄d idẽ esset in testamẽto pagani, si cõcurreret publica vtilitas. allegãt ad hoc. l. si hereditas. §. fi. ff. de testa. tute. ⁊ in. l. quidam. in prin. C. de neces. ser. here. insti. tñ ista iura non vident facere: q̄ in illis non sunt verba enũtiatiua. Itẽ istũ tex. vident gñal'r itelligere Bar. Bal. ⁊ Sali. hic: vt ex summarijs eorũ ptz. ⁊ Imo. in. d. l. ex hac scriptura. vide tñ tex. cũ gloss. in. l. lucius. §. j. ff. eo. Sumẽdo isto scdo modo proprie verba enuntiatiua sunt quedã adiectio in oratiõe aliud principal'r ꝙ seipsum significans. ita diffinit Bal. in. l. si voluntate. C. de fideicõ. li. Al'r diffiunt Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de fal. cau. adie. leg. ¶ † Hac ergo regulã: ꝙ verba enũtiatiua principal'r ꝓpter aliud ꝓlate regul'r non disponunt, ⁊ nihil operantur. casus est hic. Ista regula recipit varias limitationes quas potes colligere ex traditis ꝑ Bart. ⁊ alios in. d. l. ex hac scriptura. ꝑ Bal. ⁊ Ang. hic. ꝑ gloss. ⁊ doc. in. l. j. in glo. magna. ad fi. C. de falsa cau. adie. ⁊ in. c. post cessionẽ. de probat. ⁊ in. c. si papa. de priuile. in. vj. ⁊ in cle. j. de ꝓba. per Hemi. in. c. j. vbi notabilem decisionem ponit. de procura. in. vj. ꝑ Cy. Ang. ⁊ Sali. in. l. verba. C. de testa. per Cano. in. c. fi. de suc. ab intesta. glo. in cle. j. iũcto text. de proba. vbi habes aliã fallentiã qñ verba enuntiatiua ꝓferãtur a principe. Adde tu plures alias fallẽtias que in his locis cõiter non tradũtur. ¶ Primo ergo limita nisi talia verba enuntiatiua sint geminata: tunc disponunt: secundum Bar. ⁊ Ang. in. l. cum scimus. C. de agrico. ⁊ censi. lib. xj. sequitur Pau. de castr. in. d. l. ex hac scriptura. Ludo. ro. in. l. gerit. ff. de acquir. here. ⁊ in consi. lxv. incipi. viso themate proposito circa id de quo. quia Panor. in. c. si cautio. ad fi. de fide instru. ⁊ in repe. c. per tuas. in. ix. colũ. de arbi. vbi ad hoc allegat bonũ tex. in. l. j. C. de plus peti. in ꝟ. ⁊ scdis confessionibus siue insinuate sint, siue nõ. ¶ Secũdo singulariter fallit in dote: cuius fauore verba enuntiatiua etiã inter alias personas ⁊ ꝓpter aliud ꝓlata bene disponũt. l. ij. cũ glo. C. de do. ꝓmis. per quã ita expresse tenet Bar. in ꝯ̄si. suo q̄d incipit: factũ sic se hꝫ. titius ⁊ seius venerunt ad diuisionẽ. sequit Ludo. ro. in. l. j. ff. solu. matri. ⁊ ibi simpl'r do. Alex. in. xij. colũ. ⁊ in ꝯ̄si. iiij. in. ij. vol. incip. vꝫ inspectis. in. vij. col. Pau. de ca. in cõsi. lxxxij. Iuus de bellais. ¶ Tertio limita ꝙ lꝫ verba enũtiatiua incidenter ꝓpter aliud a pagano prolata nõ disponãt, tamẽ saltẽ faciunt semiplenã probationẽ, in fauorem tertij. Ita singul'r tenet bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. in. viij. col. in ꝟ. itẽ quero q̄d si instrumentũ publicũ nõ est factũ inter ipsas ꝑsonas ⁊c. ⁊ sequunt cõiter Cano. in. c. fin. de iureiuran. accedat. tex. i. l. desideriũ. C. deposi. Et de huius veritate dixi plene in. d. l. admonẽdi. ¶ Quarto singu. limita qñ essem⁹ in antiquis^c tunc verba enuntiua bene disponunt. tenet Anto. de bu. in. d. c. fi. de succes. ab intesta. ⁊ in. d. cle. j. de proba. ⁊ in clemen. summus pontifex. de sen. excõi. ⁊ ita tenet do. Alex. in consil. lxxv. in. iiij. volum. q̄d incipit: visis ⁊ ponderatis narratis in themate. in. ij. col. Et istud optime cõprobat: q̄ instrumenta de antiquo facientia mentionẽ de cõfinib⁹, ꝓbant confinia: vt singu. concludũt Bal. Sali. ⁊ alij in. l. cum aliquis. j. de iure deliberan. cuꝫ concor. ibi traditis. ⁊ ibi declarabo qñ dicant de antiquo, ⁊ quantũ tẽpus requirat. ¶ Quinto limita fauore pie cause,^d sicut hic in milite. ita tenet singu. Bar. in repeti. l. j. in pe. col. ⁊ est in. ij. q. vlti. questionis principalis. C. de sacrosan. ec. ꝓbat tex. in. d. c. fi. ⁊ ibi Host. Jo. and. ⁊ alij ad hoc notant. de succes. ab intesta. Ideꝫ tenet Panor. in consi. xj. incip. in causa q̄ vertit inter hospitale. in. iij. co. in. j. vol. Idem firmat do. Card. floren. in. c. indicante. in. iiij. ⁊ v. col. de te. Sicut in simili fauore libertatis. l. vnica. §. similiq̄ mõ. el. ij. C. de lat. libe. tol. ⁊. §. fi. instit. de adopt. ¶ Sexto fallit qñ verba enuntiatiua essent iurata: tunc disponunt: siue testator enuntiãs iuret siue asserat se iurasse. ita limitat Ang. hic in lec. Perusina. mouet per aut. q̄d obtinet. C. de ꝓba. ⁊ q̄ iuramentum^e habet vim clausule vt actus valeat oĩmodo. ex. l. cũ pater. §. filius matrẽ. ff. de le. ij. adde q̄d idem ante eũ tenet Bar. in. d. l. ex hac scriptura. in duobus locis. s. in. iij. ⁊ latius in. iiij. col. Pet. de ancha. in cle. j. de ꝓba. Bal. hic in. j. col. facit. l. cum quis decedẽs. §. codicillis. ⁊ quod ibi Bar. ff. de leg. iij. consydera tñ, q̄ quando interueniret iuramentum illa enuntiatio diceretur princip'r fieri. ¶ Septimo limita qñ sunt verba enuntiatiua que requirunt ad valorem ⁊ substantiam actus qui geritur. vt est, regulariter nemo potest alteri stipulari nisi sit seruus: pone ꝙ in instrumento stipulationis enuntiatiue dicatur tit⁹ seruus sempronij stipulatur: certe ista ꝟba enũtiatiua ꝓbant istum esse seruum sempronij, quantũ ad validandũ illum actum: ⁊ plene probant, nisi aduersarius contrariũ ostẽdet: sed si inter me ⁊ sempronium litigaretur principaliter super q̄õne talis serui, nihil probant. ita probatur in. l. optimam. C. de contra. ⁊ commit. stip. ⁊ istã doctrinã tradit do. Ant. in. c. illud. de ꝑsum. quã sequtur do. Matesi. in notabi. lxxx. adde q̄d idẽ dicit do. Ant. i. d. c. fi. de succes. ab intesta. Et idẽ q̄d do. Ant. tenet ẽt expsse Bal. in. l. ad probationẽ. C. loca. in vlt. co. et in versi. quero si instrumentũ dicit. ⁊ idem Bal. hic in. j. col. ⁊ in. c. series. in. j. col. de testi. vbi dicit q̄d. d. l. optimã. est ad hoc singularis. Ang. in. l. iurisgẽtiũ. §. quod fere. ff. de pac. Alex. in consi. cxxx. in. j. volu. incip. viso et examinato processu. in. xij. col. ad fi. ⁊ sequen. ⁊ in consil. ccij. in. ij. volu. incipiẽ. super causa ⁊ lite. in. ij. col. Facit q̄d vult Spe. ⁊ Jo. and. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. lij. sed caue, q̄ ista limitatio videtur cõfundi per istum tex. vbi ad validitatem actus, ⁊ sic validitatem legati, requiritur ꝙ talis seruus sit liber: ⁊ tñ istud enuntiatum quod sit liber: licet necessarium ad substantiã ⁊ valorem actus scꝫ legati: vt. l. seruis. C. de lega. non inducitur nec probat. tex. est hic: cogita: q̄ prima fronte videtur aliquid in oppositũ facere: maxime q̄ hic pendet a voluntate testatoris facere eũ liberũ: ibi nõ. ¶ Octauo limita predictã regulã vt procedat qñ enuntiatur aliquid facti quod potest aliter haberi quã volũtate ꝓferentis: secus quãdo profertur enuntiatiue aliq̄d incidenter q̄d pẽdeat a nudo ⁊ mero animo proferentis: vt est in eo qui est institutus heres: pone ꝙ in instrumento incidenter dicat ego heres talis ⁊c. nũq̄d istud verbũ heres, simpliciter prolatum inducat dispositionẽ, adeo quod ꝓbetur hunc adiuisse. certe sic. ita singulariter tenet Bar. in. l. gerit. in. iiij. col. in versi. circa secundũ scꝫ qualiter probetur. et in versic. seq. ff. de acquir. here. vbi inducit ad multa. ⁊ multũ no. do. Matesi. in nota. xxxv. ¶ Nono limita qñ verba enuntiatiua incidẽter ꝓferuntur per modum cause. tunc bene disponunt. tex. habes ⁊ exẽplum in. l. emptor. §. ancillam. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bald. ad hoc notant ff. de rei vendi. idem Bar. in. l. cũ svernã. §. idem quesijt. per illuꝫ tex. ff. de pig. ⁊ in. l. qui volebat. ff. de here. insti. ⁊. l. si socer. §. lucius. vbi alij oẽs. ff. sol. ma. ⁊ in. l. demonstratio falsa. §. j. ff. de cõdi. ⁊ de. ⁊ in. d. l. ex hac scriptura. ¶ Decimo fallit quando verba enuntiatiua sunt prolata per modũ ꝯditionis: tunc disponunt. saltem ad inducendã exceptionem. tex. habes ⁊ exemplum in. l. penult. ⁊ ibi Bart. ff. de colla. do. de cuius intellectu vide nota. domi. Alexã. in consi. cxix. in. j. volu. incip. videtur prima facie respondendũ. in pe. col. ⁊ vide latius per Bart. in. d. l. ex hac scriptura. ¶ Undecimo fallit in matrimonio^f fm Bal. in. c. series. in. ij. col. de testi. per glo. ibi inducendo: vt ibi per eum. ⁊ ideo si in instrumento continetur qualiter Berta promisit centuꝫ titio noĩe dotis pro matrimonio inter eos ꝯtracto: certe per illud instrumentũ ꝓbatur nõ solum promissio dotis: sed etiam ipsum matrimonium: lꝫ non fuerit tunc cõtractum. Puto non esse verũ, pulchra ratione. nã matrimoniũ debet euidentius probari ꝙ filiatio. glo. est valde nota. in. l. j. §. si ea. ff. de ven. in pos. mit. quã ita not. Bald. ⁊ sequit in. c. per tuas. in fi. de ꝓba. sed verba enuntiatiua^g non ꝓbant filiationẽ. l. neq̄ professio. C. de testa. ⁊. l. nõ nudis. C. de proba. ergo minus probat matrimoniũ. nisi rñdeas q̄d non ꝓbant in preiudiciũ aliorum: sed inter ipsos sic. c. ꝑ tuas. de ꝓba. vel nisi dicas ꝙ imo verba enuntiatiua proben.

a ¶ Verba enũtiatiua. Adde. l. cuꝫ eorũ. C. d sen ten. l. cũ tabernã. et ibi bart. de pig.

b ¶ Fauore libertatꝫ. add doc. in. l. j. C. de fal. causa adiec. lega. Ant. de bu. in. c. fi. d suc. ab ite. Domi. ⁊ doc. in c. si papa. de priuil. li. vj. ⁊ ꝑ Pau. de elea. in. cle. j. de proba.

c ¶ In antiquis. Adde Ant. de bu ⁊ Lãphrã. i c. qm̃ cõtra. de proba.

d ¶ Pie cause. add Cardi. zab. in. c. indicãte. de testa.

e ¶ Iuramentum. Adde gl. fi. i. c. tibi dño. iuncto tex. lxiij. dis. glo. in. c. vbi nõ ẽ. xxx. q. ij. Abb. i. c. ex rescripto de iureiur. Abb. i. c. ex lris. el. ij. i. j. col. de spõ.

f ¶ Fallit in mrĩmonio. Adde doc. i c. cum causam. de proba.

g ¶ Verba enũtiatiua. Adde Jac. Bo. ⁊ Cardi. alex. i. c. per tuas. q filij sint legi.

probent filiationē nisi contrariū probeꝛ:ita tꝫ glo. no.in.c. michael. de filijs presby. que ita intelligit leges preallег. ¶ † Item in materia aduerte ꝙ si notarius in instrumento dicit tit⁹ procurator caij promisit sic ꝛc.talia verba notarij etiam assertiua nō ꝓbant eū esse ꝓcuratorē. Ita tꝫ Bal.in rub.C.de fide instru.in.iiij.colū. motus per duo. Primo qꝛ istud esse procuratorē, est narratiuum: sed q̄ sunt alio tpe gesta nō probant per presens instrumentū: qꝛ quo ad ea non habet vīē et consulē.vt no.in.c.qm̄ cōtra falsam.de ꝓba. Secūdo allegat qꝺ in sīli vult Inno.in.c.cū in iure peritus. ff.de offic.delega.vbi tꝫ ꝙ si in sñia^a dr̄ quē esse procuratorem: hoc non ꝓbat.ꝛ sequit̄ istud vltimū Ang.in.§.ꝛ hoc insuper.in.ij.colum.in aut.vt spon.lar. Et idem ꝙ talia verba notarij non probant illum ꝓcuratorē:tꝫ Bald.in.c.j.in.j.col.de procur.ꝛ notabilr̄ in.c. series. in duobus locis.vbi videas de testi. Pe.de anch.in cle.j.de proba. Fortius tenet do.Cardi.floren.in.c.fi.de fide instr.in vlti.col.in ver. qro vltimo,pone ꝙ tabellio.ibi refert se dixisse in qōne de facto, procurator fecerat quēdā substitutū,ꝛ in instrumēto substitutionis dicebat notarius ꝙ tit⁹ ꝓcurator caij vt constat instrumento publico manu talis notarij a me viso ꝛ lecto:qꝛ adhuc per ista verba non erat ꝓbatū de mandato procuratoris:qꝛ est testimonium red-dere:non autē mandatū autēticare:vt ibi per eū.qui dicit hoc esse bene notandū:quia sepe videbis de facto. Et qꝺ procedit quo ad extraneos,nā inter partes rogantes notariū bene probat de illo mandato sic enuntiato. Ita intelligit dictū Spe.in tit.de fide instru.§.restat.ver.penu. Tu adde ad hoc text.no.in.l.ne satisdatio. ꝛ ibi Ange.ff.rem ratam habe.quē facit singu. Ludo.ro.in singulari.cccixij.incip.reuerēdus Cardi.sancti Marcelli.ꝛ vide p Lu. ro.in ɔsil.lxiij.inci.solū est videre.vbi limitat ꝙ quis directa verba non probāt ad suū fauorē constituētis:vt per Spe.in loco per eum allegato:tñ bene ꝓbant cōtra eū:etiā quo ad tertiū.per.d.l.ne satisdatio. Itē cōtra Cardi.qn̄ notarius diceret vt constat tali instrumento a me viso ꝛ lecto. facit qꝺ vult Bal.in.d.c.series.circa fi.faciunt not.in aut.si qs in aliquo.C.de eden. Caue tñ in predictis p d.l.optimam.vt dixi.§.in.vij.falien. ¶ † Unū etiā bene not.in predictis limitationibus ꝛ in alijs similib⁹, ꝙ vbicūqꝫ verba enuntiatiua disponunt ꝓcedit ex fauorabili dispositione.vñ in odiosis,aut in materia penali nunꝙ̄ disponerēt. ita Bal.in.l.ij. C.de necessa. ser.here.insti. ¶ † Itē no.ꝙ verba enuntiatiua ꝓlata a teste nunꝙ̄ disponunt nec ꝓbant. Ita fingu.Bar.in consil.qꝺ incipit: statuto ciuitatis Florētie cauet ꝙ forēsis. Et rō est clara:qꝛ dictū testis dꝫ de necessitate ɔcludere.l.nō nudis.vbi dixi.C.de ꝓba. ¶ † Quid autē si fit in verbis enuntiatiuis^b prolatis a lege et statuto:dixi in.l.vnica.super.iij.lectu.ibi.§.qn̄ peten.par.ponit Salic.ꝛ Alexand.in.l. qui se patris.§.vnde libe.cum concor. ¶ † Quid autem in verbis adulatorijs:dic ꝙ fauore libertatis tantū disponunt.tex.i.l.paul⁹. §.paul⁹.ꝛ ibi no.Bar.ff.de fideicō.libe. Adde tex.in.l. generali.in prin.cum gl.ꝛ ibi Bar.ff.de vsufru.leg. Et per.d.§.paulus. Ange. ibi dicit vnū singulare qꝺ est notatu dignū:ꝙ si princeps committat oratori suo ꝙ gratias agat cōmunitati sue de se benemerite, intelligit̄ mandasse quod eam faciat exemptā:pro quo adde aliū tex.in.l.vnica.circa mediū.in ver.sin vero gratias agendo.C.commu.de manu.tñ qꝛ iura specialr̄ sic disponūt,fauore libertatis nō debent extēdi:vt hic p do.Alex. Similiter verba generalia ꝓlata ad adulationem:seu ad vulgarē libertatē nihil disponunt:ꝛ in nihilo preiudicāt:vt cū dicisse oīa sua esse ad beneplacitū tuū:ꝛ qꝺ disponas put placet.tex.est.in.c.cum venissent.circa medium.vbi Jo.and.do.Anto.do.Card.ꝛ ēt ibi Imo.ꝛ Panor.notant extra. de instit. Adde glo.in.l.ij.in ꝟ.si ipsi sunt.C.in quibus cau.colo.do. accu.pos.lib.xj.ꝛ Ang.in.l.si cui.ff.de ser.ti.gñali. Et p illū tex.i.d. c.cum venissent.refert Lud.in repe.rub.ff. de arbi.i.iiij.colū.fuisse determinatā qōnē:dū aliqs peteret a me quod donarem sibi librū ꝛ rñdi non tñ librū:sꝫ oīa q̄ habeo.nil importāt. Sed in ɔtrū facit tex.notabilis in.c.cum in iuramento,ꝛ notant Cano.de homi. Sꝫ ɔcorda dupl'r rñdendo:vt p.d.Alexan.in.l.ita stipulatus.in.ij.co. ff.de ver.obl.vbi dicit ꝙ nō reperit istud ɔtuꝫ ab aliq̄ formatum. ¶ Scdō principaliter no.multū ex tex.ibi,sed dāde libertatis animū habuit mirabilr̄ ꝓbari:lꝫ alij non aduertāt:ꝙ in pagano ꝟba enuntiatiua ꝓpter aliud prolata non disponūt:etiā si cōstaret de voluntate pagani.cum hoc sit speciale in milite. Et si hoc est,verū est mihi mirabile.qꝛ ex hꝰ singulr̄ sequit̄ ꝙ in pagano ꝟba enūtiatiua non disponere,est ex defectu ꝓtātis non voluntatis: qꝛ ēt ex voluntate non disponunt. Nō pono tñ pro constanti:qꝛ si consyderes tex.nō dicit qꝺ cōstaret ꝙ miles habuerit talē animū:sed illud qꝺ dicit sed dande libertatis animū habuit,dixit ꝓpter illud qꝺ dixerat dū:modo nō ꝑ errorē dicat:sꝫ sciēter.ex qua sciētia ꝓsumit̄ animus:nō tñ dicit tex.oportere ꝓbare sic fuisse voluntatē militis qꝛ probata volūtate idem esset in pagano. Jason.

Certi iuris. Miles potest decedere pro parte tpis testat⁹,ꝛ p parte intestatus. h.d.cōcordantes sunt in gl.ꝛ aliud nō habetis. Jason.

1. Miles ꝛ paganus qualiter differunt:quo ad preteritionem filiorum in suo testamento factam.
2. Pater si pretereat ignorāter filiū etiā si fili⁹ expresse ꝑ ostmodū approbet testamentū:an tñ recōualescat:quia deficit substantia: idest voluntas testatoris.
3. Argumentū a statutis ad vltimas voluntates:an sit validū.
4. Preteritio facta a milite de filio sciēter: dicit̄ exheredatio tacita.
5. Tacitum quod dicatur.
6. Preteritio facta a sciente non solum habetur pro exheredatione: imo filius institutus in testamento patris censetur in effectu exheredatus:ꝛ sibi competit querela:quando est institutus vano nomine heredis.ponit exemplum.
7. Filius emancipatus si sit preterit⁹ sine insertione cause legitime: testamentum est ipso iure nullum.
8. Testamentū ad hoc vt valeat,dꝫ relinqui filio iure institutionis.
9. Correctio legis non debet induci per subauditiones.
10. Militis priuilegiū de testando est clausum in corpore iuris: ꝛ idō non intelligitur ei derogatū per verba quātūcūqꝫ gñalia.ꝛ nu.11.
12. In derogatione priuilegiorū quantumcunqꝫ generali,siue spāli, nunꝙ̄ intelligit̄ derogatū priuilegijs clausis in corpore iuris.

Sicut certi. Hoc dicit. preteritio militis facta de filio siue nato siue posthumo scienter,habet̄ pro exheredatione: secus si sit facta ignorāter,ꝛ si miles aliquid legauerit filio,presumitur eius sciētiā habuisse.h.d.cū.l.seq. ¶ † No.differentiam inter militem ꝛ paganū.nam si miles pretereat scienter filiū:valet preteritio:qꝛ habet̄ pro exheredatione:sꝫ si ignorāter,tūc nō differt a pagano:imo preteritio reddit testm̄ nullū. Ratio,qꝛ cū tūc voluntas absit ꝓpter ignorantiā,ꝓsumit̄ non voluisse testari.l.militis codicillis.§.miles in supremis.ff.eo.fm Moder.hic post Bart. in.l.cū qs.in.iiij.col.C.de iur.ꝛ fac.igno. Tñ de hac rōne dubitari posset ꝓpter tex.in.l.cū mr̄.in ꝑn.ff.de inoff.test.facit.l.fi.ff.de here.insti.sꝫ ad hoc vide Bar.pro solutione in aut.ex causa.in.ij.col.j. de libe. prete.veritas huius pendet ab is que.j.proxime examinabuntur. ¶ Per has leges Bal.in ista.l.ꝛ in.l.si cum vel in vtero.j.e.infert vnū qꝺ dicit esse nouū ꝛ mirabile† ꝙ si pater pretereat ignorāter filiū dato ꝙ filius expresse postea approbet testm̄:tñ nō recōualidatur testm̄:cum deficiat substātia idest voluntas testatoris.ꝛ ita singulr̄ limittat.l.filio preterito.ff.de inlu.rup. Sequit̄ Paul.de ca. reputans singulare ꝛ tenendū menti:cū limitatione de qua hic p eū.quā etiā refert ꝛ sequit̄ Alex.hic. Ange.vero hic tꝫ ɔtrium:per tex.in.d.§.miles in supmis.ꝛ p tex.in.l.si filiusfa.miles.la.ij.in ꝟbo rumpatur.ff.eo. vbi natiuitate posthumi ignoranter a milite preteriti rūpitur testamētū:ergo erat al'qꝺ.l.nā ꝛ sub cōditione.ꝟ. post defectū.ff.de inīu.rup.si erat aliqꝺ,ergo habebat voluntatē defuncti.do.Alex.dicit ꝙ ista ratio Ang.est fragilis: qꝛ clarū est ꝙ ibi testamentū erat aliqꝺ ante natiuitatē posthumi: qꝛ vsqꝫ ad illud tp̄s aderat voluntas testatoris:ideo dr̄ rūpi qꝛ valuit a principio:ꝛ potuisset nasci abortiu⁹.l.vxoris ab ortu.j.de posthu.here. di.insti. Sꝫ certe mens Ange.videt̄ fuisse alia.voluit enim dicere ꝙ si esset verum ꝙ testamentū annullaretur:eo qꝛ abesset vel deficeret volūtas testatoris.certe tex.preallег.non diceret rūpitur:sed diceret ꝙ testamētum destituitur,vel fit̄e. Item adde ꝙ opi.Bal. reprobat etiā subtilr̄ do.Fran.de are.hic p istū text.iuncta gl.dum text.dicit si est in ꝑtāte.ꝛ gl.dicit si esset filius emancipatus tūc testamentū vꝫ:ꝛ ideo rūpit̄ per ɔtabulas:modo si esset verum illud qꝺ dicit Bal.ꝙ testm̄ tali casu annullaret̄:qꝛ abesset voluntas testatoris:certe ita annullaret̄ qn̄ esset preteritus filius emācipat⁹, sicut fili⁹ in ꝑtāte.ꝛ sic non haberet locū ɔtab.l.qꝺ vulgo.ff.de bo. pos.ɔtabu. Tñ p opi Bal.vr̄ facere tex.in.l.cū mater.ff.de inoffi. testa.ꝛ in.l.fi.ff.de here.insti.in quib⁹ iurib⁹ nō pōt dici ꝙ testm̄ annullet̄ ex alia cā,ꝙ ex defectu voluntatis. Sed aduerte ꝙ Bar.in aut ex cā.in.v.col.j.de libe ꝑte.tꝫ ꝙ in.d.l.cum mater.testm̄ annulletur ꝓpter defectū cause. Retenta tñ opi.Bald.ꝓ vera eā limitat Pau.de ca.hic:vt ꝓcedat qn̄ instituisset extraneū,non sperans habere filios.arg.l.si vnꝙ̄.C.de reuo.dona.ꝛ.l.tale pactum.§.fi.cū ibi not.ff.de pac.secus aūt si instituisset alium filium.qꝛ verisimiliter eundē instituisset etiā si sciuisset se habere aliū filiū quē ignorabat. ꝛ cum ista limitatione transit simplr̄.d.Alex.hic. Sed certe idē vr̄ dicendū instituto alio filio,nō respectu toti⁹ hereditatis:sꝫ respectu dimidie:qꝛ verosimiliter non instituisset nisi in dimidia quem in totum instituit:ideo pro ista dimidia censet̄ cessare volūtas.ar. l.que de tota.ff.de rei ven.attento qꝺ miles potest testari in parte bonorum.l.j.et.ij.§.eo.ꝛ.l.miles ita heredem.in princip.ff.eo. Item aduerte ꝙ cōtra opi.Bal.etiam facit:qꝛ voluntas etiā errore causata,est tamē volūtas.ꝑtꝫ,qꝛ alibi non impedit translationem dominij.toto titu.de condi.indebi.ꝛ.l.qꝺ meo.§.si furioso.in fin.ff.de acquiren.pos. Et isto argu.contra Bal.vtuntur quidaꝫ doc.noui Perusini hic. Sed istud ar.non valet:quia ꝓcedit qn̄ est erratū in causa,nā error in causa nō impedit ɔsensum nec translationē dn̄ij.

a ¶ Si ī sñia. Add Inn. i.c.sup lris. de rescript. Inn.in.c.ex pte decani. e.tit.Spe.§. de syndi.in §.j.ꝟ.si qꝺ si iudex.

b ¶ Uerbis enūtiatiuis. Adde gl.in l.j.C.qn̄ non pe.par. Jo. an.i.c.inter cetera.de ꝑbendis.

si credo me esse debitorē ꝛ nō sū: ideo soluo. ita loquit̃ titu. ff. de cō
di. inde. l. cū, tale. §. falsaz. el. j. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ. l. ij. §. circa. ff. de exce
ptio. doli. sec⁹ quādo erratur in persona/ vt hic: tūc errātis null⁹ est
consensus. l. si per errorem. ff. de iuris. om. iu. quia tūc censetur esse
erratum in causa finali institutionis: ꝛ sic in substantia. facit. l. si
pater tuus. j. de here. insti. Et istā differentiā facit late ꝛ notabilr
Bar. i. l. j. post glo. ibi. ff. de offi. procura. ces. ꝛ fm eius doctrinam
intelligo que dixi: q: posset dicere ꝙ hic testator non errauit circa
personam instituti: sed cām: q: nō instituisset extraneū, si sciuisset
se habere filium propriū sed certe ista erat causa finalis institutio
nis, causata rōne persone filij ignorantis. ¶ Successiue aduerte
q: decissio tex. nostri ꝛ predicta loquunt̃ in actu odioso: puta pre
teritionis vel exheredationis: operepretium est videre quid esset
in actu fauorabili: pone pater in testamento instituit heredes vni
uersales filios: an isto casu intelligatur etiā instituisse filiū quem
ignorabat se habere, ꝛ quem credebat mortuum. tex. notabilis in
l. si quis ita. §. penul. ff. de testa. tut. probat ꝙ non. ibi enim dicit̃ ꝙ
pater in testamento prouidendo de tutore filijs suis in genere, non
intelligitur dedisse illi filio quē ignorabat se habere. ꝛ tñ datio tu
toris est fauorabilis filijs: ꝛ per illum tex. determinant ibi Dy. ꝛ
Bart. ꝙ idē sit in institutione: q: institutio de filijs facta simplr a
patre, non cōprehendit filiū quem pater ignorabat habere. imo
talis filius censet̃ pterit⁹: ꝛ testamentū est nullū. Et idem in termi
nis tenet gloss. ordi. in. l. titius. in prin. in gl. fi. ff. de libe. ꝛ posthu.
quā ibi sequuntur Dy. Nico. de neapo. Rapha. cu. ꝛ dicunt ita
fuisse determinatum vltra mōtes. ꝛ illam gloss. multum no. Bal.
hic in fi. Idem tenet Cy. in. l. si pater. in. iij. q. C. de here. insti. facit
tex. in. l. qui filiabus. in princi. in versi. si mentionem aliqua par
te testamenti posthume fecit. ff. de lega. j. Et ita se habet magis
cōis snia. ¶ Tamē disputando potest teneri cōtrariū. ꝛ cōtraria est magis
equa ꝛ fauet testamento ꝛ filijs. Et istam opi. tenet Pau. de cast.
hic fauore testamēti ne rumpatur: ꝛ quia istud nihil nocet ꝛ alijs
prodest: ꝛ per hoc respōdet ad. d. l. si quis ita. ꝙ loquitur in tutela:
ꝛ licet datio tutele sit fauorabilis pupillo: tamē est onerosa respe
ctu tutoris. facit secūdū eū. l. iij. C. de inof. testa. Eandē opi. tenent
Imo. Pau. de cast. ꝛ do. Alexā. in. d. l. titius. in prin. argu. d. l. iij.
ꝛ bene facit. l. fi. vbi bonus tex. C. de posthu. heredi. institu. ꝛ text.
in. l. cum mater. iuncta gloss. ff. de inoffi. testa. vbi gloss. loquitur in
filio iam nato. Istam opi. sequor contra Barto. ꝛ sequaces. ꝛ pro
ea facerem in cōsulendo aut iudicādo: q: vbi diuerse sunt opi. do
cto. i aliquo passu, tenēda est opinio que fauet testamēto. l. si pars.
in prin. ff. de inoffi. testa. Secūdo mouet me doctrina glo. reputate
singularis in. l. tale pactum. §. fina. ff. de pac. cum concor. quas ibi
dedi: vbi statuentes presumunt̃ statuisse in casu omisso, qñ verisi
3 militer statuissent qñ fuissent interrogati. †Sed bonum est argu. a
statutis ad vltimas voluntates. fm Bart. in. l. j. vbi dicet̃. de his
qui. vt indig. ergo testator qui simpliciter instituit filios, dz intel
ligi ꝙ instituerit filium quē ignorabat. quia debet presumi ꝙ insti
tuisset si fuisset interrogat⁹. dz ergo haberi pro instituto. cum ver
ba testatoris. in plurali numero cōprehendant etiā illum filium.
Et ista opi est valde equa ꝛ rationabilis: ꝛ per eam substinetur te
stamentū. Et tenendo istam partē non obstat tex. in. d. l. si qs ita.
§. pe. sup quo se fundant Bar. ꝛ alij: quia ad illum tex. dupliciter
responde. Primo rñde ex doctrina ipsius bar. ꝛ Alexā. in. d. l. qui
filiabus. in prin. vbi ipsimet dicunt quod in. d. §. pe. si pater det tu
torem filijs simplr: ideo nō intelligitur dedisse filio quem ignora
bat: quia agitur de preiudicio tertij: hoc est eius qui est ordinat⁹
tutor cuius respectu tutela est onus: sz hic non resultat alicui preiu
dicium. si etiā filius quez pater ignorabat intelligitur institutus.
Uel secūdo rñde ꝙ tex. in. d. §. penul. loquitur in casu qui non fuit
de necessitate. ita ꝙ eius omissio non vitiat testamentum: dato ꝙ
pater omitteret dationē tutele in testamēto, non vitiat testamen
tum: ꝛ ideo dato ꝙ ibi filio quē pater ignorabat se habere: nō in
telligatur datus tutor, per hoc non vitiabit testm̃: ꝛ poterit sibi de
tutore prouidere: sed nos loquimur in casu in quo nisi filius intel
ligatur institutus, testamentū est nullū. nam sub illa institutione
filiorū simpliciter facta, nisi intelligatur etiam filius quem testōr
ignorabat, testm̃ est nullum. ergo vt actus valeat, ꝛ testamentum
sustineatur, dicimus talē filium comprehendi. Et ista scđa solutio
mihi magis satisfacit. ꝛ isto secundo modo etiā rñdeo ad. d. l. q fi
liabus. ꝙ ibi in legato facto filiabus, dato ꝙ non cōprehendatur
filia quam pater ignorabat, per hoc testamentū non vitiat̃. ita te
neo ꝛ concludo cōtra Bar. ꝛ sequaces. ¶ Nunquid aūt distinctio
que fit in milite in hac. l. procedat in testamento cōdito ad piā cau
sam. ponit Pau. de ca. hic: ꝛ ante eū Bar. in repe. l. j. C. de sa. san.
eccle. in. v. q. quinte qōnis principalis. ponunt Cano. in. c. cū esses.
4 de testa. ¶ †No. etiā ex isto tex. in verb. tacite. fm. d. Fran. de are.
hic: ꝙ preteritio facta a milite scienter de filio dicitur tacita exhe
redatio. qđ facit ad notata p Bar. in aut. ex causa. in. ij. ꝛ. iij. colū.
j. de libe. prete. ꝛ i. l. filio preterito. ff. de iniusto rupto. vbi ponit tri
plicē esse exheredationez. Et sic miles qui preterit filium scienter
non videt̃ eum formaliter exheredare: sed in effectu ꝛ tacite: sz nō
5 expresse. ¶ †Et ex hoc no. vnū ꝙ reputat perpetuo tenendum mē
ti: qđ illud dr tacitum qđ nudis verbis cōprehendi non pōt, lz ve
niat in consequentiā necessariā ad actū expressum. ꝛ sic quādo cō
sequēs necessariū resultās ex aliquo actu, dicit̃ tacitū ꝛ nō expres
sum. nam hic miles instituendo extraneum videtur de necessitate
priuare filium suum hereditate: ꝛ tamen in isto tex. dicit̃ tacite fie
ri qđ facit ad materiā qñ quid dicat̃ expressuz vel tacitū: vt p bar.
in. l. j. in prin. in. ij. q. pncipali. ff. de vul. ꝛ pup. Tu adde Bald. in. l.
sed et si si quis. §. quesituz. in. vj. co. ff. si qs cau. vbi dicit ꝙ illud est
expressum, qđ voce profertur: vel qđ per scripturā apparet ad ocu
luz. l. j. in prin. ff. de his que in testa. delen. illud autē qđ colligitur
solum per rōnem intellectus, dicitur tacitū. facit. l. vnica. ff. si ta. te
sta. nul. exta. Bar. tamen in. l. pretor. in prin. ff. de ope. no. nuntia.
no. ex illo tex. ꝛ glo. ꝙ illud est expressum qđ continetur ex mente. l.
vel sub generalitate ṽborum. vt ibi per eū cū concor. ibi signatis.
6 ¶ Item ad istum tex. adde ꝙ non solum preteritio facta a sciente
habetur pro exheredatione: imo filius institut⁹ in testamento pa
tris censetur in effectu exheredatus, ꝛ sibi competit querela, qñ est
institutus vano noīe, ꝛ hereditas est in totum exhausta. puta q:
pater nō hz in patrimonio nisi seruos, ꝛ oībus reliquit libertatē.
tex. est in. l. papinian⁹. §. quarta aūt. ꝛ ibi Bal. in. iij. no. ad hoc. ff.
de inoffi. testa. facit qđ no. in. l. qui volebat. ff. de heredi. institue.
7 ¶ †Glo. in verbo si sit. bene dicit attēto iure. ff. ꝛ. C. hodie autem
attento iure autentico, si filius emancipatus sit pterit⁹ sine inser
tione cause legitime, testm̃ est ipso iure nullum: sicut si esset filius
in ptāte. sed si esset preteritus cum insertiōe cause legitime: tūc va
let et opus est vt cōtratab. intra annū. ꝛ in hoc differt a filio in po
testate: qui quoquo modo pretereatur in testamento patris: siue
cum causa: siue sine causa testm̃ est nullum. ita declarat glo. singu.
ꝛ approbata. in. §. exheredatos. in aut. de here ꝛ falci. quā sequun
tur Bal. ꝛ alij in aut. ex causa. j. de libe prete. Sed doctrinā illius
singularis glo. limitat sing. Ang. in hac lec. Floren. vt procedat
in filio emancipato, qñ preteritio est inofficiosa ꝛ iniuriose facta:
qđ est qñ pater sciebat se habere filium emancipatū. Secus si esset
facta ab ignorante: lz cum causa: testm̃ esset nullū. ꝛ sequit̃ Paul.
de ca. hic: sz do. Alex. late reprobat ꝛ brñremitto te ad eū. ¶ Gl.
fi. in ṽ. exheredauit. quā diuido in duas partes principales. prout
duo remouet cōtraria. scđa ibi: itē hodie est contra. ¶ In prima parte
dic ꝙ illud qđ vult glo. ꝙ in priuato sufficiat si aliquid relinquit
8 ti. legati, †ad hoc vt filius non dicatur exheredatus vl' preteritus
procedit attento iure. C. sz attēto iure autenticoruz est falsum: quo
iure nō sufficit relinqui titulo legati: imo opz ꝙ filio relinquatur
aliquid titulo institutionis, alr testamentū est nullū, vt est doctri
na gl. in. l. iij. §. sed vtrū. ff. de inino. fm Cy. ꝛ alios hic: ꝛ gl. in aut.
nouissima vbi dixi. C. de inoffi. testa. Et in hoc bene pot esse differē
tia inter testm̃ pagani ꝛ testamentum militis: q: in primo oportet
ꝙ relinquatur filio titulo institutionis: in milite in quo attenditur
solum iuigentiū istud non requirit etiā hodie: sz sufficit quoquo mo
do relicti vt declaui. in. d. aut. nouissima. ¶ In scđa pte gl. habes
aduertere ꝙ gl. rñdet duplr cuidam cōtrario, qđ est: nam exhere
datio de qua in tex. cum sit facta sine insertione cause legitime, dz
annullare ipso iure testm̃: quia hodie testamentū est nulluz in quo
filius est exheredatus siue preterit⁹ sine insertione cause legitie.
aut. non licet. ꝛ in corpore vnde sumitur. j. de libe. prete. glo. primo
rñdet, fatēdo ꝙ hodie est cōtra. q. d. ista iura hodie sunt correcta p iura
autenticorum. secundo dicit gloss. ꝙ iura autenticorum requi
rentia insertionem cause legitime procedunt in testamento paga
ni: sz nō in testamēto militis: ꝛ hoc mō ista iura remanēt incorre
cta. ¶ Quid tenendū: pūctus est videre nūquid iura noua que di
sponūt nullā esse exheredationē siue pteritionē si fiāt sine insertio
ne cause, nunqd habeant locū etiā in testamento militis: ꝛ sic nun
quid hodie iste leges sint correcte. glos. vt vides nō clare se firmat.
Sed subtiles vltramon. ꝛ Cy. tenēt ꝙ iura noua procedunt etiam
in milite: ꝛ cōtrariū ꝙ hodie in hoc sunt correcte iste leges: ꝛ istā tenēt
cōiter oēs etiā citramō. nā olim licebat exheredare etiam sine cā:
ptz q: posthumi poterant exheredari. l. iij. in pn. ff. de iniust. rup. l.
posthumo. ff. de bo. pos. cōtab. quā pre. ꝛ. l. fi. j. de lib. pret. sed cū ho
die insertio cause sit de substātia testamenti. §. aliud q: cap. in
aut. vt cū de app. cog. ꝛ aut. nō licet. j. de libe. prete. ergo hodie pte
ritio militis non expressa causa non habet̃ p exheredatione. Et est
cōis opi. ꝛ vera fm Sali. ꝛ Raph. Ful. hic. ¶ Solus Luc. ro. hic
tz cōtrarium: eo q: tex. q requirit insertionē cause. s. tex. in. §. aliud quoqꝫ
capitulū. in aut. vt cū de app. cog. nō loquit̃ in milite: ergo iura cor
rectoria non debēt extendi etiā ex maioritate rōnis. vt notat̃ p glo.
ꝛ oēs in aut. quas actiones. cū si. C. de sacrosan. ec. q: si imperator
idem voluisset in milite, expressisset: vt dicit text. in. l. vnica. §. pe. j.
de cadu. tol. ꝛ in. c. inter corporalia. post mediū. extra de transl. pre.
sicut expressit in matre, cui⁹ preteritio olim habebat̃ p exhereda
tione. §. mater.

tione.§.mater.insti.de exhere.libe. Itē ius nouū dz interpretari ſm antiquū.l.non est nouū.⁊.l.nā ⁊ posteriores.ff.de legi. ¶ Tu p ista opinione Lud.ꝯ oēs.adde primo ad idē stringere,q̄r.l.noua generaliter corrigēs ⁊ disponēs,nunq̄ intelligitur corrigere casus antiq̄rum legū spāles. glo.est approbata in.l.sciendū.in princ.ff.q satis.cog.ergo iura noua non intelligerent̄ corrigere istas leges spāliter loquētes in militibus:q̄r in testamēto militū debet attēdi merū iusgentiū.l.j.ff.eo.⁊ hoc propter nimiā simplicitatē ipsorum militū:vt dicit tex.insti.eo.in.princ.⁊.l.fi.in.prin. C.de iure delibe. non autē debet attendi ius ciuile.⁊ sic.d.§. aliud quoqꝫ capitulū.

9 ¶ †Tertio facit ꝙ per subauditiones non dz induci legū correctio.vt inq̄t glo.in.c.cupientes.§.qd si per.xx.de elec.in.vj. Et ista opi.in stricta iuris dispositiōe est sustentabilis contra cōem. Pro

10 ista opi. Lud.cōtra oēs. ¶ †Quarto adde etiam facere,q̄r istud priuilegium militis est clausum in corpore iuris:vt hoc tex.ergo

11 nō intelligit̄ ei derogatū p ꝟba quātumcūqꝫ gñalia. †Et hoc ꝓbo dupl̄r. Primo q̄r p ꝟba quātumcūqꝫ ampla ⁊ gñalia nō intelligitur derogatum priuilegijs,nisi de eis fiat spālis mentio.tex.est in l.iij.⁊ ibi glo.C.de silen.lib.xij.quā.gl.ad hoc reputat singu. Bal. in.c.ecclesia sancte Marie.in.iiij.col.de cōstit.⁊ in.c.cū ordinem.in penulti.col.de rescrip.⁊ in.c.lꝫ cām.in.xv.col.de probatio.⁊ in.c.j. in fi.quo tpe miles.in vsi.feu.⁊ idē tꝫ Bal.in.l.nō plures.C. de sacrosan.eccle.⁊ in.l.fi.C.si ꝯ ius vel vti.pu.⁊ in scda cōstitutiōe.C.in ver.si que vero.per illū tex.⁊ in.c.j.in penul.col.de rescrip.⁊ est bonus tex.in.d.c.cum ordinē. Facit qd dicit glo.no.in.c.vnico.in ꝟbo cōsuetudine .de cap.mona.in.vj.p ꝯsuetudinē ꝯriam tolli statutū,

12 sed non priuilegiū. ¶ †Quinto ⁊ fortius facit,q̄r in gñali derogatione quorūcūqꝫ ꝑuilegiorū siue gñaliū,siue specialiū,nunq̄ intelligit̄ derogatū priuilegijs clausis in corpore iuris:vt est istud. glo.est approbata in.l.ij.§.legatis.⁊ ibi Bart.⁊ in.l.hr̄s absens. in prin.⁊ ibi Bart.ff.de iudi.⁊ glo.⁊ Bart.in aut̄.qua in ꝓuincia. C.vbi de cri.agi opor.do. Alex.hic retenta cōi sñia cōtra Ludo. ro.ponderat facere tex.per quē destrui videntur oia supradicta,in prealle.§.aliud quoqꝫ capl̄m.in ver.sed hec quidē.vbi text.dicit ꝙ ea que dicta sunt habēt ēt locū in filijs qui possunt testari.necessario ergo intelligitur ille tex.in filijs militibus.nā de filijs emancipatis loqui non pōt:q̄r obstabat tex. dum dicit de rebus in quibus habent licentiā testandi.nam emancipati[a] de omnibus pñt testari:ergo necessario loquitur de filijs in ptāte[b],qui non de omnibus possunt testari. Itē non pōt intelligi de bonis aduētitijs ēt quorū vsusfructus nō acquiritur patri:q̄r de his testari nō potest ſm cōem sñiam.vt disputabitur in.l.pe.in fi.j.tit.j.necessario ergo loquitur de castrensibus bonis:⁊ sic de filiofamilias milite: ergo ibi est tex.apertus ꝯtra Lud. Sed aduerte q̄r Jo.de imo.in.l.filio ꝑterito.ff.de iniust.rup.in.xxvij.col.in ver.sed hic occurrit dubiū. multa verba effundens,in hoc passu,tandē rñdet ad illum tex.in ver. sed hec quidem.ꝙ ille tex.loquitur in quasi castrensibus[c] que habent doc.⁊ aduocati:⁊ possunt testari.⁊ isto modo in milite nil erit correctū ſm eum. Sed tu aduerte:nā castrensia vel quasi castrensia equiparant̄ in ista materia.tex.est in.l.fi.C.de inoffi.testa. ⁊ equiparatio ibi fit quo ad duo.s.quo ad ptātem testandi:⁊ quo ad querelā.ergo.d.§.aliud quoqꝫ capl̄m.corrigēs in vno,intelligitur in vtroqꝫ corrigere virtute equiparationis.l.antique facte in hac materia.ſm Barto.in.l.marcellus.in prin.ff.ad trebel.⁊ in.l. ij.ff.de le.j.et in aut̄.sed cū testator.j.ad.l.falci. Et ego opportune declaraui in.d.aut̄.quas actiones. Sed sustinendo opi. Ludo.tu subtiliter dic ꝙ in.d.l.fi.bene equiparant̄ castrensia ⁊ quasi castrēsia in materia illa fauorabili:scꝫ vt neutro casu habeat locū querela:⁊ sic testamenta expugnari non possint. Sed in.d.§.sed hec quidem.est materia odiosa.s.ꝙ testamenta querelētur ⁊ expugnētur. vnde a materia fauorabili vbi fit equiparatio.in.d.l.fi.nō est bonum arguere ad materiā odiosam.l.cum quidā.ff.de libe.et posthu. Itē pro sustinenda opi. Ludo.consydera ꝙ miles nō hꝫ istud priuilegiū,ꝙ ꝑteritio scienter facta habet̄ pro exheredatione,nisi qñ est in expeditione militari occupatus.tex.est.in.§.sed si in expeditione.⁊ ibi glo.instit̄.de exhere.libe.vnde dicendum est ꝙ tex. in.d.§.sed sed hec quidē.loquit̄ qñ filiusfamilias miles fecit testm̄ sed nō erat ī expeditione militari, ⁊ isto mō iste leges nō erūt correcte.⁊ talis īterpretatio dz fieri vt euitet̄ legū correctio,⁊ iura inribus concordentur.c.cum expediat.de elec.in.vj.in.l.vnica.C.de inoffi.doti. Et si dicat̄ qd est diuinare ⁊ restringere.d.§.sed hec quidem.dicere ꝙ ibi filiusfamilias miles non erat in expeditione militari:dico ꝙ nulla est diuinatio:quod ostēdo.nā tex.ibi simpliciter loquit̄ de filio: modo dicere ꝙ ibi esset in expeditione militari occupatus,istud est facti:sed facta non presumuntur nisi probentur.l.in bello.§.facte.ff.de capti. Et iste est verus ⁊ pulcher intellectus ad.§.lꝫ hec quidē. Et sic tu pondera ꝙ etiam si.d.§.sed hec quidem.expresse loqueretur de milite,adhuc non obstaret: q̄r deberet intelligi vt predixi.quanto ergo minus obstabit cum in illo text.nullum verbum sit de milite. Item sustinendo primam solutionem Imo.s.relatā potes dicere,dum dicebatur ꝙ castrensia ⁊ quasi castrensia equiparant̄:ergo lex noua corrigēs in vno,intelligitur corrigere in alio: dicit ꝙ argumen. procedere quando lex noua corrigeret in castrēsib⁹,que sunt illis equiparata:sed nō seq̄tur econtra,ꝙ corrigendo in quasi castrensibus,⁊ sic in eo quod est minus,intelligat̄ ēt corrigere in castrensib⁹,quib⁹ plus est tributū, Et per ista mea fundamenta habes bene ⁊ nouiter defensatā opi. Ludo.contra oēs:que nō solū est disputādo sustentabilis:vt predixi:sed etiam puto ꝙ sit de iure verior.

1 ☞ Captatorie institutiones etiā in testamento militis nō valēt.
2 Captatoria institutio que dicatur ⁊ quotuplex sit.
3 Legatum captatorium in testamento militis, an valeat.
4 Captatoria institutio:quot modis fiat.⁊ nu.5.
6 Statutum si prohibeat ne maritus possit in testamento relinquere vxori vltra certam quantitatem:vel ꝙ nihil possit ei relinquere,maritus non potest soli vxori dare facultatem distribuendi pro anima ipsius testatoris:ne fraus fiat statuto.
7 Testator si relinquat trib⁹ trecēta:⁊ rogauit eos vt de illa summa disponerēt ꝓut eis ordinauit in secreto,an tale legatū valeat.
8 Testator dixit in testamento ꝙ volebat errogari centum per titiū: illis personis quas ei dixit in secreto:titius non potest cogi illas personas specificare.
9 Captatoria institutio fit quando quis alium instituit spe alterius institutionis.
10 Institutionis substantia licet non possit conferri in expressam conditionem voluntatis alterius tertij:potest tamen conferri in tacitam ⁊ velatam.
11 Libertas directa captatoria collata in volūtate tertij, valet.
12 Captatoria dispositio an valeat facta ad pias causas.

1 CAptatorias. Ista.l.non pōt diuidi nec breuius sūmari. ¶ †Ho.ex pac.l.ꝙ captatorie institutiones etiam in testamento militis non valent. Et si dicatur ꝙ ea que sunt iuris ciuilis pontiui nō obseruantur in testamento militis:sed solum ea que sunt iurisgen.l.j.ff.eo.rñdetur,ꝙ est veruꝫ nisi talis dispositio iuris ciuilis sit ꝓfiscua ipsis militibus.l.si ruffinus.s̄. eo.et.l.di-

2 uus.ff.eo. ¶ †Que aūt dicat̄[d] captatoria institutio,⁊ quotuplex sit declarat Bal.in.l.j.C.de sacrosan.ecc.in pe.colum.in versi.iuxta hō quero.vbi dicit ꝙ non dr̄ captatoria voluntas,cuius sola declaratio:sed cuius essentia ⁊ existentia est posita in alterius voluntate. Et idem Bal.in repe.eiusdē.l.j.in.vij.colum.super.ix.questio.prime partis principalis. Et ſm Pau.de ca.hic:dr̄ captatoria: quia ex ea testator sepe remaneret captus.i.deceptus. Idē dicit do.abbas in.c.cum tibi.de testa. ⁊ glo.j.in.d.l.captatorias.ff. de heredi. instit. lꝫ aliā rōnem assignet glo.in.l.illa institutio.eo.ti.ff.de her. insti.⁊ ibi Imo.in.d.l.captatorias.post Ange.in vtroqꝫ loco. Et quemadmoū reprobat̄ institutio captatoria:ita etiā captatorium legatū est nulluꝫ.l.captatorie.ff.de leg.j.⁊.l.nōnunq̄.ff.de condi.et demon. Licet nōnulli Moderni attentauerint nouā opi.in pagano:ꝙ q̄uis institutio captatoria non valeat,secus tñ in legato captatorio.p tex.ad literā in.l.senatus.§.legatū.ff.de leg.j.sed cōmuniter rñdetur:vt per glo.ibi.ꝙ legatū potest conferri in alienam volūtatē.s.ipsius legatarij,q censetur alienus ab herede:tñ nō est sine violentia tex. Ad idem stringit.l.j.ff.de lega.j.vbi disputatur iste passus.cōiter tñ tenet̄ ꝙ verba ibi posita in tex.stent interrogatiue. Eodem modo ademptio captatoria nil valet.l.legata inutiliter.§.quibus ex causis.ff.de adi.leg.ſm Bal.hic in.vj.q. ⁊ Salic. ¶ Sꝫ pulchrū dubiū esset ⁊ nouū,retēta cōi opinione,ꝙ legatum

3 captatorium in pagano nil valeat:†quid in milite:dato ꝙ institutio captatoria in milite sit ꝓhibita vt hic:nunquid in eo legatū captatoriū valeat.⁊ videretur posse dici ꝙ sic.ex quo nulla.l. prohibitum reperitur in milite.⁊ q̄uis reperiat̄ prohibita institutio:eo q̄r est maioris preiudicij:tñ non sic videt̄ in legato captatorio: quod est minoris preiudicij. In ꝯrium tñ facere videt̄ ratio,quare ꝓhibita est institutio captatoria in milite est:q̄r istud est proficuum militibus ne captentur:⁊ sic ne decipiant̄:⁊ leges ciuiles q̄ sunt vtiles militibus,in milite locū habent.ista ratio etiaꝫ militat in legato. Cogita tñ q̄r noua questio est nec per aliquē tacta. ¶ Gloss.j. in verbo captatorias. Ista gloss.primo declarat quid sit captatoria institutio:⁊ videt̄ ponere tria exempla:sed si subtilius consyderes

4 vult declarare†quod modis fiat captatoria institutio: ⁊ rñdet ꝙ tribus modis:quos declara vt per Pau.d ca.hic.⁊.j.ꝓxi.subijciā, ⁊ in hoc videt̄ mihi ꝙ perfectius locuta sit ista glos.ꝙ Bal. in.l.j. in pe.colū.C.de sacrosan.ec.vbi dicit ꝙ duobus modis fit,postea in sequetibus glo.remouet tria contraria ad tex.ex quibus habes colligere tres limitationes ad regulam huius tex.⁊ sic glo.habet quatuor partes.secunda ibi:sed in preteritus hoc valet.tertia ibi: item secus si dicatur.quarta ibi:item libertas valet. Et vltra tres fallentias glo.adde quartā,nisi statutū disponeret ꝙ valeat: ſm Ange.⁊ Imo.in.l.captatorias.ff.de here.institu.⁊ plenius refert

a ¶ Nā emancipati. add Spe.tit.j.§.in.ꝟ.aliaqꝫ. Fallit ī ꝑiudicio pr̄is ſm bal. in.l. fi.C.d fruct. ⁊ lit. expen.

b ¶ De filijs ī potestate. Add Bal. insit.q.non est per.fa. testa.in.§. preter hos.bar. in auten. in successione. C.de su.⁊ le. Bar.in.l.q ī ptāte.ff.de test. Bar.in l.imperator. ff.ad trebe. Spe. tit. de instru. edi.ī §.xij. ver. v.

c ¶ In quasi castrensib⁹. Adde doc. in.l.aduocati.C.de aduo.diuer.iudi. ⁊ Abb.ī rub.de pec. cle.

d ¶ Que aūt dicat̄. Add Ange.consi.ccj.incip. viso themate.

⁊ sequitur.d.Alexan.hic:lꝫ in ꝯtrium videatur facere, ꝙ vbicunqꝫ aliquid prohibet̃ eo q: contra bonos mores:vel q: aliquid illicitũ inducat,illud sicut non potest pacto fieri.ita nec statuto induci, vt declarat Bar.in.l.oẽs pp̃li.in.iij.q.p̃ncipali.ff.de iusti.⁊ iu.⁊.j.tangã. ¶ Alio ⁊ quinto modo limitat Ange.in.l. centesimis.§. fina. ff.de verb.oblig. dicens:ꝙ licet non valeat institutio captatoria hoc modo,instituo seium si titius voluerit:tamen bene valet si dicat̃ hoc modo instituo seium si caius declarauerit se velle. Sed istud reprehenditur ⁊ bene per Imol.ibi.⁊ per do. Alexand.hic. circa fi. ¶ Redeo ad primam partẽ glo.in qua habes diligenter notare ꝙ captatoria institutio potest fieri tribus modis. ¶ Primo modo qñ substantia ipsius institutionis cõfitetur in volũtatẽ tertij.vt in primo exemplo. instituo te si titius voluerit. vides ꝙ tota substantia institutionis cõfertur in voluntatem merã tertij. 5 ⁊ ista proculdubio nil valet. ¶ † Secũdo modo põt fieri captatoria institutio,qñ electio personarũ cõfertur in voluntatem tertij. vt in scđo exemplo glo.instituo illos quos titius voluerit. hoc est quos titius elegerit.⁊ hic etiam substantia institutionis cõfertur in voluntatem tertij.⁊ ista etiam non valet:vt.l.illa institutio.que allegat̃ in glo.⁊ ad hoc intendit. Intellige tamen istũ scđm casum quando cõmittitur electio incertarum personarũ,⁊ de incertis.si autem committeretur electio incertarum personarũ:sed de certis tũc bene valeret.l.fideicõmissaria.la.ij.§.fi.ff. de fide.lib.⁊.l.vtrũ. §.cum quidam.ff.de reb⁹ dub.⁊ istud est qđ volũt Cy.et Bar.hic: in.q.in qua volunt ꝙ si aliquis instituat pauperes eligendos per priorem,valet talis institutio.eo q: non substãtia institutionis cõfertur in volũtatem prioris:sed distributio et electio personarum. sic debes intelligere Bar.hic:q: talis alias ꝯtradiceret huic glo. ⁊ diceret contra tex.in.d.l. illa institutio.ff.de heredi.instit.⁊ ita se declarauit Bart.in.d.l.illa institutio.in vlti.colũ.Et ratio diuersitatis inter hos casus est in promptu.nã in primo casu quãdo testator cõmittit volũtatem de incertis eligẽdis arbitrio titij:vt q: dicat instituo illos quos titius elegerit.ista institutio dr̃ captatoria: eo q: testator possit decipi:eo q: titius forte nullos eliget:⁊ si nullum eligat ,nullus poterit esse heres.al's oẽs hoĩes de mundo deberent esse heredes.§.⁊ vnũ.cũ gloss.insti.de here.insti.sed in scđo casu qñ quis instituit incertos de certis eligendos volũtate titij. puta instituo duos ex libertis meis quos titi⁹ elegerit,vel quos titius voluerit:vel instituo duos de familia mea quos titius voluerit.ista bene valet:q: non potest sequi captio testatori:q: dato ꝙ titius neminẽ velit eligere.certe oẽs liberti intelliguntur instituti.vel oẽs de familia.l.si titio.la.ij.⁊.l.cum quidã ita. ff.de lega. ij.⁊ ĩ institutione pauperũ spãle est vt nõ vitiet̃ ꝓpter nimiã incertitudinem.l.id qđ pauperib⁹.C.de episco.⁊ cle. 6 ¶ † Aduerte tñ ꝙ si statutũ ꝓhibet ne maritus possit in testamento relinquere vxori vltra certã quantitatẽ,vel ꝙ nihil possit ei relinquere,certe maritus nõ possit soli vxori dare facultatẽ distribuendi pecuniam pro aĩa ipsius testatoris:ne fiat fraus statuto.ꝯ.l.non dubiũ.C.de legi. ⁊.l.fraus.⁊.l.contra legẽ.eo.ti.ff.de legi. Ita determinat Io.an.in addi.Spe.in ti.de instru.edit.§.nũc vero aliqua.post medium.in additione incipiẽte ad istũ finẽ. Albe.de rosa.in scđa parte statutorũ.q.cxij.incipi.statuto cauetur ꝙ nullus possit relinquere vxori.⁊ in.q.seq.d.Alex.in consi.lvij.in.ij.volu ꝓspectis.in.iij.colum.⁊ seq.⁊ in.l.cogi.§.hi qui solidum.in vlti.colũ. ff. ad trebel.quicquid ibi teneat Pau.de cast.intellige quando vxor sola haberet distribuere:secus si simul cum alijs personis.q: tũc cessat suspicio fraudis.ar.c.prudentia.de offi.deleg. ⁊.c.ij.de sta.mo. fm doc.in locis preallег. 7 ¶ † Adde glo.in.l.lucius.§.fi.⁊ ibi Bar.⁊.ff.de lega.j. quã glo. Imo.ibi dicit esse singu.⁊ p eã decidi qõnẽ de facto,ꝙ si testator relinquat trib⁹ trecenta,⁊ rogauit eos vt de illa pecunia disponerẽt,prout eis ordinauit in secreto:q: noluit aliũ scire. qđ valet tale legatũ.lꝫ videat̃ aliqua suspicio fraudis.facit bene text. 8 in.l.quẽ heredi.⁊ ibi not. Bar.ff.de re.dub. ¶ † Adde etiam Pe. de ancha.in consi.cccccv.incip.in his dubijs.ꝙ si testator dixit in testamẽto ꝙ volebat centũ erogari per titium illis personis quas ei dixit in secreto,ꝙ titi⁹ non potest cogi illas personas specificare.⁊ no.Spe.in ti.de instru.edi.§.nũc vero aliqua.ṽ.sed qd si ille viuẽs.⁊ ver.seq. Accedit ad p̃dicta/qñ testator ordinauerit ꝙ heres solueret ea que sunt scripta in schedula dimissa apud guardianũ fratrũ minoꝝ,vel iussit ꝙ soluat oĩbus debentib⁹ habere: ⁊ ꝙ de hoc stetur dicto fratris sui:[a] an valeat.ponit Bartol.in.l. theopompus.ff.de dote preleg.⁊ in.l.si ita scripsero.ff.de condi.et demõ.cũ concor.hic traditis per.d.Alexã.hic.⁊ in consi.liiij.in.ij. volu.incip.circa id quod vertitur.vltra q̃s adde Abb. in ꝯsi.iiij. in.ij.volu.in.q.que vertit̃. Pau.de ca.in.l.hac consultissima.§.per nuncupationẽ.j.de testa.d.Fran.de are.in.l.heredes palã.in prin. 9 ff.de testa. ¶ † Tertio modo fit captatoria institutio:qñ quis aliũ instituit spe alterius institutionis.vt in tertio exemplo gloss.qñ instituo te heredem si me institueris.insta etiã nõ valet.q: est captatoria.Et ratio est fm Pau.de cast.hic:q: deceptio põt esse in hoc ego te instituo si tu instituas me.pone ꝙ instituis,⁊ est ĩpleta conditio.certe ex interuallo postea potes me decipere,reuocando institutionem quã fecisti de me:que semper põt reuocari vsqꝫ ad vltimũ vite spiritũ.l.cũ hic status.§.ait oratio.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.et.c.cum marte.de cele.missa.sic etiã possum te decipere reuocando postea. Sed ista ratio mihi non placet:q: ea attenta sequeretur ꝙ non valeret collata in preteritũ.puta instituo te heredem si me instituisti.eo q: etiã isto casu posset sequi illamet deceptio ex reuocatione institutionis:⁊ tamẽ est falsum.q: collata in preteritũ valet.l.ille autem.allega.in gl. Ideo puto ꝙ sit melior ratio quam assignant Bar.⁊ ipsemet Pau.⁊ do. Alexã.nõ hic:sed in.l.cũ donationis.C.de transac.vbi dicunt,ꝙ testamenti factio dꝫ esse oĩno libera,nõ solum a metu pene,sed etiã a spe premij futuri.⁊ ideo sicut nõ valeret institutio facta metu pene:ita nõ valuerit institutio facta sub spe lucri:quia non dicit̃ libera.d.l.ille autem. An tamen ista vltima ratio sit vera:q: aliqui impugnant,et vr̃ refragari.d.l. ille autẽ.in exẽplo qñ instituo te si aliũ tertiũ institueris,dixi in.d. l.cum donationis.et defendi rationem Bar. Et ibi habes gl.ordi. posito ꝙ institutio sub spe lucri non valeat,qd sit in contractu:nũquid valeat ꝯctus,puta trãsactio:sub cõditione si me institueris 10 heredem.ibi videas,vbi disputat̃. ¶ † In tertia parte gl.habes ꝙ licet substantia institutionis non possit conferri in exp̃ssam conditionẽ volũtatis tertij:tñ potest conferri in tacitã et velatam.puta instituo te si titius capitolium ascenderit.valet.l.nõnunꝙ̃.allega. in glo.⁊.l.si quis sempronium.ff.de here.institu. Et ratio ponit̃ ibi in text.q: multa expressa nocent,que nõ expressa nõ nocẽt. Tamẽ dicit Cy.in.l.in vendentis.in.ij.co.post Ja.de ra.C.de ꝯhen.empt. ꝙ ratio posita per iuriscõsultum in.d.l.nõnunꝙ̃.habet minus rationis,ꝙ̃ alia ratio que sit in corpore iuris. Sed ista ratio cõiter sic declaratur,ꝙ ideo non valet institutio collata in meram voluntatem tertij:sed bene collata in factũ extrinsecũ tertij:q: in primo casu ad hoc vt institutio valeat,opus est ꝙ titius velit:⁊ absqꝫ eius voluntate conditio institutionis non põt impleri. Sed in secundo casu,qñ ego instituo te heredẽ si titi⁹ ascenderit capitoliũ:ista conditio potest impleri dato qđ titi⁹ nihil sciat de ista institutione.nã pone titius ignorans ascẽdit capitolium,certe est purificata conditio:⁊ ego sum heres.q: ergo secũdo casu conditio potest impleri absqꝫ scientia tertij,in primo non:ideo scđa valet,sed non p̃ma.ita declarat Bal.hic:in.ij.opposi.⁊ Pau.de cast.in.j.colũ.Cy.⁊ Bal. in.d.l.in vendẽtis. Ange. Imo.⁊ alij Moder.in.l.centesimis.§.fi. ff.de ver.obli.et notabil'r Ang.in ꝯsi.ccxxij.incip.inter cetera cõtinetur.vbi multa pulchra scribit in materia captatorie institutionis. Istud est etiã qđ in effectu vult Bar.in.d.l.si quis semproniũ. vbi dicit qđ in primo casu cõfertur in liberã volũtatem tertij.ideo nõ valet.scđo casu in velatam.Et istud vltimum pulchre declarat Ang.in.d.l.centesimis.§.fi.ff.de verb.obl.vbi dicit ꝙ illa dicit̃ voluntas non velata que stat in nuda volitione:illa vero dr̃ voluntas velata,q̃ non stat in nuda volitione,sꝫ in aliquo facto extrinseco,⁊ ad aliud principaliter tendente.vt si titius capitolium ascenderit. iuribus preallеg. ¶ In vltima parte gl.habes tertiã fallẽtiam ad hunc text.in libertate captatoria q̃ bene valet.l.fideicõmissaria.ij. alleg.in glo. Circa quã.l.quia difficilis est,aduerte,q: habet quatuor responsa principalia. Primum ponit̃ in princi.ꝙ fideicõmiss. libertas põt relinqui in voluntatem heredis:ꝙ̃uis aliud relinqui non possit. Secundũ est ꝙ libertas potest relinqui in voluntatem ipsius serui,si seru⁹ voluerit.et isto casu nullum dubium hꝫ:nec in hoc spãle est in legato libertatis collato in voluntatẽ ipsius serui: imo quodlibet legatum põt conferri in voluntatẽ legatarij.l.si ita legatum.§.illi si volet.ff.de lega.j. Tertiũ responsum ponit̃ in ver. sed etsi ita.vbi dicit̃ ꝙ legatũ libertatis põt conferri in voluntatẽ tertij.⁊ in hoc bene est spãle in legato libertatis:in alio esset secus: vt dixi in tex. Et caue ne text.te decipiat:q: similitudo q̃ ponit̃ ibi in ver.quẽadmodũ.venit hoc modo:speciale est in libertate collata sub cõditione expressa,si tertius voluerit vt valeat,quemadmodum valeret aliud legatũ sub conditione velata.puta si titius capitoliũ ascenderit. Quartũ responsum ponitur in ver.qđ si ita.vbi dr̃ ꝙ nõ valet legatũ libertatis collatũ in voluntatẽ ipsiusmet heredis.licet valeat qñ collatum est in voluntatẽ tertij. Ratio diuersitatis est,q: verisimile sit ꝙ heres de cuius p̃iudicio agit̃ nunꝙ̃ diceret se velle.secus est in tertio,qui nullum preiudiciũ sentit.arg. l.a titio.§.fi.ff.de ver.oblig. Bene facit qđ dicit Cy.in.d.l.in vẽdentis.in.ij.col.C.de contrahen.emp.vbi vult ꝙ accidentalia contractus non possint conferri in voluntatẽ contrahentium:sꝫ bene tertij:per rationẽ supradictã. Subdit tamen text.in illo ver.qđ si ita. ꝙ qñ libertas relinquit̃ in voluntatẽ ipsius heredis:aut relinquitur in liberã ⁊ absolutam voluntatẽ:puta si heres voluerit:⁊ tunc non valet. Aut relinquitur per verba importãtia arbitrium boni viri,et valet:vt si heredi placuerit.l.thais.§.sorore.ff.de fideicom. libe. Et que sint illa verba q̃ important liberã et absolutã volun- b tatẽ,⁊ que important arbitrium boni viri[b]:declarat Barto.in.l.si sic in princi.

a ¶ Fr̃is sui. Adde bal. in.l.iusiurã dũ qđ ex cõuẽtione. in pri.ff.de iureiu. Bal.i l.j.i.ij. co.C. de sen.q̃ pro eo qđ inter. Bal. i aut. iubem⁹. C. de iud. Io. an. in addi. Spe. tit. de ꝓba.§. vidẽ an.sup ver. quid si ibi Ant.de bu. in.c.finẽ liti b⁹.d̃ do.⁊ ꝯtu.in pe.col.

b ¶ Boni viri.add bar. in.l.si qs arbitratu.ff.d̃ ṽ.ob. Bar, ĩ.l.lucius.ff. de fideiuss. Bal.i.l.i vẽdẽtis.⁊.l.fi. C.de ꝯhen, emp. bal.in l.vxorẽ.ff.d̃ lega.iij.

sic in princi.ff.de leg.j.Et si dicis que potest esse ratio diuersitatis inter vnū z aliū casum:quare nō valeat si relinquatr in liberaz volūtatē heredis,secus si tanꝙ arbitrio boni viri,rō est:q2 in primo casu nō pōt recedi a volūtate heredis:z q2 verisimiliter heres nō vellet:ideo nihil valet.Sed in scđo casu pōt haberi recursus ad bonū virū,si heres nō faciat qđ facere debuerit:scđm mentē testatoris.l.si titio.ff.de leg.ij.iūctis plene no.i.l.j.ff.de leg.ij.¶Nunc superest maxima difficultas cōcordare principiū.d.l.fideicōmissaria.cū ver.qđ si ita qui de directo sunt cōtrarij.in ista difficultate inuenio quinqꝫ principales itellect⁹.Ego postremo ponā sextuz meū intellectuz.Primi tres intellectus in effectu mihi videntur qđ ad idē tendant.¶Primo est intellectus gloss.prime ibi.ꝙ verū est qđ legatū libertatis collatum in voluntatem heredis nihil valet:vt in versi.qđ si ita.Nec obstat illud qđ dixerat tex.in prin. qđ posset dari.q2 verum est qđ posset dari.sed an valeat nihil ibi decidit:sed deciditur postea qđ nō:in ver.qđ si ita.Istū intellectuz reprobat.d.Alexā.q2 imo in prin.l.decidit qđ valet.z hoc probat ex seq.aduersatiua,vbi dicit ꝙuis nihil aliud in testamēto sit,pōt valere.Sed hoc non multuz viget:q2 stat simul qđ in prin.tex.formet questionē:sed nihil decidit:licet aduersatiue dicat pro cōstāti:ꝙuis nihil aliud possit poni in voluntatē heredis,tamē quid sit i fideicōmissaria libertate relicta i volūtate heredis.tex.i pri.nō decidit,sed relinquit indecisuz tanꝙ magis dubiū.sed postea decidit in ver.qđ si ita.Ita posset responderi sustinendo intellectū glo.licet pro reprobatione do.Alex faciat,q2 aduersatiua debet importare diuersitatē in iure z in facto:vt per Bar.in.l.hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam.infec.ergo vt importet diuersitatē in iure,est necessariū qđ in precedēti ponatur decisio.¶Secundus est intellectus q cōiter tenet:sed in effectu nil discrepat a primo:quē ponit Bart.in repetitiōe.l.j.C.de sacrosan.ecc.in.ij.q.v.q.principalis.z in.l.luci⁹.j.ff.de fideicō.liber.sequit Imol.vbiqꝫ in locis hic alleg.per.d.Alex.z istum tenent Ludo.z d.Alex.hic. scꝫ qđ non valet legatū libertatis collatū in voluntatem heredis. d.ver.qđ si ita.z licet tex.dixerit in principio valere,tamē postea plenius inuestigando decidit qđ nō valet.Sed iste intellectus qui est cōmunis mihi minus placet:ꝙ aliquis alius:quia nō est verisimile qđ iuriscō.tam cito in eadēmet.l.seipsum correxerit.l.non ad ea.ff.de condi.z demon.prout dicit Bald.hic in tertia oppositione.¶Alius est tertius intellectus qui ad idem cum precedentibus tendit,sed magis coloratus:q fuit Andr.de Pisis:quē refert.z sequitur Bald.hic:in.j.col.in.iij.oppositione.z sequit Sal. hic:z Jac.de are.z Alber.de rosa.z Ang.in.d.l.fideicōmissaria.ꝙ vere tex.in princ.decidit valere legatū libertatis collatū in voluntatē heredis,ꝙuis nil aliud valeat.vt patet i aduersatiua ꝙuis: sed postea iuriscon.in ver.quod si ita.nō corrigit:sed limitat illud qđ in prin.dixerat.nā ibi in prin.dixerat valere legatū libertatis si heres voluerit.istud limitat in ꝟ.qđ si ita.pcedere non qñ testator vsus esset verbo importante liberā voluntatē,prout dixerat in prin.si volueris.q2 non valeret:sed bene valet si vtat verbo importante arbitrium boni viri.Et licet Imo.in.d.l.illa institutio.z do.Alex.hic.aliter z male referant hūc intellectū.z ꝑpterea damnāt:tū relatus vt dixi hꝫ aliquid coloris.Et si cōsyderas nō discrepat in effectu a priorib⁹.¶Quartū intellectū pōnit Bal.hic:in j.col.in.iij.oppositione.Licet do.Alexā.inaduertenter ascribat Ang.i.d.l.illa institutio.ꝙ ver.qđ si ita.nō referat ad legatū libertatis,ne cōtradicat ei qđ tex.in principio dixerat.sed referatur ad alia legata de quib⁹ in ver.queadmodū.sed iste intellect⁹ videtur contra tex.ibi,non dubitamus quin libertas debeat.ergo loquit de legato libertatis.Et ita reprobat Imol.in.d.l.illa institutio. d.Alex.hic.¶Quintū z nouū intellectū tradit Benedictus de plubi.i.d.l.fideicōmissaria.ꝙ aut relictū libertatis cōmittit in volūtatem heredis presentis qñ fit testamentū z annuētis:z tunc bene valet:q2 heres presens intelligitur acceptare,tanꝙ bonus vir. secus si cōmittatur in voluntatē heredis absentis ꝙ autē in principio legis ibi heres esset presens,patet:q2 ibi testator eum alloquit in secunda.persona:duz dicit fidei tue cōmitto si tu volueris:qđ autē in ver.qđ si ita.heres esset absens.ptꝫ,q2 ibi testator vtit verbis tertie persone:z sic denotantibus absentiam heredis.Sed caue.q2 gl.ibi in ver.qđ si ita.expresse damnat istā differentiam:que etiā cōfunditur ex alio fm do.Alex.hic:q2 non sequit heres erat presens:ergo committitur tanꝙ bono viro.quando testator vtitur verbis importantibus absolutam voluntatem.¶Ego vltimo loco consyderabam posse dari sextum z nouum intellectū,qui pre ceteris quinqꝫ.s.relatis mihi magis satisfacit:nā ego dico ꝙ princ.ille tex.expresse loquit in fideicōmissa libertate:vt ibi clare dicit tex.fideicom.libertas.z ista bene potest conferri in voluntatem heredis.ita loquitur princ.clare,postea in ver.qđ si ita.iuriscōsul.loquitur in directa liberate:in qua debet distingui:vt.s. declaraui.Quod autē tex.in ver.qđ si ita.mutet casum principij, z loquat in directa libertate:istud probo ex duobus que ponderat ibi tex.primo q2 tex.dicit qđ si ita.z sic loquit prout in ver.proxime precedenti.vbi dicit si seius voluerit liberum esse:volo illud liberū esse:volo:est directa libertas:q2 prestatur a testatore.Item z clarius ostendo.q2 in isto ver.qđ si ita.non adest oratio perfecta. ergo necessario supplenda est ex ver.precedenti.qui vt dixi loquit in directa libertate.z sic iste videt mihi ver⁹ sensus,ꝙ fideicōmis. libertas bene potest relinqui in voluntatē heredis absolutam.ita loquitur prin.sed directa libertas non potest conferri in absolutā voluntatem heredis:sed bene tanꝙ in arbitrium boni viri.ita ꝑpre loquit ver.qđ si ita.Et rō diuersitatis est quare in primo casu valeat q2 verisimile est ꝙ heres volet:quia ipse efficitur patron⁹ liberti.z sic saltem habebit cōmodum patronatus:quod in multis prodest:precipue in operis,z quantum ad successionem.§.fin. insti.de singu.re.per fi.reli.z notatur in.l.plene.in princip.vbi litera videretur obstare.ff.de lega.j.Sed secus est in libertate directa que prestatur a testatore:ista non potest committi in absolutam voluntatem heredis:q2 verisimiliter heres non volet:quia nullū commodum reportaturus:nec habiturus ius patronatus.Et ꝙtomagis consydero illuz tex.plus placet iste intellectus.Nec obstat text.dum dicit libertas debeatur.z sic in futurū:quia intellige ex testamento.Nec ob.verbum volo.[a] ꝙuis fideicommissum importare possit.§.fi.instit.de singu.re.z.l.ij.in prin.C.cō.de leg.q2 est verum qñ refertur ad heredem,vt quia testator dicat volo heredem facere sic:tunc importat fideicōmissum.secus si dicat liberū esse volo:tunc directā libertatem importat:vt ibi in tex.Aliqualiter tñ ob.q2 tex.ibi in ver.seq.semper loquitur đ fideicō.libertate. Et inuenio qđ istū meū intellectū sensit in duob⁹ ꝟbis Raph.cuma.in.d.l.illa institutio.ad fi.¶† Stat ergo ex predictis ꝙ directa libertas captatoria collata in volūtatē tertij valet.secus si in absolutam voluntatē heredis.¶Sed operepreciuz est videre qd in dispositiōe captatoria ad pias causas.videretur ꝙ similiter nō valeret:cū bonum sit argu.a libertate ad piaz causam.z econtra. vt no.Bart.in.l.proxime.ff.de his que in te.z.l.si vnus.ad fi.j.de testa.cū concor.z est bonus tex.in.l.j.§.pe.in verbo ad hanc rationē pietatis.z ibi ad hoc no.Bal.C.đ cōi seruo ma.Alibi tñ Bar. in repe.l.j.in.iij.q.v.q.pncipalis limitat singularissime,vt sit verū qñ legatum libertatis fit pro anima,vel amore dei:tunc censetur piū c̄s secus.sed contrariū vult Bar.in locis preallег.z facit tex. in ꝟnū.in.l.j.§.pe.pall.vbi libertas nō erat relicta ꝓ anima.et tñ dicit tex.ꝙ est legatū ad piam causam.et in terminis reprehendi-tur Imo.in.d.l.captatorie.ff.de leg.j.¶†Breuiter ꝙtum ad principale propositū,magis cōis sñia est ꝙ dispositio[b] captatoria,ad pias causas valeat.ita late firmat Bar.i.d.repe.l.j.in.iij.questio. v.q.princi.z in.l.theopōpus.ff.de do.prele.z in.l.quidā.z in.l.vtrū. ff.de rebus dub.z Bar.z Bal.in.d.l.captatorie.ff.de leg.j.z bald. in.d.l.illa institutio.z in repe.c.fi pater.in mat.cōpēdiōe.de testa. in.vj.Ang.in.d.l.captatorias.z.domi.Alexan.hic:z in consi.xiij. incip.circa primum dubiū quo queritur nunqd dicta donatio.in vlti.co.in.j.vol.vbi dicit ꝙ ita semper est solitus tenere.z qđ ista videt magis cōis sñia.Totū fundamētū Bar.z aliorū est i.c.cū tibi. de testa.qui text.pro certo nihil facit pro eo:q2 hꝫ varios z multiplices intellectus:vt ibi per glo.z doc.z regula est ꝙ qñ lex vl'canon,[c]habet varios intellectus,nō pōt allegari ad decisionez causarū.fm Car.in.l.in ambiguo.ff.đ rebus dub.z Bal.in.l.j.in.ij.col. C.qñ prouo.nō est ne.Imo.z Ludo.in.l.cū prolatis.per illum tex. ff.de re iudi.Hinc dixit Bal.in.c.fi.de consti.ꝙ statutū ambiguū[d] non meret allegari i palatio:nec est nulla sñia contra ipsum lata. Hinc ēt est ꝙ licet ignorantia iuris neminē excuset,etiā mulierē[e]. l.iuris ignorantia.§.qui admit.tñ ignorantia iuris obscuri[f] z habentis varios intellectus quemlibet excusat.ita dicit domi.Card. floren.in clemen.fi.in.iiij.q.de regula.in clemen.j.§.sane.in.ij.oppositiōe.de vsur.z in cle.j.in.xxv.q.de rebus eccle.nō alie.Hinc ēt est,quod qui facit cōtra.l.ꝑcepti,in cui⁹ intellectu sunt varie opinio,non peccat.c.capellanus.cū gl.z ibi Joā.andr.z alij ad hoc notant de ferijs.do.Alex.in cōsi.j.in.j.vo.incip.circa primum dubiū in.v.colum.Secundo respondeo ꝙ in illo text.de pia causa verbū nullum.Tertio respondet Bal.hic:in.ij.q.ꝙ ibi nō fuit commissa in alterius voluntate:vnde valet.vt.s.examinaui.z cum hoc concordat intellectus Innoc.approbatus cōiter per canonistas in d.c.cū tibi.ꝙ ille in cuius voluntate cōmittitur,intelligitur institutus heres,cū hoc ꝙ bona distribuat in primā causam.Quem intellectū sequitur z limitat singu.Bart.in.d.repe.l.j.in.iij.q.v.qđ. principalis:quā limitationē refert z sequit.d.Alex.hic.in.vj.col. Rapha.cum.in consil.ccv.incipi.magister Joannes.Et ideo do. Alexan.aperte fatet se tenere istam partez no.per text.d.c.cū tibi. qui reuera nihil facit.vt ex predictis patet:sed eo q2 in dispositionibus ad pias causas non attendimus dispositiones iuris ciuilis sed solum iurisgentiū.c.cū esses.z.c.relatum.el.j.de testa.Nec ob. ꝙ etiam in milite attendat solum iusgen.l.j.ff.eo.z tamen in testamento militis nō valet dispositio captatoria:vt hic.Quia respō-

[a] ¶Volo.add de Bart.i.l. cuz qs.de lega.iij.bar. in.l.apd au-fidiū.de op. lega.

[b] ¶Disposi-tio.Adde Bald.i.l.et i epla.§.C.de fideicōmis. Bal.i mar-ga.in verbo testator.

[c] ¶Canon. Adde Fel. i pe.decre. iij.col.ꝟ.di xit not.bal.

[d] ¶Ambi-guū.Adde Fely.in pe. decre.in iij. col.ꝟ.ideo statutū ambiguum.

[e] ¶Mulierē Adde gl.fi. i.l.error.ff. de iu.z fac. igno.z in.l.si emācipata. C.e.tit.

[f] ¶Obscuri. Adde Fel. i pe.decre. i.ij.co.ver.z ideo ignorantia iuris obscuri.

det q ideo est in eo, qz dispositio militis est subiecta.l.ciuilib9,saltem de ea specialiter loquētibus.quod nō est pia causa.scdm bar. in repe.d.l.in vlt.q.Pau.de cast.hic refert ambas opi.z nullam clare firmat.Pro ista opi.facere in consulendo z iudicando: qz qñ in aliquo articulo sunt varie opi.doctoruz,tenenda est illa que fauet pie cause.l.sunt persone.ff.de relig.z sumpt.fu.¶ Alia est 2ia opi.quē in pūcto iuris mihi magis placet.q etiā ad pias causas nō valet dispositio captatoria,qñ substantia dispositionis confertur in voluntatē tertij,z etiā tenet Bal.hic.in.ij.q. Sali.z Ang. z Bal.in.l.j.in pe.co.C.de sacrosan.eccl.in lect.z latius in.d.repe. in.ix.q.j.partis principalis.Eo qz nullo iure istud reperit in pia causa:et in contrarium stringit istud qd dictū est, de libertate arguendo de ea ad piam causam:vt.s.deduxi.vnde vr̄ concludendum prout in libertate distinguit iurisconsul.in.d.l.fideicommissaria.Et ita tenet Imo.in.l.captatore.ff.de leg.j.z in.l.captatorias. ff.de here.insti.z Ludo.ro.hic.Nec obstat fundamentū do.Alex. q ad pias causas non seruentur regule iuris ciuilis:qz responde formaliter fm Bart.in repe.d.l.j.in vl.q.qd est verū nisi tales regule iuris ciuilis repugnent bonis moribus:qz tūcetiam ad pias causas seruande sunt.¶ Quasdā alias questiones in materia captatorie institutionis habes p Bal.Sali.z aliquigd domi.Alex. hic:per Bart.in.d.l.theopompus.per Canonist.in.d.c.cum tibi. per Ang.in cōsi.ccxxij.inter cetera continetur per Bart.in.l.si ita scripsero.ff.de cōdi.z demō.z in.l.quē heredi.per illum text.ff.de rebus dubijs. Iason Pisis.

1 ¶ Falcidie detractio nō habet locū in testamento militis.
2 Falcidie detractio an potuerit olim phiberi:z qd hodie.
3 Quid autē hodie iure aut.an falcidia habeat locum in testamēto militis,z an etiā trebellianica.

1 †In testamento. In testamento militis non habet locuz detractio falcidie:tamen heres vltra vires hereditarias non tenet.h.d.Et habes duas partes que patent in tex.Secunda ibi:sane si quid.Concordat lex in testamēto.j. ad le.fal.z ibi vide gl.fi.magistram que enumerat quosdam alios casus similes in qbus cessat detractio falcidie.¶ Contra istum tex. moueo pulchram difficultatē,quam mouet domi.Christopho.insti.ad le.fal.in prin.in.j.colū.z seq.vbi dicit se mouisse in publico quodā examine cuiusdā scholaris.nā clarū est q oēs.l.fauorabiles militibus habent locū in testamento militis.l.si ruffinus.z.l. captatorias.s.eo.sed qd in testamentis habeat locū detractio falcidie,z trebellianice,istud est fauorabile,z testatoribus z testamētis:qz alias heredes.qui nihil essent detracturi nunq adirent hereditates:z sic testamenta destruerētur.sed cum heredes semper sint habituri saltem quartam fal.aut quartā trebel.propter eam 2 saltem inuitabantur ad adeundū.†Vnde est q olim testator non poterat etiam expresse prohibere ne falcidia detraheretur.l.qd de bonis.§.fi.ff.ad le.fal.cū ergo detractio falcidie z trebel. fit inducta fauore testatorum:ergo tanq fauorabilis debet habere locuz etiā in testamento militis:contra istū tex.z.d.l.in testamento. Et refert q in illo examine dabātur sibi due solutiones.ipse vero dat tertiam.z dicit se putare q ex quo lex disponit quod in testamēto militis cesset falcidia z trebel.intelligitur velle q heres inuitus possit cogi adire fauore militū.Que solutio apud me est falsa: qz priuilegiū militū vel alterius nunq debet intelligi in dānū tertij.tex.est in.l.cū filiussa.§.fi.ff.eo.facit.l.nec auus.C.de emanci.libe.quod esset si tertius inuit9 sine emolumēto cogeret adire.Ideo puto qd tex.hic in ver.sane ponit responsionē.naz in alio herede si adeat,tenetur insolidum etiā vltra vires hereditarias de suo proprio soluere:ideo propter istud periculū nemo vnq adiret hereditatem,nisi saltem speraret lucrum falcidie.aut trebel.sed in herede militis est istud singulare:qz vltra vires hereditarias nō tenet quicquid dicat gloss.hic in ver.sane.allegando.l.fi.in princ.j.de iure.delibe.que nihil facit.qz loquitur in testamento pagani. Et ita tenet Pau.de cast.hic.Et ratio potest.esse duplex secundum Pau.de ca.quia priuilegium militis.non debet alteri esse nociuū. l.impuberi filio.ff.de admi.tut.z.l.cū filiussa.in fi.ff.de testa.mili. sed si heres militis teneret de suo soluere creditoribus,z legatarijs quatenus essent vltra vires hereditarias,damnificarent: quod esse non debet.Scda ratio est:qz qui in vno grauatur,in alio alleuiatur.l.cum qui.in prin.ff.de iureiuran.cum ergo heres militis grauetur vt nō possit detrahere falcidiam vel trebellianicā,certe in alio alleuiatur:vt non teneatur creditoribus vel legatarijs vltra vires hereditarias.Facit.l.j.§.deniq.ff.ad trebel.¶ Gloss.in verbo fideicommissis.quam diuido in duas partes. In prima declarat tex.In scdo oppo.z solu.Scda ibi:sed contra.in eadem lege.In prima parte dic quod tex.in.d.§ pe.non expresse loquit de treb nec etiā tex.noster:quis.d. Alex.dicat q meli9 pbetur in hoc tex.q alibi in iure.tamen etiam iste tex.non viget:qz duz di3 cit fideicommissis,intelligitur.s.particularib9.¶ †Sed circa hoc non expedit instare:qz hodie p iura autēticorū isteleges sunt correcte:qz hodie etiā in testamēto militis habet locū nedū falcidia sed etiā trebellianica,per tex.in.§.pe.in aut.de here.z falci.in ver. militari,iuncta glo.z licet tex.loquat in falcidia tantū,ppter equiparationē extēdit,z ad trebellianicā.z ita in vtroq tenet Ja.de bel.z Ange.ibi.z Dy.Barto.Imo.z Moder.in.l.j.§.in filij.ff.ad treb.z Ang.hic:z Cy.z Sali.in.d.l.in testamēto.j.ad.l.fal.z Cy. in.l.precib9.in.ij.col.z ibi Sali.in.vj.z Pau.de ca.j.d in pu.z alij substi.Quāuis cōtrariū tenuerint z male.Ang.z Raph.cuma. in.d.§.in filij.z Ange.in repe.d.l.j.§.hec stipulatio.ff.si cui plus q.p.l.falc.vbi Imo.sup hoc relinquit cogitandū.¶ In secunda parte dū glo.dicit quo ad alia remedia.dic q sunt quinq:q enumerat gl.magistra.in.l.in testamento.in glo.j.j.ad le.fal.z Bart. in.l.j.in prin.ff.ad treb. Jason Pisis.

1 ¶ Beneficiū curatū habēs,si impetrat aliud bñficiū curatum qd est incompatibile:z si postea impetrat dispensationem a papa:q possit tenere duo beneficia curata:an talis dispensatio trahetur retro.
2 Papa qd approbat:z nos approbare est necesse.
3 Notarius si sit dānatus de falso:an sibi possit reseruari in sententia facultas instrumēta cōficiendi.

Et militibus. Militi capitaliter damnato potest reseruari testamenti factio in castrensibus bonis,in alijs fiscus succedit.Et in testamento militis non requiritur solennitas iuris cōis.z ideo ex testamento nō solēni potest adiri hereditas:p quā excludunt venientes ab intestato.h.d.cū.l.seq.¶ Et intellige tex.q talis miles damnatus capitaliter de crimine militari poterit testari etiā cū priuilegio militari.tex.est in.l.ex militari.in prin.ff.e.z in.l.si quis filio exheredato.§.irritum.ff.de inusto rup.Nec ob.regula.l.si quando.vbi glo.notabilis.C.de inoffi. test.qz respondet Bar.in.d.l.ex militari.in fi.prin.q istud prouenit propter cōditionē psone militis.z sentit ibi tex.nā cum ei.imo ex tali reseruatione testamentū antea factū recōualidatur absq declaratione noue voluntatis.tex.est in.d.l.si qs filio exheredato. §.irritū.in ver.qua ratione.Per quē notabiliter limitat regula.l. qui ex liberis.§.testamento.ff.de bono.pos.fm tab.z.§.nō tamen. insti.quibus mo.test.infir.fm Barto.in.d.l.si quis filio.§.quare 1 nus.¶ †Et per illū tex.decidit singulariter Pau.de ca.hic:quod habens beneficiū curatū qd est incompatibile,pone q postea impetret a papa dispensationem q possit obtinere duo beneficia curata:nūquid ista dispēsatio trahet retro ad cōualidandum illud scdm beneficium curatū,qd obtinuerat ante dispēsationez pape. cōcludit q sic.Facit qd p illū tex.decidit idem Pau.de cast.in.l. hec conditio filie mee.§.si sic.ff.de condi.z demon.vbi decidit q si papa concedat cardinali vel episcopo licentiam q possit facere testamentum de fructibus beneficiorū suorū,ista licentia trahet ad testamentum quod fecerat ante dispēsationem:z sequitur simpliciter Alex.hic:que bene nota.Sz certe tex.in.d.ver.qua ratione,non bene probat hanc decisionem.qñ ibi testamentum a principio valuit,licet postea efficiatur irritum.vnde facilius reconualescit testamentū quod a principio valuit:licet postea efficiat irritū:q illud qd a principio fuit nullum:vt probatur in.l.posthum9. in prin.iūcto versi.idē z circa.ff.de iniust.rup.Et hanc rōnem sensit Imo.in.d.§.irritū.dum oppo.de.l.j.§.j.ff.de le.ij.Preterea est a dubiū an papa possit^a cōcedere licentiā cardinali vel epō vt testetur de fructibus seu redditibus ecclesie:qd videtur prohibitu.p c.relatū.el.ij.de testa,z est glo.magistra.in.c.presenti.de offi.ordi. in.vj.z in.c.si.vbi cano.de pecu.cle.Et istud disputat Abb.in repeti.c.cum esses.de testa.dicens q non reperit hoc per docto.declaratum.Sed posito q papa hocpossit, prout reuera tenet Hosti.in summa de peniten.z remis.§.cui cardinalis.ver.cōfiteri autē.Ange.z Imo.in.l.si seru9 communis meus.in prin.ff.de stipu 2 la.ser.†Et qd papa approbat:z nos approbare necesse est.vt dicit glo.j.in.c.si romanorū.xix.dist.claue tamen non errante.vt dicit glo.in.c.quanto.de iureiuran.z in.c.non est.de voto. Tamen b cum iste dispensationes sint odiose^b.c.j.in fi.de fi.presby.in.vj.gl. in.c.ordinarij.de offi.ordi.in.vj.z in eis non fiat extentio etiam ad causam habentē maiorē rōnē:prout tenent canoniste in.c.postulasti.de rescript.Abb.in.c.ad aures.eo.tit.z in.c.at si clerici.§.de adulterijs.in.v.col.vbi limitat de iudi.Pe.de ancha.in.cōsi.xvj. incipi.dominus noster.in vlti.colū.ergo non videtur q bene fiat illatio ad hunc casum.per tex.in.d.§.irritum.in ver.qua rōne.cū ibi illa reseruatio testamenti possit de iure cōi fieri a quocunq iudice.qd nō est in casu isto.Itē ibi testamētum a principio valebat quod non est hic vt predixi.¶ Intellige tamen istum text.procedere in milite damnato alio crimine q fidei rupte.text.est in.d. 3 l.ex militari.in.ij.rñso.ff.eo.¶ †Vnde dubitat Barto post antiquos,an notario damnato de falso possit reseruari in sñia facultas instrumenta cōficiendi: cum iuret legaliter officiū exercere.c. ad audientiam.

a ¶ Possit, adde Guidisaldū qui fuit auditor Rote.in tracta.de excellentia cardinaliu3.in ix. q. mar. lau.in trac. de cardinalib9.q.lviij. Barba. in trac.de prestantia cardinaliu3.in iij.q. basilica.j.partis in vlt.col.

b ¶ Odiose, Add. Ant. de but.in.c. cū i cunctis. in.§.cū vo. de ele.Car. zab.in.c.qz circa.de cōsang.z affi.

ad audiētiā.de prescrip.et sic taliter dānatus videatur dānat⁹ de fide rupta.⁊ determinat ꝙ sic.per.l.diuus.vbi etiam Bar.ff.ď iniur.Sed ille tex.pbat ꝯtrarium:nisi iungas illud qd dicit gl.ſi.ibi,et clarius Bar.ꝙ ideo ibi nō valuit.q2 fuit facta p errorē.et sine cause cognitione. Intellige tñ qñ notarius[a] fuit damnatus de falso, ex falsitate cōmissa i alio ꝙ in officio suo.puta quia deposuit testimoniū falsum.sec⁹ ſi falsificasset instrumēta.tūc sine causa nō posset amplius reseruari sibi facultas cōficiēdi instrumēta.d.l.ex militari.q2 qui semel deliquit in vno officio,semp est suspectus:vt nō possit amplius ad illud aspirare.l.quotiescūqz.et.l.ſi aliquid.C.de suscepto.⁊ arca.li.x.Requireret̄ ergo tūc aliqua iusta causa ex his que numerant̄ p Bar.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de infa.fm Py.Bar.⁊ Ang.in.d.l.diu⁹.⁊ Bar.in.l.ſi qs in pncipio.§.miles.ff.de le.iij.et plenius per.d.Alexā.hic:cum alijs concor.p eum adductis.Quis ꝯtrarium et male teneant Ang.⁊ Lud.hic:in.l.ſi a fratre.¶ Cogita que fuerit ratio dubitādi ꝙ ex testamēto militis nō solēni possit hereditas adiri.cū istud eēt clare decisum i.l.ex testamento.et.l.§.ꝙ.§.eo.nisi dicas ꝙ dubium hic faciebat,eo q2 filius militis erat preteritus.sed nec istud sufficit,cū habeat̄ pro exheredato.l.sicut.et.l.sequenti.§.eo.Item forte faciebat dubiū:q2 iste frater erat vtrinqz cōiunctus:et sic volebat excludere sororem comūctam ex vno latere tantum:quod hodie posset facere ab intestato, per iura noua autenticorum.in aut.defuncto.ad tertull.Cogita. Item intellige quātum ad militem,secus ꝙtum ad heredem scriptum:in quo dispositiones iuris bene seruāde sunt.l.in fraudem. §.ſi.ff.eo. Jason Pisis.

1 ¶ Milites licet in testamentis suis non teneantur obseruare solennitates iuris ciuilis:tenentur tamen obseruare solennitates iurisgentium.

2 Potestas nō potest aliquem ponere ad torturam:nisi adsint legitima indicia:vigore cuiuscunqz ampli arbitrij qd habet potestas: vel commissarius

3 Statutum ſi disponit ꝙ ptās in criminalibus libere possit inquirere:tū per illud aduerbium libere,nō poterit inquirere non precedente fama,vel indicijs.

Milites.

Milites in expeditione existentes habent priuilegium testandi quō volunt: ⁊ quō possunt.h.d.Intellige tamen sane dūmodo aliquid turpe vel illicitū vl' contra bonos mores non disponatur.tex.est no.in.l.ſi a milite.§.edictum.ff.eo.quem tex.inducit Ang.hic ⁊ ibi,ad intellectū statuti florētini pmittentis magnū arbitriū certis casib⁹ ꝯtra magnates:vt p eū.¶ Glo.fin.no.istam gl.magistralem,et similem habes.in.l.j.ff.eo.†Et ex ista gl.iuncto tex.habes diligenter notare,ꝙ licet in testamentis militum,psertim quando fiunt in discrimine belli sint remisse omnes solennitates iuris ciuilis,tamē habēt locū solēnitates iurisgentium:⁊ ideo cum de iuregentiū in ore duorū vl' triū[b] consistat omne verbū:requiruntur saltem duo,vel tres testes.vt hac glo.nota.Et istud notat Bar.hic:⁊ in.l.j.ff.eo.⁊ in.l.neqz.§.deportati.ff.eodem.ad statuta ꝙ in maleficijs ptās non teneatur obseruare aliquas solēnitates iuris:quid importet tale statutum.⁊ certe importat ꝙ solēnitates iuris ciuilis intelliguntur remisse:sed nō ille que sunt de iuregen. vel diuino.puta ꝙ vni soli testi credat̄.Circa qd in specie aliquas q.examinant Bart.Imo.⁊ Ludo.ro.in.l.filiusfa.in.ij.col.⁊ seq.ff. de dona.vbi inter cetera querunt an vigore talis statuti intelligātur sublate ferie inducte in honorem dei:ita ꝙ in talib⁹ diebus pcedi possit:⁊ credere testi sine iuramento.quas qōnes plene prosequitur do.Alexā.hic cum concor.per eum addi.⁊ in ꝯsil.cxxv.in.ij. volu.incip.nec arguendi sumus.in.iiij.colū.⁊ no.Bal.in.c.contanguinei.ad fi.de re iudic.⁊ in.l.j.C.ſi propter pu.pensi.vbi ponit notabilem decisionem Ludo.ro.in rub.ff.de arbi.in.xvij.q.¶ †No. tamen vnum qd ipsi omittunt:ꝙ vigore cuiuscūqz ampli arbitrij ꝙ habet potestas vl' cōmissarius circa maleficia,non poterit ponere aliquē ad torturā:nisi habeat legitima indicia.allegatur ad hoc Bald.in.c.j.in.j.colū.de offi.ordi.vbi nihil dicit de hoc.vt statim.j.referā.sed istud dicit in terminis Alb.de gandino in tractatu suo maleficior.in.c.incipi.itē quero,vtrū potestas qui habet arbitriū.dū tractat de tormētis.⁊ expresse Paul.de eleaza.in.c.grauis.in pe.col.de deposito.vbi allegat qd habet̄ in.c.veniens.⁊ in.c. quintauallis.de iureiu.⁊ quod habetur per glo.in cle.sepe.de ver. sig.Refert ⁊ sequit̄ do.Alexā.in.consi.lxv.incip.habita.§.contentis.in.ij.col.in.j.volu.qd teneas cordi.quia valde quotidianum est. Et reperio quod idem tenet Raph.fulgo.in consil.lxix.super questione formata ad fin.† Adde etiam quod ſi statutum dicat ꝙ potestas in criminalibus libere possit inquirere,tamen propter illud aduerbium,libere,non poterit inquirere non precedente fama:vl' prius quā sint indicia.ita Bald.in.c.j.de offi.ordi.per illum textū. in verbo libera.cum glo.Alibi notat Bald.in.c.licet vndiqz.per glo.ibi de offic.ordi.quod licet papa mandet inquiri in genere:tamen hoc mandatū pape debet intelligi ⁊ limitari fama pcedente: ⁊ non aliter.Item requiritur citatio.⁊ testes debent esse idonei.vt ibi per eum. Jason Pisis.

1 ¶ Cancellarij capitaneor̄ guerre:non gaudēt priuilegijs militum:licet sint descripti in matricula.

2 Priuilegium concessum alicui persone:non extendit̄ ad eius ministros,vel familiares temporales ⁊c.

3 Bidelli vel notarij vniuersitatis,an gaudeant priuilegijs scholarium.

4 Artem non exercens,non gaudet priuilegijs artis:licet sit descriptus in matricula artis.

5 Scholares non intrantes scholas,vel nō studentes:non gaudēt priuilegijs aut.habita.licet sint descripti in matricula.

6 Clerici non seruientes in diuinis,non debent habere fructus beneficiorum suorum.

7 Scholaris qui nō intrat scholas:sz studet domi:an gaudeat priuilegijs scholarium.⁊ nu.8.

9 Nullatenus:hec dictio posita in lege,vel canone quid importet.

10 Causa priuilegij cessante:cessat priuilegium.

Scriniarios.

Notarij vl' apparitores militum,ꝙuis sint descripti in[b] matricula militum,tamen in condendis testamentis non gaudent priuilegijs militum.hoc primo.⁊ beneficium testandi quō volunt et possunt indulget̄ militibus,quando sunt in expeditione militari.als secus.h.d.cum.l.seq.vsqz ad.l.fin. Et intelligunt̄ scriniarij vt dicit glo.i.notarij militum quos hodie scribas vl' cancellarios appellamus.¶ †Ex quo habes ꝙ cancellarij capitaneor̄ guerre nō gaudēt priuilegijs militū,dato etiā ꝙ sint in matricula descripti.†Ex quo nota ꝙ priuilegiū cōcessum[c] alicui persone nō extēdit̄ ad eius ministros vel familiares temporales:vel etiā ad beneplacitū,secus forte ſi essent ministri ppetui, vt conuersi,vel similes.vt est tex.nota.in.c.per exēptionem.in prin. de priuil.in.vj.vide tñ in.l.ij.C.de episc.et cle.⁊ in.c.j.de foro compe. ⁊ in.c.fi.de ver.sig.in.vj.Joā.de placen.in.l.ij.C.de mune.patri.li.x. Apparitores autem dicunt̄ illi seruitores qui de publico sunt deputati ad citandū,vl' ad similia officia publica.l.ſi apparitor.cum gl.C.de cohorta.lib.xij.hic autē credo ꝙ capiūtur pro his qui publice seruiunt militibus.†Quid autem sit in notarijs,vel in bidellis[d] vniuersitatis nostre,an gaudeant priuilegijs scholarium:ponunt Pau.de cast.⁊ Bal.⁊ Ang.hic:⁊ plenius ceteris.d.Alexan. ¶ †No.ex.tex.ibi,⁊ ſi noia eor̄ matriculis militaribus referri videant̄.fm Cy.Bart.Bal.⁊ alios,ꝙ qui nō exercet artem,ꝙuis sit descriptus in matricula illius artis:tū non gaudet priuilegijs artis.†Et ideo scdm eos scholares qui non intrant,[e] vel non studēt, ꝙuis sint descripti in matricula,tamē nō gaudēt priuilegijs scholarium positis in aut.habita.C.ne filius p pa.nec alijs priuilegijs. ⁊ idem est in mercatore,prout dicit Bar.in.l.qui sub ptex.C.de sacrosan.eccl.⁊ ponit Ludo.⁊ do.Alex.hic:⁊ idem Bar.in.l.j.C.de collegi.lib.xj.⁊ in.l.penul.circa fi.ff.eo.Bal.in proemio.feudorum.in ij.col.⁊ in aut.habita.in.vj.colū.C.ne filius pro patre.Adde quod vult Specu.in ti.de reo.versi.sed quid ſi scholaris.ꝙ dispositio.l.j. C.qui etate.li.x.nō pcedit in scholari nō studēte.p.c.gloria.xij.q.ij. facit.c.cauete.xxij.q.v.Item adde †qd notat Bald.in.l.j.in primo notabili per illum text.C.de his quibus vt indig.ꝙ clerici qui non seruiunt in diuinis,⁊ omittunt officium,[f] non debent fruct⁹ beneficiorum lucrari.imo tanꝙ indigni tenētur ad restitutionem omnium fructuum.Facit tex.in.c.fi.in princ.⁊ ibi ad hoc not.Gemi. de rescrip.in.vj.⁊ tex.in ratione sui in.c.j.⁊ ibi ponderat Joan.cal. de celeb.miss.⁊ bonus text.in.c.ſi canonici.§.scituri.⁊ ibi Gemi.in princi.ad hoc not.de offi.ordi.in.vj.facit quod pulchre tenet Pet. de anch.in consi.cclxviij.Primo inquirendum est.et tex.in.c.cum ex eo.de ele.in.vj.contrarium tamen per plures rationes tenet.d. Abb.in.c.j.in vlti.colum.post Cardin.ibi de celeb.mis.†Quid de scholari qui non intrat scholas:sed studet domi:an gaudeat priuilegijs scholarium.vide Bald.in.l.ſi cum dies.§.ſi arbiter.ff.de arbit.vbi querit,quid ſi scholares stantes in studio habent priuilegium,vt percipiant fructus prebendarum:⁊ aliquis habens pbendas venit ad studium,non tamen intrat scholas,sed studet in camera:an habebit istud priuilegium.et determinat qd sic ſi erat scholaris prouectus,⁊ dubia explanabat cum doctoribus que nō potuisset explanare in ciuitate sua.alias sec⁹.Item aduerte quod communiter doctores hic male colligunt illud quod dixi supra ď scholare et mercatore.nam aut isti notarij in hoc text.erant descripti in matricula militum tanꝙ milites:et matricula esset falsa: quia ipsi non sunt milites:aut sunt descripti in matricula militū tanꝙ notarij vel simpliciter.†et hoc modo iste textus nihil facit ad illationem doctorū de scholari et mercatore.quia ibi erat vere scholaris,⁊ vere mercator.vnde ad hoc vt ista illatio bñ sumeretur ex hoc textu oporteret inferre quod ſi notarius scholarium ďscriberet in matricula scholariū tanꝙ notarius,vel simpliciter.p hoc nō debet gaudere priuilegijs scholarium.Alibi tñ no.Bar.

[a] ¶ Qñ notarius.Adde Ange.in l.et ſi seuerior.§.de his q not.infa.

[b] ¶ Vel triū.Adde.c.cū esses.⁊ in.c.relatū.el.j.ď testa.origināli' deuteronomij.xix.⁊ ad cori th.xiij.c.et Matthe.xviij.c.

[c] ¶ Cōcessū.Adde.doc.in.l.iter eos.in.§.j.scōm vnam lec.ff.ex qui.caus.ma.doct.in l.nō alias.in §.j.ff.ď iudi.Cy.et Bal.l.j.§.ď vxo.militum.

[d] ¶ Nin bidellis.adde doct.in.c.j.de loca.

[e] ¶ Intrant.Adde Joā.de lig.in pe.cle.⁊ Fely.i c.clerici.i.j.co.de iud.et doc in proe.decre.

[f] ¶ Officiū.Adde Car.in.c.j.in.ix.q.de celebr.mis.car.i.c.cū tu.i.§.circa diuinum officium.de vsur.do.pl.dis.i gl.sum me.

in.l.j.per illuz tex.C.de tironibꝰ.li.xij.do.Ant.de bu.⁊ alij in proemio decre. vbi notant q scholaris vagꝰ gaudet priuilegijs scholariuz, quia scholaris est. Adde Gemi.in pemio.vj.in vlt.colum. vbi post alios per eū relatos tenet, q scholaris matriculatus qui intrat ⁊ defert habitū scholasticū, gaudet priuilegijs scholarium. q̄uis nihil studeat.per tex.ibi in verbo cōmorantibus.qui nō dixit studētibus.Et ita refert de facto fuisse obtētū. Adde q in contrariū facit tex.in.c.cum ex eo.in verbo studētes.de elec.in.vj.⁊ in c.generaliter.in verbo nō deuagantes.xvj.q.j.ponit Abb.in proemio decretalium.⁊ in.c.j.i vlt.col.de iud.Jo.de lig.⁊ alij in proe. clemen. ¶ Circa mercatores descriptos in matricula:⁊ non exercētes artem. Adde plꝰ ad hoc vt mercator descriptus in matricula mercatorum gaudeat eorum priuilegijs, non sufficit q artem exerceat:imo requirit q maiorē partem habeat fortunarū suaruz in illa negotiatiōe.ita Bar.in.l.semper.§.negotiatio.p illum tex. ff.de iure immu.⁊ idē Bar.in rubrica.C.de naucularijs. lib.xj.⁊ domi.Alexand.in consi.lj.in.ij.volu.incip.viso themate supra scripto. ¶ Item requiritur ⁊ quarto q talem mercaturam ipse exerceat.⁊ non per factores seu institores suos.text.⁊ ibi Barto. est in.l.fi.in verbo per semet.ff.de excusat.tuto.per quem text. ita tenet Ludo.roma.hic:⁊ in.l.diem functo.ff.de offi.asses.⁊ domi. Franc.de are.hic.quod est valde notabile contra mercatores nostri temporis. Quanq̄ do.Alexand.in.d.l.diez functo.circa.xj. col.respondeat ad.l.fina.duobus modis/de quibus ibi per eum. ¶ † Tertio pōdera tex.in verbo nullatenus.qui videtur probare cōtra vnā regulam que alibi traditur:q dictio nullatenus,apposita in lege vel canone tātū importat q̄tū clasula decreti annullatiua.⁊ sic tollit facultatē dispensandi.ita tenēt do.Ant.de but. ⁊ Imo.in clemē.j.de sequest.poss.⁊ fru.⁊ sequitur ibi do.Card.flo. in.§.si quis autem.in.vj.q.Archi.in.c.quoniam.in verbo nullatenus.de immuni.eccle.Gemi.in.c.romana.§.penul. post Jo.and. de appel.in.vj.facit festum Joā.de ana.in.c.q: frustra.in.iij.colū. de vsu.potest confirmari:q: dictio nullatenu.est vniuersalis negatiua.⁊ sic videtur importare idē qd dictio nullo modo que similiter impedit dispensationem,vt est glo.in.clemen.ij.de eta.⁊ qualita.quā pro singu.allegant Ang.⁊ Imo.in.l.si queramus.ff.de testa.Imo.in.c.ij.de testa.Alexan.in.l.fi.j.eo.ista regula non videtur semper.vera vt patet per istum tex.vbi.l.vtitur dictione nullatenus.⁊ tamen admitteretur dispensatio in contrarium.l.fi.ff. eo.Et contra vult gloss.in.d.clemen.j.i verbo nullatenꝰ.⁊ Gemi. in.c.quoniam.de immuni.eccle.in.vj. ¶ † Quarto no.ex.l.ne quidam.⁊ concor.allegatis in glo.q cessante causa priuilegij,cessat priuilegium.facit tex.in.l.titia seio.§.vsuras.⁊ ibi Bartolus.ff.de leg.ij.hinc est quod priuilegia concessa filijs propter parentes,nō durant mortuis parētibus.glo.in.l.ij.in fi.⁊ ibi Bart.C.de epis.⁊ cle.similiter priuilegiū cōcessum ppter paupertatē, cessat supuenientibꝰ diuitijs.l.cura.§.deficientiū.ff.de mune.⁊ hono.

1 ☞ Pupillus potest creari miles.
2 Pupillus potest esse tribunus militum.
3 Pupillus an possit creari miles per electionem principis:vel regis.
4 Curator licet non det inuito,tū regi debet dari ⁊c.
5 Pupillus licet sit miles, tū nō pōt facere testamētū:neq3 codicillari.nec donare causa mortis.
6 Princeps an possit dispensare cū pupillo vt possit testari:absq3 eo q apponat causulam nō obstante:vel similē.nu.7.
8 Statutum an possit disponere q pupillus doli capax possit testari.
9 Pupillus si sit maior infante:an habeat vocem in capitulo.

Licet. Pupillus licet sit tribunus militum tamē testatori non potest.h.d.⁊ est bona ⁊ notabilis lex. ¶ † No.ex ista.l.q pupillus[b] potest creari miles.Et si opponatur contra:miles quando creatur debet iurare se nō euitaturum mortem propter rempublicam:vt est glo.in.l.penul.ff.ex quib.cau.maio.⁊ gl.in.§.penul.in aut.de mā. princi.sed sic est q pupillus non pōt iurare.l.qui iurasse.in prin. ff.de iureiuran.Respōdet Bal.hic:in prima oppositio.⁊ sequitur Sali.Pau.de ca.⁊ Lu.qd iste tex.debet intelligi in pupillo qui creatus est miles a principe vel a rege:qui presumit secum dispēsasse.⁊ faciunt que no.Bar.in.l.quidā ꝯsulebant.in.ij.oppositiōe. ⁊ melius.in pe.col.ff.de re iudi.Et ad hoc vide Bald.in.l.fi.C.sen. rescin.nō pos.ponētem circa hoc aliqua notabilia.presertim an papa,cōcedendo impuberi dignitatē,intelligat secuz dispensasse. ⁊ est materia satis trita. ¶ † Scdo no.ex tex.quod pupillus potest creari tribunus militū. cōtra:ego habeo q talis tribunatus est dignitas.nam licet verum sit q simplex militia[c] non sit dignitas. nisi sit romana equestris dignitas.gl.in.l.vnica.C.de equestri digni.lib.xij.⁊ in.l.j.C.si seruus aut liber.eo.li.nisi militia esset iuncta nobilitati.puta quia vnus nobilis creatur miles.tunc bn̄ militia est dignitas.ita valde singulariter limitat Alber.in.l.milites C.locā.quem sequit do.Marti.Lau.in tractatu suo de principibus:sub rub.de militibus.tū si quis sit tribunus militum,bene est dignitas.text.est in.l.p orientem.C.de offi.ma.mili.quē ad hoc multum not.Marti.lau.in loco prealleg.sed pupillus non potest habere dignitatem.l.ad rempubli.ff.de mune.⁊ ho.l.ij.§.impuberes.ff.de iure immu.Respondet Bal.post Odof.q verum est q pupillus non potest habere dignitatem cum administratione,vt actualiter administret.l.cum pretor.§.j.ff.de iudi.s3 habere dignitatem que sit sine administratione sic:vt est tribunatꝰ.patet:quia potest esse canonicus:licet non habeat vocem in capitulo.c.ex eo. de elec.in.vj.⁊.c.ij.⁊ ibi notat de eta.⁊ qualitate.et vide per Bart. in.l.j.C.q eta.li.x.Bal.in fi.C.sen.rescin.nō pos.et in.l.exigēdi.C.de procura.et adde.l.j.⁊.ij.C.de tuto.et curato.illu.psonarū.S3 caue cum pupillus nō possit creari notariꝰ cū hoc,q possit exercere qn̄ erit maior.prout determinat Bar.in.l.impuberē.in prin.ff.de falsis.Unde tutius puto respondere.vt in precedēdi ꝯtrario:q istud sit ex dispensatione principis. ¶ † Nunquid autē pupillus[d] possit creari miles per elec.principis vel regis.nam per successionem est expeditum.Bald.hic determinat q sic.p.c.grandi.de supplē.neg. prela.q̄uis videatur dubitabile:per.c.indecorum.de eta.et quali. Tamen talis pupillus debebit regi per eius tutores.d.c.grandi. sicut dicit Bald.hic:in fi.si moriat rex relicto posthumo in vxoris vtero.interim dandus est curator per patritios regni.Nunquid autem in rege vel in principe tutela finiatur in.xiiij.ann.sicut finitur in alijs.l.j.⁊ fi.C.qn̄ tutor vel cura.esse desi.⁊ insti.quibꝰ mo.tu. fin.in prin.disputat Oldra.lau.in consi.liij.inci.questio talis est an tutela regis ⁊c.⁊ ibi per aliqua arguit pro tutore regis,[e] vt non finiatur in.xiiij.anno:s3 demū elapso.xxv.anno.tamē Old.istud nō tenet.sed tenet q finiat in.xiiij.anno,sicut in alijs.⁊ q post finitam tutelā dandus est curator.p tex.d.c.grādi. † Dicit tamē vnū qd est bene notabile:q licet curator non det inuito.§.item inuiti.insti.de cura.tamē isto casu regi inuito dandi sunt curatores per text.in.d. c.grādi.qd est singulare ad limitationē.d.§.itē inuiti.⁊ totū qd posuit Old.refert de vbo ad vbū.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de tutore.super rubrica,Sequit Gemi.in.d.§.grandi.Jo.de ana.in rub. de delictis puerorum.in.j.col.Lud.⁊ Alexan.hic.Et idem q post xiiij.annum dandi sint curatores qui administrent:tenet Bart.in l.quidā consulebant.in vlti.col.in pen.q.cū limitatione de qua ibi p eū.ff.de re iudi.quē refert ⁊ simpliciter sequit Pau.in.c.cū vigesimum.ff.de offi.dele. ¶ † Ultimo no.ex hoc tex.q pupilꝰ dato q sit miles vel tribunus,tū non pōt facere testamentū:eodē mō nec posset codicillari:nec donare causa mortis.l.j.ad fi.pn.et ibi Bal. ff.de tute.et ra.distra.quem reputat singularē Imo.in.l.ij.ff.de lega.j.Bal.in.c.cū oēs.in.xvj.col.de consti.sed tu adde similem text. in.l.discretis.j.qui testa.fa.pos.et ibi Moder.notāt,q qui est prohibitus testari,intelligit etiā pibitus donare causa mortis.intellige verū qn̄ impedit impedimento necessario.alias secus.l.tā is.§. j.ff.de donat.cau.mor.et.l.filiusfa.§.pari.ff.de dona.imo pupillus etiā si sit pximꝰ pubertati nō pōt testari, etiā ad pias causas.[f] vt cōcludit Bar.quem vide in repe.l.j.in.ij.q.prime partis principalis.C.de sacrosan.ec.⁊ idem tenet Bal.p hūc tex.in.l.si frater.j.ti. j.cano.in.c.ij.de testa. ¶ † Nunquid autē princeps posset cū pupillo dispensare vt possit testari:vt poterat p antiquas leges:qn̄ erat miles.vt dicit tex.hic.Bal.in.l.vnica.C.de confes.circa.xx.q.in ver. quero q̄ sint exēpla.determinat singulariter q etiā pnceps nō possit cū eo dispensare:per istū text.quē licet Bal.aliter non inducat: tu pondera tex.in fi.ibi,hoc fieri nullo modo cōcedimus.nā illa vba,nullo modo.sunt tante importātie qd ostendunt q non potest dispensatio in contrariū fieri.glos.in cle.ij.in ver.cōcedat.de etate ⁊ qualita.quā not.Imo.in.c.ij.de testa.⁊ de ea dicā in.l.fi.j.de testa.Sed Ang.hic limitat verum,nisi pupillus esset doli capax: vt late p do.Alexan.hic:quē per te videas. † Et adde q fortius tenet Pau.de ca.in.l.rescripta.C.de preci.impera.offe.vbi tenet plꝰ quod princeps posset per rescriptū concedere pupillo facultatem testandi,etiam absq3 eo quod apponat clausulam non obstante, vel similem.l3 dicat Bal.ibi sentire contra. Mouet/q: istud rescriptū nullius preiudiciū tangit.sic qn̄ cōcedit indulgentiam criminis.quia venietes ab intestato nullum ius habent viuēte pupillo als essent solliciti de hereditare viuētis.⁊ sic nō possent cōqueri. Sed istud vr̄ directo contra rationē hic assignatā i tex.ibi:ex tali licentia parētibus forte suis,vel alijs ppinquis nocere. ¶ † Similiter statutū[g] posset hoc disponere/q pupillus doli capax possit testari.vt ponit Bar.in.l.si queramꝰ.ff.de testa.⁊ cano.in.c.ij.i co. titu.Et an valeret statutū q pupillꝰ sine autoritate tutorum possit adire hereditatē,ponunt Ang.⁊ alij in.l.more.ff.de acquiren. heredi. † Et an pupillus si sit maior infante habeat vocez in capitulo[h].tāgunt Cy.⁊ Albe.hic:et est glo.ordinaria.vbi cano.in.c.ex eo.de elec.in.vj.⁊ glo.in cle.ij.de etate ⁊ quali.ponit Bart.in.l.de pupillo.in prin.ff.de ope.noui nūcia.cū cōcordan.hic.et ibi traditis per domi.Alexan.

Jason Pisis.

a ¶ Nullatenus. Adde de ista dictione doct. in.l.si qua mulier. C. ad velleia. Card.zab.i c.sup lr̄is.d rescript. in xiiij.not.

b ¶ Qd pupillus.adde Bal.in.l.fi. j.e.glos.in.l. s3 ⁊ milites. in.§.q autē. d excu.tuto. Bart.in.l.j. C.de au.coro.nō conti. li.x.

c ¶ Militia. adde Bar. in.l.ex eo.de milit.testa. docto.i.l.j. C.d iu.et fa. igno.Abb. in.c.q̄to.de magistr.

d ¶ Pupillus. Adde diffuse per Ant.corse. sicilū i rep. c.grādi.de suppl.neg. prela.

e ¶ Regis. adde Bar. i.l.qdā consulebant.ff. d re iu.bal. i.l.j.de ꝯfes.

f ¶ Causas. adde Barba.post pe. de anch.i.c. q: igrediēti bus.d testa. Pe.de anc. i.c.si pater. d.testa.li.vj.

g ¶ Statutū. adde Bal. in rep.l.j.C. de sacrosā. eccle.

h ¶ In capitulo.Adde Bartol.i.l. spurij.in.§. minores.ff. de decurio. Bal.in.l.fi. C.de tes.bal in.l.exigēdi. C.de procu.

¶ Qui testamenta facere possunt. Rubrica.

1 ¶ Testari an aliquis possit vel non.
2 Papa an possit sibi eligere successorem.

¶ Glo. rubrice continuat rubri. ad pcedentes: sȝ nō perfecte. ideo eam perficiendo sic dicas. s. in titu. precedenti. visum est d his qui possunt testari iure speciali: modo videndū est de his qui possunt testari de iure cōmuni: ⁊ qꝛ primo videndū est de personis. l. si que/ramus. ff. eo. et. l. quidam referūt. ff. de iur. codi. ideo primo tractat in hoc titu. que persone possunt facere testamentū: ⁊ que nō. Dein de in tit. sequen. tractabit de testamentis. ¶ †Circa hāc rubricā moueo difficultatem: ⁊ videt ꝙ nullus possit testari: qꝛ paria sunt quid fieri tpe. phibito vel in tps prohibitum cōferri. l. qd sponse. C. de dona. ante nup. vbi Bar. dicit ꝙ illud nunꝙ fallit: sed qñ quis facit testamentū ꝯfert eius effectū post mortē. nā testamētum mor/te confirmatur. c. cum marte. de celebra. mis. l. cum hic status. §. ait oratio. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. quia viuētis nulla est he/reditas. l. qui superstitis. ff. de acquiren. here. sȝ post mortem cum non habeat bona. nec habitu, nec actu, creditur penitus inhabi/lis. not. in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccl. cum illo tempore nō ha/beat nec velle nec nolle. §. pen. in aut. de nup. iuncto. c. fi. de testa. in vj. †Facit quod vult glo. not. visū. q. j. c. apostolica. §. his omnibus. ꝙ papa non potest[a] in vita sibi eligere successorē: quia effectus cō/fertur in tempus quo non erit papa. facit etiam quod dicit Bar. in repeti. l. j. C. de sacrosan. eccle. in. ij. q. prime questionis principa/lis. vbi tenet qd pupillus doli capax, et proximus pubertati, non potest testari etiam ad pias causas. et quod in hoc non proficeret autoritas tutoris: quia effectus vltime voluntatis confertur post mortem: ⁊ sic tutoris autoritas confertur post tempus finite tute/le: quod non licet. dicta. l. qd sponse. Istud obiectum sentit gl. in. l. illa institutio. in verbo pendere. ff de here. insti. Propter hanc op/positionem subtilitatum princeps domi. Christofo. de castel. cu[9] sententiā sequutus est domi. Christofo. porcus. instit. de testamen/tis. in princi. tenuit ꝙ de rigore iuris nullus potest facere testamē/tum per rationes. s. adductas: sed ob necessitates hominum, ⁊ ob gratiam, et sic ex quadam equitate contra rigorem iuris est a lege dispensatum: ⁊ sic facultas testandi est hominibus quasi gratiose concessa. Idem tenet Abb. in rub. extra de testa. in. j. col. ⁊ hoc etiā voluit gl. in. d. l. illa institutio in prin. Sed tu dic ꝙ etiam de rigore iuris quilibet habilis potest testari. nec obstat ꝙ effectus testamē/ti cōferatur in tempus inhabile. videlicet in tempore in quo testa/tor non habebit bona, nec actu. nec habitu. quia respondē, ꝙ sem/per erit hereditas iacens, que fictione iuris representat personā defuncti. l. hereditas. ff. de acq. rerum do. ⁊. l. mortuo. de fideiusso. vel heres, qui censetur eadem persona cum defuncto. vt in aut de iureiuran. a mori. presti. in princip. et. l. vnica. C. vt actio. ab heredi/bus ⁊ contra heredes. et ita respondent Bald. et Rapha. cu. in. d. l. illa institutio. et quantum ad voluntatem satis est ꝙ habuit esse/ctū. ideo non vitiatur licet deueniat ad causam a qua incipere nō posset. vt notatur. in. l. pluribus. §. et si placeat. ff. de verbo. obli. fa/cit. l. eandem. ff. de duobus reis. quia quantum ad voluntatē nihil aliud desyderatur. Jason Pisis.

1 ¶ Societas conuentionalis, vel incidens non impedit testa/menti factionem.
2 Testari quis pōt: licet habeat bona cōmunia: qꝛ qd commune est, quo ad dispositionem partis, dicit esse meum.
3 Statutum disponit, si quis vulnerauit aliquem in domo percussi, ꝙ amputet sibi manus, tale statutū habet locum si dom[9] sit com/munis cum alio ꝙ cum vulnerante.
4 Fundum communem habens cum alio si legat totum fundū no/minando ⁊ confinando fundum in totū: an intelligatur legare to/tum fundum.
5 Fratres si simul habitant mortuo patre in domo paterna: an vi/deant inuicem contraxisse societatē. in. hac qōne examinat singu/lariter quēlibet casum. nu. 6. 7. 8. ⁊. 9.
11 Duo fratres simul habitantes, qui ambo negotiant: si vnus eorū emat fundum proprio nomine, ipsum cōmunicare nō tenetur: sed est suus proprius. ⁊ nu. 13.
14 Patruus ⁊ nepos si simul morantur: et. fructus simul percipiunt de cōmuni: patruus vero sagacior vendit fructus. ⁊ emit inde pre/dia suo nomine tantum: tenebit communicare: si erant socij omni/um bonorum. ⁊ nu. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
21 Socius vendens rem suam quam habet communem cum alio, si facit venditionem simpliciter: an intelligatur totam rem ven/didisse.
22 Emphiteota si simpliciter vendit: an intelligatur tm̄ vēdidisse ius emphiteoticum.
23 Quid econtra si dn̄s vendit titio rem quam alteri concesserat in perpetuam emphiteosim: quid intelligatur vendidisse.
24 Frater meus et ego habemus domum cōmunem: ipse recedit et locat partem domus cuidam stipendiario: an teneat illum stipen/diarium admittere, vel non.
25 Socij duo habent domum cōmunem: vnus vult locare, alter nō: quid iuris.
26 Quid si habent fundum cōem, alter vult ꝙ seminetur, alter vult ꝙ non seminetur: quid erit.
27 Socij duo, vt fratres duo si habent domum communem: et vnus totam domum inhabitat: nō tenet soluere pensionem locationis socio, vel fratri.
28 Scholares plures si conducant domum simul: et vnus eorum re/cedat ad patriam: an. alij teneantur soluere totam pensionem domus.
29 Quid si duo habent castrum cōe: an alter possit vendere partem suam ad emulationem alterius.

Quanquam. Ista lex habebit mate/riam vtilē ⁊ amenā. di/uiditur in duas partes. In prima loquitur de so/cietate cōuentionali, seu expressa. In scda logtur de societate incidenti. Secūda ibi: item qꝛ non id/circo. Hoc dicit. 1 †Societas cōuentionalis vel in/cidens nō impedit testamēti factionē. d vtraqꝫ habes tex. et exem/a plum in. l. vt sit. ff. pro soc. ⁊ in. l. heredes. §. nō tantū. ff. famil. herci. ¶ No. ex isto tex. fm quosdam modernos. ⁊. d. Frā. de are. contra stipēdiarios qui arbitrant ꝙ pp̄ter factā fraternitatem vl' vniuer/salem societatem bonorum, ꝙ bona premonētis ad se pertineant. nam hoc est contra istū tex. ⁊ concor. alleg. in gl. nam societas mor/te finit. l. actione. §. morte. ff. pro soc. et ideo de parte socij nihil per/tinet ad socium post mortē socij. l. cū duobus. §. idem respondit so/cietatem. ff. pro soc. Limita notabiliter nisi inter stipēdiarios esset alia consuetudo in castrensibus bonis. vt per Ange. in questione p eum disputata que incipit renouata guerra. et Imo. in. l. ille aute. in vlti. colum. ff. de hered. institu. ⁊ ibi dat aliam notabilem limita/tionem, ꝙ si duo armigeri, vel alij contrahunt inuicem fraternita/tem, ⁊ iurant se tractare vt fratres: iuxta. l. quidam cū filium. ff. de verbo. obli. ꝙ licet per hoc non contrahat fraternitas, nec ab inte/stato succedat: tn̄ si in testamento preteriret eum instituta turpi p/sona: iuxta. l. fratres. C. de inoffi. testamen. posset agere contra he/redem ad penam: si promissa est, vl ad interesse. fm. d. l. quidā cum filium. de quo per. d. Alex. in. l. licet. C. de pac. et de istis fraternita/tibus iuratis quas precipue armigeri cōtrahunt: vide etiam per Bal. ⁊ Ang. in. d. l. ille autē. per Fulg. ⁊. d. Alex. in. l. nec apud. per 2 illum tex. j. de here. insti. ¶ †No. ꝙ qui habet bona communia[b], ⁊ b cum alio indiuisa: tamen potest testari. eo qꝛ qd cōe est quo ad dis/positionem partis mee, dicitur meum. l. illud. in ver. nō proprie. ff. de ri. nup. l. duo fratres. ff. de acqui. here. ⁊ est glo. no. in. l. id qd no/strum. ff. de reg. iur. De quo pūcto ordinarie ponit p Bar. ⁊ alios in. l. serui electione. §. labeo. ff. de leg. j. ⁊ in. c. cum illis. §. fina. In gl. fi. vbi notant docto. de preben. in. vj. Ly. et Ange. hic: cum concor. de quibus plene per. d. Alex. hic: ⁊ in. d. §. labeo. Tamen non dicit proprie, meū: sed ficte. fm Ange. ⁊ Moder. hic: Bar. ⁊ Moder. in d. §. labeo. per. d. l. illud. in verbo non proprie. et glo. in. d. l. id quod 3 nostrum. ¶ †Et istud inducit Bal. in questionem, qd si quis vul/nerauit aliquem in domo percussi, quod amputetur sibi manus: qd illud statutum locū habebit etiam si sit dom[9] cōis cum alio ꝙ cū vulnerante. Sequitur Ang. ⁊ Sali. ⁊ plenius do. Alex. hic: ⁊ in d. l. serui electione. §. j. ꝙuis cōtrarium ⁊ male tenuerit Lud. ro. vt hic et ibi videas per do. Alexan. Et ꝙ istud sit per fictionem. adde etiā text. in. l. extraneo. §. j. ff. de questi. qui vtitur verbis iportan/tibus fictionē: hinc consuluit notabiliter Abb. in ꝯsil. xxxiij. in. ij. volu. qd incipit: disponente statuto terre collis. qd si statutum dis/ponat quod transiēs per territorium talis loci, teneat soluere cer/tam gabellam sub pena, non habet locum in transeunte per locū qui est communis cum alio. ¶ Item istam legem limitat Barr. vt procedat in his que sunt communia pluribus vt singulis: sec[9] si vt vniuersis. de quo in. l. sed si hac. §. qui manumittitur. vbi dixi. ff. de in ius vocan. et in. l. per fundum. ff. d serui. vrb. predio. Accedit quod vult Pet. de anch. in consilio. cc. visis et ponderatis. quod si domini veneti promiserunt non ponere officiales in certis terris regis vngarie, nec se impedire d eis sub pena: tamen si vnus ciuis venetus est electus ab hominibus illius terre, potest acceptare officium: quia nihil fit nomine dominij veneti tanꝙ nominei vni/uersitatis: sed ab illo vt a singulari. ¶ Extra gloss. Bald. et Ang. hic: tangunt nonnullas bonas et vtiles questiones quas concin/4 sue, et viriliter expediam. ¶ †Primo querit Bald[9] an qui habet fundum communem cum alio, et legat totum fundum nominan/do et confinando fundum in totum, intelligatur totum fundum legare. et notabiliter determinat ꝙ intelligatur solum relinquere partem quam habet in fundo. eo qꝛ latior demonstratio non am/pliat legatum quod est limitatum a iure: vt quis censeatur. legare illud qd habet, nō plus. l. si domus. §. fi. ff. de leg. j. l. vxor patrui. j. de

a ¶ Nō pōt. adde arch. i. c. si trāsit[9] pape. lxxix. dist. Jeā. de lig. in cle. ne romani. de elec. Abb. i c. accepim[9]. in vlt. co. de pac. Abb. i rub. d testa. in. j. colum.

b ¶ Bona cō munia. add pau. de cast. in. l. sui ele ctione. in. §. j. de lega. j.

lega. Et cũ eo trãsit Pau. de cast. hic: ⁊ reputat q̄ sit sing. decisio.
et idẽ Pau. de ca. in. d. l. serui electione. §. cũ fundus. licet ibi male
referat Bal. ⁊ cũ eo sic male relato transeat. Sed tu dic in hoc vt
plenius per Bal. in. l. cum rem alienã. in vlti. col. j. de lega. iunctis
5 his q̃ dicunt p Bal. ⁊ oẽs i. d. l. serui electiõe. §. j. ¶ † Secũdo que
rit Bald. an fratres mortuo patre simul habitantes in domo pa
terna intelligantur adinuicem cõtraxisse societatem: ⁊ quia plu
ries pollicitus sum hanc questionem: quia quotidiana est, plene
examinare. ideo eã accuratius ꝓsequar. ⁊ simile queritur quid de
patruo qui simul moratur cum nepotibus: ⁊ sic filijs alteri⁹ fra
tris premortui. in qua materia varie doctrine traduntur posite
per Oldr. ⁊ Richar. mal. ⁊ alios antiquos: vt hic refert Bald. et
plenius Alb. de rosa. Et illud est expeditum, q̄ fratres mortuo pa
tre retinendo hereditatem patris in cõmuni: per hoc non intelli
guntur societatẽ contraxisse. tex. est melior de iure in. l. ex parte.
§. filius. ff. fami. her. ⁊ in. l. cũ duobus. §. si fratres. ff. pro socio. ali
as incipit. idẽ papinian⁹ si fratres. alias est lex de per se. ¶ Subiũ
git Bal. hic solẽne verbũ post Nicol. de muti. q̄ ex quo fratres si
mul habitauerũt diu seu longo tempore, ⁊ oĩa bona simul habue
runt, ⁊ communibus expensis sine computo vixerũt, ⁊ negotia sic
promiscue exercuerunt: ex istis presumitur inter eos contracta so
cietas. l. j. in fi. cum. l. seq. ff. de his qui deiec. vel effu. ⁊. c. si quis. de
beneficio fratris i vsi. feu. ⁊ dicit q̄ ita cõsuetudo obseruat de ma
ioribus. quod diligenter not. ⁊ sequitur simpliciter. d. Alex. in cõ
si. xxiij. in. ij. volu. incip. consyderatis his que in processu. in. ij. col.
¶ Uerũ q: ex istis non remanet clare expedita ista materia. ideo
Bart. ad quẽ semp habet̃ recursus posuit pleniorẽ doctrinam. §.
in. l. cũ duobus. §. idẽ papinian⁹. alias in. §. si fratres. ff. pro socio. ⁊
in. l. si patruus. C. cõmunia vtri. iud. ⁊ melius ⁊ plenius q̄ alibi. in
l. titium et meuium. §. altero. ff. de admi. tut. ⁊ in istis locis Bart.
facit quatuor casus principales. Et si consyderas doctrinã Bar.
nunq̄ in aliquo ex istis quatuor casibus intelligitur contracta so
cietas omnium bonorũ: nisi hoc expresse sit actum. ⁊ ad istud vo
lo te attendere: q: hoc modo nunq̄ habet locũ societas oium bo
6 norũ inter fratres: nisi exp̄sse sit actũ. an sit verũ dicaz. j. ¶ † Exa
mino de per se vnumquẽq; casum Bar. vt melius habeatis. pri
mus casus est, quãdo isti fratres non sunt omnes maiores: sed al
ter eorũ est pupillus. alter maior. tunc concludit Bartol. in locis
preallega. qḋ inter eos nõ est cõtracta societas. l. vt in cõductioni
bus. ff. pro socio. sequit̃ Ange. in. cõsi. lx. incipi. de pluribus fratri
bus socijs oium bonorũ. Lud. ro. in cõsi. xxviij. qḋ incipit in casu
proposito premittendum est. ⁊ Pau. de ca. in cõsi. clxxxij. vbi po
nit qñ fratres mortuo patre habent apothecam comunem in qua
se exercent. ⁊ eorũ frater minor licet sit pupillus, tamen etiaz ipse
exercet se in apotheca. q̄ tamen etiã tũc non itelligatur inter eos
ɔtracta societas. ¶ Amplia istam conclusionem Bar. ⁊ intellige
q̄ procedat etiã si de vtilitate pupilli tractaret̃: q: ⁊ si valde con
duceret q̄ intelligeretur cõtracta societas: adhuc nõ intelligeret̃.
ita ampliat Bald. in. l. cũ oportet. in pñ. in. iij. col. C. de bo. que lib.
¶ Limita tu istum primum casum Bar. quatuor notabilibus
modis. Primo limita nisi talis pupillus haberet tutorẽ qui con
municaret alijs fratribus. ⁊ alij sibi communicarent. tunc intelli
geretur cõtracta societas. tex. est in. l. vt in cõductionib⁹. ff. pro soc.
Bald. expresse in. d. l. si patruus. in vlt. col. Nec obst. si dicat̃ q̄ tu
tor debet interponere autoritatẽ pupillo verbis. l. j. in fi. ff. de au
to. tuto. q: respondet Bald. in. d. l. si patruus, q̄ verum est quo ad
act⁹ qui expediunt̃ verbis. secus quo ad ea q̃ expediuntur factis.
vt hic. ⁊. l. fistulas. §. fundum. ff. de contrahen. emp. ⁊ ita etiam te
net ⁊ respondet Bal. in. l. mandatum. in. ij. oppositione. C. manda.
¶ Scdo notabiliter limita, nisi pater mandasset cõi noie exerceri.
q: quo noie iussit testator, eo noie factũ ꝓsumit̃: nõ obstãte q̄ ali
quis esset pupill⁹. tex. est in. l. q negotiatione. in prin. ff. de admi. tu
to. quẽ tex. allegat formaliter Bal. ita limitãs in. l. cum oportet. in
iij. colũ. C. de bo. q̃ lib. sequit̃. d. Alex. in. d. consi. xxiij. consyderatis
his que in processu. in. j. col. ¶ Tertio limita dictã cõclusionẽ pro
cedere in pupillo. secus est in adulto carente curatore. ꝑ regulam
l. si curatorẽ habẽs. C. de in integ. rest. mino. ita in specie limitat
domi. Alex. ⁊ in consi. xlix. in. j. volu. incipien. mature. in. iiij. colũ.
⁊ in preceden. ⁊ etiaz in. d. consi. xxiij. in. ij. col. ⁊ idem do. Alexan.
in prealle. cõsi. xxxij. in. ij. vo. attentat aliaz limitationẽ quo ad fru
ctus: vt ibi p eũ. ¶ Ultimo limita p̄dictã conclusionẽ: q̄ licet pu
pillus non possit expresse vel tacite societatẽ cũ fratrib⁹ cõtrahe
re: tñ si aliqḋ secũ cõmunicatũ fit, vel cõi noie factũ, poterit pupil
lus qñ pupillarẽ etatẽ excesserit ratum habere, si fuerit bene ge
stũ. ita notabiliter limitat Bal. in tractatu de duobus fratribus.
quẽ perfecit post Bar. qui incõpletũ dimiserat. allegat ad hoc. l.
si pupillus. in prin. ff. de noua. ⁊ refert etiã ⁊ sequitur. d. Alexã. in
7 prealle. consi. xxij. in. ij. volu. in. ij. col. ¶ † Secundus casus prin
cipalis Bar. est, quãdo oẽs fratres sunt maiores natu: sed neuter
eorũ negotiat̃: q: sunt nobiles ⁊ diuites. ⁊ tũc cõcludit bar. in lo
cis prealleg. q̄ q̄uis hereditatẽ paternã indiuisam possideat, tñ
non p̄sumit̃ inter eos cõtracta societas, nisi expresse sit dictum. p
tex. in. d. l. ex parte. §. filius. ff. fami. her. ⁊ cum Bar. tenent Raph.
ful. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. si patru⁹. Confirmo per illud quod in for
tioribus terminis vult signanter Sal. in. d. l. si patruus. in vlt. col.
vbi fortius tenet, q̄ si fratres omnes fructus ⁊ reddit⁹ possessionũ
paternaꝝ, imo etiam lucra adinuicẽ communicẽt: tñ p hoc non in
telligit̃ cõtracta societas. cũ ista talis cõicatio habeat causam dis
continuã. nisi legitimo tpe talis cõicatio sit facta: ⁊ sit facta vt de
fructibus rei communis. arg. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. et
l. si certis annis. C. de pact. vnde cõcludit Sali. q̄ sola communica
tione fructuũ: vel aliorũ lucrorum non inducitur tamen societas
omniũ bonorũ: imo nec etiã illorum singularium bonorum ex qui
bus fructus ⁊ redditus percipiuntur. nec propterea ad cõmuni
candum in futurũ tenerentur. arg. l. itaq;. ff. pro socio. Et istam
sententiam Sali. refert simpliciter ⁊ sequitur do. Alex. in consilio
xxiij. incipiente. visis dubijs probabiliter electis. ad fi. in. j. volu.
⁊ in consi. xlviij. in. ij. volu. qḋ incipit: diligenter perspectis. in vlti.
co. Sed aduerte q̄ in hoc secũdo mẽbro ɔtra Barto, q̄ imo socie
tas possit tacite contrahi etiã inter eos qui non negotiantur: ⁊ ex
alijs actibus possit apparere socialis affectus. tenuit Bald. in. d.
l. si patruus. in penul col. circa fi. ⁊ sequen. vt est km eũ inter nobi
les, qui nõ faciunt q̄stuarias mercãtias. tñ si q̃cũq; dona, quecũq;
salaria: ⁊ quascunq; dotes in cõmuni cõferunt nemo negare pot
quin isti sint sociales actus: ex quibus presumatur intentio ⁊ vo
luntas. arg. l. duo fratres. ff. de acqr. here. cũ etiã factis declaretur
ipsa volũtas. l. reprehendenda. C. de institu. ⁊ substi. et ita refert te
nere tres doc. Jaco. de are. Richar. ⁊ Old. Idem per omnia tenet
idem Baldus. in tractatu de duobus fra. in. viij. co. Sed Raph.
cu. in. d. l. titium et meuiũ. §. altero. in vlti. colũna. refert primo opi
nio. Bar. deinde reprehensionem Bald. ⁊ dicit q̄ non est repre
hensio: sed limitatio, sed ipse dicit se putare, q̄ istud sit relinquen
dũ arbitrio iudicis: qui sit indicaturus scḋm actus quos proba
bũt itercessisse. ar. l. cuz de in rem verso. ff. de vsur. ⁊ plus non dicit.
Sed tu adde qḋ p opi. Bar. ɔtra Bald. tenet formaliter Pe. de
anch. in ɔsi. cclxxxix. incipiẽs. materia de qua querit̃ non est noua.
idem expresse tenet do. Alexã. in cõsi. xlix. in. j. volu. qḋ incipit. ma
ture ponderatis. i. iiij. col. ⁊ in dicto consi. xxiij. in. ij. vol. in. ij. colum.
in fi. et idem est de mente Ang. in consi. cxiij. incipien. Tamnuti⁹ ⁊
Antonius fratres. ⁊ Sali. in. d. l. si patru⁹. ¶ Tu ergo ex p̄dictis
oibus in isto secũdo casu Bart. facias conclusionẽ, cũ vna limita
tione. fratres omnes maiores natu: quorum neuter mortuo pa
tre negociat̃ q̄uis indiuisam hereditatem paternam possideant
communiter: tñ non censetur inter eos cõtracta societas. iurib⁹ ⁊
autoritatibus post Bart. s. allega. Limita nisi interuenirent alij
actus: licet nõ q̄stuarij aut mercantiles. vt p Bal. ⁊ alios in lo
cis prealleg. Limita secũdo nisi ex diuturnitate tẽporis ⁊ cõi vic
tu viuẽdi: ⁊ ɔcurrente coniũctione sanguinis: q: fratres sunt: ex istis
tribus absq; alla negotiatione etiã inter eos cẽsebitur ɔtca socie
tas. per regulã. l. procula. ff. de proba. iuncta. l. si seru⁹ communis.
ff. de dona. inter virũ ⁊ vxo. iunctis his que tradũtur in. l. que do
tis. ff. solu. matri. ita tenet Old. lau. hic quẽ referunt Alberi. de ro
sa. ⁊ Bal. hic idem tenet Sali. in. d. l. si patruus. in pe. colun. cuius
8 verba. s. retuli. ¶ † Tertius casus principalis est, quãdo mortuo
patre alter ex fratribus tantum negotiatur, alter non. et isto casu
concludit Bartol. in locis prealle. quod inter eos nõ est cõtracta
societas. cum alter nihil ponat. l. j. in fi. ff. pro socio. ⁊ ille qui nego
tiatur magis videtur donare q̄ cõtrahere. vnde quesita ab alte
ro qui negotiatur nõ debẽt cõmuni cari. d. l. si patru⁹. ⁊. d. l. cum
duobus. §. si fratres. ⁊ cum Bartol. trãseunt simpliciter Rapha.
fulg. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. si patruus. Sed Bal. in. d. l. si patruus.
in vlti. col. ⁊ in tractatu de duob⁹ fra. in. viij. col. tenet etiam in hoc
contra Bar. q̄ etiam isto casu quando vnus fratrum negotiatur,
alter non, inter eos intelligitur contracta societas: dummodo il
le frater qui non negotiatur conferat in cõmune omnia que sibi
vndecunq; perueniunt, puta vel ex donis, vel ex redditibus pre
bende ecclesiastice, vel ex salario quod percipit. nam ex istis acti
bus reciprocis simul cum negotiatione alterius presumitur inter
eos contracta societas. Et idem Bal. contra Bar. tenẽt expresse
Pe. de anch. ⁊ do. Alex. in consi. allegatis in membro precedenti.
9 Tamẽ ista etiã est potius limitatio quã reprehensio Bart. † Ad
de illud quod pulchre no. Bal. in. l. pretor. §. sed ⁊ si filiusfa. pillum
tex. ff. de edendo. vbi dicit q̄ si sunt duo fratres simul habitantes
mortuo patre, quorũ vnus est notarius, vel aduocatus: vel merca
tor: ⁊ lucrum suum ponit in communi: q̄ ex hoc intelligitur et
presumitur quidam socialis consensus inter eos: ⁊ plus non di
10 cit. ¶ † Quartus ⁊ vltimus casus est, ⁊ ceteris frequentior et vti
lior. quando omnes fratres mortuo patre negotiantur: ⁊ in hoc
concludit Barto. q̄ inter eos presumitur. cõtracta societas: sicut
in dubio presumitur cõtractũ matrimoniũ inter virũ ⁊ mulierem
simul habitantes.

simul habitantes.l.in cõcubinatu.⁊ ibi Bar.in fi.etiam ad hoc no.ff.de cõcub.⁊.l.in libere.ff.de rit.nup.⁊ q̄ est actus qui nõ po test geri citra ius:⁊ nomẽ societatis.argu.l.pro herede.in prin. ff.de acquiren.here. Itẽ q̄ hic nõ cadit iudicium fami.herciscũ. nec cõi diuidũdo,que tendũt ad diuidẽda:sed hic agit de com municãda.ergo intelligit inter eos cõtracta societas: vt pleni⁹ peũ.Subdit tamẽ,⁊ hic iacet punctus: ꝙ nõ intelligat per hoc cõtracta societas oĩum bonoꝝ:vt quidã putant:ſꝫ solũ illius negotiationis vel mercantie que exercet:eo q̄ act⁹ nostri volũ tarij nõ extendunt vltra quam gerũtur.l.j.§.si quis hoc interdi 11 cto.ad fi.vbi etiã Bar.ad hoc no.ff.de iti.actuq̄ priua.†Et per hoc infert in specie Bar.multũ vtiliter ꝙ si ex istis duob⁹ fratri bus qui ambo negotiantur alter emeret fundum proprio noie: licet de cõi pecunia:licet pecuniã ↄferre teneat.l.cũ ꝓponas. vbi pulchre per Bar.⁊ alios.C.pro socio.tamẽ fundum cõicare nõ tenet.imo censet suus proprius:secus esset ſm Bar.si fundũ emisset cõi noie:tũc nõ esset dubiũ.Et subdit idẽ esse in tpe:ꝙ a tpe quo ceperũt simul negotiari,intelligit simul cõtracta socie 12 tas:⁊ nõ ante.Subdit postremo Bart.† ⁊ ħ signa:ꝙ postq̄ isti ambo fratres ceperunt simul cõiter negotiari,si postea ex inter uallo vnus negotiet cõiter,alius vero incipiat seorsũ de ꝑ se ne gotiari:tũc dicit Bar.ꝙ esset seruãdũ illud qd̄ habet in.l.actiõe. §.diximus.ff.pro soc. ista sunt dicta Bar.in prealle ga.§.altero.q̄ 13 alibi nõ dicit. ¶†Uideam⁹ nũc pticulariter de vno in vnũ:an Bar.bñ dixerit vel ne.⁊ in primis diligẽter attende inquãtum Bart.cõcludit ꝙ si mortuo patre oẽs fratres sint grãdiores na tu,⁊ oẽs cõiter negotient:ꝙ licet inter eos intelligat cõtracta so cietas tacita,tamẽ nõ intelligit cõtracta societas oĩum bonoꝝ: sed illius negotiationis tantũ q̄ exercet.⁊ sic acquisita tãtum ex illa negotiatiõe debẽt ↄferri:alia nõ:⁊ sic societas tacita restrin git ad actus sociales tãtum qui exercent.Bald.in.d.l.si patru⁹. in vlt.col.⁊ in dicto tractatu de duobus fratrib⁹.in.viij.co.⁊ se quen.intelligit ⁊ inducit egregie,vt sit verũ in actibus vnifor mibus.qñ isti fratres negotiantes oẽs exercent in eadẽ mercan tia vel negotiatõ:puta q̄ oẽs se exercent in mercãtia bãnorum vel tenẽt apothecã:tũc verũ est ꝙ intelligeret solũ ↄtracta socie tas tantũ illi⁹ negotiatiõis:⁊ in istis terminis ꝓcedit doc.Bar. sed in actibus difformib⁹:⁊ varietatẽ habẽtib⁹ credit Bal.ꝙ in telligat societas oĩum bonoꝝ cõtracta: si lucra vndecũq̄ perue niẽtia ex diuersis exercitijs in cõe cõferant:q̄ ex actib⁹ ita pro miscuis:⁊ indifferentib⁹ debet presumi societas generaliter con tracta oĩum bonoꝝ.Sali.in.d.l.si patruus.in pe.colũ.referens vtrãq̄ doctrinã.⁊ Bar.⁊ Bal.dicit ꝙ aut non intelligit.qd ve lint.aut ꝙ eoꝝ doctrina est irrationabilis.eo q̄ ſcõm eũ nũq̄ capitale dꝫ intelligi cõicatũ,dato ꝙ ꝑceptio lucroꝝ adinuicem cõicet.nã ſcõm eũ si duo fratres habeãt apothecam cõem mor tuo patre,⁊ vnus habeat mille in dotẽ vxoris sue,alius vero fra ter sit doctor,vel aduocat⁹,seu notarius:dato qd̄ omnia lucra in cõe ponant:non credit inter eos ↄtã societatẽ quo ad capitale. vt lati⁹ ibi ꝓsequit.¶Quid tenendũ adde qd̄ cõclusionẽ Bar. tenet dñs Abb.Panor.in ↄsi.lxvj.qd̄ incipit:attingã breuissi me decisionẽ huius dubij.in.j.vo.⁊ do.Alex.in ↄsi.lxxviij.in.ij. vol.incip.discussis.Mihi magis plꝫ doc.Bal.ꝙ in actibus dif formib⁹,qñ oẽs fratres negotiãtur,⁊ diuersas negotiatiões ex ercent,⁊ lucra cõferũt,ꝙ inter eos intelligat ↄtracta societas oĩm bonoꝝ:⁊ istud per quatuor ratiões cõprobat Lu.ro.in cõ si.ccxcj.incip.cum isti fratres.vbi plenius quã alibi videas:⁊ idẽ tenet Lud.ro.in cõsi.cccclxx.qd̄ incipit.cum isti fratres lucra ex negotiationib⁹.Et si casus mihi cõtingit:ita solitus sum cõ sulere:nõ cõtra Bar.sed preter.¶Secũdo intellige ⁊ limita nõ solum Bar.sed predicta omnia vt procedant qñ fratres gran diores natu negotiationem exercuerunt mortuo patre:sed si vi uo patre oẽs negotiabant:⁊ mercaturã licet diuersaꝫ exercebãt: tamen inter eos per hoc nõ cẽset cõtracta societas.nec ad debi ta vnius,alter tenet:vel ecõtra.eo q̄ cũ viuo patre fruct⁹ aduẽ titioꝝ debeant ipsi patri,intelligunt tales filij negotiati ꝑ pa tre.⁊ sic inter eos nõ cẽset aliqua societas cõtracta.ita limitat Bal.in.l.cũ oportet.in prin.in.iij.col.C.de bo.que libe.⁊ in.l.cer tũ.in.fi.co.⁊ in.l.filie.circa.vj.col.C.fami.herc.⁊ in.l.cũ duobus. §.fi.in lec.antiqua.ff.ꝑ soc.⁊ in.l.si filius ꝑ patre.C.de neg.gest. ⁊ in prealleg.tractatu de duobus fratribus.⁊ idẽ tenet Lud.ro.in cõsi.cccclxxi.incipi.lucrũ autẽ ex dote pueniẽs.¶Scd̃o inquã tum Bar.sub dubio forte tenet ꝙ si vn⁹ ex fratrib⁹ cõiter nego tiãtibus emerit suo ꝓprio noie fundũ,licet de pecunia cõis ne gotiatiõis.qd̄ nõ cogit talẽ fundũ cõicare.ſꝫ bene pecuniã q̄ ex negotiatiõe processit.l.si vnus ex socijs.§.j.ff.ꝑ soc.Adde qd̄ idem tenet Salic.in.d.l.cum duobus.§.si fratres.alias incipit: idem papinianus.als est lex.ff.ꝑ socio.⁊ Jo.de.ana.in ↄsi lxv. qd̄ incipit:viso pũcto in quo promittit.Tu aduerte qd̄ hec de cisio Bar.si est vera,est valde singu.sed Bar.dubitatiue loqt ꝑ verbũ forte:sed puto qd̄ ħ decisio sic indistincte,nõ sit vera:nam in primis nõ potest procedere in socijs omnium bonoꝝ.q̄uis Bar.nõ loquat in istis terminis:nõ etiã potest loqui in emptio ne facta ex pecunia cõmunis negotiationis, quãdo est facta suo nomine per vnum ex pluribus fratribus altero ignorante:⁊ istã cõprobo ex.j.adducẽdis.primo ex vno qd̄ decidit Bal.in.l.j.C. si qs alteri vel sibi.vbi decidit quod si duo fratres mortuo patre stãt simul:⁊ sunt socij oĩuꝫ bonoꝝ:⁊ vn⁹ de pecunia cõi emit vnũ fundũ ꝑ se solo seorsũ:q̄uis ipso iure nõ acquirat alteri fratri: 14 tamẽ per actionem pro socio,tenet illi cõmunicare.†Ad idem facit qd̄ decidit Bal.in.l.si vt ꝓponis.in fi.C.de rei vẽdi.ꝙ si pa truus ⁊ nepos simul stant:⁊ fructus simul percipiũt de cõmuni: ⁊ patru⁹ magis sagax vendidit fructus:⁊ emit inde predia suo noie tantũ:ꝙ tamen tenebit cõmunicare si erant socij omnium bonoꝝ:⁊ ſm eum intelligit talis tacita ⁊ ꝓsumpta societas esse in dubio cõtracta ex equis partibus.l.si non fuerint.ff.pro so 15 cio.†Adde idẽ facit qd̄ decidit Bal.in.l.si soci⁹.ff.si cer.pe.ꝙ si plures sint fratres socij omnium bonoꝝ:⁊ vnus emit fundum altero ignorante:⁊ recipit chartã ꝑ se tantũ:certe qd̄ emit ꝑ se tantũ,ipsi⁹ est:sed iure societatis cõmunicare tenet:q̄ ignorã tibus fratribus non potuit distrahere societatẽ:sec⁹ si hoc fecis 16 set illis volẽtibus ⁊ patientibus.†Alibi idem Bal.in prealle. l.cum duobus.§.si fratres.in lectura antiqua post Cy.ibi:dicit quod alias accidit questio de facto:quia duo fratres remanse runt in cõmunione in hereditate paterna, quorum vnus ma ior natu ibat ad emendũ merces:alter domi stationem tenebat: et exercebat:maior frater qui pecuniam retinebat,⁊ expẽdebat, fecit quasdam emptiones fundoꝝ.⁊ instrumenta faciebat fie ri in sua persona tantum, fratre ignorãte:⁊ his predijs solo suo nomine emptis promiscue vtebatur cum alijs fratribus: tandẽ frater minor decessit relicta vna filia:⁊ frater maior dicebat il las res emptas suo noie esse suas ꝓprias.⁊ dicit Cyn.consuluis se pro fratre minore,seu pro sua filia:⁊ sequitur simpliciter Bar to.⁊ Bal.in.d.l.cum oportet.refert ita tenuisse Richar.⁊ Cy.in d.§.si fratres.Idem tenet Bal.in.l.fi.§.quatuor.per illum text. 17 ff.de leg.ij.†Ad ideꝫ facit quod vult Bal.in.d.l.si patruus.vbi nota.ex illo tex.ꝙ si sunt plures patrui vel nepotes socij:⁊ vn⁹ clam,ignorante alio emat pos.pro se et suis heredib⁹,ꝙ nihilo minus talis possessio debet communicari:quia clandestina em ptio non debet sibi patrocinari: cum non potuerit altero in scio renuntiare societati.Et ita contra Bar.in eo qui emit fun dum nomine proprio,ꝙ imo teneat communicare quando oĩa ante ⁊ post fuissent hincinde collata:⁊ in terminis Pet.de an cha.in prea leg.consi.cclxxxix.incip. materia de qua querit.et Ange.in cõsi.cxxxvij.incip.filius hugonis.et plenius quã ali bi.d.Alex.in cõsi.xlix.in.j.vol.quod incip.mature.in pe.⁊ vlti. 18 col.⁊ in prealle.cõsi.xxiij.in.ij.vo.in penul.col.¶†Tertio ad uerte inquantũ tenet Bar.ꝙ si alter fratrum fecit emptionem fundi communi nomine:ꝙ tũc etiã huius negotiationis intelli gitur cõtracta societas:⁊ tenet talẽ fundum cõmunicare.adde Bar.in.l.ij.ff.cõmuni diui.vbi no.ex illo tex.ꝙ si emim⁹ aliquã rem simul,dicimur esse socij in illa re.quod est bene tenẽdũ mẽ ti ſm eum.Intellige tamen sane si talis emptio sit facta aĩo con trahende societatis,alias secus:puta si incõtinẽti vl' paulo post diuiserunt reꝫ emptam:vt declarat Raph.cu.in.l.reos.in prin. 19 ff.de duob.reis.¶†Quarto ⁊ vltimo aduerte quod inquãtum Bar.vult ꝙ si ex fratribus cõiter negotiantibus,vn⁹ cõtinuat cõicare lucra,alter vero sibi retinet:sed societati expresse non re nunciat:ꝙ seruanda est decisio.l.actione.§.diximus.ff.ꝑ socio. tu clarius ↄclude ꝙ imo tenet cõicare socio totũ illud qd̄ sibi re tinuit clam:cũ ⁊ fratribus ignorantibus non possit distrahi so cietas.vt no.Bald.in.l.si socius.ff.si cert.pet.⁊ in.d.l.si patru⁹. Ant.de bu.in cõsil.lxxj.incip.primo videt.d.Frã.⁊ notabiliter Lu.ro.in cõsi.lxxj.incip.cũ isti fratres.in pe.col.vbi decidit ꝙ si post ↄtã societatẽ oĩum bonoꝝ aliqs suo proprio noie quedã agere incipit,ꝙ ex hoc solo nõ vr dissoluta societas:imo illa ve 20 niũt cõicanda: vt ibi per eũ.¶†Et ex his habes bñ expeditam ⁊ enucleatã doctrinã Bar.⁊ vltra predicta de hac materia:an ⁊ qñ fratres mortuo patre simul habitãtes intelligãtur ↄhere so cietatẽ,⁊ qñ nõ:et ex quib⁹ actibus perpẽdat.adde Albe.Bal. ⁊ Sali.in.d.l.cum duobus.§.si fratres.qui alias est lex.vt dixi.⁊ Bal.in.l.eius qui in prouincia.ff.si cer.peta.⁊ in.c.duo fratres. de duo.fra.a capita.inuest.Spe.in ti.de offi.iudi.⁊ ibi Bal.⁊ Spe.in ti.de iudi.in quarta parte Spe.§.seqtur.in ver.vt au tem circa hoc.⁊ in x.seq.⁊ Jo.de ana.in ↄsi.lxv.inc.viso pũcto. in quo permittitur.Adde etiam predictis Bal.in.l.ex diuerso. in prin.ff.so.ma.vbi no.ex illo tex.in ver.socia.societatem non solum inter fratres masculos:sed etiam inter mulieres posse cõ trahi.et sic prestat arg.ad ↄõnem fratrũ rusticorum simul cũ so roribus habitantium,⁊ facientiũ oĩa cõiter:ꝙ mulieres rustice

sint ligonizantes in predio sicut masculi, qd cum eis intelligit cõtracta societas sicut cũ masculis:et ita debent femine ad portionẽ lucri cõputari sicut masculi. de qua decisione habes tex. in l. alimenta. §. fi. ff. de ali. et ciba. lega. ¶ Quid autẽ esset si post factam bonorũ diuisionem inter fratres et executam: denuo ipsi fratres communiter et pro indiuiso possideant: an censeat inter eos inducta recõio sicut pri⁹. Ludo. ro. determinat quod sic in cõsi. cccc xviij. incipien. in eo qd querit an executa possessione.

21 ¶ † Tertio sucessiue querit Bal. an ille qui vendidit rem quam habet cõmunẽ cum alio, et venditionẽ simplr fecit, an intelligat totã rẽ vẽdidisse: an vero eã partẽ q̃ ad eũ solum spectat: et distinguit inter emptorẽ sciẽtem et ignorantem. vt primo casu tantum partem sibi spectãtẽ emisse intelligat. scdo vero casu totã rẽ. in dubio aũt ex q̃titate precij perpẽdi põt, an totã vẽdiderit, an solum eius partẽ. vt hic plenius per eum: cũ quo trãseunt Ang. in lectu. perusina: et Paul. de cast. hic. Et pro distinctione Bal. est bonus tex. in l. fi. in ver. nescienti. C. de commu. rerũ alie. ista est materia que ordinarie examinat per Bald. et alios in l. si dominus. §. fi. vbi plene per d. Alex. ff. de leg. j. cum cõcordan. ibi signatis. Ponunt Cano. in c. pastoralis. de donat. vbi bon⁹ tex. de donante rem quam habet cũ alio cõmunẽ. de quo vltimo ponit etiã Bar. in l. predia. C. de loca. predi. ciuili. vel fis. lib. xj. Bal.

22 in l. j. ff. de sta. ho. ¶ † Quid autẽ sit in emphiteota simpliciter vẽdẽte: an intelligat solũ vendere ius emphiteoticũ. est qd quã ponit Cy. in l. fi. in iij. q. et ibi plenius Sali. in iij. col. vbi dixi. C. de iure. emphi. ponit Specu. in ti. de loca. §. nũc aliq. ver. xciij. Sali. in l. j. C. de 3hen. emp. Pau. de cast. in l. serui electiõe. §. fi.

23 ff. de leg. j. ¶ † Quid autẽ sit econtra, in domino directo, q simpliciter vendidit titio rem quam alteri prius ĩ perpetuã emphiteosim concesserat: an intelligat solũ vendidisse ius directũ qd sibi spectabat: an vero totam rem cũ oĩ dñio. ponit singulariter Bal. in l. vnica. §. quando nõ petẽ. par. in antepe. col. in ver. qd

24 si dñs. ¶ † Quarto querit Bar. de qõne que posset frequẽter cõtingere, frater meus et ego habemus domũ cõmunẽ pro indiuisa, ipse recedit: et locat partẽ suã cuidaz stipendiario: ego nolo pati q stipendiarius inhabitet: eo q sto ibi cũ vxore, filiab⁹ et familia mea: et sic nõ est honestũ q stipẽdiari⁹ simul inhabitet ipse ex aduerso respõdet q nõ inuenit aliũ cõductorẽ: et petit aut q ego capiã partẽ suã et soluã: vel q admittã illũ stipendiariuz cõductorẽ: et similis questio potest formari in duob⁹ socijs. Arguit Bart. ad partes: et nihil clare decidit: tamẽ magis inclinat q nõ teneat admittere illũ stipẽdiariũ: vel q fieri debeat diuisio domus iter nos. breuiter licet gl. in §. fi. insti. loca. tenuerit qd tenear admittere aliũ cõductorẽ: tñ cõmunis opi. est qd si quẽ idoneũ ponat, tenear admittere. alr̃s secus. l. nõ aliter. cũ glos. ff. de vsu et habi. ita determinat Cy. in l. viã veritatis. C. loca. Bal. in l. nemo phibet. C. eo. ti. Pau. de cast. in l. et hec distinctio. §. cũ fundũ. ff. loc. Et an sit idone⁹ relinqt arbitrio iudicis. p regulã. l. j. in fi. ff. d iu. deli. Et idẽ decidit in plurib⁹ scholarib⁹ socijs: an

a vn⁹ recedẽs [a] possit aliũ in camera sui loco surrogare. ¶ † Quin

25 to qrit Bal. si duo socij vel fratres habẽt domũ cõmunẽ vel hospitiũ commune qd cõsueuit locari: et vnus vult locare, ali⁹ nõ vult q locetur. concludit Bald. hic in fin. q prefertur ille qui vult locare attẽta cõsuetudine precedenti. l. arboribus. §. vsufructuarius. cum ibi no. in glos. ff. de vsuf. Adde qd idẽ tenet Bar. in l. et hec distinctio. §. cũ fundũ. et ibi Pau. de cast. ff. loc. Bal. et ange. in l. duo fratres. ff. de acquiren. heredi. et idem Bald. in c. cũ oẽs. in xj. col. de constitu. et in c. j. §. si quis de manso. si de inues. feu. cõtro. fue. Limitat tamẽ singulariter Bald. in l. sabinus. in vltimis verbis p illũ tex. ff. cõi diui. nisi esset discordia inter fratres: q vnus vellet inhabitare domũ, alter vero vellet qd locaretur: prefertur ille qui vult inhabitare. Dicit etiã sin-

26 gulariter Sali. in l. iubemus. la. ij. in prin. C. de sac. san. eccl. † q si duo socij habẽt fundũ cõmunẽ, et vnus vult qd colatur et seminetur prout debet: alter vero q est rixosus: dicit q non vult qd pars sua seminetur: et dicit fratri q faciat coli et seminari partẽ suã: iam fundus erat cõmunis: et p indiuiso: vt faciat questionẽ dubitabilẽ: ponit q pater in testamento prohibuerat ne talis fund⁹ posset inter eos diuidi vsq ad decẽ annos sub pena puatiõis: que dispositio qñ adest tps valet: vt no. Bal. et ang. in l. cũ duo. p illũ tex. ff. de condi. inde. dixi in l. si non sortẽ. §. si cẽtũ. ff. de cõdi. indebi. pone q alius frater q est prudẽtior fecit totũ fundum coli et seminari: nũquid tenet rñdere de fructib⁹ saltẽ p parte dñica. determinat ibi singulariter Sal. q nõ: et ita

27 decidit sentire gl. ibi. p certo fortis decisio est. ¶ † Subdit etiã Pau. de ca. h in fi. q si duo fratres: vel duo socij habeãt domũ cõmunẽ pro indiuisa: et vn⁹ eorũ totã domũ inhabitat: q nõ tenet ad aliquã pẽsionẽ fratri vel socio pro parte ipsius, fratris vel socij. cũ vtatur re cõmuni ad vsum destinatũ. l. sabinus. ff. cõmuni diuidun. adde qd idem tenet Bald. et Ang. in l. duo fratres. ff. de acqr. here. vbi refert Bal. post Richar. ita alias in cotingẽtia facti fuisse iudicatũ. idẽ tenet Bal. in c. j. §. preterea ducatus. in pe. col. de phi. feu. alie. per Fed. Lud. ro. in cõsi. clxviij. incipiẽ: circa primuz q querit an renũtiatio domine Katharine. in vltimo dubio.

28 ¶ † Quid autẽ si sunt plures scholares socij qui cõducũt domũ: et vn⁹ recedit: et reuertit in patriã: an alij socij q remanẽt, teneãtur soluere totã pensionẽ etiam pro parte illius qui recessit: vide Jo. an. determinãtẽ q nõ: in addi. Spe. in ti. de iudi. in q̃rta pte Spe. i. §. sequit. in addi. magna. Ang. in

29 d. l. duo fratres. ¶ † Ultimo ppetuo nota illud quod singulariter vult Bal. hic: circa fi. in pe. q. de duob⁹ habẽtib⁹ castrũ cõe q vnus nõ põt partẽ suã alicui vendere, qñ talez venditionẽ solum facit ad emulationem socij vel fratris: et nõ ad cõmodũ pncipaliter: quia specialissimum est fm Bal. in iurisdictionib⁹ castrorum, q vnus non possit ad emulationem alterius vendere partez suam: et facere de parte sua et moderari prout libet: allegat ad hoc. l. quicunq castellorũ. C. de fundis limit. lib. xj. Qd dictũ si est verum: est valde egregium: et multũ limitaret vulgatam regulam quod in re propria quilibet est moderator et arbiter. l. in re mandata. C. mand. etiam abutẽdo. l. sed et si lege. §. cõsuluit. in verbo cum re sua se abuti putant. ff. de peti. hrdi. q iustum est vnicuiq sua committere. l. nemo exter⁹. C. de iudeis. Sz puto qd istud dictũ Bal. non sit verum: et illud reprobat Ang. hic ĩ lectu. pusina. in j. col. q imo ad emulationẽ puati licitũ est facere de sua pte quodlibet. tex. est ĩ l. cũ eo. ff. de serui. vrba. pd. nisi in duobus casibus: vt ibi in glo. nec obstat. d. l. qcũq castellorũ. per quã mouetur Bal. q loquit qñ quis facit ad emulationẽ reipublice: tunc verum est q non licet: vt est glo. ord. in l. p puincias. C. de edifi. priua. Puto tamẽ qd dictũ Bal. possit saluari in casu quẽ ponit Bar. in l. ij. per illũ tex. C. ne fiscus vel respub. quẽ dicit Bartol. sepe cõtingere: q duo fratres habent castrum cõe: et vnus expellit alium de castro: frater expulsus vendit ad aliquem principem vel ad aliquam cõmunitatem: et vendit ei partẽ suã quã habet in castro pro certo precio. talis vẽditio non valet. per illum tex. eo quia frater non vendit: nisi quia expulsus est: et ideo tale castrum sic litigiosum prohibetur superior, puta princeps vel communitas emere. per illum notabilẽ tex. et sequunt ibi simpliciter Ful. et Pau. de cast. et domi. Alexan. et dicit Paul. q istum casum vidit de facto Florẽtie: licet Fulg. dicat quod ille tex. non sufficienter probat dictum Bar. in istis terminis intelligẽdo: puto qd pcedere possit et saluari dictũ Bal. Jason Pisis.

a ¶ Recedens. Adde glo. fi. in §. fi. istit. loca. Spe. ti. de iudi. i. §. j. N. circa h. Jo. an. in c. iter dilectos in glo. pen. de fide instru.

1 ☞ Furiosus licet nõ possit facere testamentũ: si tamẽ qs fecerit testamentũ dũ est sane mentis: furor postea supueniens non infringit testamentum.

2 Cõmittẽs delictũ p quo ingeri debeat pena mortis, si seipsum interficiat, efficitur intestabilis.

3 Qui nõ potuit viuus morari in ciuitate: non potest in illa ciuitate sepeliri.

4 Uxor debet lugere maritũ per annum: et per annum deferre vestes lugubres.

5 Uolens seipsum occidere si fuit phibit⁹, an idẽ sit. acsi seipsum actualiter occidisset.

6 Lex licet habeat aliquẽ p cõfesso acsi cõfesus esset delictũ, hoc tamẽ nonobstante admittit pbatio in contrarium.

7 Bãnitus non tantũ est admittẽdus ad pbandũ de sua innocentia: imo quicũq extraneus p ipso.

8 Committẽs delictũ publicũ et capitale: si se ipsuz occidat antequã accusetur: et deprehendatur in delicto: an eius bona debeant publicari.

9 Condemnatus si quis sit de crimine publico: an eius bona sint publicanda.

10 Cõdẽnatorũ ex forma statuti, bona an debeãt cõfiscari.

11 Autentica bona dãnatorum. C. de bonis dãna. an corrigat istã l. et similes.

Si is qui.

Testamentuz eius qui seipsum interfecit non irritatur: nisi se interfecit metu future pene delicti cõmissi. h. d. Et habet duo dicta. secundum ibi, q si future pene. ¶ No. tex.

1 ibi † qñ testamentum ordinabat sane mentis fuerit. iũctis xbis ibi: aut aliqua furoris rabie: q licet furiosus non possit condere testamentum. l. furiosum. vbi dicet. j. co. tamen si qs fecerit testamentũ dũ esset sane mẽtis, furor postea supueniẽs nõ annullat testamẽtũ. cõcor. l. j. §. si quis autez. ff. de bo. pos. fm tab. et melior tex. de corpore iuris in §. furiosi. insti. quib⁹ non est pmissum facere testamentum: et facit. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui.

2 ¶ † Secundo nota ex scdo dicto text. q si aliqs cõmisit delictũ p quo ingeri debeat pena mortis, si seipsum interficiat, reddit intestabilis: et testamentũ ab eo factũ vitiatur. Et ratio est fz Cy. hic. in j. q. et alios: q se ipsum occidendo videt de crimine fateri: vt. l. fi.

fateri.vt.l.fi.post prin.in verbo.veluti confesso.ff.de bonis eorum qui ante sen.mor.sibi cōsci.⁊ ex ista ficta cōfessione habet̄ pro condēnato.vnde si vere fuisset condēnatus esset effectus seruus pene.⁊ sic testamentū eius fuisset nullū.l.eius q.§.j.ff.de testa. Intellige tū sane,quod qui seipsum occidit metu delicti commissi,habetur pro confesso ⁊ condēnato.verū est quantū ad hoc vt cēseat̄ seruus pene.⁊ quantū ad bona:sed nō q̄tuȝ ad imponendā sibi penā corporalē:q2 ex quo delicto morte extinctū est.l.defuncto.ff.de pub.iudi.non debet amplius affici pena corporali.l.j.⁊.ij.§.j.si reus vel accu.mor.fue.⁊.l.ex iudiciorum.ff.de publi.iudi. Ideo fm Cyn.⁊ Pet.post.Iacob.de are.errant iudices maleficiorum.nam pone quod aliquis est in carceribus pro delicto pro quo debet suspendi:eius cognati vel affines qui nolunt sustinere tantā verecundiā publice,faciunt euȝ in carceribus toxicari:vel ipse se interimit:iudices tū faciunt cadauer suspendi ⁊ male faciunt:q2 q̄tuȝ ad penam corporalē delictū est morte extinctū.⁊ tale cadauer qd omni sensu caret non est pena afficiendū.Et idē sequitur Bal.⁊ Ang.i locis hic additis per.d.Alex.quibus adde bonū text.in.l.vniuersi.in fi.in ver.viuus concremetur.C.vbi cau.fisca.licet Bal.hic in j.col.in fi.dixerit qd est in arbitrio iudicis:cuȝ tale cadauer sit seruus pene.alleg.notata in cle.j.de peni.⁊ remis.Et licet Ful.dicat q nihil inueniat in illa cle.quod sit ad propositum:tu dic q est gl.in verbo penitētie.que dicit quod postq aliqs fuit publice suspēsus ppter delictū,pōt iudex facere q sic mortuus remaneat suspēsus:⁊ sic post mortē videt̄ addi pena. Ita teneas quicquid teneat Ludo.ro.q dicit q in famoso latrone,q vltra publicā mortē etiaȝ punitur,qd eius cadauer non pōt sepeliri:sed debet dari feris et volucribus laniandū.vt est text.in.l.ij.ff.arborū fur.cesarū.in alio etiaȝ q̄ publico latrone:adhuc tenet ɔtra Cy.q2 dato etiaȝ q qs se occidat,⁊ alter mortuus sit:tū cadauer dȝ suspendi:q2 lȝ omni sensu careat:tū videmus q etiā illud qd rōne caret,ppter delictuȝ publice punitur.tex.est in.c.mulier.xv.q.j.vbi si animal irrationabile:puta canis ascenderet mulierē,debet cōburi. Facit in simili tex.in.c.cum ad monasterium.§.j.de sta.mo.vbi si monachus nō reddidit in vita rationes administrationis bonorum ecclesie,post mortem etiam punitur:quia debet extra cimiterium in stercore sepeliri.[a] Et fuerunt iura per imo.adducta in.l.defuncto.ff.de pub.iudi.Tenuit etiam Ludo.roma.in.l.si vero.§.de viro.in.xvij.fallen.ff.solu.matrim.Sed tu dic q isti sunt casus speciales qui non sunt ad consequētiam trahēdi. ¶ 8 †Alibi tū habes tex.quē Bar.ad hoc no.in.l.ij.ff.de cadaue.punito.q qui non potuit viuus in ciuitate morari,si sit mortuus non potest in illa ciuitate sepeliri.

4 ¶†Adde etiam pro distinctione quā facit hic tex.simile.qd vxor debet per annum lugere maritum mortuū:⁊ per annū deferre vestes lugubres.est verum nisi seipsum occiderit maritus ɔscientia delicti per eum commissi.tūc nō tenet̄ eū lugere.l.liberorum.§.nō solent.ff.de infami. ¶Adde tū q hec distinctio tex.nostri.nō habet locum q̄tum ad denegandū sepulturā:q2 quomodocūqȝ qs se occidat,siue impatientia doloris,siue ppter delictū a se cōmissum,non debet in ecclesia sepeliri.[b] tex.est in.c.placuit.iuncta glo.no.xxiij.q.v. ¶ 5 †Quid aūt si aliquis voluit seipsum occidere[c] sed fuit occursum. Cy.hic in.q.tenet qd idē sit acsi actualiter se occidisset.per tex.in.l.fi.§.sic aūt.ff.de bo.eorū.⁊.l.oē delictū.§.q se vulnerauerit.ff.de re mili.per quos tex.idem simpliciter tenent Alb.Fulg.⁊ Pau.de ca.hic.tu allega expressiorem tex.in.l.si quis aliquid.la.ij.§.fi.ff.de pe. ¶Gl.ij.in ver.pbationibꝰ.diuidit i duas partes principales. In prima dupliciter respondet ad ɔtrarium l.j.ff.de bo.eorum.quod est in ver.fi.ibi.nisi de crimine fuerit probatum. In secunda que est ibi:⁊ est hic annectanda distinctio.gl.ponit trimembreȝ distinctionem in hac materia. In prima Ful.tenet primam solutionē glo.Sali.⁊ Pau.de cast.tenent secundā.sed neutra videt̄ posse stare.nam prima destruit tex.secunda diuinat. Ideo Pe.⁊ Cy.hic in.j.opp.quoȝ doctrina magis cōiter tenet̄ ⁊ eā approbat.d.Alexā.distinguūt q aliquādo quis seipsum occidit anteq̄ esset deprehensus vel accusatus de crimine:⁊ tunc onus probandi pertinet ad fiscum:ita loquitur contrarium. Aliquando quis se occidit postq̄ fuit deprehensus vel accusatus:et tunc onus probandi pertinet ad eius heredes:qui debent pbare de innocentia sua.⁊ in istis terminis loquitur tex.hic. Mihi videtur q ista sit proprie declaratio secunde solutionis glo.duȝ dicit q ideo hic heredes tenent̄ probare innocentiam occisi:eo q2 erant presumptiones cōtra eū. Quomodo essent p̄sumptiones declaratur,quia fuerat accusatus anteq̄ se occideret. Tamen ista solutio mihi nō satisfacit:q2 diuinat:diuinare est qd in isto tex.iste fuerat accusatus vel deprehensus.istud nō dicit tex.⁊ ideo est diuinare. Item consydera quod cōtra istam distinctionē videt̄ facere illud qd alibi totum econtra distinguit Bar.in.l.j.in princ.ff.de bo.eorum.⁊ sequitur dom. Matesila.in not.cxlvij.⁊ est doctrina approbata quā assessores obseruant:nunquid fuga[d] faciat presumptionem:aut saltem indiciū ɔtra fugientē ita vt possit torqueri.distinguitur totū ecōtra. Aut quis effugit anteq̄ fuerit accusatus de delicto ⁊ fuga.⁊ facit indicium ⁊ p̄sumptionē.glo.in.l.lege cornelia.ff.ad sena.syll.et in.l.admonēdi.vbi opportune dixi.ff.de iureiu.Sed si aliquis aufugit postq̄ fuit accusatus:vel postq̄ est inculpatus:⁊ fuga nullū indiciū facit fm Bar.in.d.l.j.in pn. Cogita/q2 bene pōt responderi ex p̄dictis.

6 ¶†Et ex isto tex.habes diligenter notare fm Ang.Sali.Pau.de cast.⁊.d.Alex.hic.quod lȝ aliquis habeat̄ a lege pro confesso ⁊ conuicto,acsi esset cōfessus delictum,tū hoc non obstante admittitur pbatio in cōtrariū de innocētia eius.Et propterea facit fm Ang.⁊ Pau.de ca.hic pone ex[a] forma statuti ciuitatis Mediolani ⁊ totꝰ dūij principis Mediolani,si aliquis accusatus vel inquisitus pro aliquo delicto sit contumax in comparendo,habetur pro confesso ⁊ conuicto:pone ergo q talis ex contumacia habitus pro confesso sit positꝰ in banno publice,hoc non obstante admittit̄ pbatio eius in contrarium,si velit ostendere ⁊ pbare de innocentia sua:non obstāte qd habuerit publice bannum.Sicut in simili qui est contumax in respondendo positionibus,habetur pro confesso.c.si post ɔstitū.[b] de confes.in.vi.tū non obstante ficta confessione pōt probare contrarium si vult. Ita expresse tenet Io.and.in addi.Spe.in tit.de posi.§.nouo.versi.veruntamē.Bal.in.l.ij.§.qd si actor.pillū text.C.de iura.calum.Ang.⁊ Pau.de ca.hic.Et idem qd lȝ a lege vel statuto quis habeatur pro confesso ⁊ ɔuicto,⁊ debeat banniri,qd etiam post bannum[c] possit pbare contrarium:⁊ ostendere de innocentia sua:tenet late Imo.istud disputans in.l.fi.§.iussus.ff.de appel.⁊.d.Ant.in.c.fi.in vlti.col.de confes.⁊ Bald.in.ij.locis hic alleg.per.d.Alex.⁊ plene.⁊ notabiliter per do.Fran.de are.in ɔs.cxlvij.incip.visa consultatione ⁊ statutis ad me transmissis.in toto primo dubio princi.

7 ¶†Et aduerte diligenter q non solū ipse bannitus est admittendus ad probandum contrariuȝ,de innocētia sua:imo quicūqȝ etiā penitus extraneus admittendus est ad eum excusandum,⁊ allegāduȝ causas innocentie sue.q2 lȝ regula sit quod regulariter in criminalibus non admittitur procurator.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iud.presertim apud mediolanēses ex forma decreti ducalis:fm quod reus primo debet se personaliter incarceribus ponere:tamen aliā regulā habes,q vbicūqȝ de iure cōmuni vel ex forma statuti potest procedi ɔtra absenteȝ,⁊ potest absens condēnari,tunc qualecūqȝ crimē sit admittit̄ excusator ad allegandū causas innocentie illius absentis:dūmodo non[d] cōpareat tanq̄ procurator ⁊ sine mādato. Ista regula pbatur in.l.seruū quoqȝ.§.publice.ff.de procura.fm intellectū Bart.peregrinum,quem dat ibi ad illum tex.⁊ idē latius tenet Bar.in d.l.pe.§.ad crimen.in.iij.colū.⁊ in extrauag.ad reprimen.in ver.legitime.⁊ Ioā.an.in addi.Spec.in tit.de pcura.sup rubri.Et lȝ aliqui contradicant:tamen ista est vera ⁊ cōis sententia.quā etiā tenet do.Fran.de are.in palleg.cōsi.cxlvij.in.iij.col.Quod patet:q2 etiam iudex ex mero officio non obstante q quis sit habitus pro confesso:non obstante etiam qd sit conclusum in causa,nō solum potest:imo debet ex mero officio assumere pbationes et informationes innocētie absentis.l.j.§.si quis vltro.vbi Barto.no.ff.de questio.⁊ idem Bar.in.d.§.ad crimē.in.iij.colū.⁊ in.l.iij.§.hoc aūt iudiciū.vbi mod.ff.de dam.infec.q̄tomagis debet iudex admittere qn comparet tertius excusator pro tali absente.Et ista bene no.q2 ex eis poteris euadere amicuȝ qui aufugit,⁊ nō audet cōparere corā potestate. ¶Et sic stat cōmunis theorica legistaȝ ⁊ canoni.q cōtra fictam confessionē delicti inductā a lege vel statuto admittuntur probationes in cōtrarium de innocētia.Solꝰ d.Alex.hic reprehendit prefatos doc.dum loquuntur de ficta cōfessione.nā dicit q impropriè:imo ⁊ male loquunt̄.q2 cōtra fictionem que dicit̄ esse qn lex fingit sup certo,nō admittitur pbatio in contrarium:lȝ admittat̄ pbatio cōtra presumptionē iuris:tamē contra fictionē nunq̄ admittit̄ pbatio in ɔtrarium.glo.sunt approbate in.l.siue possidetis.C.de proba.glo.in.l.fi.in prin.ff.qd me.cau.⁊ glo.in.c.is qui fidem.de spon.debuerūt ergo loqui doct.de[e] presumpta cōfessione,q̄ cadit vbi est dubium.fictio aūt cadit vbi lex est certa:tū fingit contrariū:vt est glo.ord.in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.act.Tu aduerte q2 aut non intelligo quid velit dom.Alex.aut credo q erret:dū putat prefatos doc.debuisse loqui de presumpta confessione,⁊ non de ficta.ego puto totū ecōtra:qd in isto pposito si doc.fuissent loquuti de p̄sumpta confessione,male dixissent:sed bene loquuti sunt de ficta cōfessione:retinēdo doctrinam glo.approbatā in.d.l.vnica.§.accedit.qd fictio dicat̄ qn lex fingit super certo.in cōtrarium tamē veri,p̄sumptio est super dubio.mihi videt̄ q in istis terminis sit fictio et non p̄sumptio.pone aliquis est contumax.nam quādo absens a.l.vel a statuto reputatur pro confesso,non est q2 sit dubiuȝ an sit ɔfessus vel nō:imo est certum q non est ɔfessus:tū lex fingit qd censeat̄ ɔfessus ⁊ habeatur pro confesso.dico q ista est fictio legis contraria veritati.Et non obstat fundamentuȝ do.Alex.qd ɔtra fictionē.l.nō admittitur probatio in contrarium:q2 est verissimum:sed ad istud funda

a ¶Sepeliri. Adde glo. in ver. peculiare.j.c.ioānes.de regula.

b ¶Sepeliri. Adde gl.⁊ doc.in.c.ex parte.el.ij.d sepul.c.prohibemꝰ.de deci.gl.in.c.qcūqȝ.xxiij.q.viij.

c ¶Occidet. Adde.c.j.et ij.vtroqȝ.p doc.d tom.

d ¶Fuga ad de Bar.l.l.lege cornelia.ff.ad sen.sylla.l.q̄ties ppter reȝ.ff.de fur.eiur.io.an.i add.Spec.l ti.de p̄sump.l.§.ij.x.violēta.Ant.d bu.l c.ex literis.d pig.Ant.d bu in.c.si tatȝ.d do.et contu.

e ¶Bānuȝ. Adde bal.l.l.ita demū C.de pcur.bal.i.l.iube mꝰ.la.ij.l.§.sane.el.j.C.de sa.san.eccle.Io.an.l addi.Spec.in ti.de po.in.§.ix.ver.verū.

mentum respondent do. Anto. in. d. c. fi. in vlt. col. de cõfes. ⁊ Jo. de imo. in. l. fi. §. iussus. ff. de appel. ⁊ do. Frã. de are. in palleg. con sil. cxlvq. in. iiij. colũ. in quibus terminis expresse mouẽt istã diffi cultatẽ. dicunt ꝙ quando lex vel statutum fingit aliquẽ esse con fessum, ⁊ mediante dicto ⁊ confessione euꝫ censeri conuictũ: bene verum est ꝙ contra illam fictã presumptionẽ nõ admittitur pro batio in contrariũ. q: si quis vellet probare ꝙ non esset cõfessus, fateor ꝙ non admitteret ꝑbatio in contrariũ: q: verũ est ꝙ nõ est confessus: sed lex ita fingit. tamẽ lex nõ fingit ꝙ delictum sit ve rum: ⁊ ideo ꝙ̃tum ad ipsum delictũ potest ꝑbari cõtrariũ, de in nocentia delicti saluo nisi statutum vltra ꝓcederet, disponendo ꝙ iste contumax non solũ habeantur pro cõfesso: sed etiã delictũ

8 verũ censeaẽ. ¶ † In secũda parte pn. gloss. que vt dixi ponit tri membrẽ distinctionẽ. ex secũdo mẽbro glo. no. ꝙ si aliquis com misit delictũ publicũ ⁊ capitale, qđ qñ sit declarat text. in. l. j. ⁊. ij. ff. de publi. iudi. ⁊ insti. eo. in prin. si seipsum occidit anteꝙ̃ accu saretur vel deprehenderetur in delicto, eius bona nõ sunt appli canda fisco. Et cum glo trãsit simpliciter Bal. hic. sed Cy. Fulg. ⁊ alij moder. hic reprehendunt glo. q: quando crimen est publi cum ⁊ capitale, bona semper sunt publicanda etiã si non sit accu satus in vita. vt hac. l. iuncta. l. cũ hic status. §. si maritus. el. ij. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. Bene verum est ꝙ accusatio que precessit in vita, transfert onus ꝑbandi heredi de innocentia eius: vbi al's secus, si accusatio vel deprehensio non precessissent, onus ꝑban di spectasset ad fiscum. ita loqtur tex. qui glo. decepit in. l. fina. ff.

9 de bo. eo. qui añ sen. mortẽ sibi cõsciue. ¶ † In vltimo mẽbro gl. adde ꝙ eã ad hoc reputat sing. Bal. in. l. iij. post mediũ. C. si pẽd. appel. mors interue. qđ quando qs condẽnatur ex crimine non enumerato inter publica crimina. in. l. j. ⁊. ij. ⁊ per totum. ff. de pu bli. iudi. nunꝙ̃ venit publicatio vel ꝯfiscatio bonoꝝ. Hinc dixit Bal. in titu. de pace constan. in verb. criminalibus. qđ condẽna tus ad mortem pro furto ex forma statuti: ⁊ sic pro crimine priua

10 to: non patitur publicationẽ bonorum. ¶ Fortius ⁊ generalius dixit Bal. hic in fi. vnum qđ in practica valde notanduꝫ reputa. qđ condẽnatorũ ad mortẽ ex forma statutorũ bona nunꝙ̃ publi cantur, nisi nominatim in statuto caueatur: q: ꝓm eum oĩa statu ta sunt leges priuatorũ iudiciorũ: ⁊ in cõdemnatis priuato iudi cio non venit confiscatio bonorũ. vt hac glo. ⁊ ideo infert ꝙ tunc non est necessaria prouisio auc. bona damnatorum. C. de bo. pro

a scrip. q̃ reseruat bona dãnatoꝝ, vt nõ applicent fisco:[a] ꝫ spectẽt ad agnatos vsqꝫ ad tertium gradũ tm̃: q: imo de iure cõi agnati succedent vsqꝫ ad. x. gradũ ab intestato. qđ est notandũ ꝓꝫ eũ. Et sequunt Ang. ⁊ Sali. hic. ⁊ Bal. Ange. Sali. Pe. de anc. Jmo. ⁊ Pau. de ca. in locis hic additis per do. Alex. Pro ꝯfirmatio ne vltra al's addo bene facere illud quod vult Bal. in. l. vnica. C. ne sine iuſ. pn. ⁊ in. c. j. in princi. de pa. tenen. quod lꝫ princeps con cedat alicui puta cõmissario liberum arbitrium condẽnandi ali quẽ nunꝙ̃ venit publicatio bonoꝝ nisi pnceps expresserit. Licet in vltimo faciat in cõtrariũ glo. in. §. in summa. de iniur. quã glo. multi reprobãt: alij tenẽt. de quo ꝑ Jmo. late impugnantem. in. l. ij. ff. de publi. iudi. plenius cano. in. c. ex literis. de consti. cum suis concor. licet decisio Bal. sit egregia, tñ videtur dubitabilis: ⁊ eã reprehẽdit Pau. de ca. hic: qui dicit ꝙ lꝫ sit singularis, tñ nõ pu tat ꝙ sit vera. q: si tenem⁹ ꝙ in casu statuti nõ habeat locũ auc. bona dãnatorũ. vt psupponit Bal. tñ ante illã auc. dãnatus pa tiebatur cõfiscationẽ bonorũ, dũmodo ꝓ tali crimine esset pena mortis: ⁊ hoc nõ habita differẽtia an tale crimẽ esset publicũ, an vero priuatũ: ita videẽ dicere fortis tex. in quo solo pẽdet veritas huius passus. in. l. fi. circa pn. ibi quolibet crimine dãnat⁹. et sic in illa vniuersali quolibet. C. de bo. proscrip. super qua. l. posita est d. auc. bona dãnatoꝝ. Jdẽ in effectu cõtra Bal. tenet. d. Alex. h' qñ quis esset dãnatus plenis ꝑbatiõibus ad penã capitalẽ. mo uetur ꝑ text. in. d. l. fi. secus si esset cõdẽnatus extra ordinẽ. vt ꝓ ꝑ eũ allegantẽ etiã ꝯtra Bal. Jo. an. in addi. Spec. vt hic ꝑ eum. et Ang. in. q. disputata q̃ incipit duo iuuicẽ litigãtes. in. j. dub. Tu potes tenere pimã decisionẽ Bal. ⁊ ad tex. d. l. fi. C. de bo. ꝑscrip. vbi est punctus. rñde dũ text. ibi dicit quolibet crimine. s. publi co. vt hac gl. in fi. iuncta. l. fi. in prin. ff. de bo. eoꝝ. ad quẽ conatur d. Alex. rñdere, ponderando tex. in ver. modici furti. Et pro hoc stringeret, q: in dubijs opi. do. tenẽda est illa opi. q̃ est ꝯtra fiscũ. l. nõ puto. ff. de iur. fiſ. presertim qñ tractat de lucro mediante cõ fiscatione bonoꝝ: vt plene examinat. d. Alex. in. l. j. ff. so. ma. ⁊ al's dixi. Tñ qđ dicit Bald. statuta omnia esse leges puatoꝝ iudicio rũ intellige sane ⁊ limita ꝓm sing. doc. Bart. in. l. j. i pe. q. ff. de pu

B bli. iudi. ¶ † Extra gloss. restat necessariũ dubiũ: nunqd ista. l. in fi. ⁊ similes sint hodie correcte. p. §. fi. in auc. vt nul. iud. vñ sumit auc. bona dãnatorũ. j. de bo. proscrip. Jaco. de ra. vt refert Cy. in. qđ. tenet ꝙ illa auc. nil faciat in proposito: q: hic interuenit du plex delictum. primo delictũ antea cõmissum. deinde qđ seipsum occidit. ergo grauius puniẽdũ. l. nemo. la. j. C. de epi. aud. ibi autẽ

a ¶ Fisco. ad de ꝙ fallit i causis no tatis in. c. fe licis. de pe. li. vj. ⁊ in. c. cu scđm. de here. eo. lib.

b ¶ Jurato. Ad' Spe. ti. de cita in §. sequit. i. nunqd cre dat. Post. in summa. tit. de do. ⁊ con in. l. §. qua lit r. vsi. qd si absens. et ver. seq.

interuenit vnum delictum tm̃. Pet. ⁊ Cy. hic tenẽt cõtrariũ, cum quibus concordãt Ray. ⁊ Albe. de ros. hic. Tu aduerte ꝙ qñ qs seipsum occidit ꝑpter delictuꝫ a se cõmissum ista. l. ⁊ similes duo disponebant: primo ꝙ eius bona cõfiscabanẽ. secũdo ꝙ reddeba tur intestabilis. Quantum ad primũ, ⁊ sic ꝙ̃tum ad bona, iste le ges bene sunt hodie correcte. q: si vbi vere quis fuerit dãnatus ꝑ delicto tm̃, bona non cõfiscanẽ. d. auc. bona dãnatorũ ergo etiam nõ publicabũtur in casu isto: ne plus operetur fictio in casu ficto quam veritatis in casu vero. l. qui ad certũ. ff. loca. ⁊ ita tenet glo. no. in. l. eius qui. §. j. in verb. publicabuntur. ff. de testa. ⁊ ita gloss. mag. C. de iur. fiſ. lib. x. ⁊ Bar. in. l. fi. §. j. in vlti. q. ff. de bono. eoruꝫ. ⁊ Bal. hic. ⁊ cõmuniter alij. Secundo vero casu ꝙ̃tum ad factio nem testamẽti dic ꝙ iste. ll. nõ sunt in aliquo correcte: eo q: publi catio bonorũ non erat causa que olim irritaret testm̃: sed eo q: per condemnationẽ efficiebatur seruus pene: ⁊ sic intestabilis. que ra tio hodie militat: q: in hoc nihil est immutatum. ⁊ ita tenet glo. in d. l. eius qui. in. §. j. Ange. ⁊ moder. hic ⁊ Bal. in. l. iij. C. si penden. appel. mors interue. Jason Pisis.

Seniũ etatis.

Jsta. l. diuidiẽ in duas par tes prout duas decisiones hꝫ. Senectus vel infirmitas corporis in hoĩe sane men tis testamenti factionẽ nõ impediũt: ꝫ bene patria po

1 testas. h. d. ¶ † Ex prima parte no. ꝙ si aliquis habeat sanã men tem ⁊ intellectuꝫ, lcꝫ aduersa valetudine graueẽ: põt facere testm̃.

2 ¶ † Circa hoc occurrit pulchra questio: pone ꝙ notarius prout semper fit de cõsuetudine in exordio scripture testi: dicit titius sa nus mente ⁊ intellectu, lꝫ corporis egritudine grauat⁹, volẽs ⁊c. nunquid stabiẽ istis verbis notarij: ⁊ an ꝑbabũt testatorẽ fuisse sa ne mentis tpe conditi testi. Joan. de imo. in. l. ij. ff. de testa. sub du bio tñ forte tenuit ꝙ sic. eo q: qñ creanẽ notarij iurant in princi. fi deliter exercere officiuꝫ tabellionatus, ⁊ non conficere instr̃a illoꝝ quos non sane mentis esse cognouerint. c. ad audientiã. de pscrip. ergo standum est dicto notarij deponẽtis sup eo ad qđ officiũ suũ iuratum spectat. c. cũ parati. de appel. c. qm̃ de ꝑba. ⁊ poterit ꝓm eum notarius ex verbis testatoris cognoscere an sit sane mentis

b vel ne. Confirmaẽ ista opinio: q: credit nũtio iurato[b] ꝙ aliquẽ ci tauerit: q: spectat ad officiũ suũ. vt. l. oẽs. §. verum si apparitor. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. eoruꝫ. Bar. in. l. j. §. cura carnis. ff. de offi. prefe. vrb. ⁊ in. l. tres denuntiationes. ad fin. C. quõ ⁊ qñ iudex. ⁊ in extraua. ad repri. in ver. per nuntium. et est tex. in. d. c. cum parati. ⁊ ibi canoniste. ibi tñ Bal. dicit ꝙ ideo est q: tractaẽ de leui piudicio. s. de citatione. Sed in casu nostro tra

3 ctatur de graui preiudicio. ¶ † Cõiter teneẽ ꝯtrariũ ꝙ non stetur dicto notarij: nec illa verba aliquid ꝑbent. ita tenẽt Bal. Ang. ⁊ Rapha. cu. in. d. l. ij. ff. de testa. eo q: an aliqs sit sane mẽtis vel ne, est qd inuisibile: qđ non ꝑcipiẽ sensu corporis: ꝫ magis itellectu. ergo etiã nõ stareẽ dicto testis, vt no. in. l. solam. C. de testi. Jdẽ no tabiliter tenet Bald. in. l. vnica. in. ix. col. ⁊ seq. in. ver. mõ sequitur alia questio. ad fi. C. de confes. ⁊ in. §. itẽ furiosi. insti. eo. ⁊ Salice. in. l. furiosum. j. eod. ⁊ Ang. in. l. quidã. in suo. ff. de condi. insti. vbi di cit Ang. caueant notarij facientes instr̃m testamenti pro eo q nõ est sane mentis: q: licet in scriptura attesteẽ qđ erat sane mentis, eis non credeẽ: q: nõ ꝑtinet ad eoꝝ officiũ. Jdẽ tenet. d. Alex. i cõ silio. cxlj. qđ inci. mature. in pe. ⁊ vlti. col. in. j. volu. ⁊ in cõsi. lxxxv. in. ij. vol. incip. viso themate ⁊ dubijs. ad fi. Eandem opi. tenet. d. Fran. de are. in. d. l. ij. ff. de testa. ⁊ pro ea adducit nouam rationẽ nam de qualitatib⁹ ⁊ rebus naturalibus nõ potest notarius con ficere instr̃m, ad inducendum effectum q nõ dependet a potestate partium rogantium. ita tenet Nico. de mutina. vt refert Bal. i ru bri. C. de fide instru. in. ij. char. Joan. an. in addi. Spe. in tit. de in stru. edi. §. postꝙ̃. ver. item nunqd. sed qđ testator possit facere vel non facere testm̃, hoc nõ depẽdet a voluntate ipsius testatoris: ꝫ ab ordinatione. l. vt. l. si q̃ramus. ff. de testa. ergo etiã si testator ex presse rogauerit notarium vt scribat quod esset sane mentis, istud nihil prodest. Et lꝫ testis possit deponere de sanitate corporis ꝑ aspectum. vt per Bar. in. l. quesitum. ad fi. ff. de re iudi. tamen no tarius

tarius non posset etiā rogatus a partibus conficere instrm̄ super sanitate vel egritudine, ad inducendū effectū qui non pēdet a potestate partium. ¶ Pro ista sententia que est vera ⁊ cōis ego adduco tria fundamenta. Primū est ꝙ queādmodū nō credit̄ testi deponenti super facto proprio. l. omnibus. C. de testi. ita etiā non creditur deponenti super facto alieno, qn̄ ex tali facto pōt sibi queri laus vel opprobrium. ita Jo. an. in addi. Spe. in ti. de teste. §. j. sup versi. sed pone ꝙ administrator. quem refert ⁊ sequit̄ do. Ant. de butr. in consi. xxiiij. incip. questio hec dubia vulgaria habet. in. x. col. tenent canoniste presertim Jmo. in. c. ex literis. de transac. do. Ant. de bu. in. c. cum a nobis. de testi. Sequitur do. Alex. in consi. cxlj. incip. mature. in. viij. colum. in. j. vol. ⁊ in consi. lxxxvj. in. ij. volu. incip. visis dubitationibus elegantissime formatis. in vlti. col. ⁊ in consi. lxx. in. iij. volu. incip. in causa vertente inter dominum Baldasarem. in pe. colū. in prin. sed sic est in proposito, ꝙ si talis testator non fuisset sanementis, ex hoc sequeretur opprobrium ⁊ pena ipsi notario. ergo. eius dicto non est credēdum, si attestet̄ testatorem fuisse sane mentis. ¶ Secundo moueor per simile: q2 si notarius in instr̄o dicat se certiorasse mulierem vel minorē de beneficio competenti, nō credit̄ notario: cum soluz credit̄ de his que gesta sunt per partes corā eo. nō aūt de his que sunt gesta ab eo. d. l. omnibus. C. de testi. ita tenet Fede. de senis in 9si. cxcix. incip. querit̄ an dn̄a Margarita. quē refert ⁊ sequit̄ do. Anto. de but. in. c. qm̄ contra falsam. in vlti. char. ⁊ in. xiiij. colū. de pba. ⁊ sequit̄ Panor. in. c. cum causam. in. v. col. de testi. sequit̄ Pau. de cast. in consi. cccxxxij. ⁊ Ludo. ro. in. l. sciendū. ff. de ver. obli. ⁊ do. Alexā. in consi. lxxxv. in. ij. volu. incipiē. viso themate ⁊ dubijs. in fin. ⁊ ibi attestatur scribentes tenere istam decisionē Fed. Est verū ꝙ i hoc vltimo multi tenent oppositum. Albe. de rosa. in. l. ij. §. sz ⁊ si mulier. ff. ad velleia. ⁊ Ange. in repe. d. l. sciendū. ⁊ do. Alex. sibi 9trarius. in. xiiij. col. ⁊ Jo. de imo. in repe. c. cum cōtingat. in vlti. colū. de iureiu. ⁊ do. Barth. verō. in cantela. ccxlix. Et dicit Panor. in. c. cuz causam. de emp. ⁊ vend. ꝙ de stylo seruat̄ ista opi. contra

3 Fede. ¶ Tertio pro ista parte moueor. † q2 notario non creditur nisi de eo de quo est rogatus a testatore vel a partibus. §. nos aūt in auꝫ. de tabel. Bar. in auꝫ. si quis in aliquo. in. ij. colū. C. de eden. ¶ Si autem notarius in prin. testamenti diceret econtra, q2 diceret titius ꝗuis sanus corpore tm̄ mente ⁊ intellectu languēs, non propterea vitiaretur testm̄: q2 presumeretur notarium sic errore dixisse: sm̄ Bal. in. l. imperator. la. j. in. j. col. in fi. ff. de statu. homi.

4 ¶ † Ex secunda parte tex. no. quod filiusfamilias [a] non potest facere testamentum. adde qd̄ etiam cum cōsensu patris: vt dicit gl.

b Ista regula procedit etiā i dote, [b] de qua filiusfamilias testari nō potest: ex generalitate huius. l. ⁊ l. penul. in fi. j. eo. ⁊ nota. in. l. filie mee. ff. sol. ma. sm̄ Bal. Ange. Sali. ⁊ moder. hic: cū alijs concor. additis per do. Alex. ꝗuis dubiū videretur: eo q2 filiusfamilias i dote, non habet plus iuris ꝗ filiusfami. in castrensibus vel quasi. pater, q2 filiafami. in dote de iure ffor. ab instato habebat heredem. vt probat Bar. in. l. post dotem. in. vj. lectu. ff. sol. ma. ⁊ tamē in castrensibus vel quasi filiusfa. de iure ffor. vel. C. non habebat ab intestato heredez: sed pater occupabat iure peculij. l. fi. ff. de castren. pecu. declaraui in. l. qui se patris. in glo. vltima. s. vn̄ liberi. Ista regula recipit multas limitationes quas ponam in. l. pe. j. e.

5 ¶ † Nunc se offert ardua ⁊ disputabilis questio. Nunquid filius-

c familias possit ad pias causas [c] testari. In hac difficultate reperio quatuor principales opiniones. prima est quam tenet bal. hic ad fi. in vlt. q. quod sic, dummodo testetur cum consensu patris: ⁊ ista est magis cōmunis sententia ⁊ plurium doct. autoritate sufulta. quam etiaz tenent Ang. ⁊ Sali. hic. ⁊ pro ista sententia isti tres doc. afferunt duo fundamenta. primo q2 ea q̄ metu dei aguntur nō sunt sub legibus. c. due sunt inquit leges. xix. q. ⁊. c. licet. de regu. Sed ad hoc responde sm̄ gloss. notabi. in cle. ad nostram. §. ij. de hereti. quod verum est qd̄ que nutu dei agūtur non sunt sub lege. s. peccati: sed bone subsunt alijs legibus. Uel et scd̄o responde notabiliter sm̄ Jmo. in. l. qui soluēdo. la. j. §. j. in vlt. co. ff. de here. insti. qd̄ preallegata autoritas loquitur in eo qui ingreditur religionem. vt not. in. c. lz. de regu. lz idē sit si nō ingrediatur religionem, ꝗuis aliquid ad pias causas disponat. Secundo mouetur per tex. in quo principaliter iacet difficultas. in. c. licet. §. fin. a contrario sensu. de sepul. in. vj. iuxta glo. fi. ibi in ver. iudicare. que generaliter intelligit text. in quacunqz vltima voluntate. Eandem opi. tenet Fede. de sen. in consi. cxciij. incip. habuistis. et in consil. cclxviij. incip. quoniam veritas. ibi tamen subdit ꝙ ꝗuis ista opinio sit equa, tamen non auderet pro ea cōsulere: q2 Joā. an tenuit contrarium. in. c. si pater. de testa. in. vj. in nouel. Eandem. opi. tenet Jo. cal. in cōsi. x. posito sub rub. de testa. ⁊ Bal. in. l. j. §. sed si filiusfa. ff. de leg. iij. ⁊ Ang. qui variauit. in. l. qui in potestate. §. j. ff. de testa. Eandem tenet Jmo. qui pluries in hoc variauit. d. c. lz. ⁊ ibidem Semi. mori, q2 verbum iudicare: in illo tex. est generale, ⁊ aptum ad quālibet vltimā voluntatem: ergo intelligendum est. in qualibet vltima voluntate: ergo etiam in testamēto. q2 si papa ibi intellexisset de dona. cau. mor. istud expressisset. ¶ Eandem tenet Lud. ro. hic. ⁊ in. l. pe. j. eo. motus per tria. Primo per tex. in. d. c. lz. §. fi. a contrario sensu. Et si dicis ꝙ text. ibi a cōtrario sensu volens ꝙ filiusfa. cum consensu patris possit donare pro anima: verum est per dona. cau. mor. ne ius ciuile corrigatur. et vt iura iuribus concordentur. dicit Ludo. ꝙ istud stare non potest: q2 tunc verbum pro anima positum in text. esset superfluuz: q2 filiusfa. cū cōsensu patris potest indistincte donare causa mortis. dato quod non donet pro anima. l. tam is. §. j. ff. de dona. cau. mor. l. filiusfa. §. pari. ff. de dona. ¶ Secundo mouetur ⁊ fortius, q2 cum tex. ibi generaliter dicat iudicare, debet generaliter intelligi: etiam de testamento: dato etiam ꝙ corrigatur ius ciuile. q2 vbicūqz tractat̄ de fauore anime vel pie cause, etiam in correctorijs licita est extēsio: vt colligit̄ ex dictis ꝑ Bar. post gl. in auꝫ. sacramēta puberū. vbi dixi. C. si aduer. ven. cū concor. ibi traditis. Et istam regulam ponit do. Anto. de bu. in cōmen. c. fi. in. fi. de consue. ¶ Tertio mouetur, q2 in dubijs opi. doct. sequenda est illa opi. que est pro pia causa. l. sunt persone. ff. de reli. ⁊ sum. fu. ¶ Eādē opi. tenet late. d. Alex. hic per quatuor, vt ipse dicit, fundamēta: sed in effectu sunt tria. Primo ponderat in. d. c. lz exceptionem. q̄ ponitur in vsi. nisi peculium castrēse aut quasi castrēse habeat. nā exceptio declarat regulam in quo casu loquat̄. l. nā quod liquide. §. fi. ff. de penu leg. Item exceptio firmat regulam: ergo illa exceptio nisi peculiuz castrense. q̄ conuenit ita testō sicut donationi causa mortis, declarat ꝙ illa verba iudicare: non solū ꝓcedunt in donatione: sed etiaz in testō. ⁊ lz sibi ascribat, tm̄ est fundamentuz Fede. de sen. in pall. cōsil. ccxcviij. ⁊ Ludo. ro. in repe. auꝫ. similiter. C. ad leg. falci. in. xix. speciali pie cause inter vltimas voluntates. ¶ Scd̄o mouet̄ ⁊ fortius: q2 qn̄. l. vel canon nil operat̄ in sensu directo: vt est in. d. c. lz. §. fi. tunc licitū est sumere arg. a cōtrario sensu: etiā ad corrigendū ius cōe. ne al's lex vel canon sint superflui. vt firmaui in. l. j. in pnc. ff. de offi. eius cui. ergo in illo. c. lz. necessario debet sumi argu. a cōtrario sensu, dato ꝙ corrigat ius cōmune. Istud fundamentuz tu corrobora: q2 sumendo ibi arg. a 9rio sensū, nō erit corrigere sed limitare ius cōe. naz ius cōe disponit ꝙ filiusfa. nō possit testari cū [a] consensu patris, vt hic. Istud limitat̄ per illū tex. nisi filiusfa. testetur ꝓ aīa. hoc mō nō erit correctio, sed limitatio iuris cōis: ⁊ dato qd̄ al's in correctorijs nō fiat extēsio, tn̄ fit in limitatorijs. c. cuz dilecta. §. nos igitur. vbi Pan̄. notat de 9fir. vti. vel inuti. c. post trāslationē. §. ꝗꝗ. ⁊ ibi bal. no. de renū. ¶ Tertio mouet̄: q2 in dispositione vel in testō ad pias causas cōdito, nō attendit̄ aliqua ꝓhibitio seu dispositio iuris ciuilis: sz tm̄ attendit̄ iusgē. vel canonicū. vt probat Bar. in repe. l. j. in vlti. q. C. de sa. san. eccl. ergo nō attendimus ꝙ ius ciuile prohibeat filiūfa. testari. sed oībus istis fundamentis ⁊ alijs. s. adductis dabit̄ statim cōgrua responsio. [b] ⁊ ista vt dixi est magis cōis snia. Pro ista cōi sententia pōt et aliter pōderari tex. in. d. c. lz. §. fi. dum dicit ꝙ filiusfamilias non pōt iudicare pro aīa preter patris assensum. nam qn̄ ꝓcedit oratio negatiua, dictio preter, stat inclusiue. l. nam qd̄ liquide. §. fin. ff. de pe. leg. declarat Bar. in. l. actione. C. de transac. ⁊ in. l. si eum. §. q iniuriarum. ff. si quis cau. ergo tex. ibi in recto sensu includit filiumfa. posse cuz cōsensu patris testari: ⁊ sic nō venit a cōtrario sensu: ne [c] forte dicas ꝙ argu. a 9rio sensu ibi sumi non debeat. ¶ Scd̄a principalis fuit sentētia Bar. in. l. qui in potestate. in fi. pn. ff. de testa. quam simpliciter tenet Pau. de ca. hic qd̄ aut loquimur in bonis aduētitijs, in quib9 non q̄ritur vsusfruc. pr̄i: in casib9 q enumerātur per gl. in auꝫ. excipit̄. j. de bo. q̄ lib. ⁊ in illis pōt filiusfa. cū volūtate patris testari ad pias causas. al's secus, per text. d. c. lz. quem hoc modo restringeret. Scd̄o: q2 ratio quare filiusfa. cū consensu patris testari non potest: est q2 vltima voluntas nō debet pēdere ex alieno arbitrio: sed ista ratio cessat ad pias causas, vbi captatoria voluntas pendens ab aliena voluntate valet. c. cum tibi. de testa. ⁊ probatur: q2 idē in libertate que pōt pēdere ex alieno arbitrio. l. fideicōmissaria libertas. la. ij. i pn. ff. de fi. lib. ⁊ bonū est arg. a libertate ad piam causam: vt no. Bar. in. l. proxime. §. j. ff. de his que in testō delen. ⁊ in. l. si vnus. j. de testa. Sed ista opinio seipsam confundit: q2 attenta ratione Bar. siue sint aduentitia quoꝝ vsusfru. queratur patri, siue non, vtroqz casu dicunt posse testari cum consensu patris: q2 vtroqz casu militat ratio Bal. Preterea non est firmum ꝙ captatoria voluntas ad pias causas valeat: ⁊ tenui contrarium in. l. captatorias. s. tit. j. ¶ Tertia fuit opi. ipsiusmet Bart. dicto precedenti contraria: quam tenuit in repe. l. j. C. de sa. san. ecle. in iij. q. prime partis principalis. vbi in effectu concludit quod aut loquimur in aduentitijs in quibus queritur vsusfruct. patri: prout est regulariter. ⁊ in illis potest testari ad pias causas: sed cum consensu patris. aut loquimur in bonis aduentitijs in quibus non queritur vsusfruc. patri: ⁊ sic que spectant pleno iure ad ipsum filium: ⁊ in talibus potest filiusfamilias indistincte testari ad pias causas siue cum consensu patris, siue sine. Motus ꝑ tex.

[a] ¶ Filiusfa. Adde Bal. insti. q. nō est p. face. testa. in. §. preter hoc. bal. l. §. fi. s teste. mil. Abbatez in rub. d testa.

[b] ¶ In dote Adde. Bal. in. l. pro. hereditarijs. i pe. col. C. de. here. act.

[c] ¶ Causas. Adde Bar. in. l. j. §. j. de leg. iij. bar. ⁊ doc. in. l. q in ptāte. ff. d testa.

d.l.j.in ver.liber.inducendo:vt ibi per eum. Istā opi.tenet Imo. in.c.ij.de testa.⁊ late Ludo.ro.in repe.auf. similiter.C.ad leg.fal. in.xix.speciali pie cause inter vltimas voluntates. Et ibi in vlt.col. illi⁹ specialis.mouetur inter cetera per tex.in.c.fi.de iud.in.vj.vbi est tex.qḋ filiusfa.in spiritualibus ⁊ beneficialibus causis pōt esse in iudicio sine consensu patris:eo q: in talibus pater non habet se intromittere:ergo idem erit in aduentitijs:in quibus non queritur vsusfru.patri:q: in eis pater non habet se intromittere.⁊ subdit ꝙ ille tex.sic subtiliter inductus decidit presentē qōnem. Sed certe parū,imo nihil facit:q: ex illo tex.nil ad testamēti factionē inferre poteris. Et ꝓpterea Lu.q de hoc ꝓpēdit roborat argumētum suū:q: in talibus aduētitijs quoꝝ vsusfruc.non q̄ritur patri, filiusf.habet legitimā ꝑsonā sine patre:vt sine eo possit esse i iudicio.vt no.glos.⁊ plenius Bar.⁊ alij in.l.fi.§.necessitate.j.de bo.q̄ libe.ergo multomagis habebit legitimā personā in testando. Et vltra euꝫ potes hoc cōfirmare:q: facilius est testari ꝙ esse in iudicio:ptꝫ,q: adultus habens curatorē potest testari sine curatore.l. aurelio.§.caius.vbi glo.⁊ Bart.not.ff.de lib.leg.⁊.l.si frater.vbi dicetur.j.eo.⁊ tn̄ sine curatore non pōt esse in iudicio.l.j.C.qui leg. ꝑso.hab. stan.in iudi. Itē testari qs potest in.xiiij.anno.l.qua etate.ff.de testa.sed in iudicio esse nō potest nisi post.xxv.annū.l.ij.C. qui legitimā personā. Itē iudicia sunt stricti iuris,⁊ cōtentiose iurisditiōis.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.obl.sed in testamentis fit benigna ⁊ lata interpretatio.l.in testamētis.ff.de reg.iur.et.c. cū delicti.de dona. Sed tu attēde,q: si fundamentū Ludouici esset verum ꝓcederet etiā si filiusfamilias testaret̄ ad nō piā causaꝫ: contra.l.penultimā ⁊ fin.cū ibi no.j.eod. ¶ Quarta ⁊ vltima fuit opinio Ioā.an.in.c.lꝫ.de sepul.⁊ in.c.si pater.de testa.in.vj. in nouel.ꝙ filiusfa.etiā ad pias causas cū cōsensu patris nō pōt testari: sed bene donare cā mortis.⁊ istā tenet Pe.de anch.in.d.c.lcꝫ vbi dicit ꝙ op. Ioā.and.est magis tuta.⁊ qḋ ita de facto interrogat⁹ respondit. Eam etiā tenet Pe.de anch.in.c.ij.de testa. Eam tenet Io.de imo.in.d.l.qui in potestate.in prin.ff.de testa.⁊ in.l.tam is. §.j.ff.de dona.cā mor.eo,q: tex.in.d.c.lꝫ:non probat nisi a contrario sensu.qḋ argumentū a ꝯrio sensu fieri nō debet ne resultet absurdus intellectus.fm gloss.in.l.ij.C.de condi.inser. Et ad text.ibi dū dicit pro aīa,debet subaudiri dictio maxime.[a] Secundo mouetur q: duabus rationibus prohibet̄ filiusfa.testari.vt hic in gloss. ergo lꝫ vna sit correcta:q: ad pias causas vltima voluntas potest dependere ex alieno arbitrio,tn̄ restat alia rō,q: testamenti factio est publici iuris,⁊ militat in pia causa:ergo ⁊c. Eandeꝫ opi.tenet Rapha.Ful.hic.⁊ in.l.j.ad fi.C.de sac.san.eccle.per hunc tex.in.l. penul.in ver.nullo mō.j.eo.quibus iuribus nō reperit̄ derogatuꝫ in pia causa.⁊ ad.d.c.lꝫ.respōdet ꝙ non debet sumi argumē.a cōtrario sensu per rationē.s̄.relatā. Et sumēdo a ꝯtrario sensu dicit ꝙ verbū iudicare,non debet intelligi de testamēto:sꝫ de donatione causa mortis:vt iura iuribus ꝯcordent̄. Istam eandē opinionem tenet Franc.de are.in.d.l.qui in potestate.motus noua consyderatione circa verbū iudicare:positum in.d.c.lꝫ.naꝫ ibi est oratio negatiua,qḋ filius non potest aliquid iudicare pro anima. in illa ergo oratione negatiua verbū iudicare indefinite positū equipollet vniuersali negatiue.l.si pluribus.ff.de lega.ij.⁊ sic vniuersaliter comprehēdit qḋ nullā speciē vltime voluntatis pōt filiusfamilias facere sine consensu patris:⁊ sic nec testari:nec codicillari: nec donare cā mortis.sed si sumas argu.a contrario sensu oratio affirmatiua non equipollet vniuersali. Ratio diuersitatis:q: primo modo tu non offendis ius:secus fit sumendo arg.a contrario sensu vniuersaliter;q: sequeretur ꝙ cum consensu patris filiusfa. posset testari.vnde licet sine consensu patris nullā possit vltimam voluntatem facere:ergo aliquam dispositionem vltime voluntatis cū cōsensu patris potest facere;⁊ sic oratio indefinita sumitur vniuersaliter:non tn̄ sic affirmatiua,que colligitur a cōtrario sensu:ex quo est diuersa ratio. Istud ꝓbat ꝑ duos tex. primo ꝑ.l.discretis.in fi.j.eo.vbi dicitur ꝙ mutus a natura vel ex accidēti si sit peritus literarum potest omnia facere.i.testari et codicillari:⁊ tn̄ a cōtrario sensu non intelligitur:quod si non sit peritus, ꝙ nihil possit facere.q: imo potest codicillari ⁊ legare.l.nutu.ff.de leg.iij. fm doc.ibi. Secundo adducit tex.in.l.fin.§. filijs autem.j.de bo. que libe.vbi dicitur ꝙ filiofa.non datur potestas testandi.nec aliter disponendi de aduentitijs quorum vsusfruc.acquiritur patri contra parentum voluntatem:⁊ tn̄ non sumit̄ ibi arg.a cōtrario sensu ita vniuersaliter:ergo cum voluntate patris poterit testari: q: esset contra.l.penul.⁊ fi.j.eo.fm communē opi.ibi:sed bene poterit quedam alia facere. Tu istud argu.vno verbo clarius inducas.nam contrarium vniuersalis negatiue est particularis affirmatiua,nō aūt vniuersalis affirmatiua:vt si dicam si imperator nolit nullum iri exercitum,contrarium huius est qḋ si imperator velit nonnullus ibit:et sic aliquis:nō autē infertur ꝙ omnes ibūt Iste fuāt maiorum nostrorum sententie. ¶ Quid tenendum. Ego in iudicando et consulendo non auderem recedere a prima snīa,q̄ est magis cōis,vt dixi.precipue:q: iudicandū est in ꝓpria causa.tn̄ in stricta disputatione puto ꝙ vltima opi. Io.an.sit verior in puncto iuris:ꝙ filiusfa.etiā cū cōsensu patris non possit ad pias causas testari. Et q: tota difficultas pendet circa tex.d. c.lꝫ.qua sublata res remanet clara.ostēdo ꝙ tex.ille nihil facit:⁊ tollam oīa.s̄.adducta. In primis ergo aduertēdū est ꝙ text.ille principaliter venit ad decidendū nunqd filiusfa.possit sibi eligere sepulturā:prout suadet natura titul. Ita consydera ꝙ dū tex. ibi excipit peculiū castrēse vel quasi:de mēte pontificis ibi est referre potius ius antiquū ꝙ̄ de nouo statuere. Istis sic presuppositis videt̄ intelligēdū necessario illud ṽbū iudicare,pro donatione cā mortis:vt minus ledatur ius cōe.⁊ iura iuribus cōcordentur.⁊ si dicis prout subtiliter dicebat Lud.ꝙ isto modo tex.ille esset de indubitabili:⁊ qḋ verbum pro aīa.esset supfluū:q: indubitabile est ꝙ filiusfa.cū ꝯsensu patris pōt donare cā mortis:dato ꝙ nō donet pro aīa:q: respōdeo ⁊ hic aperio intellectū illius text.⁊ dico ꝙ ille tex.in sensu directo est multū dubitabilis:imo singularis:⁊ qḋ illud pro aīa, est valde necessariū.nā clarū est ꝙ filiusfa.[b] nō pōt donare cā mortis,nisi interueniat consensus patris.iuribus prealle.in illo tex.fuit ꝓbabiliter dubitatū.pone ꝙ filiusfa.velit donare cā mortis:ꝓ aīa:nunqd poterit donare sine [6] cōsensu patris.dubiū faciebat†:q: cuꝫ filiusfa.possit sibi eligere sepulturā[c] sine consensu patris,videbat̄ ꝙ etiā pro aīa posset donare cā mortis:tn̄ hoc nō obstāte decidit ibi text.qḋ etiā pro aīa preter patris assensuꝫ nō pōt.illud ergo pro aīa,erat qḋ faciebat dubitationē:⁊ sic in sensu directo ⁊ negatiuo.tex.ille multū operatur.⁊ decidit casum q adhuc nō erat decisus:sed si tu sumas ar. a ꝯrio sensu,ergo cū cōsensu patris:fateor ꝙ in illo sumpto a cōtrario sensu nil operabit̄:q: cū ꝯsensu patris etiā sine aīa potest donare cā mortis:sꝫ de hoc nō est curandū:q: sufficit mihi ꝙ ille tex.in sensu directo multum operet̄:dato ꝙ in eo qḋ sumit̄ a ꝯrio nihil operetur. Et per hoc vides ꝙ nihil obstat illud qḋ dicit.d. Alex.hic:ꝙ qn̄ lex vel canon nō operat̄ in sensu directo:tunc sumitur arg.a ꝯrio sensu etiā ad corrigendū ius cōe:q: istud stringit cōtra eū.ex quo tex.ibi in sensu directo multū operat̄. Et isto modo intelligendo etiā exceptio.ibi posita in tex.erit bona:⁊ de regula:qḋ filiusfa.etiā pro aīa nō possit donare cā mortis,nisi habeat peculiū castrēse vel quasi:q: si habet pōt donare cā mortis etiā sine ꝯsensu patris:⁊ sic verbū iudicare,intellectū ꝑ donante causa mortis remāebit sine difficultate.⁊ hoc modo cessant q̄ in ꝯtrariuꝫ.s̄.adducebant̄. ¶ Restat vltimū fundamētū do. Alex. dum dicebat ꝙ in testamentis cōditis ad pias causas nō attenditur ius ciuile:sed iusgentium.vel canonis:ergo non debet attēdi qḋ ꝑ ius ciuile filiusfa.ꝓhibeat̄ testari. Quia si istud fundamētuꝫ esset verum,sequeret̄ ꝙ filiusfa.posset testari ad pias causas etiā sine ꝯsensu patris:⁊ tn̄ istud est cōtra tex.in.d.c.lꝫ inductum vt ipsi inducūt. Secūdo sequeret̄ ꝙ miles in cuius testō etiā non attendit̄ ius ciuile sed ius gentiū.l.j.ff.de testa.mili.posset testari in aduentitijs:⁊ tn̄ est falsum.§.j.⁊.§.preter hos.inst. quibus nō est ꝑmis.fa.testa. Tertio responde fꝫ Bar.in repe.d.l.j.in vlti.q. qḋ nō attēdit̄ ius ciuile:est verū nisi aliqd disponat qḋ bonis mo-[7] rib⁹ cōueniat.† Preterea ⁊ quarto etiā de iure canonico in dispositione ad pias causas patria potestas est in cōsyderatione vt ꝓbatur in.d.c.lꝫ.§.fi.vbi filiusfa.nō pōt donare etiā pro anima:et sic ad pias causas sine consensu patris. Nisi dicas ꝙ ideo ibi requiritur consensus patris ꝓpter ꝑiudiciū vsusfru.in aduentitijs,⁊ ꝓprietatis in ꝓfectitijs. Preterea ⁊ quinto nō est ita simpliciter verum qḋ in testamentꝫ ad pias causas attendit̄ merū iusgentiū: ptꝫ,q: pupill⁹ ꝙ̄uis sit doli capax tn̄ nō pōt testari ad pias causas.⁊ no.concludit Bar.in repe.l.j.in.ij.q.j.partis princip.C.de sac.san.eccle. Bal.in.l.si frater.ad fi.j.eo. Pe.de ancha.⁊ Imol. in.c.ij.de testa.vn̄ attendit̄ iusgentiū ꝙ̄tū ad numerum testium: q: duo vel tres testes sufficiunt.c.cum esses.⁊.c.relatum.de testa ¶ Nō recedas a cōi snīa:qua retenta esset videndū quid si filiusfamilias cū ꝯsensu patris fuerit testat⁹ ad pias causas,sed in testamento etiā fecerit legata alijs personis,nunquid valeant:⁊ si non valent,an accrescant pie cause:vel quibus debeant̄.quā questionē ponit Bal.hic in fi.⁊ alij post eū:ego ponam in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.vbi bonus ad hoc text.j.de testamē. ¶ Glo.in ver.non posse.quā diuide in tres partes primo. In prima extendens tex.respondet tacite questioni. In secūda que est ibi,sed donare pōt,remouet tacituꝫ contrarium. In tertia ⁊ vltima que est ibi:sed que est ratio.assignat duas rōnes diuersitatis quare filiusfa.cū cōsensu patris pōt donare cā mor.⁊ nō testari. [8] ¶ † Ex secunda parte habes ꝙ lꝫ filiusfa.nō possit testari cū consensu patris,pōt tn̄ donare causa mortis patre cōsentiēte:vt dicunt tex.in glo.alle. Et hanc conclusionē tenēt oēs. Nouissime excellentissimus inter moder. Rapha.cu.tētauit nouā ⁊ mirabilem opi.cōtra oēs:ꝙ imo sicut filiusfa.nō potest testari etiā cū cōsensu patris:ita etiā non possit donare causa mortis,etiā cū ꝯsensu patris.ita

[a] ¶ Marie. Adde doct. i.c.cū olim. de testi.doc. in.c.auditis. de elec. Abb. in.c.cū ꝯtingat. de for. cōpe. Abb. in.c.qm̄ frequēter.in.§. porro.vt lite nō cōtest. Abb.i.c.dānamus.de sum.trini.

[b] ¶ Filiusfa. Adde Bar. et And.l.j.in §.fuit q̄situ̅. ff.ad trebe. Bar.⁊ doc. in.l.tā is.in §.filiusfa.ff. de do.cā mo. Dy.in.l.j.in §.j.de legat. iij. Spec.tit. de instru.edi. in.§.compēdiose.i.§.vj.

[c] ¶ Sepulturam. Adde tex.in.c.lꝫ.de sepul.lib.vj. Bar.in.l.qui in potestate. de testa.

patris. ita tenuit in. l. qui in potestate. in pn̄. ff. de testamen. ⁊ in. d. l. tam is. §. j. Et q2 est publica ⁊ subtilis opi. ⁊ al's publice defensa ui: ego eā plenius ꝓsequar, q2 Rapha. breuius transit. ⁊ ita tenendo nō esset opus querere de ratione diuersitatis. ¶ Pro isto snia videtur stringere tex. in. l. i. §. j. ff. de tu. ⁊ ratio. distra. vbi traditur regula negatiua, ꝙ qui non pōt testari etiā cuꝫ consensu alterius nō pōt etiā donare cā mortis. ⁊ ille tex. est ad hoc sing. ꝫm Imo. in. l. ij. ff. de leg. j. ꝫm Bal. in. c. cū oēs. in. xvij. colū. in fi. de constitu. Cōfirmo per tex. in. l. discretis. in ver. neqꝫ mortis causa donationem. j. eo. Nec hic placet mihi respōsio quā dant Bart. ⁊ gloss. in d. l. tam is. in prin. ⁊ d. Alex. in. l. si frater. j. eo qui dicunt ꝙ illa regula qui non pōt testari nō pōt donare causa mortis: procedit in aliis ꝙ in filiūſfami. ⁊ aliud non dicunt: q2 istud est solū ponere diuersitatē facti simpliciter. Secūdo facit q2 donatio causa mortis est vltima voluntas. l. fina. C. de dona. cā mor. vbi tex. per oia equiparat donationē causa mor. vltime voluntati: sed vltima volūtas non pōt pendere ex alieno arbitrio, ergo nec donatio cā mortis. imo nec legatū pōt dependere ex alieno arbitrio. l. captatorie. ff. de. leg. j. ⁊. l. nonnunꝙ. ff. de condi. ⁊ demon. not. in. l. j. ff. de leg. ij. Tertio multū stringit q2 ista equiparantur, legatū seu fideicōmissum, ⁊ donatio causa mortis. l. legatū. la. iij. ff. de leg. j. sꝫ sic est ꝙ qui nō potest testari nō pōt etiā legare vel fideicōmittere. l. ij. ff. de leg. j. ergo etiā non debet posse donare causa mortis. ⁊ ad hoc facit tex. equiparās hec tria. in. l. discretis. j. eo. Quarto ista opinio cōprobatur ex multiplici equiparatione que fit inter vltimas voluntates ⁊ donationem cā mortis. vt patet ex. j. dicendis. Hinc videmus ꝙ qui potest capere ex testamento, pōt etiam capere ex donatione causa mortis. l. omnibus. ff. de dona. cau. mort. et qui habet priuilegiū in testando vt est miles, habet etiā in donādo cau. mortis: ⁊ econtra. l. marcellus. in prin. ff. de dona. cau. mor. ⁊ quēadmodum in legato dominiū trāsit in legatarium recta via. l. a titio. in fi. ff. de fur. idē in donatione causa mortis. l. ij. ff. de pub. in rē ac. ⁊ quemadmodū in vltimis volūtatib9 habet locū ius accrescendi. l. re cōiuncti. ff. de leg. iij. ita etiā in donatione causa mort. tex. est in. l. vnica. §. fi. ff. de cadu. tol. de quo Barto. non fuit recordatus in repe. d. l. re coniuncti. Item quemadmodum in vltimis voluntatibus reiicitur iuramentum continens quid turpe: ita in donationibus causa mortis. l. que sub cōditione. §. hoc edictum. ff. de condi. insti. Item distinctio que fit an per alienationeꝫ testatoris intelligatur reuocatum legatuꝫ, an sit alienatio voluntaria vel necessaria. l. fideicōmissa. §. si rem. ff. de leg. iij. habet etiā locum in donatione causa mortis. dictum fuit singulare Dy. in. l. stichū qui meus erit. ff. de leg. j. qꝺ dictū Bal. ibi reputat aureū, ⁊ alij sequuntur. Punctus est respondere ad. d. l. tam is. §. j. ⁊ ad. d. l. filiusfamilias. §. pari. quibus videtur quasi impossibile respondere cū tex. non possent esse clariores. sed responde clarius et plenius ꝙ Rapha. cu. ꝙ illi tex. loquuntur in donatione causa mortis ipsi9 patris, ⁊ de re patris: quā filius pōt facere tanꝙ organuꝫ patris: sed non potest testari tanꝙ organuꝫ ipsius patris: ⁊ ista est ꝓprie differentia quam ibi constituit iurisconsultus: ⁊ qꝺ filiusfa. donādo cum cōsensu patris censeatur organū patris: est tex. in. l. edib9. §. pe. ff. de dona. ⁊ in. l. si quis hac lege. §. j. ff. qui ⁊ a quibus. Itēꝫ qꝺ ibi donet de re patris ptꝫ, quia de iure ffoꝝ filiusfa. nihil ꝓpriū habebat qꝺ posset donare causa mor. donabit ergo de re patris, verum de iure. C. filiusfami. potest habere bona aduentitia ꝓpria. ⁊ isto casu tenet Rapha. cum a. quod sicut in his non potest testari cū consensu patris, ita non possit donare causa mortis. Et huic conclusioni nihil aliud obstare videtur. ¶ Si tamē vis tenere cōmunē sniam a qua nullo modo est discedēdū. licet predicta sint pulchra ⁊ subtilia ad acuendum ingenia scholariū: primo habes aduertere inꝙtum Rapha. vult ꝙ pater possit vti organo filij in donando causa mortis, sed non in testando: ita intelligit. d. l. tam is. certe confunditur per fundamentum ipsiusmet Rapha. arguendo negatiue: qui non potest testari non potest etiam donare causa mortis. sicut ergo pater prohibetur vti organo filij in testādo: ita etiam debet ꝓhiberi in donādo cā mor. Nisi tu respondeas ꝙ illa argumentatio negatiua procedit in eo qui facit actū noie ꝓprio: secus si faciat noie alieno. s. patris. Sed ista non est realis responsio sed sola diuersificatio casuū. Item durū est reddere rationē diuersitatis. naꝫ si dicas ꝙ ideo fit, eo q2 testm̄ sit act9 solēnior: aliud fortiter obstabit: q2 sequeref ꝙ pater legādo ⁊ fideicōmittēdo presertim in codicillis vel ab intestato posset vti organo filij, sicut donando causa mortis. ⁊ tm̄ non est verū. Et ad regulam. d. l. j. §. j. ff. de tut. ⁊ ratio. dist. qui non pōt testari non pōt donare cā mortis: Respondet ꝙ illa regula est vera qn̄ quis prohibef testari ex defectu nature: vt est in pupillo propter imbecillitatem intellectus. ita loquitur. d. l. j. §. j. eodem modo in eo qui est surdus ⁊ mutus a natura. ita proprie loquif. d. l. discretis. j. eo. sed filiusfa. non prohibetur testari ex defectu nature: sed ex prohibitione legali propter patriam potestatem. ⁊ istud est qꝺ deuerūt dicere glo. ⁊ Bar. in d. l. tam is. in prin. Ad alia oia fundamenta respondeas vno verbo: ⁊ est cōis doctrina, ꝙ donatio causa. mor. postꝙ est in esse deducta, censetur vltima voluntas. patet. q2 non habet effectuꝫ nisi post mortem donantis: nimirū si regulatur regulis vltimarū voluntatuꝫ. ita procedunt oia similia. s̄. adducta. sed donatio causa mortis prout in esse deducitur equiparatur contractib9 ⁊ non vltime voluntati. ptꝫ. q2 requirif presentia donatarij ⁊ eius stipulatio. l. inter mortis. in princi. ff. de dona. cā mor. ⁊ tm̄ in aliis vltimis voluntatibus est secus: quia possunt fieri absenti et ignoranti. l. cum pater. §. surdo. ff. de leg. ij. ista est doctrina glo. approbata in l. ij. in princip. ff. de dote preleg. plene scribitur in. l. ij. ff. de legat. j.

9 ¶ † In vltima parte glo. pro eius intelligētia quero, que sit ratio quare filiusfa. possit donare cā mortis cuꝫ cōsensu patris: ⁊ tm̄ nō pōt testari cuꝫ consensu patris. glo. assignat duas rationes. Prima ratio est, q2 testm̄ est publici iuris: sed in his que sunt publici iuris cōsensus priuatoꝝ nihil facit. l. si. ff. de suis ⁊ legi. ⁊. l. ius publicum. ff. de pac. Secūda ratio glos. est verior ⁊ cōior. nā testm̄ est vltima voluntas: sed vltima voluntas nō potest dependere ex alieno arbitrio: quia esset captoria. l. illa institutio. ff. de hered. insti. iuncta. l. captatorias. s̄. de testamē. mili. sed donatio causa mortis prout in esse deducitur censetur esse cōtract9. prout statim. s̄. dixi: sed ꝯctus possunt dependere ex alieno arbitrio. l. fin. cū gl. mag. C. de ꝯtrahen. emp. l. si quis arbitratu. ff. de verb. obli. ¶ Contra istā cōmuneꝫ rōneꝫ moueo quatuor alias difficultates. In pmis subtilis Rapha. cu. reprobat istam communem rationem. in. d. l. qui in potestate. in princip. ⁊ in. d. l. tam is. §. j. eod. q2 ista ratio gl. ⁊ doct. probat oppo. nā illud qꝺ dicitur qꝺ vltima voluntas non pōt dependere ex alieno arbitrio: q2 esset captatoria: verum est de futuro: q2 posset sequi captio: sed de presenti vel de preterito potest dependere, ⁊ valet. l. ille autem institutiones. in principi. ff. de here. insti. Ratio, q2 qn̄ est consensus de preterito vel de presenti, tunc nulla potest esse deceptio: ⁊ sic talis dispositio non est captatoria: ⁊ per ꝯsequens nō est ꝓhibita. Tūc sic, pone ꝙ pater cōsentiat filio testanti, ista voluntas non pendet ab alieno arbitrio de futuro, imo statim est perfecta. Et lꝫ Raph. nō dicat, inuenio qꝺ ante eum istā cōem rōneꝫ ꝑ istud fundamentū latius inductū adhuc reprobat Bal. vbi videas in rep. l. j. C. de sa. san. eccl. in. vj. co. in verb. iuxta hoc quero incidenter quare filius. vbi inter cetera dicit, ꝙ illa bene est dispositio captatoria que est collata in alienū arbitrium de futuro: secus si de preterito vel de presenti. ista eīn non est captatoria voluntas, in qua testator perfecte exprimit animi sui votum. l. clemens patronus. §. fin. ff. de hered. insti. sed illa dispositio dicitur captatoria in qua substātia dispositionis cōferf ad secretum aliene voluntatis. l. captatorias. et. l. si quis sempronium. ff. de here. insti. cum ergo hic presens consensus patris interueniat de presenti: idē puto, ergo predicta ratio fꝫ eū nō vera. Sed responde huic difficultati qꝺ ꝓcederet qn̄ pater postꝙ ꝓstitit consensum de preterito vel de presenti non posset illū amplius reuocare: sed ex quo pater pōt in futurum reuocare: vt statim. j. subiiciam, hoc respectu dicif a futuro pendere. Unde dicendum est in ꝓposito, ꝙ imo si posset filiusf. testari cū cōsensu patris, sicut donare causa mortꝫ, quod penderet ex alieno arbitrio de futuro. Probo quia sicut qn̄ pater consentit filiofa. donāti causa mortis pōt solus pater inuito filio saltē donec filius viuit reuocare. vt declarat Cy. in. l. nec fratris. C. de dona. cā mor. ⁊ Bal. hic in. j. co. et Barto. in. l. ij. §. j. in vlti. q. ff. de dona. Ita penderet ab eius voluntate reuocare testm̄, qn̄ fieret eius consensu: ⁊ hoc respectu dicif pendere de futuro ex alieno arbitrio. Preterea in. d. l. ille autem. in princi. dispositio non pendebat ab alieno arbitrio etiam in presenti vel in preterito: q2 ibi dixit instituo meuium heredem pro illa parte pro qua titius me heredem instituit. ⁊ sic ista est potius designatio quote hereditatis facta ꝑ regulā ad institutionē alterius, ꝙ dispositio in alterius voluntatē collata: vt ptꝫ ex. l. ij. ff. de here. insti. ¶ Secundo vltra doct. moueo aliam difficultatē. nā si verum esset ꝙ filiusfam. ideo posset donare cā mortis, eo q2 donatio cā mor. dum in esse producitur censeaf esse ꝯctus: sequeref ꝙ sicut filiusfa. pōt facere oēs ꝯctus ⁊ obligare se efficaciter sine cōsensu patris, nisi in mutuo ⁊ voto. l. tam ex contractibus. ff. de iudi. l. filiusfa. la. ij. ff. de ac. ⁊ obl. ergo deberet posse donare cā mortꝫ sine cōsensu patris, ⁊ tm̄ est falsum: q2 in donatione cā mortis requiritur consensus patris. Ad hoc responde ꝙ ideo in donatione cā mor. necessario requiritur consensus patris: eo q2 tractaf de preiudicio ipsius patris: cum filiusfa. nihil ꝓprium habeat: q2 aut sunt bona ꝓfectitia, ⁊ illa censentur esse patris. idem si aduentitia quorum vsusfru. acquirif patri: cū in illis rōne vsusfru. paterni sit filio interdicta ois alienatio, tā per viā cōtractus ꝙ vltime voluntatis sine consensu patris: ergo in istis necessarius est consensus patris ad hoc vt possit mortis causa donare. l. fina. §. filiis aūt. C. de bo. que li. Sed in aliis ꝯctibus orif solū obligatio ꝑsonalis: etiā ꝑsona filij obligaf, ⁊ ꝯ eā fit executio. vt est gloss. ordi. in. l. iij. §. sed

ptrum.⁊ ibi declarat Bar.ff.de mino.⁊ tex.in.l.fi.vbi Bar.C.q bo.ce.pos.Hinc est q̄ hodie filiusfa.habēs bona aduentitia quorum vsufru.nō q̄ritur patri,pōt illa donare cā mo.sine ɔ̄sensu patris.tex.est in auc.vt lice.ma.⁊ auie.in pn̄.iūcta glo.⁊ expresse Rapha.cuma.in.d.l.tā is.§.j.⁊ Ludo.ro.in auc. similiter.C.ad leg.fal.Pau.de cast.hic.qcqd teneat do.Alex.in.l.pe.vbi dicam.§.e.Et si dicat̄ q̄ etiā ex donatiōe cau.mor.causat̄ obligatio personalis.vt est glo.in.l.j.ff.de do.cā mor.⁊ in.l.legatū.la.j.ff.de leg.ij.Et hoc ptz,q̄ oriſ actio psonalis ex testō.l.j.C.de do.cā mor.⁊ p Bar.in.d.l.j.ff.de do.cau.mor.q̄ respondeo q̄ talis obligatio psonalis in dona.cau.mor.non est efficax,sicut in alijs cōtractibus:vt possit fieri aliqua executio in psonā:ptz,q̄ pōt ex penitentia q̄ncunq̄ reuocari.l.qui mortis.⁊.l.nō videt.ff.de dona.cau.mor.⁊.l.nō ois.in pn̄.ff.si cer.pe.¶Pro confirmatione predictorum adde bene facere illud q̄d tenet Rapha.Fulg.hic,q̄ filiusfa.rē alienā sine consensu patris pōt donare causa mortis,et inter viuos,dummodo interueniat consensus illiꝰ dn̄i cuius est res:⁊ ex hoc infert q̄ ɔ̄sensus patris in donatione cā mortis nō reqrit̄ ad habilitationē filij,sed occasione rerū.¶Tertia difficultas est:q̄ si verū eēt q̄ filiusfa.posset donare cā mortis cū cōsensu patris,eo q̄ donatio cā mor.put in esse deducit̄,censeat̄ cōtractꝰ:seqtur q̄ sicut pupillus cū autoritate tutoris pōt facere oēs ɔ̄ctus de mundo.insti.de auto.tuto.in prin.ita etiā deberet posse donare cā mortis.⁊ t̄n est falsū:q̄ ɔ̄tra tex.l.j.§.j.ff.de tu.⁊ ra.dist.Huic obiectioni dupliciter respōde.Primo dic q̄ pupillus cū autoritate tutoris pōt facere oēs ɔ̄ctꝰ:est verū q̄n sunt tales ɔ̄ctus ex q̄bus saltem potentia ⁊ aptitudine pōt resultare vtilitas ipsi pupillo:sed q̄n sunt ɔ̄ctus mere p̄iudiciales nō pōt.Hinc est q̄ cum donatio sit spēs dilapidationis,non pōt pupillꝰ cū autoritate tutoris donare.tex.est in.l.nō omni.⁊ ibi doct.C.de admi.tuto.p quē tex.ita in terminis declarant Jo.fab.Nico.de nea.⁊ Ang.de are.insti.de auto.tuto.in prin.Hinc est q̄ vbi donatio non sapit dilapidationē,vt q̄n fit coniunctis psonis,vel propter benemerita,vel,ppter honorē,pōt tūc pupillꝰ cum autoritate tutoris donare.ita dicit tex.in.d.l.j.§.j.⁊ tex.i.l.cū plures.§.pe.ff.de admi.tut.Secundo respōde q̄ ideo pupillus cū autoritate tutoris nō pōt facere donationē cā mortis,sicut pōt facere alios ɔ̄ctus:eo q̄ donatio cā mortis ɔ̄fert̄ post mortē pupilli:⁊ sic autoritas tutoris inueniretur quo ad effectum interposita eo tpe q̄ mortuus est pupillus.⁊ sic q̄ tpe finita est tutela.ideo non valet.istam rationem assignat in simili glo.in.l.si frater.⁊ ibi Bal.§.e.Bar.in repe.l.in.ij.q.j.q.princi.C.de sacrosan.eccl.¶Quarta difficultas est.nā si filiusfa.ideo pmittitur donare cā mortis cū consensu patris:eo q̄ donatio causa mortis cēseat̄ esse cōtractꝰ.certe multofortius debet permitti quod possit testari cū ɔ̄sensu patris.nā facilius pmittitur testari q̄ ɔ̄trahere.istud assumptū probatur.nā adultus habēs curatorē cū equiparetur pupillo.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.minor non pōt contrahere sine autoritate curatoris:vt ibi:⁊ tamē pōt testari sine autoritate curatoris.l.aurelio.§.caius.ff.de lib.leg.⁊.l.cū pater.§.curatoris.ff.de leg.ij.Itē in minori etate quis admittitur ad testandū.s.in.xiiij.anno completo.l.qua etate.ff.de testa.sed nō ad cōtrahē.nisi sit legitime etatis.l.ij.⁊.l.fi.C.de his qui ve.eta.impet.Sed responde q̄ ideo est,q̄ minor.xxv.annis testādo non potest ledi:cū semp p libito possit illud reuocare.fm glo.in.d.§.caius.⁊ dicam in.l.seq.sed nō sic est in ɔ̄trahēdo.Et contra predictum assumptū facit:q̄ filiusfami.in bonis aduentitijs in q̄bꝰ patri non acquiritur vsufructus pōt ɔ̄trahere,⁊ esse in iudicio.c.fi.in fi.de iudi.in.vj.l.fi.§.filijs aūt.C.de bo.q̄ lib.⁊ t̄n non pōt testari l.pe.§.eo.Isto mō habes defensatā ratione glo.⁊ mundatam ab omnibus spinis.¶Ultra gloss.adde q̄ aliā ratione diuersitatis assignat Jaco.de aret.vt refert Cyn.hic:eo q̄ actus testandi est solēnior q̄ donatio cā mortis.Sed hec ratio est falsa:q̄ ea attēta sequeret̄ q̄d posset facere legata ⁊ codicillos cū ɔ̄sensu patris,cōtra.l.ij.ff.de leg.j.⁊ gl.⁊ Bar.in.d.l.tam is.§.j.¶Quartā rationē late psequit̄ Ful.hic.sed in effectu vult dicere.q̄ testamēti factio est de iure ciuili:vt fm eū pbat tex.in.l.iij.ff.de testa.dum dicit testm̄ est iuris publici.nā fm eū intelligit̄.i.iuris ciuilis.probatur in.l.q testō.§.seruꝰ.ff.de testa.eodē modo patria potestas est etiā de iure ciuili:quo attēto,cū psona filij sit diminuta:ideo testari nō pōt:sed donatio cā mortis cēsetur cōtractus iurisgen.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ de iuregentiū patria potestas nō est in consideratione:imo illo iure filiusfa.est integra psona:ideo pōt quoscūq̄ ɔ̄ctus facere.T̄n hec ratio est periculosa:q̄ psupponit testamēti factionē esse de iure ciuili,imo est de iuregētiū,fm Bar.in.l.interdum vbi dixi.ff.de condi.indebi.Quicqd teneat iu.l.ex hoc iure.ff.de iusti.et iur.vbi dixi.Duas alias rationes diuersitatis assignat alibi Bald.in repeti.l.j.in.vj.colum.C.de sacrosan.eccle.in ver.iuxta hoc quero incidenter quare filiusfa.Quas p teīpꝰ vid eas:q̄ vident̄ psuasiue s̄z nō vigentes.

¶Nō pōt. Add Spe. in ti.de pig. in.§.ij.in ꝟ. verum.

¶Pupillus. Adde bar.⁊ pau. de ca.in.l.j. §.j.de lega. iij.Bart.in l.j.§.exigit. ꝯ bono.pos. secū.tab.

1 ¶Pupillus non potest facere testamentum.
2 Adultus etiam habēs curatorē pōt facere testamentum.
3 Licet adultus habēs curatorē in vita nō possit alienare res immobiles sine autoritate curatoris ⁊ iudicis decreto:t̄n pōt in testō dare licentiā executoribus suis alienādi res immobiles sine curatore ⁊ iudicis decreto.

SI frater. Pupillus non pōt testari sed bene adultus:licet malicia non suppleat etatem:vel nondum sit.xxv.annor̄.h.d.fm intellectū glo.⁊ doct.Item eunuchus pōt facere testm̄.hoc scdo.Et testm̄ in quo imperator institutus est heres pōt mutari:⁊ imperator in testamēti factiōe tā actiua q̄ passiua vtit̄ iure cōi.h.d.cū.ll.seq.vsq̄ ad.l.hac consultissima.Et de materia istius.l.si imperatorem.vide ⁊ sequere distinctionē Bar.in.l.q̄d princip.ff.de lega.ij.¶†No.ex.l.si frater.q̄ pupillus non pōtᵃ facere testamentum:vt hic.⁊ iuribus in gl.alleg.Et si fecerit testm̄ non recōualescit testm̄ q̄n postea est factus pubes.tex.est in.§.preterea.institu.quib.non est pmis.fa.testa.⁊.l.j.§.sed si filiusfa.ff.de lega.iij.Istud procedit:etiā si pupillus sit miles.l.fi.§.de test.mil.Itē non potest etiā cum autoritate tutoris.l.j.§.j.ff.de tute.⁊ ra.dist.Eo q̄ vltia voluntas non pōt dependere ex alieno arbitrio.vt declaraui in.l.precedenti.⁊ ista est melior ratio quam glo.hic:cum qua in effectu concordat ratio Bal.hic.q̄ dicit q̄ ratio est q̄ nihil valet autoritas que in id tps confert̄ quo non erit tutor:cū post mortē incipiat status vltime voluntatis.Et istā rationē etiā ponit Bart.in repe.l.j.C.de sac.sanc.eccl.in.ij.q.j.q.princi.Imo plus,⁊ bn̄ signa,etiā si pupillus sit doli capax:⁊ sit talis q̄ in eo malicia suppleat etatem:adhuc non pōt testari etiam cū autoritate tuto.etiā ad pias causas.ita signāter decidit Bal.hic.⁊ Lud.⁊ sequūtur cano.maxime Pe.de ancha.⁊ Imo.in.c.ij.de testa.⁊ Bar.in repe.l.j.in.ij.q.prime partis principalis.C.de sa.san.eccle.Et ppter hoc maius est dubitatio Pau.de cast.in.l.qua etate.in princi.ff.de testa.dum dubitat an pupillusᵇ doli capax in quo malicia supplet etatē put communiter sunt pueri florentini:possit testari etiā ad non pias causas.¶†Secundo not.q̄ adultus pōt facere testm̄.Intellige etiam si curatorē habeat,⁊ curator ɔ̄tradicat.fm Bal.Ang.Salic.Fulg.⁊ Pau.de ca.hic:per tex.in.l.cum pater.§.curatoris.ff.de lega.ij.⁊.l.aurelio.§.caius.ff.de libe.lega.Nec sibi competit restitutio in integ.aduersus tale testm̄:rō,q̄ potest illud reuocare:fz gl.in.d.l.aurelio.§.caius,⁊ bar.in.l.verba ɔ̄traxerunt.per illū tex.ff.de verb.signifi.⁊ in.l.j.§.fuit quesitum.ff.ad trebel.Si tamē talis adultus dolo inductus fuerit vt alium institueret heredem,succurritur venientibus ab intestato per actionē de dolo.l.luciꝰ.la.ij.§.sempronia.cum glo.in ver.actionem.ff.de.leg.ij.fm Bald.Fulg.⁊.d.Alex.hic,facit text.in.l.eum.⁊ ibi Ange.ad hoc not.ff.de inoffi.testa.glo.⁊ Cy.in.l.quicqd.in verb.acquisierint.C.arbitrum tut.¶†Et nota mirabile,q̄ licet adultus habēs curatorē non possit i vita alienare res immobiles sine autoritate curatoris ⁊ decreto iudicis.l.lex que tutores.C.de admi.tuto.⁊.l.magis puto.ff.de reb.eorum.t̄n adultꝰ in testamento pōt dare licentiā executoribus suis alienare res immobiles sine curatore ⁊ decreto iudicis.Ita concludit Bal.in.l.prediū.C.quando decre.opus non est.⁊ ibi dicit hunc passum non esse ab alijs tactū:sed adde q̄ idē tenet Bal.in.l.j.in princip.ff.de rebus eorum.quod bene no.ita p limitatione iurium prealleg. Jason Pisis.

1 ¶In testō ceci requiruntur specialiter quatuor solēnitates vltra requisitas in testamento aliorum.
2 Si in instrumento reperiat̄ q̄ pater primo donauit,⁊ postea emācipauit,quod istorum dicatur precessisse.
3 In dubijs opi.doc.tenenda est illa que fauet testamento.
4 An cecus possit facere testm̄ inter liberos cum duobus testibus.
5 Quod non potest fieri per pactum,non potest etiam fieri per statutum vel consuetudinem.
6 Si per statutum fieret simpliciter immutatio circa formam testādi,non intelligit̄ immutatum de testamento ceci.
7 Cecus potest facere omnes contractus inter viuos.
8 Qualiter poterit probari quē esse cecum,quando habet oculos claros in capite:remissiue.
9 Lex nostra procedit siue quis a natiuitate sit cecꝰ vtroq̄ lumine,siue ex accidenti fuerit excecatus.
10 An solennitates requisite in testamento ceci,sint necessarie si velit facere codicillos.
11 Rei satis demonstrate frustra aliquid adijcitur.
12 Demonstratio facta per nomē valde singulare,sufficit:nisi aliud requireret statutum.

HAc cōsultissima. Ceci vtroq̄ lumine carentes a natura vel ex accidenti possunt condere testm̄ per nuncupationem:seruatis solennitatibꝰ de q̄bus in hac.l.h.d.Diuide istam.l.in septē partes.vt p Cyn.⁊ Alber.hic.¶Et dicit Bar.quod ista

Bart.quod ista.l.est multum tenenda mēti.⁊ quod ex ea poteris magnum honorē cōsequi:qꝛ sepe homines excecati faciunt testm̄ ſm formam iuris cōis qd erit nullum per hanc.l.ideo ne erres in practica,aduerte quicquid dicant Ange.Bal.⁊ Pau.de ca.hic: qd vltra solēnitates q̄ de iure cōi requirunt in testamētꝫ aliorū cōsydera qd quatuor specialiter requirunt in testō ceci q̄ in aliorum 1 testis non requiruntur.¶ † Primo requiritur ꝙ cecus conuocatis septē testibus ⁊ notario dicat se velle testari sine scriptis:et debet ista verba ante omnia proferre vel similia.et hoc est speciale in ceco.ſm Cyn.Ray.Barto.Fulg.⁊ Pau.de ca.hic.⁊ d.Barth. veroñ.in cautela.cxxvij.secus est in testamentis aliorum.l.in testamentis.j.titu.j.⁊ tangitur hic in glo.ij.licet Salic.hic teneat ꝙ in hoc ista.l.sit correcta per.d.l.in testamentis.que est posterior vt ex ordine deprehendi pōt.Sed credo ꝙ male dicat.qꝛ cuꝫ iste.ll.sint sub diuersis titulis,non sequitur ista.l.est in posteriori titulo,ergo est posterius facta ſm glo.ſ.in proe.C.in ver.primordio.cū cōcor. Preterea dato quod illa lex esset posterior,⁊ generaliter loquat, tamen non corrigeret istam.l.ponentem causam specialem.iuxta glo.in.l.sciendum.in princ.ff.qui satisd.cog. Tamen credo prout dicit.d.Alex.hic.quod ista sit leuis solennitas,cuius omissio nō vitiaret testamentum ceci:vt patebit ex his que dicam in sequen. notabili.¶ Scdo requirit:⁊ istud est plus qd sit in hac.l.ꝙ notarius se subscribat huic testamento:⁊ vltra notariū etiā testes quilibet de per se debent se subscribere manu propria:⁊ istud non seruatur in alio testō q̄ ceci nuncupatiuo:alias regulariter vbi notarius rogatur de actu non requirit subscriptio testium. satis est quod notarius se subscribat.l.in donationibus.⁊ ibi gl.⁊ Bald. C.de dona.⁊ glo.in.§.si vero absunt.in aut.de instrumentorū cautela ⁊ fide.⁊ glo.not.in.l.generali.C.de tabul.lib.x.Canoniste in.c. cum ioannes.de fide instrumen.¶ Tertio specialiter requirit qd in locum notarij qui non reperit adhibeatur octauꝰ testis q sciat scribere.¶ Quarto videtur requirere tex.qd nomina heredis vel heredum debeant in princip.ante alia legata vel fideicōmissa describi:lꝫ in testamentis aliorꝫ non sit vis.§.ante heredis institu. de leg.⁊.l.ambiguitates.j.de testa.Et quod istud quartuꝫ requiratur in testō ceci,al's testm̄ annullatur:tenent Cy.Ricar.Bart. Albe.⁊ Fulg.hic.Ange.de are.in.d.§.ante heredis.⁊ in.§.secus. instit.quibꝰ nō est permis.fa.testa.⁊.d.Barth.veroñ.l.cau.cxxviij. ⁊ Nico.de mu.vt refert Bal.hic.in.iij.col.⁊ pōdera text.in versi. ex ordine.Tu melius pondera istum text.circa fi.ibi,ante late forme.contrarium late tenet Bal.hic:quem sequuntur Pau.de ca.. Lud.ro.⁊ do.Alex.hic.motus precipue ꝙ ista dicitur leuis solēnitas:ergo eius omissio non vitiat actum.l.j.§.fi.ff.de vent.inspi. quod aūt sit leuis solēnitas probat notabiliter Bal.qꝛ illa dicit leuis solennitas,q̄ non est ratione munita.⁊ istud multum notat ⁊ sequitur do.Alex.in consi.xiiij.in.ij.volu.incipi.viso ⁊ consyderato themate suprascripto.in vlt.col.¶ Ego etiā teneo istam secundam partē cōtra Bal.⁊ sequaces.⁊ ita al's de facto consului in ciuitate Cremone:motus precipue autoritate speculatoris qui est pater practice.vbi ponēs formā testamēti cōdendi a ceco incipit a legatis ⁊ fideicōmissis.⁊ vltimo loco ponit heredes.ita Specu. vbi videas practicam huius legis in titu.de instru.edi.§.vt aūt. ver.aliud quoqꝫ non est ignorandū.Secūdo motus sum:qꝛ omissio leuis solēnitatis non vitiat actū.qd aūt ista sit leuis solēnitas, vltra Bal.hic,ptꝫ ex doctrina Bar.post Oldr.in.l.j.§.si plures. in.iiij.q.ff.de exerci.⁊ in.l.cum hi.§.si pretor.ff.de transa.vbi dicit ꝙ illa est leuis solennitas cuius omissio facti substantiā non mutat.Alibi dicūt Bar.⁊ Ang.in.l.fi.§.sin vero postq̄.j.de iur.del. quod illa dicit modica vel leuis solennitas:⁊ non est substātialis, cuiꝰ omissio est modici vel nullius preiudicij:prout est in casu nostro.Tertio multum mouet me iste tex.in fi.vbi ponit ratio quare iste forme sint adinuente in testamento ceci.s.propter falsitates euitandas.sed falsitas non pōt cōmitti dato ꝙ nomina heredis scribantur in fine,magis q̄ in principio testamēti.Quarto mouebat me tex.in.d.§.ante heredis.in ver.hoc vitiū emēdauimꝰ.nam si illud vitiosuꝫ est,qūo imperator istud adinuenisset in testamē2 to ceci.contra.l.altius.ff.si ser.vend.et.l.ij.§.fina.in fin.C.de iuramen.calum.† Quinto facit qd notabiliter determinant Cy.Bal. ⁊ Ang.in.l.cum in testō.§.hec verba.per illum tex.ff.de here.inst. pone ꝙ in instrumēto emācipationis inuenit ꝙ pater primo donauit,postea emancipauit,qd istorum dicatur precessisse.⁊ intelligꝰ qū in donatione non interuenit traditio:⁊ sic non potuit confirmari donatio emancipatione:sicut nec morte.iuxta gloss.in.l. papinianꝰ.ff.de dona.inter virū ⁊ vx.⁊ i.l.ij.C.de inof.dona.Breuiter determinant prefati doc.quod licet penes ordinēꝫ scripture instrumenti precedat donatio ⁊ postea emancipatio:tm̄ fingit illū actum precessisse qui facit actum valere:⁊ sic emacipationem precessisse.quod Bald.ibi reputat nota.dignum ⁊ tenendum menti perpetuo.sequitur Alex.in consi.lxxxj.in.iij.volu.lecto ⁊ discusso laborioso processu.in.v.col.⁊ in.l.diuortio.in princ.in.iiij.colū.ad fi.ff.solu.matrimo.vbi dicit quod est menti commendan.qꝛ nō memini alibi ita in terminis legisse.Facit glo.no.in.l.vt iurisiurandi.in prin.⁊ ibi pulchre Bart.ff.de oper.liber.Ita in ꝓposito non attento ordine scripture debet censeri institutio precessisse.Sexto facit doctrina Bar.⁊ doc.in.l.ij.§.prius.ad fin.ff.de vulg.et pup. cum concor.per Bald.in.l.preposteri.j.de testa.Ultimo multum 3 adiuuat istam opi.† qꝛ in dubijs opi.docto.tenenda est illa que fauet testamento.l.si pars.ff.de inoffi.testa.ad hoc vt testamenta valeant,⁊ nō pereāt.¶ Quinto iste tex.videtur requirere ꝙ istud testamentum q̄uis nuncupatiuum,de necessitate fiat in scriptis ꝑ notarium si reperitur,al's per octauū testeꝫ.de quo dic vt in gl.j.
4 ¶ † Sed pone ꝙ pater sit cecus,⁊ faciat testm̄ inter liberos,nunquid teneat seruare formā huius legis.an vero possit facere testamentum inter liberos cum duobus testibus.iuxta.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.j.ti.j.⁊.l.fi.ſ.fami.her.per quos text.Mar. de fano,qui disputauit hunc passum arguebat ꝙ sic.in contrariū mouebatur:quia ille sunt leges generales in quocunqꝫ patre.ista autem est specialis in testamento ceci:ergo generi per speciē derogatur.l.sanctio legū.ff.de pen.nec aliquid determinauit:⁊ ita simpliciter refert Albe.hic:qui etiam nihil decidit.Sed Bar.hic in j.col.tenuit ꝙ imo pater cecus si faciat testamentū inter liberos, possit testari cum duobus testibꝰ tm̄,absqꝫ alia forma.d.§.ex imperfecto.eo quia ſm Bald.non est verum ꝙ illa sit generalis:ista specialis.imo scdm eum ambe sunt speciales:sed inter species illa derogat alteri que est specialior.ſm Bald.⁊ nota multū hec ꝟba Bal.qui subdit,illa dispositio dicitur magis specialis cuius ratio est magis fauorabilis.⁊ ad hoc aliqua pulchra addidi.in.l.si rufinus.ſ.de testa milit.sed rō.l.nostre est ne falsitas cōmittatur:vt dicit tex.hic in fi.ratio aūt.d.§.ex imperfecto.est,qꝛ filij oīno ab intestato succederent:⁊ sic qū pater testatur inter filioꝝ,dato qd sit cecus,cessat timor falsitatis:cuꝫ deberent succedere ab intestato. Item fauor liberorum qui est de iure naturali,⁊ fundat in veritate ⁊ equitate scripture:sed metus ne falsum cōmittat fundat in fictione ⁊ magis in rigore q̄ in equitate:ergo dispositio.d.§.ex imperfecto.tanq̄ magis fauorabilis est attendēda.Et istā opi.sequūtur Ange.Sali.Pau.de cast.⁊ do.Alexā.hic.pro ista opi.addit Pau.de ca.rationem que in effectu est Bal.vt predixi:qd quādo testatur inter liberos cessat suspicio falsitatis,ꝑpter quam fuit inuenta solēnitas huius.l.qꝛ etiā si non fecisset testm̄ liberi essent ab intestato habituri.nec curandum est ſm eū:an eos instituat equaliter vel inequaliter:postq̄ non immiscet extraneos.arg.l.ij.C.de secun.nup.Sed certe data magna inequalitate militaret ratio suspitionis in eis:imo maior q̄ in alijs.argu.l.j.C.de dona.iuncta l.cū opꝫ.in prin.C.de bo.que libe.contrarium tenet Raph.Fulg. hic,dicens ꝙ re integra consuleret ceco testanti etiā inter liberos quod seruaret formā.l.nostre.sed si testm̄ fecisset ſm.d.§.ex imperfecto.⁊ iā esset mortuus,dicit Ful.ꝙ lꝫ autoritas Bal.sit magna tm̄ non sic iudicaret.Motus qꝛ.d.§.ex imperfecto.non pōt loq in testamēto ceci:quod probat sic.nā in.§.ex imperfecto.ponitur exceptio a princ.illius legis:sed principiū illius.l.loquit in testamēto in scriptis:ergo etiam.§.ex imperfecto.loquit in testamento in scriptis:alias nō esset bona exceptio:sed sic est ꝙ cecus nō potest condere testamentū in scriptis,sed nuncupatiuū.vt hoc text. Sed istud nihil obstat propter tex.l.fin.C.fa.her.vbi cessat inductio sui. Item qꝛ.§.ex imperfecto.loquitur taꝫ in testamēto cū scriptis,q̄ sine scriptis.vt ibi tenet glo.j.⁊ loquendo de vtroqꝫ erit bona exceptio.secūdo mouet Ful.qꝛ in hac.l.posita forma testamēti ceci: non subijcitur ista exceptio,valet nisi testetur inter liberos,sicut fit in.l.hac consultissima.j.titu.j.vbi posita forma q̄ de iure cōi requirit in testamento:ponitur exceptio in.d.§.imperfecto.Ludo. roma.hic etiam tenet cōtra Bal.⁊ sequaces:motus qꝛ ista lex est magis specialis q̄ sit.d.§.ex imperfecto.quod probat subtiliter sic:nam illud dicit minꝰ speciale quod habet pauciora indiuidua sub se.sꝫ plures reperiunt patres testātes inter liberos q̄ repiant homines ceci.ergo illa censetur generalior q̄ ista.Subdit tamen Ludo.quod in iudicando sequenda esset opi.Bal.qꝛ non habet contraditencem:⁊ qꝛ in dubijs est iudicandum pro testamēto.l.si pars.ff.de inoffi.testa.⁊.c.fin.de re iudi.Tu aduerte si cōsyderas personas testantiū actiue,fateor ꝙ illo respectu illa est generalior ista:qꝛ plures reperiuntur patres testantes inter liberos q̄ ceci: sed si cōsyderas ꝑsonas heredū,illa est specialior ista:qꝛ ille.§.non habet locum nisi quando filij instituunt heredes:sed ista lex generaliter procedit quicunqꝫ heres instituatur a ceco.Et ad hoc vltimum Bald.habuit respectum,ꝙ si cecus non faciat testamentum instituendo extraneos,sed inter solos liberos,⁊ sic habito respectu ad heredes,illa sit specialior ista.Et sic teneas primaꝫ opi. Bal.⁊ sequacium.quā tenet Ang.de are.in.§.cecꝰ.instit.eo.Pro qua facit vt dicit Lud.qꝛ in dubijs opi.tenenda est illa que fauet testamento.d.l.si pars.ff.de inoffi.testa.et.c.fi.de re iudi.tamē pro opi.Fulg.⁊ Ludo.contra cōmunem pondera quod tex.in.d.§.ex

imperfecto.⁊ melius in.d.l.fi.C.fa.her.dum dicit ꝙ parẽs sine solẽnitate potest condere vltimam voluntatẽ inte liberos, disponit circa solẽnitatem requisitã in actu illã remittẽdo:ergo non intelligitur de solẽnitate respiciente personã ipsius testatoris. arg.eius quod vult glo.reputata singularis in cle.j.in fi.de sequestra.pos.⁊ fruc.de qua late per Imo.⁊ moder.in.l.de pupillo.§.q nũtiat.ff.de oper.no.nun.Confirmatur q2 dispensatio facta circa vnũ defectum non porrigit̃ ad aliuz.l.cum ꝑpter.⁊ ibi ita no.Bar.iuncta l.precedenti.ff.de leg.prestã.Item adde qd istam eandẽ opi.ꝯtra Bal.tenet Rapha.cu.in consi.c.incip.si testator fecit primũ testamentum.Mouetur per tex.in.§.cecus.instit.quibus non est permis.fa.test.vbi dicitur qd cecus non põt facere testm̃,nisi per obseruationem huius legis.⁊ sic negat absolute poteñ.facta vna tm̃ exceptione.ideo gñaliter debet intelligi.l.de p̃cio.ff.de publ.ĩrẽ acti. Secundo mouetur q2 text.d.l.hac consultissima.j.titu.j.loquitur in prin.in non ceco.⁊ etiam in.§.fin.ergo similiter debet intelligi. d.§.ex imperfecto.qui est medius,in non ceco.q2 pcedẽtia ⁊ sequẽtia declarant medium.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.item cuz ibi ponatur exceptio a p̃ncipio illius.l.ergo ad hoc vt exceptio sit bona,debet intelligi vt sit de contentis sub regula.l.nam quod liquide.§.fi.ff.de pe.leg.per Dy.in rubri.de reg.iur.Tertio principaliter mouetur:quia sicut testamentũ ceci est separatum ⁊ diuersum a testamẽto aliorum facto de iure cõi,ita pariter debet esse separatũ ⁊ diuersum a testõ facto iure speciali:cũ non sit rõ differentie.Et pro hoc dicit tolli rationem Bal.q2 imo.d.l.est generalior q̃ ista:q̃ est specialis,⁊ loquit̃ in ceco:⁊ sic derogat generi.¶ Tu circa istã rationẽ tertiã,q2 aliis facilis est respõsio,ꝯsydera tenẽdo cõem.opinionem ꝙ imperator in testõ ceci circa numerum testiũ nihil de nouo inducit:sed vult qd id obseruetur quod in aliis testamentis:duz dicit ista.l.in prin.ibi,p̃sentibus septẽ testibus quos aliis quoqz testamentis interesse iuris est:sed solum quod adderetur tabellio,vel eius loco alius testis.⁊ sic vult text. quod in testamento ceci sufficiant tot testes qui sufficerent in alio testõ nõ ceci. dum vltra adsit tabellio vel alius testis.ergo cum in testõ patris inter liberos sufficiant duo testes.d.§.ex imperfecto.vr̃ quod cec⁹ inter liberos possit corã duobus testibus testari,dũmodo addat tabellionẽ vel eius loco aliũ testẽ.⁊ alia obseruet de quibus in hac l.et ista potest esse tertia opinio principalis in presenti articulo. ¶ Retenta cõi opinione habes primam limitationẽ ad hãc.l.vt non procedat in testamento patris ceci testantis inter liberos:vbi duo testes sufficiunt absqz alia solennitate:⁊ est magna limitatio ad hanc.l.¶ Secundo limita istam.l.non procedere in testamẽto ceci condito ad pias causas,qñ relinqueret piis ⁊ venerabilibus locis:in quibus cessat suspicio falsitatis:secus si aliis p̃uatis personis pauperibus,que propter egestatem ad delicta declinant.ita limitat singulariter Ang.hic in lec.perusina.sed.d.Alex.generaliter tenet,ꝙ ista lex nõ habeat locum in testõ ceci ad pias causas qualescũqz persone instituantur:cum in eis nõ attendatur ꝓhibitio iuris ciuilis:sed obseruetur iusgen.c.cum esses.⁊.c.relatũ.el.j.de testa.¶ Tertio limita qñ per statutum sublata esset forma huius legis:q2 cum ista forma sit positiua ⁊ iuris ciuilis,põt tolli ꝑ statutum ⁊ consuetudinẽ.Ita Pe.de ancha.in.c.ij.de testa.⁊ do. Alexã.hic:moti ex doctrina Bar.in.l.si queramus.ff.de testa.In

5 contrariuz videretur facere:nam illud † quod non potest fieri per pactum,non potest etiam fieri per statutũ vel consuetudinem,qñ per pactum fieri non potest:eo q2 sit cõtra bonos mores:vt quia sit nutritiuum alicuius falsitatis:tunc etiam fieri non põt ꝑ statutum vel cõsuetudinem.ista est doctrina Bar.approbata in.l.oẽs populi.in.iij.q.iij.questionis principalis.ff.de iusti ⁊ iur.sed dispositio huius.l.est propter falsitatez euitandam.vt dicit tex.in fi. sicut ergo cõtrariũ non posset induci per pactũ:ita nec ꝑ statutuz. Sed collige responsum ex his que dixi in.l.j.s̃.de summa trinita.

6 responsionem habes per Bar.ibi.¶ † No.tamen quod si ꝑ statutum simpliciter fieret immutatio circa formam testandi,nõ intelligeretur immutatuz de testamento ceci,nisi specialis mentio fieret:quia per.ll.generales nunquam intelligitur derogatum legi ponenti casum specialem.fm glo.in.d.l.sciendum.in princip.⁊ ita in specie Bal.Imo.⁊ Rapha.in.d.l.si queramus.⁊ Pet.de anc.

7 ⁊ Imo.in.d.c.ij.⁊.d.Alexã.¶ † Adde quod licet cecus non possit testari:nec vltimam voluntatẽ condere,nisi fm formã huius.l. tamẽ potest donare inter viuos:⁊ omnes contractus facere sicut quilibet alius,saluo quod non potest esse aduocatus.l.j.§.casum. ff.de postu.Ita declarat domi.Alex.in cõsi.xij.incip.viso instru

8 mento donationis.in.ij.col.¶ † Qualiter autem poterit probari aliquem esse cecũ qñ habet oculos in capite claros.declarat Bar. in.l.ij.ff.de bo.pos.que fu.infan.per Imo.in.l.j.§.fi.ff.de verb.ob.

9 ¶ † Secundo principaliter no.ex text.ibi:seu morbo vel ita nati. qd dispositio huius.l.habet locum siue quis a natiuitate sit cecus vtroqz lumine,siue per infirmitatem ex accidenti fuerit excecat⁹. ¶ Quid autem si propter delictum commissum fuerit excecatus vtroqz lumine:an poterit testari fm formã huius.l.responde ꝙ si fuit delictuz graue,tunc absqz eo quod fuisset cecus efficit̃ intestabilis:secus si cõmisit furtum vel aliud delictum propter qd nõ venit pena vite neqz libertatis neqz amissio ciuitatis.l.eius q.§.fi.et.l.is cui.§.fi.vbi Bar.ff.de testa.q2 q̃uis vltimo casu efficiat̃ infamis dãnatus:tamen infamis potest facere testamentũ. l.j.vbi videas Bal.notabiliter in.ij.col.C.de secũ.nup.⁊ Bal.in l.fi.C.si a non compe.iudi.fu.appel.nisi fuerit talis infamia que reddat eum intestabilem.tex.est.in.l.is cui.§.fi.vbi Barto.ff.de testa.ita in proposito nostro de excecato vtroqz lumine propter delictum cõmissum,determinant Specu.in titu.de instru.edi.§. compendiose.versi.quid de exoculatis.⁊ Ricar.malum.⁊ Alb. hic.¶ Tertio principaliter no.ex secũda parte tex.in versi.que ⁊ in eundez modum.quod si cecus vult codicillos facere:⁊ non testamentum,in eundem modum debet facere.Pro clara intelli

10 gentia huius ver.† Quero,pone quod cecus vult facere codicillos,nunquid debeant interuenire septem testes,et notarius.vel si notarius non reperiatur debeant interuenire octo testes sicut si testaretur.Glo.hic:in ver.codicillis.ponit.ij.opi.Primã opinionẽ ꝙ in codicillis requirunt̃ octo testes ,vel septem cuz notario.tenent Iac.bu.Bald.Ang.Fulg.Lud.ro.⁊ do.Alex.hic:ꝑ istum text.qui dicit que in eundem modum erũt seruanda.Contrariam opi.⁊ sic fm glo.tenet Sali.⁊ Pau.de ca.hic:per istum tex.in versi.que in codicillis habentur congrua.sed cõgrua ordinatio in codicicillis est quinqz testium.l.fi.§.fi.j̃.de codicil.ad hoc respondet.d.Alex.ꝙ tex.qui dicit que in codicillis habent̃ congrua.habuit respectum ad heredis institutionem,que nõ est cõgrua in codicillis.Sed.d.Alex.non bene inspexit tex.qui de herede expresse dicit,ibi q̃uis non heredes instituere ⁊c.Pro ista secunda opinione multũ mouet me:q2 sequeretur magnũ absurdum/qd imperator maiorẽ solennitatem induxisset in codicillis ceci, vbi tractatur de minori preiudicio:q̃ in testamẽto.ptz,q2 in testamẽto ceci q̃tum ad testes vltra ius cõmune nõ addidit nisi ꝙ adhibeatur vnus testis vel notarius:sed si idem requireret̃ in codillis.maiorem solẽnitatem induxisset:cum in codicillis soluz quinqz requirantur:essent adiuncti illi tres.Et ad hoc cõfirmãdum consydera doctrinã Bar.approbatam per oẽs in casu contrario.in.l.ij.ff.de leg.j.vbi dicit pone quod fiat statutuz quod in testamentis quinqz testes sufficiant,nunquid virtute istius statuti intelligant̃ diminuti testes in codicillis,vt tres sufficiãt. dicit quod non.Ita econtrario in casu nostro statutum augẽs numerum testium in testamento,debet intelligi qd augeat etiã in codicillis tantũdem numerũ.Tertio mouet me ⁊ hic facio capitale. q2 si in codicillis ceci tanta solẽnitas ⁊ idem modus requireret̃: ꝑut in testõ:certe cecus posset instituere heredẽ directo in codicillis.contra hunc tex.q2 si diceret se facere codicillũ,nõ esset codicillus sed testm̃:q2 tunc non esset differentia nisi in noie,sed non in forma.l.testamentũ,non ideo.vbi notant ad hoc Bal.⁊ Sali. j̃.tit.j.dicam in.l.nõ codicillum.j̃.ti.j.¶ Breuiter quicquid alii teneant in hoc ego puto quod alia sit mens ⁊ sensus istius versi. dum dicit que ⁊ in eũdem modum erunt seruanda,qñ cecus codicillos facit.nam non intelligo ꝙ debeant interuenire.vij.testes. prout in testamento.sed pondero ꝙ text.in hac.l.in testamẽto ceci circa numerum testium nihil de nouo induxit:sed voluit quod tot testes sufficerent in testõ ceci,prout in testõ non ceci.istud clare dicit tex.in p̃n.dũ dicit presentibus septẽ testibus,quos aliis quoqz testamẽtis interesse iuris est.postea subdit tabulario.etiã ecce qd in testamẽto ceci vltra ius coe addit tabulariuz.nunc in isto ver.dicit que in eundẽ modũ erunt obseruanda.s.qd adhibitis his que sunt ꝯgrua in codicillis:⁊ sic adhibitis quinqz testibus:qui requiruntur de iure cõi,debet addere tabulariũ.⁊ sic teneo ꝙ in codicillis ceci vltra quinqz testes requisitos a iure cõi: debeat etiã interuenire tabellio.sicut in testamento vltra septem testes requisitos a iure cõi:debet etiã interuenire tabellio.Item sicut in testamento debent oia clare exprimi,postea notarius et etiã testes debẽt se subscribere:ita etiaz in istis codicillis.⁊ testes ⁊ notarius debẽt se subscribere:⁊ ista etiaz bene sunt specialia in codicillis ceci.⁊ istud vult dicere tex.ibi:que in eundẽ modũ sunt obseruanda:iunctis illis verbis que in codicillis habentur congrua.non aũt voluit dicere qd requirantur.vij.testes.sicut in testamento:⁊ iste est verus sensus huius versi.⁊ sic non adhereo in totum prime vel secũde opi.¶ Quarto principaliter ⁊ no.ex tex. at cum humana fragilitas.aliã formã testandi faciliorem,quam ita declara,q2 imperator in principio dixerat ꝙ cecus ꝯuocatis testibus ⁊ notario debeat oia palã dicere,⁊ postea dixerat qbus oibus ex ordine vno eodemqz loco ⁊ tpe factis:⁊ sic vult ꝙ cecus debeat de oibus bonis tunc simul disponere.Certe istud in multis non posset obseruari.Pone quod sit cecus multũ diues,habens bona in multis locis.⁊ eoipso qd venit ad testandũ cogitat de morte,⁊ eius recordatione turbat̃,nec posset de omnibus vna die recordari

die recordari: quod poterit expedire se vno contextu. dicit imperator quod debet facere sicut faciut alij: quia per aliquos dies ante debet bene cogitare super factis suis: et vocare vnum scriptorem: et facere scribi quicquid vult per multos dies: deinde conuocare notarium et septem testes: et facere exhiberi illam scripturam: et seruare formam de qua hic. et iste est proprius sensus huius. l. 13 Ange. in vtraque lec. dicat se dare nouum intellectum ad istum versiculum at cum humana na. quem secundum eum maiores nostri non considerauerunt. sed ipse vsi. restringatur quando cecus laborat in extremis: et 13 ipse non dicat, certe etiam Odofr. ita intelligit istum tex. et male vt ex predictis patet: et reprehendunt in specie Bal. do. Fran. de are. et do. Alex. hic. et gl. in versi. at cum humana facit text. in §. illud. in auth. de tri. et semis. ¶ Glo. prima clara est quam videas per te. ¶ Glos. in §. an. licia. et no. istam gl. iuncto tex. ad duo que sunt signabis et tenebis menti. ¶ Primum est quod 13 in testo ceci requiratur quod exprimantur nomina heredum, dignitates et alia indicia: tamen vbi adesset vnum nomen valde singulare quod alteri non congrueret: sufficeret illud solum ponere: et eo quia rei satis demonstrate frustra aliquid adijcitur. l. si in fi. ff. de dot. prele. et l. j. in fi. ff. de act. empt. et ita istam gloss. pro nota. alleg. Barto. in l. libellorum. in principio. in ij. et vlti. col. ff. de accu. et in l. demonstratio falsa. in principio. in vij. q. ff. de condi. et demon. facit l. cum seruo. §. fi. et ibi bar. ff. de contrahen. emp. ad hoc vide multa similia per do. Alex. hic. ¶ Secundo vltra doc. pondera istam glos. iuncto tex. ad vnum ad quod non inuenio ab alio ponderatum. s. ad confundandum vnam limitationem quam communiter tenent. nam illud quod dicitur † quod demonstratio facta per nomen valde singulare sufficit: limitatur per doc. nisi statutum pro forma expresse requireret: quod in instrumento debeat apponi nomen proprium contrahentium: et cognomen: item nomen patris. alias contractus sit nullus. tunc dato quod nomen esset valde singulare. vt Gallopressus, non sufficeret postquam statutum ita requirit pro forma. ita tenet Lud. roma. hic. et do. Alex. in ij. col. et Bal. Ange. et Imo. in l. quoties. §. si quis nomen. ff. de here. insti. Pe. de ancha. in commento. c. canonum statuta. de consti. in ver. quero etiam si statuto caueatur. et ita expresse firmat do. Alexan. in consi. xxvij. in iiij. volu. incip. viso. et considerato themate suprascripto. in vlti. colum. nam ego pondero contra istam limitationem esse hic de directo glo. iuncto tex. et ita glo. approbatur per omnes hic: quam sic induco: nam in testamento ceci requiritur pro forma quod exprimatur specialiter nomina heredum: et dignitates et singulorum indicia. quod ista requiratur pro forma. probat text. circa fi. in §. ab ante late forme. et tamen 13 ista. l. requirat pro forma. tamen quando est nomen singulare sufficit: vt hac glos. et eo ipso quod lex requirit pro forma, dato per vltra non procedat annullando: tamen pinde ac si vltra pcederet annullando. dicit text. in l. non dubium. C. de legi. Secundo in contrarium pondera. nam in criminalibus requirit pro forma et pro substantia libelli, quod in libello accusatorio ponat locus loci vbi commissum est delictum: et si non inserat lex pcedit vltra annullando libellum. tex. est in l. libellorum. in prin. iuncto versi. quod si libelli. ff. de accu. tamen si locus commissi delicti sit valde insignis et notorius: puta palatium potestatis, vel platea magna: sufficit demonstratio per solum locum insignem. Nec requirit quod apponat locus loci, dato quod lex requirat pro forma. ita tenet Barto. et alij post eum in palleg. l. libellorum. ergo de directo contra pdictam communem limitationem: et ita non ponderantur hic. nec in l. j. ff. de libe. et posthum. tamen ad ibi plenius dicta me remitto. Ad idem bene facit tex. in l. fi. §. fi. ff. manda. Jason Pisis.

1 ¶ Furiosus testari non potest etiam ad pias causas.
2 Que differentia sit inter furiosum, et dementem, et fatuum.
3 Quando non apparet quo tempore furiosus fecerit testamentum: an tempore quo habebat dilucida interualla: an tempore furoris: quo tempore sit iudicandum.
4 Furor non potest pbari nisi per actus et signa.
5 Testis qui deponit de furore, qualiter debeat deponere.
6 Testi deponenti de furore non creditur, nisi assignet rationem dicti sui: etiam si non interrogetur.
7 Delinquens qui penam mortis meretur non est decapitandus, si post delictum efficiatur furiosus.
8 Furiosus equiparatur mortuo.
9 Mors ciuilis non equiparatur naturali, nisi in casibus in iure expressis.
10 Si animal irrationale ascendat super mulierem, debet morte puniri. Quis sit irrationale.
11 Testamentum est actus indiuiduus.

Furiosum. Furor impedit testamentum incohari et incohatum perfici, et valet testamentum factum tempore quo quis habet dilucida interualla. h. d. ¶ † No. quod furiosus testari non potest. concor. l. q in potestate. §. j. ff. de testa. Et ratio est, quia ad hoc vt quis possit testari requiritur quod habeat sanam mentem. l. senium. s. eo. que sanitas non est in furioso: quia furiosus habetur loco absentis et quiescentis. l. ij. §. furiosus. ff. de iure codi. Item habet loco mortui. secundum Bald. in l. humanitatis in vij. colu. ver. quarta differentia. j. de impub. et ali. substi. Ubi Bar. equiparat furiosum dormienti et vni lapidi in l. j. §. per eum. ff. de acqui. pos. Item furiosus est sicut dormiens. dicit Bald. in l. sancimus. in prin. C. ad treb. Et in tantum prohibetur furiosus a testari, quod etiam ad pias causas testari non potest secundum bar. in repe. l. j. C. de sac. san. ec. in j. q. j. q. princi. imo per statutum non posset induci quod furiosus testari valeat. secundum bart. in l. si queramus. ff. de testa. Adde quod idem est in demente vel frenetico: quia donec homines sunt in freneti nil possunt testari vel disponere. ita dicit Bal. in l. ij. in x. q. C. de resc. ven. adde quod vult Bal. in l. humanitatis intuitu. C. de impub. et ali. substi. vbi ponit an frenetico possit fieri substitutio exemplaria sicut furioso. ¶ † Que autem sit differentia inter furiosum et dementem. dic quod proprie dicitur furiosus ille qui est cum rabie furoris euidentis: sed mente captus dicitur cui mens et consilium deficit: tamen nullum furorem ostendit. ita declarant doc. precipue Bal. in l. si furiosi. C. de nup. et in l. humanitatis in iij. col. ver. venio ad quartum notabile. j. de impub. et ali. substi. et in l. sed et milites. §. iam aut. ff. de excu. tut. d. Alexa. in consi. liij. in j. volu. incip. ad quesitum breuiter concludo. ¶ Limita primo nisi furiosus habeat dilucida interualla: quia in illis dilucidis interuallis potest testari: et aliam quamcumque vltimam voluntatem condere. vt dicit tex. hic. et Spe. in titu. de instru. edi. §. compediose. vers. sicut talis furiosus habens dilucida interualla pot in illis esse iudex et iudicare. l. cum furiosus. ff. de iudi. dicit tamen ibi gl. mirabilis, quod licet furiosus habens dilucida interualla possit esse iudex et iudicare: tamen non potest esse arbiter. per rationem de qua per gl. et bar. ibi dicit quod dictum glo. est valde nouum. est verum quod Ange. ibi et alij moder. reprobant illam gl. Item si pater filio furioso fecerit exemplarem substitutionem, deinde furioso superueniant dilucida interualla. potest in illis dilucidis interuallis reuocare substitutionem secundum Bal. in l. humanitatis. in x. colu. in vij. differentia. imo secundum Bal. ibi reuocatur ipso iure: et an curator datus furioso extinguatur si superueniant dilucida interualla. est tex. in l. j. C. cum alijs. s. de cura. furio. ¶ Secundo limita nisi quis fecerit testamentum antequam efficeretur furiosus: quia furor postea superueniens testamentum iam factum non annullat. tex. est in §. furiosi. insti. e. probat tex. in l. j. §. si quis aut. ff. de bo. po. secun. tabu. et tex. in l. ij. vbi no. moder. s. eo. Et facit ro, quia multa facta tenent que de nouo fieri non possent. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. et c. ad apostolicam de regula. ¶ Tertio similiter limita istam. l. non pcedere in fatuo: quis fatuo ita dandus sit curator sicut furioso et dementi. l. j. in fi. et l. ij. ff. de posthu. ita singulariter determinat Jo. fab. in §. preterea. insti. eo. §. sequitur ibi Ang. de are. licet non referat Jo. fab. facit tex. in l. si frater. in secundo dicto. in ver. licet vigoris nondum emersissent vestigia. s. eo. et ibi Pau. et d. Alex. notant ex illo tex. quod maior. xiiij. annis licet habeat imbecillitatem sensus, tamen potest testari: quia imbecillitatem sensus in maiore. xiiij. annis lex no videtur considerare. Nec inuenio contradicentem in pdictis: nec est sine dubio: tamen paruum discrepet a demente: nec ibi adsit sanitas mentis. facit l. si. s. de testa. militem facit quia glo. in. d. l. ij. ff. de posthu. exponit fatuum. i. mente captum: sed mente captus non pot testari. vt. s. dixi. Tamen tenendo opi. Jo. fab. et Ange. de are. quod fatuus possit testari. non ob. quod s. dixi, quod fatuo datur curator sicut et furioso, quia responde quod datio curatoris sola non est que impediat testamenti factionem: quando non subest aliud impedimentum: patet, quia adultus habens curatorem non per hoc impedit testari. l. aurelio. §. caius. vbi glo. et Bart. ff. de lib. leg. et l. cum pater. §. curatoris. ff. de leg. ij. et l. si frater. cum glo. s. eo. ¶ Quarto limita nisi furiosus rite et recte in dictus et per omnia testatus esset, sicut homo sane mentis valet non obstante quod esset furiosus. ita limitat Jo. an. in c. si. de suc. ab intest. referens ita fuisse obseruatum a senatoribus romanis. et ita refert dicere Ualerium: quod dictum refert et comendat Bal. in c. j. in prin. per quos fiat inuesti. et simpliciter sequitur hic Lud. et d. Alex. in j. com. Confirmo per illud quod dicunt canoniste quod sententia lata a furioso vel insano valet, quando sententiauit eo modo quo sententiasset quilibet sane mentis. Ita voluit Jo. an. Panor. et alij in c. ij. de consue. dicunt comendat sententiam illius parisiensis insani. Ego dubito. quia si iste furiosus habebat dilucida interualla pot pcedere dictum Joa. an. sed si non habebat dilucida interualla: credo quod non valeat testamentum. et inuenio quod ipsemet Bald. in §. item furiosi. in. j. eo. ita tenet. vbi multa egregia in proposito scribit. et dicit quod si furiosus non habens dilucida interualla, dato quod recte et rite testatus sit, sicut quilibet sapiens: imo plus dato quod notarius diceret talis sanus mente. tamen tale testamentum non valet. ¶ † Quid aut si non apparet quo tempore furiosus fecerit testamentum: an tempore quo habebat dilucida interualla: an tempore furoris. 13 Bal. hic post Oldr. distinguat: quod aut tempus testamenti fuit vicinum furori, aut remotum: tamen hec distinctio reprobatur per Ange. et doc. moder. hic. ideo Bar. in l. ij. circa fi. ff. de bono. pos. que infran. fu.

a ¶ Furios. Adde. l. qui testo. in §. nec furios. ff. eod. titu. Spe. de instru. edi. in §. xij. versi. verum et in c. vlti. et ibi doc. de succes. ab itest.

b ¶ Furor adde Bal. in l. humanitatis. in iiij. q. C. de impub. et alij. substi. Bal. in l. q in ptate. in §. surdus. in. j. de testamentis.

c ¶ Tenent. Adde. l. non dubium. C. de legi. et in ca. quemadmodum. de iuiuran.

tradidit in hoc doctrinā satis obscuraꝫ, de cuius intellectu multum dubitatᷣ in practica. ꝛ do. Alex. hic. ꝛ in locis. ĩ. adducēdis laborat in declarādo. Tu dic ꝙ intētio Bar. est ista. aut apparere vel ꝓbatᷣ aliquē fuisse furiosum. nō semꝑ sed aliquo momēto tēporis: puta vna vel duabus horis, vel vno die, vel duob⁹. Et tūc ex tali furore q nō fuit successiuus nil ꝓbatᷣ. ꝛ talis furor nō attēditur. l. precia rerū. ff. ad le. fal. aut apparet aliquē habuisse furorē successiuū, lꝫ aliqua interualla habuisset: ꝛ tūc quicquid egit presumitᷣ fecisse tꝑe furoris. ꝓut tenet glo.[a] in. c. fi. in ver. cōpotē. quā oēs tenēt. de suc. ab intest. ꝛ glo. in. c. indicas. iij. q. ix. cū infinitis cōcordātijs traditis ꝑ do. Alex. Intellige nisi ex qualitate actus vel dispositiōis arguatᷣ sanitas mētis. vt q̄ fecerit actū conuenientē homini sane mētis. Et istud vltimū tenet etiā Bar in trac. de teste. in. c. qꝺ icip. opposita prudētie. tenēt Ang. ꝛ moder. Istud est qꝺ vult ibi Bar. quē plixius declarat Alex. hic. ꝛ in consi. cxlj. incip. mature. in. iiij. col. in. j. volu. ꝛ plenius q̄ alibi in consi. lxxxvj. in. ij. volu. qꝺ incip. viso themate ꝛ dubijs attestationibus. ꝑ totū illud cōsiliū: ꝛ in cōsi. lxxxvj. in. ij. volu. incip. visis dubitationibus elegantissime formatis. in. iiij. ꝛ. v. col. ꝛ vide ꝑ do. Frā. de are. post Imol. ꝛ Pau. de ca. in. l. qui testamēto. §. nec furiosus. de testa. vbi do. Fran. de are. etiā declarat intentionem Bar. in. d. l. ij. prout. s. dixi.

4 ¶ † Verū q̄ furor nō pōt ꝓbari nisi ꝑ actus ꝛ signa: vidēdū est quatr ꝓbetur qs furiosus, vel mētecapt⁹, aut demēs: ꝛ ex quib⁹ cognoscatᷣ. ꝛ de hoc habes tex in. l. ob que vitia. ff. de edil. edic. ꝛ Ang. dicit ꝙ ille tex. est melior tex. q sit in corpore iuris. ita dicit Ang. hic. ꝛ in. l. si cū dotē. §. si maritus. ff. sol. ma. ꝛ in illo tex. dicitur furiosus q ꝑ vicos more insanorū loquitᷣ vel deridendo vadit. Alibi q ꝓijcit lapides per viā. tex. in. l. ij. C. de iudeis. glo. in. l. si cū dotē. §. si marit⁹. in ver. ferendus. ꝛ ibi Bal. Ang. ꝛ moder. ff. solu. ma. Itē q tenetᷣ in cōpedibus. l. diuus. ꝛ ibi Bal. no. ff. de offi. presi. Itē q iussit cadauer suū proijci in mari. l. quidam in suo. ff. de ꝯdi. insti. Itē q nomen suū ignorat. l. fi. C. de here. insti. Itē iudicatᷣ furiosus q nō respōdet ad ꝓpositū. fm Semi. in. c. j. §. si vero. ꝑ illū text. de cle. egro. in. vj. ꝛ in. c. filij. ꝑ illū tex. de here. in. vj. Itē si infirm⁹ ꝓhibet ne alique medicine sibi denᷣ in infirmitate, ꝓsumitᷣ furiosus. ita gl. in. c. prouidendū. in verb. inferas. lxxxiij. dist. itē ex sermonibus qs ꝓsumitur furiosus. fm glo. in. l. nec codicillos. in gl. mag. ad fi. C. de codi. ꝛ est tex. in. l. apud iulianū. §. i. ꝛ ibi Barto. in. j. nota. ff. de lega. j. glo. in. c. gonsaldus. xvij. q. ij. ꝛ glo. in. c. legimus. xciij. dist. ꝛ ibi est tex. in prin. qꝺ fatuus est qui fatua loquitur. ꝛ ibidem glo. no. Et de ista materia vltra predicta vide per Bar. in. l. nec codicillos. ĩ. de codicil. ꝛ in. l. his qui. §. fin. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. ꝛ in. l. si quidē. C. so. ma. Bart. ꝛ Bal. in. l. mutū. ff. de acquir. here. Alex. in consi. liiij. in. j. volu. ad quesitū breuiter ꝯcludo. ꝛ in consi. cxlj. inci. mature. in. j. vol. Vide etiam in ꝓposito illud qꝺ decidit Ludo. ro. in. l. j. in prin. in. vj. colum. ff. de ver. obli. vbi ponit de illo paduano qui in testō inter cetera ordinauerat qꝺ eo mortuo cadauer suum deberet sine planctu deferri ad ecclīam cū cantibus ꝛ sonis, dicit Ludo. fuisse iudicatum qꝺ esset furiosus. ipe tenet contrarium: cū de iure cadauera debeant deferri ad sepulturam cum sonis ꝛ cantibus psallentium. tex. est in. c. qui diuina. xiij. q. ij. vbi notabilis text. ꝛ in. c. vbicunqꝫ. eadem causa et qōne. sequitur simpliciter Alexan. in. d. l. si cum dotem. §. si maritus. in vlti. col. sed Pau. de ca. in. l. non oportet. ĩ. de his quibus. vt indi. dicit quod fuit vnus doctor paduanus qui fecit illud testamentum, ꝛ fuit eius dispositio bestialis ꝛ minime seruāda.

5 ¶ † Nota tñ illud qꝺ dicit multum signanter Bal. in. d. §. item furiosi. ꝙ si testis deponat aliquem esse furiosum, nō sufficeret qꝺ interrogatus diceret, eo q̄ proijciebat lapides per viā. vel faciebat similia: nisi diceret ꝙ more insanorū faciebat. q̄ posset esse ꝙ quis proijceret lapides, ꝛ tñ non esset furiosus: sequitur ꝛ reputat tenēduꝫ menti Alexā. in. d. l. si cum dotem. §. si maritus. in pe. colū. in fi. et confirmat: q̄ etiam sapientes aliquando lapides proyciunt pro tuitione corporis sui, aut alia rationabili causa. Adde qꝺ pro hoc facit tex. in. l. ob que vitia. in versi. more insanoꝝ. de edili. edi. Ego tñ inuenio Ange. in. §. si quis de predictis. in aut. vt cū de appella. cog. vbi ponderat ibi tex. in ver. aliquis viderit. Et dicit ibi esse tex. expressum, qꝺ furor per visum ꝑcipitur, ideo fm eum si quis testis interrogetur si titius erat furiosus, dicat qꝺ sic: eo q̄ vidit eum furentem, iste testis probat.

6 ¶ † Nota etiam quod non creditur testi deponenti super furore si non assignat rationem dicti sui, etiam si non interrogetur. fm Bal. Fulg. ꝛ Pau. de ca. hic. et eundem Bal. in. j. solam. in. j. colū. C. de testi. ꝛ in. l. qui testamēto. §. fi. ff. de testa. ꝛ in. l. cum hi. §. j. ff. de transac. sequitur Flo. in. l. sed et si quemcūqꝫ. §. igitur. ff. ad le. aquil.

7 ¶ † Vltimo nō omitto vnū qꝺ examinat Bal. hic, pone aliquis cōmisit homicidium vꝉ aliud delictuꝫ ꝓpter qꝺ debeat decapitari vel suspendi: postea realiter efficitur furiosus, nunqd iste sic effectus furiosus debeat suspendi vel decapitari? Bal. hic determinat ꝙ non possit puniri in persona: sꝫ bene in bonis: eo q̄ nō debet addi afflictio afflicto. dicit tex. in. l. diuus. ff. de offi. presi. Idem tenet Bal. in. l. humanitatis. in. xiij. col. in ver. tertio queritᷣ si furiosus. ĩ. de impub. ꝛ in. c. j. an ille qui interfe. fratrē do. sui. ꝛ ibi sequitᷣ Iac. aluaro. Imo. in. l. ex facto. in pe. col. ff. de vul. ꝛ pup. multa dicit pro ꝛ cōtra. sed relinquit indecisum. Idē Imo. in. c. raynutius. in materia exēplaris substitutionis. de testa. tenet cū Bal. q̄ furiosus habetᷣ loco absentis: vt dixi, et absens[b] nō pōt puniri. l. absentē. ff. de penis. imo pl⁹ si aliquis fecisset delictū dū esset sane mētis, ꝛ esset condēnat⁹ postea efficeretur furiosus in executione: tenet Imo. ꝙ nō deberet puniri, sed esset consulendus princeps. per. l. diuus. ver. si vero. de offi. presi. que nihil facit. Eandē opi. tenet do. Alex. hꝯ mortus

8 † q̄ furiosus equiparatᷣ mortuo: vt dixi in prin. sed mortuus puniri nō debet in ꝑsona fm Cy. in. l. ij. vbi dixi. s. eo. ab ista sententia nemo discrepat excepto Lud. ro. hic. qui dicit ꝙ lꝫ ista decisio seruaretᷣ in practica ꝓpter autoritatē Bal. tñ fm eū nō videtur vera: q̄ qualitas supueniens post delictū cōmissum non immutat penā. l. j. in prin. in ṽ. ꝑ cōtrariū. ff. de penis. Sꝫ ad hoc respōdē sustinēdo Bal. qꝺ bal. nō vult ꝙ mutetᷣ pena: sed qꝺ impediatᷣ ꝓcessus cōdēnatio, ꝛ executio ꝓpter furorē: ꝛ sic ꝓpter fictam absentiam: vt ꝓdixi. Adde qꝺ idē contra bal. tenet idē Lud. ro. in. l. pe. ff. si ex noxa. cau. aga. Motus ꝑ doctrinā Barto. ꝛ doc. ibi: et in. l. j. ꝑ illū tex. ff. de penis. vbi ꝯcludunt ꝙ in publicis delictis in quibus est determinata pena a iure, attenditᷣ tp̄s cōmissi delicti, non obstāte variatione status ꝑsone: ꝛ sic debet attendi tp̄s commissi delicti quo erat sane mentis. Sed ad hoc etiā responde vt prime dixi. s. ¶ Ego a cōi snīa in actu pract. nō auderē recedere: precipue cū in penis ꝛ in delictis mitior pars sit tenenda. l. interpretatione. ꝛ. l. sanctio leg. ff. de penis. Tñ in pūcto iuris arbitror ꝯtrium posse attētari: qꝺ nō obstāte furore q supuenit debeat corporaliter puniri. ꝑ tex. clarū. in. d. l. diuus. in ṽ. si ṽo. ibi: nec morbo eius danda est venia. ꝛ ibi supplicio afficiēdus. Nec ob. tex. ibi in prin. iuncta ratione. dum dicit ꝙ satis furore ipso punitᷣ: q̄ loquitur qñ in furore cōmisit delictuꝫ. ꝛ pro certo tex. ibi hanc differentiā ponit, qꝺ si cōmisit delictū tꝑe furoris, non dꝫ puniri: sed si cōmisit dum esset sane mentis, dato qꝺ furor supuenerit, puniēdus est. Et qꝺ i illo tex. puniatᷣ qñ est i furore: ptꝫ, q̄ tex. dicit nec morbo ei⁹ dandā veniā, si morbo, ğ furori: q̄ qualitas adiūcta ṽbo intelligitᷣ fm tēpus ṽbi cui adijcitᷣ. l. in delictis. §. si damnū extrane⁹. ff. de noxa. ꝛ Bar. in summa. qꝺ ponit sub. l. ꝯgruit. ꝺ offi. ꝓto. hꝯ vult. Nisi dicas ꝙ cū ille tex. velit esse cōsulenꝺ principē, qui propter immanitatē criminis. quia ibi matreꝫ occidit, supplicio afficiet: ergo datur intelligi quod vbi non esset tāta immanitas criminis, nō esset supplicio afficiendus. Ita potes euadere illuꝫ tex. Scꝺo moueor ex decisione Barto. in fortiorib⁹ terminis in l. nūq̄. la. ij. §. si vi aut clā. ff. ꝺ vsuc. ꝑ quaꝫ dicit decidi qōnē theologorū. pone ꝙ aliqs cōmisit peccatū mortale dū esset sane mentis, postea efficiatᷣ furiosus, ꝛ moriatᷣ in furore: nūqd dānabitur apud deū. decidit Bart. ꝙ sic: tñ mitius agitᷣ cū deo q̄ cū hoīe. dixit glo. in. l. si quis rem. §. voto. ff. de pollicita. Nisi respondeas qꝺ illud ibi sit ꝓpter ꝓceptū dñi, cū dicit vigilate q̄ nescitis dieꝫ neqꝫ horā. Tertio mouet me/ q̄ si filius[c] ante furorē ṽberauit patrem, vel cōmisit causaꝫ ingratitudinis propter quā pōt de iure exhedari a patre: deinde efficiatur furiosus: talis furor nō purgat vitiū ingratitudinis: imo pōt exheredari. ita tenet bart. in. l. ex factō. in prin. in. vij. col. ver nono requiritur. ff. de vul. ꝛ pupil. facit. l. fi. §. sed cū antiquitas. C. de cu. furio. ꝛ. l. de creationibus. C. de epi. aud. Tñ in hoc vltimo potes dicere ꝙ ibi agitᷣ de pena bonorū ꝛ nō corꝑis: ꝓut in casu isto. ꝛ bal. met hic fatetᷣ ꝙ furiosus pōt puniri i bonis, sꝫ nō in ꝑsona. ¶ Preterea i exheredatione quā facit pater de filio nō requiritᷣ ꝓcessus nec snīa ꝯdēnatoria: ꝓut requiritᷣ rōne delicti vt corporaliter puniatᷣ. Nec obstāt fundamēta Imo. ꝛ. d. Alex. qꝺ furiosus habeat ꝓ absente: item qꝺ eqparetᷣ mortuo, ꝛ mortuus nō possit corporaliter puniri: sꝫ Cy. in. l. ij. s. e. q̄ dico ꝙ Cy. loquitur in eo q naturaliter est mortu⁹, vel absens q naturalr̄ viuit, vt est furiosus, pꝫ,

9 quia † mors ciuilis[d] nō equiparatᷣ naturali, nisi in casib⁹ expressis in iure. gl. xvi. q. j. in. c. placuit. el. ij. ꝑ singulari alleg. bal. in aut. si qua mulier. in pe. col. C. de sac. san. ec. est alia similis glo. in. c. susceptum. de rescrip. in. vj. Als sequeretᷣ euidētissimū absurdū, qꝺ seru⁹ si delinqueret nō posset corporaliter puniri: eo q̄ censetᷣ mortuus ciuiliter. l. qꝺ attinet. ff. de reg. iur. qꝺ est notorie falsum. cōtra. l. j.

10 ff. de penis. accedat text. no. diui Aug. in. c. mulier. xv. q. j. † vbi si aial irrationale ascedat mulierē ꝺbet morte puniri, q̄uis sit irrationale. ꝛ illū tex. ꝑ singulari allegat Lud. in. l. ij. s. co. ꝛ in. l. si vero. §. de viro. in. xvij. fal. ff. sol. ma. Imo. in. l. defuncto. ff. ꝺ pub. iu. Tñ in illo tex. nō potes facere magnū fundamentū, q̄ eo attēto sequeretur ꝙ si existēs furiosus ꝯmitteret homicidium vel aliud delictum, qꝺ deberet puniri. qꝺ est ꝯtra tex. in. d. l. diuus. i prin. Adde ꝙ istam opi. cōtra bal. tenuit etiā do. Fran. de albergotis de are.

a ¶ Tꝫ gl. ad de Card. in cle. j. l. j. q. de homi.

b ¶ Absens. Adde. l. ne diu. C. ꝺ pe. ꝛ. c. qm̄ ꝛ. c. tue. vt li. nō ꝯte. gl. sum. ij. q. ix.

c ¶ Si filius. Adde doc. in. c. quintauallis. de iureiur.

d ¶ Ciuilis. Adꝺ Bar. in. l. ex ea. in §. in insulam. ff. de ṽ. obl. bar. ꝛ bald. in. l. gallus. in. §. ꝛ qd si tñ ff. de lib. ꝛ pos. do. in c. cuꝫ sis. de ꝯuersio. cōiug.

de are. q fuit discipulus Bart. Motus, q: furor superueniens non tollit obligationem precedentē. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. z. l. si a reo. §. si a furioso. ff. de fideiussoribus. s; iste committendo delictum incidit in penā: z ita in obligationem: ergo non debet tolli ppter furorē superuenientē;. z ita dicit fuisse obseruatu; Bononie per doc. bononiēses. Sed ad istud fundamentum responde, q verū est q furor superueniens non tollit obligationem precedentē, tñ impedit ne possit fieri pcessus: aut sequi cō dēnatoria ɔtra furiosum: cū habeat pro mortuo, z loco absentis: vt predixi. Non recedas consulendo aut iudicando ab opi. Bal. q est magis cōis. ❡ † Itē no. ex hoc text. ſm glo. Cy. z alios q testamentū est actus indiuiduus, ideo non pōt valere imperfectu;. facit. l. si is qui. z ibi per Bar. z. l. ex ea scriptura. ff. de testa. z in. l. fideicommissa. §. quoties. ff. de lega. iij. Hinc est q testamentum debet fieri vno cōtextu: al's vitiat per interpositionem actus extranei. l. cum antiquitas. ꝭ. de testa. z. l. heredes palam. §. si. ff. eo. Tertio no. ex hoc tex. ſm Bart. z doc. post glo. quod qui partem indiuidui fecit, nihil censetur fecisse: z sic nihil dicitur factū cum aliquid superest ad agendum. l. cu; fillanianū. in fin. ꝭ. de his qui bus vt indig. Jason Mai.

1 ❡ Mutus z surdus simul a natura nō pōt testari: nec vltima; voluntatem condere: nec etiam donare inter viuos. nu. 2.
3 Prohibitus testari non potest etiam legata relinquere, vel facere donationem causa mortis.
4 Mut⁹ z surdus ex accidēti ita demu; pōt testari si sciat scribere.
5 Non reperitur mutus qui non audiat aliquid si super eius cerebro proclametur.
6 Mut⁹ tñ ita demū pōt testari si sciat scribere manu sua: z nō al'r.
7 Mutus tñ potest codicillos nutu facere.
8 Mutus an possit contrahere matrimonium.
9 An mutus possit esse testis.
10 An mutus possit torqueri.
11 Qualiter notarius debeat ɔficere instrm̄ de actu gesto p mutum.

Discretis. Mutus z surdus simul a natura non potest testari: nec aliā vltima; voluntatem condere. hoc primo. si vero ex accidenti potest testari si sciat scribere z sua manu scribat. hoc secundo. z surdus tm̄ pōt indistincte testari siue sit surdus a natura siue ex accidenti: siue sciat scribere siue non. hoc tertio. Mutus autem tñ ita demū pōt testari si sciat scribere z sua manu scribat. h. q. quarto z vltimo vsq; ad finē legis. Et sic habet ista lex quatuor partes que patēt ex summario. Primo enim loquitur in eo qui est mutus z surdus simul a natura. Secundo loquitur in eo qui est mutus z surdus simul ex accidenti. Tertio loquitur in eo qui est surdus tm̄. Quarto z vltimo loquitur in eo qui est mutus tm̄. ❡ † Nota ex prima parte q mutus z surdus simul a natura non pōt testari, nec vltimā voluntatem condere. ❡ Ista regula primo fallit in milite qui si simul z semel sit surdus z mutus a natura, tm̄ potest testari. l. iure militari. ff. de test. mili. §. qnimo. institu. de testa. mili. z ibi bona glo. Joan. fab. z alij tenent. Idem tenent Cy. z Sali. do. Alex. hic. Bal. z Ang. in. d. l. iure militari. Tñ Joan. fab. multū admiratur de hoc: cum non intelligat idioma, nec quid sit testamentum. tamē respondet q istud deprehenditur per signa. Ego semper tenui z teneo contrariū: z inuenio qd contrariū tenet Rapha. cu. in. l. qui in potestate. §. j. ff. de testa. vbi tenet q licet de iure ffo;, miles mutus z surdus simul posset testari, tamen hodie non pōt, per istam. l. Et si dicis q ista lex non loquitur in milite: dicit ipse pondera rationem istius. l. que est: quia reuera mens colligi non potest: z ideo propter falsitates euitandas prohibitum est eos testari: z eadem ratio militat in milite. Ego etiam pondero q tex. in. d. §. quinimo. probat ɔtrarium. vbi vitia erāt separata, patet, q: tex. ibi dicit in plurali qnimo miles mutus z surdus testari possunt ſm veram literam. nam si essent simul dicere potest in singulari. Nec ob. d. l. iure militari: quia intellige quod ibi vitia erant separata. Et si dicis ita intelligendo quod dubium haberet ille text. in milite. quia si paganus qui est mutus de per se vel surdus potest testari: quod dubium fuisset in milite: z in quo consisteret priuilegium. Respondeo qd priuilegiū est in hoc: q: de iure ffo; nullus mut⁹ poterat testari nisi impetraret a principe. l. si mutus. ff. de testamentis z. l. octaui. §. finali. ff. vnde cogna. z declarat Paulus de castro hic. sed miles poterat sine impetratione. Et si replicas ista solu. procedit qtum ad ius ffo;um: sed qtum ad. §. quinimo. instit. de mili. testa. nullum esset dubiu; nec priuilegium militis. Responde q imo priuilegium est: quia miles mutus de per se, vel surdus de per se, potest quis nesciat scribere, testari: non habita distinctione text. nostri. Tñ fateor q gloss. z doc. in illo §. quinimo. intelligunt in muto et surdo simul a natura. z idem tenet gl. in. §. ante p. in ꝭ. ertis. instit. c quod est gmis. ta. test. Preterea in. d. l. iure militari. principale dubitatur. mutus z surdus milites possint facere testm̄ iure mi

litum: z sic iure singulari: an vero de iure cōi. z decidit q ante q missi sint domum ppter necessitate; talis morbi qd possunt iure militu; testari. Et sic illo text. dubium non consistebat an miles mutus z surdus possit testari. Sed dubium erat quo iure posset testari. z sic an singulari priuilegio militu;, an iure cōi. ❡ Secundo limita qñ mutus z surdus simul a natiuitate testatur ad pias causas. Ita videtur sentire Bal. hic. allegando. c. cū tibi. de testa. z istud expresse firmat do. Alex. hic motus: q: hodie in testamentis ad pias causas non attenditur prohibitio iuris ciuilis: sed solum iusgentium vel canonicu;. Tene contrarium qd etiā ad pias causas testari non pōt. per istū text. in ver. neq; libertates. cum libertas sit pia causa. vt dixi in. l. captatorias. ꝭ. tit. j. z ita per hunc tex. tenet Lud. ro. hic. z expsse Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de sac. san. ec. ❡ Tertio limita ex dispensatione principis: ſm Cy. Ludo. z do. Alex. hic. z sentit etiā Bal. p. l. si mutus. alleg. in glo. Tene etiam in hoc contrariū, q princeps nō possit in hoc dispensare: q: quodāmodo caderet super impossibili, ppter carētia; intellectus respectu factionis testamēti. z contrariū tenet Rapha. cu. z Pau. de ca. in. l. qui in potestate. §. j. ff. eo. z Pau. de ca. hic. Tm̄ pro ista limitatione vide tex. in. l. j. iuncta gloss. ff. qui z a quibus. vbi text. dicit mutum surdum ita natū: z cum loquitur in singulari natū, non pōt dici q vitia erant discreta. Sed vt ibi dicit glos. necessarium est dicere q ibi impetret a principe: al's mutus z surdus simula natura non potest dare libertatē. per istum tex. in ver. neq; libertates. vt proxime dixi. vel potes tenere aliam solu. glos. ibi. et hic, quod vitia erāt distincta. Nec ob. q tex. in singulari dicat natum, q: non est inconueniens q vnu; adiectiuu; in singulari iungatur duobus substātiuis diuersis. text. est in. l. pater. §. j. ff. de acquir. here. ibi, mutus pr̄ vel dñs. z in. l. filiusfa. §. diui. el. j. ff. de leg. j. Adde quod istam limitationem etiam impugnat do. Francis. de are. in. l. si mutus. ff. de testa. viua vt ipse dicit ratione: quia mutus z surdus a natura nihil intelligit. l. seruo muto. §. si pupillo. in fi. ff. ad treb. sicut ergo princeps non posset concedere furioso z mentecapto quod facerent testamentum: quia carent sensu z ratione: z lex positiua non potest immutare rerum naturam. l. iij. ff. de vsufru. earum rerum que vsu consu. ita non potest concedere muto z surdo vtroq; morbo naturaliter laboranti quod possit testari. Sed tu dic q assumptum suum non est verum, dū dicit q mutus z surdus a natura nihil intelligit: z sic equiparatur furioso. per. d. l. seruo muto. §. si pupillo. in fi. ille tex. non dicit hoc: sed dic vt declarat Barto. in. l. j. in prin. z ibi plenius Imo. z moder. ff. de ver. obl. z Bar. in. l. mutum. ff. de acqui. here. z ſm dicta per eos intellige istam responsionem. s. quando perdidisset intellectū: tunc enim equiparatur infanti. Et quod surdus z mutus simul

2 non equiparatur furioso: est tex. in. l. surdi. ff. de ma. vin. ❡ † Item adde z signa quod distinctio huius. l. non solum habet locum in testamento vel in alia vltima voluntate: sed etiam habet locum in donatione inter viuos: z in alijs contractibus: quia si aliquis sit mutus z surdus a natura non posset donare inter viuos. gloss. est in. l. quid id quod. §. mutus. ff. de dona. qua; gl. sequuntur ibi simpliciter Bar. Lud. ro. z Rapha. cu. ibi. z dicit ibi Rapha. quod habuit istum casum de facto. Illam glo. etiā tenet Ludo. ro. vbi reputat singu. in. l. j. in prin. ff. de verb. oblig. z Ludo. z do. Alex.

a hic. idem vult Ang. hic. in lec. florentina. qui per hoc infert quod mutus z surdus * a natura non posset ingredi religione;, cū ipso ingressu se z sua dedicet religioni. z dicit Ange. q istam questionem habuit de facto Perusij: z qd remansit indecisa. de quo. ꝭ. statim dicetur. Contrarium tenet Bald. in. d. l. iure militari. q imo mutus z surdus possunt donare inter viuos, z alios contractus facere qui solo cōsensu perficiunt. z dicit q habuit de facto. Et istam vltimam tenet Pau. de ca. hic. qui dicit se de facto habuisse, per text. in. l. item q. ff. de pac. que nihil facit q: non loquitur in muto z surdo simul a natura. Pro ista secunda opi. facit q:

b mutus z surdus simul pōt contrahere matrimonium. b tex. est in c. cū apud. de spon. sic inducendo: nā dicit tex. vtrum mutus z surdus possit alicui matrimonialiter copulari: z determinat quod sic: pondera qd dicit in singulari possit, ergo loquitur in vna persona in qua vtraq; qualitas simul concurrebat: z sic erat simul mutus z surdus. nam si tex. loqueretur qñ vitia erant discreta, et sic de diuersis personis, dixisset in plurali possint. ❡ Tūc arguo sic, si mutus z surdus simul potest contrahere matrimoniū: prout est vinculum spirituale: z sonat in ius: multo fortius debet posse facere quoscunq; contractus qui solo consensu perficiunt, z sunt facti. l. consilio. in fi. ff. de cura. furio. q: facilius potest ex visu percipere effectum ɔtcus, q effectu; sacramēti matrimonialis: put sonat in ius. item minoris preiudicij est ɔtcus q sit vinculū matrimonij, si ergo potest qd est plus, ergo qd est minus. l. qto magis. ff. de in. iu. Preterea in donatiōe est tex. q mutus z surd⁹ sit pt donare. d. l. q id qd. §. mut⁹. z is glo. ibi dicat ɔtrū, p istā. l. tñ istā. l. nihil facit. q: loquit i vltimis volūtatib⁹, nō aūt i ɔtcib⁹. ❡ Tene

a ❡ An mutus z surd⁹. Adde doc. l. ex facto. ff. de vul. z pu. Ange. in. l. mutū. ff. de acqui. here.

b ❡ Primo niu;. Adde Car. Alex. in. c. ɔcto. in vlti. colū. de cog. spi.

c ❡ Surdus Adde Car Alex. i. c. cū apud. d spō. in. ij. col

primaz opi. per istam. l. que in muto & surdo simul a natura nō so lum prohibet in vltima voluntate disponere. sed etiā inter viuos etiā in actu fauorabili. ita est tex. ibi: nec libertatez siue p vindictaz siue alio modo imponere. Pondera tex. siue per vindictā: ergo nō pōt manumittere inter viuos. nec alio modo. & sic nec i vltima volūtate. si ergo non pōt donare libertatē inter viuos q̄ est fauora bilis, ergo minus poterit aliā rē donare: & sic alios ꝯtractus face re. Nisi dupliciter respondeas. Primo ꝙ tex. loquitur de manu missis vindicta celebrata nō inter viuos, sed in vltima volūtate: vt patet ex continuatione tex. sicut & alij contractus possunt in testa mento celebrari. vt est glos. in. l. heredes palam. §. fi. ff. de testa. Se cūdo responde ꝙ in talibus psonis aliud fit in libertate ꝙ in alijs rebus: nec hoc est inconueniens: cū & al's habeamus qd minor. xx. annis vel hodie. xviij. non possit manumittere seruum, etiam si sit miles: & tñ pōt de alijs rebus in vltima voluntate disponere. §. j. institu. quibus ma. licet vel non. & l. si ruffinus. ff. de testa. milit. Non ob. dum dicebaꝫ ꝙ mutus & surdus simul pōt contrahere matrimonium. vt probat tex. in. d. c. cū apud. cū vtatur verbo sin gulari possit. Item pōt donere. d. §. mut⁹. q: rñdeo quod illi text. bene loquūtur qñ erat mutus & surdus simul: sed non loquūtur quando a natura. nam mutus & surdus a natura simul. nullum matrimoniū cōtrahere pōt nec carnale, nec spirituale: & sic nec re ligionem intrare fm Bal. Ang. Ful. & Lud. hic. vt. j. retuli: q: nō pōt intellige. & spirituale vinculuz matrimonij, put sonat in iure: secus si ex accidenti esset mut⁹. & surdus simul: quia prius ista po tuit intelligere. & ita etiam in simili in donatione dicit glo. in. d. l. qui id qd. §. mutus. lz videatur aliqualiter refragari tex. in. c. cuz apud. in ratione sui q̄ videtur generalis etiam ad mutū & surdum simul a natura. ¶ † Secūdo no. ibi: neq; mortis causa donatio nē. qd ꝓhibitus testari nō pōt etiā legata relinquere. vel facere do nationem cā. mortis. concordat. l. j. §. j. ff. de tute. & ratio. distra. & l. ij. ff. de lega. j. dixi in. l. senium. §. e. & intellige & limita: vt ibi dixi.

¶ † Tertio no. ex ver. vbi autem. quod mutus & surdus simul sed non a natura sed ex accidenti pter aliquā infirmitatem: ita demum potest testari, si sciat scribere: & non aliter. Ideo qd p sta tutum non potest induci ꝙ possit testari si nesciat scribere: q: est de reseruatis princip. l. si mutus. ff. de testa. fm Bar. in. l. si quera mus. in vlti. col. ff. de testa. sequuntur Pe. de ancha. & Imo. in. c. ij. de testa. ¶ † Deinde no. text. in ver. q: scimus. qd non reperitur aliquis adeo surdus quod non aliquid audiat si super eius cere brum pelametur, & vide in proposito de illo mirabili muto quem refert Bald. in. c. j. §. fi. in ti. episcopum vel abbatē. Et quod dicit Bar. de dño Lelio de eugubio. in. l. j. in princi. ff. de verb. obliga.

¶ † Ultimo no. ex quarta parte tex. quod mutus tñ, ita demum potest testari, si sciat scribere manu sua: & non aliter. quia nutu ne mini permittitur testari etiā patri inter liberos: vt dicam in. l. iu bemus. j. titu. j. ¶ † Nunquid aūt talis mutus possit nutu codi cillos facere. Bal. hic tenet ꝙ sic. per. l. nutu, ff. de leg. iij. idē tenet Imo. in ca. ij. de testa. & Idem Imo. in. l. si mutus. ff. de testa. & ibi do. Fran. de are. in vlti. col. Contrarium tenent oēs moder. hic. & Pau. de ca. in. d. l. qui in potestate. §. j. per istum text. dū dicit nil prohibet eum scribentem omnia facere: ergo a contrario sensu si nesciat scribere nihil potest facere. Ad idem facit regula nega tiua. l. ij. ff. d leg. j. Nisi dicas quod illa regula pcedat vbi nō est di uersa ratio. vt est hic: vbi legata & fideicō. possunt relinqui nutu: sz non heredis institutio. l. iubemus. C. de testa. Ad idez facit, q: de mente imperatoris est, qd in istis personis vbi prohibet ne pos sint testari, prohibet etiam codicillari & donare causa mortis: vt in principio huius. l. j. §. j. ff. de tute. & ra. distra. Idem tenet Bar. in. l. nutu. & respondet ad illū tex. vt ibi per euz, qd nō loquitur de muto omnino, sed in eo qui propter infirmitatem ad tempus lo qui non poterat. & ita etiā respondent moder. hic. et Pau. de ca. & in. l. si mutus. ff. de testa. Sed obstat tex. ibi in verb. morbus su perueniens. iuncto isto tex. in verb. morbus superueniens. Item fm do. Fran. de are. in. d. l. si mutus. obstat tex. in. l. seruo inuito. §. si pupillo. ff. ad trebel. vbi videtur equiparare quo ad poten tiam gerendi actum eum qui non potest fari ad tempus, illi qui non potest fari in perpetuum: ergo sicut vnus potest codicillari d. l. nutu. ita & alter. ¶ † Nunquid autem mutus possit contra here matrimonium. no. in. c. cū apud. de spon. & in. l. qui id qd. §. mut⁹. de dona. & in. l. j. prin. de vb. obli. & quādo est mut⁹ & surd⁹ a natura simul, nullum matrimonium potest cōtrahere. nec car nale nec spirituale: & sic nō potest, religionez profiteri. fm Bald. Ang. Ful. & Lu. ro. hic. Si autē sint separata dic vt p Dy. in re gula vbi non voce. ff. de reg. iur. & Ang. Bal. & moder. in. l. ex fa cto. ff. de vulg. & pupil. & in. l. mutum. ff. de acq. here. & in. d. c. cum apud. de sponsa. ¶ † An autē mutus possit esse testis & qualiter iurare debeat: & qualiter examinari. est gl. ij. q. ix. c. testes. Spe. in tit. de teste. §. j. ver. quid de muto. do. Anto. in. d. c. cum apud. de spon. Bal. in rubri. ff. de iureiur. Jo. fab. in. §. testes. insti. de testa.

moder. in. l. qui iurasse. in princip. ff. de iureiuran. per Cy. aliquid in auē. sacramenta puberuz. C. si aduer. vēdi. ¶ † An autē mut⁹ possit torqueri: & an per cōfessionem factam signis possit corpo raliter puniri de delicto. tradit Bald. in. l. vnica. in. vij. colū. C. de confes. & in. l. humanitatis. in. xiij. colum. in versi. iij. queritur si fu riosus. j. de impube. & ali. substitu. ¶ † Et qualiter notarius de beat conficere instrumentuz de actu gesto per mutū. ponit Bal. hic. & Bar. & alij in. l. mutum. ff. de acquiren. here. & in. l. nutu. in prin. ff. de leg. iij.

1 Filiusfa. nō potest etiā in aduentitijs testari, etiā in his quo rum vsusfructus non queritur patri. nu. 2.
3 Adultus habens cura. legitimū, eo non obstāte potest testari.
4 Filiusfa. pōt donare cā mortis sine cōsensu patris de bonis ad uentitijs quorum vsusfructus non queritur patri.
5 Qñ. ll. C. sunt in eodē titulo, tunc apparet de proprietate & poste rioritate: secus si sub diuersis titulis.
6 Testū conditum de castrensibus vel quasi castrensibus an sub iaceat hodie querele.

Nemo ex lege. Filiusfami. nō potest ho die de aduentitijs testari. sed bene de castrensibus vel quasi: in quibus etiam te stamētū non subiacet q̄rele. h. d. cū. l. fi. ¶ In text. ibi: siue sine patris consensu bona possideant fm nostre legis distin ctionem. aliqui intelligunt quod sit distinctio que ponitur in. l. fi. post princi. in versicu. siue ecōtrario patre recusante. j. de bo. q libe. Aliqui intelligūt quod sit. l. cū oportet. §. sin autē res. j. de bo. que libe. ¶ † Not ergo ꝙ filiusfamilias etiā in aduētitijs nō po test testari. Ista cōclusio clare procedit in bonis aduentitijs quo rum vsusfr. querit patri. idem dicit tex. in. l. fi. §. filijs autem. ibi: nec de isdem rebus testari. j. de bo. que libe. ¶ † Sz dubiū est sub tile & disputabile, quid iuris sit in bonis aduentitijs: quorū etiā vsusfructus non queritur patri. & sunt decem casus quos enume rat glos. magistra. in auē. idem est. j. de bo. que libe. & sic quando sunt bona aduentitia que spectant in totū pleno iure filiofami lias: & quo ad proprietatem: & quo ad vsumfructum: nunquid in illis possit hodie testari. Et in hoc cōmunis opi. est gl. & docto. nemine discrepante quod non. Ita glo. Bar. & docto. in. l. qui in potestate. in prin. ff. de testa. & in. l. j. §. in filij. ff. ad trebel. & gloss. in auē. vt lice. mat. & auie. in prin. & in. l. fi. §. filijs autem. C. de bo. que libe. Joan. de imo. in. l. ij. §. titio. ff. de dona. & in. l. tam is. §. j. de dona. causa mortis. & in. c. post translationem. de renun. late Lud. in repe. auē. similiter. C. ad le. falci. in. xix. speciali pie cause inter vltimas voluntates. Idem tenet Bart. qui non alleg. in. l. imperator. ff. ad trebel. Pro ista cōmuni sententia multa addu cuntur precipue per domi. Alexan. sed ante eum omnia hec fun damenta/ & quedam alia adducit Ludo. roma. in repe. auē. simi liter. C. ad leg. fal. in. xix. speciali pie cause inter vltimas volunta tes. ¶ Inter cetera stringit fortiter tex. noster, cui non pōt respō deri, inducendo eum quadrupliciter. Primo dum dicit que pa rentibus acquiri non possunt in generalitate sui. Secūdo & for tius facit iste tex. dum dicit siue sine patris consensu bona possi deant fz nostre. l. distinctionez. nam siue referas ad. d. l. fi. §. siue ecōtrario patre recusante. siue referas ad. d. l. cū oportet. §. sin au tē res. vtrobiq; ponitur casus quo in aduētitijs vsusfruc. nō que ritur patri. & tamen dicit iste tex. quod testari non potest. Tertio facit iste tex. dum subiungit: sed antiqua lex per omnia cōseruetur. pondera vniuersalē per omnia: & quod nulla lex anti qua in aduentitijs permittat filiofamilias testari. Tamē qui vel let tenere disputando contra cōmunem opinionē, diceret quod verum est quod fm istas leges filiusfamilias non poterat testa ri etiam in aduentitijs in quibus patri non q̄ritur vsusfructus, tamen hodie est secus per iura noua autēticorum: lz per tex. in auē. vt lice. matri & auie. in fi. prin. de quo tex. j. dicetur. vel quod secus est per tex. fortem in. l. fi. §. filijs autem. j. de bo. que libe. de quo tex. etiam. j. dicetur. Quarto modo potest induci iste textus qui in proemio demonstrat causam finalem. l. vt. l. fi. & ibi Bart. no. ff. de here. insti. cum simi. sed si ista lex loqueretur in aduenti tijs quorūm vsusfru. queritur patri, certe nemo dubitasset quod nō pōt testari: q: tex. est clarus. in. d. l. fi. §. filijs aūt. C. de bo. q li. ¶ Scdo ad idem facere videt fundamentū quod fuit originali ter. glo. in auē. vt lice. mat. & auie. in prin. & sibi ascribunt Ludo. ro. & do. Alex. hic. nā queadmodū filiusfamilias qñ habet bona aduētitia quorū vsusfru. querit patri. tamē nō pōt de sola pprie tate testari q̄ ad eum spectat, ita nō debet posse testari de pprie tate & vsufru. qñ vtrunq; ad filiū spectat. Et si dicas ꝙ ratio di uersitatis sit, q: primo casu pater est legimus administrator ra tione vsusfru. ad eū spectātis: scdo casu nō: q: ad hoc respōdetur et dicit ꝙ legitimus administrator non est impedimēto factioni testamēti. † Hinc est ꝙ adultus habēs curatorē legitimū eo non obstante pōt testari. l. aurelio. §. caius. & ibi gl. & Bar. ff. de libe. leg. fm

leg.fm do. Alex.hic. Tamē contra hoc ego replico: qz verū est φ legitimus administrator qui solum habet nudā z simplicē administrationē non impedit quē testari: ita loquif .d.§.caius. Sz pater qui est legitim⁹ administrator aduētitiorū filij, non solum habet administrationem, sed etiaz habet ius in talibus bonis: qz ad euz spectat vsusfru. z vsusfructus cēsetur pars rerū. l.iij.ff.de vsufru. notatur in.l.j.§.vsufructuarius.ff.de oper.no.nun. ¶ Tertio facit bonus text.in.§.preter hos.insti.quibus non est permissum fac.testa. ¶ Quarto potest induci text.in.l.fi.§.filijs autem.ĵ.de bo.que lib.in ratione sui propter alimenta ad que tenetur pater: que ratio generaliter militat etiam in aduentitijs in quibus patri non acquiritur vsusfru. z sic debet attendi ratio generalis legis q̄uis lex postea specialiter loquatur. vt no. Bar. z Bal.in.l.regula.§.et licet.per illū text.ff.de iur. z fac igno. Et si dicas illa ratio alimentorū nō pōt ad testamentū referri: cū mortuo filio quo tempore testm̄ habet effectū, nō sit tractandū de alimētis filij mortui. Dic φ imo militat ratio alimentorū etiā mortuo filio: cum ex eo possint supesse nepotes quos auus tenebit alimētare. l.si qs a liberis.§.vtrū.ff.de libe.agno. z.l.j.z.ij.C.de alen.lib.fm Lud. Nisi tu respondeas φ ex testamento eoꝝ patris isti nepotes saltē debent habere legitimam ex qua alentur: al's rūperent illud testamētuz: tanq̄ preteriti vel exheredati indebite. ¶ Quinto pōt pro cōi ad di tale fundamentū: qz si diceremus φ filiusfa.posset testari in aduentitijs quorū vsusfru.nō querif patri, certe sequeref absurduz: φ si iste filiusfa.habeat alia bona aduētitia, quoꝝ vsusfru.sit patris, qd decedet pro parte testatus z pro parte intestatus. ɔtra.l.ius nostrū.ff.de reg.iur. Et si dicis non esse incōueniens ꝑpter diuersitatez patrimonioꝝ sicut in milite.l.j.z.ij.vbi dixi.s.de testa.mili. dico φ hoc solum reperif ꝑmissum in milite.duplici rōne. Prima qz in eo soluz attendif iusgen.l.j.z.l.iure militari.ff.de test.militis. Item qz propter fauorē publicum reputaf ꝑ patrefa.l.ij.in princi.ff.ad mace.z statim dicam: sed ambe rationes cessant isto casu. Sed pulchre respōde φ quo ad alia nō dicitur intestatus, cum de eis non possit testari.l.j.in prin.ff.de suis z legi. z sic regula.d.l.ius nostrū.ꝓcedit in eo qui de omnibus potest testari. Et ita alibi no.respondet Bald.in.l.j.in.xij.colum.in fi.C.de sum.tri. facit tex.in.l.j.C.de natu.lib. ¶ Sexto pro communi potest induci tex.in.c.licet.§.fi.de sepul.in.vj.vbi textus esset diminut⁹ qui solum excipit peculium castrense vel quasi si filiusfa.posset etiam testari de aduentitijs quorum vsufru.non queritur patri, non solum pro anima: sed etiam aliter. ¶ Septimo facit tex.in.l.imperator.ff.ad trebel.vbi filiusfa.in bonis in quibus nihil acquiritur patri equiparatur filiofa.militi: sed filiusfa.miles potest testari.vt.l.fi.ĵ.e. Bart.ibi r̄ndet φ illa equiparatio ꝓcedit quo ad agen. z defendē.sed nō quo ad testan.vt hoc tex. ¶ Stat ergo cōis oīum sn̄ia φ filiusfa.nō pōt testari etiā de illis bonis aduētitijs quorum vsusfru.non queritur patri. Et si dicis que est ratio diuersitatis quare filiusfa.potest testari de castrensibus vel quasi, vt hic: z.l.fi.z tn̄ non potest testari de aduentitijs quoꝝ vsusfructus non queritur patri: z sic pleno iure spectant ad filiū: cū tn̄ habeamus φ in istis habet integram ꝑsonaz: ptz qz in illis pōt agere z conueniri z esse in iudicio sine consensu patris.tex.est in.c.fi.ꝑ.fi.de iudi.in.vj.ergo cum in istis sit integra persona, quare non potest ita testari sicut in castrensibus vel quasi. corroboratur difficultas, qz in talibus bonis equiparatur filiofa.mili.tex.in.l.imperator.ff.ad treb.in verb.filio militi comparari debuit.z ibi. Barto.notat: lz respondeat φ illa equiparatio procedat quo ad agendū z defendendum: sed non quo ad testandū.per istū tex. Responde φ ratio diuersitatis est quia in castrensibus vel quasi filiusfa.habetur pro patrefa.tex.est in.l.ij.ff.ad macedo.ergo mirum si in illis potest testari. Sed in aduentitijs dato φ vsusfructus nō qraf patri, filius tn̄ non habetur pro patrefam.ergo nimirū si testari non pōt z si instas, que est ratio rationis quare magis in castrensibus vel quasi lex habeat eū pro patrefa. Respōde fauore publico: z sic fauore publice vtilitatis et publici officij: quia castrēsia de publico acquiruntur. eodem modo quasi castrensia acquiruntur ratione publici officij: cū in quasi castrensibus filius dicatur ita militare sicut in castrensibus.l.aduocati.C.de adu.diuer.iudicio. Sed ista rō publici officij cessat in aduentitijs: qz iure priuato obueniunt. Et si instas quare filiusfa.in istis aduentitijs in quibus patri non acquiritur est magis habilitatus ad contractus z iudicia.d.ca.fi.§.fi.z non quo ad testandū. Responde ad hoc, in aduentitijs quorum vsusfructus non queritur patri, filiusfa.censef habere integram personam quo ad cōtractus z iudicia .prout loquitur text.in.d.c.fi.in fi.de iudi.in.vj.tn̄ nō sic est quo ad vltimas volūtates, propter maiorem excellentiam z solennitatem testamentorum. ¶ Contra tamē communez sn̄iam multum stringit.text.in.l.fi.§.filijs autem.ĵ.de bo.q̄ libe.in illa taxatiua, dūtaxat in quibus vsusfru.queritur patri: si ergo filiusfa.prohibetur testari in illis duntaxat in quibus vsusfructus queritur patri.ergo in alijs aduentitijs in quibus pater non habet vsumfructuz dz posse testari. al's si in omnibus aduentitijs filiusfa.prohibetur testari, siue in eis queraf vsusfructus patri siue non, text.ibi inepte z superflue poneret illaz taxatiuam. z diceret in eis dūtaxat casibus in quibus apud parentes vsusfru.est, testari prohibetur. Durū est respōdere ad illū tex.do. Alex.respondet dupliciter. pmo φ taxatiua ibi fuit apposita ob castrensia vel quasi. secundo dicit φ ille tex.debet referri ad oīa illa in illo text.posita: ꝑterq̄ ad actū testādi: sz non bn̄ respōdet propter tex.q expresse dicit neqz de his testari ꝑmittimus: z sic expresse loquitur de actu testandi ꝓhibendo. Vel tertio responde fm Fulg. Ludo. z do. Alex. quod in.d.§.filijs autē. non debet sumi argu.a contrario sensu, qz resultaret absurdus intellectus: scz correctio istius.l.vn̄ qn̄ inducif correctio iuris nunq̄ sumitur argu.a contrario sensu.c.vnico.de eta.z qualita.in.vj. sed ista solutio nō satisfacit. qz non sumus in correctorijs: vt statiz dicam. Preterea ibi nō est ꝑpter argu.a contrario sensu: sed propter taxatiuam, cuius natura est vt si appositio affirmatiue illud ponat: z omne aliud negat z excludit.fm Bart.z doc.in.l.vnica.in prin.ff.si quis ius di.nō ob.ibi tn̄ Bar.subdit, veruz nisi causa euitande contrarietatis alterius.l. Potes aliter respondere, φ ex dictionibus taxatiuis non est licitum arguere, qn̄ ita arguēdo inducitur correctio alicuius statuti vel iuris: prout sing.determinat Bar.in pulchra qōne statuti.in.l.iij.§.lucius titius.ff.de alimē.leg.cū cōcor. Tamē nec hoc satisfacere videtur. Primo qz in d.§.filijs autē.non sumus in correctione iuris cōis: sz limitatione: qz tn̄ limitaref ius cōe in aduentitijs quorū vsusfru.non queritur patri: vt de illis testari possit. Istud non est corrigere ius cōmune, sed tm̄ limitare: isto casu tamē vere esset corrigere istā.l.pe. Preterea non euadif arg.supfluitatis: qz supflue dixisset text.in his dūtaxat casibus in quibus patri queritur vsusfr. Sed respon de φ per hoc tex.non est superfluus, ꝑpter alia q̄ ibi subiūgit, prohibendo alienationem inter viuos z hypothecam: que prohibitio alienationis inter viuos non habet locum nisi in illis aduentitijs quoruz vsusfru.acquiritur patri.cogita: qz fortis est tex. ¶ Secūdo contra communē opi.facit tex.in auf.vt lice.matri z auie.in fi.princi.in verbo quo voluit modo disponere. Et si dicas ille text. intelligitur de dispositione inter viuos.prout glo.ibi z oēs intelligunt.z hoc comprobat.d. Alex.dupliciter. Primo qz lex noua generaliter loquens recipit distinctionem z limitationē per leges antiquas specialiter loquentes.l.sed z posteriores.ff.de legi.glos.in.l.sciendum.in prin.ff.qui satis.cog. Secundo z fortius ponderat tex.ibi, si quidē perfecte sunt etatis.nam perfecta etas dicitur xxv.an.l.fi.C.de his q ve.eta.impe.sed ad testandum sufficit.xiiij.annorum etas.l.qua etate.ff.de testa. Aduerte, hoc modo intelligendo illum tex.esset restringere illum tex.in verb.disponere: qd proprie referf ad vltimas voluntates.§.quoniam infirmes.z.§.disponat.in auf.de nup. Item restringerent illa verba vniuersalia quo volunt modo.non enim oīmodo quo vellēt possent disponere, si solum possent inter viuos.cōfirmatur z fortius, nā quod in aduentitijs in quibus patri non acquiritur vsusfru.filius possit inter viuos disponere, illud erat iam concessum per.l.fin.§.sine econtrario patre recusante.z.§.filijs autez.C.de bo.q̄ libe.vn̄ qn̄ lex noua continet dispositionē actus iam cōcessi: tunc nō recipit restrictionē.est doctrina Bar.approbata in.l.j.§.nūtiatio autez.ff.de ope.no.nun.nec ob.tex.in verb.perfecte.qz aliter z aliter intelligitur fm subiectam materiam.vt.ĵ.statim dicā in sequēti artic. Tertio esset reddere illuz tex.de indubitabili.qz clarum est quod in aduentitijs in quibus non queritur vsusfru.patri filiusfa.pōt contrahere.l.fi.§.siue econtrario patre recusante.z.§.filijs autez.C.de bo.q̄ lib. Et si dicis prout dicebat Lud.ro.φ ibi inducif de nouo qd possit donare causa mortis: certe hoc modo corrigif.l.tāmis.§.j.ff.de dona.cau.mor.z.l.filiusfa.§.pari.ff.de don. Sustinendo cōem opi.dicit quod ille tex.principaliter venit ad decidē.an aduentitia possint relinqui filiofami.cum hoc qd patri nō acquiraf vsusfr.z decidit quod sic.illud aūt qd possit quo velit mō disponere, est incidenter dictū: z satis est quod tex.in principali decisione operatur: z dubitationem magnā faciebat tex.in.d.l.fi.§.filijs autem in ratione sui: que ratio videtur generaliter militare etiam in aduentitijs in quibus non acquiritur vsusfru.patri nec est veruz qd corrigatur.d.l.tam is.§.j.sed limitaf vt non procedat hodie in aduentitijs in quibus patri non acqrif vsusfru. per tex.in.d.auf. vt lice.matri z auie. Ad quē tex.adde que statiz dicam in seq.articu. ¶ Retenta cōi sn̄ia φ filiusfa.non possit testari etiā in aduentitijs quorū vsusfru.nō querif patri: succedit dubiū, nūquid saltē filiusfamilias possit hodie de talibus aduentitijs quorum vsusfru.non queritur patri donare causa mortis sine ɔsensu patris.do. Alex.hic dicit φ non reperit istū passuz ab alijs bene discussum: sed ipse concludit quod etiam in talibus aduentitijs non possit hodie donare causa mortis, nisi cū consensu patris: cū qz non habet integram personam.ergo debet integrari mediāte

cõsensu patris: sicut olim debebat. sed cũ reuerentia errat. ꝛ istud stringit contra eum, quia imo in talibus aduentitijs in quibus non queritur vsusfru. patri habet integram personam, ꝙtum ad contractus ꝛ iudicia: licet non ꝙtum ad testãdum. c. fi. in fi. de iu. di. in. vj. ꝛ ipsemet. d. Alex. §. in. ij. colũ. expresse firmat. ʒ donatio causa mortis prout in esse deducitur equiparatur contractui. vt dixi in. l. senium. §. eo. ergo ꝙtum ad donandum cau. mor. in talibus aduẽtitijs quorum vsusfructus non queritur patri, habet hodie integram personam: ergo sine consensu patris potest hodie. donare: nec consensus patris aliud faceret prout etiam probat tex. in aut. vt lice. ma. ꝛ auie. in prin. ꝛ ibi glo. firmat. Et intellige illũ tex. prout facit do. Alex. de actibus inter viuos. tamen est nimium restringere. tex. in. ver. quo velit modo disponere: Item esset reddere illum tex. de indubitabili. nisi respondeas: prout respondi in precedenti articulo. Nec refragatur tex. in verb. perfecte etatis: q: ẽm subiectam materiam intelligatur de etate. xiiij. annorum. vt. l. cum filiofa. ff. de leg. iij. ꝛ ad materiam testandi intelligitur de etate. xiiij. annorum. glo. est ordi. in. c. j. in prin. in. glo. iij. de pa. iur. fir. sic per fundamentum quo mouetur do. Alexan. teneo contra eum. ¶ Mouetur etiam per regulam, quia qui non potest testari non potest donare causa mortis. l. j. §. j. ff. de tute. ꝛ ra. distra. ad hoc responde vt dixi. in. l. senium. §. eo. quod illa regula negatiua procedit quando quis impeditur defectu nature: et sic intellectus. tunc sicut prohibetur testari, ita prohibetur donare causa mortis. ita proprie loquitur. d. l. j. §. j. sed filiusfa. non prohibetur testari propter defectum intellectus, ꝛ sic nature: sed propter dispositionẽ legalem, ꝛ rationes que assignantur per gloss. ꝛ docto. in. d. l. senium. §. eo. ¶ Mouetur etiam, q: leges nostre essent sine effectu: ꝛ sic essent imposite verbis ꝛ non rebus: si diceremus ꝙ filiusfa. in talibus aduẽtitijs nõ posset testari: sed donare causa mortis: cum in effectu nil refert. Sed eius fundamentum apparet falsum per. l. tam is. §. j. ff. de dona. cau. mor. vbi filiusfa. non potest testari cũ consensu patris, ppter magnã solennitatem ꝛ obseruantiam testiũ, tñ põt donare cã mortis. tñ si istud fundamẽtum esset verũ: certe cũ filiusfa. posset donare cã mortis. d. l. tam is. §. j. ꝛ. l. filiusfa. §. pari. ff. de dona. certe essent elusorie ꝛ sine effectu leges que dicunt ꝙ filiusfa. non potest testari, etiam cũ cõsensu patris. l. qui in potestate. ff. de testa. ꝛ insti. qb. nõ est permis. face. test. in pn. ꝛ. l. seniũ. cũ glo. §. eo. ꝛ tñ hoc est notorie falsum: vt in iuribus prealle. facilius ergo permittit lex ꝛ dispẽsat quod filiusfa. possit donare cã mortis, q in sui ordinatione accedit cõtractui vt dixi in. d. l. senium. ꝙ qd possit testari: propter maiorẽ vim ꝛ maiorem solennitatẽ testamentorũ. ꝛ sic ne circa testiũ nimiuʒ derogetur legibus. ꝛ qd ita sit ptʒ: q: posset etiam donare inter viuos: qui effectus est maior, cũ sit irreuocabilis, ꝙ donatio cã mor. † Et

4 sic ɔcludo cõtra do. Alex. ꝙ in talibus aduẽtitijs põt hodie filiusfa. donare cã mortis sine consensu patris. ꝛ ita tenet Raph. cu. lʒ alijs medijs moueat: ꝛ nõ fundat se in his que dixi in. d. l. tam is. §. j. ꝛ in. l. qui in ptãte. ff. de testa. Pau. de cast. in. l. senium. §. eo. ꝛ Ludo. ro. in repe. d. aut. similiter. in. xix. spãli pie cause inter vltimas voluntates. ¶ Limita tñ decisioneʒ tex. nostri singulariter nõ procedere in lucris nuptialibus, q̃ pater facit ex forma statuti disponentis ꝙ maritus decedẽte vxore in matrimonio lucret cer tam partẽ dotis, dato ꝙ adsint filij: q: si postea marit⁹ acciperet secundã vxorẽ, trãseundo ad secũda vota priuat isto lucro statuti iam quesito: ꝛ illud lucruʒ vadit ad filios prioris matrimonij, q in talibus possunt testari: ꝙuis sint in potestate patris: ita probat text. in. §. qm̃ infirmas. in ꝟ. disponat. in aut. de nu. ꝛ text. in. l. in quibus. C. de secun. nup. p q̃ iura ita dicit Ang. in. §. veniẽt. in aut. de nup. sequit. d. Alexã. hic. ꝛ in. l. j. §. hoc aũt. ff. ad treb. Tñ consydera ꝙ illa iura nõ simpliciter ɔcedũt filijsfa. qd possint vltimam voluntatẽ condere, sed bene disponere pro quibus portionibus inter filios habeat fieri diuisio: sicut ꝛ al's in aut. si qua mulier. C. de sac. san. eccle. ¶ Scdo limita istas leges que prohibent filiosfami. testari vt non habeant locum in filijs francigenarũ vel britonũ: eo q: ẽm leges quas seruant francigene vel britones non habẽt filios in potestate. glo. est insti. de pa. pote. §. ius aũt. in ver. ciuiuʒ romanoꝝ: quã pro sing. allegat Bal. in. c. ij. circa fi. de fra. de no. bñfi. inuesti. ꝛ in. c. j. an maritus succe. vxo. in benefi. ita limitant. Lud. ꝛ do. Alex. hic. Sed tu caue: q: limitatio est in se vera ʒ nõ est ad ppositũ istarũ legũ q̃ loquũtur de filijsfa. ꝛ sic de filijs in potestate. l. nã ciuiũ. ff. de his q sunt sui: sed filij frãcigenarũ vel britonũ non sunt in potestate parẽtũ. glo. pcalle. ergo nõ facit ad

5 propositũ nostrum. ¶ † Secundo principaliter põdera p istam l. probari regulam que alibi traditur, ꝙ qñ leges in. C. sunt in eodem titu. tunc apparet de prioritate ꝛ posterioritate. sed qñ sunt sub diuersis tit. C. istud nõ põt argui. s. ꝙ talis. l. sit anterior: eo q: sit in titu. anteriori ita dicit glo. §. in. j. constitutione. C. in verbo, primordio. ꝛ gl. ꝛ Bar. in. l. ij. in prin. C. de iura. cal. ista regula probatur hic: nã ista lex est in ti. anteriore: ꝛ tamẽ est facta post. l. cũ nõ

a ¶ Clerici, Adde doc. in. c. p venerabileʒ. qui fil. sint legi. doc. in. c. in decoruʒ. de eta. et quali. Abb. in rubri. de peñ. cleri.

solum. vel. l. fin. j. de bo. que liber. patet q: eas refert: ꝛ sic ꝙuis ille leges sint in posteriori titulo, non per hoc sequitur ꝙ posterius. sint facte: istud etiam patet in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. vbi tex. facit mentionẽ. d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. tamen ille titulus est inferior. Istud etiam patet in. l. fina. §. j. C. de cura. furio. que facit mentionem de. l. fi. C. qui admit. que est in titulo inferiori. ¶ Tertio no. ex. l. fi. duplex priuilegiũ qd habet filiusfa. in bonis castrensibus: vel qua primum est quod de eis potest libere testari. scd̃m q: eius testamentũ nõ subiacet querele: vt hic: et l. fi. §. de inoffi. testa. Hinc infert quod cum bona donata a rege vel imperatore filiofa. habeant naturaʒ quasi castrensis peculij. vt est text. in. l. cum multa. quem Bald. ibi dicit esse sing. j. de bo. que libe. ꝛ dixi in auten. ex testamento. §. de colla. quod de talibus poterit testari. ꝛ ita firmant Lud. ro. ꝛ do. Alex. hic. ꝛ Ludo. in preal. leg. aut. similiter. hinc ꝛ secundo notabilius infertur ꝙ cum filijsfa. presbyteri cẽseãtur habere bona iura quasi castrẽsis peculij. aut. presbyteros. ꝛ. l. sacrosancte. ꝛ. l. cum leontiana. C. de epis. ꝛ cle. etiã

a si sint clerici[a] prime tonsure, quod poterunt testari: prout etiã probatur in. c. q: nos. ꝛ ibi canoniste de testa. glo. in. c. q: ingredientib⁹. in ver. testandi. xix. q. vlti. ꝛ expresse ꝛ not. do. Barth. veronen. in cau. lvj. de quo puncto plenius dixi in. l. filie lʒ. §. de colla. ꝛ ibi tetigi an istud procedat in bonis aduenientibus aliunde ꝙ causa clericatus. post Bart. in. d. l. sacrosancte. ꝛ no. istud inter vltima superius dicta pro limitatione istius. l. pe. ꝛ aliarum dictarum legum similium: q: de facili filiusfa. poterit fieri clericus prime tonsure: et hoc modo poterit testari: ꝛ sic vides ꝙ de facili eluderẽtur iste

6 leges. ¶ † Istud tñ qd secundo loco dixi ex tex. ꝙ testamentum cõditum de castrẽsibus vel quasi non subiacet querele est hodie correctum. p. §. ʒ hec quidẽ. cũ seq. in aut. vt cũ de appel. cog. ẽm bar. ꝛ alios in aut. ex causa. in. x. col. j. de libe. prete. vbi dicetur. Angel. ꝛ moder. hic. qui Ang. sing. limitat hoc vltimũ in filiofami. presbytero vel clerico: quia adhuc hodie si exheredet patrem vel matreʒ in testamento, testamentum non subiaceat querele: sed pater vel mater agunt solum ad eorum legitimam, condictione ex le. seʒ ex d. auten. presbyteros. preallegata. ꝛ in corpore vnde sumitur. que cum sit posterior post. §. sed hec quidem. remanet incorrecta: ꝛ cũ Ange. tenet Ludo. hic: ꝛ Rapha. Fulgo. hic tenet contrarium: ꝛ põderat quod tex. in. d. aut. presbyteros. ꝛ in corpore vnde sumitur, dicit ita tamen vt parentes habeant legitimam portionẽ. qd si nõ fecerint est locus pcedeñ. aut. ꝛ sic in omnibus est locus q̃rele. per. d. §. sed hec quidem Idem tenet Salice. in. d. autenti. ex causa. j. de libe prete. Tu vltra eos pondera quod contra Ang. facit, quia cũ equiparent hodie a iure testamẽtum presbyteri: ꝛ alteri⁹ testãtis de quasi castrẽsibus: per dictã aut. pſbyteros. ergo quod in vno corrigit. p. d. §. sed hec quidẽ. intelligitur ꝛ in alio correctũ esse q: quãdo duo casus parificant a. l. antiqua in aliqua materia, certe. l. noua corrigens in vno ex casibus parificatis intelligit et in alio corrigere. ẽm Bart. in. l. ij. ff. de leg. j. ꝛ in. l. marcellus. in prin. ff. ad treb. ꝛ in aut. sed cũ testator. C. ad leg. fal. Sustinendo Ange. potes dicere ꝙ parificatio que fit de testamento presbyteri et alterius testantis de quasi castrensibus, fit in materia fauorabili vt non habeat locum querela. ꝛ sic testamenta expugnari non possint: ergo nõ debeat fieri extensio ad casum odiosum. d. §. sed hec qdem. vbi disponitur ꝙ testamenta possint querelari ꝛ expugnari per regulam. l. cũ quidã. ff. de libe. ꝛ posthu. Et vide que dixi in l. sicut certi. in vlti. col. §. de testa. mili. Jason Mlis.

¶ De testamentis. Rubrica.

1 ¶ Vbi concurrũt veritas et cõmunis opinio tãꝙ diuersa, prefertur communis op. veritati.
2 Vbicũꝗ requiritur certa qualitas in personis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet precise pbari quod illa qualitas limitato tempore interuenit.
3 Exceptio seu positio debet concludere non tñ de veritate ʒ etiã simul ꝛ semel de cõi op. al's nihil operatur.
4 Regulariter seruus non potest esse testis in testamento.
5 Error non presumitur.
6 Qui vult repellere aliquẽ ppter inimicitiam, non sufficit qd pbet in gñe inimicitiã, ʒ oʒ etiã pbare in spe eius qualitates.
7 An testiũ nũcupatiuum redactũ in scrip. pbet p solã scripturam.
8 Regulariter vbi aliqua. res est mea, sed non possum probare licitam est mihi recuperare eam furto.

Testes. Diuide in tres partes. In prima ponitur thema et decisio. In secunda que est ibi, cum eo tempore. ponitur ratio decidendi. In tertia q̃ est ibi, nec quicꝗ. respondetur tacite obiectioni. Et qz in illa tertia respõdetur tacite obiectioni. dicit Bart. hic in vltima col. h. d. Inspicit cõditio testis adhibiti i testõ q̃lis fuerit vere ꝛ putatiue

tamen tempore quo adhibitus fuerit: hoc dicit ista solemnis lex. ¶ Nota ex ista .l. duo generalia ad que vulgo allegatur. primum est: quod vbi concurrunt veritas et cõis opinio tanquam diuersa. prefertur cõis opinio veritati. et istud est fauore testamenti. quia causa sustinendi testamenti respicit fauorem publicum. et vbi tractatur de testo sustinendo dicitur ibi tractari de fauore publico cum publice interest quod testamenta sortiantur effectum .l. vel negare. ff. quemad. testa. ape. et de hoc est gl. valde no. in .l. gallus. §. quid si is. in ver. vtilitatem. ff. de lib. et posth. alias autem cessante fauore testamenti et sic publico, nunquid preferatur opinio veritati, remitto te ad Bart. in .l. si is qui putat. et in .l. gerit. ff. de acqui. here. Aliud generale habes ex hoc tex. prout etiam no. glo. hic quod communis error facit ius et habetur pro veritate, concordantes sunt in glo. vide Barto. et Jacobum butri. in .l. barbarius. ff. de officio preto. Bald. hic in quarta questione. et late Fulgo. hic per Cynum in .l. decernimus. C. de sacrosan. eccle. aliquid per Barto. in .l. ij. ff. de supel. lega. Salic. in .l. zenodorus. §. ad macedon. Bal. omnino. in .l. secunda. C. de senten. Ange. de aretio. in. §. sed cum aliquis. insti. eod. per canonistas in c. ad probandum. de re iudi. plene per. d. Anto. de bu. in commento c. consultationibus. de iurepa. et tetigi in .d. l. barbarius. ff. de offi. preto. ¶ Secundo diligenter no. ex tex. ibi cum eo tempore. secundum Bar. hic in vlti. col. et Bal. in .iij. not. hic notabiliter probari quod vbicunque requiritur certa qualitas in personis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet precise probari quod illa qualitas limitato tempore interuenerit: et non sufficeret probare quod interuenerit ante illud tempus vel post. vt dicit hic text. in versicu. cum eo tempore. Ad idem facit text. in .l. ad testium. §. j. in verbo tunc. ff. eodem. faciunt que notant Barto. et alij in .l. non solum. §. sed vt probari. cum suis concor. ff. de operis noui nuntiatio. et vide que dixi in rub. §. qui admit. Limita tamen istud no. per textum singularem: et ibi Innocen. et domi. Ange. ad hoc ponderant in cap. propoluit. de cleri. excommu. ministran. quod licet requiratur certa et determinata qualitas certo tempore, et requiratur pro forma, certe talis qualitas probatur inesse presumptiue, non dico concludenter illo tempore probando quod olim fuit. et ita illum textum ad hoc no. domi. Francis. de are. in consi. ij. incip. videtur dicendum. in .j. colum. ¶ Tertio pondera text. in ver. signabatur hic colligi quod ista .l. loquitur de testamento in scriptis: quia testamentum nuncupatiuum non signatur nisi in testo ceci. l. hac consultissima. vbi dixi. §. tit. j. secundum Raph. Fulg. hic et idem tenet Imo. i. l. ad testium. §. conditionem. ff. eo. tamen gl. et cõiter doc. hic intelligunt quod ista lex procedat etiam in testamento nuncupatiuo, cum sit eadem ratio. de quo dicetur. j. in glo. ¶ Quarto pondera tex. ibi, omnium consensu: et intellige sane non omnium hominum de mundo: sed omnium quod verisimiliter eum cognoscunt. secundum Bart. et alios hic. et est glo. not. in .l. cum qui das. §. quod dicitur. el. ij. in ver. obstetrices. quam ibi no. Bar. ff. de acqui. here. tradit. in .l. j. §. nuntiatio autem. ff. de ope. no. nun. Imo plus, non requiritur quod omnes cognoscentes istum testem reputarent eum liberum: sed sufficit quod maior pars cognoscentium .l. iij. in princ. ff. ad macedo. iuncta .l. j. C. eo. secundum Ray. et Alb. de rosa. hic. et late Joan. fab. in. §. sed cum aliquis. in .vij. colum. insti. eo. cum concor. de quibus per do. Alex. hic. et idem tenet do. Fra. de are. in .d. l. ad testium. §. j. Quamuis contrarium tenuerit Imo. in .l. ad testium. §. j. quem sequitur Ang. de are. in .d. §. sed cum aliquis. in vlti. col. ¶ Item extende istam .l. vt procedat non solum quando vnus vel duo ex septem testibus erant serui: imo procedit ista lex etiam si omnes septem testes testamentarij fuissent omnes serui, vel aliter inhabiles: dummodo cõi opi. reputarentur habiles. Et ad hoc bene pondera istum tex. in prin. dum dicit testes: et sic in plurali. Item indefinite [b] ergo equipolleat ac si dixisset omnes testes. ..iur. vulgarious. Item quia est bonum arg. de parte ad totum vbi est eadem ratio .l. qui scit. in princ. cum iuribus ibi alle. in glo. ff. de vsur. et .l. que de tota. ff. de rei vendi. et ca. pastoralis. in princ. ff. de offi. deleg. bona gloss. in clemen. si vna. in verb. defensor, de reb. eccle. non alie. et ita tenet Cy. hic in .ij. q. et sequitur Rapha. Fulg. et Jo. fab. in .d. §. sed cum aliquis. ¶ Item procedit ista lex non solum quando in testibus testamentarijs erat defectus seruitutis, sed etiam quando interuenisset alius defectus, puta quod aliquis in veritate esset femina: et reputaretur masculus. vel esset infamis et excõicatus et communi opi. reputaretur habilis. ita concludunt Cy. Bar. Bal. et magis cõiter alij. per glo. reputatam sing. in .l. cum lege. in glo. fi. in verb. putauit. ff. eo. quam gloss. cõiter sequuntur doc. hic: et eam reputant singu. Bald. in ca. super eo. de testi. cum concor. de quibus per do. Alex. hic. Quamuis contrarium teneat Ang. et Ful. hic ponderando tex. in .d. §. sed cum aliquis. in verb. libertate. Sed responde quod cum hic tractetur de publico: et sic testamenti vt predixi. licita est extensio ad similes casus. ¶ Item adde et quarto quod ista lex procedit etiam in casu contra: quando omnes septem testes adhibiti in veritate erant liberi et habiles, tamen cõi opinione etiam ipsius testatoris reputarentur serui: tamen valeret testamentum: quia tunc attenderetur veritas et non opinio. Licet in secundum putaui. §. fi. ff. de ne-

go. gest. secundum Ful. et do. Alex. hic. et Bal. et Sali. in .l. ij. C. de sen. et si dicis quod vno testium tunc non debeat valere, deficiente voluntate testatoris, quia videtur testatorem noluisse testari: quia adhibuit septem testes quos omnes credebat inhabiles: et ideo videtur quod actus non debeat valere etiam eo modo quo possit. per regulam .l. an inutilis. ff. de accepti. in princi. dic quod ibi actus qui agebatur expresse erat nullus, vtroque modo: et secundum veritatem, et secundum opinionem. hic autem valebat saltem attenta veritate. Tamen huic refragari aliqualiter videtur quod dicam statim in .ij. limitatione. ¶ Quinto extende istam .l. vt procedat etiam si iste seruus non esset in quasi possessione libertatis. vt. j. statim dicam. ¶ Istam .l. sic extensam limita duobus modis: primo quando defectus erat in persona ipsorum testium. secus quando defectus fuisset in persona ipsius testantis: vt quia in veritate esset filiusfa. et sic inhabilis ad testandum: quia quamuis cõi opi. reputaretur habilis: et sic sui iuris: vt quia cõi opi. reputabatur quod esset emancipatus a patre, vel quod pater eius esset mortuus: tamen si faceret testamentum non valeret: quia tunc esset defectus in ipsa substantia testamenti. Et quamuis reperiatur quod cõmunis opi. attendi debeat quo ad habilitandum testes adhibitos ad testamentum: tamen quo ad habilitandum inhabilem ad testandum nullibi reperitur. et grauior est in eo defectus in quo substantia consistit. ita limitat Bald. in .l. ij. ad fi. C. de senten. et simpliciter sequitur do. Alex. hic. Tu pondera in contrarium. glo. ordi. in .l. ij. in verb. seruus. C. de edi. diui adri. tol. que approbatur per docto. ibi nisi respondeas quod loquitur in iudicio possessorio: et sic in summario, hic in petitorio, et sic in ordinario. ¶ Ultimo limita non procedere istam .l. quando testes serui essent habiti pro liberis ab alijs omnibus eos cognoscentibus, preterquam a testatore, qui sciebat eos esse seruos: quia scientia testatoris facit quod testamentum vitiatur non obstante communi opi. aliorum. Ita singulariter limitat Jo. fab. in .d. §. sed cum aliquis. per text. in .l. fi. in fine. ff. quibus ad liber. procla. non lic. et sequitur simpliciter do. Alex. hic. in .x. col. Quamuis aliqualiter videatur refragari quarta extensio quam posui ad hunc tex. quando testes erant vere habiles: sed ab ipso testatore inhabiles reputabantur: tunc non attento eo quod testator crederet, testamentum valet: quare ergo non valet etiam hic attenta opinione aliorum, et non ipsius testatoris. cogita quia bene diuersitas est. nam ibi attenta veritate erant liberi: et sic habiles. quod non est hic. vbi nec secundum veritatem nec secundum opinionem ipsius testatoris sunt habiles. ¶ Nunquid autem ista .l. habeat locum in eo qui vere non erat notarius: tamen communi opinione reputabatur notarius: vt propter communem errorem instrumenta per eum facta valeant. dixi et limitaui aliquibus modis in .l. barbarius. ff. de offi. preto. Nec requiritur quod iste seruus esset in quasi possessione libertatis: quod dicitur esse quando diu se gessit pro libero .l. iij. §. si seruus. de acquiren. pos. quia satis est quod habeatur pro libero, quamuis aliter non sit in quasi posses. libertatis. et erit sexta extensio ad hanc legem secundum Bar. et do. Alexan. hic: quicquid teneat Pau. de cast. et minus bene. ¶ Quinto no. ex tex. ibi liberorum loco. mirabilem .l. ad practicam secundum Bar. ad opponendum exceptionem contra testes vel contra iudicem. nam non sufficit opponere quod talis testis tempore quo deposuit vel talis iudex erat infamis vel excõmunicatus: sed oportet etiam addere quod etiam illo tempore reputabatur pro excõicato. et idem in positionibus. Et idem tenet Barto. in .l. si arbiter. j. de senten. et in .d. l. ad testium. §. j. et in .l. cum lege. ff. eo. Ex quo no. vt elicias, quod exceptio seu positio debet concludere non tantum de veritate, sed etiam simul et semel: de cõmuni opinione: alias tanquam non concludens nihil operaretur. quod bene signa. Sed istud reprobant Bal. hic: in .ij. q. et omnes moder. hic: per tex. in .c. presentium. §. testes. de testi. in .vj. et quia presumitur quod ita reputaretur, ex quo ita erat. Idem tenent etiam Imo. Rapha. et Pau. de cast. in .d. l. ad testium. §. j. Mouetur precipue Rapha. cu. ibi: quia si verum esset illud quod dicit Bart. sequeretur quod non admitteretur ista petitio, peto a te centum: quia tibi mutuaui: nisi adderem nec mihi restituisti cum sit possibile quod mihi restitueris: tamen istud est notorie falsum. item facit, quia regulariter seruus non potest [d] esse testis in testamento .l. qui testamento. §. seruus. ff. eo. et .l. hac consultissima. in prin. in verbo liberi. j. eo. vnde sufficit quod excipiens habeat presumptionem pro se. arg. l. oes. §. lucius. ff. de his que in frau. credi. et in dubio presumitur pro regula. vt no. Bar. in .l. quoties. ff. si quis cau. et in .l. ij. in prin. in .j. col. ff. si quis in ius voc. non ierit. vnde fundanti se in iure speciali incumbit onus probandi: iuxta glo. in cle. j. de rescrip. Tu vltra eos considera quod iste tex. in quo se fundat Bar. probat contra eum: quia in isto text. contra testes nil opponebatur, nisi quod erant serui: sed ad eorum defensionem siue excipiendo: siue replicando dicebatur quod tunc communi opinione reputabantur liberi. et sic considera quod in isto text. ista semper est allegatio defendentis teste: non autem cõtra eum excipientis: vel opponentis: vt vult Bar. nisi forte intentio Bar. fuerit quod iste tex. velit non debere tractari de per se an testes fuerint liberi vel serui, nisi et

[a] ¶ Cõis error. Adde Jo. an. in .c. cum dilect. de consuetu.

[b] ¶ Indefinite. Adde glo. in .c. vt circa. de elec. li. vj. Fely. in c. audientiam. in .xviij. col. de rescri. alegan. de imo. gl. l. xvj. inci. viso testo dicti benica fie quondam iulie .l. ij. co. in .ij. volu.

[c] ¶ Argumentum. Adde bar. in .l. per fundum. ff. de ser. rust. prae. et in ca. meretrices. xxxiij. q. iiij.

[d] ¶ Non pot. Adde spec. tit. de teste. §. j. v. item quod est seruus. et v. si. seq. idem spec. in ti. de exce. i. §. pt.

simul copulatiue tractaret᷑ q̃ ita sint habiti ⁊ reputati. Potuit etiã moueri Bar. p̃ istũ tex. hoc modo. nã seruus nõ phibet᷑ simpliciter esse testis in testõ: sed cũ ista qualitate si ita habetur ⁊ reputat᷑. tex. est in hac. l. p̃ quã supplet᷑. d. l. qui testõ. §. seruus. s3 vbicunq3 requiritur qualitas i actu non sufficit actus sine qualitate. nec ecõtra. tex. est in. l. fulcinius. §. ij. ⁊ ibi no. Bar. ff. ex qui cau. in pos. ea. ⁊ in. l. j. §. ait pto2. ⁊ ibi not. Barto. ff. ne quid in flumi. pu. et in. c. l3 causam. ⁊ ibi Abb. in. vij. no. de pba. ⁊ text. in. l. titius. ff. de testa. mili. ergo non sufficit opponere de seruitute vel infamia testis aut iudicis non qualificata. ⁊ hoc modo iste text. bñ faceret pro opi. Bar. † Item contra Bar. facit. q2 cũ erro2 non psupponitur. l. si adulterium cum incestu. §. incestum. in verb. vtiq3 si errorallegatur. ff. de adul. vñ qui errorem allegat debet eũ pbare. vt no. in. l. errore. §. eo. ergo in isto tex. qui allegat q̃ tpe testamẽti habebatur pro libero, debet illud pbare. Sed aduerte q2 Joan. an. ⁊ Abb. ⁊. d. An. de bu. in. c. fraternitatis. de testi. tenent idẽ quod Bar. in iudice. s. q̃ opponens exceptionẽ ɔtra iudicẽ q̃ erat excõicatus: debet etiã pbare q̃ habeat᷑ pro excõicato. p̃ tex. vbi dicunt esse casum. in. c. ad probandum. de re iudi. sed in teste verior sit ɔ̃ria opinio: ex quo non reperit᷑ cautũ in teste prout in iudice. p̃. d. l. ad probandũ. ita tenet do. Frã. de are. in. d. l. ad testiũ. in pñ. ista differentia non placet: q2 facilius repellit᷑ iudex q̃ testis: q2 facilius potest haberi alius iudex: sed non ita põt haberi alij testes. glo. est in. c. insinuante. ⁊ ibi Jmo. ⁊ doc. de offi. dele. ⁊ gl. in. c. vno. et canoniste in glo. ij. eo. tit. Bal. in. c. de causis. i. ix. col. e. ti. si ergo non sufficit opponere contra iudicem q̃ erat excõicatus: nisi etiã probet᷑ q̃ ita habeat᷑ pro excõicato. p̃ text. in. d. c. ad probandum. ergo multominus sufficiet contra testem p rationẽ. s. alleg. ⁊ ita ex oibus. s. dictis potes tenere cum Bar. ⁊ p eo faciet tex. in. d. c. ad probandum. in vtroq3 dicto tam in iudice q̃ in teste, inducẽdo vt. s. induxi. ¶ Aduerte etiã in pdictis: q2 do. Frã. de are. in. d. l. ad testiũ. in pñ. si bene inspicit᷑ in exceptione excõicationis nõ cõstituit differentiã inter iudicẽ ⁊ testem: imo vult q̃ doctrina Bar. procedat ⁊ in iudice ⁊ in teste, q̃tum ad exceptionẽ excõicationis per. d. c. ad probandum. sed in exceptione infamie vel seruitutis q̃ opponitur contra testem, tenet contra Barto. q2 lex non requirit tunc q̃ reputetur prout in exceptione excõicationis. d. c. ad probandũ. Dicit etiã Bar. hic in fine q̃ non sufficit opponere exceptionẽ in genere q̃ aliquis sit infamis, ⁊ ita reputabat᷑: nisi in spẽ deducantur cause infamie: hoc est ex qua causa sit infamis. p̃ tex. i c. presentium. §. testes. in verb. sigillatim. de testi. in. vj. ⁊ idem t3 Bal. hic in. ij. q. ⁊ alij. ⁊ Lud. ro. in ɔ̃si. cccx. incip. in casu propositę consultationis breuiter dicendũ. adde glo. in cle. cõstitutionẽ. in verbo circunstantiarũ. de elec. Pau. de ca. vbi limitat. in consi. xxvij. visa appellatione in. ij. col. Facit q̃ no. vult Bald. in. l. turpia. post glo. ⁊ Bar. ibi. ff. de leg. j. q̃ statutũ puniens diffamãtes aliquẽ: intelligitur qñ deuenit ad specificationẽ delicti. Facit etiã q̃ no. vult Bald. in. l. si quis testib⁹. ad fi. s. de testi. q̃ si quis vult repellere pp̃ter inimicitiã non sufficit probare inimicitiam in genere: sed debet pbari in specie eius qualitas: imo fortius voluit Bar. in. l. iij. §. lege iulia. ff. de testi. ⁊ in. l. j. ff. de excep. in. ij. colũ. in ver. pone q̃ aliquis excipiendo opponit. q̃ etiam tenet᷑ exprimere qualitates ⁊ circunstantias criminis. Itẽ locũ ⁊ tempus, sicut in libello accusatorio: de quo vltimo q2 dubiũ est, vide Bal. q̃ cõtrarium tenet in. l. edita. C. de eden. in repeti. Paduana. in. viij. col. ⁊ in. x. oppo. ⁊ in auẽ si testis. in fi. C. de testi. Canoniste in. d. c. presentium. §. testes. ⁊ in. c. fi. de purga. canonica. ¶ Vlti. anteq̃ venias ad gloss. ad istam. l. adde q̃ dicit signanter Ang. in ɔ̃si. j. incip. porrecta fuit petitio. in. ij. col. q̃ si sit oppositum ɔtra testes q̃ non sunt omni exceptione maiores, a vel quod sunt infames. ista est inepta exceptio. dicit enim quod non sunt, denotat tẽpus presens vt. l. cum stipulamur. ⁊. l. si a colono. ff. de verb. obligatio. ⁊. l. si ita. ff. de auro ⁊ arg. leg. non autẽ dicit q̃ tempore iuramenti eorũ ⁊ depositionis non essent omni exceptione maiores. vnde possibile est quod nunc non sint omni exceptione maiores, et tunc fuerint: vnde dicta exceptio est inepta: q2 conditio testis inspicitur fm̃ tempus productionis ⁊ iuramenti. per istam. l. ⁊. l. si arbiter. C. de senten. Idẽ ⁊ notabilius tenet idẽ Ang. in consi cccviij. factum tale est. Christophorus. vbi plus tenet, quod etiã si dicat᷑ sunt ⁊ fuerunt, adhuc non obst. q2 illud verbum fuerunt: potest intelligi post testificatum. Hinc Bart. in ista. l. quando ponit formam exceptionis contra testem, dicit quod tunc temporis quam do tulit testimonium ⁊c. ¶ Glo. in ver. adhuc. diuiditur in duas partes principales. In prima declarat tex. ⁊ hec est plana. In secunda que est ibi: ⁊ nota quod licet. glo. per viam notabilis fortiter opponit contra tex. Rursus illa secunda pars diuidit᷑ in tres particulas. In prima vt dixi glo. per viã notabilis fortiter opponit, ⁊ fatetur contrarium: quod licet sufficiat seruos fuisse habitos pro liberis tempore quo adhibiti sunt in testamento, tamen detecta postea eorum seruitute non poterunt in iudicio exami

a ¶ Vi exceptiõe maiores. Adde q̃ dicunt᷑ testes oi exceptiõe maiores. vñ glo. i ver. maiores. i. c. j. de ɔ̃san. ⁊ affi. gl. in. ṽ. idoneos. insti. d inuti. stip. Bar. i. l. ad monẽdi. de iu. iu. Alex. de uno. ɔ̃si. xvij. incip. viso pcessu cause vertẽtis iter Antoniũ quondaz Jo. be. rim. i. j. vol.

b ¶ Cõscientie. Addẽ gl. in. c. iusgẽtiũ j. dis. Abb. i c. j. de iu. in xvij. col. Fely. in. c. qm̃. i ij. co. ⁊ si. docto. i. c. q cũ fure. de iur. Archi. in. c. dñs noster. xxij. q. ij.

nari, cum sint serui. l. quoniã liberi. §. de testi. ⁊ sic per eos non poterit tale testamentum probari. In secunda que est ibi, et si dicas. glo. p̃ viã questionis fortiter opponit cõtra illud q̃ tenuit gloss. in parte precedenti: q2 nihil prodesset, q̃ sufficiat seruos fuisse habitos pro liberis tempore conditi testamenti: si postea p eosdem non posset testamentũ pbari: nec possent in iudicio produci. glo. ad hoc ponit primã responsionem: ⁊ sic primum intellectum: q̃ ista ex. loquatur in testamento nũcupatiuo redacto in publicam scripturam per manũ publici notarij. in quo aduerte quod gloss. dicit q̃ consuetudo sic se habet, quod per instrumentum publica manu notarij confectũ probet᷑ testamentũ absq3 septẽ testibus. ⁊ ad istud cõprobandum vltra consuetudinem. glos. alleg. tres leges, in quibus dicitur q̃ vbi adest publicum documentũ non expedit habere aliam probationem per testes. Vel dicit glo. quãdo aduersarius fateret᷑. vbi habes in ea. In tertia ⁊ vltima que est ibi: alij dicunt. glo. ponit secundã solutionem. ⁊ sic secundũ intellectum, q̃ ista lex loquatur in testamento in scriptis: vt probat tex. in ver. signabat. quod bene probatur per scripturam publicam notarij, ⁊ non per testes: q2 non stat in auribus testium. Deinde glo. reprobat precedentem intellectum q̃ testamentũ nuncupatiuum possit probari per solam scripturam notarij, que solum obtinet vim duorum testium, cum in testamento. vij. requirantur. ¶ In fi. gl. habes ex tota ista glos. a princi. vsq3 ad fi. conclusiue, q̃ si testes in testamẽto adhibiti in veritate sint serui, vel aliter inhabiles, propter illã cõmunẽ opinionẽ. sustinet᷑ testamẽtũ ⁊ valet: tamen per tales seruos non poterit probari: quia detecta eorum seruitute testes serui non possunt in iudicium produci. l. qm̃. alleg. in glo. Et si dicis que vtilitas est q̃ tastamentum in se valeat, si non põt probari per testes: q2 in effectu paria sunt aliquid non esse, vel esse: sed non posse probari. l. duo sunt titũ. ff. de test. tute. Item paria sunt non esse, vel non apparere. l. in lege. ff. de contrahen. emp. ⁊. c. solennitates. el. j. de conse. di. j. nã aduersario negãte testamentũ, prout faciet verisimiliter, si nõ poterit probari illud quod valeat, nihil releuabit. glos. ponit tres vtilitates. 7 † Prima subintrat illam difficultatem nunquid testm̃ nuncupatium redactum in scriptis probetur per solaz scripturam. de quo plene per glo. ⁊ doc. in. l. heredes palã. in pñ. ff. eo. ⁊ p gloss. in. l. fi. C. de fideicõ. ⁊ in. l. ij. vbi dixi. s. de bo. pos. secundum tabu. quã pre. Secũda vtilitas si aduersarius fateatur testamẽtum nõ est verisimilis. Tertia vtilitas quod ista lex loquat᷑ in testamento in scriptis redacto in scripturã publicã, est verissima i se. ⁊ ita tota die videmus q̃ sola scriptura notarij publici pbat testamẽtum ⁊ eius defectu, etiã si oẽs testes essent mortui: vt dicã statim in. l. seq. ¶ Aliam vtilitatẽ vltra glos. tradit Bal. hic in. ij. col. q2 qñ testm̃ valet, l3 nõ possit pbari pp̃ter detectaz inhabilitatẽ testium: tñ heres q̃ in veritate est heres, dato q̃ in iudicio obtinere nõ posset: tñ quocũq3 ingenio põt ⁊ est sibi licitũ in foro ɔ̃scien b tie furari res hereditarias: ⁊ nõ peccat. q2 regula est vbi aliqua res in veritate est meã: sed non possum probare, licitũ est mihi recuperare eam etiã furtiue ⁊ nõ pecco. fm̃ Jnno. in. c. olim. el. j. de resti. spo. ⁊ ibi do. Anto. de but. in. vij. colũ. qui dicit plus: q̃ non solũ possum rem meã furtiue recuperare: imo aliã rẽ equiualentem meẽ. qñ meã habere nõ possum: dũmodo nõ sequat᷑ scandalum. ⁊ refert ita tenere theologos. sequitur Flo. in. l. ita. ff. ad le. aquil. ⁊ Pau. de ca. in consi. xxxv. in. ij. col. ⁊ do. Alexã. in consi. cxxxv. inci. circa primũ dubiũ. in. j. volu. vbi cõsuluit de famulo q̃ non poterat consequi salarium a patrono, ⁊ ex capsa furtiue pecuniam assumpsit. ⁊ idez q̃ Bal. sequit᷑ simpliciter do. Abb. in c. j. in. ij. col. de his que vi metusve cã. Istũ intellectũ gl. sic declaratum, sequunt᷑ Ja. bu. Ray. Bart. Raph. Fulgo. ⁊ Ludo. ro. hic. iste intellectus est verus in se: sed nõ est tenẽdus ad hũc tex: q2 nõ est presumẽdũ q̃ imperator in hac. l. ⁊ similibus disposuerit sic solẽniter valere testamentũ, in quo adhibiti sunt testes serui q̃ reputabantur liberi: nisi etiã intellexisset q̃ p eos posset testamẽtũ pbari. nec est ista lex facta pp̃ter casus speciales. s. enumeratos. ¶ Vñ op3 nos tenere q̃ testm̃ valeat, ⁊ possit pbari nõ obstãte q̃ detecta sit seruitus vel inhabilitas testiũ: ⁊ sic op3 nos respõdere ad. l. qm̃ liberi. s. d test. ⁊. l. ij. §. due aũt sunt cause. ff. ad qua difficultate varij varia dixerũt. Et in effectu reperio quinq3 principales solu. Et in primis do. Azo in summa ti. isti⁹ de testa. circa fi. dicit nõ obstare. d. l. qm̃ liberi. q2 ibi loquitur qñ erãt serui vere ⁊ putatiue. s3 hic reputabant᷑ liberi. Et si dicis dato q̃ putarent᷑ liberi t̃pe ɔfecti testamẽti. tñ nũc t̃pe quo debẽt examinari detecta est eorũ seruitus: ⁊ sic debet attẽdi t̃ps quo pducunt᷑ testes: ⁊ si illo t̃pe reperiunt᷑ inhabiles nõ admittunt᷑. d. l. ij. §. due aũt sunt cause. §. finge. R̃ndet ipse q̃ illa lex pcedit qñ testis mutauit ɔditionẽ culpa sua: q2 effect⁹ est infamis vel excõicat᷑: s3 hic nõ i⁊cessit mutatio culpabilis: s3 solũ detectio inhabilitat. Ista opi. tenet Cy. ⁊ Bar. h. ⁊ Bar. in. d. l. ij. §. due aũt sunt cause. istũ intellectũ reprobãt Ang. Ful. ⁊ Lu. ro. hic. Jmo. in. d. l. ad testiũ §. co. ditionem.

§.conditione m.propter generalitatē.d.l.quoniā liberi.et.d.l.ij. §.due aūt sunt cause.tñ istam opi. Azo.etiā tenet Bal.in.c.p̄sentiū.circa fi.de testi.lib.vj.aliter r̄ndet Dy. Jac.de are.ꝛ bar.in.d.l. ad testiū.§.conditionē.q̄ꝺ aliqñ testes adhibent̄ ad solēnitatē alicuius actus,vt in testamētis.ꝛ satis est q̄ꝺ illo tempore,satisfactū sit solēnitati legis:quia nil est q̄ꝺ possit tunc imputari.vt dicit tex. no.in ratione sui in.c.j.an remoueri deb.testes q pa.esse desi.in vsi. seu.ꝛ tunc casus superueniens etiā ex sua culpa vel ex suo delicto non nocet. Ratio,q: dictū eoꝝ trahitur retro ad tp̄s quo adhibiti sunt,ꝛ satis est quod illo tempore sit satisfactū solennitati legis:ꝛ ad hoc vide aliqua similia adducta per domi. Alex.hic.sed vbi testes adhibentur nō ad solennitatem actus:sed ad probationem:prout regulariter fit in cōtractibus vel similibus:vbi testes adhibentur,non quia requirantur pro solennitate:sed vt possit per eos probari res gesta:ꝛ isto casu requiritur ꝙ sint habiles.nō solum tp̄e quo adhibiti sunt.sed etiā tp̄e quo in iudicium p̄ducentur.ita proprie loquuntur cōtraria. Istā sol.sequitur Bal. hic:in ij.col.ꝛ Pau.de ca.ꝛ d. Alex.hic:ꝛ Joan.fab.in.d.§.sed cum aliquis.in.vij.col.ꝛ magis cōiter tenet̄. Sed eam reprehendit imo. in.d.§.coditionem.propter generalitatem.d.l.quoniā liberi.ꝛ.d. §.due aūt sunt cause.vbi nō apparet an testes erant adhibiti p̄ solennitate,vel ad probandū.propterea ꝛ fortius data ista sol.p̄ vera sequerētur multa absurda.sequeretur enim ꝙ in testamēto cōdito a patre inter liberos:vbi duo testes adhibentur non pro solennitate:sed ad probanduꝫ.l.hac consultissima.§.ex imperfecto. j.eo.ꝛ.l.fin.C.fami.hercis.item in testō cōdito ad pias causas.iteꝫ in testō militis,in oībus istis testes adhibentur solum ad probandum.sequeretur ꝙ ista.l.non haberet locum.q̄ꝺ non sufficiret ꝙ testes,fuerint habiti pro habilibus.q̄ꝺ vr̄ absurdū f̄m Raph.cu.in d.§.conditionem.qui per hoc reprehendit istum intellectū.cui etiāꝫ fortiter refragatur ratio.d.c.primi.an remoueri de.test.que militat etiam qñ nō testes adhibent̄ ad solēnitatē. ¶ Tertia fuit so. Bal.in.d.§.conditionē.qui dicit ꝙ ideo in hac.l.testes inhabiles etiaꝫ post detectā inhabilitatē admittuntur ad p̄bandū,eo q: erant adhibiti in testō et in testō [a] requiritur q̄ꝺ testes sint rogati. aut.rogati.§.de testi.ꝛ.l.hac cōsultissima.in prin.in vers.rogatis. j.eo.vnde succedit regula quod qñ ptes rogauerūt aliquos in testes,etiaꝫ si essent inhabiles,tñ intelliguntur eos taliter approbare q̄ꝺ non possunt amplius eis opponere de inhabilitate. Gl.est sing.in.§.ꝛ licet.in ver.ꝛ supplicijs.in aut.de testi.quā gl.dicit esse ordinariā ꝛ sing. Bal.in.c.ij.de testi.ꝛ Ange.hic.de cuius gl.veritate vide Bal.in.l.parentes.C.de testi.d. Anto.de but.et Jmo.in c.ex literis.de transac. Sed quādo testes adhibiti nō sunt rogati, tunc detecta eoꝝ seruitute vel inhabilitate bene repelli possunt: prout est qñ adhibent̄ in cōtractibus vel in alijs actibus in quibus non requirit̄ testes esse rogatos,dicta aut.rogati.ꝛ tunc loquunt̄ cōtraria. Et hāc sequit̄ etiā Sali.in.l.quoniā.C.de hereti. facit quod signāter vult Bar.in.l.lucius.ad fi.ff.de fideius. Istā solutionem reprobāt Jmo.ꝛ Pau.de cast.in.§.cōditionē.ꝛ Ludo. Alex.hic:aliquibus medijs satis fragilibus hic relatis per do. Alex. Sed ego vltra eos reprehendo:quia si veruꝫ esset quod in ista.l.ideo serui possunt esse testes ꝛ possent in iudicio produci: eo quia fuerunt in testamento adhibiti:in quo testō debēt esse rogati:ꝛ q̄ꝺ illa rogatio faceret:vt eis non posset amplius opponi: sequerent̄ duo absurda. Primo sequeret̄ q̄ꝺ cuꝫ in oī testō testes debeāt esse rogati:vt dixi,q̄ꝺ semper serui et inhabiles possent eē testes.cōtra.l.qui testā.ff.e.in.§.seruus.ꝛ.l.hac cōsultissima.in p̄n. j.eo. Scd̄o ꝛ fortius non esset opus q̄ꝺ reputarent̄ p̄ liberis,si solus rogatus sufficeret:q̄ꝺ est contra istū tex. Jtē testes fuerunt rogati a testatore:non aūt a venientibus ab intestato,qui nunc opponūt. Preterea ꝛ quarto qñ testes adhibent̄ solū ad probandum:vt in cōtractibus:tūc p̄cedit illa glo.q̄ꝺ ptes rogando tales testes censentur eos habilitasse:sed qñ testes habiles requirunt̄ p̄ solennitate:vt in testō.l.hac consultissima.in princ.j.eod.tunc rogatio partium nihil facit.l.nemo potest.ff.de lega.j.ꝛ.l.ius publicum.ff.de pac. Jtem illa glo.procedit qñ testes tp̄e quo actus geritur sunt inhabiles:tunc eo ipso quod a partibus rogant̄,videntur approbari.sed nos loquimur qñ testes tp̄ore actus gesti reputabantur habiles:sed postea detecta est eoꝝ inhabilitas.vnde partes rogando tales testes non possunt videri approbasse,respectu defectus postea futuri.l.nulli.de electio.in.vj.ꝛ.c.insinuante.de offici.deleg.f̄m Jmo.ꝛ Frā.de are.in.d.§.conditionem.ꝛ Ludo. hic:facit.l.de etate.§.ex causa.ff.de interroga.actio. ¶ Quarta fuit solu. Bal.hic:in.ij.col.post Nico.de mata.quā sol.sibi ascribit Jo.de imo.in.d.§.cōditionem.quod cōtraria sunt vera:quod detecta inhabilitate testium,nō per eos possit actus probari:siue loquamur in contractibus siue in vltimis voluntatibus:sed spāle sit in testō in scriptis:de quo loquitur ista.l.vt patet in verbo signabatur.ꝛ declarat gl.in.§.testes.in titu.eo. Et rō spālitatis est, quia testm̄ nuncupatiuū stat in auribus testiuꝫ.l.heredes palam. in princ.ff.eo.sed in testō in scriptis testes nihil sciunt de his que in testamēto continent̄ ideo nil habēt deponere de tenore testamēti:quia serui non admitterent̄ ad illud probandum.sed solū habēt cognoscere sua signa ꝛ subscriptioneꝫ:ꝛ sic habēt deponere de facto proprio.vnde habes aduertere,q̄ꝺ lꝫ seruus non possit esse testis in iudicio,est verū qñ deponit de facto alieno:sec⁹ qñ de facto proprio.l.seruos.C.de testi.ꝛ.l.interrogati.C.de q̄stio. Adde glo. in.l.serui r̄nso.ff.de testi.istum intellectū q̄ꝺ fiat differētia inter testamentū nuncupatiuū,ꝛ testm̄ in scriptis:tꝫ ante oēs glo.in.d.§. testes.insti.eo. Jtem p̄ isto intellectu adde bene facere illud q̄ꝺ ad hanc.l.dicit Bal.in.c.super eo.circa mediū.de testi.vbi dicit quod ideo in hac.l.vꝫ depositio istoꝝ testiū postq̄ est detecta eorum inhabilitas:quia ista lex loquitur in testō in scriptis,in quo testes se subscripserunt:ideo fingunt̄ retro deposuisse. Jteꝫ adde q̄ꝺ dicit Bal.in.c.presentium.in fi.de testi.lib.vj.vbi dicit q̄ꝺ in ista.l.testes etiā infames ꝛ serui examinant̄ in iudicio:eo q: deponūt super facto proprio.i.sup̄ propria subscriptione testamēti:quā fecerūt tp̄e quo erāt legitime fame.ideo valet.vt hic:ꝛ.l.quero.§.fin.ff.de edi. edic.ꝛ.d.l.serui.responso.ff.de testi. Sed tu vltra reprobationes Lud.ꝛ do. Alex.hic:ꝛ do.Fran.de are.in.d.l.ad testiū.§.cōditionem. Aduerte q: ista solutio lꝫ videatur congruere huic.l.in ver. signabat̄.tñ non cōgruit quantū ad.l.ad testium.§.conditionem. que non magis loquitur de testamēto in scriptis quaꝫ de nūcupatiuo. Secūdo q: etiā secundū hūc intellectum:ideo serui possunt in iudicio probare:eo quia in testamento in scriptis solum deponunt de facto proprio,solum recognoscēdo sigilla:si ita esset ergo etiam si cōmuni opinione non fuissent reputati liberi,admitterentur tanq̄ deponentes in facto proprio.q̄ꝺ est contra hunc text.et §.testes.insti.eo.item iste intellectus procederet si ista.l.solum loqueretur,qñ inhabilitas testis est propter seruitutem:sed cū ista l.generaliter habeat locuꝫ in quacunq̄ inhabilitate,vt firmaui in tex.scd̄m omnes,pone q̄ꝺ detegatur inhabilitas quod vnus testis sit femina.solutio non procedit. Preterea seruo non creditur de facto suo,nisi in subsidium ꝛ cum tormentis.l.serui responso.vbi glo.no.ff.de testi.ꝛ.l.cum probatio.ff.de proba.prout etiam dicit do.Fran.de are.in.d.§.conditionem. Preterea ꝛ adhuc fortius non est verum quod in testamento in scriptis testes habeant solū deponere de facto proprio:imo habent etiam deponere de facto alieno:videlicet an testator se subscripsit:ꝛ quod testator dicit ꝙ illud quod in illa scriptura continebatur volebat suuꝫ testm̄.l.hac cōsultissima.in prin.j.eo.item habent deponere de p̄sentia ꝛ subscriptione alioꝝ testiū.vt firmant Ja.bu. Bald.ꝛ Fulg.j.l.pri. ¶ Ultima fuit solu. Ange.hic.ꝛ in.d.§.conditionem.quam dicit esse suam nouā opinio.per quam omnes leges f̄m eum concordantur:ꝛ ad hanc i examinib⁹ scholariū recurro,q̄ꝺ in quocūq̄ actu vel dispositione mutatio status testis vel detectio impediat testeꝫ examinari ꝛ produci in iudicio,iuribus ad contrariuꝫ adductis, fallit in fauore testamenti,vt hac.l.q: conseruatio testamenti respicit publicam vtilitatem:vt dixi in tex.in.j.no.ꝛ q̄ꝺ sit speciale dicit expresse text.in.§.sed cū aliquis.in ver.subuenire se ex sua liberalitate testamento.insti.eo.quem tex.etiam ibi ad hoc ponderat Jo. fab.in prin.iij.colū.qui idē tenet.facit tex.hic in v̄bo ex sua causa. lꝫ aliqui libri habeant libertate.prout glo.que dicit.§.putatiua.sꝫ vera litera est liberalitate.quāuis aliqualiter obstet.d.c.j.an remoue.deb.testes.f̄m do. Alexan.hic:in.ix.colū.vñ quācunq̄ teneas res non transit sine dubitatione. Jason Pisis.

a ¶ In testō. Adde.l.heres.palā.in §.in testis.ff. d testa.aut. d but.j.c.indicāte.d testa. idē anto.de but.in.c.cuꝫ esses.eo.tit.

1 ¶ Exemplatio instrumenti quid sit.
2 Apertura instrumenti quid sit.
3 Quid sit publicatio testamenti.
4 Instrumenta pub.ꝛ autentica non publicantur.
5 Quando exempla testamentoꝝ vel publicatio esset de antiquo, tale exemplum factum per manū notarij plene probat.
6 Publicatio testa.fides perpetuo adhibetur,etiam si originale sit deperditum.
7 Testamentum non potest publicari nec aperiri viuo testatore.
8 Quando pater in vita facit legitimari filios,non requiritur alicuius citatio.
9 An.l.nostra habeat locum in codicillis sicut in testa.

Publicati. Ad euidentiam p̄mitte ꝙ in iure nostro reperiuntur tria,que lꝫ videant̄ idē,sunt tñ valde diuersa.Primo exēplatio instrumēti,apertura,ꝛ publicatio. [1] exēplatio dicitur quoties peto ꝙ notarius qui non est rogat⁹ [b] de instrumēto principali,sed alius det mihi alicuius copiam instri.ꝛ de ista exemplatione non est materia nr̄a:sꝫ aut.si q̄s i aliq̄.C.de edē.ꝛ.c.fi.de fi.inst. ¶ [2] Secundo reperit̄ apertura:qñ petitur testm̄ defuncti aperiri,ad hoc vt videatur qui in eo sint scripti heredes.ꝛ vt possint de iure fieri transactiones inter legatarios ꝛ heredes:que nō p̄nt de iure fieri nisi inspectis visisq̄ꝫ verbis testamenti.l.j.in princi.ff.quēadmod. test.ape.ꝛ.l.de his.vbi dixi.ff.de transa.ꝛ i ista apertura testamēti

b ¶ Q̄ꝺ notarius q nō ē rogat⁹.add Ange.in repe.l.sciendū ff.d.ver.obl. do.de.ro.de ci.cxij.inci. itē not.ꝙ in actib⁹ i antiquis: lap.alle.xxxvj.in ci.tabellio.i pen.col.

nō reqrit̃ magna solēnitas: q2 etiā nō facta recognitiōe subscriptionis ꝑ oēs testes poterit corā iudice aperiri, vel corā idoneis viris de mādato ipsius iudicis, ſꝫ.l.cū ab initio.cū seq.ff.quēadmo.testa.ape.⁊ in ista aptura nō requirit̃ citatio aliaꝝ ꝑsonaruꝫ. ſm Bar.⁊ Ang.⁊ ibi plenius Imo.post Bal.in.l.j.in pn.ff.quēadmo.testa.api.ꝑ illud qđ ibi vult glo.in.℣.alieno.⁊ qđ erit hoc casu, si vnꝰ ex legatarijs vadit ad notariū, ⁊ petit ꝙ ꝑmittat sibi videre testm̄.vt videat an in eo sit sibi aliqđ legatū: notariꝰ dicit ego nolo ostēdere: sꝫ si vis tradā tibi in formā publicā, ꝑstita mihi mercede, aliter nolo ꝙ videas: nunquid cogat̃ sibi ostēdere. ponit no. Pau.de ca.nec recolo alibi vidisse in.l.j.j.quēad.testa.ape.quē ibi simpliciter sequit̃.d.Alex.⁊ de ista aptura ista.l.nihil loquit̃. ¶ †Tertio reperit̃ publicatio testi.⁊ de ista loqt̃ ista.l.⁊ hic attēde: ꝙ lꝫ iste terminus publicare, varijs modis capiat̃: tm̄ in hac.l.⁊ in ista materia publicare, est aliquid in publica documenta redigere, ad istū finē ⁊ effectū vt tali instr̃o fides adhibeat̃ etiā si testes moriant̃.ita declarat Bar.in.l.gesta.circa prin.C.de re iudi.post gl.ibi: ⁊ sic publicare, idē importat hic qđ autēticare. †Hinc est ꝙ instr̃a publica ⁊ autētica nō publicant̃.q2 cū de per se fidē ꝑpetuā habeāt, nō expedit in hoc publicatio.⁊ vt intelligas aduerte, qđ aliquando de testamēto vel nuncupatiuo vel in scriptis, est rogatꝰ notarius publicꝰ in p̄ntia septē testiū: ⁊ talis notariꝰ fecit publicū instr̃m: tūc nō est opus remedio istiꝰ.l.nec dispositiōe.l.j.ſ.eo.q2 dato ꝙ oēs testes sint mortui, absq3 solēnitate huiꝰ.l.instr̃m publicū factū manu publici notarij de ꝑ se plenā fidē facit.⁊ plene ꝓbat.glo.est sing.⁊ approbata in.l.ij.in pn.vbi Bar.⁊ alij notāt ⁊ sequunt̃.ff.quēadmo.testa.ape. Tenēt Bar.⁊ oēs in.l.j.ſ.e.⁊ ibi Bal.Sali.⁊ Pau.de ca.reputant illā gl.esse ad hoc sing.in iure. Et dicit ibi Ang.in lect.florē.in fi.qđ Bart.eo audiēte multoties faciebat signāter notari illā gl.sꝫ adde glo.pleniorē in.l.fi.in verb.ostendit̃.C.de fideicō. Et ideo q2 tēporibꝰ nostris sempꝫ notarij publici rogant̃, vt ꝯficiāt instr̃m publicū testamenti: iō dispositio istius.l.⁊.l.j.ſ.eo.de cōsue.raro vel nunꝗ locū hꝫ: sꝫ aliqñ euenit ꝙ testator efficit testamentū nūcupatiuū absq3 notario in p̄ntia septē testiū: ⁊ tūc heres institutꝰ pōt petere ad memoriā rei eternā, ne ꝯtingeret aliquē ex testibus mori vl' absentari, ꝙ tales testes examinentur citatis citandis: quibus examinatis ⁊ redactis in scripturā iudex iterlocutorie ꝓnūtiabit haberi pro publica.⁊ ꝑpetuo talis scriptura fidē faciet sic publicata.dato ꝙ testes moriant̃.et de ista publicatione loquit̃ ista.l.que publicatio vt vides fit vt ꝑpetuo fides adhibeat̃: eodeꝫ mō in testō i scriptis.pone ꝙ testator manu sua ꝓpria scripsit testm̄ suū, vel fecerit scribi ꝑ manū alterius priuati: deinde illā scripturam testamenti clam in p̄ntia.vij.testium fecit claudi ⁊ subscribi ac sigillari ꝑ testes, q tm̄ ignorēt qđ in illa ꝯtineat̃.certe mortuo testatore heres ibidē scriptꝰ pōt petere qđ autoritate iudicis aperiatur: deinde facere ꝙ citatis citādis testes ibidē scripti veniāt ad recognoscendū sigilla ⁊ subscriptiones: quibꝰ recognitionibꝰ factis ⁊ redactis in scriptis iudex ꝓnuntiabit illā scripturā testamenti, que prius erat priuata, haberi pro publicata ⁊ ꝑpetuo fidem facere. De qua publicatione vltra tradita per Bal.⁊ alios hic recurre late ad Spec.in tit.de instr.edi.ſ.offense.ver.⁊ qm̄ de publicatiōe.vsq3 ad fi.ſ.⁊ in.ſ.vt aūt.ver.ad huius.per Inno.⁊ alios in.c.fi.de fid.instr.Bar.in.l.j.in pn.⁊.l.ij.in pn.⁊.ſ.si dubitetur.ff.quēad.test.ape. ¶ †Nota tm̄ diligenter ex p̄dictis: ꝙ qñ exēplatio testamētiᵃ vel publicatio esset de antiquo, tale exemplū factū ꝑ manū notarij plene probaret.eo q2 ꝓpter antiquitatem oīa presumerent̃ solēniter acta.etiā qđ est fortius etiā si notarius in tali testō non enūtiaret vel attestaret̃ solēnitates in exēplando vel publicādo a iure requisitas iteruenisse.nec posset tūc opponi ꝙ publicatio testamēti nō fuerit solēniter facta.⁊ hoc ꝓpter longinquitateꝫ tp̄is, ꝓpter quā esset ipossibilis, aut valde difficilis probatio.ita colt̃.ex dictis cano.in.c.albericꝰ.de testi.⁊ ita in specie ꝯsuluit.d.Frā.de are.de testō cuiusdā cardinalis qđ erat de antiquo: ⁊ opponebat̃ ꝙ nō interuenerāt solēnitates reqsite. Ita tenet in cōsi.xxxvi.inci.casus talis est, ꝑsupponit̃ in facto.in.ij.dubio. Sicut in simili ꝑsumit̃ ꝓ snīa que fuit lata de antiquo, etiam si solēnitates nō sint in snīa enūtiate.ſm.d.Card.do.Ant.de bu.⁊ alios in.c.qm̄ cōtra falsam.de ꝓba.habet̃ in.c.cū inter.vbi text.de re iudi.tradit̃ in.l.sciendū.ff.de ℣bo.obli. †Quādo autem dicatur de antiquoᵇ dicā.l.cū aliqs.j.de iur.delib. ¶ H.d.ista lex, publicato testō fides ꝑpetuo adhibet̃ etiā si originale sit deperdituꝫ.h.d. ¶ Itē tex.ibi, casu qui ꝓbat̃ intercidit.innuit litera ꝙ publicatū testm̄ tūc demū fidē faciat, qñ originale est ꝑditū.⁊ hoc tenuerūt Odof.Alb.⁊ Ang.hic. Tu dic melius qđ sup plene ꝓbabo: ⁊ qđ dicit̃ in tex.denotat cōtingentiā facti.ſꝫ Cy.hic: in.ij.q.Bar.et alios et Bar.in.l.ij.in prin.ff.quēad.test.aper.nisi quis vellet redarguere instr̃ꝫ de falso: tūc posset petere originale exhiberi.l.fi.vbi Barto.et alij.C.de fide instrumen.Ioan.an.in addi.Spe.in tit.de instru.edi.ſ.postꝗ.ver.vbi autem.⁊ glo.in cle.j.in ver.cōpellendos.de vsur. Unus tamē est casus mirabilis ⁊ singularis in quo exemplū nō probaret, nisi probet̃ originale deperditū in casu.s.quādo cōtractꝰ esset celebratus in scriptis.iuxta.l.cōtractus.C.de fide instru.vel testamentū esset cōditum in scriptis per manū notarij.tūc nisi ꝓbetur illā originalē scripturā esse casu fortuito deperditā, nō statur trāsumpto.ꝑ hāc.l.⁊ qđ ista lex loquat̃ in testamento in scriptis.ptꝫ ex tex.ibi, materia in qua p̄mū a testatore scriptū: quia in originali cōsistit substātia.ita singula.Bal.in rub.C.de fide instru.in.vj.col.ver.secūdo quero.qđ dictū sequitur.⁊ exclamat Lud.ro.in.l.sciendū.in vl.char.ff.de ℣b.obl.in cōsi.clxxiiij.inci.amplissime doctor.in.iij. col. Sed hoc dictum non est verū: quia instrumentū exemplatū manu eiusdē notarij q fuit rogatus, cēset̃ originale: ⁊ non exemplū.l.vnū cū gloss.ff.eo.c.dudū.de conuer.cōiug.firmat Bart.in.l.si quis ex argentarijs.ſ.pretor.ff.de edē.⁊ in.l.in fraudē.ſ.neq3 instrumenta.ff.de iure.fis.Bart.⁊ alij in aut.si quis in aliquo.C.de eden.⁊ etiam reprobat Alex.in.d.aut.si quis in aliquo.in.iij.colū. ¶ Gloss.in verb.publicati diuidit̃ magistraliter in quatuor partes. In prima ponit corā quo iudice debeat fieri ista publicatio. In secūda quomodo fiat. In tertia quis sit effectus istius publicationis. In quarta et vltima an possit fieri viuo testatore.secunda ibi: et testamentum aperiatur.tertia ibi: ⁊ proderit.quarta ibi: alij dicūt. ¶ In prima parte ibi: vt corā iudice ordinario.ᶜ dic qđ etiā pōt fieri corā delegato.c.fi.in ver.delegato.⁊ ibi canoniste ad hoc notant, de fide instru.tenet Specu.in tit.de instru.edi.ſ.ostēso.ver.⁊ quoniam.de publi.⁊ patet clara ratione: q2 cum cōpetat cuilibet magistratui ordinario.ſ.nulla.in aut.de defen.ciui. gloss.in.l.testamenta omnia.j.eod.ergo potest delegari ꝑ.l.j.ver.que vero.ff.de offi.eiꝰ ſm Cy.⁊ moder.hic.lꝫ Fulg.de hoc dubitet.⁊ est ratio.d.Alex.tamē huic rationi posset responderi, quod concessum est cuilibet magistratui propter periculū: q2 testes possent mori: vt dicit Barto.in l.ij.in prin.ff.quēadmo testa.ape.per hoc nō sequitur quod possit delegari.sicut in simili.in.l.j.⁊.l.iiij.ſ.duas.ff de dā.infec.⁊ in fi.in.l.ius dādi.iuncta.l.nec mandante.in prin.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his. Item adde quod lꝫ istam rationē sibi ascribat do.Alexā.tamen ante eum ponit ipsemet Ful.hic: ⁊ super ea relinquit cogitañ. ¶ †In vltima parte habes, qđ testamentū non pōt publicari nec aperiri viuo testatore. Hinc dicit singulariter Bartol. nec alibi legi in.l.fi.ſ.j.in.v.col.C.de edi.diui.adri.tollen.quē sequunt̃ Sali.⁊ Pau.de ca.ibi: qđ lꝫ al's difficile sit probare mortem testatoris, tamen si heres ostendit instrumentū testamēti, hoc ipso presumitur testatorē esse mortuū.qđ valde no.⁊ an sit verū ibi dicam. Limita tm̄ conclusionē gloss.nisi de volūtate testatoris.l.ommū.j.eo.ſꝫ Cy.⁊ alios ⁊ hic: ⁊ Bar.in.l.ij.ſ.si dubitetur in fi.ff.quēad.testa.aperi.tm̄ tex.in.d.l.oīm.nihil facit: quia dicit publicauit.i.manifestauit.ſm glo.ibi.⁊ subdit Fulg.hic: sub dubio forte, qđ eo casu quo testamentū aperit̃, vel publicat̃ viuo testatore de eius volūtate, tunc nullius citatio requirit̃: puta venientiū ab intestato.mouetur: q2 tunc videt̃ testari apud acta: ⁊ valet testamentū.l.oīm.⁊.l.sancimus.j.eo. Tu melius confirma, quia.d.l.sancimus.loquitur qñ concurrit lapsus longi tēporis, ⁊ tres testes. Cōfirma per bonum simile† q2 quādo pater in vitaᵈ facit legitimari filios, nō requiritur alicuius citatio.ſm Bar.in.l.gallus.ſ.⁊ quid si tantū.in vlti.col.ff.de lib.⁊ posthu.quē sequunt̃ alij ibi.⁊ Bald.in.l.fin.C.quibus res iud.non nocet.⁊ do.Anto.in.c.per venerabilē.qui fil.sint legi.Bar.in.l.iij.ꝑ illum tex.ff.de iur.au.an. Iteꝫ pater pōt petere confirmationē status liberorum: nec est opus citari agnatos: etiam si filij sint incestuosi.l.qui in prouincia.ſ.j.cum gloss.ff.de ritu nuptia.qui text.est ad hoc solitarius: ſm Bald.in ca.j.penulti.colum.de confir.vtil.vel inutil.ad idem bene facit, quia non oportet citari illos quibus inuitis potest actus experiri.l.iiij.ſ.illud.in princ.ff.de fideicō.li.⁊ regula.qui pōt inuitis.ff.de reg.iu. ¶ †Ultimo pro cōplemēto istius.l.querit̃ vtrum ista.l.habeat locum in codicillis vt similiter petantur publicari sicut testamentum.vide per Bald.in.l.ne casu.ad fin.C.de discus.lib.x.vbi dicit quod alias obtinuit de facto: quod non tamen aliter determinat vt ibi per eum.

Iason pisis.

1 ☞ Nobilitas instituti non facit vt ex imperfecto testamēto possit hereditas adiri.

2 Donatio que excedit summā quingentorum aureorum non valet sine insinuatione, nisi fiat ab imperatore.

3 Lex loquens in imperatore, an habeat locum in principe non recognoscente superiorem.

Ex imperfecto.

Nobilitas instituti etiā si sit imꝑator non facit: vt ex testō impfecto possit h̄rditas adiri.h.d. ¶ †In text.ibi hereditatē vēdicare.istud verbū vendicare, est multū generale cōueniens ad oēs actiones reales, siue singulares sint: vt rei vendicatio: siue vniuersales, vt petitio hereditatis.sꝫ rei vendicatio in specie nō ꝯpetit pro vniuersitate iuris: vt est hereditas.l.vē dicatio.

Marginal notes:

a ¶ Testi. ad de Lafrā.i repe.ca.qm̄ ꝯtra falsaꝫ.de ꝓba.

b ¶ De antiquo. Adde Io.an.in.c.illud.de presump.

c ¶ Ordinario Adde doc.c.cum in iu.de offi.dele.⁊ ꝑ Inn.in.c.fi.de testi.Lafrā.in repe.c.qm̄ cōtra.de ꝓba.

d ¶ In vita. Adđ Alb.de rost.i tra.de legitimatiōe.Bal.in l.nā ita diuꝰ ff.de adop.Bal.in.l.rescripta.C.de ꝑci.ipe.off.Bal.in.l.j.C.de iurisd.om.iu.bald.j.l.eam quā.C.de fideicō.

tas.l.vendicatio.ff.de rei ven.l.si peculium.in prin.ff.de pecu.leg. rōnes assignat Bar.subtiliter intuenti in rub.ff.so.ma.in.vi.co. ¶ No.q8 etiā imperator institutus heres ab aliquo priuato in testamento potest hereditatem adire:per rationem de qua in text. ¶ Pro cuius intelligentia consydera q̄tuor casus principales,si vis scire q̄n princeps vel imperator dicat̄ solutus legib⁹:aut em̄ loqueris de actu q fit ab ipso pncipe vel iperatore:et ꝯfert in priuatum:z in isto dic ꝙ est solutus.ll.Hinc videmus q8 lz maritus non possit donare vxori,neq3 marito vxor,nihil v3 donatio:totō titu.ff.z.C.de do.inter vir.z vxor.tn̄ si princeps donat vxori:stat,m v3:quia in actu quez ipse pnceps facit nō est subiectus.ll.l.do natiōes quas parētes.C.de dona.inter vi.z vxo.sicut v3 donatio quam facit princeps filio in potestate.fm Bal.in.c.j.§.itez facta. in pe.co.de pā.iur.fir.sequit̄ Lud.vbi dixi in auf.ex testō.§.de col la.†Hinc et videmus ꝙ lz donatio que excedit[a] summā q̄ngētor̄ aureor̄ sine insinuatiōe nihil valeat.tn̄ si fiat ab imperatore nō requiritur insinuatio.l.sancimus.in prin.C.de dona.z lz ille tex.loquat̄ in donatiōe facta ab imperatore:tn̄ extendit̄ vt etiā habeat locū in rege in suo regno:vel in pncipe sub suo principatu:q̄n superiorē nō recognosceret.ita extendit Oldr.in cōsi.cccxxi.inci.vt eius de quo querit̄ aliqualis notitia habeat̄.Joan.andr.in addi. Spec in ti.de instr.editio.§.porro.in add.que incip.hic subijcio. Jmo.in cōmento.c.cū cōtingat.in pen.char.magna.de iureiurā. Lud.ro.in cōsi.lix.q8 incip.ad discutiendū in quinto dubio.z d. Alex.in.l.centurio.in.x.co.ff.de vulga.z pup.z al'quid Bal.in.d. l.sancimus.Bene.de plumbi.in.l.si rogatus.§.consul.ff.de ma. vin.Adde ꝙ similiter valeret testū conditum a principe licet nō adsit numerus.vij.testiū:vel alie solennitates iuris ciui.sicut per suā presentiā facit in alijs valere.h3 Paul.de ca.hic:z in.l.si quis imperatorē.§.ti.j.lz Fulgo.hic teneat cōtra.z male:quia dicit ꝙ solū loquitur in principe in donatione ꝙ non vtat̄ iure cōi.vt pdixi.ergo secus in alijs.facit q8 vult Bal.in.d.l.sancim⁹.C.de don. de testō condito a quodā dn̄o de vesinis.†Sicut in simili dixi ꝙ l.cū multa.C.de bo.que lib.loquēs in imperatore extendit̄ ad regem.ita dixi in auf.ex testō.§.de colla.Aut loquimur in actu qui fit a priuato,z confert in principē.z in isto seruatur ius cōe.z ita ppriē loqt̄ ista.l.z.l.nolumus.§.e.z.l.si qs imperatorē.z.l.seq.§.titu.j.Aliq̄n z tertio loquimur de actu q fit inter principē z priuatum:vt est in contractibus qui celebrantur inter principē z priuatum.z in istis non est magis solutus ꝙ sit alius priuatus.l.cesar. ff.de publica.c.j.de natura feu.c.j.de proba.rō quia lz princeps sit solutus legibus,non tn̄ est solutus cōtractibus.dicit Cyn.in.l.digna vox.C.de legi.quia lz deus subijcerit.ll.imperatori:tn̄ non subiecit contractus.fm Bald.in.l.ij.in.ix.col.C.de seru.z aqua. aliquando z quarto loquimur de actu qui fit in presentia principis:z tunc loquimur.l.omnium.j.eo.habetur in.l.fi.C.de legi.z in.c. in causis.de re iudi. Jason.

1 Error in noie,ppriō,vel pnomine,vel cognomine,nō vitiat,si de corpore constat:limita tamen vt.j.nu.z.

3 Error in nomine regionis vel confinis vel in patria vel in syllaba,an vitiet.

4 Si testator apponat nomen propriuz,z nomen officij,z in altero errauit,an talis error vitiet.

S I in nomine.†Error in nomine proprio vel pronomine,vel cognomine,non vitiat si de corpore constat.h.d.Jsta regula scdm gloss.hic,generaliter procedit in omni materia: vt hic:z.l.in venditionibus.circa medium.ff.de contrahē.emp.z l.his verbis.§.fin.ff.de here.insti.z.l.demōstratio falsa.in pri.ff.de cō.z demon.quia rō est generalis z indifferens:q8 ex quo constat de corpore error nois non d3 vitiare.¶ Limita†nisi sit erratu3 in noie proprio ipsius testatoris.quia talis error arguit stultitia3.l. fi.z ibi Bart.z doct.ad hoc.notāt.C.de here.insti. Jdē q̄n errat̄ in noie proprio filij sui:fm Bal.z Ang.in.d.l.fi.in.ij.col.per illum tex.ex identitate rōnis.z sequit̄ Lud.hic.¶ Scdō limita in testō ceci.quia error in noie proprio hered.dispositionē vitiat.secundū Ang.z Fran.de are.hic per tex.in.l.hac consultissima.in princ.§. titu.j.¶ Tertio limita q̄n est erratū in noie appellatiuo.[b] q: non imponitur ad beneplacitum,sicut nomen proprium.l.si qs in fundi vocabulo.in prin.vbi glo.z doct.ff.de lega.j.z.l. quoties.in pn. ff.de here.insti.¶ Quarto notabiliter limita ex eo q8 t3 Jo.an.in addi.Spec.in.tit.de rescrip.psenta.§.rōne cause.ver.qd si indubitate.post Joā.de deo.in lib.j.questionū.xli.vbi t3 q8 si impetrauit rescriptum sup ecclesia ꝯtra pbrterū,si errauit in noie ppriō pbrteri:lz constet de ecclesia:nō v3 rescriptū:q8 est stricti iur.c.significante.z.c.rodulphus.de rescrip.z dicit Joan.and.q8 vere ita practicat̄.z no.illa rōnem:q: rescripta sunt stricti iuris z litis restringende.quā etiā assignat glo.in.d.c.significante.in glos.magna.circa fin.Quid aūt si papa mandat[c] pūderi de beneficio in diocesi. B.scholari Bonomēsi.z ille.B.sit Paduanus studens Bono

me.an per hoc vitiet̄ rescriptū,ponunt Joan.Ant.de but Card. Jmo.z Gemi.in.d.c.significāte.z notabiliter Abb.in cōsi.xciij. in.ij.volu.in qōne que ad psens vertit̄ inter capitulū in vlti.colū. Et limita.d.c.significāte.vt per Bar.in.d.l.demōstratio falsa.in prin.in.vj.col.adde etiā q8 dicā infra in fi.¶ Quinto limita in baptismo.nā si baptizās intēdit baptizare masculū,z ei inpoint nomen Petrus,cum sit puella:non est batizata ipsa puella:q̄n baptizans intēdebat masculū et nō feminā baptisare.Ratio,q: op3 q8 intētio baptizātis fundet̄ sup vero.de cōsecratio.di.iiij.c.quāuis.z.c.solēt,secus si de hoc nō cogitabat,sed simpliciter baptizabat.Jta determinat Hostien.in summa de baptismo.in.§.que sit eius forma.v.qd ergo si quis putet.Sexto limita vt infra prime dixi.¶ †Quid si erret in noie regionis,vel confinis,vel in patria, aut parochia:etiā qd in errore syllabe:tangunt Alb.Pau.de ca. z Ang.hic:z plenius doc.in.d.l.si qs in fundi vocabulo.¶ Jtem vltra.§.datas limitationes limita istū tex.non pcedere q̄n erratur in cōditione psone designāte cām finalē pter quā testator mot⁹ est ad instituendu3:vt q: credebat illu3 quē instituit esse filiū q nō erat,talis error bene vitiat.vt dicā in.c.seq.z ponit Pau.de cast. z Alex.hic:in fi.¶ †Quid aūt si testator apponat nomē propriū et nomen officij:sed in altero erraret:distingue vt habes tex.sing. in.l.penul.z ibi Barto.ff.de rebus dubijs.Et per illum text decidit ibi Bar.dicens se ita dixisse in.q.de facto,quod si dux ducat⁹ formauit inquisitionē cōtra titū ptātem assisij,cū in veritate vocetur sempronius:q8 magis inspicimus dignitatē ꝙ nomen proprium.vt ibi per eum.Et illum tex.Pau.de cast.hic:in fi.dicit esse singularē.Et non est alibi fm Bald.in.c.quoniam abbas.de offi. dele.Et adde q8 dixi.§.in quarta limitatione. Jason.

1 Sola affirmatio vel asseueratio non sufficit ad probandum quem esse filium.

2 Quasi possessio filiationis non sufficit in decisorijs,sed in pparatorijs iudiciorum:nisi coadiuuetur alia probatione.

3 Filiatio semper debet probari per asserentē se esse filiū,siue agat, siue conueniatur.

4 Sola nominatio filij quid operatur.

5 Relictū alicui vt filio q nō est,nō valet:q: filiatio presumitur esse causa finalis relicti.

6 Nullum est maius mentis nostre testimonium ꝙ qualitas inspecta verborum.

7 Ubi habemus sonum verborum non egemus interprete.

8 Si.ll.doctor adoptauit aliquē in filium,z adoptio fuit nulla propter defectum iuris:si postea in testamento dixit,instituo talem filium meum,cum in veritate non sit:vitiatur institutio.

9 Uerba enunciatiua non inducunt ademptionem in preiudicium illorum quos testator grauare non potest.

10 Uerba enunciatiua an z quando disponant.

N Eq3 professio.[d] In tex.ibi neq3 pfessio, neq3 asseueratio,quomodo ista inter se differant:dic vt per gloss.j.in.l.non nudis.§.de proba. Jsta.l.habet.ij.dicta.†Ex primo no. ꝙ professio alicuius asserentis aliquez esse filium suum non probat eum esse filiū.Et sic sola affirmatio vel asseueratio non sufficit ad probandū quē esse filiū.facit in simili bo.tex.in.l.cal⁹ seius. ff.de iurepatro.Eodē modo publica fama q̄ est p ciuitatē nō sufficit ad probandū aliquē esse filium alicuis:puta ꝙ p ciuitatē publice dicitur q8 iste est filius talis,ista fama sola nō pbat eū esse filium:nisi sit coadiuuata alijs adminiculis.Jta sin.dicit Salic.in l.j.in prin.in iij.col.ff.de testi.q8 dictū nō ignorauit.d.Alex.q commendat in ꝯsi.xxv.in.iij.vol.incip.in cā vertēte inter Ant.in pen. col.tn̄ ista asseueratio lz nō pbet filiationem,inducit aliquā presumptionem.vt hic in gl.j.Et plenius p Cy.z Bal.in.l.nō epistolis.C.de pba.cu3 infinitis ꝯcor.de quibus hic per.d.Alexan.imo plus,talis asseueratio cōstituit quē in quasi pos.filiationis.z ideo transfert onus pbandi in aduersarium.vt habes per Bar.in.l.j. ff.de libe.agno.in.§.idem per contrariū.cū limitatione de qua ibi per eum.Sequit̄ Pe de anch.in cle.si summus pōtifex.de sen.ex. Canoniste in.c.transmisse.qui filij sint leg.gl.in.c.michael.de fil.psby.Limita singulariter z non obliuiscaris,q̄n filiatio venit in iudicio incidenter:s3 si principaliter litigaretur super filiatione sec⁹ esset.Jta limitat Bart.in.l.non nudis.in prima lec.quā expresse non habent.z in.j.oppo.nec alibi legi.C.de proba.¶ Tn̄o.etiam diligenter pro limitatione predictorum,q8 quasi possessio filiationis non sufficit in decisorijs:sed in preparatorijs iudiciorum:nisi coadiuuatur alia probatione.fm Bal.in.c.per tuas.in.iij.colū.de proba.post Cyn.in.l.non nudis.C.de proba. ¶ †Jllud etiā multum no.ꝙ filiatio semper d3 probari per asserentē se esse filiū siue agat siue conueniat̄.Jta no.Ange.in.l.liberorū.in prin.post glo. ibi.ff.de his qui no.infa.¶ Jnuenio tn̄ istā.l.notabiliter limitata3 per dominum Ant.de bu.in.c.transmisse.qui fi.sint legi.post Jnnocē.ibi.z in.c.per tuas.de proba.vt ista.l.procedat.eo quia talis

[a] ¶ Donatio que excedit. Adde bal.i l.aliū.C.d do na.paul.de ca.ꝯsi.xxxij. inci.omisso ordie supra scriptor̄ du biorum.

[b] ¶ Jn noie appellatiuo Adde barto.in.l.q̄ extrinsec⁹.ff.d ver.ob.

[c] ¶ Quid si papa mandat.adde rotā tit.de rescrip.decis. xvj.in antiquis.z eo.ti. decis.xx.in antiquiori bus.z decis. xv.tit.de cōces.pbē.i antiquis.Egi. belame.decisione rote cxiiij.

[d] ¶ Neq3 professio.de materia istius.l. adde glo.et Jnn.i.c.michael.de fi. psby.bar.in l.j.in.§.j.ff. de libe.agn. Jnno.in.c. qm̄ ꝯ.de pba.doc.i.c. p tuas.e.ti.

aſſeueratio vel nominatio fuit facta in legato. Sed ſi aliquis in teſtamēto ꝛ inſtitutione dixiſſet inſtituo titiū filiū meuꝫ. iſta nominatio facta in inſtitutione ꝓbaret eū eſſe filiū. Ratio diuerſitatis eſt qꝛ in vniuerſali inſtitutione non veriſimiliter appellaret filium ſi non eſſet: ſecus in legato. Ad hoc etiā adducit doc. Bart. l. j. §. ideꝫ per contrariū. ff. de li. agno. Puto ꝙ equiuocet, qꝛ doc. Bar. loquit̃ qñ verba ſunt pꝛolata circa actū qui non pōt conuenire niſi circa filiū: vt exheredatio: qꝛ exheredatio in extraneo eſt res inepta. l. quidā cū filiū. ff. de ver. ob. ſimiliter emācipatio. ꝛ ꝙ per emācipationē aliqs ꝓbet̃ fili⁹, tenet Bal. in. l. nō pōt. ff. de adop. ꝛ Pe. de anch. in. d. cle. ſi ſummus pontifex. Sed nos loquimur in actu q ēt cōuenit in extraneo. l. extraneū. la. ij. C. de he. inſti. vcꝫ in inſtitutiōe vel legato: q̄ neceſſario nō ꝓbant quē eſſe filium, vt hic in ver. teſtamēto relinquunt̃. q tex. pōt loq nō ſolū in legato: ſꝫ etiā in inſtitutiōe. ꝑ gl. no. in. §. ſi vero nulla. in verbo relictis. in auſ. de here. ꝛ fal. ꝛ gl. in. l. his verbis. in pꝛin. ff. de here. inſti. Tamē ꝓ opiniōe. d. Ant. adde qđ vult Bald. in. c. ex trāſmiſſa. in. ij. co. de reſti. ſpo. qđ ex inſtitutiōe ꝓbat̃ filiatio. qꝛ eſt act⁹ appꝛopꝛiatus filiationi. l. quidā cū filiū. ff. de ver. ob. ꝛ idē Bal. in. c. per tuas. in vlti. col. de pꝛoba. vbi etiā ponit ſuꝑ hoc q̄ſtioneꝫ quā dicit pendere tunc de facto. tñ. d. l. quidā cum filiū. hoc nō pꝛobat, imo potius cōtrariū, vt ꝑdixit: cū etiā de extraneo poſſit fieri inſtitutio. l. parentibus. C. de inoffi. teſta. Aduerte etiam qđ vbi poſthumus nomine baptiſmali vocatur, nomine paterno pꝛeſumitur filius. tex. eſt ſolennis. in. l. vxoꝛē. ff. de ma. te. quē ad hoc reputat mirabilem, ꝛ alibi nō reperiri in iure. Bal. in. c. tuā. in pe. col. de oꝛdi. cog. ſed certe. d. l. vxoꝛē. nō pꝛobat. qꝛ ibi alia cōcurrebāt. pꝛecipue qꝛ agnitus eſt vt filius a matre ꝛ auia paterna. ex qua agnitione potius pꝛeſumit̃ filius. l. etiā matris. ꝛ ibi gloſ. ff. de pꝛoba. Item ad id qđ. ſ. pꝛoxime dixi, an ex inſtitutione ꝓbet̃ filiatio, adde tex. in c. per tuas. ꝛ ibi aliqd per doc. q filij ſint legi. ¶ † Nota tñ quod lꝫ ſola nominatio [a] vel aſſeueratio nō pꝛobet aliquē eſſe filiū qui nō eſt, vt hic: alibi tñ ſolū nominare aliquē eſſe filiū multum operatur. qꝛ ſi pater habeat filiū naturalē, ꝛ in aliquo inſtrumēto publico vel pꝛiuato ſcripto manu trium teſtium appellet ſimpliciter filiū ſuū, intelligit̃ eum legitimare. text. eſt in auſ ſi quis. C. de naturali. lib. que ſumitur ex. §. ad hoc: in auſ. vt liceat matri vel auie. glo. ꝛ doc. in. c. per tuas. qui fi. ſint legi. vbi gl. limitat hoc verum qñ pater ita nominans non habet alios filios legitimos et naturales. Ratio autē. d. §. ad hoc. eſt ibi in tex. qꝛ. l. pꝛeſumit matrimoniū. Limita tñ valde ſin. vt ſit verū qñ tales filij naturales ſunt nati ex tali muliere cum qua pater potuiſſet honeſte contrahere matrimonium, attenta eius dignitate: alias ſecus eſſet. ratio eſt quia text. in. d. §. ad hoc dicens cum qua nuptie conſiſtere poſſunt. debet intelligi honeſte ꝛ ſcđm bonos moꝛes ciuitatis. l. ſi filius. ff. de cōdi. inſtitu. Ita cōſuluit Bar. ꝛ plures alij ſe ſubſcripſerunt in conſi. qđ inci. neracius coꝛāducij. ſequit̃ Bal. in. l. ij. in. ix. op. C. quibus res iud. nō nocet. ꝛ eſt tex. de hoc. in. §. j. in ꝟbo neqꝫ dignā. ꝛ ibi Ang. pulchꝛe no. in auſ. quibus. mo. na. effi. leg. ꝛ idem Ange. in. d. §. ad hoc ſequit̃ do. Nico. de peruſio in tractatu ſucceſſionū ab inteſtato in. xlij. col. ꝛ ſeq. Vide tñ latius Bald. in. d. c. innotuit. in. iiij. ꝛ. v. col. de electio vbi alio modo limitat dicta iura, vt ꝓcedant qñ pater nominat talē filiuꝫ cum adiectione ſuum: ſecus ſi ſimpliciter nominat filium. Ratio eſt ſm Baldum quia dicendo ſuum, vult dicere in ſua poteſtate: ꝛ per cōſequens legitimum: ꝛ ſic confitetur eū legitimum. §. ſui. inſti. de here. qua. ꝛ diffe. pōderando ergo qualitatē impoꝛtatā per dictionē ſuū. tūc ꝛ lex, ꝛ pater, ſtatim legitimant eum iuribus pꝛeallega. ſm eum.

¶ † Ex ſcđo dicto not. ꝙ illud quod relinquitur alicui vt filio qui non eſt, nil vꝫ: qꝛ filiatio pꝛeſumit̃ fuiſſe cauſa finalis relicti. ergo ſi ſit falſa vitiat relictum vt hic: ꝛ in. l. ſi pater. ⁊. de here. inſtit. Et iſtud pꝛocedit non ſolū ſi erret̃ in filiatione naturali. ſed etiā ſi erretur in filiatione ciuili. puta qꝛ aliquis credat aliquem eſſe filium adoptiuuꝫ qui non eſt. l. eā quā. ⁊. de fideicō. Limita tamē iſtū tex. ꝛ pꝛedicta pꝛocedere in caſu dubio. ſed ſi cōſtaret qđ teſtatoꝛ ſciebat eum non eſſe filiū: tunc licet appellauerit filiū qui nō eſt: nō vitiatur relictum, quia pꝛeſumit̃ ex dilectione appellaſſe filiū. eo qꝛ diligit vt filiū. l. nemo. §. qui frater. alle. in glo. ſic intellige foꝛtem tex. in. l. j. §. pomponius. ff. de carbo. edic. vbi ſi inſtituo aliquē vt filiū, ſiue ſit filius ſiue nō valet inſtitutio. ꝛ ita etiā intelligit illū tex. Pau. de caſt. hic. qđ no. qꝛ alias obſtat ad. l. ſi pater. ⁊. de here. inſti. ¶ Subdit vltimo loco Bar. qđ in dubio pꝛeſumitur quis credere qđ nomine expꝛeſſit. l. labeo. ff. de ſub. leg. Adde quod dicit Bal. in rub. extra de teſti. ꝛ in. c. ſuper literis. in. v. col. de reſcrip. † qđ nullū eſt maius mētis noſtre teſtimonium quā qualitas iſpecta verboꝛū. Alibi dicit Bal. in. l. voluntatis. ad fi. C. de fideicō, qđ non credimus hominē velle niſi illud quod dicit. Alibi dicit Bal. in. l. ea que. circa pꝛin. C. quo ꝛ qñ iud. qđ vox eſt mentis euidentiſſimū arg. † alibi dicit Bal. in. c. j. in. vj. col. de cōſti. quod vbi habemus ſonū verboꝛum non egemus interpꝛete. vt ibi per euꝫ

[a] ¶ Sola nominatio. ad de Jo. an. in c. cū ſcđm. & ꝓben. in nouel. doc. i. c. bone. el. j. & elec. ar. in. c. non oēs. ij. q. vij.

[b] ¶ Qualiter notari⁹. ad de Jo. an. i c. inter dilectos. de fide inſtr. ant. & but. i. c. ex literis. eo. tit. Bar. in ꝯſi. inci. ex facto pꝛopoſito, idē bar. ꝯſi. inci. reqrit̃ iſtrumētuꝫ.

Alibi dicit Bal. in. c. ex tranſmiſſa. de reſti. ſpo. qđ vox eſt inſtrumentum datum homini ad ſignificandū per labia coꝛ ꝛ volūtatē. Item ſm philoſophum voces ſunt note earum que ſunt in animo paſſionum. vt inquit Bald. in. c. mandatū. in. j. col. de reſcri. ꝛ in. l. vnica. §. vbi aūt. C. de cad. tollen. ꝛ in conſi. ſchiſmatis. in. viij. col. in ver. hoc itaqꝫ pꝛomiſſo. Iteꝫ pondera dum Bar. vult qđ in dubio teſtatoꝛ pꝛeſumit̃ credere qđ nomine expꝛeſſit. loquit̃ qñ agit̃ de actu annullando. ꝛ ita etiā loquit̃ glo. quā Bar. allegat in. l. nemo. §. j. ff. de here. inſti. ꝛ ſic etiam qñ reſultat annullatio actus, teſtatoꝛ pꝛeſumit̃ credere qđ nomine expꝛeſſit. ꝛ ita notabiliter limitatur regula que hꝫ qđ in dubio dꝫ capi pꝛeſumptio vt actus valeat. l. quoties idē ſermo. ff. de reg. iu. ꝛ. l. quoties. ff. de ver. ob. † Facit qđ tꝫ Ang. in. l. eum quā. in. v. col. C. de fideicō. dicens ſe ita cōſuluiſſe in iclita ciuitate Ferrarie, qđ ſi legū doctoꝛ adoptauit aliquem in filiuꝫ, ꝛ adoptio fuit nulla ꝓpter defectum iuris, ſi poſtea in teſtamento dixit inſtituo talē filiū meū, lꝫ ſit doctoꝛ ꝛ p̄ſumatur ſcire iura: et ꝯſequenter pōt: qđ talis adoptio nō vꝫ. tñ p̄ſumit̃ credidiſſe illud ꝙ ꝟbo expꝛeſſit. ſ. eum eſſe filiū. ꝛ ideo cū non eſt: vitiatur inſtitutio. ꝛ ita conſuluit ipſe Ang. in cōſ. xciij. inci. viſis ꝛ inſpectꝫ ſupꝛadictis oībus. in. v. ꝛ. vj. co. qđ no. qꝛ eſt magna extenſio ad conclusionē Bar. vt ꝓcedat ēt ſi eſſet pꝛeſſumptio in cōtrariū. ¶ † Ex. l. verba teſtamēti. no. ꝙ verba enūtiatiua. nō inducūt ademptionē in pꝛeiudiciū illoꝝ quos teſtatoꝛ grauare non pōt. et circa hoc Bal. Albe. ꝛ Sali. late examinant de verbis enūtiatiuis † an et qñ diſponant. que materia plene tradit̃ per Bar. ꝛ alios in. l. ex hac ſcriptura. cuꝫ concoꝛ. ff. de dona. tetigi aliquid in. l. ex his verbis. ſ. de teſtamento mili. Iaſon Piſis.

2 Erroꝛ notarij regulariter non nocet.
3 Sñia in qua omiſſum eſt aliqđ verbum ſubſtantiale, non valet.
4 In ſñia interlocuto. non requiritur de neceſſitate ſcriptura: tamē bene requiritur verbum condēno, vel abſoluo.
5 Sñia que eſt incerta ſi poteſt certificari ex actis bene valet.
6 Si in eadem cauſa vterqꝫ litigatoꝛum eſſet victoꝛ ꝛ victus, et iudex dicat victum victoꝛi ꝛc. ꝛ aliter non declarat, neuter erit condemnatus.
7 Quando in teſtō aliquid eſt omiſſum erroꝛe notarij, quot teſtes requirantur ad pꝛobandum erroꝛem, ꝛ ad euꝫ ſupplendum.
8 In teſtamento pꝛo ſubſtantia ꝛ foꝛma requiruntur ſepteꝫ teſtes.
9 Si teſtatoꝛ dixit in teſta. inſtituo titiū filiū meum, neceſſe erit pꝛobare ꝙ titius ſit filius teſtatoꝛis, alias inſtitutio non valet.

Erroꝛe ſcribentis.

† Erroꝛ notarij nō nocet teſtō. h. d. et pone caſuꝫ qñ reperit̃ i teſtō ꝙ teſtatoꝛ poſt multa legata facta dicit in alijs oībus bonis meis mobilibus vel immobilib⁹ titius: ꝛ nō reperitur plus: valet. qꝛ ex pꝛecedentibus colligitur ꝙ voluit dicere heres eſto: qꝛ pꝛeſumit̃ totū fuiſſe dictū a teſtatoꝛe: lꝫ fuerit omiſſum a notario. Itē extende iſtū tex. vt pꝛocedat non ſolū qñ teſtatoꝛ totū dixit, ꝛ notarius minus ſcripſit: ꝛ ſic qñ eſt plus nuncupatū ꝛ minus ſcriptū: ſed etiam pꝛocedit qñ ipſemet teſtatoꝛ ſcripſiſſet teſtm̄: ꝛ per erroꝛē omiſiſſet ſcribere illa verba heres mihi eſto: ꝛ ſolum ſcripſiſſet nomen titius: quando ex pꝛecedentibus vel ſequentib⁹ iſtud neceſſario ſupplet̃ vel quādo talis erroꝛ poſſet pꝛobari: licet eſſet difficilius. Ita pꝛobat tex. no. in. l. quoties. §. j. ff. de here. inſti. idemqꝫ eſt ꝛ ſi ipſe teſtatoꝛ minus ſcribat; cum plus vellet ſcribere. vbi pꝛobatur iunctis pꝛecedētibus idem eſſe ſiue ipſe teſtatoꝛ errauerit minus ſcribendo: ſiue notarius: qñ eſt plus nuncupatum ꝛ minus ſcriptum. ad hoc etiam pondera iſtum tex. qui generaliter dicit erroꝛe ſcribentis teſtamentum: ꝛ ſic pōt intelligi de notario vel teſtatoꝛe vel tertio qui ſcripſiſſet. Nec refragatur tex. dum dicit plus nuncupatū ꝛ minus ſcriptum videt̃: qꝛ potuit eſſe ꝙ teſtatoꝛ nuncupauit heredem coꝛā teſtibus: ꝛ tamen ſcriptura ſua erat diminuta in hoc. Et pꝛocedit iſtud clarius tenendo ꝙ iſta. l. habeat locum etiam in teſtamento in ſcriptis: vt per Alex. hic. poſt alios docto. per eum relatos. ¶ † Not. ꝙ erroꝛ notarij regulariter non nocet vt hic: et. l. ſi librarius. ff. de regu. iur. vbi etiam habes late per Barto. qualiter notarius [b] poſſit erroꝛē ſuum coꝛrigere. ꝛ. l. imperatoꝛ. la. j. vbi Barto. ꝛ alij. ff. de ſta. homi. cum multis concoꝛ. per do. Alexan. hic. Et no. ꝙ ſi notarius omittat aliquid in inſtrumento apponere ꝙ noceat parti, tenetur parti de dānis ꝛ intereſſe. text. eſt vnicus ꝛ ſing. in iure, ſm Bart. ꝛ alios ibi in. l. ſi. C. de magiſtra. conue. Circa quem tex. diligenter aduerte, ꝙ ſi pꝛobetur dolus notarij, hoc eſt ꝙ notarius doloſe omiſerit: tunc de intereſſe ꝛ de damnis ſtatur iuramento partis. ſm Bal. ꝛ Alexā. in. l. qui accuſare. C. de eden. Sed ſi culpa omiſiſſet intereſſe, deberet plene pꝛobari. ſm Bald. in. l. ſi. in pe. colum. C. de eden. per tex. quem. ad hoc reputat ſingul. in. l. argentarius. §. cum autem. vbi etiam Bald. et Ange. ff. de eden. eum etiam reputat ſingu. Bal. in. c. cum venerabilis. in vlti. col. de excep. Sed iſte intellectus ad. d. §. cum autē. qđ ibi intereſſe debet plene pꝛobari per teſtes vel inſtrumenta: eo qꝛ non fuit

non fuit in dolo:sed in culpa:cõfunditur per illũ tex.iuncta.l.vbi exigitur.eo.ti.ff.de eden. Ideo do.Alex.in.d.l.qui accusare.in fin. dicit ꝙ si dolus notarij fuit in omittendo,tunc damna ꝛ interesse debent plene probari.d.§.cuz aũt. Si aũt dolus notarij fuit in fa-ciendo,qui est grauior:iuxta glos.in.l.si mora.ff.solu.ma.ꝛ in.l.le-ge cornelia.in pn.ff.ad sena.syl.tunc interesse probatur contra ta-lem dolosum per solũ iuramentum.l.semper.§.in hoc interdicto. ff.qd vi aut clam.l.si qñ.C.vnde vi.ꝛ.c.si.qd met.causa.ꝛ ita etiã te-nent Cy.Bal.ꝛ Sali.in.d.§.cum autem. Sed istã differentiaz re-probat Ange.in.d.§.cum autem.ꝛ ibi do.Alex.sibi contrarius p tex.in.l.qui restituere.ff.de rei vendi.vbi erat dolus in nõ restituẽ-do ꝛ sic in omittendo.ꝛ tamen ibi de interesse statur iuramẽto in litem. Tu respõde ꝙ illud ibi statuitur propter autoritatem iudi-cis contemptam. Magis videtur obstare text.in.d.§.cum autez. dum equiparat casuz cautionis surrepte vel correpte:ꝛ sic quan-do i faciẽdo,ꝛ quãdo in omittendo. Nisi dicas quod ibi equipa-ratio illa est q̃ ad quid:nõ simpliciter. Dic ergo melius ẜm Ang. Pau.de cast.ꝛ Alex.in.d.§.cũ aũt.ꝙ contra dolosum qui origi-naliter tenetur iure actionis,interesse probatur solo iuramẽto.d. l.semper.§.in hoc interdicto.cum concor.ſ.alle.secus si originali-ter tenet̃ officio iudicis.ita loquitur.d.§.cum autẽ.ꝛ fuerunt ṽba Bart.in.l.si prius.in.ij.q.ꝛ ibi Imo.ff.de ope.no.nun. Et dixi in d.§.cum autẽ. In dubio aũt potius presumit̃ error et non dolus notarij.ẜm Bart.in.l.quoties.§.j.per illũ tex.de here.insti. Bal. ꝛ Ange.in.l.iurisgentiũ.§.quod fere.ff.de pac.tex.in.l.qd adhibi-tus.l.si.C.de his qui sibi in testa.ascri.que.l.est no.ad excusationẽ simplicium tabellionũ:ẜm Bal.in.l.j.ff.de legi.ꝛ in.l.ij.in.j.no.C. de errore aduoc.facit regula.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probati. Et quotiescunqꝫ instrumentũ põt saluari,vel iuuari.debet tole-rari quantũ põt:ẜm Bal.in.d.§.quod fere ꝛ in.l.j.C.de sacrosan. eccl. Et potius presumitur diuersitas tẽporis vel loci ꝙ qd instru-mentum presumatur falsum:dicit Bal.in.l.imperator.la.j.in.iij. colũ ff.de sta.ho. Et si dicas quõ possibile est ꝙ notarius aliquid omittat propter ꝙ pars possit pretendere interesse,cuz habeamꝰ regulam ꝙ si notarius in instrumento omittat aliquam clausulã solitam apponi,talis clausula habetur pro apposita.text.est in.l. si.cum gloss.in ver.simplicitas.quam ibi no. Bald.C.de fideius. Bald.ꝛ alij in.l.hmõi.in prin.ff.de lega.j. Rñdc qd possit omitti aliquid preiudiciale parti qd tamẽ de cõsuetudine nõ soleret ap-poni. Eodem modo si omittatur in actu aliquid ꝙ sit de solenni-tate:puta in testamento non adhibeãtur nisi sex testes: quamuis sit,omissum errore vel simplicitate notarij:non habet tunc locuz glo.in.d.l.fina.imo talis solennitas omissa vitiat.gloss.est no.in.l. ambiguitates.j.eo. Pau.de ca.ꝛ do.Alexã.hic De notario aũt qui nimis abbreuiate scripsit protocolluz an teneatur.ponit Jo. an.in addi.Specu.in tit.de instru.edi.in addi.que incip.ad intel-lectum. ¶ Glos.in ver.esto,diuiditur in.iij. In prima ad contra-rium.l.i.§.sinautem.ponit tres solutio. In secunda notat. In ter-tia ꝛ vltima contra illud oppo.secunda ibi:nota ergo.tertia ibi:sꝫ contra.ff.de iure codi. In prima parte dic ꝙ prima solutio est cõ-tra istum tex.qui dicit qd deerat totũ illud heres esto. Alie due so-lutiones diuinant ad tex. Itẽ in scdo exemplo gl.nullus fuisset er-ror vel defectus vel in testatore vel in notario:quia tm̃ est dicere titius hereditatis mee dñs esto,quantum dicere heres esto. vnde per Bar.ꝛ magis cõiter doct.hic tenet̃ solutio quã ponit gl.in.d. l.j.§.sinautẽ.quã ibi sequunt̃ etiã Bar.ꝛ cõiter docto,qd qñ testa-tor omisisset ista duo heres esto,ꝛ solũ apponit nomẽ,vitiat̃ insti-tutio.ita loquit̃.d.§.sinaũt. secus si ista duo sint omissa p errorem notarij.ita loquit̃ ista.l.ista cõis solu.mihi nõ satisfacit.ad.d.§.sin autẽ.vbi totus tex.loquit̃ ꝯtinuatiue ꝓsequendo eundẽ casuz,qñ plus est nuncupatum ꝛ minus scriptũ:ꝛ dicit qd si sit scriptum lu-cius heres,vꝫ.postea in ver.ꝛ si ita.dicit̃ qd eodẽ modo valet si sit scriptum lucius esto:q: credit̃ plus nuncupatũ ꝛ minus scriptuz. Deinde sequitur ver.ergo ꝛ si ita.qui dicit qd si solũ nomẽ ꝓpriuz sit appositũ,tũc vitiat̃. Et sic in.d.§.sinautẽ.fuit omissum a nota-rio,ꝛ non a testatore:sicut ꝛ hic. Unde puto dicendũ si sit scriptũ solum nomen propriũ.s.lucius,desit illud totũ heres esto,si istud totum etiã sit omissum a notario,ꝛ nõ possit suppleri ex precedẽti-bus,vitiatur institutio.ita loquitur.d.§.sinaũt. Sed si illud potest suppleri ex precedentibus,vel aliter probari possit bñ vꝫ.vt patet in tex.dum dicit ideo recte testõ facto.puto ẜm Fulgo.ꝛ Pau.de cast.ꝛ dico.exẽpli gratia:si testator multa legata ꝛ fideicom.facit, postea dicit in omnibus alijs mobilibus ꝛ immobilibus titius:ex precedentibꝰ supplet̃ heres esto. Et idẽ tenet in effectu Cy.ꝛ Ange. hic:ꝛ ad hoc etiã tendũt verba Bart. hic in fi. Saluando tamen cõmunem solutionẽ glo.ꝛ doc.in.d.§.sinautẽ.ꝛ doct.hic:aduerte q: glo.ꝛ Bar.ꝛ alij.in.d.§.sinaũt intelligũt ꝙ ille.§.loquatur in te-stamento in scriptis.ꝛ sic qñ ipsemet testator scripsit testamentuz suum tunc totũ cõtinuatiue prosequet̃ eundẽ casum.ꝛ in ver.ergo et si ita.loquitur vt dicũt glo.ꝛ doc.qñ ipsemet testator omisit illa duo verba heres esto:et solum posuit nomen propriũ titius.ꝛ sic ibi omissio fctã fuit a testatore,hic a notario. Et ista fuit intentio

3 gloss.ꝛ doc.in.d.§.sinaũt.ꝛ doct.hic. ¶ †Quid aũt in snĩa que de necessitate dꝫ proferri de scripti recitatione.l.j.ꝛ.ij.C.de sen.ex bre-uicu.rec.pone ꝙ sit omissum.verbuz substantiale condẽno,vel ab-soluo:vt q: reperiatur snĩa in qua sit scriptũ victũ victori:ꝛ nõ est dictum absoluo vel cõdẽno:magis communis snĩa est ꝙ talis sen-tentia non vꝫ.sed vitiet̃ ẜm Bal.hic in vl.q.Barto.in.l. preses.C. de senten. Bal.ꝛ Ange.ꝛ cõiter alij in.d.l.j.§.sinaũt. Lud.ro.in.l. j.ff.de re iudi. Ang.de are.in.§.curare.in.vij.co.insti.de ac. Quã-uis aliqui Moder.contra,ꝛ nõ bene. ¶ Allegat̃ tm̃ Barto.vt sit sibi cõtrarius in.d.l.j.§.sinaũt.ꝛ istã cõtrarietatẽ Bar.no.imo.in l.iudex posteaꝙ.in.iij.col.ff.de re iudi.ꝛ Ludo.ro.in.l.j.ff.de iud. ꝛ minus bene.q: Barto.nõ est sibi cõtrarius.q: in casu quẽ ponit Bar.in.d.l.j.§.sinaũt.erant plura verba ex quibus necessario sup-plebatur verbũ condẽno.nam ibi fuerat scriptum victũ victori ta-xatione expensarum nobis ꝛ successoribus nostris reseruata. Et ista opi.est cõis ꝛ seruat̃ in practica:vt attestatur Imo.in.d.§.sin-aũt. Ea retẽta obstãt tres difficultates. ¶ Primo ob.iste tex. nec placet mihi solutio.d.Alex.ad tex.nostrũ que fuit ante euz Ang. in.d.l.j.§.sinautem.dum dicit ꝙ ista.l.loquit̃ in vl.voluntate,que est fauorabilis:secus in sentẽtia,que est odiosa ꝛ contẽtiose iuris-ditionis.nam si ista solutio esset vera,sequeret̃ qd nunꝙ esset bo-num argumentum a snĩa ad vltimas volũtates ꝛ ecõtra:ꝛ tamen hoc est falsum.l.non est mirum.in fi.ff.de pig.act.expresse Bar.in l.centesimis.§.fi.ff.de ver.ob. Ideo alter rñdet do. Alex. sequen-do solutionẽ Bar.in.d.l.preses.vbi dicit qd in proposito aliud est in vltimis volũtatibus quã in sentẽtia.q: vltime voluntates fiunt a testatoribus mortis cogitatione turbatis.l.hac consultissima. §.at cum humana fragilitas.ſ.ti.j.ꝛ.§.illud.in auſ.de tri.ꝛ semis. sed snĩe debent fieri deliberate scribi ꝛ emẽdari.l.ij.C.de sen.ex bre-uicu.reci. Ideo in illis non suppletur nec subaudit̃ verbũ cõdem-natũ. Ista ratio Bar.ꝛ do.Alex.non est bona.q: qñ ipe testator omitterẽt non supplet̃ verbũ substantiale.l.fin.ff.de iure codicil.et istud firmant Cy.bar.ꝛ oẽs indifferenter hic.sed bene qñ omitti-a tur a notario:vt hoc tex.ꝛ in notario cessat ratio Barto.de cogi-tatione mortis.vnde tu in forma aliter rñde,ꝛ forte ita põt salua-ri Bar.in.d.l.preses.ꝙ imo bonũ est arg.ab vltimis volũtatibus ad sententias ꝛ econtra:nisi sit diuersa ratio:vt in ꝓposito nostro vbi error scribentis non vitiat testm̃,vt hic:ꝛ tamen vitiaret sentẽ-tiam.eo q: sentẽtia dꝫ fieri cum maxima deliberatione ꝛ maturi-tate.c.si.de re iudi.in.vj.ideo error in ea non sic toleratur prout in vltima voluntate. ¶ Scdo cõtra istã cõem sententiã. Jo.de imo. in.l.iudex posteaꝙ.in.iiij.co.ff.de re iudi.mouet difficultatẽ ꝛ nõ respõdet.nam sententia q̃ fert̃ sup expẽsis est interlocutoria.gl.ꝛ doc.in.l.qd iussit.ff.de re iud.plene Imo.post Ange. in.l.paulus.

4 la.j.ff.de re iud.sed sic est ꝙ †in sententia interlocutoria nõ requi-a ritur de necessitate scriptura.ᵃgl.est in.l.ij.ff.de app.reci.bar.in.l. ij.in fin.C.de sentẽ.ex pericu.reci. Dixi anno.in.l.nec quicꝙ.§.vbi decretũ.ff.de offi.pcõ.ꝛ le.ergo.dato ꝙ cõis sentẽtia ꝓcederet in snĩa diffinitiua,tm̃ in exẽplo doc.in condẽnatione expensarũ cũ sit snĩa interlocutoria cessat fundamentũ doct.q: ista de necessitate non dꝫ in scriptis proferri. Rñdet.d.Alex.hic fatẽdo arg.Imo.ꝛ dicit ꝙ verũ est ꝙ in snĩa interlocutoria nõ requirit̃,tm̃ requiritur saltem verbũ cõdemno:vt hic p eum. Sed ista solu. Alex.non tol-lit in aliquo difficultatez.q: bene verum est qd in snĩa interlocuto-ria requirit̃ verbum condẽno.qd sit viua voce ꝓlatum. sed nõ qd de necessitate debeat in scriptis ꝓferri.vñ aliter ꝛ clare ego respõ-deo in forma,inꝙtum dicit Imo.qd sententia expensaꝝ est inter-locutoria,fateor.ꝛ dum dicit ꝙ sententia interlocutoria nõ requi-rit de necessitate scripturaz,rñdeo verum qñ talis interlocutoria fertur de per se:sed qñ fert̃ simul cum diffinitiua:tunc etiam inter-locutoria dꝫ de necessitate in scriptis ꝓferri:q: tũc interlocutoria tanꝙ sequela diffinitiue censetur eiusdem nature.ita not. Ang.et Imo.in.l.patris ꝛ filij.in prin.ar.illius text.ꝛ ibi d.Alex.in.ij.no. ff.de vulg.ꝛ pup. Ang.in.d.l.qd iussit.secus si separatim ꝛ de per se.per glos.in.d.l.ij.ꝛ per tex.in.d.l.patris ꝛ filij.ꝛ in istis terminis loquuntur doc.prealle. ¶ Tertio vltra alios contra cõmunẽ sen-tentiã põt argui:ꝙ si iudex in sententia dicat victum victori:ꝛ nõ

5 dicat plus:tenent omnes ꝙ sentẽtia sit nulla. †Contra,q: regulã habemus ꝙ sentẽtia que est incerta debet certificari ex actis,ꝛ va-let.l.ait pretor.§.si iudex.ff.de re iud.ꝛ eo.to.C.de sen.que sine cer. quãti.l.iij.ergo ex actis poterit deprehendi vtrũ victus habuerit iustam causam litigandi:et sic censeatur absolutus: alias censea-tur condemnatus:ergo sententia debet suppleri per relationez ad acta,ꝛ nõ vitiari. Respondet singu. Lud.in.l.j.ff.de re iudi.ꝙ re-gula que habet ꝙ sententia incerta debet certificari per relationẽ ad acta,procedit qñ sententia est incerta in quantitate.ita loquun-tur iura prealleg.secus si sit incerta:q: desit verbum absoluo,vel condemno:tũc non certificatur per relationem ad acta.ita appa

a ¶ Non req̃rit̃ scriptura. add bal. i.l.hac cõsultissima. C.q test. fa. pos. bald.i.c. qm̃ cõtra.ſ.proba. Bald.in addi.spe.tit. de sen.versi. qd de inter-locutoria.

ret de mente doc. in locis preall. Que solutio ex toto nõ satisfacit: q2 primo restringit iura pallegata, nec affert rõnem diuersitatis. Nisi dicas q rõ diuersitatis sit. q2 qñ in snia deficit verbum absolutio, vel condẽnoz deficit illud qd est substãtiale: ideo tũc nõ supplet. secus qñ solum est incertitudo in quãtitate: q2 illa bñ declarat ex actis. ¶ †Quid aũt esset si in eadẽ cã vterq3 litigatoz esset z victoz z victus: puta q2 in vno. c. qs succubuit, in alio vicit, z iudex dicit victũ victori condẽnamus in expẽsis, z aliter nõ declarat. vide sin gu. Bar. in. l. si legatario. §. fi. ff. de fideicõ. lib. vbi decidit q neuter intelligit condẽnatus. sequit Jmo. i. l. iudex postea q. in. v. col. ff. de re iudi. z Lud. in. d. l. j. eo. ti. Bal. in. c. j. de plus peti. Salice. in. l. j. in vlt. q. C. de plus peti. Mateſi. in no. iiij. ¶ In vltima parte glo. dic q cõiter tenet solutio glo. Uel dic q ibi fuit totalis omissio: q2 nil penitus scriptũ est quantũ ad institutionẽ: z sic etiã proprium nomen non fuit descriptũ. Sed p prima solutione glo. z doct. q. d. l. fi. ff. de iure codicil. debeat de necessitate sic intelligi qñ institutio heredis fuit omissa ab ipso testatoze: quia si ab ipso non fuisset omissa: sed a notario, tũc ille tabule non valerẽt etiã iure codi. vt ibi dicit test. q2 ex quo apparet q testatoz voluit facere testamentũ exprimendo nomẽ heredis, z illud testm̃ nõ valuisset i vim testamẽti: certe etiã non valuisset in vim codicilloz. tex. est in. l. j. ff. de iure codi. Tñ in contrariũ multũ ob. tex. in. l. fi. q dicit si palam heres nuncupat⁹ sit, z postea subdit tabules testamẽti nõ intelligi quib⁹ heres script⁹ non est: z sic apparet qd ibi nõ fuit omissio a testatoze sed a notario. vñ plus pl3 scda sol. quã supra dedi. Nec ob. d. l. j. ff. de iure codi. q2 loquit qñ apparet qd testatoz voluit fa

7 cere testm̃, z noluit valere iure codicilloz. ¶ †Extra gl. restat necessario videre, qñ in testõ aliqd omissum est errore notarij, quot

8 testes requirant^a ad probandũ errozẽ notarij, z ad eũ supplendũ. in quo l3 Cy. z Bal. z etiã Barto. hic sub dubio forte dicãt duos testes sufficere per. l. quoties. in prin. z. §. j. ff. de here. insti. que parũ facit. sed melius facit regula. l. vbi numerus. ff. de testi. Sed Ray. Ful. z Pau. de ca. tenẽt qd requirant. vij. Breuiter vera et cõis est distinctio quã ponit Bar. in. l. cũ proponat. ff. de leg. ij. que est vera z cõiter approbata, quã sequunt Bald. Ange. z Jmo. z. l. quoties. in princ. ff. de here. insti. z. d. Alex. hic: cũ aliis per eũ allegatis: qd aut agitur de pbanda substantia seu volũtate testatoris omissa errore notarij, et b in testõ requirunt. vij. testes: in codicillis quinq3. Ita pcedit glo. que in hoc est sing. in. d. l. cũ pponebat. in verbo scriptura. quã glo. reputat sing. Bal. in. c. cum Joãnes heremita. in. iij. col. de fide instru. q2 non põt pbari iste error notarij quin probet volũtas testatoris z sic substãtia ipsius testamẽti. imo plus non sufficerent simpliciter. vij. testes qcunq3 sint, s3 op3 q sint. vij. testes de illis qui fuerunt rogati. fm Bald. in. d. l. cum proponebat. in. ij. col. z ibidem sequit Jo. de imo. Bal. in. c. j. in. §. itẽ si vasallus. in. iij. co. si de inues. feu. cõten. fue. vbi dicit q tales testes sunt substãtiales. ergo debent esse rogati. facit qd dicit bal. in l. ij. ad fi. C. de bo. pos. s3 ta. quã pte. Aut vo agit de pbanda aliq qualitate, z tũc duo testes sufficiũt. gl. est notabilis i. l. heredes palam. §. si qd post. in ver. posse. z ibi Bar. ff. eo. ¶ Limita tñ pmũ memoriũ q substãtiale testamenti non põt pbari minori numero q. vij. testiũ rogatoz: est veru3 qñ est tale substãtiale qd cõsistit in

8 voluntate testatoris. Si aũt sit aliud substãtiale sec⁹ est†. Hinc est q cum in testõ p substãtia z forma requirant. vij. testes: sed istud non pendet a voluntate testatoris: pone q notarius p errorem nõ apponit nisi sex: certe iste error põt pbari per duos testes tm̃. et sufficiunt s3 Ang. in. l. ambiguitates. j. eo. faciunt que dixi in. l. ij.

9 post alios. s. de bo. pos. s3 ta. quã p. †Hinc etiã infero q si testatoz dixit instituo titiũ filiũ meũ: necesse est pbare q titius sit fili⁹ testatoris: aliás institutio non valet. vt dixi in. l. neq3 professio. s. eo. certe istud substantiale põt probari per duos testes tm̃. ita tenet Pau. de cas. in. d. l. cum proponebat. z idẽ Paul. de cast. hic adde gloss. in. l. fideicõmissum in simili. j. de fideicom. Jason.

1 ¶ Propter necessitatẽ dispositio iuris suspenditur ad tẽpus: sed non tollitur in totum.

2 Si aliquis sit infectus morbo, potest de ciuitate expelli propter publicam vtilitatem.

1 Casus. †H. d. pp̃ter necessitatem dispositio iuris suspendit ad tps: sed non tollit in totum. Et põt intelligi ista. l. qd iste morbus caducus qui deterruit testes cõtigit in persona vnius testiũ: põt etiã intelligi q euenerit in persona testatoris. vt p Sali. Pau. de cas. z do. Alex. hic facit. l. cũ antiquitas. j. eo. ti. Ful. in. l. furiosum. s. ti in. j. tenet cõtrariũ: q ista. l. non haberet locũ. qñ talis morbus superuenisset ipsi testatori, l3 fm eum quilibet interrogat⁹ diceret cõtrarium, per istã. l. pro hoc ponderat qd tex. in. d. l. cũ antiquitas. j. e. loquitur de morbo comitiali testiũ, non autẽ ipsius testatoris. ad hoc etiã ponderat tex. in. d. l. furiosum. in verbo aduersa valetudine. Rñde q ibi loquitur de aduersa valetudine q causaret furorẽ seu dementiam, quam non causat morbus caducus de quo loquitur ista. l. z. d. l. cum antiquitas. licet in illo instanti durãtis morbi mens sit alienata, put z in homine dormiente. z sic ista. l. gñaliter procedit ex identitate rõnis, siue iste morbus euenerit in persona vnius testiũ siue testatoris vt hic. Et ita illã opi. Ful. refert etiã z reprobat Alex. hic. Et dic q dictio casus est casus genitiui. z tũc

2 constructio erit clara. ¶ †Ex hoc text. no. Lud. z. d. Alex. q si aliquis sit infectus morbo põt de ciuitate expelli pp̃ter publicã vtilitatem. ne alios inficiat. tñ iste tex. parũ pbat. In idez tenet Guil. z Bal. in. l. nullus. p illũ tex. circa fi. C. de sum. tri. Jason.

1 ¶ An valeat statutũ vel consuetudo q quis possit testari cum duobus testibus.

2 Scriptura facta in loco secundum priuilegiũ loci, probat vbiq3.

3 Consuetudo que dat robur probatoriũ scripture, facit q illud robur pbandi habeat locũ non solũ intra territoriũ sed etiam extra.

4 Si sit statutũ in curia mercatoz q priuata scriptura eoz faciat plenam fidẽ, tale statutum valet, z debet seruari in quolibet foro tam seculari, q ecclesiastico.

5 Testes debent esse in presentia z in aspectu testatoris: alias testa. non valet.

6 Testatoz potest testari coram teste non intelligente eius sermonem, dũmodo signis intelligat.

7 Si testes non vident testa. propter cortinã vel aliud qd, testa. non valet: secus tñ est in codicillis vel dona. cã mortis. nu. 8.

9 In contractib⁹ seu actibus inter viuos nõ solum cortina, sed etiã paries medius non vitiat dicta testium.

10 Testes qui deponũt aliqd vidisse de nocte, si non dicãt q erat lumen accensum vel luna possunt reprobari tanq falsarij.

11 Que dicatur propria terra z que propria patria.

Si non speciali. Testes debent esse in conspectu testatoris qñ sit testm̃, nisi ex spãli priuilegio aliud sit concessum. hoc dicit fm Barto. z Ange. hic. Uel melius testes testamentarij debẽt fungi eoz officio in subscribẽdo z sigillãdo in presentia testatoris. nisi ex priuilegio aliud sit inductu3. h. d. z melius ex mente Sali. z Fulg. z Pau. de cast. hic. Et est de mente Bald. hic in vlti. colũ. reprehendentis Cy. q nõ bene intellexerit istam. l.

1 ¶ †No. ex hoc tex. q l3 pro solennitate testamenti sit inductu3 q testes fungant eoz officio in pñtia testatoris, z hoc rõne falsitatis euitãde: tñ istud põt tolli p statutu3 ciuitatis. Et sic facit scdm Bal. z Moder. hic: ad illã disputabilẽ. q. nunqd valeat statutum vel consuetudo. d. Uenetoz qd cum duobus testibus possit quis testari, naz iste tex. facit qd sic. Tu aduerte q2 punctus est in constructione huius text. nam si intelligis spãli priuilegio, patrie tue, qd illud genitiuũ patrie tue, regatur ab illo noie priuilegio z sic qd patriã et istud induxerit: tunc probaret notabile predictũ. põt z aliter intelligi iste text. q illud genitiuũ patrie tue, referatur ad participiũ relarata: hoc modo: si non spãli priuilegio est relarata obseruatio iuris patrie tue: hoc est nisi p priuilegiũ iperatoris sit concessum patrie tue, tunc nihil probat. q2 imperatoz bñ posset disponere: sed non posset disponi per statuta ciuitatũ z locorum. de qua questione plene dixi. in. l. j. post Bar. ibi. in. iij. q. C. de sum. tri. hic non pono. ¶ Scdo no. ex text. ibi patrie tue. ar. fm Bart. z Ang. q testm̃ factũ in patria scdm priuilegium patrie vbiq3 valet: z sic etiã extra patriã. z consequenter trahit ad bona alibi sita. de quo Barto. se remittit ad ea que dixit in. l. j. in. iij. q. C. de sum. tri. z ibi dixi. Adde q generalius notant ex isto tex. Bal. z Salic.

2 q †scriptura facta in loco scdm priuilegiũ loci probat vbiq3 facit l. ij. C. quẽad. testa. ape. z. l. j. C. de eman. li. Tu adde qd singulariter tenet Jo. an. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. §. nunc dicẽdu3. in addi. mag. circa fi. que incipit. priuatorum. qd stante statuto vel consuetudine qd priuate apothece mercatorum vel libri mercatorum plenã fidẽ faciant pro scribẽte vsq3 ad certã summã, certe statur consuetudini vel statuto in scripturis in illo loco factis: etiã si alibi agat vel alibi producatur. alle. l. j. C. de eman. lib. z. c. cũ dilectus. de consue. Idẽ tenet. d. Ant. de bu. in. c. ij. in. iij. colũ. de fi. in

3 stru. ¶ †Scdo adde Bal. in. l. exẽplo. C. de proba. vbi p istam. l. tenet qd cõsuetudo que dat robur pbatorium scripture, facit q illud robur pbãdi habeat locũ nõ solũ itra territoriũ, s3 etiã extra. vt ibi no. p eum: vbi videtur hoc limitare verũ quo ad illos q sunt subditi effecti ratione contractus, vel alia quacunq3 ratione: cum habeat vim priuilegij. c. super qbusdã. §. pterea. de verb. si. z idem Bal. in rub. C. de fi. instru. in vi. col. z do. Anto. de bu. in. d. ca. ij. in.

4 iij. col. de fi. instru. ¶ †Tertio adde qd no. vult Bald. in. l. ij. in. ij. col. C. de consti. pe. qd si sit statutũ in curia mercatorum q priuata scriptura mercatoris faciat plenã fidẽ, q istud statutũ valet z d3 seruari in quolibet foro nedũ seculari sed etiam episcopali. p illud qd vult gl. no. in. l. ex ea. ff. de postulã. nisi statutũ referat se solũ ad propos iudices: puta q2 diceret qd cõsules mercatorũ credãt pri

5 uatis scripturis mercatorum vt ibi no. p eum. ¶ †Tertio not. ex isto text. qd testes debent esse in presentia z conspectu testatoris: z videre

¶ Quot testes requirãtur. Adde Bal. in. c. si quis. ti. si de inuesti. iter domi. z vas. lisona. bal. l. fin. C. de fideicom.

ris: et videre oculata fide ipsum testatorem: al's testm̃ nõ v3: q2 pos/ set fraus cõmitti. vt hic: et. l. si vnus. §. co. † Adde tñ tex. no. in. l. q testo. §. fi. ff. eo. q testator põt testari corã teste non intelligẽte eius sermonẽ: puta latinus corã greco, dummodo signis intelligat: vel interpres adhibitus sit. gloss. tamen restringit illum text. vt procedat in testõ in scriptis: cum in illo regulariter testes non sciant qd cõtineat. l. hac cõsultissima. in pn̄. §. eo. secus in testõ nuncupatiuo qd stat in auribus testiũ. l. heredes palã. in pn̄. ff. e. ¶ † Item adde qd per istũ tex. probat quarto q si cortina eẽt circa lectũ testatoris vel linteus, ita q testes non viderent testatorem, non valeret testm̃. Et propterea dicunt Cy. et Albe. hic. qd Bonomie ppter hoc fuit cassatũ testm̃. quia aliqui possent simulare vocẽ testatoris. Et dicit Cy. se cognouisse hoiem. qui ita simulabat vocem mariti. quod sepe vxor ppria credebat esse maritũ. Et ppterea in hoc reprehendit gl. in. l. ij. §. idẽ labeo. el. j. in ver. audierint. ff. de aqua plu. ar. s3 Cy. Bar. et cõiter oẽs hic. et Cy. in. l. testiũ. in. iiij. q. C. de test. ¶ Limitat tñ singulariter bal. hic. vt pcedat qñ cortina erat ita gclusa qd testes nullo mõ poterãt videri testatorẽ: secus esset si poterant videre: sed cũ aliqua difficultate. puta p rimulã. ita saluat gl. in. d. l. ij. §. idẽ labeo. Sic in simili si aliquis fabricabat falsam monetã in camera: et non poterat videri nisi per vnam paruã rimulam ostij: vel cõmittebant adulteriũ: certe si test. s deponant qd vnus post aliũ vidit, pbant. fm Cy. in. l. hac cõsultissima. in fi. pn. et ibi Ang. et Ful. j. eo. Bar. in. l. querebat. in fi. princi. ff. de testa. mili. et in. l. si plures. ff. de minor. Cy. in. l. testiũ. in. v. q. C. de testi. Jmo. in. l. si pr captus. et in. l. ñ is qui. la. j. §. j. ff. de vul. et pupi. Bal. in. d. l. testiũ. vlti. col. et in. c. cũ dilect². in. j. col. de cã pos. et propne. Albe. de ro. in. l. ob carmẽ. §. fi. ad fi. ff. de testi. et est glo. ordi. iij. q. ix. c. nihilominus. in glo. fi. in verbo simul. ¶ † Scdo sing. limita istud procedere in testamentis tñ, in qbus cortina media vel paries medius inter testatorẽ et testes, dato millies q testes habeant notas vocẽ testatoris, vitiãt testm̃. secus tñ est in codicillis et in donatione causa mortis: q2 tura solũ loquunẽ in testõ in quo maior solennitas requiritur. ita limitat do. Mates. in no. cxxiij. et simpliciter seqtur Alexã. hic. ¶ Et istud multũ no. in practica ppter clausulam codicillarem que apponit cõiter in testamentis: q2 cortina media l3 faceret qd nõ valeret iure testamẽti, saltẽ valebit iure codicillorũ: Puto q illud qd dicit de donatiõe causa mortis sit bene dictũ: q2 equiparat cõtractibus: sed in codicillis plus dubito / propter regulam. l. ij. ff. de leg. j. tñ q2 non inuenio contradicentem, starem huic decisioni in practica. ¶ Adde etiã q l3 pdicta pcedant in vltima voluntate: tñ secus est in actibus inter viuos: q2 non solum cortina media: imo nec paries medius vitiat dictũ testium. dum modo habeant notas voces contrahentiũ. in istis terminis saluat glo. d. l. ij. C. idẽ labeo. fm Barto. et alios ibi: quicquid ibi teneat Jmo. idẽ tenent cõiter Canoni. in. c. ex literis. de consuetudine. et in. c. preterea. de testi. quicquid ibi teneat do. Abb. et vide per eundem Abb. Panor. in. c. cũ cãm. e. ti. late Bald. in. l. quenticulã. in vij. co. C. de epis. et cle. d. Alex. in cõsi. c. in. iij. col. inc. in casu pdicto tria sunt pretingenda. in. ij col. et est duplicatũ in consi. xxix. in. iiij. vol. et ibi dr q est dictũ Alex. neuij. doctoris Vicẽtini. ¶ Hinc dicit Spe. in specie in ti. de testa. §. j. ver. quid ergo si viro. q si vir et mulier erant in certa camera clausi, et testes qui erant extra cameram deponũt qd audierant qualiter vir dixit, desponso te in vxorã meã, et vxor dicit, sum cõtenta-probant: l3 murus esset in medio / et non viderint. ¶ Hinc etiã dicit Pau. de ca. hic. in fi. et diligenter no. q vidit istũ casum de facto, dum quidam creditor esset infirmus, et non poterat pbare creditum aliquo modo: fecit venire duos testes q posuerũt se in camera vicina: deinde fecit vocari debitorẽ ad se et interrogauit an deberet sibi centũ: et q iste nullos vidit astãtes confessus est qd erat debitor de centũ. certe illi testes qui cognouerunt eũ p vocẽ et viderũt exire de camera, probãt, non obstante q esset murus medius. No. q2 est pulchra cautela qua poteris sepius vti. Limita tamen singulariter nisi tales testes deponant super matrimonio ad eius separationẽ: quia paries medius facit vt non plene pbent sine alijs adminiculis. glo. est sing. in. c. preterea. de testi. iunctis verbis clarioribus. Jo. an. ibi. vbi Jmo. ponderat et simpliciter sequitur. d. Alex. hic. ¶ † Nota etiã dictum Old. q dum esset aduocatus in curia romana dicit se reprobasse multos testes qui deposuerũt se aliquid vidisse tempore noctis. na naturaliter reprobant tanq̃ falsarij: nisi deponerẽt qd erat lumen accensum: vel luna ita clare luceret vt bene viderent. qd no. q. pe homicidium est cõmissum de nocte. quod dictũ refert et sequitur Bal. hic. in. j. colũ. circa mediũ. q tñ subdit sub dubio forte q forte facerent indicium ad torturã, si diceret se cognouisse voces. Adde ad istã decisionẽ Old. Bal. et Ang. in. l. si cũ exceptione. §. in hac p glo. ibi. ff. qd me. cã. et Bal. in. l. areti hula. ff. de testa. homi. et in repeti. l. de quib⁹. ff. de legi. Bal. in. c. j. §. porro in. j. colum. ad fi. q̃que fuerit prima causa benefi. amit. et in. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. et in. l. non ignorat. C. qui accu. non pos. Angel. in

testes quid. se aliquid vidisse tpore noctis reprobat.

l. j. §. interdũ. ff. si pars here. pe. Ange. in cõs. cxxiij. qd incipit. visis processibus. in. iij. col. Ang. de are. in trac. malefi. in verbo cõparant inquisiti. ad fi. Adde etiam Bal. C. de emen. iustinia. cod. vbi per illũ tex. in verbo noctis obscuritate. colligit ar. ad testes q propter nimiam obscuritatẽ eorũ fides vacillet. † Inquantũ etiam Bald. hic in pe. et vlti. col. et Pau. de cast. tangũt que dicat ppria terra: et que dicatur propria patria. adde Spec. in ti. de citatione. §. j. ver. quid si reus.

1 ¶ Testm̃ validum nõ rescinditur per rescriptũ principis.
2 In dubio in principe rescribente vel precipiente, an psumat causa. et nume. 3.
4 Ubi papa dispensat super prohibitis a solo iure positiuo: tũc sufficit eius voluntas.
5 Princeps non põt priuare vasallos feudis sine causa legitima.
6 Testamenta sunt de iuregentium.
7 Testm̃ non vitiatur: licet ab alio fuerit furto subtractum.

Si testamentũ. Testm̃ validum non rescinditur per rescriptum principis. h. d. Idẽ in transactiõe. l. causas. C. de trãsa. Idem in sententia. l. fi. C. sen. rescin. non pos. quãuis sit de iure ciuili. glo. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. et iu. † Et dicit Fulgo. consuluisse in questione que fuit de facto in ciuitate Tridentina. que est imperatoris, q imperator per rescriptũ non potuit derogare testatori: cum sit de iuregen. vt hic. et. §. pen. insti. de iure na. gen. et ciui. Et dicit Fulg. q in hãc sniam est inclinandũ: cũ hodie principes potius moueantur voluntate quã ratione. ¶ † No. probari in hoc tex. vnũ qd est contra regulã, legistarũ et canonistarũ: qd in dubio in principe rescribente vel pcipiente nõ presumit causa. ita subtiliter pbat iste tex. hoc mõ: nã princeps p rescriptũ^a suum, non solũ põt tollere ea que sunt iuris ciuilis, sed etiã ea que sunt iurisgentium: dũ tñ cũ cã. ita gl. et doc. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. et in. l. fi. ff. de consti. prin. glo. et doc. in. c. q in ecclesiarũ. de constit. cũ si. et tñ hic dr: q princeps p rescriptũ nõ potest tollere testm̃ rite factũ. ergo nõ presumit causa, q2 cũ cã bñ posset: vel cum clausula nõ obstãte. † Et tñ contrariũ se h3 cõis regula tam legistarum quã canonistarũ: q semp in principe^b presumitur causa in dubio etiã si nõ exprimat. ita dicũt Cy. et Bald. in. l. rescripta. in. iij. et iiij. q. C. de preci. impe. offe. et. d. Anto. de but. et Jmol. in. c. cum inter R. de renũ. d. Ant. in. c. cõstitutus. de reli. domi. et in. c. q2 plerique. in pe. col. de immu. ec. Panor. in. c. cum olim. in. vij. colũ. et in. c. in causis. in. ij. no. de re iudi. et in. c. quanto. in. iiij. col. de iureiu. et in. c. cum venissent. in. iij. colũ. de iudi. et in. c. cum inter. de excep. et in. c. nisi. in. ij. col. de offi. leg. Gemi. in. c. grandi. in. ij. col. de sup. negli. prela. in. vj. Alex. in cõsi. ccvj. in. ij. vol. nec arguendi sumus. in. vij. col. in. vj. imo plus dicit glo. singu. in. l. relegati. in glo. fi. quã ibi sequitur Bar. ff. de penis qd sola voluntas principis dicit esse iusta causa. Jtẽ ad iustificandũ placitũ principis: sufficit quecũque occasio. fm Bal. in. c. ecclesia sancte Marie. in pe. colũ. vt lite non cõt. qui refert ita facere illustrẽ. d. Marchionẽ montis ferrati nobilibus valmache, quos tenet extra castrũ eorũ: cã p eũ inuẽta quamuis iniusta: vt ibi pereũ. Sed quomodo respondebim⁹ ad hũc tex. qui fortiter probat q in principe nõ presumat iusta causa, inducẽdo vt induxi, nõ inuenio ab aliquo in specie tactũ. ¶ S3 puto et tu cogitabis, q potest dupliciter responderi. Primo potest dici qd predicta communis regula que habet q in dubio in principe semper presumitur iusta causa, intelligo verum qñ princeps aliqd scribit vel precepit circa ea que sunt positiui iuris: vel qñ rescribit pter ius: vel quando rescribit gtra ea que sunt iuris ciuilis. In istis omnibus credo q presumatur iusta causa: licet non sit expressa. et q sola voluntas principis habeatur tunc pro iusta causa. Istud probo: q2 vbi † papa dispensat^c super prohibitis a solo iure positiuo: tunc sufficit eius voluntas pro causa. Ita dicit Inno. in. c. cũ ad monasterium. circa medium. de sta. mo. quẽ sequitur Spec. in tit. de legato. §. nunc hr̃. ad fi. ver. xv. in voto. Car. in repe. c. perpẽdimus. in. x. col. de sen. ex cõ. Ant. de but. in. c. j. in vlti. col. de cõsti. et ibi Jmo. in. xij. col. Abb. in ca. fraternitati. de schisma. et ibi Jo. de ana. in. ij. colũ. Mouẽtur precipue per tex. in. c. cum nostris. de cõces. pre. in verbo ex indulgentia spãli sedis apostolice vl' ex alia iusta cã: de quo etiã per abb. in. c. de multa. in. iiij. co. de prebẽ. et in c. per venerabilẽ. post alios ibi. qui fi. sint legi. Secus puto qñ princeps rescribit contra ea que sunt iurisgentium: contra que nõ põt libere actum facere: tunc teneo q non presumatur causa in principe: nec libera voluntas principis habeatur pro iusta causa: imo teneo q requiratur quod exprimat cãm: et qd causa sit iusta al's tũc in dubio non presumitur. Sic intelligo istum tex. eo quia testm̃ est de iuregentium. vt dicã in sequen. not. Istam solutionẽ probo per optimum simile. nam qñ princeps est obligatus ex contractu: et sic de iuregentium: certe si rescriberet contra talem contractũ: nõ valeret. nec tunc presumeretur iusta causa in principe, si non esset expressa. alias de facili princeps posset infringere omnem contra/

a ¶ Nã p principes per rescriptũ. adde pau. de cast. cõsi. cv. inci. circa bona que fuerunt dñi vberti.

b ¶ Semp in pncipe. adde Abb. in. c. de multa de pben. Ant. de bu. in. c. p venerabilẽ. q filij sint legi. Pet. de ancha. in. c. postulastis. de cõcess. prebẽ.

c ¶ Ubi papa dispẽsat. adde Car. in repe. c. l3. de elec. idẽ car. cõsi. cxj. inci. qd fm theologos.

ctum cum eo celebratum.contra.l.cesar.ff.de publica.⁊.in.c.j.de proba. Ita in hoc vlti.dicit Abb. Panor.in.d.c.q̄ in ecclesiaruz. de consti.† 5 vbi per hoc infert ꝙ princeps non posset priuare vasallos feudis sine causa legitima:nec tunc in rescripto principis priuante vasallū feudo presumeret̃ iusta causa.eo q̄ d̃r in feudo formari qdā contractus inter principē ⁊ vasallū.c.de forma.xxij. q.v. Illud etiā est de mente Panor.in cle.j.de proba.de principe rescribente cōtra ius vel enuntiante contra ius tertij. Hinc dixit Bal.c.j.de natura feudi.qd̃ Federicus prim⁹ imperator q fecit cōe Papie comitē in certis castris,non pōt reuocare sine culpa expressa cōmissa per comitē.⁊ sic non p̄sumit̃ cā iusta in principe. Et dicit Ludo.ro in ɔsi.ccclij.incip.Querit̃ primo.ad fi.ɔsilij.qd̃ si resolutio cōtract⁹ initi cū principe esset in ptāte principis,eo q̄ in dubio p̄sumeret̃ iusta cā,certe non reperiret̃ aliquis qui vellet cum principe cōtrahere.⁊ sic princeps careret cōmercio hominū. qd̃ esset graue.l.hi q.C.de apostatis.Cōfirmo per illud ꝙ no.dicit Bar.hic:⁊ pluries allegat̃:qd̃ vbicunq̄ inferior a summo principe potest aliqd facere vel scribere cā cognita,istud idem pōt imperator de ordinaria ptāte absq̄ clausula non obstante.⁊ in hoc satis est principem putare cām subsistere:⁊ de sua opinione mandet.Sed in inferiori a summo principe d3 cā liquere:vocatis his quorū interest.l.legatus.la.j.ff.de admi.re.ad ciui.perti.qd̃ dictū segtur ⁊ cōmendat Pau.de ca.hic:idē tenet bal.in.d.l.rescripta. in.iij.q.⁊ do.Alex.in cōsi.xciiij.qd̃ incip.ɔsyderatis his que in themate narrant̃.in pe.colū.in.j.volu.vel aliter,⁊ plenius r̄nde qd̃ in principe bene p̄sumitur iusta cā:vt iuribus preallegatis: sed ista causa presumpta nō sufficit ad tollendū ea que sunt iurisgentiuz: vt probatur hic inducendo vt.s̄.sed requirit̃ causa vera et iusta. ¶ Scd̃o intellige ⁊ limita dūmodo in principe possit verisimiliter aliqua causa p̄sumi.al̃s secus. ita limitat Imo.post.d.Anto. in.c.nā cōcupiscentiā.in.ij.col.de consti. ¶ Limita qd̃ in principe presumit̃ iusta cā:verū est respectu subditorū.nō aūt respectu aliorū:fm Panor.in.c.cū a nobis.in.ij.col.de testi.⁊ in.c.iter quatuor.in.ij.col.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.ad audientiam.in.ij.co.de prescrip.⁊ in.c.que in ecclesiarum.de consti. ¶ Ultimo limita dūmodo princeps rescribat motu ꝓprio.secus si ad instantiā vel suplicationē partis:q̄ p̄sumit̃ tūc potius ad importunitatez q̄ ex iusta causa scribere. Ita limitat Lu.ro.in cōsi. ccccxxxvi.qd̃ inci.qd̃ indultū petri.in.vj.col.p text.in.l.j.C.de peti.bo.subla.li.x.⁊ idez Lud.ro.in.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.Et pro hoc ego addo bonum tex.in.c.cū nostris.in.§.nos vero.in verbo iusta causa ⁊ necessaria. et de cōces.p̄ben. ¶ † 6 Scd̃o no.ex eodē tex.ꝓbari ꝙ testamēta sunt de iuregētiū.qd̃ probat̃ sic q̄ si essent de iure ciuili:possent indistincte tolli per rescriptū principis.⁊ ita ad hoc subtilliter inducunt Fulg.⁊ Lu.ro.hic tenet Bar.in.l.interdū.vbi aliqñ dixi ff.de condi.in de. ¶ Ueritas est q̄ testamenta inuentione sunt de iure gentiū.ideo nō possunt a principe tolli:vt hic:sed solennitates requisite in testamentis sunt adinuente de iure ciuili:vt insti. de testamen.in prin.ideo per principē tolli possunt.l.si non spāli. s̄.eo.⁊ propter hoc deportatus testari nō pōt:quāuis retineat ea que sunt iurisgē.l.eius qui.in prin.ff.de testa.eo q̄ nō pōt adhibere solennitates que sunt de iure ciuili:sine quib⁹ testamentū non potest valere. Ita concludunt Cano.in rub.extra de testa.⁊ Moder.in.l.j.s̄.eo.dixi in.l.ex hoc iure.vbi Bar.in.iij.col.aliter tenet ⁊ maie.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ Fulg.hic. ¶ † 7 Ex.l.non idcirco.nota ꝙ testamentum nō vitiatur: licet ab alio fuerat furto subtractū nec per hoc inducitur presumptio falsitatis.facit.l.vnica.§.ille aūt. C.de lati.liber.tol.l.si de possessione.⁊.l.ad probationē.la.j.C.de proba.⁊.l.argentarius.§.cum aūt.ff.de eden. Tamen legatarius occultās instrumentū testamenti perdit legatum.l.si legatarius.j. de lega. Item subtrahens tale instrumentum incidit in penam falsi.l.paulus.ff.de fal. Sicut incidit in falsum notarius rogatus de instrumento,si neget se rogatum.fm Io.an.in addi.Spec.in titu. de instru.edi.§.instrumentum.in prin.⁊ Paul.de ca.hic.

1 ☞ Quid sit cancellare:⁊ que differētia sit inter cancellare,inducere,⁊ circunducere.
2 An mercator possit licite vti alienis signis in ballis suis.
3 Defectus forme quantūcunq̄ modicus ipso iure vitiat actum. et nume.4.
5 Numerus septem testium in testamento est de forma essentiali.
6 Cancellatio vel subscriptio que reperitur in testa.non vitiat testamen.in totum.
7 Testamentum cancellatum presumitur de voluntate testatoris esse cancellatum:fallit.vt nu.9.
8 Bonum est argu.de libertate ad pias causas.

Si vnus. Defectus solennitatis requisite, etiā si,vnus solus testis deesset,facit totuz estū non valere. Interlineatura vero vel cancellatio vel suprascriptio non dicitur defectus solennitatis: et ideo non facit testū deficere in totum. Sed si queratur an faciat saltem deficere illā partez que reperit̃ cancellata,distinguit̃ an sit cancellata propria volūtate testatoris:⁊ tunc q̄ presumit̃ testatorem penituisse.deficit illa pars.si aūt processit per inaduertentiā, vel facta sit ab aliquo extraneo,tūc nō vitiat testamentū.h.d.fm Pau.de cast.hic. ¶ † 1 Et quid sit cancellare.[a] ⁊ que differentia sit inter cancellare,inducere,⁊ circunducere,⁊ similia:declarat gl.in l.si quis libertatē.in ꝟ.inducatur.ff.de pe.here. ¶ In tex.ibi,suo vel alieno annulo.concordat.l.ad testiū.§.si ab ipso.ff.eodē.† 2 Et nunquid mercator possit licite vti alienis signis in ballis suis.et quid si aliquis vellet portare diuisiam meaz[b] que ab antiquo esset domus mee,an possim eum ꝓhibere.tangit Barto. in tractatu de insignijs ⁊ ar.⁊ ibi determinat qd̃ sic.sequitur Bald.in.l.j.C.q res ven.non pos.cū concor.de quibus hic per do.Alex.qui etiam tangit an notarius[c] nouiter creatus possit assumere signum alterius notarij,vel suum mutare:vt hic per eum. ¶ Not.ꝙ omissio vnius ex septem testibus in testō vitiat ipso iure testū.Et ex hoc infertur qd̃ defectus forme quantūcunq̄ modic⁹ ipso iure vitiat actū Ratio,q̄ forme nihil addi vel detrahi pōt.fm Bald.in.l.fi. in.ij.col.C.de suis ⁊ legi.Alibi not.Anto.de butr.in.c.pisanis.in vij.not.per illum text.de rest.spo.† 3 Qd̃ omissio forme in qualibet minima parte vitiat totū actū:⁊ totū ꝓcessum.In contrariū facit ꝙ omissio leuis solennitatis nō vitiat actū.l.j.§.fi.ff.de ven. inspi. Fulg.in multis locis dat vnū intellectuz,prima fronte coloratuz, ad.d.l.j.§.fin.qd̃ imo omissio leuis solennitatis vitiat,preterq̄ in rustico.etsi mos regionis aliter se habeat.ita dicit velle illum tex. in fi.⁊ ita refert tenere ibi Iaco.de are.ita tenet Rapha.Fulg.cōtra oēs in proemio.C.in.ij.col.⁊ in.l.fi.in prin.C.de iure delibe.et in.l.cum hi.§.si pretor.ff.de transactio.Sed certe tex.in.d.l.j.§.fi. probat cōtrarium:prout ibi declarat Cy.nā vult ꝙ si aliqd omittatur a rustico qd̃ non sit leuis solennitatis,qd̃ non vitiat sicut qñ omittitur ab alio id qd̃ est leuis solēnitatis.ergo vult qd̃ si omittatur ab alio leuis solennitas ꝙ non vitiat.⁊ † 4 ita tenent cōmuniter doc.ibi.⁊ in.d.l.fi.in prin.⁊ ibi in specie Alex.C.de iure deli.vnde secundo modo pōt r̄nderi ꝙ leuis solennitas non vitiat,d.l.j.§.fi. nisi sit inducta causa falsitatis euitande.vt hic:iuncta.l.fina.C.de fideicō.⁊ isto casu qd̃ nō est leuis solēnitatis:imo grauis:patet:q̄ illa dicitur leuis solēnitas cuius omissio est nullius vel modici preiudicij.fm Bar.⁊ Ang.in.d.l.fi.§.fin vero postq̄.C.de iure deli. vel quando non est ratione munita.vt no.inquit Bal.in.l. hac cōsultissima.in.ij.col.in fi.s̄.tit.j.sequitur Alexan.in consi.xiiij.in.ij. vo.viso ⁊ consyderato themate suprascripto.in vl.co. ¶ Tertio mō respondeas ex mēte Frāci.de are.hic:qd̃ illud qd̃ inducit̃ pro solennitate vel pro forma substantiali actus si.in aliqua sui parte etiam minima omittatur,semper vitiat.vt hic:⁊ in alijs supra allega.sed quando aliquid non esset de forma substantiali:sed sui natura esset leuis solennitatis:tūc eius omissio nō vitiat.d.l.fi.† 5 Secundo pondera probari in hoc text.qd̃ numerus septem testium in testamento sit de forma essentiali,⁊ substantiali ipsius testamēto:⁊ no de forma probatoria solū.ptz hic,vbi si deficiat vn⁹ testis de septem,testamentū est ipso iure nullū:⁊ tamē posset probari per sex:maxime iuncta cōfessione veniētiū ab intestato.ergo apparet qd̃ est ex forma substantiali testamēti.⁊ ita tenet Bart.in.l.nemo pōt.in.j.oppositio.ff.de leg.j.Bal.in.l.cuz qs.in.ij.char.C.de iur. ⁊ fac.igno.⁊ confirmat̃ fortius:q̄ tex.hic annullat ipso iure testamentum,si vnus testis de septem deficiat.ex quo ergo.l.vltra procedit annullando,ergo apparet qd̃ est de forma substantiali:quia alias non annullaret.l.duo sunt titij.ff.de testamen.tut.de quo pū† 6 cto dixi plenius in.l.ij.s̄.de bono.pos.fm tabu. ¶ † Nota tertio ꝙ cancellatio vel suprascriptio que reperit̃ in testamento non vitiat testamentuz in totū.q̄ non est defectus in solēnitate.sed illā particulam cancellatā,ita demum vitiat,si sit facta de voluntate testatoris:alias secus. ¶ Limitat Barto.quod sit verum quādo contenderetur de proprietate:si autē cōtenderetur de possessione:q̄ aliquis vellet obtinere possessionem vigore talis testamēti: certe cācellatio in quocunq̄ loco sit etiam non suspecto,facit qd̃ quis nō obtineat in possessorio.q̄ ad hoc vt quis obtineat possessionem debet ostēdere instrumentū non abolitū,nec cancellatū,nec in aliqua sui parte vitiatū. tex.est in.l.fi.C.de edic.diui adria.tol. ¶ Sed Bar.in aduertenter locut⁹ est:⁊ lapsu lingue vt dicit Ful.hic.q̄ imo etiā in possessorio iudicio quādo defect⁹ instrumenti nō est in loco suspecto:puta in exordio,qd̃ notarij ad ornatū testamēti preponunt,non impediat etiam in possessorio.gloss.est ordina. in.d.l. fi.in ver.vitiatum.⁊ ibi ipsemet Bart.in.ij.colū.⁊ Bald.et omnes Modern.hic. ¶ Sed quando cancellatio est in loco suspecto.tunc procedit differentia Barto.hic:an sumus in iudicio possessorio. 7 an in petitorio.† Sed pone quod non appareat qd̃ instrumentum testamēti sit cancellatum de voluntate testatoris,an per inaduertentiā,qd p̄sumemus in dubio.Dicit Bar.qd̃ in dubio presumit̃ cancellatum voluntate testatoris.et sic nihil valet.fallit quando contineret legatū libertatis.quia fauore libertatis presumeretur inconsulto

a ¶ Quid sit cancellare. adde.l.iductū.C.de solu.doc.in.l.j. et.ij.ff.d̃ his q̄ i test.delē.

b ¶ Uellet diuisiam meam portare. Adde An. de bu.i.c.dilecta.de exces.p̄lato.

c ¶ An notarius. Adde bal.i.disputatiōe icip. accusat⁹ de vi turbatiua.i.iij.colū. archi.i.c.cū redemptor, xij.q.ij.

inconsulto cancellatū.l.prime.in princ.ff.de his que in testa.de- len.ꝛ dicit Bar.se consuluisse q̄d idē esset in legato ad pias cau sas. Idem tenēt in hoc de pia cā Ang.ꝛ Mod.hic.Bar.Bal.ꝛ Jmo.in.d.l.proxime.§.j.†Et sic no.ſm Bar.q̄d bonū est argu. de libertate ad piam cām.idem tꝫ Bart.in.d.l.proxi.§.j.ꝛ in.l.j. circa mediū.C.de bo.vacā.lib.x.ꝛ in.l.titio vsufruct⁹.§.j.ff.de cō- di.ꝛ demon.Bal.in.l.ij.ꝛ in.l.pe.C.de fideicom.lib.ꝛ in.l.si iure. C.de testa.ma.ꝛ in.l.vnica.§.j.in vl.col.C.de cadu.tol.Specu. in titu.de instru.edi.§.nunc aliqua.versi.ꝛ scias.cl.ij.pro hoc est bo- nus text.in.l.j.ad fi.in verbo rōnem pietatis.ꝛ ibi Bald ad hoc no.C.de cōi seruo.ma.ꝛ tex.in.l.contra voluntatē.in verbo.iura pietatis.C.de test.ma.per que impugnatur vna singularis limi- tatio Bart.in.l.j.in repetitio.C.de sac.san.eccle.in.iij.q.v.q̄nis principalis.vbi dicit ꝙ legatum libertatis non censetur ad pias causas,nisi sit relictum pro anima.nam in dictis iuribus dicitur pia cā.ꝛ tamen non erat pro anima.Et illam limitationē Bar. in specie reprobat Jmo.in.l.captatorie.ff.de leg.j.ꝛ q̄d legatum libertatis dicitur ad pias causas semp dicit etiā Specu.in loco preallег.alibi dicit expresse Bal.in.d.l.vnica.§.m.j.in vl.col.q̄d libertas ꝛ ecclesia equiparantur sequitur Alex.in consi.lxxvj.in iiij.volu.ponderatis his de quibus in themate.in.vj.col.tu consy dera fortius q̄d imo fauorabilius est legatum libertatis ꝙ̄ sit le- gatum pie cause.nam legatum ad pias causas nō diminuit legi- timam filij.q2 qui ecclesiam vult instituere,ꝛ filium vult exhere- dare ꝛc.xvij.q.vi.c.si.glo.in.l.si quis ad declinandam.C.de epi.et cleri.ꝛ in.l.papinianus.§.j.ff.de inoffi.testa.ꝛ in specie q̄d legata ad pias causas* nō diminuant legitimā filij:firmat Alex.in ꝯsi. q̄d nō reperit.ccccciij.incip.non minuitur legitima.dic ꝙ imo re- perit in.iiij.volu.nu.xvij.ꝛ tamen legata libertatū non solum di- minuunt legitimam filij,imo in totum priuant.tex.est in.d.l.pa- pinian⁹.§.quarta autē.ꝛ ibi Raph.fulg.in.iij.no.expresse notat pillū text.q̄d fauorabilius est legatum libertatis ꝙ̄ legatum pie cause.preterea legata libertatum sunt fauorabilia,quā legatum legitime.tex.est in.d.§.quarta aūt.ꝛ ibi Fulgo.ꝛ Pau.de cast.in iij.no.ad hoc notant.ꝛ ibi Pau.reputat hoc esse mirabile:ꝛ tamē legitima filij est fauorabilior,ꝙ̄ legatū pie cause.vt predixi.ꝛ pro batur in.autē.si qua mulier.ꝛ ibi Bal.ꝛ Sali.ad hoc notāt.C.d̄ sacrosan.eccle.Ex istis posset nouiter attentari ꝙ licet sit bonum argu.de legato pie cause ad legatum libertatis.non tamen ecō- tra:q2 esset arguere de minus fauorabili ad magis fauorabile: ꝯtra Bar.ꝛ omnes in locis preallег.nō tamē firmo.Caue tamē quia glo.ꝛ cōiter doct.in.d.§.quarta aūt.dicunt q̄d hodie legata libertatum non minuunt legitimam filij.per.§.prohibein⁹.in au tē.de trien.ꝛ semis.qui tex.vere nō loquitur in libertatibus.ꝛ gl. ibi aliter tenet.¶†Limita doctrinam Bar.inquantum vult ꝙ cancellatio in dubio presumitur facta volūtate testatoris,vt pro cedat quādo instrumentum testamenti reperitur penes ipsum te statorem:tunc bene presumitur facta voluntate facta cancellatio secus si reperiatur penes tertium.ſm omnes hic.ꝛ Bal.Raph. ꝛ Pau.de cast.in.l.j.ff.de his que in test.delen.arg.l.si chyrogra- phum.cum.l.seq.ff.de proba.ꝛ.l.labeo.cum l.seq.ff.de pac.quic- quid distinguat Jmo.in.d.l.proxime.ratio:q2 cācellatio presu- mitur facta per eū penes quē reperitur instrm̄.l.maiorem.cū gl. ꝛ ibi Cy.Bal.ꝛ Sa.C.d̄ falsis.ita breuiter tene.¶Dicit etiā bar. hic in fine ad tollendas dubitationes inoleuisse practicam ꝙ no- tarij solent in fine subscribere:ꝛ quod superius additum est in tā li linea,vel cancellatum in tali loco,fuit cancellatū non errore: ſꝫ per me notariū.ꝛ colligitur hec practica ex.l.j.vbi Bar.etiā no- tat.ff.de his que in testa.delen.ꝛ ille tex.est ad hoc singularis.ſꝫ Bald.ibi,facit etiam tex.in.l.diuus.la.j.§.itē senatus.ff.de falsis Cano.in.c.ex literis.de fide instr.ꝛ quamuis Bal.distinguat in hoc,an verba addita sint in margine,vel in corpore instrumenti sint suprascripta:q2 si sint extrauagantia in margine cuꝫ nō ha- beant diem ꝛ consulem.item non habent signum notarij: nihil operantur:ꝛ circa hoc domi.Alexan.diffuse extēdit fimbrias ve stimenti.ꝛ idem domi.Alexan.in consi.cxxvij.in.ij.volu.incip.vi so processu cause tam principalis.in.ij.col.ꝛ sequen.Ego paucis cōcludo:ꝙ si reperiantur addita aliqua verba vel in margine in strumēti,vel in corpore,vel in principio,vel in fine:si notarius in sua subscriptione nullam mentionem facit,talia verba nihil pro bant:eo quia sint sine die et cōsule:ꝛ sine signo ꝛ subscriptione. ita expresse ꝛ melius ꝙ̄ alibi Joan.an.in addi.Spe.in tit.de in- stru.edi.§.ostenso.in addi.que incipit.dixit Rolandinus.ꝛ dicit Pau.de cast.ꝙ ita fuit obtentum in ciuitate Bononie.si autem notarius in subscriptione dicat se addidisse scienter valent. ¶Limita tamen ꝛ intellige quando talia v̄ba addita spectant ad factum contrahentiū.ꝛ sic q̄si verba essent de facto alterius ꝙ̄ notarij.Si autē spectant ad solū notariū,ꝛ tendūt ad conuali dandum instrumentum,istis duobus simul iunctis statur v̄bis notarij:dato quod in subscriptione mentionem non fecerit.puta pone.in protocollo notarij reperitur vnum instrumentum can- cellatum.postea notarius in margine scribit:talis cancellatio fuit facta per errorem:statur huic notario:quia sunt verba que spectant,tantum notarium,ꝛ non partes.ita Barto.in.l.in frau dem.§.sicut.ff.de testa mento mili.qui in istis terminis loquitur. Jason Pisis.

¶Non est bonum argu.de statuto ad testatorem.ꝛ nu.2.
Hec verba testa.posita in testa.s.ꝙ non vult disponere cū illa ex- acta diligentia iuris:sed bonafide quicquid statuerit vult ꝓ legi- timo haberi:habent vim clausule codicilla.
Testator tenetur seruare.ll.in suo testa.

Testandi. Quilibet potest libere de facultati bus suis testari:sed non potest fa cere ꝙ testamentum valeat non seruatis debitis solen nitatibus.h.d.Et dū tex.dicit de pecunia sua.intelli ge terminū pecunia,largissime.l.pecunie appellatione.ff.de ver bo.signi.traditur in.l.talis scriptura.in prin.ff.de leg.j.¶†No ta ex ista.l.iuncta.l.si non speciali.§.eo.quod non est bonū argu. de statuto ad testatorē:quia plus potest statutum:q2 potest de- rogare solēnitatibus requisitis a iure ciuili in testamento:vt ibi ꝛ tamen testator non pōt:vt hic.Et sic quantum ad derogandū iuri publico formali,plus potest statutū ꝙ̄ testator.†Alias bo num est argu.de testatoribus ad statuentes:ꝛ econtra.l.fin.C.de reb.alie.nō alie.§.disponat.in autē.de nuptijs.Angel.in.l.j.ff.de acqui.re.domi.per tex.quem ad hoc reputat singu.in.l.iiij.C.de omni agro deser.lib.xj.Hinc est ꝙ prohibitio testatoris equipa- ratur prohibitioni statutarie ſm Pe.de ancha.in cōsi.c.incipiē. plura sunt dubia.Item per omnes modos per quos coniectura tur mens testatoris,per eosdē ꝯiecturatur mens statuti.ita di- cit notabiliter Ang.in consilio.cclxxx.Martinus Joannis de Florentia.in.iij.colum.ad fin.¶In text.ibi,non iurisdictionis. Pau.de cast.ꝛ domi.Alexan.exponunt iurisdictionis,id est iu- ris communis.per.l.iij.ff.e.Sed inaduertenter locuti sunt:ꝛ nō viderunt quod tex.esset superfluus:quia subdit vel iuri publico. ꝛ sic bis dicetur idem.tu intellige non iurisdictionis,id est edicti pretoris:prout etiam capitur in.l.postꝙ̄.§.imperator.circa fin. in ver.ex forma iurisdictionis.ff.vt lega.no.ca.nam debes scire ꝙ forma testandi in scriptis cum subscriptionibus et sigillis te- stium fuit adinuenta a pretore.tex.est institu.eodē.in principio. sed testamentum sine scriptis,ꝛ sic nuncupatiuum fuit adinuen- tum a iure ciuili:vnde voluit iste tex.dicere,quod licet quilibet li bere possit disponere de bonis suis:tamen si faciat testamentum in scriptis,non potest mutare formam iurisdictionis:hoc est edi- cti pretoris.hoc est non potest facere quin solennitates requisite a pretore obseruentur.eodem modo si testetur sine scriptis:et sic nuncupatiue,non potest iuri publico,hoc est iuri ciuili,deroga- re.ꝛ ita comperi postea declaratum hunc tex.per Oldra.laudē. ꝛ Alber.hic.¶†Nota tamen diligenter q̄d si testator faciens te stamentum dicit,q̄d non vult disponere cum illa exacta diligen- tia iuris:sed bonafide quicquid statuerit vult pro legitimo ha- beri:talia verba:licet nō tollant solennitatem:tamē habent vim clausule codicillaris:ꝛ est perinde acsi dixisset si non valebit iure testamenti,valebit iure codicillorū.tex.est in.l.codicillis.§.fi.ff. de leg.ij.de qua glos.hic opponit ꝛ soluit.vnde dic q̄d ibi volun- tas fuit legitima quo ad codicillos:ſm Cy.ꝛ Albe.et alios.hic. ¶†Nota q̄d testator tenetur seruare leges in suo testamento.et ſm Bar.ꝛ doc.non potest testator disponere ꝙ leges in suo testa mento locū non habeant:vt hic.ꝛ.l.nemo potest.ff.de leg.j.ꝛ.l. quidam decedens.ff.de admi.tut.ꝛ.c.requisisti.ꝛ ibi not.Abb. ꝛ.c.tua nos.de testa.intellige verum in legibus aliquid inducen- tibus pro forma vel solennitate vt hic.al's sec⁹.ita limitat Bald. in.l.ij.in prin.C.vt in pos.lega.iuri enim aliquid introducenti pro forma vel solennitate etiam partes de communi consensu renun tiare non possunt.l.prolatam.C.de sententijs.glo.ꝛ doct.in.c.de causis.de officio deleg.Sed alijs multis legibus bene potest te- stator in testamēto derogare,aliter disponendo vnde testator po test disponere quod dominium rei legate non transeat in lega- tarium nisi apprehensa possessione.ſm Bald.in.d.l.ij.in princi. per glo.ibi.C.vt in pos.leg.Item potest testator facere ne datio coheredis extranei,vel datio vulgaris substituti,tollat existentiā sui heredis.Item quod legatum conditionale transmittatur.Itē quod tacita conditio impediat transmis.legati: vt est textus sin- gu.in.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.ꝛ demō.ſm Bal.in.c.cumana.in.vj.col.de electio.Item sicut testator potest disponere q̄d legatum conditionale transmittatur:ita econtra quod transmissibile,non transmittatur.ſm Bald.in.l.si pater.in iij.q.C.de institu.ꝛ substi.ꝛ in.l.vnica.in.ij.not.C.vt actio.ab he- rede ꝛ cōtra heredes.Quinimo ex tacita voluntate testatoris,q̄d non est transmissibile,efficitur transmissibile:vt notabiliter vult Baldus in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tabu.Jason Pisis.

¶Legata ad pias cās adde Bar. in.l.papinia n⁹.§.j.§.si im- perator.ff.d̄ inoffi.testa.

1 Qui instituit vel exheredat, intelligit testari & nō codicillari.
2 Appellatione testamenti venit quelibet vltima voluntas.
3 Actus nō iudicatur scḋm denominationem verbalem, sed ſm formam & effectum.
4 Si actus vltime voluntatis non valet eo modo quo agit: non valet etiam eo modo quo valere potest.

Non codicillum. Qui instituit vel exheredat intelligitur testari & non codicillari. h. d. ¶ † Plus dixit Ro. an. in add. Spe. in tit. de instru. edit. §. cōpendiose. in additio. que incipit ad intellectū. q̄ si testator cōuocatis septē testibus instituat filios heredes, & legata faciat: deinde dicat sitis testes: q: facio codicillos: & volo hanc meā dispositionē valere iure codicillorum: non obstante q̄ appellauerit codicillos, valebit vt testm̄: & erit testamentū: & ita refert Dy. disputasse & determinasse per hanc. l. facit. l. testm̄ non ideo. quā Bald. & Sali. ad hoc notant. j. eo. vbi plus si testator diceret coram septē testibus sitis testes huic meo scͥ: tn̄ esset testm̄. cum limitatione & declaratiōe, de qua per do. Alex. hic post alios per eum relatos. cui adde qḋ per hanc. l. dixit Ang. in. l. illud. §. tractari. ff. de iure codicil. qḋ si testator instituat heredes, & notarius dicat talis volens codicillos facere: ista verba notarij enuntiatiua nō impediunt quin valeat testm̄. sequitur do. Alex. in consi. cxli. incipi. mature. in vi. col. in. j. volu. facit qḋ per hunc text. dicit Bald. in. l. imperator. la. ij. in ij. col. ff. de sta. ho. qḋ si notarius rusticanus dicat. Martinus volens testatus decedere, fecit hunc codicillum, in quo titiū suū heredem vniuersalem instituit: non obstante qḋ inepte appellauerit codicillum: tn̄ actus valebit: & erit testm̄: q: potius valet qḋ aptē sentit, q̄ vitiet qḋ profert inepte: vt not. in. l. si librarius. ff. de reg. iur. sed econtra. Quid si aliquis conuocatis septē testibus & notario eos rogauit vt essent testes suo testamento: & notarius scripsit hoc est testamentū talis: deinde ibi nō continet institutio heredis: sed varia legata & fideicom. an ista dispositio valebit vt codicillus. Istā qōnem tāgit Pau. de ca. in. l. proxime. ff. de his que in testa. delen. & refert qḋ illis diebus fuit interrogatus de hoc. et quod quidam dicebant quod ex eo quod adhibuit septem testes ideo legata non valere: per istam. l. ipse determinat contrarium: quia hic sumitur testamentū pro codicillis. nam codicilli largo modo dicuntur testamentum gloss. est in. l. j. ff. eo. per quam gloss. Bald. ibi in terminis dicit saluari instrumentum notarij, quo cauetur q̄ talis sanus mente suum condit testamentum: in quo legauit vel reliquit titio. x. & aliter heredem non instituit. quia intelligitur testamentum tanq̄ vocabulum generale pro vltima voluntate. & sic pro codicillo. Et ad istum text. rn̄det Pau. de cast. q̄ loquitur quando instituit heredem: & non coram septem testibus. tunc enim propter institutionem bene apparet q̄ voluit facere testamentum. ideo si non valet iure testamenti, non valet iure codicillorum, si non fuit dictū. † Adde pro ista decisione Pau. de ca. quod appellatione testamenti [a] quelibet vltima voluntas significetur. & sic etiam codicillus. glos. in. l. ij. in princ. & ibi. Bal. ad hoc no. C. cōia de leg. & glo. in. l. ij. circa fi. in verbo ita omnes. C. de cōsti. pecu. & glo. in. c. quāq̄. in gl. fi. de vsur. in. vj. & notabiliter Sali. in. l. filij. in. j. no. per illum tex. cū glo. C. fami. hercis. vbi dicit se de facto consuluisse in ciuitate Ferrarie qḋ habens fundū in emphiteosim ab ecclesia cum potestate relinquendi cui vellet in suo testamento, qḋ potuit relinquere in codicillo: q: codicill⁹ largo sumpto vocabulo est testamentum: vt ibi: cum sit testatio mentis. Secundo pro ista decisione adde bonum text. in. l. fi. ff. de iure codicil. Tertio † adde bonam rōnem: quia actus non iudicat ſm denominationem verbalem: sed ſm formā & effectū. & sic actus non cognoscit a noie: sed ab eius essentia: vt no. declarat Bart. in qō. p eum disputata q̄ incipit publicanus quidā. & in. l. cotem ferro. §. qui marinos. in. ij. q. ff. de publica. & sic remanet corroborata decisio Paul. de cast. tribus bonis fundamentis. ¶ † Vltimo no. ex isto tex. iuncta glo. qḋ si actus vltime voluntatis non valet eo modo quo agitur non valet etiam eo modo quo valere potest. & ideo si non valet vt testamentum, non valebit etiam vt codicillus saluo nisi testator apposuisset clausulam codicillarem: de qua per Bar. & alios in. l. j. §. si quis ita. ff. de ṽbo obli. & ibi Bar. respondet ad. l. si tam angusti. ff. de seru. gloss. opponit & non soluit. Sed dic quod quādo actus habet defectum forme: tunc si non valet eo modo quo agit, non valet etiam eo modo quo valere potest. secus si defectus sit in materia. ita loquitur. d. l. si tam angusti. de quo late per Cy. Bal. Alb. & Sali. hic, & Canonistas in. c. cum super. de offi. deleg. Jason Piſis.

[a] ¶ Appellatione testi. adde. l. si qs in: grau. in §. si qs codicillos. & ibi doct. ff. ad sena. sylla.

[b] ¶ Verbum volo, qd importat istud verbum. ad de. l. j. ff. mā. Bar. in. l. si post dotem. in. vj. q. ff. so. ma. Jo. an. in. ca. ab excōicato. de rescri. Joā. an. i. c. ex lr̄ā. d spō. Joā. an. i. c. significauit. de testi.

1 Verba directa & ṽba obliqua seu inflexa dicuntur altero de duobus modis.
2 Verbum volo est verbum precarium.
3 Qui laborat in extremis, dato qḋ lingua ingrossetur, & dato q̄ incipiat balbutire: tamen potest facere testm̄: & notarius pōt illud licite scribere.
4 Contractus possunt fieri vsq; ad vltimum vite spiritum, si memoria non sit lesa.
5 Licet quicqd acquirit filius, acquirat patri: tn̄ si pater esset cōstitutus in extremis, si filius tunc acquireret, non acquireret patri.
6 Testa. potest scribi in quacunq; materia.

Quoniam. Sublata antiqua forma verborum, hodie nō refert qbus ṽbis testm̄ fiat: quod pōt scribi in quacunq; materia. h. d. ¶ † Et aduerte dum tex. dicit vtrū imperatiuis & directis verbis fiat, an inflexis. debes scire qḋ verba directa & verba obliqua seu inflexa dicunt altero de tribus modis. Primo dicuntur verba directa que sunt preceptiua. q̄ aūt sunt exhortatiua dicunt inflexa. Itē scḋo ṽba directa dicunt q̄ fiunt p casum nominatiuū, vt sis heres. inflexa que p accusatiuū vel genitiuū. olī ergo non valebat testm̄ nisi institutio fieret ṽbis preceptiuis, & in casu noiatiuo: oportebat dicere volo q̄ titius sit heres meus: hodie est sublatum. Et iste due dr̄ie procedūt quantū ad primā institutōnem. Sed in substōnib⁹ ṽba dicunt directa qn̄ important q̄ possit ppria autoritate capere: sed qn̄ important qḋ substitutus habeat capere de manu heredis appellant obliqua: vt quia testator dicat volo q̄ heres meus restituat tali. certe illud restituat, est obliquū. ita declarat Bar. in. l. ij. C. cōia de leg. & Bald. hic. & subiungit Bart. hic qḋ verbū volo, est directū. & do. Alexan. reprehēdit Bar. nisi ſm eū salues aliter q̄ ad text. nostrū. Ego autē puto qḋ Bar. optime dixerit etiā ad propositū tex. nostri. nā dixi q̄ verba intelligunt directa altero de tribus modis: & ego dico q̄ ṽbum volo, [b] aptitudine pōt esse directū in omni casu ex tribus. & ista est mens Bar. primo eīn illud dr̄ verbum directū q̄ est preceptiuū: & istud est in ṽbo volo. Itē scḋo illud dr̄ preceptiuū qḋ fit per casus rectos. & istud pōt esse in verbo volo, si dicat volo q̄ sit heres. secus si diceret volo te esse heredem. Itē tertio illa dicunt ṽba directa q̄ importāt q̄ substitut⁹ possit propria autoritate capere, secus si important vt capiatur de manu heredis. istud pōt cōtingere in ṽbo volo: vt si testator dicat si contingat filiū meū institutū mori, volo qḋ talis sit heres. istud est ṽbū directum: & sic vides q̄ verbū volo aptitudine pōt esse directū in omni ex trib⁹ casibus supradictis. & ita fuit mens Bar. de quo etiam per eundē Bar. in l. centurio. in pen. col. & in. l. ṽbis ciuilibus. ff. de vulg. & pupil. tex. tamen in. d. l. ij. in prin. C. cōia de lega. loquens de ṽbis directis & de verbis precarijs, ponit ṽbum volo, inter ṽba precaria. facit. l. quidam iberus. ff. de ser. vrb. predio. & sic vr̄ † q̄ primo modo verbum volo non sit directū sed precariū. & qḋ isto primo mō Bar. non bene dicat. ¶ † Scḋo diligenter no. illa ṽba tex. t. que feminnes cis & balbutiens lingua profudit. quia hic habes text. valde solennem, q̄ qui laborat in extremis, dato q̄ sibi lingua ingrossetur. dato q̄ incipiat balbutire, tn̄ pōt facere testm̄: & notarius potest illud licite scribere. Et ad hoc iste text. est vnicus & singularis in iure ſm Ange. & omnes Moder. hic. eū & tn̄ reputat singularem Lud. roma. in consi. clxxix. incipi. amplissime doctor. in. ij. col. tamen ad idem facere videtur tex. in. l. pamphilo. §. ppositū. in ṽam discrimine vite constitutū p infirmitatē. ff. de le. iij. & tex. in. l. si pr. §. fi. in ṽ. an extrema esset valetudie. ff. de fideicō. lib. & tex. in. c. raynutius. in ver. in extremis positus. & text. in. c. nos quidem. in ver. de hac luce migrante. de testa. & tex. in. c. fi. in verb. agens in extremis. de suc. ab⁹ inte. intelligit tn̄ sane dummodo talis semimortu⁹ habens linguam balbutientem sit intelligibilis. & intelligatur illud qḋ dicat: alr̄s si non bene intelligeretur & articulate, nō poterit facere testamentū. l. iubemus. in ver. neq; articulate loqui potest mortuo similis est. j. eod. vbi Barto. & alij ad hoc multum notāt. & dicit Barto. quod vidit de facto. Ange. & Imola. in. l. in aduersa. ff. eodem. Ange. in. l. in fraudem. §. sicut. ff. de testa. mili. & Ludoui. roma. in consil. cccvj. quod incip. proposita consultatio hoc solum querit. & no. do. Alexan. in consi. xxxiij. in. iij. volu. incipi. ponderatis verbis vltimi testamenti. in. iij. co. Pau. de ca. in consi. ccclxvi. viso puncto & allegationibus. & Ang. de are. insti. de testa. in princip. ¶ Itē adde † qḋ similiter contractus possunt fieri vsq; ad vltimum vite spiritum, si memoria nō sit lesa. tex. est in. l. seia. §. fi. in ṽbo in extremis vite cōstitutus. ff. de dona. causa mor. quem tex. ad hoc no. & reputat singularem Bal. in. c. qm̄ frequenter. in prin. in. v. col. vt lite non conte. Alibi dicit glo. in. c. j. in ver. mutus. in ti. epm vel abbatē. qḋ quilibet in articulo mortis efficitur mutus. ¶ † Item lz quicquid acquirit filius, acquirat patri. fu. ma. in l. placet. ff. de acqui. heredi. & l. j. in princ. ff. si a pa. quis fu. manu. tn̄ qn̄ pater est constitutus in extremo vite, si filius tunc acquireret non acquireret patri. text. est no. in. l. fi. in. fi. C. de bonis q̄ libe. per quem tex. ita. dicit Bald. in. l. fi. ff. de condi. institu. domi. Franc. de are. in consi. clxj. incip. in presenti consultatione dicendum est. in. vj. col. circa fi. Alibi tamen tenuit Bald. in. l. fi. in prin. in vlti. col. C. de bonis q̄ lib. qḋ si sit delata aliqua hereditas vel successio filio

ro filiofami.ꝛ talis filius laboꝛet in extremis vite: quod tñ pater eius nomine, pôt in illo instãti adire hereditatẽ, ꝛ etiã agnoscere bo.pos. Sed in hoc vltimo male dicit: ꝛ repꝛehendit per Fulg. ꝛ Moder.ibi. dic tu melius: vt per Bar.in.l.fi.in.ij.colũ.ad fi.ꝛ se quen.ff.de cõdi.insti. ¶ †Ultimo no.ex fi.tex.ibi, in quacũq3 materia. quod testamentum potest scribi in quacunq3 instrumenti materia. ꝛ sic nõ solũ in charta bona: sed etiam in papyro: ꝛ ꝗcoꝛdat.l.j.in.pn.ꝛ.l.charte.ff.de bo.pos. Sʒ tabu.ꝛ tex.in.l.in commodato.§.sicut.ꝛ ibi no.Bar.ff.cõmo. Spe.in ti.de instr.edi.§.instrumẽtũ.ver.item qð est scriptum in papyro.plene domi.Ant.ꝛ alij in.c.j.de fide instru. Jason Pisis.

1 ¶ Bonum est argu.de contractibus ad vltimas voluntates.
2 Pꝛohibitus cõtrahere cũ certo genere personarũ, non videtur pꝛohibitus eis in testa.vel in vltima voluntate relinquere.
3 Stante statuto φ res ciuiũ existentes in estimo cõis non possint foꝛensibus vendi vel donari: tamen poterũt per viam vltime voluntatis legari, vel donari causa moꝛtis.
4 Heres duobus modis dicitur appꝛobare relicta in testa.inutili.
5 Si in testa.inutili sint relicta plura legata, heres vnũ agnoscẽdo non intelligitur alia appꝛobare.
6 Regulariter ex testa.inutili vel minus solenni nõ debentur legata nec fideicom.nec peti possunt efficaciter.
7 Coniunctio sanguinis vel licita affectio in persona valde dilecta testatoꝛi, habet vim clausule codicillaris.
8 Si testa.fecit pꝛimũ testamentũ, in quo apposuit clausulã derogatoꝛiã volũtatis ꝛ potestatis: si faciat scðm testa.in quo instituat personam valde dilectam, videt̃ reuocasse pꝛimũ testamentum.

Non dubium. Dignitas instituti nõ nocet testõ. ꝛ appꝛobatio heredis facit vt teneatur pꝛestare legata ex inutili testamento relicta hoc dicit. ¶ †Dubium faciebat in pꝛima parte glo.fm Barto.ꝛ docto.quia bonum est argumentum de contractibus ad vltimas voluntates.l.seruũ filij.§.eum qui chyrographum.ꝛ.l.que de legato.ff.de leg.j.sed pꝛohibitũ est contrahere cum talibus personis in dignitate constitutis.l.j.C.de contractibus iud.ꝛ in.l.nõ licet.ff.de contrahen.emptio.ꝛ.l.fi.C.de rescin.vendi.ꝛ in.l.aufertur.§.qð a pꝛeside.ff.de iure fisci.et intellige, vt ibi declarat Bar.item quia tales persone in dignitate constitute pꝛohibentur munera accipere.l.plebiscito.ff.de officio pꝛesi.fm Ang.ꝛ Sal.hic: ꝛ etiam Cy.ꝛ Fulg.hic.vnde scribitur deuterono.xv.c.Sʒ Ange.hic qð munera excecãt oculos sapientum, ꝛ mutant verba iustoꝛũ. ¶ †Ex isto tex.iunctis pꝛedictis no.quod pꝛohibitus contrahere cum certo genere personarum, non videtur pꝛohibitus eis in testamento vel in vltima voluntate relinquere: quia testãmentum nõ est cõtractus nec econtra.l.verba contraxerunt gesserunt.ff.de verb.signifi.l.testamẽtũ nõ ideo.ꝛ ibi Bal.ꝛ Moder.ad hoc notant.j.eo.pꝛohibitio aũt de aliẽãdo in certas personas videtur generalioꝛ: quia compꝛehendit etiam transmissiones iure hereditario.l.codicillis.§.matre.ff.de leg.ij.ꝛ declarat no.Bart.in.l.peto.§.fratre.eodem titu.ꝛ in.l.si ita qs.la.ij.§.ea lege.ff.de verbo.obliga.ꝛ in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cau. †Et ad pꝛedicta adde qð notabiliter vult Bal.in.l.quia.in vlti.col.circa fi.de iudi.qð stante statuto qð res ciuium existentes in estimo communis non possint foꝛensibus vendi vel donari: tamen poterunt per viam vltime voluntatis legari: vel donari causa moꝛtis: lʒ videatur eadem ratio: vt ibi p eũ: qui reputat bene notandum/ qꝛ sepe contingit de facto.tu vide in.d.l.si ita quis.§.ea lege.quia ex ibi dictis apparet nõ esse verũ. ¶ Si in verbo agnouerit, diuiditur in duas partes pꝛincipales. In pꝛima timoꝛe contrarij ponit duplicem declarationem ad text. In scða que est ibi, sed nunquid.gloss.foꝛmat qõnem. ¶ †Ex pꝛima parte habes duos modos quibus heres dicit agnoscere et appꝛobare relicta in testõ inutili: ꝛ licet vterq3 modus sit in se verus, tamen solus secundus, ꝗuenit huic legi: vt per Bar.ꝛ alios hic.ꝛ tunc gloss.subdit si heres extra iudicium pꝛomittat φ non astringitur: pꝛocedit qñ pꝛomitteret per erroꝛem facti.ita loquũtur duo iura alleg.in glo. Si autem scienter pꝛomitteret pꝛesentibus legatarijs: tunc efficaciter teneretur.qð patet, qꝛ ex inutili testamento oꝛta est saltem naturalis obꝛo.ergo ex pꝛomissione heredis etiam facta ex nudis verbis inducitur constitutum.secus qñ in absentia legatarioꝛũ pꝛomitteret nudis verbis: quia esset pollicitatio, que non astringit.ita tenet glo.in.l.ij.C.de fideicom. ꝛ Sali.Ful.ꝛ.d.Alex.hic/ quicquid Ang.hic ꝛ Ang.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.ij. ¶ †In secunda parte gl.habes qð si in testõ inutili sint relicta plura legata, heres vnum agnoscendo non intelligitur alia appꝛobare. ꝛ lʒ glo.hic nihil alleget.tñ glo.in.l.ij.in verbo pꝛestiterunt.j.de fideicom.allegat bona iura ad hoc: vltra que bene facit text.in.l.lucius.la.ij.§.testatoꝛ.scðm intellectum Bar.ff.de leg.ij.quẽ tex.allegat Bal.in.v.oppo.ꝛ Pau.de ca.in fi. Et ad aut.sed cum testatoꝛ.vltra gl.ꝛ Bar.hic respõde φ questio gl.

hic pꝛocedit quãdo defectus erat in foꝛma ꝛ solennitate testa: qꝛ testm̃ non valebat.sed in auf.sed cum testatoꝛ.testamentum erat validum.ꝛ solum erat defectus in materia.qui defectus facilius purgatur φ defectus foꝛme. ¶ Contra istam cõem conclusionẽ glo.ꝛ doc.foꝛtiter viget tex.in.l.in testõ.ff.de fideicom.lib.Salic. refert quosdam dicere qð ideo ibi fit quia plura legata erant eidem persone relicta.ideo vnũ appꝛobando, intelligitur alia appꝛobare.sed repꝛobat per.l.creditoꝛis.C.de vsur.melius facit.l.j.de fideicom.quam ita ponderat do.Matesi.in nota.cxxiij.vnde respondet Sali.ꝛ sequitur Alex.qð ibi sit, quia legatũ pecuniarium factum seruo non poterat valere, nisi valuisset legatum libertatis ꝛ effectum habuisset.l.seruis.C.de leg.ideo talia legata habentur loco vnius ratione connexitatis: ꝛ pꝛestita libertate debet aliud legatum pꝛestari.quia legatũ libertatis videtur pꝛestitum tanφ necessarium antecedens ad legatum pecuniarium. Et istud est qð in effectu vult etiam Lud.in repe.autẽ.similiter.C.ad.l.fal.in.xviij.speciali pie cause inter vltimas voluntates.dũ dicit quod ibi est, quia legatum pecuniarũ veniebat in cõsequẽtiaʒ legati libertatis: ꝛ satis apparet in dictiõe illatiua ideo.ibi
6 posita. †Et si ista solutio est vera, ẽ magna limitatio ad conclusionem supꝛa traditam.mihi tamen non plʒ.qꝛ non est verum φ legatum pecuniarium habeat connexitatem cuʒ legato libertatis immo vnum separatum est ab altero.bene verum est quod legatũ pecuniarum deberi non potest nisi pꝛestita libertate.nec est verũ φ vnius loco habeantur.ꝛ quod legatum libertatis sit antecedens ad legatum pecuniarium.nam ista confunduntur: per textum in.l.si ita scriptum.ff.de manumis.testa.vbi valet legatuʒ libertatis: ꝛ libertas debet̃: ꝛ tñ non debet̃ aliud legatũ pecuniariũ.nisi dicas qð in.d.l.si ita scriptũ.tex.loquitur qñ libertas debetur quodaʒ iure singulari ꝛ fauoꝛabili.vnde talis fauoꝛ nõ extenditur ad aliud legatũ: vbi cessat illa rõ fauoꝛis.arg.l.eius militis.§.si militia missus.ff.de testa.mili. Sʒ certe etiam.in.d.l.in testamento.libertas debetur iure singulari, vt pʒ ex tex.ibi, testamẽto quidam quod perfectũ nõ erat. Nisi dicas qð in.d.l.si ita scriptum.illud ius singulare statuatur ratione rei: ꝛ sic ipsius libertatis.ideo non extenditur ad aliud legatũ.sed in.d.l.in testamento.fit pꝛopter personã: vt statim dicã in sequenti solutione. Ideo tu respõdeas aliter.ꝛ dicas qð ex testamento inutili vel non solẽni regulariter nõ debentur legata nec fideicom.nec peti possunt efficaciter. Fallit in casu singulari illius.l.in testamento.quando legata vnum vel plura relinquuntur persone valde dilecte testatoꝛi.quia illa affectio facit vt ex testõ non solenni quecunq3 legata debeantur, vt ibi dicit glo.no.in scða solu.quam appꝛobãt omnes doc.in.l.eam quam.C.de fideicom.vbi est glo.que idem dicit in verbo traditur.in.x.fallentia.que dicit qð in.d.l.in testõ.est speciale ꝑpter pietatẽ ꝛ affectionẽ.not.bñ glo.in.d.l.in testõ.
7 ¶ Ex illa gl.no.iuncto tex.no.scðm singulare. †qð cõiunctio sanguinis, vt licita affectio.in psona valde dilecta testatoꝛi, hʒ vim clausule codicillaris: ꝛ tm̃ operat̃ acsi in testõ esset apposita clausula codicillaris. Et ita illam glo.ad hoc no.ꝛ dicit alibi non reperiri in iure Bal.in.l.si iure.C.de testa.ma.ꝛ ibi eã restringit: ꝛ alia relicta pietatem concernentia.illam glo.etiam intellige sane, quãtuʒ ad legata ꝛ fideicommissa.sed si talis persona valde dilecta testatoꝛi esset instituta heres in testõ non solenni, certe illa affectio non faceret valere institutionem.cũ speciale sit in filijs institutis in testõ nõ solẽni.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.
8 ꝛ in fi.j.eod.ita no.declarat do.Matesi.in no.xlij. ¶ †Tertio ꝛ ad huc singularius no.ex illa gl.iuncto tex quod si testatoꝛ fecisset pꝛimum testamentum, in quo apposuisset clausulã derogatoꝛiã voluntatis ꝛ potestatis, quia dixisset φ si contingat eum facere aliud testm̃ nõ vult illud valere, nisi apponantur in eo certa verba: pone φ faciat scðm testm̃ in quo instituat personam valde dilectam, dic sicut affectio habet vim clausule codicillaris: ita habet vim reuocationis clausule derogatoꝛie in testamento pꝛimo contente.ita signanter extendit illam gl.Lud.ro.in consi.clxix. incip.amplissime doctoꝛ.in pe.col.ꝛ alleg.Bal.in.l.si iure.C.de testa.manumis.qð est valde singu.ad.l.si quis in pꝛincipio testamẽti.cum is que ibi no.Bar.ff.de leg.iij.ꝛ.l.sancimus.cum is q̃ ibi videbimus.j.eo.sed certe Bald.ibi nihil dicit de hoc vltimo.nec credo verum.

1 ¶ Appellatione contractus non venit testa.nec ecõtra.
2 In nominibus appel.immutatio nõ pendet a facultate nostra.
3 Abundans cautela non nocet tam in contractibus φ in vltimis voluntatibus.
4 Ex renuntiationibus insolitis pꝛesumitur instrm̃ suspectum.
5 Juramẽta extoꝛta ꝗ antiquã ꝗsuetudinẽ pꝛsumuntur impꝛsitua.

Testamentum. Testamentum nõ viciatur ex supflua appositione, sed si necessaria omittãtur: sicut etiã tñc viciatur ꝗctus.hoc dicit. Et potest exemplificari pꝛima

a ¶ Bonũ est argu.adde l.pact.inter heredẽ.ff.de pac.ꝛ.l.iu. re ciuili.et vtrobiq3 p doc.ff.de cõdi.et demõ.

pars, vt q: dicet hoc est meū vltimū testm̄, mea vltima voluntas, meū eulogiū, ⁊ mea vltima dispositio. nam primum sufficiebat, ⁊ alia sunt superflua, tn̄ non vitiāt testm̄. Qd facit ſm Pau. de ca. hic ad excusandum notarios qui sepe apponunt verba superflua.

1 ¶ †No. ex isto tex. in ver. contract⁹. ſm Bal. Sali. ⁊ Pau. de cast. hic. qd si testator conuocatis septem testibus ⁊ instituto herede ac aliis dispositis postea dicat sitis testes huic meo contractui, lz testamentum appellauerit ꝯtractum, per hoc non vitiatur: ⁊ valebit vt testm̄. ⁊ idē sequit. d. Alex. in. l. nō codicillum. §. eod. Sed tu aduerte ꝙ ista lex inepte ponderat ad hoc: q: non dicit hic tex. ꝙ testator appellauerit testm̄ ꝯtractum. Sed bn̄ dicit text. qd sicut necessaria omissa minuūt ꝯtractū, ita nocent vltime volūtati. ⁊ sic imperator arguit a ꝯtractibus ad vltimas volūtates. ⁊ ita declarat gl. hic. ⁊ ipsemet Bald. ⁊ alii Mod. notant ex ista gloss. qd appellatione ꝯtractus non venit testm̄, nec econtra. ⁊ ideo si statutū faceret mētionē de ꝯtractu, nō veniret testm̄: put etiā no. Bal. in. l. j. C. de lege fusca. ⁊ satis ꝓbat dū iste tex. arguit a ꝯtractibus ad vltimas volūtates, ergo vult ꝙ sint diuersa. tn̄ gl. hic alle. ꝑ Bald. in. c. j. §. itē sacra. in glos. mag. in verbo sup ꝯtractibus. post me. de pa. iur. fir. dicit qd testm̄ enumerat inter ꝯtractus. per. l. eandem. ff. de du. reis. Itez aduerte qd Bal. Sali. ⁊ Pau. de ca. non colligunt primum notabile supra relatum ex hoc tex. immediante in illo verbo contractus: prout male refert ⁊ sequitur Alex. in. d. l. non codicillum. §. eo. vt hic potes per eos videre.

2 ¶ †Secundo ista. l. facit ſm Bald. ad dictum Inno. in. c. petitio. de procu. sed non est dictum Inno. sed Hosti. ibi: qd si in instrumēto procurationis dicatur ego cōstituo titium, ⁊ vbi deberet dicere procuratorem meum, dixit asinum meum ad agendum ⁊ defendendum ⁊c. valeret constitutio ꝓcuratoris: tamē iste text. non multum facit. ⁊ idem tenet Bald. in. l. id qd pauperibus. in pe. col. §. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. neqꝫ. in vlt. colū. C. de procura. Et licet istud dictuz cōiter reprehendatur, quia in nominibus appellatiuis immutatio non pendet a facultate nostra. l. si quis in fundi vocabulo. in princ. de lega. j. vbi do. Alexā. late reprobat istud dictum. ⁊ Ful. ⁊ do. Alexā. hic ⁊ do. Anto. ⁊ Imo. in. d. c. petitio. in prin. tamē alibi do. Alex. sequit istud dictū in consilio qd non reperitur. cccccixxviij. incip. visis ⁊ ponderatis his que continent in processu. in. viij. col. ⁊ Ludo. rom. in. l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit. ff. de acqui. here.

3 ¶ †Ultimo not. ex tex. illud ad qd tota die allegat ista. l. qd abūdans cautela[a] nō nocet, tam in contractibus ꝙ in vltimis voluntatibus. ⁊ vltra concordantias alle. in gl. adde tex. in. l. fi. ⁊ ibi Barto. in fi. ad hoc no. C. de prediis tamiacis. li. xj. hinc pulchre dicit: text. in. l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. ⁊ ar. leg. qd non mutat substantiaz rerum nō necessaria verborū multiplicatio. Adde qd dicūt Hosti. ⁊ Io. an. in. c. nimis. el. j. in fi. de exce. prela. ⁊ ibi do. Anto. de bu. in. ij. oppo. qd in instrumentis ⁊ priuilegiis non possunt nimis specificari specificanda, ad tollendum sophisticam interpretationem malignorum: ſm eos. Intellige tamen nisi apponātur contra naturam vel formam actus, ita loquunt iura alleg. in glo. facit etiam clausule insolite, presumi fraudem ⁊ dolum. ſm gloss. in. l. si quis sub conditione. in glo. j. ff. de condi. insti. ſm Bald. ⁊ Sali. ⁊ Pau. de ca. hic. ⁊ illam glo. ad hoc ibi no. Bal. ⁊ Ang. idem Bald. in. l. iij. C. plus va. qd agit. ⁊ in. l. etiam. in. ij. colū. C. de exce. rei. iud. et. l. cū de consuetudine. ⁊ in. l. nā ad ea. ff. de legi. ⁊ in. c. j. ad fi. prin. de feu. dato in vicez legis cōmis. ⁊ no. in addi. Specu. in ti. de arbi. in ver. nimia cautela. Imo. in. c. ad nostraz. in. xij. col. de empt. ⁊ ven. ⁊ dicit Bal. in. c. ex literis. in. ij. col. ad fi. de cōstit. qd vbi abundātior cauillatio, ibi euidētior est fraus. ⁊ idem Bal. in. c. tertio loco.

4 in vl. col. de proba. dicit gl. preallagatā esse nota. dignā, †qd ex renuntiationibus insolitis presumit instrm̄ suspectum. Et idē Bal. in. c. quia verisimile. de psum. dicit qd illa glo. est singularis quod presumitur dolus ꝓpter nimias cautelas, ⁊ insolitas cl'as: q̄ potius cauillationes dici debent. Itē p illā glo. dicit Bal. in. l. rogasti. §. si tibi. in. iij. col. ff. si cer. pe. quod nimia cautela, ⁊ insolita clausula facit aliqn̄ presumi cōtra ꝯtrū ⁊ ꝯ scripturā. Alibi not. Bal. in. c. j. circa prin. qualr vasallus iu. deb. domi. fide. p illū tex. in ver. sicut debet esse vasallus quē ad hoc reputat aureū.

5 †Qd iuramēta extorta ꝯ antiquā ꝯsuetudinē psumunt ipressiua. ⁊ ita dicit rn̄disse cuidaz magnifico viro eū in facto arduo cōsulenti. Alibi singlr Ang. in. l. fi. C. de cano. largi. titu. li. x. qd excusat citatus non comparēs qn̄ citatio habebat v̄ba nō consueta. puta cū de stylo illius loci diceret in citationibus sub pena. x. librarum: ⁊ in ea diceretur sub pena eris ⁊ persone. ⁊ idem dicit de bulla insolita. ⁊ istud vltimū no. etiā Bald. in. l. fideicōmissa. §. si seruo. p illū tex. ff. de le. iij. Alibi dicit. d. Ant. de bu. in. d. c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. qd si notarius in instr̄o venditionis dicit quod titius vere vēdidit fundū caio, ⁊ non simulate, qd talis ꝯtractus p̄sumit simulatus. ⁊ idez vult Bald. in. d. l. emptione. C. plus valere quod agitur. qd valde not.

1 ☞ Illa demum iurisditio potest prorogari ab his qui aduene sunt, quā ille iudex habet in subditos suos.

2 Iurisditio spāliter cōcessa in certo genere causaruz non vr̄ posse prorogari ad alterum iudicem eiusdem loci.

3 Licet clerici ēt volētes nō possint simplr citari corā iudice seculari, tn̄ bene pn̄t cāliter: puta ꝙ cōpareant si sua putant interesse.

4 Proclama generale factum per iudicē secularem vt oēs quorum interest talē carceratum non relaxari cōpareant, comprehendit etiam clericos.

5 Si in publicatione alicuius testa. citādus sit clericus, talis pub. potest fieri coram iudice seculari: qui non citabit clericum sed eū hortabitur.

6 Si defuncto successerunt varii heredes, quorū aliqui sunt clerici, aliqui seculares, coram quo debebit iudicium agitari.

7 Si simul pronuntietur contra clericum ⁊ laicum, ad quem erit appellandum.

Testamenta omnia.

Publicatio testamenti ⁊ insinuatio dz rome fieri coram magistro census: ⁊ si fuerit facta coram alio iudice, vitiat testm̄. h. d. Et dum dicit tex. in eodem loco reseruent. expone. i. coram. cōcordat. l. consulta diualia. j. eo. vt hic in glo.

1 ¶ †In tex. in ver. trāslatio. no. ſm Cy. Bal. Sali. ⁊ cōiter alios hic, ꝙ illa demum iurisditio pōt prorogari ab his qui aduene sunt, quaz ille iudex hz in subditos suos. Et ideo per hunc tex. dicit Cy. in. l. j. C. de iuris. om. iudi. quod stāte statuto quod iudex. mercatorū nō cognoscat nisi de causis mercatilibus: certe si partes de cōi consensu vellent litigare de alia cā non mercatili non possent: per hunc tex. licet Pau. de cast. hic cōtrarium inaduertenter dixerit: vt per. d. Alex. hic. ⁊ illam decisionē Cy. p valde notabili. sequit Io. de imo. i. ca. P. ⁊. G. i. xxxiij. col. de offi. deleg. ⁊ ibi Panor. in. ix. col. ad finē. Bal. in. c. de causis. in. xiij. col. de offi. dele. ⁊ videtur ibidē sequi. d. And. barba. in xxvij. col. sed postea in. lxxiij. col. ⁊ p duas sequētes reprobat istaz decisionē Cy. sed nihil quod vigeat adducit. pro ista cōi opi. facit quod vult Bal. in. l. certa ratione. C. quando prouo. nō est ne. vbi tenet quod si statutū limitat qd talis sit iudex vsqꝫ ad tantā summam, ⁊ abinde supra sit talis: ꝙ tūc in iudicē minoris summe nō posset p partes fieri prorogatio ad maiorez summam. istam cōem opi. reprobat Ful. licet se nō firmet. ⁊ forte quod ista. ij. opi. est de iure verior. nā iurisditio pōt ꝓrogari de re ad rem. l. de qua re. §. j. ⁊. ij. ff. de iudi. Bar. in. l. ij. in prin. ff. de iudi. Bal. in. l. si qui ex consensu. in. iij. col. C. de epi. audi. secūdo facit. l. j. C. de iuris. om. iudi. vbi iurisditio procuratoris cesaris prorogatur ad cās non fiscales: imo priuatas. tertio facit. l. si per errorem. ff. de iuris. om. iud. iuncta glo. que dicit puta vrbanus pretor pro peregrino. Quarto, q: etiam iurisditio voluntaria potest prorogari ad non subditos. l. j. C. de eman. libe. ⁊. l. emancipari. §. j. ff. de adop. cuius ꝯ. dicit Bal. hic: vt dicam in seq. no. Et ad illuz tex. pōt responderi vt dicam in seq. no. tenendo tamen cōem opinionem vltra. §. allegata: adde bene facere: q: prorogatio dz fieri in his que sunt eiusdez speciei. ſm Barto. in. l. inter conuenientes. ff. ad muni. not. in. c. hi qui autoritate. de preben. in. vj. ¶ Limita tamē istum tex. ⁊ similes inquantum volunt quod publicatio ⁊ insinuatio testamēti facta coram alio iudice ꝙ magistro census, nihil vz: nisi tale officiū vacaret. puta propter suspitionē pestis, vel alia cā. tunc posset fieri coraz alio iudice. ⁊ valeret per. l. vbi absunt. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. ⁊. l. si vacantia. C. de bonis vacan. lib. x. vbi Ang. limitat arg. illius text. in. viij. co. ⁊ dicit quod consultus de facto ita rn̄dit. ⁊ leqtur. simplr. d. Alex. hic. tu cōfirma per optimū sile. nā vbicunqꝫ ex forma statuti actus dz celebrari in certo loco: alias alibi celebratus non valeret: tn̄ vbi non pōt haberi copia illius loci ꝓpter iustū metū partiū: tūc si celebret in alio loco, vz ⁊ tenet actus. Itez per septē principalia media egregie cōsuluit Ludo. roma. in consi. ccccxxxiij. incip. quo ad primū ꝙ sufficiat publicationem. Item ꝓ ista limitatio. adde quod decidit tex. no. in. §. ⁊ hoc puenit. i auct. vt nulli iudi. quem tex. alleg. pro singu. Bald. in. l. ij. C. quando fis. vel priua. Accedat quod no. tz Bal. in. c. bone. el. ij. in. viij. colū. de postu. prela. quod vbi in aliqua terra nō reperitur alius iudex ꝙ spūalis, quod ille hz etiā tēporalem iurisditionez. vt ibi no. p eum.

2 ¶ †Secundo no. ex eodē v̄bo quod iurisditio spāliter ꝯcessa alicui in certo genere causarum, non videt posse prorogari ad alterum iudicem eiusdē loci. Et ratio est duplex ſm Bal. prima: q: de specie ad aliam diuersam speciē iurisditionis non fit prorogatio. l. solem⁹. §. latrūculator. ff. de iudi. Secunda ratio: q: isti sunt act⁹ voluntarie iurisditionis, in quibus non dat proprie medius per quod fit prorogatio iurisditiōis: vt est cōtestatio litis ⁊ si. ſm Cy. in. l. vbi absunt. §. j. ff. de. tu. ⁊ cu da. ab his. ⁊ Bal. in. l. si q ex ꝯsensu. in. iij. colū. C. de epi. audi. subdit Bal. hic idem esse de notario deputato ad scribendum: q: non possunt partes in alium notarium deputatum ad aliud genus actorum prorogare officiū scribendi non suum, vt probat in. l. repetita. ⁊ ibidem gl. ⁊ Bal. C. de epi. cle. ⁊ idez tenet Bald. in. l. j. C. de spon. vbi alleg. bonum text. in. l. in

[a] Abūdās cautela. ad de glo. i. verbo exprimere. in. l. si cuz dies. in. §. plenum. ff. de arbi.

in.l.in fraudē.§.quotiens.in verbo manu ɔmentariensis.ff.de iure fis.quē etiam alle.hic:ꝛ per eundem Bal.in.l.j.ff.de offi.consu.in.xvij.q.vbi alle.gl.in.§.si vero absunt.in verbo inuentarium.in auf.de here.ꝛ fal.¶ †Ultimo ꝑpetuo teneas menti illud qꝺ singu.decidit Bal.hic.in vj.col.pro magna limitatione.c.si diligenti.de foro compe.in auf.statuimus.C.de epis.ꝛ cle.quibus iuribus disponitur ꝙ nullo modo clerici possunt citari corã iudice laico,etiã si consentiant.dicit hic sing.Bal.qꝺ istud est verum si citarentur simpliciter:secus si non citentur precise sed causaliter:hoc modo,qꝺ compareant si sua putant interesse.vel si aliqꝺ ius pretendunt.vꝫ ista citatio.qꝛ potius est quedam admonitio ꝙ astrictio.Ideo infert Bal.ꝙ si statutum ciuitatis disponeret qꝺ mortuo testatore heres teneatur facere insinuari testm̄ corã potestate loci citatis creditoribus:pone quod ex creditoribꝰ aliqui sint clerici:nunqd potestas corã quo dꝫ insinuari testm̄ poterit facere citari coram se illos clericos si sua putant interesse,vt cōpareant:dicit qꝺ sic:qꝛ ista nō est citatio precisa,sed potius est quedam monitio.Et istud dictum multū commendat Pau.de cast.hic,dicens alibi nō reperiri.ꝛ qꝺ ita alias consuluit Florentie,lꝫ ignoraret decisionē Bal.hic,ꝛ alij timuerunt consulere.Idē tꝫ Bal.in.l.consulta.§.eo.ꝛ do.Alex.hic.ꝛ in simili Ange.in.l.j.§.hec stipulatio.versi.ſm hoc restat videre.ff.si cui plusꝙ per.l.fal.vbi decidit,qꝺ cū heres in inuentarij confectione teneat facere citari creditores,qꝺ si aliqui creditorū sunt clerici,possunt per iudicē laicū citari,mō quo supra.ꝑ ista decisione Bal.Adde benefacere illud qꝺ vult glo.not.in.c.cū cā.in glo.j.circa medium.dē offi.deleg.que facit differentiã inter citationē ꝛ monitionem.nã monitio nō arguit superioritatē monentis.ꝛ ideo pōt fieri ꝑ pari:vt ibi dicit gl.†Adde etiam Pau.de cast.consi.xliiij.incip.in cã Egidij laici de alemania.vbi ɔsuluit ꝙ proclama generale factū per iudicem secularem qꝺ compareant oēs quoꝝ interest talem carceratum non relaxari,cōprehendit etiam clericos.†Item adde Bal.no.in.c.fi.de fi.instru.in.j.col.ad fi.vbi querit pone qꝺ in publicatione alicuius instrī citandus est clericus:an talis publicatio poterit fieri coram iudice seculari:lꝫ qꝺ sic:ꝛ qꝺ iudex secularis nō citabit clericū,sꝫ hortabitur:ꝛ per hoc inducet eius sciētiam:que sola inducit ꝑiudicium.l.sepe.ff.de re iudi.Item et si citatio nō valeat vt citatio,vꝫ vt scia:qꝛ facti est:ꝛ nulla iuris constitutione prohiberi pōt.putat tñ cautius esse si per epm̄ faciat citari.sed si eps nō vult citare,ꝓcederet decisio ꝓcedens:ꝑsertim si periculū est in mora.ita ibi Bal.similiter.putarē tutius esse in cōtingentia facti in terminis supradictis qꝺ potestas loci coram quo dꝫ insinuari testm̄ ipse immediate non faciat citari clericos corã se,qa putarē periculosum:sed deberet scribere iudici ecclesiastico qꝺ iudex ecclesiasticus eos citaret,ꝛ moneret si vellet ãliquid opponere tali insinuationi pro eorū interesse.l.oēs.§.executoribꝰ.ꝟ.verū si apparitor.C.ꝺ epis.ꝛ cle.sicut qñ aliqs est in alieno territorio,nō dꝫ citari ꝑ ꝑtãtem istius loci:sꝫ dꝫ bene scribi potestati alterius territorij vt citet.ꝛ declarat Bar.in.l.j.ff.de reg.re.ita in ꝓposito ad dictū Bal.dixit ꝛ meliꝰ do.Bartho.veron.in caute.xcvij.†Quid autē sit qñ defuncto successerunt varij heredes,quorū aliqui sunt clerici,alij seculares,corã quo debeat tūc iudicium agi.ponit Bar.in.l.precipimus.§.eodem obseruando.C.de appel.ꝛ dixi in.l.si emãcipati.ꝺ.de colla.†Et quando simul pronuntiatur contra clericum ꝛ contra laicum ad quem tunc debeat appellari:ponit Salic.ꝛ ibi:ꝛ plenius Petr.de ancha.in.c.cum.C.laicus.in secundo dubio.de fo.compe.et no.Ludo.rom.in consilio.cclxv.quod incip.in casu proposito aduertendum.et quod volunt Barto.et Bald.in.l.ij.per illum tex.C.vbi et apud quos.

Jason Pisis.

1 ¶ In presentia principis presumitur adesse copia nobilium.
2 De conscientia alicuius videtur factū,qꝺ factum est in eius ꝑsentia:lꝫ expresse non approbauerit.
3 Princeps ꝑsumitur habere omnia iura in scrinio pectoris.
4 Quando testa.vel donatio vel alius actus insinuatur coram iudice,non est necesse ꝙ aliquid dicat iudex:sed sufficit ꝙ eo presente fiat scriptura in actis.
5 Licet testa.sit factum in ꝑntia principis,ꝛ de eius cōsensu:tñ potest libere reuocari ꝑ testatorē,absqꝫ principis consensu.
6 Statuta ciuitatis confirmata per superiorem,possunt reuocari per statuentes absqꝫ licentia et concensu superioris.
7 Papa vel princeps confirmando ꝓuilegia antiqua,non intelligitur aliquid de nouo dare:sed ꝓut sunt confirmare.
8 Ubicunqꝫ in aliqua dispositione apponitur clausula annullatiua a superiore,consensus ambarum partium nihil ibi operatur.
9 Qñ a ꝓncipio requiritur autoritas superio.in statuendo,similiter requiritur in reuocando.
10 Statuentes si volunt redire ad ius cōe possunt reuocare statutū lꝫ sit confirmatum a superiore.
11 In correctorijs sit extensio qñ reditur ad ius cōe.
12 Si pmuꝫ testa.habeat clam derogatoriam potestatis ad sequentia testa.condenda,ꝛ scdm sit in actis insinuatuꝫ ꝑ testa.lꝫ in scdo non sit facta mentio de cl'a derogatoria contenta in pmo,tamen preualebit secundum.
13 Dispensationes sunt odiose:ideo dispensatio facta circa vnum defectū nō porrigitur ad alium:nec fit extēsio etiaꝫ ob causaꝫ habentem maiorem rationem.
14 Testa.in dubio ꝑsumitur vltimū si aliud posterius non oñdat.
15 Si testa.fit conditum in ꝑntia ꝑncipis:vel apud acta inferioris vel superioris iudicis,ꝛ in tali testamē.nō reperiūt descripti aliqui testes:an tale testa.valeat.
16 In casibus in quibus est specialiter necessaria bono.pos.in illis si testm̄ sit conditū in ꝑsentia ꝑncipis non est necessa.bo.pos.
17 Priuilegia ꝑncipis non intelliguntur cum ꝑiudicio tertij.

OMnium. Diuide in sex partes:vt ꝑ Bart.et alios.¶ Testm̄ conditū coram ꝑncipe seu ꝑncipi ꝑ supplicationē insinuatum vꝫ et tenet:dūmodo sit vltimū,ꝛ nō appareat reuocatū.et pōt ex eo.bo.pos.peti,et adiri hereditas,dūmodo saltem ꝑ duos testes ꝓbetur qꝺ ꝑncipi fuerit insinuatum.h.d.ſm cōem sensum saluis infra dicēdis.¶ Et aduerte quia gl.scda intelligit qꝺ supplicatio porrecta ꝑncipi solum hoc continebat quod significabat principi qꝺ talis volebat testari.Tu melius intellige quod in tali supplicatione erat insertus totus tenor testi.vt ꝓbat iste tex.in fi.dum dicit cū oblatas ꝑces ſm voluntatem defuncti.ꝛ ita tenēt Cy.ꝛ Ful.hic.ꝛ dum tex.dicit qꝺ insertum mera fide.vult dicere quod supplicatio dꝫ esse vera ꝛ facta bona fide.qa si ꝑ falsitateꝫ ꝛ mendaciū fuisset supplicatum ꝑncipi,istud haberet infringere testm̄.¶ In scda parte text.dum dicit actis cuiuscūqꝫ iudicis.expone.s.maioris.ꝛ dum subdit aut municipū.intellige ꝑ magistratibꝰ villarum.ꝛ sic iudicium inferiorū:ꝛ dum subdit aut auribus ꝑuatorum,est sensus litere:qꝺ si vꝫ testm̄ conditū apud acta magistratus ville,absqꝫ quod appareat de alia ꝑsentia septem testium:item si vꝫ testm̄ conditum extra iudicium corã auribus septē ꝑuatorum:quãtomagis dꝫ valere conditū in ꝑsentia ꝑncipis,vbi tot nobiles persone circunstant.¶ †Not pmo ex tex.ibi,inter tot nobiles.ꝙ in ꝑsentia ꝑncipis presumitur adesse copia nobiliuꝫ.Et vt dicit Ange.eoipso quod quis adhesit lateri ꝑncipis nobilitatur,ꝛ efficitur nobilior.vt.l.j.C.de prepo.laborum.l.xij.facit.l.j.C.de man.ꝑnci.Et ꝑnceps potest nobilitare quem vult.sꝫ Bal.in.l.sacrilegij.C.de diuer.rescri.¶ †Secundo no.ex tex.ibi,cōsciam.iuncto ver.nec sane.ſm Bal.quod de cōsciētia alicuius vr̄ factum,qñ factum est in eius ꝑntia:lꝫ expresse nō approbet.Et sic vr̄ factuꝫ cum ɔsciētia iudicis,id qꝺ est factum eo sciēte lꝫ tacēte:nisi qñ requirit quod iudex loquat.vt no.in.l.ij.de bo.pos.ſm tab.Adde qꝺ no.Ang.in.§.emphiteosis.ꝑ illuꝫ tex.in auf.de ali.ꝛ emphi.quod si statutuꝫ disponit quod mulier nō possit ɔhere sine ɔscia duoꝝ cōsanguineoꝝ sufficit eoꝝ ɔscia:nec requirit eoꝝ cōsensus.vt ibi no.per euꝫ.ꝛ per.d.Alex.in.l.ij.§.voluntate.ff.so.ma.Item adde quod vult Bal.in rub.C.de exer.in iij.col.in fi.ver.qa si verba.dicunt ꝙ vbi aliqdᵇ dꝫ fieri cuꝫ ɔscia alicuius,suffi.cit notificatio:nec requirit eius consensus limitãdo vt ibi per euꝫ.¶ †Dum tex.subdit toto iure qꝺ in nostris est scrinijs ɔstitutū.nota qa milliēs allegat,quod ꝑncepsᶜ ꝑsumit hr̄e omnia iura in scrinio pectoris:vt expressiꝰ dicit tex.in.c.j.in ꝑri.de cōsti.in.vj.ꝛ tex.i.c.sepe.de appel.Alibi dicit tex.qꝺ imperator est totus philophie plenus.in.l.ꝑe.circa me.ver.bellissimum.C.de his qui.vt indi.alibi dr̄ ꝓudentissimus ꝛ iuris religiosissimꝰ.in.l.vnum ex familia.§.fi.ff.de leg.ij.lꝫ alibi erret in iure.l.ij.§.fi.cū glo.ff.de sup.le.qꝺ intellige:vt ꝑ glo.xxxiij.di.c.ꝑterea.Bald.in.l.ꝑscriptiōe.in.vj.col.C.si ɔ ius vel vti.pu.Abb.in.c.ex parte.el.j.de offi.deleg.Alibi dicit Bald.in.c.j.in vlti.col.de confes.ꝙ licet Papa sit doctor vtriusqꝫ iuris,eoipso ꝙ est Papa:tamen est doctor autoritate ꝛ nō scia.¶ In tertia parte in ꝟb.nec sane.no.ſm Bart.ꝛ alios†quod qñ testm̄ vel donatio vel alius actꝰ insinuatur coram iudice,nō est necesse qꝺ aliquid iudex dicat vr̄ faciat:sed sufficit ꝙ eo presente fiat scriptura in actis.idem dicit Bar.in.l.modestinus.circa medium.ff.de dona.Bal.in.l.illud.in iij.col.C.de sacrosan.ec.ꝛ in.l.iij.C.de diuer.rescrip.ꝛ in.l.cum hi.in ꝑnci.ff.de transac.ꝛ no.in.l.nec quicꝙ.§.vbi decretū.ff.de offi.ꝓcon.ꝛ leg.iij.col.vbi limitat vt statim dicã.Et idem Bal.etiaꝫ in.c.cuꝫ accessissent.in.iij.col.in fi.ꝛ in se.col.de constitu.Ioã.de imo.in.c.cuꝫ ɔtingat.in.x.membro.de iureiur.do.Alexan.in cōsil.xx.in.iij.volu.quod incip.ponderatis his que in themate narrantur.in.iij.col.Hinc est quod in tali insinuatione non requiritur quod iudex aliquid decernat.ꝛ sic nō requiritur decretū iudicis tex.est in.l.fi.ꝛ ibi Bar.ad hoc no.C.de ꝑdi.curia.lib.xj.Limita tñ singulariter nisi tempore quo dꝫ fieri insinuatio ɔiuncti compareat ꝛ ɔdicant:asserentes donationeꝫ fieri dolo vel metu aut calore iracundie:tunc bene requiritur decretuꝫ iudicis.alias

a ¶ Nullo mō clerici. adde glo.in ꝟb.clericalis.in.c.vnico.ꝺ cle.cōiu.li.vj.ꝛ in.c.contingit.ꝛ ibi docto.de sent.excom.

b ¶ Ubi aliquid. Adde Ange.cōsi.cxliij.inci.ad ꝑmum.

c ¶ Qꝺ princeps. adde glos.in ꝟbo insufficiente.in.c.j.de renū.li.vj.

insinuatio nõ valeret. ita singu. limitat Bal. in. d. §. vbi decretũ. in. ij. col. Alibi etiam Bald. in. c. cũ in veteri. in. ij. col. de elec. & q quãuis in insinuationibus nõ requiratur decretum iudicis: tñ requirit eius autoritas. & sic apparet q iudex loquat: quia autoritas desyderat expressionem verborum. vt no. per gl. in. l. vbi nõ voce. ff. de reg. iur. & sic ꝯ illud qd tenet Bar. & doc. hic. Et an sufficiat insinuationẽ fieri coraꝫ notario banchi: & testibus absqꝫ presentia iudicis: dixi in. l. fi. §. qui admit. post Cy. & Bal. ibi cuꝫ cõcor. ¶ In quarta parte tex. ibi, ne post sñiam nostrã inhibituꝫ videatur. no. solennem tex. † q lꝫ testamentum sit conditũ in pñsentia principis, & de eius consensu, tñ potest libere reuocari per testatorem absqꝫ cõsensu ipsius principis. † Ideo facit fm Bart. q statuta ciuitatis confirmata per superiorem, possunt reuocari per statuentes, absqꝫ licentia & cõsensu superioris. & lꝫ Bal. hic contrarium teneat: q eadẽ solẽnitas requiritur in reuocãdo que in condendo. l. si vt proponis. ij. C. de nup. & sequitur Lud. rom. in. l. mor. ff. de iurisdi. om. iudi. in. ij. col. Tu vltra scripta aliorum & cõcordantias do. Alex. in primis aduerte, q tex. iste parũ probat: imo potius probat contrarium propter duo. primo q in testamento de necessitate nõ requiritur presentia principis. scdo & fortius, dato qd interuenit presentia principis, tñ pnceps expresse nõ confirmauit testm: sicut confirmauit statuta. Et hoc est qd proprie dicit tex. in versi. nec sane. vbi respondet tacite obiectioni: q non nocet testamento si rescripta nostra nihil de eadeꝫ voluntate respondent, expresse approbãdo tale testm: vt dicit gl. & subdit text. voluntates enim hominuꝫ audire volumus non iubere. & rõnem assignat: ne post sñiam nostra inhibitum videat cõmutationis arbitrium. & sic tex. vult clare, q si Imperator cõfirmaret tale testm, qd nõ posset postea reuocari p scdm testm. & sic iste tex. d directo probat ꝯ Bar. & doc. nisi dicas q tex. istud clare nõ decidit: sed potius vult dicere, qd si testm ꝯfirmaretur per rescriptũ principis, posset esse dubiũ an vr inhibitũ reuocationis arbitrium & sic q posset postea dubitari, an per hoc qd princeps cõfirmauerit testm, vr inhibitũ cõmutationis arbitrium. Ideo ne de hoc cõtingat dubitari, princeps nõ vult confirmare. & sic tex. nõ ponit de hoc pro constanti, prout sonant illa verba ibi, ne post sñiaꝫ nostrã inhibitũ videat cõmutationis arbitriũ. sed hoc dicit ne detur materia dubitationi s. tñ q nõ cõgnit leguꝫ latori ponere dubitationẽ sine decisione, tenẽduꝫ est qd tex. ita vere decidat. & sic tex. vigebit ꝯ Bar. & doc. cõiter. in hoc puncto distingue vt distinguit Bar. ad quẽ ipsemet Bar. se remittit in. l. oẽs populi. ff. de iusti. & iu. in. ij. q. principali. ver. circa tertiũ. cũ quo trãseũt Bal. & Imo. in. l. ex facto. i prin. ff. d vulg. & pu. & qẽs mo. hic. cũ cõcor. d. Alex. qd aut statuentes poterãt de per se statuere sine cõsensu. & autoritate principis: tunc dato qd sint cõfirmata a superiore, possunt sine eo libere renouari. alleg. tex. in. c. cũ accessissent. de consti. & ibi Abb. ad hoc no. & sequitur. facit tex. in. c. cũ M. ferrariensis. & ibi Abb. in. ij. col. ad hoc not. eod. titu. Idẽ no. Abb. in. c. dilecto. per illum text. a ꝯrio sensu de preben. vbi dicit probari quod statuta collegij ꝯfirmata per superiorem, possunt reuocari per solũ collegiũ: nõ obstante predicta ꝯfirmatione. Cõfirmo p illud quod vult Bal. in. c. cũ cõtingat. in. ij. co. de iureiuran. & in. l. ex placito. in. ij. col. de rerum permu. quod si papa confirmat statuta alias valida, q per hoc nõ dicerentur statuta papalia. † facit gl. no. in. l. ex verbis. C. de dona. inter. vi. & vxo. q papa vel princeps confirmando priuilegia antiqua non intelligitur aliquid de nouo dare: sed ea cõfirmare prout sunt. Facit q tunc confirmare, nõ est de nouo dare. tex. est no. in. l. si donate. §. j. ff. de dona. inter. vi. & vxo. & l. et q. glo. & latius Bar. & doct. ff. de iurisd. om. iu. ad ista etiã bene facit simile, q solus prelatus põt reuocare pcuratorẽ cõstitutũ ab eo vna cũ caplo, qñ est ꝯstitutus in his que poterant per solũ platũ geri: & solus habebat exercitiũ actionis. ita Inno. in. c. ij. de testi. in. vj. & ibi Gemi. in. ij. colũ. Bal. no. in. l. actor. in vl. col. ff. rem ra. ha. & in. l. si per epistolam. per illũ tex. ff. de acq. he. & ibi Imo. & Moder. Bart. in. l. neqꝫ. circa fi. C. de procurato. Abb. in. c. vnico. in. ij. col. de syndico. & no. gl. in. cle. fi. de procurato. Si aũt requiritur autoritas in statuendo ita requiritur in reuocando: q eadaꝫ autoritas requiritur in reuocando, que requiritur in faciendo. l. ab emptione. ff. de pac. l. j. & ij. C. qñ lice. ab emp. discedere. Et simili distinctione vtitur Bal. qñ eps[a] simul cum caplo aliquid statuit. an possit solus eps statutum reuocare. in. c. cũ oẽs. in. xvj. co. de cõsti. ¶ Limita tñ predicta oĩa procedere nisi in confirmatione statutorũ facta per principẽ esset adiecta clausula decreti annullatiua. vt q princeps diceret in confirmatione approbamus: & confirmamus: & si secus factum fuerit irritũ & inane. tunc pter talẽ annullatiuaꝫ clausulam non possent statuentes reuocare: etiam dato qd alias haberẽt facultatem libere statuendi. & ideo debẽt esse caute cõitates qñ faciũt confirmari statuta a principibus, vt non pmittant apponi clausulam decreti[b] annullatiuam. tex. est in. c. dilecto. ad fi. in ver. nisi forte. & ibi glo. in ver. clausula. de preben. quem tex. pro singulari ad hoc not. do. Ant. Imo. & alij ibi: & Io. de imo. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulga. & pu. etiam si confirmatio sit facta mero & puro fauore statuentiũ, tñ per dictam clausulam annullatiuã videtur superior habere pro illicito quicquid postea statuentes in oppositum attentarent. fm Abba. in. d. c. dilecto. in. iiij. col. & not. Ioan. de ana. in. c. q frustra. in. ij. colũ. de vsu. † Confirmo predicta per regulã que habet qd vbicunqꝫ[c] in aliqua dispõne apponit clausula annullatiua a superiore, tunc consensus ambarum partiuꝫ ibi nihil potest operari. glo. est no. in. c. statutũ. circa. fi. prin. in ver. cõmittantur. de rescrip. in. vj. & glo. in. c. j. in gl. j. & in. c. dispendia. in ver. processus. eo. ti. & li. no. Guil. post Archi. in. c. cũ de bñficio. de prebẽ. in. vj. & de hoc nos iuriste habem[9] gl. no. in. l. a diuo pio. in gl. ij. in ver. actionem. ff. de ri. nup. de qua glõss. multoties meminit Bal. precipue. in. l. non dubium. in. x. col. C. de legi. & in. l. iubemus. la. ij. §. sane. post prin. C. de sac. san. eccle. & in. l. ea que. C. de do. ante nup. & in. c. lator. in fi. de re iud. Et puto qd ratio ist[9] regule sit, q vbicunqꝫ in aliquo iure vel statuto apponit clausula decreti anullatiua, tunc illud intelligitur datũ pro forma substantiali actus. Istud est quod notabiliter volunt Bal. & Ang. in. l. j. ff. de lib. & posth. Quos refert & sequitur Pet. de ancha. in ꝯmento. c. canonũ statuta. de consti. ver. quero statuto cauet. vbi dicit q si statutũ disponat q non valeat ꝯctus celebratus nisi in instro apponatur nomen. pprium ꝯhentiũ, vel agnomẽ, & nomen partium: nunqd sufficiat si esset vnũ nomen singulare. & dicũt referre aut statutũ simpliciter requirit, & tũc nõ refert: aut vero statutuꝫ requirens apponat clam annullatiuã. tunc talis cla annullatiua act[9] facit vt illud adeo censeat de forma substãtiali, q non sufficeret nomẽ singulare. q vt dicunt tũc etiã nõ sufficeret cõsensus partiũ. & hoc non est visus sentire. d. Alexan. ibi, q reprobat p. l. non dubiũ. C. de legi. Si ergo cla annullatoria decreti facit vt istud cẽseatur de forma substãtiali, ego habeo q vbicunqꝫ aliqd est datũ pro forma substãtiali, ibi cõsensus ambaruꝫ partiũ nihil facit: & illud non põt ꝯsensu partiũ tolli aut imutari. ita Bar. in. l. de his. ff. de transac. Bal. in autẽ. iubemus. C. de iudi. & in. l. fi. §. & hec gdem. C. de iu. deli. glo. & doc. in. c. de causis. de offi. dele. & in. l. prolatam. C. de senten. † Iteꝫ dũ in secundo mẽbro vult Bart. q qñ a pcipio requirit autoritas superioris in statuẽdo q sit requiratur in reuocando. In hoc bñ dicit q vt etiã dicit Bal. hic eadem solennitas requiritur in reuocando que in faciendo. d. l. si vt proponis. secunda. & ibi Bal. & Sali. C. de nup. §. interim. in autẽ. de defen. ciuita. & aut. ecõtra si filijfami. C. de repud. Ad idẽ facit tex. i. l. ab emptiõe. ff. de pac. & l. j. ij. C. qñ lice. ab em. disce. Ad idẽ facit regula. l. nihil tam naturale[d]. ff. de reg. iu. & l. prout. ff. de solu. Per ista apparet nõ bene dicere Bart. in. l. item eorum. §. q si actor. ff. quod cuius. vniuer. vbi ex illo tex. iuncta glo. dicit esse diligenter notandũ q lꝫ decretũ decurionũ requiratur in constituendo syndicũ vniuersitatis. l. nulli. eo. ti. tñ non requiritur in reuocando. & male. & ꝯuum & melius tenet Bar. in. d. l. actor. in vl. col. ff. rem ratam habe. queꝫ retuli. s. in membro precedenti. Bartol. ¶ † Item inquantum Bar. ibi dicit, & est notabile verbuꝫ, q statuentes qui nõ habent facultatẽ statuendi, & statutum sit confirmatum a superiore, si volũt illud reuocare & redire ad ius cõe, qd possunt sine consensu principis. alleg. l. hac consultissima. §. fi. j. c. Ad hoc bene facit q res de facili reuertitur ad naturã suã. & ad ius cõe, & ad hoc multa adduxi in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. vbi tex. & c. ab exordio. vbi glo. xxxv. di. † Facit q etiam in correctorijs fit extensio qñ reditur ad ius cõe: quasi materia sit fauorabilis. glo. est no. in. c. statutũ. in ver. numerandum. de preben. in. vj. d. Anto. de bu. in. c. olim tibi. de ver. sig. Alexan. in. l. si cõstante. in pñ. in. vj. col. ff. so. ma. ¶ † Itẽ per istã. l. dicit notabiliter Bald. in. l. sancim[9]. in vl. col. post mediũ. j. eo. quod si primum testm habebat clausulam derogatoriã potestatis ad sequẽtia testamẽta condenda: si seruĩ testm sit in actis insinuatũ per testatorem: lꝫ in eo non sit facta mẽtio de clausula derogatoria contenta in primo: tñ secundũ testm preualebit vi actoruꝫ. per istã. l. & d. l. sancimus. ver. si nautẽ. in medio. & cũ eo transeunt Ful. & Pau. de ca. ibi, & reputant singulare. & ꝯfirmat Fulg. q nõ est verisimile. quod testator velit fallere principem vel publicas personas. sed hoc parũ facit: ex quo nõ vertitur eorũ preiudiciuꝫ nec interesse sꝫ Alex. ibi, meli[9] facit, quia nõ ẽ verisimile q testor insinuasset istud testm coraꝫ principe vel publicis personis, nisi voluisset illud pualere. ergo isto modo colligitur mutatio & reuocatio voluntatis. puto quod iste tex. pbet ꝯ Bal. multipliciter inducendo. primo quia iste tex. nihil dispõit circa dependentia a voluntate testatoris. vt pꝫ ex text. ibi, voluntates enim hominũ audire volumus non iubere. & ex tex. ibi nec cõtra iudicium suum defunctus &c. sꝫ clausula derogatoria est de dependentib[9] a voluntate testatoris: vbi requiritur expressa reuocatio. l. si quis in principio testamẽti. ff. de leg. iij. Secundo inducitur iste text. dum dicit cuꝫ hoc ipsum

a ¶ Qñ eps. Adde Pe. de ancha. in rep. c. cano. nũ. de cõsti. in. xlviij. col. §. pmo qro. & p Cal. i ti. de cõsti. con si. ij.

b ¶ Clam decreti. Adde diffuse i tracta. clarum.

c ¶ Qd vbicũqꝫ. Adde Alexan. de imo. in. l. cũ lex. ff. de fideius. i apo.

d ¶ Natura le. vbi vides subtilem dom. Phil. deciũ, & que ibi posui in apo. ad eũ.

hoc ipsum q̃d per supplicationē nostris aurib⁹ intimaṫ ita demū firmū sit si vltimū cōprobatur.sed nō videṫ vltimū propter clausulam derogatoriam primi.ꝛ sic in effectu non est vltimū:q2 in eo videtur abesse volūtas.vt dicit tex.in.l.si mihi ꝛ tibi.la.j.§.in lega tis.ver.interdum.ff.de lega.j. Tertio facit iste tex.in fi.ibi si ei alia nocere non possunt.ꝛ ibi glo.fi. Quarto facit q2 iste text.dispensat in tali testamento circa solēnitates requisitas in testamēto:puta numerum septē testiū:ꝛ q̃d sint rogati:ꝛ circa publicationem.vt patet ex serie tex.iuncto prin.ibi.omnium testamentorum solennitatem.ergo in alijs nō censeṫ dispensare.prout dicit text.in fi.vt & retuli.ergo nihil dispensat circa clausulā derogatoriā vel alia

13 impedimenta. Cōfirmatur q2 dispensatio facta circa vnum defectum non porrigitur ad alium.ita no.Bar.in.l.iiij.per illū tex.ff.

8 de leg.praest.ꝛ est rō q2 dispēsatiōes ᵒsunt odiose:ꝛ sic restringende.c.j.in fi.de fil.presby.li.vj.glo.ſ.in capi.ordinarij.de offi.ordi.in.vj. Ideo in dispēsationibus nō fit extensio ob cām etiā hñtē maiorē rationē.ſm Cano.in.c.postulasti.de rescrip.Abb.in.c.ad aures

14 eo.titu. ¶ † Ita no.ex ea.parte ibi:si vltimū cōprobaṫ.iuncta glos. q̃d testm̃ in dubio presumitur.vltimū.si aliud posterius nō ostendatur.facit.l.fi.ꝛ ibi Bal.ad hoc no.C.si cer.pe. ¶ In quinta parte tex.in ver.nequid sane.aduerte q2 sensus huius versi.est obscurus.nā prima inspectione videṫ sonare litera.q̃d qñ testamentum est cōditum in presentia principis.non debet fieri controuersia he redi scripto:ꝛ q̃d nō cōpetat bonorū pos.de iure pretorio:q2 satis est ꝙ possit adire de iure ciuili:ꝛ adeundo de iure ciuili oīa consequetur.q.d.non est tunc curandū de bonorum pos. Et ad istū sensum inclinat glos.penul.singul.in fi.que plus vult:q̃d etiā in casibus specialibus in quib⁹ non admittiṫ quis de iure ciuili.sed tm̃ de iure pretorio.tū quando testm̃ est cōditū corā principe.in illis casibus pōt adiri hereditas de iure ciuili:ꝛ sic etiā tūc non curaṫ bonorū pos. Tamen lz iste sensus satis cōgruat litere.nō est tenēdus:q2 sic scripto heredi in testamento cōdito in presentia principis minus faueret.si solū de iure ciuili posset adire.ꝛ non de iure pretorio.cū bonorū pos.sint valde vtiles.presertim quia tempus nō currit ignorāti.vt declaraui in.l.fi.§.vlt legi.ꝛ sic minus faueretur huic heredi ꝙ alijs. ¶ Unde Ful.dedit alium intellectū

c et dicit q̃d imperator ponit dictū ꝛ ratione tacite hoc modo etiā dubiū pōt esse nunquid heredi scripto in testō condito in presentia principis.competat bo.pos.de iure pretorio.ꝛ dubium facit.q2 illa nō cōpetit nisi qñ testm̃ est conditum corā septē testibus.l.ij.§.de bo.pos.ſm tabu.sed hic nō interuenerunt septē testes.vt dicis in glo.ergo videbatur ꝙ de iure pretorio bo.pos.nō cōpetit:tñ ſm eum hic decidiṫ contrarium:q2 quotiescūq3 testm̃ valet de iure ciuili.dato ꝙ nō competat directa bo.pos.tñ competit vtilis.ꝺ.l.ij.§.de bo.pos.ſcōm tabu. Isto ergo casu competet vtilis bo.pos.et iste est sensus huius ver.ſm eū. Tamen mihi nō videtur ꝙ ista sit mens huius ver.ꝑsertim q2 in eo nihil dicitur de vtili vel directa. ¶ Alio ꝛ tertio modo intelligunt Ey.Richar.ꝛ Albe.hic:ꝛ istū intellectum sibi ascribit Pau.de cast.hic. Nos habemus regulā ꝙ qñ testm̃ de rigore iuris non vꝫ.sed sustineṫ solū de equitate.ibi heres non potest succedere de iure ciuili:sed tm̃ admittitur de iure pretorio.p bo.pos.q2 pretor sequitur equitatē. Istud ptꝫ in.l.si filio preterito.ꝛ in.l.posthumus.in princ.ff.de iniust.rup.ergo cum iste tex.testm̃ dispensatiue valeat.ꝛ sic ex quadam equitate cōtra rigorem iuris.cū deficiat solēnitas requisita a iure ciuili:videbaṫ ꝙ isto casu necessaria esset bo.pos.ꝛ consequenter ꝙ scriptus heres non posset adire de iure ciuili.sed de iure pretorio tantū.imperator tñ hic decidit contrarium:ꝙ imo etiā poterit adire de iure ciuili:ꝛ sic gerere pro herede.q2 isto casu testamentū valet de iure ciuili.sicut qñ miles facit testm̃ cū duobus testibus.ꝛ iste ē magis cōis sensus ꝛ minus habet absurditatis. ¶ In glo.in ver.publicauit.dic ꝙ iste tex.nullo modo patitur ſm intellectū glos.qui loquitur de publicatione proprie de qua loquiṫ.l.ij.ꝛ.l.testamēta.§.eo.patet q2 tex.dicit aut auribus priuatorū ꝛc.publicauit.sed coram priuatis non fit illa publicatio.sed corā habentibus iurisditionem.ꝛ ad hoc deputatis. ¶ Glo.in verbo testibus.quā diuide in duas partes. In prima ponit duas opi.circa istum text. In secunda refert a prima opi.format questionē.ſcđa ibi.q̃d ergo fm

15 primos. ¶ In prima parte pro clara intelligentia reassumo in dubium.ꝛ est valde necessarium pro intellectū tex.†pone ꝙ testamentum sit conditū in presentia principis.vel apud acta inferioris vel superioris iudicis:ꝛ in tali testō non reperiunṫ descripti aliqui testes:nunqd tale testm̃ valeat.glo.nostra ponit duas opiniones.et nullam clare firmat.in fi.tñ videtur tenere ꝙ requiratur testes:sed non aperit quot testes requirantur. Bar.in.ij.no.

b et.b.Alex.hic:ꝛ in effectu Bal.tenet ꝙ saltē duo testes requirantur. Ang.tenet ꝙ requirantur septem.ꝛ male.q2 expresse ꝯtra tex.qui equiparat paria esse vel q̃d testm̃ fiat apud acta:vel quod fiat corā aurib⁹ priuatarum personarum:ꝛ sic coram septem testibus.ergo in precedenti casu non requiruntur septē testes. Sa

lic.tenet quod requirantur tres.per tex.in.l.sancimus.ſ.eo.ibi.ꝛ hoc vel per testes idoneos non minus tribus:sed ille tex.probat contrariū dum subdit vel inter acta manifestauerit.vbi vult q̃d quando fit apud acta non requirantur testes. Mihi autem videtur per.ꝺ.l.sancimus inductam vt indixi.ꝛ per hunc text.esse de mente huius.l.q̃d quando testamentum est conditum in presentia principis.vel est conditum apud acta maioris iudicis vel municipalis.quis in eo non sint descripti aliqui testes.tñ testamentum valeat. Et ita expresse not.ex hoc ter. Rapha.Ful.ꝛ Paul. de ca.hic in.ij.no. Et ratio est:q2 quando actus fit apud acta.non

a requiritur descriptio testiū:q2 semper presumitur adesse multitudo personarū.l.in donationibus.C.de dona.glo.in l.fi.C.de re iudi. Confirmo q2 alibi p istum tex.decidit Spe.in titu.de inser.edi.§.restat.ver.sed cum literis episcoporū.ꝙ quando instrumentū publicum fit corā populo.vel in publico parlamēto:vel in generali consilio.nō est necesse ꝙ notarius aliquos testes apponat:ergo vult ꝙ in hac.l.nō requiranṫ testes. Ad idē facit illud q̃d p istū text.vult Bal.in.l.sancimus.in pri.in.ij.col.C.de dona.vbi refert consuluisse Bar.per hanc legem.q̃d testm̃ conditum a quodā domino de vrsinis.qui habebat merū ꝛ mixtum imperiū in multis castris:valuerit.q̄uis non fuerit coram superiore insinuatū vel apud acta. Et ibidem refert Bal.per istam legē fuisse inductum. quod in bullis pape nō apponantur testes.q2 proceres corā eis semper adesse presumūtur:q2 nihil occulte fieri potest corā ipsis:vt hic in prin.cum glo.in ver.inter tot. Item ista opinio confirmatur ꝛ tertio alia ratione.nam ratio quare in testamētis per leges requirantur septem testes.est timore falsitatis euitande.l.fi.circa fi.ſ.de fideicō. Sed iste timor videtur cessare qñ testamentum fit coram principe:vel qñ fit publice apud acta corā iudice.propter interuentū multarū personarum.ꝛ istā ratione videtur consyderare iste text.in princ. ¶ Sed contra predicta facit q2 illud quod dicitur.ꝙ quando actus geritur apud acta iudicis.aut in presentia principis.q̃d ibi non requirantur testes:eo q2 presumiṫ adesse copia personarum:iuribus preallegatis. Istud procederet quando

b in tali actu sufficeret quicūq3 testes etiā fortuiti:prout regulariter sufficiunt:sed cū in testōᶜ requiratur pro solēnitate:ꝛ forma ꝙ testes sint rogati.auṫ.rogati.ſ.de testi.ꝛ dicam in.l.hac consultissima.in princ.ſ.eod.ꝛ sic non sufficiunt quicunq3 testes etiam fortuiti:ergo videṫ ꝙ predicta procedere non possint. Nec diceṫ quod testes non presumātur rogati:q2 falsum est vt dicam statī in illa.l.hac consultissima. Et propter hoc solus Albe.de ro.hic reprehēdit predicta:ꝛ prima fronte ar.est satis coloratum. Sed responde ꝙ qñ testamentum fit in presentia principis:vel apud acta iudicum.non requiruntur testes vt dixi.ergo nō requiritur ꝙ sint rogati. Preterea dato ꝙ requirantur testes:tamen in tali testamento.testes nō debēt esse rogati:q2 nō requirunṫ ad essentiā vel solennitatē:sꝫ ad ꝓbationē.ita in terminis nostris tenet

16 in indiuiduo Sali.in.ꝺ.l.hac consultissima.in princ.ſ.eo. ¶ † In vltima parte glos.no.perpetuo istā gloss.ꝙ in casibus in quibus specialiter est necessaria bo.pos.qui enumeranṫ p glo.ꝛ doc.in.l.fi.§.vnde legi.in illis casibus specialibus si testm̃ fit conditum in presentia principis.non est necessaria bo.pos.q2 poterit de iure ciuili succedi. Et istam glo.reputat ad hoc sing.Ang.hic:ꝛ plem⁹ in.l.filio preterito.ꝛ ibi Imo.in.xlij.col.ff.de iniu.rup.ꝛ Rapha.Ful.hic:dicit ꝙ est singularissima.dixi de ea post Bald.ibi in.ꝺ.l.fi.§.vnde legi.vbi etiam tetigi an dictum glos.ꝓcederet si testamentum esset conditum apud acta cuiuscunq3 iudicis. Tamen aduerte q2 dictū glo.procedit tenendo primū intellectum ad ver.ne quid sane.sed illū non tenui.vnde tenendo cōmunem intellectum quē retuli.s.in ver.glo.no probaretur in tex.nec esset verum. Item iste tex.ſm Pe.ꝛ Cy.nihil facit:ꝛ forte probat contrariū:dum circa finē dicit.si ei alia nocere nō possunt.vbi videtur ꝙ tm̃ sit dispensatum circa numerum testium:non autem circa alios defectus. Ad idem facit ſm Ful.text.dum dicit omnia que scriptis heredibus competunt eos habere. Facit etiam iste

c tex.circa fi.ibi:ꝛ stabile sciat esse q̃d fecerit.ꝛ sic loquitur quando testamentum a principio erat validū:quod non est qñ filius in potestate est preteritus.vbi a principio est nullū.ꝛ sic in casu.l.filio ꝑterito.ꝛ.l.posthumus.versi.idem ꝛ circa.ff.de iniust.rup.ait in glo. Nec dicas quod presentia principis facit a principio valere testamentum in quo filius in potestate est preteritus.per ea que dixi.in tex. Item quia priuilegium principis non intelligitur cū preiudicio tertij.l.nec auus.C.de emancipa.liber.ꝛ.l.cum filiusfa.in fi.ff.de test.mil.cum simi.

¶ Iason May.doc.in Pisano ariopago.

Nolumus. Fortis et difficilis est intellect⁹ text. Et secundum intellectum gloss.ꝛ Barto.h.d.testamentum primū solenne:nō tollitur per aliud ſm non solenne:lꝫ in eo sit scriptus heres imperator.h.d. Et dicant alij q̄tum velint:pro isto intellectu

a ¶ Dispēsationes. Ald. de Anto.de but.in.c.cū in cunctis.in §.cū vero.ꝺ elec.Car.za ba.i.c.q2 circa.de ꝯsan.ꝛ affi.Alex.de imo.ꝯsil.xxxix.incip.viso statuto in.ij.col.in iiij.vol.idē Alex.cōsil.cxxij.incip.viso pūcto et accurate ponderato.in.vi.col.in eo.volu.

b ¶ Duo testes requirātur.Ad dō hoc an valet testamētū cōditū cū duobus testib⁹ et notario parochiāo.vide Joan.and.i addi.Spe.tit.de instru.edi.in §.cōpendio se.ꝟ.sed nūquid de cōsuetudine.ꝛ ver.se.Old.ꝯsi.cclvij.incip.presup.posita consuetudine.ang.ꝯsi.cxxvi.incip.testamenti factio.idē ang.ꝯsi.cxxxiij.incip.pūctus est.

c ¶ Testamēto.Adde.l.heredes palā.in.§.in testamētis.ff.de testa.Ant.de but.in c.indicante.de testa.

est tex. ad literā sumptus ex hac lege in. §. fi. insti. qui. mo. te. infir. ver. neqȝ tabulas nō legitime factas. ⁊ in ver. neqȝ ex vlla scriptu ra cui iuris autoritas desit. Et si dicis/ qḋ dubiū haberet ista. l. scḋm hunc intellectū: dic ꝙ dubiū erat, q: ex quo in scḋo testō est scriptus heres imperator: lȝ alias nō fit solēne: tñ q: imperator est solutus. ll. vñ qḋ valeret ⁊ tolleret primū. hoc nō obstāte deci ditur ꝯrium, ⁊ istud expresse dicit text. in. d. §. fi. in fi. vbi subdit: lȝ eīm (inquiunt) legibus soluti simus. tamen legibus viuimus. Et pro certo in illo. §. fi. referēdo tex. nostrū proprie ponit istum intel lectum gl. ⁊ Barto. tñ q: fm istum intellectum ista. l. nihil de no uo adijceret cū istud esset iam decisum in. l. ex imperfecto. s. eo. ⁊ in. l. cū hr̄des. s. ti. j. ppterea p alios oēs doc. reprobat̄. nisi dicas ꝙ ista. l. satis operat̄: q: deterret testes, instruit iudices, ⁊ etiā par tes ne timeāt imperatorē vel potētes. Ideo alius est intellect⁹ ad hāc legē fm Cy. Bal. ⁊ Sali. ⁊ alios oēs indifferenter ⁊ istum in tellectū etiā sequit̄. d. Alexā. in cōsi. cv. in. iiij. volu. inci. viso ac di ligenter cōsyderato themate. in pe. col. fm quē intellectū ista. l. h. d. Testm̄ in scriptis solēniter conditū nō tollit̄ p scḋm testm̄ sine scriptis conditū in p̄ntia testiū in quo sit institutus heres impe rator. h. d. Ratio est. q: l. suspicat̄ qḋ de facili reperirent̄ testes, qui vt gratificent̄ imperatori vel magistratibus falsuȝ deponerē testimoniū: vt ibi dicit tex. falso astruere. qḋ nō sic presumit̄ qñ in teruenit notarius, ⁊ testm̄ est in scriptis conditum: q: in notario lex non ita de facili presumit subornationem. Sed ego in hoc in tellectu cōi dubito: q: rario istius tex. que est qḋ lex suspicatur qḋ cōtemplatione imperatoris vel magistratuū reperirent̄ de faci li testes qui falsum deponerent, militat siue precedens testm̄ esset cōditū in scriptis, siue in presentia testiū: si bene cōsyderas. Et tñ fm istum cōem intellectū ista. l. solū procedit qñ primum testm̄ est in scriptis. prout etiā sonāt verba text. Item in ꝯrium vrget text. in. d. §. fin. insti. qui. mo. testa. infir. ibi neqȝ ex nuda voce: neqȝ ex vlla scriptura. ⁊ sic loquit̄ siue secundum esset nuncupatiuū. siue esset ꝯditū in scriptis. tenendo tñ istū cōem intellectū, fm. limita itū tex. nō pcedere, qñ in scḋo testō cōdito corā testibus esset insti tuta pia causa: tunc tolleret̄ primū precedens testm̄: quāuis esset conditum in scriptis. eo q: ista. l. cum sit ciuilis nō dȝ habere lo cum in testis conditis ad pias causas vt. no. Hosti. Joā. an. ⁊ alij in. c. fi. de solu. ⁊ ita in spe limitat. d. Alexā. in palle. cōsi. cv. in. iiij. volu. in pe. col. ¶ Quid aūt esset si nullū precederet testm̄: sed ad essent agnati vel alij veniētes ab intestaio: nunqd haberet locum ista. l. ꝙ princeps vel aliqs ex magistratibus nō admittat̄ ex testō corā testibus facto sine scriptis. pulchrū ⁊ necessarium dubiū est pro intellectu huis. l. in quo Bald. ⁊ Salic. hic in discursu tenent ꝙ tunc ista. l. non haberet locum: imo tunc princeps admitteret̄ ad succedendū: ⁊ istud expresse firmat. d. Alex. hic per generalita tem. l. non dubium. s. eo. ⁊. l. cū heredes. s. tit. j. Contrarium tenēt Ful. ⁊ Pau. de ca. hic p istū tex. qui formaliter dicit nemo itaqȝ relictus heres, vel. ll. ad successionem vocatus. pondera illud ad cessionem vocatus. ll. quia loquit̄ de veniente ab intestato. Rn̄ dent Bal. ⁊ Sali. ⁊. d. Alexan. qḋ dictio vel abundat in tex. vel se cundo intelligit̄ de iure pretorio ciuili. Utraqȝ sol. destruit text. ideo tenendus est sensus Fulg. ⁊ Paul. de ca. quod ista. l. ad exclu sionem imperatoris vel magistratuū habeat locum etiā si nō pca dat aliud i testm̄ scriptis solenne, lȝ supersint venientes ab intesta to. ⁊ idem expresse tenent Cy. Ja. de are. Ricar. malum. ⁊ Alber. hic: ⁊ miror ꝙ de eis. d. Alexā. nō fecerit mentionē: qui dicunt qḋ ita intelligendo istum tex. ista. l. erit sancta ⁊ optima. ⁊ facit ratio q: si in preiudicium primi testi in quo sunt instituti extranei here des. non admittunt̄ imperator vel magistratus ex testō coram te stibus condito, multominus admittent̄ ad excludenduȝ veniētes ab intestato. Et si istud est verum, prout magis cōiter tenetur, ex eo habes magnā ⁊ mirabilē limitationem ad. d. l. non dubium et l. cum heredes. s. titu. j. quibus iuribus dr̄ quod imperator scri ptus heres in testō succedit: vt illa iura debeant restringi quādo tale testm̄ est in scriptis. secus si esset conditum coram testibus, et precederet aliud testm̄ solenne, ⁊ in scriptis: vel nullum testm̄ pce deret, sed adessent venientes ab intesta, tñ pro certo sit nimia re stricto ⁊ violentia ad illos tex. Jason Mīs.

a ¶ Debēt eē rogati. Ad de. l. hr̄des palā. i. §. in testamētis. ff. e. ti. Ant. de but. in. c. indicāte. de testa.

b ¶ Et. vij. nu mero. adde tex. in. c. cuȝ esses. ð test. Ray. in sua summa i ti. de numero testiuȝ. Et chi. ij. q. iiij. in summa. Bal. in. l. si qñ. C. de in offici. testa. Lud. ro. in auc. sī r. C. ad. l. falci.

1 ¶ Que requirantur in confectione testa. in scriptis.
2 Tam in testa. in scriptis ꝙ nuncupatiuo, testes debent esse roga ti: alias fortuiti non sufficiunt,
3 Rogatio. vij. testium potest probari per duos testes.
4 In testa. requiruntur. vij. testes regulariter: fallit tamen in aliqui bus casibus.
5 Testes testa. debent esse liberi.
6 Fratres an possint esse testes in testa.
7 Testes testa. debent esse puberes ⁊ masculi.
8 Mulier nō potest esse testis in testa. nec in scriptura priuata: nec in feudis: sed bene in codicillis: ⁊ in testa. condito inter liberos et ad pias causas.
9 An in terris ecclesie mulier possit esse testis in testa.
10 Quando fit testa. in scriptis, testes non debent scire que cōtinen tur in eo.

Hac consultissima. Ista l. hȝ. iiij. p tes principales. In prima tractat de forma testandi in scriptis. In secunda ponitur de testō nuncupatiuo et de eius for ma. In tertia que est in. §. si quis aūt. ponitur dubiū ad vtrunqȝ testm̄ ⁊ illud remouetur. In quarta ⁊ vlti. que est in fi. l. in verb. il lud etiam. ponitur dictuȝ. ꝙ etiam est cōe ad vtrūqȝ testm̄. Istud prin. vsqȝ ad. §. ex imperfecto. subdiuiditur in. iiij. particulas. nā primo tradit formā testandi in scriptis postea remouet tria du bia. secunda ibi, nec ideo infirmari. tertia ibi, quod si literas testō ignoret. quarta ibi in oib⁹ autēȝ testis. ¶ Hoc. d. testm̄ i scriptis debet ordinari scḋm formā hic traditaȝ. h. d. ⁊ est cōe summariū. 1 †⁊ Pau. de ca. hic colligit. xij. requisita que requirūtur in testa mento in scriptis, ex verbis huius principij: sed eius formam et practicam ponit Spec. in titu. de instru. edi. §. vt aūt. ver. testm̄ et Jo. fab. i. §. possunt. insti. e. Et qual'r debeāt ordinari chordule ⁊ sigilla declarat glos. not. in. l. j. §. si linum. ff. de bo. po. scḋm tabu. ¶ Nota ex text. ibi, eamqȝ testibus rogatis. iunctis sequentibus verbis text. quatuor qualitates quas debēt habere testes testārij que ponunt̄ in text. §. vt debeant esse rogati[a]: ⁊ vij. numero[b]: ⁊ li beri homines: item pūberes. ¶ Circa primā qualitatem ꝙ testes 2 debeant esse rogati. ⁊ sic fortuiti nō suff. ciant. † Adde qḋ pcedit non solum in testō in scriptis, sed etiā in testō nūcupatiuo, vt pro batur in. l. heredes palam. §. in testis. ff. eo. gloss. in. §. fi. in ver. ad hibitis. insti. eo. ⁊ late Ludo. ro. in repe. auc. similiter. C. ad. l. fal in. xij. spāli pie cause inter vltimas voluntates. ⁊. d. Alexan. hic quāuis Sali. de hoc dubitauerit. Fallit in testō condito a patre inter liberos, in quo testes non debent esse rogati. glo. est no. in. l. fi. ad fi. j. de codicil. cum alijs que dicam in. §. ex imperfecto. j. eo. Sicut qñ testm̄ fit a milite in conflictu belli. secus si fieret in ter torio. l. diuus. ff. de testa. mili. Et in dubio testes testārū non pre sumuntur esse rogati. q: ista est solennitas extrinseca que nō pre sumitur: fm Cy. Bal. ⁊ omnes Moder. hic. ⁊ Bar. ⁊ oēs i l. scie dum. ff. de ver. ob. Ange. ⁊ Salic. in auc. rogati. s. de testibus. Et ideo dixit singulariter Bar. in. l. diuus. ad fi. per illuȝ tex. ff. de te sta. mili. qḋ si testes testārū producerentur ad probandū testm̄, et deponerent qualiter fuerunt presentes tali. testō, ⁊ dicerent teno rem: tñ non dicerent ꝙ fuerunt rogati a testōre vt essent testes. di cit ibi Bart. qḋ isti testes nihil probarent. ⁊ ideo debes esse caut⁹ quod facias dicere testes fuisse rogatos, etiā si non fuissent inter rogati: alias nō probāt. Intellige tñ nisi in instrō testamēti dice retur cōuocatis talibus testibus. q: est perinde ac si diceret roga tis. l. diuus. in ver. conuocatis. ff. de testa. mil. ⁊ glo. no. in. l. nullū. in glos. magna in fi. ff. de diuor. ⁊ repudijs. ⁊ Bal. hic. Itē limita fm Bal. post Odof. in. l. j. §. j. ff. de here. insti. qñ notarius est peri tus in iure. ⁊ similiter testōr: ⁊ sunt instituti hi de quibus est veri simile: tunc testes presumunt̄ rogati. Quod dictuȝ lȝ sit notabile tñ cōiter non tenet̄: fm Fran. de are. in. l. heredes palaȝ. §. fi. ff. eo. Limita etiā alio mōr: vt per Bal. hic ⁊ plenius tradit in. l. sciēdu preallē. qñ testis se subscripsit, vel passus est se subscribi: tunc pre sumitur rogatus. ar. l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fide. tu. de quo vltimo vide per Fran. de are. qui reprobat. in. d. l. heredes palā. §. fi. ff. eo. ⁊ hic. ¶ Et debent testes testārij esse rogati a testatore vel 3 a notario. glo. est in. d. auc. rogati. in glo. j. ⁊ ibi Sali. Bal. in. l. pa rentes. in. ij. col. C. de testi. Jo. fa. in. §. fi. insti. eo. do. Alexā. in con si. xxxiij. in. iij. volu. qḋ inci. ponderatis x̄bis vltimi testamēti in vj. ⁊. vij. colum. imo plus dicit Pau. de ca. in. l. heredes palam. §. in testamentis. ff. eo. qḋ non solum sufficit testes fuisse rogatos vel a testatore vel a notario, vt prediri, imo sufficit eos fuisse ro gatos a quocunqȝ extraneo presente ⁊ patiente testatore. refert ⁊ sequitur Alex. in consilio. xlvij. in. ij. volu. incip. abunde. in. ij. colū. Tu cōtra predicta allega tex. in. §. ⁊ licet. in versiculo neqȝ igitur. in auc. de testibus. ibi: sed exigimus quod deprecatum est ab eo qui deduxit testes. ⁊ ibi gloss. per illum text. notat qḋ partes ipse rogant testes: ibidem per illum text. ⁊ notat expresse Ang. qḋ nō sufficit testem rogari, nisi rogetur a parte. ⁊ ꝙ vbicūqȝ testis de bet esse rogatus, necesse est ꝙ rogetur per illum qui actum facit: ⁊ ideo non sufficeret si tabellio testes rogaret fm eum. retenta ta men precedenti opinione que est magis cōis aduerte diligenter in practica ꝙ si aliqui testes deponunt testes testārios fuisse ro gatos a notario: aliqui dicunt fuisse rogatos a testōre, non sunt contrarij: nec ꝯdicunt: cum sit possibile fuisse rogatos ab vtroqȝ cum sit actus reiterabilis fm Ange. in cōsi. cclxxxiij. incip. thema super quo consiliū petitur tale est. in. v. col. Et per eandē rationes dixit ibidem Ange. in pe. col. in duobus locis, qḋ si aliq deponūt qḋ testes fuerunt rogati ante publicationem testamenti, aliqui post, similiter nō sunt contrarij. qḋ valde no. Item sufficit testes fuisse

fuisse rogatos ante testamentū vel incontinenti post: vt pulchre decidit Bal. in l. fi. in pe. colum. ad fi. C. de fideicō. ⁊ pro hoc facit: quia paria sunt aliquid fieri ante vel incōtinenti aut paulo post. glo. in l. pomponius. §. ratihabitionis. ff. de procu. cū multis similibus q̄ alās adduxi ad hoc. 3 † Itē rogatio septē testiū pōt ꝓbari solū per duos testes ex. d. scriptis in testō: s̄m Bald. in l. cōparationes. in. ij. no. C. de fi. instru. ⁊ l. ij. §. de bono. pos. s̄m tabu. 4 ¶ † Circa secundū requisitū dum dixi ꝙ requirit̄ ꝙ sint septē testes: tamē glo. magistra. hic colligit multas fallentias: in quib⁹ aliquando plures: aliqñ pauciores. quibus adde ꝙ in testō condito ad pias causas duo testes sufficiūt. c. cū esses. ⁊ c. relatū. el. j. de testa. Item in oīb⁹ testamētis ꝯditis in terris subiectis ecclesie: lꝫ nō ad pias causas, cū p̄sbytero parochiano. ⁊ istud non habet dubiū. d. c. cuz esses. ¶ Sed dubiū est an sufficerent. iiij. testes sine parochiano: Specu. determinat ꝙ sic: in titu. de instru. edi. in. §. compēdiose. ver. Item si per ius canonicū. ⁊ suadet̄ ratione: q̄ si sufficiunt duo testes cū presbytero, multomagis debent sufficere quatuor. ⁊ ita firmant Imo. ⁊ Panor. in. d. c. cū esses. Io. cal. in consi. viij. posito super rubri. de testamētis quod incip. testator in loco de temporali iurisdictione ecclesie. Io. fa. in l. si vnus. §. eod. Lud. ro. in repeti. aut. similiter. C. ad. l. falci. in. xxxiiij. speciali pie cause inter vltimas voluntates. domi. Alex. in cōsi. xvij. in. iij. volu. incip. ponderatis his que in themate narrantur. in. vj. ⁊ vij. colū. in ꝯsi. lj. in. ij. volu. quod incip. viso ac diligenter cōsyderato themate. in. vj. col. ad fi. ⁊ sequenti. licet Imol. non sit ausus firmare in l. nemo pōt. ff. de leg. j. per fundamentū cui do. Alex. respondet in loco prealleg. Et do. Anto. de bu. dicit in. d. c. cū esses. ꝙ opinio Specu. seruatur in practica. Imo plus putat ꝙ de iure in terris subiectis ecclesie, si solum adessent duo vel tres testes sine presbytero, valeret tamen. istud vltimum nō pono pro ꝯstāti. Itē alius casus sing. est in quo sufficiunt duo testes etiam ad ꝓbandū totā tenorē testamēti: qñ instrumētuz testamēti solēniter cōfectū casu fortuito esset deperditum. ⁊ istud ꝓbaretur per duos testes: tūc tenor talis testamēti ꝓbaret̄ per illos duos testes si fuerunt testamentarij: ita in simili ꝓbat tex. sing. in l. testiū. C. de testi. ⁊ ibi pōderat ad hoc Bald. in ij. col. ⁊ ibi dictū Ang. ⁊ Sali. Sequitur simpl̄r do. Alexan. in l. si vnus. §. e. ⁊ pleni⁹ in l. ij. §. de bo. pos. s̄m tab. quā pre. vbi dixi. Itē est ali⁹ casus in pegrinis qui vadūt Romā pro indulgētijs: q̄ in itinere infirmati possunt corā duob⁹ testib⁹ testari, sicut milites in expeditione degentes. s̄m Ange. in aut. oēs peregrini. C. cōmunia de suc. ꝑ illū tex. in ꝟbo liberā habeāt facultatē. sequit̄ Paul. de ca. in l. nutritorib⁹. eo. tit. Ang. ⁊ vbi limita in. §. qd autem. in aut. de nō alie. Alex. in l. fi. in pe. col. j. eo. Nunqd aūt in testō condito tpe pestis sufficerēt duo testes. plene disputabo in l. fin. j. eo. 5 ¶ † Dixi tertio ꝙ testes debēt esse liberi: q̄ serui nō pñt esse. l. qui testamento. §. seruus. ff. eo. nisi cōi opi. reputarent̄ liberi. l. j. §. eod. Adde tñ ꝙ fratres minores mēdicātes possunt esse testes in testamentis: q̄ cle. exiui. de verbo. sig. non inhibet eis nisi actus per quos possunt pecuniā cōtrectare. ita tenet Bald. in repe. l. j. C. de sac. san. eccle. in. vj. colū. in ver. sup. x. q. de quo vide Fran. de are. in 6 ꝯsi. cix. incip. longa est ista ꝯsultatio. in. xiij. col. ⁊ seq. et † ꝙ fratres a minores[a] possint esse testes non dico in testō. est text. in. c. nuper. et ibi Bal. ⁊ alij not. de testi. Item fratres seruoꝝ sancte Marie pñt esse testes in testō: s̄m do. Signor. de homodeis de Mediolano, vbi arguit ad partes, in ꝯs. xij. inci. factū sic se hꝫ quidā fecit testm̄. Silr̄ monachi pñt esse testes in testō. s̄m Bald. in aut. ingressi. in j. colū. in fin. C. de sac. san. ecc. per gloss. not. in. §. cogitādū. in verbo testes. in aut. de mo. videt̄ not. Ange. in ꝯsi. ccxxxiiij. incip. quedam dña Marga. in. j. col. ⁊ limita vt ibi nota. per eum. ⁊ ꝙ monachi 7 possint esse testes in testō. tenet Bal. in repe. d. l. j. C. de sac. san. ecc. 8 in. xvj. col. in versi. super nono quesito. ¶ † Item debēt esse pubes. ⁊ sic maiores. xiiij. annis. ¶ † Adde quintū requisituz qd tex. omittit: q̄ oēs testes debent esse masculi: quia mulier nō pōt esse b testis[b] in testō. l. qui testō. §. mulier. ff. eo. §. testes. ⁊ ibi glo. insti. eo. gloss. in. c. forus. ad fi. in ver. non femina. de verb. signi. Sicut non pōt esse testis in scriptura priuata a tribus testibus subscribēda. tex. est in l. scripturas. in verbo viroꝝ. ⁊ ibi Bal. ad hoc. not. C. qui potio. in pig. ha. tñ hoc reprobaui in l. j. ff. de legi. similiter non potest esse testis[c] in feudis. c. j. ⁊ ibi not. Bald. in fi. qui testes sint necess. ad proban. inuest. no. Ludo. ro. in commen. l. admonendi. in antepe. char. ff. de iureiur. Tamen mulier potest esse testis in codicillis[d]. glo. est in l. fi. ad fi. C. de codicil. ⁊ in. d. l. qui testamento. §. mulier. vbi Bartol. Eodem modo potest esse testis in testamento condito a patre inter liberos. gloss. est in. §. ex imperfecto cuz alijs que ibi dicam. j. ea. l. Et pari ratione pōt esse testis in[e] testamento cōdito ad pias causas. q̄ ibi nō attendit̄ ius ciuile. sed iusgen. vel diuinū. ita decidit Bal. in l. j. C. de sac. san. eccle. in lect. in fi. ⁊ in repe. eiusdē. l. j. in. xix. col. ver. super p̄ma questione. Pau. de ca. in cōsi. ccclxij. incip. dubium facit. ⁊ multum late Ludo. roma. in repe. auten. similiter. C. ad. l. falci. in. xvj. speciali pie cause inter vltimas voluntates. sequitur. d. Alex. in consi. lj. in. ij. vo. quod inci. viso ac 9 diligenter consyderato themate. in. vj. col. ¶ † Quid autē esset si testamentū non esset conditum ad pias causas, sed essem⁹ in terris ecclesie: an de iure canonico mulier possit esse testis in tali testamēto. Albe. determinat qd non, in prima pte statutorum in. q. xxx. quē simpliciter seqt̄. d. Alex. in cōsi. lxx. in. ij. vo. inc. viso consilio alias per me reddito. in. vj. ⁊ vij. co. ⁊ in consi. cxxvij. in primo vo. quod inci. viso testamento mihi exhibito. ad fi. et male. cum ibi non attendat̄ ius ciuile: sed ius diuinuz: vel iusgentiū. quo iure nō fit differentia. an testes sint masculi vel femine. ⁊ ꝯtrā tenet exp̄sse Panor. in. d. c. cum esses. in. j. col. ⁊ ibi Pe. de anc. in. iiij. nota. ⁊ ibidē Imo. ⁊ alij cōiter. ⁊ idem Panor. in. d. c. relatum. in. j. colū. Plus voluit Panor. in. d. c. cum esses. si bene inspicias, in. j. colū. ⁊ est singulare verbū ꝙ etiā isto casu sufficeret, si sole mulieres essent testes absq; aliquo masculo: per illum tex. vbi papa solum se fundat in scriptis sanctorum patrum, ⁊ iuregenti. ⁊ non curat de iure ciuili. licet aliqui s̄m eū cōsuluerint cōtrariū: quia papa ibi solum derogat iuri ciuili quo ad numeruz testiū, sed non quo ad alia. nec quo ad qualitatem: ⁊ male consuluerūt s̄m eum. q̄ est contra generalitatē illius tex. ⁊ dicit hoc velle Bald. in l. j. in fi. C. de sacrosan. eccle. Sed errāt q̄ Bal. ibi loquit̄ in testamēto condito ad pias causas. vt. §. retuli. ⁊ illo casu bene dicit. Sed non loqtur in casu qñ testm̄ est conditum in terris. eccle. ⁊ si papa solū habuisset respectum ad iusgentiū non requireret vltra duos testes presbyterū parochianū. q̄ illud non est de iuregentium. ⁊ ita in proprijs terminis eum reprobat. d. Alex. in consi. clxxvij. in a ij. vo. inci. viso themate mihi exhibito. in. ij. co. Nunquid autem mulieres possint esse testes in testamēto condito tpe pestis: est no10 ua. q. quam ponam i. l. fi. j. eo. ¶ † Nota scdo in versi. nec ideo infirmari. ꝙ qñ fit testamētū in scriptis, testes non debent scire que in eo continentur. tñ istud non est de solennitate. q̄ dato ꝙ testes scirent, per hoc non vitiaretur testamentum: s̄m Ful. ⁊ Pau. de cast. hic: ⁊ in. §. per nuncupationē. post Cy. ibi. j. ea. l. ⁊ adde similē tex. in. §. igitur. insti. de pup. substitu.

> ¶ Qd fratres minores. Adde Spec. in ti. de teste. i. §. j. ver. Item excipit̄ ꝙ ē monachus.

1. ¶ † Testamentū imperfectum ratione solennitatis omisse valet b inter liberos tantum.
2. Legitimatus dicitur vere legimus.
3. Examinatio testis non completa nihil probat.
4. Si pr̄ fecerit scribi volūtatē suā inter liberos, ⁊ dū notarius vellet eam legere interim est mortuus: ⁊ sic non fuit lecta nec publicata: tñ valet testamentū inter liberos.
5. Qñ in aliqua materia reperiuntur duo iura contraria, attendi debet illud quod est magis speciale.
6. In testa. inter liberos sufficiunt duo testes siue sint masculi siue femine.
7. Magis fauet̄ parentibus qui testant̄ inter filios vbi duo testes nō debent esse rogati, q̄ militi testanti in expeditiōe, vbi requirit̄ qd duo testes sint rogati.
8. In testa. condito inter liberos semper intelligitur clausula codicillaris.
9. Testa. impfectū inter liberos valet, tñ si aliquis extraneus instituatur, vel ei aliquid relinquat̄, tunc quantum ad extra. nihil valet: sed accrescit filijs. idē etiam in pia cā. nu. 10.
11. Ad hoc vt habeat locum ius accrescendi requiritur ꝙ pars de- c ficiat in totū ⁊ ipso iure: ⁊ tñ sola naturalis obligatio, nō impedit ius accrescendi.
12. Persona non priuilegiata cōcurrēs cū priuilegiata non gaudet eius priuilegio, etiā quātū ad hoc vt actus sustineatur.
13. Quando causa est indiuidua restitutio cōpetens minori competit etiam maiori.
14. Testamētū factū inter liberos cum duobus testib⁹ an valeat vt testamentum. an vero succedatur ab intestato tm̄. ⁊ an valeat vt d testamentum proprie, ad hoc vt caderet in stat faciente mentionem de testa.

> ¶ Mulier non pōt esse testis. adde An. de bu. in c. qm̄ aliq. de testi. Additio. de q vide. subtilez. d. Philip. Deciuz in l. ij. ff. de re. iur. et que ibi posuit in apo. ad eū colū. iiij. ⁊ v. ver. decimo quarto mulier ⁊c.

> ¶ Nō pōt esse testis in feudis. Ad de spe. ti. de teste. in. §. j. ver. Item ꝙ est talis.

Ex impefecto. Testamentum imperfectum ratione solennitatis omisse valet inter liberos tantum. hoc dicit. Et continua ad ver. non subscriptum. in fin. princip. huius. l. s̄m Cyn. 1 ¶ † Adde quod iste. §. habet locuz etiam si in tali testamēto impfecto pater faciat substitutionē pupil. filio pupillo: ⁊ alium fratrē substituat. ita singulariter Bald. in l. ij. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. ver. vj. dixi ꝙ requiritur. sequit̄ Sal. in l. si testamē. j. de imp. ⁊ ali. sub. sequit̄ Imo. i. c. raynutius. in materia pu. subst. de testamentis. dubiū tñ facere vr̄, quia e substitutio pupillaris ē testm̄ filij, ⁊ non patris. §. igitur. insti. de pup. sub. ⁊ l. patris ⁊ filij. ff. eo. Item videt̄ testamētū cōditū inter fratres, ⁊ nō iter filios: ergo nō vr̄ ꝙ habeat locū iste. §. Et istud obiectū facit Sali. in. d. l. si testamēto. ⁊ nō soluit, sed rñdet prout rñdet tex. i. l. papinian⁹. §. lꝫ nec impuberis. ff. de inof. test. ¶ Scdo extēde istū tex. i spurio legitimato. q̄ cū existimet̄ legitime natus, pōt institui heres a pr̄e corā duob⁹ testib⁹. s̄m bal. in. c. de causis.

> ¶ Pōt eē testis i codicillis. adde bal. i. l. fi. C. de codi. Io. and. i addi. Spe. tit. de teste. i. c. j. ꝟ. qd de codicillis.

> ¶ Pōt eē testis i. Ad de ang. cōsi. ccxxxiij. ici. punctus est quedā domina Margarita.

a in pe.col.de offi.deleg.† Cōfirmat, quia legitimatus dicit vere legitimus, et non per fictionē, fm Bar.in.l.si is qui pro emptore.ff. de vsuca.in.xviij.col.dū tangit an fictio fingat circa ea que sunt iuris.idem tenet Bal.in.l.imper.C.de natu.libe.et in.l.eaz quam. in.x.col.C.de fideicom.Et est rō: qr.l.etiā loquēs per verba fictionis in actu dependēte a ptāte.l.dicitur vere facere et non ficte, fm Bar.in.l.si maritus.la.ij.§.fi.ff.de adul.do.Anto.de bu.in consil. xx.equitas valde suggerit.Ad idē bene facit: qr legitimatus est suus. fm Bal.in.d.l.eā quam.in.ij.col.et dixi in.l.qui se patris.§.vnde liberi.et pbat ex rubri.in aut.qui.mo.na.effi.sui.¶ Limita istum tex.pcedere qñ testm̄ est impfectum ratione solēnitatis omisse.eo qr causa intestati fouet et adiuuat causam testati.sec9 si testm̄ patris esset impfectū rōne voluntatis: qr morte preuēt9 non potuit voluntatem perficere.tunc etiā inter liberos nō valet.glo.in.l.si is qui.vbi Bar.et alij.ff.eo.gl.i.l.fi.in gl.parua.in ver.neqz impletū. et ibi Bar.et Bald.§.fa.her.Bart.Albe.et Ange.hic: et Ange.de are.in.§.ex eo aūt.insti.qui.mo.test.infir.et not.Abb.in consil.xx. in.ij.volu.casus in facto sic proponit.Et rō est qr in testō cōdito a patre inter liberos non attenduntur dispōnes iuris ciuilis.et qñr nec solēnitates testōz: qr ille sunt adinuēte de iure ciuili.sed attendimus solū iusgeñ.et per qñs attendenda est voluntas patris: an sit pfecta vel ne.† Sicut in fidi dicim9 in examinatiōne testis, que si nō sit cōpleta nihil probat.c.per tuas.de testi.iuncta.l.inciuile. ff.de legi.Et in terminis Guil.de cu.et Ang.i.l.veluti.et ibi Bal. in lectu.antiqua.ff.de eden.do.Alex.in qñ.lxiiij.in.ij.volu.incip. Et si celeberrime doctor.in pen.colū.† Et aduerte diligenter qp si pater fecerit scribi voluntatē suā inter liberos: et dū notari9 vellet eam legere interim est mortuus pr.et sic non fuit lecta nec publicata: tñ valet testm̄ patris inter liberos: qr est defectus solennitatis et non voluntatis: ideo valet inter liberos.ita decidit Jo.de ana. in consil.lvij.qō incip.visis et cōsyderatis.ad fi.cōsi.Bart.in.d.l.si is qui.Et per predicta ego alīs tenui nouā opi.cō glo.et doct.et nūc sum in eadē sniā: et puto verā: qp qñ pr facit testm̄ inter liberos, quis non relinquat titulo instōnis: teneo tamē qp testm̄ valeat: qr est defect9 solēnitatis reqsite a iure ciuili.ergo inter liberos nō dz attēdi.quis glo.in aut.nouissima.C.de inoffi.testa.tenuerit qp in patre testante inter liberos requirit qp relinquat titulo instōnis: alīs testm̄ non valet.et istā sniam secuti sunt oēs vsqz ad mea tpa: sed credo qp non sit verum: vt late pbaui et sustinui in.d.aut.nouissima.¶ Secundo limita et intellige istum tex.procedere qñ pater testat inter filios legitimos et naturales.Si autem haberet filios naturales tm̄: et inter eos testaretur: nō haberet locū iste.§.qui cū loquatur de filijs simplr, dz intelligi de filijs iustis.l.filiū eū diffinimus.ff.de his qui sunt sui.qō est verū respectu pr̄is.sed cum iste §.habeat locū etiam in matre: certe filij respectu matris dicunt legitimi: saluo nisi esset psona illustris: cui esset dedecori tales filios habere.l.si qua illustris.vbi Bal.j.ad orfi.Ita concludunt Bal. et Angel.hic: et dicit Ange.qō illa.qō fuit de facto perusij.et omnes docto.ita cōsuluerūt: qp iste.§.nō haberet locū in pre testante inter filios naturales tm̄.et idē tenet Bal.Sali.et Pau.de castro. in.l.fi.§.fami.hercis.et Bal.et Imol.in.l.qui testō.§.mulier.ff.eod. Imo.in.l.ex facto.§.si quis rogat9.in vltima charta.ff.ad tre.et in l.filio preterito.in antepe.char.post Ange.ibi.ff.de iniust.rupt.et ita teneas: quis Spec.tenuerit qp iste.§.habeat locū in filijs naturalibus tm̄.in titu.de instru.edi.§.compēdiose.in ver.qd si pater naturalis.eius opinionē sequitur Pau.de cast.hic ad fi.dicēs qō est satis rōnabilis.tenuit Bal.in.l.humanitatis.C.de natu.libe. et Ludo.ro.in consil.clxxix.incip.amplissime doctor.in.ix.colū.et de isto passu vide latius Alex.in.d.§.si quis rogatus.in.xxxi.co.et seq.do.Fran.de are.in.d.l.qui testō.§.j.ff.eo.¶ Limita tertio istū tex.non habere locū qñ pater esset cecus.et testaret inter liberos: nō haberet locum iste tex.imo deberet seruare formā.l.hac consultissima.§.titu.j.et de hoc ibi disputaui.¶ Quarto limita istuz tex. non habere locum ecōtra qñ filius testaret inter patrē et matrē: et sic nō hz locū in descēdētib9 qui testant inter ascēdētes: qr ibi nō sufficeret solennitas huius tex.et sic duo testes non sufficerent: sed saltem essent necessarij quinqz testes: qr in omnibus alijs succedētibus ab intestato exceptis filijs requiruntur quinqz testes.text. est in.§.si quis autem.j.ea.l.et ibi Bal.et alij.et Spec.in.d.§.cōpendiose.in ver.quid si filius.Bal.et Sali.in.l.fi.§.fami.hercis.et Bal. in.d.l.si qua illustris.¶ Quinto limita in patre manifesto vsurario: quia etiam si testet inter liberos nō valet eius testm̄ nō pstita cautione.c.quāq.de vsur.in.vj.fm do.Anto.de bu.istud disputātem in consi.xxv.ad primum dubiū cōfirmo: qr iste text.dispensat circa testm̄ patris inter liberos qñ est defectus in numero testiū, vel in alia simili solennitate testamēti: nō qñ est defectus in persona patris testantis.ne multiplicentur specialia contra regulam l.j.cum gloss.C.de do.promis.et.l.cum post.§.gener.ff.de iure dot. Secundo facit: quia debet attendi potius dispositio prohi.d.c. quāq.qp permissiua huius text.per regulam Dyn.et Bartol. in.l.iij.in prin.ff.de susp.tu.et.l.si ruffinus.vbi Bal.et Moder.§.de 5 testa.mil.† Tertio facit.qr qñ reperiuntur in aliqua materia duo iura contraria, attendi debet illud qō est magis speciale: et illud dicitur specialius in quo est maior et euidentior vtilitas.vt not. Bar.in extrauagan.ad repri.in ver.nō obstantibus.cum concor. quas dedi.in.d.l.si ruffinus.¶ Sexto limita qñ testamētū est imperfectū rōne pteritionis alterius filij.l.filio preterito.ff.de iniust. rup.et.l.j.in fin.ff.si ta.te.nul.ex.qr tūc secus de iure naturali.iuxta l.scripto.in fi.ff.vnde libe.ata tenet gloss.in.l.fi filius q in ptāte.ff. de libe.et posthu.Bal.Ang.Raph.et Pau.de ca.hic Jiro.in.d. 6 l.filio pterito.in antepe.char.¶ † Itē in.§.nostro qñ parētes testā a tur inter liberos sufficiūt duo testes.[a] siue sint masculi siue femine sufficit/nā hic attēdimus solum iusgentiū.gloss.in aut.quod sine. et ibi Bal.et alij.ff.eo.gl.in.§.et qō sepe.in aut.de trie.et semi.et gloss. in.l.fin.§.fami.her.et Bart.et alij hic.Itē non requiritur qp illi duo testes sint rogati, etiam si a fortuna reperiant se, sufficit.glo.est.val de no.in.l.fi.ad fi.j.de codi.Bal.Sali.et Fulg.in aut.qp sine.j.eod. 7 Ang.et Pau.de ca.hic: et Ang.in aut.de test.imperfe.in pn̄.† Et ex hoc infertur fm Pau.de ca.hic: qp magis fauetur parentibus qui testantur inter filios, vbi duo testes non debent esse rogati, qp faueatur militi testanti in expeditione, non dico in discrimine belli, vbi requiritur qp duo testes sint rogati.text.est.in.l.diuus.in.§. conuocatis.ff.de testamento mili.gloss.in.l.milites.§.de testamento mili.et ratio est licet ipse non dicat, quia si in testamento militis sufficerent duo testes non rogati, de facili posset committi falsitas: vt dicit text.in.d.l.diuus.et est text.in.§.j.institu.de testamen. militis.quod periculum cessat inter liberos.qr oīno ab intestato succederent.et istam rationez tene licet aliaz assignet Bal.in aut. 8 qō sine.j.eo.¶ † Adde qp vltra priuilegiū qp hz testm̄ parentū conditum inter liberos per hunc tex.aliud priuilegium est: quia in testament[o] condito inter liberos semper intelligitur clausula codi b cillaris, si non valeat iure testamenti[b] valeat iure codicillorū: dato qp ista clausula non sit apposita, glo.est solennis et singu.in.l.coheredi.§.filie.in ver.non valuit.ff.de vulg.et pupilla.quam glo.ibi exclamat Imo.ex ea generalius colligens/qp in testamēto inter liberos semper intelligitur clausula si non valeat quod ago vt ago, valeat omni meliori modo quo potest.et idem in.c.Raynutius.in.xxix.colū.post do.Ant.ibi de testamētis.do.Alexā.hic in fi.et in.l.fi.in.ij.col.C.de codi.et Raph.Fulg.l.liij.ff.fami.hercis. vbi ponderat concordantem glo.ibi in ver.ab intestato.que non sufficienter probat.Sed ego in contrarium allego tex.qui vsqz adhuc non fuit ponderatus ad hoc, in.l.si frater.in secundo dicto.C. de fideicommis.iuncta.l.sceuola.ff.ad treb.super quo text.volo qp consyderes an possit responderi.nam posses dicere quod ibi dispositio non erat inter solos liberos.sed esset magna diuinatio ad 9 illum textum vt dixi ibi.¶ † Secundo principaliter nota.ex secunda parte in ver.fi.si vero in huiusmodi.quod licet quando pater testatur inter liberos valeat testamentum imperfectū cuz duobus testibus.tñ si admisceretur extranea persona, que cum filijs institueretur: vel ei aliquid relinqueretur: quātuz ad extraneos nil 10 valet sed accrescit filijs.cōcordat.l.fi.§.fami.her.¶ † Pro clara intelligentia huius text.forma pulchram.q.nā testamētum in quo est instituta pia causa valet cum duobus testibus.c.cū esses.et.c. relatū.el.j.de testa.dixi in prin.huius.l.pone: aliquis fecit testm̄ in quo instituit heredē piam cām, deinde in tali testamento fecit varia legata multis personis laicis, nūquid talia legata valeant: et si non valeant quid fiet de his.et sic nunquid habebit tunc locum iste tex.probat quod legata non valerent, et legata accrescerent ecclesie.vel pie cause.Sal.in aut.cassa et irrita.C.de sac.san.eccle.in.iiij. colū.et.x.q.tenuit singu.qp talia relicta laicis personis valeant, et eis debeantur.quis in testamento non interuenerint nisi duo testes.et mouetur per aut.qō sine.j.ea.l.et ad istum tex.tripliciter respondet vt itatim referam, et si hoc est verū est magna et sing.limitatio ad.§.nostrum.Idē tenuit sol9.d.Anto.de bu.i.c.qō clericis. in antepe.col.de fo.cōpe.sequitur.d.Alex.in consi.xlj.in.j.volu.in princi. cip.viso tenore allegati et producti instrumēti.in.iij.colū.in princi. et in consil.cv.in.iiij.volu.quod incip.viso ac diligēter cōsyderato themate in duobus locis.in.v.col.et etiā in vlti.Et a fiuia ista non inuenio aliquē discrepare.Ego tñ puto qp pdicta decisio nō sit vera.imo teneo qp talia legata nihil valeāt p istum tex.cui non cadit rñsum.et qr text.in aut.qō sine.non ob.dū ā nūc.nā Sali.ad istum tex.tradit tres solu.prima est, et simul iungo scdām.qr ad idem tendunt/qp qñ quis testat ad pias cās cū duob9 testib9 valet de iure c cōi: et ibi succedit ex testō.et pptcrea ibi etiā legata valēt licet relicta laicis.sed in tex.nostro testm̄ nō valet de iure communi quādo est gāitū inter liberos, nec succedit ex testō, sed ab intestato, vt hic tenet glo.j.ideo legata alijs facta nihil valent.et lz Sali.non dicat puto qp he solutiones possint colorari.nā testamētū conditum a patre inter liberos non appellatur testamētum simpliciter, lz cum illa qualitate imperfectum.sed testamētum conditum ad pias causas appellatur

a ¶ Testes. adde Jo.de imo.in.c.cū esses.i.vij. qō.de testa. Ab.in.c.cū P.tabellio. l.iij.colum. 3 de fi.instru. Paul.de ca. i cōsi.ccclx. inci.sup eo quo querit. 4

b ¶ Testamēti.adde glo. i ver.ab intestato.in.l. filij.§.fami. her.

c ¶ Testib9. Adde Jo. an.in addi. Spe.i ti.de instru.edi.i §.cōpēdiose. §.qd si fili9. Ol.qñ.cxix. inci.titi9 cōdidit testamentum.

sas appellatur testamentũ simpliciter, et non imperfectũ. Tamen puto quod vtraque solutio in vtroque membro sit falsa. nam in primis inquantum dicit Sali. quod quando quis testatur ad pias causas valet vt testamẽtum, et dicitur proprie testamẽtum: istud est falsum: prout declarat Bar. qui contrarium tenet in repe. l. j. C. de sac. san. ecc. in pe. col. ver. quarto quero. Itẽ nõ est verũ scd̃m mẽbrũ dum dicit quod in isto. §. succeditur ab intestato: quia cõtrarium tenẽt oẽs quia succeditur ex testamẽto. et in hoc reprehẽditur glos. nostra. et contrarium tenet glo. ordi. in. l. filij. in ver. ab intestato. et ibi doct. C. fami. her. Nam etiam est vera sol. Salice. dum dicit quod iste. §. in hoc est correctus per aut. quod sine. j. eo. errat: quia vt ibi declarabo, et oẽs dicũt, illa auten. loquitur qñ testamẽtum a patre fit in scriptis, fm formã ibi traditã: tunc legata vel fideicõ. in eo relicta valent: sed qñ pater testaretur nuncupatiue coram duobus testibus, iste. §. remanet incorrectus. oporteret ergo saluãdo opi. Salice. et aliorum restringere qñ testamẽtuz ad pias causas fieret in scriptis. Non dico tñ quod legata isto casu accrescant ecclesie: sicut accrescunt filijs: quia diuersum est: et rationẽ diuersitatis statim dicam. Secũdo pro ista opi. cõtra Salice. et alios omnes adduco simile nõ multum remotũ ab isto ꝓposito: naz pone quod filiusfa. cũ consensu patris faciat testm̃ ad pias causas: qd̃ potest fm magis cõem opi. licet tenuerim cõtrarium. s. l. senium. s. titu. j. pone quod faciat testamentum ad pias causas, et legata alijs personis. certe talia legata nihil valent: nec tñ accrescũt pie cause: sed vadũt ad veniẽtes ab intestato. Ita firmat Bal. in. l. senium. in fi. et ibi sequũtur Sali. et Pau. de ca. et do. Alexã. per tex. singu. in. l. mulieri. de cõdi. et demõ. Idez Bal. in repe. l. j. in. ix. col. C. de sac. san. eccle. et Imo. in. l. tam his. ff. de do. cau. mor. in. §. j. et in hoc nemo discordat. Et tenẽdo istã partem quid rñdebim⁹ ad istũ tex. vbi legata que relicta sunt extraneis, accrescunt ipsis liberis. et tamen legata relicta laicis nõ accrescũt ecclesie: licet nõ inueniam tactaz, puto quod posset dici qd̃ ideo fit: eo quia qñ testamẽtũ fit ad pias causas, testator possit decedere pro parte testatus, et pro parte intestatus: vti concludit Bartol. in repeti. l. j. C. de sac. san. eccle. in. v. qõ. quinte questionis principalis. sicut vidimus in milite. in. l. j. et. ij. C. de test. mil. ergo nil obstat quare venientes ab intestato nõ habeãt illa legata: sed illud nõ reperit in parente testante inter liberos: sed cogita quia nõ pono pro cõstanti: quia eadem ratio vtrobique est: quia attenditur ius gen. quo iure nõ curatur quod quis decedat pro parte testatus et pro parte intestatus. In casu autem ecõtrario res esset expedita, quod si testator cuz duob⁹ testibus tñ faceret testm̃, in quo institueret heredẽ vnũ laicũ, nihil valeret: si in illo testõ relinqueret legata ad pias causas, nõ valerẽt illa legata, cũ nõ valeat caput testamẽti. et sic tunc non haberet locũ. d. c. cũ esses. fm Salic. in aut. cassa. palleg. et do. Anto. de bu. i. d. c. quod clericis. sequit do. Alex. in cõs. clxxvij. ij. vo. incip. viso themate mihi exhibito. in. iij. col. et in cõsil. cclx. in. ij. vo. quod inci. statutis. in. vij. col. In cõtrariũ tñ facere videt qd̃ notabiliter decidit Barto. in. l. j. in. v. q. principali. C. de sum. tri. de cuius veritate vide per do. Anto. et Imo. in ca. ec clesia sancte Marie. de cõsti. et per Imol. in. c. qd̃ clericis. de foro compe. Item vide qd̃ per istũ text. decidit Bar. in. l. titia cũ testõ. §. fina. in. ij. colũ. ff. de lega. ij. in ver. quero pone quod testator instituit extraneũ. et idẽ Bar. in. l. si ita scriptũ. ff. de ma. test. et sequit simpliciter Imo. in. c. fi. in. xiij. colum. de pigno. ¶ 11 † Tertio et vltimo subtiliter not. ex isto text. in fi. in ver. accrescere. hic esse tex. si subtiliter inducas, quod licet regula sit quod ad hoc vt habeat locum ius accrescendi, requiratur quod illa pars deficiat in totum et ipso iure: iuxta glo. sing. in. l. si duo patroni. in prin. vbi dixi. ff. de iureiur. declarauit. l. vnica. s. qñ nõ pe. par. traditur in. l. plane. la. j. §. si duob⁹. ff. de lega. j. tñ hic est tex. quod sola naturalis obligatio nõ impedit ius accrescendi. qd̃ sic induco. nam legata que relinquũtur in testõ imperfecto, debent saltẽ naturalr̃ ꝓpter voluntatẽ defuncti: vt firmant Bar. et alij in. l. j. ff. de cõdi. inde. et in. l. cum qs. C. de iur. et fact. igno. Cano. in. c. si. de solu. et per tex. in. l. in testõ. ff. de fideicom. lib. et. l. j. in princi. et. l. fi. ff. de reb. eo. et tñ ista est naturalis obligatio. et sic dato quod legata naturalr̃ debeant, hoc nõ impedit ius accrescendi. tex. est hic quem ad hoc põderat Bal. hic. in. ij. colũ. et reputat notãdum. et Sali. hic in fi. et ad idẽ habes tex. in. l. fi. ad fi. s. fami. her. Quãuis aliter dicat Ful. vt hic per eum: et credo meli⁹. nam dicit quod in isto tex. liberi nõ habẽt portionem extranei per ius accrescẽdi: sed qz efficitur caducũ qd̃ extraneus relinquitur: ideo remanet penes filios heredes. l. vnica. §. in pmo. et. §. p scd̃o. C. de cadu. tol. ¶ 12 Itẽ no. ex isto tex. quod psona extranea admixta filijs nõ gaudet priuilegio filiorum. Et vide qd̃ per hunc tex. decidit Bald. in. l. titia cũ testõ. §. fi. in. ij. col. ff. de leg. ij. prout retuli. s. in. ij. no. in fi. † Et sic no. ex isto tex. quod persona nõ priuilegiata cõcurrens cũ priuilegiata nõ gaudet eius priuilegio, etiã quantum ad hoc vt actus sustineat. ad idẽ tex. in. l. fi. C. fami. her. Et per hoc reprobo gloss. in. l. iiij. in gloss. fi. C. de inof. test. ex qua colligit quod vbi in aliqua dispositione concurrunt persona priuilegiata, cuius fauore actus inualidus sustineatur, et psona non priuilegiata: certe prodest etiaz non priuilegiato vt actus sustineatur. Ista regula confunditur p istũ tex. Et illã glo. reprobant Sal. Ful. et Paul. de ca. ibi quãuis non allegent istum tex. vide que dixi. in. l. si emancipati. s. de col 13 la. Dicit in gl. no. si est vera. in. l. j. C. si in cõi eadẽque causa. † quod quãdo causa est indiuidua restitutio competens minori, cõpetit etiaz maiori. ¶ Itẽ no. ex tex. ibi cõtũ ad illã duntaxat pmixtam psonã. quod limitata causa limitatũ pducit effectũ. facit. l. in agris. ff. de acq. re. do. l. age. vbi no. Bal. et alij. C. de trãsa. vbi dixi. et multa recolligi. ¶ Gl. in ver. liberos. quam diuido in tres partes. In. j. oppo. cõtra et dupliciter soluit. In. ij. que est ibi. itẽ quod hic dicit. allegat cõcordantẽ ad istuz tex. In. iij. et vltima q ibi, sed cõtra. ff. de leg. ij. gl. etiã oppo. et tripliciter sol. tene scd̃am solu. que vera est. in. s. parte. qdã 14 dicũt esse codicillum et nõ testamẽtum. † Pro clara intelligentia reassumo in dubium. pone pater cuz. ij. testibus tm̃ facit testm̃ inter liberos, nunquid valeat vt testamẽtuz: an vero succedatur ab intestato tm̃. Gloss. hic tenet quod nõ valet vt testm̃, sed ab intestato succeditur. Pro qua op. bene facit tex. in. l. fi. in ver. lz ab intestato ad successionem liberi vocẽtur. s. fami her. Sed respõde vt per Cy. in. l. quoties. j. de heredi. insti. quod quicquid esset per illam. l. hodie est aliud inductum per istũ. §. Uel responde vt per glo. in. l. filij. s. fami. her. Ad idem fortiter facit text. in. §. si quis autem. in versi. non quasi testamentum sed quasi volũtatem vltimã intestati. j. ea. l. et licet glo. in. d. l. filij. multipliciter respondeat. Tu respõde notabiliter: quod ibi loquitur in alijs veniẽtibus ab intestato: et nõ in filijs. patet, qz ibi requirũtur. v. testes. et tñ hic duo sufficiũt vt. s. dixi. Breuiter opi. gl. reprobatur ab omnib⁹. et dicunt Bar. et Sali. hic, quod est vna truffa. qz truffa est quod in codicillis fieret institutio, si valeret vt testamentum: contra eum Fulg. alleg. tex. in aut. de testa. imperfe. in prin. quem text. ante eum alleg. et inducit glo. in. §. ex eo. institu. quibus mo. testa. infir. Et istã cõmunem opi. tenet glo. in. l. filij. in ver. ab intestato. et ibi Bal. Sali. et Fulg. s. fami. her. et illa est solennis glo. quam singu. reputat Imol. in. l. si filius q in potestate. in. ij. col. ff. de lib. et posth. et in. l. filio preterito, in antepe. char. ff. de iniust. rup. et eandem tenent Cy. et Angel. in aliquibus locis. de quibus p do. Alex. hic. et ista cõis conclusio est valde vtilis in practica, quãdo extaret statutum qd̃ existentib⁹ filijs masculis vel agnatis vsque ad. iiij. gradum filie femine non succedant patri ab intestato. pone quod pater fecerat testamẽtũ imperfectũ inter filios masculos, et feminas: nunqd femine admittãtur. predicta conclusio facit quod sic, eo qz pater dicat decedere cum testõ et non ab intestato: et sic sumus in casu statuti loquentis ab intestato: et suadetur ratione: qz filia que ꝓhibetur ab intestato succedere virtute statuti: tñ qñ instituit a patre: lz testm̃ sit impfectũ: qz hz voluntatẽ patris, nõ tractat vt extranea. p tex. in simili in. l. nõ putauit. §. in adoptionẽ. ff. de bono. pos. Ita. et istud in terminis tz Raph. ful. in. §. per nuncupationẽ. j. ea. l. et simplr̃ sequr domi. Alex. hic adde quod idẽ cõsuluit Lud. ro. in cõsi. clxxix. incipi. Amplissime doctor. in. viij. col. et seq. vbi inter cetera ponderat ad hoc tex. in aut. de test. imperfe. in. ij. col. Ex pdictis habes cõem cõclusionẽ esse quod testm̃ impfectum cõditum a patre inter liberos habet effectũ testamẽti. et ibi succedit ex testõ. In cõtrarium vr̃ satis stringere. l. fi. s. fa. her. inducẽdo vt. j. induxi. Nũqd aũt dicat proprie testamẽtũ: ita vt caderet in statuto faciẽte mẽtionem de testamẽtis: et ex proxime relata decisione statuti tradita p ful. Lu. et. d. Alex. videret colligi argu. quod sic. Scd̃o facit qz in illo testamẽto cõdito a patre inter liberos attendit merũ ius gentiũ, nõ autez ius ciuile fm Barto. et doc. hic: sed attento iure gentiũ debet dici proprie testm̃: qz illo iure gen. in ore duorum vel triũ stat oẽ verbum. c. cum esses. et. c. relatũ. el. j. de testa. Tertio pro ista parte adde tñ facere illud qd̃ tenuit Bal. in aut. ex causa. j. de lib. pteri. in vlti. col. in ver. extra querunt quidã. vbi querit Bal. pone quod in testamento ptereant vel exhr̃dant filij, et fiant legata varijs personis: certe hodie p illam aut. ex causa, rũpit testamẽtũ quãtum ad institutio 15 nẽ tm̃, cetera legata remanent firma. † Querit Bal. nũqd tale testamẽtum valeat vt testm̃ proprie: ita, quod caderet in statuto faciẽte mẽtionẽ de testõ. et cõcludit notabilr̃ quod sic: lz fm eũ qdã dicãt cõtrariũ quod improprie ẽ testm̃. ¶ Sz pdictis nõ obstãtib⁹ cõtrarium est verius. Primo per illud quod in fortioribus terminis tenet Bart. in repetitio. l. j. C. de sacrosan. eccle. in pe. col. in ver. quarto qro. vbi tenet quod si fiat testm̃ ad pias cãs sine solennitate iuris ciuilis cum. ij. testibus tantum, nõ dicitur proprie testm̃: sed large. inter cetera allegat istuz in. §. ñ. Pro quo vltra Bar. facit tex. in. l. ij. §. j. ff. quẽadmo. testamẽ. ape. ibi. Item impfecta solemus testamẽta dicere, licet posses respondere quod verũ est de iure ffor. aliud per hunc tex. ad idez stringit: qz quãdo aliqd nõ pfert simplr̃, sed cũ aliquo adiuncto, illud nõ est pprie, sed improprie. doctrina est Bart. approbata in. l. lucius. la. ij. §. quesitũ. ff. de lega. ij. ergo cum testamẽtum imperfectũ nõ appellet testm̃ simplr̃: sed cũ qualitate, imperfectũ: ergo ostendit quod non est testm̃ proprie. Ad idem vide tex. sup quo

cogita in.l.miles si testamentum.ff.de testa.mili. Ad idē facit tex. in.l.fi.§.fami.her.nec est bona solu.quam ad illū tex.dat Bald.in l.filij.eo.ti.ꝙ dicta.l.fi.intelligit qñ nō apparebat patrem voluisse testari:qr nō fecerat instōnes heredū.naz cōfundit per illū tex. dum dicit siue ceptum neqꝫ impletum testm̄:ergo apparet ꝙ volebat testari:ꝛ sic qđ fecerat instōnes heredū:alias esset superfluuz qđ ibi dicitur de testō ꝛ codicillis.nō quoqꝫ videt bona solu.quā ponūt Cy.ꝛ Ange.in autē.ꝙ sine.j.eo.dū dicunt ꝙ per.d.l.fi.fuit inductum qđ valeret vt voluntas ab intestato:ꝛ ꝙ per istuz text. inductum qđ valeat iure testamēti:quia dico ꝙ per istū text.nihil inducit de nouo,nisi de parētibus vtriusqꝫ sexus.ꝛ sic de feminis. ꝛ ita attestat imperator referēs vtrūqꝫ tex.in aut.de testa.impfec. in prin.ꝛ gloss.hic. Ad idē est bon⁹ tex.in.l.filij.eo.tit.C.fami.her. puto cōcludendum ꝙ si statutum loqueretur de testō nō comprehenderet testm̄ [illegible]perfectū inter liberos:per ea que vltimo adduxi.eo modo proprie pater isto casu nō dicitur mori ab intestato:ꝛ sic in qōne statuti.§.formata teneo decisionem Fulg.ꝛ Ludo.qr pater etiam nō dicit ab intestato decedere:ꝛ sic ista erit mixta species vel casus medius.ita potes ex predictis per te perpendere. nam quēadmodum nō dicit pprie testm̄:ita nec pprie dicit intestatus decedere.nō eñ dicitur oino intestat⁹ qui fecit testm̄:licet impfectū:patet quia ei ex testō succedit:fm cōez opi.doc.superi⁹ relatā. ¶ Item pdictis adde qđ decidit Bal.in.l.licet.ad fi.C.de pac.vbi querit,an cōuentio de inuicem succedēdo que inter milites valet,vt ibi etiā est tex.sit proprie testm̄.refert quosdam dicere ꝙ sic:cum ex eo adeatur hereditas.alij dicūt ꝙ est vltima voluntas in genere innoīata:vt ibi est text.singul.quod facit fm Bald. ad statutum disponens ꝙ vltime voluntates valeāt corā duobus testibus.nam licet in subtili disputatione nō sit testm̄ cū duobus testibus:erit tñ vltima volūtas innoīata habēs vim testamenti, etiam quoad heredis instōnem:ex quo statutum nō facit expressam mētionē de testō.Ex ista decisione Bal.infero in pposito nostro,ꝙ si statutū loqueret de vltima volūtate:tunc bene cōprehenderetur testm̄ impfectum:de quo loquit iste tex. Bene facit quod dicit Bart.in repeti.l.j.C.de sac.san.ec.in pen.col.in versi.quarto quero. ¶ In ea.glo.ibi:tu dic illā.l.qui a patre.corrigi.idē tenet gl.in.l.ij.C.de ꝯfir.tu.ꝯtrā tꝫ gl.in.l.j.in gl.mag.§.eo. Tu respōde vt per Cy.Bar.ꝛ cōiter doc.hic.ꝛ Alex.in cōsi.cxl.super testō ser Nicolai.vel melius iūge solēnē.glo.ꝛ doc.simul vt hic per Paul. de ca. Sed aduerte qr solu.cōis videtur imposita vbis ꝛ nō reb⁹: ꝛ istud priuilegium filioꝝ nō dꝫ redūdare in preiudiciū tutoꝝ:cū tutor sit extranea psona.nam pro certo ibi nō resultat effectualr preiudiciuz aliqđ.patet,qr si datio tutele ibi ex testō impfecto nō valet:tñ omnino cōfirmādus est:vt ibi text.dicit.ꝛ sic nō videt in effectu referre quātum ad preiudicādū tutori:an sit tutor ex testō imperfecto:an vero confirmetur. Jason pisis.

1 ☞ Si in capsa patris reperiatur schedula scripta manu patris que contineat diuisionem bonorum inter filios,est standum tali schedule:secus si sit scripta manu alterius etiam manu notarij sine subscriptione patris.

2 An sit standum schedule sine testibus continenti dispositionem ad pias causas.

3 Regulariter in priuata scriptura nō requirit ꝙ apponat dies nec locus/nisi contineat testamentum patris.

Quod sine. No.ex hac autētica iuncta aut. si modo.§.fa.her.que simul cum ista legi debet:ꝙ si reperit aliqua schedula priuata cōtinens voluntatem patris:ꝛ sit sine testib⁹.ꝙ si est scripta manu ipsius patris vel filioꝝ,vel tota scripta manu patris probat volūtatē patris inter liberos.† Et ex hoc infert Bald.ad casum quotidianum de quo pluries interrogat⁹ suz:ꝙ si in capsa patris reperiat schedula scripta manu patris:que contineat diuisionē bonoꝝ inter filios,standum est tali schedule:secus si esset scripta manu alterius ꝙ patris:etiam manu notarij sine subscriptione patris.per aut.si modo.prealleg.ꝛ per hoc reprobat decisionem Bar.in.l.fideicōmissa.§.j.ff.de leg.iij.vbi Bar.sub dubio forte tenuit ꝙ in scripturis notarij repiat aliqua scriptura q̄ dicat hoc est testm̄ talis,ꝛ nō sit subscripta testib⁹,forte valet inter liberos.ꝛ male.cum quo tenet Paul.de ca.hic in fi. Tu aūt plenius consydera tres casus circa talē schedulā que reperit in capsa patris.siquidē illa scriptura apparet ꝙ erat scripta manu ipsi⁹ pris: tunc Bal.verum dicit.per tex.hui⁹ aut.ꝛ idē tenet Bart.ꝛ Pau. de cast.in.l.si is qui.ff.eo.ꝛ do.Alexan.in.§.ex imperfecto.§.ead.l. quicquid ibi teneat Sali.quando ergo scriptura est scripta[a] manu propria patris,ibi nō requirunt aliqui testes.verū est quātum ad ipsos filios:sed si in tali scriptura essent aliqua relicta etiam ad pias causas:vt dicit hic tex.in fi.loquens de legato libertatis: tunc quantū ad hoc vt talia legata valeāt,de necessitate requirūtur.ij.testes.ita declarāt hunc tex.do.Alexan.Imo.in ꝯsi.lxxvj.in iij.vol.incip.pōderatis his de quib⁹ in themate.in.vj.colum.post Bal.ꝛ alios per eū relatos.Si aūt dubium sit an talis scriptura sit scripta manu propria patris,negetur scriptura patris,debet probari per duos testes.glo.est in.§.j.in ver.diuisione.in autenti. de testa.imperfe.fm Bal.ꝛ Raph.ful.hic.Et an isto casu sufficeret pbare scripturā patris per cōparationē aliarū literarū ipsius patris.ponit egregie.d.Alexā.in prealle.consil.lxxvj.in.iij.volu. Si aūt talis schedula q̄ repit in capsa patris sine testibus sit scripta manu alteri⁹ ꝙ patris,etiā notarij:ꝛ tunc si est subscripta manu propria ipsius patris:aut ipsoꝝ filioꝝ idē est per.d.auten.si mō.vbi casus clarus. Tertius casus est:ꝛ iste est multum dubitabilis,qñ talis schedula reperit in capsa patris sine testibus non est scripta manu eius nec subscripta.ꝛ in hoc ꝯcluditur magis cōiter ꝙ talis scriptura etiā inter liberos nihil probat.fm Bald.et Paul.de cast.hic ꝛ Imo.ꝛ Pau.de cast.in.l.si is.ff.eodē.Pet.de ancha.ꝛ Imol.in.c.ij.in.viij.q.de testa.ꝛ in hoc reprehendit decisio Bar.in.d.l.fideicommissa.§.j.Ego limito hoc esse verū nisi pbaretur ꝙ talis schedula esset scripta a notario vel a tertio de mādato ipsius testatoris:quia teneo ꝙ valeret tanꝙ testm̄ nuncupatiuum inter liberos.per.§.ex imperfecto.§.ea.l.qui in hoc non est correctus.vt in gloss.ꝛ ibi dixi.sed non valeret tanꝙ testm̄ in scriptis,per hanc aut.ꝛ vtilitas est propter legata relicta extraneis qui in testamento nuncupatiuo imperfecto nihil valēt.d.§.ex imperfecto:ꝛ tamen valerent si esset testamentum patris imperfectū in scriptis.vt hoc tex.in fi.ꝛ in istis terminis saluo Bart.in.d.l.fideicommissa.§.j. ¶ † Quid aūt esset si talis schedula sine testib⁹ cōtineret dispositionem ad pias causas.ponit Bar.in.l.in testō. ff.de fideicō.liber. Bald.in repe.l.j.C.de sacrosan.eccle.in vltima charta.in.vj.q.iij.partis in princi.ꝛ in.l.si iure.C.de testamen.manu. Ang.in repe.l.si certis annis.in vlti.chart.C.de pactis. Joā. de ana.in consi.lvij.incip.visis ꝛ cōsyderatis. Pau.de ca.in cōsil. ccclx.qđ incip.sup eo.qđ queritur Ludo.ro.in.d.aut.sitr.C.ad legem fal.in.xviij.speciali pie cause inter vlt.vol.ꝛ late Albe.in.§.si. j.ea.l.ꝛ istud idem voluit Barto.in.l.si is qui.in.ij.colū.circa medium.ff.eo. ¶ † Secundo no.ex tex.in vbo tpis.ꝙ licet regulariter in priuata scriptura[b] nō requirat ꝙ apponat dies nec locus. l.cum tabernā.§.idem quesijt.vbi Bar.no.ff.de pign.tamē hic est spālis casus in quo priuata scriptura cōtinente testamētum patris requirit tps quo facta est.simile habes in.§.quātum.in aut. quibus mo.natu.effi.legi.fm Bal.Ange.ꝛ omnes hic.ꝛ Angel. in aut.de test.imperfe.in prin.ꝛ do.Alex.in consil.cxxiij.incipien. discussis hesitationibus.in.iiij.col.in fi.in.j.volu.ꝛ in prealleg.consi.lxxvi.in.iij.volu.in pe.col. Jason Pisis.

1 ☞ Testa.factū inter liberos reuocat p scđam voluntatem solennem cū clausula derogatoria.fallit tñ vt infra.nu.2.

3 Licet alias scđm testamētum solēne factū corā septem testib⁹ tollat ipso iure precedens:tamen qñ precedit testm̄ conditū inter liberos,requiritur expressa derogatio

4 Ad reuo.testa.conditi inter liberos,requirit ꝙ scđm sit solenne: licet primum fuerit de iure speciali.

5 Aliqñ tollit facili⁹ quod valet de iure cōi,ꝙ quod de iure speciali.

1 **Hoc inter.** † Testamentū factum inter liberos reuocat per secundam voluntatem solēnē cū clausula derogatoria.h.d. Vel sic. Testamentū factū inter liberos a patre nō reuocatur per aliud scđm testamentū:nisi duo copulatiue cōcurrant. Primo ꝙ pater reuocet expresse primum,ꝛ scđm factū sit cū.vij.testib⁹.h.d. ꝛ est singularis fm Pau.de cast.hic.Et amplia istam aut.vt pcedat nō solū qñ agit de reuocatiōe institutionis:sed etiā qñ egit de adēptione prelegati facti filio in primo testamento.adeo ꝙ tale legatum nō posset postea reuocari a patre in codicillis corā.v. testibus:sed requirerent.vij.testes. Ita tenet Ludo.ro.vbi plura scribit ad materiam istius aut.in cōsilio.clxxix. Amplissime doctor.in.viij.col.ꝛ duabus seq.monetur pcipue per istum text.ꝛ p §.ꝛ siquidem.aut.de testa.imperfe.quibus generaliter cauetur ꝙ ad hoc vt reuocetur volūtas patris facta inter filios.vij.testes requiruntur. Secundo pondera istum tex.in verbo infirmat.qđ verbum scđm eum verificatur non solum in toto testō sed etiā in qualibet eius parte.allegat tex.in.§.qm̄ infirmas.iuncto.§.optime vero.in auten.de nup. Secundo pro ampliatione istius aut.aduerte ꝙ testm̄ conditum a patre inter liberos cum solennitate auten. qđ sine.§.eo.non tolleretur nec ipso iure,nec ope exceptionis per incisionem seu cancellationem testamenti.sed requirit solennitas de qua in ista aut.vt patet in tex.dum dicit ꝛ aliam disponat voluntatem.ꝛ ita tenent Ange.ꝛ Alex.in.l.nostrā.j.eo.cōtra Pau. de cast.ibi per aliam rōnem de qua ibi per Alexā. ¶ Puto ꝙ rō vtriusqꝫ sit,ꝙuis nō inueniam declaratū,primo reqrit ꝙ fiat expressio primi testamēti,licet regulariter scđm testm̄ ipso iure tollat primū,licet de primo mētionē non faciat.§.posteriore.inst.quibus mo.test.infir.l.si quis priore.in prin.ff.ad treb.sed hoc requiritur fauore filioꝝ q erāt instituti i prio testō.Et sic est casus singularis qđ licet

a ¶ Scripta. Adde bal. in.l.qōnez. in pe.col.de fideicō.vsi.qd de scriptura manu testatoris facta.

b ¶ Scriptura. Add gl. in.c.qties cordis oculus.j.q.vij. Ange.i.l.j.i §.editiōes. ff.de eden. Jo.d imol.i l.ij.ff.quemadmo.test. ape. Abb.i c.j.ad fin.de proba.

tis qꝺ licet secūdum testm̄ tollat ipso iure primū, vt iuribꝰ ꝓalleg. tn̄ hic requirit derogatio: vt .j. dicam fauore filiorum. Et per hoc nō obst. si diceres ꝙ facultas que competit in cōdendo actū: mul to magis competit in reuocādo illum. l. in fraudē. §. sicut. ⁊ ibi no. Ange. ff. de testa. mili. qꝛ istud est verū qn̄ illa esset mero fauore te stantis. sed hic est fauore filiorum. ¶ Ratio autem secūdi quesiti quare requirat qꝺ adsint septem testes in secundo: cum in primo aut nulli interfuerint, aut duo tm̄. vt in aut. precedenti. Ratio est quia in isto secundo erant instituti extranei, ⁊ aliquid relictum fi liis: ⁊ ideo in testō in quo instituūtur extranei: sumus in regula cōi ꝙ requirant. vij. testes: vt hac. l. in ṗnc. Et per hoc infero ṗmā limitationē ⁊ declarationē ad hanc aut. vt ꝓcedat qn̄ in isto testō sunt instituti extranei heredes. si aūt in isto secundo essent ita in stituti filij: sicut in primo: ⁊ secūdum testm̄ esset magis fauorabile filijs: tunc secūdum indistincte tolleret primū: nec reqrerent tunc ista duo reqsita huiꝰ tex. ⁊ ratio est: qꝛ cū ista aut. sit facta fauore liberorum, nō debet in eoꝝ damnū retorqueri. l. quod fauore. C. de legi. ita in terminis limitat ⁊ intelligit istā aut. gloss. valde singu. in aut. de test. imperfec. in prin. quam glo. ibi sequit ⁊ multū not. Jaco. de bel. ⁊ alij post eum. Eam approbāt Cyn. ⁊ alij cōiter hic: ⁊ illam glo. exclamat pro singu. Ludo. roma. in cōsi. clxxix. incip. Amplissime doctor. x. col. ⁊ nota. in cōsi. cclxxxv. quod incip. In casu premisso quo querit an secundū testm̄. ⁊ do. Alexan. in consi. cxlvj. in. ij. volu. incip. viso themate. in pe. col. ⁊ in cōsi. cv. in. iiij. vo lu. quod incipit, viso ⁊ diligēter cōsyderato themate. in. vj. colum. Et vide qꝺ dicit Jo. an. in addi. Specu. titu. de instru. edi. §. com pendiose. ver. qꝺ si prius. ¶ † Secundo limita istam aut. ꝓcedere qn̄ primū testm̄ cōditum a patre inter liberos fuit cōditū in scri ptis: hoc est scriptum manu propria patris: aut scriptum sua ma nu iuxta aut. precedentem. tunc secundū perfectū nō tollit primū nisi de eo faciat specialem mentionē. ⁊ in istis terminis loquit ista aut. ⁊ patet in dictione hoc etiaꝫ testm̄. que est relatiua similiū. Si autem primum testm̄ patris inter liberos fuisset nūcupatiuū tm̄: vt quia pater in presentia. ij. testiū cōdidisset testamentuꝫ nuncu patiuum inter liberos, iuxta. §. ex impfecto. s. ea. l. tūc indistincte tolleret per secundū testm̄ conditum coram. vij. testibus. ꝗuis in eo non fieret mentio specialis de primo. ita singula. limitat solus Ange. hic dicens se in hoc tenere contra oēs. Et inuenio ꝙ istam limitationem Ang. sequitur do. Alex. in consi. clx. in. ij. vol. quod incip. viso themate. in penul. col. Confirmo istaꝫ limitationeꝫ per optimum simile: quia ⁊ alibi video ꝙ si primū testm̄ fit in scriptis difficilius reuocatur per secūdū in quo instituat impator, vel ali quis de magistratibꝰ: ⁊ tn̄ si erat nūcupatiuū reuocat. text. est in. l. nolumus. secundū cōem intellectū: vt ibi dixi. s. eo. Ad idē facit: qꝛ si pōderas tex. huius aut. in fi. duꝫ dicit nō referre an fm̄ testm̄ si sine scriptis vel in scriptis, ad denotandum ꝙ est differentia in primo: tamen omnes tenent cōtra Ange. vt ipsemet fatetur: ⁊ in specie do. Alex. hic sibimet ꝯrius. ¶ Tertio limita istam auten. ꝓcedere qꝺ dicta. ij. requisita debeāt cōcurrere, qn̄ ageretur de re uocando testō. secus qn̄ ageret de reuocādo codicillos: in quibus pater instituisset filios equis portionibꝰ. Ita limitat do. Alexan. in prealleg. cōsi. cxlvj. in. ij. vol. in pe. col. quia cū ista aut. sit exorbi tans a regulis iuris communis. vt. s. declaraui, nō debet extendi extra casum in quo loquit. ¶ Quarto singu. limita istā aut. vbi cūqꝫ in scꝺo testō esset facta institutio ad pias cās: ⁊ in aliqua par te filij essent instituti: tunc ista aut. nō haberet locū: imo istud secū dum testamētum indistincte tolleret primū conditū inter liberos ꝗuis isto secūdo testō nō esset facta specialis mētio de primo. Et ratio est: quia de iure cōi secundū testm̄ tollit primum absqꝫ com memoratione primi. vt. s. declaraui. vnde ista. l. que est imperialis statuens aliquid nō habet locū in ecclesijs vel ecclesiasticis per sonis: qꝛ lex imperialis aliquid statuens ꝙ possit afferre preiudi cium ecclesijs vel pijs locis, non comprehendit ecclesias vel pias causas: nisi talis. l. sit approbata ab ecclesia vel a summo pontifi ce. Ita dicūt Hostien. Joā. and. ⁊ alij in. c. fi. de solu. ⁊ ita in specie limitat istam aut. do. Alex. in cōsi. cv. in. iiij. volu. quod incip. viso ac diligēter consyderato themate. in. vj. colū. ad fi. ⁊ seq. bene facit quod dicam in. §. fi. in. iiij. limitatione. ¶ † Secūdo principaliter no. hic esse tex. figu. ꝙ licet alias secundū testamētum solēne factū coram. vij. testibus tollat ipso iure precedens testm̄, vt iuribꝰ. s. in prin. alleg. ⁊ dicetur in. l. sancimꝰ. j. eo. tn̄ qn̄ ꝓcedit testm̄ cōditum inter liberos, requirit expressa derogatio. Et sic pondera hic esse tex. singularem ꝙ testm̄ cōditū a patre inter liberos censetur in ef fectu habere clausulā derogatiuā ad sequētia testamēta. qꝺ vale de no. ad ea que tradūtur per Barto. in. l. si quis in principio te stamenti. ff. de leg. iij. ⁊ per Moder. in. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de lega. j. ⁊ hoc est fauor filiorum. facit quod dixi. s. in prima li mitatione. ¶ † Tertio no. ꝙ ad reuocationem testamenti conditi inter liberos requiritur testm̄ solēne, licet primum factū fuerit de iure speciali. Et ex hoc infertur ꝙ maior est fauor filiorum ꝙ̄ mili tis. vt. patet ex hoc tex. iuncta. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de testamen. mili. ⁊ qꝺ firmior est dispositio patris inter liberos ꝙ̄ militis. Et sic vr̄ qꝺ nō sit bona argumentatio quā facit Bartol. in. §. fi. vbi dicetur. j. eo. dū arguit de milite ad testm̄ factū inter li beros: quia nō reuocat facilꝰ primū testm̄ cōditū a patre inter li beros de iure speciali, ꝙ̄ si esset cōditū de iure cōi. Et sic iste tex. dꝛ facere ꝯ regulā. d. §. si militia missus. † vbi dꝛ qꝺ facilꝰ tollitur qꝺ valet iure spāli, ꝙ̄ qꝺ valet iure cōi. Jason Pisis.

1 Si testator cōuocatis septē testibꝰ dicat sitis testes, ꝙ illud qꝺ ego dimisi in quadā schedula apud guardianum fratrū mino rum volo esse ⁊ ꝙ sit meū testa. testes deponāt ꝙ guardianus pro duxit vnam schedulā an valebit vt testa. nuncupatiuum.

2 In appella. ad interlocutoria debet exprimi causa pro forma.

3 Si testator cepisset facere testa. in scriptis, ⁊ nō adhibuisset oēs so lennitates requisitas, an tale testa. valebit vt nuncupa.

Per nuncupationem.

Testamentum nuncupatiuum debet fieri vno eodemqꝫ tempore. vij. testibus presentibus ⁊ au dientibus voluntatem testantis. h. d. Et istud seruatur in vsu et formam ponit Specu. in ti. de instru. edi. §. vt aūt. ver. instrumen tū. ¶ † Quid ergo esset si testator conuocatis. vij. testibus diceret. sitis testes ꝙ illud qꝺ ego dimisi i quadā schedula apud guardia nū fratrū minorū, volo esse ⁊ ꝙ sit meum testm̄: ⁊ testes deponunt ꝙ guardianus ꝓduxit vnā schedulā. nunqꝺ valebit vt testm̄. ⁊ vr̄ ꝙ non, a ptibus sufficiēter enumeratis. nā nō pōt valere vt testm̄ in scriptis: qꝛ in eo requirit ꝓ forma ⁊ solennitate ꝙ testes manu propria se subscribāt ⁊ sigillēt: vt hac. l. in prin. Nō etiā pōt vale re vt testamentum nuncupatiuū: qꝛ dicit qn̄ testator expressit vo luntatem corā testibus ⁊ testes sciunt: vt hoc tex. Itē posito ꝙ es set testamentuꝫ, non deberet valere, quia esset captatorium: quia penderet a voluntate tertij: scilicet guardiani qui posset captare ⁊ dare vnam schedulam pro alia: ⁊ ideo quando non esset ad pias causas tanꝙ̄ captatoria dispositio nil valeret. l. captatorias. s. de testamen. mili. Istis non obstantibus Pau. de cast. hic determi nat ꝙ valebit vt testamentum nuncupatiuum: qꝛ sufficit ꝙ testes sciant voluntatem testatoris explicite: vt hoc tex. vel per relatio nē alterius instrumēti vel schedule: dūmodo cōstet ꝙ illa sit sche dula de qua dixit testator: ita ꝙ non posset sequi captio. per. l. asse toto. ff. de heredi. insti. iuncta. l. certū. ff. si cer. pe. ⁊ ita refert tenere Bart. in. l. si ita scripsero. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Sed errat paul. de ca. Primo quia Bart. ibi nō loquitur in testamento nec in in stitutione: sed loquit in legato. nam in testamēto ⁊ instōne prout loquitur Pau. de cast. est falsa decisio. per tex. in. l. iubemus. j. eo. vbi tradit pro forma ⁊ solēnitate ꝙ testator ꝓprio ore exꝓsse dꝫ co ram testibus noīare noīa heredū: sꝫ in legato nō est sic. prout ibi ꝓprie loquit Barto. qui querit: pone ꝙ testator grauat heredem suum ad dandum. ⁊ sic relinquit legatū illis personis ⁊ illā sum maꝫ. ꝓut ꝯtinet in schedula relicta apud guardianū. Et qꝺ Bar. ibi loquit in legato tm̄ ⁊ nō in testō, hoc ibi exꝓsse declarāt Joan. de imo. ⁊ Raph. cu. Et ita expresse seipsum declarat Bart. in. l. fi. in fi. per illum tex. ⁊ ibi Sal. C. de fideicom. ⁊ ipsemet Pau. de ca. in. l. vbi autem non apparet. §. sed qui vinum. per illum text. in ar gu. ff. de ver. obli. ⁊ idem simplr̄ sequuntur ibi Imo. ⁊ Rapha. cu ma. tamen ꝙ idē etiā sit in institutiōe heredis: tenet Bal. ⁊ Ang. in. d. l. asse toto. per illū tex. tn̄ primum est verius. prout etiā tenet do. Frā. de are. in. l. heredes palam. in prin. ff. eo. qꝛ in legatis non requirit formalis expressio ꝓut in instōne: vt probat in. l. nutu. ff. de leg. iij. iuncta. d. l. iubemus. Scꝺo contra Paul. de cast. ⁊ eius fundamētum facit: qꝛ vbi aliqꝺ dꝫ exprimi pro forma non sufficit expressio per relationem ad aliud: vt est bonus tex. in. c. pen. ⁊ ibi doc. de iureiur. ⁊ in specie ibi Abb. dicit, ꝙ ideo in iuramento non sufficit relatio ad aliud iuramentum, sed requiritur expressa iura tio: vt ibi: qꝛ forma iurandi est de substātia. vt ibi per euꝫ. ¶ † Cō firmatur. nam cū in appellatione ab interlocutoria debeat expri mi causa pro forma. cle. appellanti. de appel. non sufficit expressio per relationē ad acta. fm̄ Bald. in. l. minoribus. C. de his quibus vt indig. Ant. de bu. in. c. vt debitus. de appel. sed in testamento requirit pro forma ⁊ solēnitate ꝙ testator ore proprio nominet no mina heredum coram testibus. d. l. iubemus. j. eo. igitur ⁊c. potes tamen limitare per text. not. in. l. quoties. §. si quis nomen. ff. de here. insti. ver. indubitabili signo. ¶ † Quid autēꝫ esset si testator cepisset facere testamētum in scriptis: sed nō adhibuit oēs solen nitates requisitas: puta quia omnes testes se nō scripserūt vel si gillarūt: an valebit saltem vt testamentum nuncupatiuum: que nō sunt dispositiones cōtrarie, sed diuerse. hoc disputat late Cyn. hic post Ja. de are. ⁊ finaliter concludit ꝙ sic. ⁊ sequuntur Albe. ⁊ Moder. ⁊ Fulgo. reputantes no. dignum. Idē tenet Bar. in. l. fi. ad fi. ff. de iure codicil. Ang. ⁊ Imo. in. l. j. §. finautem. ff. de hered. insti. ⁊ Raph. cu. in. l. heredes palam. in princip. ff. eo. in vtraqꝫ le ctura, ꝗuis vnā male referat Cy. hic. ⁊ est bonꝰ tex. in. l. iij. ff. de te s

stamen.mili.circa quem tex.vide tamen quod dicit Barto.in.l.j.in.xv.q.ff.de iudi.

1 ☞ Testamentum perfectum non tollitur per secundũ imperfectum:nisi in eo sint scripti veniẽtes ab intestato,coram quinqȝ testibus:fallit tamen infra nu.2.

3 Si pater filio pupillo in testamẽto substituit pupilla.extraneos deinde in codicillis reuocauit talem substitutionem,⁊ substituit fratres pupilli,valebit talis reuocatio.

Si quis autem testõ.

¶ Iste.§.est singularis ⁊ mirabilis ꝯm Pau.de castr.hic.⁊ est singu.ad duo ꝯm omnes ꝓsertim Moder.hic.¶ Diuiditur in quatuor partes.In prima tradiť regula ꝙ secũdum testm̃ qđ est imperfectũ nõ tollit primũ validũ ⁊ perfectũ.In secũda q̃ est ibi:nisi forte.poniť limitatio.d.regule.In tertia q̃ est ibi:eo em̃ casu.poniť declaratio.d.limitatiõis.In quarta ⁊ vltima ibi:illud etiam.poniť alia decisio ꝙ testm̃ nõ solũ latine: sed etiã grece fieri potest.h.d.¶ †Testamentũ ꝑfectũ nõ tolliť ꝑ secũdũ imꝑfectũ nisi in eo sint scripti veniẽtes ab intestato coram quinqȝ testib⁹.h.d.iste.§.solẽnis.Et licet etiã de iure ffor.ante istũ tex.esset decisum ꝙ per secũdum testm̃ imꝑfectũ in quo essent instituti veniẽtes ab intestato tolleretur primũ ꝑfectum.l.ij.ff.de iniusto rup.l.si duob⁹.§.si prius.ff.de bo.pos.ꝯtabu.tñ iste text.addit duo de nouo in q̃bus.est singu.Primo ꝙ in tali secũdo imꝑfecto requiruntur.v.testes.⁊ q̃ sit ratio statim declarabo.Secundo additur ꝙ tale secundũ nõ valeat proprie vt testm̃:sed ꝓprie ab intestato succediť:vt.j.declarabo in tex.Amplia istum tex.vt procedat non solũ qñ in secũdo testõ testator instituit eos qui al's erant ab intestato successuri,eos spãliter exꝓmendo:sed etiã si solũ corã quinqȝ testib⁹ dixisset volo intestat⁹ decedere:tolleretur primum testm̃,⁊ veniẽtes ab intestato ex hac vltima voluntate venirent:vt ita no.tenet Bar.in.l.militis codicillis.§.veteranus.ff.de testa.mili.qđ dictũ notat ⁊ dicit signãdũ.⁊ ꝙ est magna ampliatio ad hunc tex.q nõ loquiť in his terminis.Alex.in.l.si ita scriptũ.§.regula.in vl.col.ff.de libe.⁊ posthu.dic vt ibi ꝑ eũ post Raph.cu.in repeti.l.si fili⁹ qui in ptãte.xxxvj.col.eo.ti.Idem tenet Pau.de ca.in.l.sancim⁹.⁊ ibi Alex.in pe.col.j.eo.¶ Secũdo amplia hũc tex.vt licet in plurib⁹ verbis litere loquať qñ istud secũdum testm̃ erat in scriptis: vt patet in tex.ibi in ṽbo scribere.⁊ in ṽbo scriptura posterior.et in verbo scripti.ita etiã loquiť tex.in.l.ij.ff.de iniu.rup.in ṽbo vel in eo script⁹ est.⁊ tex.in.d.l.si duob⁹.§.si prius.tñ iste text.gñaliter intelligitur per doc.vt procedat etiã in testõ nũcupatiuo:⁊ ita in specie tenet Raph.hic ex identitate rõnis.Cõfirmať:q: prouisio istı⁹.§.lȝ exorbitans:tñ est fauorabilis:q: inducta fauore veniẽtiũ ab intestato ⁊ vltime voluntatis.Ideo est extẽdẽda.l.hoc modo.in fi.ff.de ꝯdi.⁊ demon.no.Bart.⁊ doc.in repe.l.si cõstãte.in.ix.q.prime partis princi.ff.solu.mat.¶ Limita istũ.§.sex notabilibus

2 modis.†Primo qñ secũdum testm̃ nõ est imꝑfectũ rõne numeri req̃siti.vel est imꝑfectum rõne subscriptionis:q: oẽs testes non se subscripserunt:tñ si sunt instituti veniẽtes ab intestato tolliť primum:⁊ in istis terminis loquiť iste text.Secus autẽ si secundum testm̃ peccaret rõne ꝓteritionis filij.glo.est ordi.⁊ ibi docto.in.l.si filius qui in ptãte.ff.de libe.⁊ posthu.Ista est alta difficultas illi⁹ terribilis tex.in.l.si duob⁹.§.si prius ꝓalleg.vbi Barto.multa singularia scribit ad materiam huius.§.multa examinant Fulgo.⁊ Pau.de ca.hic.Et ad.d.§.si prius.rñde ꝙ loquitur in filio emancipato:vt ibi per Barto.⁊ per Fulg.⁊ Pau.hic/plene traditur in.d.l.si fili⁹ qui in ptãte.dixi in.l.posthumo.s.de boñ.pos.ꝯtabu.quã pre.¶ Secũdo sing.limita istũ.§.nõ ꝓcedere qñ secũdũ testm̃ esset imꝑfectũ solemnitatis defectu,vel rogit⁹ notarij vel ob defectũ ꝑsone testãtis:tũc nõ tolleret primũ:ꝗuis in isto secũdo essent scripti veniẽtes ab intesta.ita limitat Lud.ro.in ꝯsil.cccvj.quod inci.ꝓposita cõsultatiõe hic solũ q̃rit.⁊ sic põdera ꝙ Lud.ro.vult vnũ qđ nõ inuenio ab alio tactũ ad istũ.§.ꝙ i eo requirať ꝙ notari⁹.⁊ q̃nqȝ testes sint rogati:istud tñ nõ ꝓbať in hoc tex.nec alibi vbi legerim.⁊ in.§.ex imꝑfecto.s.ea.l.dixi ꝙ ibi.ij.testes nõ debẽt eẽ rogati:q: ibi non attẽdiť ius ciuile sed merũ iusgen.tñ differẽtia est inter.§.ex ipfecto.⁊ istũ.§.vt statim declarabo.¶ Tertio limita istũ §.ꝓcedere qñ in ꝑmo testõ ꝑfecto erãt instituti extranei heredes: ⁊ in secũdo imꝑfecto sunt instituti veniẽtes ab intest.eorum fauore secũdũ ipfectũ tollit primũ.ita loquitur iste tex.sec⁹ergo si in ꝑmo etiã essent instituti veniẽtes ab intest.ita exꝓsse vult iste tex.a ꝯtrario

3 sensu.⁊ firmãt Raph.Ful.⁊ do.Alex.hic in vlti.col.qui pro hoc allegat glo.quã dicit esse singu.in.l.si fili⁹ q in ptãte.in princip.in glo.fin.in ꝑn.in prima sol.iuncto tex.ff.de lib.⁊ posth.quã ad hoc ibi põderat Raph.cu.Sȝ certe illa gl.parũ ꝓbat aut cũ magna violentia.Sȝ ego allego de hoc gloss.ordi.⁊ exꝓssam in.§.ex eo.in ṽbo perfecte.insti.q.mo.test.infir.Ita teneas ꝗuis Pau.de cast.

a tenuerit ꝯtrarium:subaudiẽs ad istũ tex.dictionẽ maxime.ᵃin cõsil.ccclxij.incip.Dubiũ facit in suprascripto pũcto.que in sequitur ⁊ male.d.Alexã.in ꝯsil.cxivj.in.ij.volu.qđ incipit:viso themate.in vlti.col.¶ Quarto sing.limita istũ.§.nõ ꝓcedere qñ in primo testamento ꝑfecto condito coram.vij.testibus esset instituta pia cã seu eccle.in scđo perfecto condito coram.v.testibus essent instituti venientes ab intestato:presertim si non essent liberi:tunc secundũ imperfectũ non tolleret primũ:eo q: fauendum est magis pie cause:⁊ sic anime testatoris q̃ eius agnatis transuersalibus.ita limitat do.Abb.Panor.in cõsi.xj.incip.in cã que vertitur inter hospitale sancte Marie.in pe.co.idẽ tenet Raph.cu.cõsi.clxxvij.incip.⁊ idẽ ego Rap.ray.Ego aũt generali⁹ puto ꝙ etiaȝ si in secundo testamento imꝑfecto cõdito corã quinqȝ testibus essent instituti liberi vel filij:q: adhuc isto casu non reuocareť primum testamẽtum ꝑfectũ cõditũ corã septẽ testib⁹,in quo eẽt instituta pia cã,⁊ filij in aliqua parte instituti.Et moueor duplici fundamẽto.Primo q: iste tex.cũ sit.l.imperialis non hȝ locum in ecclesijs vel pijs causis:q: esset ius ꝑiudiciale:sed attẽdiť ius cõe:vt declaraui in aut.hoc inter liberos.in vl.fal.s.eo.Secũdo moueor:q: excepta legitima,hoc est dũmodo filij habeant legitimã suã,magis faueť pie cause q̃ filijs.nã qui vellet exheredare filium:⁊ sic priuare legitima,⁊ instituere ecclesiã alium querat pro consilio q̃ Augustinum.vt dicit glos.in.l.si quis ad declinãdam.C.de epi.⁊ cle.sed excepta legitima vt dixi magis fauetur ecclesie vel pie cause vbi tractatur de aia testatoris q̃ filij.ita expresse Bar.tenet in re.l.j.C.de sacrosan.eccle.in añpe.col.in vlti.q.princip.circa prin.probat text.in aut.si qua mulier.ad fin.⁊ ibi Bald.⁊ Moder.vbi plene dixi.C.de sacrosan.ec.⁊ no.Pe.de anch.in cõsi.xliij.inci.prima facie videť.ergo debeat cessare dispositio huius.§.qui ꝓcedit qñ in scđo testamento sunt institute persone magis dilecte testatori q̃ in primo.secus qñ econtra vt dixi.s.in.iij.fal.¶ Quinto limita istum.§.ꝓcedere qñ in scđo testamento imperfecto essent instituti venientes ab intestato qui obtinẽt primũ locũ.sec⁹ si alij.ita bart.in.d.l.si duobus.§.si pri⁹.ad fi.⁊ sequunť hic oẽs Moder.¶ Vltimo limita qñ sunt instituti oẽs venientes ab intestato.secus si aliqui ⁊ non omnes:per istũ tex.qui vtitur indefinita que equipollet vniuersali:vt in iurib⁹ vulg.Ita limitat Raph.cu.in.d.l.si filius qui in ptãte.in antepe.char.ff.de lib.⁊ posthu.do.Alexã.hic.in.ix.col.tñ do.Franci.de are.in.d.l.si filius q in ptãte.tenet ꝯtrarium:sed precedẽs opi.plus placet.¶ In tex.ibi nõ quasi testm̃ sed quasi volũtatem vltimã intestati.iste due diminutiue q̃si,videnť habere sensum ꝙ nõ sit ꝓprie testm̃,nec etiã ꝓprie ab intesta.succedať,quasi ista sit media spẽs.Sed Bal.⁊ Sali.hic ⁊ Pau.đ ca.intelligunt istũ text.ꝙ quo ad legata serueť dispositio testi imꝑfecti:secus est in instõne.q: instituti non succedent pro portionibus designatis.idem Raph.cu.in.d.l.si filius q in ptãte.in pe.char.per.l.j.ff.de iniu.rup.Sed tu teneas ꝙ imo etiaȝ instituti quamuis in testamento nõ ꝑfecto succedant:tñ ꝯm volun.⁊ dispositionem testatoris.ita tȝ Bar.in.d.l.si duobus.§.si prius.in vl.co.circa mediũ ꝑ illum tex.q optime facit.facit.l.filij.cũ glo.⁊.l.fi.s.fa.her.⁊ tamẽ Fulg.⁊ do.Alex.hic contra ⁊ ostẽdetur ꝯm Ful.q: si verũ esset ꝙ intestatus decederet nõ tolleret ꝑmũ testm̃ vt dicit text.⁊ faciũt q̃ dixi in.§.ex imꝑfecto.s.ea.l.Tñ ꝯ istã rõnẽ Ful.facit qđ dixi.s.circa prin.in prima ampliatiõe huius tex.¶ In tex.ibi in qua voluntate.v.testiũ iuratorũ depositiões.opponiť de.§.ex imperfecto.s.ea.l.vbi bar.⁊ oẽs volũt ꝙ imo duo testes sufficiãt.facit.l.fi.in ver.q̃buscũqȝ verbis vel indicijs.cũ gl.s.fa.hercis.respõdet Bald.hic in ꝑma opp.⁊ pau.ꝙ.§.ex ipfecto.loq̃ť qñ testm̃ est cõditũ inter filios:⁊ tũc duo testes sufficiũt.hic aũt qñ ꝯditũ est iter alios veniẽtes ab intestato exceptis filijs:vbi.v.requirunť.⁊ idẽ tȝ gl.in.l.filij.in ver.ab intestato.in vna so.s.fa.her.Ang.in aut.de testa.ipfectis in prin.Pau.in aut.hoc inter liberos.s.eo.⁊ do.Alex.in.§.ex imperfecto.in vl.col.s.ea.l.⁊ ista ẽ cõis so.ꝯm quã multũ restringiť gñalitas huius tex.vt ꝓcedat solũ in alijs veniẽtib⁹ ab intestato,exceptis liberis.Tu autem generaliter intelligas istũ text.procedere in quibuscũqȝ venientib⁹ ab itestato,ẽt cõputatis liberis:⁊ dic ꝙ ideo in.§.ex imperfecto.duo testes tñ sufficiũt:eo q: illi filij instituti erant oĩo ab itestato successuri:⁊ sic ibi cã itestati adiuuat cãȝ testati.vñ mirũ si duo testes sufficiunt:sed in isto tex.non erant ab intestato successuri:q: aderat aliud testm̃.vnde cũ in hoc scđo oporteat duo facere.s.tollere primũ testm̃:deinde vocare istos.ĩo mirum si.v.testes requirunť.ar.l.j.C.de his qui sibi in te.ascrip.ita intelligit Raph.Ful.hic.⁊ in.§.ex imperfecto,s.ea.l.et notabilius Ludo.ro.in preall.consi.cccvj.in.ij.colũ.in fi.sentit Old.lau.

3 in consilio.cxix.quod inci.Titius cõdidit testamẽtũ.¶ †Vltimo per istum tex.dicit Bar.hic.⁊ in.l.militis codicillis.in princi.per illũ tex.ff.de mili.testa.se obtinuisse in ciuitate Perusij quãdã hereditatẽ cõtra omnes aduocatos,cum pater in testamento filio pupillo substituisset pupillariter quosdam extraneos:deinde in codicillis reuocauit talem substitutionem,⁊ substituit fratres pupilli vel sororem:⁊ diceretur ꝙ in codicillis non poterat directo substitui nec substitutio directa reuocari:ꝑ regulã.l.hereditatem.j.de codicil.⁊.§.pe.ist.e.bar.dicit se obtinuisse ꝯtrariũ ꝑ hũc tex.vbi qñ precedit

a ¶ Maxime. Addo ꝙ ista dictio maxime,qñ iungiť cũ ṽbis importantibus causaȝ finaleȝ tunc abũdat:nec stat implicatiue:vt est text.iuncta glos.in ṽbo maxime.in c.si qs ep̃s dãnať.xj.q.ij.et in.c.cũ olim.in verbo maxime senes.iũcta gl.ñ.đ testi.⁊ in.c.cũ cõtingat.iuncta glo.j.de fo.cõpe.⁊ ꝑ Io.an.Anto.de bu.et Io.đ imol.⁊ alios in.c.ad abolendã.de hꝰ.ꝑsbyte.Alex.de imo.ꝯsil.lxxvij.icip.visis hesitationib⁹ eleganter formatis.i vlt.colũ.in.ij.volu.

precedit testamentum solēne in quo sunt instituti extranei: certe secūda voluntas licet sit minus solēnis in qua sint instituti veniētes ab intestato vt est in pposito nostro: tñ ipso iure tollit precedens testm̄ solēne: nec est curādū ꝙ sint codicilli vel testm̄: sicut in milite qui potest directam institutionē ꝛ substōnem facere in codicillis. l. militis codicillis. in princip. de mili. testa. Et istam opi. sequunt̄ Fulg. Pau. de ca. do. Alex. hic. Fran. de are. in aut. hoc inter liberos. s̄. eo. ꝛ in. l. coheredi. §. cū filie. per gl. ibi in vbo nō valuit. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ Raph. cu. in. l. ij. post Barto. ibi. ff. de iniu. rup. ꝛ in. d. l. militis codicillis. Cōtrariā opi. tenēt oēs alij. Bal. ꝛ Ang. in. §. ex iperfecto. s̄. ea. l. Bal. ꝛ Sal. in. l. filij. s̄. fa. her. Ange. ꝛ Imo. in. l. j. ff. de iniu. rup. ꝛ Bal. Ange. ꝛ Sali. in alijs plerisqꝫ locis hic alleg. per do. Alex. ꝛ Lud. ro. in ꝯsi. clxxix. incip. Amplissime doctor. in. v. ꝛ. vj. col. per aliqua non multū vrgentia de quibus per eos. Ego autem vltra alios pro opi. Bar. pondero bene facere tex. in quo se fundat Bar. in. d. l. militis codicillis. in princ. vbi in milite statutū est ꝙ possit directo in codicillis substituere. Et si dicis prout dicunt Bal. ꝛ Ange. ꝙ ibi spāle est in milite: dico ꝙ hoc est falsum: cum fiat equiparatio a testō mili. ad testm̄ patris imperfectū inter liberos. text. est in. l. ij. ff. de iniu. rup. Sed qꝛ ad illū text. pōt rn̄deri ꝙ non fit eqparatio in ista materia. Istud probat̄ viua rōne: nam ideo miles pōt directā substonē facere in codicillis: eo qꝛ in milite attendit̄ solū iusgen. ꝛ non ius ciuile. istamet ratio militat in patre disponēte inter liberos. vbi etiam attēditur merū iusgen. vt dixi in. §. ex ipfecto. s̄. ea. l. Istud mihi multū stringit̄ per Bar. Sed potes rn̄dere ꝙ istud permittat̄ in milite propter fauorē pub. ex quo pro repu. pugnat qui fauor cessat in patre inter liberos. Hinc est ꝙ miles pōt decedere cum duob⁹ testamentis. Itē pro parte testat⁹, ꝛ p parte intestatus. l. iure militū. ff. de test. mili. ꝛ tñ ista nō reperiuntur in patre testāte inter liberos. pōt ꝯfirmari ex eo qd̄ notaui in aut. hoc inter liberos. s̄. eo. p illuz tex. iūcta. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de te. mili. Itē in testō mili. non detrahitur falcidia nec trebellianica. l. in testō. s̄. de testa. mili. l. in testō. j. ad legē fal. ꝛ tñ ista phibitio nō reperitur in testō patris. Adde etiā pro Barto. ꝙ cū in omi volūtate ꝯdita a patre inter liberos intelligat̄ clausula vt act⁹ valeat omi mō quo pl⁹ pōt. iuxta glos. singu. in. l. coheredi. in. §. cū filie. ꝛ ibi Imol. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ dixi in. d. §. ex impfecto. satis videt̄ posse etiaꝫ in puncto iuris defendi sn̄ia Bart. ¶ Glos. in verbo sancimus. diuidit̄ in sex partes prin. In pma qꝛ impator nō videt̄ istud de nouo sancire ꝙ testm̄ impfectuꝫ in quo sunt instituti venientes ab intestato tollat primū perfectum: cū antea esset statutum in. l. ij. ff. de iniu. rup. glo. ponit. ij. solut. dic vt dixi in tex. ¶ In secunda ꝙ est ibi: sunt et alij. glos. addit. ij. fal. in quib⁹ testm̄ imperfectū tollit primū perfectuz. Postea glos. format. iiij. opp. ꝛ soluit. partes patent in glos. ¶ In quarta parte dn̄ glos. dicit ꝙ in. l. cū qdā. scdm testm̄ erat pfectum. dicit cōtra illū tex. in ver. neqꝫ superi⁹ testamentū ruptū. Ideo rn̄de melius fm Bar. ibi: ꝛ oēs hic. ꝙ ideo ibi secūduz testm̄ nō tollit primū: vt ibi dicit text. eo qꝛ in scdo erāt instituti heredes indigni: tñ qꝛ faciēdo scdꝫ testm̄ videt̄ iudicasse pmos nō esse dignos nimirū si etiā primi repellunt̄. ¶ In vltima parte gl. ꝙ tñ ad. l. claudi⁹. qꝛ solu. glos. diuinat: iō dic meli⁹ fm Moder. hic: ꝙ ibi illa opinio impatoris nō est approbata per iuriscōsultū: imo ꝯtrium ibi decidit iuriscō. licet obscure: vt ibi per Bart. ꝛ alios. Jason Pisis.

1 ☞ Legatarij ꝛ fideicō. possunt esse testes in testa. ꝛ nu. 3.
2 Fideicom. vniuersalis an possit esse testis in testa.
4 Quis est idoneus testis qñ commodū cause principaliter non spectat ad se: licet in consequentiam sic.
5 Rector vnius ecclesie potest producere rectoreꝫ aliarū ecclesiarū ad probandum cōsuetudinē generaleꝫ illius ciuitatis, de non soluendis decimis episcopo.
6 Creditor est idoneus testis in causa debitoris.
7 Aduocatus procurator ꝛ proxeneta an sint idonei testes.
8 An fideiussor possit esse testis cum alio fideiussore ad probandum ꝙ non fideiusserunt principaliter.

Dictantibus. Dictantibus ꝛ testibus testamentarijs potest in testō relinqui. h. d. Et hꝫ duo dicta princi. que patent in text. ¶ Intellige primum dictū pcedere in eo qui soluꝫ dictat: secus si etiā scriberet testm̄: qꝛ incideret in penam falsi: vt hic in glo. ꝛ per glo. ꝛ Bar. in. l. j. §. ex illa. ff. de fal. cum cōcord. ¶ † Ex secundo dicto no. ꝙ legatarij [a] ꝛ fideicō. pn̄t esse testes in testō. concordat text. in. l. si testō. in princi. ff. eo. in. §. legatarijs. insti. eo. ꝛ melior text. de iure in. l. si qs ita. ff. de reb. du. ꝛ ibi not. pbat̄ ꝙ etiam si oēs septē testes testamētarij essent legatarij, adhuc valeret testm̄. fm Jo. fab. in. d. §. legatarijs. Abb. in. c. insuper. in pe. col. de testi. Secus est in herede q nō pōt esse testis testamentari⁹. §. sed neqꝫ. insti. eo. ꝛ. d. l. qui testō. in prin. Itē secus in fideicō. vniuersali: cum locum heredis habeat. l. si necem. §. fi. ff. de bo. lib. fm Bal. hic. facit. l. si filiusfa. §. j. ff. qd̄ cū eo. l. item veniūt. §. licet autem. ff. de peti. here. facit quia prouisio. l. loquens de herede hꝫ locū in fideicommissario: vt notant Bart. ꝛ doc. in. l. j. §. de illo. per illum tex. ff. ad tre. facit. l. si heres ab eo. in fi. prin. ꝛ. l. postulante. §. pen. eo. tit. ff. ad tre. lꝫ autoritas Bal. sit magna ꝛ nō hꝫ ꝯdicentē. † Tñ posset attentari contrarium: ꝙ imo fideicōmissarius vniuersalis possit eē testis in testō. Primo per generalitatem huius. l. ꝛ similiū. Scdo facit tex. in. §. sed neqꝫ. maxime in rōne sui. insti. e. Tertio per illud qd̄ sing. tenet Ange. in consi. cclxxiij. incip. thema sup quo consiliū petitur tale est. in pe. col. vbi tenet ꝙ etiā substitut⁹ directo potest esse testis in testō. qñ ꝯtendit̄ nō de ipsa substitutione: sꝫ de iuribus testamenti: licet in cōsequentiā posset aliquo tempore commodum ꝯseq, per hoc nō repellitur. alle. tex. in. § legatarijs. instit. eo. vbi scdm eū legatarij ꝛ fideicō. nō solū particulares, sed etiam vniuersales, possunt esse testes in testamento. Confirmatur quia quando iudicium agitur cum herede, substitutus nō est citand⁹. tex. est notabilis in. l. j. §. pen. in verbo non etiam substituto. ff. de ven. inspi. per quem tex. ita tenet Bar. in. l. in diem. ff. de aqua plu. ar. Ang. ꝛ Imo. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. Imo. in. l. decem. ff. de ver. obli. Alexā. in consil. cxxiij. discussis hesitationibus. in. iiij. col. in. j. vol. Inno. ꝛ Bal. in. c. humilis. de maiori. ꝛ obe. ꝛ est bona glo. in. l. de vnoquoqꝫ. in. gl. ij. ff. de re iud. quam Ange. ꝛ Imo. et Mod. ibi multum notant. Accedit etiā glo. in. c. ꝙuis. in gloss. fi. de pact. in. vj. quam multū ibi notat Gemi. in. vj. colū. pro prima tamen opi. Bald. potes ponderare text. in. d. §. legatarijs. in rōne sui: quia nō iuris successores sunt. iuncta glos. vbi iō legatarij pn̄t esse testes, qꝛ in eos non transeunt iura hereditaria vn̄ cū in fideicōmissarium vniuersalē trāseant iura heredi. §. restituta. insti. de fide. heredi. per ꝯsequens vr̄ ꝙ nō possit esse testis in testō. Tamē pro alia opi. facit: qꝛ in dubijs opinionibus ꝛc. l. gallus. §. qd̄ si is. ff. de lib. ꝛ posth. ¶ Cōtra istū tex. fortiter facit: qꝛ regula est ꝙ nemo pōt eē testis in cā ppria. imo iure repellit̄. l. oīb⁹. C. de testi. ꝛ. l. nullus. ff. e. sed causa testamēti dꝛ esse propria respectu legatariorū: tex. est in. l. a sn̄ia. in prin. ff. de appell. In hac difficultate varie solutiones afferunt̄ p doc. hic, ꝛ in. d. l. q testō. in pn̄. ff. e. p cano. maxime Abb. in. c. insuper. de testi. Prima est gl. in. l. q testō. pālle. ex qua sequit̄ mirabile ꝙ in testō cōdito a patre inter liberos, ꝛ in testō militis, ꝛ in testō ad pias causas, cum duo testes adhibeātur, nō pro solennitate sed solū ad pbandū: ꝙ tūc ista. l. nō haberet locū. ꝛ istud firmat Bar. in. d. l. oībus. in bona lect. Bar. ꝛ si verum esset magna limitatio ad hunc text. ¶ Unde alia ꝛ secunda fuit solutio Bar. in. d. l. oībus. in bona lec. ꝛ Jo. fab. in. d. §. legatarijs. ꝙ ideo legatarij pn̄t esse testes: lꝫ in cā ppria, ppter magnuꝫ numerū: qꝛ septē debēt interuenire. Et adde ꝙ si omnes. vij. essent legatarij valeret testm̄. tex. est no. in. d. l. si quis. ita tꝫ expresse Joā. fab. in. d. §. legatarijs. Abb. in. c. insuper. in pe. col. de testi. vt etiam s̄. retuli. Pro ista so. bene facit qd̄ signāter volūt Bald. ꝛ Angel. ꝛ moder. in. l. si quis ex argētarijs. §. cogent̄. ff. de eden. vbi volunt ꝙ domesticus [b] possit esse testis qñ eius defectus suppleur per numerum aliorū. Sic in testibus amicitia coniūctis numeri defect⁹ supplet̄ fm Ja. but. in. l. iij. in prin. ff. de testi. Hinc sequit̄ fm Bar. in. d. l. oībus. qd̄ ista. l. non haberet locū in testamentis in quibus duo tm̄ testes sufficerēt. Sed hec solutio mihi nō placet: quia tex. in. §. legatarijs. insti. eo. q disponit idē ꝙ hic, fundat se in numero sed quia legatarij non sunt iuris successores: vt statim dicam. Nō obstant no. per Bal. Ange. ꝛ Moder. in. d. §. cogentur. per illum tex. qꝛ loquuntur vbi reperiuntur plures testes vltra numeruꝫ requisitū, qd̄ non est hic: vbi non erant plures ꝙ septē testes requisiti in testō. ¶ † Ūn cōis solu. est gl. in. d. §. legatarijs. ꝛ in. l. nullus. ff. de testi. ꝛ in. d. l. si quis ita. vbi Bar. ꝙ ideo legatarij pn̄t esse testes in testō: eo qꝛ principalr̄ nō est eorū causa: sꝫ heredis: lꝫ in cōsequentā, ipsi etiā cōmodū reportāt. qꝛ si nō valeret testm̄ etiam legata corruerēt. Et multa in ꝯn̄tiā ꝯcedunt̄ que principalr̄ nō cōcederentur: tex. in. l. j. in princi. ff. de auf. tuto. ꝛ istam solu. proprie voluit tex. in. d. §. legatarijs. ibi qꝛ iuris successores non sunt iuncto. §. sed neqꝫ. e. ti. ibi: qꝛ totū negotiū. Hinc est ꝙ si principlr̄ dubitet̄ de legato: tūc non essent idoe testes. Et istā solu. tenet Bar. ꝛ cōmuniter alij in. d. l. qui testō: in prin. ꝛ doc. hic. Alex. in consi. clxxvij. in. ij. vol. viso themate mihi exhibito. in. iij. colū. Hinc dicunt Bal. ꝛ Ange. in. l. j. §. huius studij. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝙ si legatarius productus in testem interrogatus an ad eum spectet cā, rn̄deat ꝙ nō, certe p hoc non est falsarius: qꝛ intelligit̄ ꝙ principaliter nō spectat ad eū: sed bene in ꝯsequentiā. ¶ † Ex ista cōi solutionē collige notabilē regulā / ꝙ qs est idoneus testis qñ commodū cause principaliter nō spectat ad se: licet in consequentiā sic: eo qꝛ attēdimus illud qd̄ principalr̄ agit̄. l. si qs nec cām. ff. si certum pet. Sic in simili dicim⁹: ꝙ illi q sunt de vniuersitate pn̄t esse testes in cā vniuersitatis [c]: eo principalr̄ non spectat ad eos tanꝙ ad priuatos, fm Bar. in. l. in tm̄. §. vniuersitatis. ff. de rerū diui. ꝛ in. l. sꝫ si lege. §. q manumittit̄. ff. de in ius voc. cano. pcipue. abb. in. c. insup.

a ¶ Legatarij. Adde Bar. in. l. fi. in. ij. colū. C. de fideicō.

b ¶ Domesticus. Add. de Alb. maleta. in tractatu de teste. in. §. sup est nunc videre in. vij. colū. ver. vltra pdicta.

c ¶ Uniuersitate. Add. spe. ti. de teste. in. §. j. v. nūqd in cā vniuersitatis. ꝛ in ver. qd si oēs. et p bar. ī marga. in verbo testis.

de testibus.† Ad idem facit quod decidit Ioã.and.in regula sine possessione.in mercu.vbi cõcludit q si eps petit decimam contra vnã ecclesiã:z rector illius ecclesie opponat q generalis consuetudo illius ciuitatis est q decime non soluantur epo:potest ad pbandam istã ɔsuetudinẽ,pducere in testes alios rectores aliarum ecclesiarũ:z sequit do. Alex.in ɔsi.clxxij.in.ij.volu.incipiẽ.visis et oppoztune discussis.† Ad idem facit quod sing.vult Ange. post Iaco.but.in.l.nõsolum.§.querit.per illũ tex.ff.de procura.vbi tz q creditor[a] sit idoneus testis in causa debitoris sui:licet creditoris intersit habere debitorem locupletẽ,z soluendo. Sequitur.do. Alex.in cõsi.lxxvij.inci.in causa z lite vertente inter Bar.in.ij.co. in.j.vol. ¶ Sed aduerte licet oẽs sic transeãt:ego semper vehemẽter dubitaui z dubito,quõ ista possunt procedere q legatarij possunt esse testes in testamento:eo quia principaliter non spectat cõmodũ ad eos,sed ad heredem:sed qñ est principalis causa non est idoneus testis. Mihi videtur q ista conclusio ineuitabiliter confundat ex eo qd alibi tenet/q quis causa principalis non spectet ad aliquẽ:tñ si verisilr habet animũ vel affectionẽ ad cãm non est idoneus testis.† Hinc est q ille qui fuit procurator[b] in vna causa, vel fuit aduocatus,vel fuit pxeneta,isti non possunt esse testes:z tñ causa principalis nõ spectat ad eos:imo nec cõmodũ sperant, licet quia verisilr affectionem habent,repelluntur fm gl.z Bart. in.l.de ferre.§.item decreuerunt.ff.de iu.fis.z Bar.in.d.l.oibus.in in.l.de ferre.§.item decreuerunt.ff.de iu.fis.z Bar.in.d.l.oibus.in bona lect.imo qui fuit procurator in causa principali nõ põt esse testis in causa apellationis:licet in ea nõ sit procurator: propter presumptã affectionẽ.tex.est in.c.romana.de testi.in.vj.z ibi gloss. Bal.in.d.l.oibus.z in.c.si inter pares.de.l.cõradi.in vsi.feu. Inn. Io.an.z alij.in.c.insuper.de testi.† Silr aduocat[c]:vt est glo.in.c. statuendũ.in ver.cognitor.ij.q.vj. Sic etiã proxeneta[d] fm Bart. vbi.s.z do. Anto.z Imo.in.c.cum a nobis.de testi.z Albe.in.l.si tibi.§.de pignore.ff.de pac. Et etiã qõ est forti[9] si pxeneta nullum commodũ,nullũ salariũ esset habitur[9],adhuc nõ posset esse testis fm Io.and.do. Anto.z Imo.in.c.dilectorũ.de testi. rogen. Imo. in.l.si cui legetur.§.si titio.ff.de leg.j.z plenius in.c.ex literis.post alios ibi de transac.do. Alex.in cõsil.xiij. quod incip.ex his que in themate narrata sunt.in.x.col.in.j.volu.tex.est arguendo a speciali in.c.j.z ibi glos.in ver.ciuiliter.de testi.in.vj. Si ergo isti ad quos non spectat causa principalis propter solã affectionẽ quam in consequentiam habent,repellunt ne possint esse testes:quanto magis legatarij quib[9] spectat cõmodum z verisimilẽ affectionez habẽt. Et sic dubito multũ qño testis cẽseaf idone[9],qñ cõmodum cause non spectat ad eũ principaliter:sed in ɔñam. Et propterea Io.and.z do. Anto.in.c.insuper.de testi.tenent expresse ɔtrium:q testis cui siue principaliter siue incidenter spectet cõmodũ nõ sit idoneus testis. Cogita. Et ɔtra istud qõ Bart.tenet de proxeneta,tenet Bal.in.d.l.oibus.vbi Bal.dicit Bar.grauiter errasse in hoc.z in contrarium tenet glo.in.§.pe.z ibi Iaco.de bel.z Ange. in aut.de testi. Aliã quartã solu.ad principale ɔñi tradit Bald. in.l.si municipes.ff.quod cuiusl.vniuer.q due qualitates concurrentes faciunt legatariũ esse testẽ integrũ in testõ.vna ponitur in d.§.legatarijs:quia loquitur qñ questio non est super legato,sed super instõne heredis:z sic cũ eo nõ principaliter agit de iuribus testamẽti:sed per quandã ɔñam. Secũda est approbatio testatoris,quã facit de persona,rogando vt sit testis in testõ. Ad hoc bene facit qõ vult glo.reputata singu.in.§.z licet.in verbo z supplicijs.in aut.de testi.de qua dixi in.l.j.s.eo.z qõ no. Bart.in.l.si pater.in prin.ff.de fal. Mihi quoqz pz qõ ideo legatarij z fideicom. põt esse testes in testõ:vt hic cũ cocor.qz multa copulatiue concurrunt. Primo qz non sunt iuris successores.z sic causa testamenti eos principalr nõ tangit:sed heredez:vt dicit text.in.d.§.legatarijs. Secundo fauor vltime voluntatis. Tertio approbatio testatoris quã facit rogãdo testes vt statim dixi. Quarto magnus numerus aliorũ cõtestiũ:vt.s.in.ij.solu. Non ergo vnumquodqz de per se sufficit,nec habeť in ɔsyderatione:sed oia ista simul iuncta. z credo q ista sit veritas. ¶ Quid autẽ in fideiussore[e] an possit esse testis cum alio fideiussore ad pbandũ q nõ fideiusserũt principaliter. Cõiter cõcludit q sic,per Cy. Bald. Ange.z Sali.hic,et Barto.in.l.si quisita.per illum tex.ff.de reb.dub. Bal.in.l.fi.§.j. in.ij.co.C.de execu.rei iudi.cũ limitatione de qua ibi per eũ. Sequtur do. Alex.in prealleg.consi.lxxvij.in.ij.col.in.j.volu. Quis contrarium tenuerit Ange.de are.in.d.l.legatarijs.z in contrarium faciunt que.s.adduxi. Iason Pisis.

Consulta.

Pro insinuatione testamenti que debet fieri coram magistro cẽsus qui debet ei solui nisi hereditas sit vltra centũ aureos:z insinuatio facta corã incõpetenti iudice ecclastico vel seculari est ipso iure nulla:nisi postea fiat corã iudice competenti. h.d. Et dñ text.vult q nemo debeat se intromittere in facto alieno prout dicit tex.in.l.solemus.§.latrunculator.ff.de iudi. Adde tex.not.in.l.ij.C.de execu.z exacto.lib.xij. Itẽ vel borũ ambiguitatis,vel ordinis peruersio,error tabellionis pcedens non vitiant testm.h.d.l.sequens z tetigi in.l.error.s.eod.vbi multum notaui glo.hic pro sing. Itẽ transpositio verborum nõ vitiat vltimã voluntatem sicut nec contractum.h.d.l.seq.z pono exemplũ scdm.§.sz z. si.quis ita.insti.de inuti.stipu. Et de hoc qñ peruersio vitiet z qñ non,habes p Bar.z oẽs.in.l.ij.§.prius.ff.de vulg.z pupil.p glo.z doc.in.c.cũ dilecta.de rescript.plene p Imo.post gloss.z Cy.in.l. nec em.ff.de solu.z late Bald.in.l.si duas.in prin.ff.de execu.tuto. ¶ Item testm valet:licet nõ sit obseruata forma verborũ de qua in tex.h.d.l.sequens vsqz ad.l.sancimus. Iason Pisis.

¶ Solus lapsus decennij post testa.solenniter conditum nõ inducit reuocationem testamenti solenais.

1. Licet donatio causa mortis facta per constitutũ in periculo vite vel grauatum graui infirmitate reuocetur si contingat donatorem reconualescere:tñ si testator graui infirmitate grauatus faciat testm,credens ex illa infirmitate mori:si recõualescat,non reuocatur eius testm,imo valet z tenet.
2. Quod non mutatur cur stare tamen prohibetur.
3. Procurator licet expresse non reuocetur,tamẽ si superueniat causa,pter quam verisimiliter debet reuocari,intelligit reuocatus.
4. Si dedi mandatum expressum alicui q titium occideret,z ille ex interuallo post longum tempus occidat,an intelligatur mandato meo occidisse.
5. Presumitur quis durare in eadem voluntate etiam post longũ tempus.
6. Testamentũ scdm validũ z perfectum tollit ipso iure precedens: fallit tñ aliquibus casibus,vt.j.nu.8.
7. Iuramentum habet vim expressi.
8. In vltimis volũtatibus facilius inducit reuocatio q ɔcessio.
9. Ubi actus non valet ex presumptione defectus cõsensus,ibi iuramentum nihil operatur.
10. In generali renũtiatione si apponatur iuramentum regulariter nihil operatur.
11. Iuramentũ generale nihil operať in his que debent specificari.
12. Ubi non adest consensus nec in specie nec in genere,ibi iuramentum nihil operatur.
13. Si testator facit testamentũ validum z solenne: postea dicat nolo testamentũ valere,an censeatur reuocatum.

Sancimus.

Ista est solennis z singularis.l. fm Bar.z Pau.de cast.z habet tria principalia dicta.h.d. Testm pfectũ non tollit per solum lapsuz tpis:sed bene tollit per sequẽs testm[9] perfectũ.vel p ɔtrariã voluntatẽ in actis aut coram tribus testib[9] declaratam simul cũ trãscursu decennij.h.d.z legas ver.quẽdmodum interrogatiue:non aũt qõ stet determinatiue.quia sic nõ est bonus sensus. ¶ † Habes ergo in prima parte q solus lapsus decennij post testamentũ solenniter conditũ nõ inducit reuocationẽ testamenti solennis:qz solũ tẽpus nõ põt esse causa inducẽdi vel tollendi.l.obligationũ fere.§.placet.z.§.tẽpus.ff.de actio.z oblig. Hinc sequit notabilis effectus:q si testm sit ɔditũ ab aliquo paupere in quo aliũ pauperem instituit heredem:deinde postea supuixit longo tpe:puta.x.vel.xx.annis.z est effectus valde locuples: nec aliter mutauit testm,institutus in illo oia habebit: q̃uis veniens ab intestato dicat qõ non sit verisimile q voluerit illuz paupere tot bona postea acquisita hẽre fm Pau.z Alex.hic. Bene facit tex.in.l.lucius.la.§.fi.ff.de leg.ij.† Sicut in simili dicit q licet donatio cã mortis facta p constitutũ in piculo vite vel grauatus graui infirmitate reuocet si ɔtingat donatorẽ recõualescere,quasi cessit causa propter quã donabat causa mortis,non ois.cum si.ff. si cer.pet.tñ si testator graui infirmitate grauat[9] faciat testm credẽs ex illa infirmitate mori:si recõualescat nõ reuocaf eius testm, imo valet z durat.tex.est in.l.fi.z ibi Bal.z Moder.ad hoc no.C. de posthu.here.insti. Pau.de ca.z Lud.ro.z alij Moder.in.d.l. non ois.in prin. ¶ † Secũdo no.ex tex.ibi, quod enim non mutatur illud ad qõ tota die allegaf ista.l.q nõ mutaf quare stare phibeť.vt hic.z.l.precipimus.in fi.C.de appel.z istud pcedit nõ solũ in vltimis voluntatib[9]:sed etiã in actib[9] inter viuos. ¶ † Hinc est q si constitui aliquẽ pcuratorem meũ:si eum expresse nõ reuocaui durat pcurator:nisi ei superueniret noua causa pter quam verisimiliter oz reuocari:puta qz efficereť vnus ribaldus.l.si cum cornelius.z ibi Bar.ad hoc not.de solu. Bald.z Paul.hic facit tex.in.c.si quẽ.de pcu.in.vj. ¶ † Et an idem sit in criminalibus:si dedi mandatũ expressum[f] alicui qõ vnuz occideret,z ille ex interuallo post longũ tps occidit:an intelligaf mãdato meo occidisse z sic intelligat durare mãdatũ delinquẽdi.pollicq aliter explicite nõ reuocaui.ponit Inno.in.c.ad audientiam.de homi. Barto.in.l. nõ solũ.§.si mandato.versi.quero mandaui delinquere.ff.de iniur. Bal.in.l.j.in.iiij.colũ.C.de ser.fugiti.et in.l.si literas.C.mandati. Lud.ro.in.l.qui in aliena.§.si is qui.ff.de acqui.heredi.et tã sit aliqd remissiue pau.de ca.hic. ¶ † Tertio not.q presumit q vnarcio

[Marginal notes:]

a ¶ Creditor. Adde Ias.l.i.l. quies.i vlti. co.§.ad idẽ fac.C.e.d.iud.

b ¶ Procurator. adde flo.in.l.fi.ff. de testi.bal. in aut.sz nouo iure.i.iij. col.C.si cer. pet. Io.an. i reg.cuz qd vna via.de re.iu.li.vj.in mercu. Abba.in.c.fraternitatis.i fi.de cle.nõ resi.et p ro. decisi.cxxij. incip.itez si pcur.in no.

c ¶ Aduocatus. Adde gl.j.c.fi.de testi.lib.vj. do.in.c.ex li terz.de trãs. Ant.de bu. in.c.cũ a nobis.dẽ testi. Inn.in.c.ij. de arb.alex. de imo.cõs. cxxxiiij.inci. in cã z lite vtẽte inter albe.i.ij.vo.

d ¶ Proxeneta. Adde specu.z ibi io.an.in additin tit.de teste.in.§.j. §.qd de pxeneta.ant.de bu.i.c.cũ dilecti.in.vij. col.de elec. ant.de but.i c.dilectoz.i ij.col.d testi. cog. Albe. in.aie.i trac. de teste.i.§. expedita.iij. pte prie pricip.in.vj.co. ver.sicut dicimus.

e ¶ Fideiussore.adde spec. ti.de teste.i §.j.versi.gd si fideiussor. Ang.i.l.ab executore.i §.j.ff.de ap. Ang.z Io. d imo.i.l.si fideiussor.in §.fi.ff.de lega.j.Ioã.de imo.in.l.a snia.in prin. ff.de appel.

f ¶ Expressũ. Adde sali.

durare in eadē volūtate etiā post longū tp̄s: vt hic. ꝛ. l. iij. ꝛ. l. eum qui voluntatē. ff. de proba. Et ad hoc vide qđ notabiliter decidit 7 Bar. in. l. caio. in prin. per illū text. ff. de adimē. leg. ¶ † Ex secunda parte tex. quarto principaliter not. in ver. finaūt in medio. ꝙ testamētū secūdū validū ꝛ perfectū tollit ipso iure testm̄ precedens. cōcor. §. pe. insti. qb⁹ mo. testa. infir. Et ideo supflua est clausula notariorū qui dicunt cassans ꝛ annullans oē aliud testm̄ si qđ prius fecerat. nam cum ipso iure intelligat̄ annullatū: vt hic frustra hec clausula adijcit̄. ¶ Intellige tm̄ sane nisi primo testō adesset clausula derogatoria ad sequentes vltimas voluntates: vt q₂ testator dixisset in primo testō, ꝙ si ɔtingeret eum facere aliud testm̄ nolebat illud valere: nisi talis clausula esset spāliter adiecta. l. si quis in principio testamēti. vbi plene per Bar. ff. de leg. iij. ¶ Istud vltimū limitat Bal. hic quatuor sing. modis qui alibi traditi nō reperiunt̄ fm̄ Pau. de ca. ꝛ do. Alexan. hic. 8 ¶ † Primo fallit nisi in secūdo testō esset appositū iuramentū: q₂ iuramentū hꝫ vim spālis derogationis ad clausulā antecedētis testamēti. ꝛ sequunt̄ oēs Moder. Pro ista limitatione do. Alex. addit qđ vult Ioā. and. in regula qđ semel. in fi. in mercu. Bar. in. l. si qs in p̄ncipio testamenti. de leg. iij. ad fi. ꝛ in. l. oēs pp̄li. in. iij. p̄n. ad fi. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝙ iuramētū appositū in testō hꝫ vim clausule derogatorie ad sequētia ergo pari rōne si apponit̄ iuramētū in sequenti testō dꝫ ħere vim derogationis ad clausulā p̄cedētis testamēti. allegāt in ar. l. cū pr̄. 9 §. filius matrē. ff. de lega. ij. † Tu vltra alios adde bene facere illud quod sing. dicit Bald. in. l. j. C. cōmo. vbi dicit ꝙ iuramentum hꝫ vim expressi. per tex. in. d. §. filius matrē. ꝙuis ɔ̄ hoc vltimum faciat qđ volūt Bar. ꝛ docto. si subtiliter inspicias in. l. fi. §. defensio 10 nem. C. de admi. tu. ¶ † Secundo ɔfirma argu. do. Alex. q₂ in vltimis volūtatib⁹ facili⁹ inducit̄ reuocatio ꝙ ɔcessio: vt probat text. no. in. l. si fuerit. ff. de reb. du. ɔ̄ istā limitationē Bald. fortiter facit, nam ideo secundum testm̄ simpl'r factum non tollit primū in quo adest causula derogatoria: eo q₂ lex presumit ꝙ in scđo testō deficiat volūtas testatoris. put etiā dicit Bal. hic. Bar. in. d. l. si quis in p̄ncipio testamēti. ꝛ Moder. in. l. si mihi ꝛ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. sꝫ sic est ꝙ vbi deficit ɔsensus iuramētū nō supplet. l. fi. C. đ nō nu. pecu. declarat Bar. in. l. si qs pro eo. in p̄n. in vlti. col. in. viij. mēbro. ff. de fideiuss. Imo. in. c. per tuas. de arbi. ꝛ in. c. j. de iudi. Ad idē facit q₂ vbi deficit consensus: tunc non hꝫ locum. d. §. filius matrē. nec tunc iuramentum aliqđ opatur. fm̄ Lud. in consi. ccccxvij. in casu p̄posite ɔ̄sultationis. in. x. co. ad fi. ꝛ prin. seq. Frā. de are. in cōsi. xxiiij. quatuor dubia. in. ij. co. Ad idē facit qđ p̄prie vult Bal. in 11 d. l. j. in. ij. q. C. cōmo. † ꝙ vbi actus nō valet ex p̄sumptione defect⁹ consensus, ibi iuramentū nihil opat̄: secus si adesset consensus in genere: vt ibi per eū. ¶ Tertio ad idem facit quod volūt Bart. ꝛ doc. in. l. sed ꝛ si qs. §. quesitū. ad fi. ff. si qs cau. Io. an. ꝛ alij. in. c. j. de 12 commo. † qn̄ in generali enuntiatione apponit̄ iuramentū ꝙ regulariter nihil opat̄ per. d. l. fi. C. de nō. nu. pec. ¶ Quarto in ɔ̄triū facit regula quā tradit idē Bal. in. d. l. sed ꝛ si qs. §. quesitū in vlti. 13 col. † ꝙ iuramētum gn̄ale nihil opat̄ in his que debēt specificari: ita dicit esse glo. ordi. in aut. sacramēta puberū. C. si aduer. ven. sed hic in secundo testō requirit̄ spālis expressio clausule derogato-14 rie: vt dicit tex. in. d. l. si qs in p̄ncipio testamēti. † Pro habēda veritate p̄dictorū ɔsydera ꝙ vbi nō adest cōsensus nec in gn̄e, nec in specie: tūc iuramētū nihil opat̄. d. l. fi. C. de nō nu. pec. sec⁹ qn̄ adest cōsensus saltē in gn̄e. ar. l. q iure militari. ff. de testa. mili. ita declarat Imo. in commento. c. cū cōtingat. in. xxxviij. char. de iureiur. et in. d. c. j. de commo. do. Alex. in. l. j. §. si qs ita. in. v. colū. ff. de verbo. obli. ꝛ in effectu Bal. ꝛ Sali. in. l. j. in vlti. colū. C. cōmo. vnde pro cōcordia est in p̄posito aduertēdū, ꝙ si testator faciens scđm testm̄ diceret in gn̄e ꝙ reuocat omne aliud testm̄: istud nō sufficeret p̄pter clausulā derogatoriā q̄ est in p̄cedenti testō. d. l. si qs in p̄ncipio testamēti tm̄ si apponeret iuramētū, sufficeret: ex quo adest saltē ɔsensus in genere. ita intellige Bal. hic. Silr̄ qn̄ faceret scđꝫ testm̄, ꝛ diceret ꝙ vult ceteris testamētis que fecit p̄ualere. ꝛ ita iurat. Sec⁹ qn̄ faceret secūdū testm̄ simpl'r cū iuramēto, ꝛ nō fieret commemoratio alteri⁹ testamēti: nec in gn̄e nec in specie: tūc p̄cedunt alia in ɔ̄triū adducta. Ita ɔcordat p̄dictas varietates. Et credo ꝙ ista sit veritas. ¶ Secundo limit t Bald. nisi superuenisset noua causa ad mutādū primū testm̄: puta q₂ heres script⁹ offendisset testatorem. iuxta. l. ex parte. cum glo. no. ff. de adi. leg. tūc valeret secūdū testm̄ absq₃ hoc ꝙ reuocaret̄ clausula derogatoria p̄cedētis testamēti. qđ bene no. ¶ Tertio limitat Bald. nisi secūdū testm̄ fieret apud acta vel in p̄ntia iudicis. sequunt̄ Ful. ꝛ Pau. de ca. hic. Et lꝫ do. Alex. reprobet per istum tex. vbi fit equiparatio ꝙ testm̄ fiat apud acta aut corā trib⁹ testib⁹: ꝛ tm̄ si scđa voluntas reuocatoria p̄me fieret corā septē testib⁹ nō diceret̄ derogatū primo testō hn̄ti clausulā derogatoriā: ergo nec in alio casu qn̄ fit apud acta. Sꝫ rn̄de ꝙ tex. iste nō facit: q₂ eq̄paratio hui⁹ tex. p̄cedit quo ad p̄bandū volūtatē vltimā defuncti. sed non fit eq̄paratio quātū ad effectū reuocandi: sicut in simili dicit gloss. singu. in. l. sed ꝛ si possessori. §.

item si iurauero. ff. de iureiurā. Ego cōtra hāc limitationem adduco tex. qui mihi magis stringit in. l. oīm. in fi. in ver. si ei alia nocere nō pōt. C. eo. vbi p̄ntia principis aut iudicis bene facit quod testm̄ valeat nō obstāte numero testiū: ꝛ sic supplet quo ad numerū, dummodo alia non noceant: ꝛ sic p̄ntia principis aut iudicis nil operatur quo ad alia impedimēta ꝙ numeri testiū: ergo nihil operatur qn̄ in primo testamento adesset clausula derogatoria. pōt ꝛ alijs tribus vel quatuor modis induci. d. l. oīm. ɔ̄ Bal. prout ibi dixi: vbi plenius examinaui istam limitationem ꝛ reprobaui. ibi videas. ¶ Quarto fallit fm̄ Bal. ꝛ multū no. qn̄ testator condidisset primum testm̄ cū clausula derogatoria: ꝛ post tale testm̄ esset lapsum decēniū: q₂ si post decēniū testator faceret scđm testm̄, valeret ꝙuis non derogaret clausule primi testamēti: eo q₂ p̄pter lapsū tanti tp̄is p̄sumit̄ testatorē non ita posse recordari de clausula derogatoria: ꝛ q₂ decēniū dꝫ aliqđ operari p hāc legē. ꝛ sequuntur Raph. ful. ꝛ Pau. de ca. hic. ꝛ dicit Ful. ꝙ ita de facto occurrit sibi tunc in qōne satis ardua, in qua dicit ꝙ nitebat̄ autoritate Bald. ꝛ huius legis. Idē sequit̄. d. Alex. nō hic: sꝫ in consi. cv. in. iiij. vol. inci. viso ac diligēter cōsyderato themate. in. iij. col. in prin. Istam limitationē rep̄hēdit ꝛ forte melius. d. Frā. de are. hic p istum tex. vbi cū cursu decēnij req̄rit̄ ɔ̄tria volūtas. sed clausula derogatoria apposita in p̄cedēti testō facit videri in scđa volūtate cōsensum testatoris deficere. d. l. si qs in p̄ncipio testamēti. l. pacta nouissima. C. de pac. cū gl. ibi. ¶ Ultra Bal. adđ q̄ntā fallētiā, qn̄ p̄cederet vnicū tm̄ testm̄ hn̄s clām derogatoriā: tūc valeret scđm absq₃ derogatione illius clē. q₂ tūc pinde est acsi illi clausule eēt spāliter derogatum: ex quo nō p̄cedit vnū testm̄. ar. regule. l. ij. ff. đ lib. ꝛ posth. Ita sing. limitat Bar. in. d. l. si qs in p̄ncipio testamēti. in. iij. col. sequit̄ Lu. ro. in cōsi. ccclxxxv. qđ inci. i casu p̄misso q̊ querit̄ an scđꝫ testm̄ ꝛ. d. Alex. de quo nō mediocriter admiror, in consi. cxxxiiij. inci. puiso. themate. in. vj. col. in. j. vol. ad fi. Cū Bart. etiā tꝫ do. Car. flo. in cle. j. in. iij. q. de sepul. late do. Bn̄dictus capra in consi. xxxj. incip. p̄nctus: q̄dam dn̄a Magdalena. ꝛ do. And. sicu. in. c. cum esses. in xxxvij. co. de testa. Ista limitatio est falsa ꝛ cōiter dānata: quia nūꝙ pōt dici ꝙ p̄cedat nisi vnū testm̄, cū alia semp ipso iure reuocentur: vt hic. Sꝫ fortius ista limitatio est ɔ̄ text. aptū in. d. l. si quis in p̄ncipio testamēti vbi qđ est forti⁹, etiā si vnomet testō in p̄ncipio apponat̄ clā derogatoria, certe disposita in illomet testō nō valēt, nisi illi clausule special'r deroget̄. ꝛ ita in sp̄e reprobāt Ang. Imo. ꝛ alij Moder. in. d. l. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. Bal. in. l. humanum. C. de legi. ꝛ in aut. hoc inter liberos. C. e. ꝛ Ang. in consi. cccxiij. inci. quedā dn̄a Iana vxor. ꝛ Raph. cu. in. d. l. si quis in principio testamenti. ꝛ ipsemet. d. Alex. sibi ɔ̄trius in cōsi. xxv. in. iij. vo. inci. viso testō cōdito p Angelutiū. in. ij. ꝛ. iij. col. ꝛ ibi dicit qđ ɔ̄ Barto. est cōis opi. doc. quā semp dicit se fuisse secutū ꝛ legendo ꝛ cōsulendo. Ita etiā tenet idē. d. Alex. in cōsi. vij. in. iiij. vo. qđ inc. videretur prima frōte dicēdū ꝙ p̄cedēs testm̄. in vlt. col. ¶ Sexto fallit vbicunq₃ in scđo testō esset instituta persona valde dilecta testatori: tūc habet vim derogationis ad clausulā derogatoriā p̄cedentis testi. ita dicit signāter Lu. ro. in cōsi. clxxix. ici. amplissime doctor. in pen̄. col. per glo. in. l. in testō. ff. de fideicō. libe. alleg. etiā Bal. qui hoc non dicit in. l. si iure. C. de testa ma. dixi in. l. non dubium. C. eod. ¶ Ex hac fallentia infero aliā septimā fallentiā: qn̄ scđm testm̄ fieret inter liberos, reuocaret̄ primū etiā habens clām derogatoriā. ꝙuis de ea non fieret mentio. ꝛ ad hoc allegat̄ in sp̄e p sing. gloss. in. §. ꝛ siquidem. in ꝟ. pfecta. ꝛ ibi Ang. in aut. de testa. impfe. Bal. Sali. ꝛ alij. in aut. hoc inter liberos. C. eo. cum concor. quas ibi dedi. Lꝫ glo. predicta mihi non vrgenter hoc p̄bet. Sed ista limitatio potest cōfirmari pulchra rōne. nā clarū est ꝙ in testō patris inter liberos inest clausula derogatoria ad sequētia testamenta. aut. hoc inter liberos. C. eo. ergo similiter dꝫ pari rōne hr̄e vim clausule reuocatorie derogationis contente in priori testō: cum militet idem fauor filiorū. Itē vt ɔ̄triorū eadē sit disciplina. l. j. cū filibus. ff. đ his q sunt sui vel alie. iur. Itē q₂ in vltimis voluntatibus facilior est reuocatio ꝙ cōcessio. vt probat tex. no. in. d. l. si fuerit. ff. de reb. dub. Itē similē inductionē de iuramento facit Alexan. hic vt dixi. C. in prima limitatiōe. ¶ Octauo fallit qn̄ testator in scđo testō dixit ꝙ volebat ꝙ scđm oīno valeret, ꝛ ꝙ cōtēta in eo sortirent̄ effectū. Ita notabil'r Bald. in cōsi. qđ inci. reperit̄ ꝙ quidā dixit: q₂ pinde est acsi spāl'r expressisset de clā derogatoria: q̄ non requirit̄ vbi pōt de mēte testatoris cōstare. ꝛ dicit qđ hoc voluit Ioan. an. qui fuit vtriusq₃ iuris fons ꝛ tuba: in. c. j. de ɔst. in. vj. Sed in ɔ̄triū facit q₂ ēt nō sufficeret si in scđo testō diceret̄ non obstāte q̊cūq₃ testō manu cuiuscūq₃ notarij sub q̄buscūq₃ verbis ꝛ sub quacūq₃ verborū forma cōcepto fm̄ Frā. de albel. de are. in. d. l. si qs in p̄ncipio testamēti. vbi refert esse de mēte Bar. ibi. idē tenet Pau. de ca. in cōsil. ccclxj. inci. quedam dn̄a in suo testō. ¶ Nono fallit, qn̄ testator in scđo testō dixit ꝙ volebat illud esse p̄cisum. q₂ dicta verba habent vim clē derogatorie. fm̄ Iac. de are. in. l. oēs pp̄li. ff. de iust. ꝛ iur. quē refert ꝛ sequit̄ Abb. in. c. ij. de rescri. Idem tenet Bal. in. l. cla-

in. l. nō ideo minus. C. de accusa. Ioā. de imo. in. l. post dotem. ff. solu. mat. Io. đ imo. in cle. j. de ho. Bar. in. l. nō soluꝫ. in. §. i mandato. ff. de iniur.

xl. C. de fideicõ. facit quod vult Jo. and. in. c. j. ad fi. de exces. prela. in. vj. ¶ Decimo fallit qñ in secundo testõ diceretur cassans ⁊ irritans oẽm aliã vltimã voluntatẽ, nõ obstãtibus quibuscũqȝ verbis derogatorijs in ea positis: etiã si de ipsis ꝟbis derogatorijs ⁊ de toto tenore testamenti esset de verbo ad verbũ facienda specialis mẽtio. tũc sufficeret. ita nota. tenet Fede. de se. in consi. xlvij. habita sup casu ꝓdicto collatione ꝯuenientis: vt ibi nota. per eum. Facit qđ de dicta clausula not. Bald. ⁊ Ange. in. l. oẽs. C. de ꝓscrip. xxx. vel. xl. an. per illũ tex. ad hoc meliorẽ de iure ſm eos: de quo alias plenꝰ dixi. ¶ Aliam. xj. fallen. collige ex verbis Barto. in. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acq. here. ¶ Ultra has fallen. no. ꝙ licet in codicillis nil directo possit testator disponere. l. hereditatẽ. C. de codi. §. pe. insti. eo. tñ clausulã derogatoriã appositam in testõ potest testator in codicillis reuocare: adeo ꝙ si postea faceret aliud testm̃ valeret absqȝ alia derogatione. Ita singu. tenet Sali. in. l. ij. C. de codicil. quem refert ⁊ seqtur Ange. in. §. pe. insti. de codi. ¶ Quinto
15 no. ex tertia parte tex. ibi, sinaũt. ꝙ licet regula sit, † ꝙ si testator facit testm̃ validum ⁊ solenne, ⁊ postea conuocatis. vij. testibus diceret ego non volo ꝙ primum testm̃ valeat, vel me penitet: tamẽ nõ intelligit̃ reuocatũ testm̃: nisi incideret illud, vel faceret scdm. text. est in. §. ex eo aũt solo. insti. qui. mo. testa. infir. Et ratio: qr cum prima volũtas fuerit dispositiua ⁊ ꝑfecta: secunda aũt sit nuda volũtas: nõ põt tollere ꝑmaȝ que firmior est. Istud tñ limitatur ꝑ hũc singu. tex. qui non hr̃ alibi in corpore iuris, nisi post scđam nudaȝ volũtatẽ trãsiuisset decẽniũ: qr nuda volũtas nedũ exꝑssa coram septẽ testibꝰ: imo corã tribus tm̃, simul cũ lapsu decẽnij inducit reuocationẽ primi testamẽti validi ⁊ solẽnis. casus est vnicus ⁊ solẽnis in hac lege. Et istud decẽniũ incipit currere, qđ videtur mirabile, a tpe cõditi primi testamẽti: nõ aũt a tpe mutate voluntatis. ſm vltimam opi. positam hic in glo. fi. sequunt̃ Cy. hic in fi. Ang. ⁊ magis cõiter alij. ¶ Limita tñ istum tex. vt ꝓcedat qñ testator ex toto recessit a primo testõ: qr tũc cũ lapsu decẽnij primum reuocat̃: secꝰ aũt si nõ ex toto recessisset: sed limitatiue: puta detrahendo aliqđ caplm̃: qr non obstãte lapsu decennij remanebit testm̃ in alijs capitulis. ita limitat istũ tex. Abb. panor. in consi. xj. incip. in causa que vertit̃ inter hospitale sancte Marie. in. j. colũ. in. j. volu. ⁊ licet ipse nõ dicat: pro ista limitatione facit text. in. l. alũne. §. qui filias. ff. de adi. lega. quẽ tex. glo. j. hic in fi. alleg. pro ꝯtrio ad tex. nostrum. tñ somniauit: qr imo ꝯcordat cum tex. nostro ſm Cyn. ⁊ oẽs hic. Adde etiã pro ista limitatione facere qđ statim dicã. ¶ Scđo limita istã legẽ nõ ꝓcedere qñ testator in presentia triũ vel q̃tuor testiũ diceret se velle suũ testm̃ mutare, ⁊ nolle suum testm̃ alias factum valere, modo ⁊ forma quo conditũ erat: tunc per ista verba etiã cũ lapsu decennij nõ intelligitur testm̃ irritatũ: qr ista lex ꝓcedit qñ testator simplr̃ dixit ꝙ nõ volebat prius testm̃ stare prout dicit iste tex. in isto ver. sinaũt. secꝰ ergo qñ testator solũ dixit ꝙ volebat mutare, ⁊ ꝙ nõ volebat primũ valere modo ⁊ forma quo cõditum est: tũc nõ secuta alia mutatione primũ testm̃ stabit firmuȝ qr mutatio testamẽti nõ fit sola volũtate: sed reqrit aliã testamẽti factionẽ. l. heredes palã. §. si qđ post. ff. eo. ibi oĩa ex integro agẽda sunt si quid post testm̃ factũ mutare placuerit. Ita egregie limitat istam legem Raph. ful. in cõsi. clxxvij. in ꝓposita qõne videtur prima fronte dicendũ. ⁊ ibidẽ Raph. cu. in cõsi. seq. quod incip. Et idẽ ego, Raph. raymũdus. ¶ Tertio cogita si põt limitari ista. l. vt nõ habeat locũ qñ primũ testm̃ esset conditũ ad pias causas: qr cuȝ ista. l. sit ciuilis, videt̃ ꝙ nõ dȝ habere locum in testamentis cõditis ad pias causas. prout tenẽt Hosti. Jo. and. ⁊ alij in. c. fin. de solu. ⁊ dixi in aut. hoc inter liberos. ã. eod. In ꝯtrium fortiter facit: qr cũ hic non simus in materia peccati: nec in materia spũali: nec contrariũ sit statutuȝ de iure canonico: certe ista lex debet seruari etiã in foro cano. c. j. ⁊. ij. ⁊ ibi not. de oper. no. nun. Bal. in. l. priuilegia. C. de sa. san. eccle. no. in. c. per venerabilem. qui fil. sint legi. d. Abb. in. c. quid per nouale. in. ij. no. vbi limitat de verb. sig. Accedit etiam regula. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de test. mili. ¶ Glo. in ver. ipso iure. ista glo. oppo. contra tex. ⁊ sol. quinqȝ modis. ⁊ sic hȝ sex partes ꝑnci. que patẽt in glo. ¶ In fi. glo. multum laborauit ⁊ bene senserat veritatẽ in. iiij. ⁊. v. solu. sed nihil aperuit. Unde aduerte ꝙ ille tex. in. §. testamẽto alle. in glo. ponit duos casus ꝑncipales. primꝰ nil facit in ꝓposito. secũdꝰ aũt q ponit̃ in ver. nõ secꝰ. iũcto ꝟ. nec putauerit qsq̃. videt̃ obstare: sȝ re vera nihil facit. nã tex. ibi presupponit ꝙ testator fecerat primuȝ testm̃: deinde facit secundũ: an illud secundũ tollat primũ. tex. nil dicit. ⁊ sic non facit nec pro nec contra. Sed postea bene subiungit ꝙ si testator incidat scđm testm̃, vt primũ valeret, ꝙ ex quo primũ erat sublatũ per secũdũ: vt hic: non resuscitatur ipso iure: sȝ ope exceptiõis tm̃: ⁊ sic nõ ꝯdicit: sed cõcordat cũ nostra lege. Jason Pisis.

1 ☞ Donatio causa mortis debet fieri vno contextu.
2 Donatio causa mortis an equiparet̃ ꝯtctui an vltime voluntati.
3 In testõ vel vltima volũtate an possunt celebrari alij ꝯtctus.
4 In testamento potest constitui pignus.
5 In testamento potest fieri pax.
6 Pena que imponit̃ cõmittenti falsitatẽ in testamẽto, hȝ locum in cõmittente falsum in cõtractu qui fit in testamento.
7 Appellatione victus non venit medicina, quinimo nec potio.
8 Qñ aliqui testes testamẽtarij ex necessitate remouent̃ anteq̃ totũ testamentum compleatur: deinde alij testes surrogantur: oĩa priꝰ acta debent denuo repeti, ⁊ prius recitari.
9 Una pars testamẽti nõ potest probari per septẽ testes dicentes se illud scire ⁊ non plus, ⁊ alia pars per alios septem.
10 Testes nõ sunt ꝯtrij lȝ vnus deponat minus de facto q̃ alter.
11 Media pars testamenti nõ potest probari per septeȝ testes, ⁊ alia dimidia per alios septem testes.
12 Quãuis in testamẽto in scriptis requirat̃ ꝓ forma ⁊ solennitate ꝙ testator subscribat manu ꝓpria, vel adhibeat̃ pro eo octauꝰ testis si nesciat scribere: tñ qñ testator totũ testm̃ scripsit, ⁊ ita attestatus est in testamento, non requirit̃ aliqua subscriptio.
13 Lex penalis loquens in scriptura manu alicuius, vendicat locuȝ in scriptura que fit manu alterius, sed sit subscripta.
14 Paria sunt ꝙ notariꝰ rogatus de principali instrumẽto ipsemet exemplet sua manu: an vero faciat scribi per alium notariuȝ, ⁊ postea ipse subscribat.
15 Subscribens schedule per aliuȝ scripte, intelligitur oĩa contenta in ea approbare acsi actualiter totã scripsisset.
16 Una subscriptio est sufficiens ad autorizandũ oẽs cõtractus precedentes.
17 Sola subscriptio habet eandem virtutẽ acsi tota schedula esset propria manu scripta.

CUm antiquitas. Ista lex habet tres partes. In prima recitat regulam iuris antiqui traditaȝ in. l. heredes palam. ff. eo. que disponit ꝙ testamentũ aut quelibet vltĩa volũtas dȝ fieri simul vno contextu. In scđa q̃ est ibi: si quid aũt. limitat istam regulam nisi casus necessitatis contingeret in ꝑsona testatoris vel testis. In tertia ⁊ vltima que est ibi: cũ autem constitutione. Imperator ponit aliã decisionẽ principalẽ, per quã limitatur alia regula iuris que habet ꝙ ad hoc vt testamentũ in scriptis valeat, requiritur ꝙ testator propria manu subscribat: vel si nescit scribere adhibeatur pro eo octauus testis. l. hac consultissima. in prin. ã. eo. istud limitatur nisi testator totum testm̃ sua manu scripsisset. ⁊ hoc attestaretur in scriptura. tũc nõ reqritur alia subscriptio. Et qr ista lex est valde prolixa. ideo eam breuiter summa sic. In testamento ⁊ qualibet vltima voluntate condenda debent necessaria ⁊ nõ superflua nec extranea vno cõtextu interuenire. hoc primo fallit nisi sit internallũ ꝓcedens ex necessitate nature cõtingens testatori vel alicui ex testibus: qr non vitiat testm̃. ⁊ si in teste talis necessitas in breui tpe possit expediri expectandus est ipse testis: alias eius loco alius est surrogandus: cui repeti debent oĩa prius gesta. hoc scđo. Et si testator manu propria testamentum scripserit ⁊ hoc in testõ significauerit non requirit̃ alia eius sub-
1 scriptio. h. d. tertio ⁊ vltimo tota ista lex. ¶ † Nota ex tex. ibi, vel vltima quedã dispositio, qđ cũ ista ꝟba non possint intelligi nisi in donatione cã mortis, qr de omni alia specie vltime voluntatis fecerat specialẽ mentionem: hic est tex. ſm Ange. in lec. Perusina. ⁊ d. Alex. ꝙ qñ fit donatio cã mortis dȝ fieri vno contextu sine alio extraneo actu: sicut in testõ. Per hoc ego põdero hic eẽ tex. ꝯ doc. gl. ab oĩbꝰ cõiter approbate in. l. ij. ff. de dote ꝓle. quaȝ approbant
2 doc. magis cõiter. ĩ. l. iij. ff. de le. j. † ꝙ donatio cã mortis quãdo fit ⁊ in esse deducit̃, equiparat̃ ꝯtctui ⁊ non vltime voluntati: sed postq̃ est facta ⁊ in esse producta: tũc bene equiparat̃ vltime volũtati: hic est tex. cõtra hanc doc. nã donatio qñ ordinat̃, ⁊ sic in esse deducit̃, eqparat̃ vltime volũtati, cuȝ debeat fieri vno contextu absqȝ aliquo extraneo actu: ⁊ non eqparat̃ ꝯtractibꝰ. sup hoc tex. cogita: qr non credo qđ vsqȝ adhuc fuerit põderatus iste text. ad hoc. Sed potes rñdere qđ etiã sunt aliqui ꝯtctus qui debẽt fieri vno cõtextu: vt est stipulatio. l. j. §. j. ⁊. l. cõtinuꝰ. in prin. ff. de verb. ob. eodem mõ duo rei. l. duos. §. j. ff. de duo re. Et istud est sicut in simili donatione cã mortis requiruntur quinqȝ testes. l. fi. ad fi. C. de codici. Per hoc tamẽ nõ desinit equiparari ꝯtctui, cum etiã aliqui sint ꝯtcꝰ in qbꝰ. v. testes requirunt̃. l. fi. cũ aut. ibi posita. C. si cer. pet. ita in hoc vltimo solet dici ꝑ Moder. ĩ. d. l. ij. ff. de leg. j. Et qđ ista solutio nõ solũ sit vera sed etiã sit necessaria: ptȝ: qr dona. cã mor. põt fieri sine stipulatione. l. inter mortis. in prin. ff. de dona. cã mor. gl. in. l. cũ pr̃. §. menio. ff. de leg. ij. sed in stipulatione reqrit̃ ꝙ fiat vno contextu. iuribꝰ ꝓal. aduerte ẽt ꝙ iste tex. ĩ ꝟbo vl' vltĩa q̃dã dispõ. nõ est de necessitate itelligendꝰ in dona. cã mor. vt dicũt Ang. ⁊. d. Alex. qr põt intelligi vbi est vltĩa dispõ in gñe: ita ꝙ nõ ꝓprie testm̃. vt in casu. l. hac ꝯsultissima. in. §. ex imꝑfecto. ⁊ meliꝰ ĩ. §. fi. ã. e. ⁊ in. l. fi. ã.
3 fa. her. gl. in. l. filij. e. ti. ¶ † Scđo põdera tex. ibi, q̃ sup̃flua sunt. ꝯtrctis ꝓcedẽtibꝰ, hic videri tex. ꝙ in testõ vl' in vltĩa volũtate nõ possit celebrari aliqs ꝯtctus: qr eẽt qđ extraneũ, ⁊ non necessariũ. l. ꝟba contraxerunt.

contraxerunt.ff.de verbo.sig.Glo.tñ.in.l.heredes palã.§.fi.in ver. alienum.ff.eo.tenet ꝙ valeat ꝯtus celebratus in testõ:sed an per hoc vitiet testm̃,nil dicit:sed Cy.Bal.ꝛ Sali.hic.ꝛ Bar.in.l.heredes palam.ꝛ Pe.de anch.ꝛ Jmo.in rub.extra de testa.tenent ꝙ etiã non vitiet testm̃:qꝛ illud qd̃ dr̃ in hoc text.ꝙ extraneus actus vitiat vltimã volũtatẽ,dꝫ intelligi qñ est lõgi spatij:secus si breui ter possit expediri.sequit̃ Lu.ro.in consi.clxxj.incip.pro decisione ꝯsultationis ꝓposite aduertẽdũ cẽseo.ꝛ in consi.cclxxxiij.qd̃ incip. psupposito ꝙ dictũ legatũ.ꝛ ibi alleg.bo.tex.ꝛ ad hoc in.l.ex sma. §.j.cũ gl.ff.de testa.tute.†Hinc videm⁹ ꝙ in testõ põt cõstitui pignus.l.non est mirum.ff.de pig.ac. Jmo.in vltima voluntate pñt ꝯstitui duo rei.l.eadẽ.ff.de duo.re.l.ij §.eum igit iuncta glo.ff.de vi ꝛ vi ar.fm Ang.in.l.hac ꝯsultissima.in pꝛin.in lectu.Perusina §.eo.vbi dicit se ita de facto senis ꝯsuluisse.†Facit quod dicit bal. in.l.si tibi.§.j.ff.de pac.ꝙ pax potest fieri in testõ^b sicut ꝛ ꝯctus.Sil̃r fm eũ iniuria põt remitti^c in testõ:fm Barto.in.l.nõ solũ.§.j.ff.de iniur.Adde ꝙ si in testõ fieret ꝯctus,irritato testõ non irritaretur ꝯctus.ita no.Bal.in.l.fi.p illũ tex.de reb.eo.†Adde etiam tex.no. in.l.impuberẽ.§.qui liberti.ff.de fal.vbi ꝓbat̃ fm qd̃ ibi no.Bart. ꝙ pena q̃ imponit̃ cõmittẽti falsitatẽ in testõ,hꝫ locũ in cõmittẽte falsum in ꝯctu qui fit in testõ.tñ ille tex.nõ multũ facit:qꝛ assignatio liberti:de qua in illo tex.nõ est ꝯctus:imo est actus qui ita põt fieri in vltia volũtate sicut inter viuos.l.j.§.assignare.ff.de assi.lib. ꝛ.l.assignare.cũ glo.ff.de verb.sig.Bar.intelligit hãc ꝯclusionem qñ in vltima volũtate celebꝛat̃ actus vel ꝯct⁹ q aliq̃ modo ptinet ad vltimã volũtatẽ:vt quia testator dicat lego titio dimidiã talis fundi,ꝛ aliã dimidiã sibi vendo pro centũ.certe si titi⁹ sit presens ꝛ acceptãs, valebit vtrũq;. Sil̃r si testator dicat volo ꝙ post mortem meã,ꝛ ita est mee intẽtionis,talis res sit vendita tali:ꝛ nunc vẽdo.ita ꝯcludũt Bal.Jmo.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.heredes palam. §.fi.Ange.Pau.ꝛ do.Alex.hic.Lud.ro.in.l.stipulatio hoc modo cõcepta.in.j.char.ff.de ꝟb.obli.cũ concor.ꝛ do.Alex.in consi.cliij. in.ij.volu.videt̃ prima ꝯsyderatiõe.ad fi.ꝛ do.Frã.de are.vbi aliq̃ addit.in.d.l.heredes palã.in.§.fi.¶†Tertio not.ex tex.ibi,vel victus,necessariũ:vel potionis vel medicaminis.ꝙ appellatione victus non venit medicina:qnimo neq; potio qd̃ est forti⁹.de iure tñ ꝟbo victus ista cõtinent̃.nã de potu est tex.in.l.verbo victus.ff. de ver.sig.de medicinis est tex.not.in.l.si cũ dotẽ.§.siaũt in senilis mo.ff.solu.ma.ꝛ ibi Bar.ꝛ Moder.ꝛ Bar.in.l.legatis.ff.de ali.ꝛ ciba.leg.¶†Quarto not.ex isto tex.ibi:ab eo vel ab eis.ꝙ quãdo aliqui testes testamentarij ex necessitate remouent̃ anteꝙ̃ totum testm̃ cõpleat̃:deinde eorũ loco alij testes surrogant̃:ꝙ oĩa prius acta debent denuo repeti ꝛ prius recitari.¶†Hinc decidit signãter Bal.hic.Nunq̃ oblitus fueris.vna pars testamẽti nõ põt ꝓbari p septem testes,dicẽtes se illud scire ꝛ nõ plus:ꝛ alia pars per alios septẽ:qꝛ testes testamentarij nil ꝓbãt nisi ꝓbẽt totũ tenorẽ testamẽti pfecte.Et p hoc infert singulariter idẽ Bal.ꝙ si aliqui testes testamẽtarij ꝓbẽt plus dictũ:aliqui min⁹ ꝙ illi q min⁹ deponũt totũ nesciũt,nõ vident̃ esse testes legitimi.Et qd̃ etiam non ꝓbãt illud in quo deponũt:qꝛ non vident̃ interfuisse toti testõ:ex quo totũ nesciũt:p hãc legẽ.qd̃ dicit esse mirabile ꝛ cogitandũ relinquit.Et cũ eo trãsit Pau.de ca.hic.Sed do.Alexan.hic:valde exclamans hoc dictũ:Limitat illud pcedere,qñ ex dicto ipsorum testium non apparet ꝙ fuerũt psentes toti testõ:sed si apparet ꝙ fuerũt pñtes in tota ordinatione testamẽti,dũmodo recordentur de eo de quo ꝯtendit̃:lꝫ de alijs nõ recordent̃ illud:ꝓbant:qꝛ satis est ꝙ testes teneãt in memoria illud in quo cõsistit substãtia negotij de quo ꝯtenditur:lꝫ de alijs non recordent̃.put decidit Cyn.in l.si ꝓdi.in fi.C.de do.ante nup.ꝛ ibi Bal.in fi.dicit multũ no.ꝛ facias longam manum. Ad hoc facit qd̃ not.Bal.ꝛ alij in.l.si quis ita scripserit heredẽ.per illum tex.in fi.ff.de here.insti.Tu adde ꝙ decisionẽ Bal.sequit̃ Lu.ro.in ꝯsi.lxxx.incip.visis aeprocura.actis.do.Alexan.in consi.clxxvij.in.ij.volu.incip.viso themate mihi exhibito.i.ij.col.Tu ex decisiõe Bal.collige pulchrã limitationẽ ad regulã quã tradũt Cano.do.Anto.de but.ꝛ Jmo.in.c.j.p glo. ibi.de offi.dele.vbi tradũt regulã:†ꝙ testes non sunt ꝯtrarij:lꝫ vnus deponat minus de facto ꝙ̃ alter:qꝛ in eo in quo concordant plene probant.sequitur do.Alex.in consi.lxxij.in.ij.vol.qd̃ inci.visa consultatione premissa.in.ij.col.ꝛ in ꝯs.ccv.in.ij.volu.incip.visis probationibus.in.ij.col.qꝛ limita illam regulã procedere in testibus testamẽtarijs: vbi si aliqui deponerẽt plus dictũ:aliq minus:nõ ꝓbant etiã in eo de quo deponũt:qꝛ non videantur interfuisse toti testamẽto:vt pdixi.†No.etiã diligẽter ex decisione Bal.ꝙ media pars testamenti non posset ꝓbari p septẽ testes,ꝛ alia dimidia per alios septẽ testes:qꝛ argueret̃ ꝙ nõ fuit vnus cõtext⁹ in cõfectiõe testamẽti:qꝛ sic apparet qd̃ primi septẽ testes solum fuerũt pñtes quo ad dimidiã partem testamẽti:ꝛ postea alij septẽ testes fuerũt surrogati in alia media parte.Et idẽ tꝫ Pau.de ca.hic.Ego cõfirmo per aliud qd̃ decidit Bald.in.l.obseruare.in vl.colum.C.quo. app.nõ recusãte statuto ꝙ si aliqs iuerit de tali loco ad talem locũ amputet̃ sibi pes.pone duo testes deponunt quod viderũt talez ire de tali loco vsq; ad mediã viã.alij duo testes dixerunt qd̃ viderunt ire ab alia media vsq; ad locũ ꝓhibitũ:nunquid iste debeat puniri.ꝛ sic nunquid ista dicta debeãt simul iungi:ꝛ dicatur probatum esse,iuisse de tali loco ad talẽ locũ.ꝛ determinat ꝙ non: qꝛ testes q nõ viderunt istũ a principio vsq; ad finẽ non ꝓbant. imo tales testes nõ ꝓbarent acquisitionem seruitutis vie, qd̃ reputat valde notabile.Nec ob.qd̃ dr̃ circa probandos gradus, ꝙ si duo testes deponãt qualiter talis masculus est in tali gradu,alij testes deponũt ꝙ femina est in tali gradu:tales testes plene probant cõsanguinitatem:ꝛ gradus.c.licet ex quadam.de testi.quia illud est eo qꝛ ambo testes in sua specie perfecta deponũt.In contrariũ tñ pondera facere illud quod decidit idem Bal.in.l.testiũ.C.de testi. in.v.col.circa primas interrogationes.vbi querit Bald.pone volo probare ꝙ possedi talem fundũ.x.annis,ꝛ sic pscripsi pone duo testes deponũt ꝙ viderunt me possidere quinq; annis,alij duo testes deponunt ꝙ viderunt me possidere alijs quinq; annis sequentibus:nunquid dicta istorum cõiungant̃ vt dicat̃ probata pꝛescriptio.determinat ꝙ sic.sicut iunguntur dicta testiũ ad probandũ gradũ cõsanguinitatis.vt.s̃.retuli.Et vide multa pulchra dicta per Bald.circa ꝓpositũ in.l.j.viij.q.p totum.s̃.eo.¶†Ultio no.ex tertia parte tex.in versi .cum aũt.ꝙ ꝙ̃uis in testõ in scriptis requiratur pro forma ꝛ solennitate ꝙ testator se subscribat manu propria,vel adhibeatur pro eo octauus testis si nesciat scribere. l. hac cõsultissima.in pꝛin.s̃.eo.tñ qñ testatormet propria manu totũ testm̃ scripsit,ꝛ ita attestatus est in testõ,non requiritur aliqua subscriptio.Simile dicunt Bald.ꝛ Moder.qñ schedula est tota scripta manu alicuius.tunc ibi non requirit̃ aliqua eius subscriptio.Et idẽ dicit Bar.sub dubio forte in.l.cũ tabernã.§.idem querũt.ꝛ ibi Ang.ꝛ Sali.ff.de pig.ꝛ Bal.p hunc tex.in prin.ff.orum,in x.q.in vlti.col.ꝛ do.Anto.in.c.ij.in.ij.col.de fi. instru. Quod fallit in notario:qui licet totũ instrm̃ manu propria scripserit,tñ requiritur ꝙ etiã illud subscribat.fm Pau.de ca.ꝛ Alex.hic ꝛ est text. in.l.ij.in ꝟ.tabulari⁹ nõ subnotauit.C.de cõueni.fisc.debi.li.x.quez ad hoc alle.Bal.in.l ij.ꝛ.iij.colum.qñ fis.vel pꝛiua.tenet glo.oꝛdi.in l.generali.C.de tabula.lib.x.cum concor.de quib⁹ per.d.Alex.hic. ¶Et eodem modo econtra si aliquis se subscribat schedule vel scripture scripte manu alteri⁹.illa sola subscriptio tm̃ opatur acsi totam manu ꝓpꝛia scripsisset ꝛ subscripsisset. fm Paul.de cast.et do.Alex.hic.Idẽ not.Bar.ꝛ alij in.l.emptor.§.lucius.per illũ tex. cũ glo.in ver.habebit̃.ff.de pac.facit tex.in aut.qd̃ sine.s̃.eo. iuncta aut.si modo.C.fami.hercis.ꝛ tex.notabilis in.§.j.inst.de contrahẽ. em.ꝛ in.l.si per eplam.ff.de acqui.here.ꝛ in.l.sicut.§.non videtur.ꝛ ibi no.Bar.ff.quib⁹ mo.pig.vel hypo.sol.ꝛ in.l.j.ff.de const.princ. ꝛ in.c.si quis pꝛesbyterorum.cũ gl.in ver.subscripserit.de reb. eccl. nõ alie.glo.in.c.ex literis.de trãsac.ꝛ in.c.quanto.de his que fiunt a pꝛela.†Hinc dixit singl̃r Bald.in aut.cõtra q propriam. in. iij. col.C.de nõ nu.pecu.qd̃ dispositio illius autentice loquens in negãte scripturã ꝓpꝛiam hꝫ locũ in eo q negat scripturã scriptã manu alterius sed manu sua subscriptã:per hunc tex.Et pondera qd̃ Bal.ibi loquitur in materia penali.ꝛ singu.vult quod lex penalis loquens in scriptura manu alicuius,vendicat locũ in scriptura q̃ sit manu alterius,sed sit subscripta.Q̃uis Sali.ibi in.ij.colum.teneat contra Bal.¶†Facit glo.notabilis in.§.in his vero.in aut. de instrumentorum cau.ꝛ fi.per quam dicit signanter Ange.in.l. si quis ex argentarijs.§.pretor ait.ꝛ in.l.quedam.§.nihil interest. ff.de edẽ.ꝙ paria sunt vel qd̃ notari⁹ rogat⁹ de pꝛincipali instrumẽto ipsemet exemplet sua manu:an vero faciat scribi per alium notariũ,vt tota die fit:ꝛ postea ipse subscribat:qꝛ ex tali subscriptione est perinde acsi instrumentum propria manu scripsisset.†Et qd̃ subscribens schedule per alium scripte intelligatur omnia in ea contenta approbare,acsi actualiter totam scripsisset.adde Ang. in.l.plurib⁹.in pꝛi.ꝛ in.l.si ita stipulatus fuero si titi⁹.§.chrysogon⁹. ff.de ꝟb.ob.¶Limitat mirabil̃r Bar.in.l.diu⁹.la.j.§.item senatus.p illũ tex.ff.de fal.qd̃ ad hoc vt subscriptio preiudicet,oportet ꝙ sit specialis ꝛ propterea si tu scripsisti schedulã in qua continentur aliqua ad fauorem tuũ ꝛ aliqua in fauorẽ meum:si ego subscribo schedule,ꝛ dico me approbare oĩa in ea contenta,que dico esse scripta mea volũtate,istud nõ sufficit:sed opꝫ quod spẽal̃r in subscriptiõe faciã mentionẽ de ꝯctu.Tñ ista limitatio cõiter repꝛehendit̃ p Ang.Jmo.Pau.de ca.ꝛ.d.Alex.in.d.l.si ita stipulat⁹ fuero si titius.§.chrysogon⁹.cũ multis ꝯcor.de qb⁹ ibi p.d.Alex.Et ꝯ̃ tenet Bal.in aut.si qs in aliquo.C.de edẽ.ꝛ do.Alex.in cõsi.cxlvij.in.ij. vol.qd̃ incipit.ponderatis.in.ij.ꝛ.iij.colum†.Et dicit opportune Bal.in aut.sed nouo iure.p illum text.C.in cer.pe.ꝙ vna subscriptio est sufficiens ad autoꝛizandũ mille contractus pcedentes. ¶†Fortius p pdicta qd̃ sola subscriptio habeat eandem virtutez acsi tota schedula esset ꝓpꝛia manu scripta.dixit singl̃r Ange.in d.§.chrysogon⁹.ꝛ ibi sequit̃ Jo.de imo.in.iij.col.Pau.de cast.ꝛ in effectu.d.Alex.ꝙ stãte statuto in ciuitate Floꝛẽtie ꝙ schedule scri

a ¶Actus. Adde bart. l.c.j.de testa.

b ¶In testõ. Adde bald. in.l.j.in fi.C. cõmu. dele.

c ¶Remitti Adde bald. in.l.j.C.cõmu. dele. in lec.antiqua.

pte manu propria mercatoris vel artificis habeant executionem sicut si esset sentētia diffinitiua: qđ idem erit in schedula sic scripta manu alteri⁹ ꝛ subscripta manu artificis approbantis oīa in ea cōtenta: quia virtualiter est idem acsi ipse manu propria subscripsisset. Sed ꝯtrium in terminis ꝛ forte melius tenet Ange. hic in lect. Flo. eo quia quod subscribens habeat acsi schedulam scripsisset, istud est per fictionē. l. diuus claudius in prin. ꝛ §. scribere. ꝛ §. itez senatus. ff. de falsis. que fictio non cadit in statutis. l. iij. §. hec verba. ij. ꝛ ibi glo. ꝛ Bar. ff. de nego. gest. Saluo nisi ille tertius presente mercatore ꝛ eo specialiter mandante scripsisset schedulā, ꝛ mercator illi subscripsisset: vt hic notabiliter per eum. Tu pro hoc pōdera tex. notabilem in. l. si ego. §. dotis. ff. de iure do. in ver. ꝛ velut chirographū eius. cū dictio velut, importet fictionem: fm Bal. in l. penul. C. de inter. ma. Jason Pisis.

1 ☞ Qui non potest articulate loqui, non potest facere testamentum: quia mortuo similis est.
2 Quando dicatur testator non articulate loqui.
3 Si testator habet linguā ingrossatam ꝛ incipiat balbutire, eius testamentū valebit si testes intelligant eius verba.
4 Testamentū nō potest fieri signis aut nutu: sed oportet ꝙ fiat per vocis expressionē, aut per solēnem scripturam.
5 Testamētum nutu, aut signis factū ad pias causas valet, ꝛ tenet.
6 Legata nutu facta an valeant.
7 Valet dictū testis qui interrogatus de facto antiquo deponit et dicit se scire: quia reperit scriptū in quodā suo memoriali.
8 Natura legis vel statuti est dare formā futuris negotijs, non aūt preteritis: etiam si effectus actus preteriti cōferatur in futurum.
9 Notarius nō punit̃ de dolo, nisi in casibus in iure expressis.
10 Si notari⁹ vel alius in presentia testatoris exprimat vel legat nomina heredū, ꝛ testator expresse confirmet ꝛ approbet, videtur acsi testator ipse expressisset.
11 Ubi lex dicit ꝙ aliquid debeat fieri propria manu, non potest fieri per alium: etiam cum speciali mandato.
12 Ubicunqꝫ a lege vel statuto aliquid requiritur sub certa forma, qua non seruata lex vltra procedit annullando, non sufficit ꝙ illa forma impleatur per equipollens.

Jubemus. Testator debet propria manu scribere noīa heredū, aut nuncupare, coraꝫ testib⁹, q ea debēt in subscriptionib⁹ suis notare quod in testamentis post hanc. l. cōdēdis locū obtinet: ꝛ notarius qui cōtra fecerit falsi pena tenet̃. h. d. Et venit ad limitādū. l. hac consultissima. in prin. s. eo. in duob⁹. ¶ Primo inquātū ibi dr̃ ꝙ in testō in scriptis testes nil debēt scire de ꝯtentis in eo, limitat̃ per hāc legem: qr debēt saltē scire noīa heredū. cuꝫ declaratione de qua in tex. Scđo inꝙtū ibi dicebatur ꝙ testator anteꝙ testes cōuocent̃ pōt facere scribi testm̄ per quēcunqꝫ voluerit, nedū in parte, sed etiam in totū: istud limitat̃ per hanc legem. qr necessariū est vel ꝙ ipse ꝑpria manu scribat noīa heredum: vel quod illa nūcupet testib⁹ testamētarijs, qui illa in subscriptionib⁹ apponāt. Tū istud secūdū testm̄ est mutatū per aut. ꝛ non obseruato eo. ꝛ reductum ad primam dispōnem. d. l. hac consultissima. ¶ † In tex. ibi: neqꝫ articulate loq pōt mortuo similis est. habes pulchruꝫ tex. ꝙ qui non potest articulate loqui nō pōt facere testm̄: qa mortuo similis est. Et per hoc dicit Barto. ꝙ semel faciebat exceptionem ad impugnandum quoddam testm̄ qđ erat factum ab hoīe q nō poterat articulate loqui, cū pri⁹ fuerat hō recte lingue: qđ reputat tenēdū mēti: ꝛ dicit esse melius qđ habeam⁹ in ista lege. Idem volūt Ange. ꝛ Imo. in. l. in aduersa. ff. eod. Ange. in. l. in fraudem. §. sicut. ff. de testa. mili. Ludo. in consi. ccvj. incip. proposita consultatio hoc solum ꝗrit. Ange. de are. insti. eo. in pn̄. in vlti. col. † Sed pulchrū est scire qñ dicat̃ non articulate loqui. dicit Ange. hic: qñ eius ꝟba nō possunt per testes clare intelligi. ꝛ sequitur do. Alex. in consi. xxxiij. in. iij. volu. incip. pōderatis ꝟbis vltimi testamenti. in. iiij. col. † Hinc est ꝙ si testator^a haberet linguā ingrossatam, et inciperet balbutire, ꝑut cōiter euenit grauatis infirmitate: tn̄ si testes intelligāt eius verba, valet testm̄. tex. not. in. l. qñ indignum. vbi multa bona ad hoc dixi. s. eo. Hinc infero nō bene ponderasse Ange. Imo. ꝛ Moder. in. l. mulier. ff. de ver. obli. dum ibi ponderant glo. pro solēni in gl. fi. in ver. nō pōt. ꝛ dicunt ꝙ ꝗuis ille qui nō potest articulate loqui: sed est balbutiens: nō pōt facere testm̄: vt hic: tn̄ pōt facere stipulationē: vt ibi est glo. Et istam differētiaꝫ tenet etiā do. Alex. in cōsi. xij. inci. viso instr̄o donationis. in. iij. co. in. j. volu. Sed ista differentia non est bona: qr sicut in stipulatione reqrit̃ ꝙ ꝟba intelligant̃. l. j. in prin. ff. de ver. ob. ita in testō si ꝟba intelligant̃ ꝗuis testator sit balbutiens: tn̄ pōt testari: vt prediri. ¶ † Item ex p̄dictis habes diligenter notare ꝙ testm̄ non posset fieri nutu^b aut signis: sed ex͂ ꝙ fiat per vocis expssionē: aut ꝑ solēnem scripturam: etiā si esset pr̄ qui testaret̃ inter liberos: ꝑut contigit in ciuitate Perusij in patre epi, qui cum esset graui infirmitate depressus, ep̄s ei dixit si me vis instituere heredem stringe mihi manū, ꝛ ita fecit. fuit iudicatuꝫ Perusij ꝙ tale testm̄ nil valeret: fm Bal. Ang. ꝛ omnes Moder. hic: ꝛ Ange. in. l. in fraudeꝫ. §. j. per illū tex. cū glo. ff. de testa. mili. Bald. ꝛ Paul. de cast. in. l. et in epistola. C. de fideicom. Idē in milite qui non potest nutu testari. l. in fraudem. §. j. cum glo. ff. de testa. mili. † Tamen ad pias causas^c valet testm̄ cōditū nutu aut signis. gl. est reputata sing. in. c. cum tibi. de testa. quā Cano. ibi cōiter tenēt. eā reputat sin. ꝛ sequitur Bal. in. l. j. in. ij. colū. C. de sacrosanc. ecc. Pet. de anch. ꝛ Imo. in. c. ij. de testa. Ang. ꝛ d. Alex. hic: cum concor de quib⁹ hic. per eum. Ex istis tu collige ꝙ magis fauetur testamento condito ad pias causas, ꝙ faueat̃ testamento patris cōdito inter liberos vel testamēto mili. qr primum factū etiā nutu valet: al's non. ꝛ hoc bene pōdera pro. d. Bar. qui alibi tenet ꝙ excepta legitima filiorū magis fauet̃ ecclesie ꝛ pie cause ꝙ liberis. vt dixi in. l. sancimus. s. eod. † Quid in legatis. vide hic per. d. Alex. ¶ † Scđo no. ex versi. sed ne aliquis. bonum tex. pro teste qui interrogatus super facto antiquo deponit ꝛ dicit se ideo scire, qr reperit scriptum in quodā suo memoriali: prout faciunt proxenete: fm Bald. in vlti. colū. ꝛ oēs Moder. ꝛ añ eos ita pōderat istū tex. Bar. in. l. j. in pe. col. ff. si cer. pe. ¶ Tertio not. ex ꝟ. pe. ibi: que in posterum: ꝙ forma tradita ꝑ hanc legē solū hꝫ locū in testamentis cōdēdis in futurū: nō autē in testis retro conditis in p̄teritū. ꝛ rōnē assignat text. quid enim peccauit antiquitas ꝛc. ¶ † Et ex hoc habes notare fm Bald. in vlti. colum. Ange. ꝛ Sali. ꝙ vbicunqꝫ lex noua tradit ius alicuius forme, solum comprehendit actus in futurum expediendos non autem preteritos: qr natura legis vel statuti est dare formā futuris negocijs nō p̄teritis. l. leges ꝛ cōstitutiōes. s. de legi. cōcordat l. j. in fi. C. de cura. furio. ꝛ. l. vnica. in fi. C. de cadu. tol. ¶ Tu auteꝫ collige ex hoc tex. nota. ꝙ regula que habet ꝙ cōstitutio noua vel statutū nouum respicit futura tm̄, ꝛ nō preterita. d. l. leges ꝛ constitutiones. ꝛ. c. fi. de cōsti. ꝛ glo. ordi. in. c. lꝫ canon. in versi. de cetero. de elec. in. vj. procedit etiam si effectus actus p̄teriti cōferat̃ in futurū: ꝛ sic post statutū nouiter cōditum. ita notabiliter probat̃ in hoc tex. vbi forma data in cōfectione testōꝝ ꝑ hāc legē nō hꝫ locū in testis antea conditis: licet pēdeāt vsqꝫ ad mortē testatoris, ꝛ ei⁹ effect⁹ cōferat̃ post mortem. ꝛ sic effect⁹ nō accidisset tpe condite huius legis. Ita ad hoc ponderat hunc tex. Ang. in aut. vt cuꝫ de app. cog. in princ. versi. aduerte pro declaratione. ꝛ Abb. Panor. in. c. fin. de consti. ꝛ sic habes ꝙ si tpe quo fuit condita ista lex adhuc supuiuebant testatores qui testamenta fecerant, ꝛ quorum effectus erat post cōditam hāc legem: tn̄ talia testā valent: lꝫ non sit seruata forma huius legis: ꝛ ita multū not. istum tex. Paul. de ca. hic in. vj. col. Adde qđ vult Bal. in. l. si quis heredem. circa mediū. j. de inst. ꝛ subst. vt dicā in. l. fi. j. eo. ¶ Limita singulariter istū tex. ꝛ p̄dicta ꝑcedere, qñ testator qui superuixit post legē nouiter cōditā nō habuit facultatē mutādi testamentum: eo qr mors fuit sibi repentina. Sed si aliquis fecisset testm̄ ante istā legē, vl' anteꝙ esset cōditū statutū nouū, in quo disponeret̃ ꝙ in testamētis seruet̃ certa forma alias nō valeant: ꝛ post istā legē vel post statutum nouum testator superuixit tanto tpe ꝙ potuit testamentū mutare, ꝛ adhibere nouam formam: certe si non fecit, testm̄ est nulluꝫ. ita singu. limitat Ange. in. §. j. per illum text. a ꝯtrario sensu in aut. vt facte noue constitutiones. Item qr fm eū, cū volūtas testatoris sit deābulatoria vsqꝫ ad mortē. l. cum hic status. §. ait oratio. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. certe inspecto tpe mortis testatoris, qđ fuit post statutū conditum: certe vr̃ quodāmodo testm̄ postea conditū qđ no. pro limitatiōe huius legis. Sed aduerte qr Pau. de ca. hic in vlt. col. de Ang. nullā mentionem faciens, tenet expsse cōtrariū ꝑ istum tex.: nam dicit qđ hic est casus no. ꝙ si hodie fieret statutum in ista ciuitate ꝙ in testamentis seruetur certa noua forma, ꝛ aliter facta nō valeant: certe si aliqs fecisset testm̄ ante istud statutū lꝫ postea supuixerit post statutū, ꝛ potuerit seruare formā statuti: ꝛ non fecerit: ꝙ tn̄ testm̄ suū valet. qr nō arctatur ad hoc: qr ambulatoria ꝛc. Facit vt p̄dixi illud quod tenet Bald. in. l. si quis heredē. circa medium. j. de insti. ꝛ substi. ꝛ in simili tex. in. l. furiosum. in ꝟ. si vero. s. ti. j. Mihi plus placet limitatio Ange. ꝑ rōnē quam assignat iste tex. quare ista lex nō habeat locū in testamētis antea factis: qr nihil peccauit qui huius legis inscius pristinam formaꝫ nō seruauit. ergo ille qui sciuit ꝛ superuixit post legē nouam nō excusatur. istud vr̃ mihi ꝙ velit expresse iste tex. In vlti. parte text. in ver. scituris. aduerte ꝑ intellectu tex. Nam Bal. in vlti. col. post Richar. malū. intelligit illū tex. procedere in duob⁹ casibus. Primus qñ forma hui⁹. l. nō fuit seruata in testamento: ꝛ tamen notarius attestatur ꝙ fuit seruata: tunc qr falsarius est, punit̃ de falso. Alius casus: est qñ in veritate seruata est forma huius legis ꝑ testatorem: tn̄ notarius vt testamentū infringeret̃ dolo omisit ipam apponere. istis duob⁹ casib⁹ qr est in vero dolo punitur de falso. ita loquit̃ ista lex. alias aūt lꝫ fieret testm̄ nō seruata forma hui⁹ legis, ꝗuis notarius esset in dolo p̄sumpto: tn̄ nō puniret̃ de falso: qr ex dolo p̄sumpto notari⁹ de falso puniēdus nō est. l. nec exemplum. C. de fal.

a ¶ Si testator. Adde pau. de cast. ꝯsil. ccclxvj. inci. viso pū cto ꝛ allegatiōib⁹. alex. de imo. ꝯsil. xxiij. incip. ponderatis verbis vltimi testamenti. in. iij. vol.

b ¶ Fieri nutu. adđ bar. in. l. j. C. đ sa. san. ec. Bar. in. l. iure militari. C. de testa. mili. bar. in. l. j. §. si quis ita. đ ꝟ. obl. Jo. de Imol. in. l. in eo. circa pn̄. ff. de testa.

c ¶ Ad pias cās. Adde Bal. in. l. discretis. s. q testa. fa pos. ꝛ i. l. si post. C. de iur. et fac. ig. bald. ꝛ Joan. de Imol. in. l. ij. ff. de testa.

de fal.⁊ idem tenet Raph.Fulgo.hic dicens ꝙ iste est humanior sensus ad hanc legē.Sed tu intelligē tex.generaliter prout sonāt verba litere.⁊ intelligūt alij oēs hic:⁊ Bart.in.l.si librarius.circa mediū.ff.de reg.iur.⁊ Bar.Bal.⁊ aliī in.l.si post diuisionem.C.de
9 iur.⁊ fac.igno.⁊ videas Ange.de are.insti.de testa.in fi.prin.† Et sic hic est vnus casus singu.in quo notarius ex dolo presumpto punitur de falso.⁊ alium habes in.l.nulli.⁊ ibi Bar.not.C.de nume.⁊ actua.lib.xij.alias autē procedit regula supradicta ꝙ notari⁹ non punit de tali falso nisi in casib⁹ spāliter expssis in iure.Ita Bart.no.in.l.oēs.per illū tex.C.de pe.bo.subla.li.x.Et ratio est quia falsum non committit sine dolo.d.l.nec exēplum.⁊ dolus nō psumit psertim in notario:sed potius error.ꝑȝ Bar.in.l.quoties.in prin.cū ꝯcor.ff.de here.insti.⁊ errare circa ea que sunt iuris non est dolus sed culpa:vt dixi in.l.qđ te.ff.si cer.pe.¶ Gloss.in ver.in eius.in fi.glo.q: glo.se inuoluit tradendo tres solutiones.que nihil valent:rñde ꝑm oēs ꝙ ꝯtū loquit in testō impfecto rōne voluntatis:q: testator mortuus est anteꝙ potuerit totam voluntatem exprimere.Sed in casu nostro est sec⁹:q: testator perfecit totā suā volūtatē:sed circa noia quorūdā heredū seruauit formam istius legis:quia expssit vel scripsit in alijs non:certe valet testm̄ quo ad illos heredes in qbus seruata est forma huius legis:⁊ illi totam heredi
10 tatē habēt.¶ † Glo.in ver.queādmodum.habes ex hac glos.ꝙ si notarius vel alius in psentia testatoris exprimat vel legat noia heredum,⁊ testator expsse cōfirmet ⁊ approbet,videtur acsi testator ipse expssisset.⁊ istā opi.tenēt oēs hic:⁊ Barto.⁊ doc.in.l.heredes palā.in prin.ff.eo.⁊ ibi Bar.dicit ꝙ istud obseruat.idem tȝ Ang.in.l.in fraudē.§.j.ff.de testa.mili.do.Anto.⁊ Imo.in.c.cum tibi.de testa.Lud.ro.in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obli.⁊ idē Ludo.ro.in cōsi.cccvj.inci.proposita consultatio hoc solū q̄rit.in vlti.colū.late Ange.de are.insti.eo.d.in prin.c.Et dicit Ange.hic:ꝙ ista est cōis opi.⁊ ꝙ approbat in iudicijs ⁊ in scholis.Eam etiam tenet ⁊ dicit esse cōem opi.do.Alexā.in ꝯsi.xij.s.alleg.in.iij.colum.in.j.volu.et plenius ꝙ alibi in ꝯsi.xxxiij.in.iij.vol.inci.pōderatis verbis vltimi testamēti.pro ista cōi opi.facit tex.quem glo.alleg.in.l.hac consultissima.§.at cū humana fragilitas.s.ti.j.ibi,vbi tenor eorū cūctis innotuerit eulogiū ipse suū pfiteat agnoscere.Sȝ rñde ꝙ ille tex.loquit qn̄ testator pmo facit p aliū scribi.vt per Cy.⁊ Bal.hic.Scđo facit:q: iste tex.eqparat in ver.queādmodū.testm̄ nūcupatiuum testō in scriptis.⁊ tex.in.l.heredes palam.in prin.ff.e.sicut ergo qs potest scribere nomen heredis per aliū:vt aut.⁊ nō obseruato eo.j.eo.ita dȝ posse nuncupare per alium.Confirmatur ⁊ fortius ista inductio.nam per legem antiquaȝ eqparant in ista materia testm̄ in scriptis,⁊ testm̄ nūcupatiuum:vt hac.l.ergo dicta aut.⁊ non obseruato.corrigēs in vno,intelligitur corrigere in alio.iuxta glos.in l.si qs seruo alieno suaserit.C.de fur.Bar.in.l.marcellus.in prin.ff.ad trebel.in.l.ij.ff.de leg.ij.Sed rñde dupliciter.primo ꝑm gloss.in §.quia vero ante hanc.in aut.vt spō.largi.vnde sumitur ista aut.ꝙ pcedit qn̄ testator prius expssit id quod erat per aliū scribēduȝ:vt ibi in glo.vel secūdo ⁊ meli⁹ rñde ꝙ tex.in.d.§.quia vero.vnde sumit ista aut.dicit ꝙ reditur ad priscum ius.s.ad.l.hac consultissima.in prin.s.eo.vbi qn̄ testator vult facere subscribi per aliuȝ,dȝ adhiberi octauus testis.ꝙ nō est hic in testō nuncupatiuo.Tertio facit.l.nemo.in prin.ff.de here.insti.⁊ regula.§.pterea.insti.de inuti.stip.Quarto Bar.in.d.l.heredes palam.⁊ doc.hic:⁊ ibi allegāt tex.in.l.pamphilo.§.ppositum.ff.de leg.iij.Sed ad illum tex.rñde tripliciter.Primo ꝙ pcedebat ante istam legē.Ista solutio nō placet:q: sic induceret legum correctio ꝯtra.l.vnicā.C.de inof.doti.⁊.c.cū expediat.de elec.in.vj.Secundo rñde ꝙ in illo tex.multa concurrebant.vt dicunt Rapha.cu.⁊ Moder.in.l.serui electione.in princ.ff.de leg.j.Tertio ⁊ clarius rñde ꝙ ille text.nihil facit q: loquitur in legato ꝙ potest etiam nutu relinqui.l.nutu.ff.de lega.iij.⁊ hic per glo.⁊ Moder.sed questio nostra est in instōne heredu:in qua ista lex introducit pro forma ꝙ testator propria voce exprimat nomina heredū:que forma nō est introducta in legatis.¶ Ego tn̄ contra cōem sniam disputationis gratia moueo duas difficultates.Prima est,tex.hic tradit pro forma ꝙ testator pro-
11 pria voce exprimat nomina heredum,⁊ vltra procedit annullādo testm̄ casu quo ista forma nō seruetur.† Tunc sic,ego habeo ꝙ vbi lex dicit ꝙ aliquid debeat fieri ppria manu,illud nō pōt fieri per aliū etiā cū speciali mādato.tex.est in.l.iubemus per hāc.in ver.p suā manū.quē Bar.ibi ad hoc multū no.C.de eroga.mil.anno.li.xij.sequitur Lu.do.ro.in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obli.⁊ in consi.cclij.quod incip.querit primo nunquid dn̄i Aluinionenses.in primo dubio.facit tex.in.l.j.§.ne autem.in ver.suis manibus.C.de cadu.tol.⁊ in.l.j.in prin.in ver.suis manibus.ff.de eo per quem fac.erit.⁊ in.l.si quis id quod.in prin.in ver.suis manib⁹.ff.de iur.om.iudi.⁊ in.l.j.§.deiecisse.ff.de vi.⁊ vi ar.Joan.and.⁊ alij in.c.sicut dignum.§.j.de homi.Bald.in.c.j.§.iniuria.de pace.iur.fir.⁊ in.c.si quis decesserit si de feu.defunc.cōten.sit.inter do.⁊ agn.cū ergo tex.hic regrat ꝙ testator ppria voce exprimat,non debet sufficere qđ exprimatur per notarium.Tamen responde ꝙ hic loquitur qn̄ notarius exprimit presente testatore:quo casu est perinde acsi testator exprimeret.Sed contraria loquuntur qn̄ quis debet expedire actum suis manibus,⁊ est absens ⁊ mittit nuntium,nihil facit.
12 ¶ Secundo contra cōem sniam arguitur sic,⁊ fortius:† vbicunqȝ aliquid requiritur a lege vel a statuto sub certa forma qua non seruata.l.vltra procedit annullando,vt hic,non sufficit ꝙ illa forma impleatur per equipollens.Et ita tenet do.Alexan.in.l.fi.C.de procura.idem do.Alexan.in.l.j.per ibi tradita per doct.ff.de libe.⁊ posthu.vbi concludit ꝙ qn̄ aliquid est pro forma requisitū,non sufficit impleri per equipollens.⁊ est gloss.in.c.j.in ver.tertio.de vita ⁊ hone.cle.soleo allegare tex.in.l.qui per salutem.ff.de iureiuran.Ad idem facit glo.cōiter approbata in.c.vt circa.de elec.in.vj.que dicit ꝙ vbicunqȝ constitutio exigit in iuramento tactuȝ scripture,non est constitutioni satisfactum si prestatur iuramentū sine tactura.Facit quod no.glo.in cle.j.de hereti.In cōtrariuȝ tn̄ pōdera videri tex.in.l.fi.§.fi.ff.man.iuncta.l.diligenter.in pn̄.eo.ti.dicetur de ista materia in.l.si mater.j.de insti.⁊ substi.traditur per Barto.⁊ docto.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.ff.de lib.⁊ posthu.Et istud ar.mihi multum stringit contra cōem opi.Posset tamē dici ꝙ ex quo notarius nominat heredes presente testatore,⁊ testator expresse consentit.qđ ipse testator dr̄ nominare.argu.l.falsus.§.j.ver.sȝ ⁊ si is.ff.de fur.⁊.l.quod meo.§.si venditorem.ff.de acqui.pos.⁊.l.si procuratori presentis.ff.de ver.ob.Confirmatur optime per id quod notabiliter vult Bal.in.l.ij.§.j.C.quō ⁊ quādo iudex.nā ibi est glo.sing.ꝙ si iudex ore proprio aliquē citat,talis citatio habet vim trine citationis requisite ad audiendum sniam.dicit ibi Bal.idem esse si citatio fiat a nuntio presente iudice ⁊ eius mādato.Sed ista solutio non tollit fundamentum quod feci.nā procederet qn̄ testator prius mandasset notario ꝙ ipse exprimeret nomina heredum:vt.s.proxime retuli dicere Bal.quod non est hic.Secundo dico ꝙ istud qđ dictum est,ꝙ qn̄ alius exprimit nomina heredum presente testatore dr̄ exprimere,istud nō est per veritatem sed per fictionem:vt dicit tex.notabilis in.l.quod statuliberi.in fi.ff.de dona.cau.mor.habet in.l.singularia.ff.si cer.pet.ergo nō sufficit hic,vbi lex requirit pro forma.Preterea istud esset implere per equipollēs,cū vere non sit idē.ergo non sufficit vt pdixi.Tertio pro ista parte contra cōem facit,nam ista lex ideo introduxit pro forma ꝙ testator debeat ore proprio nominare ⁊ exprimere noia heredū,vt euitetur falsitas:que alias in testamentis posset cōmitti.q: qn̄ ipse testator exprimit,constat de eius voluntate.ergo si sufficeret alium posse exprimere presente testatore aperiretur via ad falsitates committendas:cū testatores qn̄ testantur mortis cogitatiōe turbati facile decipiant.§.illud in aut.de trien.⁊ semis.⁊.l.hac consultissima.§.at cum humana fragilitas.s.tit.j.Considera quia per ista fundamenta potest teneri contra opi.glo.⁊ oim doc.⁊ forte ꝙ in puncto iuris ista opi.est verior.¶ Tenendo tamē cōem opinionem glo.⁊ doc.Limita istam conclusionem cōem procedere qn̄ testator esset talis qđ posset articulate loqui si vellet,tūc sufficit quod eo presente notarius exprimat nomina hereduȝ:alias si non posset articulate loqui,secus esset ꝑm omnes hic.¶ Secundo limita ⁊ nota,q: multoties fiunt fraudes in hoc,qn̄ notarius de scientia ⁊ voluntate testatoris scripsit,⁊ postea presente testatore,⁊ testibus exprimit nomina heredum,tūc sufficit.⁊ ita tota die obseruatur in facto.Sed aliquis fecit scribi testamentum sine sciētia ⁊ sine voluntate testatoris:postea conuocatis testibus notarius in pn̄tia testatoris legit illud testamentum,⁊ interrogat testatorem an sit contentus:et testator respondet ꝙ sic,tale testm̄ nihil valet.maxime quando erat multum grauatus infirmitate.ita expresse tenet Lud.ro.in preallega.consi.cccvj.in vltimis verbis.sic intelligit opi.Alber.papien̄.relatam per Joā.and.in addi.Specu.in ti.de testa.§.in primis.versi.quid si is.in addi.que inci.pile⁹.Et licet Lud.non dicat,ista opi.mihi multum placet,⁊ est valde equa,⁊ occurrit fraudibus que multoties committuntur.Adde ꝙ idem expresse ad literam firmant Pe.⁊ Cy.hic.⁊ est de mente Bal.in vlti.col.lȝ Paul.de ca.in.l.hac consultissima.in.§.at cum humana fragilitas.s.ti.j.⁊ in consi.ccclxvj.inci.viso puncto ⁊ allegationibus. Jason Pisis.

1 ☞ Quando testator incidit chordam vel signa:testamentum non tollitur ipso iure:sed ope exceptionis.qđ an pcedat in testamento inter liberos.nu.2.

NOstram. Quando signa vel chordule testamenti in scriptis sunt incise volūtate testatoris,rumpitur testm̄:si secus non.h.d.Et aduerte ꝙ aliqn̄ charta in qua est descriptū testm̄ vitiatur:vt q: sunt cācellationes vel interlineationes,aut aliquid deletū vel abrasum:⁊ tūc an p hoc vitiet testamentum vidistis tex.in.l.si vn⁹ in.ij.rn̄.s.eo.vbi dixi.Et de hoc loquit totus titu.ff.de his que in testa.delē.sed de hoc nl ad propositum hui⁹ legis.aliqn̄ reperitur incisuȝ linū,hoc est illa chordula cū qua testm̄ in scriptis circūliga

ri debet: iuxta formã quã tradit glos. magistra. in l. j. §. si linum. ff. de bo. pos. sm tab. Item illa chordula in qua vnusquisq3 testium debet appendere sigillum suũ: quia qñ sit testm̃ in scriptis, debẽt esse tot chordule quibus appendant sigilla omniũ testium: si tales chordule reperiant incise, an testm̃ reddat nullũ. ꝛ de hoc proprie loquit ista. l. ¶ Glo. in ver. non valere. habet duas partes. In prima remouet vnum ꝯtrium. In secunda que est ibi. Item quibus applicabitur. glo. bene disputat vnã q̃onem. ¶ †In prima parte habes ꝙ qñ testator incidit signa vel chordulã, testamentum non tollit ipso iure sed ope excep. Pro ista opinione facit q2 qñ lex vtitur verbo non valere intelligitur in effectu: non ipso iure. gloss. in l. vniuersa. ꝛ ibi Bar. no. vbi dixi. C. de preci. impe. offe. Cõtrarium tenet glo. in l. iij. §. non solum. in versi. nuda. ff. de adi. lega. Tu dic ꝙ si testm̃ nondum erat perfectũ ꝛ absolutum, ipso iure reuocat: alias non saluo nisi testator expresserit se sic fecisse: quia vult intestatus decedere. Ita Bar. distinguit in l. j. §. fi. ff. de his que in testa. delen. ꝛ in effectu Cy. Bal. ꝛ Pau. de ca. hic. †Et an istud procedat qñ testm̃ esset conditum a patre inter liberos, remitto te ad do. Alexan. hic post Ange. ꝛ Pau. de ca. ¶ In vltima parte habes ꝙ qñ est dubiũ ꝛ non apparet qua intentione testator inciderit signa vel chordulas testamenti, ꝙ in dubio fiscus admittitur. quasi in dubio presumat testator sic fecisse eo ꝙ heredes indignos reputauerit. Idem tenet gl. in l. hereditas. §. j. de his quib. vt indig. ꝛ in l. proxime. ff. de his que in testa. delen. Contrariũ tenent vbiq3 doc. cum maior sit fauor venientium ab intestato: quibus est magis debita successio. ꝛ quia in dubio nemo presumitur indignus. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. ꝛ l. cancellauerat. in prin. ff. de his que in testa. delen. Nec obst. l. proxime. alleg. in gloss. quia loquitur in terminis valde diuersis: quando testator solum cancellauit nomina heredum. ꝛ sic videtur voluisse ꝙ legata valeant. ꝛ istud non posset esse nisi fiscus admitteretur ex testatõ: sed hic testator fecit actum per quem totum testamentum annullatur: scilicet inciden do sigilla testium. per quam incisionem in totum perijt fides testamenti. ꝛ ad hanc q̃onem oĩno vide Io. and. in titu. de instru. edi. §. cõpẽdiose. ver. quid si prius. ꝛ Bal. ꝛ Sali. hic. ¶ Gl. in ver. ad hereditatem. bene dicit. nam si viuo testatore signa sint incisa per alium, aut fortuito casu sine voluntate testatoris: tunc bene potest hereditas adiri de iure ciuili: sed nõ põt peti bono. pos. de iure pretorio. Aut istud contingit post mortem testatoris: ꝛ tunc si semel testamentum fuit in iudicium productũ coram iudice sine aliquo defectu: tunc ex eo nõ solum potest adiri hereditas de iure ciuili: sed etiã põt peti bono. pos. iuribus alleg. in gl. si autem nunq̃ fuit presentatũ in iudicio sine defectu: ꝛ tunc reperiantur incisa signa bene potest adiri hereditas hoc iure ciuili: sed non bonorum pos. Ratio est: quia agnitio bo. pos. de necessitate oportet ꝙ fiat coram iudice. l. fina. §. qui admit. vnde si iudex videat testm̃ sine debita forma, cui signa sint incisa, non admittet. Sed aditio hereditatis fit solo aĩo, ideo valet qñ testm̃ erat pfectu3 tpe mortis testatoris. Quid ergo esset in casibus in quibus non potest succedi de iure ciuili: sed de iure pretorio tm̃: vt in casu. l. posthumo. ff. de iniusto rup. ꝛ in alijs enumeratis per gloss. magistram in l. fi. §. vnde legi. Quid fieret tunc incisis signis si solum de iure ciuili succedi posset. dicũt Cy. ꝛ Ang. hic: ꝙ tunc deberemus cõsulere imperatorẽ vel superiorem qui super hoc nouam legem conderet. l. cu3 de nouo. C. de legibus. Iason Pisis.

> a ¶ Testib⁹. Adde bart. in l. cõficiũtur. in §. codicilli. in fin. de iu. codi. Bald. in l. q testõ. in §. si. ff. de testa.
>
> b ¶ Efficeretur. Adde Bal. in §. fi. insti. de testa.
>
> c ¶ In scriptis. Adde diffuse per Barba. in c. cum esses. de testa.
>
> d ¶ Femine. Adde Anto. de bu. in c. qm̃ aliqua. de testa.

1. ¶ Rusticanis existentibus in villa permissu3 est coram quinq3 testibus testari: ꝛ dicuntur rusticani, siue sint nobiles, siue rustici, qui pro maiore parte anni habitant in villa.
2. Qui nascitur in ciuitate, si tamẽ nascitur ex patre rustico, dicitur rusticus.
3. An tempore pestis quo testes non possunt de facili haberi, si fieret testamẽtum cum minori numero septem testium: valeret tale testamentum. et nu. 4. ꝛ 5.
6. Propter imminentiam pestis receditur a iure communi.
7. Ubi pro forma ꝛ solennitate actus aliquid requiritur, tamẽ si pꝑter necessitatem non seruetur, valebit actus.
8. Stante statuto ꝙ contractus minorum vel mulierum non valeat nisi interueniant duo notarij rogati ꝛ subscripti, si tẽpore pestis nõ possit haberi nisi vnus, valebit ille ꝯctus cum illo solo.
9. Testamentum rompere valet cum duobus testibus.
10. An valeat statutum vel consuetudo ꝙ valeat testamentum cum duobus testibus.
11. Rusticus potest testari cum quinq3 testibus, licet in villa reperiatur sex, ꝛ non plures.
12. Leges generales intelliguntur tollere consuetudines speciales loci, ꝛ etiam statuta: quãdo princeps est certioratus de eis.

Et ab antiquis. Permissum est rusticis in rure facere testamentũ corã quinq3 testibus, si septẽ haberi nõ possunt: sm formam hic traditam. h. d. Et est bona. l. sm Bart. Item est singu. l. ꝛ non reperitur alibi vt dicit Paul. de cast. hic. ¶ No. ex hac. l. quod rusticanis existentibus in villa pmissum est corã quinq3 testib⁹ testari. †Et dicunt rusticani, siue sint nobiles siue rustici, qui toto tẽpore aut pro maiori parte habitant in villa sm Ray. Ange. Sali. ꝛ Pau. de ca. hic. Bar. in l. conficiuntur. §. codicilli. ff. de iure codi. Iaco. de bel. in §. j. in aut. quibus modis. natu. effi. sui. ꝛ in sua disputatione quam ibi ponit que incipit rex concessit. †Item qui nascitur in ciuitate, si tamen nascitur ex patre rustico dr rusticus: sm Bart. in consi. suo incip. si filius alicuius comitatensis. ¶ Extẽde istam legẽ quatuor seu quinq3 notabilibus modis. ¶ Primo vt procedat etiam in ciue, qui continue habitat in villa. sm Ang. hic. post Cy. ꝛ P Ia. de bel. in §. j. in aut. quibus mo. na. effi. sui. ꝛ tenet Ray. ꝛ Sali. hic: an ista prima extensio sit vera patebit ex his que dicam in sequenti extensione. ¶ Secũdo ꝛ fortius extende istã legẽ vt habeat locũ etiã in ciue inhabitante ciuitatẽ: sed reperit in villa. ꝛ ibi infirmus condit testm̃: quia poterit cũ quinq3 testibus testari per hanc legem. sm Cyn. hic põderãtẽ ad hoc rõnẽ in hac lege expressam. q2 si plures haberi non possunt, quinq3 debent sufficere. Et per eandẽ rationẽ idem tenet Albe. Bal. ꝛ Sali. hic. Põderant etiam Bal. ꝛ Sali. text. ibi, ad dei humanitatem respicientes. ꝛ sic lex vr̃ se referre ad ius diuinũ. Tamen hec vltima ponderatio non videtur bona: quia si verum esset ꝙ ista. l. haberet respectũ ad ius diuinũ certe, sufficeret cum duobus testibus testari. c. cum esses. ꝛ c. relatum el. j. de testa. ꝛ tñ hic requirunt quinq3. Tene cõtra hanc extẽsionem: ꝛ ꝯtrium tenet Iaco. de are. Bar. ꝛ Fulg. ꝛ d. Alexã. hic. ꝛ etiam d. Fran. de are. hic per tex. in l. conficiuntur. §. j. ꝛ ibi etiam Bart. ff. de iure codi. ꝛ q2 priuilegiũ huius legis non est concessum loco simpliciter, sed psonis: hoc est rusticis in loco. ꝛ ita tenet Iaco. de bel. in d. §. j. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ꝛ Raph. cu. in l. si. ff. de test. mili. Item facit q2 iste tex. multis vicibus repetit de rusticanis. ergo non debet esse idem in alio nõ rustico. Nec est bonũ fundamentũ partis contrarie ponderantis istum text'. qñ plures haberi non possunt: q2 aduertẽdum est qd in isto tex. duplex est ratio in rusticanis: vna est propter simplicitatem: ꝛ ista colligitur ex pꝛemio. l. quod importat cãm finalem. vt est tex. in l. fi. ꝛ ibi Bar. ꝛ bal. ꝛ alij ad hoc no. ff. de heredi. insti. cũ si. ꝛ sic sola necessitas nõ vr̃ sufficere. Et per hoc vltimũ reddit etiã periculosa prima extensio quam dedi. ¶ Tertio extende istã legẽ vt procedat qñ tpe conditi testamenti aliqs erat rusticus, ꝛ morabatur in villa. nã l3 postea effcereť[b] ciuis, tamen valeret testm̃ per eum prius conditũ cũ minori numero septem testium: p hanc legẽ. q2 sufficit ꝙ tpe cõditi testamẽti esset rustic⁹ ꝛ in villa. Ita tenet Bald. in l. si quis heredẽ. circa mediũ. C. de insti. et substi. Et sic pondera ꝙ quo ad solennitatem testamenti attendimus tps cõditi testamẽti. nõ aũt tps mortis. l3 testator mutet qualitatem. qd confert ad ea q̃ dixi in l. iubemus. ꝟ. peñ. §. eo. Pro ista extensione vltra Bal. adde tu rõnẽ. nam qualitas rusticitatis adiecta verbo disposuerit, in hac. l. circa si. intelligitur sm tps verbi cui adijcitur. l. in delictis. §. si damnũ extrane⁹. ꝛ ibi bar. ff. de nox. l. titi⁹, ꝛ ibi Bar. no. ff. de testa. mili. ꝛ lati⁹ Bar. in l. ex facto in prin. in ij. col. ff. de vul. ꝛ pup. ¶ Quarto extende istã legẽ. vt pcedat generalr̃, nõ soliũ qñ rustic⁹ testaretur in scriptis,[c] sed etiã qñ testaret sine scriptis. ꝛ sic nũcupatiue. sm Cy. hic ꝛ Bar. qui dicit sic seruari de cõsuetudine. ꝛ sequunt alij ꝛ Bar. ꝛ alij in l. penul. ff. eo. et in d. §. codicilli. ad fi. Licet glo. in l. qui testamẽto. §. si. ff. eo. tenuerit ꝙ ista lex solum habeat locum in testamento in scriptis. et sic approbauerit opi. Azo. relatam hic in glo. in ꝟ. scriptura q̃ hic nihil clare firmat. Pro cõi opi. facit: q2 regulariter bonu3 est arg. de testamẽto in scriptis, ad testm̃ nũcupatiuũ ꝛ ꝯ. l. iubemus. ꝟ. quemadmodũ. ꝛ ibi gl. §. eo. ¶ Limita nũc istã legẽ ꝛ restringe vt solum habeat locũ in illis villis ꝛ castris in qb⁹ antea vigebat ꝯsuetudo diminutiua solẽnitatis testõrũ. secus est in alijs villis. ita tenet gl. hic sup ver. ita tñ. p istũ tex. in ꝟ. antiquam eorũ consuetudinẽ. quã sequit Ful. hic. ꝛ vr̃ sequi Bal. l3 nõ clare firmet in d. l. ꝯficiuntur. §. codicilli. S3 ista restrictio est falsa ꝛ reprehẽditur p Ang. ꝛ Sa. §. codicilli. Pau. de ca. ꝛ d. Alex. hic. ꝛ ante eos plenius Bar. in d. §. codicilli. qa alias ista. l. redderetur sine effectu: ꝛ esset modice aut nullius vtilitatis. Et sic erit quinta extensio ad hãc legẽ. ¶ Scdo ꝛ notabiliter limita: ꝙ licet rusticis testantibus in rure sit dispensatum per hanc legem in numero testiũ, qñ nõ habet copia personaru3: put in ciuitatibus. s. qd coram quinq3 testibus possint testari: tñ p hanc legẽ nõ est dispẽsatũ quo ad idoneitate3 testiũ. nã illi quinq3 testes debent saltẽ esse idonei, ꝛ habere requisita que declaraui in l. hac consultissima. in princi. §. eo. vnde femine non possent esse testes in tali testamento rustici nec serui. q2 qd non mutat quare stare prohibet. l. sancimus. §. eo. ꝛ l. precipimus. in fin. C. de appel. Ad idem tex. in c. cum esses. de testa. in ver. idoneis. vbi licet in aliquo sit diminutus numerus testiu3, tñ circa idoneitatem nihil est immutatũ: vt declaraui in d. l. hac ꝯsultissima. in pñ. Ad idẽ facit regła. l. si qñ in pñ. §. de inof. te. Et ita in spe ꝙ feme[d] non possint esse

possint esse testes in testamẽtis rusticorum: determinat do. Alex.
in consi.lxx.in.ij.vol.inci.viso ꝯsilio alias per me reddito in.vij.col.
3 ¶ † Nunc se offert pulchra ⁊ vtilis.q.nunquid si fieret testm̃ tp̃e
pestis, quo tempore non possunt testes de facili haberi: valeret te
stamẽtũ cũ minori numero septẽ testiũ. Bal.hic singulariter deter
minat ꝙ sic: ꝓpter necessitatem: in qua se fundat ista lex. Et idem
dicit esse in eo qui tenet̃ in carceribus a quodã tyranno.nam cum
ibi in carcerib⁹ nõ habeat̃ copia testiũ, valeret testm̃ cum minori
numero septẽ testiũ. Ita tenet Bal.hic.hoc vltimũ bis repetens:
primo in prin.huius.l.ij.et in fi. Et istud vltimum sequit̃ Sali. hic
Tamen de hoc tex.nõ potest fieri fundamentũ.imo probaret con
trariũ: q2 sola necessitas non est sufficiens nisi ꝯcurrat simplicitas
rusticana.vt.s̃.declaraui. Sed pro sententia Bal.ꝙ testamentuz
cõditũ tempore pestis cum minore numero septem testiũ valeat.
facit tex.in.l.fi.ff.de testa.mili.⁊ in.l.i.ff.de bo.pos.ex testa.mili.vbi
existens in actu guerre dato ꝙ nõ sit miles, põt testari cum mino-
ri numero septem testium.⁊ nos habem⁹ ꝙ tempus guerre vigen
tis inter hoĩes ⁊ tempus mortalitatis seu pestis equiparentur:
quia tunc censet̃ esse belluz inter deum ⁊ hoĩes.nã sicut primo tp̃e
non currit prescriptio: ita nec secundo. ita notabiliter equiparat
Bar.in.l.naturaliter.in pe.col.ff.de vsucap. Cano.in.c.ex transmis
sa.de prescrip. Tamen huic fundamẽto respondet Alexã.hic: ꝙ
in illis.ll.illud ꝓcedit fauore publico, in illis qui preliantur pro re-
publi.dato ꝙ non sint milites: que ratio cessat in priuatis homini
4 bus tempore pestis. Et per hoc infert nouiter do. Alex. † ꝙ si tem
pore pestis aliqui remansissent in ciuitate pro republi.puta aliqui
officiales: tunc possent testari cum minori numero: quia tunc isto
casu militat in eis ratio.d.l.fi.ff.de testa.mili. Ad idem pro senten-
tia Bal.facit illud quod singulariter decidit Ange.in repe.l.si va
cantia.in.x.colum.C.de bo.va.lib.x.vbi determinat ꝙ si sit statu-
tum in ciuitate ꝙ nõ possit fieri testm̃ nisi illud scribat̃ per nota-
rium matriculatum, ꝙ si tp̃e pestis non reperiat̃ aliquis notarius
matriculatus, poterit fieri testm̃ per alium notariũ non matricu-
latum.⁊ istud opportune ad propositũ adducit̃. Tamen do. Alex.
respondendo dicit ꝙ illud dictũ Ange.est fallum: per tex.in.d.l.cõ
ficiunt̃.§.codicilli.ad quem statim respondebo. Preterea ibi saltẽ
adhibuit aliũ notariũ loco matriculati. Tu clarius responde ꝙ in
casu Ange.testator dicitur bene testatus inspectis regulis iuris
cõis: quia vbi actus debet fieri corã certo officiali, certe si ille non
reperit̃ in ciuitate poterit talis actus expediri coram alio.text.est
in.l.vbi absunt.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.quod non est in casu no
stro. ¶ Contrariam opi.contra Bal.ꝙ imo tp̃e pestis nihil dimi-
nuatur in testamentis circa solẽnitatez: ⁊ ꝯñr ꝙ non valeat testm̃:
tunc conditũ cũ minori numero septẽ testiũ.tenent Raph.Fulgo.
Pau.de ca.do.Fran.de are.⁊ do. Alexan.hic. Et ꝓpter hoc dicit
Rapha.Fulg.hic in vna lectura ꝙ dñã Aquilia vxor dñi Signo
ro.de homodeis de Mediolañ.infecta peste, ⁊ ꝓpterea non valẽs
habere testes, fecit se portari extra domum in viam publicam: vt
ibi testaretur habens audiẽtes suã voluntatẽ. Eandez opi.contra
Bal.tenet expresse Ange.in.d.l.conficiuntur.§.codicilli.⁊ Ludo.
roma.qui late disputat istum passum in repe.aut.similiter.C.ad
legẽ fal.in.xxxiij.speciali pie cause inter vltimas voluntates.⁊ di-
cunt esse de mẽte Bar.in.l.j.ff.de bo.pos.ex test.mili.ponderando
ꝙ Bar.ibi dicit ꝙ vtile esset ita statuere, ꝙ tempore pestis valeret
testm̃ cum minori numero.ergo p̃supponit ꝙ de iure cõi non vale
ret. Eandẽ opi.tenet Raph.cu.in.l.fi.ff.de testa.mili.⁊ eam consu
lendo tenuit do. Alex.in consi.clxxvij.in.ij.volu.incip.viso thema
te mihi exhibito.in.iij.col.⁊ in consi.lxx.in.ij.volu.quod incip.viso
cõsilio alias per me reddito.in.vij.col.vbi dicit magnũ verbum.s.
istã esse cõem opi.ꝙ licet testm̃ fiat tp̃e pestis, tñ nõ est dispensatũ
circa solẽnitatẽ requisitã a iure cõi.alleg. Cyn.in.d.l.conficiuntur.
§.codicilli.⁊ ibi etiã tenet fortius singulariter Alexã.ꝙ tp̃e pestis
nõ possit mulier esse testis in testõ. In ꝯ̃rium tñ facit, q2 mulieres
admittuntur in testes in subsidium, qñ mares haberi nõ possunt.
Ideo licet in criminalibus mulier non possit esse testis in causa ca
pitali.c.forus.ad fi.de verb.sig.xxxiij.q.vj.c.mulierem: tñ admitti-
tur qñ per mares probari non potest.ẜm Joã.and.in addi.Spec.
in ti.de teste.§.j.in addi.que incip.fert Jac.de are.sequit̃ Alexan.
in consi.xxiij.in.v.volu.animaduersis.in.iiij.col.facit bonus text.
in simili.in.c.fi.de testi.cog.iuncta.l.cũ liberi.C.de testi.vbi idem
decidit de socio criminis. Eandem opi.tenẽt Lud.ro.⁊ do. Alex.
in.l.casus.s̃.eo.⁊ sentit etiam Pau.de ca.ibi: non tñ aperte loquit̃
de tp̃e pestis per illum tex.vbi est casus ꝙ lz ꝯtingat casus necessi
tatis, non ꝓpterea remittit̃ aliqd de numero testiuz. Et ꝓ ista sñia
contra Bald.precipue adducit tex.pro potissimo fundamento in
d.l.ꝯficiunt̃.§.codicilli. Sed rñde ꝙ lz tex.ibi dicat ꝙ non aderant
in p̃sentia nisi quinq3 testes: ⁊ sic nõ poterat testari sz bene codicil
lari: tñ ibi nõ aderat ista necessitas: q2 licet cõtingenter esset ꝙ ibi
nõ adessent nisi quinq3 testes: tñ nõ negat litera quin plures po-
tuissent reperiri. Et sic ibi non aderant plures testes actu: sed hic
in q̃õne nostra non aderant nec actu, nec habitu.⁊ sic nec potentia
considerabili per verisimile. Nec ob.text.ibi in versi.facultatem.
qui vr̃ refragari.q2 intellige.i.commoditatem vel opportunitatẽ.
Mouet̃ etiã q2 sp̃ale est fauore publico in illis qui ꝓ repu.militãt
d.l.fin.ff.de testamẽ.mil.ergo secus vbi cessat iste fauor publi.vt in
casu nostro.⁊ sic solus casus necessitatis ibi non sufficit. Pro ista
opi.facit vltra Moder.quia cum regula sit gñalis ꝙ in testamen-
to requirantur septem testes: ⁊ Imperator hic in versi.sancimus,
disponat ꝙ istud seruet̃ in oĩb⁹ ciuitatibus ⁊ castris romani impe-
rij.sed ꝙ tp̃e pestis possit fieri testamentum cũ minori nũero, nulla
lege caueat̃.ergo cum ista exceptio de tp̃e pestis nulla lege perhi-
beatur.standum est regule: vt dicit text.in.c.ad decimas.in fin.de
resti.spo.in.vj.⁊ in.l.suus quoq3.ver.puto.ff.de here.institu. Bal.
in.c.j.in.iij.colum.de alie.iudi.mu.cau.fac. Et dicit Bald.in.l.si tu
tor.in fi.C.de seruo pig.da.ma.ꝙ regule iuris sunt tenaciter obser
uande: nisi in contrarium appareat exceptio vel dispositio specia-
lis. Et istud est quod in proposito ꝓprie vult dicere Bar.in.d.l.j.ff.
de bo.pos.ex testa.mili.dũ dicit ꝙ bonũ esset prouidere ꝙ testã nõ
solenniter facta tp̃e pestis, valeant.nã considerauit Barto.ꝙ esset
equũ ꝙ de hoc fieret lex: sed cũ nõ sit lex que hoc dicat, Barto.vo-
luit ponere istam exceptionẽ sine lege: cũ regl'a sit ꝙ testm̃ nõ valet
si solum vnus de septem testibus deficiat.l.si vnus.s̃.eo. Secundo
pro ista parte vltra alios potes inducere istum text.in quo se fun-
dat Bal.contra eum hoc modo inducendo.nam si sola necessitas,
vbi non põt haberi copia testium esset causa sufficiens vt quis pos
set testari cum minori numero septẽ testiũ, certe cum ista lex loqua
tur in locis in quibus raro põt haberi copia peritorum: frustrato
rie requireret aliam qualitatem persone.s.ꝙ sint rusticani: ⁊ tñ ꝙ
sint rusticani est alia causa finalis: vt p3 ex ꝓemio huius legis: qd
denotat cãm finalez: ⁊ q2 pluries repetit de rusticis.vt.s̃.dixi, ergo
aperte probat iste tex.ꝙ sola necessitas ⁊ carentia p̃sonarum non
sufficiat vt quis possit testari cum minori numero septem testiuz,
nisi etiã aliud concurrat. Item aduerte ad aliud quod.s̃.adductũ
fuit ꝙ speciale est fauore publico.in.d.l.fi.ff.de testa.mili.potest di
cere verum esse qd sit sp̃ale.s.vt testet̃ iure militũ: qd nõ est hic: cum
5 debeãt adesse quinq3 testes. ¶ † Quid tenendũ: lz passus sit val-
de ambiguus: tamẽ magna equitate nitit̃ prima opi. Bald.⁊ si
casus cõtingeret pro ea cõsulerẽ qñ tp̃s pestis esset tale ꝙ multi te
stes propter ingens periculum verisimiliter haberi non possent.
Vltra Bal.adde idem tenere Raph.cu.in.d.l.cõficiuntur.in.§.co
dicilli.⁊ dicit ꝙ ista est equior ⁊ humanior sñia. Eam multum late
tenet Floria.de sancto Petro in.l.milites per illum text.s̃.de te-
sta.mili.q2 sicut in milite in conflictu belli testante remittitur solẽ-
nitas: ita ⁊ in testante tẽpore pestis: cũ illo tempore plures habe
ri non possent. Idem tenet.d. Alexã.sibi ꝯ̃rius in.l.scriniarios.in
vlti.col.per gloss.ibi.s̃.de testa.mili.⁊ ibi tenet plus, ꝙ etiam tunc
tp̃e pestis valeret testm̃ cũ duob⁹ testibus.prout etiã est de mente
Floria.in.d.l.milites.quãuis Bal.hic loquat̃ de quinq3. ¶ Pro
ista sñia moueor ꝓ tex.d.l.casus.s̃.eo.quem Moder.ponderant ꝓ
eorum opi.sed ego retorqueo contra eos.nam in testamentis inter
alias solennitates due requiruntur. Primo requiritur numerus
septem testium. Sc̃do requiritur ꝙ testm̃ fiat vno contextu.pone
ꝙ propter necessitatem, puta ꝓpter contagionẽ remoueantur ali
qui testes: certe nil dispensatur in numero testium: eo quia alij p̃nt
haberi ⁊ surrogari: sed bene dispensat̃ in alia solẽnitate, ꝙ testm̃
fiat vno contextu: ex quo necessitas que superuenit impediuit cõ-
textum.vbi ergo necessitati ꝓuideri potest, nõ dispẽsatur: p.d.l.ca
sus.secus qñ verisimiliter prouideri non potest: vt in casu nostro.
Et si dicatur ibi ꝓpter necessitatem non tollitur solennitas: sed so-
lum suspenditur ad tp̃s: dico ꝙ imo tollitur ex quo testm̃ non est
factum vno contextu ꝓut debebat. Et si iterum instas ibi nõ tollit̃
sed aliqd relaxatur de solẽnitate, dico ꝙ etiam in casu nostro non
in totuz tollit̃ solẽnitas numeri testi[illegible]m: sed aliqd diminuit̃ ꝓpter
6 necessitatẽ. † Sc̃do moueor: q2 ꝓpter imminentiã pestis receditur
a iure cõi.l.de etate.iuncta.l.precedenti.vbi no.ff.ad treb.q2 vulga
tum est ꝙ necessitas non h3 legẽ nec subiacet legi.l.j.⁊ ibi Barto.
in fi.C.de ope.libe.⁊ ibidẽ pulchre Bal.⁊ in.l.j.ff.de offi.consu.et
c.qd non est licitũ.de reg.iur.⁊ ibi gl.no.multa iura allegat. Item
necessitas facit probabile illud qd alias non esset probabile.dixit
7 Bal.in.l.si testm̃.s̃.eo. † Tertio pro hac parte principaliter ⁊ for-
tius facit, q2 etiam vbi aliquid pro forma ⁊ solennitate actus req-
ritur, tñ ꝓpter casum necessitatis valet actus gest⁹ nõ seruata illa
solẽnitate.nã ꝓ solẽnitate sñie requirit̃ ꝙ feratur iudice sedente in
loco maiorũ, ⁊ al'r lata non valet.l.si vt ꝓpone.el.ij.C.quõ ⁊ qñ iu-
dex.l.pe.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ tamẽ metu periculi vite alibi lata tenet.
puta super turri.ẜm gloss.in.l.j.C.de sen.ex breui.reci.⁊ lz Barto.
ibi restringat illã glo.tñ Bald.⁊ magis cõiter alij ibi intelligunt
simpliciter illam gloss.procedere vt rei necessitas hoc permittat
arg.l.cesar.ff.de publica.⁊ idẽ tenet glo.in.c.fi.in ver.sedendo.de re
iud.in.vj. Posses tñ dicere ꝙ ibi omissio illius solennitatis nõ sit

tanti preiudiciū quāti omissio septē testiū in testamēto. l. fi. C. de fideicom. Sed differētia nō est bona: ex quo vtrobiq; lex vltra procedit annullādo: ne in isto casu pōt dici leuis solēnitas: vt notatur in. l. j. ff. de libe. ⁊ posthu. Quarto pro ista eadem parte in actu practico ⁊ in iudicādo stringit, quia in dubiis opi. tenēda est illa que fauet testamēto. l. si pars. in prin. ff. de inof. test. c. fi. in argu. de re iudi. quia causa conseruationis testamenti concernit publicam vtilitatem. l. vel negare. ff. quemadmo. testa. ape. gloss. in. l. gallus. §. quid si is. in verbo vtilitatem. ff. de libe. ⁊ posthu. † Quinto mo- 8 ueor per illud quod decidit Ange. in. §. qd autem. in aut. de non alienan. per illum tex. in ver. aut etiā vno si vnum solum ciuitas habeat. vbi determinat ꝙ stante statuto ꝙ nullus actus minorum vel mulierum valeat nisi interueniāt duo notarij rogati ⁊ subscripti: certe si tempore pestis nō posset haberi nisi vnus notarius, valeret cū illo solo. ita decidit per illum tex. ⁊ per text. nostrum. Nec huic vadunt solutiones tradite per do. Alexā. hic ad illud quod vult Ange. in. d. l. si vacātia. Et istam partē puto equiorem et veriorem. † No. etiam casum in quo valeret testū conditum cum 9 duob[9] testibus[a] tantū, qū romipeta in aliquo castro in itinere infirmaretur, valeret testamentum cū duobus testibus: ꝓpter fauorē cultus diuini ad similitudinē militū tēporaliū. ita determinat Ange. in aut. oēs peregrini. per illū tex. C. cōia de succes. Pau. de ca. in. l. nutritoribus. co. titu. ⁊ ibi limitat verum, si moriantur. secus si superuiuant. facit tex. in. l. milites. §. de testa. mili. Secundo limitat not. Ange. in. d. §. quod autem. in aut. de non alienan. vt sit verū qū plures testes cōmode haberi nō possunt. † Scda prin- 10 cipaliter inducitur ista. l. per Bar. ⁊ alios ꝙ nō valeat consuetudo vel statutum ciuitatis Venetiarum[b] qua disponitur: ꝙ possit fieri testū cum duob[9] testibus. nam dicit Bar. ꝙ est cōtra hanc. l. vbi cōsuetudo rusticorum diminuēs numerū testium nō valebat, nisi fuisset confirmata per Imperatorem hac. l. Sed certe inductio Bar. de hoc tex. non multū valet, eo quia ista. l. loquitur in rusticis, qui non habent potestatem condendi legē vel consuetudinem: sed debent vti statutis ⁊ legibus ciuitatis cui subsunt. ita Specu. per istum tex. in titu. de instru. edi. §. cōpēdiose. versi. sed nunquid dicemus. quem sequitur Bal. in aut. defuncto. ad fin. C. ad tertul. De quo vltimo per Bar. in. l. omnes populi. in. ij. colū. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. l. j. in prin. C. que sit lon. consue. ⁊ in. l. de quibus. ff. de legi. Tamen dicit Bal. in. l. si certis annis. in pe. col. C. de pact. ꝙ etiā cōsuetudo rusticorū est seruanda. Vel secūdo respondet fm Bal. ⁊ Pau. de ca. hic: ꝙ ideo cōsuetudo rusticorū fuit hic confirmata ab imperatore, eo quia fuit inducta a rusticis legum ignaris: vnde videbatur errore iuris inducta. l. qd non ratione. ⁊. l. quod vero cōtra. ff. de legi. Magis facit iste tex. ponderatus in versicu. vsq; ad, quinq; modis omnib[9] testes. ⁊ ver. min[9] aūt nullo modo concedimus. que vba geminata multū debēt operari. l. balista. cū si. ff. ad trebel. Per q̄ vba videt imperator derogare cōsuetudini future: ꝓ ea que tradunt in. l. si mihi ⁊ tibi. in. §. in legatis. ff. de leg. j. Itē dicta verba nullo modo sunt tante importantie ꝙ intelligat ꝓhibita dispēsatio in ꝯtrariū glo. est singu. in cle. ij. de eta. ⁊ quali. quā pro singu. alleg. Imo. c. cū esses. de testa. Istam qōnem aliter non disputo hic: quia plene examinaui in. l. j. C. de sum. trini. vbi Bart. ponit in. iij. q. ⁊ ibi Bar. rūdet ad istam legem ꝙ hic consuetudo ꝓterita limitat, nō aūt futura ꝓhibetur: fm Cy. in. l. dudum. C. de ꝯtrahen. emp. † Tertio principalr not. vnū mirabile fm Pau. de 11 ca. ex hoc tex. in ver. sin autē, in illo loco. ꝙ si in villa nō reperiantur septem testes: sed sex tantum: quinq; sufficiunt. Et ratio est scdm do. Alexā. quia in vltimis voluntatibus non reperit ꝙ in aliquo requirant sex, sed duo aut tres vel quinq; vl septem. tū summariū Bar. innuit ꝯtrarium: nisi intelligatur fm istum tex. ad quem referri debet. Item pro isto notabili facit: quia iste numerus quinq; testium, in qualibet vltima voluntate regritur. l. fi. ad fi. C. de codicil. † Vltimo ista lex facit fm Bar. ⁊ alios post Pet. ⁊ Cyn. hic: 12 ꝙ leges generales intelligunt tollere ꝯsuetudines speciales loci, ⁊ pariter statuta, qū princeps est de eis certioratus. iuxta. c. j. in prin. de cōsti. in. vj. tū Bar. in. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. vio. dicit ꝙ ista. l. cū violētia ad istud allegat. De quo puncto vide Barto. in l. de quibus. in. iij. col. ⁊ ibi dixi ⁊ alij ponunt. ff. de legibus. ⁊ in extrauag. ad reprimendum. in verbo non obstantibus. ad fi. ⁊ Canoniste in. c. fi. de consuetu. Jason Pisis.

De heredibus instituendis. Rubrica.

Continua rubricā quo ad duas sui partes. vt per Cyn. Salic. Fulgo. ⁊ Pau. de ca. hic.

1 Deportatus est incapax hereditatis ⁊ legati. fallit tamen in multis casibus.

2 Dictio tanq;, regulariter est nota improprietatis.

3 Quādo deportatus est institutus heres, ad quem pertinet hereditas, cum ille sit incapax.

4 An banniti nostri temporis equiparentur deportatis.

5 Bannitus qui potest impune offendi ex forma statuti, non perdit successiones ꝓuenientes de iure cōi: sed bene ꝓuenientes de iure municipali: qū bona illius successionis sunt extra territoriū. nu. 6.

7 Quādo bannitus potest offendi: potest non solū in persona, sed etiam in bonis.

QUi deportantur. Institutio deportati est ꝓ nō scripta. h. d. † No. ꝙ deportat[9][c] est incapax 1 hereditatis ⁊ legati. ⁊ sic non habet testamenti factionem passiuam. vt hoc text. hoc est non potest instituit: vt hic. Eodem modo non habet testamēti[d] factionem actiuā: hoc est non posset facere testamentum. l. eius qui. §. j. ff. de testa. Ratio autē quare deportatus non potest institui est, qꝛ hereditas siue ex testamento siue ab intestato deferatur semꝑ est de iure ciuili. l. lege obuenire. ⁊. l. verbis legis. ff. de verb. signifi. ⁊ glo. no. in. l. j. ff. de acq. re. do. sed deportatus lz naturaliter viuat, tū ꝑ legē ciuilē hr ꝓ mortuo. l. j. §. pe. ff. de bo. pos. ꝯtab. l. si necem. §. si deportat[9]. ff. de bo. libe. ideo perdit oīa que sunt iuris ciuilis ⁊ retinet ea que sunt iurisgentiū. l. quidā sunt. ff. de penis. ⁊ l. si mandauero tibi. §. is cuius. ff. man. ⁊ istam rōnem ponit gloss. hic. Ista regula primo fallit quādo snīa deportationis statim effectualr valet, ita ꝙ nō eget confirmatione. secus esset si egeret confirmatione: ⁊ ideo si pretor deportasset aliquem in insulam. et qꝛ nō habebat insulā sub se regrebat confirmatio principis, interim ergo dū cōfirmaret snīa a principe valet institutio. l. j. §. deportatos. ff. de leg. iij. glo. no. in. l. illicitas. §. q vniuersas. ff. de off. pref. bonus text. in. l. si quis filio exheredato. §. eius. ff. de iniust. rup. Scdo limita istā legē procedere in deportato. secus aūt est in relegato: ratio, qꝛ relegat[9][e] non perdit bona propria, nec ea que sunt iuris ciuilis sicut deportatus. l. si qua. ff. ex quibus cau. maio. l. res legati. ff. de pe. l. bona. ff. de iure fis. Tertio limita istuz tex. procedere in legatis alimentis relictis deportato, cuius est capax. qꝛ si dānatus in metallum qui efficit seruus: tū est capax legati alimētorum: qꝛ est vnde viuat: ⁊ sic iurisgen. ⁊. l. legatū. ff. de capi. di. l. si in metallum. ff. de his q̄ ꝓ non scri. ha. quāto magis erit capax deportatus. Quarto limita istā legem nō ꝓcedere in testamento militis. in quo deportat[9] bene pōt institui. l. neq;. §. j. ff. de test. mil. l. si deportati seruo. §. si miles. ff. de lega. iij. Et ex hac limitatiōe videretur ꝙ possemus inferre quintam sing. limitationem: ꝙ idē esset in testamento a quocunq; condito ad pias causas: quia in illo posset relinqui deportato sicut in testō militari: cum in vtroq; attēdat solū iusgen. ⁊ non ius ciuile. de quo vide ꝑ Bald. in repe. l. j. in. xij. col. C. de sac. san. ec. in ver. sup. iij. q. de deportato. vbi tenet ꝙ cū testamēti factio actiue ⁊ passiue sit de iure ciuili, ⁊ sic nō cōpetit deportato. l. si deportati seruo. j. rūso. ff. de leg. iij. ꝙ ea q̄ sunt necessaria ad conseruationem nature ⁊ necessaria ad victum ⁊ medicinam tꝑe egrotationis ista possunt relinq: alia nō fm eum. Nō tū rūdet rōni quam. s. feci. Itē adde qd tz Bar. in repe. d. l. j. in. iij. q. prie qōnis principalis. C. de sac. san. ec. Sexto limita istā legem qū qs eēt pure ⁊ simplr deportat[9]. sec[9] aūt si esset deportatus sub conditione. qꝛ interim valeret efficaciter heredis institutio. l. intercidit. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. si deportati seruo. in princ. ff. de leg. iij. Septimo limita ꝙ lz deportatus sit incapax hereditatis et legati, tū testator in testāmēto pōt deportato dare facultatem eligendi in quas personas velit distribui bona testatoris: ⁊ poterit eligere ⁊ valebit electio: dummō ista facultas eligendi fuerit sibi cōcessa anteꝙ deportet. qꝛ etiam post deportationē poterit eligere. tex. est i. l. cū pr. §. hrditatē el. j. ⁊ ibi bar. pulchre ponit gd d frībus minorib[9]. ff. de le. ij. l. ex fcō. §. ex fcō. ff. ad tre. Et si dicis quō existēs in deportatiōe poterit eligere cū habeat ꝓ mortuo:[f] vt ꝑdixi. Rūdeo ꝙ lz censeat mortuus ciuilr: tū naturaliter viuit: ideo pōt eligere: qꝛ mors ciuilis[g] eqparat naturali, qū est eiusdē effectus cuius est mors naturalis: sec[9] si nō est eiusdē effectus. fm Cyn. in. l. deo nobis. in prin. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Bar. in. l. ex ea parte. §. pe. ff. de verb. ob. vel scdo ⁊ notabilius rūde, ꝙ mors ciuilis nō eqparat naturali nisi in casib[9] expressis in iure. glo. est in. c. placuit. xvj. q. j. gl. in. c. susceptum. de rescrip. in. vj. bonus tex. in. l. res vxoris. C. de do. inter virum ⁊ vxo. ⁊ in. l. sed si mors. in prin. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. Octauo ⁊ vltimo limita hāc legē tenēdo opi. glo. fi. hic. ꝙ qū deportatus instituit heres ꝙ non valeat institutio quod ad deportatū: tū valeat quo ad fiscū: qꝛ fiscus ei[9] loco succedit. vt disputabit sup illa gl. fi. nā ista lex tūc procedet ꝙ deportatus non erit in effectu capax hereditatis ⁊ legati, verū est fisco volente ipsaz hereditatem: sed si fisc[9] ipsam non vellet: deportat[9] eēt capax hereditatis ⁊ legati in effectu. alr nec alius posset opponere indignitatē nisi fiscus. iuxta glo. in. l. his ꝯsūr. §. fi. ff. fa. hercisc. Et isto casu fisco nolēte succedere ꝙ deportat[9] sit capax effectualr hereditatis ⁊ legati, tene glos. sole. in. l. ea sola. ff. de regu. iur. quam ꝓ singu. ad hoc alle. Bal. in. l. cā quā. in. vj. co. C. de fideicom. Lud. ro. in ru. ff. de acq. here.

a Testib[9]. Adde ang. in aut. quō opz episco. alex. de imo. in. l. scriniarios. C. de testa. mili.

b Venetiarū. Adde ꝙ hoc non hz locuz in Venetis: qꝛ nō recognoscūt superiorē in tpalib[9]. fm Bar. i. l. hostes. ff. de cap. Bar. in. l. ij. C. de bo. va. ⁊ ꝑ ꝯñs hūt vim supmi impatoris i suo territorio. sz impetator pt statuere ꝙ valeat testm cū duob[9] testibus: fm doc. i. c. q̄ in ecctiarum. de ꝯsti. ⁊ in. l. fi. C. si ꝯtra ius vel vti. pu. ꝯ idem pūt Veneti: ex q̄ nō recognoscunt supiorē: vt in iuribus. s. alle.

c Quod deportat[9]. ad de bart. i. l. si deportati. de l. iij. spe. ti. de instru. edit. in. §. compēdiose. vsi. ij. deportatus.

d Testamēti. Adde. l. eius q. in. §. j. ff. de testa. bal. i. l. j. in. q. ⁊. iij. q. prin. C. de sa. sā. ec.

e Relegat[9]. add doct. in. l. nemo. C. de epi. ⁊ cle. Spec. tit. de cessio. act. in §. j. v. illud.

f Pro mortuo. Add. l. actiōe. in. §. publicatione. ff. pro soc. l. j. i. §. q habebāt filiū. ff. de bo. pos. ꝯta. ⁊ i. c. placuit. ⁊ ibi Joā. de fa. xvj. q. j.

g Ciuilis. Adde bal. i aut si q̄ mulier. C. de sacrosan. ec. gl.

ff.de acqui.here.ꝛ pro illa glo.est tex.in.l.si seruus plurium.§.si qs ante.ꝛ ibi doc.presertim Moder.de leg.j.Sed contra istam limitationem vltimā videt facere rō quare deportatus non pōt institui.q: perdit oīa que sunt iuris ciui.vt.s.declaraui.sed ista rō militat etiā isto casu qñ fisc⁹ non vult habere. ¶ †Glo.in vbo.tanq̃. de ista dictione tanq̃, vide bonā gloss.in.c.solite.in verb.tanq̃, de maio.ꝛ obe.gloss.ꝛ Bar.in.l.si vero.§.item quicqd.ff.sol.ma.ꝛ in l.tutor.§.que tutoribus.ff.de excu.tu. Bald.in.l.apud antiquos. in pe.colū.C.de fur. Alber.in dictionario suo.in verſ.tanq̃.ꝛ text. cū glo.fi.in.c.cū pro cā.de sen.excō.ꝛ in.c.ex parte.de sponsa. Regulariter dictio tanq̃, est nota impropꝛietatis.fm bal.in.l.oēs populi.in vlti.char.ff.de iust.ꝛ iur.per tex.in.l.pecuniā.in verſ.tanq̃. ff.si cer.per. Alex.in ɔſi.xv.viso pceſſu inquisitionis.in.ix.col.in.j. volu. Accedit qđ dicit Bal.in.c.nōnulli.in.ij.col.de rescript.ꝛ reputat tenendū mentiꝫ: q̃ si statutum simpliciter dicat qđ aliqs puniatur tanq̃ falsarius,non intelligitur de pena.l.cor.sed de pena arbitraria:per illū tex.iuncta expositione Jo.an.ibi qui dicit illum puniendum non vt falsariū:sed tanq̃ falsariū. ¶ Glo.in ver. nō possunt.hꝫ duas partes. In pma declarat tex.assignādo duas rōnes. In.ij.opp.ꝛ bene sol.vide eā per te. ¶ Gl.fi.in ver.fuissent. †Pro clara intelligentia gloss.pone quod deportatus sit institutus heres in testō,clarum est q̃ ipse deportatus q̃tum ad cōmodū suū non est capax:quero ad quē spectabit ista hereditas.nun quid admittetur fiscus.an vero alij venientes ab intestato. Vtilitas est duplex. Prima si fisc⁹ succedit oīa legata ex testō prestabuntur.l.pxime.ff.de his que in testō del.sed si succederet ab intestato oīa legata corruerent. Scđa vtilitas est/q: si dicimus q̃ hereditas spectet ad fiscū,nullus poterit opponere de indignitate nisi fiscus.ꝛ si fiscus nollet esse heres,deportatus effectualiter succederet.vt dixi in tex.in vltima limitatione. Glo.hic concludit q̃ qñ deportatus instituit̃ heres mero iure vꝫ institutio:sed non in effectu.q: fiscus aufert ab eo.ꝛ ad hoc gloss.alleg.l.hereditas.j. de his quib⁹ vt indig. quā sic inducas:nā posito qđ venientes ab intestato,deberēt admitti,tū ex quo testator instituerat in testō deportatū,apparet qđ venientes ab intestato,non volunt esse suos heredes.ꝛ sic quodāmodo est visus reputare eos indignos.ꝛ sic fiscus ab eis auferret.sed ille tex.loquit̃ qñ testator expresse reputauit ꝛ dixit heredē esse indignū. Istam opi.lꝫ aliqui tenuerint.s. Guil.de cu. Ja.bu.ꝛ Ray.hic.Et lꝫ dicat Jo.de imo.in.l.si seruus eius.ff.de acqui.he.ꝛ in.c.ij.ad fi.de testamētis.quod de iure sit sustentabilis: ꝛ eam teneat do.Christo.de caste.per aliqua ad que rñdeas vt per.d.Alexā.hic.Tamen contraria opi.est vera et cōis,q̃ imo qñ deportatus instituitur heres mero iure ꝛ penitus est incapax,ꝛ vt dicit tex.noster,est perinde acsi nullus esset scriptus heres:ꝛ ideo venientes ab intestato succedunt:ꝛ ita tenent Bar.ꝛ alij oēs hic.ꝛ in.l.si seruus eius.ff.de acqui.here.cū concor. de quibus per.d.Alex. Pro ista opi.Bar.ꝛ antiquorū.l.si in metallum.ff.de his q̃ pro nō scrip.ꝛ.l.in metallum.ff.de iur.fis.fortificando vt hic per eum. Item q: deportatus habet̃ p mortuo.l.j.§. pe.ff.de bono.pos.ɔtabu.sed rñde verū quo ad cōmodū suū ne sibi acqrat. Ad idem:facit ista.l.in fi.ibi,si scripti nō fuissent.nā pro nō scripta non vadūt ad fiscū.sed veniētes ab intestato.l.vnica.§.j. C.de cadu.tol.ꝛ.l.ij.ff.de his q̃ pro non scriptis habent̃. Sꝫ rñde q̃ iste tex.intelligit̃ qđ habent pro non scriptis quod ad cōmodū suū:vt non possint capere:sed non quo ad commodū fisci.vt dicit glo.Et hoc modo potes etiā rñdere ad.l.edicto.ff.de bo.pos.lꝫ.d. Alex.dicat q̃ ibi sit optimus tex.nam loquit̃ de bo.pos.effectualī,ad quā ille cui aque ꝛ igni est interdictū q̃ est similis deportato, nō admittit̃.q: nō in effectu admittit̃:sed an ad cōmodū fisci.tex. ibi nihil dicit. Scđo ꝛ melius rñdetur,qđ ibi loquit̃ in successione ab intestato,vbi facilr̄ repellitur q̃ ex testamento.vt ptꝫ in emancipato qui de iure ciuili ab intestato non succedit.§.emācipatos. insti.de here.que ab intestato.ꝛ tñ ex testō sic.§.ceteri.insti.de here.qua.ꝛ differentia.l.si ex duobus.in pꝛin.ff.de bono.pos.ɔtabu. gl.ꝛ Bar.in.l.illud.§.fi.co.ti.Sed vltra alleg.cōiter;per doc.p ista sñia cōi stringit tex.ineuitabilis in.l.nam si miles.in pꝛin.ff.de iniu.rup.quem alle. Alexan.hic in.viij.fundamēto.sed non inducit.vbi dicit tex.qđ si miles instituerit in primo gradu eum quem poterat instituere solum ex priuilegio militis,ꝛ sic deportatum vt dixi in text.in.iiij.fallen.deinde secundo loco substituerit eum quem poterat de iure cōi:si moriat̃ post annū missionis,quo tempore cessant priuilegia militis,substitutus admittitur.ergo apparet quod institutio deportati est penitus ꝛ ipo iure nulla, quia si mero iure valeret ꝛ fiscus posset venire loco deportati,nō admitteret̃ substitut⁹.l.si sequēs.i pꝛi.ff.ad sena.sylla.l.ex facto.§.iulian⁹ longinus.ff.de vul.ꝛ pup.Et non video qđ possit rñderi:nisi dicas q̃ ibi speciale sit in testō militis:propter hoc,q: ibi a pꝛin.valuit institutio deportati facta per militeꝫ.vnde lꝫ post annū missionis cesset priuilegiū militis,tñ et eius voluntas seruet̃ admittitur substitut⁹ ꝛ non fiscus. Tamen ex toto non satisfacit. Pro ista etiam parte cōi parum facit tex.in.l.neqꝫ.§.j.ff.de testa.mili. arguendo a speciali vt inducit Alexā.nā bene ibi est spāle qđ si deportatus instituit̃ heres in testō militis,qđ mero iure sit capax. ꝛ etiā in effectu.q: fiscus ab eo non pōt auferre:quod non est hic. Sꝫ pro cōi opi.facit q: cum sint opi.doc.in isto articulo ꝛ iura varia,in dubio iudicādū est cōtra fiscū.l.non puto.ff.de iu.fis.no.ma tesi.in.no.lxxij.Rapha.cu.in.l.j.ꝛ ibi Alexā.j.ꝛ.ij.colū.ff.sol.mat. ¶ Contra cōem sñiam ex aduerso fortiter stringit.l.si deportati seruo.ff.de leg.iij.ad quem tex.posset vix responderi.ꝛ dantur sex solutiones quas refert do.Alex.hic ꝛ reprobat:ꝛ vere nulla est q̃ bene pcedat.Bart.hic ꝛ ibi rñdet ꝛ sequunt̃ Bal.ꝛ Ang.hic/ qđ conclusio doct.pcedit qñ deportat⁹ est immediate institut⁹,tunc venientes ab intestato succedunt:aliud qñ institutus est seru⁹ deportati.tunc fiscus admittitur.l.si deportati seruo.preal.Et si dicis qñ seruus instituitur non inspicimus personā serui:sed eius capacitas ꝛ incapacitas pēdet ex persona dñi.l.si mihi ꝛ tibi.§.regula.ff.de leg.j.ꝛ.l.debitor.§.seruo.ff.de leg.ij.l.nō minus.ff.de here.insti.ꝛ.l.neqꝫ.j.eo.rñdet Bar.q̃ illa regula pcedit qñ persona dñi aliqñ est capax;aliqñ incapax.sed quando dñs est penit⁹ incapax,vt in deportato:tunc seruus non pōt consyderari fm qualitatem dñi,que nulla est.vt pulchꝛe declarat Bal.hic in pe.col.ꝛ istā tꝫ Pau.de ca.hic.Et potes ɔfirmare optimo simili.nam aliqñ vꝫ legatū factū seruo.sed si fieret eius dño non valeret.nā si alicui legetur res sua legatuꝫ non vꝫ.l.ppꝛias.cum fi.j.de leg.ꝛ tñ si leget̃ eius seruo vꝫ.d.l.debitor.§.seruo.ff.de leg.ij.ꝛ ibi est tex.multum not.in materia,qđ seruus recipit capacitatē a dño in genere.sed nō in specie.vnde si dñs est capax in genere,sed non ad illā speciē, tñ ad eam seru⁹ admittit̃ ꝛ reputat̃ capax.Et istud est qđ Barto. ibi multum no. Istam solu.Bar.reprehendūt Ful.hic ꝛ Lu.ro. in.d.l.si seruus eius.satis debiliter,precipue q: restringat regulam.d.l.si mihi ꝛ tibi.§.regula.Et ad eorum fundamenta rñdet Alexā.hic qđ tꝫ istam solu.pro minus periculosa.ꝛ assignat rōnē differētie qđ qñ dñs est in totū incapax,put est deportatus. tunc q: habetur pro mortuo.l.j.§.pe.ff.de bono.pos.ɔta.Ideo ei⁹ persona non potest cōsyderari:sed qñ in totuꝫ non est incapax nō habet̃ pro mortuo.ideo eius persona consyderari potest.Ista ratio euidenter confundit̃.q: si deportatus retinet dñium istius serui.d.l. si deportati.Item deportato potest acquiri per contractus iurisgen.l.si mandauero tibi.§.is cuius.ff.mandati.ergo non potest dici quod dñs deportatus saltē quo ad seruū ꝛ respectu serui habetur pro mortuo.Preterea si dicimus q̃ deportatus isto casu habetur pro mortuo:tunc eius seruus esset liber.ꝛ hoc est falsum, q: sibi acquireret:aut esset fisci,ꝛ hocetiā est falsum:q: non efficit̃ seru⁹ fisci nisi post mortē deportati.l.deportati.j.de bonis proscr. Pau.de ca.hic.ꝛ put etiā dꝫ.s.d.Alex.hic.ꝛ p.d.l.si mandauero tibi.§.is cui⁹.ergo iterum est deportati.Et illud quod dꝫ quod deportat⁹ habetur pro mortuo.d.l.j.§.pe.procedit q̃tum ad hoc vt deportatus sibi non acquirat,non q̃tum ad alia.Tu autem reprehende ex verbismet Bar.ipsiusmet Bar.solutionem.naꝫ si verū est,vt dicit Barto.q̃ quantum ad seruum debet inspici conditio domini,quando potest aliquando esse capax,aliquando incapax: ego habeo q̃ deportatus est huiusmodi:quia deportatus non est semper incapax:imo potest esse capax in fallentijs quas dixi in text.precipue in testamento mili.in testamento ad pias causas.in relictis alimentorum:si ita est:ergo solutio Bar.seipsam contundit.nam si verū esset q̃ deportatus nullo vnq̃ casu posset esse capax,procederet solutio Bar.sed falsum est.Nisi intelligas Bar. loqui quando dominus est in totum incapax in casibus regularibus.vt est deportat⁹:non sic in casibus specialibus:quasi de casibus specialib⁹ non curauerit Bar.Item cōtra Bar.facit text. in.l.si seruus eius.ff.de acquiren.heredi.vbi in seruo herede instituto consyderatur capacitas ex persona domini,qui tamen erat in totum incapax.patet q: postea subijcitur casus quando dominus erat incapax in parte.Alias quinqꝫ solutiones vide ꝛ reproba vt per.d.Alex.hic.ꝛ posset in examinibus satis defendi gloss. nostra per.d.l.si deportati seruo:sed iudicando non est discedendum a cōmuni.Posset tamē disputando defendi sol.Raph.ful. hic.q̃ cōclusio doc.hic pcedit in hereditate:ꝛ aliud sit in legato. ita loquitur.d.l.si deportati seruo.Et lꝫ funda.Ful.non sit verū, recte reprobetur per.d.Alexan.hic.pōt tamen alia via defendi. nā in hereditate vt ipse dixit cōsyderant̃.iij.tēpora.ꝛ si vno tempore non erat capax,institutio erat p nō scripta ꝛ irrita.l.si alienum. §.in extraneis.ff.de here.insti.vnde qñ deportatus instituitur,institutio nunq̃ habuit existentiam:sed in legato in quo non consyderatur nisi vnum tempus.l.quo cedit.l.interuenit.ff.de lega.prestan.interim ergo legatum valet.Et licet tēpore quo cedet tempus legati si legatarius reperiatur non capax,legatum efficiatur quasi caducum,ꝛ vadat ad venientes ab intestato.l.vnica.§.j.C. de cadu.tollen.et.l.celsus.ff.de legatis.ij.tamen fallit quando est caducum vel quasi caducum ratione delicti.vt in deportato.tūc

in vbo competere.ꝛ ibi Abb.in cle. ne romani. de ele. Arc. in.c.pꝛsbiter. lxxxj.dist.ꝛ per Ant.de bu.in.c.licet vndiqꝫ.j.penult.col.de offic.deleg. ¶ De ista dictione tāq̃.adđo bar. l.l.is q pꝛem ptore.ff.de vsu.Ant.de bu.in.c.nuper.in fi.de big.Raph. cu.consi.cxl vj.inci.Si mon elias. in.iij.col.

illud quasi caducū vadit ad fiscum ꝓpter delictum deportati.d.l. si deportati seruo. Tamē nec ista sol.transit sine dubitatione et iurium restrictione. Preterea etiam in legatis videt ꝙ nō solū attēditur tps cedētis legati vt dixi.sed etiā tps testamēti.§.legari.insti.de leg. † Extra glo.querunt doc.hic qd de bānitis^a nostri tēporis:et punct^o videt in eo ↄsistere,an equiparent deportatis qui perdunt ciuitatem ⁊ bona.q2 nō possunt habere heredem.l.ij.§.j.de bon.pscri.⁊ dicunt deportati quasi de ciuitate portati.fm Bar in l.relegatorum.ff.de inter.et releg. Alias dicunt apolides.l.j.§.hi quibus.⁊ ibi declarat gl.quare sic dicant.de lega.iij. An vero equparent relegatis in insulam qui retinent bona ⁊ ciuitatem,sed nō possunt de insula recedere,⁊ ꝓpterea dicuntur quasi ibi relegati.l. relegati.⁊.l.seq.ff.de inter.⁊ rele. Breuiter aduerte ꝙ temporibus nostris sunt quidā qui dicunt confinati,⁊ isti sunt qui cum nō possint exire de loco eis destinato,possunt equiparari vel deportatis vel relegatis,scdm qd ostendet sententia confinationis.⁊ isti largo modo ⁊ abusiue appellant etiā bāniti.vt videntur intelligere doc. hic.proprie tamen banniti sunt exules seu in exiliū missi.l.iiij.ff.de inter.⁊ releg. Ita declarat Bar. in questione per eū disputata que inci. Statuto ciuitatis Lucane.⁊ idē Bar.in tractatu suo de bānitis,quicquid dicat Bal.hic in.j.et iiij.q. Sed capiēdo bannitos large quid iuris sit in eis coiter ponitur per do.Bar.cū multis cōcor.de quibus per do. Alex.hic. Inquantū ergo Barto.⁊ doct. volunt ꝙ bannitus qui potest impune offendi ex forma statuti nō perdit successiones^b illi prouenientes de iure communi:sed bene perdit municipalia illius ciuitatis:et sic perdit successiones que iure statutario illi deferuntur.quia sicut hostis romani imperij, vel bannitus de romano imperio qui habetur pro hoste imperij,vt habetur in.l.ij.C.de deserto et occupa.lib.xj.perdit omnia iura Romani imperij.vt.l.amissione.§.qui deficiunt.et ibi Bart. ff.de cap.di.⁊.l.certa forma.⁊ ibi Bar.C.de iure fi.li.x.non tamen perdit iura gen.vl beneficia iurisgen.seu naturalis.l.si mandauero tibi.§.is cuius.ff.man.q2 superiora sunt ad ius ciuile vel Romanorū. Ita proportionabiliter iste particularis hostis vni^o ciuitatis perdit iura municipalia ⁊ singularia illius ciuitatis.nō aūt perdit iura cōia superiora ad ius municipale:vnde si ex forma statuti existentibus mas.fe.non succedūt,vel agnati pferuntur cognatis,vel maritus lucratur dotē vxoris premortue:certe qui est inde bannitus non pōt gaudere beneficio taliū statutorū:⁊ vltra alleg. per Moder.hic vide not.p do. Nellum de san. Ge.in tractatu bānitorū in pma parte secūdi tēporis.q.xxvij.et se. Similiter talis bānitus nō poterit testari fm formam iuris municipalis ⁊ statuti illius loci a quo est exbannitus.l3 bene poterit testari fm formā iuris cōmunis.fm Bart.⁊ alios in.l.eius q.§.j.ff.de testa.de quo vltimo dic vt ibi plen^o p Imo.⁊ Moder. † Intellige vez et teneas cordi.qn̄ bona illi^c successionis sunt extra territoriū a quo est bānitus.si aūt essent intra illud territoriū,non admitteret etiā de iure cōi.q2 cum sit hostis illius ciuitatis,non d3,a iudice illi^o loci audiri.⁊ l3 cōe illius ciuitatis non possit tollere bānitos ius cōe pōt tamen in suo territorio offuscare ⁊ obumbrare,taliter ꝙ effectū nō sortiat.limitat Pau.de ca.hic referens se ita cum pluribus cōsuluisse in ciuitate Florentie.⁊ fm eum est bene notandum:q2 Bar. hanc casum non tāgit. Idē ante eum t3 Ray.hic et Jo.de imo.in l.gallus.§.ille casus.ff.de libe.et posth.et in.l.ex facto.§.ex facto.ff. ad tre.t3.d. Alex.in ↄsi.xxiij.inci.opportune cōsyderatis.in.vj.col. ad fi.⁊ seq.in.j.vol.⁊ refert se ita consuluisse apud Mutinā,⁊ ꝙ illi consilio se plures solēnes doc.subscripserūt.et ita vere consuluit apud Mutinam in alio ↄsi.lxxv.qd incipit visis et diligēter pspectis.in.v.col.in.j.vol.⁊ in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad tre.⁊ Lud.hic. in.xv.col. Ang.in qōne p eum disputata que incipit duo adinuicē litigantes.in.ix.colū. Not.ꝙ etiam est magna limitatio ad doctrinam Bart.⁊ cōem ↄpīs Sali.hic ⁊ do. Alexā.sibi contrarius opppositum teneant.et Pet.de anch.et Imo.in.c.ij.de testa. Item inquantum Bart. in fi.sub dubio forte t3 ꝙ cōe illius loci ex quo quis bannit^o est auferret in effectu successionē huic bannito de iure cōi delatam tanꝙ ab indigno,et cum eo t3 do. Alex.hic in fi. Et pro Car.benefacit,q2 qn̄ bannitus pōt offendi,potest nō solum in persona,sed etiam in bonis:et quilibet potest ab eo auferre bona si inueniat.vt tenet Barto.in.l.vt vim.in.j.col.ff.de iusti.et iur.vbi dixi per gl.singularē in.c.j.§.si vero vasallus.in gl.fi.de mili.vasal. qui contu.est ergo eodem modo cōe poterit talia bona hereditaria ab eo auferre. Nam qui possunt in persona offendi,forti^o pñt rebus ⁊ bonis spoliari.l.nec mea.§.j.ff.de adul.et.l.in suis.in fine. et ibi Ang.⁊ Moder.no.ff.de libe.⁊ posth. Contra Bart.t3 Bal. hic in pe.col.in.iij.q. q2 nemo censetur indignus nisi in casibus expressis in iure.⁊ iste nō est de illis nisi probetur.l.ab ea parte.ff.de proba. Idem tenet Nellus de sancto Ge.in tractatu bānitorum. in.j.parte secundi temporis.q.xxxix. pro ista opi.contra Barto.facit fortis ratio que sumitur ex fundamento princ.Bart.nam sicut ab his qui sunt hostes imperij romani non auferuntur tanꝙ ab indignis bona postea acquisita ex contractu iurisgen.d.l.si mādauero tibi.§.is cuius.ff.mand.et.d.l.si deportati seruo.in prin.ff.de lega.iij. Ita nec in bānitis vnius ciuitatis,qui postea adepti sunt hereditatem de iure cōmuni,debet illa ciuitas posse auferre vt ab indignis.q2 sicut se habet bannum imperiale ad ius gētium quod est superius:ita se h3 bānum particulare ciuitatis ad ius cōe.fm Bar.⁊ doc.hic.⁊ in locis cōcordantib^o. Non obst fundamentū.s. factum pro Bar.ꝙ si ex forma statuti pōt impune offendi in personam,ergo fortius debet posse in bonis derobari.q2 respondeꝙ fm istud fundamentum itud vnicuiq3 priuato liceret impune facere:⁊ fiscus non auferret ex capite indignitatis:q2 ex capite indignitatis nemo potest venire nisi fiscus:vt est gl.in.l.his colequenter.§.fi.ff.fa.herc. Secundo respondeꝙ l3 talis derogatio vel rapina transeat impunita,non tamen propterea est in se licita.longe enim ista inter se differunt,vtrū aliquid sit licitum,vl fiat impune. vt habetur in.d.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure.preterea hostis publice^o potest impune derobari.c.ab illo.xiiij.q.iiij.l.hostes.ff.de capti.et tamen fiscus non aufert ei bona tanꝙ ab indigno.l.j.C.de bono.proscrip. Pro habenda veritate considera ꝙ licet Bart.simpliciter loquatur ⁊ dicat ꝙ commune potest auferre tanquam ab indigno,debet intelligi quando talia bona sunt intra territorium eorū:q2 si essent extra,confiscatio talis non admitteretur.p doctrinam Bar.in.l.j.ad fi.C.de sum.trini. Bal.in.l.iurisperitos.§.cum ordinandus.per illum tex.ff.de excu.tuto.et in.l.sed si plures.§.in arrogato.per illum tex.ff.de vulg.⁊ pupil. Canoniste in.c.postulasti. de fo.cōpe.vnde qn̄ bona sunt intra territoriū potest defendi opi. Bart.alias secus:per limitationem.d.Pau.de cast.supra relatam cum concordan.s.proxime traditis. Iason pisis.

1 Residui appel.continetur totum.
2 Ceterorum appel.continet totum.
3 Dictio amplius,continet totum.
4 Dictio plus,continet totum.
5 Appel.partis continetur totum.
6 Si testator habens plures filios eos equaliter instituit heredes, deinde disposuit ꝙ si aliquis filiorum meorum moriatur volo hereditatem meam distribui inter pauperes.si vnus ex liberis moriatur,illa dictio hereditatem,exponitur pro parte hereditatis q̄ illi filio obuenit.
7 Si debitor in centum soluat.xx.et dicat se soluere pro residuo:et creditor recipiat pro residuo:illa dictio,pro residuo,probat ꝙ totum fuerat solutum.
8 Quando testator instituit in parte aliquem qui est incapax,et in residuo alium,ille habebit totum excluso fisco.
9 Quando spurius simplr̄ instituitur heres,an erit locus fisco.

Alter tuus †No. ex tex.ꝙ appellatione residui^d continetur totum.cōcor.l.ꝙ si meuius.ff.eo. Et qd hic d3 in verbo,residuum,h3 locum in ver.super fuiū.fm Rapha.cu.in consi.cv.inci. Anto.benedicto filio.†Et idem est in dictione ceterorū.l.ceterorū. ff.de verb.sig. Sic etiā appellatione reliquorū totum continet.tex. est ad literam in.l.cum optio.ff.de opt.leg.et in.l.reliquorū.de verb.sig.et in.l.ij.cum gl.C.si ꝓpter pub.pensita.l3 qñq3 non omnia sed reliqua tantum contineat.l.predijs.in princi.⁊ ibi glo.ff.de leg.iij. †Sic in dictione amplius,totum continetur.l.j.§.hec verba.⁊ ibi glo.ff.si cui plus ꝙ.per.l.fal. Sic etiam in dictione virilis.nam si testator instituat duos heredes in viriles,l3 sensus sit.l.equales,si si vnus eorum capere nō possit alius totum habebit.l.virilis appellatione.ff.d verb.sig.† Item in dictione plus.nā si statutum dicat ꝙ si ptās condēnauerit aliquem in plus debito,teneatur ad penā quadrupli:certe si in totum cōdēnabit indebite,habebit locū statutum. Ita Bar.in.l.si seruus.legatus.in prin.per illū tex.ff.de leg.j.bo.text.in.d.l.j.§.hec verba.† Adde et fortius ꝙ etiā appellatione partis^e totum continetur.vt est tex.hic in residua parte.vnde si testator in testō legat illā partem domus vxori,quā secum viuens inhabitare solebat:certe si totam domū inhabitabat:⁊ nullā partem solitus erat locare:tota domus venit in legato.tex.est no.in.l. vxori.in prin.⁊ ibi gl.⁊ Bar.ff.de leg.iij.late Bart.⁊ alij in.l.plures.ff.de dam.infe. Eodem modo ecōtra qñq3 totum ponitur pro parte.l.titia.et ibi no.d. Alex.ff.ad.l.fal.l.lucius titius.cum glo.in ver.hereditatis.ff.de lega.j.et ibi fin.Bal.inducit ad decisionē notabilis.q.† Pone testator habens plures filios eos instituit heredes equaliter:deinde disposuit,ꝙ si aliquis filiorum meorū moriatur,volo hereditatē meā distribui inter pauperes.certe si vnus ex liberis moriat,illa dictio,hereditatē,ꝗuis totam importet,tamen exponitur pro illa parte hereditatis que illi filio obuenit.⁊ sequitur.d. Alex.in.d.l.titia.dicens ꝙ est perpetuo tenendū menti. q2 sepe de facto contingit. Item ad istū tex.qui vult ꝙ appellatione residui totum cōtinet.no.diligenter ꝙ si aliquis in veritate est debitor tuus in centum,et det.xx.dicens se soluere pro residuo:et tu accipio pro residuo.illa dictio,residuo,probat qd totū in fuerat solutum

a Bānitis. Add gl.in.j.instit.q.mo.ius pat.po.solui.in.§.re legati.bart.i.l.illicitas.§.q vniuersas.de offic.presi.bal.in l.j.in.j.q.de heredi.insti.bartol.in.l.si qua.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.

b Successiones. Adde Dy.in.l.ij.q ratius.ff.d testa. Bal.i c.dño guerrā.j.ti.hic finit lex.i vsi.feu. Bal.in extrauag.q sunt rebelles.in ver.rebellando. Jac.d bella per.in disputatione sua incipi.sempronius et tici^o inimici capitales.

c Qñ bōa illius. Add Bar.in disput.inci.lucane ciuitatis statuto.

d Residui Add.l.ceteroz.ff.d vo.sig.et in.c.j.de testa.glo.j.c.quāꝗ.d vsur.lib.vj.

e Appellatione parꝗ.adde.l.cū qdā.C.d ipu.⁊ al.subsit.doct.i.c.nec aliqua.xxvij.quest.j.

rat solutū: ꝛ ideo creditor dꝫ esse cautus ꝙ non apponatur illud verbum pro residuo: qꝛ in totum sibi preiudicat. tex. est in. l. si ex pluribus. in prin. iuncta gloss. in verbo soluisse. ff. de accepti. per quē tex. ita dicūt ibi Ray. Ange. ꝛ Imo. ꝛ Pau. d ca. ꝛ d. Alexā. hic ꝛ Bal. ꝛ Sali. i. l. si quidē. in fi. C. de excep. Bal. in. l. ab anastasio. ad fi. C. man. ꝛ do. Bar. vero. in cau. clxxvij. Et hoc modo habes multa bona similia ad tex. ¶ Nūc aūt limita istū tex. in quantum dicitur quod appellatione residui totum continetur: istud est verum quando potest continere. sed qñ nil superest nil cōtinet. ꝛ ideo si testator instituerет aliquem in asse vel in oibus. xij. vncijs hereditatis, ꝛ aliū institueret in residuo. ille nihil habebit. l. item quod sabinus. §. sed si asse expleto. ꝛ. l. qui non militabat. cū duab. ll. seq. ff. eo. ¶ Secūdo limita regulā huius tex. qđ appellatione residui totū contineatur, vt pcedat qñ sumus in materia fauorabili, ꝛ cuius effectus pendeat a futuro: ꝛ vbi posset cōtingere absurdum qđ testator decederet pro parte intestatus, ꝛ pro parte testatus, in istis terminis pcedit regula huius tex. circa quod vltimum dic vt statim dicam. secus quando essemus in materia i qua debet fieri stricta interpretatio: ꝛ sic extra materiam fauorabilez: in qua fit larga interpretatio. tunc alias secus est. vnde si debitor de. xxx. dedit duos fideiussores, vnˀ pmittit. x. alius residuum, certe si primus fideiussor non potest soluere, secundus fideiussor non tenebitur ad tota. xxx. sed solum ad. xx. eo quia quando obligatio fideiussorum est a principio inter eos diuisa, certe factum vnius non preiudicat alij. l. inter fideiussores. cū gloss. fi. ꝛ. l. inter eos. in prin. ff. de fideiu. Ita limitat Gui. de cu. hic. quē refert ꝛ sequitur d. Alex. hic. ꝛ Bal. in. l. fi. §. j. in. iij. colū. C. de viur. rei iud. ¶ Tertio limita ex eo quod not. decidit Pau. de ca. i. l. cum stipulamur. per illum tex. ff. de verbo. obli. vbi. refert ꝙ alias consuluit in tali casu, testator iussit solui omnia debita de pecunijs quas habebat in monte Florentie: postea dixit ꝙ illud qđ restaret de dicta pecunia solutis debitis relinquebat cuidam hospitali: tpe testamenti, solutis debitis restabant mille, postea testator superuixit p multos annos, ꝛ multas alias pecunias in monte acquisiuit: ista quod solutis debitis restabant tria millia. certe nō obit. verbo restaret, quod ad totū potest referri, vt hic fuit iudicatū ꝙ hospitali deberentur soluz mille: cum in illis potuerit tunc operari dicta dispositio tēpore testamēti. secus si tēpore testamēti nihil restasset. per. l. si debitor. §. verisimile. ff. de contrahen. empt. Item secus si dixisset qđ restituerit per. l. solemnus. cum ibi no. ff. de condi. ꝛ demon. ita Pau. de ca. in. d. l. cuz stipulamur. ¶ Secundo princ. aduertendum est pro intellectu huius tex. que sit ratio huius text. dicunt Bald. ꝛ Paul. de ca. ꝙ ratio huius. l. est ne contingat quod testator decedat pro parte testatˀ, ꝛ pro parte intestatus contra. l. ius nostrum. ff. de reg. iur. Sed certe hec non fuit ratio. vt ptꝫ ex hoc tex. in fi. nam residui. ꝛc. Et patet clarius ex. l. ceterorum. ff. de ver. sig. alleg. in glo. que loquitur in legatarijs. ꝛ ibi dr quod ceterorum vel reliquorū appellatione totū continetur. ꝛ tamen ibi non pcedit dicta ratio, ne decedat pro parte testatus, ꝛ pro parte intestatus, vt dixi in. l. vnica. §. qñ nō pe. partes. dic ergo ꝙ dubitatio huius. l. erat, qꝛ erat institutus ex residua pro parte quam alter capere non posset: ꝛ sic cū esset institutˀ in parte, ꝛ non in toto: ꝛ aliˀ nihil posset capere, videbatur ꝙ ad totū non posset admitti. contrarium hic deciditur. qꝛ cōmemoratio residui totū admittit, ex quo sumus in materia fauorabili. vt. s. dixi. Item poterat esse dubitatio: quia cum esset in parte institutus incapax, vt dicit tex. videbatur qđ fieret locus fisco, qui cum excludat substitutū. l. ex facto. §. iulianus longinus. ff. de vulg. ꝛ pup. fortius dꝫ excludere coheredē institutū in residua parte. contrariū deciditur i hoc text. qui loquitur in penitus incapace. puta vt glo. exemplificat in nato ex nephario coitu. aut. ex cōplexu. C. de inces. ꝛ inuti. nup. vñ nō pōt fiscus venire: sed venit coheres seu substitutus in totū. vt hoc tex.

8 ¶ † Tertio prin. not. ex hac. l. quod qñ testator instituit in parte aliquem qui est incapax, ꝛ in residuo aliū, ille totū hꝫ excluso fisco. Quod Bart. hic dicit esse vtile qñ quis vult instituere filium spuriū vel incestuosuz, ꝛ vult ꝙ vt fiscˀ non possit ab eo auferre: dꝫ seruare formā huius. l. Et dꝫ dare coheredē de quo confidat. vt late per Bar. in. l. gallus. §. qđ si is. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ in cōsi. qđ incip. Oducius. ꝛ sequitur Bal. ꝛ alij hic. Tu pōdera Bar. ꝛ doc. in hoc

9 sentire, † ꝙ qñ spurius simpliciter instituitur heres, ꝙ locus sit fisco, quasi spuriˀ reputetur indignˀ. ergo fiscus dꝫ auferre. l. papinianˀ. §. memini sse. ff. de inof. test. ꝛ. l. cū tabulis. §. fi. ff. de his q. vt indig. veritas est in contrariū: fm Ang. l. ic. qꝛ spurius est penitˀ incapax. ideo institutio est pro nō scripta. §. fi. i aut. quib. mo. na. effi. le. ꝛ. §. fi. in aut. quib. mo. na. effi. sui. ergo ex quo institutus est penitus incapax, non admittitur fiscus. l. j. C. de sec. nup. Et ita in specie tenet bar. in. l. fi. ff. de his qui. vt indi. bal. ꝛ doc. i. l. hereditas. §. de his qui. vt indig. Ideo cautela Bart. ꝛ doc. est bona ad excludendum venientes ab intestato potius ꝙ fiscū. aliā cautelam posuit Ang. hic: sed periculosam. circa quā vide. d. Alex. hic cuz consor. de quibus per eum. Aliam nouā cautelam ponit Pau. de ca. in. l. non minˀ. §. j. p illum text. ff. e. nec alibi legi. Aliā tradit Bald. in. l. iij. §. j. ff. de lib. ꝛ posth. Aliā Bar. in. l. si is qui duos. per illum tex. ff. de lib. leg. Alios pluresqꝫ modos ponit Bart. in. l. fi. ff. de his quib. vt indig. Sed vide. d. Bar. vero. in cau. lxiiij. vbi ex oim scriptis recolligit. xij. modos. seu. xij. cautelas, ꝛ quasi omnes reprobat vna excepta. Jason Pisis.

1 ¶ Si testator instituat seruum here. quem credebat liberū, talis error non vitiat testa. idem etiam est si instituat monachū incedētem habitu seculari: cum eum crederet esse secularem. nu. 2.

3 Conditio negatiua que ponitur in substitu. vulga. i. si heres non erit, exponitur. i. si noluerit, vel nō potuerit: que vltima expositio intelligitur. s. quomodocunqꝫ ꝛ qualitercunqꝫ. nu. 4. fallit tamē vt. j. nu. 8.

5 Substitutio exemplaris concepta in vnum casuz furoris, habet locum in alio casu furoris.

6 Tacita vulgaris contenta sub expressa pupil. non tollit suitatez.

7 De materia vulgaris substi. notabilis casus. nu. 8. ꝛ. 9.

10 Substitutio facta si filius non esset in rerum natura trahitur ad alium casum quando filius esset in rerum natura / ꝛ pupil. etate.

11 Substi. vul. facta sub conditione si heres nō erit, prolata a testatore non errante, intelligitur siue ipse heres institutus non erit, siue alium non fecerit.

12 Si sit institutus filiussa. ꝛ sibi datus substitutus vulgaris, si pater acceptet, excluditur substitutus.

13 De iure ffoꝝ. ꝛ. C. filiussa. institutˀ debebat iussu patris hereditatem adire: ꝛ tunc adeundo vel agnoscendo querebat patri.

14 Si filiusfa. sit institutus heres in parte heredita. ꝛ in alia habeat coheredem, si repudiat: coheres qui venit per ius accrescendi excludit patrem.

15 Dispō correctoria iuris cōis non extēditur ex identitate rōnis.

16 Pater ꝛ filius cēsentur eadem persona.

17 Quicquid acquirit filius, statim acquirit patri / sed non econtra.

18 Si aliquis sit institutus heres, ꝛ si heres non erit datus sit ei vul. substitutˀ: si heres institutˀ moriatur intra annum datum ad deliberandum, transmittet here. non aditā beneficio iuris deliberā. ꝛ ille in quē fit transmissio excludet substitutum.

19 Hereditas non adita non transmittitur.

20 Si seruus sit institutus heres, ita demum acquiritur here. dño, si talis seruus adeat: aliter non.

21 An dispō. l. fi. §. j. C. de bo. que li. habeat locum in monacho.

22 Si testator instituat heredem illum qui vere est seruus, sed credat esse liberum ꝛ heres non erit dedit sibi substitutum: ꝙ in casu dubio quādo non apparet que fuerit voluntas test. debet hereditas diuidi in quatuor partes.

23 An valeat institutio quando testator instituit aliquem quē credebat esse seruum / ꝛ vere erat sui iuris, ꝛ si heres non erit dedit substitutum.

24 Quotiescūqꝫ testator instituit seruū, presumitur instituisse dominum contemplatione, ꝛ non serui.

Cum proponas. Ista est solēnis lex. h. d. Si testator instituit seruum cōem existimās ꝓpriū libertū, ꝛ ei aliuz vulgariter substituit, ex testatoris volūtate substitutˀ in totū admittitur, vel in totū repellitur. h. d. Et diuide istam. l. in iiij. ptes. vt p Bal. hic: q etiā figurat casum in hac. l. Itē aduerte ꝙ ista. l. in decisione ponit duos casu claros pendentes in facto a voluntate testatoris: nā si constat ꝙ volūtas testatoris fuit ꝙ eo casu quo serˀ quem credebat libertū non posset ipse esse heres, noluit ꝙ ex eius psona alius admitteretur: tunc locˀ est substituto. Si aūt voluntas testōris fuit, fm qđ ius dispōit de seruo. s. ꝙ siue ipse p se siue p aliū faciat heredē ꝙ substitutus excludatur seruo adeunte, erit substitutus exclusus. isti duo casus loquuntur qñ cōstat de volūtate testōris. Quid aūt in dubio qñ nō constat qualis fuerit volūtas testatoris: tex. omisit hūc casum: sed eius decesionem

1 habes in. l. si patrefa. cū. l. seq. ff. e. ꝛ i. §. fi. insti. de vul. sub. ¶ † No. ꝙ si testator instituat heredem aliquē fuū quē credebat libertum ꝙ talis error nō vitiat instōnē. ¶ Sed tūc oppo. ꝫ. d. l. si paterfa. ꝛ. l. nec apud. j. e. ꝛ. l. neqꝫ professio. s. de testa. quibus iuribus dr ꝙ si aliquis instituit aliquē heredē tanꝙ filiū suū, cū non sit: qđ talis error vitiat instōnem. ꝛ sic error circa qualitatē instituti vitiat institutionē. ergo eodē mō dꝫ hic vitiare. Rñ. fm Cy. hic in. iij. oppo. Bal. in. iij. col. Sali. in pe. Fulg. ꝛ Pau. de ca. hic. ꝙ ꝯtraria loquunt qñ testōr errauit circa qualitate sanguinis vel natationis: eo qꝛ pſumitur qđ filiatio fuit cā finalis instōnis: ergo si erretur, error in cā finali vitiat instōnem. sed hic nō erratur circa qualitatem sanguinis, p quā heres institutus cōiungatur testatori: sed erratur in alia qualitate. s. an sit liber vel serˀ. ꝛ ista non presumitur fuisse

2 cā finalis. ꝛ ideo nō vitiat. † Et per hoc infert Pau. de ca. hic. in

iij.colũ.ꝙ si aliquis in veritate sit monachus alicuius monasterij, sed extra monasterium incedat in habitu seculari, et testator instituat eum heredẽ credens eum laicũ, cum in veritate sit monach⁹, iste error nõ impedit institutionem. imo valebit et acquirit monasterio. Et idem tenet Pau. de cast. in. l. cũ aliquis. in. j. col. per illum tex. j. de iure delib. Ista solutio non plene satisfacere prima fronte videt. q2 videt ꝙ etiam in hoc tex. testator instituerit iulianũ, eo q2 credebat libertum: et ista potuit esse causa fi. q2 si credidisset seruũ fratris non instituisset: eo q2 fratrem nõ videt dilexisse: cum in aliquo nec instituerit, nec substituerit. Cogita. Itẽ adde ꝙ istã oppositionem originaliter format glo. in. l. eam quam. in gl. fi. circa fi. C. de fideicom. ⁊ ibi Bart. in pe. col. ⁊ alij rñdent. vt. s. ꝙ si sit error in coniunctione psone, ⁊ talis error vitiat instõnem: vt ibi est tex. ⁊ in alijs iuribus. s. alleg. aut erratur in alia qualitate, vcz an sit seru⁹ vel non, ⁊ talis error nõ vitiat institutionem. vt hac. l. Ratio, quia inter tales errores magna est differẽtia. l. iusto. in prin. ff. de vsuca.

3 ¶ †Secundo nota. ex tex. ibi noluerit vel non potuerit. fm Bart. ⁊ Bal. ⁊ alios hic. ꝙ conditio negatiua que apponitur in substitutione vulgari, cum dicit si heres nõ erit, talis substitutio hz duas expositiones. s. si heres non erit. i. si noluerit, vel non potuerit. ⁊ ita ad hoc not. istum tex. Bar. ⁊ alij cõiter. ⁊ Barto. in. l. j. in prin. in. ij. q. prin. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. iij. §. fi. ff. de liber. ⁊ posthu. et alibi sepe. tñ iste text. parum facit. eo q2 testator expresserat ambos istos duos casus in substitutione. vt ptz in tex. ibi his verbis fm Fulg. ⁊ Pau. de ca. hic: ⁊ ideo istud not. melius probatur in. l. si paterfa-

4 mi. ff. eo. ¶ † Item adde ꝙ in substitutiõe vulgari ille casus impotentie si heres esse non poterit, intelligit quõcunqz ⁊ qualitercũqz non possit esse heres semper admittitur substitut⁹: siue hoc cõtingat in capacitate heredis, siue errore testatoris: vt hoc tex. siue cõtingat, q2 testm̃ sit nullum a primo gradu institutionis: vt q2 ab eo filius in ptãte sit preteritus. tex. habes et exemplum. in. l. iij. §. fi. ff. de lib. et posthu. Siue istud contingat occasiõe nature: vt q2 testator instituit posthumum qui nondũ sit natus. ⁊ non nascatur, vel natus moriat. l. sed et si in conditione. ff. eo. l. fi. vbi text. bonus. j. de insti. ⁊ substi. ita Bar. hic declarat. ⁊ plenius Bal. in. j. col. et pmo not. et adhuc plenius in vlt. col. ver. vlt. scias. Bart. in. l. iij. §. fi. per illum tex. ff. de libe. et posthu. imo plus, substitutio vulgaris facta in vnum casum expresse etiã cõprehendit aliũ casuz: ⁊ generaliter oẽs qui possunt adaptari. eo q2 in substitutionibus directis larga interpretatio et extensio fieri dz. glo. est ordi. in. l. gallus. §. et quid si tantum. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de libe. ⁊ posth. per quam gl. ita dicit Bal. hic in vlti. col. ⁊ sequunt Pau. de cast. ⁊ do. Alex. hic. ⁊ facit l. fi. j. tit. j. vbi Barto. et alij. ⁊ Bart. in. l. j. in prin. in. ij. q. princ. ff. de vulg. et pup. Ang. ⁊ Imo. in. l. fi. in prin. ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊ in. l. si paterfa. ff. eo. de here. insti. ⁊ oẽs in. l. si mater. §. j. ff. de vulg. ⁊ pup.

5 †Similiter tenet Bald. in. l. humanitatis. j. de impu. et ali. substi. ꝙ substitutio exẽplaria cõcepta in vnum casum furoris, hz locum in alio casu furoris. per. d. §. ⁊ quid si tm̃. dicit tamẽ sing. Bald. hic in. ij. colũ. in fi. ꝙ si fiat substitutio vulgaris in casum impotentie, quo casu tacite intelligit si noluerit, certe iste casus tacit⁹ non impedit transmissionem ex potentia suitatis. sicut ius accrescẽdi est similiter casus tacitus, qui nõ impedit transmissionẽ. l. si fratris. j. de iure delibe. Et dicit Bal. ꝙ ista verba sunt subtilia ⁊ bona. sequtur Imo. in. l. si paterfa. ⁊ in. l. iam dubitari. ff. eo. Alex. in. l. si filius heres. in. xiiij. col. ff. de libe. ⁊ posthu. licet in contrariũ videatur facere text. in. d. l. iam dubitari. quia cũ sit in potestate filij, an sit, vel non sit heres: siue expresse, siue tacite: videt de necessario fieri voluntarius. ⁊ sic videt tolli suitas fm Frã. de are. hic. qui tñ dicit ꝙ dictum Bal. sit tenendũ menti. Puto ꝙ dictum Bal. sit verum.

6 †q2 lz per dationem vulgaris substituti tollatur suitas. l. si filius qui patri. cum similibus. ff. de vulg. ⁊ pup. tamen tacita vulgaris contenta sub expressa pupillari non tollit suitatem. l. filius qui se paterna. ⁊. l. si pupillus. ff. de acqui. here. no. Bart. in. d. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. ff. de libe. ⁊ posthu. imo fortius tz singu. Ang. in l. papinianus. §. quarta aũt. in vlt. col. ff. de inoffi. testa. ꝙ vulgaris contenta sub breuiloqua vel cõpendiosa non facit cessare existentiam suitatis: q2 lz dicatur verbis gñalibus expressa, nõ tñ specialibus ⁊ specificis. ⁊ q2 cõtinetur fauore testatoris. ergo nõ est contra eum retorquẽ. de cuius veritate vide Raph. cuma. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. si filius heres. ⁊ ibi Alexan. in vlti. col. vbi idem consuluit in compendiosa apud burgum sancti Sepulchri. sz in breuiloqua tenet contrarium. ⁊ idem Alex. in. l. lucius. in. vj. col. ff. de vulga. ⁊ pup. Et no. multũ istam extẽsionem ppter qõnes quas statim di-

7 cam. ¶ †Istam regulam ⁊ illud notabile sic extẽsum limita non procedere qñ substõ vulgaris esset expresse facta in vnũ casuz: puta si heres esse noluerit: ⁊ esset institutus aliquis verisimiliter dilectus testatori: puta aliquis ex descendẽtibus, vel frater ipsius testatoris, et substitutus sit vnus extrane⁹. certe isto casu substitutio facta in illum casum si heres esse noluerit, non cõprehendit alios casus: puta impotentie: quia si diceremus comprehẽdi, resultaret absurdum ꝙ psona extranea ⁊ minus dilecta testatori pferet. de hoc est glo. not. in. l. si mater. §. primo. in glo. mag. ad fi. iũcto tex. quam ibi sic ponderat Bart. ff. de vulg. ⁊ pup. sequit simpliciter do. Alex. hic. Sed aduerte, q2 ista non videtur fuisse rõ text. in. d. l. si mater. §. j. cum glo. sed rõ est q2 testator voluit ꝙ ita demum substitut⁹ admitteret, si etiã prim⁹ nõ esset heres. nã p additionẽ primi expirant oẽs gradus substõnũ. l. cum in testõ. ff. e. ⁊ ita intellexit Bar. in. l. j. in prin. in. v. q. prin. in. prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Bar. in. d. l. si mater. §. j. in suo summario. Tamen tenendo istam limitationem pro ea adde qd alibi idẽ cõfirmando dixit fin. Pe. de ancha. in cõsi. cccxl. qd incip. ex serie testamẽti. quod substitutio vulg. facta a testatore in aliquẽ casum non cõprehendit alios, vbicũqz tractatur de excludendo personã magis dilectam testatori: ꝙ sit ipse substitutus. per tex. in. l. fi. ad fi. C. de insti. ⁊ substi. qui bene pbat. vbi substitutio vul. facta in vnũ casum si posthumus non erit heres, non cõprehẽdit aliũ casum qñ mater adest. q2 verisimiliter magis dilecta. sz si mater non superfit cõprehendit aliũ. Pro ista limitatione etiã facit limitatio alia quam statim dicam. j. in seq. no. ¶ Scdo limita predictam regulã vt procedat qñ substitutio vulg. cõcepta in vnum casum est facta in hereditate: tunc cõprehendit alios casus: acsi essent expressi: secus est autem qñ substitutio vulg. est facta in aliquo legato vel fideicõmisso particulari. tũc non hz nisi vnã expositionem expressaz a testatore. ⁊ tunc facta in vnum casum nõ cõprehendit alios casus. tex. est de hoc singu. in. l. pater seuerinã. in prin. fm Ray. ibi. ff. de cõdit. ⁊ demon. ⁊ dicit Pau. de ca. ibi in lectu. Paduana ꝙ vidit in ciuitate Papie fieri de illo tex. magnã verecũdiã vni lectori. nam d. Phi. q pri⁹ legerat in ciuitate Papie, postea legerat Padue, vltimo reuersus Papiã q2 erat doc. aliorũ doc. fecit colibetum in materia substõnũ. ⁊ Bal. cõcurrens ei⁹ interrogauit eũ vbi esset casus qd substitutio vulgaris facta in aliquo legato in vno casu expresso nõ cõprehẽderet alios casus, ⁊ non haberet aliã expositionẽ. ⁊ refert quod obmutuit. ⁊ Bal. aperuit infortiatum ⁊ legit sibi illũ tex. ⁊ hoc modo remansit confusus cũ magna verecũdia. Et p illa differẽtia ꝙ aliud sit in hereditate, aliud in legatis, facit similis differẽtia: q2 testator nõ presumit se incõtinenti corrigere quãtum ad instõnem. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demon. secus in legatis. dicit glo. no. in. l. si te solũ. ⁊. l. si quis instituat. ff. eo. tamẽ q2 non posset reddi cõgrua rõ diuersitatis. ideo ista differentia inter hereditatẽ ⁊ legata cõiter reprehendit. ⁊ tenet ꝙ substitutio vulg. facta in hereditate cõprehendit alios casus. Idẽ in legato. l. vt heredibus. ff. de leg. ij. fm Bar. ⁊ alios Moder. in. d. l. pater seuerinã. in prin. ⁊ Bar. in. d. l. gallus. in. §. ⁊ quid si tantũ. ⁊ ipsemet Bald. hic in vlt. col. multuz not. ⁊ Imol. in. l. ex facto. pma. ff. eo. Unde dic melius ad illũ tex. vt dicã nunc in sequenti fallẽtia.

¶ Tertio ergo limita predictã regulã procedere in substitutione: siue hereditatis siue legati. secus aũt vbi non esset substõ. sed translatio legati facta vni in aliã personam in penam huius, qñ non vult parere cõditioni adiecte. vt q2 testator ordinat ꝙ si filia nolit nubere elio. qd legatũ sibi factũ auferatur ei. ⁊ transferatur in elium. isto casu nõ cõprehenderet alium casum, qñ non potest nubere, q2 mortua sit ante pubertatẽ: ⁊ duplex ratio est: q2 cum talis translatio fiat in penaz, certe in penalibus debet liquidissime cõstare. l. in testõ. prima. ff. de cond. ⁊ demon. que est singu. ad hoc fz Bal. in. c. j. qualiter dñs prop. in vsi. feu. ponit. d. Alex. in. l. si in noiẽ. s. de testa. Scda ratio: q2 vbi est delictum, ibi non est pena. l. aliud est fraus. ff. de verbo. sig. ⁊ in istis terminis ppe loquit tex. singu. in. d. l. pater seuerinam. fm Bar. ⁊ alios Moder. ibi. ⁊ in. d. l. j. in prin. in. ij. q. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ not. Bald. hic in vltima col. ⁊ Imo. in. d. l. ex facto. prima. ff. eo. ¶ Quarto singulariter limita ⁊ hic attende. d. regulam non procedere: qñ substitutio vulga. est concepta expresse sub vna conditione. nã non includit sibi contrariam conditionem, quãuis vterqz casus pertineret alias ad substitu. vulg. simpliciter factã. eo q2 substitutus in defectũ alicuius conditionis nõ censet inuitatus in casu ecõtrario in quo extet talis cõditio, quãuis purificetur post mortẽ heredis, ⁊ sic habeatur perinde acsi non extitisset. puta testator instituit aliquem pure in media parte hereditatis, in alia media parte substituit eundem sub conditione si Imperator venerit in Italiam, ⁊ si nõ venerit, substituit caium: iste heres mortuo testatore adiuit partẽ hereditatis in qua erat pure institutus: deinde mortuus est anteqꝫ purificaretur conditio ea pendente: quo casu quãdo heres moritur pendente conditione non transmittit: sed est perinde acsi defecisset. l. vnica. §. finautem sub conditione. C. de cad. tolẽ. pone ꝙ post mortẽ heredis euenerit cõditio: q2 imperator venit in Italiam: certe heres heredis ex iure accrescendi totam hereditatẽ obtinebit, ⁊ substitutus excludetur. q2 lz paria sint non purificari conditionem, vel purificari mortuo herede: tamẽ quia substitutus erat substitutus in casum deficientis conditionis, non admittitur in casu isto, in quo cõditio adueniat. dato quod perinde sit acsi defecisset. text.

cisset, tex. est in. l. q ex duabus. in prin. scdm p̄muz intellectū gl. ibi. ff. de acqui. here. ⁊ ibi Bal. Ang. ⁊ Mod. ad hoc no. ⁊ pōderant pro limitatione regule supra tradite. ⁊ dicit ibi Imol. ꝙ ille text. ad hoc est valde singu. pro limitatione de qua. s. ⁊ sequitur simpl'r do. Alex. in. l. j. in prin. in. viij. col. ff. de vulg. ⁊ pup. Contrarium tʒ Bar. in. d. l. q ex duabꝰ. p tex. in. l. liber homo. §. titius. in. j. ff. de here. insti. Sed rūderi pōt s'm Mod. ꝙ ille tex. loquit' in iure accrescendi: qđ semper hʒ locū, qualitercūqʒ pars vacet, p regulā. l. j. ⁊ ij. ff. de acquiren. here. sed non sic in substitutione: p. s. dicta. In hoc ego puto ꝙ ista limitatio sit falsa, q2 vt ex p̄dictis pʒ, si substitutio vulg. sit cōcepta sub vna cōditiōe, dato quod eueniat cōtraria cōditio, dūmodo sit eiusdem effectus ad exclusionem heredis, substitutus admittitur etiam q̄uis sit substitutus in vnum casum tex. est in. l. fi. C. de insti. ⁊ substit. vbi habes exemplū. ⁊ quia i substitutione vulgari debet fieri largissima interpretatio ad omnem casum vt. s. dixi.

8 †Et propterea dicit Rap. Fulg. in. d. l. fin. in. ij. co. ꝙ habuit consulere in pulchra questione: testator nullos liberos habens, instituit fratrē heredē vniuersalem: ⁊ si contingat fratrem premori viuo testatore, substituit vulgariter ⁊ per fideicommissuʒ hospitale magnum: qđ voluit in casu isto esse heredem vniuersalem: euenit quod mortuus est testator adhuc viuo fratre: sed quia frater erat i longinquis partibus, ⁊ ignorabat testamentū fratris premortui: mortuus est ipse non adita hereditate. ecce est questio inter filios fratris mortui ⁊ hospitale. nā filij dicebant ꝙ hospitale non poterat succedere: eo q2 fideicōmissum fctm̄ erat in casu in quo frater institutus heres p̄moreret' viuo testatore: quia ergo nō est premortuus, imo vixit post mortē, defecit conditio hospitalis: ergo dʒ excludi. Ↄtrariū dicit Fulg. se consuluisse: q2 illa substitutio vulgaris facta de hospitali, lʒ expresse esset concepta in vnum casum si frater moriat' viuo testatore: tm̄ continet etiā casum Ↄtrariuʒ qū supuixit post testatorē: sʒ mortuus est adita nōdū hereditate: q2 lʒ iste sit Ↄtrius casus, tm̄ ita spectat ad vulgarem substitutioneʒ sicut precedens. ⁊ dicit Fulg. qđ est bn̄ notāda illa decisio: q2 in similibus frequentissimus casus tota die pōt contingere.

9 ¶ †Confirmo p aliā similē decisionē: pone testator instituit filios heredes ⁊ eis substituit titiū fratrē testatoris, ⁊ si cōtingat titiū p̄mori viuo testatore substituit filijs suis caiū: pone qđ titiꝰ viuat post mortē testatoris, sed postea moriat' repudiata substitutione, vel aliter nō eueniente. Certe caius scđo loco substitutus, admittetur: quia lʒ scđa substitutio sit concepta in casum conditionis si cōtingeret titiū mori ante mortem testatoris: tm̄ cōprehendit etiam casum contrariū, qū ēt morit' post: scʒ repudiata Ↄditiōe vel aliter nō eueniēte casu, q2 ambo casus sunt de substitutiōe vulgari. Ita notab. determinat Imo. in commento. c. Ray. in mat. vulg. substitutionis. de testa. sequit' Alex. in. l. j. in p'n. in. viij. col. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi reprehendit Angelum qui contrariū tenebat, in. d. l. prima. §. j. ⁊ in. l. pater filiū. §. j. ff. de vulg. et pup.

10 ¶ †Cōfirmo ⁊ tertio p id qđ tʒ Lud. ro. in consil. vj. incip. in casu proposite qōnis. vbi consuluit qđ substitutio facta si filius non esset in rerum natura, trahit' ad aliū casum qū filius esset in rerū natura ⁊ in pupillari etate. Mouetur per tex. in. d. §. ⁊ quid si tantū. in arg. alleg. ēt gl. not. in. l. q habebat. in verbo pubes. ff. de vulg. ⁊ pup. quā ibi a Ↄtrio sensu ad h° ponderat Imo. Ad idē facit qđ vult bar. in. l. quādiu institutus. ff. de acqui. here. cū quo ibi transeunt Angel. et Mod. cū concor. ibi signatis. ¶ Contra tm̄ predictā decisionē Raph. fulg. ⁊ seq. tʒ no. Bald. in. l. si mater. §. j. ff. de vul. ⁊ pup. per glos. vbi cōcludit ꝙ vulg. substitutio limitata sub conditione si filius viuo patre morietur, omnino expirat si filius superuiuat post patreʒ. Mouetur etiā Bal. q2 substitutio vulg. facta sub vna conditione nō cōcipit aliā conditionē. Sed ista scđa rō est nimiū generalis, ⁊ non vera: q2 contra. l. fi. vbi Barto. no. C. de insti. ⁊ substitu. ⁊. l. fin. ⁊ ibi bar. C. de posth. here. insti. Sed pro Bal. magis faceret, qđ licet substitutio facta vno casu extendat' ad alium, vt superius dixi, tm̄ substō facta vno tpe non extenditur ad aliud tp̄s. l. si ita quis. ff. de vulg. ⁊ pup. Sed rn̄de ꝙ ibi loquit' qū tp̄s est certū: qđ vt ibi đt Bart. restringēdo si testator adijciat tp̄s certū vr̄ post tp̄s p'hibere. l. imperator. ff. de postul. Et pro istis omnibus decisionibus ego addo aliā rōnē: q2 testator q substituit in vnū casum, si fuisset interrogatus verisimiliter substituisset in alio: ergo hr̄ peinde acsi illud statuisset, iuxta glo. in. l. tale pactuʒ. §. fi. ff. de pact. Et teneas semper cordi has vtiles decisiones, q2 magni momenti sunt. ¶ Tertio et vltimo limita predictā regulā procedere q̄tū ad casus, q2 substitutio vulg. facta in vnū casum extēdit' ad alios: vt p̄dixi: secus est in tpe q2 substitutio vulg. facta ad vnū tp̄s nō extēdit' ad alia. tex. est in. l. si ita qs. ff. de vulg. ⁊ pup. no. Bar. ⁊ alij in. l. si in'r. §. j. ff de vul. ⁊ pup. Quasdā alias limitationes vide p Moder. i. d. l. j. in princ. ff. de vul. ⁊ pup. et in. d. l. gallꝰ. §. ⁊ quid si tm̄.

11 ¶ †Tertio not. ex isto tex. s'm Bar. Bal. ⁊ alios hic: ꝙ substitutio vulga. facta sub conditione si heres non erit, prolata a testatore non errante, intelligitur siue ipse institutus heres non erit, siue alium non fecerit: siue ergo ipse sit heres, siue aliū faciat, excluditur substitutꝰ vt hic, ⁊ melius. in. l. si paterfa. ff. eo. §. fi. insti. de vulg. subst.

12 ¶ †Hinc infertur s'm Bartolum ꝙ si sit institutus filiusfa. ⁊ sibi datus substitutus vulg. quo casu debes scire, ꝙ hodie per iura noua codicis est statutū qđ si filiusfa. institutus heres repudiet hereditatē, pater potest eam acceptare. l. fi. §. j. C. de bo. q̄ lib. certe pater acceptans hereditatē quam filiusfa. repudiauit excludet substitutū. eo q2 lʒ filiusfa. institutꝰ ipse non sit heres, facit tm̄ patrē heredeʒ beneficio d. l. fi. §. j. ergo substitutus dʒ excludi. Idē tʒ Bar. in. d. l. j. in prin. in. iij. q. prin. vbi Imo. idē tʒ ⁊ Are. ff. de vul. ⁊ pu. Bart. ⁊ Imo. in. d. l. si paterfa. ⁊ glo. no. in. d. l. fi. §. j. vbi etiam Barto. ⁊ alij. C. de bonis q̄ lib. Idē tʒ Bal. hic in. ij. col. per quedam alia leuia fundamenta: ⁊ sequit' Rap. Fulg. hic. Imo. in. c. raynutiꝰ. in mat. vul. substi. de testa. Pro ista parte bene facit tex. in. d. l. fi. §. similiqʒ modo. ibi, quasi ipse pater ab initio fuisset heres institutꝰ. ⁊ sic mutat' p'sona ⁊ nō gradꝰ, nec pōt filiꝰ preiudicare patri, vt ibi. ¶ Cōtrariā opi. tenet Ang. hic. q2 qū institutꝰ est homo liber, ⁊ si heres nō erit datꝰ est substitutꝰ vulgaris: certe ad h° vt substitutꝰ vulgaris excludatur, opus est qđ ipse sit heres, ⁊ adeat, vt hic. vel mutata conditione alium heredem faciat. text. est in. l. si paterfa. ff. eo. sed hic nō mutauit conditionē. igitur. ⁊c. Et cum Ang. tenet Alexā. in puncto iuris: licet dicat ꝙ in practica stet cū cōi. in. d. l. j. in prin. ff. de vulga. ⁊ pup. Idem etiam tenet Pau. de ca. hic in pen. colū. dicit tamen ꝙ in iudicando non est recedendū a cōmuni. Tamen ad istud fundamentū Ang. ⁊ sic ad. d. l. si paterfa. respōdebo in sequen. qōne. Idem tenet Ang. in. d. l. si parterfami. ⁊ in. l. fi. in p'n. ⁊ ibi Pau. de ca. j. de bo. q libe. Adde ꝙ istam contrariam opi. prius tenuerunt Guid. de suza. Gui. de cu. Iac. de belui. ⁊ Alb. de rosa. in. d. l. fi. in prin. j. de bo. q̄ libe. Moti precipue, quia substitutus venit ex expressa prouisione testatoris: pater aūt venit solum ex prouisione. l. sed expressa prouisio testatoris: tollit p'uisioneʒ legis. l. ex facto. §. item quero. ff. de vul. ⁊ pu. l. fi. C. de pac. Ↄuē. Scđo moti quia pater in veritate est heres legalis: q2. l. facit euʒ heredem, ⁊ non defunctus: sed. l. prius vocat substitutum q̄ꝫ heredem legalem. §. si vero instō. in aut. de here. ⁊ fal. aut. hoc amplius. C. de fideicō. tamen ad ista respondet Bar. i. d. l. j. in. iiij. q. quod testator non videtur prouidisse hoc casu de substituto: ex q lʒ filius institutus non sit heres: fecit tamen patrem heredem suo mysterio. per. d. l. si paterfa. que solutio non videtur satisfacere vt patet ex his que. j. proxime subijcio. ¶ Pro ista parte que videt' disputādo ⁊ in puncto iuris valde sustentabilis faciunt plura. Et primo quia quādo testator exp̄sse p'uidit de substituto tūc nunq̄ vocantur illi qui alias per legem vocarentur: ita dicit text. in. l. fi. C. de neces. ser. here. insti.

13 ¶ †Scđo pōdera ꝙ. d. l. fin. §. j. ponit nouum casum contra regulam iuris ff'or, ⁊ iuris antiqui. nam olim de iure ff'orū ⁊ codicis, filiusfa. institutus heres debebat iussu patris hereditatem adire, ⁊ tunc adeundo vl' agnoscēdo patri querebat ⁊ non aliter. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquir. here. ⁊. l. j. s. qui admitti. hodie est aliter statutum per dictum. §. j. ergo debet stricte intelligi, ꝙ quando filiusfa. heres istitutus repudiauit hereditatē, ꝙ pater possit eam acceptare, vt procedat quādo nullus est datus substitutus ipsi filio. ⁊ in istis terminis procedit d. l. fin. §. j. Sed quando testator instituit filiūfa. ⁊ si heres non erit exp̄sse substituit aliū: tunc filio repudiante substitutus debet admitti, ⁊ non pater: per rationem suprascriptam: q2 substitutus venit ex expressa p'uisione testatoris: pater aūt venit solum ex p'uisione legis. sed sic est ꝙ prouisio expressa testatoris facit cessare p'uisionem legis. Hinc videmus ꝙ substitutus excludit ius accrescendi: per rationem predictam. tex. est in. l. ij. §. si duo. ff. de bono. pos. s'm tabu.

14 †Confirmatur per illud qđ per hanc ⁊ alias notabiles rōnes, tenet Bald. in. l. ij. C. ad orficia. vbi concludit ꝙ si filiusfa. sit institutus heres in parte hereditatis, ⁊ i alia habeat coheredē, pone ꝙ filiusfami. repudiet, tʒ Bal. ꝙ coheres qui venit per ius accrescendi excludit patrem. ⁊ habeo ꝙ substitutꝰ excludit ius accrescendi. d. l. ij. §. si duo. ergo si vinco vincentem te, multo fortius vinco te. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ temp. p̄scrip. De quo vltimo vide Imo. in. d. l. si paterfa. ff. eo. Lud. ro. in. l. is q heres. §. fi. ff. de acquiren. here. ¶ Ad idē adducitur q2 quando filius institutus repudiat hereditatē, pater admittit' ex priuilegio contra regulas iuris cōis. d. l. fi. §. j. sed substitutus admittitur de iure cōmuni ⁊ ex voluntate testatoris. ergo debet excludere eum q venit ex priuilegio. l. antique. circa prin. C. ad velleia. Hec ob. fundamentum Bar. ⁊ doc. ꝙ filiusfami. institutus heres si repudiat q̄uis ipse non sit heres tm̄ facit patrem heredem. d. l. fi. §. j. quia dico ꝙ istud nō pōt esse quando habet expresse substi. vt declaraui.

15 ¶ †Quarto pro ista parte cōtra cōem fortiter facit qđ tʒ Bar. in. l. is qui heres. §. fi. ff. de acquir. here. ꝙ dispositio. d. l. finb. §. j. C. de bo. que libe. cum sit correctoria iuris cōmunis, non extenditur ex identitate rationis vt habeat locum in tacita renuntiatione: sed hoc cum sit ius corectorium debet restringi quātum est possibile

vt minus ledat ius cōe.l.precipimus.in fi.C.de appel.et sic non extendi ad casum qñ adest substitutus:q2 satis est ꝙ ille text.multū operet̃ et inducat de nouo qñ filiusfa.nullū h3 substitutū. ¶ Quinto facit tex.in.l.quidā ita in testō scripserat.in prin ff.ad trebel.vbi substitutus excludit illā transmissionem,quē tex.alleg.Raph.cu.in.d.l.si paterfa.in vlt.col.⁊ ante eum alleg.Bal.in.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.testa. Item ad prime dicta ꝙ.d.l.fi.§.j.sit ius correctoriū ⁊ corrigat iura ffor ⁊.C.firmat expresse Ang.in consi.lxxxj.incipi.sctā carmelitarū religio. ¶ Si tñ vis tenere cōem opi.Bar.⁊ aliorū,ꝙ filio recusante pater admittit̃ excluso substituto,Aduerte ꝙ ꝓ cōi snia facit.nam clarū est ꝙ dispositio.d.l.fi.§.j.inducens ꝙ filiofa.repudiāte hereditatē sibi delatā admittit̃ pater,est inducta in fauorē patris volētis adire:sed si diceremꝰ ꝙ existēte substituto solus filiꝰ posset repudiare hereditatē sibi delatam,et admitteret̃ substitutus excluso patre:sequeret̃ absurdum,ꝙ illa.l.que manifeste est inducta fauore patris retorqueretur in eius odium/contra.l.quod fauore.C.de leg.nam ante illam.l.solus filiꝰ repudiādo non preiudicabat patri.l.is qui heres §.fi.ff.de acqui.here.⁊ sic per solam repudiationem filij nō fiebat locus substituto vulgari.ne ergo hoc sequat̃,adherēdum est cōi opi.Scđo cōsyderā ꝙ punctꝰ stat an tex.in.d.l.fi.§.similiqȝ modo.in quo se fundat Bart.loquatur qñ erat substitutus.dic ꝙ ille tex.loqtur etiam qñ erat substitutꝰ:cū dicat perinde acsi pater fuisset ab initio institutus.sed si pater fuisset institutus excluderet substitutū.l.ꝙdiu.la prima.ff.de acqui.here.sed posses disputando dicere.ꝙ pater habetur perinde acsi esset a principio substitutus:est verum vbi non adest substitutus.hoc modo inducendo illū tex.patet rñsio ad allegata in oppositū dum dicebat̃ ꝙ expressa prouisio testatoris facit cessare ꝓuisionem.l.⁊ ꝙ pater venit ex ꝓuisione legis.item venit ex priuilegio singulari. Ista fundamenta procederent nisi.d.l.fin.§.similiqȝ modo.vellet ꝙ filio recusante pater admittit̃ quasi ab initio institutus,sed si esset institutus clarum est qđ excluderet substitutum,et qđ predicta fundamenta cessarent.Similiter pōt responderi ad aliū ꝙ.d.l.fin.§.j.sit ius correctorium.quia hic non fit extensio,sed est lex ipsa que loquitur.Scđo et melius dico ꝙ.d.l.fi.§.j.potius dz esse ius limitatorium ꝙ̃ correctorium:prout etiā dixi in.l.j.s.qui admit.Non obst.tex in.d.l.quidā ita in testō q2 rñde ꝙ nō loquit̃ in simplici substitutione:sed loquit̃ in translatiōe.vt patet ex tex.ibi in verbo translatum esse.⁊ in verbo ad matrem transferri.⁊ inter ista est differentia vt dixi.s.in tertia limitatione. Non obstat quod ius accrescendi excludat patrem.ergo fortius substitutio.vt dicit Bald.in.d.l.ij.per illum tex.C.ad orficia.quia respōnde fm Imo.in.d.l.si paterfa.ꝙ.d.l.ij.non facit in proposito:quia nō loquitur qñ filius expresse repudiauit,ita ꝙ pater admitti possit:sed loquitur qñ mortuus est hereditate nō adita. ¶ Retenta cōi sententia.s.ꝙ isto casu pater excludat substitutum,eā limita non ꝓcedere qñ filius non esset institutus contēplatione patris:sed sua tm̃.vt q2 sit institutus a matre,et ipsi filio sit substitutus alius coniūctus testatoris:puta frater matris:q2 tunc non est verisimile cōiunctū debere excludi a patre filij.arg.l.tale pactum.§.fi.cum glo.ff.de pac.isto casu pater ex coniecturata mente testatoris non excludet substitutū,sed substitutus admittetur.ista fuit limitatio notabilis tradita per Guido.de suz.hic:quam late refert ⁊ sequitur Bal.hic in.ij.colum.⁊ idem Bal.in.d.l.fin.§.j.⁊ ibi Pau.de cast.j.de bon.que libe.Et ad hanc limitationem bene faciunt que dixi.s.in secundo nota.in prima limitatione.Et cum ista limitatione transeunt cōiter docto.vt dicit Imo.in.d.l.si paterfa.in antepenul.col.qui idem tz:⁊ sequunt̃ Moder.in.d.l.j.ff.de vul.⁊ pup. Ista limitatio licet sit cōmunis et equa,tamen mihi in pūcto iuris nō placet:q2 pater admittitur acsi ipse fuisset institutus.ita clare disponit.l.in.d.§.similiqȝ modo.sed institutus non attenta affectione prefertur substituto.et imputet sibi testator qui non prouidit de excludendo patre. ¶ Sed iterum retenta cōi sentētia occurrit noua questio non tacta a docto.An idem sit econtra.ꝙ si pater institutus repudiat hereditatem sibi delatam qđ filius admittitur excluso substituto:videt̃ ꝙ sic ratione correlationis:vt illud qđ est statutum in patre procedat econtra in filio.l.fi.cū simili.vbi dixi.j.đ indi.vidui.tollen.Scđo stringit tex.in.d.l.fi.§.similiqȝ modo.j.de bon.que libe.ibi,quasi ipse pater ab initio fuisset heres institutus.Nam non potes dicere qđ illud ibi sit nisi ratione vni-

16 tatis.⁊ ibi dicunt doc.† quia pater ⁊ filius censentur vna persona.l.fi.j.de impub.⁊ alijs substi.§.ei vero qui.instit.de inuti.stipu.sed ista ratio militat contra.Nec obst.si dicas ꝙ in.d.l.fi.illud ideo ibi fit ratione vsufru.⁊ quia pater est legitimus administrator.Et q2 ibi illud est statutum ꝓpter grauamen illatum patri:cui iure ffor omnia aduentitia pleno iure acquirebantur.l.placet.ff.de acquir.here.ideo in recompēsationem grauaminis fuit statutum ꝙ filio repudiante pater admittatur.Que rationes omnes cessant econtra.quia dico quod omnia ista tolluntur per textū.in.d.§.similiqȝ modo.qui loquitur cum duplici qualitate:et sic loquitur in filiofa.milite instituto in castrensibꝰ bonis:vbi pater non habet vsumfruc.nec est legitimus administrator.nec iure codicis fuit pater in aliquo grauatus:cum in castrensibus habeatur pro patrefami.l.ij.ff.ad macedo.⁊ tñ quāuis ibi cessent oēs iste rationes,tñ filio repudiante admittitur pater,⁊ subdit tex.quasi pater ab initio fuisset heres institutus.ergo istud ibi non fuit statutū nisi sola ratione vnitatis personar:que ratio militat similiter ecōtra in filio.Non ob.si in contrarium allegetur tex.in.l.vnica.j.de his qui ante aper.tab.in verbo si tñ hereditatem nō recusant,q2 responde ꝙ intelligitur.s.illi in quos sit transmissio:ad hoc vt relatio fiat ad ꝓxima.de quo tex.isto anno alias plenꝰ dixi.Si ista opin.est vera,que videtur sustentabilis,ꝓfecto est pulchra ⁊ noua:et per eā datur magna extensio ad cōem conclusionem.Si velles tenere contrarium,quod forte esset tutius,posses dicere ꝙ pater in castrensibus fuit etiam grauatꝰ,nec sibi acquirūtur.Ideo imperator in.d.l.fi.illud quod principaliter statuit in aduentitijs extendit ad castrensia:⁊ ideo dicit similiqȝ modo.Unde dicit in alio proposito do.Alexā.in.l.j.in vlti.colū.s.qui admit.quod ideo in.d.§.similiqȝ modo.lex ibi in castrēsibus fauet patri,cui preiudicauerat fauore militie,vt in eo pater nihil iuris haberet contra regulas iuris cōmunis.s.d.l.placet.que ratio cessat econtra in filio.Tenendo tamen primam opi.que est subtilior,potes aliter respondere ad.d.l.vnicam.C.de his qui ante apert.tabu.quod si filius vellet venire ex iure in eum transmisso per patrem,et tunc non posset quando pater repudiauit:vt ibi:sicut nec ecōtra si pater vellet venire ex iure in eū transmisso per filium,puta ex dispositione.l.cū antiquioribus.C.de iure deliberā.⁊ similiter non posset qñ filius repudiauit,vt ibi:seu si filius vult venire non ex iure in eum per patrem transmisso,sed ex dispositione.d.l.fi.et tunc nō ob.repudiatione patris potest filius venire:sicut econtra pōt pater venire non obst.repudiatione filij.Posset etiam in predictis consyderari circa tex.d.§.similiqȝ modo.ꝙ licet ratio illius tex.videat̃ esse ꝓpter vnitatē:q2 pater ⁊ filiꝰ censeant̃ vna persona:vt predixi:tamē cū tractetur de acquirendo

17 non est licitū arguere a patre econtra ad filiū.patet,nam† quicqd acquirit filius,acquirit patri.d.l.placet.⁊ tamē istud non est econtra.vt quicquid acquirat pater illud statim acquirat filio.Tamen ad istud potest responderi,ꝙ acquisitio que fit per filium patri nō procedit ratione vnitatis personarum:sed rōne patrie potestatis.insti.per quas perso.nob.acq.in ꝑnc.que patria ptās est a patre in filiū:sed non ecōtra a filio in patrem.Item ad predicta vide Bar.

18 in.d.§.similiqȝ modo. ¶ † Scđo per istum tex infert Bar.hic:ꝙ si aliquis sit institutus heres,⁊ si heres non erit datus sit ei vulgariter substitutꝰ.Certe si heres institutus moriatur intra annum datum ad deliberandum,quo casu beneficio iuris deliberādi transmittit hereditatem non aditam ad quoscūqȝ:per.l.cū antiquioribus.j.de iure deliberan.declaraui in.l.emancipata.s.qui admitt.certe ille in quem fit transmissio excludet substitutum vulgarem:quia licet ipse primus non sit heres:facit tñ alium heredem beneficio iuris deli.idē tenent Bal.⁊ omnes Moder.hic.et Bal.in.d.l.cum antiquioribus.in.ij.q.et in.l.apud hostes.in.ij.col.C.de suis ⁊ legi.Bart.in.l.j.in prin.in.iij.q.prin.ff.de vulga.⁊ pup.vbi communiter alij Barto.⁊ Imo.in.d.l.si paterfa.et est glo.in.l.ꝙdiu.la prima.in glo.j.iuncto tex.quam ad hoc ibi no.Bal.⁊ Pau.de ca.ff.de acqui.here.Idē tenet Imo.in.d.c.raynutius.in materia vul.substi.⁊ idem videt̃ sequi Ange.in.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.⁊ pup.Quamuis contrarium tenuerit vbiqȝ Ange.s.hic.⁊ in.d.l.si paterfa.⁊ in.l.j.⁊ in.l.fi.in prin.ff.de vul.⁊ pupi.⁊ in consi.ccxlviij.incip.quidam Nic.Motus illo solo fundamento:quia tex.in.d.l.si paterfami.requirit ꝙ institutus mutata cōditione faciat alium heredem:sed quando moritur non mutat conditionē:sed extinguit.Bar.ibi respondet ꝙ illud de mutatione persone non excludit casum nostrum,vt hic:sed illud ibi posuit vt decideret casum magis dubitabilem.Eandem contra tenuit Salic.in.d.l.cum antiquioribus.motus per text.in.l.vnica.§.cum autem in superiore parte.in.vlt.col.j.de cadu.tol.vbi hereditas non adita tunc transmittitur quādo nō erat substitutus:sed tex.ibi ponit exceptionem in transmissione que fit ex.l.Theodosiana.vt statim inducam.⁊ sic in casu nostro vt patet per tex.in eadem lege vnica.§.in nouissimo.Contra communem sniam vident̃ facere argumēta et fundamenta que adduxi in ꝓcedenti questiōe:⁊ precipue ꝙ cum substitutus veniat ex expressa prouisione hois:et sic testatoris.item veniat de iure cōi.ille autem veniat ex iure transmissionis:sic ex dispositiōe legis:⁊ sic iure priuilegiato:ergo ꝓuisio hois ⁊ de iure cōmuni debet facere cessare prouisionē legis.Nisi dixeris ꝙ testator noluit prouidere de substituto,nisi qñ primus heres non esset heres per se,nec alium quouis modo heredem faceret.dic vt dixi in ꝓcedenti arti.quem quia plenius discussi,ideo in isto scđo breuius transeo.Pro ista opi.Bar.⁊ cōi,est tex.bonus decidens istā quōnem in.l.vnica.§.cum autē in superiore.iuncto.§.in nouissimo.in ver.here-

19 ditatem.C.de cadu.tollē.† vbi traditur regula iuris,ꝙ hereditas non adita

non adita non trāſmittitur.a qua regula tex.excipit duos caſus. primus qñ tranſmittitur ad deſcendentes beneficio.l.vnice.C.de his qui ante aper.tab.ſecundus qñ fit tranſmiſſio beneficio iuris deliberandi.per.d.l.cū antiquioribus.deinde in.§.cum autem in ſuperiore. traditur doctrina ad quos deuoluatur hereditas que non tranſmittitur.⁊ dicit text.quod exceptuatis perſonis in quas tranſmittitur poſitis in parte ſuperiori.l.hereditas primo deuoluitur ad ſubſtitutum. Secundo ad venientes ab inteſtato.Tertio ad fiſcum.⁊ ſic ibi eſt tex.rotund⁹ qd ita demum admittitur ſubſtitut⁹ ſi non ſit in quē tranſmittatur.Et illū tex.originaliter ita ad hoc ponderauit Bened.de plum.in repe.l.ſi fratris.C.de iu.deli.¶ 20 †Quarto no.ex text.ibi,potuit enim.duo principaliter. vnum eſt ꝙ ſi ſeruus inſtitut⁹ eſt heres,ita demū acquiritur hereditas eius dño ſi talis ſeruus adeat hereditatē:⁊ non aliter.⁊ ſic qñ ſeruus eſt inſtitutus heres,dñs ſerui ſine volūtate eius ⁊ ſine aditione eius non poteſt acquirere hereditatem.Intellige ⁊ limita iſtud procedere in directa inſtitutione facta de ſeruo.ſecus aūt eſt in fideicommiſſaria.nā ſi aliquis ſit inſtitutus heres ⁊ grauatus reſtituere hereditatē ſeruo:pōt illam reſtituere eius domino abſq; voluntate ſerui.tex eſt in.l.ſeruo inuito.in prin.ff.ad treb. ⁊ ibi vide Bart.aſſignantē rōnē differentie.⁊ Nico.de neap.in.§. alien⁹ quoq;.inſti.eo.de here.inſti.¶ Scdm habes qd ſi ſeru⁹ ſit inſtitutus heres pōt repudiare hereditatē ⁊ p̄iudicare dño inuito. ita expreſſe ſonant verba litere ibi,potuit em̄. quāuis iubēte dño nollet adire.Et ex hoc reſultat ꝙ hic erit caſus mirabilis ſecundum Sali.cōtra regulā qd ille pōt repudiare hereditatem qui libere pōt adire.l.is pōt.⁊.l.nolle.⁊.l.is qui.ff.de acqui.here.⁊ quod hic ſit caſus contra iſtam communē regulam patet,quia ſeruus inſtitut⁹ heres nō pōt libere adire hereditatem ſolus ⁊ de per ſe: ſed requiritur quod procedat ii..ius dñi.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acquir.here.dictū fuit in.l.j.§.q admit.tñ ſolus ſeruus poteſt inuito dño repudiare.Et ſi dicas ꝙ in contrariū ſit text.qd ſeruus inuito domino non poſſit repudiare,imo dñs pōt eū cogere ⁊ facere coacte adire.l.j.§.j.ff.ſi qs omiſ.cau.teſta.hic alle.in gl. pe.⁊.l.ſeruus dotalis.ff.ſol.ma.rñdet Sali.quod in illis legibus ſeruo inſtituto non erat datus ſubſtitutus:tunc verū eſt qd non pōt inuito dño repudiare.ſecus qñ ſeruo datus eſt ſubſtitut⁹: vt in caſu nr̄o.Iſta ſnīa Sali.⁊ p̄dictū no.reprehendi ſolet: quia ſeruus nō pōt p̄iudicare dño inuito,nec eo inuito repudiare:ſ; pau. de ca.⁊.d.Alex.hic.⁊ Ioā.de imo.in.l.ſi paterfa.in.iiij.colū. ff. eo. quia filiufa.inſtitutus heres.habebat plus iuris ēt tp̄e ffoꝝ,quaz haberet ſeruus.ita no.gl.⁊ doc.i.l.cū filiofa.ff.de leg.j.⁊ tñ filiuſfa. ſolus inſtitutus heres non pōt repudiare inuito patre.l.is qui heres.§.fi.ff.de acqui.here.ergo multominus poterit ſeruus,qui minus iuris h;.Sed aduerte quia in.d.l.is quis heres.§.fi. filiuſfa. non habebat ſubſtitutum,vt eſt i caſu iſto:⁊ in ſubſtituto fundatur principaliter opi.Sali.⁊ ſic facile eſſet tenere cū Sali.cuz grano tñ ſalis,qñ ſubſtitutio eſt facta expreſſa conditione ſi noluerit, vel non potuerit:prout fuit in hac.l.q2 eo nolente adimpleta eſt conditio ſubſtitutionis.q2 tales cōditiōes ſi voluerit,cū ſint facti, pñt cadere in pſona ſerui ⁊ filijfa.⁊ p eos impleri.l. cōditionibus pupillus.ad fi.ff.de cōdi.⁊ demon.§.ſed cum factum.inſti.de ſtip. ſer.facit.l.fi.in princ.ff.de ver.ob. notant ſcribētes in.l.iulian⁹.ff. leg.j.Q2 tñ ꝯfunderet regula.d...is pōt.ſi vis tenere opin.Mod. ꝙ ſeruus inſtitutus heres ⁊c.quid rñdebim⁹ ad hunc tex.in fi.rñdent p̄fati Mod.diuinādo/ꝙ in hoc tex.ad inſtātiā ſubſtituti aſſignabat dilatio ſeruo iſtituto p iudicē:⁊ ſi intra tp̄s non adeatur p̄iudicabit dño ⁊ ſubſtitut⁹ admittet.p.d.l.quādiu.cū gl.magna. ff.de acq.here.⁊ hoc mō dicūt ꝙ practicabitur iſte tex.⁊ ita intelligunt iſtū tex.qd eſt ſomniare. Unde tu rñde clari⁹ ꝙ tex.non dicit ꝙ ſeruus inſtitutus heres poſſit expreſſe repudiare inuito dño: ſ; bñ dicit qd pōt nolle adire.⁊ ſic pōt pati qd labat tp̄s ad adeūdum.⁊ ſic fateor ꝙ illā tacitā repudiationē per lapſum tp̄is pōt facere in p̄iudiciū dñi:ſed non exp̄ſſe repudiare.Tolle optimū ſimile in filiofa.inſtituto herede,q ſ; non poſſet expreſſe repudiare in preiudiciū patris:tñ bñ poteſt tacite per lapſuz tp̄is.l. fin.ff. qs or.in bo.poſ.ſer.l.j.§.q admit.⁊ ibi dixi allegādo quedā bona 21 ſimilia.declarat Bart.in.l.is q heres.§.fi.ff.de acq.her.¶ †Nunqd aūt diſpoſitio p̄alle.l.fi.§.j.C.de bo.q̄ lib.que vult qd ſi filiuſfa. inſtitutus heres repudiet hereditatē,pr̄ pōt eā adire,⁊ ſibi acquirere:habeat locū ēt monacho:cū in ſeruo locū nō haberet.concludit. Batol.ꝙ ſic.⁊ in hoc monach⁹ ſit equiparand⁹ filio ⁊ nō ſeruo.⁊ oſtēdit:q2 in ſucceſſionib⁹ quēadmodū filius ſuccedit vt ſu⁹. a eodē mō monachus a efficitur ſu⁹ heres patri.l. deo nobis. C.de epi.⁊ cle.q̄ ſuitas non cadit in ſeruo.Idem t; Sali.⁊ Paul.de ca hic.⁊ latius Bal.in.l.j.in.iiij. q.prin.ff.de vul.⁊ pup.Bald.in.l.j. in.x.q.§.qui admit.Bald.poſt Cy.in.d.l.deo nobis.⁊ cōiter cano. in.c.in p̄ſentia. de pba. Lud.in.d.l.j.§.qui admit.⁊ in.d.l.is qui heres.§.fi.ff.de acqui.here.⁊ iſta ꝯſueuit eſſe magis cōis ſentētia. Contrariū tñ tenet Ang.⁊ Imo.in.d.l.ſi paterfa.⁊ Imo.i repe.

d.c.raynutius.in mat. vulga.ſubſti.⁊ plenius do.Alexan.in.d.l.j. ff.de vul.⁊ pupi.cum concor.de quib⁹ ibi per euz.⁊ vltra eū adde ꝙ idē plenius q̄ alibi t; idē Ang.in conſi.xcj.incip.ſancta carmelitarū religio.⁊ Ful.hic.⁊ d.Frā.de are.in.d.c.in p̄ſentia.⁊ Ang. in.l.papinianus.in.prin.ff.de inoffi.teſta.Potiſſimū eſt fundamētū:q2 de iure antiquo qñ erat inſtitutus vn⁹ qui erat in alteri⁹ ptāte,niſi ipſe vellet adire ⁊ eſſe heres non acquirebat ei in cuius ptāte erat:vt hic.⁊.d.l.is q heres.§.fi.vnde l; iſtud ſit hodie correctuz in filio per.d.l.fina.§.j.non d; extendi ad alium caſum ⁊ ſic qñ mo b nachus eſt inſtitutus.Tn teneas cōez opi.q2 in duab⁹ opi.b tenenda eſt illa opi.q̄ fauet pie cauſe.l.ſunt perſone.ff.de reli.⁊ ſumpti. fune.⁊ ſic tenēda eſt opi.q̄ fauet monaſterio.⁊ ad obiectū rñdeas b dupl̄r.Primo ꝙ.d.l.fin.§.j.non dicitur proprie correctoria iuris antiqui,ſed bene limitatoria.⁊ in limitatorijs bñ licita eſt extenſio.vt pluries hoc anno dixi. Preterea ⁊ ſcdo ēt ſi eſſet correcto c ria:tñ vbi tractatur de fauore pie cauſe vel anime c etiam in correctorijs eſt licita extenſio ex idētitate rōnis.vt pt; ex traditis per Bar.poſt gl.in aut.ſacramenta puberū.in vlt.col.C.ſi aduer.ven. do.Ant.in.c.fi.de cōſue.Non omittas qd pro ſcda opi.do.Fran. de are.in.d.c.in p̄ſentia.adducit rōnem ſm eum fortiſſimam.nam aut vis equiparare monachū ſeruo,prout facit Inno. in.c. cum olim.el.ij.de priuileg.Bartolus in.l.j.in prin.⁊ in.§.pe.ff.de ſtipu. ſeruo.⁊ res eſt clara per iſtū tex.aut vis equiparare monachū filio prout facit hic Bar.⁊ tunc aut reſpectu hereditatis aduentitie,⁊ non poteſt:q2 in ea filiuſfa. acquirit ſibi proprietatem.d.l. fin.in prin.⁊.l.j.⁊.ij.C.de bo.mat.ſed monachus non eſt capax.alicuius acquiſitionis .aut.ingreſſi.C.de ſacr.ſanc.ecleſ.⁊.c.religioſus.de teſta.in.vj.Aut vis equiparare monachum filio reſpectu hereditatis profectitie quam in totū querit patri,qd videtur dicendū: cum in totū ſimiliter queratur monaſterio.c.cum ad monaſteriū. de ſta.mona.⁊ monachus in dubio cenſetur inſtitutus cōtemplatione monaſterij.c.requiſiſti.de teſta.⁊ tunc.d.l.fi.non habet locū in profectitijs.quia i profectitijs nihil eſt hodie immutatuz:prout t; gloſſ.⁊ Bar.in.l.j.§.qui admit.cum concor. quas ibi dedi.⁊ gloſſ.⁊ Bart.in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.⁊ in.l.is qui heres. §.fi.ff.de acquir.here.ergo ſimiliter.d.l. fin. pari ratione non habebit locū in monacho.Tu tenendo communē dic/qd in iſto ar. eſt euidens equiuocatio:nam qñ dicitur quod in profectitijs nihil eſt hodie immutatū per.d.l.fi.vt dicūt glo.prealleg.eſt verum ⁊ procedit quo ad duo.ſ.quo ad acquiſitionem.vt totum acquiratur patri ſicut ⁊ olim.Item vt filius non poſſit hereditatem profectitiam adire patre cōtradicente vel ignorante ⁊ iſtud ſimiliter hodie non eſt immutatum per.d.l.fin.ſed bene eſt immutatum in hereditate aduentitia quam filius ignorante vel contradicente patre pōt adire:ſm cōes opi.⁊ in iſtis terminis proprie loquuntur glo.prealleg.⁊ dixi in.d.l.j.§.qui admit.ſed iſtud nō eſt ad propoſituz noſtrū.Aliud eſt querere nunqd ſicut hodie hereditatē aduentitiā delatā filio pōt pater ſolus nolente filio adire.d.l.fin.§.j. ⁊.§.ſimiliq; modo.an ſimiliter poſſit ſolus pater hodie adire profectitiam nolente filio:⁊ dico qd multofortius poteſt.prout tenent Cy.⁊ Bar.in.d.§.ſimiliq; modo.per illuz tex.⁊ dicit Pau.de ca. in.d.l.fi.in prin.ꝙ ꝯtrariū dicere eſt truffa.q2 ſi ſolus pater nolente filio vel recuſante:pōt hodie adire non ſolum hereditatē aduētitiam,in qua patri ſolū queritur vſuſfru.imo etiam hereditatem caſtrenſez,in qua nihil patri queritur .d.§.ſimiliq; modo.fortius d; poſſe pater filio recuſante adire hereditatem profectitiā: que ſibi in totū ſemp acquiritur quo ad pprietatem ⁊ vſumfru.vñ cui l; qd eſt plus,d; licere quod eſt minus.vt in regula cui l;.de re.iu. in.vj.Eſt tñ dare caſum quo ſi etiaz monachus expreſſe vellet repudiare non poſſet.qñ naturalis legitimaretur per ingreſſuz monaſterij vt dixi in.l.qui ſe patris.§.vnde liberi.poſt Ludo.in.l. neceſſarijs.vbi Mod.ponūt.ff.de acqui.here.¶ Glo.in verbo hereditas.oppon... ꝯtra.text.⁊ dupliciter ſoluit:poſtea ponit diſtictionez.ſcda ibi:ſi aūt ſciuiſſet.¶ In prima parte p̄ma ſolutio eſt vera ꝙ ibi ſeruus erat in totum militis teſtatoris.⁊ ideo ſi errauit circa perſonam ipſius ſerui inſtituti:q2 credebat liberum cum eſſet ſeruus nil valet inſtitutio,non quidem reſpectu ſerui:nec reſpectu domini:q2 nullum alium dñm habet niſi teſtatorem.Secus quando ſeruus circa cuius perſonā erratur:erat cōmunis:vt hic in tex.tūc valet inſtō:q2 queri pōt alteri dño.Secunda ſolutio gl.poteſt eſſe bona q̄tum ad primū caſum huius.l.non q̄tum ad ſcdm,quando teſtator retulit ſe ad ius:quo caſu valet inſtitutio vt in text.¶ In vltima parte gloſ.diſtingue clarius faciendo tres caſus ex mente gloſ.in.l.ſed et ſi in conditione.§.ſi ſeruum.ff.eod.ſm Cyn.Alberi. Salice.⁊ Pau.de ca.hic.¶ Glo.in verb.potuit.diuiditur in tres partes.In prima dupliciter declarat text.tene ſcdam.In ſecunda format queſtionem ⁊ ſoluit.⁊ dū glo.dicit ibi,adiuit errans, meli⁹ dixiſſet fallens vel ſimulans.In tertia per viam notabilis reſpondet tacite queſtioni que omittitur hic in text.ſecunda ibi,ſed quid 22 in tertio caſu.tertia ibi:item no.qd loquitur hec lex.¶ †In vltima

a ¶ Monachus. Add c. vni. xviij. q.j.⁊.c.fi.xviij.q.vlt.do.i c.i p̄ntia.de pba.Ang.ꝯ ſi.cxxxiij.incip. ſup primo puncto dico.

b ¶ In duabus opi.ad de mat the. in trac.opi.

c ¶ Pie cauſe vl̄ aīe. ad de glo.in.c. ſciant cuncti.de ele.li. vj.⁊ in.c.fi. eo.ti. Abb. conſi. cxiiij. inci.in queſtione mouenda iter ant.in.j.volu.

parte habes ex glo. q si testator instituat heredem illũ qui vere est seruus, sed credebat esse liberũ: et si heres nõ erit, dedit ei substitutum: q in casu dubio quando non apparet que fuerit volũtas testatoris, debet hereditas diuidi in quatuor partes. et tres assignãtur dño heredis instituti: et alia quarta pars substituto. et hec diuisio fit ppter repugnãtiã in regularum. quia attẽta opinione testatoris substitutus deberet totum habere. attenta autẽ veritate deberet vtrũq dñs serui instituti totum habere. vnde eligit via predicta. et est dare tunc casum in quo institutus et substitutus simul concurrunt. tex. est in. l. si paterfa. cum. l. seq. ff. eo. et in. §. fin. insti. de vulga. substi. Ratio aũt quare assignent tres partes dño serui instituti: substituto aũt nõ assignetur nisi vna quarta pars, est quia in persona dñi plures concurrunt. s. veritas et iuris dispositio. sed in persona substituti nõ concurrit nisi opinio testatoris: que cum sit erronea, facit vt substituto debeatur quarta pars. ¶ Itẽ adde q distinctio illarũ legum que fit in seruo hȝ etiam locũ qñ testator instituisset aliquem qui vere esset filiusfa. aut monachus: et si heres non erit dedit substitutum. nam eodem modo hereditas debebit diuidi in quatuor partes. glo. est nota. in. l. si quis filiumfa. in prin. in glo. j. et ibi Barto. ff. de acquir. here. et Lud. ro. ibi. et Rapha. cu. dicunt qd illa glo. est ad hoc sing. quam etiam tenet Bar. in. l. cum filiofa. versi. venio ad contraria tertie partis. ff. de leg. j. et ibi Bal. et Imo. reputant illam glo. ad hoc sing quam sequit Cy. hic. in. iij. q. et Ang. et Bar. Illa glo. in filiofa. clare procedebat attento iure ffo rum: quo iure totum acquirebat patri: sicut seruus dño. Sed cũ hodie filiusfami. heres institutus nõ acquirat patri nisi vsumfruc. et sibi proprietatem. l. j. C. de bo. que libe. et §. j. insti. per quas perso. nob. acqui. dicit Pau. de ca. q illa gl. hodie non est vera. Dic melius fm Bal. in. d. l. si quis filiumfa. quem sequuntur oẽs Moder. ibi: q qtum ad vsumfru. spectãtem patri procedit diuisio in quatuor partes, vt pdixi, non in ppriet ate que est filij: quicquid teneat Fulg. hic. Etsi cõtingeret filium institutũ repudiare, quo casu pater totam hereditatem põt obtinere beneficio. d. l. fin. C. de bo. que lib. tunc aũt fieret distinctio inter patrem et substitutũ fm formam d. l. si paterfami. et ibi Imo. et Ful. hic. ¶ Quid autem esset si testator instituit aliquẽ quem credebat esse seruũ, et vere erat sui iuris: et si heres non erit dedit substitutum. gl. in. §. fi. insti. de vul. sub. dicit q institutio vȝ: et institutus acquirit totũ, excluso substituto: quia tunc magis extenditur veritas q opi. et dicit ibi gl. q iste casus est indubitabilis. idem tenet Bar. Ang. Sali. et Fulg. et Bar. in. d. l. si paterfami. per text. in. l. j. §. si quis filium. ff. de carbon. edi. a simili. Tamen Iaco. de are. Pet. et Cyn. hic in. ij. q. et Albe. tenent contrarium. et respondent ad. d. §. si quis filium. q ibi error nõ variabat voluntatẽ testatoris: imo augebat: q: siue esset extraneus, siue filius ipse idẽ erat heres vt testator volebat. secus est in quõne nostra, vbi testator credebat esse seruũ, et talis error bñ variat voluntatẽ testatoris. ¶ Confirmatur vltra eos, q: quotiescũq testor instituit seruũ presumitur instituisse contemplatione eius dñi et non serui. l. filiofami. ff. de condi. et demon. et. l. cum aliquis. j. de iure delib. sicut etiam monachus in dubio cẽsetur institut⁹ cõtemplatione monasterij. c. requisisti. de testa. Si ergo reperiatur qd sit liber, istud variat voluntatẽ testõris. et in hoc cogita. Itẽ tenendo istam opi. vltramõ. aduerte q fundamentum Bar. nõ videtur bonum, dum dicit q ex quo acquireret sibi hereditas si esset manumissus ante aditionem. d. l. si paterfa. ergo multo magis queritur sibi existenti libero. Ista cõsequentia nõ videt bona per illam met. l. si paterfa. in ver. at qui. iũcto ver. fi. ibi eñ dr q si testator instituit heredem eũ quem liberũ putabat, intelligit velle significare si ipse sibi hereditatem acqsierit, vel mutata cõditione aliũ heredẽ fecerit. et tñ istud non pcedit vbi ab initio fuisset seruus: vt ibi dicit text. in fin. sed hrditas diuidit vt ibi. ita in pposito/ qñ quis instituit fuũ qui erat liber tãq seruũ, lȝ si vere fuisset seru⁹ sibi postea effecto libero acquireretur hereditas, tñ nõ sequit si tpe testamenti fuit liber/ q hereditas sibi acquirat. imo dȝ diuidi prout et ibi deciditur in seruo. in. d. l. si paterfa. in fi. Iason Pisis.

1 Error in coniunctione naturali vitiat instõnem: et idẽ etiam si erratur in coniunctione ciuili: siue in facto siue in iure. nu. 2.

3 Appel. filij non continetur nepos: nisi auus tractasset et nominasset nepotem filium: q: tunc venit appel. filij.

4 Assertio testatoris facta in testa. p quam dicit aliquẽ esse filiũ suum, inducit presumptionem filiationis.

5 Si pater instituat filiũ non nominando eum filiũ, valet institutio.

6 Ignominiosa institutio filij valet: nisi descensum sit ad speciem ignominie.

7 An pater maledicendo filium in testa. propter talem causam dicatur exheredatus.

8 Exheredatio in extraneum, nil valet.

9 Error non excludit culpam delinquentis.

10 Si testator errans instituit aliquem tanquam filium, qui non est, debet sibi auferri successio.

a ¶ Appellatiõe nep. adde gl. j. cle. j. de bap. bel. in. l. liberoȝ. ff. de verboȝ sig. Io. an. j c. statutũ. de her. li. vj. i. c. noue. Ant. de bu. i. c. ad extirpãdas. de fi. pres.

b ¶ Maledicendo. adde Barb. in. c. quintaualis. de iureiurã.

Si pater tuus. † Error in cõiunctione naturali vitiat institutionẽ. hoc dicit. Et vide que dixi in. l. neq professio. s. de testa. ¶ † Adde q idem est qñ erratur in coniunctione ciuili: siue erratur in facto, siue in iure: nedum inter ascendentes et descẽdentes vt hic, sed etiã inter transuersales. tex. est in. l. nec apud. j. eo. et in. l. eam quã. j. de fideicõ. Idẽ est in contractu: qñ qs donat alicui tanquam vxori que vxor non est. l. cũ hic status. §. fi. ff. de dona. inter vir. et vxo. quem ad hoc reputat sing. Bal. in. l. eam quam. in. vij. colum. j. de fideicom. facit. l. si voluntate. C. de do. promis. fm Bal. in. d. l. nec apud. et Alexan. hic. quicquid teneant Cy. et Ang. ibi. Item adde q ad hanc. l. ob. l. proxime precedens. sed responde vt ibi dixi in. j. not. ¶ Et nota bene decisionem Cy. et Albe. hic de illa vetula que habebat filiam et neptem, sed solã neptem solebat filiam appellare: filiam aũt non appellabat filiam, sed suo nomine proprio: si fecerit testamentum, et simpliciter dicat instituo filiam meã heredẽ, nunqd intelliget de nepte, attenta consuetudine aule. et concludunt q non: sed intelligit de filia vera. vt hic plenius per eos. siue loquatur in institutione, siue legato: q: nisi aliud de mẽte testatricis appareat, nõ est presumendum q voluerit neptem filie preferre. arg. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. vt hic p eos. Nam secundum hoc duas collige limitationes. Prima limitatio est ad regulam, q precipue in testamẽtis hȝ attendi cõis vsus loquẽdi, et maxime ipsius testatoris. l. librorum. §. quod tñ cassius. cũ gl. not. ff. de le. iij. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. nam limitatur per istam decisionem, nisi esset quidã vsus loquendi particularis ipsius testatoris: q: nõ attenditur qñ repugnat prioritas gradus et presumpta volũtas testatoris ex ordinata charitate, lȝ in contrarium presumit. Scdam collige limitationem ad id qd decidit Bart. in. l. alumnis. in prin. ff. de ali. leg. vbi dicit singu. † q lȝ appellatione filij nõ continetur nepos: tñ si sit nepos quem auus solebat semp tractare et nominare filiũ, venit appellatione filij. et illud dictũ Bar. sequitur et reputat sing. Ro. in. l. si vero. §. de viro. in. xxiij. fal. ff. solu. mat. et in consi. cccc xxxviij. incip. in casu presentis consultationis, eo quia mihi dubitatissima est. ad fin. nam dictũ Bar. posset pcedere: nisi esset casus in quo concurreret et filius, et talis nepos: quia tũc appellatione filij intelligeretur de vero filio potius, q de tali nepote. ¶ † Item no. ex isto tex. in verbo ostensus est: q assertio testatoris facta in testamẽto, per quã dicit aliquẽ esse filiũ suũ, inducit psumptionem filiationis: et facit presumi esse talẽ: nisi cõtrarium ostendatur. videt eñ esse facta nominatio loco cause fin. Item sunt verba enuntiatiua quasi per modũ cause/ quibus statur. l. q volebat. ij. de here. instit. Barto. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. Et de hoc not. dixi in. l. neq pfessio. s. de testa. ¶ Glo. in verbo quasi filium. ponit tria. † Et primo not. qd si pater instituat filium non noiando eum filium: imo instituat tanq penit⁹ extraneũ: tñ vȝ talis institutio. et filius nõ dicit esse preteritus. l. j. §. si quis filium. alleg. in gl. Et no. bene, quia inuenio q Ang. in. l. j. in lect. floren. C. de carbo. edic. refert q in isto casu in specie cõsuluit in ciuitate Papie, vbi ista questio fuit de facto: et fm eum fuit multũ ruminata: vȝ q si pater instituit aliquẽ, licet non noiauerit eũ filium: vȝ institutio: nec ille dr preteritus. per text. rotundũ. in. d. l. j. §. si quis filiũ. hic alleg. in glo. Sed certe posset dici q tex. d. §. si quis filiũ. non pbet, nam ibi non dicit an valeat institutio nec ne: q: nõ erat de hoc dubiũ in illo tex. nec faceret ad materiam illius tituli: lȝ solum decidit de q̃one ftatus pione, que est in tempus pubertatis differẽda. ¶ † Scdm dictum gl. est quod ignominiosa institutio filij tñ vȝ. Intellige sane nisi descenderet ad speciem ignominie. l. quoties. §. si quis nomẽ. ff. eodem fm Ange. Sali. Fulg. et Pau. de ca. hic. no. in. l. turpia. ff. de lega. j. ¶ † Nunquid autem pater maledicẽdo filio, puta q in testamẽto dicat maledictus sit talis filius me⁹, et exprimat causam eo q: me verberauit, nunquid dicatur exheredat⁹. Bald. pub chre in proemio decretalium. in penul. et vlti. col. tenet q nõ. qd patet, q: potest cum maledictiõe filius heres institui. l. his verbis. §. primo. hic alleg. in gl. ideo si testator dicat filium meum maledico expressa causa sufficienti ad exheredationẽ: nihilominus patri iu⁹ heres existit: q: nec benedicendo videtur eum instituere heredem: quia verba dignationis vel indignatiõis non disponunt quod fonant. licet fm eum in veteri testamento contrarium seruaretur: q: maledictio patris eradicabat domum filiorum: alleg. etiam quod no. Archi. xxij. q. iiij. quid ergo pro ista decisione Bal. videt bene facere tex. quem Bal. alleg. in. d. l. his verbis. §. j. in versi. cum maledicto. cum glo. et summarium Bart. ibi: q verba maledictionis institutionem nõ vitiant. Sed contra istam decisionẽ Bal. ponderara tu videri text. in. c. licet vniuersis. de voto. in verbo sub interminatione maledictionis paterne, iũctis verbis ibi hereditatis emolumento priueris. Nisi dicas quod ibi non indicatur priuatio hereditatis propter interminationem maledictionis, sed eo quia vt dicit textus, non implent onus sibi iniunctum a testatore circa executionem voti; vnde priuatur emolumento successionis. sicut quando

cut quando non implet legata ꝛ fideicõmiſ. aut. hoc amplius. C. de fideicõ. Sed ex alio puto quod dictum Bal. non ſit verũ. nam ꝓcederet quando maledictio eſſet in genere ſeu ſimpliciter prolata: ita loquit. d. l. his verbis. §. j. ꝛ ibi Barto. ita ſummat: dum dicit verba maledictionis vniuerſalia. ſecus qñ deſcendit ad ſpeciem maledictionis exprimendo demeritum in ſpecie: vt in caſu Bal. l. quoties. §. ſi quis nomen. ꝛ ibi in ſpecie gloſſ. not. declarat. ff. eo. ꝛ gloſſ. ꝛ docto. in. l. iij. in prin. ff. de libe. ꝛ poſthu. Preterea tex. ille loquit quando filius eſſet inſtitutus, lʒ ſub termino maledictionis: qđ nõ eſt in caſu bal. vbi non eſt inſtitutio. Itẽ quod in. d. c. lʒ. non ſit exheredatio, ptʒ: qꝛ nulla cã erat inſerta de. xiiij. §. aliud quoqꝫ capitulum. in aut. vt cũ de app. cog. ¶ † In tertio dicto glo. dic ꝙ ratio eſt/quia tunc exheredaret vt extraneũ: ſʒ exheredatio in extraneũ nil vʒ. l. quidaʒ cum filiũ. ff. de ver. obli. ſm Sali. hic. ¶ Glo. in verbo auferendã. diuiditur in tres. In prima alleg. tres ꝯcor. ad tex. ꝛ eſt clara. In ſcđa. ibi, ſed ar. ꝯtra. glo. op. ꝛ nõ ſoluit. Reſponde tu ꝙ ideo ibi error non excuſat, eo quia ille dabat operam rei illicite. † Unde error non excludit culpaʒ delinquentis per illum tex. in. d. §. ſi iniuria. determinat not. Bal. in. l. reſpiciendũ. §. delinquunt. in fi. ff. de penis. ꝙ cum vellem percutere Titium ſi percuſſi Seiuʒ: ꝙ debeo puniri: ex quo oĩno dabam operam rei illicite. ad hoc etiã alleg. tex. in. l. ſcientiam. §. peñ. ff. ad l. aq. q̃uis de hoc alibi Bar. relinquat cogitanduʒ in. l. illud. §. fi. ff. de iniur. Facit ꝙ per. d. §. ſi iniuria. decidit idem Barto. in. l. diuus. ff. ad. l. cor. de ſic. ꝙ cum vellem ſolum percutere vel vulnerare vnum, eum interfeci: vel cum vellem percutere vnum percuſſi, duos, debeo puniri ſm rei euentũ: ꝛ nõ ſm animũ. facit text. in. c. ſi. de homi. in. vj. Item adde pro diſtin. Barto. ꝙ aut dabam operam rei licite/aut illicite. bene facit tex. in. l. ſi quum ſeruo. ff. de iniur. vbi dicit tex. ꝙ cũ vellem ꝑcutere pugno ſeruũ meum, percuſſi te in primo ſtantẽ. ꝙ non teneor tibi iniuriarũ. ratio qꝛ in genere nõ habui animũ committende iniurie cũ vellem pugno percutere ſeruũ: qđ mihi licebat. glo. tñ ibi dicit ꝙ lʒ nõ teneat iniuriarũ tamen teneor. l. aquilia. per. d. l. ſcientiã. §. ſed ſi defendendi. Rõ qꝛ ad hoc vt quis teneat. l. aquilia. ſufficit qualiſcũqꝫ culpa/etiam leuiſſima. l. in. l. aquilia et leuiſſima. ff. ad. l. aquili. Et cum opinioñ. Bar. tʒ Io. de ana. in. c. ij. in. xvj. col. de maledi. Idem tʒ Bald. in l. ſi quis non dicã rapere. in pe. col. C. de epiſ. ꝛ cler. per. d. §. ſi iniuria. ꝛ ne delictum [a] remaneat impunitum. ꝛ qꝛ in delictis ſufficit dolus in genere: lʒ ſit erratum in corpore. alleg. Io. an. in regula cũ qs. de reg. iur. in mercu. Sʒ aduerte qꝛ Ang. in. d. l. reſpiciendũ. §. delinquunt. ꝛ latius idem Ang. in. d. l. ſi quum ſeruo. ff. de iniur. no. illũ tex. ꝓ offendente mediatores rixe quos non credebat nec volebat offendere: ꝙ nõ tenetur. Et reprehendit opi. Barto. ꝙ ſi dabat operam rei illicite punitur: alias ſecus: nam eſt contra. d. l. ſcientiam. §. ſed ſi defendendi. cũ gloſ. vbi dabat operam rei licite ſ. defenſioni/ ꝛ tñ percutiens punit. Rñde verũ ꝙ punitur. l. aquilia ad intereſſe. cum ibi ſufficiat quelibet culpa etiam leuiſſima, vt predixi. ſed per hoc non ſequit ꝙ criminaliter puniri dʒ. Concludit ergo Ang. in vtroqꝫ loco/ ꝙ puniet ſolum pro culpa arbitrio iudicis: ꝛ ſic extra ordinem. pro iſta opi. Ange. que eſt mitior. adde ꝙ tʒ Bal. in. l. iij. §. quacunqꝫ. ff. de iu. iur. vbi examinat per plures q̃ones caſum qui ſm eũ vertebat tunc in facto: qui eſt talis. Berta rixans cũ ſeio, volens percutere ſeiũ proiecit lapidem, qui in muro ꝓiectus ex caſu fecit vulnus in capite cuiuſdam puelle parue: an puniri debeat de vulnere ſm formam ſtatuti illius loci. determinat in. iij. q. ꝙ nõ: qꝛ nõ preſumit in dolo ſed in culpa: de qua nõ itelligit ſtatutũ loq: qꝛ in criminalibus non equiparatur dolo. vt no. in. l. in actionib⁹. ff. de in lit. iu. ꝛ qꝛ in criãlibus requirit ꝓpe dolus: vt ibi ꝑ eũ Cyñ. in. d. l. ſi qs nõ dicã rapere. Uñ facit ꝙ ſinguláter dicit bal. in. l. ſi. ꝑ gloſſ. ibi. ff. ꝙ q̃ſqꝫ iu. ꝙ ſtatuta penalia ſemper itelligunt habere clam in ſe, ſi delicta dolo comiſſa fuerint. Iſta ſcđa opi. vr̃ tenenda: qꝛ in criãlibus mitior ps eſt tenenda. l. interpretatione. ꝛ. l. ſi preſes. ff. de pe. Cõfirmat qꝛ ſtatutũ puniens homicidiuʒ vel aliqđ delictũ corpale itelligit ſi dolo ſit commiſſum, non ſi caſu al̃r ẽt ſi culpa interuenerit. l. cu aũt. §. excipit. ff. de edi. edi. Bar. in. l. quid ergo. §. pena grauior. in. iij. col. ff. de inta. cũ multis aliĳs ꝯcor. ꝛ bonis deciſionibus quas ponit in. l. iij. §. qđ p̃tor. ponit Bal. ꝛ Mod. ibi. ff. ne qs euʒ q in ius voc. eſt. ¶ In tertia ibi, ꝛ cũ auferatur. glo. rñdet tacite q̃oni. ꝛ valde neceſſarie ad hũc tex. vbi dr † ꝙ ſi teſtator errãs inſtituit aliquẽ tanq̃ filium qui nõ ẽ, dicit tex. ſibi auferẽdã ſucceſſionẽ: ꝛ nõ apit a q̃. q̃ro g̃ cui applicadit iſta hr̃ditas. glo. dicit venientib⁹ ab itẽſtato: ꝛ ſi non ſint venientes ab inteſtato, fiſco applicabit. ſic itelligit. l. aufert. ff. de iur. fi. vbi gl. ꝛ bar. plem⁹ quã dr ꝛ ide tʒ Cy. Bal. ꝛ cõiter oẽs ꝛ antiq ꝛ Mod. hic per. l. nec ap ad. j. eo. Nec ob. ſi diceretur ꝙ qñ aufert hereditas alicui tãq̃ ab indigno illa applicat fiſco. l. papinian⁹. §. meminiſſe. ff. de inoffi. teſt. Rñdent doc. ꝛ eſt pncipa limitatio ad illa iura/ ꝙ illud eſt verũ qñ indignitas ꝓcedit culpa heredis: ſecus ſi ꝓpter errore teſtatoris. caſus eſt hic ſm oẽs. idẽ tʒ Bart. in d. l. aufertur. in prin. ꝛ in. l. hereditas. j. de his quib. vt indig. Et ex hoc collige aliã limitationẽ ad gl. l. his ꝯſequẽter. ff. fami. her. q̃ dicit ꝙ nemo põt opponere de indig. here. niſi fiſc⁹ qꝛ eſt v̄ ñ qñ eſt indignitas ꝓcedens culpa heredis: ſecus ſi indignitas cauſet errore teſtatoris: quia venientes ab inteſtato pñt opponere. vt hac gl. Et adde ꝑdictis. l. j. C. de na. lib. ¶ † Sed aduerte inquãtum glo. ꝛ oẽs volũt ꝙ in. d. l. aufertur. in pñ. ideo hereditas applicatur fiſco eo quia no erant venientes ab inteſtato, vr̃ nimia reſtrictio ꝛ diuinatio ad illũ tex. ꝓſertim cũ in dubio nemo preſumat ſine herede aut veniẽtib⁹ ab inteſtato decedere. vt dicit gl. in. l. ex facto. §. ſi. ff. ad treb. Preterea ſi ita eſſet tunc fiſcus nõ veniret tãq̃ auferẽs ab indigno: vt ibi dicit tex. ſed eo qꝛ nulli ſint venientes ab inteſtato tanq̃ bona ſint vacãtia veniret fiſcus. Ideo aliter rñdet Fulgo. ꝙ in. d. l. aufert. in pnci. ꝛ in. hac. l. error teſtatoris ꝓceſſit a dolo ſeu falſitate nã vtrobiqꝫ ideo teſtator putauit filiũ, qꝛ fuit ſubdititius ꝛ ſic fuit cõmiſſum crimẽ falſi ſubĳciendo talẽ partũ pro vero filio l. j. ff. ad. l. cor. de fal. Ideo vtrobiqꝫ aufert ꝛ applicatur fiſco. ſed in l. nec apđ. j. e. error teſtãtʒ nõ proceſſit a dolo alicui⁹. cõtra iſtã opi. Ful. facit qꝛ lʒ iſte error ꝓcedat a dolo, nõ tñ ꝓcedit a dolo inſtituti: vñ incõgruũ vr̃ ꝙ dol⁹ tertĳ ꝑiudicet veniẽtib⁹ ab iteſtato: Itẽ aduerte ꝙ in. d. l. aufert. non dicit tex. ꝙ ſit fiſcus q auferat. ſed ibi tex. ita loquit in ambiguo ſicut hic. nã ſicut hic dicit tex. auferẽdã heredi. ꝛ nõ dicit a quo. Ita ibi dicit tex. aufert ab indigno, et non dicit a quo. Ex quo ergo indignitas non cauſat facto heredis ſed [a] errore teſtatoris, ideo vocant venientes ab inteſtato: vt ibi ꝛ hic ꝛ qñ nulli exiſterent tũc veniret fiſcus. ꝑ illũ tex. lʒ aliqual̃r videat repugnare natura tituli ſub qua ſituata eſt. d. l. aufert. ꝛ iſto modo viſus eſt declarare Bar. in. d. l. aufert. in prin. Itẽ vltra alios conſydera ꝙ gl. ꝛ doc. videnť errare in intellectu huius tex. ꝛ ita alias dixi in publico examine vnius ſcholaris. nã conſydera ꝙ tex. dicit ſi pr̃ tuus eũ quaſi filiũ. ꝛ ſic põdera ꝙ iſte q ſupplicabat imperatori erat filius, dato ꝙ aliũ inſtituiſſet. nã dũ dicit pr̃ tuus. vult ꝙ tu q ſupplicabas eſſes filius: ꝛ ſic preſupponit tex. ꝙ duo eſſent filĳ: vnus verus q ſupplicabat, alius ſuppoſitus: tũc ego oſtẽdo ꝙ dicta gl. ꝛ doct. ad hãc. l. ſtare nõ pñt, a ptibus ſufficienter enumeratis. aut eũ pr̃ iſtituerat illũ q vere erat filius, aut eũ preterierat aut exheredauerat. Si inſtituerat eũ filiũ verũ heredẽ in aliq̃ pte: deinde ꝓbet aliũ filiũ inſtitutũ eſſe ſuppoſitũ: ego habeo ꝙ portio filĳ putatiui dʒ accreſcere vero filio inſtituto. per. l. j. C. qñ non petẽ. partes. ꝛ tũc vanũ eſt dicere illud qđ dicũt gl. ꝛ doc. ꝙ ab inteſt. veniãt veniẽtes ab inteſtato: cũ hic ſit alius verus filius inſtitut⁹. Nec dicat qs ꝙ ex quo ali⁹ filius erat ſubdititius ꝛ ſic indignus: ergo fiſcus dʒ venire qui ĩpediet ius accreſcendi. l. ſi ſequens. vbi Bar. ad ſena. ſylla. ꝛ probat qꝛ fiſcus capiens partẽ indigni ipedit ſubſtitutũ venire. vt ibi ẽ tex. multomagis dʒ ipedire ius accreſcẽdi. §. ſi duo. in. l. ij. ff. de bo. poſ. ſecũ. ta. qꝛ rñdeo ex doc. doc. hic ꝑ oẽs approbata ꝙ arg. ꝓcederet qñ eẽt indignitas ꝓcedẽs culpa et delicto heredis iſtituti. qꝛ illa inuitaret fiſcũ, ꝛ ipediret ius accreſcẽdi. d. l. ſi ſequẽs. ſed qñ iſta indignitas de qua in hoc. tex. procederet ſolũ culpa teſtatoris, nõ inuitat fiſcũ: vt dicũt oẽs hic. ergo non impediet ius accreſcendi. ergo hoc caſu verus filius in aliquo inſtitutus haberet totũ. nec id qđ dicunt gl. ꝛ doc. ꝙ ſuccederetur ab inteſtato poſſet ſtare. Aut volumus dicere ꝙ iſte filius fuit preteritus a patre in teſtõ. ꝛ tũc teſtm̃ eſſet ipſo iure nullum. ꝛ tunc ſiue eſſet aliũ inſtituturus, ſiue nõ: ſiue crederet filiũ ſiue nõ: teſtamẽtũ eſſet ipſo iure nullũ: ꝛ non ꝓcederet iſta. l. Aut vis dicere ꝙ pater exheredauit in teſtõ illũ verũ filiũ: ꝛ tunc aut nullum dedit coheredem cuius aditione poſſet confirmari exheredatio: ꝛ talis exheredatio eſt nulla: ꝛ teſtamentum nullũ. l. filiũ. §. ſed cũ exheredatio. ff. de bo. poſ. con. ta. aut dedi coheredẽ qui adiuit. et cuius aditione fuit cõfirmata exheredatio veri filĳ: ꝛ tunc neceſſariũ eſt dicere ꝙ portio filĳ putatiui accreſcat heredi inſtituto per ius accreſcendi: ergo no eſt verum qđ volunt glo. ꝛ doc. ꝙ ſit locus venientibus ab inteſtato in caſu huius. l. Unde ſi conſyderas: aut teſtamentuʒ fuit nullũ ex preteritione veri filĳ: aut ſi valuit, vel ipſe verus fili⁹ vel alius debuit eſſe heres: ꝛ tanto magis: qꝛ ſi verus filius fuiſſet exheredatus a patre fruſtra ſupplicaſſet imperatori, vt facit hic. Durum eſt reſpondere: et alias in publico examine poſt multas variaſqꝫ reſponſiones vltimo dicebat ꝙ neceſſarium erat dicere ꝙ in hac. l. bene veruʒ eſt ꝙ verus filius erat in aliquo inſtitutus: ſed ꝙ iſte verus filius repudiauit inſtitutionem. ꝛ hoc caſu procederent gl. ꝛ doc. Sed certe hoc in nihilo ſatiſfacit. Primo quia diuinat. Secundo quia ſi verus filius fuiſſet in aliquo inſtitutus, non eſt in dubio preſumendum ꝙ repudiauerit. quia nemo preſumitur iactare ſuum. l. cum indebito. §. ſi. ff. de proba. Preterea et fortius, ſi iſte verus filius repudiaſſet, fruſtra ſupplicabat imperatori. Niſi dixeris ꝙ licet repudiaſſet ex teſtamento volebat ab inteſtato venire. ¶ Sed iſtud eſt multiplicare diuinationes ad hũc textum. placet mihi vero intellectu ad hunc tex. non violando literã: ꝙ in hoc tex. verus filius ſupplicaret Imperatori conſulendo

[a] ¶ Ne delictũ. adde. l. ſi lõgius. in gl. in verbo inpunita. ff. de iudi. tex. i. l. ita vulneratus. ff. ad l. aql. text. et gl. in. c. vt fame. de ſent. excom.

quid iuris sit super hereditate in qua filius putatiuus est institutus heres. Et imperator respondet auferendã ei successionem: intelligo. s. a fisco: prout sonat vis vocabuli auferen. et prout etiã decidit tex. in. d. l. aufert. in prin. q tex. vt etiã. d. dixi, quis nihil dicat de fisco: tamẽ quia debet intelligi fm naturã tituli sub quo situata est. l. imperator. ff. de in diẽ addic. et qr istud importat verbum aufert: et verbũ ab indigno. ideo intelligit quod aufertur a fisco. Nec ob. l. nec apud. j. eo. per quã glo. doct. mouentur ad tenendum quod admittantur venientes ab intestato: quia respõdetur prout fuit de mente Ful. hic et supra retuli quod in. d. l. nec apud. nihil interuenit quod possit sonare in delictũ: et quod possit inuitare fiscum: ex quo sol[9] error iuris in testatore interuenit. sed hic et in. d. l. aufertur. arguitur delictum qd inuitat fiscum. s. supposito partus. Ista videt esse vera mens istorum iurium: intelligendo ea sine violentia et diuinatione. Jason Pisis.

Non ideo. Si vxor instituitur tanquam affinis lz nõ sit vere affinis: sz principium affinitatis: tñ valet: eo quia idem iudicam[9] de eo quod est causa alicuius actus, quod de ipso actu. l. quod seruius. vbi dixi. ff. de cõdi. ob cau. et ibi tetigi an veniat in statuto faciente mentionem de affine. Jason Pisis.

Si cõpensandi. Institutio facta de parte hereditatis aio compensandi cũ toto debito, totum debitum extinguit. h. d. Et intellige sane qñ testator ita expressit. quãdo autẽ essemus in dubio secus esset: per. l. si ab eo. C. de nego. gest. Quid aũt si debitũ esset maius, tangunt Pau. de cast. et plenius Alexã. hic. et glo. et oẽs ordinarie in. l. creditorẽ. ff. de leg. ij. Alex. in consil. cxxxij. in. ij. vol. incip. viso instrumento diuisionis. Et dum glo. ad illud opponit et non soluit de. l. qd de bonis. §. cũ fideicommissum. ff. ad. l. falci. dic quod fm scdam lec. glo. ibi approbatã a doc. cõcordat cũ ista. l. qr ibi fit cõpensatio sicut hic: scdm aũt primã lec. que vult quod ibi non fiat compensatio de illo fideicom. matris, dic quod ibi speciale est fauore primi gradus. in cuius preiudicium nõ poterat pater illam compensationem inducere.

Nec apud. Expedita est i. l. si pater. §. e. et dñ tex. dicit nec apud peregrinos. sup illa dictione pegrinos. gl. ponit varias expositiões seu declarationes. Uel dic ex mẽte Cy. quod tex. voluit dicere quod nec etiã apud peregrinos. i. barbaros. nã lz adoptarez aliquẽ in fratrẽ: qr p naturaz fieri non posset: dato quod apud barbaros leges nr̃e nõ seruentur ad denotandũ quod multominus apud nos. Et circa hoc tangit Ful. qd de istis fratribus iuratis. dic meli[9] vt p Jmo. in. l. ille aũt. ff. e. et alex. in. l. si pater. §. e. et dixi in. l. ij. §. qsteft. fa. pos. Uel potes intelligere tex. in illo verbo peregrinos. q in ciuitate Romana erãt multi ptores aliqñ num. xvj. aliqui dicebant ptores vrbani. et isti reddebant iura ciuilibus. alij peregrini: et isti reddebãt iura peregrinis et extraneis. l. ij. §. deinde cum placuisset. ff. de origi. iu. et gl. in. l. si per errorem. in glo. j. ff. de iu. om. iu. et ita intelligit Sali. hic.

Collegium. Omne collegium[a] censetur incapax hereditatis. h. d. Et ratio est: quia omne collegium presumitur illicitum, nisi licitũ probetur. dicit gloss. in. l. j. ff. de colle. illicitis. cũ concor. de quibus per do. Alex. Jason.

1 Si quis instituatur heres cum heres morietur, adiectio temporis reijcitur et non suspendit institutionem: secus tamẽ est in legato facto quando ipse legatarius morietur. et nu. 3.

2 Legatum factum alicui quando ipse lega. morietur, valet. fallit tamen in legato liberta. et vsufructus.

4 Si quis instituatur ad diez certam: valet institutio: et adiectio tẽporis reijcitur.

5 Si testator relinquat vxori sue vsumfructũ oĩm bonorum, et post mortẽ vxoris istituat fratrẽ vel aliũ heredẽ, an valeat tale legatum.

6 Doctorum illustri attestantiũ de consuetudine credendũ est.

Extraneum. Ista. l. et si breuis sit tñ est subtilis: et legitur in glo. duobus modis: lz glo. videatur ponere plures intellectus. alio et tertio modo et melius legit fm Doc. Extra glos. fm intellectũ doc. quẽ teneo. h. d. vz instõ facta sub die incerta mortis tertij: et eius euentus tanquam conditionem inducẽs expectãdus est. h. d. fm verũ intellectũ doc. de necessarijs suppletionibus ad text.

1 b †Et hoc mõ dictio qs[9], stabit proprie ad tex. et intelligit cum quis s. tertius. Et dictio etiã, non est referenda ad dictionẽ extraneũ: qr implicaret quod eodẽ modo filius et posset institui qd est falsuz. vñ iungi dz cũ seq. ¶ Glo. vnica, ista glo. vr̃ ponere varios intellect[9] ad tex. sed re vera nõ sunt nisi duo: et scds ponit in fi. glo. in vltimis verbis. nã alia q pcedunt tẽdũt ad declarationẽ primi intellectus. Ut ergo glo. bñ explices. diuide istam glo. in duas partes pncipales put duos pncipalr ponit intellect[9]: scda ẽ in gl. fi. ibi, alij cũ morit. s testator. ¶ Prima pncipalis subdiuidit in. vj. Jn prima ponitur

primus intellectus quod aliquis potuit institui sub cõditione cũ ipse heres moriet. Jn scda ponit vnũ dictũ. s. quod adiectio illius tpis reijcitur de institutiõe. Jn tertia ponit dr̃ia instõnis et legati. Jn quarta ponunt due fallentie ad illud qd dixi de legato. et caue qr aliqui libri hñt nisi in libertateq̃ sic relicta q p pura hr̃. et hoc mõ gl. ẽ corrupta: qr expresse dicit ꝯtex. quẽ alleg. dz ergo dicere gl. q p nulla hr̃. Jn qnta ponit opi. Azo. ꝯria ei[9] qd dixerat gl. in scda particula. s. quod imo adiectio tpis nõ reijcit. Jn sexta et vltia akr exẽplificat primũ intellectũ: et sic ne erres nõ credas qd sit intellect[9] de pse, sz est declaratio pmi intellectus. scda ibi, q adiectio. tertia ibi, lz in legato distingat. qrta ibi, nisi i libertate. qnta ibi, alij dicũt. sexta ibi, alij cũ moriet. ¶ Ex prima parte habes plura p ordinem notare. ¶ Primo habes primũ intellectũ ad tex. q est bonus in se. sed nõ ꝯgruit lr̃e. l. nr̃e. pпter dictiones qs, positam in tex. q necessario intelligit de alio quod de hr̃de. ¶ Scdo habes ex glo. dr̃iam inter institutum et legatũ: qr si qs instituat heres cũ ipse heres morietur, adiectio tpis reijcit et non suspendit instõnẽ: sz qñ alicui est legatum quando ipse legatarius moriet, certe adiectio tpis non reijcitur de legato: imo suspendit legatũ: et facit quod iterim nõ debeat. Et rõ diuersitatis ẽ, qr si i institutiõe reijceret adiectio tpis, testator postquam est mortu[9] decederet pro parte tpis testat[9], et p pte intestat[9]. qd in pagano. l. nõ tolerat. l. miles ita. in pn. ff. de test. mi. et ideo ne hoc contingat subducit adiectio tpis, et remanet pure institutus: que rõ cessat in legato. ¶ Tertio habes ex glo. qd lz legatum relictuz alicui qñ ipse legatarius moriet valeat, fallit in legato libertatis: et legato vsufruct[9]. Rõ fallẽtiarũ est: qr in alijs legatis q relinquntur cũ legatari[9] moriet, certe qñ legatarius est in vltimo vite spũ adimpleta est conditio: et sic trãsmittet legatũ ad heredes. et sic quamuis legatarius nullũ cõmodũ habeat, hñt tñ eius heredes: sed qr legatum libertatis nõ est transmissibile, sicut nec legatũ vsufru. firmat morte: iõ istis vltimis casibus legatũ nil vz. ¶ †Quarto habes ex gl. diuersitatẽ opinionũ qñ qs instituit sub conditione cum moriet, nunqd adiectio tpis reijciat: et instõ remaneat pura: nam gl. s. in pn. tenuit quod sic: sed do. Azo. tz ꝯrium. Et ad. l. hereditas ex die. ff. e. rñdet quod loquit qñ dies est certa: qr illa bñ reijcit. Sz cõcordat istas opi. diuersas nõ ꝯrias. Aut eñ qs instituit heres qñ ipse heres moriet: et pcedit pma opi. gl. quod tpis adiectio reijcit. Rõ qr certũ est oĩno hãc ꝯditione extiturã: et purificabit in vltiovite spiritu heredis. Aut qs instituit heres cũ qs tertius moriet. et ista adiectio tpis nõ reijcit: qr posset euenire quod heres moriatur ante mortem tertij. et sic nõ purificata ꝯditione, et sic qr nõ est oĩno certum istam conditionẽ debere impleri in vita heredis: qr posset mori post heredẽ. ideo temp[9] non reijcit: sicut i primo casu. ¶ †Et si dicas que est ratio qd si qs instituat ad diẽ certaz: puta ego instituo te heredem hinc ad. x. anñ. ita quod non incipias esse heres nisi lapsis x. anñ. valet instõ. et adiectio tpis reijcitur: acsi pure esses institut[9]. l. hereditas ex die. ff. eo. et tñ posset euenire quod tu moriaris ante euentũ illius diei: qr nõ est certũ diẽ venturũ te viuo: et tamẽ reijcitur quare non sic reijcitur qñ tertius morietur dato quod sit incertuz an ille tertius moriatur ante vel post. Rñdet: et est subtile: quia primo casu est dies certa: an et qñ: in scdo casu, dies mortis est certa: an: sed non qñ. dies ergo incerta hr̃ p cõditione. l. dies incertus. ff. de condi. et demon. et Bar. in. d. l. hereditas ex die. Et rõ est quia cõditio vr̃ si se hz ad esse. et nõ, ẽ: iõ que cõfert in pteritũ vel in presens nõ est proprie conditio. l. cũ ad presens. ff. si cert. peta. Potest ergo eẽ quod veniet herede viuo et, eo mortuo: iõ cũ faciat cõditionẽ, institutio remanet in suspenso. sed dies certa nõ põt censeri conditio. Tñ caue vt predixi: qr incertum est an tps. x. an. eueniat eo viuo vel mortuo. et sic in euentu eo viuo vel mortuo vr̃ quod pariformiter. sit incertitudo. Jõ est alia rõ et subtilior qre dies certa ex instõne reijciatur: qr si eueniret dies, certe testator diceret pro pte tpis antecedentis decessisse intestatus: et pro alia parte testatus: ideo ne istud absurdũ sequatur, statuit. l. qd adiectio tpis certi subducatur de medio. Jdẽ est qñ qs est institutus in certo fundo. nam detracta mentione rei remanet heres in totum. eadẽ rõne ne contingat testatorẽ decedere p parte testa. puta in illa re, et in alijs intestatum. l. j. §. si ex fundo. ff. eo. Ista rõ cessat qñ adijcitur tps incertum. qr cũ illud tps habeat p cõditione: et ꝯditio in instõnibus trahatur retro qñcunque euenit. l. heres quandoque. ff. de acqren. hered. ergo cuz trahat retro nõ põt dici quod testator pro pte tpis decedat testatus, et pro parte intestatus. Licet vltramontani Pe. Cy. et Albertus, et pro parte intestatus. hic. et Cy. in. l. si pater. in. vj. q. j. titu. j. facerent differentiã inter si et cum: tamen ista differentia cõiter reprehenditur p Bart. et alios hic. et Bart. in. l. quodcunque. §. si. ff. de ver. obli. et in. l. ita stipulatus. magna. in. ij. q. prin. ver. iuxta hoc quero. et in. iij. q. princi. ff. de verbo. obliga. ¶ Jn altera parte glo. dic qd iste secundus intellectus gloss. non valet propter dictionem quis, positam in text. que non potest referri: nec ad heredem nec ad testatorem: sed referenda est ad tertium. Jtem qr iste intellectus esset sine effectu: cum semper institutiones fiant post morte testatoris. Teneas ergo cõmunem intellectum

a ¶ Collegiũ Add. d materia isti[9]. l. vide Jnno. in capi. dilecta. d excess. pla. idẽ Jnno. in. c. cum ab eccliarum. d offi. ordi

b ¶ Dictio qs. Add. d. l. j. et ibi Cyn. C. de sũ. tri. et in. c. q recedit. d pe. di. j. rapha. ful. ꝯn. xlvij. ici. ser. michael ꝯtra ser Stephanum.

intellectum declaratū. vt. s. ¶ Extra glo. Bal. Sali. ⁊ pleni⁹ do. Alexā. hic examinant aliquas questiones. Barto. in. l. hereditas ex die. ff. e. ⁊ in aliquib⁹ reprehendunt Bar. vt hic plenius p do. Alex. ⁊ Pau. de ca. in. l. qui iure militari. de testa. mili. ¶ † Unā non omitto que est valde vtilis. pone testator[a] relinquit vxori sue vsumfructuz oīm bonorū, ⁊ post mortem vxoris instituit fratrem vel aliū heredē, nūquid valeat istud legatū vsusfru. Dubiuz facit quia tale legatū vsufru. nō cedit nisi adita hereditate per heredez. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. l. j. §. j. ff. qn̄ dies lega. ce. sed heres non pōt adire hereditatē nisi post mortē vxoris: ⁊ sic legatuz incipiet deberi illo tempore quando finitur. ergo videt̄ nullum l. titio cum morietur. ff. de vsufru. Istam qōnem disputauit Dy. in consi. ix. qd̄ incipit, qō talis est, quidam testator condidit testamentuz. quod consiliuz refert Bal. hic: dicendo ꝙ Dy. in illo cōsilio nihil firmauit, sed vadit tanꝙ musipula sup prunas. ¶ In ista difficultate inuenio. iiij. principales fuisse sententias. ⁊ prima fuit Bal. hic: ꝙ legatū valeat: ⁊ dato ꝙ hereditas non possit adiri de facto: q̄ regula est ꝙ quando conditio non potest de iure impleri sufficiat eam impleri de facto. l. mulier. §. si qs hereditarium. ff. de condi. insti. ⁊. quandocunqz heres vere adeat apparebit vsqz retro eum fuisse heredem. l. heres quoqz. ff. de acqui. here. vel cum non sit quis ex cuius manibus capiat legatum, poterit ꝓpria autoritate accipere: vel officio iudicis. vt hic plenius per Bal. Idē etiam tz Sali. hic. idem tz Bal. ⁊ Cuma. in. d. l. hereditas ex die. ⁊ Angel. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Scd̄a principalis opi. est Bal. in. l. id qd̄ pauperibus. in. vj. col. in. xiiij. q. C. de epis. ⁊ cleri. vbi diffuse examinat istum passum ⁊ plenius ꝙ̄ alibi. ⁊ dicit quod questio est dubitatissima: ⁊ ꝙ Fede. de senis noluit in ea consulere, tamen concludit Bal. ꝙ legatum vsusfru. valeat: eo q̄ testator qui voluit cōsequēs. s. ꝙ vxor haberet vsumfruc. videtur velle omne antecedens necessariū ad illud. ⁊ cōsequenter videtur velle quod heres possit adire in vita vxoris, sz nō habere commodum hereditatis. Idem tenet Bal. in. l. filius a patre. in prin. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ ibi sequitur Pau. qui dicit ꝙ in questione de facto ita vidit iudicari. ⁊ finaliter idem tenet Ang. in. d. l. hereditas ex die. Tamen aduerte: quia non semper est verum presupositum Bal. per tex. in. l. pe. §. illo. C. de neces. ser. her. inst. Preterea istud fundamentū ꝓcederet vbi testm̄ vitiaret̄ in totum. sed hic solū vitiat̄ legatum vsusfr. vnde nō est par ratio: fm Imol. in d. l. filius a patre. Item vis verborū testatoris est in contrarium. cui in dubio videt̄ standum. l. nō aliter. ff. de legat. iij. fm eundem Imo. in. d. l. hereditas. ad fi. ¶ Tertia fuit ꝑncipalis opi. Ang. in. l. miles ita. ff. de testa. mili. que prima facie videtur satis colorata: qui dicit ꝙ lz heres non possit adire hereditatem de iure ciuili ante mortē vxoris, pōt tamen agnoscere bonoꝝ pos. fm tab. q̄ heredi scripto etiā pendēte cōditiōe cōpetit. l. si qs instituatur heres. ff. e. ⁊. l. ij. §. si sub cōditione. ff. de bono. pos. fm tab. ⁊ agnoscēdo bonoꝝ pos. de iure pretorio, cōfirmabitur legatū vsusfru. istam opi. Ang. reprobat Pau. de ca. ⁊ bene in cōsi. ccclxxxix. inci. visis dubijs. ⁊ Lud. ro. i cōsi. lxxj. incip. visis dubijs ꝓpositis ⁊ elegantissime consultis. ⁊. d. Alexand. in. consi. clxij. ij. volu. qd̄ incipit. circa primū dubiū in quo querit̄ an quo ad dimidia. in. ij. col. Et quia iura preal. que dicūt scriptū heredē sua cōditione posse pendente cōditione venire de iure pretorio, intelligunt̄ quo ad administrandum bona tm̄, ⁊ ad satisfaciēdū creditoribus: nō aūt ꝙ per talem agnitionē cōfirmetur testm̄. ¶ Quarta ⁊ vltima est opinio directo ꝯtrariū oībus p̄cedentibus: ꝙ tale legatū vxoris sit nulluz. et istam tz Jo. an. in addi. spe. in titu. de pig. §. fi. ver. porro vsufructuarius. quam opi. tz Ang. in. l. q filio. in prin. ff. e. ⁊ Imo. in. l. filius a patre. in prin. ff. de libe. ⁊ posthu in. d. l. hereditas. ff. e. et. d. Benedi. de piumbi. in. l. qui duos. in princ. ff. de ma. test. Pe. de anch. ⁊ Imol. in. c. fi. de pigno. Istā tz late Alexā. hic. qui dicit se ita pluries cōsuluisse. ⁊ latius idem do. Alex. in. d. l. filius a patre. in prin. ⁊ in consi. clxij. in. ij. volu. incip. circa primū dubiū. Et pro ista opi. adducitur tex. in. l. qui filio. in prin. iuncta gloss. ibi. ff. e. in quo tex. pendet pondus huius qōnis. Tu aduerte ꝙ ille tex. nihil facit: sed bene glo. vnde considera ꝙ ille tex. ponit duos casus. primus qn̄ filio exheredato testator legauit seruū: ⁊ post mortem filij seruū instituit heredē. iste casus nihil facit: q̄ vt ibi dicit bart. necesse est intelligere ꝙ ibi erat institutus aliqs in vita filij exheredati cuius aditione ꝯfirmaret̄ exheredatio. scd̄s casus est qn̄ testator legauit seruū alicui: ⁊ post mortē illius istituit seruum herede sine libertate. glo. ibi cōcludit ꝙ legatū illius serui nihil valet: q̄ nemo est heres cuius aditione possit cōfirmari legatū: nec ante: nec post. Ita in casu nostro. Sed ego rn̄deo/ qd̄ ideo ibi legatū nō valet, eo q̄ seruus legatus erat institutus post mortem legatarij: vnde si post mortē legatarij adiret hereditatē, instō non posset trahi retro ad cōualidādū legatū: ex quo idē seruus legatus ⁊ institutus. sz in. q. nr̄a non est sic. q̄ relictum vsusfr. est diuersum ab instōne. vn̄ qn̄cunqz contigat heredem adire, aditio retrotrahit̄. nec est ꝙ repugnet. d. l. heres quoqz. ¶ Quid tenendū. passus pro certo est dubi⁹ et ē de apicibus iuris fm do. Frācis. de are. hic ꝙuis ipse nō examinet. sed se remittat. In isto passu teneo ꝙ legatū valeat. q̄ si bn̄ considеras. iij. ꝑmas opi. oēs reincidūt in idē ꝙ legatū valeat licet aliter ⁊ alr̄. Et dicit Bal. in. d. l. id qd̄ pauperib⁹. in. xiiij. q. ꝙ ita de ꝯsuetudine seruat̄. † Unde doctori illustri attestanti de consuetudine stādū est. ingt Bar. in repe. l. de quib⁹. in. xvj. col. ff. de legi. qd̄ vltimū an sit verum ibi plene disputaui. Et istā opi. ꝙ legatū valeat vltra preal. tenuit Pau. de ca. consulendo in consi. ccclxxxix. ꝑal. ⁊ plenius ꝙ̄ alibi Ro. in preale. ꝯsi. lxx. ⁊ ibi Ro. refert ꝙ ita cōsuluit simul cū Pau. de ca. ⁊. do. Fio. de sancto petro. Et dicit. d. Alex. in consi. lviij. in. iij. vo. incip. habita super contenta. ꝙ ista opi. est multū equa ⁊ cōsona voluntati testatoris. ⁊ in illā inclinat. Et ꝑ ista parte multū facit: q̄ testator i testō[b] pōt disponere nō solū expresse: sed etiā tacite ꝙ valeant legata. et debeant̄ etiam hereditate non adita: sicut potest dare licētiā legatario vt apprehēdat legatū ꝓpria autoritate. l. titia cū testō. §. fin. cum glo. fi. de leg. ij. Istam doctrinā tradit Bar. in. l. nemo pōt. in ij. col. ff. de leg. j. ⁊ in. l. eam quā. in. ij. col. infra. C. de fideicō. ⁊ in. l. j. in prin. ff. si qs omis. cau. test. quāuis aliq in hoc teneāt cōtra bar. Et pro ista sn̄ia multū stringeret in contingētia facti, q̄ in dubijs opi. doc. tenenda est illa que fauet testō. ⁊ p quā testamentum sustinetur. l. si pars. in prin. ff. de inoffi. testa. ¶ Tenēdo tamē opi. aliorum quā multi tenent ꝙ legatū non valeat. Limita quatuor notabilibus modis. ¶ Primo limita nō procedere qn̄ testator. reliqsset vxori vsumfru. omnium bonoruz. ⁊ post mortē vxoris instituisset filiū suū heredē vl̄em: q̄ cū filius debeat saltem habere legitimā sine aliquo onere: ⁊ dilatione temporis. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. test. certe fili⁹ saltē quātū ad legitimā poterit statim adire. ⁊ p eius aditionē confirmabit̄ legatū. ita limitat Jo. an. in adi. spe. in precalle. ti. de pig. ver. porro. in. §. fi. Sed tu aduerte ꝙ alibi Bar. multū singu. tz in. l. titio centū. §. titio genero. in vlti. colum. ff. de cōdi. ⁊ demon. ꝙ cum dos succedat[c] loco legitime si pater in testō relinquat dotē filie sue qn̄ erit nubilis etatis: nunqd̄ tale tempus reijciat̄ de dote. ⁊ sic de legitima filie ita ꝙ statim peti possit. per. d. l. quoniā. in prioribus. determinat ibi Bar. ꝙ nō reijciatur. q̄ sicut p statutū[d] pōt diminui legitima: sed non tolli in totū. ita pōt diminuere i tpe ⁊ ordinare ꝙ dos ⁊ sic legitima filie nō debeat̄ medio tpe. ⁊ sic nubilis etatis. ⁊ istud tanꝙ grauamē non reijcit̄. Est verum ꝙ multi ex Moder. reprehendunt Barto. in hoc. nūc non examino: dicam forte in. l. si pr̄. j. ti. j. ¶ Scd̄o limita singulariter quando testator simplr̄ reliquisset vsumfru. oīm bonorū vxori. secus si adiecisset ꝙ facit eā dn̄am ⁊ vsufructuariā. naz p illā dictionē dn̄am, vz: q̄ idē est dicere dn̄s ꝙ heres. §. pe. cū glo. insti. de hered. qua. ⁊ dif. l. his verbis. in prin. ff. de heredi. insti. vxor ergo cēsetur instituta heres in tēpore: vt dicā in. l. quoties. j. eo. ⁊ per eius aditionem confirmabitur, ⁊ poterit propria autoritate apprehendere. Ita limitat sing. Benedic. de plumbi. in. d. l. qui duos. in p̄n. ff. de manu. testa. ⁊ sequitur do. Alexā. hic. Cōfirmat̄ q̄ vera sn̄ia est ꝙ qn̄ testator istituit vxorē suā dn̄az ⁊ vsufructuariū, pōt vxor ꝓpria autoritate capere vsumfructū ⁊ aprehendere pos. ita Ang. in. l. rerū amotarū. ff. rer. amō. alleg. spec. sic tenere in tit. qui fil. sint leg. Idem tz Albe. in aut. hoc locum. in. ij. col. C. si nu. scd̄o nup. ⁊ Bal. in. c. fi. in. x. col. de consue. Ista limitatio nō vr̄ vera. quia per illā dictionē dn̄am, vxor censeret̄ instituta. d. l. his verbis. in prin. qn̄ alius nō esset institutus. sed alio instituto secus. Unde formaliter no. Bal. Imo. ⁊ mod. in. l. his verbis. in prin. in. ij. no. p illum tex. ꝙ si testōr nullo alio instituto dicat relinquo vxorē meā dn̄az ⁊ vsufructuariam bonorū meorum, ꝙ censeret heres vniuersalis. secus est si alius puta filius sit institutus. sed hic est alius vniuersaliter institutus. lz sub conditione que impedit alium interim fieri heredē. fm Bar. in. l. si qs ita scripserit. ff. eo. Scd̄o. q̄ si testor in testō relinquat vxorē dn̄am et vsufructuariā bonoꝝ suorū, per illā dictionē dn̄am, nō importat̄ dn̄ium. sed quedā preeminētia in domo. idē tz spec. in ti. q fil. sint legi. Bar. in. l. titia. §. titia. ff. de leg. ij. si ergo non importat dn̄ium. ergo nec heredis instō. §. pe. instit. de here. qua. ⁊ dif. ¶ Tertio principlr̄ limita dictaz opi. procedere/ qn̄ testator dixisset relinquo vxori mee vsumfru. oīum bonorū, ⁊ post mortem suā instituo fratrē meū heredē vniuersalē. isto casu legatū vsusfr. nihil vz. ⁊ in istis terminis loquunt̄ doct. prealleg. secus esset qn̄ testator diceret instituo vxorē meā in vsufruc. oīum bonorū. ⁊ post mortē eius instituo fratrē meū heredē vl̄em. tunc valebit. ⁊ tūc vxor erit heres nō solū in vsufru. sed etiaz in proprietate. ar. l. si ita quis heres institut⁹ fuerit ex certo fundo. ff. eo. ⁊ instō fratris resoluit̄ i fideicōmissum: ⁊ est perinde acsi vxor istituta esset grauata post mortē fratri restituere. Ita limitat Sel. h. ad fi. in vlti. q. Idē in terminis firmat Ang. in. l. filius a pr̄e. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ vr̄ velle Bald. in. l. id qd̄ pauperibus. in. xiiij. q. ⁊ est de mēte Bald. ⁊ ang. p gl. ibi: in. l. ij. ff. si pars her. pe. ⁊ ita expresse firmat. d. Alex. vbi diffuse examinat hanc limitationē: ⁊ tz in consil.

---

[a] ¶ Testōr. Adde Pe. de ancha. in sua disputatione incip. testator. idē Pe. de anc. i. c. fi. de suc. ab intest.

[b] ¶ Testō. Adde Pe. de anc. in. c. cū esses. de testa. Jo. de fantu. in ca. vltia voluntas. xiij. q. ij.

[c] ¶ Succedat. Adde doc. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. testa

[d] ¶ Statutū. adde Cy. ⁊ Bal. i. l. sancim⁹. j. C. de nupt. Bal. i l. cū lege. C. de epi. ⁊ cle. Fede. de se. ꝯsil. ccxxv. incip. iudex a quo appellatū est. Fede. ꝯsi. ccxv. incip. casus talis est statuto cauet̄. Oldra. ꝯsi. clxx. inci. ad hoc vt id qd̄ dat̄. Ludo. ro. ꝯ. cxxxiij. inci. vt retulit supra anto. Pau. de ca. ꝯs. cxxvj. inci. in fcrō illoꝝ de gozadinis. idē Pau. de ca. ꝯsil. ccxxxj. incip. quantū ad primum rota. decisi. xviij. in nouis. Alb. de ro. in. ij. pte statutoruz. q. ciiij.

clxij.in.ij.vol.inci.circa primū dubiū quo querit an quo ad dimidia.⁊ in consi.lxxxiij.in.iij.volu.incipiē.viso themate suprascripto. ¶ Quarto ⁊ vltimo limita p̄di.opi.vt ꝓcedat in terminis suprascriptis.secus aūt esset qñ testator relinqueret vxori vsumfru.oim bonorū,⁊ alium institueret heredē in certa re: deinde post mortē vxoris institueret fratrem vel aliū heredē vniuersalē tūc legatum bene valeret.q꞉ lꝫ heres vniuersalis nō possit adire hereditatē añ mortē testatoris,tñ heres institutus in certa re pure potest statim adire.⁊ per eius aditionē confirmabit legatū ⁊ totum testm̄,quia ad hoc vt confirmet testm̄ sufficit vnū ex heredibus adire:quia ceteris nō adeūtibus portiones illi accrescent.l.si nemo.la.j.ff.de testa.tute.⁊.l.si legato.§.j.⁊.l.testō manumissus.ff.de ma.test.posꝙ̄ institutus in re certa adiuit non pōt amplius deficere testm̄.quia herede vniuersali nō adeunte totū sibi accrescet.vt dicet in.l.quoties.j.eod.⁊ dato qꝺ institutus in certa re prius decederet anteꝙ̄ heres vniuersalis repudiet.tñ illo qñcunqꝫ repudiante accrescet heredi heredis. Ista consueuit esse magis cōis opi.lꝫ quidam tenuerint ꝯtrariū:ꝙ si in re certa institutus adeat,sed alij non adeūt ꝙ per eius aditionem nō confirmet testm̄.tamē prima cōior est:vt dicā in.d.l.quoties.j.eo.⁊ ita in terminis nr̄is in specie ꝙ tali casu valeat legatū vsusfruc.qñ qs est in re certa institutus pure lꝫ heres vniuersalis sit institutus post mortē vxoris:egregie ꝯsuluit Alex. in consi.lviij.in.iij.volu.incipiē.habita super narratis in themate opportuna considératione.in.j.⁊.ij.col. Iason Pisis.

NEqꝫ per se. Hoc.d.qui nō potest capere hereditatē de per se nō pōt etiam per alium.h.d.Et que sint ille persone declarat glo.in ꝟ.legari.instit.de.lega.Et ratio est quia capacitas ⁊ incapacitas serui pēdet a capacitate ⁊ incapacitate dñi.l.si mihi ⁊ tibi.§.regula.ff.de lega.j. suit dictum.l.j.s̄.eo.Tamen consequitur quis ex persona alterius id quod de per se ⁊ sua persona consequi non posset.vt per multa bona similia firmaui in.l.si emencipati. s̄.de collatio.

EXtraneum. Extraneus etiam penitus ignotus potest heres institui.h.d.⁊ nihil habet vltra. Iason.

HEreditatis. Quelibet ciuitas:⁊ quelibet vniuersitas est capax hereditatis.Item est capax donatio.⁊ legati.⁊ quolibet alio titulo particulari. h.d.vsqꝫ ad.l.quoties.Ia.

1 ☞ Institutus in re certa vel in certis rebus,dato coherede vniuersali vel herede instituto in quota hereditatis, habetur loco legatarij.fallit tamen multis modis vt.j.eo.nu.
2 Si in testa.duo reperiātur instituti,vnus in certa re,⁊ alter in quota hereditatis,si de residuo nihil disposuerit testator, residuū accrescet instituto in quota.
3 Institutus in re certa vel certis rebus,dato coherede vniuersali non censetur proprie heres.
4 Portio instituti in re certa non minuitur per creditores vł onera hereditaria:ad que legatarij non tenentur.
5 Institutus in re certa nō habetur quo ad alia loco legatarij, preter querelam.
6 Instituto in re certa competit ius accrescendi.
7 Si institutus in re certa agnouit rē in qua est institutus eius aditione taliter confirmatur testa.ꝙ nō potest amplius deficere.
8 An instituto in re certa cōpetat bñficium.l.fi.C.de edi.di.adri.tol.
9 An in contractibus appel.heredis veniat institutus in re certa.

QVoties. Ista.l.diuiditur in duas partes In prima ponit cui ⁊ contra quē cōpetant actiones hereditarie:an ꝯtra heredē vniuersalē: an etiam cōtra institutū in re certa.In scd̄a ibi nec aliquā diminutionē.declarat an institutus in re certa teneatur ꝯtribuere ad onera hereditaria. ¶ Hoc.d.Institutus in re certa vel rebus certis ꝓ sua instōne iussus esse cōtent⁹,habet loco hereditarij:quo ad hoc vt actionibus hereditarijs actiue vel passiue vti nō possit.Idem vt heredibus hereditarijs nō tenet.h.d.vel sic institutus in re certa habet loco legatarij,quo ad iura ⁊ onera hereditaria actiue ⁊ passiue,si hꝫ coheredē in quota vel sine parte institutum.h.d.ista no.lex. ¶ Premitte pro intellectu tex.ibi vel certis rebus pro sua instōne cōtenti esse iussi.legit altero de duobus modis.vno modo cōmuniter prout iacet.Scd̄o modo legitur fm Fulgo.⁊ Paul.de ca.⁊ Cuma.in.l.ex facto.mag.ff.eo.qꝺ imperator ponat duos diuersos casus.⁊ sic scd̄s sit in isto versic.alij.nam pone testator instituit aliquem in certa parte hereditatis:puta in tertia vel in quarta:deinde reliquit sibi certū fundum,vel certas res:⁊ iussit qꝺ illis rebus esset contentus pro instōne quā prius fecerat:effectus eius est ꝙ p illa verba retentis illis rebus,vr̄ grauatus vt restituat reliquū per fideicō.l.peto.in prin.ff.de lega.ij. vnde retinēs fundū nō tenebit ad aliqua onera hereditaria.§.si qs vna aliqua re.cū seq.insti.de fideicō.hered.⁊ sic in effectu hr̄ loco legatarij. Moti sunt pro isto intellectu,nam scd̄m eos imperator cum mysterio dixit ex certa re,vel certis rebus pro sua institutione.vnde alias nisi sic intelligeretur text.esset superfluus. Preterea ⁊ fortius nihil importarēt illa verba pro sua instōne,nisi institutio precessisset.Itē inanis esset dubitatio huius tex.cui enim dubiū ꝙ institutus in re certa cum habeat loco legatarij, ꝙ in eū nō transeunt iura hereditaria actiue nec passiue.vnde proprium dubiū huius.l.fuit ꝓpter instōnem certe ptis p̄cedentē.Sed iste intellectus quāuis sit amic⁹ litere ⁊ subtilis,tñ teneas cōem:quē etiā in specie tenēt Sali.⁊.d.Alex.hic.⁊ Imo.in repeti.l.j.§.si ex fundo.in pe.col.ff.eo. q꞉ scd̄m intellectū modernorū ante factam restōnem fideicōmissi iura hereditaria actiue ⁊ passiue essent penes istū.§.si qs vna.insti.de fideicom.her.l.j.§.fi.cū gl.ff.ad treb. qꝺ est ꝯtra generalitatē huius text.Tñ ad istud fundamentū pōt rñderi sustinendo intellectū istoꝝ modernorū ex eorū mente:qꝺ lꝫ in heredē rogatū restituere,trāseant iura actiua ⁊ passiua ante restitutam hereditatē ⁊ sic interim possit conueniri a creditoribus hereditarijs:vt iuribus preall.illud est verū nisi sit institut⁹ in certa quota hereditatis:⁊ iussus est certa re vel certis reb⁹ ꝓ sua institutione esse ꝯtentus:q꞉ isto casu singulari iura actiua ⁊ passiua a principio nō transeunt in eū:vt hoc tex.⁊.l.filiā fratribus.ff.ad tre.q꞉ ex quo a p̄n.iussus est esse ꝯtentus certa re vel certis rebus ꝓ sua instōne,certe etiā a prin.vr̄ ꝯstitutus legatarius.ideo nimirū si iura actiua ⁊ passiua nō trāseunt a princ.in eū Ista so.cōfunditur ꝑ tex.in.d.§.si.qs vna. vbi a p̄n.fuit iussus esse ꝯtētus certa re pro sua instōne:⁊ tñ a prin.tenet ad onera hereditaria ante factam restōnem.facit.l.si legatus.§.multū interest.ff.ad tre.Vñ tene cōem intellectū q est verus.Non ob.iste tex.in ꝟbo:ꝓ sua instōne:q꞉ nō loquit de instōne q̄ p̄cesserat,sed de p̄nti.q꞉ non vult in alios instituere nisi in istis reb⁹.Nec obst.ꝙ tex.diceret supfluus:q꞉ non est verū.imo imperator ita fecit vt poneret casum magis dubitabilē:⁊ eū decideret.nā maius dubiū poterat esse de instituto in certis reb⁹,ꝙ̄ de instituto in vna certa re.Iō impator vtrūqꝫ casum decidit ad tollendā suspicionem. ¶ Not.j.ex tex.regulam ad quā tota die allegatur.ꝙ institutus in re certa vel in certis reb⁹ dato coherede vłi,vel herede instituto in quota hereditatis habeat loco legatarij.⁊ ideo resultāt duo effectus de quibus in tex. ¶ Limita tñ regulā huius tex.ꝓcedere qñ institutus in re certa hꝫ coheredē vłem in eodē testō:secus si in diuerso:q꞉ institutus in re certa,detracta rei mētione haberet ꝑ herede vłi.l.si qs priore. ff.ad tre.fm Albe.Sali.Ang.⁊ Fulg.hic. ¶ Scd̄o ⁊ not.limita istā regulā procedere,qñ hꝫ coheredē vłem in eodē gradu.secus si in diuerso.nā si testator instituisset heredem vłem p̄mo gradu,deinde si heres non esset:substituisset aliquē in certa re: substitutus in certa re nō haberet loco legatarij.imo vt substitutus vłis.cū ibi coheredē nō habeat.ita ꝓbat text.not.in.l.coheredi.§.fi.scd̄m primā lec.gl.ibi.ff.de vul.⁊ pu.⁊ Bald.ibi reputat ad hoc valde no.⁊ esse subtilē ꝯsyderationē.⁊ Ang.hic.in.j.col.⁊ ille tex.nō est alibi in iure fm Dy.ibi.Et sic ibi est casus ꝙ queādmodū institutus in certa re nō dato coherede vłi hr̄ loco heredis vłis.l.j.§. si ex fundo.ff.eo.idē etiā sit in substituto in certa re,non dato alio coherede vłi in illo gradu substōnis.q꞉ cum euenit casus substōnis,testm̄ tūc incipit a scd̄o gradu substōnis.vñ cū ī illo gradu nō habeat coheredē,merito hꝫ vniuersum.Qꝺ vltimum singułr intelligitur verū qñ substō in re certa esset facta ꝑ verba directa ciuilia:⁊ ꝑ talia verba ꝑ q̄ appareret testatorē dedisse licentiā substituto capiēdi bona ꝓpria authoritate.secus si substō in certa re eēt facta ꝑ verba nō directa:tunc non trahit ad vniuersalē substōnē puta si testator diceret instituo titiū heredē vniuersalē:⁊ si heres nō erit volo ꝙ sempronius sit cōtentus tali re.Ita not.declarat Bart.in.l.centurio.ff.de vulga.⁊ pupi.in.vj.col.versi.quero vlterius qd si testator substituit aliquē sub cōpendio.⁊ in xv.col.versi.quero vlterius qd si substō cōpendiosa.cū cōcor.de quibus ibi.⁊ sequit Ro.in consi.lviij.incip.visis narratis in puncto.⁊ in consi.cc.quod incip.quia valerinus testator.d.Alexā.in consi.xlv.incip.habita super his de quibus dubitari contigit.in.vj.volu. ¶ Tertio limita istam regulam nō procedere quando aliquis esset scriptus heres vniuersalis,postea mortuo testatore orta esset cōtrouersia inter scriptū heredē ⁊ venientes ab intestato,ꝓpter quam esset facta transactio ꝙ scriptus heres haberet aliquā rem particularem de hereditate,⁊ vniuersum daretur venientib⁹ ab intestato.certe scriptus heres qui nō habet nisi certā solam rē,propter hoc non haberetur loco legatarij.imo loco heredis.⁊ posset conueniri a creditoribus: q꞉ regula huius text.procedit quādo a testatore quis est institutus in certa re:secus quando pro.essit facto heredis:puta mediante transactione,vt dixi:quia factum heredis non debet preiudicare creditoribus ⁊ legatarijs.Ita limitat Pau.de castr.in.l.controuersia.in vlti.colū.per glos.ibi. ff.de transact. ¶ Aliam limitatio.ponam.j.in.glos.j. ¶ Secundo not ex tex.ibi alij vero ex certa parte,nil supplendo ad tex.vt facit gl hic esse:

hic esse tex.notabilem,ꝙ si in testō duo reperiātur instituti,vnus
est in certa re ⁊ quota hereditatis,puta in tertia vel in quarta:et
de residuo nihil disposuerit testator:ꝙ residuū accrescet institu-
to in quota:quia ille est qui censet heres:nō instituto in certis re-
bus.ſm Sali.⁊ Modero.hic.⁊ Imo.in repeti.d.§.si ex fundo.in
3 xv.col.¶† Tertio not.ex text.ibi actionibus hereditarijs vti.ſm
Bald.dic.in prin.ꝙ institutus in re certa vel certis rebus, dato
coherede vniuersali non censetur proprie heres:patet quia ille p-
a prie dicitur heres[a] qui representat personam defuncti.in aut.de iu
reiur.a mo.presti.in prin.⁊ sic ad quē spectāt iura hereditaria a-
ctiue ⁊ passiue.l.cum a matre.vbi gloss.notabilis.C.de rei vendi.
Sed cum ad institutum in re certa non pertineant iura heredita-
ria actiue ⁊ passiue,vt dicit tex.ergo apparet ꝙ non sunt proprie
heredes.Hinc alibi dixit signanter Bal.in.l.filiuz quem haben-
tem.in.xj.colū.C.fami.er.ꝙ quamuis filius institutus grauatus
de restituendo ꝑ fideicommissum possit detrahere.ij.quartas ex
equitate canonica:p.c.raynutius.de testa.⁊ tenet Barto.⁊ cōiter
in.l.ꝙꝙ.C.ad.l.fal.Bar.in.l.papinianus.§.meminisse.cuz si.ff.de
inoffi.test.tñ qñ filius esset institutus in certa re,puta in fundo,et
grauat⁹ ꝑ fideicōmissum restituere,nō pōt detrahere duas quar
tas:ex quo non censet ꝓprie heres.Item quia non est heres vni-
uersalis.⁊ dicit Bald.se pluries ita cōsuluisse.Similiter institu-
tus in re certa nō est ꝓprie legatari⁹.cū tex.dicat legatarioꝝ loco
⁊ aliud est esse talē,aliud haberi loco talis.l.mercis.la.ij.ff.de ver.
sig.⁊.l.si marit⁹.la.ij.§.j.⁊ ibi no.Bar.ff.de adul.Et sic ex istis no
ta ꝙ cū institut⁹ in re certa dato coherede vniuersali nō sit ꝓprie
heres:itē nō sit ꝓprie legatari⁹,vt ꝓdixi.ergo verificat opi.bart.
4 hic:ꝙ est tertia spēs.de q̄ opi.j.dicet.¶† Ultio no.ex fi.tex.ꝙ por
tio instituti in re certa non minuit ꝓpter creditores vel onera he-
reditaria,ad q̄ legatarij nō tenent.l.fi.C.de hr̄.ac.Intellige sane
qñ hereditas est soluēdo,alias secus.l.si vniuerse.C.de le.¶ Pō-
dera ēt hic eē tex.ꝯtra doctrinā Bar.traditā hic ⁊ cōiter appro-
batā:vt.j.inducā.¶ Glo.in verbo legatarioꝝ simpliciter opp.de
aut.nouissima.ꝫ.de ioffi.test.nec aliud rñdet.Tu aduerte quod
illa aut.nihil facit:sed debuit allegare not.per glos.ibi,in ver.re-
licti titulo.Et pro clara intelligentia opp.fortiter contra tex.q di-
cit ꝙ institutus in re certa hr̄ loco legatarij.contra:nā ad hoc vt
hodie valeat testm̄ patris,opʒ ꝙ in testō aliqd relinquat filio ti-
tulo institutionis:nec sufficeret ꝙ titulo legati.⁊ tñ si filius insti-
tuat in certa re,valet testm̄:sic ibi dicit gl.⁊ est tex.in.§.ceteruz.in
aut.vt cum de appe.cog.ergo instō in certa re non cēset loco lega-
ti:q̄ testm̄ esset nullū.¶ In ista difficultate inuenio quinqꝫ prin-
cipales solutiones. Prima fuit glo.in.l.si qs priore.ff.ad trebel.
quā Ang.hic:⁊ ibi reputat singularē:ꝙ filius vel alius institutus
in certa re habetur in oibus loco legatarij:vt hic,saluo nisi quan
tuz ad hoc vt nō dicat preteritus.Si ista solutio est vera,sequun-
tur ex ea.viij.not.effectus.Primo ꝙ quamuis hereditas non adi
ta non transmittat in legatū sic.l.j.§.innouissimo.C.de cadu.tol.
certe si institutus in re certa haberet loco legatarij trāsmitteret.
Secundus effect⁹ erit,⁊ est ratio primi.q̄ in legatis dñiuz recta
via transit in legatariū.l.a titio.in fi.ff.de fur.Tertio detrahetur
falcidia put de legatis.l.quoties.ꝫ.famil.er. Quarto cessabit re-
medium.l.fin.C.de edi.di.adri.tol.Quinto q̄ aditione huius in
stituti in certa re,si haberet loco legatarij,non confirmaret testm̄.
l.testamento manumissus.ff.de manu.test.Sexto q̄ si heres vni-
uersalis institutus repudiaret,non accresceret instituto in re cer-
ta si haberet loco legatarij.q̄ inter succedentes diuerso iure non
hʒ locū ius accresendi.l.sʒ quū patrono.in prin.ff.de bonorū pos.
Septimo nō posset apprehendere illam rem ꝓpria autoritate:⁊
si apprehenderet incideret in interdictū quorū legatorū.Octauo
quia si institutus in re certa haberet loco legatarij:sequeret ꝙ cū
hodie statutum sit ꝙ qñ testm̄ annullatur ex causa preteritionis
vel exheredationis legata tñ sustinent:per aut.ex cā.j.de libe.pre-
te.sequeretur ergo ꝙ institutiones in re certa sustinerentur:per il
5 lam aut.ex causa.¶ Istaz primā solutionem reprobant Bart.et
oēs hic.⁊ in.l.ex facto.mag.ff.eo.ꝙ imo† institutus in re certa non
habetur quo ad alia preter querelā,loco legatarij patet q̄ si he-
res vniuersalis repudiaret vel moreretur nō adita hereditate,to
tum accresceret instituto in re certa: ergo non haberetur in alijs
loco legatarij,ꝙ aūt ei competeret ius accrescendi.alleg.doct.in.l.
j.§.si ex fundo.⁊.l.quoties.§.si duo.ff.eo.¶ Sed dicet aliquis sub-
tilis,ista iura allegata per Bart.⁊ doc.nil penitus faciunt:q̄ illa
iura non loquuntur quando quis est institutus in re certa,⁊ da-
tus est heres vniuersalis : prout loquimur nos.sed illa iura lo-
quuntur quando aliquis est institutus in re certa:⁊ nullus est da-
tus coheres vniuersalis.tunc illa iura bene dicerent quod detra-
cta rei mentione ille hʒ totū.ergo nil penitus ad propositū no-
strum.Preterea ibi non loquit aliquid de iure accrescēdi.sed solū
dicunt illa iura ꝙ detracta rei mentione vniuersum hʒ . nil ergo
de iure accrescendi.ergo nihil ad propositū nostrū.Credo ꝙ bar.

⁊ doc.non sine cā allegauerint illa iura.Unde inducas illa iura
dupl'r.Primo in rōne.nā verū est ꝙ in illis iuribus non erat co-
heres vniuersalis.sed ratio illorum iurium quare institutus in re
certa detracta rei mentione:totū habeat:est ne alias testator de
b cedat ꝑ parte testatus ⁊ ꝑ parte intestatus[b].vt no.glos.hic.⁊ in.l.
seruus cōis ab extraneo.ff.de acqui. here.istamet rō militat ꝙ in
stitutus in re certa debeat totū habere qñ coheres repudiauit:q̄
alias testator decederet ꝑ parte testatus ⁊ pro parte intestatus.
⁊ sic rō illorū iuriū probat instituto in certa re posse cōpetere ius
accrescendi.Tamen ad hoc posses dicere ꝙ ex quo institutus in
certa re habetur loco legatarij,videt cessare ista rō.Scdo et subti
lius illa iura possunt induci.nam loquunt qñ qs est institutus in
certa re:⁊ nullus est datus sibi coheres vlis:sed ego habeo ꝙ pa-
ria sunt vel ꝙ qs nullū habeat coheredem vlem,vel habeat ⁊ ille
repudiet vel excludat morte.l.ij.§.sed si sunt sui.ff.ad sena. tertul.
l.j.§.pe.inci.cū aūt.C.de cad.tol.Itē paria sunt aliquem a princi-
pio non extitisse,vel extitisse sed nō habuisse effectū:vt quia repu-
diauit.l.si qs sub conditione.ff.de testa.tu.l.si qs in senatorio.⁊.l.
eos q.ff.de ritu nup Et ista vr̄ subtilior inductio.Tñ inuenio ꝙ
subtilissimus inter modernos Raph.cu.in.l.ex facto.mag.ff.eo.
dicit ꝙ in proposito nostro ista non sunt paria,ꝙ qs sit institutus
in certa re:⁊ habeat coheredē vlem q postea repudiet.an vero a
prin.nullum coheredem vlem habeat.⁊ ꝓbat sic.nā qñ institutus
in re certa habuit coheredē vlem.assumpsit naturam legatarij ꝓ
a pter coheredem vlem.vt hic.vñ lʒ postea coheres vlis repudiet:
tñ natura legatarū semel assumpta in re certa ꝑ institutū,non pt
postea immutari.secus est qñ a principio institut⁹ in re certa nul-
lum habuit coheredē vlem,q̄ tunc nunꝙ sumpsit naturam lega
tarij.Ita subtil'r pro more suo dānat doc.Cōmē.vbi.ꝫ. Sed po-
tes rñdere ꝙ errat inquātum dicit ꝙ institutus in re certa a prin-
b cipio assumat naturam legatarij,qñ hʒ coheredem vlem.hoc nō
est verū,nisi cū heres vlis adijt.ita loquit ista.l.Sʒ qñ repudiat:
⁊ sic qñ institutio vlis est acsi non esset facta:secus est:vt iuribus
ꝓalle.¶ Ultra Bar.ꝯtra istā primā so.gl.fortius obstat ſm Sa-
li.hic:sed in alio proposito:q̄ si verū esset ꝙ institutus in re certa
in omnib⁹ habeat loco legatarij,ꝓterꝙ quo ad querelā,in vanū
laborassent iura noua,⁊ essent imposita verbis:dū statuūt filium
saltē debere institui in re certa,si in omnib⁹ haberet loco legatarij,
q̄ istud esset sine effectu.⁊ sic illa iura essent imposita ꝟbis ⁊ non
rebus contra.l.ij.in fi.C.cōia de leg.Sed ista prima opi.gloss.pōt
saluari ab impugnatione Barto.in casu qñ heres vlis adiuisset
hereditatē:⁊ sic testm̄ esset confirmatum.tunc institutus in re cer-
ta habet pro legatario quo ad oia.tunc em̄ cessaret ius accrescen-
di quo se fundat Barto.⁊ ita in specie tʒ Angel.hic.⁊ Imol.in.d.
l.j.§.si ex fundo.Item ad argu.Salice.potes rñdere, quod insti-
tutio in re certa quāuis habeat naturā legatarij:hʒ tamen hanc
vtilitatem,ꝙ potest eaz ꝓpria autoritate capere,quod nō est i sim
plici legato.vt dicā infra circa finem huius legis.¶ Duas alias
solutiones,vnam vltramontanorū,aliam Mar.fili.⁊ Iaco.butr.
referunt ⁊ reprobant Bartol.⁊ alij hic:⁊ in.d.l.ex facto.mag.vbi
glo.ff.eo.Sed aduerte inquantū Barto.⁊ Ang.reprobant opiñ.
Mar.fili.bñ dicunt quia legitima dicit quota bonorū:⁊ nō quo-
ta hr̄ditatis:q̄ debetur deducto ere alieno.l.papinian⁹.§.quar-
ta.ff.de inoffi.testa.⁊.l.subsignatum.§.bona.ff.de verbo.signi. er-
go non est verum fundamentum Mar.fili.quod quando filius
est institutus in re certa habetur loco heredis.eo quia succedit lo
co legitime:que est quota hereditatis.Sed Bald. saluat opin.
Mar.fili.quia differentia Barto.est casualis ⁊ non generalis.
pone enim ꝙ in hereditate non sunt debita:tamen est hereditas.
Ista saluatio non satisfacit:cum a cōmuniter accidentibus in he
reditatibus reperiantur debita ⁊ credita.l.si hereditatem.in pn.
ff.mand.vnde secundo modo saluat opiñ.Mar.fili.quia,dato ꝙ
legitima sit quota bonorum, ⁊ non hereditatis:adhuc procedit
opin.eius.quia institutio in re certa trahitur ad quotam bonorū
que habet similitudinem cum quota hereditatis.sed in habenti-
bus symboluz facilior est transitus.l.si vnus.§.pactus ne peteret.
ver.quod et in specie.ff.de pact.l.in rem.§.item quecunqꝫ.ff.de rei
vēdicati.vnde institutio in re certa de filio,facilius trahitur vt sit
loco heredis ꝙ in extraneo:vbi institutio in re certa non est lo-
co alicuius quote,nec hereditatis nec bonorū.Idem tene Raph.
cuma.in.l.ex facto.magn.ff.eod.quia nō est differentia inter quo
tam bonorum ⁊ quotam hereditatis, nisi quo ad vexationem.
Ista saluatio etiam non videtur tuta.q̄ non videtur verum qd
quota bonorum habeat similitudinem cum quota hereditatis.
imo videtur dissimilis ⁊ contraria.patet,q̄ quota hereditatis in
cludit iura actiue ⁊ possiue.l.si quis seruum.§.fi.ff.de lega.ij.sed
quota bonoruz excludit oia iura passiua.d.l.subsignatum.§.bo-
na.⁊.l.princeps bona.ff.de ver.sig.¶ Quartam nouam solutio-
nē ⁊ nouū intellectum posuit Ang.de are.in.§.sed ⁊ si qs pore.in
vlti,col.insti.quib.mo.testa.infir.q dicit ꝙ gloss.⁊ doct.errant.cir-

a ¶ Heres. adde Bal. i.l.si nō spe-ciali.in vlti.co.C.de testa.

b ¶ Intesta-t⁹.add bar. in.l.j.in.v.q. pri.C.de sa. san.ec.⁊ do-cto.in.l.ius nrʒ.ff.de re-gu.iur.

ca.§.ceterũ.in autꝫ.vt cum de appel.cog.dum credunt quod suffi⸗ciat filium institui in certa re a patre:dicit ꝙ est falsum: quia loco legatarij haberetꝫ.vt hoc tex.Nec ob.d.§.ceterũ.quia rñdet subti⸗liter Ang.ꝙ in.d.§.ceterũ.pater primo instituerat filium simplici⸗ter ⁊ sic testamentum valebat postea iussit quod esset certis rebus contentus pro illa sua institutione prius facta:vt ad literaꝫ ibi di⸗cit tex.vnde qñ institutio simplex non precessisset:⁊ solumꝰ esset in⸗stitutus in rebus certis,testamentum nullum esset:quia habere⸗tur loco legatarij vt hic.Et dicit ꝙ iste intellectus est verus ⁊ te⸗nendus.lꝫ contrariũ cõiter teneatꝫ.Et si diceres ꝙ hoc modo intel⸗ligendo tex.ille nihil induceret de nouo fatetꝫ esse verũ. ⁊ ostendit qr imperator q cõposuit iura autenticorũ erat totus pompa ple⸗nus qñ aliquid de nouo inducebat,ex verboꝝ pompa ostendebat aperte.Sed tu sustinendo hũc intellectum Ange.dic ꝙ ille.§.cete⸗rum.inducit de nouo ⁊ singulariter ꝙ si pater instituit filium sim⸗pliciter deinde iussit eũ certis rebus esse contentũ pro institutione sua:certe si filiꝰ acceptaret illas res,dato ꝙ esset minus legitima sua,sibi non p hoc preiudicaret.imo posset agere ad supplementũ legitime.tex.est ibi sing.de hoc fm Bal.in.l.si qñ.§.⁊ generaliter. C.de inoffi.testa.⁊ in.l.hac edictali.§.quã obseruationem.C.de se⸗cun.nup.Ang.in.l.iubemus.C.ad tre.Jmo.in.l.quod de bonis.§. cum fideicommissum.ff.ad.l.fal.d.Alex.in consi.xlix.incip.super pmo dubio quo queritꝫ an dicta agnes.in.j.vo.Jste intellectꝰ ang. lꝫ sit subtilis ⁊ peregrinus ⁊ verba illius tex.prima fronte applau⸗dere videantur.tñ est falsus.nam si verũ esset ꝙ in.d.§.ceterum.fi⸗lius primo fuisset institutus simpliciter,vt ipse dicit:deinde iussus fuisset certis rebus esse contentus pro sua institutione: certe effe⸗ctus esset, quia intelligeretꝫ per fideicom.grauatus retentis illis re⸗bus,residuum restituere.l.peto.in princ.ff.de lega.ij.vnde si filius inueniret illas res esse minus legitima sua: certe onus fideicom⸗missi ipso iure rejceretꝫ vsqꝫ ad legitimã suã:cum omne grauamẽ fideicom.ipso iure rejciatur.l.qm̃ in prioribus.s.de inofficio.test. ergo si onus ipso iure rejcitur male diceret ibi tex.qui dicit ꝙ si il⸗le res non sufficiant dꝫ agere ad supplementum legitime.cum em̃ illud ipso iure haberet ,cessaret supplementum legitime.ergo cuꝫ ibi tex.dicat ꝙ si minus est in illis rebus,ꝙ agit ad supplementũ legitime:ergo non est veꝝ ꝙ ibi precesserit simplex institutio.Pre⸗terea in effectu non videtur esse differentia:an filius a principio fuerit institutus in certis rebus,an vero fuerit institutus simplici⸗ter,⁊ postea fuerit iussus esse contentus certis rebus: quia paria sunt aliqd a pncipio nõ fuisse vł fuisse sed nõ habuisse effectũ ppter reuocationem vel aliter.l.si quis sub conditione.ff.de testa. tu.⁊.l. si quis in senatorio.ff.de ritu nupt.Cogita quia sine diuinatione non bene euades primam inductionem.Jtem iste intellectus esset contra istum tex.tenendo intellectum Fulgo.⁊ Pau. de ca.hic.⁊ Rapha.cu.in.l.ex facto.mag.ff.eo.tñ intellectuꝫ supra reprobaui. Jdõ in isto intellec.non facio fundamentũ. ¶ Quinta ⁊ vltia fuit opi.⁊ solutio Bar.hic q dicit semp veritatẽ.⁊ idẽ Bar.i.l.ex facto. magna.⁊ ibi Bald.⁊ Jmo.ff.eo.sequuntꝫ Ange.Salic.⁊ Pau. de ca.hic.⁊ Alex.hic ꝙ institutus in re certa nõ cẽseatur in totuꝫ lo⸗co heredis,nec in totũ loco legatarij:vt hic per eũ.sed hꝫ mixtã na⸗turam.⁊ idẽ cũ Bar.tꝫ Bal.in repe.c.si pater.in psi.⁊ plenius.in x.col.de testa.in.vj.Jmo.in repe.d.§.si ex fundo.ff.eo.Et sic in effe⸗ctu vult Bar.ꝙ quo ad respiciendũ ipsam rem habetꝫ loco legata⸗rij sed quo ad alia extrinseca habetꝫ loco heredis.Tu cõtra doctri⸗nam Bar.pondera facere istũ tex.nã dicit Bart.ꝙ in his q̃ nõ re⸗spiciunt ipsam rem,sed veniunt extrinsecus,ꝙ haberetꝫ loco here⸗dis.istud vr̃ de directo ꝯtra hũc tex.nam actiones hereditarie cõ⸗petentes creditoribꝰ sunt mere personales.⁊ sic nõ respiciũt ipsaꝫ rem.l.j.§.si heres percepto fundo.ff.ad treb.⁊.§.j.instit.de act.⁊ tñ quo ad illas institutio in re certa non habetꝫ loco heredis:sed loco legatarij quo ad eas.ergo non est vera doctrina Bart.ꝙ in his q̃ non respiciunt rẽ sꝫ extrinsecus veniunt ꝙ habeatꝫ loco heredis et nõ legatarij.ꝯtra istũ tex.cogita. ¶ † Jtẽ inquãtũ Barto.tꝫ insti⸗tuto a re certa[a] competere ius accrescendi.Adde ꝙ idẽ tenẽt Sa⸗li.⁊ Mod.hic:⁊ Bar.Bal.Ang.⁊ Jmo.in.l.ex facto.magna. in pn.ff.e.⁊ Bar.in.l.q̊ties.§.si duo.ff.eo.⁊ Jo.an.in addi. Spe. in ti. de testa.§.in primis.in.j.addi.mag.in prin.Ang.⁊ Jmo.i.d.l.j.§.si ex fundo.ff.eo.Bal.in repe.c.si pater.in.xvj.co.de test.in.vj.Jmo. in.c.raynutius.super glo.ij.de testa.Pro ista opi. facit tex.in.l.j.§. si ex fundo.⁊ in.l.q̊ties.§.si duo.ff.eo.que iura inducas vt dixi.s. in prima opi.⁊ presertim in rõne ibi dicta ne testator decedat pro parte testatus:⁊ pro parte intestatus.Quãuis aliqui antiqui.scꝫ Ray.Jac.but.Franc.de rãpo.Nic.de mat.⁊ Fulg.hic. ⁊ Cuma. in.d.l.ex facto.ma.teneant cõtrariũ.Sed nil afferunt dignuꝫ rela⸗tu.⁊ eorum fundamentis rñdet An.⁊ Jmo.in.d.§.si ex fundo.pre⸗cipue inquantum illi antiqui dicebant ⁊ mouebantur quia inter succedentes diuerso iure non habet locum ius accrescendi.l. sed quum patrono.in princ.ff.de bonorũ pos.nam põt responderi fm Ang.⁊ Jmo.vbi.s.ꝙ satis ambo dicuntur succedere eodeꝫ iure,

a ¶ Jnstõ in re certa.ad⸗de Bar.i re⸗pe.c.raynu⸗tius.d testa. ⁊ p Feli. de pu. ⁊ bene. ca.in.c.si pr̃. de test.li.vj. ⁊ Pe.d an⸗cha.i.c.ray⸗naldus, eo, titulo.

ex quo ambo sunt instituti.Unde teneas cõem opi. ¶ † Jmo for⸗tius sentit notabiliter Bar.hic in fi.ꝙ si istitutus in certa re agno⸗uit rem in qua est institutus,ꝙ eius aditione taliter cõfirmatꝫ te⸗stamentũ ꝙ nõ põt amplius deficere.ergo sentit Bart.subtilr in⸗tuenti,ꝙ si talis istitutus in re certa postꝙ rẽ agnouerit decesse⸗rit:deinde post eius mortẽ coheres vniuersalis repudiet:ꝙ ad he⸗redẽ primi instituti in re certa transmittitꝫ ius accrescendi.idem tꝫ Bar.in.d.l.ex facto.⁊ in effectu Sali.hic.in.iij.q.⁊ plenius domi. Alex.⁊ do.An.in.d.c.raynutius.p.l.si ex pluribus.ff.de suis et le. Et dicit.d.Alex.in consi.lviij.in.iij.volu.incip.habita sup narra⸗tis in themate opportuna cõsyderatione.in.ij.col.quẽ pleniꝰ retu⸗li in.l.extraneũ.la.j.s.eo.ꝙ istã opi.⁊ legendo ⁊ ꝯsulẽdo sequutus est.ꝯtrariũ tenent Ang.⁊ Jmo.in.d.§.si ex fundo.⁊ in.d.l.ex facto. ⁊ Jmo.in.d.c.raynutius.Noti qr cum heres vniuersalis in vita instĩ. in re certa nõ repudiasset.p ꝯñs nõ erat sibi delata hr̃ditas. l.delata.ff.de ver.sig.per ꝯñs nõ potuit eã trãsmittere.d.Alex.rñ⸗det sustinendo Bar.⁊ cõem:ꝙ imo instituto in re certa erat dela⸗ta hereditas vlis sub tacita ꝯditiõe que inerat.a.l.si ille repudia⸗ret.que tacita cõditio nõ impedit trãsmissionẽ.l.ꝯditiones extrin⸗secus.⁊.l.aliqñ.ff.de condi.⁊ demõ.Sed aduerte ista iura loquun⸗tur in legatis.vnde cũ legatũ non agnitũ transmittatꝫ:certe condi⸗tio tacita in legatis non impedit trãsmissionem.sꝫ in hr̃ditate nõ solũ delata sub tacita conditione,sed etiã pure delata,nisi sit agni⸗ta nõ transmittitꝫ.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tol.Sustinen⸗do.d.Alex.rñdet ꝙ.§.nouissimo.pcedit qñ hereditas immediate defertur ex dispõne testatoris:secus quãdo principalr ex dispõne l.vt in casu nostro ex iure accrescendi.qr tunc etiã non agnita trãs⸗mittitꝫ ppter ius accrescẽdi.d.l.si ex pluribꝰ.ff.de suis ⁊ legi.put et in legato dr. Jtẽ aduerte ꝙ Bar.in hoc vltimo vr̃ prima fronte si⸗bi ꝯriꝰ vꝫ nũqd ius accrescendi nõ agnitũ transmittatꝫ.nã prio di⸗cit Bart.ꝙ institutus in re certa transmittit illã nõ agnitam: qr in ea sapit naturã legati pticularis:non aũt transmittit in eo ius accrescendi sine agnitione:qr in eo sapit naturã instõnis vniuersa⸗lis.sed in fi.Bar.vult ꝯriũ inducendo:vt.s.induxi.vñ Salic.hic tꝫ ꝙ imo ius accrescẽdi trãsmttitꝫ p institutũ in re certa q iã agnoue⸗rat rem sibi relictam:p regulã.l.si ex pluribus.ff.de suis et le.⁊ qr accrescit ipso iure sine noua agnitione.Et in hoc reprehẽdit Bar. q voluit ꝯriũ.s.ꝙ imo requiritꝫ noua agnitio.⁊ male fm eum.Sed aduerte qr Bart.nõ est sibi ꝯrius,nec meretꝫ reprehẽdi. nã Bart. primo loquitꝫ qñ institutus in re certa nõ agnouit rẽ:⁊ sic nõ adi⸗uit:qr lꝫ trãsmittat illã rẽ,cũ habeat naturã legati,nõ tñ trãsmit⸗tit ius accrescẽdi sine agnitione:loquitꝫ sine agnitiõe ipsius rei.qr non adiuit ex instõne.sed in fi.loquitur qñ adiuit ex sua instõne.⁊ post eius mortẽ heres vlis repudiauit.tũc bene vult ꝙ ad eius he⸗redem transmittitꝫ.⁊ bñ:vt superius prime dixi.Aduerte etiaꝫ ꝙ Bar.in hac sua doctrina vr̃ seipsum confundere.nã dicit ꝙ in his que non respiciunt ipsam rẽ habetꝫ loco heredis.Et p hoc infert ꝙ hꝫ ius accrescendi:hoc vr̃ inepte dictũ:cum ius accrescendi accre⸗scat portioni ⁊ nõ persone.l.si totã.ff.de acquir.here.l.si titio.§.j.ff. de vsufru.l.hec scriptura.§.si.ff.de condi.⁊ demon. hinc est ꝙ ius accrescendi:qr respicit rem,transmittitꝫ:ius aũt substõnis:qr respi⸗cit personã non transmittit:put de vtroqꝫ est tex.in.l.si ex pluribꝰ. ff.de suis ⁊ leg.sustinendo ⁊ declarando Barto.aduerte ꝙ in iure accrescendi proprio ⁊ vero portio accrescit portioni: vt dixi. Sed institutus in re certa nõ hebet portionem hereditariã: ideo por⸗tio non accrescit portioni.ideo non est dare propriũ ius accrescen⸗di sꝫ qr institutus in re certa coherede repudiãte efficitꝫ heres vni⸗uersalis,acsi a principio esset vlr institutus sine mentione rei.l.j.§. si ex fundo.ff.eo.ideo hoc casu ius illud accrescẽdi non respicit rẽ, qr rei non accrescit.sed respicit psonã:qr de herede vniuersali par⸗ticulari efficitꝫ vniuersalis.hoc respectu dr nõ respicere rem,sed ve⸗nire extrinsecus.illa fuit intentio Bar.⁊ ꝙ in ista materia dicatur ius accrescendi propriũ, firmat Ang. hic.Tamen Jmol.in.d.§.si ex fundo.in alio proposito dicit ꝙ sicut in iure accrescendi proprio portio trahit ad se residuum:ita in isto iure accrescẽdi improprio ipsa res singularis trahit ad se residuũ.Et si hoc teneremus esset contra Bart.hic. ¶ † Jtem inquãtũ Bart.incidenter tãgit an in⸗stituto in re certa cõpetat beneficium.l.fi.C.de edic. di. adri.tollẽ. quia gloss.in illa.l.fi. in ver.ex parte.⁊ ibi Bartol.in.ij.q.⁊ alij or⸗dinarie ponunt ibi reseruo. ¶ Caue etiã ad doctrinã Bart. inqñ⸗tũ tꝫ ꝙ in his que respiciũt rem institutus in certa re habet loco legatarij.Facit in cõtrariũ qr institutus in re certa potest propria autoritate capere:nec incideret in edictum quorum legatoruꝫ: vt faceret legatarius.ita inquit Barto.in.d.l.ex facto.mag.in.ij.col. ⁊ ibidem Jmol.⁊ Bald.in.c.si pater.in.xij.colum.de testam̃.in.vj. super Jmo.in.l.j.in repe.§.si ex fundo.in fi.ff.eo.⁊ in. c.raynutius. ⁊ in glo.ij.de testa.Pau.⁊ Alexan.hic Quamuis contrarium ⁊ ma⸗le tenuerit Bald.in.d.l.ex facto.per rõnẽ de qua trusttatꝫ Jmol.in locis preallag.Saluando Bart.dic ꝙ etiam legatarius põt cape⸗re legatũ ppria autoritate,quando ad id concurrit volũtas testa⸗toris

toris.glos.ꝛ Bar.in.l.titia cū testō.§.lucius.ff.de leg.ij. Ange.no tabiliter in.l.hec si res.per illuʒ tex.ff.de rei vendi.ꝛ non solum ex pressa sed etiā tacita.vnde dicit Bal.in.c.j.in penul.col. de confir. vti.vel inut.ꝙ si testator qui legat constituat se precario possidere pro legatario:licet nō valeat vt precarium:quia nemo rem suam precario rogare potest:tamē legatarius potest mortuo testatore ingredi possessionem ꝓpria autoritate: q2 testator pōt preuenire mortē tradēdo.l.luci⁹.ia.j.ff.de leg.ij.dicit bal.ꝙ hoc est suū nouū dictum. Sic in proposito satis apparet volūtas testatoris/ꝙ insti tutus in re certa p man⁹ suas capiat propria autoritate: ex quo instituit.ꝛ institutio directa hoc importare videt. ¶ Scdo limi ta singulariter doctrinā Bar.inquantū vult ꝙ filius institutus in certa re habeatur loco heredis,quātū ad hoc vt nō dicat pre teritus:ꝛ quantū ad alia vt per cū,intellige verū nisi pater insti tuēdo filiū in certa re retulisset verba institutionis,non ad ipsum filiū sed ad heredē vniuersalem:q2 filius lʒ institutus in certa re cemeret preteritus,ꝛ testm̄ esset nullū.nec tunc haberet locum.§. ceterū.preal.puta si pater in testō:diceret instituo titium heredē vniuersalez,ꝛ volo ꝙ titius sit contentus ꝙ filius meus sit institu tus in tali.domo:ꝛ sic in certa re.certe q2 verba institutionis par ticularis non sunt relata ad filium:filius non habetur pro institu to sed pro preterito.ꝛ testm̄ nihil valet.tex.est reputatus singula ris in.l.pater filium.§.fi.in ver.ex causa fideicōmissi.ꝛ ibi ad hoc no. Bar.ff.de leg.iij. Idē not. Ang.hic.in.j.colū.in lec.flo.ꝛ sequi tur Alex.in pe.col.reputās not.dignum. Adde ꝙ idem tʒ Pau. de ca.vbi hoc reputat tenēdum menti, in aut.nouissima.in.ij. co. C.de inoffi.testa.ꝛ ibi dicit ꝙ ita reperitur consultum per.d. Ioā nem parisiensem de senis q fuit doctor Bal. Nota/ q2 est singu laris limitatio ad.d.§.ceterū. Adde cōcordatem tex.in.l.lucius. §.fi.ff.de leg.iij.licet Bart.in.d.l.pater.§.fi.dicat quod ille text.for

9 te alibi nō reperitur. ¶ † Nūquid aūt si.in aliqua dispositiōe pu ta in.contractibus fieret mentio de herede,puta q2 quis acquire ret emphiteosim pro se ꝛ suis heredibus,numquid appellatione

a heredis[a] cōtineretur institutus in re certa.ponit Pau.de ca.hic:ꝛ ante eū Barto.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de ope.lib. Ange. Pau.ꝛ Alexā.ꝛ alij in.l.qdā.§.nihil.ff.de edē. Sal.Ang.ꝛ Imo. in.l.gallus.§.etiā si parente.ꝛ ibi mod.ff.de lib.ꝛ posthu. Sali. in l.ij.in.xx.q.C.de iu.emphi.ꝛ Ang.hic in lec.flo.ꝛ late Alex.in ꝯsi. viij.in.iij.vol.ici.visis subtilissimis dubitationib⁹. Iason Pilis.

2 ¶ Error in nomine proprio vitiat institutionem.
3 Heres heredis primi testa.censetur heres.ꝛ nu.4.ꝛ.5.
6 Testator substituendo alicui,non per hoc videtur eū instituere.
7 Substitutio vulgaris fit verbis affirmatiuis.
8 Substitutio pupillaris que non pōt fieri extraneo,continet in se vulgarem tacitam.
9 Non solū substitutio expssa excludit ius accrescendi,sʒ etiā tacita.
10 Qñ verba substōnis sunt dubia,ꝛ sic substō pōt intelligi vt sit di recta,itē ꝛ vt sit obliqua:in dubio intelligitur vt sit directa.

Cum in libris. Ista lex diuidit in qua tuor partes:vt per Bal. ꝛ Sali.hic. In prima ponit thema:ex quo elicitur que stio. In scda opinio antiquor. In tertia reprobatio. In quarta ꝛ vltima ponit vera decisio imperatoris.scda ibi:ve teres qdē existimabāt.tertia ibi, sed hmōi sniam.quarta ibi: sed si quidē. ¶ Hoc.d. Si testator in testō disposuit aliquē esse here dem tertij:valet institutio in duobus casibus.Si testator illius tertij heres fuerit,vel illuʒ heredeʒ fecerit:alr̄ institutio est nulla: q2 errat in noīe proprio quod eius fatuitatem ostendit.h.d.ꝛ fm Paul. ista lex est singularis:nec hʒ parem aut cōcordantē:ꝛ ex ea multa colligunt. Et istū tex.etiā reputat singularē Bald.in.c. iu rauit.in pe.co.de pbat.put referam.j.in quarto notabili. ¶ Pre suppone p intellectu litere ꝙ testator vocabat titi⁹,seu alio noīe ꝙ plotius:ꝛ dubiū faciebat:q2 putabant antiqui ꝙ licet testator

1 vocaret titius,ꝛ dixisset plotiū:ꝙ iste error nō deberet nocere:per regulam habētē † ꝙ error in proprio noīe nō vitiat.l.si i noīe.§.de

2 testa.l.si quis in fundi vocabulo.ff.de leg.j.hic tñ decidit ꝯtrariū.q2

b est error nimiū supin⁹. † Et sic nota ex isto tex.fm Barto.ꝛ cōiter doc.ꝙ error in noīe ꝓprio[b] vitiat instōnē.q2 arguit fatuitatē: vt pʒ ex tex.i ꝟbo stult⁹. Et scdm hoc limita predictā regulā non pro cedere i error e noīs ꝓprij. Idem est si qs erraret in nomīe filij sui. fm Bal.hic.in.ij.col.ꝛ Alex.ꝛ Ro.in.d.l.si i noīe. Nisi talis filius

c esset natus absente patre.l.titius.§.lucius.ꝛ qd ibi no. Bal. ff. de libe.ꝛ post. Et adde ēt idē esse in errore nomīs patris.[c] fm Ro. in si.clxxix.qd incip. Amplissime doctor.in.j.dub. Redeūdo ad no tabile huius tex.adde ꝙ contrarium tenent Fulg.ꝛ do. Franci. de aretio hic.ꝛ Rapha.cu.in.l.iiij.ff.de leg.j.quod imo error in no mine proprio ipsius testatoris nō vitiat institutionem:qñ apparet ꝙ testator errauit.licet in dubio ista l.faciat istam presumptionē, ꝙ nemo sit ita supinus qui nomē suum propriū ignoret. tñ si con staret de errore.ꝛ sic si cōstaret de corpore nō vitiaretur instō. fm

eos. Adde pro ista opi.bene facere istū tex.in fi.ibi,cum non est ve risimile. Item iste tex.post prin. in verbo existimauimus. Item fa cit q2 imperator in hac.l. pcedit coniecturādo:nō autē annullan do. Facit etiam quod vult Bal.hic in.j.q.ꝙ si testator diceret sem pronius mei plotij vel mihi plotio heres esto:ꝙ ex quo propter il lud pronomen mihi constat de corpore,quod tunc error in noīe ꝓ prio non vitiat institutionem. Nec obst.ꝙ talis error arguat stul titiam vel fatuitatem.q2 per hoc nō sequit ꝙ institutio vitiet. ptʒ in.l.nam ꝛ his.ad fi.ff.de inoffi.test. Si tamen vis tenere no. Bar. ꝛ doc.hic cōiter potes inducere subtiliter istū text.iuncta.l. iiij.in prin.ff.de le.j.hoc modo:q2 ibi ꝙ error in noīe ꝓprio nō vitiat quā do constat de corpore:error autē in nomine appellatiuo vitiat, ēt si constat de corpore:nisi data presentia rei.fm glo. Bart.ꝛ magis cōmuniter alios ibi. Ratio quia talis error arguit stultitiam. vt ibi dicit text.in verbo stultius. ergo ibi probatur. ꝙ vbi est talis error qui arguit stultitiam ꝙ vitiat etiam si constat de corpore:sed in casu nostro iste error arguit stultitiam vt dicit iste tex.in verbo stultus.ergo dʒ vitiare institutioneʒ,quāuis cōstet de errore. Nec

a ob.dū dictū fuit ꝙ iste tex.pcedit cōiecturando non aūt annullan

3 do:q2 est ꝯtra istū tex.circa fi.ibi nullius esse momēti. ¶ † Secun

d do no.ex antiqua regula ꝙ heres heredis[d] primi testatoris censet heres. Et facit ad sustinendū libellos vt per Cyn. Barto.et alios hic. Adde tex.in.l.paterfa.§.si.et ibi Bart.ꝛ alij ad hoc not.ff.de vulga.ꝛ pup.ꝛ tex.in.l.iij.ꝛ ibi glos.magna circa mediū.ꝛ ibi bar. ff.de peti.here.ꝛ tex.ibi. Bar.in.l.si quis filium.§.fin.ff. de acquir. here.late Bal.in.xvij.q.ꝛ sequentibus cum concor. adductis per Alex.hic respondentē ad.l.amite.j.e.de succes.adductaʒ in oppo

b situm per Fulg.hic Rapha.cuma.in.l.paterfa.§.fi. ff. eodem. Et vltra tex.per eū adductos adde tex.in.c.j.in princi.de homicid.in vj.per quem no.ibi Gemi.in.iij.nota.quod quis potest se appella re successorem alicui⁹ licet per infinitos medios sit successor:sicut ibi Innocen.papa appellat se successorem Petri,ꝛ tamen fuerūt infiniti medij. Et ex hoc habes primam ampliationem ad hunc tex. Secundo extende regulam huius tex.vt procedat etiam in eo qui non est heres heredis,sed ei succedit alio titulo vniuersali quā hereditario:tñ dicit heres principalis defuncti.quamuis non sit heres heredis.tex.habes ꝛ exemplum in.l.j.ff.de castr.pecu.quem tex.pro sing.ad hoc not. Lud.in sing.cccccxcij.incip.heres here dis. ¶ Tertio pro alia extensione adde tex.in.l.si statulibera.§.nō

c solum.in fi.ꝛ tñ.§.filiusfami.ff.de statulibe.vbi probatur ꝙ licet cō ditiones debeāt impleri in forma specifica.l.q here.in prin.ꝛ.l.me uius.ff.de condi.ꝛ demon.tamen dando heredi heredis dicuntur impleri.adde tex.expressiorem in.l.cū ita datur.§.fin.ff.de condit.

d ꝛ demon.vbi etiam plus deciditur:ꝙ etiam si adijciatur propriū nomen:q2 dicat si heredi titio.x.dederit:adhuc dando heredi he redis impletur conditio.secus qñ nomē propriū precessisset.fʒ gl. ꝛ Barto.ibi per.l.si cōis seruus.ff.de stipu.seruo. Adde etiaʒ pro hac extensione tex.in.l.si peculiū.§.heredi.ff.de statulibe. ¶ Quar to extende istam regulam ꝙ etiam si dicatur scriptis heredibus tamē venit heres heredis.tex.est in.l.j.in verbo scriptis heredib⁹. ꝛ ibi Bald.notat.C.quorum leg. Limita tamen istam regulam dupliciter. ¶ Primo nisi fieret mentio de herede cum adiectio ne suprascriptis vel infrascriptis.tunc non venirent heredes here dum.fm Bart.in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vulga.ꝛ pu.ꝛ in consi.incip. Andreas Martini.ꝛ multum notat Imo.in.l.si quis filium.§.fi.ff.de acquir.heredi. Tu tamen in contrarium pondera tex.in.l.cū filio.in ver.scriptos.ff.de vul.ꝛ pup. ꝛ propterea gloss. ibi que istud sensit exponit tex.scriptos.i.institutos.sed facit violē tiam litere. ¶ Secundo limita in penalibus.nam si testator gra uasset heredem sub pena aliquid facere,nō cōprehenditur heres heredis:quia in penalibus:ꝛ sic in materia odiosa nō procedimus ita per coniecturas:sed debet in eis liquidissime constare.l. in te stamēto.prima.ꝛ.l.vlti.in prin.ff.de condi.ꝛ demon.fm Bald. hic in.xxij.q. Sed melius distingue vt per Bart.in.d.consi. Andreas martini quem late refert ꝛ sequitur do. Alexan.hic.ꝛ Ro.in.l.si qs filium.§.fi.ff.de acqui.hered.ꝛ vide tex.in.l.ad diem. et quod ibi

4 not.ff.de verbo.oblig. ¶ † Quid autē sit in prohibitione testato ris:si testator rem puta domum vel prediū prohibuit alienari sub pena priuationis,nūqd illa prohibitio transeat ad heredem here dis:ꝛ sic successiue.illud quod determinat Bal.quē proxime retu li:facit ꝙ non:cum ista sit materia penalis.tamē cōiter distingui tur an testator fecerit prohibitionē nominatiue:ꝛ tunc non tran sit ad heredem heredis.alr̄ secus.fm Bar.ꝛ alios in.l.filiusfami. §.diui.el.ij.in vlti.col.ff.de leg.j.l.lucius.§.j.ff.de leg.iij.sequitur.d. Alexan.in consi.lxvj.incip.considerātis verbis testamenti. in.ij.

5 colū. ¶ † Not.tamen diligenter ꝙ si testator in testō ꝓhibuit sim pliciter rem alienari,subijciens causam,eo q2 vult eam perpetuo in familia remanere.quāuis ista prohibitio cum non sit nomina tim facta cōprehēdat heredē hr̄dis:tñ nō durat nisi vsqʒ ad quar tum gradū.lapso quarto gradu pōt fieri alienatio. text.est nota

a ¶ Heredis Adde doc. in.l.si pluri b⁹.ff.de le.j. et spe.in tit. de testa. in §.i pins. ꝓ. pone. A. in fine.

b ¶ Proprio. adde Card. zab.ꝛ Ant. de but. in.c. significāte. de rescript. Abb.consi. xciij.inci. in qōe q̄ ad ꝓ sens vertit i ter capl̄m. in.ij.volum̄.

c ¶ Patris. adde Bal. in.l.fi. C. de here.insti.

d ¶ Heredis adde Oid. ꝯsi.xxj.inci. thema tale est testōr hʒ fres. Pe.de anch.consil. cxxj.inci. in xpi noīe p ꝛ ꝯ. Ang.cōs. cc.xv. inci. carissime fr Additio. adde subti lē.d. Phil. deciū ꝛ que ibi p eū in appo.ad eū in.l.q p suc cessioneʒ.ff. de reg.iur.

bilis ⁊ singu in.§.j.⁊ ibi ad hoc not.Ja.de bel.⁊ Angel.in aut.de
resti.fideicom.⁊ hoc bene nota.quia prima frōte quilibet dixisset
ↄtrarium ex quo testator dicit ꝙ volebat perpetuo.¶ Limita tn̄
singulariter nisi testator prohibuerit liberos vel alios heredes
alienare adiecta causa.eo qꝛ vult talez rē ꝑpetuo trāsire ad oēs de-
a scēdentes.tunc prohibitio extenderet vltra quartū gradū[a] ⁊ dein-
ceps in infinitū:ꝓpter illū terminuz descendētes.eo qꝛ nomen de-
scendentiū in infinitū extenditur.§.j.in aut.de heredi.ab intesta.⁊
l.fi.C.de suis ⁊ leg.ita singulariter limitat Jacob.de bel.in.d.§.in
aut.de resti.fideicom.quem refert ⁊ sequitur Alexan.in prealleg.
consi.lxvj.incip.consyderatis verbis testamenti.in.ij.col.in.j.vol.
⁊ in consi.liiij.in.iij.volum.incip.ponderatis verbis testamenti.in
6 iij.co.¶ †Tertio no.ex tex.ibi,nisi pri⁹ hr̄ de plocio sibi instituto.
ꝙ testator substituendo alicui nō per hoc videtur eum instituere.
Adde tex.nota.in.l.ex facto etiam.ff.eodem.Et si dicatur contra.
quia qui vult consequens intelligitur velle omne necessarium an-
tecedens ad illud.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad legatum.de procura.
⁊.l.illud.ff.de acquiren.heredi.⁊ bonus text.insti.eod.in princip.
vbi testator instituendo seruum suum simpliciter, intelligitur illi
libertatem reliquisse.eo quia istud est necessarium antecedens.
Respondent Salic.⁊ Alexan.hic.ꝙ.d.regula procedit quando
consequens est de per se validū.Non aduertunt ꝙ dicunt contra
tex.insti.eo.in prin.vbi consequens.i.institutio serui non erat vali-
dum de per se.Aliter respondent Sali.⁊ Alexan.hic.ꝙ.d.regula
procedit nisi antecedens sit tale quod requirit specificationem et
expressionē:vt est qd ad hoc vt quis intelligat̄ institutus requirit̄
ꝙ testator eum proprio nomine exprimat.l.iubemus.s̄.de testa.
Aliter ⁊ tertio respōdet Bal.hic.in.xv.op.ꝙ qui vult cōsequēs,
intelligitur velle omne necessariū antecedens ad illud,est verum
qn̄ potest fieri sine subauditione persone.nam ꝑsona nunꝗ̄ extrin-
secus subintelligit̄.l.si ita stipulat⁹ fuero si titius.§.chrysogonus.
ff.de verb.obli.¶ Ego ꝓpter aliud aliqn̄ dubitaui in ista regula:
⁊ tu cogitabis.ꝙ imo testator qui vult cōsequens nō intelligitur
velle antecedens.per tex.in.l.pe.§.illo.C.de seruis neces.here.insti.
nam licet testator instituendo seruum suum propriū intelligatur
sibi relinquere libertatē.insti.eo.in prin.tamen in.d.§.illo.est tex.
ꝙ si testator faciat legatum seruo suo proprio,non per hoc intel-
ligitur sibi relinquere libertatem.qd tn̄ est necessariū antecedens.
Sed reperi postea Ludouicū in.d.l.illud.vbi limitat illā regulā:
quod qui vult cōsequens intelligitur velle necessariū antecedens
ad illud.vt sit verum nisi antecedens sit maius.ad hoc alleg.tex.
pro notabili in.d.l.penul.§.illo.Pro ista limitatione facit qd in
simili vult Bar.in.l.ij.in.j.col.in fi.ff.de iuris.om.iudi.Item ꝓ ista
solutione Ludo.adde tex.in.§.ideꝙ.in ver.cum nō sit.verisimile.
insti.ex qui.cau.manu.non licet.¶ Limitat tamen tex.⁊ predictū
notabile quod testator substituendo alicui non per hoc intelligi-
tur eum instituere,vt procedat in extraneo.Sed in filio,ex quo
testator ei substituit,intelligit̄ tacite eū instituere.ita videt̄ tex.no.
in.l.cū in testamento.§.hec verba.ff.eo.⁊ tex.in.l.coheredi.§.fin.fz
vnam lec.Bar.ff.de vulg.⁊ pup.qd tamen an sit verum dic vt ibi
plenius per doct.⁊ in.l.gallus.in prin.ff.de lib.⁊ posthu.Item ad
istum tex.⁊ istud notabile vide.d.Franc.de are.in.l.j.in princip.ff.
de vulg.⁊ pup.in.iiij.q.in scdo effectu dum opponit de.l.ex facto
etiam iuncta gloss.ibi approbata per Bald.⁊ Imo.ff.eod.⁊ rn̄de
vt ibi per eum.nam iste tex.vult ꝙ substitutio semproniij nō valeat
nisi precedat institutio plocij.Et sic hic est tex.qd substitutio vulga-
ris que videretur facta primo heredi si esset institutus,non valet
quando nulla reperitur p̄cessisse institutio.Sed in contrariū facit
tex.in.d.l.ex facto ēt.iūcta gl.ibi cōiter approbata ꝑ doc.p̄cipue ꝑ
Bal.⁊ Imo.ibi.vbi si fiat substitutio ei qui nullo mō fuit scriptus
valet talis substitutio,⁊ succedit̄ ex secūdo gradu substitutionis:
quia sub conditio.fuit substitutus que extitit:⁊ quia omnis substi-
tutus dicitur institut⁹.Cōfirmat̄ oppositio: qꝛ si sit instituta per-
sona mortua tempore testamēti,institutio est ꝓ nō scripta.l.vnica.
in prin.C.de cad.tol.⁊ tamē q est ei substitutus admittitur ex sub-
stitutione,⁊ testm̄ incipit a secundo gradu.vt.l.iij.§.fin.⁊ ibi doct.
ff.de libe.et posth.Bart.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pupilla.in scdo effectu.
in.iiij.q.prin.Ista substitutio si fiat ei qui nullo modo fuit script⁹,
debet valere:⁊ testm̄ incipiet ab illo scdo gradu substitutiōis.huic
difficultati rn̄det.do.Fran.de are.in.d.l.j.in prin.ff.de vulga.⁊ pu.
in scdo effectu quarte qōnis Bart.ꝙ ideo in hac.l.non admitti-
tur substitutus nō precedente instōne:quia si diceremus substitu-
tionem valere admitteretur duplex specialitas circa idem.Pri-
ma est qꝛ in ista.l.verba ex sui figura nō poterāt importare vulga-
rē nisi impropriarent̄.Scda qꝛ preter naturā substitutiōis vbi te-
stator nō fecit primū gradū,haberet locuz scds.cōtra.d.l.j.in prin.
ff.de vulg.⁊ pup.Tu breuius rn̄de qd ideo in.d.l.ex facto etiaz.ad-
mittit̄ substitut⁹:qꝛ cōstabat ꝙ testator eū sibi in bonis suis substi-
tuerat.sed in ista.l.testator non substituerat sibi:sed tertie persone
s.plocio.vnde non poterat substitutus succedere testatori nisi plo-
cius fuisset institutus a testatore.put hic in tex.dr.Uel potes dice-
re quod in.d.l.ex facto etiaz.ibi nō est proprie substitutio,sed insti-
tutio vt dicit.do.Alex.in.d.l.j.in p̄n.in.ix.col.ff.de vul.⁊ pu.Et suc-
cedit vt conditionaliter institutus,fm̄ Bal.⁊ imo.in.d.l.ex facto
etiam.bene facit tex.in.l.quoties.§.si quis primū.ff.de here.instit.
quē alleg.Areti.in.d.l.j.in antepe.co.Tamē istud nō tollit difficul-
7 tatem de isto tex.ideo rn̄de vt supra pxi.dixi.¶ †Quarto not.ex
tex.ibi,tūc etenim existimandū est.hic esse tex.scdm gl.qd substitu-
tio vulgaris sit verbis affirmatiuis.hoc modo sempronius plocij
heres esto.cū tn̄ regulr̄ substitutio vulgaris fiat verbis negatiuis
hoc modo si plocius heres non erit sempronium substituo.Facit
l.titius.ff.eo.⁊.l.si pater impuberes.ff.de vul.⁊ pup.Bal.in hoc se
multum inuoluit hic.Alibi Bal.in.c.iurauit.in pe.col.de proba.
b dicit hic esse text.singularem ꝙ negatiua[b] qn̄qz consistit in verbis
affirmatiuis,vt cū dico titius plocij heres esto:quod expont̄ ⁊ in-
terpretatur hoc modo.i.si plocius heres non est,titius heres esto.
Et sic qn̄ affirmatiua exponitur per negatiuam,⁊ in ipsam digre-
dit̄ et confunditur.Breuiter tu dicas ꝙ iste tex.nihil probat.⁊ gl.
male no.ex tex.qꝛ in quacūqz substōne duo sunt cōsyderanda.pri-
mo persona cui fit substitutio.Scdo persona que substituit̄.quan-
tum ad primam,verba semper sunt remotiua vel priuatiua.⁊ sic
semp habēt effectū negatiuū.Sed cōsyderata scda ꝑsona semper
substitutio hz affirmatiuū sensum:sed in hoc text.ponitur solum
scda pars,ideo affirmatiue cōcipit̄.nam in hoc text.omittitur pri-
ma pars:⁊ ita declarat magistraliter Bar.in.l.j.in princi.in.iij.q.
ff.de vulg.⁊ pupil.Alibi tamen glo.in.l.verbis ciuilibus.in.§.fin.
ff.de vul.⁊ pu.appellat substitutionē de qua in hoc tex.esse dubiā.
⁊ illam gloss.alleg.Barto.hic.sed non declarat quare ista substi-
tutio dicatur dubia.ideo Bartol.in.d.l.j.in princip.in.iiij.qōne.
princi.dicit ꝙ ideo substitutio de qua in hoc tex.dicit̄ dubia:eo qꝛ
conuenit vulgari ⁊ pupillari substitutioni.⁊ sequitur Alexan.hic
Sed errat Bart.quia imo substitutio de qua in hoc tex.non con-
uenit nisi pupillari substitutioni:quod patet,quia per vulgarem
substitutionē succedit̄ testatori.Sed cum hic testator dixerit sem-
pronius plocij heres esto.voluit succedi heredi ⁊ non testatori.
⁊ ita expresse tenet Barto.hic in.iiij.not.⁊ Moder.sequuntur.
Unde dixit Angel.hic quod alio respectu substitutio de qua in
hoc tex.dicitur dubia.eo quia poterat conuenire fideicommissa-
rie:⁊ directe substitutioni.Dic vt dicetur in sequenti notabili.qꝛ
istud quod dicit Ange.non etiam videtur verum:cū in hac.l.ver-
ba substitutiōis essent directa.s.heres esto.vt dicetur.j.in septimo
8 notabili.¶ †Quinto principaliter not.ex eodem text.fm̄ Barto.
quod substitutio pupillaris que non potest fieri extraneo,cōtinet
in se vulgarem tacitam.nā in isto text.substitutio erat pupillaris,
patet quia per pupillarem succeditur heredi.per vulgarem autē
testatori:vt dixi in precedenti notabili.tamen quia non potest va-
lere vt pupillaris,valet saltem vt tacita vulga.Dicit tamen ꝙ
quidam tenent contrarium per.§.extraneo.insti.de pup.substitu.
et nō rn̄det.Responde quod extraneo non pōt directo substitui:
verum est vt valeat tanꝗ̄ pupillaris:sed bene vt valeat tanquam
vulga.si potest.Idem ⁊ plenius tenent Bart.in.l.j.in fin.in princ.
in vlti.quest.et ibi Imo.et Moder.ff.de vulg.⁊ pup.Bal.in.l.fi.
in vlt.q.j.tit.j.⁊ in.l.humanitatis.in pe.co.j.de impu.⁊ alijs subst.
Sali.in.l.si testō.eo.ti.Imo.in.c.raynutius.in materia pupillaris
substōnis de testa.Bal.⁊ alij hic.⁊ Barto.in consi.suo incip.nar-
dus.⁊ Alex.hic.⁊ ibi quicqd teneat Pau.de ca.hic:⁊ in.l.iam hoc
iure.ff.de vulg.⁊ pup.vt hic per do.Alexan.Cogita tamē quis re-
uelauerit Barto.qd in ista.l.plocius esset pupillus,ad hoc vt pos-
set dici pupillaris.Et istis respectibus posses dicere qd substitu-
9 tio de qua in tex.dicatur dubia:vt dixi in precedenti not.¶ †Se-
xto no.ex tex.ibi,partem ve.intelligendo tex.qd in alia parte habe-
ret coheredē:hic ēe tex.meliorē de iure,quod substitutio expressa
excludit ius accrescendi.l.ij.§.si duo.ff.de bono.posses.fm̄ tabu.rō
quia substitutus venit ex expressa dispōne testatoris.vnde exclu-
dit coheredem qui vult venire per ius accrescendi ex sola disposi-
tione legis.hic habes tex.qd etiaz tacita substitutio excludit ius
accrescendi.⁊ ita ad hoc not.istū textum.Bald.hic.in.xxiij.q.idez
tz Bal.in.l.fi.in.j.col.j.tit.j.ibi tn̄ nō allegat istum text.sed moue-
tur per glos.ibi.Et lz Bal.non inducat,declara sic.nam vt dixi in
precedenti no.tenere Barto.⁊ doct.hic ista substitutio ꝓprie erat
pupil.tamen quia facta extraneo non potuit valere vt pupillaris,
continet sub se tacitam vulg.ista tacita vulga.impedit ius accre-
scendi.tex.est hic.Alibi tamen habes casum mirabilem in quo ēt
substitutus expresse nō impedit eū q venit ex dispositione legis.l.
j.⁊ ibi multū ponderat pro singulari Pau.de cast.j.de his q ante
10 apert.tabul.Tamen ille tex.non bene probat.¶ †Septimo not.
ex isto tex.fm̄ Sali.Fulg.⁊ do.Frans.de are.ꝙ qn̄ verba substitu-
tionis sunt dubia,⁊ sic substitutio potest intelligi vt sit directa,
item vt sic obliqua:in dubio intelligitur vt sit directa.Nam hic
testator dicendo sempronius plocij heres esto,poterit videri gra-
uasse plocium

a ¶ Ultra q̄r tū gradum. Adde Jac. zoch.l.c.nō dz.de ↄsan.⁊ affi.

b ¶ Qd nega tiua. Adde doc.in.c.cū in eccl'a.de causa po.et pprie.

nasse plocium institutū, vt restitueret hereditatē sempronio. l. ex facto. in prin. ff. ad treb. et tñ hic imperator interpretatur φ substituerit directo. Et de hoc est tex. clarus in. c. si pater. de testa. in. vj. Facit quia verba in dubio debent intelligi in potentiori significatu. l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. et. c. pen. de senten. excõi. Item adde φ ante eos istum tex. ad hoc not. glos. in. l. verbis ciuilibus. in gloss. fi. ad fi. ff. de vulga. et pupil. vbi per istaz. l. notat φ dubia substitutio interpretatur vt sit directa. Dic melius fm bald. hic in. viij. no. φ in hac. l. erat certuz qd verba substitutionis erāt directa: sed dubium erat de volūtate testatoris ad quez sensum testator talia verba directa expresserit: et quid significare voluerit. Tamen notabile supradictū est in se verum: et approbatur etiam in. l. iam hoc iure. in princ. ff. de vulg. et pupil. ¶ Ultimo not. ex tota. l. duos casus in quibus testator si vocabatur: puta titius: et dicat sempronius plocij heres esto, valet substitutio. Tres alios casus adde per Ang. Sali. et moder. hic. Et per hoc sit expedita ista. l. et consequenter iste titulus. quia glo. nihil. Jason Pisis.

¶ De institutionibus vel substitutionibus seu restitutionibus sub conditione factis. Rubrica.

1 ¶ Fideicom. substi. non est proprie substitutio sed improprie.

¶ Ista rubrica habet tres partes principales. De prima parte scilicet de institutionibus q̄ fiūt sub cōditione loquūtur quasi oēs ll. huius ti. De secunda vero parte. s. de substitutionib⁹ directis facta sub cōditione, loquit solū. l. fi. j. eo. De tertia vero parte. s. de restitutionibus sub cōditione factis: hoc est dicere qñ primus heres grauatus est sub aliqua condictione restituere hereditatem alteri, loquitur solum. l. generaliter. j. eo. alie omnes leges huius titu. loquuntur solum de prima pte rubrice. ¶ Et aduerte quod aliqñ cōditio adijcitur institutionib⁹ substitutionib⁹ seu fideicōmissis vniuersalibus. et tunc loquitur iste titulus et titu. ff. de conditio. institu. Aliquando cōditiones apponūtur legatis vel fideicommissis particularibus: et tunc loquitur titu. j. de conditio. inser. et tit. ff. de condi. et demon. et sic vides que sit differentia inter istum titulū et tit. ff. de cōditio. et insti. ex vna parte. et titulū infra de conditio. inser. et titu. ff. de conditio et demonstratio. ex alia. ¶ † Item not. ex hac rubrica quod fideicommissaria non est proprie substitutio sed impropie. patet hoc ex dictione seu,ᵃ posita in verbo ibi substitutio seu restitutio. et ita tenent Bal. et Sali. j. in rub. titu. sequen. et ibi Paul. de cast. ad hoc expresse not. hanc rubricam. et dicit esse notandam pro statutis facientibus mentionem de restitutio. Ad de gloss. in rubri. ff. de vulga. et pupil. et ibi Moder. ad hoc not. et glo. in. §. qua ratione. insti. de pupil. sub. dum dicunt φ substitutiones sunt quinqz: ergo sentit quod fideicommis. nō sit proprie substitutio. et patet quia alie quinqz sunt directe. ista vero obliqua: in qua heres quando restituit detrahit trebellianicam. toto ti. ff. et. C. ad trebel. que detractio non fit in alijs substitutio. directis. Et quod fideicommissaria non dicatur proprie substitutio. Adde tex. in. l. generaliter. in principio in duobus infra eodem. licet glo. parua ibi in verbo restitutioni. destruendo text. dicat φ ibi dictio vel,ᵇ ponitur pro vt. De quo puncto dicvt plenius per Alexan. in dicta rubrica infra titu. j. Jason.

1 ¶ Que differentia et quotuplex sit inter cōditionem et moduz.
2 Conditio mixta dicitur multipliciter.
3 Quando conditio mixta deficit per factuz eius in cuius persona debet impleri, habetur pro completa.
4 Mulier metu pene non potest cogi ad matri. contrahendum: tamen bene potest sub spe heredita. et quid in matri. spirituali. nu. mero. 5.
6 An. l. nostra habeat locum in contractibus.
7 Conditio habet pro impleta qñ stat per implere debētem.
8 In conditionibus non admittitur purgatio more.
9 Quando aliquis instituitur sub aliqua conditione, vel ei sit legatum, et conditio deficit, an et quando debeat valere institutio.

Cum auum. Ad euidentiaz premitte qd i iure nostro repeℏiuntur quatuor que inter se differunt. s. conditio. modus. causa. et demonstratio. de quibus habes gloss. meliorem de iure in rub. ff. de condi. et demonstra. gloss. in. §. longe magis. insti. de lega. et 1 declarat late Bald. in hac rub. et Sali. † Que autem differentia sit et quotuplex inter conditionē et modū, declarat gloss. in. l. j. j. de his que sub mo. ¶ Item habes premittere ad euidētiam fz Cy. c et latius. Alb. hic. in principio. qd conditionumᶜ tres sunt species principales. Quedam est necessaria et est duplex. Quedam enim est certa an et quando. Quedam est certa an sed non quando. vt in. l. si pupillus. §. quid sub conditione. ff. de nouatio. Quedam est conditio impossibilis. et est quadruplex. qr quadrupliciter potest censeri impossibilitas: vt per gloss. et ibi doctores in. l. j. ff. de conditio. institu. Adde glossam meliorem de iure in. §. impossibilis. insti. de heredi. insti. Quedam et tertio est conditio possibilis et vera. et est illa que concipitur in futurum: et ista habet se ad esse et non esse: ista est que proprie suspendit actū: vt si iueris Mediolanū. nam que concipiuntur in presens vel in preteritum, non sunt proprie conditiones. l. cum ad presens. cum simi. ff. si cer. pe. Et ista species cōditionis proprie est triplex. Quedam est mere potestatiua. Quedam mere casualis. Quedam est mixta: vt declarat iurisconsultus in. l. suus quoqz. ff. de here. insti. et est tex. in. l. vnica. §. sinautem aliquid sub conditione. C. de cadu. tol. dicetur in. l. si pater. j. eodem declarat Cy. et Alb. hic. et aliqd 2 Pau. de cast. in fi. ¶ † Item conditio mixta dicitur multipliciter, aliquando dicitur mixta illa que partim pendet a casu et a fortuna: et partim a voluntate debentis implere. vt habes casum et exēplum in. d. l. suus quoqz. vt si instituo filium meum existentem vltra mare, si venerit in patriam: qr partim pendet a voluntate sua, quod velit venire: et etiam a casu et a fortuna: quia dato quod vellet venire, forte non posset. de ista loquit. l. si pater. j. eodem. Alio modo dicitur conditio mixta illa cuius implementum consistit ex voluntate alterius et etiam instituti. et sic dicitur mixta alio respectu φ precedens. et de hac loquitur ista. l. Dicitur etiā mixta alijs modis de quibus infra. ¶ Debes etiam tertio premittere pro euidentia id quod dicit Barto. hic. in. j. et. iij. oppositione et clarius in l. in testamento. scda. ff. de condi. et demon. per. l. que sub conditione. §. quoties. ff. de condi. insti. quia ibi iacet fundamentum huius legis et presentis materie. ¶ Hoc dicit. Conditio mixta consistēs ex facto instituti et alterius tertij debet impleri aut impediri per factuz illius tertij, ad hoc vt insti. admittatur. hoc dicit. ¶ In b text. ibi cum auum maternum. text. cum mysterio locutus est in auo materno: cuius preteritio habetur pro exheredatione: quia si non instituit nepotes vel neptes, ex quo preterijt intelligitur eos exheredare: et valet testamentum. §. mater. insti. de exh. lib. Et que sit ratio traditur plene per Barto. et alios in. l. in suis. ff. de liber. et posthu. et in repe. l. pater filiū. ff. de inoffi. testa. Nam iste tex. non posset loqui in auo paterno vel in patre. ratio quia auus paternus non posset instituere nepotem vel neptem eius, in potestate constitutos sub conditione mixta, de qua in hoc text. saluo nisi in defectum conditionis eos expresse exheredaret. et ratio est: quia alias posset contingere casus in quo preteriti reperirentur. et quoties c cunqz pater vel auus paternus preterit filium vel neptem in potestate, testamentum est nullum. l. si pater. vbi dicetur infra eo. et ideo tex. opportune locutus est de auo materno, qui potuit neptez sub ista conditione mixta instituere, dato quod in eius defectū non exheredetur. et tamen valet testamentum, eo quia vt dixi preteritio 3 habetur pro exheredatione. ¶ † Scdo nota qd quando conditio mixta deficit per factum eius in cuius persona debet impleri, habetur pro impleta. de qua materia habetur per Dyn. in regula imputari. de regu. iur. li. vj. per Bar. in. l. in testamento. scda. ff. de condi. et demonstra. per glo. Cy. et doc. hic. Istud notabile recipit aliquas limitationes de quibus dicetur in glo. contra istud notabile Barto. format duas oppo. et respondet vt hic per eum. Dicā 4 in gloss. in distinctione quam ibi ponam. ¶ † Ultimo not. ex text. quod licet mulier metu pene non possit cogi ad matrimonium cō d trahendum. l. titia. in princi. ff. de verbo. obli. eo quia matrimoniaᵈ debent esse omnino libera. c. gemma. de sponsa. tamen mulier bene potest sub spe hereditatis, et sic sub spe premij inuitari ad matrimonium: vt hoc text. et. l. seq. et. l. titio centum. in princ. cum multis si. ff. de condi. et de mō intellige tamē semp qñ inuitatio ad matrimonium spe premij fieret p tertiū: tunc valeret: vt hic secus si fieret ab altero ipsorū cōiugum qr nō valeret. qr. l. suspicaret tūc qd illud premiū offeratur ab altero coniugum occasione libidinis et non aliter. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. fi. et ibi Barto. notat. ff. 5 de verb. ob et not. Ange. et Fulg. hic. † Quid autē sit in matrimonio spirituali: et an spe premij et institutionis possit ad id quis inuitari: ponit Bar. in. l. seq. et ibi dicetur. ¶ † Circa istam. l. quero nū 6 quid haberet locū in cōtractibus. puta promitto mulieri centum si matrimoniū cōtraxerit cū titio: mulier vult nubere: sed titius recusat: an cōditio habeat pro impleta: et sic mulier debet habere illa centum. Jac. de raue. Cy. hic in. iij. q. tenēt qd non. quia dos non e pôt esseᵉ sine matrimonio. l. iij. ff. de iure do. alias sequeret qd si promitto titio centū pro dote Berte, si secū matrimoniū cōtraheret: et staret per Bertā et non per titiū qd titius deberet habere talez dotē: cōtra. d. l. iij. Idem tenet Ange. hic in vna lect. et Fulg. p. l. si sponsalibus. in prin. ff. de iure do. Idem tenet Rapha. cuma. in. d. l. in testamento. secunda. Ista ratio Cy. et doc. non videtur esse bona. put etiā dicit Jmo. in. d. l. in testamēto. qr procederet qñ aliqd esset promissum pro dote: prout loquitur. d. l. si sponsalibus. sed in ista. q. promissio de centum fuit facta simpliciter sine commemoratione dotis: et illa potest mulier habere etiā si nō sequit matrimonium. Istā opi. Cy. reprobat Jmo. in. d. l. in testamento. p text. in. l.

a ¶ Ex dictione seu. Adde bar. j. l. si ita. ff. de aur. et ar. le. Cy. in l. quēcūqz. C. de epi. et cle. Card. in clemen. j. in §. porro. de sum. trinit. Arch. in. c. statutū. i. §. cuz vo. de rescrip. lib. vj.

b ¶ Dictio vel. Adde glos. in. c. cum mana. de ele. c. extirpāde de pbē. arch. in. c. j. de immu. ec. Joā. an. in. c. vlt. de consue.

c ¶ Quod cōditionum. Adde gl. in rub. ff. de cōdi. et demō. Bart. in. l. j. ff. eo. titu.

d ¶ Matrimonia. Adde. c. cū locū et. c. requisiuit. de spō. et i. c. ñ. qd me. cā.

e ¶ Dos non pôt eē. Adde tex. i. l. fin. C. de do. añ nup. tex. i. c. nñates. xxx. q. v. glo. in. c. et si necesse. de do. inter vi. et vxo. Jnno. in. c. per vestras. in glo. sua. ff. e. ti. Jo. an. in rta accesso. riū. de regu. iur. lib. vj. in mercu.

iure ciuili. ad fi. ff. de condi. ⁊ demõ. vbi in isto proposito iuriscõsul
tus equiparat contractus vltimis voluntatibus: quo ad hoc vt
conditio vtrobiq; habeatur pro impleta, qñ non stat per implere
debentem. do. Alex. tenet opi. Cy. que est magis cõmunis. motus
q: cum in dubio maior sit fauor in vltimis voluntatibus ꝙ in con-
tractibus. l. in testamẽtis. ff. de regu. iur. Ideo latior fit interpreta-
tio. c. cum dilecti. de do. Ideo isto casu non procedit argumentum
de vltimis voluntatibus ad contractus. Et sic in cõtractibus req
ritur verum implementũ: ꝙuis in vltimis volũtatibus sit dispen-
satum per hanc. l. ⁊ istud ante eum fuit fundamentum Fulgo. hic.
Tenendo istã partẽ nõ ob. l. iure ciuili. alleg. per Imo. vbi equipa
rantur in hoc contractus ⁊ vltime voluntates. q: loquit̃ quando
conditio impeditur impleri per ipsum promissorem, qui conditio
nem apposuit. sed nos loquimur qñ conditio est implenda cũ ter
tio, ⁊ stat per ipsum tertium: quo casu nulla est culpa promissoris:
nec est quid promittenti imputari possit. ⁊ sic cessat tunc rõ. d. l. iu-
re ciuili. Confirmatur ista solutio per tex. sing. in. l. cum proponas.
C. de nau. fe. vbi est text. quod qñ quis paciscitur quod alter susci-
piat in se periculum casus fortuiti, nunꝙ intelligitur de casu qui
habet originem a facto ipsius stipulantis. do. Fran. de are. hic te-
net opi. Imo. quam putat veriorem ⁊ equiorem. Mouetur dupli
ci fundamento. Primo per tex. vbi dicit esse casum in. l. labeo scri-
bit si mihi bibliothecam. ff. de contrahen. empti. Sed responde qꝺ
licet ibi esset conditio que penderet ex facto tertij, tamen ibi stetit
non per illum tertium sed per ipsum contrahentem: ideo habetur
pro impleta. sed nos loquimur qñ stetit per illum tertiũ ⁊ nõ per
promissorem: ⁊ sic nihil potest imputari promissori. Scꝺo moue-
tur quia sic conditio in contractibus fauorabilius se habet quam
in vltimis voluntatibus. vt patet in. l. si filiusfami. in princ. ff. de ver-
bo. obligatio. ⁊ in. l. vnica. C. vt actio ab hered. ⁊ contra here. facit
§. ex conditionali. institu. de verb. obli. ergo similiter debet cõcedi
vt ille qui tenetur implere conditio. ex cõtractu, satis sit si per eum
non stet: sed per tertium: sicut in vltima voluntate. Tu dic qꝺ imo
conditio in vltimis voluntatibus fauorabilius se habet ꝙ in con-
tractibus. patet, q: cõditio impossibilis vitiat cõtractũ. §. impos-
sibilis. institu. de verb. obli. ⁊ tñ non vitiat vltimas voluntates. l. j.
ff. de condi. institu. ⁊. l. obtinuit. ff. de condi. ⁊ demonst. Et sic tene
opi. Cy. quã confirma: q: in vltimis voluntatibus facilius fit ex-
tensio de vno casu ad aliũ, vel de vna re ad aliã, quã in cõtractib⁹.
hinc est ꝙ in vltimis volũtatibus cõcesso vno videt̃ concedi aliud
sine quo cõcessum non haberet effectum: puta accessio. l. illud. ff. de
acqui. here. ⁊. l. pro herede. §. si. cũ glo. eo. tit. ⁊ tñ secus est in contra
ctibus. l. in vendendo. ff. de contrahen. emptio. ⁊ declarat Barto.
in. l. j. ad fi. ff. de seruitu. lega. ⁊ in. l. via constitui. §. j. per illũ text. ff.
de seruitu. rustico. predio. ¶ Glo. in verbo manifestum. diuiditur
in duas partes prin. In prima assignat rationẽ ad text. ⁊ allegat
concordãtes. In scꝺa que est ibi. sed contra. j. de conditio. inser. op-
po. contra text. Ista scꝺa pars est difficilis ⁊ glo. confuse procedit,
ideo vt eam clare habeas subdiuide eam in nouem particulas. In
prima fortiter oppo. contra tex. de. l. legatum. In scꝺa sol. vno mo
do. In tertia alio. In quarta ponit veram distinctionem Ioan. et
prosequitur primũ mẽbrum distinctionis. In quinta prosequitur
scꝺm membrũ distinctionis. Io. vbi ponitur vera solu. In sexta
format tria cõtraria, que non tendũt cõtra istũ tex. sed contra deci
sionem. d. l. legatũ. tñ tertiũ non põt venire cõtra hanc. l. In septi-
ma extendit distinctionẽ supra traditã. In octaua limitat hanc. l.
ex qua limitatione traditur tacitum contrarium. In noua ⁊ vlti-
ma reassumit in vno verbo verã solutionem huius tex. que colligi
tur ex distinctione. secunda ibi, solutio hic erat alias relicturus.
Tertia ibi, vel ibi fuit in mora. Quarta ibi: tu distingue fm Ioan.
Quinta ibi, si vero cõsistat in facto eius. Sexta ibi, sed ar. ꝯtra. ff. de
leg. j. Septima ibi, idem est in illa condi. Octaua ibi, item qꝺ dicit
hec. l. Noua ⁊ vltima ibi: planius dic. ¶ Prima pars gloss. clara
est. ¶ In scꝺa parte principali ibi solutio hic erat alias. istam dã-
nant docto. tanꝙ diuinatiuam. licet Fulg. eam saluet a diuinatio
ne. nam cum in ista. l. ista esset neptis huius aui, presumitur pro-
pter coniunctionem sanguinis ꝙ auus erat alias relicturus: da-
to ꝙ neptis non adimplesset conditionem. sed in. l. contraria lega-
tum fiebat extranee si nuberet filio suo. facit. l. cum rem alienam. j.
de leg. Sed tu aduerte q: etiã in. l. contraria patruus relinque-
bat nepti: ⁊ ibi erat verisimilitudo ꝓpter cõiunctionẽ sanguinis.
et sic non est verum dũ dicit Fulg. ꝙ ibi erat extraneus: ꝙuis iste
tex. loquatur de cõiunctione in linea descẽdenti. Ibi in linea trans
7 uersali. ¶ † No. tñ ex hac solu. que vera est in se, magnam limita-
tionem ad iura que dicunt ꝙ conditio habetur pro impleta quã-
do non stat per implere debentẽ: vt iuribus allega. in prin. glo. q:
d. iura debent limitari quãdo testator erat alias relicturus: et est
magna limitatio ad illas. ll. ⁊ sequit̃ Ange. ⁊ Ful. hic. Similem
glos. habes in. l. q̃ sub conditione. §. quoties. ff. de conditio. institu.
facit tex. in. l. cũ tale legatum. §. falsam conditionẽ. ff. de cõdi. ⁊ de-

¶ In glos. ibi, vel ibi fuit in mora. hec etiã diuinat. est tamen vera
in se. ⁊ ex ea no. fm Ange. ⁊ Ful. limitationem ad hanc. l. vt proce
dat nisi ista neptis fuerit in mora nubendi. Et sic si mulier semel
fuit in mora adimplendi istam cõditionẽ, lʒ postea velit purgare
moram, qꝺ tñ nõ admittet̃ ad relictum. facit tex. in. l. pe. §. j. ff. de cõ
8 di. ⁊ demõ. quã gloss. j. allegabo. ¶ † Et ex hoc nota cõclusionẽ qꝺ
in conditionibus non admittitur purgatio more. Et potest du-
plex ratio assignari. Prima q: dispositio conditionalis dʒ forma
liter impleri: ⁊ sic in termino statuto: et non vlterius. l. qui heredi.
in prin. ⁊. l. meuius. ff. de condi. ⁊ demon. Scꝺa ratio est quia illud
qꝺ est in condi. nõ est in obligatione. l. si quis sub cõditione. ff. si qs
omis. causa testa. ⁊ vbi nulla est obligatio ibi nulla est mora. l. lecta.
ff. si cer. pet. ⁊. l. si pupillus. ff. de verb. ob. per consequens ibi non
cadit proprie purgatio more. Pro ista ꝯclusiõe est text. in. l. thais.
§. intra. ff. de fi. lib. ⁊ tex. in. l. si super possessione. ⁊ ibi Bald. in fi. ad
hoc no. C. de trãsac. Limita tñ Bal. i. l. si plures. in pe. col. C. de cõ-
di. inser. ꝙ intra modicũ tẽpus põt mora purgari. facit text. in. l. si
ita qs ꝓmiserit. §. seia cauit. ff. de ver. ob. ⁊ in. c. potuit. ꝺ locat. Ad
idẽ facit tex. in. d. l. thais. §. intra. in ꝟbo postea. qꝺ denotat inter-
uallũ. l. nõ erit. in. §. si. ff. de iureiu. Barto. in. l. fructus. in fin. ff. solu.
matri. ergo secus si intra modicũ tp̃s. tñ huic limitationi videtur
refragari rationes p̃dicte presertim scꝺa. Sed in hoc me non extẽ-
do: q: est materia. l. si insulã. ff. de verb. obli. Potes ⁊ aliter limita
re vt p Imo. in. l. hec cõditio. la. ij. post Bar. ibi. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
Item circa scꝺam rationẽ. s. assignatã rectius cõsydera q: imo in
dispositione cõditionali cadit mora. vt est tex. in. d. l. pe. §. j. ff. de cõ
di. ⁊ demon. ⁊ hec allegata in glo. nõ quidã precisa: sed causalis, si
vult ad relictũ admitti. ⁊ hoc respectu põt etiã de purgatione mo
re tractari. vñ prima ratio vr̃ esse tutior: proprie tñ nõ est mora nec
purgatio vt predixi. ¶ Quid aũt esset si ista neptis voluit nubere
filio antilli: sed ipse recusauit: postea ipse est contentus ꝯtrahere
matrimoniũ. nũc ista neptis recusat. nunquid ista neptis perdat
successionẽ. lʒ Cy. hic. i. iiij. q. tenuerit ꝙ sic: vltima mora nocet. l. si
seruũ. §. sequit̃. ⁊. §. de illo. ff. de ver. ob. ⁊. l. illud. ff. de peric. ⁊ cõmo.
rei. vẽ. tñ cõtrariũ cõiter tenet̃. q: sufficit cõditionẽ semel impletã:
dato ꝙ nõ durauerit nisi momẽto. l. si qs heredem. j. eodẽ, fm bal.
hic in vlti. q. ⁊ omnes mod. ⁊ Imo. in. l. in testõ. ij. ff. de condi. ⁊ de.
vt hic plenius. p do. Alex. cũ limitatione de qua p eum. Sequitur
etiã do. Alex. in cõsi. ciij. inci. visis ⁊ ponderatis his que narrant̃
in themate. in. j. ⁊. v. colum. ¶ Sum in quarta particula ibi, tu di-
stingue. vbi glo. ponit verã solutionẽ, quam breuibus verbis in fi-
ne reassumit. Pro clara intelligentia huius partis ⁊ perfecta no-
titia totius materie, ex mente Barto. plen⁹ in. d. l. in testõ. ij. ff. de
9 condi. ⁊ de. sed ego plenius attingam: si queratur † qñ aliqs insti-
tuit̃ sub aliqua conditione, vel ei sit legatũ ⁊ cõditio deficit: an ⁊
qñ debeat habere institutiones ⁊ qñ nõ: habes ꝯsyderare tres ca
sus. Aliqñ em̃ qs instituit̃ vel ei sit legatũ sub conditione mere ca-
suali: aut sub conditione mere ptãtiua: aut sub cõditione mixta.
Primo casu fac regulã ꝙ qñ qs instituit̃ sub conditione mere ca-
suali: puta si cõsul fact⁹ fuerit. ⁊ tũc qũocũq; deficiat cõditio siue p
mortẽ siue per factũ tertij siue qualitercũq; ꝯditio hr̃ p defecta. et
cõsequẽter ꝑdit̃ institutio vel legatũ. tex. est in. l. vnica. §. sin autẽ ali
qd sub cõditiõe. C. de ca. tol. Et rõ est q: testator q instituit sub cõ-
ditione casuali cõsyderauit casum, ⁊ nullo mõ factũ instituti. ⁊ sic
qualitercũq; deficeret ꝯditio, etiã si p casũ mortis, noluit institu
tum admitti. Adde tũ qꝺ istud fallit in casu valde singulari. l. fin.
j. de neces. seruis he. institu. qñ seru⁹ est institut⁹ pure sed libertas
est relicta sub cõditiõe casuali, certe si cõditio deficit, tñ fauore li-
bertatis cõsequet̃ libertatẽ: sʒ non hereditatẽ vt ibi. ⁊ ad hoc illa. l.
est sing. ⁊ peregrina fʒ Ang. hic in lec. fiorẽ. in. iij. col. ¶ Aliqñ ⁊ se
cũdo qs instituit̃ sub conditione mere ptãtiua. puta si seruũ tuum
manumiserit. nã istud pendet a sola volũtate sua. ⁊ tũc si impediat̃
p casũ mortis, tñ ꝯsequet̃ hereditatẽ vel legatũ. tex. est i. l. q̃ sub cõ
ditione. §. quoties. alleg. in gl. Et rõ est q: testator apponendo ta-
lem ꝯditionẽ cõsyderauit tm̃ factũ instituti, ⁊ ei⁹ volũtatẽ: an p eũ
staret an nõ. si ergo nõ stetit p eũ, sed p casum mortis, cõsequet̃ in-
stitutionẽ ⁊ legatũ: saluo nisi mora p̃cesserit. vt dicit gloss. Item ni
si testator qui talẽ cõditionem apposuit expresse dixit q: volebat
illã vere impleri: ⁊ sic qꝺ vere manumitteret seruũ: tũc si staret per
mortẽ nõ cõsequeret̃ legatũ. Ita limitat sing. bal. in. l. si pr̃. in. iij.
q. ad fi. j. e. Iurib⁹ p eũ alleg. presertim. l. in his. ⁊. l. iulianus ait. ff.
quasi dederit. ff. de cõdi. ⁊ demon. ¶ Aliqñ ⁊ tertio quis instituit̃
sub cõditiõe mixta ⁊ intellige cõditionẽ mixtã que pendet a facto
debẽtis implere ⁊ alterius tertij. vt in exẽplo tex. nostri. ⁊. l. sequen
tis. ⁊ in hoc sicut cõditio est mixta inter duas precedẽtes, ita eligit
media via. nã si quidẽ implementũ cõditionis matrimonij impe-
diat per casum mortis, non debetur institutio nec legatum: ita ꝓ-
prie loquit̃ tex. in. l. legatum. j. de cõdi. inser. Si autẽ deficiat facto
tertij cum quo matrimonium debet contrahi: vt quia ille recu-
set, tunc habetur pro impleta: casus est hic. ⁊ sic vt dicit ista glo. in
fi. in. l.

§.fi.l.contraria implementum conditionis deficit per casum mortis, hic per factum tertij. Et multomagis istud procedit qñ casus mortis euenit in persona heredis & legatarij: vt si ille qui erat institutus si matrimoniũ cõtraheret moriatur: multo fortius conditio habetur pro defecta: tex. est in.l.sub diuersis.§.fin.fm tertiam lec.gl.ibi cõiter approbatã. & in.l.si ita expressum.ff.de condi. & de. fm Ang. et Pau.de ca.hic. Nisi fm Ange. casus mortis fuisset ita repentinus qd forte ex clausula gñali posset cõsuli heredibus heredis vel legatarij. facit in simili text.in.l.iij.C.de inoffi.testa. Si autem cõditio sub qua aliquis est institutus, vel factũ legatũ a deficeret facto & culpa testatoris: puta testator instituit [a] aliquem herede sub conditione si heres fecerit corpus suum sepeliri in tali ecclesia: pone qd testator sit mortuus excõicatus, & eps non vult qd in aliqua ecclesia sepeliatur: & sic non stat p heredẽ quominus conditio impleatur: sed facto testatoris: tunc dic qd cõditio habet pro impleta. fm Bal.hic.in.xj.qõne.quem sequunt Salice. et alij Moder. & Bar.in.l.miles.§.fi.ff.de adul. Bal.in.l.vnica.ad fi. C. de his qui pene noie. Imo.in.d.l.in testã.la.ij. & plenius in.c.si filius, vbi etiã Pet.de anch.de testamentis.cũ alijs cócor.alleg.per do. Alex.hic in fi. Et hoc modo habes perfecte recollectam hãc materiam. ¶ Nunc expediamus aliqua cõtraria de quibus gloss. in discursu opponit. In gloss.ibi.sed argu.contra.ff.de condi. & demon.l.si titius.vnde scdm Barto. & alios qñ adeo ibi conditio habetur pro impleta, eo quia impeditur facto tertij: & iniste. vnde cũ ibi nulla actio possit competere aduersus tertium impedientẽ. et sic alio remedio non posset esse consultum ipsi heredi: ideo mirũ si conditio habetur pro impleta. secus qñ posset haberi regressus contra tertium iniuste impedientem. iuribus. s. alle. hinc sequitur fm Bal.hic in.viij.oppo. quod si testator instituerit aliquẽ heredẽ sub conditione si edificauerit ecclesiã in tali loco, qd si eps non vult consentire qd ecclesia edificetur, & sic impeditur implemẽtum conditionis per factum tertij contra quẽ non potest haberi regressus: merito tunc habetur p impleta. d.l.si titius. & idẽ tenet bald. in.l.deberi.C.de fideicõmissa.liberta. & in.l.vnica.in.ix.qõne.C.de his que pene nomine. Limita tamẽ qñ illud factum tertij non directo sed p quandam cõsequẽtiã tenderet ad impediendum cõditionem impleri: quia non habebitur pro impleta.l.iij.§.si quis seruum.et.l.non omne.ff.de statulib. de quo dic vt plenius per barto. & Imo in.d.l.in testamẽto.la.ij.et Bal.hic.in.iij.q. & Alex.hic, ¶ In sexta particula gl.qñ opponit de.l.si fundũ p fideicõmissuz. §.si titius. & respõde qd ibi nõ fuit conditio sed modus. Aduerte quia istud contrariũ & sequẽs nõ venit contra.l.nostrã imo cócordaret cum hac.l.sed venit contra.l.legatum.allega.pro contraria in glo.vbi qñ conditio mixta pendẽs a facto debentis implere et tertij, impeditur per casum mortis, habetur pro defecta: et tamẽ in illo.§.si titius.conditio manumittendi seruum alienum et sic conditio mixta, si deficit p casum mortis ipsius serui, tamẽ habet pro impleta: & legatũ debetur. & cũ.d.§.si titius.videtur cócordare tex.in.l.pater.§.tusculan⁹.ff.de leg.ij.quẽ allegat Pau.de cast. hic. & Bar.in.l.titio centũ.§.titio genero.in.j.col.ff.de condi. & de. itẽ si ille.§.titius.obstat in alio: qz in conditione mixta non fit differentia an quis impeditur per factum tertij: an vero per casum mortis, imo illi duo casus equiparantur. qd est contra distinctionem Jo.approbatam per glo. & doc. Glo.respõdet qd ibi legatuz non fuit relictum sub conditione si manumitteret seruum, sed sub modo vt manumitteret seruum. Ratio differentie est fm omnes Moder.hic: qz conditio pendens impedit ortum et natiuitatem obligationis et actionis: sed modus donec pendet nõ impedit qd oriatur actio, imo oritur. sed impeditur executio.l.quibus diebus. §.terminus. & ibi late Bart.ff.de condi. & de. Ideo si deficiat, facilius impedit oriri quando est conditionalis, quam impediat iam ortã. p regulã in.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui. Contra.d.§. si titius. fortiter obstat tex.in.l.titio centum.§.titio genero. §.sed cũ ante nuptias.ff.de cõdi. & de. vbi probari videt qd legatũ relictũ sub mõ.s.vt matrimoniũ cõtrahatur, non debet si morte impediatur. Sed responde qd ibi re vera erat conditio & non modus. scdm Bar.hic & ibi: & plenius per Barto. & omnes Moder in.d.§.si titius ad quem te remitto. quia Raph. Fulgo.hic tenet contrariũ. p tex.in.d.§.titio genero.§.sz cũ ante nuptias. vbi tex. dicit tale legatum esse purum. Et contra etiaz tenet Raph.cu.in consi.lxxix. incip.testator legauit vxori sue.in vlt.col. ¶ In eadem parte glo. dum opponit de.l.annua.vbi conditio mixta deficiens per mortẽ tertij non facit deficere legatum.glo.respondet qd ibi est speciale fauore alimentorum. ista solu.sic indistincte esset cõtra.d.l. seio. in prin.ff.de annu.leg. & l.qui cõcubinã.§.pe.ff.de leg.iij.ideo distingue vt per Bart. & ibi di.in.l.j.§.de leg. & in.l.illis libertis.ff.de cõdi. & de. & in.l.seio.§.fi.ff.de annu.lega. Paul.de castr. & Moder. hic. Sed aduerte quod.d.l.annua.cum simi.videtur non proprie facere ad propositum nostrum: quia ibi non dicitur deficere conditio, sed potius finiri. erat enim conditio habens tractum successiuum si liberi morarentur cum matre testatoris herede, vt dicit Barto.in.d.l.in testã.la.ij.in.j.colum. & cum ea ceperunt morari, & mortua est: magis adimpleta est cõditio quã deficiat. Facit tex.in l.stichus nutricis.§.fi.ff.de ali.lega. Et ita in effectu videtur tenere Fulg.hic. ¶ Tu dic qd hec consyderatio stare nõ potest. nã quando aliquid annuuz relinquitur, plura sunt relicta: prout plures sunt anni.l.in singulos.ff.de annu.leg. secus in cõtractibus seu in stipulatione.l.si stichũ.§.stipulatio.ff.de verb.ob. vnde pro annis preteritis seu precedentibus bene dicit fuisse impleta conditio. sed non pro annis futuris: cum legatum annuuz sit conditionale vt pdixi: videtur qd mortua matre nõ debeatur, cũ propter casum mortis conditio deficiat. vnde solu.gl.videt nõ solũ vera, sed etiã necessaria, qz speciale sit fauore alimentorũ, qñ relicta sunt fauore legatarij. vel sum⁹ in casu dubio, in quo casu presumuntur relicta fauore legatarij.d.l.illis libertis.cum alijs.s.alle. ¶ In eadẽ parte dum glo.opponit de.l.vter ex fratrib⁹. aduerte ne gl.te decipiat. Istud tertium contrariũ tendit ad aliud qz precedentia. qz duo precedentia veniũt cõtra.d.l.legatũ. ista.l.venit cõtra.l.nostram.vt ostendit solu.glo. qz ibi cõditio deficit per factuz tertij, & nõ per casum mortis. Et lz do. Alex. dicat qd illa.l.obstet in duob⁹ contra istaz.l.tũ si consyderas scdam inductionẽ do. Alex.cócordat cum.l.nostra. & sic solum ob.vno modo. Nam ibi testator dixerat vter ex duobus fratribus consobrinã in vxorẽ acceperit, habeat octo partes hereditatis tantũ, & alius quatuor: pone vnus eorũ accepit consobrinam in vxorẽ, alius qui non accepit debet tantum habere quatuor vncias. cõtra imo videt qd debeat habere octo, acsi consobrinam in vxorẽ accepisset. eo qz non stat per eum, sed per factum consobrine que potius voluit alteri nubere. ergo conditio debet haberi pro impleta. Sed respõdet Bar.ibi Ange. & do. Alexan.hic, qd ibi testatoris volũtas repugnat qd cõditio habeatur pro impleta. Et isto modo limitat ista.l.per illaz. Et in hoc illa.l.est singularis fm Ange.hic. ¶ Tu responde pulchrius et subtilius secundũ Raph.cu.in.d.l.vter ex fratribus. nã qz conditio habeatur pro impleta, qñ non stat per implere debentẽ: istud est per fictionẽ: qz.l. fingit haberi pro impleta: vt in prin.glo. Sed sic est qz vbi non potest habere locum veritas, ibi nõ põt habere locum fictio.l.qui ad certũ.ff.loca.l.si pater naturalis.ff.de adop. Tunc sic in illa.l.vter ex fratribus. illa consobrina nupsit vni, non stat p aliũ, nũquid habebit pro impleta: certe non qz cum in persona eius conditio illa amplius non posset vere impleri postqz nupsit alteri: ergo etiam per fictionem nõ põt fingi qz habeatur pro impleta. & idem sentit Raph.hic in vlti.colum. vel adhuc planius responde qz cum ibi, conditio fuisset impleta per vnuz vere fm voluntatem testatoris. Ideo in personam alterius non põt habere locum fictio, qz conditio habeatur pro impleta: qz veritas facit cessare fictionem.l.filio quem pater.ff.de lib. & posth. ¶ In septima particula ibi, idem est in illa conditione si decẽ titio dederit. habes ex glo. quod si aliqs instituatur sub conditione si dederit.x.titio, qz iste dicitur institutus sub conditione mixta, & nõ sub conditione mere potestatiua. Ratio qz implementũ dandi non pendet solũ a voluntate volentis dare: sed etiam a facto tertij si voluerit accipere.l.iij.ff.de condi.insti.alleg.in glo. ergo dicit conditio mixta. Pro ista glos.fortiter stringit: qz cõditio mixta deficiens per casum mortis extinguitur.l.legatũ.C.de condi.inser. & .s.plene in glo. Sed qñ est mere potestatiua, & deficit per casum mortis, nõ habetur pro defecta: imo pro impleta.l.que sub cõditione.§.quoties.alleg.in glos. Sed ista conditio si titio dederis.x.si deficiat per casum mortis illius cui debet dari, habet pro defecta: text.est in.l.cũ ita datur.ff.de cõdi. & de.alle.in glo. ergo inceuitabiliter ostendit qd ista conditio si dederis.x.est mixta, & nõ mere potestatiua. Cũ ista glo.transeũt cõiter doc.hic. & Bar. & Imo.in.d.l.in testamẽto.la.ij. Bart. & bald. in.l. si.j.de condi.inser. ¶ Contra istã conclusionẽ glo.approbataz per alios, duo obstant. Primũ est qd filius in ptãte non põt institui a patre sub cõditione mixta, nisi in defectũ exheredet: sed bene põt institui sub cõditione mere potestatiua.tex.est de vtroqz, et ibi dicetur in.l.si pater.j.eo. Et tñ filius in ptãte potest institui a patre sub ista cõditione si.x.dederit titio.tex.est in.l.suus quoqz. & meli⁹ in.l.seq. & seq.ff.eo. & text.clarus in.l.fi.ff.de condi.insti. ergo apparet qd censet mere ptãtiua & non mixta. Tñ ad hoc respõdent bal. hic in.j.q. & Pau.de ca.hic in vlti.col. qz lz cõditio dãdi sit mixta, vt dicit glo.tñ qz est facilis: ideo filius põt sub ea institui. qz filius põt institui non solum sub conditione potestatiua, sed etiam sub mixta facili.d.l.suus quoqz.in prin.in ver.potest. Ita etiam in effectu respõdẽt Bar. & Imo.in.d.l.in testamẽto.ij.vbi tenẽt cum ista glo. qz conditio dandi sit mixta, & dicunt qz in.d.l.suus quoqz.iurisconsul.excludit conditio.casualem, sub qua filius in potestate non potest institui. sed non excludit mixtã qñ est facilis: vt ibi. ita etiaz tenent in.l.si.Barto. & Bald.C.de conditio.inser. † Tu potes aliter & notabilius respondere. nam conditio mixta dupliciter dicitur vt declaraui in euidentialibus. Quedam dicitur mixta que

a ¶ Testator instituit. ad de diffuse p Joã. Calde. in suã disputatione incipiẽte rector ecclesie.

pendet a facto debentis:implere:z etiā a casu z a fortuna.puta qñ filius existens in partibus remotis fuerit institutus si in patriam reuerterit,z sub ista institui nō potest,z in istis terminis proprie loquitur.d.l.si pater.j.eo.Quedam est conditio mixta alio respectu.s.que pendet a facto instituti,z alterius tertij.z si sit tale factū qd semp possit impleri,z verisimiliter ille tertius implere pōt vt in exemplo glo.Instituo filium si.x.dederit titio.z ista quodāmodo censetur potestatiua.z sub illa pōt filius institui.ita loquunt iura preallegata.¶ Secundo z fortius cōtra cōclusionē gl.facit q ista conditio si dederis.x.titio debeat dici mere potestatiua,z non in aliquo mixta.z moueor p illud qd vult Bar.hic.in.ij.oppo.quem omnes sequuntur.vbi vult qd si aliquis instituat heres sub conditione si manumiserit seruū suū,qd ista dicit conditio mere potestatiua:eo quia lz pendeat etiam in facto serui,tñ seruus verisimiliter consentiet.ita debet esse in hac conditione si dicez dederit tertio:qz licet videatur pendere a facto illi⁹ tertij,tñ verisimiliter tertius accipiet pecuniam.ergo dz censeri mere potestatiua.Et si dicas q in primo casu seruus non pōt refutare libertatē.p.l.fi.C.de testamen.manu.alleg.p Bar.z tñ ille tertius bene posset refutare accipere pecuniā:qz rñdeo q.d.l.si pater.est.l.noua.C.sic ante q esset illa.l.bene seruus poterat refutare libertatem.z sic de iure.ff. tamē illa cōditio si manumiseris seruū tuū:dicit mere potestatiua. d.l.que sub conditione.§.quoties.Cogita nisi respondeas q maior verisimilitudo verset in psona serui,qui magis verisimiliter accipiet libertatē:qua nihil melius prestari potest.l.plane.§.f.ff.de leg.j.nō sic est vel tanta verisimilitudo acceptādi pecuniā.d.l.iij.ff. de condi.institutionū.Itē p ista opi.videtur tertio facere tex.in.l. si cui pure.§.fi.ff.ad treb.Non tñ recedas a cōi opi.In alijs duabus partibus glo.bene dicit.¶ Quasdam alias questiones extra glo.examināt Cy.z alij doc.hic z Imo.z Raph.cu.in.l.in testō.ij. ff.de condi.z demō.de quibus remitto te ad do.Alexan.qz nihil adderē.Vide etiā in materia duas alias questiones p Bal.in.l.si quis ad declinandam.C.de epis.z cle.Et an ista.l.sit hodie correcta:tangūt Ange.z Fulg.in.l.reprehēdēda.j.eo.Et p hoc remanet expedita ista difficillima lex. Iason Pisis.

1 De iure ciuili non est turpe nec prohibitum matrimonium cum consobrina.
2 Spe premij pōt mulier inuitari ad matri.contrahendum.
3 Si monasteriū instituat heres sub conditione,si talē filiā acceperit in monialē,talis conditio tanq̄ turpis rejicitur.
4 Statur confessioni facte in libello supplica.porrecto principi sicut statur confessioni facte in libello conuentionali.
5 Narrata in rescripto pro impetrāte faciūt fidem cōtra eum,etiam si rescriptum appareat subreptitium.
6 Quando mulieri fit legatum,vel instituitur sub conditione si nupserit tali:intra quantum tempus debet talez conditionem adimplere.
7 Si pater acquireret emphiteosim pro se z filijs mascu.z feminis nubentib⁹ intra territo.concedētis,mortuo patre filie femine puberes debent nubere in territorio intra triennium.
8 Extraordinarium auxilium intelligitur officium iudicis.

CONDITIONI. Ista.l.diuiditur i tres partes princ.In prima ponitur thema z decisio.In scđa que est ibi:nec em videri potest, respondetur tacite obiectiōi.In tertia ibi,nec extraordinario,respondet alteri tacite questioni.h.d.¶ Si heres institua tur sub conditione mixta z non turpi,z eius facto nō pareatur cōditioni,locus est substituto.¶ In tex.ibi viduitatez tibi indixisse. sensus litere est fm qd declarāt Sali.z Pau.de ca.q cum mater ordinasset q filia nuberet consobrino,p consequens nō volebat q alteri posset nubere.l.cum ita legatuz.§.j.ff.de condi.z de.vnde qz turpe videbatur consobrinā iungi cōsobrino,in effectu cogebatur remanere in viduitate sine matrimonio:sed sic est q disponēs inductiue viduitatez reprobatur a iure:toto titulo infra de indic.vidui.tollen.tñ hoc non obstāte hic decidit contrarium.† cū de iure ciuili non sit turpe nec prohibitū matrimonium cū consobrina:secus de iure cano.vt dicit glo.z propterea litera dicit probabili cōsilio:qz matrimonium erat legitimū,z inductuz ad bonū finem et effectum.¶ † Not.q spe premij pōt mulier inuitari ad matrimonium contrahendum vt hic:z.l.precedenti.z.l.titio centū.in princ. ff.de condi.z demō.lz non metu pene.l.titia.in prin.alleg.in gloss. pro contraria.z glo.non soluit:eo qz matrimonia^a debent esse libera ab omni pena.c.gēma.de spon.Adde secus esse in matrimonio spirituali,in quo monasterium non potest inuitari spe lucri ad recipiendum aliquem in monachum:qz esset simonia.c.non satis.de simo.Sicut nec spe premij potest testator inuitari ad aliquem instituendum.l.ille autē.in prin.cū gloss.ff.de here.instituen.¶ Subdit tamen Bar.z aduerte qz est pulcher passus† q si monasteriuz instituatur heres sub conditione si talem filiam acceperit monialem,q ista conditio tanq̄ turpis rejicitur:per regulā.l.reprehen

a ¶ Matrimonia.Adde.c.cū locū.z in.c.requisiuit.d spon.z i.c.ij.quod met.cau.

b ¶ Illa censetur esse cōis opi.Adde c.capellan⁹.de fer.abb.i c.tua nos.d vsur.abb.in c.nouim⁹.de verb.si.abb. in.c.cū sint. d deci.abb. in.c.ij.d cog.spi.abb.i.c. veniēs.d cē. si.Abb.in.c. j.de consti.

c ¶ In dubijs opini.Add.l.sunt psone.ff.de reli.z sū.fu.

denda.j.eo.z institutio valet z remanet pura.Cōtrariū de directo q imo talis conditio nō rejicitur,imo vitiet institutionem:z tenet Bar.sibi contrarius in.d.l.titio centū.§.j.z ibidē Imol.motus p.d.l.ille aūt.in prin.z ibi Ang.z Imo.idē tenēt inducēdo vt ibi p eos.Et dicit.d.Alex.hic qd ista est cōis opi.ɔtra Bart.hic. quā ēt sub dubio forte tz Jo.de ana.i.d.c.nō satis.i vl.col.Sz credo qd erret.d.Alex.z poti⁹ opi.bart.h sit magis cōis:saltē apud doc.Nā illa cēset esse cōis opi.^b que pluriū doc.testimonio cōprobatur.l.j.ver.z sane crebrior apud veteres opinio est.z ibi ad hoc no.Bal.ff.de offi.questo.z in.c.nouimus.in verbo opinio a pluribus approbate.z ibi Ant.de bu.ad hoc no.de ver.sig.z text.in c.de inducijs.in verbo in quo plurimi ɔcordant.iij.q.iij.Idez etiā tenet Bar.in.l.vxorē.§.heres.ad fi.ff.de leg.iij.Idē Bald.in.l.j.in j.col.s.eo.q fm Bal.ista non dicit simonia.imo dicit dispositio pia z p anima testatoris.Idē tz Ang.in.d.l.j.in.j.col.s.eo.z ibidē Pau.de ca.q uis clare se non firmet.Idē expresse tenet Rapha. Ful.in.d.l.j.motus qz in dubijs opinionib^c tenenda est sñia que fauet testō,z sic institutioni.l.si pars.ff.de inoffi.testa.Idē motus z scđo/qz in dubijs opi.amplectāda est illa q fauet religiōi.l.sunt psone.ff.de reli.z sum.c.fi.de re iudi.Eandē opi.tenet Rapha.cu. in.d.l.titio cētū.§.j.z ibi aperte Pau.de ca.in lec.paduana,dicēs q ista opi.est magis in vsu z magis approbat.Facit bene qd dicit Bar.in.l.titia.ad fin.princ.ff.de verb.ob.z in consi.suo qd incipit Dña minuta.Et tenēdo istā sñiam facile est respōdere ad.d.l. ille aūt.q ideo ibi vitietur institutio,eo qz censetur captatoria:vt dixi in.l.captatorias.s.de testa.mi.z in.l.cū donationis.post gloss. z alios.C.de transa.¶ † Scđo no.ex tex.ibi cū ex his pcibus q in libello complexa es.qd statur confessioni facte in libello supplicatorio porrecto principi sicut statur confessioni facte in libello conuētionali.l.cū precum.C.de libe.cā.dato qd confessio sit facta absente parte:eo qz facta est in scriptura que semper loquitur.vt declarat Bar.in.l.certum.§.si quis absente.ff.de confessis.z in.l.ij.§. fin.ff.de iure fisci.Canoniste in.c.fi.de confes.Adde qd idem est ex parte rei:nam si reus in exceptionibus suis aliquid confiteat,plene probat.tex.est in.l.j.z ibi Bart.z alij ad hoc not.C.de his que pe.no.Bar.in.d.§.si quis absente.in fin.Ludo.roma.in consi.lij. incip.ad discutiendum.in vltimo dubio.z in consilio.cccxxv.qd incip.quo ad primum quo queritur an stichus.in.vij.dubio. ¶ † Itē adde q etiam narrata in rescripto pro impetrāte faciūt fidem contra eum:etiam si rescriptum appareat surreptitiuz.ita tenet Joan.an.z ibi canoniste in.c.cum in positionibus.de iureiuran.in.vj.quem etiam sequitur Abb.in consil.xxviij.incipien.in questione que ad presens vertitur.Posset tamen talis confessio pretextu erroris corrigi z emendari.iuxta glo.not.in.l.error.z ibi doct.z ibi ordinarie posui.C.de iur.z fac.ignoran.cum concor.ibi traditis.Dummodo reficiantur expense.iuxta glo.in.l.rura.z ibi Bartol.C.de om.ag.deser.li.xj.Et quod talis confessio pretextu erroris possit corrigi:declarat Barto.in.l.ij.§.fi.ff.de iure fisci.et Bald.in specie.in.d.l.error.in.vj.col.z Paul.de cast.z do.Alexā. hic.¶ Vltimo circa hanc.l.z precedentē.z quasi alias leges huius titu.† Quero quando mulieri fit legatum vel instituitur sub conditione si nupserit tali,intra quantum tempus debeat talem cōditionē implere:z an perpetuo admitti possit.Istum passum tangit solus Paul.de cast.hic.alij mentionem non faciūt:z post multa in effectu cōcludit quod nisi mulier fuerit interpellata ab illo cui debet nubere,vel nisi limitatū sit sibi tempus a iudice ad instantiam creditorum vel substituti,vel nisi mortuus sit ille cui debebat nubere,ante q ipsa procuraret matrimoniū:quod extra istos tres casus potest quandocunqz cōditionem implere:z quādocunqz impleat semper admittetur.Nec obstat regula.l.hec cōditio si in capitolium.ff.de condi.z demon.vbi traditur regula q conditio debeat statim impleri q primum potest:qz responde q illa regula procedit in legatis z in fideicō.particularibus:secus in institutione in qua tractatur de maiori preiudicio:ita limitat gloss.ordi.z sing.in.l.si quis instituatur heres in diem.in princip. in glo.in ver.prefinit tēpus.ff.de here.inst.Bar.in.d.l.hec cōditio. Bal.in.l.si pater.in.v.q.z ibi Cy.in.iij.q.§.e.Nō meminit Paul. de ca.qd contra eum est casus in terminis decidens.q.suam.in.l. ij.§.ad filiorum.quē ibi expresse Bar.z alij ad hoc no.C.qñ z qui. quar.pars de.lib.z.vbi ista cōditio si nupserit,habet limitatū tēpus:qd mulier post pubertatē debet intra trienniū nubere z implere conditionem.z sic non est verum q cōditio si nupserit,possit semper impleri.qz limitatur a iure vsqz ad trienniū.Et dicit ibi Joā.de platea qd ille tex.est de hoc vnicus.z Aug.in iure.Et per illum tex.infert idem Jo.de pla.post Bar.ibi/q si pater acquireret emphiteosim pro se z filijs masculis z feminis nubentibus intra territorium concedentis,q mortuo patre filie femine puberes debent nubere in territorio intra trienniū:alias non admitterentur ad emphiteosim:per illum text.quod singulariter nota:quia de facili dixisses oppositum.Et sic decisio Paul.de castro non

castro.non est vera in terminis in quibus loquitur.s.in conditione si nupserit:qr illa hꝫ limitatum tempus trienij,vt predixi in.d.§.ad filios.sed in alia conditiõe apposita in instõne satis posset procedere.Nisi dicas ꝙ ille tex.loquatur in casu spãli.tñ Barto.et doc. ibi generaliter notant ex illo tex.Limita tñ illum text. procedere in ista conditione si nupserit,q̃ adiecta mulieri dꝫ intra trienniuꝫ impleri.Secus autẽ est in conditione institutionis:qñ testator institueret filiã vel vxorẽ si ꝯtinenter vixerit.nã videbatur qd satis esset si intra trienniũ ꝯtineret:p.d.§.ad filioꝝ.tñ requiritur ꝙ perpetuo contineat,et stet in viduitate.fm Bald.ita limitantẽ in.c.j.ad fi.de sum.tri.et fi.catho.Confirmatur ista limitatio:quia aliud est querere intra quãtũ tps dꝫ impleri conditio:et tunc loquitur.d.§.ad filiorum.et alia que superius sunt allegata:aliud est querere an in implemento cõditionis requiritur pseuerantia,qñ hꝫ tractum successiuũ.et tunc loquitur.l.si quis heredẽ.cum materia infra eo. ¶Gloss.in verbo indiges.diuide in tres.In prima declarat text. In scda per viam limitationis remouet vnum cõtrariũ.In tertia opponit cõtra tex.et non soluit.Scda ibi.et hoc si honeste.Tertia ibi,item arg.contra.¶Ex prima parte glo.nota qd eo casu in quo cõditio institutionis et legati vere non impletur:tamen habetur pro impleta,qñ tunc competit officium iudicis:vt hoc text.in ver. extraordinario auxilio.†nam extraordinarium auxilium intelligitur officium iudicis.l.si cui legatum.in princ.vbi glo.in ver.extra ordinem.ff.de condi.et demon.l.cũ filiusfami.viaticũ.iuncta glo.ff. si cer.pe.¶Istam glo.ad hoc notat et dicit non esse alibi Bar.in rub.ff.de offi.iuri.in.ij.col.ad fin.et cum ea simpliciter transit. Tamen Barto.et magis cõiter doc.in.l.in testõ.ij.in fin.ff.de condi.et de.et in hac.l.et in locis infra allegãdis tenent ꝙ imo isto casu competit actio ex testõ,sicut si vere conditioneꝫ impleuisset.p tex.in.l. si peculium.§.his cui seruus.in fi.ff.de sta.libe.qui tñ posset induci ad oppositum in ver.ex cõstituto potius iure ꝙ ex testõ.allegãt etiam.l.cũ pupillus.que magis facit in ver.iure cõmuni.ff.de con. et demon.Sed tu aduerte qr ista decisio doct.non põt cõuenire hereditis instõni de qua loquitur hic tex.qr heredi impleta conditione nunꝙ cõpetit actio ex testõ:sed petitio hereditatis et rei vendicationis:quia tunc competit actio ex testõ ad legatuꝫ.secus quando haberetur pro impleta aliquo iure singulari.Sed in institutione heredis quando heres est institutus sub aliqua conditione quam vere non implet,tamẽ habetur pro impleta,nunquid posset adire hereditatẽ:debet distingui.Aut eniꝫ conditio habetur pro impleta etiam de iure ciuili,et tunc potest adire hereditatem de iure ciuili.Sed si solum habeatur pro impleta de iure pretorio,vt qr solus pretor talẽ cõditionem reijciat:et tunc solum potest agnoscere bonoꝝ poss.casuꝫ habes et exemplum in.l.facta.§.si in dãda.ff.ad treb.ita vult Bart.in.l.in testõ.la.ij.in fi.ff.de.condi. et de.bal. in.l. j.§.eo.Ange.in.l.si mater.j.e.et plenius ꝙ aliquis Paul.de cast. hic.et do.Alex.reprehendens Imo.tenentẽ cõtr in.d.l.in testõ.ij.p tex.in.l.stichum.§.si stichus titie.in verbo ex testõ.de statulibe.dic plenius per eum.Tu pro cõi opi.adde bonum simile.nam quando iuramentum est remissum per partem,quo casu habetur p prestito:ita oritur actio et exceptio sicut si iuramentuꝫ esset actualiter prestitum.l.nam et postea.§.j.ff.de iureiur.ergo quantũ ad danduꝫ actionẽ eandẽ,paria sunt:vel ꝙ actus vere sit factus,vel ꝙ habetur pro facto:eo qr steterit p parteꝫ.In vltima parte glo.respõde vt dixi in tex.ꝙ licet mulier spe institutiõis vel alterius premij possit inuitari ad matrimonium,vt hoc text.cum similibus:tamẽ nõ potest metu pene astringi.ita loquitur.d.l.titia.qr aliud est spe premij inuitari:aliud metu pene astringi.l.titio centum.in prin.ff. de condi.et demon. Jason Pisis.

1 ☞Si mater instituat filios heredes sub conditione si emancipati fuerint a patre,etiã si nõ emãcipentur,tñ aliter efficiantur sui iuris: vel per mortem ciuilem patris:conditio habetur pro impleta.

2 Si testator instituit filios heredes,et reliquit vxori vsumfructum certi fundi pro toto tempore vite sue,si caste et honeste vixerit,et vitam vidualem seruauerit:et post mortem vxoris talem fundum reliquit titio:si vxor contrahat scdm matri.an titius debeat statim habere fundum,an expectare vsquequo vxor moriatur.

3 5 Non refert quid ex equipollentibus fiat.nu.4.et.6.

6 Aditio hereditatis dicitur ius et non facultas.

SI mater. ᵃH.d.institutio collata in vnum casum refertur ad aliuꝫ sibi similem. ¶Vel sic,non refert quid ex equipollentibus fiat. hoc dicit.¶Vel sic et pinguius.institutio facta sub conditione emãcipationis,purificatur nõ solũ secuta emãcipatione:sed etiam per mortẽ patris naturalẽ vel ciuilem.h.d. ¶†Not.ex hac l.ꝙ si mater instituat filios heredes sub conditione si emancipati fuerint a patre,ꝙ etiã si non emãcipentur tamẽ si aliter efficiatur sui iuris,vel per mortem ciuilem patris et sic per deportationem: vel per mortem naturalẽ:conditio habetur pro impleta.et consequuntur institutionẽ.Dubiũ faciebat fm Ange.et Pau.de ca.qr cõditiones debent impleri in forma specifica.vñ si instituo aliquem heredẽ si decẽ dederit seruo titij,certe si daret ista.x.titio dño serui,conditio non habetur pro impleta:sed opus est ꝙ formaliter det ipsi seruo ꝙuis in effectu intelligatur data titio:cuꝫ per seruuꝫ titio acquirantur.l.q heredi.in princ.et.l.meuius.ff. de condi.et de.hic tñ contrariuꝫ deciditur:qr magis testator cõsyderauit effectũ ꝙ formã: ideo eñi mater in hac.l.instituerat filios sub hac cõditione si emancipare̅tur a patre,eo qr nolebat p filios queri hereditatem patri. sꝫ idem effectus sequitur qñocũqꝫ filij efficiantur sui iuris.et quotiescũqꝫ idem effectus sequitur,non refert qd ex eqpollentibus fiat.Facit tex.in l.fi.ad fi.ff.manda.secus qñ testator cõsyderauit potius formã ꝙ effectum.d.l.qui heredi.et.l.meuius.ff.de cõdi.et de.Et si vis intelligere qñ testator dicatur cõsyderasse effectũ potius ꝙ formam:et qñ econtra:vide Bar.declarantẽ in.l.gallus.§.et qd si tm̃.cũ suis concor.ff.de lib.et post.vel dic ꝙ cõditiones q̃ ꝯsistũt in dando:qr sunt magis precise ille debẽt ĩpleri in forma specificata.ita loquitur.l.qui heredi.et.l.meuius.secus est in alijs cõditionibus que non consistunt in dãdo:qr possunt impleri vel sua forma vel per equipollens. vt

2 hic traditur per Bar.in.d.§.et qd si tm̃.¶†Facit ista.l.ita declarata ad questionem sepius occurrentem:de qua dicit Paul.de cast.se fuisse sepius interrogatuꝫ:pone testator instituit ᵇ filios heredes, et reliquit vsumfr.certi fundi vxori,p toto tpe vite sue:si caste et honeste vixerit,et vitã viduale̅ seruauerit:et post mortẽ vxoris talem fundũ reliqt titio.pone ꝙ talis vxor cõtrahat scdm matrimoniuꝫ, nunquid titius debeat statim habere legatũ.an expectare vsquequo vxor moriatur.Ita ꝙ interim filij instituti vel venie̅tes ab intestato possideant.Istaꝫ questionẽ disputauit Ricar.malũ.in quadam questione que incipit.quidaꝫ in testamẽto suo.et ibi adducit sex fundamenta p parte titij,ꝙ statim habere debeat.et alia sex ad oppositũ.finaliter cõcludit ꝙ titius statim debeat haber funduꝫ non expectata aliter morte vxoris:eo qr testator qui reliquit fundum titio post mortem vxoris,credidit qd vxor deberet durare in viduitate.et ideo donec vxor haberet,noluit Titiuꝫ cõsequi.ergo qñocũqꝫ desinat vxor habere siue p mortẽ siue p transitũ ad secundas nuptias:certe Titius admittetur.p regulã tex.nostri. Et confirmatur qr cessante cã dilationis dꝫ cessare ipsa dilatio.l.a filia.§. alumno.ff.ad trebel.Mouetur etiã principaliter p tex.notabilem.in l.mulieri.in princ.ff. de condi.et demon.et in.l.si ita esset.ff. qñ dies lega.cedat.vbi si filij sint instituti heredes si efficiantur sui iuris per mortẽ patris,certe consequuntur institutionem si pater viuus eos emancipet.Et illã disputationẽ Ricar.malũ.refert et sequitur Joã. an.in addi.Spec.in ti.de secũ.nup.super rub.et latius Alberi. in aut.hoc locum.C.si mulier scdo nups.Et cum illa decisione tenet Paul.de cast.hic.et dicit se ita pluries de facto consuluisse. Idem tenet Paul.de castr.in.l.si quis heres ita scriptus.et ibi Fran.de are.ff.de acqui.here.Idem tenet Barto.in repe.d.aut.hoc locum in.vj.col.vbi etiã per alios.Idem tenet do.Alex.hic et simpliciter. in.d.l.mulier.la.j.ad fi.prin.ff.ad trebel.et in.d.l.gall.§.et quid si tantum.in.vj.col.vbi dicit ꝙ pridie de hoc consultus ita respondit.et idẽ do.Alex.in cõsi.xij.in.ij.vol.incip.attentis verbis testamenti.et in consi.c.in.iiij.vol.qd incipit visa prima parte testamenti.in.ij.col.ad fi.et seq.Et ista est cõis sñia scribentiũ.Sed in contrarium videtur facere tex.in.l.vxori vsumfru.ff.de vsu et vsufru.lega. p quẽ tex.cõtrariam opi.tenet Lu.ro.in.d.l.si qs heres ita scriptus. Et per illũ tex.alibi determinat Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua. ver.cxlv.ꝙ si aliqs acquisiuit emphiteosim pro se et.filijs masculis suis vsqꝫ ad.xl.annos.Pone ꝙ talis emphiteota moriatur sine filijs intra.x.annos.quid erit de residuo temporis.ad quem spectabit talis emphiteosis.an spectabit statim ad dominum. determinat Spec.ꝙ nõ.et ꝙ imo nondũ transactis.xl.annis trãsmittetur ad alios heredes.p.d.l.vxori.Est verũ ꝙ Jo.an.ibi tenet cõtrariũ. et reprehendit illã decisionẽ Spec.Tenendo cõmunem opi.rñde ᶜ ad.d.l.vxori.quod dictio tunc,ibi posita tollit cõtrarium,cum denotet extremitatem temporis.l.iiij.in fi.ff.de cõdi.et de.ita respõdet Barto.in.d.l.vxori.Vel secundo responde ꝙ tex.in.d.l.vxori.loquitur quando testator apposuit tempus certũ et determinatum.s.quinquenium:tunc bene expectatur lapsus totius quinquennij:licet vxor prius moriatur:sed in questiõe ista fuit appositũ tẽpus incertũ:et sic nõ ita limitatũ.qd tẽpus incertuꝫ facit condi.l.dies incertus.ff.de condi.et de.et superius dixi. ¶Pro ista opi.Ludo.cõtra cõmunẽ facio tria fundamenta.Primuꝫ qr testator in dubio presumitur minus grauare heredem ꝙ possit.l. apud iulianum.§.scio.ff.de lega.j.presertim quando sunt filij heredes instituti.ergo in casu dubio quando voluntas testatoris est ambigua:vt in casu isto,debet fieri interpretatio pro herede contra legatarium.Secundo et fortius facit.nam hic legatũ est factũ post mortem vxoris:et sic tempus incertum.l.heres meus.in prin. ff.de condi.et demon.et sic sub cõdi.cũ tale tempus incertũ habeatur pro conditione.l.dies incertus.ff.de condi.et de. Item est adiecta

ᵃ ¶Si mater.de materia istius.l. adde Ang. et Joan. de imo.i.l.mulier.la.j.i prin. ff.ad treb.

ᵇ ¶Testator instituit.ad de petruꝫ de vbal.i repe. c.raynuti⁹. de testa.bal. qñl.incipiẽ. testator.

ᶜ ¶Dictio tunc.adde.l. vxori.la.j.ff. de vsu et vsufruc.leg.l.j. ad fin.C.de proc.raph. ful.consil.l. incipi.qdaꝫ raymundinus.

alia conditio si vitam vidualem seruauerit.ergo cum hic adsit duplex conditio non debet sufficere q̄ vna sit purificata.l.si heredi plures.ff.de cōdi.insti.z.l.si ita quis stipulet̃.ff.de verb.ob.ergo nō sufficit qd vxor desierit caste viuere,nisi etiā copulatiue sit impleta alia conditio mortis:presertim cum ista scda sit potius relata ad scdm legatū q̄ prima.Nisi diceres prout dicit Bald.in.c.ij.in pe.col.de rescrip.q̄ potius est inspiciēda mens q̄ copula verborū.qr cōiunctiones ac aduerbia sepe ponunt̃ improprie,z vnū pro altero.vt dicit glo.in.l.eas causas.ff.de cōdi.z de.Uel dicas q̄ cū iste copulatiue nō sint respectiue adinuicem:ideo non requirit̃ ɔcursus.fm doctrinā Bar.in.d.l.si heredi plures.Tamē aduerte quia si doc.habēt respectū ad primā cōditionē:z propter eius defectū volunt titiū debere admitti:ergo fortius dz haberi respectus ad proximā cōditionē mortis,que immediate respicit legatum titij. Tertio pro ista parte facit fortius tex.in.l.fideicommissa.§.si cui ita fuerit.ff.de leg.iij.sz quē videt̃ q̄ intelligi dz tex.in.d.l.mulier.in prin.z in.l.si ita esset.s.alleg.p cōi.dū volunt deberi fideicōmissuz.verum est mero iure.sed nō in effectu donec purificet̃ realiter cōditio per mortē patris.Nec solutio gl.z Bart.q̄ tradit̃.in.d.§.si cui ita fuerit.videt̃ posse stare:qr destruit illū tex.Nō tñ p ista re

3 cedas a cōi snia que iudicādo z ɔsulēdo est amplectēda.¶ †Secūdo no.ex hac.l.illud ad qd allegat̃ ista.l.qd non refert quid ex equipollentibus fiat.cōcordātes habes in glo.Et adde qd dicit bart.in.l.ab emptione.in vl.colū.ff.de pac.de qua regula remitto te ad plene scripta per Bar.z alios in.d.l.gallus.§.z quid si tm̄.ff.de li

4 be.z post.¶ †Adde qd ista regula est in tantuz vera,qd illud qd est equipollens non intelligit̃ exclusum etiā per dictionē taxatiuā tantū:vel similē:vt pulchre cōsuluit Pau.de ca.in cōsi.ccxcvj.Et ad hoc vltimum bene faciunt que dixi in.l.vnica.in princi.ff.si qs ius di.nō obtē.de statuto loquēte per dictionē taxatiuā,qd tñ nō excludit casus equipollētes vel similes.¶ Limita tñ istam regulam qñ aliquid requireretur pro forma a lege vel statuto:z vltra procederet annullādo.tūc nō sufficeret illud impleri per equipollens.ista limitatio clare colligit̃ ex decisione Bal.Ange.z Alex.in.l.j.ff.de libe.z post.vbi volunt q̄ si statutuz reqreret pro forma qd in cōtractu apponat̃ nomen z cognomē cōtrahentiū z patris:alias cōtractus sit nullus:certe non sufficeret equipollens.puta si esset nomē elegās vel singulare.z do.Alex.in pe.col.expresse not.istaz limitationē.Et ad hoc adducit multa alia que per te videas. Facit tex.in.l.qui per salutē.ff.de iureiur.Sed in contrarium pondera tex.in.l.iubemus.s.de testa.vbi.l.expresse requirit pro forma z validitate testamenti,q̄ testator proprio nomine debeat nuncupare noīa heredum:z tñ ibi glo.approbata p oēs tenet q̄ sufficeret si notarius corā testatore nūcupauit:ecce q̄ ibi lex requirit pro forma:z tñ pōt impleri p equipollēs:z nihilominus.l.ibi vltra procedit annullando.ibi bene tetigi z examinaui:ideo hic non repe

5 to.¶ †Ultimo no.tex.in fi.in ver.ius adeunde hereditatis:q̄ aditio hereditatis dicitur ius non facultas.z ideo cū sit ius sequitur q̄ possit p̄scribi.xxx.an.p regulā.l.sicut.z.l.oēs.C.d prescri.xxx.an.nam si esset facultas,facultati nunq̄ p̄scribit̃ etiam mille annis.l.viam publicā.ff.de via pu.no.Barto.post glo.in.l.cū notissimi.in p̄n.C.de prescri.xxx.an.Et qñ aditio hereditatis sit ius:vid bar.declarantez in.l.is potest.ff.de acqui.he.z q̄ aditioni.xxx.an.p̄scribatur:qr est passus subtilis z disputabilis disputabo in.l.lz.vbi tex.prin.j.de iur.deli.Sicut etiā si vendat̃ res cū pacto q̄ vendēs vel eius heredes possint qñcunq3 oblato p̄cio redimere.certe tale ius redimēdi,nō obstante q̄ sit dictū qñcūq3:qr non est mera facultas,tollit p̄scriptione.xxx.an.Jta signāter consuluit Ange.in cōs.lv.qd inci.Guil.z Fran.z cōsuluit q̄ istud pcedit etiā si istud pactum sit iuratū.imo fortiꝰ etiā si sit di tñ q̄ qñcunq3 z sine aliqua prescriptione,z ibi pleniꝰ p eū:z sz illud cōsilium pluries de facto interrogatus respondi z cōsului.Jmo plus tenet Pet.de anch.in consi.cccxxxij.inci.visis diligēter actis z actitatis.in.ij.col.q̄ talis facultas redimēdi rem vēditā tollit̃ p lapsuz decennij:z lapso decennio vēditor dr̃ cōstitui in mora ad redimēduz:rōnibꝰ de quibꝰ ibi per eū.¶ Gloss.in verb.sua cā.quā diuide in quatuor partes. Jn prima declarat tex.in scda notatur ex tex.Jn tertia allegat cōcordan.Jn quarta z vltima format.ij.oppo.z non soluit.Scda ibi:z sic nota ex hac.l.Tertia ibi:z facit.s.de inoffi.testa.Quarta z vltima ibi:sed argu.contra.Jn vltima parte rñde secunduz Cy.

6 z latius Albe.hic.†q̄ qñ casus equipollentes sunt eiusdem effectus,z tūc procedit regula nō refert quid ex equipollētibus fiat.vt in tex.secus autē qñ nō sunt eiusdē effectus,vt apparet in legibus in glo.allega.de qua materia recurre ad Bart.z alios in.d.l.gallus.§.z quid si tantum.Jason Pisis.

a ¶ Conditionum.Adde gl.in rub.ff.de ɔdi.z de.Cy.in.l.j.C.de ɔdi.insti.

b ¶ Filius in ptāte.adde l.suusꝰ.ff.de ɔdi.z de.z in d.l.suꝰ q̃q3.in prin.ff.de here.insti.

1 Tres reperiuntur species conditionum.
2 Filius in potestate potest instituti sub conditione si fecerit testa.dato q̄ in defectum non sit exheredatus.
3 Que censeātur facta facilia z que difficilia.
4 Filius in potestate nō potest instituti sub cōditione casuali,tamen bene sub potestatiua.nu.5.z sub quacunq3 conditiōe,dummodo in defectū exheredetur.nu.6.z.11.z nu.16.
7 Filius emancipatus potest instituti sub quacūq3 ɔditione casuali vel mixta,dato q̄ in defectum nō exheredetur.z nu.14.
8 Mater vel auus maternus possunt filios vel nepotes instituere sub quacunq3 conditione,q̄uis in defectum non exheredentur.z nume.13.
9 Si filius in potestate est institutus sub conditione potestatiua cōsistente in facto,z non stet per negligentiam suam sed per casuz vt non impleat,habetur pro impleta:z succedit.
10 Jnstitutus sub cōditione si moriat̃ ea pendēte nihil transmittit.
12 Filius posthumus potest institui sub quacūq3 conditione:dūmodo purificetur ante eius natiuitatem.
15 Licet stet per filium quominus impleat conditionē mixtam sub qua est institutus,an possit adire ab intestato.
17 Si filius in potestate sit institutus sub ista conditione mixta si in patriam redierit,testamentum est nullum.
18 Hodie conditio casualis vel mixta apposita in institutione filij in potestate non vitiat testamentum:sed rejicitur q̄tum est legitima filij.z nu.19.
20 An conditio casualis vel mixta adiecta in testamēto matris rejiciatur hodie.
21 Stante statuto q̄ existētibus filijs masculis filie femine non succedant,sed debeant dotari a patre,z esse cōtēte dote:si pater in testamento relinquat filie pro dote,filia mortuo patre non debebit statim habere relictum pro dote,sed differtur in diem nuptiaruz:nec talis dilatio aut cōditio si nuptie sequant̃,rejicitur.
22 Filius institutus sub cōditione casuali vel mixta succedit ab intestato:qui si nō obstante tali conditione approbet testamen.tunc succedit ex testamento de iure ciuili.nu.23.

SI pater. Jsta.l.est repetibilis,z hz materiam †de summis apicibꝰ iuris:z in ea bar.exorditur:q̄ hz materiam in qua qui plus scit plus dubitat.Et dicit Raph.Ful.in rep.huiꝰ.l.in.iij.char.bar.veraciter istud dicere plus intelligentē in hac materia plus dubi

1 tare.¶ †Ad euidentiā hūī p̄mittere iuuenes,q̄ quatenus ptinet

a ad ppositū nostrū cōditionūa tres reperiunt̃ spēs.Quedam est mere ptātiua,q̄ pēdet a solo facto z volūtate debētis implere.Quedā est mere casualis,q̄ tota pēdet a casu z fortuna.Quedā ē mixta vt dicit tex.ad literā in.l.vnica.§.sin aūt aliqd sub cōditione.C.de cad.tol.z in.l.suus quoq3.p totā.ff.de here.insti.Conditio aūt potestatiua quedam cōsistit in dādo.z ista pōt qñcūq3 ipleri etiā i vltimo vite spiritu.Jtē pōt ipleri per aliū tex.est in.l.fi.ff.de condi.insti.Quedam est que cōsistit in faciēdo.tūc cōsydera q̄ quedā sunt factu facilia,que frequēter z vt in pluribꝰ de facili pñt ipleri:z talia censent̃ esse ɔditionis mere ptātiue:z sub tali pōt etiā filiꝰ institui,dato etiā q̄ factū sit tale qd nō possit impleri vltimo vite spiri

2 tu text.est ita distinguens in.d.l.suus quoq3.†Hinc est q̄ filius in

b ptāteb pōt institui sub cōditione si fecerit testm̄:dato q̄ in defectū non sit exheredatus,tex.est melior de iure fm do.Alexā.hic in.l.si libertus.la.j.§.si libertinus.in ver.existimo.ff.de bo.liber.z tñ facere testm̄ est actus q nō pōt vltimo vite spiritu adimpleri.l.iubemꝰ.s.de testa.z declarat late Cyn.hic in.j.q.Sed tu aduerte quod ille tex.parum facit in pposito,lz etiā alleget̃ p doc.hic:qr loquitur in filio emancipato.vt pluries repetit ille.§.si libertinus.sed clarū est emancipatum posse institui sub cōditione casuali vel mixta,et valet testm̄.l.iij.§.si sub ea.ff.de bo.pos.ɔtratab.z dicet̃.j.in.ij.not.tex.qr iste tex.l.cū mysterio loquit̃ de filio in ptāte.Et q̄ dictꝰ ver.existimo.loquatur in emācipato:lz etiā Fulgo.in repetitione huius.l.in.j.char.in fi.reprehendens doc.q̄ male allegēt illū tex.hic.Et qd loquatur in filio emācipato,vltra qd tex.s.pluries repetat,suadetur:qr etiam tex.in.§.seq.loquit̃ de filio emācipato.Nec obsi subtiliter dicatur quod imo tex.in.d.ver.existimo.in fi.loquitur de filio in potestate:quia dicit nisi filius ab eo nominatim exheredatus fuerit,quod non pōt intelligi in filio emācipato:pz,qr qñ filiꝰ emācipatus instituit̃ sub conditione casuali vel mixta,non est necesse q̄ in eius defectum exheredetur.d.l.iij.§.si sub ea.alias nō esset tunc differentia inter emāciparū sic institutū,z filiū in potestate.z tñ tex.iste z similes volūt esse differentiā.Et hoc modo est necesse intelligere quod in.d.ver.existimo.mutet̃ casus.z ibi loquitur de filio in potestate:lz.s.locutꝰ sit de filio emācipato.z isto modo intelligēdo illū ver.existimo.erit bene allegatus per doct.Tu aduerte qr dicere qd in ver.existimo mutet̃ casus:istud est diuinare z destruere illum tex.nā totus pcedit prosequendo eundem casum.alias decisio iurisconsulti precedens esset imperfecta.Nec obstat fundamentū supra factū.q̄ si ille tex.in ver.existimo.in fi.loqueretur de filio emācipato instituto sub conditione casuali,non esset necesse qd in eius defectum exheredet̃.d.l.iij.§.si sub ea.quia respondetur esse verum q̄tum ad validitatem testamenti,vt testamentum valeat.z ad hoc vt ei detur scdm tabulas.vt ibi.sed quantū ad

quantū ad hoc vt deficiēte illa cōditiōe admittatur substitut⁹.bene est necessariū qd in defectum conditionis fuerit exheredat⁹.ita ꝓprie loquitur ille ver.existimo.in fin.Et qd sit verū ptz quia si filius emancipatus non esset exheredatus in defectū talis conditionis, certe deficiente cōditione non admitteretur substitutus vt clare ibi dicit tex.in ver.si deficiente conditione.ad cuius declarationem sequitur ver.existimo.Et ista est veritas.¶ Quedam sunt facta difficilia:& ista si apponantur in conditione institutionis reddunt conditionem mixtam.& de istis ꝓprie loquitur ista.l.†Que aūt cēseantur facta facilia & que difficilia non pōt tradi certa doctrina:sed relinquitur arbitrio iudicis.d.l.suus quoqȝ.& declarat Azo in summa huius tituli.¶ Item.in scdo pro intelligētia tex.debes aduertere ꝙ si in casu.l.nostre pater simpliciter instituit filium sub cōditione mixta,si in patriam reuertatur:nec aliud dispofuit:ista .l. nullam contineret vtilitatē respectu institutionis.qꝛ siue dicamus testamentuȝ valere:siue nō:vtroqȝ casu filius succedet in totum patri. Vt ergo ista.l.vtilitatē ꝯtineat non solū respectu legatorū,sed etiā respectu institutionis,presuppone ꝙ filius habebat coheredem.& tūc vtilitas est;qꝛ si testm̄ vȝ,filius in ptāte nō obtinebit nisi partē in qua est institutus:& coheres aliā partem.Si aūt testm̄ non vȝ filius ab intestato succedit in totū.Hec dicas ꝙ sit diuinatio ꝙ filius habebat in hac.l.coheredem & istud necessarium est presupponere ꝓpter aliud:qꝛ si filius esset institut⁹ sub conditione casuali vel mixta:& in defectum exheredatus,certe non sufficeret:vt dicit tex.nisi adesset coheres vel substitutus cuius aditione possit cōfirmari exheredatio.Et sic verbum exheredatum,positum in hac l.importat dationē coheredis:qꝛ alſ nō valeret.vt.l.filiū.sed cum exheredatio.ff.de bo.pos.cōtratab.&.l.iij.§.si.ff.de lib.& post.et ita in specie ad hūc tex.tȝ Cy.hic in.ij.opp.bal.in.vij.q.& sequuntur oēs Moder.& docto.in.l.filius a patre.in princi.ff.de libe.et posthu. ¶ Istis breuiter ꝑmissis venio ad tex.Ista.l.ſm glo.in ꝟbo cum autē.Cy.Albe.Bal.& Sali.diuidit in duas ptes.Vel ſm Fulg. Pau.de ca.& do.Alex.hic pōt diuidi in tres.In prima ponit dictum in genere.In scda ponit decisio in specie.In tertia ponitur illatio ex decisiōe.Scda ibi,cū aūt trās mare.Tertia ibi,&ideo nō adire prohiberis.Tu diuide fundamentalius in tres partes.In prima ponit vnū dictū in genere,ex quo eliciuntur quinqȝ regule. vna expressa que est negatiua.& alie quatuor a cōtrario sensu,que sunt ꝑmissiue:vt dicā statim in.j.no.In scda ponit exemplū & decisionē ꝑme regule exꝑsse,qū filius in ptāte est institut⁹ sub cōditione mixta:& in effectu non est exheredatus.In tertia & vltima ponitur illatio,qd cū testamētum sit tūc nullū,perinde est acsi filius fuisset ꝑteritus.& qd talis filius ab intestato successionem obtinebit.p.l.j.cū.§.si.ff.de iniust.rup.Uel quarto & subtilius diuiditur ista.l.in tres partes.In prima ponit maiorem propositionem.In scda ponit minorē.In tertia ponit conclusionē:& sic erit perfectū argumentū syllogisticū.Partes nō mutantur.hoc dicit.filius in potestate non pōt institui sub cōditione,que non sit in ei⁹ ptāte:puta sub casuali vel mixta nisi in ei⁹ defectū sit exheredat⁹.alſ testamentuȝ est nullū:& pōt hereditas ab intestato adiri.h.d.¶ Casum in terminis figurat Bal.hic.quem vide p te.¶ Nota ex prima parte quinqȝ regulas.vna ponitur expresse in tex.alie colliguntur tacite a cōtrario sensu.†Regula expressa est qd filius in ptāte non pōt institui sub conditione casuali vel mixta,nisi in defectuȝ exheredetur.cō cor.habes in glo.¶†Scda regula tacita est ꝙ filius in ptāte bene pōt institui sub cōditiōe ptātiua dato ꝙ in defectū nō exheredetur:& dato ꝙ talis cōditio nō possit p aliū impleri,nec in vltimo vite spiritu.¶†Tertia regula est ꝙ filius in ptāte potest institui sub quacūqȝ conditione dūmodo in defectū exheredetur.¶†Quarta regula est ꝙ filius emancipatus pōt institui sub quacūqȝ cōditione casuali vel mixta ꝗuis in defectū nō exheredetur.& valet tale testamentum.l.iij.§.si sub ea.ff.de bo.pos.ꝯtratab.¶†Quinta regula est ꝙ mater vel auus maternus:ex quo nō habet filiū vel nepoteȝ in ptāte,possunt eos īstituere sub cōditiōe casuali vel mixta:ꝗuis in defectū nō exheredarēt.Et istud ptȝ in.l.j.ij.&.iij.§.eo.de quo dicetur in seq.not.¶ Pro clara intelligentia necessariū est scire que sit ratio predictarū regularū:& ꝑsertim prime.gl.pua hic in ver. nō videtur assignare rationē quā secuti sunt cōiter doct.quia si fili⁹ instituitur sub cōditione casuali vel mixta:pone quod conditio deficiat:certe deficiente cōditione filius reperitur preteritus.sed preteritio filij in ptāte reddit testm̄ nullum.saluo nisi in defectuȝ conditionis sit exheredat⁹:qꝛ tunc omni casu reperitur aut institutus aut exheredatus:& sic satisfactum est forme legis.alias vero non.quia posset cōtingere casus in quo filius reperiatur preteritus.Et sic pōdera tu ꝓpter qd ad hoc vt testm̄ patris sit ipso iure nullum ,non est necesse qd filius omnino sit ꝑteritus:imo sufficit quod potētia possit contingere casus preteritionis ad hoc vt testm̄ statim sit nullum.nam sola potentia qd possit cōtingere casus preteritiōis annullat testamentuȝ.Et si dicis attēta ista ratiōe etiā fili⁹ in potestate non posset institui sub cōditione ptātiua facili consistente in facto:qꝛ cū illa non possit impleri vltimo vite spiritu,certe posset dari casus in quo filius in ptāte reperiat se preteritum.Rūdēt antiqui & Bar.& oēs,ꝙ imputandū est filio q nō prius impleuit talē cōditionē quā facile implere poterat.sed facto & culpa sua distulit vsqȝ ad extremum vite spiritū.Pro ista solu.facit tex.not.in.l.fin. C.de neces.ser.hered.insti.Cōfirmatur euidētius:qꝛ institutio facta sub cōditione ptātiua que pendet ab arbitrio heredis pro pura habetur.ita dicit tex.in.l.j.§.q sub conditione.ff.si qs omis.cau.testamēti.vñ filius cū possit cōditioni parere & nō paret,videtur hereditatē nolle.In queȝ casum exheredare filiū.s.si hereditatē nollet,superuacuū & ineptū esset.l.iam dubitari.in princi.ff.de here.insti.Ex ista solutione habes elicere,& est valde necessarium,ꝙ qū filius in ptāte instituitur sub conditione ptātiua cōsistente in facto,& factum de facili pōt impleri,certe si filius fuit negligens in non adimplendo:& moriatur ea non impleta ꝗuis reperiatur ꝑteritus & exclusus:tū 9 valet testm̄:qꝛ talis ꝑteritio contingit culpa & negligētia sua.†Ex hoc ergo sequitur notabile qd si filius nō impleuit talē cōditionem impeditus aliquo casu & nō culpa,ꝙ esset heres:puta si filio superuenit febris ꝓpter quā fuit impeditus adimplere factū:puta eū dix:& ita mortu⁹ sit.& istud ꝓbat tex.valde notabilis.l.que sub conditione.§.quoties.ff.de cōdi.insti.vbi traditur ista limitatio ꝙ quando filius in ptāte est institut⁹ sub cōditione potestatiua cōsistēte in facto:puta si seruum suū manumiserit:& non stet p negligentiam suā:sed p casum mortis serui vt non impleat:tū habetur pro impleta:& succedit.& ita tenēt Cyn.& Alb.hic in.iij.q.& Bald.in.iij.vbi limitat nisi pater mādasset cōditionē vere impleri,& nō p fictionē iuris:qꝛ tūc non⁹ habetur pro impleta.ar.l.iulianus.&.l.in his.ff.de condi.& de.Idē tenet Sali.hic.circa fi.in pe.q.Alij nihil tangūt. Sed aduerte & pōdera Bar.q videtur velle contrariū,si inspexeris, in.d.l.suus quoqȝ.in prin.ff.de her .insti.in vlti.col.versicu.quero quid si erat institutus sub conditione potestatiua .vbi Bart.vult qd si filius in ptāte sit institutus sub cōditiōe potestatiua cōsistente in facto:si eam non implet in vita quocūqȝ cōtingat,erit exclusus.qꝛ satis est qd verisimiliter fuit cōditio potestatiua.alleg.d.l.suus quoqȝ.ver.sed & si filio.Alij nihil tangūt de veritate illius dicti Bar.saluo ꝙ Pau.de ca.in vl.col.in prin.nullā faciens de ꝑdictis mentionē tenet cōtra Bar.& bene per.d.l.que sub cōditione.§.quoties.distinguēdo tū vt ibi per eum.Et ex istis fac conclusionem necessariā in materia & declaranteȝ.l.nostrā & similes:ꝙ si filius in potestate instituatur sub cōditione potestatiua cōsistente in facto:si tale sit factū qd de facili poterat implere & nō impleuit culpa & negligētia sua,ꝗuis reperiatur preterit⁹ sibi imputet,& remanet exclusus.Si aūt nō impleuit:qꝛ impeditus aliquo casu:habetur pro impleta.& obtinet successionē.¶ Istā cōmunē rationeȝ sic declaratam reprehēdit subtilitatū princeps do.Christo.de castel.et Raph.Ful.hic.& Raph.cu.in.d.l.suus quoqȝ.in prin.& in.l.fili⁹ a patre.in prin.vbi etiā aliq ex moder.nostris.ff.de libe.& posthu. qꝛ attenta ratione cōmuni si pater instituat filiū in potestate sub conditione casuali vel mixta,& in eius defectū exheredet:certe tūc nullo casu filius pōt reperire se preteritum:ergo tunc testamētuȝ valeret:& tamē est falsum.qꝛ etiā requiritur aliud.s.ꝙ habeat coheredē vel substitutū:vt declaraui in euidētialibus.Sed istud argumentum poterat cū reuerētia taceri:qꝛ quis dubitat ꝙ non sufficiat exheredare filiū in defectū conditionis,nisi adsit coheres vel substitutus:cuius aditione confirmetur exheredatio.qꝛ paria sunt vel nō exheredare,& sic preterire:vel facere exheredationē que nō possit habere effectum.nam talis exheredatio est etiaȝ preteritio. l.non putauit.§.non quenis.ff.de bo.pos.ꝯtratabu.ideo debet esse coheres vel substitut⁹ vt declaraui.s.in euidētialib⁹.¶ Scdo mouentur:qꝛ attēta ratiōe cōi sequeretur qd fili⁹ in potestate posset institui sub duabus conditionibus casualib⁹ cōtrarijs:hoc mō.Ego instituo filium si nauis ex asia venerit:& si non venerit adhuc eum instituo:qꝛ tūc nullo casu filius reperitur ꝑteritum.& tū est falsum ſm eos.ergo ratio cōis est falsa.Sed responde dupliciter.Primo fatendo verū esse ꝙ fili⁹ in ptāte pōt institui sub illis duabus conditionibus cōtrarijs.ita firmat Pau.de ca.hic.Tū qꝛ non puto tutū,respōdeo aliter:dum dicūt ꝙ qū filius est institut⁹ sub duabus conditionib⁹ cōtrarijs,ꝙ tūc non pōt dari casus in quo filius sit preteritus,dico ꝙ errant:imo interim dicitur preterit⁹,anteꝗ purificetur aliqua ex istis conditionibus:& ideo si in eius vita neutra purificetur erit preteritus.tex.est in.l.huiusmodi.ff.qū dies leg. ced.¶ Mouētur tertio.& istud fortius est qd adducāt.Pone ꝙ filius sit institutus sub cōditione casuali:in defectum conditionis sit exheredatus dato coherede:certe tunc testamentum valet. vt hoc tex.& tamen attenta ratione glo.& cōmuni testamentum non deberet valere.qꝛ pōt contingere casus in quo filius reperiatur preteritus.Pone eñ ꝙ moriatur anteꝗ conditio aduenerit vel deficiat:et sic ea pēdente:certe filius dicitur preteritus.quia nec habuit locum institutio nec exheredatio.Et si dicis quod quandocunqȝ eueniat conditio ꝙ trahitur retro:dicunt ipsi ꝙ verum est.

in contractibus. nam in contractibus conditio quandocūq; eue-
niens trahit retro vsq; ad tpˢ celebrati cōtractus.l.si filiusfa. vbi
doc.ff.de verbo.ob.secus est in vltimis volūtatib⁹:in quibus fm
eos cōditio nō trahit retro.tex.est in.l.j.§.j.ff.ad sille.l.que legata.
ff.de reg.iur.Sed grauiter errant:q2 bñ verum est ꝙ in legatis ⁊
fideicōmissis cōditio nō trahit retro.sic loquunt iura p eos alle.
sed in institutionib⁹ cōditio apposita institutioni qñcūq; eueniat
bene trahit retro.l.heres quoq;.ff. de acquir.here.⁊ ita in specie
declarat Bal.hic.in.viij.q.⁊ tenet Pau.de ca.in.ij.col.⁊ ante eos
idē firmat Bar.in.d.l.suus qq;.in prin.⁊ in.d.l.j.§.j.ff.ad sena.syl-
la.Et ratio diuersitatis est in promptu:q2 in institutionib⁹ nisi cō-
ditio traheret retro testator reperiret pro parte tēporis testatus ⁊
pro parte intestat⁹.⁊ ideo ne hoc absurdū resultet trahitur retro.
que ratio cessat in legatis ⁊ fideicō.particularibus.⁊ ita declarat
Bar.in repetitione.l.si is qui p emptore.in.v.q.princ.in.xvj.colū.
⁊ seq.ff.de vsuca.tradit in.d.l.si filiusfa.⁊ ideo in casu.l.nostre con-
ditio institutionis qñcunq; veniat trahit retro.alias filius aliquo
tpe reperit ̄pterit⁹.¶ Ego vltra eos cōtra cōmunē rationē facio
fundamentū cui nunꝗ vidi responsu;:qd omiserūt ̄pfati Moder.
reassumēdo fundamentū ꝑrime adductū.ꝙ si filius sit institutus
sub cōditione casuali.⁊ in defectū exheredat⁹ dato coherede,testa
mentum valet:vt hoc text.⁊ tñ ego dico qd est dare casum in quo
reperit preterit⁹.s.si moriat pēdente adhuc cōditione.nam ea pen
dente nō hz locū institutio nec exheredatio,ergo interim est prete
ritus.Et si dicis qd qñcunq; eueniat conditio ꝙ trahet retro: vt
s.declaraui:dico qd hoc est verū si cōditio purificaret in vita filij,
tunc bene traheretur retro:sic ꝓcedūt predicta.sed post mortē filij
q2 deficit extremū ad qd,ꝯditio nō pōt trahi retro.l.huic scriptu-
re.ff.ad.l.aquil.⁊ in terminis nostris in indiuiduo declarat bar.in
d.l.si is qui pro emptore.circa.iiij.vel.v.colum.versic.expediti de
10 postliminio.⁊ in.d.v.q.prin.in.xvj.colū.⁊ in tribus seq.†Hinc est
qd institutus sub cōditione si moriat ea pēdente nihil transmittit:
q2 conditio tūc si eueniat non pōt trahi retro.q2 deficit extremum
ad qd p mortē.l.vnica.§.sinaūt aliqd sub cōditione.C.de cad.tol.
Per istā rationē quā etiā ponit Pau.de ca.hic cōfirmat ⁊ verifi-
cat intellect⁹.quē tradūt.d.Christo.de castel.Fulg.⁊ Pau.de ca.
ad illam.l.filius a patre.vbi dicit tex.qd filius a patre erat institu
tus sub cōditione casuali ⁊ in defectum exheredatus:⁊ pendente
conditione mortuus est:dicit text.ꝙ testm̄ non valet.credo qd nō
sit ex alio nisi q2 cum interim mortuus sit reperit preterit⁹:cū cō-
ditio non possit amplius trahi retro.Et lz glos.⁊ cōiter docto.ibi
⁊ late do.Alex.hic teneāt qd ideo ibi testm̄ sit nullū,eo q2 fili⁹ ibi
non habeat coheredē,vel substitutū cuius aditione posset confir-
mari exheredatio:⁊ ꝓbant ibi in illa aduersatiua herede autem.
Nunꝗ putaui verum.Primo q2 tex.ille esset de indubitabili, si
non habuisset coheredez vel substitutū.Et patet arguendo a for-
tiori:p tex.in.l.si ita scriptū.§.fi.ff.de lib.⁊ posth.vbi dicit text. ꝙ
illa exheredatio est nulla ⁊ nullius momenti que nō nisi post mor
tem filij heredis aditione cōfirmari pōt:quanto fortius qñ nullo
casu etiā post mortē filij cōfirmari pōt:q2 nemo coheres vel substi
tutus datus est.Scdo quia principio si testm̄ fuisset nulluz,nec ibi
diceretur pēdere:cū exheredatio nō cōfirmabilis censeat preteri-
tio.l.nō putauit.§.nō quis.ff.d bo.pos.ꝯtra tab.Nec dicat ꝙ sit sub
audire , intelligere qd ibi habebat coheredē:q2 rñdet ꝙ etiam in
hoc tex.nō apparet in litera qd esset coheres:⁊ tñ p oēs subaudit
ꝙ hic esset coheres.Nec ob.aduersatiua aut,que vt aduersetur ̄p-
cedentibus in iure ⁊ in facto dz intelligi quod.s.in precedenti ca-
su non habeat coheredē:q2 rñdet ꝙ multum aduersat in facto,da-
to ꝙ vtrobiq; esset coheres:q2 in ṽsi.herede aūt.loquit tex.qñ co-
heres fuit datus filio post mortē filij.;z in p̄n.qñ coheres fuit dat⁹
in vita filij.⁊ sic ptz de euitēdi diuersitate facti.⁊ ꝙ in illo tex.esset
coheres sicut hic,importat verbū exheredat⁹.qd intelligit de exhe
redatiōe valida.l.iiij.§.cōdēnatū.ff.de re iudi.ergo qñ est coheres
l.filiū.§.sed cū exheredatio.ff.de bo.pos.ꝯtra tab.l.papinianus.§.si
11 cōditioi.ff.de inoffi.test.alias exheredatio esset nulla.†Et si ita te-
neam⁹ oportet multū limitare regulā tex.nr̄i :⁊ eā restringere in-
quātū dr̄ qd fili⁹ in ptāte pōt institui sub cōditione casuali:vl' mix
ta,dūmō in defectū exheredet:⁊ vz testm̄:dz intelligi verū dūmō
cōditio impleat vel deficiat viuo filio.al's testm̄ efficit nullū:ex quo
in effectu postea censet ̄pterit⁹.Nec istud vr̄ absurdū.Nam ⁊ alias
valet testm̄ in quo extraneus est institutus sub quacunq; conditio
ne,⁊ testator dicit iure testat⁹:⁊ tñ si morit pendēte cōdi.heredita
tem nō transmittit.l.vnica.§.sinaūt aliqd sub cōditione .C.de ca.
tollē.Imo adeo valet testm̄ in quo est institut⁹ extraneus sub qua-
cūq; cōdi.vt rūpat testm̄ ̄pcedēs,dato ꝙ ꝯditio deficiat.l.cū i scdo.
ff.de iniu.rup.§.posteriore.insti.q.mo.te. infir.Interi; ergo donec
moriat iste extraneus.⁊ donec pendet condi.valet testm̄. Simili-
ter si instituitur filius sub condi.ptātiua,que nō pōt vltimo vite
spiritu impleri,interim valet testm̄.⁊ tñ si moriat non impleta ta-
li cōdi.patrē intestatū reddit.d.l.suus quoq;.in prin.Ita in propo
sito non est absurdum ꝙ si instituitur filius sub condi. casuali vel
mixta,⁊ in defectū exheredet,ꝙ valeat testm̄:tñ si cōditio nō iplea
tur vel deficiat viuo filio,quod postea testm̄ irritet.Tñ ista similia
non vident multū facere:q2 loquunt in extraneo,q nō debet de ne
cessitate institui vel exheredari prout filius.Et qñ filius instituit
sub cōdi.ptātiua si reperit ̄pteritus,procedit culpa sua:vt superi⁹
dictū est.¶ Volēdo sustinere rationē glo.⁊ cōmunē pōt attenta-
ri,ꝙ si cōdi.institutionis vel exhereda.eueniat etiā mortuo filio,
ꝙ adhuc trahit retro,ꝙuis sit mortuus filius:nec p hoc dicit de-
ficere extremū ad qd,ex quo superest heres filij qui eū representat
vt in aut.de iureiu.a mo.presti.in prin.iuncta.l.vnica.C.vt ac.ab he
re.⁊ ꝯtra here.Pro hoc alleg.tex.in.l.ꝓponebat.in ver.quibus ita
̄pmissis.⁊ ver.seq.⁊ in.l.hereditate.§.pater.ff.de ca.pecu.Nam in
l.proponebatur.dicit ꝙ si mortuus sit filiusfa.miles,de peculio ca
strēsi testat⁹ ⁊ de libertate:scripto herede deliberāte:pr̄ militis de-
cesserit:deinde scriptus heres repudiet:decidit ibi qd retro trahit
tale peculiū castrense ad patrem:⁊ sic ad patris heredē pertinere.
nō quasi nunc aduenerit:sz quasi retro patris bonis accesserit.Et
subdit nec est nouū vt ex postfacto aliqs successorē habuisse videat.
⁊ adducit similiter de filio capto ab hostibus.Et sic ibi est text. ꝙ
fictio translatiua de tpe ad tēpus trahit retro,ꝙuis deficeret ex-
tremum ad qd,per mortē patris:cum superesset eius heres.Et p
hoc apparet nō obstare tex.in.l.huic scripture.in prin.ff.ad.l.agl.
in quo se principaliter fundat Bar.in.d.l.si is qui pro emptore.q2
loquitur in seruo:qui cū non possit habere heredem:bene verū est
ꝙ eo mortuo in totū cessat extremū ad qd.sicut etiā in.l.quoties.ff.
de noua.Ideo bene cessat fictio translatiua.sed aduerte q2 Bart.
in.d.l.proponebat.format istam oppositionē:ꝙ mortua p̄sona pa
tris nō dz posse fingi retro quesitū.⁊ respondet qd ibi nō fingit pa
tri quesitū:sed singulariter in bonis eius semp fuisse. ideo sufficit
extare bona patris.lz persona sit extincta.Ista so.lz colorata,non
videt posse stare:propter tex.qui dicit nec est nouū.vt ex postfacto
a aliquis successorē[a] habuisse videatur pondera illud successorē. ex
quo enim dicit successorē,habet respectus ad personaz.⁊ sic fingit
acquisitū p̄sone patris:⁊ eius heredi.alias nō esset bonū simile qd
postea subijcitur ibi in tex.Nisi dicas qd loquit de successione pe-
culij mediantibus bonis patris.¶ Secundo ⁊ fortius ob.contra
so.Barto.simile qd ibi subiungit text.de filio captiui qui moritur
viuo patre,si postea moriatur pater in captiuitate,certe i persona
filij iam mortui fingitur qd fuerit paterfa.⁊ qd vsq; retro habue-
rit legitimum successorem:⁊ in consequentiaz bona ipsi filio que-
sita videbunt.Non pono tamen hoc pro cōstanti,sed relinquo vt
posteri super hoc habeāt cogitare.Et sic apparet in predictis oīa
esse difficillima:⁊ de summis apicibus iuris. Item ad predicta
quando filius pendente condi.mortuus est videas etiam tex.in fi-
lio eman.in.l.si libertus.la.j.§.si libertinus.in ver.vel adhuc pen-
dente cōditione.ff.de bo.lib.Aliam rationē assignant prefati do.
Chri.⁊ Ful.hic.⁊ Raph.cu.in.d.l.suus quoq;.⁊ añ eos fuit Ra.
Iac.de are.vt refert Alb.hic:cōseruato antiqtatis.in.ij.opp.co
q2.l.statuit pro forma filiū debere institui vel exheredari:⁊ certo iu
dicio debere admitti vel repelli.l.sub cōditiōe.ff.de bo.pos.ꝯtra ta.
vnde quando pater instituit filiū sub cōditione casuali vel mixta
simpliciter,non dicitur satisfactum legi requirēti filium certo iu-
dicio debere institui:nisi etiam in defectum conditionis sit exhe
redatus.Tamen si consyderas in effectu hec ratio non discrepat
a precedenti:⁊ contra eandem militat difficultas.s.mota:q2 quā-
do filius instituitur sub conditione casuali vel mixta:⁊ in defectu;
exheredatur:certe si interim moriatur,non est certum iudicium
patris:cum tunc veniat casus in quo nec est institutus nec exhere-
datus:⁊ sic preteritus.tamen valet testamentū:vt hoc text.¶ Ex
predicta ratione fundamentali ad regulas huius text. redeo ne-
rum ad primam regulam:que est ꝙ filius in potestate non potest
institui sub condi.casuali vel mixta:nisi in defectum exheredetur:
alias testamentum est nullum.vt patet in hac.l.cum dicit iure te-
status non videtur.que verba ostendunt esset defectum in solenni-
tate ⁊ forma.⁊ sic testamentum esse nullum.vt dicit text.in.l.j.ff.de
iniu.[?]it.rup.Ita etiam probat tex.in.l.lucius.in verbo nullius esse
momenti.ff.de condi.⁊ demon.alleg.in glo.¶ In contrarium ta-
men videtur fortiter vrgere text.in.l.si quis heredem.in.ij.respon
so.j.eodem.vbi filia fuit instituta sub conditione mixta , si nupse-
rit.et valet testamentum:ꝙuis ibi in defectum non fuerit exhere-
data.in quo text. maiores nostri laborauerunt . Cynus ibi re-
spondet quod talis filia erat emancipata , ⁊ emancipatus filius
potest institui sub quacunq; conditione etiam casuali vel mixta,
ꝙuis in defectum non exheredetur : vt dicam in sequenti not.
Ista solutio est vera in se,sed diuinat ad illum textum.Preter-
b ea confunditur,quia filius in dubio[b] non debet presumi quod sit
emancipatus:imo ꝙ sit in potestate nisi de emancipatione probe
betur.l.si emancipati.vbi dixi.s.de collatio. Paul.de castro ibi
dicit ꝙ speciale est in illa conditione si nupserit, sub qua bene filia
potest institu

a ¶ Successo-
rē.adde ap-
pellatiōe suc
cessoris indu
bio de quo
intelligit. vi
de bald.in.l.
emptorez.in
pe.col.versi.
qd si instr̄m.
C.loc. Io.de
imo .in.l.qd
dr̄.la.ij.i vlt.
col.ff.de ṽb.
obli.

b ¶ Filius in
dubio. Ad
de bal. i.l. ij.
C.de pa. po.

potest institui dato ꝙ in defectum non exheredetur. q: est fauorabilis filie nec continet grauamen. Ista solutio reprobatur per do. Alexan. hic. aliter dicunt ibi Fulg. ⁊ Pau. de cast. in. j. no. ⁊ ascribit sibi Alex. hic. qꝺ in illo tex. oportet ꝓsupponere qꝺ filia instituta sub condi. si nupserit, erat in defectum conditionis exheredata ⁊ licet text. non dicat, tamen ſm eos oportet ita presupponere. ex quo tex. ꝓsupponit testamentū valere. Ista solu. nō placet q: est nimia subauditio ad illū text. Nec est necessarium ita ꝓsupponere: vt dicā. j. in vlt. solu. Tu aliter respondeas, ꝙ ibi text. nō loquit̄ in testamēto patris vnde dico ꝙ intelligit̄ in testamento aui materni, vel matris, aut linee materne. nā tales ꝑsone possunt instituere filiam sub quacūq; conditione casuali vel mista, cum earuz preteritio habeat̄ pro exheredatione. l. j. ij. ⁊ iij. s̄. eo. Et si dicatur ꝙ ista so. non pōt ꝓcedere ad illū tex. cū in prin. dicat si quis. Ireȝ loquit̄ de testatore, ⁊ nō de testatrice. Responde ꝙ in auo materno nihil obstaret. Scḋo ⁊ melius dic ꝙ ille tex. ponit duos casus. Primus est in extraneo qui instituit aliquem sub condi. si titius factus fuerit consul. Et quantum ad istum casum loquitur per dictionem si quis,[a] ⁊ de testatore. Secundus casus est de filia instituta sub condi. si nupta erit: ⁊ quantum ad istum casum loquitur simpliciter absq; dictiōe si quis, vel termino testatore, nisi ex precedentibus suppleas. Vel aliter ⁊ quarto ⁊ planius respondeas: ꝙ quando filius in potestate est institutus sub conditione casuali vel mixta: ⁊ non est in defectum exheredatus, ꝙ testamentum est nullū: vt hic: illud est veruȝ nisi filius sic institut⁹ agnouit iudicium patris: ⁊ illam conditionem mixtam impleuit: tūc valet testamentum etiā de iure ciuili, ex quo est approbatum per filium mediāte implemento conditionis. prout tenet hic gl. fin. vbi dicetur: ⁊ glos. no. in. l. suus quoq;. in prin. ff. de here. insti. in verbo faceret. Et ita est ꝓprie casus in. d. l. si quis heredem. vbi filia fuit instituta sub condi. mixta, si nupta erit. vnde cum approbauerit testamentū patris implendo talē conditionem, ideo valet testamētum: quāuis nō fuerit in defectū conditionis exheredata. Et ista est vera so. ad illū tex. Et sic habes vnā limitationē ad primam regulam huius tex. Et de eius veritate dicetur inferius super gl. fi.

12 ¶ † Limita scḋo ꝓdictā cōclusionē ⁊ regulā huius tex. non ꝓcedere in filio posthumo, qui bene pōt sub quacūq; condi. institui, dūmodo talis cōditio purificet̄ ante eius natiuitatē. l. cū posthum⁹ heres sub cōditione. ⁊ l. posthuma. cū gl. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ rō est/ q: posthumus donec est in vtero non rumpit testm̄ anteq̄ nascat̄. l. j. ⁊ ij. j. de posth. here. insti. sed iste posthum⁹ nat⁹ nunq̄ se ꝓteritū reperit. igit̄ ⁊c. Ita expresse limitat Bald. hic in. iiij. oppo. per alias rationes de quib⁹ hic per eū. ⁊ idē Bal. hic. in. ix. opp. sequitur Pau. de ca. hic in. iij. col. licet de Bald. mentionē non faciat. Et idē tenet Alex. hic in pe. col. in prin. nullā de Bald. ⁊ Pau. de ca. faciēs mētionē. ¶ Tertio limita/ nisi conditio casualis vel mixta sub qua institutus est filius natus viuo adhuc testatore purificetur. q: tale testm̄ recōualescit saltē de equitate ꝓtoria: si ille filius preterit⁹ moriat̄. ⁊ in illo testamēto sint instituti veniētes ab intestato. arg. l. posthum⁹. in prin. in ver. idē ⁊ circa. ff. de iniu. rup. ſm Ange. ⁊ pleni⁹ do. Alex. hic. quicq̄d teneat Pau. de cast. ⁊ tu vide in simili tex. in. l. etiā. §. si patron⁹. ff. de bo. lib. ¶ Scḋo principaliter pōdera tex. ibi quē in potestate habebat. ex quo elice duo

13 principaliter. † Primū est ꝙ mater vel auus maternus bene possunt instituere filium sub conditione casuali vel mixta, dato ꝙ in eius defectū nō exheredent. Ratio/ q: eoꝝ ꝓteritio habet̄ ꝓ exheredatiōe. ⁊ ita est text. in. l. j. ⁊. ij. vbi dixi. s̄. eo. nam mater val auus maternus nō habēt filios in ꝓtāte. Et istud de matre vel linea materna indubitanter ꝓcedit cōsyderato tpe. C. ⁊. ff. quo iure, vt dixi, preteritio materna, habet̄ pro exheredatione. verum q: hodie exequata est linea paterna ⁊ materna de iure autē. hodie ⁊ preteritio matris annullat etiā testm̄. §. aliud quoq; capitulū. in aut. vt cum de ap. cogno. Ideo Angel. in. l. reprehēdenda. j. e. tenuit ꝙ iste. ll. hodie sint correcte. Sed do. Alex. hic in vlti. col. tenet oppositum. eo q: d. §. aliud quoq; capitulū. loqtur de ꝓpria preteritiōe, qū filius nullo modo est institutus: sed ista iura loquunt̄ qū est institutus sub conditione casuali vel mixta. ⁊ ista nō est oı̄moda preteritio. vt dicā statim in glo. Et licet ipse nō dicat, adde qꝺ Ang. met hic in vlt. col. in lec. flo. sibi de directo cōtrarius firmat istā opin. ⁊ alle. Bal. idē tenere. ⁊ hoc est ēt de mēte Bar. ⁊ alioꝝ in. l. si mater.

14 ff. de vul. ⁊ pu. ¶ † Scḋo elice ex eo. tex. qꝺ pater pōt instituere filium emācipatū sub quacūq; ꝯdi. ēt casuali vel mixta. Ratio est ſm Bar. ⁊ doc. q: emācipatus ꝓteritus nō habet ius dicendi nullū: sed ius contratabulādi. Ideo cū pendēte ꝯditione habeat ſm tab. l. ij. ff. si sub ꝯditione. ⁊ l. si sub ꝯditione. ff. de bo. poss. ſm tab. merito sibi nō cōpetit contrata. Adde ad istud not. tex. in. l. iij. §. si sub ea. ff. de bo. posses. contratab. ⁊ ibi dicit tex. ꝙ valet testamentum: ⁊ ꝙ pendente condi. potest agnoscere bono. posses. ſm tabu. que tribuit ius. secus est in extraneo instituto sub condi. q: licet pendente condi. possit agnoscere ſm tabu. tamen illa ius nullum tribuit. ratio, q: in extraneo deficiente condi. nil esset habiturus. secus in emācipato. l. si quis ita heres instituatur. cum gloss. ff. de here. insti. ſm Cy. hic in vlti. q. ⁊ Paul. de cast. in. j. colū. Et latius Bar. in. d. l. ij. §. si sub conditione. ff. de bo. pos. ſm tabu. ¶ In tex. ibi iure testat⁹ nō videt̄. Adde, ⁊ sic testamentū vsq; ab initio est ipso iure nullū: prout expresse dicit tex. in. l. lucius. ff. de cōdi. ⁊ de mon. ⁊ in. d. l. suus quoq;. in prin. ⁊ ideo ab intestato succedit fi-

15 lius ſm verū intellectū gl. fi. † Et sic correlarie no. ex isto text. ꝙ licet stet per filium quominus impleat conditionē mixtā sub qua est institutus, ꝙ tamen nō potest adire ab intestato: ex quo vt dixi. testamētū a prin. nō valuit. quod est ꝯtra opi. Bal. relatā in gl. j. ⁊ in gl. fi. de quo dicet̄ infra sup gl. j. ¶ Gl. j. in verbo nō erat. diuiditur in. vj. partes principales. In prima declarat tex. In scḋa que est ibi. ⁊ sic no. glo. colligit nota. ex tex. qꝺ hȝ tres partes. In tertia que est ibi: ⁊ sic exheredatio. gl. remouet cōtrariū quod itatim inducā. In quarta que est ibi. quid aūt de nepote. glo. format q. In quinta ibi: Bul. tū distinxit. gl. reprehendit quandā distinctionē Bul. In sexta ⁊ vltima que est ibi: hodie vero. gloss. remo-

16 uet aliud cōtrariū fatēdo illud. ¶ † In tertia parte gl. vt dixi remouet contrariū: nā tex. vult qꝺ filius in ꝓtāte possit institui sub conditione casuali vel mixta, dūmodo in defectū conditionis exheredet̄: ⁊ sic pater pōt instituere filiū hoc modo: Instituo filiū si nauis ex asia venerit: ⁊ si nō venerit eū exheredo. ⁊ vult quod valeat exheredatio facta sub ista conditione, si nauis ex asia venerit. contra exheredatio debet fieri pure. ⁊ si fit sub condi. vitiosa est. ⁊ non valet. l. iij. §. pure. alle. in gl. ⁊ ratio est, q: filij certo iudicio remoueri debent ab hereditate patris: non aūt conditionaliter. l. sub conditione. ff. de bo. pos. contratab. gl. respondet quod si exheredatio fiat de per se. non pōt conditionaliter fieri. Ita loquitur cōtrariū. ratio/ q: vt dixi filius tūc nō esset sub certo iudicio remotus: sed si precedat institutio conditionalis, certe in defectum illius conditionis bene potest filius exheredari. Ita loquitur hic tex. ratio/ q: tunc certum est iudiciū patris: q: nullo casu pōt esse preteritus. nā si ꝯditio eueniat erit institutus: si deficiat erit exheredatus. Istud est qꝺ voluit dicere glo. hic. ⁊ ita declarat Cyn. in prima ⁊ scḋa oppo. ⁊ Bal. in. viij. ¶ In quarta parte gl. ibi: quid aūt de nepote. pro eius intelligentia reassumo in dubium: q: passus est disputabilis, nūquid nepos[b] quē nemo ꝓcedit in gradu, et sic est suus, pōt institui sub cōditione casuali vel mixta, dato qꝺ in defectū nō exheredet̄: an vero testamētū sit ipso iure nullum: prout ⁊ in filio in ꝓtāte. glo. hic tenet qꝺ nō possit. ⁊ idē tenet Cy. hic in. v. q. Bart. Sali. ⁊ Pau. de cast. ⁊ glo. ⁊ Bart. in. l. sed ⁊ si in conditione. §. nepotes. alleg. in glo. Et dicunt Fulg. ⁊ Raph. cu. quāuis ipsi legēdo oppositū teneāt, qꝺ ista prima opi. est tenenda in iudicando. ¶ Pro ista cōmuni sententia videtur stringere fortiter text. in. d. §. aliud quoq; capitulū. in aut. vt cū de ap. cog. quē text. alleg. originaliter Bald. hic. in. vj. oppo. vbi est tex. qꝺ sicut preteritio filij in potestate vitiat ipso iure testamentum: ita etiā preteritio nepotis obtinētis primū locū, ⁊ sic qui est suus. Facit. l. fi. in ver. sancimus. C. de libe. prete. Sed responde quod loquitur quando nepos est omnino preteritus. ⁊ sic loquitur de mera preteritione. secus est quādo nepos est institut⁹ sub conditione casuali vel mixta q: tunc non est mera preteritio: sed mixta cuȝ institutione. Ratio est q: l. magis habet odio omnimodā ꝓteritioneȝ quā istaȝ que est mixta: patet q: si filius sit omnino preteritus nō habet bo. pos. scḋm tab. ⁊ tamē si sit institutus sub conditione casuali: nec in defectum exheredatus: tamen ea pendente habet bo. pos. scḋm tabu. l. iij. §. si sub ea. ff. de bo. pos. ſm ta. Ita in simili respondet Bal. hic in. v. oppo. ¶ Scḋo pro ista parte stringit text. in. l. posthumorū. ff. de iniu. rup. circa mediū ibi: sicut ipsum filiuȝ. ⁊ ibi ꝓbat plus text. quod si tempore testamenti nepos non obtineat primū locū, quia tamen viuo testatore posset pater premori. ideo etiā tunc debet institui vel nominatim exheredari sicut fili⁹. Et per illum tex. videtur confundi tertia opinio quā ponit Bal. hic in. vj. oppo. qui consyderat qꝺ aut nepos tempore conditi testamenti obtinebat primū locū: ⁊ tunc non possit institui sub condi. casuali vel mixta: sicut nec filius. aut non obtinebat primuȝ locum tēpore conditi testamenti, licet postea viuo adhuc testatore ceperit obtinere: ⁊ tūc bene pōt institui sub cōditione casuali vel mixta. eo q: principium est multū consyderandū. Et dicit Paul. de ca. qꝺ ista est pulchra consyderatio. Sed ante Bal. ista fuit distinctio glo. nostre. Sed hec distinctio confundit̄ per illum text. ⁊ per tex. in. d. §. nepotes. ver. redigantur. non violando literam. vt ibi facit gl. Tamē responde. ad. d. l. posthumorū. qꝺ dictio sicut[c], ibi posita non facit omnimodā similitudinē quo ad omnem qualitatē in specie. vt dicit glo. allegans scripturam sanctā in. l. si cum venderet. §. fi. ff. de pigno. actio. ⁊ in. l. si cum exceptione. §. quod si homo. ff. qꝺ me. cau. Et ptȝ cū text. ibi loquat̄ de nepote non tenēte primū locū tpe testamēti: quē constat sub quacunq; condi. institui posse. vt est tex. in. d. l. sed ⁊ si in cōditiōe. §. nepotes. ergo ꝯstat

a ¶ Per dictionē si qs. Adꝺ raph. fulg. in ꝯsil. xlvij. ici. ser Ni. ꝯtra ser Stephanū.

b ¶ Nūquid nepos. adꝺ Paul. ꝺ ca. i. l. posthūorū. ꝺ ios. tes. Bal. isti. de exher. lib.

c ¶ Dictio sicut. Adde Bal. i. l. edita. C. de edē. Abb. i. c. inquisitiōi. de acc. Ant. de bu. i. c. pisanis. de resti. spo. Ludo. ro. in cōsil. ccxxx. icip. ꝓ supponitur primo.

qd illa dictio sicut,nõ põt facere oĩmodam relationẽ in qualitate. ¶ Tertio pro ista parte videt̃ stringere,qr ratio quare si filius in potestate instituat̃ sub conditione casuali vel mixta debet in defe- ctum exheredari,est,qr alias deficiente cõditione reperiret se p̃te- ritũ:z preteritio annullat testamẽtũ.ista met rõ militat in nepote qui obtinet primũ locũ.z sic qui est suus:qr ẽt si reperiatur preteri tus ipso iure annullat testm̃.d.l.posthumorũ.Alias vana fuisset prouisio galli,qui instituit ꝙ nepos ita debeat institui vel exhe- redari sicut filius.l.gallus.ff.de libe.z posthu.Nec ad hoc potes respõdere,put.s.respondi in primo argumẽto:ꝙ qñ nepos q obti net primũ locũ reperit se p̃teritũ,ꝙ annullat ipso iure testm̃:verũ est qñ reperit se oĩno p̃teritũ.quod nõ est hic.cũ hic nõ habeatur respectus ad tp̃s future preteritiõis. ¶ Quarta p ista parte põt adduci aliud fundamẽtũ.nã filius emancipat⁹ ideo põt institui sub ꝯditione casuali vel mixta:quãuis in defectũ nõ exheredet̃: scd̃m Bar.z doc.hic:eo qr emãcipat⁹ p̃terit⁹ nõ habet ius dicen- di nullũ:cũ sit incognit⁹ a iure ciuili:s3 h3 ius cõtratabulãdi.Iõ cũ pẽdẽte ꝯdi.habeat ſm tab.l.ij.§.si sub cõditione.z.l.si sub con- ditione.ff.de bo.pos.ſm tab.z.l.iij.§.si sub ea.ff.de bo.pos.ꝯtrata. Ideo nõ põt habere ꝯtrata.ſm istã rõnẽ Bar.z doc.sequit̃ ꝙ ne- pos suus nõ possit institui sub ꝯdi.casuali vel mixta,nisi in defe- ctũ exheredet̃.qr nepoti suo nõ ꝯpetit pẽdente cõdi.bo.pos.scd̃m tab.qr iura p̃alleg.loquunt̃ in filio emãcipato.z sic nõ habẽt locũ in filio vel in nepote qui sunt in potestatẽ.Et si dicatur ꝙ imo in nepote in ptãte est decisum ꝙ pendente condi.casuali sub qua est institutus,qd interim habet scd̃m tab.s.in.d.l.iij.§.si sub ea.in ver sicu.sed z si nepos.vbi dr quod si nepos sub hmõi cõdi.sit script⁹ heres,ꝙ idẽ erit dicẽdum.Respõdetur qd loquit̃ in nepote emã- cipato.Nec ob.quod dicũt Ful.z.d.Alex.hic,qui adducunt illũ tex.pro parte cõtraria:qd si ille text.loqueret̃ in nepote emanci- pato,esset superfluus.qr ille casus satis fuisset decisus per id qd dictum erat.s.de filio emãcipato.nã certe non est incongruũ qd il lud qd p̃mo fuit decisum in filio emancipato deciditur postea in nepote emancipato.patet in.l.gallus.§.idem credendum.ff.de li- be.z posthu.Et ꝙ ille versi.loquatur in nepote emancipato pro- batur per illã aduersatiuã sed z si nepos.nã de natura aduersati- ue est facere repetitionem qualitatũ que sunt in precedẽti oratio- ne,cum sit dictio coniunctiua.Ista est doctrina notabilis Bald. vbi per hoc pulchre infert ad statutũ:in.l.oẽs populi.in.xv.colũ. ff.de iusti.z iure.per glo.notabilẽ in.§.item lapilli.insti.de rerum diui.sequit̃ do.Alexã.dicẽs hãc doctrinã nõ reperiri alibi.in.l.fi- lius a patre.in prin.in.xij.colũ.ff.de libe.z posthu.z Pet.de anch. in commento.c.canonũ statuta.in ver.querit etiam Bal.vtrum vnũ statutũ.de consti.ergo qualitas emancipatiõis posita in pre- cedenti oratione intelligitur repetita in illo versi.sed z si nepos. presertim cum ibi sit aduersatiua iuncta cum copula.iuxta gl.in l.sed z si lege.in prin.cum similibus.ff.de peti.here.Bart.in.l.hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam.infec.Confirmatur/qr clau su la sequens[a] simpliciter posita declaratur scd̃m precedentem.l. vtrum.ff.de petitio.heredi.z.l.seie.§.caio.ff.de fundo instructo. ¶ Quinto facit qr sequeretur maximũ absurdum,ꝙ nepos qui est suus,z sic obtinet primum locum,si instituitur sub conditione casuali vel mixta:z non est in eius defectum exheredatus,esset o- mni remedio destitutus.nã non haberet ius dicẽdi nullũ,si vera esset opi.contraria:itẽ nec cõtratabu.que non datur instituto sub conditione casuali vel mixta.sed omnino preterito.l.sub cõditiõe. ff.de bo.pos.ꝯtratab.Itẽ nec ſm tabu.vt.s.demonstraui.Et sic in casu isto suitas in nepote esset inanis cõtra prouisionem galli.z.l. velleie.z omnia iura mundi.Tamen potes dicere ꝙ imo compe- tit ſm tabu.per.l.ij.§.si sub ꝯditiõe.in fi.ff.de bo.pos.ſm tab.atten to ꝙ testamentũ de iure ciuili nõ est nullũ ſm opi.cõtrariã,put in filio in potestate.cui pendente condi.non põt cõpetere ſm tabu. qr testamentũ est nullũ. ¶ Sexto pro ista parte põt adduci text. in.l.etiã.§.si patron⁹.ff.de bo.libe.vbi probat̃ qd si patronus in stituitur sub conditione que nõ pendet ab eius potestate,nisi pu- rificet̃ viuo testatore vel ante aditã hereditatem,dicit̃ preteritus. z ideo h3 bo.pos.cõtratab.ergo multofortius debemus dicere in nepote tenẽte primũ locũ:ꝙ si instituit̃ sub conditione casuali,et non exheredet̃ in defectũ,qd possit dicere testamentũ nullũ.cum magis sit debita hereditas aui nepoti existenti suo:z sic obtinen- ti primũ locũ:q̃ sit hereditas liberti patrono.iuxta no.in.l.si quis legatũ.ff.de fal. ¶ Contrariã opi.ꝙ imo nepos obtinẽs primum locu3.z sic qui est suus possit institui sub condi.casuali vel mixta. dato qd in defectũ nõ exheredet̃,tenet gl.in.l.iij.§.si sub ea.in gl. fi.ff.de bo.pos.ꝯtrata.z gl.licet nõ sic clare in.l.j.§.sciendũ.in gloss. parua iuncto tex.ff.d su.z le.Istã opi.tenet.d.Christoso.de castel. Ful.z.d.Alexã.hic.z Imo.z Raph.cu.in.d.l.sed z si in ꝯditiõe.§. nepotes.Imol.in.l.fi.ff.de condi.instit.pro ista sententia stringit tex.in.d.l.suus quoq3.in prin.ff.de here.insti.quadrupliciter inau cendo:dicit ibi text.ꝙ suus põt institui sub quacunq3 conditione

a ¶ Clausula sequens.ad de Bar.i.l. fi.ff.de reb. du.bart.i.l. p̃tor.la.ij.ff. vi bo.rapt. Bald.in.l. j.C.de libe. p̃te.spe.ti.d depo.i.§.ij. v̄si.xj.Io.d imo.i.c.j.de pac.Do.i.c. j.de post.p̃- la.li.vj.bar. consi.v.al's iiij.ici.ang. idẽ bar.ꝯsi. lxxxiij.ici.in a fcti ꝯtigẽtia Lu.ro.cõsi. cxxix.inci.l3 magna apd me fuerit du bitatio sep. idẽ Lu.ro. ꝯs.cx.ici.qõ ꝯsultatiõis p̃posite i ca Bulgari.

b ¶ Null⁹ p̃t dici su⁹.ad- de q dicant̃ sui.vide gl. ij.in ca.stu- deat.l.dis. bartol.in.l. si ita qs p- miserit.in §.ea.l.de.v. ob.z qui ve niant appel latione suo- rũ.vid diffu se p Feli.i.c. de cetero.in fi.vlti.colũ. de testi.

excepto filio.sed nullus dicit̃ esse suus qui non tenet primum lo- cum.§.sui.insti.de her.qual.z differ.ibi ergo nepos non diceretur suus,nisi obtineret primu3 locum.ibi ergo est tex.clarus ꝙ nepos qui est suus:z sic qui obtinet primũ locũ põt istitui sub quacunq3 condi.Sed disputando potes respõdere,dum dicebãt ꝙ null⁹ po test dici suus[b] qui non obtineat primũ locũ,verũ est ab intestato. sed cõdito testamẽto nepos põt dici suus quãuis nõ obtineat p̃- mum locũ.tex.est in.l.qui in aliena.§.interdũ.ff.de acqui.heredi.z l.filius patroni.ff.de bo.libe.z declaraui in.l.qui se patris.s.vnde lib. ¶ Scd̃o facit ille text.qr exceptio quam ibi facit dum dicit ex- cepto filio declarat regulã loq in eo qui potentia z actu erat suus sicut z filius.alias exceptio non esset bona:qr ad hoc vt exceptio sit congrua debet esse de regula.l.nã quod liquide.§.fi.ff.de penu le.Dy.in rubri.de re.iur.in.vj.z declarat Barto.in.l.si eum.§.qui iniuriarũ.ff.si quis cau. ¶ Tertio facit ille text.qr exceptio ibi de filio debet firmare regulam in non exceptuatis,quando esset sim pliciter facta.l.quesitum.§.deniq3.ff.de fun.instru.z.d.l.na3 qd li quide.§.fi.ff.de pe.leg.glos.in.l.in his.ff.de legi.z gloss.in.l.j.ff.de reg.iur.multofortius cum talis exceptio de filio sit facta taliter post regulam qd exceptio non põt intelligi de alio suo q̃ de filio. ¶ Quarto facit,qr nisi tex.ille intelligeretur de nepote actu obti nente primum locũ,esset de indubitabili.ex quo potest preteriri. Et hoc argumentũ quod fuit Ful.ampliat do.Alex.qr similiter si tex.in.d.l.sed z si in ꝯditiõe.§.nepotes.z in.d.l.j.§.sciẽdũ.intelli- gerentur de nepote nõ obtinẽte primũ locũ,certe essent de indubi tabili z inanes:qr ex quo possunt in totum preteriri.l.gallus.§.in omnibus.ff.de libe.z posthu.fortius dñt posse sub quacũq3 con- di.institui:argu.l.videamus.§.pe.ff.de in li.iur.Sed istud funda- mentũ tollit̃ per tex.in.§.heres z pure.cum similibus.insti.de he- re.insti.vbi deciditur qd heres extrane⁹ põt institui sub quacũq3 conditione.z tamen poterit per testatorẽ oĩno preteriri. ¶ Scd̃o principaliter ad idem stringit tex.in.l.j.§.sciẽdũ.in versi.idem erit dicẽdum.ff.de suis z legi.Et dicũt Rapha.ful.in repe.huius.l.in v.char.z Pau.in.d.§.nepotes.qd ad illũ tex.nõ põt dari cõgruũ responsum.Ad idẽ facit.d.l.iij.§.si sub ea.s.alleg.inducẽdo vt p do.Alex.hic:z dictũ est.s.ſm istã opinio.que satis videt̃ consona legibus,habes limitare regulã tex.nostri.vt solum p̃cedat in filio in potestate:prout cũ mysterio dicit text.filium.secus est in nepo- te vel deinceps quãuis suo,z sic obtinente primũ locũ.Ratio di- uersitatis est ſm Fulg.z.d.Alex.hic.qr.l.magis fauet filio q̃ ne- poti.patet in.l.iubem⁹.in prin.C.ad trebe.vbi fili⁹ grauatus per fideicom.restituere nõ cõputat fructus in quartã.z tamẽ secus est in nepote.vt ibi est text.in.§.fi.Sed caue ꝙ istud simile non est bo- num:qr tex.in.d.l.iubemus.§.fi.nõ loqtur expresse in nepote qui est suus.z sic qui obtinet primũ locũ. ¶ Unde Fulg.hic.z Raph. cuma.in.d.§.nepotes.dabant aliud simile,ad ostẽdẽdum ꝙ.l.ma- gis fauet filio q̃ nepoti.nã olim filij debebãt institui aut nomina tim exheredari.non sic erat in nepotibus,qui poterant exhereda- ri inter ceteros.institu.de exhered.libe.in princip.z.fi.Sed caue, cu3 istud sit correctũ.certe simile istud probaret oppositũ.Unũ ꝯsy- derabã directe ꝙ.l.magis fauet filio in isto p̃posito q̃ nepoti:eo qr filius semp tenet primũ locũ.non sic est in nepote:qr cõtingẽter a casu vel ex accidẽti subintrat locũ suitatis,quãdo.s.filius subdu- citur de medio:tamẽ nec ista ratio videt̃ gñalis.qr non p̃cederet quando nepos a prin.tp̃e sue originis nasceret̃ suus:puta ex filio predefuncto.Nisi dicas ꝙ lex cõsyderat id qd frequẽter z vt pluri mum cõtingit.l.nã ad ea.ff.de legi.Ex p̃dictis oĩbus apparet hũc articulũ eẽ dubiũ.z disputãdo posse vtrãq3 partẽ defendi.Ma- gis tñ pl3 prima opinio gl.z Bart.hic cũ alijs superi⁹ relatis:q̃ videt̃ esse magis cõis.z per fundamenta q̃ supius vltra doc.addi di reddit̃ de iure verior.z est magis equa.z illã tene. ¶ In.v.par- 17 te gl.ibi Bul.tñ distinxit.† Pro intelligẽtia hui⁹ partis glos.op- po.fortiter contra tex.q vult ꝙ si fili⁹ in ptãte sit institut⁹ sub ista cõditiõe mixta si in patriã redierit,ꝙ testm̃ est nullũ:z fili⁹ succedit in totũ ab intestato excluso coherede z substituto.cõtra:pone ꝙ fi- lius potuit iplere istã cõditionẽ si voluit:qr stetit solũ p negligen- tiã suã,certe d3 sibi iputari:sicut dicim⁹ qñ filius est institut⁹ sub cõditiõe ptãtiua ꝯsistente i facto:qr si stetit p cũ ꝙ nõ ipleuit,ipu- tabit̃ ei:vt dixi in text.z facit.l.fi.j.de neces.ser.here.insti.allega.in glo.Propter hoc cõtrariũ Bul.limitabat.l.nostrã:vt p̃cederet quãdo filius in potestate fuit ipeditus iplere conditionẽ p casu3. z sic nil sibi potuit iputari.sec⁹ si stetit p culpã z negligẽtiã suam. Tñ gl.hic:in.d.l.suus quoq3.in prin.in verbo cõstat.rep̃hendit:z bene,eo qr vltime volũtates nõ pñt stare in suspẽso quantũ ad va- litudinẽ.l.fi.ff.cõia p̃dio.sed si deberem⁹ expectare vtrũ ꝯditio de- ficiat p casu3,an p negligẽtiã filij,staret i suspẽso.qd nõ est dicẽdũ. Tñ caue tu subtilis:qr in ꝯditiõe ptãtiua stat in suspẽso si ꝯsyde- ras q̃ dixi in tex.z p̃bat̃ in.d.l.suus quoq3.in prin.ff.de here.insti. Tñ qr ista glo.ꝯtra Bulg.ab oĩbus approbat̃ ad.d.l.fi.C.de ne- ces.ser.her.insti.alle.p Bul.Responde ex mẽte Cy.in.viij.q.in fi. z sequitur

sequit Raph.ful. q ibi loquit text. qn testm non peccat in forma: qz ibi seru9 bn potuit institui sub conditione mixta. sed in l. nostra si fili9 instituat sub codi. mixta, peccat testm in forma. et idē cōtra bulg. tenet glo. in l. suus quoqz. in prin. in ver. cōstat. ff. de here. in-

18 sti. ¶ † In vlt. parte gl. ex ista gl. habes/ q; sm ista iura qn fili9 in ptāte erat institut9 sub conditione casuali vel mixta testm erat nullum: hodie tn est correctum: qz hodie cōditio casualis vel mixta apposita in institutiōe filij in ptāte nō vitiat testm: immo reijcit quantū est legitima filij. d. l. qm in prioribo. ait in glo. et qr hodie testm vz: et qr hodie ista. l. et sites sunt correcte. Et dicit Bartol. q istud aperti9 tz glo. in d. l. suus quoqz in princ. Sed tu cave/ qz illa gl. nil facit fm Fulg. et Pau. de ca. b qz relata ad text. loquit de cōditiōe ptātiua, q nō annullat ipso iure testm, sz reijcitur. et q istud sit verū ptz: qz postea qrit ibi gloss. qd de cōditiōe casuali vel mixta. et tz q annullat testm. fortio subdit Fulg. hic q et gl. nostra nō vult illud ad qd pōderāt eā doc. eo qz gl. nō refert ad text. nostrū. sed ad illud qd gl. in prin. dixerat de cōdi. potestatiua. Et dicit Pau. de ca. hic: q ista fuit declaratio antiquoz, anteq Fulgo. in mundo nasceret. Et sic ista gl. dz intelligi prout glo. met. se declarauit in d. l. suus quoqz. in pn. ¶ Sed quecunqz fuerit intētio

19 glo. pūctus est videre † nunquid ista. l. a et similes sint hodie correcte. et sic nunquid si pater instituat filiū in ptāte sub cōditiōe casua li vel mixta: et aliter nō exheredet in defectū cōditionis: nunquid testamentū sit nullū: an vero valeat, et cōditio reijciat vsqz ad legitimam filij, perinde acsi filius esset in legitima pure institutus. Antiqui oēs vsqz ad tēpora Bar. tenēt q adhuc testm hodie sit nullū. et sic q iste. ll. nō sint correcte. eo qz text. in l. quoniā in prioribus. alleg. in glo. loquitur quādo filius erat exheredatus, et vocabatur ad querelā. et sic testamentū valebat. et oportebat illud rescindere. et sic qz dubius erat euētus litis: statutū fuit q legitimam pure haberet. et q grauamē et conditio reijceretur. sed in proposito nostro, cū testamētū sit ipso iure nullū: certe nullū est grauamē filij. vnde cū s. d. l. qm. et l. que nuper loquant in terminis diuersis: dicendum est q ista. l. et d. l. suus quoqz. et similes remaneant incorrecte. presertim cum per subauditos intellectus non debeat induci. ll. correctio. glo. in c. cupiētes. §. si per. ex. de elec. lib. vj. Iste

b eū casu potius interest filij q cōditio non reijciat: et sic testamentum nullum remaneat: et sic ab intestato totam hereditatē obtineat: q reiecta cōditione solam legitimam de presenti obtineat. Et istam opinionē tenent vltra antiquos Cy. hic et Bald. in d. l. qm in prioribus. Bal. et Ang. in d. l. suus quoqz. in princ. Bal. in reperi. l. in suis. vel in vltima col. ff. de libe. et posthu. Ange. et Ful. hic Ang. in l. filius a patre. in prin. ff. de libe. et posthu. et in consil. cxvij. incip. Domina Catharina quondā Blasij. alias est in cōsi. cx. incipiē. Domina Antonia quōdā Blasij. Pro ista opinione etiam ponderat tex. in l. omnimodo. in versi. sinvero preterierint. et in l. que nuper. in fi. C. de inoffi. testa. vbi quando filius est preteritus, iura antiqua remanēt incorrecta. sed quando filius instituitur simpliciter sub conditione non potestatiua. censetur preteritus. vt dictum est in tex. Confirmatur, qz si ista. l. et similes nō corrigunter per. d. l. omnimodo. et d. l. que nuper. vt probaui. certe similiter non corrigentur. p. d. l. quoniam in prioribus. que venit ad eorum interpretationem. et l. interpretās debet intelligi in terminis. l. interpretate. vt in aut. de fil. ante do. instru. natis. ad fi. Tamen ad istud fundamentum statim. j. respondebitur. Ad idē adducitur simile de patrono. nā sicut hodie de legitima filij detrahitur omne grauamē. d. l. qm in prioribo. ita de iure ffoꝝ in de legitima patroni detrahitur omne grauamen. l. cū patronus. ff. de le. ij. et sicut hodie quando in testamento erat diminuta legitima filij nō rūpit testamētū. sed egit ad supplementuz. d. l. omnimodo. ita erat de iure ffoꝝ in legitima patroni. l. siue. §. excluditur. ff. de iure patro. et tamen patronus institut9 sub cōditione nō ptātiua dicit pteritus. et ideo habet bonoꝝ pos. contra tabulas. l. etiā. §. si patronus. ver. quid ergo. ff. de bo. lib. Sed ad hoc rūde quod in patrono bene reijcit grauamē: sed nō reperitur qd reijciat conditio apposita in institutione, et q institutio remaneat pura: prout reperit in legitima filij: que est ei magis debita quam sit legitima patroni. l. si qs legatū. §. si patronus. cū gloss. ff. de falsis. Pro ista opinio. vltra allegata per doc. Adde text. in l. maximū vitium. in vlti. col. versi. et si scōm nostre. q. de libe. prete. quē text. Ange. ibi in vlti. col. in lectu. flo. ad hoc notat, et dicit qd ibi melius probatur q in aliqua parte iuris cōtra istā opinio. glo. et Bart. hic iungendo glo. ibi in verbo senciret ibi enim tex. respondendo tacite obiectioni dicit q filius pteritus non habebat tm iuris sicut exheredatus. qz exheredato prouidebatur per. d. l. qm in prioribus. sed in preterito non habet locū illa. l. ergo ibi vult imperator qd quando filius in potestate est institutus sub conditione casuali vel mixta: et non est in defectū exheredatus: quo casu habetur pro preterito: vt hoc tex. qd in tali filio preterito nō habet locū. d. l. quoniā in prioribus. et sic nō reijcitur conditio vsqz ad concurrentē legitimam suam. Et dicit Ange. ibi qd nō fuit recordatus de isto tex. dum legeret istam. l. si pater. Sed qd ibi est fortissimus text. cōtra gloss. et Bar. et Fulg. ibi in vlti. col. licet de Ange. mentionē nō faciat: etiā notat ad illud idē illū text. et reputat nota. dignum. Sed puto qd ille tex. nihil faciat. et qd clara sit responsio. qz text. ille iuncta glossella expresse loquit quando filius est omnino preteritus. et isto casu bene fateor qd. d. l. quoniā in prioribus. nō habet locū et quod tunc testamentū etiam hodie est ipso iure nullum. eo qz in filio omnino preterito nil est hodie omnino immutatū. Et ponderaa qd istud est qd aperte dicit tex. in l. omnimodo. §. de inoffic. testa. ver. sinvero preterierint. vbi dicit tex. nihil eis penitus relinquerint. vbi quando filio nihil omnino est relictum. et sic quando est omnino preterit9 iura antiqua remanent immutata. et in istis terminis etiā loquit. d. l. maximū vitiū. Sed nos loquimur quando filius in potestate est institutus sub cōditione casuali vel mixta: quo casu non dr oīno preterit9: et si est aliqua preteritio est mixta simul cū institutione. et ista. l. nō habet sic odio. nec ista ita vitiat institutionē sicut mera pteritio. vt declaraui supra in quarta parte glo. et ista est vera solutio ad illum text. et similiter ad. d. l. omnimodo. et l. que nuper. §. alleg. Adde etiā vltra alios qd istam opinio. tenet do. Ant. de bu. in cōsil. lxvij. incip. visis actis et iuribus. vbi dicit qd semper sibi placuit opinio Ray. contra Bal. et qd sic vidit plures disputari et repetendo teneri. Motus/ qz per. d. l. omnimodo. et similes. reijciuntur grauamina quando testamentū erat aliquod. et sic intelligitur text. ibi dum dicit inofficiosum. vel alio modo subuertendū: intelligit enim per cōtratab. vt dicit glos. quod patet scdm eū: qz si ille tex. prouideret vbi testamentū est nullum. certe superflueret puisio. l. scim9. §. cū aūt. eo. tit. C. de inoffici. testa. Unde cōsyderat ipse q. d. l. qm in prioribus. prouidet quando testamētū subiaceret qrele. l. omnimodo. quando aliter potest subuerti. puta per cōtratab. tamen est aliqd. l. scim9. §. cū aūt. loqtur qn habebat quoquo relicti titulo: puta iure fideicommissi: qd sufficiebat iure. C. tūc bene remouetur cōditio. sed qādo haberet titulo institutionis nihil reperit hodie immutatū. ergo iura antiqua remanent firma in institutione. Et licet videat esse eadē rō. tū

b in correctorijs b non fit extensio ex idēritate rationis. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. not. in aut. quas actiones. C. de sacro. san. eccle. ¶ Contrariā opi. q immo iste. ll. sint hodie correcte. et q tale testamentum valeat in quo filius in potestate est institutus sub cōdi. casuali vel mixta, reiecta tali cōditione vsqz ad legitimam suā: tenet Bart. hic et latius in d. l. suus quoqz. Et licet sibi Bart. arrogauerit hāc sniam: tamen ante eum fuit opin. Ricar. mal. cremo. vt refert Bal. hic: quā tenet Salic. in d. l. qm in prioribo. per text. expressum et ineuitabilē in l. scimus. in §. cū autem. §. de inoffic. testa. quē text. ante Barto. originaliter ponderauit ad hoc Ricar. mal. hic. Eandem opi. tenet Pau. hic. et in d. l. suus quoqz. dicens q totus mūdus obseruat istam opin. Barto. et q oēs nixi sunt respōdere ad. d. l. scimus. sed q nullus vnq bene respondere sciuit. Eam tenet Imo. in l. si. ff. de condi. insti. et d. l. suus quoqz. et domi. Alex. hic. Et istam tenet per. d. §. cū autē. inducēdo: vt per Bart. hic. et ibi. Et licet Ray. de forli. qui primo fuit preceptor Bartol. et postea cōcurrens Barto. dum cōsuluisset contrarium et misisset ex Padua Perusium duas respōsiones: vt refert Bart. et truffatur in d. l. suus quoqz. puto q bene responderi non possit. Licet Ange. et Fulgo. hic. et raph. cuma. in d. l. suus quoqz. respondeat q in d. §. cū autem. filius fuerat expresse exheredatus. Et istam solutionem que videtur omnatio colligunt extra naturam tituli. et qz l. se refert ad l. omnimodo. que loquitur isto casu quando filius erat exheredatus. Uel quarto respondent q cum ille text. loquatur tempore quo non requirebatur titulus institutionis in filio: imo sufficiebat filio relinqui quocunqz titulo: certe ibi in fideicommisso nō reperitur data forma a lege quin fieri possit sub condit. casuali vel mixta: sicut datur quādo filius instituitur. per istū tex. et similes: et istud est quod voluit dicere Ray. in respōsione quam misit Perusium Bar. sed ista solutio non videtur tuta quia si onus conditionis detrahitur de fideicōmis. vsqz ad legitimam filij. vt ibi. fortius debet detrahi de institutione: cum sit titulus nobilior et vtilior. l. filiū. §. sed et si portio. ff. de lega. prestan. aliter respōdet Bald. hic. in j. colum. in v. oppos. et licet loquatur inter dentes: vt dicunt Fulgo. et Paul. de castro hic, tamen eius

c intentio fuit vt respondeatur ad. l. scimus. §. cum autem. qd loquatur quando conditio fuit apposita per dictionem cum: prout ibi loquitur text. secus si fuisset adiecta per dictionem si. Sed ista solutio nil valet. et confunditur per dictaz. l. quoniam in prioribus. in ver. conditio vel dilatio. vbi textus simpliciter loquitur de conditione, non distinguendo qualiter concipiatur: et ita per illum textum Salicet. reprehendit Bald. Preterea non videtur differentia an conditio apponatur per dictionem si vel cum. l. quodcunqz. §. pe. vbi Bart. ff. de verbo. obli. Bar. in l. j. ff. de conditio. et demon. expressius Imol. post Angel. in l. centesimis. §. fina. ff.

a ¶ Nunquid ista lex. Adde Joan. de imola in l. fi. ff. de cōdi. inst. doc. in c. fi. de re iudi.

b ¶ In correctorijs. Adde gl. i vbo canonicis. i c. statutū. de rescri. li. vj. gl. in ver. eligat. in cle. j. de ele. Alex. de imo. in l. si cōstante. i pn. ff. so. m. tri. Ant. de bu. in c. oli. de verb. sig.

c ¶ Per dictionē si. ad de doc. in c. cū iterior. de ma. et obed. Jo. an. in c. ex parte. de rescri. Car. zab. i. c. ver. de cōdi. app.

de verbo.obl.Sexto modo respōdetur ꝙ.d.§.cū aūt.ꝑcedit in cō
ditio.que nō est oīno incerta:q᷑ incerta quādo,sed certa an.l.j.ff.
de cōdi.⁊ demō.qꝺ nihil est.Pro ista parte etiā bene facit text.in
d.l.oīmodo.in princi.in verbo inofficiosum vel alio modo subuer
tendum.vbi patet ꝙ prouidetur nō solū quādo querela habet lo
cum cōtra testm̄:sed etiā qn̄ aliter subuerti pōt.ergo similiter de
bet intelligi.d.l.qm̄ in prioribus.que venit ad eius interpretatio-
nem.Tamen iste text.nō multum stringit,vt patet ex relatis.s.
maxime ſm.d.Ant.de but.¶Cōclude ergo verā eē sniaꝫ Bart.
ꝙ si hodie fili⁹ in potestate instituat̄ sub ꝯditio.casuali vel mixta
nec in defectū exheredet̄,ꝙ hodie valet testamentū:q᷑ talis cōdi-
tio vsqꝫ ad concurrentem quantitateꝫ legitime reijcitur.Et si di-
cas quid erit de residuo hereditatis.Ange.hic in vltima colū.in
lectu.florē.refert Barto.tenere qꝺ in residuo expectetur cōditio.
⁊ male scꝺm eū.cum in oēm euentū filius sit habitur⁹ totū:etiam
si conditio deficiat,cum testator non possit decedere pro parte te-
a status,[a] ⁊ pro parte intestatus.vnde frustra expectaretur cōditio
cuius euentus nihil potest operari.l.aliquādo.ff.ad velle.Alij ni-
hil tangunt.Tu aduerte qꝺ decisio Ange.procederet quādo nul
lus esset datus coheres vel substitut⁹ ipsi filio.sed quando est da-
tus coheres vel substitutus filio:credo qꝺ tunc Angel.male di-
cat,qꝺ tunc debeat expectari conditio:cum testator nō possit tūc
decedere pro aliqua parte intestatus.⁊ ita in specie tenet Paul.
de cast.in.d.l.suus quoqꝫ.in prin.in penul.col.lꝫ de Angel.nullā
mentionem faciat.⁊ ita decidit text.in.d.l.scimus.§.cum autem.

20 ¶†Quid aūt esset in conditione casuali vel mixta adiecta in te-
stamento matris.an reijciatur hodie.Et quid in conditione si fi-
lius voluerit.remitto te ad.d.Alex.hic:post Barto.⁊ alios in.l.si
mater.in princ.ff.de vulg.⁊ pup.¶Limita conclusionē Bar.que
est vera ⁊ cōis:vt nō ꝑcedat quādo filius in potestate esset institu
tus sub conditione turpi vel reprobata a iure:q᷑ dato etiam ꝙ es
set potestatiua tamen hodie non reijcitur.imo viciat institutionē
qꝺ patet.quia licet al's conditiones turpes tanꝙ̄ de iure impos-
sibiles reijciantur.l.conditiones.la.ij.ff.de cōdi.insti.l.obtinuit.ff.
de condi.⁊ demon.⁊.l.reprehendenda.j.eo.tamen quādo adijciū-
tur in institutione filij in potestate non reijciuntur.imo vitiant in-
stitutionē text.est in.l.si filius.ff.de condi.insti.que.l.hodie rema-
net imutata ſm Bal.hic in.ij.col.⁊ Pau.de cast.in.d.l.conditio-
nes.qui reputat hoc nota.dignuꝫ.¶Scꝺo notabiliter limita qꝺ
conditio casualis vel mixta hodie reijcitur de institutione filij in
potestate vsqꝫ ad legitimā.istud ꝑcedit quando remota conditio
ne dispositio remaneret in sua essentia:secus si remota conditio-
ne etiam remouetur substātia dispositionis.tunc conditio nō reij
citur etiā hodie de institutione filie.vnde si pater relinqueret filie
b in ptāte mille pro dote q᷑ dos nō pōt esse[b] sine matrimonio.l.fina.
C.de do.ꝑmis.certe nō posset habere illa mille nisi sequuto matri
monio:nunquid illa cōdi.matrimonij reijceretur hodie.certe nō,
imo oporteret eā expectari.ſm Ang.hic in vi.col.in lect.flo.subij-
cientem idē esse si pater relinqueret vestimēta vidualia filie.q᷑ re-
mota viduitate corrueret substātia dispositionis.vt refert Ange.
qꝺ dn̄ ista.q.sibi de facto occurrisset qꝺ Bal.frater suus ita con-
suluit:nec aliud allegat.Concludit ergo Angel.ꝙ si pater relin-
quat filie in potestate mille pro dote.qꝺ illa mille non debeantur
statim,sed demū sequuto matrimonio.⁊ ꝙ illa conditio non reij-
citur etiā hodie.⁊ sic isto casu nō habet locū.d.l.qm̄ in prioribus.
⁊.d.l.scimus.§.cum aūt.Refert ⁊ sequit̄ Imol.reputās notabile
in.d.l.suus quoqꝫ.in princip.Iste est pulcher ⁊ vtilis passus.Ad-
de licet Angel.non dicat qꝺ tenet singulariter Bartol.in.l.titio
centū.§.titio genero.in vlti.colū.ff.de condi.⁊ demō.vbi tenuit et

21 multū signāter†ꝙ stāte statuto qꝺ existentibus filijs masculis fi-
lie femine nō succedāt,sed debeant dotari a patre,⁊ esse cōtēte do-
te:si pater in testamento relinquat filie pro dote:filia mortuo pa-
tre non debebit statim habere relictū pro dote:sed differt̄ in diem
nuptiaꝝ:nec talis dilatio aut talis conditio si nuptie sequantur,
reijciunt̄.per.d.l.qm̄ in prioribus.⁊ mouet̄ Bar.q᷑ ſm oēs statu-
tum pōt diminuere legitimā in ꝗ̄titate.sed non in totū tollere:vt
ibi per eū.Sicut ergo statutū pōt minuere legitimā in quātitate:
ita pōt dimuere in tpe:vt sic dos que succedit loco legitime non
debeat̄ nisi in diē nuptiarū.⁊ nō ante.Idē tenet Io.de imol.ibi in
effectu cū aliquali modificatiōe.Sequit̄ do.Frā.de arc.in consil.
xliij.incip.placet mihi conclusio consultoris.Ideꝫ tenet Paul.de
cast.in.d.l.quoniā in prioribus.Rapha.cuma.in consil.clxxv.in-
cip.domi.Anto.de verona.domi.Abb.in consil.xcij.in.ij.volu.
incipi.illud indubitati iuris est.domi.Alex.in consil.lxviij.in.iiij.
volu.incip.circa premissam consultationeꝫ presuppono.in penul.
colum.Sed aduerte ꝙ licet iste passus sit dubius,tamen in pun-
cto iuris puto ꝙ illa decisio Barto.non sit vera.nam procede-
ret quando statutum ita expresse disponeret.sed ex quo statutum
nihil disponit circa grauamen dilationis tēporis,⁊ tale statutuꝫ
multū operaretur cōtra ius cōmune:q᷑ existentibus masculis fe-
minas excludit contra.l.maximum vitiū.j.de libe.prete.certe di-
cenduꝫ est ꝙ iste casus tanꝙ̄ relictus a statuto relinquat̄ in dispo-
sitione iuris cōmunis.l.cōmodissime.ff.de libe.⁊ posthu.l.si cum
dotem.ff.solu.matri.sed ius commune disponit ꝙ omnis condi-
tio reijciatur de legitima.d.l.qm̄ in prioribus.Sed aduerte quia
Barto.voluit inducere hoc modo.nā ex quo statutū disposuit ꝙ
debeant dotari:⁊ dotatio non possit fieri sine matrimonio.l.ij.ff.
de iure do.⁊.d.l.fi.C.de dotis promis.per consequens statutuꝫ vo
luit inducere dilationem in tp̄s nubilis etatis.⁊ certe statutum
potuit diminuere in tēpore,sicut pōt in quātitate.¶Item cōtra
Bar.tenuit Bal.in.l.sancim⁹.la.j.C.de nup.motus fortiori ⁊ stri
ctiori fundamento.nā dicit qꝺ equiparatio Bar.in proposito nō
est bona:dum dicit Bar.qꝺ sicut statutū pōt diminuere legitimā
in quātitate,ita potest diminuere in parte tp̄is,ad hoc vt dos nō
debeat̄ nisi in diē nuptiarum.nā cuꝫ hic dos sit collata in tempus
incertum:⁊ posset contingere qꝺ filia moreret̄ anteꝙ̄ esset nubilis
etatis:certe si decederet ante istud tēpus incertū,nil transmitte-
ret.per.l.vnicā.§.sinaūt aliqd sub cōditione.C.de cadu.tol.⁊ isto
modo priuaretur tota dote ⁊ sic legitima.vn̄ hic nō agitur de sola
diminutione.imo pōt agi de priuatione totius.Et istā opinioneꝫ
contra Bar.tenet late.d.Alex.sibimet contrarius in consil.lv.in
ij.vol.qꝺ inci.viso titulo questionis.in antepe.col.⁊ pe.facit opti-
me quod disputando determinauit Ricar.mal.cremo.cuius di-
sputationem sequunt̄ Bald.⁊ Cy.in.l.sancim⁹.la.j.C.de nup.vbi
querunt stante dicto statuto qꝺ pater filie in potestate etatis in-
fantilis relinquat titulo institutionis mille si nupserit:nunquid
talis quātitas mortuo patre debeatur statim filie infanti anteꝙ̄
nubat,reiecta illa condi.si nupserit.determinant ꝙ sic:q᷑ cuꝫ dos
c succedat[c] loco legitime,sicut de legitima reijceret̄ illa cōditio:ita
de dote.⁊ in hoc ius cōmune interpretatur ius statutarium:vbi
plene per eos.⁊ illā decisionē refert ⁊ sequit̄ Io.an.in addi.Spec.
in ti.de testamentis.super Rubrica in ver.scire debes ꝙ Ricar.se
quitur Albe.de ros.in.ij.parte statu.in.q.ciiij.incip.adhuc ex eo-
dem themate.Nō omitto etiā ꝙ ipsemet Ange.in cōsi.cxx.quod
incip.domina Antoniana quondam Blasij.alias esset in consil.
cix.tenet qꝺ si pater institutis filijs masculis relinquat filie si nu-
pserit,qꝺ testamentū sit nullū.⁊ ꝙ conditio nedum nō reijciatur
vt dicit Bartol.sed ꝙ filia tanꝙ̄ instituta sub conditione mixta:
cum non sit exheredata,tanꝙ̄ preterita dicet testamentū nullum:
per hunc textū.⁊ sic pondera q᷑ Ange.ibi tenet contra conclusio-
nem gl.⁊ Bar.quam supra dixi cōmunem,ꝙ condi.nō reijciatur
vsqꝫ ad legitimā.⁊ in hoc male tenet:vt in superioribus firmaui.
¶Tertio notabiliter limita conclusionem Bart.⁊ magis com-
munē ꝙ cōditio casualis vel mixta apposita in institutione filij
reijcitur ipso iure vsqꝫ ad quantitatē.Istud ꝑcedit quando filius
acceptat legitimā suā.si autē filius non vult habere legitimam,
sed renuntiat:⁊ pater substituisset filio in legitima.nam debes
scire qꝺ pater non solum potest substituere pupillariter filio suo
pupillo:eo q᷑ substitutio pupillaris est cōmoduꝫ filij.l.ex tribus.
cum glo.notabili.C.de inoffi.testa.imo potest in legitima filij eo
casu quo nō vult succedere,substituere vulgariter.l.si posthum⁹.
§.qꝺ vulgo.vbi docto.ff.de libe.⁊ posthu.Isto ergo casu quando
legitima peruenit ad substitutū,certe conditio non reijcitur de le-
gitima:quia illud qꝺ conclusum est conditionem reijci de legiti-
ma,ꝑcedit filio acceptante legitimam.secus si renuit,⁊ perueniat
ad substitutū.istud ꝓbat̄ per optimū sile.nā conditio reijcit̄ de le-
gitima patroni:verū est si patronus acceptat:sed si perueniat ad
substitutū patroni:non reijcit̄ tunc.text.est in.l.cū patronus.ff.de
leg.ij.⁊ ibi in spe solus Paul.de cast.in vtraqꝫ.l.notat illum text.
pro limitatione.d.l.qm̄ in prioribus.⁊ eorū que tradūtur hic:⁊ in
lec.Bononiensi reputat esse no.dignū.dixi in.d.l.qm̄ in prioribus.
vbi etiā Pau.de ca.in vlti.col.idē tenet.Facit bene in simili text.
in.l.si fundū per fideicōmissum.§.fi.cū.l.seq.ff.de leg.j.¶Quar-
to limita ꝑdictam ꝯclusionem Bar.ꝑcedere quando persona filij
instituti sub condi.casuali vel mixta est certa.nam talis conditio
bene reijcit̄ vsqꝫ ad legitimā suā.si aūt ꝑsona filij sic instituta non
esset certa:sed certificanda ex aliquo futuro euētu:⁊ ille euent⁹ nō
cōtingeret:certe q᷑ tunc filius est preteritus,testamentū est nullū
⁊ cōditio nō reijcit̄.Ita subtiliter collige ex eo qꝺ dicit Bart.hic
in.q.quā dicit sibi euenisse de facto ⁊ consuluisse contra Ray.de
patre qui instituerat posthumū si nasceret̄,⁊ intraret monasteriū
⁊ quāuis illa talis conditio censetur potestatiua.sed facilius de-
clarat Barto.in.l.fin.in fin.ff.de conditio.insti.certe si nascatur fi-
lia,sed non intret monasteriū,conditio,non reijcitur.q᷑ conditio
reijceretur quando esset adiecta persona filij certa.sed hic erat in-
certa.⁊ certificanda futuro euentu ⁊ tunc non reijcit̄.sed filia tāꝙ̄
preterita in casu omisso a testatore annullat testamētū.per.l.com-
modissime.vbi idē notāt Bar.Ang.Imol.⁊ do.Alexā.ff.de libe.
⁊ posthu.sequit̄ simpliciter Ang.hic in vlti.col.⁊ do.Alexan.hic
ꝗ̄uis contrariū tenuerint Rapha.ful.hic ⁊ Paul.de cast.hic:et
male:vt

a ¶Pro parte testatus.adde.l.ius nostrū.ff.de reg.iu.bar.in.l.j.i.v.q.ꝑn.C.de sa.san.eccle.

b ¶Dos nō pōt eē.Adde Inno.in c.p vestras.i sua gl.fi.de do.iter vi.⁊ vxo.gl.in.c.⁊ si necessarie.e.ti.Io.an.in regula accessoriuꝫ.de reg.iu.li.vj.in mer.

c ¶Dos succedat.adde Bar.in.l.titio cētū.i.§.titio gn̄o.ff.de cōdi.⁊ de mon.Cyn.⁊ Bar.i.l.scimus.C.de nu.Pau.de ca.i ꝯs.cviij.ici.sup eo de quo q̄rit̄.in j.colum.idē Pau.de cas.ꝯsil.cccxl.incipi.i pūcto q̄rit.i.j.col.

male:vt per do. Alex. z cū Bar. vr̄ etiã trãsire Bal. hic in. iiij. co. ¶ Glo. in verbo nō prohiberis, quã diuido in q̄tuor partes pncipales. nã cū tex. in fi. dicat z ideo nō prohiberis adire z nō declarat vtrū ex testō an ab intestato: glo. in. j. pte refert opi. hymerij, qui tenebat ꝙ filius ex testō succederet. z ista opi. pcedit tenēdo distinctionem Bulg. relatã in prima gl. magna. in vltima parte. sz illaz distinctionē ibi reprobaui. z p ꝯñs ista opi. est falsa. In scda que est ibi, sz dico tm̄ ab intestato. glo. ponit verã opi. In tertia ibi: sed ꝯ̄ h̄ est valde. gl. opponit p prima opinione. z rñdet vno modo. In q̄rta ibi, vel dic ꝙ ex testō. glos. ponit aliã solu. fm quã saluaf opinio hymerij vno casu. In tertia pte gl. ibi, in emãcipato dicit. male loquitur. q2 tex. ille loquif etiã in filio in ptãte. vt ibi apparet in tex. z declarat glo. in. d. l. sub cōditione. ff. de lib. z post. Bart. z Imol. in. d. l. suus quoqz. in prin. Ray. ful. z Alex. h̄. In vltima parte gl. dū dicit z simile notaui. s̄. de bo. pos. ꝯtab. i. l. ij. ibi nihil notat ad ppositū sz debuit allegare notata p gl. in. l. filio p̄terito. in gl. fi. ff. de iniu. ru. z i. l. si duo. ff. de le. prest. ¶ Et sic habes ex ista vltima p22 te gl. duas cōclusiones. ¶ † Prima est ꝙ fili⁹ in ptãte istitut⁹ sub conditiōe casuali vel mixta succedit ab intestato. eo quia testamē23 tū erat nullū ipso iure. z in hoc gl. bene dicit. ¶ † Scda ꝯclusio gl. est ꝙ si talis filius nō obstante tali cōditiōe approbet testm̄, ꝙ tūc succedif ex testō de iure ciuili. Bar. h̄ in fi. reprehēdit, p duo fundamenta. z idem Bar. in. d. l. suus quoqz. in pn. Sed tu aduerte ꝙ Bar. in fundamento suo omittit casuz, qñ ꝯdō fuit impleta et purificata. z isto casu si filius vult approbare testm̄ succedif ex testō etiã de iure ciuili. Et isto casu ꝯ̄ Bart. tenent doc. antiq z Mod. hic z in. d. l. suus q̊qz. eo q2. d. l. filio p̄terito. cū si. q̄ vult ꝙ qñ testm̄ est nullum p̄teritione filij in ptãte, si filius preterit⁹ approbat succedit tm̄ de iure pretorio, z non de iure ciuili: procedit qñ filius est oīno p̄teritus. quo casu si approbat: non approbat ad vtilitatem suã. sed ad vtilitatem fratrū vel aliorū qui instituti sunt. ita loquif d. l. filio p̄terito. sed nos loqmur qñ filius nō est oīno p̄teritus, imo institutus sub cōditione casuali vel mixta: quo casu filius approbat cã ad vtilitatem suã. z q2 ēt ipse succedit. ideo nimirū si tūc testamentū valeat etiã de iure ciuili. Et ad h̄ est ista. gl. reputata singu. p Ang. h̄, sed hz cōsimilē in. d. l. su⁹ quoqz. in ver. faceret. z ibi gl. vult vnū qđ est singularius, ad qđ pōderãf p doc. p̄sertim Imo. ibi ꝙ ista approbatio etiã prosit coheredi, nō solū filio substituto sub conditione: qđ est singulare. fm Imo. ibi. Et adde Bald. hic. in. x. xj. et. xij. oppo. Sali. in. ij. q. Iason Pisis.

1 ☞ Cōditio turpis reijcif de institutione, z instit. remanet pura.
2 Quãuis filia possit spe lucri inuitari ad matrimoniū, tamen non potest spe institutionis inuitari ad dirimendum.
3 Partes possunt remittere iuramentū testibus.
4 Cōfessio facta sacerdoti in foro penitentie, nihil pbat in foro iudicialī: nisi sit in cã matrimoniali. ad matrimo. confirmandum.
5 Magis puniendus est qui cōmittit delictū vel exequitur, q̃ qui precipit vel ordinat.
6 Honestas preferri debet omni lucro.
7 Voluntas dicitur facto intelligi.
8 Non debet quis in malefacto persistere.
9 Nō requirif pseuerãtia cōditionis quãdo talis cōditio est turpis
10 Aliud est damnum pati, aliud lucrū amittere.

Reprehendenda. Conditio turpis eo quia reputatur impossibilis de iure reijcif de institutione: z institutio re1 manet pura. z si institut⁹ eã de facto impleuit, nō dz in implemēto turpi pseuerare. h. d. † Qñ aūt ꝯditio turpis adiecta institutiōi vel legato tanq̃ sit impossibilis de iure reijciaf, z dispō remaneat pura: dixi in. l. precedenti in vltima parte glo. in prima fal. z ibi limitaui nisi sit adiecta filio in ptãte: per. l. fili⁹. ff. de cōdi. 2 insti. ¶ † No. qđ q̃uis filia possit spe lucri: z sic spe hereditatis inuitari ad matrimoniū ꝯhēdū. l. j. z. ij. vtrobiqz dixi. s̄. eo. tamen nō potest spe instōnis inuitari ad dirimendū matrimoniū. q2 istud est turpe. Et sic vides ꝙ cã ꝯhēdi matrimoniū dr̄ licita. cã autē soluēdi dr̄ turpis, z reprobata a iure. Confirmo per duo bona similia. 3 Primuz est. † nã regulã habem⁹ ꝙ partes pñt a remittere iuramēa tum testib⁹. z tunc ita plene probãt sicut si iurassent. text. in. c. tuis. de testi. glo. in. l. ij. §. sed quia veremur. C. de iura. calū. gl. in. l. iurisiurandi. C. de testi. gl. i. l. j. §. j. z ibi Bart. vbi dixi. ff. de ferijs. tamē istud non pcedit indistincte in cã mr̄imoniali: sed distinguitur aut testes producuntur ad mr̄imoniū pbanduz z cōfirmandū z isto casu qñ agit de matrimonio ꝯfirmando, pōt remitti iuramentuz testibus per ipsas partes. Sed vbi testes pducerenf ad impediendū mr̄imoniū: tunc ambe partes non pñt expresso cōsensu remittere iuramēti testib⁹. Ita spec. in ti. de teste. §. fi. ℣. z nota ꝙ nō vz testimoniū. per Panor. in. d. c. tuis. in. ij. col. z aliqd p Albe. in. d. l. 4 j. §. j. † Tolle secundū simile. nam cōfessio facta b sacerdoti in foro b penitentie nīl pbat in foro iudiciali. eo q2 cēsetur tanq̃ deo facta: imo sacerdos qui reuelaret puniendus esset. c. si sacerdos. de offic. ordi. no. Bald. in. l. archigerōtes. per illū text. C. de episc. audi. tm̄ in cã matrimoniali ad matrimoniū confirmandū cōfessio facta in foro penitētie pbaret in foro iudiciali. ita videf velle glo. in. c. tua nos. in ver. cōstiterit. de spō. quã gl. pōderat z reputat sing. apud legistas Lud. in. l. si nō spāli. C. de testa. qđ vltimū pro nūc alr non 5 firmo. sed puto dubitabile. ¶ † Secundo no. ex text. ibi, in ver. reprehendenda. fm Bar. in vlti. notabili. z Sali. ꝙ magis puniendus est qui cōmittit delictuz vel exequif, q̃ qui precipit vel ordinat. q̃uis vulgo soleat dici tantū peccat qui precipit quantū qui facit. circa qđ vide que dixi post Bald. z alios in. l. j. s̄. de ser. fugi. per Bartol. in. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. z vide tex. in l. z si amicis. ff. de adul. qñqz enim magis peccat q ordinat: iuxta illud saluatoris maius peccatum habent qui tradiderunt me 6 tibi. ¶ † Tertio no. ex tex. ibi, preferre. quod honestas preferri dz omni lucro. z ad hoc vide notabilē text. i. l. iulianus. ff. si qs omis. causa testa. z tex. in. l. miles. §. socer. de adul. ff. z qđ dicit text. i. l. isti 7 quidē. in fi. ff. qđ met. cã. ¶ † Quarto habes etiã ex tex. in ver. cōprobasti. fm glo. ꝙ facto datur voluntas intelligi. facit. l. si auia. j. de iur. delib. z. l. multū. ff. de acquiren. here. z gloss. notabilis. in. l. fulcinius. §. fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. z gl. in. l. apud celsum. §. labeo. ff. de excep. do. z ad hec possent multa alia adduci. Adde qđ fortiora sunt facta ad declarandū voluntatem, quam verba que sepe proferuntur contra intentionem proferentis. vt in. c. dilecti. el. ij. de appel. z in. c. existimãt. xj. q. iij. scdm Abba. in cōsi. cxv. i. ij. vo. incip. illud de iure queritur vtrū visa remissione. in penul. col. 8 in prin. ¶ † No. etiam in versi. redi. fm Bald. aliud notabile: ꝙ non debet quis in malefacto persistere: cum humanum sit errare zc. vt. l. polla. et ibi sic summat Bartolus. j. de his quibus vt 9 indig. ¶ † Ex eo. ver. no. qđ non requiritur perseuerantia conditionis, quando talis conditio non est turpis. ergo a contrario sensu vult iste text. quod si conditio non esset turpis, ꝙ non sufficeret eam semel fuisse impletam: sed esset necessarium quod quis perseueret in ea. In contrarium est tex. in. l. si quis heredem. j. eo. vbi traditur regula quod sufficit conditionem semel fuisse impletã: licet non duret implementum. Istud est fortissimum contrarium quod format Bar. ibi, z relinqt cogitanduz Fulg. z Pau. de ca. ponunt duas solu. z Imo. in. l. in substitutione. ff. de vulg. z pup. sed diuinant prout ibi dicetur. vnde forte tutius est dicere quod non est licitum in hac. l. sumere tale argu. a contrario sensu. q2 resultat absonus intellectus, z cōtra regulam. d. l. si quis heredem. j. eo. ¶ Vltimo aduerte q2 tex. videtur quãdam contrarietatem continere, dum in vno loco appellat lucruz: postea. j. dicit sine vl10 lo dãno. Ista ad idē nō videnf posse referri. † q2 aliud est dãnum pati. aliud lucruz perdere. dicit text. in. l. fi. in ver. penul. C. de cod. Pro nūc si queraf nūquid ille qui perdit lucrū dicatur pati damnum, cōiter dicitur qđ si lucrum iam erat radicatum, vt in isto casu, quia iam erat hereditas adita: z sic acquisita: z tūc perdere tale lucrū iã radicatū, bene dr̄ pati dãnū. Si autē lucrū erat nōdum quesitū, sed q̄rendū: z tūc priuari tali lucro nō dr̄ pati dãnū. gl. est in. l. j. §. si quis pp̄ter. ff. de iti. actuqz pri. fm Fulgo. z Paul. de ca. hic. z ponunt oēs in. l. non amplius. §. fi. z ibi. d. Alex. in fi. ff. de leg. j. Paul. de cast. z do. Alexã. in. l. ij. §. fi. ff. qui satis. cog. z mod. presertim. d. Alexan. in. l. dãnum. que est. l. ij. ff. de dam. infec. z do. Alexã. in. l. cum emptor. ff. ad. l. falci. cum concor. de quib⁹ per eū in dictis locis. Iason Pisis.

1 ☞ Quãdo substitutio directa vl̄ fideicō. fit filio vl̄ extraneo sub tribus conditio. alternatiue positis: necesse est qđ omnes cōditiones copulatiue deficiant.
2 Filij positi in cōditiōe nō censentur vocati a testatore.
3 Ista conditio si decesserit sine filijs, posita cum alijs conditionibus nedum ipsa stat proprie, sed etiam attribuit eundē fauorem filiorum alijs conditionibus alternatiue positis: vt nisi oēs copulatiue deficiant non sit locus substitutioni.
4 Filius grauatus post mortē restituere hered. non pōt de iure ciuili detrahere duas quartas.
5 Si statutū faciat mentionē de intestato: an cōprehēdat pupillū.

Generaliter. Istud pnci. vsqz ad. §. cū autē diuidif i duas ptes. In prima ponitur decisio. In scda extēsio decisiōis. Scda ibi: quo exēplo. h. d. ¶ Fauore liberorū disiuncta apposita inter plures ꝯditiōes resoluif in ꝯiūctã: ꝙ ēt ad extraneos est extensum. h. d. Et nō hz nisi vnã cōcordantiã in iure. s. l. lucius. x. de hered. insti. q2. l. si is q ducēta. §. itē si paterfami. ff. de reb⁹ du. allegata p cōcordãti p Bar. hic. nō facit. q2 illa loquif qñ disiūcta ē apposita iter psonas, nō aūt qñ est apposita iter plures ꝯditiones. vt hic fm Pau. z. d. Alex. h̄. Et aduerte q2 etiã in. d. l. lucius. scda. lz videanf tres cōditiones. tm̄ reducunf ad duas. q2 due prime sunt impossibiles: z adinuicē repugnãtes. sed in casu. l. nr̄e, erãt tres con1 ditiōes, inter quas erat posita alternatiua. ¶ † Not. ꝙ qñ substō directa vel fideicō. fit filio vel extraneo sub trib⁹ cōditionibus al

a ¶ Partes pñt. adđ gl. i. c. đ causis. đ of. dle. i ℣. partiū. que gloss. addit cōcordãtes.

b ¶ Confessio fcã. adđ Abba. in. c. q̄r. el. j. de accu. Abb. i. c. dilect⁹. de exces. p̄la. ab. i. c. intimauit de testi. Ab. i. c. oīs vtriusqz sex⁹. đ peni. z remis.

ternatiue positis: quod licet habeamus quod ad veritatē alternatiue[a] vel disiunctiue sufficit vnam impleri vel verificari. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. isto tñ casu recedimus a natura disiunctiue, ꝛ resoluit̃ in coniunctā. ꝛ necesse est ꝙ oēs cōditiones copulatiue deficiant, ad hoc vt sit locus substituto: vt hic. ꝛ. d. l. lucius. vltima. Disiūcta em̄ capit̃ pro coniuncta, vt deseruiamus ꝓsumpte volūtati testatoris. l. sepe. ff. de verb. sig. ꝛ. l. eas cās. cum gl. ff. de cōdi. ꝛ demō. Similiter alternatiua posita inter ꝑsonas honoratas a testōre resoluit̃ i ꝯiūctā. l. pe. C. de ver. sig. ꝛ sic ibi est tex. ꝓ eo quod voluit Arch. ꝛ Ge. i. c. pastoralis. vij. q. j. ꝙ si papa ꝯfert beneficiū illi vel illi, vterqꝫ habebit bñficiū. ꝛ dictio vel, tunc ponitur ibi copulatiue. ¶ Operepciū ergo est videre que sit rō: glo. si. hic dicit ꝙ rō est qꝛ alternatiua parit incertitudinē. l. vbi autē non apparet. §. qui illud aut illud. ff. de ver. ob. ne ergo volūtas testatoris remaneat in incerto, statutū est ꝙ alternatiua in coniunctam resoluat̃. ꝛ pondera ꝙ istud est visus dicere tex. nr̃, ibi vt icertus successionis ꝛc. Sed ista ratio est falsa. qꝛ ea attēta sequeretur qd̕ semper in vltimis volūtatib9 disiuncta resolueret̃ in ꝯiūctam. qd̕ est cōtra. d. l. si heredi plures. Itē ꝛ forti9 ꝙprimū euenit vna ex alternatiuis cōditiōib9 semꝑ sum9 certi. ꝛ sic nō est curādū de incertitudine que ex futuro euētu declarabit̃. Unde vera rō quā assignat Bar. hic, ꝛ ante eū Iac. bu. ꝛ Ray. h. ꝛ sequunt̃ moder. ꝛ Ang. ꝛ Imo. in. d. l. luci9. Old. in ꝯsi. clxxxix. ꝓpter presumptā volūtatē testatoris: ex quo inter alias cōditiones apposuit illā si sine liberis decesserit. i qua faciēdo mētionem de liberis colligit̃ ex presumpta mēte: ꝙ nisi oēs cōditiones defecerint noluerit substitutū admitti. qꝛ apparet quid voluerit facere liberis instituti, ēt extranei: ꝛ eos ꝓferre substituto. d. l. luci9. i fi. ꝛ no. gl. in. l. filiusf. §. cū qs. ff. de leg. j. Et ex hoc habes magnā limitationē ad istū tex. ꝛ ad. d. l. lucius. ꝙ alternatiua posita inter plures ꝯditiōes cū adiectione substituti resoluit̃ in copulā. illud est qñ inter illas cōditiones apponit̃ illa si sine liberis decesserit: q̃ si non esset, alternatiua remaneret i sua natura. ¶ † Scd̕o ex ista doctrina habes declarationē gl. cōiter approbatam in. d. l. lucius. ꝙ filij positi in cōditiōe nō cēseant̃ ꝑ hoc vocati a testatore, de quo dixi in. l. j. C. de pac. nā operant̃ saltē aliū effectū, ꝙ faciūt alternatiuas ꝯditiōes resolui in cōiūctas. ꝛ ꝙ filij positi in condit. nō cēseant̃ per hoc vocati a testatore, ꝓbat tex. iste in ꝟbo fructu p̃rno. fm̄. d. Franc. de are. nam nō dicit auito. qꝛ auo testatore nō cēsent̃ vocati. sed patri ab intestato succedūt. ¶ Tertio singulariter no. ꝙ ista cōditio si decesserit sine liberis, posita cū alijs conditionibus, nedū ipsa stat ꝓprie, sed etiā attribuit eūdē fauorē filiorū alijs cōditionib9 alternatiue positis: vt nisi oēs copulatiue deficiāt non sit locus substituto. Facit, qꝛ vna pars ex alternatiuis, alterā alternatiue oratiōis dubiā partē declarat. tex. est in. d. l. j. ff. de reb. dub. quē ad hoc reputat singularē Lud. roma. in ꝯsi. ccxxxj. incip. premissorum doctorū ꝯclusionē. Aliā rōnem ꝙ hoc sit ꝓpter dictionē etiā.[b] Bar. hic non ponit pro ꝯstanti: bene fecit/ ꝓpter. d. l. lucius. vbi non est dictio etiā. fm̄ Ange. ꝛ Alexā. hic. Aliā rationē antiquorū quam sequunt̃ Cy. ꝛ Albe. h ꝙ ꝓcedat ꝓpter ꝯditiones multas cum hic essent plures q̃ due: ꝛ ideo ne heres nimiū grauet̃ alternatiua resoluitur in cōiunctā: reprobā. per. d. l. lucius. vbi in effectu erāt tantum. ij. vt. s̃. declaraui. Aliā rōnē traditā per Sali. hic reproba. vt per. d. Alexan. ¶ † Scd̕o no. ex tex. ibi, omni pene fructu paterno defraudari. hic clare probari ꝙ filius grauatus post mortem restituere hereditatē, non pōt de iure ciuili detrahere duas quartas. qꝛ sic eius filius haberet dimidiā totius hereditatis. ꝛ sic nō diceret̃ omni pene fructu carere. vt dicit tex. ad idē est text. in. l. iubemus. in ꝟbo dodrās restituat̃. ꝛ ibi Bal. ꝛ Pau. de cas. ad hoc notant. C. ad treb. ꝛ ꝓbat̃ in aut. res q̃. vbi Bald. ꝛ Mod. ad hoc notant. C. cōia de leg. ꝛ ibi dicit Bald. in vl. col. ꝙ lꝫ de iure canonico ꝛ de gñali ꝯsuetudine[c] detrahantur due quarte. per. c. raynutius. de testa. tñ est ꝯ oēm veritatē iuris ciuilis. Et dicit Paul. de ca. in. l. filiū quē habētē. in. iij. col. C. fa. er. ꝛ in. l. q̃q̃. C. ad. l. fal. ꝙ iura ciuilia vident̃ oīno ꝓbare ꝙ non detrahit̃ duplex quarta: licet de cōsuetudine aliud seruet̃. ꝛ idē tenet Old. in cōsi. ccv. incip. j. dubitatio est. ꝛ est de mente Barto. in. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. dixi in. d. aut. res que. ¶ Gloss. j. que videtur fateri superfluitatē tex. quasi idē sit dicere intestatus vel sine testamēto: dic ꝙ istā glo. reprobāt. d. Christo. de caste. ful. ꝛ Paul. de cast. hic: eo qꝛ verbū intestatus, refert̃ ad personam. sed verbum sine testamēto, refert̃ ad actū testādi. ꝛ istud posset induci ad aliā. q. † de statuto[d] faciēte mentionē de intestato: an cōprehēdat pupillum. quā ponit Bar. in. l. j. ff. de suis ꝛ le. ꝛ plenī9 ꝓsequit̃. do. Alexan. hic ad quē te remitto. ꝛ in cōsi. cxv. in. ij. vol. inci. Circa dubitationē de qua querit̃. cū cōcor. d̕ qb9 hic. ꝛ ibi ꝑ eū. ꝛ vltra eū adde Ludo. ro. in cōsi. iiij. incip. sniam ꝓfati ꝯsultoris. ꝛ in ꝯsil. xxxij. qd̕ incipit. visa municipali ꝯstitutiōe. in primo dubio. ꝛ Panor. in consi. lxxvj. inci. j. est videdū de mō succedendi. in. viij. col. in. j. volu. ꝑ

a ¶ Ad ꝟita tē alternatiue. addē gl. i cle. j. d̕ ꝯces. ꝓb. Io. an. i c. venerabilē. su ꝟbo vel noluerunt. de ele. dicit h̊ esse verū in affirmatiua, sec9 i negatiua: i q̃ dꝫ vtrūqꝫ ꝓbari. vt in c. inter ceteras. ꝛ ibi docto. d̕ re iudica.

b ¶ Per dictionē etiā. Adde doc. i cle. j. d̕ ꝓb. Ab. i. c. vnico. d̕ cōmo. Cald. cōsil. iiij. inci. d̕ ꝓbendis.

c ¶ De gñali consuetudine. addē dif fuse ꝑ pe. de vbal. in rep. c. raynuti9 de testa.

d ¶ De statuto. addē Cy. i l. j. C. q̃ sit lōga cōsue. et ꝑ An. d̕ bu. in. c. fin. in. j. fallentia de consuetu.

raphael. ful. in ꝯsi. xiij. incip. In qōne ꝓposita. in. iij. col. ꝛ notabiliter ꝛ subtiliter Ang. in cōsi. cliij. inci. statuto cōis burgi cauetur.

1 Si p̃r instituat filiū legitimū ꝛ naturalē, siue ēt naturalē tm̄: ꝛ grauet eū fideicō. post mortē suā: liberi postea suscepti faciūt cessare hanc substitutionem, fideicō. ex presumpta volūtate testōris.

2 Iuris presumptio est ꝙ nemo velit posteritatē alienam, successioni sue aut filiorum suorum preferri.

3 Liberi postea suscepti ꝛ mortui an faciant deficere fideicom. ꝛ an sit necesse ꝙ sint instituti.

4 Appel. filiorū simpl'r ꝓlata a. l. non veniūt filij naturales tm̄.

5 Filij naturales filij naturalis tantum instituti, non excludūt substitutum.

6 Non solū in successione vniuersali, sed etiā in successione singu. nō presumitur quis aliū velle preponere sue posteritati.

7 An filius naturalis sed legitimat9 facit cessare substitutionem.

8 Stante statuto ꝙ existētibus filijs masculis filie femine non succedant, si pater habeat filios naturales tm̄, ꝛ faciat eos legitimare, tales filij legitimati excludunt feminas.

9 In emphiteosi eccl'iastica acq̃sita ꝑ se ꝛ filijs suis, non veniunt naturales etiā legitimati: nisi essent legitimati per subsequens matrimonium. ꝛ nu. 2.

10 Legitimati ꝑ subsequēs mr̃i. admittunt̃ ad ep̃atū sicut ꝟe ltimi.

Cum autem.

Iste. §. erit multū solennis ꝛ vtilis. Diuiditur in tres partes. In prima refertur ꝛ cōmendat̃ decisio papi. iurisconsul. In secunda ponitur vna extensio. In tertia ponitur alia. Scd̕a ibi, humanitatis intuitu. Tertia ibi, que omnia ꝛ in legatis. ¶ Hoc dicit. substitutio fideicommissaria facta filio siue legitimo ꝛ naturali siue naturali tantum, intelligitur si sine liberis decedat: vñ liberi postea suscepti faciunt cessare substōnē: siue sit vniuersalis siue ꝑticularis alicu9 legati vel fideicō. spālis. h. d. ¶ † Not. ex isto tex. ꝙ si pater instituat filiū legitimū ꝛ naturalē siue etiā naturalē tm̄, ꝛ grauet eū fideic. post mortē suā ꝙ liberi postea suscepti faciūt cessare hāc substitutionē fideicō. ex presumpta volūtate testatoris. vt h. ꝛ. l. cum auus. ff. de condi. ꝛ demō. ꝛ. l. cū acutissimi. j. de fideicom. Sicut in simili si carens liberis fecerit donationem, si postea nascant̃ filij, ꝑ natiuitatē filiorū reuocat̃ donatio prius facta. text. est in. l. si vnq̃. C. de reuo. do. Scribit plene Barto. in. l. titia seio. §. imperator. ff. de leg. ij. Bal. in. l. j. C. de inoffi. do. cano. in. c. fi. de dona. Similiter si aliquis stipulat̃ sibi, ꝛ post mortem fratri suo: si stipulator postea suscipiat liberos illi ꝓferunt̃ excluso fratre. tex. est reputatus singularis. in. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. quē tex. ad hoc reputat singularē Bal. i. l. cū acutissimi. in. j. colum. C. de fidei. ꝛ in. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. ꝛ in rub. extra de pac. in pe. colum. † Et sic ex isto tex. ꝛ predictis no. ꝙ iuris presumptio est ꝙ nemo velit posteritatem alienam successionis sue aut filiorū suorū: siue sint filij legitimi ꝛ naturales, siue ēt sint naturales tm̄. Ex q̊ sunt a p̃re istituti. Et rō qꝛ sicut testōr ꝓtulit filiū istitutū substituto: ita ꝟisil'e ē ꝙ voluerit ꝓferre ei9 filios. ¶ Istā d̕ci. tex. nr̃i tradidit pap. i. d. l. cū au9. sꝫ imperator i hac. l. tradidit tria. Prio qꝛ. d. l. cū au9. solū loq̃bat̃ qñ p̃r instituerat filiū legitimū ꝛ naturalē: iꝑator h addit idē si istituat filiū naturalē tm̄. scd̕o addit tex. ibi i ꝟbo iusta sobole. quales dēt eē liberi qui faciūt cessare substōnē. ꝛ h addit̃ ꝙ debēt eē legitimi ꝛ naturales. ꝛ ꝙ nō solum filij sed etiā nepotes ꝛ ꝓnepotes. ꝛ deinceps. Tertio addit̃ in fi. ꝛ multū not. ꝙ decisio papi. q̃ loq̃bat̃ in hereditate habeat locum etiā in legatis ꝛ fideicō. ꝑticularibus. Et istū fi. multū no. Bal. in. d. l. cū acutissimi. ꝛ dicit ꝙ non reperitur alibi in iure. ꝛ ego īferi9 notabo. ¶ Ultra tres extēsiones positas in hoc tex. adde q̃nqꝫ alias notabiles extēsiōes. Prio amplia vt ista decisio ꝓcedat nedū qñ fili9 institut9 est grauat9 restituere alicui extraneo: sꝫ etiā si esset grauatus restituere alij filio testatoris q̃uis ibi videat̃ paritas fauoris. ꝛ sic par affectio vr̃ facere cessare priuilegiū hui9 tex. l. nō solū. §. de vno. ff. de ritu nup. tñ etiam isto casu filij postea suscepti faciūt cessare fideicō. Ita extēdit Bald. in. d. l. cū acutissimi. in. j. col. circa fi. ꝛ ibidē Salic. ꝛ Imol. ꝛ Ludo. de ro. in. l. si cui. al's ei cui. ff. de do. cā. mor. ꝑ gl. quā ad hoc reputat sing. in. l. j. in gl. magna. C. de do. cā mor. q̃ nō loquitur isto casu sed alio: vt istatim dicā. Sed nō eundo ꝑ mendicata suffragia. de hac extensione est tex. in. d. l. cum auus. ꝛ ibi raph. cu. ad hoc: no. dicit Pau. de ca. in. d. l. cum acutissimi. se valde admirari ꝙ docto. ꝓalleg. irent per mēdicata suffragia, cū ibi sit tex. de hoc: quē etiam alleg. Lud. ro. consi. ccclxviij. incip. in proposita ꝯsultatione videtur ꝓ prima fronte dicendum dictum Ludoui. ¶ Secundo correlarie ex precedenti extensione videt̃ inferri posse, quod idem multo magis esset in ecclesia substituta: si pater instituat filium ꝛ eū grauet post mortē suā restituere hereditatē tali ecclesie, si iste fili9 postea liberos ꝓcreauit, qd̕ liberi postea ꝓcreati excludāt ecclesiam vel aliā piam cām: sicut excludunt alios filiosmet testatoris. qꝛ licet ecclesia

ecclesia habeaṫ loco filij.§.sed ꝛ hoc p̄senti.in aut.de sanctis. episc. aut.nisi rogati.vbi doct.C.ad trebel.c.in p̄ntia.de ꝓba.tū cū filij postea suscepti excludunt filios testatoris substitutos,eo.mō excludent ecclesiā vel aliā piā cām substitutā.cū magis faueam⁹ filijs[a] ꝙ eccl'ie:iuxta autoritatem Aug.positā.xvij.q.iiij.c.qcūqꝫ vult.refert glo.i.l.si qs ad declinandā.§.de epis.ꝛ cleri.ꝛ in.l.papinianus.ff.de inof.testa.p̄terea qꝺ eccl'ia habeaṫ[b] loco filij est per fictionē.Si ergo liberi p̄terea suscepti excludunt filios veros substitutos,ꝙtomagis fictos:vt est eccl'ia.Et qꝺ iste tex.ꝛ similes procedant si ecclesia vel alia pia causa fuisset substituta filio instituto,qꝺ liberi postea suscepti eā excludāt:firmat expresse Bal.in.d.l.cū acutissimi.in.j.col.ꝛ ibi Paul.circa fi.ꝛ Raph.cu.in.d.l.cum auus.Ego dubito de hac extensione:ꝛ puto per infrascripta tenere cōtrariū.¶ Primo fundamentū Bal.ꝛ sequaciū est falsum,dū dicūt ꝙ magis faueṫ filijs ꝙ ecclesie vel pie cause:per autoritatē augu.relatā.§.nam illud ꝓcedit ꝙtū ad legitimā filiorū tantum. q: q vult exheredare filiū:ꝛ sic p̄uare legitima vt istituat ecclesiā, aliū querat ꝓ ꝯsilio ꝙ aug.sꝫ excepta legitima magis faueṫ eccl'ie ꝙ filijs:cū tracteṫ de fauore aie:q dilectiōi filiorū p̄ferēda est. ꝛ ita in spe tꝫ Bar.i repe.l.j.C.de sa.san.ec.in an̄pe.co.in.vj.q.p̄nc. cū cōcor.quas ibi aliqn̄ dedi.ꝛ est text.q vtrūqꝫ ꝓbat i aut.si qua mulier.in verbo excepta legitima.iuncto fi.illi⁹ tex.ꝛ ibi ad h̄ not. bal.ꝛ dixi.C.de sac.san.ec.Et per istud fundamētū ita in spe.cōsuluit Pe.de anc.ꝯsi.xliij.qꝺ icipit p̄ma facie vr̄.s.ꝙ ista.l.ꝛ.d.l.cum auus,nō habeāt locū qn̄ ecclesia est substituta:q: excepta legitia filiorū magis faueṫ ecclesie quaꝫ filijs.Et īuenio ꝙ in istā decisio. Pe.de anc,refert.d.Alex.consi.xcij.in.iij.volu.qꝺ īcip.sup eo de q̊ querit in superiori themate.in.iij.col.Et potes corroborare:q: in dubijs opinionib⁹[c] doc.tenēda est illa q̄ fauet ecclesie ꝛ pie cause. l.sunt psone.ff.de reli.ꝛ sump.fu.Tamē ꝓ p̄ma opi.ꝙ ista iura habeant locū ēt qn̄ eccl'ia esset substituta,facit optimū sile:q: donatio facta monasterio vel eccl'ie,reuocaṫ p supuenētiā ꝛ natiuitatē filiorū.iuxta.d.l.si vnꝙ.saltē vsqꝫ ad legitimā filiorꝫ.Ita firmat Bar.in.l.titia seio.§.impator.in pe.colū.in duob⁹ locis.ff.de le.ij. mot⁹ p gl.in.c.qcūqꝫ vult.xvij.q.iiij.quā gl.seqtur Ludo.ro.in repe.in aut.sile.C.ad.l.fal.i octauo spāli pie cāe iter ꝯct⁹. Idē tenet Bal.in.l.j.in.iij.col.C.de reuo.dona.Panor.in.c.fi.ꝛ ibi gl.sentit de dona.imo pl⁹,ꝙ p supuenētiā liberoꝝ talis donatio reuoceṫ i totū,ausus est firmare Bal.in aut.si qua mulier.in.j.col.C.de sac. san.ec.allegādo ad hoc gl.i.c.si qs irascit.in gl.j.xiij.q.ij. Tamē ad istud sile potes r̄ndere,ꝙ loquaṫ in filijs susceptis,qb⁹ a donatore debeṫ legitima.Sꝫ in casu nr̄o liberi postea suscepti sunt tales quib⁹ nō debeṫ legitima ab auo.Itē ꝓ ista scꝺa opi.ꝯ bal.ꝛ paul. de ca.ꝙ ista.l.ꝛ siles nō h̄nt locū qn̄ eccl'ia vel pia cā esset substituta,moueor vltra p̄dicta:q: qn̄ eccl'ia est substituta,certe ista.l.ꝛ similes cū sint ciuiles ꝛ imperatorie nō h̄nt locū in dispōnibus ad pias causas.ꝓut tenent Host.Jo.an.ꝛ alij i.c.fi.de sol.ꝛ dixi in filij in.l.nolum⁹.ꝛ in aut.hoc inter liberos.C.de testa.Nec ob.si dicaṫ ꝙ qn̄ aliqd est clare decisum de iur.ciui.ꝙ illud dꝫ seruari de iure cano.ēt in eccl'ijs,dūmō non sim⁹ i materia spūali vel in materia pctī.c.j.ꝛ.ij.ꝛ ibi no.doc.de oper.no.nun.q: r̄ndeo h̄ esse verū nisi talis lex[d] impatoria sit p̄iudicialis vel dānosa eccl'ijs:q: tūc in eis nō ē recipiēda:nisi sit p rōnē pōtif.exp̄sse approbata.ita not.cano. in.d.c.fi.de so.ꝛ.d.Abb.in.d.c.j.i.iij.no.de no.op.nun.¶ Tertio extēde istā.l.vt ꝓcedat nō solū in p̄re instituēte filiū ꝛ grauante fideicō.sꝫ ēt hꝫ locū i mr̄e.ita firmat gl.ij.h̄ i ꝟbo substituit.Odof. ꝛ Cy.h̄ in.j.q.Ang.ꝛ Fulg.h̄.Bar.Imo.ꝛ Rapha.cu.in.d.l.cuꝫ auus.Et bn̄ facit iste tex.dū dicit ꝙ ista decisio hꝫ locū ēt qn̄ instituti sunt filij naturales tm̄:ergo apparet ꝙ nō curaṫ de patria potestate.Ad idē facit tex.in.d.l.cū acutissimi:in ꝟbo si qs.nā dictio si qs,[e] ita cōp̄hēdit feminā sicut masculū.vt declarat Bar. in.l.j. cōcor.ff.ꝺ ꝟ.sig.¶ Quarto extēde istā.l.ꝛ siles vt ꝓcedāt ēt i donatiōe cā mor.glo.est notabilis in.l.j.in gl.magna.in ꝟbo actio.C. de do.cā mor.ꝛ bn̄ facit iste tex.in fi.q vult ꝙ ista decisio habeat locū in legatis pticularib⁹:sꝫ legatū ꝛ donatio cā mor.eqparanṫ.l.legatū.la.j.ff.de leg.ij.qn̄ donatio est in esse deducta.iuxta gl.in.l.ij. in p̄n.ff.de do.p̄leg.¶ Quinto ꝛ vl.extēde istas leges vt p Paul. de ca.in.d.l.cū acutissimi.ad fi.in.q.quā dicit se habuisse de facto. qn̄ pater habebat filiū ꝛ nepotē,ꝛ instituto filio,grauauit vt totā hereditatem restitueret nepoti:certe si post testm̄ nati sint alij nepotes,alij nepotes postea suscepti reuocant substōnem:ꝛ cum illo admittunṫ.vt ibi per eum.Et sic ex istis oībus habes octo extensiones ad regulā hui⁹ tex.¶ Nunc assume octo notabiles fallētias.Primo limita singulariter istam regulam papi.non procedere quādo testōr habebat filiū,ꝛ ex eo nepotes iaꝫ natos:ꝛ testator sciebat habere tales liberos ꝛ descendentes.nā si instituat filiū,ꝛ grauet restituere alij extraneo:tunc certe licet liberi post testamentū nati facerent deficere fideicommissum,tū liberi qui iam erant nati ante testm̄,ꝛ quos testator cognouit,nō faciūt desistere fideicom.eo q: cessat tūc rō assignata in textu:ibi nō esse verissimi le patrē si de nepotibus cogitauerit talem fecisse substitutionem. ergo si de nepotibus cogitauit cessat p̄sumpta mēs defuncti:sup qua se fundat ista.l.ꝛ similes.p quē tex.ita limitat Ludo.ro.in cōsi.ccclx.incip.in proposita consultatione prima fronte dicenduꝫ. Facit bn̄ iste tex.in prin.in ꝟbo liberoꝝ ex his ꝓcreandoꝝ.in ꝟsic. pater efficiatur.ꝛ in ver.liberos sustulerit.secus ergo si in preteritum habuit.ꝛ istā limitationē late ꝓsequiṫ ꝛ tꝫ.d.And.barba.in cōmento.d.l.cū acutissimi.in p̄mo articulo.lꝫ referat Rapha.cu. cōtrariū cōsuluisse.Adde ꝙ ꝯriū etiā tꝫ raph.cu.in.d.l.cuꝫ auus. Motus:q: ista est benignior opinio.ꝛ q: testōr p̄cipue iuris perit⁹ nō addidit istā ꝯditionē:q: sciebat eā a iure intelligi.¶ Pro ista opi.bene facit iste tex.dum dicit ꝛ non aliter substitutione locum accipiēte,nisi ipsi liberi sine iusta sobole decesserint.Nisi dicas qꝺ tex.intelligiṫ de ista sobole i futurū ꝓcreāda.vt ptꝫ in pluribus partib⁹ tex.§.no.ad idē fortiter stringit tex.in.d.l.cū auus.in fi.ibi ꝙ minus scriptū quam dictū fuerat inueniretur.q̄ rō fortiter militat quādo nepotes erant iam nati:ꝛ sic noti ipsi testatori. ¶ Tertio facit q: ista.l.ꝛ similes fundantur in presumpta affectione testatoris.d.l.cum acutissimi.in fin.ꝛ.d.l.cū auus.in verbo coniectura pietatis.modo sic,si ista.l.ꝛ similes h̄nt locum in posthumis postea natis,forti⁹ dꝫ habere locū in iam natis.q: maior affectio testatoris presumiṫ esse in iam natis:ꝙ in nascituris.l.q filiabus.in princi.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ff.de leg.j.Non ob.iste tex.in ꝟbo non esse verisimile.q fortiter vrget.q: responde ꝙ procedit respectu nepotū nasciturorū.de qbus si testator cogitasset ꝟisil'r nō fecisset talē substitutionē.sed qn̄ sunt nepotes q erant nati tpe testamēti,ipsi nō admittunṫ tunc ex ꝯiectura huius tex.sꝫ ex cōiectura d.l.cum auus.in fine.vbi lex p̄sumit qꝺ fuerit dictū,licet non inueniatur scriptū.Cogita q: habeo istum passum pro dubio ꝛ egeret imperatoria decisione.¶ Quarto pro ista pte consydera qꝺ text. in.d.l.cum auus.ꝛ in hac.l.videtur inter se coniecturari:nam iste tex.fundat se q: testator verisil'r non cogitauit de talibus liberis: seu nepotibus.sed tex.in.d.l.cum auus.in fin.fundat se in ratione que est directo contraria.quia plus dictū ꝛ minus scriptū.si ergo plus dictum ergo cogitatum.l.labeo.§.idem tubero.ff.de sup.le. Cogita de concordia.Nam si dicatur vt dixi.§.in secundo fundamento ista iura reducentur ad concordiam.¶ Secundo limita istam.l.ꝛ similes,ꝛ est necessaria limitatio:vt procedant quando filius institutus est grauatus restituere alteri post mortem ipsius filij:tunc liberi postea ex eo suscepti faciunt deficere fideicom.ita loquitur ista.l.secus esset si filius institutus esset grauatus in vita restituere.gloss.in.d.l.cum acutissimi.in glos.ij.que ibi approbatur per oēs.ꝛ sequiṫ Bar.in.d.l.cum auus.ꝛ est tex.in.l.liberto §. fi.ff.de annu.lega.Et rō diuersitatis est:q: primo casu qn̄ grauat filiū solū post mortē,presumiṫ magis dilexisse filiū ꝙ substitutuꝫ. Sed scꝺo casu qn̄ grauauit in vita:magis dilexit substitutum ꝙ filiū.si ergo magis dilexit substitutum,ergo liberi postea suscepti nō debēt posse excludere substitutū:quia tunc cessat p̄sumpta voluntas testōris de qua in hoc tex.si eñ exclusit ipm filiū,ergo multofortius nepotes ex eo.vt.l.si viua mr̄e.C.de bo.ma.¶ Tertio singulariter limita istā.l.ꝛ ista etiā est necessaria limitatio:vt procedat qn̄ testator ipsummet filiū institutū grauat restituere fideicō.Secus esset si testator grauaret aliū post mortē filij:tunc liberi postea suscepti ex filio non faciunt deficere fideicō.imunctuꝫ nō filio,sed tertio.tex.est in.l.qui filiū.§.sabinus.ꝛ ibi Barto.ad hoc not.ff.ad trebel.ꝛ ille tex.nō reperiṫ alibi f'm Angel.ꝛ alios ibi:et Ange.hic.Idem tenent Imol.ꝛ Paul.de castr.ibi.ꝛ Paul.in.d. l.cum auus.Licet Rapha.cuma.ibi dubitet de veritate huius limitationis.¶ Puto ꝙ in.d.§.sabinus.illud procedat ex alio: ex quo colligo quartā limitationē ad istam.l.Ibi eñ mater debebat restituere hereditatē filio cum esset.xx.annorū.et sic ibi hereditas iure fideicōmissi nunꝙ puenerat ad filiū.ideo nimirū si liberi ex eo suscepti non ita faciunt deficere sicut in hac.l.cum simi.vbi filius erat institutus:ꝛ consecutus hereditatem:que ibi iure fideicōmissi ad filium non peruenerat.licet post mortem matris iure legitimo succedat:ꝛ sic ibi non erat facta restitutio ipsi filio:ꝛ sic ibi non erat adhuc acquisitum ius de presenti.ideo nimirum si sic de facili nō transit ad eius filios sicut hic.argu.l.fi.ff.vnde liberi. ꝛ.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.¶ Quinto limita istam regulam procedere in filio instituto ꝛ grauato restituere hereditatem vel certam quotam.secus si esset grauatus post mortem restituere rem singularem certe filij postea suscepti non facerent cessare fideicommissum rei singularis.Ita limitat singulariter solus Alberi.de rosa.post Marti.fili.in.d.l.cū acutissimi.motus:quia illa iura solum loquunṫ in hereditate.vnde nō debēt extendi ad rem singularē:quia actus pure gesti non accipiunt conditionē nisi lege caueaṫ.Moueṫ etiaꝫ per simile:q: reuocatio donatiōis que fit per natiuitatē liberorū non habet locū qn̄ esset donata res singularis.Et vsqꝫ in presens non inuenio ꝙ aliquis faciat mentionē de illa limitatione Albe.Sed puto ꝙ limitatio sit

[a] ¶ Cum magis faueamus filijs. adde archi. i.c.nō liceat xij.q.ij.doc. in.c.si quis p̄sbyterorū. de reb.eccl. non.alie.

[b] ¶ Ecclesia habeaṫ. adde bal.i.l.filium.in pe. col.ff.ꝺ his q sunt sui vl' al.iur.do in c.in presentia.de ꝓba.

[c] ¶ In dubijs opinionibus. Adde l.si pars.ff. de inof.test.

[d] ¶ Nisi talis lex.adde anto.ꝺ bu.ab. ꝛ Jo.ꝺ imo. in.c.ꝙ clericis.de fo.cōpe. Cald.in disputatione incipiēte statuto caueṫ. Abb. ꝯsi.lxxxiij.incipiē.p̄sens dubium.in j.vo.alex.de imo.consil. cxxiij.incip. dn̄i redemptoris nr̄i i nocato suffragio.circa p̄mū dubium in.v. volumi.

[e] ¶ Dictio si qs.addꝺ Rapha.ful.ꝯsi. xlvij.ici. ser Michael.ꝯ ser Stephanum.

falsa, et de directo contra istum tex. in l. fi. loquentē in legato particulari. Quare mirandum est ꝙ tanti doctores nō aduerterint ad istum tex. Nec ē verum simile adductum per eū. ꝙ d. l. si vnꝙ. nō habet locū in donatiōe certe rei. Istud est falsum, quia imo hȝ locum in certa re. Ita determinat Bart. in l. titia seio. §. imperator. in vlt. col. in prin. ff. de leg. ij. qui ad hoc pōderat d. l. si vnꝙ. in ꝟ. bona oia vel partē. cum ille cui legatur pars certa non sustineat onera hereditaria actiue nec passiue. et sic perinde est ac si donaretur certa res. l. nō amplius. §. j. ff. de lega. j. et idem tȝ Jo. de Imo. in c. fi. in viij. col. ff. de dona. et d. Alex. in cōsi. lxxj. in iiij. vo. inci. ꝯsyderatis his que narrantur in themate. Cōfirmatur, quia cū tex. in l. si vnꝙ. dicat ptē aliquā, pp dictionē aliquam, intelligitur in qualȝ minima, iuxta gloss. reputatā sin. in cle. j. in ꝟ bo aut eaȝ pte. de fo. cōpet. quā in pposito no. Bal. in d. l. si vnꝙ. et in l. j. in pe. colu. C. de inoffi. do. Imo. in d. c. fi. in viij. col. ff. de dona. Se. in c. ij. §. j. de deci. in vj. Contra tñ illā gl. soleo pōderare text. in l. iij. §. fi. cū l. se. ff. de ar. sed bñ posset ei rñderi. sed nūc nō est presentis materie. Limitat tñ sub dubio forte Imo. in d. c. fi. nisi eēt donata res modici valoris. tūc non hēret locū d. l. si vnꝙ. ¶ Sexto limita istā l. nō habere locū in fratre instituēte aliū fratrē grauātē post mortē restituere alteri: quia si frater institutus postea susciperet filios, certe liberi postea suscepti nō facerēt deficere substōnem. fm Ja. de are. et Cy. h. in iij. q. Sequuntur Alb. et Ang. h. et Imo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. el. j. ff. ad trebel. Facit bonus text. in l. iij. §. j. ff. de leg. prestā. Subdit Ang. h. qđ idē, et multo magis si esset institutus aliquis nullo mō attinēs testatori: quia tūc cessaret ratio presumptiōis huius l. et istud expsse firmat gl. hic in ver. filios. et glo. in d. l. cū acutissimi. et glo. in d. l. ex facto. §. si qs rogatus. j ¶ Septimo limita istā l. et similes pcedere qñ pater: et sic ascēdēs instituit filium: et eundē post mortē grauat fideicō. secus esset ecōtra si filius et sic descēdens faceret testm̄, et institueret patrē. et sic ascendentē. et eum grauaret fideicō. post mortē. quia liberi postea suscepti ab ipso patre nō extinguerēt fideicō. eo quia nō essent de descendentibus: nec de posteritate testōris vt d. l. cū auus: sed essent transuersales. et sic fratres testōris. ita limitāt Bar. et Imo. in d. l. cū auus. imo. et Moder. in d. l. ex facto. §. si qs rogatus. Raph. fulg. et d. Fran. de are. h. Quāuis ꝯtrariū tenuerit Cy. hic in ij. q. per identitatem rōnis. et ar. l. nam et si parentibus. ff. de inoffi. test. seqtur Ang. hic in lectu. flo. et in d. §. si qs rogatus. Limitat tamē Ange. h. istud eē verum dummō filij ascēdētis sint ex eodē mr̄imonio, de quo est ipse testōr. secus si ex alia vxore. et sic ex alio mr̄imonio. quia nō ē verisile filiū testatorem de talibus filijs sensisse. Et dicit Ang. ꝙ istud est suū nouū dictum quia p scdm mr̄imoniū vr̄ intulisse iniuriā filio primo. et sic testatori. §. gregoria. in aut. de non eli. se. nub. et §. soluto. in auten. de nupt. Tene pmā quia vera et cōmunis est. Nō omitto tñ ꝙ Raph. cu. in d. l. cum auus. distinguēdo ꝯcordat, aut pater institutus reliqt alios ascendētes, puta auū vel proauum: et illi faciunt cessare fideicom. ex presumpta dilectione testōris. secus si reliqsset descēdentes. quia illi eēnt fratres testōris. Istā opi. reprobat ful. h. quia ista iura exorbitātia a regulis iuris cōis nō dñt extēdi. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. maxime cū ita nō sit debita hereditas descēdentiū ascendentibus sicut econtra. Ego puto ꝙ dist. Raph. vtroqȝ casu sit falsa, nā qñ pater mortuus est: et reliquit alios descēdētes. ista iura hr̄e locū nō pñt: quia cū illi eēnt nati lōgo tpe añ testm̄ filij, et sic testōr eos cognouerit, cessat ista l. vt dixi in pma limitatiōe. Nō ēt pōt pcedere in scđo casu, qñ pater reliqt filios, et sic fratres testōris: put ēt ipse tȝ. eo quia nō sunt descendētes testatori vt dixi. Idē ꝯ pmum mēbrū fortiter facit: quia iura nō ita fauēt ascēdētibus, sicut descēdētibus. pȝ: quia filij grauati fideicō. nō cōputāt fructus in quartā. l. iubemus. C. ad tre. l. filiusfa. et ibi Bar. ff. ad l. fal. et tñ ascēdētes sic. fm Bar. in l. in fideicōmissariā. ff. ad tre. Accedat optimū sile, quia filij grauati fideicō. detrahūt duas quartas. iuxta ca. raynutius. de testa. et iuxta gl. in l. ꝙꝙ. cū si. C. ad l. fal. et tñ ascēdētes grauati fideicō. nō detrahūt duas quartas. put decidit bal. in l. si a milite. §. fi. ff. de test. mili. cū cōcor. additis p d. Alex. in l. in rōe. la. j. §. qđ vulgo. ff. ad l. fal. ¶ Octauo limita istā l. nō habere locū i filijs adoptiuis: attēto ꝙ ista l. et siles cū sit exorbitās, nō dȝ extēdi: vt dixi. Itē quia tex. loquitur de naturalibus. ergo de solis ciuilibus itelligi non dȝ. l. fi. C. de his q ve. eta. ipe. Itē quia nō cōcurrit eadē psumpta volūtas in filijs adoptiuis sicut in veris. Ita tenēt Pet. et Cy. hic in iiij. q. sequuntur Ray. et Albe. hic. Idē firmat d. Alex. i d. l. ex facto. §. si qs rogatus. el. j. in viij. col. motus nouo fundamēto: quia filius adoptiuus nō sic succedit sicut filius verus et legitimus: pȝ quia filius adoptiuus si sit pteritus nō succedit ꝯtra testm̄. l. cū in adoptiuis. C. de adop. secus i filio ꝟo et legitimo. Sȝ istud fundamētū d. Alexā. lȝ videatur coloratū, posset retorqri ꝯ eū. nā ista l. hȝ locū qñ pr̄ instituit filiū naturalē tm̄, et tñ clarū est ꝙ filius naturalis nunꝙ succedit ꝯ volūtatē defuncti: et iō si sit pteritus nō hȝ ius dicēdi nullum nec cōtra tab. gl. est in l. j. in pn. i ver. naturales. ff. de bo. poss. Ita q glo. est sing. ad hoc fm Bal. in l. j. C. quorū bo. et facit text. in l. fi. quem ad hoc ibi no. Bald. C. de natura. lib. ergo fundamentū eius non est

verum: cū naturales liberi faciant deficere condi. fideicō. qñ conditio si sine liberis decesserit, est apposita a testatore. l. ex facto. §. si qs rogatus. el. j. ff. ad tre. et dicetur. j. in gl. Tū ad terminos. l. nostre fundamentū d. Alex. est verū in liberis susceptis, q ex dispositione l. substitutuȝ excludunt. Tñ in pncipali qōne ꝙ imo ista l. habeat locū in filijs adoptiuis, tȝ Raph. ful. h. quia filij adoptiui ita succedūt sicut veri et naturales, imo si pr̄ habeat filiū verū et naturalem: itē hēat filiū adoptiuum tm̄: adoptiuus succedit sicut legitimus. l. si te parens. C. de suis et legi. Tñ illa l. loquitur ab intestato non cōdito testō. Itē istud fundamentū ful. clare ꝯfundit ex rōne d. Alex. pxi. pcedēti. Mouet etiā quia adoptiui excludūt ascendentes. Et dicit ꝙ ista opi. est hūanior, et sepe posset de facto cōtingere. Eandē opinionem tȝ Raph. cu. in d. l. cū auus. motus quia pater instituēdo filiū adoptiuū, eū dilexit sicut verū et naturalē. ergo ista iura debent locū habere. Tu aūt cōsydera qđ ista qō pōt dupl'r intelligi. Pmo mō pōt intelligi. Pone ꝙ pr̄ instituat filiū verū et naturalē, quē grauet fideicō. post mortē: et sic iste filius grauatus postea adoptauit aliquē in filiū: nūqd iste filius adoptiuus faciat deficere fideicō. sicut si pcreasset filios ꝟos, et naturales: et teneo ꝙ nō ꝯ ful. et raph. cu. quia illi adoptiui nō excludūt substitutū nec fideicō. tex. est in l. fideicōmissum. ff. de ꝯdi. et demō. et §. j. ita qs. §. is cui. ff. de le. ij. Et expsse firmat angel. h. in lec. flo. Qđ ꝯfirmo. quia l. si vnꝙ. C. de reuocan. do. que dicit ꝙ donatio reuocatur per filios postea susceptos, nō hȝ locum in filijs adoptiuis post donationem adoptantis. fm domi. Alexan. in consil. xl. in iiij. volu. incipien. Super eo dubio quo queritur. in penulti. colum. Ad idem facit quia statutum disponens ꝙ existentibus masculis filie femine non succedant patri, non habet locum in filijs arrogatis: quia non sunt vere et proprie filij. iuxta. l. filiū eū diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel ali. iu. de quibus dȝ intelligi statutū. ita not. ab. tȝ Jo. de ana. in consi. xxvij. inci. viso casu mihi proposito. Scđo modo pōt intelligi ista qō. qñ testator adoptauit aliquē filiū, et istum filium instituit et grauauit post mortē de fideicō. restituendo: nunquid tunc hēat locū ista l. cū si. vt filij veri et naturales postea suscepti p istum adoptiuū faciāt deficere fideicō. In hoc satis puto posse teneri ꝙ sic. quia licet filij per adoptionē suscepti nō faciant deficere fideicōmissum: vt s. tenui sequēdo Cy. tñ qñ ipse adoptiuus est institutus et grauatus: videretur ꝙ testōr eum instituēdo magis dilexerit ꝙ substitutū: et ꝯñter ꝙ isto casu filij veri et naturales ab eo procreati substitutū debeāt excludere: sicut hic filij naturales tantum postea suscepti nō faciunt deficere fideicō. vt hoc tex. in ver. iusta sobole: et tñ si pater instituat filiū naturalē tm̄: liberi veri et legitimi postea ab eo procreati faciunt deficere fideicom. vt hoc text. in scđa parte. ergo idem in pposito. Et sup hoc vltimo bene cogitabis. ¶ [3] † Quid aūt si liberi postea suscepti mortui sint: an tñ fideicō. deficiat. habes text. in l. ex facto. §. si quis aūt. ff. ad trebel. ponit Ang. hic in lect. florē. dicā plene in l. seq. vbi reseruo. An sit necesse ꝙ tales liberi suscepti sint etiā heredes ad hoc vt faciant deficere fideicō. ponit late Alber. post antiquos hic: et post Dyn. in l. ex facto. §. si. prealleg. bonus tex. in l. filiusfami. §. cum quis. ff. de leg. j. ¶ [4] † Secundo not. ex hoc text. ꝙ appellatione filiorum [a] simpliciter prolata a lege, non veniunt filij naturales tantum. alias frustra imperator hic humanitatis intuitu istud adderet decisio ni Papi. de quo plene scribitur in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad treb. [5] ¶ † Tertio not. ex tex. ibi: si quis naturales habuerit filios. iuncto text. ibi iusta sobole, hic esse text. singu. et mirabilem fm Pau. de cast. hic. et ante eum pro singulari not. Ange. hic in lect. perusina dicit ꝙ alibi nō reperitur in iure ita clare, ꝙ si testator instituerit filium naturalem tm̄: quo casu non videtur abhorrere tales sobolem: tñ filij naturales illius naturalis non excludūt substitutū qđ. j. ad finē ad aliud ponderabo. [6] ¶ † Vltimo not. ex ver. fi. sing. extensionē que fit de hereditate ad legata et fideicōmissa particularia. et ad hoc iste tex. est singu. fm Bald. in l. cū acutissimi. in ij. col. Et ex hoc sing. no. Fulg. ꝙ non solū in successione vniuersali qs nō presumitur aliū velle preponere sue posteritati. d. l. cū auus. sed etiā in successiōe et tit. sing. vt hic. ¶ Gloss. in ver. iusta sobole. Diuidit in iiij. ptes prout iiij. ptes ponit solu. ad cōtrariū de l. ex facto. Partes patent in gloss. ¶ Prima solu. tȝ in effectu Bart. hic in d. l. ex facto. §. si quis rogatus. j. cū limitatione, nisi filij naturales essent suscepti in figura matrimonij. sic intelligit. l. cum pater. §. volo. et l. lucius. alle. in gloss. lȝ in hoc vltimo eum reprobet Panor. in c. in psentia. de pba. Istā primā so. tenent etiā Cy. Ful. et do. Alexā. hic. et dicit do. Alexā. ꝙ ista est cōis solu. sed errat: vt statim dicā. Ista nō plȝ: quia sic oporteret restringere hūc text. ꝙ iō filij naturales non rūpant fideicō. eo quia pater est in dignitate. sed fȝ Bal. hoc ē diuinare. et Imo. in d. §. si qs rogatus. Tene ergo tertiā sol. que est vera et cōis: quam tenēt Ray. Bal. et Sali. Ang. et Paul. de ca. hic et antiqui. Ang. Imo. et Raph. in d. l. ex facto. §. si quis rogatus. ꝙ si testator expressit hāc ꝯditionē, tūc naturales faciant eā deficere. Ita loquitur d. §. ex facto. cum distinctiōe tamen de qua ibi

[a] ¶ Appellatione filiorum. adde bal. i l. filium. ff. de his q sūt sui vel alie. iur. ab. i. c. in psentia. de pba. Bndic. de plūbi. in disputatiōe incipi. statuto Pisano,

de qua ibi in text. ſecus ſi ſubintelligatur a lege, ita loquitur iſte tex. ꝛ licet Bar. in. d. §. ſi quis rogatus. vtens fundamento Cyn. iſtā impugnet: qꝛ non refert ſm eū an ꝯditio exprimat̃ a teſtatore, an ſubintelligat̃ a lege: qꝛ qñ ſubintelligitur a lege, ſubintelligitur ex preſumpta mēte teſtatoris: vt hoc tex. tu dic ꝙ iſta non eſt bona ꝯſequentia: qḋ oſtēdo: quia tacita pupillaris ſubintelligit̃ ex preſumpta teſtatoris voluntate. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ꝛ pupil. et tñ nõ eſt eiuſdē effect⁹: at ſi teſtator exp̄mit, pupillaris excludit matrē, ſecus qñ ſubintelligit̃. l. precibus. ĵ. ti. j. tñ p̄mū membrum qḋ quando conditio exprimit̃ a teſtatore ꝙ filij naturales tantum faciāt deficere fideicō. recipit plures limitationes: quas colligit do. Alex. in. d. l. ex facto. §. ſi quis rogat⁹. vbi proprie traditur iſta materia. ¶ Quartam ſolu. licet approbet glo. in. d. l. lucius. §. fina. ff. de leg. ij. tñ nõ eſt bona: ꝛ eā improbant Imo. et moder. in. d. §. ſi

7 quis rogatus. quia diuinat. † Itez qꝛ eſt contra iſtum textum vt

a notaui. ſ. in. iij. not. ¶ Nunqd aūt[a] filius naturalis ſed legitimatus faciat ceſſare ſubſtõnem: puta teſtator inſtituit filium: ꝛ ſi deceſſerit ſine filijs legitimis ꝛ naturalibus ſubſtituit calum. pone ꝙ habuerit filium naturalem tñ: quē fecit legitimari: an talis legitimatus excludat ſubſtitutum. eſt alta ꝛ p̄funda qõ: in qua cõis concluſio eſt ꝙ ſic: vt tradit̃ per gloſſ. in. d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ꝛ ibi Imo. dicit hanc eſſe cõem ſn̄iam. cū multis tñ limitationibus de quib⁹ per do. Alex. ibi: ꝛ in cõcor. hic per eū addu. ꝛ plenius ꝙ alibi per do. Alex. in cõſi. ij. quod incipit. Viſis codicillis. in. j. volu. ꝛ in conſil. xxv. incip. Circa primuz dubiū quo queritur an per exiſtētiā. in. j. vo. ꝛ in conſi. lxvj. incip. Conſyderatis his que in themate narrant̃. in. v. col. ꝛ ſeq. in. j. volu. ꝛ in cõſil. xciiij. quod incip. conſyderatis que in themate narrantur. in. vj. volu. Et pro iſta ſn̄ia bene facit illud quod ſingu. dicit Barto. in. l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſuca. in. xx. col. ver. item querit̃, circa predicta. vbi tenet ꝙ legitimatus dicit̃ vere legitimus. ꝛ qḋ ſit ſm veritatē, ꝛ nõ per fictionē. ꝛ ſequit̃ Bal. in. l. nuper. C. de natu. libe. quod dictum an ſit verū: quia multa in oppoſitum ſtringūt. vide late do. Alex. in preallег. cõſi. ij. viij. col. ꝛ ſeq. in. j. volu. vbi multa pro ꝛ contra adducit. Et vltra eū in ꝯtrium faciunt pulchra verba Bal. in. c. j. in ix. col. de conſtitu. vbi egregie dicit, ꝙ legitimatio eſt ſimilis alchimie, que facit apparere illud quod non eſt: trāſmutare tamē vnā ſpeciem in aliā nõ põt. ſic legitimatus gerit figurā legitimi: tamē

8 nõ habet eandē in ſubſtantia. vbi per eū. ¶ † Ex p̄dictis verificatur notabilis deciſio Bal. ſtante ſtatuto ꝙ exiſtentibus filijs maſculis filie femine non ſuccedant: ſi pater habeat filios naturales tm̃: ꝛ facit legitimare: filij legitimati excludūt feminas. ita determinat Bal. in. l. eam quā. in. viij. col. C. de fideicom. ꝛ in. l. cuz accu

9 tiſſimi. vbi etiam Pau. de ca. ꝛ ibi dixi eo. tit. ¶ † Vltimo diligenter ſigna: quia quotidianum eſt: illud quod tenet Bald. hic: ꝙ in

b emphiteoſi[b] eccleſiaſtica acquiſita pro ſe ꝛ filijs ſuis non veniunt naturales etiam legitimati: quia ſm Bal. nõ ſunt vere legitimi, alle. no. in. c. innotuit. de elec. Adde plenius Bal. ꝛ melius quam alibi in. c. que in eccleſiarum. in. xviij. colum. ꝛ ſeq. de conſtitu. Idē tenet Bald. in addi. Spec. in titu. de loca. in. x. colum. in verſic. emphiteoſis eccle. ꝛ ſequitur Sali. hic: ꝛ Imo. in. l. quod dicitur. la. ij. in antepe. col. ff. de verb. oblig. notabiliter Pe. de ancha. in conſil. cccvj. incip. circa primū queſitū. ſequit̃ do. Alexan. in conſil. xciiij. quod incip. cõſyderatis. in. iij. col. in. j. volu. ꝛ in conſil. lx. in. ij. volu. incip. Viſa legitatione. in. j. co. ad fi. ꝛ ſeq. ꝛ plenius in cõſil. cxxviij. incip. Conſyderatis ꝟbis. in. xij. col. ꝛ duobus ſequentibus. in. j. volu. et in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. el. j. in. xij. col. ff. ad trebel. et ab iſta cõcluſione nemo diſcrepat. ¶ Limita iſtā concluſionē niſi

c fuiſſent legitimati[c] per ſubſequens matrimonium: quia perinde cenſetur acſi ab initio matrimonium fuiſſet contractum. §. dubi

10 tatum. in auten. de inceſt. nuptijs. ¶ † Hinc eſt ꝙ legitimati per

d ſubſequens matrimonium [d] admittuntur ad epiſcopatum, ſicut vere legitimi: eo quia matrimonium ſubſequens abſtergit vnam maculam precedentem. gloſſ. in. c. innotuit. in ver. cõiugata. de electio. Et quod legitimati per ſubſequens matrimonium admittātur ad emphiteoſim eccleſiaſticam: tenet Ioan. de imo. in. d. l. qḋ dicitur. in antepe. colum. ꝛ notabiliter Pet. de ancha. conſi. cxxix. quod incip. Ex tenore priuilegij. Confirmo per ſimile. nam licet

e naturales legitimati non ſuccedāt in feudo. c. naturales. ſi de feu. defunc. conten. ſit inter do. ꝛ agna. tamē legitimati[e] per ſubſequēs matrimonium bene ſuccedunt. ita tenent Iaco. de bel. ꝛ Bald. in d. cap. naturales. ꝛ Ia. in. d. §. dubitatum. Hoſti. et Ioan. andr. in c. lator. qui fil. ſint legi. ꝛ Alex. in. d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. in xiij. colum. vbi dicit ꝙ iſtud communiter tenetur: ꝙuis Ange. cõtrarium conſuluerit, ꝛ male: in conſi. xxix. caue tamen ꝛ multum ſigna: quia And. de iſer. ſummus feudiſta in. d. c. naturales. quem Bal. ibi ſimpliciter refert ꝛ ſequit̃, limitat illud vltimū: quod legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt in feudum, ſi nõ extant filij legitimi ꝛ naturales: ſed ſi exiſterēt, legitimati per ſubſequens matrimonium non admitterentur. In quo vltimo valde

11 dubito attenta ratione ꝙ legitimatus per ſubſequens matrimonium, cenſeatur in omnibus pro vere legitimo. ¶ † Item illud qḋ concluditur per Bald. hic eſt indubitatum, quod in emphiteoſi eccleſiaſtica accepta pro ſe ꝛ filijs ſimpliciter non ſuccedunt filij naturales tantum: ſicut nec in feudo. d. c. naturales: qꝛ ſi non ſuccedunt etiam legitimati, quanto minus naturales tantum. iſtud vltimum limitat Bal. in. d. c. que in eccleſiarum. in pe. colum. niſi eccleſia a princi. conceſſiſſet vni qui eſſet naturalis tantum: qꝛ tūc oēs naturales inde deſcendentes ſuccederent in iſta emphiteoſi. ex quo clarum eſt qḋ concedens naturali tantum nõ abhorruit naturalem tantū: cõſyderato initio cõtractus. c. j. §. ex eadē. de leg. cõradi. in vſi. feu. cū ad initium contractus ſemp recurrēdū ſit. l. qd qḋ. in prin. ff. de dona. ꝛ qꝛ ab exordio tituli poſterior formatur euentus. l. j. C. de imponenda lucrati. lib. x. vt ibi plenius per eum. Et hoc diligēter no. quia hoc modo poteſt ſingu. limitari. d. c. naturales. Ego licet non inueniam hanc limitationem ab aliquo nedum impugnatam: ſed nec relatam: puto qḋ in contrarium facit text. noſter ponderatus per Ang. ꝛ Pau. de ca. vt. ſ. retuli. in. iij. no. vbi lʒ teſtator inſtituerit naturalem tantum: ex qua inſtitutione declarat, qḋ non abhorruit talem ſobolem. tamen alij naturales ab eo deſcendentes non faciunt deficere conditionez fideicommiſſi. Et ſuper hoc tex. cogitabis de reſpõſo. niſi dicas quod iſtud ideo ſit in hac. l. qꝛ hic tractatur de preiudicio ſubſtituti. quod nõ eſt in caſu Bald. ꝛ predicta omnia teneas cordi, quia frequenter occurrunt. Iaſon Piſis.

1 ☞ Sufficit conditionem ſemel fuiſſe impletam quāuis non duret implementum: limita. ĵ. nu. 14.

2 In conditionibus attendimus principium prime exiſtentie, et nõ curamus poſtea ſucceſſum eius.

3 Papa non delegat cauſas niſi exiſtentibus in dignitate.

4 Statutuz loquēs in creditore cui virtute ſtatuti eſt aſſignata poſſeſſio debitoris ex primo ꝛ ſcḋo decreto, an ſufficiat fuiſſe creditorem tempore aſſignationis.

5 Si teſtator inſtituat aliquē heredē et eidē ſubſtituat aliū ſub conditione ſi fuerit mortuus ſine filijs, vtruʒ ſufficit eū habuiſſe filios licet mortui ſint vt ſubſtitutus excludatur perpetuo. ꝛ nu. 11.

6 Femina ſemel excluſa a maſculo ſemper intelligitur excluſa.

7 Ad hoc vt maſcul⁹ excludat feminā virtute ſtatuti, ſufficit quod tempore ſucceſſionis extiterit maſculus. ꝛ nu. 8.

9 Filia preterita nõ poteſt dicere teſta. nullum ſtāte ſtatuto ꝙ femine non ſuccedāt ab inteſta. exiſtentibus maſculis.

10 In dubijs opi. tenēda eſt illa que fauet cauſe teſtati.

12 Si legatum ſit factum alicui ſi tale monaſterium intrauerit: ſi intret et poſtea exeat an habebit tale legatum.

13 Vouens ingredi religionem in dubio videtur vouere ꝙ permanebit in religione.

Si quis. Iſtam. l. reddam ex. ĵ. dicendis vtilem. ¶ Diuido in. iij. partes. In prima ponitur vna deciſio. In ſecunda extenſio. In tertia ratio vtriuſqꝫ, ſecunda ibi, quod in legatis. Tertia et vltima ibi, ne dum nimia vtimur. ſufficit conditionem caſualē vel mixtā fuiſſe ſemel impletam etiam in vita teſtatoris, quamuis non duret implementum: ſiue talis conditio fuerit adiecta in inſtitutione vniuerſali, ſiue in legatis ꝛ fideicomm. particularibus. hoc dicit tota iſta. l. ¶ † Nota ex iſta. l. regulam ad quam allegatur tota die, quod ſufficit conditionem ſemel fuiſſe impletā quāuis nõ duret implementū. cõcor. tex. in. l. cū vxori. C. qñ dies lega. ced. iſta regula ꝛ iſtud notabile inducitur per Cyn. Alber. Bald. ꝛ alios hic ad aliquas. q. que ordinarie tanguntur per Bart. ꝛ alios in. l. ſi fideiuſſor. §. inelmiſſe. ff. de lega. j. ponūt alij in. l. in ſubſtitutione. ff. de vulg. ꝛ pupil. ¶ Item facit iſta regula ad aliam queſtio. ſi teſtator legat aliquid filie ſue cum vidua erit: an ſi filia ſit effecta vidua: ꝛ poſtea nubat perdat legatum. et habes textum de hoc notandum quod nõ. in. l. ſi. ꝛ ibi Bal. in. ij. no. ꝛ Pau. de caſt. C. de indic. vidu. tollen. de quo etiam per Ang. ꝛ Rod. in. d. l. in ſubſtitutione. ꝛ vide omnino late Ange. in conſi. xxxiiij. incip. Conſtātius herculam. intellige tamē niſi teſtator diceret lego filie donec ꝛ quouſqꝫ vidua erit: tūc nubendo perderet legatum. ita limitat Bal. in. l. titius. in prin. ff. de excu. tuto. ꝛ dixit Paul. de ca. in. d. l. fin. §. j. C. de indic. vidui. tollen. qḋ ad eum duʒ legeret Padue fuit tranſmiſſa qõ conſulenda. nam pater fecerat legatum filie de pecunijs quas habebat in preſtitis Venetiarum ſi erit vidua: euenit caſus ꝙ effecta eſt vidua, poſtea accepit maritum: ꝛ dum peteret legatuʒ dicit Pau. de ca. qḋ illi ciues Venetor deliberauerāt iudicare contra eam, ex quo tunc non erat vidua dicit Paul. de de caſt. et oſtendit eis tex. in. d. l. fi. §. j. ꝛ dicit quod illi veneti viſo tex. mutauerunt propoſitum ꝛ iudicauerūt pro muliere. Ex quo erat dictum ſi vidua vel cum vidua erit, ſecus ſi fuiſſet dictuʒ donec vel quouſqꝫ. ¶ † Item ad regulā tex. adde ēt ꝙ Bal. in. l. pre-

2 cibus. in. iij. colum. in. iij. oppoſitio. ĵ. titu. j. dicit per iſtam. l. ꝛ per

a ¶ Nunqd aūt. Adde Ant. d bu. i c. p venerabilē. qui fil. ſint le. ang. in diſputa. incip. nobilis qdā genere. Petr. de anch. ꝯſ. ccxv. inci. in xp̄i noīe videt̃ p̄ma facie. idē cõſi. ccxviij inci. ſup puncto iſto plura ſubtilr ꝛc. idē ꝯſi. ccxxiij. incip. vidēdum ꝛc. idē ꝯſ. cccccvj. incip. circa p̄mū dubiū. Calde. ꝯſi. i. in tit. q fil. ſint legi.

b ¶ Quod in emphi. adde Azo. in ſūma. C. de infa. Bal. i l. j. in. ij. col. C. de iu. emphi. Io. de imo. i. c. potuit. d loca. in pe. col. ꝟ. vū. tāgit rapha. cu. i. l. galli⁹. i. §. ēt ſi parente. ff. de libe. et poſth. pau. de caſt. in. l. ſi mihi ꝛ titio. ff. d ꝟb. obli.

c ¶ Niſi fuiſſent legitimati. Add doc. in. c. tanta. q fil. ſint leg. ꝛ ibi eleganter per Car. Alex. ꝛ p Phili. in. c. i p̄ſentia. de pba. in. viij. colū. ꝟ. v. inquantū. d. Abb.

d ¶ Legitimati p ſubſequēs mr̄imoniū. Add de Pet. de ancha. cõſi. ccxx. incip. hec qõ iam vulgariʒ dici poteſt.

e ¶ Legitimati. adḋ oldr. cõſi. ccxlvij. incip. p̄ſuppoſita ꝯſuetudine ciuitatis.

alia ibi per eum allegata quod in conditionibus attēdimus principium prime existentie: ⁊ nō curamus postea successum eius: et istud pōt esse aliud summariuz huius tex. ¶ † Adde etiam bene facere tex. in. c. statutū. in prin. de rescrip. in. vj. vbi dicitur ꝙ papa non delegat causas nisi existēti in dignitate: vt ibi tñ sufficit quod tpe commissionis sit in aliqua dignitate. licet postea priuetur: et ad idem gloss. in cle. ⁊ si principalis. de rescrip. per quam ibi not. Panor. ꝙ nō est necesse qualitatē requisitaz ad actum semper durare: sed satis est ꝙ illa qualitas fuerit in prin. actus. Item facit predicta regula ad notabilez qōnem traditam per Cy. in aut. sed ⁊ si quis. in vlti. q. C. de secun. nup. ꝙ si rex ɔcesserit castrum alicui militi ⁊ heredi ex eius corpore noto: ⁊ si contingat militem mori sine herede ex suo corpore nato: qd castrum reuertatur ad regem. pone mortuus est miles relicto filio ex se nato: deinde postea mortuus est filius absqz filijs. nunquid castrum debeat reuerti ad regem. determinat quod non: quia ex quo semel fuit purificata conditio fuit exclusus rex. ⁊ licet postea fuerit mortuus filius non debet redire ad regem. per regulā nostrā quā sequitur Bald. ibi. et in. l. fi. in. xx. q. C. de heredi. insti. est verum ꝙ in illa. q. Cy. ⁊ Sali. ibi: in illa aut. sed ⁊ si quis. tenet ɔrium. et cōtrariuz consuluit dñs Alexan. in consi. xxxix. in. iiij. volu. quod incip. visis ⁊ considderatis his que in prescripto themate narrantur in. ij. et pe. colum. Quod pro nunc aliter non examino: quia tempus non patitur. ¶ † Facit etiam regula huius tex. ad aliā notabilem. q. statuti Senensis loquentis in creditore cui assignata sit possessio debitoris ex primo ⁊ secundo decreto, an sufficiat fuisse creditorez tēpore assignationis. de qua vide do. Abba. Panor. in consi. lxx. quod incip. videtur primo dicendum quod sic. in. j. volu. ¶ † Itez facit regula huius tex. ad decisionem qōnis quaz nō reperio bene examinatā in terminis: ⁊ in ea multoties fuit de iure interrogatus: quod si testator instituit aliquē heredem: ⁊ eidem substituit alium sub conditione si fuerit mortuus sine filijs: regula huius tex. facit quod sufficit eum habuisse filios licet sint mortui, vt substitutus excludaẗ perpetuo: ⁊ ita decidit Oldra. lauden. in consi. xx. incip. thema tale est testator. ⁊ in consi. cxli. quod incip. thema tale est dñs. B. cuius verba refert ⁊ sequitur Jo. licet eum non alleget, in addi. Spec. in titu. de testa. §. in primis. ad fi. Idem tenet Pau. de ca. in consi. clxx. als. clxxij. quod incip. ne improprijs vtamur vocabulis. in. ij. col. ⁊ in ɔsi. lxxix. incip. Casus iste frequenter contingit. Idem tenet do. Alex. nullam de predictis mentionem faciens, de quod valde admiror: in consi. xxx. in. iij. vol. quod incip. ponderatis his que in themate narrantur. in. j. col. ¶ Pro ista sñia adde benefacere tex. in. l. heredibus. in prin. ff. ad treb. ⁊ tex. in. l. cum vxori. C. quando di. leg. ce. Ad idem secundo facit quod tenuit singu. Bal. in. c. j. §. quinetiaz. in titu. epm vel abbatē. in vsibus feudoꝝ. vbi tenet ꝙ si testator fecerit substōnem filio sine liberis obierit, ⁊ mortuus sit relicto filio qui non vixit nisi vno momento: tñ substitutio fideicom. extinguitur perpetuo: ⁊ illud momentū sufficit. vt ibi per eum. Ad idē tertio facit qd not. idem bal. in eodem. §. quinetiam. in. ij. no. per illuz tex. Ubi no. † ꝙ femina semel exclusa a masculo semper durat exclusa, dato etiam quod masculus moriatur, mors masculi sibi non patrocinatur. qd est no. dignū. vnde infert. ex illo tex. ad statutū disponens ꝙ existentibus masculis filie femine non succedant patri: ꝙ si moriatur pater relicto masculo et feminis, dato ꝙ masculus moriatur. tamen nunꝙ femine admittentur ad successionem patris. posset tñ admitti tanꝙ ad successionem fratris. Idem tenet Bal. in aut. sed et si quis. in. ij. col. ⁊ in l. in quibus. C. de secun. nup. tamen pondera ꝙ cōtra istud vltimū facit illud quod singu. decidit Bartolus in. l. ij. §. sed si sint sui. per illum tex. ff. ad tertul. vbi decidit ꝙ stante dicto statuto ꝙ existentibus masculis filie femine nō succedant patri. dicit Bart. debet tale statutum intelligi quando masculi effectualiter sunt heredes patris: nec sufficeret potētia, ad hoc vt filie excludanẗ. vnde oporteret te restringere decisionem Barto. qñ filius masculus fuit heres effectualiter patris. quomodo ergo debeat intelligi illa decisio Barto. in. §. sed si sint sui. vide Balduz ⁊ alios eam declarantes i. l. in substitutione. ff. de vul. ⁊ pup. et oino do. Alex. in sc ōsi. xx. incip. viso processu cause vertentis inter Raymundum. in viij. colum. in. j. volu. ⁊ oino do. Franc. de are. in consi. clxj. quod incipit: in presenti consultatione videndū est. in pe. ⁊ vlti. col. Que nō attingo ne egrediar terminos questionis proposite. ¶ † Ad idez pro principali qōne ⁊ his que prime dixi. quarto facit quod tenet do. Fran. de are. in consi. clix. incip. viso puncto ad me transmisso. in penul. colū. circa fi. vbi determinat ꝙ stante statuto ꝙ filia non possit venire ad successionē patris, vel ad aliquā diuisionem bonorum paternorum, ⁊ hoc si sint masculi, ⁊ si remanserunt ex eis heredes: certe si mortuus sit pater existente masculo qui heredez filium relinquat: licet postea moriatur filius sine descendentibus tamen non succedunt femine. eo quia sufficit semel conditionem fuisse impletam, ad hoc allegat Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. vbi tenet

Bar. † qd stante statuto qd masculus excludat feminā a successione patris: satis est quod tempore successionis extiterit masculus, ad hoc vt femina excludatur. Ad idez facit quinto quod decidit Bartol. in. l. titia seio. §. imperator. in vlti. colum. ff. de lega. ij. vbi qrit Bart. donatio reuocatur ipso iure per superuenientiam liberorum. l. si vnꝙ. C. de reuo. do. ⁊ dixi in. l. generaliter. §. fina. s. eo. pone ꝙ filij nati: quorum natiuitate fuerit reuocata donatio, incontinenti moriantur, an confirmetur donatio. arguit pro ⁊ contra. finaliter concludit ꝙ nō reconualescat: qꝛ sufficit extitisse liberos dato ꝙ incontinenti sint mortui: vt ibi per eum. Et istam decisionem Barto. sequitur Imo. in. c. fi. in vlti. col. de dona. de quo etiaz per Bal. in. l. j. in. v. co. C. de inoffi. do. Pau. de ca. in. l. ij. C. de posthu. here. insti. ¶ † Ad idem videtur facere sexto ꝙ stante dicto statuto quod existentibus masculis filie femine non succedant ab intestato. certe etiam condito testamento filia preterita non potest dicere testamentuz nullum: nec illud cōtratabulare. fm cōem sententiam de qua per Bar. ⁊ doc. in. l. gallus. §. et quid si tantum. ff. de libe. et posthu. dixi. in. l. filie licet. s. de colla. ista conclusio non solum procedit viuente masculo filio: sed si superfuerit masculꝰ qui postea mortuus sit. fm Bal. in. l. si auus. C. de libe. prete. ⁊ in. l. si qs filium. in princip. C. de inoffi. testa. Angel. ⁊ Imo. in. l. ei qui soluendo. ff. de heredi. instituē. ponunt Moder. in. l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ domi. Franc. de are. in consil. clx. incipiē. longa est ista consultatio. in. xv. colum. ad fin. ista sunt que principaliter pro hac parte adduci possunt. ¶ In ɔriū ꝙ substitutus non excludatur, vr̄ facere tex. valde clarus in. l. ex facto. §. si qs autem susceperit. ff. ad treb. ⁊ tex. in. l. filiusf. §. cū quis. ff. de lega. j. ⁊ glo. in. d. l. ex facto. §. si quis rogatus. el. j. in ver. et voluntate. ibi dum glo. dicit. dummodo viuat post mortē testatoris. † Ad idem facit qꝛ in dubijs opinionibus tenēda est illa que fauet cause testati. ⁊ sic substōni. l. si pars. in prin. ff. de inoffi. testa. facit glo. in. l. gallus. §. quid si is. in verbo vtilitatem. vbi Ang. ⁊ Moder. not. ff. de lib. et posthu. ¶ Ad idem facit qd volunt Cy. ⁊ Albe. hic. in. iij. quest. vt. j. statim referam. Ad idē pro parte negatiua facit, quia verbum si decesserit, respicit terminum instantaneum mortis: qui nō habet tractatū vel durationem ante: vt dicit Bar. in. l. ij. §. credit. ff. si cer. pe. ergo solū debet inspici tēpus instātis mortis, an decesserit cum liberis: ⁊ non tempus precedens. Ad idē fortiter stringit, ⁊ illud me semper fecit dubitare: quia quando testator substituit alicui si decesserit sine filijs: certe lz antea filios susceperit: in si decesserint, verum est dicere eum decessisse sine filijs: et ɔsequenter cōditionem fideicom. nō esse impletam. vt dicit tex. in. d. §. si qs aūt susceperit. Ad idē facit. l. in substōne. in scda pte. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi qñ agiẗ de excludendo substitutū nō sufficit cōditionē semel fuisse impletam. scdm intellectū Bald. ibi: quē ibi sequūtur Moder. nisi dicas qd ille tex. loquiẗ qñ agiẗ de sustinen. substitutione pupillari, que est mere fauorabilis. facit etiā qꝛ qualitas adiecta ꝟbo intelligiẗ fm tp̄s ꝟbi cui adijciẗ. l. in delictis. §. si dānum extraneus. ff. de noxa. l. si titius. ff. de testa. mil. Barto. in. l. ex facto. in princ. ff. de vulg. ⁊ pupil. † ¶ † Quid tenenduz placet distinctio quam colligo ex mente Ange. in. l. gñaliter. §. cū autē. in lectu. s. io. s. eo. fm quā predicta optime concordantur. nā puto aduertendū sub quibus verbis sit cōcepta cōditio substōnis: aut em̄ testator dixit hoc modo, si filius meus liberos non susceperit, vel non habuerit, talē substituo. ⁊ isto modo amplecterer primā partē. ꝙ si filios habuerit: ꝗuis sint mortui etiā eo viuo, qd tñ substitutus excludatur: qꝛ conditio ita concepta si filios nō susceperit, deficit susceptis liberis ꝗuis mortui sint. ita loquiẗ tex. in. d. l. heredibus. in prin. ff. ad trebel. ⁊ tex. in. d. l. cū vxori vsusfructꝰ. ⁊ tex. in. d. l. heredibus. in prin. vr̄ loqui qñ erat apposita cōditio si decesserit sine liberis: tamen dum postea verba testamenti aliter sonant. aut conditio substitutionis fuit concepta hoc modo: si decesserit sine filijs talem substituo. ⁊ iste casus est magis dubius: in quo lz Oldr. ⁊ alij supra relati consuluerint, qd si filios habuerit lz sint mortui, substitutum excludi: ego tñ aliter dico: qd aut tpe mortis filij supererāt filij qui superuixerunt. ⁊ tunc lz postea mortui sint, credo substitutionem penitus euanuisse. ⁊ in istis terminis sequor ⁊ limito decisionem Oldra. cum concordā. ⁊ istud est quod proprie dicit gl. quā signa in prealleg. l. ex facto. §. si quis rogatus. el. j. cū dicit gl. dummodo viuat post mortem. pro isto membro bene facit dicisio Cy. in aut. sed et si quis. in vlt. q. C. de secund. nup. quam. s. retuli. Itez facit decisio Bald. in. c. j. §. quinetiam. in titu. episcopo. vel ab. quā etiam. s. retuli. Item pro isto membro est tex. in. l. filiusfamil. §. cum quis. ff. de leg. j. aut vero liberi suscepti p̄mortui sunt ante filium. ⁊ tunc credo substitutū debere admitti. qꝛ licet filius antea liberos susceperit, tñ si premortui sunt verum est dicere eum sine liberis decessisse. ⁊ consequenter conditionem substitutionis esse impletā. Paul. tex. est in. d. l. ex facto. §. si quis autem susceperit. vbi etiam Paul. de castr. in vlt. colum. in lectura Paduana tenet istā distinctionē, licet non ita plene. ibi enim opponit de isto tex. ad illū. ⁊ pro solutione

tione dicit q si substitutio esset facta sub condi. si liberos non ha-
buerit: et tunc pcedit ista. l. quia sufficit grauatū habuisse filios:
licet non durauerint: sed si facta fuit substitutio si decesserit sine li
beris: tunc requirit q habeat tpe quo decedit vt euanescat substi
tutio: quia qualitas iuncta verbo intelligit fm tēpus verbi. l. in de
lictis. §. si dānum extraneus. ff. de noxa. pro ista cōcordia adde be
ne facere illud quod determinat Cy. et Albe. hic. in. iij. q. et Bal. in
q. de lucro dotis vel donationis pter nup. qd ex pacto dz conse-
qui mulier sub cōditione liberorum: nā dicunt referre: aut condi-
tio pacti est concepta primo modo quo dixi, scz si liberos suscepe-
rit: et tunc qius mortui sint, dicit impleta conditio: et dicit liberos
suscepisse. si aūt sit cōcepta secūdo modo, scz si liberos reliquerit: et
tunc nil facit qd habuerit filios: qz ex quo liberi premortui sunt, ve
rum est dicere eā decessisse sine liberis. ista distinctio videtur cōso
12 na nō solū iuribus palleg. sed etiam rōni. ¶ † Ultimo predicta re
gula tex. nostri inducit per Bart. hic ad. q. de relicto facto alicui si
tale monasteriū intrauerit: an si illud sit ingressus: et postea exiuit
legatū cōsequat. et regula hui9 tex. facit qd sic. in 2rium dicit strin-
gere. l. reprehendēda. s. eo. vbi qz cōditio fuit turpis, non requirit
perseuerātia implementi: ergo si conditio non fuisset turpis: vt in
proposito, nō satis fuisset conditionē semel implerā: sed exigeret
perseuerātia implementi. et super illo tex. relinquit Barto. cogitā
dum, cū eo qd videt tenere Barto. q ingrediendo monasterium a
consequatur legatū: dato q postea exeat: tenet simplr. Lud. ro. in
l. permisceri. §. species. ff. de acqui. pos. omissa relatione opinionū
quas seriosius refert do. Alexā. hic. tu consydera q ista qō potest
dupr formari: aut eñ format: vt facit Bar. in relicto facto alicui
si tale monasterium intrauerit: et tūc concludūt Moder. scz fulg.
Paul. et Alex. hic. et Jmo. et Alex. in. d. l. in substōne. q illa condi-
tio intelligat faciendo pfessionē in illo monasterio, et non ante. c.
ad apostolicā. de regula. declarat Bar. in aut. si qua mulier. in vl-
tima col. C. de sac. san. eccle. et tūc post q fecit professionē in illo mo-
nasterio relictum est acqsitū illi monasterio, dato q postea exeat.
b c. statutū. xviij. q. j. tangūt Cano. b in. c. qd a te. de cleri. 2iuga. facit
tex. in. l. inter antiquā. C. de vsufru. et quod decidit Ludo. in consi.
cclxvij. incip. in casu proposito. Bald. in. c. in presentia. de pba. in
vj. colum. in ver. sed quid si ingressus monasterium, et remanet in
monasterio. tenet etiam Bal. in. l. deo nobis. per illū tex. C. de epi.
et cleri. Cano. in. c. fi. de regula. et est bonus tex. in. §. si monach9. et
ibi Ang. in aut. de san. epis. et fm hanc decisionē nō est curandum
an duret in monasterio vel ne ex quo per pfessionē in eo monaste-
rio factā semel legatū fuit plene acquisitū illi monasterio. aduerte
tamen q qui vouit intrare religionē nō videtur vouisse facere ibi
c professionē: et ideo si intrat et exit c dicitur impleuisse votū: ita no.
Arch. in. c. sancim9. xij. q. ij. et videt casus in. c. ex transmissa. de re-
nun. per gl. xvij. q. j. in summa. Jdē tenet sanctus Thom. in secun
da scde. in. q. clxxxix. de ingressu religionis articu. iiij. nisi vouisset
d eo animo vt perpetuo in religione permaneret. tamen Geminia.
in. c. pe. de regula. in. vj. refert quosdā dicere q ille q vouit d ingre-
13 di religionē hoc ipso qd ingreditur etiam si suscipiat habitum no
nitiorum censetur profiteri. † Et sic volunt q vouens ingredi reli
gionem in dubio videtur vouere qd permanebit in religiōe. quod
non est verum vt ex predictis patet. et vide tex. in. d. c. penul. Jtem
aduerte q sustinendo opinionē Bar. posset dici q intrare religio
nem, et profiteri religionem, distinguuntur tanq duo diuersa: vt p-
batur in. c. beneficium. de regula. in. vj. et in. c. penul. eo. titu. in ver-
bo religionem aliā et laxiorem ingreditur et profitetur in ipsa. de
sen. excom. in. vj. vnde dicitur quis intrare religionem etiam añq
profiteatur. Bart. ergo loquitur de simplici conditione si intraue
rit religionem, vbi non est dictum et professionē fecerit: et sic non vi
detur verum illud quod dicunt Moder. s. relati. q illa conditio
si intrauerit monasterium, intelligitur scz profitendo: cū ista sint
diuersa: vt predixi. Et bene facit pro confirmatione, illud quod. s.
dixi. de voto intrandi religionem. Et si diceretur q testator: qui fe
cit legatū sub conditione si intrauerit monasterium: intellexit de
ingressu effectuali, scz cum professione: respondetur q mens testa
toris non presumitur in dubio fuisse alia quam eius verba signifi
cant. l. labeo. §. idem tubero. ff. de supel. leg. dixi not. in. l. neqz pro-
fessio. post Barto. ibi. C. de testa. sed simplex conditio si ingredia-
tur monasterium nō importat qd debeat professionem facere, nisi
etiam istud exprimat. nam si testator istud volebat facile erat ei il
lud exprimere. l. vnica. §. pe. C. de cad. tol. et in. c. inter corporalia. cir
ca mediū. de transla. prela. forte eñ testator per ingressum religio-
nis eum voluit inuitare vt postea per se induceret ad profitendū.
¶ Secundo modo potest formari ista qō prout format Bald. et
Sali. hic, qñ maritus fecit relictū vxori si habitū tertij ordinis as-
sumpserit: vbi nō cadit nec professio, nec acquisitio monasterij. et
isto casu concludunt Bald. et Sali. q si mulier assumpsit habitū:
sed postea deposuit, q ex quo istud pcedit sua culpa debet perde
re relictum: tamen etiā in ista questio. Bald. posset idem conclu-
di qd in precedenti qōne Barto. per generalitatem regule huius
tex. et. d. l. in substitutione: vt dicam infra in prima limitatione.
¶ Restat solum respondere. ad. l. reprehendēda. s. eo. que fortiter
obstat contra regulam huius tex. et super ea Bart. nō ab re relin-
quit cogitandum. Rapha. fulgo. hic. et do. Alex. dicunt q nihil fa
cit: qz ibi imperator arguit a maiori. si enim filia ibi habuisset he-
reditatem, dato qd nō diuertisset a marito, fortius habebit dato
quod diuerterit, et ad maritum reuertatur. Sed certe istud est re-
ferre factum illius. l. sed non respondere difficultati. ibi enim mu-
lier que diuertit a marito, ideo non cōpellitur durare in diuor-
tio, et sic in cōditione impleta, eo qz conditio erat turpis: ergo si cō
ditio non fuisset turpis, fuisset necesse perseuerare in implemēto
cōditionis. et istud est in quo stringit ille textus. Ad quē nō potest
nisi cū violentia respōderi aut cū diuinatione vt patebit ex limita
tionibus quas statim tradam nisi dixeris quod ibi non pōt sumi
argu. a 2rio sensu: eo qz resultaret absonus intellectus. contra re-
gulam text. nostri. iuxta gloss. in. l. ij. C. de condi. inser. vel rñde fm
Jmo. in. d. l. in substōne. qd in. d. l. reprehendēda. causa propter a
quā fuit apposita conditio non erat impleta ex implemēto momē
taneo. mater eñ mandabat ibi filie qd diuerteret a viro suo: que
conditio videt apposita pter odiū ipsius viri. vnde licet mulier
diuertat a viro: si tamen postea redeat non videt satisfactum cau-
se propter quam fuit apposita conditio. s. odio ipsius testatricis:
propter qd ad vindictam voluit filiam separari a viro. vel fm do. b
Franc. de are. in. d. l. in substitutione. potes subtilius respondere.
q cōditio de diuertēdo cōtinet duo facta: vnū expresse et affirma-
tiuum, aliud implicite et negatiuū. affirmatiuū est qd dissoluat ma
trimoniū, negatiuū est qd nō fiet neqz cohabitet cū viro et perpe
tuo: vt est tex. in. l. diuortium. ff. de diuor. vbi dicit text. quod illud
dr proprie diuortium qd fit eo aīo vt perpetuo coniuges ab inui-
cem discedāt: lz ergo diuertendo fit impletum factū negatiuū. qd
habet tractū et durationem in futurū vsqz ad mortem alterutri9
cōtrahentiū: vnde nimirū ibi requireretur perseuerantia nisi cō
ditio contineret turpitudinem. pro ista solutione bene facit quod
dicā infra in quarta limitatio. ¶ Ex predictis omnibus habes be
ne ampliatam regulam tex. nostri, qd sufficit conditionem semel
14 fuisse impletam: dato quod non duret implementum. † Nunc li-
mita regulam huius tex. quatuor notabilibus modis. ¶ Primo
limita eā procedere quādo cōditio nō durat impleta: sed tamen c
absqz culpa eius qui impleuit: secus si implementum nō duraret
culpa et causa eius qui impleuit. Et ppterea ista. l. dz intelligi qñ
mulier que semel contraxit matrimoniū: et sic semel conditionem
impleuit, diuertit culpa nō sua sed mariti. secus si culpa sua pro-
cessisset, ita limitat Bald. et expressius Sali. et etiam Ang. in qui d
busdam lecturis hic, sic concordantes istam. l. cum. l. reprehenden
da. s. eo. Contrarium de directo q imo regula huius. l. indistincte
procedat, siue culpa legatarij vel heredis procedat ne duret im-
plementum siue non: tenet Ang. in cōsi. xxxiij. qd incipit Constā-
tinus herculani. et istud vltimum videtur tutius propter. l. istaz. et
l. in substitutione. ff. de vul. et pupil. que indistincte loquunt. ¶ Se
cūdo limita regulam huius legis non procedere qñ heres vl lega
tarius impleuit conditionem: sed animo non perseuerandi in im-
plemento: sed solum vt sequeretur legatum: et tunc qñ isto animo
impleuit non sufficit. argu. l. debitor. ff. de pigno. et presumeretur
istum animum habuisse si post cōsecutū legatum incontinenti ces
sauerit ab implemento cōditionis. argu. l. si ventri. §. fina. cuz his
que ibi no. Barto. ff. de priuile. credito. ita limitant Fulgo. Pau.
de cast. et do. Alex. hic. et Jmo. et Alexan. in. d. l. in substōne. bene fa
cit text. in. l. pleriqz. ff. de ritu nup. et. l. iij. ff. de diuor. et sic intelligūt
istum tex. procedere, qñ quis a principio impleuit conditionem
animo perseuerandi in implemento. qd tamen non caret diuina-
tione et restrictione ad istum text. ¶ Tertio notabiliter limita re
gulā huius text. procedere, et est pulchra et singu. limitatio: quādo
conditio fuit adiecta simplr nō adiecta aliqua psona: vt in exēplo
huius. l. in quo fuit dictum si filia nupta erit: et non fuit dictū cū
qua persona deberet nubere: tunc procedit regula huius text. qd
sufficit semel adimplesse conditionem: lz nō duret implementū.
ita loquit iste tex. secus quando cōditio fuit 2cepta respectu certe
psone specificate: vt si fuerit dictū si filia nupserit Sēpronio: et tūc
quia conditio ista censetur cōcepta non solum respectu legatarij,
sed etiam illius alterius persone: et tunc nō sufficiat talem condi-
tionē semel fuisse impletam: sed requiritur q duret implementū
cū illa persona saluo nisi esset turpis. ita loquitur. l. reprehendēda.
s. eo. ita subtiliter limitat Jo. de imo. in. d. l. in substōne. et lz non di
cat ante eū, ita limitat Ang. in preallego. cōsi. xxxiij. incipien. Con-
stantinus. et pro certo mirabilis est limitatio ad istum tex. et fortius
ad. d. l. in substitutione, tū caue qz refragari videt. d. l. in substōne.
in qua fuit facta cōditio respectu certe persone: et tamē sufficit cō-
ditionem semel fuisse impletam. nisi diceres q specificatio certe
persone non fit prouidendo illi: que solutio ex toto mihi non sa-

a ¶ Jngrediendo monasterium. Adde doc. i. c. i. pñtia. de pba.

b ¶ Tangūt canoniste. adde Jnno. in. c. ex transmissa. de renū. Lap. alleg. lxij. Rota deci. j. in antiquioribus. cal. qsi. xxiij. in titu. de regu. et p eundē Calde. qs. xxvij. eo. titu.

c ¶ Si intrat et exit. Adde glo. in. c. ad nostraz. de reg.

d ¶ Qd ille q vouit. adde Ray. in sua summa in tit. de voto terre scē. in. §. querit circa votū religionis. ver. quid si nō apparet

tisfacit.¶ Quarto no. limita regulã huius tex. cum si. non proce
dere quãdo esset cõditio vel dispositio habẽs tractũ successiuum:
puta si morabit cũ filijs: tũc nõ sufficit momẽtaneũ implementũ.
sed sequit perseuerantia. l. si quis ita legauerit. ff. de cõdi. & demõ.
et. l. si a te. ff. si ser. vẽdi. fm Bal. in. l. humanitatis. in. v. col. & seq.
j. de impu. & al. & in. l. fi. C. de indi. vid. tol. & est clare de mente Jmo.
& Pau. de ca. post Bald. ibi: & in. d. l. in substõne. per illũ tex. & ita
expresse limitat do. Alex. in cõsi. xliij. in. iij. volu. incip. considera/
tis que in prescripto themate narrantur. in vlti. col. hinc est ꝙ in
tex. nostro apposita est cõditio si nupserit: que momento põt expe
diri. secus si fuisset dictuꝫ si in matrimonio durauerit. vel si dura
uerit in ꝯsulatu.¶ Secũdo pñ. põdera tex. ibi, vel ita filiã suã he
redẽ istituerit. ꝓ videri tex. ꝯ regulã. l. si pater. cũ si. §. eo. ꝙ filius in
ptãte põt institui sub ꝯditione mixta: dato ꝙ in eius defectũ non
exheredet. circa qꝺ Cy. & Ful. varie respondent: vt retuli in. d. l. si
pater. dic vt ibi nidi. vbi vltra doct. dedi duas solutiões.¶ Glo.
vnica diuiditur in duas partes principales. in prima timore con
trarij. l. ij. ff. de condi. & demõ. glo. ponit distinctionẽ que est bona.
Jn secũda que est ibi, Jtem no. gloss. colligit vnũ notabile ex tex.
Et ista secunda subdiuidit in duas particulas. Jn pma colligit
notabile. Jn secunda contra illud opponit, & nihil. sol. ibi: sed arg.
cõtra. ff. de in rem verso.¶ Jn prima parte dic ꝙ distincto gloss.
est bona. inq̃tum tñ concludit ꝙ cõditio cõsistens in facto de fa/
cili dꝫ impleri post morteꝫ testatoris, non sufficit fuisse impletam
in vita eius, intellige gloss. verum dicere qñ est factũ reiterabile: se
cus si sit factum non reiterabile: puta manumittere seruuꝫ suum:
tunc isto casu sufficit: licet impleatur in vita testatoris. tex. est in. l.
que sub cõditione. §. quoties. ff. de condi. insti. glo. in. l. si iam facta.
in ver. promiscuas. vbi no. Bar. ff. de condi. & demon. Jmo. in. l. ij.
eo. ti. Paulus & Alexan. hic. & facit qꝺ no. Bartol. in. l. iij. in prin.
ff. de adimen. lega. Jtem aduerte inq̃tum ista glo. ponit exemplũ
potestatiue cõditionis non facilis consistẽtis in faciẽdo: & dicit vt
si titius consulerit errat glo. & miror ꝙ doct. nõ aduerterint: quia
imo ista cõditio est mere casualis. postea gloss. addit aliud exem/
plum. vt si manumiserit. & illud bene est bonuꝫ exemplũ: sed tunc
decisio est falsa. per. l. que sub conditione. §. alleg. alij libri habent
si nupserit illi. & tunc exempluꝫ est bonũ. & ista no est conditio ca/
sualis vel mixta: vt declaraui in. l. si pater. §. eodem.¶ Jn fi. gloss.
responde ad ꝯtiuꝫ fm Cy. & Jaco. bu. dupliciter. Primo quod ibi
immediata causa propter quam pater tenetur ex contractu filij
est conuersio in eius vtilitatem: ideo nimirum si requirit ꝙ duret,
sed hic immediata causa est testm̃ non implementũ conditiõis: qꝛ
illud procedit mediate. Et similis distinctio traditur in. l. condi/
tionibꝰ pupillus. in prin. & ibi declarat Bar. ff. de cõdi. & demon.
¶ Secundo responde fm eos, ꝙ est speciale in patre qui in vno
grauatur: sciꝫ ꝙ tenetur ex alieno facto: ideo nimirum si aliud in
cõpensationeꝫ requirit: sꝫ ꝙ duret versum.¶ Vel tertio respon/
de fm Jac. bu. & Sali. hic / ꝙ hic causa consummauerat effectum:
ideo non curamus si post habitũ effectũ non duret implementũ:
secus si iam non fuisset habitus effectus. de hoc brocardo vide
Ange. late in lectu. Floren. Jason Pisis.

1 ¶ Si testator instituat aliquem heredem fm conditiones in/
frascriptas: licet postea nullas conditiones scribat, nihilominus
voluntas testatoris est perfecta.
2 Dictio scdm, non facit conditionem, sicut dictio si.
3 Receptus in ciuem dũmodo soluat datia & collectas, etiam eis
non solutis est ciuis: licet cogi possit ad soluendum.
4 Si iudex condẽnauerit rusticum ad soluendũ omni anno decem
saccos frumenti, fm qꝺ antecessores sui faciebant: dato ꝙ ante/
cessores sui nil soluerint: tamen rusticus tenebitur soluere.
5 Si statutũ disponat quod tale quid debeat solui intra. x. dies sub
pena quarti plus, fm ꝙ continetur in a antiquo statuto: licet an/
tiquum statutũ nõ reperiatur: tñ vendicabit sibi locũ pena.
6 Si eps cõcessit in feudũ vel emphiteosim ius ecclesie decimandi
& percipiendi quoscunqꝫ redditus presertim feni, prout antieces/
sores sui soliti erant percipere: dato ꝙ antecessores nunq̃ de feno
perceperint: tamen licite poterit percipere.
7 Si concedatur in emphiteosim vel feudum fundus fm formam
& cõsuetudinẽ quã, habebãt tui antecessores, q̃uis non appareat
de forma antecessorũ: tamen ista concessio valebit.
8 Vicus, territorium, & similia habent duos proprios fines.
9 Testm̃ debet fieri vnico contextu: ideo non refert in qua parte
testamẽti apponatur conditio.

Si testamentum.

Diuide istam. l. in tres partes. Jn prima ponit vna decisio. Jn secunda illa cõprobatur
ꝑ fide. Papi. ibi, & argumẽto vtimur. Jn tertia ibi: fin/
aute. ponit alia decisio. h. d. Valet testm̃ si testator non iseruerit cõ
ditiones vel cõfinia q̃ prius ꝑdixerat se velle apponere: & cõditio
in quacũqꝫ parte testamenti posita reddit istitõnem conditiona/

1 lem.¶ † No. ex isto tex. fm Bar. Bal. & Sali. quod si testator insti
tuat aliquẽ heredem nõ simplr: sed fm cõditiones infrascriptas:
lꝫ postea nullas cõditiones scribat, nihilominus voluntas testa/
toris est perfecta, qꝺ est notabile: qꝛ si esset imperfecta ratione vo/
luntatis non implete, testamentũ no valeret. l. si is qui testamentũ.
ff. de testa. & l. furiosum. §. qui testa. fa. pos. tu pondera singularius
tex. in verbo morte preuentus: qꝺ lꝫ alias qñ testator morte preuẽ/
tus non potuit perfecte disponere id qꝺ intendebat, eius disposi/
tio tanq̃ imperfecta ipso iure vitiet. d. l. si is qui. Jstud limitatur
per hunc text. si testator tunc in ipsa confectione testamenti erat
dicturus. secus si reseruabat in aliud tps. nã reseruatio nõ arguit
imperfectioneꝫ volũtatis: quin tale testm̃ dicatur perfectũ. ex quo
testator tũc nihil, aliud disponere intẽdebat de presenti. ita est text.
singu. hic fm do. Fran. de are. hic et probat clare iste text. ibi, alia
scriptura se declaraturum promisit. & tex. in. l. cum pater. §. filia. in
2 verbo alia scriptura. ff. de leg. ij.¶ † Secundo no. ex isto text. vnuꝫ
a ad qꝺ tota die allegat ista. l. qꝺ dictio scdm,ᵃ non facit conditionẽ:
b sicut dictio si.ᵇ cõcor. tex. in. c. abbate sancti Syluani. de verbo. sig.
de qua dictione dic vt per Bar. in extraua. ad reprimen. in verbo
prout. Bald. hic. in. ij. no. Cyn. in. l. ij. C. de ꝯhen. & cõmit. stipulati.
c Adde idẽ esse in dictione dummodoᶜ, que nõ facit conditionẽ. gl.
in. c. nõ potest. in verbo retinere. de preben. in. vj. Bal. in. c. dudum.
3 el. ij. in. xij. col. de elec. † Vbi per hoc decidit no. q. quã dicit fuisse de
facto, quod si aliquis receptus fuit in ciuem dummodo soluat da
tia et collectas: qꝺ etiam eis non solutis est ciuis: sed cogi potest
ad soluendum. p Bar. in. l. j. in. ij. q. prin. ad fi. ff. de condi. & demon.
4 ¶ † Jstud not. tex. facit ad pulchrã deci. si iudex cõdemnauerit ru
sticum ad soluendum omni anno. x. saccos frumenti, fm quod an/
tecessores sui faciebãt: dato qꝺ antecessores sui nil soluerint: tamẽ
rusticus tenebitur soluere: qꝛ illa dictio scdm, nullam conditioneꝫ
facit. fm Guil. de cu. & Bart. in. l. cum qui. §. iulianus quoqꝫ. ff. de
cõsti. pec. p illũ tex. & p istũ. Jdẽ tꝫ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de feu.
in prin. & Frã. tig. Albe. Ange. & Pau. hic. & do. Alex. in cõsi. cxlv.
in. ij. volu. incip. qñ abunde. Vide simili ẽ. q. feudalẽ per dictionem
d sicut,ᵈ per Ola. lau. in consil. cxxj. quod incipi. ad. j. q. in scdo dubio.
5 ¶ Similiter facit iste tex. † qꝺ si statutũ disponat qꝺ tale quid de/
beat solui intra. xv. dies sub pena quarti plus fm quod continet in
antiquo statuto: lꝫ statutum nõ reperiatur: tñ vendicat sibi locuꝫ
pena. fm Barto. in. l. admonẽdi. in. ij. colũ. ff. de iuretur. vbi dixi. et
ibi mouetur Bar. per istum textum. & minus bene cum tex. iste lo
quat in materia mere fauorabili: sed illud statutũ loquit in mate/
6 ria penali. & sic odiosa. l. cũ quidã. ff. de libe. & posth.¶ † Similiter
facit ad. q. de facto in qua Pau. refert se cõsuluisse in. d. l. admonẽ/
di. in. v. colum. de epo qui concessit in feudum vel in emphiteosim
ius ecclesie decimandi & percipiendi quoscunqꝫ redditus, preser/
tim feni, prout antecessores sui soliti erant percipere: dato ꝙ ante/
cessores nihil vnq̃ de feno perceperint: iste tamen licite percipere
poterit: nõ curãdo de illa qualitate adiecta per dictionẽ scdm. imo
7 singularius si verũ est decidit Pau. hic. † qꝺ si concedatur fundus
in emphiteosim, vel in feudum fm formam & scdm conuentionem
quã habebãt tui antecessores, q̃uis non appareat de forma ante/
cessorum, tñ ista cõcessio valebit: qꝛ dictio scdm, nõ est causalis sed
exponit ꝑ: qꝛ antecessores tui habuerũt. & lꝫ ipse nõ dicat, inuenio
qꝺ ante eum Ang. idem determinat in lec. flo. Alij nihil tangunt,
esset aduertenduꝫ ꝙ ista concessio nihil valet propter incertitudi
nẽ pensionis prestande: nam sicut non valet emptio vel venditio
nõ cõstituto precio: itẽ sicut nõ valet locatio nõ cõstituta mercede,
ita nõ valet cõtractus emphiteoticus sine pensione. l. j. vbi Bart.
& alij. C. de iure emphi. & l. si merces. ff. loca. vnde puto considerari
dum esse: aut cõcessio fuit facta simplr fm formam antecessorum.
& de illa forma aliter non apparet. & tũc teneo ꝙ concessio sit nulla
per omnimodã incertitudinẽ pensionis: que non declaratur de ꝑ
se, nec per relationem antique forme: de qua nihil cõstat. arg. l. cer
tum. ff. si certũ peta. & l. asse toto. ff. de hered. instit. aut pensio fuit
specificata et alia oportuna declarata: & isto casu posset procede/
re decisio Ang. & Pau. de ca. hic. dato qꝺ de forma antecessorum
aliter non appareat: ex quo contractus hꝫ sua requisita expressa.
vide tñ ad hoc qꝺ decidit Bald. in. l. ꝯtractus. C. de fide instru. in. iiij.
8 co. & fm eius decisionẽ intelligo & sin. limito q̃ ꝓxime dixi.¶ † No/
ta tertio ex scda parte tex. qꝺ vicus, territorium, & similia, habent
suos proprios fines. Et ideo facit fm Bar. & alios hic. qꝺ si accu/
sas aliquem ꝙ mouerit exercitum vel caualcatam ꝯ aliquod ca/
strum vel aliquã terram, sufficit dicere in libello territorium pro
cõfinibus: absqꝫ eo qꝺ alius locus spãlis apponatur: eo qꝛ tale de
lictum vniuersum territorium respicit. prout etiã tenet Joan. and.
9 in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spoli. in nouella.¶ † Ex tertia parte text.
no. qꝺ cum testm̃ debeat fieri vno cõtextu. l. cũ antiquitas. §. de te/
sta. nõ refert in qua parte testamenti apponatur cõditio. l. quibus
diebus. in prin. & §. quidam titio. ff. de condi. & demõstr. secus est in
cõtractibus. gl. est no. in. l. ij. in prin. in gl. magna ad fi. ff. de in diem
addic.

a ¶ Dictio secũdũ. Adꝺ Bar. i. l. cuꝫ qui. i. §. iulianꝰ quoqꝫ. ꝺ consti. pecu.

b ¶ Dictio si. Adꝺ barto. in. l. j. ff. de ꝯdi. & de mõ. Jo. an. in. c. ex parte. de rescri. Cardi. in. c. verũ. de condi. appo.

c ¶ Jn dictione dummodo. Adde Barto. in. l. qbꝰ diebꝰ. i §. fi. de cõdi. & demon.

d ¶ Sicut. adde Jo. and. in. c. damnamus. i. §. cuꝫ ergo. ꝺ summa tri. ideꝫ in. c. j. de sa. vnc. in glos. in verbo sicut.

addic. ¶ Glo. prima diuiditur in .v. partes. nam opponit contra tex. et quatuor solu. ponit: partes patent in glo. prima solutio falsa est: qui continet correctionem. Scda etiam nõ placet: quãuis Bar. Ange. Ful. et Alex. videantur eã tenere. tertia solutio ibi vel aliter hoc dixit. Aduerte ista solut. glo. habetur duobus modis. Uno modo quod testator fuit vsus verbo pñtis tpis: quia dicit titius heres esto. fm conditiones infrascriptas: et quia fuit heres nõ vitiatur: ideo quod conditiones nõ fuerint apposite: sed in contrario vsus est verbo futuri tpis si titius heres erit. Istam solu. ita intelligit et sequitur Ange. hic. Sed ista solu. nõ videtur bona, per. l. qñ indignũ. §. de testa. vbi dicit tex. nõ referre an testator dicat heres esto: an heres erit: et sic in futurũ. Alio modo habetur solu. glo. et ita habuit bar. qui eam tenet. et siir sequuntur Ange. Paul. et Alexã. hic: quod in hac l. testator apposuit dictionem scdm: quia dixit titius heres esto. sz conditiones infrascriptas: tunc quãuis omittantur conditiones, valet institutio: eo quia dictio scdm, non facit cõditionem: vt dixi in tex. sed in. l. Quia testator apposuit conditionẽ si: quia dixit titius heres esto si conditiones infra ascripsero: et tunc si conditiones non sunt ascripte, et sic conditio nõ sit impleta, vitiatur institutio. tolle similem: nam falsa causa adiecta legato non vitiat legatum: secus in cõditiõe adiecta legato, que bene vitiat. tex. est no. de vtraque in. §. demõstratio falsa. §. qd aũt. ff. de condi. et demon. Tolle sm siie, pone. lego tibi centum arbitratu titij, valet legatum quãuis titius non arbitretur: secus si conditionaliter. l. j. ff. de lega. ij. Et ex hac solu. collige per te pulchrã limitationẽ ad hunc tex. Cõtra istam cõem solu. stringit text. in. l. ij. in prin. ff. de heredi. insti. vbi dicit tex. quod nõ est differentia: an dicatur institno tales heredes ex partib⁹ quas ascripsero, vel si ascripsero: quia vtroque casu quãuis nil ascribatur: tamẽ valet vtrobique institutio. breuiter omissis multis dictis per docto. in. d. l. ij. quos diffuse refert do. Alexan. hic. vera solu. est, qñ conditio immediate apponitur ipsi institutioni: tunc si omittatur vitiat institutionem. sed. d. l. ij. proprie loquitur qñ conditio est apposita nõ institutioni sed distributioni partium. et ita respondet Bar. in. l. stichum qui meus erit. ff. de leg. j. et in effectu Paul. hic. ¶ Contra istam cõem solu. aliqualiter obstat: quia dicere quod in. d. l. quoties. §. tantũdẽ. ibi testator vsus fit cõditione si, nõ caret diuinatione ad illum tex. Et Imo. in. l. cum pater. §. si. ff. de lega. ij. non tenet istam cõem solu. tñ cum nõ possit sine difficultate respondere, hanc pro minus periculosa teneas. ¶ Quarta solu. gl. est falsa, quia sic magis attenderetur scriptura quam voluntas testatoris: qd non est dicendum. Aliam solu. ponunt Barto. et Imo. in. d. §. tantundem. quam sequuntur Paul. et Fulgo. hic: sed nil est: ideo nõ refero, quasdam alias ponit Ange. hic in lectu. flo. que omnes diuinant.

Jason Mains.

1 ¶ Sub expressa vulgari quomodocunque facta, siue simpliciter, siue in aliquem casum, semper continetur tacita pupil. sed non habet effectum contra matrem.

2 Vulga. quãtumcũque sit concepta in vnũ casum indiuiduũ siue specialem, tñ per hoc non stat exclusiue: imo omnes casus vulga. sub. sti. tacite continentur ac si substi. simpliciter fuisset facta.

3 Vulga. in casibus tacitis non admittitur contra matrem ea viuẽ te: sed bene ea mortua contra alios.

4 Casus substi. tacitus qui cõtinetur sub expressa vulgari: etiam nõ admittitur contra matrem.

5 Substitutio vulgaris tacita que cõtinetur sub expressa pupillari bene excludit matrẽ: sed vulgaris tacita que continetur sub vulgari expressa matrem non excludit.

6 Substitutus excludit coheredẽque vult venire per ius accrescendi.

Cum quidam. Ista. l. est valde subtilis et speculatiua in eius intellectu. et est vna ex principalioribus. ll. que allegẽtur in materia substitutio. Diuide eam in tres partes principales. In prima ponit thema et elicitur qd. In secunda ponitur dubitatio Papi. et Ulpia. et ratio dubitandi ibi: tam Ulpiano. in tertia et vltima ponit decisio Imperatoris cũ distinctione ibi, nos itaque in hac specie. Legitur altero de quatuor modis. vno modo fm glo. qui est cõis. secundo modo fm Bar. et vterque intellect⁹ est pulcher et subtilis et valde disputabilis. tertio modo legitur fz Ange. in vtraque lec. flo. et plenius in perusina. Et dicit Ange. quod est suus nouus intellectus fm quẽ ista. l. redditur singu. et non hz cõsociam. Ego quarto loco. j. subijciam aliũ intellectũ. ¶ Primo modo legitur fm glo. et doc. tam antiquos quam Moder. indifferenter excepto Barto. quod in hac. l. fuit facta expressa vulgaris substitutio et in hoc nemo dubitat: et ista expressa expirauit eo quia nat⁹ fuit posthumus: prout dicit tex. et adiuit hereditatẽ. et hic est punctus cuius litera nõ exprimat. quo casu p aditionẽ hereditatis, pculdubio expirat vulgaris. l. qũ amuis. et. l. post aditam. j. tit. j. solum ergo erat dubiũ: quia regula est quod si testator faciat vulga. substi. expressam: quod sub expressa vulgari cõtinet tacita pupil. tex. est in. l. iam hoc iure. in prin. ff. de vulga. et pupil. et. l. quãuis. vbi dicetur. j. tit. j. dubium

ergo erat in hac. l. quãuis expressa vulgaris expirauerat: eo quia natus erat posthumus et adiuerat hereditatem: nũquid saltẽ sub stitutus admitteretur ex tacita pupillari cõtẽta sub expressa vulgari: cum iste posthumus mortuus sit impubes: et quia potuit esse loc⁹ substõni pupillari. et in hac. l. deciditur quod quãuis verũ sit quod sub expressa vul. contineatur tacita pupillaris iuribus palleg. tamen illa tacita pupillaris nõ admittitur contra matrẽ nec eã excludit. ¶ Et fm istum cõem intellectum ista. l. h. d. substitutus vulgariter non succedit ex tacita pupillari, que iuris presumptione cõtinetur sub expressa vulga. si mater extat. Sed ea premortua ante pupillũ, bene substitutus admittitur ex illa tacita pupillari substitutione. h. d. fm cõem et verum intellectũ. vel sic et breuius: tacita pupillaris contẽta sub vulgari facta in vnum casum spãlem nõ admittitur contra matrẽ. h. d. Et tenendo istũ intellectum, opz te presupponere tria in hoc textu. Primo quod in hac. l. hereditas fuit adita per tutores prioris posthumi. et quia inquantũ tex. dicit posthumus natus impubes decessit: et non aperit vtrũ adita vel non adita hereditate: debet necessario intelligi. s. post aditã hereditatẽ. Scdo opz presupponere quod cum hereditas fuit adita, quod per aditionem hereditatis expirauit vulgaris substitutio: et quelibet eius spes: nõ solum in casu expresso. sed etiam in casu tacito. et quia opz te presupponere quod in hac. l. nihil tractetur de vulg. substi. nec in casu expresso: nec in casu tacito: tñ nõ expirauit pupil. substi. contẽta sub expressa vulgari: quia illa durat etiam post aditam hereditatem, dũmodo pupillus moriatur in pupillari etate. et de ista tacita pupillari dubitatur in hac. l. nunquid ex ea substitutus admittatur et matrem excludat. tertio opz te psupponere quod in hac. l. agatur de duabus substitutionib⁹, sz de vulgari expressa. Item de pupillari tacita sub ea intellecta.

1 ¶ Ex ista. l. fm cõem intellectum no. qd sub expressa vulgari quomodocunque facta siue simplr siue in aliquem casum, semper in illa expressa vulgari continetur tacita pupillaris: siue mater sit in medio siue non. nam in ista. l. mater erat, et tamen continetur tacita pupillaris: qd pz ex isto tex. in fi. vbi dicit qd si mater pmoriatur ante impuberem quod substitutus admittitur ex tacita pupil. ergo hic est tex. quod quãuis mater adsit: tñ sub expressa vulga. continetur tacita pup. sed non habet effectũ contra matrẽ: sed bene ea mortua contra alios. et ita ad hoc, no. istũ tex. Bar. nõ hic sed in. l. precibus. j. ti. j. in prima col. Et ex hoc apparet male dixisse glo. in. l. centurio. ff. de vul. et pup. in glo. fi. magna super verbo dũtaxat. circa medium. que dicit qd sub expressa vulgari nõ cõtinetur tacita pupillaris, qñ mater est in medio. nã dicit de directo contra istũ tex. nisi salues illã glo. quod non cõtinetur. s. cũ effectu: eo quia effectum non hz contra matrem. et ita saluauit illã gl. bald. et Pau. h. ¶ Scdo habes ex hac. l. fm istũ cõmunem intellectũ vnũ qd Bar. dicit se nescire alibi: per qd no. declaratur omnes leges istius materie. nam nos bene habem⁹ regulã qd qñ substitutio vul. expressa est facta simplr sub illo casu indefinito, si heres non erit: tunc bñ continetur tacita pupillaris. et econtra. d. l. iam hoc iure. in prin. et. d. l. quãuis. j. tit. j. illa aũt cõditio vulgaris, si heres non erit, hz multos casus spãles si heres non erit: eo quia non velit: vel eo quia non possit. l. cũ pponas. vbi casus. in prin. contra de here. insti. postea ille casus si heres esse non possit, subdiuiditur in plures casus: si heres esse nõ possit: eo quia non sit natus, vel est incapax, vel alijs modis. hic habes casum sing. quod si substitutio vulgaris fiat sub illo casu indiuiduo si heres esse non possit: quia non nascatur: qd etiam tunc cõtinetur tacita pupil. sicut si vulgaris expressa facta fuisset gñalr et indefinite. casus est in hac. l. ita etiam not. Bar. in. l. j. in princ. ff. de vugla. et pupil. in. iiij. q. prin. in tertio effectu substitutionis vulgaris. Et circa hoc vide multos q̃tidianos casus in practica quos posui in. d. l. cũ proponas. et bene caderent etiam hic. et ibi etiam feci mentionem de vna singu. decisione Fulg. hic posita per eum, in qua dicit quod habuit consulere de facto. ¶ Ista lec. lz sit cõiter approbata: tñ Barto. diuini ingenij dicit quod quãuis ista lec. sit cõis et vera in sextũ putat qd nõ sit bona ad hãc l. nam fm eũ, qui bis repetit istud argu. non est verisimile quod Ulpia. et Papi. summi. ll. vertices dubitassent de isto casu. de quo est tex. legis. s. an tacita pupillaris comprehensa sub expressa vulgari matrem excluderet. tex. est in. d. l. precibus. j. titu. j. vbi casus ad literã. Corroboratur ista inductio: quia si tacita pupillaris non admittitur contra matrem, qñ mater non fuit coheres instituta. d. l. precibus ergo minus erat dubitandum qñ mater est instituta coheres: quo casu censetur magis dilecta a testatore. vt dixit tex. hic in versi. si enim. Et si dicis istud argu. Barto. videtur fragile: quia isti iurisccon. fuerunt longo tpe antequam esset facta illa. l. precibus. quia l. precibus. est lex Diocletiani imperatoris: sed Papi. fuit tempore Octauiani: et Ulpia. tpe Alexand. qui fuerunt multo tpe ante Diocletianũ. quid ergo scire potuerũt de illa. l. potes dicere omittendo illos iurisconsultos: vt ipse dicit, quod ex quo iste casus erat decisus clare ante istam. l. certe Justinianus huius. l. autor, qui fuit longo tempore post Diocletia. non debuit dubitare de hoc cum esset clare decisum in illa. l. precibus. Secundo et adhuc subtilius

sustine fundamentũ Barto. in forma, ꝙ iuriscon. non debuerunt de hoc dubitare: quia pondera ꝙ Barto. non principaliter allegauit. l. precibus. tanq̄ l. Diocletiani. sed põderauit quod tex. ibi dicit. nam nõ est incerti iuris ꝙ mater per substõnem tacitã non excludit: ergo cum tex. ibi presupponat ꝙ illud non erat incerti iuris: ergo illud erat ante. l. precibus. ergo isti iuriscon. de hoc nõ dubitassent. Et ꝙ in specie sit melius ⁊ subtilius q̄ hic, inducit ipsam. l. precibus. Bartol. in. l. j. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. in. v. q. iiij. q. prin. ⁊ Pau. de ca. nõ hic: sed in illa. l. p̄cib⁹. in. j. colum. in fi. ¶ Et propter hoc Bar. posuit alium intellectũ quem ipse solus tenet: nec habet cũ eo aliũ tenentẽ. Et ẜm intellectum Bart. h. d. Vulgaris expressa in vnũ ex multis specialibus casibus qui continentur sub vulgari, nõ porrigitur ad aliũ casum nõ expressum, qñ mater est in medio que sit coheres. h. d. ẜm intellectũ Bartol. vel sic. vulgaris tacita cõtenta in vulgari expresse facta in vnum casum tñ, nõ admittit cõtra matrem impuberis que sit data coheres. h. d. ẜm intellectũ Bar. ẜm quem iste tex. necessario debet intelligi, ꝙ pupillus non adiuit hereditatẽ patris: quia si adiuisset, ea adita, expiraret quecũq; substi. vulga. in quocũq; casu: siue expresso siue tacito. l. post aditã. j. ti. j. ⁊ sic tũc nõ posset tractari de aliqua vulgari substõne, an aliquo casu locum habeat contra matrẽ: ⁊ sic dum tex. dicit ꝙ posthumus impubes decessit. debet intelligi: sc; nõ adita hereditate. Et vltra Bart. potest cõprobare: q2 adire hereditatẽ est facti: facta nõ presumuntur nisi probentur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. vnde aditio hereditatis: ex quo tex. nõ dicit, presumi non d3: prout declarat Bar. in. l. si põt. ff. de acqui. here. Itẽ suadet alio fundamento: q2 tex. in. d. l. precibus. dicit ⁊ patris heres extitit: qd nõ dicit in hoc tex. Item etiã in suo non presumitur immixtio: vt declarat Bart. post glos. in. l. necessarijs. ff. de acq. here. Et si tu dicas dato ꝙ in hoc tex. non appareat ꝙ iste adiuerit hereditatem patris: ⁊ sic per aditionem fecerit cessare vulgarẽ substõnem: tñ non põt negari quin posthumus esset heres vigore suitatis patri: q2 efficitur suus heres p̄ri sicut si ipse esset natus viuente patre. §. posthumi. insti. de here. que ab intest. vnde ex potẽtia suitatis trãsmittit hereditatẽ ad quoscũq;. l. apud hostes. j. de suis ⁊ legi. dicam in. l. si infanti. j. de iure deli b. ergo substitutus d3 excludi: q2 substitutus vulgaris excluditur siue institutus sit ipse heres siue alium faciat heredem. l. cum pponas. s̄. de here. insti. respõdebat Bar. hic in fi. ꝙ cum iste impubes haberet matrẽ coheredẽ: ⁊ sic extraneu3: certe datio coheredis extranei sustulit effectũ suitatis: ⁊ sic potẽtiam trãsmittẽdi. l. apud iulianũ. §. idẽ iulian⁹. ff. ad treb. Et sic ẜ3 istũ intellectũ bar. in hac. l. nihil trattat de pup. substi. tacita: sed solũ tractat de vna substitutiõe vulgari. ⁊ patet i tex. q i singulari dixit substitutionẽ. Et ẜm intellectum Bar. hic est tex. sing. ꝙ licet regulariter substitutio vulgaris non concepta sub illo genere nec sub illo indefinito si heres nõ erit: sed cõcepta in vnum casum specialẽ ⁊ indiuiduum: tacite tñ cõprehẽdit oẽs alios casus vulgaris substõnis: l3 videret qd expsssio vni⁹ casus alios excluderet: hic nõ excludit: imo oẽs alios cõtinet: sed illi casus taciti vulg. substi. cõtenti sub illo casu expsso nõ excludũt matrẽ, nec faciũt admitti substitutũ cõtra matrẽ donec viuit: sed ea mortua bene habẽt effectũ: ita est casus in hac. l. melior de iure, ẜm itellectũ Bart. quẽ clari⁹ Bart. repetit, in. l. j. in prin. ff. de vul. ⁊ pup. in. iiij. q. prin. ver. quto quero quid de vulgari partim expressa. ¶ Tenendo istum intellectum Bar. qui pro certo est sing. habes ex isto tex. multa sing. notare.

2 ¶ † Primo ꝙ vulgaris quantũcũq; sit cõcepta in vnum casum indiuiduũ, siue specialẽ: tñ per hoc nõ stat exclusiue: imo omnes casus vulga. substi. tacite cõtinẽtur, acsi substitutio simpl'r fuisset

3 facta. ¶ † Secundo habes ꝙ vulgaris in illis casib⁹ tacitis non admittit cõtra matrẽ: nec matrẽ excludit donec ipsa viuit: sed ea

4 mortua bene admittitur contra alios. tex. est hic. ¶ † Tertio habes notare ꝙ quemadmodũ nos habemus tex. l. ꝙ tacita pupillaris que cõtinetur sub expresso vulgari contra alios: tñ contra matrem non admittitur. tex. est clarus in. l. precibus. in ver. nam non est incerti iuris. j. ti. j. ita hic habes tex. singu. ꝙ casus substi. tacitus qui cõtinetur sub expressa vulg. etiã non admittit contra

5 matrem. ¶ † Quarto habes ex hoc correlarie notare pulchram limitationẽ ad id quod tenet gloss. fi. hic ad fi. que dicit ꝙ substitutio vulgaris tacita bene excludit matrẽ: q2 tunc tractat de successione mariti. illa gloss. sane intelligitur in sensu suo: sc3 in tacita vulgari que cõtinetur sub expressa pupil. in illa, veru3 dicit ꝙ excludit: sed pupillaris tacita que continet sub vulgari expressa matrẽ nõ excludit. tex. est hic. Et cogita tu prouecte que sit ratio diuersitatis cum vtroq; casu militet, ratio gloss. approbata per omnes: quia vtroq; casu in vulgari semper tractatur de sola successione viri, ⁊ non impuberis: ⁊ mulier non est priuilegiata in he

6 reditate mariti: sed solum ipsius filij. ¶ † Quinto principaliter no. ex isto tex. secundum intellectum Bar. pulchram limitationẽ ad regulam. l. ij. §. si duo. ff. de bo. pos. secũd. tabu. vbi traditur regula ꝙ substitutus excludit coheredes qui vult venire per ius accrescendi. ratio q2 substitutus venit ex expressa prouisione testatoris ⁊ de iure communi: sed ius accrescendi est prouisio. l. ergo prouisio expressa hominis debet facere cessare prouisione3. l. imo prout etiam dicit Bald. substitutio quantumcunq; inualida impedit ius accrescendi. l. pe. ff. de iniusto rup. hic habes contrarium. nam in ista. l. mater fuit data coheres posthumo, nato posthumo et eo impubere mortuo mater ad partem impuberis nõ potest venire, nisi per ius accrescendi: ne testator decedat pro parte intestatus: ⁊ tamen mater hic excludit substitutum, que venit per ius accrescendi: contra regulã predi. Et si tu subtilis diceres verum est qd ius accrescendi non excludit substitutum expressum: ⁊ sic quando substitutus venit in casu expresso a testatore. quia tunc verum est quod prouisio hominis expressa facit cessare prouisionẽ. l. nam et illud est in isto textu. quia si eueniat casus expressus a testatore: et sic si posthumus non nascatur, substitutus excludit matre3. vt dicit tex. in fin. Sed qñ substitutus venit in casu tacito, cum etiam tunc veniat ex prouisione. l. ex voluntate tamen defuncti presumpta. certe tunc ius accrescendi põt impedire illum casum tacitu3 substitutionis. cum etiã ius accrescendi sit tacita substitutio. l. si titio, ⁊ meuio. §. iulianus. ff. de le. ij. ⁊ sic nil est singu. in hoc tex. q2 dico ꝙ assumptũ est falsum. q2 quẽadmodũ substitutio expssa in casu expsso facit cessare ius accrescẽdi. d. §. si duo. eodem modo substitutio tacita impedit ius accrescẽdi: tex. est in. l. si. in versi. partem ve. et ibi Bald. in. xx. q. ⁊ ibi notaui in specie. s̄. de here. instit. ⁊ tñ hec substitutio in casu tacito non impedit ius accrescendi: imo est hic casus sing. in quo mater venit ex iure accrescendi, quãuis non impediat substitutum in casu expresso substõnis: tñ excludit in casu tacito. Et istud ideo est ẜm Pau. de cast. hic in vlti. colum. quia tria concurrebant. primo q2 mater. scdo q2 coheres. tertio q2 ille substitutus veniebat ex tacita voluntate: propter hec tria pcedit notabile predictũ, ẜm intellectum Bart. sed tu caue q2 in vulgari cum non tractet de hereditate filij, sed mariti: illud quod esset mater parũ videt ad propositũ, ⁊ super hoc vl. cogita nisi dicas quod istud qd si mater nõ sit cõsyderandũ in hereditate mariti. istud est v̄ũ nisi sit instituta coheres simul cũ filio: q2 propter hanc institõnẽ inducitur p̄sumpta affectio etiam in hereditate mariti: vt quemadmodum vxorem pl⁹ dilexit ppter filios. l. cũ quis. C. de natu. li. ita voluerit substitutum excludi. Et per istum modum tollit vnũ funda. Bald. ⁊ aliorum hic, per quod impugnabant intellectum Barto. q2 videbatur ꝙ non posset venire per ius accrescendi, cu3 adesset substitutus qui impedit ius accrescendi. sed dic vt dixi. ¶ Istũ intellectũ probat Bar. ex quatuor ex quibus cõfundit cõmunẽ intellectũ. primo q2 vt dixi non est verisimile ꝙ isti iuriscon. dubitassent de casu. l. precibus. j. titu. j. qd fundamentũ inducas vt s̄. induxi. tñ potes rñdere tenendo communem intellectum, quod dato ꝙ esset casus in. d. l. precibus. tamen adhuc non fuit vana decisio istius. l. eo q2 licet illud esset primo decisum in principio illius l. ꝙ tacita pupillaris contenta sub expressa vulga. non excluderet matrem, prout hic: tamen ista. l. quedam alia decidit que nõ erãt ibi decisa. Primo deciditur illud singulare quod Barto. dicit se alibi nescire, ⁊ alij omnes sequuntur, ⁊ s̄. retuli: ꝙ nedum vulgaris plene concepta in suo genere continet sub se tacitam pupil. sed etiã vna pars vulgaris et vnus casus spãlis ex multis cõtinet sub se tacitã pupil. ⁊ illud est qd sing. decidit ista. l. scdo erat bene decisum in. d. l. precibus, qd tacita pup. nõ excludebat matrem quãdo mater viuit: qd aũt iuris si mater premoriat, nõ erat ibi decisum nec alibi. sed in hac. l. deciditur in fi. tertio vt dicũt Ange. ⁊ Imo. ⁊ do. Alex. in. d. l. j. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ sequit. do. Alexã. in pe. col. hic. in alio proposito erat bñ decisum ꝙ tacita pupilla. non excludebat matrẽ qñ mater non erat coheres. d. l. precibus. quid aũt qñ esset coheres, deciditur in hac. l. qd adhuc idẽ: sed ꝯtrariu3 poterat videri: q2 ex quo testõr eã fecerat heredẽ, videt ꝙ voluerit ꝙ ipsa sit contenta ea parte ⁊ substitutus admittatur in alia parte. sed ꝯtrarium decidit in hac. l. ⁊ rõ ponit in ver. si enim. Sed certe ⁊ ista fuisset friuola dubitatio: q2 prouisio testatoris, ⁊ sic hois tollit tacitã puisionem. l. que est circa idẽ. l. si. cũ si. C. de pa. cõuen. sed circa ius diuersum, nõ tollit. vñ p hoc qd mater fuerit instituta heres a testatore non vr̄ prohibita succedere filio suo impuberi in ipsius hereditate ab intestato. Nec dicatur ꝙ vna censeatur hereditas. ar. l. patris ⁊ filij. ff. de vulga. ⁊ pup. q2 bene vnũ d2 testm̃, quãdo pater in suo testõ substituit pupillariter filio suo impuberi: vt ibi: tñ non d2 vna hereditas, imo diuersa: q2 hereditas filij est luctuosa matri: sed no illa mariti. vt. j. proxime dicet. ⁊ qd sint diuerse hereditates. est tex. in. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. et pupilla. Et sic ex predictis vides qd nõ est vana decisio huius. l. tñ tu subtiliter consydera ꝙ principalis dubitatio huius. l. esset vana: quia principaliter hic dubitat nunquid tacita pupil. contenta sub expressa vulgari matrem excludat: ⁊ de principali dubitatione orta inter matrẽ ⁊ substitutũ, casus erat legis in. d. l. precib⁹. ⁊ illud est quod

consyderaũt

consyderauit Bar. et principali dubitationi que attendi debet. l. si quis nec causam. ff. si cert. peta. nõ opportune rñdetur. ¶ Et ideo Ange. hic in vtraqꝫ lectu. sed plenius in perusina dicit se ponere nouũ intellectum ad hanc. l. per quẽ euacuat fundamentũ bar. fʒ quẽ casus istius. l. erit valde singu. nec decisus. in. d. l. precibus. nec alibi. nam dicit aduertendum ꝙ in hac. l. substitutio vulgaris fuit concepta hoc modo si posthumus natus nõ erit. vnde si euenisset cõditio, institutio fuisset pro non scripta: qꝛ impossibile erat non nascente posthumo ꝙ aliqua pupillaris etiam tacita haberet locũ. qꝛ nõ nascente posthumo v̄ba illius substitutiõis p rerũ naturã erant impossibilia ꝙ cõprehenderent substĩonem pupillarẽ: et tñ hic erit casus singu. ꝙ substitutio vulgaris facta in casu esset pro non scripta: tñ cõprehendit pupillarẽ: lʒ verba repugnent: sed nõ habent effectũ mře viua, sed mortua sic: et hoc modo casus erit sin. in hac. l. nouiter põderatus. fm Ange. qui non erat decisus in. d. l. precibus. et de isto casu bene multum dubitauerunt iurisconsul. relati in tex. Et dicit Ange. istud nũꝙ aľs audiuisse. et iste intellectꝰ Ang. ꝙuis in se possit esse bonꝰ: tamẽ ista rñsio non placet: quia si tacita pupillaris que continet̃ sub vulgari expressa in eo casu quo potest pupillarẽ cõprehendere: tñ non excludit matrem: et hoc est iuris indubitati: vt dicit tex. in. d. l. precibus. certe multominus est dubitãdũ, qñ vulgaris expressa fuit facta in eũ casum qui per rerũ naturã pupillarẽ cõprehendere non poterat: vt dicit Ange. nam si extendat̃ vt tñ pupillarẽ tacitã cõprehẽdat: certe lõge minus dubium foret ꝙ matrẽ nõ excluderet: et sic adhuc p hunc modum magis fuisset supina dubitatio illorum iuriscõsultorũ. et sic si bene consyderas iste intellectus Ange. magis auget et cõfirmat arg. Barto. et si diceres ꝙ principalis dubitatio huius. l. esset fm Ang. an substitutio vulgaris facta in casum qui si eueniat nõ põt per rerum naturã cõprehendere pupillarẽ: an extẽdat̃ ad aliũ casum qui pupillarẽ cõprehendere põt: et sic cõprehendat tacitã pupillarẽ: et sic principalis dubitatio fuerit: an tunc cõprehendat̃ tacita pupil. qꝛ si esset tunc principalis dubitatio nõ fuisset propter matrẽ existentẽ in medio: an substitutus ex pupillari debuerit admitti: sed cũ ista sit principalis dubitatio in hoc tex. ꝓpter matrẽ existentem in medio: et iste casus esset adhuc multominus indubitatus: ergo intellectꝰ Ange. stare nõ põt. vnde credo ꝙ ad istud primũ fundamentũ Bar. tutius esset rñdere ꝙ in. d. l. precibus. in ver. nam nõ est incerti. non est clare decisum ꝙ tacita pupillaris contenta sub vulgari excludat matrẽ: ex quo de pupillari ibi verbũ nullum: nec ibi dicit̃ ꝙ filius qñ mortuus est esset pupillus: fm qꝺ ibi dicetur plenius post Fulg. Pau. de ca. Moder. et licet ille tex. possit ad hoc induci, tñ nõ fuit incõueniens ꝙ de hoc poneret̃ decisio clara in ista. l. marie cũ in ea decidant̃ multa alia singularia: vt superius retuli. ¶ Secundo mouet̃ Bar. qꝛ tex. simpl̃r dicit decessit, et non dicit post aditam hereditatem. Sed rñde ꝙ dato ꝙ text. nihil dicat de aditione: tñ istud nõ hʒ obstare quin substitutio pupillaris locum habeat: qꝛ ad esse pupillaris substĩonis nõ requiritur ꝙ pupillus adeat vel nõ adeat hereditatem. l. iul. ff. de acqui. heredita. Bar. in. l. j. in prin. in ver. quartꝰ effectus. et in. l. ij. ver. iiij. queritur. ff. de vulg. et pup. Preterea dato ꝙ nõ adiuisset: tñ suitas operat̃: vt statim deducam. ¶ Tertio mouetur Bart. ꝙ tex. dicit luctuosam hereditatem: et non aperit an loquat̃ de hereditate impuberis an mariti: tñ istud põt retorqueri ꝯ Bart. ꝙ imo loquatur de successione filij: vt pʒ ex tex. ibi: ad eius venire successionẽ. iunctis precedentibus. nam hereditas filij est illa que dicit̃ luctuosa mři. l. fi. C. cõia de suc. Et dicere eius scʒ mariti. nõ esset bene dictũ: cũ relatio debeat fieri ad ꝓxima. Itẽ dũ tex. loquit̃ de hereditate mariti, nõ appellat eã luctuosam: vt pʒ ibi, substãtie sue partẽ. neqꝫ enĩ hereditas mariti semꝑ dicit̃ luctuosa. l. pater seuerinam. §. socrus. vbi glo. ff. de cõdi. et demon. Preterea et fortius si text. in verbo luctuosam hereditatem, loqueret̃ de hereditate testatoris certe non ꝓcederet tunc a fortiori, quo argumẽto vtebat̃ Papinianus: vt pʒ ex tex. ibi: multomagis. sed esset argumẽtũ a pari: sed si intelligimus ꝙ loquat̃ de luctuosa hereditate filij impuberis: tũc certe ꝓcedit argumentũ a maiori[a] hoc modo: qꝛ si testator voluit matrẽ succedere sibi et in hereditate sua: ergo a fortiori videtur voluisse ꝙ succedat in hereditate filij, que magis debet̃: de quo argumẽto quod fuit Fran. de are. hic. j. plenius dicetur. Sed aduerte defendendo fundamentũ Bar. si tu diceres, si tex. intellixisset de luctuosa hereditate mariti, et nõ filij: certe etiam appellasset luctuosam illã partem in qua vxor fuit instituta heres: et tamen illam non appellat luctuosam. rñde ꝙ ideo istam secundã portionẽ appellat luctuosam: qꝛ eam hʒ mediante morte filij. alia v̄o portio in qua est instituta acquirit̃ sibi etiã viuente filio: ideo nõ appellat̃ luctuosa. ¶ Ultimo mouet̃ Bart. qꝛ tex. dicit in singulari substitutionem. ergo apparet ꝙ de vna tm̃ querit̃: ergo nõ de pupillari tacita: sed de vulgari. respondet Pau. de cast. in pe. colũ. in fi. ꝙ attenta conceptione verborum vna dicit̃ substitutio exp̃ssa: sicut in breuiloqua: licet plures contineat. d. l. iam hoc iure. vltra Bart. multum stringit: qꝛ tex. cũ mysterio presupponit matrem fuisse coheredem impuberis, et inde iurisconsulti sumebant argumẽtum: vt pʒ in tex. ibi, si enim et sue substantie. sed fm cõem intellectum istud de coherede nil importaret, et glo. fi. hic aperte fatetur non referre an mater fuerit coheres: vel non: et tñ non est credendum ꝙ imperator istud dixerit sine mysterio iuris. et dicere ꝙ importet contingentiã facti, non videtur congruenter rñsum. nisi diceres quod importet illud quod tenet Ang. in. l. j. in prin. ff. de vulg. et pup. et. s̃. proxime retuli. vel tertio potes dicere ꝙ licet illi iurisconsulti facerẽt in hoc vim, et esset eorum allegatio: tamen imperator de hoc non curat. ¶ Istũ intellectũ Bart. reprobant indifferenter oẽs docto. hic, et in. l. j. in prin. ff. de vulg. et pup. et dicunt Bal. et Paul. de castr. hic ꝙ propter ambages et fantasias Bar. non est recedendũ a cõi intellectu. Et contra intellectum Bart. tenet Imo. in. l. lucius. ff. de vulg. et pupil. et in. c. raynutius. in materia pupillaris substĩonis de testa. et cõtra intellectum. Bart. facit, qꝛ si iste tex. loqueretur tantum de vulgari substĩone, frustra fieret mentio in tex. ꝙ decessisset impubes: qꝛ vulgaris substĩo ita fit maiori sicut minori. l. ij. et. l. quanuis. j. ti. j. Itẽ frustra ponderaret tex. qꝺ esset mortuꝰ: quia in vulgari substitutione nõ requirit̃ mors: sed repudiatio vel abstensio facit esse locum vulgari substĩoni: sed in pupillari bene requirit̃ ꝙ sit mortuꝰ. ergo ista ostendunt ꝙ tex. loquat̃ de pup. et non de vulga. substi. Nec potest dicere ꝙ hic denotetur cõtingentia facti: ex quo tex. istud toties repetit. s. tribus vicibus: et maxime cum istud ponat in decisione per ea que dixi in. l. vnica. post gl. C. qñ non pe. par. ¶ Tertio stringit ꝯ intellectũ Bar. fm Ange. hic qꝛ impossibile est text. loqui de substĩone vulgari in casu: nã mater premortuo impubere admittit per ius accrescendi. qꝛ coheres. vt. s̃. declaraui. lʒ ego habeo qꝺ ius accrescendi transmittitur: eo qꝛ non accrescit ꝑsone: sed portio portiõi. l. si ex pluribus. ff. de suis et legi. ergo quamuis mater moriat̃ ante impuberẽ: tñ substitutus non deberet admitti: eo qꝛ mater mortua transmittit ius accrescendi si nõ adiuit vt dicit Bart. et tñ istud est contra istum tex. in fi. Istud argu. satis stringit: tñ potes disputando rñdere, ꝙ dato ꝙ impubes non adiuerit: tñ dico ꝙ mř nõ potuit transmittere ius accrescendi in casu isto: quia lʒ regulariter ius accrescẽdi transmittatur. d. l. si ex pluribus. tñ consydero ꝙ cũ in hac. l. mř admittat̃ nõ de iure cõi sed de iure sp̃ali: qꝛ mater. et sic ex priuilegio ꝑsone. nã alia persona excluderet̃ vt hoc tex. in fi. ego habeo ꝙ illud qꝺ sp̃ali priuilegio persone conceditur nõ transmittit̃. text. est in. l. ex pluribus. ff. de admi. tu. in. l. cũ patronus. ff. de le. ij. in. l. priuilegia. ff. de reg. iur. iuncta l. mulieri et titio. ff. de condi. et demon. et sic ille fauor nõ militat in herede matris prout militabat in ipsa mře viua. ¶ Quarto cõtra Bart. stringit fundamentũ Fulgo. et Pau. hic in pe. co. quod sibi ascribit, do. Alex. et fuit etiã fundamentum Ange. et Imo. in. l. j. ff. de vulg. et pupil. nã fʒ Bar. intellectũ opʒ presupponere ꝙ in hac l. impubes nõ fuit heres: quia adita hereditate quecũqꝫ vulgaris substitutio expirasset: modo sic, dato qꝺ ĩ hac. l. impubes nõ adiuerit hereditatẽ: tñ qꝛ erat suus heres, ex potẽtia suitatis ad aliũ transmitti hereditatem: ergo cum alium fecerit heredem, cessat vulgaris substi. Et si dicis vt dicebat Bar. quod hic datus est coheres extraneus: et datio coheredis extranei tollit effectum suitatis, qꝛ dico ꝙ in hoc errat Bar. qꝛ lʒ datio coheredis extranei tollat suitatem, quo ad alia: tamen non tollit quo ad transmissionẽ. qꝛ nõ tollit in his que veniunt extra test̃m: vt est transmittere. tex. est in. l. si fratris: vbi Bar. met. ita firmat. j. de iure delibe. et. l. apud hostes. j. de suis et legi. et late Bart. et alij in. l. si filius qui patri. ff. de vulg. et pup. et si dicis quod datio coheredis extranei nõ impediat effectũ suitatis: vt dicit Barto. tamen in hac. l. errat quia vltra heredem extraneus erat substitutus vulgariter, qui tollit suitatem. l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. rñdet notabiliter pau. de ca. et do. Alex. hic, ꝙ est verũ qꝺ substitutus vulgaris est datus sub conditione, si filius noluerit esse heres: secus qñ est datus in casum impotentie: vt hic si posthumus natus non erit: tũc nõ tollitur suitas: vt declarat Bar. et alij sequuntur in. l. gallus. §. et quid si tantũ. in ver. sed contra. ff. de libe. et posthu. Bald. in. l. cũ proponas. s̃. de here. insti. Ego vltra eos aliter rñdeo, inquantũ dicitur qꝺ vulgaris substitutio tollit suitatẽ, ꝓcedit in vulgari expressa: et qñ expressa locũ hʒ. sed tacita vulgaris de qua tractatur in hac l. fm Barto. illa nõ tollit existentiã sui heredis. vt probatur in. l. filius q se paterna. ff. de acq. here. iũcta. d. l. si. filiꝰ heres. et ita declarat Bal. in. l. post aditam. j. ti. ij. et notabiliter Bal. in. l. papinianꝰ. §. quarta. ff. de inoffi. testa. et ibidẽ etiã Ange. Bald. in. l. apud hostes. C. de suis et legi. Imo. in. d. l. si filius heres. Sed sustinendo intellectum Bart. potes dicere, ꝙ lʒ neutrũ de per se potuisset tollere existentiam suitatis in hac. l. nec datio coheredis ex̃nei de per se: nec datio vulgaris substituti in casu tacito: tamen cum ambo sint iuncta, hoc est datio coheredis extranei, et vulgaris substitutio: certe ista simul iuncta debent simul posse tollere: quia duo vincula[b] simul iũcta debẽt plus operari. in aut. de cõsang. et vteri. fratri.

[a] ¶ Argumẽtum a maiori. Adde gloss. iiij. i. c. cũ in cũctis. de elec. in. c. fin. in. ꝑiiij. distin.

[b] ¶ Duo vincula. Adde l. fina. C. de adop. bald. in. l. nemini. de aduo. di. iudic. abb. in. c. clerici. in. j. colũ. de. iudi. Barb. in. c. j. de donatio.

in prin. aut. itaq̃. C. cõmmunia de suc. et. c. j. cum gl. de treu. ⁊ pa. Itẽ que nõ prosunt singula multa iuuant. l. ij. §. fi. ff. de excu. tut. Itẽ etiã intellectũ Bar. ꝙ non adaptetur ad istam. l. impugnat do. Franc. de are. in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupil. in. iiij. q. pncipali. bar. in quarto effectu vulgaris substõnis: motus vltra doc. fortissima ratione vt ipse dicit. nam tex. hic dicit quod testator reliquit vxori substantiam suam faciendo eam coheredẽ, multofortius videtur reliquisse sibi luctuosam hereditatẽ: que ṽba de necessitate intelliguñ de hereditate filij. qd̃ pbat: quia si intelligerenñ de hereditate testatoris: tũc non esset fortior ratio cur mater deberet succedere ex iure accrescẽdi excluso vulgari substituto: sed esset par et eadẽ ratio: qꝛ totum esset substãtia testatoris. Quinimo esset minor ratio in excludendo substituto: quia in prima dimidia parte hereditatis mulier fuisset vocata ex iudicio expresso testõris: sed in alia parte filij vocareñ ex tacito: ex iure accrescendi. vnde neduz nõ esset maior ratio: sed nec eadez oĩno. vt ergo argumẽtatio imperatoris ⁊ illorũ iuriscõsultorũ nõ reddañ falsa: necesse est dicere ꝙ hereditas luctuosa intelligitur de hereditate filij: ⁊ tunc bene pcedit argumẽtũ a fortiori: qꝛ si testator vocauit vxorem ad bona sua, vna cũ filio: fortiꝰ videñ eã vocasse ad bona filij: que sunt magis debita matri q̃ bona mariti. Ex hoc manifeste apparet fm eũ ꝙ intellectus cõis est melior: ꝙ ista. l. loquañ in tacita pupillari. Istud est fundamentũ ꝯ intellectũ Bart. quẽ facit Fran. de are. hic: lz nõ sic plene. sunt qui respondeant ꝙ imo in intelligẽdo tex. totum in hereditate mariti: tex. in verbo multomagis: ⁊ sic argumentũ a maiori pcedit hoc modo: nam si pater filio superstite voluit vxorẽ succedere in dimidiã hereditatis, ⁊ ppriuz filium ea priuare, cui iure nature deberet. l. scripto. ff. vnde libe. ⁊. l. cum rõ. ff. de bo. dam. fortius voluit eam succedere in alia dimidia: non existente filio: quo casu nõ cõtingit priuatio filij propter vxorẽ: et superest maior ratio pietatis propter luctuosam mortem filij. ista solu. nõ videñ satisfacere: quia cõdito testõ dũmodo filius habeat legitimaz suam, põt pater de residuo disponere prout vult: ⁊ relinquere etiam penitus extraneo. l. parentibus. ⁊. l. cum queriñ. C. de inoffi. testa. ex quo ergo pater cõdito testõ relingt dimidiã here. filio suo, certe instituẽdo vxorem in alia dimidia nõ diciñ priuare filium aliquo debito. Preterea hereditas patris non est debita filio: sed quasi debita. l. et qꝛ. al's inci. sed qꝛ. ff. p socio. l. fi. §. sinuañt ppetuꝰ. C. de cu. fu. glos. in. l. iij. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. C. de iur. ⁊ fac. ign. gloss. in. l. si duo. ff. de acqui. here. tu potes dupliciter respondere. Primo quod in ver. si enim. illa argumẽtatio a fortiori est Papiniani contra vlpianũ, vnde oriebañ dubitatio. sed impator tollẽs hanc dubitationem nõ fundat se in hac ratione. ideo de ea non est curandũ: sed hec solu. non placet. Unde secũdo respõde ꝙ argumentatio a fortiori non fit in hoc tex. respectu magis debiti: sed respectu magis presumpte voluntatis defuncti. non enĩ fit argumentũ ex eo: quia hereditas impuberis magis debeañ matri q̃ hereditas sui mariti: sed argumẽtatio principaliter fit a maiori coniectura presumpte voluntatis: vt dicit tex. ibi: cũ opinabatur Papi. ideo testatorez voluisse ⁊c. et ista maior coniectura resultat ex hoc: quia testator magis delexit vxorẽ q̃ extraneũ substitutum. qd̃ probat: qꝛ vxori reliquit partem substãtie sue faciẽs eam equaliter coheredem cum filio: ⁊ sic eam pretulit extraneo substituto: ergo multofortiꝰ presumiñ voluisse ꝙ in alia parte hereditatis, que obuenit mediãte morte filij: ⁊ sic est luctuosa matri, ratione pietatis, mater preferañ substituto: ita videnñ clare sonare verba huius litere. ¶ Ultra alios cõtra intellectũ Bar. mihi multum stringit nec video reale respõsum: nam si in hac. l. tractañ soluz de vulg. substitu. prout vult intellectus Bart. certe non video quare mater nõ deberet excludi per tacitam, sicut alia persona quecũq3 esset ꝯiuncta testatori attẽto ꝙ per vulgarem succediñ testatori: et sic marito: nõ añt impuberi filio. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. sed qñ tractañ de successione mariti, mater nullum habet priuilegiuz. nam illud solũ habet qñ tractañ de luctuosa hereditate filij. l. precibus. j. tit. j. ⁊ firmat gloss. fi. hic in fi. approbata per oẽs: ergo non video quare si tractaretur de vulgari substõne siue expressa, siue tacita, in hac. l. ista mulier nõ deberet excludi per substitutum: ergo tenẽdus est cõis intellectus: ꝙ iste tex. loquatur de luctuosa hereditate filij impuberis, in qua mr̃ est priuilegiata: quia tacita substõ eam nõ excludit. d. l. precibꝰ. ⁊ istud vltra alios stringit cõtra Bar. ideo non recedas ab intellectu cõi. Nec huic fundamẽto obst. si diceres ꝙ glos. fi. infra procedit qñ mater non erat data coheres: tunc vulgaris tacita bene eã excludit: secus si esset data coheres: qꝛ dico ꝙ imo illa glo. necessario loquatur qñ erat coheres: vt ibi statim dicam. ¶ Aliũ quartũ intellectũ: ⁊ pro certo prima fronte ceteris notabiliorem, tradidit insignis doctor do. Bar. de raynerijs de perusio ad istam. l. prout enĩ referũt doct. perusini hic: ꝙ ista lex tractat de tacita pupillari: vt volunt glo. et doct. Item tractat de tacita vulgari: vt tenet Bartol. ⁊ decidit vtranq3 dubitationem: sc3 ꝙ matre existẽte in medio non admittitur substitutus neq3 ex pupillari tacita filio adeũte, neq3 ex vulgari tacita filio se abstinente, si mater esset data coheres. istud ptz ex hoc tex. in fi. dum dicit qd̃ dicta substitutio hz tm̃ locum in duobus casibus. Primus si posthumus natus nõ fuisset, quia tũc haberet locuz vulgaris expressa. Scd̃s si impubes decessit post mortem matris: qꝛ tunc habet locum tacita pupillaris. si ergo impubes mortuus esset superstite matre, non haberet locum tacita pupilla. vel si viua matre repudiasset, vel si abstinuisset, non haberet locum tacita vulgaris: sed mater superstes vtroq3 casu preferreñ. qꝛ coheres: ⁊ qꝛ magis dilecta testatori, vt. s̃. fuit declaratum fm istum intellectum. h. d. generaliter, tacita substitutio nõ excludit matrem coheredem. hoc dicit. intellige qñ est oĩno tacita: vt excludatur illa que continetur in breuiloqua vel compendiosa. vt hic in glo. fm istum intellectũ videntur cessare ea que adducebantur contra communem intellectum. Item que adducebantur contra intellectũ Bart. itẽ hoc mõ decisio huiꝰ tex. ⁊ eius dubitatio nõ erit vana. itẽ qd̃ impubes decesserit. Itez qd̃ mater esset coheres ista importabũt iuris mysteriũ. Item vt vtraq3 substitutio posset contineri, tex. nihil dixit de aditione hereditatis, sed solum quod impubes decessit. Sed ꝯ hunc intellectũ vnũ vrget quod. s̃. adduxi ꝯtra intellectũ Bar. qꝛ imo tacita vulgaris debet excludere matrem quãuis coheredez: cũ tractetur de successione mariti. vbi nõ est preuilegiata. vt hic in glo. fi. nisi diceres. qd̃ illa gloss. non dicat verum. sed cum approbetur per omnes docto. istud dicere non esset tutum. vnde teneas intellectum gloss. ⁊ communem. ¶ Gloss. in verbo prior diuiditur in tres partes pn. In prima declarat tex. In secunda que est ibi, sic ergo no. glo. colligit ex tex. notab. ⁊ istud notabile postea ampliat, siue mater sit coheres siue nõ. deinde illud limitat. ⁊ sic hec secunda subdiuiditur in tres particulas, q̃s signa per te. In tertia ibi: sed nunquid tacita. glo. format qõ. ⁊ bene respondet. ¶ In secunda parte gloss. no. qd̃ nunq̃ tacita pupillaris contenta sub expressa vulgari excludit matrez: siue mater sit coheres siue non. puto qd̃ sit ratio, licet declaratum non inueniã: nam debes scire quod lex dispensatiue permittit patri contra regulas iuris qd̃ possit facere testamentũ p filio suo pupillo, illi substituẽdo pupillariter: qꝛ substitutio pupillaris est testamentũ pup. l. patris: ⁊ filij. ff. de vul. ⁊ pup. itẽ permittit quod possit substituere filio pupillo quẽcũq3 extraneum, ⁊ excludere matrem a luctuosa hereditate filij sui pupilli sine cã: qd̃ ipse filius nõ posset. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffic. testa. cap. si pater. de testa. in. vj. vnde cuz iste tales dispensationes[a] sint contra ius: ⁊ sic odiose: per ꝯñs sunt restringende. c. j. in fi. de fi. presby. in. vj. glo. in. c. ordinarij. de offi. or. in. vj. ideo sequitur qd̃ quando pater facit expressam pupillarem, illa bñ excludit matrem: sed non tacita. qꝛ in istis dispensensationibus contra ius, ⁊ sic odiosis non sufficiunt coniecture ⁊ interpretationes. vt iuribus pcalleg. Ex ista ratione infero tria primo qd̃ falsa est opinio Fulgo. que proxime sequitur. ⁊ ita communiter reprobatur. scd̃o infero rationem quare expressa pup. excludat matrem, ⁊ non tacita. de qua dubitat Barto. ⁊ doc. in. l. cẽturio. ff. de vul. ⁊ pu. tertio inferñ quare secus in tacita vulgari vltra rõnẽ gl. hic. est verum qd̃ rapha. Fulg. hic tenet quod imo substitutus ex tacita pupillari excludit matrem, nisi mater esset coheres: vt hoc tex. Sed in contrariuz stringit tex. in. d. l. precibus. vbi mater non erat coheres, ⁊ tñ ex tacita pup. nõ excluditur. Ful. conatur respondere ad illum tex. sed diuinat. ⁊ ante eum illam sententiam posuit Ang. hic: ⁊ istam. q. examinant plene Pau. de ca. ⁊ alexan. hic: sed qꝛ pendet ab intellectu. l. precibus. j. titu. j. ideo ibi dicam. ¶ In vltima pte glo. habes duo notare. ¶ Primo qd̃ tacita vulgaris contenta sub expressa pupillari matrem excludit, ⁊ in hoc omnes approbant glo. Sed aduerte qꝛ questio glo. debet necessario intelligi in terminis. l. nostre: quando mater erat data coheres: alias esset fatua dubitatio glo. naz quis dubitaret quod in successione mariti mulier nõ debet contendere cum substituto ex quo mulier non venit ad successionem mariti nisi vltimo loco: qñ non essent agnati vel cognati vt. l. j. s̃. vnde vir et vxor. vt ergo q. glo. non sit vana, opz presupponere. qd̃ mater erat coheres. ⁊ sic per ius accrescendi volebat aliam partem. ⁊ ita in specie declarat Raph. hic in. iiij. colum. ⁊ bene. ¶ Scd̃o habes ex glo. ꝙ quemadmodum per vulgarem expressam succeditur testatori, ⁊ non in bonis impuberis, nec impuberi: eodem modo p vulg. tacitam cõtentam sub expressa pupil. succeditur marito. non autem impuberi. ⁊ lz Dy. ⁊ aliq in hoc tenuerint cõtra. tñ ista est vera ⁊ cõmunis snĩa. vt plene firmat Bar. in. l. j. in prin. in. iiij. q. princip. in ver. item quero an tacita vulgaris comprehẽsa in pupillari expressa. ⁊ bal. ⁊ Sali. hic. ⁊ Bal. in. l. quidam eulogio. in. vij. colum. C. de iure delibe. ⁊ per hec est expedita ista lex.

[a] ¶ Dispẽsationes. Ad de Ant. de bu. in. c. cum in cũctis. in §. cũ vero. de ele. Alex. de imo. consil. xxxix. incip. viso statuto. in. iij. col. in iiij. vol. idẽ Alexã. cõsi. cxxij. incip. viso puncto et accurate põderato. i vlti. colũ. in iiij. volu.

¶ De impube. ⁊ alijs substitu. Rubrica.

¶ Capio glo. Rubrice que licet breuis, tamen diuiditur in tres

In prima declarat rubricam quo ad primam partem: quod idem sit dicere de impube. substi. ac si dixisset de pupillari: prout dicitur in rubri. ff. e. Hic ergo opportune potest queri cum imperator hic dicat de impuberum: et iurisconsultus in ff. et imperator in insti. dicant de pupillari substitutione: que sit magis propria rubrica: an congruentius dicatur de substitutione impub. alii vero de pupillari. et puto quod attenta proprietate vocabuli melius stet rubrica ista de impube. substi. per l. pupillus. in prin. ff. de verbo. sig. ¶ In secunda. gl. declarat secundam partem rubrice. ¶ In tertia ponit unum dictum quod multe sunt substitutiones. adde ut per glo. in. §. qua ratione. instu. de pup. substi. et in c. raynutius. de testa. et in c. si pater. eo. titu. in. vi. et aliqualiter Bald. Salice. et Moder. hic. et tetigi in euidentialibus. l. in testamento. la. j. §. de testa. mili. et quia gl. non continuat rubricam. Bar. continuat uno modo: sed melius Cy. et Salice. hic. Jason Papie.

1 ¶ Partes adiecte in institutionibus primis, intelliguntur etiam in substitutionibus repetite: intellige tamen ut infra numero. 2.

Cum heredes. Partes adiecte in institutionibus primis intelligunt etiam in substitutionibus repetite. h. d. et gl. ponit casum. et ratio est: quia sicut testator eos dilexit in institutione: ita etiam presumitur in substitutionibus diligere. et dicunt Bar. et Ang. hic quod istud procedit ex interpretatione declaratiua: sicut in l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. non autem ex extensiua: ut l. talis scriptura. §. fi. eo. tit. volunt dicere quod quando verba testatoris et mens conueniunt, ibi non fit extensio: sed declaratio. sed si verba repugnant: mens tamen testatoris congruit, ibi fit extensio. l. et illud tunc procedit ex interpretatione extensiua, non declaratiua: et cuius vtilitatis sit, declarat Bart. in l. omnes populi. in. vj. q. princ. ff. de iusti. et iure. Adde etiam quod regula huius text. non solum procedit in substitutionibus directis: sed etiam in fideicommissariis: ut patet in legibus in glo. allega. et est text. in l. lucius. §. pater. ff. ad treb. intellige tamen sane dummodo instituti ex institutione partes suas acceptent: alias si non acceptarent ex institutione, non venirent ex substitutione. l. qui plures. prima. vbi gl. ff. eo. vbi text. not. Pau. et Alexan. hic: alias limitationes dicam in glo. Item ad istam. l. adde quod decidit Bart. in l. si. ff. ad treb. et in l. lucius. in penul. co. in fi. ff. de vulga. et pupil. ¶ Glo. j. diuiditur in quatuor. In prima ponit casum et exemplum in hac. l. et alleg. concordan. In secunda infert ex tex. In tertia per viam limitationis remouet quoddam. In quarta per viam limitationis remouet aliud. secunda ibi: sic ergo prima voluntas. tertia ibi: item hoc verum. quarta ibi: item secus. ¶ In prima parte dum glo. vtitur verbo accrescent. et sic presupponit quod in hac. l. heredes admittantur ex iure accrescendi non substi. inepte loquitur: aut saltem large: quia cum sit hic facta expressa substitutio: et sic expressa prouisio testatoris, cessat ius accrescendi: ut dixi in l. fi. §. titu. j. vtilitas est quia ius accrescendi non potest sperni: secus in substitutione. intelligendo tamen ut dicam in l. testamento. j. eo. Item ius accrescendi transmittitur non substitutio: l. si ex pluribus. ff. de suis et legi. vbi tex. no. improprie ergo dixit gl.

1 accrescent. ¶ Ex aliis partibus glo. habes duas fallentias ad regulam huius. l. † Tu autem ut perfecte habeas istam materiam fac sex casus. Aliquando pluribus institutis substitutio fit nominibus appellatiuis: aliquando propriis. Aliquando mixtim. Aliquando fit nominibus indiscretis. Aliquando quidam substituuntur nominibus propriis, et quidam appellatiuis. Aliquando sumus in dubio. ¶ † Primo casu quando substitutio fit nominibus appellatiuis: exemplum, testator pluribus institutis dicit si contingat aliquem ex heredibus institutis non esse heredem, alios heredes meos ei substituo. ecce ibi heredes meos. vtitur verbis appellatiuis: et ita procedit regula huius tex. quod isti sic simpliciter substituti sunt, facta assignatione partium: intelliguntur substituti pro tot partibus pro quot erant instituti: ut hic cum concor. in gl. alleg. Fallit nisi in substitutione esset omnibus equaliter onus iniunctum: quia ratione oneris equaliter iniuncti presumuntur equaliter substituti: non attentis partibus institutionum. l. quoties. ff. ad trebel. ¶ Secundo not. limita, nisi aliqui ex istis heredibus essent coniuncti a testatore re et verbis: ut quia testator in prima institutione duos simul et coniunctim instituit in parte, nam licet postea heredes ad inuicem substituat: tamen si vnus ex istis duobus coniunctis decedat, admittitur primo alius coniunctus: sed si ambo decederent tunc alii heredes equaliter admitterentur. tex. est singu. in l. coheredi. §. qui discretas. vbi Raynu. Nico. de neapo. Bal. et alii. ff. de vulga. et pup. et ista est com. licet aliqui contra. de quo vide Bar. in l. lucius. in vlti. q. ff. de vulg. et pup. Bal. Ange. et Sali. in l. in testa. magna. §. de testa. mili. Raynu. et Bal. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pup. vnde regula huius. l. procedit nisi coniunctio aliud inducat. et intellige de coniunctione facta propter dispositionem testatoris, non autem de coniunctione sanguinis: ut quia essent duo fratres. l. lucius. ff. e. ¶ Tertio singulariter limita: nec hoc ab alio bene tactum inuenies. ut ista. l. non procedat quando parti heredum esset facta substitutio directa vel fideicommissaria et non omnibus. ratio quia tunc testator non videtur habuisse respectum ad partes hereditarias. ita probat tex. in l. turpia. §. fi. ff. de lega. j. licet glo. et communiter doct. ibi aliter intelligant illum text. sed cum violentia. ¶ Secundus casus prin. est, quando substitutio est facta nominibus propriis. et tunc non habet locum ista. l. quia tunc ex substitutione veniunt equaliter non attentis portionibus hereditariis. l. nonnunquam. allegata in gl. et si dicas que est ratio diuersitatis inter substitutionem factam nominibus appellatiuis: quo casu procedit ista. l. et factam per nomina propria: dicit Bal. hic: quia quando fit per nomina propria, tunc persone enumerant portiones. et sic non habetur respectus ad portiones: sed ad personas. Aliam rationem assignat Fulg. hic et Cuma. in d. l. turpia. §. fi. quia quando substitutio fit nominibus appellatiuis, fit sub vnitate sermonis absque interpositione copule. nam dicit heredes meos substituo. sed quando fit per nomina propria, necesse est quod interponatur copula vel a punctus eius loco. sed de natura copule b est distribuere vim verbi equaliter inter personas copulatas. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. l. prima et. ij. C. si plu. vna sen. copula ergo que cadit necessario inter ista nomina propria, facit ut equaliter ad substitutionem admittantur. Hinc est quod si essent duo heredes eiusdem nominis proprii, et testator diceret titios substituo, quia tunc non cadit copula, seruaretur nostra. l. licet substitutio fieret per nomina propria, ita sing. limitat Cuma. in d. l. turpia. §. fi. per tex. no. in l. si heredes nominatim. in verbo enumerati. iunctis ibi dictis per Barto. de lega. j. ¶ Limita tamen istam differentiam que fit inter nomina propria et appellatiua procedere in institutionibus et substitu. secus in pluribus legatariis adinuicem substitutis. quia semper in viriles equaliter censentur esse substituti. siue substitutio fiat per nomina appellatiua siue per propria. text. est singu. in l. vna. §. sed ut manifestetur. cum glo. not. in verbo pro virili. C. de cad. tollen. et ibi Pau. multum notat pro limitatione eorum que hic traduntur. et dicit non reperiri alibi. Intellige tamen secundum gl. ibi: nisi onus intrinsecum de restitutione ipsius rei legate aliud inducat. ¶ Tertio casu quando substitutio fit mixtim. et nominibus propriis et appellatiuis, debet attendi que precedant. quia si nomina propria preponuntur: ut quia dicit titium, caium, et seium, heredes meos substituo: quia precedit substitutio per nomina propria, equaliter substituti censentur. secus si precedat nomen appellatiuum: ut quia testator dicit. s. scriptos heredes meos. s. titium, seium, et caium, substituo: tunc intelliguntur substituti pro portionibus hereditariis. et quod attendi debeat que verba precedant, decidit Bal. hic: et probat tex. in l. si seruus communis. vltima. ff. de stip. ser. et est gl. in l. ita liber. §. fi. ff. de sta. li. sentit gl. in d. l. nonnunquam. quam alle. Cy. hic. Idem Bal. in d. l. turpia. §. fi. Sic in simili dicitur de delegatione facta alicui sub nomine officii vel dignitatis, et sub nomine proprio. ut cognoscatur an talis delegatio transeat ad successorem in officio. nam distinguitur an precedat nomen proprium vel appellatiuum. in c. quoniam abbas. de offi. dele. in l. more. et. l. et quia. ff. de iur. om. iu. ¶ Quarto casu quando substitutio fit nominibus indiscretis. puta filios fratres vel nepotes substituo. tunc est idem ac si fieret nominibus appellatiuis. quia omnes sub vnitate comprehenduntur. tex. est solennis in l. lucius. §. menia. secundo. et ibi notat Bart. et reputat sin. ff. ad treb. probat in l. si heredes nominatim. et ibi Bar. no. ff. de. leg. j. Intelligo tamen verum licet non inueniam tactum, quando omnes comprehenderentur sub vno nomine ex istis indiscretis: puta quia omnes essent fratres vel nepotes: et testator diceret nepotes substituo. tunc quia omnes veniunt sub vnitate absque copula, crederem quod procederet d. l. lucius. §. menia. sed vbi ex institutis aliqui existerent filii, aliqui nepotes, aliqui fratres. ita quod omnes sub vnitate nominis indiscreti comprehendi non possent: sed esset necesse quod plura nomina indiscreta mediante copula apponerentur. ut quia diceret fratres meos, et nepotes substituo. tunc credo quod non habet locum. d. §. menia. per ea que dixi. s. super copula. Et ita puto debere limitari illum text. nouiter. ¶ Quinto casu quando aliqui ex substitutis essent vocati nominibus propriis, aliqui appellatiuis: tunc secundum Sali. post Bar. quo ad illos qui essent vocati nominibus propriis, intelligeretur substitutio in viriles in aliis proportionibus hereditariis. super quo tamen cogita. ¶ Sexto quando essemus in dubio: et pone exemplum, vel quando aliter non appareret: quia testes non recordantur an testator dum substituit vsus fit nominibus propriis, vel appellatiuis, vel quando testator in superioribus partibus testamenti, aliquando nominibus propriis: aliquando appellatiuis vsus esset. deinde diceret quos inuicem substituo. et tunc idem est ac si substitutio esset facta per nomina appellatiua. et sic intelligantur substituti pro portionibus hereditariis. ita probatur in l. si plures, ff. eo. quam ad hoc no. Barto. in l. precedenti que incipit qui plures. Facit tex. in l. si pater filio. cum ibi notatis in gl. ff. eo. licet Bar. in l. antepe. ff. de duo. reis. Bald. Salic. et Paul. hic: et Sali. in l. si. in penul. colum. post Cy. et antiquos ibi. j. eo. et hoc vltimo casu

a ¶ Copula vel. addo bal. in l. si tertius. in. §. officium. ff. de aq. plu. arc. doct. in c. cum decore. de vita et ho. cle. Raph. cu. q. si. xcvij. in. §. instante dicto statuto. idem Raph. cu. q. clxxvj. inci. statuto Papiensi cauetur.

b ¶ De natura copule. adde bar. in l. ea tamen adiectio. ff. de le. iij. bar. in l. ut vim. ff. de iu. fi. et iu. bar. in l. si is qui ducenta. in §. vtrum. ff. de re. du.

ampliat regulam.l.nostre.ꝛ ad istam distinctionem vide Bald.in d.l.turpia.§.fi.ꝛ ibi Moder.Ange.de are.in.§.ꝛ si ex disparibus. insti.eo. Jason Papie.

1 Breuiloqua substitutio facta personis imparibus continet vulgarem substitutionem, que vtriqꝫ cõuenit:sed non pupillarem,quia maiori non congruit.

2 Si testator instituat filium impuberem,ꝛ alium extraneum maiorem:deinde eos adinuicẽ substituat:sub ista breuiloqua facta istis imparibus continetur vulg.tantum.

Hereditatem.

Diuiditur in tres. In prima ponitur decisio. In secunda rñdetur tacite obiectioni. In tertia ponitur rõ decisionis.secunda ibi: substitutio enĩ.tertia ibi:quia ipso ꝛ alijs. ¶ Substitutio breuiloqua facta per hec verba vos inuicẽ substituo psonis imparib⁹:quarum vna sit impubes:intelligit̃ in casu qui possit vtriqꝫ conuenire:sic tunc non ꝯtinet̃ pupillaris que soli impuberi ꝛ non alij posset conuenire. h.d.ẽm cõem intellectũ,ẽm quem querebat̃ in hac.l. de pupillari substõne: an per eã mr̃ excluderet̃:ꝛ ita in specie declarauit Ange.Sali. Pau. ꝛ Alex.hic:sed duo fortiter vigent contra istũ cõem intellectum. Primo tex.ibi:ad tempora pubertatis:ergo ptꝫ ꝙ nõ tractat̃ de pupillari:q2 p pubertatẽ excludit̃.ꝛ exponere tex.put facit Pau. pubertatis.i.impubertatis est destruere tex.ꝛ exponere albũ pro nigro.ideo. Odof.ꝛ Alex.hic dicunt ꝙ tex.vult denotare tpa pupillaris etatis,vsqꝫ ad pubertatem:ꝛ sic subaudienda est dictio vsqꝫ. Secũdo obst.q2 nullibi in hoc tex.dicitur de pupillo.ꝛ per hoc videt̃ etiã ꝙ Ang.in lec. Perusi.Pau.ꝛ Alex.hic non bene põderãt istũ tex.in ỽbo intestati.ꝙ pupillus dicat̃ intestatus decedere.cũ vt dixi de pupillo in tex.verbũ nullũ.imo tex.vult contrariũ in ỽbo ad tempora pubertatis.ꝛ ideo videt̃ ꝙ poti⁹ tractet̃ in hac.l.de substõne fideicõmissaria,que durat qñcũqꝫ moriat̃ filius:ꝛ querat̃ an per eã veniat substitutus mortuo filio post tpa pubertatis:ꝛ istum intellectũ innuit Bar.hic in casu notabili,in quo dicit se cõsuluisse: dũ dicit ꝙ in breuiloqua substõne tali casu nõ cõtinet̃ fideicõmissaria:per hunc tex.ꝛ vere multũ me turbat dictio pubertatis.in tex.posita:tñ pro cõi intellectu pondera duo,per que necessario intelligit̃ tex.ꝙ filius decesserit impubes. Primo quia i hoc tex.dubitatur de hereditate ipsius filij:vt dicit tex.ibi hereditatẽ quidẽ intestati filij:sꝫ si i hac.l.tractaret̃ de substõne fideicõmissaria,p eã nõ succedit̃ filio:sꝫ solũ testatori.ꝛ sic in bonis pr̃is.l.coheredi.§.cum filie.ff.eo.ergo ptꝫ qꝺ hic filius mortuus est pupillus:q2 solum in pupillari substõne tractat̃ de hereditate pupilli. Scd̃o ẽm cõem intellectũ suadet rõ decidẽdi in tex. ibi q2 ipso ꝛ alijs nõ eiusdẽ cõditionis ꝛc.ex quib⁹ verbis ptꝫ ꝙ alter erat pupillus,alter maior:ꝛ sic nõ eiusdẽ conditionis.Considera tñ ppter dictionem pubertatis.super qua dubito multum.

1 ¶ Noto tenẽdo cõem intellectum,ꝙ breuiloqua substitutio facta personis imparib⁹ cõtinet vulgarẽ substõnem que vtriqꝫ cõuenit:sed nõ pupillarẽ:q2 maiori nõ ꝯgruit.ꝛ sic vna determinatio respiciẽs duas psonas dꝫ facere determinationem equaliter. q̃ vtriqꝫ possit ꝯuenire.vt hic.ꝛ in.l.i testamẽto.la.j.§.de test. mili. ꝛ ex hoc habes correlarie ꝙ inequalitas psonarũ impedit vt nõ ꝯtineatur substitutio que vni persone posset cõuenire: sed nõ alij, Adð secus esse in qualitate portionũ:vt.l.j.§.eo.l.qui plures la.j. ꝛ.l.seq.ꝛ.l.coheredi.§.ex his verbis.ff.eo.declarat Barto.in.l. cuius.in.viij.co.ff.eo.Sil̃r nec inequalitas etatis impedit ambas substõnes comprehendi sub breuiloqua. d.l.lucius.ꝛ Ange.hic ꝛ confirmat̃:q2 bonum est arg.de re ad tps ꝛ ecõtra.l.miles ita heredẽ.ff.de testa.mili.

2 ¶ Secũdo no. vnũ ad quod Bar.multũ notat hunc tex.ꝛ dicit se ita cõsuluisse:ꝙ si testator instituat filiũ impuberẽ,ꝛ aliũ etiã extraneũ maiorẽ:deinde eos adinuicẽ substituat:sub ista breuiloqua facta istis imparibus cõtinet̃ vulgaris tantũ:vt dicit̃ in tex.ibi:in vnũ casum dũtaxat.ergo apparet ꝙ nõ cõtinẽtur fideicõ.substõnes:sꝫ fideicõmissaria possit vtriqꝫ conuenire.ꝛ ỽba ꝛ persona nõ repugnẽt.de quo dixi,ꝛ dubitaui in.d.l. in testõ.la.j.§.de testa.mili.ex quo ꝙtum ad fideicõmissariã sunt persone equales:sicut quo ad vulgarem:dic vt ibi.vbi limitaui verũ,qñ breuiloqua fit simpl̃r:secus si adijciatur qñcunqꝫ.puta qñcunqꝫ alter vestrũ decesserit vos inuicẽ substituo:ꝛ ibi multa allegaui:sed hoc ideo dixi vt caueas,ne verba Bar.hic te decipiant dum dicit:ꝛ qñcunqꝫ vnus decesserit.et sic adiecit verbum qñcũqꝫ.ꝛ tñ vult ꝙ nõ cõtineatur fideicõmissaria:q2 Bar. dũ ponit exẽplũ breuiloque,nõ ponit dictionẽ qñcũqꝫ:licet postea.j.ad maiorẽ declarationẽ dicat:et qñcũqꝫ vnus decesserit:causa ostendendi qñ fideicõmissaria locum habeat. Jason Papie.

1 ¶ Si institutus primo loco veniat ab intestato,cũ deberet ex testã.venire,facit vt substitutus vulga.admittatur.

2 Substitutus excludit omnes venientes ab intestato.

3 Illa verba si heres non erit,posita in pupillari substõne, intelliguntur si heres non erit scꝫ ex testamento.

4 Exclusus ex testa.potest tamen agere ad suum creditum.

5 Filius qui renuntiauit hered.patris ex testa.vel ab intesta.põt legitimã suam petere.

6 Si pater leget aliquid filie pro omni eo quod consequi posset ꝛ iubens eam esse contentam ꝛc.licet filia tale relictum simpliciter acceptet:per hoc non prohibetur petere supplementũ legitime.

Heres instituta.

Qui repudiat ex testamento facit locũ substituto. tñ creditum non prohibetur petere.h.d.

1 ¶ No.quod si institutus primo loco veniat ab intestato,cum deberet ex testõ venire, facit vt substitutus vulgaris admittat̃. Hinc pro intellectu tex.quero quid si institutus primo loco repudiat successionem ex testõ de iure pretorio,quo casu potest tamen de iure ciuili vsqꝫ ad.xxx.annos ex testõ succedere:nunquid ista.l.habeat locum:vt substitutus admittatur.glo.in.l.iuuẽ. j.de iure deli.tꝫ quod sic.sed omnes eam ibi reprobãt.ꝛ Bar.in.l. j.in pe.colum.ff.eo.ꝛ in.l.nec is.ff.de acq.here. Pau.hic:quia quã diu institutus potest venire ex testõ aliquo iure ciuili vel pretorio, nunꝙ admittitur substitut⁹.l.quandiu.la.j.ff.de acqui.here.ꝛ de reg.iur.l.quãdiu.nec obst.iste tex.quia aduerte quod hic filia non solũ omisit ex testõ venire,sed ab intestato expresse successit. quo casu intelligitur renuntiasse omi testamentarie successioni. ideo tunc substitutus admittitur.

2 ¶ Scd̃o noto quod substitutus excludit.oẽs venientes ab intestato,q2 quandiu põt ex testõ succedi,ꝛ sic quandiu põt habere locũ expña dispositio testatoris,nũꝙ ab intestato succedit.ꝛ sic nunꝙ hꝫ locũ prouisio.l.iaino nisi testator substituerit aliquẽ i casu in quo legitimi nec ex testõ, nec ab intestato succederẽt.tex.est sin.in.l.si qs ita heres instituatur si legitimus.ff.de here.insti.vbi doctor.ꝛ Bald. Ange.ꝛ alij hic.

3 ¶ Tertio no.ẽm Bartol.ꝙ illa verba si heres non erit:posita in pupillari substitutione,intelligunt̃ si heres nõ erit.s.ex testõ. ptꝫ quia non sufficeret ꝙ ab intestato succederet.vt hoc text.credo ꝙ Bar.sit corrupt⁹.ꝛ debeat dicere in vulgari: vbi magis cõgruit ꝙ in pupillari.

4 ¶ Quarto noto ex scd̃a parte tex.qꝺ exclusus/ testõ põt tñ agere ad suũ creditũ.vñ facit iste tex.ẽm Cy. Albe.Bald.Sali.ꝛ Moder.hic:

5 ꝙ si fili⁹ renũtiauit hereditati patris ex testõ vel ab intesta.tñ põt legitimam suam petere.de quo dic vt per Bar.i.l.j.in prin.in.iiij.q.prin.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ in.l.gerit.in.iiij.q.principali.ff.de acqui.here.cum multis concor.de quibus per Alexan.hic. ꝛ ponit late Lud.in.l.j.ff.de acqui.here.ꝛ facit q2 in omni generali renuntiatione nunꝙ filius intelligitur renuntiasse legitime: nisi de ea specialẽ mentionẽ faciat.

6 Hinc est qꝺ si pater leget aliquid filie pro oĩ eo qꝺ cõsequi posset:ꝛ iubens eam esse cõtẽtã ꝛc.lꝫ filia tale relictũ simpliciter acceptet,per hoc nõ phibet̃ petere supplementũ legitime.q2 vt dixi legitime p talia verba non censet̃ renũtiatũ.tex.est sing.in.§.ceterũ.in aut.vt cum de ap.cog.quem notant Bald.ꝛ alij.in.l.si qñ.§.fi.§.de inoffi.testa.dixi.in.l.quoties.§.de here.insti.

1 Si testator faciat vulga.substitutionem tantum, non porrigetur etiam ad pupilla.tacite/nec econtra.

2 Sub expressa vulgari continetur tacita pupilla.ꝛ ecõtra,ex interpretatione extensiua.

3 Pupilla.que continetur sub expressa vulga.dicitur omnino tacita ꝛ econtra.secus tamen est in pupilla.vel vulga.que continetur sub breuiloqua.

4 Vulga.tacita sub expressa pupilla.licet excludat matrem impuberis,tñ tacita vulga.cõprehensa sub expressa pupillari nõ excludit matrem testa.

5 Tacita pupilla.contenta sub expressa vulgari excludit etiam matrem,nisi quando est mater coheres.

6 Si vulga.fiat duabus personis simul,cum non possit fieri nisi mediante copula:licet vnus eorum non sit heres,tamen non admittitur substitutus.

Iamuis placuerit.

Diuide in tres. In pͣ oña pmittit regulã añꝙ veniat ad deci.casus ppositi. In scd̃a ponit fallẽtiã ab illa regula ibi:si nõ nõ ꝯuã. In tertia ex pmissis ponit decisionẽ pñcipalis qõnis ibi:cũ in proponas,ꝛ sic in figuratione casus incipias ab hac tertia. In expressa vulgari continetur tacita pupillaris,nisi voluntas testatoris refraget̃.que colligit̃ ita eẽ qñ fit psonis imparibus. h.d.ꝛ diff.et ista.l.a.l.ũ.§.e.quia ibi loquitur de breuiloqua facta psonis imparibus:sed hic de vulgari facta personis imperibus. Et hoc colligit̃ secunda differentia.quia substõnes que continent̃ sub breuiloqua non sunt omnino tacite:licet non sint expresse verbis specialib⁹:tamen sub generalitate verborum cadunt:sed pupillares que continent sub expressa vulgari sunt omnino tacite.non solum verbis specialibus sed generalib⁹.qꝺ pꝫ,quia verba vulgaris que concipiũtur si heres non erit,de directo repugnant pupillari:que regulariter cõcipit si heres erit ꝛ moriat in pupillari etate.que

¶ Dictio vsqꝫ. Adð de illa dictione bar. in.l.patronus.in.§. sempronic. ff.de leg.iij. Bar.i.l.fi. ff.ad tertu. Arch.in.c. si gratiose. de rescript. lib.vj.Rapha.cu.ꝯsi. xcix.in fi.i. cipi.quedã possessio.

1 etate, que omnia plenius declarabo in.l.precibus.ꝗ.eo. ¶ † Ho. regulam magistralem in tota materia substitutionum: ꝙ si testator facit vulgarem substõnem tantũ: tñ porrigitur etiã ad pupillarẽ tacite: ꝛ ecõtra. Hinc dicit ꝙ sub expressa vulgari cõtinetur tacita pupillaris: ꝛ ecõtra. cõcordat.l.iam hoc iure.ff.eo.tradũt Bar. ꝛ alii in.l.gallus.§.ꝛ quid si tñ.ff.de libe.ꝛ posthu. vbi respondent obiecto qd posset fieri, ꝙ casus omissus a testatore debet haberi pro omisso.l.cõmodissime.ff.de libe.et posthu.l.si cũ dotem.in prin.ff. sol.ma.dic prout ibi per eos. ¶ Ista regula fallit quatuor modis quorum duos habes hic in text. ¶ Primo nisi appareat de volũtate ɔ̃ria testantis: vt etiã dicit in.d.l.iam hoc iure.§.pe.ꝛ fi.ꝛ nota diligẽter ꝙ ad probãdum ɔ̃riam voluntatẽ testantis.i.ꝙ noluerit sub exp̃ssa vulgari cõtineri tacitã pupillarem, ꝛ cõtra: duos testes sufficiunt: lꝫ videat agi de probanda voluntate testantis.ita Bald. Ange.ꝛ Salice.hic.Bart.in.l.ij.in prin.ver.quero ꝛ reuoco in dubium quot testes.ff.eo.Bal.ꝛ ibi Ang.Sali.in.d.l.precibus.facit glo.no.in.l.heredes palam.§.si quid post.in v̄bo posse.ff.de testa.ꝛ que dixi in.l.ij.ꝗ.de bono.pos.s̃m tab.ꝛ satis dicit probari de voluntate testantis, qñ probatur ꝙ testator posuit taxatiuam dũtaxat, et similes.s̃m Fulg.ꝛ Alexã.hic.et idem tenet Sali.in.d.l.precibus. per illum tex.in verbo tantũ.sed s̃m Alex.hic ille tex.non probat: qr illa sunt v̄ba imperatoris nõ testatoris.vnde s̃m eum istud probat d.l.iam hoc iure.ꝛ ibi hoc põderat Pau.sed etiam ibi sunt verba text.non testatoris. ¶ Secundo fallit regula in hoc tex.qñ vulgaris substitutio sit personis imparib⁹. ¶ Tertio fallit quãdo testator expresse prouidit de substituto: ꝛ in casu vulgaris ꝛ pupillaris substõnis.l.cum ex filio.§.filio.cum glo.nota.in verbo ꝛ alius.vbi Bar.ꝛ doc.notant.ff.eo.et gl.omnes hic. ¶ Quarto singulariter fallit qñ adesset statutum in ciuitate ꝙ verba testator intelligerẽtur ad literam, prout iacent, tunc nunꝙ sub exp̃ssa vulgari cõtinetur tacita pupillaris nec ecõtra: ita sing.Bald.in.d.l.precibus. in.v.col.ꝛ sequit Alex.in.d.l.iam hoc iure.ꝛ in.l.post aditam.ꝗ.eo. Sed Imo.hoc reprobat in.c.Raynuti⁹.in materia pupillaris.de testa.eo, quia per illa verba statuti, ꝙ testamenta intelligant put iacent, intelligunt tñ reiecte friuole interp̃tationes: non aũt legitime: et sic a iure approbate: vt in tex.nostro.et vltra eũ facit regula ꝙ statuta recipiũt interp̃tationem passiuã a iure cõi.l.ij.cum si. C.de noxa. Tene limitationem Bal.quia lꝫ Bar.in.l.oẽs populi. ff.de iusti.et iu.in penul.col.dicat id quod dicit Imo.ꝙ solum friuole interpretationes intelligunt reiecte: tñ illa doctrina Bar.recipit multas limitationes: et inter alias vnã quam ponit in.l.ij.in ij.col.C.de patribus qui filios distra.nisi statutũ diceret, vt p̃me retuli, ꝙ verba itelligant ad literam prout iacent.nam id dicit ad literã, quod põt oculis corporeis videri.l.j.in prin.ff.de his que in testõ delen.ergo nõ venit hoc qd non põt legi in litera. ¶ Secun-

2 do diligenter pondera text.in verbo porrigi.s̃m Ange.hic. † ꝙ regula que hꝫ ꝙ sub exp̃ssa vulgari ɔ̃tinet tacita pupillaris ꝛ econtra, p̃cedit ex interp̃tatione extensiua: vt probat illud verbum porrigi.qd est idẽ qd extendi.ꝛ est tex.in.d.l.iam hoc iure.non aũt procedit ex interpretatione declaratiua.ratio est: qr illud dicit venire ex interpretatione declaratiua: qñ mens testatoris cõgruit, ꝛ v̄ba non repugnãt.vt dixi.ꝗ.in.l.j.sed in proposito mens testatoris presumpta bene colligit, ꝙ sub exp̃ssa vulgari cõtineat tacita pupillaris et econtra: vt hoc tex.tñ verba repugnãt: qr verba vulgaris repugnant pupillari et ecõtra: ergo stat bene ꝙ hoc venit ex interpretatione extẽsiua, non aũt ex declaratiua. Et vtilitas stat ex verbis Bart.in.d.l.oẽs populi.in.vj.q.principali: qr si statutum ciuitatis reijcit oẽs interpretationes, intelligeret reijcere interp̃tationes extẽsiuas: nõ declaratiuas: qr qui declarat nihil dat.d.l.heredes palam.§.si quis post. ¶ Hinc infero ꝙ substões que ɔ̃tinent

3 sub breuiloqua veniũt ex interp̃tatione declaratiua: eo qr mens et verba patiuntur. ¶ † Secũdo infero ꝙ pupillaris que continet sub exp̃ssa vulgari dicit oĩno tacita, et econtra: sec⁹ est in pupillari vel vulgari que ɔ̃tinent sub breuiloqua: vt dicã in.d.l.precib⁹. Intellige qd dixi ꝙ vulgaris que cõtinet sub exp̃ssa pupillari dicitur oĩno tacita: qr verba pupillaris, repugnant vulgari: vt sit verum qñ pupillaris expressa est facta hoc modo, si filius meus pupillus heres erit, et in pupillari etate decesserit, substituo titium: tũc pupillaris facta per hec verba, si heres erit, comp̃hẽdẽdo vulgarẽ substitutionem, illa vulgaris erit oĩno tacita: lꝫ si testator non posuisset verbũ si heres erit: lꝫ dixisset instituo filiũ meum pupillum: ꝛ si decesserit in pupillari etate substituo caium, tũc ɔ̃tinerent due substões: et ambe essent expresse: scꝫ exp̃ssa pupillaris, et exp̃ssa vulgaris: quia ista verba, si decesserit in pupillari etate, recipiunt equaliter vtrunqꝫ sensum: scꝫ si decesserit in pupillari etate hereditate non adita: vel si decesserit adita hereditate: verba vtrunqꝫ patiuntur et nil repugnat: ergo ambe substitutiones, vulgaris, et pupillaris, sunt expresse: ꝛ ista non erit pupillaris exp̃ssa: imo erit compendiosa limitata ad tempus pupillaris etatis.ita singulariter Bald.in.l.precibus.in.xvij.colũ.ꝗ.eo.ꝛ ibi Pau.in.v.col.sum-

me extollit: et dicit ꝙ ita consuluit Florentie cum multis doc.magne autoritatis, ꝛ illud dictũ refert ꝛ legit Card.Flo.in.c.Raynutius de testa. Et ex hoc habes notare ꝙ mentio pupillaris etatis habita in substitutione, non arguit ꝙ sit pupillaris substitutio, et sic licet testator dixerit si filius pupillus moriatur in pupillari etate, talem substitutionem ista verba conueniũt pupillari etati: tñ non sequitur est pupillaris: cum etiam conueniant vulgari. Ad hoc ergo vt sit pupillaris in specie, requirunt duo: ꝙ dicat, si heres erit ꝛ moriat in pupillari etate, talẽ substituo. isto casu non est nisi pupillaris expressa: et tñ pupillaris substitutio potest fieri, lꝫ pupill⁹

4 non sit heres, vt dixi.in.l.fi.ꝗ.tit.j. ¶ † Secũdo habes ex hac differentia notabilẽ effectum, quia vulgaris tacita sub expressa pupillari, lꝫ excludat matrem impuberis, et sic vxorẽ testatoris: vt tꝫ gl. approbata in.l.fi.gl.fi.in fi.vbi dixi.ꝗ.ti.j.tñ tacita vulgaris cõprehensa sub expressa vulgari nõ excludit matrem testatoris, ita sing. Bar.in.l.j.in prin.ff.de vulga.ꝛ pupil.in tertia.q.quarte.q.princi. in quarto effectu.in fin.tñ si esset expressa vulgaris excluderet etiã matrem testatoris.ꝛ sic videas magnã vtilitatẽ an vulgaris sit tacita vel expressa. Tamen decisio principalis Bal.in.d.l.precibus.

5 reprobatur per Alexan.ibi vbi dicam. ¶ † Tertio noto ex tertia parte tex.secundũ Fulgo.et Pau.hic videri tex.pro opinione nouissimorũ.ꝗ.do.Chrysto.ꝛ Fulg.ꝙ imo tacita pupillaris contenta sub expressa vulgari excludit etiam matrem: nisi quãdo mater est coheres: vt in casu.l.fi.ij.ti.j.ꝛ induco tex.nam hic fuit facta expressa vulgaris: ꝛ dicitur hic ꝙ expressa vulgaris nõ continet tacitam pupillarem, que excludat etiã vxorẽ testatoris: qr substitutio vulgaris simul ꝛ semel fuit facta filio impuberi, ꝛ vxori: et sic imparibus: ꝛ p̃pter imparitatem personarũ dicit tex.ꝙ sub expressa vulgari non potuit contineri tacita pupillaris que excluderet matrẽ. ergo si nõ fuisset imparitas psonarum, sub vulgari contineret tacita pupillaris: que habuisset excludere istam eliã.ergo hic est tex. ꝙ sub expressa vulgari continetur tacita pupillaris ad excludendum matrẽ pupilli: nisi imparitas p̃hibuisset.rñdet Ful.et Pau. hic ꝛ sibi ascribit Alexã.in.l.fi.circa fi.ꝗ.tit.j.ꝙ iste tex.non obstat: quia non apparet ꝙ hic mater esset pupilli ista elia.cum tex.dicat ꝙ erat vxor testatoris: et sic poterat esse nouerca.que sol.mihi non satisfacit. Primo quia diuinat ꝙ hic testator habuerit duas vxores: et ꝙ filius esset natus ex alia vxore. Secundo si ista elia fuisset nouerca: ꝛ nõ mater pupilli defuncti, qño cõtẽderet cũ substituto. qr nouerca in substitutione priuilgm pupilli nũꝙ admittitur. Et dicas ꝙ hic erat coheres huius pupilli: vt dicit text.et sic videbat ꝙ ex iure accrescendi preferretur.per.l.fi.ꝗ.tit.j.quia dico ꝙ est error peior priore quia cũ in isto tex.pupillus adiuerit hereditatem patris, sicut expirauit vulgaris substitutio, ita et ius accrescendi. ergo ꝙ esset coheres nihil facit in p̃posito.tamen consydera ꝙ lꝫ tex.in.l.ij.ꝗ.eo.loquat quando erat contentio inter matrem pupilli ꝛ substitutũ, tñ in hac.l.nõ dicit cũ quo substitut⁹ haberet cõtrouersiã de hereditate pupilli: an cũ ipsa elia an cũ alio.sed dicit tex. qd cum substitutio vulgaris esset simul vtriqꝫ facta, comp̃hendit tantum vulgarem, nõ pupillarem.posito ergo ꝙ substitutus non admittat ex pupillari tacita, non dicit text.ad quem spectet hereditas pupilli.ꝛ sic si teneremus qd elia nõ esset nouerca cessaret secundum obiectum. De principali articulo dicam in.d.l.precibus.

6 ¶ † Ultimo nota vnum qd Bart.exclamat p multũ singulari: et

a est verbum vtile in materia substitutionũ: ꝙ si vulgaris fiat[a] duabus personis simul, cũ non possit fieri nisi mediante copula: lꝫ vn⁹ eorum non sit heres, tñ nõ admittit substitutus: sed ad hoc vt admittat substitutus, opꝫ ꝙ vterqꝫ eorum non sit heres: tunc substitutus in vtroqꝫ admittit.ergo vult Bar.ꝙ si vnus non sit heres, cum substitutus non admittat: ergo necessario vult ꝙ alius coheres veniat ex iure accrescendi: cum alio iure nõ possit venire.et dicit ita velle gl.hic in verbo in eum.quam sic intelligebat Ja.but.ꝛ patet dñ glo.alleg.l.cum quidam.ꝗ.eo.et an glo.istud velit multa dicunt Pau.et Alex.hic, quos vide.nec obstat regula.l.lucius.§. caio.ff.ad treb.vbi si fiat substitutio duob⁹, vno excluso admittitur substitutus.nec requirit ꝙ ambo excludant.rñde quod notabile Bart.procedit solũ in vulgari substitutione, facta simul duobus: secus in fideicõmissaria, vel etiam in pupillari.d.§.caio.ratio diuersitatis est: qr vulgaris hꝫ locum si heres nõ erit: et sic añ aditam hereditatem: quo casu hꝫ locũ ius accrescẽdi: sed alie due habent locum post aditam hereditatem.quo casu nõ põt habere locum ius accrescendi.vt dicit Bart.in.l.pe.ꝗ.eo.vbi dicetur. Puto qñ dictũ Bart.si est vex sit valde singulare ꝛ necessariũ in materia substitutionũ: qd simpliciter tenet Ange.hic, ꝛ cũ eo simpl'r videt transire Fulg.hic: tñ caue, qr tex.iste nõ probat: nec notabile Bar. põt fundari in hoc tex.qr decisio huius text.fundat in regula posita in prin.huius.l.que non facit ad propositũ Bar.ideo ipsemet Barto.in.l.hoc articulo.ff.de here.institu.dicit ꝙ iste text.non pro

b bat: tñ ꝙ dictum est verum propter copulam[b] et que requirit concursum vtriusqꝫ copulati.l.si heredi plures.ff.de condi.institu.et sic

a ¶ Si vulgaris fiat, adde pe.de peru.i repe. c.raynutius de testa.

b ¶ Propter copulã.add bar.ꝛ bal.in l.j.ff.de iust. et iu.bart.in l.his verbis. ff.de.leg.iij. ant.d bu.in c.ij.d resc̃ri. rapha.fulg. cõsi.viij.incip.dñs petrus lõgus.

requirit q; conditio verificet in persona vtriusq;, ad hoc vt substitut⁹ admittat: et idē ibi simplr tenēt Jmo. et comen. ergo apparet q; si dictū Bar. sustinet, ppter copulatiā: ergo tex. noster nil facit qui nō se fundat sup copula, tñ notabile Bar. lz nō inueniā bene examinatū, mihi videt q; contra illud multum stringat. l. pe. j. eo. vbi dicit et oēs tenent, q; speciale est ibi qñ in substōne est adiecta dictio collectiua vterq;: vt ibi dicit tex. q; tunc nunq; admittatur substitutus, nisi vtroq; excluso: ergo qñ non est dictio collectiua vterq;: vt in dicto Bar. sola copulatiua nō facit qd sit necesse q; vterq; nō sit heres, ad hoc vt admittat substitut⁹: imo q; primus vnus nō sit heres, substitutus ex vulgari expressa sit heres: et sic lz testator ppter copulā videatur cogitasse: vt dicit Bar. et tex. in. d. l. pe. in verbo cogitasse: tñ punctus stat in dictione vterq;: quia tñ tex. ille loquit in pupillari substōne: nos aūt in vulgari: inter que est clara ratio diuersitatis: de qua. s. ideo veritas pendet ab his que dicam in. d. l. pe. ibi dicet. ¶ Gloss. in vbo in eum. diuidit in duas. In pma declarat tex. In secunda oppo. et non bene soluit. Pro intelligētia secūde partis oppono contra tex. nam pluralis sermo resoluitur in suas singularitates. l. falsa. §. fi. allegata in glo. ergo dato q; substitu. vulga. sit facta simul duobus, in hoc tex. tñ resoluendo pluralitatē in suas singularitates, est perinde ac si pater de per se substituisset pupillo: sed si de per se substituisset, sub vulgari cōtineretur tacita pupillaris. iuxtā. l. iam hoc iure. §. pe. et fi. ff. eo. gloss. respōdet q; illa regula fallit hic. nec assignat rationem fallentie. ideo Bar. in. d. l. falsa. §. fi. et in. l. pe. j. eo. et l. si seruus. §. fi. ff. si quis cau. et Sali. in. l. in testō. ia. j. s. de testa. mili. respondent quod illa regula q; pluralis sermo resoluit in suas singularitates, pcedit qñ respicit diuersos effectus. q̄ue solu. videtur confundi per hunc tex. vbi substitutio respicit diuersos effectus. Aliter respondent Bald. et Sali. hic/ q; illa regula procedit nisi mens loquentis sit in ɔtrariuz. vt hic ratione equalitatis seruande. Sed plenius responde fm Fulg. et Pau. hic, q; pluralitas resoluit in suas singularitates, veruz est eiusdē nature et conditionis: prout erat in ipsa pluralitate. Jason Papie.

a ¶ In dictione vterq;. Adde. l. et ideo. in. §. itē si seruus. ff. rerū amo. et ibi doct.

1 ¶ Substitutiones vulgares et sic directe expirant adita hereditate.

2 Etiam fauore pie cause post aditam hereditatem non potest directo pia causa substitui.

1 **Post aditam.** † Nota regulaz q; substitutiones vulgares: et sic directe expirāt adita hereditate: et hui⁹ est triplex ratio. Prima est plana fm Odof. et Ful. hic: q: substō vulgaris fit sub cōditione si heres non erit. ergo si fit heres: et sic adita hereditate, cuz deficiat ɔditio substōnis, necessario substitutio expirat. Sunt qui aliam dant rōnem. eo. q: adita hereditate bona efficiant ppria heredis: adeo q; censent ppriū patrimonium heredis. glo. in. l. j. §. veteres. ff. de acq. pos. sed si testator posset substituere postq; adiuit, et sic postq; est effect⁹ dñs, disponeret de rebus alienis. ɔ autenticā ingressi. s. de sacrosan. sed ista rōne attenta nō posset etiaz post aditam per fideicōmissum substitui. ɔ istū tex. in verbo directe. Tertia fundamētalior ratio est quare post aditam hereditatē nō possit directo substitui sed per fideicommissum: q: adita hrditate qs efficit directo heres: et sic directo dñs. et postq; quis est effect⁹ heres directo, nō pōt desinere esse etiā si in integruz restitueret. l. et si fine. §. sed qd papinian⁹. ff. de mino. glo. nota. in. l. in substōne ff. de vulg. et pup. si ergo post aditam posset directo substituere, repirent duo directi heredes et insolidū: qd est ipossibile, † Hinc est q; post aditā hereditatē potest substitui per fideicōmissum: q: vnus pōt esse dñs directo, alius vtiliter. vt ptz in toto tit. ad trebe. Istam rōnem sentit Bar. in repe. l. j. C. de sacrosan. in. vj. q. v. prin. vbi per hoc singu. decidit q; etiam fauore pie cause post aditā hereditatē nō posset directo pia causa substitui. quia regule nō patiunt. per. d. rōnem, qd aliter nunc nō examino. Istā rōnem ponit Ange. hic in lec. Flo. et pleni⁹ in. l. precib⁹. in. j. col. j. eo. Ista regula fallit in milite, qui post aditā potest directo substituere: et appellatur directa militaris. l. centurio. ff. eo. l. in testō. mag. s. de testa. mili. et. d. l. precib⁹. et ratio est: q: miles pōt facere quē heredē ad tps, et facere q; qui semel fuit directo heres desinat in totū esse heres. l. miles ita heredē. ff. de testa. mili. Et an ista fallētia extendi debeat ad cardinalē. dixi in. d. l. centurio. Scdo fallit in aliis duobus casib⁹ positis in glo. fi. primus est, qñ heres adita hereditate fuit negligēs adimplere volūtatē defuncti intra annū: q: tunc locus est substituto. §. si vero institutio. in aut. de here. et fal. vnde sumitur aut. hoc amplius. C. de fideicō. et ratio est, q: propter delictū lex priuat primū acsi nunq; fuisset heres. secūdus casus est q; post aditā hereditatē expirat substitutio vulgaris. verum est quando durat aditio primi heredis: sed si primus heres sit minor, et restituitur in integrū, loc⁹ est substituto: vt in glo. q: restitutio reponit omnia in pristino statu. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mino. et sic est perinde acsi primus heres nunq; adiuisset. et plenius per glo. in. l. et si fine. §. sed quod papinian⁹. ff. de minorib⁹. declarat Bar. in. l. ij. §. j. ff. eo. et in. l. contracta. ff. de re iudica. ¶ Gloss. in verbo directe. diuiditur in tres. In prima exponit textum et allegat concordantem, et ista clara est. In secunda ibi: sed etiam i impuberibus. remouet tacitum contrariuz. quod sic induco. nam tex. dicit quod vulgaris substitutio facto non impuberibus expirat adita hereditate, ergo a contrario sensu vult quod si vulgaris esset facta ipuberi, nō expiraret adita hereditate: qd est falsum, vt patet. s. l. proxima. glo. voluit rñdere, lz obscure, quod ideo tex. dicit non impuberibus, quia qñ substitutio vulgaris fit maiori, adita hereditate in totū expirat: quia aliā sub se continere non pōt: sed qñ expressa vulgaris fieret impuberi: lz per aditionem tolleretur vulgaris expressa: tamen non tollitur tacita pupillaris in ea contenta. vt supra. l. proxima. et sic non in totuz expirat. ista est intētio gloss. In tertia ibi: illud tamen verum est: ponit dictum quod est verum. Jason Papie.

b ¶ Si testō. de materia isti⁹. l. adde diffuse per barba. in. c. raynutī⁹. de testamen.

1 ¶ Inter institutos et inuicem substitutos est locus iuri accrescendi.

Testamento. Inter institutos et inuicem substitutos est locus iuri accrescendi. hoc dicit. et ratio dubitandi fuit, q: ex quo testator istos heredes adinuicē substituerat, videbatur qd inuitis non deberet accrescere: quia nemo cogitur acceptare substitutionem. l. nec emere. j. de iure delib. vnde videbatur q; propter substitutionē esset in ptāte heredū acceptare. contrariū hic decidit. nam qd dixi, pcedit qñ est substitutio de p se. sed cum hic sit iūcta cū iure accrescendi, ppter ius accrescendi inuitis accrescit: habet in simili. l. ɔ patri. vbi tex. sing. fm Bartol. et oēs ibi. ff. de acqui. here. Collige tria notabilia: vt hic per Bart. quem vide per te. ¶ Gl. diuidit in quatuor. In prima allegat quatuor cōcor. In scda ibi, et etiam inuitis. ponit vnū dictū qd hic expresse habet in tex. In tertia ibi: si et suam partem velint. limitat hunc tex. principaliter timore cōtrarij. l. cum hereditate. ff. de acqui. here. vbi decidit directo contra istum tex. ibi enim dicit plus, qd licet alias ille qui semel fuit heres non possit desinere esse heres, nec abstinere: tamē si sunt plures heredes, et vnus adiuit pro parte sua, et si alius coheres repudiat ptē suam, qd nedū portio repudiata non accrescit heredi inuito, contra istū tex. imo illa portio repudiata facit vt ille qui primo adiuit possit repudiare partē quam semel adiuit. Glo. dicit qd ista lex dz intelligi scdm illā, si velit retinere partem suam: secus si velit repudiare. dic melius/ q; ibi loquit qñ erant plures tantum coheredes: hic aūt non solum erant coheredes, sed erant adinuicem substituti. et sic hic erant duo vincula, que magis stringunt quam vnum: et sic faciunt vt nedum non possit repudiare: sed etiam inuito accrescat. Ex quo collige per te pulchram limitationem ad. d. l. cum hereditate. quam Pau. dicit singularem et mirabilem cum concordantij: vt hic per Alexan. intellige etiam istam gloss. et tex. nostrum: vt per Bartol. in. l. quidam eulogio. in. iij. columna. per illum tex. j. de iure delibe. ¶ In quarta parte ibi: sed nunquid hoc casu. gloss. format questionem et respondet. tex. qua nota q; cum in hac. l. isti plures coheredes essent adinuicem substituti, portio per vnum repudiata competit heredi dupplici iure. s. iure accrescendi: item substitutionis iure. concludit glo. qd coheres potest repudiare ius accrescendi, et venire ad illam partem iure substitutionis tantum et effectus est: quia quādo pars repudiata obuenit iure accrescendi, certe ius accrescendi accrescit cum omnibus oneribus legatorum. l. vnica. §. hiis. ita. j. de cadu. tol. nō sic est quādo obuenit iure substitutionis: quia legata relicta ab instituto non intelligunt repetita a substituto. l. lz impator. vbi i notat. ff. de le. j. Cōtrariū ei⁹ quod hic tz gl. in. l. si qs heres institutus. in prin. ff. de acq. here. bar. hic cū quo alij ɔcordāt distinguit. q; aut iste heres acceptauit ptē suā, aut nō/ p eum. Et si dicas quō pōt coheres venire iure substōnis, nisi prio acceptet partem quā hz iure instōnis. l. qui complures. ff. eo. Intellige veru qñ substitutio est facta nominibus appellatiuis: quia tūc intelligit facta contemplatione prime institutionis: et tunc nō admittit ex substitutione: nisi accepta institutione. d. l. qui complures. et ibi Bar. secus si sit facta p noia propria. l. si tu ex pte. et ibi Bar. ff. de acqui. here. cum concordantijs. Jason Papie.

1 ¶ Per pupilla. substitutionē succeditur pupillo ex testa. et excluduntur venientes ab intestato.

2 Mentio pupilla. etatis conditionaliter facta arguit pupilla. substitutionem.

b **Si testamēto.** b Per pupillarem substitutionem succeditur pupillo ex testō, et excluduntur venietes ab intestato. h. d. et cogita que sit ratio dubitādi in hoc tex. nisi dicas quod de pupillari substitutione nihil erat tractatum ante hanc l. et nota bene quod mentio pupillaris etatis facta demonstratiue nō arguit pupillarem substitutionem: sed requiritur quod fiat conditionaliter:

fiat cõditionaliter:ideo si testator dicat substituo filio meo pupil lo,per hoc non dicitur substitutio pupillaris:sed si dicat si filius meus decedat in pupillari etate talẽ substituo:tũc mentio pupil laris etatis ꝯditionaliter facta arguit pupillarem substõnem:ita Bal.in.l.precibus.in pe.col.in fi.j.eo. Jason Papie.

1 ¶ Tacita pupil.cõtenta sub expressa vulg.matrẽ non excludit.
2 Dictio omnino,importat idem quod omni casu.
3 Per datio.vulga.substitu.pupillo tollitur suitas.
4 Pupilla.expressa matrem excludit,etiam si sit contẽta sub com pendiosa.nume.5.
6 Sub expressa vulgari continetur tacita pupillaris:dato ꝙ mater sit in medio.
7 Licet sub expressa vulga.contineatur tacita pupil.etiam matre in medio existente,tamẽ illa tacita pupillaris que haberet contra alios effectum,contra matrem non admittitur.
8 Tacita pupillaris excludit matrem,si probetur de volũtate testa toris volentis tacita pupilla.matrem excludi.
9 Miles non potest non solum filio ſꝫ etiam cuicunqꝫ maiori dire cto substituere post aditam hereditatem.
10 Compendiosa sub compẽdio et breuitate verborum cõtinet duas substitutiones:pupillarem ꝛ fideicommiss.
11 Substitutio compendiosa facta a pagano filio per verba mere di recta an post pubertatem possit valere iure fideicõmissi.
12 Compendiosa facta a pagano per verba cõmunia censetur omni tempore ꝛ post pubertatem ꝛ ante,fideicommissaria.
12 Ualet argumentum de tempore ad personas ꝛ econtra.
14 Compendiosa facta a pagano per verba cõmunia,ꝓ tpe pupilla. etatis,valet iure directo,prout de iure cõmuni potest valere.
15 Si paganus substituat filio compendiose per verbum commune, si contingat filium mori in pupillari etate,admittitur substitutus ex directa pupillari.
16 Compendiosa facta a pagano filio cum adiuncto quãdocũqꝫ sine liberis decesserit,omni tempore censetur fideicom.
17 Jus patronatus ecclesie non transit in fideicõmiss.resti.here.
18 Pupil.contenta sub compendiosa vł breuiloqua dicitur expressa.
19 Pupillaris cõtenta sub breuiloqua matrem excludit:nisi in ali quibus casibus.
20 Quando filius testa.est substitutus fratri:ꝛ sic filio impuberi te sta.tunc ex tacita pupillari matrem excludit.

PRecibus. Ista lex est solennis ꝛ repetibilis. et dicit Pau.ꝙ est solennior que sit in toto.C.et vtilior in sua materia. ¶ Ad euidẽtiam premitte ꝙ ista.l.secundum Cy.et Albe.hic tractat de tribus substõnibꝰ. Pau.dicit ꝙ de quatuor.Ego puto ꝙ imo tra ctet de quinqꝫ.nã in ver.nam nõ est incerti iuris.ſm cõem sensum tractat de vulgari substõne expressa. Item de pupillari tacita sub ea comprehensa.deinde in ver.si vero substitutio.tractat de pupil lari expressa. Item compendiosa. Postea ſm cõmunẽ intellectum tractat de fideicõmissaria.principaliter tñ tractat de cõpendiosa. et ista erit principalis materia super qua versatur glo.mag.et fin. In ea plures articuli.j.examinabunt.Et quare dicat compẽdiosa substitutio:ꝛ an sit species substõnis:declarat Bart.hic in.iij.col. ꝛ in.l.centurio.in.ij.q.ff.eo.vbi plenius. ¶ Premitte secundo pro pius ad text.ꝙ imperator appellat substitutionẽ in primũ casum, vulgarem:in secundum casum,appellatur substitutio pupillaris. in tertiũ,appellat compendiosa:ꝛ si dicas vnde ꝓcedit hec diuer sitas. Bal.hic in.iij.not.post Oldra.tetigit:sed non clare pungit. aliquid Pau.hic. Dic clare vt per Cy.hic in euidentialibus.nam mortuo testatore primus casus est nõ adite hereditatis.secundus est aditionis hereditatis.anteꝙ enim heres adeat,opꝫ ꝙ precedat primũ tps:nõ aditionis ꝑ rerũ naturã:saluo nisi esset suus heres: quia tũc inter mortẽ testatoris ꝛ aditionẽ non est dare medium:qꝛ lex ipso iure facit suũ heredẽ.glo.est no.ꝛ eã ibi no.Bal.ꝛ multi re putant singularẽ in.l.cũ hereditas.C.de deposi.sed hꝫ multas cõ cordantes:vt per Bar.in.l.fin.ff.de con.institu.qꝛ ergo substõ vul garis fit sub ꝯditione,si institutus heres nõ erit:ꝛ istud nõ esse he redem est primũ tps:ideo substõ vulgaris dicit in pmo casu:sic tm̃ est dicere substituit in primũ casum,ac si diceret substituit vulga riter. Pupillaris vero substõ dicit in secũdũ casum:qꝛ regulariter fit sub ꝯditione si pupilꝰ heres erit,ꝛ in pupillari etate decesserit: ꝛ qꝛ hoc,esse heredẽ,est ſm tps:ideo stat ꝙ tm̃ est dicere substituit in secũdum casum,ac si diceret substituit pupillariter:verũ qꝛ cõ pendiosa fit post aditã hereditatẽ:ꝛ post tps pubertatis:ꝛ sic post duas substõnes,vulgarẽ ꝛ pupilla.ideo appellat in tertiũ casum. ¶ Premitte tertio ꝙ ver.si.legit dupl:r:vno mõ ſm gl.et cõmuni ter doc.ꝙ lꝫ miles habeat priuilegiũ qꝺ possit maiori post aditam directo substituere,ꝛ appellatur directa militaris:tñ si miles sub stituat compẽdiose:ꝛ sic directo post aditã filio suo,ꝛ supsit mater illius filii,certe pꝛiulegio matris donec mr̃ viuit illa directa facta a milite obliquatur,vt nõ valeat iure directo,ſꝫ ex iure fideicom missi tantum:ex quo apparet ꝙ magis fauet matri ꝙ militi:iste est cõmunis intellectus.et cuius vtilitatis sit dicam in gl. Alius erit intellectus subtilis ꝛ peregrinus nouissimorũ.et Fulg.hic.et ante omnes.d.Christo.qꝺ imo in hac.l.in fi.etiã matre in medio existẽ te:tñ substitutio vꝫ iure directe militaris:nec obliquat:qꝛ ponde rant ꝙ tex.dicit velut ex causa fideicõmissi:nõ dicit ꝙ sit fideicom missaria:de quo.j.dicetur. ¶ His sic premissis condescendo ad.l. que cõiter diuidit in duas. In prima reassumit thema muliebri ter,ꝛ sic imperfecte relatũ. In scđa ibi nam nõ est incerti iuris.ple nius distinguit. Illa scđa subdiuidit in tres casus pncipales quos facit imperator. ¶ Tu dic subtilius et magis ad intellectũ text.ꝙ impator in pma parte:ꝛ sic in pꝛio casu loquit de expssa vulgari,ꝛ de pupillari tacita in ea contẽta,ꝛ decidit ꝙ vulgaris expressa ex pirauit per aditionẽ factã a filio.tacita aũt pupillaris q̃ admitte retur cõtra alios:tñ ꝯ matrẽ nõ admittit fauore matris,ꝛ ista po nunt in ver.nã non est incerti iuris. ¶ In scđa ibi:si vero substitu tio.pondero scđm casum,loquit de pupillari expssa ꝛ compẽdiosa simul facta:et determinat ꝙ pupillo decedente in pupillari etate, substitutus ex pupillari expssa admittitur,et matrem oĩo exclu dit. ¶ In tertia ibi si vero post pubertatem.ponit tertius casus: ꝛ loqt solũ de cõpẽdiosa,ꝛ decidit ꝙ si pater substituit filio cõpen diose qñcũqꝫ decesserit,et filꝰ moriat post pubertatem,ꝛ superstit mater,priuilegio matris factũ est vt cõpendiosa facta a milite que alias valeret iure directe militaris,resoluitur ꝛ obliquatur vt va leat tm̃ iure fideicõmissi.ex hoc sequit ꝙ mortuo filio maiore,ma ter sibi directe succedit,et iure fideicommissi restituit substituto. Substitutio vulgaris expressa expirat adita hereditate ꝛ pupilla ris tacita in ea cõtẽta cõtra matrẽ nõ admittit:ergo cũ neutro ca su substitutus venire possit,mater oĩo succedit. Pupillaris vero substitutio expssa.facta nõ de pse,ſꝫ cõtenta sub compẽdiosa,filio decedẽte infra pupillarem etatẽ matrẽ excludit. Post vo puber tatẽ fauore matris illa cõpẽdiosa obliquat,ꝛ mater ab intestato fi lio succedens tenet ꝑ fideicõmissum bona testatoris substituto re stituere.h.d.tota.l. Casum figura vt hic ꝑ Bal. ¶ Nota ꝙ impa tor mulieri male interrogãti benigne et cũ distinctiõe rñdet.dic vt dixi in.l.vt rñsum.vbi doc.s̃.de trãsa. ¶ Scđo not.ex text.nã non est incerti iuris.in verbo oĩmodo hic esse meliorẽ tex.de iure ꝑ cõi sñia cõtra nouissimos et Ful.hic:ꝙ tacita pupillaris contẽta sub expssa vulgari matrẽ nõ excludit.qꝺ sic induco.nã hic substitutio

1 expressa erat facta in primum casum.ergo vulgaris expressa.dicit tex.ꝙ si filius fuit heres patri,quo casu per aditionẽ expirauit illa vulgaris expressa,ꝙ oĩo ad matrẽ spectat successio:ergo tacita pupillaris cõtẽta sub expressa vulgari nõ excludit matrẽ.tex.dicit oĩo ꝙ est idẽ qꝺ oĩ casu.gl.in.l.si cũ exceptione.§.ꝙ si homo.ff.qꝺ met.cã.ꝛ in.c.ex parte.j.de of.dele.ergo siue substitutus velit veni re ex expssa vulgari ꝯ matrẽ nõ põt:nec ex tacita pupillari.cũ text. dicat ꝙ oĩo mr̃ admittit in omi casu. Et si tu dicas ꝙ hoc fuit:qꝛ ex quo expressa vulgaris extincta est ꝑ aditionem hereditatis:vt dicit tex.ꝛ sublato expresso tollit tacitũ.l.iij.§.qui hꝫ.ff.de seruit.ru sti.predi.ergo extincta vulgari expressa,corruit pupillaris tacita in ea ꝯtenta. Rñde ꝙ non est verũ qñ sublata vulgari expressa ex

a tinguit pupillaris tacita:imo durat.qꝛ pupillaris nõ cõtinet tãꝙ accessoria:qꝛ tunc sublato principali expresso tolleretur accessori um.sed pupillaris tacita est eque principalis substitutio:ꝛ non ꝓ prie dicit ꝯtineri:imo porrigi ꝛ extendi.l.quis.in verbo porrigi.s̃. eo.ergo non extinguitur extincta vulgari expressa.et ita declarat Bar.in.l.lex cornelia.ff.e.ꝛ in prin.ff.eo. Ad istũ text.rñdet Ful.ꝙ ideo in hac.l.tacita pupillaris nõ admittit ꝯtra matrẽ:qꝛ non ap paret ꝙ iste filius sit mortuus pupillus,nam dicit ꝙ in isto textu filius mortuus est,dicit ipse intelligo pubes:quia tex.nõ declarat. ideo non potuit esse locus pupillari tacite,et istam sol.simpliciter sic refert ꝛ sequit Alex.in.l.si circa fi.s̃.eo.tit.sed male recitat:quia Fulg.no.rñdet.nam dicit in ista.l.verũ est ꝙ qñ miles fecit testm̃, et etiam tpe mortis militis filius erat pupillus,ꝛ in ptãte patris,

b ideo pater sibi pupillariter substituit,tamẽ non apparet in tex.qñ post mortẽ militis,postea mortuꝰ est filius,vtrũ fit mortuꝰ pupil lus,an effectus pubes. Alexã.hic in.j.col.dicit ꝙ ista sol.Ful.stare non põt.qꝛ nisi filius fuisset mortuus pupillus,successio sic omni casu nõ spectasset ad matrem:quia pubes potuisset facere testm̃,ꝛ aliũ instituere.sed potes rñdere ꝙ dictio oĩo,b est pcisa,ꝛ impor

2 b tat idẽ qꝺ omni casu.ſꝫ dꝫ intelligi rebus stantibus in eodem gra du.arg.l.ꝙ seruꝰ.ff.de condi.ob cãm.et.l.fi.ff.qui satis.cog.vñ stri ctius induco,et probo ꝙ filius mortuus sit pupillus.quia aľs fru stra requireret text.ꝙ filꝰ fuisset in potestate patris:quia ꝙ quis sit in ptãte testatoris nunꝙ est necessariũ nisi in pupillari:in oĩbus aliis substitutionibus põt fieri siue quis sit in ptãte,siue nõ:ergo cum tex.requirat ꝙ filius sit in ptãte patris,requirit ꝑpter pupil larem substõnem:ergo apparet ꝙ iste filius mortuꝰ est pupillus. Nec potest dicere ꝙ ista sit narratio facti,qꝛ ponitur in prin.l.vsqꝫ ad ver.nam nõ est incerti. Rñde ꝙ text.requirit ꝙ filius sit in po

a ¶ Sublato pncipali.ad de regul.ac cessorium.ꝺ reg.iur.lib. vj.l.cũ prin cipalis.ff.e. ti.gl.in ver bo astringi.i c.qꝛ plerique. de offi.ord. lib.vj.

b ¶ Dictio omnino.ad de Fel.in.c. rodulphꝰ.ꝺ rescri.in.xij. co.l ꝟ.oĩo. Item adde ꝙ ista dictio oĩo,hꝫ.ij. significatio nes ꝺ quibꝰ enũcrat Fe l.i.c.ex par te.el.j.in.j. colũ.de offi. deleg.

testate cõsyderato tempore testamẽti ⁊ mortis patris: quia tunc
nisi filius fuisset pupillus ⁊ in potestate, non potuisset substitui
pupillariter nec expresse nec tacite. vnde fateor ꝙ tpe testamenti
⁊ mortis patris erat pupillus ⁊ in ptãte: sed per hoc non sequit̃:
ergo quando mortuus est filius erat pupillus: q̃ poterat esse effe-
ctus pubes: ⁊ sic iste tex. non ꝓbat: in qua etate filius sit mortuus
⁊ hoc quo ad casum qui ponit̃ in isto ver. nam non est incerti iu-
ris: lꝫ in ver. sed. vbi mutatur casus, bene loquatur qñ filius de-
cessit in pupillari etate. Aliã solutionem ad hunc tex. ponit Sali.
hic: qꝺ ideo in hac. l. tacita pupillaris non excludit matrem: quia
pater substituerat vulgariter tm̃, adiecta illa dictione taxatiua
tantũ: vt ptꝫ in tex. in verbo tantum. quo casu qñ pater substituit
vulgariter tantũ adiecta taxatiua, tunc sub vulgari non continet̃
tacita pupillaris: sed nec ista valet: quia sunt verba imperatoris
non testatoris: vt dixi in. l. quãuis. š. eo. Breuiter puto ꝙ iste tex.
probet cõem sn̄iam, ꝙ tacita pupillaris cõtenta sub vulgari non
excludit matrẽ. Primo quia al's imperator fuisset multum defe-
ctiuus nam intẽdẽdo ponere oẽs casus qui poterant ꝯtingere in
p̃senti themate, omisisset casum ceteris oib⁹ magis necessarium:
scꝫ qd de tacita pupillari ꝯtẽta sub vulgari: qui casus ante istã. l.
non erat clare decisus. Imperator nullo modo debuisset casum
tam necessarium omittere. Scd̃o potest suaderi ex ver. seq. si vero.
vbi decidit̃ ꝙ expressa pupillaris matrem excludat: ergo innuit̃ a
cõtrario, ꝙ tacita pupillaris nõ excludat: al's si excluderet matrẽ
tacita pupillaris: indubitata esset decisio illius ver. reliqua in
3 hoc passu dicã in gloss. ¶ † Tertio pondera tex. ibi: ⁊ patri heres
extitit. hic ꝓbari ꝙ cũ pupillo datus esset vulgariter substitutus
ꝙ talis datio vulgaris substituti sustulit suitatem: q̃ si non fuis-
set sublata suitas, tex. non requisiuisset ꝙ fili⁹ extitisset heres pa-
tri: q̃ suitas fecisset eũ heredẽ: de quo aliqd dicam in. l. si fratris.
4 j. de iure delibe. ¶ † Quarto nota in ver. si vero substitutio. quod
pupillaris exp̃ssa matrem excludit: ita ꝙ matri tanq̃ p̃terite non
datur querela. licet talis p̃teritio habeatur pro exheredatione. l.
cum filium. š. de inoffi. testa. iuncto. §. mater. institu. de exhere. lib.
rationem ponit tex. in. l. papinian⁹. §. sed nec impuberis. ff. de inof.
test. ⁊ plen⁹ declarat Bar. in. l. ij. in prin. in tertio effectu substitu-
tionis pupillaris. ff. eo. ⁊ est tex. in. c. si pater. de testamento in. vj.
5 ¶ † Quinto not. ex text. ꝙ nedũ pupillaris expresse facta de per se
matrẽ excludit: sed etiã cõtenta sub cõpendiosa: q̃ nõ dicit̃ tacita
saltẽ verbis generalib⁹: vt. j. dicet̃ loco suo. ¶ Gl. in ṽbo omnimo
do. diuidit̃ in duas. In prima opponit contra tex. ⁊ soluit. In scd̃a
format q̃õnem ibi: sed an põt admitti probatio. In gloss. in fi. ha-
bes ex tota ista glos. tres principales conclu. Prima est quod sub
exp̃ssa vulgari semp cõtinet̃ tacita pupillaris: siue mater sit ĩ me-
dio siue nõ: ⁊ sic mater nõ obstat quin sub vulgari cõtineat̃ tacita
pupillaris. idẽ tenet gloss. in gloss. fi. š. ti. j. ⁊ in. §. qua rõne. insti. de
pupil. substi. ⁊ doc. citramon. ⁊ canoni. in. d. c. raynuti⁹. ⁊ ista est ve-
ra ⁊ cõis sn̄ia. ꝑ qua est tex. ineuitabilis in. l. fi. in fi. š. tit. j. vbi mr̃e
premortua substitut⁹ admittit̃ ex tacita pupillari: qui al's nõ ad-
mitteret̃ nisi cõtineretur: ita teneas, lꝫ glos. fi. in ver. dũtaxat. in. l.
centurio. ff. eo. quã sequunt̃ vltra mon. vt refert Cy. hic. in. ij. opp.
teneat contra: per duo leuia, quib⁹ rñdet Bar. in. d. l. centurio. in
ij. col. ⁊ clarius Sali. hic: nec placet id quod tenet Baldus. hic: in
ij. col. ⁊. ij. oppo. ⁊ sibi ascribit Fulg. in. v. col. ꝙ nõ ꝯtineat̃ pure:
sed conditionaliter, si mater moriat̃. ⁊ ita saluant gloss. in. d. l. cen-
6 turio. ¶ † Stat ergo vera ⁊ cõis sn̄ia, ꝙ sub expressa vulgari con-
tinet̃ tacita pupillaris: non ob. ꝙ mater sit in medio. hinc ex ista
cõclusione resultãt tres notabiles effectus. Primus est ꝙ si ma-
ter premoriat̃ ante filium, ꝙ substitutus admittet̃ ex tacita pupil
lari, ⁊ alios excludet. de quo est tex. indubitatus in. d. l. fi. š. tit. j.
in fi. ¶ Secũdus notabilior effect⁹ est ꝙ etiã si mater nõ p̃moriat̃,
sed renunciet successioni filij, substitutus ex tacita pupillari ve-
niet: quia non videt̃ differẽtia an mater p̃moriat̃, an viuat ⁊ renũ-
tiet hereditati filij. l. ij. §. sed si sint sui. ⁊. §. sequenti. ff. ad tertul. ita
ita not tenet Bar. in. d. l. centurio in. ij. colũ. ⁊ ibi Ange. sibi con-
trari⁹. ff. eo. Bald. in. j. oppo. hic: sed hoc vltimũ inpugnat Ange.
hic: quia ex quo per existentiam matris semel fuit aperta via ma-
tri ab intestato veniendi: ergo non potest causa testati amplius re
uiuiscere. casus est in. l. deniqꝫ. ff. de iniu. rup. nec secũduꝫ eum obst
d. l. fi. in fi. š. titu. j. quia ibi mater non succedit ab intestato: ⁊ sic
non fuit aperta via testati: sed ibi succedit ex testõ per ius accre
scendi: quia ibi erat coheres filij: vt ibi declaraui. Breuiter tene
sn̄iam Bar. cum quo etiã tenet Pau. hic: in. iij. colum. ⁊ subtiliter
Cumẽ. in. d. l. cẽturio. in. vij. col. eo quia illud qꝺ dicit Ange. quod
semel aperta est via matri ab intestato, est verum si mater veniat
cum effectu: secus si nõ acceptet successionẽ filij: vt quia premo-
riatur: vt in simili est tex. not. in. l. si quis ita heres instituatur si
legitimus. ff. de here. insti. ⁊ contra Ange. pondero tex. in. l. filio
preterito. ff. de iniust. rup. vbi propter preteritionem filij in pote
state erat aperta via veniendi ab intestato, ⁊ tñ si filius ibi absti-
neat, succedit̃ ex testamẽ, saltẽ de iure p̃torio: nisi dicas ꝙ ibi erat
aperta via veniendi ab intestato. s. contra voluntatem patris. hic
aũt p̃ter. tñ si cõsyderas arg. a maiori. multomagis debet idẽ esse.
tñ pro Ang. contra Bar. stringit tex. in. l. filiusfa. §. cum quis. ff.
de lega. j. vbi datus erat substitutus alicui si decessisset sine liberis.
pone quod habuit liberos: sed nolunt esse heredes: tñ excludunt
substitutum: ergo sola existẽtia liberorum, lꝫ nolint esse heredes,
operatur exclusionem substituti, ergo ita in proposito sola existen
tia matris, licet nolit esse heres filio, excludit substitutum: maxi-
me qui venit ex tacita pupillari. est satis difficile contrarium qꝺ
mouet Cumen. in. l. si mater. §. j. ff. e. ⁊ in. d. l. centurio. in. vij. colum.
⁊ ibi valde egregie rñdet qꝺ tex. in. d. §. cum quis. loquitur, qñ cõ-
ditio liberorum fuit expresse apposita a testatore: tunc sufficit so-
la existentia liberorum: licet non sint heredes. sed nos loquimur
quando istud de mate qꝺ excludat substitutũ venientẽ ex tacita
pupillari, non est quia testator disposuerit: sed ex dispositione. l.
que facilius tollit̃ q̃ expressa dispositio testatoris: ideo si mater
renuntiet successioni, cessat dispositio. l. ex quo habes colligere ꝑ
te singularẽ limitationẽ ad hũc scd̃m effectũ. ⁊ Alex. in. d. l. centu
rio. in. xxj. colũ. admirat̃ de ista limitatiõe, ⁊ reputat singularem,
lꝫ non audeat firmare. Tertius effectus est fm Pau. hic: quia
si mater esset negligens ꝑ annũ in acceptando tutelã filij impu-
beris, vel faciendo prouideri de idoneo tutore, priuat̃ successione
filij. l. ij. §. confestim. ff. ad tertul. l. sciant. C. de leg. here. ⁊ Bal. hic
plenius q̃ alibi satis impertinenter examinat hanc materiam de
matre que sit negligens in petendo tutorem, certe isto casu substi-
tutus ex tacita pupillari admitteretur. ⁊ sic ex istis omnibus ha-
bes, quod siue mater premoriatur, siue excludatur a successione fi
lij per renuntiationem, siue ꝑ negligentiã petẽdi tutorẽ, substitut⁹
admittitur ex tacita pupillari contenta sub expressa vulgari. ⁊ sic
7 habes magnam ampliationem ad. l. fi. š. tit. j. ¶ † Secũda princi
palis conclusio habet̃ ex ista glo. qꝺ lꝫ sub expressa vulgari semp
cõtineat̃ tacita pupillaris, etiam matre in medio existente: tñ illa
tacita pupillaris q̃ haberet cõtra alios effectum: contra matrem
non admittit̃: ⁊ sic donec mater viuit nõ hꝫ effectũ cõtra eã. idẽ tꝫ
glo. j. in ver. fideicommissi. in p̃n. ⁊ in. l. fi. in glo. fi. š. ti. j. ⁊ i. d. §. qua
rõne. ⁊ ista est vera ⁊ cõis conclusio quã tenet cõiter doc. hic. ⁊ in
d. l. fi. vbi Alex. plene ⁊ doc. in. l. ij. in prin. ff. eo. lꝫ contrariũ teneat
Fulg. hic. ⁊ in. d. l. fi. ⁊ ante eũ ponit Ang. in. d. l. fi. in. j. colum. ⁊ di-
cit qꝺ fuit mirabilis opinio gloss. in. l. lucius. ff. eo. que nihil dicit.
hanc opi. refert etiam Albe. hic. in. ij. col. pro qua multa adducit.
Inter alia regulã habemus ꝙ sub expressa vulgari continetur ta
cita pupillaris, etiã sic mater si ĩ medio. l. ij. ⁊. l. ij. ⁊. l. q̃uis. š. eo. ⁊ il
la tacita excludit etiam venientes ab intestato: sed nullibi reperit̃
exceptuatũ quin illa tacita habeat effectuꝫ etiã contra matrẽ: ni-
si quando mater est coheres filij: vt in casu. d. l. fi. ergo qñ nõ est co
heres, debet mater excludi. Nec ob. tex. noster qui solus obstat in
ver. nã non est incerti: quia dicit Fulg. qꝺ imperator in hac. l. ni-
hil noui inuenit statuendo, sed soluꝫ recitat oẽs casus qui euenire
poterant: ⁊ eos decidit fm decisionem aliarum legum. Preterea
in ista. l. filius decessit pubes: de quo dixi. in. ij. no. allegat etiam. l.
ij. š. eo. vt ibi ⁊ dixi ⁊ respõdi. Allegat etiam. in. l. quamuis. vbi di-
xi, si non fuisset imparitas tacita pupillaris fuisset contẽta sub ex
pressa vulgari, ⁊ exclusisset matrem. Rñde vt ibi dixi. et an mater
excludatur in illo text. verbum nullum. Breuiter tene cõmunẽ q̃
vt dicit Paulus hic temerariũ esset tenere contra cõem. ⁊ Cumẽ
sis in. l. iã hoc iure. §. fi. in fi. ff. eo. referens istam opi. Fulg. dicit ꝙ
non audet recedere a cõi: q̃ ista. l. aperte eam probat. Ang. etiam
in. d. l. fi. i. j. col. š. ti. j. referens. d. opinionẽ eã reprobat. quia est con
tra istam. l. que. l. probat inducendo et disputando vt dixi in. ij.
no. et sic concludo qꝺ tacita pupillaris contenta sub expressa vul
gari nõ habet effectũ contra matrẽ. An aũt contra alios venien
tes ab intestato admittat̃, ponit Bart. in. l. ij. in prin. ff. e. Ange.
hic in. iij. co. et latius Ful. hic. in. iiij. ⁊. v. co. q in aliquibus contra
8 riat̃ Bar. † ¶ Tertia not. cõclusio gl. est ꝙ põt probari cõtrariũ
s. qꝺ testator voluerit tacita pupillari matrẽ excludi. et tunc ꝓba-
ta voluntate defuncti tacita pupillaris excluderet matrẽ defun-
cti. et in hoc gl. approbatur. et in hoc potest voluntas probari ꝑ
duos testes. vt dixi. in. l. quãuis. š. eo. Adde qꝺ talis voluntas non
solum posset probari per testes, sed etiam ꝑ coniecturas: q̃ colli-
gerentur ex verbis testatoris, vel ex qualitate matris, q̃ forte erat
inimica testatori. vt prosequitur Bart. in. l. ij. in prin. in pe. et fi. co.
ff. eo. Bal. Ang. et Sali. et Pau. hic Bal. et Sali. in. l. quamuis.
š. eo. bal. Ang. et Sali. in. l. fi. š. ti. j. inter alias coniecturas no. vnã
singularẽ, ⁊ que est de pane querẽdo, quã ponit Ang. hic. in. ij. col.
in lec. perusi. qñ testator instituisset vulgariter piam causam, pu-
ta ecclesiam: quia tunc tacita pupillaris que continet̃ sub expres
sa vulgari excluderet matrem. quia verisimile est ꝙ testator plus
dilexerit animã suã, quã vxorẽ: cum prima charitas incipiat a se
ipso. l. preses. cum glo. C. de seruit. ⁊ aqua. pro qua limitatione facit
qꝺ tenet

quod tenet glo. fin. hic in fi. que tenet ꝙ si substitutus fuisset alius filius testatoris, ꝙ ille filius ex tacita pupillari matrem excluderet tanꝙ magis dilectus. Quod vltimum ibi examinabo. Istam decisionem Ang. sequit̃ ⁊ reputat notabilem Pau. hic in. iiij. col. et tenet Alexan. in consi. xxxviij. in. j. volu. incipi. Uiso themate de quo. s. omisso longo. ⁊c. in. iiij. col. ⁊ consi. xij. in. iij. volu. incip. Attentis verbis testamẽti. in. viij. col. et in cõsi. xcij. in. iij. volu. Super eo de quo querit̃ in superiori themate. in. iij. col. in fi. nec ab ista decisione Ang. inuenio quenꝙ discedere. ¶ Sed inuenio ꝙ in contingentia facti eã dupl'r limitat Fran. de are. in ꝯsi. clv. incip. Periculosum est. ad fin. Primo limitat vt decisio Ange. procedat tñ qñ testator substituit pro anima ꝓ exoneratione conscientie male ablatoꝝ, sine quoꝝ restitutione anima testatoris nõ posset saluari. al's non ꝓcedit dictum Ang. qđ dicit patere ex verbis Ange. hic. Aduerte: q2 Ange. hic vere loquit̃ qñ testator habebat ꝯsciẽtiam pollutam ex consciẽtia male ablatoꝝ incertoꝝ. Et lꝫ do. Fran. pro ista sua limitatione nil aliud allegēt: ego addo facere quod voluit Bal. egregie in. l. filio preterito. in. ij. col. ff. de iniust. rup. vbi tenet, ⁊ est solẽne verbũ, ꝙ lꝫ si testator in testõ preterijt ignorãter filium posthumũ, natiuitate talis posthumi ignoranter preteriti rumpat̃ testm̃ in totũ ⁊ oĩa legata corruant: nec sustineat̃ per aut. ex causa. j. de libe. prete. dicit Bal. ꝙ id verũ est qñ sunt legata voluntaria: secus si sunt necessaria facta ꝓ restõne vsurarum[a] vel male ablatoꝝ: talia eñ legata sunt necessaria: non p̃cise: sed causatiue: si vult aĩam suam saluari. talia legata sustinent̃, per. d. aut. ex causa. quia testator presumitur magis dilexisse aĩam suã ꝙ filios. ⁊ sequũtur Ange. ⁊ Imo. ibi Bal. Ange. ⁊ Imo. in. l. titius. in prin. ff. de libe. et posthu. et Jo. de ana. in cõsi. xxviij. incipi. Uisis et ponderatis. in pe. colũ. ⁊ do. Fran. de are. in ꝯsi. xciij. incip. Uiso legato. in. j. co. istud videt̃ bene facere pro limitatione do. Fran. de are. Sed puto ꝙ dictũ Ange. gñaliter ꝓcedat, non restringendo ad terminos limitationis. do. Fran. quia teneo ꝙ qñ testator substituit filio pupillo ecclesiã vel pauperes: lꝫ non fecerit ꝓ male ablatis, qđ tamen talis pia causa veniat ex tacita pupillari, et matrẽ excludat: quia talis substitutio omni casu censet̃ ad pias causas: ⁊ sic ꝓ anima testatoris: q2 quicqđ relinquit̃ ecclesijs, vel pauperibus, lꝫ nõ relinquatur pro male ablatis, vl' pro vsuris extortis: tñ dicitur ad pias causas: et sic pro anima. vt ptꝫ ex traditis per Bar. in repe. l. j. s. de sacrosan. eccle. in. ij. ⁊. iij. secunde qõnis principalis. vbi per Bal. ⁊ alios. Et posset ꝯfirmari multis similibus: maxime ex eo qđ dicit Bar. in. l. lineam margaritarũ. §. j. ff. ad. l. fal. Ange. in. l. j. §. ad municipum. eo. tit. vbi decidit̃ ꝙ si testator relinquat certã pecuniam vt pingant̃ figure sanctorum in ecclesia, dicit̃ ad pias causas: ⁊ sic pro anima: tñ nõ est pro ablatis. si ergo omni casu est ꝓ aĩa testatoris, militat fundamẽtum Ang. ꝙ testator magis ꝑsumit̃ dilexisse animam ꝙ vxorẽ: nisi dicas ꝙ qñ substitutio fit in pauperes, vl' in piam causam pro male ablatis ⁊ vsuris extortis, ꝙ tunc relictum pro anima dicit̃ necessarium causatiue: vt. s. dixi: q2 al's periculum esset anime: que ratio cessat qñ non fit pro male ablatis, vel vsuris extortis. no. bene istã limitationẽ. do. Fran. q2 vtilis est. ¶ Secundo limitat idem do. Fran. in. d. consi. vt decisio Ang. procedat qñ substitutio pie cause facta filio esset facta vniuersitati: quia ecclesia in vniuersum esset substituta. isto casu facilius ecclesia, vel pia causa admitteretur iure directo ex tacita pupillari excludẽdo matrem: secus si esset facta vniuersitati: vt in casu đ quo ibi per eum: nihil penitus tñ allegat, sed sine. l. ⁊ ratione procedit. vnde vltra id quod vulgo dicit̃, erubescimus cũ sine. l. loquimur. l. illã. s. de col. occurrit qđ singulariter dicit Bald. in. c. in genesi. de elec. ꝙ paria sunt, vel ꝙ aliquid fiat ꝯ. l. vel sine lege. ¶ Glo. in ver. fideicõmissi. quia difficilis est: ideo vt bene et explicite enuclees, diuido in tres partes prin. In prima tractat de compẽdiosa substitutione facta a milite: et durat vsqꝫ ibi: dicit̃ ergo compẽdiosa. ibi est scđa pars: in qua gl. summatim tractat materiã cõpẽdiose: et durat vsqꝫ ibi: sed in pagano dic. ibi est tertia pars principalis, in qua gl. tractat de substõne compẽdiosa facta a pagano: et durat vsqꝫ ad fi. ⁊ sic lꝫ glo. videatur ꝯtinuatiue ꝓcedere, tñ opꝫ intellectualiter diuidere vt dixi. ¶ Redeo ad primã partẽ difficiliorẽ: ꝓ cuius introductione p̃mitte ꝙ tota ista prima pars est facta principaliter ꝓpter vnũ contrariũ qđ conat̃ soluere: qđ est. nam dicit tex. in fin. ꝙ si testator miles substituit compendiose filio suo, ⁊ filius sit mortuus post pubertatem ꝙ substitut[9] hꝫ necesse capere bona que fuerũt militis, ex causa fideicõmissi de manib[9] matris: ⁊ sic ꝙ substitutus nõ põt directo venire: ⁊ sic capere ꝓpria autoritate. Cõtra istud fortissime facit.[9] Nam miles hꝫ speciale priuilegium, qđ nõ solũ filio, sꝫ cuicunqꝫ instituto maiori post aditã põt directo substituere. l. centurio. ff. eo. l. in testõ. la. j. in fi. s. de testa. mili. ⁊ est rõ: q2 miles põt facere ꝙ qui semel fuit heres directo, in totũ desinat esse heres. l. milites etiã. ff. de test. mili. ⁊ sic post aditam põt miles maiori directo substituere. si ita est, quare ergo in ista. l. in fi. substitutus nõ venit iure directe substõnis: ⁊ sic nõ capit iure directo ꝓpria autoritate: et tamẽ hic in fi. dicit ꝙ venit iure fideicõmissi. ergo directa substitutio etiã in milite locũ habet. ꝓpter hoc contrariũ facta est glo. in tota prima parte principali, q̃ in effectu ponit tres principales solutiones. Prima est ꝙ contrariũ procederet nisi mater esset in medio: q2 fauore matris illa substitutio militaris q̃ alias valeret iure directo, obliquatur: vt valeat iure fideicõmissi: et ista vr̃ amplecti glo. sed nihil valet, q2 cũ in ista. l. in fi. agat̃ de succedendo non filio: sed militi defuncto: ⁊ in eius bonis tantũ: vt dicit tex. in fi. certe qñ agitur de successione mariti, vxor que nõ admittit̃ nisi post cẽs. l. vnica. s. vnde vir ⁊ vxor. nullũ hꝫ priuilegiũ. prout tenet gl. approbata in. l. fi. in glo. fi. in fi. s. ti. j. ideo inepte dicitur ꝙ hoc sit fauore matris. q2 si ageretur de hereditate filij: tunc fauore matris bene procederet. vt est in simili quod dicit gl. ꝙ tacita pupillaris nõ excludat matrẽ: q2 ibi agit̃ de successione filij: sed cum hic agat̃ de successione militis, inepte loquimur de matre: sed deberem[9] loqui de vxore que non habet priuilegium. ergo ista solutio non bona: ⁊ nihil valet simile glo. Secũda fuit solutio Pi. que ſm Pau. deberet abradi de libro: quia dicit cõtra leges. s. adductas. nam negat Pi. opp. esse veram: et dicit ꝙ imo miles nõ potest puberi directo substituere post aditam: cõtra tex. s. adductos. Tertia solutio ponitur per gl. cũ distinctione: sed parũ discrepat a prima: nisi ꝙ primam plenius explicat. ¶ Ista est in cõfuso mens toti[9] prime partis gl. quam nũc ex premissis subdiuide in. v. particulas. In prima timore. d. opp. gl. ponit primam solu. ꝙ in hac. l. sit speciale fauore matris. In scđa istam sol. ꝓbat per simile de tacita pupillari. et est ibi sic et alias fauet̃. tñ simile nõ est bonum, vt p̃dixi. In tertia ibi, sed ibi fuit vulgaris. ponit̃ tertia particula que est valde obscura: in qua gl. opp. ꝯ simile prime adductum: dũ fuit dictum ꝙ fauore matris tacita substitutio nõ admittitur contra matrem. nã istud simile est contra istã. l. vbi pupillaris, que comprehenditur sub cõpendiosa, est tacita, ⁊ tñ matrem excludit. tex. est hic in ver. pe. glo. rñdet sustinendo simile, qđ loquitur simile de tacita pupillari contenta sub expressa vulgari: et illa matrem non excludit. sed ista. l. loquitur de pupillari que cõtinetur sub compendiosa: ⁊ illa bene excludit matrem. ⁊ bene dicit gl. ratio est: q2 primo casu principali est omnino tacita. Secunda licet sit tacita verbis specialibus: tamen est expressa verbis. saltẽ generalib[9]. In quarta ibi. Pi. tamẽ. ponit secundam principalem solutionem Pi. euidẽter falsam. In quinta ibi, vbi ergo puberi. ponit tertiam solutionem ꝑ viam distinctionis: sꝫ in effectu debet simul iungi cum prima: quia est amplificatio prime solu. Rursus scđa pars principalis gl. summat, et breuissime ponit materiam cõpendiose substitutionis. licet pauca ꝟba habeat subdiuidit̃ in. v. In prima ponit quare dicatur compendiosa. In scđa ponit quot substitutiones compendiosa sub se contineat. In tertia quibus verbis fiat. In quarta qbus ꝑsonis. In quinta an substitutiones contente sub breuiloqua sint expresse vel tacite. secũda ibi: et sic duas cõtinet. tertia ibi: ⁊ fit directis verbis. quarta ibi: et pupillo tñ. quinta ibi: et sic pupillaris. Rursus tertia pars principalis, in qua glo. per viam distinctionis tractat de compendiosa facta a pagano, subdiuidit̃ in quatuor: prout in effectu via distinctionis ponit quatuor questiones. In prima tractat de compẽdiosa facta a pagano ꝑ verba directa an ⁊ quo iure valeat. In scđa quid qñ facta est per verba cõia. In tertia quid qñ facta est ꝑ verba siue directa siue cõia: sed cũ adiectione si sine liberis decesserit. In quarta quid qñ substitutio est facta sub expressa enumeratione temporum. secũda ibi: sꝫ si ita substituat: tertia ibi: si vero ita substituat. quarta ibi: si ꝟo sic dicat. ⁊ ista diuisio est valde necessaria, ⁊ enucleat medullã totius gl. ¶ Redeo ad primam partẽ principalẽ glo. q̃ vt dixi timore cõtrarij. s. formati ponit tres solutiones. tota ergo difficultas stat in hoc, quare in hac. l. in fi. cõpendiosa facta a milite nõ valet post pubertatẽ iure directo, cum miles possit maiori post aditã directo substituere: iurib[9] in gl. alle. ⁊ est text. clarus in. d. l. centurio. in fi. vbi dicit ꝙ compẽdiosa facta a milite filio impuberi valet post pubertatẽ, spãli militis priuilegio: ergo iure directe militaris: sꝫ text. hic in fi. dicit ꝙ valet iure fideicommissi. tota ergo difficultas est cõcordare istũ tex. in fi. cũ. d. l. centurio. in ista summa difficultate inuenio septẽ solu. et sic septẽ opi. ¶ Prima est solutio glo. ꝙ hic mater erat in medio: ⁊ fauore matris obliquatur, vt valeat iure fideicommissi tãtum. sed in. d. l. centurio. de matre verbũ nullũ: ⁊ verũ est. ista solu. nihil valet. nec simile gl. vt. s. ostendi: cum hic tractetur de hereditate mariti militis. non filij. ¶ Scđa sol. Pi. est cõtra leges. s. alle. ¶ Tertia sol. est ꝙ hec compẽdiosa non fuit facta maiori: et sic puberi: sꝫ pupillo. quo casu lex satis habuit ꝙ pro tẽpore pupillaris etatis valuerit iure directo, sed post pubertatem fauore matris obliquatur. et sic gl. reuertit̃ ad primã solutionem: sed addit ꝙ hic fauore matris hoc fit: ⁊ q2 hic compẽdiosa fuit facta minori. idẽ tꝫ gl. in. d. l. cẽturio. et in. c. si pater. in glo. mag. de testa. in. vj. ⁊ antiqui quos refert ⁊ sequitur Cy. hic. et istam solutionẽ tenet inaduertẽter Bart. hic in. ij. co. sꝫ ista sñia est falsa ⁊ cõmuniter reprobatur. q2 quoties cõ

[a] ¶ Pro restitutione vsurarũ. Uide docto. in c. quãꝙ. de vsur. li. vj. et in cle. j. e. tit. et ibi doc.

pēdiosa fit a milite verbis directis,prout loquitur glo.tunc non refert an fiat maiori vel minori.Item an mater sit in medio vel non:q2 de matre nō curat,cū nō tractet de hereditate filij:vt.s. dixi.z istud ptz ex.d.l.cēturio.vbi erat facta impuberi:tñ de matre ibi verbū nullū.z ita tz Bart.in.d.l.cēturio.vbi Bald.Ange. Pau.Bar.in.l.in testō mag.in fi.vbi Alex.in pe.col.s̄.de test.mi. z Pau.hic.z ita tene cōtra glo.hic z concor.¶ Quarta fuit opinio Barto.in.d.l.centurio.z in.d.l.in testō.in fi.qui distinguendo tres casus in effectu concordat istā legem cū.l.cēturio.z dicit q̄ in d.l.cēturio.ibi substitutio cōpendiosa fuit facta verbis mere directis:z ideo ibi valet iure directo:sed in ista.l.substitutio compēdiosa fuit facta a milite verbis cōibus,non directis:vt est verbuz substituo:z sic verbis ita ꝯuenientibus directe q̄ fideicommissarie substitutioni:z tunc quia mater est in medio,fauore matris obliquatur:vt valeat iure tm̄ fideicommissi:z hūc dicit esse ꝓpriū huius.l.casum,z sic qd̄ in hac.l.valet iure fideicommissi,est propter duo:primo q2 facta est ṽbis cōibus.secūdo fauore matris,z istam solu.tz Cardi.in.d.c.raynutius.z Alex.in.d.l. centurio.dicens q̄ licet in hac difficultate nō audeat loqui,tamē qd̄ tenet istam opi. Bar.tanq̄ paucioribus spinis carentē.quā etiam tz Imo.in.d.l. centurio.z in.d.c.raynutius.si tñ in tex.habet verbum substituit, vt presupponit Bar.sed dicit Imo.q̄ q2 cōiter libri habēt verbū cōstituit,aliud videtur.Sed caue:q2 siue tex.dicat substituit,siue cōstituit.sunt verba legislatoris non testatoris.istā nullatenus teneo ex infra discēdis.z q2 fundamentū Bar.z existētia matris reprobat prout reprehenditur gloss.hic.¶ Quinta fuit Solu.Sali. hic,qui tenet cōtra Bar.q̄ imo in hac.l.substitutio compendiosa fuit facta verbis directis,non cōibus:vt ponderat tex.in verbo heredē scripsisse.z in verbo eos habeat heredes.que verba sunt directa non cōia:vt patet ex doctrina Bar.in.l.j.C.cōia de leg.et istā.l.cum.d.l.centurio.concordat hoc modo.nam dicit q̄ ideo in hac.l.substitutio cōpendiosa facta a milite verbis directis nō valet post pubertatem iure directo:sed fideicōmissi tm̄:q2 impator ꝓsupponit militē in hac.l.nō voluisse vti ꝑuilegio militis.sed iure cōi.z qd̄ ita sit ptz:q2 imperator posuit hanc.l.sub hoc titulo vbi non tractat de priuilegijs militum:al's impator posuisset in titu. s̄.de testa.mili.vltra est pōt hoc cōprobari euidentius:q2 si imperator.in hac.l.loqueret qñ miles vtitur priuilegio militis,non requisiuisset tex.q̄ filius esset in ptāte patris:prout pluries dicitur in tex.q2 miles ex priuilegio ita pōt substituere filio emancipato, sicut filio in potesta.l.miles ita.§.exheredato.ff.de testa.mili.z tñ paganus non posset.l.ij.in prin.ff.de vulg.z pup.hoc est ar.Ly. hic in pe.col.sed ad aliud ꝓpositū:sed in.l.ꝯra, scz in.d.l.cēturio. ibi miles voluit vti priuilegio militis:ideo ibi valet iure directe militaris:si dicas apparet quod in.d.l.centurio.magis voluit vti priuilegio quam hic:respondet diuinando:quod ibi miles hoc exp̄ssit:vel ibi nō adhibuit testes qui sunt necessarij de iure cōi: vnde eam nullaten⁹ tene,que euidētissime ꝯfundit:q2 si verū esset q̄ in hac.l.substitutio compendiosa fuisset facta a milite verbis directis,z miles voluisset vti iure cōi:vtēdo iure cōi,post pubertatem substitutio euanuisset:nec valuisset iure fideicōmissi.qd̄ ptz: quia compēdiosa facta a pagano verbis directis post pubertatē expirat:z est nulla:nec valet iure fideicōmissi:vt dicam in prima particula tertie partis prin.Item non est verū q̄ ideo hic miles nō vtat priuilegio quia ista.l.sit posita sub isto titulo z non sub titulo de test.mili.falsum est ꝓpter.l.cēturio.que fm̄ ipsummet loquit de ꝑuilegio militis:z tñ ponitur in titulo substōnum sicut ista:z sic opi.Sali.vltra euidentes diuinationes etiā in seipsa est falsa auidēter.¶ Sexta fuit opi.Bal.hic q qd̄ mirum est in isto articulo in ista.l.sepe variat,postea videt distinguere inter substitutionē factā per directa ṽba directo q̄ sunt illa que sunt inuēta a.l.duodecim tabularū:vt est verbū heres esto.z p verba directa vtiliter inuēta postea ex vsu gentiū.q̄ fuit distinctio Bar.in alio articulo in.d.l.centurio.quā differentiā tanq̄ captiosam ex solis ṽbis reprobāt Imo.z cōiter Moder.in.d.l.centurio.z Sali.hic. ¶ Septima fuit opinio verissima Ful.hic in.viij.colū.z sequenti quam aliqui putant fuisse dñi Christophori de castellione:nam Fulg.verum dicit q̄ ista.l.concordat cum.d.l.centurio.q2 etiā in hac.l.cōpendiosa facta a milite valet post pubertatem iure directo:z sic iure directe militaris:sicut in.d.l.centurio.quia pondera qd̄ tex.dicit cū mysterio velut ex causa fideicommissi.nam dictio velut,notat silitudinē:sed nullum sile est idē.l.qd̄ nerua.ff.de po.c. capl'm sancte crucis.extra de rescrip.ergo ptz q̄ tex.non dicit qd̄ valeat iure fideicōmissi.nec iure directo:sed ad similitudinem fideicōmissi.Et silitudo stat in hoc:q2 sicut per fideicommissariam non succeditur filio,sed testatori.Item nec in bonis filij,sed testatoris tm̄.l.coheredi.§.cū filie.ff.eo.ita ad silitudinē fideicōmissarie per hāc directā militarē post pubertatem non succedit filio nec in bonis filij sed militi,z in bonis militis testatoris tantum:vt dicit tex.hic in verbo patris eius,z tex.in.d.l.cēturio.Item similitudo stat in alio:q2 sicut in fideicōmissaria debēt restitui bona testatoris cū fructibus,nisi fructus sint pcepti iudicio testatoris:vel ex negligentia fideicōmissarij.l.in fideicommissariam.ff.ad tre.l.iubemus.C.eo.ita hic in ista directa militari debent bona testatoris restitui cum fructibus inuētis in hereditate:z hoc dicit tex.in d.l.centurio.in verbo cū fructibus.z dixit Fulg.hic in pe.co.quod in secreto sue cōscientie nō pōt recedere ab isto intellectu ad hanc l.z idem.in.ix.col.dicit istū esse propriū sensum huius.l.hactenus a ceteris non cogitatū.istum intellectum refert z sequit Cuma.in d.l.centurio.in.v.co.z dicit q̄ dum esset scholaris Bald.q̄ istum intellectuz ita cogitauit,anteq̄ vidisset scripta Ful.z istū teneo: z p eū optime cōcordat ista.l.cū.d.l.centurio.nam alie solutiones sunt inepte vel false vel diuinatiue.Et tenendo istuz intellectū singularē peregrinū z verū:non obstat vnum per qd̄ Paulus hic in viij.colū.eum reprobat.z Alex.in.d.l.centurio.ibi ascribēs: q2 si verum est q̄ dicit Ful.q̄ in.d.l.post pubertatem.substitutio compendiosa valeret iure directo:certe in hac.l.substitutus caperet bona militis iure directo.nec deberet petere a matre.vt dicit tex. hic in fi.quia ista est proprie differentia inter substitutionem directam z fideicōmissariam: q2 in fideicōmissaria opz q̄ fiat restitutio substituto:z sic q̄ substitutus capiat de manu heredis.l.facta. z.l.restituta.ff.ad tre.sed in directa,sicut succedit heres iure directo,ita capit bona testatoris iure directo: z propria autoritate.l. cum hereditate.in prin.ff.de acqui.here.q2 hoc fundamentū non ignorat Fulg.hic:imo ipse formaliter adducit:z rñdet notabiliter:sed plenius rñdebo:nam in hac.l.filius adiuit hereditatem patris,quo casu bona patris z bona filij sunt effecta vnum patrimoniū.l.sz si plures.§.filio.ff.eo.deinde mortuo filio mater ab intestato apprehendit vniuersa bona:z ideo substitutus lz veniat iure directo,habuit necesse petere de manibus matris: z hoc est quod dicit iste tex.ibi te eius successionē obtinēte.z ista est veritas omissa solutio.quadā Ful.hic:scd'm quā ista.l.est singu.vt hic per eū.z ita teneo in hac difficultate:z cōcordo istā legē.cum.d.l.centurio.¶ Sum in scd'a prin.parte gloss.ibi dr ergo compendiosa.in

10 qua aduerte:dum tenet glos.† q̄ compendiosa sub compendio z breuitate verboruz continet duas substitutiones:pupillarem pupillo moriente in pupillari etate,postea fideicommissariā:dic melius qd̄ si est facta a milite continet postea directam militarem:vt dixi in ꝑcedēti parte.Itē pōt cōtinere vulgarē post pubertatē:vt declarat Bart.in.d.l.cēturio.in.xiij.co.Bal.hic in.xij.Item potest continere exēplariā si sit furioso.vt declarat Bal.in.l.lucius. in.iij.q.ff.eo.z dum glo.subdit qd̄ compēdiosa fit verbis directis, prout etiam tenet glo.s̄.in verbo casum:dic quod imo potest fieri non solum verbis directis imo z cōibus.vt.j.gloss.tangit.z tex.in d.c.raynutius.de testa.vbi compendiosa est facta per verbum succederent.qd̄ est cōe.vt probat Bart.in.d.l.centurio.in fi.col.Item dum subdit glo.q̄ compendiosa fit pupillo tm̄: intellige quo ad hoc vt pupillus in ea comprehendat:alias fit maiori z minori.vt hic.z.d.l.centurio.Itē dum glos.dicit q̄ pupillaris contenta sub compēdiosa dr tacita:adde q̄ glo.fi.in.fi.j.dicit contra.dicam ibi lz Bar.hic ponat.in.ij.co.¶ Sum in tertia principali parte glo. ibi,sed in pagano.que,vt dixi,per viam distinctionis ponit quatuor questiones valde disputabiles,quas alias plene examinaui: nunc autem procedam conclusiue.z assumo primam qōnē gloss.

11 que est† qñ substitutio cōpēdiosa fit a pagano filio per verba mere directa:an post pubertatem possit valere iure fideicommissi:q2 paganus post pubertatē nulli directo pōt substituere.l.post aditam.vbi rōnē dixi.s̄.eo.z lz in hoc passu sint quinq3 opi.tamen quia fundamenta sunt valde leuia.z istas quinq3 opi.recitat Alexan.in d.l.centurio.ideo conclusiue procedendo dico q̄ vera z cōis sñia est quam tenet glo.hic:z magis cōiter tenetur:quod adueniente pubertate expiret.sicq3 non valet iure directo:nec fideicommissi. ita firmat glo.hic:z ibi tam apud nos q̄ apud canonistas z magis cōiter/quos refert Alex.in.d.l.cēturio.vbi eam ipse tenet: et ita consuluit Alex.in consi.lxxxij.in.ij.volu.incip.prescriptis his que in themate suprascripto zc.z tenet.Lud.vltra alios in.l.cogi. §.fi.ff.ad tre.z seqtur Ful.hic.in.x.co.p qua vltra varios text.qui adducunt:sed leuiter rñdetur:q2 dum dicunt post pubertatez frustra fieri vel non valere:rñdetur.s.iure directo:tamen valent iure fideicommissi:inter alios stringit tex.in.l.si seruus legatus.§.si seruus alienus.cum glo.de leg.j.quē ad hoc notat gloss.in.l.seruo. C.de testa.manu.z originaliter alleg.in.d.l.centurio.vbi si testator relinquit libertatem seruo alieno directo,non valet etiam iure fideicōmissi,etiā fauore libertatis:multominus substitutio compendiosa facta a pagano p verba directa,dz valere post pubertatem iure fideicōmissi.durū est rñdere.rñdet tñ Alex.in.d.l.centurio.sed plen⁹ dicā:qd̄ ibi loqt quando dispositio semper et oi tpe fuit nulla:sed in qōne nostra compendiosa facta a pagano per verba directa fuit a prin.valida,pro tpe pupillaris etatis:ideo id quod a prin.fuit aliquod facilius substinetur z resoluitur,q̄ id qd̄ semper

semper fuit nullū per regulā.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui.
sȝ huic solutioni fortiter obstat.l.sceuola.ff.ad treb. vbi substitu-
tio directa facta in codicillis semp fuit nulla,⁊ tñ obliquat ⁊ va-
let iure fideicōmissi:ergo idē qd a pͥncipio fuit nullū tñ obliquat.
Aliter rñdet Alexā.in.d.l.centurio.qd in.d.l.si seruꝰ legatꝰ.illud
ibi nō est,qꝛ imputat testatori q seruo alieno libertatē directā reli
quit:qꝛ aut debebat relinquere fideicommissariā,⁊ valuisset:aut
debuit ipsum redimere.ideo cū nō fecit,relictū libertatis est nul-
lū,⁊ nō obliquat ad fideicōmissum.sȝ ista solu.est debilior pͥma:qꝛ
etiā hic imputādū est testatori pagano q fecit substitutionē dire-
cte.nā debebat post pubertatē facere ꝟbis obliquis.⁊ sic teneas
istā cōem.al's.v.vide p te.¶ Limita tñ signāter istā cōem sniam,
ꝙ cōpēdiosa facta a pagano verbis directis post pubertatē expi-
rat:nec etiā valet iure fideicōmissi:vt sit vera nisi in testamento
eēt posita clausula codicillaris,q̄ cōiter ponit de stillo notarioꝝ:
tūc trahit ad fideicōmissum:sicut si eēt facta i codicillis.p.d.l.sce-
uola.ita tenet gl.ordi.in.§.masculo.in ver.substitutio.isti.de pup.
substi.p quā gl.ita tenēt Ang.⁊ Moder.hꝛ ⁊ dicit Fulg.se ita de
facto rñdisse,p text.optimū in.l.si frater.C.de fideicō.idem tenet
no.Bal.in.l.verbis.vbi alij sequunt.⁊ ibi exclamat Imol.ff.eod.
idem tenet Angel.in.l.j.ff.de iure codi.vbi.Bart.in.xvj.q.si inspi-
cias.⁊ Ange.in.l.in pupillari.ff.eo.Imo.in.d.l.cēturio.in.xv.col.
in fi.⁊ in.d.c.raynutius.de ista limitatione facit festum Matesi.
in no.cxlviij.eā tenet Alex.in ɔsi.lxxxij.in.ij.volu.incipiē.pspectis
his que in suprascripto themate.Ex ista limitatione que vera est
⁊ bona,nouiter infero qd idē esset qñ in testamēto non esset posita
clausula codicillaris:sȝ esset positū iuramētū.cū iuramentuȝ ha-
beat vim clausule codicillaris:vt est text.in.l.cum pater.§.filius
matrē.cū concor.ff.de lega.ij.¶ Secūdo infero qd idē esset qñ in
testamēto nō esset posita clausula codicillaris.sed testm̄ esset con-
ditum inter liberos.cum ibi subintelligat clausula codicillaris.
⁊ habet eundē effectū:sm glo.in.d.l.coheredi.§.cuȝ filie.in verbo
nō valuit.ff.eo.quā reputat singu.Imol.ibi:⁊ in.d.c.raynutius.
in.xxviij.col.de qua ⁊ eius veritate dixi in.l.hac ɔsultissima.§.ex
imperfecto.vel in aut.qd sine.§.de testa.¶ Capio scdam qōnem
12 eiusdē partis gl.que est ibi.sed si ita substituat.habes ex gloss.† ꝙ
substitutio cōpendiosa facta a pagano per verba cōia,vt est ver-
bum substituo,censetur omni tpe ⁊ post pubertatē ⁊ ante esse fi-
deicōmissaria.Et aduerte duȝ glo.dicit ⁊ est alia ꝙ̄ cōpendiosa.
qd velit dicere gl.certe vult dicere,ꝙ cū nō cōtineat nisi vnā sub-
stitutionē fideicommissariā omni tpe,qd est alia ꝙ̄ cōpendiosa:eo
qꝛ natura cōpēdiose est qd sub cōpendio.i.sub breuitate multas
substitutiones cōtineat.cū ergo ista nō cōtineat nisi vnā,ergo est
alia ꝙ̄ cōpendiosa.Sed istud reprobāt Bal.⁊ Pau.qꝛ imo dicit
cōpendiosa:qꝛ sub cōpendio multa tpa cōplectit:lȝ vnā tantum
substitutionē cōtineat.s.fideicōmissariā.Itē isto casu cōtinet non
solū fideicōmissariā:sed etiā pōt vulgarē ɔtinere:si ɔtingat filiuȝ
maiorē mori nō adita hereditate:tūc nil repugnat quin sit locus
vulgari substitutioni.vt cōcludit Bar.in.d.l.centurio.in.xiiij.col.
⁊ Bal.hic.in.xij.Item scdm fundamentū glo.qd ideo censeri dȝ
oī tpe fideicōmissaria,vt sic semp valeat,nō est verū:qꝛ etiā si an-
te pubertatē valeat iure directo,dꝫ oī tpe valere.Iste passus est
disputabilis in quo habes quatuor opi.quas hic referunt Bart.
13 ⁊ oēs in.d.l.cēturio.Et p snīa glo.hic.quā etiā tenet gloss.⁊ multi
a quos refert Alexā.in.d.l.centurio.vnum multuȝ stringit.† nam
valet argu.[a] de tpe ad psonas,⁊ ecōtra.tex.est in materia substitu
tionum in.l.vel singulis.cum.l.seq.ff.eo.sȝ sic est in psonis,ꝙ si sub
stitutio fiat psonis imparibus,sic intelligit quod oibꝰ equaliter
cōueniat.l.ij.⁊.l.q̄uis.§.eo.l.iam hoc iure.ff.eo.ergo idem in tpe,
qñ cōpendiosa fit sub pluralitate tēporū,debet sic itelligi vt resul
tet equalitas tēporum.Imo.in.d.l.centurio.⁊ ibi Alexā.multas
solu.afferunt.Tu respōde ꝙ argu.habet locū in breuiloqua,vel
in vulgari que fit inter plures personas:ibi presumit qd equalr
fiat.secus in cōpendiosa que fit eidem sub dinumeratione tempo
rum:ideo per tpa debet variari.vt patet hic.⁊ in.d.l.centurio.et
in.d.c.raynutius.⁊ in.d.c.si pater.Pro ista parte adde multa ar-
gumenta Bar.in repe.l.si arrogator.in penul.char.ff.de ado.⁊ di
cit Bal.in.d.l.iam hoc iure.istam esse cōem:⁊ ita cōsuluisse:sed er
14 rat.¶ † Breuiter ⁊ conclusiue tene indubitāter ꝙ compendiosa
facta a pagano per verba cōia,pro tempore pupillaris etatis va-
leat iure directo:prout de iure cōi potest valere postea autē obli-
quatur,vt valeat iure fideicōmissi tantū.⁊ ita tenet glos.in.§.qua
ratione.in glo.magna.circa fi.insti.eo.tenēt Angel.Imol.Paul.
Cuma.⁊ Alexan.in d.l.centurio.vbi Pau.dicit qd ita sepe con-
suluit vltra Cy.Ioā.an.⁊ Oldra.ibi allega.idem tenent Salic.⁊
Moder.hic:⁊ dicit Fulgo.ꝙ intrepide iudicādo sequeret istam
partē:quam tenent Cardi.⁊ Imo.in.d.c.raynutius.vbi Imol.di-
cit se ita consuluisse.⁊ ita etiam consuluit Alex.in consi.xij.in.iij.
volu.incip.attentis verbis testamēti.in.vij.col.⁊ seq.cum multis
concor.ad hoc per eum adductis.⁊ in cōsi.cxcvj.in.iij.volu. incip.

ponderatis his que in themate ⁊c.⁊ in.v.colū.hanc etiā tenet in
effectu Fran.de are.vbi multū diffuse ⁊ multum subtilius quam
alius de mundo,in consi.clv.incip.periculosum est.⁊ pro ista cōi
opi.stringit.d.c.raynutius.vbi substitutio fuit facta per verbum
commune:vt tenui in precedēti parte gl.⁊ tamē vno tēpore valet
iure directo,⁊ post pubertatē valet iure fideicōmissi.Ad idē text.
in.d.c.si pater.in ratione dum dicit ꝙ substitutio que potest vale-
re aliquo tempore iure directo,semper debet interpretari vt iure
directo valeat.tamen magna altercatio est,an ibi sit facta substi-
tutio per verbū directū,an per cōmune:vt tradit in locis allega.
Ad idem qꝛ hec interpretatio magis fauet filio qd pro tempore
pupillaris etatis valeat iure directe pupillaris,que est prouisio
⁊ fauor filij.l.patris ⁊ filij.ff.eo.ꝙ̄ ꝙ valeat iure fideicōmissi:quod
est onus ⁊ grauamen.l.coheredi.§.cū filie.ff.eo.l.ex tribus.cuȝ gl.
§.de inoffic.testa.Plura alia pro hac parte vide in dictis locis,
maxime per Bartol.in.d.l.si arrogator.in pe.⁊ fin.char.nec pla-
cet distinctio Ia.de are.relata per Bart.hic.⁊ in.d.l.centurio.ꝙ
substitutio est facta simplr aut adiecto termino qñcūqȝ.qꝛ vltra
reprobationē Bart.in.d.l.centurio.⁊ in.d.l.si arrogator.dñ dicit
ꝙ nō est verū ꝙ distributiuū qñcūqȝ faciat censeri plures substitu
tiones:magis moueor:quia non video quō possit dici conpendio
15 sa sine distributiuo quādocūqȝ,vel equipollenti.† Stat ergo ex
predictis vera ⁊ cōis conclusio:ꝙ si paganus substituat filio cō-
pendiose per verbum cōe substituo,si ɔtingat filiū mori in pupil-
lari etate,admittitur substitutus ex directa pupillari:post pu-
bertatē autē solū habet locū fideicōmissaria substitutio.¶ Istaȝ
cōclusionē limitat not.Bar.hic.⁊ in.d.l.si mater.si in medio repi-
tur mater,eius fauore censet talis substitutio oī tpe fideicōmissa-
ria,etiā pupillo decedēte in pupillari etate:qꝛ fauore matris sic
dȝ interptari.sicut in simili in.l.q duos.§.i.cū gl.ff.de reb.du. Iste
est pulcher ⁊ vtilis passus.Adde ꝙ idē qd Bar.tenet Bald.hic.
in.xviij.col.⁊ Ang.in ɔsi.xiij.incip.Iaco.⁊ in consi.cxlviij.inci.qui
dā Nicolaus.idē tenet Io.de ana.in ɔsi.lxxix.incip.casus sic se ha
bet.post multos p eū allegatos.Et ibi dicit qd ista est cōis opin.⁊
qd ita doctores cōsulunt.idē tenet do.Fran.de are.in.d.ɔsi.clv.in
fi.col.circa fi.vbi dicit ꝙ ista est cōis opin.pro qua est autoritas
Bar.patris iuris:sed errant.Tu tene cōtra Bar.cōtra quem in
hoc se habet cōis snīa:qꝛ cum tractemus de cōpendiosa substitu-
tione,sub qua pupillaris que ɔtinet dicit expressa,saltem verbis
generalibus:talis pupillaris excludit etiā matrē.text.est hic.⁊ in
d.c.si pater.Aliud est in tacita pupillari,que continetur sub vul-
gari:vt dixi in.l.si.§.tit.j.⁊ in.d.l.qui duos.§.j.ponit casus diuer-
sus non aduersus.⁊ istam opi.ɔtra Bart.tenēt Fran.de rampo.
Sali.Fulg.Pau.hic.⁊ Ang.Imol.Cuma.Paul.⁊ Alexā.in.d.
l.centurio.⁊ Oldra.in ɔsi.xcix.⁊ etiā in consi.cxxv.incip.in propo-
sito themate.⁊ Cardi.⁊ Imol.in.d.c.raynutius.⁊ ista est magis
cōis opi.contra Bar.de matre.Retenta tamē limitatiōe Bart.
ꝙ si mater sit in medio,eius fauore cōpendiosa facta a pagano p
verbū cōmune censeat omni tēpore fideicōmissaria:etiā si pupil-
lus moriatur in pupillari etate:consyderabam an posset limitari
opi.Barto.vt non procederet qñ mater transiret ad secūdas nu-
ptias:vt per talē trāsitum perderet tale beneficium.quia mulier
transeundo ad secunda vota dicit contristare animam viri:⁊ filio
rum:⁊ eis iniuriā afferre.§.prime siquidem.⁊.§.soluto.⁊.§.si autē
tutelam.in aut.de nup.⁊.§.prohibemus.in aut.de non eligendo
secūdo nubē.per que iura videtur pbabiliter istud posse dici.Qd
confirmo ex eo quod in fortioribus terminis dicit Angel.ꝙ licet
tacita pupillaris ɔtenta in expressa vulgari matrē non excludat:
sm cōem opi.de qua tetigi in glo.in verbo omnimodo.tȝ Ang.ꝙ
hoc sit verū nisi mater ad secūda vota trāsiret:qꝛ tunc tacita vul-
garis ɔtenta sub expressa vulgari matrē excluderet,ex coniectu-
rata mente defuncti:⁊ per iura preallega.ita tenet Angel.hic in
lectura Perusina.⁊ in.l.ij.§.fina.ff.eo.Confirmo tertio per aliud.
nam pone ꝙ descendens:puta filius,instituat ascendentem here
dem:puta patrem vel matrem:⁊ ei substituat:certe si ascendens
procreauit liberos:tales liberi faciunt cessare substitutionem:sm
vnam opi.quā non tenui in.l.generaliter.§.cum autē.§.titul.j.di-
cit Ange.in illo.§.cum autē.in lectu.Flo.ꝙ istud est verum nisi ta
lis ascendens transeat ad secunda vota.cum per talem trāsitum
contristet anima testatoris:vt dixi.⁊ dicit Ang.qd est suuȝ nouū
dictū ⁊ verū:qd etiā tenet in.l.ex facto.§.si qs rogatꝰ.el.j.ff.ad treb.
non audeo tamen firmare hāc limitationē:qꝛ licet mater trāseat
ad scda vota:tamen per hoc non perdit successionē filij ex primo
matrimonio.l.femine.§.fi.C.de secun.nup.⁊ sic ille transitus ad se
cunda vota quo ad successionē filij nil obstat.⁊ id qd tenet Ange.
in.d.locis,ꝙ tacita pupillaris contenta sub expressa vulgari ex-
cludit matrē trāseūtē ad secūda vota:cōiter reprobat.⁊ in specie
reprobat Imo.in.d.l.ij.⁊ ibi Alex.in.xxv.col.cum alijs per eum
alleg.do.Fran.de are.in.d.consil.clv.in.ix.col.Item retento eo in
quo omnes concordant:qꝛ licet repertantur quatuor opi.in hoc

a ¶ Argumē tum.Adde doc.i.l. q li-beris. ff. de vulg. ⁊ pu. Bar.i.l. mi les ita.in.§. ⁊ qꝛ diximꝰ. ff.d test.mi-li.in.l.cōuē-ticulā.C.de epis.⁊ cleri. Bal.in re-pe.c.si pr̄.d testa.lib.vj.

articulo: tamen quod cōpēdiosa facta a pagano p verba communia post pubertatem valeat iure fideicommissi, in hoc oēs concordant. ¶ In ista cōi conclusione occurrit pulchrū z subtile dubiū: an tale fideicōmissum intelligat relictū ab ipso filio: an ab herede filij. vtilitas est: q: si intelligit relictū a filio, detrahitur legitima: in qua non potest onus iniungi: s3 si dicimus onus fideicommissi esse iniunctum heredi, vel substituto filij, nō detrahit legitima. in qua licet filius nō possit grauari: pōt tamē eius heres vel substitutus. tex. est singu. in. l. si fundum per fideicōmissum. §. fin. cum. l. seq. ff. de lega. j. Facit. l. cū patronus. a simili. ff. de lega. ij. tetigi in l. si arrogator. ff. de adop. Istū passum ponit Bal. in. l. ex tribus. in fi. col. §. de inoffi. testa. referens se ita ɔsuluisse apud Uiterbiū. z non aperte decidit, sed relinquit sub dubio. Breuiter aduerte q si substitutio sit facta nominatim filio: puta quandocūq3 filius meus moriat eidē talē substituo: z tunc fideicōmissum relictum dicitur a filio. z detrahit sine dubio legitima: ita etiam si esset iniunctum heredi vel substituto filij clarū esset. Sed quid in dubio, an onus fidecōmissi censeat iniungi filio vel eius heredi, qn iniungitur post mortem filij. in quo Barto. reperitur contrarius. nā in. l. coheredi. §. cū filie. ver. q si heredē. ff. eo. t3 qd in dubio censet relictum a filio, per illū tex. z reputat notandū. ita etiā tenet Bart. in l. codicillis. in prin. ff. de vsu z vsufru. leg. per illum tex. z Paul. in ɔsi. cxcviij. incip. in casu presenti. Contrariū z melius, q qn iniungit post mortē filij intelligatur ab herede filij, tenet ipse Bart. in l. qui duos. in fi. z ibi Imo. z Pau. ff. eo. z Imo. z Pau. de cast. et communiter alij in. d. l. coheredi. §. cum filie. z Imo. in. d. c. raynutius. circa fi. in materia vulgaris. Fulgo. in. l. eam quā. §. de fideicommis. z Cuma. in. l. j. §. fi. ff. de vulg. z pupil. z Alex. in cōsi. xij. in iij. volu. incipi. attentis verbis testamenti. in pe. col. z latius quasi alibi do. Fran. de are. in. d. consi. clv. in. viij. colum. z plenius in. xj. col. z duabus sequentibus. z istud est vtile z necessariū in presenti materia: vt scias an compendiosa facta filio per verba cōmunia, que post pubertate3 filij valet iure fideicommissi: an de tali fideicōmisso veniat detrahenda legitima filij: necne. ¶ Limita tamē istam vltimā ɔclusionē q talis cōpendiosa post pubertatē valet fideicōmissi iure fm oēs, vt procedat nisi testator dixerit q volebat totā vel integrā hereditatē spectare ad substitutum. nam per talia verba pt3 testatorem velle q valeat iure directo: q: si valeret iure fideicōmissi, esset detrahenda quarta trebellianica: item legitima: q trebellianica nō detrahit in substitutione directa. ita cōcludit Bar. hic: z in plerisq3 consilijs allega. per Alexā. in. d. l. centurio. z cum Bart. in hoc tenet Ludo. in ɔsi. cxxx. incipiē. viso testamēto predicto circa quod qritur. Breuiter in hoc Bar. male loquit: z cōiter reprobat: q: per illa verba totam z integra3 hereditatē, bene videt prohibuisse trebellianicā. iuxta gl. singularē in. l. decē. in prin. ff. de fideicō. libe. cū concor. non autem p hoc videtur voluisse quod post pubertatē substitutio valeret iure directo: q: sic esset nulla. z ita tenet Bal. h. in. xviij. col. ver. pcedo vlterius. z in aut. hec vsus. §. de sac. san. ecc. Ang. notabilr in consil. cxxv. incip. hoc est testiū. z in. d. l. centurio. vbi plene Alexā. z in. l. nā quod. §. fi. ff. ad trebel. z per hec habes vtiliter expeditā istam secundā questionē glos. cuius practicā vide per Bal. in. l. fin. j. de

16 codicil. in. j. col. circa fi. versi. modo pone aliud exemplū. ¶ †Su3 in. iij. q. glo. ibi: si vero ita substituat. ex qua habes q compēdiosa facta a pagano filio, cū adiūcto quādocūq3 sine liberis decesserit, non facta differētia an fiat directis verbis: vt dicat, ille sit heres: vel fiat verbis cōibus: vt q: dicat illum substituo: omni tempore: z post pubertatē: z ante, censet fideicōmissaria. istud probat glos. quatuor rationib3 l3 videat inculcate loqui. ¶ Prima est, q: fideicōmissaria substitutio de facto: z de iure talibus verbis fieri ɔsueuit. quod nihil est. ¶ Secūda ratio est: q: talis substitutio nō potest valere post pubertatē iure directo: ergo nec ante semper: ergo valet iure fideicōmissi. que ratio est ɔtra istā. l. z expressius. ɔtra. d. c. raynutius. z. d. c. si pater. vbi post pubertatē non potest valere substitutio nisi iure fideicōmissi: z tamē ante valet iure directo. ¶ Tertia ratio glo. est: q: cū ista substitutio sit vna, non d3 diuerso sed eodē iure censeri. l. eum qui edes. cum vulgaribus. ff. de vsucap. ergo ne diuerso iure censeatur, debet censeri omni tpe fideicōmissaria. qd etiā est contra iura predicta. nam cōpendiosa multas substitutiones sub se cōtinet, vel verius multa tempora. ideo diuersimode censetur. ¶ Quarta ratio glo. est, pp̄ter vbum sine liberis, qd fundamentū valet: q: eo attento etiā ante pubertatem non valeret iure fideicōmissi, cum ante non posset liberos procreare. Ideo ista ɔclusio glo. reprobat p Barto. z omnes hic. z. d. l. centurio. cum concor. vt ibi per Alex. z ɔtra gloss. etiā facit dum vult qd conditio si decesserit sine liberis intelligat post pupillarē etatem: q: ante impleri non potest: istud procedit a cōiter accidentibus: que debēt haberi in consyderatione. l. nā3 ad ea. ff. de legi. tamen possibile est per rerū naturā q femina in. xj. anno procreet liberos: z si liberos procrearet faceret cessare substitutionem. ita Barto. in. l. in pupillari. in fi. vbi alij sequunt. ff. eod. z Bal. Imo. z Pau. in. l. ex facto. in prin. per illū tex. ff. eod. z Bal. hic circa princi. in scda oppo. z in penul. col. z in. l. humanitatis. in xj. colum. j. eod. z in. l. nec ei. ff. de adop. tamen l3 ɔclusio glo. cōiter reprobetur, pro ea tamen stringit tex. cui non video solutionē in. l. credendū. §. si vero maritus. ff. qui pe. tuto. vbi substitutio erat facta sub conditione, si decesserit sine liberis. Ite3 ibi filius erat pupillus, qd patet quia alias ibi frustra tractaretur de tutela. z tamen ibi deciditur q substitutus ex causa fideicommissi admittit: ergo multū ibi pbatur, q etiā p tēpore pupillaris etatis valet iure fideicōmissi. z dicit Paul. hic: q al's vidit Bald. patronum suum allegasse illum tex. contra quendā qui publice istam. l. repetebat. nec potest rńderi nisi cū violentia intelligendo: vt p Bart. ibi post glo. z sic est expedita ista questio gl. ¶ In quarta ibi: sive ro sic dicat. in qua dic quod gl. bn̄ dicit, z reputat singularis, z ab oib3 approbat hic: z p ea facit tex. in. l. si frater. j. de fideicō. Reputat etiā singularē Alex. in. d. l. centurio. in. xlj. col. z sequit Ful. hic licet aliqua in oppositū adducat quib3 respondet ipse. ¶ Gloss. si. diuidit in quatuor. In prima declarat tex. In secūda timore taciti contrarij ponit quatuor vtilitates: an habeat locum directa substitutio, an fideicōmissaria. In tertia p viam notabilis ponit aliud cōtrarium. z ponit in effectu tres solutiones. In quarta de distinctiōe se remittit. Secunda ibi, restituit ergo mater. Tertia ibi: itē notāt hic quidā. Quarta ibi: vltimo distingue. Pro introitu secūde partis oppono ɔtra tex. qui ɔstituit differentiā: an substitutio valeat iure directo: an iure fideicōmissi. contra: nam l3 in alio q in milite inter istas substitutiones videat differētia: tamē in milite nō videt referre. nam in testamēto alterius qn substitutio valet iure directo, nil detrahit: sed qn valet iure fideicommissi detrahit quarta trebellianica. sed ista quarta cessat in testamēto militari. l. in testamento. el. ij. §. de testa. mili. z in. l. in testamento. j. ad le. fal. ergo non videt referre. Scdo confirmat, q nō sit differentia. nā sicut in fideicōmissaria substitutione non veniūt bona filij: sed testatoris tantū. l. coheredi. §. cu3 filie. ff. eod. ita in directa militari veniūt tantū bona testatoris. l. miles ita. §. exheredato. ff. de testa. mili. l. centurio. ff. de vulg. z pup. ergo non est differentia in milite an valeat iure directo vel iure fideicōmissi. ¶ Gl. tradit propter hoc tollendum quatuor vtilitates: sed prima z tertia non sunt bone. z glo. met primā reprobat: q: tenebant aliqui q etiam in testamēto militis haberet locum quarta trebell. sed falsum est: vt in iuribus in glo. alleg. intellige tamē gloss. vt pcedat fm iura ffor. z. C. sed per iura autenticor videt correctum: per. §. si. in aut. de here. z falci. examinant Bart. z alij in. l. j. §. in filij. ff. ad trebel. dixi in. d. l. in testamēto. el. ij. §. de testa. mili. ¶ Secūda vtilitas est propter iura sepulchrorum, que non transeunt in fideicōmissariū. l. quia perinde. allega. in glo. per quē tex. dicit ibi singu. Bartol. z

17 reputatur verbū solenne: †q iura patronatus ecclesie non transeunt in fideicōmissariū restituta hereditate. sed remanent penes directū heredem. z sequit Imo. in. l. si patroni. in princip. ff. ad trebel. vbi reputat singulare. z no. dignissimum. z dicit q non meminit esse tactū a Canonistis. sequit Bal. in. l. fi. in penul. col. in pnci. C. de edi. diui adri. tol. z in. l. cum virum. j. de fideicō. in fin. colum. Confirmo per bonū simile. nam simile videmus in iure patronatus quod habet patronus in libertos suos, illud nō trāsit in fideicōmis. s3 remanet penes directū heredē. gloss. est in. l. sciendum. ff. de ver. sig. z in. l. si patron. la. j. in pn. vbi bonus tex. ff. de bo. libe. eodē modo. z hoc est etiam vtile in emphiteosi, z in feudo. q: talia iura non transeunt in fideicōmis. fm Pau. hic. z Bart. z plenius Moder. in. d. l. si patroni. in princip. de quo dixi plene in proemio feudorum. ideo hic attingo. ¶ Tertia vtilitas gloss. est falsa. vt declaraui in oppositionib3. ¶ Quarta vtilitas gl. est, q: in fideicōmissaria nō venit legitima filij. ratio est, quia fideicōmissus censet merū grauamē. l. coheredi. §. cū filie. ff. eod. sed de legitima filij omne grauamē reijcit. l. qm in prioribus. §. de inoffi. testamen. Tu consydera q ista glo. vult duo. vnum expresse: aliud tacite a contrario. expresse vult qd in fideicōmissaria substitutione non venit legitima filij. Tu intellige verū qn onus fideicō. est iniunctus nominatim filio: cū filius in sua legitima non possit grauari. secus si sit iniunctū heredi filij. q: substitutus filij post mortem filij potest grauari in legitima, tex. est singu. in. l. si fundū p fideicommissum. §. fin. ff. de leg. j. z optimū sile in. l. cū patronus. ff. de lega. ij. Quid autē sit in dubio dixi in glo. precedenti. ¶ Secundo subijcit bart. q id qd dicit glo. procedit in alio q in milite. caue tamē, q: bar. loquitur dubitatiue. q: miles fm ista iura poterat priuare filium legitima: qd pt3: q: si miles exheredauerit filium fm iura ffor. z. C. nō cōpetit exheredato querela. l. fin. §. de inoffi. testa. z id qd dicit Bar. sequitur Fulg. hic sine dubitatione. Contrarium tamen et melius tenent Ange. Pau. Alex. hic. z originaliter Bald. hic. in xij. col. q l3 miles possit priuare filiū legitima, quando expressim, vel qn expresse exheredat: non tamen sequitur, ergo substituendo per fideicommissum

per fideicōmissum intelligitur grauare in legitima. simile in. l. sequens questio. in pꝛin. l. de leg. ij. ⁊ pondera qd Bar. in hoc tenet contrariū. in. d. l. centurio. in. ij. col. dum allegat. l. coheredi. §. cum filie. ff. eo. ¶ Secundo vult ista gloss. tacite a contrario, aliud singulare: ꝙ si substitutio facta a milite valuisset directo, tunc veniret etiam legitima filij. ⁊ in hoc istam gloss. multū not. Jmo. in. d. l. centurio. in. ij. col. ⁊ in commento. c. raynutius. de testa. in mate. compendiose. ⁊ late sequitur Alex. hic. ego cōtrariū teneo. ⁊ inuenio ꝙ contrariū ⁊ melius tenet Cuma. in. d. l. centurio. et Paul. hic: eo quia directa militaris ita videtur grauamē sicut fideicommissaria substitutio: qꝛ sicut p fideicōmissariā succedit solū testatori, ⁊ in eius bonis tantū, idē in directa militari. vt hoc text. in fi. vnde assumo fundamentū quo vtebar cōtra Bar. statim, ⁊ Alex. vtitur: ⁊ non perpēdit. qꝛ lʒ miles posset grauare filiū in legitima si expꝛesse vellet, tamē substituendo fideicōmissario non pꝛesumit velle grauare in legitima. ita in directa militari: cū in illa solū veniant bona testatoꝛis sicut in fideicommissaria. et istud stringit. ¶ Ultra gl. Bar. hic addit quintā vtilitatē de fructibus. in quo Barto. communiter repꝛobat. vt dixi in testamēto. e l. j. §. de testa. mili. ponūt oēs in. d. l. centurio. ⁊ Pau. hic. ¶ Subdit Bart. aliā vtilitatem quando esset debitum naturaliter tantū: ⁊ bene dicit. ¶ Septima vtilitas est ſm Ang. ⁊ Pau. hic: qꝛ dandū causa cōditionis implēde debet pꝛestari heredi, non fideicōmissario. Exēplū testatoꝛ reliquit titio fundū si dederit decē heredi. cui debent solui ista decē: an heredi. an fideicōmissario facta restitutione hereditatis. dicunt Ang. ⁊ Pau. qd directo heredi. p text. not. in. l. qui heredi. §. cum hereditas. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ratio potest esse, qꝛ cōditiones debent impleri in foꝛma ꝓpꝛia ⁊ specifica. d. l. qui heredi. ⁊. l. meuius. sed fideicommissarius non est heres: sed loco heredis. l. post aditā. §. j. ff. ad trebell. l. si filiussa. ff. qd cum eo. nec in hoc inuenio contradicētē. Ego tamen in cōtrarium allego text. foꝛtē in rōne sui in. l. is qui. §. fi. ff. de leg. pꝛestan. ponderando ratiōnē text. ibi. ¶ Alia est vtilitas: qꝛ directo substitutꝰ pōt appꝛehendere bona hereditaria ꝓpꝛia autoꝛitate: vt dixi. §. in pͥma parte gl. magne. Et ex hoc sequitur ꝙ sibi cōpetit remediū executiuum. l. fi. C. de edi. di. adri. tol. secus in fideicōmissario, qui non potest ꝓpꝛia autoꝛitate appꝛehendere nisi restituta hereditate re aut verbo. l. facta. ⁊. l. restituta. ff. ad trebel. ergo fideicommissario non competit remedium. d. l. fi. vt tenet glo. ibi in verbo ex parte. vbi docto. ¶ Sum in tertia parte gloss. ibi: itē notāt hic quidam

18 ex qua habes † ꝙ pupillaris contenta sub compendiosa vel breuiloqua, dicitur expꝛessa. cuius contrariū voluit gloss. magna. §. in secunda parte pꝛincipali. quas glo. Bar. hic. in. ij. colū. cū quo oēs tenent concoꝛdat, qd quedā est pupillaris que nullo modo expꝛimitur: nec verbis generalibus nec specialibus: vt est illa que continetur sub expꝛessa vulgari. ⁊ ista dicit oīno tacita. ⁊ matrem non excludit, patet, qꝛ verba vulgaris non conueniunt pupillari. imo sunt contraria quedā est pupillaris que licet non expꝛimatur verbis specialr, expꝛimit tamē verbis generalibus: vt est illa que continet sub cōpendiosa. s. quādocūqʒ filius meus decesserit talis sit heres: vel illa que cōtinet in bꝛeuiloqua. vt vos inuicē substituo.

19 ⁊ ista excludit matrē. ¶ † Jstā cōclusionē ꝙ pupillaris contenta sub bꝛeuiloqua matreʒ excludit, limita singulariter vt sit verum quādo bꝛeuiloqua est facta simplr sic, vos inuicē substituo. secus si esset facta verbis negatiuis cōuenientibus vulgari. vt qꝛ testatoꝛ institutis duobus filijs dixit si alter vestrum heres non erit vos inuicē substituo. tunc pupillaris contēta sub ista bꝛeuiloqua censetur omnino tacita. ⁊ matrem nō excluderet. ita singulariter tenet Bart. in. l. lucius. ff. eo. in fi. col. versi. pone ꝙ instituo duos impuberes. qd est notāduʒ ſm Jmo. ibi in. d. c. raynutius. in materia bꝛeuiloque. ⁊ Alex. in. d. l. in testamēto. in. ix. colū. §. de testa. mili. ⁊ hic in. xiiij. col. ¶ Secūdo singulariter limita id qd volunt Barto. ⁊ oēs, ꝙ pupillaris que cōtinetur sub expꝛessa vulgari sit omnino tacita, eodem modo tacita vulgaris sub expꝛessa pupillari contenta: nam hoc limitat multum egregie Bal. hic in. xvij. col. versi. vnum etiā aduerte: vt pcedat qñ substitutio pupillaris esset concepta hoc modo. s. si pupillus heres erit ⁊ in pupillari etate decesserit titium substituo. tunc propter id si heres erit, qd directo repugnat vulgari, que fit si heres non erit, tunc vulgaris que continetur sub illa pupillari dicitur omnino tacita. secus si non essent adiecta illa verba si heres erit: sed solum fuisset dictum si filius moꝛietur in pupillari etate talem sustituo. tunc ista censetur cōpendiosa limitata ad certum tempus: scʒ vsqʒ ad pubertatem: ⁊ tunc contineret pupillarē ⁊ vulgareʒ: ⁊ ambe essent expꝛsse: qꝛ illa verba si filius moꝛiatur in pupillari etate, ita conueniunt vulgari sicut pupillari: quia pupillus posset moꝛi in pupillari etate ante aditam hereditatē ⁊ post aditā. et istam decisio. sequitur ⁊ cōmendat Pau. hic. in. v. col. dicens: ꝙ ita consuluit Floꝛentie cuʒ plerisqʒ doctoꝛibus Perusinis. Tu cōsydera qd dictū Bal. est verū ⁊ singulare: sed ratio non bona: sed alia ratio quā pꝛedixi. nam sub illis verbis si filius moꝛiat in pupillari etate talem substituo, continetur pupillaris ⁊ vulgaris: ⁊ ambe sunt expꝛesse verbis generalibus: que verba possunt vtriqʒ adaptari. ⁊ illud dictum sequitur Cardi. in. d. c. raynutius. ⁊ ibi Jmol. in materia compendiose. sed ratio Bal. est mala, dum dicit ꝙ ista dicit compendiosa substitutio limitata ad etatē certā, scʒ pupillareʒ. ista rō falsa est euidenter. naʒ cōpendiosa dicit q̄ sub compendio verboꝛum multa tempoꝛa complectitur: vt hic per Bar. in. iij. col. ⁊ dixi. §. in magna gl. sed quādo est dictū si filius moꝛiatur in pupillari etate talem substituo: ista non potest dici cōpendiosa: cū cōplectatur tantū vnum tp̄s pupillaris etatis. ⁊ ita per multa Alexā. hic. ⁊ in consil. xlvij. in. ij. volu. incipiē. abunde. in fi. colū. repꝛobat Bal. ⁊ caue: qꝛ lʒ Alex. videat repꝛobare decisio. Bart. tū repꝛobat solum eius rationem. Jstum passum de isto dicto Bal. an sit verum late examinaui in. d. l. centurio. ad ibi dicta me remitto.

20 ¶ † Jtem pondera dum ista gl. dicit secus ergo in extraneo vulgariter substituto. nam eam multū cōmendat Bart. hic. in. ij. col. pꝛo limitatione omniū legum dicentiū ꝙ tacita pupillaris contenta sub expꝛssa vulgari nō excludit matrē: vt. §. late tetigi. nam illa iura debent intelligi quādo filio esset substitutus vulgariter extraneus. secus si esset substitutus alius filius testatoꝛis: qꝛ iste alius filius ex tacita pupillari matrē excludit. qꝛ p̄sumitur ꝙ pater plus diligit filios suos, q̄ vxoꝛē matrē filioꝛū. ⁊ idē tenet gl. in l. lucius. in v̄bo non ad matrē. ff. eo. ⁊ pꝛo ista conclusione facit qd tenui in gl. in verbo omnimodo. in fi. vbi tenui ꝙ ex tacita pupillari mater excluditur, quādo vulgariter fuisset substituta ecclesia vel pia cā. ⁊ pōdera ꝙ lʒ Bar. hic nō aperiat de qua tacita pupillari loquatur: an de tacita pupillari contenta sub bꝛeuiloqua vel compendiosa: tamē puto qd intētio Bar. sit loqui de cōtēta sub expꝛessa vulgari. als qd not. Bar. nō esset singulare, sed indubitabile. qꝛ si loqueretur de tacita pupillari contenta sub cōpendiosa vel bꝛeuiloqua, non requireret ꝙ esset frater pupilli: qꝛ etiā quilibet penitus extraneus substitutus matrem excludit. debes ergo intelligere Bar. in tacita pupillari cōtenta sub expꝛessa vulgari. ⁊ in hoc erit tūc singularis limitatio, qd alius frater filij instituti ex tacita pupillari matrem excludit. ⁊ istud aperte per hanc glos. tenet Bar. in. l. ij. in fi. pꝛin. ff. eo. ⁊ Cyn. in. l. fin. §. ti. j. Angel. in. l. in testō. mag. §. de testa. mili. ⁊ hoc Paul. in fin. d. l. lucius. ¶ Contrarium tenet Bal. hic. in. iiij. col. qd imo etiā frater pupilli ex tacita pupillari que cōtinetur sub expꝛessa vulgari nō excludat matrem: ⁊ in hoc credo bene. ratio, qꝛ in pupillari tractatur de successione filij que magis est debita matri quā fratri pupilli. patet, qꝛ si mater pꝛetereat a filio habet querelā. l. cū filiū. §. de inoffi. testa. secus in fratre, si ab alio fratre pꝛetereat. l. fratres. §. de inoff. testa. ideo licet in fideicōmis. substitutione in qua tractatur de successione patris pꝛesumat qd voluerit p̄ferre filios vxoꝛi. l. cum auus. ff. de cōdi. ⁊ demon. cum si. secus in pupillari. ⁊ idem tenet Jmol. in. ij. ad fi. pꝛin. ff. eo. ⁊ in. d. c. raynutius. in materia pupillaris substitutionis. ⁊ hoc puto melius cōtra Bart. Subdit postea Bal. qd glo. hic. ⁊ in. d. l. lucius. non loquuntur de tacita pupillari contenta sub expꝛessa vulgari, sed sub bꝛeuiloqua. sed errat, vt puto: qꝛ tunc non requireretur ꝙ esset substitutus frater pupilli. imo quilibet substitutus tunc excludit matrem: qꝛ non est omnino tacita. tamen Alexan. sequendo intellectū Bal. ad istam glo. confirmat: qꝛ ſm intellectū Bar. traditum ad glos. hic. in. d. l. lucius. sequeretur ꝙ in bꝛeuiloqua substitutione ita demum ex pupillari mater excluderet, quādo esset substitutus alius frater pupilli. et tamen est falsum: qꝛ substitutus penitus extraneus matrē excludit. ⁊ isto fundamento cōtra Bar. vtitur Ange. hic. in lectu. Flo. ⁊ sic volunt Angel. ⁊ Alexan. quod etiam extraneus in bꝛeuiloqua substitutione ex tacita pupillari in ea contenta matreʒ excluderet: sed aut non intelligo, aut errant in terminis. nam ad hoc vt sit bꝛeuiloqua opoꝛtet qd fiat saltem duabus personis: vnde ponamus ꝙ sit pupillus filius, ⁊ vnus extraneus institutus. ⁊ dicat testatoꝛ vos inuicem substituo: ista est bꝛeuiloqua. ⁊ dicūt Ange. ⁊ Alex. ꝙ non solum si alius frater esset substitutus pupillo bꝛeuiloque, sed si etiā sit vnus extraneus, qd ex tacita pupillari contenta sub ista bꝛeuiloqua matrem excludet: qꝛ ista pupillaris non est omnino tacita. sed errant: qꝛ quando est extraneus non potest contineri tacita pupillaris sub bꝛeuiloqua: quia ad hoc contineatur pupillaris, opoꝛteret qd ambo essent pupilli: ⁊ filij in potestate testatoꝛis. ita ꝙ vtriqʒ conueniret pupillaris. sed si pꝛesupponis ꝙ vnus sit pupillus, alius extraneus, pupillaris non potest vtriqʒ conuenire: ergo cum sit imparitas personarū nō potest pupillaris sub bꝛeuiloqua contineri. l. ij. §. eod. l. iam hoc iure. ff. eod. vnde dico ꝙ ad hoc vt pupillaris possit ꝯtineri sub bꝛeuiloqua, ⁊ excludere matrē, necesse est qd ambo sint pupilli, et in potestate testatoꝛis. vnde qñ loquimur de extraneo, tunc sub bꝛeuiloqua nunq̄ continetur tacita pupillaris. vnde nescio quo vultu dicant Ange. ⁊ Alex. hic: ꝙ sub bꝛeuiloqua continet pupillaris: nedum

si frater sit substitutus, sed etiã si extraneus. ⁊ dicit Alex. ꝙ ita intelligunt omnes. d. l. lucius. ¶ Item caue qđ Bartol. ponderat istam gl. in aliis verbis ꝙ perpẽdant Bal. ⁊ Alex. hic. nã Barto. ponderat verba gl. ibi, secus ergo in extraneo vulgariter substituto. vbi gloss. loquitur de vulga. expressa. non aũt ponderat verba precedentia gloss. in quibus loquitur de pupillari contenta sub breuiloqua vel compendiosa.

Jason Papie.

1 ¶ Que requirantur ad hoc vt possit fieri exẽplaris substitutio.

2 Lex nostra non habet locum in filio frenetico.

3 Que differentia sit inter furiosum ⁊ mentecaptum.

4 Filio mentecapto de ordine fratrũ minorũ non põt exemplariter substitui: qꝛ sibi non debetur legitima.

5 An si pater relinquat filio mentecapto minus legitima, per hoc vitietur exemplaria substitutio.

6 Quemadmodum in pupillari substitutione, que quo ad quid cẽsetur testamentum patris ⁊ nõ filii, non habet locum querela: ita nec in exemplaria.

7 Que differentie sint inter exemplariã substitutionẽ ⁊ pupillarẽ.

a HUmanitatis. *Diuiditur in tres. In prima declarat que persone possint facere exemplariã substitutionẽ. ⁊ quibus fieri potest. In secunda quando finiatur exemplaria substitutio. In tertia que persone debeãt exemplariter substitui. Scđa ibi: ita tamen. Tertia ibi: sed si filii. Parentibus vtriusqꝫ sexus permittitur filiis nepotib⁹ vel pronepotibus mentecaptis, in legitima tamẽ institutis, exemplariter substituere: que substitutio finitur si ille mẽtecaptus ad sanã mentẽ peruenit. ⁊ si mentecaptus habet filios debet testator eos aut vnũ ex eis substituere: vel non existentib⁹ filiis fratres mentecapti. h. d. ista. l. que tractat materiam exemplarie. de qua est tex. in. l. ex facto. ff. eo. ⁊ in. §. qua ratiõe. instit. eo. ⁊ quare dicatur exẽplaria, cũ potius deberet dici exemplata: cũ exemplar dicatur originale vnde aliud exemplatũ fit: iuxta glos. in. l. ii. ff. de fide instru. declarat Bald. hic. in prima oppo. quẽ vide. ⁊ Barto. ⁊ alii in. d. l. ex facto. ¶ †Et põdera qđ in hoc tex. quatuor requiruntur ad hoc vt possit fieri exẽplaris substitutio. Primo qđ qui eã facit sit ascendens, vt pater vel mater: vt hic. secus ecõtra. qꝛ si filius vel nepos haberet patrem vel matrem aut auum mẽtecaptos: licet cura ascendentiũ ad descendentes pertineat. ⁊ sic filius esset curator patris mentecapti. l. i. ff. de cura. furio. tamen iste filius nõ posset substituere exemplariter patri vel matri, licet esset emancipatus. ⁊ sic posset facere testamentum. ita Bar. in. d. l. ex facto. Bald. Ange. Pau. ⁊ Alexan. hic. et Imol. in. c. raynutius. de testa. in materia exemplarie. ratio est qꝛ deberet substituere seipsum patri. q̃ ratio nõ videtur fortis ex. i. dicẽdis. Hinc late disputat Jo. fab. in. §. qua ratione. in. vi. colũ. instit. eo. an pater qui est in potestate aui si habeat filium mẽtecaptum, possit ei exemplariter substituere. ⁊ post multa determinat ꝙ non potest sibi facere testamentũ: ergo minus alii. ¶ Scđo requiritur in tex. ꝙ talis mentecaptus ᵇperpetuo morbo laboret: vt dicit text. in verbo perpetuo sit. ratio est, qꝛ si nõ laboret perpetuo morbo: haberet dilucida interualla: in istis interuallis ipse sibi posset facere testũ. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. ergo pater non posset sibi in subsidia substituere exẽplariter. †Hinc infertur ꝙ ista lex non haberet locũ in filio frenetico: qꝛ si pater vel mater habeat filium vel nepotẽ freneticum, nõ possent ei exemplariter substituere: fm Bal. hic in fi. qꝛ nõ laborat perpetuo morbo: vt requirit text. noster. ⁊ lꝫ alii non attingãt, ego tamẽ aliqualiter dubito: qꝛ cum freneticus nõ possit testari fm Bald. in. l. ii. in. x. q. C. de rei vendi. ⁊ dixi in. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. certe eadẽ ratio humanitatis militat in filio frenetico sicut in mentecapto. nisi intelligas Bald. in illa. l. ii. vt freneticus nõ possit testari in illo tpe quando est in frenesi. In principali tamẽ articulo. s. in furioso. Angel. in. l. ex facto. ff. eo. tenet mirabiliter ꝙ nõ: qꝛ lex nostra ponit casum qui exorbitat a iure cõi. regulariter enim maiori nõ potest substitui. l. ii. in princi. ff. eo. vnde tenet ꝙ furioso non potest pater vel mater exemplariter substituere, nisi impetraret a principe. Pro quo multũ stringit. l. furiosi. C. de nup. vbi iura exorbitantia que loquuntur in mẽtecaptis nõ habẽt locũ in furiosis. Tene contra qđ ista lex multo magis habet locum in furioso: per text. in. l. fi. post prin. vbi glo. in verbo constitutio. C. de cura. furio. ⁊ per tex. in. l. i. §. fi. iuncta. l. seq. ff. de cura. furio. ⁊ qꝛ ratio huius legis fundatur in humanitate: vt ex hoc tex. in prin. que ratio fortius militat in furioso ꝙ in mentecapto. ita Bal. hic in. ii. col. ⁊ sequuntur Moder. hic. Bald. ⁊ Cu. in d. l. ex facto. in prin. †Que aũt sit differentia inter furiosum ᶜ⁊ mẽtecaptum, dixi in. d. l. furiosum. nam fm Angel. hic ille dr mentecaptus qui habet furorẽ interius, non tamẽ facit exteriora proiiciendi lapides ⁊ similia, vt facit furiosus: vt dixi in. d. l. furiosum. Adde qđ eodem modo pcedit ista. l. in muto ⁊ prodigo: vt lꝫ iure fiet pater nõ posset ei substituere, nisi a principe impetrasset: tñ p hanc legẽ indistincte põt: propter rationẽ humanitatis: que hoc casu locum habet. ita Bal. hic. in. iii. col. in. xiiii. pe. ⁊ fi. sequuntur Pau. ⁊ Alex. hic. ⁊ Bal. in. d. l. ex facto. Joã. an. ⁊ alii in. d. c. raynutius. lꝫ Cy. hic. in. iiii. q. ⁊ Abb. teneãt cõtrariũ ⁊ male. ¶ Tertio requiritur ꝙ tali filio mẽtecapto relinquatur legitima a patre. ex quo habes ꝙ exheredato nõ potest exemplariter substitui. ex quo habes differentiã inter exẽplariã ⁊ pupillarẽ: qꝛ pupillaris potest fieri exheredato. l. i. §. pe. ⁊. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. eo. §. nõ solũ. instit. de pupil. subst. ⁊ duas rões diuersitatis psuasiuas ponit Bar. hic. Aliã subtiliorẽ assignat Ray. hic: qꝛ pupill⁹ ᵈqũ est doli capax potest cõmittere cãm ingratitudinis, per quaꝫ põt exheredari: non sic in mentecapto. Sed fallit in vtroqꝫ. primo in pupillo restringeret dicta iura ad pupillũ doli capacẽ. Itẽ etiam mentecaptus ⁊ furiosus possunt exheredari. l. fi. §. sed cũ antiquitas. C. de cura. fur. l. de creationib⁹. C. de epis. audi. Item per hunc text. loquentẽ de legitima videtur cõfundi decisio Bar. in. d. l. ex facto. in. iiii. col. ff. eod. vbi tenet ꝙ pater potest exemplariter substituere filio mentecapto, etiã naturali tñ: eo qꝛ nõ curatur in ista exẽplaria patria potestas: sed solũ humanitas. ⁊ idẽ tenet Bald. hic. in. xiii. col. ⁊ Sali. etiã. Sed ob. iste tex. cũ filio naturali tantũ non debeatur legitima. l. vxorẽ. §. pater naturalis. ff. de lega. iii. l. iii. C. de natu. lib. ⁊ ita cõtra Bar. tenẽt Ang. ⁊ Cuma. in. d. l. ex facto. Cõfirmo per id qđ dicit Bart. in. l. ii. in fi. C. de here. insti. †vbi tenet ꝙ si pater habeat filiũ mentecaptũ q̃ sit in ordine fratrũ minorũᵉ ꝙ non posset ei exemplariter substituere: qꝛ sibi non debetur legitima. ⁊ idẽ dicit Bal. esse in aliis similibus. In alio autẽ filio mentecapto q̃ esset monachus pater põt exemplariter substituere: lꝫ sit in ptãte abbatis. ⁊ monasteriũ habeatur loco filii. ita egregie Bal. hic. in. xiiii. col. in. vii. q. ¶ †Quid aũt si tali filio mentecapto pater reliquisset minus legitima. an p hoc vitietur exemplaria substitutio. gl. hic. in ver. legitima. dũ dicit ad minus. sentit qđ sic. idẽ tenent Ange. Imo. ⁊ Cuma. in. d. l. ex facto. ⁊ Imo. in. d. c. raynutius. in materia exẽplarie. ⁊ plenius Joã. fab. in. §. qua ratione. insti. eo. lꝫ cõtrariũ teneat Bar. in. d. l. ex facto. vsi. septimo requiritur. Ang. Sali. Pau. hic: qꝛ põt agi ad supplementũ legitime per regulã. l. omnimodo. C. de inoffi. test. lꝫ Joã. fab. respõdeat qđ d. l. omnimodo. loquitur in eo qui testatur de iure cõi: secus si iure singulari. ⁊ pro ista opi. Bar. facit qꝛ in dubiis opinionib⁹ ᶠsequenda est illa que fauet testamento. l. si pars. ff. de inoffici. testa. ⁊ ideo Imo. in. d. c. raynutius. dicit ꝙ opi. Bart. est cõmunior ⁊ equior. ¶ Quarto requiritur in hoc tex. qđ si mẽtecaptus filios habeat, ꝙ pater vnum ex eis substituat. ⁊ super hoc dicit glo. sibi videri mirabile, qđ alii preteriri debeant. ideo intelligit glos. qđ aliis debet etiã legitima relinqui vel debent exheredari. ⁊ idẽ tenet Bart. in d. l. ex facto. in. xi. col. ad fi. versi. itẽ quero dixi ꝙ pater. ⁊ Bal. hic. in. iiii. col. Ange. Sali. ⁊ Alex. ⁊ Joan. fab. in. d. §. qua ratione. vbi Ange. in. i. col. attento qđ ista lex fundatur in humanitate: tamen litera hic expresse cantat cõtrariũ: qđ vnum sufficiat substituere. et dicit hic Bar. in fi. ꝙ cõmuniter tenetur cõtra istã gloss. ⁊ cõtra eaꝫ tenent Richar. Cyn. Ray. Bar. Ful. ⁊ Paul. hic. ⁊ Imol. in. d. l. ex facto. in prin. per hunc text. dixi: ⁊ per rationẽ. l. papinian⁹. §. lꝫ nec impuberis. ff. de inoffi. testa. vbi dicitur ꝙ illi preteriti filii cõqueri nõ possunt: qꝛ pater hoc ei fecit testamentũ. tamẽ respõdet ꝙ ibi loquitur in pupillari substitutiõe: que pcedit ex rigore iuris. secus in ista exemplari, que pcedit ex humanitate. ⁊ tenẽdo istam glo. Responde ad hunc tex. in verbo vnum. ꝙ verum est ꝙ pater debet saltem substituere vnum ex filiis mentecapti. verum est in vniuerso. aliis tamen debet aliqua res vel legitima relinqui aut exheredari. ¶ †Scđo principaliter pondera tex. ibi nulla querela ⁊c. ꝙ quẽadmodũ in pupillari substitutione, que quo ad quid censetur testamentũ patris non filii, nõ habet locum querela. d. l. papinian⁹. §. lꝫ nec ipuberis. ⁊. c. si pater. de testa. li. vi. ita nec in ista exemplaria. ⁊ per hoc videtur ꝙ si mater sit preterita ꝙ excludetur per exemplarẽ substitutioneꝫ. nec sibi cõpetit querela: sicut nec in substitutione pupillari: iuribus allegatis. ita tenet Barto. in. d. l. ex facto. ver. quero vtrum mater. Ange. Pau. Alex. hic. ⁊ Joan. fab. in. d. §. qua ratione. ⁊ Imo. in. d. c. raynutius. ⁊ Bald. met. in repe. d. c. si pater. in materia exemplarie. moti per equiparationeꝫ huius tex. quẽ fortius induco. nã tex. dicit nulla querela cõtra eorum testamentum oriatur. nam pondero a partibus enumeratis ꝙ iste tex. non potest loqui in filiis mentecapti: qꝛ ipsi preteriti rũperent testamentũ: vt dixi in precedẽti notabili. ergo necessario videtur ꝙ iste tex. intelligatur in matre ⁊ fratibus mẽtecapti. Contrariũ tenet Bal. met/ qui in hoc est solus hic in. x. colũ. in secunda differentia: motus fundamẽto quod ego stringo. nam licet mater p pupillarẽ substitutionẽ excludatur. d. §. lꝫ nec impuberis. qꝛ illa fundatur in rigore iuris. tamẽ nõ debet excludi per exemplarẽ fundatam in humanitate. qđ ostenditur: qꝛ si mentecaptus habeat fratrem pater necessario illũ fratrem substituere tenetur: alr̃ substitutio est nulla. vt hoc tex. quãtomagis si mẽtecaptus habeat matrem, tenebitur illam substituere: qꝛ in successione filii mater sine dubio

a ¶ Humanitatis. Add de materia istius legis vid Pet. de peru. i repe. c. raynuti⁹. de testa.

b ¶ Mẽtecapt⁹. Add. l. is cui lege. C. testa. spec. ti. de instru. edi. in. §. xii. ver. verum. bart. i repe. l. i. c. de sac. san. eccle.

c ¶ Furiosuꝫ Adde bar. i. l. si furiosi. C. de nupt. bal. in. l. sed ⁊ milites. in §. iam autẽ. ff. de excu. tu. Alexan. de imol. consil. liiii. incipi. quesitũ breuiter cõcludę. in. i. vol.

d ¶ Pupill⁹. Adde doc. i. c. pueris. C. delic. puer. Jo. de imol. i. c. qnt aualis. C. iureiu.

e ¶ Minor. Adde bar. ⁊ Jo. de lig. i trac. minoricarũ. Lãphrã. i repe. cle. exiui de paradiso. C. verbo. sig.

f ¶ Opinionib⁹. Adde l. sunt persone. ff. de rel. ⁊ sump. fu.

dubio preferturi fratri: & alijs collateralibus.l.ij.§.fi.ff.ad tertul. & ista ratio mihi satisfacit: licet in hoc text. nil sit dictum de matre. ¶ Tertio not. ex versic. ita tamẽ. q si mẽtecapt⁹ resipiscat extinguitur exẽplaris substitutio: q2 tunc põt sibi testari: vt. s. dixi. Adde q ita extinguit si mẽtecaptus filios susceperit: q2 natiuitate filiorum talis substitutio irritat. d.l.ex facto. in prin. & gloss. hic in verbo cesset. Sicut in simili substitutio pupillaris extinguitur si pupill⁹ (quie raro accidat) sibi filios pcrearet. fm Barto. in.l. in pupillari. in fi.ff.eo. cũ cõcor. allega. per Alexã. hic: & ibi. Si tñ tales filij nati mentecapto moriantur viuo patre testatore, talis substitutio exemplaria saltẽ de equitate recõualescet. fm Bald. hic in fi.col. & Alex. & Jmo. in.d.c. raynutius. in materia exẽplarie

7 licet Jmo. & male teneat Sali. hic. ¶ † Quarto ex tota lege collige quinq3 differentias inter exemplariam substõnem & pupillarem. Prima est: quia exemplaris fundat in humanitate, pupillaris in rigore: vt dixi. Scda est, q exẽplaria põt fieri etiã a matre: secus in pupillari quam mater facere nõ põt.l.si mater. in prin.ff.eod. & rationẽ diuersitatis persuasiuã, vide per Barto. hic. & in.d.l.ex facto. Ex hoc colligit tertia differentia: q exẽplaria põt fieri etiam filio nõ existẽti in ptãte, cũ a matre fiat: & sic põt fieri etiam emancipato: sec⁹ in pupillari: que nõ potest fieri nisi filio in ptãte.l.j.in princip.ff.eo. Quarta differentia est: q2 exẽplaria nõ põt fieri filio exheredato, pupillaris sic: vt dixi in.§.notabili. Quinta differentia est. quia in pupillari quilibet põt substitui, etiã exclusa matre: secus in exemplari vbi filij vel frater mentecapti debẽt substitui. Quasdã alias differẽtias ponunt Cy. & Bald. hic. & Ange. hic in lectu. § lo. Bar. & alij in.d.l.ex facto. quib⁹ adde notabilem differentiam: q2 si filio mẽtecapto sit facta exẽplaris substitutio: deinde talis mentecaptus procreet filios, etiam naturales tñ: postea suscepti faciũt cessare exemplariã. ita Bar. in.d.l.ex facto. in fi.col. vel in fi.pe. motus: cum text. ibi dicat q si mentecaptus filios susceperit, extinguitur substitutio exẽplaris. naz fm eũ ille tex. nõ potest intelligi nisi de filijs naturalib⁹ tñ: q2 mentecapti nõ possunt matrimoniũ 3herere: cum nõ habeãt cõsensũ, qui in matrimonio requirit.l.nuptias. de reg. iur. & sequit Ange. hic: non sic in pupillari substõne: q2 licet verum sit q si pupillus pcrearet filios extingueret pupillaris substitutio: vt. s. dixi: tñ requiritur q tales filij sint legitimi & naturales. nam naturales tñ non facerẽt extingui pupillarẽ substõnem. ita signãter Bald. in.l.nec ei.ff.de adop. et hic circa.x.col. in quarta differentia. nec obst. si dicat q si testator substituerit alicui si decesserit sine liberis, q filij naturales tantũ faciant deficere substõnem.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebel. q2 respondeo q loquit in dispõne testatoris: secus qñ filij ex dispõne legis faciunt deficere substitutũ: vt in casu nostro. text. est in.l.generaliter.§.cũ aũt.§.ti.j. ita respondet Bald. in.d.locis. & per hoc vltimũ semper dubitaui: an esset vera decisio Barto. in.d.l.ex facto. in pe.colũ. & Ange. hic, dũ dicit q filij naturales tantũ faciunt cessare exẽplariã substõnem: q2 cũ illud pcedat ex dispõne legis, videt q naturales nõ sufficiãt: per.d.§.cum aũt. nec obstat fundamentũ Bar. q mẽtecapti non possunt habere nisi filios naturales tantum: ex quo nõ possunt matrimoniũ cõtrahere: nam respõdeo q licet tunc non possent matrimoniũ 3herere: tamen possent habere vxorem: quia dementia superueniens non tollit prius cõtractum matrimoniũ.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui. & mucimo q Cuma. in.d.l.ex facto. reprobat Bart. in hoc: licet predicta non alleg.

Jason Papie.

1 ¶ Licet per pupillarem substõnem succedat soli filio pupillo, & in bonis pupilli, non autem testatori: tamen si testator dicat instituo filium pupillum: & si moriatur in pupillari etate talem mihi substituo: per dictionem mihi, nõ desinit esse pupillaris substitutio, & dictio mihi rejcitur.

2 Si testator instituat filium pupillum: deinde dicat si filius meus moriatur in pupillari etate substituo titium mihi & sibi: que substitutio censebitur ista.

3 Dictio vterq3, est collectiua: sed dictio alter, & alteruter, est distributiua.

4 Si pater duobus filijs pupillariter substituit, substitutus non admittitur, nisi substitutio in persona vtriusq3 locum habeat.

5 Si testator simplr dicat instituo filios meos impuberes, & si decesserint in pupillari etate titiũ substituo: sine dictiõe vterq3: an vno mortuo in pupillari etate statim admittat substitut⁹. & nu.6.

7 Si vir & vxor carentes liberis intrauerint religionẽ, cum pacto q post mortem eorum illorũ bona spectarẽt ecclesie: an vno ex eis mortuo pars sua statim ecclesie acquiratur.

8 Si testator plures sibi instituit heredes, nec eos aliter adinuicez substituit: sed solum dixit, q si oẽs sui heredes decesserint sine liberis, q bona sua deueniãt ad talẽ ecclesiam. an per hec verba si omnes sine liberis &c. intelligantur adinuicem substituti.

9 Si fideicõmissum est relictum post mortẽ omniũ heredum, vel si oẽs heredes decesserint sine liberis, tale fideicommissum intelligitur relictum ab vltimo moriente.

10 Pluralis locutio resoluitur in suas singularitates.

Cum quidam. Bart. exordit q̃ ista.l. & sequens habẽt difficiliora 3ria q lex q̃ sit in corpore iuris, diuidit in quinq3. In prima ponitur thema. In secunda refert dubitatio antiquorum. In tertia refert opin. Sabini. In quarta assignatur ratio illius opi. In quinta approbat opin. Sabini. Scda ibi: dubitabatur. Tertia ibi: & placuit Sabino. Quarta ibi, cogitasse eũ patrem. Quinta ibi: nos eiusdem Sabini. Substitutio facta duobus impuberib⁹ sub nomine collectiuo, nõ h3 locũ nisi 3ditio purificet in psona vtriusq3. h.d. ista.l. notabilr. ¶ † No. diligenter in

1 tex. in ver. sibi esse heredẽ. hic esse tex. fm Sali. Pau. & Alexan. q l3 per pupillarẽ substitutionem succedat soli filio pupillo: & in bonis pupilli: nõ aũt succedatur testatori. tñ si testator dicat instituo filiũ pupillũ: & si moriat in pupillari etate talẽ mihi substituo: pter dictionẽ mihi non desinit esse pupillaris substitutio. & dictio mihi, rejcitur. text. est hic. vbi testator dixit si vterque impubes decesserit illum sibi esse heredẽ. tñ est pupillaris. & nõ succedit sibi sed pupillo. q̃ est valde no. fm Sal. hic. Aliq tñ dicũt q hoc text. nõ pbat: q2 dictio sibi ita põt referri ad filiũ sicut ad testatorẽ: sed errant. q2 cũ in hoc text. essent duo filij ipuberes, quib⁹ pater pupillariter substituit: si ad eos fiat relatio, deberet dicere eis, non si

a bi. ergo cuz in singulari dicat sibi, refert ad testatorẽ. dictio ergo,[a] sibi rejcitur. Adde glos. in.l.j.§.heredis. in verbo mihi.ff.eod. vbi Ang. Pau. & Alex. in.iij.&.v.co. & habes tex. meliorem de iure in l. si ita scriptũ.§.q filio.ff.de bono. pos. fm tab. p quem tex. dicit ibi Bar. se cõsuluisse in egregio casu. pone pater instituit filiũ pupillũ: & hoc modo substituit, si cõtingat filiũ mori in pupillari etate volo q bona mea deueniãt ad talẽ. dicebãt quidã q pter verbũ bona mea, substitutio erat fideicõmissaria: q2 per fideicõmissariã succedit in bonis testatoris.l.coheredi.§.cũ filie.ff.eo. & sic cũ fit fideicommiss. nõ veniret bona pupilli. Bar. dicit q ibi substõ est pupillaris. & q̃ verbũ bona mea rejcitur. & q substitutus oia habebit. q̃ reputat no. & multum notat & ampliat Matesi. in no. cliij. verũ est q̃ Bal. in.l. precib⁹. s. eo. in.xij. col. psi. pcedo vlterius q̃d si testator adiecit. tenet in hoc vltimo contra Bar. q2 text. in.d.l. si ita scriptum.§.q filio. loquit qñ testator substituit p verba directa sed in casu Bar. substitutio est facta p verba cõia.s. p verbũ perueniant. quo casu vr fideicõmiss. substitutionẽ fecisse. de quo vltimo vide plenius Pau. in.d.l.j. in princip.ff.eo. vbi Alex. in.iij.&.v.co.

2 tenet decisionẽ Bar. cõtra Bal. † Quid aũt si testator institueret filium pupillũ, deinde diceret si filius meus moriatur in pupillari etate substituo titiũ mihi & sibi. q̃ substitutio cẽsebitur tunc esse ista. an fideicõmissaria & pupillaris simul. & certe sic, si diceremus esse nullam propter cõtrarietatez. an vero sit sola pupillaris. & remaneat dictio sibi: & mihi, rejciat. non recolo legisse hunc casum tactũ preterq a Lud. in 3sil. cccclxxx. incip. in quo casu proposito 3sulet de duab⁹ substitutionib⁹. vbi post multa mirabiliter tenet q inquãtũ testator dixit substituo mihi & sibi: copula debet resolui in alternatiuã vel: cũ sit posita inter incõpatibilia, que simul stare nõ pñt: ac si dixisset mihi vel sibi substituo. & q erit in electione substituti: an succedat testatori ex fideicõmissaria: an pupillo ex

3 directa pupillari. ¶ † Scdo not. ex hoc text. fm Barto. q̃ dictiõ

b vterq3,[b] est collectiua: s3 alter & alteruter, est distributiua. & in hoc bene vt est tex. in.§.ne autẽ. cũ glo. in ver. parte. in auten. de iudic. pt3 in.l. si apud. vbi Bal. C. de appel. sed pñuc te remitto ad Barto. & alios in.l. hoc articulo. ff. de here. insti. Et adde text. in.l. fin.§. ipsum autem. cũ gl. in v. ex vtraq3. vbi Bald. no.§. de bonis q̃ lib.

4 & bal.§.l. proxi. ¶ † Tertio no. ex tota lege fm magis cõem sensum, q si pater duob⁹ filijs pupillariter substituit, q substitut⁹ non admittitur, nisi substitutio in psona vtriusq3 locum habeat. & sic nisi vterq3 filius in pupillari etate decesserit. & hoc videtur procedere in hoc tex. propter duo. Primo pter dictionem vterq3, collectiuã: q2 testator dixit si vterq3 impubes decesserit. Scdo istud videt pcedere pter cõiunctionẽ sanguinis: pter quã presumit q mens testantis fuit q vno eorũ moriente alius sibi succederet. et sic psumitur inter eos prius cõseruasse ius legitime successionis. & sic magis dilexisse q substitutũ. & hoc est quod dicit text. noster. in

5 versi. cogitasse eũ &c. ¶ † Pulchrũ est videre quid si hoc tex. non cẽt apposita dictio collectiua vterq3, sed testator simplr dixisset instituo filios meos impuberes: & si decesserint in pupillari etate titium substituo. hic non est posita dictio vterq3, an vno mortuo in pupillari etate, statim admittat substitut⁹, an vero requiratur q̃ ambo prius decesserint. vt hoc text. istud est necessariũ pro intellectu tex. & quidem videt q tũc vno mortuo in pupillari etate admittat substitutus: cũ nõ sit ibi dictio vterq3. pro quo videtur facere text. not. in.l. lucius.§. caio.ff.ad trebel. & hoc tenet Barto. in.l. heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. dum dicit q aliud est in vulgari vel fideicõmissaria substitutione facta duobus institutis. q2 tunc non

[a] ¶ Dictio ergo. ad q̃ glo. in.c. sup q̃õnũ. de offic. dele. doct. in c.j. de of. or. Car. zaba. i.c. dãnam⁹. in j. oppo. q̃ sum. tri.

[b] ¶ Dictio vterq3. ad q̃ l. si duo. in §. itẽ videamus. ff. vti pos.

admittitur substitutus nisi conditio eueniat in persona vtriusq;: ⁊ aliud est in pupillari substōne facta duobus pupillis simpliciter: quia si conditio eueniat in persona vnius tm̄: quia vnus eorū moriatur in pupillari etate, statim admittitur substitutus. ratio diuersitatis: quia in vulgari vel fideicō. nō tractatur nisi de vno effectu: quia cum per tales substōnes succedat solū testatori. d. l. coheredi. §. cum filie. ff. eo. certe cū tractetur tm̄ de vno effectu, substitutio non pōt habere effectū nisi in persona vtriusq; verificetur conditio: sed in pupillari facta duob⁹ pupillis tractatur de duplici effectu: quia per pupillarem nō succeditur testatori: sed pupillo, ergo cuz sint duo pupilli, tractatur de duplici hereditate: ergo vno mortuo substitut⁹ admittetur in hereditate illius: q: hic non est hereditas vnius tm̄: prout in vulgari ⁊ fideicō. sequitur Ange. in. d. §. cum ita. Breuiter illa opi. Bar. cōiter reprobatur: ⁊ consequēter tene ꝙ decisio huius legis ꝓcedit etiam si non esset dictio vterq;, et hoc tenet glo. val de sing. in. l. si pater impuberes. in gl. j. ff. eo. sequuntur Sali. Fulg. Pau. ⁊ plenius Alexā. hic. ⁊ Imo. ⁊ cōiter Moder. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. nam pondera ꝙ lz text. in narratione facti ponat dictionem vterq;: tamen in ratione decidendi non fundat se in dictione vterq;: sed in ratione p̄sumpte volūtatis testātis: vt patet in ver. cogitasse enim ⁊c. ⁊ cōfirmatur euidēter: q: quotiescunq; in aliqua dispositione sunt due rationes finales: licet vna cesset: si tm̄ alia militat habet locū decisio glo. in. §. affinitatis. insti. de nup. ⁊ in. l. si ventri. §. fina. ff. de priui. credi. ⁊ iste tex. est melior de iure sm Bal. ibi in. l. si nō lex elia sentia. ff. de here. insti. tunc sic, dato ꝙ in decisione huius legis militarent due rationes finales: vt. s. declaraui: vna earum cessante: ⁊ sic cessante ratione dictionis vterq;: tm̄ cum militat alia. s. presumptio volūtatis defuncti: ꝑpter ꝯiunctionē sanguinis institutorum militabit dispositio huius legis. ⁊ sic cum militet ratio ver. cogitasse enim. militabit decisio huius legis ⁊ hoc satisfacit mihi.

6 ¶ †Et ex his oibus no. ampliationē ad hunc tex. vt procedat dato ꝙ in substōne non sit posita dictio collectiua vterq;. Limita tm̄ hunc tex. ꝓcedere qñ alius frater esset talis cōditionis ꝙ ab intestato succederet alteri fratri. nam tunc nō admittitur substitutus: nisi vtroq; defuncto in pupillari etate: quia tunc bene pater presumitur cōseruasse ius legitime successionis inter eos. ⁊ sic voluisse ꝙ vno decedente in pupillari etate, alius frater sibi succedat: sed postea ambobus mortuis in pupillari etate substitutus vtriq; succedat. ⁊ hoc est quod dicit tex. in ver. cogitasse: secus ergo esset nō dico extraneo: prout aliq dicūt: cum extraneo nō possit fieri pupillaris substitutio. §. extraneo. insti. eo. sed secus dico esse qñ essent tales fratres qui adinuicem non succederēt ab intestato: vt quia essent fratres nō coniuncti adinuicem ex vtroq; parēte: sed ex alio tm̄, quo casu mater eum excludit. iuxta aut. defuncto. C. ad tertul. hinc est ꝙ si pater haberet duos filios impuberes natos ex diuersa matre: ⁊ si decederent in pupillari etate alium substitueret matre existente: certe si vnus moriatur substitut⁹ statim admittitur: q: tunc cessat ratio huius text. in ver. cogitasse: tunc non potest presumi ꝙ vno mortuo voluerit cōseruari inter eos ius legitime successionis ab intestato: q: ab intestato frater non succederet: sed mater. d. aut. defuncto. ita Bal. hic in fi. col. post Nico. de muti. ⁊ Pau. Fulg. ⁊ Alexan. hic cogita tm̄ isto vltimo casu quid iuris esset qñ essent fratres nō vtrinq; ꝯiuncti: ⁊ sic qui adinuicem nō succederēt ab intestato matre existēte: qd si esset posita dictio vterq;, quo casu licet cesset vna ratio. s. ver sic. cogitasse. militat tm̄ alia. i. dictionis collectiue vterq;. ⁊ si dicas ꝙ tunc habeat locū iste tex. dicas quo iure vno mortuo alius sibi succedet: nam ab intestato non potest: quia est p̄ferenda mater. nō etiā potest tractari de iure accrescēdi, cum illud procederet qñ tractatur de hereditate testatoris: sed hic tractatur de hereditate duo⁊ pupillo⁊: ⁊ ideo nō hz locū ius accrescendi: ꝑpter hoc si cogitas inuenies ꝙ prima ratio dictionis vterq;, parum facit: nisi cōcurrat ius legitime successionis ab intestato: quod pr̄ primo loco videtur cōseruare: ⁊ sic nisi ꝯcurrat. d. rō vers. cogitasse. in qua sola ꝯsyderatione impator se solū fundat ⁊ ista sunt pulchra ⁊ subtilia ad intellectū hui⁹ tex. Adde ad predictaz limitationē ꝙ ista. l. nō ꝓcedat qñ essent fratres nō vtrinq; coniūcti: ⁊ sic ex diuersa matre: tenet Alex. quē oīno vide in cōsil. xcij. in. iij. volu. incipiē. super eo, de quo queritur in superiori themate: in. iij. col. ⁊ in simili Paul. in. l. qui duos. versic. sed oppono ꝙ imo. ff. eo. ¶ Item predicta ꝓcedunt in substōne pupillari: qd autem in vulgari: ⁊ quid in fideicō. facta plurib⁹ sub noīe collectiuo. proponunt Bar. ⁊ alij in. d. l. heredes mei. §. cum ita aliquid. Bal. hic: ⁊ multi late. Alex. hic ad quē te remitto.

7 a †Et predicta faciunt sm Cyn. Albe. ⁊ alios hic: ꝙ si vir ⁊ vxor a carentes liberis intrauerunt religionē cum pacto ꝙ post mortē eorum illorum bona spectarent ecclesie: ⁊ an vno ex eis mortuo pars sua statim ecclesie acquiritur: ⁊ cōis conclusio est ꝙ sic. sm Cyn. Guil. Albe. et Bal. hic in pe. q. ⁊ est text. in. l. luci⁹. §. cato. vbi Bart. ff. ad trebel. Imol. ⁊ Paul. in. l. si. §. filium. ff. de lega. ij. Albe. in. l. si seruus. §. si

a ¶ Et vxor. Adde pet. de anch. cōsi. lxiiij. inci. subtiliter ad plenū. idez Pe. de ancha. cōsilio ccclxxij. incipiē. q: Isabeta. Ang. cōsi. cccl. incipien. dña Philippa.

pluriū. in. ij. col. ff. si quis cau. Spec. in titu. de loca. §. nūc aliqua. ver. lxix. ⁊ Io. an. in. c. si pater. de testa. in. vj. in nouella. ¶ Pro pleniori intelligentia predicto⁊ ⁊ cōtra istum text. in versi. cogitasse. opponitur, ꝙ etiam si isti fratres non essent tales qui ab intestato adinuicez succederēt: ⁊ sic dato ꝙ legitima successio ab intestato non haberet locū inter eos: ꝙ tm̄ ꝓcederet iste tex. q: intelliguntur tacite adinuicē substituti: ⁊ sic venire ex tacita substitutione. qd ita probo. q: intelligitur substitutio facta vltimo morienti: vt dicit text. in. l. qui duos. in scdo respōso. ff. eo. sed quādo substitutio fit vltimo morienti, vel post mortē oīm, vel si ambo decesserint, intelligitur tunc vltimus tacite substitutus: ⁊ sic intelligitur facta substitutio. l. titia seio. §. seia libertis. ff. de lega. ij. qui text. est singula. sm Bart. ibi respōdēt Pau. ⁊ Alex. hic. ⁊ fuit so. Bart. post Dy. in. d. §. seia. qd. d. §. seia. loquitur in fideicom. substitutione: que si facta sit per hec verba si omnes decesserint, intelligitur induci tacita reciproca substitutio. nos autem loquimur in directa pupillari. ratio diuersitatis est sm Pau. hic: q: fideicō. substitutio potest fieri tacite p ꝯiecturas. l. cū ꝓponebatur. de lega. ij. secus in directa, que non potest ex cōiecturis induci, sed dz exprimi. l. iubemus. s. de testa. de qua lege opponit glo. in. d. §. seia. ⁊ lz nō respōdeat, tamen doc. antiqui vt dicit Pau. hic, ita respōdēt: ⁊ istam rationez diuersitatis ponit ante Pau. Bal. in. l. vnica. §. p secundo. in pen. colum. j. de cadu. tol. pro qua allego text. nota. in. l. publius. §. fina. ff. de cond. ⁊ demō. vbi fortius vult tex. ꝙ in substōne fideicōmissaria ꝑpter cōiecturas recedimus a verbis testatoris. Istam sol. quā sequitur Alex. hic. ipse Alex. reprobat in. l. potest. ff. eo. cū etiaz in directa substitutione sufficiat cōiecturata mens testantis. l. iaz hoc iure. ⁊. l. quidā testamento. ff. eo. ⁊ vltra eum istam differentiā inter directā ⁊ fidecommissariā reprobant Bald. ⁊ Imol. in. d. §. seia. vnde Bart. in. l. vel singulis. ff. eod. respondet, ꝙ ideo in. d. §. seia. resultat tacita substitutio: q: facta erat in toto fundo. ⁊ ideo nisi alij intelligerentur adinuicem substituti, non posset substitutus venire ad totum fundū. ⁊ istam solu. tenet Imo. in. d. l. seia. Paul. in. l. si pater impuberes. ff. eo, ⁊ Alex. hic. p qua addo facere id qd singulr̄ tenet Bart. in. l. quidā testamento. ff. eo. vbi dicit ꝙ regula que habet ꝙ si sit facta substitutio fideicōmissaria duob⁹ simpliciter, certe in quocūq; eorum ⁊ de per se purificetur cōditio fideicommissi, admittitur substitutus. l. lucius. §. caio. ff. ad trebel. ⁊. l. si. §. filium. de leg. ij. dicit singulariter Bar. ꝙ hoc est verū nisi eēt dictū ꝙ substituit in omnibus bonis: q: tūc illi duo intelliguntur prius adinuicem substituti. ⁊ idē tenet Bal. hic. in pe. colū. tm̄ hoc cōiter reprobatur propter tex. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. verbo qcqd. in pn. l. ⁊ sic ibi erat signū vniuersale. ⁊ ita ibi Ange. Imo. ⁊ Mod. reprobāt Bar. ⁊ Alex. hic. ⁊ oīno vide Mate. in not. clxix. ⁊ dicit Alexā. hic. in consi. xcj. incip. ponderatis his de quibus in themate. in. ij. col. in. j. vol. ⁊ consi. xcij. in. iij. volu. incip. super eo de quo queritur in superiori themate. in fi. col. ꝙ cōmunis opin. in hoc est contra Bar. cōtra quē legendo: ⁊ cōsulendo semper tenui. mihi autem. in. d. §. seia. magis placet dicere ꝙ ibi duo cōcurrebāt q: ibi substitutio fuit facta post mortē oīm, ⁊ in oibus bonis. ideo ibi inducitur tacita substitutio. ita dicit ipse Paul. in. l. si pater impuberes. ff. eo.

8 ¶ †Predicta omnia inducuntur ad vtilitatem ⁊ quotidianā qōnē: tota die cōtingit ꝙ testator plures sibi instituit heredes, nec eos aliter adinuicem expresse substituit: q: si expsse substituisset nō esset q̄stio: sed solum dicit ꝙ si oēs sui heredes decesserint sine liberis, vult ꝙ bona sua perueniant ad talē ecclesiā: an per ista verba si oēs decesserint sine liberis, intelligantur adinuicem substituti. solus Pau. hic dicit: ꝙ habuit de facto consulere in ardua qōne transmissa sibi ex Bononia: an videantur adinuicez substituti, soluz ꝑpter verba: si oēs decesserint sine liberis, volo ꝙ bona mea inter pauperes distribuantur: ⁊ dicit ꝙ intelliguntur tacite substituti. ⁊ ꝙ est text. in. d. l. titia seio. §. seia libertis. licet sm eum doc. Bononie multa verba sup hoc effundāt per istū text. ⁊ similes: q loquuntur in directa substitutione. sz questio nostra ꝓcedit in fideicōmissaria, inter quas est differentia: vt ex p̄dictis sm euz patet. ⁊ dicit ꝙ illi doctores hoc nō intellexerūt: ⁊ qd est valde no. ita consuluit Paul. in cōsi. ccclij. incipi. duo videnda sunt primo vtrū ex tenore testamenti. idē tenet in. l. pōt. ff. eo. Istā decisionem Pauli refert Alex. in. l. si pater impuberes. ff. eo. vbi cā tenet cum aliquali distinctione, vt per eum. Pro ista egregia decisione stringit vnum: q: quoties fideicommissum est relictū post mortē oīm heredū, vel si oēs heredes decesserint sine liberis, tale fideicommissuz intelligitur relictum ab vltimo moriente. text. est not. in. l. cohdicillis. in prin. vbi Bar. ff. de vsu ⁊ vsufr. lega. quē tex. ad hoc allegat Pau. hic. in. j. co. ⁊ in ꝯsi. cxcvij. incip. in casu p̄senti, ⁊ Alex. in. d. l. si pater impuberes, sed sic est ꝙ quoties fideicōmissum relinquitur ab vltio moriente, tunc sumus in casu. d. §. seia libertis. ꝙ ex quo ab vltio moriēte est relictū, itelligatur facta adinuicez substō. ⁊ tenendo istā decisionē nō ob. regula. l. si. §. filium. de leg. ij. ⁊. l. luci⁹. §. caio. ff. ad treb. qb⁹ iurib⁹ dr, ꝙ qñ substitutio fideicommissaria fit pluribus

fit pluribus, vno moriente admittitur substitutus: nec alii heredes intelliguntur adinuicē substituti. q: rndeo ꝙ in illis legibus nō erat posita dictio oēs, vel ambo, vel vterqȝ, i. non erat dictū si oēs dece derent. q: dictiones faciunt censeri tacitas substitutiones adinui cem factas. ⁊ tenendo istā opi. Pau. limita vt limitat ipse in. l. qui duos. §. sed oppono ꝙ imo. ff. eod. quā limitationē refert ⁊ sequitur Alex. in ꝯsi. xcj. j. allegando in. j. volu. Ista autē sunt que pos sunt adduci ꝑ corroboratione hui⁹ decisionis Pau. quid tenedū habui sepe hanc qōnē de facto ⁊ tribus vicibus cōsului ꝯtra istā decisionē Pau. ⁊ prima vice cōsului Parme super magna here ditate dñi Bñdicti de zabolis, que vertebat corā consilio secreto Mediolani. ⁊ contra istā decisionē tenēt Angel. ⁊ Imol. in. d. l. si pater impuberes. ff. eod. q: ꝑ illa verba si oēs decesserint sine libe ris, solū intelligit conseruatū ius successionū legitimarum ab in testato, si erāt tales ꝙ possent ab intestato succedere: nō aūt ꝙ in telligant tacite substituti: vt. l. q duos. ff. eo. §. vel singulis. institu. eo. ⁊ hoc text. ver. cogitasse. q intelligitur ab intestato. Ad idē tex. in. l. pater filiam. §. fi. in verbo legitimus. ⁊ ibi Ang. no. ⁊ tenet. ff. ad le. fal. ⁊ ibi Imo. ponderans glo. ibi: in verbo substitutū. Idez in terminis tenet ipse Pau. sibi ꝯrius, cū limitatione quā statim dicam, in. d. l. si pater impuberes. idē in terminis ⁊ indiuiduo tȝ Pet. de ancha. in ꝯsil. cxix. incip. pro clariori deci. dubij de quo. s. per duo: vt ibi ꝑ eū. Idem ad literā late cōsuluit Alex. in ꝯsil. xcj. incip. ponderatis his de quibus in themate fit mētio. in. j. volu. ⁊ sine dubio tenui, ⁊ teneo ꝙ ista sit veritas: que clare patebit ex re sponsionibus dandis ad fundamēta Pau. nā ob. ergo dū dicit de h̄ tex. in. d. §. scia. q: vt patet ex supradictis ibi cōcurrebāt duo. Primo q: substitutio erat facta post mortē oīum. ⁊ hoc non suffi cit. Item erat facta in oīb⁹ bonis. vel in toto fundo. istis duobus cōcurrentibus bene inducitur substitutio. prout ipse Pau. decla rat. in. d. l. si pater impuberes. ideo debes cōsyderare verba testa menti. nō ob. tex. in. d. l. codicillis. in prin. de qua fit magnū funda

9 mentum ꝑ decisiōe Pau. hic: q: rndeo ꝙ ibi tex. loquit† qñ fidei cōmissaria substitutio fuit facta post mortē oīum in vsufru. vel in habitatione: tunc fideicōmissum bene intelligit relictū ab vltimo moriēte. secus si fideicōmissaria substitutio esset facta in proprie tate post mortē oīum: vt in casu nostro: tūc nō intelligit facta ab vltimo moriēte. ita declarat Bart. in. d. l. codicillis. ⁊ in. d. l. here des mei. §. cū ita. ⁊ assignat rōnem diuersitatis: q: postꝙ emolu mentū ꝓprietatis semel est acquisitū, nō h̄z locū ius accrescendi. secus in vsufru. ⁊ habitatione. l. j. in fi. ff. de vsufru. accres. ⁊ ita ille tex. ineuitabiliter retorquet ꝯtra decisionē Pau. hic: cōtra quam etiā vr̄ facere limitatio quā nūc dicā. Tene mēti ꝑdicta, q: freque ter occurrūt: nec ita inuenies examinata. Ultra ꝑdicta adde etiā pro limitatione solēni hui⁹. l. ⁊ ꝑdicto⁊, quod dicit Bal. in repe. c. si pater. de testa. in. vj. ⁊. xviij. col. ꝟ. quero de vno ꝑ declaratiōe tex. vbi dicit verbū notabile: ꝙ nō est necessarius ꝯcursus oīum dece dentiū. i. nō est necesse ꝙ oēs heredes decedant, qñ substituti sunt pauperes xp̄i: nisi qñ est substitutio vulgaris facta ꝑ nomē colle ctiuū. sed in fideicōmissaria substitutione vel in pupillari vel in cō pendiosa semp tales substituti admittuntur ad partes decedentis.

10 quod mirabile est si verū est. ¶ † Quarto ex ista. l. no. limitationē

a ad regulā. l. falsa. §. fi. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. vbi dr̄ ꝙ pluralis locutio[a] resoluit in suas singularitates. hic nō fit ista resolutio: nā si fieret vno decedēte admitteret substitut⁹. qd ideo hic esset ꝑpter ꝑsum ptā volūtate testatoris: vt hic in ver. cogitasse. ¶ Ultimo ponde ra tex. in fi. dū dicit nisi vterqȝ eo⁊ in prima etate decesserit. nā iste tex. videtur velle ꝙ nisi vterqȝ filio⁊ decessisset in pupillari etate, ꝙ substitutus nō admitteret. ⁊ sic vr̄ velle text. ꝙ si primus filius decessisset pubes, ⁊ scōs impubes: nō admitteret substitutus: q: vterqȝ nō decessit in pupillari etate: vt dicit tex. sup quo dubitat Fulg. hic in fi. Tu aūt tene ꝙ dūmodo vltimus moriens decedat impubes, ꝑ substitut⁹ admittit. q: de primo non curatur: ex quo prim⁹ in quacūqȝ etate decedat ei scōs iure sanguinis succedat. d. l. heredes mei. §. cū ita. ita Bald. hic. i. j. col. ⁊ in. j. q. ⁊ Pau. hic. Nec ob. ille tex. q: verū est si incipiat a primo, nō sufficit ꝙ prim⁹ fit mortuus impubes: nisi scōs etiā moriatur in pupillari etate. sed si incipias a scōo, sufficit scōm esse mortuū in pupillari etate. tamē ista inceptio est potius verbalis si bñ cōsyderes. ¶ Glo. in ꝟ. cum vterqȝ. diuidit i tres. In prima allegat. ij. ꝯco. ad tex. h̄z dū gl. al legat. l. seius. ff. ad treb. nihil facit. In scōa ibi: sed cōtra. ff. de inin. rup. opponit ⁊ dupliciter soluit. In tertia ibi: ⁊ h̄ scōo modo. po nit quatuor sol. ad aliud difficile cōtrariū. In scōa pte dic ꝙ pri ma sol. vera. ⁊ q. d. l. pe. parū facit. q: ibi substitutio fuit facta no minatim vnicuiqȝ: q: vni heredi substituit vnū. alij substituit aliū de per se. vno igitur moriēte, substitut⁹ admittit. sed hic vterqȝ est substitutus. ⁊ probat ista solu. in. l. si posthum⁹ a primo. ver. nam ⁊ cū duob⁹. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ ista est bona so. lȝ vltramon. vt re fert Cy. dicāt ꝙ ista so. diminuta: sed male. ¶ In tertia pte ꝑ intelli gētia eius opponit fortissime ꝯ istū text. de. l. heredes mei. §. cum ita. alleg. in glo. vbi substitutio fuit facta per nomen collectiuū, si cut hic: nā fuit dictū si vterqȝ filio⁊ decesserit sine filiis, bona pue niāt ad talē. ibi dr̄ ꝙ si cōditio eueniat in ꝑsona scōi moriētis ⁊ nō primi, tamē substitut⁹ admittit. cuius ꝯrariū hic decidit: vbi sub stitutus nō admittit nisi in ꝑsona vtriusqȝ filij cōditio substituti eueniat. glo. ponit quatuor so. Prima est, ꝙ dȝ solui vt scōo mo do soluit ꝑcedēs: est fatuitas: q: ibi fuit facta substitutio filiis si cut hic. Scōa sol. ꝙ ibi fideicōmissari⁹ ꝯditionalis ꝑdecessit anꝙ cōditio euenerit: nil facit quo ad sol. ꝯtrarij adducti. sed venit ad tollendū aliud ꝯtrariū quod posset fieri quare de. d. §. cum ita. ex quo primus filius decessit cū filiis, quare scōo filio postea sine libe ris moriēte non admittat prim⁹, vel ei⁹ heres: ex quo testator di sposuit ꝙ ille qui haberet filios succederet nō habēti. ⁊ ad hoc gl. respōdet, ꝙ ideo est q: filius prim⁹ decessit anteꝙ eueniret ꝯditio in ꝑsona scōi: ⁊ sic anteꝙ decederet sine liberis: quo casu fideicom missarius decedens ꝑdente cōditione nil trāsmittit, ꝑ regram. l. vnice. §. in nouissimo. j. de cadu. tol. Tertia sol. ꝙ ibi extitit condi tio in ꝑsona scōi, q est mortu⁹ sine liberis: hic aūt deficit: ⁊ dr̄ defe cisse qñ scōs non moriat in pupillari etate. hāc sic declara: nā quo ties fit substitutio duob⁹ cū adiectione termini collectiui vterqȝ, scōm rigorē verbo⁊ nunꝙ substitut⁹ admittit nisi in persona vtri usqȝ locum habeat: q: quoties oratio sumit ex vniuerso, vel ex ali quo termino collectiuo, nunꝙ dicit verificari oratio nisi vniuersa liter ⁊ in vtroqȝ collectiuo sit verificata. l. si is qui ducēta. §. vtruȝ. ⁊. §. item si paterfa. ff. de rebus dub. tū q: in vltimis volūtatibus magis attendit mens testātis ꝙ rigor verbo⁊: certe lȝ fili⁹ prim⁹ sit mortuus cū liberis, tū si postea scōus sit mortuus sine libe ris, cui prim⁹ non potest succedere: scōs ex benignitate admittit. iste est casus. d. §. cū ita. q: ibi ex quo ꝯditio euenit in ꝑsona scōi, sa tis est vt substituto loc⁹ fiat. sed in casu legis nostre nō est sic. imo est ecōtra. lȝ eīn conditio euenerit in ꝑsona primi: q: primus filius mortuus sit impubes, non sufficit, nisi etiā in ꝑsona scōi purificet cōditio. ⁊ sic nisi etiā scōs impubes decedat. ita loquit iste text. in fi. ita teneo istā solu. glos. omissis infinitis que solent referri in hoc contrario. Quarta so. ꝙ hic loquat in directa substitutione, ibi in fideicōmissaria, vera est in se. q: ita loquit vterqȝ tex. ⁊ istam so. vr̄ tenere glo. in. l. pater filiā. §. fi. ff. ad legē fal. sed cōiter reprobat. q: qñ substitutio fit cū termino collectiuo vterqȝ, nō est differētia in ter directā ⁊ fideicōmissariā: sed bñ qñ fit sine termino collectiuo. vt declarāt Bar. ⁊ alij in. d. §. cū ita. ⁊ late Alex. hic: ex qb⁹ potes colligere quid importet collectiua vterqȝ, ad ea que dixi in tertio notabili. lȝ Imo. in. d. §. cū ita. videat defendere istam solut. hic per Alex. qui postea vr̄ tradere nonū intellectum, qui fuit Oldra. fm Sali. hic. ⁊ de hac materia quo ad vulgarē ⁊ fideicōmissariā sub stitutionem vltra Bart. ⁊ Imol. in. d. §. cū ita. ⁊ plenius Alexan. hic. vide Bald. in. l. j. in fi. C. de conditio. inser. ⁊ Pet. de ancha. in consilio. cclxxxiiij. incipien. quia Isabeta. ⁊ in consilio. lxiiij. incip. subtiliter ad plenum. ⁊ Angel. in consil. cccvj. incipien. subtiliter ad plenum. Iason de Mayno in Ticinensi gymnasio.

a ¶ Locutio. Add. l. l. j. §. initium. ff. de postu. gl. in. c. oēs. j. di. doc. i. l. si seruus. ff. si quis cau.

1 ¶ Que sint nomina collectiua, distributiua, ⁊ propria.
2 Pater ⁊ filius censentur vna eademqȝ persona.
3 Stante statuto ꝙ absens a ciuitate nō gaudeat priuilegiis, si quis fit absens ⁊ habeat filios in ciuitate perinde est acsi sit presens.
4 Qñ plures vocant sub noīe collectiuo simul cum aliquo tertio, illi plures reputantur ꝑ vna ꝑsona. ⁊ nu. 5. limitat tū vt. j. nu. 10.
6 Si statutū imponat penā, puta decē ancianis ciuitatis ⁊ capita neo: illi anciani reputant omnes pro vno, ⁊ capitaneus pro alio.
7 Si rectori ⁊ vniuersitati scholariū dat potestas eligendi notariū, tantā vocē habet rector solus, quantā tota vniuersitas: nisi aliud appareret de mente statuentium.
8 Si papa condemnat abbatē ⁊ cōuentum in centū, dimidiā soluet abbas, ⁊ aliam dimidiam conuentus.
9 Si prelatus ⁊ capitulum incidit in penaȝ, capitulū tenetur ꝑ di midia, ⁊ prelatus pro alia.

Si quis duobus.

Diuiditur in qua tuor. In prima po nitur vna dubitatio. In secunda alia. In tertia respō det prime dubitationi. In quarta respondetur ⁊ secū de. Secunda ibi: alia. Tertia ibi: nobis aūt quidē in prima. Quar ta ibi: in secūda autem specie. Si cum pluribus institutis tertius substituat cū adiectione nois distributiui, quilibet vocat in virilē. ⁊ si patri ⁊ filio simul institutis tertius adijciat in institutione: tunc pater ⁊ filius: quia loco vnius habent, vnam tantum portionem recipiūt. h. d. Et fm Bart. est mirabilis lex, ⁊ habet fortissima cō traria, pro cuius intellectu scias, ⁊ hic iacet sensus legis: ꝙ qñ plu res vocant sub nomine collectiuo cū alio, illi plures sic collectiue vocati non representāt nisi vnā ꝑsonā: ⁊ vnā tm̄ partē habēt. hinc est ꝙ si dico substituo fratres ⁊ titium, etiam si essent decem fra tres: quia tamen omnes sunt simul vocati sub vno termino colle ctiuo fratres, nō representant nisi vnam personam, ⁊ vnā tantum

partē capiunt.l.interdum.vbi text.principalis.z.l.liber homo.§.
titius.el.j.z ibi Ange.z Jmo.ff.de here.instit.videbat̄ ergo.in.j.
dubitatione text.ꝙ ex quo duo heredes instituti erant vocati sub
noīe collectiuo heredes,q2 testator dixit heredes meos z titium
substituo filio:videbatur ꝙ duo heredes vocati sub vno termino
collectiuo here des, non haberentur nisi pro vno.z sic non habe-
rent nisi vnam partē,z titius aliam.z tamen hic dicit̄ ꝙ habent
duas partes:z titius tertiā.ratio est,q2 dicta regula procedit qñ
filij plures sunt vocati sub noīe collectiuo simplr,secus si adijciat̄
terminus eque vel equaliter.naz si dicat̄ substituo fratres meos,
z titiuz equaliter:dictio equaliter facit ꝙ quilibet fratruz in viri-
les admittatur.d.l.interdum.in princi.vel nisi adijciatur distribu
[a] tiuū quisquis:[a] vt hoc tex.cuius natura est distribuere vnicuiq3
in viriles, nō ob.termino collectiuo.z iste est casus proprie huius
tex.z ideo Marti.de fano.rñdit ad 2ria gl.ꝙ dictio quisquis,in
text.posita tollit contraria.regulariter qñ non est terminus q̄sqs
vel equipollens,plures vocati sub noīe collectiuo reputātur pro
[1] vna psona:z vnā tñ partē habent.†Que aūt sint noīa collectiua
distributiua:z q̄ ppria:dic vt p Bal.hic.circa p̄n.z facit predicta
[2] regula ad multas decisiōes de qb9 dicā in gl.¶†Scdo no.ex tex.
vulgatā regulā ad quā allegat̄ iste text.ꝙ pater z filius censentur
vna eadēq3 psona.z ideo vox patris censet̄ vox filij.z econtra.§.ei
vero q.insti.de inuti.stipu.alias cōcor.habes in glo.alibi pater et
[b] filius censent̄ vna caro[b].c.2dicimus.§.hac autoritate.xxxv.q.iij.
Facit tex.in.l.cum scimus.ad fi.C.de agri.z censi.li.xj.z quod ibi
[3] signāter decidit Bar.p illū tex.†de statuto disponēte ꝙ si qs stet
absens a ciuitate:q2 sic non portet onera ciuiū:nō gaudeat priui-
legijs:ꝙ si quis sit absens,habeat filios tamē in ciuitate,perinde
sit acsi sit p̄sens.Facit etiā ꝙ p istā regulā decidit Bal.hic.in fin.
allegans gl.quā semp hz in ore,i.l.ij.C.q etate.li.x.ꝙ est estimū pa
tris cēset̄ filij z econtra.qd vltimū examinaui plene in.l.sciendū.in
prin.in pe.q.Bar.ff.q satis.cog.cū multis concor.ibi allegatis.li-
mita tamen predictā regulā pcedere quo ad ea q̄ sunt iuris.secus
si facti.l.cum heredes.in prin.ff.de acqui.pos.lz 2riū z male dicat
glo.in.l.cum miles.§.j.ff.ex qbus cau.ma.¶Scdo intellige istaz
regulā in filijs in ptāte.secus in emācipatis.l.qui in ptāte.s̄.de in
ius voc.gl.in.l.lis nulla.ff.de iudi.Tertio limita nō pcedere quo
ad ea que sunt iuris publici.l.nā qd.in princ.ff.ad trebel.declarat
Bar.qualiter intelligi debet in.l.seiū.s̄.q testa.face.poss.z si dica-
tur si pr̄ z filius censent̄ eadē psona:vt hoc text.quare ergo pater
non tenet̄ ad oēs obligationes filij sicut videmus in herede qui te
netur ad oīa debita defuncti:q2 fingit̄ idem cū defuncto:in autē.
de iureiurā.a mor.prest.in prin.rñde qd de rigore pater tenetur ad
oīa debita filij z ecōtra,sicut heres tenet̄ ad omnia debita defun-
cti.tñ q2 iniquū vr̄ quem teneri ex 2ctu vel facto alterius:ideo in
iiij.li.C.sunt facti tres tituli qui 2tinuatiue procedūt.primus est
titu.vt actio ab here.vbi statuitur ꝙ oēs obligationes actiue et
passiue transeant in heredē.postea est titu.ne vxor pro ma.z titul.
ne filius pro patre.Quibus statuit̄ ꝙ de benignitate vxor non te-
neat̄ pro viro:nec econtra.ita nec pater ad onera filij:nec ecōtra.z
si dicas quare magis in herede.rñdeo quia heres nō representat
defunctū nisi mediāte facto suo voluntario.i.nisi volūtarie adeat
hereditatē:mediante qua aditione censet̄ eadē persona cū defun-
cto.ideo sibi imputet si adiuit hereditatē qua mediante fingitur
idē cū defuncto.sed pater z filius qd censeant̄ eadem persona, nō
pcedit ex facto voluntario:q2 etiā si filius nollet non posset desi-
nere esse eadē psona cū patre.ita sentit Bald.in rubri.j.ne fili9 p
patre.z glo.in rubric.C.ne vxor p ma.Tertio pro aliquali limita
tio.adde qd decidit Barto.in.l.iij.§.j.p illū text.ff.de leg.prestan.
ꝙ si statutū prohibet cōtrahi cū exbānito sub pena:tamen pote-
rit contrahi cum eius filio vel seruo,dato ꝙ ipsi exbānito acqui-
rat̄.Qd vltimū an sit verū examinaui in.l.si mihi z tibi.§.regula.
ff.de lega.j.¶Glo.in ver.in trientē.diuidit̄ in tres.In prima al-
legat cōcordātes.s.tex.in.l.antepe.§.lucius titius testō.de.lega.ij.
sed lz gl.alleg.pro cōcordanti,tamen est difficillimū 2rium,quod
infra soluā.z ille text.turbat p̄sentē materiā.In scda ibi:sed arg.
cōtra.ff.eo.l.si pater.gl.oppo.contra tex.z triplr soluit,lz oēs tres
sol.reprobent̄.Prima que vult ꝙ illa corrigatur est euidenter fal-
sa alie diuinant.vera ergo9 z clara sol.est Marti.de fano.cuz esset
effectus de ordine fratrum predicatoz.ꝙ dictio quisquis,in text.
posita tollit 2rium.z ita tenent oēs hic.z Bart.z omnes in.d.l.si
pater.veritas est ergo,ꝙ qñ plures vocantur sub vno noīe colle-
ctiuo:puta substituo heredes z titiū,oēs heredes reputantur p
vna persona quotquot sint.z vnā tantū partē habent.ita loquit̄
d.l.si pater.z regula quam posui in tex.fallit in hac lege:propter
dictionē quisquis distributiuā:cuius natura est distribuere vim
verbi cuilibet in viriles.d.l.interdum.in prin.ff.de heredi.institu.
Et dñ postea gloss.in.iij.sol.dicit nā z hic habet virilem zc.gl.vo-
luit concordare.d.l.si pater.cū.l.qui complures.ff.eod.que adiui
cem 2tradicunt:sed diuinat.vera sol.est quam ponit gloss.in.d.l.

[a] ¶Quisqs. Adde doc. in.c.qm̄.de cōiu.lepro. Bar.in.l.q liberis.i p̄n ci.de vulg. z pup.bart. in.l.j.in.iij. col.de 2di. z demonst. bal.i.l.fi.C. de ipu.z al. substi.

[b] ¶Una caro.Add gl. in.c.sup eo. el.ij.de testi. Feli.i.c.j.de magi.in.ij. col.

qui cōplures.in gl.magna in verbo hereditarias.in secunda sol.
z ibi Bar.z alij tenent ꝙ ibi substitutiones erant facte p partib9
hereditarijs.ideo ibi illi coheredes in parte dimidia ad eos spe-
ctāte:postea veniunt pro partibus hereditarijs.secus in.l.q com
plures.¶In tertia parte glo.ibi.Itē cōtra huic secūdo opponit
cōtra vltimam partē tex.z soluit.quā so.reprobat Bart.z Pau.
hic:q2 inquantum ista glo.intelligit.ꝙ in.d.l.si quis titio.illi here
des erant heredes titij legatarij non testatoris:dicunt ꝙ gloss.si.
j.dicit contrarium.ego saluo has glo.a cōtrarietate.gloss.hic lo-
quit̄ quo ad casum positum in principio illius.l.si quis titio.sed
glo.fi.j.loquitur quo ad vltimū casum.Istam sol.gloss.reprobat
Alex.per alia duo.ego vltra eum reprobo ex alio:q2 impossibile
est qd ille tex.intelligatur de heredibus legatarij,cum legatarius
viueret:nam viuentis non est heres.l.j.z.ij.ff.de heredi.vel actio.
vendi.vera ergo solu.est ꝙ in.d.l.si quis titio.in prin.illi heredes
veniunt z computantur pro vno tñ.q2 ibi non est distributiuum
quisquis,prout in hoc tex.vt respondi ad precedens contrarium.
[4] ¶†Ex omnib9 predictis stat firma regula ꝙ qñ plures vocātur
sub nomine collectiuo,puta heredes,vt fratres simul cuz aliquo
tertio,ꝙ illi plures reputantur pro vna psona:z vnam tñ partē
habent:titius aliam:nisi sit distributiuum quisquis:vel nisi sit di
ctum equaliter:vt.s̄.dixi.contra istam regulam fortissime obstāt
duo tex.primo.l.antepe.§.lucius titius testō.de leg.ij.quem tex.s̄.
in p̄n.gl.allegat pro concordanti.z 2fundit dictā regulā:vbi plu-
res liberti sunt vocati sub nomine collectiuo liberti,simul cū vno
tertio.s.cum seia alumna:nec ibi aderat distributiuum:z tamē il-
li plures liberti non reputantur pro vna persona.imo veniunt in
viriles simul cum seia.difficile est cōtrarium super quo multa di-
cuntur:in primis Cyn.z Bartol.hic dicunt,qd ibi plures liberti
ideo vocantur in viriles propter relatiuum quos,ibi positum.
quia dictum est libertis libertabusq3 quos hoc testamento ma-
numisi:quasi relatiuum quos,faciat relationem in viriles,acsi es
set distributiuum,sed male respōdent.quia relatiuum quos,nūꝙ
facit vocatos sub nomine collectiuo venire in viriles,text.est cla.
rus in.l.si pater.la.j.de vulga.z pupil.Scdo respondent glo.Dy.
Barto.ibi,z Bar.z Pau.hic:ꝙ p̄dicta regula vera est ꝙ plures
vocati sub noīe collectiuo nō habent nisi vnā partē:procedit nisi
coniectura testatoris colligatur in oppositum:vt ibi.z coniectu-
ram dicunt esse ex eo.ꝙ testator ibi prohibuit fundum alienare
extra familiam.Sed dicant doc.qd velint,non bene percipio que
coniectura sit ista,ꝙ per hoc ꝙ phibeatur alienatio:illi liberti in
viriles admittantur.Tertio modo z debilius respōdent Cyn.et
Alberic.hic:ꝙ ideo ibi illi plures liberti singuli in viriles succe-
dunt:quia testator simul eos in testamento manumisit.qd nihil
est.Unde inuenio qd Lud.in 2si.xc.incip.viso questionis pposite
themate circa id de quo querit̄ zc.aliter rñdet:z ante eum fuit so.
glo.ibi:nā intelligit qd dicit ibi text.ꝙ liberti habēt virilē,debet
intelligi.i.vnam partē.qd nihil est.q2 exponit album pro nigro.
z contrariū p contrario.Alio modo rñdet mirabiliter Cuma.in
d.§.lucius.nam dicit ꝙ illa seia alumna erat etiā ipsa liberta te-
statoris:quo casu cū etiā ipsa continetur sub nomine collectiuo,
nō debet habere maiorē partez quā alij liberti vel liberte.iō oēs
viriliter succedūt.z sic regula.s̄.posita pcedit qñ ille tertius non
continetur etiā sub noīe collectiuo.tamen non satisfacit.primo q2
non probatur ꝙ seia esset vtiq3 liberta.Itez dato ꝙ esset liberta,
ex quo de ea est facta mentio de per se,non cōtinebatur amplius
sub noīe collectiuo precedenti.l.quesituz.§.pe.vbi late Bar.ff.de
fun.instru.tradunt Cano.plene in.c.j.de rescrip.cogita de meliori
sol.q2 difficile sine violentia est rñdere.Scdo z fortius 2tra dictā
regulā obst.text.fortissimus in.l.quidā.§.fi.cū.l.seq.ff.de reb.dub.
vbi est text.ꝙ si testator relinquat posthumo nascituro,z tertio
aliqd:pone ꝙ nascant̄ tres posthumi:dicit ibi text.ꝙ illi posthu-
mi habent tres partes:z tertius vnaz partē tñ:z tñ sub illo noīe
collectiuo plato in singulari posthum9,oēs tres posthumi conti-
nent̄:z tñ non reputant̄ pro vno:imo habēt tot partes quot sunt
posthumi.Dy.z Bart.ibi rñdent,z sequunt̄ Pau.z Alex.ꝙ di-
cta regula pcedit ꝙ vocati sub noīe collectiuo p vno habentur:
verum est qñ illi plures sunt nati:secus in nascituris.ratio:q2 ve-
risimiliter ignorat testator quot sint nascituri.z sic nescit eis pui-
dere.patet q2 tex.ibi dicit posthumus,z tamen tres sunt nati:z ta
men verisilr testator ibi non potuit cogitare ꝙ tot essent nascitu-
ri.Ista so.nō placet.q2 lz testator non posit cogitare quot posthu
mi sint nascituri,tñ poterat eis puidere disponendo ꝙ quotquot
posthumi nascerent̄ singuli in virilē admittant̄.istud etiam puto
valde difficile cōtrariū.¶Ex predictis oibus reducendo istam
materiā vtilem,ad regulā z fallentiā:fac regulaz cū sex fallentijs.
[5] †Regula sit qd in quacūq3 materia regulariter plures sunt voca
ti sub vno nomine collectiuo simul cum alio tertio,illi plures ha-
[6] bentur loco vnius tñ.†Ex ista regula decidit Bal.hic post Jac.
bu.Pe.z Cy.ꝙ si statutū imponat penam,puta decem ancianis
ciuitatis

ciuitatis ⁊ capitaneo: certe illi anciani reputantur oẽs pro vno,
⁊ capitaneus pro alio. ⁊ sic quilibet soluit dimidiaꝫ. Ita si statu-
tum imponat penam hominibus ville, ⁊ syndico, si non denuntiāt
malefactorem qđ etiam tenet Bald. in auť. causa que sit cum mo
nacho. in. ij. col. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. si quis titio. ff. de vsufr. accre.
Ange. ⁊ Imol. in. l. liber homo. §. titius. primo. ff. de hered. insti.
Joā. de pla. ⁊ Ange. in. §. si plures. insti. de here. insti. vbi ex predi-
ctis decidunt, ꝙ si aliquid cōmittatur ancianis, ⁊ ptāti, tantū vo-
cem hꝫ potestas ꝙtam anciani. ⁊ ad hoc allego bonum text. in. l.
qm̄ iudices. iūcta glo. in ver. soluturo. ⁊ ibi no. Bal. C. de appel. et
7 p̄dicta etiā tenet Ang. hic. † Similiter dicūt Ang. ⁊ Imo. in. d. l.
liber hō. §. titi⁹. ꝑ illū tex. ꝙ si rectori ⁊ vniuersitati scholarū datur
ptās eligendi notariū, tātā vocē habet rector solus ꝙtam tota vni
uersitas. Nisi fm Imo. de mente statuentiū appareat aliud fuis-
se. ar. l. cū virū. C. de fideicō. idē tenet Alex. in. l. si pater filio. per illū
tex. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ ibi limitat alio modo, per tex. notabilem in. l.
quidam relegatus. §. si tibi. cū. l. sequenti. ⁊ se. ff. de reb. dub. Item
adde Bal. in. l. si quis titio per illum text. ff. de vsufru. accre. ꝙ qñ
imponitur pena capitaneo ⁊ antiquis vel datur arbitrium capita
8 neo ⁊ prioribus. qlibet est pro dimidia. † Item adde qđ dicunt Ja.
bu. Bal. ⁊ Ang. in. l. qm̄ iudices. C. de appel. ꝙ si papa cōdēnat ab-
batem ⁊ cōuentū in centū, dimidiam soluet Abbas, ⁊ aliam dimi
diā conuentus. Et dicit ibi Sali. qđ si ptās cum suis officialibus
9 cōdēnatur in cētū, ꝙ potestas soluet dimidiam. ¶ † Similiter di
cit Bal. i. c. j. de his q feu. dare pos. ꝙ si p̄lat⁹ cū caplo incidit in pe
nā. l. si quis intātam. C. vnde vi. capitulū tenetur pro dimidia, ⁊ p̄-
latus pro alia. Item adde quod no. Bald. in. l. si plures. in. ij. lect.
per illum tex. ff. de pac. ꝙ si aliquid pertinet ad capitulum ⁊ prela
tū, tantū potest solus prelatus quantum totum capitulum. Item
adde qđ decidit dñs Abb. in cōsi. xxxvij. in. ij. volu. incip. Casus in
effectu talis est. ¶ Item ex predicta regula ꝯsuluit Lud. in. d. ꝯsi.
xcix. inci. viso qōnis proposite themate. qđ si testator pro puellis
maritandis reliquit certas pecunias, ⁊ ordinauit executores illa-
rum pecuniarum consules aromatarie ⁊ suos heredes: quod tan-
tam vocem habent heredes: lꝫ nō essent nisi duo, sicut habent illi
consules etiā si essent decē. ⁊ pro predictis facit tex. in. c. postulasti.
de concessione preben. ⁊ ibi Hosti. Jo. and. ⁊ alij ad hoc notant. et
a tex. in cle. plures de iure patro. vbi si electio alicuius prelati ᵃ spe-
ctat ad capitulum certe ecclesie ⁊ prelatum, tū capitulū ecclesie lꝫ
plures canonicos sub se habeat non habet nisi vnā vocē, ⁊ prela-
tus aliā. Accedat gl. in ver. plures. in. c. pastoralis. de rescrip. ⁊ de
qua Pan. ibi facit sesiū. ex quo no. qđ qñ plures sunt deputati ad
vnū officiū tanꝙ vnum corpus, ⁊ alij plures tanꝙ aliud corpus:
illi plures habent vnam vocem tm̄. ⁊ tunc non attenditur regula
quod attenditur quod fit a pluribus numero. nam tunc numerus
non attenditur. vt ibi per eum. accedat etiam text. in. c. scriptum.
cum ibi notatis per Inno. ⁊ alios de electio. vbi si ad duas eccle-
sias pertineat electio personarum, et in vna ecclesia sint plures
canonici quam in alia, non reputantur habere plures voces.
¶ Predicta etiam conferunt ad decisio. Barto. in. l. quidam. §. si
tibi. ff. de rebus dub. vbi decidit quod si testator in testamento or-
dinauit, quod si contingat filium suum mori sine filijs, vult quod
hereditas sua veniat ad titium ⁊ caiuꝫ ⁊ eorum liberos. mortuo ti
tio vel caio, liberi licet multi numero sint, non habent nisi vnam
partem. vt ibi per eum plenius. ¶ Istam regulam sic ampliatam
limita primo procedere quando illi plures sunt vocati sub nomi-
ne collectiuo ⁊ simpliciter. i. sine aliquo adiuncto: secus quando
esset adiectum distributiuum quisquis vel quilibet vt hoc tex. vel
quando esset dictum equaliter. d. l. interduꝫ. in princ. ff. de heredi.
insti. ¶ Secundo limita notabiliter dictā regulā. nō ꝓcedere, qñ
aliqua concurrerent ꝑpter q̄ verisimiliter disponens vellet recede
re a dicta regula. tex. habes ⁊ exempliū. in. l. qui complures. in p̄nc.
⁊ ibi Bar. ff. de vul. ⁊ pu. vbi alij post eū: qñ plures persone primo
loco essent institute, sed in diuersis partibus: deinde essent substi-
tute sub nomine collectiuo heredes, non simpliciter: sed pro parti
bus hereditarijs: tunc venirēt in viriles, fm partes hereditarias.
q: tunc non sunt simpliciter sub noīe collectiuo vocati. sed est adie
cta declaratio, scilicet ꝑ partib⁹ hereditarijs. tū iste nō sunt pro-
prie fallentie: cū regula procedat qñ plures sunt vocati sub nomi-
ne collectiuo. ¶ Tertio limita dictam regulam non procedere qñ
esset alia cōiectura testatoris: vt q: testator prohibuit rem simpli-
citer alienari extra familiaꝫ. nam ex tali prohibitione simpliciter
facta, presumitur qđ voluerit alios vocatos sub noīe collectiuo in
viriles succedere. l. antepe. §. lucius. el. j. ff. de leg. ij. scđm intellectū
Dy. ⁊ Bar. C. relatum. ¶ Quarto singula. limita dictam regulā
procedere quando plures sunt vocati sub nomine collectiuo cum
tertio: qui tertius non continetur sub illo nomine collectiuo. secus
si etiam ipse contineretur tunc ne sit melioris conditionis quam
alij, omnes equaliter admittuntur. tex. est singu. in. d. §. lucius. fm
alium intellectum Rapha. ibi. ¶ Quinto limita dictam regulaꝫ
procedere quando illi plures vocati sub nomine collectiuo sunt
nati: ita qđ disponēs potuit de eis cogitare. secus si essent nascitu
ri. text. est singu. in. l. quidam. §. si tibi. iuncto princi. l. sequen. ⁊ ibi
Dy. ⁊ Bar. ff. de rebus. dub. ¶ Sextā fal. collige per te ex sol. Cy.
⁊ Albe. hic tradita ad. d. §. Lucius. vt. C. retuli. ¶ Septimo limi
ta notabiliter per Bar. in. l. si seruus cōis ita. ff. de stipu. ser. in pe.
col. in ver. Et ista faciunt ad questionem. ⁊ sequitur ibi Imol. in. ij.
colum. ¶ Gloss. fi. in ver. filijs. diuiditur in. v. ¶ In prima oppo-
nit contra tex. in fi. ¶ In secunda soluit vno modo, ⁊ sol. reprobat:
⁊ bene: quia dictio vna, ibi posita que exponitur pro simul, debe-
ret facere ꝙ titius ⁊ heredes solum vnam partem haberēt. ¶ In
tertia ibi, tu dic. soluit alio mō: ⁊ ista est vera sol. ⁊ eam tene alijs
ambagibus omissis. ꝙ hic testator substituit titium cum filijs sci
licet titij, ⁊ tunc bene ꝓcedit tex. hic: ꝙ cū titius ⁊ eius filij censean
tur eadē ꝑsona, ꝙ oēs simul nō habēt nisi vnā partē. sꝫ in. l. ꝯtra re-
linquit̃ titio ⁊ eius heredibus, non titij: sed disponentis met. cum
ergo ibi non essent heredes titij: ⁊ sic non possunt censeri eadem ꝑ-
sona cum titio: ideo titius habet vnā partē: ⁊ heredes aliam ⁊ ista
est clara sol. ⁊ aduerte ꝙ postꝙ gloss. posuit istā so. annectit postea
vnā. q. pro qua parte illi heredes admittantur: id est in illa parte
que eis obuenit, qualiter inter eos diuidat̃. ⁊ respondet pro parte
hereditaria. sed postea glo. in vltima parte reassumit eandem. q.
distinguendo an illi heredes sint vocati ꝑ noīa ꝓpria vel per ap-
pellatiua. ¶ In quarta ibi: vel ibi dicit heredibus ponit aliā sol.
que cōiter reprobat̃. ⁊ gloss. ⁊ doc. reprobant: lꝫ Frā. tigri. ⁊ Sali.
conati sint sustinere: vt hic per Alexā. ¶ In quinta ibi: vel refert.
vr̃ ponere aliā sol. ad ꝯrium. C. formatum, ⁊ nō ponit. ideo ne deci-
piat te glo. aduerte: q: glo. hic plenius examinat. q. tactā. C. in ter-
tia parte: nā cum in illa. l. si quis titio. dicatur quod titius habeat
vnam partem: ⁊ heredes disponentis aliam: queritur qualiter isti
heredes diuidant inter se illam partem ad eos spectantē. et gloss.
distinguit: aut sunt vocati ꝑ nomīa propria: aut per appellatiua.
⁊ sic vsqꝫ ad istā partē sunt posite so. ad ꝯrium. hic aūt ponitur di-
stinctio ad q̄stionē positā in tertia parte. Extra glo. aliam mirabi-
lē so. ad. d. l. si qs titio ponit Sali. hic: sed reproba vt hic per Ale-
xā. ⁊ de intellectu. d. l. si quis titio. in. i. responso. vide oīno Barto.
Imo. ⁊ Modernos in. l. huiusmodi. §. si titio. de leg. j. ⁊ in. l. gallus.
§. j. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ Bal. late in. l. j. §. vbi autem. j. de cadu. tol.
⁊ Aug. ibi ponit alium intellectuꝫ ad. d. l. si qs titio. in cōsi. clxxij.
incip. Charissime frater. Tituluꝫ sequentem vide per te. quia faci
lis est, et nihil boni habet. Jason Papie.

¶ De liberis preteritis vel exheredatis. Rubrica.

1 ☞ Que ⁊ quot requirantur ad hoc vt exheredatio valeat.

¶ Continua rubricam plenius ꝙ glo. C. in titulis precedentibus
visum est de testamentis: ⁊ quomodo conficiātur. Item visum est
de institutionibus heredum. ⁊ de substitutionibus tam directis
ꝙ fideicommissarijs. verum, quia in testamentis aliqñ filij prete-
reuntur, propter quā preteritionem testm̄ redditur nullū: ideo po
nitur prima pars rubrice de libe. prete. aliqñ liberi exheredantur:
quo casu valet testamentū: q: pater dꝫ vel instituere vel exhere-
dare filios. insti. de exhere. lib. in priu. ⁊. l. gallus. §. in omnibus. ⁊. l.
inter cetera. ff. de libe. ⁊ posth. tamen quia non sufficit filium ex-
heredare, ab vno gradu, sed oportet ab omnibus exheredari: vt di
cetur. in. l. j. ideo subijcit vel exhereda. quare autem ista rubrica sit
concepta per participium preteritis vel exhereda. ⁊ aliter in insti-
tutionibus: dum dicitur per nomen verbale de exhere. lib. ⁊ aliter
in infortiato: puto quod positiuum sit. quicquid dicāt Moderni
1 in Rubrica. ff. eod. † Que autem et quot ᵇ requirantur ad hoc vt
b exheredatio valeat, licet Sali. hic ponat et Cy. ⁊ Albe. i. l. j. j. eod.
vide glo. in. l. iij. §. ante heredis. ff. eo. Jason Papie.

a ¶ Electio alicui⁹ prelati. Adde docto. in. c. posthu. d cōcess. preben.

b ¶ Que aūt ⁊ qt. Adde Jo. de imol. i. c. qntaualis. de iureiuran.

1 ☞ Si exheredatio fit ab omnibus gradibus tacite vel expresse valet testamentum.

2 Exheredatio facta in fine testa. trahitur ad omnes gradus precedentes: adeo ꝙ non admittitur probatio in ꝯrium.

3 Queadmodum exheredatio facta in priu. testa. ante gradus, trahitur ad omnes sequentes: ita qñ est facta in fine. qđ procedit etiā in mate. odiosa. j. nu. 6.

4 Clausula in fi. posita trahitur ad omnia precedentia capitula. limita vt. j. nu. 9.

5 Clausula in princi. posita est maioris potentie ad determinanduꝫ sequentia, ꝙ clausula in fine posita ad determinandum precedentia.

7 Quādo finis. l. determinat aliquam penam, ⁊ precedunt multa capitula, videntur omnia determinata ea pena.

8 Ubi statutum in impositione pene enumerat plura prohibita, et vltimo prohibito adiungit aliquam qualitatem restrictiuam: illa qualitas restringens refertur ad omnia enumerata.

10 An testm̄ possit aliqñ incipere a secundo gradu, ⁊ sic a substitu.

Cum post omnes. Ista.l. habet tres ptes priu.naʒ anteꝙ rn̄deat prime.q.ꝑmittit duos casus indubitatos: postea qōni rn̄det. Scd̄a ibi, ꝛ rō etiam. Tertia ibi, ꝑinde. † Si exheredatio fit ab oībus gradibus tacite vel expresse valet testamentum.h.d.vel sic: clausula in fi.posita refertur ad oia capitula precedentia, qn̄ nō potest rō assignari quare magis referat ad vnū ꝙ ad aliud. ¶ Not.ꝙ exheredatio facta post omnes gradus trahitur ad quoscunqʒ gradus precedentes, qn̄ non pōt assignari rō quare magis ad vnū gradum ꝙ aliuʒ referatur.ex quo correlarie no.ꝙ clausula in fi.posita[a] refertur ad oia capitula precedētia: qn̄ non est rō quare magis ad vnum capitulum ꝙ ad aliud referatur de quo dicā in gl. ¶ Glo.fi.in ver.nulla.diuiditur in tres. In prima declarat tex.ꝛ subiicit dictum. In secunda timore cōtrarii ponit dist.que traditur in.l.iii.ff.eo. In tertia ponit dictū. Scd̄a ibi, ꝛ no.ꝙ exheredatio. Tertia in fi.ibi, ibi a re autē certa.scd̄a pōt subdiuidi in tot particulas quod membra glo.ponit: partes patent. ¶ † Ex pma pte not.ꝙ exheredatio facta in fi.testamēti, adeo trahitur ad omnes gradus precedentes; quod non admittit ꝓbatio in contrariū.alleg.l.a titio.in fi.de ver.ob.ꝛ lʒ Alexā.dicat.ꝙ illa allegatio nil facit, puto ꝙ gl.bene alleget.ibi enim dr̄ qd̄ vbi est eadem ratio ibi idē ius.hic est eadem ratio, ergo debet esse ideʒ ius. istā glo.reprobant docto.hic: ꝛ in.l.iii.§.filius.ff.e.p tex.clarum in l.iii.§.fi.ff.e.item p rationē: quia in his que pendent a voluntate testatoris semp admittit probatio in ꝯtrium.l.in testō.magna.in fin. C.de testa.mili.l.iam hoc iure.ff.de vul.ꝛ pup.licet.Fulgo.conetur saluare gl.in casu hui᷒.l. ¶ In scd̄a parte glo.ibi qn̄qʒ post.et tunc idē, vt hic habes, ꝙ † quemadmodū exheredatio facta in prin.testamēti ante gradus, trahit ad oēs gradus sequentes ita etiam qn̄ est facta in fi.istā cōclusionē tenent doct.cōmuniter hic: in.d.l.iii.§.filius.ff.e.excepto Fulg.qui multū subtiliter per tria tenet oppositū.ꝑcipue qꝛ iste tex.loquitur qn̄ idem erant instituti ꝛ substituti. fatet tn̄ ꝙ postꝙ oēs sic tenent, ꝙ non est a cōi recedendū.istā partem glo.multū no.Bar.iuncta parte ꝑcedenti. † qd̄ sicut clausula in fi.posita trahit ad oia capitula ꝑcedētia, vt hoc tex.ita econtra cl'a posita in prin.trahatur ad oia capitula sequētia.qd̄ multū no. Bar. † Cōfirmo p bonā regulā qꝛ clausula in prin.posita est maioris efficacie ꝛ potentie ad determinādū sequētia, ꝙ cl'a in fi.posita ad determinādum ꝑcedētia.ita Bar.in.l.qsqs.post glo.ibi de leg. tertio.ꝛ in.l.auia.in pn̄.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.Ful.ꝛ Pau.hic: ꝛ Bar. in.l.si qs ex argentariis.§.si initiū.in.j.col.ff.de eden.not.Matesi.in no.clj.ꝛ Ludo.in consi.ciiii.incip.Pater reuerende.ꝛ in consi.cliii.incip.Diligenter inspect.in.j.col.ꝛ Alexan.in consi.lj.in.iii. volu.incip.Uiso themate suprascripto.Et ad istas regulas quod clausula siue sit posita in prin.siue in fi.trahatur ad omnia capitula precedentia vel sequentia, adde tex.in.d.l.iii.§.filius.ff.eo.ꝛ in.l. quisquis.ꝛ ibi no.Bald.in princip.C.si cer.pe.notant docto.in.c.secundo requiris.ꝛ in.c.inquisitioni.de appel.vbi ponunt aliquas limitationes, ponunt Barto.ꝛ alii.in.l.talis scriptura.in princ.ff. de lega.j.Moderni.in.l.si idem cum eodem.§.fi.ff.de iurisdictio. om.iudi.ꝛ vide Ludo.in consilio.cxii.incip.Uisa premissa dubitatione.ꝛ in consilio.cccclxxx.incipien.In casu proposite consultationis de duabus subistitutionibus. † Et pondera ꝙ iste regule ꝓcedunt etiam si materia sit odiosa: ita probat iste text.iuncta.d.l. iii.§.filius.quia isti text.loquuntur in materia exheredationis.et sic odiosa.l.cum quidam.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ita no.Alex.in consi.xciii.in.iii.volu.incipien.Super eo de quo queritur videlicet an statutum.in.iii.col. † Adde ꝙ quando finis.l.determinat aliquaʒ penam, ꝛ procedunt multa capitula, videntur omnia determinata eadem pena. Ita not.Bald.in.d.l.quisquis.in prin.C.si cer.pet. † Item adde ꝙ vbi statutum in impositione pene enumerat plura prohibita, ꝛ vltimo prohibito adiungit aliquam qualitatem restrictiuam, illa qualitas restringens refertur ad omnia enumerata. Ita not.Gemi.in.c.vbi periculum.§.nulli.de elec.in.vj.ꝑpter dictum Joan.and.ibi dicentis ꝙ ille text.loquens de mittente nūtium vel epistolam vel loquentem secrete, debet intelligi si illa omnia stant secrete. Facit quod not.Barto.in.l.doli.per illum tex.ff. de seruo cor. ¶ Istam regulā limita procedere quādo talis clausula potest cōmode referri ad omnia precedentia: alias debet referri ad proxima, vel ad compatibilia: vel ad ea ad q̄ potest referri.ita notant docto.post gl.in.d.l.si idem cum eodem.§.fi.l.j.§.hoc edicto.vbi docto.ff.de posthu.no.Flori.in.l.si seruus seruum.§.inquit lex.ff.ad.l.aquil.ꝛ Panor.in.c.cū dilecti.de dona. ¶ † Secūdo limita quando ita referendo non infirmaretur aliquod capitulum precedens vel sequens.secus si induceretur annullatio vel inualidatio.vt probat tex.in.l.si quis a filio.in prin.vbi gloss.ff.de lega.j.not.Paul.hic: ꝛ facit quod dixi in precedenti limitatione. ¶ Tertio notabiliter limita ꝛ signa, quando clausula precedens vel sequens haberet propriam ꝛ specialem determinationem de per se: tunc clausula posita in princ.vel in fi.non referretur ad illā. text.est solennis in.c.cū dilecti.de dona.vbi Car.not.ꝛ Imo.in.ii. colum.circa fi.ꝛ in.iiii.col.in duobus locis.not.Sali.ꝛ Paul.hic, ꝛ vide ad hoc per Bald.pulchram decisio.in.l.j.C.de legi.here. ¶ Quarto notabiliter limita ꝙ clausula in fin.posita trahitur ad omnia precedētia: verum est que principaliter posita sunt in oratione: non autem ad ea que accessorie et gratia demonstrationis tantum.text.est notabilis.in.l.penul.§.titia.v.fi.ꝛ ibi pulchre not. Bar.ff.de adi.lega. Facit quod no.Bar.in.l.si cui.la.ii.§.si a filio. de lega.j.Alex.in consi.xlviii.incip.Super hesitatione de qua queritur.in.v.ꝛ.vii.colum. ¶ Quinto limita istam regulam non procedere in materia in qua debet fieri latissima interpretatio: vt in beneficiis principum:[b] iuxta.l.fi.vbi dixi.ff.de ꝯsti.princ.vbi si clausula posita in fi.traheretur ad precedētia vel ecōtra, resultaret stricta interpretatio cōtra naturā beneficii.tūc trahi nō debet ne hoc sequat.hoc ꝓbat tex.in.d.c.cū dilecti.fm aliū intellectuʒ Inno.et doc.ibi.sequit etiam Alex.in.d.consi.xlviii. ¶ Sexto limita notabiliter ꝙ clausula posita in fi.vel in prin.ꝛc.quando illa clausula postposita de p se ꝛ principaliter: secus si sola est posita ad aliquā dispositionē qualificādā.ita sing.Bar.in.l.fi.ff.de reb.dub. ¶ Septimo limita vt p gl.in.l.si idē cū eodē.§.fi.in gl.fi.ꝛ ibi Bar.ꝛ alii ff.de iu.om.iu. ¶ Octauo limita vt p Bar.in.l.talis scriptura.§. j.ꝛ ibi dixi.ff.de lega.j. ¶ Nono limita quia clausula specialis et discretiua non refert ad oia.fm Bal.in.c.secundo requiris.in vi.col. de appel. Facit quod vult Bald.in.l.in multis.ff.de statu.homi. ¶ Decimo limita qn̄ resultaret absurdū.fʒ.d.Abb.in.c.ecclesia. ii.vlti.de elec.per tex.ibi meliorem de corpore iuris canonici fʒ eū: iuncto.c.quia propter.eo.ti.inducendo vt ibi per eū.facit qd̄ vult Old.lau.in cōsi.lii.incipien.factuʒ est dn̄s Clemens.facit.c.penul. ꝛ ibi do.Abb.de iure patro. ¶ Undecimo limita qn̄ proprietas sermonis hoc patitur: alias secus.l.et qui data.§.j.ff.ex qui.cau.ma.fm Oldr.in.d.consi.clii. ¶ Duodecimo limita quod clausula in fi.posita nō debet referri ad extraneā: ita no.Bal.in.l.i actionib᷒.in.ii.no.ff.de infa. ¶ De aliis que tanguntur in gl.dic vt habetur in.d.l.iii.§.filius.ꝛ sequenti.ff.eo.circa tn̄ vnum qd̄ gloss.reputat mirabile † ꝙ testamentum aliquando possit incipere a secūdo gradu, ꝛ sic a substitu.dic quod communis conclusio gloss.et doct.in.d.l.iii.§.fi.est, ꝙ aut preteritus est filius iam natus a primo gradu: tunc testm̄ potest incipere a secundo gradu: qꝛ scd̄s grad᷒ nunꝙ habuit dependentiam a primo: secus si preteritus sit posthumus: qꝛ interim donec nascatur posthumus valet primus gradus.ꝛ sic secundus incipit habere dependentiam a primo, si nascatur posthumus sicut rumpit primū gradū ita ꝛ scd̄m.vt ibi plenius videas: qꝛ hic aliter nō examino. Jason Papie.

Si auus tuus. Nepos qui post mortem patris viuo auo incipit tenere primam locū, si reperiatur ꝑterit᷒ rumpit testm̄. h.d.ꝛ cogita de rōne dubitandi cum istud esset decisuʒ in mille locis. Et pondera tex.dum dicit sine impedimento.l.velleie.nā videtur inepte dicere: cū lex velleia nō impediat, imo adiuuet nepotes si sint preteriti ab auo, vt testm̄ rumpant.glo.pro sol. multuʒ laborat ꝛ ponit tres que non valent.veritas est, ꝙ imo lex velleia hʒ duo capita.in.ii.capite tendit ad impediendū: dicit tex.ibi in.l.gallus.§.ille casus.versi.posteriori.ff.eo.scd̄o pondera text.ibi succedendo in patris tui locum.qd̄ nepos mortuo patre succedit in loco patris. Et si dicas ꝯ pater si viueret nō rūperet testm̄ ergo etiā nepos q succedit eius loco non dʒ rumpere.cuʒ succedens censeatur eiusdeʒ qualitatis cuius est fili᷒ cui succedit.l.qui quadringenta.ver.nam heres.ff.ad treb.respondet Barto.qd̄ licet nepos succedat in loco patris non tamen venit ex persona patris: sed ex sua.tex.est hic.ꝛ ita intellige.§.cum filius.insti.de here.que ab intesta.ita etiam probat text.in.l.j.§.fina.sic vbi Barto.circa princi.ponderat.ff.de colla.bono.Bar.in.l.j.§.si sit filius.ff.de coniun.cū eman.lib.dixi in.l.qui se patris.C.vnde lib.vel responde clarius vt per Bald.hic in.iiii.oppo.ꝛ Sali.ꝙ aliquando quis succedit loco alterius remotiue, id est remoto eo qui erat in primo gradu alius succedit: ꝛ tunc iste qui succedit: non succedit ex persona primi: sʒ ex sua ita loquitur hic.probat text.in.c.fina.ne prela.vices suas. vbi remoto canonico succedit alius: sed non ex persona primi.ideo non tenetur ad debita primi.aliquando quis succedit loco alteri᷒ per transmissionem: qꝛ primus transmittat ad scd̄m.et tunc necesse est qd̄ succedat ex persona primi.l.qui in alterius.de reg.iur.facit l.caius.ff.de manumis. Jason.

¶ Uolūtas testa.semp est seruanda ꝛ magis attēdēda ꝙ verba.

Si quis filium. Qui iubet esse alienus a substantia defuncti, exheredatus intelligitur.h.d. † No.multū vltima ꝟba text. que sunt pulchra ꝛ in consiliis allegantur.ex quib᷒ habes ꝙ voluntas testatoris[c] semper est seruanda, et magis attendēda quam verba: qꝛ voluntas testatoris censetur regina, ꝛ dn̄atur verbis.l.

[a] ¶ Posita. Adde diffuse p Alex.de imo.in.l.talis scriptura in.§.fi.ff.de leg.j.

[b] ¶ Pricipuʒ. adde vi.de cāpa.in tractatu clausularum.in vers.clausula in fin.apposita.

[c] ¶ Testatoris. Adde Bar.in.l.nemo pt.de lega.j.Barto.i.l.j.de testa.fallit.j.nisi sit iepta.vt i.l.seruo alieno.in.§.ineptas.de.leg.j.ii.fallit si sit ꝯ legem: vt in.d.l.nemo pt.ꝛ per bar.in.l.si qs eum de ꝯdi.ꝛ demon.

verbis.l.in cõditionibus primũ locũ.ff.de condi.z demon.facit.l.cuz virũ.C.de fideicommiss.z.l.cũ proponebatur.de leg.ij.z in.l.cũ questio in fi.j.de leg.z.l.iij.§.cõditio.ff.de adimen.leg.z.l.fideicõmissa.§.itẽ si quis.ff.de lega.iij.z text.nota.in.l.publius.ff.de condi.z demon.z alibi egregie dicit text.in.c.sedulo.xxxviij.dist.hic in glo.allegat.ita esse preponẽdas sñias verbis vt preponit animus corpori.hinc dicit nota.Bal.in.l.fi.§.ti.j.ꝙ.l.pedetentim sequitur voluntatem testatoris,sicut canis leporem.Alibi Bal.in.l.qm̃ indignũ.§.de testa.dicit ꝙ non est curandum de qualitate verborũ,dũmodo constet de mente testantis loquentis.alibi Bal.egregie in.c.mandatũ.in.j.col.de rescrip.dicit ꝙ mens est radix verborum z eius substãtia prima:z cor est imperator lingue:z habet eam sicut mancipiuz sub sua iurisdictiõe.z ꝙ lingua cedit cordi:z ꝙ sub iugo mentis verba consistunt tanꝙ sub suo proprio originali.z ad hoc notabile adde qđ dicit Bart.in.l.licet imperator.in primo notabili.ff.de leg.j.notabiliter Ange.in varijs consilijs,maxime in consi.clxviij.incip.Testator.z in cõsi.clxx.incip.Item statuimus. Ex ista regula sequitur in specie inter alios notabiles effectus,ꝙ licet substitutus qui venit ex voluntate expressa testatoris preferatur heredi coniuncto ad impediendum ius accrescendi.l.ij.§.si duo.ff.de bono.pos.s͡z tab.dixi in.l.fi.§.de insti.z substi.Fallit nisi aliud sit ex p̃sumpta mẽte defuncti,ex qua cõiũctus per ius accrescẽdi preferr̃ substituto.l.quidã testõ.vbi Barto.z alij notãt.ff.de vul.z pupil.hinc dicit Bal.in.l.fi.§.de impub.ꝙ ex coniecturata mente testatoris recedimus a natura z vi coniunctionis verbalis. hinc etiam videmus ꝙ licet causa testati faciat cessare causam intestati.l.anteꝙ.C.cõia de succes.quia donec potest ex testõ succedi nunꝙ ab intestato succeditur.l.quandiu.ff.de reg.iur.cum si.fallit nisi ex presumpta mente defuncti aliud appareat.tex.habes z exẽplum in.l.si quis ita heres instituatur si legitimus.vbi Barto.ff.de heredi.insti.Bald.in.d.l.anteꝙ.z ille text.est ad hoc singu.s͡m Bal.in.d.l.j.in fi.C.de testa.ma.¶ Limita predictam regulaz huius tex.cum si.procedere qñ testator processit ad dispositionẽ:als nõ sufficeret testatorem voluisse.tex.habes z exemplũ in.l.quidaz cũ filiũ.ff.de here.insti.vbi tex.not.z ibi ad hoc no.Bald.z Imo.z dicunt limitari omnia iura quib⁹ dicitur ꝙ magis attendir̃ voluntas testatoris ꝙ̃ verba,vt procedant qñ testator processit ad dispõnem.Facit qđ in simili dicitur,ꝙ propositũ in mente retẽtũ nihil operatur.l.si repetendi.C.de condi.ob cau.l.j.§.sinautem ad deficiẽtis.j.de cadu.tol.in ver.nam si ꝯtrium testator volebat non erat difficultas disponere.z ibi no.Bald.ꝙ id quod testator non loquit̃ nec velle p̃sumitur.Facit tex.in.c.inter corporalia.post medi.de transla.prela.¶ Secundo intellige.d.regulam ꝓcedere si verba saltẽ improprie possunt conuenire mẽti testatoris.s͡z Bar.in.l.in ambiguo.ff.de reb.dub.Facit qđ habet̃ in.l.si quis in fundi vocabulo.ff.de lega.j.duz dicit̃ pro testatore qui volebat appellatione vestis aurũ cõtineri.¶ Tertio intellige.d.regulã procedere qñ de mẽte testatoris põt constare:in dubio aũt testator p̃sumitur voluisse qđ verbis exp̃ssit:q͛ v͛ba sunt note earũ que sunt in animo passionũ.l.labeo.§.idem tubero.ff.de sup.leg.ideo dicit Bald.in c.j.de testi.z in.c.sup literis.in.v.col.de testi.allegando Cassiodorũ ꝙ nullũ est maius mẽtis nostre testimoniũ ꝙ̃ qualitas inspecta verborũ.z idez Bal.in.l.volũtatis.in fi.C.de fideicõ.dicit nõ credimus hoĩem velle nisi id quod dicit.z Bald.in.c.j.in.vj.colum.de consti.dicit ꝙ vbi habemus verborũ sonũ nõ egemus interprete.z Bal.in rubri.circa prin.C.quõ z quando iud.dicit ꝙ vox est mẽtis euidentissimũ arg.z in ꝓposito pulchra verba ponit Bald.in suo diuino consi.schismatis posito post Rubricaz.C.si quis ali.testa.prohi.in.xj.colũ.versi.hoc itaqꝫ premisso.vbi inter cetera dicit ꝙ lingua est organũ intellectus:z tuba z eius preco:z ꝙ verbum voce prolatum est nuncius intellectus.¶ Et adde ꝙ regula huius tex.que dicit magis attendi mentem ꝙ̃ verba,[a] et vbi apparet de mẽte non curamus de verbis,ꝓcedit nedũ in vltimis volũtatibus z testamẽtis,in quibus latissima debet fieri interpretatio:sed etiã in ꝯtctibus.tex.est in.l.si in venditione.cũ glo.pe.ff.cõ.pred.z in.l.ita stipulatus.magna.cum glo.in ver.ex sentẽtia.ff.de verb.obli.z pulcher tex.in.l.fin.C.que res pig.obli.non pos.z in.l.sed celsus.§.si fundus.ff.de ꝯtrahen.emp.¶ Gloss.in ver.intelligat.habet duas partes.¶ In prima pro intellectu text.dicit qđ sit p̃terire.et dicit ꝙ preterire,est nullã de filio mẽtionẽ facere.hoc est falsum:q͛ si pr̃ in testõ aliqđ legaret filio,facit de eo mẽtionem:z tñ est preterit⁹:vt per glo.in aut.nouissima.§.de inof.testa.ideo Fran.accursij addit ꝙ p̃terire,est nullã de filio mẽtionẽ facere.s.instituendo,ꝓ quo est optimus tex.in.l.maximum.in ver.in instõne preterijt.j.eo.dic vt meli⁹ dixit glo.ij.in aut.nõ licet.j.eo.z latius Bar.in aut.ex cã.in.j.oppo.z in.j.q.j.eo.vbi etiã ponit quid si testator dicit:p̃tereo filiũ:q͛ me verberauit:z sic inserta iusta cã exheredatiõis:an dicat̃ exheredatio vel preteritio.z cõcludit ꝙ exheredatio.nõ ob.ꝙ vtat̃ verbo p̃tereo.de quo p Cy.z Albe.hic z latius Paul.¶ In scđa ibi:sed his v͛bis zc.glo.vult probare deci.text.per sile.nã sicut qñ testator dixit talis hereditatis mee vel substãtie dominus esto,intelligitur eũ instituere.l.his verbis.allegata in gl.ergo ita eꝯ,per illa verba substãtie mee alien⁹ esto,debet intelligi exheredasse.ista est intentio gl.qcqđ dicat Fulg.¶ Gloss.in ver.sensu.¶ In p͛ia allegat duas cõcor.adde alias quas posui.in.j.no.¶ In.ij.opponit ꝯ tex.dupliciter,z nõ soluit.Circa primã.de.l.si alt͛.ff.đ vsu et vsufru.lega.nõ potest aliud dici ꝙ̃ dicant Barto.z doc.hic,qđ ibi ideo q͛ nõ ꝓbabat̃ de cõtraria volũtate testatoris,ideo nõ recedimus a ꝓpria significatiõe.Aliud scilicet in.l.in summa.dic ꝙ illa cõcordat.licet glo.alleget pro contraria. Iason Papie.

1 ☞ Non debemus esse accusatores eorum que a natura proueniunt.

2 De iure communi ita succedunt filie patri sicut filij.

3 In succedendo ascendentibus non est differentia inter filios z nepotes.

4 An filius ex primogenito p̃ferat̃ patruo in successione regni.

MAximum vitium. Ista lex vt exorditur Barto.vr̃ terribilis:quia longo sermone ordinata est.Sed breuiter hoc dicit.hodie tã filij masculi quã filie femine,taz primi gradus quã sequentis:tam nati ꝙ̃ posthumi debent institui aut nominatim exheredari,sublatis differentijs medie iuris prudentie:alias eadem remedia competunt tam de iure ciuili ꝙ̃ pretorio.z q͛ difficultas huius tex.exoritur ꝓpter vitia antique iuris prudentie:que satis intrincate referuntur in text.ideo p̃mitte s͡m Cy.z latius Pau.hic:qđ hic ponunt̃ z emẽdant̃.v.vitia antiq̃ iuris prudentie:z ita ẽt sentiũt Bal.z Sali.in diuisione huius.l.sed ego puto qđ in ista.l.referant̃ sex vitia.tria in prin.l.quartum.in ver.z si preteritus.quintũ in ver.cum etiã centũ viri.sextũ in versi.sequẽti.Primũ ergo vitiũ ponit̃ ibi,si ex testamento veniant in masculis z alia in feminis.intelligẽdo tex.ꝓprie ꝓut intelligo.naz s͡m mediã iuris prudentiam forte de parte feminarum aliquid auferebat̃:z dabat̃ filijs masculis:vel forte cõdito testõ plus erat relinquendũ filijs masculis quam feminis.z hoc vr̃ probare text.in v͛.sancim⁹.ibi,z in scriptura testõrũ eas honorari.ex quo ibi imperator corrigendo vitia antiqua statuit,quod in institutione testãria equaliter honorande sunt femine sicut masculi.ex quo apparet ꝙ esset vitium hic in princi.positum.licet docto.non videãtur id pro vitio numerare.Scđm vitium ponitur ibi z alijs verbis.nam antiqua iuris prudentia disponebat filiũ debere alijs verbis exheredari ꝙ̃ feminam.q͛ filius debebat nominatim exheredari:femina aũt inter ceteros.Tertiuz vitium ponitur in ver.et inter nepotes.q͛ nepotes s͡m mediam iuris prudentiam non erãt necessario nominatim exheredandi.q͛ poterant inter ceteros exheredari.secus erat in filijs primi gradus.z hoc vitium declarat gloss.in.l.scđa.in verbo impedimento.in.iij.lo.§.e.Quartuz vitium ponitur in ver.z si preteritus.z erat alia differentia inter filios masculos preteritos,z filiam preteritam:q͛ filius preteritus ipso iure dicit testamẽtum nullum de iure ciuili,vel cõtratabulat:filia autem solum poterat p ius accrescendi certam partem hereditatis consequi:ita tñ vt oibus legata prestaret.Quintum vitium vide p te.Sextum vitiũ ponitur in fi.in ver.sed q͛ et aliud.qđ vide per te.qđ est circa filias natas.z filiã posthumã.z breuiter tene ꝙ oẽs tales differentie sunt per hanc.l.sublate.z hodie filij masculi:siue nati siue nascituri:siue primi gradus siue vlterioris:vt sunt nepotes vel pronepotes:dũmodo primũ locũ obtineant:z tam filie nate quam posthume,debẽt in testõ institui,vel nominatim exheredari.alias tã ꝙ̃ preteriti vel preterite habent de iure ciuili ius dicendi nullum:qđ durat perpetuo.vel de iure pretorio ius ꝯtabulandi quod durat anno.l.ij.z.l.si emancipata.§.qui admit.¶ In text.ibi,maximum vitiũ.tex.videtur tacite loqui de vno vitio ex quo in singulari:z tñ sunt sex vitia vt dixi.§.ideo dicunt Cy.z Albe.ꝙ termin⁹ iste naturaliter z indefinite ponitur,z potestas resoluit̃ in species subsequẽtes.¶ In v͛.cũ etiã cẽtũ viri.q͛ litera est equaliter obscura aduerte:qđ ibi ponitur quintũ vitium:quod correlarie infertur ex eo quod dixit in ver.z si preteritus:nam s͡m mediam iuris prudentiam filia preterita erat deterioris conditionis quam exheredata:qđ videtur absurdũ:ex quo pater magis videtur odio habuisse filiã exheredatam.nã exheredata p querelã inofficiosi testamẽti cõsequebat̃ quartã,nemini legata prestare cogebat̃.l.papinian⁹.§.si.z.l.titia.ff.de inof.test.filia aũt preterita debebat habere semissez.i.dimidiã hereditatis:s͡z in illo semisse poterat grauari vsqꝫ ad dodrãtẽ:idest vsqꝫ ad nouem vncias.z sic in effectu apud eã nõ remanebãt nisi tres vncie pue,q̃ faciunt vnciã cũ dimidia.Postea imperator in ver.z si s͡m nostre cõstitutiõis,rñdet tacite obiectioni per verba obscura z diminuta s͡z est ei⁹ intẽtio.Nã.§.dictũ est ꝙ filia preterita erat deterioris cõditionis:cum in effectu p̃stitis legatis nõ haberet nisi vnciam cuz dimidia:exheredata aũt habebat q̃rtã sine onere legatorũ.nã vr̃ ꝙ hoc nõ ob.q͛ fili⁹ q min⁹ h͡z legitima,põt agere ad supplemẽtũ legitie:p nouã ꝯ̃ctionẽ positã.in.l.

[a] ¶ Mẽtem ꝙ̃ v͛ba. Ad de Jo.d̃ san.in.c.odi.z ꝑiect.xxiij.q.j.

quoniam in priorib⁊.§.de inoffi.testa.Imperator hic respondet ꝙ illud remediũ agẽdi ad supplementum habet locum tm̃ in filia exheredata:nõ in preterita:de qua loquimur.⁊ ideo dicit Ange. hic in fi.col.ꝙ nõ ꝓbat alibi melius ꝙ̃ hic falsam esse opi. Barto. in.l.si pater.§.de insti.⁊ substi.dum dixit hodie valere testm̃ in quo filius est institut⁹ sub conditione casuali,dato ꝙ nõ sit in defectuz eius exheredat⁹,dato etiã ꝙ ista censeat̃ p̃teritio:ꝑpter.d.l.qm̃ in prioribus,⁊ dicit Ange.hic esse tex.ꝙ illa.l.non hꝫ locum in filio preterito.⁊ ita etiã Fulg.hic in fi.col.⁊ reputat not.Sed respondi in.d.l.si pater.ꝙ iste text.loquit̃ in filio qui sit oĩno preteritus: qḋ non est in casu illo:vt ibi declaraui.¶ In text.ibi:qui enim tales

1 differentias inducunt ⁊c.no.† ꝙ nõ debem⁹ esse accusatores eoruz que a natura proueniũt:ideo tex.in.l.fluminuz.§.quanꝙ̃.ff.de dã. infec.dicit parcendũ esse vitio naturali.⁊ Cy.Albe.⁊ Ange.hic dicunt per hunc text.ꝙ in his que beneficio nature obueniunt,nemi

2 nem laudari nec vituperari decet.¶ † Secundo not.ex text.ꝙ de iure communi ita succedũt filie patri sicut filij masculi:⁊ qui aliter disponunt sunt accusatores nature:qꝛ non oẽs masculi progenerẽtur,⁊ dicit tex.nota.in.l.lege.xij.tabularũ.in fi.col.j.de legi.here. ꝙ qñ nascunt̃ femine ꝓcedit potius causa patris ꝙ̃ matris.⁊ istuz tex.inducũt Sali.⁊ Pau.hic:⁊ ante eos Barto.in.l.j.ij.q.princi-

a pali.C.de sum.trini.ꝙ statutũ disponẽs[a] ꝙ existentibus masculis filie femine non succedant,dicitur ꝑpter hoc odiosum:in quo communiter concludit̃,ꝙ ex parte masculorum est fauorabile:⁊ ex illa parte ampliãdũ:ex parte vero feminaruz odiosum:⁊ ex illa parte restringendum,ƒm Bald.Sali.Moder.in.l.ij.per gloss.ibi.§.de in ius voc.cum illis que ibi dixi.Facit quod dicit Barto.in.l.qui

3 exceptionem.in prin.ff.de cõdi.inde.¶ † Tertio not.in versi.sancimus.ibi:⁊ hoc non solum ⁊c.ꝙ in succedendo ascẽdentibus nõ est

4 differentia inter filios ⁊ nepotes:⁊ istud inducit̃ per Panor.† ad arduam questionem que in regnis ⁊ in principatu sepe contingit: stante consuetudine vt primogenitus succedat in regno vel in du-

b catu:quid si moriatur primogenitus,[b] an secundogenitus: et sic patruus:an nepos debeat succedere in regno:⁊ sic filius primogeniti,quã qõnem late examinat Ioan.and.in addi.Spec.in titu.de feu.super rubrica:vbi decidit pro nepote:⁊ refert multa que alias adduxit Oldra.in curia romana coram rege roberto:que ponit Oldra.in consi.xciiij.incip.Eleganter circa negotium.vbi decidit pro nepote.idem tenet Bal.in.l.liberti.in.vij.colũ.C.de ope.liber. Pet.de ancha.in.c.licet.de voto.⁊ in cõsi.lxxviij.incip.dicta facti narratio.⁊ idem consuluit Pau.in consi.clviij.incip.In presenti causa.prout ipse refert in aut.post fratres.la.j.j.de legi.here.idem tenet Cy.in.l.imperialis.C.de secun.nup.⁊ Panor.in cõsi.lxxxvj. incip.In presenti qõne.in.j.volu.per vnam nouã consyderationez per quam reprobat rationẽ Barto.in.d.aut.post fratres.⁊ refert Ioan.bertachinus aduocatus consistorialis in suo repertorio in versi.nepos regis.vnum quod dicit esse communiter incognitum: sed se audiuisse a dño Ioanne fran.ex auditoribus Rote se in annalibus legisse ꝙ Oto Imperator supra rhenum apud treuerim existens cum baronibus:dum hec questio de facto accidisset inter patruũ ⁊ nepotem:voluit eam decidi iudicio gladiatorio:et ꝙ vix nepos vicit:quod cum estimaretur iudicio dei processisse,ordinatũ fuit abinde in antea nepos ꝙ succederet.Contrariam opinionẽ pro patruo:⁊ sic pro secundo genito:tenet Bart.per vnam nouam rationem in.d.aut.post fratres.tenet Andre.de isernia in c.j.de natura successionis feudi.⁊ in.c.j.§.preterea.ij.colũ.de prohibi.feu.alie.per Fede.⁊ in.c.j.de eo qui sibi ⁊ here.suis.Imol.et Hemi.⁊ in.c.grandi.de sup.negli.prela.in.vj.Cuma.in.l.cum ita. §.fin.ff.de lega.ij.Fran.de are.vbi bene examinat in consil.clxiij. incip.Diligenter ⁊ mature discussis.Alex.in consi.liiij.in.iij.vol. incip.Ponderatis verbis testamenti.in.iiij.col.⁊ duabus sequentibus.vbi dicit ꝙ semper sequutus est istam opinionem pro patruo,melioribus rationibus probatã ⁊ magis cõmunẽ:et ita pronuntiauit papa Bonifacius pro rege Roberto contra regẽ Vngarie:licet Bal.in.d.l.liberti.dicat ꝙ papa in hoc fuit partialis: ⁊ ꝙ ita iudicauit propter summã sapientiam regis Roberti:⁊ ꝙ ipse rex Robertus videns pro se indebite pronuntiatum studuit transferre regnum in regem Vngarie:⁊ ꝙ ipse rex Robertus duz similis causa sibi fuisset commissa in ciuitae Auinionensi iudicauit pro nepote contra patruum.prout etiam refert Paulus hic: putaui semper esse dubium:⁊ ideo Bald.in.l.cum antiquioribus. j.de iure delibe.arguit ⁊ non decidit.¶ Gloss.in verbo substantie,diuiditur in tres.In prima declarat text.In secunda opponit vno modo ⁊ non soluit.In tertia opponit alio modo.Secunda ibi:hec tamen iniuria.Tertia ibi:sed hodie iure autenticorum. ¶ In secunda parte dũm allegat.l.non putauit.§.fi.est corrupta, ⁊ debuit allegare.l.filium.in fi.ff.de bono.possess.contratabu.vbi filius emãcipatus preteritus si contratabu.tenetur prestare legata coniunctis personis.filius autez in potestate exheredatus queretãs testamẽtũ neminẽ legata prestat.l.papinian⁹.§.fi.⁊.l.licet.ff.

a ¶ Disponens.Adde Ioã.and.in addi.Spec.in rubri.de suc.ab inte. Ange.cõsi.lxvij.incip.Martinus.

b ¶ Primogenit⁹.Adde Bal.in.l.ex hoc iure.in.vj.q.ff.de iusti.et iure. Bald.in.c.j.de fil.natis ex matri.ad mor.Paul.de ca.in.l.is potest.ff.de acq.here.

c ¶ Pñt.adde glos.in.§.exhr̃datos.in aut.de here.⁊ fal.glos.in aut.vt cũ de app.cog.in.§.aliud quoqꝫ.Ioã.an.in addi.Spec.in tit.de instr.edi.in.§.nũc autem.versi.si autem.

d ¶ Filiũ.adde qd dicendũ est de papa:an maledicendo excõicat.vide Bal.in pe.grego.in fin.xij.colũ.vbi concludit ꝙ non.

de inof.test.ergo nõ dꝫ dici vitiũ qḋ exheredatus sit melioris conditionis p̃terito:cõtra tex.nostrũ:nõ rñdet.Bar.dicit fatendo qḋ est vitiũ:⁊ ꝙ hoc corrigit̃ ꝑ aut.ex cã.j.eod.⁊ qḋ dicet ibi,vbi nihil dicit Cy.sentit sol.sed non explicat.Aliter dicũt Ful.⁊ Alex.ego plani⁹ rñdeo qñ iste tex.ↄsyderauit quo ad quartã debitã in qua exheredatus:non debet esse melioris conditiõis quaz p̃teritus.lꝫ forte in alijs non sic.⁊ tunc arg.nihil ob.¶ In.iij.parte gl.qꝛ gl.nõ respondet huic secunde oppositioni.vbi filia exheredata propter legatũ sibi factũ est melioris cõditionis etiam quã filius institutus:dic ꝙ obiectũ non valet:qꝛ data paritate nil obstat.nã presupponit filio instituto ita factũ esse legatuz sicut exheredato.Argumentũ gl.nõ ob.Aduerte tñ dñ glo.dubitat,an legatũ factũ ipsimet filio exheredato sustineat̃ ꝑ aut.ex cã.j.e.⁊ cõiter tenetur ꝙ nõ, qꝛ q impugnat testm̃ reddit̃ indignus relictorum in eo.l.post legatũ.ff.de his quibus vt indignis.facit.l.filium.§.oĩbus.ff.de legatis prestandis.⁊ ita tenent Ange.Ful.⁊ magis cõiter alij.⁊ bart. in.d.aut.ex causa.in antepenul.col.vbi dicam.lꝫ Pau.hic contrarium dicat vt ibi dicam. Iason Papie.

1 ☞ Parẽtes possunt exheredare filios ex quatuordecim causis, limita vt.j.nu.10.

2 Pater in testamento maledicendo filium etiam ex causa sufficiẽti ad exheredationẽ,non dicitur eum exheredare.

3 Pater põt per pactũ remittere cãm ingratitudinis commissam: ex qua nõ poterit filius amplius exheredari.⁊.nu.13.

4 Per ingressum religionis non tollitur causa ingratitudinis,propter quã potest filius a patre exheredari.

5 Causa ingratitudinis an tollat̃ per superuenientem furorem.

6 An valeat exheredatio exp̃ssa aliqua cã eque grauis seu grauior illis.xiiij.propter quas filius potest exheredari.

7 Etiã ex identitate rõnis non est licita extensio,propter taxatiuam in lege positam.

8 De iure ffor um ⁊.C.si filius ↄhebat turpes nuptias ↄ̃ voluntatez patris,poterat pater ex hac cã eũ exheredare.⁊ nu.9.

11 Si pater exp̃ssit in testa.plures cãs,quarũ alique sunt vere,alie nõ, sufficit vnam esse veram.

12 Qñ pater exheredat filiũ lꝫ debeat inserere cãm legitimã, non tñ tenetur inserere locũ ⁊ tp̃s commisse ingratitudinis: lꝫ heres teneatur locũ ⁊ tp̃s probare.

14 Si pr̃ in testa.exheredauit filiũ ex iusta cã,deinde filius se reconciliauerit cũ patre:ex hoc ipso exheredatio intelligit̃ adempta.

Non licet. Ista auten.venit correctiue ad.l.C.inꝙ̃tum in.l.dicebat qḋ filius ex causa potest exheredari.pꝫ,qꝛ posthumus poterat exheredari,⁊ tñ nõ poterat cãm ingratitudinis committere.hodie est correctũ ꝑ istam auten.per quã filius nõ potest sine

1 causa exheredari vel preteriri:cum alijs vt in text.¶ † Not.quod

c parentes possunt[c] exheredare filios ex.xiiij.causis de quibus in §.aliud quoqꝫ.versiculo causas.in autentico.vt cum de appellat. cog.gl.in.c.quintauallis.de iureiur.econtra autem descendentes vt filij possunt exheredare ascendentes ex.vj.causis:vt in.d.text. transuersales aũt solum ex tribus pñt exheredari.vt dicit text.in §.ingratitudinẽ.in autẽtico de nup.in antepe.col.⁊ si dicatur que sit ratio diuersitatis quare filij ex pluribus causis pñt exheredari ꝙ̃ ascendentes, dicunt Cy.Alb.⁊ Fulg.qḋ rõ est quia vbi maior cadit affectio,ibi maior ingratitudo ⁊ iniuria,ergo cũ parẽtes magis afficiantur filijs quã econtra,certe maiores cãs ingratitudi-

2 nis filij pñt cõmittere.¶ † Not.tñ diligenter quod pater in testõ maledicẽdo filiũ,etiã ex cã sufficienti ad exheredationẽ,puta si di-

d cat maledico filiũ,[d] qꝛ me verberauit:per hoc non dꝛ exheredare. sicut nec bñdicendo dꝛ euz instituere.qꝛ verba dignationis vel indignationis non disponũt illud qḋ sunt.licet in veteri testõ ↄ̃trariuz esset.qꝛ maledictio patris euertebat domũ filiorum ita singulariter Bald.in proemio decretaliũ in vlt.col.verum est qḋ si pater in testõ aliqd relinquat ꝑ sua bñdictione,est pinde ac si diceret pro sua instõne.ita Alex.in.l.nã qḋ.§.non oĩs in.iiij.colũ.ff.ad treb.et in ↄ̃s.lxx.in.ij.vo.inci.Viso ↄsilio alias pinde reddito ⁊c.in.ij.col.⁊

☞ sequẽti.⁊ dixi in aut.nouissima.§.de inof.test.¶ Item diligẽter aduerte ad aliud qḋ vr̃ mirabile in practica,qḋ si filius cõmiserit causam ingratitudinis ↄ̃ patre per quã possit exheredari,si penitẽtiã viuo patre agat,vel ante conditũ testm̃,non põt ex illa cã exheredari a patre.Istud ꝓbat̃ ꝑ simile.nã si filia peccauerit in corpus suum est iusta cã per quã põt eam pr̃ priuare dote,⁊ negare alimẽta:ƒm Specu.in ti.qui filij sint legitimi.ver.sed quid si filia tua.Bar.in.l.si.C.de dotis promissio.tñ si filia agat pniam, non põt amplius priuari dote vel alimentis.ita Specu.in loco allegato versi.quid si ipsa penitet.doc.in.c.quintauallis vbi inter alios domi.Anto.in.iij.colum.de iureiuran.Bal.in.l.si filiam.per illuz tex.§.de inoffi.test.Facit.l.imperialis.§.de nup.⁊ tex.in.c.ferrum. l.distin.⁊ hoc in terminis quod filius qui penitentiam egit viuo patre vel ante conditum testamentum non possit ex illa cã exheredari tenet

3 dari, tenet singulariter Alex. in. l. j. in. xviij. colu. ff. so. ma. ¶ † Item 7 tertio aduerte q pater potest per pactum remittere causam ingratitudinis commissam: 7 ex ea non potest filius amplius exheredari. sm Ange. 7 Pauli. in. l. fi. §. de pac. 7 colligitur ex doctrina
4 Bart. ibi in. ij. col. circa fi. ¶ † Item 7 quarto aduerte quod si fili9
a commisit[a] causam ingratitudinis per quam potest a patre exheredari, deinde ingrediatur monasterium, non absoluitur illa causa ingratitudinis. gloss. est notabilis in autentico de mona. in princ. in verbo maculam. ponunt Cy. 7 Bald. in. l. deo nobis. §. de episco
b pis 7 clericis. licet per ingressum monasterii filius naturalis[b] tantum legitimetur: vt dicit singulariter Guilielmus in. l. j. §. de sacrosanctis. vbi refert 7 sequitur. Bal. in. v. colum. ad similitudinem eorum qui olim dabantur curie. vt est gloss. institu. de heredi. que
5 ab intesta. in. §. quib9. in verbo curijs. ¶ † An aut per furore supueniente tollatur causa ingratitudinis commissa. ponit Bartol. in. l. ex facto. 7 ver. vij. requiritur. ff. de vulga. 7 pupillari. tetigi in
6 l. furiosum. supra qui testamenta facere possunt. ¶ † Iuxta predicta. 7 hanc autenticam occurrit pulchrum dubium quid si pater in testamento exheredet filium expressa vna causa, que non sit de illis quatuordecim, sed sit eque grauis vel grauior: an exheredatio valeret, puta quia fili9 fuit rebellis, vel proditor patrie quo casu licet patri eum occidere. l. minime. ff. de religiosis. tangit Guilielmus hic et tenet qd possit. et sic tenet q ad illas. xiiij. causas de quibus in. d. versi. causas. licet addere similes vel grauiores mouetur per text. optimum in. c. j. §. porro. vsq; ad. §. penulti. titulo que fuit prima causa bene. amitten. maxime in. §. sed quia natura nouas. 7 ibi Bald. multum notat illum text. quod etiam in materia penali licet odiosa licita est extensio ex simili vel maiori causa. Quod confirma ex eo quod equiparat Bald. in. l. solo. C. de liber. causa. vbi equiparat quod ex quibus causis filius potest exheredari ex eisdem potest vasallus feudo priuari. Facit gloss. solemnis. in. l. fi. in verbo voluerit. C. de re. dona. quam sequitur Cyn. et Sali. ibi reputat singularem: nec melius potest ad hoc allegari, nam licet text. ibi in materia penali taxatiue dicat ex his tantummodo causis posse donationem reuocari, tamen gloss. extendit ad alium casum similem. vnde licet text. in. d. c. aliud quoq;. velit ex xiiij. causis tantum exheredari, poterit tamen ex alia simili. istam opi. tenet Nicola. de neapoli. in. d. c. j. §. predictis. qui sequitur. d. §. porro. idem sequitur ibi Alua. referens genitorem suum in re. aut. ex causa. j. eo. idem tenere. 7 idez tenet Ang. in. l. lex cornelia. in prin. ff. de iniu. per illum text. in ver. propior per quem probatur quod illud quod dicitur in remotioribus intelligitur. l. statuere in proximioribus. 7 per hoc dicit quod aliqui dicunt q filius potest exheredari ex causa duriori q sint ille. xiiij. expresse idem videtur tenere Alex. in. l. si quis id qd in princ. in. vj. colu. ff. de iurisdi. om. iu. per id quod ibi colligit Bald. ex glo. j. quod in penalibus licita est extensio. 7 dicit qd ista est causa satis ponderosa, in qua consuluit. 7 ita consuluit Alexan. pro ista parte in consi. cciij. in. ij. volu. inci. super themate 7 prescriptis. in. iiij col. 7 sequenti. et ista est vera et communis sententia. Contrarium tenet Alexan. hic: p text. in. d. §. aliud quoq;. vbi non posset esse text. clarior ad proposi tum, dum dicit preter ipsas nulli liceat ex alia. l. ingratitudinis causas opponere nisi que huius constitutionis serie: 7 pondera duz
c text. dicit ex aliqua alia lege. Scdo q text. ille 7 iste est correctorius, vt dicunt Cy. Alb. Sali. Pau. 7 Alex. hic sed in correctorijs[c] etiam ex maioritate rationis non est licita extensio: scdm comunem sententiam: de qua in aut. quas actiones. §. de sacrosan. 7 per hec patet non obstare. §. adducta contra. q: d. §. aliud. 7 isti text. loquuntur non solum in materia penali, sed etiam correctoria: ideo licet alias licita sit extensio in penalibus. d. iuribus: istud tn non est in correctorijs. 7 per hoc patet non obstare gl. in. d. l. fi. nec in. d. §. porro. dicit tn Alex. q consulendo 7 iudicando non est recedendum a precedenti opinione, q nemine contradicente hz. Addo q Mar. lau. in. l. j. §. fi. in fi. ff. de iniu. 2 in. formas. q. in filio proditore patrie, an ppter hanc causas possit exheredari: dicit videri qd sic. q: fili9 offendit prez et patriam. tn tenet contrariu. 7 sic contra primam opi. per. d. §. aliud quoq;. vbi non est inserta illa causa inter illas. xiiij. nec scdm eum recedendum est a forma. l. maxime cu sit odiosa. 7 fortius. q: ille cause, ppter quas pater pt exheredare filiu principaliter 7 imediate ?mittunt contra patre: 7 qn qs est proditor patrie non sic principalr 7 imediate patre offendit: quicquid tenendu, passus est disputabilis. 7 pro pte ? dicens q filius non possit exheredari ex iusta causa proditionis patrie, vel nimii, vr stringere: q: lz in correctorijs licita sit extensio ex identitate ronis, qn ratio est expressa. in. l. corrigente: q: non dicit extensio: sed est lex q loquit: vt dixi in aut. quas actiones. §. de sacrosan. tn qn constitutio est correctoria 7 penalis, vt in pposito: tuc etiaz si ratio esset expssa non esset licita extensio ex identitate illius ronis expresse. glo. est singularis in cle. vt hi g. in verbo distributionum. de 7 qua. qua sic allegat Lud. in con. cxix. inci. licet magna apud me fuerunt dubitatio. fz. d. Ant. in. c. fi. in. j. 7 xij. fal. de ?iue. ergo ds

to qd in ille. §. aliud. esset expressa ratio: tn attento q illa decisio est correctoria 7 penalis, non posset extendi ex identitate ronis scri pre. quatenus non poterit extendi simplr. et hoc videtur stringere
7 contra commune. † Scdo ad idem moueor: q: lz in correctorijs licita sit extensio qn ro est expressa in. l. corrigente, vt dixi, istud est verum nisi. l. corrigens taxatiue loquatur. q: etiam ex identitate ronis scri pte, ppter taxatiua no est licita extensio. ita singlr. Bal. in. d. aute. quas actiones. post Gui. 7 Cy. cu concor. quas ibi posui. ergo cuz d. §. aliud. loquat p taxatiua sepe replicataz, ergo no est licita extensio: q non permitteret etia si ro esset expressa. 7 tenendo ista opi. no obstat. d. §. porro. sup quo doc. magnu faciut capitale. q: vltra supradictas solutiones ille tex. nihil facit. q: vt ibi signant Iaco. de bel. et Iac. aluaro. text. ibi bene arguit a priuatione legitime ad priuationem feudi: quia isto modo est arguere ab eo q est grauius ad minus graue. quia si filius potest priuari legitima, qd est grauius, cu sit naturaliter 7 ciuiliter ei debita, multo fortius ex eisdez causis potest vasallus priuari feudo. sed econtra non lz arguere, q ex causis ex quibus vasallus potest priuari feudo, ex eisdem filius possit priuari legitima, nec valeret argumentum. q: esset arguere a minori ad maius affirmatiue: qd no licet. predictis tn no obstantibus teneo prima opi. q: com is est penes doc. nec contra ea aliquis tenet, nisi Mar. vbi. §. qui nulla de doc. metione facit. 7 pro ista opi. me multu vnu; mouet in quo visi sunt doc. errare, naz teneo q. d. §. aliud quoq;. 7 ista aut. licet. quo ad aliquid dicantur iura correctoria. tn q ad causas exheredatiois videt mihi q sint poti9 limitatoria: na lz olim etia qui non poterat comittere causas ingratitudinis posset exheredari, vt est posthumus: hodie tamen secus. in hoc credo q sint iura correctoria. sed dum enumerantur. xiiij. cau
d se[d] ex quibus solis filij possunt exheredari: credo q in hoc non sint correctoria iura, sed limitatoria. na cu in. l. C. 7. ff. varie ponerentur cause exhereda. certe p ista iura cause sunt reducte ad. xiiij. mihi vr q quo ad xiiij. causas iura sint tm limitatoria. pbo p id quod in simili tenet doc. in. l. si constate. in prin. ff. so. ma. vbi tex. dicit q constare ma. dos no potest repeti nisi ex causis ibi positis in text. querunt ibi Bar. 7 doc. an. d. l. si constante. sit correctoria, an limitatoria. 7 concludut q est limitatoria. lz ibi restringat cas. ita in pposito, 7 hoc fundameto sic state, sup quo tn cogita: pz rnsum ad oia supradicta. quia licet in correctorijs non sit licita extensio, maxime qn est lex correctoria 7 penalis, vel taxatiue loquens: tamen in limitatorijs licita est extensio. prout firmant Bart. 7 doc. in. d. l. si constante. in. x. q. prime partis principalis 7 est bonus tex. in. c. cum dilecta. ver. nos igit. vbi Panor. de cofirmatione vtili vel inutili. cu concordan. Secundo me mouet pro commui sua regula gloss. singularis in. l. tale pactu. §. fi. cu ?cor. quas ibi dedi. ff. de pac. nam si imperator qui i fecit. d. §. aliud quoq;. fuisset interrogatus de ista causa verisimiliter idem statuisset. ergo habet ac si eam expressisset iuncto eo qd dicit text. in. d. c. j. §. j. ver. si. sed q: natura. vbi dicit q non est possibile q legislator possit oes causas complecti. ideo iudex debet de similibus ad similes causas procedere. tn posses respondere q imo imperator no statuisset idem in hac causa. q: illa non immediate 7 principaliter comittit ? patre, sed contra patriam: prout sunt ille. xiiij. enumerate in. d. §. aliud quoq;. conclude ergo ex pdictis qd filius potest hodie exheredari a patre ex iusta causa. quia fuit proditor patrie: 7 ex quacunq; grauiori q sint ille. xiiij. enumerate in. d. §. causas. Caue tamen dum dixi quod p ingressuz monasterij non purgantur cause ingratitudinis ante commisse. nam in contrarium est text. in. c. no liceat. vbi glo. xix. q. iij. licet gl. in. d. auten. de mona. in prin. dicat q ille text. procedit de iure ca
8 no. ¶ † Iuxta predictam conclusionem subijcio aliam nouas questionem: clarum est q de iure foru 7 C. si filius contrahat turpes nuptias contra voluntatem patris, poterit pater exheredare filium ex hac causa. l. ij. §. si emancipatus. et. j. ff. de bo. pol. contratab. 7 dicunt turpes 7 odiose nuptie qn fili9 caperet in vxore famula suas, vel eius filiam vel ancillam. l. humile. C. de incest. nup. no. Barto. in. l. si rogatus. §. j. per illum text. cum gloss. ff. de manu. vin. l. si li
9 berta. vbi Bart. C. de nup. † An hodie possit pater exheredare filiu ex illa causa: ex quo non enumeratur in. d. §. causas. Imo in. c. accedens. de procura. tenet q no: cu posita non sit in. d. §. causas. 7 eu refert 7 simpliciter sequit Alex. ad aliud tn ppositum. in. l. j. in
10 xvj. col. ff. so. ma. 7 idem potes tenere in similibus causis. ¶ † Nunc limita regula huius tex. q hz q non licet paretibus preterire vel exheredare filios nisi expressa vna de. xiiij. causis vel grauiori: limita procedere in exheredatione facta mala mente aio priuandi filiu hereditate. 7 sic in exheredatione dolosa. secus in exheredatione facta bona mete ad prouisionez filij. l. in ulti non note. ff. de lib. et posth. 7. l. filijs matre. C. de inof. test. 7. l. in fideicomissi. §. cu postu dius. ff. de vsuris. et. l. si ita relictum. §. pegasus. de lega. ij. ita tenent Guil. 7 Alex. hic Bart. Ange. Imo. 7 alij in. l. cu; ex filio. in prin. per illu tex. ff. de vul. 7 pup. Bald. in aut. ex ca. in. x. colu. ver. iij. eppo. q exheredatus. j. eo. Ang. in. d. l. in ulti non note. quicqd

[a] ¶ Comisit. Adde text. iuncta gl. magna. in. c. fin. xviij. q. j. gl. in vbo qui ia grat. ?. in. l. deo nobis. C. de epis. 7 cle. Car. 7 sa. ba. in cle. fin. de reg. in pe. col. 7 vl. qd. Car. Alexa. j. c. cu heret. de eo q duc. i mat. quam poi. p adul.

[b] ¶ Naturalis. Adde Lu. ro. in. l. necessarius. ff. de acq. he. ide Lu. ro. i aute. similiter. l. vij. priuilegio. C. ad l. fal. barb. in c. q: nos. i. c. no. de testa.

[c] ¶ Correctorijs. Adde gl. i ver. numerandi. in. c. statutu. de rescri. li. vj. an. de but. in. c. olim. de ver. sig. Alex. de imo. i. l. si constate. in prin. ff. so. ma.

[d] ¶ Cause. ad de. xv. cas in qua pr pot exheredare filiu, s. qn est heretic9. sm H. 7 Abb. antiquuz in c. quicunq; de hereticis.

teneat Sali. hic. ¶ Secūdo limita non procedere in exheredatione que fit volūtate filij: vt qz pater dicit exheredo filiū volēte ꝛ cōtentum exheredari. vel qz filius scribat testm̄ in quo sit exheredatus. iuxta. l. nō putauit. §. si qs sua. ff. de bo. pos. ꝯtra tabu. qz oēs cāe q̄ ponunt̄ in. d. §. cās. ꝑcedūt inuito filio. ita Gui. ꝛ Alex. hic Bart. ꝛ cōiter alij in. l. si qñ. §. fi. C. de inoffi. test. lz gl. ibi late disputās contrariū teneat. sicut in fin̄ dicit Cy. i. l. pater. in vl. q. C. de insti. ꝛ sub. sti. qñ filius instituitur sub conditione potestatiua, ꝛ in defectum exheredat̄, valet exheredatio sine causa. qz procedit volūtate filij. Intellige tñ qñ filius consentit exheredationi ante fctm̄ testm̄ vel tp̄e testamēti. si aūt pr̄ exheredasset filium sine cā, quo casu testm̄ nō vz: vt hoc tex. lz filius postea consentiret, nihil tn̄ operaret̄ eius cōsensus. ita notabiliter Ang. ꝛ Imo. in. l. si quis posthumos. §. j. ꝛ ibi Alex. in fi. simpl'r sequitur. ff. de lib. ꝛ post. ¶ Tertio mirabiliter limita istū tex. ꝑcedere soluz in filijs obtinētib⁹ primū locū. secus in nepotibus alijs. qz licet ꝑm ꝯsiliū. l. vellei. debeant exheredari: qz possent mortuo patre subintrare primū locū: talis exheredatio pōt fieri sine insertione cause. ita Bal. in repe. l. pater filiū. in. xj. col. ff. de inof. test. dicens esse suū dictū, quod antiqui non viderūt. idē tenet Bal. in repe. l. in suis. in. xx. col. ff. de li. ꝛ posth. ꝛ in l. posthumorū. in fi. ff. de iniust. rup. lz de hoc dubitet in. l. si qs filiū. C. de inof. testa. ꝛ vere est multum dubitabile: ꝛ in contrarium fortiter facit iste tex. dum dicit non liceat parenti aliquem ex liberis. ¶ Quarto limita istā regulā ꝑcedere in ascendentibus vel descendentibus. secus in trāsuersalibus. cum tex. solū dicat de parētib⁹. ita tenent Gui. ꝛ Bar. in. l. fratres. C. de inof. test. ꝛ ibi Bal. in. v. q. ꝛ se. ꝛ Sali. ꝛ Imo. in. l. filio ꝑterito. i. vij. char. ff. de iniu. ru. ꝛ Alex. hic. lz ꝯtrium ꝛ male sentiat Cy. in aut. ex causa. in. ij. q. j. e. in discursu. ¶ Quinto multū singl'r limita dictā regulā non ꝑcedere in testatore volēte ingredi monasteriū, vel cogitāte de ingressu tp̄e quo testatur. nā lz iste pōt exheredare vel preterire filios: lz non inserat cām legitimā. tñ filij pñt petere legitimā: cōdictione ex. l. istud est qd sing. vult Bar. in aut. si q̄ mulier. in. iij. col. in pn. vbi dix. C. de sa. san. p. §. primū. in ver. quoquomodo. i aut. de mona. Itē si lz militi tp̄alis militie quāto magis militi celestis. ꝛ sequuntur Bald. Gui. ꝛ Pau. ibi: q dicūt testatorē cogitasse de ingressu, qñ post paucos dies post testm̄ est ingressus. idē qd Bart. tenet Panor. in. c. in p̄ntia. in. xv. col. de ꝑba. verū est q decisionem Barto. reprobat notabiliter Lu. in ꝯsi. cccxvij. inci. opinionē hāc. ꝛ ante eū Salice. in. d. aut. si qua mulier. vbi. etiam tenui ego ꝯ Bar. ¶ Sexto limita istū tex. nō ꝑcedere in filia q̄ ꝓhibet̄ p statutū succedere ab intestato patri, existentibus masculis: qz si exheredet̄ vel ꝑtereat̄ sine cā vz testm̄. qz si pr̄em intestatū faceret oīo non succedit. fz Bal. in. l. posthum⁹. §. si qs ex his. ff. de inof. test. vbi dicit ita cōsuluisse. sequit̄ Lu. in ꝯsi. xiij. inci. idē videt̄ mihi d iure ꝯcludēdū. Paul. in aut. ex cā. in. ix. col. j. eo. faciunt que not. Bar. in. l. fi. §. j. ff. ad tertu. ¶ Septimo limita ꝛ attende qd pr̄ non pōt exheredare filiū nisi expressa vna ex. xiiij. causis: vel duriorꝫ: verū est quo ad hoc vt valeat testm̄. qz si sit facta exheredatio sine cā. testm̄ non valet quo ad exheredationē: tñ si ꝓbat̄ p heredē qd filius cōmisit cām ingratitudinis per quā potuit exheredari, licet pr̄ eā nō expssit i testō: tñ ea ꝓbata filius repellit vt nō possit etiā ab intestato succedere. ita fin. Ange. in. §. ingratitudinē. in. j. no. in aut. de nup. p illum text. ꝑm primū intellectū gloss. ibi. ꝛ iō dicit ipse q aduocatus heredis scripti debet esse cautus, vt semp ꝓbet cām ingratitudinis filij: licet in testō non sit expressa: qz ea probata repellet̄ filius ab intestō. pro qua limitatione faciunt q̄ dicā in aut. ex cā. vbi tenebo q si filius sit ꝑterit⁹ cū insertiōe cause, lz testm̄ sit nullū quo ad instōnē: tñ si cā ꝓbat̄ p scriptū heredē, repellitur filius. ¶ Octauo notabiliter limita in patre ꝑtereūte filiū bānitū in ere ꝛ in persona: qz cū talis filius habeat̄ p mortuo, testm̄ vz: lz talis fili⁹ sit ꝑterit⁹: nec fiscus pōt rūpere: fz Bal. i. l. si qua pena. ff. d his q sunt sui. ¶ † Adde etiā q si pr̄ in testō expssit plures cās q̄ruz aliq sunt vere alie nō, sufficit vnā eē verā. ita Bal. hic: p. l. auxiliū. in fi. ff. d mino. ꝛ. §. qui autem. insti. d exc. tu. lz debuit allegare tex. in. §. siue igit oēs. ꝛ. i. §. si tales. in aut. vt cū de ap. cog. Facit dictū fin. Im. in. c. in p̄ntia. de renūti. q snia lata expssa duplici cā, si vna sit vera, alia falsa, vz snia ex cā vera: qd dictū refert p si. Imo. i mille locis. i. l. si is ad quē. ff. de acq. he. in. l. si plagij. ff. de ver. ob. ꝛ alibi sepe. lz idē dicit Bal. in. l. ij. §. ignominie. ff. de infa. ¶ † Adde ēt q qñ pr̄ exheredat [a] filium, lz debeat inserere cāz legitimā, vt hoc tex. nō tñ tenet̄ inserere locū ꝛ tēpus cōmisse ingratitudinis: tñ heres tenetur ꝓbare locū ꝛ tp̄s. l. ite exigit. ff. de dolo. l. ꝑtor edixit. ff. de iniu. ita Bal. in cōsi. inci. ꝓposito q zacharellus. qd refert ꝛ simpl'r seqtur alex. hic. ꝛ in cōsi. cciij. ij. vol. incip. sup themate ꝛ dubijs. C. scriptis. in pe. colū. ¶ † Adde ēt dū. s. dixi q pr̄ p pactū pōt remittere filio cāz ingratitudinis cōmissam. Itē q ēt fili⁹ si viuo pr̄e vel añ testm̄ pn̄am egerit nō pōt ex illa causa exheredari. † Adde q si pater in testō exheredauit filiū ex iusta cā, deinde filius se reconciliauerit cū patre: hoc ipso exheredatio intelligitur adēpta. ita no. Bart. in. l. ij.

a ¶ Exheredat. Adde docto. in. c. presentium. de testi. lib. vj. ꝛ i. c. pia. de exceptio. eo. lib.

b ¶ Deficiente fun. adde c. cuz paul⁹. j. q. j. c. fin. de psby. non bapti. gl. fi. i. c. vbi sana fides. xxiij. q. j. ꝛ sunt ꝓba origina lia apostoli prime ad Cor. iij.

c ¶ Ex causa. Adde bart. in. l. j. in. §. ex incēdio. ff. de incē. rui. nau fra. bal. in. l. de pecorib⁹. C. de. l. aqui. Jo. an. in. c. auditis. de ꝑcu. Abb. in c. fin. de re. p mu. Old. cō sil. xlix. inci. cōsueuit dubitari.

§. nō solū ante fi. ff. de adi. lega. per illum tex. iuncta. l. q si iterum. que oia no. bene ꝛ diligenter. Iason Papie.

1 ¶ An hec auten. habeat locum in preteritione paterna.
2 An. l. nostra habeat locū in preteritione posthumi.
3 An. l. nostra que hz locū in preteritione filij taz nati q posthumi, procedat etiā in preteritione facta a patre ignorante.
4 Aut. nostra non habet locum quo ad conseruationem legatorū quando filius siue natus siue posthumus est ignoranter preteritus: qd amplia. vt. j. nu. 5. ꝛ limita eā sex modis vt. j. nu. 6.
7 An aut. nostra habeat locū in filio emancipato ꝑterito. nu. 8. ꝛ
9 Multe sunt species institutionum.
10 An substōnes sustineantur per hanc aut.
11 An fideicom. vniuersale sustineatur per hanc aut.
12 An dandū causa conditionis implende sit soluendū heredi instituto cuius institutio rumpitur: an filio qui propter preteritionez institutum excludat.
13 An institutio ꝯiuncte ꝑsone ꝯseruetur, qñ ꝑterit⁹ est emancipat⁹.
14 Sub appellatione cetera. quid veniat.
15 Legatum relictū filio preterito vel exheredato infringenti testa. non sustinetur per hanc aut.
16 Legata ꝛ alia disposita in testa. hodie sustinentur per hāc aut. nō obstante q filius sit preteritus vel exheredatus: fallit tñ in multis casibus vt. j. per totum nu.
17 Verbum irritum importat ipso iure.
18 An hodie correcti sunt tituli de inoffi. testa.
19 Testa. filijfa. conditū in castrensibus vel quasi nō subiacet hodie querele: sed an si sit miles, ꝛ pretereat patrem cū causa, competat patri ius dicendi nullum.
20 Qua actione petant̄ legata conseruata per hanc aut. ꝛ nu. 21.
22 An filius preteritus vel exheredat⁹ q ab intesta. succedit intelligatur grauatus ad fideicom. retentis duabus quartis: virtute clausule codicillaris posite per patrē in testamento.
23 Clausula codicillaris semp habet vim fideicōmissi vniuersalis.
24 An clausula codicillaris operet̄ fideicō. qñ posthum⁹ est ignorāter ꝑteritus a patre, q postea est natus: vt virtute dicte clausule sit obligatus restituere hereditatē p fideicōmissum. ꝛ nu. 25.

Ex causa. Famosa ꝛ repetibilis est. ꝛ est materia intricata in qua doc. equiuocant. ꝛ venit ad. l. C. correctiue. duz dicebat̄ in. l. maximū vitiū. qd filia ꝑterite tenebat̄ prestare legata vsqz ad dodrātē. sed filia, exheredata nō: prout etiā habetur in. l. cū duobus. C. de inoffi. test. per istā aut. corriguntur illi tex. cū simi. ꝛ statuitur generaliter qd legata oibus prestentur. ꝛ oia in testō disposita valent: licet filius sit preteritus vel exheredatus. ꝛ hac ratione Ir. bene posuit hanc aut. super hac. l. licet Fulg. hic: ꝛ in aut. non licet. C. eo. arguat Ir. ꝛ dicat q male posuit hic istā aut. qd melius staret in ti. C. de inoffi. testa. maxime super. d. l. cum duobus. ꝛ male: qz cum ille titulus solū loquat̄ de filijs exheredatis. ꝛ ista aut. loquatur etiam de preteritis. ideo melius hic sita est. ¶ Premittit ad euidētiā Bald. hic multa que per te vide. Inter alia illud premitte qd nedū iure ꝯ̄ꝑorū, sed etiam. C. institutio heredis censebatur caput ꝛ fundamentū testamenti. §. ante heredis. insti. de lega. hinc q nō adita hereditate p institutū heredē oia legata ꝛ disposita in testamento corruebant. l. si nemo. la. j. ff. de testa. tute. ꝛ. ff. de regu. iur. §. si nemo qz deficiēte fundamēto [b] oia necessario corruebāt. hic eueniebat q si filius erat preteritus vel exheredat⁹ indebite, quo casu annullabat̄ instō heredis scripti: p ꝯ̄ns oia legata ꝛ disposita in testamēto corruebāt. l. j. C. de codicil. l. papinianus. §. fin. ff. de inof. testa. Istud ꝯsyderās Iustinian⁹ autor hui⁹ aut. seu i corpore vnde sumit̄, ꝛ videns qd qñ filius in potestate erat preteritus vel exheredat⁹ in testō patris sine cā, filio solum fiebat iniuria quo ad institutionē: qz si filius fuisset institutus, non potuisset cōqueri de pr̄e: ideo scripta rōne statuit, qd qñ filius in p̄tāte est ꝑteritus vel exheredatus sine cā, q testm̄ solū rumpat̄ quo ad instōnem. et sic in illo solo in quo facta est iniuria filio. p consequens oia legata et alia disposita in testō valēt ꝛ sustinētur. qz etiā si filius fuisset institutus talia legata ꝛ alia disposita fieri potuissent. ꝛ ista est vna rō hui⁹ tex. ex qua sequit̄ q si testm̄ vitiat̄ ex alia cā substō annullatur ex alia cā, puta ꝑpter errorē testōris: tūc oia disposita in testō annulant̄. l. eā quā. j. de fidei. ꝑm Bal. ꝛ Pau. hic. verū est q bar. hic in. viij. colū. ad fi. assignat aliā rōnez ad hāc aut. que non est bona. hoc expedito venio ad aut. ipsam, que licet breuissima sit in se, diuide tamen eam in tres. In prima ponitur dictum. In secunda eius modificatio. In tertia ex modificatione ponit̄ limitatio. scda ibi, q̄tum ad instōnes. tertia ibi, cetera nanqz firma permanent. et figura casum in nube vt faciunt Cy. ꝛ Albe. hic. ¶ In text. ibi ex causa. gl. j. ꝛ ij. itellexerūt q dictio ex cā, importet q ꝑteritio vel exheredatio dz fieri cū cā. ꝛ cā omissa testm̄ sit irritū ipo iure. sed dic [c] melius q dictio ex cā. capitur pro dictiōe ꝑpter. ac si diceret ꝑpter preteritionē vel exheredationē filij ꝛc. sic ponit intrāsitiue: sicut in l. j. C. de

l.j.§.de cōdi.indebi.⁊ ita Bar.hic in.v.col.in prin.Pau.⁊ Alex. circa prin.¶Ego sic pcedā.q2 iuxta ordinē singulo2ū verbo2um tex.expediam totū apparatum Bar.⁊ doc.exceptis his q̄ tangun tur in glo.expediui dictionē ex cā.Sequitur in tex.preteritiōis.su per isto ver.ꝑteritionis.examināda sunt quatuo2 dubia pricipalia disputabilia ⁊ necessaria ad intellectū tex.q̄ Bar.expedit.per qua tuo2 opp.†Primo habemus videre an ista aut.etiā h3 locum in preteritione paterna.Scdo an ista aut.q̄ loquit̄ in ꝑteritiōe vł ex heredatiōe filij nati hēat locū in ꝑteritiōe vel exheredatiōe posthu mi.Tertio an ista aut.habeat locū i ꝑteritiōe ignorāter fctā a pre q̄ ignorabat se habere filiū.Quarto an ista aut.habeat locum in preteritione filij emā.¶Redeo ad primū pro cuius introductio ne scias quod ista aut.sine dubio habet locum in preteritione ma tris vel linee materne.cuius preteritio habetur pro exheredatiōe. §.mater.insti.de exhere.lib.s3 dubiū est an ista aut.habeat locum in preteritione patris vel linee paterne facta de filio in ptāte.q2 ta lis preteritio nō habet̄ pro exheredatione.sed annullat testm̄ ipso iure.Dubiū facit.l.filio ꝑterito.ff.de iniust.rup.q̄ dicit q8 si filius in potestate sit preteritus,testm̄ ipso iure est nullum.⁊ oīa legata corrūnt.si ergo diceremus q8 ista autentica h3 locu3 in preteritio ne patris,sequitur ꝙ illa.l.sit correcta.⁊ glos.in.§.aliud quoq3.in aut.vt cū de app.cog.⁊ antiqui quos refert Bar.hoc tenēt:ꝙ ista aut.solū debeat intelligi de preteritione matris vel linee materne q2 cu3 ista aut.sit inducta fauore filio2ū.vt.§.si autem hec obserua ta.in ver.ne liberi falsis accusatiōibus in corpo.huius autem.certe si intelligit' ꝙ loqtur etiā in filijs ꝑteritis,esset in eo2 dānū.q2 qn̄ filius in potestate est ꝑterit',testm̄ est ipso iure nullū:⁊ nemini te net̄ legata pstare.Itē q2 tex.ibi solū dicit exheredatis,de ꝑteritis verbū nullū.Breuiter cōis sentētia est q8 ista aut.habet locu3 ge neraliter nō solū in preteritione matris vel eius linee,sed etiam in preteritione paterna facta de filio in potestate.⁊ istam tenent glo. hic allegate per Bar.p aliqua vt per Bar.hic precipue ponderā tem tex.in dicto.§.si autem hec obseruata.per eius rationem.⁊ in verbo circūscriptionē.vt hic per eū.Istā cōclusionē limitat in effe ctu Bar.per verba multa,vt procedat in preteritione facta scien ter a patre,qui sciebat se habere filium:que large dicitur exhere datio.⁊ hoc dicit ꝑhendi in.d.§.si aute3 hec obseruata.in ver bo exheredatus.nā sub verbo exheredatus dicit Bar.cōprehen di preteritionē factā a sciente,q̄ large dicit̄ exheredatio.pro cuius intelligentia dicit Bar.per verba diffusa quod exheredatio dici tur tribus modis.quod tu clarius ⁊ breuius sic explica.quedā est exheredatio proprie ⁊ stricte:qn̄ ex verbis ⁊ ex mente filius exhe redatur.vt quādo pater dicit exheredo talem filium meu3:quedā exheredatio large q̄ fit nō ex verbis sed ex mēte testato2is:qn̄ pa ter non expresse exheredat,sed sciens se habere filium eum prete rit.certe ex mente testato2is est exheredatus.tex.est in.l.si patro nus.in prin.la.ij.in verbo silētio exheredauerit.ff.de bo.q̄ li.quedā est exheredatio largissime:quando nec ex verbis nec ex mente pa tris filius exheredatur in effectu,tn̄ reperitur priuatus:vt est qn̄ pater ignorat se habere filium:⁊ ideo eum in testamēto preterit. iste filius nō est exheredatus verbis nec ex mēte patris:ex quo p̄r eū ignorat.⁊ sic nō dr̄ exheredatus proprie primo modo nec lar ge:⁊ sic scdo mō.tamen largissime dicitur exheredatus.l.si institu ta.§.si.cum.l.seq.ff.de inoffic.testa.⁊ in hoc tertio casu non habet locum ista aut.Et ad istam triplicem exheredationem adde lati' per Bald.in repe.l.in suis.in.xij.colū.⁊ quatuo2 seq.ff.de libe.et posth.⁊ tex.in.l.si ita scriptū.§.fi.⁊ ibi Alex.in.iij.not.ad hoc not. ff.de lib.⁊ posthu.⁊ tex.in.l.ex facto.in princ.⁊ ibi Imo.⁊ do. Ale xan.in vlt.no.ad hoc no.ff.de vul.⁊ pup.Item adde ꝙ filius insti tutus in testamento patris aliquando in effectu cēsetur exhereda tus.⁊ sibi cōpetit querela.tex.est i.l.papinian'.§.quarta aūt.⁊ ibi Bald.in.iij.not.ff.de inoffi.test.quādo institutio erat ita grauata ꝙ habebatur pro exeredatione.Facit quod no.in.l.qui volebat. ff.de here.insti.Fulg.hic.in.iiij.colum.⁊ seq.dicit ꝙ iste passus ege ret decisione Imperato2is:⁊ ꝙ dum alias esset in ciuitate cōstan tie dum ibi consilium celebraretur per papam,deliberauit hoc proponere:vt decideret:sed tempus non habuit ad hoc,vt dicit: postea dicit ꝙ ista fuit semper sua sententia ꝙ ista auten.habet lo cum in preteritione paterna:⁊ dicit ꝙ putat istam opi.ita esse ve ram:sicut Deus est in celis,per aliqua leuia:per que eandem opi. tenet Cuman.in repe.l.filio preterito.in.iij.colum.⁊ seq.ff.de iniu. rup.ad que respondet Alexan.in aut.non licet.§.eod.fortius fun damētum est cui Alex.non bene respondet:vt ipse dicit:nam pon derat tex.in.§.fine igitur.in aut.vt cum de appel.cog.dum tex.di cit testamentum suum habere firmitatem.que verba non possunt cōuenire qn̄ filius in ptāte est preteritus cum cā:q2 testm̄ a princi pio est omni iure nullum:⁊ nullam a principio h3 firmitatē.Sed aduerte quia Fulg.equiuocat,nec intellexit articulū Bar.⁊ doc. ⁊ de eo truffatur Paul.hic.in.iij.colū.dicens ꝙ locutus est sine in tellectu:⁊ eum etiam damnat Imol.in.d.l.filio preterito.in.viij.

col.⁊ seq.nam aduertendum est ꝙ doc.loquuntur qn̄ filius in po testate est preteritus,etiā sine insertione cause.quo casu nemo du bitat ꝙ testm̄ est ipso iure nullū.⁊ sic nō dubitāt doct.qn̄ filius in potestate est preteritus an testm̄ valeat:q2 ꝙ testamentū sit nul lum,patet.sed difficultas est dato ꝙ testamētū sit nullū:an legata conseruentur per hanc aut.annullata institutiōe propter preteri tionem filij in potestate.⁊ sic punctus stat in conseruatione lega to2um:⁊ cōmunis sententia est:vt dixi q8 legata conseruentur sed Imo.in repe.d.l.filio preterito.in.vij.colū.⁊ sequētibus.vbi late examinat istum passum,veniens directo ad difficultatem articu li:tenet ꝙ etiam quo ad conseruationem legato2um ista aut.⁊ in corpore vnde sumitur non habeat locum quando filius in pote state est preteritus:eo q2 aduertendum est ꝙ.§.aliud quoq3.dispo nit ꝙ preteritio vel exheredatio fiat cum causa:deinde numerat causas.Postea decidit alias incidentes qōes.sed in.d.§.si autem hec obseruata.vbi tractat de conseruatione legato2um solum lo quitur quando filius erat exheredatus.⁊ tamen in omnibus supe rio2ibus loquitur in preteritis,⁊ in exheredatis.ergo oñdit ꝙ in filijs preteritis est secus.⁊ sic ꝙ filio in ptāte preterito legata nō cō seruentur.Hec ob.aut.nostra:q2 ſm eum fuerūt verba Ir.de qui bus non est curandum.⁊ multa alia adducit:⁊ concludit ꝙ forte de iure ista opi.est vera2.tamen iudicando ⁊ consulendo dicit nō esse recedendum a cōmuni.⁊ istam opi.tenet do.Bene.de plum. in.l.vxorem.ff.de ma.testō.⁊ consulendo tenet Oldr.in consi.cxx viij.inci.thema tale.⁊ tene communem per vnum ar.cui totus mū dus non respondet:⁊ dicit Alexan.hic ꝙ non potest responderi.in xvj.col.Clarum est ꝙ ista aut.habet locum quando filius in pote state fuit exheredatus sine insertione cause,ꝙ tunc legata conser uentur per.§.si autem hec obseruata.in versi.exheredationis: et hic in verbo exheredatis.sed quando filius in potestate exhereda tur sine insertione cause,clarum est ꝙ dicitur preteritus.text.est in l.non putauit.§.non queuis.ff.de bono.pos.contra tabu.quia pa ria sunt aliquid non fieri,vel non legitime fieri.l.ij.C.de succe.edic. ⁊ quod filius quando est exheredatus sed non legitime,ꝙ dicatur preteritus,est tex.melio2 de iure in.§.eadem.insti.de here.que ab inte.ergo.patet ꝙ ista aut.quo ad conseruationem legato2um ha bet locum etiam in filio in potestate preterito:cum habeat locum in exheredato sine causa secundum oēs.⁊ talis exheredatio sine cā cū nō sit legitima est ꝑprie preteritio.⁊ sic est defensata cōmunis sn̄ia ꝙ ista aut.habet locū gn̄aliter etiā in preteritione filij in pote state.¶Circa hoc tn̄ vnū quod tetigit Ful.incidenter nō omitto: q2 valde substātiale est ⁊ necessariū.pone ꝙ filius ꝑtereat̄ cū inser tione cause legitime,puta pater in testō dicit q2 filius meus me verberauit eū pretereo:ista dr̄ preterito nō exheredat o.⁊ effectus est,q2 si est exheredatio cū cā sit legitima testm̄ v3.sed si est preteri tio licet sit incerta causa testm̄ est nullū quo ad institutionē:iuxta gl.j.§.exheredatos.in aut.de her.⁊ fal.declarat Bar.hic in.x.col. ver.ex predictis p3 ꝙ gl.⁊c.pone nūc ꝙ stāte preteritiōe filij in po testate cū insertiōe cause legitime,ꝙ heres probet illam cā3 esse ve ram:an filius preteritus repellet̄,⁊ heres institutus admittetur in effectu.Dubiū facit q2 cū sit testm̄ nullum,vr̄ ꝙ ex eo heres institu tus non admittat̄.Breuiter quicqd teneat Fulg.hic licet passus sit mihi dubius,tamen puto ꝙ si probatur causa vera,ꝙ fili' pre teritus repelletur ⁊ institutus effectualiter remanebit heres.ita tenet An.in aut.nō licet.§.eo.⁊ Pau.hic in.iij.col.⁊ latius in.vij. in pn̄.⁊ se.⁊ in.l.iij.§.e.idē tenet Sali.hic i.vj.col.⁊ istud mihi dicit tex.ad lrām si nō violat̄.in.d.§.aliud q3.facit q8 no.Ange.in.§.in gratitudinē.in.j.not.in aut.de nup.vt retuli in aut.nō licet in.vij. fal.vbi tenet ꝙ si filius in potestate sit exheredatus non expressa causa testm̄ est nullū.⁊ tn̄ si postea ꝓbat̄ causa ingratitudinis,fili' etiā ab intestato repellit̄:⁊ heres scriptus remanet in effectu heres verum est ꝙ 3ium in discursu tenet bar.hic in.x.col.ver.ex predi ctis p3 q8 gl.Imo.in.d.l.filio preterito.in.xx.col.vbi conatur rn̄ dere ad.d.§.aliud quoq3.tenet Alexā.in.d.aut.non l3.vbi multa dicit.⁊ mouet principaliter.p.§.fine igitur.in ver.suā habere firmi tatē.ergo nō pōt loq hoc casu,vbi testm̄ nullā h3 firmitatē.tn̄ ma gis placet ꝑcedēs sn̄ia:q2 in dubijs tenēda est sn̄ia q̄ fauet testō.l.si pars.ff.de inoffi.test.cū tractet̄ de publica vtilitate.l.vel negare.ff. quemad.test.aper.gloss.not.in.l.si a primo.in princ.⁊ ibi Ange.et Imo.not.ff.de libe.⁊ posthu.cogita tn̄,q2 passus est ambiguus,⁊ summe vtilis si accideret in facto.¶†Scd3 dubiū est an ista.l.ha beat locū in ꝑteritione posthumi.⁊ sic an sint correcta iura quib' cauetur ꝙ natiuitate posthumi rumpit̄ testm̄,⁊ legata corruunt. l.j.§.de codicil.l.si pater.in prin.ff.de fideicommi.li.⁊.l.si quis testō facto.de leg.ij.vera ⁊ cōmunis sn̄ia est ꝙ sic:quā tenet gl.in dictis locis.bar.⁊ communiter doc.hic.⁊ in.l.filio preterito.ff.de iniu.rup. Sali.in.l.j.§.de codicil.Lu.in consi.cxxiij.incip.circa id qrod prin cipaliter queritur an codicil.clausula.in scdo dubio.⁊ late Imol.in d.l.filio preterito.in.xviij.colum.⁊ tribus seq.⁊ Ioā.de ana.in con si.xxvij.incip.visis ⁊ ponderatis.eo quia licet iura nō loquantur

de posthumo,tñ cum generaliter loquantur de filijs veniũt etiã posthumi.l.etiã.z.l.nomen filiarum.ff.de verbo.signi.z.l.si quis fi/liabus.ff.de testa.tu.facit.l.iij.§.j.ver.nã diuus.ff.de iniust.rup.et ista est vera z communis.z intellige hanc conclusionem nedum in posthumo ppriẽ:vt declarat gl.z ibi dicã in Rub.ti.seq.sed etiam in eo qui improprie dr posthumus:vt est qñ auus hz filiũ z nepo/tẽ,vtrosqz in potestate,si moriat filius viuo auo,nepos tanq̃ post humus subintrat locũ patris:z si reperit pteritus rumpit testm̃: z olim oĩa legata corruebãt:sed hodie sustinẽtur per hanc aut.ita tenet gloss.in.l.j.ff.de testa.tute.z Barto.hic.in.v.col.in.iij.oppo. priv.q2 si testator grauauit filiũ existentẽ in pmo gradu legatis, quãto magis voluit esse grauatũ nepotẽ.limita tñ vt dicã in se.q. Et ad istũ articulũ vide late Frã.de are.qui in hoc ponit suã opi. in cõsi.xciij.inci.viso legato facto.in.iij.colũ.ad fi.z tribus sequen. Itẽ adde quod opi.Azo.tenet do.Signo.de homo.in gsi.ij.inci. si queraf nũquid aũt ex cã.z in cõsi.seq.inci.qstio est an rupto te/stamẽto.z ibi in fi.dicit q̃ pro ista parte cõsuluit in quadam qõne neapolitana cũ cõsi.q̃pluriũ doc.¶†Tertiũ dubium est:z in hoc est difficultas.an ista aut.que locum habet in preteritiõe filij tam nati q̃ posthumi,pcedat etiam in preteritione facta a patre igno rante:quando pater ideo preterijt filiũ q2 ignorabat eũ habere: an tamen sustineanf legata per hãc aut.Istud est maius dubium qd sit in ista aut.in quo Bar.hic in duabus pmis oppo.tenet qd non habet locum ista aut.z idem tenet in.d.l.filio preterito.z in gsi.inci.quidã noĩe lapus motus ex pluribus:pcipue:q2 fortior est donatio inter viuos que regulariter reuocari non põt,q̃ lega/tum,qd potest reuocari pro volũtate testatoris:sed donatio inter viuos reuocatur p superuenientiam filiorũ.l.si vnq̃.C.de reuo.do na.multomagis reuocanf legata.z licet Bal.Sali.Fulg.z Alex. hic:z Imo i.d.l.filio preterito.conentur multipliciter responde/re,tamen eorum solutiones parum valent.nam dicunt q̃ ideo ibi est ne filius legitima priuetur nisi donatio reuocaretur:quod non est in casu nostro:vbi filius in restitutione succedit:sed ista so.non valet:cum illa.l.habeat locum etiã si donata sit res particularis. vt tenet Bar.in.l.titia seio.§.imperator.de le.ij.z dixi in.l.generali ter.§.fin.ã.de insti.z substi.Preterea ob.d.l.si vnq̃.in verbo ali/quã partẽ.nam licet partis appellatione simpliciter facta intelli/gatur de dimidia.l.nomẽ filiarũ.§.portionis.ff.de ver.sig.tamen vbi adijcitur dictio aliquã.vt ibi facit tex.intelligitur de qualibet minima particula.gl.est sing.in cle.j.in verbo aut earum parte.de fo.compe.per quã ita dicit Bald.in.l.j.C.de inoffi.do.z Lu.in.l. sicut certi.ã.de testa.mili.Et istam opi.Bar.tenẽt Bal.z Ange. in multis locis:vt hic per Alex.eam tenent Pau.z Alexan.hic.et Alex.in consi.xij.inci.viso tenore allegati z producti instrumenti. in pe.colum.in.j.vol.z in consi.xlvij.in.ij.vol.inci.abunde vbi dicit quod periculosum esset tenere contrarium,propter autoritatem tenentium cum Bar.fortius tenet Bar.met in repe.l.j.ã.de sacr. san.ec.in ver.secundo quero an relicta ad pias causas vitientur ex causa preteritionis.vbi tenet quod etiam si essent relicta ad pias causas,z filius esset ignoranter preteritus,talia legata non sustine rentur per istam aut.z ibi allegat iura que hic.Nec obst.l.fin.ff.de here.insti.quia vltra so.Barto.hic:melius respondet Barto.in illa.l.fi.quod ibi causa fuit inserta in institutione.quia dictum est quod relatũ fuit patri defunctã esse filiã zc.Sed totũ ecõtra.con tra Bar.consuluerũt Signo.de homo.z collegiũ Mediolanen. vt refert Bal.in.d.l.filio preterito.z ibi Imo.in.v.colũ.quod imo qñ pater scienter preterijt filiũ.non habeat locum ista aut.nec tũc conseruentur legata per hanc aut.sed tunc habeat locum qñ pa/ter ignoranter preterijt filiũ:cor̃ cõsyderatio prima facie vr̃ mul/tũ equa.nã cũ ista aut.sit inuẽta fauore testamentor̃:nec testamẽta in totũ corruãt:qñ pater scienter preterijt filium,plus delinquit pr̃:nã tunc peccat in duobus:primo q2 nõ seruat formam legis.se cũdo peccat circa pietatẽ:cũ sciat se habere filiũ quẽ pterijt:ergo in patre sciẽte nõ est equũ qd disposita p eũ seruentur:sed quando pater ignorãter preterijt filiũ,peccat in vno tm̃:ideo sibi fuit sub uenẽdũ per hãc aut.z licet Imo.in.d.l.filio pterito.in.xx.colum. hoc reprobet.tñ nil adducit qd vigeat.Adde etiam contra Bar. qd imo ista aut.habeat locũ in preteritione facta ab ignorante vt tũc etiã cõseruenf legata per istã aut.tenent Bal.Sali.Ful.z post multa ẽt vr̃ inclinare Alex.hic:saltẽ disputãdo.tenet Sali.in.l.j. tit.j.j.z late Imol.in.d.l.filio preterito.in.xij.colum.z.vij.se.post Fran.de ra.ibi:z dicit qd hoc tenet glo.sing.in.l.vxorem.in gloss. si iuncto text.in ver.ignoranter.ff.de ma.testa.z idem in effectu lz Bal.in repe.l.j.in vlti.char.ã.de sacrosanc.eccle.z omissis multis que non multum vigent cõtra Bart.Pro ista inia g Bart.strin/git tex.quẽ Bar.p se allegat in.§.si aũt hec obseruata.in v.aliquã circũscriptionẽ.na ponderat Bar.qd circũscriptio:z sic deceptio dicatur qñ pater dolose preterit.Tu pondera q̃ circũscriptio di/citur etiam de re ipsa fine dolo:z sic ab ignorãte.gl.est fin.in.l.lite si precio.§.fi.ff.loca.quam ad hoc alleg.Imo.in.d.l.filio pterito.in xvj.col.Tu strictiꝰ pondera qd tex.dicit aliquã circunscriptionẽ. nam dictio aliquã.facit vt largissime intelligaf de oĩ circũscriptio ne que fiat re ẽt absqz scia:iuxta gloss.in.d.cle.j.de fo.compe.cum concor.Ad idẽ g Bar.stringit.l.ab intestato.z.l.si qs cũ testamen tum.in prin.ff.de iure codi.z licet ad.l.si qs cũ testamẽtũ.posset dici q̃ saltẽ in genere cogitauit.tamẽ ad.l.ab intestato.nõ cadit ggrua so.z tenendo istã partẽ cõtra Bart.que disputãdo est sustentabi/lis.non ob.l.sicut certi.z.l.si cum vel in vtero.ã.de testa.mili.de qui bus Barto.facit capitale.nam ibi ideo est in preteritione militis ignorantis:ne filij priuentur legitima:quod preiudicium non ca/dit hic:quia dato q̃ filius ignoranter pteritus teneatur ad lega ta:tamen cum succedat vitiata institutione semper habet legiti/

4 mam suã.¶†Tenẽdo tamẽ opi.Bar.que est equior z magis cõ/ter approbata:z a qua nõ recederem in iudicando q̃ ista aut.quo ad conseruationem legatorum non habeat locum quando filius

5 siue natus siue posthumus est ignorãter preteritus a patre.†Am/plia eam procedere etiam si postea nato posthumo testator post eius natiuitatem aliquot annis superuixit.nã licet videretur tũc dicendum q̃ ex quo nato posthumo:z sic habita scientia filij:pa/ter tñ non mutauerit testm̃:q̃ videatur in eadem voluntate perse/uerare:z sic velle q̃ legata prestentur etiam a posthumo:tñ tene q̃ etiam tunc legata non conseruantur.per hanc aut.q2 semp presu/mitur patrem predilexisse filium legatarijs.iõ non mutauit volũ/tatem.quia sciebat pater q̃ erat prouisum per remediũ iuris ad/uersus testm̃.sicut dicimus de creditore qui tacet.quia scit ius suũ durare.vt dicit text.notabilis in.l.sicut.§.non videtur.ff.qui.mo. pig.vel hypo.sol.ita sing.tenet Fran.de are.in consi.xciij.incip.vi so legato.in.iij.col.vbi mouetur per tex.quem dicit singularem z a nemine ad hoc ponderatum,in.l.si filiusfa.miles.in ver.si vero militãte adhuc.ff.de test.mili.z hoc dicit tenere Ang.in cõsi.inci. ista questio principaliter habet tria puncta.per.l.idem qz erit.ff. de test.mili.¶Pro ista ampliatione facit tex.quem ipse alle.in.l. filio.§.seia.vbi Bar.no.ff.de adi.leg.vbi est tex.solennis quod si testator in testamento fecit legata alicui,z postea superuenerint inimicitie inter testatorem z legatarium:per quas reuocatur ta/cite legatum:pone q̃ post idem legatũ idẽ testator fecerit codicil/los.in quibꝰ nõ reuocauit legata facta illi,put poterat si volebat q̃ essent reuocata:an p hanc presumptionẽ desinant esse reuoca/ta.dr ibi q̃ non:z istam ampliationẽ no.q2 multi dicerẽt oppositum.

6 ¶†Istã gclusionẽ Bart.limita sex notabilibus modis.Primo vt procedat qñ sunt legata mere voluntaria:que testator ex mera volũtate fecerat:q2 si pteritꝰ sit ignoranter filiꝰ natus vel posthu/mus,talia legata nõ sustinẽtur per istã aut.secus si essent legata necessaria facta pro male ablatis,vel pro restitutiõe vsurarũ vel aliter p eius anima:q̃ testator verisimiliter fecisset etiã si cogitasset de filio.nã talia cõseruanf non obstãte pteritione filij facta ignorã ter.q2 presumit q̃ pater plus dilexerit animã suã q̃ filios.argu.l. preses.de serui.z aqua.Ita Bal.egregie in.d.l.filio preterito.z ibi sequuntur Ange.z Imo.in.x.col.z Bal.Ange.z imo.in.l.titius. in prin.ff.de li.z po.z Ang.in.l.militis codicillis.§.miles in supre/mis.ff.de te.mi.Jo.de ana.in.consi.xxviij.incip.visis z pondera/tis.in pe.col.Fran.de are.in consi.xciij.incip.viso legato.in.j.colũ. vbi ponderat Bald.in.d.l.filio preterito.velle aliud singulariter:s quod legata relicta pro male ablatis vel exoneratione conscientie, non irritentur ex preteritione filij ignoranter facta,siue posthumi siue nati:imo sustineantur per hanc aut.non tm̃ qñ testator pote/rat cogi ad illa restituenda per remedium ecclesiasticum,g etiã si ad ea tenebaf in foro tm̃ cõscientie.Et ad hoc facit q̃ dixi in.l.pre cibus.in glo.in ver.oino.in fi.ã.de impu.dum retuli limitationem Ang.ibi qd tacita pupillaris excludit matrem,vbi successio spe/ctat ad fauorẽ aĩe testatoris:q2 sit facta pro male ablatis vl resti/tutione vsurarũ.vt ibi dixi.¶Scdo limita cõclusionẽ Bar.procedere qñ testator q ignorãter pterijt filium z legata fecit,non cogitauit de filio:nec in specie nec in gñe.secus si saltẽ in gñe:z fuit illiꝰ ppo/siti qd si etiã filiũ se habere sciret,tñ volebat legata deberi:iuxta.l. q iure militari.ff.de testa.mili.fm Ange.Pau.z Alex.hic z Ang. in.l.militis codicillis.§.miles in supremis.ff.de testa.mili.¶Ter/tio limita conclusionem Bar.vt pcedat qñ testator nullum aliũ filium instituit.sed si aliquem filiũ instituit:z legata reliquit:licet aliũ filiũ ignorãter preterierit:tñ legata debebuntur per istam aut. q2 sicut vnũ filiũ quẽ instituit grauauit lega.ita verisimile est q̃ si cogitasset de alio filio,q̃ etiam legata reliqsset.ar.l.titius.§.j.ff.de lib.z po.fm Bal.in.l.titius.§.j.ff.de lib.z po.fm Bald.in.d.l.filio preterito quẽ simpliciter sequif Alex.hic:tñ ista cõiectura est pe/riculosa si cogites.¶Quarto istã cõclusionẽ limitat signanter.d. Frã.de are.in.d.consi.xciij.in.vj.col.vt procedat in legatis que de per se vel iuncta cum alijs nõ exhauriũt totũ patrimoniũ testato ris,vel maiorẽ partẽ saltẽ vsqz ad dimidiã:in istis g sunt intra di/midiã nõ pcedit inia bar.nã talia legata sustinentur non obstan/te preteritione filij ignoranter facta.Ita ponderat velle barto.in d.l.filio

d.l.filio preterito.ver.preterea hoc suadet eqtas.z idē vult barto. hic.in.iiij.colū.§.ptera hoc tenere esset contra voluntatē testatoris.vbi dicit Barto.inter alia q̄ adducit p sua opi.qd q̄n testator fecit multa z magna legata non est verisimile qd illa fecisset si cogitasset de filijs.nā equitas dictat fm bar.q opi.sua non sit vera. ergo sentit q si talia essent legata que nō essent magna:z sic vsq ad dimidiam patrimonij,de quib⁹ etiam si testator cogitasset de filijs:verisimiliter etiam legata reliqsset.q adhuc ista aut.locum haberet.Et dicit.d.Frā.q ista ɔsyderatio q legata magna ascendentia saltē vsq ad dimidiam patrimonij reuocent ppter preteritionē filij ignorāter factam:fm Bart.z alia legata q̄ sunt minora:nō semp sibi placuit:z q ita iudicaret:nihil tñ allegat nisi pōderationē Bartol.Adde q hoc firmat Ange.in.l.vxorē.ff.de ma nu.testa.vbi limitat conclusionē Barto.pcedere.nisi legata essent talia q̄ verisil'r testator reliquisset,etiaz si de filio cogitasset.quod dicit cōmittēdū esse iudicis arbitrio inspecta quātitate z qualitate relictorū:z personis quibus relinquunt.z id tz Paul.hic.lz de Ange.non faciat mētionē.Illud tñ qd dicit.d.Frā.de Are.legata censeri magna q̄n sunt saltē vsq ad dimidiam patrimonij,non inuenio in spe ab alio dictū:nec ipse probat.l.aut rōne:nisi motus sit per simile.l.ij.C.de rescin.ven.¶Quinto limita conclusionem Bar.dum vult q si filius scienter sit preteritus q tunc lagata per hanc aut.cōseruent:vt pcedat in legatis z fideicō.particularib⁹. secus in fideicōmisso vniuersali quod nō cōseruat p hāc aut.sicut nec institutio:imo rūpitur vt hoc tex.in verbo q̄tum ad instōnes. cum fideicommissari⁹ vniuersalis sit loco heredis.l.si filiussa.§.j. ff.quod cum eo.l.qrebatur.versi.sed mihi.ff.de testa.mili.ita mirabiliter Barto.in.l.si cum vel in vtero.§.de test.mili.z male:qr imo per istam aut.ita sustinet fideicommissum vniuersale sicut legata particularia.fm magis cōem opi.de qua.j.z ita Alexā.reprobat in.xx.col.alias limitationes per Bal.Ange.z alios vide in.d.l.titio.z in.d.l.militis codicillis.§.miles in supremis.p Angel.in.l.j. ff.de iure codi.z in.§.fi.in aut.vt cū de appel.cog.p Lud.in consy.

7 clxxj.incip.pro decisione ppositi thema.tria.zc.†¶Quarto restat videre an ista aut.locū habeat in filio emācipato pterito.dubium facit:qr habemus titulū super hoc.s.titu.de lega.prest.z.l.j. §.de bo.pos.ɔtratab.vbi disponit q q̄n filius emancipat⁹ est pteritus,z beneficio ptoris ɔtabulat testm̄,tenetur conseruare legata coniunctis personis in testō relicta.ex quo ergo in filio emancipato preterito quo ad conseruationē legatorū erat puisum p illū ti. non videt q hec aut.locū habeat.Nec dicas q sit sublata differētia emācipationis z patrie potestatis:qr verum est ab intestato. sed nos loquimur condito testō.quo casu etiam hodie durat differētia emācipationis z patrie potestatis.vt tenet gl.ij.hic.z in.l. si emācipati.§.de col.z q ista aut.nō habeat locū in filio emancipato preterito videt velle gl.in.l.si filius.in glos.fi.in fi.ff.de mino. dum dicit aliud esse in iure querelandi per hanc aut.aliud in iure ɔtab.z pro ista opi.facit regula.qr.l.noua generaliter corrigens, vel aliquid generaliter de nouo inducens,nunquā intelligit loq in casu in quo per.ll.antiquas erat specialiter prouisum.gloss.est in.l.sciendū.in princi.ff.qui satisda.cogan.Facit.l.doli clausula.ff.

8 de ver.ob.¶†Istis nō obstātibus cōis sniā est,q ista aut.habeat locum etiam in filio emācipato pterito.ex quo sequit q lz de iure ffōrū.z.C.q̄n emācipat⁹ erat pterit⁹ non cōseruarentur legata nisi coniunctis personis,tñ per istā aut.oia relicta conseruantur.Ita tz gl.in.l.j.§.de bo.pos.ɔtab.z in.l.si extraneo.in princ.ff.de vsufr. firmant Barto.z doc.hic:z in.d.l.filio pterito.vbi ponit Imol.in xxv.col.z seq.z vltra rōnē Bar.que friuola est,facit text.in.§.causas.v.si quelibet de pdictis.in aut.vt cū de app.cog.in vbo ab intestato ad eius successionem.Facit etiā viua rō:qr alias melioris cōditionis essent filij emācipati preteriti a patre,quam filij in potestate,si emancipati solum tenerentur prestare legata cōiunctis psonis,cū filij in potestate oibus prestare tenerent:per hanc aut. q nō est dicē.Et ita etiā tenet Bal.in.l.j.§.de bo.po.cōtratab.tñ potes ad hoc colligere so.ex eo qd nūc dico.Stat ergo cōis sniā q ista aut.hz locū etiā in filio.emancipato preterito,vt oibus legata conseruare teneatur.Et si dicas ergo ita tenendo erit correct⁹ vel superfluus tit.ff.de leg.prestan.Pau.hic in.vj.colum.istud fatetur.z Imo.in.d.l.filio preterito.in.xxvj.colū.Tu dic melius q imo etiam hodie ille titu.est incorrectus z vtilis.nā in casibus in quibus legata non sustinerentur per hanc aut.vt quādo preteritio esset facta a patre ignorāte,vt firmaui in prece.q.ille ti.est vtilis qr saltem emancipatus prestaret cōiunctis psonis.Scdo per il lum ti.cōseruant non tm̄ legata,lz etiā institutio facta de coniuncta psona.l.filio.§.sed et si portio.ff.de leg.prestan.q.l.non est correcta per istā aut.vt dicā in.iiij.no.z istas duas vtilitates ponunt Ful.z Alex.in.l.j.§.de bo.pos.cōtrata.An aūt q̄n filius emācipatus est preteritus hodie testm̄ sit ipso iure nullum,dic q si est preteritus sine insertione cause,q sic:sed si sit preteritus cum insertione cause,in h̄ est hodie differentia inter filiū in potestate z eman-

cipatum.quia si filius in ptāte sit preteritus etiam cum insertione cause,tñ est ipso iure nullū hodie quo ad instōnem:sed si emācipatus sit preteritus cum insertione cause valet testm̄.ita tz glos.sing. cōiter approbata in.§.exheredatos.in aut.de here.z fal.quam tz Bart.in.d.l.filio pterito,z in.l.gallus.§.in oibus.ff.de lib.z post. ¶Ex his habes expeditas.iiij.q.ad hūc tex.in vbo pteritiōis.Ex quibus habes colligere magnā extēsionē ad hunc tex.in ver preteritionis.vt generaliter pcedat in omni pteritione nedum mrīs vel linee materne:sed patris etiā z linee paterne.Item hz locus in pteritione filij non solū nati sed etiā posthumi.Iteȝ z tertio hz locum nedum in preteritione filij in potestate:sed etiā filij emancipati.z sic habes tres extensiones ad hunc tex.qui solum limitatur vno casu,q̄n preterito est facta ignoranter.ista est summa oīm que §.habuisti.¶Sequit in tex.exheredationis:ex quo habes q q̄n filius est exheredatus lz de iure ffoꝝ z.C.filius exheredatus interta querela si in ea obtinebat testm̄ euertebat in totum,nec aliquibus pstabat legata.l.papinian⁹.§.fi.z.l.seq.ff.de inof.testa.hodie p hanc aut.legata z oia disposita ɔseruant.necessariū ergo est itelligere an ista aut.loquat q̄n exheredatio est facta inserta cā:quo casu testm̄ vz:sed pōt subuerti per qrelā,si cā nō pbat:an generaliter procedat etiā q̄n exheredatio est facta sine cā.Et lz Bart.in vj.col.z duab⁹ seq.hic.z in.d.l.filio pterito.referat tres opi.tñ veritas est z ita cōiter tenetur:q ista aut.locū habeat omni casu,siue exheredatio sit facta sine cā:siue cum cā,q̄ non probet per heredem.vt hic per Bart.z Pau.in.v.colū.nec obstat text.alle.p Dy. hic/p quē tz q q̄n cā non est inserta in exheredatione,legata non conseruent.per istā aut.Et Cy.vt refert Bar.in.viij.colū.dicit qd a nesciuit colligere in illo tex.lz ex tex.in.d.§.aliud quoq.in pe.col. v.in aliquo aūt negotio.vbi imperator videt pronunciasse p illa filia pulcherrima exheredata sine cā,quod non tenetur ad legata. Bar.hic rñdet,primo qd ibi testm̄ non fuit redditū nullum ppter pteritionē vel exheredationē,sed per dolū quorūdā fratruz extra neorū:ppter quē fuit pnuntiatū contra testm̄:ideo non debent legata.vl'rñdet Bar.z scdo/qd ille tex.loquit anteq essent facta hec aut.z sic anteq fuisset statutū qd legata conseruarent.ego rñdeo qd ille text.nihil facit.nam bene dicit tex.qd ex eo qd illa filia fuit exheredata sine cā,fuit pronūtiatū testm̄ esse nullū.de legatis aūt an cōseruent ibi nihil.vnde intelligā illū text.fm hanc aut.z.d.§. si aūt hec obseruata.q testm̄ annullat quo ad institutionem tñ legata cōseruent.z hoc est qd puto voluisse dicere Cy.quē Bart.nō intellexit,dum dicit Cy quod nihil inuenit in illo tex.i.q ille text. nihil dicit de legatis conseruandis,necne.¶Sequit in tex.q̄tum ad institutiones.ex quo habes q quādo filius est preteritus vl'exheredatus alio instituto vitiat testm̄:quo ad institutionē tñ ve-

9 rum†:qr instōnum multe sunt species.quidam eñ sunt instituti in primo gradu.quidā in secūdo:vt sunt substituti per.v.species substitutionū.Itē quedā sunt instōnes directe:quedā obliq.seu fideicōmissarie.Itē quedā sunt per quas directo succedit testatori:et in eius bonis solū.quedā sunt per q̄s succedit alijs q testatori:vt in pupillari z exemplaria substōne.Itē quedā sunt instōnes vniuersales,q̄n qs est vl'r:vel in parte hereditatis institutus.quedā sunt instōnes particulares q̄n quis est institutus in certa re:z iste tex.non aperit de qua instōne loquat.ideo erit videndum an in oībus istis instōnibus locū habeat:et in quib⁹ solū locū habeat.vt habes per Bar.hic.in.xj.col.z seq.z quātū est de directa vniuersali instōne nō est dubitandū quod illa infringit.de instōne aūt in re certa dato coherede vniuersali,quatenus hz vim legati,iuxta.l. quoties.z que ibi dixi.§.de hered.instit.clarum est q sustinet per hanc aut.sicut z alia legata.fm Bar.z alios hic in.xj.col.cuz con

10 cor.vt hic per Alex.¶†Secūdo videndū est de substitutionibus an sustineant per hanc aut.z primo videndum est de substōnibus directis.z si quidē loquimur de directis per qua succeditur testōri.vt est,substō vulgaris.z clarū est quod infringunt ex preteritione vel exheredatione filij sed pupillaris z exemplaria substō sustinent p hanc aut.ita tz Barto.hic:in.xj.z.xij.col.vbi ad hoc pōderat hūc tex.in verbo cetera nāq firma pmanent.z vult q sub dictiōe cetera[a],etiā substōnes exemplarie vel pupillares cōtineantur.z ita tz glo.in.l.j.z ibi Bart.ff.de vulg.z pu.cū cōcor.de qbus ibi:qcqd teneat Dy.vt refert Cy.hic:in.j.qō.z ad predicta adde tex.in.l.qui plures.ij.§.j.ff.de vul.z pup.vbi Bald.not.ad hoc dicens q est melior tex.de iure.Limita istā cōmunē sniam nisi ipse filius preteritus fuisset substitutus pupillariter vel exemplariter tunc talis substō non sustinetur per hanc aut.sicut nec legata facta ipsimet preterito.ita Ang.hic in lectu.flo.sequit Lud.in consi.cccccxvj.incip.in casu pposite cōsultationis in q̄ pmo q̄ritur.in secundo dubio.Contrarium tz Paul.hic in fin.colum.Imo.Cuman.z Alexan.in.l.j.§.fin.ff.de vulga.z pupil.Bald.in.l.humanitatis.in.viij.colum.in.v.differentia.§.de impub.veritas pendet ab eo quod nunc dicam.an legata relicta filio preterito per hanc

11 aut.sustineant.¶†Tertio qro quid de fideicommisso vniuersali

[a] ¶Sub dictiōe cetera addo bar.i.l. gallus.i.§. idē credēdū ffō li.z po. bart.in.l.argentari⁹.in pn.ff.de edē Ant.de bu. i.c.suspicionis.de offi. deleg.

an sustineatur per hãc aut. Bar. ⁊ alij cõiter tenent ꝙ sustineatur per hanc aut. tex. in. d. §. si aũt hec obseruata. in verbo legata vel fideicommissa, firmat glo. in. l. tñ. §. quoties. ff. ad trebel. ⁊ in. l. eã quam. j. de fideicõ. Bar. in. d. l. filio ꝑterito. vbi Jmo. in. xxviij. col. Barto. in. l. j. š. de inoffi. test. Jo. de ana. in cõsil. xxviij incip. visis ⁊ põderatis. in fi. col. Ant. de but. in ꝯsi. xv. incip. visis themate proposito. in fi. ¶ Juxta hãc cõclusionez dubitat Bar. opportune/ pone ꝙ fideicõmissum vniuersale sit iniunctum heredi, si decesserit sine filijs, instõ heredis ꝓpter preteritionẽ filij rumpitur, tñ fideicõmissum vniuersale sustinet̃ per istã aut. verũ q2 hꝫ conditionẽ si heres decesserit sine filijs, an attẽdemus in hoc ꝑsonã heredis: an filij: ⁊ sic an spectabimus filium mori sine filijs: an primũ heredem: ⁊ concludit: ꝙ expectãda est cõditio in persona primi heredis. lꝫ ab instõne depulsi, inter cetera motus per. l. necessario. §. fi. ff. de pericu. rei ven. Jn contrarium tñ dicit facere tex. in. l. si quis vsumfru. ff. de vsufru. le. tñ dicit patere r̃nsum si consyderabis. dic ꝙ ideo est. q2 vsusfru. peruenit ad fideicommissariũ ex exꝑssa dispositione testõris, ⁊ in persona fideicõmissarij cepit esse nouꝰ vsusfru. ideo eius persona attẽdit̃. qđ non est hic. ⁊ idẽ qđ Bart. hic tꝫ Bart. in. l. peculium. §. fi. per illũ tex. ff. de pecu. lega. ⁊ in. l. fundũ. ꝑ illum tex. ff. de act. emp. sequit̃ Bal. in. l. multũ. in. v. col. C. si qs al. vel sibi. Ange. in. §. fi. in aut. vt cum de app. cog. Sed anto. de but. in ꝯsi. xv. incip. ad primũ dubium. ad fi. dicit ꝙ hec decisio est sibi dubia, aliter tñ non insistit. ¶ Huic decisioni applicat̃ alia. q. quã

12 format Bar. hic in. xij. col. dum q̃rit † an dandũ cã cõditionis implende sit soluendũ heredi instituto. cuius instõ rũpitur: an ꝓo filio qui ꝓpter ꝑteritionem institutum excludit. Bar. hic non clare r̃ndet: sed dicit ꝙ r̃nsio colligit̃ ex. l. is cui. ff. de cõdi. inde. ⁊. l. cui heredi. §. j. ff. de condi. ⁊ de mõ. lꝫ Mod. dicãt. ꝙ iste. ll. Bart. nihil faciãt: puto Bart. sensisse qđ cõditio dandi ex quo ꝯsistit in facto debeat impleri in ꝑsona heredis scripti, nõ filij. breuiter tene ꝯtrariũ. ꝙ imo illa conditio dꝫ impleri in ꝑsona filij. ⁊ sic filio dꝫ dari: non aũt heredi. ꝑ tex. sing. in. l. is qui in ꝑstãte. §. fi. ff. de lega. ꝑstã. per quẽ tex. ita determinãt Sali. ⁊ Alex. hic. ⁊ Jmo. in. d. l. filio preterito. in. xxxiiij. col. reputat ad hoc sing. ⁊ põdera rõnez illius tex. quẽ stringit in ꝓposito. ⁊ põdera ꝙ ille tex. singularius probat ꝙ ista conclusio ꝓcedat nõ solũ qñ dandum cã cõditionis implende esset relictum sub noie appellatiuo: puta relinquo tibi fundũ si. x. dederis heredi. ⁊ sic per nomẽ appellatiuũ heredi. sed etiã si testator vsus esset noie ꝓprio. vt q2 dixit si dederit. x. titio heredi meo adhuc dꝫ solui illi ad quẽ hereditas peruenerit. per illũ tex. in. l. ꝑcibus. š. de impub. reprobaui opi. Ange. ⁊ aliorũ ibi, q tenent ꝙ dandum gratia cõditionis implende debeat solui directo heredi, nõ fideicõmissario: istud videt̃ ꝯ rõnem tex. in. d. l. is qui in ꝑstãte. §. fi. Ad ista etiã adde notabilẽ decisionẽ Bar. ⁊ aliorum. in. l. qui filio. §. si quis seruũ. ff. de here. insti. regula est ꝙ cõditiones adiecte instõni heredis intelliguntur repetite in legatis. l. si titio. §. j. ff. qñ dies leg. ce. cũ si. pone ꝙ instõ vitiet̃ ꝓpter preteritionem filij: ⁊ sic hereditas vadat ad filium, ꝑ hanc aut. quid erit de cõditionibꝰ adiectis instõni respectu legatoꝝ: ⁊ determinat Bart. ꝙ ille penitus cessabunt. tñ potuisset dubitari, ex quo filius videt̃ succedere in loco instituti: cum ab eo debeantur legata: sicut ab intestato/ ꝑ

13 hanc aut. ¶ † Quarto circa eundem tex. quero, cum in eo dicatur testũ rumpi quo ad instõnem: quid si in aliqua parte hereditatis fuisset instituta coniuncta persona testatoris, ⁊ preteritus filius emencipatus. nam de iure ffoꝝ, ante istã aut. emancipatus contratabulans testũ tenebatur cõseruare illam instõnem factã ꝯiuncte ꝑsone. l. filium. §. sed et si portio. ff. de lega. prestan. an hoc etiam hodie ꝓcedat, an erit immutatum ꝑ hãc aut. gñaliter disponentem vitiari instõnes. Ful. in. l. j. š. de bono. pos. cõtratab. tꝫ ꝙ d. §. sed et si portio. nõ corrigat̃ per hãc aut. imo qđ talis instõ coniuncte ꝑsone cõseruetur, qñ preteritus est emancipatus. ⁊ ita solẽniter limitabitur ista aut. ⁊ lꝫ ipse nõ dicat, pro eiꝰ opi. stringit regula/ ꝙ. l. noua aliqđ generalr̃ disponẽs, etiã si in ea dicat̃ nõ obstantibus quibuscũqꝫ. ll. nunq̃ tñ intelligit̃ loqui in casu spãli in quo lex antiqua aliqđ specialiter disponebat, nisi de illo speciali casu particularem mentionem faceret, glossa est approbata in. l. sciendum. in prin. in glo. magna. ff. qui satisd. cog. firmat Bar. no. in extrauã. ad repri. in verbo non obstãtibus. ⁊ ita puto posse teneri. lꝫ Alex. hic in pe. col. cõtrariũ teneat: motus, q2 si emãcipatꝰ sit preteritus sine cã, testũ est ipso iure nullum hodie: ⁊ in hoc bene dicit vt dixi scđo no. in fi. aut est preteritus cũ cã: tunc opi. Ful. est falsa s̃m eũ. per tex. in. d. §. si autẽ hec obseruata. ⁊ in. §. si tales. vbi tex. vult filijs preteritis vel exheredatis hereditatem ad eos equis portionibus deuenire. sed certe ista generalitas verborum non derogabit decisioni particulari. d. §. sed et si portio. vt ptꝫ ex ꝑdictis. ¶ Sequitur tex. ibi cetera namqꝫ firma permanẽt. Pro

14 cuius intellectu videndum est † quid veniat sub appellatione cetera. ⁊ respõdet Bar. hic in. xij. col. ⁊ in. d. l. filio preterito. quod continent etiã substõnes pupillares ⁊ exemplares: per quas non succeditur defuncto: vt dixi in precedenti parte tex. Jtẽ cõtinent̃ dationes tutelarũ q̃ sustinent̃ per hanc aut. vt dicit text. in. §. si autẽ: nec obseruata. in verbo tutoꝝ dationes. Jtẽ sustinent̃ institutiões particulares certe rei. vt. š dixi in ꝑcedenti parte textus. Jtẽ relicta in viim modi vel ꝯditionis: vt hic ꝑ Bar. hic dubitat Bar. in xij. col. ⁊ est passus disputabilis, an legatũ relictũ ipsi filio preterito, vel exheredato sustineat̃ per hanc aut. ⁊ glo. in. l. maximum. in verbo substantie. š. eo. examinat, ⁊ inclinat ꝙ taleqꝫ legatũ sustineat̃ per hanc aut. idez tenet late Cy. hic in. v. qõ. ⁊ Dy. i. l. codicillis. §. viti. ff. de legat. ij. q2 nihil est quod repugnet quare filius sit capax talis legati. quare etiã illud nõ sustineatur per hanc aut. et respõdent ad aliqua que possent opp. idẽ firmat paulus de quo miror, in. d. l. maximum. in fi. motus. q2 fundamentũ tenentium contrarium est falsum. dum dicunt ꝙ aut filius ꝑteritus acceptauit tale legatũ anteq̃ impugnaret testũ: ⁊ tunc acceptãdo legatuꝫ intelligitur tacite testũ approbare. dixit Pau. ꝙ hoc est falsum. nam ꝓcederet qñ legatũ alias valere non posset, nisi approbato testamẽto: tunc qui vult legatũ, ⁊ sic istud cõsequens, intelligit̃ velle oẽ necessariũ antecedens ad illud: et sic approbationem testamenti. sed non sic in ꝓposito: in quo legata sustinent̃, lꝫ testamentũ infringatur quo ad instõnẽ. casus est hic. eandem ope. tꝫ Fran. de rãpo. in. d. l. filio ꝑterito. vt ibi refert Jmo. in. xxxiij. col. per tex. hic. et vnde sumitur/ qui simpliciter fauore relictoꝝ sic disponunt. idẽ simpliciter tꝫ Aug. in. §. fi. in fin. col. in aut. vt cum de app. cog. nihil allegat preter dictam autoritatẽ Dy. Jdẽ tenent Jmo. Rapha. ⁊. d. Alex. quem vide in. l. j. in. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pup. Breuiter cõis

15 sententia est in oppositum † ꝙ legatum relictũ ipsi filio ꝑterito vel exheredato infringenti testũ non sustinet̃ per hanc aut. idẽ tenet Bar. hic in pe. co. ⁊ in. d. l. filio preterito. post. M. fil. ⁊ pro ista sñia facit text. quem allegat Bar. in. l. filium. §. oibus. quem etiam ibi Bar. ff. de leg. prestan. Mouetur etiam Bar. quia filius veniẽdo cõtra testũ redditur indignus legati. tñ potes r̃ndere vt ꝑ Bal. hic in pe. col. vt sit verũ qñ filius in totũ impugnaret testamẽtum, tunc bene redderet se indignum legatoꝝ. ita loquũtur iura Bar. sed hic non rumpit testũ in totum. sed eandem opi. cum Bart. tꝫ Bal. hic in pe. col. dicens q2 miraĩ ꝙ doc. teneãt opp. Jdem tenẽt Ang. Ful. ⁊ Alex. in. d. l. maximũ. ⁊ Ang. hic in fi. co. ⁊ Jmo. in. d. l. filio ꝑterito. in. xxx. col. ⁊ Lud. qui dicit hãc esse cõmunẽ in consi. cccccvj. inci. in casu proposite ꝯsultationis in quo primo queritur. in scđo dubic. ¶ Et per hec habes declarata singula verba text.

16 anteq̃ tñ veniam ad glo. † limito principalem decisionem huius text. vltra limitationes ques. š. incidenter tetigi. dum ista aut. decidit ꝙ legata et alia disposita in testõ hodie sustinent̃ ꝑ hanc aut. non obstante ꝙ filius sit preteritus, vel exheredatus. ¶ Primo limita nisi sint legata relicta ipsimet filio preterito vel exheredato: vt firmaui in precedenti. q. et pondera ꝙ licet quo ad legatum relictũ ipsi filio cõmunis conclusio sic se habeat: tñ in substõne pupillari qñ ipsemet filius preteritus, vel exheredatus fuisset substitutus pupillariter fratri, vel exemplariter, cõiter Jmol. ⁊ Moder. in l. j. §. fi. ff. de vulga. ⁊ pup. firmant ꝙ talis substitutio sustinetur per hanc aut: ⁊ non legatum. cogita de rõne diuersitatis. ¶ Secũdo limita istã aut. procedere qñ pater scienter preterijt filium: secus si ignoranter. tunc legata non sustinentur per hanc aut. vt tꝫ Bart. duabus in primis opp. ⁊ dixi in secundo not. in. iij. q. prin. ¶ Tertio limita istam aut. vt procedat in ascendentibus vel descendentibus preteritis aut exheredatis: secus in transuersalibus. hinc est quod si frater preteriret vel exheredaret fratrem instituta turpi persona, quo casu fratri competit querela: iuxta. l. fratres. š. de inoffici. testa. certe non solum vitiaretur institutio, sed etiam legata corruerent. nec legata sustinerentur per hanc autenticam, q2 cum ista aut. sit correctoria, ⁊ loquatur in ascendẽtibus vel descendentibus, nõ põt extendi ad transuersales etiam ex maioritate rõnis. ita Ange. in. §. fin. in auten. vt cum de app. cog. ⁊ alexand. hic. xxij. col. in fin. ⁊ se. vbi reprobat Bal. et Sali. in. d. l. fratres. in tertia. q. idem tenet Jmo. in. d. l. filio preterito. in. xxxiij. colum. Et ex hac limitatione infertur vnum, quod videtur mirabile. ꝙ frater quando succedit fratri contra eius volũtatem, est melioris conditionis q̃ filius qui succedit patri contra voluntatem patris: patet, nã qñ filius preteritus vel exheredatus a patre succedit patri cõtra eius volũtatem, tenet̃ oibus legata cõseruare: per istam aut: ⁊ tñ frater succedens fratri cõtra eius volũtatẽ, nemini legata prestare tenetur: ergo frater in hoc est melioris conditionis q̃ filius. et ita ponderat Jmo. in. d. l. filio preterito. in. xxxiij. colũ. ¶ Quarto notabiliter limita hanc aut. non procedere qñ pater noiatim reliquisset legata ab ipso filio preterito vel exheredato. nam cum a preterito vel exheredato nihil legari possit: q2 quem nõ honoro grauare nõ possum: ⁊ sic cũ talia legata sint penitus nulla. l. penulti. j. de leg. l. penul. j. de fideicommiss. l. ij. ff. de lega. iij. certe talia legata non sustinentur per hanc autenti. quia ista autentica loquitur quando legata erant talia que potuissent relinqui si non fuisset defectus preteritionis

preteritionis vel exheredationis:sed hic erat alius defectus.ita li-
mitat Bart.si inspicias hic in.vj.colũ.z Jmo.in.d.l.filio ꝑterito.
in.xxxv.col.vbi hoc confirmat rõne.qꝛ sicut legata relicta ipsimet
filio preterito vel exheredato non sustinent̃ per hanc aut.vt.s̃.di-
xi.ita nec sustineri debent,z multominus,qñ noĩatim relicta sunt
ab ipsomet filio preterito vel exheredato.Faciũt q̃ dixi in euiden-
tialibus:vbi dixi ꝙ ista aut.solũ ꝓcedit vbi adest impedimentum
preteritionis vel exheredationis.nam sup hoc impedimento pro
uidet ista aut.secus si aliud obstaculũ ꝯcurrat.vt ibi dixi.¶ Quin
to limita singulariter istã aut.in qua dicit̃.ꝙ legata sustinent̃ per
istã aut.vt sit verum dũmodo talia legata non excedant instõnem
filij.quatenus eñ essent vltra ꝙ̃ sit illa pars que obueniret filio ꝑ-
terito vel exheredato,legata non substinerentur.Sicut in simili
in legatis relictis coniunctis personis,que sustinent̃ per ti.de leg.
prestan.nam sustinent̃ eatenus quatenus non excedunt partẽ que
euenit filio preterito.l.saluius.z.l.filium.§.sed et si portio.ff.de le.
prestan.z Bart.in.d.l.saluius.dubitat an hec aut.debeat ita limi-
tari per illum tex.z pro ista limitatione facit,qꝛ non est absurdum
ꝙ.ll.noue lz generales tñ limitent̃ z declarent̃ per antiquas.l.non
est nouũ.z.l.sed z posteriores.ff.de legi.Ad idẽ facit regula quam
s̃.retuli:qꝛ.ll.noue.que aliquid generaliter disponunt non intelli-
guntur derogare legibus antiquis aliquid spãlr̃ disponentibꝰ:vt
facit.d.l.saluius.iuxta glo.in.d.l.sciendũ.z ista limitatio videt̃ ha-
bere satis equitatis.tñ Bald.hic in.xiij.col.in.iij.oppo.z Alexã.
in.xxv.co.tenent opp.ꝙ imo legata per hãc aut.generalr̃ sustineã
tur quantacũq꞉ sint,etiã si excedãt partẽ obuenientẽ filio preteri
to.z ꝙ in hoc corrigat̃.d.l.saluiꝰ.z idẽ tenent Bal.Ang.z Alexã.
in.l.j.s̃.de bono.pos.ꝯtab.puto disputãdo quod posset faciliter te
neri contrarium:z precipue ꝙ hodie non sit correcta.d.l.saluius.
ex fundamentis.s̃.dictis.Quatuor alias limitationes ponit hic
Alex.in.xxiij.col.z se.vide p te.z si cõsyderas non oĩno bene accom
modant̃.¶ Gloss.j.in verbo ex causa,diuidit̃ in duas:ꝓut timore
ꝯrij dupliciter intelligit tex.secũda ibi vel secũdo.contrariũ autẽ
quo mouet̃ glos.est,tex.eñ in duobꝰ verbis non videt̃ posse stare:
imo cõtinere contrarietatẽ:dum dicit ex causa preteritionis.po-
stea dicit irritũ est.naz si preteritio vel exheredatio fiat inserta cã,
lz non sit vera,vel non probet̃ per heredẽ:tñ ex quo testator rite.j.
seruata forma.l.fecit testm̃:lz nõ recte quo ad factũ:vt declarat gl.
in.l.nõ putauit.§.nõ queuis.ff.de bon.pos.ꝯta.z in.l.hoc colore.ff.
de inoffi.testa.certe testm̃ non dz esse irritũ ĩpo iure:prout innuit
tex.dum dicit irritũ est.nam quoties.l.vtitur verbo ꝑsentis tp̃is,
intelligit̃ ipso iure.iuxta gloss.in.l.in criminali.s̃.de iuris.om .iudi.
cum si.ꝓpter hoc glo.exponit tex.dũ dicit ex cã.qđ dz intelligi qñ
cã fuit omissa.z tunc bñ stat text.irritũ est ipso iure.si autem intel-
ligas tex.ex cã.s. inserta.tunc exponi dz irritũ.i.irritandũ.sz gloss.
decipit̃:qꝛ dum tex.dicit ex cã.non loquit̃ de cã exprimẽda in pre-
teritione vel exheredatione.sed terminus ex cã vt dixi apostillan-
do tex.stat transitiue.z idẽ importat acsi diceret ꝓpter.¶ Gloss.
magna.in ver.irritũ.est difficilis z intricata:nec sufficiẽter p doct.
declarat̃:ideo vt eam bene extrices diuide in quatuor.In prima
pro intellectu text.gloss.disputat an querela inoffic.testa.sit hodie
sublata.z refert opini.z ista durat vsq꞉ ibi vnde dic generaliter.
In secunda glo.declarat. quo remedio prouideatur descendenti-
bus:puta filijs preteritis vel exheredatis:z durat vsq꞉ ibi.si au-
tem econtra.In illa.iij.gloss.declarat quid econtra.qñ ascenden-
tes sunt preteriti vel exheredati in testõ descendẽtium:quo reme
dio eis prouideat̃,z quo casu possit esse locus querele.In quarta
oppo.contra text.dum vult legata sustineri.z est ibi.item oppo.s̃.
de testa.Redeo ad primam partẽ.z qꝛ in illa residet tota difficul-
tas.gloss.ideo pro eius intellectu subdiuido eã in.iiij.particulas.
In prima timore vniꝰ cõtrarij quod nũc formabo:recitat opi.M.
tenentis ꝙ hodie sit sublata querela,nisi quo ad trãsuersales.In
secunda ibi tu dic fm Jo.ponit secundã opi.Jo.tenentis contra-
rium:ꝙ querela non sit hodie sublata.In tertia ibi nec obstat ꝙ
alibi dicitur.respondet vni tacite op.que oppositio,ne gloss.te fal-
lat non est cõtra opi.Jo.sed contra vnum qđ.s̃.dixi:dum dixerat
ꝙ.§.si quis de predictis.z.§.siue igit̃.debẽt intelligi qñ filius emã
cipatus fuit preteritus,non aũt filius in ptãte.nam contra illã in
cidẽtẽ solu.videbatur facere:qꝛ per iura aut.sublata est differen-
tia emancipationis z patrie ptãtis.z gloss.dupliciter rñdet,vt in
ea.clarior est scđa so.quam potes iungere cum prima: vt faciunt
Fulg.z Alexã.hic i quarta ibi,item si predictum verbum.glossa
est obscura z difficilis.sed intendit in ea formare vnum fundamen
tum pro opi.Jo.lz videat̃ rñdere contrario:z non est verum:imo
adducit fundamentum qđ adducaz statim.qꝛ alias non intellige-
res gl.¶ Nunc pro introitu totius prime partis gl.opp.ꝯtra tex.
nam dicit tex.ex causa exheredationis,quod est irritũ testm̃.pon-
17 dera verbũ †irritum ᵃest,quod intelligat̃ ipso iure:ita ꝓbat aper
te.l.j.in fi.ff.de iniu.rup.z cõprobatur vt proxime dixi in glo.pre-
ce.qꝛ cum tex.vtat̃ verbo pñtis tp̃is.intelligit̃ ipso iure. si ergo fi-
lio exheredato a patre vel matre/testm̃ est ipso iure nullum: ergo
impossibile est ꝙ hodie possit habere locum querela inoffic.testa.
nã cum q̃rela detur ad rescindendũ.l.vt liberis.in versi.rescisso.s̃.
de col.certe illud qđ est ipso iure nullum rescindi non põt.l.nã z si
sub conditione.ver.post defectũ.ff.de iniu.rup.ergo si ita est,sequi
tur ꝙ querela hodie sit sublata :qñ filij/vel descẽdentes sunt exe-
redati ab ascendentibus vel econtra.z sic hoc mõ sublati erũt tit.
ff.C.z instit.de inoffi.testa.propter verbum irrituz est ,quod deno
tat ipso iure nullum testm̃.ꝓpter hoc contrariũ facta est glo.in to-
ta prima parte que disputat an q̃rela sit hodie sublata.Qđ autẽ
querela ad hoc vt possit cõpetere presupponat testm̃ valere,z ꝙ
non possit habere locũ qñ testm̃ est ipso iure nullũ: ptz,nã cuz ex-
heredatio locum non habeat nisi adita hereditate per scriptum
heredem:nec querela possit intẽtari nisi adita hereditate per scri
ptum heredẽ cõtra quẽ dz intentari.l.filium.§.sed cum exhereda
tio.ff.de bono.pos.con.tabu.rõnem ponit Bar.in.l.illud.§.fi.ff.de
bono.pos.cõtra tab.ergo pz ꝙ qñ testm̃ est nullũ:ꝓut videt̃ dicere
textus hic,cessat querela:qꝛ ex testõ nullo,nõ posset adiri heredi-
tas p heredẽ scriptũ.Aduerte etiã in quarta particula gl.ibi.itẽ si
ꝑdictum verbũ.qꝛ glo.obscura est,z in ea intẽdit adducere funda
mentum pro Jo.ad ꝓbandũ ꝙ q̃rela non sit sublata:z vult dicere
glo.ꝙ sola preteritio vel exheredatio non est causa q̃ ĩpo iure an-
nullet testm̃:sed istud totuz pendet ab hoc an exheredatio sit rite
facta:qꝛ si causa hereditationis legitima non est inserta,testm̃ est
ipso iure nullum:alr̃s non.ergo omissio cause legitime est illa sola
que testm̃ annullat.ergo si inseratur causa legitima,nõ potest di-
ci testamentum nullũ:ergo opus est querela.Sed hoc parũ viget
qꝛ imo an testamentũ sit ipso iure nullũ pendet non soluz ab inser
tione cause:vt dicit glo.sed etiã an cã inserta probet̃ per heredez.
18 ita probat tex.in.d.§.si aũt hec obseruata.†vbi ista duo equiparã
tur.¶ Disputat ergo glos.an hodie querela inofficiosi sit sublata
vel ne.z sic an correcti sint ti.de inoffic.testa.pro cuius intelligen
tia ne equiuoces cõsydera tres casus principales.aliqñ exhereda
tio fit sine insertione alicuius cause.z ista lz valeret iure ffo꞉ũ.z.C.
hodie tñ exheredatio est ipso iure nulla.vt hoc tex.nec hic est opꝰ
q̃rela.z hoc casu bene sublata est.z nemo in hoc contradicit.Ali-
quãdo exheredatio fit cum insertione cause legitime,z que causa
probata est per heredẽ.z tunc querela est sine effectu.Aliqñ z ter
tio exheredatio fit cum insertiõe cause sed illa cã nõ ꝓbat̃ per here
dez:z hic est punctus an querela hoc casu competat.in quo.M.
tz ꝙ non.z putat ꝙ tunc testm̃ sit ipso iure nullũ.vt ꝓbat iste tex.
in verbo irritum est.vt.s̃.induxi .z pro.M.fortius stringit:qꝛ qñ
exheredatio fit sine expressione cause, sine dubio testm̃ est ipso iu-
re nullũ:nec põt habere locuz q̃rela:ergo multofortius testm̃ erit
nullũ qñ in exheredatiõe est ĩserta falsa cã.qꝛ exꝑssio false cãe ma-
gis est potẽs ad vitiandũ quã omissio:ptz in sententia ĩ qua si ex-
primatur cã que sit cõtra ius,sñia est ipso iure nulla:nec est opus
appellatione.alias sic.l.j.§.fi.ff.que sen.sine app.rescin.l.ij.quando
ꝓuo.non est ne.z.l.si expressim.vbi Bar.late.ff.de app. Breuiter
tene z ita se hz cõis sñia ꝙ q̃rela non est hodie sublata.imo est ne-
cessaria isto casu.prout late firmant Barto.z oẽs in.l.j.ff.de testa.
z in.l.si posthumus a primo.§.fi.ff.de libe.z posthu. Bald.in aut.
non lz.s̃.e.z in repe.l.in suis.xxij. colũ.ff.de libe. z posth. z alij oẽs
hic.z aliud est in sñia in qua necessario non est exprimenda cã.c.si
cut.de re iudi.gloss.z doc.in.l.ij. §.ignominie.ff. de infa. z aliud in
exheredatione in qua dz exꝑmi causa vt hac aut.ita cõiter rñdet̃:
tñ subtiliter intuẽti videt̃ ꝙ ista rñsio faciat ad oppositũ. qꝛ ĩ sñia
in qua nõ requirit̃ cause expressio, minus deberet officere exꝑssio
cause.Tene tñ opi.Jo.cõem,ꝙ q̃rela nõ sit sublata hodie. Inue-
nio tñ ꝙ bal.in.l.omnimodo.in prin.in.ij.co.s̃.de inoffi.test.saluat
opi.M.vno casu,qñ testator sciens causam exheredationis esse
falsam,tamen scienter z sic dolose exheredat filium expressa illa
causa:tunc bene exheredatio esset ipso iure nulla.§.in aliquo.qui
est.§.pe.in aut.vt cum de app. cog.quem tex.in alio proposito sic
ponderat Bar.hic i.viij.col.z sequitur simpliciter Alex.hic in.iij.
col.in prin.pro qua facit:qꝛ testamenta eq̃parant̃ cõtractibus bo
nefidei.l.in minorũ.C.in qui cau.resti.ĩ inte.nõ est neces.lz in ꝯcti-
bꝰ bonefidei dolꝰ annullet ipso iure contractum.l.elegãter. in ꝑn.
ff.de dolo.Caue tamen z cogita de responso:quia quod dicit̃ te-
stamenta eq̃parari contratibꝰ bonefidei,hz locũ tantum quo ad
duo.s.quo ad fructus,z vt re non perfecta tradita possit agi pri-
ma actione:quo ad alia eq̃paratio non ꝓcedit.ita declarat Bart.
cuius doctrina est approbata in.l.si heres.ff.de eo quod certo lo-
co.Nõ omitto etiã quod lz cõis sententia sit,ꝙ hodie quando ex-
heredatio fit sine insertione cause legitime quod sit ipso iure nul-
la:qꝛ inductum est hodie pro forma quod in exheredatione inse-
ratur causa.aut.non licet.s̃.eod.ergo forma non seruata exhere-
datio est ipso iure nulla.l. cum hi.§.si pretor. ff.de trans.tamen
Fulgo.hic z Jmol.in.l.j.ff.de testa.tenent nouam opinio.contra
omnes,quod etiam tunc exheredatio valet ipso iure:z locus est

a. ¶ Verbũ irritũ. Adde spe.ĩ ti.de testamẽ. in. §. iij.ver. est et alia.

querele,sicut olim valebat/cum nō reperiant iura antiqua in hoc correcta:ꝛ ad hoc pōderant.d.§.aliud.maxime in verbo euacuato.ꝛ in vbo resciſſo.q̄ neceſſario innuunt validitatē actus:ad obiectum.§.ꝙ.l.regrit hodie pro forma in exheredatione inſertionem cauſe,ergo forma non ſeruata exheredatio erit ipſo iure nulla:rn̄dent,ꝛ bene ad hoc:ꝙ ar.ꝓcederet qn̄.l.induceret aliqd pro forma ſimplr:ſed in ꝓpoſito lex forma nō ſeruata ꝓcedit vltra prouidēdo de remedio reſciſſiuo.ergo recedit a nullitate act⁹.Breuiter tene cōem.per vnum cui nō bene rn̄deri pōt:per qd cōfundit iſta opi.nouiſſimorum.ꝛ adduxi.s.in tex.in ſecūdo no.ꝛ in.j.q.nā talis exheredatio q̄ fit ſine inſertiōe cauſe,eſt minus legitime facta.ergo eſt preteritio.l.nō putauit.§.nō quouis.ff.de bono.poſ.ꝯtra.ꝛ glo.expreſſa in.l.ſi poſthumus.in glo.j.ff.de lib.ꝛ poſth.quā docto.ibi ſequuntur.ꝛ Imo.inet reputat ſingul.ꝛ eſt tex.melior de iure in.§.eadem.inſti.de here.que ab inte.ſed preteritio ſine cauſa annullat ipſo iure teſtm̄.nec aliquis inficiat.igitur ꝛc.¶Sum in ſecunda parte gl.ibi vnde dic generalr.in qua gl.intēdit declarare quibus remedijs ꝓuideat qn̄ deſcendētes,puta filij vel nepotes ſunt exheredati vel preteriti in teſtō aſcendentiū.ꝛ glo.loquit cōfuſe ꝛ bar.hic in.ij.q.ꝛ in.d.l.filio pterito.ꝯ morē ſuū fuit nimium diffuſus.Tu clarius dic ex mente Paul.hic in.vij.col.ꝛ ſeq.ꝛ fac tres ſpecies liberoꝝ.quidā ſunt ſui,ꝛ in poteſtate.qdā emācipati.quidā nec in ptāte:nec emācipati:vt ſunt filij reſpectu matris,vel linee materne:vt dicit glo.in.l.vt liberis.s.de col.ꝛ ſicut ſunt conſyderande tres ſpēs filioꝝ.ita ſunt ꝯſyderandi tres caſus.Aliquando filij exheredanṫ cū inſertione cauſe legitime.ꝛ hoc caſu par eſt oīm ꝯditio.qꝛ eis cōpetit ſolū remediū qrele quod cū ſit ſubſidiariū nō cōpeteret ſi aliud remediū cōpeteret.vt dicit text.in.l.maximū.in ver.nā cū vltimū.s.e.Aliqn̄ filij exheredanṫ ſine inſertione alicuius cauſe.ꝛ tunc etiam hodie par eſt oīm conditio:qꝛ teſtm̄ eſt nullū.vt dixi in precedenti parte gl.Aliqn̄ ꝛ tertio filij ꝑtereūtur,nō dico exheredantur a parētibus.ꝛ hic eſt differētia:qꝛ ſi ſint filij in ptāte ſiue ꝑtereanṫ cū cauſa,ſiue ſine cā ſemp teſtm̄ eſt ipſo iure nullū.ſi aūt ſit filius emancipatus,ꝛ ſit preteritus cum cā:vꝫ teſtm̄ hodie ſicut olim de iure ci.ꝛ ſolum de iure pretorio:pōt ꝯtra.ita tꝫ gl.ſing.ꝛ approbata.in.§.exheredatos.in aut.de here.ꝛ fal.ſi aūt loquimur in tertia ſpē filioꝝ.ꝛ ſic in linea materna.dic qd adhuc hodie preteritio eoꝝ ſi ſit cū cā habetur pro exheredatiōe.ꝛ valet ſicut olim:alſ ſec⁹:vt per glo.in.d.§.exheredatos.¶In ter-

19 tia parte principali gl.dum tenet †ꝙ teſtm̄ filijfami.[a] ꝯditum in caſtrenſibus vel quaſi non ſubiacet querele:verū dicit fm iura.C.hodie aūt bene ſubiacet querele:vt dixi in.l.pe.ꝛ fi.s.q teſta.fac.poſ.Quid aūt ſi filiuſfa.miles preteream patrē in teſtō,cum cā:an hodie patri cōpetit ius dicendi nullum.Bar.hic in.xj.col.tꝫ qd ſic.ꝛ ante eum Cy.hic in.j.ꝛ.ij.q.cōiter reprobaṫ per Moder.hic:ꝛ originalr Imo.in.d.l.filio pterito:vt ibi per Alex.in.iiij.ꝛ.v.col.¶Glo.fi.in verbo cetera.diuiditur in tres.prout tres format.q.Prima.q.eſt,dicitur in tex.ꝙ ſi filius ſit preteritus vel exheredatus teſtm̄ rūpitur quo ad inſtōnem.ſed legata remanēt firma.

20 Quero ꝛ ego qua actiōe petanṫ talia legata.ꝛ vt intelligas,ſcias qd pro legatis relictis in teſtō cōpetit directa actio ex teſtamēto:ſi aūt ſint relicta in cōdicillis cōpetit vtilis actio ex teſtō.glo.eſt approbata in.l.j.in verbo fieri velit.ff.de teſta.ꝛ in.l.ij.in verbo perſonales.j.cōia de leg.in caſu noſtro neutra videtur poſſe cōpetere:nō quidē directa actio ex teſtō,qꝛ cum hic deficiat inſtō,ꝛ ſic caput teſtamēti,nō pōt directa intentari ꝯtra heredē.nō etiā poteſt cōpetere vtilis:qꝛ illa competit ꝓ legatis factis in codicillis.ſed hic nulli ſunt codicilli.breuiter omiſſa relatione opinionum,cōis ſn̄ia eſt ꝙ cōpetit actio ex teſtō.ꝓ tex.in.§.ſiue igitur.ꝛ in.§.ſi aūt hec obſeruata.in verbo tanꝗ̄ in hoc non reſciſſum.in autētico vt cum de ap.cog.ꝛ per text.in.l.fi.ff.de here.inſti.ita concludunt Barto.ꝛ alij cōiter,maxime Bald.quem vide in.xiij.col ꝛ Bal.in.d.l.filio preterito.ꝛ in.l.j.in.viij.q.ff.de iure codi.Ad idem adducit ſimile Bar.de ꝯctib⁹ boneſi.qui ꝯfirmant a.l.vbi nō cōpetit ꝯditio ex.l.ſꝫ ex pacto,ꝑpter.l.legitima.ff.de pac.in hoc Bart.loquiṫ inaduertenter.qꝛ quo ad.l.legitima.nihil facit de ꝯctibus bo.fi.vel ſtricti iuris.ꝛ iō Bart.qui de hoc perpendit in.d.l.filio ꝑterito.mutauit hec verba.vtilitas autē huius inueſtigationis eſt ꝓpter ſtatutū ꝙ diſponeret ꝙ teſtm̄ habeat executionem paratā fm Bar.ꝛ Bal.hic in pe.col.et in.d.l.filio preterito.¶Secunda

21 qō glo.eſt ibi:ſꝫ pone ꝙ teſtator.in qua querit qd ſi in caſu hui⁹ aut.eſſet clauſula codicillaris poſita:an tunc pro legatis competit directa actio ex teſtamēto:prout tenui in prece.q.an vtilis,propter clauſulā codicillarē,ſicut competeret quādo legata eſſent facta in codicillis,vt declaraui.gloſ.videṫ dicere qd non poſſit competere directa actio ex teſtō:per hanc aut.qꝛ iſta aut.locum habet qn̄ legata aliter valere non poſſunt niſi virtute huius aut.ſꝫ hic poſſunt aliter valere virtute clauſule codicillaris.poſtea glo.in fi.tenet contrariū ꝛ obſcure:ꝙ imo competat actio directa ex teſtō.quia legata non poſſent valere virtute clauſule codicillaris.ergo

[b] non poſſent valere niſi vigore huius aut.ꝙ autem legata⁹ nō poſſint valere ex clauſula codicillari vult probare glo.obſcure ꝛ ex.ij.quas allegat perpēdimus.nam qn̄ pater exheredat filiū,cenſetur exheredare calore demētie.l.titia.ff.de inoffi.teſt.et.l.patronus.allegata in ea.ergo talis demētia dꝫ pariter annulare clauſulam codicillarem.Breuiter opi.gl.vera eſt.ſed eius fundamētum falſum.ꝙ iſto caſu legata petātur directa actione ex teſtō.qꝛ codicillaris concipitur ita,ſi non vꝫ vt teſtm̄.dictio ſi exponitur.i.quatenus.l.ſtichū qui meus erit.ff.de leg.j.ſed cum hic teſtm̄ valeat quo ad legata,vt hoc text.ergo quo ad ea clauſula nil operatur.fm Bart.ꝛ oēs hic,et in.d.l.filio preterito.in.l.j.ff.de iure codi.Bald.in.l.controuerſia.ff.de tranſ.ꝛ in.l.fi.j.de codi.Fundamentū autem glo.eſt falſum de dementia.nam ſolum militaret in exheredatione ſi eſſet verū.ſed iſte tex.loquitur etiam in preteritione.Preterea cum exheredatio hodie debeat fieri cum cauſa,non haberet locum cauſa

22 dementie hodie.¶†Tertia qō gl.eſt,ꝛ attende qꝛ eſt materia vtilis ꝛ lucroſa.pone pater in teſtamento preterit,vel exheredat filiū cum cauſa vel ſine,non curo,inſtituto extraneo:certe inſtitutio penitus vitiaṫ per iſtam aut.Pone ꝙ pater poſuiſſet in fine teſtamēti clauſulam codicillarem,que clauſula codicillaris eſt huius effectus,qꝛ ſi teſtm̄ non valet venientes ab inteſtato ſuccedūt:ſed virtute illius clauſule tenentur per fideicōmiſſum reſtituere hereditatem heredi retēta quarta treb.et ſic qn̄ inſtō vitiatur illa clauſula operatur fideicōmiſſum vniuerſale.vt dicūt text.allegandi.Aut vero in caſu noſtro filius preteritus,vel exheredatus qui ab inteſtato ſuccedit,intelligiṫ virtute clauſule codicillaris grauat⁹ ad fideicōmiſſum:et ſic ad reſtituendū ꝑ fideicōmiſſum totā hereditatem,detracta tn̄ quarta treb.et quarta legitime.qꝛ filius eſt.iuxta c.Raynutius.de teſta.iſta gl.ſingulariter tꝫ ꝙ non.qꝛ clauſula codicillaris tunc operaṫ fideicōmiſſum qn̄ teſtm̄ eſt nullū ex defectu ſolemnitatis omiſſe.ſecus ſi propter preteritionē,vel exheredationem filij nullū eſt.tunc nullū fideicōmiſſum operatur.iſtā glo.omnes reprobant.qꝛ quōcunqꝫ irritetur teſtm̄,ſiue ratione ſolemnitatis omiſſe,ſiue ratione exheredationis vel preteritionis filij in po-

23 teſtate,†ſemp clauſula codicillaris[c] hꝫ vim fideicōmiſſi vniuerſalis:vt eſt tex.melior de iure inter ceteros allegatos per Bar.ꝛ alios in.l.gn̄alr.§.ex teſtō.ff.de fideicom.lib.cū alijs alleg.per Bart.et glo.ꝛ doc.in.l.ex ca.ff.de teſta.ꝛ ſic venientes ab inteſtato:vel filius ex cā fideicō.teneṅ reſtituere.vt plene ꝑ Bart.in.l.j.in.v.q.ff.de iure codi.ꝛ in.l.ij.ff.de leg.ij.ꝛ late Bal.ꝛ Imo.in.d.l.ex ca.cum alijs vt hic ꝑ Alex.ꝛ dicit Ang.in ꝯſi.xcviij.incipi.petrus de vrbe veteri.ſe ita pluries conſuluiſſe.ꝛ ꝙ ita fuit iudicatū de conſi.doc.

24 Peruſij.ꝛ iſta deciſio non hꝫ dubium.¶†Sed ſuccedit alta ꝛ ꝓfunda queſtio,in qua ſepe reqſiti noluere cōſulere.ꝑdicta enī ꝓcedunt qn̄ filius eſſet ſciēter pteritus a patre:ſed an dicta clauſula operet fideicōmiſſum qn̄ poſthumus eſt ignorāter preterit⁹ a patre,qui poſtea natus eſt:vt virtute clauſule codicillaris ſit etiā ipſe obligatus reſtituere totam hereditatem per fideicommiſſum.Et antiqui dicebant ꝙ ſi in clauſula codicillari tantum poneret verbum preſens,ſi non vꝫ:ꝛ tūc nato poſthumo clauſula codicillaris concepta per verbū preſens non comprehendit poſthumū natum poſtea.ſed ſi clauſula codicillaris eſſet cōcepta per verbum pn̄s ꝛ futurū.puta ſi teſtm̄ non vꝫ ꝛ valebit ꝛc.et tunc ꝯprehendaṫ filius poſthumus poſtea natus:qꝛ ex quo teſtōr dixit non valebit:conſyderauit etiā ipſe futurū.et ſic ſaltē in genere cogitauit de natiuitate poſthumi.ergo poſthumus cōprehēderetur.ita tenebant antiqui.Poſtea Bart.hic et plen⁹ in.l.j.in.vj.q.ff.de iure codi.ꝛ plenius in cōſi.incip.quidā noīe Lapus.tꝫ ꝙ quādocūqꝫ cōcipiatur clauſula codicillaris nunꝗ̄ cōprehendatur poſthum⁹ poſtea natus:niſi in ſpecie de eo aliter cogitauerit.per.l.ſi vnꝗ̄.de reuo.dona.ꝛ alia vt ibi per eum.¶Si quis vellet omnia referre eſſet opus latiſſimo folio.ſed breuiter dico ꝙ magis communis concluſio videtur eſſe contra Bar.quam tenet Fulg.hic:ꝛ latiſſime Alexan.in.xj.colum.ꝛ quatuor ſeq.cum multis autoritatibus vt per eum.et dicit Imo.in.d.l.filio preterito.in.xiij.colum.ꝙ conſuleret contra Bartolum,contra quem dicit Ange.de are.ſe ſepe conſuluiſſe.inſtitu.de codi.in prin.et Ludo.in conſi.cxxij.incipi.circa quod effectualiter queritur an codicillaris clauſula.ꝛ contra Bar.conſuluit Alex.dicens ꝙ eſt cōis ſententia contra Bar.in ꝯſi.cxxiij.inci.diſcuſſis heſitationibus.in penul.colum.in.j.volu.et plenius in conſi.cxl.in.ij.volu.incipi.circa primam dubitationem.in.iij.columna ꝛ tribus ſequenti.ꝛ in conſi.xxx.in.iij.volu.incipi.ponderatis his que in themate narrantur.vbi etiam dicit ꝙ iſta opinio contra Bart.eſt cōmunis.ꝛ in conſi.xcviij.in.iij.volu.inci.etiam ponderatis.¶Ego autē puto ꝙ ſententia Bart.ſit equa ꝛ tenenda:et de facto propter equitatem fuit ita iudicatum ꝑ duos ſenatores principis noſtri.Et cum Barto.tenet.Bald.in.l.ſi totas.C.de inoffi.do.dicens ſe ita conſuluiſſe.et Bald.in.l.fi.j.de codi.ꝛ in l.qui filiabus.in prin.de lega.j.Angel.in.l.idemqꝫ erit.ff.de teſta.mili.per illum text.ꝛ in.l.j.ff.de iure codi.ꝛ ſequitur ipſe Alexā.in conſi.xij.

---

a ¶Teſtm̄ filijfa. Adde doct.in rub.ff.ſi a pa.qs fue.ma.

b ¶Q aūt legata.Adde Bal.i.l.pe.C.de fideic.

c ¶Cla codicillaris.adde bar.i.l.ſi frater.C.d fideic.in lect.antiqua.vitalis de cāpania.in tracta.clarum.Oldr.cōſil.cxl.ꝛ.lir.inci.ſup.in.j.q.qua queritur

cõsi. xij. incip. viso tenore allegati et pducti instrũ. in fi. co. l. j. vol. et pro ea facit. l. ex facto. in prin. ibi neqz enim verisimile est. ff. de vulg. et pu. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. fm do. Franc. de are. qui tenet cũ Bar. i gsi. xxiiij. incip. quatuor dubia. Istã opi. late defendit idem d. Frã. et bene vt puto in cõsi. vlti. incip. eleganter et subtiliter. precipue per vnum fundamentũ qd mihi plz. nam dicunt qui tenent cõ Bar. q ppter verbum non valebit futuri tpis, saltẽ in genere testator cogitauit de posthumo: falsum est. qz id si non valebit, pot aliter euenire q natiuitate posthumi. puta si heres moriatur in vita testatoris, vel post mortẽ nolit adire, vel efficiatur incapax. et dicit. d. Fran. in fi. q cõis opi. est cũ bar. et q vnusquisqz dz cosyderare cõscientiã suã fm rõnem naturalem, et videre an sit verisimile patrẽ extraneum filio preferre. Nam si de hoc fuisset interrogatus non est verisimile qd hoc voluisset. ita etiam. d. Fran. in consi. xciij. inci. viso legato. in. iij. col. et tribus seq. colũ. et ista opi. Barto. mihi plus plz. ¶ † Quam tñ singulariter limita nisi post natiuitatem posthumi pater testator tãto tpe superuixisset quod cõmode potuisset mutare testũ: tunc si non mutauit videtur velle decedere cum illo testõ. et velle q clausula codicillaris operetur fideicommissum in psona posthumi iã nati postq tanto tpe superuixit. ita probat tex. notabilis in. l. athlete. §. dat remissionem. ff. de excu. tu. et ibi glo. no. dicit q si testator diu stetit et potuit mutare testamentum et non mutauit: vt in ea. Facit etiã tex. notabilis in. l. tractabatur. vbi gl. notabilis. ff. de testa. mi. per que iura ita tz et limitat Pau. in. l. j. C. de posth. here. inst. vbi dicit se ita consuluisse in quodam casu ad eum misso de bononia: in quo in vita testõris posthuma nata, erat preterita in testõ. sz testator post eius natiuitatẽ habuit tps mutãdi testũ et non mutauit. certe per clausulã codicillarẽ tenebit ad fideicõmissum vle. et ita gsuluit in gsi. lx. incip. preclarus et egregius doc. et consi. lviij. inci. Bar. de perusio. et ante eum istud tz Jac. de bel. in dispu. inci. queritur quare pater vel mater. quam ponit. in. l. iij. §. e. et istã limitationẽ simpliciter sequitur Alex. in cõsi. xxx. in. iij. col. incip. põderatis his q in themate narrantur. in. iij. col. ¶ In gtrium qd nil faciat id quod pater supuixerit post natiuitatẽ posthumi, facit. l. filio. §. seia. vbi notat Barto. ff. de adi. leg. cum alijs q allegaui. §. in. ij. nota. in. iij. q. per que contrarium in diuiduo nullã de predictis mẽtionẽ faciens tz. d. Fran. de are. in. l. titius. ff. de lib. et post. in consi. xciij. incip. viso legato. in col. iiij. et multũ pulchre in. d. consi. vlti. i. iij. et. v. colum. vbi ad hoc multa allegat. et inter alia dicit de hoc tex. esse, cui non põt rñderi sine cauillatione, in aut. vt facte noue cõsti. colla. v. in. ij. colũ. ver. neigitur. et in ver. seq. vbi est tex. qd testõr fecit testamentũ fm formam. l. antiq: deinde viuo testatore fiat noua. l. in qua statuatur q non valeat testũ sine illa noua forma, testator supuixit post illam l. nouã: et potuit mutare testũ, et facere fm. l. nouã: et non fecit: tũ primum testũ valebit. Et põdera fm eum rõnem illius tex. Dicit q rõ est, qz lz testator deliberauerit mutare, non semper est in arbitrio suo mutare. tñ si videbis illũ tex. non facit multũ: qz lõquitur qñ testator breui tpe postea mortuus est: et non habuit omnimodã facultatẽ mutãdi: vt in casu nrõ presupponimus. Allegat etiam bonũ tex. in. l. si filiusfa. la. j. ff. de testa. mi. q loquitur in filiofa. testãte q pteriit posthumũ, qui deinde natus est viuo testatore, si voluit miles prius testũ valere, valebit: qz i milite sola voluntas sufficit ad mutandũ. ergo cum in pagano sola voluntas nil operetur, vt est tex. melior de iure in. §. ex eo aũt. insti. q. mo. testa. infir. ergo minus attendi dz ista volũtas cõiecturata testatoris, que nil põt operari circa immutandũ testũ. ergo nec circa cõfirmandũ. et ibi rñdent ad. l. tractabatur. ff. de testa. mi. vt ibi per eum. Et sic vides hanc limitationem vltimã esse ambiguã. Ad quã facit qd decidit Bar. in. l. j. in prin. ff. de vulg. et pup. in. ix. co. ver. vlterius q̃ro. pupillus cui facta est substitu pupillaris. vbi de pupillo habente pupillariter substitutũ tractat si moriatur viuo patre, et post eius mortẽ pater longo tpe superuiuens postea moritur: an substitutus pup. q substõ extincta est morte pupilli, succedet testõri ex tacita vulgari. et tz q si pater potuit mutare testamentũ et non mutauit, substitutus non admittitur. qz ex quo pater potuit puidere, cessat prouisio. l. per. d. l. tractabatur. alias secus. tñ illa opi. Bar. reprobatur per Imo. et Alex. ibi: quos vide per te. ¶ Pro prima opi. etiam facit qd decidit bal. in. l. j. in fi. col. circa mediũ. C. de inoff. dona. vbi tz q id qd vult bar. in. l. titia seio. §. imperator. i fi. col. ff. de lega. ij. q donatio reuocata p supueniẽtiã filiorũ iuxta. l. si vnqz. C. de reuo. dona. non reconualescat: lz posthumi nati mortui sint. dicit Bald. hoc esse verũ, nisi post mortẽ posthumorũ pr supuixerit tanto tpe quod potuisset volũtatẽ mutare si voluisset. naz ex quo aliter non mutauit presumitur voluisse donationẽ esse tacite reconualidatam. et refert et sequitur Pau. in. l. ij. in fi. col. §. ti. j. et ista adde his que dixi in. iij. q. secundi notabilis. et ex his habes primam limitationem ad conclusionem doc. contra glo. hic. ¶ Quã etiã scdo limita, q per clam codicillarẽ venientes ab intesta. intelligãtur grauati ad fideicommissum: nam requirit q tales venientes ab intestõ adeant effectualiter ab intestato: alias nisi ab intestato adirent: nõ deberet aut posset peti. et tũc sequitur mirabile, q si ipsi adeãt ab intestato, confirmentur disposita in testõ. glo. est singu. in. l. qui filio. §. j. in verbo codicillis. ff. de here. insti. quam Bald. hic in. ix. col. reputat sing. et etiam pro mirabili alleg. Pau. hic. ¶ Tertio limita et no. multum, si verũ est, vt. d. gclusio procedat in venientibus ab intestato qui tpe testamenti primum gradũ tenebant: illi soli virtute clausule codicillaris itelligunt grauati fideicõmisso: ideo si illi essent mortui, vel aliter exclusi: alij sequentes ex venientibus ab intestato non intelligerentur grauati virtute illius clausule. Ita glo. notabilis in. l. non iustã. C. ad treb. in glos. pen. ver. coacta. circa finem. quam ibi Ange. exclamat. et eam in terminis nostris alleg. Ange. de are. insti. de codi. in prin. qui dicit se ita sepe practicasse. Jason Papie.

¶ De posthumis here. insti. vel exhere. vel prete. Rubr.

¶ Capio glo. rub. q multũ magistralis est. Adde vltra glos. septã speciẽ posthumi† qñ post testũ conditũ a patre filius naturalis tñ a fit legitimatus a patre, nã iste ad similitudinẽ filij arrogati censetur posthumus, ideo videt si fit legitimatus viuo patre, et reperiatur pteritus, q rumpat testũ: vt pbat tex. in. §. gñaliter. in aut. q. mo. na. effi. sui. iuncta. l. filius a pre. §. j. et ibi no. Bal. ff. de lib. et posth. de quo qz non est sine scrupulo. vide plenius Bal. in. l. cũ in adoptiuis. C. de adop. et in. c. innotuit. in fi. coiũ. de elec. do. Anto. in. c. per venerabilem. in. xxxij. col. q filij sint leg. Sali. in aut. si qs. C. de na. lib. Panor. in cõsi. lxxxvj. inci. in. q. q vertit inter iulia. i. ij. et. iij. col. in. j. vol. Pau. in gsi. ccxix. incip. super puncto isto plures subtilitates. et in cõsi. ccxxij. incip. sup eo qd primo loco q̃rit qs succedat dicto Ant. Alex. in cõsi. cxxxix. in. j. vol. inci. elegãter fuit consultum. Ang. in. cõsi. lxxv. incip. per reformationẽ. et melius in consi. seq. et adde simile. † an sicut donatio reuocatur per supueniẽtiam filiorũ. l. si vnqz. C. de reuo. dona. an etiam reuocetur p legitimationem filij naturalis. in quo vltimo Bal. tz q non: in. l. j. in pe. colũ. C. de inoffi. dona. et. l. fi. circa fi. C. si quid in frau. pa. Salice. in. l. si totas. C. de inof. dona. † Adde etiam septimã speciem posthumi: qñ testator post cõditũ testũ[a] ingreditur monasteriũ. nam monasteriũ habet loco posthumi: et rũpit testamentum, pbat tex. in aut. si qua mulier. vbi no. Cy. et Bal. §. de sa. san. et istũ appellat posthumum Bal. in. l. filius a patre. §. j. et ibi Imo. ff. de libe. et posthu. cano. in. c. i pñtia. de pba. et Imo. i. l. j. de testa. † No. tñ q pprie dicitur posthumus[b] solum primo mõ posito in glo. ille qui est natus post mortẽ patris vel ascẽdentis, de cuius successione agitur: quasi post humationem natus. gl. in. l. gallus. in prin. i verbo posthumos. ff. de lib. et post. et in. l. si qs posthumos. §. fi. in ver. sed si ex ea. eo. ti. et in. §. posthumorum. in vbo agnascẽdo. insti. de exhere. lib. pro quibus allego tex. in. l. iij. in prin. ver. posthumos. ff. de iniust. rup. vbi glo. et Bar. et tex. in. l. nomen filiaz. in prin. ff. de verbo. sig. ideo † si statutũ faceret mentionem de posthumo, itelligeretur de posthumo pprie fm primũ modũ: fm Barto. in. d. l. gallus. in prin. tñ si testõr in testõ faceret mentionẽ de posthumo simplr, intelligitur de oĩbus posthumis: dũmodo materia congrueret. tex. est i. l. si quis ita. §. fin. quem ibi no. Bal. ff. de test. tu. Facit. §. fi. insti. qui dari tu. pos. et. l. fin. §. eo. et. l. si quis filiabus. cũ. l. seq. ff. de test. tu. imo plus etiaz in exheredatione, et sic in materia odiosa, appellatione posthumi nedũ intelligitur de posthumo proprie pmo modo: sz etiam alijs modis. ita est tex. mirabilis. in. l. iij. §. nõiatim. in fin. ff. de iniust. rup. Nisi dicas q ibi non censeatur materia odiosa: quia principaliter attenditur testamenti validitas. Hinc est q in exheredatione vt testũ sustineatur sub simplicibus cõtinentur casus mixtus. tex. est no. in. l. si ita facta. ff. de iniusto rup. et tñ si esset materia odiosa non contineretur.

¶ Natiuitate posthumi preteriti rumpitur testamẽtũ, et oĩa in eo disposita corruunt: que etiã nõ debentur naturaliter. nu. 2. sed an in foro conscientie. nu. 3.

Si post testamentũ. † Natiuitate posthumi preteriti rumpitur testamentũ, et oĩa in eo disposita corruũt. h. d. ista. l. Et põdera tex. in fi. in illis verbis geminatis[c] nihil deberi nec peti posse q † qñ testũ rumpitur natiuitate filij pteriti relicta in tali testõ nõ debentur etiã naturaliter: et ideo nõ posset pro eis haberi recursus ad forũ ecclesiasticũ. et ita no. Ange. hic in lec. Flo. et idẽ tz Bal. in. l. cũ quis. in. v. col. C. de iur. et fac. igno. in repe. l. j. in. xv. col. §. de sac. sanc. et in. l. si veritas. j. de fideicõ. et in q̃one disputata q icipit: statuto cauetur q fenerator. in. iij. char. Ange. in. q. incip. Aftesis miles. in. vij. col. et habes tex. no. in. l. militis. §. de religio. et sump. fu. † Quid aũt sit in foro cõscien. habes glo. et ibi Bal. et Moder. in. l. si post diuisionem. §. de iur. et facti igno. cum cõcor. quas ibi dedi. Intellige tñ istum tex. procedere

Marginal notes:

¶ Post cõditum test. ad de docto. in l. si presentia. de pba.

¶ Qd proprie dicitur posthu. ad de bar. in. l. conficiunt. in. §. si post. de. iur. cod. doct. in. l. filius a pre. in. §. j. de li. et posthumis.

¶ Verbis geminatis. Adde. Ant corse. audi torem sacri pala. i trac. de vbis geminatis.

quando posthumus fuit ignorāter preteritus:si autem scienter correcta est ista.l.quia legata sustinerentur per aut.ex causa.§.ti.j. vbi dixi. Jason Papie.

1 ☞ Abortiuus partus non rumpit testamentum. secus si nascatur viuus:licet decedat statim etiā non emissa voce:nisi sit prodigiosus vel monstruosus.

2 Que differentia sit inter monstruosum et prodigiosum:ꝛ an occidens tales teneatur pena homicidij:ꝛ an tales sint baptizandi.

a ¶ Abortu. adde hic q̄ liter puniatᷣ abortū facīēs. vide p bar.i.l.diuꝰ. et i.l.si qs la ty. in.§. qui abortioīs.ff. d penis.gl.j. in. l. necare. ff. de lib.ag. doct. in.c. si aliquis , de homi.

Uxoris abortu. a Abortiuus partus non rūpit testm̄. secꝰ si nascatur viuus,lz decedat statim,etiā nō emissa voce:nisi sit prodigiosus vel monstruosus.h.d.cum.l.seq.ꝛ materiā posui in.l. posthumo. §.de bo.pos.ↄtab.quā pre. ¶ † No.ꝙ posthumꝰ natꝰ ꝛ ilico mortuꝰ rūpit testm̄,nec p eiꝰ mortē,lz subitā recōualidatᷣ testm̄.Intellige nisi talis posthumꝰ mortuꝰ sit viuo testatore.qꝛ lz testm̄ semel ruptū nō recōualidetᷣ de iure ciuili:tm̄ sustinetur de equitate pretoria.ita loquitᷣ tex.in.l.posthumꝰ.in prin. ff.de iniu.rup.de qua glo.opponit.Intellige tm̄ secus esse in filio iam nato preterito:quia lz viuo adhuc testatore moriatur:tm̄ non recōualescit testamētū ēt de iure ꝑtorio.l.si filius qui in ptāte.ff.de lib.ꝛ posth.rō diuersitatis inter posthumū ꝛ filiū ꝑteritū iam natum est fm̄ Cy.ꝛ Alb.hic,qꝛ qn̄ ꝑteritus est posthumꝰ,testm̄ a pn cipio valet donec nascatur.nato posthumo bene rūpitur.ideo si posthumꝰ natus moriatur testm̄ sustinetur de equitate ꝑtoria:qꝛ a prin.valuit:quasi res de facili reuertatᷣ ad prīmū exordium.l.si viuus.§.pactus ne peteret.ff.de pact.lz qn̄ iam natus est preteritus statim testm̄ fuit nullū.iō lz moriatᷣ talis filius:testm̄ nō reconualidatur etiā de iure pretorio.d.l.si filius qui in ptāte. ¶ † In

2 tex.l.qd certatū.in ꝟbo totꝰ:dn̄ Bar.dicit Cano.tenere ꝙ sufficiat

b batizari b vnum membrum.Adde ꝙ est tex.in.c.debitum.vbi doc. de baptismo.glo.in.l.iij.in prin. vbi doc.ff.de acquir .pos.Ange. in.l.vulgaris.in prin. ff.de furtis. ¶ In fine tex.ibi monstrum vel prodigiū.Quid ista differant vide tex.in.l. ostentū.ꝛ in.l. queret aliquis.ff.de ver.sig.glo.in.l.nō sunt liberi.ff.de statu ho.ꝛ an occidens tales mōstruosos vel ꝓdigiosos teneatur pena homicidij. ponunt Bal.Ang.ꝛ Imo.in.l.qd dr̄.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ Ang.hic

c ꝛ vtrobique tradūt an tales c mōstruosi debeāt baptizari:ꝛ ponit Ang.hic exemplum de minotauro.Itē ad istū tex.qn̄ viuus nascitur lz statim decedat:vide qd decidit bal.in.c.j.§.quinetiā.in ti.epi sco.vel abb.in vsi.feu.Et rōne huiꝰ tex.in ffio.ij.rnsō.vide per bal. in.c.sciscitatus.in pen.col.de rescr. Itē ad istū tex.de momēto ade quod decidit Ant.de but.in consi.xx.incipiente equitas fugerit. Jason Papie.

b ¶ Sufficit baptizari. adde pe. de palud. in.iiij. sen. di.vj. q. j. ar. j. stepha.d. gaiet a in suo sacramētali. i §. de sacro baptismi. in xxxvj.q.

c ¶ An tales. add arch.in c. ꝓpriē.d ↄse. disti. iiij. scti̾s Tho. in. iiij. sent. di. iiij. ar. ij. ī rn̄sione ad ij.q.

1 ☞ Testator qui prouidit in vno casu,qꝛ cogitans mori non aduertit nisi ad illum casum:intelligitur tm̄ idem prouidisse in alio casu,in quo verisimiliter idem prouidisset si cogitasset.

Quidam. Institutio fctā d posthumo in vnū casum extēditᷣ ad aliū,in quo testator verisimiliter idem statuisset si de eo cogitasset.h.d. fm̄ intellectum gl.primū magis cōiter approbatū.l.j. alter tenebor:ꝛ cogita qd differat ver.vel ita dixit a ver.preceden. itē dn̄ tex.in q̄one dicit an videantur nō ↄtineri.habes supplere

1 ad tex.§.qui nati sunt in vita testatoris. ¶ † No.fm̄ cōem itellectū ꝙ testator qui ꝓuidit in vno casu,qꝛ cogitās mori non aduertit nisi ad illum casum,intelligitᷣ tm̄ idē ꝓuidisse in alio casu,in q̄ veri similiter idē ꝓuidisset si cogitasset. Facit text.no. in.l. titꝰ.§. j. ff. eo.ponēs casum ecōtra. Facit quod vult glo.in.l.tale pactū.§.fi.ff. de pac.ꝛ de hoc qn̄ prouisio testatoris facta in vno casu extendatᷣ ad alium.ponit late Sali.hic ꝛ Bart.ꝛ alij in.l.gallus.§.ꝛ qd si tm̄.ff.eo. ¶ Glo.in verbo non ꝑterijt.In prima declarat textum. In scd̄a ibi,nisi appareat.per viam fallētie fortiter opponit ↄ tex. ꝛ quadrupliciter sol.In tertia ibi:itē contra. opponit contra tex. ꝛ bene soluit:qꝛ facilis est sol.In scd̄a parte pro intelligentia ꝛ sol. terribilis ↄrij.l.cōmodissime.ff.eo.vbi de directo deciditur contra l.nostram:in qua difficultate inuenio tot solu.quot pene capita. primā sol.glo.tenent Bart.Bal.Ange.Sali.ꝛ Alex.hic:ꝛ Bar. Bal.Ang.ꝛ Alex.in.d.l.commodissime.ꝛ Bal. in.d.l.si cū dote. in pn̄.ꝙ in hac.l.testator qn̄ fecit testm̄ erat graui infirmitate oppressus,ꝛ cogitabat ex illa infirmitate mori:ꝛ ideo instituit posthumum in casum mortis.nam etiā instituisset si natus eēt in vita, si credidisset se victurum.ista so.est bona in se:sed mihi non plz,qꝛ nimiū diuinat.due seq.solu.in glo.sunt false/et glo.met reprobat. ¶ Quartā sol.glo.approbant Ful.et Pau.hic.ꝛ Cu.in.d.l.commodissime.ꝛ ꝙ ꝟbum post mortem.nō determinat verbū fuerint editi,aut nascerentᷣ:lz determinat verbū.x.mēsiū:vt sit sensus si testator:voluerit posthumū natū esse heredē si fuerit natus intra.x. mēses a tpe mortis sue:qꝛ possibile estꝙ fuerit ab eo ↄceptus.illud ergo verbum post mortē non facit cōditionē ad verbū editi,vt voluerit instituere nisi post mortē.sed bn̄ facit ↄditionē ad verbum x.mēsiū.vt demū voluerit esse heredē si natus fuerit intra.x. mēses mortis sue.ꝛ tūc dictio intra,capitᷣ pro citra. ¶ Quinto mō rn̄det Cy.hic:ꝛ sequitᷣ Bar.in.d.l.si cū dotē.in pn̄c.ꝛ Imo.i.d.l. commodissime.ꝙ hic verba testōris erant ambigua:ibi clara. ¶ Sexto modo rn̄det Pau.in.l.titius.§.lucius titꝰ.ver.vltimo scias.ff.eo. ꝙ in hac.l.testator cogitauit de certo posthumo in spe,ibi non.lz iste sol.omnes diuināt. ¶ Ideo septimo loco subtilitatū princeps do.Christo.de castie.in.d.l. commodissime.cuius solu.sibi ascribit Ful.hic posuit verā sol.nam in ista.l.testator fuit vsus pluribus ꝟbis,ꝙ in.l.cōmodissime.vbi testator solū dixit,si posthumus nascetur post mortē meā,eum instituo.Ista ꝟba non pn̄t cēseri apposita nisi vt faciāt cōditionem instituti:ergo nisi cōditio purificetᷣ in vita,posthumus non erit heres:lz hic testator dixit si filius intra.x. mensiū spatiū post mortē meā fuerit editus:q̄ ꝟba non sunt posita vt facerēt ↄditionē instōni,cū aliud possint operari:lz fuerūt posita ad declarādū ꝙ volūtas testatoris non erat ꝙ quilibet posthumus esset heres:sed ille qui nasceretᷣ post mortē intra.x.mēses,et intelligitᷣ istud tacite.l.intestato.§.post decem.ff.de suis ꝛ legit.ideo quo ad instōnem non curamus an nascatᷣ post mortem,an viuo testatore.ꝛ si cōsyderas ista est eadem sol.cum prima sol.glo.licet eā apertius declaret. Jason Papie.

¶ De iure deliberandi ꝛ adeunda vel acqui.here. Rubri.

¶ Continua istam rubricam,et declara partes rubrice,vt Cyn. Bar.ꝛ do.Alexan.hic.

1 ☞ Qui non pōt esse heres nisi de iure preto.ꝛ consequenter nisi presente iudice per actum extraordi.non potest agnoscere:secus si poterat esse heres de iure ciuili:nam tunc soluendo debita defuncti,intelligitur here.adiuisse.

2 Heres soluendo debita defuncti intelligitur hereditatem adiuisse:nisi protestatus fuerit in contrarium.

1 Si a patre. † Qui non pōt esse heres nisi de iure pretorio,et consequenter nisi presente iudice,per actū extraordinariū nō pōt agnoscere:secus si poterat esse heres de iure ciuili.nam tunc etiā soluēdo debita defuncti intelligitᷣ hereditatē adiuisse.h.d.cum.l.se.pro intellectu huius.l.prime,presuppone duo.Primo ꝙ tex.cum mysterio loquitᷣ in filia emancipata.qꝛ filia in potestate manumittendo seruū hereditariū bene intelligitᷣ adiuisse.l.si pupillus.als iulianus.§.si seruū.ff.eo.de qua.gl.opponit,et ista sol.ꝛ bene.rō diuersitatis est:qꝛ cū filia emācipata de iure.C.esset penitus incognita, quantū ad succedēdū de iure ciuili,nō poterat adire hereditatē de iure ciuili:q̄ fit solo aīo:lz habebat necesse de iure ꝑtorio agnoscere bo.po.in pn̄tia iudicis:ergo per actū extraiudicialē manumissionis non pōt censeri induci agnitio bo.pos.hinc infero ꝙ ista.l.debeat intelligi ꝙ pater filie emancipate mortuus sit ab intestato:lz text.non dicat.nā si testm̄ fecisset in quo esset instituta filia emancipata,certe ex testō potuisset succedere de iure ci.qꝛ ex testō nō solū filia emācipata:sed etiā quilibet extraneus pōt succedere de iure ciuili.l.illud.§.fi.ff.de bo.pos.ↄtab.facit.l.si auia.§.eo.iō tūc cū filia instituta potuisset adire de iure ci.certe ꝑ actū extraiudicialē manumissionis serui bene fuisset inducta agnitio.Hinc infero:ꝙ cū hodie per iura autēticoꝝ ꝗ̄tū ad succedēdum ab intesta.sit sublata dr̄ia emācipationis,ꝛ patrie ptātis:qꝛ hodie emācipati de iure ciui.succedunt ab intestato:vt vidistis in gl.in.l.si emācipati.ꝛ ibi dixi.§.de colla.ꝛ gl.in aut.ex cā.in glo.magna.§.tit.ij.sequitᷣ ꝙ ista

2 l.hodie non ꝓcedit:fm̄ Cy.ꝛ Bar.hic. ¶ † Scd̄o no.l.ex.l.ij.ꝙ hrs soluēdo debita defuncti intelligitᷣ hereditatē adiuisse qd multum no.et dicit Bar.ꝙ sepe de hac.l.interrogat rusticos.s.faciendo eis positiones si soluerunt aliquod debitū hereditariū.ꝛ dicit Sali.ꝙ illud cōtingit de facto,nisi fieret ꝓtestatio in ↄrīū.et dicit Ang.ꝙ iste text.est no.pro filijs mercatorum.do.Matesi.in no.ccclxxvj.dicit ꝙ iste tex.est sing.sed non aduertit ꝙ aliū habemus in.l.parentibus.allega.in glo.et ratio dubitandi in hac.l.fuit maxima.nam per actum qui fit ab herede nunꝙ inducitur aditio hereditatis: nisi sit talis actus qui non possit fieri citra ius ꝛ nomen heredis.l. pro herede.ꝛ.l.gerit.ff.de acqui.here.sed soluere debita hereditaria est actus qui pōt fieri citra ius et nomē heredis:qꝛ qlibet extraneus pōt soluere pro alio etiā inuito.l.soluendo.ff.de nego.ge. ꝛ ideo videbat per talē actum solutionis non induci aditonē.contrariū deciditur hic:et rō est:qꝛ in dubio qn̄ quis soluit,magis ꝗdem presumitᷣ soluere illud qd ipse debet,ꝙ noie alterius.l.et magis.ff.de solutio.ꝛ ideo iste heres in dubio presumitᷣ soluisse:quia illud erat effectum debitum suum mediante beneficio aditionis. fm̄ Ange.ꝛ Moder.hic:ꝛ Bal.in.l.potuit.in.x.q.j.eo.facit.l.duo fratres,cum ibi notatis.ff.de acqui.here. ¶ Glo.j.diuidit in quatuor partes.In prima declarat textū.In secunda not.ex textu.In tertia opponit contra tex.ꝛ bene soluit declarando.vt dixi in tex. In quarta et vltima etiam opponit,et dupliciter soluit.Secunda ibi.ꝛ sic no.

ibi ꝛ sic no. Tertia. ibi ſꝫ ꝯ. ff. eo. Quarta ꝛ vltima ibi: fallit tñ in fi
lio. ¶ In prima parte Bartol. tꝫ vltimã ſolu. quã Ang. ꝛ Pau.
multũ exclamãt hic. nã ex iſta ſolõne habes magnã declaratioẽ
ꝛ ſing. ad. l. fi. C. de repu. heredi. vbi dr ꝙ filiꝰ ſuus q hereditatẽ pa
tris repudiauit: põt tñ abſtẽtionẽ ſuã reuocare: qꝛ ꝑ illos actus ꝑ
quos inducit̃ aditio ꝑ illos nõ inducit̃ reuocatio repudiationis. ita
vult gl. fin. hic. Sꝫ iſtud eſt ꝯ. l. pro herede. §. papinianꝰ. ff. e. ꝛ in. l.
j. j. t. j. iõ reiecta hac ſol. rñ clare ſꝫm Dy. ꝛ Bart. hic: ꝙ in. d. l. ſi pu
pillꝰ. §. fi. ibi illi ſerui manumiſſi nõ erãt hereditarij, ſꝫ erãt filijfa.
manumittẽtis: ideo qꝛ filiꝰ potuit ꝓprio iure manumittere cũ eſ
ſent ſui: nimirũ ſi nõ itelligit̃ adiuiſſe: ſecꝰ ſi fuiſſent teſtõris: qꝛ eos
nõ potuiſſet de iure manumittere, niſi effectꝰ eẽt hr̃s ꝑ aditionẽ.

1 ☞ Filius in poteſtate ex potentia ſuitatis ipſo iure heres con
ſtitutus, tranſmittit heredita. patris non aditã ad quoſcũqꝫ: ꝛ ex
cludit fratrem teſtatoris ꝛ alios venientes ab inteſtato: ſecus in fi
lio emancipato.

2 Hodie quilibet heres etiã extraneus põt adire heredita. adhuc
clauſis tabulis.

1 SI fratris. † Filius in poteſtate ex potentia ſuitatis ipo iure heres cõſtitutꝰ, trãſmittit hereditatem patris non aditã ad quoſcũqꝫ: ꝛ excludit fratrẽ teſtatoris: ꝛ alios veniẽtes ab inteſta
to: ſecus in filio emãcipato. h. d. ſꝫm verũ intellectũ, ꝛ hꝫ duas par
tes ſꝫm qḋ ptꝫ in ſummario. Nam in prima loquit̃ de filio in po
teſtate. In ſecunda de filio emancipato. Scḋa ibi, ꝙ ſi cum iuris
ſui eſſet. Et lꝫ gl. dixerit ꝙ in prio caſu iſta trãſmiſſio fiat eo qꝛ filiꝰ
poſteros habebat: tñ iſte ſenſus ſtare non põt: per ea de qbus hic
per Bar. Item nec ſecundꝰ intellectꝰ gl. ſtare põt, ꝙ in pmo caſu
filiꝰ adiuerit hereditatẽ: qꝛ tunc etiã ſi fuiſſet emãcipatꝰ cũ adita
fuiſſet hereditas excluderet̃ frater primi defuncti. Ueritas ergo
eſt, ꝙ ideo iſte frater ꝛ ſic trãſuerſalis excludit̃: eo qꝛ filiꝰ in ptãte
ex potentia ſuitatis trãſmiſit hereditatẽ pr̃is nõ aditã ad quoſcũqꝫ.
de qua trãſmiſſione dixi multa in. l. emancipata. ẜ. qui admit. ꝛ di
cã in. l. ſi infanti. j. e. Nec ob. iſte tex. in ꝟbo ſiue ex parte, qui loquit̃
ẽt qñ filius non eſt hr̃s pr̃is in totũ, ſed habuit coheredem: vñ per
dationẽ coheredis extranei debuit cẽſeri ſublata ſuitas. qꝛ rñdent
doct. hoc verũ quo ad ea in quibꝰ teſtator potuit in teſtõ ꝓuidere.
nã teſtator dãdo coheredẽ noluit ꝯſidere de ꝓuiſione. l. q̃ ex ſuita
te cõfirmat teſtm̃. ꝛ ideo tunc datio coheredis facit vt ſuitas non
cõfirmet aditionẽ. ſꝫ in trãſmiſſione iſtud non eſt/circa quã teſtõr
in teſtõ ꝓuidere habeat. ꝛ iõ illa hꝫ effectũ, nõ obſtãte datione co
heredis extranei. l. apud iulianũ. §. idẽ iulianus. ſꝫm cõem ſenſuꝫ.
ff. ad treb. quod vltimũ varijs modis limitat̃ in. d. §. idẽ iulianus.
Nunq̇d aũt filius emancipatꝰ in quo ceſſat ſuitas ꝛ ꝯñr qui non
potuit tranſmittere. In ſcḋa parte text. hodie trãſmitteret ex quo
eſt ſublata differentia emancipationis ꝛ patrie ptãtis. lꝫ Barto.
in. l. vẽtre. ff. eo. reliq̇rit cogitandũ. tñ cõis ſn̄ia eſt quod non: vt fir
mant doc. in. d. l. vẽtre. ꝛ Ang. ꝛ Mod. in. l. ſi emancipati. ẜ. de col
la. cum cõcor. quas dedi. in. d. l. emancipata. ꝛ ex his habes decla
ratũ verũ ſenſum huiꝰ. l. in qua figura caſum vt per bal. hic. i. ij. co.
2 Sal. ꝛ Pau. de ca. hic. ¶ Ibi etiã clauſis tabulis dicit gl. ꝛ bñ † ꝙ
hodie q̇libet etiã extraneus heres põt adire hereditatem adhuc
clauſis tabulis teſti. de quo vide late Bar. vbi locꝰ ſuus in. l. eius
qui in ꝓuincia. in. j. col. ff. ſi cer. pet. ꝛ ſi dicat̃ ꝙ qs nõ põt adire he
reditatem niſi ſit certus qualr̃ ꝛ quõ ſit inſtitutus. l. ꝙ ſi dubitet.
ꝛ. l. ſed ſi de ſua. ff. de acqui. here. q̃ certitudo non põt haberi niſi in
ſpecto tenore teſtamenti. Rñde ꝙ quo ad hoc vt hr̃s poſſit adi
re, non requiritur ꝙ certitudo procedat ex inſpectione teſtamen
ti: ſatis eſt ꝙ etiam per relationem aliorũ habeatur: ita declarat
Bar. in. l. is poteſt. ff. eo.

1 ☞ Pater põt adire hereditatem delatã filio de voluntate filij.

1 FIliosa. † Põt pater adire hr̃ditatem delatam filio de volũtate filij. h. d. ꝛ aſſignat du
plicem rõnem dubitãdi per Bar. ꝛ alios hic. ꝛ Mod.
in. l. qui in aliena. ſuper ver. ſed ſi non adierit. ff. eo. ꝛ ma
teriam poſui in. l. j. ẜ. qui admit.

1 ☞ Solus pupillus ſine auto. ſui tutoris non poteſt here. adire.
2 In ꝯtractibus vltro citroqꝫ obligato. ſi pupillus faciat aliquẽ con
tractũ, vꝫ quo ad cõmodũ ꝛ vtilitatẽ eius: ſꝫ nõ q̃tũ ad damnũ: et
ſic q̃tũ ad obligandũ eum alteri: non tñ ſic in aditione here. facta
ꝑ pupillũ ſine autoritate tutoris: ꝛ que ſit huius ratio.
3 Si hereditas delata pupillo ſit mere opulẽta, an poterit ſolus pu
pillus eam adire.
4 Pupillus doli capax, qꝛ proximus pubertati, põt ſolus ſine au
toritate tutoris adire hereditatem.
5 Uoluntas infantis vel eius qui eſſet duorũ vel triũ annorũ, non
requirit̃ in adeunda hereditate per tutorem: ſecus ſi eſſet quinqꝫ
annorum, ꝛ haberet aliquem intellectum.
6 Que differentia ſit inter adultum ꝛ pupillum reſpectu aditiõis
here. fiende per tutorem ꝛ curato.

POtuit. Diuide in tres partes. In prima poni
tur deciſio. In ſecũda limitatio deciſio
nis. In tertia ponit̃ declaratio illius limitationis. Se
cunda ibi: ſed ipſius actus. Tertia ibi: nam ſi quid ne
ſciẽte eo. h. d. pupillus põt adire hereditatẽ cũ autoritate tutoris
ſui. tutor aũt ſolus non põt. Et dum tex. dicit ſꝫ ipſius actus ꝛ vo
lũtas. eſt acſi diceret ꝙ opus eſt pupillũ cõſentire opere, ꝛ ſic actu
vel verbo. ꝛ materiã huius. l. plene examinaui in. l. bonorũ quidẽ.
ẜ. q admit. ꝛ vbi varijs modis limitaui regulã huius tex. ibi etiaꝫ
1 poſui rõnẽ diuerſitatis iter aditionẽ hr̃ditatis ꝛ bo. poſ. ¶ † Not.
ꝙ ſolus pupillus ſine autorita. tut. ſui non põt hereditatẽ adire.
2 † Hinc occurrit pulchra dubitatio quare in ꝯtribꝰ vltro citroqꝫ
obligatorijs, ſi pupillus faciat aliquẽ cõtractũ, vꝫ quo ad cõmo
dum ꝛ vtilitatẽ pupilli: ſed non q̃tũ ad damnũ: ꝛ ſic q̃tũ ad obli
gandũ eum alteri. l. obligari. in prin. ꝛ. l. pupillus. §. pupillus. ff. de
auto. tut. quo caſu dicit̃ ꝯtus claudicare: qꝛ vꝫ in fauorẽ pupilli:
ſꝫ nõ in eius damnũ. l. iulianꝰ. §. ſi qs a pupillo. ff. de act. emp. qua
re non ſic dicimus in aditione hereditaria facta per pupillũ ſine
autoritate tuto. que aditio dicit̃ quaſi ꝯtus. l. apud iulianũ. §. fi.
ff. ex q cau. in poſ. ea. l. ex maleficijs. §. heres. de act. ꝛ ob. §. heres.
inſti. de ob. q̃ ex quaſi cõtract. vt pupillus adeundo, ꝛ ſic quaſi con
trahendo obliget ſibi debitores hereditarios: ſed ipſe ecõtra non
obligetur creditoribus hereditarijs. attento ꝙ aditio eſt quaſi cõ
tractus vltro citroqꝫ obligatorius. Nico. de nea. in. §. neqꝫ. inſtit.
de aut. tu. ſequendo Petr. de bellaper. ꝛ Io. de are. ibi, dicit ꝙ rõ
eſt clara ſi. ll. ſane intelliguntur. nam qñ pupillus ſine tutore facit
ꝯtũ cum aliquo, vꝫ in eiꝰ fauorẽ: hoc eſt ſi ipſe vult, aduerſarius co
gitur ſtare cõtractui. ſi non vult põt recedere: econtra non. in hoc
bene ꝯtus claudicat. tñ ſi pupillus vellet agere ex illo contractu,
ille qui ſecũ cõtraxit repellet eum exceptione, ſi etiã ipſe non adim
pleret pro parte ſua. l. ſi id quod. in princi. ff. de reſcin. ven. ꝛ iõ iſto
caſu ꝓcedũt iura in cõtrariũ adducta ſed in aditione hereditatis
iſtud non poſſet ſtare ſi claudicaret, nam ſi aditio valeret in fauo
rem pupilli: ꝛ ageret contra debitores hereditarios: ipſi non poſ
ſent excipere, ꝛ allegare iura aliorũ. Aliã rõnem aſſignat Bar. in
d. l. obligari. in princ. ꝛ ibi ſimplr̃ ſequit̃ Raph. cu. ſequit̃ Sali. in
l. quod fauore. C. de legi. nã ideo in cõtractibꝰ vltro citroqꝫ obliga
torijs valet contractus ex parte vnius. ſ. pupilli: ſꝫ non in preiudi
cium ſuũ: ꝛ ſic in fauorẽ alterius: eo qꝛ in cõtractibus interueniũt
diuerſe ꝑſone: ꝛ ꝓpter diuerſitatẽ perſonarũ cõtractus cenſet̃ di
uerſo iure, ſꝫ aditio hereditatis fit per ſolũ pup. ꝛ ideo nõ põt di
uerſo iure cenſeri. per regulã. l. eũ qui edes. ff. de vſuc. cũ aditio he
reditatis ſit qd indiuiduũ. l. j. ꝛ. ij. ff. e. qꝛ alias ſequeret̃ abſurdum,
ꝙ pupillus quo ad quid cenſeret̃ heres, ꝛ quo ad quid nõ. Aliam
ꝛ tertiã rõnẽ aſſignat Io. fab. in. d. §. neqꝫ. quare in ꝯtibus clau
dicatio admittit̃: eo qꝛ in cõtractibus eſt qd imputet̃ contrahenti
quare ꝯtraxerit cum pupillo ſine auto. tut. l. cum mandato. in pn.
ff. de mino cum ſciat vel ſcire debeat pup. ꝯhendo non obligari. ꝛ
ideo in odium contrahentis cuꝫ pupillo ſine autoritate tu. cui im
putari põt. l. vult ꝙ valeat in damnũ cõtrahentis, ꝛ non pupilli.
q̃ rõ ceſſat in hereditate adeũda. ꝛ hec eſt vera. ¶ Adde ꝙ regula
text. noſtri procedit qñ hereditas delata pupillo eſſet dãnoſa, et
etiã lucroſa. nam ſolus pup. adire nõ põt: ne aliquo dãno: vel obli
gatione afficiatur. d. l. obligari ꝛ. d. §. neqꝫ. ff. de autori. tut. ꝛ. d. §.
3 neqꝫ. inſti. de aut. tu. ¶ † Hinc pulchrũ exorit̃ dubiũ qd ſi eſſet hr̃
ditas mere opulenta, in qua nullũ penitus debitũ ineſſet. de qua
habes gloſ. q̃ declarat in. l. ſi quis mihi bona. §. ſi ſeruus fiſci. ff. de
acqui. here. certe videret̃ tunc ꝙ ſolus pupillus ſine autori. tuto.
poſſet adire: ne illud quod eſt inductũ in fauorem pup. in eius dã
num retorqueatur: cõtra. l. qḋ fauore. C. de legi. ꝛ qꝛ non ſubeſt pe
riculum ꝙ pupillus aliquo incõmodo afficiat̃: iuribꝰ prealleg. a
cõtrario ſenſu. Et ad hoc facit bonũ ſimile. in. l. j. §. fi. ff. de offi. pro
cur. ceſ. ꝛ iſtam opi. ſequit̃ Dy. in regula quod ob gratiã. de re. iur.
in. vj. tꝫ expreſſe Paul. de caſt. hic ꝛ Rap. cu. in. l. pupillꝰ ſi fari. in
prin. ff. de acqui. here. ꝛ in. l. more. per glo. ff. eo. pro iſta opin. addo
bene facere illud quod vult gloſſ. reputata ſing. in. l. ij. ff de accep.
quam Bart. ꝛ Ang. ibi multũ notãt. vbi vult ꝙ pupillus ſine au
to. tut. põt efficaciter obligari, qñ talis obligatio ſpectat ſolũ ad
ſuũ cõmodum: multomagis in caſu noſtro, vbi nulla penitus ca
dit obligatio. Sic etiã dicimus in eccleſia contrahẽte ſine debitis
ſolennitatibus requiſitis a iure, iuxta. c. ſine exceptiõe. xij. q. ij. naꝫ
ſi ꝯtus ſit euidẽter vtilis eccleſie, vꝫ: q̃uis celebratus ſine debita
ſolennitate: vt tꝫ Bar. ꝛ Bal. in. l. cum hi. §. eam. ff. de tranſact. q̃
uis alr̃ Bal. teneat in. l. cõtra iuris. ff. de pac. de eccleſia ꝯcedẽte in
emphiteoſim vltra tp̃s ſtatutum a iure, qñ talis conceſſio eſt eui
denter vtilis eccleſie. Sꝫ iſtis non obſtãtibus tene ꝯriũ/ꝙ imo ẽt
ſi hereditas ſit opulẽta, ſolus pupillꝰ ſine auto. tuto. nõ poteſt adi
re: put tꝫ Bal. hic: ꝛ Cy. in. d. l. quod fauore. in. ij. opp. ꝛ ibi Bal.
ꝛ Sali. ꝛ Ange. in. l. mutũ. ff. de acqui. he. ꝛ doc. cõiter in. d. §. neqꝫ.
inſti. de aut. tut. Et ꝓ iſta parte lꝫ multa adduci ſoleãt, vnũ eſt qḋ

valde stringit.ꝛ cui nõ facile rñdet.l.tex.ꝛ rõ iuriscõsulti in.l.pupillus si fari.in prin.ff.de acq.he.nã ad hoc vt qs possit adire requirit ꝙ pfecte intelligat cãm sue aditiõis:sꝫ cũ pupill⁹ nõ possit cognoscere.l.j.C.de fal sa mo.ista ergo rõ militat in quacũqꝫ hereditate, 4 etiam si sit opulẽta. Hinc infero et erit bona limitatio ad tex.† ꝙ si aliquis esset pupillus:tñ doli capax:puta q₂ proximus pubertati: tunc posset solus adire:q₂ tũc intelligeret cãm sue aditionis:ita expresse firmat Bar.in.d.l.pupill⁹ si fari.ꝛ p hoc fundamẽtũ ptꝫ rñsio ad adducta i oppositũ:pcipue ad l.ꝛ.l.j.§.fi.ff.de offi.pcu.ces.q₂ ibi nõ aderat impedimentũ pfecte intelligẽtie.put hic in pupillo. ¶ Itẽ adde pro alia limitatione hui⁹ tex.ꝙ qñ hr̃ditas defert pupillo carẽti tutore,pñt eius amici agnoscere bo.pos.de iure ciui.put declarat Bart.in.l.j.§.qui admit.per glo.in.l.tutor.ꝛ.l.pe.ff.de bo.pos.Reliqua vide in.d.l.bonor.vbi dixi. ¶ Uenio nũc ad gl.in quib⁹ aduertendũ est fm Bar.ꝛ alios ꝙ.j.glos.hui⁹.l.est noua.ideo repetit aliqua q̃ tangunt in glo.antiqs.iõ sufficit expedire glos.j.quam diuide in septem pncipales.In prima rñdet tacite qõni.In scda declarat tex.In tertia remouet tacitum ꝯtrariũ.In quarta extendit tex.In aliis tribus sequentibus remouet alia ꝯtra. Secũda ibi:itẽ quod dicit ibi p herede.tertia ibi:itẽ ꝙ dicit tutore autore.Quarta ibi:sic ꝛ hr̃ditas.Quinta ibi:idẽ in bonorũ.Sexta ibi:aliud in possessione.Septia ꝛ vltima ibi:curatoris aũt.In prima parte disputat gl.an ista.l.loquẽs i pupillo habeat locũ i infante:vt ẽt solus tutor infantis non possit adire sine voluntate infantis,in quo videt dicendũ ꝙ solus tutor possit:per regulam.in.d.l.pupillus.dũ dicit pupill⁹ si fari.nam cum infans nõ habeat intellectũ,nõ dꝫ requiri:nec ibi cadit suppletio:attẽto ꝙ infans ꝛ furiosus eqparant.l.in negociis.ff.de re.iur.ꝛ gl.in.l.donatarꝫ.C.de acq.pos.quã sequit Ange.ibi.et in.l.seruo inuito.§.si pupillo.ff.ad tre. 5 breuiter tene ꝙ † si eẽt infans vel triũ vel duor an.q₂ penit⁹ caret intellectu,non requireret eius voluntas.Sꝫ si esset qnqꝫ annorũ ꝛ haberet aliquẽ intellectũ,tũc reqrit ꝯsensus.tex.in.d.l.seruo inuito.fm gl.ꝛ Moder.hic:ꝛ in.d.l.pupillus si fari.Istud tñ de infante est immutatũ:q₂ solus tutor etiã pupillo absente põt petere ꝛ agnoscere.l.si infanti.versi.parente.ꝛ ibi Ful.ꝛ Ang.no.j.eo.nisi 6 intelligeres illum tex.fm predictã distinctionẽ.† In vltima parte glo.not.differentiã inter pupillũ ꝛ adultũ respectu curatoris:q₂ adultus cũ autoritate curatoris potest hereditatẽ adire:secus in pupillo:iurib⁹ alleg.in glo.rõ diuersitatis est:quia curator datur adulto iure ordinario:sed pupillo dꝫ dari tutor.sꝫ si aliqñ datur curator datur extraordinarie ꝛ in subsidiũ:sꝫ potẽtiora sunt q̃ iure ordinario ꝯpetunt,quã q̃ extra ordinẽ.l.in cause.secũda.in prin.ff.de mino.fm Bal.in.iii q.ꝛ Sali.in.v.opp.ꝛ doc.in.d.§.neqꝫ. Aliã etiã rõnẽ differentie assignat Ful.hic.nam ideo pup.dꝫ adire cum autoritate tut.eo q₂ tutor dꝫ supplere defectũ intellectus quẽ supplet cum datur principaliter psone.vñ non põt supplere curator:qui datur principalr rebus.l.in copulãdis.C.de nup.sꝫ rõ quare adultus solus adire non possit,non est ppter defectum intellectus:sed q₂ cum habeat curatorem censetur interdicta administratio:ideo requirit ꝙ habeat licentiam a suo curatore:tñ precedens ratio plus placet.

1 Hereditas aio solo etiam p actum vltime voluntatis declarato,aditur:q̃ tñ non adita non transmittitur.

2 Cõsanguineus presumitur scire facta ꝯsanguinei quo ad etatem, secus quo ad ea que sunt facti.

1 **Si auia.** † Hereditas solo aio etiam p actũ vltime voluntatis declaratiuo aditur:ꝛ hr̃ditas non adita nõ transmittit.h.d.cũ.l.se. ¶ No.ꝙ si institutus heres in aliqua parte hereditatis de illa parte disposuit in testõ postea per eum facto,illa dispositio habet p aditione hereditatis:ꝛ dicit Bart.ꝙ practicauit istud tpe mortalitatis:ex quo habes ꝙ idẽ actus operatur duos effect⁹.operat vltimã volũtatẽ.Itẽ operatur aditionẽ hereditatis:ꝛ sic ꝯctum. Et lꝫ testm̃ possit reuocari tñ aditio per tale testm̃ facta remanet irreuocabilis.fm Bal.Sali.ꝛ Moder.hic.idẽ si testator in testõ faceret cõfessionẽ.nã illa cõfessio semper remanet firma.ita Bar. in.l.cum quis decedẽs.ff.de leg.iii.Cy.in.l.generaliter.C.de non nu.pe.† Ex.l.sequenti.no.ꝙ cum dicit ꝙ cõsanguineus presumitur[a] scire facta cõsanguinei,procedit quo ad etatẽ:ꝛ quo ad alia q̃ verisimiliter scire dꝫ.l.octaui.ff.vñ cognati.secus quo ad ea que sunt facti.fm Bar.Ang.ꝛ Moder:hic.Et caue duꝫ gl.hic dicit fallit in suis heredib⁹,per.l.vnicã.C.de his qui ante aptas tabu. Sali.ꝛ.d.Alex.reprobãt glo.eo q₂.d.l.vnica pcedit etiam in his qui non sunt sui:ptꝫ,q₂ loquit etiã in successione matris.sꝫ tu dic ꝙ gl.non capit suos heredes pprie p suitate:sꝫ illo mõ quo capit tex.hic in fi.in verbo ad suos heredes.Tñ ad.d.l.vnicã.rñde melius q̃ glo.quod loquitur in hereditate ascendentium vel descendentium,que bene transmittitur non adita:beneficio.l.vnice,sed ista.l.loquitur in hereditate transuersalium.

a ¶ Cõsanguine⁹ psumit. Adde bar.i.l.quicũqꝫ.i.j.col.C.de ser.fu.bar.i l.mior.xxv.ãnis adito i fi.ff.de mio.

1 Iuri adeundi qd est extraneorum,prescribit.xxx.an.ꝛ nu.4

2 An sui heredes excludantur a iure immiscendi.xxx.annis.

3 Bñficiũ abstinẽdi datũ a ptore nõ habet locũ nisi vbi est vtile filio.

5 Quoties.l.facit mentionem de prescriptione longi tpis,ꝛ sumus in prescriptione iurium:cum ibi non cadat prescriptio illa.x.vel xx.an.intelligitur de prescrip.xxx.annorum.

Licet. Quãuis glo.nil dicat et doc.transeant.tamen habeo istam.l.pro difficili ꝛ intricata. Ad euidentiam pmitte ꝙ ista.l.fm Cyn.Barto.Bal.Ang.et omnes Moder.determinat ꝙ iuri immiscẽdi non prescribat longo tpe.ꝛ istud innuit tex.ibi in versi.se paternis nõ immiscuerint.ꝛ ppterea ita allegat tota die ꝙ iuri immiscẽdi nõ prescribit longo tpe.Scdo modo legit fm vtrũqꝫ.Sali.hic:qd in hac.l.non tractat an facultati immiscẽdi possit prescribi,vel ne: sed bene tractatur an petitioni hereditatis prescribat.nam postq̃ heres adiuerit sibi cõpetit petitio hereditatis aduersus possessores rerum hereditariarum ad vendicandum res hereditarias:et dubitatur in hac.l.si filius steterit longo tpe ꝙ nõ egerit petitione hereditatis ad vendicãdum res,nunquid excludat prescrip.lon.temp.ꝛ istud probat necessario tex.in ver.hanc.ꝛ in ver.vendicent. necessario ergo loquit text.de peti.hereditatis,per quam vendicatur hereditas.et illud videt voluisse gl.dum dicit secus si longissimo.q₂ oĩs actio tanto tpe tollit:ꝛ sic glo.intelligit tex.in pscriptione actiõis:nõ iuris immiscẽdi:ꝛ isto modo male allegaret iste tex. ad pbandũ ꝙ iuri immiscẽdi nõ prescribat longo tpe.nam de illo non loquit.sed de petitione hereditatis. Mihi tñ magis placet precedẽs sensus,qui est cõis.q₂.ll.debent intelligi fm tit.sub quo sunt posite.l.imperator.ff.de in di.addic.sed iste tex.loqueretur de peti.here.prescribenda,non cõgrueret huic tit.sed melius fuisset posita sub tit.de pet.he.eo maxime cũ habeamus casum ꝙ pe.here.longo tpe non prescribit.l.hereditatis.§.de pe.her. Nec ob.tex. in verbo vendicẽt.eo q₂ heres agendo dr immiscere vł adire.vt est glo.in.l.qui de inofficioso.ff.de inoff.test.ꝛ in simili gl.no.in.c.cõstitutus.ꝛ ibi.d.Ant.ꝛ Imo.ad hoc no.de relig.domi.Tene ergo ꝙ in hac.l.decidit ꝙ iuri immiscẽdi nõ pscribit longo tpe.sꝫ aduerte q₂ licet ista.l.loquat in suo herede pprio.et ꝯñr in iure immiscendi.vt expresse dicit text.in ver.sui heredes.et in ver.non immiscuerint.tñ idẽ est in extraneo.ꝛ ꝯsequenter in iure adeundi.ꝛ ꝯñr illud quod dixit tex.de suo herede,denotat contingentiã facti,non mysterium iuris:ex quo idẽ est in extraneo:fm Cy.hic:in.j.q.et Alb. q₂ vtrobiqꝫ militat identitas rationis.nã cum aditio hereditatis fit de iure ciuili:ergo dꝫ durare.xxx.annis:sicut durant remedia iuris ciuilis.insti.de ppe.et tẽpo.acti.Et sic vides ꝙ destruit illud qd dicit tex.in suo.scdo destruit tex.in alio dum dicit ignorantes:ꝛ istud ignorantes est superflue positũ.nã fm oẽs:idẽ est si heredes fuissent scientes.nam cõtra scientes iuri immiscendi nõ prescribit longo tpe:ꝛ ita transierũt oẽs antiqui ꝛ Moder.vsqꝫ ad hec tempora.ꝛ sic in effectu reprehendit iste tex.in duob⁹.quod mihi nullo modo potest placere.Et ideo ex infra dicendis saluabo tex.ꝙ cum mysterio loquatur in suis heredibus:ꝛ non in extraneis.Pro.cu- 1 ius rei euidentia debes scire † ꝙ iuri adeundi quod est extraneorũ prescribitur.xxx.annis.ita se habet cõis sñia:quã late firmat Bal. hic:ꝛ glos.et doc.in.l.iii.ff.de acquir.here.ꝛ glo.et doc.in.l.vnica.§. qñ non peten.par.ꝛ Bart.in.l.vnica.in.iii.col.ff.de condi.ex.l.ꝛ in.l.filio preterito.in penul.col.vbi Moder.ff.de iniust.rup.Pau.de ca.in.l.si quis suus.ff.de iure deli.ꝛ hoc patet,quia adire hereditatem est ius:nõ autem facultas facti.ita probat tex.in.l.si mater.in verbo ius adeunde hereditatis.in fine.ꝛ ibi Pau.ad hoc notat.§. de insti.ꝛ substi.Et declarat Bar.in.l.is potest.ff.de acqui.here.ꝛ per hoc cessant omnia fundamenta Salic.qui cum patruo suo tenebat contrarium:ꝛ Raph.cu.in.l.q̃diu.j.ff.de acqui.here.dubitat multũ.tamẽ cõis sententia est quam dixi,ꝙ iuri adeundi pre- 2 scribit.xxx.annis:sicut et aliis iuribus. ¶ Sed dubium est † quid in iure immiscendi qd competit suis heredibus:an.xxx.annis excludantur.glo.ꝛ doc.hic tenent ꝙ sic:dum dicunt secus si longissimo. Ego semper tenui ꝛ teneo oppositum:ꝙ iuri immiscẽdi nullo tempore vnquam prescribatur.etiã.xxx.annis.per vnum fundamentum,cui non cadit responsum:quo in simili vtitur Bart. dum dicit non posse responderi in.l.si infanti.j.eodem.nam filius suus attento iure ciuili est necessarius heres velit nolit.§.j.institu. de hered.qua.et differentia.ergo attento iure ciuili non potest vi- queri de prescriptione,cum sit heres.sed attento iure pretorio videtur secus:quia a iure pretorio habet beneficium abstinendi.§. sed his pretor permittit.institu.de hered.qua.et differentia,cum similib⁹. ¶ Sed aduerte quia ego habeo quod beneficium abstinendi datum a pretore non habet locum nisi vbi est vtile filio:sed vbi potest ei esse damnosum cessat beneficium pretoris.istud dicit textus in.l.si filius qui patri.ff.de vulgar.ꝛ pupil.sed si posset prescribi esset damnosum filio.ergo quo ad hoc cessat beneficium abstinendi datum a pretore.ergo non est necessariũ.ergo impossibile est qd

bile est φ prescribatur. idē tenuit Ang. in. l. vnica. §. qñ non peten. par. τ ibi. d. Alex. in. iiij. col. τ seq. τ Paul. de ca. in. l. fi. C. de repu. here. † Et ita teneo indubitanter ɋ cōem, φ iuri immiscendi etiam xxx. annis nō prescribat, imo nūφ. τ hoc pōdero ego voluisse tex. hic q cū mysterio loquit in suis heredibus. τ decidit, φ iuri immiscendi non prescribit lōgo tpe. nā pōdera φ dū tex. dicit non prescribi longo tpe. nō pōt intelligi prout videtur sonare de prescrip. x. vel. xx. ann. quare: q2 prescriptio longi temporis. x. vel. xx. anno. non potest conuenire vbi agit de prescribendis iuribus. quia prescriptio longi temporis requirit titulū et poss. τ bonam fidem. illa ergo procedit in prescriptione rex immobilium: sed in iuribus pscribendis puta in iure immiscendi non conuenit prescriptio. x. vl' xx. anno. sed bene conuenit prescriptio. xxx. anno. eo quia prescrip. xxx. anno. procedit sine aliqua possessione τ tit. s3 sola negligentia nō vtentis iure suo. ita declarat Barto. in. l. fi. §. j. post gloss. ibi. C. de edic. diui adri. tol. in. l. fi. in prin. ff. de eo per quem fact. erit. τ est tex. ad literam in. c. placuit. secundo. in. §. potest. xvj. q. iij. cum ergo in hac. l. agatur de prescribendo iure, nō potes intelligere tex. de prescriptione longi temporis. s. xx. anno. vel. x. annorum: quia inepta fuisset decisio: cum illa prescriptio non conueniat: sicut fatuum esset dubitare vtrū res immobiles possint vsucapi per triēnium, cum non cōueniat vsucapio necessario ergo oportet intelligere tex. de prescrip. xxx. annorum que congruit. Et tunc erit tex. hic singularis. quod in suis heredibus iuri immiscendi non prescribatur longissimo tempore. τ tunc text. cum mysterio congrue loquetur de suo herede, τ de iure immiscendi. Et aliud erit in extraneis, in quibus bene iuri adeundi prescribitur. xxx. annis. τ puto φ necesse sit ita intelligere istum textum quāuis aliqualiter improprari videantur illa verba longi temporis. sed nō potest procedere sine violentia, τ teneas quem intellectum vis. † Confirma istam inductionem. q2 quotiescūq3. l. facit mentionē de prescript. longi temporis: τ sumus in prescriptione iurium: certe cu3 ibi nō cadat prescriptio illa. x. vel. xx. ann. intelligitur de prescriptio. xxx. annorum. Istud satis patet ex doctri. Bald. in. d. ca. j. §. j. versic. qd ergo si hec verba preferant a statuto. de cap. cōra. in vsi. feu. ergo. ista. l. excludēs pscri. lōg. tēp. intelligit de prescrip. xxx. an. q2 pscrip. x. an. non conuenit vbi agitur de iuribus pscribendis: τ verba debēt intelligi secundū subiecta3 materiam, etiam impropriando ea. l. si vno. in princi. ff. loca. in. l. insulam. ff. de prescriptis verbis. Considera si posset dici φ cum prescriptio. xxx. annorum non eēt cognita de iure florum, sed fuerit inuenta de iure. C. vt inquit gl. in. l. qui occiderit. §. j. ff. ad. l. aquil. τ in. l. iulianus. ff. ex qui. cau. maiores. Barto. in. l. fina. in prin. ff. de eo per quem fac. erit. τ sic prescrip. xxx. annorum. fuerit inuenta per. l. sicut. τ. l. omnes. C. de prescrip. xxx. annorum. φ ista. l. prius facta habuerit respectum ad iura florum. sed hoc nihil est dicere: τ non tollit inductionem suprafactam. τ ista lex est etiam ista de iure. C. vnde non obstant gl. preallegate. ¶ Retenta tamen communi sententia quod nedum iuri adeundi, sed etiam iuri immiscendi prescribatur. xxx. annis. Limita eam non procedere in casu notabili quem no. Bald. hic. vbi iuri adeundi non prescribitur vsq3 ad annos. lx. qñ filia solum esset instituta in testamento matris, ita quod alium coheredem non haberet. nā si talis filia steterit per. xxx. annos quod non adiuerit ex testamento, poterit intra alios. xxx. annos ab intestato succedere. imo plus refert Bal. consuluisse Bar. φ etiā si ab intestato steterit p. xxx. annos: τ sic exclusa a primo capite: poterit adhuc ex alio capite intra. xxx. annos admitti: q2 sicut se habet ann9 de iure pretorio. l. j. §. sed videndū. ff. de suc. edic. Ita se habent. xxx. anni de iure ciuili. τ ita Barto. defendit quandam mulierem que steterat. xxx. annis que non petierat hereditatem matris, nec dotem sua3. Ista est vtilis decisio, quā recollo sepius vidisse in facto, τ idem sequuntur Ange. τ Paul. hic: Pau. τ Rapha. cuma. in. l. ɋdiu. prima. ff. de acqr. here. τ ibi Pau. reputat hanc decisionem esse mirabilem, τ se habuisse de facto, in qua refert cōsuluisse. τ ita consuluit in consi. cccxxxj. incip. Viso puncto. in. ij. τ. iij. colum. τ in consi. ccxxxij. quod inci. In causa τ lite vertente corā arbitris. in. ij. colum. Intellige tamen sane istam decisionem procedere, quādo filia fuisset exclusa per lapsum temporis: τ sic per tacitam renunciationem: tunc solum intelligeretur exclusa ab vno capite. si autem expresse τ simpliciter renuntiasset: tunc intelligeretur renunciare iuri ex omni capite competenti. glo. est ord. in. l. j. §. sed vidēdum. in verb. succedat. ff. success. edic. de qua plene dixi in. l. j. §. qui admit. ponit primo Ang. ibi, late dominus Alexan. in. l. suum. j. eodem. Et ita teneas in predictis, ɋuis solus Salice. in secunda decisione Bal. debiliter contradicat. plus voluit Bal. hic: quod si lapsus sit primus annus datus filie ad deliberandum, intra quē si decessisset transmisisset hereditatem non aditam beneficio. l. cum antiquioribus. infra eodem. certe transmittet idem ius deliberandi ex secundo capite. de quo dic vt per domi. Alexan. hic, qui sustinet decisionem Baldi.

1 ☞ Is cui defertur hereditas pōt quandocunq3 adire: τ si non constat de aditione d3 interrogari a iudice: τ statuitur tēpus moderatum ad deliberandum.

2 Quando non apparet quis sit heres, debet fieri proclama generale, vt quicunq3 pretendit se esse heredem quod intra tale temp9 compareat.

3 Iudex vtrum potest statuere minus tempus φ statuatur a pretore ad succedendum, qñ statuit alicui tempus ad instantiam creditorū: vel legatariorum, an velit esse heres vel ne.

SI curatoris. † Is cui defertur hereditas pōt qñcunq3 adire, τ si non constat de aditione d3 interrogari a iudice: τ statuitur tempus moderatū ad deliberandū. h. d. † Quid aute3 sit qñ non apparet quis sit heres. vnde fit proclama generale, qd qcunq3 pretēdit se heredē intra certū tēpus cōpareat: τ intra tale tēp9 cōpareat aliqs q non sit heres, τ dicat se hr̄dē: τ ita rñdeat iudici interroganti. an per talem responsionem teneatur satisfacere creditoribus. habes tex. qd non. sed solum tenetur illis creditoribus ad quorum specialem instantiam factum est proclama. text. est in. l. fin. ff. de interroga. actio. τ cū hereditas solo animo adeat: l. si auia. §. eo. nunquid teneatur quis respondere an in animo suo adiuerit. dicit Ange. hic se obtinuisse de facto Floren. quod sic: q2 quis fuit coactus respōdere an in animo suo adiuerit vel ne: quā decisionem reprehendit Pau. in. l. potuit. §. eod. et in contrarium tenet Ludoui. roma. in. l. gerit. ff. de acqui. here. ¶ † Vltimo diligenter no. tex. in fi. in ver moderatum: hic videri text. contra practicam Bar. per quam dicit se destruxisse mille processus. na3 qñ petitur ab herede ad instantiam creditorum vel legatariorū: an velit esse heres, iudex sibi petenti debet statuere annum ad deliberandum. dicit Barto. φ iudex non potest statuere minus tps quam statuatur a pretore ad succedendum. ideo si sit de descendētibus vel ascendentibus debet statuere annum: alijs aūt centum dies: certe si minus statueret processus esset nullus. fm Bartol. in. l. si quis instituat heres. §. j. per illum text. ff. de hered. insti. τ in l. ait pretor. in princi. ff. de iure delib. τ in. l. si diu. ff. quib. ex caus. in poss. ea. τ sequitur Ang. de are. in. §. extraneis. insti. de here. quali. τ differentia. dicunt Ang. τ Pau. hic. φ contra Bart. est text. expressus hic: vbi tps ad deliberandum non est limitatum, sed debet statui moderatum arbitrio iudicis: τ dicit Ange. se valde admirari de Bart. in hoc: q2 verum est φ ad hoc vt heres in totum excludatur per lapsum termini, non excludetur nisi elaspo tempore statuto a pretore: sed tempus qd datur ad deliberādum datur ad alium finē: sc3 vt constituat curator bonis, qui satisfaciat creditoribus: τ ɋtum ad cōstituendum talem curatorem non reqrit tempus: ex quo non excludit. S3 tu dic φ iste text. nihil facit contra Bar. quis dicat iudicem debere statuere tps moderatū: nam tex. habes ad literam in. l. j. §. fi. ff. de iure deli. vbi dicit tex. φ tempus ad deliberandū statui debet arbitrio iudicis sicut hic: τ tñ dicit ibi. l. ij. que sequitur dummodo iudex non statuat minus tempus centum dierū vel anno. de quo puncto tetigi: τ ibi ponit do. Alex. in rub. §. de succe. edi.

1 ☞ Inopia defuncti, vel iniuria tertij, non excusant heredē, quo minus non teneatur satisfacere creditoribus.

Spoliatus de maiori parte bonorū non pōt conueniri, nisi prius sibi facta resti.

SI te. † Inopia defuncti vel iniuria tertij non excusant heredem quominus non teneat satisfacere creditoribus hereditarijs. h. d. Na3 iure isto heres tenebatur satisfacere creditoribus in totum etiā vltra vires hr̄ditarias. l. j. §. si is q quadringēta. ff. ad tre. legatarijs aūt nō. l. si vniuerse. j. de leg. hodie autē facto vel non facto inuentario aliud est. vt hic per Bart. Subdit tamen inaduertēter barto. τ eius errorem sequuti sunt Bald. τ Ang. hic: qd secundum dictum non procedat de iure canonico. per. c. j. de resti. spo. in. vj. vbi spoliatus † de maiori parte bono. non potest conueniri nisi prius facta sibi restitutione. τ idem tenet Barto. in. l. si quis ad se. C. ad l. iuli. de vi. Errat Barto. q2 text. d. c. j. loquitur quando quis conueniretur ab illomet qui eū spoliauit. S3 in hoc textu fuerat spoliatus a tertio: τ ita reprobant Moder. τ domi. Matesil. in notabili. clxxxv. Vltimo not. ex hoc text. cum gloss. quod licet passus sis iniuriam ab aliquo: tamen non est tibi licitum iniuriam alij inferre: quod facit ad aliqua notabi. de quibus per Paulum. et Salic. hic.

1 ☞ Pater non potest repudiare hereditate3 filio delatam: neq3 seruos hereditarios manumittere.

PEnitente. † Pater non potest repudiare hereditate3 delatā filio, neq3 seruos hereditarios manumittere. h. d. De hoc tetigi in l. j. §. qui admit. τ ibi tenui φ ista lex etiam procedit in

hereditate profectitia. §. si filius esset institut⁹ cõtemplatione pris vt per Pau. de ca. hic: tñ ista videret limitanda, non procedere hodie in hereditate delata infanti: qr videretur q solus pater possit eam repudiare. ex quo statutum est hodie q solus pater põt adire hereditatem delatã infanti. l. si infanti. §. eod. per cõseques sol⁹ dz posse repudiare. p regulã. l. is põt. ff. de acqui. her. Breuiter cõtrarium determinat Ang. in. l. is qui here. §. fi. ff. de acqr. here. per istum tex. & p illũ. qui indistincte negant patrẽ posse repudiare hereditatem delatam filio. & dicit Ange. q ita fuit de facto iudicatũ Floren. & obtentum per Bal. & ante illam decisionẽ Bal. omnes aduocati tenebant ɔtrarium. & illaz decisionem sequuntur Jmo. & do. Alex. ibi. quam bene no. p ampliatione huius text. Nec obstat arg. in contrarium factum per regulã. d. l. is põt. qr rñdet qd pcedit in his qui suo noie possunt adire. secus si nomine alieno. p bat tex. in. l. tutor. ff. de bo. poss.

a ¶ Inter cõtractus. ad. de Bar. i. l. cũ qs. ff. de verb. oblig.

1 ☞ Agnoscẽs bo. pos. de iure pretorio, qtum ad effectũ ɔsequit illud qd ɔsequeret heres de iure ciuili: nõ tñ efficitur heres de iure ciuili: & sic nõ hz iura directa, sed vtilia.

P Uberem. Jsta. l. lz sit breuis tñ inuenio q legit altero de quatuor modis. 1 Pzimo p gl. hic in fi. q † agnoscens bo. poss. de iure pretorio, qtum ad effectum ɔsequit illud qd ɔsequeretur heres succedens de iure ciuili. non tñ efficitur heres de iure ciuili: & sic non hz iura directa: sed vtilia tm. alias sequeretur mirabile et absurdum vt in gl. idem tenet glo. in. l. sed quũ patrono. §. j. in gl. ij. & ibi Bar. videt simpliciter transire. ff. de bon. posse. idẽ tenent Old. laudẽ. Bal. Ange. Sali. & do. Alex. h. Bal. Jmo. & do. Alexan. in. l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit. per illũ text. ff. de acquir. here. idem et plenius tenet Bal. in rub. C. qui admit. in vj. q. & ibidẽ Lu. roma. ad fi. & idem Bal. in. l. j. in. x. oppo. eo. titu. & Jo. fab. in. §. quos aũt. insti. de bo. pos. & sic fm glo. & oẽs hos doc. ille qui venit ad successionem per bo. poss. & sic per remedium iuris pretorij, non efficit heres de iure ciuili: qr sic haberet iura directa. sed tñ de iure pretorio: eo qr via quam quis elegit sibi debet patere. l. si mulier. ff. qd metus cau. & qr actus agentium nõ debẽt operari vltra eorum voluntates contra istum intellectum fortiter obstat iste tex. in ver. pro herede gerere qd idẽ est quod effici heredem de iure ciuili. gl. dupliciter respõdet. sed violat tex. Pzimo dicit q dicit gerere pro herede, verum est in effectu. vel secundo respondet q dicitur gerere p herede: verum est de iure pretorio. ¶ Alio & secundo modo legit fm Bar. sine violentia litere: & istũ tene: q qui agnoscit bono. pos. de iure pretorio, dicitur adire hereditatem de iure ciuili. & efficitur heres iure ciuili acsi adiuisset: & cuz Bar. tenent Fulg. & Pau. de cast. hic: & Lud. roma. & Raph. cuma. in. d. l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit. & diffuse Andre. Barb. in rub. §. qui admit. in. lxxxv. col. & seq. Et pro isto intellectu facit text. & d. §. sed quid si. vbi si pater mandauerit filio q agnosceret bono. posse. potest virtute huius. mandati adire, ergo istud non est diuersum a mandato agnoscendi de iure pretorio: cũ forma sit seruanda. l. diligenter. ff. man. nisi dixeris q q pinguius mandatum adimplet. dicit seruare formam mandati. text. est in d. l. si quis mihi bona. §. pe. & ibi notant scrib. pro limitatione. d. l. diligenter. facit. l. fi. §. fi. & ibi Bar. ff. man. contra istum intellectuz Barto. dum in principio huius anni sustineretur in circulis moui difficultatem. cui non fuit responsum. ego habeo q ars & natura nihil debent frustra operari. l. qui bis idem. ff. de verbo. oblig. sed ego habeo q qui succedit de iure pretorio, qñ alius non est successurus de iure ciuili, consequitur iura directa: ita tenet Dynus & Bar. in. l. ij. quã legi p prima. ff. de bo. poss. Jmo. & Mod. in. l. ex asse. in prin. ff. ad treb. & est doc. approbata. ergo cum succedendo de iure pretorio consequatur iura directa. frustra est dicere q consequatur de iure ciuili. ex quo de iure ciuili nihil additur. Nisi forte diceres q posset esse vtile habere iura directa: & iure pretorio et ciuili. quia si renuntiaret ad instãtiam creditorum vel legatariorũ vni iuri, posset ex alio admitti. cogita tamen in hoc Tertiuz intellectum tradit Bart. in. l. gerit. in pe. colum. ff. de acqren. heredita. vbi dicit q qñ qs non errat circa factum, sed dubitat quo iure sibi deferat successio, talis error non impedit aditionem, & ponit exemplũ in eo qui putabat se nõ posse succedere de iure ciuili, sz solũ de iure pretorio: certe petendo bo. pos. efficeret tñ heres de iure ciuili, ita intelligit istã. l. & sic pondera q Bar. vult, q si non interuenisset error petendo bo. pos. non esset effectus heres de iure ciuili. Cuius cõtrariũ de directo tenet hic: tñ iste intellectus de errore diuinat: qr de errore in tex. verbum nullum. ¶ Quartum intellectum ponit Bal. hic: & in. c. j. in. v. co. in tit. an agna. vel fili⁹. in vsi. feu. sequunt Ang. & Sali. hic q si fili⁹ p lapsum anni fit exclusus a facultate succedendi de iure pretorio per lapsum anni, iuxta. l. emancipata. §. qui admit. tñ agnoscat de iure pretorio: certe efficeret heres de iure ciuil. & hunc dicit esse casum huius. l. & sic actus qui non potest valere vt fit, valebit eo mõ quo põt. qui intellectus

b ¶ Actus legitim⁹. ad. de regulam actus legitimi. de regu. iur. lib. vj.

est pulcher in se, sed diuinat. In contrarium videt facere tex. in. d. §. sed quid si mandauit. iuncta glo. in ver. petitam.

1 ☞ Qui repudiat vno iure: & sic de iure preto. põt alio, & sic de iure ciuili adire.

S Uum. † Qui repudiat vno iure, & sic de iure pretorio. põt alio: & sic de iure ciuili adire. 1 h. d. & põt intelligi. tex. in ver. omissa. de repudiatione tacita per lapsum anni: & tunc esset hic tex. contra hereticam opi. Bar. in. l. filio preterito. in penul. col. ff. de iniu. rup. vbi tennit q qui excluditur per lapsum anni a facultate succedendi de iure pretorio, intelligitur etiã excludi a successione de iure ciuili. per tex. terribilem in. l. si impubes. §. quesitum. ff. de carbo. edi. & eum reprobant Fulgo. & Pau. hic: & Moder. in. l. posthumo. presertim domi. Alex. C. de bo. poss. cõtrata. quã pre. & lz glo. intelligat istum tex. procedere quando institutus non habebat substitutu: alias secus: per. l. iij. §. de impub. & alijs subsit. tñ gl. reprehenditur per omnes hic: & per Bar. in. l. nec is. §. j. ff. eo. per generalitatem huius. l. Nec aliquid facit. d. l. iij. qr loquitur qñ institutus renuntiauit ex testamento: & volebat ab intestato succedere: certe si sit substitutus, non potest ab intestato venire: qr qdiu potest ex testamento succedi per institutum vel substitutum, nunq est locus successioni ab intestato. l. qdiu. ff. de reg. iur.

1 ☞ Absq aliqua apprehẽsione possessio. rerum heredi. acquirit hereditas: & sic dominium: non tamen possessio.

2 In cõtractibus nunq ex solo actu, & sic ex solo titulo transfertur dñium rei in aliquẽ: nisi interueniente traditione vel quasi.

3 Licet in ɔtractibus attendamus tẽpus celebrati cõtractus & tempus purificate conditionis, tñ in here. querenda inspicimus tempus aditionis. nõ tps delate hereditatis.

S I sorori. Potest hereditas queri tã de iure ciuili, q pretorio, lz bona hereditaria non possideantur: que postea a possessoribus vendicantur et in hereditate cui sit querenda tẽpus aditionis inspicitur. h. d. cũ. l. seq. † No. ex. l. si sorori. q absq aliqua apprehẽsione posse. rerum hereditariarum, acquiritur hereditas: & sic dominium. tamen possessio non acquiritur nisi mediante apprehensione facti. l. cum heredes. in prin. ff. de acquiren. posses. l. j. §. sceuola. ff. si quis testamento lib. esse iuss. fue. † Et hec est differentia inter contractus^a & vltimas voluntates: quia in contractib⁹ nunq ex solo contractu, & sic ex solo titulo transfertur dominium rei in aliquem: nisi interueniente traditione vel quasi. l. traditionib⁹. C. de pactis. §. per traditionem. insti. de rerum diui. etiam si fit cõtractus omnium bonorum: & sic cõtractus vniuersalis: puta si venderem vniuersam hereditatem. l. qui tibi hereditatem vendidit. C. de heredit. vel actio. vendi. l. qui tibi. C. de his qui a nõ domino ma. licet contrarium & male tenuerit glos que reputatur singu. in l. j. super verbo vniuerse. ff. de vsucapio. pro dote. saluo nisi titulus vniuersalis accederet persone. auten. ingressi. C. de sacrosan. eccle. et. l. prima cum gloss. ff. pro socio. Et si dicis que est ratio diuersitatis inter contractus & vltimas voluntates: quare in vltima voluntate dominium rerum legatarum transeat ipso iure in legatarium. l. a titio in fin. ff. de fur. Jtem in herede dominiũ rerum hereditariarum transit ex sola aditione, que fit solo animo absq apprehensione rerum hereditariarum. in contractibus est secus. dic q ratio est quia aditio hereditatis habet multum iuris, & parum facti: patet quia fit solo animo: & ideo appellat actus legitimus^b l. actus legitimi. ff. de regu. iur. ideo ius concedit ei magnum effectum vt sola aditione efficiatur dominus & heres. contractus autem dicuntur esse facti. l. consilio. in fi. ff. de curato. furio. & ideo parum iuris habere dicuntur. ideo nimirum si ibi requiritur magis actus facti. scz traditio. & ita declarat Fulgo. hic. ¶ Limita tamẽ quod dixi in heredem non transire possessionem rerum hereditariarum nisi actualiter possessionem apprehendat: iuribus allega. vt sit verum nisi adsit statutum vel decretum quod est in vniuerso ducali dominio quo cauetur quod possessio defuncti ipso iure continuetur in heredem: acsi esset apprehensa. & dicunt Paul. de castro. & domiñ. Alexand. hic quod stante predicto statuto non per hoc intelligunt sublata remedia adipiscende possessionis executiua. & ideo lz possessio ipso iure continuetur in heredem: tamẽ quia ista est solum possessio iuris: certe pro adipiscẽda actuali. pos. poterit intentare remedium. l. fi. C. de edic. diui. adria. tollen. quod est remedium adipiscendi rem & interdictum quorum bonoruz. & fuit deci. Cy. in. l. ea lege. vbi etiam Bald. in. vj. qõ. C. de condit. ob cãm. & multum plene & singulariter de illo statuto ponit Bald. vbi multa videas in rub. de causa poss. & proprie. & in rub. de consue. & in. c. item cum quis. de resti. spolia. do. Alex. in. d. l. cum heredes. in prin. & in consil. lxxxij. in ij. volu. incip. Perspectis his que in themate narrantur. & in consilio. lxxxiij. in ij. vol. quod inci. Cius a facti narratione. in. vj. colum. ¶ Limita tamẽ valde singulariter: & ita

ter: ⁊ ita habeo nunc in facto: vt dictū statutum locum habeat ni si mortuo defuncto possessio ab alio fuerit apprehensa: quia illa actualis apprehensio impedit illā ꝯtinuationē fictam inductam a statuto: ita limitat Rap. cu. i. l. pomponius. §. quesitū. p illū text. ff. de acq. pos. quam limitationē pro valde no. refert do. Alex. sed cā non firmat, in. d. l. cū heredes. in prin. sed ego allego do. Alexā. consulendo expresse firmantē in. d. ꝯsi. lxxxiij. in. ij. volu. in. ij. col. et ego pro hoc allego gl. or. ⁊ miror ꝙ predicti docto. non allegauerint in. l. cuȝ miles. in prin. in glos. magna ad fi. ff. ex quibus causis ma. Et no. bene hanc limitationē, p exclusione illius statuti. quia valde vtilis est. ¶ Scḋo limita ⁊ signa ꝙ virtute illius statuti nō posset heres intentare remedium recuperande poss. nam si aliqs vere habuisset pos. potuisset tanꝙ spoliatus eā recuperare: ⁊ añ oia deberet restitui: certe si vigore statuti heres intentaret remediū recuperande male ageret ⁊ deberet succūbere. ita dicit Bal. in aut. defuncto. in. iij. q. C. ad textu. ⁊ in fi. l. Bald. in. l. j. ad fi. C. de app. Jo. fab. in. §. sui. insti. de here. quali. ⁊ diffe. ⁊ in specie consuluit. d. Alex. in cōsi. xxxvij. incip. in causa mota p Ang. Simonis in. iij. col. in. j. volu. ⁊ in preallegato ꝯsi. lxxxiij. in. ij. volu. in. vij. colum. ¶ Tertio limita principaliter illud quod dixi de poss. q nō continuatur in herede nisi sequuta apprehēsione: vt non habeat locum in bonis feudalibus. quoꝝ possessio sine apphensione trāsit ad filium. ita sing. dicit Bal. in. l. cuȝ antiquioribus. vj. column. in versi. x. sic. j. eo. Tu tamē vide in hoc Bal. qui videtur refragari ⁊ forte melius. in. c. j. in vlti. colum. in titu. an mutus vł alias imperfect⁹ i vsi. feu. ¶ †Ultimo no. ex. l. seq. ꝙ quamuis in ꝯctibus[a] attendamus tempus celebrati cōtractus: nō ⁊ tempus purificate conditionis: eo q: in contractibus conditio trahit retro. l. si vxor. vbi notatur. C. de condi. inser. ponunt oēs in. l. si filiusfami. ff. de verboꝝ ob. tamen in vltimis voluntatibus in hereditate que rēda inspicimus tp̄s aditiōis: ⁊ nō tp̄s delate hereditatis. Et que sit rō diuersitatis dic. vt per Bar. ⁊ omnes in. d. l. si filiusfa. ⁊ p Sali. hic. Et istud not. fm Pau. de cast. facit ad duas questiones: vt hic per eum: cum concor. de quibus per do. Alex. ⁊ per hec remanet expedita ista lex.

1 ☞ Nemo cogitur ꝯtrahere, nec quasi ꝯtrahere, nec donatio. acceptare. fallit vt. j. nu. 3.
2 Cōtractus a prin. sunt voluntatis ex postfacto necessitatis.
4 Ualet statutum vt qs inuitus cogat vendere suā rem.
5 Nemo inuitus cogitur adire heredita. nisi sit seruus, vel heres grauatus restituere hereditatem.

Nec emere. Hoc dicit. Nemo cogit ꝯtrahere nec quasi contrahere: nec acceptare donationeȝ. h. d. ⁊ ponit tria dicta que patent in tex. †. Et primo nota ꝙ sicut inuitus non cogit contrahere: ita nec quasi ꝯhere. vt probat tex. in ver. adire. cum aditio sit quasi ꝯctus. l. apud iulianum. §. j. ff. qui. ex. cau. in pos. eatur. facit. l. fi. ⁊ ibi no. Bal. ⁊ Pau. de ca. de nego. ge. † Hinc dicimus ꝙ ꝯctus a prin. sunt voluntatis: ex postfacto necessitatis. l. in commodo. §. sicut. ff. commo. ⁊. l. sicut. C. de act. ⁊ obli. † ¶ Ista regula fallit in aliquibus[b] casibus positis in glo. ⁊ plenius per Guil. et Alb. hic. Quosdam alios casus no. Bar. in. l. fi. C. de fideicom. lib. Bal. ⁊ Ang. in. l. si pendentes. §. si quid cloacarij. ff. de vsufr. ⁊ vltra fallentias traditas in hic locis. Adde ꝙ etiam fallit tempore caristie[c] quo tp̄e nobilis habens annonā pōt compelli inuitus ad vendendum, ⁊ viliori precio. vt per Bar. in. l. annonam. ff. de extra ordi. crimi. ⁊ in. l. j. §. cura carnis. ff. de offi. prefe. vr. Cy. ⁊ Baldus in. l. j. C. de epi. audi. ¶ Scḋo fallit fauore religionis, qñ testator mādat construi ecclesiam in loco qui est cōis cū alio. nā cogit soci⁹ inuitus vendere partem suā: vt ecclesia construat. l. fi. §. j. quaȝ ad hoc ibi no. Bal. C. de cōi seruo ma. facit. l. si quis sepulchrum. vbi alius similis casus. ff. de reli. ⁊ sump. fune. ¶ Tertio fallit in casu not. l. ij. ff. de nundi. vbi iuriscon. opportune adducit autoritatem Platonis. ¶ Quarto fallit in. l. si locus. §. fi. cū gl. ff. quemadmo. ser. amit. ¶ Quinto fallit in casu singulari. l. si fundum. ff. manda. quem Bart. ibi reputat valde sing. ⁊ dicit se de facto practicasse in palatio syndicatus. Eum etiā pro sing. alle. Bal. in. l. j. in. vj. q. C. si seru⁹ expte. ¶ Sexto sing. fallit quotiescūꝗ qs exposuisset rem suam ad vendendum: puta scholaris posuit librum suum penes bidellum ad vendendū. isto casu pōt cogi inuitus ad vendendum. ⁊ si fit differentia in precio recurritur ad arbitrium iudicis. Ita p bat gl. no. in. l. nō em. ff. re. amo. quā gl. Dy. ⁊ Bar. ibi ad hoc expresse notāt ⁊ sequunt. Et sic est ibi specialis casus in q̄ non est locus penitētie: sicut ⁊ in simili propter expositioneȝ rei venalis in contractu innoiato nō est locus penitētie. tex. est fm Bart. et oēs ibi in. l. j. C. de re. permu cū concor. quas dedi in. l. si pecuniam. in prin. ff. de condi. ob cām. Et si casus iste est verus et multum notabilis. tñ nō puto verū. ⁊ in contrariū in terminis tenent Pe. cy. nus ⁊ Bal. l. j. C. de epis. audi. ⁊ no. Alb. in. d. l. non em. † ¶ Septimo fallit vbicūꝗ statuto caueretur ꝙ quis inuitus cogat vendere suam rem. nā valeret tale statutū dūmodo sit generale. ita not. Bart. in. l. venditor. §. si constat. per illū text. ff. cōia prediorū. ⁊ in. l. antiochensium. ff. de priui. cre. pbat tex. in. l. si in emptione. §. oiuz. ff. de ꝯhen. empti. Hinc alibi pulchre determinat Bart. in. l. ij. in ver. ab eo aūt. C. de debi. ciui. lib. xj. valere statutum: ꝙ habens rē paruam apud ꝯsima habentis magnā, cōpellatur vēdere precio moderando arbitrio iudicis. ¶ Ultimo fallit predicta regula in ciuibus, q compelli possunt inuiti ad locandū domū scholaribus: vt notant Mod. precipue Jmo. post Bal. ⁊ Ange. ibi. in. l. j. ad fi. ff. so. ma. post Jo. an. ibi p eos allegatū. No. scḋo ex tex. ibi nec dānosam quisꝗ hereditatē. ꝙ †nemo inuitus cōpellit adire hereditatem. ⁊ si inuitus adeat, dummodo protestet. aditio nihil valet. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. here. Fallit in seruo. in quo coacta aditio per dnm vȝ. l. j. §. j. ff. si quis omis. causa testa. glo. in. l. cum proponas. ⁊ ibi dixi. s. de here. instit. Secundo fallit in herede grauato restituere hereditatem, qui pōt cogi adire ⁊ restituere. eo. ti. ff. ⁊ C. ad trebel.

Cretionum. Sublata solennitate dieruȝ creticoꝝ pōt hereditas quali bet die adiri. h. d. Et dicit Jsido. i. c. xxiij. in. li. v. etymologiarū. quē glo. voluit allega. hic in fi. dū videtur velle allegare Jr. qḋ cretio idē est ꝙ decretio tp̄is intra qḋ heres debebat adire hereditatem: alias excludebatur.

1 ☞ Pater solus pōt adire hereditatē delatam infanti nomine ipsius infantis.
2 Here. delata infanti transmittit ad ipsius patrē, quāuis sit mortuus anteꝙ p patrē adiret. ⁊ nu. 11.
3 Hereditas infantis emancipati an transmittat ad matrem.
4 Hereditas infantis nō adita transmissa ad patrē, transmittit tanꝙ adita, ⁊ non tanꝙ adeunda.
5 Solus tutor pōt adire hereditatem pro infante.
6 Judex supplet defectū tutoris in aditione hereditatis.
7 Hr̄editas p̄ris nō adita transmittit ad quoscunꝗ ratiōe suitatis.
8 Pater tunc demū dicitur legitimus administrator, qñ hȝ vsumfructum in bonis filij: secus alias.
9 Furiosus an transmittat hereditatem non aditam.
10 Curator furiosi non potest effectualiter succedere noīe furiosi: sed si esset pater an posset.
12 Qui pōt noīe proprio adire, potest repudiare. secus si nō proprio sed alieno: vt in tutore ⁊ patre.
13 Si deferat hereditas pupillo non infanti, cū hoc qḋ patri nō queratur vsusfructus: tūc autoritas patris non sufficeret pupillo ad adeundum talem hereditatem.
14 An filius ex potentia suitatis transmittat here. patris non aditā ad quoscunꝗ heredes. ⁊ nu. 15.
15 An queadmodū hereditatem patris ab intesta. defuncti trāsmittit filius etiā nō aditam ex potentia suitatis, an eodē mō ex potētia suitatis transmittat ius dicendi nullum.
17 Si minor decesserit hereditate non adita, cū ,pter mortē ⁊ etateȝ dicatur ledi trāsmittet ad heredem: vt heres ex persona minoris possit restitui in integ. aduersus aditionem heredi. omissam.

Si infanti. Ista. l. est valde sin. nec habet concordantem in iure: in qua iperator. v. inducit de nouo, q̄ ante istā. l. nō erant disposita: nec iur. ff. nec iur. C. Prio statuit de nouo ꝙ †p̄r solus possit adire hereditatē delatā infanti noīe ipsius infantis: ⁊ dicūt Bar. ⁊ Sali. ꝙ pater dȝ in hoc esse cautus: vt dicat se adire noīe infantis, als vitiaretur aditio. vnde de iure. ff. erat statutū qḋ pater solus posset agnoscere bonoꝝ pos. noīe infantis. l. j. ff. de bono. pos. furio. infan. ſȝ nō poterat adire hereditatem. istud ergo inducit de nouo p hāc. l. Et hoc hȝ locū nō solum in hereditate matris delata infanti: ſȝ in hereditate cuiuscūꝗ ēt extranei. ita ēt tex. hic ibi vel alijs ꝗbuscūꝗ. Scḋȝ inducit de nouo in ℣. ſȝ si hoc parēs. ꝯ regulā q̄ hȝ ꝙ hereditas nō adita nō trāsmittit regulariter. l. qm̄ sororē. §. e. ⁊. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. hoc tñ singu. disponit ꝯ hanc regulā, ꝙ si hereditas† delata sit infanti, ⁊ infans sit mortuus anteꝙ p̄r eius noīe adierit: tñ talis hereditas trāsmittitur ad ipsum patrem: ⁊ sic resultat aliud sing. ꝙ licet pater fuerit in negligentia in adeūdo, tñ talis negligentia sibi patri nō nocet quominus hr̄ditas delata infanti quā ipse p̄r adire debuerat ad ipsum patrem transmittat. Et fortius dicit tex. in ver. ea ℘. ꝙ istud hȝ locū nedū in infante q sit in ptāte p̄ris: sed ēt hȝ locum in infante emācipato. qḋ lōge singulari⁹ est. Et ex his inferas h̄ eē tex. p limitatiōe ⁊ itellectu. l. vnice. C. ḋ his q añ ap. ta. vbi hr̄ditas nō adita ,ppter ꝯiunctionē sanguinis trāsmittit: de q̄ dixi. i. l. emācipata. s. q admit. nā illa. l. dȝ intelligi vt ,ccedat in hereditatib⁹ ascendentium tā ex linea p̄rna ꝙ m̄rna, nā ille transmittunt ad descendentes: secus est ecōtra si moriat descēdēs, puta filius vł nepos: q: hr̄ditas eius nō adita nō trāsmitteret ad ascēdētes. ⁊ sic illa. l. vnica, nō hȝ locū eō. q: spāle est in hac. l. in hr̄ditate infantis, vt trans

[a] ¶ In ꝯctib⁹ adḋ gl. ij. et ibi doct. i. l. rutilia. ff. de ꝯhē. empti. gl. in. l. ij. in ver. venisse. ff. de he. vel ac. ven.

[b] ¶ Fallit in aliquib⁹ casibus. adde spe. ti. ḋ exe. sen. in rubr. host. ⁊ doct in. c. j. de re. permu.

[c] ¶ Tpe caristie. adḋ. l. si pēdētes. §. si qd. ff. de vsuf. Fallit nisi fuisset ḋ curio. l. decuriones. ff. de admi. re. ad ciui.

mittatur ad patrē: ergo in alio casu ꝙ in infante non haberet locū
trāsmissio: ⁊ ita ante omnes istū tex. ad hoc originaliter no. bal. in
l. ij. C. ad orfi. ⁊ ita etiā no. Alex. hic: lȝ de Bal. mentionem non fa-
ciat. Sȝ mihi videtur ꝙ termini sint valde diuersi. quasi. l. vnica. q̄
loquitur in hereditate ascendentis: nō loqueretur in hereditate q̄ esset
delata ascendenti: sed q̄ erat ipsius ascendētis. Ita hic in heredi-
tate delata infanti. Naȝ si cōsyderas casus iste est valde diuersus.
Tñ p eadē sñia ꝙ. d. l. vnica nō habeat locū ecōtra in hereditate
descēdentis nō adita, ⁊ ꝙ illa non transmittatur: alleg. d. Alex.
hic alium tex. in. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad tert. sed ante eum ad
hoc allegat Bar. de quo ipse mentionem nō facit, in. l. vnica. C. de
his q̄ ante ap. tab. Sȝ mihi videtur ꝙ inepte allegetur tex. ille, cum sit
de iure. ff. quo iure nō transmittebatur anteq̄ fieret. l. noua. C. ad
idē. d. Alex. hic alleg. tex. in. l. ij. C. ad orfic. q̄ est de iure. C. Sed ca-
ue: quia etiaȝ illa. l. nihil facit. ⁊ Bal. ibi dupliciter rñdet ad illum
tex. Primo ꝙ. d. l. ij. loquatur anteq̄ esset facta. d. l. vnica. tñ est ali-
qualiter diuinare. Ideo scđo et clare rñdet ꝙ ibi supererāt alij filij,
quibus illo iure erat magis debita hereditas q̄ ascendenti: illi er-
go impediunt trāmissionem ad ascendentes. Et ex his posset di-
sputando attentari ꝯclusio ꝯtra oēs. ꝙ. d. l. vnica. C. de his qui an-
te q̄ loquitur in hereditate ascendētium nō adita vt procedat etiam
ecōtra in hereditate descēdentiuȝ. ⁊ hoc tenuit gl. ibi in verbo in li-
beros. tñ illa glo. cōiter reprehenditur per Barto. ⁊ alios oēs ibi
⁊ Bal. in. l. cū antiquioribus. in pe. col. in prin. j. c. ⁊ in. l. ij. j. ad orfi.
et per oēs in. l. ventre. vbi late Ang. ⁊ Imo. ff. de acqui. here. Sal.
in. l. apud hostes. j. de suis ⁊ legi. tñ legendo non discedo a cōmu-
3 ni sñia. † Nunqd asit iste tex. loquēs in patre, ⁊ disponens ꝙ here-
ditas. delata infanti ⁊ non adita trāsmittatur ad patrē: ꝓcedat etiā
in matre: vt hereditas infantis emācipati trāsmittatur ad matrem:
Alb. hic pe. ⁊ vlt. col. diffuse examinat referens ꝙ alias fuit de fa-
cto in ciuitate Bononie in valde magna hereditate: ⁊ refert ꝙ an-
tiqui doc. fuerunt aduocati, hinc atqȝ hinc. Cy. hic in. iij. q. mul-
ta dicit. sed nihil decidit. eo q2 periculosum est extendere hanc. l. lo-
quentē in patre ad matrem. ⁊ Bal. in. l. vnica. ad fi. preallegata: te-
net ꝯtrarium. Cōmunis sñia est ꝙ ista. l. nō habeat locum in ma-
tre. ita firmat Ray. ⁊ Sali. hic in. iij. nota. Pau. de cast. in. v. colū.
4 ⁊ d. Alex. ⁊ in effectu Albe. hic. ¶ † Tertium principale ꝙ indu-
cit de nouo: ista. l. ponitur in tex. ibi quasi infanti quesita. nam talis
hereditas delata infanti transmittitur ad patreȝ, tanq̄ adita ⁊ que-
sita: non tanquā adeunda: ⁊ sic non erit opus quod pater adeat
duas hereditates. satis est ꝙ adeat hereditatem infantis in qua
inuenit hereditatem alterius sibi quesitam. quod est singu. ⁊ ita
intelligūt Ang. Pau. de cast. ⁊ d. Alexā. hic: tñ si subtiliter inspe-
xeris Bar. hic: in. iij. no. vult oppositū. imo plus non requiritur ꝙ
pater adeat hereditateȝ infantis: sed ille ipso iure occupat iure pe-
5 culij. ¶ † Quartum inducit de nouo hec. l. versic. parente. ꝙ solus
tutor potest adire hereditatem pro infante: lȝ ante hac. l. istud nō
potuisset. l. seruo inuito. §. si pupillo. ℣. neqȝ pupillus ipse. ff. ad tre-
bel. firmat expresse glo. in. l. potuit. vbi dixi. s. eo. ⁊ ibi addidi, ꝙ il-
lud qđ ibi tenent glo. ⁊ doc. est hodie immutatū p hanc. l. prout ex-
6 presse firmāt Ful. ⁊ Pau. hic. ¶ † Quinto inducit de nouo aliud
ver. si. ꝙ lȝ olim pupillus maior infante si carebat tutore poterat
bene agnoscere bo. pos. cū autoritate iudicis supplentis defectū tu-
toris. l. tutor. ff. de bo. pos. ⁊. l. bonorū q̄dem. vbi dixi. s. qui admi. tñ
nō poterat pupillus carēs tutore cū autoritate iudicis adire here-
ditatē: certe istud de nouo inducit ꝙ etiam iudex supplet defectū
tutoris in aditione hereditatis. qđ est singu. fm Sali. hic et dicūt
Salic. hic: in fi. ⁊ Pau. de cast. in vlti. no. ꝙ quando iudex supplet
defectū tutoris debet facere expresse scribere in actis, quia iudex
sciens talem pupillum nō habere tutorem: alias non valeret. si-
cut requiritur ꝙ exprimat qñ supplet in agnitione bonorum pos.
vt dicit tex. in. d. l. bonorū q̄dem in ver. sciens. ⁊ ibi bar. ⁊ alij ad h°
notāt. tñ Rap. fulg. ibi dicit ꝙ lȝ in bo. pos. qñ iudex supplet defe-
ctū tutoris debeat illud necessario dici. d. l. bonorū. secus tñ putat
in aditione hereditatis: per hunc tex. sed credo ꝙ erret. cum text.
iste loquatur in vtroqȝ. ibi, adire hereditatem vel bono. posses. pe-
tere: iuncta. d. l. bonorum. ¶ His pro enucleatione tex. sic excussis.
ex quibus intelligis que de nouo induxerit Theodosius in hac. l.
ad que redditur sing. omissa diuisione Bar. ⁊ Bal. diuide istam
l. in duas partes fm Cy. Alber. ⁊ Paul. hic. In prima loquitur
de infante: ⁊ durat vsqȝ ad ver. si. ibi siautem. ibi loquitur de ma-
iore. Prima subdiuiditur in quatuor particulas. In prima ponitur
de infante existente sub patria potestate. I secunda loquitur de
infante qui non habet patrem vel tutorem. In tertia loquitur
de infante qui non habet prēȝ, nec tutorem: vel tutorem qui negle-
xerit. In quarta et vltima ponit extensionem ad predicta: vt pre-
cedant etiam in infante emancipato vel aliter effecto sui iuris.
Secunda ibi, parente vero. Tertia ibi, sin vero vel non sit. Quar-
ta ⁊ vltima ibi: ea vero que de infante. Rursus secunda pars prin-
cipalis que loquitur in maiore infante subdiuiditur in duas par-
ticulas. In prima loquitur qñ tutorē hȝ. In scđa qñ caret tutore
ibi, vel si non habeat tutorem. Sūma hanc. l. vt p Barto. in textu.
ibi, si infanti. de ista etate infantie ⁊ alijs remitto te ad Cy. Alb. et
alios hic ⁊ glo. in. l. hereditatum. in glo. ij. ff. ad. l. fal. ⁊ glos. in proe-
7 mio. vj. cū alijs ꝯcor. de quibus p. d. Alexā. hic. ¶ † Not. ex tertia
particula prime partis in verbo oēs hereditates. hic videri terri-
bilem tex. per quē confundi debeant tres doctri. Barto. ⁊ docto.
dū tex. dicit oēs hereditates. pondera illam vniuersalem omnes:
⁊ subdit si non sint agnite noīe infantis intelligit acsi ab initio nō
essent ad euȝ delate. In primis confundi videtur sñia communis
que habet ꝙ hereditas patris nō adita trāsmittitur ad quoscunqȝ
ratione suitatis. vt infra tangā in loco suo. iste tex. fortiter probat
oppositum: dum dicit oēs hereditates. ⁊ sic in illa vniuersali po-
test ꝯprehendi ēt hereditas patris: qđ ptȝ. q2 tex. loquitur qñ pater
erat premortuus: ⁊ infans erat sub autoritate tutoris: et tamen
hic dr̄ ꝙ si nō sit agnita nō transmittitur, cū habeatur acsi nūquā
fuisset delata. nisi dixeris qđ tex. iste loquatur de omni alia here-
ditate q̄ de hereditate patris: ptȝ dum dicit tex. oēs hereditates
deuolutas. pondera illud deuolutas. nam hereditas patris non
dicitur ꝓprie deuolui ipsi filio. l. in suis. ff. de lib. ⁊ posth. §. sui. instit.
de he. ⁊ quali. ⁊ diffe. lȝ Ang. hic in. iij. col. dicat se pōderare text.
vbi hereditas patris dr̄ deuolui filio in. l. fi. in ver. siautem perpe-
tuus. in ver. paterna quidē hereditate q̄ quasi debita ad posterita-
tē suā deuoluitur. C. de cura. furio. sȝ tu caue ꝙ in illo tex. ℣bū deuol-
uitur, nō ponitur respectu filij: sed respectu posteritatis post filium. Se-
cūdo cōfudit iste tex. aliā opi. Bar. ⁊ cōem q̄ hȝ ꝙ si minor decesse-
rit hereditate non adite, cum h̄ possit dici minor fuisse lesus: heres
minoris ex ꝑsona minoris hȝ restōnem in integrū: qua mediāte ex
persona minoris poterit adire: vt firmat Barto. hic, in vltima col.
vbi dicetur. istud est contra hunc tex. nam quādo minor decessit
hereditate non adita: dicit tex. ꝙ est perinde acsi ab initio nō eēt
ad eum delata: sȝ ad alias personas q̄ vocantur: sed si heres minoris
posset per in integ. restōnem hereditatē adire, non posset iste text.
stare: de quo dicetur inferius. Tertio iste tex. cōfundit aliam opi.
Bar. ⁊ cōem quā ponit in. l. cū antiquioribus. ver. si. j. eo. vbi tenet
ꝙ si hereditas sit delata minori q̄ hȝ tutoreȝ, ⁊ tutor neglexerit eā
adire, ⁊ dr̄ negligere qñ scit ⁊ non adit: ꝙ talis hereditas q̄uis nō
sit adita transmitteretur ad heredem minoris beneficio. d. l. cum
antiquioribus. istud videtur contra istum tex. nam non bene di-
ceret tex. ibi: ac si non esset delata. nisi dicas. ꝙ ista. l. sit facta ante
l. cum antiquioribus. ⁊ ꝙ sit in hoc huic. l. derogatum. p illam. l.
8 ¶ † Ultimo no. in ver. sin vero. hic esse tex. sing. fm Bar. ⁊ omnes
ad duo. Primū singulare est: vt no. Bar. hic: in. iij. colū. ⁊ omnes
sequuntur ꝙ lȝ pater tunc demū dicatur legitimus administrator
qñ hȝ vsumfru. hinc est ꝙ pater dicitur legitimus administrator
bonorū aduentitiorū filij: eo q2 hȝ in illis vsumfruct. l. iij. C. de bo.
ma. tamen vbi nō hȝ vsumfr. nō dicitur legitimus administrator. gl.
in aut. excipitur. C. de bo. que libe. hic est text. singu. quod pater pro
filio infante emancipato habet legitimam administrationem: et
tñ non habet vsumfructum. Quod autem habeat legitimam ad-
ministrationē patet: q2 potest eius nomine adire hereditatem: et
infantem obligare. ⁊ dicit Fulg. hic: ꝙ istud est mirabile. sequitur ēt
d. Alex. hic: in. vj. no. sȝ ego aut nō intelligo q̄d voluerunt Bart.
⁊ doc. aut grauiter errant: ⁊ miror alios nō aduertere. nam istud
nō est in aliquo sing. imo est regulare, ꝙ filijs emancipatis pater
ipso iure sit eorum legitimus tutor: vt disponit tit. insti. de leg. pa-
rē. tu. ⁊. l. iij. §. fi. cū. l. seq. ff. de legi. tu. ⁊ ꝙ dictum est de vsufru. pro-
cederet quantū ad filium in ptāte. Bar. hic. in. iij. co. vt opinor sen-
tit obiectuȝ: ⁊ dicit ꝙ pater vel auus non est legitimus tutor. nisi
det. sȝ hoc puto adhuc peius dictū. quia legitimos tutores nemo
dat: sȝ l. ipso iure creat. ⁊ ideo appellantur legitimi. l. legitimos. in
princi. ff. de legi. tu. ⁊ ibi Bar. secus est in tuto. datiuis. cū ergo pa-
ter sit legitimus tutor filij emācipati, nō requiritur ꝙ detur. vt dicit
Bar. nisi saluares Bar. in vno casu spāli quē Bart. nouiter attē-
tauit in. l. ventre. ff. de acqui. here. in pe. col. in fin. vel prin. vltime in
ver. sȝ certe hic dubitatur quō pōt esse. vbi attentauit Bar. ꝙ lȝ pa-
ter sit legitimus tutor, secus tñ sit in auo, vel in alijs: qđ mihi vi-
detur contra ea que dicit ipe Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de legi. tuto. et in. l.
frater. C. de legiti. tuto. Consyderabam secundo an Barto. posset
aliter saluari, dum dicit ꝙ pater, vel auus non est legitimus tu-
tor: nisi detur: hoc est nisi concedatur administratio per iudicem.
q2 dato ꝙ quis sit tutor legitimus, tñ nō potest propria autoritate
accedere ad administrandum. sed cum autoritate iudicis: interue-
nientibus his que declarat Bar. in. l. legitimam p totam. ff. de le-
gi. tuto. ⁊ sequitur Pet. de anch. in clemen. ij. de iure pa. ⁊ sic Barto.
qui dicit nisi detur, est intelligendus hoc est nisi concedatur admi-
nistratio. Et si dicis quod hec saluatio stare non possit: quia tutor
ante decretam administrationem a iudice, potest tamen admini-
strare oīa illa q̄ sunt tpe peritura, in quibus mora afferret pericu-
lum: hinc est ꝙ ante decretam administrationē pōt agnoscere bo.
pos. ista

pos.ista.ad literã ponit tex.in.l.fi.ꝛ ibi Bart.ꝛ alij declarãt.C.de tu.ꝛ cur.q nõ satisfde.declarat Barto.in.l.tutor q repertorium.in.vl ti.col.prin.ff.de admi.tuto.qꝛ dico ꝙ licȝ tutor ante decretam admi nistrationem a iudice possit agnoscere bo.pos.illud ideo quia bo. pos.nõ põt agnosci nisi itra cẽtũ dies,vl' annũ.l.ij.ꝛ.l.emancipata, §.q admit.ideo qꝛ periculũ est.fm tñ qd declarat gl.notabilis in l.seruus.§.fi.ff.de bo.pos.committit tutori:sȝ cum aditio heredi tatis duret ppetuo:hoc est.tex.an.vt vidisti in.l.lȝ.§.c.certe tutor ante decretam administrationẽ a iudice non posset adire heredi tatẽ:lȝ agnoscere bo.pos.possit.Et sic pro certo illud qd Bart.ꝛ Moder.reputant sing.in hoc tex.non puto ꝙ sit singu.in aliquo. Sed ad aliud bene est sing.iste tex.in versi.ea vero q.ꝛ est fm qd pdixi,ꝙ queadmoduȝ hereditas delata infanti existenti in ptãte patris nõ adita transmittit ad patrem:qd idem fit in filio infante emancipato:est bene singu.ꝛ patebit ex dicendis inferius.Adde ꝙ illud.§.proxime dixi tenere Bar.ꝛ Moder.ad hunc tex.quod esset hic singulare:qꝛ pater non habẽs vsumfr.censeat legitimus administrator.lȝ etiã Ang.hic in lec.flo.ꝛ dicit ꝙ est mirum:nec aliquo casu inuenies fm euȝ.tñ mihi magis placet illud quod.§. tenui.¶Glo.in verbo quesita.diuiditur in sex partes princi.In prima fm Bart.rñdet oppositioni,vel potes dicere ꝙ rñdet qõ ni.In scda per viã qõnis remouet vnũ cõtrariũ.lȝ Bartol.expe diat per duo cõtraria.In tertia remouet aliud ꝯtrium.In quarta per questionis viã oppo.ꝛ sol.In quinta idem facit.In sexta et vlti.format aliã oppo.que tẽdit ad aliud ꝙ tendant precedentia cõtraria.Secũda ibi sed qualiter.Tertia ibi:sed hodie p hanc.l. Quarta ibi:itẽ videt hec regul.Quita ibi:itẽ querit.Sexta ꝛ vlt. ibi:itẽ ꝯtra.ĩ.ad ori.Et qꝛ glo.est aliqualiter intricata,ideo expe dio eam per partes:ꝛ assumo primã partem:ꝛ quero:dicit in te xtu qd pater capit iure patrio:quero ergo an capiat tanꝙ heres filij:ꝛ sic iure hereditario:an vero occupet iure peculij.Et vtilitas est euidens,quia si occupatur iure peculij,non est opus alia adi tione,ꝛ transmitteret.secus si caperet tanꝙ heres filij.Secunda euidentior vtilitas est:qꝛ si pater veniret tanꝙ heres filij,tenere tur creditoribus insolidum etiam vltra vires hereditarias.l.j.§. si is qui quadringinta.ff.ad trebel.hodie autem non cõfecto inuẽ tario tenetur oibus creditoribus hereditarijs vltra vires heredi tarias.§.si vero non fecerit,in aut.de here.et fal.si vero pater oc cupet iure peculij,nunꝙ tenet in plus quam sit in peculio.et rõ est fm Bal.hic:in.v.opp.qꝛ isto vltimo casu pater est magis succes sor bonoruȝ ꝙ filij.Tertia vtilitas est ꝛ no.qꝛ si pater veniat tan ꝙ heres filij,tenebit perpetuo creditoribus:si aũt veniat tanꝙ oc cupator pecu.non tenebit nisi vsqȝ ad vnum annum post mortem filij:p tit.ff.qñ ac.de pe.est an.Alia etiaȝ vtilitas est:qꝛ pater qui succedit vt heres tenet conficere inuẽtarium:aĺs insolíduȝ obliga tur.vt dicet in.l.fi.ĩ.eo.secus si veniat iure peculij.Ueritas est vt tenet glo.qd de iure.C.cum filiusfa.etiam habẽs bona castrensia vel quasi non posset habere heredẽ,pater occupabat iure pecu lij:ꝛ ideo tex.iste optime dicit patrẽ venire iure patrio.sed hodie per iura autẽticoruȝ est immutatũ:qꝛ hodie filiusfa.hȝ ab intesta to heredẽ:ideoqȝ hodie pater venit tanꝙ heres et iure heredita rio.ꝛ ita tenẽt oẽs.ꝛ dicit Bar.hic in.ij.colũ.ꝙ cũ casus iste ita de facto euenisset,ꝙ ita cõsuluit iuxta hanc parteȝ.Bart.hic in.iiij. col.querit de vna.q.quam dicit se habuisse de facto,quam ego re puto dubitabilẽ.dicit in hoc tex.patrẽ solum obtinere heredita tem filij infantis q in etate infantili decesserat:verũ qꝛ hodie sta tutum est ꝙ filio mortuo non succedit solus pater:imo equaliter admittuntur pater ꝛ mater ꝛ fratres ipsius filij.aut.defuncto.C. ad ter.Nunqd ergo hodie procedet iste tex.ita ꝙ solus pater suc cedat:an vero equaliter veniant ꝛ mater ꝛ fratres.dicit Barto.se habere hunc casum pro difficili,ꝛ super eo relinquit cogitandum. Sed Bal.hic in quarta ꝛ quinta op.tȝ ꝙ oẽs succedant:ꝛ quod equaliter succedatur inter eos.et ante eum,idem tenet Bal.in.l. ventre.ff.de acq.here.in pe.col.quã sequit Ang.ꝛ Imo.ibi.et in uenio Albe.de ro.hic:in.vij.col.idem expresse tenentẽ:ꝛ dicenteȝ ꝙ ita doc.cõiter tenent.Cõtrarium tenent Ang.Sali.ꝛ Paulus ꝛ do.Alex.hic ꝙ imo etiã hodie solus pater succedat:eo qꝛ istud de transmissione hereditatis non adite solum reperitur in per sona patris statutum,vel linea paterna:vt dicit tex.hic:in ver. sed si hoc parens.ergo tanꝙ personale nõ debet extendi ad matrẽ neqȝ ad fratres.facit etiam tex.hic in verbo ea vero.qui loquit in casu in quo infans erat emancipatus,ꝛ sic in casu in quo parens veniebat solum iure hereditario:ꝛ non peculij.ꝛ tamẽ succedit so lus.Nõ ob.aut.defuncto.qꝛ illud procedit qñ tractatur de bonis ꝛ hereditate filij.secus si de hereditate alteri⁹.Quis huic solut.re fragetur iste tex.in verbo quasi quesita.Rap.Ful.dicit qd videt hunc articulum tam dubium,qd non audet eligere aliquã partẽ. tamẽ dicit ꝙ opi.bal.est humanior.Breuiter teneas primam opi nionẽ Bal.ꝙ oẽs equaliter succedãt.nec ob.ver.ea vero.quia rñ det Bal.hic in.v.oppo.qd iste ꝟs.q dicit ꝙ ad ea q dicta sunt in

infante filiofa.habeant locuȝ in infante emancipato,dȝ intelligi quo ad transmissionẽ,sed non quo ad modum transmittendi.ego aliter respondeo,ꝛ hic facio magnũ fundamẽtum:ꝛ dico ꝙ totus iste tex.nihil facit qꝛ loquit attento iure.ff.ꝛ.C.quo iure mortuo fi lio solus pater succedebat exclusa matre,ꝛ exclusis fratribus.l. ij.§.obijcitur.ff.ad tertu.cũ ergo isto iure solus pater admitteret, nimirũ si in hac.l.fuit decisum ꝙ si infans emancipatus moriat ꝙ pater solus ex transmissione facta beneficio huius succedit tan ꝙ hereditas sit q uesita infanti.sed cũ hodie per aut.defuncto.sit immutatum ꝛ statutum ꝙ filio equaliter succedant pater mater ꝛ fratres,certe nõ erit nouũ.ꝙ.ll.antique declarent:ꝛ distingãtur per.ll.nouas.l.sed et posteriores.ff.de legi.ergo ista.l.C.debebit di stingui per.l.nouam.§.per aut.defuncto.Non ob.ꝙ priuilegium transmittẽdi sit persõale:quia soli patri indulget per hanc.l.po test responderi ex fundamento statim adducto:ꝙ verum sit atten to iure.C.vel secundo responde fm Bal.hic in.iij.opposi.per fun damentum Bal.in.d.l.ventre.in vlti co.ꝙ pater cui soli competit ti aperit ex persona sua viã alijs.Sicut dicimus in filio preteri to q ex persona sua aperit viam ꝯtabulãdi institutis.l.si post mor tem.§.fi.ff.de bo.pos.ꝯtab.facit.l.aristo.in fi.ff.que res pig.ob.non poss.¶In secunda parte gl.ibi:sed qualiter.quã Bar.expedit p duo contraria q dicit formari per gl.Ego aũt expedio tm per vnũ contrarium,hoc modo:dicit tex.ꝙ si moriatur infans hereditate nõ adita,ꝙ transmittit ad patrem quasi quesitam infanti.contra hereditas delata infanti non posset sibi vere acquiri:vt probabo nunc ergo multominus potest fingi qsita infanti.qꝛ vbi nõ potest habere locum veritas,ibi multominus fictio.l.qui ad certum.ff. loca.l.gallus.§.si eius.ff.de libe.ꝛ posth.ꝙ autẽ hereditas delata infanti nõ possit sibi vere queri,probo sic:nam infans ꝛ furiosus[a] equiparantur.l.in negotijs.ff.de reg.iur.sed ego habeo ꝙ si aliqua hereditas sit delata furioso,curator furiosi non potest pro ea ac quirere bono.posses.que sit iuris:sed bene potest acquirere tenutã 9 l.prima.ff.de bon.posses.fur.infan.†Hinc est quod si furiosus mo riatur non transmittit talem hereditatem:imo vadit ad alias p sonas acsi furioso non fuisset delata.ergo idẽ in hereditate delata infanti:ꝙ sibi non possit vere acquiri per patrem.Et si dicis con tra ego habeo.l.ꝙ si hereditas sit delata infanti cedit tempus pa tri ad agnoscendum bono.posses.l.seruus.§.impubes.et.§.fina.ff. de bo.pos.si ergo cedit dies:ergo apparet ꝙ pater potest succede re nomine filij infantis.Respondet glo.ꝙ verum est ꝙ cedit tem pus ad preiudicium ipsius patris,sed nõ quo ad preiudicandum filio infanti.ista est op.quã format gl.cui glo.respondet:ꝙ licet cu rator furiosi nõ possit vere acqrere nec agnoscere bo.pos.pro furio so.d.l.j.tñ secus in patre infantis:q bene põt adire nomine infan tis si ergo potest vere queri,potest etiã fingi quesita:ꝛ ratio est qꝛ maior est ptãs patris in filiũ,ꝙ curatoris in furiosum.Sicut in simili tutor infantis põt adire:sed non curator furiosi.rõnem assi 10 gnaui in.l.infantis.§.qui admit.†Hinc dubitat Barto.dictum est ꝙ curator furiosi non potest effectualiter succedere noie furiosi quid esset si pater haberet filiũ furiosum,cui data esset hereditas, an pater q hȝ maiorẽ ptãteȝ ꝙ curator possit adire effectual'r no mine furiosi,ꝙuis curator non possit:ꝛ rñdet bar.ꝙ non:q cõiter habet corruptus:eo quia isto casu ageret de acquirẽdo ipsi patri ꝛ nõ furioso.ꝛ sequunt Ful.ꝛ do.Alex.hic:ꝙuis Ang.in lect.flo. in.ij.col.cõtrarium teneat.¶In tertia q est ibi:sed hodie glos.vt 11 dixi in diuisione remouet aliam opp.que est vt dr in tex.†quod he reditas delata infanti nõ adita transmittit ad patrẽ.contra quia habemus ꝙ hereditas nõ adita non transmittit.l.vnica.§.in no uissimo.ĩ.de cad.tol.glo.rñdet ꝙ illa regula fallit in casu huius.l. duobus currentibus.§.quod hereditas sit delata infanti.Item ꝙ moriatur patre superstite,ad quẽ solum transmittit.vt declaraui in tex.¶In quarta parte glo.q est ibi.Itẽ videt.glo.oppo.contra tex.in alio inquantũ tex.dicit ꝙ pater solus põt adire hereditateȝ delataȝ infanti:ꝯtra si posset adire:ergo posset repudiare:per re gulam.l.is põt.ff.de acq.he.ꝛ tñ pater solus nõ potest repudiare hereditatem delatam filio.l.renitente.§.eo.ergo videt qd decisio tex.nõ sit bona:glo.rñ.qd regula.d.l.is potest.fallit isto casu.dic 12 melius†ꝙ regula.d.l.is.pcedit in his q possunt adire nomine pro prio:illi possunt repudiare.secus in his qui alieno,vt pater et tu tor:qꝛ isti repudiare non possunt.Rõ est qꝛ eorum officium est ac quirere ꝛ non perdere.l.tutor.ꝛ.l.si pupillo.ff.de bo.poss.iuncta.l. bonorũ quidem.§.qui admit.¶In quinta parte q est ibi.Item qrtur etiaȝ glo.opponit contra tex.quod pater solus non debeat posse adire hereditatem pro filio infante,cum habeamus regulã ꝙ filius cũ autoritate patris nõ põt obligari.l.fi.in prin.ff.de ꝟb. obli.sed bene põt obligari cũ autoritate tutoris.eo qꝛ contra tuto rem poterit habere regressum.quõ ergo solus pater poterit pos se adire hereditatẽ,cũ filius obligaret.gl.voluit respondere ꝙ cõ trarium loqtur vbi ageret de mere obligando filiũ:sed adeundo hereditatẽ non est mera obligatio:imo potius cõmodũ.q solutio

[a] ¶Nã infans ꝛ furiosus. Adde Ias. §.e.q admi. ad bo.pos. l.infantis.

non valet: qñ presupponeremus hereditatem nõ esse damnosã. ideo aliter rñdet Bar. hic. ꝛ in. l. fi. §. j. ff. de verb. obli. Bald. hic in ix. oppo. ꝛ Bald. in. l. j. in. xvj. opp. §. qui admit. ꝙ vbi agit̃ de mere obligando filium, tunc autoritas patris nihil facit. ita loquit̃ d. l. fi. §. j. Ratio qꝛ cum tunc nihil possit queri patri, nec ratione vsusfructus, nec aliter non potest dici legitimus administrator: sicut nec in spũalibus. Scḋo qñ sumus in materia mixta, vt est in aditione hereditatis, vbi dato ꝙ filius obliget̃, tñ etiã requirit̃ et

13 isto casu autoritas patris et sufficit vt hic. † Ex ista doctrina bar. ꝛ cõi si recte cõsyderes infert̃ vnum quod est solenne, ꝙ si deferat̃ hereditas pupillo non dico infanti, cum hoc qḋ patri non queratur vsusf. iuxta aut̃. excipit̃. j. de bo. que lib. ꝙ tunc autoritas patris non sufficeret pupillo ad adeundũ talem hereditatem: qꝛ ex quo nihil põt queri patri, nõ diceret̃ legitima administratio ad eũ spectare. Tamen solus Pau. de castr. in hoc vltimo tȝ oppositum. eo qꝛ dȝ attendi ordinarium. nã q̃ est rõ ꝙ cuiusqȝ hr̃ditatis delate filio hodie pater habeat vsumfru. istud accidentale non est curandum. ar. l. ij. ff. de iurisd. om. iu. Unde dũmodo in potentia possibile fuerit queri patri, satis est. sed qñ nec potẽtia nec actu possit queri patri. vt in exemplis Bar. in spũalibus, vel in mera obligatione: non procedit dictum Bar. Tñ cõtra hoc vltimum viget iste tex. in versi. ea vero. vbi spãle in infante emãcipato, qḋ quamuis patri nil queratur, ꝙ tñ sit legitimus administrator ad adeundum pro filio. ergo in alijs est secus. Dic tñ in hoc de intellectu ver. ea vero. prout dixi in tex. in vltimo no. ¶ Sum in sexta ꝛ vltima parte gl. ibi. Itẽ contra. j. ad orfi. vbi gl. oppo. de. l. ij. que venit contra istũ tex. in ver. sȝ si hoc parens. nã ibi hereditas delata infanti, et non adita, nõ transmittit̃ ad patrẽ: qḋ est cõtra hunc tex. gloss. rñdet ꝙ ideo ibi est. qꝛ ibi infans non decessit in etate infantiũ: sicut hic. tu melius rñde ꝙ ibi erant alij filij matri, quibus est magis debita hereditas quã marito. tractatur eñ ibi de hereditate matris: ꝛ sic vxoris. ꝛ ad hoc vide bar. in. l. fi. in prin. j. de bo. que libe. ¶ Glo. in verbo hereditates. diuidit̃ in duas partes prin. prout ij. ponit opi. Secunda ibi, vel dic. Pro clara intelligentia huius

14 glo. reassumo articulum in dubium † nunqd filius in potestate patris ꝛ suus, hereditatem patris non aditam ex potentia suitatis transmittat ad quoscũqȝ heredes. gl. hic in vlti. op. videtur tenuisse ꝙ nõ. quia gl. videt̃ vlti. opi. quã refert approbare. ꝛ idȝ voluit gloss. in. l. si fratris. in gloss. fi. super verbo successionem. §. cod. sentit glo. in. l. ventre. ff. de acq. here. ꝛ hanc opinio. secuti sunt multi antiquorũ, quos refert Bar. hic. Eam tenent vterqȝ Salice. in. l. apud hostes. j. de suis et leg. ꝛ dicit Fulg. hic in vij. colum. vnum magnũ verbũ, ꝙ in inclita ꝛ illustrissima ciuitate Mediolani per collegium Mediolani fuit iudicatum p istis glo. ꝛ dicit ꝙ ibi seruatur ista opi. ꝙ non trãsmittatur: in quo passu multa iura hinc inde adducũtur, vt habes p Bar. ꝛ Mod. hic. plenius Sali. in. d. l. apud hostes. inter alios multum fortiter vrget tex. in. l. cuȝ antiquioribus. j. e. in verbo et in suã posteritatẽ hanc trãsmittere. vbi dicit tex. ꝙ filius hereditatẽ patris nõ aditã trãsmittit ad suaȝ posteritatẽ: ꝛ sic ad suos descendentes. ergo non ad extraneos: ꝛ dicere. put dicit Ful. hic. ꝛ Rap. cu. in. d. l. ventre. qḋ dictio posteritatem, comprehendit etiam extraneos, fatuum est dicere. sed dicit Pau. in. d. l. cũ antiquioribus. ꝙ difficile est ad illũ text. rñdere sed Bar. in. d. l. ventre. dupliciter respondet. Et primo propter dictionem ꝛ in suã posteritatem. que dictio implicatiua implicat ꝙ etiam ad extraneos. quã solu. reprehendunt Sali. Fulgo. ꝛ Paulus in dicta. l. cum antiquioribus. ꝛ Sali. in. d. l. apud hostes. quia sicut dictio ꝛ, implicaret casum magis indubitabilem: tñ Bal. in d. l. ventre. in. vij. col. ante eos format obiectum: ꝛ rñdet quod imo dictio ꝛ, non implicat casum magis dubitabilem: vt ibi per eum: posses aliter dicere ad illum tex. ꝙ quis a Paulo iurison. quem ibi refert text. non esset hoc inductuȝ de transmissione ad quoscũque, tñ fuit inductũ per alias. ll. Ad idȝ stringit tex. in. l. ij. §. si qs ex liberis. ff. ad tertu. in ver. si nõ suus patri agnascitur. quem corrupte voluit alle. Bar. hic in. v. colũ. Ego vltra alios põdero tex. qui fortiter contra cõem stringit. l. vnica. j. de his qui ante ap. tab. vbi tex. loquit̃ de hereditate patris delata filio suo ꝛ in potestate: ꝛ ibi deciditur ꝙ filius eam transmittit ad suos descẽdẽtes tantũ. Unde si vera esset cõis sñia, ꝙ hereditas patris ex potẽtia suitatis transmitteret̃ ad quoscunqȝ, certe vana ꝛ fatua esset decisio illius tex. ꝙ filius transmitteret solum ad descendentes. Barto. in. d. l. ventre. in pen. co. in ver. Secundus casus. fatetur ingenue ꝙ vana ꝛ inanis est decisio illius. l. vnice. quatenus loquitur in hereditate patris: sed qꝛ facit iniuriam illi. l. Cogita de honestiore rñso. bal. hoc examinat in. iiij. ꝛ. v. colũ. ꝛ dicit ꝙ egeret imperatoria decisione pro quacunqȝ parte: ꝛ fatet̃ ꝙ sñia nõ diceretur cõ-

15 tinere iuris errorem expressum. † Breuiter cõis opi. est in oppositum, quã tenuit Bar. ꝛ doc. hic qui dicit ꝙ ita iudicatur. ꝛ ꝙ ita in collegio perusino fuit determinatum. ꝛ plenius ꝙ alibi. Bart. in. d. l. ventre. in. vj. colũ. ꝛ quatuor sequen. ꝛ ibidem. alij Moder. ꝛ communiter nouissimi. ꝛ Bar. ꝛ alij in locis hic signatis per. d. Alex. ꝛ tenet Lud. ro. in cõsi. lviij. quod incipit. Uisis narratis in puncto. Pro ista cõmuni sententia allegantur multi tex. per Bar. ꝛ alios Mod. presertim. d. Alex. hic: inter alia Bart. hic: ꝛ in. d. l. ventre. ꝛ in. l. ex militari. §. fi. ff. de testa. mi. adducit rõnem, cui dicit nõ posse rñderi. sed puto quod huic rõni possit optie responderi: licet nemo vsqȝ adhuc tentauerit dare responsum. Et in primis dico ꝙ ista ratio Barto. non est generalis dicit enim Bartol. ꝙ beneficium abstinendi datum a pretore esset filio damnosum: si non transmitteret hereditatem patris eo quia non ita de facili reperiet heredem. pone enim quod hereditas patris sit damnosa, ꝛ filius habeat alia bona propria quam hereditatem patris: certe isto casu qḋ non trasmittat hereditatem patris non aditam, modo est sibi damnosum: probo quia cũ filius habeat aliũde bona propria: certe habebit heredem in illis: nec enim hereditas patris cum sit damnosa faciet eum difficilius habere heredem. ergo ratio Barto. isto casu non esset generaliter vera. Secundo ꝛ fortius ꝛ: hoc puto non inuenies tactum: quando filius transmittit hereditatem patris ex potentia suitatis, non transmittit eam vt aditam: sed bene vt adeundam. l. si quis filiussa. ff. de acquiren. here. transmittit ergo ad heredem extraneum facultateȝ ꝙ possit adire hereditatem patris. si ita est, ille extraneus ex transmissione filij adeundo hereditatem patris non succedet filio, sed patri: ergo filius per hoc non habebit heredem. ergo istud non est vtile nec damnosum filio: ꝛ in hoc deficit Bar. et eius fundamentum. Conclude tñ cũ cõi sñia, ꝙ filius suus ꝛ in potestate trãsmittit hereditatem patris non aditam ad quoscunqȝ, etiam extraneos he-

16 redes. ¶ † Hinc subijcio nouã. q. nec ab alio legistarũ hactenus tactã: nunqd quẽadmodũ hereditateȝ patris ab intestato defuncti transmittit filius etiam non aditam, ex potentia suitatis: nũquid eodem modo ex potẽtia suitatis trãsmittat ius dicendi nulluȝ ad quoscunqȝ heredes: si pater fecerit testm̃ in quo preterierit filium in ptãte: certe ipsi filio cõpetit ius dicendi nullũ: p qḋ rũpit̃ testm̃ ipso iure, ꝛ filiꝰ succedit tanꝙ ab intestato: nunqd istud ius dicendi nullũ transmittat ad quoscunqȝ extraneos: ita ꝙ si filius instituisset extraneuȝ heredẽ possit extraneus dicere testm̃ nullũ, ꝛ succedere in totum ex persona filij, ꝓpter transmissionẽ virtute suitatis. non memini legisse tactum ab aliquo pterꝙ a solo Bald. in loco admodũ solitario: in. c. sciscitatus. in pe. colum. de rescrip. et ibi sing. decidit ꝙ eodem modo ius dicendi nullum transmittitur a filio ex potẽtia suitatis nil allegat nisi. l. vxoris abortu. §. ti. j. vltra Bal. cõfirmo bono simili. nã ius dicendi nullũ transmittit̃ beneficio. l. vnice. C. de his q ante ap. ta. ita firmat Bal. in. l. filio pterito ff. de iniu. rup. ꝛ ibi refert ꝛ sequit̃ Imo. in pe. char. ꝛ ego secutus sum in. l. emãcipata. §. q admit. ꝙuis. d. Alex. ibi in vlt. co. tenuerit oppositum: sed ego impugnaui, ꝛ rñdi fundamento suo: tñ ita in ꝓposito nostro saluo semp saniori iudicio. puto qḋ decisio Bald. in. d. l. nõ sit bona. Primo quia lex nõ probatur, nec illa. l. aliquid facit. Secundo et istud me magis mouet: nã rõ Bar. ꝛ doc. p quã tenet hereditatem patris ab intestato non aditam transmitti ex potẽtia suitatis: eo qꝛ. l. ciuilis facit filiũ ab intestato suũ ꝛ necessarium: ita qḋ dicit̃ cõtinuari a p̃re in filiũ. l. j. §. fi. ff. si qs omissa cã testa. ꝛ. l. in suis. ff. de libe. ꝛ post h. nõ põt habere locũ in filio preterito, q antequã ab intestato possit succedere opȝ ꝙ dicat testamẽtum nullum. vñ non video quõ ex potentia suitatis possit ius dicẽdi nullũ transmittere. Limita istã conclusionem ꝓcedere ꝙtũ ad ius succedendi de iure ciuili. Illud eñ bene transmittit̃ ex potẽtia suitatis ad quoscũqȝ. ita procedit cõis cõclusio. §. relata. secus aũt est in bo. poss. qꝛ bo. poss. non aditã ab intestato in successione patris filiũs ex potẽtia suitatis ad neminẽ transmittit. ita limitat. d. Alex. in. l. emãcipata. in pe. col. §. qui admit. dicens hoc esse subtile ꝛ nõ tactũ ab aliquo doc. motus, quia trãsmissio in successione de iure ciuili est eo qꝛ filius de iure ciuili ꝓpter suitateȝ statim ipso iure censetur heres: que rõ nõ põt habere locũ in bo. pos. q nõ põt agnosci nisi interueniat presentia iudicis. l. fi. §. q admit. ergo propter p̃ntiam iudicis q̃ in ea requiritur, sola suitas non põt istũ effectum operari. tñ in illa. l. emancipata. istud reprobaui: quia qñ loquitur de transmissione, nõ dicemus ꝙ ex potentia suitatis transmittatur bonorũ possessio tanꝙ agnita corã iudice: sed nos querimus nunquid transmittatur potestas possendi agnoscere de iure pretorio, sicut transmittit̃ potestas de iure ciuili: sicut etiam filius trãsmittit hereditatẽ nõ vt aditã, sed vt adeundã: de quo plenius scripsi in. d. l. emancipata. ¶ Secundo limita predictam cõem cõclusionem procedere in filio maiore infante, qui bene trãsmittit hereditatem patris non aditam ad quoscunqȝ ex potentia suitatis: secus est in infante qui non transmittit p hunc tex. in quarta particula prime partis in verbo omnes hereditates. ita limitat Bald. hic ꝛ dicit ꝙ ad hunc tex. rñderi non potest: qui vult ꝙ in maiore infante seruentur. ll. veteres. sed in infante vult seruare decisiones huius tex. ista limitatio non habet saporem: ꝛ eam reprobat. d. Alexã.

Alex. & Fulgo. hic: & Imo. in d. l. ventre, eo q2 maior rō trasmittēdi militat in infante, cui aliquid negligentie imputari nō pōt q̄ re nō adierit: q̄ in maiore. Scdo q2 vtrobiq3 militat fundamentū Bar. quare ex potentia transmittitur: illa rō cui Bart. dicit non posse rūderi: ita militat in infante sicut in maiore. Nec ob. iste textus in v̄bo oēs: q2 d3 intelligi alioꝝ q̄ patris: vt innuit tex. hic in verbo deuolutas. vt hic p bar. & dixi. s. in. j. no. tex. Et propterea ipsemet Bal. se correxit istā limitationē reprehendēs. in. l. apud hostes. j. de suis & legi. ¶ Tertio limita nisi filius expresse repudiasset: q2 isto casu nō posset trāsmittere. ne plus iuris in aliū trāsferat quā in se habeat. ita bar. in. l. vētre. vbi Ang. & cōiter doc. ff. de acqui. here. & Bar. in. l. fi. ff. de te. mil. cū alijs cōcor. quas posui in. l. qui se patris. s. vnde li. Et ibi examinaui: an saltē trāsmitteret facultatē reuocādi repudiationē quā ipse filius h3: & est subtilis passus: quē ibi videas. ¶ Ultimo no. limitat Ang. in. d. l. cū antiquioribus per illum tex. & in repe. l. qui se patris. s. vnde liberi. qn̄ filiꝰ hereditate patris non adita moritꝰ intra tempus anni dati ad delibe. illo enī tempe censetur tanq̄ extraneus: & l3 transmitteret ex beneficio. d. l. cū antiquioribus. tñ nō trāsmitteret ex potentia suitatis fatetur tñ Ang. q̄ l3 istud sit pulchrum referre in cathedra. tñ nō est bona limitatio: & cōtrariū t3 ipsemet Ang. in. l. filius qui patri. in fi. ff. de vulg. & pu. Et Lu. ro. in. l. q se patris. in. xj. colum. C. vnde lib. & ibi. d. Alex. in. xvj. col. ad quē te remitto. & vide oīno Bar. in. d. l. ex militari. §. fi. ad fi. in pe. dicto. ff. de test. mi. Adde ēt circa rationē Bar. cui dicit non posse rūderi, bonū simile delegatario cui ignoranti & habenti, ipso iure acquiritur legatum & propterea illud ēt transmittit. l. cū pater. §. surdo. ff. de leg. ij. iuncta. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. tamen legatarius habet potestatē repudiandi legatū: & si illud repudiat: habeꝰ perinde acsi fuisset nunq̄ delegatum. l. legatarius. ff. de lega. j. tñ per hoc qd habeat ptātē repudiādi si nihil expresse repudiauerit legatū transmittit: idem videꝰ dicēdum in filio qui l3 habeat beneficiū abstinendi: nisi tñ expresse abstinuerit debeat transmittere ex potentia suitatis. ¶ Gl. in verbo ad illas. diuiditꝰ in duas ptes. In prima oppo. contra tex. & sol. In scda parte p viā qōnis opp. contra sol. et eā reprobat, & bene: vt hic p eā. Scda ibi. Itē quid si nullū. ¶ Extra glo. ponderatur iste tex. p Bar. in vlt. col. cōtra vnā opi. quā t3 in. l. pantonius. ff. de acqui. here. in prin. & in. l. j. C. de resti. mil. et in. l. non solum. vbi etiā Ang. ff. de in integ. resti. & in consil. q̄ inci.

17 Quidam peregrinus. in quibus locis t3 Bart. q̄ † si minor decesserit hereditate non adita, cū propter mortem & etatem dicatur ledi, q̄ transmittit ad heredē: vt heres ex persona minoris possit restitui in integ. aduersus aditionē hereditatis omissam. nam in contrarium facit iste tex. vbi si moriaꝰ infans hereditate non adita, habeꝰ acsi a prin. nunq̄ fuisset delata infanti. ergo non est verū q̄ nō fiat transmissio: sed ad hunc tex. vltra Bar. j. aliter rūdebo & q̄ transmittatur dicit Bar. est tex. in. l. qui duos. vbi etiā Bar. ff. de re. du. vbi fm enim hereditas fratris impuberis predefuncti non potuit ad alium fratrem superstitem puenisse: alio modo q̄ bñficio restōnis in integ. Sed tu dic q̄ illa. l. qui duos. nihil facit, quia sicut hereditas patris nō adita transmittiꝰ ex potentia suitatis: ita hereditas fratris pupilli cui alius fratris frater est pupillariter substitutus: q̄uis videaꝰ mirabile. tñ transmittiꝰ. l. l3 si plures. §. quos possum. & ibi ad hoc no. Bar. ff. de vulg. & pupil. Idē Barto. in. l. ij. in fin. principij. & in. l. si filius qui patri. ff. eod. Item eodem modo in casu. d. l. q duos. quādo pater instituit duos filios impuberes: & ei q vltimꝰ moriꝰ pupillariter substituit: certe quia ex tacita volūtate testatoris hereditas primi filij impuberis trāsmittitur ad scdm: ideo nimirū si illa ex potentia suitatis transmittitur illum tex. intelligunt Ang. Imo. & Paul. de castr. in. l. qui duos. ff. de vulg. & pupil. Ang. & do. Alex. in. l. qn̄ sororem. s. e. ita q̄ de. d. l. q duos. non pōt fieri fundamentū pro Bar. Item adde q̄ contra Bar. in herede infantis q̄ ad eum nō transmittiꝰ etiā medium restōnis in integ. tenent Bal. hic in. ij. q. Ang. & Salic. et dicit Ang. q̄ vidit ɔsiliū bal. fratris sui & duorū illustrium doc. cōtra Bar. contra quē etiā t3 Sali. in. l. j. C. de restit. mi. Et inueni q̄ contra Bar. t3 do. Franc. de are. in consi. cl. xj. qd incip. in presenti consultatione videndum est. in. iij. colum. & in. v. & quinq3 sequentibus. inter cetera principalr pōderat iste tex. dū dicit q̄ hereditates ad illas personas perueniant, pondera perueniant, qd denotat cū effectu. l. ij. §. peruenisse. ff. de here. vel ac. ven. propter illam doctrinam que denotat pfectionem actus. l. vrbana. la. j. §. pernoctare. ff. de ver. signi. qd non esset si heres infantis haberet restōnē in integr. & l3 Paul. & d. Alex. hic dicāt q̄ hec opin. sit sine sapore veritatis. q2 sic infans esset deterioris conditionis q̄ pupillus. si ipse non transmitteret ad heredem bñficiū restitutionis in integrum. prout facit pupillus. Sed ad hoc respondet Angel. q̄ non est absurdum quod infans in hoc sit deterioris conditionis: cum in alijs efficiatur melioris. eo q2 infans transmittit hereditatem non aditam, & pupillus non. Et etiam pro eo solus pater & solus tutor possunt adire: et si sit pupillus non. Breuiter tene sententiam Barto. que est cōmunis siue in pupillo siue in infante quod transmittat ad heredes beneficium restitutionis in integ. aduersus aditionem hereditatis omissam: prout tenuit ipsemet Bald. in. l. vnica. §. in nouissimo. j. de cad. tol. & in. l. ij. C. ad orfi. & Imo. in d. l. venter. Et ad istum text. qui generaliter dicit hereditates: ita generaliter intelligendo, acsi ab initio non essent delate: & qd debeant peruenire ad illas personas. Responde nota. q̄ tex. iste procedit consyderato iure communi. q2 regulam habes q̄ per verba quantuncunq3 generalissima. l. vel statuti, nunq̄ intelligitur derogatio beneficij restitutionis in integrum. nisi de eo fiat mentio specialis. ita probat text. in. c. coram. iuncta gloss. fina. de in integ. resti. gl. in. l. postq̄ liti. in gl. fi. C. de pactis. Iason Papie

1 ¶ Hereditas patris non adita transmittitur ad quoscūq3 heredes, etiam extraneos.
2 Transmissio que fit beneficio huius. l. habet locum non solum in extraneis sed etiam in filijs.
3 Que requirantur ad hoc vt. l. nostra procedat.
4 L. nostra procedit nō solū in succedētibus de iure ciuili: sed etiā de iure pretorio. & nu. 5.
6 Lucrum quod acqritur marito post mortē vxoris, q̄uis nō agnitum, transmittiꝰ ad heredes.
7 Scientia tuto. vel patris sufficit pro pupillo, ad hoc vt hereditas trasmittatur beneficio huius. l.

Cum antiquioribus. Ista est noua decisio Iustiniani: de qua facit mentionem text. in. l. vnica. j. de his qui ante aper. ta. & per hanc. l. imperator inducit nouam speciem transmittendi hereditatē non aditam, q̄ non erat cognita ante istā. l. nā quando aliquis pōt esse heres defuncti vel ex testamento: vel ab intestato, non est ad instantiam creditorum vel legatariorum precipitandus: vt inconsulto adeat hereditatem. dicit text. in. l. j. §. sane. ff. de suc. edi. imo. l. dat consilium heredi. vt petat tempus ad deliberandum. l. si curatoris. s. eod. & toto titu. ff. eo. ex hoc eueniebat quod heres vtens consilio. l. et sic deliberans an debeat adire vel ne, interim moriebatur hereditate aliter non adita. et propterea eam non transmittebat: dato q̄ esset lucrosa. & isto modo heres sub consilio. l. reperiebatur defraudari & priuari hereditate. Ideo Pau. hoc cōsyderans statuit, in filijsfa. quod si decedant intra tale tempus q̄ tamen transmitterent ad suos posteros. Iustinianus hodie plenius prouidit: qd non solum filius, sed quicunq3 heres, siue ex testamēto: siue ab intestato decedēs intra tps deliberandi: siue illud petierit siue non, transmittat hereditatē beneficio deliberandi non solum ad suos posteros: sed etiam ad quoscūq3. concurrentibus tamē quatuor de quibus statim dicam. ¶ His premissis cōmunis diuisio Bar. & alioꝝ est, q̄ hec. l. diuidatꝰ in tres partes: q̄ de per se patent. h. d. Sciens hereditatem sibi delatam trāsmittit iure deliberandi potentiā adeūdi ad quoscūq3 intra annū a die sciētie sue. vt intra illū annū possit qncūq3 heres adire. h. d. in text. ibi deliberationē. Intellige vel a iudice vel a principe: & dū subdit vl' si hoc quidem nō fecerit: vult dicere text. q̄ siue heres impetrauerit a iudice: siue a principe tps ad deli. siue nullū tps petierit: dūmō sit intra spaciū anni a die sciētie delate hereditatis, intra quē h3 spaciū ad deli. vt declarat gl. hic in v̄bo meruerit. & gl. in. l. fi. §. fi. j. e. in gl. vlti. Et sic ista. l. h3 locū generaliter siue impetrato tpe ad deliberandum, siue non: dūmō sit intra tēpꝰ q̄ peti posset ad delib.

1 ¶ † No. ex tex. ibi, et in suā posteritatē. hic videri tex. contra cōem sniam: q̄ h3 q̄ hereditas patris nō adita trāsmittiꝰ ad quoscūq3 etiā extraneos vt tetigi in. l. prece. nā iste text. dicit q̄ transmittit ad suam posteritatē. ergo non ad extraneos. Rūde vt dixi in. l. superiori. & cōsydera q̄ l3 dictio etiā,[a] implicet extraneos, & videatur implicare casum magis dubitabilē: tñ nisi ista dictio etiā, implicet extraneos, nō video quid aliud implicet: maxime cū tex. dicat. j. & alijs qbusdā adiectis.

2 ¶ † No. scdo ex text. ibi. & in oēs successores ptelādā. q̄ transmissio q̄ fit beneficio huius. l. h3 locum non solū in extraneis sed etiā in filijs: & dato qd filij possint transmittere hereditatem patris nō aditā ex potētia suitatis, vt dixi in. l. precedenti, tñ vtile est quod etiam possint transmittere beneficio huius. l. Et vtilitas est, q2 transmittendo beneficio huius legis non est necesse pbare eum filium vel in potestate, qd est difficile. l. lucius. ff. de cōdi. & de. que probatio requiritur in transmissione ex potentia suitatis. & ita declarat Barto. hic in. j. colum. & Moder. sequunꝰ: quā vtilitatē intelligas pcedere cōdito testō, sed ab intestato nō admitteretur nisi probaret se filium. Et ad predictam vtilitatem vide Bar. in. l. ex militari. §. fina. ff. de testa. mili. & Bald. hic in. ij. colū.

3 ¶ † Tertio no. in versi. & si quidem. & hic attende quatuor que requiruꝰ copulatiue ad hoc vt ista. l. locū habeat. ¶ Primo reqriꝰ quod hereditas sit alicui delata. vt dicit tex. hic, in v̄bo delatam. hinc dicit Bart. in. l. ventre. in. ij. colum. ff. de acqui. here. limitan-

do istã.l.ꝙ si moriat aliqs ꝓximior agnatus ꝑdefuncti, pendente dubio an vxor illius defuncti sit pregnans vel ne:⁊ sic an possit nasci posthumus:ꝙ non transmittit hereditatẽ non aditam bñficio huius.l.eo qꝛ nõ dr sibi delata ꝓpter depẽdentiã dubij.l.⁊ ita dicit ibi esse tex.rotundũ ꝑ limitatione huius.l.⁊ seqtur Rapha.cuma.ibi in.j.colũ.in fi. ¶ Scdo requirit ꝙ iste cui delata est hereditas sciat eã sibi esse delatã, vt expresse dicit ibi tex.in verbo sciens. ⁊ in verbo cognitũ.⁊ ptz ad sensum.qꝛ si ignoraret non posset dici deliberare.⁊ iuxta hoc moueo dubiũ valde necessarium:nec per alios tactũ hic,pone ꝙ heres ignorans delatã sibi hereditatẽ decesserit intra annum:clarum est ꝙ hereditatẽ non aditã nõ transmittit:nec tunc hz locum trãmissio beneficio huius.l.ꝗ fit propter deliberationẽ:que non cadit in ignorante:nunqd saltẽ occasione talis ignorantie heredi ꝯcedit restitutio in integ.ex clausula gñali si qua mihi ⁊c.ex persona defuncti:ita vt heres heredis beneficio restõnis in integ.consequatur beneficium huius.l.in effectu. in hoc Bal.in terminis in.l.j.in.xxxiiij.oppo.C.q amit. tenuit ꝙ cuz ista.l.requirat scientiam heredis,nõ transmitteret hereditatẽ non aditã si ignoraret:⁊ sequit Raph.cu.i.l.cũ filiusfa.§.in hac. ff.de ver.obli.⁊ Pe.de anch.in consi.clviij.incip. Principalr contra istos legatarios.⁊ do.Alex.in consil.cxliij.in.ij.vol. quod inci. Viso processu cause vertentis inter.do.Fran.vbi dicit ꝙ nõ reperit in hoc aliquem contradicentem idoneum.sed ego reperio contradicentes magne autoritatis:ꝙ imo in casu huius.l.et in oĩbus similibus in quibus qs ignorans delatã sibi hereditatem decesserit ea non adita,ꝙ heres eius,ex persona defuncti posset: non de iure cõi:sed impetrata restõne in integ.a iudice ex clausula gñali, idem in effectu ꝯsequi acsi primus heres fuisset sciens.ita in terminis tenent Ang.⁊ Pau.de ca.in.d.l.ventre.⁊ Jmo.⁊ Pau. in l.pantonius.ff.de acq.here.ꝑ illũ tex.cũ ibi nota.ꝑ Barto.⁊ eos refert ⁊ sequitur ipsemet do.Alexã.sibi contrarius in consi.clxix.in ij.volu.incip.viso themа.suprascripto.in pe. col.Et si hoc vltimũ est verum est magna ampliatio ad hanc.l. ¶ Tertio requiritur ꝙ heres non adiuerit hereditatem sibi delatã nec etiam repudiauerit:sed sit in deliberatione vtrum facturus sit,si em̃ adiuisset non esset opus ista.l.si etiam repudiasset priuaret bñficio huius.l.quarto requiritur ꝙ talis heres decesserit intra annum ad deliberãdũ,naz residuum talis anni transmittit.Sed inuenio ꝙ istam. l.in hoc mirabiliter declarat Ang.in repeti.l.q se patris.C. vnde li.in.v.col.vt procedat in ascendentibus vel descendentibus quibus datur annus de iure pretorio ad succedendũ.l. ij.et.l. emãcipata.ŝ.qui admit.⁊.l.j.§.largius.ff.de suc.edic.Sed in transuersalibus ⁊ alijs extraneis quibus dantur tm̃ centum dies,iuribus prealleg.dicit ꝙ in eis transmittentibus ex iure delibe.non haberet locũ transmissio ꝗ fit beneficio huius.l.s.vt intra annuz possit heres adire.sed intra centum tm̃.ꝗ declaratio videtur mihi cõtra istum tex.qui loquitur in quocunqȝ extraneo.⁊ tamen indifferenter indulget annale tẽpus.Tu aũt declara istã.l. singulariter, in casu in quo nõ solũ quis transmitteret intra vnũ annũ, sed etiam qñ intra duos:vel qñ intra tres.vt si filia esset exclusa a primo capite per lapsum vnius anni: ⁊ veniat ex scdo capite intra sequentem annum,certe etiã illo scdo anno fieret trãsmissio beneficio huius.l.ita sing.limitat Bald.in.l.lz.ŝ.eo.Et ex istis habes quatuor requisita necessaria.vt hec.l.procedat. ¶ Nũc extende istã.l.ij.duobus modis.

4 † Primo vt procedat nõ solum in succedentibus de iure ciuili,sed etiã in succedentibus de iure preto.ſm Cyn.in. j.q. ⁊ Moder.cõiter cũ concor.de quibus hic per .d.Alexã. lz aliqui tenuerint cõtrarium,vt hic per euz.Scdo amplia istam.l.vt procedat nõ solum in herede directo, sed etiam in fideicommissario vniuersali cui ꝑ fideicommissum hereditas est restituenda,qꝛ talis fideicõmmissarius decedens intra annũ transmittit beneficio huius.l.ita tz gl.in.l.cũ filiofami.in gl.fi.super ꝟbo retẽturũ.ff. de leg.j.quã Bar.ibi simpliciter sequit,⁊ Ang. ibi reputat singu.ꝑ ampliatione huius tex.eã etiam sequit Ang.⁊ imo.in.l.j .§.si is q quadringẽta.ff.ad tre.Bald.in.l.filiũ quẽ habẽtẽ.circa pe.co.C.fa. her.⁊ late Alb.⁊ Ang.h.⁊ ang.in.l.j.§.hec stipulatio.⁊ ibi Jmo.in vj.col.ff.si cui plusq̃ ꝑ.l.fal.q̃uis Cy.hic in.ij.q.post Pe.tenuerit ꝯrium,non recordatus de doctrina gl.preal. ¶ Nunc limita istã l.non procedere in seruo herede instituto: qui si moriatur deliberans hereditate non adita:eam non transmittit.glo.est in.l.precia rerum.in.gl.in ver.meipsum.in fi.ff.ad.l.falcid.quam ibi solus Rapha.cuma.ponderat.⁊ dicit esse notabilez pro limitatione huius.l.⁊ eam sequitur ibi.d.Alexan.per istum text. qui dicit transmitti ad heredes:seruꝰ aũt nõ hz hererede.Sed tu aduerte ꝙ rapha.cu.ibi reprobat illam gl.ꝑ regulam.l.que legata.ff.de re.iur. ꝗ.l.nõ videtur facere:qꝛ in ea nil dr d trãsmissione. ¶ Vltimo circa istam.l.occurrit ꝑ eius intellectu necessarium dubium

5 † pone ꝙ aliquis sciat hereditatem sibi delatam,⁊ steterit ꝑ.x.menses qbus nec adiuit,nec repudiauit:tñ restant alij duo menses ad complementũ anni intra quẽ põt transmittere beneficio huius.l.pone ꝙ lapsis .x. mensibus iste suplicauerit principi,et obtinuerit a principe spatium anni ad deliberandum,vel a iudice impetrauerit alios.ix.menses ad deliberanduz:iuxta.l.fi.§.⁊ hec quidem. j.eo.nunqd intra istum nouũ annũ datũ a principe,vel intra istos ix.menses habitos nunc a iudice,transmittet:an solũ intra duos menses qui restabant.bal.hic.in.iij.q. determinat qd transmittet intra totuz nouum annum,vel intra ix.menses de nouo impetratos,et idem tz Paul.de ca.hic.et in.l.fi.§.fi.j.eo.idem videtur esse de mente Cy.in.l.fi.§.sed qꝛ quidã.j.eo.dum querit ex quo qs hz annum a.l.ad delibe.an frustra illũ impetrat etiã a principe.⁊ tñ. Cy.ꝙ vtilitas est qꝛ qñ lapsa ẽ maior pars anni legalis,põt impetrare alium nouum annum:tamen de transmissione intra illum nouũ annũ Cy.ꝟbum nullum facit.breuiter teneas contrarium, ꝑ tex.in hac.l.clarũ ⁊ apertum ibi.ita tñ vt vnius anni spatio eadẽ transmissio fuerit conclusa.iunctis prece.in quibus imperator loquitur etiã qñ nouũ spatium est impetratũ a principe vel a iudice.⁊ lz ꝟũ sit ꝙ vltra tp̃s legale possit impetrari scdm tempus iuribus ꝑal.tñ nõ est verũ ꝙ intra illud tp̃s fiat transmissio:⁊ ita expresse tz Rap.ful.⁊.d. Alex.in.l.fi.§.fi.ꝑ gl.ibi sup verbo minime, j.e. ¶ Gl.in ꝟ.fuisse.timore ꝯrij tripliciter intelligit.ꝯrium aũt est tale,dicit tex.ꝙ si hereditas sit delata ex testõ vel ab intestõ vel alr male videt dicere tex.dũ dicit vel aliter.qꝛ omnis hereditas defert aut ex testõ vel ab intestato.aliter est impossibile ꝙ deferatur et tñ iste tex.dicit ex testamento vel ab intestato vel alr.Propter h glo.tripliciter intelligit tex.⁊ ponit tres casus in quibus hereditas defertur aliter q̃ ex testõ vel ab intestato:⁊ in illis verificatur iste tex.in verbo aliter.Primus est qñ morit etiã filiusfa. qꝛ pater nõ succedebat filio de iure ſtoꝝ,vel.C.nec ex testõ vel ab intestato: sed iure peculij occupabat.⁊ quadruplicem vtilitatem declaraui in.l.prece.istud exemplum est falsuz.⁊ illud reprobãt Ful.⁊ Alex. hic,eo qꝛ qñ occupat iure peculij ibi non est hereditas:⁊ iõ non tenetur creditoribus vel legatarijs:vt declaraui in.l.precedenti. Secundum exemplum glos.est in filio arrogato,cui defertur quarta pars bonoꝝ patris arrogatoris.⁊ istud etiam non est bonum eadez rõne:qꝛ ibi nõ est hereditas:nec dr heres ſm Bal. ⁊ Moder. hic.preterea ⁊ scdo casu,cum filius arrogatus non sit vniuersalis successor:sed particularis:absqȝ dispositione huius.l.transmitteret,sicut transmittit legatum non agnitũ.l. vnica.§. cum igitur.j. de cad.tolen.l.j. §.si impuberi.ff.de colla.bono.

6 Hinc infertur † ꝙ lucrũ qd acqritur marito post mortẽ vxoris,certe tale lucrum quãuis nõ agnitũ tñ transmittit ad heredes.ſm Paul.⁊ Alexã.hic. ⁊ Bal.in.l.si arrogator.in.ij.col.post Cy.ibi.ff.de adopt.⁊ ibidem Bal.in quadã repe.ꝗ ascribit Bart.in.ij.no.in.v.oppo. vbi etiam Ang.⁊ ibi examinaui hunc passum,ad ibi dicta me remitto. Tertium exẽplum gl.videt magis tollerabile.Addit Fulg.aliud exẽplum in quo quis succedit nec ex testamẽto nec ab intestato:in casu autẽtice hoc amplꝰ.C.de fideicõ. vbi succedit solũ ex dispõne illius.l.Adde tu aliũ casuz insti.de eo cui libe.cã.§.in primis:⁊ ibi gl.dicit ꝙ ille nõ est heres nec ex testõ nec ab itestato.⁊ ideo est anomalus.Et multos alios casus enumerat gl.in.l. eam quam.j. de fideicom.Consydera tñ lz in illis.ll.verum sit ꝙ succedatur aliter quã ex testõ vel ab intestato,an in illis legibus possit adaptari decisio.l.nostre q̃tum ad effectum transmissionis. Vel dic planius ad.hunc tex.ſm Cy. Bart.⁊ alios hic,ꝙ text.iste non dicit illud quod gloss.presupponit:ꝙ qs possit esse heres ex testõ,vel ab intestato,vel aliter:sed bene dicit ꝙ postq̃ fuerit cognituz ⁊ insinuatum heredi:⁊ istud recognouerit vel ex testõ vel ab intestato vel aliter.⁊ sic dictio vel aliter,refertur ad participium cognitum.⁊ hoc modo intelligendo non sunt necessaria exempla.ŝ. enumerata. ¶ Glo.in verbo bñficio lz sit ꝓlixa.tñ nihil hz:⁊ ista glo.principaliter fuit facta propter contrarium regule tradite in.l. licet.cuz gl.ŝ.eo.lz glo.nostra non alleget illum tex.nam videtur ista.l.dicere elapso anno indulto heredi ad deliberandum,ꝙ heres sit exclusus a facultate adeundi:contra,facultas adeundi durat perpetuo,hoc est,xxx.ann.d.l.licet.quomõ põt ergo ꝓcedere iste tex. ꝙ per lapsum anni excludatur.Breuiter vera so.est.,quam glos. dilatat multis verbis.ꝙ si primus heres viueret,quod posset ipse perpetuo adire vsqȝ ad annos.xxx.ita loquitur contrariuz. sed si ipse sit mortuus ea non adita,non transmittit nisi vsqȝ ad annuz ⁊ heres heredis excluditur. ¶ Gl.fi.clara est.ꝗ opponit cõtra tex. de.l.fi.§.fina.C. si penden. app. mors inter.⁊ dupliciter sol. postea primam solut.approbat.⁊ sic habet quatuor partes.dic ꝙ illa prima solutio est vera,quam approbat gloss. Barto. ⁊ communiter alij.⁊ bene facit ratio ibi assignata in text.⁊ ita teneas reiecta alia solutione Pe.⁊ Cyni hic ⁊ ibi.Jtem reiecta alia solutione Ange. in.d.l.ventre,que est eadem cum solutione Cyn. et eam probat in d.l.ventre.⁊ Alexand.hic.

7 ¶ † Extra gloss.Barto.circa finem cõcludit quod scientia iudicis vel patris sufficit pro pupillo, ad hoc vt hereditas transmittatur beneficio huius legis. allegat l.sequitur.§.si pupilli. supra de vsucapio. que nihil facit melius allegasset

allegasset tex. expressum in l. sed et si seruus. §. fi. cū. l. seq. ff. de trib. et tex. in l. nō solū. §. in eū. ff. de lib. cau. imo plus tenet Bar. q etiam si tutor nondū satisdedisset vel fecisset inuentariuz, qbus casibus administrare nō pōt. l. tutor qui repertorium. in princ. ff. de admi. tuto. tamen eius scientia sufficeret. prout etiā tenet Bar. et Bal. in l. fi. C. de tuto. et cura. qui nō satisde. et idem Bar. in. d. l. tutor q reper. ad fi. princ. et in l. j. in prin. ff. de tute. et in l. qui duos. ff. de reb. dub. et ad tex. l. pcedentis. respōdet Bart. q illa. l. fuit edita ante istā. Potes aliter respōdere q ibi in tex. l. pcedētis nō apparet q pup. decessERIT intra annū ad delib. et sic nō cōcludēter facit contra decisionē Bar. cū qua tenent Fulg. et do. Alex. hic et Pau. de cast. s. l. proxi. et ita teneas, quamuis contrariū tenuerit Bal. in. l. si infanti. in. iij. col. et. v. q. et ibi Sali. et Ang. s. eo. et mouet Bal. p aliqua qbus rūdet Ful. et. d. Alex. hic. Quasdā alias. q. ad materiā huius l. traditas per Ange. hic, habes ante euz p Bart. in. l. q duos. in prin. ff. de reb. du. quarū aliquas reprobat Bal. et Sali. in. l. si infanti. s. eo. Et p hec remanet expedita ista. l. Jason Papie.

1 Institutus ab eo testa. in pluribus partibus heredita. non potest vnam acceptare et aliā repudiare.

2 Qui acceptat hereditatem paternam, cogitur inuitus etiam acceptare pupillarem substi. q extende. iiij. modis. nu. 3.

4 Regulariter etiam si vbi a principio non sit delata nisi vna pars here. a testa. si postea coheres repudiat, sibi inuito accrescit. fallit vt. s. nu. 5.

Quidam. Diuiditur in tres partes prout. ij. ponit dubitatiōes et postea vtriqz simul respondet. Scda ibi, similiqz modo. Tertia ibi, vtranqz igitur dubitatiōe. h. d. institutus in pluribus partibus eiusdez hereditatis, vnā agnoscendo cogitur oēs agnoscere, et acceptās p'mam institutionē cogit agnoscere pupil. substitutionem. h. d. et dū tex. in prin. dicit quidā eulogio. clarū est q illa dictio eulogio, ponit p testamento: licet aliqui aliter capiāt: et varias significatiōes habet: vt in c. de eulogiis. xviij. dist. Quemadmodū in hac. l. sunt due principales decisiones, faciā duo notabilia.

1 Primo not. ex prima decisione, q institutus ab eodem testatore in pluribus partibus hereditatis non pōt vnā partem acceptare: et aliā repudiare. imo vna acceptata alie sibi inuito accrescunt. Pulchrum est videre que sit ratio huius decisionis: dic fm Bal. in. j. colum. in ver. tertio ratione euitande contradictionis, quem sequit Pau. in. j. col. q ratio est, q si posset vnā tm partem hereditatis acceptare, certe posset contingere q testator decederet pro parte testatus, et pro parte intestatus, contra regulā. l. ius nostrū. ff. de reg. iur. Contra tamen hāc rationez videt facere text. mirabilis in. l. si solus. in prin. et ibi gl. j. que hoc expresse vult. ff. de acqui. here. vbi est text. q si aliquis est institutus in pluribus partibus hereditatis, et in vna parte habeat substitutum: qd acceptando alias partes nō pōt repudiare illā in qua habet substitutum. Et tamē videt tunc cessare ratio Bal. q tunc pro illa parte repudiata testator nō decederet intestatus, ex quo habet substitutum. Tamen responde q tex. ille non ob. q etiā quādo in illa parte habet substitutū, certe si etiam ipse substitutus repudiaret, militaret ratio Bal. et propterea per illū tex. optime limitat et declarat regula que habet q per datione substituti videt data licentia abstinendi seu repudiandi. q pcedit quando in tota hereditate habet substitutuz. q tūc nunq pōt dari casus in quo qs non decedat aut in totū testatus, aut in totū intestatus. Secus si haberet substitutū in parte tm. Aliā rationem ad hāc decisionem text. assignat Bar. in. l. j. ff. de acqui. her. pter vnitatem hereditatis que censet indiuidua: q. l. habet pro absurdo q persona defuncti repsentata per heredem in aut. de iureiu. a mo. pre. in prin. gl. in. l. cum a nobis. C. de rei ven. repsentet in parte, et in parte nō. et idem in effectu vult dicere Bald. hic in. j. col. circa fi. dū dicit q prima decisio tex. pcedit ratione indiuidue cōfirmationis testamenti: et ratione indiuisibilis acqsitionis. Limita nūc istud pmū notabile duobus modis. Primo vt procedat qū aditio vnius patris sit simpliciter: secus aūt si quis adiret partem hereditatis cū expressa protestatione q nullo mō vult alias sibi accrescere: nam illa aditio est in totū nulla. vt declarat Barto. in. l. j. ff. de acq. here. et ibidem per Ange. Jmo. et Mod. et p Ludo. ro. in. l. vnica. in. xij. col. C. qū non pe. par. Scdo limita istā. l. nō procedere in casu cōtrario: q lz institutus in pluribus partibus hereditatis vnā simpliciter acceptādo intelligatur oēs acceptare: vt per hūc tex. Ecōtra tū vnā repudiādo, non intelligit alias repudiare. ita lz gl. in. l. iij. ff. de acqui. here. et ratio diuersitatis est duplex. Primo q aditio est fauorabilis, repudiatio aūt non, scda et melior ratio est, q aditio est habitus qui bñ recipit incrementū: sed repudiatio est priuatio: fm Bart. in. l. j. ff. de acqui. her. et hic in. j. col. circa fi.

2 Secūdo no. ex hoc tex. scdam principalē decisionē qd q acceptat hereditatē paternā cogitur inuitus etiā acceptare pupillarē substitutionē. et rō traditur per Bar. post Dy. in. l. fi. ff. de acqui. her. que sumit ex decisiōe tex. l. sed si plures. §. quos possum. ff. de vulga. et pupi. q quos pater pōt sibi facere necessarios heredes, eosdez facit filio pupillo.

3 Extende et amplia istā decisionē tex. iiij. modis. Primo extēde istā l. vt pcedat non solū qū pupillus fuit institutus simul cū extraneo herede: prout loquit tex. hic: sed etiā pcedit qū pupillus fuisset exheredatus a patre, et extraneus in totū institutus. q tunc acceptādo paternā hereditatē cogit etiā acceptare pupil. substitutionē factā filio exheredato. istud est qd voluit gl. magna hic circa fi. vbi dicit si aūt pupillus institutus nō erat. quāuis contrariū tenuerit expresse gl. reputata sin. l. l. qd supra quadrātē. ff. ad. l. fal. quā gl. reprobat Jmo. ibi et in. l. qui patri. ff. de acqui. here. d. Alexā. hic eo q ratio d. §. quos possum. etiā militat hoc casu. Scdo amplia istū text. vt pcedat nō solū qū pater fecit expressam substitutionem pupil. pupillo, sz etiā si substitueret vulgariter: quo casu sub vulgari expressa p quā succedit testatori cōtinet tacita pupil. l. iaz hoc iure. ff. de vul. et pup. et. l. quāuis. §. de impu. certe acceptans hereditatē patris cogitur ex tacita pupil. succedere pupillo. eo q vt dixi etiā tunc militat ratio. d. §. quos possum. et istud etiā pbat tex. in. l. qui patri. ff. de acqui. here. dum tex. generaliter dicit impuberi substitutus. et ibi Lud. ro. et do. Alexan. in. vij. col. et istud firmant. et do. Alex. hic in vi. col. quāuis Jo. de Jmo. in. d. l. q patri. dicat q doc. istud nō tangūt, relinquit cogitandū. Tertio extēde istū tex. notabiliter vt pcedat qū extraneus coheres pupil. acceptauit hereditatem patris, et postea morit pupillus viuo adhuc ipso extraneo: tunc pculdubio pcedit iste tex. qd extraneus isto casu cogitur etiaz acceptare pupil. substitutionem. et in istis terminis loquitur ista. l. Sed extēde vt pcedat etiam si extraneus adita hereditate patris esset mortuus ante ipsum pupillū, et sic esset mortuus anteq esset locus pup. substitutioni: q lz regula sit q substitutio nō trāsmittatur ad heredes, put transmittit ius accre. l. si ex pluribus. ff. de suis et leg. et. l. sed si plures. ff. de vul. et pup. isto tm casu heres illius heredis pmortui, fingit acceptare illā substitutionē: sicut coactus fuisset ipse heres si vixisset post mortē pupilli. tex. est de hoc singu. et valde difficilis in. l. q patri heres. ff. de acq. heredi. et dicit Bart. in. l. vnica. §. sin aūt aliqd sub cōditione. j. de ca. tol. qd casus. d. l. q patri. est mirabilis et sing. Au tū in casu. d. l. qui patri. heres heredis pdefuncti veniat ad bona pupilli ex iure accrescēdi vel ex substitutione pupil. ad eū trāsmissa cōtra regulas iur. tex. ibi videtur sonare quod veniat per ius accre. de quo q valde est dubium, remitto me ad Bart. ibi, tangit aliqd Pau. hic in. ij. col. Quarto notabiliter extēde istā. l. vt pcedat et est mirabilis extensio, nō solū quādo iste extraneus fuit simpliciter institutus in testamēto patris, et substitutus pupillariter pupillo, sed etiā procedit qd iste extraneus fuisset institutus heres a patre, sed grauatus per fideicommissuz restituere hereditatē alteri. nam si iste extraneus ad instantiā fideicō. vniuersalis cogit adire hereditatē p'rio, et sibi restituere: quis coactus adierit hereditatē patris, q tamē adiuit, cogitur acceptare pupil. substitutionē. ita vr velle Bar. in. l. ita tū. §. qui suspectā. ad fi. ff. ad treb. et ibi expressius Raph. cu. et do. Alex. eo q tunc etiam militat ratio. d. l. sed si plures. §. quos possum. quis Ange. ibi et plus Jmo. se inuoluāt. et pro certo nō est sine magna dubitatiōe.

Nūc limita istū tex. sic ampliatū vt pcedat qū ipse extraneus sit vniuersaliter institutus i hereditate patris, aut saltē in aliqua quota, secus si fuisset institutus in re certa: q tūc lz illā rē certā acceptaret, nō cogeret acceptare pupillarē substitutionem. eo q tūc ceset loco legatarij. l. quoties. §. de here. insti. et. l. ex facto. mag. ff. eo. et sic tūc nō essemus in casu huius. l. que loquit qū extraneus hz paternam hereditatē. ita limitat Ange. et Paul. in. d. l. q patri. vbi etiaz Jmo. quos refert et simpliciter sequit. d. Alex. hic in. j. colum. Sz miror q nō viderit Bal. hic in. j. col. Tu tū intellige istam limitationem pcedere qū institutus in re certa habuit coheredez vniuersalem. q re et effectu adiuerit: eo q cū tūc habeatur loco legatarij: vt pdixi, clarū est q legatarius pōt vnū legatū acceptare et aliud repudiare: vt hic expsse i glo. vbi dicit. Si aūt nō haberet coheredē vniuersalē, vl coheres repudiasset, q casu institutoi re certa accresceret tota hereditas patris: vt declaraui in. d. l. quoties. q esset heres vniuersalis in paterna hereditate: tūc puto qd etiā cogeretur acceptare pupillarē. Gl. in verbo admittant multū inordinate procedit: et io videt obscura scholaribus. vnde pmitte qd cū in ista l. ponantur due principales decisiones: gloss. in scda parte format duo contraria. et simul videt expedire, et male inculcat. eo q illa duo contraria tendūt ad diuersa. Nam primū cōtrariū venit contra primā decisionē tex. Scdz aūt venit cōtra scdam decisionē tex. hoc premisso diuide istā glo. in. v. partes prin. Jn prima gloss. allegat quatuor concor. Jn secūda gloss. videt solum velle opponere contra scdam decisionem tex. dicit enim glo. sed certe imo videtur quod licet paternam acceperit, non tamen cogatur pupillarem accipere. et sic videtur solum opponere contra secundam decisionem tex. et inculcat simul duo contraria. Quorum primum scilicet de. l. si ex parte. §. fi. non venit contra secundam decisionem

tex. sed cōtra primam. Scōm aut contrariū scilicet de. l. quesitum. bene venit cōtra scdam decisionē tex. et postea gl. videt permixtim ponere eorū solutionē: et tn̄ nō est verū: qr solū expedit scōm cōtrarium. l. quesitū. primū aūt omittit. et illa scda incipit. Ibi sed certe imo. In tertia parte principali que est ibi. Item cum vnus ex heredibus. gl. remouet aliud cōtrariū, qd venit cōtra primā decisionē tex. In quarta que est ibi. et hoc in hereditatibus secus in legatis. gloss. idem facit. In quinta et vltima que est ibi. vt aūt sit tibi certum. gl. ponit vnam distinctionē repilogando totā materiam tam prime q̄ scde decisionis tex. et ibi soluit cōtrariū. l. si tu ex parte. §. si omissum. s. in scda pte qd respiciebat primā partē tex. et cogita quare gl. in ista quinta parte dixerit vt autē sit tibi certū de hereditate hois. cum viuentis nulla sit hereditas: nec illud potuit dici propter hereditatē pupilli, cū etiā de ea non tractetur nisi mortuo pupillo: qr pupil. substitutio nō verificat nisi per per mortem pup. ¶ Rursus scda pars principalis subdiuiditur in quatuor particulas. In prima vt dixi simul inculcat duo cōtraria tendētia ad diuersa. In scda expediēdo scōm contrariū tm̄, illa respondet vno modo. In tertia alio. In quarta alio. Scda ibi solutio quidam. Tertia ibi. alij q̄ hec corrigit. Quarta et vltima ibi. Tu dic si substitut9. ¶ Rursus quinta pars principalis subdiuiditur in tres, prout tria principalia membra facit in hac distinctione. Primum est quando quis est institutus in pluribus hereditatibus ex testamentis diuersarū personarū, et istud mēbrum est indubitatū: vt gl. dicit. Scōm est quādo quis est institutus in plurib9 portionibus eiusdē hereditatis in vno testamēto, siue in oībus pure, siue in aliqua pure in aliqua sub cōditione: siue per se immediate siue per filios vel seruos suos. et incipit ibi, si aūt ex testamēto vnius. Tertiū membrum gloss. est qn̄ plures hereditates deferuntur vni ex testamēto vnius vt hereditas patris et pupi. et inci. ibi: vbi aūt ex testamento. ¶ Redeo ad scdam partē principalē: et qr glo. vt dixi inculcat duo cōtraria: assumo scōm contrariū respiciens scdam decisionem tex. qd gl. psequit: qd est de. l. quesitum. in fi. ff. de acqui. here. vbi distinguit qd si aliquis fuit institutus ex asse, et sic in totū, nō pōt separare pupillarē a paterna hereditate: si aūt fuit institutus in parte, pōt separare et acceptare solū pupil. et repudiare paternā qd est de directo ↄtra scdā decisionē tex. gl. tripliciter respondet. Et primo q̄ ibi speciale est in fratre pupilli: qd etiā repetit gloss. inferius in scda sol. istā primā sol. reprobat simpliciter Barto. hic in pe. col. Tu dic q̄ est cōtra. l. si filius q patri. ff. de vul. et pupi. l. in dictione implicatiua, pſertim que implicat idē esse nō solū in filio sed etiā in extraneo instituto. Preterea et fortius tex. in. d. l. quesitum. nō pōt loqui in fratre pupilli substituto: qr tūc etiā si esset institutus heres patris insolidū posset separare hereditatem: eo qr per suitatē esset cōfirmatū testamētū patris: vt declarabo in vlti. parte. secūda sol. glo. est falsa. tertia so. glo. est vera fm̄ quā habes per te facere tres casus principales. Tertiū tn̄ casum limitat glo. que dupliciter habet: vt declarat Bart. hic in. j. colū. in princ. nisi substitut9 sit frater impuberis. alique glo. habēt: tunc eni si pupillus nō abstinuit ipse tn̄ substitut9 abstinere poterit. et glo. verū dicit, intelligēdo mediāte beneficio restitutionis in integ. alique glo. habent tunc eni si pupillus non abstinuit ipse abstinere poterit et hoc modo glo. falsum dicit qr ex quo effectū est vnū patrimoniū, nō pōt fieri separatio. et ad istā partē debet addi et simul legi vltima particula quinte ptis pncipalis ibi: vbi aūt ex testamēto vni9. vbi gl. idē repilogat et ppterea Barto. simul expedit. Sum modo in tertia parte principali glo. ibi. Item cum vnus ex heredib9. vbi glo. fortiter opp. cōtra primā decisionem text. q̄ imo ille cui obueniunt plures partes hereditatis, debeat posse aliquā repudiare: et opp. de illo terribili tex. l. cū hereditate. ff. de acqui. here. vbi ponit mirabilis decisio que nō reperit alibi in iure fm̄ barto. in. l. vnica. §. his ita. C. de cadu. tol. et glo. respondet per viam fallētie vel limitatiōis: et eius mēs est: vt declarat Bar. q̄ ista. l. in prima decisione pcedat qn̄ vni deferunt plures portiones hereditatis ex dispositione testatoris, tūc vna parte acceptata cogit inuitus etiā alias partes acceptare. sed in. d. l. cū hereditate cū ex dispositiōe testatoris nō habeat nisi vnā partē hereditatis, quā iam adiuerat: tamē qr coheres repudiauit, certe ex dispositione. l. alia pars sibi obuenit. et tunc ista alia pars q̄ obuenit nō a testatore, sed a. l. non accrescit sibi inuito: imo operat mirabiliter q̄ ppter istam partem que sibi obuenit a. l. possit repudiare partē suā quā semel acceptauit. et istam sol. gl. sequit Bar. limitādo eā nisi primus q adiuit, iure speciali in integrū restitutionis reuocaret, per. l. si minor. ff. de acq. here. hic attēde diligēter qr locus periculosus est. Ista doc. Barto. vult vnus q̄ qn̄ alicui a principe ex dispositione testatoris non est delata nisi vna pars hereditatis, q̄ si postea alia deficiat, q̄ sibi inuito non accrescit. hoc est cōtra tex. expressum in. l. qui ex duobus. §. fi. ff. de acqui. here. que procedit. d. l. cū hereditate. †ideo fac 4 regulā de directo cōtra Bart. q̄ etiā si vni a principio non sit delata nisi vna pars hereditatis a testatore, si postea coheres repudiat, sibi inuito accrescit. d. l. qui ex duabus. §. fi. iuncta. l. si duo. ff. de acqui. here. Ista regula fallit in duob9 casibus. † Primo quan 5 do coheres adiuit partē suā: sed qr minor erat, restitutus fuit in integrū, nā eius pars nō accrescit alij inuito. d. l. si minor. Ratio fallentie est: qr qui semel fuit heres nunq̄ desinit esse heres ipso iure: dato q̄ in integrum restituat sed bene in effectu. l. et si sine. §. sed qd papinianus. ff. de mino. gl. in. l. in substitutione. ff. de vul. et pup. ex quo ergo ei9 portio nō deficit oīno, ideo nō pōt esse locus iuri accrescendi. Scdo per eandē rationē fallit in casu. d. l. cū hereditate. qn̄ qs primo fuit necessarius heres, postea iure speciali pretoris se abstinuit. ita proprie loquitur. d. l. cū hereditate. et declarat Bar. hic in. ij. opp. et Fulg. in. v. col. de cuius. l. intellectu. vltra ea que dixi in. l. ex testamēto. s. de impub. vide Bar. et Roder. in. l. fi. ff. de acqui. here. ¶ Sum in quarta principali parte glo. ibi: et hoc in hereditatibus. in qua glo. per viam limitationis remouet aliud cōtrariū: qd est cōtra primā decisionē hui9 legis ex qua habes q̄ regula huius. l. pcedit in institutiōe, vt qn̄ quis est institut9 in pluribus partibus vnius hereditatis nō possit vnā acceptare et aliā repudiare. ratio est vt dixi in princi. qr alias posset decedere testa a tor pro parte testatus, et pro parte intestatus: [a]secus est in plurib9 legatis factis eidē: qr legatarius pōt vnū legatū acceptare: et alia repudiare: qr cessat ratio pdicta. qr tunc nō decedit testator in aliquo intestatus. intellige tamē glo. sane, qn̄ plura sunt legata re et nomine. secus si noīe et nō re: vt hic per Bart. ¶ In vltima parte glo. facit tria mēbra. vt. s. dixi. Primū est clarū. In scdo membro soluit cōtrariū. l. si tu ex parte. §. fin. qd. s. omiserat. et dicit q̄ ista. l. procedit qd plures portiones deferunt eidem gradu institutiōis: tunc nō pōt vnā acceptare aliā repudiare. sz. d. l. si tu ex parte. pcedit qn̄ plures portiones eiusdem hereditatis deferuntur diuersis gradib9: qr vna deferi titulo et gradu institutionis, alia ex substitutione. tunc pōt acceptare illā que deferi ex substitutione, et aliam repudiare. Cum ista so. transeunt Bar. et alij cōmuniter. et Bar. in d. l. si tu ex parte quicquid dicat Alex. hic istā so. glos. quā Bart. expedit in pe. col. idē Bart. limitat in. j. col. vt pcedat quādo plures portiones eiusdem hereditatis deferuntur omnes eidem gradui et pure. ita dicit procedere istū tex. si autem iste plures portiones in eodē gradu delate alique sint pure, alique sub cōditione delate, tenet Bart. q̄ illas possit repudiare per substitutum. per. l. liber homo. §. titius. el. ij. iuncto. §. sequen. et. l. cum heres. §. fin. ff. de acqui. here. Ego. in hoc valde dubito propter text. mirabilem. in l. si solus. ff. de acquir. heredita. iunctis que dixi in. j. no. a. vbi per hoc quod habeat substitutum in aliquibus partibus hoc non cōceditur, nec video rationem diuersitatis: ideoq̃ cogita. ¶ In fin. gloss. vult dicere gloss. q̄ quando solus pupillus est institutus heres vniuersalis a patre, et abstinuit ab hereditate patris, videtur q̄ substitutus pupillaris non debeat venire ex pupillari: cum non sit adita hereditas patris: eo quia licet suus etiam se abstineat, tamen propter suitatem dicatur cōfirmare testamentū patris: quo ad hoc vt libertates relicte in testō valeāt acsi esset adita hereditas patris. l. cū quasi. §. sed et si suus. allegata in gloss. tamen qr illa lex videtur solū procedere fauore libertatis, gl. dubitat: et dicit q̄ propter hoc iste casus non est clarus et expeditus. Tu dic q̄ est clarus: et sola suitas filij etiam se abstinentis confirmat tabulas pupillares: perinde acsi esset adita per text. in. l. filius qui se paterna. ff. de acquiren. here. et in. l. si filius qui patri. ff. de vulga. et pupil. Reliqua quo ad primum casum vltra docto. vide per Bart. in. l. j. et latius in. l. fi. ff. de acqui. here. Jason Papie.

[a] ¶ Pro parte intestat9. Adde. l. ius nostrū. ff. de reg. iu. bart. in. l. j. i. q. pn. C. de sac. san. eccle.

1 ¶ Si instituat heres ille de cuius statu litigat, et instituat tanq̄ seruus, presumitur inst. tutus cōtemplatiōe domini: ideo cogitur officio iudicis adire. et nu. 2.

3 Si feudū sit cōcessum filio an presumatur cōtemplatione patris.

4 Instrumēta facientia mentionem de cōfinibus, talia instrumēta non pbant confinia esse illorum qui nominantur.

5 Sola fama nō pbat magis q̄ semiplena probatio: nisi sit de antiquo: qr tunc plene probaret.

6 Apocha priuata, nullo adminiculo nec testium, nec comparationis literarum suffulta, nihil probat: nisi esset antiqua: qr tunc semiplene probaret.

7 Snīa lata de antiquo bene pbat acta precessisse, lz de eis non appareat. et qn̄ dicat de antiquo. vide. j. nu. 8.

Cum aliquis. In prima ponitur thema: in secunda dubitatio antiquorū: in tertia decisio bimembris. Secunda ibi. dubitatio veteribus. Tertia ibi: sed nos eorū discordiam. Si ille qui litigat super statu suo instituatur heres tanq̄ seruus illius cum quo litigat, compellitur sine preiudicio cause adire: si vero instituat tanq̄ liber vel simpliciter, expectatur finis litis: et si pronuntiatur seruus, acquirit dn̄o: si pronuntiatur liber, acquirit sibi. h. d. et considera multū in hoc tex. qr in secūda parte antiqui dubitabant de vno, et imperator hic lz dicat se decidere antiquorum

quorũ dubitationẽ, tamen videt ponere decisionem de alio. nam antiqui vt dicit tex. in scda parte dubitabant que pena esset imponenda insolẽtie huius serui: ⁊ postea imperator decidit de alio: scʒ cui acquirit hereditas. ergo videtur inepta responsio imperatoris, q: non congruit interrogationi. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interro. act. §. preterea. insti. de inuti. stip. ⁊ alibi nota. Gemi. in. c. j. §. si vero. per illum text. de cle. egro. in. vj. ⁊ in. c. fi. ij. per illũ tex. de here. in. vj. ꝙ fatuus est qui nõ respõdet ad propositum interrogationis vel questionis sibi facte, cogita. ¶ † Not. ꝙ si instituatur heres ille de cuius statu litigatur, ⁊ instituatur tanꝙ seruus: q: per hoc presumitur institutus contẽplatione dñi: cogitur officio iudicis adire: ⁊ idem est in libero hoĩe bona fide possess. l. aditio. §. fi. ff. eo. vt hic p Pau. ⁊ Alex. limita tñ istã legem nõ pcedere in eo q putabat fili⁹, q: talis fili⁹ putatiu⁹ institutus non põt compelli sine piudicio litis adire. ita sin. Bald. in. l. j. in. ix. q. C. qui admi. per. l. iusto. in princi. ff. de vsucap. ¶ † Scdo no. ex tex. ibi, intuitu dñi. ꝙ institutus tanꝙ seruus censetur institutus contemplatione dñi. Adde secus esse in filio: q: licet instituatur quis tanꝙ filius non censetur institutus cõtemplatione patris: nisi patrie potestatis mentio fiat. ita pbat tex. in. l. fi. in ver. cum plerũꝗ. ⁊ ibi Bar. C. de vsufr. Barto. ⁊ alij hic cuʒ concor. de quibus per Alex. ratio diuersitatis est inter seruum ⁊ filiuʒ, q: non potest esse seruus quin sit in potestate dñi: tamẽ põt esse filius ⁊ non in potestate patris, puta q: emancipatus, aut naturalis tñ. Si tamẽ concessuʒ sit priuilegium patri, ⁊ filijs, ⁊ reuocentur priuilegia aliorũ excepto priuilegio tali concesso: ⁊ nõ fiat mentio de priuilegijs cõcessis filijs: tamẽ intelligitur etiam conseruatum priuilegium filiorum. vt determinat Bald. in. l. non plures. C. de sacrosan. sicut econtra reuocato priuilegio patris intelligitur reuocatum priuilegium filiorum: vt ibi per Bald. ⁊ in. l. ij. in fin. s. de episco. ⁊ cle. in. l. qu. cquid. per illum tex. C. de aduo. diuer. iudici. † Quid aũt sit in feudo[a] concesso filio, an presumatur concessum cõtemplatione patris: ⁊ sic censeatur profectitiũ, ponit Andr. de iser. in. c. j. de alienat. feu. pa. ⁊ in. c. j. in princi. de succes. feu. Alia notabilia vide per te. ¶ Bl. in ver. adire. diuiditur in quatuor: prout quatuor ponit solu. ad contrarium formatũ. tu responde clari⁹ sm Barto. hic. ⁊ in. l. j. ff. si qs omisã cã testa. qd ista lex loquitur qñ erat questio de statu dñi, alias serui: vnde tunc ptãs dñi non sufficiebat. ideo recurritur ad iudicem cuius iussu adire compellitur. sed in contrario clarum erat ꝙ erat seruus dñi: ideo dominica potestas sufficit. ¶ Glo. in verbo ex hoc. diuiditur in quatuor. In prima declarat tex. In scda colligit ar. ex tex. ⁊ ad illud allegat concor. In tertia ɔ̃ illud notabile opponit, ⁊ non solui. In quarta allegat cõcor. ad tex. Scda: ⁊ est sic. Tertia ibi, argu. contra. s. de Ghen. stipu. Quarta ibi: ⁊ facit. ff. de fideius. ¶ † No. ex gl. q̃ millies allegat, ꝙ instra facientia mentionẽ de confinibus: puta in instrumento dicitur vendo tibi domũ cui coheret domus titij: vel facientia mentionẽ de plebanatu vel diocesi: vel de territorio: puta dicit instrumentũ actum in tali villa, que est de diocesi vel episcopatu Placentie: talia instrumenta non pbant illa confinia esse illorũ qui nominãtur. ⁊ idem not. glo. in. l. optimã. in verbo si seruus. C. de contrahẽda stipu. ⁊ gl. in. l. prediis. §. titio. ff. de leg. iij. hec cõis cõclusio est: qd inter illas personas inter quas conficitur instrumentũ: ⁊ quo ad earum preiudicium tantum pbant: dũmodo notarius de earũ cõsensu posuerit: ita loquit. d. l. optimã. de qua glo. opponit ⁊ nõ sol. sed quo ad alias personas nil preiudicãt. ⁊ ad hoc vide decisionẽ. Spe. in tit. de loca. §. nũc aliqua. versi. lvij. ⁊ singularius vult qd etiã si de hoc essent plura instrumẽta nil omnino pbant: licet Pau. de ca. nõ faciẽs de Spe. mentionẽ, teneat qd qñ essent plura instrumẽta de istis cõfinibus: licet nõ probarẽt: tamen facerent vehementẽ presumptionem, etiã inter alias personas. Ex. et Albe. dicũt hic qd solũ facerẽt nũc aliquã presumptionem. Limitat sing. Bal. hic nisi esset instrumentũ de antiquo faciens talem mẽtionẽ de cõfinibus, vel de plebe, vel de territorio: q: tũc plene pbat. q: sm euʒ instrumẽta qñ sunt de antiquo probant cõem opi. que presumit vera. ⁊ istã decisio. Bal. sequunt Sali. ⁊ Moder. hic ⁊ Iaco. but. in. d. l. optimã. Flori. in. l. in finalibus. ff. fi. regũ. Frã. de are. in consi. xlj. inci. viso. cõsi. elegantissimo. ⁊ pro ista limitatione est bonus tex. in. c. cũ causam. de proba. glo. in. c. cũ olim. in gloss. ij. in verbo instrumentis. de censi. pro ista limitatione facit optime, nec põt simile cõgruẽtius adduci: nam lʒ verba enuntiatiua[b] incidenter prolata nihil disponant. l. ex his verbis. vbi dixi. s. de testa. inili. Fallit in antiquis, q: plene disponunt. sm do. An. in. c. cum dilectus. de succes. ab inte. ⁊ in cle. si summ⁹ põtifex. per illũ text. de sen. exco. ⁊ hoc tenet Ale. exp̃sse in gl. lxxv. in. iij. vol. inci. Visis et ponderatis narratis in thema. in. ij. colũ. vbi solũ allegat ad hoc Bald. ⁊ Salt. hic. ¶ † Confirmo ⁊ tertio per aliud bonum simile. nam licet fama sola non possit plus operari quã semiplenam probationem: sm glo. in. l. admonendi. vt dixi copiose. ff. de iureiu. cũ concor: quas ibi dedu: tamen hoc fallit qñ esset fama de antiquo. q: tunc plene probaret. ita originaliter Inno. in. c. veniẽs. de verb. sig. Bal. in aut. quas actiões. in fi. col. s. d sacrosan. ⁊ in. l. cũ super. C. de rei ven. ⁊ in alijs concor. vt hic per Alexan. ⁊ ita saluatur gl. in. l. atqui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. quam ad hoc reputat sing. Ang. in. l. quidã in suo. ff. de condi. inst. ⁊ in. l. titius. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. ⁊ vltra cõcor. Alex. ꝙ in antiquis fama plene pbet. Adde ꝙ idem tenet Alex. in cõsi. lxxv. in. iij. volu. ⁊ do. Fran. de are. in cõsi. xxxvij. inci. Sequẽdo ordinem questorũ. ⁊ Ludoui. in. l. ij. §. idem labeo el. j. in. ij. col. ff. de aqua plu. arcẽ. vbi per hanc limitationẽ infert qd papa põt probare ciuitates esse de dñio ecclesie: eo q: de hoc est fama: que cũ sit de antiquo[c] plene probat. ¶ † Confirmo ⁊ quarto per id qd signãter decidit. d. Anto. in c. ij. de fi. instru. in. iij. colũ. ver. tertius casus est. vbi decidit quod apocha priuata nullo adminiculo nec testiũ nec comparatiõis literarum suffulta, nihil probat: vt dixi in. d. l. admonendi. fallit sm eum nisi talis apocha, esset antiqua, q: tunc semiplene probaret. alleg. Io. an. post Nico. de mutina in ti. de instr. edi. §. nunc dicendum. sup ver. quid si producens. ¶ † Confirmo ⁊ quinto ⁊ p id qd dicimus qd si reperit sententia que sit lata de antiquo, licet nõ appareant aliqua acta pcessisse, tamen talis sñia in qua enunciatiue dicit viso libello, visa litis cõtesta. ⁊ visa pbatione ⁊c. propter antiquitatẽ, pbat acta precessisse. ita pbat tex. in. c. bone memorie. el. j. de elec. firmat domi. Ant. in. c. ipsentia. de renũ. Bar. in. d. l. admonendi. in. xj. col. vbi dixit Bal. in. l. emancipatione. C. de fi. instru. facit qd vult Bal. in. c. j. in fin. si de feu. defunc. cõten. sit inter do. ⁊ agna. ¶ Sʒ circa ista occurrit necessarium ⁊ vtile dubiũ in quo habui sepe cõsulere, quãdo dicat esse de antiquo.[d] ⁊ in hoc do. Ant. in. c. veniens. primo de testi. ⁊ in. c. quid per nouale. de ꝟ. sig. tenet mirabiliter ꝙ elapsis. xl. annis dicimus esse in antiquis. idem tenet Gemi. in. c. j. de rescri. in. vj. sequit alexã. in consi. iij. in. ij. volu. inci. Videtur in spec. in. ix. colũ. vbi firmat hoc de. xl. annis. tamen subdit vel relinquit arbitrio iudicis: ⁊ adducit verba Cyn. Bart. in. l. si quidem. C. so. ma. idem tenet Alexan. in consi. clxxxvij. in. ij. volu. incipi. In causa ⁊ lite. in. iij. colum. ⁊ consi. lxx. in. ij. volu. inci. In causa vertente inter do. Balda. Breuiter istis nõ obstantib⁹ teneas: ⁊ ita consului: ⁊ ista est cõmunis opi. qd requiratur ꝙ sit lapsum tẽpus centũ annorũ, ad hoc vt dicatur res esse in antiquis. ita Panor. ⁊ Imo. in. d. c. veniens. Imo. in. l. ij. §. idem labeo. el. j. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ ista est finalis conclusio Innocen. licet multas opi. refert in. c. veniens. de verbo. signi. ⁊ qd ista sit communis opi. attestatur do. Alex. hic sibi contrarius, qui istaʒ tenet. Idem ⁊ plenius firmat Alex. vbi dicit qd istud cõmuniter tenetur in cõsi. qd nõ reperitur incip. Viso summario. in. v. col. ⁊ in consi. xlv. in iij. volu. incipien. Viso themate suprascripto, ⁊ his que copiose. in ij. colũ. in fine. ⁊ in consilio. xij. in. iij. volumi. incipiente. Viso processu iuxta probabilem consuetudinem. ad fin. ⁊ in consi. lxxv. in iij. volu. inci. Visis ⁊ ponderatis in themate. in. ij. ⁊ in. iij. colum. in duobus locis. quando autem dicatur exemplario instrumẽti esse de antiquo. † Item ⁊ quando sententia dicatur de antiquo vide multum subtiliter ⁊ eleganter Franc. de are. in consilio. xxxj. incipiente. Casus talis est presupponitur in facto. ij. colum. per totum.

Iason Papie.

1. ¶ Fiscus nunꝙ tenetur facere inuentarium.
2. Minor, mulier, ⁊ rusticus, adeuntes sine inuẽtario an tenẽtur vltra vires hereditarias.
3. Que forma sit seruanda in confectione inuentarij.
4. In confectione inuentarij sufficit vna citatio creditorum ⁊ legatariorum.
5. Quando testes deponunt super homicidio, ad conuincendum negligentiam syndici qui non denunciauit maleficium, non est necesse ꝙ testes cognoscant neꝗ interfectorem neꝗ interfectum.
6. An heres qui non confecit inuentarium, perdat detractionẽ falcidie de legatis.
7. Hec verba puto hereditatem respuendam, vel mihi non expedire, cum lapsu trium mensium, an inducent repudiationem.

Scimus iam. Ista lex tota cõmuni diuisione Bart. ⁊ aliorũ diuiditur in. v. partes. Ad euidentiã ⁊ introductionem pmitte ex mente Bald. ⁊ Pau. hic qd de iure forũ. ⁊. C. ante istam. l. heres adeundo hereditatem tenebat satisfacere omnibus creditoribus hereditarijs: ⁊ dato qd in hereditate paruʒ vel nihil esset: tamen tenebat heres de suo proprio satisfacere. ratio est sm docto. ⁊ Bal. ⁊ Ange. ⁊ Moder. in rub. ff. de acqui here. q: heres adeundo subrogat in oĩbus loco defuncti. ⁊ censet eadem persona hoc cũ defuncto. in aut. de iureiu. a mo. presti. in princi. glo. in. l. cũ a matre. s. de rei ven. sicut ergo defunctus si viueret esset obligatus omnibus suis creditoribus: ⁊ licet non esset soluendo posset poni in carceribus: ita eodẽ modo heres representans eius personam tenetur creditoribus insolidũ de suo pprio. legatarijs autem non tenetur heres vltra vires heredita. l. si vniuerse. s. de lega.

¶ Quid ãt sit in feudo Adde Ric. de neapo. in l. nõ dubitamus. ff. de ɔdi. ⁊ demõ.

¶ Verba enũciatiua. Adde anto. de but. i cle. j. de proba.

¶ Que cum sit de antiq. Adde Cyn. ⁊ bar. i. l. si quidem. C. solu. ma. Bal. in aut. quas actiões. ad fi. C. d sac. san. ecc. Innoc. i. c. veniens. el. j. de testi.

¶ Qñ dicatur esse d antiquo. adde Lud. ro. i. l. sciendum. in xxvj. colũ. de ꝟ. ob. spe. tit. de pb. in. §. j. ꝟ. ⁊ adde ꝙ pscrip. Anto. de but. in c. qm cõtra. de prob. in xxvij. col.

ratio est, qꝛ si defunctus viueret non teneretur, ita nec heres. Sed aduerte qꝛ lꝫ defunctus nõ teneref in aliquo ad legata, obligatio tamẽ incipit in persona heredis mediãte aditione: sed ista obligatio limitaf quatenus sunt vires hereditatis: ꝛ hoc debet sufficere legatarijs cũ tractef de lucro. l. fi. ante fi. ĵ. de codi. qꝛ ergo imminebat maximum periculũ heredibus adeuntibꝰ aliorũ hereditatee, ne inuoluerenf oneribꝰ hereditarijs: ideo iura ffor ũ ꝛ. C. que precedunt, dabant consiliũ heredibus ne precipitãter adirẽt: sed prius se informarẽt de viribus heredi. ꝛ ita declarãt toto titulo. ff. de iure delibe. ꝛ. l. si curatoris. ŝ. e. ꝛ postea ꝙ̃ deliberauerãt, qd adirent: sed istud consiliũ legis antique nõ erat sufficiens: qꝛ sepe creditores hereditarij nihil petebant donec heres adiuisset: ꝛ sic dato ꝙ heres in tẽpore ad deliberãdũ inuestigasset postea tamẽ qñ adiuerat cõfluebant creditores: ꝛ sic apparebat magnũ es alienũ: et sic heres reperiebaf deceptus sub cõsilio legis. ideo diuus pius imperator fecit cõstitutionem qua prouidit heredi qui cum deliberatione adiuerat, ne teneretur vltra vires hereditarias: quando postea emergebat magnũ es alienũ de quo prius notitiã non habuerat. ꝛ de ista constitutione facit tex. iste in prin. mentionẽ. Itez imperator Gordia. aliã constitutionẽ fecit, in qua solum prouidit militibus adeũtibꝰ hereditatẽ, vt nõ teneanf vltra vires hereditarias: sed qꝛ iste prouisiones non erant generales. ideoqꝫ imperator fecit hanc generalẽ legem valde vtilem: cuius forma seruata quicunqꝫ heres põt intrepide adire hereditatẽ: aliter ꝙ non tenebitur vltra vires hereditarias. s. ꝙ prius faciat fieri inuẽtariũ de omnibus bonis defuncti ꝭm formã traditã in. §. j. huius legis. An autem illa constitutio Gordiani: de qua in prin. huius legis priuilegians milites: vt qualitercunqꝫ adeant nõ teneantur vltra vires hereditarias, an hodie sit correcta: lꝫ Barto. hic in. j. q. ponat qꝛ tñ habes tex. glo. ꝛ Bar. in. §. fi. ĵ. ea. l. ibi dicam. vbi etiã ponit Bar. de personis ecclesiasticis adeuntibꝰ sine inuentario. de quo Bald. hic in v. q. tãgit.

1 ¶ † Dicit etiã Bal. hic in. iiij. q. qd fiscus nõ tenef vnꝙ̃ facere inuentariũ: siue occupet bona vacantia defuncti: qꝛ aliũ heredem non habeat: quo casu vltimo loco fiscus est heres: vt dicit glo. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad tre. siue capiat bona ex delicto alicuius: tũc etiã nõ cõfecto inuẽtario nũꝙ̃ tenef vltra vires hereditarias: sequitur Pau. hic tenet Bar. in. l. j. §. an bona. p illũ text. ff. de iure fi. ꝛ in aut. sed cum testator. circa fi. ĵ. ad. l. fal. expresse Cy. in. l. ij. in fi. C. ad. l. iul. de vi. Ange. in. §. ꝛ si prefatã. in. j. colũ. ĵ. ea. l. ꝛ ista est cõis sñia doc. Sed tu in contrarium pondera text. in. §. pe. in aut. de here. ꝛ fal. dum dicit ꝙ illa cõstitutio de nõ conficientibꝰ inuentarium vt teneanf insolidũ, habeat locũ in omni psona: ꝛ subdit rõnem: nãqꝫ oibꝰ hominibꝰ ꝛc. naꝫ appellatione hominis cũ illa vniuersalitate omnibꝰ etiã venit fiscus: gloss. est in. l. eos circa medium in verbo vsurarũ. iũcto tex. in verbo homines. C. de vsur. et ibi ad hoc põderat Bal. in. ij. col. ver. iij. no. facit etiaꝫ idẽ tex. in. d. §. pe. ibi siue imperiali, vbi dicit tex. ꝙ etiaꝫ si imperator adiret sine iuramẽto, teneref vltra vires heredita. confirmaf etiã qꝛ nunꝙ̃ presumif speciale in fisco potius ꝙ̃ in alijs, nisi quatenus specialiter sit determinatũ. l. itẽ veniũt. §. petitã. ff. de peti. her. gl. in. l. j. in verbo pertinet. C. de peti. here. Breuiter puto sic distinguendum: aut princeps vel fiscus succedit: eo qꝛ sit institutus, vel quia princeps sit proximior agnatus. ꝛ tũc nõ cõfecto inuentario tenetur vltra vires heredi. d. §. pen. in verbo siue imperiali. quia tunc venit tanꝙ̃ priuatus: alias secus. ꝛ ita loquuntur. d. autoritates. sic nota. Barto. in rubri. ff. de acqui. here. in. q.

a ¶ Qd inuentariũ. Adde Spec. tit. de instru. edi. in §. fina.

2 ¶ † Quid autem sit in minore muliere ꝛ rustico adeuntibus sine inuentario: dic ꝙ etiam ipsi tenerentur vltra vires heredita. cũ ista sint inducta ad rigorẽ seruanduꝫ: ꝛ sic mulierẽ ꝛ rusticum non excusat. l. iuris ignorantiam. ŝ. qui admit. dic vt hic p Bal. in. ij. ꝛ. iij. q. ꝛ per Bar. in cõsi. incipiẽ. Maritꝰ fecit heredẽ vxorẽ. vbi multa dicit. ¶ In ver. cuꝫ igitur hereditas. hic ponif scda pars que durat vsqꝫ ad. §. ꝛ si p̃fatam. ꝛ habet tres partes prout ponit tres casus vt ptꝫ in text. Certus de viribus heredi. debet adire vel repudiare prout libet. dubius autẽ si vult esse securus, ne damna hereditaria sustineat debet facere cõfici inuentariũ intra tp̃s ꝛ ꝭm formã hic traditaꝫ. h. d. ꝛ qꝛ iste tex. ponit formã inuẽtarij in qua notarij errant. Ideo

3 considera quod in hoc tex. † nouem requiruntur ꝭm ordinem tex.

a ¶ Primo qd inuẽtariũ[a] inchoef intra. xxx. dies. an ãt isti. xxx. dies incipiant currere ꝙ̃ primuꝫ heres sciuit hereditatem ad se spectare: an tempore adite hereditatis: est magnũ dubiũ: qd ponit glos. hic in verbo delatã vbi dicam. ꝛ non dicereꝭ inchoatuꝫ. intra. xxx. dies ex hoc solo qd heres vocasset notarium ꝛ testes, ꝛ in princi. in charta posuisset signum crucis: ꝭm Bal. hic in. iiij. colũ. ꝛ Paul. ꝛ quid si inuentariũ non esset inchoatũ intra. xxx. dies, vt requirit tex. hic: tamẽ esset inchoatũ ꝛ pfectũ intra alios. xxx. tangũt Bal. ꝛ Pau. hic. sed dicã in. §. si vero postꝙ̃. vbi Cy. ĵ. ea. l. ¶ Secũdo requiritur ꝙ inuentariũ perficiatur intra. lx. dies, quãdo res sunt in eodem loco: ꝛ sic in effectu sunt tres menses ad incohandum et perficiendum inuentarium. An ergo iudex ex causa posset hoc tẽpus abbreuiare vel prorogare: licet videatur quod sic: qꝛ dilationes legales potest iudex ex causa abbreuiare ꝛ prorogare: secundum Barto. ꝛ alios in. l. ij. ff. de re iudica. tamen contrariuꝫ tenet Bald. hic in. iiij. colum. post Rico. ꝛ Odof. per text. in. §. donec. ĵ. eadem. l. ꝛ quia illa regula procedit in actu per iudicem expediendo. ¶ Tertio requiritur quod in inuentario describantur omnes res mobiles ꝛ immobiles testatoris: que ergo si omitterentur vna vel due res, an vitiaretur in totum inuentarium: ita vt creditoribus hereditarijs heres teneatur in totum: in hoc docto. multum variant. ꝛ licet Bal. Salice. ꝛ Pau. ponant hic. dicam in. §. licentia. ĵ. ea. l. vbi Barto. Et an in inuentario debeant describi res aliene. puta res deposite penes testatorem vel commodate. dic ꝙ sic ꝭm Bal. hic in. vj. colum. ꝛ Pau. quia potest agere ꝛ cõueniri petitiõe hereditatis ad tales res. ꝛ. l. non tantum. in princi. ff. de peti. heredi. ꝛ si perfecto inuentario alie res deuenerint ad notitiam heredis, debet de nouo facere addi inuentario. Ideo cautela est ꝙ heres faciat poni protestationem ꝙ in inuentario fecit describi omnes res quas sciuit esse defuncti: ꝙ si alie deuenerint ꝙ faciet addi in inuentario. ꝭm Bal. hic in. ij. col. in versi. pone ꝙ heres. et Ang. in. l. j. §. hec stipulatio. in fi. ff. si cui plusꝙ̃ per. l. falci. fructus tamen ꝛ accessiones etiam percepti ante aditam hereditatem nõ debent poni in inuentario: quia satis est quod in libro rationum scribantur vt probat iste text. in ver. super his rebus quas defunctus mortis tempore habebat. secundum Ange. ꝛ sequitur Alex. hic licet cõtrariũ teneat Ang. i. d. §. hec stipulatio. ad fi. ¶ Quarto requiritur ꝙ inuentarium scribatur manu duplici notarij. ꝛ licet tex. hic dicat sub presentia tabellionum: ꝛ sic videatur plures notarios requirere: per regulam. l. vbi numerus. ff. de testi. tamen glo. ꝛ docto. hic tenent ꝙ sufficit vnus notarius. Et licet in testamento quo ad eius validitatem, non dico quo ad probationem, non sit differentia an sit scriptum manu publici notarij: an priuati hominis: vt dixi in. l. publicati. ŝ. de testa. tamen hic pro forma requiritur ꝙ inuentarium scribatur manu publici notarij: alias non valeret adeo: ꝙ dicit Bald. hic in penulti. colum. in princi. in ver. sed audi nouam questionem. ꝛ dicit ꝙ est sua decisio noua. ꝙ etiã si defunctus duꝫ viueret sua propria manu scripsisset omnes res suas in inuentario, non sufficeret heredi, ꝛ sequitur Paul. hic reputans esse pulchrum casum. et dicit quod de facili quisqꝫ contrarium dixisset: maxime quando defunctus per paucos dies ante mortem suam fecisset inuentarium. quod bene not. ¶ Quinto requiritur ꝙ creditores hereditarij sint citati ad videndum fieri inuentarium certo die ꝛ loco ꝛ tempore. ita probat iste tex. in verbo ceterorum. iuncta glo. super illo verbo. quam docto. multũ no. quia quamuis leges disponant ꝙ legatarij sint citandi. §. si vero absunt. in aut. de heredi. ꝛ falci. tamen nõ reperitur tex. qui dicat qd creditores sint citandi. sed bene dicit glo. hic. ꝛ in. §. sancimus. in verbo fideicommissarijs. in aut. de here. ꝛ falc. ꝛ suadetur ratione: quia si citandi sint legatarij qui tractant de lucro, multomagis creditores qui de damno tractant. ꝛ idem tenet Bald. hic in iiij. colum. ꝛ in. iiij. ꝛ. v. q. ꝛ si creditores ꝛ legatarij sunt certi, debet vnusquisqꝫ eorum citari specialiter: alias sufficit generalis citatio per proclama. l. si eo tempore. C. de remis. pign. secundum Barto. Bal. ꝛ Sali. ꝛ Moder. hic ꝛ Bald. in aut. sed cuꝫ testator. in. iiij. colum. ĵ. ad. l. fal. ꝛ Ange. in. d. l. si eo tempore. licet contrarium ꝙ imo generalis citatio semper sufficit, teneat Barto. ꝛ non bene in d. l. si eo tempore. ꝛ plenius in dicto consi. maritus fecit heredem. Nota tamen diligenter ꝙ id quod dixi sufficere generalem citationeꝫ quando aduersarius non est certus. d. l. si eo tempore intelligeverum nisi de facili posset certificari. ita solenniter Pet. de ancha. ꝛ Gemi. in. c. fi. in fi. de elec. in. vj. vbi per hoc inferunt quod tenuta data per iudicem non citato specialiter detentore, semper est ipso iure nulla. qꝛ de facili potest inuestigari quis sit detentor. qd bene nota, pro licentijs de ingrediendo possessionem quas iudices faciunt. ꝛ ante eos. idem tenet Barto. in consi. incip. Missus in possessionem. ꝛ Bald. in. l. fi. in. iij. colum. C. de edic. di. adri. tol. et Pe. de ancha. in consi. cclxvij. inci. In primo dubio queritur. et in consi. cclxix. inci. Videretur prima facie. ꝛ Alex. in multis consi-

4 lijs. ¶ † Item adde quod in tali cõfectione inuentarij sufficit vna citatio creditorum ꝛ legatariorum. ꝭm Bal. hic in. vj. col. per nota. per gl. in clemen. j. de hereti. ꝛ si aliqui creditorum sint citati, alij qui non: valet inuentarium quo ad citatos, non quo ad alios: ꝭm Bal. hic in. iiij. col. ¶ Sexto requiritur qd heres se subscribat inuentario: ꝛ eius subscriptio ꝭm Bar. hic dꝫ esse, ꝙ oia legaliter fecerit sine dolo. de quo ponit Barto. hic in pe. col. ꝛ fi. colum. ꝛ casu quo heres nesciret subscribere, debet adhiberi pro eo alius notarius vltra notarium assumptũ pro scriptura inuentarij. vt habes in tex. ꝛ tenet Bal. hic. in. iiij. col. post Odof. ꝙ heres posset illam subscriptionem facere fieri per procuratorem specialem: maxime quando ipse nescit scribere. mouetur per hunc text. in fin. vbi datur facultas heredi conficiendi totum inuentarium per procuratorem

ratorem.ergo multomagis subscribendi.sed errat Bald.q2 text. iste in fi.loquitur quando res hereditarie sunt absentes.z in spatijs remotis:tunc bene potest per procuratorem.ergo in contrarium probat tex.quando res sunt presentes.z ita Pau.hic ¶ Se 6 ptimo requiritur quod in principio inuentarij [a] ponatur signum crucis.tamen aduerte quod eius omissio tanq̄ leuis solennitas nō viciat inuentarium,fm Cy.hic.in.ij.q.Bar.Bald.Ange.z communiter.Moder.hic cum concor.vt hic per Alex.z quod ista sit leuis solennitas,patet ex his que dixi in.l.hac consultissima.§.qui test.face.pos.z ita teneas.z licet contrarium z male teneant Sali.z Fulg.hic.Tu etiam cōsydera quod text.iste videtur velle quod tunc debeat apponi signum crucis quando heres nescit scribere z sic loco subscrip.ponitur ita intelligunt Cy.z Fulg.hic:z Specu.in tit.de instru.edit.§.fi.versi.in huius.z prima fronte ita videtur sonare litera.contrarium tamen est de mente Barto.Bald.z Ange.z hic expresse Pau.z Alex.hic.z ad istum tex.in verbo venerabili signo zc.dic quod ista verba debēt cōstrui cum sequentibus,vt patet intuenti recte. ¶ Octauo requiritur p̄sentia testiū: [b] z no.diligenter z bene signa:q2 Barto.plus dicit,nec inuenio ab alio tactum,qd non sufficit testes esse presentes ad videndum scribi inuentarium:sed etiam debent res hereditarie offerri inspiciende in presentia testium:vt magis constet de legalitate heredis:et licet glo.hic in verbo ceterorum dicat q̄ requiruntur tres testes: dic q̄ duo sufficiunt.per regulam.l.vbi numerus.ff.de testi.verum est q̄ quādo creditores z legatarij essent absentes,tūc vltra duos testes debent loco legatariorum z creditorum adhiberi tres alij testes bone opinio.z fame iuribus in gloss.alleg.secundum docto. c hic. ¶ Nono requiritur quod testes cognoscāt [c] heredem.z in hoc est speciale in inuentario:in alijs autem instrumentis quando testes adhibentur non requiritur quod aliter cognoscant partes: vt hic in gloss.in verbo cognoscant.z est glo.notabilior in.c.cum causam que inter archiepiscopum.in verbo de causis.de testi.glo. z doct.in.l.iij.§.j.ff.de testi.z plene Joan.and.in addi.Spe.in tit. de teste.§.j.in addi.inci.quid voluit.Bald.in.l.executorem.in.iiij. z.v.col.C.de execu.rei iudi.z in rubri.C.de fid.instru.in.vj.colum. vbi ponit de ipso notario:an debeat cognoscere contrahentes,et res de quibus fit instrumentum.quod etiam tangit Joan an.vbi §.in tit.de instru.edit.super rubrica.z dicit Bald.in.l.solam.in.v. 5 colum.C.de testi.†q̄ quando testes deponunt super homicidio: ad conuincendum negligentiam syndici qui non denunciauit maleficium,non est necesse quod testes cognoscant neq3 interfectorem neq3 interfectum.satis est quod sciant vnum hominem esse occisum.alleg.gloss.singularem.ij.q.viij.versi.libellorum in.c.fin. quam gloss.etiam reputat singu.flo.in.l.ob carmen.§.fin.in fi.ff.de testibus.z ibi per illam gloss.vult quod non sit necesse testem deponentem super homicidio vel vulnere cognoscere interfectum vel vulneratum.sed sufficit quod cognoscat quod sit corpus hominis.econtra autē non est necesse quod aliqua ex partibus agnoscat testes qui producuntur:secundum Specula.in titu.de testi.§. j.versicu.item opponitur exceptio.Subdit etiam ad propositum Bald.hic in penul.colum.in princi.quod si testes adhibiti ad inuentarium sint vicini,presumitur quod cognoscant ipsum heredem.per not.in.l.j.ff.si cer.peta.Ex istis nouem.§.relatis z requisitis in text.liquet qualis debeat esse forma inuentarij:quā formam ponunt Bar.z Bal.hic:z plenius Bar.in.d.consi.maritus fecit heredem.vbi plura scribit quā hic:circa materiā inuentarij formā etiam ponit Spec.in ti.de instru.edit.§.fi.versi.nunc dicamus de inuentario heredis.vsq3 ad fi.Ange.in.l.j.§.hec stipulatio.ff.si cui plus q̄ per.l.falci. ¶ Sed licet predicta de iure requirantur:tamen de consuetudine confectione inuentarij nō seruanť tot solennitates:alias vix posset fieri inuētarium:ideo sufficit inuentarium fieri f3 cōsuetudinem notariorū in loco quo fit.ita nobiliter Bal.in prin. huius legis in vltimis verbis.quē sequitur Pau.hic.in.ij.colum. quod nota.z si essent plures heredes requirerentur plura inuentaria:nisi omnes vni cōmitterēt.vt probat tex.in verbo siue ex asse. secundum Cyn.Albe.z Sali.hic.z Joan.an.in addi.Specu.in titu.de instr.edi.§.fi.versi.in huius.in additio.incipien.sic habet: 6 ¶ Glo.in verbo creditorib9.diuiditur in tres prout tres videtur ponere opinio.questio ergo glo.est †nunquid heres qui non conficit inuentarium perdat detractionē fal.de legatis:in quo ex mēte glo.consydera tria tempora.nam de iure antiquo ffoꝝ non perdebat falcidiā.tempore autē huius legis secundum glo.z Pau. distinguitur:aut heres petijt dilationē ad faciendum inuentariū z postea non fecit:z tunc priuatur falcidia: alias secus.tu dic cōtra glo.cum qua omnes hic transeunt.qd imo tempore huius legis si heres non faciebat inuētarium perdebat fal.per tex.in.§.fin vero post q̄.j.ea.l.quē tex.ibi ita summant Bar.Pau.z Alexan. sed ibi quo ad intellectum illius tex.aliter dicam.z ita etiam tenet Pau.in.§.penu.j.ea.l.z ad hanc contrarietatem nemo aduertit. tertium tempus est secundum iura autenticorum: scilicet secundum autent.sed cum testator.j.ad.l.fal.z isto iure nouo non perditur falcidia. Adde quod eodem modo propter non factum inuentarium filius heres non perdit legitimam,gloss.Barto.z alij in aut.hoc amplius.j.de fideicom.z in.d.autenti.sed cum testator. gloss.z docto.in.c.heredes.de testa.glo.in.§.penult.j.ea.l.vbi dicā. ¶ Glo.in verbo trium mensium.licet tota cōtinuatiue procedat: tamen soluit duo diuersa contraria.Primum clarum est.Secundum autem contrarium gloss.est:quia quomodo heres debet excludi per lapsum trium mensium,cum hereditas possit adiri vsq3 ad.xxx.ann.l.licet.§.eodem.gloss.licet obscure:consyderat pro responsione tres casus.Aliquando enim heres vult adire.z ista facultas durat perpetuo.Aliquando repudiat expresse.z hic est casus clarus.Aliquando neq3 adit neq3 repudiat.sed dicit q̄ credit 7 hereditatem esse respuendam:tunc procedat hic text. †Ex qua gloss.not.Barto.iuncto text.q̄ ista verba puto hereditatem respuēdam,vel mihi non expedire,cum lapsu trium mensium,inducunt repudiationem.et male dicit Barto.et male text.probat vt expediui in.l.qui se patris.super gloss.mag.§.vnde lib.dic vt hic gloss.in verbo delatam:supplendo ad textum tenet q̄ tēpus.xxx. dierum prefixum a.l.ad inchoationem inuentarij,non incipit currere nisi post q̄ heres adiuerit.z cum ista suppletione glo.magis communiter tenent doctores hic:cum limitatione tamen Barto. nisi heres malitiose differret adire.per tex.singula.secūdum Barto.in.l.statuliberos.la.j.§.si quis heredi.ff.de statulib.adde tex.in l.si hereditas.in principio eodem titulo.mihi tamen non videntur isti text.probare qui loquuntur in actu manumittendi seruos hereditarios:qui actus non potest expediri nisi ab eo qui iam heres sit:sed in proposito nostro inuentarium potest fieri etiam ab eo qui non sit heres.tamen pro limitatione Bart.facit.l.in diem. in prin.z ibi not.Bar.ff.de condi.indebi.z ita etiam tenet Ludo. in consi.lxxxiij.incipi.Circa id qd queritur an validum sit inuentarium.zc. Jason Papie.

1 ¶ Heres cōfecto inuentario non tenetur vltra vires hereditarias:limita.vt.j.nu.2.

3 An succedens de iure pretorio tantum teneatur etiam conficere inuentarium.

Et si prefatam. Habet quatuor p̄tes fm Barto. z alios iste.§.heres qui solēniter inuentarium fecit,non tenetur vltra vires heredi.et beneficio falcidie vtitur:z potest satisfacere creditoribus et legatarijs qui primo venerint,de pecunia vel de rebus hereditarijs:seruantur tamen creditoribus prioribus contra posteriores z contra legatarios opportuna remedia:sed contra heredem vel eum qui ab eo emit non datur regressus.hoc dicit vsq3 ad.§.in computatione. ¶ In.§.precedenti imperator posuit formam inuentarij conficiēdi,in qua vt ibi dixi nouem requiruntur. In presenti.§.imperator declarat effectum inuentarij confecti.z si consyderas iste tex. enumerat quinq3 vtilitates que resultant ex confectione inuentarij.†prima vtilitas est q̄ licet de iure ffoꝝ.z.C.ante hanc.l.heres teneretur creditoribus hereditarijs insolidum vltra vires hereditarias.l.si te bonis.§.eo.l.que dotis.ff.so.matri.tamen confecto inuentario per hanc.l.non tenetur vltra vires hereditarias:sed si inuentarium non fecit nedum tenebitur creditoribus insolidum, sicut olim:imo z legatarijs insolidum:qd olim non erat.§.si vero non fecerint.in auť.de here.z fal.vnde sumitur auť.sed cum testator.j.ad.l.fal. ¶ Secūda vtilitas est:quia potest falcidiam detrahere de legatis:tamē eam etiam olim detrahebat. ¶ Tertio vtilitas est magna:quia potest heres satisfacere vnicuiq3 vel creditori vel legatario primo venięti,donec superest de bonis hereditanec alij postea veniētes possunt heredem molestare.de iure autem ffoꝝ aliud erat:q2 heres soluēs primo veniēti cui erāt anteriores creditores,fuisset heres obligatus nisi satisdationem ab illo recepisset:per.l.dolo.ff.ad.l.fal. ¶ Quarta vtilitas est:q2 heres facto inuētario pōt creditoribus inuitis tātum dare de bonis heredi. insolutū:qn̄ pecunia non est in hereditate,etiā si inueniat emptores taliū rerū:quādo illi nolūt emere nisi heres se obliget de euictione.z sic est casus specialis in quo aliud pro alio inuito creditore soluiť.contra regulam.l.ij.ff.si cer.pe.z pro hoc potes fortius inferre vnū nonum,qd forte tactū in specie nō inuenies:qd heres qui fecit inuentarium pōt creditori inuito assignare tot nomina debitorum insolutū:nec ea heres teneť exigere ita p̄bat iste tex.in verbo vel ex ipsis rebus:cum appellatione rerū cōtineantur nomina debitorū:vt declarat Bar.in.l.quintu9.la.ij.§.argēto.ff.de auro z argē.le.z in.l.j.vbi omnes.ff.de sta.ho.z ad hoc accedit solenne verbū Bal.hic in vlt.no.dū dicit q̄ inuētarium nedū excusat heredem ab obligationibus hereditarijs,ne teneať vltra vires heredi.sed etiā excusat a vexationibus facti.Accedat regula.l.qd debetur.ff.de pec. ¶ Quinta vtilitas est q2 si heres cōfecto inuētario vendidit rem hereditariam vt satisfaceret creditoribus vel legatarijs,si sint postea alij creditores habentes illam rem heredita-

a ¶ In principio inuentarij. Adde Bar.i.l.ii.in §.prius.ff.d vul.z pupil. bal.in p̄ma constitutione.C.

b ¶ Requiriť p̄sentia testiū. Adde Bal. in auť.s3 cum testator.i fi. C.ad.l.falci.

c ¶ Qd testes recognoscāt Adde Bal. in rub.C.de fide instru.

riam ſpecialiter hypothecatam,tamen nõ poſſunt agere nec contra heredem nec contra emptoꝛem:⁊ certe mirabile eſt quod inuẽtarium operetur excluſionem hypothece quam creditoꝛ ſpecialiter habebat:poteſt tamen agere contra illos creditoꝛes vel legatarios quibus ſoluta eſt pecunia.intellige tamẽ tex.ſm Barto.⁊ Pau.duobus concurrẽtibus.pꝛimo quod heres vẽdiderit illam rem non vt pꝛopꝛiam ſed vt hereditariam.ſecũdo quando vendidit pꝛo ſatiſfaciendo creditoꝛibus hereditarijs,al's ſecus:⁊ dicit Barto.hic in fi.quod pꝛobatur heredez pꝛopter hec vẽdidiſſe qñ reperitur ſatiſfactũ creditoꝛi.facit qꝺ in ſimili decidit Barto.in.l.fi.per illum text.C.de ali.pup.pꝛeſtan.⁊ in.l.fi.§.ſinaũt.C.ad macedo.¶ Ultra tex.adde.vj.vtilitatem inuentarij:qꝛ de iure ffoꝝ ſi tẽpoꝛe mortis teſtatoꝛis hereditas erat ſoluẽdo:ſ; poſtea foꝛtuito caſu puta per moꝛtem ſeruoꝛu; vel animalium hereditarioꝛum efficiatur non ſoluendo,tale periculum pertinebat ad heredẽ.l.in ratiõe la.ij.in pꝛin.⁊.§.diligenter.ff.ad leg.fal.hodie tamẽ facto inuentario periculu; moꝛtis vel alterius caſus foꝛtuiti non ſpectat ad heredẽ.ſm Bar.hic:in.ij.opp.⁊ Pau.⁊ Barto.in.d.l.in rõne.in pꝛin.⁊ latius in.§.diligenter.¶ Adde ſeptimã vtilitatẽ ⁊ mirabilem quia inuentarium non ſolum excuſat heredẽ ab obligationibus hereditarijs defuncti,ſed etiam ab obligationibus iniuſtis tam heredis q̃ defuncti cauſatis in perſona ipſius heredis tantum.glo.eſt ſing.in.l.que dotis.in glo.pe.in verbo ceteris.ff.ſo.matri.⁊ ibi no.Bal.⁊ Jmo.reputat ſingularẽ.⁊ ſequuntur Moder.ibi:⁊ Alex.hic:in fi.Tu conſydera ſuper quo verbo poſita eſt illa glo.⁊ videbis ꝙ nõ pꝛobat:⁊ ita ſemper dixi p̃ceptoꝛibus meis.

2 ¶ † Limita tamẽ id qꝺ dixi quod heres qui adit ſine inuentario hodie teneatur non ſolu; creditoꝛibus ſed etiam legatarijs vltra vires hereditarias.§.ſi vero non fecerit.in aut.de here.⁊ fal.vt pꝛocedat niſi creditoꝛes ⁊ legatarij faterentur plura bona non eſſe in hereditate,quam ipſe heres atteſtetur.ratio eſt.nam hodie quando heres non facit inuentarium:ideo tenetur omnibus etiam legatarijs inſolidũ,quia lex pꝛeſumit quod heres occultauerit res hereditarias:ſed quando iſta eſſet pꝛeſumptio iuris et de iure,cõtra eam admittitur pꝛobatio per confeſſionem partis: vt dicunt docto.per gloſſ.in aut.ſed iam neceſſe.ſ.de do.ante nup.cum concoꝛ.ergo ſi creditoꝛeſmet ⁊ legatarij fateantur plura bona nõ eſſe in hereditate,talis confeſſio facit vt heres non teneatur vltra vires hereditarias.ita ſing.Bal.in.l.filium quem habentem.in antepe.col.ſ.fami.hercíſc.quem ſimpliciter ſequitur Alexã.hic in.j.col.idem tenet Pau.in.l.in ratione.la.j.§.quod vulg.ff.ad le.fal.⁊ multum notabiliter Bart.veroñ.in cautela.xxij.⁊ ſeq.que multum facit ad huius cõfirmationẽ.¶ Scꝺo limita in herede eius qui dum viueret ceſſit bonis.ratio eſt in pꝛomptu:na; cum heres teneatur creditoꝛibus defuncti,qꝛ ſubꝛogetur defuncti loco que; repꝛeſentat.vt dixi in euidentialibus huius.l.ergo cum defunctꝰ non teneretur,qꝛ ceſſit bonis,ſimiliter nec eius heres. licet inuentarium nõ fecerit.ſm Bald.in.l.fi.C.qui bo.ce.poſ.Adde generalius idem eſſe in herede eius qui habebat pꝛiuilegium,ne teneretur vltra quam facere poſſet:iuxta.l.ſunt qui in id.ff.de re iud.ſm Ange.⁊ Jmo.in.l.j.§.hec ſtipulatio.ff.ſi cui pluſq̃.per.l.fal.ſed errant.qꝛ tale pꝛiuilegium eſt mere pſonale.⁊ non tranſit ad heredẽ.l.ſciendũ.ff.de re iudi.⁊.l.maritũ.cũ.l.ſeq.ff.ſol.mat.qꝺ vt etiã tenet Alexan.hic.¶ Tertio ſingulariter fallit in eo cui libertatis cauſa bona adijciuntur.iuxta titulum.inſti.de eo cui lib.gratia bon.adi.nam iſte licet inuentarium nõ fecerit,tamen non tenetur vltra vires heredita.nec creditoꝛibus nec legatarijs.qꝛ iura illud diſponẽtia loquũtur in herede.ſed iſte eſt anoꝛmalus ſucceſſoꝛ.vt dicit gl.ſingu.in.§.j.in verbo ſucceſſoꝛ.inſti.de eo cui lib.cauſa.ita limitat ſing.Ange.in.d.§.hec ſtipulatio.⁊ pꝛo hoc idem eſt dicendum in monaſterio cui bona monachi[a] per ingreſſu; adijciũtur.qꝛ non tenetur monaſteriu; vltra vires heredita.ſm Bal.in.l.iubemus.j.ad treb.Sed de pꝛimo dubito.⁊ puto totũ econtra:ꝙ ille cui libertatis cauſa bona adijciuntur,etiam ſi faceret inuentariũ, videt̃ ꝙ teneatur vltra vires heredi.ita videt̃ pꝛobare text.in.§.j.in verbo idonee.inſti.de eo cui lib.cauſa.ſuper quo conſydera.¶ Quarto limita quando teſtatoꝛ in teſtamento reliquiſſet alicui alimenta,vel dotem,vel rem taxandam arbitrio iudicis,iſto caſu nõ eſt differentia,an heres faciat inuentarium vel non:quia bonus vir ſemper taxabit ſm vires patrimonij.ita ſingulariter Bald.in.l.volũtatis.in.iij.colũ.j.de fideicom.ego tamen dubito:cum arbitrium boni viri debeat regulari ſm leges.⁊ leges diſponunt qꝺ quando heres non facit inuentarium,qꝛ pꝛeſumitur furto occultaſſe res heredi.ꝙ teneatur inſolidum.¶ Quinto limita nõ pꝛocedere in executoꝛibus teſtamenti qui licet non faciant inuentarium,non tamen poſſunt moleſtari vltra vires heredi.ita notat Barto.in d.aut.ſed cum teſtatoꝛ.in fi.⁊ Specu.in tit.de inſtru.edi.§.fi.verſi.quid de executoꝛe.⁊ in.§.nunc vero aliqua.ver.ſed an teneatur cũ ſeq.⁊ Jmo.in.d.§.hec ſtipulatio.in.v.⁊.viij.colũ.licet contrarium ⁊ male teneat An.ibi.¶ Sexto limita in fiſco:qui licet inuenta-

a ¶ Cui bona mõachi. Adde doc.i c.ſi in pꝛeſentia.de pba.

b ¶ Quas expenſas.adꝺ gl.in.l.pꝛiuilegia.ff.de p̃ui.cre.doct.i l.impẽſa.ff.de relig.

c ¶ Pꝛo inſinuatione teſtamẽti.adde Bar.in.l.ij.ſ.de eden.Bar.in.l.nõ ignoꝛat.C.d fru.⁊ li.exp.e p Anti.de bu.i.c.j.in.ij.col.de pba.

rium non fecerit,tamẽ non tenetur vltra vires heredi.ſm Barto.in.l.j.§.an bona.per illu; tex.ff.de iure fiſ.⁊ Bal.ſ.in pꝛin.huius legis cum concoꝛ.quas ibi dedi.dic tamen vt ibi dixi. ¶ Gloſſ.in verbo accõmodare diuiditur in tres.In pꝛima colligit vnum ex text.⁊ ad illud allegat concoꝛ.In ſcꝺa contra illud collectum opponit ⁊ ſol.In tertia opponit contra text.de directo.Scꝺa ibi:ſed argu.contra.ff.de tranſac. Tertia ibi: item contra.ſ.de heredi.actio.circa pꝛimum contrarium.quia gloſſ.non reſpondet.Reſpõde ꝙ quo ad tranſigendum ſuper alimentis veru; eſt ꝙ magis fauetur alimentis debitis ex vltima voluntate,q̃ ex contractu.ſed quantũ ad exigendum ea que ſoluerit heres,magis ſubuenit̃ creditoꝛibus tractantibus de dãno,q̃ legatarijs qui tractant de lucro.ita loquit̃ text.hic.

3 ¶ † Extra gloſ.non omitto querere:an ille qui ſuccedit de iure pꝛetoꝛio tantũ per bo.poſ.ſiue ex teſtamento,ſiue ab inteſtato,teneat̃ etiam ipſe conficere inuentarium ſm foꝛmam huius.l.⁊ ſic an iſta iura loquentia in herede de iure ciuili quo ad inuentariũ,pꝛocedãt etiam in ſucceſſoꝛe de iure pꝛetoꝛio.⁊ iſtam.q.tangit Barbatias in repe.rubꝛ.ſ.qui admi.in.xciij.col.⁊ duabus ſeq.⁊ ibi dicit hanc eſſe ſuam nouã.q.in qua arguit ad partes.poſtea per.xj.argu.concludit ꝙ ſic.ſed non curo referre qa apud me iſta queſtio parum dubitationis habet,nec video quare iſta.l.non ita pꝛocedat in ſuccedente de iure pꝛetoꝛio ſicut de iure ciuili.

Jaſon Papie.

1 ☞ Quas expenſas teneatur heres deducere,anteq̃ teneat̃ ſoluere aliquid vel creditoꝛibus vel legatarijs.⁊ nu.2.

3 Heres qui expẽdit aliquid litigando cum aliquo,qui ſe pꝛetendebat heredẽ,an deducet tales expenſas litigij.

4 Heres non poteſt deducere pꝛius qꝺ ſibi a defuncto debebat̃,ſed par erit in hoc cum alijs creditoꝛibus.

5 An per ſolum iuramentum poterit heres pꝛobare expenſas neceſſarias.

6 Reus contumax nõ debet audiri niſi ſolutis pꝛius expẽſis actoꝛi,que ſi ſunt parue ſtatur eius iuramento.

7 Statur iuramento executoꝛum teſtamentoꝛum circa expenſas per eos factas,ſi ſint parue.

8 Si actio que competebat contra defunctum cõpetebat ad duplũ an confecto inuentario ſeruabit̃ illa actio heredi ad duplum,vel an ad ſimplum.

9 Si pater vendidit fundum aduẽtitium filij,qui poſtea ſit heres patris,⁊ vẽdicet ab emptoꝛe:an emptoꝛ repellet eum exceptione.⁊ nu.10.⁊ quid in extraneo.nu.11.

12 Statutum aliquid diſponẽs,debet tamẽ intelligi ſcꝺm ius commune:etiam ſi ita intelligendo ſtatutum nihil addat iuri communi:qñ alias quis indebite damnum pateretur.⁊ nu.13.

In computatione. Expenſa funeris,⁊ teſtamenti,⁊ inuentarij,⁊ aliarum expẽſarũ neceſſariarum ante oĩa deduci d; pꝛius q̃ ſoluatur creditoꝛibus vel legatarijs.qꝺ aũt ipſimet heredi debet̃ q inuẽtarium fecerit,cõſequitur cõcurrendo cum alijs creditoꝛibꝰ.hoc.d.

1 ¶ † Nota diligenter ex hoc text.quas expẽſas[b] pꝛius deducat heres anteq̃ teneat̃ ſoluere aliquid vel creditoꝛibus vel legatarijs.pꝛius enĩ pꝛefert̃ expẽſa facta in fune.defuncti.Adde ꝙ ſicut expẽſa funeris eſt pꝛiuilegiata,vt ante oĩa deducat̃,idem eſt in expenſa facta in infirmitate defuncti.tex.eſt not.in.l.in reſtituenda.C.de peti.here.quẽ ad hoc ibi not.Bal.vbi ponit etiam quãdo mercatoꝛ infirmatur in hoſpitio.⁊ hoſpes facit expenſam in infirmitate ⁊ quãdo ſunt plures ſocij ſcholares.Adde ſimilẽ text.de expenſa infirmitatis in.l.legatum.C.de reli.⁊ ſum.fun. ¶ Scꝺo poteſt heres ante omnia deducere expenſam quam fecit pꝛo inſinuatione teſtamẽti.[c] ⁊ per hoc decidit Bar.illud qꝺ dicit ſe pluries vidiſſe in facto:quando heres fecit expenſam in recolligendo teſtamẽto a notario,ꝙ ſi hereditas non ſit ſoluendo,tenentur legatarij contribuere pꝛo parte:per hunc tex.⁊ ſequuntur omnes hic.⁊ iſtã deci.refert ⁊ ſequitur Panoꝛ.in conſi.cvij.inci.Heres qui recollegit teſtamentum.in.j.volu.¶ Tertio poteſt heres deducere quaſcunq; neceſſarias expenſas factas in hereditate.

2 † Et per hoc infert Barto.ꝙ ſi heres in vendendis rebus hereditarijs aliquid ſoluit pꝛoxenetis vel ſimilibus ante omnia repetit.⁊ ita etiam dicit Barto.in.l.vbi pure.§.fi.ff.ad treb.⁊ in.l.quãtitas patrimonij.ff.ad legem falc.per illum textum.

3 † Sed pulchꝛum dubium eſt quid ſi heres expendit litigando cum alio qui eque ſe heredem pꝛetendebat,an tales expẽſas huius litigij ante omnia deducet: Bal.hic determinat ꝙ non.qꝛ talẽ expenſam facit ſua cauſa pꝛincipaliter.Sed dic melius qꝺ ſi hereditas non eſſet ſoluẽdo, quod iſtam expẽſam ante oĩa deduceret,ſicut deducit expenſam quam fecit in confectione inuentarij.⁊ tamen eius vtilitas pꝛincipaliter ſpectat heredi.ſicut p̃latꝰ qñ litigat de beneficio,l; pꝛincipaliter litiget ſua cauſa:tamen expenſas facit de redditibus beneficij.c.vt pꝛeterite.cum ibi not.de electio.ſm Ange.Paul.et Alexan.hic.

4 ¶ † Secundo not.ex ſecunda parte text.in verſi.ſi vero et ipſe quod licet

qd lz heres q inuentariū fecit possit ante oīa deducere que dicta sunt,tñ non prius deducit illud qd sibi debebatur a defuncto:sed par est in hoc cū alijs creditoribus.ratio ptz quia inuentariū cōstituit heredem in eo gradu,z statu acsi hereditatē nō adiuisset.hinc pulchre dicit Bal.hic in prima oppo.z in.l.debitori.circa principiū.C.de pactis.qd confectio inuentarij facit censeri hereditatem iacētē.sed si heres non fuisset heres,in credito suo non habuisset prerogatiuā:ergo nec hoc casu habebit.¶Glo.in verbo approbauerit.multū signa quā multū no.Bar.d.Rap.dicit qd est pulcherrima z singu.nā gl.vult q heres per suum solū iuramentuz probet expensas necessarias.Sed Cy.hic in prima questione reprobat gl.q2 due prime leges gl.nil probāt de iuramento.lex autem si.C.de fide instru.bene loquitur de iuramēto.sed ibi est casus specialis valde diuersus a presenti proposito:ideo concludit Cy. qd expense debent pbari per instrumenta vel testes.solū aūt iuramentū heredis non sufficeret.Sed pro gloss.facit.l.j.C.de iure do.impe.versi.finaūt tpe statuto.ibi quoz quātitatem creditor de suo iuramento manifestare.Ad idem facit qd pulchre per hāc glo.decidit Bal.in.l.in familie.in fi.col.ff.fami.hercis.z sequitur Lud.ro.in.l.in illa.la.ij.in.xij.col.ff.de verbo.obliga.per.d.l.vnicā.§.finaūt tempore.vbi decidunt.pone sunt plures socij vnius rei dāt licentiam vni qd illam rem vendat,oritur postea questio:q2 socij dicunt q talem rem vendidit plus:decidūt q cessantib' alijs pbationib' z cōiecturis in dubio stabit iuramento socij qui vēdidit.qd bene no.Breuiter intellige cōclusionez gl.pcedere cōcurrentibus duabus limitationibus.Primo quādo tales expense sunt parue habito respectu ad hereditatē.tunc bene tales expēse solo iuramento pbant.ratio q2 non debet heres de omni parua expēsa semper facere fieri instrumenta.Confirmo per id qd volunt doc.in.l.sancimus.§.de iudi.ibi eīn dicit tex.†q reus contumax non dz audiri nisi prius soluat expēsas actori.qualiter probabit actor tales expensas.dicūt doc.qd si expēse sunt parue stat ei' iuramēto.†Similiter dicit Cy.in.l.id qd pauperibus.§.de epi.z cle.in executorib' testamentorum,qui dicūt se expensas fecisse:nā si sunt parue pbātur per solū iuramentū executorū.l.si qs pro redēptiōe.ver.pe.C.de dona.Scdo intellige conclusionē glo.pcedere qn tales expense sunt rationabiles:quas qlibet paterfa.verisilr fecisset.alias nedū non probantur per solum iuramētum:imo si pbarent p testes vel instra,non deberent.fz Bar.in.l.que sub conditione.per illū text.ff.de condi.z demō.quē simplr sequit Pau.hic.¶Glo.in verbo confundantur.fm Bart.z alios reputatur difficilis:z dicit Ful. qd adeo difficilis est qd vix tradi pōt.z difficultas stat in tribus z quatuor partib' principalib':z ista glo.format simul duo contraria:postea format quatuor.q.z sic diuide eam in.v. In prima remouet duo contraria,lz gl.videat tñ vnū formare.In scda ibi,sed quid si defunct'.format vnā questionē,z decidit.In tertia ibi:itez quid si defunctus vbi est difficultas format aliam.q.z incipit pone re sol.sed anteq perficiat so.intermiscet aliaz.q.que est quarta postea prosequitur precedentem solu.quam inchoauit:ideo legaz totā simul.In quarta ibi,itē qd si est extraneus.gl.vt dixi format tertiam questionē.In quinta ibi sed quid si statutū format quartam.q.legā glo.per partes.Redeo ad primā in qua gloss.format duo cōtraria vt dixi.Primū contrariū est dicit tex.quod si heredi debebat a defuncto.z inuētariū fecit,actiones sue nō confundent. contra istud videt impossibile:q2 isto modo heres reperiret debitor z creditor.creditor pter antiquam actionē suam:debitor q2 est heres defuncti:qd videt impossibile:q2 actio z passio non possunt simul cōcurrere in eodē subiecto.hinc est qd si creditor sit heres debitoris sui,actio confundit z tollit:ne idē sit debitor z creditor.l.viam'.ff.de fideiusso.l.creditori.§.de pac.hoc ɔtrarium voluit soluere in glos.in illis verbis nō cōfundant,quātū ad effectū: quasi dicat q verū est q actio heredis ipso iure confundit per dictam rationē:tamē durat in effectu.Sed melius potuit respondere glo.q cōtrarium pcederet nisi heres fecisset inuentariū: q2 inuentariū facit heredē cēseri in eo statu in quo esset si hereditatem nō adiuisset.z sic facit censeri hereditatē iacētē.vt dixi in tex.ideo actiones sue nō cōfundunt:etiā ipso iure:iuxta glo.in.l.debitori.vbi docto.§.de pac.Scdm cōtrariū gloss.est ibi.nisi sint tales que morte pereāt.vbi per viā fallētie gl.soluit aliud cōtrariū.nam qd dixit tex.actiones que cōpetebāt heredi contra defunctuz non cōfundi si cum inuētario adiuerit:glo.intelligit,z bene,vt sit verum nisi sint actiones que oriūtur ex delictis:vt actio iniuriarum vel furti.ille enim morte extinguuntur:nisi sit lis cōtestata cum defuncto.l.j.ff.de priua.delic.z.l.vnica.C.ne ex delic defunc.in illis inuētarium nil prodest heredi.ratio q2 etiā si non fuisset heres,tales actiones omnino fuissent extincte per mortē.¶Sum in secunda parte glo.ibi:sed qd si defunctus.vbi ad declarationez tex.querit glo.†Pone qd actio que cōpetebat cōtra defunctū competebat ad duplum:an confecto inuentario conseruabitur illa actio heredi ad duplū vel ad simplum:z glo.tenet qd ad duplum.z sequitur Cy.hic:in.j.q.pro qua facit ratio quam toties adduxi:q2 cū inuentarium conseruet heredē in gradu in quo erat ante aditaz hereditatem,ante actio competebat sibi ad duplū,ergo z facto inuentario debet cōpetere ad duplū.Bar.hic:z in.l.cū emptor.vbi Imo.ff.ad.l.fal.tenet cōtrariū,q2 ratio quā dixi qd inuentarium conseruet heredē in primo gradu,verū est quo ad hoc vt nō patiat damnum:sed non quo ad hoc vt etiam lucrū cōsequatur.q2 lex noluit sibi lucrum conseruare:sed lucrū esset habere duplū.satis ergo est qd facto inuentario conseruetur actio ad simplū:z hoc pbat text.in.d.l.cū emptor.allegata in gl.nam iure ffoz heres quo ad legata,idem cōsequebat qd hodie cōsequitur in creditoribus facto inuentario:z tamē tex.in.d.l.cum emptor.dicit q actio que competisset heredi ad duplum respectu legatarioū,non cōpēsatur nisi pro simplo:z fm hoc habes singu.notare fm Fulg.q nulla actio que competat ad penam meram,conseruatur heredi facto inuētario:q2 mera pena lucrū est.Breuiter intellige conclusionē Bart. vt sit vera sane quando euictio non erat sequuta ante aditam hereditatem:sed si prius fuisset facta euictio,z sic pena dupli fuisset actualiter quesita heredi anteq adiret hereditatē,tunc facto inuētario reseruaretur sibi tota actio ad duplum.probo per rationem Bart.nam inuētarium debet seruare heredem a damno:licet nō debeat afferre lucrum.Sed qñ lucrū est quesitū et radicatum perdere tale lucrum est pati dānū.glo.est in.l.j.§.si qs.pter inundationē.super verbo in integrū restitutionē.ff.de iti.actuqz priua.et gl.in.l.si cū dotē.§.eo aūt tpe.glo.j.ff.sol.ma.cū multis cōcor.hinc vidim' qd sicut iuris error' excusat in damnis.l.regula.z.l.error.ff.de iur.z fac.igno.ita etiam excusat in lucro iam radicato.q2 tūc cēset tractari de dāno.glo.est in.l.que fideicommissum.ff.de lega.ij.z ita in terminis nostris limitant Bal.Salice.z oēs Moder.hic.Ange.z Moder.in.d.l.cum emptor.z ista est veritas.¶Sum in tertia parte gloss.ibi.item quid si defunctus.que est difficilis et obscura:z Bar.etiam confuse loquitur:adeo qd dicit Fulgo.hic qd alta ingenia etiam doctorū deficiunt in intellectu huius glo.z istam partem legam simul omissa.q.quaz gl.intermiscet,z prosequar ponendo totam distinctionem glo.pro cuius introductione formo.q.glo.†pone filius habebat aduentitia,puta hereditatem matris premortue:in quibus bonis erat fundus:pone pater vendidit talem fundum:clarum est q venditio vz:q2 res aliena vendi pōt.sed non potuit transferre dñium.ideo mortuo patre filius potest vendicare talē fundum ab emptore.l.cum a matre.§.de rei vēdica.Istud procedit si filius non esset heres patris.Pone ergo qd iste filius sit heres patris:z vendicet ab emptore talem fundum quē pater sibi vendidit:an emptor repellet filium exceptione.z videtur q sic.q2 cū filius sit heres patris qui vendidit,certe si alius tertius vēdicaret hunc fundum ab emptore,filius tanq heres patris teneretur emptori de euictione.sed regula est q quem de euictione tenet actio eundē agentē repellit exceptio.l.vendicantē.ff.de euic.Item alia regula est qd ex qua persona quis lucruz sentit,eius factum impugnare non pōt.vt in regula ex qua psona.ff.de reg.iur.fz iste filius cū sit heres patris sentit lucrū.s.hereditatem:ergo patris factū impugnare nō pōt:z sic venditionē patris.ista duo valde faciūt cōtra filiū.Pro filio aūt q possit vēdicare suum fundum quē pater vēdidit,licet sit heres patris:stringit q2 inuentariū cōstituit heredē in gradu i quo esset si heres nō esset,quo ad dānū euitādū:si ita est certe si fili' nō adiuisset hereditatem patris posset libere fundū vēdicare.d.l.cū a matre.ergo ita poterit nunc facto inuentario,dato qd sit heres patris:ista sunt que reddunt hanc.q.ambiguā:glo.multū cōfuse respōdet:sed vt eam clare habeas ɔsydera qd gl.faciat duos casus principales:aut hereditas est soluēdo:z hic est difficultas.z super hoc glos.laborat:aut non est soluendo:z hoc gloss.clare expedit.†Propria ergo materia est quādo hereditas est soluendo.z in hoc gl.facit tres casus.Prim' est qñ hereditas est soluendo,z filius fecit inuentariuz,z nihil habet ex testamēto patris vltra legitimā suā:z istis tribus concurrētibus tenet glo.qd iste filius heres patris potest vēdicare totum fundum:nec aliqua obstabit exceptio.fundamentum glo.est:q2 ex quo filius nil habet ex testamēto patris preter legitimā suā:certe legitimā debet habere deducto omni onere.cum omne grauamē de legitima ipso iure reijciatur.l.qm in prioribus.§.de inoffi.testa.ergo propter solā legitimā nō impediretur vendicare funduz suū:q2 si impediretur,haberet legitimā cū onere:qd esse nō pz.hinc dubitauit gl.immiscēdo questionē,qd si esset extrane' q esset institutus in quarta tm debita iure institutionis,in qua pōt grauari:sed illā.q.de per se reseruo.Breuiter determinatio glo.in isto primo casu est euidēter falsa.z cōtrariū tz glo.in.d.l.cū a matre.quaz oēs sequunt.eo q2 fundamentū glo.est falsum.nā dum dicit gl.q filius debet habere legitimā sine onere:intelligit sine onere.ɔditionuz vel dilationū,quas testator in testamēto apposuit.sed alia onera diminuūt legitimā.ptz:q2 legitima intelligit deducto ere alieno z impēsa funeris.l.papinian'.§.quoniā autē quarta.ff.de inof.te

a ¶Soluz iuramētū probet.adō barto.z bald.in aut.ɔtra q. C.de nō nu. pe.Glo.in.l. qm.in fi.ff.d vsufru.

b ¶Juris error. Adde Pau.de ca. consi.cxlvij. inci.sup primo quesito.

sta.cum si.ergo quatenus habet in legitima,repelletur a vendicã-do.qd etiã ostendit euidẽtius:q2 legitima dr lucrũ:vt est glos.ap-probata in.l.iij.§.de iur.z fac.igno.cũ alijs que ibi allegaui: ergo cum filius sentiat lucrũ ex ꝑsona patris,q2 legitimã hz:ergo ꝯtra factũ patris.z sic contra venditionẽ factã a patre venire nõ põt:z sic in isto primo casu decisio glo.est falsa.tñ glo.saluat Iac.de bel. vno casu qñ pater vẽdidisset fundum filij pacto apposito ꝙ nole-bat teneri de euictione.isto casu filius posset vẽdicare,q2 tunc cessa-ret ratio ꝓdicta:q2 nõ veniret cõtra factũ patris a quo lucrũ sen-tit.z cũ ista saluatiõe trãsit Bar.hic.qui habet corrupt⁹:z sequũ-tur Ang.z Pau.hic.z Pe.de anch. z Imo.in.c.j.de testa.sz ista limitatio falsa est ꝑ tex.clarũ in.d.l.cũ a matre.in ver.sciẽte.naz ibi emptor sciebat fundũ esse filij ,quo casu pater venditor non tene-tur emptori sciẽti de euictione.l.si fundũ sciens.C.de euic.z ita põ-derat Bal.in.d.l.cum a matre in.iij.col.z Ful.hic aliã:saluationẽ Barto.omitto q2 non facit ad propositum z est falsa ex predictis, ¶ Secundus casus glo.est qñ hereditas est soluendo:z filius in testamẽto patris habuit solaz legitimã:vt in casu precedẽti:sz nõ fecit inuentariũ.tũc lz Bar.dicat ꝙ glos.dupliciter habeat:et po-nat ipse distinctionem:tu sine dubio tene indistincte ꝙ isto casu fi-lius vẽdicans fundũ repellat:q2 si in precedenti casu in quo fece-rat inuentariũ repellit,quatenus est in legitima:q2 legitima dicit lucrum:multo magis debet repelli qñ inuẽtariũ nõ fecit. ¶ Ter-tius casus est qñ filius habet ex testamẽto patris vltra legitimaz suam.z in hoc differt a duobus precedẽtibus,in quibus solã legi-timam habebat.z in hoc casu aduerte:q2 glos.vult facere differen-tiam an fecerit inuentariũ an nõ:q2 primo casu in tantuz repellit ꝙtum est in hereditate habito respectu ad valorem rei vel quanti-tatem. In scdo casu indistincte repellit in totũ qd an sit verũ statiz patebit.z ex istis habes expeditũ totũ primũ casum gloss. ¶ Se-cundus casus principalis glo.est qñ hereditas non est soluendo. z in hoc clarũ est ꝙ si inuentariũ nõ fecit,repellit in totũ. Habes re-latam intentionem glo.prout iacet:verũ vt cõfusionẽ gl.extrices. ¶ Consydera quatuor casus fz Bal.z Pau.hic in.q.qñ pater vẽ-didit fundum filij.z si quidem filius mortuo patre non vult heres patris esse. Iste primus casus est indubitatus,qd fundum suum potest vẽdicare.d.l.cum a matre. ¶ Scds casus est quando filius fuit institut⁹ a patre in certa re dato coherede vniuersali:z tũc li-cet filius acceptet illã institutionez particularẽ,põt proculdubio fundum vẽdicare:q2 actio de euictione si res euinceretur a tertio daretur emptori contra heredem vniuersalem,nõ cõtra filiũ qui cuz sit institutus in re certa,habetur loco legatarij.l.quoties.§.de hered.insti.z dato qd filius sentiat lucrũ ex persona patris, quod tamen debet posse venire contra factũ patris:qd illa regula pro-cedit quãdo sentit lucrũ titulo vniuersali,non particulari:z licet hoc videatur restringere illã regulã:tamen oportet ita dicere: q2 alias legatũ semper intelligeret factũ animo cõpensandi. ¶ Ter-tius casus est quãdo filius fuit heres vniuersalis,z hereditas est soluendo,z inuentariũ fecit,vel habuit legitimã titulo vniuersa-li.z isto casu quicquid gl.teneat,tene qd non obstante inuentario eatenus repellit quatenus ꝯsequit ex testamẽto patris. ¶ Quar-tus casus est qñ hereditas nõ est soluendo:z tunc distingue vt in casu vltimo huius glo.que bene loquit. ¶ Sum in quarta parte glo.ibi item quid si est extraneus.in qua querit glo.q2 precedens questio loquit in filio,quid in extraneo cuius rem testator prius

a ¶ Nã credi-tor. Adde Bar.in.l.de cẽ.ff.de ver-bo.ob.bart. in.l.fin.ff.si cer.pe.bart. in.l.marcel-lus.circa fi. ff.de fideius.

11 vendiderat,z postea eum heredem instituit.† An si iste extraneus adiuerit hereditatem,z postea velit vẽdicare fundum, repellitur exceptione.z glo.cõcludit qd quicquid dictũ sit in.q.preceden. in hac semper repelletur.q2 extraneus in sua institutione põt graua-ri licet non filius in legitima.z licet glo.alleget tex.pro contrario, concordat scdm omnes.breuiter dic quod ista differentia glos.in-ter filium z extraneum nõ est bona:cũ etiã grauamen debiti absor-beat legitimã filij,sicut institutionẽ extranei.z.l.si debitor.ff.ad.l. fal.alle.in gl.ꝓcedit qñ testator exꝓssisset istud onus in institutio-ne extranei:q2 si dum eum instituit:expressit ꝙ eum instituit cum hoc,ne fundũ vẽditũ vẽdicaret.breuiter quicqd teneat Bar.tene ꝙ indistincte iste extrane⁹ repellet quaten⁹ consequit aliqd lucri

12 ex institutione. ¶ † In vltima parte glo.ibi sz quid si statutũ.not. perpetuo istã partẽ glo.quã Bar.summe exclamat ex qua habes ꝙ statutũ aliqd simpliciter disponens debet tamen intelligi scdm ius ꝯmune,etiã si ita intelligẽdo statutuz nil addat iuri cõi:z hoc qñ alias quis indebite dãnũ pateret.nã in.q.gloss.statutũ nihil vr̃ addere iuri cõi.q2 etiã de iure cõi nemo põt venire cõtra instr̃m a se factũ,nec heres eius:z tñ istud de herede in statuto limitat fm ius cõe:nisi inuentariũ fecerit:ratio q2 heres indebite pateretur damnũ,z priuaret re sua.z ideo dicit Bar.practiceri ꝙ executio instrumẽtorũ nõ põt fieri cõtra heredẽ q inuentariũ fecerit.et cum ista gl.trãseũt Bar.z aliĩ cõiter hic:excepto Cy.z Ray.z Bal.in l.cũ a matre.C.de rei vẽ. Pe.de ancha.z Imol.in.c.j.de testa, z ha-bent cano.bonũ tex.in.c.cũ dilectus.in.c.ad audientiã.z vtrobiqz do.Anto.z Imo.de cle.non resi.z tex.z in.c.ex parte.lo vltimo.vbi etiã doc.no.de verb.si.z ex hoc habes magnã limitationem ad re-gulã que hz ꝙ statuta semper debẽt intelligi vt addãt iuri cõi:ne alias sint frustratoria:vt dicit Bal.in.l.ij.ff.de vsucap.z in.l.iiij.§. pretor ait.ff.de dam.infe.nam illa regula ꝓcedit:nisi ita intelligen-do quis indebite damnum pateret.potius enĩ debemus tenere ꝙ statutũ nil addat iuri cõmuni,ꝙ̃ ꝙ faciam⁹ interpretationẽ: qua mediante qs indebite dãnum patiat:z ex ista limitatione bñ infer-tur,ꝙ si sit statutum ꝙ victus victori condemnet in expẽsis:istud etiam est de iure cõmuni:nunqd vt statutũ aliqd addat iuri com-muni,intelligetur etiam si vict⁹ habuit iustã causam litigãdi:cer-te nõ:q2 ita intelligẽdo qs indebite dãnũ pateret.vt hac glos.z ita tenet Bal.in.l.terminato.in fi.co.C.de fru.z li.expẽ.z in.l.eos.la.j. §.cautiõe.j.de app.z ista vera licet in hoc vltimo cõtrariũ teneat Ange in aut.de exhi.re.in prin.z in.l.non solũ.de rei vendi. Vide etiã ad regulam huius glo.que dixi in.l.j.in prin.ff.de offi.eius. in statuto Florentino qui disponit ꝙ nõ existẽtib⁹ masculis femine

13 succedãt. ¶ † Scdo ex hac glo.no.ampliationẽ regule que habet ꝙ statuta recipiunt interpretationẽ a iure cõi.l.ij.cũ si.C.de noxa. illa regula ampliat vt ꝓcedat etiã si intelligendo statutũ fm ius cõmune,nil vltra operaret.si enĩ ita intelligi debet poti⁹ ꝙ̃ ꝙ quis indebite dãnum patiat:vt hac glo.summe no.ad hoc:istud tñ vl-timũ ꝙ statuta debeant intelligi fm ius cõmune. limitat Paul. z Alex.hic dupliciter:sed q2 alias tetigi z reprobaui precipue in.l. omnes populi.ff.de iust.z iu.ideo hic nõ refero. Iason Papie.

1. ☞ Negatiua qualiter probetur.
2. Iuramentum dicitur legitima probatio.
3. Si heres occultat rem hereditariam punitur ad duplum.
4. Heres debet in inuentario ponere omnes res hereditarias.
5. Heres intra tempus trium mensiũ ad cõficiendũ inuentariũ non potest conueniri a creditoribus nec a legatarijs.
6. Ista exceptio heredis,ego sum intra tempus conficiendi inuenta-rium,impedit litis contesta.
7. Donec heres conficit inuentarium prescriptio cõtra creditores et legatarios dormit.

Licentia. Creditores z legatarij possunt ꝓbare maio-rem esse substantiaz ꝙ̃ sit in inuẽtario posita: ad qd ꝓbandũ etiã de domo heredis ꝓbatio sumit.Et si heres do-lo fecerit,duplũ refundit z intra tp̃s conficiendi inuentariuz non põt heres cõueniri a creditorib⁹ vel legatarijs:sed interim cõtra

1 eos non currit,tp̃s.hoc dicit vsqz ad.§.sin vero postq̃. ¶ † No.fm Bar.hic esse casum pro eo qd tenet glo.mirabilis quam Barto. millies allegat in.l.cũ de lege.ff.de proba.vbi glo.ponit mirabilez modum probandi negatiuam.pone qd volo probare facultates defuncti non esse soluẽdo:qualiter probabo hanc negatiuã. gloss. tradit modũ qui est facilis z expeditus:hoc modo:dico tot bona esse in hereditate z nõ plura:qui vult dicere cõtrariũ,probet:sicut hic heres ostẽdit inuentariũ de bonis defuncti.z si creditores vel legatarij volunt dicere plura bona esse in hereditate,sufficit dice-re heredi dico qd non sunt plura:qui vult dicere plura,probet. et ita transeunt Bal. Ang. Sali.z Moder.hic. Bal.z Sali.in.d.l. cum de lege.z Ang.z Imo.in.l.cum ex causa.ff.de re iudi. Paul. in.l.maritus dotem.ff.solu.matri. Lud.in cõsi.cclxxvj.incip. Vi-sis dubijs propositi thematis.in fi. Alex.in consi.xij. incip. Viso puncto.in fi.z in ꝯs.lxxj.in.iij.vol.incip. Cõsyderatis his q̃ narran-tur in themate.in fin.colum. Fran.de are.in consilio.cx.incipien. Procedẽdo breuiter. Similẽ modũ probandi tradit Barto. in.l. is põt.in pe.col.in ver.v.dicit glo.ff.de acqui.here.licet ibi Bart. corrupte alleget gl.in.l.cum probatio.z debet alleg.in.l.cum de lege.si volo probare quẽ non fecisse testamentũ,sufficit ꝙ dicã ta-lis nullũ fecit testamentũ:qui vult dicere cõtrariũ,probet. Similẽ modũ ponit Barto.in.l.si constante in princ.in.j.q.ꝑ2 .me partis prinici.ff.sol.ma.ad ꝓbandum facultates mariti non sufficere ad exactionẽ dotis. Similẽ modũ tradit etiã Bar. in.l.conficiuntur. §.codicilli.in fi.ff.de iure codi.ad probandũ tẽpore ꝯditi testamẽ-ti plures testes nõ fuisse repertos in villa. Similem moduz tradit idem Bar.in rub.ff.de ope.no.nun.in fi.col.ver.sed quero. an illa particula.ad probandũ qd statutũ nõ est plus. Similẽ ponit idem

a Bar.in.l.decẽ in prin.ff.de verb.obl.nam creditor nõ põt habere regressum contra fideiussorem,nisi prius excusso principali,qui sit repertus non soluendo:aut.presente.C.de fideiusso.quomodo pro-babit creditor quod principalis non sit soluendo:dicit Barto.qd modo supradicto.z in simili Ange.z Imol.in.l. mutuum.§.j.ff.de acqui.heredi.si volo probare hanc negatiuam nullos creditores esse in hereditate:z ego in contingentia facti vsus sum ista practi-ca:z obtinui , ad probandum quod defunctus erat aliquis nul-lis relictis filijs . verum quia regula est ꝙ ad hoc vt aliqua dicatur sufficiens probatio,ꝙ debet necessario concludere.l.non hoc.vbi dixi supra vnde legitimi.et ista necessario non conclu-dit.vt patet ad sensum.et propter hoc Imol.et Ludo.in dicta.l. si constante.

si constante.in prin.et Paul.in.l.mevia.§.fi.ff.so.matri.reprobant istum modũ probandi.et conant respondere ad.d.l.cum de lege. Ego omissa disputatione dico q̃ ista doctrina est vera, quando presumptio cõcurrit cũ isto sic asserẽte: vt ꝓprie contingit in hoc tex.ex quo em̃ heres fecit fieri solẽniter inuẽtariũ, est presumptio pro eo q̃ plura bona nõ sint in hereditate, et tũc sufficit ꝓbatio p modum predictum:et ad hoc facit.l.si is qui.ff.de testa.alias non puto q̃ illa esset sufficiens probatio negatiue.et ita in effectu concludunt Imo.et Moder.in.d.l.si cõstante.in princ.et fm̃ hanc limitationem.puto aliquas ex decisionibus supra relatis esse veras.aliquas nõ.❡ †Scdo diligenter no.ex tex.ibi legitimis modis iuncto text.ibi vel per sacrm̃.hic esse tex.expressum q̃ iuramẽtum dicitur legitima probatio.lz ↄtrariũ teneat glos.in.l.cum de indebito.in prin.in verbo legitimis.ff.de proba.et est similis glos. in.§.sed furti.in verbo duplicantur.insti.de act.et in.c.at si clerici. in princip.in verbo legitima probatione.de iudi.Ad hoc facit gloss.magistra.in.l.proprietatis.in verbo legitimis.C.de proba. que enumerat que dicantur legitime probationes:et istam non enumerat.In contrarium est text.hic:et in.c.ij.vbi do.Franc.de are.in.ij.notabili.no.de ꝓba.et gloss.in.c.statutũ.§.cũ vero.in ver. per propriũ iuramẽtũ.de rescrip.in.vj.et Lud.in.l.admonendi.ff. de iureiu.tñ tenere hoc vltimũ vr̃ difficile:et sic iuramentũ non est ꝓprie probatio:sed releuatio ab onere probandi.l.non erit.§.dato.ff.de iureiu.si ergo iuramentũ nõ est ꝓprie species ꝓba.q̃tominus dicitur legitima probatio.cogita.❡ Tertio no.ex text.q̃ si heres occultat rem hereditariã punit ad dupliũ.addit Barto.q̃ etiã talia occultãs ꝑdit falcidiã et trebellianicã:et ita dicit se consuluisse.prout etiã tenet Bar.in.l.beneficio.p illũ text.ff.ad.l.fal. et in.l.rescriptũ.p illũ text.ff.de his q.vt indi.et sequunt oẽs hic:et Fulg.reputat in no.q: frequẽtissime occurrit.❡ †Quarto not.q̃ heres dz in inuẽtario ponere oẽs res heredita.et ꝓbat iste tex.not. q̃ etiam si heres dolose omitteret ponere in inuentario vnamvel plures res, q̃ tñ valeret inuentariũ:q: punitur ad duplũ illius rei quã omisit.ergo inuẽtariũ vz.ergo nõ tenet creditorib' insolidum:prout teneret si inuẽtariũ nõ valeret:ita Cyn.et Mod.et refert Salic.q̃ als fuit magna q̃ de hoc Bononie.et q̃ ita iudicatum ipse:et hoc cõiter tenet, vt pz ex cõco.Alex.hic.lz Bal.teneat cõtrariũ.et male vt hic p eũ.❡ †Quinto not.in ver.donec.q̃ heres intra tps triũ mẽsiũ ad cõficiendũ inuẽtariũ nõ põt cõueniri a creditorib',nec a legatario.q̃ limita dupliciter:vt per Pau.et Alex.hic.❡ †Sexto no.in verbo vel ad iudiciũ.q̃ ista exceptio heredis ego sum intra tps ↄficiẽdi inuentariũ, impedit lit.conte. fm̃ Bart.et alios hic:qui p hoc dicit q̃ practicat q̃ executio instrumentorũ ex forma statuti non põt fieri cõtra heredẽ donec est intra tps cõficiẽdi inuẽtariũ.quod etiã tenet Bald.in.§.et si pfatam.§.ead.l.❡ †Septimo not.in ver.si casum in quo prescriptio dormit' de iure ciuili.nã donec heres ↄficit inuẽtariũ, prescriptio cõtra creditores et legatarios dormit.et ideo Bartol.in.l.natura liter.in pe.col.ff.de vsuca.nõ fuit recordatus de hoc text.dum dicit q̃ nõ est nisi vnus casus de iure ciuili in quo dormit prescriptio.s.in pupillo.sed hic est alius casus.Jason Papie.

1 ❡ De iure.C.heres nõ cõficiẽs inuẽtariũ an perdat falcidiam.
2 Sufficit q̃ heres ĩchoet et ꝑficiat inuẽtariũ.ĩ.xl.dies post.xxx.ꝑmos.
3 Beneficium abstinẽdi q̃ originaliter fuit cõcessum de iure pretorio,indulgetur etiam de iure ciuili.

Si vero postquam.

Qui inuentariuz solenniter non fecit tenetur creditoribus insolidum,et falci.perdit.Item perdit omnia priuilegia tradita.in.§.et si prefatam.§.eadem.l.et heres qui non vult vti beneficio inuentarij:sed adire et habere tempus ad deliberandum,consequitur a principe annum:et ab alijs iudicibus nouem menses:que dilatio non potest nisi semel indulgeri.h.d. vsqz ad.§.fi.❡ In text.ibi:nec legis nostre beneficio perfruantur † Bartol.in summario Ange.Paul.et Alexan.hic intelligunt q̃ iste text.loquitur de beneficio.l.falci.et sic illa verba.l.nostre.intelliguntur.l.legis falcid.et sic volunt q̃ isto iure.C.heres non faciens inuentarium perderet falcidiam.contrarium tenet gloss.in §.i.in verb.creditoribus.et ibi Bartol.met.Paul.et Alexan.tenent contrarium eius q̃ hic:et ad hanc contrarietatem nemo aduertit.Ego non puto q̃ sensus Bartol.Angel.et Moder.ad istum tex.sit bonus,dum intelligunt.l.nostre.f.falcidie:est inept' sensus:sed intelligi debet beneficio.l.nostre.f.presentis legis.naz imperator in.§.et si prefataz.§.ea.l.posuit quinqz beneficia q̃ ↄsequtur heres ex confectione inuentarij:nũc dicit q̃ si heres adit non facto inuentario,q̃ nõ gaudet beneficio legis nostre:intelligo presentis legis,tamen quia inter alia beneficia posita in illo.§.et si prefatam,vnum est q̃ heres qui facit inuentarium vtitur beneficio.l.falcidie:credo etiam q̃ iste text.voluerit dicere q̃ si non facit inuentarium perdit beneficia huius.l.inter que est beneficium
2 l.falcidie.❡ †Secundo no.ex tex.ibi ad inuentarij confectionem. q̃ si heres non inchoauerit inuentariũ intra.xxx.dies,dummodo, inchoet et perficiat intra alios.lx.q̃ sufficit fm̃ Bartol.et doctores hic.q: leuis solẽnitatis esset prius inchoare:et postea perficere:
3 licet aliqui in hoc teneant contra.vt hic per Alexan.❡ †Tertio not.ex ver.et hec quidem.ibi ex presentis legis autoritate.hic probari q̃ beneficium abstinendi q̃ originaliter fuit concessum de iure pretorio,indulgetur etiam de iure ciuili:per hunc text.et dicit Bald.in.l.si paterna.C.de reb.his que in frau.credi.q̃ ipse solus ad hoc ponderat hunc text.et simpliciter sequitur Alex.hic.Sed caue q̃ iste tex.non probat si ista verba referantur ad illud adire hereditatem.de q uo tetigi in.l.qui se patris.§.vnde lib.❡ Glos. in verbo sepius.diuiditur in tres.In prima allegat concordan.ad textum.In secunda opponit et non soluit.responde quod ideo ibi sepe prestatur deliberatio.quia sic testator disposuit.In tertia gl. opponit et dupliciter soluit.tene secundam solutio.que clara est. Jason Papie.

1 ❡ Heres qui petit tempus ad deliberandum,et tamen facit inuentarium,non ob.q̃ inuentarium fecerit nihilominus tenetur creditoribus insolidum:sed detrahit falci.
2 Heres qui petito tempore ad deliberandum postea adiuit sine inuentario,non solum tenetur creditoribus insolidum:sed etiam perdit falcidiam.
3 Per confectionẽ inuentarij quis non dicitur adire hereditatem.
4 Heres qui petijt tempus ad deliberandum debet interim habere res here.penes se.
5 Miles an si non cõfecit inuentariũ teneat vltra vires heredita.
6 Bonum est argu.a milite seculari ad militem celestis militie.

Si autem hoc aliquis.

Qui petit tẽpus ad deliberandum,licet inuentarium faciat,et hereditatem adeat,vel intra terminum sibi indultum non repudiet,quo casu adire videtur,et tenetur creditoribus insolidum licet inuentarium fecerit: sed habet detractionem fal.sicut olim.inuentario autem non facto fal.perdit.si vero repudiauit hereditatem res hereditarias restituit.de quarum quantitate statur iuramento debentis recipere,taxatione iudicis tamen:et licet omnes constitutiones sint redacte ad vnam consonantiam per hanc legem tamen miles faciens inuentarium adhuc per hanc legem retinet priuilegium suum.vt non teneatur vltra vires here.h.d.vsqz.ad fin.†❡ Not.
1 ex text.duos casus ne erres.Primus est quod heres qui petit tempus ad deliberandum,et tamen facit inuentarium,non obstante q̃ inuentarium fecerit nihilominus tenetur creditoribus insolidum: sed falcidiam detrahit.sed vbi fecisset inuentarium non petita deliberatione,gauderet tunc per omnia beneficio huius.l.et sic imperator vult q̃ heres debet adire cum inuentario sine alia deliberatione:et si dicas que potest esse ratio diuersitatis: dic q̃ potuit esse ratio persuasiua ex mente huius text.quia primo casu quando heres petijt tempus ad deliberanduz,ex suspicatur quod petierit tempus vt non deliberaret:quia non expe-
b ditur:sed vt expilaret et subtraheret res heredita.ideo licet inuentarium fecerit.tamen creditoribus insolidum tenetur:cum contemnat huius.l.remedium.tamen non perdit falcidiam sicut nec olim.et sic relinquitur in terminis iuris antiqui:secus quando adit simpliciter hereditatem cum inuentario sine tempore ad de-
2 liberandum.tunc in totum gaudet beneficio huius.l.❡ †Secundo ex eo text.not.q̃ heres qui petito tempore ad deliberandum postea adiuit sine inuentario,non solum tenetur creditoribus insolidum:imo etiam perdit falcidiam.et sicut omissio inuentarij facit heredem priuari beneficio falcidie,ita priuatur beneficio trebellianice.vt dixi in.§.licentia.§.ead.l.tamen si est filius per hoc non priuatur legitima sua.vt tenet gloss.hic in verbo sacramento.in fin.et glo.in autẽ.hoc amplius.vbi doctores.C.de fideicom.et in.§.si vero non fecerit.in verbo lucrari.in auten.de here. et fal.et ista est communis sententia:quam tenent docto.hic maxime Salice.late examinans:et docto.in aut.sed cum testator.ĩ.ad l.fal.et plene Pau.in consi.xc.licet pauci teneant contra: vt hic p Alex.et pro ista cõmuni sentẽtia stringit tex.in.§.pe.in aut.de he-
b re.et fal.vbi si patronus heres liberti omisit facere inuentarium[b] non perdit legitimaz que sibi debetur in bonis liberti.ergo multominus filius ꝓpter omissionem inuẽtarij dz priuari legitima: cum legitima sit magis debita filio in bonis patris,quaz patrono in bonis liberti.quia illa q̃ debetur filio debetur iure ciuili et iure nature.patrono vero solum iure ciuili.Sz licet ita se habeat cõis sñia,vnum tamẽ cõtra eam stringit sup' quo dubito:clarum est q̃ si quis sit creditor defuncti ex cã mere onerosa,si sit heres debitoris,et adeat hereditatẽ nõ facto inuẽtario.ꝑdit illud suũ creditum.§.in cõputatione.§.ea.l.vbi dixi:si ergo per non confectionem inuẽtarij creditores perdũt credita sua,que habebant ex cã mere onerosa:quãtomagis fili' debet perdere creditũ legitime: quod nõ est vere debitũ:sed quasi.et in quo hz causam lucratiuaz.

a ❡ In quo ꝑscriptio dormit. Adde doct.in verbo obstãte. in.l.cũ nõ liceat.de prescrip.

b ❡ Omisit facere inuẽtariũ. adde doct.in aut. sed cũ testator.C.ad.l. fal. Joã.de Imol.in.l.j. §.hec stipulatio.si cui plusquaz p l.fal.

iuxta gloss. approbatã in. l. iij. §. de iur. & fact. igno. et tenui in. §. in cõputatione. §. eo. l. eo magis. q: lex magis fauet alijs creditoribus ꝙ legitime filij. probo, q: prius dz solui es alienum ꝙ legitima. & id qd debet creditoribus absorbet legitimã. dubium ergo non est qd illa credita sunt magis priuilegiata, imo extinguunt legitimã. si ergo illa perdũtur per nõ cõfectionẽ inuẽtarij, quãto magis legitima filij dz cessare per nõ cõfectionẽ inuẽtarij. Nunꝙ vidi bonum rñsum ad hoc. Posset forte dici, qd cũ talia credita essent cõtracta cũ defuncto, necessario aditione ꝓpter cõfusionez extinguunt qñ creditor succedit debitori. legitima autẽ que debetur filio nõ debet ex contractu defuncti, sed ex. l. dispositione. ergo videtur quod aditione ita confundatur & tollatur sicut alia credita. item hoc non satisfacit. cogita de solutio. quia vix inuenies.

3 ¶ † Tertio noto in versi. nõ intra datum tempus recusauerit hereditatẽ. hic esse tex. notabilem fm Sal. & Alex. hic & plenius Sali. in. §. sin autẽ dubius. §. ea. l. qd per cõfectionẽ inuẽtarij qs nõ dicit adire hereditatẽ. & rõ est tale qd qd põt fieri citra ius & nomen heredis. q: etiã qui nõ sunt heredes faciũt fieri inuẽtariũ. lz cõtrarium teneat Cy. in. §. sin vero postꝙ. p illũ text. qui nil facit. §. ea. l.

4 ¶ † Quarto no. in versi. qd si post deliberationẽ. hic esse tex. singularem fm Ful. & Alexã. hic ꝙ heres q petit tps ad deliberandum interim debet habere res heredi. penes se.

5 ¶ † Quinto no. in versi. fin. ꝙ milites nedum ex constitutione Gordiani relata in prin. huius. l. sed etiã ex cõstitutione presentis legis habent beneficiũ, vt licet adeant hereditatem nõ facto inuẽtario: tñ nõ tenent vnꝙ vltra vires hereditarias: quod hodie est correctũ per. §. fi. in aut. de here. & fal. in glo. allegatũ.

6 † Verũ q: bonũ est argu. [a] a milite seculari ad militem celestis militie. & sic ad personas ecclesiasticas. glo. & docto. in. l. miles. in prin. ff. de re iudi. Pulchrum esset videre quid in personis ecclesiasticis. Bar. ro. dicit se dicturum in aut. sed cum testator. j. ad. l. fal. sed nihil dicit. Sed in repeti. l. j. in. iiij. q. quarte partis principalis. C. de sacrosan. distinguit ꝙ si persona ecclesiastica sit instituta cõtemplatione religionis, nunꝙ tenetur vltra vires heredita. lz inuentarium nõ fecerit. alias secus. Breuiter cõis cõclusio est ꝙ idẽ sit in ecclesiastica persona, quod in milite. vt si inuentariũ nõ fecerit teneatur creditoribus insolidum. lz habeat restitutionem in integrum, sicut pupillus. ita gloss. & doc. in. c. j. de testa. Cardi. & Imo. in. c. j. de solu. Ang. & Alexã. hic vbi late per eum cum cõcordã. suis. & per Ludo. plene in rub. ff. de acquiren. heredi. ¶ Gloss. in verbo recusauerit. vitio scriptorum est male situata, cõiter habetur in princi. huius. §. & debet esse in ver. & si non intra. opponit contra tex. & dupliciter solui. & tenet qd. l. quandiu institutus. ff. de acq. here. corrigatur per istã. & ista est falsa notorie. Alia solu. ꝙ in tẽpore dato ad deliberandũ fuisset expressum, diuinat. ideo dic: vt rñdet gl. in. d. l. quandiu institut⁹. ꝙ cõtumacia semper dz interpretari in deteriorem partez. si ergo terminus sit datus heredi ad deliberandum ad instãtiam creditorum vel legatariorum, elapso termino censet adiuisse. q: est sibi deterius. qd intellige qñ hereditas est damnosa. ita notabiliter limitat Bald. in. l. j. in. xxvj. oppo. §. qui admit. si autem terminus sit assignatus heredi ad instantiam substituti, vel venientium ab intestato: tunc lapso termino heres censet repudiasse. q: tũc ista interpretatio est ei magis damnosa. Si autem terminus non sit assignatus nec ad instantiam creditorum nec substituti. sed ipse heres motu proprio petijt tempus ad deliberandũ. tũc proprie procedit iste text. vt lapso termino censeat adiuisse. fm Cyn. & Mod. hic. intellige tñ qñ statutus est heredi integer termi[illegible]. alias sec⁹. fm Pau. & Alex. hic Ang. in. l. si quis ita heres scriptus. ff. de acquiren. heredi. Item intellige nisi heres intra modicum tempus re integra moram purgaret: fm Bal. Ang. & Imo. in. d. l. si quis ita heres scriptus. licet ꝯtrarium & melius teneat idem Imol. in l. quandiu. vltima. ff. de acqui. heredi. vt per Alexan. qui alio modo limitat. Jason Papie.

[a] ¶ Bonũ est argu. adde l. sancimus. & ibi docto. C. de sacrosan. eccle.

¶ De repudianda & abstinenda hereditate. Rubrica.

1 ¶ Filius habitando domum paternam presumitur adiuisse here. patris: nisi probet ꝙ ex alia causa habitauit.
2 Filius surripiendo vnã rem here. perdit beneficium abstinendi.
3 Si filius primo abstinuit ab here. patris, & postea emit oẽs res heredi. nõ simul & semel, sed diuersis temporibus & titulis: an inducatur per hoc reuocatio abstensionis. & quid si nõ emit sed surripuit. nu. 4.

SI paterna. Fili⁹ q abstinuit ab hereditate patris, licet in domo eius aliqua cã iusta moretur, nõ tñ intelligitur suã abstensionem reuocasse. & qui post abstensionem res paternas bona fide emerit, similiter intelligitur suã abstensionẽ reuocasse. h. d. cũ. l. seq. Et pondera ꝙ licet in hac. l. j. presupponantur duo. tñ non puto ꝙ ambo sint necessaria. quicquid teneat Cy. hic. Illud eñ ꝙ fili⁹ primo abstinuerit, nõ puto qd sit necessarium quo ad ministerium iuris: sed punctus stat in eo an filius habitando domuz patris dicatur adiuisse.

1 † & no. ex hoc tex. fm Bar. & alios: ꝙ filius habitãdo domũ paternam presumitur adiuisse hereditatem patris, nisi ꝓbet ꝙ ex alia causa habitauit. de quo plene⁹ Bar. in. l. gerit. ver. circa tertiũ principale. ff. de acquirẽ. here. Bald. & Mod. in. l. non hoc. §. vnde legi. Bald. in. l. j. C. si vt se ab here. absti. hinc pondera hic videri tex. contra illud quod not. Bald. in. c. j. in ti. an agna. vel fi. in feu. vbi querit: pone ꝙ fiat positio alicui qualiter possedit res paternas vel hereditarias: iste simpliciter rñdet positioni confitendo ꝙ possedit res paternas vel hereditarias. an per istam responsionẽ probetur eum adiuisse. cõcludit ꝙ non: quia ista rñsio est discreta. ideo fm eum positio debuit formari qd iste possedit res hereditarias vel paternas: tanꝙ heres. & pro isto videt facere text. iste in ꝟbo nõ vt heredẽ. in cõtrarium facit iste text. & notabile doctorũ in alio. q: in dubio qui possidet res paternas intelligitur adiuisse, nisi ꝓbet ꝙ ex alia cã possedit. & sic sola possessio in dubio facit quẽ presumi adiuisse hereditatẽ. ¶ Glos. in verbo ꝓbatum. diuiditur in tres. In prima declarat tex. In scda remouet vnum contrarium. In tertia per viam notabilis ponit dictũ. Secũda ibi, secus in emancipato. Tertia ibi, Itẽ no. & duz glos. in secũda parte dicit aliud esse in filio emancipato ꝙ in filio in ꝑtãte: glos. simpl'r male diceret contra. l. cum bonis. ff. de acqui. heredi. ideo glo. dz intelligi fm. l. quaz allegat. s. fm. l. j. §. ti. j. vbi filius in ꝑtãte manumittẽdo seruos paternos intelligitur adiuisse. secus in emancipato. quia illo iure. C. emancipatus non poterat succedere nisi de iure pretorio: & nisi mediante presentia iudicis. ergo per illũ actũ extraiudicialem non potuit induci agnitio bo. pos. vt ibi dixi. hodie autem idẽ in vtroqꝫ: vt dixi ibi in tertia parte glos. habes qd filius surripiendo vnã rem hereditariam perdit beneficium abstinendi. & dicit Ang.

2 † ꝙ est multũ notabile in practica: qd ꝑ surreptionẽ vnius rei tm, filius cogat esse heres: & teneri oibus creditoribus hereditarijs: secus in extraneo. fm glo. quia extraneus surripiẽdo vnã rẽ hereditariam non perdit facultatem repudiãdi. ratio diuersitatis inter filium & extraneuz: omissa illa solutio. hec est: q: beneficiũ abstinẽdi est indultũ a pretore beneficio speciali cõtra ius ciuile. §. sed his pretor ꝑmittit. insti. de here. qual. extraneo autẽ cõpetit facultas repudiandi de iure communi. vñ facilius tollitur ius singulare ꝙ cõmune. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de testa. mili. fm gl. in. l. si qs extraneus. in princ. ff. de acqui. he. Subdit tñ gl. qd si filius prius se abstinuisset, licet postea surripiet aliquã rem hereditariã: non per hoc obligaretur hereditati. nec reuocaretur abstensio facta. quia multa facta tenent &c. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui. ¶ Gloss. in. l. ij. in verbo bona fide. diuidit in duas, prout in effectu ponit duas solu. ad contrarium in ea formatum. Hic clarius fm Bar. & docto. qd si filius post abstensionẽ aliquas res patris bona fide emerit, non intelligitur abstẽsionẽ reuocare: vt hoc tex. secus si mala fide: & in dubio presumit bona fide emisse, nisi mala fides ex cõtrarijs cõiecturis deprehendatur: vt quia emerit oĩa bona patris. Secũdo q: emit per procuratorẽ. & sic per interpositũ. ita proprie loquitur. l. si is qui bonis. allegata in glo. & l. pupillus. ver. pe. vbi not. Bar. ff. de auto. tuto. Eodem modo si emisset incontinenti post abstensionem. l. si ventri. §. fin. ff. de priuile. credi. bonus tex. in. l. iij. in fi. ff. de rebus du. Item si claz emisset. l. nõ existimo. ff. de admi. tuto. l. cum ipse. C. de contrahen. emp. & ex plerisqꝫ alijs coniecturis de quibus per Bart. & alios in. l. post contractum. ff. de dona. Cy. Bal. & Alex. hic.

3 ¶ † Sed circa ista moueo pulchrum dubiũ quid si filius primo abstinuit ab hereditate patris, postea emit oẽs res hereditarias nõ simul & semel, sed diuersis temporibus et titulis. an inducatur per hoc fides mala. ita vt inducatur reuocatio abstensionis. Bal. in. l. j. in fin. col. C. qui bo. ce. po. & l. j. C. si qd in frau. pa. & Bal. & Alex. hic tenẽt ꝙ idẽ esset, nec ad hoc inuenio dissrepantẽ. In cõtrarium allego text. in. l. si peculium. par. a. ff. de pecu. leg. quẽ Bart. ibi multum notat ad statutum quod dicit esse in sua ciuitate: qd qui emit bona omnia alicuius teneat ad debita & credita. querit Bar. an posset dari remedium ꝯtra illud statutum, ita ꝙ emẽs bona alicuius non teneretur ad eius debita. & determinat ꝙ sic: emendo non simul, sed diuersis temporibus super quo cogita bene. Stat ergo ꝙ si filius primo abstinuit ab hereditate patris, deinde emit res paternas male fide ꝙ dicitur abstensionem suam reuocare. vt hac glo. & probat iste text. in versi. bona fide. a cõtrario sensu. Contra hoc multum facit. nam grauius delinquit qui surripit furto res hereditarias, quam qui emit mala fide: ex quo preciũ exbursat. sed filius qui abstinuit ab hereditate patris, lz postea furto surripiat res hereditarias, tamen ꝑ tale furtum intelligitur abstẽsionẽ reuocasse. l. si seruũ. §. pretor. ff. eo. & glo. §. l. proxi. quomõ post abstẽsionem emẽdo mala fide res heredita. dicit abstẽsionẽ reuocasse. Rñdet gl. in. l. si is qui bonis. ff. eo. quã

ff.eo. quã ibi sequitur Bar. ⁊ sequunt̃ Cy. ⁊ moder. hic: ꝙ ideo filius postq̃ abstinuit ab hereditate patris, si emat mala fide res paternas, ideo videt̃ abstensionẽ reuocasse: q₂ lex p̃sumit qđ abstensionẽ mala fide fecerit. ideo habet̃ abstẽsio acsi non fuisset facta sꝫ qñ quis abstinuit, ⁊ postea furto surripit rem: istud furtum rei hereditarie non facit presumi abstensionem factã fuisse mala fide. † Et per hoc inferũt Bart. ⁊ doct. predicti, ꝙ si filius primo abstinuisset, deinde surriperet oẽs res hereditarias, aut p̃ciosiores tunc presumitur abstẽsio facta mala fide. ⁊ qđ filius iõ abstinuerit, q₂ intẽdebat furto subtrahere res hereditarias. ⁊ tũc cũ abstẽsio precedẽs presumat̃ mala fide, reuocaret̃ p tale furtũ, quod est not. pro limitatione. d. l. si seruum. §. pretor. ⁊ gloss. l. precedentis. ¶ Glo. fi. in verbo cõueniris. diuidit in duas. In prima allegat duas cõcor. ad tex. In scđa format qõ. ⁊ aduerte qđ ista qõ. gl. intelligitur dupliciter: vno modo ſm Bar. ⁊ cõiter, qđ filius emerit vnã rem hereditariã hypothecatã pluribus creditoribus, et emit ab antiquiore creditore: ⁊ qui preferebat̃ alijs: deinde post talẽ emptionẽ immiscuit se patris hereditati. ⁊ vult glo. ꝙ lꝫ talẽ rem emerit ab illo creditore anteriore: tñ põt ad eãdẽ rẽ conueniri ab alijs creditoribus. q₂ emptio rei ꝓprie nihil valuit. ⁊ licet tempore quo filius emit nondũ fuisset heres: ⁊ sic illo tp̃e emptio valebat: q₂ nõ emit rem propriã: sed hereditariã: tñ ſm Barto. ⁊ doct. cõiter, quia postea adeundo hereditatẽ, fingitur vsqꝫ retro fuisse dñs illius rei. l. heres quoqꝫ. ff. de acquirẽ. here. certe attẽta ista fictione, dicit̃ emptionẽ nõ valuisse, tanq̃ rei sue. sic intelligũt doc. glo. Mihi videt̃ qđ glos. non loquat̃ in istis terminis, sed qñ filius p̃mo se immiscuit hereditati patris, deinde post immixtionẽ vnã hereditariã rẽ emit: ⁊ tunc absqꝫ fictione, dicit glos. ꝙ ista nõ est emptio: q₂ rei sue non põt esse emptio: sed potius censet̃ reluitio. ⁊ ita etiã hãc glo. intelligit Fulg. hic: ⁊ est ꝓprius glos. sensus. ⁊ ex istis oĩbus habes qđ si aliqua res defuncti erat hypothecata pluribus, ꝙ heres redimendo talẽ rem a primo creditore: licet videat̃ acquirere ius quod habebat ille primꝰ creditor. ⁊ ille preferebat̃ alijs, ⁊ alios exclusisset: p hoc tñ heres non consequit̃ quia possit ab alijs creditoribꝰ ꝯueniri. vt hac gl. not. quã Pau. dicit ꝑpetuo no. ⁊ de facili quilibꝫ diceret oppositũ. Iason. Pa.

1 ¶ Qui dicit testa. nullũ, vr̃ adire: vñ postea abstinere non põt.
2 Inutilis transactio nõ valet, etiam in vim pacti nudi.
3 Filius suus postq̃ semel adiuit vel se immiscuit hereditati patris, non potest amplius respuere.

Suus heres. † Qui dicit testm̃ nulluꝫ videt̃ adire, vnde postea abstinere nõ põt. † Et inutilis trãsactio nõ vꝫ etiam in vim pacti nudi. h. d. Et aduerte ꝙ ſm Cyn. iste suus heres primo adiuerat expresse hereditatem. Tu dic melius ſm oẽs qđ in isto tex. filius nõ adiuerat expresse hereditateꝫ patris: sed cum esset preteritus in testõ, dicebat testm̃ patris nullũ ⁊ iniustum: vnde filius dicẽdo testamẽtũ nullũ, intelligit̃ adire ab intestato. l. cũ quidã. ff. de bo. pos. allegata in glo. vbi videas Barto. ⁊ in. l. gerit. ver. circa tertiũ principale. ff. de acqui. here. ⁊ plene Salic. ⁊ Fulg. hic: ⁊ Bal. ⁊ Ino. in. l. filio preterito. in. xxxv. colum. ff. de iniust. rup. casum figurãt Cyn. Bald. Sali. ⁊ Pau. hic: ⁊ breuiter tu sic pone: filius suꝰ preteritꝰ in testõ patris egit ꝯtra heredẽ scriptuꝫ dicẽs ꝙ testm̃ p̃ris erat iniustũ: q₂ filiũ p̃terijt instituto extraneo: ⁊ sic ꝙ hereditas patris spectabat ad eũ ab intestato: certe p hoc intelligit̃ adiuisse hereditatẽ p̃ris: q₂ ista itẽtare nõ põt citra ius ⁊ nomẽ heredis. Postea iteruẽtu amicorũ repudiauit hereditatẽ patris, facta trãsactiõe cũ scripto herede: istis nõ obstãtibꝰ filius volebat ꝓcedere, ⁊ obtinere hereditatẽ p̃ris: querit̃ an possit: contra filiũ opponebat̃ repudiatio: itẽ trãsactio: quibꝰ non obstãtibꝰ imꝑator determinat p filio ꝯtra heredẽ: q₂ neutrũ ex p̃dictis nocet: nõ q̃dẽ repudiatio, q₂ postq̃ filiꝰ semel adiuit amplius repudiare nõ põt: nõ obstat trãsactio q₂ trãsactio fuit inutilis: ex quo nõ põt fieri nisi aliquo dato. l. transactio. s̃. de trãs. sꝫ scriptus heres nihil dedit filio, ergo trãsactio inutilis: ⁊ si dicas forte scriptus heres nil dedit filio: q₂ filiꝰ liberaliter fecit trãsactionẽ: ⁊ sic dato ꝙ trãsactio nõ valeat vt trãsactio, debuit valere saltẽ vt pactum nudũ: ⁊ sic vt pactũ gratuitũ. Rñde ꝙ in ista. l. nõ agebat̃ ꝙ filiꝰ donaret: sꝫ qđ al'r recederet q̃ inchoauerat cõtra scriptũ heredeꝫ. ¶ † No. in ver. cũ respuere quesitã: ꝙ filiꝰ suꝰ postq̃ semel adiuit vel se imiscuit hereditati patris, nõ põt ampliꝰ respuere: lꝫ Bar. ⁊ docto. in. l. se. al'r dicãt. ⁊ sic põdera ꝙ lꝫ dicat̃ ꝙ aditio et repudiatio paribꝰ passibꝰ ambulãt. l. is põt. ff. de acq. here. tñ in filio suo nõ idẽ iuris est in repudiatione ꝓut in aditiõe: quod ostẽdo: q₂ filiꝰ suus postq̃ repudiauit hereditatẽ patris adhuc potest reuocare abstẽsionẽ, olim ꝑpetuo. l. si qs suus. ff. de iure delibe. hodie vsqꝫ ad trienniũ. l. fi. j. eo. ⁊ tñ filiꝰ postq̃ adiuit vel se imiscuit, nõ est locus penitẽtie: q₂ immixtionẽ non põt reuocare. casus est hic: rõ diuersitatis est ſm Salic. hic. in. j. nota. q₂ vnus actus est fauorabilis filio. s. posse reuocare abstẽsionem: alius non. s. repudiare posse: q₂ rõ nõ satisfacit: qđ eñ si filiꝰ immiscuit se hereditati damnose: fauorabile sibi esset posse immixtionem reuocare. Aliam rõnem sentit Bal. in. l. fi. in prin. vbi Pau. ⁊ Fulg. j. eod. ⁊ notabilius Cuma. in. l. si quis suus. ff. de iure delib. lꝫ nõ sic clare: nã filius suus de iure ciuili velit nolit est heres: ⁊ licet a pretore habeat beneficiũ abstinendi, ⁊ se abstineat: tñ remanent reliquie antiqui iuris: que sufficiunt ad confirmandũ testm̃: acsi esset adita hereditas. l. cum quasi. §. sed ⁊ si suus. ff. de fideicom. liber. glo. in. l. quidam eulogio. in gloss. magna. in fin. ⁊ propter illas reliquias mediante suitate que durant non obstante abstensione, lex permittit in filio suo tantum quod possit abstensionem reuocare: ⁊ quia res de facili reuertitur ad naturam suam. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis. ista est ratio. l. fina. j. eodem. que ratio cessat econtra vt patet. ¶ Gloss. fin. in verbo non potest. timore contrarij. l. postq̃ liti. s̃. de pactis. ponit quatuor solu. postea in fi. allegat tres ꝯcor. ad hunc text. ⁊ sic diuide in quinqꝫ. Dic clarius ſm Bart. ⁊ doc. qđ in cõtrario renũtiatio fuit facta gratis aĩo donãdi: ideo statim preiudicat: sed hic fuit facta ex causa trãsa. ⁊ q₂ trãsactio fuit inutilis nõ p̃iudicat: ita loquit̃ hic: et ante Bar. ista est proprie solutio. glo. hic. in. j. solu. Iason Papie.

1 ¶ Confessus se non esse heredem an videatur repudiare.
2 Repudiatio facta per filiam que prius adiuerat here. patris vel aui non valet. ⁊ nu. 3.
4 Hereditas semel adita repudiari nõ põt: nisi in duobꝰ casibus.
5 Aliud est confiteri, aliud repudiare hereditatem.
6 Confessus in iudicio habetur pro iudicato.
7 Instrumẽta guarẽtigionata etiã si sint sine causa, mandant̃ executioni: stante statuto ꝙ dicta instr̃a mandentur executioni.

Sicut maior. Scđm Barto. subtilis ⁊ vtilis est: ⁊ valde difficilis in text. ⁊ diuiditur in duas. In prima premittit duas regulas, ex quibus resultat decisio questionis proposite. In scđa ibi: nec ꝙ confessos, respondet obiectioni. Inutilis repudiatio facta lite pendente non habet vim vtilis confessionis: nec preiudicat repudianti. h. d. ⁊ casum figurant notabiliter Cy. Bal. ⁊ Pau. hic. Tu aduerte qđ ista lex legitur dupliciter. Primo ſm Cyn. Bald. ⁊ Paul. ꝙ qui repudiauit successionem sibi delatam in iudicio: ille erat qui non obstante repudiatione volebat adhuc esse heres: ⁊ agere acsi repudiatio sibi non preiudicasset. Alius est sensus Bart. ex mente glo. hic: ꝙ iste maior. xxv. annis primo adiuit hereditatem, ⁊ dum a creditoribus hereditarijs in iudicio conueniretur, ipse in iudicio repudiauit: et semper durauit in hoc proposito, ne esset heres: ⁊ sic ista repudiatio fuit facta creditoribus: ideo non excludit repudiantem: secus si facta esset ei qui pretendit se heredem: quia sibi preiudicaret: ſm Bar. ⁊ Alexan. hic. Sed pondera ꝙ contra istum intellectum Barto. ⁊ Alex. obstat multũ tex. in. l. precedenti. ad queꝫ nemo aduertit, in ratione sui: dum dicit cum respuere ⁊c. vbi filius preteritꝰ qui dixit testm̃ nullum contra scriptuꝫ heredem: ⁊ ex hoc dicitur adiuisse: vt ibi dixi: postea repudiauit hereditatẽ ipsemet scripto heredi: tamẽ dicit ibi text. qđ nõ potest repudiare postq̃ semel adiuit, licet repudiet in manibꝰ scripti heredis: ergo intellectꝰ Bar. ⁊ Alexã. videt̃ contra illum tex. nam volunt qđ postq̃ iste semel adiuit: ⁊ postea repudiauit, ꝙ ista renuntiatio sibi non preiudicat: quia eam fecit creditoribus. sꝫ si fecisset eam ei qui se pretendit heredem, sibi preiudicaret: per. l. postq̃ liti. quam gloss. hic in verbo hereditatem allegat. non video qualiter sustineatur. Nec dicas quod in. l. precedenti sit propter transactionem inutileꝫ. q₂ vt ibi dixi, cõtra filiũ duo opponebãtur, repudiatio ⁊ transactio: ⁊ imperator ad vtrãqꝫ de per se respondet: et primo quod repudiatio filij non nocet: licet sit facta scripto heredi: quia semel aditam repudiare nõ potest: etiam si repudiet in manibus heredis. ergo ibi est tex. contra intellectum Bar. ⁊ Alex. ¶ † Iteꝫ aduerte ad ver. nec qđ cõfessos. vbi opponit contra tex. decisionẽ / quod imo repudiatio facta in iudicio debeat preiudicare: quia ꝯfessus in iudicio habet̃ pro iudicato: acsi lata esset sñia: ⁊ imperator respondet qđ illa regula non pertinet ad vocem repudiantis: sed ad confitentẽ se debere certam quantitatẽ. dicit Pau. qđ tex. vult dicere qđ heres confitendo se non esse heredem, nõ per hec repudiat hereditatem: q₂ aliud est repudiare, aliud confiteri. ratio / q₂ primũ dispositiuũ est. s. repudiare. scđm aũt est enũtiatiuũ. ⁊ hanc dicit esse intentionem huius legis. Cyn. aliter exponit tex. qđ vox repudiãtis hereditatẽ. non continet cõfessionẽ: q₂ qui confitet̃ dicit sic esse, vel nõ esse. sꝫ qui repudiat non dicit se non esse heredẽ, ⁊ ita etiaꝫ declarat text. Bal. hic. Puto qđ alius sit sensus / qđ si maior primo adierit, postea repudiauerit in iudicio, qđ ista repudiatio non valeat. Non ob. si dicatur nonne confessus in iudicio habet̃ acsi esset iudicatũ: rñdet tex. quẽ ego sic declaro: qđ verum est qñ cõfitetur certã quãtitatẽ debere: sed ratio est, quia tunc cõfessio sit contra ipsum confitentem: ⁊ dato qđ sit sine causa, tamẽ

quia est facta in iudicio, valet: et sibi preiudicat. hec autem nō potest conuenire ei qui repudiat hereditatē semel aditā: q: postq̄ semel adiuit est effectus obligatus oibus creditoribus hereditatis: si postea repudiatio sua facta in iudicio haberet vim iudicati, ista repudiatio esset in fauorē suum cōtra creditores: ideo ei non 2 statur. et ita declarat hic glos. fina. in penul. parte. ¶ †Nota ergo fm Pau. hic esse text. notabilē pro puellis q̄ maritant in locis in quibus femine succedunt sicut masculi. Nam fratres masculi faciunt eas repudiare hereditatem patris vel aui: nam si talis filia prius adiuisset hereditatē patris/ illa repudiatio non vz: vt hoc tex. Ideo fratres debēt facere repudiari, nō dico hereditatē quaz adiuerāt. Sed faciāt renūtiare omni iuri qd hz in hereditate patris. et tunc excludet. d. l. post q̄ liti. et dicit Pau. hoc esse notandū, vt filia nō dicat repudio: sed dicat renuntio. et dono omne ius qd habeo in tali hereditate. et dicit qd notarij facile in hoc deciperentur. et lz Alex. reprobet sequēdo intellectū Bart. ad hunc text. tamen vt mihi videt intellectus Bar. sustineri nō pōt/ ꝓpter. l. pre 3 cedentē. vides ergo† qd est differētia. An filia nōdū adiuerit hereditatē patris, et illā pōt repudiare. si autem iam adiuisset. tunc simplex repudiatio nihil valet. vt hoc text. sic in simili dicitur de statuto ciuitatis Mediolani, quo cauetur qd nubens extra territorium Mediolani priuetur hereditate patris: debet intelligi de hereditate in futurū deferēda. sed si filia prius adiuisset hereditatem patris, et postea nuberet extra territorium, non haberet locū d. statutum. ita in terminis Bal. in. l. si matre supstite. in fin. C. de suis et leg. allegat tex. solēnem qui nō possit magis facere in. l. ij. ff. vnde lib. illā decisio. Bal. refert et sequit Pe. de anch. in cōmēto. c. canonū statuta. versi. sed pone statutū est extra de cōstitutio. eā etiā refert et sequitur Cuma. in. l. heres per seruum. ff. de acquirē. here. vbi dicit qd ita cōsuluit in ista ciuitate Papie. Et confirmatur vnia ratione: q: filia postq̄ adiuit hereditatem patris. non dicitur amplius hereditas patris, sed patrimonium filie. glos. est in. d. l. heres per seruum. et in. l. j. §. veteres. vbi Ludo. Rapha. et Alex. ff. de acquirē. pos. decidunt per hoc aliquas bonas decisiones. ergo cū hoc statutū Mediolani priuet filiā nubētē extra territorium hereditate patris, et statutum sit odiosum, non habebit locum isto casu. vbi post aditam hereditatem a filia non est amplius hereditas patris. Sed inuenio Bald. in statuto proprie Mediolanensi tenentem cōtrarium: qd etiā si filia adiuerit hereditatem patris, et postea nubat extra territorium, quod etiam habeat locū. d. statutū. ita Bal. in. c. consultationibus. in fin. colū. de offi. deleg. et mouetur, q: statuta debent intelligi fm communem vsum loquendi: sed fm cōmunem vsum intelligitur statutum. i. de illis bonis que fuerunt patris. et sic etiam habebit locum, licet hereditas sit adita. quia fm cōmunem vsum loquendi appellatur hereditas, licet sit adita: vt cum dicimus iste habuit magnaz hereditatem: licet adiuerit, tamen appellamus hereditatem. et quando probaret de isto cōi vsu loquēdi/ passus esset ambiguus, et forte tunc melior est opi. Bald. in. d. c. consultationib[9]. et tanto magis quia etiam hereditas postq̄ est adita, adhuc tñ appellatur hereditas. tex. est in. l. si. §. finaūt in secūda. et ibi notat Bald. j. de bo. que libe. primā tñ opi. in statuto Mediolanensi sequitur Ludo. in cōn. xj. incip. Uiso ac discussis puncto et constitutionibus. et in consi. cccclxiij. incip. Ut decisionem accipiat presens con 4 sultatio. et Moderni cōmuniter in. d. §. veteres. ¶ †Scdo noto regulam ex tex. q̄ hereditas semel adita amplius repudiari non potest. Fallit in duobus casibus. vt in gl. j. addit Bart. tertiā fal. mediāte restitutione in integ. l. vnica. C. si vt se ab her. absti. que fallentia est vera: sed non facit ad propositum. cum regula huius text. sit in maiore. Adde notabilem fal. in. l. si certarum. §. iulianus. ff. de testamen. mili. Adde etiam aliam in. l. cum hereditate. ff. de acqui. heredita. de cuius itellectu dixi in. l. quidā eulogio. §. 5 de iure deliberan. ¶ †Tertio noto quod aliud est confiteri, aliud repudiare hereditatem. Adde text. in. l. si te. C. de inge. et ma. quez ibi Bald. dicit esse singula. quod qui renuntiat iuri non fatetur, li 6 cet sibi preiudicet. ¶ †Quarto noto q̄ confessus in iudicio[b] habe b tur pro iudicato. intelligit Bal. etiam si sit confessio informis. i. sine causa. de quo habes gloss. not. in. l. j. in fin. ff. de inter. actio. 7 †Et per hoc infert Bald. ad instrumenta guarentigionata, que ex forma statuti habent executionem paratam: vt procedat etiā si tale instrumentum sit sine causa. quod etiam tenet Bal. in. l. ij. in. iij. colum. C. de exe. rei iudi. Sed contrariū tenet ipse Bal. in. l. si non sortem. §. j. ff. de condi. indebi. sed concorda vt per Imol. in l. fin. ver. iij. limita. ff. a quibus appella. non licet. ¶ Gloss. final. in verbo pertinet. diuiditur in. v. In prima allegat concordantes ad text. In secunda notat. In tertia remouet tacitum contrarium. In quarta ibi, item est alia. opponit contra text. et dupliciter soluit. et quia obscura est declaro. nam videtur quod licet repudiatio hereditatis facta extra iudicium non noceat: tamen facta in iudicio noceat: sicut in simili dicitur de cōfessione que facta extra

a ¶ Statuta debēt intelligi. Adde gloss. in ṗbo nō continebunt. i. l. librorū. in. §. quod tñ. et ibi barto. ff. d le. iij. bar. i. l. labeo. ff. d supel. leg. bar. in. l. j. ff. de sup. leg. bart. i. l. j. C. de iur. calū. mathe. not. xxvj.

b ¶ Cōfessus in iudicio. Add. l. j. C. de ɔfes. gl. et Bar. in. l. de etate. in. §. q iterrogat[9]. ff. de iterro. Spe. tit. de ac. in. §. j. ꝟ. cōfes. pe. rota deci. cccc xxv. incipi. fuit dubitatū. in noua.

c ¶ Quid aute in plato. Adde diffuse p Fely. in c. in p̄sentia. de proba. in vitu. col.

iudicium: nil nocet si fit sine causa. l. cum de indebito. §. final. ff. de proba. et tamen si fiat in iudicio etiam sine causa, preiudicat. l. j. in fin. ff. de interro. act. glo. dupliciter respondet/ primo qd licet in cōfessione adhibeatur dicta differentia. tamen in repudiatione non reperitur hec distinctio. et ad hoc istā glo. reputat singu. Bald. in c. quod in dubijs. de renun. et sic glo. vult quod in repudiatiōe nō refert an fiat in iudicio vel extra. in confessione secus. tñ ista solu. solum diuersificat factum. tene ergo scdam solu. que vera est. In quinta glo. opponit contra tex. et bene soluit. Jason Papie.

1 ¶ Pupillus sine tutore non potest repudiare hereditatem sibi delatam.

2 An solus prelatus seu rector possit repudiare hereditatem delatam ecclesie.

1 Pupillorū. †Pupillus sine tutore non pōt repudiare hereditatē sibi delatam. h. d. et si tutorē haberet adhuc non posset cū eius autoritate repudiare, nisi interuenientibus consanguineis et amicis. glo. est singu. in. l. tutor. ff. de bo. pos. sed si tutorem non haberet: posset tñ autoritate iudicis. l. si infanti. §. de iu. deli. 2 fm Cy. Bal. et Moder. hic. ¶ †Quid autē in prelato[c] et rectore c ecclesie, an solus possit repudiare hereditatem delatam ecclesie. ponit Bal. hic. et in locis alleg. per Alex. Adde Ludo. in consil. clxxxij. incipien. Uisis que narrantur in facto. et per Panor. in cōsil. xxij. in. j. col. in. j. volu. Jason Papie.

1 ¶ Regulariter qui semel repudiauit hereditatem non potest amplius adire: fallit tñ in suo herede quod amplia duobus modis: vt. j. nu. 2. et limita decem modis/ vt. j. nu. 3.

4 Minor de omnibus his que gesta sunt per eum in minori etate, s. xxv. an. j. donec est minor, habet restitutionem in integrum. Item etiam vsqz ad. xxix. an.

5 Non solū si suus repudiauerit heredi. patris itra. xxv. an. sz etiā si post. xxv. an. repudiaret, intra alios quatuor annos, adhuc potest reuocare: sicut si repudiasset intra. xxv. an.

6 Aliquid conceditur rebus integris, qd non cōcederetur quando res desineret esse integra.

Si quis suus. Ista. l. est vnica et singu. in pluribus partibus, vt statim dicam. j. et diuidit in quatuor partes princi. In prima refert dispositionem iuris antiqui. §. ffrorū. in. l. si qs suus. ff. de iure deli. que. l. duo disponebat. primo q̄ su[9] heres qui abstinuerat ab hereditate patris, poterat abstentionē perpetuo reuocare. scdo illud limitabat verū donec res esset integra: et sic qn teq̄ res hereditarie essent alienate. In scda corrigit illam. l. in maiore quo ad tps: vt lz olim quilibet suus etiā maior posset perpetuo abstensionem reuocare, hodie non potest nisi vsqz ad triennium. In tertia corrigit in minore, vt etiam non possit perpetuo reuocare: sed vsqz ad. vij. annos. post. xxv. si bene consyderas. In quarta corrigit ius antiquū in alio, inquantum iure antiquo non permittebat reuocatio rebus alienatis. istud corrigit vel limitat in minore: vt non obstāte rerum alienatione possit reuocare abstentiōnē: et res recuperare. Scda ibi, hoc corrigētes. Tertia ibi, sinautē vel minor. Quarta ibi, nisi adhuc forte. Suus heres maior. xxv. an. hodie suam abstensionem intra trienniū pōt reuocare, si bona nō sunt alienata: sed minor vel constitutus in tpe viiij, qd est quadriēnniū post. xxv. annos, pōt intra illud quadriennium: et intra tres an. reuocare: qd pcedit in minore etiam secuta alienatione. h. d. fm verū intellectū omisso summario. Bar. quod in vl 1 tima parte nō est verū/ vt statim dicā. ¶ †Nota ex ista. l. singulari, q̄ lz regulariter qui semel repudiauit hereditatem non possit amplius eā adire. l. sicut. §. eodem. fallit in suo herede: qui olim poterat ꝑpetuo abstēsionem reuocare rebus integris: hodie pōt cum distinctione de qua in ista. l. Et si dicas que est rō huius fallentie in suo herede. dic q̄ rō est, ꝑpter reliquias suitatis: que durant licet suus se abstineat ab hereditate. et ille reliquie operātur plures effectus: vt pz in. l. cuz quasi. §. sed et si qs. ff de fideicō. liber. Item operat hūc effectū: vt possit abstensionē suam reuocare: fm quod declaraui in. l. suus. §. eo. et vt pulchro ordine recolligam materiā huius. l. et oia dicta glo. et doc. extendam istam. l. duobus modis. 2 deinde ponam. xj. vel. xij. fallentias. ¶ †Primo ergo pondera q̄ tex. hic et in. d. l. si quis suus. generaliter dicunt, si quis suus: ergo pz q̄ ista iura habent locum in quolibet suo. et sic nedum quando tractat de hereditate patris: sz etiaz aui vel proaui: cuius nepos in ptāte pōt esse suus, subducto patre de medio. fm Barto. hic in fi. et in. d. l. si quis suus. et glo. et Bartol. in. l. nonnunq̄. ff. de colla. bono. ¶ Secundo amplia et extende hanc. l. etiam si iste suus heres haberet cōiunctum, seu coheredem extraneum sibi datum in testamento patris: dummodo coheres non adiuerit anteq̄ res noceet filius abstensionem: et sic res sit integra. Ratio est: quia per aditionē coheredis extranei, nō tollit suitas quo ad ea que testator in testamento disposuit: fm cōmunem sniam in. l. apud iulianum. §. idem

num.§.idez iulianus.ff.ad treb.⁊ dixi aliquid in.l.si fratris.C.de iu-
re deli.ita concludit notabiliter Bart.in.l.pro herede.§.papinia
nus.ff.de acq.here.p illum text.in v̄bo ⁊ coheres adijt a cõtrario
sensu.⁊ ita ꝯcludunt Ang.⁊ mod.hic reprobata glo.ij.hic in v̄bo
3 reseruet. ¶ † Nũc limita primo istã.l.pcedere in heredi.patris vł
aui ⁊ similium:dũmõ ibi absit suitas.secus in hereditate matris
vel linee materne:q2 ibi cessat suitas:in q̃ fundat̃ ista lex:põt tñ
lz nõ per hãc.l.vsq3 ad triẽnium:tñ vsq3 ad annũ reuocari.per.l.
filij mater.ff.ad tertul.allegata in gl.j.de cuius legis intellectu:q2
varia dicuntur ꝓpter.l.ij.C.de iur.⁊ fac.ignorã.dic vt dixi in.l.qui
se patris.C.vnde libe. ¶ Scdo limita istam legem non procedere
in filio emancipato:quia in eo cessat suitas.⁊ licet hodie sublata
sit differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis solum quo ad
succedendum ab intestato,tamen vbi aliquid fundatur in suitate
illud cadere non potest in emancipato.⁊ video hodie ꝙ emãcipa-
tus non transmitteret hereditatem patris non aditam ex poten
tia suitatis:quia in eo etiam hodie non est suitas.vt concludunt
doc.in.l.ventre.ff.de acqui.here.⁊ ꝙ ista lex non habeat locum in
emancipato,concludunt Bar.⁊ alij hic reprobata gl.prima/que
contrarium tenebat:per.l.nõnunq̃.ff.de colla.bono.que nihil fa-
cit:quia ibi filius emancipatus non repudiauerat hereditatem
patris:sed negauerat se velle conferre:inter que est differentia:vt
dixi.in.l.qui se patris.C.vnde libe. Istud idem firmant Barto.et
alij in multis locis relatis per Alex.hic. Dicunt tamẽ Cy.Ray.
⁊ Alex.hic:ꝙ emancipatus potest intra annum reuocare:per.d.
l.filij mater.que non fundatur in suitate.⁊ tenet etiam Bald.in.l.
ij.C.de iuris ⁊ fac.igno.licet contrarium velint Sali.⁊ Fulg.⁊ non
bene. ¶ Tertio notabiliter limita istam legem habere locum in
filijs suis,qui repudiant hereditatem patris vel alterius ascẽden
tis:secus autẽ est contra:q2 si ascẽdẽs puta pater vel auus repu-
diaret hereditatẽ filij vel nepotis,non posset reuocare abstensio-
nẽ factã in hereditate descẽdentiũ intra triennium:q2 cessat ratio
huius legis:q̃ fundat̃ in suitate.ita gl.in.l.non iustam.in glo.fi.in
fi.quam ibi sequit̃ Bal.C.ad trebel.de qua non fuit recordatus
Bald.hic idẽ tenẽs. Posset tñ ascendens intra annum reuocare:
per.d.l.filij mater.fm Bal.in.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno. ¶ Quarto
limita istã legem procedere in repudiatione vel abstensione quaz
fecit suus heres extra iudicium:illam potest reuocare fm tem-
pus hic limitatum.secus si talem repudiationem fecit in iudicio:
quia propter rigorem iudiciorum nõ potest abstensionem reuo-
care.ita sing.Bald.in.d.l.ij. Sed ista limitatio est falsa/per id qđ
dicit gl.in.l.sicut.C.eo.vbi notaui.vbi dicit glo.non referre an re-
pudiatio hereditatis fiat in iudicio vel extra:ergo rigor iudicio-
rũ nil operat̃.l.siue apud acta.C.de transac.⁊ ideo contrarium et
melius tenuit idem Bald.hic in fi.⁊ sequunt̃ Ful.⁊ Alexan.hic.
¶ Quinto limita no.istam legem nõ procedere,qñ filius suus re
nũtiasset legitime:⁊ sic debito bonorũ subsidio,vel supplemento
legitime:tunc non posset talem renũtiationez reuocare:sicut nec
quando renuntiauit querele.l.si quis filium.C.de inofficio.testa.
nec obstat ista lex:quia loquitur in suo qui est heres vniuersalis
patris:non quando habet legitimam tantum:sicut videmus in
legatario:quia si renuntiat legato non potest renuntiationem re
uocare.l.proinde.in fi.ff.si cer.pe.ita sing.Bal.hic.licet Imol.in
l.quia poterat.vbi ponitur materia huius legis.ff.ad trebel.te-
neat contrarium,nõ faciẽs mẽtionẽ de Bal.hic:motus per.l.ita
tamen.§.qui rogat⁹.ff.ad trebel.que nil facit:pmo q2 ibi nõ loqui-
tur de legitima,sed de trebellianica.scdo ⁊ fortius/quia vt ibi de-
clarat bar.ibi non interuenit renuntiatio hereditatis:sed fuerũt
prolata quedam verba ambigua.⁊ not. istam limitationem.
¶ Sexto limita istã.l.procedere in repudiatione seu abstensione
expressa:secus in tacita.nam si filius stat per.xxx.annos excludi-
tur a iure immiscendi:fm cõem.l.licet.C.de iure delib.certe istam
tacitam repudiationem non potest suus intra trienniũ reuocare.
ita expresse tenet Bart.si inspicias in.l.ij.post gloss.ibi.in.j.oppo.
C.de iur.⁊ fac.igno.vbi põderaui:dũ rñdet ad hũc tex.ꝙ loquit̃ in
repudiatione expressa:secus in tacita per lapsum tẽporis.⁊ ideo
Bal.ibi dicit no.ꝙ maioris est efficacie repudiatio tacita,que in
ducitur per lapsum tpis:q̃ expressa:q2 prima reuocari non põt.
scđa sic,per hãc.l.⁊ idẽ tenẽt Pau.⁊ Alex.hic.Bald.⁊ Pau.in.l.
si quis suus.ff.de iure delib. ¶ Septimo limita istam legem pro-
cedere qñ suus nõ haberet substitutũ.nã si substitutum haberet
⁊ repudiaret vel abstineret,nõ posset abstensionem reuocare.ita
glo.hic in glo.ij.⁊ in glo.vlti. Et pro ista limitatione facit rõ:quia
per dationẽ vulgaris substituti fm cõem tollit̃ suitas:vt traditur
in.d.l.apud iulianuz.§.idẽ iulianus.ff.ad treb.tetigi in.l.fin.C.de
insti.⁊ substi.sequunt̃ Bal.Ang.⁊ Alex.hic.⁊ Bar.in.d.l.si quis
suus.⁊ in.l.q̃uis.prima.ff.de acqui.here.⁊ ita teneas,lz cõtrariuz
teneat Fulg.⁊ Pau.hic.⁊ in.d.l.si quis su⁹.q2 fieret nimia restri-
ctio huic text. Sed hoc nil valet:q2 cessante rõne.l.non dicit̃ fieri
restrictio:imo cessat.l.ipsa/cũ per dationem vulgaris substituti
cesset suitas.⁊ ratio huius legis fundat̃ in suitate.certe cessante
ratione legis cessat ipsa lex.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure patro.⁊ fa
cit qđ dicã in seq.limitatione. ¶ Octauo limita istaz legem non
procedere in filio quẽ pater instituit sub ꝯditione si voluerit.q2 cũ
talis conditio suspẽdat suitatem.l.cornelius.⁊.l.iã dubitari.ff.de
here.insti.si repudiaret nõ posset reuocare:q2 cessat suitas que
saltẽ interim est suspẽsa.ita notabiliter Imol.in.d.l.iã dubitari.
vbi reprobat in hoc Ang.tenẽtẽ cõtrariũ. ¶ Nono limita et de-
clara istã legẽ,vt lz filius qui abstinuit ab hereditate possit ipse si
viuat vsq3 ad trienniũ;reuocare:tñ non transmittit,istam faculta
tem reuocandi ad heredes,fm Ange.⁊ Imo.⁊ Lud.in.l.ventre.
ff.de acqui.here.vbi Bart.in.ix.col.⁊ Bart.in.l.ex militari.§.j.in
fi.ff.de testa.mi.lz in cõtrariũ fortiter faciat text.in rõne sui in.l.si
quis filiũfami.§.j.ff.de acq.here.⁊ ꝯtrariũ tz Fulg.vbi disputaui
in.l.q se patris.C.vnde lib.tñ prima opinio videt̃ cõprobari:quia
in filio dũ viuit adest suitas:in qua fundat̃ ista lex:q̃ suitas cessat
in herede,ad quẽ non transit. ¶ Decimo limita istã legẽ,dũ vult
ꝙ fili⁹ possit suã abstẽsionẽ reuocare solũ intra triẽniũ:vt pcedat
qñ abstensio fuit valida:q2 in ea nullus error iuris aut facti inter-
uenit.si autẽ suus heres abstinuit dũ putat nõ esse suũ sed volun-
tariũ:q2 tũc talis repudiatio est inefficax,põt perpetuo reuocare.
li.is qui putat.cũ.l.se.iũcta glo.quã ad hoc ibi no.Bar.pro limi-
tatione hui⁹ legis.ff.de acqui.here.⁊ ex his habes recollecta oĩa
4 dicta glo.⁊ doct.super hac.l. ¶ † Scdo noto in versi.sinautẽ,vel
minor est,hic esse tex.valde sing.fm Bar.⁊ cõiter doct.hic ⁊ glo.
quarta hic reputat mirabile,qđ minor de oĩbus his q̃ gesta sunt
per eũ in minori etate,a.xxv.annis infra,donec est minor hz resti-
tutionẽ in integrum. Item postq̃ est effectus maior.xxv.annis
olim intra annũ adhuc vtilẽ,hodie itra q̃driẽniũ:⁊ sic vsq3 ad.xx-
ix.annos hz in integrũ resti.l.ea que.cuz.l.seq.C.de tẽpo.in integ.
resti.pe.⁊.l.doli mali.ver.diuersum.ff.de noua.tñ elapsis.xxv.an-
nis,si aliquid facit intra illos quatuor annos,non restituitur in
5 integ.d.l.doli.ver.diuersum.ff.de noua. ¶ † Hic tñ est vnus ca-
sus sing.fm doc.hic:ꝙ nõ solũ si suus repudiauerit hereditatem
patris intra.xxv.annos:sed etiam si post.xxv.annos repudiaret:
intra illos quatuor qđ adhuc põt reuocare:sicut si repudiasset in
tra.xxv.annos.⁊ sic hic est casus in quo quis est priuilegiatus in
eo qđ fecit post.xxv.annos intra q̃driẽniũ:quod in alio casu nũq̃
reperit̃ nisi hic:tñ si velles tenere ꝯtrariũ,⁊ adherere regule.d.l.
doli mali.ver.diuersum.posses dicere ꝙ iste text.nihil probat sal
tẽ necessario ⁊ cõcludẽter.prout etiam sentit Pau.hic:q2 tex.iste
nõ dicit ꝙ filius fecit abstensionẽ intra illos quatuor annos:sed
vbi loquit̃ de quadriẽnio loquitur de reuocatione tñ. ¶ Tertio
noto ex ver.tunc enim.qđ dicit Bar.solus in suo summario:⁊ in
hoc bene est solus:qđ qñ res hereditarie sunt alienate,nõ obstãte
alienatione nõ solũ minor hz priuilegiũ:vt etiã tunc possit abstẽ-
sionẽ reuocare ⁊ recuperare res venditas:sed etiã maior.xxv.an-
nis cõstitutus in vtili tpe,seu intra quadriẽnium:põt etiaz si res
sint alienate reuocare suã abstẽsionẽ:vt dicit Bar.in summario.
Et credo ꝙ Bart.sit deceptus per equiparationẽ tex.vel ꝙ quis
sit minor vel in tpe vtili cõstitutus. Sed certe non posset plus er-
rare:q2 tex.dicit contrariũ dũ in ver.sinautem vel minor est.dicit
aliud trienniũ indulgere rebus in suo statu manentib⁹,⁊ subijcit
nisi forte in minore.ideo dicit Ange.in lec.peru.ꝙ putat Barto.
6 corruptũ vitio scriptoris:q2 dicit cõtra istũ text. ¶ † Ultimo po-
tes p te notare/ꝙ aliqđ cõceditur rebus integris,qđ nõ concede
retur qñ res desineret esse integra:sicut in fil. in contractibus in-
nominatis re integra est locus penitẽtie:al's nõ.l.si pecuniam.in
prin.ff.de condi.ob causam. Sic etiam dñs põt reuocare manda-
tũ procuratoris re integra:al's nõ.l.mãdato.la.ij.ff.mãdati.⁊ hoc
inducit Pau.ad aliã.q.an filius possit legitimari post aditã here
ditatẽ.⁊ cõis cõclusio est ꝙ nõ:vt ponitur in.l.gallus.§.⁊ quid si
tñ.ff.de libe.⁊ posthu.cũ concor.vt hic.⁊ ibi p Alex. ¶ Expedite
sunt oẽs glo.excepta fi.que opponit contra fi.tex.⁊ dat tres solu.
tene scđam ꝙ ibi habebat substitutum qui adiuerat,⁊ suo labore
recuperauerat hereditatem distractam:ita ꝙ defunctus nõ affi-
citur iniuria prout hic,qñ bona distrahuntur per creditores:vt
rñdet glo.in cõtrario.d.§.sceuola.in pe.solu.quam sequunt̃ Cyn.
Sal.Fulgo.⁊ Alexan.hic. Potes etiam aliter respondere vt p
Ange.⁊ Fulgo.hic Iason Papie.

¶ Quemadmodum testamenta aperiantur,describantur,et inspiciantur. Rubrica.

1 Testamentum petitur aperiri per officium iudicis.
2 An notarius teneatur dare copiã testa.legatario suis expensis.
3 Testa.viuo patre potest de eius consensu aperiri.
4 In respicientibus solennitatem actus attendimus statutũ loci
in quo actus celebratur.
5 Dicta in testamento habent locum in codicillis.

1 VT testamentum. † Testamētum petitur aperiri p officiuz iudicis. hoc primo: z dz aperiri fm cōsuetudinē illi⁹ loci in quo petit' fieri apertura, z absentib⁹ testib⁹ testamentarijs fit loco eorū corā honestis psonis. hoc scdo: z petenti copiā testamēti, si iurat de calūnia, faciēda est copia eius partis q̄ ad eū pertinet sine die z consule, nisi sint talia q̄ testator phibuerit apiri: aut pertineāt ad alterius infamiam. h. tertio. z codicilli debēt aperiri ea forma quo testm̄. h. d. totus titulus. Et consydera quare hic titulus sit positus post pcedentes, cū post repudiatā hereditatē frustra petat' apertura testamēti: cōgruētius videbatur cōtinuari ante duos titulos precedē. tn̄ parue est vtilitatis: ideo nō insisto. ¶ 2 † Et not. diligēter decisionē Pau. z Alex. hic/ qn̄ notarius denegat[a] velle ostēdere testm̄ legatario, nisi sibi det copiā suis expēsis. Pōdera etiam q in. l. ij. in verbo a patre datas. text. fm Ang. 3 † q testm̄ viuo patre pōt de eius cōsensu aperiri. Sed tu dic q nil probat concludenter fm Pau. hic: q2 lz pater dederit tabulas testamenti filio, vt in patriam deferret: tn̄ qn̄ venit ad patriaz z petijt aperiri: an pater tunc viueret text. nō dicit: tamen notabile est verum. vt habes tex. cum glo. in. l. oīm. §. de testa. bar. i. l. ij. §. si dubitet'. ff. eo. cū similibus. ¶ 4 † Itē no. tex. ibi fm leges moresqz zc. q in respiciētibus solēnitatem actus, attendimus statutū loci in q̄ actus celebratur: sed q2 istā materiā examinat Bart. in. l. j. in j. q. princi. §. de sum. tri. z ibi dixi, non tango hic: ponunt doc. in. c. q̄d clericis. de fo. cōpe. z ibi feci mentionem de decisione Pau. de ca. an instrumēta alibi facta haberent executionē in loco vbi est statutuz q instrumenta mandentur executioni: z ecōtra. ¶ 5 † Itē no. q dicta in testamento hn̄t locū in codicillis: z ista dicit' extensio passiua que fit a. l. videt' q statutum aliquid disponens super testamento intelligatur etiam disponere de codicillis. quam materiam vidistis in. l. ij. vbi oēs. ff. de lega. j. ideo non pono hic: z sic est expeditus iste titulus. Iason Papie.

a ¶ Qn̄ notari⁹ denegat. Adde bar. in. l. fin. ff. de tabu. exhi. bart. i. l. thesaur⁹. ff. ad exhi.

b ¶ Qn̄ in iudicijs possessorijs. adde gl. z doc. in. l. si non a iudice. ff. de iudicijs.

¶ De edicto diui adria. tollen. z quemadmodum scriptus heres in possessionem mittatur. Rubrica.

CVm inter. In causa adipiscēde possessionis instituens pfertur substituto. h. d. Et probat iste textus q etiaz substituto cōpetat bn̄ficiū. l. si. §. j. eo. nam ideo hic nō pōt cōpetere: q2 institutus precedebat, z ita istum tex. allegat glo. in. l. si. in verbo ex vna parte. j. eo. vbi Bal. in. v. col. z Ange. hic. ¶ Gl. j. diuidit' in quatuor, prout ponit quatuor rationes dubitandi ad tex. z pro eius introductione ita oppono cōtra tex. nam lex debet esse de dubitabili. l. quod labeo. ff. de carbo. edi. l. ancille. C. de fur. sed ista lex non videtur habere dubiū. quis em̄ dubitat q institut⁹ qui est primi gradus debeat preferri substituto qui est in scdo gradu. Gl. propter hoc ponit quatuor rationes dubitandi ad text. Prima est: quia substitutus dicit' sub cōditione institut⁹: sed pēdente conditione cōpetit bo. pos. fm tab. multoforti⁹ dz cōpetere remedium istud adipiscēde pos. sed nil valet: q2 q instituto sub cōditione ea pēdente cōpetat bo. pos. fm tabu. pcederet qn̄ alius eū non pcederet in gradu. Tertiā rōnem reprobant docto. q2 vitiū preteritionis filij cū nō sit apparēs, nō pōt opponi i hoc iudicio: saluo nisi de eo euidēter appareret. z ita etiā dicit Bar. in. l. fi. §. j. in. j. col. j. eo. tit. Preterea z fortius fm Salic. hic, non est licitū opponere de iure tertij, qn̄ illud nō est oino exclusiuū intensionis agētis. l. cū seruuz quispiā. §. de ser. fugi. sed ita est in proposito. quid em̄ si filius preteritus taceat: qui testm̄ approbet. l. filio. ff. de iniu. rup. z propter hoc dubito de eo q̄d voluit Bar. z doc. hic: q etiā si vitiū preteri. appareat, non debeat licere substituto opponere: quia de iure tertij non licet opponere, quando nō est omnino exclusiuum: vt dixi. ¶ Glo. fi. in vbo op3. diuidit' in. v. nam ponit tres extēsiones ad tex. quarto per viam fallētie remouet vnū cōtrariū. quinto idem facit. Scdā ibi, idē de ipsa. Tertia ibi, idem in legato. Quarta ibi, qn̄qz tn̄ vterqz admittit'. Quinta ibi, itē quod h̄ dicit. ¶ In quarta parte in qua gl. per viā fallentie dicit q substitut⁹ simul cum instituto admittitur, qn̄ testator primo loco instituit seruum heredem credens eum esse liberum: z si heres non esset alium substituit. isto casu vterqz simul admittitur: vt vidistis in. l. cum proponas. in glo. §. de here. insti. Ista glo. clare procedit quo ad hereditatem: z sic quo ad proprietatem. Pulchrum dubium est quid in possessorio an vterqz simul p rata mittēdus sit in pos. Bart. hic singu. determinat q non. et Fulgo. sequitur et reputat pulchrum. Puto contrariū/ q ex quo clare constat in iure libris apertis, q equaliter substitutus simul concurrat cuz instituto iuribus allegatis: nō video quare vterqz non debeat pro rata in pos. mitti. z ita etiam. Pau. hic. Iason Papie.

1 ¶ In iudicijs possess. licet sint executiua: tn̄ cōtra agētē potest opponi exceptio dolo petis quod incontinenti restituturus es.

2 Causa dicitur requirere altiorem indaginez quando non potest incontinenti probari.

3 Exceptio falsitatis opposita in iudicio possess. rejicitur z reseruatur in iudicio ordinario.

4 In omni iudicio quātūcūqz summario z executiuo, debet persona cū qua litigatur plene legitimari.

5 Etiam in causis summarijs z executiuis filiusfa. non potest esse in iudicio sine consensu patris.

6 Stante statuto q in causis dānorū datorū credatur iura. dānum passi, si aliqui articuli incidant vel emergant, debent etiam decidi per iuramentum: sicut causa principalis.

7 Eo modo quo proceditur in causa pncipali, proceditur z in causis summarijs eius.

QVāuis. Uitium testamenti inuisibile q̄d requirit altiorem indaginem, nō impedit scriptū heredem in pos. mitti. h. d. ¶ Glos. j. diuidit' in duas. In prima declarat tex. in scda pro declaratione tex. format. q. in qua arguit ad partes: z bene decidit. Secūda ibi, sed circa. ¶ 1 † Ex scda parte not. duo in effectu. Primum est q in iudicijs possessorijs: lz sint executiua: tn̄ cōtra agentē potest opponi exceptio dolo petis, q2 petis q̄d restitutur⁹ es: qn̄ incontinenti pōt exceptio probari. Breuiter dic q gloss. verum dicit in iudicio possessorio recuperande possessionis proprie sumpto: q̄d cōpetit ei qui vere spoliatus est: quia cum spoliatus sit ante oia restituēdus in pos. l. si quis ad se fundū. C. ad legē iuliā de vi. c. j. et toto tit. de resti. spo. certe tunc nunq̄ posset opponi ista exceptio dolo facis: etiam si opponēs offerret se incontinenti probaturum sed in iudicio adipiscende possessionis de nouo prout est vere remedium huius tit. z tunc procedit distinctio gloss. q si incōtinenti potest excipiens probare, admittitur: alias secus. vt declarant Cy. z Pau. hic. z de hoc qn̄ in iudicijs possessorijs[b] admittatur exceptio/ est glos. magistra. in. l. si de vi. ff. de iudi. glos. z docto. in l. ij. C. quorū bonorū. illa tn̄ regula quā dedi q̄d in iudicio recuperande possessionis q̄d cōpetit spoliato, nō admittatur aliqua exceptio ad impediendū restitutionē pos. varie limitatur per Ang. z Pau. hic. z plenius per Ludo. z Alexan. vbi materia in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. pos. vnam teneas cordi quaz ponit Pau. hic in fi. de qua poteris multū lucrari. nam id quod dicitur q spoliatus ante oia est restituendus in possessione, limitatur vt nō sit verū quando ex tali restitutione posset vniuersaliter oriri scandalū: z licet ipse non dicat. vide do. Ant. qui notabiliter ponit z deducit ad practicā in. c. ex pte. in vlt. col. de resti. spo. post Fede. de se. in cōsi. cclxxiij. Itē z hoc est q̄d volo te multū notare, quotiescūqz ageret' de restitutiōe alicuius castri seu fortilicij, qua facta restitutione si ille postea succūberet, nō esset facilis recuperatio talis fortilicij. allegat. c. literas. vbi tex. facit de resti. spo. z sequitur simplr̄ Alexan. in. d. §. nihil cōe. in. xvij. colum. nec inuenio ab alio tactū: z facit q̄d ibi dicit Bal. in. v. fallen. z ibi Alexan. refert. ¶ 2 † Scdo habes ex glo. q̄d cā dicitur requirere altiorē indaginez qn̄ nō pōt incōtinēti probari. qn̄ autē dicat' posse incōtinenti probari. est tex. in. l. si is a quo. in prin. quē ibi Bart. dicit singularissimuz. ff vt in pos. leg. cū cōcor. vt hic per Alex. ¶ Gloss. in ver. falsum. diuiditur in quatuor. In prima colligit vnum ex tex. In secūda contra illud opponit. In tertia soluit vno mō. In quarta de alia solut. se remittit. Scdā ibi, sed videtur. Tertia ibi, solu. illud. Quarta ibi: vel solue vt ibi. ¶ 3 † No. ex glo. q̄d exceptio falsitatis opposita in iudicio possessorio, rejicitur z reseruatur in iudicio ordinario, istam glo. intelligit Cy. hic in. v. oppo. vt procedat quādo scriptus heres iam adiuerat hereditatem anteq̄ opponeret ista exceptio falsi. lz si ista exceptio prius fuisset opposita: tūc scripi⁹ heres nō potuisset adire hereditatē: quia fuisset dubi⁹ de viribus testamē. l. cū falsum. ff. de acqui. here. ergo si nō potuisset adire, z sic effici heres, nō potuisset mitti in pos. ex hoc edicto: q2 talis missio in pos. cōpetit heredi. z hoc sequit' Imo. in. d. l. cum falsuz. Tu teneas glo. indistincte/ q̄d etiā si exceptio falsi esset opposita anteq̄ heres adiret: lz hoc impediuisset euz adire: tn̄ cū requirat altiorē indaginē, nō impedit eū mitti in pos. q2 ad hoc vt quis possit mitti in pos. ex hoc tit. non requirit' q̄d adierit: sed sufficit q̄d sit scriptus heres. fm Bart. in. l. fi. in. vij. col. j. eo. z ibi gloss. in verbo legitimo. ante fi. z istā vltimā opi. videt' velle gl. in. d. l. cum falsuz, in glo. fi. in vlti. solu. cū qua simplr̄ trāseunt Bar. Ange. z magis in specie Pau. ibi/ qui reputat hoc singulare. z Fulg. z Alex. hic cū cōcor. per eum adductis. ¶ Glo. in verbo seruus diuiditur in tres. In prima declarat tex. timore taciti cōtrarij. In scda opponit ꝯ tex. z duplr̄ sol. In tertia etiā opponit z soluit. Scda ibi, sed cōtra. §. de peti. here. Tertia ibi, item ad idē cōtra. In prima parte ego nouiter pondero hic esse gloss. quam reputo singularem: nec audiui ab alio ponderatā: contra id quod singulariter tenet Bal. in. l. ij.

Bald.in.l.ij.in fi.C.de sen.z interlo.om.iudi.vbi dicit q.l.j.§.de testa.z.§.testes.insti.eo.nõ hñt locũ qñ cõis error caderet in persona testatoris.z sic in eo in quo est substãtia testamenti.z illa iura procedũt qñ cõis error cadit circa psonas testiũ:z sequit Alexã. vbi dixi,in.l.j.§.de testa.hic est glo.in cõtrariũ que loquit in persona testatoris.z dicit q p libero habet tpe mortis.z ita itelligit.§.testes.insti.de testa. ¶ In vltima parte Bar.hic in fine multum

4 notat istã partẽ glo.z ex ea colligit vnũ notabile z signandũ:† q in oĩ iudicio quãtumcũq; summario z executiuo,dz psona cũ qua litigat plene legitimari.z singularitas hui⁹ est/q lz cã principalis sit summaria,z sic summarie pbationes sufficiãt:si tñ opponatur cõtra personas litigantiũ,dz plene cõstare de legitimitate psonarum:z idem tenet simplr Sali.Ful.z Alex.hic alij non tangunt.idẽ tenent Barto.in extrauag.ad reprimendũ.in vbo sine figura.in.ij.col.Bald.in.l.iij.§.ibidẽ.ff.ad exhi.z in.l.fi.in.xiij.colũ.

5 a in.v.q.j.eo.† Pro isto dicto facit optime:q: etiã in causis summarijs[a] z executiuis filiusfamilias nõ põt esse in iudicio sine consensu patris:z sic tunc requiritur legitimatio persone:vt notabiliter pbat Bal.in.l.nec quicq;.§.de plano.ff.de offi.procõ.in vsi.lz nũquid sibi põt.refert z sequit do.Alex.in cõsi.lix.in.ij.vol.incip.Viso processu cause tã principalis zc.in.j.col.z ab ista doc.nõ iuenio discordantẽ.Ego tñ multũ dubito,z puto q ista decisio nõ sit vera:q: habeo regulã q qñ cã principalis dz summarie tractari, certe oẽs articuli qui in illa cã incidũt similiter summarie tractãdi sunt.istã doctri.tradit Bar.in extrauag.ad reprimendũ.in verbo summarie.in.vj.col.sequuntur docto.in clemen.sepe.de verbo.

6 signifi. ¶ † Pro ista regula optime facit qd singulariter decidit Bar.in.l.solent.in fi.col.ff.de ali.z cib.leg.vbi tenet q stante statuto q in causis dãnorũ datorũ credat iuramento dãnũ passi:certe quicũq; articuli incidãt vel emergãt,debẽt similiter decidi p iuramentum:sicut cã principalis.z illã deci.Bar.sequitur.no.Bald. in.l.j.in.ij.col.§.de rebus credi.Paul.in.l.cum hi.in princip.ff.de transi.Franc.de are.in cõsi.lxxxij.incipiẽ.Quia multa.in.ij.colũ. in fi.Facit etiã qd decidit Bal.in.l.j.in.j.col.in fin.per illum text. j.cõia de leg.vbi determinat q stante statuto q in causis q vertũtur sup instrumẽtis guarentigionatis debeat summarie procedi. certe sup hypothecaria q mouet rõne debiti gteti in instro etiam

7 pcedet summarie.† Vera ergo ista regula est/q eo modo quo pceditur in causa principali,illo pcedit in causis summarijs eius: ergo eodẽ modo in casu Barto.si cã principalis erat summaria z executiua,quare ergo si incidenter emergat dubitatio de legitimatione psone,non dz sufficere summaria cognitio.z tñ Bart. dicit plena.nec glos.nostra per quã Barto.mouetur aliquid probat.Cõsydera tñ q Barto.in.d.l.solent.in fi.col.si inspitias facit differẽtiã an statutũ loquatur in plurali an in singulari.nam si in plurali.q in causis dãnorũ datorũ stetur iuramento dãnum passi:q: tũc statutũ dicit in plurali in causis,certe quecũq; cã incidat vel emergat dz iuramẽto decidi.sed si statutũ loqueret i singulari,z diceret q in cã dãnorũ zc.tunc dicit Bar.q si aliqua cã incideret non posset decidi iuramento.l.si qñ.C.vñ vi.z.l.fi.quod met.cã.isto mõ illa decisio nõ faceret cõtra Barto.imo p eo:alia tamẽ que dixi stringũt cõtra Bar.Tenẽdo tñ dictũ Bar.intelligẽ dũmodo opponat a parte:alias iudex nõ debet petere legitimationem personarũ:p ea que no.Bar.in.l.inter quos.§.alieno. circa fi.ff.de dã.infec.z ista nota q: valde no.sunt.Jason Pisis.

1 ¶ Tres sunt species prescriptionum.

2 Correcta vna.l.intelliguntur etiam correcte alie.ll.tendentes ad interpretationem z declarationem eius.

3 Pro relictis in vltima voluntate,vel pro hereditate de iure communi non debet solui gabella.

4 Que requirantur ad hoc vt competat remedium huius legis.

5 In executiuis ad hoc vt instrm aliqd habeat executionẽ,requiritur q sit nõ abolitũ nec cãcellatũ nec in aliqua sui parte vitiatũ.

6 De iure cõi instra publica facta manu notarij publici nõ habent executionẽ paratã:sed requiritur solẽnis libellus,z altus processus iudiciarius:fallit tamen in multis casibus.

7 Instrumẽtũ testa.habet paratã executionẽ si nõ sit abolitũ nec cancellatũ:nisi originale seu protocollum reperiat cancellatũ,seu cũ aliquibus interlineationibus seu additionibus.

8 Fideicõ.vniuersali nõ cõpetit bñficiũ hui⁹.l.lz directe instituto.

9 Heredi qui semel cecidit a possess.rerum here.non compelit amplius petitio heredi.nec bo.pos.

10 Stante statuto q pos.defuncti cõtinuet in heredẽ,nõ pprer hoc impeditur quin scripto heredi cõpetat remediũ huius legis.

11 Si fideicom.vniuersali fuit facta restitutio rerũ,ex quo semel est adeptus possess.realem:licet caderet a possess.non tamen cõpeteret amplius remedium huius legis.

12 Substituto pupillari vel vulgari cõpetit remediũ huius legis.

13 Quando heres petit se mitti in possess.z ostendit testamentum iudici,non habet necesse probare de morte testatoris.

14 Quilibet presumitur viuere vsq; ad centum annos.

15 Episcopo competit beneficium.l.nostre pro pauperibus.

16 Que requirant ad hoc vt iudex dicat competẽs ad mittendũ heredem in possess.z nu.17.z an requirat citatio alicuius.nu.18.

19 Rasura instrumenti regulariter vitiat instrumentũ:fallit tamen in multis casibus.

20 Dicta testium redacta ad scripturã nõ habẽt executionem paratam sicut instrm pub.qd virtute statuti habet executionẽ paratã.

21 An.l.nostra habeat locũ in testa.qd valet tm de iure pretorio,et non ciuili.

22 Largo modo heredis appellatione venit bo.pos.

23 An veniẽtes ab intestato possint implorare remediũ hui⁹ legis.

24 Qñ facio citari quẽ simplr,eoipso itelligit ei⁹ psona habilitata.

25 Citatus elapsõ tẽpore sibi preiudicat quando aduersarius habebat ius:secus si nullũ ius haberet.

26 Si filia sit instituta heres in testamento patris,z in eius hereditate reperiantur feuda,licet regulariter femina nõ succedat in fundo:tamen si filia petat se mitti in pos.omniũ bonorum defuncti, agnati non possunt impedire istam missionem.

27 Si aligs petat a iudice reuocari tenutã bonorũ concessam alicui, propter suũ interesse:z alleget titulũ qualiter emit:nisi pbet q sibi fuerit tradita,solus titulus nõ prestat probabile interesse.

28 Fideicõ.vniuersalis cui pure dz restitui hereditas,si sit in possess. rerũ here.est legitimus cõtradictor ad implendum directũ here. mitti in possess.rerum here.secus autem esset si non possideret.

29 A mero executore non appellatur.

30 Quando apparẽt duo testamenta eodem die cõfecta:nec apparet de prioritate nec de posterioritate:z in vno est institut⁹ vnus: z in alio alius/quis eorum preferetur.

31 In dubio iudicandum est contra fiscum.

32 In duab⁹ gtrarijs vel diuersis sentẽtijs eiusdẽ iudicis,z in simılib⁹ scripturis cõtrarijs cui erit standum:z qd in duob⁹ codicillis cõtrarijs/z duob⁹ instrũis.nu.33.qd in duob⁹ rescriptis sub eadem data inuicẽ cõtrarijs.nu.34.z qd in duob⁹ instrũis pcur.in quorũ vno titius constituitur procurator,z in alio caius.nu.35.

36 Licet titulus putatiuus sit als sufficiẽs ad prescribendum:non tamen est sufficiens ad excludendum petitionem heredi.ante cõpletam prescriptionem.

Edicto. Ista.l.est sing.z fm Bar.Albe.Ang. z Fulgo.materia huius.l.nõ est alibi: ideo erit aduertendum.z lz Bald.in quatuor primis col.multa premittat que non videntur necessaria.Tu premitte duo vt hic p Bar.z diuide istam.l.in duas partes princ. In prima corrigit edictum diui adriani:z alias.ll.circa illud editas.In scda ibi.sancimus.ponit nouam decisionem.Et ista secunda subdiuiditur in quatuor particulas.In prima loquitur quãdo scriptus heres petit se mitti in pos.z nullus contradictor apparet.In scda loquit qñ cõtradictor apparet.In tertia imperator decidit q cõtra hãc missionem in pos.nõ põt opponi exceptio

b cursus tpis.In quarta limitat nisi legitima pscriptio trãsiuisset. Scda ibi.sinautem aligs gtradictor.Tertia ibi.nullis angustijs. Quarta ibi.nisi tm temporis effluxerit.Edictũ diui adriani cum sua vicesima est sublatũ:z hodie script⁹ heres ex sola inspectione testamẽti mittit in pos.rerum defuncti,si nõ appareat legitim⁹ cõtradictor:z si apparet mittitur cã cognita:z angustie temporis

c sunt sublate:nisi res legitimo tpe sint pscripte.h.d. ¶ In vltima parte text.dũ dicit si enim vl ex vna pte prescripto siue ex vtroq;

1 b latere.† Premitte q tres sunt spes[b] pscriptionũ:vt hic i gl.ante, pe.z pe.z Bartol.hic in.j.colũ.z est text.xvj.q.iij.c.placuit.el.ij.in §.potest.z dixi post Bart.in.l.fi.in princip.ff.de eo per quem fact.

2 c erit. ¶ † Nota ex prima parte/q correcta vna lege[c] intelliguntur etiã correcte alie leges tendentes ad interpretationem z declarationẽ eius.z ita not.Cy.in.l.trãsigere.ante fi.C.de transac.z refert Bald.hic in.ij.no.Pau.hic in.j.vide tñ qd dicit glo.in rubric.vel in.l.j.in princi.ff.de cõiun.cum eman.lib.cuius decisio videt contradicere:sed non contradicit.

3 d ¶ † Secundo no.ex eodem principio/q pro relictis[d] in vltima voluntate vel pro hereditate de iure communi nulla solui debet gabella:ideo fm Bald.z Paul. hic statuta que disponunt contrarium censentur iniqua.Adde tex.in.l.j.§.de impo.lucra.desc.lib.x.z dicit Sali.hic q veronenses hoc obseruauerunt,qui noluerunt pati qd gabella poneretur

4 super hereditatibus/per hanc legem. ¶ † Tertio no.in ver.sancimus.quinq; que copulatiue requiruntur ad hoc vt competat remedium huius.l.z in hoc residet substantia ex mente Paul.licet Cyn.hic in.ij.q.princ.aliter dicat.Primo requiritur scriptura testamenti:quod intellige fm ea que dixi in.l.publicati.§.de testa.z istud intantum est verum q alibi dixit sing.Bart.in.l.j.§.si quis in duobus.ff.bo.pos.fm tabu.q ad hoc vt competat beneficium huius.l.requiritur q presentetur iudici originale testamẽti adeo q non sufficeret exemplum seu transumptum illius testamenti.z

a ¶ In causis summarijs. Adde l.fi.in.§.necessitate.C. de bo.q lib. doct.in.c.fi. de iudi.lib.vj.

b ¶ Tres sũt spes. Adde doc.in rub. de diuer.et tẽp.pscrip.

c ¶ Correcta vna lege.ad de bar.in.l. j.ff.de legi. tuto.Jmmo. in.c.a multis de eta.z quali.

d ¶ Pro relictis. Adde berta.i tra. d gabellis.

sequitur Pau.hic.⁊ in aut.si quis in aliquo,vbi examinaui.s.de eden.sequit Ange.de are.in.§.nihil autem.insti.de testa.Sed intellige sane qn̄ tale exemplū[a] esset sumptū manu alterius notarij ꝙ illius qui est rogatus de instr̄o:al's si idē notarius qui fuit rogatus tradidisset etiam illud,censetur eque originale:vt declarat Bar.in.l.si quis ex argentarijs.§.pretor.de edē.Bar.⁊ alij in.d.aut.si qs in aliquo.Scdo requiritur ꝙ illud instr̄m originale ⁊ autēticū ostendat̄ p heredē iudici:ex qua ostensione:vt dicūt Cyn.⁊ Pau.hic:res dicit̄ in notoriū deduci.Et per hoc infert Angel.hic in lect.flo.in.vj.colū.ꝙ nō valet gn̄alis licētia cōcessa per iudicem alicui de faciendo capi quoscūq; debitores:sed requiritur specialis licētia,que dz cōcedi viso instr̄o debiti.⁊ idē dicit Bartol.in.l.si.per illū tex.C.de exhi.reis.⁊ Bal.post Bar.in.l.j.C.de iure domi.impe.Scdo per hoc infert Ang.ꝙ instrumentum dicitur productum[b] in iudicio qn̄ est ostēsum iudici:quod reputat quotidianū.Et per hoc qd dixi ꝙ dz instr̄m testamēti autēticū ostēdi iudici:patet ꝙ viua voce pōt a iudice peti hec missio in pos.absq; libelli oblatione.qd ponit Bar.hic in.vj.colum.⁊.j.dicaz loco suo. Tertio requirit̄ ꝙ tale instr̄m testamēti nō sit abolitū nec cancellatum nec in aliqua parte vitiatū:intellige qn̄ vitium est visibile:alias secus:vt.s.l.proxima.Itē qn̄ est in parte substantiali:al's secus.Quarto requirit̄ ꝙ missio in pos.fiat.Quarto requiritur in tex.ibi cū testificatione publicarū personarū.quod fiat scriptura publica de tali licētia.ex hoc pōderat Barto.hic in fi.hic esse tex.ꝙ licētia de intrando pos.bo.defuncti nō pōt probari per testes:⁊ sic hoc casu non habent parē vim instrumēta ⁊ testes.iuxta.l.in exercendis.C.de fide instr.⁊ sequitur Paul.hic in.iij.col.⁊ Lud.in singu.vij.Sed tu consydera ꝙ alius possit esse sensus litere:dū dicit:cū publicarū personarū testificatione.hoc est dicere ꝙ iudex non debet dare licentiā heredi ꝙ propria autoritate ingrediatur:sed debet missio fieri per personas publicas:puta nuntios iudicis vel executores.fm Specu.in tit.de primo ⁊ scdo decreto.in.§.finautē venerit.ita Ange.Sali.⁊ Moder.hic volūt.Quinto dz fieri missio in pos.bo.que per defunctū tenebant̄:intellige siue iure dominij vel possessionis tm̄:siue tenute etiam:vt hic in glos.in verbo fuerūt.† Quarto no.ex text.ibi nō cācellatuz[c] neq; abolitum.ꝙ in executiuis ad hoc vt instr̄m aliquod habeat executionem,requirit̄ ꝙ sit nō abolitū nec cancellatū nec aliqua sui parte vitiatum:ideo stante statuto ꝙ instr̄a publica habeant executionem paratam,tale statutū recipit interpretationē per hāc.l.si sit non abolitū nec cācellatū nec aliqua parte vitiatum.ita per hūc tex.Bald.in.l.j.C.vt in pos.leg.refert ⁊ sequit̄ Pau.hic ⁊ in.l.nostrā.C.de testa.⁊ voluit Bart.in.l.j.§.fi.in fi.ff.de his que in testa.delen.intellige tamē qn̄ talis cancellatio vel abolitio esset in loco substātiali.⁊ sic in loco suspecto:al's secus.per id qd dicit glos.hic in verbo vitiatum.⁊ in specie sic limitat Paul.hic in.iiij.colum. † Quinto no.ex tex.in verbo mittatur.fm Bald.hic in.iij.no.ꝙ licet de iure cōi instr̄a publica cōfecta manu notarij publici non habeant executionē paratā:sed requirit̄ solēnis libellus:⁊ alius processus iudiciarius:vt est tex.melior de iure in.l.minor.xxv.an.cui fideicommissum.ff.de mino.in princip.in verbo ad initiū alterius petitionis redegerat:tm̄ hic est vnus casus spālis in quo instrumentū testamēti hz executionē paratā de iure cōi.⁊ ita p hūc tex.dicit Bar.hic in.vj.col. Adde scdm casum in instr̄o depositi.ita probat tex.in.l.pe.in verbo illico.⁊ in verbo modis oibus.C.deposi.⁊ ibi Barto.⁊ Ange.notanter sequit̄ Alexan.hic.⁊ in.l.si pretor.§.j.ff.de iudi.Contrarium tenent Bal.⁊ Salic.in.d.l.pen.C.depo.q: ex quo intētatur actio dz dari libellus:iuxta regulam l.j.in prin.ff.de edē. Tertius notabilis casus est ⁊ signa.qn̄ legatarius vel fideicōmissarius agit cōtra heredē pro legato vel fideicō.sibi relicto.nā de iure cōi hz executionē testamenti absq; libello.ita probat tex.in.§.illud.cum gloss.in verbo decreto.⁊ ibi not.Ange.in autē.de here.⁊ fal.⁊ no.hunc casum/quia quotidianus nec alibi in spe inuenies. Quartus casus est/qn̄ in instr̄o esset positū iuramētū:tale iuramentū facit ꝙ instr̄m hz de iure cōmuni executionē.fm Bart.in.l.ij.in fi.ff.de iureiu.vbi dixi an sit verum. Quintus casus est/qn̄ qs produceret instrumētū vel scripturā vel exceptionē in iudicio:⁊ esset pena producenti talez scripturā vel de iure cōi vel statuto.nam eoipso ꝙ producit in iudicio sine alio processu,debet de iure cōi fieri executio pene absq; libello vel alio processu.ita probat text.not.in.l.ij.in verbo protinus.C.vt lite pen.vbi Bal.no.in.iij.no. Sextus casus est/quādo partes vadunt ad notariū,⁊ vna pars confitetur se debere:nā si notarius promissori volenti ⁊ consentienti faciat preceptuz qd intra tm̄ tempus soluat,tale instr̄m cōtinēs tale preceptū habet de iure cōi executionē:sicut snia fm Imo.⁊ Paul.⁊ Alexan.in.l.ait pretor.§.j.ff.de re iudi.Paul.in.l.post rē.eo.tit.⁊ Alexan.hic.Sed ego allego Bal.qui in terminis tenet cōtrariū,⁊ ipsi non faciunt mentionē:in.c.dudū.el.ij.in.vij.col.de elect.vbi notabiliter loquitur.⁊ voluit etiā Bal.in.l.adoptatū.C.de adop.Plura alia notabilia colligit Bald.hic in.iiij.col.⁊ Cyn.in.j.col.vide per te.

† Sed audi circa hāc.l.que tota die practicatur nouū dubium qd hic cōiter non tāgitur.nā tex.dicit qd instr̄m testamēti hz de iure cōi executionē paratam,si non sit abolitum nec cancellatum nec aliqua parte vitiatū:pone ꝙ notarius qui fuit rogatus de testamēto dat formā testamēti nō abolitā nec cancellatā nec in aliqua pte vitiatā:tm̄ originale seu protocollū:vt sepe contingit reperitur cācellatū ⁊ habere interlineatiōes vel additiones:an illud instr̄m habebit executionē paratā.istum casum tangit singulariter Bal.in cōsi.incip.in christi noīe punctus in questione Laurētij ⁊c.⁊ ibi determinat ꝙ nō:p hanc.l.qn̄ protocollū est in aliqua parte suspectū,⁊ ex sola inspectione.⁊ vltra cum facit:q: quoties reperit̄ ꝙ protocollū contradicit instr̄o tradito ⁊ explicato per notariū eundē:statur poti⁹ protocollo originali ꝙ instrumēto explicato per notariū eūdē:fm Bart.in.l.sempronius proculo.per glo.ibi.ff.de leg.ij.⁊ in.l.si quis ex argentarijs.§.pe.cū cōcor.ff.de edē.Intelligo tm̄ istā deci.Bal.qn̄ appareret cōtradictor.sz si nō esset ꝯtradictor,iudex cui pn̄tat̄ testm̄ non vitiatū.dz illud exeq per hāc.l.absq; qd ingrat de protocollo:vt patebit ex.j.dicendis. Glo.in verbo ex pte.diuidit̄ in tres,prout in effectu ponit tres q.partes patēt.Ex prima parte habes ꝙ instituto in re particulari vel certa,qn̄ alius est coheres vniuersalis,nō cōpetit remediū executiuū huius.l.q: habet̄ loco legatarij nō heredis.l.quoties.s.de here.insti.istā glo.limitāt Cyn.⁊ Bar.hic,vt pcedat qn̄ heres vniuersalis adiuisset:sed si nō adiuisset interim institut⁹ in re certa posset intentare remediū hui⁹.l.ppter spē:q: possibile est ꝙ herede vniuersali repudiāte sibi totū accrescat vt dixi in.d.l.quoties.⁊ ibi Cy.firmat ⁊ Bar.lz nō clare.⁊ Bar.sub dubio tm̄ forte in.l.ex facto.magna.ff.de here.insti.⁊ expresse tenet Bal.hic i j.q.⁊ Paul.Breuiter veritas est ꝙ si coheres vniuersalis actualiter prius repudiauit,ꝙ instituto tunc in re certa cōpetit remedium huius.l.q: vniuersum sibi accrescit.sed si nō repudiasset:illa sola spes de futuro:ex quo de pn̄ti ius nō hz vniuersale,nō sufficeret ad obtinēdū executionē hui⁹ legis.l.nō queadmodū.ff.de iudi.sz Ang.⁊ Ful.hic.⁊ Ang.Sali.Fulg.⁊ Alex.in.d.l.quoties.cū concor.ibi p eū signatis.⁊ Angel.Imol.⁊ cōiter mod.in.d.l.ex facto.Sed lz ita se habeat cōis snia,a qua nō esset recedendū:tm̄ ꝙ instituto in re certa nō ꝯpetat huius.l.remediū,etiā si coheres vniuersalis repudiasset,⁊ totū accreuisset sibi:arguo sic:nam ad hoc vt alicui cōpetat remediū hui⁹.l.requirit̄ ꝙ sit script⁹ in testō:vt dicit tex.hic.⁊ in.l.ij.in verbo script⁹.s.eo.⁊ ita rub.hui⁹.tit.q̄ dicit et queadmodū script⁹ heres in pos.mittat̄:sz ille dicit̄ scriptus qui oculis corporeis sine interpretatione legit̄ in testō.l.j.ff.de his que in testa.delen.iuncta.l.j.ff.si tab.testa.nul.ex.sed iste nō reperit̄ scriptus in testō vniuersaliter,sed particulariter tm̄ ergo iudex ex sola testamenti inspectione nō dz eū posse mittere in pos.p istam.l.⁊ isto argumento vtūtur in sili.Spe.Io.an.⁊ bal.in tit.de testa.§.sequit̄.ver.sz nūquid veniētes ab intestato.[d] dū querūt an venientibus ab intestato ꝯpetat remediū hui⁹.l.⁊ dicūt ꝙ non:quia nō sunt scripti.d quo.j.dicā.imo fortius p idē argumētū tenet Ang.in.§.sed si instituto.instit.de vulg.sub.ꝙ si qs instituat heredē filiūfa.vel seruū quib⁹ casibus ex psona filij pater sit heres,vel ex psona serui dn̄s,an pater ⁊ dn̄s habeāt remediū executiuū hui⁹.l.dicit ꝙ nō:q: nō sunt scripti.facit.l.q liberis.§.hec verba.ff.de vul.⁊ pupil.tm̄ licet Ang.nō fuerit memor.ꝯtrariū i hoc vltimo tenet Bal.hic in.j.q.in.xj.col.⁊ in.l.fi.§.j.C.de bo.q̄ libe.in quibus locis multū not.loquit̄:⁊ dicit ꝙ isti habent̄ p scriptis.Breuiter puto cōcludendum.prout ꝯcludūt Bar.⁊ doc.j.in.iij.q.hui⁹ glo.dum querunt an substituto vulgari vel pupillari ꝯpetat bn̄ficiū huius l.⁊ cōcludūt ꝙ ex sola pductione testamēti nō haberent executionē hui⁹.l.Rō q: iudex ex inspectione testamenti videt ꝙ alius est primo loco institut⁹,q eos p̄cedit:vn̄ dicūt Bar.⁊ doct.ꝙ ad hoc vt substituto cōpetat bn̄ficiū hui⁹.l.nō sufficeret heredi ostēdere iudici testm̄:sz oporteret pbare q̄liter script⁹ heres est exclusus,vel al'r repudiauit:ita dico in instituto in re certa:q: non sufficeret ostēdere testm̄ iudici:sz oporteret qd pbaret vniuersalez heredem exclusum:itā puto esse veritatē.An autē filio[e] quo ad legitimā tm̄ cōpetat remediū hui⁹.l.remitto te ad Alexan.hic. † Ex scda parte gl.habes qd fideicōmissario vniuersali nō ꝯpetit bn̄ficiū hui⁹.l.q: illud ꝯpetit directe instituto.l.fi.j.de codicil.intellige glo.verū dicere qn̄ fideicōmissario vniuersali non esset facta restitutio:q: an̄ restitutionē nullū ius hz. Scdo intellige gl.pcedere qn̄ fideicōmissario vniuersali esset realiter facta restitutio oim rerū:tūc etiā verū dicit gloss.qd sibi nō cōpetit hui⁹.l.remedium.Rō est.q: remediū hui⁹.l.est adipiscēde pos.sz postq̄ est adeptus possessionez si cadat a tali possessione nō cōpetit sibi amplius remedium possessorium:vt dicit gl.solennis in.c.j.in glo.j.magna.ad fi.de cōfes.in.vj.quā multū no.q: multoties errat̄ in practica. † Sicut in sili heredi postq̄ semel est adeptus possessionem rerum hereditā.si cadit a possessione,non competeret amplius petitio hereditatis,nec

---

a Qn̄ tale exēpl de doc.i.c.l ter dilectos. de fide istr.

b Instr̄m dr̄ pductū. Adde pau. de cas.in.l.j.§.editiōes.ff.de edē.secus si est pductū corā iudice incōpetenti:fm bal.i.l.quoties.in fi.C.de iud.⁊ presumit̄ subreptitiū.vt in l.si qs p diuinam.cū gl.C.de aqueduc.lib.xj.

c Nō abolitū nec cancellatū. Adde Bart.et Bal.in.l.si vnus.C.de testa.Bart.in.l.in fraudē.i.§.sicut.ff.de test.militum.

d Nūqd veniētes ab intestato. Add de barb.l.c.fi.de suc.ab intesta.

e An autē filio. Adde Pe.de anc.in.c.fili⁹.de testa.

hereditatis nec bo.pos.heredi.peti.vt est glos.not.in.l.fin. vbi magistraliter. Bartolus.ff.de pos.here.pe.sed si fideicommissario vniuersali esset facta restitutio verbo tantū.l. restituta.in princip.ff.ad trebellianū.isto casu lz consequatur dominiū rerū hereditariarū z possessionē iuris:tñ pro consequenda corporali z actuali possessione rerū hereditariarū cōpetit sibi remediū huius. l.fm Cy. Bar. et alios hic.z Bar.in consi. incipi. In qōne vertente in curia dñi capitanei. et in consilio incip. Missus in possessionem.z fm hanc distinctionem intellige Barto.q al's eēt sibi cōtrarius,in.l.fi.in.ij.

10 co.j.de codicil.z ibi. Bal.vt predixi.† Sic in simili stante statuto vel decreto principis qd possessio defuncti ꝯtinuef in heredē,ista nō impedit qn scripto heredi competat remediuz huius.l.qz lz heres vigore statuti habeat possessionē iuris:tñ p consequenda corporali possessione potest intētare remedium huius.l. fm Cy.in.l.si ea lege.vbi Bald.in.vj.col.s.de condi.ob cām. z Paul.z Alex. in

11 l.si sorori.s.de iure delib.cum concor.quas ibi signaui. ¶ † Aduerte tñ dum tenui qd si fideicōmissario vniuersali fuisset facta restitutio re,q ex quo semel est adeptus possessionē realem: lz caderet a possessione nō cōpeteret amplius remediuz huius. l.cū sit adipiscēde possessionis:quod fortius voluit Cy.hic in fi.post antiquos quos fm eum referūt Ful.z Alex.hic in fi.co. tñ in lectu. mea Cy. non dicit:q si heres scriptus adeptꝰ est possessionē aliquarū rerū hereditariarū,q p aliis rebꝰ quarū possessionē nō fuit adeptꝰ non cōpeteret remediū huius.l.qz sic intētaret remediū adipiscēde possessiōis,etiam p his rebꝰ quarū possessionē hz vel habuit:z si esset verū:esset mirabilis limitatio ad hāc.l.sed non est veruz qz heres petet se confirmari in possessione pro illis rebus qs habuit. l.j. vbi dixi.s.de car.edi.pro aliis aūt petet se mitti in possessiōem.fm pfatos Mod.z bñ.adde etiam quod dicit sin. Sal.hic q si heres grauatus de restituēdo hereditatem p fideicōmissum est prio adeptꝰ possessionē rerū hereditariarū:q fideicōmissario ampliꝰ nō posset cōpetere remediuz huius.l.facta restōne verbo:lz fm eū qlibet diceret ꝯ:attenta do.Bar.hic.z p Sali.vr facere:qz postq heres directus semel fuit adeptꝰ possessionem rerū hereditariarū,talia bona non dicunf amplius hereditaria:sed heredis. vt est text.melior de iure in.§.j.insti.de here.insti.iunctis glo.quas allegaui in.l.sicut maior.z his que ibi dixi.s.de repu.here Breuiter Salic.verum dicit quo ad directū heredem: cui postq est adeptus possessionē rerū hereditariarū nō cōpeteret ampliꝰ remediū huius.l. sz fideicōmissario,sicq nunq est adeptꝰ possessionez realē:vt est glo.in.l.ita tñ.§.qui ex trebelliano.in verbo actiones.ad fi.iūcto text.et ibi in terminis Bald.ff.ad trebel. Nec ob.qd dixi q ex quo heres semel est adeptꝰ nō dicunf amplius bona hereditaria:est verum qn heres est simplr institutus:tunc adeundo efficif vnū patrimoniuz: se

12 cus qn est grauatus restituere:vt in proposito. ¶ † Ex tertia parte gl.habes q substituto pupillari vel vulgari cōpetit remediū huiꝰ l.dicit gl.fm quod colligif ex.l.j.s.eo.i.qn substitutꝰ ostēderet institutū repudiasse:vel aliter exclusum: vel alr esse locum substituto: fm Bartol.z oēs hic z in consilio inci. Visa qdā petitiōe. Ista conclusio procedit in substitutiōe vulgari vel pupillari expsse scripta in testō:qd aūt si substitutus veniret ex tacita pupillari ꝯtenta sub expressa vulgari.iuxta.l.iā hoc.ff. de vulga.z pup.z.l. quāuis.s.de impu.videretur q nō:ex quo remediū huꝰ.l.competit scripto:vt dixi in prima pte huius glo. sed tacita substitutio nō est scripta in testō imo venit ex ꝯiectura:iuribꝰ allegatis.tñ Bal.hic in.j. q.z in l.j.in princ.ff.de his q in testa.delen.determinat signanter q etiam venienti ex tacita substitutione cōpetit remediū huꝰ.l.qz scriptura plus sig.q loquif.z qz text.q dicit qd scripti habent beneficium huius.l.dz intelligi scripti vel locum eoruz tenentes:sed sunt leuia

13 fundamenta:tamen non inuenio contradicentem in hoc. ¶ † Successiue iuxta hanc glo.subdit Barto. vnū singularissimū q qn heres petit se mitti in possessionē,z ostēdit testm̄ iudici,nō hz necesse pbare de morte testatoris:imo nec faceret fidē p solū suū iuramentum:qz ex quo hz instrumētū testamēti hz psumptionē p se qd testator sit mortuus:qz viuo testatore notarius non dz dare copiaz testamenti heredi.alle.l.ij.§.si.cum.l.se.ff.quēad.testa.aper.est corrupta allegatio,debuit allegare.§.si dubitetur. Not.quia dictum est magni ponderis ad notata per oēs in.l.si qdez.s.solu.mat.et in

a d.l.ij.§.si dubitef.qliter z per quos modos[a] possit pbari quem esse mortuum,maxime qn nauigauit vel ad ptes remotissimas pfectꝰ

14 est,difficile est probare.† Ex quo qlibet psumif viuere[b] vsqz ad cen

b tum annos.l.fi.s.de sacrosan.hic habes sin.modum p Bar. cū quo tenet Sali.hic idē tz expresse Pau.hic in.v.col. Sed hoc dictū reprobat Fulg.z Alexan.hic:eo qz.§.si dubitef,nihil aut parū facit. Secudo ꝯtra Bar.facit fm Alexā.qz ista nedum non est sufficiēs pbatio mortis:imo nec concludens psumptio,q testator sit mortuꝰ per hoc q heres habeat testm̄.nā pone q aliqs nauigaturus relinquat in domo testm̄,z aliam copiā testamēti secū deferat.l. vnū.ff. de testa. Item pone pater dat filio copiā testamēti: vt eā in patriā portet.vt dixit.l.ij.s.quemad. test.ape. Itē pone testator fuit cōtentus qd eo viuo daretur copia testamenti:qd potest .l.oim.vbi dixi s.de testa.ecce quod multis casibus heres hz testam̄. z tñ testator nō est mortuus.vñ fm eum requirif saltez semiplena pbatio mortis,q in summariis vel in istis executiuis sufficit:vt declarat Bar. in.l.ij.§.fi.C.vbi in rem actio.vel saltem requiritur iuramentū heredis,iuxta.l.ij.s.tit.j.z.l. thesaurꝰ. ff.ad exi. Ego indistincte teneo dictum Bart.z credo q ex quo tz cū eo Salic.z Pau.qd seruaref in practica in terminis Bart.s.in iudicio possessorio,quod est modici preiudicij,vt j. dicam, sufficiat qd heres habeat testm̄: ex hoc oritur presumptio q testator sit mortuꝰ:sed si vellet facere declarari se heredem:z sic in petitorio,deberet pbare testatorē eē mortuū. z moueor quia regula est q regulariter instrumētū testamenti nō dz tradi per notarium viuo testatore.z lz sint alique fallentie:vt p Alex.tñ sufficit habere regulam pro se:q postea allegat fallentiaz dz eam pbare,fm Bartol.in.l.j.in.j.col. circa fi. ff.si qs in ius voc. non ierit.facit.l.suus quoqz.in verb.puto.ff.de here.insti.z text.in c.venerabilibus.versi.pōt quoqz.de senten.excō.in. vj. Hinc dixit

c Bal.in.l.si tutor.in.fin.C.de seruo pig.dato ma.qd regule sunt[c] tenaciter attēdende, nisi appareat in contrarium dispositio spālis: sufficit ergo heredi habere regulam pro se,qd testamentū non daf

15 viuo testatore. ¶ † Subdit Bart.qd etiā epo p pauperibus competit huius.l.beneficium.z idē tz Bar.hic in.j.q.z in.l.si qs ad declinandaz.in.iij.col.s. de epi.et cle.z in addi.Spe.in tit.de testa.in fi.Et idem fm Bart.in executore maxime pauperū.z tenent Inn. z alij in.c.cū tibi.de testa.Barto. z oēs in.l.hereditas ad statium. ff.de heredi.insti.z in.l.centurio.ff.de vul.z pup.dum tractat de cōpendiosa facta pauperibus.z ibi Bar. multas questiones addit. et in.q.incip. Filium adultum, Eodem modo si delata esset hereditas filiofa.qui repudiat,quo casu pater admittitur.l.fi.§.j.§. simi

a liqz modo.j.de bonis que libe.certe patri cōpetet beneficiuz huiꝰ l.fm Bald.hic in.j.q.z in.d.l.fi.§.j.j.de bonis que lib.lz cōtrariū teneat Ange.in.§.substituitur.insti.de pup.substi.eodem mō in casu l.iij.s.de inof.test.fm Bal.ibi. ¶ Glos.in vbo cōpetēti.ponit duo q requirunf ad hoc vt iudex dicaf cōpetēs ad mittendū heredē in

16 possessionem.† Primo qd talis iudex habeat merū z mixtū imperium:z ideo missio non posset fieri p delegatum nec magistratum villarum.l.iubere.ff.de iurisdi.om.iudic.Bart. hic mirabiliter distinguit quod aut cōparet legitimus contradictor qn heres petit se mitti in pos.et quia tunc intentari dz ꝯdictiō ex hac.l.certe eā q expediuntur iure actionis possunt expediri etiam per infimū magistratuz.z isto casu ordinarius posset delegare: aut vero non apparet contradictor. z tunc ista missio in pos. expedif officio nobili:per consequens nō pōt expediri nisi per habentē merū et mixtū imperium:z tunc non potest delegari executio:sed cognitio sic:et sic Barto.tz gl.qn cōtradictor non apparet.z idem tz Paul. hic in.v.col.z Alexā.in.viij.lz Sali.dicat quod siue appareat ꝯtradictor siue non:semper expediaf officio nobili. ¶ Ego miror quod

b Bar.z Moder.steterint in tāto errore.naz fm istā doc.sequif vnū absurdum qd qn nullus penitus contradictor apparet q se ponat ad impediēduz heredē scriptū ne mittaf in possessionē,quod tunc requiraf maior iurisdictio.i.qd iudex habeat meruz z mixtū impe

d rium,z delegari non possit:[d] sed qn apparet contradictor:tūc qlibet sit iudex idoneus,z possit delegari.hoc habeo pro absurdo qd nemine contradicente maior iudex requiratur,quam vbi est ꝯtradictor. nam qn nullus est cōtradictor,z sic est nullus in pos.hereditariaruz:reruz tunc heres abqz qd impetret sniam a iudice potest ppria autoritate apprehendere posses.l.cuz heredes. in princ.ff.de

c acq.pos.z ad literaz bar.met hic in.vij.col.si ergo pōt ppria autoritate apprehendere:ergo quilibet iudex qui alias esset incompetens erit competēs tunc:quia qn aliquid pōt expediri sine iudice quilibet est idoneus iudex.glossa est singula.in.§.serui.in verbo in transitu.insti de liberti.quem Bald.millies allegat pro singulari maxime in.l.consentaneum.in. v.colū.C.quō z qn iudex et ad hoc facit regula quando aliqd de necessitate nō reqrif,si interueniat illud,z inutiliter,non vitiat actum.l.j.in prin.C.de rei vxo.actio. Facit gl.in.l.vinum.in glo.magna.in fi.ff.si cer.peta nisi dicas z bene,

d quod licet Bartol.loquaf quando nullus erat cōtradictor:non sequitur ergo nullus erat in possessiōe:quia stat simul qd qs esset in possessione rerum hereditariuz:z tñ noluerit contradicere.quo casu predicta ratio cessaret. Sed fortius stringit cōtra Bar.z Moder.et Salic.inquantuz dicunt quod qn missio in possessionem fit non comparente contradictore:et sic expeditur officio iudicis nobili:quod nō pōt fieri per iudicē inferiorem,nec delegari possit cū ea que officio nobili expediuntur regulariter delegari non possint qz videntur mihi in hoc errare:quia verū est qd ea que expediunf officio iudicis nobili,requirunt plenam cause cognitionez ista delegari non pñt:sed q non requirunt plenā sed summariā cognitionem,vt in proposito quo ad missionem in possessionē:dico qd pñt delegari et expediri per oēs.ita gl.et oēs indifferēter in.l.nec qcq. §.vbi decretū.iunctis his que ibi dixi.ff.de offic.proconsu.et lega.

Marginal notes:

nō requiritur probatio

a ¶ Per qs modos. adde Bart.i.l. ij.i.§.si dubitef.ff. quem admo. test. ape. Bart.i l.si qdem.C. so.ma.gl.et doc.i verbo pseuerāt.in c.cū p bellicam.xxxiij. q.j.gl.z doc. in.c.qm frequenter. vt li. nō ꝯtest.

b ¶ Quilibet psumif viuere.add spe. tit. de pba. i.§. j. versic. qd si testes. car.zaba.in cle. j: in. iij. no. de re ec. non alie.

c ¶ Regule sunt. Adde l.seruꝰ qqz i verb.puto. ff.de here.in sti.bal.i. l. j. in.iij.col. de alie.iu. mu tā.cā fac.

d ¶ Delegari nō possit. adde Bar. i.l. imperiū. ff.de iurisd. om. iu. doc. in.c. q sedē. de offi. ord.

Bar. et doc. male loquuntur. & hoc vltimũ perpẽdit etiã Fulgo. hic: tñ ad hoc vltimũ dicas fm ipsum Bart. in. d. l. nec quicq;. §. vbi decretũ. in fi. col. q etiã in his causis que requirunt summariam & semiplenã cognitionẽ: tñ nunq potest fieri delegatio nisi quo ad cognitionẽ: vt dicit Bart. sed realis executio nunq pôt cõmitti vel delegari. verũ est quod idẽ Bar. in. l. iubere. in. j. colũ. in fi. ff. de iurisdi. om. iu. aliter tenet. & quia ibi dixi non pono hic.

17 ¶ † Secũdũ requisitũ gloss. est q bona sint in territorio iudicis: alr's solũ potest pronũtiare & scribere iudici illius loci in quo sita sunt: qđ vltimũ intelligit Bar. cõparẽte contradictore: alr's cum nec bona nec persona cũ qua litigetur nõ sit subiecta: iste iudex pronũtiare nõ posset: & cũ eo transit Bal. in. vij. q. Sali. Pau. et Alex. tamen tex. in. l. j. C. vbi de heredi. agitur. allegatus in glo. vltima. dicit q talis pronũtiatio ptinet ad iudicẽ loci in quo bona sunt sita put etiã dicit Fulg. hic in. v. col. Subdit Bar. q in hac causa nõ requirit libellus: & dicit q ita obseruatur, & q oẽs doctores ita tenent. pro quo facit, quia in executiuis maxime in quibus imploraf officiũ iudicis nõ requirit libellus: fm Barto. in. l. intra vtile. in prin. ff. de minoribus. & est text. in. l. minor. xxv. annis cui fideicom. ff. de mino. Quod dic verum quãdo nullus apparet cõtradictor. si aũt esset ɔtradictor, & peteret libellũ sibi dari, iuxta theoricã. glo. in cle. sepe. in verbo necessario. de verbo. signi. tunc requirit libellus: fm Innoc. in. c. j. de libel. obla. & Cy. Ange. & Moder. oẽs hic. & Spec. in titu. de libel. concep. §. nunc dicendum. ver. xxviij. & plene Bal. hic: in. vj. q. ponentem quid si sunt plures contradictores, an plures libelli requirantur. Pro ista opi. facit quia in alijs iudicijs possessorijs etiam requiritur libellus: vt no. determinat Barto. in. l. si colloni. §. de agri. & censi. lib. xi. glo. & doc. in. l. momentarie. C. vnde vi. Bald. in. l. quisquis.

18 C. quorũ appe. non recit. An aũt requiratur citatio^a alicuius, cõ(a) cludit Bartol. q si nemo possideat: ex quo heres potest propria autoritate apprehẽdere. l. cum heredes. in prin. ff. de acqui. pos. non requiritur citatio alicuius: sed si aliquis possideret vel iuste vel iniuste, tũc requirit eius citatio p. d. l. momẽtarie tũc & ad hoc voluit allegare Inn. in. c. proposuit de conces. preben. cũ alijs vt hic per Alex. Nota tñ q si licentia concederet a iudice parte nõ citata, eo casu quo requiritur citatio: si aduersarius petat quod reuocet a iudice / cautela est q petas eam confirmari: illa ratiõe: quia si iudex non cõcessisset, deberet eam de nouo cõcedere. Istã practicã ponunt Ange. & Imo. in. l. si finita. in princ. per glo. id ĩ in vbo vt liberet. ff. de dã. infec. Bar. in. l. iij. §. missũ. ff. ad carbo. Ange. de Are. in. §. quadrupli. insti. de actio. dixi. in. l. j. §. de carbo. edic. ¶ Glo. in verbo vitiatum. lego simul cum glo. in verbo

19 prima figura. pro intelligentia istarum glo. fac regulã q rasura (b) instrumẽti^b vel vitium nõ solum impedit executionẽ vt hac. imo regulariter vitiat instrumentum ipsum: vt habet in. c. cum olim. el. ij. de priuile. in ca. ex literis. in. c. accepimus. de fide instrumen. Sicut etiam talis rasura vitiat rescriptũ. c. licet. de crimi. falsi. et est bona glo. in. d. c. cum olim. in verbo subscriptiones. ¶ Istam regulam limita primo vt procedat quãdo talis rasura reperit in parte substantiali instrumenti. secus si esset in exordio vel prefatione notarij: vt tenet glo. hic in verbo vitiatũ. & in. d. c. ex literis. & in. l. si vnus. §. de testa. & in. l. j. §. fina. ff. de bono. possess. fm tabu. ¶ Secundo notabiliter limita nisi scriptura instrumenti esset abrasa in loco substantiali: sed ita bene rescripta q videat manu eiusdẽ notarij: tunc non vitiat. ita glo. hic notabilis quam signa in verbo prima figura. in fi. quaz Bar. not. multũ. et Ange. dicit singularem: sed habes similem in. c. cum venerabilis. in glo. fi. de relig. domi. quam debuit allegare Bart. hic: qui in hoc habetur corruptus. ¶ Tertio limita nisi notarius in sua publicatione & subscriptione instrumenti attestetur qualiter fecit talem abrasionem in tali linea, sicut fit: tunc nil nocet: fm Barto. in. l. j. §. fi. ff. de bo. pos. fm tabu. & in. l. si vnus. vbi dixi. §. de testa. ¶ Quarto limita nisi ex precedentibus & sequẽtibus verbis instrumenti appareat q illa verba abrasa cõueniant: & quasi necessario sic esse debeat: tũc abrasio nõ nocet. & hoc est quod dicit glo. in terminis in d. c. cum venerabilis. in glo. fi. vnde Barto. sumpsit omnia verba que ponit hic. ¶ Ultra Bart. & docto. hic tu quinto notabiliter (c) limita, quando instrumentũ^c reperitur penes suũ aduersarium: & iudex cogit eum exhibere tale instrumẽtum in iudicio: quia si reperitur abrasum etiam in loco substantiali: tñ non vitiat instrumentum: imo ei prestatur fides in oibus in quibus potest sumi sensus ex instrumento: quia presumit q aduersari^o dolose abraserit ita not. Bal. in. l. j. C. de fide instru. referens Hosti. & Jo. and. in. c. accepimus. de fide instru. & dicit q istud etiã habet locuz in rescriptis pape. ¶ Sexto notabiliter limita & signa q rasura vitiet instrumentũ nisi tale instrumentũ. corroboretur per viuam vocẽ testiũ. & isto casu vnus testis sufficeret. ita singulariter Bal. in. l. si veritas. circa prin. C. de fideicom. Ego tñ teneo contra: et alleg. ipsummet Bal. ɔdicentem in. l. j. C. vt in pos. leg. vbi formaliter dicit q si instrumentum habet maculã nõ potest testibus validari. Alibi Bal. in. l. fi. in. ij. colũ. j. de fideicom. querit qđ si scriptura instrumenti est vituperata, vtrũ si sit cõfirmata per vocem viuã vnius testis, sit exequibilis: & dicit q non. vbi agit de executione instrumenti: vt hac. l. secus si contẽderet in negotio principali in iudicio petitorio: vt ibi per eum. Istud idem vult Barto. hic in. vij. col. dum ponit differentiã inter remediũ hui^o. l. ex vna parte: & interdictũ quor bonor, vel petitionẽ hereditatis ex alia. nam dicit Bar. q in hoc iudicio si instrumentũ sit in aliqua parte vitiatũ, nõ pôt approbari nisi per eandẽ scripturã: sed in alijs iudicijs vitiũ instrumenti potest adiuuari per pbationes extrinsecus sumptas. ¶ Septimo limita pcedere nisi de eadem re sive de eodẽ ɔctu sint confecta duo instrumẽta: vt dixit text. in. l. vnũ. ff. de testa. quia rasura in loco substantiali que reperitur in vno ex istis instrumentis nõ vitiat aliud instrumentũ. ita Bal. in. l. falsus. in. vij. col. §. de fur. per. l. si. vbi bonus text. ff. de his que in testa. delen. ¶ Octauo limita predictã regulã vt procedat qñ post perfectũ instrm reperit rasura facta in aliqua parte substantiali, sed si tota charta erat prius scripta, & notarius abrasit totã illaz veterẽ scripturã: & in charta abrasa scripsit nouũ instrumentũ: illa abrasio non nocet. fm Bal. hic in. iiij. oppo. Ratio est: quia in chartis abrasis potest notarius instrumentum scribere. l. charte. vbi no. Bar. ff. de bo. pos. fm tabu. & isto modo habes collectaz istam materiam. ¶ Glos. in verbo depositionibus. est notabilis & necessaria, & approbat. quã diuide in. v. p. In prima declarando tex. remouet vnũ dubiũ. In secunda ponit dictũ. In tertia format vnam qõnem. In quarta ponit aliud dictũ. In quinta format aliã qõnem. secunda ibi: ite per hoc qđ dicit. tertia ibi: qđ ergo in nũcupatiuo. quarta ibi: & idez Albe. dicit. quinta ibi: sed quid si

20 nũcupatiuũ † Et vltimã partẽ multũ not. Ange pro fingn. ad statuta disponẽtia q instrumẽta habeãt executionẽ paratã: q si de debito nõ sit instrumentũ: sed examinentur testes: & eoruz dicta redigant ad scripturã: talia dicta testiũ habẽt executionẽ paratam, sicut instrumentũ publicũ. Sed istud est falsum qz Barto.

21 & alij in multis locis tenent contra vt hic per Alex. ¶ † Successiue iuxta hanc glo. querit Bar. an ista. l. habeat locũ in testõ q valet tantũ de iure ptorio: sed nõ ciuili: vt in casu. l. posthumus. ff. de iniust. rup. & in alijs casib^o: vt per gloss. in. l. fi. §. vnde legi. et cõcludit q sic: qz iste qui succedit de iure ptorio tñ: & sic bonorũ possessor ɔtinet appellatione heredis. l. j. §. bonoruz. ff. ad trebel. per quem tex. ibi not. Bar. q statuta loquẽtia de herede habent locũ in bonor possessore. Item q ista. l. habeat locum in bo. pos. sequit Sali. hic: & etiã Fulg. in. vij. col. & tz glo. magistra in verbo legitimo. j. in tertia parte. alij nõ tangũt. Pro ista ɔclusione facit quia remedium hui^o. l. cõpetit fideicõmissario vniuersali, qui solũ haberet vtile ius: sicut bonorũ possessor: & nõ venit appellatione heredis, ppriẽ. ita firmat glo. §. in vbo ex parte. vbi dixi. Multũ etiam facit qz bo. pos. in oibus equiparat heredi de iure ciuili. l. in oibus. ff. de bo. pos. Facit. l. heredis appellatione. ff. de verb. signi. ergo succedit regula q qñ duo casus per omnia & in oibus equiparant a. l. antiqua, lex noua que statuit aliqđ in vno, intelligit idez in alio statuisse: fm gl. in. l. si qs seruo alieno fuaserit. §. de furtis. & in. l. qđ vero cõtra. ff. de legi. † maxime attẽto q largo

22 (d) sumpto vocabulo appellatione heredis^d venit bo. poss. §. quos aũt. insti. de bo. pos. vnde licita est extẽsio^e de stricta significatione vocabuli ad latã, cõcurrente rationis idẽtitate. glo. est in cle. j. in verbo eligatur. de elec. & in auf. vt hi qui obli. se perhi. in prin. in vbo ad curationem. quã sibi Ange. ad hoc no. & sine dubio credo istã partẽ veram. solus Barba. in repeti. rubri. §. qui admit. in. j. col. & sex sequen. tenet contra istam opi. Barto. a qua nemo vnq discrepauit: & licet multa videatur dicere: tñ in effectu oia eius dicta reducuntur ad hoc: quia dicit q ista lex est correctoria: vt dicit probare istum text. in verbo quiescente. sed in correctorijs non est licita extensio ad casus impropriós. & hoc modo conatu respõdere ad omnia adducta contra. Mouetur etiã quia iura loquẽtia de herede nõ habent locũ in bo. pos. quod est cõtra cõmunẽ sniam. de qua per Bar. & alios i. d. l. j. §. bonor. cũ cõcor. quas dedi. in. l. fi. §. qui admit. Sed non recedo a cõi: quia ista lex. est io

23 tiũ exorbitans nõ correctoria, vt de se patet. ¶ † An aũt venientes ab intestato possint implorare remediũ huius. l. Bald. hic in. iij. q. tenet q sic: licet non audeat firmare: quia nulla. l. sit cautus. Pro eo facit illud quod tenet ipse Bald. in. l. iij. §. de inoffi. cita. vbi tenet q filius preteritus a matre q intelligit inhitutus ex dispositione illius. l. habet remediũ huius. l. ad idem facit quia in legibus exorbitantibus a iure cõi &c. Bar. in. l. si constante. in prin. in. ix. q. prime partis princip. ff. solu. matri. glo. & doc. in. l. illud. §. de sacrosan. Et per istaz regulã q vbi, tractat de fauore publico semper licita est extensio. ɔsuluit Pau. de cast. in ɔsi. xxiij. incip. Uiso puncto. in. ij. colum. qđ statutũ Brixie quo cauetur q potestas possit cõmittere causas appellationum a sententijs ordinarius: quia

a ¶ An autẽ requirat citatio. adde Cy. in. l. j. C. qui admit. Bar. in. l. iij. in. §. si cã cognita. ff. de bo. pos. bal. in. l. ij. C. de his qui ve. eta. impe.

b ¶ Rasura instrumẽti. Adde spec. tit. de rescri. pñta. in. §. dicto. versi. itez excipit. doc. in. c. cũ inter dilectos. de fid. instr. Abb. in. c. cũ venerabilis. de relig. do.

c ¶ Quando instrũ. Adde Ant. de but. i. c. peruenit. el. ij. de test. cog.

d ¶ Appellatione heredis. Adde Bart. in. l. j. §. bonorum. ff. ad trebel. doct. in. l. si filius. ff. qđ cum eo.

e ¶ Licita est extẽsio. Adde Joan. de imo. in. l. dotalem. in. xj. colũ. ff. solu. matri.

tuis:qa est inductũ fauore publico ne ciues Brixiani habeant
necesse ire Venetias pro impetrandis cõmissionibus:extendeť
etiã ad causas appellationũ a sentẽtijs interlocutorijs:et ideo
statutũ solũ fecit mentionẽ de appell.a diffinitiuis ratione ma
ioris dubij:non tñ intelligiť excludere appellationẽ a sentẽtijs
interlocutorijs:si ergo licita est extensio vbi tractatur de fauore
publico:certe ꝙ defuncti habeãt heredes respicit fauorem pu-
blicũ:ideo vbi tractať de vltima voluntate:quia vbi tractať de
fauore publico licita est extensio:vt dicit gl.no.in.l.gallus.§.si
eius.ff.de libe.ꝛ posthu.Teneas tñ ꝙ.l.istã habeat locũ in he-
redib⁹ vel successorib⁹ ex testõ:sec⁹ in venientibus ab intestato:
ita se habet cõis sñia:quã tenet Cy.hic in.iij.ꝛ.iiij.q.Salic.Ful.
ꝛ Alex.hic cũ ꝯcor.vt per Alex.ꝛ miror ꝙ nõ allegauerit Bal.
qui tenet ꝯtrium eius qð hic in.c.j.in titu.de cõtro.inter masc.ꝛ
femi.de bene.in vsi.feu.Gl.in verb.fuerũt.tene ei⁹ ꝯclusionẽ
nec obstat.l.in testõ.mil.alleg.in gl.ad quã non respõdet:qꝛ cla-
ra est sol.ibi enĩ quo ad dñm rerũ.i.quãtũ valet hereditas defun
cti nõ cõputanť res aliene quas defunctus possidebat:sed nos
loquimur respectu unde possessionis tantum.Glo.in verbo
legitimo modo.format quatuor principales qõnes.et ita diui-
ditur in quatuor.Assumo primã qõnẽ glo.que est subtilior
ꝛ difficilior:ꝛ in qua ꝺm bar.stat virtus huius.l.nam cũ tex.di-
cat ꝙ heres ostẽso instrõ testamẽti iudici debeat mitti in posses
sionẽ omniũ rerũ defuncti nisi que legitimo modo ab alijs deti
nenť:oportet intelligere qñ res dicanť legitimo modo posside-
ri:ita ꝙ heres impediať mitti in pos.illarũ rerum.Glo.in effe-
ctu ponit duas op.Prima fuit Alb.Glossatoris ꝙ res intelli
ganť legitimo modo possideri in ꝓposito qñ possessor hꝫ in ta
lib⁹ bonis similẽ titulũ sicut hꝫ heres.i.quia etiam ipse ostẽdit
qualiter est institutus in illis bonis.si aũt habeat aliũ titulũ:vt
quia emit vel aliter requisiuit:ꝛ tunc si defunct⁹ tpe mortis sue
possidebat ista bona heres suus tanꝙ spoliat⁹ dꝫ mitti in pos.
talium bonorũ:al's secus.Secũda fuit opi.Azo.ꝙ qñ possessor
habuit titulũ ante mortẽ defuncti:qualẽcũqꝫ habeat titulum:
siue habuit a defuncto siue ab alio:ꝛ tũc iste cẽseť legitim⁹ ꝯdi-
ctor:ꝛ potest impedire heredẽ ne cõsequať remediũ hui⁹.l.si aũt
acquisiuit titulũ post mortẽ defuncti secus.Tota ergo virtus
huius.l.et huius materie est ad inuestigãdũ:qꝛ heres ostẽdẽdo
testm̃ iudici dꝫ statim mitti in possessionem oĩm rerũ defuncti
nisi appareat legitim⁹ ꝯdictor:ꝛ tex.dicit ꝙ ille q legitimo mo-
do possidet aliquas res defuncti:et in intellectu horũ verborũ
audiuisti duas opi.in gl.Bart.hic tradit doctrinã per tres col.
de qua Rapha.ꝛ Paul.truffantur.ꝛ Fulg.eam omittit Pau.
dicit formaliter quod ista lõgissima distinc.Bar.vix põt extra
hi sanus intellect⁹:qꝛ bar.vadit per tot ambages ꝛ diuerticula:
ꝛ Bar.certe habeť corrupt⁹ sic vt vix possit intelligi:sed emen
dando Bar.lecturã vt colligi põt ex ꝑcedẽtibus et sequẽtibus
videť ꝙ sit bona.Si queriť ergo si qs in ista materia sit legiti
mus ꝯdictor:ꝯsydera tres casus principales.Aliqñ comparet
ꝯdictor ante cõcessam licentiã a iudice ad impediẽdũ ne licẽtia
concedať:ꝛ sic ne fiat missio in possessionẽ ex ista.l.Aliqñ com-
paret ꝯdictor post licẽtiã cõcessam a iudice ante tñ ꝙ sis ingres
sus possessionẽ.Aliqñ cõparet ꝯdictor post licẽtiam concessam
ꝛ factã executionẽ ad finẽ vt faciat reuocari licẽtiaꝫ ꝛ executio-
nẽ.Circa primũ casum ꝯsydera ꝙ Bar.est corruptus:et dicit
ant quis cõparet ad impediẽdũ licentiã ꝛ executionẽ.ꝛ isto mo
do male stat Bar.qꝛ illud de executione poniť in secũdo mẽbro
ideo dꝫ dicere ꝙ aliqñ cõparet quis ad impediẽduꝫ licẽtiã non
executionẽ per hanc.l.quia illud de executione poniť in secũdo
mẽbro.Itẽ ꝯsydera circa hoc mẽbrũ principale dum Bar.circa
finẽ dicit ꝙ aut possessor probat possessionẽ ꝛ titulũ solũ aliqui
nõ intelligẽtes quid vellet Bart.deprauarũt lect.Bar.vt dice-
ret ꝙ si aliquis ꝓbat possessionẽ:ꝛ titulũ non:sed sensus Bart.
est iste:pone quis est in possessione huius domus:heres vigore
testamẽti:qꝛ est institut⁹ in oĩbus bonis precipue in ista domo.
petit concedi sibi licẽtiã de intrãdo possessionẽ huius domus:
ꝛ sic petit de intrãdo possessionẽ illius domus:tunc dicit Bar.
ꝙ si possessor ꝓbat possessionẽ ꝛ titulũ solũ quid vult dicere,ti-
tulũ solum.i.probat qualiter emit istam domum a titio:quare
diciť ꝓbare titulũ soluꝫ:qa non ꝓbat ꝙ titius a quo emit esset
dñs illius domus.nam si ꝓbaret de dñio:sui autoris:tũc habe
ret possessionẽ titulũ ꝛ dominiũ:ꝛ excluderet heredẽ.dicit ergo
Bar.ꝙ qñ possessor probat solũ titulũ ꝙ nõ est legitimus ꝯdi-
ctor ad impediendũ heredẽ quin obtineat licentiã ꝛ missionẽ in
possessionẽ illius rei quã defunct⁹ tpe mortis possidebat.casus
iste frequens est:in quo Pe.ꝛ Cy.hic in eorũ distinctione tenẽt
contra Bar.ꝛ forte melius:quia etiã heres probat possessionẽ
defuncti:ꝛ solũ titulũ.i.ꝓbat titulũ hereditatis quod est heres
sed non probat ꝙ ille cuius est heres fuerit dñs:ergo cum ipse
solũ titulũ probet ꝛ nõ dominiũ defuncti:certe cum sit paritas
tituli,debet preferri existens in possessione.nisi forte dicas su-
stinendo Bart.qð in isto iudicio possessorio sit priuilegiat⁹ he
res in hoc,vt preferať ex solo ti.ꝛ pos.defuncti.tñ cũ nulla.l.ꝓ-
beť,non est tutũ dicere.vnde considera qð Bart.in isto mẽbro
loquať qñ defunctus possidebat vsqꝫ ad tp̃s eius mortis,vt pa
tet ex sequẽtibus verbis bar.ꝛ tunc presumeť ꝓ herede poti⁹ ꝙ
pro isto q postea cepit possidere ita vt ꝑferri debeat.ꝛ ad hoc vi
de oĩno Bal.hic in.xvj.col.v.ſꝫ ꝯtra hoc poniť.nã in hoc pas-
su quẽ alij non tangunt non quiescit animus.Itẽ inquãtum
Bartol.in.ij.membro distinguit:aut quis fuit citatus aut non.
24 No.diligenter ꝙ qñ facio citari quem simpl'r,eoipso intelligiť
ei⁹ ꝑsona habilitata.ita ꝙ si esset filiusfamilias q nõ potest esse
in iudicio sine consensu patris:vel si esset seruus vel aliter inha-
bilis,censeť eius ꝑsona habilitata:ideo caue ne facias queꝫ sim-
pliciter citari:ista est doc.Inn.in.c.cũ inter.de excep.quẽ nota-
biliter tenet Bal.in.l.cum mulier.in.ij.col.ff.sol.ma.ꝛ hic in.v.
q.prin.Imo.ꝛ Moder.in.l.si plusorio.§.si.ff.de ap.Facit qð di
cit Bart.in.l.de pupillo.§.j.ff.de ope.no.nun.cum cõcor.vt ibi
traditur.ꝛ isto casu sic simpliciter citatus intelligiť legitim⁹ cõ
tradictor,ꝛ admittiť ad opponẽdas exceptiões iudicij possesso
rij:vt no.declarat Bal.hic in.ij.ꝛ.iij.colum.ꝛ notabilius in.xiij.
co.versi quinto queriť.ꝛ Alexã.in.xvj.col.ꝛ se.Limita tñ sin
gulariter qñ quis est simpliciter citatus.secus si adiecta claulu-
la,si sua putauerit interesse:ꝺm formã.l.ea quideꝫ.C.si manci.ita
fue.alie.ita sig.Bal.hic in.v.q.et practici ꝓcuratores obseruãt:
ꝛ seqť Lu.in.d.l.de pupillo.in p̃n.vbi reputat esse singulare.seq
tur Paul.in.l.libertus aduersus.ff.de in ius vocando et idem
25 tenet ipse Bal.i.l.ij.in fi.s.de pac.†No.etiam ad fi.doc.bar.
bonam limitationem quã tradit Bar.ad.l.si eo tpe.C.de remis
sio.pign.ꝙ citatus elapso tpe sibi preiudicet,quãdo aduersari⁹ a
habebat ius:secus si nullum ius haberet:vt hic pulchre per eũ.
26 †Nota.ꝛ vltra Bar.ꝙ si filia sit instituta heres in testamẽto
patris,ꝛ in eius hereditate reperianť feuda:licet regulariter fe-
mina a non succedat in feudo:tñ si filia petat se mitti in possessio
nem oĩm bonorũ defuncti,per hanc.l.decidit mirabiliter Joã.
an.ꝙ agnati respectu feudi nõ sunt legitimi cõtradictores quo
ad impediendũ istam missionẽ:p.c.ij.si de feud.defunc.cõten.sit
inter do.ꝛ agna.ꝛ sequiť simpl'r Alex.hic in vlt.co.Tu tñ vide
ad hoc ꝙ tenet Paul.in ꝯsi.lix.incip.quãꝙ multa scripta fue-
27 rint.circa fi.†Not.etiã diligẽter qð si aliqs petat a iudice re-
uocari tenutã bonorũ ꝯcessam alicui ꝓpter suũ interesse,ꝛ alle-
get titulũ.i.qualiter emit.certe nisi ꝓbet ꝙ sibi fuerit tradita,so
lus titul⁹ nõ ꝑstat ꝓbabile interesse.Fuit elegãs decisio Jaco.
bu.in.l.manifestissimi.in prin.ꝛ ibi seqť Bal.s.de fur.ꝛ per hec
28 est expedita pria qð gl.†In scða qõne glo.vera est conclusio
gl.ꝙ fideicõmissari⁹ vniuersalis cui pure dꝫ restitui hereditas,
si sit in possessiõe rerũ hereditariaraꝫ,est legitim⁹ contradictor
ad impediendũ directũ heredẽ mitti in posses.rerũ hereditaria
rum:si aũt fideicommissarius nõ possideret:secus esset ita pro
prie loquiť.l.filiaꝫ fratribus.allegata in gl.pro cõtraria.In
tertia q̃stione gl.magistraliter ponit gl.quinqꝫ differẽtias in-
ter remediũ hui⁹.l.qð est possessoriũ:ꝛ interdictũ quorũ bono-
rum qð etiã est adipiscende pos.ꝛ reprobat duas differẽtias se-
cundã.ꝛ vlti.bar.hic in.iij.col.ponit.vj.differentiã,quã sequun
tur Ang.hic in.v.co.ꝛ Ful.in.xij.alij nõ tangunt.Nã remediuꝫ
hui⁹.l.ꝯpetit heredi dato ꝙ nemo possideret res hereditarias:
sed interdictũ quorũ bonorũ nõ cõpetit nisi alius possideat res
hereditarias.nihil allegat:sed debuit moueri,qꝛ interdictũ di-
ciť quasi inter duos dictũ:gl.est in.l.ꝑtor in prin.ff.de ope.noui
nũ.ad hoc ergo vt ꝯpetat interdictũ,op⁹ est ꝙ sit controuersia
inter duos:ergo est necesse aliũ possidere.ipsemet bar.in.vj.co.
addit duas alias no.differentias.Prima est qꝛ in hoc remedio
huius.l.ꝓcediť summarie:ꝛ sic non requiriť libellus nec litis cõ
testatio.ꝓut requiriť qñ intentať interdictũ quorũ bonorũ,vel
petitio hereditatis:tñ ista est parua differentia:qꝛ etiã in reme-
dio huius.l.qñ apparet contradictor reqriť libellus:vt dixi.s.
Septima differẽtia est:qꝛ qñ intentať remediũ huius.l.ꝛ testm̃
est in aliqua ꝑte vitiatũ illud vitiũ nõ põt suppleri ex dictis te-
stiũ:secus qñ intentať interdictũ quorũ bonorũ,vel petitio he-
reditatis.de quo dixi in.gl.in vbo vitiatuꝫ.Octauã differẽtiã
tradunt Fulg.ꝛ Pau.hic quia interdictũ quorũ bonorũ ꝯpetit
ei q est successor ex testõ vel ab intestato:sed remediũ hui⁹.l.nõ
cõpetit nisi scripto in testõ.ꝛ istas quatuor differẽtias vltimas
gl.pone ad vltimã q̃stionẽ gl.inter remediũ hui⁹.l.ꝛ petitionẽ
hereditatis.Glo.in vbo missus,diuidiť in quatuor.In pri-
ma timore vnius cõtrarij dupliciter exponit tex.In scða ibi et
quod dicit pos.timore alteri⁹ contrarij aliter exponit text.In
tertia ibi.ꝛ quod subijcit.glo.remouet aliud ꝯtrium.In quarta
ibi,sed qd si talia.gl.format.qõnẽ sabbatinã.Venio ad pri-
mã ꝛ opp.ꝯ tex.nã videť ꝯtinere tex.ꝯdictionẽ duꝫ dicit ꝙ erat

a Regulariter femina. Adde Spec.ti.de feu.i.§.qm̃.versic.xxv.raph.cu.ꝯs.cxxxvij.ici.ꝯsultis ꝛ infrascriptis.Raph.ful.ꝯsi.cxx.inci pi.nobiles de fortiate.Lud.ro.ꝯs.xxxiiij.inci viso inuestiture tenore.Ange.cõsi.cclii.incip.punctus talis est.pe.d ancha.cõsi.clxxiij.inci.dñs lazari⁹ Cal.cõs.iij.in ti.de feu.Alexan.de imo.consi.xxx.inci.cõdatũ.in.iij.col.in.j.vo.idẽ alex.ꝯs.j.incip.põderatis i q.viij.col.v.si.nec ꝑdictis ob.in.v.vo.

cõtrouersia:quia heres volebat mitti in pos.τ alius ɔdicebat.τ dicit postea tex.siue qui missus est.propter hoc gl.exponit missus.i.mitti desyderãs. ¶ In scḋa parte q̃r tex.nicit ꝙ in iudicio ordinario ei qui potiora iura habuerit adiudicabit pos.ɔ:imo dz adiudicari ꝓprietas τ dñium.glo.fatet τ exponit tex.pos.i. ꝓprietas.nam vltra gl.possessio pro dñio accipit.l. interduz.ff.

29 de ver.sig. ¶ † In tertia parte opponit ɔ tex.nã remediũ hui⁹ legis cũ sit possessoriuz,est executiuũ:sz in executiuis nõ admittitur appellatio q̃r a mero executore^a nõ appellat.l. quisquis.§. quoꝝ appel.nõ reci.τ tñ tex.dicit ꝙ si q̃s putauerit ɔdicendũ: τ sic appellãdũ:ergo male.gl.dicit q̃d verũ est:ꝙ in isto remedio executiuo nõ admittit appellatio:sed hic iste ɔdictor nõ appellabat:sed cõquerebat dolẽs de tali executione:τ sic vult glo. ꝙ lz in executiuis nõ admittat appellatio:põt tñ esse querela:differẽtia est:q̃r appellatio deuoluit causam ad supiorẽ:τ sic ꝓponitur corã alio.querela aũt ꝓponit corã eodẽ.iuxta glo. not.in cle.j.de iurepa.q̃d vltimũ ɔsequere:vt per Paul.τ Alexã.hic.

a ¶ A mero executore. Ad de.c.pastoralis. in.§. quia vero. de of. dele. c. decetero. de re iudi.τ in. c. nouit. de appel.

30 ¶ † In vltima parte glo.format q̃onem sabbatinã.i. dubiã q̃n apparẽt duo testamẽta eodẽ die cõfecta:nec apparet de prioritate nec de posterioritate:τ in vno est institut⁹ vn⁹:in alio ali⁹, quis eorũ ꝓferat.de quo est glo.blenior in.l.j.§.si q̃s in duobus. τ ibi Bar.ff.de bo.pos.ſm tab.τ gl.in.l eũ qui duob⁹.vbi Ang. τ Imo.ff.de acq.here.τ glo.j.in.c. si duobus.in glo.j.de rescrip. in.vj.Cy.in.l.hac ɔsultissima.§.si quis aũt.ɔ.de testa.Ang.in.l. si is qui nepotem.ff.de adop.τ late Ange.de are.in.§. fi.insti.de adẽp.lega.τ late hic Albe.τ cõis ɔclusio vera est ꝙ nemo eoruz erit heres ꝓpter nimiã incertitudinẽ:saluo nisi vnus eoꝝ possideret:alius non:vel nisi in vno testõ essent instituti veniẽtes ab intestato,in alio extranei.naz prefert illud in quo sunt instituti veniẽtes ab i ntestato:ſm Bar.in.d.l.j.§.si is in duob⁹. ¶ Tertio singu. limita vltra alios nisi in vno ex istis testamentis esset aliquid relictũ pie cause:in alio nõ:q̃r illud testm̃ in quo est aliq̃d relictũ pie cause ꝓsumit vltimũ,τ ꝓualet. ita sig.Lud.nec alibi legi in repe.auc.similiter.j.ad.l.fal.in.xij.speciali pie cause inter vltimas voluntates:τ ita ɔsului Brixie in causa hospitalis magni:τ ꝑ ista limitatiõe,q̃r nõ reperio aliã autoritatẽ ɔsulendo mouebar:q̃r in dubijs iudicandũ est ꝑ pia causa.l.sunt psone.ff.de relig.c.fin. de re iudi.c.in his.circa princ. de priuilegijs. Facit optie,q̃r si reperiant duo instr̃a eodẽ die facta,nec appareat q̃d sit pri⁹ factũ,τ in vno ɔtineat qualr̃ talis res fuit donata ecclesie,in alio ɔtineat ꝙ illa res fuit hypothecata titio: certe fauore eccle.in dubio ꝓsumit pri⁹ factũ instrm̃ donatiõis.ita sing.idẽ Lud.in rep.dicte auc.similr̃.in.xij.spãli.pie cause inter ɔctus:motus,q̃r simile dicit in fisco.per text.singularẽ in. l.j.C. de iure fis.libr.x.si ergo in ɔctib⁹ q̃n instr̃a sunt dubia ꝓsumit in

31 fauorẽ ecclesie:ergo idẽ in vltimis volũtatib⁹. ita cõsului. † De intellectu tñ.l.j.C.de iure fisci.q̃r est dubius:cũ in dubio sit iudicandũ ɔtra fiscũ.l.nõ puto.ff.de iure fisci.vide plene Alex.in.l.j.

32 ff. solut.mat. ¶ † Quid aũt in duab⁹ ɔ̃rijs vel diuersis sentẽtijs eiusdẽ iudicis,τ de silibus scripturis ɔ̃rijs:ponit Bare.in.l.scripture.in fi.C.de fi.instru.Bald.in.l.j.in pe.col.C.q̃n ꝓuoc.nõ est

33 necesse. † Quid in duob⁹ codicillis eadẽ die factis, τ contrarijs. est gl.in.l.cũ ꝓponatis.j.de codi.τ de duobus instrumẽtis eadẽ die factis sibi ɔ̃rijs.ponit notabiliter Bald.in.l.de rebus.C.de dona.ante nup.glo.et doc.in.d.l cũ ꝓponatis.Bal.τ Imo. in.l. cũ ꝓponebat.in fi.ff.de leg. ij.Bal.in pria consti.C.in.§. q̃bus.

34 ¶ † Quid in duobus rescriptis sub eadẽ data inuicẽ cõtrarijs. est text.in.c.si a sede.de p̃ben.in.vj.ponit Io.an.in.d.c.si duob⁹.

35 ¶ † Et quid in duob⁹ instrumẽtis ꝓcurato. in quoꝝ vno titi⁹ cõstituit ꝓcurator,in alio caius.ponit Bal.in. l.falsus. in.xiij. col.ɔ.de fur. ¶ No.tñ in p̃dictis τ silibus vtilẽ regulã, ꝙ q̃n apparent duo instr̃a eodẽ die facta,nec cõstat de prioritate semper presumit ꝙ illud instrm̃ ꝓcesserit in quo ɔtinetur ille actus qui facit vtrũq3 valere:τ ideo si sunt duo instr̃a:vnum testamẽti filij, aliud instrm̃ emãcipationis eiusdẽ filij,presumit ꝙ instrumẽtũ emãcipationis ꝓcesserit: q̃r aliter nõ valeret testm̃,istã regulam ponũt Cy.τ Bal.in.l.cum in testõ.§.hec verba.ff.de here. insti. per illũ tex.τ est vtilis ad infinita.de qua facit festũ Alex.in.d.l. diuortio.in prin.in.iiij.col.ff.sol.mat. τ in cõsi.lxxxj.in.ij.volu. incip.Lecto τ discusso laborioso pressu.in.v.col.Facit q̃d decidit Bar.in.l.vt iurisiurãdi.in fi.prin.per glo. ibi.ff.de ope.libe. ¶ Glos.fi.in verbo principalẽ.facta est principaliter eo q̃r text. in fi.dicit nisi p̃ncipalis causa sit extincta per ꝓscriptionẽ.x. an. vel.xxx.cõtra principalis causa est petitio hereditatis:sed petitioni hereditatis nõ ꝓscribit minore tpe.xxx.an.l. hereditatis. C.de peti.here.ergo male dicit tex.prin. causam posse extingui ꝓscriptione.x. anno.gl.τ doct laborãt.τ principaliter dicit glo. ꝙ tex.in v̓bo principalẽ causam,põt duplr̃ intelligi.Primo ꝙ principalis causa sit petitio hereditatis:τ tunc obstat ɔ̃riũ.glo. tñ dupliciter rñdet:sed ambe folu.ad idẽ tendũt.nam dicit glos. obscure,q̃d petitio hereditatis nõ dat ɔtra ti.possidentẽ.l.hereditatis.vbi doc.assignant rõnem.C.de peti.here.τ tunc petitio hereditatis non ꝓscribit nisi.xxx.an. ita loquit ɔ̃riũ,sed in istis terminis non põt intelligi ista lex.q̃r si ille possedisset sine ti.nõ ꝓscripsisset.x.an. q̃r in prescriptione.x.an.tria copulatiue requirũtur.titul⁹:possessio,τ bona fides,vt declarat Bar. in.l.celsus. ff.de vsuc.opz ergo intelligere tex.q̃n iste possidebat cũ tit. Itez in casibus specialibus in quibus petitio hereditatis dat cõtra titulo possidentẽ:de q̇b⁹ ꝑ gl.q̃ ista declarat in.l. hereditatẽ. C. in quibus cau.ces.longi tp̃is ꝓscriptio.τ in.l.ij.C.de peti.here.τ tũc nõ ɔpetit directa:sed vtilis petitio hereditatis.l.etiã.§.j.ff. de peti.here.in verbo vtiẽ:τ ideo dixi q̃d pria solutio gl.dicentis q̃d hic loquit de vtili,est eadẽ cũ scḋa solutio. τ isto casu q̃n petitio hereditatis excedit suã naturã:τ dat ɔtra titulo possidẽtem,bene prescribit.x.an. ita loquit iste text. Ista solutio est in se vera.τ no.τ sequunt Cy.τ bar.hic:tñ nimiũ restringit tex. ad illos casus spãles:ideo Bal.hic in.ix.τ in.xj.oppo.aliter τ singulari⁹ sol.τ reputat no.nã regula q̃d petitio hereditatis nõ cõpetit ɔtra titulo possidentẽ,dz intelligi q̃n talẽ titulũ habebat tp̃e vite defuncti:ita loquit.l.regulariter.ff.de peti.here.sed si titulus sit acquisitus post mortẽ defuncti non obstat q̃n cõpetat petitio hereditatis. Certe solennis est limitatio ad.d.l. regulariter,sed eã reprobãt Sali.τ diffuse Alex.hic:vt per eum τ per multa reprobat Angel.de are.in.§.sed iste.in fin.char. insti. de actio. Tutior ergo v̓ scḋa so.glo.q̃d tex.in verbo principalem casuã,intelligat de rei ven.sed iũgendo ambas so.tex.ꝓcedit sine scrupulo.nã dũ loquit de prescriptiõe.xxx.an.tex.in.v̓.principalẽ cãm põt exẽplificari in petitiõe h̓ditatis.sed dũ loqt de ꝓscriptione.x.an.põt exẽplificari in rei ven.τ hoc modo tex.erit

36 clarus. ¶ † Vltimo dũ ista gl. rñdet ad.l.iiij.τ ad.l.si.ff.de vsuca.ꝓ legato.nã multũ signãter vult ꝙ lz titulus putatiuus al's sit sufficiẽs ad ꝓscribendũ.tñ nõ est sufficiẽs ad excludendũ petitionẽ hereditatis añ cõpletã ꝓscriptionẽ:τ ista erit scḋa limitatio notabilis ad.d.l.regulariter.vbi dr̃ q̃d petitio h̓ditatis nõ dat ɔtra titulo possidẽtẽ, verũ est si possideat cũ titulo vo:sec⁹ si cũ putatiuo:q̃r hũs titulũ putatiuũ põt ɔueniri petitiõe hereditatis.vt hac gl.no.habes gl.ɔsociã in.l.j.in p̃n.τ ibi subtiliter põderat τ sequit Bar.ff.quoꝝ bonoꝝ.cũ cõcoꝛ.vt hic per Alex.Sed ɔ̃riũ tz gl.in.l.fi.in ver.post.ff.de vsuc. ꝑ legato τ gl. no.in.l.nec vllã.§.oĩb⁹.in verbo sciẽs.ff.de pe.here.vbi est bon⁹ tex.a ɔ̃rio sensu.τ ista est communior vt hic ꝑ Alex.

¶ Si quis aliquẽ testari prohibuerit vel coegerit. Rubrica.

¶ Continua vt per glo.vel vt per Cy.Bar.τ Fulg.hic.Et premitte ꝙ iste titulus habet locũ in quatuor casibus quos ponit gl.in rubri.ff.eo.τ prosequitur magistraliter Bar.in.l.fi.ff.eo.τ aliquid Bal.hic. Iason Papie.

1 ☞ Quando quis impedit quẽ ne testetur,hereditas aufertur tanꝙ ab indigno,τ applicatur fisco.

2 Prohibens aliquem testari tenetur in duplũ illi quem testator volebat instituere.

3 Quãdo proximior coegit metu testatorem vt eũ institueret, tũc talis institutio est ipso iure nulla:nec tũc fiscus poterit eã auferre ab instituto tanꝙ ab indigno.

4 Licitũ est vxori blandis verbis prouocare virũ vt eã instituat, τ econtra:τ idem in quocũq3 alio,q̃d intellige vt.j.nu.j.

Ciuili disceptatiõi. Cõpellẽs aliquẽ testari punit criminaliter.hoc prio.τ ei qui prohibuit ne aliq̃s testaret aufert hereditas vt ab indigno.hoc scḋo.Et blãditijs lz ꝓuocare testarẽ.h.d.vsq3 ad fi.ti. ¶ † No.ex l.ꝙ q̃n q̃s ipedit

1 quẽ ne testet,ꝙ hereditas ei aufert tanꝙ ab indigno,τ applicat fisco.Quod intellige q̃n erat proximior,ita q̃d ad eũ ab intestato spectasset successio:al's si esset remotior,tenet leso ad duplũ, vt hic ꝑ Bar.gl.i.l.j.in prin.i verbo fisco.ff.e.τ in.l.hereditas.in

2 gl.magna circa mediũ.j.ti.j. † Sed est magnũ dubiũ inquãtum tex.in.§.pe. in autentico.vt nulli indi.allegatus in gl.dicit q̃d p̃hibẽs aliquẽ testari tenet illi quẽ volebat instituere,et sic leso ad duplũ:an ille tex.solum procedat i administratore ciuitatis qui p̃hibuit aliquẽ testari, put sonat ille tex.an vero intelligat in quocunq3 p̃hibente testari. vidi alias magnã cõtrouersiã in ciuitate Cremone.τ ꝙ nõ cõpetat pena dupli nisi ɔtra administratorẽ ciuitatis p̃hibentẽ testari:tenent Pe.Cy.et Bal.in.l. luci⁹.la.ij.§.sempronia.ff.de le.ij.τ ibi Ray.τ ɔmensis.τ Cy.in l.qequid.C.arbi.tute.Cõtrariũ q̃d imo habeat locũ in quocũq3 tenẽt gl.bar.τ Imo.in.d. §.sempronia.Ang.τ Ful.in ista.l.ij.τ ista est vera τ cõis lz ꝑ prima facere videatur q̃d in dubijs opi

3 niõib⁹ mitior sit tenẽda. ¶ † Item diligenter ɔsydera ꝙ lz q̃n aliquis

aliquis proximior prohibuit quẽ testari, auferatur ab eo hereditas, ⁊ applicet̃ fisco: vt dicit tex. in ista. l. ij. tñ qñ qs metu cogit testatorẽ vt eũ institueret, certe institutio tunc est ipso iure nulla: nec vz institutio: ita ꝙ hr̃ditas auferat̃ ab instituto tanq̃ ab indigno: nec venit fiscus. ⁊ ita teneo: lz gl. ⁊ doct. in. l. fi. ĩ. eo. teneant ꝙ siue testator sit impedit⁹ facere testm̃: siue coactus sit metu ad testandũ: ꝙ vtroq; casu valeat testm̃: sed hereditas auferat̃ tanq̃ ab indigno: q̃ ista. l. ij. loquitur solũ de eo qui impediuit quẽ testari: ⁊ tũc verum est ꝙ auferatur tanq̃ ab indigno: sz de eo qui coegit ad testandũ. tex. nihil dicit. vnde placet ista sententia/ ꝙ imo testm̃ reddat̃ nullũ. nã sicut metus vitiat ipso iure matrimoniũ. c. abbas. qd̃ met. cã. c. cũ locũ. ⁊ c. veniẽs. el. ij. de spõsa. ita dz ipso iure vitiare institutionẽ. Itẽ q̃ si metus adhibitus testibus testamẽtarijs qui metu sunt coacti vt essent testes annullat ipso iure testm̃. l. qui testõ. §. fi. in fi. ff. de testa. multofortius metus adhibit⁹ testatori: ⁊ hoc tenet Imo. in. l. j. in. j. colũ. ff. de testa. per glo. primã. ibi, quã ad hoc reputat singularem. Predicta etiã procedũt qñ ipsemet institut⁹ est qui metu coegit testatorẽ vt eum institueret. quid si fuit alius qui coegit testatorẽ: an factũ alterius noceat instituto. glo. hic dicit ꝙ est questio sabbatina. i. argumẽtabilis: tñ determinat ꝙ nõ nocet, ⁊ bene: qñ institutus fuit ignorãs: secus si eo volẽte vel sciẽte. gl. in rub. ff. eo. ⁊ oẽs hic: ⁊ Cy. in rub. s̃. eo. ⁊ est bonus tex. in. l. nõ

4 interest. C. qd̃ met. cau. ¶ Ex. l. fi. no. ꝙ licitũ est vxori blandis verbis prouocare virũ vt eã instituat ⁊ ecõtra. ⁊ idẽ in quocũq;

5 alio: sed intellige istũ tex. qñ sole blanditie interueniũt. † sec⁹ si immisceant̃ mine vel verbera. ita sin. Bar. in. l. fi. in. fi. ff. e. sequũtur Sali. ⁊ Pau. hic in fi. Secũdo singulariter limita, et hic attende ꝙ blãdis verbis licitũ est inducere testatorẽ: verũ est nisi testator prius fecisset testm̃, ⁊ aliũ instituisset heredẽ: quia tunc si quis blãdis verbis vel adulationibus induceret testatorẽ vt eum institueret, lz testm̃ valeat: tñ prim⁹ institutus reuocabit a secũdo per actionẽ de dolo, vel in factũ: ita notabiliter Ang. h: ⁊ in. l. nõ enim. per illum tex. cum glo. ff. de inoffi. test. ⁊ sequitur Bar. Vero. in cautela. lxij. sed in ꝯ̃rium est glo. quam ibi Cy. sequitur in. l. quicquid. C. arbitri. tute. nisi probaret̃ dolus malus secundi. ⁊ hoc puto verius. Dicit tñ Ange. hic. ⁊ in. d. l. nõ eñi. ꝙ al's fuit iudicatũ Perusij dum ipse esset vicarius episcopi: ⁊ aliquis testator primo fecisset testm̃, in quo instituerat heredes quosdã religiosos seu conuentũ: ⁊ quidã agnati sibi tantũ, persuaserunt dicẽtes ꝙ erat male factũ instituere tales religiosos: quia talẽ hereditatẽ cõuertent ad malũ. ita fecerunt qd̃ eos instituit: fuit iudicatũ ꝙ illi religiosi obtinerẽt successionẽ: ꝑ predicta. nota q̃ vtilis est decisio. ¶ Glo. in ista. l. fin. format quatuor cõtraria contra tex. quib⁹ nõ respõdet. Primũ est de. l. nõ enim. ff. de inoffi. testa. Barto. ⁊ Sali. respondẽt, ꝙ ille blãditie versabant̃ circa prohibita. dic clarius vt ibi aperte dicit tex. ꝙ ibi blãdicie tendebãt in perniciẽ alterius instituti. Secundũ cõtrariũ de. l. j. ⁊. ij. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. tolle ꝙ ibi prohibitio est in vita. nam maritus ꝓhibetur prouocare in vita vxorẽ ad donandũ sibi: quia mutuis affectionib⁹ se spoliarent: sed fit hic prouocatio in vltima voluntate, cuius effect⁹ cõfertur post mortẽ. Tertium ꝯ̃rium de. l. j. de statuis ⁊ imagi. similiter tolle ꝙ ibi blandicie versabantur circa id quod lex prohibebat. circa vltimũ ꝯ̃rium. l. captatorias. dic ꝙ ille tex. cum glo. facit: sed responde ꝙ prohibitio ibi fit propter captionẽ ⁊ fraudẽ que ibi inducitur. Iason Papie.

¶ De his quib⁹ vt indignis aufe. here. ⁊ ad sylla. Rubrica.

¶ Iste titulus est difficilis: vt attestatur Bar. in. l. j. ĩ. eo. ⁊ premitte quod dicam in. l. j. ĩ. eo. in prin. Iason Papie.

2 ☞ Quando censeatur quis indignus, ad hoc vt possit priuari hereditate.

3 Vasallus qui commisit causam propter quam meretur priuari feudo lz non sit ipso iure priuatus: tñ q̃primũ cõmisit causam efficitur indignus: ⁊ sic malefidei possessor: ⁊ sic a tempore commisse cause tenetur ad fructus.

4 Heres qui adiuit here. testato. occisi inulta eius nece, tanq̃ indignus priuatur successione: ⁊ applicatur fisco.

5 Verbum vlcisci, quot modis potest intelligi.

6 Regulariter quotiescunq; aliquid aufertur alicui tanq̃ ab indigno, applicatur fisco.

7 Heres q̃primum potuit vindicare necem defuncti, ⁊ non fecit incidit in penam.

8 Dispositio. l. vel statuti magis equiparatur vltimis voluntatibus q̃ contractibus.

9 Quando propter negatiuam imponitur alicui pena sine determinatione temporis, nunq̃ quis incurrit penam nisi precedat monitio iudicis.

10 In actionibus bonefidei veniunt vsure a tpe more, quãdo conpetunt contra eum qui nullum ius hz: secus si aliquod: q̃ tunc a tempore mote litis.

11 Fisco competit vtilis petitio here. contra heredem indignum.

Heredes. Diuide istam. l. in duas. In prima loqtur de fructibus q sunt accessiones naturales. In secunda loquit̃ de vsuris que sunt accessiones ciuiles. secunda ibi: ex hereditate autem. Prima subdiuiditur in duas. In prima ponitur decisio. In scd̃a rñdetur tacite obiectioni. secũda ibi: neq; enim bonefi. pos. Rursus secunda subdiuiditur in tres. In prima loquitur de rebus hereditarijs distractis. In secũda loquitur de fructib⁹. in tertia declarat quas vsuras prestare necesse sit. secũda ibi: qd̃ in fructibus. tertia ibi: vsuras antẽ. ¶ Heres qui non vindicauit necem defuncti tenetur restituere hereditatem fisco, vna cum fructibus integris: ⁊ etiam tenetur ad vsuras semisses rerũ distractarum a die mote litis. h. d. ⁊ ſm Bar. totus iste titulus est difficilis: ⁊ pro eius introductione ⁊ intelligentia omnium legum

1 huius tituli premitte ſm Pau. in rubri. s̃. eod. † quod iste titulus habet locum in tribus casibus, ad quos reducuntur omnes leges huius titu. Primus casus est quando heres neglexit vindicare necem defuncti: siue occisus sit ab extraneo prout loquitur ista. l. j. siue a familia: prout loquitur. l. iij. ĩ. eo. ⁊ ꝑpter hunc casum quando dominus occiditur a familia, factum est senatuscon. syllanianũ de quo loquitur. l. minoribus. ĩ. eo. tamen penã huius titu. limita dupliciter. Primo vt procedat qñ heres scit occisores: secus si ignorat: ita loquitur. l. si ideo. ⁊ l. cũ fratrẽ. ĩ. eo. Scd̃o limitatur nisi sit ꝓuentus ab alio in accusando: ita loquitur. l. sororem. ĩ. eo. verũ q̃ potest contingere ꝙ heres, quia vult prius vindicare necez defuncti, differt ꝑpter hoc adire hereditatem ⁊ interim morit̃ ea non adita: ⁊ sic vr̃ sibi preiudicari ideo facta est oratio diui Marci, q̃ q̃ perfecte nõ ꝓuidebat facta est. l. cũ syllanianũ. ĩ. eo. Secundus casus princi. in quo hz locum pena huius tituli est qñ heres institutus in testõ vna cum alijs accusat testm̃ de falso, ad hoc vt alios coheredes excludat qui non possunt nisi ex testõ succedere: vt solus ab intestato succedat nã si succũbat in tali accusatione, priuat̃ successione tanq̃ indigus, ⁊ ita loquitur. l. ij. ĩ. eo. tñ si medio tpe transigeret anteq̃ deueniatur ad sñiaz, excusaret̃ a tali pena ita loquit̃. l. alia. ĩ. eo. Tertius casus est, qñ testator postea in codicillis vel epistola reputauit heredes prius scriptos indignos. ita loquitur l. hereditas. cũ gl. magistra. ĩ. eo. vltima vero. l. huius tituli tractat qñ dñs fuit occisus a familia propria: ⁊ aliqui serui potuerunt eum defendere, ⁊ neglexerunt: que pena ponatur. ⁊ hoc modo habes summã huius tit. ⁊ oĩm legũ in eo positarum. ¶ In tex. ibi fructus integros. intellige. i. perceptos seu qui ꝑcipi potuerũt. ⁊ hoc siue extensiue siue non. ⁊ siue ex eis sit effectus locupletior siue nõ. ¶ In tex. ibi: neq; eñi. respõdet̃ tacite obiectioni: nã vr̃ ꝙ iste heres ante motã litẽ fisco debeat censeri bonefi. possessor: ⁊ sic debeat facere fructus suos. quia malefidei possessor dr̃ q inuadit rẽ sine titulo: ⁊ iste tanq̃ pur⁹ inuasor tenet̃ ad [a] oẽs fructus. sed cũ iste sit heres mero iure, ⁊ habeat ti. certe non vr̃ malefi. possessor: cum ipso iure nõ priuet̃. ergo anteq̃ fisc⁹ moueat litẽ, ꝑpter ius ⁊ tit. quẽ hz, dz cẽseri bonefi. possessor. Imperator tñ rñdendo dicit ꝙ imo etiã anteq̃ moueat̃ lis a fisco, ex quo scit testatorẽ occisuz: itẽ scit ꝙ si adeat anteq̃ vlciscat̃, ꝙ redditur indignus certe adeũdo ante vltionẽ facit ꝯtra officiũ

2 pietatis: ⁊ reddit̃ malefidei possessor. † Et ideo habes hic tex. sing. ꝙ indign⁹ censet̃ absq; malafide a princi. etiã ante motã li

3 tem indignitatis. vñ hic est tex. sing. ſm Guil. ⁊ Ang. † ꝙ vasallus q cõmisit cãm ꝑpter quã meret̃ priuari feudo: vel cleric⁹ q cõmisit cãm ꝑpter quã meret̃ priuari bñficio ecclesiastico, ꝙ lz

a nõ sit ipso iure priuatus anteq̃ ferat̃ sñia, [a] tñ quãprimũ cõmisit causam, efficitur indignus. ⁊ sic malefidei possessor. ⁊ sic a tpe cõmisse cause tenet̃ ad oẽs fructus restituẽdos. ⁊ dicit Pau. ꝙ ista. l. est ad hoc valde sing. nec alibi reperit̃. l. que ita possit allegari. lz cõtrariũ videat̃ probari ex glo. no. in aut. de incest nup. in prin. in verbo, imminere. in fi. de cuius veritate dic vt ꝑ Cy. ⁊

4 Bal. in aut. incestas. s̃. de incest. nup. ¶ † No. ergo ex ista prima parte tex. ꝙ heres qui adiuit hereditatẽ testatoris occisi inulta eius nece, tanq̃ indignus priuat̃ successione: ⁊ applicat̃ fisco. nã tenet̃ prius accusare occisorem: ⁊ facere ꝙ puniat̃. Adde ꝙ hoc ꝓcedit etiã in filio exheredato in testõ patris: quia intẽtata q̃rela cõtra testm̃ patris, anteq̃ postea succedat ab intestato, tenet̃ prius vlcisci mortẽ defuncti. al's repellitur tanq̃ indignus. glo. est sin. in verbo, ꝓhibet̃ in. l. ex inofficioso. ff. ad sena. sylla. Limita istud nõ ꝓcedere in filio instituto herede: q̃ si pater eius occidit testatorẽ, fili⁹ institut⁹ nõ dz accusare patrẽ: nec vlcisci necẽ defuncti cõtra patrẽ propriũ. ⁊ si adeat ea inulta, nõ reddit̃ indi

[a] ¶ Anteq̃ ferat̃ sñia. ad de Inn. i. c. cũ nr̃is. de ꝯces. prebẽ. Inn. i. c. ex ꝑte. de feu. bal. i. c. q̃ in ecclesiar̃. de consti.

gnus ita sing. Albe.ne: ab alio didici. in rub. ſ. eo. post Pi.p cũ allegatũ: per tex.no.in.l.si adulteriũ cũ incestu.§.liberto.ff. de adul.⁊ idẽ puto ecõtra si filius occidisset testatorẽ, pater institut⁹ ab illo testatore nõ dʒ filiũ accusare: per rationẽ.d.§.liberto.in fi.imo alibi dicũt tex.notabiles ꝗ si filius cõmisit homicidiũ ꝑpter qḋ mori dʒ, si pater eũ deferret iudici non põt iudex facere eũ mori: sed dʒ mutare in aliã penã: puta deportationis vel exiliũ: ne pater videaẜ filiũ ad suppliciũ deduxisse. ⁊ est cautela euadẽdi filiũ a morte.l.milites agrũ.§.desertorẽ.l. qui cũ vno.§.qui filiũ.ff.de re mili.ꝭm Ray.Sali.⁊ Pau.in.l. ꝑpter insidias.C.qui accu.nõ pos.vbi referunt ita practicasse prout ponit Bar.vero ĩ.in prima cau. Secũdo limita ꝗ licet heres teneatur vlcisci necẽ defuncti anteꝗ adeat, al's fiscus succedit, tñ fisc⁹ nõ teneẜ vlcisci.gl.est que reputaẜ singularis in.l.recusare.§.si fisco.in verbo vindicauerit.⁊ ibi sequunẜ oẽs.ff.ad treb. ¶ Scḋo no.ex secũda parte tex.in ver.ex hereditate aũt. differentiã inter fructus ⁊ vsuras: q: heres indignus teneẜ ad fructus etiã ante litẽ motã: sed ad vsuras nõ incipit teneri nisi post motã litẽ.ratio q: vsure sunt magis odiose: vt habeẜ in.l. j.ſ.de cõdi.inde ¶ Gl.j.in vbo.inultã.diuidiẜ in duas. In prima timore ꝯrij declarat tex. In secũda ponit dictũ p qḋ rñdet. tacite qõni: secũda ibi: ⁊ hec accusatio.

5 † Nota ex ꝑma parte qḋ verbũ vlcisci põt intelligi dupliciter: vlcisci.s.de facto: itez mediante via iuris.s.accusando: ⁊ in dubio cẽseẜ via iuris: vt hac glo.per quã inferũt Guil.Ange.⁊ Moder.ꝗ si ille qui recipit iniuriã minat⁹ est ei ꝗ vlcisceretẜ: ⁊ ille reperiẜ mortu⁹, ⁊ nesciatur a quo, ꝑpter talia vba que dixit de vlciscẽdo: nõ põt capi sufficiens ꝓbatio: q: dũ ille dixit ꝗ vlcisceretẜ, intelligiẜ.s. accusando: tamẽ dicit Ang.ꝗ bon⁹ iudex per hec verba eum torture subijceret: lʒ Pau.dicat ꝗ relinquitur arbitrio iudicis inspecta qualitate ꝑsonaꝝ. Et ex hac gl. colligiẜ limitatio ad id qḋ dicit Bar.de milite florentino in.l.si quis mihi bona.§.sed si mandauit.ff.de acq.here.prout tetigi in.l.j.ſ.de ser.fugi.vbi etiã posui alias limitationes. ¶ Gl.in verbo reddere, diuidiẜ in quatuor. In prima declarat tex. In secũda per viam fallẽtie remouet duo ꝯria. In tertia format qõnẽ. In quarta ponit dictum per quod respõdeẜ tacite questioni.secũda ibi: excipe tñ. tertia ibi: sed per quatũ tꝑs.quarta ibi: ⁊ intra quinquẽniũ. Ex prima ⁊ secũda parte habes regulã cũ duab⁹ fallẽtijs.

6 † Regula est ꝗ quoties aliquid auferẜ ab alicꝫ tanꝗ ab indigno applicaẜ fisco.iurib⁹ allegatis in glo.⁊ nemo põt opponere de indignitate nisi fiscus.gl.est que reputaẜ sing.in.l.his ꝯsequẽter. §.j.ff.fami.her.⁊ circa hãc regulã vide tex.in.l.j.C.de natu.libe. de cuius intellectu dicam in.l.hereditas.ſ.eo. Ista regula limitatur vt procedat qñ talis indignitas ꝑcedit culpa vel delicto eius qui priuãdus est: bene tunc admittitur fiscus.secus si fine culpa: sed propter errorẽ testatoris: tunc nõ venit fiscus: sed venientes ab intestato.ita loquiẜ.l.si pater.alleg.in glos. Secundo notabiliter limita nisi quis sit priuandus ꝑpter delictũ suũ qḋ respicit certã personã.nam tunc applicaẜ illi persone non fisco l.pe.C.de leg.alleg.in gl. ꝯcordat.l.post legatũ.§.admittere.ff. eo.⁊ tex.in.l.ij.§.fi.vbi bart.ff.de colla.bonoꝝ.vbi p hoc infert ꝗ stante statuto ꝗ existẽtibus masculis filie nõ succedãt: lʒ statutũ nõ dicat quis succedat in parte filiarũ: quia tñ statutũ est factũ fauore filioꝝ, intelligiẜ quod masculi succedãt.put tenet Bar.in.l.j.§.qdam filiũ.ff.de bono.pos.ꝯtab.⁊ in.l.ij.§.fi.ff.ad tertu.⁊ in.l.seruo.la.j.§.si testator.de leg.j.cũ suis ꝯcor. ¶ Limita tñ istã vltimã fallẽtiã ꝗ qñ delictũ ꝑpter qḋ qs est ꝑuandus respicit certã ꝑsonã, ꝗ applicaẜ illi ꝑsone: verũ est qñ talis priuatio fit ex dispositiõe.l.vel statuti: ita loquunẜ.ſ.allegata: sed si ꝑuatio fieret ex dispõne testatoris: tunc nõ applicaretur ꝑsone sed alijs veniẽtib⁹ ab intestato: aut alijs coheredib⁹: et ibi si testator in testõ relinquat vxori victũ ⁊ vestitũ in domo, ⁊ grauet suos heredes ꝗ si male tractauerint vxorẽ ꝗ priuentur hꝛditate: certe heredes male tractãdo vxorẽ: lʒ priuatio hereditatis fiat ꝑpter offensaʒ q̃ respicit vxorẽ.hereditas tñ nõ applicaẜ vxori: sed veniẽtib⁹ ab intestato vel substituto: q: talis priuatio nõ fit ex dispõne legis: sed testatoris: ita no.Bar. in.l.vxorẽ.§.heres.per illũ tex.cũ gl.ff.de leg.iij.⁊ in.l.paterfa. vbi Ange.Jmo.⁊ alij.ff.de here.insti.⁊ Bal.in.l.j.in.xij.co.C. de his que pe.noie.Pe.⁊ Jmo.in.c.si heredes.de testa. Alex. in ꝯsi.xxx.in.ij.vol.incip. Opportune ꝯsyderatis. Tu tñ ꝯsydera q̃ sit ratio diuersitatis qñ priuatio fit ex dispositiõe.l.vel statuti.⁊ qñ testatoris. ¶ In tertia parte glo.habes diligẽter notare

7 † ꝗ heres ꝗ̃primuʒ potuit vindicare necẽ defuncti ⁊ non vindicauit, incidit in penã: sicut dicim⁹ in ꝯditionib⁹ negatiuis positis in vltimis volũtatib⁹: lʒ sec⁹ in ꝯctibus.tex.habes ⁊ exemplũ in.l.si ita stipulat⁹ esseʒ al's te domũ.de vb. obl.⁊ ex hoc no.bar.

8 † ꝗ dispositio .l.vel statuti magis eqparaẜ vltimis volũtatib⁹ ꝗ̃ ꝯctib⁹: ⁊ sic dispositioẽs.l.⁊ statuti debẽt regulari ꝭm regulas vltimarũ voluntatũ.ita Bar.in.l.nõ solũ.§.morte.circa fi.pe.col.vbi Jmo.⁊ Mod.ff.de op.no.nũtia.et in.l.si. circa fi.ff.de regu.cato.⁊ in.l.in cognitione.ff.ad sena.sylla.bal. in.c.j.in.viij.col.de consti.⁊ in titu.de pace constan.in vbo in criminalib⁹ ⁊ in.l.si post tres.in.ix.co.ff.si qs cau.⁊ in.l.penul. in.ij.col.ſ.de ver.sig.⁊ Bal.⁊ Ful.hic: ⁊ ista est veritas: lʒ Bar. dubitauerit de hoc in.l.su⁹ quoqꝫ.§.sed ⁊ si filio.in.ij.col.circa prin.ff.de here.insti.⁊ in.l.j.ff.de in diẽ addic. lʒ ꝯrium tenuerit Bald.in.l.oẽs populi.in.fi.ff.de insti.⁊ iure.quẽ reprobant Ludo.⁊ moder.in.l.iiij.§.cato.ff.de ver.obl.⁊ in.l.vnica.in.iiij. q.ſ.qñ nõ petẽ.par. Intellige tñ istã equiparationẽ de vltimis voluntatib⁹ ad statuta ꝑcedere nisi quo ad extensionẽ: q: in vltimis volũtatib⁹ sit latissima interꝑtatio.c.cũ dilecti.de donatione.secus in statutis, cũ sint stricti iuris.l.quicqd astringẽde.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de ver.obli. Cõtra tñ ꝯclusionẽ glo. videẜ facere doctrina Jnno.in.c.extirpande.de ꝑben.quã referũt bar.⁊ alij hic: cũ ꝯcor. Alexã.vbi ponit regulã ꝗ

9 † qñ per negatiuã imponiẜ alicui pena sine determinatione tꝑis, qñ qs neglexerit aliquid facere, nunꝗ qs incurrit talẽ penã nisi precedat monitio iudicis: vt si statutum dicit quicũꝗ canonicus nõ fecerit residentiã in ecclesia, sit excõicat⁹: quomodo ergo hic heres ex ista negatiua ⁊ ista negligẽtia vindicãdi necẽ defuncti, incidit in penã ꝑuate hereditatis absꝗ monitiõe iudicis. rñdet Bal. ꝗ speciale est in fisco cui mora fit re ipsa absꝗ interpellatione ⁊ sequiẜ Jo.de anna.in.c.excõicationi.in vlti.col.de rapto.nihil tñ allegant: sed gl.exꝑssa in.l.cũ quidã.§.fisc⁹.in v.inferunt. ff.de vsur.ꝗ̃ ad hoc reputat sing.Lud.in.l.si ex legati cã.de v. ob.sicut ecclesie ⁊ minori fit mora re ipsa.gl.est sing.in.§. item mixta.in verb.iudiciũ.insti.de actio.de qua nõ meminit Bal. idẽ tenẽs in auẜ.hoc ampli⁹.in.ij.col.ſ.de fideicom. ¶ Glos.in verbo post motã liteʒ.diuidiẜ in quatuor.nam opponit ⁊ dat quartã solutionẽ: ⁊ oppositionẽ sic forma.nam dicit tex.ꝗ vsure nõ veniũt nisi a tꝑe mote lit.⁊ sic lit.cõtest.cõtra in actionibus bone fidei veniũt vsure a tꝑe more statim, absꝗ eo ꝗ lis ꝯtesteẜ.l.videam⁹.in pri.ff.de vsur.sed fisco cõpetit petitio hereditatis.l.itẽ veniũt.§.petitã.el.ij.ff.de pe.here.⁊ hic in gl. lʒ petitio heredi.est actio bonefi.§.actionũ.insti.de act.ergo deberẽt vsure venire a tꝑe more.gl.tripliciter rñdet. Primo fatendo ꝯriũ: ⁊ qḋ hic subaudiaẜ maxie.iste tex.destruiẜ. Scḋo respõdet ꝗ hoc est speciale: ⁊ nõ assignat rationẽ specialitatis: ideo nil valet: tñ ista põt esse bona, vt nũc dicam. Tertio gloss. distinguit, ⁊ nõ facit ad ꝑpositũ.

10 † Dic ergo ꝗ regula q̃ habet ꝗ in actionib⁹ bonefidei veniũt vsure a tꝑe more: veruʒ est qñ cõpetũt cõtra eum qui nullum ius hʒ: sed si competãt cõtra cũ qui mero iure habet ius, lʒ possit priuari: tunc vsure tñ veniũt a tẽpore mote lit.ita loquitur hic.⁊ hoc voluit dicere glo.dũ dicit ꝗ hoc est speciale.⁊ declarat Pau.in secũda ⁊ in fi.colũ.

11 Nota tñ diligenter gl.que vult ꝗ † petitio hereditatis competat fisco cõtra heredẽ indignũ, licet fiscus nõ sit proprie heres: l.inter eos.§.fi.⁊ ibi glo.ff.de fideius.l.quoties.ff.de noua.ideo refert Pau.hic in fi.se audiuisse Bal.dicentem ꝗ Bar.mirabatur de ista glo. Sed dic ꝗ fisco non competit directa petitio hereditatis: cum nõ sit proprie heres: sed vtilis tantum: vt hic per Alex.⁊ Fulg. Jason Papie.

1 ¶ Accusans testamentũ de falso si succumbit priuaẜ hereditate: secus si diceret non iure factum.vt.ſ.nu.fi.
2 Ex persona heredis non possunt reuocari lites per trãsactionem sopite.
3 Factum tutoris nocet pupillo.
4 Filius accusando testm̃ patris de falso si succumbat perdit et legitimã: secus quando adit here.sine inuentario.
5 Patronus laicus habet tempus quatuor mensiũ ad presentandũ, anteꝗ eṗs se possit intromittere: si aũt sit ecclesiasticus habet sex menses.
6 Tutor potest criminaliter accusare nomine pupilli.
7 Quando tutor aliquid facit cum cõsilio matris ⁊ agnatoꝝ pupilli, presumitur abesse dolus ⁊ culpa tutoris.⁊ nu.9.
8 Judex qui tulit iniquam sententiã etiam per imperitiã, teneẜ parti in syndicatu ad interesse: nisi tulerit de consilio peritoꝝ: quia tunc excusatur.
10 Quando potestas assumpsit assesso.ex ordinatione reipub.nõ tenetur in syndicatu ex malo consilio vel imperitia assesso.sui: secus tñ si accepit ex sua voluntate.

Polla. Factum defuncti nõ retractatur ex persona heredis minoris: ⁊ si tutor in accusatione falsi testamẽti succumbat: facit pupillũ perdere hereditatẽ, que applicaẜ fisco ⁊ illo casu tutor teneẜ pupillo ⁊ de calũnia puniẽẜ.h.d. Et ad declarationẽ huius.l.vide.l.alia.ſ.vbi tradiẜ regula, ꝗ si heres accuset testamẽtũ de falso, vt excludat alios: ⁊ ipse sol⁹ ab intestato succedat: si succumbat

si succumbat in tali accusatione, tanq̃ indign⁹ priuatur succes-sione: nisi medio tp̃e transigat ante latã s̃niã. ꝛ de ista trãsactio-
1 ne loquitur prima ps. l. ꝛ q̃ † accusans testm̃ de falso si succũbat priuet hereditate, extendit tex. hic etiã in pupillo, cuius noie tu-toꝛ accusat de falso. nã si tutoꝛ accusat facit pupillo pdere here-ditatem. ꝛ loquit̃ scd̃a pars tex. ꝛ pone casum ƀm gl. hic priam ꝛ clarius Pau. ꝛ lʒ glos. prima p̃supponat qd̃ testatoꝛ instituit quatuoꝛ. s. pollam filiã ei⁹, ꝛ fratrẽ polle pupillũ, ꝛ duos extra-neos tñ de duobus extraneis in text. nihil: ideo pone casũ solũ in extraneo. in tex. ibi, liberã habuit administrãdi p̃rimonij sui
8 potestatẽ. est p inde acsi diceret qd̃ quilibet in re ppria[a] est mo-deratoꝛ ꝛ arbiter. l. in re mãdata. C. man. quia iustũ est vnicuiq; sua ꝯmittere. l. nemo exter⁹. s̄. de iudeis. ꝛ hoc pcedit etiã si qs abutet̃ reb⁹. l. sed ꝛ si lege. §. ꝯsuluit. ĩ x̃bo cũ re sua se abuti putãt. ff. de peti. hered. ergo vult dicere imperatoꝛ qd̃ ista polla potu-it libere transigere: ꝛ valuit transactio facta cum coherede. ꝛ lʒ pupillus sit p̃sona priuilegiata: tñ in pte in qua est heres polle nõ põt venire ꝯ trãsactionẽ ab ea factã: q2 nec ipsa polla si vi-ueret posset venire: vñ ex p̃sona heredis etiã priuilegiati nõ dʒ mutari ꝯditio trãsactionis. ꝛ hoc vult tex. in verb. nec idcirco.
2 ¶ † No. ex pria parte qd̃ ex p̃sona heredis nõ p̃nt renocari li-tes p trãsactionẽ sopite. concoꝛdat. l. ea q̃ a patre. C. de rest. mi.
3 ¶ † Scd̃o no. ex tex. illud ad qd̃ allegat̃: q̃ factũ tutoris nocet pupillo: ꝛ sic culpa vel delictũ ĩ administrando. illud multipl'r limitat̃ vltra ang. ꝛ pau. hic. vt p bar. ꝛ alios. l. j. §. si pcuratoꝛ. ff. si qs ius dicẽ. nõ obtẽ. vbi ponit de intellectu. l. meminerint. C. vñ vi. ꝛ est gl. no. in. l. si dolo. ff. si qs omis. cã testamẽti. ꝛ in. l.
4 neq; interdicto. ff. de reg. iur. ¶ † Tertio no. ex tex. ibi, q̃ adi-mi pupillo. hic esse tex. valde notabilẽ ƀm Guil. ꝛ Mod. hic: q̃ fili⁹ accusando testm̃ patris de fals. si succũbat pdit etiã legiti-mã suã: sec⁹ est qñ adit h̃rditatẽ sine inuẽtario. vt dixi post gl. in. l. fi. §. fi. s̄. de iure delib. rõ diuersitatis est q2 accusando deli-quit faciẽdo. sed graui⁹ est delictũ qd̃ ꝯmittit̃ faciẽdo, quã qd̃ ꝯmittitur omittẽdo inuẽtariũ: iuxta gl. in. l. si moꝛa. ff. sol. mat. Alia notabilia p te collige. ¶ Gl. in x̃bo illi heres. diuidit̃ in q̃tuoꝛ. In pria declarat tex. assignãdo rõnẽ dubitãdi ꝛ decidẽ-di. In scd̃a ibi: ꝛ est hic arg. ꝯ Abb. colligit ex tex. arg. ad deci-
5 sionẽ q̃onis † nã scias q̃ patron⁹ laic⁹[b] hʒ tp̃s quatuoꝛ mensiũ
b ad p̃sentãdũ, anteq̃ ep̃s se possit intromittere. si aũt ius patro-nat⁹ sit p̃sone ecclesiastice, hʒ sex mẽses. c. j. de iurepa. in vj. vbi tex. de vtroq; dicit: ergo gl. nota. ex hoc tex. qd̃ si abbas succe-dat in iure patronat⁹ laico, q̃ nõ vtit̃ iure suo: ꝛ sic tp̃e sex mẽ-sium. ꝛ lʒ cũ gl. inaduertẽter trãseant Cy. bal. ꝛ Ang. hic, tñ in ꝯriũ est tex. in. d. c. j. p quẽ Ja. bu. ꝛ Moder. reprobãt hãc gl. ꝛ bene. in tertia q̃ est ibi, ꝛ est simile. gl. alleg. quatuoꝛ tex. ꝯcoꝛdã-tes. In quarta ibi: sed arg. cõtra. opp. ꝛ non so. sed r̃ndẽ qd̃ iste tex. loquit̃ in iure iam quesito ꝛ firmato in p̃teritũ, qd̃ nõ mu-tatur ex p̃sona heredis minoꝛis: ibi loquit̃ ĩ p̃scriptiõe inchoa-ta sed nõ pfecta, sed perficiẽda in futurũ. ¶ Gl. in x̃bo pupil-li noie. diuidit in quatuoꝛ. In pria opponit cõtra tex. In secũ-da sol. vno mõ. In tertia illam so. reprobat. In quarta sol. alio mõ. ꝛ illam tenet. scd̃a ibi: so. hic ciuiliter. tertia ibi: hoc nõ plʒ.
6 quarta ibi, dic ergo. R̃nde meli⁹ ƀm Barto. ꝛ cõiter † qñ tutoꝛ criminaliter agẽdo põt accusare noie pupilli: ita loqt̃ iste text. nã hic nisi tutoꝛ accusasset noie pupilli, nõ fecisset eũ pdere he-reditatẽ: sed qñ inscribit se ad penã tallioĩs, talẽ inscriptionez dʒ facere tutoꝛio noie: non pupilli: ita loquit̃ ꝯriũ. ¶ Gl. in ver. pupillo. diuidit in. v. In pria declarat tex. In scd̃a ibi: sed sibi legata. ponit vnũ dictũ. In tertia ibi: sed certe, imo v̄r. mul-tũ foꝛtiter oppo. ꝯ tex. ꝛ videt̃ quatuoꝛ solu. ponere: tñ nõ sunt nisi due: vt declarat Bar. ꝛ nõ põt r̃nderi ad hoc ꝯriũ: nisi cuz diuinatiõe inter al's solutioẽs. not. multũ illã q̃ est ibi: vel ter-
7 tio põt esse, ex quo habes quatuoꝛ valde signare. ¶ † Primo ex ea no. ƀm bal. ꝛ Sa. hic: q̃ qñ tutoꝛ aliqd facit cũ ꝯsi. matris ꝛ agnatoꝝ pupilli, p̃sumit̃ abesse dol⁹ ꝛ culpa tutoꝛis. qd̃ est no. ƀm Bald. hic. ꝛ in. c. j. in princ. in. ij. col. de his q̃ fe. da. pos.
8 ¶ † Secũdo habes ex g. notare ƀm Sali. hic: in fi. qd̃ lʒ iudex qui tulit iniquã s̃niam, etiã si per imperitiã: tñ tenet̃ pti ĩ syndi-catu ad interesse. l. fi. cũ si. ff. de varijs ꝛ extratoꝛ. cogn. insti. de ob. q̃ ex quasi delicto. in pri. tñ ex hac gl. habes, q̃ si iudex tulit s̃niam de cõsilio peritoꝝ, excusat̃: ꝛ sic ꝯsilia habita a doctoꝛib⁹ excusant iudicẽ: de quo vide tñ Bart. in. l. in bonoꝝ. in. fi. ff. de bo. pos. Bal. ꝛ Sa. in. l. iuris ignoꝛantiam. s̄. q̃ admit. vbi dixi.
9 ¶ † Tertio p hãc glo. dicit Pau. hic colligi singularẽ cautelã ad excusationẽ tutoꝝ. nã qñ tutoꝛ vult aliqd facere, ꝛ est dubi-um an possit nocere pupillo: dʒ illud facere de ꝯsilio matris ꝛ agnatoꝝ pupilli. ꝛ hoc mõ excusat̃ tut. a dolo ꝛ culpa: ꝛ dicit Pau. q̃ ad hoc ista gl. est sin. ꝛ no. lʒ Ful. in hoc teneat ꝯriũ cũ tutoꝛ etiã de leui culpa teneat̃. Tamẽ p pcedẽte cautela facit qd̃ dicim⁹ q̃ interuent⁹ agnatoꝝ in ꝯctib⁹ minoꝝ vel mulie-rũ facit cessare oẽʒ p̃sumptionẽ doli vel metus: vt notãt bar.
10 ꝛ alij in. l. trãsactione. p illũ tex. vbi dixi. s̄. de trãsac. ¶ † Quar-to ista gl. facit ƀm Bal. in rubri. C. de pena iudicis q̃ male iudi. in versi. quero nunquid potestas ꝛ Sa. in. l. fi. eo. tit. qd̃ lʒ pote-
c stas[c] teneat̃ in syndicatu ex malo ꝯsilio vel imperitia assessoꝛis sui. gl. ꝛ Bar. in. l. ij. ff. qd̃ quisq; iuris. illud limitat̃ p hanc gl. vt sit verũ qñ potestas assumpsit assessoꝛẽ sua voluntate: sec⁹ si ex oꝛdinatione reipu. tunc excusat̃ per hãc gl. ¶ In quarta pte q̃ est ibi item no. gl. per viã no. r̃ndet questioni. Tene primã opi. q̃ pupillus nõ perdat nisi partẽ quam hʒ hereditario iure pa-tris: nõ aliã in qua soꝛoꝛi successit p tex. clarũ. in. l. q̃ titij testm̃. ff. eo. ꝛ ad iura q̃ gl. alle in oppositũ. R̃nde qd̃ loquunt̃ in here-ditate delata filio vel seruo: in qua est perinde acsi p̃r vel dñs
11 eẽnt instituti: ꝛ illã bene pdũt. ¶ In quinta ibi. † Itẽ no. gl. p viã notabilis remouet ꝯriũ: ex qua parte habes qd̃ licet heres accusando testm̃ de falso si succũbat pdat hereditatem: tñ si di-cat testm̃ non iure factum, lʒ succumbat, nõ perdit. rõ diuersita-tis est ƀm Alb. ꝛ ful. hic: q2 primo casu impugnat iudiciũ ꝛ vo-luntatem testatoꝛis. scd̃o vero casu solũ denegat solẽnitatem iuris interuenisse. Jason.

Si ea questio.

Si ante habitã questionẽ de seruis super moꝛte te-statoꝛis occisi ab eius familia, tabule testamenti ap-te sint, ꝛ hereditas adita: aufert̃ a fisco: nisi sit pupil-lus. h. d. ꝛ hoc pcedit. etiaʒ si testatoꝛ clam fuisset occisus a sua familia. si autẽ clã fuisset occisus ab extraneo, ista moꝛs clande-stina excusaret heredẽ adeuntẽ inulta nece: ita declarat gl. ma-gistra. in. l. cũ fratrẽ. j. eo. ꝛ sicut pupill⁹ in si. hui⁹ excusat̃ ab hac pena, idẽ est in adulto minoꝛe. xxv. annis: ƀm Alb bal. ꝛ cõiter Moder. hic: p. l. minoꝛibus. j. eo. lʒ illa. l. videat̃ alio casu loqui ƀm Ful. hic: ꝛ q̃ idẽ sit in adulto, firmat etiã Pau. in. d. l. mino-ribus. in. fi. no. Idẽ etiã in rustico ꝛ mulier. l. iij. §. si qs ignoꝛãs in verbo imperitiã vel rusticitatẽ. ff. ad sena. sylla hʒ Alex. in. l. j. in fi. s̄. eo. lʒ in hoc vltimo ꝯtrarium dicat Paul. hic: ꝛ male. ¶ Glos. in x̃. haberet̃. intelligit. q̃ questio seruoꝝ dʒ haberi in domo, nõ ĩ iudicio. est coꝛrupta. ꝛ dʒ dicẽ. ecõtra: q2 toꝛtura ser-uoꝝ nõ põt fieri in domo priuata: nec p eũ q nõduʒ est heres: vt hic per Bar. ꝛ alios. Jason.

1 ¶ Eoipso q̃ testatoꝛ dicit heredem non mereri hereditatẽ suam, redditur indign⁹: absq; eo q̃ testatoꝛ exprimat in specie causam indignitatis.
2 Libertates possunt in codicillis relinqui.
3 Institutio heredis non reuocat̃ per inimicitias superueniẽtes inter testa. ꝛ here. secus tamen est in legatis.
4 Testis pp̃ter graues inimicitias repellitur a testimonio.
5 Qñ hereditas aufertur ab herede instituto cui applicetur.
6 Presbyter vtrũ põt instituere nepotem siue legitimũ siue non ex filio spurio dũtamen eum in filium adoptet.
7 Auus an possit instituere nepotem legitimuʒ ex filio bastardo et. 9.
8 Habens filium hereticuʒ vel iudeum non potest eum ĩstituere: ꝛ tamen si habeat ex eo nepotem christianum, poterit nepoteʒ instituere.
9 Quãdo relinquitur aliquid filio spurio, ex quo non est penit⁹ incapax/non admittitur fiscus.
10 Quando heres non potest capere propter delictum suũ admit-titur fiscus.
11 Quando deficit testm̃, hereditas cui debet applicari.

Hereditas.

Hereditas non põt in codicil-lis directo adimi. hoc primo. sʒ bene in eis p̃nt heredes indigni appellari ꝛ repu-
d tari. ita qd̃ hereditas[d] ab eis per fiscũ tanq̃ ab indi-gnis aufertur. hoc scd̃o. ꝛ libertates in codicillis relicte p̃nt a fisco peti. hoc tertio ꝛ vltimo. ꝛ sic ista lex hʒ tres partes: vt ex summario patet. Figura casum vt p Bal. hic: ꝛ inquãtũ tex. in scd̃a parte dicit ei⁹ poꝛtio nõ iure ad aliuz trãslata: vult dicere text. q̃ cũ testatoꝛ in testõ duos heredes instituisset: deinde in cod. ptestat⁹ fuisset qualiter vn⁹ coꝝ est indign⁹: in parte hu-ius indigni est oꝛta controuersia inter heredẽ et fiscũ: nã cohe-res dicebat qd̃ poꝛtio illius indigni debeat in eũ trãsferri per ius accrescẽdi: imo ipso iure. q2 ius accrescẽdi cõpetit ipso iu-re etiam inuito. l. j. s̄. qñ nõ pe. par. l. testõ. s̄. de impu. tex. tamẽ hic determinat ꝯriũ: qd̃ fisc⁹ aufert partẽ illius indigni: ꝛ qd̃ ad coheredẽ nõ potuit transferri: quia ad hoc vt habeat locuz ius accrescendi, requiritur q̃ poꝛtio ipso iure deficiat. gl. est in l. si duo patroni. in prin. ff. de iureiur. sed hic poꝛtio coheredis nõ deficit ipso iure: quia cum sit institutus in testamẽto: ꝛ sic in voluntate foꝛtioꝛi: non potuit ipso iure adimi in codicillis: et sic in volũtate min⁹ foꝛti. solũ ergo ope exce. excludit̃. ergo ad coheredẽ nõ põt trãsferri: mero ergo iure adibit: et fiscus ab eo

[a] ¶ Quilibet in re ppria. add. l. lʒ ꝛ si l. §. ꝯsuluit. ff. de pe. he,

[b] ¶ Patron⁹ laic⁹. adde abb. in. c. ex lr̃is. i. ij. col. de iurepat. abb. in. c. eã te. in vl. col. eo. ti.

[c] ¶ Licet potestas. add gl. in. c. hec quippe. iij. qd̃. vj. quaz seqt̃ Jo. de imo. i. l. iiij. in. §. i eũ. ff. de dã. ifec. ꝛ ad materiã vide an. in l. j. C. de his q̃ lat. occul. bal. i. l. mã-cipia. C. de ser. fugi.

[d] ¶ Heredi-tas non ap-plicet̃ fisco. adde doc. i l. luci⁹. ff. de iu. fisc. bal. in. l. codicil-lis. i. §. mře ff. de leg. ij. bal. i. l. fi. ff. si qs ali. te-sta. phi.

aufert tanq̃ ab indigno.q: ab hoc vt fiscus possit auferre req̄rit ꝙ institutio ipso iure valeat.l.si sequēs.ff.ad sena.sylla.l.ex facto.§.Julian⁹.ff.de vul.ꝛ pup.istud est qḋ vult dicere text.in 1 ꝟbo portio nō iure ad aliū trāslata. ¶ †Not.diligenter ex hoc tex.qḋ eo ipso qḋ testator dicit heredē nō mereri hereditatē su am:reddit heres indignus:absq̧ eo ꝙ testator in spē exprimat cām indignitatis.qḋ est no.ſm Bal.Sal.ꝛ Alex.hic Si aūt te stator condito testō diceret in codicillis,ꝙ nō vult heredē hr̄e aliqd de bonis suis,talia verba nō nocēt heredi.tex.est notabi lis in.l.militis cod.§.veteran⁹.ff.de test.mil.firmat Paul. hic 2 ¶ †Scḋo no.in fi.tex.qḋ libertates pn̄t in codicillis relinq̄:ꝛ fi scus auferens hereditatē ab herede indigno tenet eas pstare:ꝛ hoc ꝓcedit non solū in legato libertates:sed in oībus legatis. vt.j.l.ꝓxime.ꝛ.l.cū quidā.ff.eo.ꝛ.l.dicet.ff.de iure fisci. ¶ Glos. magna in ꝟbo peti poterunt.format tres opposi.ꝯ tex.ꝙ imo hereditas nō applicet fisco,sed remaneat eidē instituto:nō ob stātib⁹ verbis testatoris.vel vadat ad venientes ab intestato. Postea magistraliter tradit trimembrē distinctionē:iste est ef fect⁹ glo.quā diuide in sex ꝑtes principales.In prima declarat tex.ꝛ plana est.In scḋa ibi:itē ad id qḋ dicit oppo.ꝯ tex.ꝛ po nit duas so.In tertia ibi.item ꝯ vt.ff.si tab.testa.nul. extā.op ponit etiā ꝯ tex.ꝛ dupliciter soluit.In quarta ibi:itē ꝯ.s.de te sta.opponit ꝛ se remittit.In quinta ibi:ꝛ vt plene scias.magi straliter ponit trimēbrem distinctionē in ista materia. In sex ta q̃ est i fi.gl.ibi:ꝛ facit ad hāc legē,allegat.v.ꝯcor.ad tex. Re deo ad primā q̃ est clara ꝛ capio scḋam ꝛ reiectis sol. glos.quas bar.ꝛ doc.reprobāt.Rn̄deo qḋ tex.in.d.l.ex ꝑte.in gl.alle.non 3 obstat ꝯ istū text.nā scitis,†ꝙ ꝑ solas inimicitias etiā capita les q̃ post factum testm̄ interuenerūt inter testatorē ꝛ heredem nō reuocat institutio:nec ipso iure:nec in effectu: ſʒ bene reuo cant legata ope exce.vtrūq̧ dicit ibi tex.ꝛ rō diuersitatis psua sua pōt reddi:q: legatū nō pōt afferre nisi vtilitatē: ideo pro pter inimicitias facili⁹ reuocat ꝙ institutio:q̃ ēt pōt dānū af ferre.l.si hr̄editatē.in pnci.ff.mā.ſm Ange.hic ibi:ergo ꝑ solas inimicitias capi.nō reuocat institutio:q: testator q volebat ꝑ aliud testm̄ reuocare nō pfecit:sed in.l.nr̄a pfecit scḋam volun tatē.s.codicillos. ¶ No.tū ꝙ lʒ lega. ꝑ solas inimicitias reuo cent.d.l.ex ꝑte.in fi.tū ille inimicitie debēt ꝓbari.ꝑ.v. aut.vij. testes:qḋ vr̄ mirabile,quasi duo testes nō sufficiāt.ita sing.bar. post Dy.in.l.heredes palā.§.si qd post.ff.de testa.lʒ ꝯtrāū tene at Bal.hic aliȷ̄ nō tangūt. ¶ Scḋo limita illā ꝯclusionē ꝙ fe ci qḋ legata ꝓpter solas inimicitias reuocant,in effectu vt sit vera qn̄ inimicitie ꝓcesserūt facto ꝛ culpa legatarȷ̄: puta q: oc cidit filiū testatoris legatari⁹.sec⁹ aūt ecōtra:si inimicitie ꝓces sissent culpa testatoris:tūc nullo mōi reuocant legata. ita singu lariter sol⁹ Bart.nec alibi legi in.l.cū tabulis.§.qm̄.ꝑ illū text. ff.eo.nec inuenio ꝙ aliqs mētionē de eo faciat approbādo vel reprobādo.Ego tū puto ꝙ istud dictū sit falsū:ꝛ in ꝯtrium pō dero tex.expssum.in.l.iiij.ff.de adi.leg.in verbo ꝛ penituit te statorē prioris offense.vbi legatū fuit reuocatū: qa testator of fenderat legatariū:ꝛ sic inimicitia ꝓcessit culpa testatoris:di cit ibi tex.ꝙ si testatorē peniteat offense recōualidat legatum. Ad idē ꝯ Bar.facit tex.in.d.l.ex ꝑte heres institut⁹.hic alleg. in glo.i ꝟbo testator grauissimis inimicitiȷ̄s psecut⁹.et lʒ ista verba necessario non inferant qḋ testator fuerit q dederit cām inimicitiȷ̄s:tū pōdero ꝙ Bart. ibi in fi.si inspiciat dū facit dif ferentiā inter institutionē ꝛ legatū et prīo casu distinguit cui⁹ culpa ꝓcesserint.i legatis ergo vult qḋ quo ad reuocationē le gatorū non sit differētia.Tū in hoc scḋo nō ita me fundo sicut in ꝓcedēti fundamēto.Tertio ꝯ bar.moueor: ꝑ gl.no.in.l.athle te.§.dat remissionem.in ꝟbo facta.ff.de excu.tu vbi dicit glos. nō refferre cui⁹ culpa inimicitie ꝓcesserint.quā gl.ibi bal.no.ꝛ 4 dicit raro alibi repiri.†Quarto q: testis ꝓpter graues ꝛ capi tales inimicitias[a] repellitur a testimonio.l.iij.in prin.vbi gl.ꝛ Bar.ff.de testi.cū si.hoc ꝓcedit necū si inimicitie ꝓcesserūt cul pa testatoris sed etiā illi⁹ ꝯ quē testis ꝓducit.ita no.d.an.in.c. veniens.el.ȷ̄.de testi.quē refert ꝛ sequit Alex. in ꝯsi.xcix.inci. In causa ingsi.formate ꝯtra Jac.in.j.vo.per hec tenui ꝛ teneo cōtra decisionē illā Bar.cōsydera quia si casus cōtingeret esset casus ꝑ amico. ¶ Sum in tertia parte gl.ibi. Itē cōtra.in qua gl.ꝓbat ꝙ lʒ heres istitut⁹ nō habeat volūtatē defuncti: tū nō debet admitti fiscus:sed venientes ab intestato.ꝛ rn̄det inepte vt ꝑ Bar.ꝛ alios.veritas est ꝙ ibi est casus valde diuersus .ibi erāt testa. deuenit ad actuz facti.s.ad cancellationē,ꝑ quā testm̄ in totū tollit,ꝛ res deducit ad cām intestati.Ideo tūc veniētes ab intestato veniūt:nō aūt fisc⁹.hic aūt testator solum deuenit ad actū verbi:ꝛ ad talia ꝟba per q̃ istitutio nō tollit ipso iure ¶ In quarta parte gl.ibi,itē ꝯtra.s.de testa.gl. format tertiū ꝯtrariū qḋ est diuersum a duobus ꝓcedentibus,in quo heredi tas nō vadit ad fiscū,nec veniētes ab intestato:sed remanet ad

[a] Et capi[tales] inimi[citias].Ad[de] ...Bal.in ...si dica... ...iij.co. ...de gesti, ...no.in.c. ...mā[t.] consilia. de ...

institutū in primo testō.ꝛ gl.se remittit ad ibi dicta.sed ibi nil dicit.Sed vera sol.est ꝙ ibi testator nō reputauit institutos in prīo indignos vt hic. ¶ In ꝗnta parte gl.ponit trimēbrē distī ctionē.vt ꝯcordet iura que in ista materia diuersimode loqū 5 tur:adeo ꝙ dixit gl.in.l.iiȷ̄.§.fi.in verbo nuda.ff.de adimē.leg. ꝙ leges in ista materia sunt adeo ꝯtrarie ꝙ vix pn̄t cōcordari ꝛ gl.nostra melior de iure facit tres casus prin.†si ꝗrit qn̄ here ditas aufert ab herede instituto cui applicet.prim⁹ cas⁹ est qn̄ heres institut⁹ nō pōt capere ꝓpter delictū testatoris. ꝛ gl.di cit qḋ nō statim admittit fiscus,nisi post alios agnatos.Tu in hoc primo casu plenius distingue faciendo tres casus vt hic ꝑ Bar.ꝛ inter ceteros no.qḋ si testator instituat penitus incapa cē.vt quia instituat filiū spuriū:isto casu non admittitur fiscus sed aliȷ̄ veniētes ab intestato.vt hic ꝑ bar.ꝛ in.l.fi.ff.eo. cū mul tis ꝯcor.vt hic ꝑ Alex.iter quas vide no. Bal.i.l.si qs pſbyter. s.de epi.ꝛ cle.vbi tradit qḋ si sacerdos habeat filiū ꝙ instituat 6 heredē:sine dubio est penitus incapax:an succedat princeps se cularis an ecclesia. ¶ †No.tū qḋ si pſbyter habeat filiū spuriū cui sine dubio nihil pōt relinquere,si habeat nepotē ex eo siue le gitimū siue nō,potest cū effectu relinquere hereditatē illi nepo ti adoptando nepotem in filiū si sit legitimus: vel eū arrogan do:nā adoptione vel arrogatiōe facta pōt eū instituere.ita sing. Ang.in.l.ꝛ q vxores.ff.de adop.qḋ valde quotidianū est ꝛ il lud exclamat Alexā.lʒ de eo dubitet in.l.gall⁹.§.qd si is.in fin. 7 colum.ff.de lib.ꝛ posth.†Hinc posset dubitari. pone ꝙ aliqs habeat filiū spuriū:ille ꝓculdubio est penitus incapax.nec illi posset aliqd relinquere aut.licet.C.de natu.lib.aut. ex ꝯplexu. C.de incest.nup.pone ꝙ ex illo filio spurio habeat nepotē legi timū ꝛ naturalē,an nepoti legitimo ꝛ naturali possit aliqs ali quid relinquere:vr̄ ꝙ sic ꝑ simile:nā si qs habeat filiū deporta tū est penit⁹ incapax de iure ciuili,ſm ius cōe:nec eū posset in stituere.l.j.s.de her.insti.tū nepotē ex eo potest instituere.l.j.§. 8 pe.ff.de bo.pos.ꝯtab.†Similiter habens filiū iudeū vel here ticum non pōt eū instituere,ꝛ tū si habeat nepotē ex eo christia nū pōt instituere.tex.est in.l.cognouim⁹.s.de hereti.ita in pro posito defect⁹ prīs nō dʒ nocere nepoti,in quo nō ēt talis defe ctus: maxime q: cessat rō quare pater ꝓhibet instituere filium spuriū:q: sibi imputat qḋ talē sobolē ꝓcreauerit. q̃ rō cessat in auo respectu nepotis.ideo videm⁹ a cessante rōne ꝙ naturalis vel spurius q nō pōt succedere patri ab intestato,nec ex testō, pōt succedere fratri.l.si is q ex bonis.vbi Bar.ff.de vul.ꝛ pup. glo.in.§.fi.in aut.qui.mo.natu.effi.sui.breuiter omissis multis ꝑ ꝛ ꝯ veritas ꝛ cōis sn̄ia est qḋ si aliqs habeat legitimā sobolē, sicut prohibet aliqd relinquere filio spurio:ita nil penitus pōt relinquere,nepoti:ꝙuis legitimo ꝛ naturali.l.fi.ꝛ ibi expressius gl.ꝛ antiq ad hoc notāt.C.de natu.libe.Bal.in.l.gallus.§.qdā recte.in antep.co.ꝛ expressi⁹ Pau.in.§.qd si is.ff.de lib.ꝛ post 9 hu.ꝛ no.Alex. in cōsi. lxxiiij.in.iiȷ̄.vo.incip.†Circa primū du biū.vbi plene videas.Redeundo ad ꝯclusionē bart.qḋ quādo relinquitur aliqd filio spurio,quod ex quo est penit⁹ incapax non admittit fiscus,alias secus.huic distinctioni nō obstat tex. in.l.j.s.de incestis nup.ꝛ in.l.j.s.de natu.lib.q: lʒ Bar.respon deat quod illi tex.loquuntur in casibus specialibus,sed nō assi gnat rationē specialitatis:ideo responde melius: quod ibi trā sire ad secundas nuptias non est proprie delictum.vt respōdet bal.in.l.iij.vbi imo.ff.de testa.Ang.hic.ꝛ in.l.papinian⁹.§.me 10 minisse.ff.de inoffic.testa. ¶ †Secundum principale mēbrum gl.est qn̄ heres nō pōt capere ꝓpter delictū suum:ꝛ in hoc glo. se bene expedit:ꝙ tunc admittit fiscus. intellige verū quando heres non est omnino incapax: sed est indign⁹ culpa sua:ꝛ illa culpa nō respicit offensam certe persone:nam si respiceret certā psonā,illa admitteret.vt dixi ꝛ limitaui in.l.j.s.e. si aūt heres esset omnino incapax,admitterent veniētes ab intestato:vt in casu.l.j.ſm ꝯmunem opi.s.de heredi.insti. est tū dare casum in quo heres priuat hereditate culpa sua:ꝛ tū non admittit fiscus sed aliud casum habes ꝛ exemplū in aut.hoc amplius.ꝛ in cor pore vnde sumit.j.de fideicom. ¶ †Tertiū membrum glo. est 11 qn̄ deficit testm̄:in q̃ gl. multū cōfuse ꝓcedit.Sed ꝯsidera qḋ in hoc glos.facit quatuor casus.Aliqn̄ enim testm̄ reddit nullū propter errorem testatoris:qui credebat eū quem instituit fi lium esse filiū,cū non esset:tunc testm̄ reddit nulluz:ꝛ succedunt veniētes ab intestato:vt in gl.Adde idem esse qn̄ testm̄ reddit nullum natiuitate posthumi:vel quia testator se in arrogatiōe dedit in.§.nō tū.insti.quibus mo.te. infir. Secundus casus est qn̄ testm̄ redditur nullum quia testator non seruauit iuris solē nitatem.ꝛ idem est quod in precedenti. Tertius casus est quā do testator post ꝯditum testamentū deuenit ad actū ꝟbi:ꝛ tūc aut dixit heredes esse indignos:et procedit. l.nostra.si aūt non dixit indignos:sed fecit scḋam voluntatē solennē:et renocatur prima:et in ea instituti excludunt. secus si scḋa nō fuit solēnis nisi cum

nisi cum lapsu decennij.vt est tex.singu.in l.sancimus.§.de te-sta.Quart⁹ casus gl.est qñ testm̃ redditur nullũ:q: testator de-uenit ad actũ facti:vt q: incidit testm̃ vel cancellauit.⁊ in hoc dic vt in.l.nostram.vbi dixi.§.de testa.qñ aũt testm̃ esset nullũ mixta ɔ̃syderatione heredis ⁊ testatoris:lz gl.omittat hũc ca-sum est tex.in.l.claudius.⁊ in.l.mulierẽ.ff.eo. Jason Papie.

Non oportet. Qui expensas funeris nõ fecit vt iussit testator, non per hoc priuatur hereditate vt indignus.h.d.⁊ ad hoc vide tex. solenné in.l.fi.§.fi.quem ibi Bar.dicit esse valde singularẽ.ff.de auro ⁊ ar.lega.⁊ intellige istũ tex.nisi testator expresse posuit penã priuatiõis,eo casu quo heres nõ fecisset talẽ impensam.l.fi.in fi.C.de fideicõ.ฺm primã sol.po-sitam hic in gl.quã cõiter doct.approbant. Jtẽ amplia istam legem procedere siue talis voluntas defuncti fuerit minus legi tima:quo casu indubitatũ est:siue etiã fuerit solẽnis legitima: vt ostẽdit glo.in prima parte/⁊ bene.Glo.in verbo fuisset.di-uiditur in tres. Jn prima extendit tex. Jn secunda ponit di-ctũ per quod respondet tacite obiectioni. Jn tertia opponit ⁊ tripliciter soluit.Secũda ibi:⁊ in hoc casu tamen.Tertia ibi: item contra huic. Jason Papie.

1 ¶ Mandans ⁊ mandatarius possunt in eodem libello ac-cusari.

2 Qui tenetur accusare malefactorẽ,nõ excusat accusando prin-cipalem:sed debet accusare omnes participes ⁊ mãdatores qd facit ad statutũ puniens syndicos vel antianos villarũ denun-tiantes malefactores.nu.3.

4 Appellatio interposita per vnũ ex condẽnatis non suspendit quo ad alios:nisi omnium eadem esset causa defensionis.

5 Appellãs a diffinitiua non tenet in appellatione inserere cau-sam quare appellat.

6 Tempus minoris etatis attenditur tempore quo actus cele-bratur,⁊ non q: maior etas superuenerit:ideo mater minor q̃ intra annum nõ petijt tuto.filijs/vtrũ excusatur si intra annum efficiatur maior.nu.7.

Minoribus. Minoribus nõ nocet crimen inulte necis:nec q: appellatio-nem non sint prosecuti:quam maior bene prosequi tenetur.h.d.¶ Illo.ibi:lz is qui mandasse cedem di-

1 citur ⁊c.hic est tex.not.ad tria.¶ Primo q: in eodem libello[a] possunt mandans ⁊ mandatarius accusari:ita probat iste text. iunctis precedentibus ibi:accusationem pertulisse.⁊ sic textus loquitur in singulari:⁊ sic vult q: sub vna accusatione mandãs homicidiũ ⁊ mandatarij fuerant accusati.facit.l.j.C.si reus vel accu.⁊.l.nihil.ff.de adul.in quo dic vt plene per Bar.in.l.hos accusare.§.lege.ff.de accu.⁊ in.l.j.§.accusationẽ.ff.ad turpil.cũ

2 concor.¶ †Secũdo ex eisdẽ verbis no.q: qui tenetur accusa-re malefactorẽ nõ excusat accusando principalẽ:sed debet ac-cusare etiã omnes participes ⁊ mandatores:al's punitur acsi nullũ accusasset:ita probat iste tex.vbi minor ꝑpter etatẽ excu satur:qui vt vindicaret necez defuncti fecerat puniri reos prin cipales:sed non mandatores.si ergo nõ fuisset minor nõ fuisset

3 excusat⁹:ideo facit tex.ฺm Bal.Sali.⁊ Moder.†ad syndicos villarum qui ex forma statuti tenẽtur malefactores denũtiare sub pena.nam si denũtiarent principales ⁊ nõ participes ⁊ mã datores,inciderent in penã statuti.⁊ si plures cõmisissent deli-ctum ⁊ oẽs denuntiarẽt vno excepto inciderẽt in totalẽ penam acsi neminẽ denuntiassent prout etiam determinat Bart.in.l. eũ si exhibuissẽt.§.fi.in fi.ff.de publica.⁊ in.l.fi.in.ij.col.ff.ad.l.

4 cor.de sica.¶ †Tertio habes notare ex eisdẽ verbis ฺm Bal. et Sali.hic q: appellatio interposita per vnũ ex cõdẽnatis nõ suspendit quo ad alios.⁊ ita etiã not.Bal.istam.l.in rub.C.si vnus ex pluribus.intellige nisi omniũ eadem esset causa defen sionis,per.l.j.et.ij.C.si vn⁹ ex plu.ฺm Moder.hic.alia notabi lia collige per te.¶ Glo.in ver.respondere.diuidit in tres. Jn prima supplet ad tex.⁊ clara est. Jn secũda colligit ex tex.nota

5 bile quod reprobat. Jn tertia format notabilẽ.q.Secũda ibi,⁊

6 nota hic q: qui appellat.Tertia ibi:sz qd si eo tẽpore.¶ †Ex secũda parte habes q: qui appellat[b] a sentẽtia diffinitiua, non tenetur in appellatione inserere causam quare appellat:sed qñ

[c] appellat ab interlocutoria/sic.ratio diuersitatis est/quia potest quis appellare a diffinitiua:lz sit instissima:⁊ index in sentẽtia nõ grauauerit in aliquo cõdemnatũ:quia licet sentẽtia sit iusta tamen appellatio interponitur vt id qd est omissum in causa principali,probet in causa appellationis.l.per hanc.C.de tẽp. appella.ergo patet q: in appellatiõe a diffinitiua nõ debet in-seri causa:sed quãdo appellatur ab interlocutoria:quia de iure ciuili non licet appellare nisi in certis casib⁹:ideo tũc debet in-seri causa:vt declarat Bar.in.l.fi.in.j.col.ff.de appel.recipien. cano.in cle.appellanti.vbi tex.prin.de appel.tamen gl.inepte

notat ex tex.nostro:dum dicit causam appellationis reddenti, quia tex.nõ vult dicere illud quod no.glo.sed hic illa dictio cau sam appellationis, intelligitur pro instantia appellationis.Et ideo omitto quedã notabilia dicta Bar.circa appellationez ab interlocutoria,qualr causa debeat inseri:ad q̃ dicta ฺm Pau. semper habet recursus.⁊ habes glo.no.in.c.fi.in verbo inanes.

6 de elect.in.vj.cum concor.vt hic per Alex.¶ †Ex tertia parte glo.no.diligẽter,cõsyderari tempus minoris etatis quod erat tempore quo actus fieri debuit;nec attendi q: maior etas super-uenerit:prout etiã tenet glo.in.l.j.C.in qb.cau.in integ.restitu.

7 et sequũtur cõiter doc.hic reprobata opi.Pe.⁊ Cy. †Et facit ad qõnez quotidianã.⁊ in qua cõsulni:de matre:que si non vult acceptare tutelam filij,tenetur petere tutorem intra annuz filio pupillo:al's priuatur successione filij.nisi mater sit minor.iuxta l.sciant.j.de legi.heredi.⁊.l.ij.§.confestim.ff.ad tertul.q: eodem modo mater excludet que erat minor,licet sit effecta maior an-teq̃ totus annus transiret.ista est communior conclusio per hãc glo.quicquid teneat Pau.hoc tenet Bal.dicens se ita consu-luisse in aut.si captiui.§.de epis.⁊ cleri.⁊ in.l.precibus.in.v.col. ⁊ duabus seq.de impu.⁊ in.l.ij.vbi Sali.C.si aduer.delictũ.cuz cõcor.vt per Alexan.hic.⁊ dicit Fulg.hic q: ita cõsulnit:⁊ q: est frequens casus.ita etiam consuluit Ludo.in consi.cclxxix.inci. Uisa thematis narratione ⁊c. Jason Papie.

1 ¶ Heres qui mortem defuncti non est vltus,excusatur si oc-cisores non reperiuntur.

2 Syndic⁹ qui ex forma statuti tenetur denũtiare malefactores: excusatur si nõ reperiantur:tamen si postea sciuit,tenetur denũ tiare:sed si sciuerit tempore quo eius officiũ est finitũ,an tenea tur denuntiare ipse vel an eius successor.

3 Si maleficiũ sit cõmissum vltima die qua expirat officium syn-dici qui ex forma statuti tenetur denuntiare maleficia,an tunc tenebitur denuntiare.

4 Si quis emit redditus iuris fiscalis pro primo anno,et alius pro secundo,⁊ circa finem primi anni fit cõmissum maleficium: sed condẽnatio fuit facta secũdo anno:ad quem spectabit talis condemnatio:

Si ideo. Si occisores non reperiantur excu-santur heredes ab inulta nece defun-cti.Et accusans testamentum de falso ita demũ ꝑ-dit successionem,si vsq: ad sententiam perseuerauit et succubuit in accusatiõe:secus si ante destitit: qa vt summãt Cy.⁊ Barto.humanum est peccare ⁊c.Et si defunctus occisus fuit,clam potest hereditas adiri.Sed debet postea vindicare.

1 hoc dicit vsq: ad.l.sororẽ.¶ Illo.ex.l.si ideo.q: excusat heres qui non est vltus necem defuncti:quia occisores non reperiunt quia homicidium fuit clam perpetratum : vt dicit.l.cum fra-

2 trem.j.eodem. †vnde facit iste tex.ฺm Bar.⁊ doct.ad excusan

[d] dũ syndicos[d] qui nõ denũtiauerunt malefactores ex forma st. tuti:eo quia non sunt reperti.prout etiam probat bonus text. in.l.j.vbi etiam Bar.C.de priuatis carce.Barto.in.l.vnica.C. de strato.lib.xj.cum concordan.vt hic per Alex.tenetur tamẽ syndicus,si postea sciuit,denuntiare:licet intra tempus a statu to prefixum ignorauerit:ita probat tex.not.in.l.j.vbi Bal.no. C.de fal.moneta.facit.l.cum fratrem.in secundo responso.j.eo. hinc offertur pulchrum dubium,quid tempore quo sciuit syn-dicus finituz esse eius officium:an ipse teneatur denuntiare:at-tento q: eius tempore delictũ fuit cõmissum : an vero tenebit eius successor denuntiare:⁊ q: non teneatur successor, facit:qa ex forma statuti syndicus tenet denuntiare delicta cõmissa suo tẽpore:sed istud nõ est cõmissuz suo tẽpore. Jtẽ q: prim⁹ nõ te-neatur:facit/quia licet suo tempore sit cõmissum,tamen ignora uerit:⁊ postq̃ sciuit erat finitum eius officiũ.istum passuz tan-git Bal.in.l.cum ancillis.in.ij.col.§.de incest.nup.vbi dicit vi deri q: primus denuntiare non teneatur:quia finitum est eius officium.in contrarium dicit facere:quia habet dependentiam ab eo qd retro cõmissum est.alleg.tex.solẽnẽ in.l.nam ⁊ seruius §.si vino.ff.de nego.gest.⁊ aliter non determinat ista.q.habeo pro difficili:⁊ fundamenta sunt hincinde:tamen q: secundus teneatur,⁊ non primus:facit tex.no.nescio quid melius allega-re/in.l.susceptores.C.de suf.⁊ archa.lib.x.vbi ponitur nonus ⁊ singu.casus ฺm Bar.ibi : qui dicit habuisse de facto.pone q: quis tenet soluere cõmunitati tali tempore,⁊ illo tẽpore titius erat thesaurarius cõmunitatis,cui solui debeat.pone q: anteq̃ iste solueret finitum est officiũ titũ thesanrarij:an iste debeat sol uere primo thesaurio,an secũdo.possunt poni argumenta pro ⁊ contra:ibi tamen deciditur q: secũdo/qui nunc habet officiũ, lz debitũ esset contractũ tempore primi:⁊ illo tempore deberet

3 solui.†et ille tex.videt a simili decidere istam.q.et vide in simili aliam.q.si maleficium sit commissum vltima die qua expirabat officiũ istius syndici:an ipse teneat denũtiare:an eius successor.

[a] ¶ Jn eodẽ libello.adde Bart.in.l.j. in.§.incidit. ff.ad turpi. Barto.in.l. athaletus.ff. de fal.

[b] ¶ Qui ap-pellat. Adde.c.j.ð ap. lib.vj.⁊ per Bart.⁊ sali. in.l.eos.la.j. in.§.si autẽ. de appel.j.

[c] ¶ Qñ ap-pellat ab in-terlocuto-ria . Adde Spec.ti.de ap.in.§.in q bus.ver.sed nunquid ad hoc.Jo.an. in.c.puenit. el.ij.ð appe. An.de but. in.c.sua no-bis.eod.tit. Fede.de se. ɔ̃si.cxcix.in-ci.casus ta-lis est lata fuit snia.

[d] ¶ Ad excu sandum syn dicos.adde bart.in.l.di-uus.la.ij.ff. de cu.re.Al-be.de ro.in ij.parte sta. tutorum q. lxxxij.

attento ꝙ syndicus habet forte mensem ad denuntiandū: ideo non fuit curatus denuntiare vltima die. Bald. in. l. fi. in. fi. ff. de iur. om. iu. tenet sing. ꝙ ad primū spectat denūtiare, nō ad secū-
4 dum: †sic etiā in simili alibi traditur questio, si quis emit reddi-
a tus[a] iurisditiōis fiscalis pro primo anno: ⁊ alius pro secundo. Et circa finē primi anni sit cōmissum maleficiū: sed condēnatio fuit facta secūdo anno ad quem spectabit talis cōdemnatio, per Bal. Jmo. ⁊ Mod. in. l. diuortio. §. si fundū. ff. solu. ma. Bald. in. l. fi. circa fi. prealleg. ⁊ in. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expē. Alex. in cōsilio. vj. in. iij. volu. incip. viso themate ⁊ statuto. alia notabilia collige per te. ¶ Glo. in. l. alia causa. in verbo non perdat. diuiditur in quatuor. Jn prima alleg. cōcor. ad tex. Jn secūda ibi: et accipiēs relictū. ponit vnū dictū. Jn tertia ibi: sed videt. cōtra illud dictū opponit. Jn quarta ibi: item contra. ff. de his quib. vt indig. opponit contra tex. nostrū/⁊ bene soluit. ¶ Glo. in. l. cū fratre. in verbo nō vetantur. diuiditur in tres. Jn prima declarat tex. Jn secūda timore contrarij aggreditur distinctionē: ⁊ refert opi. sed cōiter tenetur illa opi. ꝙ si homicidiū sit commissum a familia propria defuncti clam siue palam, debēt serui ⁊ familia pri⁹ torqueri: anteꝙ hr̄ditas adeat. si aūt sit occisus ab extraneo, distinguitur an palā an clam: ita in effectu docto. hic: ⁊ isto modo debet ītelligi tex. in. l. j. §. plane. ver. quid ergo. ff. ad sena. sylla. vbi glo. ⁊ Moder. Jn tertia per viaʒ no. ponit aliqua dicta vera. partes patent. Jason Papie.

a ¶ Si quis emit redditus. Adde Pe. de an char. in. c. j. ne prela. vi. suas.

1 ☞ Heredi non imputatur si non fuit in mora accusandi occisores defuncti: eo quia fuit ab alio preuentus.
2 Ad hoc vt quis teneatur de maleficio, requiritur ꝙ arguatur eius dolus: qd̄ facit ad statuta punientia homicidia.
3 Stante statuto ꝙ si quis percusserit aliquē puniat certa pena ex quo statutum simpliciter dicit percusserit, intelligitur indistincte siue dolo siue culpa.
4 Qui occidit testatorem, vel mortis causam prebuit, non potest esse heres testatoris.
5 Heres reddit indignus ex tacita inimicitia cōmissa post mortem defuncti.
6 Presumptus inimicus repellitur a testificando.

b ¶ Ad syndicos villarum. Adde Bart. in. l. diu⁹. la. ij. ff. de cu. re. Sali. i. l. ea quidē. C. de accu. Albe. de rosa. i. ij. parte statu. q. lxxiij.

Sororem. Non imputatur heredi si non vindicauit necē defuncti, eo quia fuit ab alio preuentus, anteꝙ esset in mora. h. d. Vel propius ad tex. Soror que vindicauit necem defuncti, nō per hoc pōt auferre hereditatē ab vxore herede scripta. h. d. et cōsydera ꝙ in isto tex. contra vxorem scriptam heredē a viro duo opponebātur. Primo ꝙ vxor nō vindicauerat necē defuncti: sed hoc nō obst. nō vindicauit: quia soror p̄uenit. Jtē soror nō potest opponere de indignitate: sed sol⁹ fiscus. vt dicit glo. j. hic. Secūdo opponebat vxori, ꝙ eius dolo vir fuit necatus ab alio: ⁊ sic vxor fuit causa. hoc etiam nō obst. dicit tex. nisi
1 exp̄sse probetur ꝙ dolo vxoris vir sit occisus. ¶ † No. ergo ex prima parte tex. ꝙ non imputat heredi si non fuit in mora accusandi occisores defuncti: eo quia sit ab alio p̄uētus: ⁊ hoc facit
b ſm Bar. ⁊ alios ad syndicos villarū[b] excusandū, qui nō denūtiauerunt maleficiū: quia alius preuenit. prout etiam no. Bar. in. l. j. §. elegāter. per illū tex. ff. de liber. agno. ⁊ in. l. diuus. secūda. in fi. colū. ff. de custo. reo. Et alibi decidit Bal. ꝙ si quis denuntiauit maleficium commissum anteꝙ esset syndicus, ꝙ si postea creetur syndicus nō tenetur denūtiare. l. si quis heres. la. j.
2 per illū tex. ff. de acqui. here. ¶ † Scd̄o no. tex. ibi: ⁊ neqꝫ dolo malo maritū necatū ⁊c. ꝙ ad hoc vt quis teneatur de maleficio requirit ꝙ arguatur eius dolus, ⁊ in criminalibus lata culpa nō equiparatur dolo. glo. in. l. in actionibus. vbi dixi. ff. de in litēʒ iuran. ⁊ ideo lex vel statutū puniēs simpliciter homicidiū pena capitis, debet intelligi si sit cōmissum dolo. secus si culpa. ⁊ ita no. Bar. in. l. quid ergo. §. pena grauior. in. iij. col. in fi. ff. de infamibus. Bal. in. l. oēs populi. in. xvij. col. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in l. et si seuerior. vbi Sali. ⁊ Moder. C. de infami. Ang. in. l. j. vbi dixit. ff. de legi. Alex. in cōsi. cxl. in. ij. volu. incip. videtur in casu p̄posito. ⁊ in consi. cxliiij. in. ij. volu. incip. post redditum cōsilium. hoc dixit Pau. in. d. l. ⁊ si seuerior. ⁊ al's in ciuitate flor. contigit sibi casus, dum quis ludendo proijceret lapidē, ⁊ casu occidit vnū: an puniatur de occiso. dicit Pau. ꝙ iudex volebat eum facere decapitare propter statutū, dicens ꝙ occidēs aliquē decapitetur: ⁊ alio statuto cauebat ꝙ statuta intelligātur prout iacēt. dicit Pau. ꝙ si nō ostēdisset Bal. ibi/ꝙ ille fuisset in magno periculo: ⁊ istam decisionē Pau. refert ⁊ sequitur Alex. in d. cōsilijs: ⁊ retuli in. l. j. ff. de legi. Jn ꝯriuʒ tn̄ facit qd̄ no. Bar. in. l. iij. §. qd̄ pretor. per illū tex. in verbo, esset. ff. ne quis eū qui. vbi Alex. idē sequitur. ⁊ allegat Bar. ⁊ alios vt ibi per euʒ. ibi
3 enim formaliter determinat † ꝙ stante statuto ꝙ si quis percusserit aliqueʒ puniatur certa pena/ꝙ ex quo statutū simpliciter dicit percusserit: ⁊ non dicit dolo vel culpa: debet intelligi indistincte/etiā si percusserit sine culpa. cogita de concordia istarū
4 decisionū. ¶ † Tertio no. ex eisdem verbis neqꝫ dolo malo: ꝙ ille qui occidit testatorē, vel causam mortis prebuit, nō pōt esse heres testatori: prout etiā est tex. no. in. l. cum ratio. §. fi. vbi no. Bar. ff. de bo. dam. ⁊ in. l. lucius. ff. de iure fis. vbi tex. no. vult ꝙ occidens testatorē, nedū non pōt ipsi testatori succedere: sʒ nec etiā heredi testatoris. intellige tn̄ istum tex. ⁊ predicta p̄cedere in effectu. nam ipso iure bene succedit: sed fiscus aufert vt ab indigno: ⁊ solus fiscus potest hoc opponere: vt dicit glo. no. hic: ⁊ in. l. his consequēter. §. fi. ff. fami. hercis. ⁊ dum tex. vult ꝙ soror ⁊ sic mulier que regulariter nō admittitur ad accusandū, possit accusare de morte fratris. adde. l. vxor. C. qui accu. nō pos. plene tradit in. l. ij. j. de accusa. ⁊ Cy. hic: tamen lʒ heres nō posset priuari ex causa de qua in tex. dicit tamen gl. fi. hic/quā multū not.
5 † ꝙ ex tacita inimicitia que cōmissa sit post mortē defuncti heres redditur indignus: puta si concubuit cum vxore testatoris: prout etiam tenent glo. Bar. ⁊ omnes in. l. fideicōmissum. j. de fideicōmis. ⁊ sequunt hic omnes. facit tex. in. l. j. vbi Bar. ff. eo.
6 per quē tex. ibi Bar. in fi. sing. no. † ꝙ ad hoc vt dicam⁹ aliquē
c testem repelli[c] tanꝙ inimicū, sufficit ꝙ cōmiserit causas inimicitie capitalis: dato ꝙ ali⁹ ignoret. ⁊ sequitur Jmo. in. c. Raynuti⁹. de testa. ⁊ ideo dixit opportune Jnn. in. c. cū. J. ⁊ A. de re iudi. quē refert ⁊ sequit Bal. in. l. p̄scriptiōe. in antepe. col. C. si contra ius. ꝙ inimic⁹ presumptus tantū repellitur a testimonio, sicut esset si esset verus inimicus. ⁊ sequitur Sali. in aut. si testiʒ p̄duct⁹ dicat. C. de testi: ⁊ in. l. j. in prin. ff. de testi. ⁊ Lud. in repe. rub. ff. de arbi. in. xj. col. ⁊ Alexā. in cōsi. xcix. incip. in cā inquisitionis formate contra Jacō. in. j. col. in. j. vol. hinc dixit pulchre Jnno. in. c. cum. P. ad fi. de accu. ꝙ satis est ꝙ aliquis sit suspectus de inimicitijs, ad hoc vt repellatur a testimonio. ⁊ facit tex. in. c. inquisitionis. de accusa. que omnia bene not. ad extensionem regule/que habet ꝙ testis p̄pter inimicitias graues repellitur a testimonio. c. repellātur. et. c. cum oporteat. de accusa. et. l. iij. vbi glo. ⁊ Bar. ff. de testi. cum si. inuenio tamē ꝙ Bal. in. c. constitutus. de rescrip. ad fi. dicit ꝙ ad hoc vt testis propter inimicitias repellatur, debet inimicitia esse euidēs: nō dubia: ergo presumpta nō sufficeret. Adde ꝙ licet cum hac gl. transeat hic docto. ⁊ Bar. in. l. si mulier. in fi. C. de adulte. ⁊ in. l. j. ff. eo. et Bal. in. l. titi⁹. in prin. ff. de execu. tu. tn̄ ꝯ conclusioneʒ glo. facere videtur, si heres institutus viuo testatore cōmisisset talem iniuriam nō reuocaret institutio: nec fiscus auferret: nisi testator eū dixisset indignum: ⁊ in hoc est differentia inter institutioneʒ ⁊ legata: quia institutio non reuocatur propter solas inimicitias, legatum sic. l. ex parte. ff. de adi. lega. ⁊ glo. in. l. hereditas. in. j. oppo. C. eo. quantominus debet reuocari institutio propter iniuriā cōmissam mortuo testatore: et tamen ista glo. loquitur de reuocatione hereditatis. potes dicere ꝙ quādo iniuria cōmittitur per heredē viuo testatore, lex nihil vult disponere: ex quo supest ipse testator: ergo nisi testator dicat īdignū expresse, fiscus ab eo non aufert: sed quando iniuria cōmittit mortuo testatore, lex presumit ꝙ testator eum dixisset indignū si sciuisset: ⁊ ita per hanc gloss. limitatur. d. l. ex parte. ⁊ ſm ista etiam intellige tex. in. c. ij. in verbo viuente. ⁊ ibi Bal. de feudo sine culpa non amit. circa quem tex. dic vt per Alexā. hic vltra docto. ibi. Jason Papie.

c ¶ Testē repelli. Addē Ant. d bu. i. c. veniēs. el. ij. d testi.

1 ☞ Quādo quis timore pene legalis differt hereditatē adire, interim moriens transmittit acsi esset adita.
2 Princeps dicitur totus philosophie plenius: dicitur habere omnia iura in scrinio pectoris.
3 Nihil dicitur actū cū quid superest agendū: ⁊ quid in delictis.

Cum syllanianū. Dilatio ad vindicandum necem defuncti sicut non nocet heredi interim morienti: ita nec seruis libertate donatis, nec alijs legatarijs. h. d. ⁊ licet glo. j. hic dicat ꝙ ista lex inducat. v. de nouo: tn̄ principaliter fuit facta: eo quia senatuscōsultū syllanianū ⁊ oratio diui Marci solū p̄uidebāt circa heredē. nam eueniebat sepe ꝙ heres differebāt adire hereditatē donec vlcisceretur mortē defuncti: ⁊ sic aliquādo moriebatur hereditate nō adita: statuit senatuscōsul. ꝙ cum heres distulerit ista causa, ita transmittat: acsi hereditatē adiuisset. circa legata autem nil erat dispositū: quia legata quo ad trāsmissionē cedunt ipso iure a morte testatoris: ideo licet legatarius moriat ante aditā hereditatē: tn̄ legatum trāsmittit: tn̄ quia sunt aliqua legata que etiam non cedunt nisi ab adita hereditate, vt est legatū libertatis ⁊ vsusfru. l. vnica. §. in nouissimo. j. de cadu. tol. Jtem dato ꝙ legata cedant a morte testatoris quo ad transmissionē: tamē fructus rei legate nō debētur legatario nisi adita hereditate: vt declarāt Bar. in. l. fi. C. de vsufru. lega. ideo imperator volens in oībus plene prouidere, edidit istam. l. per quā generaliter prouidit: nō tn̄ heredibus: sed

bus:sed oĩbus legatariĩs ꝛ fideicõmissariĩs:vt si hereditas non adeat̃ propter vlciscendã necem defuncti, ꝙ tñ legata debeant ꝛ ꝙ seruus interim moriens cui debeat pstari libertas habeat heredẽ:ꝛ ex hoc vltimo resultãt tria spãlia in ista.l.primũ qđ filius nat⁹ ex ancilla cui erat relict͂a libertas nascat̃ liber nõ seruus:prout etiã in simili est tex.ad.l.fi.§.ad orfi.ꝛ in.l.cũ inter.C. de fideicõmis.lib.ꝛ in.l.fi.C.de lib.cau.ꝛ habes ecõtra casum notabilem in.l.si manumissus.C.de lib.ꝛ eo.lib.quãuis gl.ꝛ Bar. ibi violent illũ tex.Scõm spãle est/ꝙ illud quod acquirit interi; iste seru⁹,sibi acqrit nõ dño.Tertiũ spãle est/ꝙ seru⁹ moriẽs interim hʒ heredẽ.ꝛ rõ horũ est.ꝗ cũ differatur libertas ꝑpter vindicandã necẽ defuncti,ista dilatio non dʒ nocere seruo cui libertas est relicta:interiʒ ergo habet̃ pro libero.ꝛ ideo allegat̃ iste tex.qđ dilatio legalis nemini dʒ esse nociua.cõcordat.l.fi.§. donec.ſ.de iure delib.ꝛ in.l.ij.§.legatũ.ff.de iudi.In ꝯriũ stringit tex.cui non video bonuꝫ responsum in.l.cũ filius.§.seruus. ff.de leg.ij.Bar.ibi rñdet ꝙ spãle est in ista.l.per rationem huius tex.ꝛ aliud nõ dicit aliũ nõ tangũt.Comẽ.ibi rñdet/qđ iste tex.loquit̃ in legatis relictis per ipsum dñm seruo:que nõ valerẽt nisi libertas sustineret̃.ideo hic dilatio legalis nõ nocet quo ad libertatem,nec quo ad legata:sed ibi legata erant facta per aliũ:que poterant valere absꝗ eo ꝙ seruus haberet libertatem:ꝛ pñt acqri dño:qđ nõ est qñ dñs legat.ideo ibi suspẽditur libertas:sed non legata si interim moriat̃:sed nõ tollit difficultatẽ vltra hoc ꝙ diuinat.¶†No.qđ qñ qs timore pene legalis differt adire hereditatẽ,interiʒ moriẽs trãsmittit acsi esset adita:cõcordat.l.iij.§.eleganter.vbi Ludo.ff.ad sena.sylla.ꝛ ista est alia species trãsmittendi hereditatẽ nõ aditã.quã no.Bar.in.l. vẽtre.in.v.col.ver.terti⁹ casus.ff.de acq.he.vbi ꝑ hoc no.infert ad statutũ.vt ibi ꝑ eũ.ꝛ sequit̃ Ang.hic.¶†No.etiã ex tex.in ver.bellissimuꝫ.ꝙ princeps dr̃ totus philosophie plenus.ꝛ alibi dr̃ iura in scrinio pectoris[a] habere:in.l.omniũ.ſ.de testa.ꝛ in c.j.de cõsti.in.vj.Alibi princeps dr̃ prouidentissimus ꝛ religiosissimus in.l.vnũ ex familia.§.fi.ff.de le.ij.Alibi dr̃ sanctissim⁹ ꝛ nobilissimus/in.l.queris.ff.de nata.resti.¶†Ultimo not.in fi.ꝙ nihil dr̃ actũ cũ gd superest ad agendũ.cõcor.habes in gl. fi.de quo brocardo dic'yt,per Cy.Alb.ꝛ Sal.hic/itellige in his que sunt licita.in delictis autem qui inchoauit ponitur pro inchoato lʒ non perfecerit.l.furtim.ff.ar.fur.ces.de qua glo.opp. ꝛ non soluit. Jason Papie.

1 ¶Serui dicuntur esse sub eodem tecto/qui vocẽ domini clamantis exaudire possunt.

2 Que dicantur ciuitates vicine ꝛ predia vicina.

3 Stãte statuto qđ qui cõmittit delictũ post sonũ cãpane dupliceẽ pena:talis pena habet locũ licet qs esset in loco in quo nõ posset campanam audire:dummodo esset nox.nu.4.

5 Nemo cogitur alium iuuare quando est insultatus.

6 Licet in criminalibus impuberes nõ sint idonei testes ad ꝓbãdum delictũ,tñ bñ faciunt indiciũ ad torturam:sed si alie ꝓba. non possunt haberi,an tunc facient plenam proba.nu.7.

8 Minus idonei testes reputantur idonei in subsidium.

9 Laici in criminalibus non admittunt̃ in testes cõtra clericos.

Talis de. Serui presentes vel existentes sub eodem tecto,si non iuuerunt dominum periclitantem puniũtur.ꝛ dicuntur presentes, ꝛ sub eodem tecto,qui clamorẽ domini exaudire potuerunt:etiaʒ si in via,vel in agro,vel in quouis alio loco existerent.h.d.ꝛ consydera circa superfluitatem huius tex.nam imperator dicit se decidere de nouo quando serui dicãtur sub eodẽ tecto:qđ dicit nõ fuisse per antiquos decisum:ꝛ tamen hoc idẽ formaliter decidit̃ in.l.j.§.eodem autem tecto.ff.ad sena.sylla. ad quẽ tex.difficile est rñdere/quicqd dicat.Pau.hic.¶†No. ergo qđ serui dicuntur esse sub eodem tecto,qui vocem domini clamantis exaudire possunt.prout etiam dicit.d.§.eodem autẽ tecto.ꝛ hoc facit ꝙ vicini[b] censeantur illi qui possunt vocẽ clamãtis exaudire.vt hic per Bar.ꝛ plenius in.l.si terti⁹.in pri.ff. de aqua plu.ar.cum multis concor.vt hic per Alexã.ꝛ est bona glo.in.c.felicis.§.presenti.in verbo vicinarũ.de pe.in.vj.ꝛ que dicantur ꝑdia vicina ꝛ vicine ciuitates ponit†Bart.in.l.iiij. §.si tam vicinum.ff.de dam.infec.†Item facit ista.l.fm Bart. ad.q.statuti duplicantis penaʒ quando delictũ cõmittitur post primũ sonum campane,qđ eadẽ pena habeat locũ lʒ quis esset in loco in quo non posset campanaʒ audire:dũmodo esset nox ꝛ talis hora in qua debuisset campana sonare.ꝑout expressius tenet Bar.in.l.j.§.h autẽ senat⁹.in pri.ff.ad sena.sylla.ꝛ sequũtur Sali.ꝛ Fulg.hic.Pro ista decisione addo facere qđ decidit Bal.in.l.liberorum.in prin.in.j.no.ff.de infa.vbi querit stãte d.statuto duplicante penam si delictuʒ committatur post sonũ campane,pone qđ sit dies in quo nõ pulsantur campane,vt in die veneris sancti:decidit qđ tamen punitur pena statuti.ꝗ cõsyderandum est tempus quo verisimiliter pulsatur campana.ꝛ sequitur Ludo.ro.in.d.§.hoc autem senatus.idem tenet Albe. in secunda parte statutorũ in.q.viij.incip.Item quero retentis

4 eisdem terminis.¶†Cõfirmo etiam per id qđ in simili tʒ bar. in.c.cum in veteri.in fi.col.de elec.vbi querit pone factũ est preceptum penale stipendiariĩs qđ ante consumptionẽ candele ardentis debeant exiuisse portas ciuitatis.pone qđ candela vento extinguatur.dicit ꝙ in penaʒ incidit.ꝗ debet cõsyderari tẽpus quo verisimiliter fuisset consumpta candela.tñ contra primam decisionẽ tenẽt Bal.ꝛ Alex.hic.ꝛ Sali.in.l.nõ minorem. C.de transac.eo quia casus iste est omissus a statuto.sed facile

5 est respondere.¶†Ultimo põdera hic probari/qđ nemo cogitur aliũ iuuare quando est insultatus:licet eum potuerit iuuare:cum.fit speciale in seruis domini.ita inducit Bar.in.l.j.§ in eo.ff.ad sena.sylla.ꝛ Mo.hic dixi in.l.vt vim.vbi Bar.ꝛ aliĩ.ff. de insti.ꝛ iure.¶Gl.in vbo seruos.multũ notãt Bar.ꝛ doc.h

6 †ꝙ licet in criminalibus impuberes nõ sint idonei testes ad ꝓbãdum delictũ.l.in testimoniũ.ff.de testi.istud est verũ quo ad probandum:tamen tales impuberes faciunt indiciuꝫ ad torturã.ꝛ Bal.dicit istã glo.no.quam etiaʒ not.sequitur Bal.in.l.j. §.impubes.ff.ad sena.sylla.tñ dicãt doc.qcqd velint.ista gl.necessario hoc nõ probat.naʒ eius sensus est qđ serui torqueant̃. vt veritas inquiratur,impuberes tamẽ non torquentur:sed ferula cedũt̃ qñ suspecti sunt,vt veritatẽ dicãt.tñ illud qđ dicũt doc. hic dixit glo.notabilior ꝛ expressa in.l.inuiti.la scđa.in gl.fi.in verbo pupillus.ff.de testi.Joan.an.tit.de teste.§.j.ver.item ex a cipitur qui est impubes.ꝛ vide nota.Barto.in.l.maritus.ff.de

7 questio.†Sed audi pulchrum ꝛ vtile dubium.claruʒ est qđ minor.xx.annis[c] in criminalibus non est idoneus testis ad probãdũ.d.l.in testimoniuꝫ.pone ꝙ alie probationes haberi nõ possint:an in defectu duo minores.xx.annis qui viderunt delictũ, ꝛ aliĩ nõ viderũt,an in subsidium plene probent.Al.in.d.l.in testimoniũ.tenet qđ sic.ꝛ ita limitat illũ tex.idẽ tenet Jo.an.i.d. ti.de teste.super illo ver.iteꝫ excipit qđ est impubes.vbi subdit ꝙ idẽ in femina.ꝛ lʒ in criminalibus femine nõ admittant̃.c.forus.cũ glo.de verb.sig.tñ si alie probationes haberi nõ possint due femine in criminalibus plene probabunt delictũ.ꝛ sequit̃

8 Alex.in cõsi.xxiiij.in.ij.vol.incip.animaduersis.in.iiij.co.†hic attẽde quomõ intelligitur illa regula,quod illi qui al's nõ sunt idonei testes in subsidium reputant̃ idonei,qñ alie persone haberi non possunt.nã.d.Ant.in.c.tertio loco.de proba.ꝛ in cõsi. incip.questio ista dubia vulgaria hʒ mirabiliter limitat istã regulam,vt procedat qñ ex natura illius actus vel negotĩ aliĩ testes actu nec habitu verisimiliter haberi nõ possunt:tũc q alias essent minus idonei reputant̃ oĩno idonei.sed qñ potentia potuissent plures interuenisse.lʒ actu interuenerint nisi isti inhabiles.tũc nõ hʒ locũ predicta regula.ꝛ ꝑ ista limitatione facit

9 optime qđ dicit panor.in.c.decetero.de testi.†vbi eniʒ tradit regula qđ in cã criminali[d] nõ admittuntur laici cõtra clericos. dicit Panor.qđ ille tex.dʒ intelligi qñ sum⁹ in loco in quo plures clerici reperiuntur in ciuitatibus ꝛ tũc pone ꝙ clericus cõmiserit homicidiũ.ꝛ non fuerint reperti nisi.ij.laici:an illi laici possunt deponere ꝯ clericũ in subsidiũ.vr̃ qđ sic.ꝗ delictuʒ clerici nõ põt ꝓbari nisi ꝑ istos.ij.laicos.tñ ipse determinat ꝯriũ: ꝗ lʒ a casu euenerit qđ nõ interfuerint nisi duo laici,tñ qa poterat etiã interuenire clerici.lʒ nõ interuenerint.tunc laici non sunt idonei:lʒ qñ essem⁹ in vna villa ĩ qua nõ reperiret̃ nisi vn⁹ clericus:tũc ꝗ nec habitu nec actu delictũ posset ꝓbari ꝑ alios clericos.tũc laici sunt idonei testes in subsidiũ.ita etiã videtur probare tex.no.cũ glo.fi.in.c.fi.ꝛ ibi Panor.in.ij.no.ad hoc no. de testi.cog.vbi pone qđ.ij.fecerunt coniurationẽ,ꝛ istã coniurationẽ manifestauerunt duobus aliĩs qui sunt infames criminosi ꝛ reprobati.tñ ꝑ illos duos lʒ alios oĩno reprobatos:plene probarit cõiuratio.ꝗ impossibile est per alios ꝓbari:ꝛ veri simil'r cõiter contingentibus nec habitu nec actu.ꝗ cõiurationes que fiũt occu'te probari non possent ꝑ alios.ꝛ istam limitationẽ in presenti materia quo ad duos minores.xx.an. qui soli viderant homicidiũ ꝑpetrari,qđ tñ ĩ subsidiũ nõ sunt idonei testes,cũ plures habitu potuerint interuenire,lʒ a casu soli interuenerint:tenet Alex.in consi.lxiiij.incip.Uiso themate ꝛ dubiĩs de qb⁹ q̃ritur.quod bene no.ꝗ maxima est limitatio ꝑ quã facile repelles eos qui alias in subsidium admittuntur.

¶In scrinio pectoris. Adde gl.in verbo qđ.in.c.sepe cõtingit. de appe.gl. fi.i.c.preter ea.xxiij.q. gl.in verbo insufficientem.in.c.j. de renun.li. vj. Abb. in c.ex ꝑte.el j.de offi.dele.

¶Uicini. Adde bar. ad.l.j.in.§. hoc aũt.in ꝑn.ff.ad sena.syllanie. Pe.de an. in.c.j.de cõ sti.i.vj.bal. in rub.ff.de re.diui. in xv.q.fel.dif fuse i.c.cõsdam.in.iij. co.đ ꝑsum.

¶Minor xx.an.Adde c.si teste. §.itẽ in testimoniuꝫ. i.iiij.q.iij.

¶In cã criminali.Ad de.c.laicos. ꝛ.c.laici.ij. q.vij.diffuse.ꝑ Frã.de are.i.c.decetero.đ testi. ꝛ ibi Fely. post eum.

¶De codicillis. Rubrica.

¶Glo.Rubrice diuiditur in tres.In prima cõtinuat rubricã. In scđa rñdet tacite.q.an in codicillis necessario reqrat̃ scriptura.In tertia declarat an terminus codicillis,habeat aliã significationẽ ꝙ illã de qua loquitur iste titul⁹.Scđa ibi.qui et sine scriptis.Tertia ibi,quandoꝗ ponuntur. Jason Papie.

1 Rupto testamento etiã intelliguntur rupti codicilli/qui sunt accessorij/ꝛ dependent ex testamento.
2 Hereditas nec dari directo nec adimi potest in codicillis.
3 Sicut rupto testamento intelligunt̃ etiã rupti codicilli: ita etiã ꝛ cõfirmato testõ/intelligũtur cõfirmati codicilli.
4 Hec verba exnunc prout extunc, quid importent.

Rupto. Natiuitate posthumi rumpitur testm̃: ꝛ codicilli etiã ab eo depẽdentes: sed si postea testm̃ ruptũ cõfirmet̃, testator corã quinqȝ testib⁹ intelligit̃ etiã codicillos cõfirmasse. hoc primo. ꝛ hereditas nõ potest directo dari in codicillis: nec adimi: sed bene per fideicõmissum. hoc secũdo cũ. l. seq. ¶ † No. ꝙ rupto testõ etiã intelligent̃ rupti codicilli. ratio est: q꞉ rupto principali, etiã intelligunt̃ rupti codicilli, q̃ sunt accessorij ꝛ depẽdẽt ex testõ. hinc si testator nullũ testm̃ fecisset: sed tantũ codicillos: tunc natiuitate posthumi codicilli nõ rumperent̃: vt dicit glo. hic in verbo nõ venit. ¶ Secũdo limita regulã hui⁹ tex. ꝓcedere in terminis suis/qñ testator fecerat testm̃ ꝛ codicillos: ꝛ preterierat posthumũ. nam cũ interim donec nascat̃ posthum⁹ testm̃ valeat. l. j. §. de here. insti. certe cum testm̃ valeat, codicilli dicunt̃ depẽdere a testõ: tunc rupto testõ natiuitate posthumi rumpunt̃ codicilli: ita loqt̃ iste tex. sed si testator q̃ fecit testm̃ ꝛ codicillos ꝑterijsset in testõ filiũ iã natũ, certe q꞉ ꝓpter talẽ ꝑteritionẽ testm̃ statim ipso iure est nullũ nõ rũpunt̃ codicilli: q꞉ nunq̃ habuerũt depẽdentiã a testõ: cũ semp fuerit nullũ. l. iij. §. fi. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝭm Bar. in. l. legata inutiliter. ff. de adi. lega. Cy. ꝛ Moder. hic. ¶ Tertio notabilit̃ limita tex. nostrũ ꝓcedere qñ codicilli sunt simpliciter facti: sec⁹ si facti sunt ad hũc finẽ: vt valerẽt si ꝯtingeret testm̃ annullari per natiuitatẽ posthumi, vel aliter: tũc est ꝑinde ac si esset dictũ si nõ valet iure testamẽti valeat iure codicillorũ. tex. est singularis in. l. q filio. §. j. iũcta glo. fi. ff. de here. insti. ꝭm verũ intellectũ Bal. ꝛ Imo. ibi reprobato intellectu q diuinat. idẽ tenet Pau. hic/licet sine. l. ꝛ rõne. ¶ † Ex. l. sequẽti no. regulã/ꝙ hereditas nõ põt directo dari nec adimi in codicillis. ꝯcor. sunt in glo. eodẽ modo nõ põt directo dari per donationẽ causa mortis. l. licet. vbi Bar. ꝛ alij. §. de pac. ista regula fallit in milite. l. militis codicillis. in prin. ff. de testa. mili. Secũdo fallit in patre disponẽte inter liberos venientes ab intestato: q potest in codicillis directo substõnem adimere ꝛ dare. ꝭm Bar. in. d. l. militis codicillis. in ꝑn. per illũ tex. in. l. hac ꝯsultissima. §. fi. §. de testa. vbi dixi: ideo hic nõ tangã. Tertio a paritate rationis idẽ videt̃ in codicillis relictis ad pias causas: ꝭm Bal. in repe. l. j. in antepe. colũ. C. de sac. san. Ange. ꝛ Imo. in. l. ij. in fi. ff. de in ius vocã. ꝛ ratio põt esse hui⁹ limitatiõis ꝛ ꝓcedẽtis: q꞉ cũ inter liberos: ꝛ ad pias causas valeat testm̃ cũ duob⁹ testib⁹: certe lȝ testator appellauerit codicillos: ex quo tñ testator instituit directo heredẽ, erit testm̃. l. nõ codicillũ. §. de testa. vbi dixi. Quarto limita istã regulã: vt ꝓcedat i instõne vniuersali, vel certe quote que nõ põt directo fieri in codicillis: sec⁹ in instõne directa certe rei, que põt fieri in codicillis/qñ datus est coheres vlis in testõ: quia tũc institutus in re certa habet̃ loco legatarij. l. quoties. §. de here. insti. ita Bal. in. l. nõ codicillũ. circa fi. §. de testa. intellige istam limitationẽ qñ institutio certe rei esset facta in codicillis extraneo, aut ei adẽpta: sec⁹ ẽ in filio: q꞉ instõ rei certe nõ posset directo fieri filio in codicillis/nec adimi: lȝ in testõ esset dat⁹ coheres vlis, rõ diuersitatis est: q꞉ in extraneo instõ rei certe habet oĩno naturã legati: sed in filio saltẽ respectu querele habet̃ loco instõnis: vt dixi in. d. l. quoties. ita nota. limitat Bal. ꝛ est solẽnis limitatio in. l. oĩmodo. in prin. in. iij. q. §. de inoffi. testa. post Jac. de bel. ꝑ eũ alleg. ꝛ Bal. in auĩ. ex cã. in. vj. q. C. de libe. ꝑte. Quinto limita ꝙ lȝ in codicillis nõ possit hr̃es directo institui. tñ bene põt declarari: hoc mõ, instituo illũ heredẽ quẽ in codicillis declaranero. l. asse toto. vbi imo. ff. de hr̃e. insti. intellige qñ testator in testõ fecit expssam mẽtionẽ de illa futura declaratiõe in codicillis: ꝭm Bal. ꝛ Sali. in. d. l. nõ codicillũ. aduerte etiã ꝙ clausula derogatoria apposita in testõ põt in codicillis reuocari adeo ꝙ si postea testator faceret scõm testm̃, valeret absq̃ alia derogatiõ. ꝭm Sali. ꝛ Alex. ꝛ seqt̃ Ange. de are. in. §. codicillis insti. eo. ¶ Gl. in ꝟ. iudiciũ. In ꝑma declarat tex. In scõa ꝑ viã q̃onis apponit ꝛ sol. Scõa ibi: sed quõ poterit. In ꝑma ꝑte dic ꝙ eã multũ exclamãt Fulg. ꝛ Pau. hic. † ꝙ queadmodũ rupto testõ ĩtelligunt̃ etiã rupti codicilli, vt hoc tex. ita postea ꝯfirmato testõ intelligunt̃ ꝯfirmati codicilli etiã: ꝛ tñ nõ videt̃ eadẽ rõ: nã in ꝑmo casu iõ rupto testõ intelligunt rupti codicilli: q꞉ sunt depẽdẽtes a testõ: ꝛ sic accessorij: ideo rupto ꝑncipali rũpit̃ accessoriũ: sed nõ sic econtra: ꝙ ꝯfirmato principali, ꝛ sic testõ: qõ debeãt cẽseri cõfirmati codicilli: cũ testm̃ possit stare sine codicillis: nisi dicas ꝭm Pau. ꝙ cũ ex vna radice depẽdeãt, ꝙ vni⁹ cõfirmatio totũ cõfirmet. tu dic vt dicit tex. in. l. ab intestato. in fi.

4 ꝛ in. l. si qs cũ nullũ. ff. de eo. ¶ † Ex scõa parte no. dñ dicit gl. vt exnũc nõ vt extunc: quid iuris sit qñ ista duo iungunt̃ simul. nã si dr̃ exnũc prout extunc, sensus est qõ effect⁹ q nũc fit cõferat̃ retro in illud tp̃s. l. hmõi. Ang. ꝛ Imo. notãt. ff. de ꝟ. ob. no. Bar. in. l. si ita stipulatus fuero si titius. ff. de ver. ob. in prin. ꝑ illum tex. ꝛ Ang. hic notat. aut ecõtra dr̃ extunc ꝓut exnunc, ꝛ pariformiter sensus est vt effectus actus tunc gesti trahat̃ ad tẽpus presens: clemẽ. j. cũ glo. super ver. exnunc. de cõcesṗ. ꝑbẽ. ꝛ vide omnino. Bal. in. c. j. de mili. vas. qui contu. est. in vsi. feu. vbi ponit qd operẽtur ꝟba que cõiter iudices ecclesiastici in sentẽtijs ponũt dũ cõdẽnant ad soluen. intra tantũ tp̃s/quo elapso exnunc ꝓut extũc sñiam excõi. proferim⁹ ꝛc. de quo etiã Bal. ꝛ Lud. in. l. lecta. ff. si cer. pe. Cano. in. c. preterea requisiti. de appell. ꝛ in proposito nostro vtilitas magna est: an codicilli confirmati valeãt vt extunc: ꝛ sic retrotrahantur. an vt exnunc. si ponas testatorẽ militem fuisse tempore quo fecit testm̃ ꝛ codicillos, nunc autẽ tempore confirmationis desijsse esse militẽ: nam si codicilli cõfirmati valent vt extunc: ꝛ sic vt ex retro: valebũt iure militari: quo iure falcidia vel trebellianica non poterit detrahi. l. in testõ secũda. vt ibi dixi. §. de testa. mil. secus. §. valeant: vt exnunc/ꝭm Cy. ꝛ Albe. hic. Jason Papie.

1 Per sequentes codicillos non derogatur precedentibus, nisi quatenus sunt inuicem contrarij.
2 Testator potest decedere cũ pluribus codicillis/ꝛ oẽs valent.
3 Si reperiantur duo codicilli, nec apparet de prioritate/ꝛ in vno certa res alicui legetur ꝛ in alio adimat̃/quis eorũ valebit.
4 Si reperiantur duo codicilli eadem die facti: ꝛ in vno leget̃ vna res titio: ꝛ in alio eadem res caio/ambo concurrẽt: ꝛ admittent̃ simul ad tale legatum.

Cum proponatis. † Per sequentes codicillos nõ derogat̃ precedẽtibus, nisi quatenus sint inuicem ꝯrij. h. d. ¶ Glo. in ꝟbo cõtrariã. primo declarat tex. scõo ibi, sec⁹ aũt in testamẽtis. remouet vnũ ꝯtrariũ. tertio ibi: sed qd si duo. format notabilẽ. q. ¶ † Ex prima ꝛ scõa parte habes ꝙ testator põt decedere cũ plurib⁹ codicillis, ꝛ oẽs valẽt: nõ autem cũ pluribus testamẽtis: q꞉ semp scõm testm̃ ipso iure tollit primũ, etiã si scõm testm̃ nõ sit cõtrariũ primo. sed contineat illummet heredem primum. tex. est no. in. l. iij. §. itẽ si ipẽ. ff. si. cui plusq̃ per. l. fal. ꝛ in. l. si iure. in prin. ff. de leg. iij. rõ diuersitatis pȝ/ꝙ testm̃ pȝ cõtinere vniuersalẽ dispõnẽ: codicilli aũt particularem cõtinẽt: ideo plures tolerantur. ¶ Ex tertia parte habes duas ꝯclusiões. Prima est † ꝙ si reperiant̃ duo codicilli: nec apparet quis sit prior vel posterior: ꝛ in vno certa res alicui leget̃, in alio adimatur: neuter valet rõne incertitudinis ꝛ istã cõclusionẽ simpliciter tenẽt Bar. ꝛ An. hic/alij reprobãt: q꞉ codicilli in qbus continetur ademptio presumunt̃ vltimi: cũ in dubio priuatio ꝑsupponat habitũ ꝓcedere. l. manumissiones. ff. de inst. ꝛ iur. tñ codicilli continẽtes ademptionẽ possent ꝓcedere: vt si dicat̃, si qd tali leganero nolo deberi. toto tit. insti. de adi. le. Scõa cõclusio est qõ † si reperiant̃ duo codicilli eadẽ die facti. ꝛ in vno leget̃ res titio: ꝛ in alio leget̃ eadẽ res caio: qõ ambo cõcurrunt/ꝛ admittuntur simul ad tale legatũ ꝛ dum glo. alle. l. vnicã. §. pedȝ allegare in. §. finautẽ disiunctim. rõ est/q꞉ presumunt̃ cõiuncti re. l. si fortidianum. §. de lega.

1 Mulier potest facere codicillos absente eo quẽ grauauit.
2 Nõ vȝ statutũ ꝙ mulier nõ possit testari sine cõsensu mariti sui.

Non ideirco. Codicilli facti absente grauato ꝛ ignorãte valent. hoc primo. ꝛ ei q negat quẽ esse sane mẽtis incũbit onus probandi. hoc scõo. rõ q꞉ hȝ presumptionẽ cõtra se: cũ quilibet presumat sane mẽtis. vt dixi in. l. furiosum. §. qui te cũ quilibet presumat sane mẽtis. vt dixi in. l. furiosum. §. qui te stã. fa. pos. Et codicilli possunt testõ confirmari ꝛ ante ꝛ post. h. d. cũ duab⁹. ll. seq. Ex. l. non idcirco. no. † ꝙ mulier põt facere codicillos absente eo quẽ granat. ratio est. q꞉ hoc pẽdet a sola ei⁹ volũtate. l. inter vestẽ. ff. de auro ꝛ arg. eo. modo idem est in donatione inter viuos. l. velles. C. de reuo. do. dicit tamẽ Bar. qõ in multis locis statuta ꝓuident ne mulieres possint testari, vel disponere sine cõsilio aut consensu propinquorũ. † Et circa hoc no. diligẽter/ꝙ nõ valet statutũ ꝙ mulier nõ possit testari sine cõsensu mariti sui. nã tale statutũ est iniquũ. ꝛ nõ valet. ita sing. Pau. in. l. ex facto. in prin. per illũ tex. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ dicit qõ illo anno ita consuluit. ꝛ sequitur Alex. in cõsi. clv. in. ij. vo. inci. visis ꝛ accurate cõsideratis. in fi. col. Aduerte etiã dñ glo. hic dicit/qõ nõ refert cũ quo testator de supremis loquat̃. naȝ intellige in verbis dispositiuis. l. miles ad sororẽ. §. pro parte. ff. de leg. ij. ꝛ. l. si seruus. la. iij. §. qui margaritã. de leg. j. lȝ in ꝟbis enũtiatiue prolatis est magna differentia, an referant̃ ad heredẽ an ad honoratũ: glo. est in. l. peto. in princ. in verbo ab his. ff. de le. ij. ꝭm Sali. ꝛ Moder. hic. Joson Papie.

Appella.

1 Appellatione instrumenti venit testamentũ ꝛ codicillus.
2 Appellatione ꝯtus non venit testamentũ aut codicillus.
3 Appellatione testamẽti largo modo continentur codicilli.

Si idẽ codicilli.

Diuersitas nominũ ꝛ contractuũ diuersitatem in potentia ꝛ effectu inducũt.h.d.et ad hoc allegatur:ꝛ habes rationẽ quare in codicillis nõ potest hereditas directo relinqui:ꝛ assignat etiã.§.fi.insti.eo.ꝛ text.in
1 l.quod p manus.ff.eo.† No.etiã tex.in verbo his instrumentis. ꝙ appellatiõe instrumẽti veniũt testamentũ ꝛ codicillus.ꝛ ita amplia.l.ij.§.de edẽ.ꝛ facit ad declarationẽ.l.notionẽ.§.instru-
2 mentorũ.ff.de ver.obli.† tamẽ appellatione ꝯtus nõ veniunt testamentũ aut codicilli.l.testamentũ nõ ideo.vbi glo.ꝛ doc.§.
3 de testa.ꝛ.l.verba ꝯtraxerũt,gesserunt.ff.de ver.sig. † Adde qd
a appellatione testamẽti[a] largo modo ꝯtinent etiã codicilli:ita no.glo.in.l.ij.in vbo personales.vbi doc.j.cõia de leg.facitq; vltra glo.in.l.fi.in verbo agnationis.j.eo. Jason Papie.

1 Eodem testamento nõ licet vti cõtrarijs remedijs:nedum eodem tempore sed etiam diuersis.
2 Licet quis miserit libellũ tanq̃ heres directus,ꝛ partẽ fecerit citari,tñ per solã productionẽ libelli ꝛ partis citationem sibi nõ preiudicat,quin possit variare ante lit.contest.
3 Ista exceptio tu elegisti viã veniẽdi iure directo ex testa.ipedit litis ingressum:ꝛ que excep.ipediãt litis igressum eo.nu.remis.
4 Qui intentat bono.posses.fm tabu.an debeat a prin. declarare propositum sue intentionis.
5 In testa.imperfecto nunq̃ intelligitur clausula codicillaris,nisi testator eam apponat.
6 Regula nostri tex.non habet locum in descẽdẽtibus vel ascendẽtibus,quibus licitũ est variare etiam lata sentẽtia:sed an habeat locum in pia causa.j.nu.7.
8 In extraneo hereditas dicitur titulus lucratiuus.
9 Qui perdit lucrum non dicitur damnum pati.
10 Non dicitur nocere fisco vel eum damnificare,qui querit auertere lucrum cum alterius iniuria.
11 In omni voluntate siue in scriptis siue sine scriptis requirũtur quinq; testes.
12 In codicillis ꝛ donatione causa mortis quãdo fiunt i scriptis requiritur subscriptio quinq; testium.
13 Sicut testamentũ debet fieri vnico cõtextu ita etiam ꝛ donatio causa mortis.
14 Petitio hereditatis est actio mere realis.
15 Qui egit ex testamento ꝛ succubuit,poterit ex alia scriptura codicillorum ab intestato agere.
16 Qui petit here.ex testõ in scriptis,etiã si petat iure fideicõmissi: habet remediũ.l.fi.§.de edi.diui adri.tñ qui petit hereditatẽ ex codicillis in scriptis factis,nõ habet dictũ remedium.
17 Mulier non potest esse testis in testa.tñ in codicillis ꝛ in omni alia vltima voluntate poterit esse testis.
18 Mulier potest esse testis in testa.condito a patre inter liberos.
19 In causis ciuilibus potest esse mulier testis sicut masculus.

Si quis agere.

Ista.l.est vnica ꝛ singu. in iure fm Barto.Ange.ꝛ Mod.ꝛ inducit aliqua de nouo que alibi non reperiuntur.ꝛ decisio huius tex.est ad multa vtilis ꝛ quotidiana.ꝛ diuide eam in quinq;:sed aliter q̃ docto. In prima ponitur vna decisio. In secunda que est in ver. tantũ enim. ponitur ampliatio huius decisionis. In tertia que est in ver.il lud quoq;.respondetur tacito quesito. In quarta que est in ver. si quis,vero ponitur singularis limitatio a prima decisione tex. In quinta que est in versi.in omni autem.ponit dictũ generale in omni materia vltimarum voluntatũ.non põt quis ex eadem scriptura petere hereditatẽ vt ex testõ ꝛ vt ex codicillis:sꝫ postq̃ vnam viã elegerit nõ potest mutare:ꝛ ad aliã redire.h.d.prima pars.ꝛ ista decisio ꝓcedit,siue iste vie nõ ꝯcurrant,siue ꝯcurrãt origine:q2 dictũ sit ꝙ valeat iure testamẽti ꝛ codicillorꝫ.adhuc iste vie electione tolluntur.h.d.scd̃a pars:ꝛ in testõ qd est imperfectũ non intelligit clausula codicillaris,nisi testator expsse eã posuerit.h.d.tertia pars. Item prima regula fallit in agnatis vsq; ad quartũ gradũ,ꝛ in cognatis vsq; ad tertiũ qui possunt vna via electa variare.h.d.quarta pars. Et in omni vltima volũtate excepto testõ sufficiũt quinq; testes etiã nõ rogati:sed fortuiti.h.d.tota.l. Et multi dicerẽt oppositũ q nõ vidissent istaꝫ legẽ.ꝛ casum figurant Bal. Sali.ꝛ Pau.hic: tu dic vno verbo quidam testator fecit vltimã voluntatẽ.in qua dixit,relinquo oĩa bona mea titio:iste titi9 cõsyderauit ꝙ vbũ relinq̃,adiectũ vniuersitati bonorꝫ trahit ad directã institutionẽ:acsi dixisset instituo.l.nam qd.§.fi.ff.ad treb.glo.in.l.his verbis.in pri.vbi Bar.ff.de her.insti.ꝛ glo.in.l.quoties.§.fami.her.ꝛ dixi in aut. nouissima.§.de inof.testa.cepit agere cõtra fratrẽ testatoris,q possidebat oĩa bona:ꝛ egit tanq̃ directo heres.postea in ꝓcessu cognouit ꝙ illa vltima voluntas non potest valere vt testm̃ q2 nõ interuenerãt.vij.testes:vel nõ fuerãt rogati:sed tm̃.v.ꝛ sic voluit mutare.ꝛ vbi egerat tanq̃ directo heres,nunc vult agere iure fideicommissi,querit an possit.rñdet in prima parte ꝙ nõ: nã a prin.eligere dꝫ an agat iure fideicõmissi:an iure directo: et postq̃ vnã viã elegit variare nõ põt. Et subdit tex.i.ij.parte ampliando/ꝙ hoc ꝓcedit etiã si sit adiecta clausula codicillaris: vt q2 esset dictũ,si nõ valeat iure testamẽti,valeat iure codicillorũ.adhuc iste q cepit agere ex testõ vt directo heres,nõ poterit agere vt ex codicillis.subdit tex.in tertia parte/ꝙ in testõ non intelligit esse clausula codicillaris,nisi testator eã expmat.post ea in quarta parte ponit solẽnis ꝛ sing.limitatio in ascẽdentib9 ꝛ descẽdentib9 ꝛ in oĩbus agnatis vsq; ad quartũ gradũ.ꝛ cognatis vsq; ad tertiũ.istis eñ dat singulare priuilegiũ p hãc.l. ꝙ vna via electa possint mutare:ꝛ aliã eligere.nec hoc alibi in-
1 uenies. † No.ergo ex tota.l.ꝙ eodẽ testõ nõ licet vti ꝯrijs remedijs,nedũ eodẽ tpe sed etiã diuersis.q ergo a prin.agit tanq̃ directus heres:ꝛ sic tanq̃ testm̃ valeat:nõ põt postea iure codicillorum vel iure fideicõmissi:si forte nõ põt obtinere vt testm̃: nec ecõtra:vt dixi in casu.rõ.l.est.q2 in remedijs ꝯrijs regula est ꝙ qñ ab initio cõpetunt alicui plura remedia q̃ nõ sunt inuicẽ cõpassibilia sed ꝯria:electiõe tollunt.nã vno electo alie cessant l.qd in herede.§.eligere.ff.de trib.cũ mille similib9.l.cũ fili9.§. varijs.de leg.ij. Itẽ ꝛ ratio quia postq̃ quis cepit agere ex testamẽto acqsitũ est ius veniẽtib9 ab intestato,casu quo testm̃ non vz:ergo postq̃ est ius acqsitũ alicui nõ lꝫ variare ꝛ ei piudicare. l.j.§.j.ff.de pac.istas rõnes assigãt notabil'r Lud.vbi multa bona dicit.in consi.cxxv.incip.Mater ꝛ soror pdicte. Ista decisio limitat sing.j.in quarta parte tex.in ascendentibus ꝛ descẽdẽtib9 ꝛ agnatis vsq; ad quartum gradũ.ꝛ cognatis vsq; ad tertium quib9 p hanc.l.dat singulare priuilegiũ variãdi. Secũdo limita ꝛ hic attende/istã.l.nõ ꝓcedere qñ ex ignorantia probabili:ꝛ iusta qs elegisset viã incõpetentẽ:posset tunc ipso iure variare ꝛ aliã viã eligere.puta si pbabilẽ ꝛ iustã ignorantiã habuit codicillorũ.rõ est q2 tunc cessat rõ huius.l.q̃ est ꝙ electa vna ex varijs ꝯrijs alijs itelligat renũtiatũ.cũ sit ꝙ iuri qd qs ignorat nunq̃ intelligit renũtiare.l.mater decedens.de inoff.testa.ꝛ sic pbabilis error facti facit cessare dispõnẽ hui9.l.ita Bal.hic.in ij.co.post Ja.bu.ꝛ sequunt Ang.ꝛ Fulg.ꝛ plenius alex.in.iiij. ꝛ.v.co.ꝛ in effectu Sal.lꝫ relinquat cogitãdũ.sed Bar.hic.in.ij. col.in fi.tenet ꝯriũ exp̃sse.ꝙ imo ipso iure etiã ignorans piudicet sibi.ꝛ vt tollat fundamẽtũ ꝓxime dictũ,dicit ꝙ in ista.l.fit ꝓiudiciũ nõ iure electo.q2 tũc ignorãs sibi non piudicaret. sed ex dispõne ꝛ rigore huius.l.ꝛ hoc firmat aperte Pau.in.iij.co.hic ꝛ in.l.clodius.ff.de acq.here.qui dicit nõ obstare regula.d.l.mater decedẽs.q2 fallit hic vbi est singulare ꝓpter rigorem huius l.ꝙ etiã ignorãs ipso iure piudicet sibi.fatent tñ Bar.ꝛ Paul. qd lꝫ pbabiliter ignoranti non succurrat ipso iure ꝓpter rigorẽ huius.l.tñ succurrit per restõnẽ in integ.ex clausula gñali si qua mihi ꝛc.ꝛ vtilitas est q2 si ꝓpter probabilẽ errorẽ pmitteret variatio ipo iure,posset qñcũq; fieri:sed si est necessaria restõ in integrũ,dꝫ peti intra quadrienniũ.per.l.fi.C.de tẽp.in inte.re.quo elapso preiudicaret.ꝛ istã scd̃aꝫ opi.qd nõ ipso iure sed mediãte restõne:tꝫ Lud.in.d.ꝯsi.cxxv.posset in pũcto iuris vtraq; teneri:q2 nil vrgẽs allegat.tñ scd̃a opi.est tutior. Tertio singulariter limita hãc.l.p.l.cõtrouersia.ff.de trãsac.cũ gl.mag.circa me.ꝛ ibi Bar.in.j.col.in fi.ad hoc notat ꝛ reputat mirabilẽ limitationem ad istã.l.ꝛ sequit ibi Ang.in.ij.co.ꝛ reputat singu. seq̃t etiã Pau.ibi.ꝛ Alex.i fi.co.hic nã ibi permittit ꝙ creditores ꝛ legatarij qui ceperũt agere cõtra scriptũ heredẽ,ꝛ sic intentarũt viã testi:vt possint variare:ꝛ agere ꝯ legitimũ:ꝛ sic intẽtare viã intestati:qñ est incertũ ad quẽ spectat successio vel ad heredẽ scriptũ vel ad legitimũ:ꝛ rõne incertitudinis inuicẽ trãsegerũt,isto casu ꝓpter incertitudinẽ lꝫ trãsigere,ꝛ pmittit ei qd eligat viã testamẽti vt possit ab itestato venire et ꝯ:casus ẽ ibi cũ gl.singulari.sed lꝫ oẽs ita trãseãt,ꝛ limitatio sit in se vera,tñ nihil facit ad propositũ hui9.l.q2 ista loq̃t in diuersis terminis q̃.d.l.cõtrouersia.cũ gl.nã ista.l.loq̃t in herede pncipali,q pmo elegit vnã viã succedendi: puta iure directo:postea vult venire ab intestato vel ecõtra,vel iure fideicõmissi:nõ permittit p hãc l.ꝛ iste casus nõ limitat p.d.l.cõtrouersia.in herede.sed illa.l.loquitur in alijs terminis.s.nõ in herede,sed in creditorib9 vel legatarijs,q ceperũt agere ꝯ legitimũ:ꝛ sic ab intestato:vt possint agere postea ꝯ scriptũ vel eꝯ:data incertitudine successionis vt ibi.ꝛ sic limitatio est bona in suis terminis,sed nõ facit ad casuꝫ l.nostre:ꝛ ista est veritas. Quarto limita deci.huius.l.ꝓcedere qñ ista diuersa remedia descenderẽt ex eadẽ scriptura:ꝛ dispositiõe eiusdẽ testatoris:sec9 si ex diuersa.tex.habes ꝛ exẽplũ in.l. aureli9.§.fi.ff.de libera.leg.ꝛ Bar.declarat hic.in.j.col.q hic no.

a Qd appellatione testi. Adde gl.in verbo oẽs.i.l.ij.C. de cõsti.pe. glos.fi.in.c. quamq̃.de vsur.lib.vj. Sal.in.l.si filiusfamili. in.j.no.per illum text. C.fa.hercis. vbi dicit se de facto cõsulnisse i ciuitate Fer.

dicit pro magno fundamēto hui⁹.l.ꝛ isto modo habes enucleatū verū sensum huius.l. ¶ Nunc aliqua in specie no.ex tex.ꝛ primo dūz tex.circa prin.dicit voluerit.innuit litera qḋ ex sola voluntate qs sibi p̄iudicat.ꝛ qꝛ hoc esset absurdū glo.parua addit ꝛ elegerit:sed qꝛ istud esset arguere tex.Pau.meli⁹ itelligit tex. voluerit.i.volūtarie elegerit.sic in simili glo.exponit in.l.fi.ff.de rerū diui.dum tex.dicit si quis voluerit trāscendere muros ciuitatis capite puniatꝛ:exponit gl.voluerit.i.volūtarie trāscēderit ꝛ illud inducit ibi Bar.ad statutū disponēs ꝙ si quis voluerit corrumpere testes,exponitꝛ.i.volūtarie corruperit.ꝛ sequuntur Bal.ꝛ Imo.in.l.si quis semproniū.ff.de here.insti.similē expositionē facit glo.in.l.qḋ si ab initio.ff.si cer.pet.ꝛ in.l.j.in verbo voluerit.vbi Pau.no.de leg.ij. ¶ † Secūdo ex eodē vbo iūcta glo.no.dum glo.supplet ꝛ elegerit.ꝙ lꝫ quis miserit libellū tāꝙ heres direct⁹:ꝛ partē fecerit citari:tñ p solaꝫ ꝓductionē libelli: ꝛ citationem partis sibi non preiudicat quin possit variare ante lit.ↄtest.qꝛ ante litē ↄtesta.nō dicitꝛ egisse.vt dicit glo.sed agere voluisse.l.amplius nō petitum.ff.rē ra.habe.gl.singu.no.in.l.si postea.in glo.j.ff.de pecu.tene contra prout est de mēte tex.non cauillādo in vbo voluerit.ꝛ.j.dū dicit ab ipsis intentionis exordijs.vbi patet ꝙ in exordio dꝫ eligere:ꝛ postꝙ elegerit non pōt variare:ſꝫ sibi p̄iudicat:ita Bal.hic in.iiij.co.ꝛ pleni⁹ Alle. ¶ Pondera etiā tex.In secūda parte diligēter in vbo vt aditum.hic esse tex.no.fm Ange.Sali.ꝛ Moder.hic † ꝙ ista exceptio:tu elegisti viaꝫ veniēdi iure directo ex testō,impedit litis ingressum,ne audiaris volēs mutare:ita vult tex.ibi tantū enīz abest ꝛc.que aūt sint alie exceptiōes impediētes litis ingressuꝫ, enumerāt doc.in.c.j.de litis ↄtest.in.vj.Bar.in.l.cū querebatur ff.iudi.sol.Bal.i.l.postꝙ liti.s̄.de pac.Alex.in.l.nam ꝛ postea. in prin.ff.de iureiur. ¶ † Pōdera etiaꝫ tex.in tertia parte dum dicit ꝙ ille qui intentat bo.pos.fm tabu.debet a prin.declarare ꝓpositū sue intētionis.naꝫ iste tex.nō videtꝛ posse ꝓcedere,imo cōtinere ↄdictionem exp̄ssam:nam qui intētat bo.pos.fm tab. qd opus est qḋ aliud declaret:nōne apparet ꝙ agit ex testamento:propter hoc glos.in verbo postulauerit.ꝛ in verbo petierit. exponūt.i.postulare vel petere ꝓposuerit:nec aliter tex.saluari potest.ꝛ ex ista parte in verbo ex more.habes duo.Primo ꝙ q intētat solū possessoriū:ꝛ sic petit solū se mitti in pos.tanꝙ directum heredē:ꝛ sic qui intētat preambulū:ita sibi p̄iudicat,sicut si petitoriū intētasset:vt nō possit variare.qḋ no.Secundo pondera ex eodē verbo fm Bar.ꝙ fideicōmissario vniuersali non cōpetit remediū possessoriū.l.fi.C.de edi.diui adri.tol.ita ꝓbat tex.iste melior de iure.dū p̄supponit ꝙ ille qui venit iure directo bene possit petere se mitti in pos.ergo nō fideicōmissarius. breuiter intellige hoc verū qñ fideicōmissari⁹ vellet venire solū ex codicillis: tūc expeditū est ꝙ fideicommissario vniuersali ex codicillis veniēti:nō cōpetit remediū.d.l.fi.secus qñ veniret ex testō:quia facta restōne verbo,bene cōpeteret remediū.d.l.fi.vt ibi dixi.per quod patet inaduertēter loqui Bal.hic in.iiij.colū. in fi.ponderātē istū tex.pro meliori de iure:vt hic per euꝫ. ¶ In tertia parte tex.in ver.illud quoqꝫ.not. † ꝙ in testō imperfecto nunꝙ intelligitꝛ adesse clausula codicillaris,ᵃnisi testator opponat eā ↄcor.l.j.ff.eo.ꝛ sic si nō valet testm̄ vti testm̄,nō valet etiā vt pōt valere.ꝛ sic vti codicillus:ꝛ sic lꝫ testamēta sint multū fauorabilia.l.in testamētis.ff.de regu.iur.et.c.cū dilecti.de dona. tñ videtꝛ ꝙ hoc casu magis faueamus ↄtctibus ꝙ testamētis.cū in ↄtctibus distinguam⁹:an sit defectus in materia an in forma. ꝛ primo casu,si nō valet qḋ ago vt ago,valet vti pōt valere.l.an inutilis.in prin.ff.de accep.limita tñ istud notabile nō ꝓcedere in testō cōdito inter liberos,in ꝗ intelligitꝛ clausula codicillaris.ꝛ clausula si nō valet qḋ ago ꝛc.vt est glo.reputata singu.in l.coheredi.§.cū filie.ff.de vulg.ꝛ pup.de cuius gl.veritate dixi in.l.hac ↄsultissima.in.§.ex imp̄fecto.s̄.de testa. ¶ † Ex quarta parte in ver.si quis vero.no.tex.valde sing.per quē limitatꝛ prima regula huius tex.vt habeat locū in ascēdētibus vel descendentib⁹ vtriusqꝫ sexus:vt in tex.quia permittitꝛ variatio etiam lata sñia.Iste ver.clare ꝓcedit qñ in testō esset adiecta causula codicillaris:vt expresse dicit tex.ibi,in eo videlicet testō qḋ testator vicē quoqꝫ codicillor ꝛc.ſꝫ adde ꝛ amplia vt ꝓcedat etiā si in testō nō esset clausula codicillaris:qꝛ cū ratio sit exp̄ssa in tex. ibi,non enim ꝛc.et militet siue sit clausula codicillaris siue non: ergo idē ius vtrobiqꝫ esse debet:ꝛ ita firmat Fulg.ꝛ Alex.hic in fi.col.ꝛ si cōsyderas idē vult Bar.in diuisione huius.l.duꝫ dicit ꝙ in ista quarta parte ponitur exceptio a prima regula text.sed in prima regula nō erat clausula codicillaris. ¶ Secundo limita quicqd.s̄.dixerim in discursu ꝙ iste ver.solum habet locuꝫ in ascēdētib⁹ ꝛ descēdētibus liberis,qui si sunt ex linea masculina sunt agnati ꝛ veniunt vsqꝫ ad quartū gradum.al's si per lineā femininā,et sic cognati.non habent hoc priuilegiuꝫ nisi vsqꝫ ad tertiū gradum:sed in alijs transuersalibus etiam si sint fratres qui de iure ciuili sunt in secundo gradu,non procedit in eis iste ver.ita firmat gl.hic in verbo agnatiōis que est valde singularis pro limitatione huius ver.ꝛ illam gl.sequūtꝛ omnes hic.ꝛ Lu. in.d.consi.cxxv.ꝛ facit a simili ratio qꝛ collateralibus non competit regulariter querela.l.fratres.s̄.de inoffi.testa.ꝛ tamē ascēdentibus ꝛ liberis sic.l.nam ꝛ si parentibus.ff.de inof.test.ꝛ sic patet ꝙ non tantum fauetur collateralibus etiam si sint fratres, quantū ascendentibus ꝛ descendentibus. ¶ Tertio singu.limita istū ver.procedere in talibus ascendentibus vel descendentibus qui ab intestato tanꝙ proximiores succederēt:secus si eēnt tales descendentes qui a statuto ꝓhiberentur ab intestato succedere.nam isti si sunt instituti,ꝛ intentauerint viam testi,nō possent intentare viam fideicommissi vel ecōtra.vnde stante statuto ꝙ existēte patruo mater nō succedat filio ab intestato,mater non haberet beneficiū.de quo in isto ver.qꝛ tūc cessat rō hui⁹ tex. qꝛ mater tūc nō dꝫ pati dānū,ex quo ab intestato nō succedebat ex forma statuti:cū patruus eā excluderet.ita sing.Lud.in.d.cō si.cxxv.in fi.col.Sed non aduertit ꝙ glo.hic in verbo cōuolare dicit ↄriū,dum dicit qḋ in hoc ver.alius eū precedebat in gradu.tñ Ful.hic in fi.dicit qḋ illud qḋ vult glo.cū mirabile.et qḋ sibi videtꝛ ꝙ sit contra istū tex.per quē etiā Alexā.hic.in pe.col. reprobat illā gl.ꝛ cōtra eā facit qꝛ qñ sunt instituti q nō obtinēt primum gradum,hereditas nō diceretur eis quasi debita.et sic cessaret rō huius tex. ¶ Quarto limita istū ver.procedere in his qui vere sunt de liberis,vt expresse dicit tex.in verbo cognationis nexu.ex ꝗ infertꝛ qḋ iste versi.nō haberet locuꝫ in filijs adoptiuis vel arrogatis:qꝛ vere filij nō dicūtꝛ:ſꝫ filiorū imaginē habēt.l.filio quē pater.ff.de lib.ꝛ post.iuncto.§.j.insti.de adop.facit tex.i.l.fideicōmissuꝫ.ff.de ↄdi.ꝛ demō.ꝛ ita etiā limitat Ang. hic.in lec.peru.ꝛ ad hanc limitationē adde que dixi in.l.generaliter.§.cū aūt.s̄.de insti.ꝛ substi.dum tetigi,an ille tex.ꝛ similes habeāt locū in filijs adoptiuis vel arrogatis. ¶ Quinto iste v. vꝫ limitandus ꝑ tex.fortissimū in.l.filiū emancipatuꝫ.ff.de acq. here.q tex.fortiter ↄdicit huic.l.vbi filius institutus qui omisit adire ex testō:ꝛ successit ab intestato,nō pōt postea variare.dicit Ful.hic.in.fi.qḋ ibi loquitur qñ cōstabat filio delatā esse hereditatē ex testō:ꝛ lꝫ istud cōstaret:tñ voluit ab itestato venire vbi nō erat dubiū:tūc non hꝫ locū iste tex.imo tūc nō admittitꝛ variatio:ſꝫ succedit substitut⁹ vt ibi:ꝛ si hoc est verū est magna limitatio ad hūc tex.tñ si cōsyderas.d.l.filium emancipatuꝫ.fatis refragatꝛ huic limitationi. ¶ † Vltimo circa istū ver.occurrit dubiū quod nō inuenio ab alio cogitatū:an iste versicul⁹ qui dat priuilegiū variandi liberis:idē priuilegiū habeat locuꝫ in pia cā.ꝛ prima cōsyderatione vꝫ qḋ sic.cū excepta legitima magis faueatꝛ pie cause quā filijs.probat tex.in auť.si qua mulier. iuncto principio ꝛ fi.ꝛ ibi no.Bal.ibi dixi.s̄.de sac.san.ꝛ Bar. in rep.l.j.C.de sac.san.eccl.in.vj.q.pri.circa prin.cū cōcor.quas ibi dedi.si ergo filijs indultum est priuilegium hui⁹ ver.multo fortius pie cause.Scd̄o vꝫ confirmari ex eo qḋ decidit fin.Pe. de ancha.in cōsi.xliij.inci.Prima facie videtꝛ.dū cōcludit ꝙ regula.l.cū anus.ff.de condi ꝛ demon.ꝛ.l.generaliter.§.cū aūt.s̄. de insti.ꝛ substi.que vult qḋ ꝑ superueniētiā descendentiū reuocetꝛ substō,nō habeat locū qñ substituitꝛ ecclesia vel pia cā.qꝛ magis fauetꝛ pie cause ꝙ descēdentibus.Contrarium tñ puto verius:eo qꝛ in ecclesia vel pia cā cessat rō huius tex.qꝛ eccl'ia non dicitur admittere debitū:cū ecclesie ab intestato nil debeatur, prout descendentibus:ꝛ sic cū cessat rō hic in tex.posita,nō possum⁹ dicere qḋ in eccl'ia vel pia cā habeat locū iste v.scd̄o mouet me multū:qꝛ qñ dicim⁹ ꝙ excepta legitima magis fauetꝛ pie cause quā filijs:ideo dicim⁹ qꝛ tractatꝛ de fauore aīe testatoris, que preferenda est filijs:vt dicit Bar.in.d.l.j.in.vj.q.prin.circa p̄n.sed ista ratio nō videtꝛ militare in casu hui⁹ verb.qḋ eccl'ia ꝗ intentauit vnam viam possit variare ꝛ aliā eligere.hic nō vꝫ cōsistere fauor aīe testatoris.nisi dicas ꝙ imo ↄsistat ad hoc vt ecclesia habeat bona defuncti.cogita qꝛ noua est qḋ,nec alr ꝑ nūc firmo. ¶ Itē no.ex eodē ver.qḋ hereditas ascēdētiū dicitꝛ debita descendentib⁹ ꝛ ecōtra.ꝛ iō q eā perdit dicitꝛ ꝑdere debitū:verū tñ nō est debita:sed quasi.vt est gl.in.l.iij.s̄.de iur.ꝛ fac.ignore.cū cōcor.quas ibi dedi:ꝛ dicitꝛ regulariter tractari de lucro non de dāno:vt ibi dixi. ¶ Itē no.ex eo.ver. † qḋ in extraneo instituto hereditas dicitꝛ titulus lucratiuus,ꝛ si eam perdit dꝫ lucrū ꝑdere,non damnū pati.cōcordat.l.j.C.de impo.lu.desc.li.x.intellige tñ sane qñ hereditas est soluendo:al's dicitur titulus onerosus.l.inter stipulantē.§.si rem.vbi Ang.ꝛ Imo.ff.de ver.ob.qꝛ cōtrahit originem a lucro,lꝫ aliquando damnū inferat:iudicatꝛ vt de causa lucratiua.glos.est solennis in.l.si duo.ff.de acq.her. quā ad hoc ibi no.Imo.pro singulari. † ¶ Itē no.ex tex.ibi nō eū par.ꝛc.qḋ q perdit lucrū nō dicitꝛ damnum pati.cōcor.l.j.§. licentia.et.l.j.s̄.de iur.delibe.ꝛ ad hoc vide tex.solenneꝫ in.l.si is cui.§.eius rei.ff.de fur.vbi dicitur no.quod si perdit lucrū,nec damnum

ᵃ ¶ Clausula codicillaris. Adde an clausula codicillarꝫ habeat viꝫ fideicomissi vniuersalis.vid tex. in.l. generaliter.i.§. ex testō. ff. de fideicō.lib. Bar.ꝛ doc. in.l.ex ea.ff. de testa.Ange.consilio xcviij.inci. Pe.d vrbe veteri se ita pluries cōsuluisse.

10 damnum nec interesse aliqd ptedit.† Ad qd vltim[illegible] in l.si quis vxori.§.pe.eo.ti.hinc dixit notab.Bald.in.l.para[illegible] princi.§.de testi.qd nō dr nocere fisco vel damnificare,qui querit auertere lucrū cū alterius iniuria.hinc etiā dicit Bald.in.l.mili/ tes.in fi.C.de testa.mili.qd priuare fiscū pena sibi debita non dr lesio fisci.s3 sola diminutio.limita tñ istū tex.z pdicta,nisi lucrum iam esset radicatū.q2 iudicamus sicut de dāno.gloss.est in.l.j.§.si qs pter.in verbo in integrū restonē.ff.de iti.act.pri.z in.l.si cū do tem.§.eo aūt tpe.in glo.j.ff.so.ma.hinc no.Bar.Ange.z alij in.l. nō amplius.§.j.p illū tex.de leg.j.qd pdere lucrū radicatū est fa/ cere deteriorē cōditionē:cū concor.vt ibi p eos.z in.l.ij.§.fin.post pan.ff.q satisd.cog.hinc videmus φ queadmodū error iuris non nocet qñ tractat̃ de dāno:ita qñ tractatur de lucro iam radica/ to.gloss.est in.l.q fideicōmissum.de lega.ij. ¶ Ex quinta pte tex.s.

11 in ver.in oī.no.†φ i oī vltima volūtate siue in scriptis siue sine scri a ptis reqrunt̃.v.testes.an aūt in codicillis ceci requirantur plures, est glo.in.l.hac cōsultissima.in ver.codillis.vbi dixi.§.q testa.fa/ ce.pos.Itē no.ex eo.tex.qd in codillis[a] z donatione causa mortis non requirit̃ scriptura.nā possunt sine scriptis fieri concor.l.iij.in fi.§.de bo.lib.z no.in rub.§.cod. ¶ Preterea no.ex tex.in verbo

12 subnotationē.†φ in codicillis z donatione[b] causa mortis qñ fiūt i b scriptis reqrit̃ subscriptio.v.testiū.z hoc no.q2 multi crederent ɔ/ rium:non tñ requirunt̃ sigilla.ita pbat tex.in illo verbo subnota/ tionē.iuncta.l.in donationibus.cū gloss.in verbo subnotatione.

13 C.de dona. ¶ Itē no.ex eodē ver.vbi vno eodem qz tpe.† qd sicut testīm ds fieri vno contextu.l.heredes palā.§.fi.ff.de testa.z.l.cum antiquitas.C.eo.idē est in donatione cā mortis.quod vr̃ aliquār facere ɔ doctrinā glo.approbate in.l.ij.in prin.ff.de do.ple.z di/ xi.in.d.l.cuz antiquitas.glo.j.in verbo si qs.aliqui libri habent si quis.s.suus vel extraneus.vtraqz expositio est mala:quia ɔ text. in ver.si quis vero.qui loquitur in filijs ex linea feminina,vbi non cadit suitas.z ideo alij habēt si quis.s.extraneus z ista ve. ¶ Gl. in verbo cupiens,diuiditur in.v. In prima declarat tex. In scda op.et solu. In tertia p viā qōnis etiā opponit z soluit. In quarta opponit ɔ sol.precedentem. In quinta extēdit hoc principiū. Se cūda ibi,sed nōne egit. Tertia ibi.item si egi. Quarta ibi,sed ad/ huc quare. Quinta ibi,item intelligitur. In scda parte ibi sed non ne egit actione personali.dicunt Ful.z Alex.qd glo.debuit dice/ re qd heres egit actione mixta.s.pe.here.l.hereditatis.§.de pe.

14 here.dic melius†qd imo petitio hereditatis est actio mere realis l.finautē.§.sed z is.ff.de rei ven.z hoc firmat gl.hic in verbo pre/ clusisse.z examino in rub.ff.de reb.cre.z hoc mō cessat ɔ̃rius glo. z est melior so.quā illa quā ponit gl.dum dicit φ hoc facit ratio contrariorū.vult dicere qd res iudicata nō est illa que impediat variatione hic:q2 iste tex.pcedit siue res sit iudicata siue nō.vt est text.hic.in versi penul.sed hoc est q2 remedia sunt ɔ̃ria:z qñ due vie sunt ɔ̃rie.ex eadē scriptura vna electa alteri intelligitur renū/ ciatū.vt dixi in tex. ¶ Glo.in verbo ptātē.diuiditur in quatuor. In prima vult remouere tacitū ɔ.nā litera vr̃ ɔ̃ari sibi,dū po/ nit i ptāte,z sic in arbitrio:postea i inferioribus vr̃ ponere in ne/ cessitate.glo.bene rñdet,qd a prin.est in arbitrio an agere velit:s3 si deliberauerit agere est bene necessitataz vnū eligere. In scda ibi:z super hoc interrogabitur.glo.ponit dictū clarū. In tertia ibi:itē hoc intellige.glo.extēdit tex.z bene. In quarta ibi,sed vr̃ nō cōpelli.oppo.cōtra tex.z tripliciter soluit:tene primā vt dixi in.l.j.§.de fur. ¶ Gloss.in vbo preclusisse.diuidit in.v. In prima assignat rōnē ad text.z est clara. In scda que longa est opponit contra tex.z in effectu dupl'r sol.tñ ambe so.tendunt ad idē,z be ne soluit. In tertia ibi,si vero petij.ponit magnā limitationē ad tex.z erit quinta limitatio vltra quatuor quas supra posui i pri/

15 mo notabili:vt iste tex.non procedat.†qñ codicilli essent facti se/ paratim a testō:q2 qui egit ex testamēto z succubuit,pōt ex alia scriptura codicillorū ab intestato agere.vnde ista.l.intelligitur necessario qñ agitur ex eadem scriptura.vt dixi i.j.nota.z sequū/ tur Sali.Alexan.z in effectu Fulg.hic Imol.z Ludo.in.l.clo/ dius.vbi Bart.in effectu.ff.de acqui here.l3 ɔ̃rium teneat Bal. hic.in.iij.col.z cū eo Pau.sed concor.aut agēs ignorabat proba/ biliter codicillos postea factos,z procedit prima sniā:secus si sciē ter.vt dixi in primo notabili in tertia limitatione. In quarta ibi: alij tñ vt plat.refert quandam opi.pla.que ex predictis repba/ tur. In quinta ibi:z caue.extendit tex.bene:vt pcedat siue clau/ sula codicillaris sit copulatiue cōcepta,siue coditionaliter:quo casu non ppie cadit electio.est tñ differentia.an clausula codicil laris copulatiue ɔcipiat̃,an cōditionaliter:vt hic per bar.z ple/ nius in.l.j.in.ij.q.ff.eo. ¶ Glos.in verbo ex more.diuidit in tres. In prima declarat tex. In secūda ibi,sed quō possessoriū.oppo/ nit contra tex.z oppositionem clarius sic forma.nā qui intenta/ uit remedium possessoriū,z succubuit pōt non obstante re iudi/ cata intentare petitoriū:quia possessoriū nō preiudicat pe/ titorio etiam lata snīa.l.z an eadē.§.fina.ff.de excep.rei iudi.quo/ modo ergo hic qui intentat possessorium sibi preiudicat,acsi pe/ titorium intentasset:glo.rñdet:sed dic clarius quod hic possesso/ rium nō preiudicat rōne rei iudicate:sed rōne electionis inter re/ media ɔ̃traria. In tertia ibi:an ergo poterit.habes ex glo.notabi

16 lē conclusionem.†φ licet ille qui petit hereditatē ex testō in scri/ ptis,etiā si petat iure fideicōmissi,tñ h3 remediū.l.fi.§.de edi.di/ ui adr.tñ q petit hereditatē ex codicillis in scriptis factis nō h3 remediū.d.l.fi.z cū gl.tenēt Ang.Sali.z Fulg.hic.z dicit Ang. qd est ad:hoc fin.idē t3 Cy.in.d.l.fi.in.iij.q.contrariū tenet Bal. in.d.l.fi.in.ij.q.vbi plenius Alexā.in.iij.z.v.co.eo q2 appellatio/

c ne testamenti[c] large veniunt codicilli.vt dixi in.l.si idē.§.eo.idem t3 Bald.in addi.Spe.in ti.de testa.in.vl.co.z Pau.hic in fi.co. tu concorda istas opi.qd si nullum sit conditum testū,sed soli co dicilli siue in scriptis siue sine scriptis:tunc procedit prima opi. qd.d.l.fi.locum non habeat:sed condito testō z codicillis,secus: q2 tunc codicilli pendent ex testō.vt dixi in.l.j.§.eo.z tunc proce/ dit scda opi. ¶ Gl.in vbo agnationis.diuiditur in tres. In pma ponit singularem restrictionem ad verb.si quis vero.vt super eo dixi. In scda i bi:sed l3 differant.glo.remouet vnū ɔ̃rium:dū tex.fa cit differētiam inter agnatos z cognatos:cū sit sublata drīa:z be ne rñdet. In tertia ibi:sed quā actionē qrit z rñdet.z ex ea habes φ qñ petitur hereditas ex codillis,quod tūc cōpetit vtilis actio a ex testō.idē tenet glo.in.l.fi.in verbo personales.§.cōia de le.z in/ l.j.i gl.fi.de testa.z in.§.fi.in verbo relinquit̃.vbi late Joan.fab.in sti.eo.hec.gl.z cōcor.verū dicunt qñ testator solos codicillos fecis set:si autem vtrūqz fecisset q2 codicilli sunt accessoriū testamenti: b cōpeteret directa actio ex testō.ita Bar.in.l.j.in.v.col.ff.de lega.

17 j.z Ful.z Pau.hic. ¶ Gl.in verbo quinqz testes.†nota φ l3 mu d lier[d] non possit esse testis in testō.l.hac consultissima.vbi dixi.§. e de testa.potest tñ in codicillis[e],z in omni alia vltima volūtate pre ter testū.similem gloss.habes in.l.qui testō.§.mulier.ff.de testa. z ita tenent omnes excepto Fulg.hic:z in.j.z vl.col.per duo leuia z ipsemet fatetur,φ cōiter tenetur cum glo.z ita obseruatur.z p c hoc sequitur φ cū hodie de consuetudine in testamētis ponatur clausula codicillaris,si adhibite essent mulieres pro testibus,va/ leret saltem in vim codicillorū:fm Jo.fa.Ange.in.§.testes.insti.

18 z de testa.Similiter†possunt mulieres esse testes in testō inter li/ beros cōdito a patre:fm gloss.in auc.quod sine.concor.quas ibi dixi.§.de testa.Quid aūt sit in foro cano.z quid in testamento ad f pias causas,[f]an mulieres possint esse testes.dixi in.d.l.hac ɔsul/

19 tissima.§.de testa.† In causis autem ciuilibus mulier potest esse testis sicut mascul[9].c.forus.de ver.sig.l.ex eo.ff.de testi.xxxvj.q. vj.in.c.mulierem.ponunt Canoni.in.c.super eo.z in.c.in literis. de testibus.z pterqz in feudis.tex.est.i.c.j.in verbo pter feminas. vbi Bal.in fine no.qui testes sint ne.ad probā.nouā inuesti.z per hoc infert singula.Lud.in.l.admonēd.in pe.charta magna.vbi dixi.ff.de iureiur.qd in causa feudali si mulier probaret per vnū testem omni exceptione maiorem,nō deferretur iuramentum in supplementū pbationis:q2 illi deferr̃ qui pōt esse testis.Secus ca g sus est in priuata scriptura[g],que si sit scripta manu trium testiū, habet vim publici documēti:ibi mulieres nō admitterent̃.l.scri pturas.in verbo trium vel amplius virorū:ibi not.Bal.C.q po. in pig.ha.qd vltimū repbauit.l.j.ff.de legi.vbi vid.Jason Papie.

¶ De legatis. Rubrica.

1 ¶ Si alicui relinquant̃ alimēta quo ad cū aliquo morabitur in domo,etiā illo mortuo durat legatum alimentorū:z talis lega/ tari[9] nō tenet̃ prestare aliqua seruitia in domo,nec aliqd operari.

2 Quando debentur alimenta vxori per virum,vxor tenet̃ opera/ ri in domo:z lucrum erit viri.

3 Qñ legatari[9] cui sunt relicta alimēta non potest morari in domo cum herede,propter ei[9] malos mores aut seuiciam,debet habe/ re legatum relictum extra domum.

4 Si maritus verberaret vxorem,z pter hoc fugiat,vir tenetur prestare alimenta extra domum.

5 Si maritus relinquat vxori alimēta si cū filijs moraretur nec ali/ ter exp̄ssit φ stet in habitu viduali:si mulier ceperit maritū quē induxit in domū,filij possunt expellere matrem et eius maritum: et ipsa perdet legatum.

6 Si alicui legantur alimēta,z testor nō expressit φ magis debeā/ tur in domo φ alibi:an heres possit dicere volo pstare in domo, z non alibi.

7 Si testator in test.mādet vxorē honorifice debere tractari,eo mō z forma qua ipse faciebat dum viueret,qd importet hoc legatū.

8 Si maritus reliquit vxori alimenta vel fructus fundi quandiu dotem non petierit,si ipsa non petat,tamen heredes sibi vltro prestent:an perdat legatum.

9 Dictio quo ad,vel quousqz,an faciat legatū coditionale vel mo dale.

[Marginal notes:]

a ¶ Qñ i co dicillis.ad de insiit.de codi.§.fi.

b ¶ In codi/ cillis et do natiōe.Ad de do.z bar ba.post ali os.in.c.cuz esses.§ testa

c ¶ Appella tione testi. adde.l.si qs in graui.in §.si qs codi cillos et ibi doc.ff.ad se na.trilla.

d ¶ Licet mu lier. Adde gloss.in.§.te stes.insti.de testa.glo.in verbo non feminā.in.c forus.de v. signi.Ant. de but.in.c. qñ aliqua. de testi.

e ¶ Pōt tñ i codicillis. Adde Jo. an.in addi. Spe.in tit. de teste.§.§. j.ver.qd de codicillis. bal.in.l.fin. C.§ codicil.

f ¶ Et qd in testō ad pi as cās.Ad de Lud.ro. in rep.auc. similr̃.i.vsi. colū.C.ad.l. falci.Ang. ɔ̄s.cccxxxiij. incipi.pun ctus est que dā domina margarita.

g ¶ In pua ta scriptura Adde Jas i.l.j.ff.§ leg

Quamuis. Conditio mixta deficiẽs p casũ nõ facit deficere legatum alimentorũ.h.d.fm glo.Bar.Ange.z Sali. quod nõ videt cõgruere:qz hic cõditio [illegible] deficere:sz potius finire.vnde [illegible] summa:legatũ alimẽtoꝝ relictum [illegible] legatarius cum aliquo morabit,debet etiam post illius mortẽ [illegible] tũ text.habes in.l.caio.§.impator.ff.de ali.leg. ¶ †No.ꝙ si [illegible] relinquantur alimẽta quoad cũ aliquo morabit in domo:etiã illo mortuo durat legatũ alimẽtoꝝ.z no.ꝙ isto casu quãdo alicui relinquunt alimẽta:qd steterit in domo alicui⁹,iste legatari⁹ nõ tenet pstare aliqua seruitia in domo,nec aliqd operari.fm Albe.Ang.z Sal. hic.z Bar.in.d.l.caio.§.j.z Bal.in.l.si donaturus.§.j.ff.de condi. ob.cau.Bart.Pau.z Moder.in.l.diuortio.in prin.ff.sol.mat.et hoc idõ est:qz talia alimenta debent ex dispõne testatoris:secus est si deberent ex dispõne.l.sicut in alimẽtis q̃ debent per virũ vxori.

2 †nam vxor tenet opari in domo:z operãdo si lucret,est viri.gloss. est or.in.l.sicut.ff.de op.lib.no.Bald.in.l.si vxor.§.de condi.inser.

3 †et si legatari⁹ nõ posset morari in domo cũ herede ppter ei⁹ mores malos aut seuitiã:aut ppter suspitionẽ honoris:dz tamẽ habere legatũ relictũ extra domũ.fm doc.hic in locis alleg.et Bal. in aut.hoc locũ.in fi.colũ.C.si secundo nup.muli.z Pau.in consi. cccl[illegible].incip.Qd vxor quondam.circa fi.

4 †Sicut qñ maritus verberaret vxorẽ,z ppter hoc fugiat,vir tenet prestare alimenta extra domũ:fm pfatos doc.hic.z Cy.in.d.l.si vxor.spectat tñ on⁹ probandi ad legatarium,non ad heredẽ,ꝙ legatarius nõ possec stare i domo ex culpa heredis.fm Pe.de anch.in ɔsi.cclvj.incip. sup primo q̃sito nõ multũ in instãdo.in.j.col.vbi consuluit legatario:qz difficilis est pbatio talis culpe,ꝙ caueat ne moueat iudiciũ:qz de facili succumberet.

5 ¶ †Quid aũt esset si marit⁹ in testõ relinquat alimẽta vxori si cũ filijs morabit,nec aliter expressit qd stet in habitu viduali:z ipsa mulier ceperit maritum quẽ induxit in domũ.determinat Bal.Ange.z Sali.hic ꝙ filij pñt vxorez et sic matrẽ z virũ expellere:z ꝙ ipsa pdit legatũ alimẽtoꝝ.Qd confirmo ex eo qd dicit Bal.in.l.voluntatis.in fi.col.j.de fideicom.ꝙ relictũ factũ a viro vxori,donec steterit in domo viri,intelligit si steterit in habitu viduali:alr̃s secus.qd not.

6 †Quid aũt sit^a qñ alicui sil̃r relinquunt alimẽta,z testator nõ exprimit ꝙ magis debeatur in domo ꝙ alibi:an heres possit dicere volo pstare in domo qz pstãdo extra domũ nimiũ grauaret,ponũt Pau.z Alexan.hic z est qd Bar.in.l.iiij.§.fi.per illum text.de ali.le.z in.l.diuortio.in prin.ff.sol.ma.cũ ɔcor.vt p Alexã.hic.z ibi.

7 ¶ †Quid aũt impor tet legatũ si testator in testamẽto mandet vxorẽ honorifice debere tractari,eo modo z forma quo ipse faciebat dum viueret:quales vestes sibi debeant.z qd si regrat culcitram sericã qua vtebat vir. ponit Bal.hic.z in.l.plenũ.§.equitij.per illũ tex.ff.de vsu.et ha.et est tex.no.in.l.qui concubinam.§.vxori.vbi no.Bar.ff.de le.iij.z in l.libror.§.fi.eo.ti.

8 †Et qd si marit⁹ religt alimẽta vxori vel fructus fundi ꝙdiu dotẽ nõ repetierit:pone ꝙ ipsa nõ petat dotẽ,sed heredes vltro pstẽt:an vxor acceptãdo pdat legatũ.Bar.singulariter in.l.ampli⁹ nõ petitũ.in fi.col.ff.rẽ ra.ha.z singulariter ꝙ sibi pjudicat.p quo facit qd pulchre not.idẽ Bar.in.l.cui⁹.§.qd cuiqz. per glo.ibi.ff.de regu.iur.vbi determinat ꝙ stante statuto ꝙ notari⁹ certo casu nõ possit accipe salarium sub certa pena,ꝙ etiã si salariũ spõte offerat a partibus,z ipse acceptet:sil̃r incidit in penã ɔ̃ Bar.l.d.l.amplius.tz Bal.hic:de quo dic vt p Ange.z Ro. in.d.l.ampli⁹.z Bald.in.l.j.in.x.colũ.C.de his q̃ pene nomine. z in aut.hoc locũ.in fi.in aliqb⁹ lect.C.si muli.scdo nup. ¶ Glo.in ꝟbo post mortem diuidit i duas.In pma format simul duo ɔ̃ria:z vtriqz simul rñdet distinguendo.In scda q̃ est ibi:itẽ adhuc ɔ̃. format aliud ɔ̃riũ,cui dupl'r rñdet.circa primã partez aduerte ꝙ ad.l.seio.in prin.de qua glo.pmo opponit,bene rñdet distinguendo:vt facit glo.sed ad.l.si ea.§.de cõ.inser.distinctio glo.nihil valet.vnde rñde ꝙ ideo ibi pdit legatũ qz stetit p legatarium q̃^b minus moraret cũ Focaria:prout gloss.met hic soluit:z clari⁹ Sali. ¶ In scda parte pn̄.glo.tene primã solu.q̃ vera est ꝙ hoc fit speciale fauore alimẽtorũ:ꝙ tale legatũ in dubio cẽseat ppetuũ:nisi appareret exp̃sse ꝙ esset factũ ɔtẽplatione eius in cui⁹ persona dz impleri.z istã tene relectis alijs sol.de qb⁹ p doct.maxime Mod. hic.z Im.i.l.lilis libertis.ff.de cõdi.et nec est ꝟa sequẽs sol.gl.

9 †ꝙ ista dictio quoad^b,vel quousqz^c,nõ faciat legatũ ɔditionale:sed modale:qz in ɔ̃riũ est tex.in.l.q concubinã.§.vxori.de leg.iij.z in.l. pater seuerinã.§.j.ff.de cõdi.z demon.z lz Bald.alleget.l.pe.ff.de excu.tuto.illa.l.facit contra.de ea dubitat Bar.vbi vide solũ.in.l. j.in.vij.et.viij.col.ff.de cõdi.z demon.z idẽ Bar.in.d.l.pe.

1 ¶ Venditio here.nõ liberat heredẽ a legatis,lz cõtra emptorem z eius fideiussõ.habeat regressum.

2 In emptorẽ here.transeunt iura vtilia actiue non tñ passiue.

3 Emptor here.lz non sit obligatus credito.vel legata.nec ab eis conueniri possit,tamen tenetur venditori.

a ¶ Quid autez sit.adde Dy.i regula imputari.de reg.iu.lib.vj.

b ¶ Dictio quoad.Adde Bart.in l.si titius.ff. de ꝟb.obli.

c ¶ Quousqz adde doc.in l.ij.C.d libe. prete.doct.i l.impator. ff.de postul. bart.in.l.si. ff.de cri.fal.

Quãuis heres. Venditio hereditatis nõ liberat heredẽ a legatis,lz ɔ̃ emptorẽ z eius fideiussores regressum habeat.h.d. † No.ex prima parte ꝙ lz heres vendat vniuersam hereditatẽ cũ oib⁹ cõmodis z oneribus alteri,tñ legatarij z creditores hereditarij pñt z debẽt cõuenire heredem.rõ est,qz ex quo heres adeũdo hereditatẽ simul fuit obligatus creditorib⁹ z legatarijs,eis inuitis nõ põt mutare hãc obligationẽ:etiam si loco sui poneret aliũ idoneiorẽ:sed qz creditores qui habent vnuz obligatũ,nõ cogunt aliũ accipere etiã qui sit magis idoneus.l.si mãdato meo.in fi.prin.vbi tex.no.ff.mã.fallit tñ iste tex.in fisco:si vendat hereditatẽ alteri,nõ tenet creditoribus z legatarijs:sed

2 emptor.l.j.vbi Bal.late.§.de here.vel act.ven. ¶ †Secũdo no.ex tex.ꝙ licet in emptorem hereditatis transeant iura vtilia actiue, tñ nõ transeunt passiue.z ideo lz emptor hereditatis possit cõuenire debitores hereditatis vtili actione.l.ij.§.de here.vel act.vẽ. tñ passiue ipse cõueniri non põt a legatarijs vel creditoribus:vt hoc tex.rõnem diuersitatis assignat glo.in.d.l.ij.vbi sequunt Cy. z Sali.§.de here.vel ac.ven.qz heres de eo qd sibi debetur potest disponere transferendo in aliũ,sed de eo qd ipse dz alijs non.d.l.si

3 mandato meo.in prin. ¶ †Tertio not.qd lz emptor hereditatis nõ sit obligatus creditoribus vel legatarijs,nec ab eis conueniri possit,tñ tenet venditori:qz emendo hereditatem:z sic vniuersalitatem,intelligit emere cũ oibus cõmodis z incommodis.l.ij.et p totũ.ff.de heredi.vel ac.ven.si tñ creditores vel legatarij conueniret emptorẽ,z emptor non exciperet,nõ possent agere ɔ̃ heredez:qz tacite intelligerent fecisse pactum nõ petendo ab herede.l.ij.§. de pac.vbi dixi.Si tamen hereditas non erat soluendo,quo casu heres simpliciter adeundo non tenebatur iure fiorũ legatarijs vltra vires heredita.vt dixi in.l.fi.in prin.§.de iure deli.tñ si heres reperiat emptorẽ q̃ forte emat hereditatem pro mille,z vere hereditas nõ valet nisi cẽtũ:p hoc nõ tenet heres legatarijs nisi in cẽtũ.qz illud pl⁹ nõ hz ex hereditate,sed ex fortuna,z fatuitate emptoris.tex.no.in.ij.ff.ad.l.fal.hic alleg.in glo.Quid si heres soluisset aliqua legata anteꝙ venderet hereditatẽ:dic vt per Alexan. hic cõtra Pau.de cast. Jason Papie.

1 ¶ Testator pignorãdo vel hypothecando rem legatã,non intelligitur per hoc legatum reuocare:limita vt.§.nu.2.

3 Mulier testatrix que legauit domũ vel fundũ alicui,z post testa. nupsit,z dedit omnia bona in dotem viro:an per istã dona.generã in dotem intelligatur reuocatum legatum.

4 Heres tenetur luere rem legatã quam testator pignorauit.quod limita vt.§.5.

6 Per alienationem partis an reuocetur totum legatum.

Ubi post. Testator pignorando rem legatã nõ dz legatum reuocasse:imo heres eã tenet liberare.h.d.z cõsydera multũ.in tex.dum dicit etiam si in psonam actio electa est,tñ heres tenet liberare rem pignoratã.naz pro legatis competũt legatario tres actiones:actio ex testõ que est personalis.item rei vend.et hypothecaria.vt no.p glo.z oẽs in.l.j.de leg.j.z in.l.ij.C.cõia de leg.in nuit iste tex.imo vult qd si legatarius egisset actione reali ɔ̃ heredem,qd heres fuisset obligat⁹ liberare rẽ pignoratã legatã:tamẽ etiã si egit actione psonali,heres tenet liberare.cogita cur diuersum:quare magis agẽdo actiõe reali ꝙ psonali.quare magis debuit dubitare iurisconsult⁹,an heres teneret liberare pignus qñ agit actione personali,quã qñ agit actione reali.Cõsyderabã,nõ tñ pono pro firmo:nam q agit actione reali presupponit rem esse suam,z se dñm.§.sic itaqz.insti.de actio.z presupponit qd nõ põt pignorari.l.rẽ alienã.ff.de pig.act.ideo tunc heres tenet redimere,sed qñ agit actione psonali,psupponit rẽ sibi deberi:z nõ esse suã.ideo nimirũ si tex.dubitauit qd legatari⁹ etiã agẽdo actione psonali cõsequit ꝙ heres teneat redimere rẽ pignoratã.z nisi

1 iste sit sensus tex.melior nõ occurit. ¶ †No.qd testor pignorando vel hypothecando rẽ legatã nõ intelligit p hoc legatum reuocare vt hic.z.§.si rem.insti.eo.dubium faciebat:nã testator si voluntarie alienat rem legatã,intelligit reuocare legatũ,sec⁹ si ex necessitate.l.rẽ legatã.vbi plene Bartol.in materia huius.l.ff.de adi.le. z.l.fideicõmissa.§.si rẽ.ff.de leg.iij.sed q pignorat vel hypothecat dz alienare.l.fi.C.de reb.alie.no alie.cõtrariũ tñ hic decidit,qz lz verum sit ꝙ testator alienãdo rem legatã intelligit reuocare legatũ, tñ pignorãdo vel hypothecãdo non intelligitur reuocare:vt hic. ratio diuersitatis est fm Pau.hic:z ante eum Pet.z Nicola.de neapo.in.§.si rem suam.insti.eo.de legatis.quia pignoratio licet dicatur alienatio.d.l.fi.qz per pignorationẽ constituitur ius reale in pignorata re,propter quod creditor potest actione reali agere ɔtra quencũqz.§.item seruiana.inst.de actio.tñ non est tãta alienatio sicut quando venditur:qz qñ venditur trãsfertur omne ius z dominium in emptorẽ:sed quãdo pignoratur dominium remanet domini:licet transferatur ius hypothece.ideo pignorando

non re-

nõ reuocatur legatũ sicut vendẽdo ista ratio est pulchra. sed non
placet q2 l3 verũ sit φ pignoratio nõ sit tanta alienatio sicut ven-
ditio: tamen in eo qd alienat' deberet preiudicare legatario. sicut
eñi ñ transferret dominium in totũ: vt vendẽdo in totum, preiu
dicatur legatario: ita cũ transferat' ius hypotece: saltẽ in hoc de-
beret preiudicare legatario: saltem vt heres nõ redimat. cuius cõ
trarium dicit hic tex. vñ melior est ratio diuersitatis quã assignat
Cy. hic quã multũ signa ad decisio. quã. j. dicã: quare alienando
rem legatam reuocetur legatum: sed nõ pignorãdo: q2 natura vẽ
ditionis est, vt res vendita perpetuo remaneat penes emptorẽ,
ꝛ nõ reuertatur ad testatorem: l3 natura pignoratiõis est qd redi-
matur ꝛ reuertatur ad testatorẽ: ideo nõ reuocat legatũ sicut vẽ-
2 ditio. ¶ †Ex ista rõne sequitur prima limitatio notabilis ad istã
legẽ: vt ista lex nõ habeat locum qñ testator rẽ legatã pignorasset
pro tanto vel pluri quã valeat: q2 verisimile est φ noluit redime
re. tunc reuocat' legatũ: q2 perinde est acsi penitus alienaret. l. qui
habebat. vbi pulchre Bar. ff. de lega. iij. istam limitationem po-
nuit Cy. in l. ꝛ Pau. hic: ꝛ Bar. in l. rẽ legatã. in fi. ff. de adimẽ.
lega. Et φ pignorare rem pro tanto quãti valet censeatur totalis
alienatio adduxi multa bona similia: maxime dicta Bar. in. l. rẽ.
ff. de pigno. act. l. manumissiones. ff. de iusti. et iur. ideo hic non re-
peto. Limittat tamẽ Pau. hanc limitationẽ verã esse, nisi quis
pignoraret rẽ que fuerit maiorũ suorũ: q2 l3 pignorauerit pro quã
to valet tamen non est verisimile quin eã debeat redimere. l. si in
emptionem. ff. de mino. tunc non reuocatur legatum. ¶ Scdo no
tabiliter limita istã legẽ nõ pcedere in re quã maritus constante
matrimonio donasset vxori vel econtra, ꝛ tradidisset: q2 pignorã-
do talem rem intelligitur reuocare donationẽ: ita vt morte nõ cõ
firmet': vt iuribus allega. hic in gl. in verbo non videt'. ꝛ l. meuius.
§. fundo. vbi text. no. ff. de lega. ij. ꝛ sic donatio inter virum et vxo
rem facta constante matrimonio, reuocat' per solã pignorationẽ
vel obligationẽ: ita vt nõ cõfirmetur morte. Ratio q2 de iure cõi
nõ valet. l3 iure singulari cõfirmetur morte. l. papinianus. cũ simi.
ff. de do. inter virũ ꝛ vxo. vñ facili⁹ reuocat' qd valet iure singulari
φ cõi. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de testa. mili. Limita tñ
singu. hoc multum, vt procedat qñ maritus specialiter obligasset
rẽ quã donasset vxori. ita reuocatur donatio vt non confirmetur
morte: sed si maritus obligaret generalr' oĩa bona. tunc non reuo
catur donatio vxori facta: ratio diuersitatis est: q2 plus operatur
pignoratio ꝛ obligatio specialis φ generalis. l. est differentia. ff. in
quib⁹ cau. pignus ta. contrahat'. ita singu. Bart. in. d. l. rem lega
tã. circa fi. ff. de adimẽ. leg. sequitur Bal. in. l. si nõ verũ. C. de dona.
inter virũ ꝛ vxo. qd no. bene et confert ad id qd. j. subijciã. ¶ Itẽ
inquantũ dixi φ testator vendẽdo vel alienãdo rem legatã si alie
nauit voluntarie intelligit' reuocare legatũ secus si ex necessitate:
q2 saltem debetur estimatio, dictis iuribus. ꝛ tangit glo. ij. hic: in
verbo dedit. Adde φ ista distinctio an voluntarie vel ex necessita
te, habet locum in dona. cã. mort. que l3 sola penitentia reuocetur
l. non oĩs in prin. ff. si cer. peta. si tñ aliquis donat rem causa mor.
deinde alienaret eã: intelligitur reuocare donationẽ si volunta
rie alienat. secus si ex necessitate: ꝛ sic eadẽ distinctio habet locũ in
donatiõe causa mortis. dictũ fuit Dy. in. l. stichũ qui meus erit. ff.
de leg. j. qd ibi reputat aureũ Bal. cũ multis cõcor. de quibus ibi
per Moder. ꝛ facit q2 donatio causa mortis censetur legatum. l.
marcellus. §. j. ff. de do. cã. mor. l. legatũ est. de leg. ij. Et postφ testa
tor semel alienauit voluntarie rẽ legatã: l3 redimeret, tñ nõ recon
ualidatur legatũ semel reuocatũ. tex. est not. in. l. cũ seruus. vbi no.
Bar. ff. de adi. leg. nisi sit legatũ libertatis: vt ibi. ꝛ sequunt' Bal.
Ange. ꝛ Pau. hic. limita tamen predicta pcedere qñ testator vo-
luntarie alienauit: sed si dedit heredi licentiam alienandi: tũc sec⁹
l. postφ. §. fi. ff. vt lega. no. ca. fm Bald. Salic. Ange. ꝛ Paul. hic.
¶ Secundo notabiliter limita qñ testator voluntarie vẽdidit, ꝛ
tradidit, ꝛ preciũ recepit istis tribus concurrẽtibus bene reuocat'
legatũ. secus si non tradidisset vel preciũ non recepisset. l. predia.
§. liberto. de fundo instru. fm Ange. ꝛ Paul. hic. ꝛ Bald. in. ij. q.
sed cõtrariũ ꝛ melius tenẽt glo. ꝛ Bar. in. d. §. liberto. Sali. ꝛ do.
Alex. hic ꝛ stringit q2 etiã si alienatio testatoris nõ tenuit, tamen
reuocatur legatũ. l. legatũ. la. ij. §. pater ortos. ff. de adimen. le. mul
tofortius reuocabit' isto casu. ¶ Tertio notabiliter limita dictã
regulam pcedere qñ testator legasset rem simpliciter. sec⁹ si alter-
natiue rem vel estimationẽ: q2 alienãdo tunc rem voluntarie non
intelligitur reuocatum legatũ. quin estimatio debeatur. l. lucius.
el. j. ff. de leg. ij. fm Ange. Sali. ꝛ Pau. hic. ¶ Quarto limita vt p̃
dicta distinctio inter alienationẽ voluntariam ꝛ necessariam pro
cedat, quando legatum fuit factum pure: si autem sit factum sub
conditione. tũc indistincte reuocaret' etiã per alienationẽ necessa-
riã. fm Bal. hic: in. iij. q. Ang. Sali. ꝛ Pau. per tex. in. l. stichũ qui
meus. in fi. ff. de lega. j. qui nihil facit. sed alleg. tex. singu. in. l. seri-
bit: alias quintus §. fi. in fi. vbi not. Bal. ff. de aur. ꝛ argẽ. leg. ꝛ re-
putat singularem Imo. ꝛ Moder. in. d. l. stichum qui meus erit.

¶ Iuxta predicta occurrit pulchrum dubium qd hic nec in locis
3 cõmunibus tangitur: †an mulier testatrix, que legauit domũ vel
fundum alicui: ꝛ post testamentũ nupsit: ꝛ dedit oĩa bona in dotẽ
viro: an per istã donationẽ generalẽ in dotem intelligat' reuoca-
tum legatũ. videt' φ sic: q2 ista est alienatio voluntaria: patet quia
mulier que nubit nõ tenet' dare omnia bona in dotẽ: ergo cum sit
alienatio voluntaria, intelligat' reuocatũ legatũ: dictis iuribus.
Breuiter in cõtingentia facti cõtrariũ consuluit Alex. ꝛ est noua
decisio. xxxj. in. iij. vol. incip. ponderatis his que in themate nar-
rantur. in fi. col. mouet' subtiliter p rationẽ Cy. ad istũ tex. ꝛ. s. retu
li. nã testator pignorãdo rem legatã non intelligit' reuocare lega
tum, sicut vendendo: vt hoc tex. q2 natura pignoris non est φ res
debeat perpetuo remanere penes creditorẽ: sicut est natura vẽdi
ti: sed sic est φ qñ res datur in dotẽ eius natura non est φ res de-
beat perpetuo stare penes virũ: q2 saltẽ eo mortuo reuertitur ad
vxorem vel ad eius heredes: vt tradit' in. l. post dotẽ. ff. so. matr. in
l. dos a patre. C. e. ergo cum sit eadẽ rõ vt in pignore, nõ reuocabi
tur legatũ sicut in pignore: tñ ista ratio periculosa. Secundo mo-
uetur. nã vir in re dotali dicit' habere titulũ onerosum. l. pro oneri-
bus. §. de iure do. l. fi. §. si a socero. vbi not. Barto. ff. de his que in
frau. cre. sed sic est φ qñ res alienat' titulo oneroso dicit' alienatio
fieri ex causa necessaria: vt notabiliter tenet Iac. but. hic. ꝛ glos. in
§. si rẽ credo. in verbo alienauerit. instit. de lega. facit. d. l. fideicõ-
missa. §. si rem. sed per alienationẽ necessariã nõ reuocat' legatum,
sed hoc non videt' tutũ qñ oĩa bona dant' in dotem. Mihi placet
sua decisio, sed nõ rõnes. nã placet φ mulier dando omnia bona
in dotẽ non intelligit' reuocasse legatum: ad qd moueor alio fun-
damento. nã per alienationem voluntariam credo ita demũ reuo
cari legatũ, qñ alienatio est facta in specie de illa re legata. ita lo-
quunt' predicta iura: s3 qñ fit alienatio in genere omniũ bonorũ nõ
reuocat' legatũ speciale. qd pbo p simile optimũ qd adduxi. nã do
natio inter virũ et vxorẽ que solũ valet de iure singu. ita demum
reuocat' per pignorationẽ, si facta ẽ pignoratio illius rei in specie.
secus si in genere obligando omnia bona: vt singu. determinat
Bar. in. d. l. rem legatã. circa fi. vt dixi. s. ꝛ dedit Bal. concordan-
tẽ. ita in proposito, licet testator alienando in specie rẽ legatã in-
telligat' legatũ reuocasse: tamẽ dando oĩa bona in dotẽ: ꝛ sic alie-
nando generaliter non credo φ intelligat' reuocasse legatum rei
in specie legate imo eius mens sit, vt illi generi per speciem dero-
getur: iuribus vulgarib⁹. ꝛ sic in terminis in quib⁹ cõsuluit Alex.
credo φ bene consuluerit per hoc fundamentum, nõ per rationes
suas. Sed pondera subtilius φ rationes Alex. probant singula-
rius φ etiã si mulier dedisset in specie in dotẽ illã rem quã prius
legauit, adhuc non reuocaretur legatũ: qd multũ no. Istud cõclu-
dit primũ fundamentũ suũ: q2 datio in dotem nõ fit vt perpetuo
sit penes virũ: ergo non reuocatur legatũ per rationẽ Cy. ad istã
legem istud limitat etiã si daret' in specie res particulariter in do-
tem. Secundum fundamentũ eius adhuc magis militat: q2 vir
in dote habet titulũ onerosum: ergo alienatio censetur necessa-
ria. istud militat quãdo ipsamet res legata particulariter daret'
in dotem. Et sic si consyderas fundamenta Alex. decisio sua pce-
dit non solum in terminis occurrentibus, quãdo mulier generali
ter dedit omnia bona in dotẽ: qd tũc non intelligat' reuocatũ lega
tũ speciale: quo casu cum eo teneo. sed etiã si in specie dedisset in
dotem rem legatã qd adhuc nõ reuocet' legatum. qd si est verum
est suprema limitatio ad dicta iura quã nũφ audiuisti. S3 nullate-
nus istã firmo. possunt predicta limitari ꝛ quinto p id qd decidit
Bar. in consil. inci. testator in testamento disposuit vbi consuluit
pone φ testator in testamento ordinauit cõstrui ecclesiam sub vo-
cabulo alicuius sancti, quã ecclesiam heredem instituit: deinde ta
les domos alienauit. an reuocetur institutio vel legatũ, cũ fuerit
alienatio voluntaria. ꝛ determinat singu. φ non. Faciunt notata
4 per Bar. etiã in. l. seruos. ff. de ali. ꝛ cib. legatis. ¶ †Secundo prin
cipaliter not. in fi. tex. φ heres tenetur luere rem legatam quã te-
5 stator pignorauit. ¶ †Limita nisi testator pmisisset heredi φ
posset pro suis necessitatibus talẽ rem obligare: q2 si eam obliga
ret non tenetur luere eam. text. est not. in. l. deducta. §. fi. ff. ad tre.
probatur in. l. iij. in §. j. de fideicommi. Facit tex. singu. quem Bal.
ibi: multũ notat in. l. tribus. ff. de vsufru. earũ rerum que vsu cõsu.
¶ Secundo limita istum tex. procedere quando testator primo le
gauit rem postea eam pignorat: tunc heres tenetur eam luere. vt
hoc tex. si autẽ erat prius pignorata. ꝛ postea testator eã legauit:
tunc si sciebat eam obligatã heres tenet' luere. al's secus vt hic in
glo. j. qd limitat valde singu. Bar. in. l. si res. de leg. j. quando erat
obligata pro debito alterius φ testatoris. Si autem fuisset obli-
gata pro debito testatoris, tũc heres indistincte tenetur eam luere
6 quod multum not. pro magna limitatione. ¶ † Ultimo inquan-
tum glo. in verbo dedit. in fi. dicit aliud si vsusfructus alienetur. li
cet cum glo. transeat Barto. in. d. l. rem legatam. ff. de adimen. le-
ga. Pe. de anchar. ꝛ Imo. in. c. filius. de testa. Tu intellige gloss.

q̄ si alicui legaretur proprietas vel fundus: lz testator voluntarie alienaret vsumfru. nō per hoc reuocaretur ꝓprietas. in istis terminis gl. bene loquitur, dū dicit aliud si vsusfru. alienet. ꝛ ratio est quia per alienationē voluntariā partis nō reuocatur totum: sed si testator solum legasset vsumfru. ꝛ postea eū vsumfru. alienaret. bene reuocaretur legatū vsusfructus. nec hoc casu aliud esset fm Cy. hic ꝛ Bal. in princi. ꝛ in fi. ꝛ Jmo. in. d. c. filius. licet nō ita clare. Jason Maynus Mediolanensis Papie.

1 ¶ Legatū factū seruo sine libertate nō valet: nec recōualescit, licet post mortē testatoris efficiat liber: quod limita vt. j. eod. nu.

2 Regula catoniana tunc demum habet locum quando est impedimentum cui testator potuisset prouidere.

3 Regula catoniana non habet locum in legibus nouis.

1 Seruis. † Legatū factū seruo sine libertate nō valet: nec reconualescit: lz post mortez testatoris efficiatur liber. h. d. Cōtra primā partem facit tex. instit. de heredi. institu. in prin. vbi dñs instituendo seruū suū simpliciter, ideo valet institutio, qꝛ intelligit sibi tacite libertatem reliquisse: ratio est: qꝛ qui vult consequēs, intelligit velle omne necessariū antecedēs ad illud. l. illud. cū si. ff. de acquir. here. ergo in proposito ex quo dñs reliquit legatū seruo, debet intelligi velle necessariū antecedēs: s. q̄ seruꝰ habeat libertatē. Sed respōde q̄ aliud est quādo dñs instituit seruū suū heredē, vt tunc intelligatur tacite libertatē relinquere. aliud qñ facit legatuz: qꝛ interest dñi potius habere heredē q̄ legatariū. qꝛ dato q̄ legatuz nō valeat: tamē testamentū in omnibus sustinet. secus si nō valeret institutio serui: ꝛ sic habes primā limitationem ad hunc text. ¶ Secundo limita nisi testator seruum propriū ipsiusmet seruo legaret tunc est perinde acsi libertatē relinqueret. tex. est singu. fz Ange. ꝛ moder. ibi: in. l. senatꝰ. §. fi. de lega. j. ꝛ vide tex. notabilem in. l. j. C. de cōi seruo. ma. qui probat plus q̄ si sit vnus seruus plurium dñorum, ꝛ vnus ex dñis leget partē suā ipsi seruo, q̄ alij dñi recepta eorū partis estimatione tenentur seruuz liberare. ¶ Tertio limita istū tex. nisi postea testator in codicillis relinqueret libertatem seruo: qꝛ tunc vltima volūtas codicillaris purgaret omne vitiū precedēs. l. conficiunt. §. pe. ff. de iure codi. quam ad hoc pro notabili allegat Bar. in. l. j. in fi. col. ff. de reg. cato. ¶ Quarto limita ꝛ declara pet tex. in. l. quidā. §. illo. §. de neces. seruis here. instit. de quo glo. j. oppo. licet corrupte alleget. §. j. vbi dicit q̄ lz legatuz non valeat: tamen heredes non debent esse impij: vt ibi in text. ¶ Glo. in verbo nō valet, diuiditur in quatuor. Jn prima opponit de. d. l. quidā. §. j. sed meliꝰ dicit. in. §. illo. Jn secūda ibi: nec libertatez. ponit dictū qđ probat in hoc tex. Jn tertia ibi: nisi sit miles. ponit fallentiā ad tex. pro qua alleg. l. ex his verbis. §. de testa. mili. que nihil facit. qꝛ loquitur in alijs terminis, qñ miles enunciatiue fecit mentionem de libertate. melius allegasset. l. lucius. §. j. ff. de testa. mil. Jn quarta que est ibi: vel nisi. ponit duas alias fallentias ad tex. ꝛ dum glo. dicit nisi seruus manumittatur. supple testamento: al's non sufficit ꝓpter tex. regule catoniane. de q̄ nūc dicā. ¶ Glo. in ꝟbo post mortē. limitat text. nō ꝓcedere quādo seruus viuo testatore esset consequutus libertatem: qꝛ tunc legatum recōualesceret: sed reprobat per oēs ꝓpter regulā catonia. que habet q̄ qñ legatū vitiat propter aliquā causam, non valet si testator tpe testamenti fuisset mortuus: certe legatū nō recōualidatur p hoc q̄ testator superuixerit, ꝛ cessauerit impedimentum. l. j. ff. de regu. cato. ꝛ per totum. circa quā regulā Bal. hic ponit multas fallē. de quibus per Bar. in. l. j. ff. de regu. cato. ponūt doc. maxime Moder. in. l. cetera. in prin. de leg. j. ꝛ cōtra gloss. nostram habes text. in. §. an seruo instit. de lega. Jnter alias limitationes vnā not. perpetuo † q̄ regula cato. tunc demum locū hz,

2 qñ est impedimentum cui testator potuisset prouidere: vt in hoc tex. vbi testator potuisset relinquere libertatē seruo. sed quādo est impedimentum cui testator prouidere non potuisset, non habet locū regula cato. hinc est q̄ si testator in testamēto faceret legatū filio spurio vl naturali, legatū nō valet. ꝛ si testator decessisset, legatū fuisset penitus nullū: pone q̄ testator superuiuat ꝛ interim filius legitimetur, reconualidabit legatū nō obstante regu. cato. qꝛ impedimentum erat tale cui testator prouidere nō poterat. ita notabiliter ꝛ plenius Barto. in. l. j. in penul. col. ff. de regu. cato. sequuntur Bal. ꝛ Pau. hic. Paul. in. d. l. cetera. in prin. licet contrarium teneat Bal. in. l. eam quā. j. de fideicom. in. xv. colum. versi. quero nunqd in eo qđ relinquit furio. ¶ Et ex ꝓdicta limitatiōe Bar. decidit Alex. vnū casum cōsulendo, in consi. xl. incipien. viso themate ꝛ dubitatione, de qua queritur an dicta domina Catherina. in penul. ꝛ. fi. col. in. j. volu. vbi decidit q̄ stante statuto q̄ vir existētibus filijs nō possit relinquere vxori vsumfru. bonorū: pone maritꝰ habet filios, reliquit vxori vsumfruc. si statim fuisset mortuus non valuisset legatum. pone q̄ testator superuixit, et interim sint mortui filij: an reconualidetur legatum: tenet q̄ sic. ꝛ q̄ isto casu non habeat locum regula cato. qꝛ tali impedimento non poterat testator prouidere: melius facit. l. fi. ꝛ qđ ibi signanter decidit. Bar. ff. de regu. cato. dum dicitur ibi † q̄ regula cato. nō habet locū in legibus nouis. ideo infert Bart. q̄ cū hodie sit dispositum q̄ mulier que habet filios ex primo marito non possit relinquere plus scđo marito, quam vni filiorum. l. femine. §. de secun. nup. pone q̄ vxor reliquerit plus: sed superuixit tñ, q̄ mortui sint filij: reconualidat relictū. eodē modo, fm Bar. si statutū disponat q̄ forēsis nil possit acquirere in territorio: si fiat relictū forensi: et testator postea superuiuat tñ q̄ forensis efficiat ciuis, reconualidatur legatū non obstante regula cato. que non habet locum in legibus nouis, ꝛ sic in statutis. Jason Papie.

3

1 ¶ Si legatarius rem latam occupat cū vitio, perdit legati petitionem: ꝛ legato priuatur. limita vt. j. nu. 2.

3 Testator potest dare licentiā tutori in testamento q̄ tutor possit administrare ꝓpria autoritate: absq3 hoc q̄ decernat p iudicem.

4 Judex pōt dare licentiā parti de ingrediendo possessionem propria autoritate.

Non est dubium. Jsta lex legitur in gloss. dupliciter. sed tene fm intellectū, q̄ loquatur in legatario. ꝛ fm intellectum. h. d. † Si legatarius rem legatam occupat cū

1 vitio pdit legati petitionem: ꝛ legato priuatur. h. d. ꝛ est tex. sing. in iure fm Paul. de ca. hic: ꝛ al's de facto consului Parme. ꝛ fm verū intellectū glo. ꝛ doc. dicit legatarius occupare rem legatam cum vitio, quādo hereditas erat adita per heredē ꝛ apprehensa possessio: ita loquitur ista lex: sed si hereditas nō fuisset adita, vel non esset apprehensa possessio: quo casu bona essent vacātia: tūc si legatarius apprehēderet possessionē talium bonorū vacantiū, non dicitur apprehendere cū vitio: tūc nō priuaretur legato: sed bene heres posset reuocare possessionē per interdictum quorum legatorū: quādo immineret falcidia: vt eam possit retinere. ita loquitur. l. j. ff. quorū lega. de qua glo. oppo. ꝛ ad istū text. quā sic declara. vide Ludo. in consi. cccxij. inci. circa propositā consultationem inquantū primo queritur. in primo dubio. vide glos. no. in. c. fi. in glo. penul. de succes. ab intesta. Cōtra tamē istū cōem intellectum refragatur iste tex. in verbo subtraxisse eū de hereditate. nā si hereditas esset adita ꝛ bona apprehensa, non diceretur amplius hereditas. pluries dixi hoc anno. et est gloss. in. l. j. §. veteres. vbi Mod. ff. de acquir. pos. ꝛ in. l. heres per seruum. ff. de acqui. hered. ꝛ melior tex. de iure. instit. de here. insti. in prin. lz etiam hereditas adita aliqñ tamē appelletur hereditas. l. fi. §. j. ꝛ ibi no. Bald. j. de

2 bo. que lib. ꝛ ita potes dicere hic. ¶ † Limita istū tex. nō ꝓcedere in legatario cui testator in testamento dedit licentiā apprehēdendi possessionem propria autoritate. tunc si apprehendit, nō priuatur legato: ratio qꝛ tunc nō dicitur apprehendere cum vitio: vt dicit hic text. Et q̄ testator possit talē licentiam dare legatario: probat text. no. l. titia cū testamento. §. j. fm vnū intellectum glo. ꝛ ibi no. Bar. ff. de leg. ij. Bald. Sali. ꝛ Paul. hic: ꝛ Ange. j. l. proxi. ꝛ not. Bar. in repe. l. iij. in. ij. q. princi. C. de pig. Bal. in. l. j. in. iiij. colum. j. cōmunia de lega. ꝛ in. l. legis. iulie. C. qui bo. ce. pos. ꝛ multum no.

3 Bar. in. l. legitimos. in prin. in. j. col. ff. de leg. tu. † vbi per hoc not. infert, q̄ lz ad hoc vt tutor possit administrare, requiratur q̄ administratio decernat per iudicem: tamē potest testator in testamēto disponere q̄ tutor propria administret autoritate: absq3 hoc qđ decernatur per iudicem: ꝛ idem tenet Barto. in. l. tutor qui repertorium. ff. de admin. tuto. ꝛ in. l. ꝛ si pluribus. ꝛ in. l. si tutor. ff. de

4 auto. tuto. ¶ † Similiter potest dare licentiam parti, de ingrediēdo possessionez propria autoritate: qđ est indubitatum. l. iiij. C. de pig. l. si ex stipulatione. ff. de acquiren. posses. ꝛ. l. minus instructus. C. eo. similiter iudex potest dare licentiam parti vincenti de ingrediendo posses. propria autoritate. gloss. ꝛ docto. in. l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. gloss. Ang. ꝛ Moder. in. l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iudi. l. j. vbi Barto. C. vt nemini li. si. iudi. se vin. cum multis concor. ꝛ limitationibus que ponūtur in. d. l. iuste possidet. ¶ Sz redeūdo ad limitationem nostram, q̄ testator possit dare licentiā legatario ingrediendi. pos. propria autoritate: extende vt singul. not. Angel. in. l. hec si res. per illum text. ff. de rei vend. nam testator non solum potest expresse dare hanc licentiam legatarijs sed etiam tacite, hoc modo. nam si testator legat vxori vel alteri. puta domum: ꝛ iubet heredibus ne eam molestent in possessione: put mille testamenta disponunt: certe per ista verba intelligitur testator dedisse licentiā legatarie: vt possit ꝓpria autoritate possessionem apprehendere. ꝛ apprehendendo non incidit in aliquā penā. nec tenetur interdicto quorū legatorū. ꝛ dicit Angel. ibi esse text. clariorē de iure. ¶ Secūdo limita istā legē nō procedere in legatario qui etiam esset testamenti executor: qꝛ iste potest propria autoritate posses. rei legate apprehendere. l. fistulas. §. fundum. ff. de contrahen. emp. fm Bal. Ange. Sali. ꝛ Moder. hic. ꝛ fuit decisio Jaco. de are. quam refert Joan. andr. in addi. Specula. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. incip. supple ꝛ cōmissarij. Tertio no.

¶ Tertio no. limita istã legem nõ procedere in instituto in re certa, q3 iz institutus in re certa dato coherede vniuersali cẽseat legatarius. l. quoties. §. de her. insti. tamẽ potest illam rẽ ꝑpria autoritate apprehendere: nec incidit in penã priuationis. et sic huius legis: nec tenet interdicto quoꝝ le[...]oꝝ. ita singu. Bart. in. l. ex facto. magna. in. §. co. ff. de here. insti. cum multis concor. quos dedi in. d. l. quoties. eodẽ modo filius institutus in legitima tm̃, dato coherede vniuersali, põt ꝑpria autoritate apprehendere: vt no. decidit Bal. in. l. si quis in suo. in prin. §. de inoffic. testa. ¶ Quarto fallit in eo cui relicti sunt fructus annui certi fundi. nam l3 heres teneatur facere coli ꝛ seminari fundum, non autẽ legatarius: vt est tex. sing. in. l. fundi treb atiani. in prin. ff. de vsu ꝛ vsufruct. leg. tñ si heres negligeret, posset legatarius propria autoritate apprehẽdere possessionẽ talis fundi: nec incidit in penam hui⁹ legis: quia non tam facit causa adipiscende possessionis, ꝙ iuris sui cõseruandi. l. j. C. vti pos. ita no. Bal. in. l. vnica. §. excepto. j. de cadu. toll. cõsuluit tamẽ ibi Bal. ꝙ tutius sit in hoc protestari. et ex his habes enucleatum tex. cũ his que in effectu etiã tangunt in glo. ¶ Glo. diuiditur in quatuor. In prima ponit primũ intellectum ad tex. qd loquatur in herede. qui intellectus stare non potest: quia litera destruitur. In secunda ibi: idem in legatario ponit aliũ intellectũ, ꝙ ita lex loquitur in legatario. ꝛ iste est ver⁹, ꝛ eũ tenui. In tertia ibi: sed prout in legatario. glo. opponit contra istum scd̃m intellectũ: ꝛ ponit tres sol. tñ nõ sunt nisi due: q2 prima ꝛ tertia debent iungi, s3 tene scd̃am solu. put eã declaraui in tex. In quarta ibi: itẽ videt contra. opponit etiã ꝯtra scd̃m intellectũ: ꝛ bene soluit. ꝛ vide glo. per te. Jason papie.

1 ¶ Substitutio vulgaris potest fieri non solum in hereditate, s3 etiã in legatis, ꝛ in donationibus causa mortis.

2 Si in legato sit facta substitutio fideicommissaria, ꝛ legatarius noluerit vel non potuerit acceptare: an extinguatur fideicommis.

Si legata.

Substitutio vulgaris facta in legato extinguitur ꝑ acceptationez primi, ꝛ coniuncti faciunt sibi partes per concursum. et error in noie non vitiat legatũ, dũmodo cõstet de corpore. h. d. lex ista cũ. l. seq. † No. ꝙ substitutio vulgaris potest fieri nõ solũ in hereditate, s3 ẽt in legatis, ꝛ in donationib⁹ causa mortis: vt hic. ꝛ. l. vt heredibus. ff. de leg. ij. ꝛ sicut in heredibus vulgaris expirat adita hereditate. l. post aditã. §. de impu. ita etiam in legatarijs. ꝛ si moriaꝛ legatarius non aliter agnito legato: l3 als legatũ cedat a morte testatoris: ꝛ acquirat etiã ignoranti. l. cũ pater. §. surdo. de leg. ij. quantũ ad effectũ transmittẽdi: tamẽ qñ adest substitut⁹ preferꝛ substitutus, ꝛ impedit transmissionẽ: vt per Bar. in. l. iij. §. j. ꝛ in. l. si legatũ. §. j. ff. de adi. lega. Jmol. in. l. quidam. ita in prin. ff. ad trebel. ꝛ Moder. hic. ¶ † Quid autem si in legato sit facta: substitutio nõ vulgaris sed fideicõmissaria: vt q2 testator grauauit legatarium restituere rem legatam alteri: ꝛ legatarius noluerit vel nõ potuerit acceptare: an fideicõmissum extinguaꝛ. dic ꝙ nõ. imo reuertiꝛ ad heredẽ cũ onere suo: qui heres tenet restituere. glo. ꝛ doc. in. l. imperator. in prin. de leg. ij. Bar. ꝛ alij in. l. fideicõmissum. vbi tex. ff. de le. j. ꝛ Moder. hic. ¶ Circa. l. si fortidianũ. dũ dicit ꝙ error in noie nõ vitiat legatũ. dixi in. l. si in nomine. §. de testa. hic nõ repeto. ¶ Glo. in verbo mox. diuiditur in quatuor. In prima remouet contrariũ. In scd̃a ponit dictũ ex quo respondetur tacite qõni. In tertia assignatur ratio illius dicti. In quarta allegat concordãtem ad hunc tex. Secunda ibi: ꝛ tu semissem. Tertia ibi: nã coniuncti loco vnius. Quarta ibi: ꝛ facit. In prima parte glo. tu plenius fac tres casus: aut testator legat scd̃o aliud adimẽdo a primo: ꝛ clarũ est ꝙ scd̃s admittiꝛ. aut ecõtra legat scd̃o nõ adimẽdo a primo. ꝛ istud apparet. ꝛ tũc vterq3 admittiꝛ. Aut sum⁹ in dubio: ꝛ tunc non presumiꝛ testator adimere a primo, sed ambo per concursum admittunꝛ. glo. in. l. j. ff. de his que pe. no. Istud vltimũ limitat Dy. in. l. qd traditũ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. nisi scd̃m legatũ fiat sub cõmemoratione primi: vt q2 dr̃ illud qd legaui titio lego caio: tũc intelligiꝛ ademptũ a primo. ꝛ ꝑ ista limitatione striñgit tex. in. l. sicut. ff. de adi. leg. si nõ cauillet. l3 gl. ibi rñdeat destruẽdo. ꝛ text. in. §. transferri. instit. eod. ꝛ Cyn. hic. Contrarium tenent cõiter doc. vt Bart. hic: ꝛ in. d. l. ꝙ traditũ. ꝛ in. l. sicut. ꝛ in. l. re cõiuncti. in. ij. col. de leg. iij. ꝛ cõiter Moder. hic. ꝛ in locis alle. ꝑ tex. in. l. iulianus. ff. de here. insti. ꝛ. l. si plurib⁹. in ver. euidentissime. ff. de leg. j. qd prosequere: vt per Alex. hic. Jason Papie.

1 ¶ Conditio impossibilis non vitiat legatum, sed vitiatur: secus est in contractibus.

2 Miles non põt esse nec legitimus nec testamentarius tutor.

3 Non dicitur nolle qui non põt velle.

Ab administratione.

† Conditio impossibilis de iure non vitiat legatum, sed vitiaꝛ: qd procedit in vltimis voluntatibus fauore vltime voluntatis: secus in cõtractib⁹. l. si militẽ. §. de cõdi. ob cau. de qua glo. opp. ꝛ triplr sol. sed ista est vera sol. ꝛ vide tex. in. l. militie. §. qui da. tut. pos. qui declarat istã legẽ: ibi: eũ dicit† ꝙ miles non põt esse nec legitimus tutor nec testamentarius nec aliter: ꝙ primũ ergo [...] vit ea que requirunꝛ in creando milite: de quibus [...] ff. ex qui. cau. ma[...] a tutel. adeo vt si vellet nõ posset esse [...] ergo debet [...] tũ factũ sub conditione, si tutelã accep[...] uerit: l3 eã [...] etiã si vellet acceptare [...] posset. vnde not. ex isto [...] dr̃ nolle qui non [...] velle. vñ facit sin[...] Ja. but. Bal. [...] ad statutũ punient [...] iurisdictione iudicis, vt possit impune offendi: etiã si sit clericus, [...] mentionẽ de clerico, sed simpliciter loquiꝛ: si clericus [...] incidit in penã statuti. q2 nõ posset consentire in laicũ. c. [...] de fo. cõpe. aut. statuimus. §. de epi. ꝛ cle. vnde cum clericus non possit expresse velle, nõ dr̃ etiã nolle: per hunc tex. ꝛ sic non incidit in penam statuti. quã materiam prosequiꝛ hic Alex. diffuse vt ꝫ per eum. limitius tamẽ est qd iudex ecclesiasticus inhibeat iudici seculari sub pena excõmunicationis ne se impediat de clericis, fm Bal. in. d. aut. statuimus. in fi. ꝛ no. diligẽter, ꝛ est pulchra ꝛ singularis limitatio. ꝙ licet eps vel iudex ecclesiasticus nõ possint mittere tales inhibitorias iudicibus secularibus, nisi parte citata: vt ponunt Cano. in. c. tua. de ordi. cog. cum multis concordã. quas dedi, in. l. nec quicꝙ. §. vbi decretũ. ff. de offi. procõ. ꝛ Alex. in. l. iij. §. condẽnatum. in. viij. col. ff. de re iudi. ꝛ in consi. ccxxiij. inci. visis actis mihi transmissis. ꝛ in cõsi. ccccxliij. inci. prestantissime doctor. cum multis concor. per eum adduc. ꝛ Franc. de are. in consil. lxxv. incipien. diligenter ꝛ mature. ista regula singu. fallit quando esset statutum: de quo. §. ꝛ iudex ecclesiasticus inhiberet potestati, tunc in tali inhibitoria nõ requiritur alicuius citatio. ita singu. Archidiac. xxxj. q. ij. in capitu. penulti. ꝛ in. c. lotharius. quem refert ꝛ sequiꝛ Bal. in. l. presbyteri. in. ij. co. §. de episc. ꝛ cleri. quod bene no. Reliqua vide per Alexã. hic. ¶ Glo. in verbo prohibeatur primo declarat tex. Secundo per viam nota. assignat rationẽ text. Tertio oppo. contra text. ꝛ tripliciter sol. sed solu. vt dixi in textu. Jason Papie.

a ¶ [...] Ad [...] l. l. empto[...] C. de pscrip. lõ. tẽp. doc. in. c. si iudex laic⁹. de sen excõ. lib. vj.

1 ¶ Heres teneꝛ soluere legata si questio de hereditate moueatur, prestita cautione de restituendo legatum, si hereditas euincatur.

Si in fraudem.

† Heres tenetur soluere legata si questio de hereditate moueatur, prestita cautione de restituendo legatum si hereditas euincat. hoc primo. Cautio autem de reddendo id quod vltra falcidiã acceperit: prestaꝛ etiã vbi nõ est questio de hereditate. h. d. ꝛ sic vides qd iste tex. loquiꝛ de duplici cautione prima prestatur solum qñ est questio hereditatis: secunda siue sit questio siue nõ prestatur. De prima dic ergo qd aliquãdo heres ne soluat legata, sumit aliquẽ qui accuset testamentum de falso: ad hoc vt si legatarij petãt legata, possit eos repellere donec lis finiatur: certe ad occurrendum [...] malitie, inuenta est prima cautio. de qua in tex. ꝙ legata[...] caueant de restituendo legata si euincantur. ꝛ non obstante lite mota, tunc heres teneꝛ prestare legata. ꝛ de ista loquitur. l. testamentum. cum gloss. ꝛ ibi vide per Barto. ꝛ tex. in. l. diuus. §. fi. ff. de petitio. here. ꝛ text. in. l. iij. §. si legatarius. si cui pluꝙ ꝑ leg. fal. ꝛ distingue vt per Barto. in. l. hec aũt. §. j. ff. si cui pluꝙ per. l. fal. cuius distinctionem sibi ascribit Pau. hic. Alia est cautio de qua loquiꝛ secunda pars text. in ver. quis alias. ꝛ ista prestaꝛ siue sit questio hereditatis siue non: qñ heres recusat soluere legata: q2 dicit ꝙ hereditas non soluẽdo ꝛ sic oportet detrahere quartã de legatis: certe prestaꝛ ista cautio per quam promittiꝛ de reddendo ꝙ erat defalcandum ab herede ꝛ sic quod vltra falcidiã legatarij acceperint. l. hec autem satisdatio. in prin. ff. si cui pluꝙ ꝑ. l. fal. Jason Papie.

1 ¶ Legatum rei aliene factũ a testatore sciente valet qd amplia quatuor modis: vt. j. nu. 2. ꝛ limita tribus modis vt. j. nu. 3.

4 Legatum rei aliene factum a testatore ignorante ꝛ sic errante nõ valet. limita. vt. j. nu. 5.

6 Filiusfamilias an possit testari ad pias causas de re ꝑpria patris cum eius consensu.

7 An in testatore presumaꝛ scientia vl' ignorãtia in re aliena legata.

8 Si res esset testatoris, ꝛ testator quando legauit credebat rem esse alienam nõ per hoc annullatur legatum.

9 Uxor an veniat appellatione proximorum.

10 Ualet legatum rei heredis, siue ignoranter siue scienter testator legauerit.

11 De iure canonico nõ v3 legatũ rei aliene factũ a testatore sciente.

12 Que dicantur coniuncte persone.

Cum in rem alienaz.

Ista erit not. et vtilis. l. h. d. legatũ rei aliene v3 si sit factũ a testatore sciẽte: vl' ẽt ab ignorãte, ꝛ sit factũ persone cõiuncte. ¶ † No. ex prima preregulam ꝙ legatum rei aliene factum a testatore sciente valet.

2 Istã regulã amplia quatuor modis: deinde limita tribus. † Pri

[illegible] dat etiam si testator sciens rem alienam dice [illegible] q̄ lz dixerit meū, tamē si sciebat alienum [illegible] atio. tex. est nota. in. l. nuper. in prin. cũ [illegible] leg. iij. Cuma. in. l. serui electione. §. [illegible] leg. j. ¶ Scđo am [illegible] regulam [illegible] re nō tantū qñ res legata esset ali [illegible] obligata: q: si testat [illegible] mo. Bar. in [illegible] amplia proce dere [illegible] legata sit aliena: sed [illegible] furtiua: q: va [illegible] um factū a testatore sciente. ita Bal. in. l. j. C. de vsuca. ¶ Quarto amplia istā regulā pcedere nō solū si res le [illegible] ipsiusmet legatarij: sed reuocabiliter: vt q: in euētū cōdi [illegible] habeat alij dare, valet legatuz. tex. est no. in. l. nō quocunq;. [illegible] iuncta glo. ij. ff. de leg. j. secus qñ irreuocabiliter: vt dicam nūc. ¶ Limita nunc istam regulam sic ampliatā tribus nota. modis. 3 ¶ † Primo vt procedat quādo res legata erat aliena. l. alteri⁹ ter tij. secus si esset aliena quo ad testatorem: sed esset ipsius legatarij legatum non valet nec debetur: estimatio. l. proprias. §. e. quem ibi Bald. ad hoc not. qđ intellige vt dixi quādo esset legatarij irreuo cabiliter. ¶ Scđo limita istā regulā procedere quando res erat penitus aliena: secus si testator tpe conditi testamenti erat dñs ta lis rei legate: sed conferebat legatuz in tēpus quo res desinebat esse sua certe legatū non valet: nec debet estimatio. tex. est sing. in l. stichus seruus. ff. de manu. testa. ver. at quid in legato. iuncto pn. in ver. inutiliter. fm intellectum Ange. ibi: qui tenet quod in illo tex. legatū sit inutile. licet Ioā. vt ibi in glo aliter intelligat q̄ imo legatū sit validū. prout etiā probat. l. iij. §. si quis ita. ff. de adi. leg. ⁊ Alex. hic. circa fi. ⁊ tūc nō esset limitatio sed quinta ampliatio ad hunc tex. ¶ Tertio limita istā legē procedere in rebus alienis particulariter legatis a testatore sciente. secus in hereditate alie na: in qua non valeret institutio a sciente facta: fm Bald. in. l. fin. per illum tex. in. xviij. oppo. s. de heredi. institu. ⁊ ibi assignat ratio nem: q: legatum principaliter respicit rem legatam, ⁊ cum illa li cet sit aliena possit redimi: ideo valet legatum: sed heredis institu tio principaliter respicit personā: vt ibi per eū. Itē adde q̄ si testa tor emit rem que erat aliena, ⁊ eam legauit: sed non soluerat pre cium vel in totum vel in parte: certe heres tenetur soluere non le gatarius. fm Barto. in. l. apud iulianum. §. si titius. ff. de lega. j. et 4 Bal. hic. ⁊ sic habes expeditā primā regulā tex. ¶ † Secūdo no. ex tex. aliam regulam negatiuam q̄ legatū rei aliene factū testatore ignorante: ⁊ sic errante non valet: vt q: credebat testator rem esse suam, cum esset aliena: propter errorē vitiatur legatū ratio etiā est q: testatores proniores sunt ad legandū res vere suas, quā ad grauandum heredes vt res alienas redimant. l. vnū ex familia. §. si rem. de leg. ij. Istam regulam limita octo modis notabilibus. 5 ¶ † Primo vt habes in tex. qñ legatū rei aliene est factum coniū cte persone, valet: lz testator errauerit: vt hoc tex. quē mirabiliter intellige quādo testator penitus errauit. secus qñ putasset talem rem esse suā respectu alicuius cause ⁊ non esset: tunc legatum talis rei etiā factū coniuncte psone non valet. tex. est no. in. l. sticho. §. fi. vbi no. ff. de vsu ⁊ vsufruc. leg. gloss. in. l. si domus. §. j. vbi Bar. in fi. colū. Imo. et Mod. de leg. j. quā gl. Paul. hic reputat singula rem dic vt habetur ibi. ¶ Scđo limita nisi legatū rei aliene igno ranter esset factū vxori testatoris: vt hoc tex. ¶ Tertio limita, vt tex. dicit ibi: vel alij tali persone: ⁊ pōt exemplificari fm Paul. in familiari dilecto testatori qui longo tpe testatori seruiuisset. Item fm Fulgo. potest intelligi tex. in amico valde dilecto cui testator sepe plus afficitur q̄ cōiunctis personis ⁊ sequitur Alexand. hic post Guil. pro quo facit qđ voluit Cyn. in. l. exigendi. C. de procu. Car. in. l. non solū. §. qui alieno. in. j. col. ff. de procu. vbi tenēt q̄ iu ra que volunt qđ coniunctus admittitur ad agendū pro coniun cto etiā sine cautione, rati, habeant locū etiā in amico magna ami citia coniuncto de quo vide plenius doc. maxime Moder. in. d. l. exigendi. Cano. in. c. ex parte decani. de rescrip. ⁊ in. c. coram dile cto. de offi. deleg. vbi Panor. tenet cōtra. Facit gl. in. c. requisisti. in verbo nec esi. de testa. ex qua glo. colligit ibi Panor. iuncta gl. in. c. ij. de testa. in. vj. q̄ illud qđ disponit in iure ratione primitatis personarum, intelligitur dispositū ratione magne amicitie. Facit quod videtur velle glo. singu. in. l. in testamento. ff. de fideicommi. libe. ⁊ expressius Bald. qui inducit illam glo. in. l. si iure. C. de test. ma. ⁊ Ludo. in consil. clxxix. incip. amplissime, doctor. vbi volunt q̄ vehemēs amor ⁊ vehemens amicitia habeat vim clausule codi cillaris. ¶ Quarto vltra tex. limita notabiliter istam regulam vt non procedat quādo testator ignorans legauit rem alienā presen te domino ipsius rei, qui sciebat rem esse suam. nā de re aliena pōt testator disponere legando cū cōsensu dñi. tex. est not. in. l. sicut. §. venditionis. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. eo q: tūc fm Bal. hic in pe. co. accedit potentia ad actū etiā ignoranti causaz sue potentie. ⁊ idē tenet Sali. hic. et illū tex. in. d. §. venditiōis. reputat singula rem Bal. in. c. j. §. preterea. qui. mod. feud. amit. ⁊ in. l. venditioni. C. de vsuca. pro emp. ⁊ in. c. j. §. donare. in. ij. colū. qualiter olim feu. po. alie. ⁊ in. l. fi. in. ix. colū. s. vnde legi. ⁊ in. l. quoties ab omnib⁹. §. de fideicō. ⁊ in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. Sed adde text. con cordantem in. c. j. in prin. de prohi. feu. alie. per Fede. quem Bal. ibi, in pe. col. ad hoc not. Amplius extende ista duo iura pcede re nedū qñ testator legans rem alienā presente domino sciebat alienā: sed etiā si ignorasset ⁊ credidisset suam esse. ita not. Bal. ⁊ Salic. hic. Nunc limita hec duo iura valde notabiliter: primo in tellige, et multi in hoc deciperentur: q: sola presentia cum tacitur nitate illi⁹ dñi ad quē res spectat, ⁊ de qua testator disponat, non sufficit ad inducendum consensum illius domini presentis et ta centis: nec per hoc sibi preiudicat. sed requiritur q̄ expresse cōsen tiat: p regulā. l. caius. ff. de pig. act. ⁊. l. fideiussor. ij. §. pr. ff. de pig. ⁊ late Bar. ⁊ alij in. l. q dotis. ff. so. ma. ita limitat. d. §. vēditionis. Alex. nec alibi in specie legi. in cōs. xx. in. iij. volu. inci ponderatis his que in themate narrant. in. vj. colū. ⁊ lz ipse non dicat, ego isto modo ⁊ cū ista limitatione intelligo quod dicit Bal. in. c. j. in pnc. de prohi. feu. alie per lotha. vbi querit quid si patior te de re mea testari, an videar consentire ⁊ mihi preiudicem: tenet q̄ non, per. l. si quādo. §. fi. s. de inoffi. testa. Secūdo limita. d. §. venditionis. cū concor. vt no. per Bald. in. l. j. s. de sacrosan. eccle. in lec. no. in repe. in. iij. colū. ver. deinde quero nūquid filiusfa. ibi enim querit, clarū a est q̄ filiusfamilias^a pōt de re sua: puta aduentitia testari cū con 6 sensu pris ad pias causas. c. lz. de sepul. in. vj. querit ibi Bal. † an eodem modo filiusfami. poterit ad pias causas testari de re pro pria patris cum cōsensu ipsius patris: ⁊ dicit q̄ videtur qđ sic: p d. §. vēditionis. Tñ ibi determinat singu. q: d. §. venditionis. pro cedit quo ad excipiendum, nō quo ad agendum ex nudo cōsensu domini. cogita quid velint ista verba: que puto corrupte. sed vo luit forte dicere qđ. d. §. vēditionis. loquat de psona que regulari ter ⁊ de iure cōi pōt testari: nō de ea que speciali priuilegio. ⁊ ista esset not. limitatio ad illum text. sed bene consydera verba Bald. ¶ Quinto limita istū tex. non procedere in filio cui testator igno ranter rem alienā legauit pro sua legitima: q: fauore testamēti vt sustineatur, ne filius dicat preteritus, valebit tale relictū. ita sing. Bald. post Guil. in. l. scimus. in prin. s. de inoffi. testa. ⁊ in. iij. not. ⁊ penul. colū. ver. extra querit Guil. Sed certe mirādū est de istis qui dixerunt hoc esse speciale in legitima filij: q: cum filius sit con iuncta persona testatoris, casus est hic, q̄ legatū rei aliene factum a testatore ignorante cōiuncte persone extra legitimā valet. Nisi dicas eos saluando, q̄ in filio respectu legitime procedat relictū rei aliene: quā etiā si testator sciuisset nō fuisset relictur⁹: et in alia cōiuncta persona esset secus: vt dicit hic text. in fin. ¶ Sexto not. limita nisi testator ignorāter legaret rem alienā quā prescribebat q: finita prescriptione, vel eo viuo: vel tēpore heredis valebit le gatum. gloss. est no. in. l. j. §. fi. in ver. lucret. ff. de eo per quē factum erit. quā gl. Bal. ibi in lec. antiqua. Angel. ⁊ Moder. reputant not. Sed caue, propter regulam catonis, que disponit q̄ quando legatum non valeret si testator tempore cōditi testamenti fuisset mortuus, licet superueniat ⁊ cesset impedimētum, legatum nō re conualidatur. l. j. ⁊ per totum. ff. de regu. cato. ⁊ dixi in. l. seruus. s. eo. cogita. de sol. ¶ Septimo singulariter limita istam regulam vt procedat quando res esset penitus aliena. tunc legatum illius rei factum a testatore ignorante est nullum. secus si res esset alie na, sed dominus non posset eam reuocare vel vendicare: nisi pro illa re quid prestaret vel pretij vel alterius rei: tunc valet legatuz in eo quod dominus euincens habet prestare. gloss. est not. in. l. g solidum. §. j. vbi Bal. ⁊ Imo. not. ad hoc. ff. de lega. j. ¶ Octauo limita istam regulam non procedere quando testator ignoranter legaret rem alienam alicui: sed illi cui legatur talis res: saltem na turaliter debebatur: illa naturalis obligatio faciet lagatū valere l. heres percepto fundo. cū gl. ff. ad trebel. fm Pau. ibi: qui ad hoc no. ⁊ dicit non esse ab alio tactum. ⁊ Paul. hic. ⁊ Alexā. hic. in fi. licet non ex toto firmet. Adde q̄ illud qđ dicitur in hoc text. in re aliena, habet etiam locum quando esset res propria testatoris: lz aliquo iure speciali euinceretur. gloss. est not. in. d. l. qui solidum. 7 §. j. de leg. ij. ¶ † An autē in testatore presumatur scientia vl igno rantia, in hoc residet fundamentum huius legis: quia si presumi tur scientia in dubio valet legatum rei aliene. alias secus: et vide tur q̄ presumatur ignorantia: per regulam. l. verius. ff. de proba tio. per quam. l. ita dixit glos. in. c. filius. de testa. in ver. alieni. in fi. veritas est quod hoc procederet quando res peruenisset ad ma nus testatoris, ex facto vel ex contractu alterius q̄ testatoris: tūc presumitur ignorantia. nisi talem rem longo tēpore pertractasset. per. l. ij. in principio. ff. ad macedonianum. si autem testator eam acquisiuisset ex suo facto vel contractu, in dubio presumitur scien tia. fm Cyn. hic. in. v. q. ⁊ in effectu Bal. in fi. colum. ⁊ alios cōmu 8 niter Bar. ⁊ doc. in. l. si res obligata. in princ. de leg. j. † Et q̄ pos dens rem in dubio presumatur credere se dñm. not. Bald. in. l. j. in. j. colū. C. si de mo. pos. fue. app. Et quid econtra si res erat testa toris: et

Margin notes: [illegible] ilias [illegible] to. [illegible] et q̄ [illegible] de ɔsen [illegible] pris: vt [illegible] hic. ⁊ ista est magis cōis opi. quaz se quunt Sa li. i. l. senium quidē etatis C. qui te. fa. pos. Fede. d se. ɔs. cxciij. inci. habui stis. ⁊ p eum dē ɔs. cclx viij. ici. qñ veritas. vbi dicit q̄ q̄ nis ista opi. sit equa, tñ nō auderet p ea ɔsulere Contrariaz opin. tz Io. an. lumē iu ris i. c. licet. de regu. idē l. c. si pr. de testa. lib. vj. vbi tz Pet. d anch. i. d. c. lz. Pe. de anc. i. c. ij. de test. Bal. in l. j. §. sed si filiusfamil. ff. de leg. iij. Io. de imo. l. q i ptāte. i pn. ff. d test. Io. de imo. in. l. tā is. in [illegible] ff. de do. [illegible] mor. Cal [illegible] ti. de testa. tñ icō sulendo ⁊ iu dicando nō ē recedēduz a. j. opi. q̄ est magis cōis.

toris: z testator qñ legauit credebat rem alienam esse: an legatũ valeat: an vero annulletur ppter errorẽ testatoris. z ↄcludit φ legatum valet: cũ plus sit in veritate quã in opi. sꝫ miror φ non alleget tex. in. §. si quis rem suã. insti. de lega. Intellige tamẽ qñ res esset irreuocabiliter testatoris. alias secus. vt videbis per docto. et Bar. in. l. seruum filij. §. j. ff. de leg. j. Et quid si legatarius rẽ alienã legatã redemisset. dic vt per Bar. z alios. in. l. plane. el. j. §. quod si rem. de lega. j. z in. l. titia seio. in princ. de leg. ij. z in. l. lucius. el. j. vbi Bald. ff. de leg. ij.

9 ❡ † Item not. fm Sali. z Moder. hic: φ vxor nõ venit appellatione proximorum: patet dum tex. ponit alternatiuã ibi coniuncte persone vel vxori. sed si habeatur text. prout ego habeo coniuncte persone vt vxori. tex. probaret contrarium. de quo dixi in. l. j. s. vñ vir z vxor. ❡ Gloss. in ver. cum rem alienam diuiditur in tres partes princi. prout in effectu format. iij. op. et sol. quas inducas: vt per Barto. et alios hic. ❡ In prima parte habes φ

10 † quemadmodum qñ testator legat rem propriam valet indistincte legatũ: ita etiã qñ rem heredis sui legat indistincte valet legatum: siue scienter siue ignoranter legauit: qꝛ testator ita potest disponere de re heredis sicut de sua ppria. l. vnũ ex familia. §. si rem. de leg. ij. allega. in glo. est tñ differentia quia qñ testator legat rem ppriam, dñium transit ipso iure in legatarium. l. a titio. in fin. ff. de fur. secus qñ legat rem heredis: tunc dñium non transit ipso iure in legatariũ. glo. est ordi. in. l. papinianꝰ. ff. de serui. doc. plene in. l. j. de leg. j. Itẽ intellige id qđ dicit gl. qñ est res heredis. i. qꝛ heres habeat ius dominij vel quasi. seu vtilis seu directi, si autẽ heres haberet solum ius reale: puta pignoris vel seruitutis, secus esset. ita no. limitat Bart. in. l. si seruus titij. ff. de lega. j. Item adde ad istã primã partẽ gl. φ sicut testator potest legare rẽ heredis sicut suaꝫ propriã: ita etiã pōt obligare rẽ expsse heredis. licet videret oppositum: cum res aliena obligari vel pignorari nõ possit, eo qꝛ constituitur ius. l. rẽ alienã. ff. de pig. actio. Et φ testator possit obligare rem ppriam heredis, expresse tenẽt Pe. et Cy. in. l. assiduis. C. qui po. in pi. ha. z sequit ibi bal. dicẽs: φ iste punctus nõ est alibi in iure. idem tenet Bal. in. l. j. in fi. col. ff. so. matri. z Alex. in ↄsi. clxxij. in ij. volu. incip. viso themate scripturis. in. iij. co. ❡ In secũda parte

11 glo. habes magnã limitationẽ ad hunc tex. † φ lꝫ legatũ rei aliene factum a testatore sciente valeat de iure ciuili, secus tamen de iure canonico. per. c. filius. de testa. illud. c. habet in pposito sex varios intellectus. Iste intellectus gloss. nostre qđ aliud sit de iure ciuili: aliud de iure cano. put expresse sonat. d. c. filius. inter alios magis placet. z illum tenet glo. ibi fm Imo. z Panor. z Ludo. in repeti. aut. similiter. j. ad le. fal. in. x. speciali pie cause. inter vltimas voluntates. z in effectu Alexãd. hic. Secundus est intellectus Pet. Cy. Sali. z Pau. hic: φ ille text. concor. cũ ista. l. nam qñ res aliena legatur nõ valet legatũ. verũ est quo ad preiudiciũ dñi illius rei: ita loquit. d. c. filius. sꝫ bene valet legatuꝫ in preiudiciũ heredis: vt teneat ad estimationẽ si rem habere non possit. ita loquitur regula huius tex. Sed nihil valet: qꝛ hoc modo nõ esset differentia inter leges ciuiles z ius cano. in hoc: cuius ↄtrium dicit. d. c. filius. z Tertium intellectũ ponunt Innoc. z cōiter Cano. in. d. c. filius. Bart. in. l. apud iulianum. §. fi. de leg. j. z originaliter glo. in. c. si eps. xij. q. v. quod in. d. c. filius. ideo non valet legatũ: qꝛ factũ fuit de re ecclesiastica: que cum non possit alienari sine magna solẽnitate, censet quodãmodo nõ esse in nostro cōmercio: adeo φ etiaꝫ de iure ciuili si legaret scienter res ecclesie, non deberet etiã estimatio. sꝫ hoc vltimũ cōiter reprobat, z est falsum: quia imo de iure ciuili si res ecclesie scienter legaretur, saltẽ deberetur estimatio: prout firmat Bal. hic. Imol. z cōiter Moder. in. d. l. apud iulianũ. §. fi. vbi communiter Bar. in hoc reprobatur: quẽ z Alex. reprobat in ↄsi. ix. in ij. volu. incipi. visis dicto themate. zc. in. vj. colũ. in fin. z duabꝰ seq. Preterea sibi non placet φ illa res aliena esset ecclesie. Et per hec apparet φ non valet quartus intellectus Car. ibi: dum intelligit illum text. pcedere qñ res vnius ecclesie legabat alij ecclesie: nam diuinat. Quintũ intellectũ ponit Bal. in. l. j. s. de sac. san. ec. in lec. z plenius in repe. in. xviij. colum. in. j. q. tertie partis prin. vbi dicit φ lꝫ de iure ciuili legatum rei aliene factum a testatore ignorante non valeat, nisi sit factum cōiuncte persone: aliud est de iure cano. qꝛ si testator legat rem alienam ignoranter ecclesie, lꝫ ecclesia censeatur cōiuncta persona: tamẽ ecclesia non vult admittere tale legatum: istum dicit esse pprium itellectum. d. c. filius. quẽ dicit simplices Cano. cōiter ignorare. Sed nec iste valet. primo qꝛ text. ibi non dicit φ legatum fuerit factuꝫ a testatore ignorãte. Item tex. noiter qui loquitur de personis cōiunctis intelligitur de coniunctione nature: non de illa speciali ecclesie: fm Panor. in. d. c. filius. Sextum intellectũ ponit Fulg. φ lꝫ de iure ciuili qñ testator legat rem alienam siue scienter siue ignoranter, si habeat possessionẽ rei valet legatum: quo ad hoc vt heres teneatur tradere illam posses. lꝫ non teneatur de euictione. l. si is qui. ff. de euic. firmat gl. magna hic in fi. tamen aliud est de iure canonico: qꝛ si testator possidebat rem alienã quam legauit ecclesie, heres non tenetur de iure cano. etiaꝫ tradere talem possessionem: z licet ipse [illegible] c. filius heres possideret. tenent ibi glo. [illegible] iste intellectus: qꝛ litera. d. c. filius [illegible]ur, que presupp[illegible] ille prelatus [illegible]abeat re[illegible] legatã, z fuerat legata a patre illius [illegible] posse dici φ regula h[illegible] vt ibi [illegible] litera illius te[illegible] vltima [illegible] hanc lege que vult φ legatum rei aliene factũ a testatore ig[illegible] valeat, vt procedat qñ res est penitus aliena: secus qñ te[illegible] in re aliena ius aliquod, vel partem aliquem: tunc valet [illegible] intelligitur testator legasse partem quam habet. Limitat[illegible] ter nisi testator haberet rẽ cōem cũ herede suo: quia tunc legan[illegible] rem simpliciter, intelligitur etiam partem heredis sui legasse. z [illegible] totam. tex. est not. in. l. cum filius. §. dñs. z ibi no. Bar. de lega. ij. z eum ad hoc reputat singu. Angel. hic. z in. l. serui electione. §. fina. de leg. j. vbi Bart. z omnes vbi limitant Bar. nisi testator legãdo dixisset talem, rem meam, tunc solum parteꝫ quã habet intelligit legasse. z sequuntur Pe. de ancha. z Imo. in. d. c. filius. ❡ Glo. in ver. vxori. diuiditur in sex. In prima allegat concordantes ad tex. In secunda ibi: z estimat iudex. ponit vnuꝫ dictum pro intellectu

12 tex. §. † que dicatur coniuncte psone. z dicit qđ relinquitur arbitrio iudicis. z hoc communiter tenet per Bart. Ange. Sali. z Mode. hic: quicquid teneant hic vltra. In tertia ibi: sed hoc fallit. glo. per viam fal. ponit aliam limitationem ad hunc text. vt non procedat in libertate eius fauore: et arguendo a libertate ad piam causam. qđ argu. procedit fm Bar. in. l. si vnus. s. de testa. cum concor. certe videtur φ idem sit in legato ad pias causas vel ecclesie facto de re aliena quam ignoranter testator legauit. et facit ratio huiꝰ text. in fi. quia etiam si testator sciuisset alienã verisimiliter legasset. fm Mode. hic: cum cōco. vt hic per. Alex. z late Lud. in repe. d. aut. similiter. in. x. speciali pie cause, inter vltimas voluntates. z in ↄsi. cccxxxv. incip. quo ad primum quo querit in quarto dubio principali. In quarta ibi: item si vni filiorum. per viam questionis fortiter opponit contra text. et dupliciter soluit. Tu dic qđ vera sol. est non propter filiationẽ: qꝛ idem in extraneis: sed qꝛ idem erat legatarius et coheres. vnde ppter partẽ hereditatis debet contentari nec ppter legatũ quod euincit de euictione agit fm doc. hic et ibi glo. in. §. non soluꝫ. in ver. ignorabat. insti. eo. In quinta ibi: sed certe. imo. videtur opponere cōtra sol. que precedit, et tamen est questio de per se. nam voluit querere gloss. qñ testator legauit rem alienam que euincitur per dñm a legatario, an heres teneatur de euictione. ita vt contra eum agi possit ex testamẽto. z glos. obscure respondet: sed eius mens est φ si testator legat rem alienaꝫ certi hominis, certe postφ heres semel redemit et soluit legatario, si euinceretur non teneretur amplius. si autẽ sit legatũ rei aliene in genere: tunc heres tenetur de euictione: cum teneatur rem dare que nõ possit euinci: qꝛ habet latas habenas. ita doc. hic. et in. l. si domus. §. j. de leg. j. In sexta ibi: item quid si testator rẽ alienam. no. aliaꝫ limitationẽ ad regulã huius legis: dum dicitur φ legatum rei aliene factũ a testatore ignorante valet, verũ est qñ est penitus aliena et in ea testator nullum ius habet: vt dixi. s. nec etiam eaꝫ possidet si autem haberet possessionem, heres tenet tradere illaꝫ possessionem: licet postea sibi nõ teneat de euictione. z ita transeunt do. hic et in. d. l. si domus. §. j. z aduerte qꝛ casu quo testator haberet solã possessionem, tamen si res euinceretur, posset testator habere regressum de euictione contra tertium certe tunc heres non solum tenetur tradere pos. legatario: sed etiam illi cedere actionẽ de euictione. l. in creditore. ff. de euict. qꝛ tunc cessat ratio. l. vnum ex familia. §. si rem. de leg. ij. licet in hoc vltimo cōtrarium. z non bene teneat glos. ij. in. l. si res. ff. de euicto. Et ex omnibus tactis in glo. z collige per te alias limitationes ad text. vltra eas quas posui. in notabilibus. Jason Papie.

1 ❡ Si testator legat aliquid filie et postea superueniens illud sibi det in dotem filia mortuo patre non potest legatum petere: qđ limita. vt. j. nu. 2.

3 Si pater legauit. cccc. filie: et postea maritauit eam cum. cc. an patre mortuo possit filia petere residuum.

4 Pater sicut non pōt minuere dotem traditã filie ita nec pmissam.

5 Filia tenetur dotẽ conferre si velit succedere patri cũ fratribꝰ nisi primo simpliciter legasset pater ei qđ postea dedit in dotẽ: nã talẽ dotem non tenetur conferre cum veniat ad implementum legati.

Filia legator.

Breuiꝰ summari non potest. ❡ † Not. φ si testator

1 legat aliquid filie, postea superueniens illud sibi det in dotem: filia mortuo patre nõ potest legatum petere. cōtra hoc facit quia quando testator illud qđ legauit alienat ex causa necessaria, legatum non extinguitur. l. rem legatam. ff. de adi. lega. l. fideicommissa. §. si rem. de lega. iij. dixi in. l. qui post. s. eo. sed pater dando in dotem filie quod legauit dicitur alienare. l. sicut. §. sed si permiserit. ff. qui. mo. pi. vel hypo. sol. sed ista dicitur causa

[illegible] pater necessitatur dotare filiã.l.si.C.de do. promis. [illegible]gamur.§.lege.ff.de act.ꝛ obli.ꝛ.l.qui liberos.ff.de ritu nup. [illegible]go ista alienatio necessaria non debet legat[illegible]tinguere. Ad hoc respondet mirabiliter solus Albe.hic:[illegible]telligere iura que volũt per alienationẽ necessariã nõ [illegible]atũ, que ꝓxime allegauit, vt procedant qñ alienatio est ne[illegible] propter res familiares: secus qñ ꝓpter necessitatẽ legis: q[illegible]li necessitate inducta a lege non loquuntur ꝑdicta iura vel respõde ꝙ dicta iura loquunt qñ alienatio necessaria fit in aliũ ꝙ in ipsum legatariũ tunc legatũ non extinguitur: sed qñ fit in legatariũ, vel pro eo, intelligitur facta animo cõpensandi: qꝛ qñ debitoꝛ necessarius aliquid dat intelligitur dare animo cõpensandi. auť. preterea. in fi.Ꝭ vnde vir ꝛ vxoꝛ. Intellige tamẽ fm distinctio. quã ibi dixi per.l.si cum dotem.§.si pater.ff.sol.ma. ¶ †Limita ꝛ intellige istã legem in duobus casibus. Primus est quãdo testatoꝛ legauit speciem vł rem filie simpliciter: quia si postea dat illam rem in dote filie: extinguit legatum: ratio est quia species non recipit duplicationẽ. l.lucius.el.ĳ.§.impuberẽ.hic allegata in gl.bonus tex.in.l.legatum.in.ĳ.§.pater ortos.ff.de adi.le. Secundo intellige istã legẽ ꝓcedere qñ pater legasset quãtitatem filie, nõ simplr, sed expresse pro dote: tunc si illã quãtitatẽ det postea in dotẽ filie: qꝛ causa primi legati est extincta, extinguitur etiã legatũ: sed si testatoꝛ legasset filie quãtitatẽ simpliciter, certe lꝫ illã quantitatẽ daret in dotẽ filie non extinguit legatũ: imo duplicaret: fm Bar.hic.p.l.quingenta.ff.de proba.ꝛ tenet Barto.in.l.huiusmodi.§.cum pater.de leg.j.ꝛ isto casu limitat nõ habere locũ istam legẽ: sed hoc vltimũ reprobant doc.hic.ꝛ in.d.§.cũ pater.ꝛ contrariũ tenet ipse Bar. in.l.lucius.el.ĳ.ver.sed contra hoc videť de lega.ĳ.qꝛ non dicitur esse differentia, an pater qui relinquit quantitatẽ filie exprimat se relinquere pro dote: an simpliciter relinquat: qꝛ semp intelligitur ꝑ dote relinquere.l.qđ aũt.vt ibi Bar.ꝛ.l.tali.in prin.ff.de iu.do. ꝛ sic habes ꝙ omni casu potest explificari ista.l. Predicta et ista tex.procedunt qñ pater illã quantitatẽ quã legauit dedit in dotẽ †sed pone ꝙ pater legauit.cccc.filie, postea maritauit filiam cum cc.an residuum possit petere filia mortuo patre, fuit controuersia inter Oldra.ꝛ Cy. Old.tenuit ꝙ residuũ põt peti. Cy.contra: quia causa legati fuit extincta. Bar.aũt.in.l.lucius.el.j.de lega.ĳ.concordando distinguit: aut pater qñ fecit primũ legatũ fecit ꝓ dote filie: ꝛ tunc.qꝛ legatũ recipit augmentum: lꝫ pater eam maritauerit cũ.cc.poterit filia residuũ petere. si autẽ pr̃ legauit filie illa.cccc.non pro dote sed pro ea maritanda: si eam maritauit cũ cc.qꝛ extincta est causa legati, extinguitur legatũ in residuo. sed cõtra Barto.ꝛ melius tenent indistincte Bald. Salic.ꝛ Paul.hic ꝛ Bal.ꝛ cõiter Moder.in.d.l.huiusmodi.§.cũ pater.de le.j. Imo ꝛ Pe.de anch.in.c.filius.de testa.ꝛ Alexã.in consi.vĳ.in.ĳ.volu. incip.visis ꝛ diligenter aĩaduersis.in.v.co.ꝛ Ang.hic: quia attẽta opin.Bar.sequitur ꝙ si pater reliquisset.cccc.filie ꝑ ea maritãda ꝛ postea eam maritasset pro nihilo, ꝙ nihil posset petere de legato quod est absurdum, ꝛ dicit Pau.se consuluisse ꝛ obtinuisse cõtra Bartolum. in quadam causa in qua pater in testamento reliquerat mille pro filia maritanda, deinde patruus vł mater puelle huius eam maritauit: ꝙ nõ obst.ꝙ sit maritata poterit petere legatum relictũ a patre. licet omnes sic teneant. ego tamẽ pro bar. facio fundamentum, nam regula est ꝙ qñ pater semel dedit dotẽ pro filia: lꝫ nõ possit pater amplius diminuere filie illã quantitatem dotis: auť.sed ꝗuis.ꝛ in corpore vnde sumiť.Ꝭ.de rei vxo.ac. tamẽ quãdo pater solũ promisit dotẽ pro filia, põt quantitatẽ dotis minuere. ita tenet glo.j.in.d.auť.sed ꝗuis. modo qñ pater solũ legauit dotem filie, hic nõ interuenit traditio: certe quantitatem dotis preallegate ꝛ non tradite debet posse diminuere: ergo post ea eam maritando cum minori quãtitate debet intelligi quantitatem dotis minuisse. Breuiter consului Genue contra glo.in.d. auť.sed ꝗuis.†ꝙ sicut pater põt minuere dotẽ traditã filie, ita nec promissam.ꝛ Cy.ꝛ Sali.in.d.auť.sed ꝗuis.reprobant glo.ibi: alĳ non tangunt: qꝛ illa glo.mouetur per.l.quoties.ff.solu.matri. que nihil facit: qꝛ non loquitur in diminutione dotis: sed bene dicit ꝙ pater qui dat dotem potest ante vel incontinenti post stipulari sibi reddi.ꝛ ita tenendo deci. doct.hic facit pro opinio. quam tenui consulendo contra.d.gloss. licet non fuerim recordatus de doct. hic. ¶ †Secundo not. casum pro limitatione omnium legum dicentium ꝙ filia que vult succedere patri cum fratribus tenetur dotem conferre. nam non habet locum in casu huius legis, quando pater primo simpliciter legasset filie qđ postea dedit in dotem. nam ista datio cum veniat ad implementum legati.l.lucius.in.ĳ. de lega.ĳ.ꝛ legata non conferantur.l.nec codicillos.Ꝭ.de codicil. isto casu dos propter legatum quod impletur non debet cõferri. ita no. Sal.hic reputat valde not.ꝛ Ful.dicit ꝙ est singularissimũ dictum. tamẽ Salic.hic: in fine ꝛ Fulgo.in stricta disputatione, vt ipse dicit, reprobant: ego retuli ꝛ reprobaui in.l.filie dotem.Ꝭ. de colla. vide ibi. Jason Papie.

¶ Ius pronat⁹. Adde Host.i sum. ti.de iu. pa. in.§. quali trãsferatur. ꝟ. donatio. Rota deci. clv. i nouis. Abb. in disputatione. sci, angeriq.

1 Heres consequiť legatũ lꝫ repudiauerit partẽ hereditatis.
2 Non valet legatum rei proprie.
3 Si res nõ erat legatarĳ. sed alterius tertĳ cui postea successit legatarius: an vitietur legatum talis rei.
4 Monumentum non potest legari.
5 Jus patronatus ecclesie an possit legari vel donari.
6 Quis non potest legare vltra facultates patrimonĳ sui: fm ius codi. secus de iure autenticorum.

Cum responso. †Heres qui repudiat partẽ hereditatis: tñ legatũ cõsequiť. hoc primo.ꝛ res proprie non possunt donõ legari. hoc scđo.ꝛ res religiose relinqui nõ possunt: sed bene ius ꝙ qs hꝫ in eis. hoc tertio.ꝛ nõ valẽt legata etiã libertatũ si es alienũ totã hereditatẽ absorbeat: sꝫ in eo quod restat valet legatũ salua falcidia.h.d.vsqꝫ ad.l.creditoꝛ. Intellige primam partẽ summarĳ cum qua concordat.l.q filiabus.§.si.ꝛ.l.seq.ff.de leg.j.vbi mate.per doc.poniť.ꝛ tex.in.l.miles.§.pro parte.de lega.ĳ.alleg.in gl.qñ heres qui repudiauit partem hereditatis habebat alios coheredes qui adiuerũt: als legatũ nõ valet. sic intellige text.no.in.l.si patroni.§.quid ergo.ver.cur eñ nõ videať indignũ. ff.ad treb.fm Albe.hic.ꝛ vide Barto.in.l.filio quẽ pater.de leg.j. Bal.ꝛ Moder.in.l.ꝛ quidẽ totũ.vbi gl.opp.ꝛ nõ sol.de leg.j. Qñ aũt nullus heredũ adiret iste coheres non haberet legatum. text. est not.in.l.heredes.C.de omni agro deser.li.xj. ¶ †In scđa parte summarĳ ꝛ sic in.l.proprias. dubiũ faciebat.l.cũ rẽ alienã.Ꝭ.eo. vbi qñ testatoꝛ legat rẽ alienã sciẽter, valet legatũ: ꝛ debetur estimatio: ergo qñ testatoꝛ legabat legatario rem legatarĳ scienter, certe cum legaret rem alienam, videbať ꝙ deberet estimatio. cõtrariũ deciditur hic. per quã.l.limitat.d.l.cũ rẽ alienã.vt ibi dixi. Itẽ dubium faciebat: qꝛ qñ testatoꝛ legat rem que in nullius penitus cõmercio est, legatũ nõ valet: sed si sit in cõmercio aliorũ, sed nõ legatarĳ, valet legatũ: ꝛ ei debeť estimatio.l.apud iulianũ.§.si.cũ.l.se. ff.de leg.j.sed ita videbať hic, qñ testatoꝛ legabat rem propriam legatarĳ ipsi legatario: talis res cũ sit legatarĳ nõ videtur esse in eius cõmercio, sed alioꝛũ: ideo videbať ꝙ sibi deberet estimatio. cõtrariũ hic deciditur: qꝛ cum legatarius habeat rem, non debet etiam estimationẽ habere. Et intellige istã legem procedere, ꝛ ita amplia, qñ testatoꝛ legat alicui rẽ legatarĳ, ꝙ legatũ nõ valet etiã si res desinat esse legatarĳ: ꝓpter regulã catonianã: qꝛ qñ legatũ est a prin. nullũ, si testatoꝛ tunc moriať, non recõualescit: si ex eo ꝙ testatoꝛ viuit impedimentũ cessat: vt dixi in.l.seruis.Ꝭ.eod. Limita ergo istam regulã procedere qñ legatũ rei proprie fieret legatario pure ꝛ simpliciter: secus si sub cõditione si res sua esse desierit. tex.est no.in.l.cetera.§.j.de leg.j.qꝛ cũ tunc legatum a prin. non sit nullum, ꝛ sic non habeat locũ regula catoniana, valet legatum si res desinat esse legatarĳ ante mortem testatoris. Scđo limita: qñ testatoꝛ nullũ ius haberet in tali re legatarĳ. sed si haberet aliqđ ius: puta pignoris: illud intelligitur legasse. iuribus allega. in gl. dũmodo non sit tale ius quod morte finiať: ꝛ ꝑ qđ possit res vendicari: vt in iure hypothe. secus si testatoꝛ haberet iura seruitutũ vel vsufruc. illa non intelligitur legasse. text. est not. in.l.meuius.§. pe.ff.de leg.ĳ.alleg.in gloss. Tertio fallit qñ res legatarĳ esset pignorata: qꝛ si testatoꝛ legaret illam rem legatario, valeret legatũ. ꝛ heres teneretur redimere.l.si tibi.in princi.de leg.j. ¶ †Quid autẽ si res legata non erat legatarĳ, sed alterius tertĳ cui legatarius successit postea: vel ecõtra: an vitietur legatum. ponit Bar.in.l.si res.in prin.ff.ad treb.ꝛ Pau.hic in fi. ¶ Ex.l.monumenta, †not. monumentũ legari nõ posse: qꝛ sacrũ censetur. in cõtrarium tamẽ facit, qꝛ monumentum diciť anteꝙ cadauer inferať.l.si quis sepulchrum.cũ glo.ff.de reli.ꝛ in hoc differt a sepulchro: ꝓpter hoc glo. exponit monumẽta.i.sepulchra. tamẽ q legat sepulchrũ, licet non valeat legatũ quo ad proprietatẽ ipsam, valet tñ quo ad ius vtendi sepulchro qđ hꝫ testatoꝛ.l.cũ tabernas.ff.de contrahẽ.emp.alle. in glo. Sicut si patronus ecclesie legaret ipsam ecclesiã, intelligiť legasse ius patronat⁹ qđ in ea habet: nõ ecclesiã. fm Bal.ꝛ Pau. hic† An autem ius patronatus ecclesie possit legari vel donari. habes per Cy.ꝛ Alb.hic. Panoꝛ.ꝛ Cano.in.c.cũ seculum.de iur. pa.per.d.Ant.pulchre in.c.illud.e.tit. ¶ Ex.l.si vniuerse.not. †ꝙ quis non potest legare vltra facultates patrimonĳ sui. concordat l.si ante.C.de do.ante nup. sicut nec donare causa mortis.l.j.§.j.cũ gloss.ff.si quid in frau.pa. intellige fm illa tempora. hodie vero iure autenticorum secus esset nam si heres adiret sine inuentario, teneretur satisfacere non solum creditoribus: sed etiam legatarĳs vltra vires hereditatis.§.si vero non fecerit. in auť.de hered.ꝛ fal. dixi in.l.fin.in princi.Ꝭ.de iur.deli. Limita etiam dupliciter vt per Pau.ꝛ Alex.hic. Jason Papie.

1 Creditoꝛ cui legata est res pignorata non teneť eã restituere heredi debitoris etiam precio oblato.
2 Debitoꝛ non presumitur legasse animo compensandi cum debito principali nisi exprimat.

Creditoꝛ

1 **Creditor.** †Creditor cui legata est res pignorata non tenetur eam restituere heredi debitoris, etiam precio oblato. h. d. secundum Ang. Fulgo. et Alex. sed secundum hoc summarium ista lex esset de indubitabilibus. ideo adde 3 tunc potest creditor rem retinere virtute legati, et etiam debitum principale petere. et ita summat Bald. 2 hic. et sequuntur Salic. et Pau. et ratio est† quia debitor non presumitur legasse animo compensandi cum debito principali, si nõ expressit. l. creditorem. de lega. ij. dixi in aut. preterea. §. vnde vir et vxor. Jason Papie.

1 ☞ Sicut potest legari ita et adimi.
2 Ademptio legati an fiat ipso iure vel ope exceptionis.
1 **Atum.** †Sicut potest legari ita et adimi. h. d.
2 †an ademptio fiat ipso iure vel ope exceptionis. dic vt hic per glo. et doc. in. l. si ita sit scriptu. de le. j. Bar. et alios in. l. heredes palam. §. si quid post. ff. de test. in. l. a deicommissum. j. de fideicõ. Jason Papie.

1 ☞ Directe actiones non trãseunt de subiecto in subiectum.
2 Que differentia sit inter directas actiones et vtiles.
3 Ex cõtractu vel quasi non transeunt in aliquem directe actiones nisi cedantur: preterquam in sex casibus.

Ex legato. Cui legatur nomen debitoris hz actionem vtilem suo noie, non di- 1 rectam nisi ab herede credatur sibi. h. d. † Nam directe actiones ita sunt affixe ossibus nostris: vt auelli nõ possint a nobis: nec trãseunt de subiecto ad subiectum. glo. not. in l. iij. ff. pro soci. vnde nõ trãsirent in heredē: nisi qz fictione iuris fingitur heres eadem persona cũ defuncto. in aut. de iureiu. a mo. pre- sti. in pn. glo. in. l. cũ a matre. §. de rei ven. et ideo dantur vtiles. tñ per vtilē actionē, idem censet in effectu qd per directam. l. actio. ff. de nego. gest. alleg. in glo. Sed in libello dz intentare vtiles actiones suo noie cedētis. l. q stipēdia. vbi oēs. §. de pcu. ¶ Opponit ɔtra tex. clarũ est quod in legatarium trãsit ipso iure dominiũ directũ rei legate. l. a titio. in fi. ff. de fur. ergo sicut transit dominium directũ ipso iure, quare non sic transeunt directe actiones. Respõde quod sicut directũ dñiũ trãsit ipso iure in legatarium, ita etiam actiões reales directe transeunt ipso iure in legatarium. l. sed nec legatarius. ff. de condi. fur. qz iura realia non coherent ossibus nostris: vt declarant Bar. et Bal. in. l. fi. j. eo. et Bart. in. l. nemo põt. in. ij. col. vbi Jmo. ff. de leg. j. sed ista lex loquitur qñ alicui non legatur res, sed illud qd debetur testatori, quo casu tractamus de iuribus et actionibus personalibus. sed iura et actiões psonales sic dicuntur: qz coherẽt persone: vt late dixi in. §. omniũ. insti. de actio. et ideo in istis bñ dicit tex. quod directe trãseunt ad heredē nõ ad legatariũ: et sic ad particularē. ideo opus est quod heres directas cedat legatario: cui vtiles tñ dantur a lege. prout declarat Bal. hic. in. iij. oppo. et in. l. p diuersas. in. xviij. q. C. manda. sequitur Sali. et Moder. hic: ideo gl. nostra 2 dum querit† de differētia inter actiones directas et vtiles, non ab 8 re dixit quod actiones directe sunt pprie et natiue actiones: qz habẽt naturã ɔtractus vel obligationis ex quo nascuntur: sed datiue dantur a. l. ei qui nõ cõtraxit: nec est heres ɔtrahentis: vt declarat Bart. in. l. curatoris. §. de neg. gest. et in. l. j. ff. de actio. et obli. et in. l. j. C. eo. 3 in bonis lec. ¶ † Itē dum glo. no. ex ɔtractu vel quasi nõ transire in aliquã directas actiones nisi cedantur: preterquam in sex casibus quos glo. remissiue no. nõ examino in specie: qz habes gl. pleniorem, vbi late doc. in. l. j. C. de act. et obli. et multũ plene Bar. in. l. j. in pe. et fi. col. de actio. et obli. Jason Papie.

1 ☞ Stante statuto quod decedente vxore in matrimonio sine filijs vir lucretur dotem an sufficiat matrimoniũ momentaneum.
2 Jnfans qui post mortem patris vixit per horam, transmittit hereditatem patris ex potentia suitatis.
3 Quod dicatur momentum.

Non tantum. Breuitas tpis quo matrimonium durauit non impedit ab altero coniugum alteri legari. h. d. Dubium faciebat, qz cum maritus reliquisset vxori, videbatur quod legatum fecisset ppter affectionem coniugij: ideo cum matrimonium fuisset instantaneũ: et breui momento durasset, videbatur defecisse causam finalem. ɔtrium tamē hic decidit. qz sufficit fuisse matrimonium etiã momētaneum. et per hoc infert sing. Bal. nec 1 alibi vidi tactum, facere† ad statutũ disponēs quod decedēte vxore b in matrimonio vir lucretur dotē. quod sufficiat matrimonium momentaneũ: vt vir lucretur dotē virtute talis statuti. qd etiam bene no. secundum eũ. et idē tenet Ange. hic in lec. Flo. alij non tangunt, et qz decisio est pulchra et vtilis intēdo eã plenius examinare. ¶ Addo ergo pro ista decisiõe facere tex. in. l. j. §. de posthu. here. instit. vbi sufficit posthumũ vixisse momento ad hoc vt tanquam preteritus rumpat testm̃. Facit qd signãter decidit Bal. in. c. j. §. quinetiã. in titu. epi. vel abba. in vsi. feu. vbi decidit quod si testator fecit substitutionē filio si decesserit sine liberis, quod si filius moriatur cũ filio qui nõ vixerit nisi momento: tamē substitutio fideicõmissaria est extincta. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. l. quod de pariter. ff. de re. du. et 3 glos. in. d. c. j. §. quinetiã. dicat nõ obstare filiũ ita natũ qui tã cito moritur: tñ Bal. ibi pulchre ostendit quod imo momentũ multũ operatur: vt ibi per eũ. 2 † Ad idē accedat qd no. decidit Bal. in. §. in nouissimo. in. ij. colũ. j. de cadu. tol. vbi querit retenta cõi opi. quod filius suus transmittat ex potentia suitatis hereditatē patris non aditã ad quoscunqz: vt vidistis in. l. si infanti. §. de iur. delib. an istud pcedat in filio infante qui post mortē patris non vixit nisi per horam: an etiã ipse trãsmittat et determinat quod sic. quia momentũ sufficit. vt ibi per eum. ¶ Sed redeundo ad principalē decisionē Bal. que est singu. lz nõ habeã cõtradicentē, tñ valde dubito quod non sufficiat momētaneũ matrimoniũ ad lucrandũ dotem vigore statuti. nam in isto statuto quod decedente vxore in matrimonio vir lucretur dotem, non põt b assignari nisi vna ratio. s. ppter onera matrimonij. l. p oneribus. C. de iu. dot. propter que onera vir dz habere in dote titulum onerosum. l. j. C. de impo. lu. descri. lib. x. no. Bar. in. l. fi. §. si a socero. ff. de his q in frau. cred. et nõ solũ maritus dicitur habere titulum onerosum in dote, sed etiã in lucro dotis, qd ex forma statuti defertur. iõ si statutũ dicat quod decedente vxore in matrimonio vir lucretur dotem lz statutũ dicat lucretur, tñ lucrũ habet titulo onerosõ. glo. est valde singu. si male non memini in. l. si donaturus. §. fi. credo in ver. dũtaxat vbi Bal. et Mod. not. vbi dixi. ff. de condi. ob cau. cũ ergo in isto statuto lucrãde dotis nõ possit assignari nisi ista rõ ppter onera matrimonij: ista ratio habetur p expressa in statuto. glos. est in l. Quis. vbi Bal. et Paul. j. de fideicõ. Bal. in. l. maximũ vitiuz. in iiij. col. §. de lib. prete. ergo qñ matrimoniũ non durauit nisi momēto non potuerũt sustineri onera matrimonij: et sic cessat ratio statuti. ergo videtur quod isto casu statutũ locũ non habeat. et ista ratio mihi realiter stringit cõtra Bald. Et si dicas quod imo stante dicto sta- c tuto quod decedente vxore in matrimonio vir lucretur dotē, quod tale lucrũ statuto cõsequatur vir etiam qui nõ sustinuit onera matrimonij et sic fundamentũ qd feci non est verũ. et hoc pbares ex eo qd singulariter dicit Bart. in. l. nihil. ff. re. amo. vbi decidit quod stante dicto statuto maritus lucratur dotem, lz vxorem nunquam traduxerit domũ et sic dummodo sit cõtractum mrĩmoniũ per verba de presenti. dicit Bar. quod vir lucratur dotē absqz traductione, vxoris in domum. et sic absqz quod onera matrimonij sustinuerit. et cũ illa deci. tenēt bal. et Ange. in. l. solet. ff. de infa. et Paul. in. l. si donaturus. §. j. ff. de condi. ob cau. vbi dicit quod pro opi. Barto. vidit consultum per omnes docto. cum multis concordantijs, vt ibi per Alex. vltra quas allego gl. que adhuc non fuit allegata ad hoc in. §. nuptias. in. iij. col. in aut. de nupt. qz posset responderi quod illa decisio Barto. sit falsa per fundamentũ qd feci. qz ex quo vir non traduxit vxorem in domũ: et sic non sustinuit onera matrimonij: et sic cesset ratio statuti: non debet habere locũ dictũ statutũ. et ita per hanc et alias rões tenet Bal. ɔtra Bar. in pluribus locis: maxime in. l. non sine. j. de bo. que lib. et in. l. deo nobis. vbi per Cy. et alios. §. de epi. et cle. et late Sali. in. l. cum te. vbi tenet cõtra Bart. intrepide. C. de do. ante nupti. de cuius vltimi veritate aliter nunc non disputo. sed vide Panor. in. c. tertio loco. de pba. de Anto. et alij. in. c. j. de sponsa. et late Ange de are. in. §. fuerat. institu. de actio. Scdo et notabilius rñdeo tenendo quod decisio Bar. in. d. l. nihil. sit vera, prout rñdent q tenēt opi. Bar. quod dato quod vir non traduxerit vxorē in domũ propriam, tñ potuit sustinuisse onera matrimonij circa expensas in vestimentis et iocalibus/ et similibus. Sed non potest hoc verisimiliter dici in qõne nostra, quãdo matrimoniũ nõ durauit nisi momēto. Non obstat fundamentũ Bal. de ista. l. qz tex. loquitur quãdo matrimonium durauit duobus mensibus, aut minori tempore: lz non loquitur quando momēto vel hora. non obst. etiam quod momentũ multum operetur: qz in ɔtrium facit tex. not. in. l. fi. §. fi. C. de bo. que libe. vbi in acquisitione momentanea quã facit filiusfa. pater non acquirit vsumfru. et ideo ex illo tex. no. ibi Bal. quod de momēto non curamus. lz posses dicere quod ideo ibi sit, quia vsusfru. eodem tpe inciperet et finiretur: et sic non posset habere effectum. l. titio cũ morietur. ff. de vsufru. Ad idem facit formalis tex. in. l. si quis ista legauerit, dum vxor. in prima charta tituli. ff. de condi. et demon. c vbi dicitur quod non omne momentum tpis curandum est. quē text. multum no. ad hoc Bal. in. l. si pater. in. viij. q. C. de insti. et substi. sub cõdi. fac. cogita, qz apud me decisio Bal. et Ang. est valde du- 3 bia. † Quod autē dicatur momentum declarat glo. in. l. j. in verb. momento. C. que sit lon. consue. et dicit Bartol. in. l. si fundus. §. si duo. circa fi. ff. de pigno. quod illud dicitur fieri momento quod vna verborum conceptione fit. secus si duabus, vt ibi per eum.

1 ☞ Habēs ius emphi. finiturũ morte, vel ius vsusfru. legando illas res intelligitur legare ius finiturũ. et sic facere legatũ inefficax.

Vxor patrui. Hoc dicit secundum intellectũ glo. et cõem tã antiquorum quam Moder. vsufructuarius q legat res in quibus hz tñ vsumfr. cum intelligatur legare ius qd habet, lz finiturũ morte, fa-

Marginal notes:

¶ Directas. Adde gl. in l. si qs id qd. ff. de iu. om. iu. Cy. i. l. si qs seruo. C. de fur. doc. i l. q stipēdia. C. de procu. Raph. ful. i l. finaũt. i. §. lz et his. ff. de rei vendi.

¶ Vxore. Adde Jo. de Zochã... vras. de... itē vi. et... additio. vi... eundē. Ja. i l. inter stipulãtē. §. sacrã ff. de vb. ob. et i. l. Quis. §. de mot. teit. et q ibi. pos sui in apost. ad eũ. Ab. i. c. ex publico. de ɔuer. côiu. Hip. de marsi. in sing. cvj. ici. q qd pprio et c. vbi ɔcludit secundum coez op. quod si vxor decedat añ copulã quod maritus nõ lucrabit dotē nisi introducta ab domũ viri, vt viro cõiũgeretdato quod añ copulã decederet. veritas huius qõnis vr mihi qd etiã depēdeat ab illa an solus cõsensus faciat matri. an requirat copulã. de q late subtilis do. Phi. deci. i. l. nuptias. ff. de reg. iu. vbi remissiue per me in apostil. ad euz sup vb. essentiaz et c.

¶ Qd decedē te vxore. add Abb. i. c. tertio loco, de psum. Abb. in. c. ex publico. de cõuer. ɔiu. ab. in rubri. de spõ. car. 3a in. c. ex tenore. de restit. Car. in. c. cũ dilectus. de

cõsue. abb. in.c. si inter virū.de spõ. Pe.de an.i repe.c.cano nū.de cõstí. idē Pe.de anch. in. c. quēadmo.d iureiu. Sig. de homod. ẓsil.cxlvj.in ci.i.q.vertē te inter dñs Vianinum. Abb.ẓsil.j. i.j.vol.idem Abb. cõsil. lxxv.i.ij.vol.

cit q legatum in effectu sit nullum.h.d.cū gl.ꝛ dictis doctoꝝ. Et vt facias casuz magis dubitabilē, eū figura ex mente Pau.q patruꝰ tuus te instituit heredē vniuersalez, ꝛ eius vxorē reliquit vsufructuariā: vxor aūt postea ēt instituit te heredē, ꝛ vsumfru. quē habebat in rebꝰ patrui legauit alij: queritur an legatū valeat. videt q sic. q2 ex quo vxor patrui instituit te heredem: ita potuit legare ꝛ disponere de rebus tuis sicut de proprijs.l.vnū ex familia.§. si rem.de leg.ij.dixi in.l.cū rem alienā.§.eo.hic deciditur ẓrium: q2 licet potuisset, tamē ex quo in illis rebus habebat aliquod ius.s. vsumfru.illud ius tantuz presumitur legasse, licet finiturū morte. Iste intellectus gl.ꝛ cõis in se est verus pro quo est tex.in.l.quod in rerū.§.j.vbi doc.ff.de leg.j.l.sticho.ff.de vsu ꝛ vsufru.le.ꝛ iō per hoc dicit Bar.hic ꝛ ibi se dixisse in.q.de facto q cum aliquis haberet in emphiteosim res ecclie, ꝛ finiebatur emphiteosis in eius psona, ꝛ tales res legauit simplr alteri: q heres non tenetur redimere vel soluere estimationē.iuxta.l.cū rē alienā.§.e.q2 videtur legasse ius emphiteoticum qd habebat, lz finiturū morte p istā.l. et d.l.qd in rerū.§.j.cū multis concor.hic et ibi traditis: maxime per Alex.lz in hoc vltimo Imo.ꝛ Cu.ibi ꝛ Fulg.hic teneant contra. sed non examino hic, ex quo vidistis in.d.l.qd in rerum.§.j. ponūt Cano.in.c.pastoralis.de don.tū iste sensus nō videtur congruere ad hunc tex.qui dici non potuit.ꝛ sic non fuit defectu voluntatis sed potentie. Item nō apparet hic q ista vxor legauerit vsumfru. tertio: imo multi lubri habent ibi.prout habuit Albe.hic ꝛ ideo Imo.in.l.cum pater.§.pater filie.ałs in.§.cum pater.de lega.ij. intelligit istū tex.q loquatur qñ vxor habens vsumfruc.legauit res ipsi proprietario.ꝛ sic tibi nepoti.ꝛ ita intelligit Alber.hic: tenendo tamen cõem intellectum†.q habens ius emphiteoticum finiturum morte, vel ius vsufru.in aliquibꝰ rebꝰ, legādo illas res potius intelligat legare ius finiturū.ꝛ sic facere legatū inefficax: quā grauare heredem onere redimendi illas res.prout dicit.d.l. quod in rerū.§.j. ¶ Limita nisi ex coniecturis vel aliter cõstet de morte testatoris volentis legatū sortiri effectū ēt post mortē ipsiꝰ testatoris: tūc intelligitur relicta estimatio legatario: prout fit qñ rem alienā testator scienter legat.iste est tex.cū glo.no.fm intellectū Ray.in.l.vnū ex familia.§.sed si fundū.vbi vide Imo.de le.ij. sequit Alexā.in cõsi.clj.inci.visis dicto themate.in fi.co. ¶ Scdo limita vt per Bar.in.l.sticho.de vsu.ꝛ vsufr.leg.distinguentē tres casus q ista.l.pcedat in duobꝰ casibus. Primo qñ habēs vsumfru.tm in certis rebus legat ipsum vsumfru.ꝛ res est plana. Scdo quando lega res simplr.secus si legaret proprietatē: q2 tunc recurrendū est ad distinctionē.l.cū rē alienā.§.eo. Cõtra tamē cõem intellectum ꝛ cõclusionē quā feci stringit tex.cui nō pōt responderi sine violentia, in.d.l.vnū ex familia.§.q si talia.vbi testator hñs rem cum onere, ꝛ sic dominium duraturum tm in eius vita, tamē legando talem rem intelligitur grauare heredes ad prestandum estimationem Bar.ibi inducit ꝛ conatur respondere, sed nihil est Paul.hic dicit non posse responderi: videas in.d.l.qd in rerum. §.j. Iason papie.

1 ¶ Legata possunt fieri quibuscūq3 verbis: dūmodo intentio testatoris deprehendatur.

In legatis. Nō refert p q̄ verba testator faciat legata: dūmodo eius intētio deprehendat.h.d.ꝛ glo.intelligit q non sit differentia an legatū fiat per verba directa, an per obliqua vel inflexa.ꝛ que sint verba directa, ꝛ que obliqua dixi in.l.qm indignum.§.de testa.vel planius potest exēplificari ista.l.fm Bal.et Pau.† q non sit differentia an testator faciat legatū per verba inducta a iure, an per inducta a consuetudine, vel a cōmuni vsu loquendi: ꝛ qñ testator vtit verbis inuentis ex vsu hoim, debet etiā volūtas eius intelligi fm qd in vsu hoim cōiter intelligit.l.librorum.§.qd tamen.de leg.iij.glo.in.l.q si nepotes.cum simili.ff.de test.tu.l.j.in princ.ff.de suis ꝛ legi.puta fm eos si testator legaret podere suum.de quo termino vide Bar.quid cõtineat qñ qs legat podere, in.l.si ita.ff.de au.ꝛ ar.leg.in.l.j.ff.de re.du.in.l.sete.§. tyrande.ff.de fun.instru.Bal.in.l.si plures.in.ij.co.C.de condi.insér.ꝛ in rub.j.e.ti.vbi de alijs similibus dictionibus.eodez modo fm Bal.hic: si testator legaret massaritias, nō est terminus iuris: lz ex vsu hoim. Et quid cõtineat in tali legato declarat Bar.in.l. j.ꝛ.ij.ff.de sup.lega. Ange.in.l.iij.ff.de lega.j.ꝛ idem in similibus. ¶ Item q legatum potest relinqui quibuscunq3 verbis: imo sine verbis: sed nutu solo.l.nutu.de lega.iij.ꝛ per hoc infert Angel. singulariter hic in lec.Flo.nec alibi legi, ꝛ ponit pulchrā limitationem ad glos.cōiter approbatā in.l.lucius.la.ij.in fi.charte.vbi clarius Bar.ff.de here.insti.cū cõcor.quas dedi in.l.j.§.de pac.nā lz illa glo.ꝛ est magis cõis conclusio, q si testator instituat filiuz heredē, ꝛ si decesserit sine liberis substituat caium: pone q habeat filios, an filij intelligant tacite substituti.gl.tenet q nō: ꝛ filij in cõditione positi non intelligant instituti: nec ibi sumat argu.a ẓrio. ergo si decesserit cum filijs filij admittantur, vt dixi in.l.j.in princ. ff.de offi.eius.dicit Ange.q illa conclusio procedit in hereditatibus, secus in legatis.nam pone testator legat rem alicui, ꝛ si decesserit sine filijs substituit in illa re caiū: iuxta.l.si legata.§.eo.pone q moriat cuz filijs: certe sumit ar.a cõtrario sensu: ꝛ filij intelliguntur substituti ex dispositione testatoris.ratio diuersitatis est inter hereditatē ꝛ legatū fm Ange.q2 hereditas nō pōt relinqui nutu, sed legatū sic.d.l.nutu.ideo in legatis sufficit nominatio filiorum cõditionalis: in qua bene sumet arg.a cõtrario sensu.ergo si habeat filios, filij admittent excluso substituto.ꝛ dicit Ange.se ita consuluisse: no.q2 pulchra ꝛ notabilis ꝛ vtilis est limitatio ad cōem cõclusionē glo.d.l.lucius.ꝛ multū mihi placet: lz de ea nemo mentionē faciat. Iason Papie.

1 ¶ Appellatione heredis in materia nō trāsitoria ad heredes intelligitur de primo herede tantū.

2 ¶ Vsusfructus simplr relictus ciuitati durat centū annis tantum.

3 ¶ Relictum factum ecclesie de decē saccis frumēti in perpetuū, intelligitur vsq3 ad centum annos: ꝛ non vltra.

In annalibus. In legato annuo appellatione heredis veniūt heredes in infinitum.h.d.ꝛ in specie non reperitur alibi iste casus. Contra istum tex.opponitur.†nam appellatio heredum prolata in mate.que nō est trāsitoria ad heredes, intelligitur de primo herede tm: sicut videmꝰ in vsufructu, qui nō est transitorius ad heredes: q si qs acquirat vsumfructum p se et heredibus suis, intelligit de primo herede tm.l.antiquitas.§.de vsufr.alle.in gl.lz sic est q legatū annuū quod eqparat vsufructui nō transit ad heredes.l.in singulos.ff.de an.lega.ratio est: q2 cū legatū annuū pro primo anno cēseat purū, pro sequētibus vero cõditionale.l.stichū aut pāphilū.§.stipulatio.ff.de ver.ob.ergo cum sit cõditionale nō trāsmittit ad heredes.l.vnica.§.finautem aliqd sub cõditione.C.de cad.tol.ergo appellatio heredis in ista materia nō trāsmissibili d3 intelligi de primo herede non autē de heredibus in infinitū. Huic rñdet Bald.in.l.gallus.§.etiā si parēte.ff. de lib.ꝛ posth.ꝛ in.d.l.antiquitas.q qñ appellatio heredumᵃ profertur in materia que sui natura nō est trāsmissibilis ad heredes, etiā volentibus partibꝰ: tūc intelligit de primo herede tm.ita loqtur.d.l.antiquitas.nam vsufr.sui natura non est trāsmissibilis ad heredes.l.corruptionē.C.de vsufru.ꝛ.§.finit.instit.eod.etiā si parētes agerent: q2 alius est vsufr.in psona primi: alius in persona heredis.l.stipulatio ista habere.§.eū q ita.de ver.ob.lz legatū annuū sui natura est transmissibile, nisi esset ẓditionale.ideo appellatio heredum nō restringit ad primos heredes: sed intelligit in infinitum.vt hoc tex.istā rationē reprobāt Bal.Ange.Salic.ꝛ Pau. hic Bal.ꝛ Sali.in.d.l.antiquitas.Bald.in.l.fi.in.v.ꝛ.vj.oppo.§. de here.insti.quod regulariter legatum annuū censetur ad alimēta legatū.l.cum hi.§.si in annos.ff.de trans.licet legatū alimētorū sicut vsufru.sui natura nō est trāsmissibile ad heredes.l.in singulos.ff.de an.lega.vera ergo ratio est fm Bal.Salic.ꝛ Fulgo.hic: quā ponit gl.hic: ꝛ in.d.l.antiquitas.in ver.neq3 ad suā.nā in vsufru.si quis acquirat vsumfr.pro se et heredibus, ideo intelligit de primis tantū heredibꝰ, nō in infinitū: q2 si intelligeretur de heredibus in infinitum, pprietas esset penitus inutilis: ex quo vsufr. non essent vnq̄ ad eā reuersurus.ad hoc alleg.glo.tex.ff.de cōdi.ꝛ demon.in.l.titio centū.§.titio.ꝛ dic q est secundus.§.qui incipit titio.vbi non valet legatū factū libero homini cū hoc ne vnq̄ recedat a sepulchro: q2 libertas esset inutilis.prout inducit gloss.in.d. l.antiquitas.in ver.neq3 ad suā.melius allegasset glo.l.ij.§.ne tm. ff.de vsufr.que ratio cessat in legato annuo, etiā quod relinqueret in certo fundo: vt de se ptz.†Sic etiā videmus in vsufructu ciuitati relicto: q2 cum ciuitas nunq̄ moriatur.l.proponebatur.ff.de iudi.certe ne pprietas sit inutilis, statutum est q vsufr.relicto ciuitati nō intelligitur in perpetuum: sed duret centum annis tantum.l.an vsufru.ff.de vsufruc.l.si vsufruc.municipibꝰ.ff.de vsufr. lega.†Ad idem facit qd singu.decidit Barto.in.l.annua.§.fin.in fin.ff.de annu.lega.q relictum ecclesie hoc expresso q ei perpetuo debeatur non intelligitur in infinitum sicut in infinitum ecclesia est duratura.sed intelligitur vsq3 ad centum annos tantū.sicut in vsufruc.non obst.dictione perpetuo.ꝛ per hoc refert Alexan.in.l. ij.in princi.in.j.colum.ff.so.ma.se obtinuisse ꝛ cõsuluisse Bonomie, q relictum impositum heredi de prestando certum quid: puta decem saccos frumenti tali ecclesie in perpetuum: non obstante ver. perpetuum.intelligitur vsq3 ad annos centum: non vltra.licet alij qui fm eum contrarium consuluerint, ꝛ succubuerint. Sed caue q2 simile per qd mouet Barto.in.d.l.annua.§.fi.nō est bonū.dum arguit de vsufru.ad legatum annuum.imo magna est differentia, vt hoc tex.iuncta.d.l.antiquitas.ꝛ iūcta ratione diuersitatis proxime relata.cogita quia dubia est apud me illa deci.Bartol. Itē ex predicta ratione infert Guil.hic ꝛ in.d.l.antiquitas.q dispositio.d.l.antiquitas.non haberet locum in vsu acquisito pro se et heredibus: q2 bene intelligeretur de heredibus in infinitum: q2 licet vsus

¶ Hereduz. Adde gło.in c.in psentia. de pb.bar. in.l.gallus. in.§.etiā. ff. de li.ꝛ post.

licet vsus nunꝙ̃ extingueretur: per hoc tñ proprietas non esset inutilis sicut in vsufr. q2 vsufructuarius pcipit oẽs fruct⁹ fundi: vsuarius fructus tm̃ sibi necessarios: alij remanẽt ꝓprietario. l. plenum. §. idẽ nerua ff. de vsu ⁊ ha. ⁊ sequit̃ Alex. hic ⁊ in. d. l. gallus. §. etiã si parẽte. lʒ Bal. ⁊ Sali. in. d. l. antiqtas. debiliter teneant ꝯ̃rium. Itẽ p istã rationẽ mihi videtur ꝙ falsa sit singularis extẽsio Bal. in. l. fi. in. vj. op. §. de here. insti. vbi sin. extẽdit. d. l. antiquitas. vt habeat locũ etiã in emphiteosi, ⁊ in feu do: ⁊ ideo si qs acqreret feudum vel emphiteosim ꝓ se ⁊ heredib⁹, intelligit̃ de primis tm̃ heredibus: nõ in infinitũ. ꝙ si est verũ est no. sed nõ puto verũ. q2 in feudo ⁊ in emphiteosi cessat rõ q̃ assignat̃ ad. d. l. antiqtas. q2 ꝓprietas nõ est penitus inutilis: lʒ feudũ vel emphiteosis nũꝙ̃ reuertatur ad dñm sicut in vsufruc. prout vr̃ ꝯcludere. Imo. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. Extende etiã. d. l. antiqtas. vt p Bar. i. l. sempronius attalus. ff. de vsu et vsufru. lega. Jason Papie.

1 ☞ Qñ vni totũ relinquit̃ alteri pars/illa de toto adempta intelligitur: sed non econtra.

Cum questio. Ista. l. nõ videtur in text. difficilis: sʒ habet gl. valde difficilem et intricatam: ⁊ eget multa declaratione

1 h. d. † qñ vni totũ relinquitur alteri pars, illa pars de toto adempta intelligitur: sed non sic est econtra: q2 si alicui relinqueretur pars, postea alij totum, impossibile est ꝙ totũ adimatur de parte. ⁊ hoc est quod dicit gl. mag. circa mediũ ibi. ⁊ est rõ. lʒ nõ alleget bonas rationes ad hoc. sed patet ad sensum naturalem. ¶ In text. ibi. cũqʒ ꝯputatiões multe. licet tex. nõ declaret dic quia alij dicebãt ꝙ qñ testator reliquit vni fundum insoliduʒ, alij ᵱo reliquit parteʒ eiusdẽ fundi ꝙ debeant fieri tres partes: et ille cui erat relictum in duplo plus quã secũdo debeat habere duas partes: ⁊ alius vnã. sicut in simili deciditur in. l. si ita scriptũ. j. §. j. ⁊ in. l. clemẽs patronus. §. de here. insti. Alij vero existimabãt ꝙ deberent fieri quatuor partes huius fundi: ⁊ primus deberet habere tres partes, alius vnã quartã: q2 testator legãdo vni fundũ insolidũ, intelligitur sibi legare duas dimidias huius fundi, si postea alij legat dimidiam, primus hʒ vnã dimidiã: in alia vero dimidia cũ ambo sint vocati, debent sibi facere partes p cõcursum: ⁊ ambo debent habere dimidiam illius dimidie. l. si fortidianum. §. eo. l. si pluribus. de lega. j. sed reiectis istis cõputationibus. Imperator decidit ꝙ fiant due partes tm̃: ⁊ quilibet habeat dimidiã integrã. ⁊ sic tm̃ hʒ ille cui scdo loco legata est pars fundi, sicut ille cui primo legatus est fundus insolidum. Et pondera ꝙ text. ad ita decidẽdum mouetur simili ꝙ dicit esse indubitatissimũ: ⁊ sic p̄supponit fuisse etiã de iure veteri: ꝙ si testator primo reliquit alicui. xij. vncias sic totum assem: ⁊ sic hereditatẽ insolidum: deinde

a alij relinquat sex vncias[a]: ꝙ vterqʒ habet semissem. ⁊ sic dimidiã hereditatis. nã hoc simile est ꝯ̃ casum. l. interdũ. §. sed si excesserit. ff. de here. insti. allegata in gl. vbi decidit̃ oppositũ: ꝙ imo ille cui relicte sunt. xij. vncie, habebit duas partes hereditatis. et ille cui sunt relicte sex vncie, hʒ tertiam partẽ tantum. ⁊ sic hereditas diuidit̃ in. xviij. vncias mutatas: de quibus primus habet. xij. scds sex tantum. ⁊ sic primus habet duas partes: scds tertiam tantũ. hoc est ꝯ̃ tex. hoc opus hic labor est: de quo dicã in glo. ¶ Not. ergo ex ista. l. vnum in genere: ꝙ si alicui relinquitur fundus insolidũ vel totus as hereditatis qui consistit ex. xij. vncijs, postea alteri relinquitur pars illius fundi vel pars hereditatis, illa ps intelligitur adempta de toto: ⁊ sic adempta dimidia parte, primo non remanet nisi alia dimidia: ergo vterqʒ equaliter ꝓ dimidia succedit. Cõtra istũ tex. ob. l. si alij. ff. de vsu et vsufru. leg. vbi testator legauit vni fundũ: ⁊ sic totum integrale quod consistit ex proprietate ⁊ vsufru. postea alij legauit vsumfru. eiusdem fundi. ⁊ sic partẽ integralẽ illius rei, certe illa pars integralis non intelligitur adẽpta a toto: vt dicit tex. hic: ⁊ sic ibi primus non habet proprietatem nudã: scds vero non vsumfru. sʒ ambo simul equaliter admittuntur in vsufru. ergo ꝯ̃ istum text. q2 ibi pars nõ adimitur a toto. ⁊ adde simileʒ tex. illi in. l. si proprietas. ff. de vsufru. accre. vbi deciditur quod si fundus primo duobus legetur, deinde vsufru. vni soli/proprietas non adimitur a proprietarijs sed oẽs concurrunt in vsufru. tñ duo primi ꝓprietarij non habent nisi dimidiam vsufru. ⁊ aliã scds. rñdet subtiliter Bar. in. d. l. si alij. ⁊ in. l. re coniuncti. ff. de leg. iij. ⁊ Paul. hic: ex cuius sol. habes limitationem ad hunc text. ꝙ ista. l. procedat quando vni relinquitur totũ integrale, alij vero relinquitur nõ pars integralis: sed pars quotitatiua. sed in cõtrario vni relinquit̃ totũ integrale. alij ᵱo ps itegralis. ratio est ⁊ subtilis fm eũ. sed mihi periculosa. nam qñ vni relinquitur totũ integrale, scilicet fundus qui integrat̃ ex ꝓprietate ⁊ vsufru. si postea alij relinquit̃ vsufru. ⁊ sic vna ps integralis, si illa pars intelligeretur adempta ex toto: totum nõ posset durare in esse. q2 non põt dici in esse illud qd nõ habet partes suas integrales. ⁊ sic nõ põt dici fundus qui non habeat proprietatem ⁊ vsumfructũ: ideo necesse est ꝙ ambo in vsufru. concurant. ita loquitur. d. l. si alij. sed in. l. nostra. qñ vni est relictum totum integrale: puta totus fundus: tota hereditas deinde adimit̃, nõ pars integralis: sed quotitatiua: puta tertia vel dimidia adẽpta a toto. ita loquitur ista. l. Limita. d. l. si alij. ex notabi. deci. Bal. in qua dicit se cõsuluisse in. l. quoties. in fi. §. fa. her. vt. d. l. si alij. procedat qñ fundus fuit relict⁹ vni, deinde vsufr. illius fundi fuit alij in specie relictus: tũc bene ambo cõcurrũt in vsufru. secus qñ fundus esset in specie relictus vni. deinde alij esset relictus vsufr. non specialis sʒ vniuersalis oium bonorum. prout dicit sibi euenisse de facto in testatore qui reliquit vsufructuariã vxorẽ oium bonorũ. ⁊ si filius moriatur in pupillari etate legauerat fundũ titio. certe in vsufru. illius fundi vxor non cõcurret cum legatario: cum vxori nõ sit relict⁹ vsufr. particulariter illius fundi. vnde illi vniuersalitati per speciẽ intelligitur derogatũ. l. si fideicõmissorũ. ff. vt in pos. le. no. q2 pulchra est limitatio ad. l. si alij. nec rõ Bar. §. alle. refragat̃ si ꝯsyderabis. ¶ Glos. mag. in ver. migrare: summe difficilis est: q2 inordinate procedit multa inculcãdo ⁊ colligendo. pro cuius introductione aduerte ꝙ gl. simul opponit de. v. legibus/⁊ simul sol. et tamen iste. v. ll. tendunt ad diuersa. nam due prime. s. l. q quadringenta. ⁊. l. marcellus. tendũt ad vnũ. l. interdũ. §. sed si excesserit. ⁊. l. si ita scriptũ. j. §. quidã. p̄mo rñso. tẽdũt ad aliud. l. ᵱo/si ita scriptũ. de libe. ⁊ posth. ⁊. d. §. quidã. in scdo rñso tendũt ad aliud. ⁊ sic sunt tria principalia ꝯ̃ria quorum vnũquodqʒ hʒ duas. ll. ⁊ gl. in di. sua simul inculcat simulqʒ videt̃ soluere. Sed aduerte q2 ꝯ̃riũ. §. sed si excesserit. ⁊. §. quidã. soluit. in. j. parte distin. Aliud vero ꝯtrarium. l. qui quadringenta. et. l. marcellus. soluit gl. in ᵬbo si vero cõtulit primo minus. Aliud aũt contrariũ. si ita scriptũ. sol. glo. in verbo vbi aũt noluit excedere. et inepte soluit: hoc premisso diuide totã istam glo. magistraliter in duas. In prima opponit contra text. et soluit: ⁊ durat quasi vsqʒ ad fin. in ver. item quid si primo. vbi ponitur secunda pars principalis: in qua glo. format. q. ⁊ sol. difficultas ergo est in prima parte gl. quam subdiuide in tres. In prima cõtra text. simul opponit de. v. legib⁹, q̃ nõ debuerũt simul formari/cũ tendãt ad diuersa: vt dixi. In secũda rñdet simul oibus. ll. ꝙ ista corrigit illas. In tertia ponit aliam so. p viam distinctionis. in qua licet videat̃ simul ꝯfundere, tamen sicut sunt tria principalia contraria: ita in tribus mẽbris ponit tres sol. vt dixi. Scda ibi: ad hoc dico. Tertia ibi, vel verius distingue. cũ ergo difficultas sit in ista tertia parte, in qua ponitur distinctio quam gl. cõfuse recitat: subdiuide istã tertiã in. vij. In prima ponit sol. ad. l. interdũ. §. sʒ si excesserit. ⁊. l. si ita scriptũ. j. §. quidã. ⁊ debet facere tres casus et in prin. ponit duos/postea tertiũ casum supplet in. vj. particula. In scda ibi, si ᵱo cõtulit p̄mo. ponit sol. ad. l. q quadrigẽta. ⁊ ad. l. marcellus. In tertia ibi ⁊ est ratio: assignat rationem diuersitatis ad p̄cedentẽ sol. In quarta ibi ⁊ his duobus vltimis casib⁹ remouet aliud ꝯ̃rium: qd forma vt hic per Bart. In quinta ibi: vbi aũt noluit. Rñdet ad aliud ꝯ̃rium. l. si ita scriptũ. ff. de lib. et posthu. cum a qua cõcordat. d. §. quidam. scdo rñso: ⁊ est inepta sol. In sexta ibi: tertio casu. s. cum dubitatur. supplet tertiũ casum quem debebat ponere in prima sol. vnde ista. vj. debet iungi cũ illa prima/vt statim faciam. In septima ibi: item ⁊ vbi cõstitit noluisse. licet videatur ꝯtinuatiue loqui, tñ format necessariã. q. ad intellectũ tex. quã text. omisit. Ex predictis ergo habes ꝙ gl. format tria principalia ꝯ̃ria. q̃ tñ in effectu tẽdũt ad diuersa. expedio vnũquodqʒ. ¶ Primũ ꝯ̃riũ est de. l. interdũ. §. sʒ si excesserit. ⁊. l. si ita scriptũ. j. §. quidã. primo rñso. ff. de here. insti. et hoc ꝯ̃rium est de directo ꝯ̃ ver. cũ eñ. pro cuius intelligentia scias ꝙ omne totum in omni materia penes nos diuisione legali. diuiditur in. xij. partes seu vncias: ⁊ illud totũ appellat̃ tribus noibus: q̃ synonyma sunt: as: libra: ⁊ põdus. as eñ constat ex. xij. vncijs. similiter libra et pondus: vt est gl. in. §. hereditas. in ver. sescunx. vbi dixi insti. de here. instit. ⁊ in. l. seruum. §. hereditas. ff. eo. vbi text. declarant noĩa vnciarũ ab vna vsqʒ ad assem: ⁊ si qs in libello petat simpl'r duas partes alicuius rei, intelligitur duas partes de. xij. nisi exprimat ꝙ petit duas ex tribus Bart. in. l. interdum. in princi. per illum text. ⁊ in. l. qui non militabat. §. j. per illum tex. ff. de here. insti. cum multis concor. vt hic per Alex. referentem Ang. vt hic per eum. Tamen licet omne totum legali diuisione diuidatur in. xij. partes vel vncias: potest tñ testator trãsire ad dipondium: scʒ ad duos asses: seu ad duo pondera. Item etiam ad tria. nam põt quis hereditatem suam diuidere in xxiiij. vel. xxxvj. vncias. ⁊ sic successiue. l. itẽ quod sabinus. ff. de heredi. insti. §. si plures. insti. eo. per hoc tamen non augetur quantitas hereditatis: sed vncie redduntur minores: vt declarat Bart. hic per solidos. ⁊ hoc est de quo opponit glo. in quinta particula. ⁊ magna differẽtia est hic: ⁊ est pũctus/an testator voluerit transire ad dipondium: et sic duo pondera, vel ne. nam si testator primo legauit vni. xij. vncias: et sic totum assem hereditatis: postea alij legauit sex vncias: si noluit transire ad dipondium est magna vtilitas: quia secundus habebit sex vncias, et sic dimidiam hereditatis. et hoc est quod decidit iste textus in ver. cum enim. si autem

a ¶ xij. vncias. Adde doc. in. c. cũ esses. de test.

voluit transire ad dipondium:τ sic diuidere hereditatem in.xviij. vncias:primus habebit.xij.τ sic duas partes hereditatis:alius sex de.xviij.τ sic habebit tertiam partem.modo isto casu qñ testator primo reliqt vni.xij.vncias hereditatis, deinde alij sex:reperiuntur iura que nō possent esse magis contraria:nam ista.l.dicit ꝙ testator noluit trāsire ad dipondium:sed voluit.vj.vncias adimere a primis.xij.quibus ademptis primus nō hʒ nisi sex restātes.τ sic quilibet habet mediā partē hereditatis.τ hoc presupponit textū indubitatum fuisse de iure etiā veteri.τ tamen contrariū in eodē casu decidit tex.in.d.l.interdū.§.sʒ si excesserit.τ i.d.l.si ita scriptū.§.quidaʒ.ꝙ imo testator voluit transire ad dipondium:τ hereditatē diuidere in.xviij.vncias.τ primum habere.xij.τ sic duas partes hereditatis,alium sex.de.xviij.τ sic tertiam partē hereditatis contra istum tex.q: est magna differētia habere sex vncias,de.xij.q: est habere dimidiā hereditatis:τ habere sex de.xviij.vt dicunt cōtraria.q: nō ē habere nisi tertiā hereditatis.Gloss.huic terribili contrario rñdet:primo ꝙ ista corrigit illā.τ ita etiā respondet in l.qui non militabat.§.antepe.in ver.portionē.ff.de heredi.insti.et sequitur Fulg.hic τ forte opʒ ita dicere.q: non video quō minus male respondeatur.licet text.refragetur qui presupponit hoc esse manifestissimum iure veteri.τ sic flozū.secundo respondet gloss.ꝙ qñ testator primo reliquit vni.xij.vncias:τ postea alij sex:aut constat ꝙ voluit excedere assem.τ tunc hereditas diuiditur in.xviij.vncias:ita pcedit ꝯtrium.§.sed si excesserit.aut constat ꝙ noluit excedere:τ tunc procedit iste tex.Sed certe licet Bar.τ comu.doct.hic τ ibi teneant istam sol.ego dico ꝙ ista sol.est vera in se:sed non valet ad istam.l.nec ad illā:q: nec ibi nec hic aliquid cōstat.Item si hic constaret de voluntate testatoris,non esset dubia voluntas.Item est contra tex.in.l.qui non militabat.§.pe.ff.de here.institu.ideo gloss.j.in.vj.particula que debet iungi cū ista,vt dixi in diuisione,melius dicit/ꝙ hic loquitur qñ sumus in dubio:sed certe ēt in dubio casu loquit ꝯtrium.ideo Pau.rñdet τ dicit/qd aut testator in vna et vltima voluntate,τ in vna scriptura reliquit vni.xij.vncias,τ alij sex.τ procedit contrariū.nā videtur testator transire ad dipondiū et in vna volūtate intelligat se corrigere cōtra.l.non ad ea.ff.de ꝯdi.τ demon.sed quando in diuersis volūtatibus loquitur ista lex.τ ꝙ hic essemus in diūersis voluntatibus/probat text.in ver.postea.τ in ver.deinde.τ ita etiā respondet Cuma.in.d.l.interdum.§.j.ponderans istum tex.in dictione postea,τ lʒ fm eū ista sol.diuinet,tū opʒ ita dicere.vt iura iuribus concordentur.Aliter respondet Fulgo.hic/τ est satis tolerabile.s.ꝙ testator qui legauit vni.xij.vncias.deinde anteꝙ aliud disponeret statim legauit alij sex vncias:τ tunc ne videatur adimere a primo.τ sic ne incontinēti se corrigat:fit trāsitus ad dipondium:ita loquitur ꝯtrium sed si primo legauit vni.xij.vncias:deinde multa alia disposuit.postea legauit alteri sex,tunc intelligit adimere a primo sex.ita loquit hic.q: dato isto interuallo nō est ita absurdū ꝙ testator ademerit a primo:τ sic se correxerit.ita loquit text.hic in ver.postea.et fuit sol.Guil.hic:quā etiam tenet Pau.in.d.l.interdū.§.j.licet Alex.

a reprobet:q: dictio postea[a].nō semper denotat interuallū:iuribus per eū allegatis:sʒ satis est qd interuallū regulariter denotet.τ satis est habere regulā pro se vt dicit Bar.in.l.ij.ff.si quis in ius vo.non ierit.τ sic quamcunqꝫ sol.teneas.vix bonā reperies.¶ Scdm principale ꝯtriū gl.est de.l.q quadringēta.τ.l.marcellus.ff.ad treb.τ lʒ alleget ambas.ll.pro cōtrarijs,tū prima concordat cum hac l.ibi em̄ testator habens.cccc.in bonis,legauit vni.ccc.postea aliū heredē vniuersalē instituit.τ grauauit p fideicommissum restituere.τ sic vni legauit partē,s.ccc.alij vero totū:τ ibi qd illa ps intelligitur a toto adempta.τ sic cōcordat cū ista.l.sed in contrariū fortiter obstat.d.l.marcellus.vbi testator qui habebat.cccc.in bonis,reliquit.ccc.nominatim ab herede,quem grauauit restituere hereditatē titio.certe ille cui relicta sunt.ccc.τ sic pars,non adimit illā partē de toto:imo decidit tex.ibi ꝙ illa.ccc.legata diuidūtur in.vij.ptes.τ legatari[9] habet quatuor ptes:fideicōmissarius tres.glo.voluit rñdere in scda particula ibi.si vero ꝯtulit primo qd hic loquitur qñ testator primo contulit totū,deinde ptem.sed in legibus ꝯtrijs fuit cōtra:q: testator primo ꝯtulit partē,deinde totum.sed ista sol.cōfunditur p.d.l.q quadringēta vbi primo legauit partē,deinde totū:τ tū decidit idē ꝙ in ista.l.s.ꝙ pars intelligit adēpta a toto.vnde respōdēt cōiter doctores/qd ista.l.debet intelligi qñ testator legauit vni totū,deinde alij partē per quotā:ita qd nō pōt cadere error.sed in.l.marcellus.fuit factū relictū quantitatis,τ sic trecētoꝝ:postea facta institutio vniuersalis:ibi potest cadere error:q: testator reliquit.ccc.forte credens plura eē in hereditate.que solutio mihi nō implet aīum,nec ex toto tollit difficultatē.τ si dicas quare igit in.l.q quadringenta.ille cui legata sunt.ccc.hʒ pl[9]ꝙ ille q est relict[9] heres:τ sic cui relicta est tota hereditas,sʒ in l.marcellus.ille cui relicta sunt.ccc.facta diuisiōe de illis.ccc.i.vij.partes ex illis.vij.non habet nisi quatuor.respōde ideo esse:q: in primo casu.l.q quadringēta.onus legatoꝝ fuit simplr iniūctū.ita

qd restituta hereditate onus transit ad fideicommissariū:sed in.l.marcellus.onus legatorum erat noiatim iniunctū heredi.de quo tū dic vt plenius habetur in illis.ll.que sunt valde horribiles/fm doc.hic.¶ Uenio ad tertiū principale ꝯtriū glo.de.l.si ita scriptū.ff.de lib.τ posth.qd venit hoc mō.nā ibi ille cui est plus relictum hʒ plus:ergo ita hic ille cui relicte sunt.xij.vncie deberet habere plus illo cui sunt relicte sex.glo.rñdere voluit in.v.pticula ibi,vbi aūt.τ nihil dicit.Uitas est/ꝙ ille text.nō facit in pposito hui[9].l.nā ibi relictū non fuit totū,τ postea ps.Itē ibi sup totū testator nihil disposuit.sʒ loquit text.qñ euenit casus improuisus a testatore:cū testator puidisset solū qñ masculus nascerer,vel qñ femina:et ibi contigit vtrunqꝫ simul nasci.prout est tex.aut.in.l.clemēs patronus.ff.de here.insti.τ in.l.si ita scriptū.§.quidā.ij.rñ.ff.eo.ad quē tex.dic vt p Sali.Ful.τ plenius Alex.hic.¶ In septima particula gl.ibi ūtē.τ vbi cōstitit.format necessariā qōnē ad istū tex.q: tex.iste loquitur qñ vni fuit relictū totū:postea alij pars.qrit ergo gl.quid iuris sit si testator primo reliquit vni totum,deinde etiā alij totum/an arguendo de parte ad totū,sicut pars relicta intelligitur adempta a toto,ita etiā fit qñ totum scdo relinquit.Breuiter gl.determinat ꝙ non sed ꝙ vterqꝫ admittetur p concursum:et regulā/ꝙ qñ vni relinquit aliqd puta totū,deinde alij relinqtur illud dē,ambo admittūtur,τ faciūt ptes p ꝯcursum.l.si fortidianū.§.eo.l.si plurib[9].de leg.j.τ pro hoc facit text.l.interdum.§.sed si excesserit.versicu.sed si duos.ff.de here.insti.nisi appareat ꝙ testator relinquēdo secūdo totum voluerit adimere a primo.vel nisi appareat ꝙ voluerit vtrūqꝫ insolidū admitti ad legatū tūc vn[9] habet rem,alius estimationē.d.l.si pluribus.ita gl.determinat τ bene.τ ita est expedita tota prima pars glos.¶ Sum in secunda pte pncipali q est ad fi.gl.ibi itē qd si primo.vbi glo.format aliā qō.in tex.omissam.pone ꝙ testator primo reliquit vni assem:τ totā hereditatē:deinde scdo reliqt semissem et dimidiaʒ hereditatis,τ sic sex vncias:hucusqꝫ sumus in casu huius.l.pone postea ꝙ tertio reliquit sextātē:τ sic sextā partē hereditatis,q sunt due vncie:quō faciet iste tertius.gl.respōdet ꝙ equaliter diminuet ab vtroqꝫ:τ sic duo primi habebūt,qlibet.v.vncias.τ tertius duas.ista fuit intentio glo.τ Bar.τ sequūtur Fulg.Alex.sed Pe.Cy.Gui.τ Paul.hic aliter tenēt in ista.q.glo.nā dicūt ꝙ ista.l.pcedit qñ testator reliquit duabus psonis tantū:vni totū,alij partē.sed qñ reliquit tribus personis,nō hʒ locū decisio.l.nostre sed debet fieri computatio fm.l.si qs testamento.§.j.ff.de le.j.q: ille cui duplum plus relictum est quam scdo,habebit etiam plus in duplo:τ scds cui etiaʒ relictū est duplū plus tertio:habebit etiā duplū plus:sic in.q.nra debet hereditas diuidi in.xx.partes.τ primus habet.xij.scds sex.tertius duas:si verum esset:esset singularis limitatio ad istaʒ.l.sed magis placet prima opi.q: l.si qs testamento.loquit quando legata sunt facta p noia quātitatiua.ibi em̄ in testato.habet.xxx.reliquit primo.xxx.secundo.xv.tertio.x.τ sic ibi distributio fuit facta p quantitates.ideo seruat illa decisio illi[9] text.sed qō glos.est qñ distributio fuit facta per quotas.τ inter ista est differentia:vt s.rñdent Barto.τ alij.circa ꝯtrium.l.marcellus.secundo loco.formatum.

Jason Papie.

1 ¶ Plures noiationes de eodē vniformiter facte non faciūt eū ad plures portiones vocari.

2 Si testator relinqueret oībus fratribus cappā,et priori bibliam:prior consequetur cappam,τ bibliam.

1 **Sed et aliam.** †Plures nominationes de eodem vniformiter facte non faciunt eum ad plures portiones vocari.h.d.Et dum litera dicit ꝙ hec questio non est absimilis precedenti,dic quod similitudo stat,quia sicut in precedenti videbatur quod ille cui primo relictum erat totum,deberet habere plusꝙ ille cui relicta erat pars:ita in hoc casu videbatur quod ille qui pluries fuerat nominatus ad aliquam rem,deberet habere plus quam ille qui semel tantum fuit nominatus.contrarium tamen hic deciditur sicut in prece.q.¶ Gloss.in verb.vocari,diuiditur in tres partes.In prima allegat concor.ad text.τ assignat rationem.In secunda ibi,sed cōtra.ff.de stipu.ser.oppo.contra text.τ quadrupliciter soluit.In tertia ibi,item contra.ff.de pecu.leg.etiam oppo.contra text.τ bene soluit.In scda parte.quia sol.gloss.nihil valent.responde clarius fm doct.ad.d.l.iiij.ff.de stip.ser.quod hic loquit quando pluries fuit nominatus,sed semper vniformiter.sed in ꝯtrio alter ex dominis fuit bis nominatus sed difformiter:primo in genere,postea in specie.in genere sub termino dñis:postea in specie per nomen proprium.¶ †Ex hoc per illam.l.iiij.decidunt hic doc.quod si testa-

2 tor relinqueret omnibus fratribus cappam,et priori Bibliam:quod prior debet vtrūqꝫ cōsequi.ex quo est difformiter nominatus.primo in genere sub termino fratribus.deinde in specie per.d.l.iiij.τ idem tenet Bartol.in.l.quesitum.§.fina.ff.de fund.instru.in.v.colum.τ in.d.l.iiij.vbi Imo.τ.l.si consul.ff.de adop.cum concor.vt per Alexan.hic.Sed caue:quia questio docto.non videtur aperte

[a] ¶ Dictio postea.adde l.fructus.ff.so.mat.doc.j.l.qties.in §.fi.ff.de he.isti.doc.in.l.illos.ff.de ac.here.raph.ful.ꝯsil.xxij.ad fi.ici.vi sis qtuor legat.rapha.cu.ꝯsil.xcix.ici.quedam possessio.

aperte formata.prout etiā pungit.Ful.hic:qui in.q.doctorum ne dum fuit difformitas nominationū:sed rerum etiam relictarum: cū alijs fratribus cappa sit relicta.ꝛ priori biblia.ſʒ in.l.iiij.ꝛ hic erat vna eademqʒ res et q̄titas:vnde vt questio doctorum con-gruat ad.d.l.iiij.debet formari qñ testator relinquit oibus fratri-bus ꝛ priori.ꝛ.inter eos distribuēda.nā tūc prior dʒ habere duas partes,tanq̄ bis difformiter noiatus.p.d.l.iiij.Limita tñ dictaʒ decisionem fm Bal.ꝛ Sali.hic:nisi prior fuisset vocatus p aduer-satiuā.puta lego fratribus cappam,priori vero bibliā:q2 aduersa tiua facit vt tantū bibliā haberet,non plus.Scdo limita.d.deci-sionē nō procedere in legato alimentorū relicto fratribus ꝛ prio ri.q2 cū tale legatum non sit multiplicabile non admittetur nisi se mel.l.alimenta.§.basilice.l.filius.ff.de alimen.lega.fm Angel. Sali.ꝛ Pau.hic. Jason Papie.

1 ¶ Si pater filium impuberem exheredauit alijs institutis et filio exhere.dederit substi.pup.non poterit a substituto alteri le-gari.limita vt infra nu.3.

2 Libertus non pōt iniūgere onus lega.vel fideicō.patrono in eius legitima.tñ substituto patroni bene potest.

Cum quidam. A substituto impube-ris exheredati,non po-test legatum vel fideicōmissum relinqui:etiam si impu beri aliquid relictū sit.h.d.ꝛ diuide in quatuor.In pri ma ponitur questio que non est multum dubitabilis,qñ pupillus exheredatus:ꝛ pater nihil ei reliquit. In secūda ponitur questio quando filio exheredato pater fecit legatum.In tertia impera-tor respondet prime questioni. In quarta respōdet secunde.Se-cunda ibi:sed ꝛ si legatū.Tertia ibi:cū igit antiquitas. Quarta ibi:nec si ipsam rem. Et dū tex.dicit maximā ostēdēs ad filiū suū

a affectionē.ſʒ glo.dicat per antiphrasim[a].i.per c̄riū:dic melius fm Dof.Cy.ꝛ Pau.q pater substituendo filio:ꝛ sic illi puidendo de herede:in hoc actu ostēdit affectionē erga filium:sed q2 ex-

1 heredat,postea ostendit affectionē fuisse simulatā.¶ † No.ex ista

b l.qd si pater filiū impuberē exheredauit[b] alijs institutis,ꝛ filio ex-heredato dederit pupillarē substitutū,qd a substituto nō potest alteri legari.Dubiū faciebat:q2 ex quo testator honorauit substi tutum substituendo filio cum posset quēcumqʒ aliū substituere quod per consequens quē honorauit ꝛ affecit cōmodo debet pos-se grauare legato:per regulam.l.ab eo.j.de fideicom.contrarium deciditur hic:ꝛ decisio procedit etiam qñ filio exheredato pater fecit legatū:ꝛ in hoc ista.l.est singu.fm Sali.Bart.etiā in.l.cū fi liofami.de leg.j.in.j.col.in scda oppo.dicit q iste casus est singu-laris ꝛ specialis.ſʒ habet cōsimile in.l.qui fundū.§.qui filios.ff.ad legem fal.¶ Pro clara intelligentia huius.tex.fortiter opponit nam clarum est q quando pater exheredat filium,ꝛ ei facit lega-tum,q a filio exheredato potest legare alij.l.coheredi.§.cum filie. de vulga.ꝛ pupil.si ergo potest legare ab ipsomet filio exhereda to quem affecit iniuria exheredādo,multomagis debet posse le-gare ab eius substituto:quem nulla affecit iniuria,sed cōmodo ꝛ honore substituendo eum filio:cum posset alium substituere.et tamen in hoc tex.deciditur contra/quod ab eius substituto lega re non potest.ꝛ tamen regula est,q quando possumus ab aliquo legare eodem modo possumus ab eius substituto.l.si fuerit.§.j. de lega.iij.imo plus/dato quod non posset legari a filio exhereda to,tamen deberet posse legari ab eius substituto: sicut videmus q filio non potest iniungi onus legati vel fideicommissi in legi-tima:ꝛ tamen eius substituto ad quem peruenit legitima potest.l. si fundum per fideicommissum.cum.l.seque.§.fi.iuncto principio

2 l.sequen.de lega.j.† Sicut in simili libertus non potest iniunge-re onus legati vel fideicommissi patrono in eius legitima.ꝛ ta-men substituto patroni potest.l.cum patronus.de lega.ij.et per ista iura tenui in.l.si arrogator.ff.de adoptio.q licet filius arro-gatus impubes non possit grauari in legitima,tamen eius sub-stitutus pupillaris potest.ecce qualiter facilius relinquitur a sub-stituto alicuius q̄ ab eius principali:multo fortius in.l.nostra facilius deberet posse legari a substituto filij exheredati,q̄ a filio cum filius sit affectus iniuria exheredatus.substitutus autem non:sed affectus commodo.ꝛ tamen contrarium hic decidit/q a substituto filij exheredati nil pōt legare.licet ab ipso filio exhere-dato possit qñ est relictum.ꝛ ista decisio erat etiam de iure ffor.l. antepenul.que incipit.ab exheredati.de leg.j.ꝛ.d.l.qui fundū.§. qui filios.Jmo fortius hoc habet locum etiam in testa.mili.l.mi les ita.§.fi miles.ff.de testa.mili.in glos.allega.operepreciū est videre que sit ratio/quia ista decisio est mirabilis.ꝛ contra com-munes regulas.glo.fi.hic nesciuit aliter dicere nisi quod est spe-ciale.Sed p̄nctus est que est ratio specialitatis.nā dicere quod sit speciale nec assignare rationem,est refugium miserorum.l.filium quem.§.fami.her.Ad hoc dicunt Cy.Bar.Alb.Pau.ꝛ Alexan. hic:qd non pōt reddi ratio specialitatis.ꝛ dicit Comē.in.d.l.qui fundū.§.qui filios.in fin.quod ad istum text.nunq̄ vidit ratio-nem euidentem.Plus dicit Pau.hic:q si sibi liceret,diceret q Imperator hic loquut° est ex suo capite:nec q̄syderauit rationē. sed male dicit Pau.q impator dixit ex capite suo,cū hoc esset de iure ffor.etiā in test.mi.vt in.d.l.miles ita.§.fi miles.Tu aūt q̄syde ra q tex.ibi ſʒ post exheredatiōis iniuriā.vr assignare rōneʒ:q hoc fit ppter iniuriā exhereda.q̄ est odiosa.l.cū gdā.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ istam rōnem sequit Jo.fa.in.§.non solum.institu.de pupil.substi. Istam rationem sequūtur Jmo.ꝛ Alex.in.d.l.q fundum.§.qui fi-lios.ꝛ Jmo.in.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.ꝛ pupilla.ꝛ Alex. hic:qd ideo fit,q2 exheredatio est odiosa.Et p ista rōne facit limi-tatio quam nūc dicā.Sed q̄sydera q ista ratio nō tantū nō est bo-na,imo probat totū oppositum:ꝛ est illa que magis difficultatem auget:quia si hoc est ppter odium exhereda.deberet esse totū cō-trarium eius qd dicit tex.nam cum filius exheredatus sit ille qui immediate patit iniuriam exheredatiōis,ipse est a quo non debe-ret posse legari/attenta iniuria exheredationis.et tamen ab ipso exheredato cui legatum est potest legari.nō ab eius substituto,q nulla iniuria afficitur:sed commodo.et sic ista ratio ineuitabiliter facit in oppositum.vnde Bar.in.d.l.qui fundum.§.qui filios.assi-gnat aliam rationē.ꝛ dicit ibi Comen.in fi.q aliud dici nō potest: nam qñ pater filio exheredato fecit legatuʒ,filius est legatarius: sed a legatario alij legari potest.l.coheredi.§.cum filie.pcallega-ta.q2 quem honoro grauare possum.d.l.ab eo.sed substitutus filij exheredati nō est legatarius:ideo ab eo legari non potest.Et si di-

a cas contra/a quo potest legari:potest etiā legari ab ei° herede vel substituto.l.si fuerit.§.j.de le.iij.respondet Bar.q illud procedit qñ a substituto simpliciter et absolute relinquit:secus si nomina-tim.l.si sic.cum.l.precedenti.ff.de leg.iij.ꝛ sic Bart.vult q in ista.l. cū concor.ideo nō valuit legatū relictū a substituto impuberis ex-heredati:q2 fuit substituto nominatim iniūctum.secus si simplici-ter.qd est restringere istū tex.cū simi. Itē ratio Bar.reprobat per

b Jmo.in.d.l.coheredi.§.cum filie.ꝛ Alex.hic.q2 illa attenta sequit q etiam a substituto exheredati nō posset legari in duabus fallen tijs quas dicam ad tex.ꝛ tamen falsum est.Itē ratio Bar.si cōsy-deras non eneruat difficultatem statim propositam.vnde vltimo loco Sali.hic reddit aliam rationem,quā dicit subtilem esse:nam quādo pater exheredat filium,et nullā quotā hereditatis filio re-linquit:licet faciat legatum particulare:si postea facit substitutio-nem pupillarem:talis substitutio dicitur testamentū filij,non pa-tris.ex quo a patre nullā quotā hereditatis habet:ideo tunc pa-ter non potest legare a substituto,quia legaret in testamēto peni-tus alieno:sed ab ipso filio exheredato potest legare:q2 illud lega-tum facit in suo testamento:sed quādo pater non exheredasset fi-lium,tunc substitutio pupillaris dicitur testamentuʒ vtriusqʒ.sic pōt intelligi.l.papinianus.§.ſʒ nec impuberis.ff.de inoffi.testa.ꝛ l.patris ꝛ filij.ff.de vulga.et pupilla.Sed est restrictio ad illa iura vt dicit Alexā.hic:ꝛ in.d.l.qui fundum.§.qui filios.qui etiam per alia leuia reprobat Salice.contra quem etiam facit:quia sicut in suo testamento potest legare ab exheredato,ita a substituto:aīs a neutro:credo q non possit reddi sufficiens ratio specialitatis. tamen tenenda est conclusio huius tex.q pater a filio exheredato cui legauit possit legare,nō ab eius substituto:etiam in testamen. mili.vt dixi.¶ † Limita istum tex.ꝛ similes procedere quando fi-

3 lio exheredato pater legasset titulo legati:secus si titulo heredita-rio.nam pone q pater filium impuberem exheredauit,et extra-neum instituit,deinde filium exheredatū substituit primo heredi: deinde filio substituit pupillariter:isto casu posset legari non so-lum a filio sed etiam ab eius substituto.tex.est solennis in.d.l.qui fundum.§.qui filios.ꝛ est singu.fm Ange.ꝛ Moder.hic omnes.ꝛ dicit Pau.ibi:q non reperitur melior textus illo.¶ Secundo li-mita nisi ipse substitutus impuberis exheredati fuisset etiam in-stitutus a patre in eius testamento:q2 tunc talis substitutus te-netur ad legata relicta in tabulis pupillaribus.tex.est nota.in.l.in ratione.j.§.fin.ff.ad le.falci.fm Bal.Salice.ꝛ Fulgo.hic:etiam si talis substitutus repudiasset institutionem patris.tex.est sing.fm doc.ibi:in.l.si filius qui patri.in vltimo responso.ff.de vulg.ꝛ pup. intelligendo q ibi fili° esset exheredatus.prout ibi itelligit Bart. ꝛ post Jaco.de are.circa fi.scde col.ꝛ ibi Jmo.in.ij.col.reputat sin-gulare.et not.latius Jmo.in.xij.colū.in.d.l.in ratione.§.qd vulgo. ꝛ.§.fi.ff.ad le.fal.quod tu itellige fm.l.fi.ff.de leg.iij.¶ Tertio li-mita istam.l.in exheredatione facta mala mente.prout sonant ver-ba tex.ibi exheredatiōis iniuriā.secus si bona mēte,ꝛ ad puisio-nē filij:iuxta.l.multi non note.ff.de lib.et posth.q2 posset legari ab eius substituto:q2 cessat rō hui° tex.ita Jo.fa.in.d.§.nō solum.vbi expressius Ang.de are.ſʒ dubito:q2 illa rō iniurie nō est bona rō. vt dixi in tex.cogita. Jason Papie.

1 ¶ Legatari° si occupat cū vitio rem legatam,vel occultat aut surripit testamentum perdit legatum.

2 Pena.l.que imponitur propter iniuriam vel offensam alicuius, debet applicari illi cuius offensam respicit.

a ¶ Per āti-phrasiʒ.ad-de gl.in ver-bo pte abla-ta.in.c.for°. de verb.sig.

b ¶ Exhere-dauit.adde hic:an īfās possit exhe-redari.vide doc.i.l.si qs in suo.i.§.le-gis aūt.C.d inoffi.testa. Old.in.l.p̄-cibus.C.de impu.Sali. in.l.si testa-mēto.eo.tit. Jo.de imo. i.l.filio pre-terito.ff.de inio.ru.test. regule dic q nō.Limi ta tñ nisi fit impubes p-xim° puber tati:ꝛ sit do li capax:q2 etiaʒ hodie potest exhe-redari.scdʒ Bar.in.l.ij. in prin.ff.de vulg.ꝛ pup.

3 Ille cui sit relictū vt pupilli tutelā gerat, pdidit legatum si recusat onus tutele.

Si legatarius. Legatarius surripiens ꝛ occultans testamentuꝫ cadit a legato tanꝗ̄ indignus. ꝛ qn̄ indignitas respicit fauorē certe persone, ꝙ sibi aufertur illi applicat. h. d. ꝛ diuiditur in tres. In prima ponit causam ꝑpter quam legatarius priuatur legato. In secūda declarat cui applicetur. In tertia adducit simile. Secunda ibi: maneat autem. Tertia ibi: quemadmodū si legatarius. ¶ † No. ꝙ sicut legatarius occupans cum vitio rem legatam perdit legatum. l. non dubiū. §. e. eodē modo si occultat vel surripit testamentū. ꝛ glo. j. dicit idem esse in herede. per. l. j. §. ꝛ cū hereditatis. ff. de his que in testa. delen. que non loquitur in herede occultāte testamentum: sed cancellante vel delente testamentū. Postea oppo. de. l. si in fraudem. §. eo. ꝛ Bar. intelligit ꝙ opp. cōtra tex. ꝛ nō bene. imo oppo. contra determinationem, duꝫ tenuerat ꝙ idem sit in herede occultante: sed rn̄de quod in. d. l. si in fraudē. non apparet de fraude heredis tamen magis cōiter tenetur extēso gl. vt p Sali. ꝛ plenius Alex. hic. ¶ † Scd̄o no. ex secūda parte ꝙ pena legis que imponitur propter iniuriam vel offensaꝫ alicuius. debet applicari illi cuius offensam respicit. de quo dixi in. l. hereditas. §. de his quibus vt indi. vbi limitaui. ¶ † Tertio no. ex vlti. parte text. ꝙ ille cui sit relictū vt pupilli tutelam gerat si recusat onus tutele perdit legatū concor. alleg. glo. que etiaꝫ ponit tres fal. not. scd̄m qn̄ testator alias erat legaturus. tn̄ dicit bar. ꝙ hodie est correctum: q2 si nō impleat voluntatem defuncti perdit legatum, etiaꝫ qn̄ testator erat alias relicturus. quod intellige qn̄ monitus fuit a iudice vt impleret voluntatem defuncti: ſm formam aut. hoc amplius. j. de fideicom. ꝛ sequūtur Bald. Ang. ꝛ Pau. hic: cū cōcor. vt. hic per Alex. ꝛ vltra eū adde qd̄ cū Bart. tenet simpliciter Lud. in consi. ccvij. incip. si volumus hāc substitionem ꝛ plenius in consi. cccxxv. inci. quo ad primum quo querit in primo dubio. Jason Papie.

1 ¶ Valet arg. a ꝯtibus ad vltimas voluntates ꝛ econtra.
2 Sicut ex cōtractu pōt trāsferri dn̄ium ad tp̄s: ita in vltima voluntate potest relinqui legatū vel fideicō. ad tempus.
3 Si testator legat fundū alicui quoad vixerit, ꝛ sic ad tp̄s incertū. an intelligetur reliquisse proprieta. an vsumfru.
4 Si testator legat alicui fundū in gaudimētū, an intelligatur reliqsse vsumfru. illius fundi. vel in proprieta.
5 Si testator fecit legatū ad tp̄s. tpe quo finitur tp̄s legati heres sit premortuus, an legatū trāseat ad heredē heredis: an remanebit penes heredem legatarij.
6 Sicut dn̄ium rei legate transit ipso iure in legatarium: ita finito tempore legati dn̄ium reuertitur ipso iure ad heredem.
7 Legatarius cui factū est legatū ad tempus, tenetur prestare cautionem ꝙ finito tempore restituet heredi talem rem legatam nō deterioratam.

Illud. Valet legatum factū ad tp̄s certū vel incertū, quo finito ad heredem reuertitur: cui de re restituenda finito tēpore dꝫ a legatario caueri. h. d. ¶ † No. in ver. cū eni. qd̄ imperator arguit a cōtractibus ad vltimas voluntates: alibi econtra ab vltimis voluntatib⁹ ad cōtract⁹. l. ita stipulatus. magna. versi. idq3 defendebat exemplo. ff. de verbo. obli. ꝛ in. l. si. j. tit. j. ꝛ prosequitur Sal. hic est materia. l. seruū filij. §. eū qui chirographū. ff. de leg. j. ¶ † Scd̄o not. ex tex. ꝙ sicut ex cōtractu potest transferri dominiū ad tp̄s, ita in vlti. voluntate potest relinqui legatum vel fideicōmissum ad tp̄s. † Hinc dubitat Pa. hic: qd si testator legat fundū alicui quoad vixerit: ꝛ sic ad tp̄s incertū: an intelligatur reliquisse proprietatem, an vsumfru. ꝛ determinat qd̄ proprietatē. p. l. donationes. la. ij. §. species vbi pulchre Bar. post antiquos. ff. de dona. Adde Bar. in. l. libertus. j. ff. de adi. leg. Glo. ꝛ Bar. in. l. titia. j. §. fi. circa prin. de leg. ij. Bald. in. l. ij. §. de inoff. dona. ꝛ no. in. l. j. in. ij. co. C. de fru. ꝛ litis expen. §. j. ꝛ in rub. §. de iure emphi. ꝛ not. in. l. si mulier. post gl. ꝛ Cy. ibi. §. de iure doti. vbi determinat ꝙ si testator legat vel concedat talē rē talib⁹ religiosis ad vsum non obstante termino ad vsum venit ꝓprietas. sequitur Alexā. in cōsi. cxxxij. in. ij. vo. inci. visis verbis dicti testamenti. Ego iuxta predicta moueo pulchrū dubiū in quo ꝯsului: † pone ꝙ testator legat alicui domū vel fundū in gaudimentū: an intelligatur relinquere vsumfru. illius domus vel proprietatē. ꝛ quidē prima facie dictio in gaudimentum nō videtur aliud importare ꝙ̄ ad fruendū. Itē vtilitas est euidēs q2 si intelligitur reliquisse vsumfru. eo mortuo finitur: ꝛ non transit ad eius heredes. sec⁹ si reliquisset proprietatē Bal. sing. in. l. si habitatio. §. sed si. ff. de vsu ꝛ ha. determinat ꝙ intelligitur ꝓprietatem reliquisse. ꝛ sic qd̄ transeat ad heredes. ꝛ ꝙ ille censeatur modus adiectus fauore legatarij. idem in terminis tenet Angel. in aut. hoc locum. circa fi. C. si mulier scd̄o nup. Sed Flo. in. l. proculus. ff. de vsufru. refert ꝙ multi bonon̄. ita cōsuluerūt: ſꝫ ꝙ ipse noluit subscribere illi cōsi. q2 est contra propriā naturā verbi in gaudimētū. vnde distinguit qui heredes sint instituti: nam si extranei, vera sit opi. Bal. ꝙ proprietas intelligatur relicta. secus si erāt instituti filij testatoris: qui a patre magis sunt dilecti ꝙ̄ legatarij. et istam opin. vltimam dicit equā. ꝛ sequitur Bartho. vero. in tractatu seruitutū vrba. in. c. iiij. de vsufr. in. iij. colū. † Quid autem qn̄ testator fecit legatū ad tp̄s, ꝛ tpe quo finitur tp̄s legati heres sit p̄mortu⁹: an legatū trāseat ad heredē heredis: an remanebit penes heredē legatarij. ponit Pa. hic: ꝛ in. l. titia. j. §. fi. post Barto. et alios ibi de leg. ij. ꝛ plenius per Alex. hic: ad quem te remitto. ¶ † Tertio no. in verbo, remeantibus. ſm Sali. Ful. ꝛ Alex. quod sicut dominium rei legate transit ipso iure in legatarium. l. a titio. in fin. ff. de fur. ita finito tpe legati dn̄ium reuertitur ipso iure ad heredem. pro quo melius facit text. in aut. cui relictū. in fi. j. de indi. vidui. tol. et de hoc est gloss. magistra. in. l. j. in fi. quā ibi multū no. Bald. in fi. §. de inoffici. dona. ponit Bartol. in. l. ꝛ ideo. ff. de condit. furtiua. ¶ † Quarto not. in fi. text. ꝙ legatarius cui factū est legatum ad tp̄s, tenetur prestare cautionē ꝙ finito tpe restituet reꝫ legatam non deterioratā. Cogita an iste tex. possit in hoc singu. limitari, vt non habeat locū in filijs testatoris: vel alijs descendentibus: vt non teneātur ipsi hanc satisdationeꝫ prestare. sicut in simili est tex. no. in l. iubemus. §. j. j. ad trebel. vbi filij non tenentur prestare cautionem de restituendo quam alij tenerentur prestare. ꝛ ita p illum text. limitat istā. l. solus Jo. fa. hic. ¶ Gloss. in verbo confirmari. diuiditur in quatuor. In prima infert vnū ex tex. In secūda ibi: ꝛ sic est contra. ꝯtra illud opponit, ꝛ dupliciter soluit. In tertia ibi: itē no. hic ꝙ ex voluntate. notat aliud ex tex. In quarta ibi: ꝛ sic est ecōtra. ff. de lega. j. contra illud opponit ꝛ soluit. Sed aduerte licet glos. format de per se ista duo contraria, tn̄ debent iungi. ꝛ omissis sol. gl. que nihil valent: rn̄de ſm Bar. Bal. ꝛ Moder. hic: ꝛ Bar. ꝛ magis cōmuniter alios. in. d. l. nemo potest. ꝙ qn̄ testator fecit legatū alicui, obligatio ꝛ actio semel acquisita legatario, cū sit affixa eius ossibus, non finitur ipso iure finito tpe qd̄ testator legato apposuit: sed exceptione tantū. ita loquitur. d. l. obligationum. §. placet. ꝛ. d. l. nemo potest. Sed dn̄ium rei legate sicut ipso iure transit in legatarium, ita finito tpe a dicto legato ipso iure bene transfertur in heredem. ita proprie loquitur ista. l. ꝛ dixi in text. ita teneas qcqd teneat Imo. in. d. l. nemo potest. quē cōiter reprobant Moder. ibi ꝛ Alexā. hic. ¶ Jason de Mayno diuini ꝛ humani iuris doctor in regia ciuitate Papie.

¶ De verborum ꝛ rerum signifi. Rubrica.

¶ Capio glo. Rubrice / quā diuido in duas partes. In prima cōtinuat Rub. ꝛ bene. In scd̄a ibi: ſꝫ generali⁹. tacite ponit differentiā inter istum tit. ff. ꝛ dicit ꝙ ille est generalior, ꝛ plenior isto. quō autē capiantur ista duo verborū ꝛ rerum. vide glos. magistraliter declarantem in rubrica. ff. eo.

1 ¶ In legato fundi instructi, non veniunt res venales in eo reposite.
2 Que sunt in loco ad tp̄s, non censentur ibi esse.
3 Quid significetur nomine fundi instructi.
4 Si testator legat equū suū armatum, quid veniat in tali legato.
5 Si testator habebat equū p̄ciosiorē altero, ꝛ legauit vni simpliciter equū, ꝛ alteri simpliciter equū: quis istorum eliget.
6 Qui emit a cōi fructus lacus, censetur vsufructuarius.

Prediis. In legato fundi instructi non veniunt venalia, vel ad temp⁹ parata: ſꝫ q̄ causa ꝑpetui vsus ibi sunt. hoc p̄mo. Et in legato fundi instructi veniūt que in eo parata sunt, siue gratia ipsius patrissa. siue ipsius predij. hoc secundo cum. l. sequē. ¶ † Not. ex tex. ibi tamen si id venale fuerit ꝙ in legato fundi instructi nō veniūt res venales in eo reposite. Adde text. notabilem in. l. generali. §. vxori. in secundo responso. §. de vsu. ꝛ vsuf leg. per quē no. ibi Barto. ꝙ si testator relinquat vxori omnia que hꝫ in domo, ꝙ in tali legato nō venit frumētū venale, quod testator in domo habebat: quia illud qd̄ est venale nō cēsetur esse in domo. sequitur Bald. in rub. §. eod. in. iij. qō. Adde etiam qd̄ per illum text. decidit pulchre Bar. in. l. diuus. ff. de bo. damna. vbi dicit se illo anno de facto respondisse, cum quidaꝫ testator legasset alicui oēs pānos lini ꝛ lane, cuꝫ testator haberet quasdam petias tele linee venales / ꝙ ille nō veniebāt in legato: sed ille solū q̄ erant parate ad vsum patrissami. ꝛ domus. ꝛ est magna decisio propter vniuersalitatem omnes. Adde etiam text. notabilem in. l. seruos. §. fin. de lega. iij. vbi si testator legat oēs seruos suos, nō intelligitur legare seruos venalitios. ꝛ per illum text. decidit Paul. hic: ꝙ si mercator equorum legaret equos suos alicui, intelligitur solum legasse equos quibus vtebatur ad suum vsum: non autem venales. quod not. Similiter si quis obligat alicui oia bona sua, non veniunt merces venales.

res venales.l.cum tabernam.in prin.ubi Barto.ff.de pig.de quo ultimo dic ut p Cy.in.l.ubi adhuc.ubi Bal.in.viij.col.C.de iure doti. Ponunt plene Moder.in.l.si constante.in prin.post Bart. ff.so.ma. Ex his habes regulã huius text.valde ampliatã/ q res venales nõ veniũt in legato. ¶ Limita predicta pcedere qñ testator haberet alias q res venales,sed si haberet tantum venales tũc bene veniũt in legato.ita pbat tex.no.in.l.fundus q locatus.ff. de fundo instr.in.l.pediculis.§.itẽ cum quereret.z ibi est glo.valde no.quã multũ signat Barto.ff.de aur.z ar.leg.Bal.in rub.C.eo. in.iiij.q.z Pau.hic. Consydera etiam de alia limitatione quã volunt Bar.in.d.l.generali.§.uxori.ff.de usu et usufr.leg.z vide quõ saluet intentio Bar.ibi:nam primo no.q si testator legat uxori oĩa q habet in domo,licet utat termino universali oĩa:tamen nõ venit frumentũ venale:postea subdit/q istud est verũ nisi testator uteret termino universali:ut q: relinquat uxori usumfructũ oium rerũ:q: propter universalitatẽ intelligit tã de rebus venalib⁹ q nõ venalib⁹ †¶ Scdo not.ex tex.ibi:itẽ ea q ad tps:quod ea que sunt in loco ad tps,non censentur ibi esse:ideo si testator legaret alicui res quas habet in tali loco,non veniunt res posite in illo loco ad tempus:prout etiã dicit.l.sequẽs. Sic ecõtra illa que consueuerunt adesse:licet ad tempus adsint,habentur perinde acsi essent in loco.tex.est no.in.l.quesitum.§.fi.de lega.iij.p quem text. decidit no. Pau.hic:si testator legat alicui massaritias quas habet in ciuitate: z aliquas misit in villam,ut tamen in ciuitate reducerentur:q ille veniunt in legato:q: habentur acsi essent in ciuitate.z dicit q vidit ita obseruari Florentie. Facit fm eum.l.ex facto,magna.ff.de here.institu. Limita tamen istum tex.procedere qñ testator simpliciter fecit legatũ:secus si apposuisset signum universale oẽs.fm Bar.in.d.l.gñali.§.uxori.z Pau.hic/z statim dixi.†¶ Ex.l.ij.no.quid significetur nomine fundi instructi:q: veniunt non solum instrumenta necessaria ad culturã fundi:sz etiã patrisfami.z non solũ instrumenta quibus paterfamil.habet necesse uti:sed etiã que sunt ad solam delectationẽ:puta libri morales,canes ad venandum,z similia.l.quesitũ.§.sed si fundus.p totam legem.ff.de fundo instru.z vide etiã.l.predia maritima.§.fi. z.l.sciẽ.§.ex rañ.ff.de fun.instruc.†Et not.q idem importat legare rem integro statu:aut vendere:sicut legare fundum instructũ. tex.est no.in.l.si qñ.prima.ubi glo.z docto.C.de bo.vacan.lib.x.et Bal.hic:si autẽ legaretur fundus simplr,non adijceretur instructus:vel legatur domus simplr,nõ venirẽt nisi que sunt affixa.l. fundi nihil.ff.de act.emp.l.ij.§.dotes.ff.de fundo instru.l.dolia. l.qui fundũ.in.j.§.pe.ff.de cõtrahen.emp.fm Bal.Ang.z Pau.hic. tangit etiã Bald.in.l.j.C.eo.si testator legat equũ suum armatũ/ quid veniat in tali legato.z qd si diuersimode se armabat z quid si habebat plures equos:z equũ simplr reliquit.dic ut ibi p eũ. † Et quid si testator habebat equũ preciosiorem altero:z legauit vni simpliciter equũ pciosiorem altero:z legauit vni simplciter equũ: z scdo deinde legauit equũ simpliciter: quis eliget:tãgũt Bar.Albe.Bal.Jmo.z Moder.in.l.qui duos.de lega.j.ubi determinat Bar.q primus habet optionẽ.cõtrium tenet Bal.Ang. z Jmo.in.l.si quis ita.j.per illum tex.ff.de here.insti.de quo etiam per Alb.Bal.z Jmo.in.l.si ita scriptũ.de leg.j. ¶ † Ultimo no. diligẽter illud qd dicit Bal.in ista.l.in fi.quod raro alibi reperit: q qui emit a cõi fructus lacus censetur usufructuari⁹.ideo si cõitas habebat naues piscatorias in tali lacu,licet simpliciter vẽdiderit fructus lacus,debet bene habere cõmoditatẽ nauium sicut haberet usufructuari⁹.l.sed addes.§.illud.ff.loca.l.itẽ si fundi.ff. de usufru.no.istã equiparationẽ quã no.z sequit referendo Bal. hic Jo.de ana.in cõsilio.lxxiiij.incipi.visis z põderatis his que in facti narratione.circa fi.qd multũ cõfert ad no.p Bar.in.l.cotẽ ferro.§.qui maximos.ff.de publica.z in q̃one que incipit publicanus.ubi plene disputat de eo qui emit fructus lacus a cõi:an censeatur vere emptor an cõductor:utilitas est/q: si conductor: censetur,fieret remissio pp̃ter sterilitatẽ:z dãnũ pp̃ter guerras nõ spectaret ad eũ:secus si esset emptor.qd facit ad datiarios seu publicanos qui emerunt pedagia vel datia:an eis fiat remissio pp̃ter guerram vel pestem.ad illã materiã multũ confert equiparatio. Bal.hic. ¶ Glo.in vbo fuerit.rñdet ad.§.si defunct⁹.fm Bar.et doct.q attẽdimus an res sint venales,quo ad hoc ut nõ veniant in legato.ita loquitur hic:sed non in preiudiciũ pupilli.ita loquitur cõtrarium. Uel ibi est casus diuisus non aduersus. ¶ Glo.in verbo legato.diuiditur in tres partes. Jn prima per viã questionis opp.contra tex. Jn scda soluit vno modo. Jn tertia alio. Secũda ibi:sed rñ. Tertia ibi:vel dic illã intelligi fm istam. Jn fi. glo.tene scdam solu.qd.§.domo.intelligit fm istã.l.quod si vinum erat ad instructionẽ necessariã dom⁹:puta turris vel fortalitiũ:et tunc veniat in legato domus instructe,sicut fundi istructi ut hic: alas secus. ¶ Gloss.in verbo instructus.in.l.ij.diuiditur in ij.duas. Jn prima declarat tex. Jn secunda per viam notabilis declarat an sit differentia si testator legat fundũ cum instrumento vel fundum instructum,vel fundum et instrumentum.an inter istos modos sit differentia.et q: glo.male dicit.ut hic:p gl.et Bar.in.d.l.si cui.ff.de fun.instru.z per Bar.hic:cũ quo alij cõmuniter tenent.z per Bar.in.l.titio.§.j.ff.de usu et usufruc.lega.

1 ¶ Terminus cautio.platus a.l.vel ab hoie,intelligitur de nuda cautione:limita ut infra nu.z.
2 Qui tenet cauere,licet non teneatur dare fideiusso.vel pigno.tenetur tñ per solẽnem stipula.se obligare.
4 Qñ partes conuenerũt q cautio prestet ad cõsiliũ sapientis,qualiter debeat sapiens declarare.
5 Si in statuto dicatur alternatiue q caueat aut satisdet:si est psona suspecta tenetur cauere cum fideiussoribus.
6 Si promisi aliquem securũ facere,an intelligatur cũ fideiussore.
7 Si verbum cautio,proferatur a.l.ciuili,intelligit de nuda:si vero a.l.pretoria,intelligitur cum fideiussoribus.
8 Si statutũ requirat cautionẽ,an intelligat de nuda vel de pigno. vel fideiusso.

1 **Sancimus.** † Terminus cautio.prolatus ab homine vel a lege intelligit de nuda cautione:nisi aliter sit expressum.h.d. ¶ Glo. j.querit in quib⁹ terminis intelligi debeat ista.l.rñdet glo.q qñ profertur a testatore:et hoc est planũ.idẽ qñ a.l. Jntellige quãdo profertur a.l.ciuili.l.iij.ff.de euic.secus si a.l.pretoria:nã pretoria cautio intelligit mediante pignore vel fideiussorib⁹.l.j.§. stipulatio nõ.ff.de pto.stip.l.j.§.caueri.ff.e colla.b.o.de qua opp. glos.scd.et q terminus cautio.platus a.l.ciuili intelligat de nuda promissione:firmant Bar.Bal.Ange.Fulg.et Pau.hic:z Dy. Bal.Ange.et Jmo.in.l.diuortio.§.interdũ.ff.so.ma.gl.in.l.habere.§.cautũ.ff.eo.de verb.signi.dum intelligit illum tex.in pretoria cautione.idem tenet Bal.in.l.j.in princi.C.de procu.z in.l.uniuersa.C.de preci.impe.offerẽ.et in.l.executorẽ.in.v.col.C.de execu.rei iudi. Bart.in.l.si priusq.in.iiij.q.ff.de ope.no.nun.glo.in.l.j.§.cum autem.j.de caduc.tollen.z ista est vera et cõis sñia.licet cõrium teneant Pe.Cyn.z Alb.hic:z in.l.j.in prin.C.de procu.Bar.z Lud.in.d.l.diuortio.§.interdũ,q imo verbum cautio,platum a.l.ciuili non intelligitur de nuda pmissione.per.l.in omnibus.ff.de iudi.ubi terminus cautio,profertur a.l.ciuili:z tamẽ scdm verum intellectũ intelligitur de cautione cum fideiussore.l.si creditores.ff. de separatio.sed ad illum textum dupliciter responde. Primo q ubi lex ciuilis nõ mandat simpliciter caueri,sz causa cognita merito intelligitur cum fideiussore.l.penul.cum glo.magna.ff.de peti.here. Scdo rñde q loquitur in persona suspecta,et propter suspitionẽ exigitur cautio.nã nisi intelligeretur cum fideiussore:sola promissio nõ tolleret suspitionẽ fm Oldr.et Bal.z Sali.hic allegantes ad hoc.d.l.pe.cũ glo.z fuit sñia Bar.in.d.l.si priusq.in.iij. q. ¶ Glo.fi.in verbo nudam.diuidit in quatuor. Jn prima declarat tex.postea format tres oppo.sol. Secũda ibi:sed cõtra.ff.man. Tertia ibi:idẽ contra.ff.de col.bono. Quarta ibi:z eodem modo. 2 responde.† Ex prima parte habes notabilẽ declarationẽ ad tex.q ille qui tenet cauere,licet nõ teneatur dare fideiussores vel pignora,tenetur tñ per solennem stipulationem se obligare. Adde q etiam nõ sufficit stipulatio:sed requirit q etiam obliget oĩa bona sua:z sic obligatus ad cauendũ promittet per solam stipulationẽ cũ obligatione oium bonor. Jta Bart.pulchre in.d.l.si priusq.in xiij.col.ver.iij.quero nunquid cautio.ff.de ope.noui.nun. Bert.z Ange.in.l.pretorie.iij.ff.de preto.stipu.z in.l.j.ubi dixi.ff. qui satis. cog. Jmo.z Pau.in.d.l.diuortio.§.interdum.licet cõtrarium teneat Jmo.in.d.l.pretorie. Adde fortius q cautio simplex nedum non debet esse nuda a stipulatione omnium bonorum,ut dixi.sed etiam nõ debet esse nuda a promissione pene:quia tenetur etiam certam penam promittere.gl.est not.z magistra in.l.ij.§.sz et si dubitetur.in verbo sola promissione.ff.de iudi.quaz ad hoc reputat Ange.singularem in.d.l.diuortio.§.interdum.et ibi sequuntur Jmo.et Pau.sed est similis gl.in.l.j.§.q̃uis.ff.si cui plusq.per.l. falci.et alia glo.in.l.iij.§.fi.ff.de ali.iudi.mutan.cau.fac.et idem tenet Ange.hic:in lect.floren. Sed in hoc ultimo contrarium tenet Barto.et alij post eum:et est communior opi.q pena non requiratur in.l.fi.ff.de preto.stipu.firmat Bal.hic:et in.l.iij.in princi.ff. de condi.ob cau.et in.l.uniuersa.C.de pre.imper.offer.et in.d.l.executorem.qd plenius dixi in.l.j.ff.qui satis.cog. ¶ † Ex secunda par- 3 te gl.habes pulchram limitationem ad legem istam:ut pcedat q quando terminus cautio.simpliciter profertur:secus si cũ adiuncto proferatur.ut q: quis promisit idonee aut sufficienter cauere. tunc intelligitur mediante pignore vel fideiussoribus.d.l.si mandato titij.§.fi.ubi etiam glos.z Barto.z glos.in.c.ad nostram.j.de iureiurau.z glo.in.c.quãq.z in verbo idonee.de usur.in.vj.z glo. in.c.fi.de pigno.et in.c.fina.de sentẽ.excom.et in.c.felicis.in verbo idonea.ubi bonus textus de penis.in.vj.z in.l.quicunq.la.j.C.de omni agro deser.lib.xj. Ange.in autenti.de executo.in princi.col latio.vij.z habes textum meliorem de iur.in.l.iij.§.addici.ff.de fi-

deicōmis. liber. Ex quibus omnibus patet non bene loqui glo. so lennē in. c. prima igitur. de consecra. dist. iiij. in vbo cautiōe. que mirabiliter vult q simplex cautio intelligit. l. idonea. nam ex predictis gl. illa male loquit. cū simplex cautio nō intelligat cum pignoribus vel fideiussoribus: tamen cautio idonea sic. Amplia istā limitationē procedere vbi etiā requirit plena cautio. glo. est in. d. l. si mādato titij. §. fi. idē si debet competenter caueri. l. si debitori. vbi glo. et Bal. ff. de iudi. Bal. in. d. l. executorē. Idē si debet pstari sufficiens cautio. fm Bal. Fulg. et Paul. hic: et pro hoc allegat Pau. tex. in. c. j. cū gloss. de seque. pos. et fruc. Adde glo. in. c. qm §. in alijs. vt lite nō cōtest. et in. c. fi. de pig. et in. c. qua fronte. de app. et in. c. ex transmissa. de resti. spo. Adde idem esse quando debet recte caueri. l. j. §. iubet. vbi Bart. ff. de colla. bo. et Fulgo. hic. Adde etiā pro ampliatione huius limitationis gl. nostre, qn quis tenetur idonee cauere aut sufficienter, q tūc nō sufficeret promissio solennis cū hypotheca omniū bo. fm Barto. Ange. et Jmo. in. d. l. pretorie. iij. et multum notabiliter Joan. and. in addi. Spec. tit. de pig. super rubri. Jmo. et Pau. in. d. l. diuortio. §. interdum. et Gemi. in. d. c. q. §. de vsur. in. vj. Et hoc ostēditur ratione euidenti: q: etiā vbi requiritur cautio simplr, ibi debet interuenire hypotheca oium bonoru. vt dixi in precedenti parte gloss. ergo qn quis dz idonee cauere, sola hypotheca nō sufficit: nisi etiam interueniant pignora vel fideiussores. Jstam limitationem sic ampliatam limita aliquibus modis notabilibus. ¶ Primo notabiliter limita vbi essemus in materia in qua nō requirit aliqua cautio: q: si ibi sit dictū q prestetur idonea vel sufficiens cautio, tunc ratione subiecte materie que cautionem non requirebat intelligeretur sine fideiussoribus, vel pignoribus. ita sol. do. Antoni. in ca. fi. de restit. spo. quē sequit Alexan. de quo admiror: in consi. xxxv. in. iiij. volu. incip. viso processu cause vertentis inter cōmunitatē. in. v. col. que limitatio mihi nō placet et est contra oia supradicta. cū in cōtractibus regulariter non requiratur cautio. ¶ Scdo mirabiliter limita conclusionē glo. nostre et predictarū, vt nō procedat in statuto loquēte de idonea cautiōe: q: qn quis statutū dicat idonea, tn nō intelligit cū pignore vel fideiussoribus: sed arbitrio iudicis intelligitur. Jsta fuit singu. decisi. Bald. in. l. vniuersa. in. ij. colū. in fi. §. de preci. impera. of. vbi p hoc refert se consuluisse Bald. dū statuto Pistorij caueret q qn petit cōpromissum debeat idonee caueri: q petēs nō teneat precise dare fideiussores vel pignora: sed intelligat arbitrio iudicis, ex quo in statuto non exprimitur qualitas cautionis, p certo debilis est ratio Bal. q: imo exprimitur in statuto dicente idonee. ¶ Tertio limita qn actum esset q quis debeat mediocriter cauere, tūc nō requiruntur pignora vel fideiussores: s; sufficit hypotheca bonorū. ita probat text. sing. in. l. filio. in fin. ff. vt leg. no. caueat. ¶ Quarto mirabiliter limita et cogita qn requireretur solennis cautio, seu actū esset q quis debeat solenniter cauere: tunc non requiritur q prestet fideiussorem vel pignora: sed sufficit q promittat p stipulationē solēnē. ita Bal. in. d. l. executorē. allegat glo. in. l. huiusmodi. in princi. de leg. j. et hoc suadet dictio solēnis, p quā videt actū dūmodo solēnitas interueniat: et sic solēnis stipulatio q sufficiat. cogita tn. ¶ Quinto limita quoties lex vel statutū requireret ɔgruā cautionē, referēdo tamen ad arbitriū iudicis: q: cum qs sit honeste vite et pbate fidei, sufficit sola cautio nuda absq pignore vel fideiussore. fm Bal. in. l. abstinendū. C. quorū app. nō reci. imo fortius decidit sing. Barto. in. l. quicūq. ij. in fi. C. de fun. patri. li. xj. q etiā si lex vel statutū ad literam expresse diceret q qs tenet cū fideiussoribus cauere: vt q: dicat statutū q nullus possit eligi in potestatem nisi caueat cū fideiussoribus: tn si est euidenter idone⁹, nō tenetur cauere. de quo q: est pulcher passus. dixi late in. l. j. ff. q satis. cog. vide ibi. ¶ Sexto pro limitatione predictorū generaliter aduerte, q vbi quis tenetur cauere cū fideiussore: et ppter impotētiā vel paupertatem: vel q: sit peregrinus non inueniat fideiussorem, statur iuratorie eius cautiōi. text. est not. in. l. oēs. ver. hac autē inclyta vrbe. vbi Bald. in. j. co. no. C. de epis. et cle. et multū pulchre. Bal. in aut. cui relictū. in. ij. col. p illū tex. C. de indi. vi. tol. et ibi dicit pau. de ca. in fi. col. q ille est melior tex. de iure ad declarationē et limitationē. l. nostre. vt ibi per eū.

4 ¶ † Ex predictis liquet qn partes ɔuenerunt q cautio prestet ad cōsiliū sapientis, qualiter debeat sapiēs declarare. quā q. prosequūtur O dof. Albe. et Bal. hic. Et est gl. ordi. in. l. si mandato titij. §. fi. vbi Bart. et alij. ff. man. et est cōmunis cōclusio q sapiēs non possit declarare prestandos esse fideiussores, aut danda pignora, nisi in promissione sit adiectū idonee, sufficienter. vel similes: vt. s. dixi. De quo vltimo etiā habes Bald. in. l. ex ea. in princi. ff. de ver. obli. et in. l. illa institutio. ff. de here. insti. Ange. in aut. de exce. in prin. col. vij. et licet Bald. in. l. executorē. in. vj. col. in. ij. q. C. de exec. rei iudi. tenui q hoc casu sapiens debeat declarare quod apponi debeat pena cū obligatione oium bonorū. an bene dicat,

5 ex pdictis ptz. ¶ † Quid si in lege vel statuto alternatiue dicatur q caueat vel satisdet. dic q si est psona suspecta tenet cauere cum fideiussore. glo. est mihi sing. valde in. l. pe. ver. cū et res. iuncto tex. ff. de pe. here.

6 ¶ † Quid autē sit qn promitto quē securum facere. est materia Bart. vbi dixi in. l. j. ff. qui satisd. cog. et in. l. fi. ff. de stipu. ser. et an tunc intelligatur cum fideiussore. ponit Bar. no. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offic. presi. et quid sit securitas ponit Bal. in aut. agricultores. C. q res pig. obl. pos.

7 ¶ † Vltimo p cōplemēto huius. l. dū super gl. j. feci dn̄iam an verbū cautio, proferatur a lege ciuili, et tunc intelligatur de nuda. si autē pferatur a

8 l. pretoria, tunc intelligitur cum pignore vel fideiussoribus. † quid in statuto requirente cautionē, an intelligat de nuda: an de pignore vel fideiussoribus. et punctus est an statuta equiparentur iuri ciuili an pretorio. quē passum ponunt Bart. et alij in. l. ij. in princi. ff. de verb. oblig. ideo hic non pono. sed ad propositū ponit in specie Bal. in aut. generaliter. in. j. colū. §. de epi. et cleri. l. j. ff. q satis. cog. et hoc de cautione mutiana qualis esse debeat. et an ibi requirantur pignora vel fideiussores, ponit Bald. in aut. cui relictum. in. ij. col. j. de indi. vidui. tol. Adde etiā predictis q si pmisit simpliciter dare fideiussorē, intelligit de idoneo. fm Bal. in. l. fideiussa. C. de fideius. tn qui promisit se obligare pro te: nō tenet se obligare nisi te obliges. q: alias nō esset fideiussor. fz Bal. hic. q etiā no. subdit, q si promisi pro te fideiubere, non teneor fideiubere nisi pmittas me indemnem seruare: secundum formam hic traditam p cum. Jason Papie.

1 ¶ An sit differentia inter istas disiunctiuas, vel, et aut.
2 Disiunctiua posita inter personas, resoluit in cōiunctiuā limita tū multis modis: vt infra per totum.
3 Bonum est argu. a dispositiōe legali ad interpretationem: vltime voluntatis.
4 Quando duo sunt alternatiue cōstituti tutores a testatore, ambo copulatiue admittuntur.
5 Alternatiua posita inter res nō resoluitur in coniunctam.
6 Licita est extensio, et arg. ab vltimis volūtatibus ad contractus.
7 Si testator legauit titio domū aut fundū, cuius erit electio: an heredis, an legatarij.
8 De materia disiunctiue videas hic remissiue.
9 De alternatiua que ponitur inter summas et dilationes tēporum videas hic remissiue.
10 Alternatiua negatiue posita an reqrat cōcursum vtriusq.

Cum quidam. Jsta est bona et vtilis. l. h. d. Disiūctiua posita inter personas honoratas resoluitur in coniunctam: secus si inter res: tam in vltimis volūtatibus q in cōtractibus. h. d. tota. l. et licet doc. vt Cy. Alb. bar. Salic. et Ful. hic: diuidāt istā. l. in. iiij. ¶ Ego particularius in. vij. diuido, que separatim in text. apparent. Jn prima ponit thema. Jn scda ibi: dubitabat. eliciūtur dubitationes ex themate. Jn tertia ibi: cū alij. referuntur opin. antiquorū. Jn quarta ibi: melius itaq. ponit vera decisio imperatoris. Jn quinta ibi: quēadmodum em. adducitur simile. Jn sexta ibi: sed hoc quidē. ponit limitatio, vt decisio imperatoris pcedat qn disiunctiua est posita inter psonas: secus si inter res. Jn septima in fi. ibi. quod etiā in ɔtrib⁹ ponit extēsio: et illa intelligit in gl. dupliciter. Primo vt illa extēsio referat ad versiculū proximū. Scdo et melius q ad totā. l. Dubiū ergo hui⁹. l. est qn disiunctiua ponitur inter personas in quatuor casibus. Jn institutionibus. Jn legatis vel fideicom. Jn libertate. Jn tutela qn ergo testator instituit heredē titiū aut seium, vel facit legatū titio aut seio et c. iungendo tertiā et quartā partē text. pōdero q in hoc text. sunt sex principales opi. varie et cōtrarie: intantū q nisi esset facta ista. l. vix credo q potuisset haberi firma decisio. Pria opin. ponit ibi, dubitabat vtrum ne inutilis sit: et vere vr institutionem vel legatum reddi inutilē rōne dubij, per. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. et. l. si fuerit. ff. de rebus dub. et magis in specie q ista alternatiua propter incertitudinē deberet viciare: probatur in. l. item si seruus. §. fi. cum. l. seq. et se. ff. de stipu. seruo. licet Barto. alleget. l. proinde. vbi seruus duorum dn̄orum si stipulatur alternatiue pter incertitudinem stipulatio est inutilis. et per illum text. si non esset ista. l. forte idem dixissemus. ideo dicunt Cyn. Bartol. et alij hic: et Bart. in. l. caius. ff. solu. mat. et Bald. in. c. inter ceteras. in. ij. colū. de rescrip. q illa lex item si seruus. cum sequentib⁹ corrigitur per istā. et hoc communiter tenet quicquid teneat Salic. hic. Scda opi. ponitur in text. ibi, an occupātis melior cōditio sit. vt qui esset magis vigilās et magis solicitus in habendo legatū: haberet legatum. sicut in simili. in. l. pluribus. ff. de procu. vbi qn sunt constituti plures procuratores insolidū, melior est conditio accipientis. in. l. inter eos. ff. de re iudi. Tertia opin. ponitur ibi: an ambo ad huiusmodi lucra. et hoc videtur tenendum: quasi disiunctiua resolueretur in coniunctam. sepe enim alternatiua pro coniuncta ponitur: et ecōtra. l. sepe. ff. eod. et istā tenet hic imperator. ¶ Quarta ponitur ibi: et an scdm aliquem ordinem. videbatur enim q qui primo scriptus erat preferretur. l. quoties. ff. de vsufruct. et. §. quibus

r.§.quibus.§.in prima cõstitutione. Quinta opi.ponit ibi:cũ alij primũ.r ista est diuersa a precedẽti:sed in effectu non discrepat,ꝙ primo loco vocatus intelligat institutus:r sic ꝑferatur:scõs autẽ intelligat substitutus.r ad hoc facit.l.j.in fi.§.de edi.di.adri.tol. r.l.fi.ff.de here.insti.tñ ibi tex.nõ loquũtur qñ diuerse ꝑsone disiunctiue instituuntur. Sexta opinio ponitur ibi:r alij in fideicommissis.et pro ista faciebat:quia vltima voluntas deroget prioribus.hinc est quod vltimum testm̃ semp ipso iure derogat pcedentibus si nõ habeant clausulam derogatoriam.l.sancimus.in ꝟbo ipso iure.§.de testa.§.pe.insti.qui.mod.testa.infir.l.si quis priore. ff.ad treb.iuncta.l.si quis in principio.ff.de leg.iij.hinc est ꝙ in vltimo testamẽto semp intelligit tacite clausula cassans r annullans oẽ antecedẽs testm̃.dicit Bal.in.l.fi.in.v.q.§.de edi.di.adri. tol.Sic etiã in ꝯtibus vltima derogãt prioribus.l.pacta nouissima.vbi multas dedi extẽsiones.§.de pac.imo etiã in ꝯtib⁹ non est necesse ponere clausulã cassantes r irritantes oẽs alios contractus precedẽtes:q2 in vltimo ꝯtu semper intelligit tacite nisi precedens cõtractus haberet clausulaꝫ obstatiuã ad sequentes. tex.est quẽ ibi Bal.dicit singularẽ in.c.j.de transac.r sic vides ex diuersitate istarũ opi.qualiter casus hui⁹.l.fuisset valde ambiguus nisi esset edita ista lex:que ꝓpterea reddit valde vtilis r necessaria. ¶ In primis pondera multũ tex.in.j.parte r seqñtibus/ [1] †qui non facit differentiã inter dictionẽ vel,r dictionẽ aut:imo vtitur ꝓmiscue.dũ dicit ille vel ille.postea dicit illi aut illi ꝙ iam hic est tex.cõtra id qd dicit hic Cy.in.vij.oppo.r sequit Alb.nam dicunt aduertẽdũ ꝙ est duplex disiũctiua:quedã est simplex,vt est aut:alia est nõ simplex:ſꝫ q ampliationẽ inducit:vt dictio vel,et seu:r ꝑ hoc infert Cy.hic in.j.q.r sequitur Albe.ꝙ si testator legat alicui pecuniã quã habet in bursa vel in arca,ꝙ vtraqꝫ pecunia [a] debet:q2 dictio vel,[a] nõ est simplex disiunctiua:sicut aut:ſꝫ est ampliatiua sicut dictio seu.l.si qs ita.ff.de auro r legato.certe ista differẽtia est cõtra hũc tex.q promiscue vtit:nec facit differentiã inter vel,r aut.r ita reprobat Ful.Cy.hic in prin.r in fi.r Bar.in [b] l.si qs ita.ff.de auro lega.vbi oĩno vide.verũ est ꝙ dictio seu[b],stat augmẽtatiue:r facit vtrũqꝫ deberi.d.l.si qs ita.ideo si testator legat libros quos habet Padue seu Bononie,oẽs veniunt:ſm Baldum.hic:in.viij.oppo.r Pau.r est glo.not.lxiij.distinc.c.ego Ludouicus.ꝙ vltimũ limitat mirabiliter r singulariter Bal.nec alibi legi.in.c.inter ceteras.in fi.colũ.de rescrip.vbi querit,pone ꝙ testator legat mihi equum suũ albũ:seu nigrum:an debeã habere vtrũqꝫ equum:videtur ꝙ sic per dictionẽ seu,que stat ampliatiue.d.l.si quis ita.Contrarium determinat Bal.ex quo testator vsus est singulari numero equũ:ex quo apparet me noluisse habere nisi vnũ.nã licet arguere a numero.l.iulius phebus.ꝗ est.l.fi.ff.ad trebel.r singulariter vult qd dictio seu,tũc demũ stet ampliatiue,quãdo ponit inter dictiões pluralis numeri.secus si singularis numeri.Cogita:q2 apud me periculosa est limitatio. Secũdo limitat sing.Archi.in.d.c.ego Ludouic⁹.vbi est gl.magistra.quã allegaui:r idẽ Archi.in.c.statutum.§.cũ vero.in.j.colum.de rescrip.in.vj.ꝙ dictio seu,stat augmentatiue seu ampliatiue.r sic debet augere:sed non immoderate.sicut in simili dictio plures,ad modicã summã debet referri.l.r si post tres.vbi dixi.ff. si quis cau.iuncta.l.hec adiectio.ff.de ver.sig.certe magnũ dictũ est:r suprema limitatio:nec inuenio referentẽ vel impugnãtẽ.tñ apud me dubiũ est propter precedentia exempla:in quib⁹ fit magnũ augmẽtũ ꝑ dictionẽ seu.r simile,de dictione plures,est satis [2] a remotis.Cogita. ¶ †Secũdo no.ex tota.l.qd disiũctiua posita inter personas resoluitur in cõiunctã. ¶ Intellige qñ alternatiua est posita inter ꝑsonas honoratas:secus si inter grauatas.vnde si testator grauat titiũ aut seiũ heredes,dare.r.caio,ista alternatiua posita inter personas grauatas:nõ resoluitur in ꝯiunctã: imo quilibet tenetur insolidũ.r a quocũqꝫ totũ peti potest.l.si ex toto.§.j.de leg.j.Nec obstat tex.noster,vbi alternatiua ponit inter tutores:r sic inter personas grauatas:r tñ resoluitur in cõiunctã.respondet Bar.hic:ꝙ spãle est fauore pupillorũ:vel respõde ſm Cy.hic:in.j.oppo.Bal.in.ij.r Ful.r Imo.in.d.l.si ex toto.§.j.ꝙ tutela principalr est honor:licet habeat onus annexum. ¶ Secũdo limita istã.l.qñ alternatiua ponit inter personas honoratas non data electione alteri.secus si electio sit data heredi aut alteri.vt q2 dicat,lego titio aut seio quẽ heres elegerit:tunc alternatiua nõ resoluitur in ꝯiunctã:q2 sic tolleret electio heredi. l.si titio aut seio.de leg.ij.l.vtrũ.§.cũ quidam.ff.de rebus dubijs. ¶ Tertio limita istã.l.ꝓcedere qñ disiũctiua ponitur inter personas honoratas,inter quas nõ cadit affectio:tunc bene resoluitur in cõiunctã:alias si cadit affectio,attẽdit ordo affectionis:nec alternatiua tunc resoluitur in coniunctã.l.cũ pater.§.penul.ff.de leg.ij.licet aliter r male dicat hic gl.in verbo in personas. Facit quod vult glos.nota.in.l.gallus.§.j.cum suis cõcordan.ff.de libe.r posthu.que loquitur qñ copula ponitur inter personas inter quas cadit affectio,r ordo charitatis.Simile est econtra quãdo alternatiua ponitur inter personas inter quas caderet ordo odij: puta si statutũ disponat ꝙ damnũ robarie teneant emẽdare consanguinei:aut homines de districtu:tunc alternatiua non resoluitur in coniunctam:sed attenderetur ordo odij:vt prius consanguinei teneantur ſm Nico.de muti.hic.et Ang.in lect.perusina. ¶ Quarto limita istam.l.nõ procedere quãdo alternatiua ponit inter personas inter quas non potest actus valere noĩatim.tunc valet in persona alterius tanꝙ adiuncti,et non resoluitur in coniunctam.vnde si quis stipulat sibi aut titio absenti:et sic titio stipulari non potuit.censetur ergo ille tertius adiectus solutioni.vt illi possit solui.r tunc disiuncta nõ resoluitur in cõiunctam.ita ꝓprie loquitur tex.in.l.eum qui ita.§.qui sibi.ff.de verb.obli.et hoc est quod vult dicere gl.fi.hic in fi.not.Bar.r alij in.l.caius.ff.solu. ma. ¶ Quinto limita istam.l.non procedere quando disiunctiua esset posita inter personas electas ad aliquod officium,ad quod nõ possit eligi nisi vnus:tunc alternatiua non resoluitur in coniũctam.imo neutrius electio valet,propter incertitudinem.vt quia populus romanus eligeret titium aut seiũ in senatorẽ rome:vbi [a] solus vnus potest esse senator.vel si populus eligeret titium aut seium in potestatem.Sicut si canonici eligerent titiũ aut seium in prelatum.tex.est in.c.in electionibus.de elec.in.vj.ſm Ange.hic in lec.perusina et in effectu Paul.hic:qui corrupte allegat.c.cum vintonensis.de elec.qd parum facit. ¶ Sexto limita notabiliter istam.l.non procedere fauore nuptiarũ et dotis:vnde si suus maternus vel alius extraneus qui dedit dotem stipulat⁹ sit illã reddi mulieri:aut sibi:tunc alternatiua non resoluitur in coniunctã: quia sic vtriqꝫ acquireretur actio de dote:imo mulier prefertur: cui soli acquiritur etiã si ex ordine scripture prepositus sit ille qui dedit dotem.tex.est in.d.l.caius.ff.so.ma.vbi Bar.et doct.notant pro limitatione huius legis.et Bal.hic:in.v.oppo.Ange.et Sa- [b] li.Bal.in.l.fi.C.cõia vtriusqꝫ iudi.Et vide quod dicit Bart.se per hoc dixisse in facto in.d.l.caius. ¶ Septimo limita istam.l.procedere qñ inter personas est solum posita disiunctiua.secus si sit cõiunctiua et disiunctiua:tunc disiunctiua nõ potest resolui in coniũctam:q2 esset superflua.vt si testator legat fundũ titio r seio:vel alteri eorũ.tũc alternatiua vel:non resoluitur:sed intelligit simul vtriqꝫ legare:r altero mortuo vt alter superstes totum habeat.et si dicas ꝙ omnino habuisset ex iure accrescẽdi.Dic ꝙ vtilitas est: quia si habuisset ius accrescendi,teneretur ad onera collegatario iniuncta:sed quia habet ex iudicio defuncti,non teneretur:tex.est sing.in.l.si fundum sub conditione.§.his verbis.vbi Bar.r alij.ff. de leg.j.vbi in specie Bal.no.pro limitatione huius legis.et dicit se nescire alibi:r sequuntur ibi omnes Mod.et Cuma.etiã reputat singularem.licet Pau.ibi:in vtraqꝫ lec.allegat ꝓ cõcordanti tex.in.l.heredes mei.§.fi.ff.ad treb.et facit ſm Pau.ibi:si duo deponunt rem cum pacto ꝙ eis vel alteri eorũ restituatur:vt ibi per eũ.Facit etiã ſm Bar.r Pau.ad cõpromissum qd fit in tres cum clausula ꝙ oẽs vel alter eorũ r c.Sicut fit in delegationib⁹ pape: vt in.c.prudentiam.de offic.deleg.et.c.cũ plures.eo.ti.in.vj.Bart. Ang.et alij in.d.l.heredes mei.§.fi.r in.l.duo ex tribus.ff.de re iudica.Bal.in.l.j.in.v.q.ff.de offi.consul.et in.l.ij.in.vij.colũ.C.de liber.et eorum liber. ¶ Octauo limita istam.l.non procedere quãdo intentio loquentis refragatur.tunc alternatiua nõ resoluitur in cõiunctã.puta aliquis volens peregrinari deponit libros suos apud fratres ꝑdicatores,et dicit qd elapso anno restituãt libros sibi aut titio aut caio.tũc alternatiua nõ resoluitur in coniũctam: quia sic requireretur ꝙ omnes venirent ad capiendum:sed ista nõ fuit intẽtio sua.ideo alternatiua stat proprie.l.donationes.in.ij.§. penul.ff.de dona.l.publia.§.fi.ff.deposi.l.creditor.§.duob⁹.ff.mãda.ſm Alb.hic in pe.col. [3] ¶ †Tertio no.ex quinta parte tex.ꝙ bonũ est argu.a dispositione legali ad interpretationẽ vltime voluntatis.r vltima voluntas censetur lex.§.disponat.cũ si.aut.de nup. [4] ¶ †Quarto not.ex tex.ibi tutoris ambo fungantur officio,ꝙ qñ duo sunt alternatiue constituti tutores a testatore,ꝙ ambo copulatiue admittũtur.Limita istũ tex.ꝓcedere qñ alternatiua est posita inter ꝑsonas tutorũ,tũc resoluit in cõiunctaꝫ:secus si esset posita inter ꝑsonas pupillorũ data electione tutori:tunc vitiaret.tex. est notabilis in.l.tutor ita.vbi Bar.declarat.ff.de testa.tu.et Ange.hic.in lectu.Perusina/quicquid in alia minus correcte dicat. [5] ¶ †Quinto not.ex sexta parte textus,ꝙ differentia est quando disiunctiua ponitur inter personas:tunc resoluitur in cõiunctaꝫ: secus si ponatur inter res.ratio diuersitatis est ſm Odo.et Albe. hic in.j.col.in fin.nam disiunctiua personarũ ideo accipit pro coniuncta:q2 verisimile est testatorẽ sic sensisse:et hoc non nocet heredi:sed in alternatiua rerũ noceret heredi si resolueretur in coniunctam,nihil eñ interest heredis dare vnam rem potius vni ꝙ duobus.sed bene interest si vtranqꝫ rem prestare cogeretur.Ista ratio nõ est generalis/quãdo alternatiua ponit inter institutiones. melior ergo ratio est ſm Bal.hic:in.j.no.quia qñ alternatiua ponitur inter personas,nisi resolueretur in coniunctam,dispositio-

[a] ¶ Dictio vel. Adde Raph.cu. consi.xcvij. incipi.stãte di.statuto. idẽ Raph. cu.clxxvj.in cipiẽ.statuto papiensi cauetur.

[b] ¶ Dictio seu. Adde Cy.in.l.cõuẽticulã.C. de epi.r cle. glos.fi.et ibi doc.in.c.bone.el.j.d po stu.pla.Archi.in.c.j.de sta.reg.lib. vj.Card.in clemen.j.in §.porro.de sum.trini.

esset inutilis ꝓpter psone incertitudinem: vt. s. dixi in princi. secus qñ ponitur inter res: cū in dubio electio sit legatarij vt dicā in gl.

6 ¶ † Sexto not. ex vltima parte text. ꝙ licita est extensio[a] ꝛ argu-

a mentatio ab vltimis voluntatibus ad contractus. facit. l. fin. vbi remissiue dixi. s. de lega. ¶ Gloss. in verbo incorrupta. diuiditur in tres. In prima ad declarationem tex. respondet tacite questioni. In secunda opponit ꝛ male soluit. In tertia etiam opponit: dupliciter soluit. Scda ibi: sed certe imo in reb[9]. Tertia ibi: item con

7 tra in. l. si qs ita. † Redeo ad primā partē ꝛ quero, si testator legauit titio domum aut fundum: certe alternatiua posita inter res stat proprie: vt hoc text. Quero cuius erit electio, an heredis an legatarij. glo. dicit ꝙ heredis. ꝛ debuit moueri per regulā que hꝫ qꝺ in alternatiuis electio est debitoris. iurib[9] in ea allegatis. sꝫ illa iura loquuntur in contractibus. In legatis autē distinguitur: aut verba executiua referuntur ad heredem: ꝛ tunc electio est heredis: aut ad legatariū: ꝛ electio est legatarij. l. plane. §. peñ. ff. de leg. j. ꝛ est gloss. magistra. in. l. lucio. ff. de lega. ij. ꝛ istis duobus casibus, idē in contractibus est. l. si sic parua. ff. de verb. obliga. Aut sumus in dubio: tunc est differentia inter ꝯctus ꝛ vltimas voluntates: q: in ꝯtibus electio est debitoris. l. plerūqꝫ. in fin. alleg. in glo. sed in vltimis voluntatibus in dubio electio est legatarij. fm glo. in. d. l. lucio. declarāt Ang. Sali. ꝛ Fulgo. hic. Ratio diuersitatis est: q: in vltimis volūtatibus largior fit interpretatio. c. cuz dilecti. de dona. potest etiam ratio colligi. ex. l. si seruus legatus. §. cum homo. de lega. j. vt hic subtiliter per Fulgo. ¶ In secunda parte glo. dum respondet ad. l. quintus. §. fi. ꝙ ibi fit speciale. Respondent docto. hic: ꝙ ibi loquit̄ in alternatiua. l. que resoluitur in coniunctam: ne nos sub incerto relinquat. vt declarat Bartol. in. l. si is qui ducēta. §. vtrum. ff. de reb. dubijs. Responde melius fm Barto. in. d. l. quintus. ꝙ ibi alternatiua ponitur inter genus ꝛ speciem. ideo resoluitur in coniunctam. l. sepe. ff. eo. de versi. sig. ¶ In tertia parte gloss. tene secūdā solu. quā sic declara: q: q̄dam est disiūctiua propria ꝛ simplex, q̄ tam verba ꝙ sensum disiungit: vt in dictione vel ꝛ aut. ꝛ de ista loquitur ista. l. quedam est desiūctiua non simplex sed augmentatiua, vt seu: ꝛ de ista loquitur contrarium, ꝛ dixi in primo not. text. ¶ Gloss. fin. in verbo in contractibus: aliter intelligendo ꝙ visus sit intelligere Bartol. diuidit̄ in quatuor partes. In prima declarat tex. in fi. dum dicit ꝙ etiaz in contractibus locum habet: vt referatur ad ver. proxime precedentem: quando alternatiua posita est inter res, ꝙ stet proprie: vt hoc procedat non solum in vltimis volūtatib[9], sꝫ etiā in cōtractibus. In scda ibi: sed certe. meo iudicio querit glos. an etiā id qꝺ dictū est in tota ista. l. habeat locū in contractibus: vt sic versi. iste. fi. referatur ad totā. l. ꝛ glo. ꝛ bene determinat quod sic. In tertia ibi: nec obstat. oppo. cōtra istā scdam extēsionē. In quarta ibi: itē nec obst. oppo. contra text. et respondet: declara vt dixi in text. in

8 quarta fallen. ¶ † Et de materia disiunctiue vltra Cy. ꝛ plenius Albe. ꝛ Sali. hic recurre ad Bart. in. l. si is qui ducenta. §. verum. ff. de reb. dub. ponunt docto. vti est text. in. c. inter ceteras. de rescrip. vbi etiam ponunt de alternatiua posita in statutis: et in re-

9 scrip. pape. ꝛ in specie Bal. hic in penulti. colum. ¶ † Et de alternatiua que ponitur inter summas ꝛ dilationes tempoꝝ est text. in. l. si ita stipulatus fuero decē aut quinqꝫ. ff. de ver. ob. vbi dꝫ qꝺ minor summa intelligit̄, ꝛ maior dilatio tpis: q: semp quod minimū est sequimur. l. semp in obscuris. ff. de re. iur. declarat Bal. in. d. c. inter ceteras. vide etiā materiā text. solēnem in. l. ij. C. de castr. et ministe. lib. xij. quē allegat Bal. ad pulchrā qōnē in. l. j. in pn. ff. de cōstitu. prin. vide etiā de alternatiua: text. notabilē in. c. j. de eo qui

10 sibi ꝛ heredibus suis. in vsi. feu. ¶ † No. etiā ꝙ alternatiua negatiue posita semp requirit cōcursum: puta si stichū aut pāphilū nō dederis, ꝓmittis tale quid: vnū dādo nō liberatur. fm do. Anto. ꝛ Panor. in. d. c. inter ceteras. licet Imo. ibi ꝯriū ꝛ male teneat: q: est text. in. d. l. si is qui ducēta. §. cū ita. vbi pulchre Bartol. assignat rōnem logicalem: et hoc vltimum nota pro limitatione ad omnia supradicta. Jason Papie.

a ¶ Licita est extēsio. Adde Alex. de imol. in. l. si cōstante. ff. so. mat. barba. in repe. rubr. C. qui admi.

b ¶ Et continean̄t. adde Bar. ꝛ bal. in. l. fi. de ꝟ. sig. Pet. de ancha. in. c. ꝯto. decēsi.

1 ¶ Relictum familie continet propinquos ꝛ coniunctos testatoris: nō oēs simul, sed gradatim. ꝛ nu. 25.

2 Quid sit suggestio, et que differentia sit inter suggestionez ꝛ relationem.

3 Appellatione familie qui veniant in relicto ei facto.

4 Qui dicantur de prosapia: ꝛ qui dicantur de cippo, vel de stipite, vel de agnatione.

5 An appella. familie cōtineantur filij nati tempore dispositionis vel contractus, vsqꝫ ad nu. 13.

13 An filij naturales tātum, dicantur de familia seu de domo. ꝛ numero. 14.

15 Mulier popularis que nubit viro nobili efficitur nobilis, cuz efficiatur de familia viri.

16 Mulier non solum durante matrimonio dicitur de familia viri, sed etiam solu. mat. durante viduitate.

17 Si maritus plebeius accipiat vxorem nobilem, non per hoc efficitur nobilis.

18 Populari accipienti nobilem in vxorez, non cōpetit exceptio non numera. dotis, ex cōfessione quā fecit de receptione dotis: idē etiā est in sene accipiēte puellā in vxorem.

19 Qui cōstituunt familiā, ꝛ sic sunt caput familie, comprehendunt̄ appella. familie.

20 Appella. curie romane veniunt cardinales.

21 Appella. familie veniunt indistincte omnes propinqui.

22 Appella. propinquorum non veniunt affines.

23 Soluto matrimo. an soluatur affinitas. ꝛ nu. 24.

26 Ad legatum. factū fratribus admittuntur tantū fratres vtrinqꝫ cōiuncti: licet testator habeat quosdaz ex parte matris: ꝛ quosdā ex parte patris ꝛ matris.

27 Stante statuto ꝙ contractus minorum vel mulierum non valeant nisi interueniat consensus duorum propinquorum, an sufficit ad hoc habere duos ex remotis: sed de proximioribus. et sic gradatim.

28 Si appellatio familie referatur ad res, intelligitur de facultatibus seu reb[9]. ꝛ quomodo cognoscatur an referatur ad personas, vel ad res.

Suggestioni. Relictum familie alicuius continet propinquos fm ordinem, ꝛ etiam generuz ꝛ nurū: alias ad res porrigitur. h. d. vel. sic: ꝛ pinguius ꝛ clarius. Terminus familie, tribus modis ponit̄ pro familia cōiunctorū: ꝛ sic ꝓ eadem prosapia seu parentella. Item pro familia liberorum vel libertorum seu seruorū. Tertio pro substantia bonorū. h. d. Prima pars vsqꝫ

1 ibi ꝛ si quis: ꝛ si legatur familie alicuius: puta † q: testator dicat relinquo talem fundū familie mee: tunc veniunt ꝓpinqui ꝛ cōiuncti testatoris: non oēs simul sed gradatim fm ordinem cōiunctionis ꝛ successionis: ꝛ in defectum coniunctorum veniunt affines: non omnes: sꝫ illi tantū qui habent̄ loco filiorū. vt gener, ꝛ nurus, mortuis filijs ꝛ filiabus. h. d. secundo vsqꝫ ad ver. fi. qui incipit in alijs autem. ꝛ qñ testator disposuit de familia, intelligit̄ disponere de substantia: ꝛ bonis suis. h. d. tertio ꝛ vltimo. ꝛ hoc summariū sit loco diuisiōis ꝛ casus: ꝛ vide. l. pronūtiatio. §. familie. ff. eo.

2 ¶ † In text. ibi suggestioni. quid sit suggestio ꝛ que differentia sit inter suggestionem ꝛ relationem, est gloss. ordi. in. l. ij. s. de legi. facit. c. suggestum. cum fi. de deci. ¶ In text. ibi: nulla quidem spali adiectione. hoc ideo dixit text. q: si aliqui de familia fuissent specialiter nominati, illi prius admitterent̄. l. cū ita. §. fi. vbi notabili-

3 ter Bar. ff. de leg. ij. ꝛ gl. hic in verbo nulla. ¶ † No. ex tota. l. maxime in secūda parte principali, ꝙ si fiat relictū familie, ꝙ veniant

b ꝛ contineantur[b] appellatione familie: et quo ordine: vt habes in tex. Et vide ad materiam notabiliter Ang. in consil. xvj. incip. nō seruato ordine quesitorum. in primo volu. ꝛ in consi. lxxxviij. cum

4 duobus seq. in eo. volu. † Qui autē dicantur de ꝓsapia. est glo. in l. si quis ex corpore. in verbo prosapiam. C. de murilegulis. lib. xj. Qui autē dicantur de cippo, qꝺ est vocabuluz rusticum, vel de stipite vel de agnatione. Ponit Angel. hic in lectura. ꝛ Paul. hic. Et de istis multis similib[9] ponit plene Bald. in repe. ca. si pater. de testa. in. vj. Et late Barba. in commento. l. cū acutissimi. j. de fideicom. Sed iuxta istum tex. qui dicit qꝺ appellatione familie cō-

5 tinentur filij filie ꝛ alij propinqui. † Quero an appellatione familie contineantur filij nati tempore dispositionis vel ꝯctus. an cōtineantur etiam omnes in posterū nascituri. Et ꝓ intelligētia subijcio rem in terminis. ¶ † Pone aliquis paterfamilias facit pa-

6 ctum cum furnario ꝙ teneat̄ coquere panem pro se ꝛ familia sua ꝓ decē singulo anno. Pone qꝺ familia augeat̄ postea, q: tpe contractus hꝫ duos filios, postea nati sunt plures alij. an pistor erit obligatus pro eodez precio ad coquendū panē pro tota familia. Istā qōnem format Jaco. but. in. l. fi. circa. fi. s. de sacrosanc. eccle. vbi per illū text. determinat ꝙ nō: q: alias familia posset crescere in infinitū: vnde illa cōuētio q̄ facta est de familia, debet intelligi de familia que est de p̄ñti, nō q̄ postea augeatur. l. si ita. ff. de auro lega. ꝛ istā decisionē refert ꝛ sequit̄ Imo. in cle. literas. in. xv. colū. de rescrip. vbi late examinat hāc materiam: ꝛ ponit multas similes questiones. ꝛ refert idem tenere Joā. an. in. c. ꝯto. de censi. vbi de materia per canonistas. Pro ista decisione facit. l. cui fundus. in fin. ff. de condic. ꝛ demon. vbi Dyn. Alberi. ꝛ alij inducunt ad multas similes q̄stiones. ꝛ in specie. Pone ꝙ alicui sit concessum quod possit in aliquo nemore incidere ligna pro se ꝛ familia sua: Mortuus est iste relictis filijs pluribus, vnusquisqꝫ filiorū habet tantam familiam de p se sicut habebat ille solus. an vnusquisqꝫ filiorū possit incidere ligna pro se ꝛ familia sua: dicunt quod non. q: intelligitur de familia p̄ñti, non de ea que augebit̄: vnde illi filij simul possunt incidere tot ligna quot potuisset pater suus tūc

7 cū tota familia. † Eodē modo determināt, quis habebat prediuz iuxta molendinum monasterij: dedit illud predium monasterio, cum hoc

cum hoc ꝙ monasteriũ teneat perpetuo ad molendũ pro se ꝛ filiis suis. certe si alii filii superueniant, non tenetur monasterium. 8 q2 intelligit de filiis natis, nõ de nasciturís. †Ad idẽ facit qđ determinãt Cy. ꝛ Alb. in. l. non modus. in fi. per illũ text. C. de serui. ꝛ aqua. qđ si aliqs rustic⁹ promisit cuilibet canonico talis ecclesie dare. x. pro anniuersario, ꝛ tpe pmissionis non erãt nisi. x. canonici: postea effecti sunt. xx. nõ tenebit dare decẽ oibus. xx. sed. x. tantum: prout erãt tpe cõuẽtionis. ꝛ istã vltimã deci. sequitur etiam 9 Imo. i. d. cle. literas. circa. xvii. col. de rescri. †Faceret etiam quod determinant Hosti. ꝛ alii in. d. c. quãto. de censi. de eo qui pmisit prestare pcura. fratribus: ꝙ si excreuerint in numero non teneat ad numerũ auctũ: ꝛ ad hoc posses addere multa similia. In sũi vñ facere quod decidit Alb. in pulchra qõ. in auť. hoc ius porrectum. C. de sacrosa. ec. in. x. col. ver. vnã aliã pulchrã qõnem subiicio, ꝛ etiã refert in. l. in lege. in fi. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ in. d. l. non mo- 10 dus. C. de serui. ꝛ aqua. vbi querit †pone paterfamilias conuenit cuz abbate ꝛ cõuentu monasterii ꝙ molendinũ monasterii teneatur sibi molere, ꝛ familie pro certa annua pstatione: ꝛ tpe celebrati pacti presuppone ꝙ monasteriũ non sit lesum: deinde iste pater pcreauit multos filios. ꝛ eo mortuo vnusquisqz filiorꝫ hꝫ tantam familiã sicut pater: oẽs isti filii volũt quod monasterium molat oibus illis pro illo solo precio in quo ꝯuenerat pater. decidit Alb. ꝙ de strictoiure monasteriũ tenetur cuilibet filiorũ cum fa- 11 milia. per. l. si seruitus. ff. de serui. vrba. predio. ¶ †Breuiter circa primã qõnem principalẽ quid tenendũ, vide Bart. veronẽ. in tracta. serui. vrb. in. c. i. quod est de furno. vbi late examinat arguẽdo ad partes. postea determinat distinguẽdo vt ibi p eũ: ꝛ declarat qđ alia familia aucta capiendo familiã p seruis. Et vltra eũ. 12 †ꝙ appellatione familie veniant etiaꝫ filii nasciturí. tꝫ Paul. de ca. in cõsi. xvii. inter cetera per optimũ tex. in. l. pe. vel fi. cum glo. ff. de fundo instr. Ad pdicta faciũt tradita per Bar. ꝛ plenı⁹ Imol. ꝛ Mod. in. l. dãni. §. si is qui vuas. in fi. colũ. de dam. infect. vbi inter multa tangitur de priuilegio exẽptio. cõcesso ecclesie certi loci an extẽdat ad ecclesias postea auctas. de quo est gl. ordi. ꝛ ibi doc. in. c. cũ capella ducis. de priui. ꝛ multa similia coaceruauit Alex. in cõsi. clxxvii. incip. viso themate mihi exhibito. in. ii. vol. Intellige tñ appellatione familie cõtineri filios: verum est quãdo sunt filii qui habitãt simul cum patre. sec⁹ si seorsuꝫ habitarẽt: q2 illa pprie dr familia qñ simul habitãt. l. tria onera. in. i. ff. de excu. tuto. vñ in pistore ꝛ monasterio pmittẽtibus coquere vel molere pro aliquo ꝛ familia sua, non cõprehenderent filii seorsum habitantes a patre. sic limita predictã decisionẽ. In relicto aũt quod testãr faceret familie sue non referret an filii habitarẽt seorsum vel ne. ptꝫ in hoc tex. vbi appellatione familie veniũt ppinqui ꝛ cognati. ꝛ tñ oẽs non habitant simul. Strictius ergo capitur familia in ꝯtibus: ꝛ sic in qõne ppositã: ꝛ aliter in relicto familie. ita notabiliter Pe. de anc. in. d. c. quãto. de cẽsi. refert ꝛ sequit do. Bar. in loco pallegato in pe. col. ¶ Iuxta predictũ notabile querit Barto. de 13 tribus qõni. quas cõclusiue expedio. †Prima est an filii natura- a lesᵃ tantũ dicãtur de domo seu de familia. ꝛ cõcludit in effectu ꝙ non: nisi aliud sit ex cõi vsu loquẽdi: vel alia coniectura ex statuto colligat: vel nisi statutũ loquat per noia nature, non iuris: vt hic per eum. ꝛ in. l. pupillo. §. familie. ff. de verb. signi. ꝛ in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. Idem tenent Bal. Ang. hic. ꝛ referunt ita fuisse iudicatũ alias. Ita etiã tenet Bal. in. c. innotuit. in fi. col. de elect. ꝛ in. l. gñaliter. §. cum aũt. C. de insti. ꝛ substi. Imol. ꝛ Moder. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. el. i. ff. ad treb. ꝛ est bona glo. in cle. i. de 14 baptismo. ita teneas. quicquid teneãt Sali. ꝛ Fulg. hic. †Hinc infertur ꝙ stante statuto prout est Florẽtie: ꝙ si quis clericus delinquat oẽs de familia vel domo sua teneant: illi qui essent naturales tantũ nõ tenerent. fm Cy. in. l. qsquis. C. ad. l. iul. maie. Bald. in l. cum acutissimi. C. de fideic. ꝛ in. l. lege iulia. ff. de ritu nup. ꝛ notabilit Ang. in ꝯsi. cc. alº. ccxi. ꝛ multa pulchra ponit Bald. in. c. per tuas. de maio. ꝛ obe. ꝛ dicta per Bar. hic: sequitur Pet. de anc. in cõmento. c. canonũ statuta. de constit. dubitat alibi Bartol. ꝛ an ad eos transeat nobilitas, ponit Barto. in repe. l. i. si est repetitio Bar. in. vi. col. C. de dignita. li. xii. Floria. in. l. qui testiũ. in fin. ff. de 15 b proba. ¶ †In secunda qõne concludit Barto. ꝙ mulier popularisᵇ que nubit viro nobili efficitur nobilis. ꝛ sic efficiatur de familia viri: vt hic: ꝛ debeat mulier fulgere radiis mariti. l. femine. ff. de sena. l. i. C. de dignita. li. xii. ꝛ sequunt Ful. ꝛ Pau. hic: ꝛ quod c vxor dicat de familiaᶜ mariti: ꝛ veniat appellatione familie mariti: est tex. in. l. quicũqz. vbi no. Bart. C. de re mili. li. xii. ꝛ in auť. de 16 testi. fideicom. in prin. †Imo fortius pbat iste tex. in verbo si matrimoniũ morte filii ꝛc. quod nõ solũ vxor durãte matrimonio dicit de familia viri: sed etiã vidua donec durat in viduitate. fm Bar. ꝛ alios hic. Facit. l. filii. §. vidua. ff. ad mu. ꝛ. l. quoties. C. de priuil. 17 scho. lib. xii. ꝛ. l. fi. C. de bo. ma. ¶ †Econtra autẽ cõcludit Bart. in. iii. q. quod si maritus popularis vel plebeius accipiat vxorem nobilem, non per hoc efficitur nobilis: q2 vxor bene radiat radiis

18 viri, vt dixi, non econtra. §. hoc itaqz. in auť. de consulibus. †Alibi tñ dicit Bar. post gl. in. l. si voluntate. C. de dotis promi. quod si aliquis popularis acciperet nobilem in vxorẽ: ꝛ cõfiteretur se recepisse dotẽ quã vere non recepit: ꝙ sibi non ꝯpetit exceptio nõ numerate pecunie dotis. iuxta ti. C. de dote cau. no. nu. pter recõpensationeꝫ. ꝛ dicit Bar. quod est suũ dictũ: ꝛ ꝙ cõsuetudo illud seruat. Et idẽ dicit Bar. in. l. diuortio. vbi Mod. ff. solu. mat. in. l. si ita stipulatus fuero te sisti. de ver. ob. Bald. in. l. i. C. de dona. añ nup. ꝛ in. l. pe. §. mulier. ff. sol. ma. ꝛ in. l. ii. §. fi. ff. si certũ peta. vbi dicit idem esse qñ senex acciperet puellam in vxorẽ, ꝛ faceret instrumẽtum cõfessionis dotis: non haberet exceptionem non numera- 19 te dotis. ¶ †Secũdo no. ex tex. in verbo parẽtes. ꝙ illi qui constituunt familiã, ꝛ sunt caput familie: tñ cõprehenduntur ꝛ veniũt 20 appellatiõe familie. ꝛ ex hoc tex. inferũt Oldra. ꝛ Paul. hic: †qđ appellatione curie romane veniunt cardinales. Facit. l. peculiũ. §. quadrige. de leg. ii. ꝛ. l. ad subeunda. cum glo. C. de decur. li. x. et l. i. ff. de testamẽ. mili. vbi etiã imperator se militem appellat. Alibi no. Bal. in. l. non ideo minus. C. de here. insti. quod id quod iu- 21 dicam⁹ de numero, iudicamus de principio numeri. ¶ †Tertio no. ex tex. in verbo non solũ propinquos, ꝙ appellatione familie indistincte veniũt oẽs propinqui. ꝛ ex generalitate huius text. sequitur ꝙ veniant oẽs: siue sint agnati: ꝛ sic iuncti per lineam masculinã: siue sint cognati. fm Oldra. Bal. ꝛ Paul. hic: q2 sum⁹ in materia fauorabili. s. in legatis ꝛ fideicommi. tamen licet ipsi non dicant, Bar. ꝛ melius in. l. cum ita. §. fi. ff. de leg. ii. dicit ꝙ appellatione familie non veniunt cognati: saltem attento cõi vsu loquendi: q2 cognati non dicuntur de nostra familia nec agnatione. vnde dato quod ista. l. procederet attenta dispositione iuris non tñ procederet ex cõi vsu loquendi: secundũ quẽ verba testatoris eẽnt 22 hodie intelligẽda. l. librorũ. §. quod tñ. de le. iii. ¶ †Quarto nota ex text. ibi his deficientibus. quod appellatione propinquorum non veniunt affines, etiã si vicẽ filii obtineant. vt sunt gener ꝛ nurus vnde fm Bar. si statutum faceret mentionem de ppinquis, vt q2 dicat nõ valere ꝯtus minorũ vel mulieruꝫ, nisi interueniat consensus duorum propinquorũ: non sufficeret duos affines interuenire. de quo dixi in. l. i. C. vnde vir ꝛ vxor: vbi tetigi qui ve- 23 niant appellatione coniunctorum: ꝛ de similibus. ¶ †Quinto nota ex tex. in pbo si matrimonium morte filii. fm Bal. ꝛ Paul. hic: quod so. ma. non soluitur affinitas. In contrarium est text. in l. cui eorũ. §. affinitates. ff. de postulan. ꝛ gl. solẽnis. in. l. sed hoc ita. in prin. in verbo succurrendũ. ff. de re iud. Intellige ergo istũ text. procedere in materia fauorabili vltime voluntatis. Item quo ad matrimonium impediendum. c. non debet. de consang. ꝛ affinita. 24 †Et ideo stante statuto ꝙ affines cõpellantur ad cõpromissum, certe dissoluto matrimonio illi tanꝙ affines cõpelli non possunt rõ q2 compromissum est grauamẽ. pꝫ q2 iure cõmuni nemo cogi- d turᵈ cõpromittere. fm Bart. in. l. furti. §. qui iussu. ff. de infa. Bal. in. l. hec sũia. C. de senten. q̃ sine cer. quan. ꝛ quod so. ma. nõ habeat locũ statutũ cogens affines ad cõpromissum: firmat Bal. hic dicẽs practicari Perusii. ꝛ sequitur Paul. hic: qui reputat no. Adde qđ idẽ tenẽt Bar. ꝛ Bal. in. d. l. cui eor. §. affinitates. Bal. in. l. affinitatis. C. cõia de successio. Pau. in. l. rei iudicate. §. fi. ff. solut. ma. Pet. de anch. in cõmento. c. canonum statuta. de cõsti. ver. quid iuris si statuto caueat ꝙ cause ꝛc. Ita teneas relecta distinctione Salic. hic: in fi. facit quod tenet Bal. in. l. i. circa. xx. colũ. C. qui accusa. non pos. vbi concludit ꝙ si fiat iniuria affini, ꝙ soluta 25 affinitate non competat amplius actio iniuriarum. ¶ †Sexto no. ex eodem tex. ibi ꝛ hoc videlicet gradatim. quod quãdo fit relictũ familie simpliciter, ꝙ ad tale legatũ nõ admittunt simul oẽs de familia: sed gradatim qui sunt primiores, ꝛ ab intestato successissent illi primo, veniunt. ꝛ sic successiue de gradu in gradum. ꝛ ex hoc no. Bal. hic: in secũdo notabili, ꝙ qñ sub vno noie collectiuo: puta familia sit nominatio plurium personarũ, inter quas cadit prelatio ordinis ꝛ cõiunctionis, ꝙ non oẽs simul veniunt: sed 26 gradatim: vt hꝫ. ꝛ. l. cũ ita. §. fi. ꝛ. l. peto. §. fratre. de leg. secũdo. †Io. dicit Pau. hic: quod semel allegauit hunc tex. ad pulchrã qõnẽ: quidã testator legauit prediũ fratribus suis simpliciter: ꝛ iste habebat multos fratres: quosdã ex parte patris ꝛ matris, quosdaꝫ consanguineos tantũ: ꝛ sic ex parte patris: quosdam vterinos: ꝛ sic ex parte matris: dicit quod ex quo testãr legauit fratrib⁹ simpliciter, tamen venient ꝛ preferentur tantum fratres vtrinqz coniuncti: q2 illi etiã preferentur in successione intestati. auť. defuncto. C. ad tertul. ꝛ est de mente Bartol. in. l. lucius. §. quesitum. de 27 leg. iii. Bal. in. c. que in ecclesiarũ. in. xv. colum. de consti. ¶ †Secundo per eundem tex. infert singulariter Bal. hic: ꝛ si est verum est vtile dictũ, qđ stante statuto ꝙ non valeant contractus minorum vel mulierum nisi interueniat consensus duorum propinquorum, ꝙ non sufficeret adhibere duos ex remotis: sed statutuꝫ debet intelligi gradatim: vt dicit iste tex. ꝛ sic primiores debent adhiberi, non remoti. ꝛ ita tenet Angel. hic: in lectu. perusina. et

a ¶ An filii naturales. Adde doc. in. c. p venerabilẽ. q fil. sint legi.

b ¶ Mulier popularis. Adde doc. in. l. femine. ff. de sena.

c ¶ De familia. Adde doc. ꝛ Bar. in. l. etiã. C. de testa. doc. l. c. hec imago. xxxii. q. sti. v.

d ¶ Nemo cogit. Adde Bal. in. c. i. in. §. si quis quinqz. de pace tenẽ. in vsi. feu. bal. in proe. decre. i. v. colũ. Bal. i. c. fin. de rescript.

Sali.hic:z in.l.fi.per illā tex.vbi etiā Alex.s.de testa.mili.Salic.
in.l.vidue.s.de nup.Pau.in.l.si cum dotē.§.si patri.ff.solu.mat.
facit.l.j.in prin.ff.de legi.tuto.z text.in.d.l.peto.§.fratre.Fulgo.
etiā hic:in.iiij.no.non faciēs mentionē de Bal.no.ex hoc text.qd
optimū est adhibere proximiores propinquos:qd dicit esse tutis-
simum z cōsultissimum.Sed pōdera qd contrariū tenent Bart.
Bal.z Alex.in.l.trāsactione.C.de transactio.dum volūt q si sta-
tutū expresse requirat q proximiores propinqui adhibeantur:z
tunc q2 statutum expsse dicit de proximioribus,illi adhiberi de-
bēt.secus si statutū simpliciter dicat propinquos.z idē videt te-
nere Ang.in consi.clvij.incip.dña katharina.z in consi.clxvij.in-
cip.Item statuimus.z dicunt Iaco.bu.z Salic.in.l.j.C.vnde vir
z vxor.qd de consuetudine non seruatur:q2 consuetudo non cu-
rat q propinqui qui adhibentur in contractibus minorum vel
mulierū sint proximiores/qui dummodo sint propinqui sufficit.
28 ¶ †Septimo no.ex fin.tex.qd si appellatio familie referatur ad
res,intelligitur de facultatibus seu rebus.quō autem cognosca-
tur an referatur ad personas vel ad res.dic vt per Bar.hic ad fi-
nem in vltima qōne.

¶ Si omissa sit causa testamenti. Rubrica.

1 ☞ In quibus casibus habeat locum istud edictum.z.3.4.5.
2 Licet testator disposuerit expresse q legata vel fideicōmissa que
reliquit ex testa.debeant etiā ab intesta.non tñ per hoc intelligit
dedisse licentiam heredi vt possit ab intesta.succedere.

¶ Gloss.rubrice diuidit in duas.In prima declarat rubricā.In
1 scda ibi z no.†Declarat in quot casibus habeat locum istud edi
ctum.Tu dic clarius pro intelligētia glo.z ti.qd si hereditas nō
adeatur ex testamēto,legata relicta in illo testamento corruunt.l.
si nemo.ff.de regu.iur.z.l.si nemo.in.j.ff.de testa.tute.saluo nisi es-
set clausula codicillaris.iuxta.l.eam quā.j.de fideicom.l.fi.s.d co-
di.eueniebat ergo sepe q cum in testamēto esset institutꝰ aliquis
ex proximioribus,qui etiā ab intestato erat successurꝰ.vñ iste ne te-
neret pstare legata relicta in testō,omittebat adire ex testō:z adi-
bat ab intestato.ppter hoc principaliter factus est titulus.ff.eod.
z iste:per quez pretor prouidit q iste heres institutus qui adiuit
ab intestato,pinde teneat ad legata z fideicōmissa acsi adiuisset
ex testo.Intellige tñ nisi iste habuisset iustam causam omittendi
ex testō.z ideo ab intestato venisset.l.q2 aūt.§.non simpliciter.ff.
eo.Et de hoc habes pulchrū tex.z exemplū,qñ testator aliquez in
stituisset in fraudē z grauasset multū legatis.i.l.cū pater.§.titio.
in fi.quē oīno vide de leg.ij.Itē intellige nisi testator dedisset ex-
pressam licentiā heredi,quod posset ab intestato venire:tunc si ve
niat ab intestato non tenet ad legata:etiā si testōr non dedit licen-
tiam expssam:sed tacitā:quod est qñ testōr ipsummet heredē sibi
2 substituit.l.j.§.si proponat.ff.e.¶ †No.tñ diligēter q lz testator
expresse disposuerit q legata vel fideicōmissa que reliqt ex testō
etiā debeant ab intestato:tñ per hoc non intelligit dedisse licētiā
heredi,vt possit ab intestato succedere:eodē modo licet testator
in testamēto posuisset clausulā codicillarē,per quā legata z fidei-
comissa intelligunt ab intestō repetita:per hoc tñ non intelligit
data licentia heredi:vt possit venire ab intestato:quin incidat in
hoc edictum.tex.est notabilis.in.l.q2 aūt.ibi nec enim vtiqz.ff.eo.
ad finē prin.z ibi Bar.z Ange.ad hoc notant.Pro hoc dicit ibi
Bar.salua tñ meliori ratione:quod licet in testamēto sit posita
clausula codicillaris,per quam intelligitur a pncipio data licen-
tia heredi vt possit ab intestato venire.l.fi.s.de codi.tñ si veniret
ab intestato in fraudē legatorū:dicit Bar.q incideret in hoc edi-
ctum:z sequit Ang.ibi:z Bald.hic licet Salice.in.l.j.in.j.oppo.j.
3 eo.reprobet.†Stat ergo quod hoc edictū pncipaliter fuit inuen-
tū ppter scriptū heredē,qui cum sit ex proximioribꝰ testatoris etiaz
ab intestato succederet.tñ fm Bar.Ang.z Paul.hic:z Bart.in
rub.ff.eo.Istud edictū fuit extensum a principibꝰ ad alios duos
casus,de quibus hic in glo.qñ aliqs esset scriptus heres z datus
sibi substitutus:lz legata z fideicommissa eēnt ab herede scripto
nominatim relicta:quo casu nō intelligunt repetita a substituto.
l.celsus.§.quod alicuiꝰ.de le.ij.l.licet imperator vbi Barto.z alij
de leg.j.isto casu si institutus per fraudem vel pecuniam,omittat
vt locus esset substituto:z sic vt legata extinguerentur:locū ha-
beret etiam istud edictum.l.j.j.eo.nā vt dicit Bal.in prin.huius
rubrice/omnia que fiunt:fiunt aut odio:aut mercede:aut amore.
Ita oīa que fiunt:fiunt vel per defectum:vel suspectum:vel per
respectū.Item extenditur hoc edictū ad aliū tertium casum,quā
do heres institutus per vnum ex tribus casibus predictis omit-
tit adire vt hereditas vadat ad venientes ab intestato:z sic lega-
ta extinguantur.l.j.in prin.ff.eod.isti duo casus fuerunt additi a
principibꝰ,vt dixi.s.z tenet Bar.in.l.j.in.§.fi.ff.eod.lz Ful.hic di
cat se nescire,vbi doct.hoc cogitauerint:sed omitto:q2 pauce est
4 vtilitatis.¶ †Aduerte quod hoc edictū non solū hz locū in he-
rede:sed etiam in legatario grauato fideicommisso:q2 si omittit
legatum in perniciē fideicommissarij teneret hoc edicto.l.si quis
pecuniam.§.quāq.ff.eo.que est ad hoc singu.fm Angel.in.l.j.in
fi.in lectura Perusina.j.eo.z hoc sentit text.z gloss.in.d.§.quāq.
5 Aduerte etiam pro ampliatione huius tit.z.ff.eo.†q iste titulus
locum habet non solum quando herede instituto omittenti adi-
re ex testamento legata vel fideicommissa in totū extinguuntur:
sed etiam quando per hoc in aliquo solum defalcarentur vel mi-
nuerentur.ita do.Fran.de are.in consi.clx.incip.longa est ista con
sultatio.in pe.col.vbi ponderat ad hoc verba Bart.in.l.fin.in fin.
colum.in princip.ff.eod.alleg.etiam text.in.l.quia autem.§.quid
deinde.ff.eo.Reliqua quo ad istum titu.vide per Bal.hic:super
ista rubric.z Barto.in rubri.z.l.j.ff.eod.z per Franc.de are.in.d.
consi.clx. Iason Papie.

> ¶ Quibus modis.Ad de glos.in.l.fraudis.ff.d reg.iu.gl.l.c.pleriqz.xiiij.qō.iij.Dy.i regula.null.de reg.iu.li.vj.

1 ☞ Si heres bona fide repudiat,eo q2 nō vult esse heres,z here
ditas perueniat ad substitutum:neuter eorū tenetur ad legata.
2 An autem presumatur bona fides vel fraus in here.repudiante:
z qualiter probetur fraus:z ad quem spectat eam probare.nu.2.
3 Per dationem vulga.substi.tollitur suitas:nisi tenderet in perni
ciem legatorum:vt q2 legata non essent repetita a substi.q2 tunc
non tollitur.
4 Si filius suus sit institutus sub aliqua forma,z ipse substitutus
sub alia:etiam si eueniat casus,institutus tamen erit suus z neces
sarius:nec talis substi.tollet suitatem.

SI in fraudem.

Legata relicta ab instituto dūtaxat eo repudiante hereditatē in fraudē legatariorū vt hereditas vadat ad substitutū:debent a substituto per actionē vtilē ex testamento.hoc primo.
Et si heres repudians pecuniam recepit ad hoc
vt repudiaret,ipse tenet ad legata z fideicommissa:acsi adiuisset.
hoc scdo.Et sic vides q ista.l.habet duas ptes.¶ In pma loquit
qñ heres institutꝰ a quo solo debeant legata:forte q2 ab eo erant
nominatim relicta:vt dixi in rub.l.celsus.§.qd alicuius.de legat.
ij.repudiauit hereditatē in fraudē,vt legata extinguerent:z here
ditas iret ad substitutū:z isto casu solus substitutus tenet ad le-
gata,non aūt heres.¶ In scda loquitur qñ heres accepit pecu-
niam pro tali repudiatione:quo casu ipse heres tenetur ad lega-
ta perinde acsi adiuisset.substitutꝰ vero non tenetur.rō diuersita-
tis inter primū z secundū casum est.vt declarat solꝰ Iac.but.hic.
Nam primo casu:ideo substitutus solus tenetur prestare legata
ppter duo.Primo q2 participauit fraudē.Scdo q2 ad eum per-
uenit tota hereditas.l.cum in plures.§.vestimēta.ff.loca.In secū
do autem casu,ideo tenet heres institutus:q2 heres ipse non so-
lum repudiauit in fraudē:sed etiā pecuniā accepit:z illa pecunia
est tanq preciū hereditatis.l.si z rem z preciū.ff.de peti.heredi.l.
imperator.§.cum quidā.de leg.ij.facit vt teneat perinde acsi here
ditatem adiuisset:z eam haberet:z in hoc tex.erat quedā mulier
legataria que supplicabat:vt probat tex.in verbo probatura:et
narrabat imperatori fraudē que erat cōmissa inter heredē z sub-
stitutū,vt ipsa cum alijs legatarijs simul excluderet.¶ In text.
ibi,transmissam hereditatē.dic.s.improprie.non enim iure here-
ditario pōt dici trāsmissa hereditas,cum eam repudiauerit.z sic
1 aperuerit locum substituto,non aūt transmiserit.¶ †In text.ibi
vtilis actio.dic q ideo directa actio ex testamento non pōt com-
petere legatario cōtra substitutum:q2 legata erant solum relicta
ab instituto:vt dixi.s.si ergo hereditas bonafide z sine fraude p-
uenisset ad substitutum:substitutus non tenebatur ad legata.ta-
men propter fraudē participatā,vt dicit tex.actio vtilis ex testa-
mento propter hoc edictū cōpetit contra substitutū,perinde ac-
si legata essent relicta etiā a substituto.¶ Et ex hoc no.a contra-
rio sensu/q si heres bonafide repudiasset:eo q2 non vult esse he-
res,z hereditas perueniret ad substitutū:neuter eorum teneretur
ad legata.l.si quis omissa.ff.eo.fm Bald.hic in primo notabili.z
Pau.sed fraus ex vtraqz parte cōmissa facit substitutū ad quem
hereditas peruenit teneri ad legata,in tantū quod si alia legata
fuissent relicta ab ipso substituto nominatim,tenetur tñ substitu
tus prius prestare legata relicta a pmo herede,ppter participa-
tionem fraudis sue,anteq teneat prestare alia legata a se substitu
to relicta.text.est no.in.l.nesennius.§.penul.ff.ad leg.falc.z Pau.
hic,z pōdera quod tex.dicit probatura es.q onus probandi com
missionem fraudis inter substitutū z institutuz spectat ad legata-
rios.ratio q2 allegāti fraudē incumbit onus probādi.l.quoties.
2 §.qui dolo.ff.de prob.¶ †An autē in dubio presumatur bonafi
des vel fraus:z quibus modis aut indicijs probet fraus.ponit
Bal.z Sal.hic vterqz in vlt.q.Bal.in.l.fi.in fi.j.c.Bar.i.l.j.in pri.
z in.l.iulianus.in vlt.no.ff.eod.z probatur fraus per coniecturas
vt declarat gl.no.in.l.apud iulianum.§.fi.ff.ex quibus cau.i pos.
eatur.cum dolꝰ non possit vere pbari.l.dolū.C.de dolo.¶ Glo.in
verbo legatorum diuiditur in duas partes.In prima declarat
text.z est

tex. et est clara. In scd'a ibi: sed nonne substituendo, per viā qōnis opponit cōtra tex. quā oppositionē sic forma. nam quoties heres omittit ex testamēto ex licentia testatoris tacita vel expssa, nunq̄ incidit in hoc edictū. l. q2 autē. §. plane. et §. simplr. ff. eo. sed sic est q̄ testator dando substitutum intelligitur dedisse heredi licentiam omittendi. l. j. §. si proponatur. ff. eod. ergo tunc heres omittendo nō debet incidere in hoc edictū. gl. rūdet. aduertendū qua intentione heres omittat. aut enim omittit vt euitet dānum proprium, et non incidit in edictū. secus si vt principaliter iniuriā inferat in aliū. et cum ista solutio trāseunt simpliciter Bar. Ange. et in effectu Bal. hic: sed non valet: q2 etiā si heres omittat vt alteri noceat, si tñ nō cōmisit fraudē vel pecuniā nō accepit: non incidit in edictū. vt hoc tex. iuncta. l. si quis omissa. in pñ. ff. eod. rūdet ergo fm Pe. Cy. Ful. et Pau. hic: q̄ minor est falsa, dū dixit testator dādo heredi substitutū vr̄ ei dedisse licentiā omittēdi. nam falsum est: nisi sit expressum a testatore. l. quia autē. in fi. prin. et §. plane. et expressius i. l. iulianus. vbi notabiliter Bar. ff. eo. et l. si solus. ff. de acqui. here. Bar. in. l. fi. in tertio mēbro. ff. eo. nec ob. d. §. si pponatur. q2 loquitur qñ ipsemet erat institutus et substitutus: et si dicas que est vtilitas: quod idē sit institut⁹ et substitut⁹: declarat Bar. in. d. §. si proponat. quod vtilitas est/ qñ sub alia forma fieret substitutio. vt q2 esset institutus sub cōditione et substitut⁹ pure. l. fi. §. j. ff. de vulga. et pupil. Non omitto tñ illud qd̄ nouiter

3 dicit Bal. hic: †regula est per datione vulgaris substituti tollit suitas: fm cōem opi. l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. traditur in. l. apud iulianum. §. idem iulianus. ff. ad treb. dicit singulariter Bal. qd̄ hoc nō h3 locū quādo tenderet in perniciem legatorū: vt quia legata non essent repetita a substituto: tunc per datione vulgaris substituti non tollitur suitas filij.

4 ¶ †Scd'o dicit singulariter Bald. q̄ si filius suus sit institut⁹ sub aliqua forma, et ipsemet substitutus sit sub alia forma: q̄ etiā si eueniat casus: substitutus tñ erit suus et necessarius: nec talis substitutio tollet suitatē. et est sin. limitatio secūda ad regulā q̄ per datione vulgaris substituti tollatur suitas: q2 procedit qñ datus est alius substitut⁹ q̄ ipsemet fili⁹. tene mēti: q2 singularia dicta sunt que tenet simpliciter Cuma. in. d. l. si filius heres. ff. de lib. et posthu. et Alex. vbi plenius vide in. d. l. apud iulianum. §. ide3 iulianus. in. vij. et. viij. ¶ Sl. in vbo eū. diuiditur in tres. In prima ponit duas opiniones. Secūda est vera. Secūda ibi, sed videt̄ directā dari. Tertia ibi, an autē institutus. In secūda parte: q2 glo. diuinat dicere q̄ testor expsse disposuerat q̄ legata nō repeterent̄ a substituto. ideo dic melius fm Bar. et Ang. hic: l3 etiā non sit sine diuinatione/ quod legata erāt hic ab instituto. nominatim relicta. ideo nō intelliguntur repetita a substituto. vt no. in. l. l3. ff. de leg. j. ¶ In vltima parte tene secundā opi. gl. quod heres non possit cōueniri etiā in subsidiū: q2 qñ agitur de acquirēdo, et sic de lucro, nūq̄ habet̄ regressus in subsidiū. l. quia autē. in pñ. ff. eo. et q2 spāle est qñ heres pecuniā accipit, vt repudiaret. ita Barto. Ange. Ful. et Pau. hic: et glo. in. l. mater. §. fi. ff. eo. licet contrariū teneat Iaco. bu. quē late sequitur Bal. hic: in tertia oppositio. et ante eos glo. in. l. j. §. fi. ff. eo. per tex. in. l. fi. in princi. ff. de eo per quē fac. erit. qui nihil facit in pposito: q2 ibi agitur cōtra illū ad quem lucrū peruenit ex dolo alterius. nam etia3 hic esset idē qñ pecunia, et sic lucrū peruenisset ad heredem: alias sec⁹. tene ergo secundā opi. gl. reiecta distinctione Sali. hic: in tertia oppositione. et vide glo. notabilem in. l. non fraudātur. ff. d reg. iur. ¶ Sl. fi. in verbo cogitur, diuidit̄ in quatuor. In prima declarat tex. In secūda ibi: sed videt̄ opp. bene sol. In tertia ibi: secus in duobus heredibus ponit dictū per quod rūdetur tacite qōni. In quarta ibi: item adhuc videt̄ opp. cōtra tex. et bene sol. vide glo. per te. et adde in materia huius titu. distinctionem plenam Cy. Alb. et Pau. hic: et Sali. j. l. proxi. et repetit Barto. in l. fi. ff. eo. Iason Papie.

1 ¶ Heres qui omittit adire ex testa. in fraudem legatorum, et adit ab intestato: licet incidat in hoc edictum: tñ poterit detrahere falcidiam de legatis.

2 Actio in factum competens ex hoc edicto, trāsit actiue et passiue in heredes.

Cum qui. Tunc h3 locū iste tit. qñ heres qui omisit ex testamento potuit ex testamento adire: q2 erat validū: et ab intestato successit. sec⁹ si non poterat ex testamēto succedi: q2 erat nullu3 vel irritū. hoc primo. et qñ legata debent̄ ex hoc titulo, heres potest detrahere falcidiā: quā non perdit ex eo q̄ incidit in hoc edictum. h. d. cum. l. seq. In tex. ibi iudicium defuncti non vsurpabitur. licet aliqñ terminus vsurpatus, capiatur in bona3 partem. l. j. et. ij. ff. de vsuca. tñ hic sonat vitiū. et est sensus non vsurpatus. i. non fraudatum iudiciū defuncti: q2 ex quo testamentū est nullu3, non potuisset adire heres ex testō etiam si voluisset. et hoc modo

1 cessant alie oppositiones gl. ¶ †Ex. l. ij. no. qd̄ heres qui omittit adire ex testamēto in fraudem legatorum, et adit ab intestato: licet incidat in hoc edictū: et teneatur prestare legata, acsi adiuisset ex testamento: tñ falcidiā potest de legatis detrahere. ratio est/ q2 legatari⁹ non d3 plus cōsequi nec plus iuris habere per hoc qd̄ heres successerit ab intestato, q̄ si ex testamento successisset: sed si successisset ex testamento, falcidiā detraxisset heres: ergo etiā detrahet hoc casu. sicut videm⁹ quod heres qui omittit adire ex testamento: et venit ab intestō: tenet̄ prestare libertates relictas seruis: tñ non pdit ius patronat⁹. l. pe. ff. eo. et sic l3 heres script⁹ dolum cōmiserit veniendo ab intestō: tñ non perdit falcidiā: nec ius patronatus: licet heres subtrahens rem legatam priuetur falcidia. l. paulus. ff. ad legem falcidiam. l. nō est dubiū. cu3 gloss. §. de

2 legatis. ¶ †Secūdo no. quod actio in factum ex hoc edicto trāsit ad heredes, non solū actiue vt hic: sed etiā passiue. l. libertatibus. §. heredem. ff. eod. facit. l. itaq3. et. l. in herede3. ff. de dolo. et est glo. in. l. j. in verbo eum. §. eodem.

¶ De indicta vidui. et. l. iulia miscella tollen. Rubrica.

¶ Ista rubrica h3 duas partes. Et pma que dicit de indicta viduitate vult dicere. i. de cōditionib⁹ que ponunt̄ in legatis propter quas inducit̄ viduitas. vt si sit legatū mulieri sub conditione si non nupserit. nam vt mulier cōsequatur legatū cogitur non nubere. et sic stare in viduitate. verum q2 hoc est contra publicam vtilitatē: q2 publice interest matrimonia contrahi: vt procreentur filij: et ciuitas liberis hominibus impleatur. l. j. ff. solu. ma. l. ij. j. eo. ideo statutū est quod tales conditiones que inducunt viduitatem, tanq̄ de iure turpes, reijciunt̄ de legatis: et mulier pure cōsequit̄ legatū: et de hoc loquunt̄ multe leges tituli. ff. de cōdi. et demō. et totus iste titulus: q2 ergo legata sepenumero fiunt mulieribus sub cōditione si non nupserint: per quas mulieres inducūtur vt stent vidue: ad hoc vt legatū cōsequant̄: et tales cōditiones reputant̄ a iure turpes: q2 ꝯ publicā vtilitatē: ideo subijcit̄ pma pars rubrice de indicta viduitate: cuius sensus est: quod tales cōditiones que adijciuntur in legatis abijciantur: et legata remanēt pura. verum q2 sub istis conditionibus erat facta quedā lex iulia miscella, sic dicta a nomine autoris: et eā sustulit imperator. j. in. l. ij. Ideo subijcitur secunda pars rubrice. et. l. iulia miscella tollenda. Iason Papie.

1 ¶ Si legatum factum sit sub cōditione viduitatis, valet et conditio reijcitur.

2 Paria sunt aliquid fieri contra personam alicuius, vel contra aliquos de sanguine.

3 Par dicitur esse metus qui committitur in se, vel in suis.

4 Iniuria fctā vni domestico meo mei occasione, dicit̄ facta mihi.

5 Si aliquis facit insultum cum armis contra consanguineum vel affinem meum, licitum erit mihi insultantem impune occidere: sicut si contra me.

6 Potestas qui infert metum affinibus vel consanguineis, si appellauerit condemnatus: ita est iustus metus acsi immediate caderet in condemnatum.

7 Si aliquis fecit pacem cum titio, et promisit eum non offendere sub certa pena: si offendat consanguineu3 eius, ita incidit in penā acsi offendisset titium.

8 An valeat statutum q̄ clerico declināte iurisditione3 potestatis, consanguinei teneantur ad certam penam. et nu. 9.

10 Statuta vt coloni clericorum teneantur soluere datia vel collectas pro clericis, sint nulla.

11 Coloni clericorum non possunt capi propter clericos.

12 Licet coloni ecclesiarum vel habentes predia ecclesie ad fictum vel emphite. non sint exempti a parte que pertinet colonis, a collectis: prout sunt ecclesie: tamen si coloni multum grauarētur, taliter q̄ ab eis exigeretur quātum a clericis et colonis: tunc potest resisti per episcopum contra laicos talia exigentes.

13 Sicut qñ clericus renuntiat bene. propter metum periculi sibi imminentis, talis renuntiatio annullatur: ita eodem modo si tale periculum inferatur parentibus vel consanguineis clerici.

14 Quando legatum fit non soli mulieri, sed mulieri et titio sub conditione si non nupserint, an cōditio reijciatur pro parte vtriusq3.

Legatum. Legatum sub cōditione viduitatis qñ ꝯditio non apponitur in personam legatarij: sed alterius tertij remanet conditionale. et cōditio non reijcitur de legato. h. d. ista. l. notabilis. Et considera q2 tex. videtur facere falsam grammaticam. dum dicit a legatum et postea dicit conditio deficit. Nam debet dicere legati. Fulg. fatetur: et dicit quod ponitur casus pro casu: et est figura a antitesis. vt in illo exemplo sermonem quem audistis non est meus. sed potest saluari tex. vt subaudiatur est: hoc modo, legatum est sub conditione alij relictum. et isto modo dictio legatum

a ¶ Et est figura. Ad dō gl. in verbo pte ablata. in. c. forus. de ver. sig.

1 in prin.non referet ad finē ibi cōditio deficit.¶†Et ista.l.est valde notabilis:per quā limitat iste titul⁹:⁊ leges que dicunt quod si sit factū legatum mulieri sub conditione si nō nupserit:⁊ sic viduitatis:ꝙ talis conditio reijcitur,⁊ legatū remanet purū:⁊ mulier lʒ nubat consequit legatū.nam iste titulus ⁊ oēs leges de ista materia loqntes debēt itelligi,qn̄ cōditio est adiecta illimet mulieri cui factū est legatū:secus si legatū sit relictum vni tertio sub cōditione,si quedā mulier non nupserit:tūc ꝯditio non reijcitur.vt in ista.l.vbi maritus fecit legatū vni tertio,si vxor sua non nuberet:⁊ sic testatoris:ista cōditio non reijcitur:imo si vxor nubat ille perdit legatum.ratio est.nam ideo leges statuerūt ꝙ cōditio inducens viduitatē ipso iure tollat legatū:q: mulier cui factū est legatum sub conditione viduitatis,timore ne legatū perdat,inducitur ad seruandū viduitatē,quod est cōtra vtilitatē publicā.que ratio cessat qn̄ legatū est factū tertio,nō ipsi mulieri:q: tunc mulier non hʒ curare ꝙ ille terti⁹ perdat legatū.hinc est ꝑm gloss. nostrā,⁊ bene,quod si ille tertius esset pater vel frater vel propinquus mulieris,ob cui⁹ reuerentiā ꝓsumptio est quod mulier abstinere debeat a matrimonio,ne propinquus suus perdat legatum:tunc conditio reijcitur:acsi legatum esset ipsi mulieri factū. tex.est notabilis.in.l.heres meus.§.fi.ff.de condi.⁊ demon. alleg. in glo.idem si legatū esset factū tertio.sed ille tertius esset grauatus restituere ipsimet mulieri.tunc cōditio reijcit:acsi legatū fuisset factū immediate ipsi mulieri.l.auia.§.fi.allega.in glo.q: tunc vtroqʒ casu mulier inuitat ad viduitatē ne ꝓpinquus perdat legatum,vel ne ipsa cui restitui debet in effectu careat legato.Pa-2 ria†enim sunt aliquid fieri cōtra personā alicuius,vel contra aliquos de sanguine suo.l.lex cornelia.in prin.⁊ ibi Bart.ff.de iniu. ⁊ Barto.in.l.iij.§.si tutor inimicus.ff.de suspe.tuto.q: nemo vnq̄ presumitur odio habere sanguinem vel carnem suā.gloss.in.l.j.ff. 3 in ius voca.vt eant.¶†Hinc est quod par dicitur esse metus qui 4 cōmittit in se vel in suis.l.isti quidē.in fi.ff.quod me.cau.¶†Facit quod no.Card.in cle.j.in princi.in.xiij.no.per illū text.de exces. prela.vbi forti⁹ no.quod etiā iniuria facta [a] vni domestico meo 5 mei occasione,dr̄ facta mihi.¶†Facit ⁊ quarto illud quod multum signāter notat Bal.in.l.raptores.in.ij.no.per illū text.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.vt vim.ff.de iust.⁊ iur.quod si aliquis fecit insultū cum armis cōtra consanguineū vel affinē meum,licitū est mihi insultantē impune occidere pro defensione consanguinei vel affi-6 nis mei:sicut si fecisset insultū cōtra me.quod no.¶Ad idē ⁊ quinto facit quod no.Bart.⁊ doc.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi ꝑtori.in ix.q.ff.de oper.no.nū.cum concor.ibi sign.vbi dr̄ quod ꝑtās qui infert metū affinib⁹ vel consanguineis,si appellauerit condemnatus,quod est ita iustus met⁹ acsi immediate caderet in cōdemna-7 tū.⁊ de hoc est tex.melior de iure in.c.sciāt.de ele.in.vj.¶† Sexto ad idem facit bonus text.in.c.quicunqʒ.in verbo bonis suis vel suorum.de sent.excō.in.vj.per quē dicit formaliter Pe.de anch. in.d.c.sciant.quod si aliqs fecit pacē cum titio:⁊ ꝓmisit eum non offendere sub certa pena:qd̄ si non offendit eum sed cōsanguineū suū,ita incidit in penā acsi titiū offendisset:prout etiā no.Jo.an. in regula frustra.in mercu.intellige tn̄ nisi appareat quod consanguineū offendat ex alia cā,quā ex illa ꝓpter quā est facta pax:vt 8 no.do.Anto.Jmo.⁊ alij in.c.ij.de renū.¶†Itē per supradictā.l. heres meus.§.fi.inferunt notabiliter Bal.⁊ Ang.hic/non valere statutū florentinū quod clerico declinante iurisditionem potestatis,cōsanguinei teneant ad certā penā:q: est perinde acsi pena imponeret ipsis clericis:ex quo apponitur eoꝝ cōsanguineis: ⁊ sic vt non valeat statutū quo ad clericos: [b] ita nec pena posita cōsanguineis:licet laicis:q: si non valet principale statutū,nec etiā adiectio pene valet.l.seius ⁊ augerius.ff.ad le.falci.⁊ de hoc vltimo est gloss.notabilis.in.l.si patronus.§.patronum.ff.si quid in frau.patro.de qua glo.facit festum Bal.in.l.imperator.ff.de sta. ho.in.l.j.in pe.vel fi.col.š.de inoff.donatio.Adde ꝙ principalem decisionem Bal.⁊ Ange.refert.⁊ sequit Pe.de anc.in commēto c.canonū statuta.ver.adde quod no.Bal.de cōsti.⁊ ante eos not. Bar.in.l.j.per illum tex.ff.de his que pe.no.Bald.⁊ Ang.in.l.j. 9 ff.in ius voca.vt eant.† vbi dicūt/qd̄ tale statutū disponens ꝙ clerico declinante iurisditionem potestatis,consanguinei teneātur ad penā:dicitur cōtra libertatē ecclesie.⁊ sic ipo iure est nullū,per tex.meliorem de iure in.d.c.sciant.de elect.in.vj.ita etiam tenet Jmo.in.d.l.heres meus.§.fin.vbi etiam decidit ꝙ sicut non potest imponi pena contrahenti matrimonium cum certis personis:vt in exēplo Bar.in.l.edicimus.C.de murileg.lib.xj.ita etiā non potest imponi pena patri vel consanguineo,cui⁹ timore mulier desistat a matrimonio.¶Itē pro decisione Bal.⁊ Ang.hic. de cler.Adde tex.in cle.ij.cum glo.notabili in verbo quōlibet.de 10 sen.excō.†Facit quod decidit Bar.in.l.hi penes.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.vbi per illū text.singulariter dicit/ꝙ cum laici non possint statuere contra clericos,nec contra eoꝝ bona,nec imponere dacia [c] vel collectas clericis vel personis ecclesiasticis:si per indirectum statuunt ꝙ coloni clericorum teneantur pro eis solue-11 re,talia statuta sunt nulla ⁊ iniqua.¶†Facit ⁊ tertio illud quod no.Bal.in.l.j.in prin.š.de epis.⁊ cle.vbi notat illū tex.cōtra executores potestatū vel rectorū:qui cum non possint capere clericos,capiunt eorū colonos:⁊ eos incarcerant.nam est perinde ac-12 si executio fiat ꝯtra clericos.¶†Quarto facit qd̄ multū singulater decidit Federi.de se.in cōsi.cxj.incip.questio talis est:an diocesanus.in pe.col.vbi cōsuluit ꝙ licet coloni ecclesiarū vel habētes predia ecclesie ad fictum vel in emphiteosim non sint exempti a parte que pertinet colonis,a collectis prout sunt ecclesie:tamen si in parte colonorū,laici nimis grauarent colonos:vt per indirectū in effectu consequerentur a colonis quantū exigerent a clericis:certe episcopus debet eis resistere:q: veniūt contra.c.si. 13 de immu.eccle.in.vj.qd̄ no.¶†Ad idē ⁊ quinto facit notabilis decisio dominorū de rota in cōclusione.cccclxj.⁊ in decisionibus nouiter compilatis.⁊ sub titulo de renuntiatio.conclusione.vij. incipiente.Item dubitatur.vbi determināt ⁊ vtiliter/ꝙ sicut qn̄ clericus renuntiat beneficio propter metū periculi sibi imminentis,talis renuntiatio annullatur.c.super hoc.de renuntiatio.ita eodē modo si periculum vite vel simile inferatur parentibus vel consanguineis clerici:forte q: ponuntur in carceribus,vt ibi moriantur,nisi clericus renuntiet beneficio:certe renuntiatio cassatur.per.d.c.sciant.⁊ predicta oīa bene no.Ex quibus habes limitationē ad totū istum tit.quam tradidit hic text.noster.¶Scdo limita istū titulū ⁊ istā materiā per tex.valde no.in.l.titio vsusfructus.§.serui.ff.de cōdi.⁊ demon.vbi est text.qd̄ si maritus legat vxori seruū si nō nupserit:⁊ sic sub cōditiōe viduitatis:⁊ si nupserit relinquit libertatem tali seruo:an conditio inducens viduitatē reijciatur de tali legato:adeo ꝙ mulier nubens consequatur legatū serui:determinat ibi qd̄ nō:ratio q: legatū libertatis est magis fauorabile,q̄ fauor matrimonij:⁊ vbi legatū est magis fauorabile conditio viduitatis non reijcitur:ideo per illū tex. dicunt ibi Gui.⁊ bar.sub dubio tamē/ꝙ qn̄ tale legatū eēt ad pias causas,non reijceretur conditio viduitatis.qd̄ est no.ad limitationē 14 totius titu.†Adde etiā text.in.l.mulieri ⁊ titio.ff.de condi.⁊ demon.vbi ponitur casus mixtus,quid si fieret legatū non soli mulieri:sed mulieri ⁊ titio,sub cōditione si nō nupserint,⁊ sic sub cōditione viduitatis:an reijciat cōditio pro parte vtriusqʒ.decidit tex.quod non:sed pro parte mulieris tm̄:⁊ si titi⁹ repudiaret partem suā,isto casu non accresceret ipsi mulieri.ex quo mulier non admittitur de iure cōi:sed singulari tantū.Et ad hoc ille text.reputatur valde sing.in materia iuris accrescendi:⁊ in hoc tres rationes ad illum tex.assignat Bal.hic:sed non refero/q: non sunt ad propositum.Jason Papie.

[a] ¶Iniuria fctā. Adde gl.⁊ Bart.i l.iij.i.§.si tutor inimic⁹.ff.de suspe.tuto.Bald.in.l.j.i.j.col.C.si quacūque ꝑdi.po.

[b] ¶Ad clericos. Adde doct.in.c.ecclia sancte marie.de cōsti.doct.i.c.bene quidē.xcvj.dist.

[c] ¶Dacia. adde.c.quā q̄.de censi.li.vj.⁊ i cle.ꝑnti.eo.tit.

[d] ¶Matrimonij.Adde diffuse p doc.in rub.de sponsa.

1 An ⁊ quando valeat legatum tam de iure antiquo q̄ nouissimo/qn̄ fit mulieri sub conditione viduitatis.
2 Mulier transiens ad secunda vota intra annū luctus,perdit legatum sibi factum simpliciter a marito.
3 Mulier secundo nubens infert iniuriam priori viro.
4 Mulier transiens ad secunda vota de licentia filiorum,non perdit proprietatem legati relicti a viro.
5 Non debet aperiri via iniurijs.
6 Judex non debet differre iuramentum illi quem vidit velle de facili periurare.

Ambiguitates.

Ad euidentiā huius legis ⁊ aut.sequentis ⁊ totius titu.clarius q̄ gl.hic.Premitte ꝙ in ista materia q̄tuor iura fuerūt in cōsyderatione.¶†Primū 1 fuit ius ffoꝝ.quo cauebatur ꝙ si fieret legatū mulieri:siue virgini,siue vidue,sub cōditione si non nupserit:⁊ cōsequēter sub conditione viduitatis/ꝙ talis conditio reijciebatur,⁊ legatū remanebat purū:nec illud perdebat mulier,dato quod nuberet.l.cum tale.in princi.⁊ in multis legibus illius tituli.ff.de cōdi.⁊ demon. rō erat:q: licet publice intersit quod testamenta ⁊ vltime voluntates sortiantur effectū.l.vel negare.ff.quēadmo.testa.ape.⁊ dicatur tractari de vtilitate publica,vbi tractatur de seruatione testamenti.gloss.no.est in.l.gallus.§.quid si is.in verbo vtilitatē.ff. de liber.⁊ posth.tamen magis interest reipub.ꝙ mulieres libere matrimonia contrahant,liberosqʒ procreent vt ciuitas liberis hominibus repleatur:vt dicit tex.hic:⁊ in.l.j.ff.solu.ma.ideo statutum est ꝙ conditio viduitatem inducens de legatis tollatur,⁊ ex hoc derogatur voluntati testōris:⁊ hoc fuit primū ius.¶Secundum fuit ius iulie miscelle:que sic dicitur ab autoris nomine qui iulius miscellus vocabatur.nam consyderauit ꝙ ratio quare conditio inducens viduitatem reijciatur de legatis,fuit vt mulieres possent libere nubere,⁊ liberos procreare:verū q: non omnes mulieres nubunt propter procreationem liberorum:vt sunt mulieres steriles ⁊ decrepite,sed nubunt vel propter incontinentiam vel alia ratione:vel etiā q: alia sunt bona matrimonij [d] preter sobolē:ideo consyderauit iste iulius miscellus ꝙ ita demum conditio

conditio viduitatis deberet remitti mulieri,qñ nuberet ad finez procreande sobolis.ideo statuit qd mulier iuret se nubere causa sobolis procreande. Itē quod prestaret cautionē scdm qd muti⁹ induxit sup cōditionib⁹ negatiuis:ꝙ si apparuerit eā nupsisse:sz non ꝓpter sobolē,ꝙ teneatᷣ restituere heredi rē legatā simul cum fructib⁹ perceptis:sed qꝛ impator cōsyderauit ꝙ istud esset aperire viā periurijs in mulierib⁹:ideo per istam.l.sustulit.d.l.iuliam miscellā.ꝛ formā iuramēti ꝛ cautio.disposuitqꝫ ꝙ indistincte qñ sit legatū mulieri si nō nupserit,talis cōditio inducēs viduitatez reijciatᷣ de legato:ꝛ legatū remaneat purū:ꝛ mulier illud pure cōsequatᷣ acsi nulla cōditio esset edicta.ꝛ istud est tertiū ius.l.nostre quod extenditᷣ per.l.fi.j.eo.vt habeat locū etiaz in masculis:quibus sit legatū sub cōditione,si matrimoniu nō ꝯtrahēt.¶ Quartū fuit ius nouissimū aut.cui relictū.j.e.quod hodie viget,quod in virgine seu in muliere que nunꝙ nupserit,verum est, ꝙ conditio viduitatis reijcitur de legato.secus in vidua,vt statim in ea dicetur.vbi ponā rōnem diuersitatis:ꝛ ibi recolligā plene materiā titu.huius.ꝛ quid hodie obseruetᷣ.¶ His p̄missis venio ad text. ꝛ.h.d.cōditio viduitatē inducens in legato,reijcitᷣ.ꝛ lex iulia miscella cum cautione ꝛ iuramēto per eā induc.remanet hodie sublata per istā.l.ita ꝙ mulier pure consequatᷣ legatū/acsi in eo nō esset apposita cōditio negatiua,si non nupserit.tñ si ista mulier ex priore matrimonio liberos habuerit,solū habēt vsumfr.talis legati:proprietas vero spectat ad filios ex dispositione.l.j.ꝛ titu.s. de secun.nup.h.d.¶ In tex.ibi,cum eñ mulieres ad hoc natura progenuit vt partus ederēt.Adde ꝙ alibi dicit tex.in.l.queritur.

2 §.j.ff.de edi.edic.ꝙ p̄cipuū est mulierū ꝛc.¶ †No.ex tex.in verbo liberis existētibus habere vsumfru.ꝛc.ꝙ maritus qui hꝫ filios ex vxore,si fecerit legatū vxori,ꝛ nulla ꝯditione adiecta:ꝛ mulier postea trāseat ad scdas nuptias,si quidē trāsit intra annum mortis viri:ꝛ sic intra annū luctus,in totū priuatur legato.si aūt nubat post annū luctus,perdit proprietatē rei legate:que acquiritur filijs primi matrimonij:ꝛ hꝫ tantū vsumfr.hoc est quod vult dicere text.hic:ꝛ clarius in.l.j.ꝛ in.l.femine.ꝛ in.l.generaliter.s.de secun.nup.¶ Limita tñ ꝛ intellige ista iura/qñ marit⁹ fecit legatū vxori simpliciter.sec⁹ si legaret vxori etiā si ad secundas nuptias cōuolauerit:prout vidi multa testāmēta:isto casu qñ maritus fecit legatuz vxori,etiā si secūdo nubat:ꝛ tunc dūmodo nubat post annū luctus,habebit legatū quo ad proprietatē ꝛ vsumfructuz:non obstātibus filijs p̄mi matrimonij.ita dicit glo.multū sing.in §.vnū itaqꝫ.in verbo siue vir.in aut.de nup.ꝛ est in.iij.col.illi⁹ tit. ꝛ hoc expresse tenet Bal.in.l.j.in.iij.col.ver.sed pone prior maritus.s.de secun.nup.ibi refert se ita obtinuisse pro quadaz muliere cui erāt relicta multa castella etiā si nuberet.ita etiam tꝫ Bal. in.l.filiū quē habentē.in.ij.col.s.fami.ercis.ꝛ Lud.in consil.ccxix.

3 incip.ex themate consultationis premisse.ꝛ ratio est clara.†nam

a mulier secūdo nubēdo infert iniuriā priori viro cuius aīa* dicitᷣ cōtristari.§.que vero.in aut.de nup.ꝛ ꝓpter hoc est imposita pena mulieri secūdo nubenti:qñ ergo nubit de voluntate viri certe volēti non fit iniuria.l.j.§.vsqꝫ adeo.ff.de iniu.l.cū donationis.s.

4 de transac.†Similiter si mulier transit ad secun.nup.de licentia filiorū,non p̄dit ꝓprietatē legati relicti a viro.gl.est singu.in aut. de nō eligēdo scdo nubē.colla.j.ꝛ est in.ij.col.in verbo copulantᷣ: quā Ang.dicit ibi esse sing.ꝛ Ang.in.l.mater.C.ad tertu.ꝛ Lud. in.d.cōsi.ccxix.ideo fm Ang.debet esse cautus aduocatus qñ cōsulit mulieri volenti nubere filios habēti ꝙ faciat filios cōsentire,

5 ¶ †Secundo not.ex tex.ꝙ non debet aperiri via periurijs:prout etiā dicit.l.j.s.si aduer.vēdi.c.j.quod metus cau.c.si vero.ꝛ.c.veritū.de iureiur.ideo iuramentū non est deferendū illi quem verisimile est velle periurare.c.clericos.vbi glo.in verbo redeuntes.de cohabi.cle.ꝛ mulie.vbi glo.alleg.istum text.ꝛ text.expressus in.§. nos igitur videntes.in aut.de nup.in.xxiij.colū.illius ti.ꝛ in specie ita no.Bal.hic:in secūdo no.ꝛ magis in specie Paul.hic.†ꝙ

6 si iudex videt ꝛ perpēdit aliquem velle de facili periurare:lꝫ sit in casu in quo debeat sibi iuramentu deferre:tamen non debet ei iuramentu deferre:ꝛ est sibi arbitriu.d.c.clericos.Adde Bal.in.l. que sub coditione.in prin.ff.de condi.insti.ꝛ quod suspecto de periurio non debeat iudex iuramentū deferre:est tex.ꝛ ibi doc.in.c.ij. qui clerici vel vouen.glo.in.c.q̄uis.xxij.q.j.¶ Gl.j.in verbo quiescente.hꝫ duas partes.In prima declarat tex.ꝛ dic vt dixi in euidentialibus.In secunda querit an cautio mutiana sit etiam in alijs omnibus sublata:ꝛ tenet ꝙ non.ꝛ bene.vide per te glos.Jason Papie.

1 ☞ In vidua non reijcitur conditio viduitatem inducēs timore perdendi legati:secus est in virgine.nu.2.limita vt.j.nu.3.

4 Si fiat legatum mulieri virgini sub conditione si monasteriuz intrauerit,an talis conditio reijciatur.

5 Mulier vidua cui sit legatum sub conditione si non nupserit intra annum luctus,non potest petere tale legatum.

6 De quo anno intelligatur aut.nostra.ꝛ qñ incipiat currere.

7 Non seruans conditionem appositam in legato,fingitur vsqꝫ retro fuisse predo ꝛ malefidei possessor:ideo tenetur ad fructus perceptos/ꝛ qui percipi potuerunt.

8 Quando in aliqua materia est prestanda cautio,qualiter prestari debet.

9 An difficultas ꝙ quis non pōt dare fideiussorem possit probari per iuramentum.

10 Si vxor vel alius relinquat marito sub conditione si matri. non contraxerit,an conditio reijciatur.

CUi relictum. Hodie cōditio.si non nupserit,ꝛ sic cōditio viduitatem inducens timore legati perdendi in vidua non reijcitur:sed debet cautionē prestare:ꝛ intra annuz luctus legatū petere nō pōt.etiā si vellet iurare ꝛ cautionē prestare nisi spes nuptiarum deficiat:quibus contractis res legata vendicari potest cum fructibus.Post vero annū luctus dꝫ p̄stare cautionē.ꝛ si sit res immobilis legata,sufficit iuratoria cautio cuz hypotheca bonorū.si vero sit res mobilis,dꝫ prestare fideiussorem: ꝛ si non pōt,statur iuratorie cautioni cum hypotheca bonoruz.h. d.vides ergo ꝙ licet per iura ffor.ꝛ codi.quotiescūqꝫ fiebat legatum mulieri siue virgini siue vidue sub cōditione,si non nuberet: talis cōditio reijciebatur:ꝛ legatū remanebat purū.certe p istam aut.cōditio de nō nubēdo apposita mulieri vidue per istam aut. dꝫ impleri,interposito iuramēto ꝛ cautione:ꝛ nō reijcitᷣ.ꝛ sic p istā aut.quo ad qd reditᷣ ad.l.iuliā miscellā,quam sustulerat in.l.precedenti.sed non quo ad oīa.Naz sicut ibi non remittebatᷣ cōditio viduitatis,qñ mulier nubebat,licet non ꝓpter prolē suscipiēdaz: sed alia rōne:puta incōtinētie:ita hic nō remittitᷣ in vidua:sed caue/qꝛ ista aut.solū hꝫ locū in vidua:nō in virgine,prout tenuit Jo. vt hic in glo.cuius opinio vera est ꝛ cōis.fm quam dicit Bart.se ita ꝯsuluisse post mortalitatē.ꝛ idē tenēt doc.hic ꝛ Bar.in.l.si vir vxori.§.fi.in fi.ff.de cōdi.ꝛ demon.Itē caue quod ista aut.habet locū qualitercūqꝫ vidua velit nubere,siue ꝓpter sobolē suscipiendam siue non:cum tñ.l.iulia miscella secundo casu tantū locū haberet.vt dixi.s.in.l.ij.Et si dicas q̄ est rō diuersitatis quare ista

1 aut.habeat locū†solū in vidua non in virgine.ꝛ sic si fiat legatum

b mulieri^b que habuit virū,ꝛ sic vidue sub conditione si non nupserit:sed vitā viduale seruauerit:cōditio non reijcitur.imo nō pōt habere legatū nisi iuret de non nubēdo:ꝛ prestet cautionē,ꝙ si vllo tpe nubet reddet rem legatā cum fructibus:ꝛ tamen hodie in virgine que non habuit maritū,cōditio si non nupserit,reijcitur de legato:dic quod ratio motiua imperatoris in ista aut.fuit fm Bal.hic.in.j.oppo.Sali.ꝛ Pau.qꝛ in viduis ex quo semel maritum habuerunt est honestius eis amplius non nubere.§.optimū.

a in aut.de non eli.scdo nuben.ideo in viduis coditio no reijcit.non sic in virgine.hinc dicit tex.in.c.hac rōne.xxxj.q.j.ꝙ secundā vxorem accipere vel secundū maritū secundū apostoli sniam fornicatio est:qꝛ tñ si sit lege permittente honesta fornicatio est:ideo magis expedit reipub.viduas perseuerare in viduitate,secundū qd bonis morib⁹ congruit.ꝙ nubere:tamen persuasiua rō est nō con

2 cludens.¶ †No.tamē ꝛ amplia illud quod dixi de muliere vir

b gine,in qua nō hꝫ locū ista aut.quod ꝓcedit etiā in muliere q̄ habuit virū,ꝛ cum ea ꝯtraxit matrimoniū per verba de p̄senti:ꝛ nō est secuta copula carnalis:forte qꝛ nūꝙ fuit traducta ad domum: qꝛ si maritus moriatur,ꝛ ipse vel alius faciat ei legatū sub conditione si non nupserit,idē iudicamus prout de virgine:non prout de vidua.ꝛ sic cōditio reijcitur,ꝛ legatum hꝫ purū.ita not.Bal.ꝛ Ang.hic ꝛ sequitur Pau.reputans no.¶ Pro clara tñ intelligentia vt habeas totaz materiam huius ti.ꝛ scias qd hodie ser

3 uandum sit.fac regulam†ꝙ si fiat legatum mulieri sub conditione si non nupserit,adhuc conditio hodie reijcitur:ꝛ legatum remanet purum.ꝛ sic mulier debet habere legatum siue nubat siue non.¶ Ista regula ꝓcedit in muliere virgine/que nunꝙ habuit virum.vel habuit:sed non est secuta copula carnalis:secus est in vidua in qua non reijcitur cōditio,sꝫ debet impleri,ꝛ debet abstinere a secūdo matrimonio.alias perdit legatū:ꝛ pro hoc dꝫ iurare ꝛ prestare cautionem:de quo in hoc tex.nostro.¶ Secundo limita predictā regulam qñ legatum factū est ipsimet mulieri virgini.secus si sit factum tertio:qꝛ conditio non reijcitur.l.j.vbi limitaui.s.eod.¶ Tertio limita per text.not.in.l.titio vsusfr.§.serui.vbi tex.notabilis.ff.de condi.ꝛ demon.cum extētiōe Bar.ibi. ꝛ dixi.l.j.¶ Quarto notabiliter limita dictam regulam ꝛ conditio viduitatis hodie reijcitᷣ de legatis virginum vt procedat qñ talis conditio viduitatis adiecta legato esset perpetua vel indefinita:vt qꝛ testator dixit lego tali puelle.x.si non nupserit.secus si esset temporalis.vt qꝛ pater vel alius reliquisset domum puelle si non nupserit vsqꝫ ad etatem.xx.annorum.tūc talis conditio debet impleri.alias mulier perdit legatum.tex.est solennis in.l.si vir vxori.§.si.vbi Bartol.ꝛ alij.ff.de condi.ꝛ demon.¶ Intellige tamen nisi tempus ita longum adijceretur:vt esset in fraudem

a ¶ Cui⁹ aīa. Add Bal. i aut.cui relictū.in.iiij.col.v.not.ꝙ aīa.C.de indic.vidui.tol.

b ¶ Legatū mulieri.adde hic an si maritus legat centum mulieri si duxerit vitā viduale:an talis ingrediēdo religionez dꝫ habere illud legatū.vide Bal.i l.deo nobis.C.d episco.ꝛ cle.

ne matrimoniũ in effectu sequeret.z in hoc statur arbitrio iudicis:tex.est not.in.l.cũ tale.in prin.ff.de cõdi.z demon.ita notabiliter consuluit Fran.de are.in consi.lxvij.incip.diligenter z mature.in.ij.col.cõfirmo per bonũ simile:nam testõr in testõ bene põt disponere ꝙ heredes sui teneant stare in cõione vsqꝫ ad tẽpus:et non possint diuidere sub pena:tex.est notabilis in.l.iiij.in princi. vbi Bal.z Ang.ff.de condi.insti.z dicit ibi Ang.quod semp sic respondit per illũ tex.tñ non posset testator ordinare ꝙ heredes perpetuo teneantur stare in cõione,per tex.notabilem in.l.in hoc iudicio.§.si conueniat.ff.cõmu.diui.Pau.in.l.si nõ sortez.§.si centum:vbi dixi.ff.de cõdi.inde.de quo vide etiã Bar.in.l.si conuenerit.in fi.ff.pro socio.z in.l.quint⁹.ff.de annu.lega.gloss.in.l.fina. ff.cõi.diui.Alex.in consil.ciij.in.ij.vol.incip.circa primum.in.iij. col.¶Quinto limita predictã regula procedere qñ legatum sit mulieri virgini,sub cõditione si non nupserit cuz aliquo de mundo,vel indiffinite:secus si fiat legatũ sub cõditione si mulier non nupserit certe psone:puta titio vel etiã in multis personis:puta si non nupserit alicui de tali parentela:qꝛ ex quo potest nubere oĩbus aliis,cõditio non reijcitur.imo debet impleri.z si cõtrafaciat

4 perdit legatũ.tex.est no.in.c.cũ ita.ff.de cõdi.z demon.¶†Quid aũt si fiat legatũ mulieri virgini sub conditione si monasteriũ intrauerit.an talis conditio reijciatur tanꝙ viduitatem inducens: Bar.singulariter tenet ꝙ sic.in cõsi.incip.domina minuta quondam Pauli.motus etiã qꝛ hoc legatũ contineret simoniã respectu monasterij quod esset ingressura mulier.Bal.hic.in.ij.col.reprobat istam decisionem:qꝛ si fiat legatũ mulieri sub cõditiõe nõ dico negatiua:sed affirmatiua:puta lego mulieri.x.si nupserit titio:talis cõditio non reijcitur:imo oportet ꝙ nubat:vel per eam non stet si vult legatũ consequi.l.j.z.ij.š.de insti.z substit.quanto magis tenet implere conditionẽ qñ sit legatũ si monasterium intrauerit.Idẽ contra Bart.sequit Pau.hic:motus qꝛ ingressio monasterij z sic vita contemplatiua est maioris perfectionis ꝙ matrimoniũ cõtrahere.§.sed z hoc presenti.in aut.de sanc.episc. z dicit quod ratio Bar.non est vera/ꝙ tale legatũ respectu monasterij cõtineat simoniã:imo pietatẽ.de quo puncto vide Bald.

5 z alios in.l.j.C.de instit.z substi.vbi etiã Ang.¶†Secundo not. ex tex.ibi intra annũ quidẽ.ꝙ mulier vidua cui sit legatũ sub conditione,si nupserit intra annũ luct⁹,non põt petere tale legatũ:intellige etiã si velit iurare de non nubendo,z prestare cautionẽ de reddẽdo legatũ cum fructib⁹ si nubat:z ratio/qꝛ dato ꝙ testator qui fecit legatũ vxori sue,vel alij mulieri nullã apposuisset conditionẽ:tñ si talis mulier nubat intra annũ luct⁹,inter alias penas legales istã habet,qꝛ perdit legatũ:sed post annũ bene potest petere legatũ mediante iuramẽto z cautione de quibus in isto text. Intantũ ꝙ ipsemet maritus testator non posset permittere vxori ꝙ nubat intra annũ luctus,post annũ sic.vt declarat not.Bal.

6 in.l.j.in.iij.col.ver.sed pone prior maritus.š.de secund.nup.†De quo aũt anno intelligatur iste tex.z qñ incipiat currere:declarat Bal.hic:in.iij.col.ver.quero,de quo anno intelligatur hec aut. ad hoc vide quod not.Bal.in.l.j.in.ix.q.š.de insti.z substit.z in.l. quãdiu.š.qui admit.Limitat tñ tex.id quod dixi/quod intra annum luct⁹ vidua non põt petere legatũ:qꝛ posset esse ꝙ nuberet, z priuaret legato:nisi esset talis mulier in qua deficiat spes nuptiarũ.z gl.exẽplificat vt sit facta monacha vel cõuersa.z si dicis nonne monacha posset de facto exire monasteriũ,z capere viruz: vide fm Bald.z Pau.hic:quod istud non debet esse in consyderatione.tñ si eueniret priuaret relicto.ad hoc adde tex.in.l.hec cõ

7 ditio filie.ff.de condi.z demon.¶†Tertio no.ex text.ibi de restituenda re cum fructib⁹:z intellige perceptis,vel percipiẽdis,vel qui percipi potuerunt.nam licet talis vidua que cõsecuta est legatum habeat dominiũ,z sic ius in illa re legata:tñ ex quo contra facit conditioni,vsqꝫ retro declaratur priuata.per.l.j.vbi dixi.š.de his qui.vt indig.z ex hoc no.Bal.hic:in.iij.col.ꝙ non seruans conditionẽ appositã in legato,fingit vsqꝫ retro fuisse pdo z malefidei possessor.ideo tenet ad fruct⁹ pceptos:z qui pcipi potuerunt:nec sibi patrocinat prestare cautionez de qua hic:qꝛ non seruãdo conditi.in odiũ sui,est perinde acsi cautionẽ non pstitis-

8 set:quod reputat no.dignũ.¶†Quarto not.in verbo iuratoria cautio.tex.qui meli⁹ dat intelligere quã alius de iure fm Paul. hic/qñ i aliqua materia prestãda est cautio,qualiter prestari dꝫ:z no.declarando.l.sancimus.š.de ver.sig.vbi feci mentionem de isto tex.naz si questio sit de re immobili:puta domo:satis est prestare cautionẽ iuratoriã cum hypotheca bonoruz:si aũt questio sit de re mobili,que põt de facili occultari z trãsferri,tenetur prestare idoneos fideiussores.tñ si sit ita pauper ꝙ fideiussores non inueniat:vel qꝛ sit peregrinus:tunc statur soli iuratorie cautioni. quod vltimum limitat sing.Bald.hic:in.iij.col.nec alibi meli⁹ inuenies/vt procedat qñ propter paupertatẽ vel absentiã a prima quis non reperit fideiussores.tunc in omni materia vbi fideiussores dandi sunt,statur eius iuratorie cautioni:sed si pp̃ter doluz vel pp̃ter malos mores suos non reperit fideiussores:non hꝫ tũc hoc beneficiũ:vt stetur iuratorie eius cautioni:qꝛ tunc nõ dꝫ credi ei⁹ dicto cum iuramẽto.l.non oẽs.§.a barbaris.de re militari. c.per vestras.de dona.inter virũ z vxo.z tex.no.in.l.hac edictali. §.his illud.š.de secun.nup.vbi dicit tex.nonnullarũ personarũ dictum z iuramentũ nullũ põdus penitus habere.not.istam singu. limitationẽ Bal.de qua nullus Moder.facit mentionẽ.sed refe-

9 runt cano.in.l.qua fronte.de appel.†Et no.ꝙ ista difficultas.s.ꝙ quis non potest dare fideiussorẽ:z sic vult quod stetur iuratorie cautioni sue:certe ista difficultas probat per solũ iuramẽtũ suũ. ita sing.Bal.in.l.j.§.j.C.de asser.tol.tamen ego pluries dixi.z dico qᵭ ista vltima decisio est cõtra illũ tex.in.d.l.j.§.j.ver.oẽs vero. vbi formaliter dicitur.si vero datio fideiussoris sit impossibilis. hocqꝫ iudici manifeste ostendat,tũc iuratorie cautioni cõmitti,ergo pmum quod nõ possit pstare fideiussores nõ probat p suũ iuramentũ.cogita tñ sup isto tex.ex quo Bal.ibidẽ monet,ꝙ si aliquis sit ordinat⁹ tutor,z nõ possit dare fideiussores,excusat a tutela.l.si quis inter.§.imperator.ff.de excu.tu.l.si.in fin.ff.de suspe. tu.z sic tunc non sufficit iuratoria cautio.fm Bal.in.l.j.in fi.C.qᵭ cum eo.z plures alios casus in quib⁹ non hꝫ locũ iuratoria cau-

10 tio,enumeraui.in.l.j.ff.qui sati.cog.ideo hic non pono.¶†Vltimo q̃ro p cõplemẽto huius aut.an ista aut.habeat locũ in masculo sicut in vidua.pone qᵭ vxor vel ali⁹ relinquat marito sub condi.si scdm matrimoniũ nõ cõtraxerit:an cõditio reijciatur:an vero debeat impleri pstita cautione sicut in vidua.vr̃ qᵭ sic/per.l.si. in pn.š.eo.vbi dispositũ in femina intelligit dispositũ in masculo. Pau.in illa.l.si.in fin.princ.tꝫ cõtrariũ:qꝛ diuersa rõ est.eo qꝛ mulieri vidue magis cõuenit abstinere a scdo matrimonio:z facilius est quã viro.qui cuz habeat vacare negotiis domus,necesse quodãmodo hꝫ scdam vxorem ducere:prout docet experientia.ideo fꝫ eum ista aut.fuit posita post.l.ij.š.eo.non post.l.fi.ad significandum ꝙ corrigit illam.l.ij.non.l.fi.z si hoc est verũ:habes.vj.not.limitatio.ad istam aut.tñ ratio Pau.fragilis est:z in cõtrarium facit quod decidit Bal.in aut.hoc locum.in fi.C.si muli.scdo nup.vt referam in.l.seq.

Iason Papie.

1 ☞Lex noua corrigens in vno ex correlatiuis intelligitur corrigere in alio.
2 Iura correctoria que non extendũtur etiam ex maioritate rationis:extenduntur tñ in correlatiuis.plura exempla vsqꝫ ad nu.17.
17 Etiam in penalibus correlatiuis fit extensio de vno ad aliud.
18 In correlatiuis qñ est diuersa ratio,dispositum in vno non intelligitur dispositum in alio.
19 Statutũ prohibens forensem emere bona immobilia in territorio,non intelligitur prohibere ne vendat.
20 Statutum excludens sororem a successione fratris,non habet locum econtra.
21 Accipiens ad vsuram ex causa necessitatis non peccat.
22 Pena.c.j.de locato.non habet locum in dominis aliis locantib⁹ hospitia.
23 Pena.l.properandum.§.j.C.de iudic.non habet locum in reo.
24 Tex.in.c.fi.de testibus non habet locum in accusatore.
25 Iniuria facta viro non censetur facta vxori.
26 Vbi vnum correlatiuum non pportionatur alteri,dispositum in vno non habet locum in alio.
27 Statutuz compellẽs aliquem vendere non intelligitur aliquem compellere ꝙ emat.
28 Aut.cui relictũ.š.eo.loquẽs in muliere vidua,nõ hꝫ locũ ecõtra.
29 Vnum correlatiuorum dat intelligere aliud.
30 Si relinquatur aliquid mulieri vel masculo si peruenerit ad viduitatem,vel cum peruenerit:si perueniat licet non perseueret,vt quia transeat ad secunda vota:nihilominus debet habere legatum.nu.31.
32 Si pater legaret filie donec vel quousqꝫ caste z honeste vixerit,si nubat/dicitur caste z honeste viuere.
33 An relictuz mulieri donec vel quousqꝫ caste z honeste vixerit,debeatur mulieri que ingreditur monasterium.

LEgem iuliã. Conditio que viduitatem in femina,vel celibatum in masculo inducit:sicut reijcitur in femina,ita in masculo.z in vtroqꝫ cessat.l.iulia miscella z senatusconsulta super eadem facta.h.d. Prima pars.z si fiat relictum mulieri vel masculo si vel cum ad viduitatem vel celibatum peruenit:quia ista conditio non inducit perpetuam viduitatem,cum perseuerãtiam non requirat:sed sufficit semel fuisse impletam:licet non duret:ideo non reijcitur.h.d.Scda pars legis.z sic ista lex habet duas principales decisiones.Scda ibi:sed qꝛ apud vlpianũ.In prima parte ibi pertinere quidem ad sensum nostre.l.quasi dicat non expediat aliam legem facere super hoc:sed qꝛ simplices animi que sublata sunt in feminis,nesciunt ad masculos extendere:z econtra:ideo ad tollendam omnem dubitationem imperator declarat

rator declarat qd sicut.l.iulia.est correcta in feminis:ita etiã intel
1 ligitur correcta in masculis:qr sunt correlatiua.† Et ex hoc not.
fm Bar.Ang.z alios vnũ ad qd allegatur ista.l qd.l.noua corri/
gens in vno ex correlatiuis.intelligit corrigere in alio:z lz in cor/
a rectorijs[a] non sit licita extẽsio.l.precipimus.in fi.§.de appel.etiaz
ex maioritate rõnis:vt cõiter concludit in aut.quas actiones.§.
de sacrosan.tñ falliti correlatiuis:in quibus iura correctoria ex/
tenduntur de vno correlatiuo ad aliud.imo plus dicit Barto.ꝙ
etiã in materia penali fit extensio de vno correlatiuo ad aliud.et
ꝓpterea dicit se cõsuluisse pisis vbi statutũ puniebat certa pena
vendentẽ frumentũ extra plateã,ꝙ licet statutũ loquat̃ de vendẽ/
te:tñ habeat locũ etiã in emente,per.l.vnicã.vbi etiã no.Bar.C.
de cupres.li.xj.subdit vltimo Bar.qd ꝑdicta ꝓcedunt nisi diuer/
sa rõ sit in altero ex correlatiuis,per tex.in.l.fi.C.de rescin.ven.Ex
omnib⁹ dictis per Bar.hic:habes tres principales cõclusiones
2 quas separatim intẽdo examinare.¶† Prima cõclusio est ꝙ iu/
ra correctoria,que non extendunt̃ etiã ex maioritate rõnis,exten/
dunt tamen in correlatiuis.z ideo lex noua corrigens in vno ex
correlatiuis,intelligitur etiam corrigere in alio. Adde Bartol.
in.l.si.per illum tex.ff.de accep.z in.l.j.per illum text.C.de cupres.
lib.xj.z in.l.j.per illum text.ff.qd metus cau.z in.l.j.§.hec actio.ff.
ne vis fiat ei.text.in.l.si ab eo.z ibi no.Bal.C.de leg.her.Bal.in
aut.quas actiones.in.ij.colum.§.de sac.san.z in.l.si cõuenerit.ff.
de pac.z in.l.nemo martyres.in fi.§.de sacrosan.eccle.Pe.de anc.
in commen.c.canonum statuta.de cõstit.in ver.vlterius qro vtrũ
3 ista correctio,licet idẽ Pe.in cle.j.de hereti.dicat se dubitare,†an
statutũ in vno ex correlatiuis in materia correctoria extendatur
ad aliud:sed non expedit dubitare:quia communis conclusio est
quod sic.vt dixi:pro qua facit quod not.Gemi.in.c.cupientes.§.
deniqꝫ.per gloss.ibi in verbo decreto.de ele.in.vj.quod.l.dispo/
nens de vno ex correlatiuis extenditur ad aliud correlatiuũ:etiã
4 si de eo nil dicat.¶† Ad idẽ secũdo facit quod volunt glo.z doc.
in aut.qui semel.C.quõ z qñ iud.qd lex noua corrigẽs in reo,itel/
5 ligit̃ etiã corrigere in actore:z econtra rõne correlatiui.¶† Facit
tertio quod decidit Gemi.in.c.j.de tẽpo.ordi.in.vj.ꝙ eoipso qd
l.facit exemptũ monasteriũ qñ venditiita intelligit̃ facere exem/
ptum ipsum emptorẽ.ideo ibidẽ no.Jmo.in illo.c.j.§.j.in.j.col.de
tẽp.ordi.quod si statutũ permittit quẽ emere sine solutiõe gabel/
le,intelligit̃ etiã ꝑmittere vendenti illi ꝑsõne ne soluat gabellam.
Jstud tñ habeo pro dubitabili/cum diuersa rõ sit vt dicã in ter/
6 tia cõclusione.¶† Ad idẽ z quarto facit id quod decidit Bal.in
rub.§.de reb.credi.quod si statutum disponat ꝙ ꝑscriptione certi
tp̃is tollatur debitũ:intelligitur etiam statuere ꝙ tollat̃ etiã cre/
7 ditum rõne correlationis:vt ibi per eum.¶† Quinto facit quod
no.decidit Bar.in.l.inuitus.§.j.per glo.ibi.ff.de reg.iur.qd si per
statutũ notarius priorũ prohibeatur accipere pecuniã,intelligi/
tur etiam prohibere ꝙ si aliquis vellet sibi vltro dare pecuniam
non possit.z est glos.not.in.c.j.in verbo vendere.in fin.de simo.
8 ¶† Sexto facit quod multũ signãter determinat.Bald.in aut.
hoc locũ.in fi.C.si secũdo nup.muli.vbi querit si maritus relin/
quat vxorẽ suã dñam massariã z vsufructuariã oim bonoruz,cer/
te existentib⁹ filijs cõsuetudo Bulgari interpretat̃ quod habeat
alimenta tantũ.glo.z doc.in.d.aut.hoc locum.Barto.z alij.in.l.
9 titia cũ testõ.§.fi.ff.de leg.ij.qerit ecõtra.† Pone quod vxor facit
testũ,z relinquit maritũ dominum massarium z vsufructuariuz
omniũ bonorũ suorũ:an existentibus liberis habeat locum dicta
cõsuetudo:vt solũ habeat alimẽta.videt̃ quod nõ,qr cõsuetudo
est stricti iuris,z nõ extendit̃.l.j.§.si quis hoc interdicto.z ibi not.
pulchre Bar.ff.de itine.actuqꝫ priua.cum cõcor.cõtrariũ ibi de/
terminat singulariter Bal.quod consuetudo que loquit̃ in vxore
10 habeat etiã locũ ecõtra in viro.¶† Septimo facit quod decidit
Bal.in aut.dos data.in.j.col.C.de dona.añ nupt.ꝙ sicut mulier
b non lucratur[b] donationez ꝓpter nuptias qñ non sustinuit onera
matrimonij:vt dicit ille tex.ita nec maritus vigore pacti vel sta/
11 tuti dꝫ lucrari dotẽ qñ nõ sustinuit onera matrimonij.¶† Octa
uo facit tex.no.in.l.non tantũ.ff.de re iudi.quem Cuma.multum
notat z reputat singularem:ꝙ priuilegium singulariter z dispen
12 satiue vni concessum,extendit̃ ad alium rõne correlationis.† Et
per hoc dicit se alias dixisse/ꝙ stãte statuto quod de quacũqꝫ re
z de quocũqꝫ cõtractu soluerẽt gabella,z maritus haberet priui
legium ne teneretur soluere gabellã:quod eodẽ modo nec pater
mulieris secum ꝯhens tenetur soluere.tñ mihi non placet.cuz di
13 uersa rõ sit/vt dicã in tertia conclusione.¶† Nono facit id quod
late examinat Gemi.in.c.j.de dolo z contu.in.vj.z concludit ꝙ si
actor obtinuit a papa vel a principe specialem commissionem,ꝙ
in causa ciuili reus debeat in iudicio ꝑsonaliter cõparere,nõ per
procuratorem:ꝙ etiã ipse actor tenetur personaliter cõparere.fa
cit glo.ad hoc in cle.sepe.in verbo voluerit.de ver.signi.cõfirma/
14 tur ex tit.ff.quod quisqꝫ iur.¶† Decimo facit quod no.Panor.
in.c.dilectus.primo de simo.z in.c.qr clerici.de iure patro.z per

ista non sunt multi dies quod ita cõsului Parme.in noua qõne
de qua non reperit̃ in terminis decisio:z se subscripserũt alij doc.
huius ciuitatis.nam statutũ Parme disponit ꝙ maritus in vlti
ma volũtate non possit titulo institutionis nec legati nec alio quo
uis tĩ.nec directo:nec per indirectũ relinquere vltra centũ libras
15 Parmẽses:z si quid vltra relinquat sit ipso iure nullum.† Dubi/
tatum fuit quid ecõtra.nam quedã mulier instituit viruz heredez
vniuersalẽ.proximiores illius vxoris petũt talẽ hereditatẽ:z di/
cũt quod etiã vxor nõ põt relinqre marito vltra cẽtũ libras Par
menses,noua fuit.q.an illud statutum prohibitorium loquens in
marito,habeat locũ econtra ex parte vxoris:z prima facie videbi
tur ꝙ non:qr casus omissus in statuto habet̃ pro omisso,z rema/
net in dispõne iuris cõis.l.si extraneus.de cõdi.ob cau.l.si cuz do/
16 tem.in prin.ff.sol.ma.cum si.¶† Jtẽ ex quo statutuz non dicit de/
vxore,certe nec nos dicere debemus.l.si seruũ.§.non dixit ꝑtor.ff.
de acquir.here.nam si statuẽtes voluissent idẽ iuris esse in vxore,
facile erat exprimere de vxore.l.vnica.§.pen.§.de cadu.tol.c.inter
corporalia,post me.de transla.prela.facit qd pulchre dicit Bald.
in.l.testiũ non ideo.in vltimis verbis.§.de testa.ꝙ statuta tũ di/
sponunt quantũ loquunt̃,non plus:sed istis z multis similibus
non obstantib⁹,cõsului ꝯtrium:per sex aut septẽ ꝑncipalia funda/
mẽta.precipue qr cũ vir z vxor sint correlatiua,vt dixi,certe statu
tum etiã si esset correctoriũ loquẽs in viro,rõne correlationis in/
telligitur loqui etiam in vxore:z hoc cõfirmabã incõuincibili fun
damento:nam statutũ prohibẽs ne marit⁹ possint relinquere vxo
ri in vltima voluntate,dr̃ cõtinere ꝓhibitionẽ fauorabilẽ.ita di/
cit Bar.in.l.j.C.de summa tri.z.f.x.col.i.vj.q.ꝑncipali.vbi per hoc
infert notabiliter,quod cum tale statutũ disponens ne vir possit
relinqre vxori.cum cõtineat ꝓhibitionẽ fauorabilẽ,cõprehendit
maritũ etiã existẽtẽ extra territoriũ statuentiũ.z sequit̃ ibi Salic.
in.vij.col.z Lud.in cõsi.xxxix.incip.in preposita questione nobi/
lis z excelsi viri.si ergo statutum est fauorabile:quis dubitat ꝙ
in fauorabilibus licita est extensio de vno casu ad alium:vt not.
Bar.z alij in.l.si cõstante.in prin.ix.q.prime partis principalis.
17 ff.so.ma.Bar.in.l.ij.§.exercitũ.ff.de infami.cum si.¶† Secunda
principalis cõclusio Bar.est/ꝙ etiã in penalibus correlatiuis fit
extensio de vno ad aliud:ideo statutum penale loquẽs in vno ex
correlatiuis:puta in venditore extendit̃ vt illamet pena habeat
locũ etiã in emptore:z sic in correlatiuo:licet pene sint restringen/
de.l.cum quidã.cum si.ff.de lib.z post.idem not.Bart.in.l.fin.per
illum tex.ff.de acce.z in.l.j.per illũ text.C.de cupres.li.xj.facit glo.
not.in.c.j.de cõfes.in.vj.z in.l.per interuallum.ff.de iudi.vbi gloss.
tenẽt ꝙ pena imposita actori,z sic vni ex correlatiuis,intelligitur
etiã imposita reo:z ecõtra.idẽ quod i penalibus dispositũ in vno
ex correlatiuis extendat̃ ad reliquũ,etiaz respectu pene,qñ vnifor
mis rõ militat:tenet Panor.in proe.decreta.vbi allegat Bar.in
d.aut.qui semel.idem tꝫ Panor.in.c.qr clerici.de iurepa.vbi di/
cit esse istam cõem opi.Bar.z legistarum.z idem Panor.in.c.fi.
in.iij.colũ.de rescrip.firmat etiam Gemi.in.c.j.de tẽpo.or.in.vj.in
iij.col.in.ij.fallen.vbi alleg.ad hoc Barto.in.l.liberorũ.per illum
tex.ff.de infa.tenentẽ ꝙ ex identitate rõnis statutũ penale loquẽs
de vxore extendit̃ ad maritũ,z ecõtra.z ita teneas:licet forte vi/
deatur dura decisio.z ꝯtrũ tenuerit Panor.sibi ꝯtrius in.c.j.in fin.
col.extra de loca.motus qr pena tanꝙ odiosa non egreditur pro/
prium casum.z per alia:vt ibi per eum.lꝫ etiã in ꝯtrũ videat̃ face/
re quod vult glo.no.in cle.de cõsang.z affini.que vult ꝙ pena ibi
imposita ꝯhenti matrimoniũ cum moniali,non intelligitur ecõ/
18 tra imposita ipsi moniali.¶† Tertia ꝯclusio Bar.est in correla/
tiuis/qñ est diuersa ratio,dispositũ in vno non intelligit̃ disposi/
19 tum in alio.per.l.fi.C.de rescin.ven.† Addo facere illud quod de/
cidit idẽ Bar.in.l.multũ interest.circa mediũ.ff.de ver.oblig.vbi
determinat Bar.ꝙ si statutũ prohibeat forẽsem emere bona im/
mobilia in territorio,non tñ intelligit̃ prohibere ne vendat.qr di/
20 uersa ratio est:z ibi Lud.ad hoc no.z ibi alij post eum.¶† Scdo
ad idẽ facit quod no.decidit Bal.in.l.xij.tab.in fi.C.de legi.here/
di.vbi determinat ꝙ statutũ excludens sororem a successione fra/
tris,non habet locũ econtra:qr diuersa ratio est fauore agnatio/
nis z familie.nam soror non põt succedere fratri:qr bona exirẽt fa
21 miliã.q rõ cessat econtra.¶† Tertio facit text.in.c.super eod.de
vsur.z ibi in specie Jo.de ana.in.iij.z.iiij.colũ.late examinans ad
hoc notat:vbi licet mutuare pecuniam ad vsurã semper sit pecca
c tum,tñ non semper est peccatũ ex parte recipientis[c] ad vsuram:vt
qñ capit ex causa necessitatis:qr diuersa ratio est.z idem tꝫ Pet.
de anch.in cle.j.in prin.in.iij.q.de vsur.facit gloss.nota.in.c.debi/
tores.in fi.col.quam ad hoc no.Jmo.de iureiu.vbi si debitor iu/
rauit soluere vsuras,debet illas soluere,z soluendo non peccat.et
22 tñ recipiens peccat.¶† Quarto facit quod vult glo.in.c.j.in glo.
iij.de loca.que vult ꝙ pena illius.c.j.imposita conducentib⁹ ho/
spitia alijs locata,non habet locum in dñis alijs locantibus:pro
23 pter diuersitatem rationis.¶† Quinto facit quod volunt Cyn.

a ¶ In corre/ctorijs. Adde gl.in ver/bo moderã/dñ.in.c.sta/tutũ.de re/scrip.lib.vj. gl.in verbo eligatur.in cle.j.de ele/ctio.Anto. de but.in.c. licet.de ꝓb. sig.

b ¶ Lucrat. Adde doc. in.c.per ve/stras de do/na.inter vi/rum z vxo.

c ¶ Recipiẽ/tis. Adde Archi.in.c. si quis vsuraz. xiiij.q.iij.idẽ Archi.in.c. monet.xxij. q.j.abbas. in.c.cũ in ec clesia.circa fin.de insti. Lau.de ro/dul.in trac. de vsur.qõ. ix.z p sanct. Tho.ij.ij. qõ.lxxxviij. ar.vj.

Ang.ꝛ Sali.expressius.in.l.properandū.§.j.super gloss.in verbo euacuabit.C.de iudi.vbi volūt ꝙ pena illius tex.loquētis.in actore non ꝓcedit in reo.ꝓpter diuersitatem rōnis. ¶ †Sexto facit 24 qd volūt Io.an.ꝛ alij in.c.fi.de testi.nā ille tex.disponit ꝙ accusatus de aliquo crimine non pōt esse testis cōtra aliū in alia cā criminali,donec primo se purgauerit de illo crimine de quo ipse est accusatus.determinant quod ille tex.non hȝ locū ecōtra in accu- 25 satore:q2 diuersa est rō. ¶ †Septimo facit text.in.l.ij.ff.de iniur. iūcta.l.j.in fi.eo.ti.vbi lȝ maritus ꝛ vxor sint correlatiua,vt dixi,ꝛ a iniuria facta vxoriᵃ cēseat facta viro:ꝛ ꝑ ea vir possit agere actione iniuriarū:tn̄ ecōtra iniuria facta viro non censetur facta vxori:q2 diuersa est rō:vt ibi in tex.q2 vxores debent defendi a viris 26 nō ecōtra. ¶ †Octauo facit quod no.d.Ant.i.c.vniuersitatis.in ij.col.de sen.excō.vbi ex dictis Inn.no.quod vbi vnū correlatiuū nō proportionaṫ alteri,dispositū tūc in vno ex istis correlatiuis, non hȝ locū in alio.Hinc videmꝰ ꝙ.l.ciuilis que disponit qd vir habeat filiū in potestate sua,nō ext̄edit ecōtra ad vxorē.nam vxor non hȝ filios in ptāte sicut maritꝰ:q2 ista materia non ꝓportiona 27 tur adinuicem.ꝛ sic diuersa subest rō. ¶ †Nono facit quod not. Bal.in.l.j.per illū tex.cum gl.C.de seruo cōi manu.vbi no.quod statutū cōpellens aliquē vēdere,non ꝓpterea intelligiṫ ꝙ cōpellat aliquē emere:vel ecōtra.puta statutū Ferrarie qd habens domū paruā iuxta habentē domū amplā teneaṫ illā sibi vēdere. certe tale statutū nō intelligiṫ cōpellere illū emere.ꝛ si dicis hͦ esse cōtra.d.l.j.C.de cupres.vbi sicut quis prohibeṫ vēdere,ita intelligitur alius prohibitꝰ emere:ꝛ econtra rn̄det notabiliter Bald. in loco pallegato.quod hoc lō ibi fit,q2 ꝓhibitio fit respectu rei. ideo vtrūq3 cōprehēdit tam emptorē quā venditorē.secus si statutum respiciat ꝑsonā:q2 tūc non egrediṫ de vna ꝑsona ad aliā,tāꝙ sit ꝑsonale.l.j.ff.de cōsti.pn̄.que sol.non plȝ:q2 est q̄si cōtra oīa supradicta.vbi statutū vel.l.loq̄ns personaliter de viro extendiṫ ad 28 vxorem/ꝛ econtra. ¶ †Decimo facit id quod vuͤlt Pau.hic:in fi. principij dum lȝ quod auten.cui relictū.C.eo.loquēs in vidua,nō habet locum ecōtra in viro.q2 diuersa rō:prout retuli.l.d.auṫ.cui 29 relictū.in fi. ¶ †Secūdo ꝓncipaliter no.ex isto text.ꝙ vnū correlatiuorū dat intelligere aliud.Facit quod determinant Iac.bu. Sali.ꝛ Alex.in.l.generaliter.§.cum aūt.C.de insti.ꝛ substi.vbi ꝑ illū tex.in ver.ꝑ ater efficiaṫ.determināt quod stante statuto ꝙ si quis per vim arripuerit filiū nō suū,capite puniaṫ:ꝙ si quis rapuerit filiū carentē pr̄e,qd nō incidit in statuto:nec ibi debet subaudiri dictio quodā:q2 lȝ iste arripiēs sit pater respectu filiorum quos hȝ,iste tn̄ nō dicitur filius:q2 non hȝ patrē.Facit qd vult gl.in.l.eius qui in ꝓuincia.in ver.defuncti.ff.si cer.t.pet.iunctis ibi b dictis per Bart.in.ij.opp.dum dicit quod qn̄q3 subaudiṫ quondam:vt qn̄ diciṫ titius filius cañ:r pater est mortuꝰ:oportet subaudire quondam.dicit Bart.quod hoc est improprie,ergo nō hȝ locū in statuto.ponit etiā Bar.in.l.j.in pn̄c.cum cōcor.ff.de oper. 30 no.nun. ¶ †Ex secunda parte huius tex.in ver.sed q2.no.casum valde singu.ꝛ bene not.quod si relinquaṫ aliquid mulieri vel masculo si peruenit ad viduitatē,vel cum peruenerit:pone quod moriatur maritꝰ:ꝛ sic mulier efficiaṫ vidua:tamen non durat viduaꝛ q2 capit secundū virū:tn̄ debet habere legatū.q2 sufficit conditionem semel fuisse impletā,lȝ non duret impleta.l.si quis heredē. c 31 vbi dixi notabi.C.de insti.ꝛ substi. †Et dicit Pau.hic:quod habuit istum casum de facto Venetijs in manibus magnificorum dominorū,qui iam deliberauerāt contrariū in quodā magno legato pecuniarū que erant super imprestitis Venetijs,quod erat factum mulieri cum vidua erit:nam mortuꝰ erat maritꝰ huiꝰ mulieris.tamen mulier acceperat secundū maritū:ꝛ volebat cōsequi illud legatum pecuniarium.dicit Pau.quod illi Veneti deliberauerant ferre sn̄iam contra mulierē:q2 mens testatoris fuit ꝙ si mulier permaneat in viduitate,q2 erat sine marito,quod tūc habeat legatū:ergo si accepit secundū maritū,cessat ratio motiua testatoris.dicit Pau.quod cōsuluit p̄rium:ꝛ quod illi dn̄i qn̄ viderunt consiliū suū ꝛ istum tex.quod valde mirati sunt,ꝛ tulerūt sn̄iam pro ista muliere:q2 in illo legato erat dictum si vidua erit. sufficit ergo fuisse viduā,lȝ non durauerit vidua.vt hoc tex.secus tn̄ fm̄ Pau.si dictū fuisset ꝙ mulier habeat legatū donec ꝛ quousq3 sit vidua:q2 iste dictiones sunt limitatiue tpis. ¶ Et iuxta hoc dubitat Pau.quid si fiat legatū sub conditione si vidua remanebit vel permanebit,an sufficiat ꝙ semel fuerit vidua.ꝛ dicit ꝙ vidit consilia valentiū doctorū de:florētia/ꝙ ea maritata non habeat legatū.ipse tenet contrariū,cōi vsu loquendi attēto:secūdum quē idem est dicere si remanebit vidua,perinde ac si diceret si erit vidua.ista sunt dicta Pau. ¶ Adde circa primā decisio.de illa.q.agitata Venetijs/ꝙ idē satis aperte dcidit Bal.hͥ in secūdo no.per istū tex.ꝛ facit.d.l.si quis heredem. ¶ Istud idē in specie ꝙ sufficiat mulierem fuisse viduā,sed postea virum acceperit: tenent Imol.ꝛ Moder.in.l.in substitutione.per istum text.ff.de vulga.ꝛ pup.lȝ Ange.ibi tradat longā dist. ¶ Adde etiam not. Bald.in.l.titius.in prin.ff.de excu.tu.vbi vult ꝙ si dictū esset donec vel quousq3 remāserit vidua:tunc non sufficit conditionē semel fuisse impletam,ad hoc vt pro futuro tempore habeat legatum. ¶ Item ad decisio.Pau.qn̄ est factū legatū mulieri si remanebit vidua.an ea postea maritata perdat legatū.q2 Pau.loquitur sine.l.ꝛ sine ratione,vide de isto verbo remanebit,Ang.in consi.xxxiiij.incip.constantius herculaui.ꝛ in cōsil.clxvj.incip.conradus ꝛc. ¶ Gloss.in verbo persecutio.diuiditur in tres.In prima declarat.In secunda per viam fal.remouet vnum contrariū.In tertia queritur de no.q.ꝛ non clare respondet.Secunda ibi:nisi vir vxori.Tertia ibi:quid ergo dices. ¶ In vlti.parte in qua glo. format.q.ꝛ non clare soluit,pro intelligentia consydera tres casus.aliquando mulieri fit legatum sub conditione negatiua indefinite prolata.s.si non nupserit.ꝛ ista conditio cum viduitatem inducat in virgine,reijcitur ꝛ legatum remanet purum.ita proprie loquitur auṫ.cui relictum.C.eod.aliquando ꝛ secundo relinquitur mulieri sub conditione si vidua erit:vel cum vidua erit. ꝛ ista conditio non reijcitur:quia viduitatem non inducit:ex quo sufficit eam semel impleri:licet non duret implementum.ita loquitur ista.l.in.ij.parte iuncta.l.si quis heredē.C.de insti.ꝛ substi. Aliquando ꝛ tertio fit legatum mulieri:puta de victu ꝛ vestitu donec vel quousq3 in domo caste vixerit.ꝛ iste est proprie casus qui tangitur in glo.ꝛ licet glo.dicat ꝙ etiam isto casu induciṫ viduitas.tn̄ Bar.ꝛ doc.reprobant/quia tale legatum ꝓ primo anno est purum.pro sequentibus vero tandiu mulier habebit legatū quādiu perseuerauerit in castitate.l.filie.ff.de ann.leg.l.pater seuerinā.ff.de cōdi.ꝛ demon.de quo vide glo.in.l.cum tale.in pn̄. ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ Iac.de bel.in.§.q2 vero.in auṫ.de nup.Bal. in.l.cum filius.§.qui mutianam.ff.de leg.ij.ꝛ Bald.hic in pluribus questio.subdit tn̄ Bar.aduertendū esse,quod glos.non recte format qōnem:eo q2 qn̄ testator relinquit mulieri donec caste et honeste vixerit,certe nubendo.ꝛ sic cōtrahendo secūdū matrimoniū dicitur caste ꝛ honeste viuere.ideo cautela est fm̄ eū:ꝙ i testō adijciaṫ donec caste ꝛ honeste vixerit,ꝛ vitā vidualem seruauerit. Ita etiam tenet Bart.in auṫ.hoc locū.C.si secun.nup.muli.ꝛ i.§. cum proponeretur.hic alleg.per eum.ꝛ simpliciter Fulg.hic.Sȝ aduerte licet Bal.hic:in.ij.q.aliter videatur distinguere,ꝛ aliter dicat Sali.hic.Bar.grauiter errat,dum dicit ꝙ mulier secundo nubēs dicaṫ caste ꝛ honeste viuere.nam illud quod dicit Barto. 32 bene ꝓcederet in filia testatoris:nam †si pater faceret filie donec vel quousq3 caste ꝛ honeste vixerit:tunc filia nubendo bene diciṫ caste ꝛ honeste viuere.ꝛ ita proprie loquitur.§.cum proponereṫ. alleg.per Bar.sed qn̄ maritus legat vxori sue victum ꝛ vestitum donec vel quousq3 caste ꝛ honeste in domo vixerit:meliꝰ dicit gl. nostra quam Bar.nam non est verum tunc ꝙ capiendo secundū virum dicatur in domo caste vel honeste viuere.ex quo primi viri anima per secundas nup.dicitur tristarīᵇ.§.si autem in tutelā.ꝛ §.hinc nos alia.in auṫ.de nup.ꝛ ita tenet cōtra Bart.Ange.hic Bald.ꝛ expressius Imo.in.l.cum filꝰ.§.que mutianā.ff.de leg.ij. Ang.Imo.ꝛ cōiter Mod.in.d.§.cū proponereṫ.Bal.in.l.j.in.v. no.C.de rap.vir.Pe.de anch.ꝛ Imo.in.c.quod a te.cle.cōiu.ꝛ ista est veritas cōtra Bar.qui in hoc vere equiuocauit.de quo etiam vide Ange.in.§.soluto.ꝛ in.§.cum igitur.per illos text.in auṫ.de nup.ꝛ in.§.hoc autem de deo amabiliꝰ.per illum text.in auṫ.quō opor.ep̄os.ꝛ plenius inuenies in.d.l.mulier.§.cuȝ proponeretur. 33 ff.ad trebel. †An aūt relictum factū mulieriᶜ donec vel quousq3 caste ꝛ honeste vixerit,debeatur mulieri que ingreditur monasterium.ponit Bald.hic:in.ij.qō.ꝛ in.l.deo nobis.in.v.colum.C.de episco.ꝛ cle.adde etiam quod decidit not.Bal.in.l.decreto.C.de infa.vbi declarat qd habeat facere mulier tali casu,vt dicaṫ caste ꝛ honeste viuere:ꝛ quibus vestibus vti debeat:dic vt ibi per eū. Iason Papie.

ᵃ ¶ Vxori. Adde text. isti.de iniuri.§.patiṫ. tex.in.l.item apud.§.spōsum.ff.d iniur.

ᵇ ¶ Dicitur tristari.Adde Bal.in auṫ.cui relictū.in.iiij. col.ver.not. qd anima. C.de indic. vidui.tol.

ᶜ ¶ Mulier. Adde Belezi.in.c.vir aūt.i.j.colū. de sec.nupt. i apostillis.

¶ De his que pene nomine in testamentis vel in codicillis relinquuntur. Rubrica.

1 ¶ Relictum pene nomine valet limita vt.j.nu.2.

3 Aullibertati relicte possit onꝰ imponi,quo non impleto adimatur libertas.

Superuacuam. Diuidiṫ i tres. In pͥma refert ius antiquū quod dedit causam huic legi.In secūda ponit imperator suam decisionē.In tertia eam limitat.Secunda ibi:precipientes. Tertia ibi:quod si aliquid facere.Quod pene nomine a testatore relinquitur valet,nisi turpis vel impossibilis dispositio precedat.h.d.Concordat inter alias.ll.§.fi.insti.de lega.vbi Ioā. fab.ꝛ domi.Christopho.multa ponunt de materia huius.l.ꝛ ad intellectum huius legis.vide omnino que scribit Barto.in.l.pa terfami.testō.ff.de heredi.instituen.vbi aliqua necessaria scribit pro intellectu

pro intellectu huius tex. In tex. ibi: precipientes nullũ valere, iste modus loquẽdi satis vr̃ ineptus, sed sensus vr̃ esse, nullum iurisconsultũ vel aliũm valere. i. posse affirmari vel debere audiri qui dicat ꝙ relicta pene noĩe ⁊c. ❡ † No. ex tota. l. vnum generale qꝺ illud quod relinquitur pene noĩe valet. Et cõsydera ꝙ imperator in ista. l. ponit tres modos imponendi penam. ❡ Primus est qñ testator priuat heredẽ hereditate pene nomine, casu quo non implet quod testator precepit: sed non transfert hereditatem in aliũ. Et sic nõ dicit cui velit qꝺ applicetur hereditas, qñ primus heres erit priuat⁹. ⁊ hoc licet tex. aliter nõ declaret. dic ꝙ aut loquimur in legatario, aut in herede. Primo casu puta testator grauat legatarium aliquid facere: ⁊ casu quo non faciat, priuat eum legato: sed non dicit cui velit applicari illud legatũ. ⁊ tunc legatuȝ habetur acsi non esset scriptũ. ⁊ remanet penes heredem. l. vnica. §. pro secundo. ⁊ §. sequen. j. de cadu. tollen. Si autẽ loquimur in herede quẽ testator simpliciter priuat. ⁊ non dicit cui velit applicari. ⁊ tunc dic ꝙ si habeat coheredẽ eius portio applicatur coheredi. alias si ipse solus sit heres institutus, hereditas applicabitur venientibus ab intestato: quorũ fauore in dubio intelligitur priuatus. l. pcto. in prin. de leg. ij. ⁊ dato ꝙ testator priuaret heredẽ contemplatione tertij, tñ adhuc isto casu hereditas applicabitur venientibus ab intestato: non aũt illi tertio cuius contemplatione priuat heredẽ cõtrafacientẽ. Exemplũ pone, testator grauat heredem ꝙ vxorem testatoris tractet honorifice, prout ipse faciebat: ⁊ si male tractauerit priuat heredem hereditate. tunc lȝ heres priuet cõtemplatione vxoris male tractate: tñ hereditas non applicaṫ vxori: sed venientibus ab intestato. ẜm Bar. in. l. vxorem. §. heres. de le. iij. ⁊ in. l. paterfami. testamẽto. in fi. vbi alij. ff. de heredi. insti. cũ multis ꝯcor. quas dedi in. l. hereditas. ꝫ. de his quibus vt indig. ⁊ hoc qñ priuatio fit ex dispositione testatoris. si aũt fieret ex dispositione legis, tunc bene acquiritur illi cuius cõtẽplatione qs priuaṫ. l. pe. ꝫ. de lega. cũ multis que allegaui ad hoc in. d. l. hereditas. ❡ Secundus modus priuandi traditus in tex. est qñ testator priuat heredẽ vel legatariũ, ⁊ disponit ꝙ trãsferaṫ in aliũ: vt dicit tex. ibi p̃cipiẽdo ad alias p̄sonas eas trãsferri. prout etiã loquiṫ titulus. insti. de ademp. legatorũ in isto casu non transferṫ ip̄o iure a primo herede in istum secũdũ. quia impossibile est ꝙ ille qui semel fuit heres desinat eẽ. l. ⁊ si sine. §. sȝ qꝺ papinianus. ff. de mino. gl. in. l. in substitutiõe. ff. de vulg. ⁊ pup. sed primus heres in casu obseruãtie iure fideicõmissi teneṫ illi scꝺo restituere. vt declarat Bar. in. d. l. paterfami. testõ. ff. de heredi. instit. ❡ Tertius modus positus in tex. est qñ testator non immediate ⁊ directo priuat heredẽ vel legatariũ: sed grauat heredẽ vel legatariũ, eo casu quo non fecerint qꝺ testator precepit, ꝙ dent quid tertio. et iste mod⁹ ponitur in text. ibi vel aliquid alijs ab eo dari. nunc habes enucleatum sensum text. ❡ Amplia nunc decisionem huius tex. vt pena priuationis hereditatis in penam heredis contrafacientis ordinationi testatoris, non solum possit fieri in testõ, sed etiam in codicillis. intellige tñ non directo: sed per fideicommissum. ẜm Alexan. in cõsi. lvij. in. ij. vo. incipien. prospectis. in. j. colum. vbi ad hoc allega. l. ij. ff. de condi. insti. que nihil facit: ⁊ §. fi. insti. eo. nescio. si vult allegare insti. de legatis, vel insti. de codicil. sed debuit allegare proprie rubricam hic que dicit de his que pene noĩe in testõ vel codicillis. ❡ † Limita istam. l. ⁊ similes procedere quando testator precipit aliquid fieri quod spectat ad reȝ familiarẽ: ⁊ casu quo non fiat, pene noĩe priuat heredẽ vel legatariũ. tunc bene valet: et ita proprie loquiṫ cũ ista concordã. si aũt testator p̄ciperet aliquid fieri qꝺ sit de mero vel mixto imperio vel iurisditionis voluntarie, ⁊ casu quo non fiat addit penam priuationis, tunc heres vel legatarius contrafaciendo non incidunt in penam: nec hȝ locum ista l. vt si testator instituit aliqueȝ heredem, ⁊ eum grauet vt adoptet titiũ: ⁊ si non adoptet priuat eum hereditate: certe lȝ heres posset adoptare: tñ si non adoptet non priuaṫ hereditate. tex. est solennis ⁊ necessarius in proposito in. l. vxorem. §. heres. de lega. iij. ⁊ ibi dicit Barto. ꝙ ille casus est singularis: quem etiã ad hoc multũ notat Bald. hic: in. vij. oppo. ❡ Secundo limita istã. l. ⁊ similes vt procedant qñ pena de dando certam rem vel quantitatem, prout est tertius modus quẽ. ꝫ. declaraui, adijciṫ alicui facto: si aũt adijceretur dationi quantitatis, ⁊ esset vltra debitũ modũ vsurarũ de iure ciuili, non valeret. l. iulian⁹. §. idẽ papinianus. ff. de actio. emp. l. cum allegas. C. de vsur. ⁊ cum hodie iure canoni. quod attendi dȝ vsura ad quãcunqȝ quantitateȝ sit prohibita: vt examinaui in. l. j. post gloss. ꝫ. de summa trini. certe talis adiectio pene consistentis in datione quãtitatis: q̄ esset vsura, non valet. ẜm Bar. hic: et notabilius in. l. ij. ff. eo. vbi per hoc notabiliter infert Bart. quod testator in testõ nõ põt inducere vsuras. puta si testator disponat ꝙ si heres non soluat titio intra tantũ tempus, qꝺ teneatur soluere tantũ noĩe vsurarũ. attento ꝙ vsure scꝺm ius canonicum sint in totum prohibite. mouet p̄ tex. no. in. l. iij. §. fi. vbi Bar. ⁊ cleri. idem tenet. ff. de an. leg. firmat Ange. hic in vtraqȝ lec. ⁊ Barto. in. d. l. iulianus. §. idẽ papinian⁹. ⁊ Cuma. in. d. l. ij. ff. eo. Pau. hic: simpliciter se remittit de ista. q. ad Bar. in. d. l. ij. ff. eo. ⁊ sic vr̃ cum eo simpliciter trãsire. sȝ ipsemet Pau. in. l. j. ꝫ. de sum. tri. ⁊ in. l. apud iulianum. §. fructus. in lec. Boñ. ff. de lega. j. dicit se mirari de ista decisione Barto. quia testator poterat precipere in testõ qꝺ dareṫ mille titio intra tantũ tp̄s: ⁊ casu quo non deṫ, p̄cipere qꝺ aliud vltra illud erogeṫ etiã consistens in quãtitate: q̄ non est vera vsura: sed relictũ noĩe pene. vt hoc tex. qꝺ valet: vt hic: sed errat: quia quotiescunqȝ relinquiṫ capitale, ⁊ casu quo non soluaṫ mãdatur solui quãtitas p̄ dinumerationẽ temporũ, etiam si dicatur ꝙ p̄steṫ noĩe pene: tñ re vera est vsura. ẜm Bar. in. l. q fine. ff. de neg. gest. et in. l. cũ stipulati. in fi. ff. de ver. ob. Bal. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. cum allegas. in fin. C. de vsur. ⁊ ideo tene decisio. Barto. quã etiã sequiṫ Lud. in. l. stipulatio ista habere. §. alteri. de v. ob. vbi plenius Alex. in. ix. col. ⁊ seq. nec aliqd facit qꝺ dicaṫ relictum noĩe pene: quia vt dicit tex. iste in fi. relictũ noĩe pene valet, nisi sit legib⁹ interdictũ: vt isto casu iure cano. attento, qꝺ seruandũ est. ⁊ per predicta pȝ etiam non bñ dixisse Bal. hic. in. viij. colũ. in. iij. q. vbi etiam ipse in effectu tȝ contra Bar. nã querit pone ꝙ testator grauauit heredẽ ꝙ daret mille titio, aut centum quolibet mense. querit an ista dicatur vsura. ⁊ determinat singulariter ꝙ nõ. ꝙ si est verũ esset magnũ verbũ in materia vsurarũ. vñ tȝ ꝙ nõ sit vsura: sed alternatiuũ legatũ: q̄ illa centũ nõ p̄nt peti simul cum illis mille, sed alternatiue: sed natura vsure est ꝙ multiplicetur ⁊ accumuleṫ obligatio, nõ aũt est alternatio. Ita Bald. in. l. cũ allegas in pe. col. in. ix. ⁊. x. opp. C. de vsur. sed istam deci. Bal. ⁊ eius rationẽ late reprobat do. Fran. de are. in cõsi. clij. incip. viso themate ad me transmisso. vbi maxime moueṫ p̄ ea q̃ notant in. c. salubriter. de vsur. ⁊ ideo cõsuluit in pulchro casu cõtra Bald. hic: ꝙ si testator in testõ reliquit alicui q̄ngentos aureos: aut. xl. ducatos quolibet anno donec heredes distulerint soluere summã p̄dictam: ꝙ lȝ ille legatarius nõ possit ꝯsequi vtrunqȝ: ⁊ quingentos. ⁊. xl. quolibet anno: ⁊ sic lȝ sit alternatiua: tñ consuluit ꝙ est vsura. eo q̄ illa. xl. que soluunṫ quolibet anno soluũtur habito respectu ad capitale, ⁊ ad aliã quãtitatem pecunie. ⁊ sic q̄ vna pecunia parit aliã est vsura. vt ibi p̄ eũ: q etiã plus ꝯsuluit qꝺ etiam dato ꝙ ille legatarius esset mercator: ⁊ si habuisset illos quingẽtos aureos cum eis veri similiter. xl. lucratus esset: adhuc tñ illa. xl. non debenṫ. q̄ censetur vsura: quod aliter non examino. nota q̄ sepe in testamẽtis hoc reperiṫ. ❡ Tertio limita istam. l. ⁊ similes procedere qñ testator in testamẽto p̄cepit heredi vel legatario aliqd facere sub pena priuationis: ⁊ p̄cepto testatoris poterat formaliter pareri: tunc si non pareaṫ succedit priuatio. ita loquiṫ ista. l. cũ similibus. secus si testator precepisset fieri sub pena priuationis, id in quo non poterat formaliter pareri: tũc non parendo excusaṫ a pena. puta testator p̄cepit heredi ꝙ faciat fieri sepulchrũ ad similitudinẽ sepulchri titij. pone ꝙ nõ reperit illud sepulchrũ ad cuius similitudinem mãdat fieri: vel pone testator p̄cepit heredi sub pena priua. hereditatis, quod tale quid faciat arbitrio caij. pone qꝺ caius nolit arbitrari: heres excusaṫ q̄ pena non cõmittiṫ nisi cõtra preceptũ formaliter deueniaṫ. l. in testõ ita quidã. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊. l. mulcta. eo. tit. ẜm Bal. hic: in. iij. opp. ⁊ Pau. ⁊ licet heres teneatur facere arbitrio boni viri: qñ non reperitur illud exemplar qꝺ refert testator: tñ non faciendo, non incidit in penam priuationis. per. l. allegatã. ⁊. l. cuȝ in plures. §. lege. ff. loca. ideo Bal. in. c. j. qualiter do. p̄prie. seu priuetur. dicit quod in. d. l. in testõ ita quidã. est tex. sing. qꝺ in penis dȝ liquidissime cõstare. Et p̄ hec infert Bal. hic: in. iij. oppo. quod in penis nunq̃ defertur iuramentum in supplementum probationis: quod alias deferri debet in dubijs causis data semiplena probatiõe: qꝺ reputat notabile. qꝺ vltimum examinaui in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ ibidem Ludo. in cõmento illius. l. quasi circa medium. dic vt ibi. ❡ Quarto limita istã. l. vt in fi. eius nisi testator sub pena mandasset aliquid probrosuȝ. et sic turpe. vt quia testator mandauit se sepeliri cum vestibus sericis vel similibus: alias priuat heredem hereditate. isto casu non obtemperans non priuatur. l. seruo alieno. §. fi. de lega. j. l. quidam in suo. ff. de condi. ⁊ insti. ❡ Glo. in verbo libertatibus. opponit contra tex. qui dicit † quod libertas relicta potest adimi: si ille cui relicta est libertas non impleat onus a testatore iniunctum: ⁊ sic presupponit text. ꝙ pro libertate quam testator relinquit, potest on⁹ iniungere. quo non impleto adimitur libertas: cum pro libertate relicta nullum onus possit iniungi. l. plane si filium. §. fi. ff. de leg. j. glo. fatetur contrariũ: qꝺ illud relictum propter libertatem nihil valet, tamen potest auferri libertas si non prestetur relictũ. ⁊ si dicas qꝺ hoc sit contra fi. huius. l. qꝺ qñ precedit dispositio inualida, certe non valet tunc ademptio vel impositio pene. Responde quod verum est qñ illud inualidum est impossibile de nat. vel de iure. secus si alio modo, non quia a iure sit reprobatum: sed q̄ alius sibi non assistat: vt in proposito nostro. Non obst. si diceres libertas semel prestita amplius reuocari non potest. §. semel auteȝ.

insti. quibus ex cau. ma. non licet. R͞nde q̄d verum est: sed in l. nostra q̄n libertas relinquitur seruo cum aliquo onere faciendi: licet libertas relicta sit seruo pure: tamen dies talis libertatis nō cedit nisi onere impleto. ideo si onus non implet, non est verū q̄d libertas dicatur sibi cōpetiisse. s̄m Fulg. ⁊ clarius Pau. hic R͞nde melius ad contrarium gl. ⁊ dic ꝙ pro libertate relicta seruo non pōt onus iniungi, verum est q̄d constat in pecunia: ita proprie loquitur l. plane. ij. §. fi. allegata p̄ gloss. rō q2 cum libertas sit res inestimabilis quo ad pecuniam, non pōt ꝓpter libertatē etiā imponi onus pecuniarium: sed p̄ libertate relicta pōt bene imponi onus quod consistat in facto. nā pōt testator propter libertatem quā reliquit seruo grauare libertū ne discedat ab eius monumento: sed alium liberū grauare non posset: quia est spes seruitutis. l. titio centū. §. ij. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ casu quo illud factum non impleat, pōt adimere libertatē. ⁊ ita pōt intelligi ⁊ exēplificari text. noster. ¶ Glo. in verbo si minus. diuiditur in duas partes. In prima declarat tex. in verbo. si minus. nā intelligitur. i. si non. In s͞cda ibi: sed v͞r contra. opponit cōtra tex. de duabus legibus. ⁊ dupliciter sol. put etiam facit in. l. j. ff. eo. Prima so. vadit ad vtrunq3 cōtrarium. S͞cda vero vadit solū ad cōtrariū. l. mulcta. nō. l. j. ff. eo. Inquantum ergo gl. hic ⁊ ibi volunt q̄d iura fforū. sint correcta per istā. l. dicūt. Barto. ⁊ doc. hic: ⁊ in. l. j. ff. eo. ꝙ imo etiā de iure fforū. relictū noīe pene valet. l. j. ff. de penu. leg. l. j. §. itē si ita. ff. ad leg. fal. l. si ita. ff. q̄n dies leg. ce. l. iiij. §. fi. ff. de annu. leg. sed consydera ꝙ ista iura Bart. ⁊ doct. loquuntur proprie s͞cdm tertiū modū traditū in tex. vt ibi in tex. nostro declaraui. ⁊ dicunt Bar. ⁊ doc. ꝙ debent consyderari tria iura vt hic. ⁊ in. l. j. ff. eo. vt per eum. sed nō puto curādū. vnde r͞nde ad contraria gl. q̄d. l. j. ff. e. allegata pro cōtrario, ꝯcordat cū ista. l. in fi. ideo enī ibi relictū noīe pene non valet, quia erat turpe vel ꝓbrosum: vel a. l. improbatum. ad contrariū. l. mulcta. ⁊ in. l. in testamento ita quidā. r͞nde vt per glo. ⁊ dixi in text. in. iij. limitatione. ¶ Glo. in verbo seruabitur. diuiditur in quatuor. In prima declarat tex. In s͞cda oppo. contra tex. ⁊ soluit. In tertia idem facit. In quarta idem. s͞cda ibi. sed videtur valere. tertia ibi: ⁊ eodem modo responde. quarta ibi: item cōtra. ff. de lega. j. In s͞cda ⁊ tertia pte: q2 ista duo cōtraria tendunt ad idem. Habes sol. ꝙ si cōditio impossibilis adijcitur heredi vel legatario grauato, ⁊ tunc vitiat dispositionem: ita loquitur tex. noster. si aūt adijcitur honorato: vt quia aliquid relinquatur heredi vel legatario sub conditione impossibili: ⁊ talis conditio reijcitur. ⁊ relictum tanq̄ purū valet. d. §. impossibilis. Adde ꝙ istā sol. tenent O doct. ⁊ Ia. but. hic: ⁊ gl. in. §. fi. insti. de lega. in rub. ⁊ in. l. obtinuit. ff. de cōdi. ⁊ demon. q̄d conatur defendere Imo. in. l. j. ff. de cōdi. insti. ⁊ tenendo istam solu. pulchrum est videre que sit ratio diuersitatis. gl. in. d. l. j. ff. de condi. insti. assignat vnam rationē: aliā assignat Bal. hic: in. ix. opp. quā dicit subtilē. Sed illis omissis aliā clariorē assignat Ri. de neapo. post Ia. de ra. in. §. fi. insti. de lega. quia q̄n conditio impossibilis adijcitur honorato, est verissimile ꝙ posset talem conditionem implere: ergo cum non stet per eū, conditio habetur pro impleta: per regulam. l. iure ciuili. ff. de condi. ⁊ demon. sed q̄n cōditio impossibilis adijcitur ipsi grauato lex presumit totum contrariū. Istam solu. reprobat Bart. hic: ⁊ in. l. j. ff. de condi. insti. per generalitatem huius. l. in fi. ⁊. d. §. impossibilis. vnde sequendo responsionem Altramon. dicit ꝙ in ista. l. non fuit relictum sub condi. impossibili, sed necessaria: nam hic precedebat dispositio turpis. nam testator precepit heredi, ꝙ patrem occideret: ⁊ si non occideret grauauit eum nomine pene, vt daret titio. x. titius ergo debet habere illa. x. sub conditione si heres non occidat patrem: sed occidere vel non occidere, censetur necessariū a iure: ergo succedit regula ꝙ q̄n pena adijcitur conditioni necessarie, talis pena non nocet. l. si homo mortuus. ff. de verb. ob. domi. Ant. in. c. fi. ad fi. de condi. app. ⁊ ratio est quia non debet pati penam qui non implet ꝙ implere non potest ⁊ si dicatur ista conditio censetur necessaria, eo quia eius contrarium est necessarium: ergo non debet vitiari relictum: imo legatarius debet statim habere: quia paria sunt vel quod aliquid relinquatur pure: vel sub conditione necessaria. l. si pupillus. §. qui sub cōditione. ff. de noua. responde ꝙ verū est nisi relinquatur in penā alterius, vt hic: sed istam solu. etiam tenent Albe. Ange. et Sali. hic. ¶ In quarta ⁊ vltima parte glo. dum gloss. respondet ad. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos. q̄d ibi preceptum testatoris de prestando Rome seruos intra triduum, qui erant gadibus in ptibus remotis, ideo non censetur impossibile: quia testator poterat post testamentum superuiuere. que solu. reprobatur per Bart. ⁊ omnes hic propter regulā catonianam: quia debet consyderari tp̄s testamenti conditi, ꝙ si tunc testator esset mortuus, legatum propter impossibilitatem non valuisset: certe non d3 valere: quia testator superuixit: vnde r͞ndet Bar. hic: ⁊ ibi ꝙ angustie temporis sicut non vitiant contractus bo. fi. l. insulā. §. fi. ff. loca. ita non vitiant vltimā voluntatem, que habet instar contractuum bone fidei. l. in minorū. C. in qui. cau. in inte. resti. non est ne. istam solu. tenent Ang. Sali. ⁊ Pau. hic: ⁊ cōiter doct. etiam Moder. in. d. l. si mihi ⁊ tibi. §. si quis seruos. vbi Alexā. etiā eam tenet: ⁊ est cōis. q. quod dicat Ful. hic: licet Imo. in. l. cōtinuus. §. illud. ff. de ver. ob reprobet per. l. nō solū. ff. de actio. ⁊ obli. que nihil facit: quia loquitur de conditione impossibili: non autem de difficili propter angustias tp̄is vt hic: licet cōiter doc. etiā Moder. sequātur istā communem solu. ego tamen dubito. nam ista sol. vult ꝙ angustie temporis non vitient vltimam voluntatē: eo quia vltima voluntas habet naturā contractuū bo. fi. sed in contractibus bo. fi. angustie non vitiant. Mihi videtur ꝙ assumptum sit falsum. nam illud q̄d dicitur quod testm̄ seu vltima voluntas h3 instar contractuum bo. fid. procedit tantū quo ad duo. s. quo ad fructus: vt fructus in vltima voluntate veniāt a tempore mortis, sicut in ꝯtractibus bo. fi. S͞cdo ꝙ resoluta sed non integre possit agi prima actione in contractibus bo. fid. quo ad ista duo vltima volūtas sapit naturale contractuum bo. fi. al's secus. ita Bar. quē omnes indifferenter sequuntur in. l. si heres. ff. de eo ꝙ cer. loco. ergo sol. cōmunis stare non pōt: cogita de responso.

Iason Papie.

¶ De fideicōmissis. Rubrica.

2 ☞ Prestatio triennalis quid operatur concurrente duplici fauore. s. alimentorum ⁊ vltime voluntatis. quod ex vltima voluntate inualida in futurum possint legata peti, ac si fuissent relicta in testa. valido ⁊ solenni: quod extende. vt. j. numero. 3. ⁊ limita vt. j. nume. 4.

5 Stante statuto ꝙ in maleficijs reus debeat citari ter: non sufficit vna pro tribus etiam peremptoria.

6 Multum tempus appellatur triennium.

7 Quis modus sit seruandus in cōclu. libelli, q̄n agitur pro annuis et mēstruis prestationibus.

SI probaueris. Ista. l. est singularis ⁊ non reperitur alibi s̄m Cyn. Bartol. Ange. ⁊ Pau. hic: dicit Bar. in. l. ij. j. eo. Circa prin. ꝙ est notabilissima ⁊ tenenda menti perpetuo. ⁊ dicit Ful. ꝙ istā. l. habuit in puncto in examine priuato. Ad cuius euidentiā p̄mitte ꝙ ipsa in solutionibus gl. magne hic: ⁊ in. l. seq. legitur tripliciter. ¶ Primo ꝙ loquatur in herede ignorante. ⁊ sic in in matre que ignorabat voluntatem filij esse inualidam. ¶ S͞cdo modo legitur vt loquatur in herede dubitante. ¶ Tertio ⁊ melius ꝙ loquatur in herede sciente. ⁊ ista est vera quam tene. ⁊ quod ista. l. mater sciēs fuerit, patet: quia text. ille in versi. eamq3 sequutam voluntatem fundat se in hoc ꝙ soluens agnouit voluntatem defuncti: ergo requiritur q̄d fuerit sciens. nā ignorans non videtur agnoscere aut sequi q̄d ignorat. l. claudius. ff. de acqui. here. l. mater descedens. in princi. ff. de inoffic. testa. in ista ergo. l. mater que sciebat voluntatē demetrij filij esse inualidā, soluendo scienter preiudicauit sibi in eo q̄d soluit. ⁊ hoc de iure cō. l. j. ff. de condi. inde. In eo aūt q̄d in futurū prestari debet, sibi preiudicauit iure sp̄ali: fauore vltime volūtatis ⁊ alimentorū. in quo duplici fauore fundatur decisio singularis huius. l. ⁊ si alterum cessaret, non haberet locū ista. l. ⁊ per hunc modū in effectu tolluntur quasi oīa contraria gloss. ⁊ ista est huius. l. medulla. ¶ Quarto modo intelligit istam. l. Aug. hic in glo. ꝙ cum in ista. l. non appareat nec dicatur an ista mater fuerit sciens vel ignorans: certe dicere prout dicūt doc. ꝙ in ista. l. mater fuerit sciens, est diuinare: ⁊ restringere istum tex. vnde s̄m eū ista. l. debet intelligi sine violentia, vt loquatur simpliciter: ⁊ in casu dubio: q̄n aliter non apparet, an mater fuerit sciens vel ignorans. ⁊ licet regula sit ꝙ in dubio p̄sumitur ignorantia. l. verius. ff. de proba. tamen in ista. l. est casus singularis q̄d duplici fauore. s. vltime voluntatis ⁊ alimentorū presumatur scientia. ⁊ licet iste intellectus sit peregrinus, teneas communē ꝙ in ista. l. mater sit sciens: quia alias non diceretur agnouisse voluntatem defuncti: vt dicit tex. ex quo patet ꝙ non est diuinatio nec restrictio ab hac. l. ¶ † Prestatio triēnalis, q̄n concurrit duplex fauor alimentorū ⁊ vltime voluntatis, facit vt ex minus solenni voluntate fideicōmissum debeatur ⁊ non tantū pro preterito tp̄e s3 vt pro futuro tempore peti possit. h. d. ista. l. ⁊ potes ponere casum dupliciter. Primo ꝙ mater fuit instituta heres a demetrio filio in testamēto valido ⁊ solēni: sed q̄d in codicillis[a] factis solum cum duobus testibus, cum. v. requirantur. l. fi. C. de codi. in fi. ⁊ sic in ista vltima voluntate non solenni reliquit filius fideicōmissum alimentorum: vel etiam ꝙ testamentum quo mater fuit instituta ⁊ relictū ⁊ fideicommissum erat minus solenne. Secundo modo potest poni casus quod mater ab intestato successit filio: sed quod filius grauauit venientes ab intestato per fideicommissum ad prestandum alimenta menstrua: ⁊ fideicommissum erat inualidum, q2 factum corā duobus testibus tm̄: in effectu non est vis. ¶ In text. ibi petijsse de matre. i. a matre sicut in. l. si vt certo. §. si de me petiles. ff.

a ¶ Q̄d in codicillis. ad de Pet. de anc. ⁊ barb. in. c. cū esses. de test.

2 tissis.ff.cõmo.⁊.l.si de meis.ff.de arbi.¶†No.j.ex ista.l.notabilẽ effectũ quẽ operaꝛ prestatio triennalis,ↄcurrente duplici fauore alimentoꝝ ⁊ vltime voluntatis.nã facit ꝙ ex vltima voluntate inualida in futurum possint legata peti ac si fuissent relicta in testõ valido ⁊ solẽni.

3 ¶†Extende istã.l.vt ꝓcedat non solum in legato alimentoꝝ:sed etiã in alijs legatis habẽtibus similẽ fauorem.puta ex causa dotis,vel ad refectionẽ vie publice.l.quidam.in testõ.de le.ij.l.si cui annuũ.ff.de an.le.ita Barto.in.l.si certis annis.declarando:vt ibi p eũ.§.de pac.⁊ ibi oẽs sequunꝛ.excepto Salice.idẽ tȝ Bar.in.l.cũ de in rẽ verso.in.j.col.vbi Ful.ff.de vsur.⁊ bart.in.q.per eũ disputata incipiẽte mulier habens amplum patrimonium.in pe.col.Jmo.in.l.si vero.§.de viro.in.xij.col.ff.solu.matri.Mate.in trac.extensionũ.in.v.colũ.⁊ do.Ant.in repe.c.peruenit.in.vj.col.de censi.¶Secundo extende istam.l.vt ꝓcedat etiam in legato annuo facto pro redemptione captiuorum,vel facto ecclesijs ⁊ alijs pijs causis:cũ militet idẽ fauoꝛ.fȝ Ange.in repe.d.l.si certis annis.¶Tertio mirabiliter extẽde istã.l.vt ꝓcedat non solum qñ heres in istis tribus annis cõplete persoluit legatum alimentoꝝ ⁊ vestimentoꝝ:sed etiaȝ procedit qñ heres primo anno soluit frumentũ tantũ:scdo anno prestitit vinũ tantũ:tertio autẽ anno prestitit tãtũ vestes:cum totũ referaꝛ ad voluntateȝ testatoris,⁊ nascaꝛ ex eadẽ radice.l.nec refert.ff.qñ dies le.ce.ita Bald.hic in.iij.col.nec ab alio tactũ inuenio.est solẽnis extensio si est vera:sed cogita:quia nõ pono pro cõstanti.¶Quarto ad ampliationẽ huius.l.adde ꝙ sicut trienniũ siue prestatio triẽnalis sufficit ad inducendam obligationem in futurum in casu fauorabili alimentoꝝ:vt hac.l.ita sufficit ad inducendam liberationeȝ in casu odioso vsurarũ.l.aduersus.iuncta glo.ij.in vlti.opi.§.de vsur.vbi not.Bal.ad hoc.¶Aliũ notabilẽ effectũ quẽ inducit prestatio triẽnalis habes:quia ille q ostendit tribus annis ꝓximis soluisse,presumitur semper retroactis tẽporibus soluisse integre.l.qcũqȝ.⁊ ibi Bar.dicit singularẽ.j.de apo.pub.lib.x.⁊ gl.in.l.ij.in glo.mag.vbi plenius dixi.§.de iure emphi.vbi Sali.in.ij.colũ.etiam reputat.d.l.qcũqȝ.singularẽ ⁊ dicit auream Bal.in.c.litere.in fi.de dila.⁊ illam legẽ extende generaliter vt procedat in quocũqȝ q debebat soluere:siue sit emphiteota:siue vasallus:siue censualis:siue quicunqȝ vt p se:⁊ not.Jo.and.in ti.de loca.§.nũc aliqua.ver.xxvij.⁊ est gl.in.c.cum ecclesia sutrina.de cau.pos.⁊ ꝓprie hȝ etiaȝ locũ in simplici colono.fm Ang.in.§.scire autẽ.in aut.de non alie.¶Jtẽ ad istã legẽ de prestatione triennij adde tex.in.c.j.§.si vero vasallus.in ti.quid sit inue.in vsi.feu.¶Jstam.l.sic ampliatam limita nũc aliquibus notabilibus modis.

4 ¶†Primo vt procedat quando testm̃ erat inutile ex defectu solennitatis non seruate:secus si sit inutile quia testatoꝛ erat inhabilis ad testandum,ex defectu iuris naturalis,vel gentium vel quia pupillus.l.fi.§.de testa.mili.l.qua etate.ff.de testa.tunc quia lex resistit huic voluntati:ita vt ex ea non oriatur etiam naturalis obligatio.certe lȝ heres triẽnio prestitisset,non tamẽ obligaretur in futurum.¶Secundo limita qñ testm̃ erat inualidum propter imperfectionem voluntatis testatoris qui non potuisset perficere testm̃.certe cum nõ habeatur pro vltima voluntate.l.si is qui.ff.de testa.tunc non habet locum ista.l.istas duas limitationes ponit Ange.in repe.l.si certis.C.de pac.ibidem etiam Ange.¶Tertio singulariter limita istaȝ l.procedere in legato annuo alimentorum facto pauperi.secus si legatũ alimentoꝝ esset relictum diuiti:tunc non habet locuȝ ista l.quia tunc cessat fauoꝛ ⁊ causa pietatis:in quo fundatur ista.l.vt vo.glo.in.l.illud.in ver.aliã causam.§.de sacrosanc.⁊ legatum alimentorum factũ diuiti non censetur pium:vt declarat Barto.in repe.l.j.§.de sacrosan.in.ij.q.scde partis prin.⁊ istas tres limitationes ponit Floria.in.l.cum de in rẽ verso.ff.de vsur.lȝ de Ange.mẽtionem non faciat.Sed tertiam limitationem reprobat Alexan.in.d.l.si certis annis.vbi tenet qd ista.l.procedat siue legatum annuum alimentoꝝ sit factũ pauperi:siue diuiti:vt ibi per eũ.⁊ ista erit vj.no.ampliatio ad istã.l.sed miroꝛ qd Alex.non viderit Sali.hic in fi.qui referens Ange.lȝ non nomine proprio,dicit ꝙ quidam Perusinus limitauit istam.l.non procedere in legato alimẽtoꝝ relicto diuiti.Salice.eum reprobat:per.l.cum hi.§.nihil.ff.de trãsac.vbi nihil refert an fiat diuiti an pauperi.tñ Ange.conaꝛ respondere ad illũ tex.sed non bene.Mouet etiam quia qñ alimenta relinquuntur diuiti,testatoꝛ cogitauit ꝙ iste diues potest fieri pauper,⁊ hoc respectu dr̃ pium.¶Quarto limita istam.l.procedere qñ testm̃ est inualidum ratione solennitatis que concernit testamentum:vt quia non sunt adhibiti septem testes:vel non sunt rogati.l.hac consultissima.in princi.§.de testa.secus aũt si testm̃ sit nullum ratione solennitatis respicientis merum fauorẽ alicuius puta filij ꝓteriti:quia tunc non requiriꝛ trienniũ:lȝ ex sola probatione expressa:vel tacita filij preteriti:oĩa legata sine vlteriori prestatione reconualidantur.l.filio preterito.ff.de inju.rupt.fm Ang.hic:in lect.flo.⁊ res est clara.¶Quinto limita istam.l.non habere locum qñ testm̃ esset nullũ vel inualidum:secus si esset falsum.iuxta.l.ij.§.de edi.di.adri.⁊.l.cũ falsum.ff.de acqui.here.puta quia testatoꝛ non fecit testm̃:sed ribaldus notarius fecit instrumẽtum publicum de tali testõ:nũc lȝ heres ꝓstitisset legatum annuũ alimentorum triennio,etiam scienter,non per hoc tenetur in futurum:quia testm̃ falsum non potest approbari tacite nec expresse:quia deficit substantia.s.voluntas testatoris.l.paulus.ff.de verb.sig.l.alia.C.de his qui.vt indi.nisi sit sup falso transactum vel iudicatum.l.polla.§.de his qui.vt indi.l.fin.C.de fi.instru.Jsta limitatio colligitur ex verbis Ang.hic in lec.perusina.circa prin.licet aperte non ponat.¶Sexto conceperam limitatẽ istã.l.procedere quando sol.triennalis fuit facta de per se singulariter tribus annis.secus si heres simul soluisset pro tribus.tunc non haberet locum ista.l.sed inueni ꝙ Jo.fab.hic in fi.ponit istam limitationẽ.⁊ refert idẽ tenere Ja.de are.in.d.l.si certis annis.§.de pact.Mouetur etiam quia plures actus separatim facti plus ligãt.l.iubem⁹.C.ad velleia.Sed vltra eum ego moueoꝛ per alias notabiles limitationes in optimo simili.¶Primo per id quod volunt Cyn.et Bal.in.l.ij.C.de do.promis.vbi dicunt qd.l.quicunqȝ.C.de apo.pub.quã.§.pro singulari allegaui:que vult ꝙ qui ostẽdit se soluisse tribus annis vltimis,presumitur semper soluisse integre retro:procedit quando ille tres solutiones fuerunt facte separatim singulo anno de per se.secus si fuisset vna solutio pro tribus annis.ita etiã limitat Bal.in.d.l.quicunqȝ.¶Scdo moueoꝛ ex eo quod in simili vult Bar.in.l.cũ qui alias Jabolenus,circa mediũ.ff.de ann.leg.vbi limitat Bal.in.l.si certis annis.§.de pact.⁊.l.cum de in rem verso.ff.de vsur.quibus dicit ex prestatione lõgi temporis presumi cãm ⁊ obligationem subesse:vt procedant quando talis solutio fuit facta separatim singulo anno.secus si vna vice ꝓ multis annis.vt probat tex.in illa.l.cum de in rem verso in versi.longo tpe.vbi no.Bal.Facit etiam quod vult gl.in.l.si conuenerit.j.ff.de pig.act.vbi ꝗ requiritur trina interpellatio,vel trina prestatio,non potest vna vice simul fieri,dicendo tex.solue.facit quod vult Bald.in.c.ex literis.in fi.col.de consti.vbi tȝ ꝙ stante statuto

5 ꝙ in maleficijs reus debeat ter citari,[a] non sufficit vna citatio ꝓ tribus etiam peremptoria.¶Septimo sing.limita istam.l.vt ꝓcedat dum requirit prestationem per triennium ad minus:eo qꝛ hic legata erant plura.s.menstrua vel annua:nam censentur plura legata,pro primo anno purũ,pro alijs conditionale.l.si in singulos.ff.de an.le.l.cũ in annis.ff.qñ dies le.ce.no.in.l.stichus aut pamphilũ.§.stipulatio.ff.de ver.obli.secus si legatum esset vnuȝ,⁊ semel cederet dies.tunc vna sol.sufficit respectu futurarum prestationum:que a testatore sunt diuisa per tempora.l.firmio.in fi.ff.qñ di.le.ced.ita no.solu.Ange.hic in lectura Perusina.in vlti.col.in princi.¶Octauo limita istam.l.non procedere quando approbatio voluntatis inualide fuisset expresse facta per heredem:quia illud quod operaꝛ hic ꝓstatio triennalis cum cursu triennij,⁊ alibi prestatio per decennium.in.d.l.si certis annis.⁊ in.d.l.cuȝ de in rem verso.tantũ operatur approbatio expressa,nisi vno momento facta.tex.est quem Barto.⁊ oẽs reputant singu.in.l.ij.C.de do.promis.ne credas ꝙ idem decidatur in.l.ij.j.⁊ in.l.non dubium.in fi.§.de testa.quas gloss.mag.hic in prima parte alle.⁊ hoc vult qa ille leges procedunt quo ad id quod est iam solutum:sed quo ad inducendum obligationem in futurum ex expressa approbatione cum solutione vnius momenti,redditur ad hoc singularis.d.l.ij.C.de do.promis.

6 ¶†Secundo not.ex text.in ver.per multum tempus:ꝙ multum tempus appellatur triennium.vnde facit fm Albe.hic ad statutum Bonon.quo cauetur quod nullus possit esse potestas Bonoñ.qui non exercuerit multa officia vel regimina:nam si tria exercuisset dicit satisfactũ:per istã.l.tũ multuȝ tp̃s hic accipiꝛ pro triennio,fm subiectam materiaȝ.⁊ hoc est qd dicit tex.hic in ver.in tali causa.Alibi accipitur pro quinquennio et biennio.§.multũ.vbi glo.insti.de lit.ob.l.in cõtractibus.in prin.cũ gl.C.de nõ nu.pecu.declarat Albe.in.l.constitutionẽ.C.de admi.tu.⁊ ꝙ multũ tp̃s capiaꝛ pro quinquennio.est text.in.l.j.§.qd dictum est.ff.de separa.no.Ang.in aut.hodie per illum tex.C.de repu.et quomodo intelligitur multum tempus.[b] vide glo.in.c.ad nostrã.de re.ecc.non alie.⁊ in.c.latores.de cle.excom.mini.Que auteȝ dicantur multa est tex.in.l.j.§.hoc rescriptum.⁊ ibi not.Barto.ff.ad sena.sylla.⁊ tex.in.§.multis autem insti.de liber.⁊ gl.in.§.fi.in ver.multe.insti.de iu.perso.⁊ not.Bal.in.l.hac consultissima.in fi.§.q test.fa.pos.vt etiam per eum ibi.que dicatur multitudo.Qui autem dicanꝛ multi dies ponit Ang.no.in.§.omnem vero.in aut.de liti.Quod aũt dicatur tempus non modicum,declarat gloss.in.l.fi.ff.si ager vecti.vel emphi.pe.

7 ¶†Tertio no.ex tex.ibi:vt in futurum quoqȝ ea prestentur.⁊ ex text.ibi:⁊ si qua in preteritum ⁊c.Modum concludendi in libello quem docet hic imperatoꝛ quando agitur pro annuis vel menstruis prestationibus.nam in cõclusione debet peti qd soluatur qd restat pro tẽpore preterito:deinde quod pro futuro tpe condemnetur ad prestandum veniente tpe.⁊ ista conclusio ⁊ ex equitate conceditur,ne alias actoꝛ cogatur sin

[a] ¶Debeat ter citari. Adde.glos.summe.v.q.ij.spec.tit.de cita.in.§.viso.ver.si ergo.

[b] ¶Multuȝ tp̃s. Adde glo.⁊ Car.in cle.j.de reb.ec.non alie.bal.in.l.iubem⁹.in pn.la.ij.C.de ia.san.ecc.Ange.Joan.de uno.⁊ Lud.ro.i.l.si ino/fami.j.§.fi.ff.so.mat.barba.in rep.rubri.de re.ec.non alie.pe.de anch.con si.iij.ici.quesdam ex predictis.

gulis annis vel mensibus de suo iure agere vel protestari.l. male agitur.C.de prescrip.xxx.anno.⁊ dicet in gl.mag.in vltima parte eius.¶Gl.magna diuidit in sex ptes:prout sex opp.format ɔtra tex.partes patent.Circa primũ contrariũ glo.dic ꝙ prima ⁊ scḋa sol.nil valent.dum glo.intelligit ꝙ ista.l.loquit̃ in herede ignorã‑te,qui ignorabat voluntatẽ defuncti esse inualidã.Imo text.iste loquitur in sciente:vt dixi in text.⁊ est veritas. Secundo ex alio Bar.reprobat sol.gl.nam legatum libertatis est ita fauorabile si‑cut legatum alimentoꝝ:nihil alle.Bart. potuit allegare.l.primo gradu.ff.de his que in frau.cre.in.c.causam matrimonij.vbi not. de offi.dele.sed in relicto libertatis facto in minus solenni testõ agnitio heredis ignorantis ⁊ errantis nil nocet.l.cum testm̃.C.de iu.⁊ fa.igno.tamẽ ille tex.non vrget contra glo.cum ibi intercesse rit tm̃ vnus actus,non aũt p̃statio triennalis,vt hoc text.⁊ sic illa l.multum facit a remotis.Tertio sol.gloss.ꝙ in ista.l.testm̃ fuerat solenne ⁊ fideicommissum validum.⁊ ꝙ debeat subaudiri maxi‑me ad tex.⁊ destruit tex.ideo nihil valet.¶Vera ergo solu.vt di‑xi in tex.est ꝙ in ista.l.prestatio fuit facta ab herede sciente:⁊ pro eo quod p̃stitit in preteritũ statim sibi p̃iudicauit de iure cõi.etiã si non esset legatũ alimentoꝝ:sed quodcũqꝫ legatum.ita loquit̃.l. sequens.⁊.l.non dubiũ.§.fi.š.de testa.⁊ tunc absqꝫ alio admini‑culo tẽporis heres scienter soluens,statim sibi preiudicat.sed pro futuro tpe: de iure cõi sibi non p̃iudicaret.sed in hac.l.sibi preiudi cat iure speciali fauore alimentoꝝ ⁊ vltime voluntatis.vt dixi in tex.circa scḋm contrariũ glo.Bart.simpliciter tꝫ sol.gloss.quã sic declara.nam ista.l.loquit̃ in materia fauorabili alimentorum et vltime volũtatis:ibi in materia odiosa.s.vsurarum:⁊ inter viuos. ¶In tertio cõtrario dic ꝙ.j.sol.glo.est vera, qḋ in contrario he‑res soluit legatũ annuum sine detractione falcidie,per vnum vel duos annos solum:hic triennio.tñ ista sol.non est necessaria.quia etiam si ibi p̃stitisset.x.annis,p hoc heres non p̃iudicaret sibi pro futuro tpe vt in futurum cogatur soluere absqꝫ detractione falci‑die.quia ex prestatione p̃terita nunq̃ sibi heres p̃iudicat pro fu‑turo tpe:nisi concurrente duplici fauore,de quo in tex.sequẽs sol. glo.ꝙ ibi sit contra.l.non est tuta.quia ꝙ voluntas testatoris re‑linquentis legata vltra dodrantẽ sit contra.l.non est verum.quia l.falcidia non resistit:prout dicunt Bar.⁊ alij in.l.cum quis.š.de iu.⁊ fac.igno.⁊ in.l.j.ff.de condi.indebi.in illo articulo an illud qḋ defalcari põt.per.l.fal.de legatis,sit debitum saltem naturaliter. ¶In quarto contrario dic ꝙ sol.glo.cõiter reprobat̃:dum intel‑ligit ꝙ ista.l.loquat̃ quãdo erat dubiũ,an volũtas testatoris esset valida.sed in contrario erat clarum,ꝙ obligatio erat inefficax.qa pacto nudo.nam si in ista.l.heres fuisset dubitans nos habemus ꝙ dubitans ⁊ ignorans equiparantur.l.fin.§. sinautem nescius. C.de fur.cum concor.quas dedi.in.l.quandiu.š.qui admi.sed ista l.non potest loqui in herede ignorante vel dubitante.sed loquitur in sciente:vt dixi.š.pluries.Ange.tamen hic in lectura Perusi.re putat istam sol.gloss.valde singu.⁊ dicit se admirari ꝙ docto.ali‑ter non ponderent istam gl.ꝫm quam concluditur ꝙ in ista.l.non apparet an voluntas fuerit inutilis vel ne.licet heres a quo pete bat legatum confiteatur voluntatẽ testatoris,sed negabat solẽni tatẽ:legatarius aũt probabat solẽnitatem ex solutione triennali quã heres fecit:certe in ista.l.decidit̃ qḋ talis p̃statio sufficit ad p̃‑sumendã solẽnitatẽ.⁊ dicit Ang.qḋ intelligẽdo istam.l.isto modo ꝙ ista.l.non habet sociã in iure.Tu consydera ꝙ dato ꝙ sol.glo. quo ad istã.l.posset eẽ in se vera ⁊ singularis:vt dicit Ange.tñ nõ est necessaria quo ad contrarium.d.l.si certis annis.que loquit̃ in dispositione inter viuos:que non validatur p solã p̃statiõe trien nij:sicut hic in vltima voluntate propter fauorẽ legati alimento rum.¶In qnto cõtrario gl.dñ gl.rñdet ꝙ in ista.l.agit̃ p futuro tpe ex iure qḋ habet̃ de p̃senti.Bar.⁊ doc.reprobãt gl.hic ⁊ simi les.quia lꝫ in cõtractibus,⁊ sic in stipulatione annua que censetur vna de p̃senti,dicat̃ debitũ ratione annoꝝ futuroꝝ.l.stichum aut pamphilũ.§.stipulatio.ff.de ver.ob.tñ secus est in vltimis volũta tibus in legato annuo:vbi censentur tot legata quod sunt anni.⁊ pro primo anno censetur purum ⁊ p sequentibus conditionale.l. senat⁹.§.fi.ff.de do.cau.mor.l.si in singulos annos.ff.de an.le.ergo p futuro tpe cũ sit conditionale:nõ põt dici:vt dicit gl.ꝙ habeat̃ ius agendi de p̃senti.vt dicit glo.l.cedere.ff.de ver.sig.nisi saluan‑do gl.dicas ꝫm Bar.ꝙ in ista.l.põt dici ꝙ habeatur ius de pre‑senti:non rõne legati:sed illius quasi cõtractus celebrati propter p̃statiõe triennalẽ:ex quo cõpetit non actio ex testõ,sed conditio ex ista.l.tñ hic reprobat Bar.quia p̃statio triennalis bene facit vt magis sit cautũ legatario,non vt magis debeat̃ q̃ ante.nec enim debetur plusq̃ naturaliter sicut ante.allegat ex mendicato suffra gio text.in.l.titius rogatus.ff.ad treb.que nihil facit.debuit alle‑gare.l.j.§.si sub conditione.ff.vt leg.no.ca.vnde rñdet Barto.hic: ⁊ latius in.l.vbi autem non apparet.§.pe.vbi videas.ff. de verb. obli.ꝙ qñ debitũ conditionale,⁊ sic in futurũ,est debitum de p se solũ,non põt de p̃senti peti.ita loquunt̃ cõtraria allegata in gloss. aut debitũ cõditionale est adiunctum debito de p̃senti:vt in casu nostro.⁊ tunc sicut debitũ de presenti põt statim peti,ita põt peti pro futuro tpe:ne cogatur agere singulo anno.Fulg.aliter rñdet ad hunc tex.⁊ dicit ꝙ iste tex.non vult id ꝙ gl.⁊ doc.presupponũt ꝙ legatarius possit agere pro futuro tpe:ne qḋ sequi debeat con‑demnatio iudicis pro futuris annis.quia esset contra.ll.allega‑tas in gl.quas destruit sol.Bar.⁊ contra.l.ꝙ si in diem.§.j.ff. de peti.here.sed iste tex.bene dicit impetrabis ꝙ in futurum ea pre‑stentur qñ impetrabis:verũ est suo tpe non aũt dicit text.ꝙ dꝫ cõ demnari ꝙ in futurũ p̃stent̃ ⁊ nulla alia.l.hoc dicit ⁊ refert quod ita rñdit in suo examine.breuiter cõis conclusio est ꝙ in legato an nuo,cum non sit in potestate creditoris exigere totum pro futuro tpe,statim procedit libellus in quo petit̃ fieri ɔdẽnatio statim ra‑tione tpis p̃sentis ⁊ p̃teriti:pro futuro aũt tpe petit̃ fieri condem‑natio ad soluendum suo tpe,ne legatarius habeat necesse agere ⁊ petere quolibet anno.cõtra.l.male agit̃.in fi.vbi no.Bar.j.de pre scrip.xxx.anno.⁊ lꝫ Ful.dicat ꝙ ista.l.nec alia probat qḋ pro futu ro tpe possit agi,⁊ sequi condemna.dic ꝙ imo hoc pbat text.in.l. libertis quos.§.j.⁊ ibi Bar.in fi.no.ff.de ali.⁊ ciba.le.Bar.in.l.pe cunie.eo.ti.Bar. doc.in.l.nõ queadmodũ.ff.de iudi.Bar.⁊ Bal. in.l.j.per glo.ibi.C.de sen.que si.cer.quanti.late.Ange.in repe.l.j. in.xxvj.q.š.de iudi.⁊ ista est veritas.¶In sexto contrario gloss. tene sol.glo.licet Ange.hic in lectu.peru.ponat duos nouos:vt ipse dicit:⁊ singulares intellectus ad.d.l.cũ de in rẽ verso.quos vide per tex. Iason Papie.

1. ☞Heres soluens scienter fideicõ.relictum in minus solenni vo luntate,facit vt nec eius heredes possint solutum repetere.
2. Ubi aliquid fit ex conscientia,ibi non conuenit de iuris apicibus disputari.
3. Stante statuto ꝙ in contractu mulieris debeat interuenire con‑sensus duorum propinquorum,alias contractus non valeat:si ta lis contractus factus sit sine fraude,licet consensus propinquo rum non interueniat:valet tamen talis contractus in foro con‑scientie.
4. Professio religionis facta nõ seruata forma que tradit̃ in regula religiosis,ligat quo ad deum:⁊ in foro conscientie.
5. Electus ad dignitatem aliquam,est tutus in foro cõscientie,si ele ctio sua tenuit de iure gentium,licet non sit seruata forma iuris positiui.
6. Quando aliquid est cõmissum ad conscientiam alicuius,videtur cõmissum ad veritatem.
7. Qui habet ptãtẽ disponendi ⁊ prouidendi ꝫm conscientiam suã, non debet propriam conscientiam sequi:sed.ll.⁊ cano.
8. Terminus conscientia,non importat liberam voluntatem,sed ar bitrium boni viri.
9. Heres qui scienter soluit vnum legatum ex inutili testa.licet sibi preiudicet quo ad illud legatũ quod prestitit:non tamen sibi pre‑iudicat quo ad alia.
10. Valet argumentum de trempore ad locum.

Et si inutiliter. †Heres soluens scien‑ter fideicommissũ reli‑ctum in minus solemni volũtate,facit vt nec ipse nec eius heredes possint solutũ repetere.Extende istã.l. vt pcedat etiã in rustico.quia ex quo nõ errat in facto, imo fa‑ctum scit,⁊ in tali prestatione vertat̃ ius naturale.l.legatum.ff.de ca.dimi.certe etiã rusticus cõprehendit̃.ꝫm Bal.alij non tangũt. Adde Bar.idẽ tenentẽ in.d.l.cũ de in rem verso.in.ij.colũ.ff. de vsur.p tex.cũ gl.in.l.litibus.C.de agri.⁊ censi.li.xj.Ray.⁊ Bald. in.l.si certis annis.in pe.col.⁊ ibi Cyn.in.v.q.š.de pac.do.Anto. in.c.peruenit.de censi.sequitur Alex.in ɔsi.cxxiij.in.iij.volu. incip. super primo quesito.in.j.col.lꝫ ɔtrariũ teneat Spe.in ti.de testi. spo.§.nunc dicendũ.versi.quid dices de rustico.quem simpliciter refert Bald.in.l.solet.ff.de offi.procon.⁊ Lu.in.l.qui in aliena.in princ.ff.de acqui.here.¶In tex.ibi si heredes comperta volun‑tate.Nam reperit heres ꝙ defunctus voluit fideicommissum pre stari ab auo:lꝫ in min⁹ solẽni voluntate:quo casu si heres sciebat factũ ⁊ ius.s.ꝙ volũtas erat inutilis:qr tũc scienter prestando cen set̃ donare.l.j.ff.de condi.inde.clarũ est ꝙ repeti non põt.si autem sciebat factum:sed errabat in iure:quia credebat voluntatẽ esse solennem cum esset inualida:⁊ tunc ex minus solenni voluntate relictum,saltem dꝫ naturaliter:vt no.in.l.cum quis.š.de iu.⁊ fac. igno.certe debitũ naturale solutũ errore iuris non põt repeti.d. l.cum quis.l.error.ff.de iu.⁊ fa.igno.¶†Not.ex tex.ibi ex ɔscien‑tia[a].ꝫm Bal.alij non tangunt:quod vbi aliquid fit ex conscientia ibi nõ conuenit de iuris apicibus disputari. vnde ꝫm eum si ali‑quid sit cõmissum ad conscientiam alicuius.videtur commissum ad veritatem:⁊ est satis ꝙ sit munita iure gentium.nihil allegat. Adde ad primum tex.in.l.militis.C.de testa.⁊ in.l.in testamento. ff.de fideicom.lib.¶†Adde etiã facere quod singulariter decidit Panor.in.c.relatũ.el.j.in.vj.colũ.de testa.ꝙ stante statuto prout communiter

a ¶Et cõsciẽtia. adde ange.consi.cxliiij. inci.ad primum.

cōmuniter viget, ꝙ in cōtractu mulierū debeat interuenire cōsensus duoꝝ ꝓpinquorū, alias ꝯtractus nō valeat: certe contractus mulieris factus sine fraude: lꝫ non interuenerit cōsensus propinquorū: ⁊ sic nō sit seruata forma statuti, tñ talis ꝯtractus vꝫ in foro conscientie in quo solū attendit̄ ius gentiū: vt dicit Bald. hic.

4 ¶ † Ad idē ⁊ tertio facit qđ tꝫ Panor. in. c. porrectū. in. ij. colū. de regula. ꝑ glo. ij. ibi ꝙ professio religionis[a] facta non seruata forma que tradit̄ in regula religiosis, tñ ligat quo ad deum ⁊ in foro conscīētie.

5 ¶ † Facit quarto qđ pulchre vult Imo. in. c. quia ꝓpter. de elec. ꝙ electus ad dignitatē aliquā est tutus in foro conscientie si electio sua tenuit de iure gentium: licet non sit seruata forma iuris positiui. qđ dictū sequit̄ ⁊ facit festum Panor. in. c. j. in fi. de in inte. resti. vbi ex hoc dicto generaliter notat̄ ꝙ in oī actu in quo est pretermissa forma iuris positiui canonici vel ciuilis, tñ in foro anime valet: ⁊ non tenetur ibi facere conscientiam. ex quo non interuenit deceptio: ⁊ affuit consensus habentium actum explicare de iure naturali vel gentiū qđ sufficit in foro conscientie. prout etiaꝫ dicit Bal. hic. Idem tenet Gemi. in. c. j. in prin. per text. illum de spon. in. vj. ⁊ Pe. de ancha. in regula beneficium. in. vj. q. ds regu. iur. in. vj. nota bene predicta in quibus multi deciperent̄ credentes contrariū.

6 ¶ Circa scđm qđ vult Bald. ꝙ qñ aliquid est commissum ad conscientiā alicuius ꝙ videtur cōmissum ad veritatē: ⁊ satis est ꝙ sit munita iuregentiuꝫ. lꝫ nemo hic nec alibi tangat, tamen puto ꝙ dictū Bald. sit falsum. ⁊ no. quia sepe fit cōmissio ad cōscientiā alicuius. ⁊ in cōtrarium allego qđ vult signāter ipe Bald. in. q. per eum disputata inci. statuto cauet̄ ꝙ fenerator. in fi. col. vbi dicit ꝙ ille cuius cōscientie aliquid cōmittitur non potest leges transgredi: quia intelligit̄ de conscientia a legibus munita: non de ea quā pars sibi fabricat. ar. l. codicillis. §. fi. de leg. ij. ⁊ sequitur Alexā. in cons. ccxviij. in. ij. vol. inci. visis verbis. in. iij. colū.

7 ¶ † Secundo contra Bal. moueor: nā qui habet potestatē[b] disponendi ⁊ prouidendi fm̄ conscientiā suā: non dꝫ propriā conscientiā sequi: sed legum ⁊ canonuꝫ. tex. est iuncta glo. in. c. iudicet. iij. q. vij. Cyn. in. l. quisquis. C. ad. l. iu. ma. Bald. in. l. j. C. qui accu. non pos.

8 ¶ † Tertio ⁊ fortius contra Bald. stringit quia terminus conscientia, non importat liberā voluntatē: sed arbitrium boni viri. ita no. Bal. in. l. fi. in fi. C. de iu. do. impe. pꝫ ex notatis per glo. ⁊ doc. ibi in cle. j. in ver. oneramus.[c] de iurepat. cum si. si ergo importat arbitriū boni viri, certe bonus vir dꝫ obseruare leges ciuiles. l. vir bonus. ff. iudi. sol. ¶ Glo. in ver. comperta. q̄rit in quo differat ista. l. a precedenti, que inuicem contrariant̄. et dupliciter respondet. tene secundam quā declaraui in. l. ꝑcedenti. ¶ Glo. in ver. ꝑstiterūt. diuiditur in tres. In prima extendit tex. dupliciter ⁊ bene. In secunda vbi. sed an in alia. format. q. et bene sol. In tertia ibi: sed argumen. contra. opp. contra text. et bene sol. et sol. declaraui in. l. non dubium. in fine. s. de testa. vbi est similis gloss.

9 ¶ In secunda parte habes † qđ heres scienter soluens vnum legatum ex inutili testamento. lꝫ sibi preiudicet quo ad legatuꝫ qđ prestitit: tamen non p̄iudicat quo ad alia legata. dic vt dixi in. d. l. non dubium. vbi limitaui. ⁊ adde quod sicut hoc procedit in re: quod prestatio vnius legati non preiudicet quo ad alia: idem est in tempore. nam si heres non tenebatur soluere legata nisi vsqꝫ ad certum tempus: ⁊ aliqua soluerit ante illud tempus, non tamen sibi preiudicat quo ad alia: vt etiam alia teneatur ante tempus soluere. tex. est no. in. l. luci⁹. la. ij. §. testator. fm̄ vnū intellectū glo. de lega. ij. Adde tū quod secus est in loco. quia si heres habebat exceptionem ne teneretur soluere legata in certo loco: ⁊ vnuꝫ legatum soluerit in illo loco, sibi preiudicat quo ad alia, vt etiam possit cogi alia legata in illo loco soluere. text. est not. in. l. fideicōmissum. §. fin. ff. de iudi. per quem ita expresse dicit Ange. in. l. j. in vltimis verbis in lect. Peru. s. eod. ⁊ vltra eum potest reddi ratio huius vltimi. nam in. d. l. fideicommissum. §. si heres. habebat exceptionem ne posset cogi soluere in certo loco, ex quodam priuilegio ⁊ iure singulari: sed ius singulare facilius tollitur quam commune. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de test. mili. nimirum ergo sibi soluendo vnum preiudicat in alijs: secus in casibus precedentibus, in quibus heres erat tutus de iure communi. considera tamen tex. in. d. l. fideicommissum. §. fi. qui non concludenter probat illud quod dicit Ang. de alijs legatis. ⁊ valet ar. de re ad locum. l. si quis ita. ff. de au. ⁊ arg. le. sicut ergo in re, ita ⁊ in loco:

10 † item bonū est argumentum de tpe ad locuꝫ. l. vinum. ff. si cer. pe. l. si. ff. de cōdic. triti. sicut ergo in alijs legatis nō fit preiudiciū in tpe. d. l. lucius. §. testator. ita nec in loco: nisi vt dixi quis solus esset tutus iure singulari. tunc subesset ratio diuersitatis. ⁊. d. ar. non procederent vt dixi. Iason Papie.

1 ¶ Fideicommissum vniuersale transmittit̄ ad heredes fideicōmissarij: lꝫ fideicōmissarius sit mortuus ante restitutionem fideicōmissi sibi verbo factam. nu. 2. ⁊ 3.

4 Heredi liberte defertur ab intesta. patronis ⁊ manumissoribus, lꝫ ex necessitate manumiserint.

Cum secundum.

Fideicōmissum vniuersale trāsmittitur ad heredes, etiam ante restitutionem fideicōmissi. hoc prio. Et si debitor succedat creditori, extinguitur actio ex testō, iure confusionis. hoc secundo. ⁊ ex summario pꝫ qđ habet duas partes. ⁊ ita diuide in duas per te.

1 ¶ † No. ex p̄ma parte tex. fm̄ Barto. ⁊ alios omnes hic qđ fideicōmissum vniuersale trāsmittit̄ ad heredes fideicōmissarij, lꝫ fideicōmissarius sit mortuus ante restitutionē fideicōmissi sibi verbo factā. Et ad hoc allegat̄ ista. l. tñ hoc non probat tex. iste in sensu directo. sed innuit a contrario sensu: quia si alius successisset huic liberte quam ipsi manumissores, ꝙ actio ex testō competens puelle ad fideicōmissum vniuersale, contra istos heredes, non fuisset extincta lꝫ ipsa decessisset ante restitutionē fideicōmissi: si ipsa actio fuisset transmissa. qđ etiaꝫ patet ex alio in isto tex. quia si actio mortuo fideicōmissario non transmitteret̄: nō confunderetur: vt dicit text. sed fideicōmissum efficeretur caducū. Et sic habes qđ lꝫ hereditas non adita non transmittat̄. l. vnica. §. in nouissimo. j. de cad. tol. a l. quoniā sororē. s. de iure delib. ⁊ lꝫ fideicommissarius vniuersalis habeatur loco heredis. l. si filiusfami. §. j. ff. quod cū eo. tñ fideicōmissum vniuersale bene transmittit̄ ad quoscunqꝫ heredes, lꝫ fideicōmissarius moriatur ante restitutionem. Facit. l. si in psona. j. eo. l. apud iulianū. §. antistia. ⁊. l. cogi. §. idem metianus. ff. ad treb. lꝫ gl. teneat cōtrariū in. l. cū filiofami. de lega. j. vbi videas cū suis cōcor. Imo plus etiā si fideicōmissarius moriat̄ anteꝙ heres directus adeat hereditatē, tñ adhuc transmittit. l. quidā. in prin. b ff. ad treb. quicquid ibi gl. teneat ⁊ ita communiter tenetur in. d. l. cū filiofami. vbi videas. ⁊ ratio diuersitatis quare hereditas nō adita, non transmittat̄ ad fideicōmissum vniuersale, sic pōt psuasiua assignari. quia heres directus anteꝙ adeat hereditatem nō hꝫ ius formatū in esse: quia heredi directo contra aliquē non competit actio pro aditione hereditatis. sed ꝑ se pōt extraiudicialiter c adire. ante ergo ꝙ adeat non hꝫ ius formatū in esse, licet habeat potentiā acquirēdi. hinc est qđ hereditas non adita nō dr̄ in bonis nostris. l. ꝑcia rex. in prin. ff. ad. l. fal. quā pro singulari ad hoc allegat Bal. in. l. ij. in fi. C. de iur. ⁊ fa. igno. ergo nimirum si heres directus decedat ante quā adeat, si nō transmittit ad heredes: lꝫ fideicōmissarius vniuersalis ante restitutionem hereditatis sibi factam: hꝫ actionē ex testamento contra heredem: imo anteꝙ heres adeat hꝫ officium iudicis, quo mediante pōt cogere heredem adire. l. restituta. in princ. ff. ad treb. ergo cum ante restitutionem fideicōmissi: ⁊ ante aditionem heredis scripti habeat ius formatum in esse: ergo nimirum si fideicōmissarius transmittit etiam ante restitutionē fideicōmissi: vide tamē ad hanc rationeꝫ que dixi in. l. emancipata. s. qui admi. nam ex ibi dictis apparebit quod ista ratio potest cōfundi. Fortior tamen ratio reddi non pōt: vt

2 hic ꝑ doc. ⁊ plenius in. d. l. cū filiofami. † Stat ergo ex predictis cōclusio, ꝙ fideicommissarius vniuersalis qui decedit ante restitutionē fideicōmissi, tamen illud transmittit ad quoscūqꝫ heredes: ex quo sequitur ꝙ mortuo fideicōmissario directus heres tenetur illud fideicommissum vniuersale restituere heredi fideicommissarij. Contra istud opponitur: nā restitutio fideicōmissi vniuersalis non dꝫ fieri nisi illi de quo testator disposuit: hinc est quod fideicōmissum vniuersale non pōt cedi, ita qđ in cessionarium trāseant vtiles: hinc est ꝙ etiam procuratori in rē suam non cogitur heres fideicommissum vniuersale restituere. text. est no. in. l. si mulier ita. §. ex asse. ff. de iu. do. que. l. non est alibi in iure fm̄ Bald. in c. nonnulli. in. vj. col. de rescrip. tangunt gloss. ⁊ doct. in. l. apud iulianum. §. vtrum. ⁊ in. l. seruo inuito. ff. ad treb. Rn̄de verū esse ꝙ heres non tenetur restituere fideicōmissum vniuersale ei qui succedit titulo singulari vel particulari, vt est cessionarius vel donatarius. ⁊ ita proprie loquitur. d. §. ex asse. secus si succedat titulo vniuersali: quia cum in totum tunc representet fideicōmissariuꝫ, ⁊ censeatur eadem persona cum eo. in aut. de iureiur. a mo. ꝑsti. in prin. gl. in. l. cum a matre. C. de rei ven. certe heres directus sicut tenetur restituere fideicōmissum fideicōmissario, de quo testator expresse disposuit: ita etiā eius heredi: sed non successori particulari. ⁊ ista est veritas. Non ob. etiā vnū de quo dubitauit Bart. ⁊ relīqt cogitādū in. d. l. si mulier ita. §. ex asse. ꝙ quicquid est transmissibile est cessibile. l. ex pluribus. ff. de admi. tu. sed fideicōmissum vniuersale transmittit̄ ad quoscūqꝫ heredes, vt hic cum alijs alle. ergo etiā dꝫ posse cedi: ⁊ sup hoc Bar. reliquit cogitandum. Tu rn̄de qđ illa regula procedit negatiue tantum: nam illud qđ non pōt transmitti, non pōt etiam cedi. ita proprie loquit̄ text. in d. l. ex plurib⁹. ⁊ ita ibi negatiue no. ex illo tex. Bar. sed affirmatiue non procedit dicta regula. ⁊ puto quod ratio diuersitatis sit quia fortior est trāsmissio ꝙ sit cessio: pꝫ q: multa pn̄t transmitti ad heredes, que tñ nō possunt cedi quod ostendo: nam actiones directe trāsmittuntur ad heredes: tñ cedi non possunt. vt est glo. no. in. l. iij. ff. pro socio. ⁊ patet in proposito: vbi fideicōmissum vni

---

a ¶ Professio religionis. Adde Spe. tit. đ sta. mo. §. xix. Post. i summa ti. q cle. vel vo. in §. si quis vo.

b ¶ Qui hꝫ ptātē. adde Barb. i. c. j. de of. or. in ix. col.

c ¶ In verb. oneramus. adde ad intellectum. d. gl. in. d. cle. j. vide gl. singu. in ver. relinquat. in. c. statutū. i. §. assessoreꝫ. de rescri. lib. vj. quā alle. fin. Pau. đ ca. i l. de pupillo. in. §. q opus. ff. de no. ope. nun. Ange. de are. in. §. sed iste. insti. de acti. bal. in. §. si sacerdos. de offi. ordi. Jo. de ana. ꝯsi. xxxiiij. incip. visis ⁊ diligenter consyderatis.

uersale trāsmittit̄: ꝛ tñ nō pōt cedi. arguere ergo a maiori ad minus negatiue bonū est argumētū: nō pōt trāsmitti qḋ est plus ergo minus poterit cedi. sed affirmatiue a maiore ad minus non est bonum argumentum. nā non sequit̄, pōt transmitti qḋ est fortius

3 ergo etiā dꝫ posse cedi. † Stat ergo ꝯclusio ꝙ fideicōmissum vniuersale trāsmittit̄ ad quoscūq; heredes: lꝫ fideicōmissarius moriat̄ ante restitutā hereditatē. ¶ Intellige qñ illud fideicommissum vniuersale erat relictū pure: secus si sub cōditione, vel in dieꝫ incertū. quia si fideicōmissarius vniuersalis decedat ante euentū conditionis, vel diei incerti, nō trāsmitteret: per regulam. l. vnice. §. sin autem aliquid sub cōditione. j. de cadu. tol. Lu. in cōsi. xvij. in ci. viso puncto mihi proposito. ꝛ in cōsi. clxij. inci. sup puncto pmisso breuiter dicēdū. ꝛ in cōsi. ccccixxx. inci. in casu ꝓposite consultationis de duabus substitutionibus. Imo fortius etiam fideicommissum vniuersale relictū ab ascendēte descendenti sub cōditione nō transmittit̄ si decedit añ purificatā conditionē fm glo. Bar. ꝛ alios in. l. vnica. C. de his q ante aper. tab. ꝛ glo. in. l. heredes mei. §. cū ita. in ver. suscepisset. ff. ad treb. bonus tex. in. l. si in persona. j. eo. lꝫ gl. solitaria teneat contra in. l. is cui sub cōditione. §. fi. ff. de actio. ꝛ obli. sed illa gloss. cōiter reprobat̄ in locis pal. ꝛ Bald. in l. si auus. in. iij. col. C. de lib. pte. ꝛ in. c. j. q suc. te. in vsi. feu. in. l. si pater. in. iiij. q. C. de insti. ꝛ substi. ꝺ. Ant. in. c. raynaldus. in. j. col. in fi. de testa. Old. in cōsi. cxxxj. inci. qdā habēs tres filios. Lud. in ꝯsil. xix. inci. viso puncto. ꝛ in ꝯsi. cxxxiij. inci. sup puncto pmisso. Alexan. in ꝯsi. xcij. in. iij. vol. inci. sup eo de quo querit̄ in superiori thema te. in. iij. col.

4 ¶ † Scḋo no. hereditatem liberte ab intestato deferri patronis ꝛ manumissoribus, licet ex necessitate manumiserint. ꝯcordat. l. j. §. ꝺ bo. liber. ꝛ. l. j. §. ꝺ bo. pos. ꝯtra tab. liber. ¶ Gl. j. inordināte procedit: ꝛ qḋ dicit in fi. dꝫ iungi. cū prin. ideo qro vt eam ordinē. tex. dicit ꝙ ancille p fideicōmissum fuit relicta libertas ꝛ hereditas: quero an ista ancilla possit cogere heredes directos vt adeant ꝛ restituant. glo. dicit ꝛ bene ꝙ si ab eodē herede est relicta libertas ꝛ hereditas, potest cogi adire ꝛ restituere. secus si ab vno herede esset relicta libertas ab alio hereditas. l. si res aliena. §. fi. vbi ponit̄ ratio. ff. ad treb. Fallit tñ i casu singulari. l. apud iulianum. §. antistia. ff. ad treb. ꝓpter duplicē fauorem libertatis, ꝛ durā separationem patris a filio: fm Ange. hic in lectura peru. ¶ Predicta procedunt qñ ista erat ancilla testatoris: si aūt erat ancilla heredū, tunc indistincte non pñt cogi adire. sed si sponte adeant, coguntur restituere: iuribus allegatis in glo. ¶ Gloss. in ver. confusis. diuiditur in duas. In prima declarat tex. In scḋa format questionem. secunda ibi: lꝫ pono. ¶ In secunda parte dic fm antiquos. Bar. ꝛ alios hic: ꝙ glo. non posset procedere quando ista fuisset ancilla testatoris: quia pro illa pte pro qua essent heredes instituti a testatore, pro illa etiam pte haberet iuspatronatꝰ in ea manumissa. ꝛ consequenter ius succedendi ad fideicommissum. sed questio gloss. procedit quando fuisset ancilla heredum equaliter. ad quod vltimum vide tex. no. in. l. vnica. in fi. C. de cōi seruo manumisso. Iason Papie.

a ¶ Et forum viri. add. l. ꝗcūq;. C. de re mi. lib. xij. bal. i. l. et. C. ꝺ testi. doct. in. c. ꝺ imago. xxx. q. v.

b ¶ Prohibitus vēdere. Adde Cyn. in. l. ij. C. de vsu. ꝓ empt. doct. in. l. codicillis in. §. instituto. ff. de le. ij.

c ¶ Emphiteota q non pōt vendere. Adḋ Alex. del neuo de vicentia. in repeti. c. potuit. de loca.

d ¶ Eps q iurauit. adde Lau. de rodul. in repe. c. sine exceptione. xij. q. ij.

1 ¶ Prohibitus vendere intelligit̄ prohibitus donare.
2 Emphiteo. qui non pōt vendere eius emphiteo. irrequisito domino, an poterit donare sine eius consensu.
3 Episcopus qui iurauit non alienare bona ecclesie sine licentia pape, pōt donare capl̄o sue ecclesie cathedralis inconsulto papa.
4 Eps potest emere bona a capitulo suo sine decreto superioris.
5 Laicus vasallus epi potest alienare feudum in capitulum ipsius episcopi, sine consensu episcopi.
6 Si sint plures vasalli eiusdeꝫ rei, potest alter alteri vendere aut donare sine consensu domini.
7 Si sint plures emphiteote eiusdem rei, vnus pōt ptem suam alteri alienare irrequisito domino.
8 Si sint duo vel plures patroni laici vnius ecclesie, pōt vnus alteri cedere partem suam sine consensu episcopi.
9 Prohibitus alienare extra familiaꝫ an ꝛ qñ poterit alienare.
10 Prohibitus alienare extra familiam intelligit̄ prohibitus etiam alienare illam partem quam habuit ex iudicio testatoris, ꝛ patrē quam habuit a coherede. nu. 11.
12 Res semel effecta alienabilis potest perpetuo alienari.

Voluntas. Prohibitus vendere extra familiaꝫ potest donare sorori. h. d. Et si dicatur ꝙ ista. l. nullum: hꝫ dubium qḋ frater possit donare sorori: quia etiam soror est de familia: dicunt doc. ꝙ dubium erat: quia cum ista soror esset nupta extra familiā,

a ꝛ sic sequeretur domicilium originem ꝛ forum viriᵃ. l. cum quedā puella. ff. de iuris. om. iudi. l. exigere dotē. ff. de iud. videbatur alienare extra familiā. contrariū hic decitur: quia mulier quo ad obsequia prestanda viro censet̄ de familia viri, non quo ad alia: fm

1 Bar. in. l. fi. §. item rescripserūt mulierē. ff. ad mu. ¶ † No. ex ista. l.
b scḋm oēs qḋ ꝓhibitus vēdereᵇ intelligitur etiaꝫ prohibitus donare, nam in ista. l. ideo frater prohibitus vendere extra familiam potuit donare sorori: quia soror erat de eadem familia: ergo si hic fuisset prohibitus vendere intelligeretur prohibitus donare. ꝛ hoc tꝫ glo. in. l. ij. C. de vsucap. pro emp. que non est alibi: fm bald. in rubri. extra de pac. in. iij. col. ꝛ habes meliorem text. de iure in. l. statuliberi a ceteris. §. fi. ff. de statulibe. ꝛ text. in. c. j. in pn. iuncto. §. donare. qualiter olim feu. pote. aliena. ¶ Intellige. ꝺ. notabile procedere, quando subest eadem ratio: prout in isto text. quia testator noluit quod res iret extra familiā. certe ista ratio prohibendi ita militat in donatione sicut in venditione. secus vbi esset diuersa ratio. l. fi. C. de pre. cu. lib. x.

2 ¶ † Hinc est ꝙ emphiteota qui non
c potest venderecius emphiteoti. alij, nisi prius dūm requirat: an dñs velit habere pro eodem precio: alias caderet a iure suo. l. fi. §. de iure emphi. c. potuit. de loca. tñ potest alij donare irrequisito dño. quia diuersa ratio est, vt no. ꝛ ibi dixi in. ꝺ. l. fin. ꝛ de isto puncto an ꝓhibita venditione intelligat̄ prohibita etiam donatio, vide etiam Bal. in. l. j. C. de re. pmu. Cyn. in. l. fi. in. iij. q. C. de re. alie. non alie. ꝛ late Panor. in. c. j. de his que fi. a pla. sine consen. capi.

3 ¶ † Itē p istā. l. dixit Bald. in. l. dudum. in pe. q. C. de contrahen.
d emp. ꝙ eps q iurauitᵈ non alienare bona ecclesie sine licentia pape. c. nulli. de re. eccle. non alie. pōt tñ ea dare capitulo sue ecclesie cathedralis incōsulto papa: sicut hic frater ꝓhibitus alienare pōt dare sorori sue. idem dicit Bal. hic ꝛ Pau. ꝛ gl. in cle. fi. de re. eccl. non alie. Faciunt not. in cle. ij. §. j. in versi. mense sue. de re. ecc. non

4 alie. ¶ † Similiter p istum tex. dicit Bal. hic in fi. ꝙ ista. l. est argumentum ꝙ eps possit emere bona a capitulo suo sine decreto superioris. alle. Io. an. in reg. qui tacet. in mercurialibus. debuit allegare Host. cuius fuit originale dictum in. c. possessiones. de re. ecc. non alie. vbi per istum tex. dicit ꝙ si eps eget domo que sit capituli sui, pōt eam emere sine decreto superioris. Fortius voluit Cal.

5 in ꝯsi. xj. posito in tit. de feu. incip. an feudatarius. † qḋ laicus vasallus epi pōt alienare feudū in capitulum ipsius epi sine consensu epi: ꝛ etiā quod est fortius si inter epm ꝛ capitulum bona sint separata. ꝛ hoc propter maximam coniunctionē que est inter epm ꝛ capitulum. c. nouit. de his que fiunt a prela. sine consen. ca. c. requisisti. de testa. qḋ vltimū non firmo. quia si vasallus laicus posset feudū alienare in tale capitulum, fieret deterior conditio ecclesie. quia cum capitulū nunq̄ moriat̄. cle. si gratiose. de rescript. l. proponebat̄. de iudi. certe feudum non posset reuerti ad ecclesiaꝫ, prout poterat quando erat feudū laici: ideo contrarium ꝛ melius tꝫ idē Calde. in ꝯsi. xxxvij. inci. casus feudū quondā. Imo. in cle. ij. in. x. col. de re. eccle. non alie.

6 ¶ † Item facit ista. l. ꝙ si sunt plures feudatarij vel vasalli eiusdem rei, pōt alter alteri vendere vel donare sine consensu dñi. fm Alb. Bald. ꝛ Pau. hic quod intelligit verū Bald. hic in feudo antiquo: in quo inuicem succedunt. c. j. de alie. feu. pa. vbi feudatarius pōt alienare feudū in agnatum sine consensu dñi: quando talis agnatus erat proximior, ꝛ ab intestato successurus: secus si feudū esset nouum. ꝛ est pulchra limitatio fm Pau. hic. Adde Bal. late disputantē: vbi dicit se vidisse consilia collegij Mediolanensis ꝛ collegij Bononiensis inuicem contraria in. c. j. in. iiij. col. ꝛ sequē. de alie. feu. ꝛ in. c. j. §. j. per quos fiat inuesti. ꝛ in. c. j. §. hoc quoq;. ver. vij. conclu. de succes. feudi. et in. l. fin. C. de suis ꝛ leg. ꝛ in. c. que in ecclesiarū. in. xvj. col. de consti. et in c. sane. in. iij. ꝛ. iiij. col. de renun. And. de iser. ꝛ Bald. in. c. j. de alie. feu. pa. Sali. in. l. fi. in. v. col. C. de iu. emphi.

7 ¶ † Similiter facit ista l. ꝙ si sint plures emphiteote eiusdem rei, ꝙ vnus possit alienare partem suam alteri irrequisito dño. lꝫ Barto. in. l. pater. §. quinde cim. de leg. iij. indecisum relinquat. ponit in. l. cum hi. §. si vni. ff. de transac. vbi dixit: ꝛ in. l. si domus. §. fin. de le. j. cum concor. Bal. hic tetigit in. l. fi. §. de iure emphi. hinc est ꝙ mortuo patre emphiteota relictis pluribus filijs. vnus potest vni vendere vel alter alienare irrequisito domino. fm Barto. in. l. j. C. de impo. lu. descli. x. ꝛ in. l. qui rome. §. duo fratres. in. x. q. cum concor. ff. de ver. obli.

8 ¶ † Similiter etiā facit ista. l. ꝙ si sint duo vel plures patroni laici vnius ecclesie, ꝙ vnus pōt alteri cedere partem suam sine consensu episcopi. vbi alias non posset cedere extraneo. nisi cum consen-

9 su epi. vt no. in. c. ex insinuatione. de iurepatro. ¶ † Vltimo quia ista. l. loquit̄ de prohibitis alienare certos fundos, vel res extra familiaꝫ testatoris, no. iij. no. limitationes: in quibus ꝓhibitus alienare extra familiam potest tamē alienare. ¶ Prima fallentia est quando prohibitus alienare extra familiam, ex testamento transferret rē in eum qui esset sibi ab intestato successurus. quia potest ex testamento instituere sibi proximiorē, lꝫ non sit illius familie. tene mēti. quia multi in hoc errarent. gloss. est valde sing. in. l. pater. §. iulianus agrippa. de le. iij. quam gloss. vt singu. ꝛ verā sequitur Imo. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. obli. ꝛ est cōiter approbata fm Imo. ꝛ Comē. in. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. ij. ꝺ. Alex. in consil. lv. in. iij. volu. inci. ponderatis his que in themate narrantur. in. iij. colum. ꝛ in consi. lix. in. iij. volu. inci. attentis verbis testamenti. in. v. col. in fin. ꝛ seq. ¶ Secunda notabilis fallentia est quia prohibitio alienationis extra familiam facta simpliciter vel

ter, vel etiã in perpetuũ, non extendit vltra quartum gradũ. vnde finito quarto gradu qui deinceps succedunt, põt alienare. glo. est sing. in auct. de resti. fideicõ. vbi Ja. de bel. & Ange. & ad hoc not. et limitant sn. vt ibidẽ p Ja. de bel. quẽ refert & sequit Alex. in consi. lvj. inci. cõsideratis verbis testamẽti. in .j. col. in .j. vol. & in consi. lix. in .ij. vol. inci. attentis verbis testamen. & in .iij. colũ. ¶ Tertia notabilis fallentia est qz filiusfa. institutus heres a patre & prohibitus alienare res extra familiã: tñ põt alienare quatenus capit sua legitima. cũ talis phibitio censeat esse grauamen. ideoqz de legitima ipso iure rejicitur. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. test. & late. d. Fran. de are. in consi. xix. incip. ex facto presupponitur qd quidã Ant. in .ij. & .iij. col. ¶ Quartam limitationem habes ex dictis in gl. per. l. pater. §. quindecim. de lega. iij. Reliqua ad istam materiã vide p Bar. & alios in. l. filiusfa. §. diui. ff. de le. j. ¶ Glos. in ver. non vr. diuidit in quinqz. In prima ponit dictum p qd rñdetur tacite questioni. In scda ponit aliud dictũ, qd vr refragari prime conclu. gloss. In tertia idem facit gloss. In quarta allegat concordantes ad text. In quinta oppo. & non sol. scda ibi: secus est vbi quis. tertia ibi: vel cum eligit. quarta ibi: & facit. quinta ibi: sed arg. contra. ff. de transac. Ex prima parte glo. iunctis duabus

10 seq. que ad idẽ tendũt no. duas pulchras cõclusiones. ¶ †Prima conclusio est qd prohibitus alienare extra familiaz intelligit prohibit9 et alienare illam partẽ quã habuit ex iudicio testatoris. sed partem quã habuit a fratre vel coherede põt alienare. l. pater. §.

11 quindecim. de le. iij. ¶ †Secunda conclusio est, & est pcedentis limitatio. qd prohibitus alienare extra familiã, nedũ intelligitur prohibitus alienare partẽ suam: sed etiã partem socij vel coheredis: quando illam aliã partẽ habet etiã ex iudicio testatoris. sicut primam. & ad hoc vltimũ tendunt. ll. allegate. in .ij. & .iij. parte glo. et sic si queris an prohibitus alienare extra familiaz possit alienare partem coheredis. Considera aut etiã eam habuit ex voluntate testatoris. & similiter intelligitur prohibitus. aut eam habuit ex voluntate coheredis qui sibi donauit vel vendidit. tunc quia si semel est effecta alienabilis, semp põt alienari extra familiam. d. §. quindecim. ex quo habes quartaz fallen. ad regulam text. vltra tres quas ibi dedi. Sed considerã qd in. d. §. quindecim. prohibitio fuit personalis. quia qlibet libertorũ fuit prohibitus alienare ptẽ suã. & sic cum ibi prohibitio esset limitata de parte sibi data a testatore, non de ea quã ab alio haberet: ideo partẽ alterius põt alienare, qz limitata causa limitatũ producit effectum. l. in agris. ff. de acqui. re. do. l. age. C. de transa. sed si vnus fundus esset relictus pluribus simpliciter, & testator phibuisset simpliciter alienationem extra familiã: tunc etiã si pars vnius obueniret alteri non posset eam alienare, sicut nec primus. ita limita. d. §. quindecim. fm Bar. hic: lz non bene expliect. & Pau. hic qui dicit ita de facto rñdisse, quicqd teneat Ange. hic: et adde Bart. in. l. peto. §. fratre. & in. l. si ita quis. §. ea lege. cum concor. ibi signatis. ff. de verb. obl. Imo. in. l. filiusfa. §. diui. in .iij. colũ. vbi etiam alij Mod. de leg. j.

12 ¶ Item p illũ. §. quindecim. dũ dicit †quod res semel effecta alienabilis potest perpetuo alienari: vide qd decidit Bald. in. l. si vt pponis. j. in .iij. colũ. post Archi. p eum relatum. C. quo & quando iudex. q si papa semel delegauit cãm extra curiam Roma. q̃ debebat agitari in curia Roma. licet delegatio nõ habuerit effectũ quando delegatus mortuus sit: tamen ex quo semel commisit extra curiam Roma. poterit ammodo ordinarius de illa causa cognoscere cessante delegato: quod no. si verum est. ¶ In quarta pte glo. dum oppo. de. l. cum hi. §. sed si pluribus. ff. de transa. & non respondet: responde fm doc. q ibi militat eadem ratio prohibendi, etiam si quis velit alienare inter consortes. nam alimentarius non potest transigere super relictis alimentis inconsulto pretore, fauore alimentorum & vltime voluntatis. ista ratio militat: siue alimentarius transigat cum extraneo: siue cum vno ex alijs alimentarijs: ideo cũ vtrobiqz limitat eadem ratio: ergo &c. ita loqtur. d. §. lz si pluribus. sed in. l. nostra est diuersa ratio. nam frater ideo prohibetur alienare in extraneos, quia tunc res iret extra familiam, contra prohibitionem expressam testatoris, vnde põt donare soror: sue: quia cum etiam ipsa sit de familia, cessat ratio prohibi. testatoris. Jason Papie.

1 ¶ Frater non potest succedere fratri puberi ex substitutiõe pupillari, sed bene ex fideicõmissaria.

2 Licet pater fecerit testamentum inter filios, nunq tamen inter eos intelligitur esse locus fideicommisso: nisi testator fideicommissum expresse adiecerit.

1 **Si frater.** †Frater nõ põt succedere fratri puberi ex substitutione pupillari: sed bene ex fideicõmissaria. h. d. Et cogita de rõne diuersitatis: & hz ista. l. duas partes que patẽt ex summario.

2 †Et põdera hic esse test. quod licet pater fecerit testũ inter filios, nunq tñ inter eos intelligit esse locus fideicõmisso: nisi testator fideicõmissum expresse adiecerit. vnde facere vr contra gloss. in. l. coheredi. §. cum filie. quam ibi Imo. reputat sing. ff. de vul. & pupil. qd in testõ condito a patre inter liberos intelligit esse clausula codicillaris: vt dixi in auct. qd sine. vel in. l. cõsultissimã. §. ex imperfecto. C. de testa. Jason Papie.

1 ¶ Clausula in fine apposita dz si potest ad omnia referri.

2 Si testator legat rem que prius erat obligata, heres tenetur eam redimere. qd limita vt. j. nu. 3.

4 Si sit consuetudo q mortuo parochiano sacerdos parochie debeat habere oẽs illius vestes: si alique ex illis vestibus essent pignorate, heres non tenetur eas luere.

Predia. Quando testator relinquit titulo legati vel fideicommissi res pignoratas sciẽter, tenetur heres luere: secus si ignoranter. & si tales res sint a creditore distracte, tenetur heres soluere precium legatario nisi appareat de contraria voluntate testatoris. h. d. & hz tres partes vt patet ex summario. & materiam posui in. l. qui post testũ. C. de lega. vbi vide. In tex. ibi nisi contraria defuncti voluntas. ista tertia pars potest referri, & dz non solũ ad ver. p

1 cedentẽ, sed ad totaz. l. †quia clausula in fi. posita[a] debet ad oia re-

a ferri quando potest. l. talis scriptura. in prin. de leg. j. c. secũdo regris. de appel. & l. j. in fi. vbi notabiliter dixi & limitaui. C. de lib. pre-

2 te. ¶ †No. ex ista. l. q si testator legat rem que prius erat obligata, heres tenetur eam redimere. nec obst. si dicatur q res debet pstari talis qualis est: eo quia testator in dubio intelligitur legasse ius quod habet. l. si domus. §. fi. de leg. j. l. vxor patrui. C. de lega. quia verum est nisi ex tali qualitate insurgeret ipsius rei euictio. d. l. si domus. §. de euictione. vbi Bar. declarat & l. meuius. §. fin.

3 de lega. ij. ¶ †Limita & intellige istam. l. procedere quando res fuit obligata ante conditum testamentum. si autem prius fuisset testamentum conditum, & postea testator obligasset: tunc indistincte tenetur heres talez rem luere. l. iij. vbi dixi. C. de lega. ¶ Scdo limitat Bar. hic. & dic quod est suum dictum nouum: vt ista. l. procedat quando res fuit obligata pro debito alterius quam testatoris vel heredis. nam si esset obligata pro debito testatoris vel heredis, indistincte tenet heres luere. secus si testator ignoraret: & legatarius nõ esset coniuncta persona: quia si legatarius hebeat talem rem non põt ab eo euinci nisi heres primo fuerit in mora. l. debitores. & auct. hoc si debitor. C. de pig. cum ergo procedat culpa heredis, debet heres indistincte teneri. & hoc dicit sentire gloss. in l. qui solidum. §. fi. vbi Bar. tz idẽ. de leg. ij. & Bar. in. l. si res obligata. de leg. j. Istã limitationẽ reprobat Bal. Ange. Sali. Fulg. & Pau. hic & Bal. Ang. & Mod. in. d. l. si res obligata. Itez quia heres non dicitur esse in mora, imo nec in aliqua culpa, quando ad eũ non spectat onus luendi: sed ad legatarium. ¶ Tertio limita istam. l. fm gloss. hic, & in. §. si rẽ. insti. de leg. quando res legata fuisset obligata pro tanto quantũ valet ipsa res: tunc indistincte tenetur heres luere. ratio est qz si ad legatariũ pertineret tũc onus luendi, legatum esset sine vtilitate. & hoc vr sonare litera primo aspectu in. d. l. si res obligata per quam gloss. allega. mouentur. Istam limitationem reprobat & bene Fulg. hic. & Ange. & Moder. in. d. l. si res obligata per tex. in. l. & si equo. de leg. j. Item quia qñ res est obligata pro tanto quantum valet: quia non est verisimile quod amplius redimatur, certe censetur alienata. l. qui habebat. in princi. vbi no. Bart. de leg. iij. dixi in. l. cum rem alienam. C. de leg. lz sic est q quando testator legat rem alienam ignoráter, ita demum valet si relinquitur coniuncte persone, non aliter. d. l. cũ rem alienã. ergo isto casu non potest ista. l. indistincte locum habere. Et ad. d. l. si res obligata. respondet Ful. hic: & Ang. & Moder. ibi dando aliũ intellectum quẽ ibi Alexã. dicit sibi placuisse semp. ¶ Quarto limita istam. l. vt procedat quãdo legat res pticularis: secus si legatur aliquid vniuersale: vt dos vel peculium. si in illa vniuersalitate reperiantur alique res obligate, heres non tenetur eas luere. l. lz. secundo rñso. ff. de do. preleg. eo quia legatũ vniuersale semper transit cum onere suo. l. cum pater. §. mense. de le. ij. lz Bal. hic qui per hoc infert q si mercator habens apothecam: puta pannorum: legat alicui simpliciter talem apothecam: intelligitur legare cum omnibus creditis & etiam debitis talis apothece. prout etiam dicit Bal. in. l. in legatis. C. de lega. Ange. & Pau. in. l. certo generi. ff. de ser. ru. pdio. Pet. de ancha. & Imol. in. c. indicante. de testa. Alex. in cõsi. xlvij. inci. circa primũ de quo queritur. in .ij. col. in .j. vol. & qd ista lex non procedat quando legatur quid vniuersale, tenent Pet. & Cyn. in. d. l. si res obligata. vbi

4 per hoc inferunt q †si sit patrie cõsuetudo q mortuo parochiano

b quod sacerdos parochie[b] debeat habere omnes illius vestes: si alique ex illis vestibus essent pignorate, heres non tenetur eas luere. Jason Papie.

1 ¶ Stante statuto q existentibus masculis filie femine non succedant patri ab intestato: sed q debeant dotari arbitrio propinquorum: propinqui non poterunt arbitrari minorem dotem q̃ sit legitima.

a ¶ Clausula in fi. posita. adde bal. in l. actionib9. in .ij. not. ff. de insa.

b ¶ Sacerdos parochie. Adde gl. & doct. in cle. dudum. de sepul.

2 Filia dotata a patre dum viueret: et in vltima voluntate presumitur congrue dotata: adeo q filia non poterit conqueri de modicitate, propter presumptionem que est pro patre: nisi esset magnus excessus.

Voluntatis. Breuius summari non pot. & fm Bal. pot poni exemplum scdm. l. si filie pater. de le. iij. qn testator legauit filie dotē simpliciter, & nō dicit quanta debeat esse dos. nā iudex dz declarare attenta dignitate qualitate & facultate testatoris: vt ibi & l. quero. vbi etiā Barto. ff. de iure do. & circa hoc adde tex. no. in aut. res que. C. cōia de leg. per quē. Sali. ibi in secundo
1 not. & Fulg. notāt † q stante statuto q existentibus masculis filie femine non succedant patri ab intestato: sed debeant dotari arbitrio propinquorum. certe propinqui non pñt arbitrari minorem dotē quā sit legitima. qd no. perpetuo. & ad hoc dabo multas concordā. & ex multis confirmabo in d. aut. res que. & suadetur ratione: quia dos succedit loco legitime: vt no. Bar. in. l. titio centum. §. titio genero. in pe. col. ff. de condi. & demō. Bald. in. l. non fine. §.
2 de bo. que li. ¶ † No. etiā q filia dotata a patre dum pater viueret: et in vltima voluntate presumitur congrue dotata: ita quod filia non pōt conqueri de modicitate propter psumptionē que est pro patre: nisi esset magnus excessus. ita singulariter Pau. de cast. in consi. cviij. inci. sub anno. xl. quem refert & sequit Alexan. in consi. xxxiij. in iiij. vol. incip. super dicto quesito. in fi. col. ¶ Item intellige istam. l. vt procedat qn non apparet de voluntate testatoris. alias semper illi standū est. l. iij. in fin. vbi multa bona dixi ad hoc C. de lib. prete. Item intellige istam. l. nisi testator ordinasset quod fletur declarationi heredis. tunc non recurritur ad iudicem. l. heredes. §. si incerto. ff. fami. hercis. ¶ Scdo no. limita istum text. nō pcedere qn testator nō sensit de certo, & dubium est de quo senserit: tunc declaratio spectat ad heredem non ad iudicem. l. si qs a filio. §. j. ff. de leg. j. & ibi no. Bar. ad finem pro limitatione huius l. nam ista. l. procedit qn non constat: & aliquod verbum vel aliud ambiguum reperitur.

1 Valet legatum vel fideicōmissum relictū seruo proprio, cui fideicōmissaria libertas relicta est.
2 Qn sunt duo actus, nec apparet quis prior vel posterior fuerit: presumitur precessisse actus qui facit vtrūq valere.

1 Ui fideicōmissariā. † Valet legatum vel fideicommissum relictū seruo pprio, cui fideicōmissaria libertas relicta est. h. d. Et considera qd si libertas fuisset relicta directo ipsi seruo, tunc ista. l. non haberet dubiū: qz cuz tūc vtrūq legatū sit relictum pure seruo: & vtrūq eodē tpe cedat: presumit prius cessisse legatū libertatis: & postea aliud legatū p
2 regulā no. que hz † qd qn sunt duo actus, nec apparet quis prior vel posterior fuerit: semp psumit pcessisse actus qui facit vtrunq valere: text. est no. in. l. cum in testō. quem ibi Bald. no. ff. de here. insti. cum aliis cōcor. quas dedi in. l. fi. circa fi. s. de edi. diui adri. tol. in illa. q. gl. qn reperiuntur duo testamenta, nec apparet quod prius nec qd posterius. sed ista. l. procedit quādo testator fecit legata seruo pure, & libertatē per fideicōmissum reliquit: quia ergo legata cedunt statim a morte testatoris, vel ab adita hereditate: videbantur cedere tempore quo iste erat seruus: ex quo libertas non erat relicta pure: sed p fideicōmissum. ideo videbat qd legata tanq relicta seruo non valerent. l. seruis. s. de leg. Contrarium deciditur hic: & ratio fm Pau. est: quia legatum fingitur cedere eo tempore quo libertas erit prestita. Tu dic qd etiam in isto casu vtrūq legatum cedit eodem tpe non seruata natura aliorum legatorum. tex. est in. l. vnica. §. in nouissimo. j. de cadu. tol. vbi dicitur qd lz alia legata cedāt a morte testatoris, tñ relicta seruis nō cedunt nisi prestita libertate: vt ibi & l. si quis seruo. de leg. ij. alle. in glo.

Iason Papie.

1 Quem non honoro grauare non possum.

1 Ab eo. Ista. l. allegatur quē non honoro grauare † non possum: & sic quem honoraui nō possum in plus grauare quā apud illum remanere debeat deducto onere. l. ciuitatibus. §. fi. vbi Bar. de leg. j. Idem Barto. in. l. non amplius. in prin. de leg. j. & in. l. pamphilo. §. fi. de lega. iij. Sali. in. l. fi. C. qn dies leg. ce. Intellige & limita istā. l. qd qui est honoratus pōt grauari legatis vel fideicōmissis: verum est qn est honoratus cōmodo pecuniario, secus si esset honoratus commodo non pecuniario: puta quia testator reliquisset libertatem seruo suo: lz enim libertas sit res maxima: quia tñ non continet cōmodum pecuniariū, non potest grauari legatis. l. plane. ij. §. fin. de leg. j. l. titius. vbi not. doct. C. de ope. lib. l. si mulier. §. fi. ff. de leg. iij. ¶ Scdo limita nisi psona non honorata fictione iuris censeatur eadē cum illa quā testator honorauit. quia pōt eam grauare sicut psonā honoratam. hinc est qd heres legatarij pōt ita grauari sicut legatarius. lz heredi nil reliquerit. l. si fuerit cum l. seq. ff. de leg. iij. eodē mō si testator instituat seruū vel filium, pōt grauare patrē vel dñm: lz patri vel dño nihil reliquerit. cum censeantur eadē psona. l. a patre. de le. iij. no. Bart. & Imo. & Mod. in l. cum filio. ff. de leg. j. cū concor. ibi positis. Eodem mō si testator instituit minorē, pōt grauare tutorē vel eius administratorem legati, si tutori nil reliquerit. & censetur relictum a pupillo. l. peto. §. mater. de lega. ij. tradit in. d. l. cum filio. Eodem modo si testator ordinauit executorē vltime voluntatis: lz ipse executori nil reliquerit: pōt tñ a tali executore legare vel fideicōmittere: qz censetur ab ipsa hereditate relinquere. l. si pluribus. de leg. j. Barto. in l. firmio. §. j. ff. qn dies le. ce. & in. l. si titio & meuio. de le. ij. ¶ Tertio limita istā. l. non procedere in filio exheredato a patre cui pater fecit legatū, & dedit substitutū pupillarē: quia lz ad substitutū perueniat cōmodū legati testatoris: tñ a tali substituto legare non potest: lz a filio sic. tex. est mirabilis in. l. cū quidaz. s. de leg. cum concor. ibi per me alleg. vbi vidistis si qua ratio pōt reddi. ¶ Quarto limita istam regulam procedere qn testator separatim, & de p se legauit ab illo quē non honorauit. tunc legatum non valet: vt hic, secus si testator mixtim legauit a duobus. s. ab illo quem non honorauit, & ab illo quem honorauit. nam legatum in totum, valet: et honoratus tenetur ad legatū totū. tex. est no. in. l. si duobus. §. j. de lega. j. ¶ Quinto limita istam regulam non procedere qn testator vni heredum aliquid prelegauit ante partem. nam vltra quam valeat illud prelegatum, potest eum grauare: quia licet nō sentiat cōmodum vt legatarius, sentit tamē vt heres. & hoc sufficit. cum idem sit legatarius & heres. l. nesennius. ff. ad legem fal. Bar. in. l. pamphilo. §. fi. ff. de leg. iij. & remanet expedita ista regula & ista lex.

Iason Papie.

1 Verbum quod orationez perficit, licet a notario sit omissuz, est tamen supplendum.

a 1 Verbum volo. a † Verbum quod orationem perficit, licet a notario omissum, supplendum. & declara vt in gloss. j. Dubium erat quia cum deesset verbum substantiale per quod substantiatur tota oratio, videbatur dispositionez viciari. cōtrarium deciditur. ratio quia verbum volo, presumitur omissum errore vel pigritia notarij. vnde si institutionibus directis non vitiat. l. errore. s. de testa. vbi dixi. l. j. §. j. ff. de here. insti. quantominus in fideicommissis: in quibus magis sensum q verba spectamus. Facit. l. cum pater. §. cum imperfecta. de leg. ij. Et si dicatur quare in ista. l. non ita subauditur verbum negatiuum nolo, sicut affirmatiuum volo. Respondent doct. quia in dubio debet capi presumptio, vt res valeat. l. quoties. ff. de rebus dubijs. & quia non est verisimile quod ademptio fiat ab eo cui nihil relictum est: vnde potius presumitur relinquere q adimere. qz ademptio que dicitur quedam priuatio presupponit habitum. l. remittit. ff. de iure iur. l. decem. ff. de verb. obli. l. manumissiones. ff. de iusti. & iure.

Iason Papie.

1 Prohibita alienatione, possunt res alienari, interueniente consensu eorum quorum fauorem prohibitio continet. limita vt j. nume. 2.
3 Paria sunt vel alienare vel alienationi consentire.
4 Si filius alienat rem immobilē simul cū patre vel econtra, non requiritur aliter autoritas vel consensus patris.
5 Licet filiusfa. non possit agere in iudicio vel conueniri sine licentia patris, tñ si pater & filius simul agant, vz iudicium ex pte filij: licet aliter non appareat de licentia patris.

1 Quoties. † Prohibita alienatiōe pñt res alienari interueniente consensu eorum quorū fauorē prohibitio continet. h. d. Et pone casum qn testator reliquit domum vel fundū pluribus & grauauit ne possent alienare, adiecta causa: & si aliquis eorum alienauerit partē suam, qd ps alienata ipso iure accrescat non alienantibus: prout fit in testamentis: si omnes alienant vel cōsentiant valet alienatio, & ideo dicit Ang. hic in lec. Peru. se multoties practicasse istam. l. perusij. vbi inoleuit cōsuetudo qd parentes qn habent filios dissolutos prohibent in testamento ne possint aliquaz rem alienare donec peruenerint ad. xxx. annos: & si alienauerint volunt quod priuentur hereditate: & quod hereditas perueniat ad hospitale. pone quod aliquis velit emere ab isto filio prohibito. modus est vt faciat hospitale consentire: vel cum hospitali faciat transactionem inspectis cognitisq verbis testamenti. Intellige istam. l. procedere, vt dicit glo. quando prohibitio testatoris fieret cum causa. alias censeretur preceptum nudum: quod non haberet obstare. l. filiusfa. §. diui. el. ij. ff. de le. j. & dicitur prohibitio de nō alienando fieri cuz causa: & sic valere tripliciter. Primo quando fit contemplatione rei. & gloss. ponit exemplum quando testator relinquit turrim vel palatium qd semper fuit maiorum suorum, et simpliciter prohibuit alienari ex quo exemplo colligit hic Bald. notabiliter, quod ex qualitate rei relicte ad quam testator verisimiliter

¶ Verbum volo, adde gl. in cle. j. de offi. vic. glo. in vbi. volumus in cle. vni. de rerum permu. cardi. in. c. j. de confes. Cardi. i. c. ad audientiā. de rescri. Abb. in c. sedes. in vj. colum. de rescri. abb. in. c. ex rōne. de appel.

similiter habuit affectionem/presumitur qd testator prohibuerit quia voluit talem rem in agnatione manere. et sic presumit tacitum fideicommissum. qd est no. fm eum. Tu allega gl. in. l. codicillis. §. instituto. in ver. filijs meis. de le. ij. Secundo qñ testator phibuit fauore prohibiti: vt qr erat pupillus. gl. in. l. ij. C. de vsuca. p emp. Tertio qñ prohibuit fauore tertij ad quem vult rem peruenire si iste alienauerit. d. l. filiusfa. §. diui. ij. vbi plane tãgitur. et. l. pater. §.

2 iulianus agrippa. de lega. iij. l. luci⁹. in prin. de lega. ij. ¶ † Limita istam. l. nõ procedere qñ testator reliquit domũ vel fundũ pluribus: et phibuit ne talem domũ possent alienare: et si quis partẽ suam alienauerit. qr accrescat non alienantibus. Pone qd vnus istorũ vult alienare partem suam: et requirit heredes qd emant: si ipsi recusant emere, põt cuicunqz velit extraneo impune vendere. text. est no. in. l. qui rome. §. coheredes. ff. de verb. ob. vbi no. Bar. et dicit qr est tex. singu. cum limitatione: vt ibi per eũ. et etiam per Barr. in. l. peto. §. fi. ff. de lega. ij. de quo vide omnino Joã. de ana. dantem mirabiles restrictiones ad illam. l. in cõsil. xlvij. inci. illud presupponit. ¶ Scdo limita no. istam. l. qñ vult qr res prohibita alienari extra familiam, consentientibus oĩbus de familia alienari potest verum est quo ad hoc vt illi de familia qui cõsenserunt reuocare non possint: sed nati ex istis possunt reuocare postea, cum intelligantur omnes de familia non solum presentes sed nascituri. l. si cognatis. ff. de re. du. ita Fulg. hic per. l. peto. §. fi. de lega. ij. cum glos. sed nihil probat: ibi enĩ dicit qr in reuocatione veniunt illi qui nunc sunt emancipati: qr tpe testamẽti fuerant in familia. melius facit. d. l. si cognatis. et hoc est de mẽte Joã. de ana. in dicto

3 consi. xlvij. no. et liga digito: qr quotidianũ est. ¶ † Secundo not. fz Ang. in lec. Flo. et Ful. hic/qr paria sunt vel alienare vel alienãti consentire: qd dic verum quo ad impediendum reuocationem: quia quod semel placuit amplius displicere non põt. l. pponit⁹. ff. de neg. gest. secus quo ad obligationẽ: qr qui vẽdit se obligat, nõ qui consentit: et si primus tenetur de euictione, secundus non. l. in-

4 ter stipulantem. in princi. ff. de ver. ob. † Et facit iste tex. fm Ang. hic. in lect. Flo. qr si filius alienat rem immobilem simul cũ patre vel ecõtra/qr non requirit aliter consensus vel autoritas patris: iuxta. l. fi. §. filijs aũt. j. de bo. q̃ libe. Adde Bal. in. l. fi. in. ij. colũ. C. ad mace. vbi deci. qd stante statuto qr filius nõ possit se obligare sine licẽtia patris: si in eodẽ instrumento reperiant obligati pater

5 et filius, nõ requiritur alia licentia patris. † Facit qd not. Bar. in l. cum pater. §. libertis. per illum text. ff. de leg. ij. nã lz filiusfa. non possit in iudicio agere vel conueniri sine licentia patris. l. fi. §. necessitate. j. de bo. que lib. tamẽ si pater et filius simul agant, vz iudicium ex parte filij: lz non appareat aliter de licentia patris: sequitur Bal. Ang. et Mod. maxime Alex. in. l. is qui heres. §. fi. ff. de acqui. here. Bal. in. l. si filiusfa. in fi. ff. de iudi. Jmo. et Mod. in. l. si cum dotẽ. §. transgrediamur. ff. solu. mat. cum concor. ibi signatis Ange. in. §. pupillus. insti. de inuti. stip. Panor. in. c. cũ dilectus. in j. not. de consue. Jason Papie.

1 ¶ Fideicommissum relictũ ad diẽ incertum põt ante illam diẽ statim restitui. qd limita vt. j. nu. 3.

2 Si vxor instituit maritũ heredẽ, et eũ grauauit qd post mortẽ suã restitueret here. cõi filio: an creditores patris possint petere quod donec pater viuit mittant in pos. bonorum.

4 Heres grauatus fideicom. vniuersali si restituat totam here. sine detractione quarte dicit plenius exequi voluntatẽ defuncti.

5 Quando heres directus non instituitur contemplatione sui: sed fideicom. tenetur restituere hereditatẽ absqz detractione quarte trebel.

6 Si testator aliquẽ instituit, et mandauit qd post eius mortẽ bona distribuerentur inter pauperes eligendos per suum executorem an executor poterit eligere in vita heredis: an teneatur expectare eius mortẽ. et nu. 7.

Post mortem. Grauatus per fideicommissum restituere hereditatem post mortem: et sic ad tempus incertum: põt ante restituere, et omittere detractionẽ quarte trebellianice. h. d. Dubiũz faciebat: qr cũ hoc fideicõmissum sit cõditionale. l. heres meus. in princ. ff. de condi. et demon. l. iij. ff. qñ di. le. ce. et conditiones debeant impleri forma specifica. l. qui heredi. et. l. mevius. ff. de condi. et demon. et per qñs videbatur qr ante mortẽ non posset hereditas restitui: Contrariũ tñ decidit: ex quo nemini preiudicat nisi ipsi heredi, cuius fauore tps est adiectũ. hic enim testator apposuit tps mortis heredis: non vt formam: sz tanqr dilationem

1 fauorabilẽ ipsius heredis: cui dz posse heres renũtiare. ¶ † Not. qd fideicommissum vel relictũ ad diẽ incertam põt ante illã diem statim restitui. Jntellige interueniente voluntate fideicõmissarij: alias eo inuito non potest statim restitui: quia cum sit fideicommissum conditionale, vt dixi, debitum cõditionale non põt creditori inuito statim solui: sed ipsi volenti. l. stipulatio ista habere. §. inter certam. ff. de verbo. obli. fm Pau. hic circa princ. qui dicit se

mirari qd doc. hic non tangant. Tu adde Bar. et oẽs tangẽtes in

2 d. §. inter certã. † Et p ampliatione huius. l. adde text. solenñẽ in. l. patrẽ. ff. de his q̃ in frau. credi. in gl. alle. quã reputat sing. Bald. in rub. C. de re. his que in frau. cre. in fi. col. et per eũ not. decidit qd si vxor instituit maritũ heredẽ, et eũ grauauit qr post mortem suã restitueret hereditatem cõi filio: an creditores patris possint petere qr donec pater viuit mittant in possessionẽ illorũ bonorũ: dicit Bal. qr non. imo pater statim põt restituere hereditatem filio emancipato. nõ detracta treb. nec p hoc dr fraudere creditores: qr illud tps mortis non positũ vt faciat realem conditionem: sed ad beneplacitũ patris. Jntellige regulã huius tex. procedere qñ per restitutionẽ hereditatis factã ante tps incertũ nemini preiudicat. preterqr ipsi heredi: tũc heres põt sibi preiudicare: et sic renũtiare fauori suo: sz qñ fieret piudiciũ tertio: nõ ex ordinatiõe testatoris, sed aliter: et tũc illud preiudiciũ nõ curat. text. est sing. in. d. l. patrẽ. si aũt fit pіudiciũ ex dispositione testatoris: tũc nõ põt heres ante tps incertũ restituere. Jstud aũt qd fiat pіudiciũ tertio ex ordinatione testatoris põt ɔtingere altero de quatuor modis quos colli-

3 ge p te ex quatuor limitationib⁹ quas statim pono. ¶ † Limita ergo primo istã. l. pcedere qñ heres post mortẽ suam est grauatus restituere persone certe et specialiter: secus si incerte psone: vt in iuribus in gl. alle. vbi nunc dicã. ¶ Scdo limita istã. l. nõ pcedere qñ heres post mortẽ suã fuisset grauatus restituere certe persone: et si illa persona moriat, testator ei dedit substitutũ: tunc non põt ei statim restituere: pter preiudicium quod fieri posset substituto. text. est not. in. l. vxorem. §. seia. de leg. iij. ¶ Tertio limita istam. l. procedere qñ heres est grauatus restituere certe persone: secus si pluribus certis: qr cũ tũc posset contingere qr aliqui ex eis morerentur ante mortẽ heredis: et sic fieret preiudicium illis q superessent: nõ posset heres ante illud tps incertũ restituere. fm Bart. et alios hic p. l. filiusfa. §. diui. in. j. de leg. j. q tñ nõ proprie loquit isto casu: qñ fideicommissum fuit relictũ in tẽpus incertũ mortis heredis: sed sub alia ɔditione. ¶ Quarto limita istã. l. procedere qñ heres fuit grauatus restituere certe persone q̃ sit sui iuris: secus si esset alieni iuris. Ratio qr statim restituẽdo fit ei preiudiciũ: qr si expectaret tps mortis, posset interim fieri sui iuris: et sibi fideicommissum acqri. fz Bar. hic: qui dicit aliud nõ dicere: et est verissimũ dic-

4 tũ per rationẽ de qua. s. ¶ † Scdo not. ex fi. text. qr heres grauatus fideicommisso vniuersali, lz in restitutione talis fideicõmissi vniuersalis possit detrahere trebellianicam: toto titu. ff. et. C. ad trebel. tñ si vult põt restituere absqz qd detrahat aliquã quartam qr detractio quarte respicit merũ heredis fauorẽ, cui põt renũtiare. per regulã. l. pe. s. de pac. et tũc dr plenius exequi voluntatez defuncti. l. patrẽ. ff. de his q̃ in frau. cre. et text. valde no. in. l. si spõsus. §. vlti. ff. de dona. inter vi. et vxo. Subdit Bal. in pe. colũ. quod est

5 † dare casum mirabilem in quo heres grauatus restituere hereditatem: et si vellet nõ posset detrahere quartam trebellianicam: sz debet restituere absqz detractione quarte: qñ heres directus nõ est institutus contẽplatione sua: sz fideicõmissarij, et sic qñ solum est institutus vt pіudeat fideicõmissario. et potes ponere exẽplũ in casu. l. multi nõ note. ff. de lib. et posthu. tũc põt quartã detrahere. allegat. l. quidã cũ filiũ. ff. de here. insti. que loquit alio casu. allegat etiã tex. vbi est casus fin. de hoc in. l. in fideicommissi. §. cũ pollidius. vbi Cy. Bar. in lectu. anti. not. ff. de. vsur. et dicit Bald. in rub. C. de reuo. his que in frau. cred. in fi. quod. d. §. cum pollidius. est ad hoc no. et singu. et tenendus cordi. eum reputat ad hoc sing. Bald. in. c. bone. j. ad fi. de post. prela. et in. l. iubemus. in princi. in v. col. C. ad treb. et est gl. que hoc tenet per. d. §. cũ pollidius. in. l. in fideicommissariã. §. fi. ff. ad treb. quã Jmo. et Lu. ibi ad hoc reputat singu. et Jmo. in. l. cum filio. in pe. col. de leg. j. et hunc casum bñ no. pro limitatione totius titu. ff. et. C. ad trebel. alius casus est/qñ heres vniuersalis est grauatus restituere hereditatẽ, non per viã vltime voluntatis, sed cõtractus. tex. est ad hoc singu. in. l. quidaz cum filium. ff. de here. insti. quem etiam ad hoc no. Bal. in rub. de re. his que in frau. cre. ad fi. ¶ Glos. fi. in ver. restituere. diuiditur in quatuor. Jn prima alle. tres cõcor. ad textum. Prima bene facit/et est singu. alie tres parum faciunt. Jn secunda ibi: sed videtur ante tempus. opp. contra text. et format duas oppo. et duas solu. ponit. Prima sol. vadit ad primum contrarium. secunda ad secũdum/et vtraqz bona. Jn tertia ibi: item ad idem contra etiam oppo. contra text. et respondet/sed male. Jn quarta ibi, in fideicommisso autem speciali. remouet aliud cõtrarium. et sic in effectu gl. format tres oppo. contra tex. Ex secunda parte habes duo cõtraria/et duas solu. ¶ Prima vadit ad primum cõtrarium, qd heres grauatus post mortem suam restituere: potest statim restituere si velit. ita loquitur hic: sed cogi non potest. ita loquitur. d. §. hereditatem. vide tñ ad hoc tex. in. d. l. vxorem. §. sceuola. de leg. iij. ¶ Secunda solu. vadit ad secundũ cõtrarium/ex qua habes qr ista. l. dz intelligi qd qñ fideicõmissum fuit relictum certe persone particulari: tũc statim põt solui: secus si fit relictũ personis incertis: tunc

¶ Detrahere quartaz. adde Pet. de vbald. et barb. i repe. c. raynuti⁹. de testamẽ.

ante mortem nõ potest restitui:q2 iste persone quib⁹ nũc restituit̃ potuissent mori ante heredem:z sic fieret preiudiciũ illis qui fuissent tpe mortis heredis:ergo cum ista restitutio ante mortẽ possit augere preiudicium aliorum q̃ heredis,ergo ante mortẽ fieri non potest:ita loquit̃.d.§.a filia.z p hoc dicit Bar.hic.z in.d.§.a filia.

6 per illũ tex.se pluries dixisse:cũ testator aliquẽ instituit heredẽ,et post eius mortẽ vult q̃ eius bona distribuant̃ in pauperes eligendos per suum executorẽ q̃ executor nõ potest eligere pauperes in vita heredis:s3 post mortẽ:z si ante eligeret nõ valeret electio.d.§.a filia.q2 verum est nisi pseuerarent in electione post mortem heredis:tũc v3:nõ vi electionis s3 tacite ↄfirmationis.l.vnum ex familia.in prin.ff.de leg.ij.

7 Adde q̃ idẽ t3 Ang.hic i lectu.Peru.qui dicit se infinitis vicibus practicasse et obtinuisse.testator carens filijs instituit vxorẽ suam heredẽ,et post mortem suã voluit bona sua distribui in pauperes eligẽdos per vxorem vel executores:si vxor vel executores elegerint pauperes ante mortem,non valet electio.per hoc tamen electio nõ deuoluit̃ ad diocesanum.iuxta.l.nulli.z.l.si quis ad declinãdam.C.de epi.z cle.q2 si perseuerãt vsq3 ad mortem/v3 electio saltem ex tacita confirmtione.d.l.vnũ ex familia.Idẽ t3 Ang.in.l.stipulatio ista hẽc.§.inter certã.vbi Imo.z Moder.ff.de ver.obl.Bal.Ang.Imo.et alij in.l.filiussa.§.diui.j.de leg.j.Ang.Imo.Ludo.z Moder.in.l.sed z si alio.§.si quis sub conditione.ff.ad treb.Sali.in.l.j.in.iij.col.C.de here.insti.z ista est cõis sniã:l3 contrarium teneant Bal.Fulg.et Pau.hic:et mouet̃ Bal.q2 fideicõmissum de distribuẽdo in pauperes,relictũ dicitur deo potius q̃ pauperibus.§.si quis in noĩe.in aut.de eccle.titu.s3 deus non variat.Facit etiam q2 l3 ante mortẽ restituat:vel declaret:nõ tñ fit cõtra mẽtem defuncti:imo fm eius volũtatẽ.vt hic in ver.defuncti iudicio:et cũ hoc tps̃ sit positũ fauore heredis,ei põt renũtiare.Necob.tex.in.d.l.cum pater.§.a filia.q2 loquit̃ in diuersis terminis a.q.nostra:ibi enĩ loquit̃ qñ fideicõmissum post mortem heredis est relictum incertis personis:s3 de certis:z sic in genere subalterno:nam grauauit filiam vt restitueret post mortem vni ex filijs,quem vellet:z sic incerto de certis:s3 in q̃ne nostra loquimur qñ est restituendũ fideicõmissum post morte3 heredis incertis de incertis:nec ibi fit restrictio ad certum genus pauperum:quo casu testator nõ videt̃ habuisse affectionem magis ad pauperes qui essent vno tpe:q̃ alio.z dicit Pau.et primo anno quo venit Padue ad legẽdum vidit super hoc magnã.q.q2 quedam domina heres instituta,post mortẽ sua3 grauata erat distribuere bona inter pauperes quos ipsa eligeret:Ista dña volens bona sua peruenire ad coniunctos suos:pauperes statim elegit:tẽps post mortem suam dicebat electionem nõ valere tanq̃ factã ante tps̃:et q̃ electio ad eum spectabat.p decisionem Bar.dicit Pau.q̃d in contrarium allegauit Bal.hic.Secũdo et fortius:quia dato q̃ electio ante tẽpus facta nõ valuerit:fuit tñ cõfirmata ex perseuerãtia volũtatis.d.l.vnum ex familia.z per Ang.z alios hic.Tene primam opi.cõem:q2 cum fideicommissum sit restituẽdum incertis:tale tps̃ non respicit merũ fauorem heredis:s3 illorũ pauperũ qui erant viui tpe mortis heredis:ergo in eorũ preiudicium non põt ante fieri electio p heredẽ.Adde etiã ↄfirmatione predictorum illud q̃d per tex.in.d.l.cũ pater.§.a filia.decidit no.Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.j.q̃nis p̃ncipalis.ff.de iusti.z iur.ibi querit potestas h3 arbitrium in penis:que non sunt limitate a iure cõi vel a statutis.l.j.§.expilatores.ff.de effracto.et expi.l.sancimus.C.de penis.an potestas in principio officij poterit declarare penas:dicit q̃ nõ:q2 declaratio que põt variari p tp̃a,si fiat ante tempus non v3.d.§.a filia.s3 bene possunt pene variari ex tpe.l.pedius.ff.de incẽ.rui.nau.l.respiciendum.ff.de pen.sequitur Pet.de ancha.in commento.c.canonum statuta.de consti.versi.querit. ¶ Circa scd̃m contrarium glo.z sic in tertia eius parte,illud cõtrariũ sic inducas:nã qñ fideicõmissum relinquit̃ alicui post mortẽ heredis,censet̃ cõditionale.l.heres meus.in prin.ff.de cõdi.z demõ.l.iiij.ff.qñ dies leg.ce.z facit ratio:q2 dies incertus se h3 ad esse z nõ esse:merito habet̃ pro cõditione.l.dies incertus.ff.de condi.z demõ.s3 sic est q̃ qñ fideicommissum vniuersale relinquitur sub cõditione,heres nõ põt ante purificatam conditionem illi restituere:q2 non restitueret vt voluit testator.l.sed z si ante.ff.ad trebel.allegat.in gl.ergo nec in ista.l.d3 posse heres ante mortẽ suam restituere:rñdet gl.q̃ cõtrarium procedit qñ fideicommissum vniuersale relictum est sub conditione casuali,q̃ se h3 z ad esse z non esse:sed in.l.nostra fideicõmissum vniuersale est relictũ in tps̃ incertum mortis:q̃d tempus est necessarium.sed relictum sub cõditione necessaria habetur pro pure relicto:vt in gl.istam sol.reprobant Bar.et oẽs.nam ꝓcederet qñ fideicommissum esset relictũ cum fideicommissarius moreret̃:illud esset bene tempus conditionis necessarie,sed hic fuit relictum post mortem heredis:ideo posset euenire q̃d fideicõmissarius ante moreret̃:z sic ille dies h3 se ad esse z nõ esse:z sic habet̃ p conditione.vñ rñdent Bal.Bar.z alij q̃ heres grauatus restituere post mortem,põt restituere ante mortẽ,vt hic:s3 in preiudicium suum:nã l3 ipse restituerit:ipse tñ conueniri poterit a creditoribus z legatarijs:q2 cum nõ restituerit vt voluit testator:actiones ex treb.actiue z passiue nõ transeunt in fideicommissariũ.l.sed et si ante.ita tene quicquid teneat Fulgo.hic:z vide Bald.in addi.ad Spec.in titu.de instru.edi.in.xviij.col.versi.merus executor. ¶ Circa tertium ↄtriũ q̃d gl.format in vltima parte illud sic inducas:nam videt̃ q̃d heres grauatus restituere post mortẽ suam non possit indistincte restituere ante:imo distinguat̃ an tale tps̃ mortis sit adiectũ fauore heredis:an fideicõmissariũ qui forte minor erat.iurib⁹ in glo.alle.glo.rñdet quod illa iura loquuntur in fideicommisso particulari:secus in vniuersali totius hereditatis:q2 potuit esse nõ diuersitatis:l3 glo.nõ dicat:q2 cũ in fideicommisso vniuersali sit onus legatorũ z creditorũ:creditores et legatarij nõ possent cõuenire fideicommissarium vniuersalem,nisi restitutio fieret tpe limitato a testatore:ideo non curamus cuius fauore tẽpus sit appositũ:sed in fideicommisso particulari nõ potest onus esse.l.si hereditate3.in prin.ff.deposi.al's.ff.mãda.ibi ergo cõsyderatur cuius ↄtemplatione tps̃ sit appositũ.Ista solu.glo.reprobat per doc.hic:q2 imo ita in fideicommisso vniuersali sicut in particulari d3 distingui:cuius fauore tps̃ sit positu3 vt patet ex generalitate legũ quas gl.allegat.maxime in.l.si ita relictũ.§.pegasus.de lega.ij.fm Cy.Ray.Alb.z alios hic.vnde rñde aliter q̃ gl.q̃ tex.hic loquit̃ in tempore incerto:sed ↄtria loquunt̃ in tpe certo:vbi bñ distinguit̃ quãdo aliquis est grauatus restituere in fine huius anni:z sic ad tempus certũ:nã si fauore heredis est appositũ,põt statim soluere:secus si fauore fideicommissarij.et q̃ in hoc sit differẽtia inter tps̃ incertũ z certum,est text.in.l.stipulatio ista habere licere.§.inter certam.vbi doc.de verb.ob.In dubio añt tps̃ presumit̃ adiectũ fauore debitoris.d.§.inter certã.et d.§.pegasus.z.l.cũ in testamẽto.ff.de verbo.z re.signi.si añt tps̃ sit positũ mixta cõsyderatione debitoris z creditoris:nõ põt debitor ante illũ diẽ inuito creditore soluere.l.qui rome.in pn̄.vbi Bar.et alij.ff.de verb.obli.nisi fauore libertatis.l.si ita fuerit libertas.§.labeo.ff.de manumis.testa.l.statuliberos.in.j.§.stichus annua.ff.de statulib. Jason Papie.

1 ¶ Per aditionẽ heredi.expirat vulgaris substitutio.

2 Legata relicta ab instituto/regulariter intelliguntur repetita a substituto.

Quoties. Institutus nõ pstat legata a substituto relicta.h.d.z rationẽ dubitãdi collige ex scd̃o notabili q̃d nunc ponã. ¶ † Not.q̃ per

1 aditionem hereditatis expirat vulgaris substitutio.l.post aditã.vbi rationẽ assignaui.C.de impub.eodẽ modo extinguitur legata a substituto relicta.z hoc vltimũ intm̃ est verũ/q̃d etiã si institutus primo loco repudiaret hereditatẽ,z substitutus adiret hereditatẽ:deinde prim⁹ qui semel repudiauit restitueretur in

a integrũ aduersus talẽ repudiationem:q2 esset minor vel ecclesia[a].iuxta.l.si.C.de repu.heredi.isto casu legata relicta a substituto non deberentur:ratio est:q2 l3 substitutus semel adiuerit,et postquam adiuit non põt desinere esse heres de iure ciuili.l.z si fine.§.sed q̃d papinianus.ff.de mino.gl.in.l.in substõne.ff.de vul.z pu.tñ q2 per resti.in integ.impetratã a primo,substitutus desinit esse heres de iure pretorio.legata non debẽtur.ita t3 Bal.hic:l3 nõ sic declaret.alleg.l.j.et.ij.ff.de condi.inde.que nihil faciunt.debuit allegare.l.nec nouũ est.ff.de condi.inde.quẽ tex.ibi Bart.multum notat/z declarat vt dixi cum alijs que ibi addidi.ita teneas:l3 Bal.in.l.libertas.per illũ tex.C.de testa.ma.inaduertenter teneat contrariũ.

2 ¶ Scd̃o not.ex ista.l.† quod l3 legata relicta ab instituto regulr intelligãtur repetita a substituto,casu quo institutus non sit heres.l.cellsus.§.q̃d alicuius.de leg.ij.l.l3.ff.de leg.j.vbi docto.tñ non sic est econtra/q̃ legata relicta a substituto:relicta intelligãtur ab instituto in primo gradu/casu quo prim⁹ institut⁹ sit heres,vt hic.ratio diuersitatis est:quia testator presumit̃ magis diligere institutum primo gradu,q̃ substitutum:ergo si onerauit legatis primum institutum,quẽ magis dilexit:multomagis substitutum oneribus grauare presumitur:quẽ minus dilexit:ↄ̃ ratio econtra locũ habere nõ põt.vel fm Bal.subtilior rõ põt reddi:q2 antecedẽs nõ sapit natura cõseqũetis:sed econtra.l.non ideo.C.ad trebellianum. Jason Papie.

2 ¶ Si quis habet filiũ naturalem tñ vel spurium:z faciat eum legitimari:z legitimatio non valeat:si postea instituat talẽ filiũ credẽs legitima,valere:institutio reddit̃ nulla:z hereditas vadit ad veniẽtes ab intestato.

3 Quando hereditas nõ põt adiri ex testa.errore testatoris errãtis in cõiunctione persone institute,legata z fideicõ.debent̃ a venientibus ab intestato a quibus censent̃ repetita:l3 vere non sint.q̃d limita vt.j.nu.4.

5 Fideicom.relictũ a legitimis heredib⁹ impuberis,h3 locu3 etiã si ex testa.patris non adeat̃ hereditas.

6 Si aliquis promisit respondere in oĩ loco in quo fuerit inuentus, intelligitur

¶ Vel ecclesia.adde Jo.de Jmo.l.c.fin.de pecu.cleri.

intelligitur promisisse soluere.
7 Impubes et etiã infans possunt adoptari et etiã arrogari.
8 An infans possit legitimari.
9 Infans potest emancipari.
10 Si ex testamẽto non adeat hereditas per here. scriptum: lega. vel fideicõ. relicta in dicto testamẽto irritant: nisi expresse essent repetita a venientibus ab intestato: vel si testator posuisset clausulam codicillarem. nu. 11.
12 Tripliciter intelliguntur repetita legata et fideicõ. a venientib[9] ab intestato: et in oibus casibus requirit necessario aditio hereditatis per tales venientes ab intestato: alias conueniri non possent. nu. 13.
14 Si testator instituit filiũ adoptiuum credẽs adoptionem valere: si postea reperit q adoptio nõ valeat, institõ reddit nulla ipso iure.
15 Doctor minor. xxv. annis nõ habet resti. in integrum.
16 Donatio facta vxori putatiue reddit ipso iure nulla propter talẽ errorem.
17 Iuramentũ positũ in testamẽto habet vim clausule codicillaris.
18 Dispositio testa. facta verbis directis, et iura. firmata: si nõ v3 iure directo semper valet iure obliquo: et sic iure fideicom.
19 Relicta ad pias causas debentur here. nõ adita: qd limita vt. j. nume. 20.
21 Si heres institutus et grauatus per fideicõ. restituere totã hereditatem decedat antequã adiuerit heredita. fideicom. vitiatur et heres talis heredis nõ potest cogi adire et restituere: quod limita vt. j. nu. 22.
23 An penitus incapax heres institutus cogatur adire, vt capaci restituat.

EAm quam. Ad euidẽtiã premitte qd ista lex legitur altero de quatuor modis: duo ponũtur in gl. alij duo extra glo. et diuersitas lecturarũ processit super eo qd decidit text. quod fideicommissum vniuersale debeat etiã a venientib[9] ab intestato, dato qd institutio reddat nulla: cũ tñ regula sit qd legata et fideicommissa ex testamento relicta nõ debentur qñ ex testamento nõ aditur hereditas. l. si veritas. j. e. ❡ Imperator hic in secunda parte in ver. tunc eñi. rñdet per verba multũ implicita et ambigua, circa quorũ intelligentiã versantur dicti quatuor intellectus: nam dicit imperator q dicta regula tũc locum h3 qñ facta sunt relicta verbis directis: et adiri potuit hereditas: quasi dicat si adiri potuit hereditas ex testamẽto, et nõ sit adita: tũc legata et fideicõmissa non debent: secus qñ fideicõmissa sic sunt relicta vt etiã sint a venietibus ab intestato postulanda. ita dixit tex. ❡ Primus ergo fuit intellectus antiquorũ quẽ plene refert glo. j. in casus positione: et sequitur etiã glo. iij. in verbo simpliciter: et in verbo hereditas. et in verbo postulanda. et fm istum intellectũ ideo fideicommissum vniuersale debetur etiam a veniẽtibus ab intestato: eo q2 testator expresse reliquit etiam a veniẽtibus ab intestato. Et pro intellectu isto multum faciunt verba tex. in secũda parte ibi non cum ipsa sic data est vt etiam esset ab intestato successoribus postulanda. q verba clare sonare vident q ideo fideicommissum in ista. l. debeat: q2 repetitũ erat etiã a veniẽtibus ab intestato: et fm istum primum intellectum. h. d. legata et fidei commissa etiam ab intestato succedentibus relicta, debẽtur: in primis ab instituto, si institutio valuit, et adiuit ex testamẽto: als debent a venientib[9] ab intestato. Iste intellectus verissimus in se est, sed indubitatus: q2 cum iste casus sit decisus per multas. ll. quod qñ legata vel fideicommissa sunt repetita a veniẽtibus ab intestato: vel est adiecta a clausula codicillaris[a], qd etiã debent per succedẽtes ab intestato: l. j. et l. fi. §. de cõdi. l. ex testamẽto. j. eo. l. si iure. C. de manu. test. cum mille similibus: certe non est presumendum qd imperator fuisset consultus, aut respondisset de casu per tot. ll. decisoq2 sic etiam decisio huius. l. de nihilo seruiret. Preterea refragatur tex. in verbo simpliciter. qui vult q substitutio fideicommissaria sit facta simpliciter: et sic vno casu tantũ: sed scdm istum intellectum esset facta non simpliciter: sed dupliciter: siue heres ex testamẽto adierit, siue veniens ab intestato successerit. ❡ Secũdus principalis intellectus fuit Azo. qui tangit in gl. iij. in verbo simpliciter: sed ibi gl. non firmat eũ: et in gl. in verbo tradit. in fi. vbi glos. firmat: et in glo. in verbo hereditas. et in verbo relicta. et in glos. in verbo directis. et in verbo postulanda. q qñ institutio annullatur propter errorẽ testatoris qui errauit in coniũctione psone quã instituit, et sic errauit in causa finali qui error ipso iure vitiat institutionem: fm cõia. l. si pater. l. nec apud. §. de here. insti. quo casu ex testamento non põt adiri hereditas: tũc legata et fideicommissa debent a venientibus ab intestato. Iste intellectus fundatur ex verbis litere. ibi cu3 adiri potuit hereditas: quasi dicat: secus si nõ potuit adiri propter errorem testatoris: tunc relicta intelliguntur repe-
1 tita a venientibus ab intestato. et scdm istum intellectum. h. d. si institutio non v3 propter errorem testatoris errantis in coniun-
ctione persone institute: et sic in causa finali: et propterea non põt adiri ex testamẽto: legata tñ et fideicõmissa debent a succedentibus ab intestato, perinde acsi essent repetita ab ipsis venietibus ab intestato: dato q repetita nõ sint: si aũt institutio valeret et hereditas fuisset ex testamẽto adita, tunc legata et fideicommissa deberẽtur ab heredibus instituti. h. d. fm intellectũ Azo. communiter approbatũ: fm quem ista lex est sing. et alibi non reperitur / fm oẽs hic: et ratio superficialiter reddi põt: quia cu3 testator solum errauerit circa coniunctionem persone institute: non aũt errauerit circa legata et fideicommissa, nimirũ si talis error vitiat solum institutionem: non autem legata et fideicommissa. Et hoc modo concordat text. in. l. fina. ff. de heredi. institu. vbi etiam interuenit error circa personam instituti in primo testamento, qui ppalato rumore credebat mortuus: non aũt interuenit error circa relicta in secũdo testamento: ideo vitiata solum institutione circa quam est erratum, legata et fideicommissa relicta in scdo testamento valent: satis etiam concordat. l. si. ff. de testa. tut. ❡ Cõtra istaz lectu oppo. de. l. si veritas. et. l. ex testamẽto. j. eo. vbi legata vel fideicommissa relicta in testamento nõ debentur nisi ex testamẽto adeatur hereditas: vel nisi sint repetita a venientibus ab intestato: sed in ista. l. neutrũ interuenit. igitur ec. Respõde fm docto. qd. l. si veri a tas. loquit quando institutio non valuit propter defectum solennitatis que in testamento non interuenit. et ideo non potuit adiri hereditas ex testamẽto: nec tunc legata et fideicommissa intelliguntur repetita a venientibus ab intestato, sed ista lex loquitur quando institutio non valuit propter errorem testatoris errantis in coniunctione persone quam instituit: quo casu legata et fideicommissa debentur a venientibus ab intestato: licet ab eis nõ sint repetita. ita est text. sing. in ista leg. Ratio diuersitatis est fm doct. q2 quando testator errat in coniunctione persone eius quã b instituit: vt q2 credebat in ista. l. adoptionem filie adoptate quaz instituerat tenuisse: vel credebat eum quem instituit esse filiũ: certe lex presumit q si testator sciuisset veritatem non instituisset talem personam: quia cessasset causa finalis insti. et sic reliquisset hereditatem venientibus ab intestato: si ergo error talis deprehendat propter quem institutus repellit, et admittuntur ab intestato venientes: certe qui admittũtur ex presumpta voluntate defuncti nimiru3 si tenentur ad legata et fideicommissa: sicut si testator eos instituisset: casus est singu. hic: s3 qñ institutio non valuit propter defectum solennitatis lex presumit quod si testator sciuisset talem defectum qd ei prouidisset abhibendo solennitatem debitam: et sic voluisset omni casu excludere venientes ab intestato: si ergo testator hoc non preuidit: et per hoc institutio vitiaret: tunc venientes ab intestato non admittũtur ex iudicio presumpto testatoris: sed casu fortuito. et qñ quis non succedit ex iudicio testatoris expresso vel presumpto: sed casu fortuito: non tenetur ad legata vel fideicommissa. alleg. Bart. in. l. si fuerit. §. si. que est. l. v. ff. de leg. iij. que nihil facit. debuit allegare. l. vj. q incipit: sed et si sic. §. si. per istũ text. fm istam lect. decidit Pau. de cast. casum quem nunc habeo pre manibus in ista ciuitate, et in eo sum aduocatus:
2 fm qd decidit hic Pau. † q si quis habeat filiũ naturalẽ[b] tãtum
b vel spurium quem faciat legitimari: et legitimatio nõ valuit: post ea instituit talem filiũ credens legitimationem valere: certe institutio redditur nulla. et hereditas vadit ad veniẽtes ab intestato: non ad fiscũ: cũ sit pro nõ scripta. fm Bal. in. l. hereditas. §. de his quib. vt indig. et. l. fi. ff. eo. certe legata et fideicommissa debent a venĩetibus ab intestato: l3 nõ sint repetita: nec sit clausula codicillaris: quia institutio est inualida errore testatoris. text. est sing. hic: fm istum intellectum cõiter approbatũ. et dicit Pau. q ita de facto respondit: licet quidam dubitarent / non recordantes de ista. l.
3 Stat ergo ex predictis † quod in ista. l. est singularis casus: qd qñ hereditas nõ potest adiri ex testamento errore testatoris errãtis in cõiunctione persone institute, q tamẽ legata et fideicommissa debent a veniẽtibus ab intestato: a quibus cẽsentur repetita: licet
4 vere non sint. ❡ † Istũ tex. sic declaratũ limitat mirabiliter Bar. hic in fi. post mediũ: vt pcedat qñ talia legata fuissent tacite relicta: nõ autẽ nominatim expsso nomine heredis: q2 si essent nominatim relicta ab herede: et qd testator dixisset a Berta filia mea adoptiua quam institui relinquo fideicommissum titio: tũc si institutiõ non v3, legata sic nominatim relicta ab instituto non deberentur a venientibus ab intestato. l. celsus. §. qd alicuius. ff. de lega. ij. vbi in simili deciditur q legata nominatim relicta ab instituto non intelligunt a substituto tacite repetita: que si fuissent simpliciter relicta, intelligerentur repetita. l. licet imperator. vbi doct. de lega. j. debet ergo ista lex fm Bart. intelligi / non qñ legata vel fideicommissa fuissent nominatim relicta a puella adoptata quam instituit: sed quando simpliciter, vt dicit tex. ibi: cu tamẽ simpliciter. Confirmo per id qd in optimo simili t3 Bal. hic. in. v. colũ. ver. est et alius casus. vbi sing. intelligit. l. si. ff. de heredi. institu. que vult qñ testator errauit circa personam institutam in pri-

a ❡ Codicillaris. Adde Bar. et do. i l. ex ea. ff. de testa. Ang. cõsil. xcviij. inci. petr[9] d vrbe veteri.
b ❡ Naturalem. Adde Iaco. d sancto georgio & ferraria. i repe. p venerabilẽ. q fil. sint le.

mo testamento quã credit mortuã, et fecit aliud testamentũ in quo alium instituit, et plura legata et fideicommissa reliquit: comperto errore: si primus institutus viuit/ ille succedit: sed tenetur ad legata et fideicommissa relicta in secũdo testamento. dicit Bal. q illa. l. fi. procedit qñ talia legata sunt simpliciter relicta: vel a quocunq3 herede: secus si nominatim essent relicta ab instituto in secũdo testamento: p dictam. l. celsus. §. quod alicuius. ¶ Breuiter ista limitatio Bartoli ad. l. nostram non est vera. et contrarium tenet Bal. hic. in. vij. colum. versi. quero nunquid lex nostra habeat locum. vbi querit pone quod in ista. l. testator nominatim reliquisset fideicõmissum a berta filia adoptiua quã instituerat, an vitiata institutione per errorem, venientes ab intestato teneantur ad fideicommissum. et refert Jac. de are. tenentem q nõ: et sic tenere id quod tenet Bar. eo quia cũ fideicommissum sit relictum nominatim: et sic nomine proprio: nomen proprium nõ est communicabile cũ alia persona. d. l. celsus. §. quod alicuius. sed Bal. refert Cy. tenere contrarium, quem sequitur: quia nomen proprium cẽsetur adiectum gratia demonstrationis: appellatiuum autem tacite subintelligitur: qr ab herede in dubio presumitur relinqui. l. si seruus legatus. §. qui margaritam. de lega. j. Nec obst. d. §. qd alicuius. qr loquitur in diuersis terminis. s. quando testator fecit plures diuersos gradus institutorũ et substitutorum. hic autẽ nõ fecit nisi vnum gradum: tũ ista sol. solũ diuersificat casum. et Bart. mouetur a simili: sicut em ibi legata et fideicõmissa nominatim relicta ab instituto: et sic a pmo gradu: ppter nominationem non debentur a substituto: et sic a secundo gradu: ita in ista. l. licet concurrat presumpta voluntas testatoris circa veniẽtes ab intestato: qui censentur tacite vocati a testatore: vt proxime dixi: tñ quando fideicommissum est noiatim iniũctum puelle adoptate primo loco institute. ppter nominationem a paritate onus fideicommissi non debet transire ad venientes ab intestato. Ita potes defendere Bar. realiter. ¶ Pau. hic in. iiij. col. in fin. et princi. sequentis: sed de Bal. nõ faciat mentionem: tamen reprobat limitationẽ Bart. motus debita ratione: nam in ista lege fuit relictũ fideicõmissum, et debetur a veniẽtibus ab intesta. vtrũq3 patet in tex. et tñ qñ est fideicõmissum relictũ oportet q verba nominatim dirigãtur ad grauatum: et sic ad heredem: qr fideicommissum fit verbis pcarijs: [a] vt patet in tex. ibi verbis precarijs: qr opus est quod testator dicat rogo te heres mi q fideicommissum prestes: vnde dicit se non videre quomodo fideicommissum possit relinqui ab herede: quin relinquatur nominatim: vel si relinquitur appellatiue: vt qr dicat rogo te heres: illud appellatiuum non põt verificari nisi in noie. pprio heredis: ergo est perinde acsi nomen heredis esset expressum. per regulam. l. ij. ff. de libe. et posthu. nec ob. d. §. qd alicuius. qr rñde q corrigitur per rescriptum: de quo in. l. si titio et meuio. §. iulianus. ff. de leg. ij. certe eius ratio est debilis: vt p3: et debilior solu. ppter vitandã correctionem iurib⁹ vulgaribus: et sic potes tueri limitationẽ Bar. sed nõ sit fine scrupulo. ¶ Tertius intellect⁹ fuit Jac. de are. parmensis, quẽ refertur Cy. Albe. et alij hic: qd ideo in ista. l. vitiata institutione venientes ab intestato tenentur ad fideicõmissum, eo qr in ista. l. fideicommissum fuit relictũ simpliciter. vt in tex. ibi cum tñ simpliciter. et nõ intelligitur simpliciter. i. noiatim: prout Azo intelligebat: sed simpliciter. i. indefinite: nam indefinito sermone dixerat testator rogo vel volo qd hereditas mea perueniat ad seiũ: quo casu indefinitus sermo cum equipolleat vniuersali. l. si plures. ff. de lega. iij. l. si pluribus. vbi late Bart. de leg. ij. ergo pertineat non solum ad institutum, sed ad omnes successores: ergo etiam ad venientes ab intestato. l. si pater. §. fi. ff. de fideicõ. lib. et hoc procedit fm eum qñ testamentũ est nullũ: si aũt valeret, tũc fideicõmissum deberetur solũ ab instituto: qui si non adiret, deberetur tunc a veniẽtibus ab intestato. et hoc colligit ex fi. tex. ibi: alioquin si in familia a contrario sensu. ¶ Istum intellectum reprobat Cy. per multas. ll. in quibus fideicõmissum erat indistincte relictum: et tñ non debetur a venientibus ab intestato: sed leges sue necessario non vrgent. alleg. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. arguendo a speciali ppter iuramentũ: vt dicit glo. hic in verbo tradit. Adde idẽ. l. si plures. de leg. iij. et. l. si quis cũ nullũ, a cõtrario sensu. ff. de iure codi. ¶ Quartus intellectus traditur per Fulgo. hic in. iiij. col. et sequenti. quod in ista. l. fideicommissum erat relictum simpliciter: sed non nominatim. Item erat relictũ post mortem filie: quo casu post mortem filie põt relinqui fideicommissum a legitimis heredibus minoris etiã in legitima: sed minor in legitima grauari non posset. l. si fundum per fideicommissum. §. fi. et. l. seq. de leg. j. sic etiam põt a substituto pupil. iniungi onus fideicommissi etiam in legitima: vt dixi in. l. si arrogator. ff. de adopt. certe in ista. l. non fuit facta aliqua substitutio pupil. vt in tex. patet: ergo cum fideicommissum sit relictum, nõ ab ipsa puella impubere: sed simpliciter post eius mortẽ, ergo intelligitur relictum ab eius legitimo successore qui ab intestato puelle succedit: qr legitim⁹ põt grauari etiã in legitima impuberis. d. l. si fundum. §. fi. cũ. l. seq. nimirũ si legitim⁹ qui ad intestato succedit: ista

[a] ¶ Verbis p̃carijs. adde text. in. c. j. et ij. et ibi doc. de preca.

lege tenetur ad fideicõmissum: et istũ dicit esse sing. et nouũ casum huius. l. per eum cogitatũ: et ex hoc infert vnum q fideicommissum relictũ a legitimis heredibus impuberis, de quo loquitur. d. l. si fundum. §. fi. cũ. l. seq. habeat locũ etiã si ex testamẽto patris nõ adeatur hereditas/ p istã. l. et p hoc infert ad. q. quã dicit fuisse commissam tribus excellentioribus italie: vt hic p eũ. Iste intellectus sed prima facie sit coloratus/ mihi nõ placet: qr ista. l. fm eũ qñ loquitur de succedentibus ab intestato: et sic de legitimis heredibus: loquitur de succedentibus ab intestato ipsi puelle: qd est falsum: qr loquitur de succedentibus ab intestato testatori: patet in alternatiua tex. dum dicit vel ab ipsius. s. puelle heredibus: vel ab ipsis heredibus qui bona defuncti ab intestato tenent. Istud etiã [illegible] tex. circa finem ibi: quanquam ipsius heredes. vbi si institutio [illegible] valet. heredes puelle, et sic legitimi successores tenentur ad fideicõmissum: si vero nõ v3 institutio, legitimi successores defuncti tenentur ad fideicommissum. et sic ista. l. non põt intelligi fm. d. l. si fundũ per fideicommissum. §. fi. cum. l. seq. ¶ Tene ergo fm intellectũ Azo. cõiter approbatũ: fm quem ista. l. vt dixi est singu. et peregrina: istis sic premissis diuide istã. l. in tres: vt per antiquos et Bar. hic. et sed gl. j. et cõiter antiqui figurent casum, tu clarius sic forma: erant duo fratres quorum vnus adoptauit puellam impuberem in filiã, quam in testamẽto heredẽ vniuersalem instituit: et si decederet anteq impleret duodecimum annum verbis precarijs dedit substitutos. i. rogauit eã vt hereditatem restitueret seio: eo mortuo et puella mortua frater testatoris occupauit ista bona tanq veniẽs ab intestato proximior: quia vt asserebat: fm qd dicit tex. in fi. ibi rescripsimus sequentes asseuerationem tuam: adoptio fuit nulla: et sic institutio erronea: et sic inualida: cũ ab isto fratre seius per fideicommissum peteret vniuersam hereditatẽ. frater respondebat q fideicommissum erat nullum: qr relictũ fideicommissum ex testamẽto non debetur, si non adeatur ex testamẽto hereditas. vel nisi sit repetitũ tacite vel expsse a venientib⁹ ab intestato: quorum neutrũ fuit in hoc casu. Imperator determinat cõtra fratrẽ: et decidit qd oĩ casu fideicommissum debetur seio: siue institutio valeat, siue nõ: et sic siue fuerit q̃sita hereditas ex testamẽto, siue non. et debetur vel ab heredib⁹ puelle, vel a legitimis heredib⁹ defuncti q ei⁹ bona ab intestato tenẽt: put tu frater facis: ista est prima pars tex. ¶ In secũda ibi: tunc enĩ rñdet ad regulã quã frater adducebat ad excludendũ fideicõmissariũ et qr responsio est obscura: ideo dic q illa regula pcedit qñ fideicommissum relictum verbis directis ab instituto et substituto est tale: qd heres si voluisset, potuisset adire ex testamẽto et nõ adiuit. tunc fideicommissa non debentur. Supple vel si non potuit adire propter defectum solennitatis testamẽti: tunc fideicommissa nõ debentur. l. si ritas. et. l. ex testamẽto. j. e. sed in casu nostro est aliud: nã in ista. l. hereditas fuit taliter relicta q apparet ex errore testatoris vitiari institutionẽ: quo errore comperto, cũ ex presumpta voluntate successores legitimi sint vocati, tacite: ppter hoc intelligũtur tacite a successoribus ab intestato repetita. Iste est casus in secũda parte cum necessarijs suppletionibus fm intellectum azonis communiter approbatũ. ¶ In tertia parte ibi: quod rescripsim⁹. sic figura casum: nã in prima parte text. Imperator dedit responsum alternatiuũ: et sic incertum. nam dicit q fideicommissum potest peti vel ab heredibus puelle, vel ab alijs qui bona intestati tenent: et sic a legitimis successorib⁹ defuncti: vellem modo scire qñ petatur ab heredibus puelle: et quando successoribus defuncti. Respondet qd si adoptio valuit: quo casu ipso iure sine aditione facta est heres: vt nunc dicam apostillando text. certe heredes puelle tenentur satisfacere fideicommisso: si aũt adoptio non tenuit, prout tu frater asseueras, tunc fideicom. debet peti a venientibus ab intestato: sicq3 a te fratre qui bona intestati taq proximior tenes: iste est casus lucidus et apertus. ¶ In tex. ibi anteq. xij. annũ etatis impleuisset: ista verba si bene inspicias possunt dupliciter intelligi. et primo vt litera velit q ista puella instituta a patre adoptiuo decesserit anteq duodecimũ annũ attigerit: quasi denotãs factũ. et hoc modo fideicommissum ei iniunctũ non fuit limitatũ, si puella decederet. intra. xij. annũ. Secundo modo et notabilius possunt intelligi hec verba/ q fideicommissum iniunctum puelle fit limitatum tpe: vt testator voluerit precarijs verbis substituto fideicommissario, puella decedẽte in pupillari etate restitui hereditatem. et sic filia grauari potuit per fideicommissum vniuersale limitatum tẽpore si decedat in pupillari etate: intellige tñ nisi in legitima: in qua grauari non põt: cum illam habeat a. l. nõ a testatore. l. si arrogator. ff. de adopt. et qr de legitima omne grauamen rejicitur. l. qm in prioribus. s. de inoffi. test. sed fideicommissum censetur merum onus. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. et pupil. intellige donec ipsa viuit: sed ea mortua ab eius substituto pupil. vel eius legitimo successore posset noiatim onus iniungi etiam in legitima. d. l. si fundum p fideicõmissum. §. fi. cum. l. seq. et dixi. s. in quarto intellectu: sed hic casus non ponit. ¶ In tex. ibi: siue quesita siue nõ, quesita hereditate: dic q si adoptio valuit ipso iure ex potentia

potentia suitatis absqz alia aditione fuit quesita hereditas:ita intelligit tex.j.circa fi.ibi heres facta.s.per existentiam suitatis:z ita apostillat tex.Bal.hic in.j.col.dicẽs q existẽtia sui heredis hz locũ in filijs adoptiuis:z lz nihil alleget,est text.in.l.cũ in adopti- uis.z ibidẽ Bal.in.iiij.col.ad hoc no.C.de adop.dixi in.l.q se pa- tris.§.vñ libe.Subdit Bal.nec alibi legi:q idem est in filijs legi timatis.ad qđ facit quod dicit Bar.in.l.si is q pro emptore.circa xiiij.col.ff.de vsucap.vbi tz qđ legitimati dicant vere legitimi nõ per fictionẽ.¶ In tex.ibi nõnullos ei voluerit substitutos.iũcto tex.ibi verbis precarijs:dic q termin⁹ substitutos:z sic verbũ substi tuo,est cõmune ad directas z fideicõmissarias substitutiones.gl. z text.in.l.iaz hoc iure.in verbo hoc cõi verbo.ff.de vulg.z pupil. z ideo fideicommissarius in ista.l.cõgrue dicit substitutus.¶ In tex.ibi tunc em̃ locũ hz.declara istã partẽ vt dixi in euiden.et hic iacet difficultas.¶ In tex.ibi nõ fuerit iure adoptata.glo.intelli git tribus modis.Primo ratione persone adoptate:vt q2 erat li- berta aliena.Scđo ex incompetẽtia iudicis.Tertio rõne adoptã tis vt q2 femina:z p hoc vltimũ dicit Ang.hic in repe.in.v.col.q p̃nceps.d.andegauensis vt licite posset obtinere regnum Sicilie z hierusalez,fecit se legitimari p reginã Joannã:mediãte autori tate clemẽtis pape.vij.¶ In fi.text.ibi,rñdere.intellige.i.soluere vel satisfacere.vñ facit iste tex.fm Bald.hic in.ij.col.z Pau.in.v.

6 †qđ si aliqs promittit rñdere in oĩ loco in quo fuerit inuẽtus:qđ non intelligit de rñsione verbali vel iudiciali p quã diceret proro- gari iurisditio:sed esset locus penitẽtie vsqz ad litis cõtest.l.si con uenerit.ff.de iurisdi.oĩm iudi.z.c.j.de iudi.sed intelligit rñdere.i. soluere:ita q rõne destinate solutionis,p quã intelligit tacite con traxisse.l.9traxisse.ff.de act.et obli.posset in quocunqz loco in quo in ueniret effectualr cõueniri:sicut si promisisset soluere.Adde gl.z Bart.in.l.iij.in verbo rñdere.C.de pcu.Bal.in.l.j.in prin.ff.de in ius vocã.z in.l.si quis in conscribendo.C.de epis.z cle.Lauren.et Moder.in.d.l.si conuenerit.z bonum tex.in.c.si diligenti.vbi doc.

7 de foro competen.¶ †Primo not.ex princi.huius.l.etiam impu berem posse adoptari,z etiam arrogari.l.ij.C.de adop.l.nec ei.§. eorum.ff.de adop.imo etiam infans potest adoptari.l.etiam.cuz

8 si.ff.de adop.†Pulchrum dubium est,z sepe vidi de facto,et ha- bui consulere,an infans possit legitimari.et passus est ambigu⁹: ponit Barto.in.l.iubemus.C.de eman.lib.vbi dicit q semel fuit de hoc interrogatus.Dubium facit q2 in legitimatione requiri- tur eius consensus:vnde inuitus legitimari non põt.§.j.in aut. quib.mod.nat.effi.legi.sed infans non põt cõsentire.Bar.dicit se rñdisse contrarium/q possit per.d.l.iubemus.vbi lz als inuitus

a emãcipari nõ possit:ᵃtñ ibi est tex.†q infans põt emãcipari:lz cõ

9 sentire nõ possit.ita etiã poterit legitimari:idẽ tz Bart.in.l.inui- ti.in fi.ff.de his qui sunt sui.sequit Lud.in cõsi.cxciiij.inci.in ppo sita 9sultatiõe primo vidẽdũ occurrit in quarto dubio.de quo.j. q2 non est sine dubio:vide Bal.in aut.preterea.C.de natu.libe.et in.d.l.iubemus.vbi alij.Angel.in.q.que incipit nobilis quidam genere.z per Ful.qui late tenet cõtra Bar.in.d.l.inuiti.ff.de his qui sunt sui.z plene per do.Ant.rosel.in trac.legitimationum/in duobus locis.z tenẽdo opi.Bar.aduerte q2 Bar.mouet per.d.l. iubemus.vbi infans põt emancipari p rescriptũ principis:nam fm hoc sequitur,z bñ nota,q dato q infans possit legitimari:tñ non posset legitimari nisi a principe:non autẽ ab inferiore:z sic a

10 comite palatino qui als haberet potestatẽ legitimãdi.¶ †Scđo nota ex scđa parte huius.l.regulã:q si ex testamẽto non adeat he reditas per heredẽ scriptũ,legata vel fideicommissa relicta in illo testamẽto irritant.vt hic:z.l.ex testamẽto.j.e.z.l.si nemo.ff.đ reg. iur.cum si.ratio est:q2 talia legata vel fideicõmissa nõ debent ab ipso herede instituto:eo q2 cũ non adiuerat hereditatẽ non dicit quasi cõtraxisse cũ legatarijs vel fideicõ.ex quo quasi 9ctu heres obligat.l.apud iulianũ.§.si pupillus heres.ff.ex quib.cau in pos. eat.§.heres.instit.de ob.q̃ ex quasi 9ctu.Itẽ talia legata vl fidei- cõ.nõ debent ab heredibus veniẽtibus ab intestato,cũ nõ sint de hoc grauati expresse nec tacite:nec veniũt ex ,puisione testatoris: imo cõtra eius volũtatem:vel saltẽ preter:ex dispositione.l.eodẽ modo si nõ adeat ex testamẽto hereditas,alia disposita corruũt: vt substitutiones pup.l.ij.§.adeo.ff.de vult.z pup.itẽ datiões tu- tele.l.si nemo.j.ff.de test.tutel.Itẽ dationes tutorũ.l.si is q.tres.§. idẽ euenire.ff.de excu.tut.omnia em̃ ista requirunt aditionẽ here. per heredem.l.ex testamẽto.j.e.q2 aditio est que cõfirmat z corro- borat disposita in testamẽto.imo etiã in casibus in quib⁹ legata z fideicõ.debent a venientibus ab intestato,est necessariũ q tales venientes ab intestato etiã ipsi adeãt:vt dicam in seq.no.¶ Ter- tio no.ex eadẽ scđa parte duas fal.ad regulã ,prime relatam scđz duos primos intellectus q dant ad hũc tex.quos retuli in euiden tialibus.¶ Prima fallen.est fm primum intellectuz/qñ legata z fideicom.essent repetita expresse a veniẽtibus ab intestato:tunc licet ex testamento nõ adiretur hereditas:legata tñ deberẽtur.l. si iure.C.de testa.manu.cum alijs que allegaui in euidentiali.

11 †Adde idẽ esse qñ testator posuisset clausulã codicillarem.l.fin.š. de codi.z no.q in testamẽto cõdito a patre inter liberos intelligi tur clausula codicillaris:lz apposita nõ fit.gl.est i.l.coheredi.§.cũ filie.ff.de vulga.z pupil.quam Imo.ibi z ad hoc notat z reputat sing.z in.c.raynutius.in materia cõpendiose.de testa.eodẽ modo vehemẽs dilectio testatoris erga legatariũ vel fideicommissariũ importat ac si esset apposita clausula codicillaris.l.in testamẽto. cum gl.ff.de fideicom.lib.per quam ita dicit Bal.in.l.si iure.C.de testa.ma.Lud.in 9si.clxix.incip.amplissime doctor.in pe.col.eodẽ modo qñ testator faciens testamentum dicit se nolle sequi miserã subtilitatẽ.ll.sed qđ disposuerit vult haberi pro iure legitimo.ista verba habent vim clausule codicillaris:z idem important.tex.est singu.in.l.codicillis.§.fi.ff.de leg.ij.z non solũ ,pcedit hec fallentia qñ testator expresse repetijt a venientibus ab intestato:sed etiam

12 qñ tacite:†tacite aũt intelligunt repetita legata z fidei.a veniẽti bus ab intestato tripliciter.Primo fm casum mirabilẽ z singula- rem huius.l.quẽ nunc referam in scđa fallentia.Scđo qñ testator relinqueret in defectũ testamenti.text.est no.in.l.lucius in.ij.§.fi- liã.ff.de leg.ij.fm bal.z Pau.hic.Tertio qñ testator vsus est illis verbis quisquis mihi heres erit zc.nam per ista verba intelligit testatorem dixisse non solum de heredi.institutis:sz etiã de veniẽ- tibus ab intestato.glo.est.z ibi Bar.in.l.ex duobus.§.j.ff.de vul. et pupil.cum concor.ibi signatis.¶ Secunda fallentia colligitur ex isto text.fm alium intellectum Azo.communiter approbatũ: qñ testator errat in coniunctione persone institute,quã credebat esse filiam suam:cum nõ esset:q2 si sciuisset nõ filiam,eam nõ insti tuisset:sed dimisisset bona veniẽtibus ab intestato:isto casu quia venientes ab intestato saltem veniunt ex tacito z presumpto iu dicio testantis,certe ab eis legata z fideicom.intelliguntur repe- tita.tex.est hic fm communem intellectũ cum alijs.ll.quas.š.pro

13 cõcor.allegaui.† Aduerte tñ in omnib⁹ casibus supra dictis/z in omnibus similibus qui numerãtur hic per gl.in verbo traditur. in quibus legata vel fideicom.intelliguntur repetita a venienti- bus ab intestato expresse vl tacite.requiritur necessario aditio he- reditatis/per tales venientes ab intestato:alias conueniri non possent,nisi adeundo quasi contraherent cuz legatarijs z fideicõ missarijs.l.ij.z.iij.ff.de fideicom.lib.z hoc tenet gl.reputata sing. et approbata in.l.qui filio.§.seruus.quam ibi sequitur Bar.ff.de heredi.insti.Albe.Bal.z Pau.hic.z illam gl.reputat sing.Bal. in aut.ex causa.in.ix.col.in.ij.oppo.š.de libe.prete.z si nemo esset ex venientibus ab intestato qui adiret hereditatem,tunc ex quo non reperitur qui vellet esse heres,bona tanq̃ vacantia deuoluũ tur ad fiscum.qui tenebitur ad talia legata z fideicom.fm Bal. hic.in.iij.colũ.in.ij.q.per tex.vbi videtur expressum in.l.recusare. §.si fisco.ff.ad trebel.Sed hoc vltimum quod fiscus successor in ta libus bonis teneatur ad legata z fideicom.reprobat Pau.hic in iij.col.q2 si verum esset dictum Bald.nunq̃ haberet locum regu la tex.q quando hereditas non aditur ex testamento qđ legata z fideicommissa non debeantur:quia cum nemo fere possit decede- re sine herede,ex quo fiscus est heres omnibus deficientibus:fm gloss.in.l.ex facto.§.fin.ff.ad trebel.z fiscus teneretur ad legata et fideicom.nunq̃ legata corruerent:vnde dicit Paul.quod text.in d.l.recusare.§.si fisco.loquitur quando heres institutus erat indi gnus ex dilicto suo:vel ex aliqua culpa:quo casu poterat adire z mero iure esse heres:z sic per suam aditionem potuit confirmare legata vel fideicõmissa:z si omisit adire,presumitur q fecerit ne fiscus ab eo auferret:z hoc non debet nocere legatarijs vel fidei- commissarijs:et tũc siue heres indignus adeat siue non,fiscus te netur.ita loquitur dictus.§.si fisco.z.l.marcellus.§.fi.ff.ad treb.sz quando heres non esset indignus,et omitteret adire voluntarie: vel quia testamentum non valeret:eodem modo venientes ab in- testato etiam nolunt adire:tunc dato nullo herede nec ex testamẽ to nec ab intestato,cum legata irritentur.fiscus occupãs talia bo na tanq̃ vacantia,non tenetur ad legata nec fideicommissa:quia irrita sunt.et ad hoc dicit non aduertisse Bal.Tu consydera qđ text.in.d.l.recusare.§.si fisco.simpliciter loquitur quando bona vacantia deuoluuntur ad fiscum.z sic ibi videtur pro Bald.text. quia ibi non dicitur quod heres sit indignus ex aliqua culpa,ta- men ille tex.intelligitur communiter ibi non sine diuinatione:qđ loquitur quando bona confiscantur propter culpam et defectum heredis.et illo casu per rationem quam.š.dixi fiscus tenetur ad legata z fideicommissa:vt ibi z.d.l.marcellus.§.fin.z.l.cum fisco. ff.ad sena.sylla.si autẽ bona vacẽt quia nullus velit esse heres:nec ex testamẽto.nec ab intestato:tũc quia irrita fiunt:licet fiscus illa bona tanq̃ vacantia occupet:tamen non tenetur tunc ad legata vel fideicommissa.l.iiij.§.eadem.z ibi gl.in verbo alia ratiõe.ff.de fideicom.lib.z.l.quod diuo.ff.de manu.testa.Cy.in.l.vnica.§.pen. j.de cadu.tollen.z ibi respondet ad text.d.§.penul.qui cum glo.vi detur obstare.Idem tenet Imo.z Alex.in.l.quidam testamẽto. §.quoties.ff.de lega.j.vbi etiam respondet ad illam.l.que videt

a ¶ Emãcipa ri nõ possit. addõ bal.i.l. pe.C.đe emã ci.lib.spe.ti. de nat.ex li. ventre.z ibi bal.in addi.

obstare. ꝛ Jo. fa. in. §. j. insti. de eo cui liber. cā bo. addi. et Matthe. in nota. clxiiij. faciunt que habent in. l. si seruus plurium. §. si quis ante. de lega. j. per Bar. in. l. nō intelligit. §. cū ex cā. ff. de iure fisci.

14 ¶ † Quarto no. ex vltima parte. l. quod si testator instituit filium adoptiuum, credens adoptionem valere: si postea reperitur quod adoptio nō valeat altero ex tribus modis quos dixi in apostillatione tex. institutio redditur ipso iure nulla: eo q2 presumit testatorem errasse in tali qualitate psone que presumit fuisse cā finalis institu. Facit. l. nec apud. s. de here. insti. sicut qū testator errat in filiatione heredis instituti. ꝛ sic in gsictione sanguinis naturalis. l. si pater. s. de here. insti. non sic qū errat circa qualitatē seruitutis heredis instituti. l. cum proponas. s. de here. insti. eodem modo si quis instituat filiam legitimatam, credens legitimationē valere: prout retuli tenere Pau. hic: et dictum eius tenet Bal. hic in vij. col. versi. denuo quero. Idem est qū testator instituit aliquē tanq̄ sacerdotem, cū non esset: cum hoc qd diceret missas pro anima testatoris: nam si nō est sacerdos talis error vitiat institutionem: q2 cessat voluntas testatoris q̄ censet cā finalis: saluo nisi talis sacerdos fuisset institutus nō sua cōtemplatione, s3 ecclesie. l. annua. §. fi. ff. de annu. leg. q2 etiam per sacerdotem putatiuum acquiritur ecclesie. l. pto. §. matre. de leg. ij. ꝛ notabi. Bar. in. l. si vrbana. ff. de condi. inde. ita concludit Bal. hic in fi. col. fm vnam lectu. alique habent in. ij. col. ꝛ Pau. in. iiij. Et pondera diligenter qd iste tex. procedit nō solum quādo talis institutio erronea processit errore facti, qui est probabilis: et sapientissimos fallit. l. ij. ff. de iur. ꝛ facti igno. sed etiam qū processit errore iuris. et ita loquit ista. l. ꝛ. l. nec apud. s. de here. insti. intim q Ang. in repe. in. iiij. col. tenet qd ista lex etiam procedit in doctore legum vel aduocato: quia l3 in doctore legum non presumatur error. l. professio. C. de mune. patrimo. lib. x. † Hinc est q doctor minor. xxv. annis[a] non habet restitutionem in integ. fm gl. Bar. ꝛ doc. in. l. j. C. qui et apud quos. cum simi. tū si doctor legū institueret filiam suam tanq̄ adoptiuam: l3 presumat scire q adoptio non teneret: quia in eo non cadit iuris ignorantia: tū ex quo instituit eam vt adoptiuam: ꝛ dixit instituo talem filiam meam adoptiuam: cū nemo presumat dicere nisi que mente concepit. l. labeo. §. idem tubero. ff. de sup. lega. dixi in. l. iij. C. de libe. prete. certe prima presumptio tollitur per istam scdam: adeo qd si reperiatur adoptionē non valuisse, irritabit institutio: dato qd sit facta a doctore legum. ꝛ dicit Ange. se ita cōsuluisse in ciuitate ferrarie. et ita consuluit in consi. cxiiij. inci. visis et inspectis suprascriptis omnibus. in. v. ꝛ. vj. col. et per totum consilium multa dicit ad propositum huius. l. no. q2 bona ꝛ magna extensio ad istam. l. ¶ Secūdo extende istam. l. ꝛ istud notabile, vt pcedat non solum in vltima voluntate, sed etiam in contractibus: vnde si pater adoptaret filium credens adoptionem valere, cum sit inualida: deinde talem filium adoptiuum de facto emanciparet: et aliqid ei donaret in premium emancipa. donatio esset ipso iure nulla: ppter errorem: per quem remouetur voluntas: ꝛ sic finalis causa donandi. l. cum hic status. §. si quis sponsam. in fin. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. vbi donatio facta vxori putatiue non confirmatur morte: imo per errorem in persona donatarij, redditur ipso iure nulla. et illum tex. reputat singu. Bal. hic in. vij. col. pro extensione huius. l. quam dicit notādam. idem t3 Bal. in. l. nec apud. s. de here. insti. sequitur Ludo. in. l. si cum dotem. §. si. ff. sol. matri. et in. l. si donatione. C. de col. Alex. in. l. si pater tuus. circa princ. s. de here. insti. Contrarium ꝛ male tenent Pet. ꝛ Cy. in. d. l. nec apud. per tex. d. §. si quis sponsam. quam reprobat tex. in. d. l. nec apud. non recordatus de. d. §. si quis sponsam. sed mouetur quia ita vitiatur cōtractus ex defectu cause finalis, sicut ꝛ vltima voluntas. l. j. C. de condi. ob causam. Tu aduerte licet Bal. et prefati docto. allegent ad hoc qd etiam in contractibus error in coniunctione persone tanquam in finali causa vitiat ipso iure contractum, sicut vltimam voluntatem. allegant tex. in. d. l. cum hic status. §. si quis sponsam. adde multos tex. similes: tex. in. l. si ex volūtate. C. de dona. inter vi. et vxo. et in. l. ea que. C. de dona. ante nupt. et in. l. eum qui. in fin. C. de adul. Sed aduerte circa istas. ll. ad vnum ad quod nō inuenio aduersum nec hic nec in locis alleg. nam dicte. ll. mihi videntur adinuicē contrarie: nā tex. in. d. l. cū hic status. §. si quis

16 sponsam. in fin. dicit q donatio facta vxori putatiue ppter talem errorem redditur ipso iure nulla: sed in aliis tribus. ll. dicitur contrarium: qd imo donatio mero iure valet: sed obstat exceptio. nec video qd possit congrue respōderi: verum est q glo. in. d. §. si quis sponsam. bene allegat. d. l. si ex voluntate. pro contraria: sed alius ad hoc non aduertit ꝛ vt dixi nō inuenio aliquem tangere: verum est q Fulg. hic in. ij. col. in alio, pposito. dum t3 contra cōmunem sententiam: vt nūc referam: respondet ad. §. si quis sponsam. dum ibi dicitur q donatio facta vxori putatiue est nulla: verum est in effectu. q2 obst. exceptio. tū ipso iure valet: per aliquas ex legibus preal/leg. que sol. multum violat. d. §. si quis sponsam. in fi. ideo cogita de meliori solutione. ¶ Ite3 aduerte in predictis q l3 omnes

[a] ¶ Doctor minor. xxv. annis. adde Bar. in. l. fi. ꝛ in. l. s3 ꝛ reprobari. ff. de excu. tu. bar. in. l. pfessio. C. de mune. patri. lib. x.

ita teneant, quod error in coniunctione persone heredis instituti tanq̄ in causa finali, vitiet institutionem. tū Fulg. hic. in. j. ꝛ. ij. t3 contra oēs, qd imo error in causa finali instit. non vitiet ipso iure institutionem: q2 facilius reuocant legata q institutio. l. iij. §. non solum. l. ex parte. ff. de adi. lega. sed error in causa fi. non vitiat ipso iure legatū. l. cum tale. §. falsam causam. ff. de condi. ꝛ demon. multominus debet ipso iure vitiare institutionem: sed solum ope exceptionis: vt ibi in legato: ꝛ ad hoc allegat. l. nec apud. s. de here. insti. ꝛ. l. cum mater. ff. de inoffi. testa. nec obst. l. cum hic status. §. si quis spōsam. in fin. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. vbi propter errorem persone donatio est nulla: q2 respōde q est nulla, est verum in effectu per iura que ad hoc. s. adduxi. vel subtilius et substantialius scdm eum dic/q aliud in donatione: nam cum donatio proprie sit que nullo modo potest reuocari. l. j. ff. de dona. l. non oīs. ff. si certū peta. in prin. certe error facit vt donatio censeatur ipo iure nulla: secus in institutione. Teneo communem sentētiam q per talem errorem institutio sit ipso iure nulla. ꝛ allego tex. per quem Fulg. monet in. l. nec apud. s. de hered. insti. in verbo irritū sit: vbi q2 lex vtitur verbo presentis temporis, patet qd institutio ipso iure est nulla: vt per glo. in. l. in criminali. cū si. C. de iurisd. oīm iudicū. nō obstat fundamentum Fulg. s. q legata facilius annullant q̄ institutio: possum negare assumptū. ꝛ dare instantiā per aut. ex cā. s. de libe. prete. sed fatendo q sit verū non ob. q error in causa fi. non vitiat ipso iure legatum. d. §. falsam causam. vbi falsa cā nō vitiat ipso iure legatum: q2 rūdeo q ille tex. non loquit qū fuit erratum circa personā: q2 sicut in institutione, ita in legatis error circa cōiunctione persone vitiat ipso iure vtrūq3. ita declarat Bart in. l. demonstratio falsa. §. qd aūt. ff. de condi. ꝛ demost. in pe. col. versi. quarto quero. ¶ Glo. j. ponit casum tenēdo intellectum antiquorum: dic vt dixi in euiden. ꝛ dū plures repetit exponendo eā. j. ab ea: falsum est: q2 cū fideicommissaria substitutio facta sit post mortem filie, nō agitur de fideicommisso petendo ab ea: sed ab his heredibus vel a. legitimis successoribus testatoris. ¶ Glo. in verbo traditur. diuiditur in duas. In prima declarat tex. In secunda ibi: fallit ergo: magistraliter enumerat. xiij. fallentias ad regulam positam in tex. ¶ Tu aduerte qd primus secundus ꝛ sextus casus glos. ad idem tendunt/ qū legata sunt repetita a venientibus ab intestato expresse: siue per appositionem clausule codicillaris:

17 seu iuramenti: † nā iuramētum inter alios h3 hunc notabilē effectū: q2 positū in testamēto h3 vim clausule codicillaris: adeo q venientes ab intestato intelliguntur rogati: q2 iuramētum facit vt actus valeat omi mōlquo possit. §. fili⁹ mrem. alle. in glo. ꝛ notabi. Bar. in. l. si quis in principio testamēti. circa fi. prin. de leg. iij. ꝛ in. l. si quis pro eo. in. vij. et. viij. mēbro. ff. de fideius. ꝛ in. l. j. §. si quis ita. ff. de verb. obli. Bal. in. iiij. col. ad fi. hic qui dicit q ista est mirabilis virtus iuramenti. ꝛ Bal. in. l. si iure. C. de testa. ma. facit qd per d. §. filius matre3. dicunt Bar. ꝛ alij in. l. si quis maior. vbi dixi. s. de trāsac. q vbi in transactione apponitur iuramētum: tale iuramentum operat q si transactio nō possit valere vti transactio, valet in vim pacti nudi: et tamen si non esset iuramentum transactio que non valet etiam vti pactum nudum. l. si causa cognita. C. de transactionibus. Item per. d. §. filius matrem. dicit Bald. in. l.

18 verbis ciuilibus. ff. de vulga. ꝛ pupil. † quod dispositio testatoris facta verbis directis ꝛ iuramento firmata, si non valet iure directo: semper valet iure obliquo. et sic iure fideicom. l3 regulariter secus: vt ibi: ꝛ. l. centurio. ff. de vul. ꝛ pupil. ꝛ varias similes decisio. doc. refert Ludo. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verb. obli. ¶ Limita tamen. d. §. filius matrem. ꝛ sic fallentiam glo. nostre vt procedat in iuramēto testatoris: secus in iuramēto delato p testatorē heredi. ita sing. Bar. in. l. ij. per illum tex. cum gl. j. cōia de le. verū est q dicit ipse cōtrariū in. d. §. filius matrē. vbi formaliter summando tex. dicit iuramentum testatoris vel heredis. dicam in. d. l. ij. j. cōia de leg. ¶ Secundo limita. d. §. filius matrē. vt procedat qū testamētū deficit ratione solennitatis omisse: tunc iuramētū bene h3 vim clausule codicillaris: secus qū testamentū deficeret ex defectu substātie in persona testatoris: vel ratione deficientis consensus. ita limitat Ludo. in cōsi. cccccxvij. incip. in casu proposite cōsultationis arche celeberrimorū doctorū cōsilia. in. ix. colū. in fi. ꝛ sequitur do. Fran. de are. in consi. cxiij. incipien. quatuor dubia. in. ij. col. Facit. l. fi. s. de non nume. pecu. vbi iuramētū nihil facit q2 deficiebat cōsensus. ¶ Circa tertiū casum glo. in quo legata ꝛ fideicommissa debentur quādo heres dimittit ex testamento. Intellige sane qū ipsemet scriptus heres est ab intestato successiurus, ꝛ omisit ex testamento: ꝛ ipse idem ab intestato successit: tunc procedit fallentia glo. nam tenetur ad legata ꝛ fideicommissi. sicut si ex testamento adiuisset: si autem heres scriptus omisisset adire ex testamento, vt faceret locū substitutos: a quo legata ꝛ fideicommissa nō erunt repetita: eo q2 ab ipso herede nominat in fuerant relicta: vel vt faceret locum alij venienti ab intestato: tūc an heres qui omisit teneat ad legata ꝛ fideicōmissa, an substitutus vel legi

timus

timus propter participationē fraudis: dz distinguit: an repudiauerit accepta pecunia vel ne. l. ij. vbi dixi. §. si quis omissa cā testamenti. ¶ Circa octauū casum. gl. de. l. si. ff. de here. instit. vbi vitiat institutio scdi testi. ꝑpter errorē testatoris: et tñ legata et fideicō. debent. Adde gl. notabilez. §. sz τ si quis priore. insti. qui. mo. test. infir. que vult ꝙ in casu. d. l. fi. legata prestent non tñ q̄ fuerunt relicta in scdo testō: sed q̄ etiā in primo. τ idē videt velle Bart. si in spicias in. l. demōstratio falsa. §. j. in pe. col. circa me. ff. de condi. et demon. Sed ista extēsio nō placet: τ contrariū vult tex. in. d. l. fi. ff. de here. insti. q vult clare legata relicta in scdo testamēto deberi. τ hoc tz ipse Bart. in. l. si iure. ff. de leg. iij. ¶ Circa decimum casum glo. ꝑpter affectionē τ pietatē. adde ꝙ istā gl. in hoc reputat sing. Bal. in repe. l. j. §. de sacrosan. eccl. in. viij. col. ver. super. ix. q. tñ intellectus. l. in testamento. ff. de fideicō. lib. valde ambiguus est: dic vt dixi in. l. non dubiū. §. de testa. vbi per illū tex. aliqua singularia dixi/ precipue q̄ꝺ vehemēs amor licitus habet vim clausule codicillaris: prout etiā dixi in tex. ¶ Circa vndecimū casum. gl. q̄ꝺ qñ hereditas applicat fisco. dic fm doc. ꝙ nō est bona fal. cū requirat q̄ꝺ hereditas sit adita p heredē indignū q ipso iure est capax. vel q̄ꝺ adeat per fiscum. l. ex facto. §. iulian⁹ lōginus. ff. de vulg. τ pup. iuncta. l. si sequēs. ff. ad sena. sylla. ¶ Extra glo. D doctor. hic addit alios tres casus relatos p bar. τ alios hic. vnus est in aut. si capti. §. de epis. τ cle. Secundus est in aut. liberi. §. de epis. audi. τ in istis duobus casibus bene dicit. tertius est in aut. idē de nestorianis. §. de hereti. qui mihi nō facit. Addit Bar. aliū quartū notabilē casum qñ testator in testamēto prohibuit detractionem falcidie: et propter hoc heres q: nullū commodū sperat noluit adire. aut. sed cum testator. j. ad. l. fal. isto casu hereditas vadit ad fideicommissarios vel substitutos. q tenent soluere oīa legata et fideicommissa: lz hereditas non sit adita per scriptū heredē. §. si vero expressim. vbi bonus tex. in aut. de here. τ fal. idē tz Bald. in. d. aut. sed cum testator. in. j. col. τ in. l. nemo pōt. de leg. j. τ in. l. pactū inter heredē. ff. de pact. τ in. l. j. in prin. si quis alt. test. prohi. τ latius in repe. j. in iiij. q. v. q. prin. §. de sacrosan. ecc. Bald. in. l. filium quē habentem. §. fami. her. xliij. colū. ver. iuxta hoc quero vbi testator ꝓhibet: vbi refert ꝙ idē tenet Jaco. de bel. in. §. hinc nobis. in. xxj. q. in aut. de here. τ fal. idem tenēt Ang. hic in lec. Fulgo. τ Paul. de ca. Idem tenet Lud. in repe. aut. similiter. j. ad. l. fal. in. xx. speciali pie cause inter vltimas voluntates. in. iij. col. in ver. secūdo principaliter. et in. xxj. speciali eiusdem pie cause inter vltimas voluntates/ in fin. colū. illius specialis. τ in consil. lxxj. incip. visis dubijs proꝑositis: intellige tñ sane q̄ꝺ tales persone quibus a. l. defertur hereditas, quando heres non vult adire propter prohibitionem detractionis falcidie, ita demum tenētur ad legata τ fideicommissa: si talē hereditatem adiuerint: semper eñ requirit aliqua aditio: sicut qñ debent legata vel fideicō. a venientibus ab intestato, requirit q̄ꝺ per eos adeat hereditas: vt dixi in notabilibus. Istam opi. Bart. teneas/ quicq̄d teneat Bal. hic in. v. col. per generalitatem huius l. τ in. l. j. C. si quis omis. cau. test. lz etiā contrariū teneat Ange. in repe. huius. l. in. viij. col. τ male. Limita tñ istam fal. bart. vt procedat quo ad legata τ fideicōmissa particularia: secus in fideicommisso vniuersali: q: cum fideicommissarius vniuersalis possit cogere heredem inuitū adire τ restituere: si nō fecit sibi imputet: q: ratio cessat in legatarijs τ fideicommissarijs particularibus, qui non possunt cogere heredem adire. ita notabiliter Bald. in. d. l. filium quem habentem. in loco. §. allegato. vbi dicit ꝙ hoc est nouū et singulare dictum Jaco. de bel. in. d. §. hinc nobis. q̄ꝺ sibi ascripsit Ludo. in dicta repeti. aut. similiter. in. d. xxj. speciali. Quintū casum addit Bart. hic post Specu. per eum relatum. s. in legatis ad pias causas: que debentur etiam non adita hereditate per heredem scriptum. Istud probat Bart. ratione τ. l. Primo ratione: nā qñ heres nō adit quia prohibita sit detractio falcidie, legata sustinentur. d. §. si vero expressim. τ dixi in casu proxime precedenti: sz in relictis ad pias causas non habet locū detractio falcidie. aut. similiter. j. ad. l. fal. Secundo mouetur per text. in. l. j. §. de sacrosan. in verbo liber sit stylus: quasi dicat q̄ꝺ in relictis ad pias causas non attendimus solennitates, nec subtilitates iuris ciuilis: et sic an adeatur hereditas per heredem scriptum vel ne. dicit tamen Bar. tutius esse ꝙ bona adijciātur tertio, vt sustineātur legata ad pias causas: sicut sustinentur legata libertatū: per titulū insti. de eo cui liber. causa bo. adi. τ in. l. iiij. ff. de fideicom. liber. ita dicit Bar. cum quo in effectu tenent Bal. Fulg. τ Pau. hic, licet Bal. in vna lectu. videatur aliter dicere. ¶ Tu aduerte circa primum fundamentum Bar. nā si esset verum: Bar. hic vult vnum q̄ꝺ est pulchrū τ singulare, prout etiā ponderat aliqualiter Fulg. hic ꝙ sicut quando testator prohibuit detractionem falcidie[a] de omnibus legatis: et propterea heres noluit adire: vnde hereditas vadit ad personas enumeratas in aut. hoc amplius. j. eodem. legata τ fideicommissa sustinent. d. §. si vero expressim. ita ex hoc solo ꝙ falcidia non possit detrahi de aliquo legato: puta ad pias causas: ista particularis prohibitio facit vt illa iura locum habeant: quod si est verum est magna extensio: sed est falsum: quia licet heres non possit detrahere falcidiam de legato ad piam causam: tamen cum possit detrahere de omnibus alijs: tamen non sumus in casu illarum legum: que loquuntur quado testator ꝓhibuit falcidiā in oībus legatis. vnde Barto. hic non bene consyderauit: q: nō est bonum argumentum a ꝓhibitione falcidie de vno legato ad casum qñ testator prohibuit generaliter falcidiam detrahi de oibus legatis. τ in hoc videtur defecisse Bart. nec potes dicere quod tūc sit bonum argu. de parte ad totum. l. que de tota. ff. de rei vēdi. l. q scit. in princi. cum glo. ff. de vsur. et quo diuersa est ratio vt predixi. ¶ Item dum Barto. scdo loco ponderat text. in l. j. in verbo liber sit stylus. §. de sacrosan. eccle. pondera ꝙ in contrariū facit text. in. l. generali. in verbo q̄ꝺ tñ oī alia ratione iuris munitū sit. e. ti. de sacrosan. eccle. vt plene dixi in. d. l. j. ¶ Item inquantū τ tertio dicit Bar. tutius esse ꝙ bona alicui adijciant. τc. et idē dicit Bar. in. l. ij. j. de bo. vacan. lib. x. τ in. l. j. in lec. in fi. col. §. de sacrosan. ecc. dic ꝙ iste cui bona adijciunt non dicit heres ex testamēto nec ab intestato: sed anomalus. gl. instit. de eo cui liberta. cau. bo adi. quam reputat sing. Bal. hic in. iij. col. in fi. τ in. l. ex testamento. C. de testa. manu. τ in. l. pro hereditarijs. C. de here. act. et in. l. hac edictali. §. j. §. de secū. nup. τ alibi sepe. ¶ Item consyde9ra τ hic est punctus/ ꝙ lz Bar. hic nō aperiat clare † q̄ꝺ relicta ad pias causas debeantur etiam hereditate non adita: dum tamen dicit tutius esse bona adijci alicui tanꝙ heredi, vult quod non debeantur hereditate non adita et bene q: libertas dicitur esse pia causa: vt not. Bartol. in. l. si vnus. in fin. §. de testa. cum legibus et addi. quas ibi feci: τ valet argumen. de vno ad reliquum et econtra: τ tñ legatum libertatis nō debet nisi adeat hereditas p heredem scriptum. l. ij. vbi text. §. si quis omis. cau. testa. vel nisi bona adijciātur alicui vt heredi fauore libertatum. idē ergo in relictis[a] ad pias causas: τ ista est vera τ communis snīa legistarū τ cano. ꝙ relicta ad pias causas non debent: nisi adeat hereditas p scriptum heredem, vel eī cui bona adijciunt: lz Bar. in repe. l. j. §. de sacrosan. ecc. in. iiij. q. v. questionis principalis diffuse examinans/ teneat contrarium: ꝙ in relictis ad pias causas non requirat aditio hereditatis, nec de iure ciuili nec canonico: tamē eius opin. est falsa/ et reprobat Salice. hic/ respondens ad eius fundamenta: in xiij. q. in. xv. col. τ tribus sequentibus: sed prima est vera/ quā etiā tenuit Bart. vbi. §. τ Fulgo. in. d. l. j. Ange. Imo. τ Cuma. in. l. qui filio. §. j. ff. de heredi. insti. τ ibi refert Ange. quod ita fuit de facto Bonomie determinatū: et late Ludo. in. d. repe. d. aut. similiter. in xx. speciali pie cause inter vltimas voluntates. τ ita ꝯsuluit Alex. dicens istā esse communem snīam. in consil. cc.xx. in. ij. volu. incip. statutis. in pe. col. cum alijs concor. vt ibi per eum: τ dicit Flo. hic quod ita seruat in practica. de quo etiā p Lud. in cōsil. cccc.xxviij. inci. in terminis proposite consultationis. τ in ꝯsil. cccc.xciij. incip. In casu cōsultationis proposite aduertendum. per Panor. in. c. relatū. scdo. de testa. per illū text. Bal. in. l. fi. C. de testa. manumis. 10 ¶ † Stat ergo cōmunis ꝯclusio/ q̄ꝺ etiam relicta ad pias causas non debentur hereditate non adita. Intellige sane, vel per heredem scriptum, vel venietes ab intestato: propter decimam fal. gl. hic, dum dicit pietatem vel affectionem. ¶ Secundo limita nisi esset institutus filius testatoris q: licet abstineat, tamen propter existētiam suitatis sustinetur libertas. l. cum quasi. §. sed si quis. ff. de fideicom. lib. eodem modo sustinētur relicta ad pias causas perinde ac si hereditas fuisset adita. ita limitat Bald. in aut. hoc amplius. in. ij. col. j. eo. et ita saluat opi. Specu. τ aliorum qui tenent quod in relictis ad pias causas non requiritur aditio, vt sit verum quando filius est institutus. idem tenent Ang. τ Imo. in l. si filius qui patri. in prin. ff. de vulga. τ pupil. τ Alex. in dicto cōsilio. cc.ix. ¶ Tertio not. limita/ nisi relictum ad pias causas esset tale q̄ꝺ non reciperet dilationem temporis: vt q: est relictum pro sepultura testatoris, vel pro sustentatione infirmorum: tunc non requiritur aditio: imo talia legata debentur etiam nō adita hereditate. fm Bald. hic: in. iiij. colum. allegat Cy. in. l. fi. §. donec. §. de iure delibe. sed corrupte: quia Cyn. non loquitur isto casu: sed in alio qui satisfacit a simili. nam dicit Cy. quod donec heres est constitutus intra tempus conficiendi inuentarium, interim non potest conueniri a legatarijs vel fideicommissarijs: τ si interim conueniatur, habet exceptionem impedientem litis ingressum: que est quod donec est intra tempus conficiendi inuentarij, molestari non potest: dicto. §. donec. dicit Cy. quod fallit in relictis pro anima testatoris, vel restitutione vsurarum, vel pro impensa funeris: nam talia legata cum non recipiāt dilationem temporis, statim debentur et peti possunt: licet heres sit intra tempus conficiendi inuentarij: et ita refert et sequitur Bald. in dicto. §. donec. et commendat in. l. nulli. in. iiij. colum. C. de episco. τ cleri. Ange. τ Imo. in. l. j. τ. l. hec stipulatio. ff. vt lega. nomi. ca. tamē in terminis nostris quod in legatis ad pias causas in quibus periculum esset in mo-

[a] ¶ Detractionē falcidie. ad doc. in. c. raynutius. de test.

ra:vt qñ sunt legata pro anima testatoris:vel propter restitutio-
nem vsurarum:quod legata debeantur etiam hereditate non adi
ta:et sic quod in illis nõ requiratur aditio:istud idẽ firmat Bal.
in.d.aut.hoc amplius.in.ij.col.et in repe.l.j.§.de sacrosan.eccle.in
xviij.col.ver.super.ix.q.vbi oĩno vide notabi.istud idem tñ Ange.
hic in repe.in.ix.col.licet nullã de predictis vel de Bal.mentionem
faciat:sed mouet alia ratione:quia qñ testator relinquit pro funera-
libus suis,vel ad similes casus:videt testator preces ad quoscũque
heredes protulisse.l.hereditas.ff.de.pe.here.l.seruos.ff.de alu.leg.
Sed tu cõsydera/quia ratio Ang.presupponit qd saltẽ heredes ab
intestato,ad quoscũque testator psumit etiã preces retulisse,debeãt
adire:sed Bal.hic et in locis prealleg.vult et melius/qd etiã si nul-
lus adiret:tñ legata et fideicom.debeant ppter periculũ. ¶ Ultra
Bar.adde sextum casum in quo legata et fideicõ.debentur heredi
tate nõ adita:qñ testator qui reliquit legatum vel fideicõmissum
in testamẽto idem legatũ soluit in vita sua:quia aut soluit sine com-
memoratione legati:et tunc transit in donationẽ.l.filia legatorũ.
vbi dixi.§.de leg.aut soluit sub cõmemoratione legati:et tũc tale
legatũ solutũ per testatorẽ in vita:dato qd hereditas non adeat:
a nullo potest euinci.l.ij.alias.iij.ff.de lib.leg.sm Ang.hic in lectu.
Perusina.et in repe.in.x.col. Adde qd idem tñ Bal.sub dubio/tñ
forte/in.l.j.in fi.col.in prin.C.si quis omis.cau.testa. motus:quia tale
legatũ per traditionẽ factã a testatore in eius vita assumit naturã
donationis cã mortis.l.legatũ.la.j.ff.de leg.ij.q donatio cã mortis
nõ requirit aditionẽ hereditatis:vt mũc dicam. ¶ Septim⁹ casus
est in quo fideicommissum debetur hereditate non adita per he-
redem,qñ heres fuit iussus a iudice adire:et mortuus est antequam
adeat:certe fideicõmissum tanquam repetitũ,debet a quocũque.tex.est
sing.in.l.non iustam.j.ad treb.et ibi Bar.dicit esse sing.et qd nescit
illi dare concordantem.facit.l.ij.§.fi.ff.de suis et legi. ¶ Octauus
casus est in donatione cã mor.que licet dicat relictũ et vltima volun-
tas.l.legatũ.j.ff.de leg.ij.iuncta.l.fi.C.de dona.cã mor.tñ nõ requi
rit aditio hereditatis ex testamẽto,nec ab intestato.gl.est in.l.fine.
in gl.j.in.fi.C.fami.hercis.et ibi.l.filiũ quẽ habẽtẽ.§.fami.her.in gl.
fi.magna.et in.l.ij.§.fi.vbi Ang.ff.de vsuca.p herede. Bar.in.l.in
mortis.in fi.ff.de dona.cã mor.et in.l.q rome.§.flauius.in fin.ff.de
verb.ob.Ange.et Imo.in.l.ij.ff.de lega.j.cũ aliis cor.de quibus
ibi per Alex.et idẽ dicit Ang.hic in repe.in.x.col.et pro hoc Imo.
in.d.l.ij.ff.de.leg.j.Alle.gl.quam ad hoc reputat sing.in.l.post le-
gatum.§.pe.ff.de his qui.vt indig. Stat ergo qd in donatione cã
mor.nõ requirit aditio here.nec ex testamẽto nec ab intestato:li-
mita istam cõclusionem pcedere qñ donatio cã mor.fit a presente
presenti:quia cum tunc non possit valere nisi vt donatio cã mor.
stricte sumpta:tunc non requiritur aditio hereditatis:sed si talis
donatio cã mor.fieret absenti:quia tunc transit in vim fideicõmissi.
l.miles ad sororẽ.in prin.ff.de leg.ij.tũc requireret aditionẽ heredi
tatis sicut fideicommissum.ita not. Bald.in.l.si mortis C.ad.l.
falci. ¶ Nonus casus est in donatione facta[a] inter coniuges:vel
inter patrem et filium in potestate:nã talis donatio nõ valet in vi-
ta:sed morte confirmatur ex tacito iudicio.l.papinianus.cũ gl.ff.
de dona.inter vi.et vxo.et consequenter assumit naturã relicti.gl.et
doct.in aut.ex testamento.§.de col.vbi dixi:tñ non requirit aditio
hereditatis nec ex testamento nec ab intestato.text.est in.l.j.et ibi
Bar.Bal.et alij.ff.de dona.inter.vir.et vxo.Bar.in.l.sequens qd.
in prin.de lega.ij. ¶ Decimus casus est/qñ testator in testamẽto
disposuit qd legata et fideicõmissa debeant etiã hereditate nõ adi-
ta per heredẽ scriptũ.arg.§.si vero expressim.in aut.de here.et fal.
vt retuli.§.in primo casu Bart.extra glo.ita tenet Ludo.in repe.
aut.similiter.j.ad.l.falci.in.xxj.speciali ple cause inter vltimas
voluntates.et in consi.lxx.incip.visis dubijs propositis. Pau.de
cast.in consi.ccclxxix.incipiẽ.visis dubijs:licet contrarium teneat
Oldra.in consi.cviij.incipien.titius veniens ad mortem.et Ioan.
andre.in addi.Specu.in titu.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.in
penul.colum.moti per regulam huius text.iuncta regula.l.nemo
potest.ff.de leg.j.et ibi Alex.in.iiij.col.tenet istã vltimã opi.mo-
tus fundamẽto Imo.in.l.qui filio.§.j.ff.de here.insti.quia dispositio
d.§.si vero expressim.cum sit exorbitans,non debet extendi extra
terminos in quibus loquitur:iuribus vulgaribus. Teneo pri-
mam sententiam:et dico quod cum.d.§.si vero expressim.sit ius li-
mitatorium ponẽs exceptionem a regula text.nostri,ego habeo
qd iura limitatoria vel ponẽtia fallẽtias extenduntur ex identi-
tate vel maioritate rationis.c.cũ dilecta.§.nos igit.vbi melior tex.
de iure.et ibi Panor.notat de confir.vtili vel inuti.et idem Pa-
nor.in.c.ad audientiã.primo not.de cleri.non resi. Secundo et for-
tius:nam publice interest qd vltime volũtates testatorũ sortiant
effectum.l.vel negare.ff.quemad.testa.ape.et vbi agitur de susti-
nenda vltima voluntate testatoris agitur de fauore publico.glos.
est notabi.in.l.gallus.§.quid si is.in verbo vtilitatem.ff.de libe.et
posthu.sed ego habeo quod vbi agitur de fauore publico iura
exorbitantia debent extendi:sm Bart.et alios in.l.si constante.in

a ¶ In donatione facta. adde doc.in c.p vestras. de dona.inter virum et vxorem.

princip.ff.solu.matri.in.ix.q.prime partis principalis.et in.l.ij.§.
exercitum.ff.de infa.et sic concludo verum esse istum decimum ca-
sum/qñ testator disposuisset qd legata et fideicommissa debeantur
hereditate non adita.et hoc etiã est de mente Bal.in.l.j.in fi.colũ.
§.si quis omis.cau.testa. ¶ Undecimus casus est/quando adesset
statutum in ciuitate qd legata vel fideicom.debeantur heredita-
te non adita.et qd heres teneatur ad legata vel fideicom.licet here-
ditatem non adiuerit:nam tunc virtute statuti si heres non adit
hereditatem,et sic non quasi contrahit:tñ cõtra eũ cõpetit cõditio
ex statuto.l.vnica.ff.de cõdi.ex.l.sm Alexã.in.l.j.in.vij.colũ.et seq.
ff.de leg.j.et ibi etiam tenet qd tale statutum valeat.per id qd egre-
gie decidit Bal.in.l.dotis.§.de iure dotium.vbi tenet valere sta-
tutum quo disponitur qd filius teneatur ad debita patris:licet eius
hereditatem repudiauerit.per glo.in rub.C.de decre.decu.lib.x.
sequitur Pet.de anc.in commento.c.canonum statuta.de consti.
in ver.vlterius quero.not.Inno.in.c.pe.de consuetu. ¶ Duode-
cimum casum et vltimum pro nunc ponunt Bal.et Hulgo.hic in
filiofa.qui non põt testari etiam cũ consensu patris.l.senium.in fi.
vbi dixi.§.qui test.fa.pos.nã si faceret testamentũ patre presente,et
consentiẽte,et poneret clausulã codicillarẽ si non vult iure testamen-
ti et c.nã relicta per eũ valerent vt donatio cã mortis sine aditione:
vt hic per eos. ¶ Ultimo vnum nota pro conclusione ad omnes
casus supra notatos tam per gl.qd vltra gl.qd ponit Ange.in.l.si
sm.ff.de testa.mi.vbi singulariter dicit ex illo tex.limitari omnes
casus qui enumerantur in ista.l.in quibus legata vel fideicõmissa
relicta in testamento etiã hereditate non adita per heredem scri-
ptum,debent a venientibus ab intestato:licet non ab eis fuerint re-
petita,dicit sing.Ang.qd hoc est verũ si tñ ex testamento aditi po-
tuisset hereditas:licet nõ sit adita:alias secus.qd si est verũ est cõmen-
dabile verbum:sed periculosum est si transcurras casus.§.enume-
ratos. ¶ Glo.fi.in verbo coguntur.quia alias glo.declarauit in eui-
dentialibus.diuiditur in quinque. In prima declarat tex. In secũ-
da ibi:sed ipsa non adierat.format tacite questionem. In tertia
ibi:item queritur sm Io.format aliã questionẽ,quã plene dispu-
tat adducendo tria fundamenta pro parte affirmatiua:et tria pro
parte contraria:quã tenet et respõdet primis fundamentis:deinde
refert distinctionem quorundam. In quarta ibi:item videtur
hec filia.oppo.contra tex.et bene sol. In quinta ibi:imo et si non fit
legitime.oppo.contra tex.et simpliciter soluit.et sic in effectu glo.
format duas questiones et duas oppo.prima pars clara et indubi-
21 tata est:vt glo.met.dicit. In secũda parte conclude † qd si heres in
stitutus et grauatus per fideicommissum restituere totam here-
ditatem,decedat antequam adiuerit hereditatem,fideicõmissum vi-
tiatur:et heres talis heredis nõ potest cogi adire et restituere.tex.
est clarus in.l.ille a quo.§.si de testamento.in fi.ff.ad trebel.alleg.
in glo.et patet ratione clara:quia cum primus heres decesserit here-
ditate non adita:certe hereditas non adita non transmittitur.l.j.
§.in nouissimo.j.de.cadu.tol.l.quoniam sororem.§.de iure delibe.
22 ideo heredes heredis etiam si vellent nõ possent adire. ¶ † Limi-
ta tamen ex hac ratione,nisi essemus in casibus in quibus here-
ditas non adita transmittitur.de quibus per Barto.in.l.ventre.
ff.de acqui.heredi.et dixi in.l.emancipata.§.qui admit. ¶ Secun-
do fallit vt dicit glos.nisi heres primus decesserit intra tempus
datum ad deliberandum:intra quod transmittit hereditatẽ non
aditam ad quoscũque:vt hic in gl. ¶ Tertio fallit quando primus
heres qui non adiuit fuisset minor:quia cum ad eius heredẽ trãsmi-
serit restitutionem in integ.ex persona sua:qua mediante potest
restitui aduersus omissam aditionem.l.pantonius.ff.de acquire.
here.dixi in.l.si infanti.§.de iure delibe.tunc heres põt cogi adire
et restituere. Istas fallen.probat Bart.per tex.in.l.cũ in plures.§.
messem.ff.loca.et.l.ij.§.labeo.ff.ne quid in loco publi.in quibus
iuribus dicitur qd quis potest cogi adire propter alium:poterat
melius allegare.l.qd si minor.in prin.ff.de mino.et.l.si minoris noie
actũ.ff.de admi.tuto. ¶ Quarto notabiliter limita dictã conclu-
sionem procedere quando heres directus decessit hereditate non
adita ante iussum sibi factum a iudice vt adiret:secus si post ius-
sum:nam tunc habetur perinde acsi hereditas fuisset adita:et sic
fideicommissum debet a quocũque successore.tex.est nota.in.l.non
iustam.C.ad treb.quam ibi dicit Bar.singularem.et §.dixi. ¶ In
tertia parte glos.circa secundam questionem glo.late disputat:
23 †an penitus incapax heres institutus cogatur adire,vt capaci
restituat:cõsyderata potius persona fideicommissarij qd heredis.
conclude sm doc.qd si heres directus a quo fideicommissum vni-
uersale relinquitur est capax a principio,et ex postfacto:licet fuerit
indignus culpa vel delicto suo:vt quia adiuit non vindicata nece de-
functi:et tunc quia ipso iure est capax:licet fiscus possit ab eo aufer-
reret iste cogitur adire et restituere.ita loquitur tex.vbi glo.dicit
esse expressum in.l.marcellus.§.fi.ff.ad treb.sed si heres a quo reli
ctum est fideicommissum vniuersale a prin.est capax in totum,tunc
institutio habetur pro non scripta,et non facta:et tunc non potest
adire

adire z restituere:iuribus pro secunda parte in gl.alle.adeo q̄ ēt
non tenentur ad onus fideicommissi illi ad quos vadit talis here
ditas ab intestato:nec ipse fiscus.l.si in metallū.ff.de his qui.vt in
dig. Fallit nisi quis sit incapax a princi.propter delictū a se com-
missum circa testamentū.z ita loquitur.l.filius.§.fi.ff.de fal.z.l.fi.
ff.de his qui pro non scrip.allegate in glo. ¶ Secundo fallit nisi
institutio ab initio sit inualidata propter errorem testatoris circa
coniunctionem persone institute:casus est hic cum aliis in textu
alleg. ¶ Tertio notabiliter facit nisi fideicommissum sit relictuz
ad piam causam.l.pater filium.§.iulianus.de leg.iij.no.in.l.codi-
cillis.de lega.ij. ¶ Quarto limitat mirabiliter Bal.in.l.ab eo.in
penul.colum.s̄.eo.vt procedat predicta conclusio instituto vniuer
sali penitus incapaci:secus esset quando testator legauit incapa-
ci:z grauauit vt illud legatum alteri restitueret:nā licet ipe inca-
pax non possit capere tamen tanquam nudus executor restituere
poterit.arg.l.si quis quos.de leg.ij. Ista limitatio non est vera:
quia vt expresse dicit Bar.hic in fin.col.non est differentia inter
fideicommissum vniuersale et particulare:quo ad incapacez:z ea
dem ratio q̄ tanq̄ nudus executor possit restituere,videt̄ vtroq̄
casu militare:licet posset dici qd in fideicommisso vniuersali non
prestetur nudum ministerium executoris prout in particulari:et
istam limitationem putat indubitanter falsaz:z reprobat Alex.
in.l.cogi.§.hi qui solidum.in pe.col.ff.ad trebel.z de ista materia
etiam vide per Ange.z Imo.in.l.in tempus.ff.de here.instit. In
quarta parte glo.dum oppo.de.l.cū proponas.s̄.de heredi.instit.
dic quod ibi non fuit erratum in coniunctione sanguinis ex qua
inducitur causa finalis institutionis:sed ibi fuit erratum in alia
qualitate instituti qui putabatur liber cum esset seruus:vt decla
rat ibi.Cy.in.iiij.oppo.z aliī.vbi dixi. Inquantum vero oppo.gl.
de.l.j.in fi.est.in.§.pōponis.ff.de carbo.edic.vbi admittitur īstitu-
tus vt filius,siue sit filius siue non.z sic ibi error in filiatione insti
tuti non vitiat institutionem. Respōde quod ibi est propter car-
bonianum:quo disponitur quod impuberi nō possit moueri que
stio status donec est impubes: sed talis questio differtur in tem-
pus pubertatis.l.ij.vbi dixi.s̄.de carbo.edic.si ergo institutus im
pubes sit vti filius.tex.vbi dicit q̄ siue sit filius siue non admitti-
tur propter carbo.quod interim impedit moueri questionem de
filiatione:sed post pubertatez comperto errore testatoris qui cre-
debat institutū esse filium qui non erat talis error ipso iure vitiat
institutionem:vt hic:z.l.si pater.vbi etiam dixi.s̄.de heredi. insti-
tuen. Jason Papie.

2 ☞ In fideicō. non minus attendimus mentem quam verba.
3 Testator qui vult consequens intelligitur velle antecedens.
4 Testator potest grauare eum qui sentit cōmoduz hereditatis nō immediate sed mediante.l.dispositione.
5 An pater iure actionis possit cogi ad emacipandum filium.
6 Ubi vna sola causa vel ratio reddi pōt:illa habetur pro expresse apposita.quod procedit tam in contractibus q̄ in vltimis volun tatibus.nu.7.
8 In dubio non presumitur q̄ vna tantū ratio possit assignari in.l. vel statuto:sed q̄ plures assignari possunt.

1 Quamuis. †Testator qui rogauit patrē vt emā-
ciparet liberos institutos,videtur p
quoddam quasi necessariuz consequens, grauasse pa-
trē vt restitueret hereditatē illis liberis.h.d.Et ista est
multum singularis.l.sm Bal.hic:z credo quod non habeat con-
cordantem in iure. Dubium faciebat in ista lege:nam cum filij es-
sent simpliciter instituti a testatore:z ex dispositione iuris sm ista
tempora talis hereditas in totum acquireretur patri:dato q̄ eo-
rum pater esset grauatus vt emanciparet istos filios: quia tamē
de fideicommisso nullum verbum factum fuit a testatore:certe vi
debatur q̄ pater non intelligeretur grauatus fideicommisso, q2
si testator voluisset grauare fideicommisso patrem istorum filiorū
expressisset.l.vnica.§.penulti.j.de cadu.tollen.c.inter corporalia.
post me.translatio.episcop.quia vt dicit Bald.in.l.voluntatis.in
fi.s̄.eo.non credimus hominē velle nisi id qd dicit: contrarium ta
men deciditur in ista.l.quam alibi non habes:q̄ imo pater qui ex
dispositione.l.consequitur hereditatem in qua filij sunt instituti.
l.placet.ff.de acquir.here.l.j.in prin.ff.si quis a pa.fue.ma.intelligi
tur in ista.l.grauatus per fideicommissum restituere hereditatez
2 ipsis filijs.†quia in fideicommissis non minus attendimus men-
tem q̄ verba.l.cum viruz.que sequitur.j.eo. In ista ergo.l.resultat
presumptio taciti fideicōmissi propter duo. Primo quia ipsi filij
erant a testatore instituti licet hereditatem quesiuerint patri ex di
spositione.l.vt dixi. Secundo q2 pater fuit grauatus vt emancipa
a ret[a] tales filios certe per hoc qd testator ordinat q̄ tales filij eman
ciparentur ab eorum patre,intelligitur ordinasse ad finem vt ta-
les filij in effectu haberent talem hereditatem: z sic vt pater per
fideicōmissum eis restitueret talem hereditatem. ideo Bartol.
Bal.z alij summant istum tex.q̄ testator qui vult consequens in-
telligitur velle antecedens:z sic licet institutio fuerit simpliciter
facta,vt dicit text.ibi simpliciter:z sic absq̄ cōmemoratione fidei
commissi:tamen resultat tacitum et presumptū fideicommissum
ex duabus causis proxime relatis:vt est casus singula[...] in ista.l.
3 Limita †istam.l.dupliciter. Prima limitatio est/qd ista.l.nō ha-
bet locum econtra,qn̄ pater fuisset heres institutus [...] grauatus
de emancipando filios:nō propterea intelligeretur grauatus de
restituendo hereditatem filijs,quā per seipsum acquirit,non per
filios.ita no.Bar.in.l.si cui legatū.ff.de cōdi.z demō.Ful.z Pau.
hic:licet contrariū teneat glos.in.d.l.si cui legatū.que cōmuniter
reprobatur z notatur etiam.in.l.cogi.§.pater.ff.ad trebel. Secun
do limita istam.l.nō procedere qd filij fuissent instituti patris tan
tum cōtemplatione:quia in effectu esset perinde acsi pater fuisset
4 institutus:vt hic per Pau. ¶ †Secūdo no.ex text.q̄ testator po-
test grauare euz qui sentit commodū hereditatis nō immediate.
sed mediante.l.dispositione:sm Sali.hic:et isto modo amplia re-
gulam.l.ab eo.s̄.eo.no Bar.in.l.cū filio.ff.de lega.j.q̄ an sit veruz
pendet ab his que dicam in glo.vbi ponam intellectum huius.l.
¶ Glo.in verb.curauit.diuiditur in tres. In prima declarat tex.
et est clara. In secunda forma questionem necessariā ad text.quā
late disputat. In tertia allegat concordantem ad text.ico a ibi:an
autē emancipare teneatur.tertia ibi:z facit.ff.de lega.j. In secun
5 da parte gloss.†nunquid in terminis huius.l.pater inuitus coga
tur filios emancipare:dic melius quam glos.aut queris nunquid
pater iure actionis possit cogi ad emancipandum filiū:z dic non:
ita loquitur.l.filiusfami.§.sm vulgarem-de lega.j.allegata in glo.
Aut queris an pater possit cogi officio iudicis emancipare filios
in casu huius legis:et dic tunc quod aut filij adiuerunt heredita-
tem,aut non:si nō adiuerunt,ex quo nihil queritur adhuc patri.
non potuit certe grauari vt filios emanciparet nec a iudice cogi
poterit:aut queris postquam filij adiuerunt hereditatem:z tunc
si commoditas hereditatis esset permansura penes patrem,pa-
ter posset cogi officio iudicis emancipare filium:sed quia in casu
huius legis pater censetur grauatus restituere hereditatē filijs:
z sic in effectu nullum commodum remanebit penes patrem:cer
te videtur quod pater cogi non possit:cum aliud commodum nō
sentiat.nec credas q̄ isto casu pater possit detrahere trebellian-
b cam[b],que regulariter detrahitur de fideicōmissis vniuersalibus:
z sic quod pater sit habiturus commodum quarte trebe.dic hoc
non esse verum:quia pater non rogatur vt heres sed vt pater:vt
notant Bar.z alij post glo.in.l.cum filio.ff.de lega.j. Bal.tamen
sequendo glo.nostram:tenet q̄ etiam isto casu vltimo pater inui-
tus cogi possit emancipare filios:eo quia licet non habeat cōmo
dum hereditatis.cum illam restituere teneatur:vt dixi:item non
habeat commodū trebellianice,vt predixi:habet tamen commo-
dum,quia retinet fructus medio tempore perceptos,ex heredita
te:z cum eo tenet Sali.hic:facit.l.epistolam.§.fi.z quod ibi Bar.
ff.ad trebel. Sed ista opi.Bald.est falsa:nam cum in ista.l.non sit
appositū tempus medium vsq̄ ad quod pater possit differre he-
reditatem restituere,vnde intelligitur grauatus:statim ergo ap-
paret q̄ non potest sentire commodū respectu fructuū. Item cō-
tra Bar.obst.l.in fideicōmissi.§.cū pollidius.ff.de vsur.per quem
Bar.expresse in.d.l.cū filio.tenet q̄ in casu huius.l.et similiū pa-
ter nō possit restituere fructus:prout etiam tenet Fulg.hic:vnde
necessario videtur tex.iste intelligendus sm Cyn.Fulg.et Pau.
hic,licet non sit sine diuinatione:qd in ista.l.aliquid aliud erat le-
gatum vel relictum patri:qd erat penes eum remansurū:al's ini-
quum esset q̄ pater priuaretur patria potestate erga filios:z per
deret hereditatē quā tenetur filijs restituere absq̄ eo qd commo
6 dum sentiret. ¶ †Ultimo not.diligenter glos.dum dicit:nam ob
aliam causam de emancipatione zc.qd vbi vna sola causa vel ra-
tio reddi potest:illa habetur pro expresse apposita:et ad hoc alle
gatur ista gl.que vere istud non clare dicit:sed expressius per istā
glo.istud notant Bald.Fulgo.z Pau.hic:ad hoc etiam not.istā
glo.Bald.in.l.quoties ab omnibus.s̄.eo. Istam regulam tradit
Bal.in.l.maximum vitium.in.iiij.colum.s̄.de libe.preteri.vbi al-
legat multa iura/non istam glo.idem no.Bald.in.l.fi.vbi imo.in
iij.colū.ff.de here.instit. Bal.in aut.quas actiones.in.ij.colum.in
lij.q.C.de sac.san.eccle.Cuma.z Pau.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.
7 matri.Alexan.†vbi ampliat istam regulam procedere in cōtra-
ctibus et in vltimis voluntatibus:prout etiam dicit Bald.hic in
consil.cccccclxxxiij.incip.visa parte testamēti.in.iij.colum.facit qd
vult glos.in aut.sacramenta puberum.in gloss.finali.in verbo cu-
stodiantur.s̄.si aduersus venditionē.z in clemen.prima.in verbo
eligatur.de elect. Secundo multum amplia predictam regulam/
vt etiam locum habeat in correctorijs:z recolo quod alias allegā
do fui in magna contentione super hoc:quia negabatur q̄ in cor
rectorijs ista regula locum habeat ego autem dico qd locum ha-
bet:vnde sicut in correctorijs iuribus quādo ratio est expressa in
l.corrigente,licita est extēsio ex idētitate illius rationis expresse.l.

a ¶ Ut emā-
ciparet. Ad
de doc.in.c.
quatuallis.
de iureiu.

b ¶ Detrahe
re trebellia-
nicā. Adde
doct.in cap.
raynutius.
de testa.

his solis. in verbo satis ēt tacite cautū putamꝰ. C. de reuo. dona. expresse Bal. in auth. quas actiones. in. ij. col. vbi dixi ⁊ addidi concor. §. de [illegible]osan. eccle. ita eodē modo qn̄ in. l. vel in statuto correctorijs non pōt assignari nisi vna ratio, cū habeatur pro expressa, licita est ex[illegible]io, etiam in correctorijs ex idētitate illius rationis acsi esset expressa: ita in terminis tenet Alex. in. l. si constāte. in pn̄. in. vj. col. ff. solu. ma. ⁊ in consi. l. in. ij. volu. inci. visis actis cause. in v. col. ⁊ vtrobiqꝫ allegat doc. quos addidi ad istaz gl. qui tamē loquuntur in indiuiduo in correctorijs: ⁊ vltra eā adde qđ in correctorijs idē firmat Brixiēsis in suo repertorio in ṽbo lex. in. iiij. co. in fin. vbi dicit ꝙ hec gloss. ad hoc fecit sibi honorem: ⁊ ꝙ per eam obtinuit sententiā in vna magna causa. Aduerte tn̄ qđ in dubio 8 † non presumit̄ qđ vna ratio tantū possit assignari in. l. vel in statuto: imo presumit̄ qđ plures assignari possūt: nisi probet̄ qđ vna tantū nō possit reddi: ita sing. Sali. in. l. si serui vestri. in. ix. co. C. de noxa. qđ verbū multū no. Alex. in. d. l. si constante. in prin. in. vj. co. et ad hoc facit qđ sing. tenet Bar. cōtra Cy. Jo. and. ⁊ cōiter doc. nā cōiter tenetur qđ in statuto disponente qđ existētibus masculis filie femine non succedant: qđ in isto statuto correctorio iuris cōis nō possit assignari ratio nisi fauore agnationis: ita dicūt Cy. ⁊ alij. in. l. j. C. de adul. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de succes. ab inte. super rub. cū multis concor. nā Bar. fin. in. l. liberorum. in. ix. co. ff. de ver. signi. dicit hoc esse falsum ꝙ ista sola sit ratio illius statuti. s. fauor agnationis. ⁊ cū Bar. tenet do. Fran. de are. in consi. xxvij. incip. proponitur ex facto. in. iij. col. in fi. qđ vltimū pro nunc aliter non discutio. Jason Papie.

Margin: Filium. Adde Bal. in. l. si donatione. C. de colla. Ang. i. l. donationes. la. j. C. de donat. inter vir. ⁊ vxo.

1. ☞ In fideicom. vniuersali facto verbis generalibus, nō solum venit hereditas: sed etiaz veniūt prelegata. qđ limita quatuor modis sed an veniat qđ est datum heredi gratia conditionis implende et an in alijs substitutio. per ius accrescēdi veniāt prelegata: et quid in fisco. nu. 2.
3. In fideicom. magis attendimus mentem quam verba.
4. Licet intentio alicuius sit ipso iure fundata ex dispositione. l. tamen si adhuc vult probare per testes vel instr̄a, est admittendus.
5. In fideicō. vniuersali facto verbis generalibus licet veniant prelegata, non tamen veniunt donationes etiaz inutiles.
6. Si prius sint facta prelegata heredi: et postea grauatus sit fideic. simpliciter vt restituat portionem. veniunt prelegata: secus si sit grauatus restituere hereditatem vel portionem hereditatis. qđ limita vt infra. nu. 7.

Cum virum.

In fideicommisso vniuersali verbis generalibus relicto veniūt prelegata. h. d. In tex. ibi. quicquid ex hereditate peruenerit: istud est qđ faciebat dubiū in ista. l. nā per talia verba nō videtur heres grauatus restituere: nisi portionem hereditatis: nō ergo videbit̄ grauatus ad preleg ata: cōtrariū decidit̄ in ista. l. qꝛ magna differentia est: an quis simpliciter grauetur restituere portionē hereditatis: an adijciātur verba vniuersalia: vt dicit Barto. in summario: vt qꝛ dicatur quicquid ex 1 hereditate: vt hic in tex. ¶ † No. regulā qđ in fideicōmisso vniuersali facto ṽbis generalibus nō solum venit hereditas: sed etiā veniunt prelegata. Limita nisi testator prohibuisset res prelegatas alienari. tex. est ad hoc no. in. l. lucius. §. pluribus. vbi Bart. et alij ad hoc not. ff. ad treb. ⁊ Paul. hic. ¶ Scđo fallit in dote filie prelegata ⁊ in alio debito prelegato: nā nō veniunt in fideicōmisso vniuersali. tex. est in. d. lucius. §. maritus. fm̄ Bal. ⁊ Pau. hic. ¶ Tertio limita istam regulam ꝙ licet in tali fideicōmisso vniuersali veniant prelegata, non tn̄ veniūt fructus percepti medio tēpore ex rebus prelegatis. tex. in. l. in fideicōmissariā. ff. ad treb. nisi dictum esset qđ restituatur quātūcunqꝫ pecunia: qꝛ ista verba geminata operant̄ qđ ēt veniant fructus. tex. est fin. in. l. balista. ff. ad tre. quē tex. ibi Bar. dicit nō reperiri alibi: eū etiā ad hoc dicit esse singu. Ang. h in le. flo. ¶ Quarto limita istā regulā pcedere in substitutione obliqua, ⁊ sic fideicōmmissaria: secus in vulgari: in qua non veniunt prelegata. tex. in. l. sextillā. in fi. de lega. iij. notatur in. l. mi- 2 les ad sororē. §. pro parte. ff. de lega. ij. ¶ † Quid autem sit in alijs substitutionibus ⁊ an per ius accrescendi veniant prelegata: ⁊ qd in fisco. Et an in fideicōmisso vniuersali veniat etiā id qđ est datū heredi gratia cōditionis implende: ponūt Bal. ⁊ Ang. hic: ⁊ bar. 3 et [illegible] in. l. marcellus. §. quidā. ff. ad treb. ¶ † Secūdo not. in ver. sane. verba notabilia que millies allegantur ꝙ in fideicōmissis magis attendimus mentē quā verba. dixi in. l. iiij. §. de libe. p̄teri. 4 ¶ † Tertio no. ex fi. tex. fm̄ Bar. Ange. Sali. Fulg. ⁊ Paul. hic tradit notabilem regulā qđ licet intentio alicuius sit ipso iure fundata ex dispositione. l. tamen si adhuc vult probare per testes vel per instrumenta, admittēdus est. Adde tex. notabiliorē in. l. circa ver. si. ff. de proba. dicit tn̄ Sali. hic qđ licet iste nō probaret, tn̄ deberet obtinere. Et ex isto dicto Sali. ego elicio limitationem ad regulam Bar. que millies allegat̄. in. l. j. §. item questū. ff. de aqua quo. ⁊ esti. vbi no. qđ si aliquis astrinxit se ad aliquid probandū, et non probet, perdit causam. facit. l. denuntiasse. §. quid tamen. ff. de adulte. cū alijs allegatis per Bar. in illo. §. itē q̄situm. Illa regula venit limitanda ex dicto Sali. hic vt sit vera, nisi quis habeat fundatā intentionē ex dispositione. l. qꝛ licet assumat onus probandi per testes vel instrumenta, non probet ⁊ nō tn̄ perdit causaz: eo qꝛ illa probatio aliter non requirebatur. Et pro ista limitatione ꝯfirmanda facit. iij. regul. quia quoties aliquid de necessitate non requirit̄, si illud interponatur ⁊ inepte, nō nocet. l. vnica. in princi. C. de rei vxo. actio. facit quod vult glo. mag. in fi. in. l. viuū. ff. si cer. peta. cum alijs que ibi allegaui. Contra tamen istam limitationē pondero facere id qđ signanter vult Bart. in. l. is qui reus. in. viij. colū. ff. de publi. iudi. nam in libello accusatorio non requiritur ꝙ ponatur dies commissi delicti satis est qđ ponatur annus et mensis. l. libellorum. in princi. ff. de accusa. pone quod in libello accusatorio quis posuit diem: deinde capitulauit: vt probaret diez: ⁊ nō probauit debet succumbere: qꝛ ex quo non probat qđ assumpsit pbare: licet nō teneretur, debet succumbere: per regulam. l. denuntiasse. §. quid tn̄. ff. de adulte. l. an̄pe. §. hec aūt actio. ff. vi bo. rapt. Cogita ⁊ cōsydera verba Bar. in. d. l. is qui reus. Intellige etiam et secundo regulam huius tex. vt procedat ex voluntate, nō ex necessitate: nam qui habet fundatā intentionē ex dispositione iuris, certe si vult pōt volūtarie adhuc pbare p testes vel p instrumēta: tamen non necessitatur intantum, quod postq̄ quis fundauit intentionem suam, ⁊ aduersarius vellet stare iuramento suo, non cogitur iurare: nec valet consuetudo que est Venetijs in contrariū: quod postq̄ quis fundauit vel probauit intentionē suā qđ teneat̄ iurare: tex. est si. l. reprobans consuetudinē contrariam in. c. ij. de probatio. per quem Bal. ibi aliqua bona dicit que retuli in. l. admonendi. ff. de iureiuran. vbi videas ad illum text. ¶ Glo. in verbo comprehensum. diuiditur in tres. In prima per viam fallētie remouet cōtrarium. secunda ibi. itē hoc intellige. per viā fallentie remouet aliud contrarium. In tertia ibi vel dic latiꝰ. aggreditur 5 distinctionem. ¶ † Ex prima habes primam fallentiam ad textū nostrum: quod licet in fideicommisso vniuersali facto verbis generalibus veniant preallegata, tamen non veniunt donationes inutiles: puta facte inter coniuges. vel inter patrem ⁊ filium [a] in potestate: tamē contrarium videbatur. quia cum tales donationes sint inutiles, ⁊ confirmentur morte: ⁊ sic assumant naturam relictorum vt not. in aut. ex testamento. §. de colla. certe videbatur ꝙ venirēt in fideicōmisso vniuersali, sicut et prelegata: contrarium determinant tex. allegati in glo. ratio est: quia in fideicōmisso vniuersali nō veniunt nisi illa que grauatus habet ex vltima voluntate. l. vxorem. §. testamento. ff. de leg. iij. sed talem donationē non hꝫ ex vltima voluntate, sed per contractum inter viuos: igit̄ ⁊c. et qđ nō habeat ex vltima voluntate patet: fm̄ Pau. qꝛ donationes tales que erant inutiles in vita ꝯfimātur ex sola morte absqꝫ qđ adeat̄ hr̄ditas. l. j. vbi bar. ⁊ Bal. §. de dona. inter vir. et vxo. dixi in. l. eā quā. in gl. in verbo traditur. §. e. Sed illa que quis habet ex vltima voluntate requirunt aditionē hereditatis: vt not. in. l. sequens questio. de leg. ij. Ego dubito de ista ratione Paul. nam habeo quod donatio causa mortis non requirit aditionem hereditatis vt dixi in. d. l. eā quā. ⁊ tn̄ donata causa mortis veniūt in fideicōmisso vniuersali. l. post legatū. §. pe. ff. de his qui. vt indign. ⁊ firmat Cu. in. d. l. marcellus. §. quidā. licet dicat Bald. hic sentire cōtrarium. cogita tamen super vtroqꝫ. ¶ Circa tertiam partem gl. dū dicit duodecimā partem hereditatis cōpulari in trebellianica que detrahitur ex voluntate testatoris: secus si contra volūtatem qđ est semper quando testator nō expresse permittit: nā hoc qđ dicit gl. de duodecima parte fuit casuale i. d. l. titia. ibi enim frater fuit institutꝰ in tertia parte hereditatis, que facit quatuor vncias: ibi deciditur qđ si falcidiā detrahit ex voluntate testatoris, qđ in falcidiā computat quartam partem que est vna vncia: ⁊ est duodecima pars totius hereditatis: sed congruentius dixisset gl. qđ si falcidia vel trebellianica detrahitur ex voluntate testatoris: tunc cōputatur solum quarta pars ptis quā heres habuit a testatore alʳs ꝯputat omnes vncias quas habuit: ratio diuersitatis qꝛ fauorabilior est trebellianica vel falcidia que detrahitur ex voluntate testatoris quā que contra, vel preter voluntatē. d. l. titia. ff. ad 6 leg. falci. ¶ Itē dū glos. concludit † ꝙ si prius sint facta prelegata heredi, ⁊ postea grauatus sit fideicommisso: qđ si grauatꝰ est simpliciter vt restituat portionem, veniūt ēt prelegata: secus si sit grauatus restituere hereditatē vel portionē hereditatis iuribus alle. 7 in gl. qꝛ aliud est prelegatū, aliud hereditas. † Intellige nisi esset positum signū vniuersale quicquid, vel simile: ita tex. iste in verbo quicquid ex hereditate. Scđo limita nisi heres esset grauatus restituere filio testatoris: qꝛ indistincte veniūt prelegata quibuscunqꝫ verbis vtatur testator tex. est ad hoc notan. perpetuo fꝫ Barto. ibi in. l. liberto. §. filium. ff. de annu. lega. Tertio limita nisi talia prelegata absorberent quasi totum patrimonium: ita ꝙ restitutio fideicommissi esset quodāmodo inanis nisi p̄legata venirent. text.

est singularis

est singularis.in.l.quid ergo la.ij.in fi.cum gl.vbi Bart.& Mod. notant.& Bal.ff.de leg.j.& Bal.hic:quia tamen contra istud vltimũ videtur fortiter obstare tex.in.d.l.marcell⁹.§.quidã.in verbo maximaz partem.ff.ad treb. ideo intellige & declara prout intelligit Bart.in.d.§.quidã.vbi alij post eũ. Jason Papie.

1 ☞ Si sit factum statutum ꝙ banniti debeant rebanniri p quosdam an poterunt impune offendi anteꝙ̃ bannum sit cancellatuz. et nu.4.5.6.7.&.8.

2 Si statuto caueatur ꝙ condemnati in penã pro maleficio possint ante solutionem pene impune offendi:an poterit impune offendi qui soluit penam:sed tamen adhuc non est cancellatus.

3 Si capitulis pacis actũ sit ꝙ banniti rebãniantur,& eorũ condemnationes & banna cassentur:non requiritur ꝙ de facto cancellentur ex libris:sed satis est ꝙ declarentur habiti pro cancellatis.

8 Rebannitus potest impune occidi,donec actualiter sit cancellatus:fallit tamen tribus modis.

9 Ex fideicommisso liberationis relicto debitori in minus solenni voluntate an queratur debitori exceptio.

10 Ex testamento non solenni oritur naturalis obligatio.

11 Debitor cui relicta est liberatio a testatore potest cogere heredem creditoris vt eum per acceptilationem liberet.

Si creditoris. Ex legato liberationis facto per creditorem debitori paratur exceptio reo,etiam ante liberationem cõcessam.h.d. Dubium faciebat qr cũ debitor nondũ esset liberatus,videbatur ꝙ cũ reo posset in effectu agi:cõtrarium tamen deciditur hic:quia licet mero iure sit obligatus:tamen quia de proximo liberãdus est,habetur pro liberato.l.j.ff.d test.mi. Ad de qd habetur in.l.si non sortẽ.§.adeo.ff.de condi.inde.& in.l.si intra.ff.de pac. ¶ Et facit iste tex.ƺ Bal.ad decisionẽ.q.si sit factũ

1 statutũ † ꝙ banniti debeant rebanniri per quosdã:an anteꝙ̃ bannuz sit cancellatũ poterũt impune offendi ex forma statuti: & determinat ꝙ non:eo quia tale bannũ reputatur inefficax:nã si agetur ex eo,obstaret exceptio:per istũ tex.idem sequitur Pau.hic qui dicit ꝙ si deliberatum sit ꝙ banniti rebanniãtur:ꝙ etiam anteꝙ̃ de banno cancellentur,nõ tamen poterũt ex forma statuti impune offendi:qr ex quo de proximo sunt rebanniendi habentur pro

2 rebannitis.l.penul.de testa mili.† Adde pro ista deci. bene facere ꝙ decidit Jo.and.in addi.spec.in tit.de obli.& solu.super rubri. in fin.vbi querit statuto ciuitatis cauetur ꝙ condemnati in penam pro maleficio possint ante solutionem pene impune offendi: cõtigit ꝙ aliquis condẽnatus pro pena maleficij soluit talem penam: & de solutione constat per publicũ instrm:condemnatio tamẽ adhuc vigebat:non cancellata nec subscripta:an talem offendẽs sit puniendus:refert quẽdã doctorẽ determinasse qd ipse offendens non puniat pena ordinaria que requirit dolũ.l.in lege cornelia.ff. ad.l.corne.de sica.sed bene puniri debet alia pena arbitrio iudi-

3 cis.† Ad idem facit qd decidit Bar.in.l.emptor.§.lucius. in fi.ff. de pac.ꝙ si in capitulis pacis actum sit ꝙ bãniti rebanniant,& eoruz ꝯdemnationes & banna cassentur:qd non requiritur qd de facto cancellentur ex libris:satis est ꝙ declarentur habiti pro cãcellatis:per illum tex.in verbo pro cancellato habebit & per.l. nihil interest.ff.de adi.leg.Et lʒ Bar.in.d.§.lucius. nõ clare determinet:tũ hoc expresse firmant Ang.& Jmo.in.l.j.in fi.ff.de his que in

4 test.delen.† Jstis omnibus non obstantibus teneo ꝙ stante statuto in ciuitate ꝙ cõmuniter vbiqz viget,ꝙ bannitus possit impune occidi:ꝙ si quis sit bannitus,dato ꝙ postea sit rebãnitus,si nõ sit actualiter cancellatus de banno.qd adhuc possit impune occidi:nisi probaretur de scientia occisoris qui sciret bannũ fuisse remissum:& ita istis diebus allegaui in defensionẽ duorũ nobilium scholariũ,cõtra quos inquirebatur de occiso.ita in terminis decidunt Jaco.but.et Bal.in.l.de etate.§.ex causa.ff.de interrog.ac. vbi dicit Bald.ꝙ ille tex.allegatur pro offendente rebãnitum,sed nondũ cancellatuz de banno:ꝙ ille sit excusatus ꝑpter autoritatem scripture:et subdit Bald.ꝙ ista est ipsa veritas. Jdem tenet

5 Bal.† in.l.labeo.§.j.in fi.ff.de pac.vbi decidit ꝙ licet quis soluerit bannũ,tamen nisi sit cancellatus de libro bannitorũ:potest adhuc impune offendi et occidi. Jdeo fm eum sis cautus:vt statim facta solutione facias eum cancellari de libris bannitorum: vt ibi

6 plenius per eũ.† Jdem decidit Pau.in.l.si duo.ff.de acquiren.here.vbi formaliter decidit ꝙ si quis occidat bannitũ:qui in ciuitate erat rebannitus:non tamen adhuc erat cancellatus de banno: ꝙ iste occidens non possit nec debeat puniri:qr sufficit ꝙ ille esset descriptus in libro bannitorum:nã tunc excusatur occidens auto

7 ritate publice scripture,vt ibi per eũ plene.† Jdem tenet Albe. in tract.suo statutorum in vltima parte:vbi tractat materiã bannitorum in.q.xxxiij.inci.transeũdo ad.ij.q.vbi refert se de facto obtinuisse in.q.in qua quidam bannitus fuerat affidat⁹ ad certum tẽpus p magnificũ do. Azo.dñi pergami cuius fidentia non erat scripta iuxta bannum,nec erat notoria nec publicata nec proclamata:contigit ꝙ talis bannitus sic affidatus fuit occisus,& occisor fuit captus:dicit Albe.se obtinuisse liberationem talis occisoris per plura vt hic per eũ:& istam partem cõtra Bal.& Pau.hic tenent Jmo.& Alex.in.l.huiusmodi.§.si ita legatũ cui.de leg.j.& notabilius Alex.in ꝯsi.lxv.in.iij.volu.incipiente attenta dispositione statuti.in.iij.colum.& seq.vbi respondet ad autoritatẽ Bal. hic:ꝙ Bal.loquatur quando ex dispositione statuti fuerat ordinatum ꝙ banniti debeant rebanniri:vnde dispositio statuti non potuit probabiliter ignorari per subditos.vt notat Bartol.in.l. quod nerua.ff.deposi.dum querit an lata culpa sit ignorare leges vel statuta.& Bart.& Bal.in.l.j.vbi dixi.C.de summa trini.et in.l.

8 antepenul.C.de legi.Et † ex ista solutione habes primam limitationem ad conclusionem quaz feci,qd rebannitus possit impune occidi donec actualiter sit cancellatus:propter probabilem ignorantiam:quia istud limitatur nisi per statutum loci ordinatum sit de rebanniendo bannitos. ¶ Secundo limita dictam conclusionem non procedere,quando rebannitus dato qd non sit actualiter cancellatus de banno:tamen per solenne instrumentum positum in archiuo publico apparet per eum fuisse actualiter solutam tantam pecuniã per quam erat in banno positus:& qua soluta eximitur a banno:qr tunc non dicitur amplius figuraliter nec substantialiter bannitus.ƺ Bal.& Cuma.in.dicta.l.huiusmodi. §.si ita legatũ cui. Jstud tamẽ vltimũ limitat Jmo.ibi,vt ꝑcedat si iuxta bannũ facta sit mentio de solutione:alias tenet quod adhuc occidens non veniat puniendus:cum adhuc possit probabiliter ignorare.dato quod instrumentũ sit positum in archiuo publico:qd vltimum bene nota.quia maximi momenti est si verum est. ¶ Tertio singulariter limita fm Sali.in.l.nullus.C.de iude. vbi per illum tex.ad literam decidit/quod si quis sit bannitus ƺ toleratur in ciuitate vt maneat,dato quod non sit cancellatus de banno:tamen iste non possit impune occidi:quia ista tolerãtia vt permaneat in ciuitate,securitatẽ ei prestat. per illum text.& istam decisionem Salic.sequitur Joan.de ana.in.c.sicut.in.v.colum.de iudeis.dicens esse singulare dictum:& quod vidit seruare Bononie. Jdem sequitur Alexan.in consil.j.in.ij.volumi.inci.circa primum dubium primo arguitur.in vltima colum.nec legi contra-

9 dicentem in hoc. ¶ † Quarto not.ex isto text.dum dicit deliberatione relicta debitori in testamento:& requirit ꝙ tale testamẽtum sit solenne ibi solenniter.nam vult iste tex.a contrario vnum qd videtur mirabile,ꝙ ex fideicommisso liberationis relicto debitori in minus solenni voluntate non queratur debitori exceptio: nã exceptio queritur quãdo liberatio est relicta in solenni volunta-

10 te.Contra istum tex.opponitur.† nam fm magis communẽ sententiã ex testamento nõ solenni oritur naturalis obligatio.l.si.ff. de reb.dub.l.in testamento.ff.de fideicom.lib.& .l.fi.inducendo vt per Bal.& Ange.hic.& ad.l.fal. Jta tenet Bar.& vltramontani in l.cum quis.C.de iur.& fac.igno.& in.l.eleganter.ff.de cõdi.indebi. Cano.in.c.si.de sol.si ita est,ergo facilius ex testamento nõ solenni debet induci naturalis obligatio ad liberandum:per regulam.l. fauorabiliores.ff.de regu.iur.& .l.arrianus.ff.de acti.et obli. Jtem cum ex testamento minus solenni oriatur naturalis obligatio de per se est potẽs ad excipiendum et ad retinendum.l.stichum aut pamphilum.§.naturalis.ff.de solutio.no.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pactis.dixi in.l.ex hoc iure.ff.de iust.& iu.quare ergo in isto tex.ex vltima voluntate non solenni non debet saltem exceptio parari debitori virtute naturalis obligationis de nõ petendo,causata ex inutili testamẽto:cogita:quia licet videatur dubitabile:potest tamen responderi si cogitabis,& aliqualiter pungit

11 Fulg.hic. ¶ † Vltimo nota ex isto text.iuncta glo.ꝙ debitor cui relicta est liberatio a testatore potest cogere heredem creditoris vt eum per acceptilationem liberet.l.iiij.§.nunc de effectu.alleg. in glo.secus est in cõtractibus fm Sali.hic:in quibus si creditor promisit liberare debitorem,nõ cogitur eum per acceptilationez liberare:sed solum cogitur facere sibi instrumẽtum liberationis. l.plures apochis.C.de fide instru. Ratio diuersitatis est:quia in contractibus imputandum est contrahenti quare.l.apertius nõ dixit.l.veteribus.ff.de pactis.sed in vltimis voluntatibus presumitur testatorem mortis cogitatione turbatũ per obliuionẽ omisisse.l.hac consultissima.§.at cum humana fragilitas.C.qui testa. face.pos. Jason Papie.

1 ☞ Liberatio de ratione reddenda potest relinqui altero de tribus modis.

Licet testator possit remittere tutori cõfectionem inuentarij:nõ tamen potest eam remittere heredi.

Cum necessitatẽ. Testator potest remittere [illegible] rationis reddende de administratione preterita.hoc dicit. Dubium faciebat:si ponas casum in adulto sine autoritate curatoris et decreto iudicis non posset talem liberationem inter viuos facere.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.

§. non solum. et. l. ex parte. ff. de adi. leg. ⁊ dixi in. l. sororē. §. de his quibus vt indig. ⁊ tunc ad tales inimicitias duo testes sufficiunt. ſm Bar. ⁊ alios hic: quicquid teneat Bar. in. d. l. heredes palā. §. si quid post. ⁊ ibi Pau. et hic eū reprehendit: potest etiā exēplificari tex. de tacita penitentia ꝙ legatū reuocatur: ſm glo. qñ legatarius adulteraret vxorē testatoris, vel etiā eo mortuo: saltē redderetur indignus: ⁊ etiā tenet gl. in. d. l. sororem. §. de his quib. vt indi. vbi dixi. Et ex ista glo. no. † ꝙ defunctus offendit͛ et ei fit iniuria ex stupro commisso per vxorē in viduitate. Item facit ista gloss. ſm Pau. hic in fi. † ꝙ sicut vxor que commisit adulteriū viuo marito: ⁊ sic durante matrimonio perdit dotē[a]. c. plerunqꝫ. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ l. consensu. §. de repu. ⁊ perdit etiā paraphernalia bona vt per glo. in. d. c. plerūqꝫ. eodē modo vidua debet perdere ex stupro cōmisso in viduitate. ⁊ dicit Pau. ꝙ ita semel allegauit istā glo. contra vnā viduā: ita dicit Pau. in. d. l. sororē. Ista exten. Pau. falsa est: contrarium consulerem: q͛ iura loquentia ꝺ priuatione, loquuntur quādo mulier cōmittit adulterium constāte matrimonio. d. l. de consensu. ⁊ d. c. plerunqꝫ. vnde cum ista iura sint penalia, nō debent extendi: maxime quādo non est ratio. l. cū quidā. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ regula in penis. de reg. iu. in. vj. Facit tex. notabilis. in. c. ij. in verbo viuente. a contrario sensu. et ibi not. Bald. in titu. de feudo sine culpa ⁊c. † vbi in casibus in quibus ꝓpter offensam vasallus priuatur feudo, intelligitur. t eo viuente. Hinc dicitur qꝺ si vasallus adulterauit vxorē dñi sui, vel cum ea turpiter ludat, debet priuari feudo: verum est viuente domino: secus si eo mortuo adulterauit eius quondam vxorem existentem in viduitate: ⁊ ita etiā reprobat decisionē Pau. do. Alexā. in. d. l. sororem. Iason Papie.

a ☞ Perdit dotē. Adde doctor. in. l. dos a pr̄e. C. sol. ma. pau. de ca. in. l. ij. in. §. itē si volūtate. ff. sol. ma. Lu. ro. in suis sing. in litera. A. que incipit adulteriū.

1 ☞ Si non valet contractus principalis, non valet precariū aut constitutum in eo appositum: nec confessio accessoria: nec alia pacta accessoria.

2 Rescisso principali, intelligitur etiam rescissa promissio pene: et quodlibet accessorium: etiaꝫ iuramentum.

Ex testamento.

Ex inutili testamēto nō debentur legatata nisi sint repetita a venientibus ab intestato. h. d. ⁊ materiā posui in. l. eam quā. §. eo. vide ibi, vbi declaraui qñ dicātur expresse vel tacite repetita a venientibus ab intestato. et aliud non habes in ista. l. non omitto tamen vnū quod dicit solus bal. hic: ⁊ nullus ad hoc allegat vt pluries allegando ⁊ consulendo solet magnificare istud dictum. † ꝙ si non valet contractus principalis non valet etiam precariū aut constitutum in instrumento appositū. Idē dicit Bal. sub dubio tñ forte: in. c. ij. de feudo dato in vicem. l. cōmis. sequitur do. Alex. imolen. in cōsi. lxxj. in. iiij. vo. inci. lecto ⁊ discusso longo et laborioso processu. in. vij. colū. et seq. Not. q͛ valde vtile est: ⁊ pro eo facit tex. in. l. si. ff. de consti. pecu. quē pro singulari allegat Bal. in. l. si absentis. circa fi. §. si cert. pet. ⁊ in rub. C. de consti. pecu. in. ij. col. ꝙ si in instrumento non valet principale non valet etiam confessio accessoria super eo: neqꝫ preceptū guarentigie. Adde facere ad idem glo. notabilem et solennem in. l. si patronus. §. j. in gl. in verbo fauiana. ff. si quid in frau. patro. que gl. expresse dicit ꝙ si non tenet contractus principalis non tenent etiā alia pacta accessoria, per quā gl. dicit Bal. in. l. imperator. in pe. colū. ff. de sta. homi. ꝙ cassato principali ipso iure intelliguntur esse cassata omnia alia capitula. Item per dictā gl. dicit Bald. in l. j. §. eo. de inoffi. dona. in. v. col. in ver. quero vtrum iuramentum donationis ⁊c. † ꝙ rescisso contractu principali intelligitur etiam rescissa promissio pene: et quodlibet accessorium: etiam iuramentum: quod vltimum de iuramento ausit verum, quia in contrariū videtur esse tex. in. c. debitores. vbi Hostien. et alij docto. canoniste. de iureiur. vide do. Alexan. in consil. xlij. incipi. visa petitione Antonij. in. iiij. col. in. j. volumi. ad eum te remitto. Ad predicta adde illud qꝺ vult Innoc. in. c. cum venerabilis. de excep. quem refert ⁊ sequitur Bar. in. l. post legatum. in prin. in. ij. col. in fin. ff. de his quibus vt indig. ꝙ quando quis ex productione instrumenti intelligitur confiteri contenta in instrumento, si postea appareat tale instrumentum esse nullum, an duret cōfessio: ⁊ ibi videtur innuere ꝙ sic: quod faceret contra predicta. Item contra predicta omnia videtur stringere tex. in cuius solutione cogitabis in. l. j. §. si vir. ff. de acquiren. posses. vbi si sit donatio facta per virum vxori vel e contra: ⁊ res tradita: licet contractus principalis sit inutilis: tamen ex illo inutili contractu transfertur possessio. ⁊ ad illum textum vide varias solutiones per Barto. sed non in totum ad propositum hic. in. l. quod meo. in. j. colum. ff. de acquiren. possessione. Iason Papie.

b ☞ Si qs nō habēs liberos. Adde c. fi. ⁊ ibi docto. xvij. qō. iiij. gl. in. c. si quis irascit. xij. q. ij. Io. an. in addi. spe. in tit. de instr. edi. in §. porro. in addi. incip. hoc certum est. Old. ꝯs. clxiij. inci. quidā hñs vnicū filiū. Lud. ro. ꝯs. cclxxix. inci. non est dubium.

c ☞ Statuti. adde doc. in c. in nr̄a. de iniur. car. in c. cū dilect9. in. xij. q. de consuetu.

d ☞ Legitimati. Adde glo. ⁊ doc. in c. sane. de cleri. coniu. lib. vj. docto. in ca. ad extirpandas. de fil. presby.

1 ☞ Nemo presumitur alienam successionem posteritati sue velle anteponere.

2 Donatio bonorum facta a non habente liberos, reuocatur ipso iure ipsis susceptis.

3 Filij legitimati an excludant filias legitimas ⁊ naturales. et numero. 6.

4 Legitimati an dicantur vere legitimi: ⁊ an comprehendātur sub statuto loquente de filijs legitimis. ⁊ nu. 5.

Cum acutissimi.

Diuiditur in tres partes. In prima imperator refert decisionem Papiniani. In secunda ibi: nos huiusmodi. extendit decisionem papiniani: vt locum habeat non solum in filijs ⁊ nepotibus: sed etiā in quibuscunqꝫ descendentibus masculis ⁊ feminis. In tertia ibi: ne videat͛ testator. assignat rationem huius decisionis. Descendentes rogati restituere per fideicommissum, intelligunt͛ rogati si decesserint sine liberis masculis siue feminis. h. d. ⁊ materiā huius. l. posui in l. generaliter. §. cum autē. §. de insti. ⁊ substit. vbi text. similis. et ibi posui multas extensiones et singulares limitationes ad hanc. l. et feci mentionē de aliquibus traditis per Pau. hic: ⁊ consydera: q͛ imperator hic videtur de solis verbis seruire ⁊ blandiri: cum etiā tex. Papinia. in. l. cum auus. ff. de condi. et demon. loqueretur nō solum de filio grauato fideicommisso: sed etiam de nepote: etiam in casu magis dubitabili: vt ibi in text. nisi dicas ꝙ licet. d. l. cum auus loquat͛ de filio ⁊ nepote grauatis fideicommisso: tamen ista lex adhuc ponit extēsionē: cum velit idem esse in omni descendente. Item. d. l. cum auus. loquitur quando testator decessit cum filijs masculis: ista etiam quando cum feminis: tamē in effectu modica est ampliatio: q͛ ex regulis iuris iste ampliationes patebant satis. ☞ † Nota ex fine legis ꝙ nemo presumitur alienam successionem posteritati sue velle anteponere: ⁊ ad hoc allegatur ista lex hinc est ꝙ si aliquis stipulatur emphiteosim vel aliam rem sibi et post mortem suam fratri suo: si talis stipulator procreet filias, ille preferuntur et excludunt fratrem et tex. in. l. tale pactum. §. fin. ff. de pact. quem dicit esse singularem Bal. hic: in. j. colum. et idem Bal. in. c. j. de duo. fratri. a capi. inuesti. ⁊ in rubri. extra de pact. in penul. col. quem tex. extende vt etiam per Bal. hic in fine. † Eodē modo si quis non habens liberos[b] donet bona vel partem aliquā alicui susceptis postea liberis, ipso iure reuocatur donatio. l. si vnquā. C. de re. donatio. que lex est ad hoc singu. ſm Imol. in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. in. xx. colum. ⁊ late examinat Bartol. in l. titia. seio. §. imperator. de lega. ij. Bal. in. l. j. §. de inoff. dona. Adde tex. etiam in opposito in dicto. c. j. de duobus fratribus a capi. inuesti. in isto tex. et in glos. aliud non habes. ☞ † Non omitto tamen illud quod signanter decidit Bal. hic ꝙ stante statuto quod existentibus filijs masculis filie femine non succedant: quod etiaꝫ filij legitimati excludant filias legitimas ⁊ naturales: eo q͛ legitimatio se extendit ad statum, cum in legitimato sit verus status legitimorum: licet non sit verum principium, ſm Bald. Paul. hic tenet contrarium[c]: alij nō tangunt: motus: quia verba statuti debent intelligi in potentiori significato, de illo qui vere est legitim9 et naturalis origine: non ex accidenti. l. fina. C. de his qui ve. etat. impet. idem simpliciter tenet Paul. in. l. si. per illum textū. Istam opinionem in terminis contra Bal. tenet Ludo. referens se plures consuluisse contrarium in. l. si is qui pro emptore. in. xiij. colū. et sequentibus. ff. de vsucap. † vbi per multa generalia ostendit ꝙ legitimati[d] non dicantur legitimi: ⁊ non comprehendantur sub statuto loquente de filijs legitimis. vt ibi per eum: idem tenet domin9 Ant. in. c. tanta. circa princi. et in capi. per venerabilem. in xxix. colum. qui fil. sint legi. vbi fortius dicit † qꝺ si statutum loquit͛ de filijs legitimis, non extēditur ad filios legitimatos etiam per subsequens matrimonium: quod est fortius. quia cum statutum loquatur in filio legitimo, debet intelligi in legitimo naturaliter sic genito: ⁊ sic in legitime nato: quia statutum non extenditur ad casum fictū secus ſm eum si hoc verbū legitimo proferatur a iure communi: per glo. in. c. innotuit. in verbo coniungat. de electio. et plus non dicit. Eandem opinionem contra Bald. videtur tenere Ange. in consil. lxxv. incipien. per reformationem. ⁊ in consil. sequen. Et quia passus est vtilis et quotidian9: nec inuenio alicubi bene examinatum: ideo bene excutiam. ☞ Pro ista opin. contra Bald. hic quod in statuto excludente filias feminas existentibus filijs masculis legitimis, non comprehēdatur legitimatus, facit: quia licet donatio reuocetur per superuenientiam liberorum. d. l. si vnqꝫ. tamen illa. l. nō hꝫ locū in filio legitimato post donationē. ſm Bald. in. l. ij. in fin. C. si quid in frau. patrona. ⁊ in. l. j. in penul. colum. §. de inoffi. dona. Sal. in. l. si totas. C. de inoff. dona. Ad idē contra Bal. hic facit glo. in. d. c. innotuit. in verbo coniugata qui dicit quod legitimatus non dicitur legitimus: sed tanqꝫ legitim9 ⁊ ibi Bald. ibi. in penul. colum. dicit ꝙ non dicitur decedere cum filijs legitime natis, qui decedit cuꝫ filijs legitimatis. Alibi Bal. in. l. etiam. C. de appella. dicit ꝙ legitimatus dicitur imago legitimorum. ideo differt a legitimo tanquam imago seu similitudo ab eo cuius imaginem representat. Alibi Bal. idem in. c. fi. in. ij. colū. de trāslatio. episc. dicit ꝙ legitimatus assimilatur homini medicato a morbo, in quo semper remanēt alique cicatrices. Alibi idem Bal. in. c.

Bal.in.c.j.in.ix.col.de consti.dicit q legitimatio est similis alchimie que facit apparere qd non est:et ideo legitimatus figurã legitimi gerit:sed non habet eandẽ substantiã:breuiter istis non obstãtibus teneo decisionẽ Bal.q ẽt filius legitim⁹ excludat filias feminas et naturales virtute statuti supradicti:et ita bis consului:

6 et ita iudicatum fuit.†Et addo q idem quod Bal.hic: tenet idẽ Bal.in.l.eam quã.in duobus locis.s.eo.C.in.ix.col.versi.itẽ quesitum fuit a me.et in.xiij.col.ver.sed pone statutũ dicit q filia:idem tenet ipsemet Pau.in.l.sed si.hac.§.patronum.in fi.ff.de in ius vocan.vbi per illum tex.in ver.sed si ius.dicit alias se allegasse in qstione statuti disponentis q extante filio masculo legitimo et naturali filia femina non succedat,nisi in eo quod sibi relinquitur a patre:et aliquis fuerat legitimatus a comite palatino non simpliciter vel in totum:sed cum hoc qd nõ succederet patri ab intestato:sed solum ex testamento:motus:q ista nõ dicit legitimatio:q legitimatio debet in totum fieri:nec potest fieri in parte:et in pte nõ:sed dicitur quedã dispensatio.alle.gl.in.c.cũ inhibitio.de clãdesti.despon.secus est fm eũ si fuisset legitimatus in totũ, vel quo ad alia.q excluderet filias feminas,stante dicto statuto q existentibus masculis filie femine non succedant.allegat Bart.in.d.l.eã quã.in vno loco.et aliud non dicit.Pro ista opinione etiã in cõtingentia facti consuluit ipse Pau.in consil.ccxxj.et in cõsi.ccxxiij.et pro ista sententia facit vnũ quo nihil melius adduci potest.s.illud quod dicit Bar.singulariter in.l.si is qui pro emptore.ff. de vsuc. in.xx.col.ver.item queritur circa predicta vtrũ ista fictio fingat circa ea que sunt meri iuris etc.vbi concludit q legitimatus dicit vere legitimus:et non per fictionẽ:vt ibi per eũ:ergo debet cadere in statuto. Idem tenet Bal.in.l.nuper.C.de natu.li.et sequitur late Alexan.in consil.incip.visis codicillis.in.ij.col.et in.viij.et seq.in primo volu.vbi respondet ad contraria:et ad aliqua que.s.in oppositũ adduxi:vide ibi omino et late do.Benedi.de plumb.in quarta disputatione que incipit cũ statuto pisano.et predicta nota, quia vtilia sunt et ad multa conferent. Jason papie.

1 ¶Legata vel fideicommissa non possunt relinqui ab emancipato vel preterito,etiam si contratabulato per eum testamẽto,ad eũ perueniat hereditas paterna ab intestato.

2 Hec lex non corrigitur per aut.ex causa.que est.s. de libe. preteri.

3 Pater licet faciat mentionẽ filij in testamento,si tamen nõ fuerit institutus nec exheredatus,dicitur preteritus.

1 **Quidam filium.** †A filio emancipato vel alio descendente preterito non possunt legata vel fideicommissa relinqui,etiã si contratabulando per eum testamẽto ad eũ perueniat hereditas paterna ab intestato.h.d.cum glo. cõcordat l.ij.ff.de leg.iij.et ratio huius tex.est q iste filius emancipatus nõ fuit in aliquo honoratus a patre:imo affectus iniuria:vt in text. in verbo vt pote iniuria:ergo quem non honoro grauare nõ possum.l.ab eo.s.eo.Et si dicas contra,dato q filius nõ fuerit honoratus a patre:eo q pater eum preteryt,et nihil sibi reliquit:tamẽ contratabulato testamento ex prouisione.l.ad eũ deuoluitur hereditas.ergo propter hoc debet posse grauari.per.l.quãuis.s.eodem vbi pater quorundam filiorũ cui nihil erat relictum potuit grauari fideicommisso:eo quia filij sui erãt instituti:ideo licet ex iudicio testatoris pater nullum cõmodum haberet:quia habet ex dispositiõe.l.potest grauari responde qd ibi pater habet ex dispositione.l.et ex tacita volũtate testatoris.vel saltem preter volũtatem.sed in ista.l.emancipatus preteritus habet a.l.contra voluntatem testatoris:ideo fideicommisso nõ potest grauari.¶Itẽ ad

2 de pro ampliatione huius.l.† quod ẽt ista lex hodie procedit: et non corrigitur per aut.ex causa.s.de liberis preteritis.vbi rupto testamento ex causa preteritionis vel exheredationis :tamen omnia legata et fideicõmissa sustinentur:q illa aut.procedit quando legata vel fideicommissa sunt relicta ab instituto:secus si ab ipso filio preterito vel exheredato.fm Bar.et Salic.hic.et Bart.in.l.secunda.ff.de le.iij.et Bal.et Ange.in.l.j.C.de bono.posses.contratabu.et dixi in.d.autentica ex causa.¶Secundo amplia istam.l.vt habeat locum etiam si in testamento fuisset adiecta clausula codicillaris:q licet alias per clausulaz codicillarem si rumpatur testamentum:et ab intestato succedatur:intelligantur repetita legata a venientibus ab intestato:tamen in casu huius legis quãdo fuerũt nominatim relicta a filio preterito:vt in ista lege:vt dicit tex. ibi ipsum:et ibi a sua persona:et sic legata fuerint nominatim relicta a persona que non potest grauari,cuz in nihilo fuerit honorata:clausula codicillaris nil operatur:secus quando filio preterito legata,et fideicommissa essent simpliciter vel generaliter relicta:et esset adiecta clausula codicillaris:quia cum tunc filius preteritus sit etiam ipse de venientibus ab intestato per talem clausulam teneretur ad legata et fideicommissa.l. generaliter.§.ex testamento.ff.de fideicommis.liber. iuncta.l.si quis cum nullum.ff.de iure codicillorum. ita notabiliter et melius quam alibi Bartol. in l.j.in.v.q.ff.de iure codi.et in.l.ij.de leg.iij.Idem tenet Bal.et notabilius Ang.hic:in lectu.Floren.et ita teneas:licet Pau.hic:et in.l.filio preterito.ff.de iniusto rupt.et in autenti.ex causa.in fine colum.s.de liberis preteri.nullam de predictis autoritatibus faciens mentionem,teneat qd si legatum relictum a filio preterito sit collatum in tempus,in casu in quo ad preteritum perueniat hereditas:et sit posita clausula codicillaris:q virtute talis clausule filius preteritus tenebitur ad legata et fideicommissa.per dictam.l.generaliter.§.ex testamento.nam istud quod dicit Pau. procederet quando legata vel fideicommissa fuissent simpliciter vel generaliter relicta:secus si nominatim et specialiter ab ipso

3 preterito:vt Pau.presupponit.¶†Secundo nota.ibi neq heredem neq exheredatum:quod licet in testamento sit facta mentio filij:tamen si non fuit institutus nec exheredatus dicitur preteritus:q opus est quod fiat mentio de filio in institutione vel exheredatione,ad hoc vt nõ dicatur preteritus:nec curamus qd in alia parte sit facta mentio.text.est hic:et text.melior de iure in.§. eadem.institu.de hered.que ab intesta.et dixi in dicta autentica ex causa. Jason Papie.

1 ¶Etiã si actor nihil probauit,nec habeat aliquã presumptionem pro se,potest in casu nostro compellere reum ad iurandum.

2 Juramentum alicui delatum potest regulariter referri.fallit in casu nostre legis.

3 Heres qui negauit relictũ a testa.si delato sibi iura.per lega.vel fideicom.recuset illud subire:habetur pro conuicto:et perdit beneficium vt non possit postea allegare testamentum fuisse minus solenne.

4 Vasallus q negauit rem feudalẽ,si cõuincat de imẽdacio vtrũ pdit rem feudalem.idem et in filiofa.nam perdit beneficium.tituli. C.qd cum eo.nu.5.idem etiam est in fideiussore:nam perdit beneficium diuisionis.nu.6.idẽ etiam in socio.nam perdit beneficiuz ne exigatur vltra q facere potest.num.7.et in marito qui negauit matrimo.num.8.Idem in liberto qui impetrauit ius aureorum annullorum.nu.9.Et idem in herede qui negauit rem esse hereditã.nam.perdit falcidiã in tali re.idem etiam est in eo qui per mendacium negat se possidere:nam perdit commodum et beneficium possessionis.nu.11.

12 Aduersatiua posita sine copula denotat diuersum casum et diuersum ius.

13 Relicta in testamẽto minus solenni nõ debentur,nisi testator voluerit solenniter testari:et voluerit ponere in fide heredis.

14 Vbi a testatore est electa fides heredis,ibi non est opus testibus: nec alia testamentaria solennitate.

15 Si testator iussit prestari omnia que continentur in quadã schedula scripta manu sua,quã deposuit penes guardianum fratruz minorũ:si cõstet de illa schedula,vel per cõpara.literarũ:vel alias coniecturas,licet non probetur alijs testibus:erit standum dicte schedule:ex quo testator voluit illi adhibere fidem.

16 Testator potest committere legatum vel fideicom.in fide heredis,absq alia solennitate testa.et abq alijs testibus.limita vt.j. numero.17.

18 Si testator faciat heredem promittere de prestãdo legatum,cum tale legatum transeat in vim cõtractus:tunc poterit probari tale legatum per duos testes.

19 An per instrumẽtum pub.testa.in quo sunt descripti numero septem testes probetur testamentum.

Questionem. Ista lex legitur in glo.duobus prin.modis:extra glo. legit per alios doc.in diuersis locis alijs modis:quos nunc referam:fm ergo gl.magnã hic in verbo subire. ista lex habet duas lecturas princi.et fm vtrãq est vnica et singu. fm omnes hic licet vere concordet.§.fin.institu.de fideicom.here. qui tex.fuit sumptus ex ista lege.et licet gl.predicta in verbo subire,videatur ponere quatuor lecturas:tamẽ nõ sunt nisi due principales.Prima fuit Joan.quem intellectum sequitur dicta glos. magna.versic.tu dic quarto modo fm Joan.tenet etiam gloss.in l.si veritas.s.eo.et in.d.§.finali.et fm istum intellectum Joan.licet ista.l.sit longa tamen breuiter hoc dicit.Heres qui primo negauit relictum,non potest postea cõfiteri relictum esse,et se teneri ex minus solenni voluntate,vel pinguius vt totum tex.complectaris.Si heres grauatus legato vel fideicõmisso neget grauamẽ: et sic relictum est in potestate fideicommissarij deferre heredi iuramentũ,vel probare per testes:et si primam viam eligat de stando iuramento heredis,debet heres iurare non fuisse relictum:et prestito iuramento debet absolui:sed si recusat iurare:non potest iuramentum referre fideicommissario:sed tunc habetur pro confesso et debet condemnari:nec tunc potest heres excipere et allegare defectum solennitatis testamenti:nec isto casu heres dicitur grauari per.l.ex quo constituiter iudex et testis in causa propria.hoc primo vsq ad medium legis.Si vero fideicõmissarius

elegerit secundā viā probandi per testes,debet pbare per septem testes qui requirunt in testō vel saltē per quinqꝫ qui requirunt in oī alia vltima voluntate:iste numer⁹ testiū inuentus est ne cōmitti possit falsitas in presentia tot testiū.h.d.fm intellectū Jo.fm istā 1 primā lecturā collige ex hoc tex.tria specialia.† ¶ Et pmū est ꝙ ēt si actor nihil probauit etiā semiplene,neqꝫ etiā habeat aliquā presumptionē pro se:tamen potest cōpellere reū ad iurandū:regulariter autē actore nil penitus probante dꝫ reus absolui, ēt si nihil 2 prestiterit.l.qui.accusare.§.de edē.c.fi.de iureiur. ¶ † Secundū speciale,qꝛ regulariter iuramentū alicui delatū potest per eū referri. l.delata.in fi.§.de re.credi.l.manifeste.ff.de iureiur.tā in hac.l. heres cui defertur iuramentū a legatario vel fideicōmissario,nō pōt illud referre.vt probat iste tex.in verbo oīmodo exactioni fideicōmissi:ꝛ ita expresse tenet glo.magna in verbo subire.in primis verbis.et Ange.in lectu.florē.ꝛ Paul.licet contrariū teneant Sali.et Fulg.hic per.l.iusiurandū.ꝛ ad pecunias.§.ait pretor.ff.de iureiu 3 ran. ¶ † Tertiū speciale est:qꝛ heres q negauit fuisse relictū,si delato sibi iuramento per legatariū vel fideicōmissariū illud recuset subire:cū per hoc habeat pro cōuicto:perdit beneficiū vt non possit postea allegare testm̄ fuisse minus solenne:ꝛ ideo fm istam lectu.erit ibi casus notabilis in quo vltima voluntas nuda ꝛ non solennis vestitur.l.auxilio propter mendaciū heredis facit.l.ꝛ elegāter.§.seruus pactionis.ff.de dolo,ꝛ sic in ista.l.pena heredis negātis ꝛ conuicti de mendacio propter recusationē iuramenti est, vt 4 non possit allegare amplius testm̄ non esse solenne:† simile in vasallo negante rem feudalem per mendaciū: nā conuictus perdit feudum.c.vasallus.primo.si de feu.defunc.conten.sit inter domi. 5 ꝛ agna. ¶ † Similiter qui p mendaciū negat se filiumfa.si conuincatur de mendacio perdit beneficiū tituli.C.qd cū eo.tex.est in.l.sꝫ 6 si ex parte.§.interdū.ff.qd cum eo. ¶ † Simile in eo qui negat se fideiussorem per mendacium:nā perdit beneficiū diuisionis.l.si dubitetur.§.ita demū.ff.fideiusso.item perdit beneficium executionis ꝛ cedendarum:ita notabiliter Bald.in autē.contra qui propriam.in.iij.colū.C.de non nume.pecu.ꝛ ibi e st tex.ad presens p 7 positum. ¶ † Simile in eo qui per mendacium negat se esse sociū. qꝛ perdit beneficiū ne exigatur vltra ꝙ facere potest.l.si vnus.§.fi. ff.pro socio.l.sed hoc ita.in fin.ff.de re iud.Barto.in.d.l.si dubite 8 tur.§.ita demum. ¶ † Sic etiam in marito qui primo per mendacium negauit matrimonium:qꝛ etiā ipse conuictus de mendacio perdit beneficium ne exigatur vltra ꝙ facere possit:ita notabili 9 ter Bart.in.l.etiā.§.j.circa fi.ff.sol.ma. ¶ † Simile in liberto qui impetrauit ius aureorū annullorū:ꝛ sic genus ingenuitatis:nam perdit si per mendacium neget se libertū.l.fi.§. de iure aureorum 10 annu.Bart.in.d.l.etiā.§.j.cir.fi. ¶ † Simile in herede qui negat rem esse hereditariam:qꝛ conuictus de mendacio perdit falcidiaꝫ 11 in tali re.l.hereditatum.§.fi.ff.ad.l.falcid. ¶ † Simile in eo qui per mendacium negat se possidere:nā perdit commodum beneficiū possessionis.l.fi.ff.de rei vendi. ¶ Istam primam lectu. Joan. sic declaratam Bart.hic reprobat:qꝛ contra tex.in.§.fina.institu.de fideicom.here.ꝛ non inducit illuꝫ tex.aliter.Credo ꝙ sic induci debeat nam ille.§.fina.est sumptus ex ista.l.vnde fm istū primum intellectum in ista.l.ꝛ in illo.§.fi.poneretur solum vnus casus, odio heredis negātis per mendacium fuisse relictum:ꝛ tamen text. in a dicto.§.fi.in aduersatiua ꝙ si [a] denotat duos diuersos casus:† cuꝫ 12 de natura aduersatiue posite sine copula sit denotare diuersum factum et diuersum ius.l.hoc amplius.§.de his autem.vbi Bart.ff. de dam.infec.ergo iste intellectus non potest procedere ad totum illum tex.nisi dicas vt dicam nunc. ¶ Secunda lectura principalis est qd iste tex.loquitur in casu speciali:quādo testator noluit solenniter testari:sed ponere in fide heredis:nam istis duobus concurrentibus cogitur heres iurare an testator reliquerit:ꝛ si noluerit iurare,habetur pro condēnato:ꝛ cogitur soluere: nec tunc potest opponere ꝙ voluntas testatoris nō fuerit solennis:et licet gl. hic non teneat:tamen tenet eum glo.in.§.fi.vbi late Joan. fab.instit.de fideicom.heredit.ꝛ istum intellectum tenent communiter 13 doct.hic:ꝛ ibi.fm quem no.ex ista.l.duo principaliter. ¶ † Primo nota limitationem ad.l.si veritas.et.l.ex testamento.§.eodem.quibus iuribus dicitur qd relicta in testamento minus solenni non debentur:quia verum est nisi duo concurrant:per hūc text. quod testator noluerit solenniter testari. Item quod voluerit ponere 14 in fide heredis. ¶ † Secundo nota fm istum intellectū qd vbi a testatore est electa fides heredis,ibi nō est opus testibus:nec alia testamentaria solennitate.Et facit ista lex fm istum intellectū com 15 munem fm Bart.hic in fine.Sali.ꝛ Ange.† ad notabilem q̄stionem de testatore qui iussit prestari omnia que continentur in quadam schedula scripta manu sua,quam deposuit penes guardianum fratrum minorum:nam dūmodo constet vel per comparationem literarum,vel per alias coniecturas,quod illa sit schedula quā testator asseruit scriptā manu sua:licet nō probet aliis testibus:standū est.ex quo testator voluit adhiberi fidem illi schedule:et ita per hanc.l.iuncta declaratione predicta tenet Barto. melius ꝙ alibi in.l.si ita scripsero.ff.de condi.ꝛ demō.vbi allegat etiam theopompus.ff.de dote prelega.ꝛ respōdet ad aliqua que videntur in contrariū facere:idem tenet Pau.in.l.vbi autē non apparet.§.sed qui vinū.per illum tex.ff.de verb.obli.ꝛ in.l.hac cōsultissima.§.per nuncupationē.§.de testa.vbi fortius tenet ꝙ Bart. ꝙ etiā si illa schedula nō esset scripta manu testatoris,dummodo cōstet illam esse schedulaꝫ de qua testator dixit,ei omnino standū est:de quo etiā vide Bal.et Mod.in aut.qd sine.§.de testa.ꝛ bal. in.l.captatorias.§.de testa.mili.Jmo.in.c.cū tibi.de testa.ꝛ tenēdo 16 istum secundum intellectuꝫ communē † ꝙ testator possit cōmittere legatū vel fideicommissum in fide heredis absqꝫ alia solenni 17 tate testatoris et abqꝫ aliis testibus ¶ † Limita singulariter nisi statutum esset in ciuitate prout est apud nos ꝙ marit⁹ nō possit vxorem heredem instituere:nec ei aliquo titulo relinquere vltra centum libras:naꝫ testator nō potest tunc ponere aliquid in fide vxoris:dato ꝙ diceret ꝙ ordinauit secrete cum vxore qualiter debeat talem pecuniā distribuere pro anima testatoris:nā istud presumeretur actum in fraudeꝫ statuti:ꝛ sic non valet. Ita Jo.an. in addi.Specu.in ti.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.post mediū in addi.incip.ad istum finem.Albe.in secunda parte statutoruꝫ. in.q.cxij.incipi.statuto cauetur ꝙ null⁹ possit relinquere vxori ꝛc. et in.q.sequen.ꝛ Alexā.in consil.lvij.in.ij.volu.incipiē.prospectis in.ij.col.ꝛ sequē.et in.l.cogi.§.hi qui solidum.ff.ad treb. quicquid ibi teneat Pau.de cast. ¶ Extra gl.ꝛ doc.hic:adde quod tertio modo intelligit istam.l.Bar.in.l.nemo potest.in.j.colum.ff.de lega.j.ꝛ est limitatio precedentis cōmunis intellectus:quod in ista l.testator non simpliciter posuit in fide heredis:sed fecit quod heres sibi promitteret de prestando legatum vel fideicommissum: iuxta.l.quidam.ff.de here.insti.ꝛ.l.spadonē.§.j.ff.de excu.tuto.et plus nō dicit.sed Jmo.in.d.l.nemo potest.in. ij.colum.quem simpliciter sequitur Alexan.ibi in.iij.colum.dicit ꝙ verba Barto.§. proxime relata sunt ponderanda:quia ex eis colligitur tertius intellectus ad hanc.l.qd hic testator fecit sibi promitti per heredem quod legatario vel fideicommissario dabit legata:et sic videtur hec dispositio transire in vim contractus:ꝛ sufficit tunc apparere de tali promissione per duos testes:vt habetur in.l.heredes palā. §.fina.ff.de testa.ꝛ ponit testator in effectu stipulari legatario qui quo ad legatum representat defunctuꝫ.l.id tempus.§.j.ff.de vsucapio.ꝛ istum intellectum etiam tenet Bald.in questione per euꝫ disputata:incipien.statuto cauetur quod fenerator.in.iij.charta. 18 ¶ † Ex illo tertio intellectu sic declarato Bar. Veronen.in caute. clxxvij.colligit pulchram cautelam:nam cum sit magnum dubiū quot testes requirantur ad probandum vltimam voluntatem:vt per glo.ꝛ doc.in.l.ij.§.de bono.possessi.fm tabu.vbi dixi: cautela est quod testator faciat heredem promittere de prestando legatū vel fideicomissum:nam cum tale legatum transeat in vim contractus qui contractus potest etiam in testamento:ꝛ in vltima voluntate celebrari:vt per gloss.ꝛ doc.in.l.heredes palam.§.fina.cum simi.ff.de testa.ꝛ duo testes in cōtractibus regulariter sufficiant.l. vbi numerus.ff.de testi.certe isto casu ad probandum tale legatū vel fideicommissum,duo testes sufficiunt,ꝛ fm eum securior modus erit ꝙ testator faciat promittere non solum sibi sed etiam notario recipienti ꝛ stipulanti nomine legatarij vel fideicommissarij absentis:vel si legatarius sit presens faciat heredem promittere per stipulationem,non solum ipsi testatori:sed etiam legatario vel fideicommissario presenti.Sed aduerte licet omnes vsqꝫ ad istos dies in dicta.l. nemo potest.teneant istum intellectum Barto.Ego dubito.tamen per textum notabilem super quo cogita in.l.j.§.si quis sub conditione.ff.vt le.no.ca.vbi stipulatio interposita in testamento vel in vltima voluntate non seruat naturam stipulationis:ꝛ sic contractus:sed in totū assumit naturaꝫ vltime voluntatis:vt ibi in tex. ¶ Inuenio quod quartum intellectum ad hunc tex.ponit domi. Christopho. in.§. finali.in vltima colum.institu.de fideicom.here.nam intelligit tex. istum:ita ꝙ in ista.l.testator prius fecerit testamentum solenne ꝛ validū: in quo aliquem heredem instituit:deinde in alia vltima voluntate min⁹ solenni fecit legata vel fideicommissa aliquibus:certe heres tenetur ad legata vel fideicommissa relicta in minus solenni voluntate:ratio est fm Baldum quia ista vltima voluntas licet non solennis:sustinetur propter testamentum solenne quod precedit. Iste intellectus nullatenus placet ad istum textum qui non fundat se super testamento solenni quod precesserit:sed aut super negatione heredis:aut quia testator heredis fidē sit secutus. ¶ Ego consydero quinto loco ꝙ text.in.dicto.§.fina. institu.de fideicommis.heredi.sumptus ex ista lege ponit duos casus:in quibus debet esse diuersitas in iure et in facto:vt patet ex aduersatiua in versicu.quod si.vnde puto quod debeamus iungere primum et secundum intellectum gloss.§.relatos.ꝛ hoc modo habebitur veritas. vnde consydera duos casus: aliquā testator voluit solenniter testari:

[a] Aduersatiua ꝙ si.ad de raph.cu. consi.lxxix. incip.super q.que agitata est.

niter testari:sed nõ fecit:& sic non adhibuit solẽnia in testamento: heres conuictus negauit aliquid fuisse relictum:& cũ legatarius vel fideicõmissari⁹ offerrẽt stare ei⁹ iuramẽto, recusauit:quo casu ꝑ talẽ recusationẽ habet̃ pro cõuicto:vnde heres nũc vidẽs se cõuictũ vult dicere testamẽtũ nõ fuisse solẽne:certe non audit̃ propter eius mẽdaciũ:ita loquit̃ primus casus positus in.d.§.fi.secũdus casus est quando testator noluit solẽniter testari,sed ponere in fide heredis:& tunc loquitur dictus.§.fi.in versi.qđ si.& differt iste casus non solum in facto:vt patet:sed etiã in iure:q: primo casu nisi heres negasset per mẽdacium potuisset opponere quod testamẽtũ nõ erat solẽne.in scđo casu.istud nunq̃ opponere non potuisset:& ex istis habes expeditos intellectus ad tex.multa notabilia literalia colligit Sali.vide per eum.¶ Glos.magna,in verbo subire.que opponit qđ ex vltima voluntate non solẽni non debeantur legata:vt videt̃ ponere quatuor solutiones:dic vt dixi in tex.vbi expediui effectum huius glo.¶ Gl.in ver.ostenditur.

19 late disputat † an per scripturam publicam[a] notarij seu per instru-
a mentum publicuz testamenti in quo sunt descripti septem testes probetur testamentum & vltima volũtas:absq; quod alij testes producantur:sed quia ista disputatio est sine vtilitate,nõ est insistendum:nam opinio Ioan.de consuetudine obseruatur qđ sic.& ita tota die videmus qđ per instrumentum publicum testamenti in quo sunt descripti septẽ testes,probat̃ testamentũ absq; hoc qđ testes examinentur:& licet glo.dicat qđ pro opinione cõtraria Azo.sint validiora argumenta:tamen glo.met in.l.ij.in prin.vbi Bar.& alij.ff.quẽadmo.testa.aper.dicit Imo.qđ opinio.Ioã.est etiam de iure verior:& idem tenent Bart.& alij in.l.heredes palã.in princi.ff.de testa.Bartolus in.l.j.vbi Baldus in.ix.questione,supra de testa.¶ Glo.fi.in verbo lucrum.opponit contra tex.ad finem/qui dicit qđ heredes non seruantes dispositionem testatorum perdunt lucrum hereditatis:contra qđ imo heres qui non soluit legatũ non perdat lucrum hereditatis:sed teneatur soluere legatum duplicatum:opponit de.l.si quis in suo.§.de inoffici.testa.& glo.varijs modis respondet,vera solutio est/qđ ibi est casus specialis & singularis:quãdo testator filio ꝓprio aliquid modicum reliquit:deinde extraneo totũ patrimoniũ reliquit:& iste extraneus recusat prestare illud modicum filio:ibi cogitur prestare legatum duplicatum. Iason Papie.

1 ¶ Dictio hoc amplius,non est semper extensiua.
2 Iudicium defuncti quando dicatur.l.representari.
3 Heres qui non implet voluntatem defuncti priuatur here.trib⁹ concurrentibus,quod amplia vt nu.5.& limi.nu.6.
4 Vbi agitur de priuando aliquem iure suo non statim sed post lapsum anni,sufficit vnica monitio:alias vero bina requiritur.
7 Heres negligens implere volunta.testa.intra annum,est priuatus ipso iure:& non requiritur sentẽtia declaratoria.
8 Excluso herede per eius negligẽtiam,& etiam substitutis & alijs similibus,nunq̃ tamen admittitur exheredatus.
9 Licet heres qui monitus a iudice intra annum non implet volũtatem testa.priuetur hereditate,nõ tamẽ perdit legitimaz suam.
10 Legitima an perdatur per non confectionem inuentarij.
11 An liber nouellarum sit autenticus.
12 An liber longobar.sit autenticus.

Hoc amplius. Ista autenti.est notabilis & menti tenenda ſm Bar.habet materiam vtilem & quotidianam/& venit ad suppletionem & ad declarationem.l.fin.§.eo.dum ibi dicebatur in fi.qđ iure veteri heredes qui non implent voluntatem testatoris priuabantur lucro hereditatis:dicunt Bartol.& doct.in illa.l.fina.qđ ille leges veteres non reperiuntur in iure:nec est verum qđ per leges quas habemus ante illam.l.fin.qđ heres non implens & non soluens legata perderet hereditatem:cũ solũ haberemus casum quando lucrũ legati esset relictum propter onus tutele vel aliud onus:nam ille qui recusabat onus implere propter qđ erat factum legatum,bene priuabatur legato.l.nesennius.§.fin.ff.de excu.tuto.l.cum quidam.§.de lega.nisi appareret quod legatum fuisset potius relictum propter aliam affectionem quam propter onus tutele.l.tutor.§.que tutoribus.vbi habes exemplum.ff.de excu.tuto.vnde per istam autenti.& vnde sumitur generaliter statutum est,quod heres qui fuit negligens per annum in adimplendo voluntatem defuncti,concurrentibus his que dicam in text.priuatur hereditate:& hic declarat ad quos vadit tunc illa hereditas que duo latius & verbosius prosequitur text.autenticorum vnde iste sumitur:& iste text.in paucis verbis summat.iiij.vel.v.columna.illius autẽti.& plures questiones:circa presentem aut.formantur per glos.et Iacob.de bel.in corpore vnde sumitur ista aut.& per Bartol.in consil.incipien.statuto castri plebis:& in consi.incipien.statu.communis gualdi,& vide gloss.et Archidia.xj.q.j.syluester.& not.in.c.nos quidem.de testa.et in.c.licet de voto.tangitur aliquid per Angel.de are.

in.§.ex maleficijs.in fi.insti.de actio.& lz ista aut.& alie aut.nõ veniant breuius summãde:cũ sit breue summariũ autenticorum:et ista vt dixi summat quatuor colũ.tñ hoc dicit in summa.Heres negligens adimplere iudiciũ defuncti intra annũ a die monitionis sibi p iudicẽ facte,priuat̃ omnino cõmo.hereditatis,excepta legitima:que hereditas appli.catur personis hic enumeratis cuz eodẽ onere:& ideo cogũtur prestare cautionẽ de implẽdo:nisi tale sit onus qđ per.l.representetur.i.qđ ipso iure per.l.habetur ꝓ impleto:& istud summariũ sit etiã ꝓ figuratione casus.¶ In tex.

1 ibi: hoc amplius.† dic q̃ dictio hoc amplius[b] non est semper ex-
b tẽsiua.l.verbũ amplius.& ibi gl.ff.de verbo.signi.l.j.§.hec verba.vbi not.Bart.ff.& cui plusq̃ per.l.fal.interdũ est excessiua & habet vim repetitionis excessũ.l.si sic.& l.si tibi pure.ff.de lega.iij.l.q ita.& ibi glos.& Bart.ff.de dote preleg.no.in.l.diuortio.§.qđ in anno.ff.solu.mat.& in.c.cũ inter.de verb.signi.Bart.in.l.si seruus legat⁹.§.si ita scriptum.ff.de leg.j.¶ In text.ibi.l.non represen-

2 tatum:† dic q̃ iudicium defuncti dicitur.l.presentari:qñ testator grauat heredẽ ad aliquid faciendũ intra certũ tpˢ:qđ si nõ faciat l.exequit̃ & implet volũtatẽ defuncti ipso iure et facto:& tũc cuz.l.impleat:ista aut.locũ nõ hz:q: cũ executio sit facta a.l.alia nõ expectat̃.& tũc implemẽtuz.l.habet̃ pro implemento hõis.l.si pecuniã.§.j.ff.de cõdi.ob cau.vt si fuerit grauatus heres manumittere seruũ testatoris intra certũ tpˢ:nã trãslacto tpe si nõ manumisit.l.facit ipso iure eũ liberũ.l.cum vero.§.subuẽtũ.ff.de fideicom.

3 liber.¶ † No.ex ista aut.ad hoc vt heres q nõ implet volũtatem defuncti priuet̃ hereditate,tria requiruntur in hoc tex.& in corpore vñ sumit̃.Primo qđ illud onus q̃ heres implere neglexit non sit representatũ a.l.j.nõ sit habitum pro impleto a.l.vt.§.declaraui.¶ Scđo requiritur qđ heres sit monitus a iudice:& glos.in.§.illud.in verbo decreto.in aut.de here.& fal.quã Ang.hic in lectu.peru.dicit se nescire alibi:vult qđ sufficiat monitionẽ factã heredi p nũtiũ vel epistolã,vel ad eius domũ:nõ aũt requirit̃ qđ ipsemet iudex moneat:sz ipse Ange.qui dicit se vidisse de facto magnã.q.de hoc tenet cõtrariũ:q̃ ad hoc vt habeat locũ pena priuationis de qua hic,requirit̃ q̃ ipsemet iudex ꝑsonaliter heredẽ moneat.idẽ tenet Pau.hic sub dubio tñ:q: cũ ista sit magna pena , requirit̃ ꝑsonalis monitio facta a iudice:sicut requirit̃ ad faciẽdũ quẽ haberi ꝓ cõfesso si nõ rñdeat positionib⁹:nã & ibi requirit̃ q̃ sit ꝑsonaliter monit⁹ p iudicẽ.c.si post prestitũ.de confes.in.vj.idẽ tenet Ange.in.§.si quis aũt non implens.in.j.col.in aut.de her.& fal.& aduerte qđ vna monitio sufficit,cũ heres fuerit negligens vltra annũ,alias qñ nõ arguitur negligẽtia tanti tpis requiritur bina monitio.§.si qs autẽ ꝓ redẽptiõe.in aut.de ecc.tit.& l.nulli.cũ aut.lz.§.de episc.& cle.fz Bar.Sali.& cõiter alios hic:& Bal.pleni⁹ in

4 l.q crimẽ.in.viij.q.C.qui accusa.nõ pos.¶ † No.diligẽter ex ista doc.Bar.q̃ vbi agitur de priuãdo aliquẽ iure suo,non statim:sz b post lapsum anni:tunc sufficit vna monitio:alˢ bina monitio requirit̃.de quo vide Angel.qui super hoc ponit notabilem regulã in.§.si quis aũt nõ implens.in.ij.col.in aut.de here.& fal.& in.§.si quis autẽ pro redemptione.in aut.de ecc.tit.late Lud.in.l.j.quãdiu.iij.de acqui.hered.Ange.de are.in tracta.maleficior.in ver.nec nõ ad querelam.in.iij.col.Barth.vero.in cau.clij.Alexan.in cõsi.cviij.in.j.vol.incip.viso themate.in fi.& qđ dicit Bald.in.c.ex literis.in.iij.col.de cõsti.quicquid teneat Alexan.in.l.fi.in.j.col.ff.de fer.tamẽ hoc requisitũ tex.de monitione iudicis limitat Bal.hic in.j.col.aliqui libri habẽt in pe.nisi essent legata vel fideicommissa relicta venerabilibus ecclesijs,aut pijs locis:ibi nõ requiritur alia interpellatio vel monitio iudicis.sed ibi ipso iure committitur mora extraiudicialis.l.titia seio.§.vsuras.ff.de lega.ij.non memini Bald.allegare de hoc gloss.in.§.item mixta.in ver.in iudiciũ.insti.de actio.tenet Lud.in.l.si ex legati causa.ff.de ver.obli.idem est et in relictis factis fisco:nam fisco etiaz fit mora ipso iure.ſm Bald.in.l.j.C.de his quibus vt indignis.qui etiam non meminit allegare glos.in.l.cum quidam.§.fiscus in ver.inferunt.ff.de vsuris.Sed in istis omnibus dicit contrarium:qđ licet verum sit quod in legatis ecclesiarum aut fisci committatur mora ipso iure:tamen illa mora non sufficit quo ad priuandum heredem hereditate.ſm Ange.hic in lectura Perusina notabiliter loquentem.¶ Tertio requiritur lapsus anni:et incipit currere talis annus a die monitionis facta per iudicem:vt hic et in corpore

5 vnde sumitur:& ibi gloss.¶ Istum text.sic declaratum:† amplio duobus modis:postea limitabo octo modis.¶ Primo amplia istã aut.inquantum dicit qđ heres negligens implere volũtatem defuncti perdit hereditatem:amplia quod nõ solum perdit hereditatem:sed etiam prelega.sibi facta:dictum fuit solemne Dy.et Bal.in.l.qui filiabus.§.finali.de legatis primo.quod dictum Cumanus & Moderni ibi multum extollunt:per textum in.l.si patroni.§.quid ergo.ff.ad trebellianum.Sed aduerte quod Baldus in penultima co.in fine,hic tenet contrarium expresse: nam dicit quod licet heres qui nõ implet voluntatem defuncti priue

a ¶ An ꝑ scripturam publicã. Adde Pet.de ancha.in.c.cũ esses.de testa.

b ¶ Hoc amplius. Adde Ange.in cõsi.cclxx.

tur hereditate: nõ tñ priuat̃ plega. nec substitutione pupillari ei nondum delata: nihil tamẽ allegat. Adde, etiã in cõtrariũ facere tex. in. l. eum q. §. pro parte. ff. de his quib. vt indi. vbi si hereditas aufertur ab herede vt ab indigno: tñ prelegata ei nõ auferuntur etiam pro illa parte pro qua est indignus: nisi dicas sm Bar. ibi: qd ibi sit casus specialis: tamen precedens opinio cõmunior est. ¶ Secũdo amplia dispositionẽ hui⁹ aut. qd perdat etiã illa que omnino testator idem fuisset relicturus: sm Jaco. de belui. in. §. ⁊ hec quidem. in vlti. q. in aut. de here. ⁊ fal. quem refert ⁊ sequitur Bart. licet corrupte eũ allegat: in. l. penul. š. de leg. et q2 ibi dixi hic non repeto. Istam aut. sic ampliataz limita octo notabilibus 6 modis. ¶ † Primo limita vt procedat quando heres negligentia seu contumacia distulit vltra annum implere disposita a testatore: tunc bene priuatur hereditate: vt hac aut. ita probat tex. notabilis in. c. nos quidem. in verbo neglexerit. de testa. secus ergo si heres iusta causa sit impeditus: tunc lapso anno non priuatur hereditate: ita notabiliter Panor. in cõsi. xlj. incip. venio ad primum dubium ⁊c. in. iij. dubio. in. j. volu. post Fede. de señ. in cõsil. cxxxiiij. per eum allegato. idem tenet Panor. in consi. lx. incip. viso testamento. in vlti. colum. in eo. volu. ⁊ ibi tenet idem esse in anno qui datur a. l. executoribus testamenti: anteq̃ executio deuoluatur episcopo: iuxta. l. nulli. C. de episco. ⁊ cleri. quia non currit nisi negligentibus: nõ si fuerint impediti, vel si commode facere nequiuerint: vt ibi per eum. ¶ Secundo limita istam aut. quod heres non implens priuatur hereditate: verum est quando illud implementum respicit commodum pecuniarium alterius: secus si non respiceret cõmodum pecuniarium alterius: vt q2 testator in testamento instituit titium heredem, ⁊ ordinauit quod faceret talem impensam in funere: pone quod heres neglexerit talem impensam facere post monitionem iudicis: an lapso anno priuetur hereditate: dico qd non. l. nõ oportet. š. de his quibus vt indig. ⁊ ibi glo. valde singu. in fine. dum dicit vel hic non fuit pecuniariũ preceptum: ⁊ glos. illam sequuntur ibi doc. ⁊ in specie Jaco. but. Ful. ⁊ Pau. ⁊ ibi Pau. limitat hoc vltimum nisi cõcerneret animam testatoris: ⁊ nihil allegat: debuit allegare text. in. c. licet de voto. ⁊ in. §. si quis autem hec facere. iunctis. §. precedentibus. in aut. de eccle. titu. ⁊ aut. licet. š. de episco. ⁊ cleri. ¶ Tertio limita istam aut. vt procedat quando persone que vocantur a. l. ad talem hereditatem volunt eam habere: si autem eã nollẽt tunc primus heres remaneret heres: quia id quod constitutũ est per hãc aut. in penam ⁊ odiũ heredis negligẽtis, nõ debet ad eius fauorem reduci: ⁊ hoc tenet glos. vnde ista aut. sumit̃. facit. l. si seruus pluriũ. §. si quis ante. de lega. j. ita Cy. Alb. Bar. ⁊ alij hic. Adde optimũ tex. in. l. si qs solidũ. vbi no. Bart. ⁊ Imo. ff. de here. insti. quem Bar. hic qui est corruptus voluit allegare: facit quod vult glos. reputata singu. in. l. ea sola. ff. de regu. iur. que dicit qd fisco volẽte hereditatẽ, deportat⁹ institut⁹ heres in effectu nõ hz fisco volente: sz si fiscus nolit deportatus est heres. quã gl. reputat singu. Bal. in. l. eam quã. in. vij. colum. š. eo. dixi in. l. j. š. de here. insti. Facit qd dicã in seq. limitatione que quasi erit exẽplũ huius limitationis. ¶ Quarto limita istam aut. que disponit qd heres non implẽs volũtatem defuncti priuat̃ ipso iure hereditate defuncti, istud est verũ nisi hereditas esset dãnosa: ita Pet. de ancha. in. c. intelleximus. de iudi. facit qd dixi in precedẽti limitatione: ⁊ tex. in. d. l. si quis solidũ. vbi Bar. ⁊ Imo. Sicut ĩ simili quãdo ꝑpter delictuz ex forma statuti aliquis perdit nobilitatem, intelligitur nisi in eo in quo est dãnosum censeri nobilẽ: puta in grauaminibus. sm Bar. in. l. vnica. C. de infami. lib. x. et in repe. l. j. in pe. col. C. de dignita. libro. xij. sic in simili decidunt Bald. ⁊ Ange. post Dy. ibi: in. l. q soluẽdo. in. j. ff. d here. inst. qd stãte statuto qd ghelfi nõ possint habere officia in ciuitate, intelligit̃ statutuz de officijs honorabilibus ⁊ vtilibus, secus si sint damnosa et vituperabilia officia. ¶ Quinto limita istã aut. non procedere quando testator dedit specialẽ executorẽ: tunc si heres negligat per annũ non priuatur hereditate. sm Bar. hic, qui dicit esse tex. in. l. mulcta. ff. de condi. ⁊ demon. sed ille tex. loquit̃ quãdo heres non poterat facere sine vllo executore: vt nũc dicã. Mouet̃ etiã q2 testator dando specialẽ executorẽ recessit a dispositione huius text. §. si quis autẽ ꝑ redẽptione. in aut. de ecclesiasti. titulis: saluo nisi mortuo vel remoto executore testator admonuit heredẽ: tũc elapso anno priuat̃ hereditate. l. si. §. sed ⁊ si qs. j. cõia de lega. Breuiter intellige istã limitationẽ Bar. sane vt procedat quãdo testator nihil poterat sine executore: vt q2 declaratio vel taxatio spectabat ad executorẽ: tunc q2 nõ põt imputari heredi, nõ incidit in hanc penaz: ita proprie loquit̃. d. l. mulcta. in prin. Secus quando heres poterat sine executore adimplere: sed testator dedit executorem tanq̃ incitatorẽ seu instigatorẽ heredis: sicut dicimus in eo q dedit famulum vel custodẽ rei cõmodate, per hoc nõ facit quin cõmodatarius teneat̃ de dolo ⁊ culpa. l. si vt certo. §. penul. ff. cõmoda. ita Bal. hic in. ij. col. ver. itẽ quero vtrũ ista aut. et Sali. hic in. iiij. q. ⁊ Pau. ¶ Sexto limitat istam aut. non habere locum quando testator imposuisset aliã penam specialẽ casu quo heres esset negligẽs adimplendo vltra annũ: q2 si ei satisfactũ sit, nõ habet locum ista aut. quasi per penã testoris: ⁊ sic hominis dicamus qd cesset ista pena legis. l. j. §. j. cum simili. ff. de penu lega. sm Bald. hic: in. iiij. col. pro quo addo facere text. in. l. si fundum sub conditione. §. stichum sempronio. ff. de lega. j. ¶ Septimo limita istam aut. non habere locũ in regno vel in baronia: nam si rex in testamẽto suo instituat filiuz heredẽ vniuersalẽ, ⁊ relinquat legata vel fideicõmissa: certe filius regis negligẽs implere vltra annum monitus a iudice: tamẽ nõ priuaretur regno: nec filius baronis baronia: que non sunt corpus hereditarium sm Bald. hic: et adde Panor. in. c. intellecto de iureiur. Dicit etiã Barto. hic in fi. qd si heredes diuiserunt hereditatem inter se, ⁊ renuntiauerunt omni iuri qd habẽt vel in futurũ habere sperãt: qd si contingat vnũ ex heredibus fore negligẽtem in adimplendo per annũ, eius portio hereditatis vadit ad alios heredes non obstãte renũtiatione: q2 in generali renunciatione nunq̃ intelligitur excludi qd quis habet ex facto alteri⁹. alleg. l. dãni in. j. §. j. ff. de dã. infec. Adde Bar. in. l. qui cũ tutoribus. in prin. ff. de transac. et in. l. inter quos. circa fi. prin. ff. de dam. infec. ⁊ in. l. post emancipationem. §. illud. ff. de lib. leg. ⁊ ordinarie in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. 7 in. j. col. ⁊ in. v. et. vj. q. ¶ † Secundo nota. ex hoc tex. in ver. excluditur. a quod cũ tex. hic loquatur per verbũ presentis tẽporis[a] non futuri, qd hic est tex. qd heres negligẽs implere dispositionem testatoris intra annũ est priuatus ipso iure: et sic non requirit alia sentẽtia iudicis priuatoria: cũ regula sit qd quãdo lex vtit̃ verbo presentis tẽporis vel pteriti, intelligitur ipso iure. gloss. in. l. in criminali. cum simili. C. de iuris. om. iudi. ⁊ qd in ista aut. heres priuetur ipso iure absq3 alia sententia, tenet glos. in. §. si quis autem non implens. in principio glo. magne. in autenti. de heredi. ⁊ fal. Facit tex. in. §. in omnibus. eo. titu. expresse firmat Bal. hic: in. j. col. ⁊ Sali. in. iiij. q. quicquid dicat inaduertenter Paul. hic qui nullã de pdictis mẽtionẽ faciẽs: tenet qd imo requirit̃ sententia: sed errat: cum. l. vtatur verbo presentis tẽporis excluditur: verũ est qd si in tex. habetur prout ego habeo: q2 habeo verbuz priuetur, non autẽ verbũ excludit̃ de psenti forte essent quedam alia li 8 teralia notabilia: vide per Sali. ⁊ Fulg. hic. ¶ † Vlti. not. in ver. exheredatis. quod excluso herede per eius negligentiam: ⁊ etiaz substitutis: ⁊ alijs similibus nunq̃ tamen exheredatus admittitur. ¶ Et gloss. hic in ver. respectis. q̃ habet quatuor partes prim. intelligit tex. quando fuerunt iuste exheredati. ⁊ in scda declarat quare exheredati non veniunt inter nominatos in testamento: ⁊ respondet quia priuati sunt. In tertia ampliat istum text. quod exheredati non admittantur inter veniẽtes ab intestato. In quarta limitat istum text. quod exheredati saltem veniant vltimo loco: vt quilibet extraneus excluso fisco. sed hoc vltimum reprobãt Bar. ⁊ omnes hic: q2 ex quo testator voluit filium esse priuatum hereditate: ergo nullo modo admitti potest: vt hic per Barto. ⁊ 9 alios. ¶ † No. etiam in ver. preter naturale debitum: iuncta glo. quod heres qui intra annum monitus a iudice non implet voluntatem testatoris: licet priuetur hereditate: tamen non perdit legitimam suam: ratio est: q2 legitima sibi defert̃ a. l. non a testatore: vel ex dispositione testatoris: sicut in simili dicitur in. l. si arroga- 10 tor. ff. de adop. † An autem perdat legitimam per non confectio- 11 nem inuentarij: tangit gloss. hic: ⁊ in. l. si. C. de iure delibe. ¶ † In ista aut. et in glos. aliud non habetis. Dum tamen glo. in ver. intra annum, facit mẽtionem de libro nouellarum: de quo facit etiã mentionem glo. in aut. sed nouo iure. š. de ser. fugi. an talis liber 12 sit autenticus disputat late Albe. š. de emen. iust. C. ¶ † Quid sit b de longobarda:[b] an sit autenticus. declarat Bald. post Odofre. in aut. dos data. C. de dona. ante nup. Andr. de iser. in proemio feudorum: ⁊ plenius Alexan. in. l. pro herede. §. si. ff. de acquiren. heredi. et quis compilauerit longobardam: est glo. xxxiij. q. j. c. j. in glo. parua. Jason. Papie.

[a] ¶ Verbum pñtis tpis. adde Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. Ant. de bu. in. c. accedẽtibus. in pe. co. de priui. Jo. de imo. in proe. decre. Ab. i. c. cũ ecclia sutrina. de cã pos. ⁊ ppríe.

[b] ¶ De lõgobarda. Adde gl. i. c. cuz deuotissimã. xij. q. ij. Jo. an. ⁊ doc. in c. ex parte d rescri. ⁊ per doc. i. c. ij. de feu. Ant. de but. i. c. raynutius. in iiij. colũ. de testa.

¶ Communia de legatis ⁊ fideicommissis: et de in rem missione tollenda. Rubrica.

1 ☞ Hodie pro legatis ⁊ fideicom. competunt tres actiones: sc3 actio ex testa. rei vendi. ⁊ hypothecaria. ⁊. nu. 4. qd amplia duobus modis: vt. nu. 5. ⁊ limita semptem modis: vt. nu. 6.
2 Olim erant quatuor species legatorum. ⁊. nu. 3.
7 An. l. vel statutũ possit transferre possessionẽ sine actu corporeo in legatis ⁊ fideicom. sicut transfertur dominium sine traditione.
8 Legata. agens hypotheca. ratione legati sibi facti non habet necesse probare rem fuisse in dominio testatoris: sed satis est qd probet illam rem processisse a testatore.
9 An legatarius particularis a quo sunt relicta legata possit detrahere falcidiam.

Si testator

10 Si testator mortifere vulneratus ab aliquo eum exculpauerit, di
cens qđ non fuerit ab eo vulneratus iste non poterit ex legitimis
indicijs per iudicē torqueri: q2 habet indiciū innocentie pro se.
11 Probatio bone vite z fame facit quod malefactor non possit ex
indicijs torqueri.

Cum hi qui. ¶ Ista.l. cōi diuisione diuiditur in. v. partes.
In prima tollit quatuor species legandi sub di
uersis formis: fm quas diuerse actiones cōpete
bāt. In scđa ibi: rectius igit statuit pro oībus le
gatis z fideicō. tres actiones cōpetere. In tertia
ibi: cum enim, assignat rationes quare statuerit hypothecariam
competere pro legatis. In quarta ibi: z hec disposuimus: extēdit
qđ dixit de hypothecaria. In quinta ibi: in oībus autez huiusmo
di: limitat istud qđ dixit de hypothecaria: reiectis quatuor legan
di varietatibus, cum etiā illi modi antiqui displicerēt, hodie pro
legatis z fideicōmissis cōpetunt tres actiones: scz actio persona
lis, ex testamento, z rei vendicatio si fuit relicta certa res testato
ris. Itē hypothecaria quo ad alias res testatoris: nā res testato
ris intelligunt per.l. tacite hypothe. pro legatis soluendis: z talis
hypothecaria daī contra quēlibet ex heredibus pro hereditaria
portione: z in bonis que a testatore ad grauatū proueniūt z nō in
alijs. h.d. tota ista.l. z de istis tribus actionib9 z de forma libellor:
vide Spec. in ti. de testa. §. in p̄mis. ver. in actiōe aūt ex testamēto.
z. §. sequit. ver. item nota dignū. cū quatuor sequentibus versicu
1 lis. †Et ibi etiam quando pro legatis competat cōdictio ex cano
ne vel officiū epi: z per Spec. in ti. de act. z obli. §. sequitur. versi. sz
quid in specie. cū duobus. versi. precedenti. z duo seq. per Bal. in
l. in rebus. circa. vij. colū. C. de iu. doti. z premitte pro intellectu lite
2 re † qđ olim erant quatuor species legatorum de quibus text. hic
3 facit mentionē: z in. §. j. vbi glo. insti. de leg. † Prim9 mod9 erat p
vendicationē, qñ testator dicebat lego titio vendicationem talis
rei: z tali legatario non cōpetebat actio ex testamento, nec etiam
rei vendicatio: nisi primo adempta possessiōe. Alij duo modi erāt
per cōdēnationē z per preceptionē: z istis duobus casibus solum
cōpetebat actio personalis ex testamento. Quartus modus erat
sinendi modo: q2 testator dicebat grauo heredē qđ talē rem quaz
cōmodaui titio sinat euz habere. z pro tali legato nulla actio cō
petebat, sed solū exceptio. Item post tale ius antiquum etiam de
iure ffor pro legatis competebat actio ex testamēto personalis.
Item rei vendicatio: sed nō simul, sed diuerso modo. l. cum filius.
§. varijs. ff. de leg. ij. hodie imperator per istam. l. reiectis talibus
modis z formis legādi, statuit qđ pro oībus legatis competant si
cut de iure ffor ille due actiones. s. personalis ex testamento: item
rei vendicatio: z addit tertiā actionem. s. hypothecariam quo ad
alias res testatoris: vt dicit gl. z qđ hypothecariaz de nouo indu
cat: patet in tex. ibi. nos in presenti: z in. §. j. insti. de lega. z hoc te
net glo. in. l. is cui. §. postq̄. ff. vt in pos. leg. licet videatur esse text.
qđ etiam de iure ffor pro legatis competeret hypothecaria: in. l.
creditoribus. in fin. ff. de sepa. per quem dicit Cyn. hic qđ impera
tor nō inuenit hypothecariā pro legatis: sed tene precedentē opi.
quā alij oēs tenent. ad. d. l. creditoribus. responde qđ nō loquitur
de hypothecaria generali que inducitur per istā. l. in omnibus re
bus testatoris: sed loquitur de hypothecaria inducta a pretore
mediante missione in pos. prout loquit titulus p̄cedens. ff. ex qui.
4 cau. in pos. ea. ¶ † Not. istā. l. qđ hodie pro omnibus legatis et fi
deicōmissis cōpetunt tres actiones: vt in tex. oppo. nam videtur
impossibile qđ actio personalis z rei vēdicatio possint ad idem cō
petere: cum sint contrarie: nam rei vendicatio presupponit dñiuz
in agente. l. in rem. z. l. officium. ff. de rei vendi. actio aūt persona
lis cōpetit ad dandū. §. sic itaqz. insti. de acti. ergo p̄supponit agē
tem non esse dñm. Respondet hic Barto. qđ in. l. nemo rem. ij. ff.
de verbo. oblig. z in. l. in bello. §. si quis seruum. ff. de cap. per illum
tex. z in. l. fi. C. de sacrosan. z in. l. cum filius. §. varijs. de lega. ij. qđ
cum in legatariū z fideicōmissariū transeat ipso iure dominium
a morte testatoris. l. a titio. in fi. ff. de fur. z hic in glos. certe ratio
ne illius dominij sibi cōpetit rei vendicatio: verum q2 legatarius
non est consecutus verum z propriū dominiū per actum iurisgen
tium mediante traditione: ideo non obstante dominio ciuili, agit
actione personali ad dandū contra heredē: vt consequatur veruz
et directū dominiū iuregentium. sicut in simili. in. d. l. in bello. §. si
quis seruum. vbi qui habet dominiū qđ ab eo potest auferri, po
test vsucapere z sic consequi dominium irreuocabile: hinc est qđ
ista rei vendicatio que datur pro legatis non est directa: sed vti
lis: vt tenet glos. in. l. fin. in ver. in rem. C. de sacrosan. Imo. in. l. j. ff.
de dona. cau. mor. z Moder. in. l. j. ff. de leg. j. licet Cyn. in illa. l. fi.
in fin. q. reprobet illam glo. z ibi plenius Bal. in. v. q. z Fulgo. in
viij. colū. est verū qđ solu. Bar. preallegatam reprobat hic Bald.
et Imo. in. l. grege. vbi plene traditur. ff. de lega. j. sed q2 parui mo
menti est non extendo: sed vide plenius omnibus Joan. fabri. in
§. sed olim. instituta de lega. ¶ Scđo opponitur cōtra tex. qđ imo
pro legatis nō possit cōpetere hypothecaria. Naz dominiū rei le
gate ipso iure a lege transfertur in legatariuz: vt dixi: sed res pro
pria nemini potest esse obligata. l. neqz pignus. ff. de reg. iur. pro
pter hoc glo. z Barto. hic: z Barto. in. d. l. fi. C. de sacrosan. eccle.
vbi plenius Bal. fatetur contrariū: z tenet qđ hypothecaria com
petit legatario contra alias res testatoris non autē pro ipsa re le
gata: vel potes tenere qđ imo etiam pro ipsa re legata cōpetat hy
pothecaria perso. quā nunc dixi: q2 si legatarius haberet verum
dominiū de iuregentium procederet cōtrariū, qđ in re vere ppria
nō haberet locum hypothecaria: sed cuz habeat iure speciali per
l. ibi competit hypotheraria: fm Bar. in. d. l. j. ff. de leg. j. qđ an sit
5 verum ibi examinatur. ¶ † Nūc amplia primo regulā huius tex.
dupliciter: deinde eā limita septē modis. ¶ Primo amplia istam
procedere quādo ruptū est testamentū ex causa preteritionis: vel
exheredationis filij: quo casu adhuc sustinent legata z fideicom
missa p aut. ex causa. C. de libe. prete. certe pro talibus legatis com
petunt etiā actiones de quibus hic: maxime actio ex testamēto, et
rei vendicatio. fm Barto. in. l. j. in. viij. q. ff. de iure codicil. et in. d.
aut. ex causa. z in. l. filio preterito. ff. de iniust. rup. ¶ Scđo amplia
vt ista remedia cōpetant etiam pro legatis priuilegiatis. i. que ex
iure priuilegiato sustinentur. vt est quādo filius emancipatus p̄
teritus contratabulat testamentum: quo casu sustinentur legata
relicta coniunctis personis: per tit. ff. de lega. prestan. z. l. j. C. de bo
no. pos. ꝯtratab. certe p talib9 legatis cōseruatis ex priuilegio cō
petunt iste tres actiones: ita Bald. in. l. j. in vltimis verbis. C. de
bo. pos. contratab. vbi ad hoc no. istum tex. circa mediū: ibi z preci
pue cum talia sint legata: z sequitur ibi Ange. z hic in lectu. flo.
6 ¶ † Limita nunc istā. l. z predictum notabile. vij. modis. ¶ Pri
mo intellige qđ pro rebus legatis tres actiones competunt, vt sit
verū fm Bar. hic quando natura rei hoc patitur: al's secus. vt est
videre in legato libertatis: vbi nō pōt adaptari rei vendicatio nec
hypothecaria: sed solū cōpetit actio ex testamento. fm gl. z Bar.
hic. Imo. z plenius Moder. in. l. j. ff. de lega. j. licet Cyn. hic teneat
contra. z aliqui quos referunt Moder. in. l. j. ff. de lega. j. ¶ Scđo
limita istam legem vt procedat quando legantur res testatoris: si
autem legaretur res heredis vel legatariorum non competeret
rei vendicatio: quia tunc non transfertur dominium nisi res tra
datur per heredem. glo. in. l. papinian9. ff. de serui. z in. l. si heredis
seruus. ff. de lega. j. z in. l. per diuersas. in ver. seu res. vbi Barto. in
fi. colū. C. manda. licet contrarium et male teneat gloss. in. l. ij. C. eo.
quam ibi reprobat Bar. z alij: z Bal. hic in. vj. colum. et in. l. here
dum. C. de fideicommis. ¶ Tertio limita non procedere istam le
gem quando filius institutus in fraudem repudiat ex testamen
to, et venit ab intestato: quo casu legata sustinentur per titu. si
quis omis. causa testamen. z sic ex edicto pretoris. tunc pro talib9
legatis non competunt iste actiones: sed actio in factum pretoria.
fm Barto. in. l. si pecuniam. ff. si quis omis. cau. testamen. Bald. et
Salice. in. l. fin. C. eodem. Utilitas maxima est: quia cum actio ex
testamento sit bo. fid. vel eius naturam habeat: saltez quo ad hoc
vt fructus et accessiones veniant a tempore more tantum. l. in mi
norum. C. de in integ. restitu. mi. declarat Barto. in. l. si heres. ff. de
eo quod certo loco. actio autem in factum quia est stricti iuris: in
ea non veniunt fructus nec accessiones nisi a tempore litis conte. l.
cum fundus. in princip. ff. si certum peta. cum similibus: tamen si
velles instare posses sustinere quod etiam isto casu competant
actiones de quibus in hoc text. sed non insisto ex quo alij non cō
tradicunt. ¶ Quarto limita istam. l. non procedere quando con
ditio adiecta legatis habetur pro impleta: quod est quando stat
per heredem ne impleatur. l. iure ciuili. ff. de conditio. et demon
stratio. nam si habetur pro impleta de iure ciuili communi, tunc
bene competit actio ex testamento et rei vendicatio. Si autem ha
betur pro impleta iure speciali puta fauore libertatis: vt in. l. cum
ita datur. ff. de condi. z demonstra. tunc non competunt iste actio
nes: sed actio in factum: vel officium iudicis. l. si peculium. §. is cui
seruus. ff. de sta. lib. fm Barto. Imo. et Raph. in. l. in testamento.
j. ff. de condi. z demon. z Ang. in. l. iij. C. de insti. z substi. quicquid
ibi teneat Salice. ¶ Quinto limita istam. l. non procedere quan
do testator in testamento disposuisset vel statuto caueretur. ita
quod legata vel fideicommissa debeantur etiam hereditate non
adita: tunc pro talibus legatis non competerent iste actiones: sed
condictio ex. l. seu ex statuto: vel officium iudicis si verba ad eum
dirigantur: ita singu. Bald. in. l. j. C. si quis omis. cau. test. in fin.
colum. versi. item dico vnum quod est nouum. et disputat eius ve
ritatem Alexan. in. l. j. ff. de lega. j. dixi in. l. eam quam. C. de fidei
commis. ¶ Sexto limita istam. l. quod actio ex testamento. compe
tat contra heredem vel legatarium a quo sit legatum: non autem
contra singularez successorem defuncti: cum sit personalis. l. j. §. si
heres. vbi Barto. Ange. Imo. z Moder. ff. ad trebel. Facit quod
vult Bal. hic in. j. colū. in fi. de statuto disponente quod in causis

guarētigiatis ꝓcedatur summarie ēt in hypothecaria inde de-
pendenti: qꝺ intelligiẛ contra principalē debitorē, non cōtra sin-
gulares successores: qꝺ etiā tenet Ange. in. l. ij. C. si aduer. cre. de
quo plene Imo. in. l. fi. ff. a q. app. nō lꝫ. in antepe. char. ꝟ. aduerte.
¶ Septimo intellige istam. l. & tres actiones de quib⁹ in tex. com
petere pro legatis & fideicōmissis particularibus: an aūt ista tria
remedia competant pro fideicōmissis vniuersalibus nō inuenio
tactum in specie: nec hic: nec in. l. j. ff. de lega. j. nec vnꝙ̄ audiui: di
cam quid cogitaui vt saltē prestē materiā alijs ad inuestigādū: et
procedam assumēdo vnūquēqꝫ casum q possit esse in consydera-
tione: & in primis si querebaẛ an fideicōmissario vniuersali com-
petant ista remedia: ad cogendū heredē vt adeat: & clarum est qꝺ
non: q̄ solū cōpetit officiū iudicis. insti. de fideicō. here. in princi.
vbi gl. in. l. si in testamento. j. ad leg. fal. cū simi. Aut queriẛ postꝙ̄
heres adiuit: an vt possit cogi ad restituendū hereditatē fideicō-
missario cōpetāt ista remedia: & dico qꝺ ꝓ certo cōpetit actio ex
testamēto: vt declarat. in. l. si legatus. ff. ad treb. cū limitatione: vt
ibi per eū: & isto casu competit etiā hypothecaria ſm Bal. hic: in
j. col. per aut. cōtra cū rogati. j. ad treb. & loquiẛ Bal. ante factaꝫ
restitutionē realē: rei vēdicatio autē nullo modo pōt cōpetere: &
rationem ponam in glos. in ver. omnibus. Aut queritur postꝙ̄
realiter & actualiter est restituta hereditas ꝑ heredē fideicōmissa
rio: an iste actiones sibi competant. & sine dubio cōpetit rei ven-
dicatio pro rebus singularibus: quia est effectus dn̄s de iuregen
tium: hypothecaria autem nō potest cōpetere, nec actio ex testa
mento: cum sit cōsequutus verū dominiū: et sic cessat ratio hui⁹
tex. de qua vt. s̄. Aut queritur quando hereditas est restituta per
heredem verbo tantum: iuxta. l. restituta. in prin. ff. ad trebel. an
isto casu competat fideicōmissario rei vendicatio vel hypotheca
ria: dubium facit: nam ante restitutionē re aut verbo, fideicōmis-
sarius non habet aliquod dominium: nec ius vt declarat Bart.
vbi dixi in. l. fi. s̄. de edic. di. adri. tol. & tūc frustra queriẛ de rei ven
dicatione: attento etiā qꝺ rei vēdicatio non cōpetit ad vniuersa-
litatem iuris. l. vendicatio. ff. de rei ven. si autem restitutio sit fa-
cta realiter: et iste casus est etiā clarus: q̄ tunc dominium verum
et de iuregentiū trāsit ad fideicōmissarium nō vtile tm̄: punctus
ergo est quid quādo est facta restitutio tantū verbo: & difficultas
est videre an ex verbali restitutione transeat dominium in fidei-
commissarium, quo mediante sibi posset competere saltem vtilis
vendicatio contra singulares successores: & videtur quod non: q̄
facta restitutione verbo tantum fideicōmissario, competit fidei-
cōmissaria hereditatis petitio: que est p̄toria: & est ad similitudi
nem petitionis hereditatis que datur heredi. l. fin. ff. de fideicom.
here. pe. vbi Bar. dicit qꝺ ista sola actio cōpetit fideicōmissario:
si ergo competit fideicōmissaria hereditatis petitio, ergo non hꝫ
dn̄ium. Nam si haberet: posset agere cōtra tit. possidentē: qꝺ non
potest: vt declarat Bar. & rationē ponit in. l. hereditatis. C. de pe
titio. heredi. Itē patet q̄ agit etiā pro rebus cōmodatis & depo-
sitis testatori. l. & nō tantū. in prin. ff. de peti. here. In contrarium
qꝺ imo facta restitutione verbo tantū in fideicōmissariū transeat
dn̄ium: eīt tex. in. l. facta. in prin. vbi glos. firmat. ff. ad trebel. ergo
nō debet cōpetere vtilis rei vendicatio: & tamē Barto. in. d. l. fi. ff.
de fideicō. her. pe. dicit qꝺ sibi solū cōpetit illa actio: tamē hoc nō
videẛ tutum: q̄ lꝫ heres adita hereditate solo animo consequaẛ
dominiū rerū hereditariarū, nō possessionē. l. cū heredes. in princ.
ff. de acqui. pos. tamē anteꝙ̄ nascaẛ pos. qua mediante nascaẛ ve-
rum dominiū de iuregentiū, sibi nō competit vendicatio: que sibi
nō cōpetit pro vtilitate: vt declarat Barto. in rub. ff. sol. ma. in fi.
col. circa mediū: sed sibi cōpetit solū petitio here. Idē in fideicom
missario cui est facta solū restitutio verbalis per heredem. Cogi-
ta tamen an fideicōmissarius cui facta est restitutio verbo tantū,
dato qꝺ ex persona sua nō habeat rei vendicationē: an habeat ex
persona heredis directi: et forte posset attētari qꝺ sic per id quod
no. Bar. in simili in. l. cū spōsus. §. fi. ff. de publicia. in rē ac. cū con
cordan. quas dedi. in. §. sꝫ iste. insti. de act. cogita in p̄dictis: q̄ nū-
ꝙ̄ fui bn̄ clar⁹. An aūt ꝓ legatis relictis ecclesijs vel pijs locis aut
publicis cōpetant alia remedia quā p̄dicta ponit Bar. in. l. ciuita
tibus. in prin. ff. de leg. j. & in. l. obseruare. ff. de offi. procō. & Specu.
7 in loco quē in prin. s̄. allegauit. † ¶ Scđo nota ex ista. l. in ver. cuꝫ
enim. & in ver. seq. qꝺ in legatis & fideicōmissis particularibus. l.
inducit tacitā hypothecā. Item qꝺ transferaẛ dominiū sine tradi
tione iuribus in glos. alleg. An aūt lex vel statutū possit eodem
modo transferre possessionē sine aliquo actu corporeo. Bald. in
primo notabili determinat singulariter qꝺ nō: per. l. cum duobus
§. idem responde. socius. ff. pro socio. nisi scđm eum interueniat fi-
ctio vel ficta traditio. l. qꝺ meo. in prin. ff. de acqui. pos. l. quisquis,
C. de dona. licet lex vel statutū inducat qꝺ per inuestituram trans-
fertur ficta possessio. c. ex parte. vbi text. notabilis de consue. ita
Bal. residet: alij nō tangunt. Breuiter Bald. male loquiẛ: q̄ imo
l. vel statutū pōt absqꝫ vlla apprehēsione vel absqꝫ alio facto ipo

a ¶ An legatari⁹. Adde Pe. de vbal. & Barba. in repe. c. raynutius. de testa.

iure transferre possessionē sicut dominium. tex. est in. l. raptores. et
ibi Bar. exclamat. C. de epis. & cleri. in. l. ij. de cōsue. & in multis. ll.
quas allegaui in. l. fi. s̄. de sacrosan. & qꝺ ita sit no. Cy. & ibi Bald.
sibi ꝯrius in. l. ea lege. s̄. de cōdi. ob. cau. & Bald. in. l. fi. in. iiij. colū.
s̄. de sacrosan. eccle. & in. l. traditionibus. in fi. s̄. de pact. & in. l. j. C. si
plu. vna sen. et in rub. extra de cōsue. & in rub. de cau. pos. & proprie
Ange. in. l. licet. C. de acqui. pos. & in. l. j. ff. de distrac. pig. et in. l. si is
qui pro emptore. ff. de vsuca. & in. l. qui vniuersas. §. j. vbi Imol. et
Moder. ff. de acqui. pos. Alexā. in consi. xxj. in. iij. vol. incip. atten-
tis. in. j. col. vbi reprobat Bal. hic: & dicit qꝺ in cōtrarium est com
munis opinio: & ista appellatur possessio artificialis: ſm Bald. in
rub. extra de cau. pos. & ꝓprie. Alibi appellatur ciuilissima posses
sio cū nihil facti habeat: ſm Bal. in. d. l. fi. C. de sacrosan. et Ange.
8 in. d. l. j. de distra. pig. cum suis cōcor. ¶ † Tertio noto ex quarta
parte tex. ibi in rebus quas a testatore consecutus est: & in vltima
parte ibi, sed tantūmodo earū que a testatore ad eum peruenerūt
hic esse tex. notabilē quē solus Ange. in lec. flo. ponderat qꝺ lega-
tarius agens hypothecaria ratione legati sibi facti, non habet ne
cesse ꝓbare rē fuisse in dn̄io testatoris: sed satis est qꝺ ꝓbet illam
rem processisse a testatore: & licet Dy. intelligat verū quo ad hoc:
vt consequatur solū missionē in pos. nō quo ad hoc vt per hypothe
cariā possit vendicare, nisi ꝓbet illā rē fuisse in bonis testatoris. l.
fundus. ff. de an. leg. cuꝫ in re aliena non possit cadere pignus: ta-
men tꝫ Ange. hic cōtrariū: cū in rebus alienis possit induci satis
tacite. ff. in qui. cau. pig. taci. ꝯtraha. ¶ Gloss. in ver. omnibus. di
uiditur in tres partes. In prima remouet vnum contrarium. In
scđa aliud. In tertia ponit vnum dictum. scđa ibi: item quod assi-
milat. tertia ibi. sed et generale. In prima parte oppone sic dici-
tur in tex. qꝺ omnibus legatis vna est natura: cōtra q̄ legata re-
licta pijs locis per negationē heredis duplicanẛ. Item si soluan-
tur per errorē non repetunẛ: in alijs legatis secus: ergo omniuꝫ le-
gatorum nō est vna natura. glo. respondet & bene qꝺ quatuor ge-
nera legatorū olim que differebant inter se hodie habent eādem
naturā: non aūt qꝺ singula legata in particulari eiusdem nature
sint. In scđa parte habes qꝺ licet in legatis vel fideicommissis ꝑ-
ticularibus dominium transeat ipso iure in legatarium. Secus
tamen est in fideicōmisso vniuersali: in quo requiriẛ restitutio. l. re
stituta. in prin. ff. ad treb. et puto qꝺ ratio diuersitatis sit: nam le-
gatum vel fideicōmissum particulare non pōt afferre nisi commo
dum, & non dānum. l. si hereditatē. in prin. ff. manda. ideo. l. statuit
qꝺ eius dominiū ipso iure in legatariū transeat: sed cum fideicō-
missum vniuersale habeat annexa onera hereditaria. l. noluit ipo
iure fieri translationem: ne quis inuitus obligetur oneribus he-
redita. ideo oportet quod restitutio fiat saltem verbo: & ipse eā ac
ceptet. Intellige tamē nisi facta sit alienatio rerū hereditariarū:
q̄ fideicōmissario pro eis occupādis cōpetit rei vendicatio, etiaꝫ
aū restitutionē. gl. est in. l. ij. §. fi. vbi no. Bar. j. e. vbi diceẛ. ¶ Glo.
in ver. in multis. diuidiẛ in quatuor. In prima exemplificat tex-
tum. In scđa ad declarationem text. no. quādo & quibus casibus
actiones posite in tex. cōpetant et concurrant: dic vt dixi in textu.
& illa scđa est ibi: & nota hic. In tertia ibi: hoc tamen ita, ponit pul
chram limitationem ad tex. Inquantū dicit tex. legatario cōpete
re hypothecariā: quo ad alias res testatoris: vt non ꝓcedat quā-
do vni esset legata quātitas: & postea alteri species: puta fundus:
nā ille fundus nō diciẛ hypothecatus pro legato quantitatis, ex
quo alteri legatus est: adde tex. no. in. l. si fideicōmissorum ff. vt in
pos. lega. facit. l. ꝓcuratoris. §. pe. ff. de tribu. ac. intellige gl. quādo
supersunt alia bona testatoris: et sic legata non sunt vltra vires he
redita. alias quando nō esset nisi illa spes, videtur qꝺ vtraqꝫ de-
bereẛ preparata: per tex. no. in. l. querebaẛ. ff. ad. l. falci. ſm Ange.
hic: qꝺ Pau. hic reputat perpetuo not. ego tamen non pono pro
cōstanti. In quarta parte ibi: alie aūt res, ponit dictum clarum.
¶ Glos. in verbo aliquid lucri. diuitur in duas. In prima decla-
rat text. qui dicit qꝺ ab eo potest legari: qui aliquid lucri habet:
vt intelligatur de lucro pecuniario: dixi et limitaui in. l. ab eod. s̄.
9 de fideicom. † In scđa ibi, et ex hoc colligit: Bulga. disputat an le-
a gatarius [a] particularis a quo sunt relicta legata possit detrahere
falcidiam: & concluditur quod ex persona sua non potest: sed ex
persona heredis sibi detrahētis sic: vt habeẛ in. l. lex falcidia si in-
10 teruenıat. §. nunꝙ̄. vbi plene. ff. ad. l. falci. ¶ † Extra gl. teneas per
petuo mēti illud qꝺ sing. dicit Bal. hic: in fi. co. post mediū: nec ali
bi legi: qꝺ si testator mortifere vulneratus ab aliquo eum exculpa
uerit, dicens qꝺ nō fuerit ab eo vulneratus: certe iste non pōt ex le
gitimis indicijs per iudicē torqueri: q̄ habet indiciū innocētie ꝓ
se, allegat. l. paul⁹. la. ij. §. j. ff. de bonis liber. nunꝙ̄ obliuiscaris: q̄a
vtile est euadendū aliquē a tortura: ecōtra aūt assertio seu incul-
patio vulnerati etiam in extremis constituti, & asserentis qꝺ fuit
a Titio letaliter vulneratus, nedū nō ꝓbat cōtra inculpatum vt
est text. singu. in. l. si quis in graui. §. si qs moriens. ff. ad sena. sylla.
imo nec facit indiciū ad torturā cōtra eū: ita innuit glos. in. l. ma-
ter. in

ter.in gl.penul.C.de calūnia.ꝛ ibi expresse Ange.per illā glo.quē refert:ꝛ sequit Alexan.in consi.xiiij.in.iij.volū.incip.ponderatis narratis in themate:licet cōtrariū teneat ipse Ange.in.d.l.si qs in graui.§.si quis moriēs.¶†No.etiā ex dicto Bal.hic:qđ reus inculpatus habēs indiciū innocentie pro se tollit alia indicia quibus alias potuisset torqueri.Facit qđ no.singu.Bar.in.l.j.§.pe. per illum tex.ff.de re militari.qđ pbatio bone vite ꝛ fame facit ne malefactor ex indicijs possit torqueri:sequit Bald.in.l.fin.C.de proba.in fi.colū.ꝛ in.l.j.C.loca.ꝛ in.l.ea quidez.circa antepe.colū. C.de accusa.Ange.in.l.milites.C.de questio.plene Jaco.de bel.in l.omnimodo.C.de inoffic.testamen.Alexan.in.d.consi.cclxxix.

¶Jason.de Mayno in ciuitate Papie.

1 ☞Verbum mando,nō est preceptiuū,sicut iubeo,vel precipio.
2 Preceptum magis arctat quam mandatum.
3 In vnitis ad inuicem dignius trahit ad se minus dignum.
4 Leges debent esse imposite rebus ꝛ non verbis.
5 Si res propria heredis vel legatarij relinquat alicui tertio,non competet sibi rei vendi.sicut si esset relicta res propria testa.
6 An sit sublata in effectu differentia directe libertatis ꝛ fideicommissarie.
7 Pro legato quantitatis non competit rei vendi.quia non potest ipso iure transferre dominium in legatarium.
8 An pro legatis relictis in codicillis cōpetat actio ex testamento.

Omne verbum. Relicta verborum varietate exequata sunt legata et fideicōmissa ad inuicem:adeo qđ effecta sunt quasi synonyma.hoc dicit.ꝛ materiā ponūt glo.ꝛ doc. in.l.j.ff.de lega.j.ꝛ in ista.l.imperator duo facit pncipal'r. Primo tollit differentiā verborū que fiebat olim an legata relinquerentur per verba directa:ꝛ tunc essent efficaciora:an relinquerentur per v̄ba obliqua.Scđo tollit differētiā q̄ erat inter legata ꝛ fideicōmissa.ꝛ disponit qđ omnibus ꝛ per omnia exequarent:ꝛ disponit qđ si aliqua legata erant efficaciora:vt declarat glos.in verbo legatis.attribuat fideicōmissis ꝛ ecōtra:vt in glos.in verbo legatorum.¶†No.ex prima parte fm Bar.qđ verbū mādo,[a]non est preceptiuū,sicut iubeo,vel pcipio.Facit fm Bar.qđ vult glo.no in.l.sepe.ff.de offi.procu.cesa.que singulariter vult qđ licet delegatus a principe posit alteri subdelegare.l.a iudice.§.de iud.l.more.ꝛ.l.ꝛ q̃.ff.de iuris.om.iudi.dic.t illa glos.qđ verum est quando princeps cōmittit per verbū mandamus.secus si per verbū precipimus vel iubemus:tunc subdelegare non pōt:ꝛ est magna limitatio ad dicta iura:ꝛ illa glo.nō est alibi fm Bald.in.d.l.sepe. eam etiam reputat sing.Jmo.in cle.sepe.in.vj.col.de verb.significa.ꝛ in cle.procuratorē.in.ij.colum.vbi etiam Cardi.de procura. illā glo.sequitur etiam Bal.no.in.l.j.in.iij.colū.C.quō ꝛ quando iudex.ꝛ in.l.legis virtus.ff.de legibus.Jmo.in.l.qui in aliena.§. si is qui putabat.ff.de acqui.here.ꝛ eam approbat totus mund[9] fm Alex.in.d.l.more.in pe.col.†Facit qđ dicit glo.in.c.cum aliquibus.in verbo concedimus.de rescrip.in.vj.ꝛ qđ preceptū magis arctet q̄ mandatū.no.Cardi.Florē.in cle.si.in.j.q.ad finem. de procurato.ꝛ in cle.j.in.viij.notab.de iudicijs.ꝛ in.c.quoniam Abbas.de offi.delega.alibi dicit Archi.in.c.qđ precipit.xiiij.q. j.qđ mandatum est vltra cōsilium ꝛ circa preceptum:et sic habet se in plus q̄ consilium,ꝛ in minus q̄ preceptum.¶Quid autem si ambo ista verba iungantur mandatum ꝛ preceptum:est text. in.c.eam te.vbi not.Bal.de rescrip.†¶Secūdo nota fm Bald. qđ in vnitis adinuicē dignius trahit ad se minus dignum[b]:adde gl.in.c.qđ in dubijs.de consecra.ecclesie vel altaris:ꝛ glos.in.c.de ieiunio.lxxvj.distin.et text.in.c.j.de consecra.eccle. vel altaris.in vj.¶†Ultimo no.in fine text.illud ad qđ allegatur ista lex quod leges non debent esse imposite verbis:sed rebus:ꝛ vltra concor. gloss.adde tex.notabi.in.l.fin.C.de vsuris.ꝛ in.c.cōmissa.§.j.et ibi per Joan.and.de elec.in vj.¶Glos.ad declarationez tex.dicit qđ verba directa dicuntur altero de tribus modis:dic melius vt per Barto.et alios hic in.l.centurio.ff.de vulga.et pupilla.'dixi in.l. quoniam indignum.§.de testa.¶Glo.in verbo in rem actiones. diuiditur in tres partes.In prima extendēdo textum vult quod †etiam si res propria heredis vel legatarij relinquatur alicui tertio,quod illi tertio competit rei vendicatio ipso iure:sicut si esset relicta res propria testatoris:ꝛ in hoc gloss.male loquitur.et alibi glo.ꝛ doct.tenent contrarium:vt dixi in.l.j.§.eod.;In secunda que est ibi:sed quid si rogamit:disputat†an in effectu sit sublata differentia directe libertatis et fideicommissarie:et concludit qđ non ꝛ bene:q̃ quando testator directo relinquit libertatem seruo suo:seruus dicitur orcinus,quasi libertus testatoris tendentis ad orcum seu ad inferos.§.fi.insti.de fingu.re.per fideicō.reli. sed quando libertas relinquitur seruo testatoris per fideicommissum:tunc quia heres tenetur illi prestare libertatem,efficitur libertus ipsius testatoris.†In tertia ibi:item quod hic dicit glo. ponit duas limitationes ad text.qui vult quod pro legatis com-

petat rei vendicatio:vt non procedat in legato quantitatis:quia in legato quantitatis non potest transferri dominium ipso iure in legatarium:vt per Barto.ꝛ alios in.l.j.ff.de lega.j.Secundo fallit in legato libertatis:dixi in.l.j.§.eo.vbi addidi alias limitationes.¶Glo.in ver.personales.tangit†an pro legatis relictis in codicillis competat actio ex testamento:et refert opi.vera opi. est quod competit vtilis actio ex testamento:vt per Barto.et alios hic. Jason Papie.

1 ☞Quid sit fortuna.
2 Si aliquis suscipiat rem suo risigo et fortuna:quid importent hec verba.
3 Quādo pluribus legatur seruus vel alia species:vni debetur res ꝛ alteri estimatio,sed si inter eos oriat controuersia:q̃ vterq̧ eorum velit rem vel seruum:dirimetur sorte.quo casu non est peccatum mittere sortem.nu.4.
5 Electio pape non potest committi sortibus:nec etiam episcopus seu alius prelatus potest eligi sorte.nu.6.
7 Diuisio inter fratres an debeat fieri sorte.
8 Res nunq̄ dirimitur sorte nisi,quando dubium est de iure:secus si dubium verteretur circa factum.
9 Res nunq̄ sorte dirimitur nisi in casibus a iure expressis.
10 A sententia sortis:ꝛ sic fortune appellari non potest.

Si duobus. Incertitudo seu varietas inter plures legatarios vel heredes vnius legatarij cum respiciat solum eorū commodum sorte dirimēda est:ꝛ si vni cōtingat res,alij debet prestari estimatio pro parte,ꝛ quāto precio serui estimādi sint distinguitur an artifices sint:ꝛ an notarij:vel medici:ꝛ an eunuchi.h.d. vsq̧ ad.§.sz ꝛ si qs.In tex.ibi:ipse aūt moriēs plures sibi reliquerit heredes:no.fz Ang.ꝛ lati[9] Pau.qđ legatū optionis nō est cōditionale:patet q̃ trāsmittit ad heredes:licet legatarius sit mortuus anteq̄ optauerit.sed si esset legatū cōditionale non trāsmittere.p regulā.l.vnice.§.in nouissimo.j.de cadu.tol.ꝛ dicit Pau. qđ ideo est,q̃ substātia legati non est cōditionalis:licet electio rerum sic.Ideo media via eligit:vt dicit not.in.l.si pamphilo.ff.de opt.leg.Secus dicit esse in electione personarū.l.quidā.in fin.vbi Bar.de leg.ij.Miror qđ nō allegauerit tex.in.§.optionis.insti.de lega.vbi dicit qđ olim legatū op.erat cōditionale:ideo si legatari[9] moriebat ante optionē non trāsmittebat legatum:hodie secus:vt ibi in tex.In tex.ibi:rei iudicē fortunā esse:†quid sit fortuna declarat hic no.Bald.est inexorabilis:surda:ꝛ muta:ꝛvarias quotidie mutationes inducens:ꝛ vide Bal.in.l.fi.in.iij.col.C.de temp.app. †Et quid si aliqs suscipiat rē suo risigo ꝛ fortuna:qd important ista verba declarat Bar.in.l.si is qui.ff.de acqui.re.do.quē seqtur simpliciter Alex.in.l.sz et si qs.§.qsitū.in vlt.col.vbi dixi.ff.si quis cau.¶†No.ex isto text.qđ quādo pluribus legat seruus vel alia spes:vni debet res:alij estimatio.l.si plurib[9].ff.de lega.j.cū si.certe si inter eos oriat cōtrouersia:q̃ vterq̧ eorū velit rem,dirimitur sorte:sicut in.l.j.C.de his qui se defen.li.x.ꝛ in.l.ij.vbi Bar.ꝛ Bal. C.quādo ꝛ qui.quarta pars de.lib.x.ꝛ glo.in.c.quoniam Abbas. in gl.iij.ad fi.de offi.delega.et in.c.in nostra.in glos.j.de tex.et dicit Bal.hic:†qđ isto casu mittere sortes[c]non est peccatum:tu vide glos.no.in.c.fin.§.fi.de sortile.Fallit quādo qs vult inuenire fures vel similia per sortes est peccatū:vt in.c.j.de sortile.†Dicit etiam Bal.hic qđ electio pape[d]nō pōt cōmitti sortib[9]:q̃ non est de forma.in.c.q̃ propter.de elec.Adde quod nedum papa†sed nec eps nec alius plat[9] possit eligi sorte.c.fi.d sortile.dicit Ang.hic in lec. flo.qđ sepe fuit interrogat[9] qñ sunt plures fratres[e]q volunt venire ad diuisionē,†an diuisio debeat fieri sorte,an frater minor eligat[f]prout vulgares credūt.Breuiter dic qđ de iure frater maior non tenet facere partes,ꝛ minor eligere,sed electio debet fieri sorte vel officio iudicis,ꝛ ita pluries respondi.Ita expresse Barto. in.l.j.C.de his q se defen.li.x.ꝛ aliqd in.l.ij.C.quādo ꝛ quib[9] quarta pars debe.lib.x.ꝛ ista est magis cōis,ꝛ idē tenet Bald.in.l.j.in j.colū.C.de pac.ꝛ in.l.pe.in princi.C.cōi diui.ꝛ vide text.qui videt probare cōtrariū in.c.j.de paro.vbi Panor.ꝛ latius Joā.de imo. Lud.in cōsi.ccccl xxj.inci.lucrū aūt ex dote prouenietē in scđo dubio,de quo alias dixi in.l.j.ff.si cer.pe.allegando aliqua in oppositum|que nunc omitto.†Item adde qđ nunq̄ res sorte dirimitur nisi quādo dubiū est de iure,sec[9] si verteret dubiū circa factū.glo. est singu.in.l.j.in versi.phibebit.C.vti pos.quā pro singulari allegāt Jmo.ꝛ Mod in.l.hmōi.§.fi.de leg.j.sequit Bart.in.l.si duo. in.iij.col.ff.vti pos.qđ no.q̃ multi dicerent contrariuz.†Teneas etiā ppetuo fixū cordi qđ singulariter dicit Bal.i.l.meminimus. C.quādo ꝛ quib[9] quarta pars de.li.x.qđ nūq̄ res sorte dirimitur, nisi in casib[9] a iure expssis,subdit etiā Bal.hic†qđ a sentētia sortis et sic fortune appellari non potest,q̃ fortuna non habet superiorem in hoc mundo.Tu limita ex eo quod vult.Bald.in.l.iij.C. cōia vtriusq̧ iud.¶Glo.in ver.fortunam.diuiditur in quatuor. In prima allegat quatuor concor.ad text.In secunda ibi:sed

a ¶Uerbum mādo.Adde.l.j.et ibi doc.ff.mā.

b ¶Trahit ad se minus dignū.Adde.l.heredi tas.ff.de pe.he.Feli.diffuse in rub.de offi.dele.ga.in.j.col.

c ¶Mittere sortes.adde c.qđ autē.c.no statim.c.hig.c.nō ex ē pio.xxvj.q̄ iuone.ij.

d ¶Electio pape.adde Cardi.in repeti.c.lz.de elec.Pe.de mōte,i trac.de ptāte pape.in.xxxj. colum.Car. cōsil.cl.inci. quesitū fuit sepe a me.

e ¶Plures fratres.Adde Joā.an.i addi.Spe.i rub.d paro.

f ¶An frater mior eligat. Adde Ang.in.l.q erat.ff.familie ercis.

quid si vni:per viam no.ponit pulchram limitationē ad tex.dum vult qd inter plures legatarios cōtrouersia sorte dirimat̄,vt procedat qn̄ oēs sunt equales:secus si portio vnius sit maior alteri⁹: tunc prefertur ille cuius portio est maior tanq̄ sit dignior. Facit auten.hoc amplius.§.tit.j.ꝛ.l.maiorem.ff.de pac.ꝛ ista limitatio cōiter tenet̄:lꝫ aliqui.§.ꝛ Ful.dubitēt. In tertia ibi:itez est argu. contra op.cōtra tex.ꝛ postea in sequēti parte respondet qd ibi loquitur alio casu qd nihil est:responde ergo qd in.d.l. huiusmodi. §.fi.si sunt plures heredes vnius legatarij q velit directū heredez pro legato cōuenire,ꝛ vnus velit intētare vnā actionē:alius aliā, cogunt̄ p iudicē concordare,ratio q2 tractat̄ de preiudicio tertij: scꝫ heredis cōuēti:cuius interest vt oēs vna actione cōueniāt:al's grauaret̄ heres cōuentus multis actionibus:cū varias defensiones afferre deberet.l.nemo,ex his.§.quoties.ff.de regu.iur. sed in ista.l.vbi sorte dirimit̄,nō tractat̄ de preiudicio tertij,sm̄ Barto. Cy.ꝛ alios in.d.l.huiusmodi.§.j.qcqd ibi teneat Jmo. In quarta ibi:item aliud arg.cōtra etiaꝫ opponi.cōtra tex.qd imo legatum propter incertitudinē vitiet̄:per.§.fi.§.fi.in gloss. allega.ꝛ respondet qd ibi loquit̄ alio casu.sed nihil est.vnde responde quod qn̄ incertitudo ꝛ varietas est inter plures legatarios eiusdem rei: talis incertitudo potest vitiare relictum,vt in cōtrario,nisi petant qd varietas dirimatur sorte,vt hac.l. Jason Papie.

1 ☞ Testamentum seu vltima voluntas non fit irrita,licet ille cuius arbitrio est com missa electio,non arbitretur,secus autem in contractibus.
2 Legatarius potest eligere,non eligente tertio.
3 Eligendi potestas vel declarandi durat in vltimis voluntatibus per annum.
4 Arbitrandi potestas vtrum durat vltra annum.
5 Legatarius debet eligere mediocrem quando in ipsuz est translata potestas eligendi.
6 Quod est positum in beneplacito alicuius intelligitur arbitrio boni viri.

Sed ꝛ si quis.

Si relinquitur res eligenda per tertium,illo non eligente ve negligente per annum transfertur electio in legatarium,dummodo eligat mediocrem.hoc dicit ꝛ est singu.casus secundum Barto.

1 ¶ †Noto primo ex hoc tex.quod vltima voluntas non irritatur, lꝫ ille cuius arbitrio commissa est electio non arbitretur,secus est in contractibus,in quibus a persona electa non receditur sed illo non arbitrante irritat̄ contractus.l.si quis arbitratu.ff.de verbo. obli.l.fi.C.de contrahē.emp.hinc dubitat Bart.in.l.si merces.in prin.ff.locati.pone locaui domum pro illo precio qd arbitrabitur Titius,pone cōductor habitauit domum per annū:deinde mortuus est Titius anteq̄ declarauerit preciū,quid erit hoc casu: et relinquit cogitādū,breuiter puto qd regula supradicta qd in contractibus a persona non recedat̄,pcedit nisi altera pars pretendat verū interesse,q2 tunc recurritur ad arbitriū iudicis,ita colligitur ex verbis Bal.in.l.cōtractus.in ver.modo hic quero.C.de fide instrumen. ¶ Intellige tamē regulā hui⁹ text.qd in vltimis volūtatib⁹ recedit̄ a persona tertij debentis eligere vel declarare. verū est quo ad substātiā ꝛ validitatē dispositionis,vt non irritet̄ vltima volūtas,nō quo ad hoc vt cōmittat̄ pena adiecta per testatorem,si non fieret aliquid arbitrio tertij.tex.est no.in.l.mulcta.ff. de condi.ꝛ demon. ¶ Scdo limita regulam huius textus procedere nisi conditionaliter fieret cōmissio in arbitrio tertij.per.l.j. ff.de lega.ij. ¶ †Scdo noto ex text.aliā regulā qd in vltimis vo-

2 luntatibus nō eligēte tertio transfert̄ electio in ipsum legatariuz. Intellige sane istum text.procedere quando committitur electio rerum consistentium in specie,sꝫ autem committeret̄ electio quantitatis incerte quam Titius arbitrabitur,tunc Titio non arbitrante non transfertur electio ad legatarium,sed recurritur ad iudicem qui habeat arbitrari,per.l.j.ff.de lega.ij.ratio est,q2 Titio non arbitrante si electio quantitatis incerte transferretur in legatarium,posset legatarius nimium grauare heredem. Aduerte etiam qd iste tex.cum simi.procedit quando electio commissa est vni,si autē duob⁹,ꝛ vnus negligat eligere,vel latiter,alius potest eligere.l.si legatario.§.j.ꝛ ibi Bar.ad hoc not.ff.de fideicom. lib. et no.Bal.in.l.vnica.in.xij.q.C.quando non pe.par. ¶ †Tertio

3 not.ex text.aliam regulam qd in vltimis voluntatibus potestas eligendi vel declarandi durat anno. Intellige sane quando relinquitur electio rerum,si autem committatur alicui electio personaruz,tunc facultas eligendi non durat anno,seu quousq3 fuerit per lit.conte.interpellatum.l.cum quidam.ij.ff.de lega.ij.ratio diuersitatis est sm̄ Bar.ꝛ Jmo.in.d.l.cum quidā.q2 quando alicui cōmittitur electio personarū,q̄ primū interpellat̄ debet eligere, q2 periculum est in mora,q2 persona que potuisset eligi si interim moriatur non transmittit̄.d.l.cum quidam.ꝛ.l.pe.vbi Bald.C.de fideic.lib.ꝛ per hoc dicit Barto.hic ꝛ plenius.d.l.cum quidaꝫ.se pluries dixisse de facto:qd cum testator iussisset bona sua distribui in pauperes eligendos per titium:qd lapso anno titius non priuatur facultate eligēdi:nec tunc electio deuoluitur ad episcopum:iuxta.l.nulli.§.de episco.ꝛ cle.sed tunc priuat̄ quādo monitus vel interpellatus fuerit mediante lit.conte.ꝛ idē tenet Bart. in.l.executorē.§.de execu.rei iudi.Pe.de ancha.ꝛ Jmo.ꝛ Panor. in.c.nos quidem.de testa.do.Ant.in.c.literas.de sup.neg.prela. Bal.in.l.captatorias.C.de testa.mili.in fi.colum.Ludo.in consi. ccxxviij.Ang.hic in vtraq3 lec.tenet contrariū:ꝛ dicit qd cōmuniter tenetur contrarium:ꝫ eum seruat̄ de consuetudine:qd imo isto casu per lapsum anni vel temporis prefixi per cōstitutiones synodales electio deuoluitur ad episcopum: licet debēs eligere nō fit interpellatus:de quo etiā aliqd p Bal.hic et in

4 l.fin.C.de contrahen.emp.qui videt̄ etiā cōtrariari. ¶ †Quarto no.Bar.per istum tex.in.l.si quis arbitratu.in pe.colū.ff.de verbo.oblig.qd potestas arbitrandi non durat vltra annū:et ideo si sit factum cōpromissum in aliquē de iure ꝛ de facto,tanq̄ in arbitratorē vel in amicabilē cōpositorē:iste arbitrator potest vsq3 ad annum arbitrari:lapso anno expirat eius potestas:sed Bal.hic: ꝛ in locis no.per Alex.in.d.l.si quis arbitratu.reprobat Barto. q2 cum iste tex.loquatur in vlti.voluntate,non est trahendus ad aliā materiam:vnde sm̄ eum potestas arbitrandi durabit perpetuo quousq3 partes compromittentes voluerint.Pau.hic etiam tenet contra Bar.sed nō in totū adheret Bal.sed tenet qd potestas arbitrandi duret triennio tm̄:sicut durat instātia cōpromissi facti in arbitriū.l.item si vnus.§.si multo post.ff.de arb.vnde potestatem arbitratoris assimilabimus arbitrio cui magis assimilatur:sicut dicimus in contractibus innominatis qui regulantur scdm naturā illius contractus nominati:cui magis assimilātur. l.j.§.si conueniat.ff. deposi.l.naturalis.§.j.ff.de prescript.verb. Istum articulum qui solet disputari aliter nō discutio:sed me remitto ad Mod.in.d.l.si quis arbitratu.ꝛ vltra doct.qui per eos ibi referunt̄:vide omnino Jo.de ana.qui etiā tenet cōtra Barto.

5 in cōsi.xix.incip.visis instrumētis.in.ij.col.† ¶ Quinto no.ex hoc text.qd quando facultas eligendi transfertur in legatariū,debet legatarius eligere mediocrē.concordat.l.legato generaliter.ff.de leg.j.Intellige tamen quando erat electio trium vel plurium:secus si duorum:puta seruorum:nam si alter sit melior alio,potest legatarius eligere meliorem:al's non diceretur legatum optiōis: sed diceretur legatum illius deterioris.sm̄ Bald.et Pau.hic Adde quod idem tenent Cy.Jmo.Pau.ꝛ Moder.in.d.l. lega-

6 to generaliter ꝛ isto mō intellige.l.q duos.ff.de lega.j. ¶ †Sexto no.sm̄ Bal.quod illud quod est positum in beneplacito alicuius intelligitur arbitrio boni viri:adde Abb.in.c.verum.in.ij.col.de fo.compe. Jason Papie.

1 ☞ Res subiecte restitutio.lega.vel fideicom.pure vel ad diem certū nō possunt alienari:etiam si iste qui tenetur restituere cōmitteret delictū,ppter qd omnia bona sua transirent in fiscum:quod limita vt infra numero.4.
2 Bona in quibus quis habet substitutum nō possunt alienari.
3 Res subiecte restitutioni in diem incertum vel sub cōditione interim possunt alienari:et transfertur dominium: sed conditione eueniente ipso iure annihilatur.ꝛ nu.7.
5 Res subiecte restitutioni si alienentur non possunt vsucapi nec prescribi.
6 Quatuor casus in quibus fideicō.ipso iure transit in fideicōmissarium absq3 restitutione verbali vel reali.
8 An si res subiecta restitutioni pendente conditione alienet̄ interim valeat alienatio.
9 Stante statuto quod de quolibet contractu soluatur gabella,debet intelligi de contractu valido.
10 In vltimis voluntatibus conditio nō trahitur retro:fallit in casu nostri tex.

Sed quia nostra.

¶ Iste.§.habet vtilem et quotidianā materiam.h.d. Res legate vel per fideicōmissum relicte pure vel in dieꝫ certum nō possunt vendi vel aliquo modo alienari.hoc primo. Res vero que subiacent restitutioni fideicōmissi in euētum conditionis vel diei incerti:possunt interim alienari:ꝛ si alienent̄ transfert̄ dominium:sed eueniente conditione annihilat̄ alienatio:ꝛ fingit̄ vsq3 retro nulla nō obstāte vsucapione vel prescriptione.h.d.secundo iste solēnis.§.ꝛ habet duas partes. In prima loquit̄ quando res fuit relicta pure,vel ad diem certū:ꝛ tūc alienari nō pōt. In scda loquit̄ quādo res fuit relicta sub conditione vel in diē incertū:ratio est:q2 pendente cōditione dominiū est penes heredeꝫ:ideo minimū si interim pōt alienare ꝛ trāsferre dñium:sed eueniente conditione fingit̄ vsq3 retro fideicōmissariū:ꝛ propter istā fictionē alienatio irritat̄:quō aūt in vltimis volūtatibus conditio trahat̄ retro per fictionē legis:tāgit glo.ꝛ.j.dicā. ¶ †No.qd res subiecte[a]

1 restitutioni legati vel fideicōmissi puri vel ad diē certū non possunt alienari:ꝛ ista regula adeo est vera qd si ille qui tenetur restituere

a ¶ Res subiecte. Adde Barto.in.l. amplius.ff. rem rat. ha. Ang.i aut. res q̄.C. ad treb. Jo.de imo.in.l.cuz filio.ff. de lega.j.

stituere cõmitteret delictũ ꝑpter qd omnia bona sua transirent in fiscũ, tamẽ res iste subiecte restitutioni non deuenirent interim in fiscũ. l. imperator. ff. de fideic. lib. ꝛ ibi singulariter Bart. ꝛ Ange. Joan. an. in addi. Spe. in tit. de feu. §. quoniã. ver. xl. Ludo. in. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. ff. de dã. infec. ꝛ ad hoc vide oĩno Alexã. qui plene disputat ꝛ tenet cũ Bart. in cõsi. xxiij. incip. oppoꝛtune cõsyderatis. post multos doc. ibi per eũ relatos: licet contrariũ te neat Lud. sibi cõtrarius in. l. si cõstãte. §. si. per illũ tex. ff. sol. ma. vbi etiam vide Alex. ꝛ Mod. ¶ † Scđo no. ex tex. ibi vl' substitu tioni qd bona in qbus quis habet substitutũ non possunt aliena ri: ꝛ licet iste text. loquat indefinite: et sic videat loqui in omni in stitutione: tamẽ limita singu. nõ ꝓcedere in substitutione pupilla ri: q2 pupillus cui pater dedit in testamento substitutum pupilla rẽ poterit alienare cũ tutoꝛe ꝛ decreto iudicis: ita qd euenïente ca su substitu. nõ poterũt bona alienata per substitutũ reuocari: ra tio est: q2 sicut ipsimet testatori non interdicit alienatio bonoꝛum suoꝛũ: licet fecerit testamẽtũ, ꝛ aliũ heredẽ instituerit: ita cu3 sub stitutio pupillaris dicat testamẽtũ pupilli. l. papinianus. §. s3 nec impuberis. ff. de inoffi. testa. l. patris ꝛ filij. in ꝑn. ff. de vulg. ꝛ pup. certe nõ obstãte testamento põt pupillus alienare nec põt aliena tio p substitutũ reuocari: ꝛ ita tenet Ange. ꝛ Jmo. in. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. Bal. ꝛ Jmo. in. l. s3 ꝛ si in cõditione. §. si seruũ cõem. ff. de here. inst. Fulg. in. l. si arrogatoꝛ. in. ij. colũ. ff. de adopt. vbi Bar. in repe. que Bar. attribuit in. iij. col. in. iiij. oppo. ita te neas gcquid teneat Bal. limitando in. l. nec ei. §. coꝛũ. ff. de adopt. ¶ † Tertio not. ex scđa parte text. ver. finaũt sub conditiõe. quod res subiecte restitutioni in diem incertum vel sub conditione inte rim possunt alienari, ꝛ transfertur dñium: s3 adueniẽte cõditione ipso iure annihilatur: ꝛ millies practicatur iste. §. rationez dixi. §. ¶ † Limita istũ tex. ꝛ istud no. procedere in alienatione mere vo lũtaria: secus in necessaria: puta que fieret per heredem ꝑ soluẽ do es alienũ: in quo si erat es alienũ testatoris valet irreuocabili ter alienatio, nec eueniente conditione põt retractari. l. filiussa. §. diui. el. ij. in fi. ff. de lega. j. si autem erat es alienum ipsius heredis valet alienatio quousq3 res erat ꝑmãsura penes heredẽ: postea re uocat. tex. est no. in. l. peto. §. prediũ. ff. de leg. ij. per quẽ text. dicunt ibi Bar. Bal. ꝛ Jmo. qd res subiecte fideicõmisso possunt p cre ditoꝛem ex primo et scđo decreto haberi, ꝑpter qd posset colligi fraus: vt ibi per Bar. ꝛ alios per Bal. in. l. fi. §. ꝛ si prefatã. in. iiij. q. §. de iure deli. ꝛ in aut. ei qui. in. xv. colum. C. de bo. au. iudi. poss. ¶ Scđo no. ꝛ limita quãdo bona erãt subiecta fideicõmisso in euẽ tum cõdi. casualis vel mixte: secus si sub conditione potestatiua. q2 tunc imputat implẽti: cũ semper habuerit facultatẽ implẽdi. l. qui heredi. §. si pars. iuncta glo. in ver. vsucapta. ff. de condi. et de mon. quã gl. ibi multum not. Jmo. pro limitatione huius tex. ꝛ di cit qd forte alibi non reperit. ¶ Tertio notabiliter limita predi ctum notabile ꝛ hũc textũ ꝓcedere in rebus que subiacent restitu tioni ex vltima voluntate: secus in rebus que subiacẽt restitutio ni ex cõtractu sub cõditione, vel in diẽ incertũ: q2 possunt irreuo cabiliter alienari, ꝛ inter viuos ꝛ in vltima voluntate. l. ꝛ si dotis. vbi notãt ad hoc Bar. ꝛ Bal. §. de iure dotiũ. ¶ Quarto notabi liter limita ꝛ bene signa vt iste text. ꝓcedat quando alienatio fuit facta per scientẽ, vel sciẽti rem subiacere restitutioni fideicõmissi in euentum conditi. vel diei incerti: si aũt fieret per ignoꝛãtem vel ignoꝛãtẽ: prout millies cõtingit: attẽto qd in dubio ꝑsumit igno rãtia maxime in acquirẽte per regulã. l. verius. ff. de proba. tunc valet alienatio irreuocabiliter, quo ad hoc vt eueniẽte die vel cõ ditione nõ possit retractari per legatarium vel fideicõmissarium: sed ei succurrit ad estimationẽ vel preciũ rei alienate contra alie nantẽ. tex. est singularissimus. in. l. fi. §. fin. ff. de leg. ij. allegatus hic in gl. magna. in verbo celebrata. ꝛ dicit Bar. hic qd ille tex. est sin gu. ꝛ no. per illũ tex. dicit Ange. hic: ꝛ in. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. qd aduocatus actoꝛis sit caut⁹: vt deducat scientiam alie nantis ꝛ acqrentis ꝗ̃s succũberet. ¶ Pau. hic limitat. d. l. fi. in. §. fi. vt procedat quando bona hereditaria subiacebant restitutioni fideicõmissi vniuersalis vel particularis in diẽ vel sub conditio ne: ita qd pendente cõditione interim dñium erat penes alienan tem: tunc nõ obstãte ꝓhibitione legis ꝑpter iustam ignoꝛantiam transfert dominiũ: secus si fideicõmissum fuisset purum vel lega tum purũ: q2 tunc etiam interueniente ignoꝛantia non procede ret ille tex. Sed aduerte dum Pau. intelligit. d. l. fi. §. fi. ꝓcedere non solum in fideicõmisso vniuersali: sed etiã in particulari: nam Jmo. in. d. l. fi. §. fi. ꝛ in. l. quidã ita. §. si quis filium. ff. ad trebel. te net contrariũ de directo: ꝛ vult qd si ille tex. solũ ꝓcedat in fideicõ misso vniuersali ꝑprie loquit ille text. secus in fideicõmisso parti culari: quando talis res fuisset alicui particulariter relicta: moue tur ex notatis per glo. in. l. seruum. ff. de manu. tit. generali. Item cum illa decisiõ. §. fi. sit exoꝛbitans a iure cõi, non est trahenda ex tra casum suũ. l. vero. §. de viro. ff. sol. mat. cum simi. ¶ Scđo limi tat singu. ꝛ mirabiliter Bal. in aut. res que. in primo no. j. eo. d. l. fi. vt ꝓcedat quãdo ignoꝛantia ꝓcessit facto testatoꝛis: qui prohi buit viuo herede aperiri codicillos in quibus cõtinebatur fidei cõmissum: ꝛ ideo propter ꝓhibitionez testatoꝛis: ꝛ sic eius factũ, nõ potuit fideicõmissum peruenire ad notitiã heredis: et sic vult Bal. secus esse si ignoꝛãtia ꝓcessisset aliũde quã facto testatoꝛis: pro certo admirabilis est limitatio et restrictio ad. d. §. fi. qui tamẽ videtur loqui in istis terminis: ꝛ eam simpliciter tenet Cuma. in d. l. marcellus. §. res que. tamẽ de mẽte doctoꝛum allegantiu3. d. l. fi. §. fin. aliud est vt patet ex predictis: ideo Alexan. in consi. iij. in iij. vol. incip. viso processu cause principalis: et in. d. l. marcellus. §. res que. declarat qd intentio Bal. fuit qd si fideicõmissum fuis set relictũ in testamẽto: tunc heres non potuisset dici illud igno rasse: q2 in dubio presumitur scientia. per no. per glos. ꝛ doct. in. l. cum heres. ff. de acqui. here. per Bart. in. l. eius qui in prouincia. per illu3 tex. ff. si cer. pe. ꝛ in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obliga. sed quãdo fideicõmissum fuit relictũ in codicillis, põt he res pretendere probabilem ignoꝛantiam: maxime quãdo testatoꝛ prohibuit viuo herede codicillos aperiri: tamẽ ꝟba Bal. non ha bent istũ sensum nisi cũ magna violentia. Quatuoꝛ alias limita tiones ad. d. l. fi. §. fi. ponũt ibidem Jmo. ꝛ Pau. in. l. quida3 ita. §. si quis filiũ. ff. ad treb. quas recollegit Alexã. in. d. l. marcellus. §. res q. vbi videas. Sed redeũdo ad principale no. text. ¶ Quinto illud limita vt nõ ꝓcederet quando heres fuit grauatus restitue re alicui quicquid ex hereditate supererit: q2 tunc põt irreuocabi liter alienare: dũmodo nõ in totũ euertat fideicõmissu3. l. titius. ff. ad trebel. l. s3 ꝛ si lege. §. qd aũt quis ex hereditate. ff. de peti. her. q̃ iura allegant hic in gl. ij. l3 gl. dicat qd coꝛrigant p istã. l. male dicit ꝛ cõmuniter hoc reprobatur: q2 illa iura non loquuntur in termi nis tex. nostri, quando fideicõmissum vniuersale est relictum sim pliciter sub cõditione: s3 qñ fideicõmissum fuit relictum quicquid ex hereditate supererit: verum est qd illa iura limitantur per aut. cõtra cũ rogati. j. ad treb. ¶ Sexto limita istu3 text. non procede re in seruo relicto alicui in diem incertam vel condi. quia interim potest manumitti fauoꝛe libertatis his concurrentibus. Primo quod talis seruus sit subiectus fideicom. non quidem particula ri: sed sub vniuersitate: et qd in diem incertum vel sub conditio ne: et qd in vltima voluntate manumittatur: secus si inter viuos l. quidam ita. §. si quis filium. ff. ad trebel. quicquid dicat glos. hic in verbo, manumittere, que varias solu. ad illum textum refert. ¶ Septimo limita istum text. nam bona subiecta restitutioni sub conditione interim possunt alienari vsq3 ad quartam, quam vigo re trebellianice quilibet heres est detracturus. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. ꝛ gloss. hic in versi. posse transferre. multomagis possunt alienari vsq3 ad legitimam filij. d. aut. res que. j. cod. nam cum fideicõmissum sit onus. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. et pupil. certe ipso iure detrahitur de legitima. l. quoniam in prio ribus. §. de inoffi. testa. ¶ Octauo limita istum text. non procede re quando bona subiecta restitutioni alienarentur ex causa dotis vel donationis propter nuptias filioꝛum, etiam vltra legitimã. d. aut. res que. que propter hoc hic fuit posita: ꝛ ibi Barto. et doct. dicunt idem esse quãdo alienatio fieret ex causa alimentoꝛũ filij: vt ibi dicã plene. Jstas limitationes ꝛ quasdam alias plenius po nam. in aut. res que. j. cod. ¶ Tertio principaliter not. ex text. ibi: vt nec vsucapio nec longi tẽpoꝛis prescriptio: † quod res subiecte restitutioni si alienentur nõ possunt vsucapi nec prescribi: quod li mitat notabi. Pau. hic: in. iiij. col. referens se ita cõsuluisse, quan do alienatio fieret per prohibitu3 alienare: si aũt tertius penitus extraneus qui talẽ rẽ tenebat ꝛ foꝛte suã putabat, eam alienaret: tunc emẽs posset vsucapere vel prescribere nõ obstante fideicom misso. ẜm Bal. in. l. ij. de vsuca. pro empto. Pe. et Cy. in. l. fi. in. vj. oppo. C. in qui. cau. in integ. resti. nõ est neces. no. quia bona et vti lis est limitatio. ¶ † Quarto not. ex tex. ibi rem vẽdicare, iunctis precedentibus verbis text. hic esse casum specialem in quo fidei commissario vniuersali ante factam restitutionem re aut verbo competit rei vendicatio: et sic ipso iure transfertur in eum domi nium: scilicet quando heres alienat: licet gloss. hic penulti. et fin. in hoc laboꝛent. Sunt etiam alij tres casus in quibus ipso iure fidei commissum transit in fideicommissarium absq3 restitutione, ver bali vel reali: vt in. l. penulti. j. ad trebel. ꝛ ibi gloss. et docto. addũt alios casus. regulariter autem secus. l. restituta. in princip. ff. ad trebel. et rationem dixi in. l. j. in gloss. in versi. omnibus. §. eodem. ꝛ ex istis sunt omnia expedita. ¶ Gloss. in ver. celebrata. diuidi tur in duas: prout duas foꝛmat oppo. ꝛ varijs modis respondet. Secunda ibi: item et heres de restituendo. ¶ Ex prima parte ha bes notare duas principales conclusiones. † Prima est quod si pendente conditione fideicommissi alienetur res subiecta restitu tioni, isto medio tẽpoꝛe valet alienatio: et transfertur dominium in emptoꝛem: secundum primam sol. gloss. hic que est vera: licet in sequenti solu. contrarium teneat et male. et rationem dixi in text. et quod interim conditione pendente, ex quo interim heres

est dñs, qd valeat alienatio. tenet glos. in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. ij. & in. §. quãobrẽ, vbi bonus tex. in aut. de resti. fideicõ.

8 Utilitas† est videre an interim medio tempore valeat alienatio fm Bar. hic: qz stante statuto q de qualibet re alienata soluatur gabella: al's qui nõ soluit perdat rẽ, vel incidat in aliã penã pecuniariã: certe si dicimus q res subiecte fideicõmisso possunt alienari, & qd valeat alienatio: solui debebit gabella: & non soluẽs incideret in penam statuti: secus si dicimus alienationẽ etiã pendẽte tpe esse nullã: & cũ Bar. trãseũt Bal. & cõiter alij. Tu pondera

9 Bart. hic velle† q stante statuto q de quolibet contractu soluat gabella, debet intelligi de quocũq cõtractu. s. valido. nam si contractus sit nullus non erit soluenda gabella: adde qd de hoc est tex. in. l. ij. & ibi no. Bal. in. l. fi. C. de eunu. Bal. in. l. nõ dubium. in prin. s. de legi. Ange. in. d. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. Est verũ qd Ful. in. d. l. nõ dubiũ. in. x. col. tenet 2triũ: qz imo qñ cõtractus est nullus: lz censeatur nullus fauore cõtractus, tamẽ in eius dãnum nõ censet nullus: vt est in proposito qd gabella soluatur.

10 ¶ †Secundo habes ex ista gl. notare limitationẽ ad regulã que habet q in vltimis voluntatibus conditio non retrotrahitur. l. j. §. serui. ff. ad sena. sylla. notat p glo. in. l. sub conditione. ff. de solu. qz verum est nisi res prohibita alienari alienet: qz tunc conditio existens trahitur retro: quo ad hoc vt rescindatur contractus: et etiam quo ad fructus. fm glo. & lz Bar. simpliciter transeat cum glo. quo ad fructus tamẽ per alios reprobatur: qz si heres nõ alienasset rem subiectam fideicõmisso: certe cum pendente conditione res essent heredis, per cõsequens fructus sunt sui: maxime qz eos percipit iudicio testatoris. l. mulier. §. j. l. in fideicõmissariam. ff. ad trebel. l. iubemus. C. eo. ergo alienatio nõ debet facere q fructus pertineant ad fideicõmissarium, qui ex tali alienatione non debet lucrari: sed sibi sufficit quod consulatur circa acquisitionez rei: & ita contra glo. hic tenet etiã Bal. in. l. in fundo. in. iij. colum. ff. de rei vendi. & in. l. in insulam. §. j. & ibi Jmol. ff. solu. mat. et in. l. domos. ff. de lega. j. Facit glos. que reputatur ad hoc singu. in. l. emptor. ff. de rei vendi. ¶ Jn secunda parte glo. dic. vt dixi in tex. in vltimo notabi. Jason Papie.

1 ¶ Emptor qui sciebat rem subiacere restit. fideicõ. recuperat preciũ re euicta: etiã si illud non sit stipulatus: q etiã si stipulatus sit duplum, re euicta tñ non consequetur nisi preciũ tñ. nu. 2.

3 Emens scienter rem subiectam fideicom. non recuperat melioramenta: nisi essent necessaria.

4 Qui non potest alienare potest se personaliter obligare.

Emptor autem.

Emptor rei que subiacet restitutioni sciens, re euicta habet actionẽ ad preciũ tñ: nõ aũt ad interesse vel ad duplã: etiam si fit stipulatus duplã: secus si sit bo. fid. emptor: qz tũc cõtra vẽditorez agit de euictione etiã ad interesse: & si creditor bona fide accepit in pignus a debitore rem subiectã fideicõmisso, ea euicta habet pigneratitiã actionẽ cõtra debitorez. h. d. & scias qd pigneratitia directa cõpetit debitori postq satisfecit cõtra creditorẽ: pigneratitia aũt cõtraria cõpetit creditori: vt per gl. in ver. emula. & sequ. in. §. tertij. in proe. ff. oriz. & dixi in. §. item seruiana. instit. de actio.

[Margin note a: ¶ De emphiteota. Adde Joã. de imola et Barb. in. c. potuit. de loca.]

¶ No. duo specialia cõtra regulas cões & sic expedio que tangũ

1 tur in glo. ¶ †Primũ speciale est: malefidei emptor qui sciebat rem subiacere restitutioni fideicõmissi recuperat pciũ re euicta: etiã si illud nõ sit stipulatus regulariter cõtra. l. si fundũ. C. de eui.

2 l. si fratres. C. com. vtriusq. iu. ¶ †Scõm speciale est q licet regulariter malefidei emptor: & sic sciens si sit stipulatus duplã, eam cõsequi debet. d. l. si fundum. tamen hoc est hic speciale: qz emẽs scienter rem subiectam fideicõmisso, etiã si sit stipulatus duplam in casu euictionis: tamen re euicta cõsequitur tantũ preciũ nõ duplũ: ratio est in vtroq qz cum in primo casu in vno alleuietur: qz si scit rem esse alienam: & non sit stipulatus precium: tamen preciũ consequitur: contra. d. l. si fundũ. ratio est qz interim tenuit alienatio, certe in alio grauatur p hãc. l. vt nunq cõsequat duplum etiam si fuerit expresse stipulatus. Jstum tamen tex. limitat sing. Bart. in l. qui rome. §. duo fratres. in. xj. q. ff. de verbo. oblig. vt procedat in scienter emente rem subiectam restitutioni: secus est in diuidentibus hereditatẽ: qz si vnus eorum sciat partẽ suam subiacere fideicõmisso: tamen ea euicta nõ consequitur etiam preciũ: eo qz tales sic diuidentes videtur vnusquisq suscepisse periculum pro parte sua. l. si familie. C. fami ercis cũ. declara tamen vt per Barto. ibi: et

3 in seq. qõne. † ¶ Scdo no. ex text. ibi: neq melioratione locum habente, q emens scienter rem subiectam fideicommisso non recuperat melioramẽta: sed ea perdit propter eius malam fidẽ: qd intellige nisi melioramenta fuissent necessaria: quibus non factis res perijsset: non obstante eius malafide recuperat. per. l. domum.

4 circa fi. C. de rei ven. † Tertio not. ex ista litera fm Bal. q ille, qui non potest alienare potest se personaliter obligare. Et sic personalis obligatio non dicitur alienatio. l. alienatum. ff. de verbo. signi. & l. si pro fundo. C. de transact. Et hoc dicit facere ad questionem

a de emphiteota[a] compromittente: nam non dicit alienare: licet arbiter adiudicet qz per sententiam arbitri non perdit dominium. c. raynald[9] de testa. Adde ad primam regulam huius tex. Alexã. in cõsi. xviij. v. volu. incip. attẽtis narratis in themate. in. ij. colũ. in j. volu. facit quod vult Bart. in. l. fi. §. filijs aũt. C. de bo. que liber. Ad scõm de emphiteota: adde Alex. in 2sil. j. v. volu. in. ij. col. cũz 2cor. ibi per eum signatis: & in. l. filiusfa. §. diui. el. ij. ff. de leg. j. dixi in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. Jason Papie.

1 ¶ Res subiecte restitutioni titulo lega. vel fideicom. particularis vel vniuersalis puta in diem vel sub conditione, in quibus habet institu. vulgarem vel fideicom. alienari nõ possunt. quod limita. xij. modis. vt. j. nu. 2.

3 Filius grauatus fideicom. detrahit duas quartas: quod limita j. eo. nu. ver. & tenendo.

4 Subiecta restitutioni possunt alienari vsq ad legitimam.

5 Res subiecte restitutioni possunt alienari ex causa dotis & donapropter nuptias: sed an habeat locum quando quis vellet constituere dotem pro alio, item & quando mater diues tenetur dotare filiam quando pater est pauper. j. nu. 6.

7 Denegare alimenta est necare.

8 Pater naturalis tenet alere filiã naturalẽ de iure cano. & ciui.

9 Filius tenetur alere matrem.

10 Frater tenetur alere vxorem etiam vterinam.

11 Pater non tenetur alere filium vel filiam, quando habent aliunde vnde se alant.

12 Jn quibus personis habeat locum hec autenti.

13 Si pater viuens non dotauit filiam an poterit in testa. eam dotare de bonis subiectis restitutioni.

14 Si pater habeat filiam maritatam, & non dotatam, an poterit eã dotare de bonis subiectis restitutioni.

15 Filia que sine patris consensu est nupta, debet etiam per patrem dotari.

16 An sit bonum argu. de alimentis ad dotem. 17.

18 Nostra aut. habet locum in dote pro matri. spirituali.

19 Statutum q potestas possit cõmittere appella. a diffinitiua habet locum etiam in appel. ab interlocutoria.

20 Quando filius esset condemnatus ex suo delicto, an poterit pro redemptione sue persone alienare res subiectas restitutioni.

21 Bannitus etiam ex suo delicto si citetur non tenetur comparere nec mittere procuratorem.

22 Qui ppter maleficia cõmissa deducti sunt ad inopiã perdũt beneficiũ alias indultum paupertati.

23 Pater nõ tenetur dotare iterũ filiam que dolo vel culpa sua aut delicto dotem cõsumpsit & dissipauit.

24 Res prohibite alienari possunt tamen ex causa dotis vel donapropter nuptias alienari: sed an tunc aut. nostra pcedat quando testator expresse prohibuit alienationem.

25 Res prohibite alienari etiam per statutum iuramento firmatũ, possunt alienari causa dotis & dona. propter nuptias.

26 An feudum possit alienari causa dotis sine consensu domini.

27 Mulier põt se congrue dotare fm qualitatem & dignitatem personae de bonis subiectis restitutioni.

28 Quando statutum repellit filias feminas a successione, & mandat eas dotari arbitrio propinquorum: propinqui non possunt arbitrari minus legitima.

29 Pub. vtilitas preferenda est priuate.

30 Dos recuperata per filiam viuo patre, non venit in vniuersali fideicõmisso iniuncto per patrem.

31 Res subiecte restitutioni possunt alienari ex causa dotis vel dona. propter nuptias: sed an possint alienari ex causa alimentorũ.

32 Res subiecte restitutioni possunt alienari ex causa dotis vel dona. propter nuptias quod extẽde. xvj. principalib[9] modis: & limita. xx. modis: vt. j. nu. 33.

Res que.

¶ Jsta aut. hz materiã vtilẽ & quotidianã. Diuiditur in tres partes. Jn prima ponit regula prohibitiua. Jn scda ponitur duplex fallentia. Jn tertia assignat ratio ad illas fallentias. secunda ibi: sz si liberis. Tertia ibi: ea enim que communiter omnibus prosunt. h. d. Liberi fideicõmisso grauati non phibentur vsq ad eorum legitimam alienare: que legitima si nõ sufficiat ad dotem & donationem propter nuptias, possunt diminuere bona subiecta restitutioni: quia illud concernit publi. vtil. vt matrimonia contrahantur: ideo prefertur priuate vtilitati. h. d.

1 ¶ †Not. ex prima parte regulam prohibitiuam quod res subiecta restitutioni intellige titu. leg. vel fideicom. particularis vel vniuersalis: puta vel in diem, vel sub condi. vel in quibus habet substitutionem vulgarem vel fideicom. alienari non possunt: vt hic: & l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. & l. iij. §. penul. & ibi p Bart. s. cod. titu. in tantũ q si alienentur non possunt vsucapi vel prescribi. d. l. iij. §. pe. & est ratio qz censet per. l. nulla. & sic habetur pro non ri.

non t.i.ibi iuncta.l.nullo.§.de rei ven. Item vbicunq; per.l.vel testa.phibetur alienatio,ibidē phibetur vsucapio.l.vbi lex.& ibi Barto.no.ff.de vsuc.& Bart.in.l.fi.in pe.col.§.in quibus causis in inte. resti.nō est necessaria. Ang.in.l.j.post glo.C.de pscrip. longi temp.

2 ¶ †Intellige sane quādo alienatio fieret per personā phibitam alienare,secus si fieret per tertiū ad cuius manus res peruenisset:vt colligitur ex verbis Bald.in.l.ij.§.j.de vsucap.pro empto. Pet.& Cy.in l.fi.in.vij.opp.§.in quibus cau.in integ.resti.non est neces.& in specie Pau.de ca.in.l.ij.§.pe.in.iiij.colum.§.eo.& refert se ita proximis diebus cōsuluisse. Ista regula limitatur in text.quando alienatio fieret ex causa dotis vel donationis propter nuptias.de quo.j.ple ne dicā. ¶ Scdō limitatur no.fm Cy.& Albe.hic quando alienatio fit per scientē,& scienti rē subijcere fideicōmisso:aut per ignorantem ignorāti,valet alienatio quantū ad hoc vt retractari nō possit res alienata:sed alienās tenetur ad estimationē seu ad precium. text.est valde not.in.l.fi.§.fi.ff.de le.ij.de quo facit festū Bart.in.l.iij.§.pe.§.e.& dicit qd ille casus est sing.& multū notādus ad hoc. alibi etiā dicit Bald.in.c.quoniā frequēter.§.in alijs.extra vt lite nō cōtest.qd ille tex.glossat oēs leges loquentes de materia phibitionis alienationis. Hinc dicit Angel.in.d.l. marcellus.§. res que.& in.l.iij.§.sed qr.§.eod.qd aduocatus rei debet esse cautus vt deducat scientiā eius qui alienauit.et eius in quē facta est alienatio,alias succūberet. Limitat mirabiliter illū text. Bal.hic in no. quādo ignorātia pcessit ex facto testatoris qui prohibuit aperiri codicillos in quibus cōtinebatur fideicōmissum.ita proprie est casus in.d.l.fin.§.fi.secus quādo ignorātia testamēti aliunde pcessit. vt no.glo.in.l.cū heres.ff.de lib.leg. Istā limitationē sequitur Rapha. cu.in.d.l.fi.§.fin. Sed qr ista limitatio est cōtra mentē omnium doc.in locis pealle.ideo.d. Alex.in cōsi.ccclxviij.inci.viso processu cause principalis.& in.d.l.marcellus.§.res que.declarat mentē Bald.fuisse nō quidē limitādi.d.l.fi.§.fi.sed declarandi quādo dicatur iusta ignorātia.& qd fit quādo testator phibuit aperiri codicillos in quibus fideicōmissum continebatur,alias fit secus. Tu autē pondera q ratio assignata per iuriscōsultū in.d.l.fi.§.fi.est generalis propter iustā ignorātiā emptoris & venditoris.vnde quādo ratio legis est generalis:licet dictū fit speciale nō restringitur ad casum specialē in ea positū.vt no. Bart.et Bald.in.l.regula.§.si quis.per illum tex.ff.de iur.& fac.igno. Bal.in.c.scdō requiris. de appel. Quinq; alias limitationes ponit Imo.& Pau.de castr.in d.l.fi.§.fin.& in.l.quidā ita.§.si qs filium.ff.ad treb.quos refert do. Alexā.in.d.§.res que. ¶ Ultra quos aduerte q quando heres ignorāter alienauit:quo casu retractari non pōt pter ignorantiam iustam:vt pdixi:tamē heres tenetur ad precium.vt ibi est text. Adde qd etiā tenetur ad omne aliud lucrū qd abest legatario propter talē alienationē.ita probat text.no.in.l. quidam. §. fin.ff.ad trebel. Item intellige quando heres est soluendo:alias retractatur alienatio.l.plane.la secūda.§.qui rogatus.ff.de lega.j.quia in sta ignorantia non debet piudicare tertio.l.quāuis.§.si quid cum pupillo.ff.de his que in fraud.credi.& l.iniquissimum.ff.de iur. et fac.igno. Ita Pau.de ca.declarat referēs sic se pluries consuluisse in consi.&.incip.clarū est in iure. ¶ Scdō limitatur predicta regula quando bona subiacent restitutioni vigore substitutionis vulgaris vel fideicommissarie:secus aūt si pupillaris:qr illa non impedit alienationem.l.j.§.sed nōnullos.in verbo substitutum eius querentes.ff.de tu.& ra.distra.fm Pau.de ca.hic:in.j. col. Bald. & Imo.in.l.§ & si in conditione.§.si seruū.ff.de here.institu. Ange. Imol.et Moder.in.d.§.res que. Bald.ibi declarat in.l.nec ei. §. eorum.ff.de adop.idem tenet Barto.in repe.l.si arrogator.in.iiij. opposi.et Bart.ff.de adop.& ibidē Rapha.Fulg. ¶ Huius limitationis duplex est ratio.prima qr substitutio pupillaris dicitur testamētum ipsius pupilli.l. Papinianus.§.sed nec impuberis. ff.de inoffi.testa.l.patris & filij.in prin.ff.de vulga.& pupil.sed testamentū non prohibet quem alienare.l.cum hic status.§.ait oratio.ff.de donatio.inter virū & vxorē.secunda ratio est qr substitutio vulgaris vel fideicommissaria dicitur vere onus et grauamen heredis.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulga.& pupil.sed substitutio pupillaris dicitur merus fauor & prouisio filij. iuribus pcallegatis.vnde si impediretur alienatio efficeretur onus et grauamen. ¶ Quarto limita predictā regulā procedere in rebus que subiacent restitutioni ex vltima voluntate:secus si per viam contractus. Ita Pau.de ca.hic circa prin.nihil ad hoc allegans.tu allega text.in.l.& si dotis exactio:& adde ibi not.per Bartol.et Bal. §.de iure dotium.& in.l.dotalem.ff.solu.matri.& text.in.l.si socius. & ibi ad hoc not. Ange.ff.si cer.pet. Facit.l.quoties.C.de rei vendi. Item facit ratio qr potentior est prohibitio alienandi que fit per testamentum:qr illa impedit translationem dominij:secus in prohibitione que fit per viam contractus:& not.gloss.& docto.in l.ea lege.C.de condi.ob cau.& in.l.si ita qs pmiserit.§.ea lege.ff.de verb.obli. ¶ Quinto limita singulariter quādo alienatio[a] fieret ex causa remunerationis.ita innuunt verba Bartol.in proemio ffor.in vlt.col.eo quia alias prohibita alienari possunt in casu remunerationis alienari.l.iubemus nulli.in princi.cum gloss.C.de sacrosanc.eccle.no. Bart.in.l.iusta.per illum text.ff.de manumis. vindi.& pulchre Ioā.and.in addi.ad Specu.in titu.de reb.eccles. non alie.super rubri.facit text.in.c.relatū.el secundo.in verbo intra seruitij meritum.de testa.cogita tamen super hac limitatione. ¶ Sexto limita predictam regulam in alienatione mere voluntaria:secus in necessaria cum fit pro exoluendo es alienum testatoris non heredis.l.filiusfa.§.diui.el.ij.in fin.ff.de leg.j.l.peto.§.predium.ff.de leg.ij.& ibi vide Bald. Bart.& Imo.qui ex hoc dicūt posse colligi fraudē ad regulam huius aut.vbi per eos.& Bald. in.l.fi.§.& p prefatam.in.iiij.q.C.de iure delibe.in aut.et qui.C.de bo.au.iudi.pos. ¶ Septimo limita in seruitute relicta sub fideicōmisso vniuersali.l.quidam ita.§.si quis filium.ff.ad treb. gloss.et doc.in.l.ij.§.penul.§.eod. ¶ Octauo limita istam regulam vt procedat q res subiecte restitutioni prohibentur alienari,verum est inter viuos:sed bene possunt legari & in testamento relinqui:sicut pnt relinqui res aliene:& heres cogitur eas redimere si potest fm Barto.in.l.cum pater.§.pater.ff.de leg.ij. ¶ Nono limita nisi cōsentiat illis in quos debet fieri restitutio.l.quoties.C.de fideicō. l.ab omnibus.ff.de lega.j.vel nisi ratificent:fm Bald.hic:in vlti. col.quo casu debet tamen eis precium restitui.quod est not.scdm eum. ¶ Decimo limita quando heres esset grauatus restituere quicquid ex hereditate supererit:tunc potest alienare dummodo non in totum minuatur fideicommissum.l.titius.ff.ad trebel.l.§ & fi.& ibi Bart.ff.de peti.heredi.aut.contra eum rogatus.et ibi gl. & doct.C.ad treb. ¶ Undecimo quando alienatio fieret ob necessitatem imminentem:puta propter famam vel redemptionem personae.fm Bart.in.l.quemadmodum.C.de agrico. et censi.l.ib.xj. Barto.& alios hic. ¶ Duodecimo & vltimo limita vsq; ad legitimam debitam filio.vt hac aut.& .j.in loco suo latius dicetur & ample.

3 ¶ †Secundo principaliter not.ex text.in secunda parte quod
b hic probatur q filius grauatus fideicom misso non detrahit[b] nisi vnam quartam,scilicet legitimam:quia si filius posset detrahere duas quartas:text.esset defectiuus,dum dicit si legitima non sufficit:qr debuisset dicere si legitime vel trebellianice non sufficiunt. fm Iaco.but.Bald.& moder.hic. Idem probatur in corpore vnde sumitur hec aut.ad idem est text.in.l.iubemus.in princi.in verbo dodrans restituatur.et ibi Baldus et Pau.de cast.ad hoc no. C.ad trebellia.et secūdū leges istud clare probatur fm Bart.in.l. papipianus.§.meminisse.ff.de inoffi.testa.& doc.in.l.qq.post gl. C.ad legem falci.& ita late disputat et concludit Oldra.Lauden.[a] consilio.ccv.incipien.secunda dubitatio est.Sed attento iure canonico,quod ex generali consuetudine totius mundi obseruatur etiam in foro ciuili:filius qui non debet statim restituere detrahit duas quartas et consequenter habet dimidiam totius hereditatis.c.raynutius.et.c.raynaldus.extra de testamentis.c.si pater.de testamen.in.vj.et dicunt Angel.et Imo.in.l.coheredi.§.cū filie.ff. de vulga.et pupilla.quod ista opinio seruatur et in iudicijs et in scholis.quam late disputant et tenent Imola & Moder.in.l.in ratione la.j.§.quod vulgo.ff.ad legem falci.et etiā domi. Alexan. in.vj.colum.et duabus sequentibus.& late domi. Alexan.consil. cxlij.in.ij.volumine incipiente:circa primum dubium.in.vij.colū. et duabus sequentibus.declarando vt notabiliter per Barto.et alios in.d.§.meminisse.& in.d.l.quanq.& in.l.j.§.interdum.post gl. ibi.ff.si cui plusq.per legem falcidiam.et per Bal.in.l.filium quē habentem.in.xj.colum.C.fami.hercifcun.et ibi Paul.de cast.et alios. ¶ Et tenendo communem sententiam quod due quarte possunt detrahi.Eam limita in filio instituto in re certa:quia cum vere non sit heres vniuersalis,non potest detrahere nisi vnam quartam.fm Bald.qui refert se ita sepius consuluisse in.l.filium quem habentem.in.xj.colum.C.fami.hercifcun. ¶ Secundo limita nisi testator in testamento disposuisset quod debitum iure nature cōputetur in trebellianica.ita not. Bald.in.l.quoniam in prioribus. in fine.ff.de inoffi.testamen. Dyn. Ray. Alberi. Nico.de neapo. Imo. Rapha.cuma.in.l.lucius.§.maritus.ff.ad trebel. Dyn. Nicol.de neapo.et domi. Alexan.in.l.si debitor.ff.ad legem falci.domi. Alexand.in.l.marcellus.in princip.in.iij.colum.ff.ad trebel. Adde quod etiam retento quod opi.cano.seruetur de iure ciuili: prout est communis sententia:adhuc habet locum aut.quia si legitima et trebel.non sufficiant ad dotem secundum dignitatem persone,possent capi bona predicta subiecta restitutioni.imo si mulier non posset honeste nubere,nisi omnia bona subiecta restitutioni daret in dotem,posset omnia dare:fm Bald.et Pau.de cast.hic:et Paul.de castro,in.l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad trebellia. Quod tamen intellige nisi filia aliunde haberet vnde se dotare posset per illum textum pealleg. Idem vult Rapha. cuma.ibidem qui dicit quod ista autentica vult quod possit alienari vltra legitimam.de quo vide in.d.§.cum proponeretur.& Iacob.de belui.in autentica.de restit.& ea que parit.in.§.quamobrem.

a ¶ Quando alienatio. Adde diffuse p Barb.in repe.rub.de reb.ecc.non alie.in antiquis.

b ¶ Nō detrahit. Adde Pet.de ancha.& Io.de imo.i.c.raynutius, de testa.

a ℭ Mater diues. Add doct. i. l. fi. C. de do. pmis. Ang. i. l. a fi lia. ad treb. Pau. de ca. ꝯs. cxviij. in cipi. visis et cōsyderatis oib⁹ de qb⁹.

b ℭ Alimēta Adde. l. cuz hi. ff. de trāsact. c. non sa tis. lxxxvj. di. ⁊ in. c. pa sce fame mo rientem: ea. causa ⁊. q.

c ℭ Pater naturalis. Add Cy. in auf. ex cōple xu. C. de incestu. nupt. Bart. in. l. si qs a liberis. in. §. ij. ff. de lib. ag. spec. ti. q filij sint leg. §. qd de natis. Bar. in tracta. de alimentis.

d ℭ Filius te netur alere. Adde gl. in sti. de pa. po te. Barto. in aut. licet. C. de natu. lib. Pau. de ca. i. l. j. in. §. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iu. Spec. tit. de acto. i. §. po stea. ite ꝙ est filiusfa.

e ℭ Frater te netur. adde doc. i. l. quo ties. ff. solu. ma. Bar. in tractatu de alimētis. in ij. col.

f ℭ Conscien tia. Adde text. iuncta gl. in verbo vt mercede. in. c. oino. et ibi do. xxxj. di. text. in. c. nō satis. iun cto. c. pasce fame. lxxx vj. di. Abb. in. c. relatuz. el. ij. in. ij. co. d testa. abb. in. c. ad hec. e. ti. in. ij. no. Abba. in. c. ingrendū. in vlti. not. de pecu. cleri. Abb. i. c. cō

4 in. xj. q. quod bene no. pro ampliatione hui⁹ aut. ℭ † Tertio not. quod subiecta restitutioni possunt alienari vsqz ad legitimam. ratio: quia omne grauamen et omne impedimentum ipso iure reij citur de legitima. l. quoniam in prioribus. ⁊. l. scimus. §. j. C. de in offic. test. 5 ℭ † Quarto not. quod res subiecte restitutioni possunt alienari ex causa dotis ⁊ donatio. propter nuptias. rationem assignat tex. in. iij. parte. aliam rationem assignat tex. in. d. §. cuz proponeretur. in fi. quā declara vt per Ful. ⁊ Pau. de cast. hic. ℭ Juxta hoc notabile in quo consistit principalis materia huius aut. 6 Barto. hic ⁊ alij formant quinqz aut sex questiones. ℭ † Prima est nunquid ista aut. procedat qn̄ quis vellet constituere dotē pro alio: in quo distingue vt per eum hic. Aduerte inq̄tum Bart. te a net ꝙ mater diues[a] tenetur dotare filias quādo pater est pauper: ⁊ tunc habet locum hec aut. idem tenet Cyn. Albe. Bart. ⁊ Ful. hic Cy. ⁊ Bal. in. l. neqz mater. C. de iure dot. cōtrarium tenet Ange. in. l. a filia. in prin. ff. ad trebel. ⁊ in. l. fin. C. de do. promis. Ludo. roma. in. l. j. ff. solu. mat. ⁊ ibidē. d. Alex. in. xij. col. q2 non est bonuz fundamentum Bar. dum arguit de alimentis ad dotē. vt statim 7 dicetur. † Et hoc etiam patet q2 denegare alimenta[b] est necare. l. b vel necare. ff. de libe. agno. l. si victum. ff. de re iudi. non sic quando denegatur dos. Fatentur tamen ꝙ in casu in quo mater de iure tenetur dotare filiam: quod quando fit tradit in. l. neqz mater. C. de iure dotiū: tunc procederet hec aut. puta quādo mater est heretica tenetur dotare filiam christianam. aut. cognouimus. C. de here. gl. in. l. fi. C. d do. pmis. lz Cy. dubitet. i. d. l. neqz mater. Tu duo cōsydera. ℭ Primo ꝙ Bar. seipsum confundit: prout etiā dicit Sali. in. iiij. q. dum presupponit ꝙ mater sit diues: ergo non debet posse capere de istis bonis subiectis restitutioni: cum in subsidium permittatur. qn̄ bona sua vel legitima non sufficiunt ad dotis restitutionem. ℭ Secundo consydera qd Barto. se fundat arguendo de alimentis ad dotem. quo argu. etiā vtitur Bart. in. l. fi. ff. de his quib. vt indig. ⁊ in. l. fi. C. de dot. promis. ⁊ in. l. nō omni. C. de admi. tu. vbi plus dicit ꝙ fauorabilior est causa dotis. hoc etiā argumento vtitur Panor. in. c. peruenit. extra de arbitri. Ista argumentatio non est bona ⁊ confunditur per plura exēpla p Jmo. ⁊ Moder. in. l. j. ff. solu. ma. Et in contrariū adducuntur multe in 8 stantie. ℭ † Prima quia pater naturalis[c] cogitur alere filiam na c turalem de iure ciuili. ⁊ Cano. aut. licet. C. de natu. lib. c. cum haberet. extra de eo qui dux. quam polluit per adulte. ⁊ tamen non co 9 gitur eam dotare. l. vxorem. §. pater naturalis. ff. de le. iij. ℭ † Se d cūdum est filius tenetur alere[d] matrem. l. si quis a liberis. in prin ci. in verbo matrem. ff. de lib. agno. ⁊ tamen non tenetur eam dotare. l. tutor: secundum. §. fin. ff. de administra. tu. l. j. §. preterea. ff. de tute. ⁊ rat. distra. Bald. et Angel. in. l. iij. C. de prescrip. lon. temp. 10 ℭ † Tertiuz est frater tenetur[e] alere sororem etiam solum vteri e nam: cum iura hoc non distinguant. l. qui filium. §. fi. et ibi Bald. ad hoc not. ff. vbi pupil. educa. de. Cy. in. l. si patrem. C. de alen. li 11 ber. ⁊ tamen non tenetur eam dotare vt statim dicam. ℭ † Quartum est ꝙ pater non tenetur prestare alimenta filio vel filie: quando habēt aliunde vnde se alant. d. l. si quis a liberis. §. sed si filius. not. Barto. in. l. cunctis per illum text. C. de mendican. vali. libr. xj. tamen pater tenetur dotare filiam diuitem. text. est cum gloss. iiij. in. l. fi. C. de do. promis. ⁊ ibidem Bal. ⁊ Ange. ℭ Item tamen in quantum Barto. vult quod ista aut. procedat in fratre: eo casu quo tenetur dotare sororem inopem, in quo dic quod si sit ex codē patre teneatur eam dotare: secus si est vterina tātum: ⁊ sic solum ex parte matris. l. cū plures. §. cum tutor. in verbo alio patre. ff. de admini. tuto. gloss. in verbo nulla. in. l. non omni. C. eod. Bald. in c. super literis. in. iij. colum. extra de rescrip. ⁊ istud procedit etiam in clericis qui cum bona conscientia[f] possunt dotare sororem ex f eodem patre genitam ex redditibus beneficiorum suorum. Panor. post do. Anto. de butr. in. c. peruenit. extra de arbi. adde quod Ange. in. d. l. a filia. in princi. dicit Barto. hic velle quod frater teneatur dotare sororem vterinam tantum: quod reprobat quia est contra text. in. d. §. penul. Sed do. Alexan. in. d. l. a filia. ⁊ in. l. j. in xij. colum. ff. solu. matri. dicit Barto. hoc non velle ⁊ male reprehendi per Ange. Ego puto qd Bar. hoc non velit: q2 non posset loqui in sorore ex eodem patre testatore: q2 ipsa debet habere legitimam ex testamento patris alias tanq̄ preterita rumpit testamentum. ⁊ si sua legitima non sibi sufficit ad dotem, pōt ipsa capere de bonis subiectis restitutioni: vt hic est tex. ergo non essemus in casu in quo frater tenetur dotare sororem. non ergo loquitur Barto. de sorore vterina: cum non dicitur habere legitimam in bonis priuigni. quo casu Bart. male loqueretur ⁊ diceret contra casum. d. l. cum plures. §. pe. Cogita quia subtile est. Nisi saluares Barto. quando filius esset ex testamento vniuersaliter institutus ⁊ filia in re particulari. quo casu habet necesse capere de manu fratris. vt declarat Barto. in. l. ex facto. magna. ff. de hered. institu. ⁊ 12 l. quoties. C. eodem. ℭ † Scdo querit Barto. in quibus personis habeat locum hec aut. ⁊ concludit quod solum in liberis testatoris ⁊ non in alijs. ⁊ idem tenent ceteri doct. ⁊ Rapha. cuma. in l. filiusfa. §. diui. el. ij. ad fi. ff. de lega. j. Adde cōtrariuz qd aut. etiā locū habeat in extraneo tenet glo. in. §. quāobrem. in gloss. magna in verbo sufficeret. ad finem. in aut. de resti. ⁊ ea que parit. quam Jaco. de belui. ibi in quarta opp. ⁊ alij reprobāt. imo fortius vult singu. Ange. hic circa prin. qd ista aut. non habeat locum in parentibus nec in transuersalibus. sed solum in descendentibus. sequitur do. Fran. de are. in consil. xxxvij. incip. sequendo ordinem. in scdo dubio. Et ad hoc specialiter ponderat. text. est in. l. iij. §. liberis. ff. de lega. prestan. qui tex. probat contrariū in parentibus. 13 ℭ † Tertio querit Bar. quid si pater viuens non dotauit an in testamento possit dotare filiam de bonis subiectis restitutioni: et concludit qd sic ⁊ bene ⁊ sequitur Ang. hic: ⁊ Barto. in. d. l. a filia. in prin. vbi etiam rationem adducit ⁊ in. l. quesitum. §. j. ff. de priui 14 le. cre. ℭ † Quarto querit Barto. quid si pater habeat filiam maritatam: sed non dotatam. an hec aut. locum habet. et concludit qd non. q2 pater non tenetur dotare filiam postq̄ iam est maritata. idem tenet Sali. ⁊ Fulgo. hic. Barto. in. l. obligantur. §. j. ff. de act. ⁊ obli. Sali. in. l. qui liberos. ff. de ritu. nup. ⁊ ibidem Bald. in lectu. antiqua. d. Matesi. in not. cvj. Panor. in. c. ij. de adulte. et in. c. pe. extra de rapto. ⁊ in. c. accedens. extra de procu. Contrariū de directo tenet glo. in. d. §. quā sequuntur Bal. Ange. ⁊ Pau. de cast. hic: q2 mulier indotata contemnitur a viro ⁊ dicit Pau. de ca. qd ita alias de facto consuluit contra opin. Bar. Tene hāc vltimā quā tenet glo. in. d. l. obligamur. §. j. quā sequitur et reputat sing. Bald. in. c. iurauit. in. ij. col. extra de proba. et in rubri. de offic. iu. in. vj. colum. ⁊ in. l. fi. C. de senten. que sine cer. quāti. Bald. Jmo. ⁊ Lud. roma. ⁊ alij Moder. in. l. j. ff. solu. matri. Rapha. cuma. in consil. ccvj. incipi. duo fratres habent bona communia. eo quia pater tenetur ad duo copulatiue, scilicet ad maritandum filiam ⁊ ad dotandam eam. d. l. qui liberos. vnde quando filia est 15 maritata pater liberatur ab vno: sed non ab alio. ℭ † Scdo facit quod in fortioribus terminis vult gloss. in. c. hoc sanctum. xxxij. q. ij. et in. c. de raptoribus. xxxvj. q. j. quod etiam filia que sine pa g tris consensu[g] iaz nupta est: debet tamen per patrē dotari. ℭ Nō obst. fundamentum Barto. nam ad illud respondeo dupliciter. Primo quod non est bonum argu. Barto. de alimentis ad dotez 16 vt firmaui. s. in prima questione. ℭ † Secundo dato quod bonuz esset argu. Barto. non bene format predictam argumentationem. quam debuit sic formare: sicut filius non debet ali a patre quando aliunde habet vnde se alat: ita filia que habet aliūde vnde se dotet, non debet a patre dotari: hoc modo termini essent pares: quod non est in fundamento Barto. quod si esset: esset fal 17 sum. ℭ † Tertio fortius dico quod est falsum fundamentū Barto. in ista argumentatione in terminis nostris: nam filius vel filia quando habent aliunde vnde se alant: non sunt alendi a patre: vt dicit Barto. ⁊ tamen filia diues que habet aliunde vnde se possit dotare: est dotanda a patre. l. fina. cum glos. quarta. C. de dot. promi. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ang. in. l. a filia. in princi. ff. ad trebel. Ludoui. ⁊ alij Moder. in. l. prima. ff. solu. matrimo. et adde hic que posui in 18 fra in fin. sequen. q. ℭ † Quinto tenet Barto. cum quo alij transeunt quod ista auten. que loquitur in dote pro matrimonio temporali habeat etiam locum in dote pro matrimonio spirituali. et sic per ingressum monasterij. Quod nota pro ampliatione huius aut. ⁊ adde Baldum in. l. fina. C. de dot. promis. vt per eum ibi et hic. An committatur simonia iuxta. c. non satis. cum gloss. extra de simo. Confirmo quia hec auten. pcedit propter vtilitatem publi. vt hic in text. sed quando tractatur de fauore publico iura exorbitantia extendi debent ex identitate vel maioritate rationis. secundum Bartolum ⁊ alios in repeti. l. si constante. in principio. in. xj. questione prime partis principalis. ff. solu. matrimo. ⁊ in. l. ij. §. exercitum. ff. de infami. et singu. Bartol. in. l. quemadmodum. circa medium. C. de agrico. et censi. libro vndecimo. 19 ℭ † Unde consuluit per hanc regulam egregie Paulus de cast. in consilio. xxiij. incipiente viso puncto. in. iij. colum. quod statutum ciuitatis brixie disponens quod potestas possit committere appellationem interpositam a sententia diffinitiua, extendatur ad appella. ab interlocutoria ratione fauoris publici: quia in hoc versatur publica vtilitas: ne cogantur ire venetias pro impetratione commissarij: ⁊ statuens secundum eum fecit mentionem de sententia diffinitiua: non vt excludatur interlocutoria: sed quia maioris est preiudicij. Item adde circa. iiij. questionē supra tactam pro opinione quam tenui contra Bartol. et sequaces, facere illud quod determinat Baldus in. l. finali circa finem in antepenultima questione. C. de sententia que sine certa quantitate. quod si testator relinquit in testamento centum berte pro ea maritanda que erat maritata tempore conditi testamenti: ꝙ ius causa relicti videatur cessare: tamen debet legatum habere per. l. si iam facta. de conditio. ⁊ demonstratio. Ad quod vltimum vide tamen quod decidit Baldus in lege lucius. prima. ff. de lega. ij.

ff.de leg.ij.Bald.Ang.Sali.⁊ Moder.in.l.filia legatorū.C.de le
20 gatis.¶ †Sexto ⁊ vltimo querit Bart.nūquid ista aut.habeat
locum qn̄ filius esset condemnatus ex suo delicto/vt possit pro re
demptione sue persone alienare res subiectas restitutioni:et re/
linquit cogitandum.Salice.determinat ꝙ nō:qꝛ cū istud proue/
nerit sua culpa,non dꝫ alij grauamē afferre.l.siue hereditaria.ff.
de ne.gest.idem tenet Ange.⁊ Pau.de ca.hic circa fi.qꝛ cū culpa
vel dolus filij delictum precesserit:debet pena eū tenere,non au/
tem tertiū cui est restituēda hereditas.Idē tenet Bal.in aut.con
tra eum rogatus.j.ad treb.in duobus locis super tex.in ⁊bo ca/
ptiuorū,⁊ in ver.vlti.glo.querit.Idē tenet Ange.⁊ Imol.⁊ Lu/
do.ro.in.d.l.marcellus.§.res que.Et ita est communis sniā doct.
pro qua facit:quia delinquens debet perdere priuilegium sibi a
lege indultū.l.sed si ex parte.§.quanꝙ.ff.qđ cū eo.⁊.l.relegatorū.
in fine.ff.de interdictis ⁊ relegatis.Contrariū tenet solus Ful.ex
verisimili mēte patris ⁊ communi voto parentum.l.isti quidem.
in fin.ff.qđ metus cau.⁊ quia ista opinio est humanior.l.vtilita/
tem.⁊.l.in confirmando.ff.de cōfir.tuto.Istā opin.tenet ⁊ in pun/
cto iuris reputat veriorē.d.Alexā.in.l.ꝙuis.ff.solu.mat.⁊ in.d.l.
marcellus.§.res que.motus per illud/qđ not.Bal.⁊ imo.in.d.l.
ꝙuis.per illū text.cū.l.seq.ꝙ executores deputati ad distribuen/
dum bona in pios vsus,possunt distribuere pro redēptione con/
dēnatorum ex suo delicto:sed dic ideo ibi esse:qꝛ non agitur de p̄/
iudicio alicuius ibi in specie:prout hic vbi agitur de preiudicio
fideicommissa.ad idem allegat glo.no.in.c.sacrorum.xij.q.ij.que
vult ꝙ dispositio huius cap.⁊.l.sancimus.C.de sacro.ecclesi.que
permittunt res ecclesie alienari pro redemptione captiuorū,ha
bent locum etiam qn̄ quis esset captus ex suo delicto.per bonos
tex.allegatos in glo.quā sequitur Bald.in.l.illud.in prin.C.de sa
crosan.eccle.⁊ Ioan.de ana.in.c.significauerunt.in.iij.col.de iu/
di.Adde tu primo illud qđ voluit Archi.⁊ Io.and.in.c.statutū.
21 §.j.⁊ ibi Gemi.in.iij.colū.de rescrip.in.vj.†qđ bannitus etiā pro
suo delicto si citetur non tenetur comparere vel mittere procura/
torem.ſm Ange.in questione per eum disputata que incipit.Bo
nonie a sua ciuitate bannitus.in.iiij.q.Nec obst.si diceres qđ cul/
pa non debet esse alicui proficua:vt per gloss.alleg.concordātes
in.c.mora.de regu.iu.lib.vj.quia verum est quando esset ad hoc
ordinata:vt declarat Barto.l.ij.§.fina.ff.si quis cautio.facit be/
ne text.in.c.quia diuersitatem.in verbo ex culpa sua.⁊ ibi Pa/
nor.ad finē.extra de conces.preben.Tene communem sententiā
ꝙuis passus sit disputabilis pro qua adde text.in.l.penulti.ff.de
iure dot.per quē not.Bald.in.c.ex parte.in.j.colū.extra de cōsue.
⁊.c.sedes.extra de rescri.qđ beneficium indultum a.l.ne quis te/
neatur vltra ꝙ facere possit:non competit ei qui propter malefi/
cium suū deductus est ad inopiam.melius facit text.in.l.etiam.
§.j.ff.so.matri.item per text.in.d.l.penulti.quam ad hoc reputat
valde notabilem Bald.in.c.que in ecclesiarum.in.vij.colū.extra
22 de cōstitu.†colligit generaliter,ꝙ illi qui propter maleficia com/
missa deducti sunt ad inopiam,perdunt beneficium alias indul/
tum paupertati.Ad idem facit qđ notant Bartol.⁊ docto.in.l.si
cum dotem.§.si post.ff.solu.matri.Bald.in aut.quod locum.C.de
colla.⁊ in.l.scimus.⁊ in.l.omnimodo.§.imputari.C.de inofficio.
23 testa.⁊ in aut.si captiui.ad fi.C.de episco.⁊ cleri.†qđ pater non te/
neatur iterum dotare filiam que dolo vel culpa aut delicto do/
tem consumpsit ⁊ dissipauit.⁊ idem dicunt de filio qui eius cul/
pa vel delicto perdidit bona sibi per patrem data pro legitima.
24 ¶ †Quinto no.ꝙ res subiecte restitutioni,que per hoc tātū in/
telliguntur prohibite alienari:possunt tamen alienari ex causa
dotis vel donationis propter nuptias.Nunc succedit pulchrum
dubiū/an ista aut.locum habeat:quando testator expresse prohi
buisset alienationem.⁊ videtur qđ non:quia fortior est expressa
prohibitio hominis quam tacita:patet quia expressa prohibitio
testatoris reddit alienationē ipso iure nullam:⁊ alienantem tā/
ꝙ indignum repellit a reuocatione rei alienate:sed vtraqꝫ cessat
in prohibitione tacita.glo.est no.in.l.cum pater.§.libertis.in glo.
j.⁊ ibi Barto.ff.de lega.ij.iunctis not.in.l.seruo legato.in princi.
ff.de leg.j.preterea nulla lex permittit alienationem ex causa do/
tis quando alienatio est expresse prohibita per testato.nec dica/
tis quo ista aut.cum sit inducta fauore publico debeat extendi
ad hunc casum:vt dixi in precedenti notabili:quia hic fieret extē/
sio a minori ad maius:tacita prohibitione ad expressam prohibi
tionem.Istam partem tenet solus Bald.in.c.j.§.donare.quali/
ter olim feudum poterat alienari.dicens quod hec aut.nō habet
locum in rebus expresse prohibitis per testatorem alienari.quia
cum sit exorbitans a regula iuris communis.non debet extendi
extra casum suū:tū istud fundamentum de per se parū faceret:p
id qđ dixi in precedenti notabili in vltima questione.Cōtrarium
tenent Bar.⁊ alij omnes indifferenter.in.l.filiusfami.§.diui.el.ij.
in.iij.col.in scđa questione.ff.de leg.j.per istuꝫ tex.⁊ cōcordantes.
qui tamen non loquūtur in expressa prohibitione.Idē tenet Ia/
co.de are.Cy.Bald.⁊ Sali.in.l.volūtas.C.de fideicom.Sali.in.l.
fi.in penul.q.C.de rebus alie.nō alie.⁊ Pau.de cast.vbi pro hoc
adducit persuasiuam rationem,in cōsilio.xiij.incip.quia per su/
prascriptum eximium consultorem.⁊ tenet do.Alexā.in cōsil.lvj.
incip.consyderatis verbis testamenti in primo volu.quod consi/
liū est errore duplicatū in cōsi.v.in.ij.vol.⁊ ibi limitat,nisi in indi/
uiduo erat facta prohibitio etiam ex causa dotis.ista est cōis sen/
tētia quā bene no.pro ampliatiōe huius aut.pro qua facit quod
in fortioribus terminis decidit Alber.de rosa.in prima parte sta/
tutorum.in.q.cxlviij.incipien.statuto regis ⁊ regni aragonie ⁊c.
vbi refert de facto fuisse aliam questionē lōgo tempore ventilatā
25 in curia romana.†Statuto inclyti regni aragonie iurato p ipm
regem/qđ est fortius:cauebatur ꝙ rex non posset alienare aliqua
immobilia regni,nisi pro inclytis filijs nostris infantib⁹:vel nisi
ex causa necessitatis regni:rex autem pro matrimonio contrahē/
do multa bona immobilia donauit regine.fuit dubitatuꝫ:an po
tuerit:⁊ quantum ad presens propositum pertinet:determinat
Alberi.per hanc aut.quod sic.⁊ vult quod ista aut.locuꝫ habeat
in expressa prohibitione alienationis a statuto etiā iurato:quod
est nota.dignissimum pro ampliatione huius auten.¶ Sed con/
tra cōmunem sententiam ego adduco forte fundamentum,⁊ pre/
suppono:qđ prohibitio alienationis facta per testatorem in vlti/
ma voluntate est potentior ꝙ prohibitio facta inter viuos.patet
quia prohibitio testatoris impedit translationem dominij:secus
in prohibitione inter viuos.Item res prohibita alienari inter vi
uos,per viam contractus potest attamen alienari:secus si fuit
prohibita in vltima voluntate:prout de vtroqꝫ dixi.s.in.j.nota/
bi.sed ego habeo qđ res prohibita expresse alienari inter viuos
tali prohibitione que impediat translationē dominij,non potest
alienari etiam ex causa dotis.glo.est ordina.⁊ approbata in.l.nul
la.C.de iure do.quam ibi sequitur Cy.⁊ Bald.⁊ dicit Bal.quod
illa glo.est multum signanda.quia vult qđ contractus gesti inter
viuos non recipiant interpretationem a iure.illā gloss.etiā sequi/
tur do.Alexā.⁊ dicit ꝙ forte nō est alibi in iure:in.d.§.diui.in.vj.
colū.⁊ in cōsi.ciij.in.iij.volu.inci.visis scripturis mihi trāsmissis.
in.vij.colū.ergo multofortius prohibitio expressa testatoris de/
bet impedire alienationem ex causa dotis.⁊ forte in puncto iuris
posset ista opi.teneri contra cōmunem sententiā.¶ Secundo tu
consydera si ista aut.procedit ex defectu potestatis:prout tenet
Pau.de cast.in.d.consi.xiij.incip.quia per suprascriptū eximium
consultorem:tūc ista opi.cōtra cōem non posset procedere:qꝛ siue
tacite siue expresse testator nō posset prohibere.Sed contrarium
ꝙ imo testator possit expresse prohibere dispositionē istius aut.
tenet Alex.in cōsi.lvj.incip.consyderatis verbis testamēti.in.iij.
colū.in.j.volu.Item ꝙ non sit ex defectu potestatis:patet/qꝛ per
viam contractus potest tolli disposi.huius aut.vt est gloss.in.d.l.
nulla.Facit qđ ibi dicit Bald.dum dicit illa glo.esse notandum
ꝙ contractus inter viuos nō recipiunt interpretationem huius
aut.ergo vult qđ sit fundata in presumpta mente testatoris.Itē
ꝙ non sit ex defectu potestatis:patet:nam dūmodo pater relin/
quat filio legitimā,potest de residuo disponere prout vult:⁊ ex/
heredare filium.l.parentibus.C.de inofficio.testa.§.ceterum.in
aut.vt cū de appella.cog.Et sic pater potuisset istum fundum ali
cui relinquere,⁊ dare ei potestatem apprehendendi possessionē
propria autoritate.l.titia cum testamento.§.j.ff.de lega.ij.⁊ ista
aut.nō habet locū in fideicō.particulari ⁊ puro/vt in aut.cōtra
cum rogatus.C.ad treb.licet in hoc vlti.Bal.hic:in.iij.q.teneat
contrariū bona rōne.Cogita qꝛ ab hoc fundamento pendet veri/
tas huius subtilis passus,vtrū ista aut.procedat ex defectu pote/
statis vel voluntatis.¶ Tertio facit quia rationes huius aut.q̄
fundantur in presumpta voluntate defuncti,non habent locum
quādo exp̄sse apparet de voluntate testatoris:quia in claris non
est opus cōiecturis.l.cōtinuus.§.cū ita.ff.de ver.obli.¶ Quarto
facit qꝛ nulla.l.permittit quādo alienatio est expresse prohibita.
Et sic non obst.leges allegate per Bart.quia proprie loquuntur
in tacita prohibitione,non autem in expressa.Accedat etiaꝫ tex.
in.§.sanctissimas.in aut.de ali.⁊ emphi.Et ita alias tentaui con/
sulendo in ciuitate Bonoū.¶ Tamen pro opi.Bar.que est com
munis potes sic arguere/ꝙ in quacunqꝫ generali prohibitione
facta a testatore non presumitur eum cogitasse de isto casu specia
li dotis:argu.l.obligatione generali.ff.de pig.iuncta.l.mulier.§.
cum proponeretur.ff.ad trebel.Secūdo ⁊ fortius facit:quia dos
est specialiter priuilegiata a iure/per istam aut.⁊ in corpore vnde
sumitur:vnde per quecunqꝫ verba generalia prolata aut per.l.
aut per testatorem,nō intelligitur tali priuilegio derogatum.gl.
⁊ Barto.in.l.heres absens.in princip.ff.de iudi.cum concor.Fa/
cit text.⁊ gloss.in.l.decurionibus.C.de silen.li.xij.quam reputat
sing.Bal.in.c.j.in fi.quo tempore miles.Tertio facit arguendo
a.l.ad testatorē.iuxta.§.disponat.in aut.de nup.ꝙ leges quantū
cunqꝫ generaliter loquentes vel generaliter prohibentes,nunꝙ

ligatus.in
vlti.colū.de
cleri.coniu.
Abb.i.c.cō/
stitut⁹.i.iiij.
colū.de reli.
do.Abb.in
c.i eos.sup
gl.i.⁊bo ni/
hil de here.
Abb.in di/
sputatione
incip.titius
cleric⁹.Io.
de ana.in.c.
qualr.⁊ qn̄.
el.ij.in.xij.
col.de accu.
sctm̄ Tho.
scđa.scđe.q.
xxxj.arti.iij.
⁊ qō.xxxj.
art.ix.idem
Tho.in.iij.
sen.dist.xv.
arti.ij.paul.
de cast.cōsi.
cccxv.incip.
viso puncto
suprascri/
pto.

¶ Cōsensu.
Adde gl.i
c.hoc sctm̄.
xxxj.qō.ij.
Bal.in.l.fi.
C.de sen.q̄ si.
cer.quanti.
Bal.Io.de
imol.raph.
cu.⁊ Lu.ro.
in.l.j.ff.solu.
ma.pau.de
ca.in.l.si so/
cer.in pn̄.ff.
so.ma.abb.
i.c.j.de adul.
alex.de imo.
cōsi.cxxxix.
incipiē.viso
themate.in
iij.col.in.ij.
volu.

intelliguntur loqui in casu speciali dotis: vt singu. notat Sali. in l. fi. in prin. per illum tex. C. de iure do. De quo vltimo late dixi in
26 l. j. ff. so. ma. ¶ † An autē res prohibita per. l. alienari: vt in feudo
9 possit alienari ex cā dotis. concluditur ꝙ vasallus[a] non pōt feudum dare in dotē pro filia sine cōsensu dn̄i. tex. est in. c. j. §. donare. vbi doct. precipue. Iacob. alua. qualiter olim feudū poterat alienari. Et per illū tex. dicit ibi Bald. ꝙ ista aut. nō habet locū in re feudali. Tamen aduerte qd ille text. nō aperit qn̄ pater nō haberet alia bona preter feudū, ex quibus possit filiā dotare: quid iuris tunc esset. Idē ꝙ pater nō possit feudū dare in dotem filie: tenet glo. not. quā vide in. c. imperialē. in prin. in tit. de prohi. feud. aliena. per Federi. in glos. ij. in verbo alienare. ⁊ ibi Iacob. de bel. Bald. ⁊ Nico. de neapo. gloss. in. c. que in ecclesiarū. in verbo feudū. extra de cōsti. Io. and. in addi. Spec. in titu. de loca. §. nūc aliqua. ver. xcviij. Imol. in. c. ex parte. in. iij. colū. de feu. Iaco. de bel. Bal. ⁊ Nic. de neap. in. c. j. de inuesti. quā accepit titius a sempronio. in vsi. feu. imo clare Bal. in. d. c. imperialem. in prin. in. iij. col. in fi. q̄rit an vasallus possit dare feudū in dotē ꝓ filia, cū forte non habeat aliūde bona ex quibus possit filiam dotare. ¶ Primo dicit videri ꝙ sic fauore dotis ꝑ istā aut. Cōtrarium determinat ꝑ tex. in. d. §. donare. Et ad hanc aut. respōdet/ ꝙ nō loquitur quando ꝑhibitio alienationis procedebat ratione rei, vt est in feudo: sed ratione persone. ¶ Limita istam communem sniam: nisi ipsa mulier sit feudataria: tunc potest etiā sine licētia dn̄i dare pro seipsa feudū in dotē: dūmodo nō det estimatū: nec aliquod pactum de lucrando apponatur: ita simpliciter tenet Bald. hic: ⁊ probatur in. c. j. de eo qui sibi ⁊ here. suis. Ita tenet Andr. de iser. Bald. et Iacob. alua. in. d. c. j. §. donare. et in. c. j. an maritus succedat vxo. in beneficium. ¶ Scd̄o limita nisi pater cōcederet feudum in dotē vsqȝ ad vitam ipsius patris vasalli. c. nuper. vbi Inno. ⁊ alij extra de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ glo. in. c. ex parte. in gloss. j. vbi docto. de feudis. Spec. in titu. de feud. §. ij. in ver. xix. Cy. in. l. voluntas. C. de fideicō. Lud. ro. in cōsil. cccclvij. incip. circa propositā cōsultationē de trib[9]. in vlti. colū. Et qd not. Bal. in. c. j. an vir succedat
27 vxori in beneficium. ¶ † Sexto not. ex hoc text. ꝙ mulier potest se cōgrue dotare sm qualitatem ⁊ dignitatem persone de bonis subiectis restitutioni. ⁊ iste tex. procedit etiā si fuisset dotata tempore incongruo. Intellige nisi inspecto tempore dotantis fuisset cōgrue dotata. q̄uis de presenti reperiantur facultates paterne postea augmētate. nam talis casus superueniēs nō debet inspici. sm Iaco. butri. in. l. pactū. ⁊ ibi Bald. in. v. oppo. C. de coll. Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. de dotis promis. Bald. ⁊ Paul. de cast. hic: ⁊ dicit Pau. de cast. ꝙ hoc est singulare ⁊ menti tenenduȝ. Dixi ple-
28 nius in aut. nouissima. ff. de inoffi. test. ¶ † Septimo not. diligenter ex hoc tex. sm Sali. in. ij. no. bonū arg. ꝙ quando statutum repellit filias feminas a successione, ⁊ mandat eas dotari arbitrio propinquorum/ qd propinqui non possunt arbitrari minus legitima: sed plus sm statum ⁊ qualitatem persone. text. est hic nota. ⁊ in corpore vnde sumitur. similiter dicit Fulg. ⁊ hoc text. colligit vnum precipue not. dig. ꝙ pater cogitur dare magnā dotem filie nisi excedat legitimam. Adde Angel. in consil. xxx. incip. do. Grego. Bald. in cōsi. ix. incip. punctus talis est. Antonius plures liberos habens ⁊c. do. Alex. in consi. lxix. incip. super primo dubio quo queritur an dicta cōsig. ⁊ in consilio. cl. incip. visis ac diligēter animaduersis. in. iij. colū. ⁊ in cōsi. ccccclxvj. incip. viso statuto. sub rub. qualiter mulier. ⁊ hoc modo declaratur in specie illud quod dicit Barto. in. l. si filie pater. ꝑ illuȝ tex. ff. de lega. iij. ⁊ in. l. quero. ff. de iure do. Ang. in. §. quāobrem. in aut. de resti. ⁊ ea que parit.
29 ¶ † Octauo ⁊ vlti. no. ꝙ vtilitas publica preferēda est priuate: cōcordantes sunt in glo. de quo per Barto. ⁊ doct. late in. l. j. ff. solu. matri. gloss. no. in. c. bone. el. j. in verbo communem vtilitatem. et ibi. docto. extra de postu. prela. venio ad glo. ¶ Gl. in verbo obligationem, diuiditur in quatuor partes. In prima declarat text. In secunda euȝ extēdit. In tertia querit. In quarta idē facit. Secunda ibi: ⁊ intellige. Tertia ibi: itē quid si. Quarta ibi: item nunquid. Prima pars est clara. Ex secunda habetis extensionem ad hanc aut. ꝙ procedat nedum in dote de nouo constituenda: sed etiam in dote restituenda post onus fideicommissi: ⁊ cum glo. tenent doct. ⁊ glos. in corpore vnde sumitur ista aut. Paul. de cast. in consi. xiiij. incipien. visis ⁊ consyderatis que. s. narrantur: istaȝ gloss. inuenio not. ampliatam per solum Ioan. de ana. in consilio lxj. incipiē. visis ⁊ ponderatis his que in facti narratione proponuntur. in. ij. colū. ⁊ est ex errore positum inter consilia. d. Alexan. in consi. cccccliij: vbi intelligit istam glos. ⁊ istam auten. procedere etiam si filius prius fuisset grauatus fideicom. dehinc post mortem patris dotem recepisset. mouetur propter paritateȝ fauoris dotis. ⁊ per text. vnde sumitur hec aut. qui dicit ꝙ mulieres fraudabantur ignorātia fideicommissi. et sic innuit qd fideicom. erat prius factū, ego dubito, q2 ratio fundamentalis huius aut. q̄ est quia pater est obligatus pro filia ad dotem, ⁊ pro filio ad donationem propter nuptias: ideo de fideicommisso deducitur istud debitum patris: vt in specie declarat Paul. de cas. in. d. l. mulier. §. cum proponeretur. per illū tex. in consilio. xiij. incipiē. q2 per suprascriptū eximiū cōsultorē. cessat isto casu qn̄ pater prius condito testamento mortuus est, ⁊ ipse filius postea vxorē accepit, ⁊ dotem habuit. nā pro tali dote postea recepta non potest dici ꝙ bona patris deberēt obligari, sicut deberent obligari qn̄ filius viuo patre vxorē duceret. vt per Bar. ⁊ alios in. l. si cū doteȝ. §. trāsgrediamur. ff. solu. matri. cogita q2 alij non tangunt. Et adde qd statim. j. proxime sequitur. dicūt etiā Bal. ⁊ Pau. de cast. hic: ꝙ etiā post mortem filij vel filie eius heredes possunt fideicōmissum diminuere occasione eoꝝ dotis vel dona. propter nuptias: q2 sicut eorū legitima trāsmittitur ad heredes, ita beneficiū huius autē. vt hic per eos. Adde bene facere illud quod ꝯsuluit Pau. de ca. in consi. cxxxj. incip. circa ea que superi[9] plenissime tacta sunt ⁊c. ꝙ prouisio huius aut. transeat in cessionarium mulieris de quo vlti. j. latius dicam. Itē adde ꝙ predictā opi. quā tenui ꝯtra Ioā. de ana. tenet expresse Angel. in aut. de resti. ⁊ ea que parit in. xj. mēse. col. iiij. vbi per illū tex. in versi. iam. ⁊. §. hoc igitur. eod. titu. tenet ꝙ ad hoc vt habeat locum ista aut. requiritur qd obligatio ad donationeȝ propter nuptias fuerit causata in vita patris. vn̄ post mortē patris et onus fideicōmissi nō posset filius cōstituere dona. propter nuptias, de bonis subiectis restitutioni fideicom-
30 missi. ¶ † Ex tertia parte glo. habes/ ꝙ dos recuperata per filiā viuo patre nō venit in vniuersali fideicommisso iniuncto per patrem. ⁊ licet glo. nihil alleget: tn̄ Bar. ⁊ doc. allegant tres text. vt
31 hic per eos. ¶ In fi. gl. habetis per gl. † ꝙ res subiecte restitutioni: q̄uis possint alienari ex causa dotis vel dona. propter nup. tamen non possunt alienari ex causa alimentorum. cū glo. tenet solus Sali. hic per tria fundamenta que parum stringūt. Alij oēs hic tenent cōtrarium/ per equiparationē glo. in. l. ob es. C. de predi. minoꝝ. Ideȝ tenet Nico. de neapo. ⁊ oēs moder. in. d. l. mulier. §. cum proponeretur. Ange. in. d. l. marcellus. §. res que. Lud. ro. in consil. cclxvij. incip. circa id de quo queritur an res dn̄i Paul. tu tene qd fundamentū doc. inquantū arguunt ab equiparatione dotis ⁊ alimentoruȝ, nō videtur tutum: per ea que dixi in tex. in quarto no. tutius est arguere a donatione ꝑpter nuptias, de qua in tex. ad alimenta. precipue q2 licitū est vendere filiū in causa famis. l. ij. C. de patribus qui fi. distraxerunt. ⁊ sic ex causa alimentoruȝ: sed nō ex causa donationis propter nup. pro hac parte etiā bene facit: quia cum hec aut. sit inducta fauore publico, debet extendi vt dixi in tex. in. iiij. nota. Itē pro cōi snia cōtra gloss. adde in simili ꝙ res ad petitionem iudicis sequestrata, tamen ꝑpter necessitatem alimentorum potest vendi. text. est in. l. fin. C. de ordi. cog. per quē tex. ita dicit Bart. in tractatu alimentoꝝ in pe-
32 nul. col. ¶ † Extra glos. reassume materiam prin. huius aut. que est qd bona subiecta restitutioni possunt alienari ex causa dotis vel dona. ꝑpter nup. ⁊ repetendo breuiter que dixi in tex. ⁊ gloss. Amplia. xvij. principalibus modis. ¶ Primo vt habeat locum nedū in dote de nouo constituta: sed etiā in dote quam filius accepit viuo patre restituenda. sm glos. magnā hic in scd̄a parte vbi dixi. ¶ Scd̄o extende ⁊ amplia nō solum qn̄ filia vellet cōstituere dotem pro seipsa: sed etiam pro liberis in causa in qua mater tenetur dotare filiam. ⁊ similiter in fratre. ⁊ multo clarius in patre. vt probatur hic: in. j. q. vbi tetigi. ¶ Tertio extēde vt procedat nō solū qn̄ pater vellet cōstituere dotē pro filia inter viuos, sed etiam in vltima voluntate vel testamēto: vt probatur hic: ⁊ tetigi. s. in quarto no. ¶ Quarto extende nedum pro dote matrimonij temporalis, sed etiā pro dote matrimonij spiritualis. ⁊ sic ingressus monasterij. sm Bart. ⁊ alios hic. ⁊ dixi in tex. ¶ Quinto extende etiam si filia iam esset maritata cum nulla aut quasi nulla dote: vt tenui in tex. contra Barto. ¶ Sexto extende nō solū ex causa dotis vel dona. propter nup. sed etiā alimentoꝝ vel redemptione captiuoꝝ, aut alia simili causa: sm dictam gloss. approbatam hic in vltima parte vbi dixi. ¶ Septimo amplia vt procedat etiam quando mulier non inueniret maritum condignum, nisi omnia bona subiecta restitutioni daret in dotē: tunc posset sm Bald. ⁊ Pau. de cast. hic: ⁊ dixi. s. ¶ Octauo extende qd hec aut. procedit nō solum donec filius vel filia viuunt imo beneficium huius transmittitur ad eorum heredes sm Bal. ⁊ Pau. de de cast. hic. ¶ Nono extende nō solum si fideicōmissum esset vniuersale: sed etiā si esset particulare ⁊ purū: per rationem litere sm Bald. hic. ¶ Decimo extende etiam si testator expresse prohibuisset alienationem: vt dixi in text. in. v. notabili/ ⁊ ibi addidi. ¶ Undecimaȝ extensionem notabilem adde vt procedat hec aut. etiam si alienatio esset prohibita expresse per statutum, etiam iuramento firmatum. Item amplia vltra illos: vt per Angel. in. l. quidā ita in testameto. §. fi. ff. ad treb. vbi dicit ꝙ hec aut. non solū habet locū in causa dotis vel dona. propter nup. sȝ in causa pia: q2 pōt alienari. ¶ Duodecimo extende etiam si talia bona subiecta restitutioni venirent

[a] ¶ Qd vasallus. Adde Cy. in. l. volūtas. C. de fideicōmiss. Innoc. in. c. nup. de dona. inter vi. ⁊ vxo. do. d. Rota deci. cxcix. incip. pater pōt dare feu. in nouis. Spe. ti. de feu. in §. ij. vsi. xix.

ni venirent restituēda ecclesie,vel ad alias pias causas:fm Bal. hic.in.j.col.⁊ Ludo.ro.in ɔsi.cc.xcvij.incip.circa id de quo querit̃ an res do.Pau.⁊c.¶Tertiodecimo extēde:vt procedat etiā in muliere sterili:fm Bal.hic:in.j.col.q꞉ substantia m̃rimonij non pendet ex liberis:q꞉ habere vel non ha'bere liberos est qd accidē⸗tale qđ non vitiat:confirmo/q꞉ mulier ꝫ sit sterilis vel sexagena⸗ria:tñ habet etiā priuilegia dotis.ꝑ tex.expressuꝫ in.l.assiduis.C. qui po.in pig.habeantur.ibi vel ab initio quē ad hoc no.ibi bal. ⁊ dicit non esse alibi in iure:idē no.Bar.in.l.si quis posthumos. in prin.per illum tex.ff.de libe.⁊ posthu.Bar.⁊ alij.in.l.j.ff.solut. mat.Bal.in.l.j.in prin.col.in fi.C.de priui.do.⁊ in.l.ij.C.de iu.do. ¶Decimoquarto not.amplia istam aut.vt procedat nedum in muliere:sed etiam in eius cessionario:cui mulier cessit iura dota⸗lia:ꝙuis istud videatur beneficium personale:⁊ diuersa sit inter ea ratio:ita sing.tenet Pau.de ca.nec alibi legi.in consi.cxxx.in⸗cip.circa ea que superius plenius tacta sunt,in vl.dubio:vbi assi⸗gnantur tres rationes:ex quibus vna facit ad presens propositū quia ea que sunt trāsmissibilia ad heredes sunt cessibilia.l.ex plu ribus.ff.de admi.tuto.sed bñficium huius aut.transmittitur ad heredes fm Bal.⁊ Pau.hic:⁊.s.dixi in.viij.extēsione:igitur ⁊c. Tu caue licet ab alio non inueniam declaratum/qđ istud arg.a fortiori non est bonum:nam multa transmittuntur que nō cedū⸗tur nec cedi possunt:patet clare:nam actiones directe bene trans mittuntur ad heredes.l.j.C.vt act.ab hered.⁊ cōtra heredes:qa heres fingitur eadē persona cum defuncto.in aut.de iureiuran.a mo.presti.in prin.⁊ tamen actiones directe non possunt cedi.l.qs ergo.ff.de pecu.⁊ declarat gl.no.in.l.iij.ff.pro soc.⁊ doc.in.l.j.post gloss.C.de actio.⁊ ob.item fideicommis.vniuersale transmittitur ad heredes.l.cogi.§.idem metianus.ff.ad trebel.⁊ tamē non pōt cedi.l.si mulier ita.§.ex asse.ff.de iure do.bñ veruꝫ est ꝙ negatiue pcedit argu.ita clare arguit iurisconsul.in.d.l.ex pluribus.⁊ ibi Bar.ff.de admi.tuto.⁊ puto quod ratio sit in promptu:quia cuꝫ multa transmittantur q̄ non possunt cedi:certe negatiue bonum est arg.a maiori ad minus:sed si arguatur affirmatiue,est argue re a minori ad maius:qđ arg.non tenet.hic ergo non est bonum argu.affirmatiue sed bñ negatiue:⁊ hoc modo respondeo ad dif⸗ficultatem quam mouet Bar.⁊ indecisam relinquit in.d.l.si mu⸗lier ita.§.ex asse.quicquid.s.dicunt Imo.⁊ Mod.in.l.apud iulia num.§.vlti.ff.ad treb.Cogita tamē q꞉ non reperio ab aliquo hoc tactū.¶Decimoquinto extende etiam in dote in qua mulier hꝫ fideiussorem obligatum:quo mediante est sibi consultum:nā ꝫ ista aut.sit in subsidiū adinuēta ne mulieres indotate remaneāt ⁊ sic videatur ꝙ prouisio ordinaria,⁊ prouisio hominis debeat fa cere cessare prouisionē extraordinariam huius aut.⁊ sic legis:tñ quod etiam isto casu locuꝫ habeat ista aut.tenet Pau.de cast.in consi.xij.incip.quia per suprascriptum eximiū consultorē.ad fin. ⁊ plenius in cōsi..cxxxj.incip.circa ea q̄ superius tacta sunt.Ubi pro hoc adducit.vj.principa.rationes:pcipue quia fideiussor est adhibitus,vt magis sit cautum mulieri:ergo inducta ad augmē tum non debent operari diminutionē.l.legata inutiliter.ff.de adi mē.lega.Itē quia interuētus fideiussoris non tollit bñficium in⸗dultum a lege.l.iiij.§.penul.ff.de manu.ti.gñali.idē tenet Ludo. ro.in singularibus suis:in singulari incip.tu scis ꝙ aut.res que. ¶Decimosexto ⁊ vltimo extēde hanc aut.vt eius effectus per⸗petuo duret:adeo ꝙ bona detracta ex fideicommisso causa dotis vel dona.propter nup.nunꝙ ad fideicommissariū reuertant.fm Pau.de cast.hic:in.ij.col.qui de hoc dicit esse casum singu.si bene inspiciatur.in.d.l.mulier.§.cum proponeretur.quēꝫ sic inducas/ nam ibi dicitur ꝙ debitum dotis vel dona.propter nup.censetur non esse in fideicō.ergo ad fideicommissarium puenire non pōt. ¶Decimoseptimo extēde istā aut.vt habeat locum in re emphi teotica/quam pater potest dare filie in dotēꝫ:vel filio in donatio nem propter nuptias:sine consensu domini.fm Specu.⁊ Joan. and.in ti.de loca.§.nūc aliqua.in ver.cix.vbi mouentur per plu⸗ra.per hanc aut.vbi res alias prohibite alienari possunt tamen alienari ex causa dotis vel donationis ppter nuptias:idem tenet Hostiē.in summa sua.in ti.de loca.§.fi.in ver.nunquid ergo res emphiteota possit dari in dotem ⁊c.Joan.and.in.c.potuit.⁊ ibi Imo.in.iiij.col.extra de loca.Albe.⁊.Salice.in.l.fi.⁊ ibi dixi.C.de iure emphi.Pau.de ca.in.l.vsusfructu.ad fi.ff.so.mat.do.Alexā. in consil.clxxij.in.ij.vol.incip.viso themate ⁊ scripturis.Et idem in fratre fm Bal.in.l.volūtas.in.ij.col.C.de fideicommis.Unde pondera qđ predicti doct.duꝫ allegant istā aut.ad hoc innuit qđ etiā habeat locum in re emphiteotica.Intellige tamen de fratre fm qđ dixi in quarto no.¶Nunc istam conclusionem tex.sic am pliatam limita quindecim modis.¶†Primo limita vt solū ha⸗beat locū in liberis testatoris:vt hoc tex.in §.liberis.sec᷒ in alijs vt per.Bar.⁊ Doct.hic:⁊ in.§.ꝙobrem.reprobata gl.ibi:in cor⸗pore huius aut.imo nō habet locū in parentibus testatoris vel transuersalib᷒ fm Ang.hic:⁊ dixi in tex.in.iiij.no.¶Secundo li

32

mita istā aut.in liberis:⁊ sic neduꝫ in filia:sed etiā in nepte vel p⸗nepte testatoris,q̄ ab auo vel de bonis aui debeat dotari.l.dedit dotem.⁊ ibi glo.⁊ Bar.⁊ doc.ff.de col.bo.l.⁊ ideo.§.fi.ff.de in rem verso.quādo est auus paternus:secus in materno:sic pcedit glo. in.l.fi.⁊ ibi Bar.⁊ doc.C.de do.promis.Bar.⁊ alij in.l.j.ff.so.mat. Intellige quando pater non haberet bona ex quibus posset do⸗tare filiam suam: tunc bñ spectat ad auum onus dotandi: ꝫ qñ pater haberet vnde dotaret filiam,auus nō tenetur,sed pater:fꝫ Bal.hic:per id quod in simili voluit Jaco.de are.⁊ Bar.in.l.nō quēadmodū.ff.de lib.agno.Idem voluit Bal.⁊ Salice.in.l.fina. C.de do.promis.Bal.in.l.pater.per illum tex.cum glo.ff.de euict. Sali.in.l.filiusfami.in id.ff.ad mace.Istam deci.Bal.refert.⁊ se⸗quitur do.Fran.de are.in consi.xvij.inci.visis ⁊ consyderatis dili gentissime.in.xij.co.vbi addit tex.quē reputat ad hoc singu.in.l. pfectitia.§.si filiusfami.el.ij.ff.de iure do.reprobato intellectu gl. ibi.vnde isto casu si neptis institueretur ab auo non haberet locū hec auten.cum in auo non fuisset obligatio dotandi:⁊ per conse⸗quens cessat ratio huius aut.¶Tertio limita istam aut.nō ha⸗bere locū pro redimendo filio condēnato ex suo delicto,fm Sali. Ang.⁊ Pau.de cast.hic:cum alijs alleg.s.in vltima parte gloss. vbi plene tetigi.¶Quarto limita istam aut.non habere locum qñ res esset expresse prohibita alienari ex contractu inter viuos, tali prohibitione que impedit translationem dominij:tunc non potest alienari etiā ex causa dotis.glo.est no.in.l.nulla.⁊ ibi Cyn. ⁊ Bal.C.de iure do.⁊ ibi Bal.in fi.dicit qđ illa gl.est valde signā da/ꝙ actus inter viuos non recipiūt interpretationē huius aut. dixi.s.in.v.no.¶Quinto limita istam aut.vt ita demum locum habeat in donatione propter nupt.quādo filius adhuc patre vi⸗uente duxisset vxorē,⁊ sic donatio propter nup.erat constituta in vita patris,⁊ pater tenebat bona obligata:secus si post iniunctū onus fideicommissi:⁊ post mortem patris filius vxorem caperet quia non posset in bonis subiectis restitutioni constituere dona⸗tionem propter nupt.fm Ange.in aut.vnde sumitur.hec auten. in prin.in vlti.col.tetigi.s.in.ij.parte glo.reprobata opi.Joan.de ana.in consi.lxj.de quo.s.¶Sexto limita istam aut.non habere locū in bonis feudalibus.c.j.§.donare.vbi doc.qualiter olim feu. poterat aliena.⁊ ibi Bal.expsse no.qđ ista aut.non habet locū in re feudali:cum concor.quas dedi.s.in tex.in.v.nota.vbi limitaui duobus notabilibus modis.¶Septimo limita istā aut.nō ha⸗bere locū in filia naturali:quia pater nō tenetur eā dotare:nec le gitima debetur filijs naturalibus.l.vxorem.§.pater naturalis. ff.de lega.iij.fm Bal.hic:in.j.col.⁊ quod pater non teneatur do⸗tare filiam naturalem,firmat Bar.in.l.j.ff.solu.ma.Bal.in.l.fin. in.iij.col.C.de do.promis.⁊ in.l.qui liberos.ff.de rit.nup.Tu autē consydera duo circa hanc limitationem.Primo quod ideꝫ Bal. in.l.neqꝫ mater.C.de iure do.intelligit.d.§.pater naturalis.de fi⸗lia naturali q̄ non est inops:vt patet q꞉ ibi habebat fideicommis. alias fm eum sicut pater naturalis tenetur alere filiam natura⸗lē inopē.aut.licet.C.de natur.lib.ita tenetur eam dotare vsqꝫ ad congruam quantitatem ex qua possit alimentari:ita Lud.in.l.j. ff.sol.mat.nam si ita est:sequitur qđ ista aut.possit etiam habere locum in filia naturali:vt patet ex text.ibi pro modo honestati p⸗sonarū.Secundo cōsydera ꝙ aliud est de iure cano.quo iure sicut pater tenetur alere filiam naturalem.c.cum haberet.in fi.de eo q̄ duxit in matri.quā polluit per adult.ita tenetur eam dotare:ita firmat Bar.⁊ Imo.in.l.meuius.§.duobus.in.iij.q.ff.de legat.ij. Barto.in.l.fi.§.si a socero.ff.de his que in frau.cred.⁊ in.l.fi.ff.de his quibus vt indi.⁊ in aut.ex cōplexu.C.de incest.⁊ nepha.nup. ⁊ illud.c.seruatur etiam in foro ciuili in terris eccle.in quib᷒ ius canonicū est seruādū.fm Imo.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ij. in.x.col.ff.ad treb.vbi etiam do.Alex.idē do.Alex.in.l.j.in.x.col. ff.solu.mat.⁊ in consil.lxxiiij.in.iij.vol.incip.circa primū dubium videt̃ prima consyderatione.in.ij.⁊ vlti.col.⁊ do.Franc.de are.in consil.lxviij.incip.reuocatur in dubiū.in.ij.col.Quicquid teneat Angel.de aret.in.§.ius naturale.inst.de iure natu.gen.⁊ ciuili. ¶Octauo limita istam aut.non habere locum in filia heretica seu filijs hereti.fm Bald.hic:in fi.dicentem secus esse in filijs iu⸗dei:quando tam pater ꝙ filius sunt iudei.alleg.gl.in.l.nihil.que est in.l.seq.ff.de in rem verso.sequitur Ludo.ro.in.l.j.ff.solu.mat. Bene facit quod vult Bal.in rub.C.de priuile.do.in.ij.col.ꝙ mu lier heretica non habet priuilegia dotis mater tamen iudea et non solum pater tenetur dotare filiam orthodoxam:sicut alere.l. cognouimus.C.de hereti.gloss.in.l.neqꝫ mater.C.de iure dot.⁊ in.l.fin.C.de dotis promis.Spe.in ti.qui filij sint legi.in ver.quid si pater.¶Nono limita istam aut.non habere locum in dote vel donatione propter nup.confessata:ita sing.tenet Ang.in aut.de resti.⁊ ea q̄ parit.in.j.⁊.ij.col.per gl.ibi dum dicit dotem quā acce perit:per quam infert ibi Ange.ꝙ si maritus fuit confessus ha⸗buisse dotē ab ipsa muliere:⁊ mulier fuit confessata habuisse do⸗nationē ppter nup.⁊ euenerit casus restituēde dotis vel donat.

propter nup.nõ habebit locũ hec aut.q: pro tali dote confessata restituenda nõ poterunt alienari res subiecte restitutioni. Facit q: vult glos.no.in.l.assiduis.cũ glos.sua in verbo tota.C.qui po. in pig.hab.q̃ vult q: priuilegia dotis nõ habeãt locũ in dote cõfessata:⁊ illã glo.reputat sing.ad hoc Bal.in.c.cõtingit.in.v.col. extra de do.⁊ contuma.no.Bal.in rub.C.de priuile.do.in.iij.col. ⁊ in.l.cũ aliquis.in.ij.colũ.C.de iure deliberan. Cogita tñ an hoc intelligi debeat sm q: limitat Bar.in.l.assiduis.⁊ diffuse Moder.⁊ presertim.d.Alex.in.l.j.ff.so.matri. ¶ Decimo limita istam aut.non habere locũ in causa studij sui vel filiorũ suorũ:quia pro expensis studij non est licitum alienare de rebus subiectis restitutioni:vt sing.limitat Ang.hic:in vlti.col.motus precipue:q: pater ab initio nulla lege coarctatur ad subministrandũ filio expensas studij:sicut tenetur ad dotem vel donationẽ ppter nuptias:⁊ nihil aliud allegat.mouetur:q: sumptus studij non est ita necessarius sicut sumptus dotis:q: ordinatur ad sobolez procreandã.l.j.ff.sol.ma. Et q: pater nõ teneat ab initio ad expẽsas studij pro filio:firmat no.Bar.in.l.de bonis.§.nõ solũ.ff.de car.edi. Angel. ⁊ Lud.ro.in.l.j.C.eo.facit q: vult Barto.in.l.quidã cũ filium.ff. de ver.obli. Et dicit Pau.de ca.hic:q: est speciale:vt possit alienare fideicõmissum qñ est factũ de eo q: superest:allegat ad hoc glos.nostrã hic:⁊ tex.in.l.lucius.ff.ad trebel. ¶ Undecimo limita non habere locũ in sumptibus ex causa militie:nã filius institutus heres cũ onere fideicõmiss.vniuersalis,non potest alienare de bonis subiectis restitutioni pro sustinendo militiã:sm Angelum ⁊ Paulum de castro hic. Et dicit Paulus de cast.q: idem est in expensa doctoratus:⁊ ratio:quia ad tales expensas pater ab initio non tenebatur:vt per Barto.in.l.j.§.nec castrense.ff.de colla.bo.Bald.in aut.ex testamento.C.de colla. ¶ Duodecimo limita hanc aut.que permittit alienare de bonis subiectis restitutioni ex causa dotis vel dona.propter nupt.nisi filius percepisset ex hereditate fructus congruentes illis causis.text.est not.in d.l.mulier.§.cum proponeretur.in fi.in versi.si.q: si fructus.quẽ ad hoc ibi ponderat per rationẽ huius aut.Rapha.cuma.circa finẽ.⁊ do.Alex.in.ij.col.⁊ ad hoc reputat illum text.sing.Ludo.ro.in cõsi.ccxxxij.incip.q̃q̃. Intellige tñ qñ fructus extent:ita q: possunt in dotẽ cõuerti:alias secus:sm Ang.⁊ Raph.⁊ Moder. in.d.§.cũ proponeretur.sic etiã est de mẽte Bart. ¶ Decimotertio limita istã aut.non habere locũ qñ pater in testamento prohibuisset in indiuiduo alienationem,etiã ex causa dotis:vel dona. propter nuptias:ita tenet in discursu.d.Alex.in cõsil.vj.incipien. cõsyderatis verbis testamẽti.in.iij.col.in prin.q: est duplicatum in consi.cxv.incip.vt.s.nil allegat:sed puto non esse verum:q: pater nõ posset expresse prohibere ne ista aut.locum habeat:q: cum sit debitor dotis vel dona.ppter nup.non debet esse in potestate testatoris tollere obligationem.l.sicut.C.de actio.⁊ obli.⁊ sic ista aut.procedit ex defectu potestatis:ita in specie declarat Pau.de ca.in consi.xiij.incip.quia per suprascriptum eximium consultorem ⁊c. Preterea ea que sunt inducta fauore publico,vt hic,non possunt mutari vel tolli ex dispositione testatoris.l.q: de bonis. §.fi.ff.ad.l.falci.no.Bar.⁊ doc.in aut.sed cũ testator.C.eo.et in.l. nemo potest.ff.de leg.j. ¶ Decimoquarto limita istã aut.nisi filiusvel filia consumpsissent dimidiã heredi.quam pro legitima ⁊ trebellianica poterant detrahere:quia tunc de alia dimidia hereditatis subiecta fideicõmisso non posset filius euellere dotem vel donationem propter nuptias:pro se aut filijs suis:cũ ex illa consumptione sibi preiudicauerit:secus tamẽ esset si filius viuo patre dotem recepisset:pro qua cum vniuersa bona patris veniant obliganda:vt per Bar.⁊ doct.in.l.si cũ dotẽ.§.transgrediamur. ff.solu.matri.certe si mortuo patre filius consumeret duas partes hereditatis:dehinc eueniret casus dotis restituende:posset mulier capere de alia dimidia hereditate pro suo dote excluso fideicommissario:ex quo oĩa bona patris debent obligari pro dote mulieris:⁊ maritus consumendo:lz sibi ⁊ filijs suis preiudicet tamen non posset in altera preiudicare:ita determinat Pau.qui scd̃m hoc obtinuit,⁊ plures alij secum,⁊ cõsuluit in cõsilio.xiij.s. allega.in.ij.dubio:⁊ in consilio sequen.⁊ plenius in cõsil.cxxxj.incipiente:circa ea que superius plenissime tacta sunt:q: intellige sane nisi mulieri posset culpa imputari:dũ videret maritũ suum bona dilapidare,⁊ incipere male vti substantia sua:si non sibi puidit iuxta.l.si cõstante.in prin.⁊ ibi doct.ff.solu.matri. ¶ Decimoquinto limita qñ filius pro suis delictis esset detrusus in carcerẽ:tuncq̃ non habet locũ ista aut.sm Pau.de ca.hic:in fi. Adde Pau.in consi.xvij.incip.in causa que vertitur Parme.in.x.co.al leg.l.pater.in prin.⁊ q: ibi Bar.ff.de leg.iij. Et ita cõsului in ciuitate Bono. Per ista cuz laude oĩpotentis dei sit impositus finis huic aut.que cõmentata fuit in studio Patauiniano die.xx.octobris.M.cccclxxxv. ¶ Iason Maynus vtriusq̃ censure doc.

¶ Unde vi. Rubrica.

1 ☞ Quinq̃ sunt species violentiarum:quedam est vis expulsiua/⁊ quedam ablatiua.nu.3.alia est compulsiua.nu.4.alia turbatiua.nu.5.alia vero est inquietatiua.nu.6.
2 An remedium.c.reintegranda.iij.q.j.competat tantum pro rebus ecclesiasticis,vel etiam pro rebus prophanis.
7 Que requirantur ad hoc vt dispo.nostri tex.habeat locum.
8 Uiolentia an possit probari per iuramentum.
9 Iuramentũ an sit liquida vel etiã legitima probatio.⁊ nu.10.
10 Que dicantur legitime probationes.
11 In interdicto vñ vi nõ sufficit summaria vel semiplena pbatio.
12 Ubicũq̃.l.vel statutum aliquid inducit contra delinquentem,requiritur quod plene constet de tali delicto:ad hoc vt tale statutũ locum habeat.⁊ nu.13.
14 Dictio deinde:quid denotet.
15 In odium violenti admittitur libellus incertus.
16 Probato plene delicto violentie statur de accessorijs iuramento damnum passi.
17 Iuramentum partis prestitum parte aduersa inuita,probat plene in duobus casibus.
18 Interesse vel damnum insurgens ex aliquo delicto vel maleficio, probatur per solum iuramentum damnum passi.
19 Si petatur damnum non ex delicto sed ex contractu:an stabitur iuramento partis.
20 Ad hoc vt iuramẽtum possit prestari a damnum passo,requirit quod primo precedat taxatio iudicis:adeo quod non sufficit taxationem postea sequi.
21 Iudex in taxandis damnis ⁊ interesse debet consyderare qualitatem persone ⁊ negotij.
22 Que practica erit seruanda qñ proceditur ad estimationẽ rerum que abrepte dicuntur tempore violentie:⁊ an requiratur partis citatio tẽpore iura.prest.⁊ tpe condẽnationis fiende.nu.23.
24 Non est citandus ille quo inuito actus potest expediri.
25 Dictio oportet,est dictio necessitatiua.
26 Iudex debet condẽnare sm taxationem iuratam,nec potest augere nec minuere nisi vellet reuocare taxationem quam prius fecerat:sed an poterit eam reuocare.nu.31.⁊.32.
27 Si dãnum passus iurauit estimationem rerum suarum,an pars aduersa poterit probare contra eum.
28 Si statuto caueatur q: in aliquo casu stetur iuramento alicuius potest tamen probari contra.
29 Licet stetur iura.ignorantis de ignorantia:tamen potest probari contrarium.
30 Ex iuramento necessario an oriatur actio,sicut ex iuramento voluntario vel iudiciali prestito a parte parti in iudicio.
31 Iudex potest reuocare interlocutoriam que procedit ex mera voluntate iudicis:secus si necessitetur ex dispositione legis.
33 Si seruata forma huius.l.iudex protulit sententiã,an poterit retractari ex veris ⁊ iustis probationibus de nouo repertis.
34 Iuramentum in litem non prestatur nisi in actionibus bone fidei,⁊ in actionibus stricti iuris que sunt arbitrarie.
35 Ad hoc vt deferatur iuramentum damnum passo,requiruntur duo.difficultas probationis,⁊ delictum precedens.
36 Stante statuto q: de furto facto scholari stetur eius iuramento, de dãno non stabitur si non constet de furto.
37 Stante statuto quod si aliquis fuerit derobatus in villa,q: pro damno dato commune ⁊ homines teneantur emendare dãnum: si aliquis fuerit derobatus non stabitur eius iuramento de dãno sibi dato.nu.38.⁊.41.
38 Si fiat furtum alicui de nocte,est presumendum quod fuerint vicini:⁊ poterunt torqueri.
49 Si reperiatur aliquis occisus de nocte,presumitur quod vicini fuerunt illi qui interfecerunt.
42 De iure communi an homines ville vel dominus castri teneant emendare damnum datum in tali villa vel castro.
43 Quando agitur contra tertium,⁊ non contra delinquentem,nõ statur iuramento dãnum passi:sed debet probari damnum.
44 An dispositio huius.l.habeat locum in omni violẽtia,⁊ in omni damno.nu.46.⁊.47.
45 Si aliquis dominus inferret bellum vasallo suo indebite,aut eum banniret indebite:⁊ pro isto actu res mobiles istius ⁊ supellectilia subijcerentur sacco:an staretur iuramento damnum passi.
48 An ista lex habeat locum in contractibus.⁊ nu.49.
50 An ⁊ quando interesse probetur per solum iuramentum.
51 An facultas iurandi de qua in hac.l.transeat ad heredem damnum passi.⁊ nu.52.
53 Stante statuto quod de damno stetur iuramento damnuz passi, tale iuramentum competeret heredi.
54 An facultas iurandi transeat contra heredes dãnum dantis.
55 An a taxatione iudicis possit in casu isto appellari.

56 An a iuramento prestito per partem possit appellari.
57 An.l.nostra procedat siue agatur ciuiliter siue etiã criminal'r.
58 Stante statuto quod si fiat furtum in villa omnes teneantur,nõ habebit locum quando deliquerunt omittendo.
59 Ad hoc vt dispositio.l.nostre procedat,requiritur quod interueniat dolus:ꝛ non sufficeret culpa vel dolus presumptus.

Si quando. Ista lex est vtilis.Et primo expediã text.ꝛ eliciaz ex tex.quecũqꝫ not.colligi potuerint:dehinc deueniã ad materiaz ꝛ apparatũ qui erit amenus. Ista lex cõtinuatur fm Bart.ꝛ Fulg.ad leges precedentes hoc modo.s.in legib⁹ precedẽtibus visum est de modo procedẽdi,ꝛ quibus penis afficiantur inuasores violẽti. Nunc imperator intẽdit declarare qualiter probetur violentia:ꝛ qualiter probetur de dãnis ꝛ interesse contra inuasores. Nec per hoc intro illũ articulum:an legis ad legem necessaria sit continuatio:quia cõmuniter tenetur qd nõ:sed est ad bene esse.Summarium dic vt per Bar.hic:vel sic plenius:si de violentia cõmissa reus cõuincatur,ꝛ dãnũ illatum tpe inuasionis probari nõ possit:tunc iudicis taxatione precedente statur iuramento dãnuz passi de dãnis ꝛ interesse.h.d.plenius quã Bar. Vel ꝛ tertio/violentia probata de rebus ablatis statur iuramẽto actoris taxatione iudicis precedente.h.d.ꝛ tertio.ꝛ cõcor.text.in.c.fi.extra qd metus cau.vbi est idẽ text.qui hic:ꝛ ibi cano.post gloss.plenius attingunt materiã:concor.etiã tex.in.c.in primis.in ver.gloriosus.ij.q.j.Et pone casum in violentia expulsiua:vel in violentia ablatiua:vt probat tex.ibi super rebus abreptis vel inuasis.An autem possit intelligi in violentia cõpulsiua:vel in violentia inquietatiua:vel in violentia turbatiua dicetur infra/ꝛ erit

1 pulcher passus.¶ Premitto † qd habemus in iure ciuili:ꝛ in iure cano.quinqꝫ species violentiarum:quedaz est expulsiua:ꝛ ista proprie cadit in rebus soli:ꝛ pro tali violentia proditũ est interdictum vnde vi:cõpetit etiã remediũ.ex.l.si quis in tãtam.C.eo.

2 † Item cõpetit remedium condictionis ex canone reintegranda.iij.q.j.de cuius remedij veritate:quia in practica sepe occurrit:an competat tantum pro rebus ecclesiasticis,vel etiam laicis:est decisio canoni.in.c.cũ ad sedẽ.extra de resti.spo.ponit sing.Bar.in.l.si coloni.C.de agri.ꝛ censi.ꝛ plenius quam alibi Lud.roma.

3 vbi alibi post eum in.l.rem que nobis.ff.de acqui.pos.† Alia est violentia ablatiua:ꝛ ista habet locũ in rebus mobilib⁹.ꝛ pro ista competit actio vi bonorũ rapto.de qua in ti.vi bo.rapto.ꝛ de ista etiam loquitur ista lex ibi super rebus abreptis vel inuasis:ꝛ in

4 istis duab⁹ nemo dubitat.† Quedã est violentia compulsiua/qñ cõpellitur aliquis aliquid dare vel tradere:ꝛ tũc competit actio qd metus cau.aliqñ directa:aliquando vtilis:ꝛ an isto casu ha-

5 beat locum ista lex erit pulcher articulus:ꝛ dicã.j.† Alia est violentia turbatiua:ꝛ ista dicitur committi qñ duo pluresve pretendunt se possessores eiusdem rei,ꝛ vnus turbat alium:ꝛ si ista violentia cadit in rebus immobilibus proditum est interdictum vti possi.vt toto ti.vti possi.si autẽ in rebus mobilibus competit in-

6 terdictum vtrobi:ꝛ ista est differentia inter istos tit.† Ultima est violentia inquietatiua/quando aliquis qui non est possessor:nec pretendit se possessorem:inquietat tamen me in meo edificare,vl' clam:vel aperte:ꝛ tũc competit interdictum qd vi aut clam.Et de istis quinqꝫ speciebus interdictorum est glo.in.l.j.in glos.j.C.qd metus cau.ꝛ glo.plenior:ꝛ ibi Bart.in.l.extat.ff.qd met.cau.ꝛ gloss.magistra.in.c.ad audientiam.in glos.ij.extra quod me.cau.Et omitto qd Bart.dicit qd non sunt species separate:sed sunt qualitates.Et de istis videbitis.j.nunquid ergo intelligatur in furto ista.l.j.dicam.¶ Pone casum.Aliquis per violentiam expulit me de domo:egi contra eum interdicto vnde vi:vt.s.dixi:vl' condictione ex.l.si quis in tantã.vel condictione.d.c.reintegranda.ꝛ petij restitu.illius domus.Item quia in illa expulsione multas res perdidi:ꝛ passus sum alia damna pro quibus peto mihi satisfieri:ꝛ equum est quod satisfiat:vt dicit tex.in.l.j.in princip.ꝛ melius in.§.illud.ff.de vi ꝛ vi arma.ꝛ sic sequor primam lecturam Bar.his sic stantibus probaui plene per testes vel per confessionem partis de violẽtia cõmissa:sꝫ de rebus subreptis nõ possum probare per testes:respõdetur vt in tex.quia secreta patrimonij nostri debent esse occulta.tex.est in.l.ij.C.quando ꝛ quibus debe.quarta pars:quomodo probabo estimationẽ rerum perditaruz:

7 dicendum est:vt in text.hic est casus.¶ † Nota ex tota ista lege que copulatiue requiruntur ad hoc vt locũ habeat ista lex.Primo qd violentia plene probetur.Secũdo qd taxatio fiat a iudice super dãnis ꝛ interesse.Tertio qd iuretur scdm formã taxatam.Quarto qd sequatur condẽnatio fm iuramentũ:vt in text.hic:ꝛ et

8 in.d.c.fi.ꝛ ibi domi.Anto.ꝛ ibi alij post eũ.¶ † Scdo no.ex prin.istius legis qd violentia cõmissa:ꝛ sic delictum principale debet plene probari:vt probat tex.in verbo patefacta:ꝛ glos.exponit.i.liquide probata:ꝛ sic requiritur liquida probatio:ergo nõ sufficit probatio per iuramentũ:q: illa probatio solũ sufficit quãtum ad probandũ dãnum ꝛ interesse:sed violentia debet plene proba-

9 ri.† Et ex hoc infert solus Salice.hic:probari in text.iuncta ista glo.j.qd iuramẽtum non est liquida probatio:ꝛ sic vbi a lege vel a statuto in aliquo casu requireretur liquida probatio,per iuramentum non sufficeret.An autem iuramẽtum sit legitima probatio:posito quod nõ sit liquida,ita vt veniret appella.legitime probationis:habemus glo.reputatam sing.que tenet qd nõ:in.l.cum de indebito.in prin.in glo.parua.in ver.legitimis.ff.de proba.ꝛ glo.in.§.quadrupli.in verb.duplicantur.insti.de act.ꝛ glos.in.c.statutum.§.cum vero.in ver.per propriũ iuramentum.de rescrip.in.vj.ꝛ bonum text.in.l.fi.§.licentia.el.ij.vbi dixi.s.de iure delibe.ꝛ text.in.c.ij.extra de proba.ponit in specie Ludo.roma.in.d.l.admonendi.ff.de iureiur.vbi ipse tenet oppositum ꝛ male,

10 vt dixi in.d.§.licentia.† Que autem dicantur legitime probationes est glo.ordi.in.l.proprietates.in ver.legitimis.C.de probatio.Teneo ꝛ concludo quod iuramentũ non sit nec liquida nec legitima probatio:imo nec species probationis:sed releuatio ab onere probandi:vt est glos.in rubri.de iureiuran.ꝛ glo.in.c.si quis.in glo.in ver.absoluendus.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis ori.ꝛ ibi Bald.not.ꝛ plene Bal.in.c.j.§.conuenticulas.de pac.iura.fir.et idem Bald.in rubri.C.si cer.pe.ꝛ in.l.actor.C.de probatio.ꝛ ali-

a bi sepe.ꝛ qd iuramentum [a] non sit proprie probatio est text.ꝛ in.l.non erit.§.dato.ibi quasi ꝛc.ff.de iureiuran.ꝛ ita not.ibi Salic.ꝛ Lud.ro.ꝛ Bal.in rub.ff.de iureiu.ad idẽ bo.tex.in.l.sed ꝛ si possessori.§.fi.ibi perindeqꝫ haberi qd iuratum est atqꝫ si probatum esset.ff.de iureiur.ꝛ ille est bo.tex.facit etiã tex.no.in.c.forus.circa mediũ.extra de ver.signi.ꝛ ibi no.Pau.ꝛ dixit qd ibi est tex.qd illa dicit̃ ppria pbatio que fit per testes vel per instrumentũ:illa q̃

11 fit p iuramentũ/nõ dicit̃ propria pbatio.¶ † Tertio nota.princ.

b ibi patefacta.hic esse tex.fꝫ Sal.qd in interdicto vnde vi: [b] nõ sufficit summaria vel semiplena probatio:imo plena requiritur probatio,q̃uis illa sufficiat in interdictis possessorijs:quomõ illud intelligi debeat non attingo hic:remitto vos ad glo.ordi.ꝛ mag.in.l.j.vbi late Barto.ꝛ doct.s.quo.bo.ꝛ Barto.in.l.j.ff.quo.bo.ꝛ

12 l.ij.§.fin.cum simi.C.vbi in rem actio.¶ † Quarto principaliter no.ex eo.tex.in verbo patefacta.esse hic text.fm Bal.qd vbicũqꝫ lex vel statutũ aliquid disponit vel inducit cõtra delinquentem:vt habeat locum dispositio illius legis vel statuti,oportet qd de

13 illo delicto plene probetur.tex.est hic.† Et per hoc infert Bald.hic esse tex.qd si statuto cauetur qd contra homicidas possit iudex certo modo procedere:puta sine indicijs:oportet statim constare plene qd homicidium sit factum,ꝛ qd homo sit occisus.Et ista decisio Bald.satis confirmatur ex decisione notabili Bart.in.l.diuus.per illum text.ff.de testa.mili.vbi dicit si statuto cauet̃ qd cõtra instrumentũ nihil possit opponi,oportet constare qd sit instrumentum:vnde posset opponi qd non erat notarius ille qui confecit.illud potest probari per.q.Bart.ꝛ doc.hic:dũ loquitur de villa ꝛ castro si quis sit derobatus ꝛc.vbi oportet quod plene

14 sit probatũ de delicto.¶ † Quinto no.ibi:deinde.dictio deinde,

c cũ [c] sit denominatiua cuiusdam ordinis,videtur probare qd primo iudicatum fuerit super violentia:deinde actum sit ad damna ꝛ interesse de per se.Istud non videtur posse procedere per.l.iiij.C.depositi.quia lata sñia sup principali nõ possunt amplius peti expẽse:quia debent̃ officio iudicis:qd expirat lata sñia:ideo Bar.saluat exemplificando duobus modis:vt hic per eum:ꝛ cũ eo oẽs transeunt tenẽdo primum sensum qui magis conuenit li-

15 tere.† Unuz tamẽ perpetuo no.ad intellectũ istius legis:qd quãdo dãnum passus aget ad dãnum ꝛ interesse,non est necesse qd in libello exprimat quas res amiserat etiam parte opponente:sed opus est qd postea in processu liquidentur:scdm istam legem:ita in effectu concludit Inno.licet multum se inuoluat in.c.ij.vltra principiũ.in glo.ij.sua.extra de ordi.cogni.quem referũt ꝛ sequũtur Albe.de rosa.Jo.fab.ꝛ Ang.hic:ꝛ respondet Joã.fab.ad.l.in actione.ff.de fur.que vult qd exprimant̃ res furto subtractas:quia respondetur ex mente Inno.qd iste libellus incertus specialiter procedit hic/in odium violenti.Et ista conclusio potest optime comprobari vltra eos ex eo qd in simili dicimus:qd quando incertitudo procedit culpa conuenti:tunc libellus incertus vagus ꝛ obscurus admittitur etiã parte oppo.l.j.§.quia aũt.ff.quorum lega.sed ista incertitudo procedit culpa conuenti.ergo ꝛc.

16 ¶ † Sexto no.ex tex.qd probato plene delicto principali:de accessorijs:postea statur iuramento damnum passi:ꝛ scdm hoc habetis in hac lege casum no.ꝛ dicit Cy.qd est miraculum,in quo iuramẽtum nõ in defectum semiplene probationis prestatur:imo obtinet vim plene probationis:etiam non voluntarie prestito iuramento:imo inuita parte:de hoc etiam est gloss.in.c.dilecti.in gloss.fi.de foro cõpe.ꝛ sic est hic tex.in quo quis est testis in causa propria:ꝛ in quo quis in causa ppria plene probat:ꝛ sic est cõtra

d duas regulas speciales.Prima regula est q̃ vnus testis [d] nunq̃ ple-

a ¶ Qd iuramẽtũ. adde Lud.ro.i.l.admonẽdi.ff.de iureiu.Frã.de are.in.c.ij.in.ij.no.de pba.

b ¶ Unde vi. Adde Lafrã.in repet.c.qm cõtra falsum.de pbatio.

c ¶ Dictio cũ. Adde.l.si quis arbitratu.ff.de v.obli.Car.in.c.fin.in.j.no.de gsile.Idẽ Cardi.in cle.ij.i.iij.not.de testi.Rapha.cu.gsil.(vj.)inci.paruus heres.

d ¶ Unus testis. Adde plures casus i quib⁹ creditur vni testi.de qb⁹ p Fel.in.c.veniens.el j.in.vij.col.de testi.

ne probat etiam si esset senator.l.ubi.ff.de testi.et in.c.in noie dñi. eo.ti. Scda regula est q in cã ppria^a non põt quis esse testis.l. oibus.§.de testi.imo nec iudicium facere,iuxta glo.et Bart.in.l.deferre.§.item decreuerũt.ff.de iure fisci.tñ est hic text.in quo unus testis etiam in facto pprio plene pbat in odiũ violenti:ut dicitur 17 in glo.†Et licet dicat Cy.istũ casum esse mirabilẽ:tñ similem casum habetis in quo sumitur iuramentum partis,et plene probat, text.est.in.§.sancimus.in auten.de administra.col.vij.ubi finito officio iudicis debet stare in syndicatu per.l.dies.et resarcire dãna iniuste illata. Pone q potestas ante recedit:statur iuramento eorum qui passi fuerunt damnum:et multum no.Jo.de imo.et Jo.an.in.c.fin.qd me.cau.de quo dixi in.l.unica.C.ut oes iudi.tã ciui.q mili.etc.et ratio est qr ibi fuga officialis facit ut stetur iuramẽto dãnũ passi.multos alios casus ponit Lud.ro.in repe.l.admonẽdi.ff.de iureiu.in.xvj.col.et in ult.col.qui nõ faciũt ad propositũ ubi ignorãtia et similis probatur per iuramẽtum:de quo po 18 nit Bart.in.l.si cui.§.eisdẽ.ff.de accu.¶†Septimo not.qd interesse vel dãnũ insurgens ex aliquo delicto vel maleficio probatur 19 per solũ iuramẽtum dãnum passi.de quo.j.late dicet.†Quid aũt si peteret dãnũ nõ ex delicto sed ex contractu,an stetur iuramento.est glo.in.l.semp.§.in hoc interdicto.ff.qd vi aut clam.que alle- 20 gatur pro singulari.sed.j.allegabo concor.¶†Octauo not.ibi taxationem a iudice factam,hic esse text.q ad hoc ut iuramentũ possit pstari a dãnũ passo,requiritur q primo procedat taxatio iudicis/adeo q nõ sufficeret taxationẽ postea sequi.et ita cõsului in ciuitate Mediolaneñ.nec iuramentũ conualidaret ex taxatione postea sequuta.et ita in specie not.Sali.hic.et cano.in.d.c.si.ubi in specie.d.Ant.in.iiij.et.v.not.et Imol.in.iiij.nota.et est glo.in.l.videamus.§.pe.in versi.ex magna causa.ff.de in lit.iur.sic etiam est in iuramento expensarũ:qr requirit q precedat taxatio.text.est in.§.oportet.in aut.de iudi.et in aut.hodie.C.de iudi.secus est in iuramento affectionis:in quo taxatio iudicis potest precedere et sequi.d.l.videamus.§.iurare.et.§.seq.et ratio diuersitatis est:qr ut dicit Bartolus hic:iuramentum de quo hic est veritatis.etc.

21 ¶†Nono not.ibi pro psonarum atq negotij qualitate:q iudex in taxãdis dãnis et interesse debet cõsyderare qualitatẽ persone et negotij:et sic multũ relinquitur arbitrio iudicis:et ita declarant etiã cano.in.d.c.si.qr nõ est credendũ si paup dicat sibi subreptas margaritas.dicũt etiam Host.et Panor.in si.illius.c.q in ista taxatione dz iudex non solũ consyderare qualitatatẽ persone dãnũ passi:sed etiã dz consyderare qualitatẽ persone que dedit dãnũ: an sit solita dare dãnum,et ita probat text.ibi pro qualitate per- 22 sonarũ.¶†Itẽ nota practicã procedẽdi ad estimationẽ rerũ que abrepte dicũtur tẽpore violẽtie:qr primo dz iudex taxare,postea prestare iuramentũ:postea facere condẽnationem:ut hic in text.

23 ¶†Nunc operepreciũ est videre an in istis oibus expediendis requiratur citatio partis.s.tẽpore iuramẽti prestiti,et tempore condẽnationis fiende:omissis verbis ista est veritas/qd tutius esset ad oẽs istos actus partem citare:sed necessitatis est qd pars citetur qñ iudex vult facere taxationem:per regulam.l.nam ita diuus.cum simili.ff.de adopti.tẽpore autem iuramenti non requiritur qd pars citetur:licet esset bonum facere:quia etiam si pars esset presens non posset obuiare dispositioni:eo quia lex sic mandat:secus tñ esset in iuramẽto necessario:qr semp pars dz citari: quia est dubiũ an debeat referri reo vel actori:ut dicã in.l.admonẽdi.ista oĩa tradunt domini de Ro.in decisio.cclxxxvij.fm ordinem nouũ.alias in decisio.xcij.fm ordinem antiquũ.et ita sequitur Imo.in.d.c.fin.in.x.colũ.extra qd metus cau.et ita consuluit do.Alex.in cõsil.cxxx.incip.difficultas huius negotij.in.j.volu. et pro ista decisio.ratio est:licet ipsi nõ dicãt:nos habemus regu- 24 lam†q nunq oportet citare eũ quo inuito potest actus expediri.text.est nota.in.l.iij.§.illud.ff.de fideicom.liber.et facit regula qui potest inuitis.ff.de regu.iur.ergo cũ iuramentum de quo hic possit prestari inuita parte,non requiritur citatio:et istud est qd in pulchro simili dicit Paul.de cast.a quo didici in consil.cccxv. incip.in christi nomine super primo dubio videtur dicendum qd legitimatio etc.ubi Pau.confirmando unam decisio.Barto.in.l. gallus.§.et quid si tantum.in ulti.colum.ff.de libe.et posthu.assignat rationem/dum dicit Barto.q in legitimatione requiratur citatio eorum de quorum preiudicio agitur:tamen princeps põt legitimare sine citatione de plenitudine potestatis.ratio est quia etiam si pars esset presens,non potest contradicere quando princeps ita deliberauit de plenitudine potestatis.stat ergo regula quod non oportet citare eum quo inuito potest actus expediri.

25 ¶†Ultimo no.ibi:et quod huiusmodi iureiurã.dato etc.põderãdo dictionẽ oportet,^b que est necessitatiua.gloss.est in.l.admonendi.ff.de iureiur.et gloss.in.l.j.ff.de insti.et iur.q qñ precessit taxatio iudicis,et detulit iuramentum dãnum passo:tenetur in tantũ condemnare quantum fuit iuratum:nec in plus aut minus, alias dicit Bald.q faceret litem suã:et est glo.in.d.c.fina.et ultra hoc qd teneatur parti,dicit ibi Inno.q talis sententia esset ipso 26 iure nulla:et ibi oẽs sequuntur ¶†Limitat tamen singu.istum text.et istud notabile Innoc.ibi.et est singu.limitatio fm Panor. ibi in ulti.col.q iudex dz condemnare fm taxationem iuratam: nec posset augere vel minuere.dicit Inno.q est verum nisi iudex vellet reuocare taxationẽ quã prius fecit:quia potest in illa sententia:anteq deueniat ad condẽnationem tanq non legitime factã ab eo:et ratio qua mouetur est,qr illa taxatio iudicis dicitur sentẽtia interlocutoria:sed iudex potest tollere et reuocare eius sñiam interlocutoriã.l.qd iussit.ff.de re iud.ca.cũ cessante.extra de appel.ergo poterit reuocare istã taxationẽ:et per cõsequẽs iuramentũ:et si dicis quõ potest pcedere dictũ Inn.nõne est contra text.in.§.opz.in aut.de iudi.et in aut.hodie.C.de iudi.ubi nullo modo põt reuocare iuramentũ prestitũ:quia nõ dz iudex esse mitior quã sit ipsa lex:quia rñdet Inno.q ista iura procedũt quando iudex vellet reuocare iuramentũ:stante tñ taxatione sua non potest:sed si vellet reuocare taxationẽ posset.ita procedit dictum suum:et si dicatur ista decisio est cõtra tex.in.l.non erit.§.dato.ff. de iureiur.qr rñdet Inn.et bene in hoc/quod illa regula procedit in iuramento voluntario qd defertur a parte parti:ex quo oritur postea^c in factum actio.tunc iudex nõ potest amplius reuocare: sed nos loquimur in iuramento necessitatis,quod succedit in locum pbatio.quod potest reuocare,per regulã.l.proprietatis.C. de proba.Istam opi.Imo.tenet Jo.and.in.d.c.fi.et ibi do.Ant. in penul.col.istam eandem limita.tenet Jo.de imo.in.l.qd iussit. in.ij.col.ff.de re iudi.et idem Jo.de imo.in.l.ait pretor.§.j.circa fi. ff.eo.Eandẽ sequit.d.Alexã.simpliciter in.l.qui bona.§.qui dam 27 ni.in penul.col.ff.de dã.infec.Pro ista opin.†Adde multũ bene facere unũ quod singu.dixit alibi Angel.ad intellectum istius legis.in.l.qui vas.in priu.ff.de fur.per illũ tex.in versi.fur vas ptulit.ubi dicit Ange.q cũ de iure cõmuni per istum text.dispositũ est q de dãno vel de robaria stetur iuramento damnum passi.pone q dãnum passus iurauit estimationem rerũ suarũ tantũ valere:an aduersarius qui dãnum dedit,possit probare contra eum. Et ibi Ang.q sic,et dicit q probat hoc modo:qr ibi erat contentio ex quo dominus dicebat rem tantum valere,fur obtulit rem: per eius exhibitionem constitit de valore:ergo patet qd admittitur probatio in contrarium.Sic etiam in simili dicit Angel.in aut.de exhi.re.in princi.per illum tex.statutũ est q pro dãno dato stetur iuramẽto damnum passi usq ad decem libras:an iudex possit nõ stare iuramento:et dicit q potest diminuere cõdẽnationem,imo plus Ange.in.l.qui restituere.ff.de rei vendi.per illum tex.in verbo ulla taxatione.cum gloss.dicit q stante dicto statuto possit iudex recedere in totum a dicto iuramẽto:quando videret q est calũniosum:quia maleficijs hominum est obuiandum.l.in fundo.ff.de rei vendi.Pro hoc facit regula Joan.and.in.c.statu- 28 tum.§.cum vero.de rescriptis.in.vj.in nouella.†Et idem Joan. and.in addi.Specu.in titu.de offi.iudi.§.fina.in versi.vj.ubi dicit,licet statuto caueatur q in aliquo casu stetur iuramento alicuius:tamen potest probari contrarium.sic in simili plene Jaco. de are.Ange.Imo.Pau.de ca.et Ludo.ro.d.Alexã.in.l.qui bona.§.qui damni.ff.de dã.infec.late examinãt.tamen communiter concluditur qd sic.et in simili Bald.in.l.j.C.si aduer.lib.in.l.j.C. 29 de re.credi.et in.l.contra negãtem.C.de.l.aqui.†Sicut etiam in simili dicit Bartolus.in.l.si cui.§.eisdem.ff.de accu.recte ponderans,ubi dicit licet de ignorantia stetur iuramento ignorãtis,dicit q posset probari contrarium/q imo sciuit.et est gloss.in.c.ij.in glo.j.ver.affectata.de tempo.ordi.in.vj.tamen ista similia non ex 30 toto veniunt directo ad dictum Inno.¶†Nota ex ista doctrina Innocen.qd qñ quis ex iuramento voluntario vel iudiciali prestito a parte parti oritur actio.l.actori.C.de re.credi.tamen ex iuramento necessario quod defertur in defectum totalis/probatur: ut hic.et in iuramento in litem de affec.non oritur actio.de quo tamen fuit questio et cõtrouersia inter glo.antiquas:ut est glo.in.l. nã et postea.in prin.et ibi late Bart.ff.de iureiu.ultra Innocẽ.habemus glo.sing.§.preterea quãdam.in ver.ex arbitrio.institu.de actio.per quam gloss.ita tenent Ange.et Lud.roma.in.l.ij.ff.de iureiurã.et Barto.et Salice.in.d.l.nam et postea.§.fina.et in terminis Bartolus in.l.in actionibus.ad fin.ff.de in lit.iuran.et Bal. in auten.hodie.C.de iudi.Uideamus nunc an ista limitatio Innocen.sit vera:quia si est vera mirabiliter limitat illum textum.Addo quod contrarium tenet sub dubio tamen forte/Jo.de imo.in d.l.qui bona.§.qui damni.et multum late Joan.de imola.in.d.c. fina.in.vij.ix.et.x.colum.idem tenet ibi contra Imol.do.Abbas Panormi.in ultima colum.idem tenet dominus Alexan.Imol. contra morem suum sibi contrarius,in.l.admonẽdi.xxxiij.colũ. ff.de iureiuran.Et contra Innoc.Primo facit fm Imol.in.d.§. qui damni.et.d.§.oportet.in aut.de iudic.ubi in odium contumacis postq iuramentum est prestitum,non potest iudex amplius mutare:ita hic in odium inuasoris,non debet posse iudex nec iuramentum:nec

a ¶ In cã ppria. Adde l.nullus.de testi.

b ¶ Dictionẽ opz. Adde glo.in ver. oportebit.i. c.ij.de li.cõte.li.vj.bal. in.l.constit. C.arch.in.c. non opz.iij. q.ix.An.de but.in.c.nã cõcupiscentiã.de cõsti. Abb.i.c.j.d libel.oblat. Abb.i.c.sup ordinata de pb.abb. in.c.si qui testiũ.de testi. abb.in.c.si. qd me.cau. abb.in.c.si. de iureiur.

c Oritur postea. Adde bart.i.l.fide iussor obligari.in.§. q certo.ff.d fideiuss.bal. in auten.ad hec.C.de usur.Inn.i ca.nouit.de iudi.Arch. i.c.sunt nõnulli.j.q.j.

ramentum:nec taxationem reuocare:et responsio Inno.ad illum text.non multum facit.Et licet Imol.fundet se de illo text.quia illud fit in odium cõtumacie restringere illuz tex.qui loquitur indistincte etiam in non cõtumace.Scdo cõtra Inno.mouet Imol. in.d.c.fi.tradita est forma hac lege:et in.d.c.fi.qd probata violentia debet fieri taxatio a iudice:postea dãnum passus debet iurare:tunc sic:si aduersarius tpe facte taxationis per iudicem nõ appellauit:certe post iuramentum prestitũ,cũ lex necessitet iudicem ei iubendo:vt hic in litera:certe iudex non debet posse mutare taxationem:quia imputandum est parti que non appellauit:maxime stãtibus supradictis:quia dixi qd tpe taxationis debet pars citari:ergo iudex non debet posse reuocare taxationẽ:maxime cũ lex mandet condemnationem ita debere fieri:vnde iudex non debet esse mitior ipsa lege:vt dicit tex.in illo.§.oportet.ergo sententia in contrarium non debet valere:quia esset cõtra ius.l.j.et.ij.§.quando prouo.non est necesse.l.j.ff.que sen.sine appel.rescind.tñ ista iura loquuntur quãdo sentẽtia est cõtra ius:et error iuris est expressus in sententia.Tertio contra Innocẽ.Panor.in.d.c.fina. in vlti.col.facit duo fundamenta.primo ponderando dictionem oportet:ergo etc.scdo mouetur:quia in iuramento in litẽ eo quia est affectionis:bene verum est qd potest mutare:quia non detegitur periurium sed nimia affectio.l.videamus.§.penulti.ff.de in lit.iur.tamen in proposito nostro detegeretur periurium:ergo etc.vt §.dixi.Et tenendo istam opi.contra Inno.ad fundamenta Inn.

31 facile est respondere.†Et ad primum dñ dicebat quod talis taxatio est sententia interlocutoria quã potest iudex reuocare:quia respondeo illud est verum quando est interlocutoria que procedit ex mera voluntate iudicis:sed quando necessitatur ex dispositione.l.tunc non potest reuocare.Non obst.aliud qd licet.l.mãdet stari iuramento alicuius:tamen potest probari contrarium: quia est magnũ dubiũ:vt late scribunt Imol.Lud.ro.et.d.Alex. in.d.l.qui bona.§.qui dãni.sed dato qd regula sit vera:respondet ibi Imo.qd est vera qñ tale iuramẽtum est delatuz ex dispositione.l.vel statuti absente et ignorante parte:sed in casu nostro pars debuit citari:vnde si non appellauit a taxatione,sibi imputetur: ego respondeo aliter vltra Imo.qd illa regula procedit quãdo.l. simpliciter disponit debere stari iuramento alicuius:secus quando lex vel statutum disponeret deberi stari iuramento alicuius, et procederet vltra disponendo necessitãdo debere stari illi iuramento:vt in casu.l.nostre.tunc non habet locum illa regula:ita no.limitat Bald.in.c.j.in princi.si de inuesti.inter do.et vas.lis ori. et sentit idem Bal.in.l.j.in.j.col.§.de re.credi.et sic retorqueret argu.cõtra Inno.¶†Quid tenẽduz puto in tanta difficultate posse

32 se sic cõcludi,saluo semper saniori iudicio:aut querimus:an iudex possit reuocare talem taxationem ex officio suo,parte non instante nec requirente:et dico quod non:aut querimus:an post taxationem iudicis et iuramentũ partis possit iudex diminuere taxationem per eum factam:parte requirente et adducente bonas pbationes qd taxatio sit iniusta:et isto casu teneo sententiã Innoc.qd sic:imo debeat:et vltra Innocen.et vltra.§.relatos:addo qd istud idem tenet Spec.in titu.de expen.§.postremo.ad finẽ princip.ita etiam tenet Pet.de anchara.in.c.finem litibus.extra de do.et cõtu.Ita etiam tenet do.Alexan.in.d.l.videamus.§.si.in penulti.et vlti.colũ.et pro ista sententia facit decis.Ange.§.relata.in.d.l.qui vas.et in alijs locis preallegat.et pro ista sñia disputationis gratia facio fundamentum retorquendo contra Panor.id qd ipse dicit adducendo.d.l.videamus.§.penulti.iuncta.l.fi.ff.de in lit.iur. nam postqȝ prestitum est iuramentum in litem de affectione,dicit.l.fin.non facile queritur de periurio eius qui in litem iurauit:cũ ergo tex.in.d.§.penul.dicit quod postqȝ quis iurauit in litem iudex non potest de facili retractare vel diminuere iuramentum: sed bene ex causa:puta ex probationibus reper.ergo per illum textum limitabitur lex nostra:vt iudex teneatur sequi iuramentũ,verũ est nisi ex causa puta propter probationes nouiter repertas:quia non est nouum quod vna lex per aliam declaretur.l.non est nouum.et.l.sed et posteriores.ff.de legibus.Et si tu respondes: vt respondet Panormi.qd ibi loquitur in iuramento affectionis in quo non detegitur periurium:sed inordinata affectio:sed in casu nostro detegeretur periurium:ergo etc.¶Et ista est ratio Bartol.ibi:in.d.§.penulti.et Cano.in.d.c.fi.et glos.in.c.j.super verbo docuerit.de electio.libr.vj.que assignat istam eandem rationem:et ita transit vniuersa schola legistarum et canonistarum: quia ego respondeo qd ista ratio est falsa:nam dicunt docto.prealleg.qd dictus.§.penulti.habet locum in iuramento affectionis/qd arguit inordinatam affectionem:quia istud procederet si post tale iuramentum iudex solum posset diminuere:sed text.ibi dicit quod in totum potest recedere a iuramento:ergo etiam illo casu ita arguitur periurium:sicut et in casu nostro,maxime:quia ibi precessit taxatio iudicis,fm qd ibi ordinarie dicetur reprobata gloss.ibi:que videtur tenere contrarium.Et sic concludo verã

esse sententiam Inno.quod in casu.l.nostre:si afferantur pbationes ad instantiam partis,diminuere potest taxationẽ:et facit qd

33 dicam in sequẽti questione.¶†Quid autem esset si seruata esset forma istius legis:quia probata violentia iudex taxat:pars iurauit:et iudex lata sententia secutus est taxationem et iuramentũ: an talis sententia possit retractari ex veris et iustis probationibus de nouo repertis.iuxta.l.admonendi.ff.de iureiuran.et.l.imperatores.cum ibi not.ff.de re iudi.ista questio differt a precedenti:quia ibi non erat lata sñia:intelligas tamẽ istã questionẽ quando sñia transiuerat in rem iudicatam,an retractaretur.Bar.singu.in.d.l.admonẽdi.in.iij.col.ad fi.in.ij.oppo.princi.tenet quod non:et dicit qd in decisio.istius.l.si sit lata sententia fm iuramentum prestitum,que transierit in rem iudicatam,non põt retractari per nouas probationes:et idem dicit iuramento in litem de affectione:et respondet ad regulam.l.admonendi.vt procedat quãdo sententia est lata pretextu iuramenti solum prestiti ex inopia probationum:tunc bene talis sententia potest retractari per nouas probationes:sed in casu nostro iuramentũ est prestitum non solum propter defectum probationis:sed etiam propter delictũ violenti inuasoris:et sic propter duo.et istam opi.Barto.tenet ibi Ang.et do.Alex.in.xxxiiij.col.et do.Anto.in.c.fin.in fin.extra de iureiuran.et Bal.in.§.videamus.§.j.in lectu.antiqua.ff.de in lit. iuran.et pro ista opi.adde gloss.in.d.l.videamus.§.penul.in glos. magna.in ver.ex magna causa.in pe.parte.ff de in lit.iurand.quã ad hoc ibi not.Ange.et.d.Alexan.in fi.an tñ illa glos.istud probet vel ne,erit locus suus ibi.Et ista opi.Barto.est sing.declaratio ad istam.l.si vera est:tamen non probatur aliqua.l.et contrarium probat.d.l.videamus.§.penult.ideo Fulg.in.d.l.admonendi.et ibi Ludo.ro.in.xv.col.tenẽt cõtrarium:nihil tamẽ sufficienter allegant:ideo parũ proderit eorum autoritas:ibi dicetur:an autem a tali sñia possit appellari:tangam.j.saltem remissiue:et ex istis remanent expediti tex.¶Venio ad gloss.et in primis opponit Barto.contra istam legez de.l.in actionibus.ff.de in lit.iurã.

34 vbi ponitur regula†quod iuramentum in litẽ nõ pstatur nisi in actionib[9] bonefidei:et in actionibus stricti iuris que sunt arbitrarie:respõdet Bar.vt hic per eum.Sali.hic:in.iij.q.tenet qd imo iuramentum de quo hic est iuramentum affectionis,non veritatis:et dicit ita tenere Cyn.hic:nihil aliud allegat.in lectura mea Cy.nihil dicit:puto quod Bar.bene dicat,vt communiter etiaz tenent canoni.in.d.c.fi.intelligas tamen sane Bartol.quia visus est sentire qd actio vel interdictum vnde vi:de quo hic,nõ sit arbitrariũ:et si istud voluisset Bar.male diceret:quia interdictum vnde vi est arbitrarium:quia text.est in.l.qui restituere.in fin.ff.de rei vendi.imo quelibet actio stricti iuris potest effici arbitraria, saltem aptitudine:vt declarat Barto.in.l.si cum dos.§.j.ff.reruz amo.et melius Joan.fab.in.§.preterea quasdam.instit.de actio.et Barto.in.d.l.in actionibus.in.iij.colũ.debet ergo intelligi Bart. quod ista lex loquitur in alio iuramento quam in iuramento de affectione.et non voluit dicere quod interdictum vnde vi nõ possit esse arbitrarium:postea Bar.etiam opponit:et respõdet distinguendo:aut petita est res aut estimatio:vide hic per eum:tenet tamen Barto.qd ista lex potest procedere omni casu:siue ad rem siue ad estimationem agatur:vt dixi.§.in.vj.notabili.et qd hic est casus qd illi qui nihil probauit creditur virtute iuramenti:et addo bonã gl.in.c.dilecti.de foro cõpe.¶Glo.in verbo manifestet, diuiditur in duas.Primo colligit ex text.regulam ad quam allegat plures concor.In secunda remouet vnũ contrarium.Secun-

35 da ibi:regulariter autẽ contra.¶†In eadem glos.ibi:in fi.no.ex glo.qd ad hoc vt locum habeat decisio huius legis,et sic vt prestaretur iuramentum damnum passo:requiruntur duo copulatiue. Primo difficultas probationis.Secundo delictum precedens. quo casu odio delinquentis prestatur tale iuramẽtuz.Sed dicet aliquis,quando dicetur adesse difficultas probationis:et quando nõ:vt sciatur quando habeat locum iuramentuz:de quo hic: Bart.singu.in.l.in actionibus.ff.de in lit.iur.in princi.vlti.colũ. dicit qd vbicũqȝ res non possunt ad oculũ demonstrari:vel quia sint perempte:vel quia non extent:semper dicitur adesse difficultas probationis:allegat ad hoc.l.cum res.§.penulti.ff.de lega.j.et in.l.in actionibus.et.l.nummis.ff.de in lit.iur.et est istud multum notan.et in practica iudices solent multũ errare:et illã doctrinam refert et sequitur simpliciter solus Joan.fab.hic:et apud canoni. in isto proposito nostro refert et simpliciter sequitur Joannes de imo.in.d.c.fin.in.v.colũ.extra quod metus causa.¶Ex ista glos. nostra inquantum dicit in odiũ delinquentis,dicit Bart.ponde-

36 ra:quia opz prius cõstare de delicto:et p hoc inducit Barto.†ad questionem,de statuto disponẽte qd si sit factum furtum scholari qd de dãno statur iuramento suo:vt est Bononie:pone qd nõ cõstet de furto,an habebit locum statutum:certe non:vt hic per eũ: addo qd istud idem per hanc legẽ tenet ipse Bart.in.l.diuus.ff. de testa.mili.et no.Bald.in.l.j.in.j.colum.C.de re.credi.et facit qd

no. Bal. in ista. l. ꝛ retuli. §. in text. adde etiã qd not. Bar. in. l. fi. in
37 fi. ff. de in lit. iur. ꝛ dicetur. j. ꝛ erit pulcher passus. ¶ † Successiue pro intellectu gloss. huius. l. querũt doc. oẽs / de tali qõne: statutũ est qd si aliquis fuerit derobatus in ciuitate: vel in villa, vel in castro: qd pro dãno dato in tali villa, cõmune ꝛ homines teneantur emendare dãnũ: pone qd aliquis fuit derobatus in villa ꝛ istud plene ꝑbat: sed res sibi derobata non põt probare: nec q̃tũ fuerit sibi derobatũ: nũquid de dãno stabitur iuramẽto dãnũ passi: ꝑ istã legẽ. Bar. hic dicit qd gl. in. d. l. in actionib⁹. ꝛ in. l. in bonefidei. §. de rebus credi. videť dicere qd sic. Jac. de are. qui fuit doct. Parmẽsis quẽ referũt Cy. Albe. ꝛ canoniste in. d. c. fi. tenet quod isto casu dꝫ stari iuramento dãnũ passi: ꝛ mouebať: q2 non est dubiũ qd cõtra malefactorẽ probato maleficio de estima. rerum staretur iuramento dãnũ passi: tũc sic villa tenetur ex quasi maleficio. l. j. §. summa cum vtilitate. ff. de his q deie. vel effu. l. ex maleficijs. in prin. ff. de actio. ꝛ obliga. ergo ꝑbato maleficio, dꝫ ꝯtra eã iurari: sicut iuraretur cõtra malefactorẽ. scđo allegabat text. in. l. ne quid. in ver. testari. ff. de incen. ru. nau. intelligendo verbum testari. pro simplici attestatione dãnũ passi: cõtrariũ tenent omnes doc. hic: ꝛ antiqui: ꝛ nouissimi: ꝛ cõtrariũ tenent oẽs cano. in. d. c. fi. extra qd metus cau. qd imo qñ villa teneť ad maleficium commissum, qd de dãno nõ stetur iuramẽto dãnũ passi: q2 in. l. nostra requiritur qd constet de delicto: sed villa non teneť de delicto: sed de quasi delicto: ergo ꝛc. ꝛ dicunt docto. hoc probari in hac. l. que requirit difficultatem probandi ꝛ odiũ delinquẽtis: sed villa non est illa que deliquit: ergo ꝛc. allegat. l. j. ff. quando ex fac. tu. ex quo apparet non obst. argu. Jaco. de are. q2 dato qd villa sit in culpa: sola tñ culpa non sufficit: sed requiritur verus dolus. l. in actionibus. ver. plane. ff. de in lit. iur. Ange. pulchre in aut. si quis in aliquo. C. de eden. Non ob. etiam. d. l. ne quid. q2 gloss. ibi intelligit testari. i. per testes idoneos: ꝛ tunc contra Jac. de are. facit: ꝛ etiã
38 contra eum probat ille text. in ver. probauerit. † Et communis sententia est cõtra Jaco. de are. qd nõ statur iuramento damnuꝫ passi quando villa tenetur ex statuto: ꝛ subdit Albe. hic: qd iudiciorũ vsus approbat istam opi. ꝛ qd ipse sic de facto obtinuit: ita etiam tenet Barto. in. l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. ꝛ in. l. j. ff. fur. aduer. nau. ꝛ Bar. post Py. in. d. l. j. ff. qñ ex fac. tut. ꝛ Barto. in. l. semper. §. in hoc interdicto. qui est. §. fi. ff. qd vi aut clam. ꝛ Bald. in. c. j. §. cõuenticulas. de pa. iu. fir. in vsibus feu. etiam tenet in terminis Joã. and. in addi. Spec. in titu. de rapto. circa prin. Ex ista cõmuni doctri. Bart. ꝛ doc. habes singula. limitationẽ ad istã legem ꝛ ad. c. fi. vt sit verum qñ agitur immediate cõtra ipsum delinquẽtem: secus si ageretur cõtra tertiũ, qui teneretur pro delinquẽte etiam nõ habet locũ ista lex: ita in specie limitat Bar. in. d. l. semper. §. fi. ꝛ in. l. j. qñ ex fac. tu. allegata per Barto. hic: ꝛ Ang. ꝛ Joã. fab. hic: puto aduertendũ: ꝛ imo videtur qd tenetur ex delicto proprio: ꝛ non ex quasi delicto: ꝛ sic qd habeat locuꝫ ista. l. q2 regula est quam tradit Barto. post Jaco. de are. in. l. si ita testamento. §. fin. per illũ tex. ff. de fund. instruc. vbi fit mentio de vicinis: dicit qd vbicũq3 robaria seu dãnum committitur in aliquo territorio ville: qd tũc illi de villa dicuntur commisisse tale delictum: quia tunc nisi aliud appareat, presumũtur ipsi de villa: et possent torqueri si procederetur in criminalibus: vt dicit Barto. in. l. fi. ff. de questio. ꝛ in simili facit qd dicit Barto. in. l. dominus
39 horreorum. circa fi. per illum text. ff. loca. vbi dicit Bar. † qd si fiat furtum alicui de nocte, est presumẽdum qd fuerint vicini: ꝛ possunt torqueri: ꝛ ita etiam dicit Bartol. in. l. j. ff. fur. aduer. nau. et not. Bald. in. l. j. in prin. in bona lectu. C. loca. vbi dicit qd illi vicini debent torqueri de quibus magis suspicatur. Jdem Bald.
40 in. l. pignus. C. de pigno. actio. ¶ † Et ad hoc comprobandum: facit qd vult in. l. j. in vlt. nota. per illum tex. ff. de via publi. vbi dicit q̃ si reperiatur aliquis occisus de nocte: qd ꝑsumptio est qd vicini fuerint illi qui interfecerunt: ꝛ est presumptio qd sit ille vicinus qui habebat cadauer apud ostium suum. quod est notãdum singulariter: sic ergo in proposito illi de villa dicuntur cõmisisse delictum: ideo si conueniantur, videntur conueniri ex proprio delicto: non autem ex quasi delicto, ꝛ quod contra eam debeat iurari in forma istius legis: postq̃ est probatum delictum. alij non tangunt: posset responderi qd docto. presupponunt qd delictum sit commissum per alios quam per homines ipsius ville: ꝛ tunc cessat argumentum sed istud est restringere decisionem docto.
41 qui generaliter loquuntur. † Jdem dico sic / qñ non constat que sint ille persone que fecerint talem robariam, homines de villa dicuntur fecisse delictum: est verum presumptiue: ꝛ est vehemẽs coniectura: sed ad hoc vt possit contra aliquem iurari, requiritur qd sit vere delinquens: ꝛ qd sit in vero dolo: sed iste est dolus presumptus: ergo nõ debet habere locũ ista lex: quia non sufficit dolus presumptus: vt dixi. §. ad hoc vt habeat locum ista lex: ꝛ ista solu. satisfacit: vel aliter ꝛ tertio respondendo dico / qd licet presumptio sit: non tamen est presumptio qd oẽs deliquerint: et tamen omnes tenentur: ergo contra omnes nõ potest habere locũ istud iuramentum: ꝛ sic habes aliam limitationem ad istã legeꝫ qd ad hoc vt habeat locum ista lex. requiritur quod arguatur ve
42 rus dolus. ¶ † An auteꝫ de iure communi quãdo nõ adesset aliquod statutum vt presupponunt: an homines ville tenerentur emendare dãnum vel dñs castri: vide Bar. post glo. in. l. ne qd. ff. de incen. rui. nau. vbi etiam allegat gloss. ꝛ tex. in. §. quoniã vero. in aut. vt nulli iudi. li. ꝛ Bal. in. l. si quis non dicam rapere. in. iiij. colũ. C. de episc. ꝛ cleri. Bal. in. d. c. ij. §. conuenticulas. de pac. iur. fir. ꝛ Bal. in. l. fi. C. de cap. ꝛ Joã. and. in regula non debet. in mercu. lib. vj. ꝛ late do. Anto. de But. vbi mare magnum. in. c. j. extra de resti. spol. ꝛ est expedita gloss. ꝛ per consequens dicta doct.
43 ¶ † Retenta communi sententia ꝛ vera / quando agitur ꝯtra tertium: ꝛ non contra delinquentem: qd non stetur iuramento dãnum passi: sed debeat probari: videndũ est quomodo debeat probari. Cy. hic in fin. dicit quod poterit probari per socios ꝛ domesticos: quia licet alias repellantur: tamen isto casu in subsidium admittuntur. per text. in. l. consensu. ver. super plagis. §. de repu. ꝛ. l. quoties. ꝛ. l. de submersis. C. de naufra. lib. xj. ꝛ cum Cy. tenent omnes doc. hic: ꝛ cano. in. d. c. fin. subiungit etiam Barto. qd tali casu sufficeret probatio per coniecturas, nisi visum fuerit per aliquos qualiter in hospitium aliquis detulit res in valisia. iuxta. l. iij. §. idem diuus. ff. de testi. quia propter tales coniecturas deferetur sibi iuramentum: ex regula legis admonendi. ff. de iureiuran. ꝛ in. l. in bonefidei. C. eo. vid Bar. hic in fi. Adde Bar. idẽ cõcludentem in. l. quoties. per illum tex. C. de nau. lib. xj. ꝛ Spec. in tit. de furtis. ad finem. ꝛ in ti. de pigno. §. j. in ver. ꝛ not. cum versicu. sequen. facit qd no. Bar. Ang. ꝛ Moder. in. l. si quis ex argentarijs. §. penul. ff. de eden. ꝛ quod not. Bal. in. l. j. ꝛ in. l. certi iuris.
44 C. loca. ꝛ in rubri. C. depositi. ¶ † Quero successiue an dispositio istius legis habeat locum in omni violentia, ꝛ in omni damno. Cy. hic: in. j. q. ꝛ expressius Alberi. de rosa. qui cum eo tenet: videtur distinguere: aut agitur ad interesse qd factum sit aliquid indebite qd fieri non debuit: ꝛ tunc dicunt qd probato dolo statur iuramento dãnum passi. per. l. semper. §. in hoc interdicto. ff. qd vi aut clam. ꝛ gloss. consimilis. in. §. fin. institu. de verbo. oblig. alias si conueniatur ad interesse: non quia fecerit: sed quia omiserit: ꝛ tunc sit secus: non respondent tamen directo questioni formate: ideo ego dico / quod ista lex ꝛ. d. c. fin. proculdubio locum habent in violentia expulsiua: vt probat iste text. in versicu. inuasis. Jtem in violentia ablatiua: vt est tex. in ver. abreptis. ꝛ in istis duabus nemo dubitat. Jtem habet locum in violentia cõpulsiua: vt probatur in. d. c. fi. iuncta rubric. sub qua ponitur fm Jmol. Hostien. ꝛ alios canoni. ibi: ꝛ scđm eosdem habet etiam locuꝫ in omnibus alijs violentijs, tam inquietatiuis q̃ in turbatiuis, dummodo arguatur verus dolus: ꝛ idem quod ista lex habeat locum in omni genere violentiarum firmat aperte Salice. hic: in. v. q. Ang. Joan. fab. ꝛ Fulg. hic: ꝛ qd habeat locum in omni genere violentie et clandestinitatis: tenet expresse Bal. in. l. vinca. C. de sentent. que pro eo qd interest. in. xij. vel. xiij. colũ. ver. mõ cõtra hoc opp. quintodecimo: ꝛ est vltima oppositio quam faciat ibi Bald.
¶ Subijciunt etiam in specie Jnno. ꝛ Hosti. in. d. c. fi. qd haberet
45 locũ ista. l. ꝛ ille tex. † si aliquis dominus terre inferret bellum subdito suo vel vasallo suo indebite: aut euꝫ banniret indebite: ꝛ pro isto actu res mobiles istius ꝛ supellectilia subijcerentur sacco: quia staretur iuramento dãnũ passi: ꝛ dicit ibi Pau. qd ista sunt
46 nota. solus do. Anto. de but. ibi cõtradicit in hoc: † ꝛ ꝯsyderat in hac materia duplex iuramentum: quoddã est qd prestatur super quãtitate rerũ perditarũ: hoc est quot aut quante res perdite fuerunt: ꝛ tunc tenet do. Ant. qd tale iuramentum non prestetur dãnum passo: nisi in vi expulsiua: ꝛ consequenter in interdicto vnde vi. ꝛ vi ablatiua: ꝛ cõsequenter in actione vi bonorũ raptorum: in alijs autem violentijs concludit quod non habeat locum ista lex.
47 Quoddam † est iuramentũ qd prestatur super estimatione reruꝫ perditarum: ꝛ tunc habet locum in omni genere violentiarum: tamen in hac sua differentia do. Anto. loquitur sine ratione. Et propterea Jo. de imo. in. d. c. fi. in. iiij. colum. ꝛ do. Pau. in. v. colũ. irridentes reprobant istam opi. do. Anto. et tenent qd ista lex habeat locũ in omni specie violẽtiarum: vt. §. dixi. ¶ An aũt ista lex habeat locum in furto: videretur qd non: q2 ista iura loquunť vbi sit violẽtia que non cadit in furto: vnde exorbitantia a regulis cõmunibus vt predixi viderentur non extendenda: tamen Jnnoc. ꝛ Host. in. d. c. fi. cõcludunt qd ista iura etiã habeant locuꝫ in furto: per idẽtitatẽ rationis. cum procedat delictum: ꝛ difficultas ꝑbatur: ꝛ istud fuit de mente glo. in. d. c. fin. ponderando ibi verbum ex maleficio: ergo in furto: idem tenent ibi alij cano. cõcludit ibi Jnno. qd siue agatur actione furti: siue condictione furtiua ad rẽ: iuxta. l. si pro fure. in prin. ff. de condi. furti. vtroq3 casu habent locum ista iura: idẽ qd ista iura habeãt locũ in furto / firmat expresse Bald. in. c. j. §. iniuria. in. iiij. colũ. de pace iur. fir. in vsibus feud. ꝛ

idem Bal.

idem Bal.in.l.si res.C.de ord.cog.⁊ expresse Ang.hic:⁊ expresse do.Alex.in.l.ij.ff.de dā.infec.post Ludo.roma.ibi:qui nihil decidit:quia tunc habebat de facto:⁊ bene facit qd decidit Bal.in.l.j.C.qd metus cau.⁊ optime facit.l.cū furti.cum glo.ff.de in lit.iur.bene facit tex.noster in ver.dāno.iuncta regula que habet qd vbi fit mentio de dāno:sub tali dictione etiā continetur furtū:vt not.Ludo.roma.in illa.l.ij.per illum tex.ff.de dā.infec.quāuis cōtrarium teneat Bald.in.l.nauta.§.fi.per illū text.ff.nau.cau.sta.vbi text.ponit copulam inter dānum ⁊ furtum/que cadit inter diuersa.de veritate videat Lud.ro.⁊ do.Alex.in.d.l.ij.ff.de dam.infec.

48 ¶†An autē ista iura habeāt locū in cōtractibus:si ex cōtractu argueretur dolus ⁊ perfidia:⁊ adesset inopia probationis.Exemplum,si aliquis intraret hospitium:⁊ deponeret penes hospitē valisiam suam clausam ⁊ sigillatā in qua haberet res suas:⁊ forte pecunias:vel si aliqs scholaris qn̄ recedit poneret capsam suā in domo alicuius:⁊ tempore reuersionis redditur valisia dissigillata:⁊ capsa aperta:scholaris arguit dolum:difficile est probare estimationē ⁊ q̄titatē rerū:an isto casu staretur iuramento dānū passi precedente taxatione:vt dicit text.Inno.Hostiē.⁊ alij cano.in.d.c.fi.concludunt qd sic:⁊ expresse sequitur Bart.in.l.in actionibus.in vlti.col.⁊ ibi Bal.in lec.antiqua.⁊ Ludo.ro.fi.de in lit.iuran.idē tenet Fulg.in.l.cū furti.eo.tit.⁊ Specu.in tit.de fur.§.j.in ver.quid si reus.est verū qd Barto.variauit ⁊ cōtrariū tenuit in.l.j.§.j.ff.fur.aduer.nau.⁊ forte melius:⁊ ibi inter cetera adducit Bar.

49 †q: hospes tenetur ex quasi maleficio:ideo dicit qd faceret poni ad torturam hospitē ⁊ famulos:de qua etiā vide Bar.in.l.j.§.si cista.per illum text.ff.depo. Bal.in rub.C.depo.⁊ in.l.j.C.loca.

50 †¶Extra autem casus predictos an ⁊ qn̄ interesse probetur per solū iuramentū[a] ⁊ qn̄ nō:recurratis ad glo.in.d.l.semper.§.in hoc interdicto.⁊ in.d.§.fin.instit.de ver.obl.ponit Joan.fab.⁊ Bal.in.l.vnica.in.xiiij.colū.C.de senten.que pro eo qd interest.Specu.in tit.de fruc.⁊ interesse.in.§.viso.ad fi.canoni.in.c.dilecti.post glo.ibi extra de fo.cōpe.⁊ qd not.Bart.in.l.j.in princi.⁊ alij post eum.ff.quēadmo.testa.aper.

51 ¶†Quero successiue:an facultas iurandi de qua in ista.l.⁊ in.d.c.fi.trāseat ad heredē dānū passi:si mortuus est dānum passus anteq̄ iuret:tāgit solus Jo.fab.⁊ nihil decidit.solū alle.l.generaliter.in princi.C.de re.cre.⁊ illa.l.probaret qd non:ibi cum multū discrepet iuramentum hereditarium a principali sacramento:⁊ Bal.ibi no.ex illo text.qd facultas iurandi non trāsit ad heredem:quia sepenumero legali viro succedit perfidus ⁊ iniquus heres:istis non obstātibus teneo qd indistincte facultas iurandi transit ad heredem dānum passi.ita expresse determinat Pau.de cast.Ludo.ro.⁊ do.Alexan.in.l.penul.§.fi.per glo.ibi no.ff.ne quis eum qui in ius vo.est vi eximat.⁊ bene facit regula quā ex illa glo.ibi not.Bald.⁊ Ange.qd lꝫ facultas iurandi non transeat contra heredem illius qui dānū dedit.l.penul.⁊ fi.s̄.de in lit.iuran.⁊ dicam nunc:tamen facultas iurandi bene transit ad heredes damnum passi.⁊ pro ista sentētia facit optima ratio in qua fundatur veritas istius decisionis:quia qn̄ iuramentum dꝫ de necessitate prestari per iudicem:eo q: l.ita disponat.vt hic:⁊.d.c.fi.⁊ sic iuramentum defertur ex dispositione.l.nos habemus regulam qd.l.semper loquitur:⁊ est in viridi obseruantia.l.arriani.C.de hereti.ergo dispositio talis legis:ita loquitur tēpore heredis sicut tēpore primi dānū passi.ergo omni casu habet locum:

52 †secus in iuramento qd non defertur a lege:sꝫ ex consensu partium:⁊ sic in iuramento iudiciali vel voluntario:quia tūc nō transit ad heredes:q: si ego fui confisus de legalitate defuncti:non tn̄ ero cōtentus de herede eius:ita loquitur.d.l.generaliter.⁊ ibi no.Bal.⁊ ita in proposito nostro etiam tenuit melius q̄ alibi Ludo.ro.in cōsil.ccxc.incip.in casu proposite consultationis breuiter dicendū dictum Franciscū ⁊c.⁊ idē Ludo.in.l.qui bona.§.qui damni.in additionibus nouis.ff.de dam.infect.⁊ idem tenet Bald.in loco statim allegando.¶Et per fundamentum quod facit/qd qn̄ facultas iurandi conceditur a.l.trāseat ad heredē:q:.l.semper loquit̄:infero

53 †qd stante statuto qd de damno stetur iuramento dānum passi:qd cōpeteret tale iuramentū heredi:ita in terminis Lud.ro.in cōsi.proxime allega.⁊ in.l.iiij.§.fina.ff.de iureiuran.⁊ in.d.l.penul.§.fin.ff.ne qs eum qui.q̄uis in hoc vltimo cōtrariū expresse tenuerit Bal.⁊ male/in.l.iij.in princi.ff.de iureiur.motus per doc.glos.no.in.l.idē pōponi[9] scribit si frumentum.§.fi.in ver.appareat.ff.de rei ven.vbi dicit glos.qd facultas declarādi libellum non trāsit ad heredes:et ad ista adde qd not.Bal.in.l.ij.ff.de cōdi.inde.¶Limita tamē sing.predictā cōclusionē fm Bal.in.c.j.in.j.col.per illū text.si de inuest.inter do.⁊ vasal.lis ori.⁊ est dictū multū rationabile.etiā si millies nō eēt autoritas Bal.vbi dicit Bald.formaliter no.qd licet ius probandi per sacramentum transeat ad heredes:illud est verū qn̄ heredes sunt in tali conditione qui possint iurare:eo q: sint bene informati:al's nō:ideo oportet qd essent tales heredes q morati essent in domo defuncti:⁊ gessissent negotia defuncti:q: quis anceps non debet subire iuramentum.

54 ¶†Quid autē econtra:an ista facultas iurandi transeat contra heredes dānum dantis:lꝫ Joā.fabr.hic loquatur sub dubio forte,veritas est qd si lis erat cōtest.cōtra defunctum qui dānum dedit:tūc transit:al's secus per regulā.l.vnice.C.ne ex deli.defun.q: etiā dolus dicitur crimen.glos.in.l.j.ff.de fideius.tu.⁊ ibi Bar.facit.l.pe.⁊ fi.C.de in lit.iur.⁊ ita determinat Barto.in.l.in actionibus.ff.de in lit.iurā.in duobus locis in penul.⁊ vlti.colū.⁊ q̄tū ad hoc alij ibi idem tenent.

55 ¶†An autē in casu istorū iuriū possit appellari:⁊ sic an taxatiōe iudicis p̄cedēte possit appellari.scdo nūquid a iuramento partis vel saltē a snīa que postea fertur scdm iuramentū:breuiter a taxatione iudicis posset appellari,ratio/q: taxatio que fit a iudice cōmittitur arbitrio iudicis tāq̄ boni viri:qui habeat taxare fm qualitatem personarum:sed regula est qd quando aliquid cōmittitur iudici tanq̄ bono viro,a tali ordinatione iudicis potest appellari glos.est approbata in.l.si qua pena.in glo.magna.circa fi.ff.de verbo.signi.cano.⁊ glo.in.c.super his.extra de accu.⁊.ita tenent cano.in d.c.fi.

56 †A iuramento autē prestito per partē appellari nō potest:quia licet a iuramento voluntario vel iudiciali ex quo orit̄ actio possit appellari:vt no.bar.in.d.l.generaliter.§.j.s̄.de re.cre.tamē a iuramento qd defertur in defectum totalis probationis qd defert̄ parte inuita:⁊ ex quo nō oritur actio:nō potest appellari:ita no.Anto.in vlti.colū.in.d.c.fi.⁊ Barto.in.d.l.in actionibus.in vlti.col.⁊ ibi Sali.⁊ alij Mod.ff.de in litē iuran.intellige semp dictū de iure ciuili:sed de iure canonico pōt appellari ab omni grauamine.c.vt debitus.extra de appel.a sententia autē cōiter firmāt cano.in.d.c.fi.qd pōt appellari:excepto Joā.de imo.in.ix.col.qui tenet qd non possit appellari:q: imputet sibi pars que a taxatione non appellauit.¶Ultimo no.limita ista iura:vt.s̄.dixi procedere qn̄ agitur cōtra dānum dantem immediate,secus si cōtra tertiū:vt.s̄.dixi.

57 ¶†Nunquid autē possit limitari:vt ista procedant qn̄ agitur ciuiliter:secus si ageretur criminaliter.Bartol.alibi dicit qd sic:ita limitat Bar.in.l.fi.ff.de in lit.iur.⁊ mouetur q: in criminalibus debent probationes esse luce meridiana clariores.l.sciant.C.de proba.Et idē simpliciter tenet Angel.hic:et Fulg.in.l.cum furti.ff.de in lit.iur.⁊ do.Alex.in.d.l.fi.ff.de in lit.iur. Subdit tn̄ Bart.in.d.l.fi.in fi.sub dubio forte/qd licet in criminalibus ista.l.nō haberet locū ad cōdēnandum:tamē haberet[a] locū ad iudiciū faciendū.Puto contrariū/qd ista.l.procedat indistincte etiam si agatur criminaliter:vt probat ista.l.⁊.d.c.fi.in generalitate sui:⁊ istā opi.cōtra Bar.tꝫ exp̄sse Ang.sibi cōtrarius in.l.cū furti.per illū tex.ff.de in lit.iur.⁊ Lud.ro.in.d.l.fi.ff.eo.non ob.ar.Bar.qd in criminalibus debent probationes esse luce meridiana clariores:q: fateor:ideo plene probabitur furtum:sed de dāno statur iuramento:vt hic:non obst.aliud fundamētum do.Alex.dū ponderat tex.nostrū in ver.agere.in text.nostro positū:quia de verbo agere,verbū nullū:⁊ ita cōtra Barto.est de mente Jo.de imo.in.d.c.fi.s̄.alleg.¶Limita etiā vt procedāt qn̄ violētia vel aliud delictum perpetrarentur cōmittēdo,⁊ sic faciēdo:secus autē si delictū fieret omittendo:q: non haberet locū ista.l.q: grauius est delictū qd cōmittitur in faciēdo q̄ in omittendo.glo.est in.l.semel mora.ff.solu.ma.ita limitat Ludo.ro.in.l.admonēdi.in.xvij.col.ff.de iureiu.⁊ ita volūt oēs docto.hic:in.q.de statuto disponēte

58 †qd si fiat furtum in tali villa qd oēs de villa illa teneantur:nam si deliquerunt omittēdo,nō incurrunt penam:puta qd debuerunt tenere vias securas:ita etiam tenet Cy.in.ij.q.⁊ Albe.de rosa.post eum.

59 ¶†Ex ista decisione infero qd ad hoc vt habeat locum ista.l,requiritur dolus:secus si esset culpa:puta omittendo:de quo videatis gl.in.d.l.semper.§.in hoc interdicto.⁊ in.l.vnica.C.de sent.que p̄ eo quod interest.imo nec dolus presumptus sufficeret:vt.s̄.dixi.¶Quasdam alias limitationes potestis colligere ex his que.s̄.dicta sunt.Et istam legem habetis expeditam.

[a] ¶Per solū iuramētuꝫ. Adde doc. in.l.ij.⁊ in l.in actionibus.ff.de in lit.iur.

¶Jasonis de Mayno Mediolanensis,illustris patritij.J.U.doctoris clarissimi,in Scdam codicis partē Commentaria cum diligenti ac recenti castigatione,deo fauente expliciunt.

¶Lugduni apud Melchiorē ⁊ Gasparem Trechsel,fratres.

¶Index quaternionum.

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ss.tt.vv.xx.yy.zz.Quorum zz quinternio est.Reliqui quaterniones.

iij.Esdre.iij.
Super omnia autem Ueritas.

IASONIS
Mayni
In Codicem
2ª pars.

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm